

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΘΡΑΚΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ 1964
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΖΑΠΠΑ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΕΤ. ΕΛΛΗΝ. ΣΠΟΥΔΩΝ 1968
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ 1959

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Θ. ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ
ΙΑΤΡΟΥ

ΛΕΞΙΚΟΝ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ
ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
1453

ΕΚΔΟΣΙΣ Β'

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ 1963

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΘΡΑΚΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ 1954
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΖΑΨΠΑ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΕΤ. ΕΛΛΗΝ. ΣΠΟΥΔΩΝ 1958
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ 1959

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Θ. ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ
ΙΑΤΡΟΥ

ΛΕΞΙΚΟΝ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ
ΤΗΣ ΘΡΑΚΙΚΗΣ

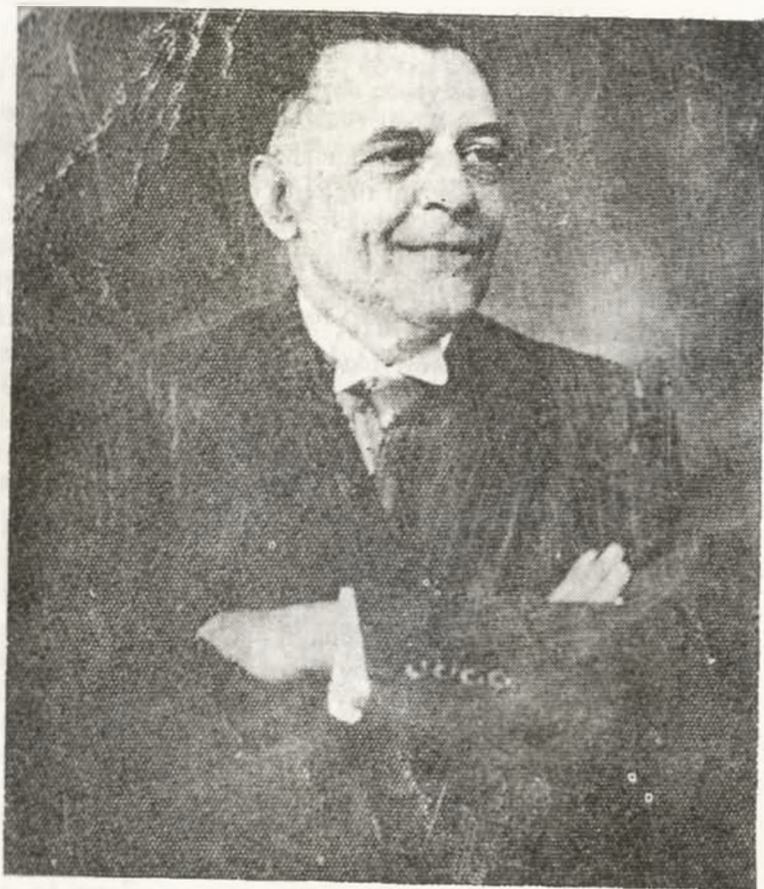
ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
1453

ΕΚΔΟΣΙΣ Β΄

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ 1963

ΑΧΙΛΛΕΥΣ Θ. ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ (1879—1944)
Συγγραφέας τοῦ Γεωγραφικοῦ καὶ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ Θράκης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Α' ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Τὸ **Ἄρχειον Θράκης** μετὰ χαρᾶς ἄρχεται ἀπὸ τοῦ παρόντος Ζ' τόμου δημοσιεῦον τὸ ἱστοριο-γεωγραφικὸν τῆς Θράκης Λεξικόν, ὅπερ συνέταξεν ὁ ἐν ἱατροῖς ἱστοριοδιφῶν κ. Ἀχιλλεὺς Θ. Σαμοθράκης ὁ Θραῆξ. Ὁ συγγραφεὺς εἶναι γνωστὸς ἀνὰ τὸ Πανελλήνιον διὰ τὰς μέχρι τοῦδε πραγματείας του ἀφορώσας εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Θράκης καὶ εἰς τὴν τῆς ἱατρικῆς. Ὁ φιλόπονος ἀρχαιοδίφης εἶναι εἰς ἕκ τῶν τακτικῶν συνεργατῶν τῶν **Θρακικῶν**, τοῦ **Ἄρχειου Θράκης**, τῆς **Ἱατρικῆς Προόδου Ἀθηνῶν**, τῆς **Ἑλληνικῆς Ἱατρικῆς Θεσσαλονίκης** καὶ τῆς **Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας**. Πέρουσι δὲ ἐξετύπωσε καὶ τὸν πρῶτον τόμον τῆς **Ἱστορίας τῆς Θράκης**.

Διὰ τοῦ Θρακικοῦ του, οὔτως εἰπεῖν, τούτου Λεξικοῦ, τοῦ πρώτου ἐν τῇ παγκοσμίῳ βιβλιογραφίᾳ, ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς μετὰ πολυετῆ ἐργασίαν ἀπεθησαύρισεν ὡς μέλισσα μετ' ἀκριβολογίας πᾶσαν εἶδησιν ἀφορῶσαν εἰς τε τοὺς μνημονευομένους ὑπὸ τῆς ἱστορίας Θρακίας καὶ τὴν γεωγραφίαν τῆς Θράκης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως χρόνων, παρέχει πολύτιμον πρόχειρον βοήθειαν εἰς πάντα φιλόστορα καὶ φιλόμουσον ἐν γένει. Οὔτως ἡ Θράκη διὰ τοῦ λεξικοῦ τούτου εἶρε τὸν Στέφανόν της τὸν Βυζάντιον, ἀλλὰ μόνον ἡ Ἑλληνικὴ Θράκη, ἡ πρὸ τοῦ ἐξεθνισμοῦ της, δηλ. πρὸ τῆς μοιραίας κατ' ἀναπότρεπτον τῶν πολιτικῶν πραγμάτων φορὰν ἀπωλείας κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἐθνικοῦ της χαρακτήρος, ὅτε ἦνθει ἐν αὐτῇ ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς καὶ ἐλαλεῖτο ἡ θεία τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου γλῶσσα.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Β' ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Καμμιά άλλη έπαρχία τής ελληνικῆς γῆς δὲν ἔχει τὴν εὐτυχίαν ν' ἀποκίση τὸ γεωγραφικὸν καὶ ἱστορικὸν λεξικὸν τῆς. Τὸ λεξικὸν τῆς Θράκης εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα καὶ διδακτικώτερα ἀναγνώσματα. Εἶναι ἀξιόλογον διὰ τὸν ὄγκον καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν του. Ἔργασίαι σαρανταπέντε τυπογρ. φύλλων, πὺν ἀποτελεῖ ἄθλον συγγραφικόν, εἶναι ἔργον τοῦ Ἁχιλλ. Θ. Σαμοθράκη, Θρακός, καὶ ἐκτύπωσις τοῦ «Ἄρχείου τοῦ Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ» καὶ τῆς «Ἐταιρείας Θρακικῶν Μελετῶν». Λίκαια ἤμπορεῖ κανεῖς λοιπὸν τὸν συγγραφέα νὰ τὸν παραβάλη πρὸς τὸν Στέφ. Βυζάντιον, τὸν λεξικογράφον, διότι ἡ συλλεκτικὴ ἔργασίαι του τόσο πολὺν ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἔργασίαι τοῦ μεγάλου λεξικογράφου. Τὸ ὅλον ἔργον χαρακτηρίζει γλῶσσα ὁμαλὴ καὶ λιτότης ἐκφράσεως. Διαβάζεται εὐκόλα καὶ ἀφίνει μιὰ συγκίνησι στὸ μελετητὴ καὶ γεννᾷ μιὰν ἀγάπη γιὰ τὴ δύσμοιρη Θράκη καὶ μιὰ συγκίνησι δικαιολογημένη ἀπὸ τὶς περιπέτειες τῆς ζωῆς τῶν Θρακῶν, τὴ μυθολογίαι τῆς Θράκης καὶ τὰ πολλαπλᾶ χαρίσματα τῆς θρακικῆς φυλῆς, πὺν κυρίως τὴν χαρακτηρίζει ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἐλευθερίαι.

Σήμερα ἡ Θράκη ἔχει τὸν πνευματικὸν τῆς οἶκον, τὸ λεξικὸν τῆς, ὅπου κανεῖς δύνανται τὰ πάντα νὰ εὔρη, στρεφόμενος πρὸς τὸ βαθὺ παρελθὸν καὶ παρόν. Ὁ ἑπονηματιστῆς τοῦ ἔργου κ. Σ. Γ. Καψωμένος, καθηγ. τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, γράφει : «Δὲν πιστεύω ὅτι μόνο λόγοι ἐξωτερικοὶ μπορεῖ νὰ τοῦ καθώρισαν τὴ μορφὴ στὸ μεγάλο του ἔργο, ὅτι δηλ. εἶχε συλλέξει τὸ ὄλικὸ του κάτω ἀπὸ ὄρισμένα λήμματα γιὰ νὰ εὐκολύνεται ὁ ἴδιος νὰ βροσκη μαζεμένες τὶς πληροφορίες πὺν ἀναφέρονται στὸ ἴδιο μέρος ἢ στὸ ἴδιο πρόσωπο Ἔσως ἡ προτίμησις αὐτὴ νὰ ἔχη περισσότερο λόγους ἐσωτερικούς, νὰ σχετίζεται μὲ τὸν τρόπο πὺν τοῦ ἄρεσε τοῦ ἴδιου νὰ συλλαμβάνη τὴν εἰκόνα τοῦ συνόλου, ὄχι μέσα σὲ ἀφηρημένες γενικὲς γραμμὲς, ἀλλὰ σὲ συγκεκριμένα ἄτομα γεωγραφικὰ καὶ ἱστορικὰ, πὺν τὰ δικαιώματα καὶ ἡ αὐτονομίαι τους χάνονται ἀλλοιῶς μέσα στὴν εἰκόνα τοῦ συνόλου. Ὅποιαν ὄμως ἀφορμὴ κι' ἂν ἔχη ἡ προτίμησις του στὴ μορφὴ τοῦ ἔργου, δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ ἀναγνωρίση κανεῖς πὺς ὁ Σαμοθράκης ἔφθασε σιὴν πρωτοτυπίαι αὐτὴ ὄχι ἀπλῶς γιὰ νὰ καινοτομήση, ἀλλὰ μὲ τὴν πρόθεσι γιὰ νὰ βοηθήση γιὰ τὴν ἔξαρσι κάθε λεπτομέρειας στὴν καλύτερη γνώσι τοῦ τόπου του καὶ στὸ βάθος ἔσως νὰ ἐξυληρητήση καὶ τὴν ἔρευνα μὲ τὸ νὰ θέτη στὴ διάθεσι τῆς τὸ μαζεμένο ὡς τὰ τῶρα ἀπὸ τὸν ἴδιον μὲ πολὺν ἰδρωτὰ μέσα στὴν προσιτὴ του βι-

βλιογραφία ὕλικό. Καί θά εἶναι χρήσιμο τὸ λεξικό αὐτὸ πρὸ πάντων βέβαια σὰν εἰκόνα τῆς προσπαθείας ἑνὸς ἀνθρώπου νὰ γνωρισθῇ μ' ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα τοῦ τόπου του, ἀλλὰ ὡς ἓνα σημεῖο καὶ ὡς καθρέπτης τῆς ἐργασίας πού συνετελέσθη ἀπὸ τοὺς ἐρευνητὰς γύρω ἀπὸ τὴν Θράκη. Οἱ Θρακιῶτες πού θὰ τὸ συμβουλευῶνται περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο λεξικό, θὰ τοῦ χρεωστοῦν διπλὴ εὐγνωμοσύνη, γιατί θὰ τοὺς διδάσκη πάντα μὲ τὸ ζωντανό του παράδειγμα τὴν ἀγάπη στὸν τόπο τους, ἓνα τόπο μαρτυρικό, πού κουτσουρεύτηκε, πατήθηκε τόσες φορὲς ἀπὸ τὸ βάρβαρο, σταυρώθηκε καὶ ἄλλοτε στὶς μέρες μας, ἀλλὰ μένει σύμβολο ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς του ἀντοχῆς στὸν καταλυτὴ χρόνον ὅχι μόνο τῶν Θρακῶν ἀλλὰ σ' ὅλων τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὴν καρδιά».¹

Τὸ γεωγραφικὸ καὶ ἱστορικὸ λεξικὸ τῆς Θράκης ἔχει ἐκδοθῆ στὸν 7, 8, 9, 10, 11, καὶ 12 τόμον τοῦ Ἀρχείου Θράκης κατὰ τμήματα. Σήμερα εἶναι ἀνάγκη νὰ βγῆ συγκεντρωμένο σ' ἓνα ὀγκώδη τόμο καὶ νὰ γίνῃ κτῆμα τῶν πολλῶν, γιὰ νὰ κοσμῆ τὶς βιβλιοθῆκες ὅλων τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ διδάσκη.

Διαβάζοντας κανεὶς ἓνα ἄρθρον τοῦ λεξικοῦ δοκιμάζει τὴν ἱκανοποίησιν ὅτι λύει τὶς ἀπορίες του, συγκινεῖται βαθύτατα γιατί βλέπει νὰ ζῆ μπροστὰ του τὸ παρελθὸν τῆς χώρας, διδάσκεται ἄγνωστα καὶ πολύτιμα πράγματα καὶ εὐκολύνεται σὲ οἰαδήποτε στιγμή νὰ δώσῃ μίαν ἀπάντησιν στὶς ἀπορίες του, πού ὀρθώνονται γι' αὐτὴ τὴν ἑλληνικὴ γῆ. Σπαραγμένη τώρα ἡ Θράκη σιωπᾷ κάτω ἀπὸ τὸ πέλμα τῶν Βουλγάρων καὶ Τούρκων, πού τὴν κατέστρεψαν πολλὰς φορὲς γιὰ νὰ τὴν ἀρπάσουν ἀπὸ τὸν ἑλληνισμόν καὶ μιλεῖ ἀπὸ τὸ λεξικόν της, πού κι' αὐτὴν ἀναδεικνύει καὶ τὸν συγγραφέα ὑψώνει στὸ ἐπίπεδο λεξικογράφου δεινοῦ καὶ δημιουργικοῦ.

ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔργου θὰ ἐκτυπώσουμε ἓνα παράρτημα τοῦ λεξικοῦ, πού δὲν ἐπρόφθασεν ὁ συγγραφεὺς νὰ περιλάβῃ εἰς τὴν ὅλην ἐργασίαν του ὡς συμπλήρωμα. Ἀποτελεῖ καὶ αὐτὸ ἐξίσου χρήσιμον κείμενον τοῦ ὅλου ἔργου ἄξιο σεβασμοῦ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Η Θράκη μια μεγάλη γεωγραφική περιφέρεια, έχει συγχρόνως και πολύ μεγάλη ιστορία. Η ιστορία αυτή είναι μεγάλη γιατί αναπτύσσεται σε βάθος χρόνου ενώ συγχρόνως, εξαιτίας της σημαντικότητάς της, επηρέασε και επηρεάζει το συνολικό πολιτισμό. Ονόματα όπως ο Διόνυσος, ο Ορφέας, ο Δημόκριτος κυριαρχούν και στη σημερινή οικουμένη και συμμετέχουν στη διαμόρφωση της σύγχρονης τέχνης και επιστήμης.

Ήταν παλιό όνειρο του υπογράφοντος να μπορέσει να δώσει στους νέους ανθρώπους ένα βοήθημα-κλειδί για την ανάδειξη της ιστορίας και της γεωγραφίας της Θράκης.

Το έργο υπήρχε. Είναι το «Λεξικόν Ιστορικών και Γεωγραφικών της Θράκης» του Ιατρού Αχιλλέα Θ. Σαμοθράκη. Ο Αχιλλέας Σαμοθράκης ιστοριοδίφης καταγόμενος από την Αίνο, συνέγραψε ένα έργο αξιόλογο για τον όγκο, την αρχιτεκτονική του και την ιατρική του τεκμηρίωση.

Τα βραβεία της Ακαδημίας Αθηνών, της «εν Παρισίοις Εταιρείας Ελληνικών Σπουδών», και του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας αποτελούν απλά μια επιβεβαίωση της σημαντικότητας του έργου

Η έκδοση του βιβλίου πραγματοποιήθηκε από την Εταιρεία Θρακικών Μελετών ενώ την επιμέλεια είχε ο Πολύβιος Παπαχριστοδούλου. Ύστερα από συνεννόηση με το Δ.Σ. των Θρακικού Κέντρου – Εταιρείας Θρακικών Μελετών πήραμε την απόφαση να εκδώσουμε το σύγγραμμα αυτό σε ηλεκτρονική μορφή.

Πιστεύουμε ότι είναι πιο εύχρηστη και κυρίως πιο κοντά στη αντίληψη και την τεχνογνωσία των νέων ατόμων.

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ροδόπης Έβρου ανέλαβε το κόστος της έκδοσης με τη συναίσθηση ότι προσφέρει σημαντική βοήθεια.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΡΟΔΟΠΗΣ - ΕΒΡΟΥ**

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΜΗΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ

Α

ΑΒΛ. Ὄνομα νήμφης τινός, ἐκ τῆς ὀπείας ὁ Ποσειδῶν ἀπέκτησεν υἱὸν τὸν Ἐργίσκον, ὅστις, κατὰ τὸν Ἀρποκρατίωνα, ἀπῆλθεν ὁ Ἰδρωτὴς ἡμωσίμου ἐν Θράκι πόλεως. (βλ. λέξ. Ἐργίσκη).

ΑΒΑΝΤΕΣ. Λαὸς Θρακικῆς καταγωγῆς, ὅστις, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη, παρὰ Στράβωνι (X, 445), ὀρηθεὶς ἐκ τῆς Φωκικῆς πόλεως Ἄβα ἢ Ἄβαι, διεπεραιώθη εἰς τὴν νῆσον Εὐβοίαν, τὴν ὁποίαν ἀπῆκτισεν. Ἐντεῦθεν οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὠνομάσθησαν Ἀβαντες καὶ ἡ νῆσος Ἀβιαντίς.

Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει ὅτι οἱ Ἀβαντες ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον μετὰ 40 πλοίων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἐλεφινόρο, υἱοῦ τοῦ Χαλκόδοντος. (Ἰλιΐδ. Β, 536—545). Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν πατρίδα των, περιεπλάνηθησαν «ναυσὶν ὀκτώ», ὅπως ἀναφέρει ὁ Πausanias (V, 22, 3), ἀνά τὰ παραλία τῆς Ἠπείρου, ὅπου ἐγκατεστάθησαν καὶ ἔκτισαν τὴν πόλιν Θρόνιον, ἐξ οὗ καὶ ἡ Θεσπρωτία, χώρα Ἀβαντίς ἐπωνομάσθη.

Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (A, 146), μέγα μέρος τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ Ἰώνων ἀποτελεῖτο ἐξ Ἀβάντων, οἱ ὅποιοι μετηνάστευσαν ἐξ Εὐβοίας. Ἐπίσης Ἀβαντες ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Χίον. Σὺν τῷ χρόνῳ, ὅπως τὸ ὄνομα Ἀβαντες ἐξέλιπεν ἐντελῶς, καὶ μόνον εἰς τὴν Εὐβοίαν διτηρήθη τὸ ὄνομα τῆς Ἀβαντίδος φυλῆς.

Ὁ Ὅμηρος περιγράφει τοὺς Ἀβαντας ὡς γενναίους πολεμιστὰς «θεοὺς ὀλισθεν κομόωντας καὶ αἰχμητὰς». Ὁ δὲ Πλούταρχος (Βίος Θησέως 5), περιγράφει αὐτοὺς ὡς ἐξῆς: «Ἦσαν πολεμικοί, μαχόμενοι ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους γυμνασμένοι νὰ ῥίπτονται κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ εἰς χεῖρας νὰ ἐρχονται μετ' αὐτῶν καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Ἀρ-

Σημειώσεις. Τὰ δι' ἀστερίσκον ὀδδαμῶδ ἀναφέρονται εἰς τὰ ἱστορικά καὶ γεωγραφικά Λεξικά.

χίλοχος εἰς τοὺς στίχους του. Ἐκουρεύοντο δὲ διὰ νὰ μὴ δύνανται οἱ ἐχθροὶ νὰ τοὺς συλλαμβάνουν ἀπὸ τὰ μαλλιά: «ὄπως μὴ παρέχοιεν ἐκ τῶν τριχῶν ἀντίληψιν τοῖς πολεμίοις». Τὴν συνήθειαν αὐτῆν τῶν Ἀβάντων λέγεται ὅτι εὗρον ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ὡς λίαν πρακτικὴν καὶ ὑφέλιμον, διέταξε νὰ κόπτουν οἱ Μακεδόνες τὰς γενειάδας, διότι καὶ αὐτὴ εἶναι προχειροτάτη λαβὴ εἰς τὰς ἐκ τοῦ συστάδην συμπλοκίας.

Κατὰ τὸν λεξικογράφον Ἡσύχιον, τὸ ὄνομα Ἀβαντες σημαίνει τοὺς «κολοσσούς», τοὺς «γίγαντας».

ΑΒΑΝΤΙΣ. — Ἡ ὑπὸ τῶν Ἀβάντων κατοικουμένη χώρα. Ἐπίσης καὶ ἡ Εὐβοία ὑπὸ τῶν Ἀβάντων Θρακῶν. (βλ. λέξ.).

ΑΒΑΡΟΙ. — Λαὸς οὐννικῆς καταγωγῆς προερχόμενος ἀπὸ τὰς στέππας παρὰ τῆ Κασπία θαλάσσης. Ἦσαν εἰς ἄκρον φιλοπόλεμοι, κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα εἶχον ἀποστείλει 200.000 ἰππεῖς ὡς βοήθειαν εἰς τὸν Φαρνάκην, υἱὸν τοῦ Μιθριδάτου. Ἐπίσης καὶ οἱ Ρωμαῖοι μετεχειρίσθησαν αὐτοὺς κατὰ τῶν Χαντζάρων.

Εἰς τὴν Εὐρώπην ἐμφανίζονται κατὰ τὸν VI αἰῶνα ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου (527—565).

Κατὰ τὸ χρονικὸν περὶ τῆς κτίσεως τῆς Μονεμβασίας, κατὰ τὸ 32ον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐπειδὴ οἱ Ἀβαροὶ ὑπέφερον τὰ πάνδεινα ἀπὸ τοὺς γείτονάς των Τούρκους, ἐγκατέλειψαν τὴν χώραν των, καὶ κατόπιν πολλῶν δυσκολιῶν κατόρθωσαν νὰ φθάσουν μετὰ τοῦ Ἰστροῦ ποταμοῦ, ὁπόθεν ἔστειλαν πρεσβείαν εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπικαλούμενοι τὸ ἔλεος τοῦ αυτοκράτορος καὶ ζητοῦντες νὰ τοὺς δεχθῆ ἔντός τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους των. Ὁ Ἰουστινιανὸς τότε, εὐσπλαγχνισθεὶς αὐτοὺς, ἐπέτρεψε νὰ κατοικήσουν εἰς τὴν Μοισίαν καὶ τὴν πόλιν Δορύστολον, τότε Δρίστραν καλουμένην.

Ἄλλ' οἱ Ἄβαραι, ἐγκατασταθέντες ἐν Μοισία καὶ ἐνισχυθέντες, δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐποφελήθουν τὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀπασχόλησιν περὶ τὰς πρὸς τὴν Λύσιν ἐπαρχίας τοῦ Κράτους καὶ ἤρχισαν νὰ εἰσβάλλουν εἰς τὰς γειτονικὰς χώρας, λεηλατοῦντες καὶ καταστρέφοντες τὰ πάντα, μέχρις οὗ ὁ Ἰουστινιανὸς ἠναγκάσθη νὰ καταβάλλῃ εἰς αὐτοὺς ποσὸν τι ἐτησίως.

Ὁ διάδοχος τοῦ Ἰουστινιανοῦ Ἰουστίνος ὁ Β' (555—578) ἐπωφελοῦμενος τοὺς περισπασμοὺς τῶν Ἀβάρων περιπλακέντων εἰς πόλεμον μεταξύ Λογγοβάρδων καὶ Γεπιδῶν, ἠρνήθη νὰ καταβάλλῃ τὸ συμφωνηθὲν ποσόν· ἀλλὰ μετὰ τὰς ἐπιτυχίας των καὶ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Λογγοβάρδων, οἱ Ἄβαραι ἀπέβησαν ἰταμότεροι καὶ ἀπαιτητικότεροι.

Ὁ διαδεχθεὶς τὸν Ἰουστίνον Β' Τιβέριος ὁ Α' (578—582) ἀντεπεξελθὼν κατ' αὐτῶν, μολοντί ἐπολέμησε ἀνδρείως, ἐνικήθη καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν εἰρήνην διὰ χρημάτων. Τότε ἀπολέσθη καὶ ἡ περίφημος πρωτεύουσα τοῦ Ἰλλυρικοῦ, τὸ Σίριμον.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μαυρικίου (582—602) οἱ Ἄβαραι ἐπανάλαβον τὰς ἐπιδρομὰς των, παραινούντες μάλιστα καὶ τὰ εἰς αὐτοὺς ὑποτεταγμένα Σλαβικὰ φύλλα νὰ εἰσβάλλουν διαρκῶς εἰς τὰς χώρας τῆς αὐτοκρατορίας. Κατὰ τὸ χρονικὸν περὶ τῆς κτίσεως τῆς Μονεμβασίας ὁ Μαυρίκιος, ἐπιθυμῶν τὴν εἰρήνην, ἐδέχθη νὰ καταβάλλῃ εἰς αὐτοὺς 100.000 χρυσῶν ἀντὶ τοῦ προηγουμένου ποσοῦ τῶν 80.000. Ἄλλ' οἱ Ἄβαραι καὶ πάλιν παρεσπῶνθησαν. Εἰσβαλόντες δὲ εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν ἐπροχώρησαν μέχρι τῆς Πελοποννήσου, ὅπου ἐγκατεστάθησαν, πλὴν τῶν ἀνατολικῶν αὐτῆς παραλίων, τὰ ὅποια ἔμειναν εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἔκτισαν τὴν Μονεμβασίαν.

Ἐξ ἄλλων ὁμοῦ πηγῶν γνωρίζομεν ὅτι ὁ Μαυρίκιος, ὄχι μόνον δὲν ἐφάνη ἐνδοτικὸς ἀπέναντι τῶν Ἀβάρων, ἀλλ' ὅτι κατώρθωσε διὰ τοῦ γενναίου αὐτοῦ στρατηγοῦ Πρίσκου, νὰ νικήσῃ αὐτοὺς κατὰ τὸ

601 καὶ νὰ περιστείλῃ τὴν ὁρμὴν των.

Ἐκτοτε ἀρχεταὶ ἡ παρακμὴ τῶν Ἀβάρων. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ Α' (619-641) Ἄβαραι ἐπανάλαβον τὰς ἐπιδρομὰς των, συμπράττοντες δὲ μετὰ τῶν Περσῶν ἐπολιοῦρκεσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Κατενικήθησαν ὁμοῦ, οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπέδωκαν τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως εἰς τὴν Ὑπέρομαχον αὐτῆς Στρατηγὸν τὴν Παναγίαν, τὴν ὁποίαν καὶ μέχρι σήμερον πανηγυρίζομεν διὰ τῶν πρὸς τὴν Θεοτόκον χαιρετισμῶν.

Μετὰ τὴν ἦταν των ταύτην, ὁ Ἡρακλείος ἐξηκολούθησε τὸν ἐναντίον των διωγμὸν, μέχρις οὗ καὶ αὐτοὶ οἱ λαοί, τοὺς ὁποίους εἶχον ὑποτάξει, ἐπανεστάτησαν καὶ τοὺς ἐξεδίωξαν. Καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀκόμη τὴν Δαλματίαν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τόσον χρόνον κατειχον, ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποχωρήσουν καὶ ἐτράπησαν πρὸς δυσμὰς, ἐπιχειροῦντες νέας δηώσεις καὶ νέας κατακτήσεις. Δὲν ἠδυνήθησαν ὁμοῦ νὰ ἀνθέξουν εἰς τὴν σφοδρὰν ἐπίθεσιν, τὴν ὁποίαν διηύθυνε προσωπικῶς ὁ Κάρολος ὁ Μέγας τὸ 790.

Τέλος τὸ ὄνομά των, ἀπὸ τοῦ ἔτους 827, ἐξαφανίζεται ὀριστικῶς ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν.

ΑΒΑΣΣΟ.—Βυζαντινὸν χωρίον ἐξω τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πλησίον τῆς Δρυπίας ἢ Δρυπείας (νῦν Γρυπες) κατοκούμενον πρὸ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν ὑπὸ 500 περίπου χριστιανῶν. Λέγεται καὶ Ἀβάς-κιοῖ, ὑπὸ τινων δὲ καὶ Καβάς-κιοῖ.

Ἦμαζεν ἄλλοτε ἔνεκα τῆς εἰς αὐτὸ ἰδρυθείσης Σχολῆς κατὰ τὸ 1819—1820 ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Δέρκων Γρηγορίου, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπέγετο. (Πρβλ. Μ. Γεδεών, Λίθοι καὶ Κεράμια, σελ. 82.—Τοῦ αὐτοῦ: Παλαιὰς εὐωρίας Θρακῶα κέντρα εἰς «Θρακικά», 1936, σελ. 21).

*ΑΒΑΗΡΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Ἐρμού, γεννηθεὶς ἐν Ὀπούντι τῆς Λοκρίδος. Συνοδεύσας τὸν φίλον του Ἡρακλῆα, ἀπελθόντα εἰς Θράκην, ὅπως ἀρπάσῃ τοὺς ἀνθρωποφάγους ἵππους τοῦ Διομήδους, κατεσπαράχθη ὑπ' αὐτῶν. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ φί-

λου του, καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως ὅπου κατεσπαράχθη ὁ Ἡρακλῆς ἔκτισε, κατὰ τὴν μυθολογίαν, τὴν πόλιν Ἄβδηρα (βλ. λεξ. Ἄβδηρα).

ΑΒΔΗΡΑ.—Ἀρχαιότατη παραλία πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων, γνωστὴ ἀπὸ τῶν μυθικῶν ἡδὴ χρόνων, κειμένη μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου ποταμοῦ καὶ τῆς Βιστονίδος λίμνης (νῦν Μπουρού), ἀπέναντι τῆς νήσου Θάσου εἰς βόρ. γεωγρ. πλατ. 41° 45' καὶ ἀν. μῆκ. 52°, 10', κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ', 11, 2).

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (VII, 126), ὁ Νέστος ἔρρεε διὰ τῆς πόλεως τῶν Ἀβδήρων. Ἐνεκα ὅμως τῆς ἀσασίας τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ, περὶ τοῦ ὁποῦ ὁ Στράβων ἀναφέρει: «οὐ μένει δ' ὁ Νέστος ἐπὶ ταύτῃ ρεΐθρου διὰ παντός, ἀλλὰ κατακλύζει τὴν χώραν» (VII, 331, 44), πρῶγμα τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον παρατηρεῖται, ὁ Νέστος ἐκβάλλει πλησίον τῆς ἀρχαίας πόλεως Δικαίας (νῦν Καρὰ-Ἀγάτς ἢ Πόρτο Λάγο), τὰ δὲ Ἄβδημα ἀπέχουν σήμερον τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ πρὸς ἀνατολὰς δύο ὤρας περίπου¹.

1) Εἰς παλαιότατην ἐποχὴν πλημμυρῆσας ὁ Νέστος ἤλλαξε διεύθυνσιν, καὶ προχωρήσας πρὸς δυσμὰς ἐν τῇ μεταξὺ Καβάλλας καὶ Σαρὶ-Σιαπὰν κειμένη πεδιάδι ἐφθασε μέχρι δύο ὥρων ἀνατολικῶς τῆς Καβάλλας καὶ ἐξέβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν ἐντεῦθεν τῆς Κεραμωτῆς (τῆς ἀρχαίας Πιστύρου). Ἀργότερον ἀπεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ ἤλλαξε κοίτην, ἀφοῦ προηγουμένως ἐσχημάτισε λιμνοθάλασσας, τὰς κοινῶς καλουμένας νταλιάνια (ἰχθυοτροφεῖα). Αἱ λιμνοθάλασσαι αὗται ἀπετέλουν ποτὲ μίαν μόνην λίμνην, τὴν ἀρχαίαν λίμνην τῆς Πιστύρου, ἔχουσαν περιφέρειαν 30 σταδίων, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα, μολονότι ἀλμυρὰ, δὲν ἐπήρκεσαν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξου (Ἡροδ. VII, 109). Ταύτην ὁ Νέστος μετέβαλεν εἰς μικροτέρως ἐλώδεις λίμνας. Εἰς πολὺ δὲ μεταγενεστέρους χρόνους, ὁ ποταμὸς ἔλαβε τὴν σημερινὴν αὐτοῦ κατεύθυνσιν, ὡς ἀπο-

Τὰ Ἄβδηρα ὀνομάσθησαν οὕτως ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους (Ἀπολλόδ. 11, 5, 8) εἰς ἀνάμνησιν τοῦ φίλου τοῦ Ἀβδήρου, τὸν ὁποῖον κατεσπάρξαν οἱ ἀνθρωποφάγοι ἵπποι τοῦ Διομήδους, μυθικοῦ βασιλέως τῶν Κικόνων. Κατ' ἄλλους (Pomp. Mel. B. 29) ὀνομάσθησαν ἀπὸ τῆς Ἀβδήρας, ἀδελφῆς τοῦ Διομήδους, 104 ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, ἤτοι τὸ 1084 π.Χ. ἢ ἀπὸ τοῦ Ἀβδήρου, τοῦ ἱπποκόμου αὐτοῦ. Φέρεται δὲ συνήθως εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σπανίως δὲ ἡ Ἀβδήρα ἢ τὸ Ἄβδηρον. Κατὰ τὴν πιθανοτέραν ὁμωσ γνώμην φαίνεται ὅτι τὰ Ἄβδηρα ἦσαν ἀποικία Φοινίκων, οὔτινες ὡς γνωστὸν ἐνωρίτατα κατέφκησαν τὴν γειτονικὴν Θάσον. Σημαίνει δὲ ἡ λέξις τὸν δοῦλον (Abd) τῆς Hera, ἤτοι τῆς Ἥρας².

² Ἱστορικῶς ὁμως ἰδρυτῆς τῶν Ἀβδήρων

δεικνύεται ἐκ τῶν πολλῶν γεφυρῶν, αἱ ὁποῖαι σώζονται εἰς διάφορα μέρη τῆς πεδιάδος τοῦ Νευροκοπίου, τὴν ὁποίαν διαρρέει ὁ Νέστος καὶ εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς σημερινῆς κοίτης αὐτοῦ, τὰς ὁποίας κατέστησεν ἀχρήστους ἢ ἀκαταστασια τοῦ ρεύματος. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἡροδότου, ἐξέβαλλεν εἰς τὴν Βιστονίδα λίμνην ὁ Κόμφατος, ποταμίσκος τῆς Ἐάνθης. Ἠλλάξεν ὁμως καὶ οὗτος κοίτην καὶ μέχρι πρὸ 65 περίπου ἐτῶν ἐξέβαλλεν εἰς τὴν θάλασσαν πλησίον τῶν Ἀβδήρων, ἐν τῇ ἀρχαίῳ λιμενίσκῳ αὐτῶν, ὅστις σήμερον καλεῖται Ἀφισιά, ὥστε, βλέπων τις τὰ ἰχνη ποταμοῦ, θὰ ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Νέστου. Ἀλλὰ μετὰ τινα ἔτη ἐπανῆλθε καὶ πάλιν εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ κοίτην καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Βιστονίδα λίμνην, ὅπως καὶ πρὸ 25 αἰώνων. (Πρβλ. Στ. Μερτζίδου, Περὶ τοῦ Νέστου καὶ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἡροδότου. ἐν τῇ Ἐπικρατισμολογικῇ Συλλογῇ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως, 1886, σελ. 250 καὶ ἐξῆς).

1) J. Fabre d' Envien, Onomatologie de la Géographie Grecque, σελ. 209. — Πρβλ. M. Bernier, Lexique de Géographie ἐν λέξει: Ἄβδηρα.

θεωρεῖται ὁ ἐκ Κλαζομενῶν τῆς Μ. Ἀσίας Τιμήσιος κατὰ τὸ ἔτος 656 π.Χ. ὅστις εἰς ἀνάμνησιν τῆς πατρίδος του ὠνόμασεν αὐτὰ Κλαζομενάς. Καταστραφεῖσα ἡ πόλις ὑπὸ τῶν γειτονικῶν Θρακικῶν φύλων, ἰδρῦθη ἐκ νέου ὑπὸ ἀποίκων τῆς Τέω τὸ 543 π.Χ. ὅτε, φεύγοντες οὗτοι τὸν Περσικὸν ζυγόν, ἤλθον καὶ κατόκησαν ἐκεῖ.

Σκύμινος ὁ Χίτος (Περσηγ. 661—671) λέγει περὶ αὐτῶν :

Τῶν δ' ἐπὶ θαλάττῃ κειμένον ἔστιν πόλις Ἄβδηρ' ἀπ' Ἀβδήρου μὲν ὠνομασμένη τοῦ καὶ κτίσαντος πρότερον αὐτήν, ὅς δοκεῖ ὑπὸ τῶν Διομήδους ὕστερον ξενοκτόνων ἔπλων φθαρῆναι. Τῆϊοι δὲ τὴν πόλιν συνῆκισαν, φυγόντες ὑπὸ τὰ Περσικά.

Δι' ὃ καὶ θεωρεῖται ὡς ἀποικία τῆς Τέω, ὅπως ἀναφέρει ὁ Στράβων (XIV, 644) : «Ἄβδηρα καλὴ Τητῶν ἀποικία». Ἡ περὶ τὰ Ἄβδηρα χώρα ἐκαλεῖτο Ἀβδηρίτις. Ὁ Ἡρόδοτος (VII, 126), διηγούμενος τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου καὶ τὴν διάβασιν αὐτοῦ διὰ τῆς χώρας τῶν Ἀβδηρίτων, ἀναφέρει ὅτι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς ἔζον πολλοὶ λέοντες, ἄγριοι βόες καὶ ἄλλα διάφορα θηρία ὡς γεωγραφικὰ δὲ ὄρια πέραν τῶν ὁποίων δὲν συνητῶντο ταῦτα ἐν Εὐρώπῃ, καθορίζει τὸν Νέστον καὶ τὸν Ἀχελφὸν τῆς Ἀκαρνανίας. Ὁ δὲ Πausanias (VII, 5) ἐπιβεβαιῶν τὴν πληροφορίαν ταύτην τοῦ Ἡροδότου, προσθέτει ὅτι οἱ λέοντες ἐπιτεθέντες κατὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξου, κατέφαγον πολλὰ τῶν ὑποζυγίων.

* * *

Τὰ Ἄβδηρα παρέμειναν ἐλεύθερα μέχρι τοῦ 492 π.Χ. ὅποτε ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Πέρσας. Μάλιστα ἐξελέγησαν ὑπὸ τοῦ Ξέρξου ὡς σταθμὸς καὶ κέντρον ἀνεφοδιασμοῦ τῆς στρατιάς του. Κατὰ τὸν Λιογένην Λαέρτιον (Βίος Δημοκρίτου, 2), διερχόμενος ἐκεῖθεν ὁ Ξέρξης, ἐφιλοξενήθη εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἡγησιστράτου, πατρὸς τοῦ Δημοκρίτου. Τόσον δὲ ἐνδιαφέρον ἔδειξεν ὁ Ξέρξης διὰ τὸν Δημοκρίτον, ὥστε ὅταν ἀνεχώρησεν εἰς Ἀβδήρων, ἀφήκε δύο ἐκ τῶν μύγων τῆς ἀκολουθείας του

ἵνα ἐπιμεληθοῦν τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ κατὰ τὰ περσικά ἤθη καὶ ἔθιμα¹.

Ὑπὸ τὸν Περσικὸν ζυγὸν παρέμειναν τὰ Ἄβδηρα μέχρι τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης τὸ 479 π.Χ. ὅποτε, ἀπελευθερωθέντα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, προσεχώρησαν εἰς τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἄρχεται ἡ ἀκμὴ τῶν Ἀβδήρων, εἰς τρόπον ὥστε ἄνευ δυσκολίας νὰ καταβάλλουν εἰς τοὺς Ἀθηναίους φόρον ἐτήσιον 10 τάλάντων, ἧτοι 60.000 δραχμῶν χρυσῶν.

Τὰ Ἄβδηρα ὑπήγοντο εἰς τὸ βασίλειον τῶν Ὀδρυσῶν, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοῦ βασιλέως Σιτάλκου, υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Τήρου, ἰδρυτοῦ τοῦ βασιλείου τῶν Ὀδρυσῶν, ἐπεξετεινέτο ἀπὸ τῶν Ἀβδήρων μέχρι τοῦ Δουνάβειου, καὶ ἀπὸ τοῦ Στρουμόνος μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου (Θουκυδ. Β, 97, Διοδ. Σικελ. XII, 50—51).

Ἡ ἀκμὴ τῶν διήρκεσε μέχρι τοῦ 376 π.Χ. ὅποτε, ἐπιδραμόντες οἱ Τριβολλοὶ Θραῖες, κατέστρεψαν αὐτά. Ἀναλαβόντα ἐκ νέου, ἀνεγνώρισαν τὴν κυριαρχίαν Φιλίππου τοῦ Μακεδόνοιο τὸ 343 π.Χ. Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων τὸ 188 π.Χ. διετήρει ἀκόμη ἡ πόλις ἐλευθερίαν τινά, ἀλλὰ κατὰ τὸ 170 π.Χ. μεγάλως ἐβλάβη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ὀρτενσίου.

Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα, τὸ 168 π.Χ. ὀλίγον μετὰ τὴν ἦτταν τοῦ Περσέως Β', τελευταίου βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐν Πύδνῃ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, Κόττις ὁ Β' (168—162 π.Χ.), βασιλεὺς τῶν Θρακῶν καὶ σύμμαχος τοῦ Περσέως εἰς τὸν κατὰ τῶν Ρωμαίων πόλεμον, ἀπήτησε τὴν κατοχὴν τῶν Ἀβδήρων ὡς ἀντισταθμισμα τῆς ὑπὸ τοῦ Εὐμένους Β', βασιλέως τῆς Περγάμου καὶ συμμάχου τῶν Ρωμαίων καταλήψεως τῆς Αἴνου καὶ Μαρωνείας. Ἄλλ' οἱ Ἀβδηρίται, ἐπικαλεσθέντες τὴν μεσολάβησιν τῆς Μητροπόλεως αὐτῶν

1) Ἡ πληροφορία αὕτη τοῦ Λαερτίου ἐλέγχεται ἀνακριδῆς, καθ' ἔσον ὁ Δημοκρίτος ἐγεννήθη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 470 καὶ 460 π.Χ., ὁ δὲ Ξέρξης διήλθε διὰ τῶν Ἀβδήρων πρὸ 20 περιποῦ ἐτῶν.

Τέω παρὰ τῇ Ρωμαϊκῇ Συγκλήτῳ κατώρθωσαν νὰ ἐξουδετερώσουν τὰς ἀξιώσεις τοῦ Κότυος καὶ νὰ ματαιώσουν τὴν εἰς αὐτὸν παραδόσιν τῆς πόλεως των. Τοῦ γεγονότος τούτου εὐχαριστήριον ψήφισμα ἀρκετὰ ἐκτεταμένον τῶν Ἀβδηριτῶν ἀνευρέθη παρὰ τὴν Τέω. (Albert Dumont, *Mélanges d'Archéologie et d'Épigraphie*, σελ. 442).

Κατὰ τὸν πρῶτον π. Χ. αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλινίου (Natur, Hist. IV, 42) ὡς πόλις ἐλευθέρα : Civitas libera.

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων τὰ Ἀβδηρα μετωνομάσθησαν Πολλοὶ Στύλοι ἢ Πολύστυλον, ἀπὸ τοῦ ἐνάτου δὲ αἰῶνος ἀναφέρεται ὡς ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην τῶν Φιλίππων. (Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ, Σύνταγμα Θεῶν καὶ Ἱερῶν Κανόνων, Τόμ. Ε'. σελ. 483). Κατὰ δὲ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας τοῦ Φιλοθέου (1364—1376), μνημονεύεται ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Πολυστύλου, λόγῳ ἐπιδόσεως, ἔλαβε τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Μαρωνείας καὶ τὴν Μητρόπολιν Χριστουπόλεως. (Μ. Γεδεών, Πατριαρχικοὶ Πίνακες, σελ. 124).

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας τὰ Ἀβδηρα ὠνομάζοντο Μπουλούστρα κατοικούμενα ὑπὸ μικροῦ συνοικισμοῦ ἀλιέων. Μετὰ δὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Θράκης τὸ 1920 ἀνεκτήσαν τὸ Βυζαντινὸν αὐτῶν ὄνομα : Πολύστυλον, ἀριθμῆι δὲ περὶ τοὺς 600 κατοίκους καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Εἰρήνης τοῦ Νομοῦ Ροδόπης. Τὸ δὲ ὄνομα Ἀβδηρα, ἐδόθη εἰς τὸ παρὰ τὴν Καβάλλαν χωρίον Μπουλούστρα.

* *

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐφημίζοντο οἱ περίφημοι «κεστρεῖς» (κέφαλοι, εἶδος ἰχθύων) τῶν Ἀβδήρων, τοὺς ὁποίους ἐπαίνει ὁ Δωρίων παρ' Ἀθηναίῳ (Δειπνοσ. 5, 87), θέτων ἐν δευτέρῳ μοίρῳ τοὺς τῆς Σινώπης : «Θαυμαστοὺς δὲ εἶναι λέγει, καὶ τοὺς περὶ Ἀβδηρα ἀλισκομένους κεστρεῖς, μεθ' οὓς τοὺς περὶ Σινώπην, καὶ ταρχευομένους εὐστομάχους ὑπάρχειν». Ἡ φήμη τῶν κεφάλων τούτων

παραμένει ἐξακουστὴ καὶ σήμερον, γνωστοὶ δὲ εἶναι εἰς τοὺς κοιλιοδούλους οἱ κέφαλοι καὶ ἐν γένει οἱ ἰχθύς τῶν Ἀβδήρων ἢ κάλλιον τῆς λίμνης Μπουρού, τῆς Βιστονίδος τῶν ἀρχαίων. Κάποιο λαϊκὸ τραγοῦδι λέγει :

Νὰ φάης ψάρι τῆς Μπουρούς, | νὰ πιῆς κρασί τῆς Μάκρης | καὶ νὰ φιλήσης Ξανθινὴ | ποτὲ νὰ μὴ ξεχάσης.

Οἱ κάτοικοι τῶν Ἀβδήρων ἀπέβησαν παρομιώδεις καθ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὴν μεγάλην ἀπλότητα καὶ ἀπειροκαλίαν. Ἀβδηρίτης δὲ μεταφορικῶς ἐσημαίνει καὶ σημαίνει τὸν ἡλίθιον, τὸν μωρὸν, τὸν ἀνόητον. Τὴν αἰτίαν τοῦ φαινομένου τούτου δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐξηγήσουν. Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων, ὁ μέγας Ἱπποκράτης ἀπέδιδε τοῦτο εἰς διάφορα ἐπιπολάζοντα νοσήματα, τὰ ὁποῖα καταστρέφουν τὰς πνευματικὰς δυνάμεις. Ὁ δὲ σατυρικὸς ποιητὴς Ἰουβενάλιος, εἰς τὴν πυκνότητα τοῦ ἀέρος. «Ἡ φρόνησις τοῦ Δημοκρίτου, λέγει, ἀποδεικνύει ὅτι οἱ μεγάλοι ἄνδρες, ἴκανοὶ νὰ γεννηθοῦν καὶ εἰς τὴν πατρίδα τῶν προβάτων (δηλαδὴ τῶν ἡλιθίων), καὶ ὑπὸ πυκνὸν ἀέρα. (X, 50) :

Vervicum in patria crassoque sub aere nasci.

Μάλιστα ἐλέγετο περὶ τῶν Ἀβδηριτῶν ὅτι κατελάμβανεν αὐτοὺς παροδικὴ τις μανία «Ἀβδηριτικὸν πάθος» λεγόμενον. Ἐκ τοῦ πάθους τούτου προσεβλήθη κατὰ τὴν παράδοσιν καὶ ὁ Δημόκριτος θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους. Ὁ δὲ Πλίνιος (Natur. Hist, XV, 8) ἀναφέρει ὅτι παρὰ τὰ Ἀβδηρα ὑπήρχον βοσκαὶ τινες, εἰς τὰς ὁποίας, βόσκοντες οἱ ἵπποι, προσεβάλλοντο ὑπὸ λύσεως. (Πρβλ. Μελετίου Γεωγραφία, Τόμ. Γ', σελ. 54).

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὸν Λαφονταῖνον νὰ γράψῃ τὸν μῦθον : «Ὁ Δημόκριτος καὶ οἱ Ἀβδηρίται», εἰς δὲ τὸν Βεϊλάνδον νὰ γράψῃ μετὰ Λουκιανέιον χάριν τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἀβδηριτῶν, μεταφρασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κ. Κούμα καὶ ἐκδοθεῖσαν ἐν Βιέννῃ τὸ 1827 εἰς τρεῖς τόμους. Εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας ἐξεδίδετο κατὰ τὰ ἔτη 1857—59 ὑπὸ

τοῦ Δ. Βρατσάνου, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἀβδηρίτης».

Περὶ Ἀβδηριτῶν διηγοῦνται διάφορα ἀνέκδοτα: Στερούμενοι ποσίμου ὕδατος, ἐπέβαλον φόρον εἰς πολίτας πρὸς ὕδρουσιν τῆς πόλεώς των. Ἀλλὰ ματαιόφρονες ὄντες, προτοῦ ἐξασφαλίσουν τὸ ὕδωρ, διέθεσαν τὰ συλληχθέντα χρήματα πρὸς κατασκευὴν μεγαλοπρεποῦς δεξαμενῆς, ἐν τῇ ὁποία ἔστησαν σύμπλεγμα παριστῶν τὸν Ποσειδῶνα, φερόμενον ἐπὶ τεθρίππου ἄρματος καὶ περιστοιχούμενον ὑπὸ Νυμφῶν, Τριτῶνων καὶ Δελφίνων. Ἀλλ' ὅταν ἐτελείωσε τὸ ἔργον, τότε ἀντελήφθησαν ὅτι τὸ ὕδωρ δὲν ἦτο ἀρκετόν, καὶ ἡ μεγαλοπρεπὴς ἐκείνη κρήνη ἔμεινε σχεδὸν πάντοτε ξηρά. (Πιληθός ἄλλο ἀνεκδότων, βλέπε: Βεϊλάνδου, *inloc. cit.*)

Καὶ ὅμως τὰ Ἀβδηρα ὑπῆρξαν ἡ πατρις τοῦ Δημοκρίτου, κατὰ τινὰς δὲ καὶ τοῦ Λευκίππου, τῶν ἰδρυτῶν τῆς ἀτομιστικῆς θεωρίας τοῦ Πρωταγόρου, τοῦ περιφήμου σοφιστοῦ, τῶν φιλοσόφων: Ἀναξάρχου, τοῦ ἐπικαλουμένου Εὐδαιμονικοῦ καὶ τοῦ Ἐκαταίου, τοῦ ποιητοῦ Νικανέτου καὶ ἄλλων.

* * *

Τῶν Ἀβδήρων σώζονται ἀρκετὰ ἀργυρὰ καὶ χαλκὰ νομίσματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀρχαιότερα ἀνέρχονται μέχρι τοῦ 500—450 π.Χ. Φέρουσι δὲ ἐμπροσθεν μὲν τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὀπισθεν δὲ γρύπα κατ' ἀπομίμησιν τῶν νομισμάτων τῆς Μητροπόλεως αὐτῶν. Τινὰ μάλιστα ἐξ αὐτῶν, ἰδίως δὲ τὰ παριστῶντα τὸν Ἡρακλέα καθήμενον, τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν Δισκοβόλον, τὴν Ἀρτεμιν ἰσταμένην παρ' ἔλαφον κτλ. εἶναι ἐκ τῶν καλλιτεχνικωτέρων τύπων, οἱ ὁποῖοι διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν (Head - Σβορώνου, Ἱστορία τῶν Νομισμάτων, τόμ. Α', σελ. 320—326.—Ernest Babelon, *Traité des monnaies Grecques et Romaines*, Tom. IV, σελ. 875 καὶ ἑξῆς).

*ABIOI—Σκυθικὸς λαός, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος μετὰ τῶν Ἰππημολγῶν καὶ Γαλακτοφάγων, ὡς τοὺς δικαιτάτους τῶν ἀνθρώπων. (Ἰλιάδ. Ν, 3—6)

... . . . Αὐτὸς δὲ τρέπεν ὄσσε φαεινῶ, νόσφιν ἐφ' ἰπποπόλων Θρηκῶν καθορώ-
[μενος αἶαν
Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων καὶ ἀγαυῶν Ἰππη-
[μολγῶν
Γαλακτοφάγων, Ἀβίων τε δικαιτάτων
[ἀνθρώπων.

Τοὺς Ἀβίους τούτους, ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἐθεώρουν ἀπλῶς ὡς φαντασίαν τοῦ ποιητοῦ, ἄλλοι δέ, ὡς πραγματικῶς ζῶντας ἐν τῇ Σκυθίᾳ, πρὸς βορρᾶν τῆς Σογδιανῆς καὶ δεξιὰ τοῦ Ἰαξάρτου ποταμοῦ. Κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς Γαβίους τοῦ Αἰσχύλου, κατοικοῦντες εὐφωρωτάτην καὶ εὐδαιμονεστάτην χώραν. Κατὰ τινὰς δὲ σημαίνει τοὺς πτωχοὺς ἢ τοὺς μὴ ἔχοντας τόξον, ἐκ τοῦ στερητικοῦ α καὶ βίος, ὁ τὰ ἀναγκαῖα μὴ ἔχων πρὸς τὸ ζῆν, ἢ ἐκ τοῦ βίος—τόξον, ἢ τοὺς εἰρηνικοὺς ἐκ τοῦ α καὶ βία.

Ὁ Ἀρριανὸς (Ἀναβ. IV, 1), ἀναφέρει ὅτι οἱ Ἀβιοὶ ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, καὶ ὅτι ἦλθε πρὸς αὐτὸν πρεσβεία «παρὰ τε Σκυθῶν καὶ Ἀβίων καλουμένων... Οἰκοῦσι δὲ ἐν τῇ Ἀσίᾳ οὗτοι αὐτόνομοι, οὐχ ἦκιστα διὰ πενίαν καὶ δικαιοσύνην». Τὴν πρεσβείαν ταύτην ὁ Ἀλέξανδρος ἐξαπέστειλε, συνοδεύσας μὲ πολλοὺς φίλους του πρὸς κατασκοπεῖαν τῆς χώρας, τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς καὶ τοῦ ὄπλισμοῦ τῶν κατοίκων τῆς. Δὲν διέσωσεν ὅμως ὁ Ἀρριανὸς καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀποστολῆς ἐκείνης, οὔτε ἄλλην τινὰ πληροφορίαν περὶ τῶν Ἀβίων.

Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 296) οἱ Ἰππημολγοί, Γαλακτοφάγοι καὶ Ἀβιοὶ, ἦσαν Σκυθικοὶ καὶ Σαρματικοὶ λαοὶ, ἀναμειγμένοι μετὰ Θρακικῶν λαῶν «...οἵπερ εἰσὶν οἱ ἀμαξόβιοι Σκύθαι καὶ Σαρμάται. Καὶ γὰρ νῦν ἀναμείκται ταῦτα τὰ ἔθνη τοῖς Θραξί καὶ τὰ Βασταρνικὰ μᾶλλον μὲν ἐκτὸς τοῦ Ἰστροῦ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐντός». Ἦσαν λαὸς νομαδικὸς καὶ λιτότατος, ζῶν «ἀπὸ θρεμμάτων καὶ γάλακτος καὶ τυροῦ καὶ μάλιστα ἰππέιου», θησαυρισμὸν δ' οὐκ εἰδότες, οὐδὲ καπηλείαν, πλὴν ἐς φόρτον ἀντι φόρτου... ἀλλὰ κοι-

νά κηκετημένους πάντα πλὴν ξίφους καὶ ποτηρίου, ἐν δὲ τοῖς πρώτοις τὰς γυναῖκας πλατωνικῶς ἔχοντας κοινὰς καὶ τέκνα». (Λόγιόφι VII, 300).

* ΑΒΡΙΛΕΒΩ (Ἄβριλεβώ).—Τόπος τῆς μεσογείου Θρακίας, ἀναφερόμενος ὑπὸ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς (X, 4) παρὰ τὴν Ἀθριανοῦπολιν καὶ Ἀγαθονίκην. Μαθῶν, λέγει, ὁ πατὴρ τῆς Ἀλέξιος «τὸ Κομανιὸν φροσσάτον ἔτι κατὰ τὸν Ἀβριλεβῶ διακρίμενον, (τόπος δὲ οὐ πορρωτέρω τῶν εὐρημένων πόλεων κείμενος)», ἐπέπεσε κατ' αὐτῶν καὶ τρέψας εἰς φυγὴν κατέλαβεν αὐτοὺς παρὰ τὴν «Σιδηρᾶν Κλεισοῦραν», ἄλλους μὲν φονεύσας, ἄλλους δὲ αἰχμαλωτίσας. Παρὰ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ φέρεται: «Ἀβριλέβα, πόλις ἐν Θράκῃ». Τὸ δεύτερον συνθετικὸν—λέβα, εἶναι Θρακικὸν καὶ σημαίνει κατὰ τὸν Ἡσύχιον, πόλιν».

* ΑΒΡΙΤΟΣ (Ἄβριτος).—Ἐν ἓκ τῶν πολλῶν φρουριῶν τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, παρὰ τὸν Λούναβιν ποταμόν, κτισθὲν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), ἵνα προστατεύσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων. (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 11). Φαίνεται ὅτι παλαιότερον οὕτω ὠνομάζετο ἢ περὶ τὸ φρούριον τοῦ Ἰουστινιανοῦ χώρα, διότι ἐν Ἀβρίτῳ ἔπεσε μετὰ ὁμωνύμου υἱοῦ μαχόμενος κατὰ τῶν Γότθων (251), ὁ αὐτοκράτωρ Δέκιος (Jordanis Getica XVIII, 101, Συγκέλλου χρονικὸν 376, Ζωσίμου I, 23).

* ΑΒΡΟΖΕΛΜΗΣ.—Θραξ διερμηγεὺς τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Σεύθου τοῦ Β', ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ξενοφώντος. (Κύρου Ἀνάβασις, VII, 6, 43).

* ΑΒΡΟΛΕΒΑ (Ἄβρολέβα).—Θρακικὴ πόλις, ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. (βλ. Ἀβριλεβώ, πρβλ. καὶ Ἡμερικὰ 1928 σ. 342).

ΑΒΡΟΤΟΝΟΝ.—Θρακικὸν ὄνομα γυναικῶς, κατὰ γένος οὐδέτερον. Ἀβρότονον ὠνομάζετο ἢ σύζυγος τοῦ Νεοκλέους καὶ μητὴρ τοῦ Θεμιστοκλέους, τὸν ὁποῖον κατηγοροῦν ὡς νόθον, διότι εἶχε μητέρα ξένην καὶ ὄχι Ἑλληνίδα,

Ὁ Πλούταρχος, εἰς τὸν βίον τοῦ Θεμιστοκλέους (κεφ. I), ἀναφέρει τὸ κατωτέρω γνωστὸν ἐπίγραμμα τοῦ ποιητοῦ Ἀμφικράτους:

Ἀμβρότονον Θρηῖσσα γυνὴ γένος, ἀλλὰ τεκέσθαι τὸν μέγα Ἑλλησι φημί Θεμιστο- (Πρβλ. καὶ Ἀθηναίου XIII, 37). [κλέα.

* ΑΒΡΟΥΠΟΛΙΣ.—Βασιλεὺς τῶν Σαππαίων, Θρακικοῦ λαοῦ, σύγχρονος τοῦ Περσέως τοῦ Β', βασιλέως τῆς Μακεδονίας (179-167 π.Χ.) καὶ σύμμαχος τῶν Ρωμαίων. Ἐναντίον αὐτοῦ, ἐνῶ ὁ Περσεὺς διετέλει ἐν εἰρήνῃ πρὸς τοὺς Ρωμαίους, παρασπονδήσας «ἐπὶ τε Σαππαίων βασιλέα Ἀβρούπολιν στρατεύμα ἀγαγὼν, ἐποίησεν ἀναστάτους Ρωμαίων συμμάχους ὄντας». (Παυσανίου, VII, 10, 6).

Ἐπίσης καὶ ὁμώνυμος πόλις, ἐν τῇ χώρῃ τῶν Σαππαίων, τῶν ὁποίων ἦτο πρωτεύουσα.

* ΑΓΑΘΟΝΙΚΕΙΑ ἢ ΑΓΑΘΟΝΙΚΗ.—Ἀρχαία Θρακικὴ κώμη ἀναφερομένη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, ἀλλ' ἄγνωστον που ἀκριβῶς κειμένη. (Albert Dumont, in loc. cit. σελ. 288 καὶ 294). Κατὰ τὴν παράδοσιν ὅμως ἔκειτο ὅπου τὸ νῦν χωρίον, Βελάστιζα ἢ Μπελάστιστα, περὶ τὰ 20 λεπτὰ ἀπὸ τοῦ χωρίου Μαρκόβου, πρὸς τοὺς πρόποδας τῆς Ροδόπης. (Γ. Τσουκαλά. Ἱστοριογραφικὴ Περιγραφή τῆς Ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως, ἐν Βιέννῃ, 1851, σελ. 62—63).

Ἡ Ἄννα Κομνηνὴ (X, 4) διηγουμένη τοὺς κατὰ τῶν Κομάνων πολέμους τοῦ πατρὸς τῆς Ἀλεξίου, ἀναφέρει ὅτι, ἀναχωρήσας ὁ Ἀλέξιος ἐξ Ἀδριανουπόλεως, «καταλαμβάνει τόπον τινὰ Σκουτάριον καλούμενον, σταδίους τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀπέχοντα ὀκτακαίδεκα, τὴν δὲ μετ' αὐτὴν Ἀγαθονίκην.

Κατὰ τὸν ἑνατον αἰῶνα ἀναφέρεται ὡς μία τῶν δέκα ἐπισκοπῶν, πρώτη τὴν τάξιν, ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως. (Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ, Σύνταγμα, Τόμ. Ε', σελ. 483).

Εἰς τὴν παρ' αὐτὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου σῴζεται στήλη τις ἐπιτυμβία, χρησιμεύουσα ὡς στήριγμα τῆς Ἱερᾶς

Τραπέζης, ὕψος 0 μ. 85 καὶ πλάτους 0 μ. 42 ἐπὶ τῆς κυρίας ὄψεως φέρουσα ἀνάγλυφον τὸν Θράκα Ἰπλέα, τὸν κύριον ἥρωα, περὶ τοῦ ὁποῖου παραπέμπομεν εἰς σχετικὸν ἄρθρον, καὶ κάτωθεν αὐτοῦ, ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ, τρεῖς ἄνδρας κατ' ἐνώπιον φέρουσαν χιτῶνα συνεσφιγμένον περὶ τὴν ὀσφύν, παρ' ἕκαστον δὲ τῶν τριῶν πρώτων προσώπων, δέσμη παπύρου τυλιγμένου μετὰ τῆς κάτωθεν ἐπιγραφῆς τοῦ β'. μ.Χ, αἰῶνος.

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΟΥ ΑΓΟΡΑΙΟΣ
ΤΟΙΣ ΤΕΚΝΟΙΣ ΕΑΥΤΟΥ**

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης πληροφοροῦμεθα ὅτι τὸ ἀφιέρωμα τοῦτο ἦτο κάποιου Ἀλεξάνδρου, υἱοῦ τοῦ Φιλίππου, ἀπὸ τὴν πόλιν Ἀγοράν, εἰς τὰ ἀποθανόντα τέκνα του: τρεῖς υἱοὺς καὶ μίαν θυγατέρα.

(Α Dumont, αὐτόθι, σελ. 288 καὶ ἐξῆς).

* **ΑΓΑΘΟΝΙΚΕΙΟΝ**.—(βλέπε: Ἀγαθονίκεια - Ἀγαθονίκη).

* **ΑΓΑΘΟΠΟΛΙΣ**.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἀλλ' ἀγνωστόν που κειμένη. Μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Παχυμέρη, ὀνομασθεῖσα οὕτω κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπὸ τοῦ Ἀγαθοκλέους, υἱοῦ τοῦ Λυσιμάχου, βασιλέως τῆς Θράκης (323—281 π.Χ.)

Κατὰ τινες νομισματολόγους σώζονται ἀργυρᾶ νομίσματα τοῦ Ἀγαθοκλέους τοῦ 300 π.Χ. περίπου, τὸ δὲ πρόσωπον τὸ ὁποῖον παριστοῦν ὑποθέτουν ὅτι εἶναι τοῦ Ἀγαθοκλέους. Ἀλλὰ τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῶν δὲν εἶναι πειστικά. (Head - Σβορώνου, Ἱστορία τῶν νομισμάτων, Τόμ. Α'. σελ. 327).

ΑΓΑΘΥΡΣΟΙ (Ἀγάθυρσοι).—Οὗτοι κατόικουν πρὸς βορρᾶν τοῦ Δουνάβεως, ἐπὶ δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἔλαβον ὡς ἔθνικόν ὄνομα τὸ ὄνομα Δάκες. Ἔλαβον δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπὸ τοῦ Ἀγαθύρσου, υἱοῦ τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς Ἐχίδνης. (Ἡρόδ. IV 108 καὶ ἐξῆς).

Περὶ αὐτῶν ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος ὅτι ἦσαν ἀβρότατοι καὶ πλουσιώτατοι, ἔχοντες τὰς γυναῖκας κοινὰς. Κατὰ τὰ ἄλλα ἦθη καὶ ἔθιμα, ἦσαν ἀπλοῖκοι καὶ παρόμοιοι πρὸς τοὺς Θράκας. Κατὰ τὸν Βιρ-

γίλιον (Αἰνεῖας, IV, 146), εἶχον τὴν συνήθειαν νὰ βάφουν τὴν κόμην των καὶ νὰ στίζουν τὸ σῶμά των, καλοῦνται δὲ ὑπ' αὐτοῦ «picti Agathyrsi», κατ' ἄλλους δὲ μόνον τὰ ἐνδύματά των ἦσαν πολύχρωμα καὶ πλούσια.

* **ΑΓΑΘΟΥΠΟΛΙΣ**.—Παράλιος κομόπολις, κειμένη ἐπὶ τῶν Θρακικῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὅπου ἡ ἀρχαία πόλις Αὐλικὸν ἢ Αὐλαῖον Τεῖχος. (βλέπε λέξιν). Πρβλ. Ἱστορία Ἀγαθουπόλεως Θράκης, Εὐθυμίου Γ. Βαφέως 1948, Νέα Ὑόρκη.

ΑΓΑΣΣΑΜΕΝΟΣ.—Θραξ βασιλεὺς τῆς νήσου Στρογγύλης, τῆς κατόπιν Νάξου, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Διοδώρου Σικελιώτου. Τὸν Ἀγασσάμενον τοῦτον οἱ Θραῖκες κατέστησαν βασιλεὺς τῆς Στρογγύλης, ἀντὶ τοῦ Βούθη, δώσαντες εἰς αὐτὸν ὡς σύζυγον τὴν ὠραιότατην Πάγκρατιν, θυγατέρα τοῦ Ἀλωέως (V, 50).

ΑΓΓΙΤΗ.—Ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀγγίτη ἐλατρεύετο ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους ἡ θεὰ Ἄρτεμις, λαβοῦσα τὴν ἐπωνυμίαν ἀπὸ τοῦ Ἀγγίτου ποταμοῦ, ἐκβάλλοντος εἰς τὴν Κερκινίτιδα λίμνην (νῦν Ἀχινοῦ).

ΑΓΓΙΤΗΣ.—Ποταμὸς τῆς Θράκης, ἐκβάλλων εἰς τὴν Κερκινίτιδα λίμνην (νῦν Ἀχινοῦ) διατηρήσας τὸ ὄνομά του μέχρι σήμερον ὑπὸ μικρὰν παραλλαγὴν: Ἀγγίστα.

Ὁ Ἡρόδοτος (VII, 113) ἀναφέρειν τὸν Ἀγγίτην λέγει ὅτι ἦτο παραπόταμος τοῦ Στρυμόνος: «... ἐπὶ τὸν ποταμὸν Ἀγγίτην ἐκδιδόντα εἰς τὸν Στρυμόνα...» Ἀλλ' ὁ ποταμὸς Ἀγγίτης δὲν εἶναι παραπόταμος τοῦ Στρυμόνος, ἀλλ' ἰδιαίτερος ποταμὸς ἐκβάλλων εἰς τὴν Κερκινίτιδα λίμνην παρὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Ἀγγίστα. Εἰς τὴν αὐτὴν πλάνην περιπίπτει καὶ ὁ ἀρθρογράφος τῆς Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, ὅστις ἀκολουθῶν τὸν Ἡρόδοτον, λέγει ὅτι εἶναι παραπόταμος τοῦ Στρυμόνος, ἐκβάλλων παρὰ τὴν Ἀμφίπολιν.

ΑΓΓΡΟΣ.—Ὄνομα ἀρχαίου ποταμοῦ τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ, ὅστις κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (IV, 49) «Ἐξ Ἰλλυριῶν ῥέων

πρὸς βορρῆν ἔνεμον ἐσβάλλει εἰς τὸ πεδῖον τὸ Τριβαλλικὸν καὶ ἐς ποταμὸν Βρόγγον, ὁ δὲ Βρόγγος ἐς τὸν Ἰστρον. Οὕτως ἀμφοτέρους ἐόντας μεγάλους ὁ Ἰστρος δέκεται».

Ὁ Ἄγγρος ταυτίζεται μὲ τὸν σημερινὸν Ibar, ὁ δὲ Βρόγγος μὲ τὸν Μάργον τῶν Ῥωμαίων. (Margus fluvius), τὸν σημερινὸν Λυτικὸν Μοράβαν. (Πρβ. Bernier, *Lexique de Géogr. Ancienne*, ἐν λέξει, καὶ N. Vulic, *Alexandre le Grand sur le Danube*, ἐν «Ξένια», σελ. 181-203).

ΑΓΗΣΣΟΣ.—Πόλις τῆς Θράκης ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. Ὁ κάτοικος Ἀγήσσιος. Ἄγνωστος ἢ τοποθεσία αὐτῆς.

* ΑΓΙΟΙ ΠΑΝΤΕΣ.—Βυζαντινὸν χωρίον ἡμίσειαν ὄραν πρὸς δυσμὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ κατὰ παραφθορὰν σύγχρονον χωρίον Αἰπᾶς.

Εἰς τοὺς Ἁγίους Πάντας εὐρέθη πρὸ 70 περίπου ἐτῶν ἀρχαιοτάτη κεφαλὴ παριστῶσα τὴν Μέδουσαν, ἀποδεικνύουσα τὴν ὑπαρξίν ἐκεῖ συνοικισμοῦ ἀρχαίου καὶ πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ. (Μ. Γεδεών, *Παλαιᾶς εὐρωπ. Θρακῶα κέντρα* εἰς «Θρακικά», 1936, σελ. 22).

* ΑΓΙΟΣ ΜΑΜΑΣ.—Ἐκτεταμένη λαγκαδιὰ τῆς Ν. Α. Θράκης, μεταξύ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ τῆς Ἀπαμείας (νῦν Μακροχώριον) διαρροεμένη ὑπὸ ῥύακος, ἐκβάλλοντος πλησίον τοῦ σημερινοῦ τουρκικοῦ πυριτιδοποιείου.

Ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τούρκων καλεῖται Ἁγιος Μάμας.

Ὁ Ἁγιος Μάμας οὗτος, —διότι ἤπηρεχε καὶ ἄλλος εἰς τὸ Κοσμίδιον πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως—ἀναφέρεται ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Οἰνόφυλγος (839—867), υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Θεοφίλου. «Τὰ δὲ πρὸς ἵπποδρομίαν τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ διεσπύδασται ἐν τοῖς κατὰ Προποντιδα παλατίοις, περιφανέσιν, ἐνθα ναὸς τοῦ μεγαλομάρτυρος Μάμαντος ἤδρασται· ἐκείσε τὰς ἀμίλλας συνεχεῖς ἐποιεῖτο, αὐτὸς ἱππάζων ἐφ' ἄρματος, τῶν εἰωθότων πάντων κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν περὶ τὸν ἀγῶνα συντιθεμένων». (Γε-

νειοῦ Ἰστορ. σελ. 102.—Συμεὼν ὁ Μάγιστρος, σελ. 614).

Πράγματι δὲ κατὰ τὸ θέρος ὁ τόπος εἶναι καταλληλότατος δι' ἵπποδρομίας, πολὺ δὲ πιθανὸν ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων νὰ ἦτο ξηρότερος καὶ ὀλιγώτερον ἔλνοσοσπληκτος.

Καθ' ὄλην τὴν πεδιάδα τοῦ Ἁγίου Μάμαντος καὶ δεξιὰ αὐτῆς φαίνονται λείψανα ἠρειπωμένα ἀρχαίων ἀγροκηπίων. (Πρβλ. Ἄλ. Πασπάτη : Τὰ Θρακικά προάστεια τοῦ Βοσπόρου, εἰς Ἑλλ. Φιλολ. Σύλλ. Κων)πόλεως, ἔτος XII, σελ. 41 καὶ ἔξης).

* ΑΓΙΣ.—Δυναστείας τῶν Παιόνων, σύγχρονος τοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποῦ (περὶ τὰ 355—354 π. Χ.) ὁ Φίλιππος κατέλαβε τὴν χώραν του καὶ «ἠνάγκασε τὸ ἔθνος περὶθαρχεῖν τοῖς Μακεδόσιν». (Διοδ. Σικελ. XVI, 4).

* ΑΓΚΥΡΙΑΝΑ. (Ἀγκυριανὰ)—Μεσόγειον φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ παρὰ τὸν Δούναβιν, κτισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), ἵνα προστατεύσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων. (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΑΓΟΡΑ.—Μία τῶν ἀρχαιότερων πόλεων τῆς Θρακικῆς χερσονήσου. Διηγούμενος ὁ Ἡρόδοτος (VII, 53) τὰ τῆς πορείας τοῦ Ξέρξου διὰ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου πρὸς τὸν Μέλανα κόλπον (νῦν Ξηροῦ), ἀναφέρει ὅτι ὁ Ξέρξης διήλθε διὰ τῆς Ἀγορᾶς, ἔχων δεξιὰ τὸν τάφον τῆς Ἑλλης, ἀριστερὰ δὲ τὴν Καρδίαν.

Κατὰ τὸν Σκύλακα (Περίπλους, 67) ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου : «Ἐκ Πακτικῆς δὲ εἰς Καρδίαν διὰ τοῦ ἀγχένος περὶ στάδια 40, ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν· καὶ πόλις ἐν μέσῳ, ἧ ὄνομα Ἀγορᾶ».

Ἐπίσης ἀναφέρει αὐτὴν Στέφανος ὁ Βυζάντιος. «Ἀγορὰ πόλις ἐν Χερρονήσῳ. Ὁ οἰκιστὴς Ἀγοραῖος». Πλὴν τῆς Ἀγορᾶς ταύτης, ἀναφέρει καὶ ἄλλην τινὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀγοραῖον Τεῖχος. «Πόλις Εὐρώπης ἐν Ἑλλησπόντῳ τὸ ἔθνικόν Ἀ-

γοραιοτειχίτης». Ἐκείτο δὲ κατ' αὐτὸν ὅπου ἡ σημερινὴ κομόπολις Μάλγαρα. Ἄλλ' ἡ πληροφορία αὕτη τοῦ Βυζαντίου ἐλέγχεται ἀνακριβῆς, καθ' ὅσον τὰ Μάλγαρα ἀπέχουν τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου. Εἰς τὸ αὐτὸ δὲ λάθος ὑποπίπτει καὶ ὁ ἀρθρογράφος τοῦ Ἰστορικοῦ καὶ Γεωγραφικοῦ Λεξικοῦ τοῦ Βουτυρά.

Ὁ Ἡρόδοτος τοποθετεῖ αὐτὴν μεταξὺ τοῦ τάφου τῆς Ἑλλης καὶ τῆς Καρδίας, ὃ δὲ Σκύλαξ ἔτι σαφέστερον εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς χερσονήσου. Κατὰ τινὰς πρόκειται ἴσως περὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πόλεως. Ἄλλ' ὁ Βυζάντιος διαστέλλει αὐτάς, ἀποκαλῶν τὸν μὲν κάτοικον τῆς Ἀγορᾶς, Ἀγοραῖον, τοῦ δὲ Ἀγοραίου Τείχους, Ἀγοραιοτειχίτην. (Πρβλ. Albert Dumont, in loc. cit. σελ. 293).

Κεϊμένη εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἰσθμοῦ, τάχιστα ἀνεδείχθη, ἀποβάσα μία τῶν ἀκμαϊότερων καὶ ἐμπορικωτέρων πόλεων, τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου καὶ μία τῶν κυριωτέρων ἀγορῶν, ὅπου οἱ Ἕλληνες διετέλουν εἰς ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν βασιλέων τῶν Ὀδρυσῶν καὶ τῶν διαφόρων φύλων τῆς Θράκης. Προφυλασσομένη δὲ ὑπὸ ἀληθοῦς συγκροτήματος, τειχῶν καὶ φρουρίων, ἐχρησίμευεν ὡς ἐμπορικὸς σταθμὸς καὶ κέντρον διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου, ὅπου Ἕλληνες καὶ βάρβαροι ἠδύναντο ἐν σχετικῇ ἀσφαλείᾳ νὰ ἀνταλλάξουν τὰ προϊόντα αὐτῶν.

Ἡ Ἀγορά, ὅπως καὶ δλόκληρος ἡ Θρακικὴ Χερσόνησος, ἦτο μία τῶν ἀρχαίων κτήσεων τῶν Ἀθηναίων. Ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνοιο ὑπῆρξε τὸ μῆλον τῆς ἐριδος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν Ἀθηναίων, πολὺ δὲ ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τῆς Ἀγορᾶς εἰς τὰς δημηγορίας τοῦ Δημοσθένους.

Ὁ Φίλιππος ἐθεώρει τὴν Ἀγορὰν ὡς τὸ ὄριον τῆς Χερσονήσου, καὶ πᾶσαν τὴν πέραν αὐτῆς πρὸς τὴν Θράκην χώραν διεξεδίκει ὡς ἰδικήν του. Καὶ ὄχι μόνον τὴν πέραν τῆς Ἀγορᾶς χώραν διεξεδίκει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντεῦθεν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς πρὸς τοὺς Καρδιανούς συμπεριφορᾶς του, τοὺς ὁποίους ὑπεστηρίζεν ἐναντίον

τῶν Ἀθηναίων. Ἀλλὰ τὸ ὄριον τῆς Χερσονήσου δὲν ἦτο ἡ Ἀγορά, ὡς ἰσχυρίζετο ὁ Φίλιππος, ἀλλ' ὁ βωμὸς τοῦ «ὄριου Διός», κείμενος μεταξὺ Πτελεοῦ καὶ Λευκῆς Ἀκτῆς, εἰς τὸ μέρος ἀκριβῶς ὅπου ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἡ διόρυξις τῆς Χερσονήσου, ὡς ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης (Περὶ Ἀλοννήσου 39—41). «Καίτοι χερρονήσου οἱ ὄροι εἰσὶν οὐκ Ἀγορά, ἀλλὰ βωμὸς τοῦ Διὸς τοῦ ὄριου, ὃς ἐστὶ μεταξὺ Πτελεοῦ καὶ Λευκῆς Ἀκτῆς, ἧ ἡ διόρυξις ἐμελλε χερρονήσου γενέσθαι».

Ἡ Ἀγορὰ καὶ τὸ Ἀγοραῖον Τεῖχος ὑπήγοντο εἰς τὸν Θράκιον καλούμενον φόρον, εἰς δὲ τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν Ἑλληνοταμιῶν τῶν ἐτῶν 440—432 π.Χ. ἡ Ἀγορὰ ἀναφέρεται ὡς ἡ κυριωτέρα τῶν πόλεων τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, αἱ δὲ φράσεις: Χερσονησίται ἀπ' Ἀγορᾶς ἢ ἀπλῶς Χερσονησίται, ἦσαν ἐν χρήσει ἄνευ διακρίσεως.

Ἡ ἴδρυσις ὁμοῦ τῆς Λυσιμαχείας τὸ 309, π.Χ. ὑπὸ τοῦ Λυσιμάχου, βασιλέως τῆς Θράκης, μεταξὺ Καρδίας καὶ Πακτύης εἰς ἀπόστασιν σταδίων τινῶν ἀπὸ τῆς Ἀγορᾶς, ὅπου τὸ νῦν Ἐξαμίλιον, ἐπεσκίασεν ἐπὶ τινὰ χρόνον αὐτὴν. Ἀλλ' ἡ εὐτυχία καὶ εὐημερία τῆς Λυσιμαχείας δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ. Φοβεραὶ σεισμικαὶ δονήσεις, συγκλονίσασαι τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον καὶ τὸν Ἑλλησπόντον κατέστρεψαν τὴν Λυσιμαχείαν τὸ 287 π.Χ. 22 ἔτη ἀκριβῶς μετὰ τὴν ἴδρυσίν της (Ἰουστίνου XVII, I). Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην φαίνεται ὅτι κατεστράφη καὶ ἡ Ἀγορά, τῆς ὁποίας οὐδὲν ἴχνος φαίνεται σήμερον. Οἱ ἐπιζήσαντες τῆς καταστροφῆς διεσκορπίσθησαν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θράκης. Οὕτω, κατὰ τὸν δεῦτερον μ.Χ. αἰῶνα εὐρίσκομεν Ἀγοραῖους ἐγκατεστημένους ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Φιλίππου-πόλεως, συνεχίζοντας τὰς ἐμπορικὰς παραδόσεις τῶν προγόνων αὐτῶν. (Πρβλ. Albert Dumont Autel votif trouvée en Thrace, in loc. cit. σελ. 288 καὶ ἐξῆς).

ΑΓΟΡΑΙΟΝ ΤΕΙΧΟΣ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἡ αὐτὴ κατὰ

τινας μὲ τὴν Ἀγοράν (βλ. λέξ.). Τὸ ἔθνικόν Ἀγοραιωτικῆς.

ΑΓΟΡΑΙΟΣ. Ὁ κάτοικος τῆς πόλεως Ἀγορῆς (βλ. λέξ.)

ΑΓΡΑΪΟΙ, ΑΓΡΪΕΙΣ ἢ ΑΓΡΙΑΙ.—Οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς Ἀγριάνας. (βλ. λέξ.)

ΑΓΟΡΑΙΟΤΕΙΧΙΤΗΣ—Ὁ κάτοικος τῆς πόλεως Ἀγοραίου Τείχους. (βλ. λέξ.)

ΑΓΡΙΑΝΕΣ—Θρακικὸς λαὸς κατοικῶν περὶ τὸν ἄνω ροὺν τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (V. 16) οἱ Ἀγριάνες, οἱ Λόβηρες καὶ οἱ Ὀδόμαντοι, κειώσκον περὶ τὸ Παγγαῖον ὄρος. Τούτους διετάχθη ὁ Μεγάβαζος, στρατηγὸς τοῦ Λαρείου, νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν Ἀσίαν ἀλλὰ «οὐκ ἐχειρώθησαν ἀρχὴν ὑπὸ Μεγαβάζου».

Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 331, 36, 37) ὁ Στρυμών ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὴν χθόριν τῶν Ἀγριάνων. Ἦσαν δὲ γείτονες τῶν Τριβαλλῶν, Μήδων καὶ Σιντῶν, Θρακικῶν λαῶν, ὡς δ' ἀναφέρει ὁ ἴδιος συγγραφεὺς (VII, 331, 41), οἱ Παῖονες κατέλαβον τὴν χθόραν μέχρι τοῦ Παγγαίου. Ἐκ τῆς μαρτυρίας ταύτης τοῦ Στράβωνος, φαίνεται ὅτι οἱ Ἀγριάνες ἐξετείνοντο μέχρι τοῦ Παγγαίου.

Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἐπολέμησαν ὑπὸ τὸν βασιλεῖα αὐτῶν Σιτίλικην κατὰ τῶν Μακεδόνων, ὅστις κατὰ τὸν Θουκυδίδην (II, 96), «άνιστη καὶ Ἀγριάνας καὶ Λααίων καὶ ἄλλα ὅσα ἔθνη Παιονικά». Τοποθετεῖ δὲ αὐτοὺς ὄχι ἀπλῶς παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν κάτω ροὺν αὐτοῦ, «ἃς ἐκ τοῦ Σκόμβρου ὄρους δι' Ἀγριάνων καὶ Λααίων ρεῖ».

Οἱ Ἀγριάνες ἦσαν λαὸς βάρβαρος, ἀλλὰ πολεμικώτατος. Ἐφημίζοντο δὲ ὡς ἄριστοι τοξόται, ἐξ οὗ κατὰ τὸν Κ. Κουρτίδην (Ἱστορία τῆς Θράκης, σελ. 92), τὸ ὄνομα Ἀγριάνες ἐσημίαινε: «στρατιωτικῶν τάξιν.» Ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων ἐξ αὐτῶν ἐστρατολογοῦντο μισθοφόροι, τέλος δὲ ὑπετάγησαν εἰς τὸν Μ. Ἀλέξανδρον, διακριθέντες εἰς τὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ.

Βασιλεὺς αὐτῶν ἀναφέρεται ὁ Λάγγα-

ρος, φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Ἀλεξάνδρου, παρασχὼν εἰς αὐτὸν μόλις ἀνεληθόντα εἰς θρόνον τὸ 336 π.Χ. σπουδαιοτάτας ὑπηρεσίας εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν ἐκστρατείαν αὐτοῦ. Διὰ τὰς ὑπηρεσίας του ταύτας, ὁ Λάγγαρος μεγάλως ἐτιμήθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις καὶ τὴν ἀδελφήν του Κύναν ὑπέσχετο νὰ δώσῃ ὡς σύζυγον, ἐὰν ἤρχετο εἰς τὴν Πέλλαν. Ἐπανελθὼν ὁμως εἰς τὴν πατρίδα του πρὸ τοῦ τέλους τοῦ πολέμου ἀπέθανε συνειπία νόσου. (Ἀγριανοῦ Ἀνάβασις A, 5.).

Οἱ Ἀγριάνες ἐκαλοῦντο καὶ Ἀγριῖαι, Ἀγραιῖοι καὶ Ἀγριεῖς.

ΑΓΡΙΑΝΗΣ.—Ἀρχαῖον Θρακικὸν ὄνομα τοῦ Ἐργίνου, παραποτάμου τοῦ Ἐβρου (βλ. Ἐργίνης).

ΑΓΧΙΑΛΟΣ.—Ἀρχαιοτάτη Ἑλληνικὴ πόλις ἀποικισθεῖσα περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου π.Χ. αἰῶνος ὑπὸ ἀποίκων Μιλησίων οἱ ὅποιοι πρὸ 50 περίπου ἐτῶν ἴδρυσαν καὶ τὴν γείτονα αὐτῆς Ἀπολλωνίαν (νῦν Σωζούπολιν). Κεῖται δὲ Β.Α. τοῦ νῦν Πύργου, δεξιὰ τῆς εἰσόδου τοῦ ὁμωνύμου κόλπου εἰς πλάτ. γεωγρ. 44°, 30' καὶ ἀνατ. μῆκ. 54°, 45' κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. III, 11, 3). Ἀπέιχε δὲ, κατὰ τὸν Ἀρριανὸν (Περιπλ. Εὐξ. Πόντου, 36) ἀπὸ μὲν τῆς Μεσημβρίας σταδίου 70, ἀπὸ δὲ τῆς Ἀπολλωνίας 180.

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔφερε διάφορα ὀνόματα. Κατ' ἀρχάς, ὡς ἀναφέρει ὁ Πλίνιος (Nat. Hist. IV, 14), ὀνομάζετο Μέσσα (Messa). Κατόπιν ὑπὸ τῶν Μιλησίων ὀνομάσθη Ἀπολλωνία καὶ τέλος Ἀγχιάλος, ὄνομα τὸ ὅποιον διετήρησε διὰ μέσου τῶν αἰῶνων μέχρι σήμερον. Ἀλλὰ πότε καὶ διατι ὀνομάσθη Ἀγχιάλος, εἶναι ἄγνωστον. Κατὰ πάσαν πιθανότητα, ὀνομάσθη οὕτω κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Μητρόπολιν αὐτῆς Ἀπολλωνίαν, ἥτις, ὡς ἐκτισμένη ἐπὶ νήσου, ἦτο συνεπῶς ἀμφιάλος, ἥτοι περιβρεχομένη πανταχόθεν.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων, ἡ Ἀγχιάλος, περὶ τὰ τέλη τοῦ πρώτου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου μ.Χ. αἰῶνος, εἶχε ὀνομασθῆ Ὀσπλία, πρὸς τιμὴν τοῦ αυτοκράτορος τῆς Ρώμης Τραιανοῦ (98—117 μ.Χ.)

Ἄλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν διετηρήθη ἐπὶ πολὺ, ὑπερισχύσαντος τοῦ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη γνωστοῦ καὶ ἀρχαιοτάτου ὀνόματος: Ἀγχιάλος. Ἐφέρετο δὲ καὶ ὑπὸ τὸν τύπον Ἀγχιάλεια καὶ Ἀγχιάλη, κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον κατὰ γένος οὐδέτερον: τὸ Ἀγχιάλον. Τὸ πλεῖστον ὁμως τῶν συγγραφένων ἀναφέρουν αὐτήν: ἢ Ἀγχιάλος. Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους ἔλαβε τὰ ὀνόματα: Ἀχιλός, Ἀχελός, Ἀχελώ, ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων: Ἀχιολοῦ. Οἱ παλαιότεροι ἐτόνιζον αὐτήν εἰς τὴν λήγουσαν: Ἀγχιαλός, ἐπεκράτησεν ὁμως ἢ προσαροξύθηνος γραφή: Ἀγχιάλος. Οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς ἀναφέρουν αὐτήν πάντοτε ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀγχιάλος, μόνον δὲ κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους παρεμροφώθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ εἰς Ἀχελώ.

Ἡ ἀρχαία Ἀγχιάλος ἔκειτο Β.Δ. τῆς σημερινῆς πρὸς τὴν βάσιν τῆς χερσονήσου, ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ ἄκρου αὐτῆς ἡμίσειαν ὥραν περίπου. Προεφιλιάσσετο δὲ ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν περιοικῶν βαρβάρων Θρακικῶν λαῶν διὰ τείχους, τοῦ ὁποίου τὴν ὑπαρξιν βεβαίωσι ὁ Ὀβίδιος, ὅστις ὡς γνωστὸν ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου κατὰ τὸ 9 μ.Χ. εἰς τοὺς Τόμους λέγων:

Sub Anchiali mœnia tentat iter.
(Trist. A, Ἐλεγ. X, 34).

Λείψανα τῶν τειχῶν τούτων εὐρίσκονται σήμερον ἐντὸς τῆς θαλάσσης κατὰ μῆκος τῆς παραλίας, ἐν εἶδει ὑψίλων πετρῶν, γνωστῶν εἰς τοὺς ναυτιλλομένους, καὶ εἰς ἱκανὴν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν λίαν ἐπικινδύνων ἐν καιρῷ τρικυμίας.

* *

Ἡ Ἀγχιάλος ἐπ' ὀλίγον διετήρησε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς, διότι ἠναγκάσθη νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸ αὐξηθὲν βασιλεῖον τῶν Ὀδρουσῶν, τὸ ὁποῖον ὑπὸ τὸν βασιλεῖα αὐτῶν καὶ ἰδρυτὴν Τήρην (450 π.Χ.) καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ Σιτάλκην καὶ Σεύθην Α', ἐπεξετείνετο, κατὰ τὸν Θουκυδίδη (B, 97), ἀπὸ τῶν Ἀβδήρων μέχρι τοῦ Ἴστρου καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Μετὰ τοὺς Ὀδρούσας ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου περιήλθεν εἰς τὸν βα-

σιλέα Λυσίμαχον, ὅπως, ἄλλωστε, καὶ ὅλαι αἱ παράλια πόλεις τοῦ Δυτικοῦ Εὐξείνου, παραμείνασα ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν ἐξουσίαν μέχρι τοῦ 280 π.Χ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου τὸ 15 μ.Χ. ἢ Ἀγχιάλος, φαίνεται ὅτι παρέμεινεν αὐτόνομος, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ πόλεις τοῦ Πόντου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν σωζομένων νομισμάτων αὐτῆς. Ἐπὶ Τραϊανοῦ ὁμως ὑπετάγη εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ὑποστᾶσα τὴν κοινὴν τύχην ὁλοκλήρου τῆς Θράκης, ἢ ὅποια πρὸ πολλοῦ εἶχε καταστῆ Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία. Τότε ἐκριβῶς, ὅτε ὁ Τραϊανὸς ἐπανεκίκησε τὴν Ἀγχιάλον, καταστραφεῖσαν καὶ διαρπαγεῖσαν ὑπὸ τῶν Γόθων, καὶ ἀνήγειρε τὰ καταστραφέντα τεῖχη αὐτῆς, ἔδωκεν εἰς αὐτήν τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα, ὀνομάσας αὐτὴν Οὐλίαν τὸ ὁποῖον διετήρησεν ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον. Τὰ σωζόμενα νομίσματα καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν ΟΥΛΙΑΝΩΝ ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ ἢ μόνον ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ, μαρτυροῦν ὅτι τὸ ὄνομα Οὐλία δὲν ὑπεσκέλισεν ἔντελως τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα, ἀλλ' ὅτι ἦτο συνδεδεμένον μετ' αὐτῆς. Ἐκτοτε παρέμεινεν ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους, ὡς μαρτυροῦν τὰ ὀνόματα τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων, τὰ ὁποῖα φέρουν τὰ νομίσματα αὐτῆς, ὅπως: Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς (138-162 μ.Χ.). Μάρκου Αὐρηλίου (162-180 μ.Χ.) Κομμόδου (180-192 μ.Χ.), Σεπτιμίου Σεβήρου (191-211 μ.Χ.).

* *

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἢ Ἀγχιάλος ἔνεκα τῆς ἐπικαίρου αὐτῆς θέσεως ἀπέβη σπουδαιότατον κέντρον τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεων τοῦ κράτους καὶ τὸ προπύργιον κατὰ τῶν ὑπὸ βορρᾶ κινδύνων. Δυτικῶς τῆς Ἀγχιάλου ἐπὶ τῶν διόδων τοῦ Αἴμου συνεκροτήθη τὸ 811 ἡ φονικωτάτη μάχη μεταξύ τῶν Βουλγάρων, ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κροῦμον καὶ τῶν ἡμετέρων, καθ' ἣν ἠττήθη καὶ ἐφονεύθη ὁ αὐτοκράτωρ Νικηφόρος Α'. Περὶ τὴν αὐτὴν περίπου θέσιν, καὶ μετὰ ἑκατὸν ἔτη δεινὴν καὶ πάλιν ὑπέστη καταστροφὴν ὁ αὐτοκρατορικὸς στρατὸς ὑπὸ

τοῦ Συμεών, βασιλέως τῶν Βουλγάρων. Ἀλλὰ διὰ τῶν περιλάμπρων νικῶν Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου τὸ 1019 ἐτέθη ὀριστικὸν τέγμα, εἰς τὰς Βουλγαρικὰς ἐπιδρομάς, ἔκτοτε δὲ ἡ Ἀγγίαλος δὲν ἠνωχλήθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων.

Ἐπὶ Ἀλεξίου Α', τοῦ Κομνηνοῦ (1081-1118), ἡ Ἀγγίαλος ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ὑπῆρξε τὸ κέντρον τῆς κατὰ τῶν ἀγρίων Πετсенεγών (Κομνιάνων) ἀμύνης. (Ἄννα Κομνηνή, Χ.—Κ. Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἔκδ. Ἐλευθερουδάκη Τόμ. Δ β, σελ. 59 καὶ ἐξῆς).

Ἐπὶ τῶν Σταυροφοριῶν ἡ Ἀγγίαλος περιήλθεν ἐκ περιτροπῆς εἰς τοὺς Φράγγους, Βουλγάρους καὶ τέλος εἰς τοὺς Παλαιολόγους. οἱ ὅποιοι κατεῖχον αὐτήν μέχρι τοῦ 1453. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐγκατεστάθησαν εἰς Ἀγγίαλον συγγενεῖς τινες τῶν Παλαιολόγων καὶ Καντακουζηνῶν τῶν ὁποίων ὀνομαστὸς ὑπῆρξεν ὁ Μιχαὴλ Καντακουζηνός, φίλος τοῦ Μεγάλου Βεζύρη Σόκολη Πασά, ὁ ἐπικληθεὶς διὰ τὴν εὐφυῖαν καὶ εὐστροφίαν αὐτοῦ «Σεϊτάνογλου», ἥτοι υἱὸς τοῦ διαβόλου!. Ἀλλὰ παρ' ὄλην τὴν μετὰ τοῦ Βεζύρου φιλίαν αὐτοῦ ἐφονεύθη ἐπὶ Σουλεϊμάν τοῦ Α', ἡ δὲ μεγάλη περιουσία του ἐπωλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ Ἀδριανούπολιν ἀντὶ εὐτελεστάτης τιμῆς, ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία, κατὰ τὸν Δαπόντε, «Ἄνθρωπε, αὐτὸ ἅπ' τὸ μεζάτι τοῦ Σεϊτάν-Ὀγλοῦ τ' ἀγόρασες», λεγομένη ἐπὶ εὐθηνῆς καὶ καλῆς ἀγορᾶς, occasion, ὅπως θὰ ἐλέγομεν σήμερον. (Κ. Παπαρρηγοπούλου Ἱστ. τοῦ

1) Μιχαὴλ Καντακουζηνός ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἀγγίαλον ὡς ἔφορος τῶν πλουσίων ἀλυκῶν αὐτῆς, φέρων τὸν τίτλον τοῦ Ἀρχηγούναρχου τῆς Ἀδῆς τῶν Σουλτάνων. Ἀπὸ τότε ἐπεκράτησε νὰ ὀνομάζωνται οἱ Καντακουζηνοὶ «Σεϊτάν-ογλοῦδες», ἥτοι «διαβολοπαῖδια». (Κ. Παπαρρηγοπούλου in loc. cit. σελ. 80 καὶ ἐξῆς).—Τὰ κατὰ τὸν Μ. Καντακουζηνὸν λεπτομερῶς ἀναφέρει ὁ Καϊάριος Δαπόντες, ὅπου παραπέμπεται ὁ βουλόμενος πλειότερα).

Ἑλλην. Ἔθν. ὑπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, Ἀθήναι, 1874, σ. 83).

* * *

Παρὰ τὴν Ἀγγίαλον 4 ὥρας περίπου μακρὰν, ὑπῆρχον θερμαὶ πηγαί, Θερμα ὀνόματι (νῦν Λίτζια), ὅπου πολλοὶ μετέβαινον πρὸς θεραπείαν. (Ἄννα Κομνηνή, Χ. 2). Τὰ λουτρὰ ταῦτα, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. ΙΙΙ, 17) περιετείχισεν ὁ Ἰουστινιανὸς (527-565) καὶ ἐπροίκισε διὰ λουτρῶνων. Τῶν λουτρῶνων τούτων ἔρείπια τινὰ σώζονται μέχρι σήμερον, τῶν τοιχῶν δὲ οὐδὲν ἔχον. Χάρις εἰς τὴν ἱαματικὴν αὐτῶν ιδιότητα ὁ Χαγάνος τῶν Ἀβάρων ἐφείσθη τῆς Ἀγγιάλου κατὰ τὴν εἰς Θράκην ἐπιδρομὴν του τὸ 583, διότι συνετέλεσαν εἰς τὴν θεραπείαν τῶν γυναικῶν του. Ὁ Θεοφύλακτος Σιμοκάτης, γράφει περὶ τῶν πηγῶν τούτων: «...παρὰ τὴν στρατοπεδεύεται καὶ τὴν Ἀγγίαλον περιτέμνεται τὰς τε περιοικίδας κώμας ἐδήωσε τὸν δὲ τῶν θερμῶν ὑδάτων οἶκον οὐκ ἀναστῆσαί φασι. λόγος δὲ τις ὡς ἡμᾶς ἐξεφοίτησε, ἐνθάδε τὰ τοῦ Χαγάνου ἀπορροίψασθαι γύναια καὶ μισθὸν τῆς ἀπολαύσεως ἐκείνον αἰτεῖν μὴ καταρρίπτειν τὰ τῶν ὑδάτων οἰκοδομήματα. Λέγουσι δὲ τὰ ὑδάτια ταῦτα τοῖς λουσαμένοις ἀγαθὸν εἶναι καὶ εἰς ὑγίειαν τούτοις συμμαχεῖν».

* * *

Μέχρι τοῦ XIX αἰῶνος ἡ Ἀγγίαλος ὑπῆρξε κέντρον καθαρῶς Ἑλληνικόν. Ἀλλ' ἡ ἐμμονὴ τῶν Ἀγγιαλιτῶν εἰς τὰ πάτρια ἐξηρέθισε τὸν τυφλὸν πατριωτισμὸν τῶν Βουλγάρων, οἱ ὅποιοι, ἐπιδραμόντες ἐν καιρῷ νυκτός, τὴν πόλιν κατὰ τὸ 1906 τὸ πλεῖστον αὐτῆς ἐσυρπόλησαν. Φεύγοντες οἱ Ἀγγιαλιταὶ τὴν Βουλγαρικὴν θηριωδίαν κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἣτις παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς πρὸς κατοικίαν μέρος παρὰ τὴν Νέαν Μιζέλαν τῆς Ἐπαρχίας Ἀλμυροῦ, περὶ τοὺς 2.000 κατοίκους (1928).

* * *

Ἐπὶ ἐκκλησιαστικὴν ἔποψιν ἡ Ἀγγίαλος ἀπετέλει ἀρχαιοτάτην Ἐπισκοπὴν ἀπὸ

τοῦ τέλους ἤδη τοῦ δευτέρου αἰῶνος ἄρο-
αχθεῖσαν εἰς Μητροπόλιν, τῆς ὁποίας οἱ
Μητροπολίται διεκρίθησαν διὰ τὴν παι-
δείαν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν δρασὶν αὐ-
τῶν. Οὕτω Μιχαὴλ Γ', πατριάρχης Κων-
σταντινουπόλεως (1169—1177) ἔφερε τὸν
τίτλον «Υπατος τῶν Φιλοσόφων», διὰ
τὴν μεγάλην παιδείαν αὐτοῦ. Ὁ Μητρο-
πολίτης Ἀγγιῶλου Σωφρόνιος διεκρίθη
διὰ τὴν σταθερότητα αὐτοῦ ἐν τῇ Συνό-
δῳ τῆς Φλωρεντίας τὸ 1439. Ὁ Ἀγγιά-
λου Εὐγένιος Καραβίας ἐξ Ἰθάκης συνώ-
δουσεν εἰς τὴν ἀγχόνην τὸν Πατριάρχην
Γρηγόριον Ε' τὸ 1821. (Ράλλη καὶ Πο-
τλῆ, τόμ. V. σελ. 457.—Μ. Γεδεών, Πα-
τριαρχικοὶ Πίνακες, σελ. 365). Μέχρι τῶν
τελευταίων χρόνων, ὁ Μητροπολίτης Ἀγ-
χιῶλου, ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ ὑπερτίμου
καὶ Ἐξάρχου πάσης Μαύρης Θαλάσσης,
καὶ κατεῖχε τὴν 48ην σειρὰν τῆς κλίμακος
τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου.

* * *

Ἡ σημερινὴ Ἀγγιῶλος ἐκτίσθη ὀλίγον
μακρὰν τῆς παλαιᾶς ἐπὶ τῆς αὐτοκρατεί-
ρας Εἰρήνης τὸ 786. Ἀλλὰ διατὶ οἱ κά-
τοικοὶ τῆς ἀφῆκαν τὴν παλαιὰν καὶ προ-
τίμησαν τὴν νέαν τοποθεσίαν; Περὶ τού-
του δὲν ἔχομεν λεπτομερείας. Ἀλλ' ἐκ
τῶν παραδόσεων τῶν κατοίκων, φαίνεται
ὅτι ἡ παλαιὰ Ἀγγιῶλος κατεποντίσθη ὑπὸ
φοβεροῦ σειμοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μαρ-
τυροῦν τὰ ὑπὸ τὴν γῆν ἐρείπια καὶ ἡ ἐπ'
αὐτῶν ἀναβλύζουσα μικρὰ λίμνη. Ἐκ τῆς
ἱστορίας γνωρίζομεν ὅτι τὴν 26 Ὀκτω-
βρίου 740, ἐπὶ Λέοντος Γ' συνέβη μέγας
σεισμός, ἐπαναληφθεὶς πολλάκις κατὰ τὸ
αὐτὸ ἔτος, καὶ ὅτι κατ' αὐτὸν ἀνετράπη-
σαν πολλαὶ πόλεις καὶ χωρία ἐν Θράκῃ. Κα-
τὰ δὲ τοὺς Βυζαντινοὺς χρονικογράφους αἱ
σεισμικαὶ δονήσεις ἔφθασαν μέχρις Αἰγύ-
πτου, τῆς ὁποίας ὀλόκληροι πόλεις κατε-
στράφησαν. Τὰ χερσαία τεῖχη τῆς Κων-
σταντινουπόλεως κατέρρευσαν, καὶ τὰ ἀ-
γάλματα Κωνσταντίνου, Θεοδοσίου τοῦ
Ἀρχαδίου κατέπεσαν. Κατὰ πᾶσαν πιθα-
νότητα τότε θῶ κατεστράφη καὶ ἡ Ἀγγιά-
λος, ἀνοικοδομηθεῖσα ὑπὸ τῆς αὐτοκρατεί-
ρας Εἰρήνης ὀλίγα ἔτη μετὰ ταῦτα τὸ 786.

Κατὰ τὸν Μιονnet, συγγράψαντα πο-
λύτιμον Νομισματολογίαν, ἡ Ἀγγιῶλος
ὀνομάζετο ἐπὶ τῶν Τουρκικῶν χρόνων
Τσιγγενοσκέλεση. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι προ-
φανῶς μεγάλη πλάνη τοῦ σοφοῦ νομισμα-
τολόγου, καθ' ὅσον ἡ Ἀγγιῶλος οὐδέπο-
τε ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο. Ἡ δὲ λεγομένη
«Κασιβελόσκαλα», μετάφρασις τῆς Τουρ-
κικῆς ὀνομασίας, οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ
χωρὸς τις κείμενος Ν. Δ. τῆς Ἀγγιῶλου,
ὅπου Ἀθίγγανοί τινες κατασκεύαζον ξυ-
λάνθρακας.

* * *

ΑΔΔΑΙΟΣ.—Εὐγενὴς τις Θραξ, σύγχρο-
νος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἀναφερόμενος
ὡς χιλίαρχος τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ
εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἀσίας ἐκστρατείαν τοῦ
(Ἀρριανοῦ, Ἀναβ. Α, 22-7). Πολύ πι-
θανὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάν-
δρου νὰ διωρίσθῃ δυνάστης τῆς Σιντικῆς,
ὅπου εἰς τὴν πόλιν αὐτῆς σκοποῦσαν ἡ
Κοτοῦσαν ἔκοψε χάλκινα νομίσματα ἐκ
τῶν ὁποίων βρῆθαι ἡ Θράκη καὶ εἶναι τὰ
κοινότερα Θρακικὰ νομίσματα.

*ΑΔΗΣ.—Τόπος τις παρὰ τὸ Πολύβο-
τον, ἀναφερόμενος ὑπὸ τῆς Ἄννης Κο-
μνηνῆς (VII, 9). «Οἱ Σκύθαι, λέγει, τοῦ
Πολυβότου ἀπάραντες, προκαταλαμβάνου-
σι τόπον καλούμενον Ἄδην, κἀκεῖθεν τὸν
Χάρακα πῆγνυνται».

* ΛΑΙΝΑ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων
τῆς Θράκης, ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ παρὰ
τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, τὸ ὁ-
ποῖον ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527-
565) καινουργήσας ἐδείματο, ἐπεὶ διηνε-
κὲς διαλανθάνοντες Σκλαβηνοὶ βάρβαροι
ἐνταῦθα ἐνεδρεύνοντες τε κεκρυμμένους αἰ-
τοὺς τῆδε ἰόντας ἄβαρα ἐπόιουν τὰ ἐκείνη
χωρία». (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 7,
13).

ΑΔΡΑΝΗ ἢ ΑΔΡΗΝΗ. (Ἀδρῆνη)—
Πόλις τῆς Θράκης ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ
Πολυβίου ἀλλ' ἄγνωστόν που κειμένη.

* ΑΔΡΙΑΝΙΣ ἢ ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ (φυλῆ) ἢ
ΑΔΡΙΑΝΕΙΣ.—Μία τῶν ὀκτῶ φυλῶν τῶν
ἀρχαίων Φιλιππουπολιτῶν, γνωστῶν ἐξ ἐ-
πιγραφῶν τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, ἀποτε-
λεσθεῖσα ἐξ ὀριζομένων γενῶν τῆς πόλεως

πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ (117-138 μ.Χ.). (Θρακικά, 1929, σὲλ 19).

ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΙΣ.—Ἀρχαιοτάτη μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης, παρὰ τὴν συμβολὴν τῶν τριῶν μεγάλων ποταμῶν αὐτῆς Ἐβρου, Ἄρδα καὶ Τούντζα ἐπὶ πεδιάδος ἀναπεπταμένης καὶ περιβαλλομένης ὑπὸ γραφικῶν βουνῶν, εἰς ἀπόστασιν 230 περίπου χιλιομέτρων, κατ' εὐθεΐαν γραμμὴν Β.Δ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ σημερινὴ πόλις κεῖται παρὰ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν, ἣ ὁποία ἐνώνει τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῆς Εὐρώπης, τῆς ὁποίας τὸ μῆκος ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως μέχρις Ἀδριανουπόλεως εἶναι 318 χιλιόμετρα καὶ 300 μέτρα. Καλεῖται δὲ ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων Ἀδριανούπολις κοινῶς Ἀνδριανοῦ ἢ Ἀδριανοῦ, τουρκιστὶ Ἐδιρνέ ἢ Ἐδερνέ, ὑπὸ δὲ τῶν Εὐρωπαϊῶν Andrinople.

Ἄλλὰ ποῖον ἦτο τὸ ἀρχικὸν ὄνομα τῆς πόλεως, ἣ ὁποία μετωνομάσθη βραδύτερ Ἀδριανούπολις πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ: Περὶ τούτου ὑπάρχει διαφωνία μετὰ τῶν ἱστορικῶν καὶ γεωγραφῶν τῆς ἀρχαιότητος.

Κατὰ τὴν παράδοσιν, μὴ ἐπιβεβαιωμένην ἱστορικῶς, ἣ ἴδρυσις τῆς πόλεως ἀνάγεται εἰς τὸν Ὁρέστην, υἱὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅστις καταδικώμενος ὑπὸ τῶν Ἐρινύων διὰ τὸν φόνον τῆς μητρός του Κλυταίμνηστρας, ἔφθασε μετὰ πολλὰς περιπετειάς εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς Θράκης, ὅπου λουσθεῖς, κατὰ τινὰ χρησμόν, εἰς τὰ ὕδατα τῆς συμβολῆς τῶν τριῶν ποταμῶν, ἐθεραπεύθη ἐκ τῆς κατατροχούσης αὐτὸν μανίας. Εἰς ἀνάμνησιν τῆς θεραπείας του, ἔκτισε τὴν ὑπ' αὐτοῦ ὀνομασθεῖσαν Ὁρεστιάδα ἢ Ὁρέστειαν, ἣ ὁποία κατὰ τινὰς εἶναι τὸ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀδριανουπόλεως Καραγάτς ἢ καὶ αὐτὴ ἢ Ἀδριανούπολις.

Ἡ παράδοσις αὕτη διετηρήθη ζωηροτάτη διὰ μέσου τῶν αἰώνων, πάντες δὲ οἱ συγγραφεῖς παραδέχονται αὐτὴν ὡς ἀληθῆ, πολλάκις δὲ πρὸς ἐπίδειξιν ἀρχαιομαθείας προτιμοῦν τὸ ὄνομα Ὁρεστιάς ἀπὸ τὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἀλλὰ καὶ

πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων συγγραφέων, ὀνομάζουσι τὴν Ἀδριανούπολιν Ὁρεστιάδα καὶ ἀποδίδουσι τὴν ἴδρυσιν τῆς εἰς τὸν Ὁρέστην ἢ τὸν υἱὸν τοῦ Πενθίλου, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὴν ρητὴν μαρτυρίαν τοῦ Στράβωνος (XIII, 582) ἦλθεν εἰς τὴν Θράκην μετὰ τὸν ἐν Ἀρκαδίᾳ θάνατον τοῦ πατρὸς του, ἐξήκοντα ἔτη μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον.

Κατ' ἄλλην ἐκδοχὴν ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ὁρεστιάδος, ὑπῆρχεν εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν ἢ Θρακικὴ πόλις Οὐσκούδαμα ἢ κατ' ἐξελληνισμένον τύπον Οὐσκούδαμος, ἣ ὁποία μετωνομάσθη Ἀδριανούπολις.

Κατ' ἄλλην πάλιν ἢ Οὐσκούδαμα μετωνομάσθη ὑπὸ τοῦ Ὁρέστου Ὁρεστιάς ἢ Ὁρέστεια, καὶ ὅτι ἢ Ὁρεστιάς μετωνομάσθη βραδύτερον Ἀδριανούπολις πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ.

Πλὴν τοῦ ὀνόματος: Ὁρεστιάς καὶ Οὐσκούδαμα ἔκαλεῖτο καὶ Ὁδρυσός. Ἡτο δὲ ἢ Οὐσκούδαμα εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν πρωτεύουσα τῶν Ὁδρυσῶν Θρακῶν, ἐνὸς τῶν κυριωτέρων καὶ πολυπληθεστέρων Θρακικῶν λαῶν.

Ἡ λέξις Οὐσκούδαμα εἶναι καθαρῶς Θρακικὴ, σύνθετος ἐκ τοῦ Ὁδσκος καὶ δάμα, καὶ τῶν δύο Θρακικῶν ἐπίσης λέξεων. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, κύριον ὄνομα ἀρχαιοτάτου τινὸς ἥρωος ἢ δυνάστου τῆς Θράκης, τὸ δεύτερον εἶνε συγγενὲς πρὸς τὸ σανσκριτικόν: damas, ζενδιστί: dama, ἑλληνιστί: δόμος, λατινιστί: domus, καὶ σημαίνει: τόπον, πόλιν ἢ φρούριον. Κατὰ ταῦτα Οὐσκούδαμα σημαίνει τὴν πόλιν ἢ φρούριον τοῦ Ὁδσκου. Τὸ Ὁδσκος συναντᾷ καὶ ὑπὸ τὸν τύπον Οἶσκος, ὅπως ὁ ποταμὸς Οἶσκος (νῦν Ἴσκερ) ἐκβάλλων εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως καὶ ἢ παρ' αὐτὸν ὁμώνυμος πόλις (νῦν Gigen), ὅπου εὐρέθησαν ἐρείπια καὶ ἐπιγραφαὶ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν Colonia Ulpia Oescus. (Πρβλ. καὶ τὸ παρὰ Προκοπίῳ Περὶ Κτισμάτων, IV 11) ἀναφερόμενον ἐπὶ τῆς Ῥοδόπης Φρούριον Βάσκου, τὸ ὁποῖον ἐπεσεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰου-

στινιανός κατά τὸν ἕκτον μ. Χ. αἰῶνα).

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας π. Χ. ἐκεῖ ὅπου κεῖται ἡ Ἀδριανούπολις, ὑπῆρχε μικρὰ πόλις, τῆς ὁποίας ἐλάχιστα μνημεῖα σώζονται, οὐδὲν δέ, μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον, γνωστὸν νόμισμα. Ἐκαλεῖτο δὲ ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων Ὁρεσιτιάς, ὑπὸ δὲ τῶν Θρακῶν Οὐσκούδιμα. (Μ. Παρανίκα, ἐπιγραφαὶ τῆς ἐν Θράκῃ Ἀδριανουπόλεως, ἐν τῷ Ἑλλην. Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Κωνσταντινουπόλεως, τόμ. XXVII, σελ. 389 καὶ ἐξῆς.—Γ'. Λαμπουσιάδου, Τρεῖς ἀνεκδοτοὶ μελέται περὶ Ἀδριανουπόλεως, εἰς Θρακικά, 1928, σελ. 282 καὶ ἐξῆς.—Κων. Γ'. Κουρτίδου, Ἑλληνικαὶ Ἀρχαιότητες ἐν Ἀδριανουπόλει, αὐτόθι, σελ. 312 καὶ ἐξῆς).

Ἐπισκεφθεὶς αὐτὴν τὸ 127 μ. Χ. ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης Αἴλιος Πόπλιος Ἀδριανὸς (117—138 μ. Χ.) καὶ ἐξωφάσας, μετωνόμασεν ἀπὸ τοῦ ὀνόματός του Ἀδριανούπολιν καὶ Αἰλίαν. Ὡς δὲ λέγεται, καὶ αὐτὸς πάσχων ἐξ ἀνιάτου νοσήματός, ἐλούσθη εἰς τὰ ὕδατα τῆς συμβολῆς τῶν τριῶν ποταμῶν καὶ ἐθεραπεύθη.

Τὸ ὄνομα Ἀδριανούπολις ἐπεκράτησε διὰ μέσου τῶν αἰῶνων, διατηρηθὲν καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάκτησιν μὲ μικρὰν παραλλαγὴν: Ἐδιρνὲ ἢ Ἐδερνὲ, ὑπενθυμίζον τὸν ἰδρυτὴν τῆς, μόνον δὲ οἱ Βούλγαροι αὐθαιρέτως καὶ ἐξ ὑπερβολικοῦ σοβινισμού κινούμενοι, ὀνομάζουν αὐτὴν Odryn!

* *

Ἡ ἱστορία τῆς πόλεως χάνεται εἰς τὰ σκότη τῶν αἰῶνων καὶ εἶναι συνυφασμένη μὲ τὴν ἱστορίαν τῶν Ὀδρουσῶν (βλ. λέξι). Ἐν τούτοις ἐκ πολλῶν τεκμηρίων φαίνεται ὅτι ἐνωρίτατα εἰσῆχθη εἰς αὐτὴν ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἔνεκα τῆς μετὰ τῆς Αἴνου ἀδιαλείπτου ἐπικοινωνίας αὐτῆς καὶ τῶν λοιπῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, αἱ ὁποῖαι ἰδρύθησαν ἀπὸ τοῦ ὀγδόου ἤδη π.Χ. αἰῶνος εἰς παράλια τῆς Μεσημβρινῆς καὶ Ἀνατολικῆς Θράκης.

Κατὰ τὸν πέμπτον καὶ τέταρτον αἰῶνα π.Χ. ὅτε συμπύπτει ἡ ἀκμὴ τῆς Ἑλλά-

δος, οἱ βασιλεῖς τῶν Ὀδρουσῶν, εὗρισκόμενοι εἰς ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ κηδεστέας συνάπτοντες, ἄλλοτε μὲν συμμαχοῦντες μετ' αὐτῶν κατὰ τοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, ἄλλοτε δὲ μαχομένοι κατ' αὐτῶν, δὲν ἔπυον, διατηροῦντες ζωηρὰν τὴν μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἰδίως συγγένειαν, ὑφιστάμενοι οὕτω τὴν ἀκαταμάχητον ἐπίδρασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. (Ξενοφώντας, Κύρου Ἀνάβασις, VII, 2,31).

Ἡ ἐν Ὁρεσιτιάδι διάδοσις τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἀναμφισβήτητος, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἀνακαλυφθεισῶν Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν καὶ συντριμμάτων ἀγαλμάτων καὶ ἀναγλύφων καὶ ἄλλων εὐρημάτων τέχνης. Ὅσον δὲ πλησιάζομεν εἰς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους, τόσον περισσότεραι καὶ ἀναμφισβήτητοι εἶναι αἱ ἀποδείξεις, διότι, γαίνεται ὅτι ἀπὸ τῆς κατοχῆς τῆς Θράκης ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ὁ ἀπὸ τῶν λαυαλίων Ἑλληνικῶν πόλεων ἀρξάμενος ἑξ᾽Ἑλληνισμὸς τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἡγεμόνων καὶ βασιλέων ἤρχισε νὰ ἐξαπλοῦται καὶ εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις. Οἱ λαμβάνοντες μέρος εἰς τοὺς κατὰ τῶν Περσῶν ἀγῶνας νῆοι τῆς Θράκης καθὼς καὶ εἰς τοὺς μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνας, ἐκμανθάνοντες τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἑλληνικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, ἐπιστρέφοντες εἰς τὰς ἐστίας τῶν ἐγίνοντο φορεῖς τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Πλὴν τῆς γλώσσης εἶχε διαδοθῆ καὶ ἡ λατρεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου, ὅπως πληροφοροῦμεθα ἐκ τῶν νομισμάτων τῆς πόλεως καὶ ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων συντριμμάτων ἀγαλμάτων καὶ ἀναγλύφων. Εἰς τὸν ἐξελληνισμὸν δὲ τῆς χώρας συνετέλεσαν τὰ μάλιστα ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ταχεῖα ἐν αὐτῇ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ εἰς τὸ Βυζάντιον μεταφορὰ τῆς ἑδρας τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ (284—305 μ.Χ.) ἡ Ἀδριανούπολις ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῆς Ἐπαρχίας Αἰμιμόντου (Haemimontis), τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα διετηρήθη μέχρις ἡμῶν εἰς τὸν τίτλον τοῦ Μη-

τροπολίτου, ἀπὸ δὲ τοῦ 451 ἦτο ἔδρα τῆς Μητροπόλεως τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας.

Ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, ἡ Ἀδριανούπολις ὑπῆρξε κέντρον συγκοινωνίας, ἐμπορίου καὶ βιομηχανίας. Τὴν σπουδαιότητα δὲ ταύτην διετήρησε καὶ κατ' αὐτὸν τὸν μέσον αἰῶνα καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Κειμένη ἐπὶ τῆς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Κεντρικὴν Εὐρώπην μεγάλης στρατιωτικῆς ὁδοῦ, ἦτο συνάμα καὶ τὸ τέρμα τῶν ὁδῶν, αἱ ὁποῖαι ἀρχόμεναι ἐκ τῶν παραλίων τοῦ Αἰγαίου, τῆς Προποντιδὸς καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου κατέληγον εἰς αὐτήν.

* * *

Τὸ 73 π.Χ. κατελήφθη ἡ Ἀδριανούπολις (Οὐσκουδάμα) ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ρωμαίων Δουκούλου, ὅτε οὗτος ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Βέσσων, θρακικοῦ πολεμικωτάτου λαοῦ (βλ. λεξ.), κατοικοῦντος μεταξὺ τῆς Ροδόπης καὶ τοῦ ἄνω ροῦ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου.

Τὸ 312 μ.Χ. ἐγένετο πλησίον τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐν τῇ θέσει *Campus Martinensis* (μεταξὺ Χαυσᾶς καὶ Μπαμπᾶ -Ἐσκῆ) ἡ μεταξὺ Μαξιμίνου καὶ Λικινίου μεγάλη μάχη, καθ' ἣν ἐνίκηθη κατὰ κράτος ὁ Μαξιμίνος, ὁ δὲ Λικίνιος ἐγένετο κύριος τῆς Ἀνατολῆς.

Δέκα ἔτη μετὰ ταῦτα, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ὅπου κατετροπώθη ὁ Μαξιμίνος συνεκροτήθη τῇ 3 Ἰουλίου 323 ἡ φοινικωτάτη μάχη μεταξὺ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου καὶ τοῦ Λικινίου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐνίκηθη κατὰ κράτος ὁ Λικίνιος, ἐθριάμβευσε δὲ ὁ Κωνσταντῖνος καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ Χριστιανισμός.

Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον, τὴν 9 Αὐγούστου 378, συνεκροτήθη, περὶ τὰ ἔνδεκα μίλια πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀδριανουπόλεως ἡ μεταξὺ Γότθων ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Φριτίγερον καὶ Ρωμαίων μεγάλη μάχη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπεσαν 40.000 Ρωμαῖοι καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ Οὐάλης. Πολλοὶ τότε πόλεις τῆς Θράκης ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τῶν Γότθων καὶ ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα, ἡ Ἀδριανούπολις ὅμως ἀπέφυγε τὴν δουλείαν καὶ τὴν καταστροφὴν χάρις

εἰς τὰ ὄχυρά της τεῖχη καὶ τὴν γενναίω ψυχίαν τῶν ὑπερασπιστῶν της.

Ὅταν μετὰ τὸν θάνατον Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου (395) ὁ Ἀλάριχος, ἡγεμὼν τῶν Βησιγόθων ἐπέδραμεν εἰς τὰς χώρας τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, ἐνσπεύρων πανταχοῦ τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν καταστροφὴν, ἡ Ἀδριανούπολις καὶ πάλιν διέφυγε τὴν καταστροφὴν χάρις εἰς τὰ ὄχυρά της τεῖχη καὶ τὴν γενναίότητα τῶν κατοίκων.

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὴν νέαν ἐπιδρομὴν τοῦ 443 ὑπὸ τὸν Ἀττίλαν, καθ' ἣν ἄπειρα στίφη Οὐννων, Γερμανῶν, Σλαύων καὶ ἄλλων βαρβάρων ἐπέδραμον τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἴμου, πόλεις δὲ καὶ κῶμαι ἀκμάζουσαι περιέλιπτον ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην εἰς χεῖρας τῶν ἀγρίων ἐπιδρομῶν, ὅπως: τὸ Βιμινάκιον (Κοστολάτς), ἡ Μάργος (Πασσάροβιτς), τὸ Σίρμιον (Μητροβίτσα), ἡ Ναῖσος (Νύσσα), ἡ Ρατιαρία (Ἀφτζάρ), ἡ Σαρδικὴ (Σόφια), ἡ Φιλιπούπολις, ἡ Κωνσταντία (Κωνσταντσα), ἡ Ἀρκαδιούπολις (Λουλέ-Μπουργκάς), ἡ Δρυζιπάρρα (Καριστιράν), τὸ Σύρουλλον (Τσορολού), ἡ Σηλύβρια, ὁ Ἀθύρας (Μπουγιούκ-Τσεκμετζές) καὶ πλῆθος ἄλλων, μόνῃ ἡ Ἀδριανούπολις καὶ ἡ Ἡράκλεια διέφυγον τὴν καταστροφὴν χάρις εἰς τὴν ὄχυρότητα τῶν τευχῶν των.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527—565), οὐ μακρὰν τῆς Ἀδριανουπόλεως συνεκροτήθη μάχη μεταξὺ τῶν Ἀντῶν, σλαβικῆς φυλῆς, οἱ ὅποιοι, διαβάντες τὸν Δούναβιν, εἰσέβαλον εἰς τὸ Βυζάντιον, ἐπιφέροντες πανταχοῦ τὴν δῆψιν καὶ τὴν καταστροφὴν, καὶ τῶν βυζαντινῶν στρατευμάτων ὑπὸ τὸν γενναῖον στρατηγὸν Γερμανόν, ἀνεψιὸν τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις κατενίκησε τοὺς ἐπιδρομῆς κατὰ κράτος (528).

Ἐπίσης τὸ 559 συνεκροτήθη παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν μεγάλη μάχη μεταξὺ Σλαύων καὶ Βουλγάρων, τοὺς ὁποίους οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς ὀνομάζουν «Σκλαβηνοὺς» καὶ τῶν ἡμετέρων, καθ' ἣν διεκρίθη ὁ στρατηγὸς Βελισσάριος, γέρον ἤδη καὶ ἀπόμαχος, ἐξαναγκάσας αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰ ἴδια.

Τὸ 813 ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων Κρούμμου, καθὼς καὶ κατὰ τὰ ἔτη 914 καὶ 923 ὑπὸ τοῦ Συμεών, ἀλλ' ἐπὶ βραχὺ μόνον παρέμεινεν ὑπὸ τοῦς Βουλγάρους.

Ἐπίσης τὸ 1002, κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (15 Αὐγούστου) ἐπεχείρησαν οἱ Βούλγαροι ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Σαμουὴλ νέαν ἔφοδον κατὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Καὶ κατέλαβον μὲν αὐτήν, ἀλλὰ μὴ δυνηθέντες νὰ κρατήσουν τὴν πόλιν, τὴν ἐξεκένωσαν ἀμέσως κατόπιν φρικτῆς λεηλασίας.

Τὸ 1189 ἔφθασεν εἰς Ἀδριανούπολιν ὁ Γερμανὸς αὐτοκράτωρ Φρειδερίκος Βαρβάρσας μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν σταυροφόρων, ἐν Ἀδριανουπόλει δὲ συνήψε τὴν 27 Αὐγούστου 1190 τὴν περίφημον συνθήκην μετὰ τοῦ Ἰσαακίου Β' τοῦ Ἀγγέλου, αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1204, ἡ Ἀδριανούπολις περιήλθεν εἰς τὸ κράτος τοῦ Βαλδουίνου Α' τῆς Φλάνδρας, τότε δὲ ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῇ καὶ Λατῖνοι μοναχοί, ἰδρύσαντες ἴδιον μοναστήριον, τὸ ὁποῖον διετηρήθη ἐπὶ αἰῶνας.

Μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν Λατίνων ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου τὸ 1261 περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Βυζαντίου. Κατὰ τὸν μετὰ λύσσης ὁμως διεξαχθέντα ἐμφύλιον πόλεμον μετὰ τῶν τελευταίων Παλαιολόγων καὶ τοῦ Ἰωάννου Κατακουζηνοῦ, ἡ Ἀδριανούπολις ἐκηρύχθη πρωτεύουσα τοῦ τελευταίου, ἐδρεύοντος ἐνταῦθα καὶ ἐν Λιδημοτείῳ.

Κατὰ τὰ τελευταία ἔτη τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους οἱ πολυπληθεῖς κάτοικοι τῆς Ἀδριανουπόλεως ἴσαν διαφόρου ἐθνικότητος: Ἕλληνες, Λατῖνοι, Ἰουδαῖοι, Ἀρμένιοι καὶ ἄλλοι Ἀνατολίται. Ὁ διεθνῆς οὗτος χαρακτὴρ τῆς Ἀδριανουπόλεως βεβαιῶται καὶ ὑπὸ ἀρχαιοτέρων περιηγητῶν, ὅπως ὁ ἱπότης Bertrandon de la Broquière, ὅστις, ἐπιστρέφων τὸ 1433 εἰς τὴν πατρίδα του Βουργουνδίας ἐκ τοῦ εἰς τὴν Ἀγίαν Γῆν ταξειδίου του,

καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως εὔρεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ πολυαριθμούς Βενετούς, Γενουάτας, Φλωρεντινοὺς καὶ Καταλανοὺς ἀποίκους.

* * *

Νέα περίοδος τῆς ἱστορίας τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀρχεταὶ ἀπὸ τῆς ὀριστικῆς καταλήψεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1361 ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α' (1359—1389).

Μετὰ τὴν γενναίαν ἀμυναν τῆς Βυζαντινῆς φρουρᾶς ἡ πόλις περιήλθε τέλος εἰς τοὺς Τούρκους ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Χατζῆ-Ἰμπλεκῆ, καὶ οὕτω τὸ Βυζάντιον ἐστερήθη τοῦ κυριωτέρου προμαχώνα αὐτοῦ. Τὴν ἄλωσιν τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐνωρίτατα ἔψαλεν ἡ δημώδης Ἑλληνικὴ Μούσα μετὰ τοὺς κατωτέρω στίχους, οἱ ὁποῖοι θεωροῦνται ὡς οἱ ἀρχαιότατοι μετὰ τῶν ἱστορικῶν δημοτικῶν ποιημάτων τῆς Νεο-Ἑλληνικῆς φιλολογίας:

Κλαίγουν τ' ἀηδόνια τῆς Βλαχίας
καὶ τὰ πουλιά στὴν δόσιν,
κλαίγουν ἀργά, κλαίγουν ταχιά,
κλαίγουν τὸ μεσημέρι,
κλαίγουν τὴν Ἀδριανούπολιν
τὴν βαριά κρουσμένην
τῆς τρεῖς ὀρταῖς τοῦ χρόνου:
τοῦ Χριστουγέννου γιὰ κηρὶ
καὶ τοῦ Βαγιοῦ γιὰ βάγια
10 καὶ τῆς Λαμπρῆς τὴν Κυριακὴν
γιὰ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη».

Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἀδριανουπόλεως τὸ 1363, ὁ κράλης (βασιλεὺς) τῆς Σερβίας Οὐρόσης ὁ Ε', ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Τούρκων, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας Λουδοβίκου, τοῦ βασιλέως τῆς Βοσνίας καὶ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας. Τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα ἐπλησίασαν πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν μέχρως ἀποστάσεως δύο ἡμερῶν πορείας καὶ ἐστρωτοπέδευσαν ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ Ἐβρου. Οἱ Τούρκοι ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Λαλά-Σαχίν ἀπέκρουσαν τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων, ἂν καὶ κατὰ πολὺ ὑπερέτρωσαν, κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν Τούρκων ἱστορικῶν. Ἐνθαρρυνθεῖς ἐκ τούτου ὁ Λαλά-Σαχίν ἔ-

στείλε κατ' αὐτῶν τὸν Χατζή-Ἰλμπεκί μετ' ἀρκετῆς δυνάμεως ἰππικῆς, ὅστις ἐπιτεθεὶς αἰφνιδίως κατ' αὐτῶν, ἄλλους μὲν κατέσφαξεν, ἄλλους δὲ ἠχμαλώτισεν ἢ ἔθριψεν εἰς τὸν Ἐβρον. Ὀλίγοι μόνον ἐκ τῶν Σέρβων καὶ τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων διασωθέντες, ἔφυγον εἰς τὴν Σερβίαν.

Ἡ μάχη αὕτη ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων «Σίρπ-σιντιργή» (=ἦττα τῶν Σέρβων) ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ ἀκριβῶς διεξήχθη. Κατὰ τὸν Σέρβον ἱστορικὸν Στογιάν Νοβάκοβιτς, ἄλλοτε πρωθυπουργὸν τῆς Σερβίας, εἰδικῶς ἀσχοληθέντα περὶ τῆς μάχης ταύτης, διεξήχθη πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Μουσταφᾶ-πασᾶ (γῆν Σβίλενγκράδ) καὶ βορείως τοῦ Τσερμέν (Τσερνόμεν), τῆς Τζερνομιάνου, πόλεως τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων.

Μετὰ νῆς νίκας ταύτας ὁ Μουράτ μετέφερε τὴν πρωτεύουσάν αὐτοῦ τὸ 1365 εἰς Ἀδριανούπολιν, ἡ ὁποία παρέμεινεν ὡς τοιαύτη ἐπὶ τινα ἔτη καὶ ἀφοῦ ἀκόμη ἡ Κωνσταντινούπολις περιήλθεν εἰς τοὺς Τούρκους τὸ 1453. Ἐκτίσε δέ, ὡς λέγεται, συντελεῖα ὄνειρου τινός, μεγαλοπρεπῆς ἀνάκτορον ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Τούντζα ποταμοῦ, τοῦ ὁποίου ἐλάχιστα εἰρηλίκια σώζονται σήμερον.

Παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν συνεκροτήθη τὸ 1422 ἡ μεταξὺ τῶν μνηστήρων τοῦ σουλτανικοῦ θρόνου Μουσταφᾶ καὶ Μουράτ μετὰ τῶν θάνατον τοῦ Μεχμέτ τοῦ Α' μάχη, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μουσταφᾶς βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἐνίκησε τὸν στρατὸν τοῦ Μουράτ. Κατόπιν ὁμως διαβάς εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐνικήθη παρὰ τὴν Προῦσαν καὶ παραδοθεὶς ὑπὸ τῶν ἰδίων του ἀνθρώπων εἰς τὸν Μουράτ, ἀπηγχονίσθη ἐν Ἀδριανούπολει τὸ 1422.

Τὸ 1444 ἐπὶ Μουράτ τοῦ Β' ἐγένετο ἐν Ἀδριανούπολει μεγάλη ἐπανάστασις τῶν Γεντισάρων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπυρπολήθη μέγα μέρος τῆς πόλεως, ἐκάησαν δὲ καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μωάμεθ ὁ Β' ὁ Κατακτητῆς μετέφερε τὸ

1454 εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τῆς βίας πολλοὺς τῶν κατοίκων τῆς Ἀδριανουπόλεως διὰ τὴν συνοικίση τὴν ἐρημωθεῖσαν Πόλιν. Ἐκτοτε ἡ Ἀδριανούπολις δὲν παρουσιάζει σπουδαία ἱστορικὰ γεγονότα, πλην τῆς ἀγρίας σφαγῆς πολλῶν χριστιανῶν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

* * *

Ἄμα ἐξεργάγη ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἐν Πελοποννήσῳ, ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ὁ Β' ἐκήρυξε κατὰ τῶν χριστιανῶν ὀρθοδόξων πόλεμον ἱερόν, θεωρήσας τὸ Ἰσλάμ ἐν διωγμῷ. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ πατίξῃ τὸ κίνημα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διὰ τῆς ἐξοντώσεως τοῦ κλήρου, τὸν ὁποῖον ἐθεώρει ὡς τὸ κυριώτατον ὄργανον τῆς ἀποστασίας. Ἀνέμενε λοιπὸν τὴν ἐπισημοτέραν ἑορτὴν Ὁρθοδοξίας ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, κατὰ τὴν ὁποίαν διέταξε τὸν ἀπαγχονισμόν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πάτριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τὴν σύλληψιν πολλῶν Μητροπολιτῶν, τὴν δὲ ἐπομένην Κυριακὴν 17 Ἀπριλίου τὸν ἀπαγχονισμόν τοῦ εἰς τὴν ἰδιαίτεράν πατριδα τοῦ Ἀδριανουπόλιν ἐφησυχάζοντος ἀπὸ διετίας πρῶην πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ ΣΤ' μετὰ 27 ἱερωμένων καὶ πολλῶν προκρίτων Ἀδριανουπολιτῶν ἔξωθι τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Ἀδριανουπόλεως.

Ἄτυχως δὲν περιεσώθησαν τὰ ὀνόματα τῶν ἱερέων καὶ προκρίτων, καθὼς δὲν ὑπάρχουν καὶ λεπτομέρειαι περὶ τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν. Πάντως ὁμως αἱ εἰς εὐρεῖαν κλίμακα ἐνεργηθεῖσαι σφαγαὶ καὶ διώξεις εἰς τὴν καρδίαν τῆς Θράκης ἐματαιώσαν διὰ τῆς ἀσκηθείσης τρομοκρατίας πᾶν κίνημα εἰς αὐτὴν καὶ τὴν γείτονα Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν.

* * *

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἀδριανουπόλεως τὸ 1361 οἱ χριστιανοὶ οὗτοι ἔπαθον, καθὼς εἴπομεν, φοβερὰν καταστροφὴν. Ἡ μητρόπολις τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ πολλοὶ ἄλλαι ἐκκλησίαι μετεβλήθησαν εἰς τεμένη. Ἐν τούτοις, κατὰ τὸ 1578 οἱ χριστιανοὶ εἶχον 15 ἐκκλησίας πρὸς τέλει τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων των.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ γράμματα καὶ τὴν παιδείαν φαίνονται ὅτι οὐδέποτε ἔπασαν νὰ ἀκμάζουν ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ κατ' αὐτὸν τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα τῆς στυγερωτέρας δουλείας, ἀφοῦ εὐρίσκοντο ἐν αὐτῇ ἄνθρωποι δυνάμενοι νὰ διδάξουν τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Ἡσίοδον. Ἐπισημῶς ὅμως ἐλειτούργει ἐν Ἀδριανουπόλει Ἑλληνικὴ Σχολὴ περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος ἐπὶ τοῦ περιψύστου μητροπολίτου αὐτῆς Ἰωάσαφ, ὅστις εἶχεν ἀναθέσει τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς εἰς τὸν Ἰωάννην Ζυγομαλᾶν, ἓνα ἐκ τῶν λογιωτέρων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐκτοτε, (ἀπὸ τοῦ 1550) ἡ Σχολὴ αὐτῆς δὲν ἔπασσε λειτουργοῦσα ὑπὸ διακεκριμένους διδασκάλους, ὅπως : ὁ Ἀθανάσιος Παντοδύναμος, ὁ Κόντης Ἀθαν. Βουθρωντῆς, ὁ Ἀλέξιος Σπανός, ὁ ἐκ Κορνοφωλεᾶς τῆς Θράκης Σταμάτιος Παπᾶς, ὁ ἐκ Σμύρνης Ἰερόθεος, ὁ Γεώργιος Κῆφος, μοναχὸς Ἰβηρίτης, ὁ Γ. Οὐζοῦμογλους, ὁ Ἰθακήσιος Εὐγένιος, ὁ Γρηγόριος Μιχαήλογλου καὶ ἄλλοι.

Ἦδη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ ΧΙΧ αἰῶνος ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία ἦτο λίαν διαδεδομένη ἐν Ἀδριανουπόλει. Εἰς τὸ Γυμνάσιον αὐτῆς ἐδιδάσκετο πλὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἡ ρητορικὴ καὶ ἡ φιλοσοφία. Ἡ ὄλη δὲ ἐκπαίδευσις παρείχετο δωρεὰν δαπᾶναις τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος.

Τὸ κολλέγιον τῆς Ἀδριανουπόλεως, γράφει ὁ κόμης Μάρκελλος, διάσημος Γάλλος διπλωμάτης ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἀδριανουπόλιν τὸ 1820 ὑφίσταται ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων. Εἰς αὐτὸ ἐδίδαξε κατὰ τὴν νεότητά του καὶ ὁ Πατριάρχης Κύριλλος, ὅστις εἶναι Ἀδριανουπολίτης... Ἐκ τῶν λεπτομερειῶν τούτων καταφαίνεται ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν Ἑλλήνων δὲν παρελείτεο εἰς τὰς βερβάρους ταύτας χώρας. **Μήπως ὑπάρχει κατὰ τύχην ἐν τῇ πεπολιτισμένῃ Ἐθρῶπῃ χώρα ὑπερεροῦσα τῆς Ἀδριανουπόλεως ;**

Τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν γράφει ὁ κόμης Μάρκελλος, τὸ Γυμνάσιον διεύθυνεν ὁ Στέφανος Καραθεοδωρῆς, διάσημος τότε

ιατρός, ὅστις κληθεὶς βραδύτερον εἰς Κωνσταντινούπολιν ἠξιώθη τῆς τιμῆς νὰ διορισθῇ ἰδιαιτέρος ἱατρός τοῦ Σουλτάνου καὶ καθηγητῆς τῆς νεοσυστάτου Τουρκικῆς ἱατρικῆς Σχολῆς.

Ἐκ τῆς Σχολῆς τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀπεφοίτησαν : ὁ πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος, ὁ ἅγιος Καισαρείας Ἀνθίμος, ὁ Ναζιανζοῦ Ἰγνάτιος, οἱ πατριάρχαι Κύριλλος καὶ ὁ Ἀγαθάγγελος, ὁ Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος Καραθεοδωρῆς καὶ ἄλλοι. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἤκμασαν καὶ οἱ ἱατροφιλόσοφοι : Τζιῶρτζης καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Τζιωάννης, Σταμάτιος ὁ Θάσιος, Πολυχρόνιος ὁ Νοταρᾶς καὶ ἄλλοι.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον ἡ Ἀδριανουπόλις ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἐξόχους ἀντιπροσώπους, ὅπως τοὺς ἀδελφοὺς Σακελλαρίου, ἐμπορευομένους ἐν Βιέννῃ καὶ Βουκουρεστίῳ, ἀξιοθέντας νὰ ἀνυψωθῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας εἰς τὴν τάξιν τῶν βαρόνων, τοὺς ἐν Ρωσσίᾳ βαθυπλοῦτους : Τεπεγκιόζην καὶ Δαναμπάσην, τοὺς ἐν Βελιγραδίῳ ἐμπορευομένους ἀδελφοὺς Κοιμανοῦδας, τῶν ὁποίων εἰς ἀδελφὸς ὁ Στέφανος Κοιμανοῦδης, διέπρεψεν ὡς καθηγητῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἄλλος δὲ ἀπόγονος ἦτο ἐσχάτως ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Γιουγκοσλαβίας.

Ἀδριανουπολίται ἦσαν, ὅπως εἶπομεν, καὶ οἱ Καραθεοδωρῆδες, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆς διετέλεσεν ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Τουρκίας καὶ πρῶτος αὐτῆς πληρεξούσιος εἰς τὸ Βερολίνοιον Συνέδριον τοῦ 1888, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος Καραθεοδωρῆς διωρίσθη ἡγεμὼν τῆς Σάμου (1906—1908).

Μετὰ τὴν σφαγὴν τῶν ἔγκριτοτέρων Ἑλλήνων ἡ Σχολὴ τῆς Ἀδριανουπόλεως παρήκμασε. Μετὰ τὸν Ρωσο-Τουρκικὸν ὄμιος πόλεμον τοῦ 1829 καὶ τὰς διὰ τοῦ Χάττι-σερὶφ τοῦ Γκιουλχανέ εἰσαχθείσας τὸ 1840 ἐν Τουρκίᾳ μεταρρυθμίσεις ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης Ἀδριανουπόλεως ἤρχισε νὰ πρωταγωνισθῇ εἰς τὰ γράμματα καὶ τὸ ἐμπόριον. Κατὰ τὴν περίοδον ταύ-

την προΐστανται τῶν ἑλληνικῶν σχολείων τῆς Ἀδριανουπόλεως οἱ ἀοίδιμοὶ διδάσκαλοι: Μᾶρκος Βεράνης, Κ. Κόδρος, Πολυζῶης Ἐμμαν. Χαριλάου, Γ. Λογοθεϊδῆς. Μετὰ δὲ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον (1853—1855) οἱ δαπάναις τῆς Κοινοτήτος Ἀδριανουπόλεως ἐν Εὐρώπῃ σπουδάσαντες ἀοίδιμοὶ καθηγηταὶ Χρῆστος Παπαδόπουλος, μετὰ ταῦτα τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Βασ. Γρηγοριάδης προήγαγον τὴν Ἑλληνικὴν σχολὴν εἰς Γυμνάσιον. Τὸ 1879 ἐκτίσθη τὸ Γυμνάσιον, τὸ ὅποιον ἀνεγνωρίσθη τὸ 1885 ὡς Ἰσθιάθμιον τῶν ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπεφοίτησαν πλεῖστοι ὅσοι διακριθέντες εἰς τὰ γράμματα, τὰς τέχνας καὶ τὸ ἐμπόριον.

Ἐκ παραλλήλου ἐλειτούργει τὸ κατὰ τὸ 1885 ἰδρυθέν Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπεφοίτησαν λεγεῶνες ὀλόκληροι διδασκαλιστῶν.

Οὕτω διὰ τοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ Ζαππειοῦ Παρθεναγωγείου ἡ Ἀδριανούπολις ἀπέβη ἐστία τῶν γραμμάτων καὶ τῶν φῶτων ὀλοκλήρου τῆς Θράκης, ἰδιαίτερος δὲ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ἐν Φιλίππουπόλει Ζαριφειῶν Διδασκαλείων (1906).

Πλὴν τῶν ὡς ἄνω ἐκπαιδευτηρίων ἐλειτούργουν ἐν Ἀδριανουπόλει πλεῖστα σωματεῖα καὶ σύλλογοι, τῶν ὁποίων σπουδαιότερος ὁ Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος, ἰδρυθεὶς τὸ 1872, εἰς τὸν ὅποιον ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης Ἀδριανουπόλεως ὀφείλει κατὰ μέγα μέρος τὴν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους παρατηρηθεῖσαν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν αὐτῆς ἀνάπλασιν καὶ πρόδον.

Ἐξ ὅλης ταύτης τῆς ἐκπολιτιστικῆς δράσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει οὐδὲν ὑπελείφθη μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν. Ὀλόκληρος ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς οὗτος, ὅπως καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, μετῴκησεν εἰς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα συναποκομιζῶν βομοῖς καὶ ἐστίας, συνάμα δὲ καὶ ὀλόκληρον τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν αὐτῆς.

(Γεωργ. Λαμπουσιάδου, αὐτόθι, σελ. 309 καὶ ἐξῆς).

* * *

Ἢ Ἀδριανούπολις καὶ ἡ περὶ αὐτὴν χώρα, συνδέεται στενῶς μὲ τὴν ἱστορίαν τῶν Ρωσσο-τουρκικῶν πολέμων.

Ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων καταλήψεως τῆς Ἀδριανουπόλεως, οὐδέποτε ἐπάτησε τὸ ἔδαφος αὐτῆς ἐχθρικὸν στράτευμα, παρὰ μόνον κατὰ τὸν Ρωσο-τουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1828—1829.

Τὰ Ρωσικὰ στρατεύματα προελαύνοντα ταχέως ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Diebitch, τὸν βραδύτερον τιμηθέντα ὑπὸ τοῦ Τσαρῶν διὰ τοῦ τίτλου Ζαμπαλκάνσκη (Ἰπεραίμιος), μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Σιλιστρίας διέβησαν τὸν ΑἼμον καὶ ἐβάδισαν κατὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰσῆλθον τὴν ἐπομένην 20 Αὐγούστου. Εὐρεθεὶς τότε ὁ Σουλτάνος πρὸ τῆς ἀμέσου ἀπειλῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ ἀναχωρῆν, τὴν ὁποίαν κατόπιν πολλῶν διαπραγματεύσεων ἐπηκολούθησεν ἡ συνθήκη τῆς εἰρήνης τῆς Ἀδριανουπόλεως τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1829, διὰ τῆς ὁποίας ἐξηναγκάσθη ἡ Τουρκία νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἰδρυσιν ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ βασιλείου.

Κατὰ τὸν Ρωσσο-τουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1877—1878 οἱ Ρῶσοι ἔφθασαν πρὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως, τὴν ὁποίαν ἐξεκένωσαν οἱ Τούρκοι τὴν 19ην Ἰανουαρίου 1878. Οἱ Ρῶσοι τότε κατέλαβον τὴν πόλιν τὴν ἐπομένην σχεδὸν ἀμαχητί, ἐκείθεν δὲ προήλασαν ταχέως πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἔφθασαν τὴν 30ην Ἰανουαρίου 1878 εἰς τὸν Ἅγιον Στέφανον, ὁπότε ἐξηναγκάσθη ἡ Τουρκία νὰ ὑπογράψῃ τὴν 31 Ἰαν. 1878 ἀναχωρῆν, ἐπέχουσας θῆσιν προκαταρκτικῶν ὅρων εἰρήνης, καὶ τέλος νὰ ὑπογράψῃ τὴν 3ην Μαρτίου 1878 τὴν συνθήκην τοῦ Ἁγ. Στεφάνου.

* * *

Τριάκοντα πέντε ἔτη περὶπου μετὰ τὸν τελευταῖον Ρωσο-τουρκικὸν πόλεμον ἡ Ἀδριανούπολις ἐγένετο πάλιν τὸ θέατρον πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων.

Κατὰ τὸν πρῶτον Βαλκανικὸν πόλεμον (1912—1913), μετὰ μακρὰν πολιορκίαν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, συμμετέχοντος καὶ Σερβικοῦ στρατοῦ ἡ Ἀδριανούπολις ἐκνυριεύθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων τὴν 13)26 Μαρτίου 1913.

Κατὰ δὲ τὸν ἐπακολουθήσαντα πόλεμον τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Σερβίας ἐναντίον τῶν Βουλγάρων, προκλήθέντα ἐκ τῆς ἐδαφικῆς βουλμίας καὶ τῆς ἀδιαλλαξίας τῶν Βουλγάρων, οἱ Τούρκοι, ἐπωφελοῦμενοι τῆς ἀδυναμίας τῶν Βουλγάρων, ἀπέστειλαν στρατόν, ὅστις, προελάσας ταχέως, κατέλαβε τὴν Ἀδριανούπολιν τὴν 9)12 Ἰουνίου ἀμαχητί.

Μετὰ τὸν Παγκόσμιον πόλεμον (1914—1918) τὸ θέρος τοῦ 1920 ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς προελάσας ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Π. Ζημβρακίην ἔφθασε μέχρι τοῦ Καραγάτς, προαστείου τῆς Ἀδριανουπόλεως, τὸ ὁποῖον καὶ κατέλαβε καθὼς καὶ ὁλόκληρον τὴν δεξιάν τοῦ Ἐβρου χώραν μέχρι τῶν ἐκβολῶν του σχεδὸν ἀμαχητί, καθ' ὅσον οἱ Τούρκοι ὑπὸ τὸν Ταγιάρ εὐρισκόμενοι ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἐβρου, σχεδὸν δὲν ἐκινήθησαν. Ὅταν δὲ ὀλίγον βραδύτερον ἀπεφασίσθη καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἡ κατοχὴ ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, διαβάνα τὸν Ἐβρον ἤρχισαν τὰς πρὸς κατὰληψιν τῆς πόλεως Ἀδριανουπόλεως καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης κινήσεις.

Τὴν νύκτα τῆς 10ης Ἰουλίου τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα ἤρχισαν προελαύνοντα, ζεύξαντα δὲ τὸν Ἐβρον καὶ διαβάνα αὐτὸν καθηυθύνθησαν πρὸς τὸ Οὐζούν-Κιοσποῦ (Μακρὰν Γέφυραν). Αἱ ἐναντι ἐχθρικαὶ δυνάμεις, μαθοῦσαι ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα (Μεραρχία Σμύρνης) προήλανον ἐπίσης ἐκ Ραιδεστοῦ-Χαριοῦπόλεως, ὑπεχώρησαν πρὸς βορρᾶν. Τοῦτο ἀντιληφθεῖσαι αἱ Ἑλληνικαὶ στρατιωτικαὶ δυνάμεις ἐνήργησαν ἐπιθετικὴν ἀναγνώρισιν καὶ κατέλαβον μέχρι τῆς πρωΐας ὁλόκληρον τὸ ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων κατεχόμενον ἔδαφος

κατόπιν μικρᾶς ἀντιστάσεως τῶν τουρκικῶν ὀπισθοφυλακῶν.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς 11ης Ἰουλίου ὁ ἐχθρὸς καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ὑπεχώρει, ἀπορρίπτων τὰ ὄπλα καὶ ἐν διαλύσει. Τὴν ἐπομένην 12ην Ἰουλίου ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς εἰσήλθεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐν μέσῳ ἀπεριγράπτου ἐνθουσιασμοῦ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐκδήλου χαρᾶς τῶν ἄλλων στοιχείων τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἐν τῷ μεταξὺ παρεσκευάζετο ἐν Ἀθῆναις ἡ ἀποστολὴ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν τῆς Ἀν. Θράκης, τὴν δὲ 20ην Ἰουλίου εἶγεν ἀναχωρήσει ἐξ Ἀθηνῶν κατευθυνόμενος ἐκεῖ ὁ Ἑλλην Ὑπατος Ἀρμοστής Ἀντώνιος Σακτούρης μετὰ τῆς ἐκ πολιτικῶν ὑπαλλήλων ἀκολουθίας του.

Δυστυχῶς ὁμως, ἔνεκα τῆς καταστάσεως, τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησεν ἡ μικρασιατικὴ καταστροφὴ, ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἠναγκάσθη νὰ ἐκκενώσῃ τὴν Ἀδριανούπολιν τὸ φθινόπωρον τοῦ 1922. (Τὴν 18ην Ὀκτωβρίου ἀνεχώρησε τὸ τελευταῖον τμήμα τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ). Ὀλόκληρος τότε ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς πόλεως, περὶ τὰς 30.000, ἐγκατέλιπεν αὐτὴν καὶ κατέφυγεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν Δυτικὴν Θράκην, Μακεδονίαν καὶ κυρίως Ἑλλάδα, συναποκομίζον μέρος τῶν ἐκκλησιαστικῶν κειμηλίων αὐτοῦ καὶ χειρόγραφα τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Γυμνασίου.

* *

Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως, ἀπὸ τοῦ 451 ἡ Ἀδριανούπολις ἦτο ἔδρα Μητροπόλεως τῆς Ἐπασχίας Αἰμιμάντου, καταλαβοῦσα διαδοχικῶς τὴν 35ην, 31ην, 40ήν, 12ην καὶ 11ην θέσιν ἐν τῇ σειρᾷ τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, τελευταίως δὲ τὴν 11ην θέσιν ἐν τῷ «Συνταγματικῷ» τῆς τάξεως τῶν θρόνων τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ δὲ Μητροπολίτης αὐτῆς ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ «Ὑπερτίμου καὶ Ἐξάρχου παντὸς Αἰμιμόντου», ἥτοι τοῦ ὀρους Αἴμου.

Ἀπὸ τοῦ 1923, κατόπιν τῆς μετανα-

στεύσεως τῶν κατοίκων αὐτῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἢ Μητρόπολις Ἀδριανουπόλεως κατηργήθη, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἐν Ἑλλάδι τμήμα αὐτῆς ἀπετέλεσε προσωρινῶς μετὰ καὶ ἄλλων τὴν ἐπαρχίαν τῆς «Νέας Ὁρεστιάδος».

Πρῶτος αὐτῆς μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μητροπολίτης ἀναφέρεται ὁ ἀπὸ τοῦ 1443—1457 ποιμάννας αὐτὴν Γεράσιμος. Τελευταῖος δὲ ὁ Πολύκαρπος, μετατεθεὶς (12 Φεβρουαρίου 1931) εἰς τὸν θρόνον τῆς Μητροπόλεως Χίου. Ἐκτοτε ἡ Ἐπαρχία τοῦ Μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως παρέμεινεν ἄνευ τίτλου. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 463, 486 καὶ 415.—Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κτλ., εἰς «Θρακικά», 1935, σελ. 89 καὶ ἐξῆς).

* *

Ἡ Ἀδριανούπολις ἀκμάζουσα ἄλλοτε ἔνεκα τῆς στρατηγικῆς σπουδαιότητός της, ὡς κειμένη ἐπὶ τῆς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Βελιγράδιον καὶ Κεντρικὴν Εὐρώπην στρατιωτικῆς λεγομένης ὁδοῦ τῶν Τούρκων, εἰς τὸ σημεῖον τῆς συγκεντρώσεως ὄλων τῶν στενωπῶν τοῦ Αἴμου, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν πρὸς τὸν Βόσπορον, τὸν Ἑλλήσποντον, τὴν Προποντίδα καὶ τῶν πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου ἀγούσων ὁδῶν, ἤρχισε νὰ παρακμάζη ἀπὸ τοῦ τελευταίου Ρωσο-τουρκικοῦ πολέμου (1877—1878) καὶ ἐντεῦθεν, ὅποτε ἡ Θράκη περιωρίσθη εἰς τὸ ἥμισυ περιῶν διὰ τῆς ἀποσπάσεως τῆς εἰς τὴν Βουλγαρίαν βραδύτερον προσαρτηθείσης ἐπαρχίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Εὐρωπαϊκὴ διπλωματία ἔδωκε τὸ ὄνομα «Ἀνατολικὴ Ρωμυλία». (βλ. Ὁργανικὸς Νόμος Ἀν. Ρωμ. μετάφρ. 1879).

Μετὰ δὲ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους ἡ σπουδαιότης τῆς Ἀδριανουπόλεως κατέπεσεν ἀκόμη περισσότερον, διότι πρὸς βορρᾶν αὐτῆς ἀπεκόπη ὁ νομὸς Ἀδριανουπόλεως, πρὸς δυσμὰς δὲ ἀπεσπάρθησαν ἀπ' αὐτοῦ δύο σαντζάκια (Διοικήσεις) : τὸ τοῦ Δεδεαγάτς (νῦν Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ τὸ τῆς Γκιουμουλτζίνης ἢ Κομο-

τινῆς, τῶν ὁποίων τὸ μεγαλύτερον μέρος ἀποτελεῖ σήμερον τὴν Ἑλληνικὴν Δυτικὴν Θράκην.

Οὕτως, ἀπὸ τοῦ 1913 ἡ Ἀδριανούπολις κατήντησε ἄσημος πόλις μεθοριακῆς φρουρᾶς μὴ ἔχουσα πλέον οὔτε μεγάλην στρατηγικὴν σπουδαιότητα οὔτε οὐδεμίαν ἐμπορικὴν σημασίαν, ὡς μὴ δυναμένη νὰ ἐξυπηρετήσῃ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐνδοχώραν.

Ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησης, ἂν καὶ ὀλιγοχρόνιος, ἀφῆκεν ἀρίστας ἐντυπώσεις, ἰδίως δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὴν τήρησιν καὶ προστασίαν τῶν δικαίων τῶν μειονοτήτων. Ἐπὶ 52 βουλευτικῶν ἐδρῶν ἐξελέγησαν διὰ τὴν Τρίτην Ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν εἴκοσι Μουσουλμάνοι βουλευταί, εἰς Ἰσραηλίτης καὶ εἰς Ἀρμένιος. Ἀτυχῶς ὅμως τὰ ἀποτελέσματα τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς ἤρχισαν νὰ γίνωνται αἰσθητά, ὅποτε Τουρκικαὶ καὶ Βουλγαρικαὶ συμμορίαὶ ἤρχισαν παρενοχλοῦσαι διηνεκῶς τὰς ἐν Θράκῃ Ἑλληνικὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις. Μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τῶν Δαρδανελλίων ὑπὸ τῶν Συμμάχων καὶ τὴν ὀλοσχερῆ κατάρρευσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ μετώπου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἡ κατάστασις ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Θράκῃ ἐπεδεινώθη ἀκόμη περισσότερον.

Τέλος διὰ τῆς στρατιωτικῆς συμβάσεως (ἀνακοχῆς τῶν Μουδανίων, 29 Σεπτεμβρίου 1922) συμφωνήθη ἡ ἐκκένωσις τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης μέχρι τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, συντελεσθεῖσα ἐντὸς τῆς συμφωνηθείσης δεκαπενθημέρου προθεσμίας. Καὶ οὕτω ἡ Ἀδριανούπολις μετὰ τῆς Ἀν. Θράκης μετὰ ὀλιγοχρόνιον ἐλευθερίαν περιήλθεν εἰς χεῖρας τοῦ παλαιοῦ αὐτῆς κατακτητοῦ.

* *

Ἡ πόλις τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μέρη : τὸ κυρίως ἄστν καὶ τὰ προάστεια. Καὶ τὸ μὲν ἄστν, τὸ ὁποῖον περιεβάλλετο ἄλλοτε διὰ τείχους, κατηρειπωμένοι ἤδη, κατφκειτο κυρίως ὑπὸ Ἑλλήνων, τὰ δὲ προάστεια εἶναι τέσσαρα :

α') Τὸ Κιγίκ ἢ Κατκ, κατοικούμενον ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ὑπὸ Τούρκων.

β') Γιλδιρίμ, ὀνομασθὲν οὕτω πιθανῶς ἀπὸ τοῦ σουλτάνου Βαγιαζήτ, τοῦ ἐπικληθέντος «Γιλδιρίμ» (=κεραυνός), μετὰξὺ τοῦ Ἐβρου καὶ τοῦ Τούντζα, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπερτερεῖ τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον.

γ') Τὸ Κιρίς-χανέ, κατοικούμενον ὑπὸ Τούρκων, Ἑλλήνων (ἄλλοτε), Ἐβραίων, Ἀρμενίων καὶ τινων Βουλγάρων.

δ') Τὸ Ἄτ-παζάρ, ἐκτεινόμενον Β. Δ. καὶ Ν. Α. πρὸς τὸν Τούντζαν καὶ κατοικούμενον κυρίως ὑπὸ Τούρκων καὶ Ἀρμενίων.

Τέλος εἰς τὴν ἀντίπεραν τοῦ Ἐβρου κείται τὸ ὠραῖον προάστειον Καραγάτς, τὸ ἐπὶ Ἑλληνικῆς κατοχῆς μετονομασθὲν Ὁρεσιτιάς, θερινὸν ἐνδιαίτημα τῶν εὐπόρων Ἀδριανουπολιτῶν καὶ τῶν Εὐρωπαϊῶν. Εἰς τὸ Καραγάτς, ἤδη ἀπὸ τοῦ XVII αἰῶνος ὑπῆρχον αἱ ἐπαύλεις τῶν ἐν Ἀδριανουπόλει ἐγκατεστημένων Εὐρωπαίων, καθὼς καὶ αἱ οἰκίαι τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ξένων δυνάμεων.

Ἐχει δὲ ἡ πόλις 7 γεφύρας, τῶν ὁποίων αἱ μὲν 5 εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ Τούντζα, αἱ δὲ δύο ἐπὶ τοῦ Ἐβρου. Ἡ μεγαλύτερα τῶν ἐπὶ τοῦ Τούντζα ἐκτίσθη μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάκτησιν τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνος τὴν καταγωγὴν ἀρχιτέκτονος Γαζή-Μιχαήλ, τοῦ ὁποίου φέρει τὸ ὄνομα : Μιχάλ-Κιοπρουσοῦ. Ἡ γέφυρα αὕτη ἐνώνει τὸ προάστειον Γιλδιρίμ μετὰ τοῦ κυρίως ἄστεως. Ἐχει δὲ 758 μέτρα μῆκος καὶ πλάτος ὀκτώ.

Ἡ δευτέρα γέφυρα τοῦ Τούντζα, ἡ τοῦ σουλτάνου Βαγιαζήτ τοῦ Α' τοῦ Βελῆ, ὑπὸ τοῦ ὁποίου, ὡς λέγεται, ἐκτίσθη, εὐρίσκεται μετὰξὺ τοῦ φερωνήμιου τζαμίου καὶ τῆς πόλεως. Ἡ τρίτη ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Γ' (1757—1779), ὀνομάζεται δὲ Σαρατσ-χανέ-κιοπρουσοῦ (=ἡ Γέφυρα τῶν βυρσοδεψείων). Αἱ δύο ἄλλαι ἐκτίσθησαν ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Κατακτητοῦ.

Ἐκ δὲ τῶν ἐπὶ τοῦ Ἐβρου γεφυρῶν ἡ μεγαλύτερα καὶ νεωτέρα, Γενή-Κιοπροῦ

(=Νέα Γέφυρα) ἐκτίσθη τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὑπὸ τῶν σουλτάνων Μαχμοῦτ τοῦ Β' (1785—1839) καὶ Μετζίτ (1839—1861). Ἡ γέφυρα αὕτη, κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν κατοχὴν τῆς Ἀδριανουπόλεως, μετονομάσθη : Γέφυρα Διαμάντη, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἡρωϊκῶς πεσόντος λοχαγοῦ τῶν Εὐζώνων Διαμάντη. Ἡ δὲ ἄλλη εἶναι ἡ καλουμένη Ἐσκή-κιοπρουσοῦ (=Παλαιὰ Γέφυρα), κτισθεῖσα εἰς παλαιότερους χρόνους ὑπὸ πλουσίον Τούρκου, ὀνόματι : Ἐκμεκτοῦ-Ἀχμέτ-Πασᾶ.

Περίφημα δὲ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς μωαμεθανικῆς τέχνης μνημεῖα ἐν Ἀδριανουπόλει εἶναι τὰ διάφορα τεμένη καὶ ἄλλα ἰδρύματα, ὅπως λουτρῶνες, παζάρια (μπιζιστένια) καὶ ἄλλα, κτισθέντα ἐν μέρει ἀπὸ ὑλικῶν ἀρχαίων ρωμαϊκῶν καὶ βυζαντινῶν οἰκοδομημάτων.

Ἐκ τῶν σοφισμένων τζαμιῶν τὸ ὠραιότερον εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ τοῦ Β' κτισθὲν ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τῆς πόλεως, εἰς ἀνάμνησιν τῆς κατακτήσεως τῆς Κύπρου, ὑπὸ τοῦ περιφήμου ἀρχιτέκτονος Σινάν, Ἑλλήνος, καταγομένου, ὡς λέγεται, ἐκ χριστιανῶν τῆς Καππαδοκίας. Τὸ τζαμίον τοῦτο (Σελιμίε καλούμενον ἢ Σουλτάν Σελίμ τζαμισί) ἔχει τέσσαρας μιναρέδες μὲ τρεῖς ἐξώστας (σεριφέδες) ἕκαστον, μὴ ἔχοντας συγκοινωνίαν ἀναμεταξύ των. Ὁ κύριος αὐτοῦ θόλος στηρίζεται ἐπὶ κίωνων ἐκ πορφυρίτου λίθου, εἶναι δὲ, ὡς λέγεται, κατὰ 88 μέτρα ὑψηλότερος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας. Τὸ δάπεδόν του εἶναι ἐστρωμένον μὲ πολυτίμους τάπητας, ὁ δὲ ἄμβων αὐτοῦ (μυμπέρ) ἐσκαλισμένος μὲ σπανίαν τέχνην.

Ἄλλο ἐπίσης μέγα τζαμίον εἶναι τὸ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Β', τοῦ ὁποίου οἱ μιναρέδες, ὡς λέγουν οἱ Τούρκοι, εἶναι οἱ ὑψηλότεροι ὄλων τῶν τζαμιῶν τοῦ μουσουλμανικοῦ κόσμου. Τρίτον εἶναι τὸ Ἐσκή-τζαμί (=παλαιὸν τζαμίον), τὸ ὁποῖον ἤρχισε ἐπὶ Ἐμιρ Σουλεϊμάν, νιού τοῦ Βαγιαζίτ τοῦ Α', καὶ ἀπεπερατώθη ἐπὶ

Σουλτάν Μεχμέτ τοῦ Α΄ τοῦ Τσελεμπή. Τέταρτον τέμενος εἶναι τὸ λεγόμενον νῦν Μουραδιέ, κτισθὲν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Β΄. Πλὴν τῶν μεγάλων τούτων τζαμιῶν ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἄλλα μικρότερα, περὶ τὰ 55, ὡς καὶ 26 μικρότεροι εὐκτήριοι οἴκοι (μετζίτ).

Ἐκ τῶν σουλτανικῶν ἀνακτόρων, τὰ ὅποια ἔκτισαν ἐν Ἀδριανουπόλει κατὰ καιροῦς οἱ διάφοροι Σουλτάνοι, τὰ πλεῖστα κατεστράφησαν πρὸ πολλοῦ. Σώζονται δύο τουρκικαὶ ἀγοραὶ, τῶν ὁποίων ἡ τοῦ Ἀλῆ πασά (Ἀλῆ-πασά τσαρσιση) κεῖται εἰς τὸ μέσον περιῖπου τοῦ ἄστεως, ἔχει δὲ 216 μαγαζεῖα καὶ 6 πύλας. Ἡ δὲ ἄλλη Ἀραστέ-τσαρσιση καλουμένη (τὸ ἀραστέ εἶναι παλαιὰ τουρκικὴ λέξις σημαίνουσα ἀγορὰν καὶ εἰδικῶς στρατιωτικὴν ἀγορὰν), ἔχει 124 μαγαζεῖα, τὰ πλεῖστα κατεστραμμένα. Τὰ λοιπὰ χρησιμεύουν σήμερον ὡς ὑποδηματοποιεῖα, κατασκευάζοντα δὲ ἐν Τουρκίᾳ λεγόμενα «καβάφικα». Ὑπάρχει καὶ τρίτη ἀγορὰ «Μπιζιστένι» καλουμένη, ὅπου εἶναι ἐγκατεστημένα παντὸς εἶδους παλαιοπωλεῖα.

* **ΑΕΔΑΒΗ.**—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, τοῦ ὁποίου τὰ τεῖχη, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 6 31) «πεπονθότα ἐπινώρθωσεν» ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527-565).

* **ΑΕΙΔΑΡΟΠΝΥΧΤΗΣ.**—Τοποθεσία τις, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἰσακίου τοῦ Κομνηνοῦ ἐν τῷ Τυπικῷ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθείσης Μονῆς Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείας μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1151—1152 παρὰ τὴν πόλιν Βῆραν (νῦν Φερετζίκ) οὐ μακρὰν τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου. Κατὰ τὸν Μ. Γεδεὼν ἡ τοποθεσία αὕτη ἔκειτο κατὰ τὴν κοινῶς καλουμένην, «Βουλιαγμένη». Τοιαύτην ὁμως τοποθεσίαν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν παρὰ τὰς Φέρρας. Ἄλλ' οὔτε ἂν τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸν μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς κωμοπόλεως καὶ τῶν περιόικων, ἔκτος ἂν πρόκειται περὶ τινος βαθυτάτου ἔλους, κειμένου πρὸς τὰ Δ. τῆς πόλεως, «Γαῖδαροπνίχτου» καλου-

μένου ὑπὸ τῶν κατοίκων, ὅπου πολλοὶ ἄνθρωποι καὶ ζῶα ἐπνίγησαν κατὰ καιροῦς.

ΑΕΡΙΑ.—Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς νήσου Θάσου (βλ. λέξ.).

ΑΕΤΙΟΣ (ΦΛΑΒΙΟΣ).—Ὁ Ἀέτιος, ὁ τελευταῖος στρατηλάτης τοῦ Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ νικητὴς τοῦ τρομεροῦ Ἀττίλα, βασιλέως τῶν Οὐννων, ἐγεννήθη τὸ 395 μ.Χ. εἰς τὸ Δορύστολον (νῦν Σιλίστρια) τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ, καθ' ἣν ἐποχὴν ἀπέθνησκεν ὁ Μέγας Θεοδόσιος, ἡ τελευταία μεγάλη μορφή τῆς Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἀστοκρατορίας,

Κατὰ τινὰς κατήγετο ἐκ Ρωμαίων πατρικίων, κατ' ἄλλους δὲ ἀπὸ Σκύθας ἐκρωμαϊσθέντας καὶ ὑπηρετοῦντας εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος. Ὡς πατὴρ του ἀναφέρεται ὁ Γαυδέντιος (Gaudentius), ἐκ τῶν ἐπιφανῶν τῆς χώρας, μήτηρ του δὲ ρωμαῖα τις χριστιανή. Ὑπὸ τῶν κριτικῶν ὁμως θεωρεῖται μᾶλλον ὡς Σκύθης.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τὴν Κάτω Μοισίαν, (νῦν Βουλγαρίαν) κατεῖχον οἱ Βησιγότθοι (ἤτοι Γότθοι τῆς Δύσεως), ὑπὸ τὸν περιβόητον βασιλέα αὐτῶν Ἀλάριχον, οἱ ὅποιοι τότε κυρίως εἶχον ἔλθει εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Τὰ παιδικὰ του ἔτη ὁ Ἀέτιος διήλθεν ἐν τῇ Αἰλῇ τοῦ Ἀλαρίχου ὡς ὁμηρος, ἀνδρωθεὶς δὲ παρηκολούθησεν αὐτὸν εἰς τοὺς διαφόρους πολέμους του.

Ἐπὶ δεκαπενταετίαν παραμείνας μετὰ τοῦ Ἀλαρίχου καὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ καὶ ἀγωνισθεὶς εἰς Ἰλλυρίαν καὶ Ἰταλίαν, μετεστράφη αἴφνης πρὸς τοὺς Οὐννων, οἱ ὅποιοι ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας περιῖπου εἶχον πλημμυρίσει τὴν Εὐρώπην, κατατρομάξαντες τὰ Σλαβικά καὶ Γοτθικά φύλα τῆς Βορείου Εὐρώπης.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀνωρίου, βασιλέως τοῦ Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους (395—443), ἐμφανίζεται ὁ Ἀέτιος ἐπὶ κεφαλῆς 60.000 ἀνδρῶν, κατὰ τὸ πλεῖστον Γότθων, ὡς ὑποστηρικτῆς τοῦ σφετεριστοῦ τοῦ θρόνου τῆς Δύσεως Ἰωάννου, γραμματέως καὶ εὐνοουμένου τοῦ ἁ-

ποθανόντος αὐτοκράτορος. Ἄλλ' ὅταν ἐφθασεν ὁ Ἀέτιος, ὁ Ἰωάννης εἶχεν ἤδη ἀποθάνει ἀπὸ τριῶν περιπυο μηνῶν, καὶ ἀπὸ ἐχθρῶς τοῦ Δυτικοῦ κράτους μεταβάλλεται εἰς φίλον καὶ ὑποστηρικτήν, μετὰ δὲ τοῦ στρατηγοῦ Βονιφατίου, διοικητοῦ τῆς Ἀφρικῆς, ἀποβαίνει ὁ ἕτερος τῶν στυλοβατῶν τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους, καὶ πρὸ πάντων τῆς Πλακιδίας, κόρης τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου, ἣτις ἐβασίλευεν ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀηλίκου Οὐαλεντιανοῦ τοῦ Γ'.

Ζηλοτυπίας ὅμως ὁ Ἀέτιος τὸν Βονιφατίον διὰ τὰς ἐν Ἀφρικῇ κατὰ τῶν Βανδήλων ἐπιτυχίας του, διαβάλλει αὐτὸν ἐπὶ προδοσίᾳ. Ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας ταύτης τοῦ Ἀετίου ὑπῆρξεν ἡ ἀπώλεια τῆς Βορείου Ἀφρικῆς διὰ τὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν. Ἐν τῷ μεταξύ ἠττηθεὶς ὁ Βονιφατίος ὑπὸ τῶν Βανδήλων τῆς Ἀφρικῆς, ἔρχεται εἰς Ρώμην διὰ νὰ ἀπολογηθῇ.

Ἄλλ' ἡ Πλακιδία ἀναμνησκομένη τὰς ὑπηρεσίας τοῦ γενναίου στρατηγοῦ καὶ εὐσπλαγχνισθεῖσα αὐτόν, ὄχι μόνον ἀπέφυγε νὰ τὸν τιμωρήσῃ, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας τὸν ἐνίσχυσε κατὰ τοῦ Ἀετίου, ὅταν οὗτος φοβούμενος τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Βονιφατίου ἐπὶ τῆς αὐτοκρατείας κατήρχετο ἐκ Γαλατίας, τῆς ὁποίας ἦτο διοικητής, μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ.

Γενομένης τότε φονικωτάτης συγκρούσεως μεταξύ τῶν δύο ἀντιπάλων, ἐνίκησε μὲν ὁ Βονιφατίος, ἀλλ' ἐτραυματίσθη ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ Ἀετίου καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν καταφυγὼν εἰς Ραβένναν, ὅπου μετ' ὀλίγον ἀπέθανε, ὁ δὲ Ἀέτιος κατέφυγεν εἰς τοὺς Οὐννους, μετὰ τῶν ὁποίων συνεδέετο διὰ παλαιᾶς φιλίας. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀετίου διωρίσθη ὁ Σεβαστιανός, γαμβρὸς τοῦ Βονιφατίου.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ὁ Ἀέτιος διαφυγὼν δολοφονικὴν κατ' αὐτοῦ ἀπόπειραν, ἐστρατολόγησε 60.000 Οὐννων καὶ ἐξανάγκασε τὴν Πλακιδίαν τὸν μὲν Σεβαστιανὸν νὰ παύσῃ, αὐτὸν δὲ νὰ ἀποκαταστήσῃ εἰς τὸ πρότερον ἀξίωμα του τοῦ διοικητοῦ τῆς Γαλατίας. Οὕτως ὁ Ἀέ-

τιος ἀπέβη σπουδαιότατον στήριγμα τοῦ Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

Ἀπὸ τοῦ 440 μέχρι τοῦ 450 τρεῖς ἐξελέγη ὑπάτος Ρώμης διὰ βοῆς τοῦ λαοῦ, πρῶγμα πρωτάκουστον δι' ἰδιώτην. Κατ' ὄνομα αὐτοκράτωρ ἦτο ὁ Οὐαλεντιανὸς ὁ Γ' ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸ 425, κατ' οὐσίαν ὅμως ἐκυβέρνηα ὁ Ἀέτιος, φέρων τὸν τίτλον τοῦ Δουκὸς τῶν Ρωμαίων τῆς Δύσεως. Αἱ πρεσβεῖαι τῶν ἐπαρχιῶν προσήρχοντο ὄχι πλέον πρὸς τὴν Αὐλὴν ἀλλὰ πρὸς αὐτόν.

Διεξαγαθῶν ἐπιτυχεῖς πολέμους ἐν Γαλατίᾳ πρὸς τοὺς Βουργουνδίους καὶ Γότθους ἐπανῆλθεν εἰς Ἰταλίαν τὸ 440, ὅπου ἀπέκτισε μεγάλα στίφη βαρβάρων εἰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους παρὰ τὴν Βαλεντιαν καὶ Ὁρλεάνην.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διετήρει φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Οὐννων, πρὸς τοὺς ὁποίους παρεχώρησε διὰ συνθήκης τὴν Παννονίαν, δώσας ὡς ἄμνηρον τὸν υἱὸν του Καρπίλον.

Ὅταν ὅμως ὁ Ἀέτιος ἠρνήθη εἰς τὸν Ἀττίλαν τὴν χεῖρα τῆς Ὀνωρίας, ἀδελφῆς τοῦ Οὐαλεντιανοῦ τοῦ Γ' ὑποστηρίξων ἄλλον μνηστήρα μικροῦ τινος θρόνου ἐν Γαλατίᾳ, ἐξοργισθεὶς ὁ Ἀττίλας διὰ τὴν ἀχαριστίαν τοῦ Ἀετίου ἐξεστράτευσε κατ' αὐτοῦ εἰς Ἰταλίαν μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ. Ἠναγκάσθη ὅμως ὑπὸ τοῦ Ἀετίου καὶ τῶν συμμάχων αὐτοῦ Γότθων νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Ὁρλεάνης, μάχης δὲ γενομένης εἰς τὰ Καταλανικὰ παιδία (νῦν Châlons-sur-Marne) κατετροπώθη ὀλοσχερῶς, καὶ οὕτω ἡ Δυτικὴ Εὐρῶπη ἐσώθη ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ κινδύνου τοῦ βαρβαρισμοῦ. Λέγεται ὅτι κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἐφονεύθησαν περὶ τὰς 150.000 ἄνδρες ἐκ τῆς στρατιᾶς τοῦ Ἀττίλα.

Μετὰ τὴν περιφανῆ ταύτην νίκην ἐπιστρέψας ἐκ Γαλατίας ὁ Ἀέτιος, ἐμνήστευσε τὸν πρεσβύτερον υἱὸν του Γαυδέντιον μὲ τὴν Εὐδοξίαν, θυγατέρα τοῦ Οὐαλεντιανοῦ. Ἄλλ' οὗτος παρασυρθεὶς ὑπὸ τῶν διαβολῶν τοῦ Εὐνούχου Ἠρα-

κλείου καί τοῦ πατρικίου Μαξίμου καί ἐπιθυμῶν συνάμα νά ἀπαλλαγῇ ἀπό τὸν ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου τὸν ἐβάρυνε ἡ ὑπεροχή, τὸν προσεκάλεσε εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς Ραβέννης, ὅπου ἰδιοχείρως τὸν ἐφόνευσε τὴν 21 Σεπτεμβρίου τοῦ 454. Καί οὕτως ἐξέλιπε μία τῶν τελευταίων μεγάλων φυσιογνωμιῶν τοῦ ἐκπνέοντος Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

ΑΕΤΟΣ.—Βυζαντινὴ πόλις τοῦ Θέματος Αἰμιμόντου, κειμένου ὄχι μακρὰν τῆς Ἀγχιάλου παρὰ τὸ Ρουσόκαστρον. Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπὸ τοῦ Ἄετοκάστρου, φρουρίου κειμένου εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Σερσέμ Μπαῖρ καί τοῦ Χισάρ-Μπαῖρ, ὁπόθεν φαίνεται ἡ πεδιάς ὀλόκληρος ἀπὸ τοῦ Μικροῦ Αἴμου μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὡς καί αὐτὸς ὁ κόλπος τοῦ Πύργου.

Κειμένη ἐπὶ τῆς ἀπὸ Βυζαντίου εἰς Βουλγαρίαν ὁδοῦ, ὑπῆρξε τὸ θέατρον αἰματηροτάτων μαχῶν, καί διάφοροι κατακτηταὶ ἐκυρίαρχησαν αὐτῆς. Τὸ 1334 κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Τσάρου τῶν Βουλγάρων Ἰωάννου-Ἀλεξάνδρου, τὸ δὲ 1353 ἐκυρίευσεν αὐτὴν ὁ Σουλτάνος Μουράτ Α΄ μετὰ τῆς Ἀπολλωνίας καί ἄλλων. Ἐκτοτε παρέμεινεν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων μέχρι τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Βουλγαρίας τὸ 1878. Τὸ 1829 κατὰ τὸν Ρωσο-Τουρκικὸν πόλεμον κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ρωσικῶν στρατευμάτων κατόπιν σφοδροτάτης μάχης. Αἱ ὁδοὶ εἶχον καλυφθῆ ὑπὸ πτωμάτων, καί τοιαύτη ἐνεδίδετο δυσσομία, ὥστε ὁ Ρωσικὸς στρατὸς προσεβλήθη ὑπὸ διαφόρων νόσων, αἱ ὁποῖαι κυριολεκτικῶς ἀπεδεκάτισαν αὐτὸν μέχρι τέλους τῆς ἐκστρατείας.

Τῆς κομποπόλεως δεσπόζει τρίλοφον ὕψωμα ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς τοῦ ὁποίου πλευρᾶς ὑπῆρχε τὸ χωρίον Ροῦμ-Κιοῖ, (= Ἑλληνικὸν χωρίον). Ἐκεῖ εἶχε συγγενερωθῆ ὁ Ρωσικὸς στρατὸς καί τὸ Ρωσικὸν Ἐπιτελεῖον μέχρι τῆς παραδόσεως τῆς Ἀδριανουπόλεως, 20 Αὐγούστου 1829. Παρὰ τὸ χωρίον τοῦτο ὑπάρχουν θερμοπηγαὶ γνωστὰ ἀπὸ τῶν Ρωμαϊκῶν ἡδη χρόνων καί ὑπὸ τὸ ὄνομα: Aquae Calidae, τὰς ὁποίας, (καθὼς ἀναφέρει ὁ Προ-

κόπιος περὶ Κτισμ. III. 17) περιετείχισεν ὁ Ἰουστινιανὸς (527-565) καί ἐπροίκισε διὰ λουτρῶνων. «Ἐνταῦθα οὖν πηγαὶ θερμῶν φύσιν ὑδάτων ἀναβλαστάνουσι... Τοῦτον δὲ τὸν χώρον ἀτείχιστον ἐκ παλαιοῦ ὄντα... τειχίηται τοῖνον αὐτὸν ἐν τῷ παρόντι πεποιημένος Ἰουστινιανὸς ὁ Βασιλεὺς ἀκίνδυνον διεπράξατο σφίσι τὴν ἄκρην εἶναι».

Τὴν γραφικότητα τῶν λουτρῶνων τούτων καί τὸν πλοῦτον αὐτῶν ἐξυμνοῦν οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς καί ὁ Βιλλεαρδουῖνος. Τῶν τελευταίων τούτων ἐρειπία τινα σώζονται μέχρι σήμερον, τῶν δὲ τειχῶν οὐδὲν ἔχνος. Χάρις εἰς τὴν λαματικὴν αὐτῶν ιδιότητα, ὅταν ὁ χαγάνος τῶν Ἀβάρων ἐπέδραμε τὴν Θράκην τὸ 583 καί κατέστρεψε τὸν Ἄετὸν καί τὰ περιχώρα, ἐφείσθη μόνον τῶν λουτρῶν, διότι, ὅπως ἀναφέρει Θεοφύλακτος ὁ Σιμοκάττης, συνετέλεσαν εἰς τὴν θεραπείαν τῶν γυναικῶν του. (*Ἴδε καί Ἀγχιάλος).

Οἱ Τούρκοι καί οἱ Βούλγαροι ὀνομάζουν αὐτὴν Ἀίντός. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ XIX αἰῶνος, ἡ πόλις κατφεῖτο ὑπὸ Τούρκων, Ἑλλήνων καί ὀλίγων Βουλγάρων. Μετὰ τὸν Ρωσο-Τουρκικὸν ὅμως πόλεμον τοῦ 1829, τῶν κατοικῶν αὐτῆς μεταναστευσάντων εἰς τὴν Ρωσίαν καί Ρουμανίαν, ἡ πόλις ἔχασε τὸν ἑλληνικὸν αὐτῆς χαρακτήρα, κατοικεῖται δὲ σήμερον σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ Βουλγάρων.

Ὁ Ἄετὸς εἶναι σήμερον μία τῶν ἀνθηροτάτων κομποπόλεων τῆς Βουλγαρίας, ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 6—7000 κατοίκους καί ὑπάγεται εἰς τὸν Νομὸν τοῦ Πύργου. Παρ' αὐτὸν δὲ διέρχεται ἡ ἀπὸ Πύργου, εἰς Τύρνοβον καί Σόφιαν σιδηροδρομικὴ γραμμή.

ΑΖΕΤΑ (Ἄζετα).—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν Λαρδανία, τὰ ὁποῖα ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν. (Προκοπίου, περὶ Κτισμ. IV. 4.).

ΛΘΗΝΙΩΝ.—Ζωγράφος ἐκ Μακρονείας τῆς Θράκης, μαθητῆς τοῦ ἄλλως Κορινθίου ζωγράφου Γλαυκίωνος, ἀκμάσας πι-

θανῶς κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ IV π.χ. αἰῶνος. Ἐπαινῶν αὐτὸν ὁ Πλίνιος, (XXXV, 40, 9) λέγει ὅτι, ἐὰν δὲν ἀπέθνησκε νέος, οὐδεὶς θὰ ἐξισοῦτο πρὸς αὐτόν. Μάλιστα ἀναφέρει καὶ ἔργα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἐλευσίνας, τὸν Ἀχιλλέα φοροῦντα παρθένου ἐνδύματα καὶ ἀνακαλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεως, ἰππία, ὀδηγοῦντα ἵππον κ.τ.λ.

ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ.—Σοφιστῆς ἐξ Αἴνου τῆς Θράκης, ἀντίτεχνος τοῦ Πολυδεύκου, ζήσας ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Κομμόδου (180-192 μ.Χ.). Ἀπέθανε νέος.

Ὁ Φιλόστρατος λέγει περὶ αὐτοῦ : « Ἀθηνόδωρος δ' ὁ σοφιστῆς τὸ μὲν εἰς πατέρα ἦκον ἐπιφανέστατος ἦν τῶν κατὰ τὴν Αἴνον, τὸ δὲ εἰς διδασκάλους καὶ παιδευσιν φανερώτατος τοῦ ἑλληνικοῦ. Ἀριστοκλῆους μὲν γὰρ ἤκουσε καὶ Χρήστου... Ὅθεν ἐπ' ἀμφοῖν ἐκρίθη τὴν γλῶσσαν ἀττικίζων τε καὶ περιβολῆς ἐρμηνεύων » (Βίοι σοφιστῶν, Β 14).

ΑΘΥΣ.—Ποταμὸς τῆς Βορείου Θράκης, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (IV, 49). Οὗτος πηγάζων ἐκ τοῦ Αἴμου, καὶ διερχόμενος τὴν χώραν τῶν Κροβύζων, ἐξέβαλεν εἰς τὸν Ἴστρον ποταμὸν (Λούναβιν). Ταῦτιζεται δὲ μὲ τὸν Ἰάτερον τῶν ἀρχαίων τῆς Κάτω Μοισίας, ἐκβάλλοντα παρὰ τὰς Νόβας (Νοναε) τὴν νῦν Σίστοβα, πόλιν τῆς Βουλγαρίας. Σήμερον καλεῖται Γιάντρας.

***ΑΘΥΠΑΡΗΝΟΣ (ΣΑΒΑΖΙΟΣ).**—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Σαβαζίου Διὸς (βλ. λ.) λατρευομένου ὑπὸ τῶν Θρακῶν, κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας πολλαχοῦ τῆς Θράκης (Θρακικά 1934, σελ. 51).

ΑΘΥΡΑΣ.—Πόλις καὶ ποταμὸς τῆς Θράκης μεταξὺ Σηλυβρίας καὶ Βυζαντίου. Ἡ πόλις ἔκειτο 30 μίλια περίπου πρὸς Δ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπέναντι τῆς Καλλικρατείας παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, κειμένου κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. III, 11, 4) εἰς γεωγρ. πλάτ. 42°, 55' καὶ ἀν. μῆκ. 55', 30, καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὴν λιμνοθάλασσαν Μπουγιούκ-Τσεκμετζέ.

Ὁ Στράβων (VII, 331, 56) λέγει περὶ

τοῦ ποταμοῦ Ἀθύρα : « Μετὰ Σηλυβρίαν, Ἀθύρας ἐστὶ ποταμὸς καὶ Βαθυνίας », Ἐκ τῶν δύο ποταμῶν ὁ μὲν Βαθυνίας ἐκβάλλει εἰς τὴν λιμνοθάλασσαν, τῆς ὁποίας τὸ στόμιον εὐρίσκεται παρὰ τὸ Ρήγιον (Κιουτσούκ Τσεκμετζέ,) ἀπέχων τῆς Κωνσταντινουπόλεως 12 περίπου χιλιόμετρα. Ὁ δὲ Ἀθύρας, νῦν Καρά-Σουῦ ἢ Μέλας ποταμὸς, εἰς τὴν λιμνοθάλασσαν Μπουγιούκ-Τσεκμετζέ. Κατὰ τὸν Μελέτιον ὁ Ἀθύρας κοινῶς καλεῖται καὶ Γλυκὸ Νερό. (Γεωγρ. τόμ. Γ., σελ. 53). Τὰς λιμνοθαλάσσας ταύτας ὁ Κριτόβουλος ὀνομάζει κόλπους. « Τὰς γεφύρας τὰς ἐν κόλποις Ἀθύρα καὶ Ρηγίου ».

Κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον, ὁ Ἀθύρας ἦτο ἐπίνειον καὶ ποταμὸς περὶ τὸ Βυζάντιον. Ἔστι δὲ καὶ κόλπος Ἀθύρας. Ὁ Πομπώνιος Μέλας (B. 24) ὀνομάζει αὐτὸν Ἀτύραν (Atyra). ὁ δὲ Πλίνιος (IV 47) Πυθάραν. Ὁ Ἀγαθίας, συγγραφεὺς τοῦ ἔκτου μ.Χ. αἰῶνος ἀναφέρει τὰ ἑξῆς : « Παραρρεῖ δὲ αὐτὴν (δηλαδὴ τὴν κόμην Μελαντιάδα) Ἀθύρας ποταμὸς, ὅτι δὴ ὀλίγον τι προελθὼν καὶ εἰς ἄνεμον κακίαν (δηλ. Β.Α. ἄνεμον), ἠρέμα ἐκκλίνας, εἰς τὴν Προποντίδα τὸν ροῦν ἀπερεύεται. Ὅθεν δὴ τὸ πρὸς τὴν ἀκτὴν καὶ τὰς ἐκβολὰς παρατεταμένον ἐπίνειον τὴν ἐκείνου φέρεται προσηγορίαν ». (V, 14). Ὁ δὲ Μιχ. Ἀτταλειώτης (σελ. 84) ὀνομάζει αὐτὸν Ἀθυρον. (Πρβλ. Σκαρλάτου Βυζαντίου, Κωνσταντινούπολις, Τομ. Α'. σελ. 318).

* * *

Κειμένη ἢ κωμόπολις τοῦ Ἀθύρα εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τῆς Ἐγγατίας ὁδοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀμννικοῦ μετώπου αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γραμμῆς Δέρκων—Μετρῶν ἐκέκτητο μεγάλην στρατιωτικὴν σημασίαν. Διὰ τοῦτο ἐνομότατα εἶχεν ὄχυρωθῆ δι' ἰσχυροτάτου τείχους. Ὁ Παλλάδιος (ἐν Βίῳ Χρυσοστόμου, σελ. 32) ἀναφέρει αὐτὴν ὡς « Φρούριον τῆς Θράκης, παραθαλάσσιον ». Ὀλίγον δὲ κατατέρω (σελ. 32), ὀνομάζει αὐτὴν κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν : Τὰ Ἀθυρα. Ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 8) ἀναφέρει ὅτι ἐτείχισεν αὐ-

τὴν ὁ Ἰουστινιανὸς δι' ὄχρωτάτων τειχῶν, τῶν ὁποίων οὐδὲν ἔχνος περιεσώθη μέχρις ἡμῶν, καθὼς καὶ οὐδὲν τῶν Βυζαντινῶν οἰκοδομημάτων. Ἐπίσης καὶ ὁ Καντακουζηνὸς (Τόμ. Γ', σελ. 320) ἀναφέρει αὐτὴν «ὡς κόμην τετειχισμένην». Ἴνα μὴ διακόπτεται δὲ ἡ συγκοινωνία κατὰ τὸν χειμῶνα ἕνεκα τῶν πλημμυρῶν τοῦ ποταμοῦ Ἀθύρα, κατεσκευάσθη ἀπὸ τοῦ Ἀθύρα μέχρι τῆς γειτονικῆς πόλεως τοῦ Ρηγίου, στερεωτάτη ἐξ ὀγκολίθων ὁδός.

Ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ (408—450), ὅταν ὁ Ἀτίλας ἐπέδραμε τὴν Θράκην ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Οὐννων, ἔφθασε μέχρι τοῦ φρουρίου τοῦ Ἀθύρα, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ. (Θεοφάνους Ἱστορ. Τόμ. Α', σελ. 296). Πολὺ ἀργότερον ὁ Κροῦμος, ἐπιδραμών τὴν Θράκην, τὸ 812 ἔφθασε μέχρι τῶν προαστείων τοῦ Βυζαντίου ὁπότε, ὅπως διηγεῖται Συμεὼν ὁ Μάγιστρος (σελ. 65), «κατέστρεψεν τὸ ἕκεί κάστρον (δηλ. τοῦ Ἀθύρα) καὶ τὴν γέφυραν παράξενον οὖσαν καὶ πάνυ ὄχρωτάτην». Πολὺ δὲ βραδύτερον τὸ 1345 ὑπέκυψε ὁ Ἀθύρας εἰς τὰ δεινὰ τῆς ἐξ ἐφόδου ἀλώσεως, ὅπως αἱ γειτονικαὶ πόλεις : Δημοκράνεια καὶ Ἐμπυρίτης. (Καντακουζηνοῦ, Τόμ. Β', σελ. 499 καὶ 518).

Τοῦ Ἀθύρα σώζονται ἐλάχισται ἐπιγραφαὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων. Παρὰ τῷ Dumont (in loc. cit σελ. 366) ἀναφέρεται ἐπιγραφὴ τις, ἐν τῇ ὁποίᾳ μνημονεύεται Ἀθηλία τις Βουλκία τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων.

Παρὰ τὸν Ἀθύραν σώζεται μέχρι σήμερον λιθίνη μεγάλη γέφυρα, στηριζομένη ἐπὶ πολλῶν ἀψίδων. Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὅτι εἶναι ἔργον Βυζαντινῶν χρόνων. Ἄλλ' ἐπισταμένη ἐξέτασις καὶ ἐπιγραφὴ τις ἐντετειχισμένη ἐπὶ τῆς γεφύρας μᾶς πληροφορεῖ ὅτι εἶναι ἔργον μεταγενεστέρων χρόνων, κτισθεῖσα ὑπὸ Σολεϊμάν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς (1520—1566) Ὁ Μελέτιος ἀναφέρει τὰ ἐξῆς σχετικὰ (τόμ. Γ', σελ. 61) : «Αἱ γέφυραι, ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὸν Ἀθύραν καὶ τὸ Ρήγιον, ὑπὸ τοῦ Ρηγίου πρώτον ἦτο ξυλίνη, ὡσπερ καὶ τοῦ Ἀθύρα. Εἶτα ὁ Ἰουστι-

νιανὸς τὴν ἔκαμε μὲ λίθους ἔχουσαν καμάραν».

* * *

Ἐπὶ ἐκκλησιαστικῆν ἔποσιν ὁ Ἀθύρας, ἀπὸ τῶν χρόνων ἤδη Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου, κατέχουσα τὴν 17ην σειρὰν τῶν ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἡρακλείας ὑπαγομένων Ἐπισκοπῶν (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. V σελ. 476). Κατὰ τὸ 1369 ἀναφέρεται ὁ Ἐπίσκοπος Ἀθύρα Διονύσιος, προβιβασθεὶς εἰς τὴν Μητρόπολιν Αἰνου. Ἐπίσης ἀναφέρεται ἐπίσκοπος Ἀθύρα καὶ κατὰ τὸ 1387, ἀλλ' ἄγνωστον τὸ ὄνομα του. Μᾶλλον δὲ τῆς καθαιρέσεως τοῦ Πατριάρχου Ἰωάσαφ τοῦ Μεγαλοπρεποῦς τὸ 1565 ἀναφέρεται ἡ Ἐπισκοπὴ Ἀθύρων. Ἐκτοτε ἀναφέρεται ἡ Ἐπισκοπὴ Ἀθύρων ἠνωμένη μετὰ τῶν Μετρῶν ὑπὸ τὸν τίτλον : Ἐπίσκοπος Ἀθύρων καὶ Μετρῶν. Ὡς τοιοῦτος δὲ πρῶτος μνημονεύεται ὁ Προκόπιος, ὅστις φαίνεται ὑπογεγραμμένος εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς καθαιρέσεως τοῦ Ἰωάσαφ (Μ. Γεδεών). Περὶ τῶν ἐπισκόπων Ἀθύρα καὶ Μετρῶν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ 1810, σελ. 20—22 καὶ 30—31).

Ἐπὶ τινος μολυβδοβούλλου τοῦ δεκάτου αἰῶνος σώζεται τὸ ὄνομα ἐπισκόπου τινός, Ὁρέστου καλουμένου, «ἐλέφ Θεοῦ Ἐπισκόπου». (Mordmann, Μολυβδόβουλλα τῆς Δύσεως, ἡγουν τῆς Εὐρώπης, ἐν τῷ Παραρτήματι τοῦ Φιλ. Σουλ. Κων)πόλεως τοῦ XIII τόμου, σελ. 92).

Ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀθύρα οἱ Σταυροφόροι ἀφῆρσαν τὴν θήκην καὶ τὸ σῶμα τῆς Ἀγίας Ἐλένης, τῆς ἐπιλεγόμενης τοῦ Ἀθύρα. Ἐπίσης καὶ τεμάχια τῆς ἐκεῖ φυλασσομένης κύρας τοῦ Ἀγίου Βίκτωρος κατὰ τὰ ἔτη 1206 καὶ 1212.

* * *

Ἡ ἄλλοτε πολυάνθρωπος καὶ πλουσία κωμόπολις τοῦ Ἀθύρα, σήμερον εἶναι μικρὰ καὶ ἀφανὴς πολίχνη, κατοικοῦμένη ὑπὸ Ὄθωμανῶν. Οὐδὲν μνημεῖον ἐκ τοῦ παρελθόντος αὐτῆς μεγαλείου τῶν Βυζαντινῶν χρόνων περιεσώθη μέχρις ἡμῶν, πλὴν πολλῶν καὶ μεγάλων μολυβδοσκεπῶν

ξενοδοχείων (κοινῶς χάνια) τῶν τουρκικῶν χρόνων, ὅπου ἐξενίζοντο οἱ διάφοροι καὶ πολυάριθμοι διαβάται.

Τὸ τουρκικὸν ὄνομα Μπουγιούκ Τσεκμετζές διὰ τὸν Ἀθύραν καὶ Κιουτσούκ Τσεκμετζές διὰ τὸ Ρήγιον ἐδόθη ὑπὸ τῶν Τούρκων διὰ τὸν ἐξῆς λόγον: Αἱ λιμνοθάλασσαι αὗται εἶναι πλουσιώτατα ἰχθυοτροφεῖα (νταλιάνια) συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς θαλάσσης δι' ἐνὸς μόνου ρύακος. Κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ρύακος τούτου ὑπάρχει μέγα ξύλινον δικτυωτὸν διάφραγμα διὰ τοῦ ὁποίου εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται ἀκωλύτως οἱ μικροὶ ἰχθύς. Κατὰ τὴν ἀνοιξιν, ὅτε οἱ ἰχθύς ἀνέρχονται ἐκ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους εἰς τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, αἶρεται τὸ διάφραγμα τοῦτο καὶ εἰσέρχονται εἰς τὰς λιμνοθάλασσας οἱ ἰχθύς, ἰδίως δὲ οἱ ὀνομαστοὶ κέφαλοι. Καθ' ὅλον τὸ θέρος αἱ λίμναι κλείονται διὰ τοῦ διαφράγματος τούτου καὶ οἱ ἰχθύς πληθύνονται καὶ τρέφονται εἰς αὐτάς. Λήγοντος τοῦ φθινοπώρου, αἶρεται τὸ διάφραγμα, ἐνῶ δὲ οἱ ἰχθύς ἐξέρχονται, ἀλιεύονται κατὰ τὴν ἔξοδον αὐτῶν. Ἐκ τοῦ διαφράγματος τούτου, τὸ ὁποῖον τουρκιστὶ καλεῖται «Τσεκμετζέ», ἦτοι συρτάριον, ἔλαβον τὴν ἐπωνυμίαν «Τσεκμετζέδες», αἱ λιμνοθάλασσαι τοῦ Ἀθύρα καὶ τοῦ Ρηγίου, καθὼς καὶ αἱ ὁμώνυμοι κομποπόλεις. (Ἀλεξ. Πασπάτη, *Τὰ Δυτικὰ Προάστεια τοῦ Βοσπόρου*, ἐν τῷ Ἑλλ. Φιλ. Συλλ. Κων/πόλεως 1877—78, σελ. 36—37).

*ΑΘΥΣ.—Ὄνομα κύριον θρακο-ελληνικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς (Θρακικά. 1935, σελ. 156 καὶ 1936 σελ. 198).

ΑΘΩΣ.—Ὄρος τῆς ἀνατολικωτέρας τῶν τριῶν χερσονήσων τῆς Χαλκιδικῆς, τῆς Ἀκτῆς, ἣτις ὡσαύτως καλεῖται καὶ χερσονήσος τοῦ Ἀθῶ. Ὁ Ἡρόδοτος περιγράφων τὸν Ἀθῶ (VII, 22) λέγει: «Ὄρος ὀνομαστὸν εἰς θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον ὑπὸ ἀνθρώπων. Τῆδε τελευτᾷ εἰς τὴν ἡπειρον τὸ ὄρος χερσονοειδές τέ ἐστι καὶ ἰσθμὸς ἕως δώδεκα σταδίων». Κατὰ τοὺς ἀρχαίους ὁ Ἀθῶς ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν ἀπὸ τοῦ γίγαντος Ἀθῶ, ὅστις

ὀρμώμενος ἐκ Θράκης ἔρριψε κατὰ τοῦ Ποσειδῶνος πελώριον βράχον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐσχηματίσθη τὸ ὄρος τοῦτο, ἀποκόψας αὐτὸ ἐκ τῆς Καναστραίας ἄκρας τῆς χερσονήσου Παλλήνης κατὰ τοῦ γίγαντος Ἀθῶ ἢ Ἀθῶεως, τὸν ὁποῖον κατεπλάκωσεν, ὁ δὲ βράχος οὗτος ἀπετέλεσε τὸν Ἀθῶνα. Εἰς πολὺ δὲ μεταγενεστέραν ἐποχὴν, ὅποτε ἐκτίσθησαν ἐπ' αὐτοῦ αἱ ἱεραὶ Μοναί, ἔλαβε τὸ ὄνομα Ἅγιον Ὄρος, ὑπὸ δὲ τῶν ξένων Monte Santo. Ἡ ὁμώνυμος χερσονήσος ἢ Ἀκτὴ, μολοντί ὄρεινὴ καὶ δασώδης, καὶ κατὰ πολὺ ὑστεροῦσα τῶν δύο ἄλλων χερσονήσων τῆς Χαλκιδικῆς, τῆς Παλλήνης (νῦν Κασάνδρας) καὶ τῆς Σιθωνίας (νῦν Λόγγου) ἐνωρίτατα κατφκῆθη ὑπὸ Θρακικῶν φύλων κατελθόντων ἐκ βορρᾶ διὰ τῆς Μακεδονίας. Πρῶτοι κάτοικοι αὐτῆς φέρονται οἱ μυθικοὶ γίγαντες, μετὰ δὲ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν οἱ Δικτυεῖς, κατόπιν δὲ οἱ Πελασγοί. Μετ' αὐτούς, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἤδη τοῦ ἑβδόμου π.Χ. αἰῶνος, ἴδρυσαν ἐπ' αὐτῆς ἀποικίας οἱ Ἑρετριεῖς, ἰδίως δὲ οἱ Χαλκιδεῖς, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ἡ μεγάλη χερσονήσος Χαλκιδικῆ ἐπωνομάσθη. Τὸ πλεῖστον ὅμως τῶν ἀποικιῶν οἱ κάτοικοι κατὰ τὸν Θουκυδίδην (IV, 109) ἦσαν Πελασγοὶ ἐκ τῆς Λήμνου ἐγκατασταθέντες ἐνωρίτατα εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀθῶ: «Τὸ δὲ πλεῖστον Πελασγικὸν τῶν καὶ Λημιόν ποτε καὶ Ἀθίνας Τυρσηνῶν οἰκησάντων».

Τὸ μήκος τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Ἀθῶ εἶναι 45 περίπου χιλιόμετρα, ἡ δὲ ὑψηλότερα κορυφὴ αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς 1936 μέτρα, εἶναι δὲ τὸ ὑψηλότερον ὄρος καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ἡ κορυφὴ του εἶναι πάντοτε χιονοσκεπῆς. Ὁ δὲ Στράβων (VII, 331, 33 καὶ 35) λέγει περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶναι τόσον ὑψηλόν, ὥστε οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ βλέπονν τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα τρεῖς ὥρας πρὸ τῶν κατοικούντων τὰ παράλια αὐτοῦ: «Ἔστι δὲ ὁ Ἀθῶν ὄρος μαστοειδές, ὀξύτατον, ὑψηλότερον, οὐ οἱ τὴν κορυφὴν οἰκούντες ὀρῶσι τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα πρὸ ὄρων τριῶν τῆς ἐν τῇ

παράλιον ἀνατολῆς». Μάλιστα, κατὰ τὸν Πλίνιον (B, 3, 7), τόσον ὑψηλὸς εἶναι ὁ Ἄθως, ὥστε ἡ σκιά του φθάνει μέχρι τῆς Λήμνου κατὰ τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον (21 Ἰουνίου). Ἰσὸν δὲ πρὸ τοῦ Ἰλινίου, ὁ Σοφοκλῆς εἰς τὰς «Δημνίας» του, δράμα ἀπολεσθὲν ἐξέφρασε τὴν παρατήρησιν ταύτην, λέγων: Ἄθως σκιαζει νῶτα Δημνίας βοός. (Προβλ. Πλουτάρχου, περὶ τοῦ ἔμφ. προσ. τῷ κύκλῳ τῆς Σελήνης, A, 2, 6. Μελετίου, Γεωγρ. Τόμ. Β', σελ. 457). Τὴν ἀλήθειαν τῆς μαρτυρίας ταύτης ἐπεχείρησε νὰ ἐξετάσῃ ὁ Ἰησοῦιτης Ἄγγελος Λορεδάνος, ὅστις τὸ 1685 (2 Ἀπριλίου), ἐπεσκέφθη ἐπὶ τούτῳ τὴν Λήμνον. Πράγματι δὲ ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς νήσου, κατὰ τὰς δύο ἐπομένους ἡμέρας 3 καὶ 4 Ἀπριλίου, ὁ ἥλιος $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας πρὸ τῆς δύσεως ἐκρύπτετο κατὰ τὸ ἡμισὸν ὀπισθεν τῆς κορυφῆς τοῦ Ἄθω, $\frac{1}{4}$ δὲ μετὰ ταῦτα, ὅτε ἦτο ἀφανὴς ὀπισθεν τῆς βορείας ἄκρας τοῦ ὄρους, σκιά λίαν καταφανὴς ἐκάλυπτε τὴν παραλίαν τῆς Λήμνου καὶ τὴν παρακειμένην θάλασσαν. Τὴν παρατήρησιν ταύτην τοῦ Λορεδάνου ἐπεβεβαίωσεν ὁ Riccioli, καταλήξας εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι πράγματι ἡ σκιά τοῦ Ἄθω φθάνει μέχρι τῆς Λήμνου. Ἐπίσης τὰ αὐτὰ ἐπιβεβαίωσεν καὶ ὁ Kästner τὸ 1795, ὁ κόμης Choiseul-Gouffier, ὁ ἀστρονόμος Delandbre καὶ τέλος ὁ καθηγητῆς τῆς Μαθηματικῆς Γεωγραφίας ἐν Μονάχῳ S. Günther. (A. Μοσχίδου ἢ Λήμνος, σελ. 31 καὶ ἑξῆς).

Τὸ σχῆμα τῆς κορυφῆς τοῦ Ἄθωνος εἶναι μαστοειδές, ἀναφέρεται δὲ ὅτι ὁ ἀρχιτέκτων Στασικράτης ἐσκέφθη νὰ μετατρέψῃ εἰς ἀνδριάντα, παριστάοντα τὸν Μ. Ἀλέξανδρον, κρατοῦντα διὰ τῆς δεξιᾶς τὸν κόσμον, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς νὰ ἐκβάλλουν τὰ ὕδατα ποταμοῦ τινος.

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ὑπάρχει σήμερον μικρά τις ἐκκλησία τῆς Μεταμορφώσεως, ἀνακαινισθεῖσα ὑπὸ τοῦ μονάσαντος κατὰ τὸ ἔτος 1889 Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ'. Ὁ τροῦλλος αὐτῆς καὶ ὁ ἐπ' αὐτοῦ σταυρὸς εἶναι τὸ ὑψιστον ση-

μεῖον τοῦ Ἄθω. Ἐνοῦται δὲ μετὰ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου διὰ τινος στενῆς λωρίδος, πλάτους δύο χιλιομέτρων περιήτου, τὴν ὁποίαν, ὡς γνωστὸν, ἐπεχείρησε κατὰ τὸ 481 π.Χ. νὰ μειωθῆ ὁ Ξερόξης εἰς διώρυγα πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἀκρωτηρίου Νυμφαίου (Ἁγίου Γεωργίου), ὅπου κατὰ τὸ 493 π.Χ. ὁ ὑπὸ τὸν Μαρκόνιον στόλος ὑπέστη μεγάλην καταστροφὴν ἐνεκα τρικυμίας. Τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Ἡροδότου (VII, 23), τὴν ὁποίαν ἐπιβεβαίωσεν ὁ Θουκυδίδης (IV, 109), ὁ Στράβων (VII, 331, 35) καὶ ἄλλοι, ἠθέλησαν νὰ διαμφισβητήσουν οἱ νεώτεροι. Ἀλλὰ μελέται καὶ ἔρουναι ἐπὶ τόπου, ὅπου φαίνονται τὰ ἔχνη τῆς διώρυγος καὶ ὀνομάζονται «Πρόβλακας», ἰδίως δὲ ὑπὸ τοῦ Ἁγγλοῦ ἀρχαιολόγου Leake (Travels in North Greece, III, 142 καὶ ἑξῆς), περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἐπεβεβαίωσαν τὴν μαρτυρίαν τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας.

* * *

Ἡ χερσονήσος τοῦ Ἄθω ἢ Ἀκτῆς, ὡς ἐκ τῆς γεωλογικῆς διαθέσεως τοῦ ἐδάφους αὐτῆς, εἶναι ὄρεινὴ καὶ δασώδης. Μεγάλους ποταμοὺς δὲν ἔχει. Ἐχει ὅμως βαθυτάτας χαράδρας καὶ ὀρητικὸς χειμάρρους, οἱ ὅποιοι, κατερχόμενοι σχεδὸν καθέτως, καταλήγουσιν εἰς στενάς κοιλάδας καταλλήλους διὰ καλλιέργειαν. Ἐν γένει ἢ Ἀκτὴ εἶναι κατάφυτος, ἔχουσα δάση καὶ μαγευτικὰ τοπεῖα, ὅπου ἀμιλλῶνται τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως. Ὁ ἰστάμενος ἐπὶ τῆς ράχεως τοῦ Ἄθωνος βλέπει ἐκατέρωθεν τὴν θάλασσαν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ εἰς ἀπόστασιν μόλις 2—3 χιλιομέτρων.

Διὰ τοῦτο προσεῖλκυσε διαφορὸς ἀποίκους, οἱ ὅποιοι ἴδρυσαν ἐπ' αὐτῆς περὶ τὰς δέκα πόλεις, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα εἶναι: Σάνη, Θύσσοι, Κλεωναί, Ἀκρόθωι ἢ Ἀκρόθωοι, Δίον, Παλαιώριον, Ὀλόφυξος, Χαραδρία. Ἐκεῖντο δὲ ὅλαι ἀνὰ τὴν παραλίαν ἢ ὀλίγον τι μακρὰν τῆς θαλάσσης.

Μολοντί ὁ Ἄθως εὐρίσκεται ἐν Μακεδονίᾳ, περιελάβομεν αὐτὸν ἐν Θράκῃ,

καθ' ὅσον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὰς διαφοροὺς ἐποχὰς ἡ Θράκη εἶχε διάφορον ἔκτασιν, τὰ δὲ γεωγραφικὰ τῆς ὄρια ἦσαν πολὺ μεγαλύτερα τῶν σημερινῶν. Κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ Ἡροδότου συγγραφεῖς ὑπὸ τὸ ὄνομα Θράκη περιλαμβάνετο τὸ τέταρτον περὶ του τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου. Κατὰ τὸν Ὅμηρον, τὰ ὄρια τῆς Θράκης πρὸς νότον ἦσαν ὁ Πηνειὸς τῆς Θεσσαλίας καὶ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, πρὸς ἀνατολὰς ὁ ἀγάρροος (=ὄρημητικός) Ἑλλησποντος (Ἰλιάδ. Β, 845). Κατὰ τὸν Ὅμηρον λοιπὸν ὁ Ἄθως ἢ Ἀθῶος ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποῖου ἡ Ἥρα κατήρχετο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔκειτο ἐν Θράκη. (Ἰλιάδ. Ε. 225—229).

«Ἥρη δ' αἶψασα, λίπεν ῥίον Ὀλύμπιο |
Πιερίην δ' ἐπιβάσα καὶ Ἡμαθίαν ἔρατει-
νήν | σεύατ' ἐφ' ἱπποπόλων Θρηϊκῶν ὄρεα
νιφρόντα, | ἀκροτάτας κορυφάς, οὐδὲ χθό-
να μάρπτε ποδοῖν | ἐξ Ἀθῶω δ' ἐπὶ πόν-
του ἐβήσεται κυμαίνοντα. |

* ΑΘΩΣΑ.—Ὁ Πτολεμαῖος (Γεωγρ. ΙΙΙ, 12. 9) τοὺς Ἀκροθῶους ὀνομάζει καὶ Ἀθωσαν. Ἄλλ' ἢ Ἀθωσα αὕτη κεῖται οὐχὶ ἐπὶ τῆς Β. Α. πλευρᾶς τοῦ Ἀθω, ὅπου οἱ Ἀκροθῶοι, ἀλλ' ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν κλιτύων τοῦ ὄρους, ἄνω τῶν κελλιῶν τῆς Κερασιᾶς, ὅπου ἀνευρέθησαν τὰ εἰρηπία αὐτῆς. (Μ. Χρυσοχόου, Ἄθως—Ἀκτὴ—Ἄγιον Ὄρος, ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Φιλολ. Συλλ. Παρνασσός, ἔτος VI, 1902, σελ. 150). (βλ. λέξ. Ἀκράθως).

* ΑΙΑ—Πηγὴ τις ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου (Ἰλιάδ. Β, 850) παρὰ τὴν Ἀμυδῶνα, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα ἐχύνοντο εἰς τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν. (βλ. λέξ. Ἀμυδῶν).

* ΑΙΑΝΤΕΙΟΝ.—Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Ἀργυρουπόλεως τῶν Βυζαντινῶν, κειμένης ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου πρὸς Β. τοῦ Τόπ-Χανέ, λαβὼν τὸ ὄνομα ἀπὸ Αἰάντος τοῦ Τελαμώνος. (βλ. Ἀργυρόπολις). Τὴν θέσιν αὐτῆς κατέχει ἡ νῦν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνοικία Φουντουκλῆ ἢ Φιντικλῆ.

ΑΙΓΙΑΛΟΣ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θρά-

κης παρὰ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου Βυζαντινοῦ: «Ἔστι καὶ Θράκης Αἰγιαλὸς παρὰ τῷ Στρυμόνι, ὡς Ἐκαταῖος, ἀλλ' ἄγνωστόν ποῦ κειμένη». Ἐν δὲ τῇ λέξει Μακεδονία ἀναφέρει χωρίον τι τοῦ Κλειδήμου ἐκ τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς Ἀτθίδος αὐτοῦ λέγων: «Καὶ ἐξωκίσθησαν ὑπὲρ τὸν Αἰγιαλόν, ἄνω τῆς καλουμένης Μακετίας».

ΑΙΓΙΣΣΟΣ ἢ ΑΙΓΥΨΟΣ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Κάτω Μοισίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ νοτιωτέρου στομίου τοῦ Ἰστρου (Δουνάβως). Κατὰ τὸν Ὀβίδιον, ἡ Αἰγισσὸς ἢ Αἰγυψὸς ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Αἰγυψοῦ, τοῦ ἐκ Κασπίας καὶ ἦτο μία τῶν πλουσιωτάτων καὶ ἀνθηροτάτων πόλεων κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους:

Stat vetus urbs, ripae vicina binominis

[Istri

Mænibus ut positu vix adeunda loci

Carpus Aegyptus, de se, si credimus

[ipsis

Condidit; et proprio nomine dixit opus.

(Epist. ex Ponto, βιβλ. Α, 8, 11—14)

Παρ' αὐτὴν εἶχε γεφυρώσει ὁ Δαρειὸς τὸν Ἰστρου κατὰ τὴν ἐναντίον τῶν Σκυθῶν ἐκστρατεῖαν αὐτοῦ τὸ 513 π.Χ.

Ἐπὶ τῶν βυζαντικῶν χρόνων ὠχυρώθη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527—565) καὶ ἦτο κατὰ τὸν Ἱεροκλέα μία τῶν 15 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Σκυθίας (νῦν Δοβρουτσᾶς). (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. ΙV, 7, Ἱεροκλέους, Συνέκδημος, 637, 14. Πρβλ. Κ. Πορφυρογεννήτου, Περὶ Θεμάτων, Β', 47, 16). Σήμερον ἐπὶ τῶν εἰρηπιῶν αὐτῆς κεῖται ἡ Ρουμανικὴ πόλις Τοῦλτσα. (Πρβλ. M. Mesnier, in loc. cit.).

ΑΙΓΟΣ ΠΟΤΑΜΟΙ.—Διὰ πρώτην φοράν ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (ΙΧ, 119), ὅτε ὁ πατὴρ τοῦ Περικλέους Ξάνθιππος πολεμῶν κατὰ τῶν Περσῶν ἀπηλευθέρου μετὰ τὴν ἐν Μυκάλῃ περιφανῆ ναυμαχίαν τὸ 479 π.Χ. τὰς ὑπὸ τὸν Περσικὸν ζυγὸν Ἑλληνικὰς πόλεις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου καὶ τῆς Προποντίδος. Ἐκεῖτο δὲ κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 331, 56) ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Θρακικοῦ Ἑλλησπόντου, μετὰξὺ Καλλιπόλεως πρὸς

βορρῶν καὶ Σηστοῦ πρὸς νότον, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀπέιχε 280 στάδια, ἀπέναντι τῆς Λιμνῆς.

Κατὰ τινες δὲν ὑπῆρξε πόλις φέρουσα τὸ ὄνομα Αἰγὸς Ποταμοί, ἀλλὰ μόνον ποταμός. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ ὄνομα τῆς πόλεως δὲν ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων πρὸ τοῦ 405 π.Χ. Ἐπίσης δὲν μνημονεύεται εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν Ἑλληνοταμιῶν. Ἄλλ' ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Στράβωνος, ὅστις ἀναφέρει αὐτὴν ὡς πολίχνην κατεστραμμένην, ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ πόλις ὑπῆρξε καὶ πρὸ τοῦ 405. π.Χ.

Ἐπίσης ἀναφέρεται ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων ὅτι ὀλίγα ἔτη μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους τὸ 465 π. Χ. κατέπεσε πελώριος λίθος ἐξ οὐρανοῦ προφανῶς ἀερόλιθος τις, τὸν ὅποιον εἶδον οἱ κάτοικοί τῆς καὶ τὸν ὅποιον ἐδείκνυον ἀργότερον εἰς τοὺς ξένους. Μάλιστα ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει ὅτι ἐσώζετο ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του καὶ ὅτι οἱ Χερσονησίται μεγάλως ἐτίμων καὶ ἐσέβοντο αὐτόν. (Λυσάνδρου βίος 12).

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διέτριβεν ἐν Λαμψάκῃ ὁ φιλόσοφος Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος, ὅστις, μαθὼν τὰ κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ λίθου, ἔδωκε τὴν ἐξήγησιν τῆς πτώσεως αὐτοῦ εἰς τὸ «Περὶ φύσεως» ἔργον αὐτοῦ, τὸ ὅποιον δυστυχῶς ἀπώλεσθη¹.

Ἐπὶ πλέον τὰ σωζόμενα αὐτῆς νομίσματα, ἀπεικονίζοντα κεφαλὴν αἰγός, εἶναι προγενέστερα τῆς ἐποχῆς ταύτης, καὶ μαρτυροῦν περὶ τῆς ἀρχαιότητος αὐτῆς. Ἐπίσης σώζονται νομίσματα αὐτῆς ἀρχαιότερα τῶν χρόνων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἐκ τῶν ὁποίων καταφαίνεται ὅτι ἡ πόλις ἤκμαζε περὶ τὰ μέσα τοῦ τετάρτου π.Χ. αἰῶνος. (Head—Σβορώνου, Ἱστορία τῶν νομισμάτων, Τόμ. Α', σελ. 327).

Ἀπέβη ὁμως γνωστὴ καὶ περιώνυμος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ, διότι ἐκεῖ παρὰ

τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ κατὰ τὸν μῆνα Αὔγουστον τοῦ 405 π. Χ. ὁ Λύσανδρος συνέντευξε τὴν ναυτικὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων καὶ ἔληξεν οὕτως ὁ πείσμων καὶ καταστρεπτικὸς ἐμφύλιος πόλεμος μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, ὁ γνωστός ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Πελοποννησιακὸς πόλεμος.

Κατὰ τὸν προῶτον μ.Χ. αἰῶνα, ἡ πόλις τόσον εἶχε καταπέσει καὶ τόσον ἀφανῆς ἐγένετο, ὥστε ὁ Πλίνιος (Hist. Nat., IV, 11, 18), μολονότι ἀριθμεῖ ὅλας τὰς πόλεις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, δὲν ἀναφέρει καὶ αὐτὴν.

Κατὰ τὸν πέμπτον μ.Χ. αἰῶνα ἀνέλαβε καὶ πάλιν, καταλεγομένη μετὰ τῶν σημαντικωτέρων πόλεων τῆς χερσονήσου, ὡς ἀναφέρει Στέφανος ὁ Βυζάντιος. Ὡς πληροφοροῦμεθα δὲ παρὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ (Ἱστορία, Τόμ. Β', σελ. 475), ἡ πόλις ὑπῆρχε κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα.

Κατὰ τὸν Χάμμερ (Ἱστορία τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, μετάφρ. Γαλλικῇ ὑπὸ ὑπὸ J. Hellert, τόμ. Α', σελ. 218 ἐν ὑποσημειώσει), ὅταν κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐκαλεῖτο Nebotos ἢ Bontos καὶ ἦτο φρούριον ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὄχι μακρὰν τῆς Καλλιπόλεως.

* *

Κατὰ τὸν Ματθαῖον Παρανίκαν¹, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν Αἰγὸς Ποταμῶν, κεῖται ἡ κωμόπολις Γαλατᾶς, κατ' ἄλλους δὲ τὸ χωρίον Μπαχράμ-κιοῖ. Ὁ Γ. Κωνσταντινίδης Αἰγιοποταμίτης, ὅστις ἐπὶ τόπου ἐμελέτησε τὸ ζήτημα, ἰσχυρίζεται ὅτι ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν κεῖται σήμερον τὸ χωρίον Τσαλίκια, παρὰ τὸν Γαλατᾶν, ὅπου ἀνευρέθησαν νομίσματα φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν: ΑΙΓΟΣ ΠΟΤΑΜΟΙ, τεμάχια ὀπτῆς γῆς, λάρνακες καὶ ἄλλα².

1. Ἐν τῷ Περιοδικῷ τοῦ Ἑλλήν. Φιλολογ. Συλλόγου Κων/πόλεως, Τόμ. Β'. σελ. 231.

2. Γ. Κωνσταντινίδου, Αἰγιοποταμίτου, Μελέτη Ἱστορικῆ καὶ Γεωγραφικῆ περὶ τῶν Αἰγὸς Ποταμῶν, Ἀθήναι, 1895.

1) Πρβλ. Τζέτζην, Β, 892. Ὁ δὲ γε Κλαζομένιος πάλιν Ἀναξαγόρας ἐξ οὐρανοῦ πέφηνε λίθους κατενεχθῆναι ἐν ποταμοῖς τοῖς ἐν Αἰγός, Θράκης δὲ τοῦτο πόλις.

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, ἢ ἐπὶ τῆς ἐξελληνίσεως Ἐπιτροπῆ τῶν τουρκικῶν καὶ ξένων ὀνομάτων, προετίμησε τὴν γνώμην τοῦ Παράνικα καὶ διεφύλαξε τὸ μεταγενέστερον ὄνομα Γαλατᾶς, μὴ ἀπέχων καὶ πολὺ τῆς πραγματικῆς τοποθεσίας. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὁμώνυμον ποταμόν, οὗτος ἐξέβαλλεν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ὀλίγα χιλιόμετρα μακρὰν τῆς Σηστοῦ, ἀκριβῶς ἀπέναντι τῆς Λαμφιάκου. Ὑπὸ τῶν περιοικῶν γενικῶς ἐκαλεῖτο Ποτάμι, ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων Καραλοβά-ντερε ἢ Καρά-Ούβά-σοῦ. (Αὐτοθι σελ. 12). Διοικητικῶς ὑπήγετο εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Καλλιπόλεως τοῦ ὁμώνυμου Νομοῦ, πρὸ δὲ τῆς ἐκκένωσης τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἠρίθμει 782 κατοίκους.

ΑΙΖΙΚΗ.— Ὀνομασία μέρους τῆς Θράκης ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἐκαταίου (παρὰ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ), ἀλλ' ἀγνώστου ταυτότητος.

*ΑΙΘΡΙΑ.— Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς νήσου Θάσου (βλ. λέξ.)

*ΑΙΜΑΤΗΡΑ.— Χίλια περίπου βήματα μακρὰν τῆς Καλλικρατείας ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ὁδοῦ ἔκειτο κρήνη τις, φέρουσα τὸ ὄνομα Αἱματηρά, τουρκιστὶ Κανλί-Τσεσμέ (=Κρήνη αἵματος) ἕνεκα τῆς πρὸ πολλοῦ χρόνου γενομένης ἐκεῖ σφαγῆς διαβατῶν τινῶν.

Παρὰ τὴν κρήνην ταύτην ἀνευρέθησαν βυζαντιναὶ πλίνθοι καὶ τεμάχια λύχνων ὑαλίνων. Πολὺ πιθανῶς ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων νὰ ἦτο ἁγίασμα τι. (Πρβλ. Ἄλ. Πασπάτη, Τὰ Θρακικὰ Προάστεια τοῦ Βοσπόρου, ἐν τῷ Φιλ. Συλλ. Κων) πόλεως, Τόμ. XII, σελ. 36).

ΑΙΜΟΝ (τό).— Ὀνομα τοῦ ὄρους Αἴμου κατ' οὐδέτερον γένος (βλ. λέξ.) παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ: «Αἴμος ὄρος λέγεται καὶ οὐδετέρως, ὡς πολλοί».

ΑΙΜΟΝΙΟΝ.— Ἀκρωτήριο τῆς Δ. παραλλῆλος τοῦ Εὐξεινίου Πόντου γνωστὸν σημερινῶν ὑπὸ τὸ τουρκικὸν ὄνομα Ἐμινέμπουρνοῦ, κατὰ παραφθορὰν προφανῶς τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος, εἰς βόρ. πλάτ. 42°, 45' καὶ ἀνατ. μῆκος 27°, 56'. Ἀποτε-

λεῖ τὴν ἄκρην τοῦ ὄρους Αἴμου, συνάμα δὲ τὸν βόρειον βραχίονα τοῦ κόλπου Πύργου. Ἀπέχει δὲ ἀπὸ μὲν τῆς Μεσημβρίας 14 μίλια, τῆς Βάρνας 29 καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Καληάκρα (Εἰσενεῖ) 47.

Παρὰ τὸ Λιμόνιον ἀκρωτήριο καὶ δυτικῶς αὐτοῦ ἔκειτο κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 319) τὸ πόλισμα «Ναύλοχος, Μεσημβριανῶν πολίχινον» (βλ. λ. Ναύλοχος).

ΑΙΜΟΣ.— Τὸ μεγαλύτερον ὄρος τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, ἐκτεινόμενον ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ χωρίζον τὴν Βουλγαρίαν ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, τουρκιστὶ ὀνομάζεται Μπαλκάν, ἦτοι ὄρος, ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ δὲ τούτου ὀνόματος ὀλόκληρος ἢ Ἑλληνικῆ ἢ Ἰλλυρικῆ χερσονήσος κακῶς ἐπωνομάσθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων Βαλκανικῆ Χερσονήσος, ὄνομα ὑπὸ τὸ ὁποῖον διεθνῶς εἶναι μᾶλλον γνωστὴ. Βουλγαριστὶ ὀνομάζεται Στάρα-Πλανίνα, δηλαδὴ Παλαιὸν ὄρος.

Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὀνομάσθη Αἴμος ἀπὸ τοῦ Αἴμου, υἱοῦ τοῦ Βορέου καὶ τῆς Ὁρειθυίας, θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως. Κατὰ τινὰς ὁ Αἴμος ἦτο σύζυγος τῆς νύμφης Ροδόπης, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγέννησε τὸν Ἐβρον, κατ' ἄλλους δὲ ἀδελφὸς τῆς Ροδόπης, καὶ ὅτι ἕνεκα τῶν ἀθεμίτων σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν ὀργισθεὶς ὁ Ζεὺς, μετεμόρφωσεν αὐτοὺς εἰς τὰ ὁμώνυμα ὄρη: τὸν Αἴμον καὶ τὴν Ροδόπην.

* * *

Ὁ Αἴμος γεωγραφικῶς ἀποτελεῖ τμημα τοῦ μεγάλου ὄρεινου τόξου, τὸ ὁποῖον, ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν βορειο-ανατολικῶν Ἄλπεων, σχηματίζει τὰ Καρπάθια καὶ τὰς Τρανσυλβανικὰς Ἄλεις. Τὸ τόξον τοῦτο, διακοπτόμενον ὑπὸ τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, περὶ τὰς Σιδηρᾶς Πύλας (Ντεμῖρ-Καπού), συνεχίζεται πρὸς νότον μέχρι τοῦ Τιμόκ, παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως, ἐκβάλλοντος παρὰ τὸ Βιδίνιον, ὅπου τὰ μεταξὺ Σερβίας καὶ Βουλγαρίας σύνορα. Περιγράφουσα τὸν Αἴμον ἢ βασίλοπαις Ἄννα ἢ Κοιμνηνὴ (βιβλ. XIV, 8), λέγει: «Ὁ δ' Αἴμος ὄρος ἐστὶ μακρότατον κατὰ γραμμὴν παράλληλον τῆς Ροδόπης, κείμενον

Ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου τὸ ὄρος καὶ μικρὸν παραμείβον τοὺς καταρράκτας μέχρι αὐτῶν τῶν Ἰλλυρικῶν διήκει. Οἶμαι δ' ὅτι καὶ διακοπτόμενον τῷ Ἀδριατικῷ πελάγει πάλιν εἰς ἀντίπεραν ἡπειρον ἀναλαμβάνει καὶ μέχρι αὐτῶν Ἑρκυνίων δρυμῶν τελευτᾷ.

Ἀπὸ τοῦ Τιμόκ ἄρχεται κυρίως ἡ ὄροσειρὰ τοῦ Αἴμου, ἡ ὁποία, καμπτομένη τοξοειδῶς, διευθύνεται πρὸς ἀνατολὰς καὶ καταλήγει εἰς ἀπόκρημον ἀκτὴν ὕψους 60 μέτρων, τὸ Αἰμόνιον ἀκρωτήριον (νῦν Ἑμινέ).

Τὰ πετρώματα τοῦ Αἴμου ἀντιπροσωπεύουν ὅλας τὰς γεωλογικὰς περιόδους, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν νεωτάτων, καὶ ἐκπροσωποῦν ὅλας τὰς πετρογραφικὰς φάσεις αὐτῶν. Ἡ σημερινὴ δὲ αὐτοῦ κατάστασις εἶναι συνέπεια τῆς τεκτονικῆς διασκευῆς καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἔξωτερικῶν μορφολογικῶν παραγόντων.

Γεωγραφικῶς ὁ Αἴμος διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα:

α) Τὸν Δυτικὸν Αἴμον, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ Τιμόκ καὶ καταλήγοντα εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἰσκερ (τοῦ Οἴσκου τῶν ἀρχαίων).

β) Τὸν Κεντρικὸν ἢ ὕψηλόν Αἴμον μέχρι τῆς Σιδηρᾶς Πύλης ἢ τῶν Στενῶν τῆς Σηλύμνου, καὶ

γ) Τὸν Ἀνατολικὸν Αἴμον.

Τὸ μήκος του ἀνέρχεται εἰς 600 χιλ., τὸ μέσον δὲ πλάτος αὐτοῦ εἰς 80 χιλ. Τοῦ Κεντρικοῦ Αἴμου τὸ μήκος ἀνέρχεται εἰς 260 χιλ., τὸ δὲ Μικροῦ Αἴμου, ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς Πύλης μέχρι τοῦ Αἰμόνιου ἀκρωτηρίου, εἰς 155 χιλ. τὸ δὲ πλάτος εἰς 60 χιλ. Εἶναι λίαν βατὸς, τὰ δὲ στενά του φθάνουν εἰς ὕψους 446 μέτρα.

Τὸ ὕψος τῆς ὑψηλοτέρας αὐτοῦ κορυφῆς εἶναι τὸ Γιουμορὸκ-Τσάλ ἢ κορυφὴ τοῦ Φερδινάνδου, 2.374 μέτρων ὕψους παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Τόνσου, παραποτάμου τοῦ Ἑβρου, κατὰ πολὺ ὑπολειπόμενον τοῦ Ὀλύμπου (2855 μέτρα), τοῦ Παρνασοῦ (2459 μέτρα) καὶ ἄλλων. Τὰ στενά τῆς Σίπκας, γνωστότατα ἀπὸ τοῦ Ρωσο-

τουρκικοῦ πολέμου τοῦ 1878, ἀνέρχονται εἰς ὕψους 1333 μέτρα.

Ὁ Στράβων περιγράφων τὸν Αἴμον (VII, 113), λέγει: «Πρὸς μὲν οὖν τῷ Πόντῳ τὸ Αἴμον ἔστιν ὄρος, μέγιστον τῶν ταύτη καὶ ὑψηλότατον, μέσην πως διαιροῦν τὴν Θράκην, ἀφ' οὗ φησὶ Πολύβιος ἀμφοτέρας καθορᾶσθαι τὰς θαλάσσας, οὐκ ἀληθῆ λέγων. Καὶ γὰρ τὸ διάστημα μέγα τὸ πρὸς Ἀδρίαν καὶ τὰ ἐπισκοποῦντα πολλά». Ἡ πληροφορία αὕτη τοῦ Πολυβίου ἐλέγχεται ἤδη ἀνακριβῆς ὑπὸ τοῦ Στράβωνος.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ὕψος τοῦ Αἴμου, συγκρίνων τοῦτο πρὸς τὸ ὕψος τῶν Ἄλπεων λέγει ὅτι, ἵνα ἀνέλθῃ τις ἐπὶ τῆς κορυφῆς του, ἀπαιτεῖ πορείαν σχεδὸν μιᾶς ἡμέρας, ἐνῷ διὰ τὰς Ἄλπεις, οὔτε πέντε ἡμέραι ἐπαρκοῦν. «Καὶ φησὶ ὅτι τούτων (δηλαδὴ: τοῦ Αἴμου, τῆς Ροδόπης καὶ τοῦ Δούνακος) μὲν ἕκαστον μικροῦ δεῖν ἀθήμερὸν εὐξύνους ἀναβῆναι δυνατὸν, ἀθήμερὸν δὲ καὶ παρελθεῖν, τὰς δι' Ἄλπεις οὐδ' ἂν πεμπατοῖς ἀναβαίῃ τις» (IV 209).

**

Παράλλῳ πρὸς τὸν Αἴμον, ἀπὸ τοῦ Τιμόκ μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Πύργου, ἐξαπλοῦται εὐφορωτάτη καὶ στενὴ κοιλὰς μήκους 600 περίπου χιλμ. καὶ πλάτους κατὰ μέσον ὄρον 7500 μέτρων. Μεταξὺ δὲ τοῦ Τούντζα (τοῦ Ἀρίσβου τῶν ἀρχαίων) παραποτάμου τοῦ Ἑβρου ποταμοῦ καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Πύργου, ὑπάρχουν πολλὰ πυριγενῆ πετρώματα, τὰ ὁποία, ἀποκλείσαντα τὸν ροῦν τοῦ ποταμοῦ τούτου πρὸς τὸν Πόντον, ἠγάγκασαν αὐτὸν νὰ διανοίξῃ ὁδὸν πρὸς νότον καὶ νὰ ἐκβάλῃ εἰς τὸν Ἑβρον παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τῆς κοιλάδος ταύτης ὑπάρχουν διάφορα ὑψώματα, διὰ τοῦτο τὰ ὕδατα αὐτῆς ρέουν κατὰ τρεῖς διευθύνσεις, ἦτοι: διὰ τοῦ Τιμόκ καὶ Ἰσκερ πρὸς τὸν Δούναβιν, διὰ τοῦ Τούντζα πρὸς τὸ Αἰγαῖον, καὶ δι' ἄλλων μικρῶν ποταμῶν πρὸς τὸν Εὐξείνου Πόντον.

Τὸ λεκανοπέδιον τῆς Σόφιας 500 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης φαί-

νεται ὅτι ἀπετέλει ποτὲ λίμνην, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα διοχετεύονται σήμερον ὑπὸ τοῦ Ἰσκερ. Ἀρδευόμενον πλουσιώτατα τὸ λεκανοπέδιον τοῦτο εἶναι εὐφορώτατον, γεωγραφικῶς δὲ ἀποτελεῖ ἐπικαιρώτατον κέντρον συγκοινωνίας τῶν ὁδῶν, αἱ ὁποῖαι διασχίζουν τὴν Ἑλληνικὴν Χερσόνησον. Μόνον πρὸς δυσμὰς ἀποχωρίζεται δι' ὑψηλῶν καὶ ἀβαθῶν ὄροστοιχιῶν τῆς κοιλάδος τοῦ Μοράβια ἐν Σερβία

Νοτιο-ἀνατολικῶς τῆς Σόφιας ὑφύονται ὄροστοιχία ἐκ γρανίτου καὶ γνευσίου, ἡ τοῦ Ἰχτιμάν καλουμένη. Κατὰ δὲ τὰ νότια τῆς ὄροστοιχίας ταύτης κεῖται τὸ περιφημον στενὸν ἢ κλεισούρα, καλουμένη Σιδηρὰ Πύλη (τουρκιστὶ Ντεμιρ Καπού) ἢ Πύλη τοῦ Τραϊανου, τῆς ὁποίας τὸ μᾶλλον δύσβατον μέρος κεῖται πρὸς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἐβρου, ὅπου σώζονται ἀκόμη ἐρείπια τειχῶν τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων. Αὕτη εἶναι ἡ δίοδος Succī ἢ Succorum Aegustae τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων περιγραφομένη ὑπὸ τοῦ Ἀμμιανου Μαρκελλίνου (XXI, 18, 8). Οἱ Βυζαντινοὶ τὴν δίοδον ταύτην ἐκάλουν Βασιλικὴν Κλεισούραν ἢ Στενωπούς ἢ Τέμπη τοῦ Αἴμου. Ἐπὶ δὲ τῶν Σταυροφοριῶν ἐκαλεῖτο Claustra ἢ Portae Santi Bassilii. Εὐρίσκεται δὲ ἡ δίοδος αὕτη μεταξὺ τῶν ὀρέων Αἴμου καὶ Ῥοδόπης, διὰ τῆς ὁποίας ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων διήρχετο ἡ μεγάλη στρατιωτικὴ ὁδός, ἡ ἄγουσα ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Σαρδικὴν (Σόφια), ἐκεῖθεν δὲ πρὸς Σιγγιδουναν (Singidunum), νῦν Βελιγράδιον καὶ τὸ Σίρμιον (Μητροβίτσαν).

Παραλλήλως πρὸς τὰς μεσημβρινὰς διπορείας τοῦ Αἴμου, ἐκτείνεται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ὁ Ἀνθαίμος ἀπὸ τοῦ Σκομίμου καὶ τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Ἰχτιμάν μέχρι τοῦ Ἀρίσβου (Τούντζα καὶ τῶν παροποιάτων αὐτοῦ), ὅστις, διερχόμενος διὰ τῆς Ἰαμπόλεως, τῆς Διοσπόλεως τῶν ἀρχαίων, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἐβρον παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν.

Τὸ μεγαλύτερον ὕψος τοῦ Ἀνθαίμου εἶναι κατὰ 600 μέτρα χαμηλότερον τοῦ

Μεγάλου Αἴμου, καὶ μόνον περὶ τὸ Σκόμιον ἀνέρχεται εἰς 2.290 μέτρα. Ἡ μεσημβρινὴ πλευρὰ τοῦ Ἀνθαίμου εἶναι ὀμαλωτέρα, ἡ δὲ ἀνατολικὴ μᾶλλον ἀπόκρημνος. Ἐνταῦθα ὑπάρχουν καὶ θερμοὶ πηγαὶ καὶ μικρά, ἀλλ' ἐπιμήκης κοιλάς ὁμοία πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Τούντζα διαρρομένην.

Τὰ ἀνατολικά τοῦ Ἀνθαίμου πρὸς τὸν Πόντον μέρη ἔχουν τὸ μέγιστον αὐτῶν ὕψος καὶ φέρουν τὸ ὄνομα ὄρη τῆς Στράντζας, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ ὀνομασθῶν Ἀνατολικά κρηπιδαια ὄρη τῆς Θράκης, ἢ Κιουτσούκ-Μπαλκάν (Μικρὸς Αἴμος). Ὁρογραφικῶς τὰ ὄρη ταῦτα τῆς Στράντζας ἐξαπλοῦνται μέχρι τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ὅπου τὸ ὕψος αὐτῶν σημαντικῶς ἐλαττοῦται. Οὕτω ἐντεύθεν τῆς κομοπόλεως Στράντζας καὶ τοῦ ὁμωνύμου αὐτῆς ποταμοῦ τὸ ὕψος αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνει τὰ 400 μέτρα. Ἀπὸ δὲ τοῦ ποταμοῦ Στράντζα μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐξαπλοῦται ζωνὴ ἠωκαινικῶν στρωμάτων, τὰ ὁποῖα χωρίζονται ἀπὸ τῆς Προποντίδος διὰ στενῆς λοφώδους ταινίας ἐκ μειωκαινικῶν στρωμάτων, καὶ φθάνουν μέχρι τοῦ νοτίου στομίου τοῦ Βοσπόρου.

Ἡ ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου μέχρι τῆς Προποντίδος αὕτη λωρὴ ἐχρησίμευεν ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ὡς ἡ πρώτη ἀμυντικὴ γραμμὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπὶ τῆς γραμμῆς δὲ ταύτης, ἀπὸ τῆς λίμνης τῶν Δέρκων ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῆς Σηλυβρίας ἐπὶ τῆς Προποντίδος, ἐκτίσθη ὑπὸ Ἀναστασίου τοῦ Α' (491—518) τὸ Ἀναστασιανὸν λεγόμενον τεῖχος, μήκους 23 χλμ. καὶ ὕψους ἕξ περιπυ μέρων.

Ἐκ τῆς Προποντίδος, νοτιώτερον τῆς Ραιδεστοῦ, ἐκτείνονται ἐπιμήκεις ὄροσειραὶ ἐκ παλαιοζωϊκῶν στρωμάτων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὸ Ἱερὸν ὄρος (Τεκίρ-Ντάγ) ὕψους 921 μέτρων. Ἡ Θρακικὴ Χερσόνησος, ἡ Ἰμβρος, ἡ Λῆμνος καὶ τὸ Κουρού-Ντάγ, τὸ ὁποῖον συνέχεται ὑποθαλασσίως μετὰ τῆς Σαμοθράκης, πιθανὸν νὰ εἶναι τμήματα τῶν παλαιοζωϊκῶν

τοῦτων στρωμάτων. Καὶ τὸ Ἱερὸν ὄρος διευθύνεται πρὸς τὰ νοτιο-δυτικὰ χαμηλότερον μὲν, ἀλλ' ἐπιμηκέστερον καὶ καταλήγει περὶ τὴν Αἶνον, ὅπου θάλασσαν δύο λόφοι καλούμενοι Τσατὰλ-Τεπέ ἢ Κλαψῆς, ὕψους 396 μέτρων, γνωστοὶ εἰς τοὺς ναυτιλλομένους.

ΑἶΝΟΣ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Θράκης ἐκτισμένη ἐπὶ χερσονήσου τῆς λιμνοθαλάσσης Στεντορίδος (νῦν Γιάλα), ὄχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, γνωστὴ ἀπὸ τῶν ὀμηρικῶν ἤδη χρόνων¹. Ἔκειτο δὲ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον² εἰς βόρ. πλ. 41° 30' καὶ ἀν. μῆκ. 53° 10'.

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔφερε διάφορα ὀνόματα, τέλος δὲ ἀπὸ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα Αἶνος, τὸ ὁποῖον φέρει μέχρι σήμερον. Τουρκιστὶ Ὑνος.

Κατὰ τὸν Στράβωνα³, ἡ Αἶνος ὀνομάζετο προηγουμένως Πολτυβορία, ἐκ τοῦ μυθικοῦ βασιλέως αὐτῆς Πόλυτος, τῆς καταλήξεως — βρία σημαίνουσης εἰς Θρακικὴν γλῶσσαν : πόλιν.—«Τῆς δὲ πόλεως βρίας καλουμένης Θρακιστὶ ὡς καὶ ἡ τοῦ Σήλους πόλις Σηλυμβρία ἢ τε Αἶνος Πολτυβορία ποτὲ ὀνομάζετο».

Κατὰ τὸν Σουΐδαν, ὀνομάζετο Ἀψινθος ἢ Ἀψυνθος, ἡ δὲ περὶ αὐτὴν χώρα Ἀψινθίς. Τὸ ἔθνικόν Ἀψινθίσις. Ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπὸ τινος παταμοῦ τῆς Θράκης Ἀψίνθου, ὡς ἀναφέρει Διονύσιος ὁ Περιηγητής. Γράφεται δὲ καὶ Ἀψυνθος.—«Ἡ μὲν γὰρ Αἶνος κεῖται κατὰ τὴν πρότερον Ἀψυνθίδα, νῦν δὲ Κορπιλικὴν λεγομένην»⁴. Ὁ Ἀππιανὸς ὀνομάζει αὐτὴν Σκύθον⁵.

Κατ' ἄλλους ἐπωνομάσθη Αἶνος ἀπὸ τοῦ Αἰνείου, ὅταν, φεύγων οὗτος μετὰ

τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας, προσωρμίσθη εἰς τὰ Θρακικὰ παράλια, ὡς ἀναφέρει ὁ Βιργίλιος :

Mania prima loco fatio ingressus
[iniquis ;
Aeneadasque meo nomen de nomine
[tingo
(Αἰνεΐδος, III, 17).

Ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρα στίχων, ὁ Αἰνεΐας ὀνόμασεν Αἰνεΐαδας τοὺς κατοίκους καὶ ὄχι τὴν πόλιν. Ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπωνυμίας τῶν κατοίκων ὁ ἐκλήθη ἡ πόλις Αἶνος, διατηρήσασα αὐτὸ διὰ μέσου τῶν αἰώνων μέχρι σήμερον. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἀφροδίτη φέρεται ὡς προστάτις τῆς Αἶνου⁶.

Ὁ Πομπώνιος Μέλας⁷ παραδέχεται ὅτι ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Αἰνείου : Eximia est Aenos ab Aenea profugo condita».

Οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς διακρίνουσιν τὴν Αἰνειαν τῆς Κρουσαίας ἢ Κρουσιάδος χώρας τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, κειμένην ἀπέναντι τῆς Πύδνας, παρὰ τὴν σημερινὴν Ἐπανωμὴν, ἡ ὁποία ἦτο κτίσμα τοῦ Αἰνείου ἢ κατ' ἄλλους ἀποικία τῶν Κορινθίων⁸, ἐνῶ οἱ Λατῖνοι συγγραφεῖς συνέχον τὰς δύο ταύτας πόλεις.

Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον⁹ ἡ Αἶνος ἦτο ἀποικία Αἰολικὴ, ὀνομάζει δὲ αὐτὴν «Αἰολίδα πόλιν». Ἐπίσης καὶ κατὰ τὸν Σκύμμον¹⁰.

Μετὰ τὴν Μαρόνεια δὲ κεῖτ' Αἶνος πόλις ἔχουσ' ἐποίκους ἐκ Μυτιλήνης Αἰολεῖς.

Κατὰ τὸν Ἀρποκρατίωνα¹¹, πρῶτοι ἄποικοι τῆς Αἶνου ἦσαν οἱ Ἀλωπεκοννή-

1) Ὁμήρου Ἰλιάς, Δ', 520.

2) Πτολεμαίου Γεωγραφία, Γ', 11, 2. γ

3) Στράβωνος Ζ', 319.

4) Στράβωνος Ζ', 331, ἀπόσπ. 58.

5) Μελετίου Γεωγραφία Παλαιὰ καὶ Νέα, Ἐκδ. Ἀνθίμου Γαζῆ ἐν Βιέννῃ, 1807 τόμ. Γ', σελ. 55.

6) Πρβλ. Εὐγενίου Βουλγάρεως, Σχόλια εἰς Βιργιλίου Αἰνεΐαδα, Ἐκδ. 1791 ἐν Πετροπόλει.

7) Ἀμμιανὸς Μαρκελλίνου, XXII, 8, 3, XXVII, 4, 13.

8) Pomp. Mel. 11, 28.

9) Ἡροδότου, VII, 145. Πρβλ. Στράβωνος, VII, 145.—Σκύλακος, 66.—Σκύμνου, 628.

10) Ἡροδότου, VII, 58.

11) Σκύμνου, 696—697.

12) Λεξικὸν τῶν δέκα ρητόρων, ἐν λέξει.

σοι, τούτους δὲ διεδέχθησαν ἄποικοι Λέσβιοι καὶ Κύμιοι, μετονομάσαντες τὴν πόλιν ἀπὸ Πολυβοβιάν, Αἶνον¹.

Κατ' ἄλλην παράδοσιν, ἡ πόλις ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Αἶνου, ἀδελφοῦ τοῦ Γουνέως², ὅστις ἦλθεν ἐκ Κύφου τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Περαιβῶν ὡς σύμμαχος τῶν Τρώων.

Τὸ ἐθνικὸν ὄνομα τῶν κατοίκων εἶναι: Αἰνιάτης, Αἰνίτης, τὸ δὲ κτητικόν: Αἰνιατικός. Μυθικοὶ αὐτῆς βασιλεῖς ἀναφέρονται: ὁ Κάσσανδρος, ὁ Πολυμήτωρ, ὁ Πείρος, Ἰμβρασίδης καὶ ἄλλοι.

Κατὰ τὸν Ἀπολλόδωρον³, ὁ Πόλυτος ἐφιλοξένησεν εἰς τὰ ἀνάκτορά του τὸν Ἡρακλέα, ὅτε οὗτος κατέφυγεν ἐκεῖ μετὰ τὴν διάσωσιν τῆς Ἡσιόνης, θυγατρὸς τοῦ Λαομέδοντος, ἧτις εἶχεν ἐκτεθῆ ὡς βορὰ τοῦ κήτους, τὸ ὁποῖον ἐξαπέστειλεν ὁ Ποσειδῶν, ἐξοργισθεὶς κατ' αὐτοῦ, διότι δὲν εἶχε πληρωθῆ τὴν συμφωνηθεῖσαν ἀμοιβὴν διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν τειχῶν τῆς Τροίας. Καίπερ φιλοξενούμενος ὁ Ἡρακλῆς, ἐφόνευσε τὸν ἀδελφὸν τοῦ Πόλυτος Σαρπηδόνα, διότι ἦτο ὑπερήφανος καὶ ὑβριστής.

¹ Ὁ Πολυμήτωρ ἦτο φίλος καὶ σύμμα-

1. Πρβλ. Στράβωνος, VII, 331, ἀπ. 52.

2. Ὁμήρου Ἰλιάδος, Β' 748.

³ Ἐκ τινος ἐπιστολῆς Λεσβίου τινὸς ἱατροῦ, τηρήσαντος τὴν ἀνωσυμίαν, μανθάνομεν ὅτι ἡ Αἶνος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ὠνομάζετο Ράκηλος καὶ Ραίκηλος. Ὁ ἱατρὸς οὗτος ζήσας κατὰ τὸν XIV αἰῶνα, συλλήρθη εἰς ἀχμάλωτος ἐν Λέσβῳ κατὰ τινὰ ἐπιθρομὴν τῶν ἐν Ἰωνίᾳ Σελτζουκιδῶν, ἀπληροθέρωθη καὶ ἀπήχθη εἰς Φώκαιαν, χάρις εἰς τὸ ἐπάγγελμά του, ἐκείθεν δὲ ἀπεστάλη εἰς Τένεδον «κάντεῦθεν» Ραίκηλον ἄλλως. Αἶνον τὴν Θρακίαν ἐπου καὶ παρέμεινε. (B. A. Μυστακίδου, Θρακικά, εἰς τὰ «Θρακικά» τοῦ 1932, σελ. 56 καὶ ἐξῆς).—Κατὰ δὲ τὸν Fabre d' Envieu, (Onomatologie de la Geographie Grecque), ἡ λέξις «Ράκηλος» σημαίνει: τραχὺς, κρημνώδης (σελ. 210 ἐν ὑποσημειώσει).

3) Ἀπολλοδώρου, Β', κεφ. 5.

χος τῶν Τρώων καὶ γαμβρὸς τοῦ Πριάμου σύζυγος τῆς Ἰλιόνης. Εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ Πολυμήτορος ἀπέστειλεν ὁ Πρίαμος τὸν νεώτερον υἱὸν του Πολυδώρου μετὰ πολλῶν θησαυρῶν, ἵνα ποτὲ ἐκδικηθῆ τὴν κοταστροφὴν τῆς Τροίας. Ἀλλὰ προδοτικῶς φερόμενος ὁ Πολυμήτωρ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας, ἐφόνευσε τὸν Πολυδώρον διὰ νὰ σφετερισθῆ τοὺς θησαυροὺς του⁴.

Παρὰ τὸν Αἶνον ἐσώζετο τάφος τοῦ ἀτυχοῦς Πολυδώρου, τὸν ὁποῖον ἀνήγειρεν ὁ Αἰνεάς, ὅταν, φεύγων μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας, προσήγγισεν εἰς τὰ Θρακικὰ παράλια.

* * *

Κατὰ τὸν τέταρτον καὶ πέμπτον π.Χ. αἰῶνα, ἡ Αἶνος ἤκμαζεν ὅσον ὀλίγα πόλεις τῆς Θράκης. Διὰ τῆς Αἶνου διήλθεν ὁ Ξέρξης μετὰ τοῦ στρατοῦ του, ὅτε ἐπήρχετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος⁵. Ἐκεῖ πλησίον παρὰ τὴν Δορίσκον, τὴν μετέπειτα Τραϊανούπολιν, ὅπου ὑπῆρχε τείχος καὶ Περσικὴ φρουρὰ ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν Σκυθῶν ἐκστρατείας τοῦ Δαρείου⁶ τὸ 513 π.Χ. ἠρίθμησε τὴν πολυάριθμον στρατιάν του⁷.

Κατὰ τὸ ἔτος 477—476 π.Χ. ἡ Αἶνος ἀπέτελει μέρος τῆς ναυτικῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηνῶν, πολλάκις δὲ ἀπαντᾷ μετὰ ταῦτα εἰς τοῖς φορολογικοῦς καταλόγους τῶν Ἑλληνοταμιῶν. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἦτο ἐκ τῶν ὑποτελῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων⁸. Ὅτε δὲ ὁ δημογωγὸς Κλέων εἶχεν ἀποχωρήσει ἐκ Πύλου, μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν του, εἶχε παραλάβει καὶ πελταστὰς ἐξ Αἶνου.

⁸ Ἐπίσης κατὰ τὴν Σικελικὴν ἐκστρατείαν τὸ 415 π.Χ. ἡ Αἶνος ἦτο σύμμαχος

4. Εὐριπίδου Ἐκάθη — Ὀιδίου Μεταμορφώσεις, XIII, 432.—Βιργιλίου Αἰνεάς, Γ', 41 καὶ ἐξῆς.

5) Ἡροδότου, VII, 58.

6. Ἡροδότου, VII.

7. Ἡροδότου, VI, 59—60.

8. Θουκυλίδου, IV, 28. 4.

ὑποτελῆς τῶν Ἀθηναίων. συμμετασχούσα διὰ τῶν ναυτικῶν αὐτῆς δυνάμεων¹.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Φιλίππου τοῦ Μακεδό-
νος (359—346 π.Χ.) ἡ Αἴνος ὑπέστη τὴν
τύχην ὀλοκλήρου τῆς Θράκης, ἀποτελέσα-
σα μέρος τοῦ Μακεδονικοῦ Βασιλείου.
Ἐπὶ δὲ τῶν χρόνων τῶν Διαδόχων τοῦ
Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Ἐπιγό-
νων, ἡ Αἴνος μετὰ τῆς Μαρωνείας καὶ Λυ-
σιμαχείας, κατέχουσα ἐπιαιροτάτην στρα-
τιωτικὴν θέσιν, ὡς κειμένη παρὰ τὴν εἰ-
σοδὸν τοῦ Ἑλλησπόντου, καταλαμβάνετο
ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου.

Κατὰ τὸν δεῦτερον Συριακὸν πόλεμον,
(258—249 π. Χ.) ἡ Αἴνος προσεχώρησεν
εἰς τοὺς Σελευκίδας, βασιλεῖς τῆς Συρίας.
Τὸ 221 π.Χ. ὅμως περιήλθεν εἰς τὴν κα-
τοχήν τῶν πανισχύρων Πτολεμαίων τῆς
Αἰγύπτου, οἱ ὅποιοι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην
ἦσαν σχεδὸν κύριοι ὅλων τῶν νήσων τοῦ
Αἰγαίου Πελάγους, ἀπὸ τῆς Παμφυλίας
τῆς Μ. Ἀσίας μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου².

Ἐπὶ τοὺς Πτολεμαίους διετέλεσε μέχρι
τοῦ θανάτου Πτολεμαίου V τοῦ Φιλοπάτο-
ρος 222—205 π.Χ.), ὅτε Φίλιππος ὁ Γ΄
βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἐπολιόρκησε αὐ-
τὴν τὸ 200 π.Χ. Μετὰ πολλοὺς τέλος ἀγῶνας
ἐγένετο κύριος τῆς πόλεως διὰ τῆς προ-
δοσίας τοῦ ὑπάρχου τοῦ Πτολεμαίου Γα-
νυμήδους, ἐπωφεληθεὶς τὰς ἐν τῇ πόλει
στάσεις καὶ διαιρέσεις, τῶν κατοίκων ὄν-
των διηρημένων εἰς φίλους τοῦ Φιλίππου
καὶ φίλους τοῦ Εὐμένους βασιλέως τῆς
Περγᾶμου³.

Ἡ κατοχὴ ὅμως αὕτη τῆς Αἴνου ὑπὸ
τοῦ Φιλίππου Γ΄, δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ
καὶ ἡ πόλις ἐπανήλθεν εἰς τὴν ἑξουσίαν
τοῦ Ἀντιόχου Γ΄, βασιλέως τῆς Συρίας,
τοῦ ἐπιλεγομένου Μεγάλου (222—186 π.
Χ.). Ἄλλ' ἢ ὑπὸ τὸν Ἀντιόχον ἀποστα-
λεῖσα φρουρὰ ἐξεδιώχθη ὑπὸ τῶν Ῥω-
μαίων τὸ 189 π.Χ. οἵτινες ἠνάγκασαν
αὐτὸν νὰ καταλίπῃ ἑλευθέραν τὴν Αἴνον
καθὼς καὶ τὴν Μαρωνείαν. Ἀπὸ τῆς ἐπο-

χῆς ταύτης, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ 190 π.Χ.
ἡ Αἴνος ἤκμασεν ὡς ἑλευθέρα πόλις, διό-
τι οἱ Ῥωμαῖοι ἔνεκα πολιτικῶν λόγων δὲν
παρέδωκαν αὐτὴν, ὡς ὑπεσχέθησαν εἰς
τὸν Ἀτταλον βασιλεῖα τῆς Περγᾶμου, φί-
λον καὶ σύμμαχον αὐτῶν. Ἴσως δὲ οὗτος
εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Πλίνιος
ὀνομάζει τὴν Αἴνον πόλιν ἑλευθέραν: Ci-
vitas libera.

Ἐν Αἴνῳ ἀπέθανεν ὁ Καίσιον,⁴ ἀδελ-
φὸς τοῦ Κάτωνος τοῦ νικητοῦ τῆς Ἰτύ-
κης (Cato Uticensis). Οὗτος μεταβαίνων
εἰς Μ. Ἀσίαν, προσήγγισεν εἰς Αἴνον, ὅ-
που προσεβλήθη, κατὰ πᾶσαν πιθανότη-
τα ὑπὸ ἑλωδῶν πυρετῶν, οἱ ὅποιοι ἀπὸ
ἀρχαιοτάτων χρόνων μαστίζουσι τὴν πόλιν
καὶ τὰ περίεξ, ἔνεκα τοῦ Δέλτα τοῦ ποτα-
μοῦ Ἐβρου.

Ὁ Κάτων εὐρίσκειτο εἰς Θεσσαλονίκην,
ὅταν ἔλαβε τὴν εἰδησιν τῆς ἀσθενείας τοῦ
ἀδελφοῦ του. Ἀμέσως δὲ ἔσπευσε νὰ ἔλ-
θῃ πρὸς αὐτόν. Δυστυχῶς ὅμως ἐφθασε
μετὰ τὸν θάνατόν του. Κατὰ τὸν Πλού-
ταρχον, ἐκήδευσεν αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς
καὶ ἀνήγειρεν εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως
περίφημον τάφον ἐκ Θασίου μαρμάρου,
ὅστις ἐστοίχισε ὀκτώ τάλαντα, ἧτοι περὶ
τὰς 48.000 φράγων χλευσῶν⁵.

4. Πλίνιου, *Historia Naturalis*. IV, 43

5. Ὁ Q. Servilius Caepio, ἦτο στρα-
τηγὸς εἰς τὸν κατὰ τοῦ Σαρτάκου πόλεμον.
Ὀνομάζεται δὲ ἀδελφὸς Κάτωνος τοῦ Ἰτυ-
καίου, διότι ἡ μήτηρ αὐτοῦ Λιβία ἔλαβε σύ-
ζυγον τὸν Μ. Πόρκιον Κάτωνα, ἐκ τοῦ ἑ-
παίσιου ἐγεννήθη ὁ Κάτων. Οὗτος ἦτο δις ἐγ-
γονος τοῦ Μ. Πορκίου Κάτωνος τοῦ Πρε-
σβυτέρου, λαθῶν τὸ ὄνομα ἐκ τῆς Ἰτύκης,
πόλεως τῆς Λιβύης, ὅπου καὶ ἀπέθινεν.

6. Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην ὁ τάφος
αὗτος τοῦ Καίσιου σώζεται ἐν Αἴνῳ κα-
τεχωσμένος θυτικῶς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ
Χριστοῦ παρὰ τὴν οἰκίαν τοῦ Σλαβίδου. Εἰς
τὴν ὑπόθεσιν δὲ ταύτην προβαίνομεν, καθ'
ὅσον πρὸ τεσσαρακονταετίας περίπου ἐπι-
χειρήσαντες νὰ ἀνοίξωμεν φρέαρ εἰς τὴν ἐν
ἐν λόγῳ οἰκίαν, εἰς τὴν ὅποιαν ἐκαθήμεθα
ἐπ' ἐνοικίῳ, προσεκρούσαμεν ἐπὶ θάτρων

1. Θουκυδίδου V Π, 57,

2. Πολυβίου, V, 34, 8.

3. Πολυβίου, V,

Πρὶν ἢ ἀφήσωμεν τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν, νομίζομεν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ προσθέσωμέν τινα περὶ τῆς τοποθεσίας τῆς ἀρχαίας πόλεως.

Εἶπομεν ἀνωτέρω ὅτι ὁ Καιπίων ἀπέθανεν ἐν Αἴνῳ προσβληθεὶς κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπὸ κακοήθους ἐλονοσίας. Γνωρίζομεν δὲ σήμερον ὅτι ἡ πόλις πρὸ πολλοῦ ἤρχισε νὰ παρακμάξῃ καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῶν ἐλωδῶν πυρετῶν. Καὶ ἔρχεται ἤδη εἰς τὰ χεῖλη μας τὸ ἐρώτημα: Πῶς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ἐγνώριζον νὰ ἐκλέγουν τὰ ὑγιεινότερα μέρη διὰ τὰς ἀποικίας τῶν, ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλέξουν τοιαύτην τοποθεσίαν νοσώδη καὶ ἐλεσηνῆ; Καὶ πῶς ἀργότερον οἱ Ῥωμαῖοι ἵδρυσαν τὴν Τραϊανούπολιν ὄχι μακρὰν τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, περὶ τῆς ὁποίας τὰ αὐτὰ ἰσχύουν ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως; Τὸ ἐρώτημα εἶναι δίκαιον καὶ εὐλογοφανές.

Ἄν ὅμως ἐξετάσωμεν προσεκτικώτερον καὶ ἐρευνήσωμεν καλλίτερον, θὰ ἴδωμεν ὅτι τὰς αὐτὰς σκέψεις ἔκαναν καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ προσεπάθησαν τὰ θεωραπεύσουν τὸ κακόν. Πράγματι δὲν ἀνευρίσκομεν ἐν Αἴνῳ λείψανα γιγαντιαίων λιμενικῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουν

μαρμαρίνων εἰς βάθος 2—3 μέτρων. Διευρύναντες ὀλίγον τὸ φρέαρ, εὐρέθημεν πρὸς θάλασσαν ἐκ θάλασσαν λευκοτάτου μαρμάρου. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ διεύθυνσις αὐτῶν ἦτο πρὸς τὰ θεμέλια τῆς οἰκίας, ἀπ' ἐτέρου δὲ διότι ἐφοβούμεθα μήπως καταγγεθῶμεν εἰς τὰς Τουρκικὰς ἀρχὰς ὡς ἀρχαιοκάπηλοι, ἐγκατελείψαμεν τὴν περαιτέρω ἐργασίαν. Εἰμὲν δὲ βέβαιοι ὅτι ἂν γίνονιν ποτὲ ἀνασκαφαὶ ἐν Αἴνῳ ὄχι μόνον ὁ τάφος τοῦ Καιπίωνος θὰ ἀνακαλυφθῆ, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα. Δυστυχῶς κατὰ τὰ ὀλίγα ἔτη τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πόλεως, οὐδεμία ἐγένετο ἀρχαιολογικὴ ἐρευνα, μολονότι οἱ Βούλγαροι, ἂν καὶ ὀλιγώτερον ἤμῶν παρέμειναν ἐν αὐτῇ, δὲν ἀφήκαν οὐδὲν τῶν ἐπιφανεῖς τοῦλάχιστον σφισσομένων ἀρχαιοτήτων, μετακομίσαντες αὐτὰ εἰς Σόφίαν.

τὴν πραγματικότητα καὶ ἐνεργητικότητα τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν.

Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἐβρου, μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν περίπου, ὑπάρχει σήμερον λιμνοθάλασσά τις, ἡ ὁποία ὑπὸ τῶν κατοικῶν ὀνομάζεται «ποντισμένη», χωρίζεται δὲ ἀπὸ τῆς θαλάσσης διὰ τινος ἀμώδους ταινίας, πλάτους ὀλίγων μέτρων.

Ἡ λιμνοθάλασσα αὕτη ἐσχημάτιζεν ἄλλοτε λιμένα ἀσφαλῆ, ἡ δὲ Τουρκικὴ Κυβέρνησις πολλάκις ἐσκέφθη τὴν ἐκβάθυσιν αὐτῆς. Δυστυχῶς ὅμως αἱ σκέψεις αὗται τῆς Ὑψηλῆς Πύλης οὐδέποτε ἐπραγματοποιήθησαν¹. Πολὺ δὲ πιθανὸν τὸν λιμένα τοῦτον νὰ ἐννοῇ καὶ Σκύλαξ ὁ Καρυανδεὺς λέγων: Αἶνος πόλις καὶ λιμὴν².

Ἀπέναντι λοιπὸν τῆς λιμνοθάλασσης ταύτης καὶ ἑκατὸν περίπου μέτρα μακρὰν τῆς παραλίας οἱ ἀρχαῖοι εἶχον ἀνεγείρει προχώμα, ἐν εἴδει λιμενοβραχίονος, τοῦ ὁποίου οἱ κολοσσιαῖοι λίθοι φαίνονται καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν τῇ θαλάσῃ ἐπὶ μῆκους 300 περίπου ποδῶν καὶ πλάτους 20. Τὸ προχώμα τοῦτο, ἂν καὶ κατῆρειπωμένον καὶ κατεχωσμένον, ἐν τούτοις εἶναι τόσον μεγαλοπρεπές, ὥστε εὐκόλως πείθεται τις περὶ τῆς ἀνθηρότητος τῆς πόλεως, ἡ ὁποία ἐπεχείρησε τοιαῦτα ἔργα. Ὁ ἑλληνικὸς χαρακτήρ τῆς κατασκευῆς τοῦ προχώματος εἶναι καταφανέστατος. Διὰ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ προχώματος τούτου, ἀπ' ἐνός μὲν ἐξησφαλίζετο ἀσφαλῆς λιμὴν διὰ τὸ ἐμπόριον, ἀπ' ἐτέρου δὲ ἠμποδίζετο ἡ εἰσορῆ καὶ συσώρευσις εἰς διάφορα μέρη τῆς ἄμμου καὶ τῆς ἰλύος τοῦ ποταμοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ διάφοροι ἀναθυμιάσεις καὶ

1) Πρὸς. Albert Dumont, Mélanges d'Archéologie et d'Épigraphie, σελ. 204.

2) Περὶ τῶν σκέψεων τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς ματαιώσεως αὐτῶν, ἐν σχέσει μὲ τὴν κατασκευὴν λιμένος καὶ τὴν ἐκβάθυνσιν τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, βλέπε: Διαικαιολογία τοῦ Καπετᾶν Νικολοῦ Κεφάλαι τοῦ Ζακυνθίου 1846, ἐκδοθεῖσαν Ἑλληνιστὶ καὶ Ἰταλιστὶ.

3) Σκύλακος, 67.

ἀποσυνθέσεις, ὅπως και σήμερον παρατηροῦνται.

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν γιγαντιαίων τούτων ἔργων, τῶν ὁποίων τὰ ἔρειπια μόνον σώζονται σήμερον, πληροφοροῦμεθα ὅτι ἄποικοι Ἕλληνες εἶχον τροποποιήσει τὸν ροῦν τοῦ Ἐβρου, δίδοντες ἄλλην κατεύθυνσιν κατὰ τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ. Δικαιούμεθα δὲ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Ἐβρου, κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς λαμπρότητος τῆς Αἴνου καὶ τῆς κατὰ πολὺ νεωτέρας Τραϊανουπόλεως, δὲν εἶχον, ὅπως εἶναι σήμερον. Τὸ δὲ πρόχωμα τοῦτο τῆς Αἴνου ἀποτελεῖ μίαν ἐπὶ πλέον ἀπόδειξιν—πρᾶγμα, ἄλλως τε, καθ' ἑκάστην ἐπιβεβαιούμενον ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογίας—τῆς καλαισθησίας καὶ δραστηριότητος καὶ τῆς ἀπαιτουμένης φρονήσεως διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δυσκολωτέρων, ἀλλὰ χρησίμων καὶ ὠφελίμων ἔργων¹.

* *

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἡ Αἴνος ἦτο πρωτεύουσα τῆς Ῥοδόπης τοῦ θέματος τῆς Εὐθρόπης² καὶ ἔδρα ἐπισκοπῆς ἀπὸ τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886-912), ἡ Αἴνος ἦτο ἔδρα Μητροπολίτου, κατέχουσα τὴν 63ην θέσιν τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου³.

Μολονότι παράλιος ἡ Αἴνος δὲν διέφυγε τὰς περὶ τὸ τέλος τοῦ IV αἰῶνος ἐπιδρομὰς τῶν Οὐνῶν, οὔτε τὰς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ (527-565) ἐπιδρομὰς τῶν Σλαύων. Ἀλλὰ διὰ τῶν περιλάμπρων νικῶν τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ: Γερμανικοῦ, Βελισσαρίου καὶ Ναρσῆ, πρὸ πάντων δὲ διὰ τῶν μεγάλων ὀχυρωματικῶν ἔργων αὐτοῦ⁴, ἡσφαλίσθη ἡ Θράκη ἀπὸ τῶν βαρβάρων τού-

1. Πρβλ. Albert Dumont, in loc. cit. σελ. 201-205.

2. Ἱεροκλέους Συνέκδημος, 631. «Ἐπαρχία Ῥοδόπης, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ἑπτὰ: Αἴνος, Μαξιμιανούπολις, Τραϊανούπολις, Μαρώνεια, Τόπηρος νῦν Ρούσιον, Νικόπολις, Κερσεόφυργος».

3) Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ, Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων. Τόμ. Β, σελ. 474, 475.

4) Προκοπίου, Περὶ Κτισμάτων, IV. 11.

των ἐπιδρομῶν, συνεπῶς δὲ καὶ ἡ Αἴνος.

Ἡ Αἴνος περιεβάλλετο ἀπὸ ἀρχαιότερων χρόνων δι' ὀχυρῶν τειχῶν. Ταῦτα ἀνακαινίσας καὶ συμπληρώσας ὁ Ἰουστινιανὸς κατέστησεν αὐτὴν ἀπόρθητον, ἰδίως δὲ ἀπὸ θαλάσσης⁵.

Οὐ μακρὰν τῆς Αἴνου, παρὰ τὸν Ἐβρον, ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς ἐνίκησε κατὰ κράτος τὴν 29 Ἀπριλίου 1091 τοὺς εἰσβαλόντας εἰς τὴν Θράκην Σκύθας⁶. Εἰς

5) Σήμερον ἡ πόλις Αἴνος ἀπέχει ἡμίσειαν ὥραν καὶ πλέον ἀπὸ τῆς παραλίας. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὁμως καὶ κατὰ τὸν μεσαίωνα ἡ θάλασσα ἐφθανε μέχρι τῶν ἐξωτερικῶν φρουρίων. Οἱ παλαιότεροι τῶν κατοίκων τῆς Αἴνου ἐνθυμοῦνται ὅτι τὰ πλοῖα προσωρμίζοντο παρὰ τὸ ἐξωτερικὸν φρούριον, παρὰ τὴν θέσιν «Τσουκαλαριά», ὅπου ἀκόμη σώζονται διάφοροι κρῖκοι, εἰς τοὺς ὁποίους προσέδενον τὰ πλοῖα. Αἰτία τοῦ γεωλογικοῦ τούτου φαινομένου εἶναι τὸ Δέλτα τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, τὸ ὁποῖον διὰ συγχῶν προσχώσεων ἐπλήρωσε κόλπον βαθύως εἰσχωροῦντα εἰς τὴν ξηράν, τοῦ ὁποῦ λείψανον εἶναι ἡ ἀβαθὴς λίμνη Στεντορίς, νῦν (Γιτάλα) 10 χιλιομέτρα περίπου μακρὰν τῆς θάλασσης. Τοιαῦτη δὲ εἶναι ἡ δύναμις καὶ ἡ ἔκτασις τῶν παρατηρουμένων προσχώσεων τοῦ ποταμοῦ, ὥστε, κατὰ τοὺς γεωλόγους, ἐπειδὴ ἡ μεταξὺ τῆς Αἴνου καὶ Σαμοθράκης θάλασσα δὲν ἔχει σημαντικὸν βάθος, ἡμέραν νινὰ θά ἐνωθῆ μετὰ τῆς νήσου Σαμοθράκης. (Πρβλ. Albert Dumont, in loc. cit. σελ. 201 καὶ ἐξῆς—Κ. Μητσποῦλου, Φυσικὴ Γεωγραφία τῆς Θράκης, ἐν τῇ Θρακικῇ Ἐπετηρίδι τοῦ 1897, σελ. 258 καὶ ἐξῆς).

Μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν τὸ κεντρικὸν φρούριον ἐσώζετο σχεδὸν ἀκέραιον. Κατὰ τοὺς ἰσχυροὺς ὁμως καὶ ἐπανειλημμένους σεισμοὺς κατὰ μῆνα Αὐγούστου τοῦ 1912, οἱ ὁποῖοι κατέστρεψαν τὰ Θρακικὰ παράλια τοῦ Ἑλλησπόντου, ὑπέστη καὶ τοῦτο μεγάλην καταστροφὴν. Τὸ θόρειον ἰδίως τμήμα καὶ τὸ μεσημβρινὸν κατέρρευσαν, καθὼς καὶ πολλὰ ἐπάλλξεις.

6) Ἄννα Κομνηνὴ VIII, 3 (Ἐκδοσις Στραζότυπος σελ. 8).

ἀνάμνησιν δὲ τῆς νίκης ταύτης ἔκτισεν ὁ Ἀλέξιος τὴν περίφημον μονὴν τῆς Θεοτόκου, τὴν ἐπιλεγομένην «Σκαλωτὴν»¹ ὡς μαρτυρεῖ ἐνεπίγραφος πλάξ, σωζομένη σήμερον ἄνωθεν τῆς μοναδικῆς πύλης.

Ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου οἱ Βουλγαροὶ ἐπολιορκήσαν τὴν Αἶνον τὸ 1265, ἵνα ἀπελευθερώσουν τὸν ἐκεῖ καταφυγόντα ἐκπτωτον Σουλτάνον τοῦ Ἰκονίου Ἀζατινὸν Β', ὅστις, συνεννοηθεὶς μετὰ τῶν Βουλγάρων, συνώμοσε κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος. Μετὰ γενναίαν ἀντίστασιν τῆς φρουρᾶς καὶ τῶν κατοίκων, ἠναγκάσθη ἡ πόλις νὰ παραδοθῆ καὶ τὸν Ἀζατινὸν νὰ ἀφήσῃ ἐλεύθερον, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως οἱ πολιορκηταὶ οὐδεμίαν προξενήσουν βλάβην εἰς τὴν πόλιν καὶ τοὺς κατοίκους. Πράγματι δέ, παραλαβόντες οἱ Βούλγαροὶ τὸν Ἀζατινὸν, ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια*.

* *

Ἡ Αἶνος ὑπέστη τὴν τύχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως τέσσαρα ἔτη ἀργότερον τὸ 1456, κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Τῆς Αἶνου ἄρχων τὴν ἐποχὴν ἐκείνην σχεδὸν ἀνεξάρτητος ἦτο ὁ ἐκ Γενούης Δό-

ρια ἢ Ντόρια, κατὰ τὸν Χαλκοκονδύλην, γόνος τῆς μεγάλης ἱστορικῆς οἰκογενείας τῶν Δόρια. Ὁ Δόρια, ἄρχων συνάμα καὶ τῆς Ἰμβρου, μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἵνα κρατήσῃ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῦ, ἠναγκάσθη νὰ καταβάλλῃ ἐτήσιον φόρον εἰς τὸν Μωάμεθ τὸν Κατακτητὴν 2.000 δουκάτων. Τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο ἀπέστειλεν ὁ Δόρια εἰς τὸν Σουλτάνον διὰ τῆς ὡραίας θυγατρὸς του, ἡ ὁποία διὰ τῶν θεληγῆτρων τῆς κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὸν Σουλτάνον, νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν πατέρα τῆς τὴν κυριαρχίαν τῆς Αἶνου, μετὰ τῶν λοιπῶν κτήσεών του, ὡς φόρου ὑποτελής.

Μετὰ τινα ὅμως χρόνον κατηγγέλη ὁ Δόρια εἰς τὸν Σουλτάνον, ὅτι διαπράττει ἀθθαιρεσίας εἰς βάρους τῶν κατοίκων καὶ ὅτι ἐπρωμήθευσεν ἄλας ἐκ τῶν παρὰ τὴν Αἶνον πλουσιῶν ἄλλων (νῦν Μουσελίμ) εἰς τοὺς ἐχθρούς του. Ὁ Σουλτάνος τότε, διὰ νὰ τιμωρήσῃ τὸν Δόρια, αὐτὸς μὲν ἐπῆλθεν κατ' αὐτοῦ διὰ ξηρᾶς, διὰ δὲ τῆς θαλάσσης ἀπέστειλε τὸν στόλον του ἐκ δέκα γαλερῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Γιουνούς βέη ἢ Γιουνίς*. Ἀλλ' ὁ Δόρια πληροφορηθεὶς τοῦτα καὶ γνωρίζων ποία τύχη τὸν ἀμένειεν κατέφυγεν εἰς τὴν ἀπέναντι Σαμοθράκην, ὁπόθεν καὶ πάλιν ἀπέστειλε τὴν θυγατέρα του μετὰ πλουσιῶν δώρων εἰς τὸν Μωάμεθ, ἵνα μεσολαβήσῃ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς τῆς. Ὁ Σουλτάνος καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν συγκατετέθη νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸν Δόρια, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ προσέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἀπολογία. Ὁ Δόρια ἔσπευσε νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὴν διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου. Ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἐπιτεθεὶς μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν κατὰ τῆς συνοδευούσης αὐτὸν Τουρκικῆς φρουρᾶς, αὐτοὺς μὲν ἐφόνευσε, αὐτὸς δὲ κατώρθωσε νὰ καταφύγῃ εἰς χριστιανικὴν χώραν καὶ οὕτως ἐσώθη ἀπὸ βεβαίου θανάτου.

Ἐλάχιστον μετὰ τὸ ἐπίσῳδιον τοῦτο οἱ

1) Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ἐσώζετο μέχρι πρὸ 40 περίπου ἐτῶν σταυρὸς βρειχάλκινος, μήκους τριῶν ὀγδόνων τοῦ πήχεως, τὸν ὁποῖον περιέγραψε ὁ Β. Μυστακίδης ἐν τῇ Ἐφημερίδι «Νεολόγος» τὸ 1882, ἀριθ. 3.931.— (Πρβλ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμίδης: Συμπληρώματα τῆς Δυμιοντείου Συλλογῆς καὶ Θρακικῶν Ἀρχαιοτήτων, ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τῆς Θρακικῆς Ἀδελφότητος, τοῦ 1897, σελ. 9 καὶ ἐξῆς), Ὁ σταυρὸς ἐστὶς ἦταν δῶρον Μανουήλ τοῦ Κομνηνοῦ (1143-1180), ὡς ἀναφέρει ἡ ἐπιγραφή. Δυστυχῶς τοῦ ἱστορικοῦ τοῦτου κειμηλίου ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἀγνοεῖται ἡ τύχη.

2) Γεωργίου Παχυμέρη, III, 27 καὶ ἐξῆς. Βλέπε πλείωτερα ἡμέτερον πραγματεῖαν: Ὁ Σουλτάνος τοῦ Ἰκονίου Ἀζατινός καὶ ἡ πολιορκία τῆς Αἶνου ὑπὸ τῶν Βουλγάρων τὸ 1265, εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Θρακικοῦ λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ θησαυροῦ τόμ. Β, 1935—1936, σελ. 47 καὶ ἐξῆς.

3) Οἱ ἡμέτεροι καλοῦσιν αὐτὸν Ἰωνούζην πασᾶν, ὁ δὲ Δούκας ὀνομάζει αὐτὸν Γενούζην.

Τούρκοι κατέλαβον τὴν Αἶνον τὴν 24ην Ἰανουαρίου 1456¹.

Τὸ 1558, ὁ Ἐνετὸς ναύαρχος Νικολὸς Κανάλε, γενικὸς Καπιτάνος Εὐβοίας, ἐπιδραμιὼν μετὰ 28 πλοίων κατὰ τῶν Μακεδονικῶν καὶ Θρακικῶν παραλίων, κατέλαβε τὴν Λήμνον, Ἰμβρον καὶ Αἶνον. Ἡ Αἶνος ἦτο ἀκόμη πλουσία καὶ ἀκμαία, πολυλάκις δὲ ὑπέστη πειρατικὰς ἐπιδρομὰς. Οἱ Ἐνετοὶ κυριεύσαντες τὴν πόλιν, ἀφοῦ κατέστρεψαν τὰ φρούρια αὐτῆς, κατέσφαξαν τοὺς κατοίκους, μὴ φεισθέντες οὐδ' αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν. Φοβηθέντες ὁμοῦ τὴν ἀφίξιν τῶν Τούρκων ἔθεσαν πῦρ καὶ κατέκαυσαν τὴν πόλιν. Ἀναχωροῦντες δέ, ἀπήγαγον εἰς Εὐβοίαν περὶ τὰς 2.000 αἰχμαλώτους.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην, ἡ πόλις ἀπώκισθη ἐκ νέου ὑπὸ Ἑλλήνων, χάρις δὲ εἰς τὴν γεωγραφικὴν τῆς θέσιν καὶ τὴν δραστηριότητα τῶν κατοίκων καὶ τὴν οἰκονομικὴν εὐεξίαν ἀπέβη ὁ ἐξαγωγικὸς λιμὴν ὀλοκλήρου τῆς Θράκης καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας μέχρι τῆς Φιλιππουπόλεως, ἣτις ποταμοπλοικῶς συνεικονῶνε μετὰ τῆς Αἶνου². Μέχρι πρὸ 100 περίπου

1) Ὁ Ἱστορικὸς Δούκας, δι' ὀλίγων ἀναφέρει τὰ κατὰ τὸν Δόρικ. Ἄλλ' οἱ Τούρκοι καὶ Ἐνετοὶ συγγραφεῖς ἐν ἐκτάσει ἀναφέρουν τὰ κατ' αὐτόν. Πλείοτερον βλέπε: Hamper, Ἱστορία τῆς Ὀθωμανικῆς ἀδιοκρατορίας, γαλλικὴ μετάφρασις ὑπὸ Hellert, τόμ. Γ', σελ. 29 καὶ ἐξῆς.

2) Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ἀρκεταὶ σχεδία ἀνέπλεον μέχρι τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ Φιλιππουπόλεως μεταφέρουσι διάφορα ἐμπορεύματα. Ἐπίσης καὶ ποταμοπλοικὴ ἐταιρεία ἐβρόθη κατὰ τὸ 1867 πρὸς ἐκμετάλλευσιν τοῦ ποταμοῦ. Ἄλλ' ἔνεκα τῶν μεγάλων προσχώσεων τοῦ ποταμοῦ μετὰ τινα ταξείδια ἢ ἐπιχειρήσεις ἐναυγῆτος, τὰ δὲ ποταμόπλοια ἀνασυρθέντα εἰς τὴν ξηρὰν κατεστράφησαν οὐν τῷ χρόνῳ. Ἀκόμη σώζονται οἱ σκελετοὶ αὐτῶν παρὰ τὸ τελωνεῖον τῆς πόλεως. Ἐπὶ πλέον καὶ ἡ Ἐταιρεία τῶν Ἀνατολικῶν Σιδηροδρόμων ἐκ συναγωνισμοῦ καὶ πρὸς ἀεὶ τὰ μικρὰ ἱστιοφόρα, ὅταν ἐ-

ἐτῶν διειρήρει ἐμπορικὸν στόλον ἐκ 300 καὶ πλέον ἱστιοφόρων μικρῶν καὶ μεγάλων, τὰ ὅποια ἐταξίδευον μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Συρίας καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ὁ λιμὴν αὐτῆς κατεχώσθη ὑπὸ τῆς ἐλύος τοῦ Ἐβρου καὶ ἀπέβη ἀπρόσιτος εἰς τὴν ναυτιλίαν. Ἀφ' ἑτέρου ἡ κατασκευὴ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Δεδεαγάτς (νῦν Ἀλεξανδρούπολιν) κατὰ τὸ 1876 καὶ ἡ συρροὴ πολλῶν Αἰνιτῶν εἰς τὴν νέαν ταύτην πόλιν συνετέλεσεν εἰς τὸν μαρσαμὸν τῆς πόλεως ταύτης, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Τουρκοκρατίας δὲν ὑπερέβαινον τὰς 2—2.500. Διειρηθῆναι μόνον μικρὸν ἐμπόριον δημοπρατικῶν, ἀλιπιάστων ἰχθύων, τῶν ὁποίων γνωστότατοι εἶναι οἱ περιφρημοὶ λυκουρίνοι (καπνιστὰ Αἰνίτικα), αὐγοταράχου καὶ ἀγγειοπλαστικῆς, τῆς ὁποίας οἱ πίθοι ἦσαν περιζήτητοι ἀνὰ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος διὰ τὴν ἀποθήκευσιν ἐλαίου καὶ ἐλαιῶν.

Τὰ ἀρχαιότερα αὐτῆς νομίσματα ἀνέρχονται εἰς τὰ 450 π.Χ. Εἶναι δὲ ταῦτα ἀργυρὰ τετράδραγμα μικρὰ καὶ μεγάλα φέροντα ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς κεφαλὴν Ἐρμοῦ, ἐν κατατομῇ (en profil), φέρουσαν πέτασον, ἀκριβῶς ἐφαρμοζόμενον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης τετραγώνου ἐγκοίλου μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: ΑΙΝΙΟΝ περὶ κρηόκειον.

Ἄλλα τῆς αὐτῆς τῆς ἐποχῆς φέρουν ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὸν Ἐρμῆν, ὡς ἀνωτέρω ἢ ἐπὶ πλέον ἐπὶ τοῦ πετάσου τὴν ἐπιγραφὴν: ΑΙΝΙ ἢ τούρον ἐπὶ στάχους μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΑΙΝ, καὶ τράγον ἰστάμενον, καὶ σύμβολα ποικίλα, ὡς: ἀστράγαλον, μνηίσκον καὶ φύλλον κισσοῦ, Ἐρμῆν ἐπὶ θρόνου, δίστομον πέλεκυν, κρηύ-

γένετο ἀνάγκη ἐπισκευῆς τῆς μεγάλης σιδηροδρομικῆς γαφύρας τοῦ Ἐργίνου ποταμοῦ, κατεσκευάσεν αὐτὴν τόσον χαμηλὴν, ὥστε νὰ εἶναι ἀδύνατος ἢ ὑπ' αὐτὴν διέλευσις καὶ τῶν μικροτέρων ἀκόμη ἱστιοφόρων. Ἐκτοτε ἡ ποταμοπλοία ἔπαυσε λειτουργοῦσα καὶ ἡ πολυτάραχος Λιμὸν-Ἰσκελεσῆ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐνεκρῶθη τελείως.

κειον, κεφαλήν ζώου, μυϊάν, ἀμφορέα, καρκίνον, προσωπεῖον Σειλινού κ.τ.λ. Ἄλλα φέρουν τὸ ὄνομα: ΑΝΤΙΑΔΑΣ, (ἀρχον τῆς πόλεως), καὶ σύμβολα μορφῆν τοῦ Πανός γυνῆν. Σώζονται ἐπίσης χρυσᾶ νομίσματα, κοπέντα κατὰ τὰ ἔτη 400-350 π.Χ. φέροντα τὴν κεφαλὴν Ἑρμοῦ ἐν κατατομῇ, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης πλευρᾶς, τὴν ἐπιγραφὴν: ΑΙΝΙΟΝ καὶ Ἑρμῆν, ἱστάμενον ἐπὶ θρόνου. Τῆς αὐτῆς ἐποχῆς σώζονται ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ νομίσματα, σχεδὸν φέροντα τὰς αὐτὰς ἐπιγραφὰς καὶ σύμβολα, ὅπως ἀνωτέρω.

Ἀπὸ τοῦ 350 π.Χ. καὶ ἐντεῦθεν ἔπαυσε νὰ ἐκδίδῃ νομίσματα ἀργυρᾶ, τοῦλάχιστον ὑπὸ τὸ ἴδιον ὄνομα. Ἐκόπησαν ὁμοῦς ἐν Αἴνῳ νομίσματα ἐπ' ὀνόματι τοῦ Λυσιμάχου βασιλέως τῆς Θράκης (323-281) π.Χ. Ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ κατὰ τὴν περὶ τὸ 190 π.Χ. ἀπελευθέρωσίν της ἔκοψεν πάλιν νομίσματα ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον.

Τινὰ τῶν νομισμάτων, τὰ ὅποια φέρουν τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἑρμοῦ κατ' ἐνώπιον (en face), εἶναι τελειότατα καλλιτεχνήματα. Κατὰ τοὺς νομισματολόγους, τὰ φέροντα τὸν Ἑρμῆν ἱστάμενον ἐπὶ θρόνου χρυσᾶ αὐτῆς νομίσματα ὁμοιάζουν τὴν ὑπὸ τοῦ Πausanίου περιγραφὴν τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Ἀμύκλαις καὶ Θόρνακι τῆς Λακωνίας, (Pausanίου, Λακωνικά III, 10, 8), πιθανῶς δὲ ὑπῆρξεν ἐν Αἴνῳ, ὁμοίον τι ἀγαλμα λατρείας. (Head—Σβορώνου, Ἱστορία τῶν νομισμάτων, Τόμ. Β, σελ. 313—316).

Ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γλυπτῶν μνημείων, τὰ ὅποια εἶδε καὶ πε-

ριέγραψεν ὁ Albert Dumont, ἑταῖρος καὶ ἔπειτα Διευθυντῆς τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, περιηγηθεὶς τὴν Θράκην κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1869¹, ἐλάχιστα σώζονται σήμερον. Ἀναφέρομεν ἓνα μόνον γλυπτὸν μνημεῖον ἐντετειχισμένον ἄλλοτε ἐπὶ τῆς βορείας πλευρᾶς τοῦ φρουρίου, τὸ ὁποῖον ὡς πολὺ ὑψηλὰ εὐρισκόμενον διέφυγε τὴν καταστροφὴν². Εἶναι καλῆς τέχνης καὶ ἀπεικονίζει νεκρικὸν δεῖπνον, παράστασιν εἰθισμένην κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἐν Θράκῃ ἐκ τῶν ἐπιτυμβίων στηλῶν.

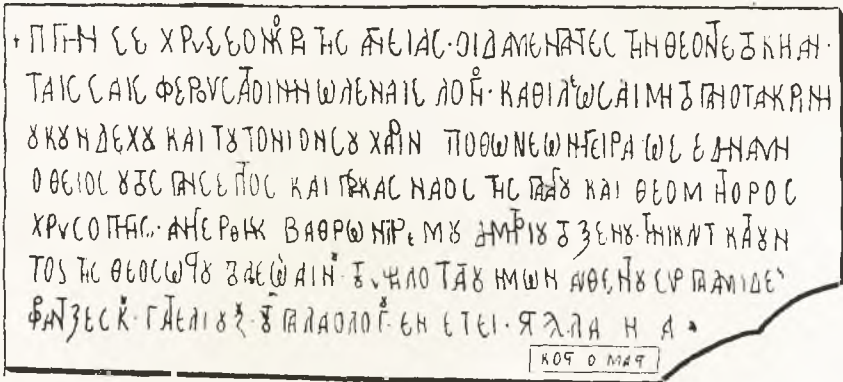
* *

Σπουδαιότατῃ διὰ τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῆς πόλεως Αἴνου εἶναι ἐνεπίγραφός τις μαρμάρινος πλάξ ἐντετοιχισμένη ἐπὶ τῆς βορείας πλευρᾶς τοῦ σωζομένου περικαλλοῦς ναοῦ τῆς Παναγίας, τῆς ἐπονομαζομένης «Χρυσοπηγῆς», κειμένου ἐντὸς τοῦ φρουρίου.

Τὸ μήκος αὐτῆς εἶναι 1 μ. 11 τὸ δὲ πλάτος 0,48 μ. ἔχει δὲ κατὰ πιστὸν ἀντίγραφον ὡς ἐξῆς:

1) Rapport sur un voyage en Thrace, 1871—Archives de Missions scientifiques et littéraires, σειρά τρίτη, Τόμ. VI σελ. 417—515. Inscriptions et monuments figurés de Thrace 1876, ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ.—Mélanges d'Archéologie et d'Epigraphie ὑπὸ Th. Homolle, 1892 σελ. 186—287 καὶ 307—581.

2) Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἐσώζετο μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, ὅποτε οἱ Τούρκοι μετεκόμισαν αὐτὸ εἰς Κων/πολιν.

Ἦτοι :

Πηγὴν σε χρύσειον, κόρη τῆς ἀγνεΐας, οἶδαμεν πάντες τὴν Θεὸν τετοκυΐαν. Ταῖς σαῖς φέρουσα τοῖνυν ὀλένας Λόγον καθιλέωσαί μοι τὸ πᾶν ὅταν κρίνη. Οὐκοῦν δέχου καὶ τούτου ὄν σου χάριν πόθῳ νεὼν ἡγεῖρα ὡς ἡδυνάμη.

Ἔπειτα :

Ὁ θεὸς οὗτος ἀνσπετος καὶ περικαλλῆς ναὸς τῆς πανάγου καὶ Θεομήτορος Χρυσοπηγῆς ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων παρ' ἐμοῦ Δημητρίου τοῦ Ξένου, τηλικαῦτα κρατοῦντος τῆς θεοσώστου πόλεως Αἴνου τοῦ ὑψηλοτάτου ἡμῶν αὐθέντου, σὺρ Παλαμίδεος Φραντζέσκου Γατελιούζου τοῦ Παλαιολόγου, ἐν ἔτει 6931, Ἰνδικτῶνος α'.

Κωστῆς ὁ μάστορις

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ ναὸς ἡγέρθη ἐκ θεμελίων πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου, τῆς ἐπονομαζομένης Χρυσοπηγῆς, ὑπὸ τοῦ Δημητρίου τοῦ Ξένου, ἡ δὲ ἐπιγραφή ἐχαράχθη τὴν πρώτην ἰνδικτιῶνος τοῦ ἔτους 6931 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἦτοι τὸ 1422—1423 ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος, πιθανῶς τῆς οἰκοδομῆς, Κωστή τοῦ μάστορι, ὡς υπογράφεται, ἐπὶ ἀρχοντῆ τῆς πόλεως Παλαμήδους Φραντζέσκου Γατελιούζου ¹, (1409—1455).

1) Ὁ Παλαμήδης οὗτος ἦτο ἡγεμὼν τῆς Αἴνου, Ἰμβρου καὶ Σαμοθράκης, κτήγετο δὲ ἐκ τοῦ ἐκ Γενούης οἴκου τῶν Κατελούζων (Cateluzzi), ἐκ τοῦ κλάδου τοῦ Νικολάου ἡ θείου τοῦ Ἰωάννου Κατελούζου, ἡ-

τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην πρῶτον ἀντέγραψεν ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρυσανθος, ἐπισκεφθεὶς τὴν Αἶνον κατὰ μῆνα Μάρτιον τοῦ 1716 καὶ κατεχώρησεν αὐτὴν ἰδιοχείρως ἐν τινι σελίδι τοῦ 441ου κώδικος τῆς ἐν τῷ Μετοχίῳ τοῦ Παναγίου Ταφου Βιβλιοθήκης, πρὸ τεσσαρακονταετίας δὲ περίπου ὁ ἀείδημος Α. Παπαδόπουλος Κεραμεύς, ὡς συμπλήρωσιν τῆς Δυμοντείου συλλογῆς. (Πρβλ. Θρακικὴν ἐπετηρίδα τοῦ 1897, σελ. 11 καὶ ἐξῆς).

γεμῶνος τῆς Λέσβου, ὅστις ἐπωφελοῦμενος τὸν μεταξὺ Βενετίας καὶ Γενούης ἐκραγέστα πενταετῆ πόλεμον (1376—1381) κατέλαβε τὴν Αἶνον καὶ ἐγένετο ἰσχυρῆς ἀνεξαρτήτου ἡγεμονίας, ἐπεκταθῆσας σὺν τῷ χρόνῳ ἐπὶ τῆς Ἰμβρου καὶ Σαμοθράκης.

Πολυτίμους πληροφορίας περὶ Παλαμήδους κατέλιπον ἡμῖν Κυριακὸς ὁ ἐξ Ἀγκῶνος, ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν ἐν Αἴνῳ κατὰ τὸ εἰς Ἀνατολὴν ταξείδιόν του. Περὶ τὸ 1446 ἐγένετο φόρος ὑποτελῆς εἰς τοὺς Τούρκους, περὶ δὲ τὸ 1455 κατελύθη τὸ κράτος αὐτοῦ ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β'. Οἱ νόθοι υἱοὶ του, Νικόλαος καὶ Δουκῆνος ὠδηγήθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακὰς, ὅπου, ἵνα ἀπαλλαγῶσιν τῶν βασάνων, ἀπηρνῆθησαν τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ ἠσπάσθησαν τὸν Μωαμεθανισμόν. Μετ' ὀλίγον δὲ μὴς ἐπεβίασε τοῦ Μεχμέτ πασᾶ, τοῦ κατακτητοῦ τῆς Λέσβου, ἐρρίφθησαν καὶ πάλιν εἰς τὰς φυλακὰς, ἀπαγχονισθέντες μετὰ τινὰς ἡμέρας.

ΑΙΝΥΡΑ (τά) ἢ ΑΙΝΥΡΩΝ (χώρος).— Τοποθεσία τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Θάσου ἀπέναντι τῆς Σαμοθράκης (περιφέρεια Θεολόγου παρὰ τὸ Βλαχόν καὶ Παλαιοχώρι). Ἐνταῦθα, μεταξύ τοῦ Αἰνύρων χώρου καὶ τοῦ χώρου τῶν Κοινύρων (βλ. λέξ.) ἔκειντο τὰ παλαιὰ χρυσοφόρα μεταλλεῖα, τὰ ὅποια οἱ Φοίνικες, καταλαβόντες τὴν νῆσον, πρῶτοι ἀνεκάλυψαν καὶ ἐξεμεταλλεύθησαν.

Ὁ Ἡρόδοτος, ἐπισκεφθεὶς ταῦτα, λέγει (VI, 47) : «Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς τὰ μέταλλα ταῦτα καὶ μακρῶ ἦν αὐτῷ θαυμασιώτατα τὰ οἱ Φοίνικες ἀνεύρον οἱ μετὰ Θάσου κτίσαντες τὴν νῆσον ταύτην. . . Τὰ δὲ μέταλλα τὰ Φοινικικά ταῦτά ἐστι τῆς Θάσου μεταξύ Αἰνύρων τε χώρου καλυμμένου καὶ Κοινύρων, ἀντίον δὲ Σαμοθρητικῆς, ὅρος μέγα ἀνεστραμμένον ἐν τῇ ζήτησει».

ΑΙΟΛΕΙΟΝ.— Ἀρχαία πόλις τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Τὸ ἐθνικὸν κατὰ Στεφ. τὸν Βυζάντιον Αἰόλειος καὶ Αἰολήτιος, ἀλλ' ἄγνωστον πότε ἰδρῦθη, ὑπὸ τίνος καὶ ποῦ ἔκειτο ἀκριβῶς. (Πλὴν τοῦ Αἰολίου τούτου ὑπῆρχε καὶ ἄλλη ὁμώνυμος πόλις ἐν τῇ Χαλκιδικῇ).

Εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν Ἑλληνοταμιῶν οἱ κάτοικοι αὐτῆς φέρονται ὑπὸ τὸ ὄνομα : Αἰολῖται, ἀνήκον δὲ εἰς τὴν τάξιν τῶν πόλεων ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι μόναι τῶν καθώριζον τὸ ποσὸν τοῦ καταβλητέου φόρου.

Κατὰ τινες νομισματολόγους ἐκόπησαν εἰς τὸ Αἰόλιον ἀργυρὰ καὶ χαλκὰ νομίσματα κατὰ τὸν τρίτον π.Χ. αἰῶνα. Κατ' ἄλλους ταῦτα ἐκόπησαν εἰς τὴν Μέθυμον τῆς Λέσβου. Παριστάνουν δὲ ἔμπροσθεν μὲν κεφαλὴν τῆς Ἀθηναῆς ἢ τῆς Ἥρας, ὅπισθεν δὲ φέρουν τὴν ἐπιγραφὴν ΑΙΟΛΕ μετὰ κεραυνοῦ καὶ σταφυλῆς ἢ κηρυκείου. (Head—Σβορώνου, Ἱστορία τῶν νομισμάτων, Τόμ. Β, σ. 65).

ΑΙΡΑΙ.— Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου : «Ἔστι καὶ παρὰ Ἑλλησπόντῳ, ἧς τὸ ἐθνικὸν Αἰράτης παρὰ τῷ Ἀνδροτίωνι ἐν

ἔκτῃ Ἀτθίδος»¹. Ἄγνωστον ὅμως, ποῦ ἀκριβῶς κειμένη. Ἀναφέρεται ἐπίσης εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν Ἑλληνοταμιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων καταφαίνεται ὅτι μετείχε τῆς ναυτικῆς συμμαχίας τῶν Ἀθηναίων, καταβάλλουσα τὸν «Θράκιον» λεγόμενον φόρον.

ΑΙΣΥΜΗ.— Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Θράκης, γνωστὴ ἤδη ἀπὸ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων. Ἦτο δὲ ἀποικία Θασίων καὶ ἔκειτο ἀνατολικῶς τῆς Ἀμφιπόλεως ἐν τῇ χώρῳ τῶν Ἠδωνῶν, ἀρχαίον Θρακικοῦ λαοῦ, κατοικοῦντος μεταξὺ τῶν ποταμῶν Στρυμόνος καὶ Νέστου, εἰς βόρ. πλάτ. 41°, 45' καὶ ἀνατ. μῆκ. 50°, 50' κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (III, 12, 7).

Κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ἡ Αἰσύμη ἦτο σύμμαχος τῶν Τρώων, συνδεομένη μετὰ τοῦ Πριάμου διὰ συγγενικῶν δεσμῶν, καθ' ὅσον ὁ Πριάμος πλὴν τῆς Ἐκάβης ἔλαβε σύζυγον τὴν ὠραίαν Καστιάνειραν, τῆς ὁποίας ὁ ἀνδρεῖος υἱὸς Γεργυθίον ἐφρονεῦθη κατὰ τινὰ συμπλοκὴν ὑπὸ τοῦ Τεύκρου, ἀδελφοῦ τοῦ Αἴαντος :

Ὁ δ' ἀμύμονα Γεργυθίονα
υἱὸν ἐὼν Πριάμοιο, κατὰ στήθος βάλεν ἰῶ·
τὸν ῥ' ἐξ Αἰσύμηθεν ὀπιουμένη τέκε μήτηρ
καλὴ Καστιάνειρα, δέμας εἰκυῖα θεῆσιν.
(Ἰλιάδος, VIII, 302)

* * *

Οἱ μετὰ τὸ Ὅμηρον συγγραφεῖς ὀνομάζουσιν αὐτὴν Οἰσύμην, κατὰ τινὰς δὲ ἔκαλεῖτο καὶ Ἡμαθία. Ὁ Σκύμνος (656) λέγει περὶ αὐτῆς : «Μετ' Ἀμφίπολιν δ' ἡ πρότερον Οἰσύμη πόλις | Θασίων γενομένη μετὰ δὲ ταῦτα Μακεδόνων, | ἀπὸ τῆς Μακέσσης, Ἡμαθία τε λεγομένη».

Ἐπίσης Οἰσύμην ὀνομάζουσιν ὁ Σκύλαξ (67), ὁ Ἀρποκρατίων (ἐν λέξει), Στέφανος ὁ Βυζάντιος. Τὸ ἐθνικὸν Οἰσιμαῖος.

* * *

1) Πλὴν τῆς Θρακικῆς πόλεως Αἰραί, ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ ἰδίου συγγραφέως δύο ἄλλαι διώνυμοι πόλεις : Μία ἐν Μακεδονίᾳ, τῆς ὁποίας ὁ κάτοικος ἔκαλεῖτο Αἰραῖος, καὶ ἄλλη ἐν Ἰωνίᾳ, τῆς ὁποίας ὁ κάτοικος ἔκαλεῖτο Αἰρεῦς.

Ποῦ ἔκειτο ἀκριβῶς δὲν γνωρίζομεν, μεγάλη δὲ διχογνωμία πλάσσει μεταξύ τῶν συγγραφέων. Κατὰ τὸν Μελέτιον (Γεωγρ. Τόμ. Β', σελ. 455, ἔκδ. Ἀνθ. Γαζή), ἔκειτο παρὰ τὴν Καβάλλαν: «Οἰσύμη, ἣτις ἐλέγετο καὶ Ἐμαθία, οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ζισάκτου (γράφει Ζυγάκτου) ποταμοῦ. Λέγουσι τινες ὅτι εἶναι ἡ Καβάλλα, ἀλλ' ἴσως ἡ Οἰσύμη εἶναι τὸ ἄνω τῆς Καβάλλας κρημνισμένον κάστρον».

Κατ' ἄλλους ἔκειτο παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος, ὅπου ἡ ἀρχαία Ἡϊών, τὸ ἐπίνειον τῆς Ἀμφιπόλεως. Ὁ Δρούσεν εἰς τὸν γεωγραφικὸν Ἀτλαντα αὐτοῦ (Aigemeiner Historischer Handatlas, 1885) τοποθετεῖ αὐτὴν μεταξύ Ἀπολλωνίας καὶ Καβάλλας.

Κατ' ἄλλους πάλιν, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν ἐκτίσθη ἡ μεσαιωνικὴ πόλις Ἀνακτορούπολις. Ὁ Καντακουζηνὸς (IV, 47) θεωρεῖ τὴν Ἀνακτορούπολιν ὡς τὴν ἀρχαίαν Ἡϊόνα: «... τῆς Ἡϊόνος παραλίου, ἣ νῦν Ἀνακτορούπολις, καλεῖται».

Κατὰ τὸν Tafel (De Via Egnatia, 11, σελ. 16) ἡ Ἀνακτορούπολις, καθὼς καὶ ἡ ἀναφερομένη Ἀλεκτρούπολις ἢ Ἀλεκτρούπολις, εἶναι ὀνόματα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πόλεως. Ὁ Σταυρὸς Μερτζίδης (Οἱ Φίλιπποι, σελ. 61) διαστέλλει τὴν Ἀνακτορούπολιν ἀπὸ τῆς Ἀλεκτρουπόλεως ἢ Ἀλεκτροπόλεως, τοποθετῶν ἐπὶ τῆς Ἐλευθερουπόλεως τὴν πόλιν Δάτον. Κατὰ τὴν Notitia Episcopatum ἔκδ. Parthey) ἐν τῇ θέσει τῆς Ἡϊόνος ὑπῆρχε κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἡ Καισαρούπολις, ἡ ὁποία ἀναφέρεται μετὰ τῆς Χριστουπόλεως, Σμολένων καὶ Ἀλεκτρουπόλεως, ὡς ἔδρα ἐπισκόπων ὑπαγομένων εἰς τὴν μητρόπολιν τῶν Φιλίππων. (Πρβλ. Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. Ε', σελ. 483). Ὁ Κεραμεὺς ταυτίζει τὴν Ἀλεκτρούπολιν μὲ τὴν Ἀλιστράτην. Ἐκ τῆς ποικιλίας ταύτης τῶν διαφόρων τούτων γνωμῶν, καταφαίνεται τὸ δύσκολον τοῦ καθορισμοῦ τῆς τοποθεσίας αὐτῆς (Πρβλ. Μ. Δήμιτσα, Ἀρχ. Γεωγρ. τῆς Μακεδονίας σελ. 542).

Κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην ἔκειτο, ὅπου ἡ σημερινὴ κομόπολις «Λεφθεραί»,

ἡ Ἐλευθερούπολις τῶν Βυζαντινῶν, ὅπου κατὰ τὸν Leake (in loc. cit. Τόμ. Γ', σελ. 179) σώζονται λείψανα ἀρχαίας πόλεως, ἢ προτιμότερον κατὰ τὸν Müller (Σχόλια εἰς Πτολεμαῖον, Τόμ. Α' σελ. 496. Ἐκδ. Didot) ὅπου ὁ λιμὴν: «Τισάρη Δατηνῶν ἐπίνειον» παρὰ τὸ ἀκρωτήριον, τὸ ὁποῖον κλείει πρὸς νότον τὸν κόλπον καὶ σημειοῦται εἰς τοὺς Ἀγγλικούς χάρτας: Cap. Brasidas, ἦτοι ἀκρωτήριον Βρασίδα.

**

Περὶ τῆς Αἰσύμης ἢ Οἰσύμης ἐλαχίστας ἔχομεν πληροφορίας. Ἐκ τοῦ Θουκυδίδου (IV, 107) μαθητόμενον ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἑκαεῖτο Οἰσύμη καὶ ὅτι κατὰ τὸ ἔβδομον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (424 π.Χ.) ἀπεχώρησε τῶν Ἀθηνῶν, τῶν ὁποίων ἦτο σύμμαχος, καὶ προσεχώρησε μετὰ τῆς Γαληψοῦ καὶ Μυρκίνου εἰς τὸν Βρασίδαν, στρατηγὸν τῶν Λακεδαιμονίων.

Ὁ Διόδωρος Σικελιώτης (XII, 68), διηγούμενος τὴν ἄλωσιν τῆς Ἀμφιπόλεως ὑπὸ τοῦ Βρασίδα καὶ τὴν προσχώρησιν τῆς Οἰσύμης καὶ Γαληψοῦ εἰς αὐτὸν, ὀνομάζει αὐτὰς ἀξιολογώτατας. «Εὐθὺς δὲ καὶ τῶν πλουσιολόφων πόλεων πλείονας προσηγάγετο, ἐν αἷς ἦσαν ἀξιολογώταται Οἰσύμη καὶ Γαληψός, ἀμφοτέραι Θασίων ἄποικοι, καὶ Μύρκινον Ἠδωνικὸν πολισμάτιον».

Σήμερον ἐν Θράκῃ τὸ ὄνομα Αἰσύμη φέρει μικρὸν χωρίον παρὰ τὴν Ἀλεξανδρούπολιν (Δεδαγάτς), ὀνομαζόμενον ἐπὶ Τουρκοκρατίας Λογὰν-Ἰσάρ, ἀριθμοῦν περὶ τοὺς 1400 κατοίκους κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1928. Δὲν γνωρίζομεν ὅμως ποῦ βασιζομένη ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξελληνίσσεως τουρκικῶν καὶ ξενικῶν ὀνομάτων ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦτο.

ΑΚΑΜΑΣ.—Υἱὸς τοῦ Εὐσώρου, λαβὼν μέρος κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὡς σύμμαχος τῶν Τρώων ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Θρακῶν.

»ὄσσοις Ἑλλήσποντος ἀγάρρους ἐντὸς ἔεργει».

(Ἰλιάδ. Β. 444)

Τούτου τὴν μορφήν ἔλαβεν ὁ Ἄρης διὰ τὴν παροτρύνη τοῦ Τρωῶς πρὸς μάχην, ὅταν οὗτοι, φοβηθέντες ὑπεχώρησαν πρὸ τοῦ Διομήδους.

Ἐφημίζετο διὰ τὴν ὠκυποδῖαν καὶ τὴν ἀνδρείαν του, ἐφρονεῦθη δὲ ὑπὸ τοῦ Αἴαντος τοῦ Τελαμώνος, κατὰ τινα συμπλοκὴν (Ἰλιάδ. Ζ, 8).

* ΑΚΑΤΑΠΑΡΑ.— Ἀρχαία κόμη τῆς Θράκης, γνωστὴ ἔκ τινος λατινικῆς ἐπιγραφῆς. (A. Dumont in loc. cit. σ. 487) Ἔκειτο δὲ εἰς τὴν Οὐσδιχησικὴν χώραν, ἐκτεινομένην περὶ τὰ 18 μίλια Β.Α. τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ ἀποτελοῦσαν κατὰ τὸν δεῦτερον μ.Χ. αἰῶνα ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας μίαν τῶν 14 Στρατηγιῶν (Praefectura) τῆς Θράκης, (Πτολεμ. Γεωγραφ. III, 11, 5).

ΑΚΕΣΑΜΕΝΑΙ.— Ἀρχαία θρακικὴ πόλις ἐν Μακεδονίᾳ, μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου, τὴν ὁποίαν, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἔκτισεν ὁ Ἀκεσαμενός (βλ. λέξι).

ΑΚΕΣΑΜΕΝΟΣ.— Υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος πατὴρ τῆς Περιβοίας, βασιλεὺς τῶν Παιόνων καὶ ἰδρυτὴς, κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον, τῆς θρακικῆς πόλεως «Ἀκεσαμεναί».

ΑΚΙΧΩΡΙΟΣ.— Εἷς τῶν ἀρχηγῶν τῶν ὑπὸ τὸν Βρέννον ἐπιδραμόντων τὴν Θράκην Γαλατῶν, ὅστις μετὰ τὴν ἐκ τῶν Δελφῶν ὑποχώρησίν των καὶ τὴν ἐν Θράκῃ ἐγκατάστασίν των περὶ τὸ 279 π.Χ. ἐπῆλθε μετὰ τοῦ Βρέννου κατὰ τῶν Παιόνων (Παυσαν. X, 19, 7).

ΑΚΟΝΙΤΗ.— Πόλις τῶν Βυζαντινῶν χρόνων κειμένη παρὰ τὸν ἰσθμὸν τῆς χερσονήσου Καλλιπόλεως καὶ τὴν πόλιν Πολύβοτον. Ὑπήγετο δὲ εἰς τὸ θέμα τῆς Θράκης τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ περὶ τὴν Ἀκονίτην, Πολύβοτον καὶ Κισσὸν χώρα κατεστράφη τὸ 1322 κατὰ τινα ἐπιδρομὴν τῶν Τούρκων. (Πρβλ. Χάμμερ, in loc. cit. Τόμ. Α, σελ. 171).

ΑΚΟΝΤΙΣΜΑ.— Τὸ ἀκόντισμα κυρίως δὲν ἦτο πόλις, ἀλλὰ σταθμὸς (statio), κείμενος 9 περίπου μίλια Β.Α. τῆς Νεαπόλεως (Καβάλλας), ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ

(Via Ἐγνατία) παρὰ τὴν Κερματινήν, τὴν Κερματιστὴν τῶν Βυζαντινῶν, ὅπου ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν καὶ Βυζαντινῶν χρόνων ὑπῆρχε διαρκῆς φρουρὰ καὶ ἐγένετο μεταλλαγὴ τῶν ἰπῶν.

Κατὰ τὸν Ἀμμιανὸν Μαρκελλῖνον (XXVI, 4) τὸ Ἀκόντισμα ἔκειτο παρὰ τὰ σύνορα τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας ἐπὶ δυσβάτου καὶ πετρώδους ὁδοῦ. «Macedonicis jungitur (Thracia) collimitiis per artas praecipitesque vias quae cognominantur Acondisma».

Τὸ δύσβατον καὶ ἀπόκρημον τῶν μερῶν τούτων ἀναφέρουν καὶ οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς. Ὁ Νικηφόρος Γρηγορᾶς (VII 6, 1) λέγει περὶ αὐτῶν: «Τὸ περὶ τὴν Χριστούπολιν (Καβάλλαν) μακρὸν τεῖχος ἔκτισεν ἀπὸ θαλάσσης μέχρι τῆς τοῦ παρακειμένου ὄρους ἀκρωνυχίας, ὡς ἄβατον εἶναι τὸ χωρίον, καθάπερ μὴ βουλομένη τῷ βασιλεῖ τῆς τε ἐκ Μακεδονίας εἰς Θράκην ἐθέλουσι διαβαίνειν τοῖς τ' ἀπὸ Θράκης εἰς Μακεδονίαν. Καὶ ἀλλαχοῦ (XII, 11): «Ἄρας ὁ βασιλεὺς Καντακουζηνὸς ἐκ τῶν τοῦ Νέστου ποταμοῦ ἐκβολῶν, καὶ εὐδυνύμων, ἀφείς τὰ στενά τῆς Χριστούπολεως παραφυλάττοντας διὰ τῆς ἄκρας τοῦ ὄρους τὰς οἰκίας διεβίβασε δυνάμεις, μακροτέρα μὲν καὶ ἐπιπόνη διὰ τὰς δυσχωρίας τῶν τε πετρῶν καὶ φαραγγῶν... διεβίβασε δ' οὖν καὶ κατεστρατοπαιδεύσε περίπου τὰ ἰαπήλατα τῶν Φιλιππῶν».

Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα φαίνεται ὅτι τὸ Ἀκόντισμα ἦτο πόλις, καθ' ὅσον ἀναφέρει αὐτὸ ὁ Ἱεροκλῆς (Συνέκδ. 640) ὡς μίαν τῶν 32 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Ἰλλυρικῆς πρώτης Μακεδονίας, ὁ δὲ Κ. Πορφυρογέννητος, κατὰ τὸν δέκατον, ὡς μίαν τῶν πέντε πόλεων τῆς ἐπαρχίας Θράκης.

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας, κατὰ τοὺς χάρτας τοῦ Κεϊπερτ, εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀκοντίσματος, ἔκειτο τὸ χωρίον Δερβέν-κιοῖ. Ἡ δὲ πρὸς ἐξελληνισμὸν τῶν Τουρκικῶν καὶ ξενικῶν ὀνομάτων Ἐπιτροπὴ ἔδωκε τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸ γειτονικὸν χωρίον Κοσταλήξ ἢ Κότζιαξ τῆς ἐπαρχίας Καβάλλας τοῦ Νομοῦ Ροδόπης, ἀριθμοῦν περὶ τοὺς 50 κατοίκους (1928).

* ΑΚΡΑ. — Ὄνομα τῆς Ἀμφιπόλεως (βλ. λέξ.).

ΑΚΡΑΙ.—Πόλις τῆς Ἐπαρχίας Μοισίας τοῦ Θέματος τῆς Θράκης τῶν Βυζαντινῶν χρόνων.

Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδημος 637, 3), ὡς μία τῶν 15 πόλεων τῆς Ἐπαρχίας Σκυθίας, ὑπὸ ἡγεμόνα, κατὰ δὲ τὸν δέκατον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Κ. Πορφυρογεννήτου, (περὶ Θεμάτων, Β, 47) ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Μυσιάς. Ποῦ ἔκειντο ἀκριβῶς αἱ Ἄκραι, εἶναι ἄγνωστον.

Κατὰ πᾶσαν ὁμως πιθανότητα ἔκειντο ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὡς φερομένη κατὰ σειρὰν μεταξὺ τῶν παραλίων πόλεων αὐτοῦ: «Τόμη, Διουσόπολις, Ἄκραι, Κάλαις, Ἴστρος . . .»

Τινὲς τῶν νεωτέρων συγγραφέων ἠθέλησαν νὰ ταυτίσουν τὰς Ἄκρας μὲ τὴν Καλὴν — Ἄκραν. ἀκριωτέρων κείμενον πρὸς νότον τοῦ Βαλτικῆ (τῆς ἀρχαίας Διουσοπόλεως), ὅπου τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριον Κρασιά (Crapé). Ἄλλ' εἶναι δύσκολον νὰ ἀποφανθῇ τις περὶ τῆς παραδοχῆς ἢ μὴ τῆς γνώμης ταύτης, ἂν μὴ ἀνασκαφαὶ γινόμεναι ἐπὶ τόπου ἐπιβεβαιώσουν τοῦτο.

* ΑΚΥΕΣ.—Πολίχνη τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, τῆς ὁποίας ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—535) «ὀλίγα ἄλλα σαθρὰ γεγονότα, ἐπληρώσθησε». (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 6, 19).

* ΑΛΑΑΙΒΡΙΑ.—Θρακικὸν ὄνομα πόλεως, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς (Θρακικά, 1928, σελ. 342). Ὁ κάτοικος, Ἀλααιβρινός.

* ΑΛΑΑΙΒΡΙΑΗΝΗ (Ἦρα). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τῆς Ἦρας, λατρευομένης ἐν τῇ Β. Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ (Θρακικά 1934, σελ. 47).

* ΑΛΑΑΙΒΡΙΑΗΝΟΣ (ΖΕΥΣ).— Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Διός, λατρευομένου ἐν τῇ Β. Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ (Θρακικά 1934, σελ. 47).

ΑΛΑΠΤΑ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Μακεδονίας ἀναφερομένη ὑπὸ Σκύλακος τοῦ

Καρυανδέως (Περίπλους 66) κειμένη πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀκάνθου, μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς Ἀρεθούσης. Ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ (Γλωσσ. Ἰπποκρ. 422) «ὡς Θρακικὸς τόπος».

Κατὰ τινὰς ἔκειτο ὅπου τὸ σημερινὸν χωρίον Λυμπιάδα ἢ Λιβζάδα, πρὸς βορρῶν τῆς Στρατονίκης, τὸ ὅποιον ὁ Leake (Travels in north Greece Τόμ. Γ, σελ. 166), κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 331, 33) θεωρεῖ ὡς τὸν ἀρχαῖον Κάπρον λιμένα τῶν Σταγείρων. (Πρβλ. Μ. Δήμιτσα. Ἡ Μακεδονία, σελ. 611).

ΑΛΕΚΤΟΡΟΥΠΟΛΙΣ ἢ ΑΛΕΚΤΡΥΟΥΠΟΛΙΣ.—Μεσαιωνικὴ πόλις τῆς Μακεδονίας, ταθτιζομένη μὲ τὴν Ἀνακτοροῦπολιν, κτισθεῖσαν ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ἡϊόνας, ἐπινείου τῆς Ἀμφιπόλεως ἢ τῆς δημηρικῆς πόλεως Αἰσύμης. (βλ. λέξ. Αἰσύμη).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΣ.— Αὕτη ἔκειτο ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Μαίδων ἢ Μαιδάρων, ὅπως τοὺς ἀποκαλεῖ ὁ Πλούταρχος (Βίος Ἀλεξάνδρου, 9) Θρακικοῦ λαοῦ, κατοικοῦντος παρὰ τὸν Στρυμόνα καὶ τὰς μεσημβρινὰς ὄψεις τοῦ ὄρους Σκομίου καὶ Ὀρβύλου (Θουκυδ. Β, 98, Στράβ. VIII, 331, 36), ὅπου ἡ σημερινὴ περιοχὴ τοῦ Πετριτσίου Μελενίκου.

Οὗτοι αὐτόνομοι ὄντες καὶ ἀνεξάρτητοι πολλάκις παρηνόχουν τὴν Μακεδονίαν, μέχρις οὗ, καταβληθέντες ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου, ἀπέτελεσαν μέρος τοῦ Μακεδονικοῦ βασιλείου.

Κατὰ τὸν Πλούταρχον, ὅταν ὁ Φίλιππος ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Βυζαντίου, ἀφῆκεν ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸν Ἀλέξανδρον ἄγοντα τὸ δέκατον ἕκτον τῆς ἡλικίας του. Οἱ Μαῖδοι ἀναθαρρήσαντες τότε ἐκ τῆς ἀπουσίας ταύτης τοῦ Φιλίππου καὶ νομίσαντες ὅτι ἔχουν ἀπέναντί των ἄπειρον καὶ ἀνήλικον νεανίαν, ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Μακεδόνων. Ἄλλ' ἐπελθὼν κατ' αὐτῶν ὁ Ἀλέξανδρος τὸ 319, π.Χ. αὐτοὺς μὲν ἐξεδίωξε, καταλαβὼν δὲ τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν καὶ μετοικήσας ἐκεῖ μικτὸν πληθυσμὸν μετωνόμασεν αὐτὴν ἐκ τοῦ ὀνόματός του Ἀλεξανδρούπολιν.

Τὴν Ἀλεξανδρούπολιν ταύτην ἀναφέρει καὶ Στέφανος ὁ Βυζάντιος, τρίτην κατὰ σειράν. Ἄλλ' οὔτε ὁ Βυζάντιος οὔτε ὁ Πλούταρχος ἀναφέρουν τὸ προηγουμένον αὐτῆς ὄνομα. Ἄλλ' ἐκ τοῦ Λιβίου μανθάνομεν ὅτι Φίλιππος ὁ Γ', βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας (311 π.Χ.) ἐπελθὼν κατὰ τῶν Μαίδων, οἱ ὅποιοι καὶ πάλιν ἤρχισαν παρενοχλοῦντες τὴν Μακεδονίαν ἐκυρίευσεν τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν Ἰαμφορίαν. «Et urbem Jamphorinan capit arcemque Maedicae oppugnare cepit», (XXVI, 25).

Τὴν Ἰαμφορίαν ταύτην ἀναφέρει μόνον ὁ Τίτος Λίβιος, πολὺν δε πιθανὸν αὐτὴ νὰ εἶναι ἡ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου κυριευθεῖσα πρωτεύουσα τῶν Μαίδων, καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ μετονομασθεῖσα Ἀλεξανδρούπολις. Εἶναι δὲ ἡ Ἰαμφορίνα αὕτη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ νῦν χωριὸν Ἰαμπόρινα, διατηρήσαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα μὲ μικρὰν παραλλαγὴν (Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 688).

Ἡ σημερινὴ Ἀλεξανδρούπολις, πρῶην Δεδαγαίτις, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μετὰ τῆς πρωτεύουσας τῶν Μαίδων, ὀνομασθεῖσα οὕτως εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Θράκης κατὰ μῆνα Μάιον τοῦ 1920.

ΑΛΕΞΙΟΥΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς Θράκης κτισθεῖσα ὑπὸ Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118) περὶ τὴν Φιλιππούπολιν, ἐκείθεν τοῦ Ἐβρου διὰ τοὺς περὶ τὴν Φιλιππούπολιν καὶ ἐν αὐτῇ Παυλιανίτας ἢ Παυλικιανούς¹ τοὺς ἐπανελθόντας εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν.

1) Οἱ Παυλιανοὶ οὗτοι ἢ Παυλικιανοί, οἱ τελευταῖοι ἐπιζῶντες τῶν περιφύμων Μανιχαίων, τῶν Καλδινιστῶν τούτων τῆς Ἀνατολῆς, ἀπετέλουν αἵρεσιν ἀναρνεύσαν κατ' ἀρχάς εἰς τὰ Σαμόσκα τῆς Συρίας, ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντίνου Ε', τοῦ Κοπρωνύμου, περὶ τὸ 680, λαθόντες τὸ ὄνομα ἐκ τῶν δύο ἀδελφῶν Παύλου καὶ Ἰωάννου. Ἐκείθεν μετεδόθη εἰς τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὸν Πόντον ἢ αἵρεσις αὕτη, προελ-

Ἄλοκληρος τότε σχεδὸν ἡ Φιλιππούπολις, καὶ τὰ περίεξ κατωκοῦντο ὑπὸ Παυλικιανῶν. (Ἄννα Κομνηνὴ, ΧVI, 9).

Ἄλλ' αἱ ἀδιάκοποι συμφοραὶ, τὰς ὁποίας ὑπέστησαν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος καὶ ἐξῆς, ἡ μετ' αὐτῶν ἀνάμιξις ποικίλων βαρβάρων, ἡ κατ' αὐτῶν καταδρομὴ βασιλείων τινῶν τοῦ Βυζαντίου, καὶ ἡ αἰξίονσα δεισιδαιμονία καὶ ἀ-

θοῦσα ἐκ τῆς ἀναμιξεως τῶν Περσικῶν δογμάτων καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ αὕτη ἐλευθεριάζουσα κατὰ πολὺν καὶ ἐμμένουσα εἰς τὴν ἀπλευστάτην θρησκείαν τῶν πρώτων χρόνων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, προσεῖλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν μεταρρυθμιστῶν βασιλέων τοῦ Βυζαντίου, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὴν σύμπτωσιν τῶν φρονημάτων τῶν ὁπαθῶν αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι οὗτοι ἦσαν μαχιμώτατοι καὶ λαμπροὶ διοικήσαντες καὶ ἔμποροι. Τοὺς Παυλικιανούς τούτους πολλάκις ἐπεχειρήσαν οἱ Βυζαντινοὶ αυτοκράτορες νὰ μετοικήσουν εἰς Θράκην, ἡ πρώτη δὲ αὐτῶν μετοίκησις ἐγένετο ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 746 καὶ 752. Ἡ ὀριστικὴ δὲ μετοίκησις αὐτῶν ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας ἐγένετο ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Τσιμισχῆ, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Φιλιππουπόλεως, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Αἴμου. Εἰς τοὺς οὗτος ὁ Τσιμισχῆς ἀνέθεσε τὴν φρουρήσιν τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ τῆς ὑπαίθρου χώρας. Ἐκτοσε γύχαριστημένοι οἱ Παυλικιανοὶ ἔπαυσαν παρεχόντες πράγματα εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἀπ' ἐναντίας δὲ προσέφερον εἰς τὰ αυτοκρατορικὰ στρατεύματα μαχιμώτατους ἀνδρας, διὰ δὲ τοῦ ἐμπορικῶ καὶ διοργανικῶ αὐτῶν πνεύματος συντελοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ὅχι μόνον τῆς Θράκης, ἀλλὰ καὶ τῆς Μακεδονίας, καὶ τῆς Ἠπείρου, ὅπου θαυμηθῶν ἐπεξετάθησαν. Ἡ αἵρεσις αὕτη τῶν Παυλικιανῶν τίχιςτχ ἀνεπτύθη. Συνενωθέντες δὲ μετὰ τῶν πρὸ δύο αἰώνων μετοικισθέντων ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου εἰς τὰς χώρας ἐκείνων δὲ μοθηρῶν των καὶ τῶν Ἀρμενίων καὶ Ἰακωδιτῶν, ἀπέδθησαν οἱ τύραννοι τῶν λαῶν τοὺς ὁποίους εἶχον ἐντολήν νὰ προστατεύσουν. (Βλ. Παυλικιανοὶ τ. 24 Ἀρχ. Θρ. Θησ. Ἰω. Ἀναστασίου σ. 3-136).

μύθεια, συνετέλεσαν εἰς τὴν ὀλοσχερῆ αὐτῶν καταστροφὴν. Ἄλλοι προσῆλθον εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν, ἄλλοι ἠσπάσθησαν τὸν Μωαμεθανισμόν, καὶ ἐλάχιστοι διεσώθησαν κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας. Ὁ Ἀλέξιος ἐπανήγαγεν πολλοὺς ἐκ τῶν περὶ τὴν Φιλιπούπολιν οἰκούντων εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, συνῴκισεν εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσαν Ἀλεξιούπολιν, (Ἄννα Κομνηνὴ, XIV 9.—Κ. Παπαρηγοπούλου, Ἰστ. τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους, Ἐκδ. Ἐλευθερουδάκη, Τόμ. Δα σελ. 160, Δβ, σελ. 59—60 —G. Schlumberger Ἰωάννης ὁ Τσιμισκῆς, μετάφρ. Στ. Βουτυρᾶ, σελ. 209.—Δ. Κυριακοῦ, Δοκίμιον Ἐκκλησι. Ἱστορίας ἔκδ. α'. σελ. 192.—Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. VI, σελ. 63).

Ὁ Ζωναρᾶς (XVIII, σελ. 316). ἀναφέρει τὰ ἑξῆς σχετικᾶ: «Περὶ τὴν Φιλιπούπολιν, ὁ Ἀλέξιος σκηνευσάμενος ἐκεῖ τὸν ἑσρινόν τε καιρὸν καὶ τὸν θέρειον ἤδη δὲ καὶ πολὺ τοῦ μετοπώρου διέτριβε. Καὶ ἦν ἔργον αὐτῷ τῆς ἐκεῖσε διατριβῆς ἡ μετὰ τῶν Μανιχαίων διάλεξις, οὓς Παυλικιάνους ἡ δημώδης ὀνομάζει φωνῆ (πολὺ γάρ τοῦτο τὸ γένος ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ κατ'ὀκίσται, τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Τσιμισκῆ μεταγαγόντος ἐκ τῆς ἐφῶς αὐτὸ κᾶν ταύτῃ ἐγκατοικίσαντος), οἷς διαλεγόμενος πολλοὺς πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μετήνεγκεν».

* *

Πλὴν τοῦ ὀνόματος Ἀλεξιούπολις ἔφερε καὶ τὸν ὄνομα Νεόκαστρον, τὸ ὁποῖον, ὡς ἀναφέρει ἡ Ἄννα Κομνηνὴ, φαίνεται ὅτι ἐπεκράτησεν. Ἀλλὰ ποῦ ἀκριβῶς ἔκειτο, εἶναι ἄγνωστον. Τοῦτο μόνον εἶναι γνωστόν, ὅτι ἐκτίσθη περὶ τὴν Φιλιπούπολιν, «ἀγχοῦ που Φιλιππουπόλεως καὶ πέραν τοῦ Εὐρου ποταμοῦ (γράφει Ἐβρου) ἐκεῖσε ... Ἀλεξιούπολιν τὴν πόλιν κατονομάσας ἢ καὶ Νεόκαστρον, ὃ καὶ μᾶλλον ἐπεκράτησεν».

Πότε ἀκριβῶς καὶ ὑπὸ τίνος κατεστράφη ἡ Ἀλεξιούπολις ἐπίσης εἶναι ἄγνωστον. Κατὰ τὸν δωδέκατον αἰῶνα, ἐπὶ Πατριάρχου Μιχαὴλ Β' (1143—1146), ἡ Ἀλεξιούπολις ἀναφέρεται ὡς ἔδρα Ἐπισκόπου.

(Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ, V, σελ. 394.—Μ. Γεδεών, Πατριαρχικοὶ Πίνακες σελ. 351).

* ΑΛΚΑΙΟΣ ὁ ΑΙΝΙΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Ἡραίου ἐξ Αἴνου τῆς Θράκης, ὅστις διὰ τὰς πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς βασιλεῖς Ἀντίγονον καὶ Δημήτριον ὑπηρεσίας του ἐτιμήθη ὑπὸ τοῦ Δήμου τῶν Ἀθηναίων. (Ἀρχαιολ. Ἐφημ. Περιοδ. Α, 1031. Ραγκαβῆ, Antiquités Helléniques II 438).

* ΑΛΜΟΥ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, τὸ ὁποῖον ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) «χώραν περιβεβλημένον πολλὴν ἐς ὀλίγον ξυναγαγὼν σὺν τῷ ἀσφαλεῖ ἄμαχον εἶναι τοῖς πολεμίοις εἰργάσατο. Καὶ πολλαχῆ δὲ πύργον ἓνα κατὰ μόνας ἐστῶτα εὐρῶν καὶ διὰ τοῦτο εὐκαταφρόνητον τοῖς ἐπιούσιον ὄντα φρούριον ὄχυρώτατον κατεστήσατο. (Προκοπίου, περὶ Κτισμ. IV, 6, 27).

ΑΛΜΥΡΙΣ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ κείμενον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Σκυθίας, τοῦ ὁποῖου ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς «πολλὰ σαθρὰ γεγονότα διαφανῶς ἀνοικοδομησάμενος διεσώσατο». (Προκοπίου, περὶ Κτισμ. IV, 7, 20).

ΑΛΜΥΡΟΣ.—Ποταμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, ἐκβάλλων εἰς τὴν Προποντίδα, μεταξὺ Ἡρακλείας καὶ Σηλυβρίας. Σήμερον κοινῶς καλεῖται «Καληβρῆ» κατὰ παροφθορὰν προφανῶς ἐκ τοῦ παρ' αὐτὸν Βυζαντινοῦ φρουρίου Καλαυρῆ ἢ Καλαβρῆ, (Ἄννα Κομνηνὴ, Α, 4), Β.Δ. τῆς Σηλυβρίας.

Παρὰ τὸν ποταμὸν τοῦτον καὶ τὸ φρούριον Καλαυρῆ ὁ στρατηγὸς Ἀλέξιος Κομνηνός, ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεὺς τοῦ Βυζαντίου, ἠχμαλώτισε τὸ 1078 ἐπὶ τῆς βασιλείας Νικηφόρου τοῦ Βοτανάτου τὸν Νικηφόρον Βρυέννιον, ὅστις, στασιάζας κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ ἐν Λυρραχίῳ, ἐβάδιζε κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. (Αἰθόθι, Α, 4—7). Πλείότερα βλέπε: Καλαυρῆ.

ΑΛΟΓΧΟΙ.—Θρακικὸς λαὸς, ἀναφερό-

μενος ὑπὸ τοῦ Ἑσυχίου. «Ἀλόγῃους μιν μεῖσθαι, ὃ ἔστιν ἔθνος Θρακικόν, (ἄλογον δὲ δόρυ τὸ σίδηρον).

* ΑΛΟΝΗΣΟΣ.—Μία τῶν τεσσάρων νησίδων τοῦ Θρακικοῦ Πελάγους, μεταξὺ Σαμοθράκης καὶ Θρακικῆς Χερσονήσου, αἵτινες, κατὰ τὸν Πλίνιον (Φυσ. Ἱστορ. IV, 12, 23) κατεποντίσθησαν πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων καὶ τῶν ὁποίων διηγεῖτο ἀκόμη ἡ μνήμη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του.

* ΑΛΣΗΝΟΣ (Ἀπόλλων).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ. (Θρακικά, 1929, σελ. 12).

ΑΛΤΗΝΩΝ (Ἀλτινῶν ἔρμα).—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, καλούμενον καὶ Κανδιδιανά ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ παρὰ τὴν Τρασμαρίσκαν (νῦν Τοτροκάν). Τὸ φρούριον τοῦτο κατεστραμμένον ἀπὸ πολλοῦ, ἐπεσκέυασεν, ὡς ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 7, 9), ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) «καὶ ἐπιμελείας ἤξιωσε κατὰ λόγον τῆς χρείας».

ΑΛΤΙΝΑ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ πρὸ τοῦ Δορυστόλου (παρὰ τὴν νῦν Σιλίστριαν) ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων. (Προκόπιου, Περὶ Κτισμάτων IV, 11).

ΑΛΩΠΕΚΟΝΝΗΣΟΣ. — Ἀρχαιοτάτη Αἰολικὴ ἀποικία, κειμένη ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου. Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 331, 52) ἔκειτο μεταξὺ τῆς πόλεως Αἴνου καὶ τοῦ Σαρπηδονίου ἀκρωτηρίου (κοινῶς Γκρέμια) ἐκεῖ, ὅπου τελευτᾷ ὁ Μέλας κόλπος. Ὁ Δημοσθένης (Κατ' Ἀριστοκράτους, 166) ἀκριβέστερον τοποθετεῖ αὐτὴν ἀπέναντι τῆς νήσου Ἴμβρου. Ὁ Σκύμνος (Περιήγησις, 706) τοποθετεῖ αὐτὴν μετὰ τὰς Λίμνας. Τέλος Σκύλαξ ὁ Καρυανδεὺς (67), μεταξὺ Καρδίας καὶ Ἐλαιοῦντος. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔκειτο, ὅπου σήμερον ὁ ὄρμος Χαναφάρι, ὀλίγον νοτιότερον τοῦ ἀκρωτη-

ρίου Σούβλα (Besnier, in loc. cit. ἐν λέξει), μεταξὺ τῶν ἀρχαίων πόλεων Δράβου καὶ Λιμνῶν, ἔχουσα ὠραῖον καὶ ἀσφαλὲς ἀγκυροβόλιον, δυνάμενον νὰ περιλάβῃ ὀλόκληρον στόλον. (Περὶ Μεγ. Ἑλλήν. Ἐγκυκλ. Τόμ. Β', σελ. 388).

Ἔωνομάσθη δὲ οὕτω κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον συνεπεῖα χρησιμοῦ τινος, κατὰ τὸν ὅποιον οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς διατάχθησαν νὰ κτίσουν τὴν πόλιν αὐτῶν ἐπὶ τῆς θέσεως, ὅπου θὰ συνήντων τὸ πρῶτον σκῆμνους ἀλώπεκος.

Ἡ Ἀλωπεκόννησος ἦτο φόρου ὑποτελῆς τῶν Ἀθηναίων, ἀναφέρεται δὲ ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους (Περὶ Στεφάνου, 92), μεταξὺ τῶν πόλεων τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, αἱ ὁποῖαι, ἀπελευθερωθεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ Φιλίππου «ἔστεφάνωσαν Ἀθηναίων τὴν Βουλὴν καὶ τὸν Δῆμον χρυσῶ στεφάνῳ ἀπὸ ταλάντων 60 καὶ Χάριτος βωμῶν ἵδρυσαν καὶ Δῆμον Ἀθηναίων, ὅτι πάντων μεγίστων ἀγαθῶν παρταίτιος γέγονε χειρρονησίταις, ἐξελομένος ἐκ τοῦ Φιλίππου καὶ ἀποδοὺς τὰς πατρίδας, τοὺς νόμους, τὴν ἐλευθερίαν, τὰ ἱερά...»

Φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ Ἀλωπεκοννήσιοι δὲν ἀπῆλθον ἀγαθῆς φήμης, διότι ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης (Κατ' Ἀριστοκράτους, 166), ὅτι ἡ Ἀλωπεκόννησος κατωκεῖτο ὑπὸ ληστῶν καὶ πειρατῶν. «Ληστῶν ἦν καὶ καταποντιστῶν».

Τὴν Ἀλωπεκόννησον ἀναφέρει καὶ ὁ Πομπώνιος Μέλας (B, 27). Ἐπίσης καὶ ὁ Πλίνιος (Hist Nat. IV, 12), σφάλλεται ὅμως, θεωρῶν αὐτὴν ὡς νήσον.

Τῆς Ἀλωπεκοννήσου σώζονται νομίσματα ἀναγόμενα εἰς τὰ 400 περίπου π.Χ. Φέρουν δὲ ἔμπροσθεν μὲν τὴν κεφαλὴν τοῦ Διονύσου ἢ τῆς Ἀθηνᾶς, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν: ΑΛΩ ἢ ΑΛΩΠΕΚΩΝ, ὡς σύμβολα δὲ ἀλώπεκα, σταφυλὴν ἢ κόκκον κριθῆς. (Head Σβορώνου, Τόμ. Α, σ. 328).

* ΑΛΩΠΕΚΟΝΝΗΣΟΣ.—Μία τῶν τεσσάρων νησίδων τοῦ Θρακικοῦ Πελάγους, μεταξὺ Σαμοθράκης καὶ Θρακικῆς Χερσονήσου, αἵτινες, κατὰ τὸν Πλίνιον (Φυσ. Ἱστορ. IV, 12, 23) κατεποντίσθησαν πρὸ

ἀμνημονεύτων χρόνων, καὶ τῶν ὁποίων ἡ μνήμη διετηρεῖτο ἀκόμη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του.

ΑΜΑΔΟΚΟΣ Α΄.—Τὸ ὄνομα Ἀμάδοκος φέρουν δύο βασιεῖς τῶν Ὀδρουσῶν: Ἀμάδοκος ὁ Α΄, πιθανῶς διάδοχος Σεύθου τοῦ Α΄, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἰσοκράτους (V, 6), Στράβωνος (VIII, 331, 48) καὶ ἄλλων συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος. Ἔζησε περὶ τὰ τέλη τοῦ πέμπτου π.Χ. αἰῶνος, θεωρεῖται δὲ ὁ αὐτὸς μὲ τὸν ὑπὸ τοῦ Ξενοφάντος ἀναφερόμενον Μήτοκον ἢ Μήδοκον. (Ξενοφ. (Αναβ. Κύρου VII, 2, 33,—Ἑλληνικά, IV, 8, 26.—Διοδ. Σικελιώτου, XIII, 105).

Τοῦ Ἀμαδόκου Α΄. σώζονται χαλκᾶ νομίσματα κοπέντα ἐν Μαρωνεῖα, τῆς ὁποίας φαίνεται ἐδέσποσεν ἐπὶ τινὰ χρόνον, φέρουν δὲ ἔμπροσθεν τὴν ἐπιγραφὴν: ΑΜΑΔΟ(ΚΟ) καὶ διπλοῦν πέλεκυν, ὅπισθεν δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστικοῦ ἄρχοντος τῆς Μαρωνείας καὶ ἄμπελον ἐν γραμμικῇ τετραγώνῳ. (Head-Σβορώνου. Τόμ. Α΄, σ. 354.—Etn. Babelon, Τόμ. IV, σελ. 842 καὶ ἐξῆς).

ΑΜΑΜΟΚΟΣ Β΄.—Υἱὸς τοῦ Κότυος Α΄ (382—351 π.Χ.), διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του μετὰ τῶν ἀδελφῶν του Βηρισάδου καὶ Κερσοβλέπτου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βηρισάδου τὸ 357 π.Χ. ὁ Κερσοβλέπτης ἐκίρηνε πόλεμον κατὰ τοῦ Ἀμαδόκου καὶ τῶν υἱῶν τοῦ Βηρισάδου. Καὶ τὸν μὲν Ἀμάδοκον ἐβόηθουν ὁ Σίμων καὶ ὁ Βιάνωρ ἀδελφοὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ, τοὺς δὲ υἱοὺς τοῦ Βηρισάδου ὁ Ἀθηνόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ὡς κηδεμῶν αὐτῶν καὶ ἀδελφὸς τῆς μητρὸς των. (Δημοσθένους, κατ' Ἀριστοκράτους, 623—624). Ὁ Κερσοβλέπτης τότε ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ ὡς ἀνεξαρτήτους ἡγεμόνας τὸν Ἀμάδοκον καὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ Βηρισάδου, προστατευόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. (Περβλ. Ἐρνέστου Κουρτίου, Ἱστορ. Ἑλληνική, μετάφρασις Σπ. Π. Λάμπρου, Τόμ. V, σ. 182).

ΑΜΥΔΩΝ.—Μικρά, ἀλλ' ὄχυρά ἀρχαιοτάτη θρακικὴ πόλις, γνωστὴ ἀπὸ τῶν ὁμηρικῶν ἤδη χρόνων, κειμένη παρὰ τὸν

Ἀξιὸν ποταμὸν εἰς τὴν Ἀμφαξίτιδα λεγομένην χώραν¹.

Κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ἡ Ἀμυδῶν, καθὼς καὶ ἄλλαι Θρακικαὶ πόλεις, ἦτο σύμμαχος τῶν Τρώων, ἀποστείλασα τὸν Πυραΐχμην ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀγκυλοτόξων Παιόνων: Αὐτὰρ Πυραΐχμης ἄγε Παίονας ἀγκυλοτόξους, | τηλόθεν ἐξ Ἀμυδῶνος, ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρὺ θέοντος.

(Ἰλιάδ. Β΄, 848—49).

Κατὰ τινὰ συμπλοκὴν ἐφρονεῦθη παρὰ τὸ πλοῖον τοῦ Πρωτεσιλάου ὑπὸ τοῦ Πατρόκλου: Νῆϊ παρὰ πρύμνῃ μεγαθύμου Πρωτεσιλάου | καὶ βάλε Πυραΐχμην, ὅς Παίονας ἵπποκορυστάς | ἦγαγεν ἐξ Ἀμυδῶνος, ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρυθέοντος. | Τὸν βάλε δεξιὸν ὦμον...

(Αὐτόθι, Β΄, 287—90).

Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 330, 20) ἡ Ἀμυδῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἔκαλεῖτο Ἀβυδῶν, ἐκεῖτο δὲ κατὰ τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Ἀξιοῦ παρὰ τὴν συμβολὴν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἐριγῶνος ποταμοῦ,—Ἐπικεῖται δὲ τῷ ποταμῷ τούτῳ (τῷ Ἀξιῷ) χωρίον ἐρυμνόν, ὃ νῦν μὲν καλεῖται Ἀβυδῶν, Ὁμηρος δὲ Ἀμυδῶνα καλεῖ, καὶ φησὶ τοὺς ἀγκυλοτόξους Παίονας, ἐκεῖθεν εἰς Τροίαν ἐπικούρους ἐλθεῖν». Κατεστράφη δέ, κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα, ὑπὸ τῶν Ἀργεαδῶν, πρώτων βασιλέων τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸν Ε΄, π.Χ. αἰῶνα. Ἄλλ' ἢ πληροφορία αὕτη τοῦ Στράβωνος, ἢ μᾶλλον τοῦ ἐπιτομέως αὐτοῦ² καθ' ἣν ἡ Ἀμυδῶν ἐπὶ

1) Ἀμφαξίτις ἔκαλεῖτο ἡ ἐκατέρωθεν τοῦ Ἀξιῶν ποταμοῦ Μακεδονικὴ χώρα, κατοικουμένη ὑπὸ τῶν Παιόνων, ἀρχαίου Θρακικῶ λαοῦ. Πρωτεύουσα αὐτῶν ἦσαν οἱ Στόβοι ἐπὶ τοῦ Ἐριγῶνος ποταμοῦ.

2) Ὡς γνωστόν, τὸ ἔβδομον βιβλίον τοῦ Στράβωνος, τὸ περιλαμβάνον τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ἀπώλεσθη κατὰ μέγα μέρος καὶ μόνον ἀποσπάσματα αὐτοῦ περιεώθησαν μέχρις ἡμῶν ὑπὸ τινος ἐπιτομέως τῶν ἔργων τοῦ Στράβωνος, ἀκμιάσαντος κατὰ τὸν ἔξατον μ.Χ. αἰῶνα.

τῆς ἐποχῆς του, ἥτοι κατὰ τὸν πρῶτον μ.Χ. αἰῶνα ἐκαλεῖτο Ἀβηδών, δὲν φαίνεται ἀληθῆς, καθ' ὅσον μετὰ τὴν κατοστροφὴν αὐτῆς παρ' οὐδενὸς συγγραφέως τῆς ἀρχαιότητος ἀναφέρεται ὅτι ἡ Ἀμυδὼν εἰς μεταγενεστέραν ἐποχὴν ἐκαλεῖτο Ἀβυδών. Οὕτε δὲ εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ γράψαντος τὴν ἐπιτομὴν τοῦ Ζ' βιβλίου τοῦ Στράβωνος ὠνομάζετο Ἀμυδών, ἀφοῦ ἡ πόλις οὕτῃ εἶχεν ἤδη ἐκλείψει πρὸ τῶσων αἰώνων.

* *

Παρὰ τὴν Ἀμυδῶνα ἔκειτο κατὰ τὸν Ὀμηρον ἡ πηγὴ Αἶα τῆς ὁποίας τὰ διαυγέστατα ὕδατα ἐχύνοντο εἰς τὸν Ἀξιὸν ποταμόν :

Ἀξιῶ οὐ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται Αἶαν
(Ἰλιάδ. Β', 850).

Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι κάπως σκοτεινὸν καθ' ὅσον δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ Ἀξιὸς νὰ χύνεται εἰς τὴν Αἶαν, ἀλλὰ μᾶλλον αὕτη εἰς αὐτόν, διὰ τοῦτο αὐτὸς ἤδη ὁ Στράβων προέτεινε νὰ διορθωθῇ ὁ ὁμηρικὸς οὗτος στίχος :

Ἀξιῶ, φ' κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται Αἴης.

Δηλαδή : Τὰ γάργαρα νερὰ τῆς Αἴας χύνονται εἰς τὸν Ἀξιόν.

Ἄλλὰ ποῦ ἔκειτο ἡ Ἀμυδών ;

Κατὰ τον Κεῖπερτ ἔκειτο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἀξιῶ· ὁ Δήμιτσας (Ἡ Μακεδονία, ἀρχαία Γεωγραφ.) τοποθετεῖ αὐτὴν ἐπίσης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ παρὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Γράτσκον, παρὰ τὴν θέσιν τοῦ Βυζαντινοῦ φρουρίου «Προύσακον». Κατὰ δὲ τὸν Μιχαήλ Χρυσόχοον (Ἀμυδών, ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Φιλ. Συλλ. Παρνασσός ἔτος Α', σελ. 87 καὶ ἐξῆς) ἔκειτο ἀκριβῶς, ὅπου σήμερον ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς Ἀμάτοβον, παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην κατὰ τὸ 36ον χιλιόμετρον τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Γευγελῆ σιδηροδρόμου, ὀλίγον μακρὰν τῆς λεγομένης Μεγάλης Τούμπας (τύμβου, tumulus).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γνωμῶν ὀρθότερα φαίνεται ἡ τοῦ Χρυσόχοου, καθ' ὅσον ὁ ἐπισκεπτόμενος τὸ Ἀμάτοβον δύναται νὰ

θαυμάσῃ τὴν ὠραίαν πηγὴν Αἶαν, τῆς ὁποίας τὰ δλοκάθαρα νερὰ, χυνόμενα μεθ' ὄρμης εἰς τὰ ἤρεμα καὶ θολὰ νερὰ τοῦ Ἀξιῶ, φαίνονται ἐπὶ ἀρκετὴν ἔκτασιν χωρισμένα ἀπὸ τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ.

* ΑΜΥΤΡΟΝ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἡσυχίου, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ κειμένη.

ΑΜΦΙΠΟΛΙΣ.—Ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς Ἡδωνίδος, κειμένη 20 στάδια (ὥραν περίπου) μακρὰν τῆς θαλάσσης ἐπὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ καὶ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τῆς Κερκινίτιδος λίμνης (νῦν Ἀχينوῦ), εἰς βόρ. πλάτ. 41°, 30' καὶ ἀνατ. μῆκ. 50°, κατὰ τὸν Πολεμαῖον (Γ', 12, 28). Ὁ Στράβων (VII, 331, 35) λέγει περὶ αὐτῆς : «Εἶθ' ὁ Στρυμών καὶ ἀνάπλους εἰς Ἀμφίπολιν εἴκοσι σταδίων. Ἔστι δὲ Ἀθηναίων κτίσμα ἐν τῷ τόπῳ ἰδρυμένον τούτῳ, ὃ καλεῖται Ἐννέα Ὀδοί».

Πλὴν τοῦ ὀνόματος τούτου ὠνομάζετο : Μυρική, Ἄκρα ἢ Ἄρσεως πόλις, κατὰ δὲ Στέφανον τὸν Βυζάντιον Κράδεμνα καὶ Ἀνάδραμος. Κατὰ δὲ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἔφερον ἀκόμη τὸ ὄνομα : Ἐννέα Ὀδοί' (βλ. λέξ.).

Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος, φεύγων τὸν βασιλέα Δαρεῖον, κατέφυγεν εἰς Θράκην ἐπιχειρήσας νὰ ἐγκαταστήσῃ ἐκεῖ ἀποικίαν. Ἄλλ' ἐξεδιώχθη ὑπὸ τῶν Ἡδωνῶν καὶ ἀπέθανε τὸ 498 π.Χ. (Ἡροδ. 114, 124).

Ἀργότερον οἱ Ἀθηναῖοι, καταλαβόντες τὸ ὄχρὸν ἐπίνειον αὐτῶν Ἡϊόνα τὸ 470—469 π.Χ. διὰ τῆς γενναιότητος καὶ στρατηγικότητος τοῦ Κίμωνος ἀπεπειράθησαν νὰ καταλάβουν τὰς Ἐννέα Ὀδοὺς, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν ἐπεληθόντων Ἡδωνῶν. (Ἡροδ. IX, 75.—Θουκυδ. IV, 102.—Διοδ. Σικελ. XXII, 68). Οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως δὲν ἀπεθαρρύνθησαν. Μετὰ τρία ἔτη ἐξορμήσαντες ἐκ τῆς Ἡϊόνας, κατέλαβον τὰς Ἐννέα Ὀδοὺς, μὴ ἀρκεσθέντες δὲ εἰς τοῦτο, προεχώρησαν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας μέχρι Δραβήσκου Λάτου. Τὰ Θρακικὰ τότε φῦλα συνενωθέντα, ἐπετέθησαν κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν καὶ ἐπέφερον τοιαύτην καταστροφὴν εἰς αὐτούς, ὥστε οἱ Ἀθηναῖοι

ἐπὶ πολλά ἔτη (μέχρι τοῦ 437 π.Χ.) παρητήθησαν πάσης ἀπολείρας κατὰ τῆς χώρας τῶν Ἡδωνῶν.

Τέλος, αἱ Ἑννεα Ὀδοὶ κατελείφθησαν τὸ 437 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Ἄγνωνος, υἱοῦ τοῦ Νικίου, ὅστις ἴδρυσεν ἐκεῖ ἀποικίαν Ἀθηναίων καὶ πολλῶν ξένων, καὶ μετωνόμασεν αὐτὴν Ἀμφίπολιν. Ὅστε ἡ Ἀμφίπολις δὲν ἦτο κτίσμα τῶν Ἀθηναίων, ὅπως ἀναφέρει ὁ Στράβων (VII, 331, 35), ἀλλὰ μετωνομάσθη ὑπὸ τοῦ Ἄγνωνος. Μετωνομάσθη δὲ οὕτω, διότι περιέφραεν αὐτὴν ὁ Στρυμών, δίκην νηίδος, καὶ ἦτο ὄρατὴ καὶ ἀπὸ ξηρᾶς καὶ ἀπὸ θαλάσσης. Ταύτην περιετείχισεν ὁ Ἄγνων διὰ μακροῦ τείχους, ἀπὸ ποταμοῦ εἰς ποταμόν, καταστήσας αὐτὴν ὄχυρωτάτην. «...ἦν Ἀμφίπολιν Ἄγνων ὠνόμασεν, ὅτι ἐπ' ἀμφοτέρω περιφρέοντος τοῦ Στρυμόνος τείχει μακρῷ ἀπολαβῶν, ἐκ ποταμοῦ εἰς ποταμόν, περιφανῆ θάλασσαν τε καὶ τὴν ἡπειρον ἔκτισεν». (Θουκυδ. IV, 102).

Τοιαύτην λοιπὸν κατέχουσα λαμπρὰν θέσιν, ἔχουσα λιμένα ἀσφαλῆ, μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἄφθονον ξυλείαν καὶ ἦεν εὐφορωτάτην καὶ ἐπιτηδειοτάτην πρὸς ἔμποριαν, ταχύτατα ἀνεδείχθη καὶ ἤκμασεν ὅσον οὐδεμία ἄλλη πόλις τῆς Ἡδωνίδος. Ἔνεκα δὲ τῶν πολλαπλῶν τούτων πλεονεκτημάτων ἀπέβη τὸ μῆλον τῆς ἐριδος μεταξύ Θρακῶν, Ἀθηναίων, Σπαρτιατῶν, Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων.

Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ὅτε ἐνεφανίσθη εἰς Μακεδονίαν καὶ Θράκην ὁ Βρασίδης, στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων, ὡς ἐλευθερωτῆς τῶν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πιεζομένων ἑλληνικῶν ἀποικίων, οἱ Ἀμφιπολιταὶ προσεχώρησαν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀνεκήρυξαν τὸν Βρασίδαν ὡς οἰκιστὴν, καὶ κατέστρεψαν ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἄγνωνος ἰδρυθέντα οἰκοδομήματα καὶ πᾶν ἄλλο συνδεόμενον μετὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Οἱ Ἀθηναῖοι, μολοντί εἶχον μάθει τὰς ἐνεργείας τοῦ Βρασίδα, δὲν ἐνίσχυσαν τὰς ὀλίγας στρατιωτικὰς δυνάμεις, τὰς ὁποίας διετήρουν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ὑπὸ τὸν Εὐκλέα καὶ τὸν ἱστορικὸν Θουκυδί-

δην, καὶ οὕτως ὁ Βρασίδης κατέλαβεν τὴν Ἀμφίπολιν τὸ 424 π. Χ. πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου ὑπὸ τὸν Θουκυδίδην, ὅστις μὴ δυνθεις νὰ ἵπρασπίσῃ αὐτὴν, διότι εὐρίσκετο εἰς Θάσον ἔνεκα τοῦ χειμῶνος, ἐτιμωρήθη δι' ἐξορίας διὰ τὴν ἀκουσίαν ταύτην βραδύτητα, μολοντί προέλαβε νὰ διασώσῃ τὴν Ἡϊόνα, τὸ ἐπίνειον τῆς Ἀμφιπόλεως. (Θουκ. V. 26). «ξυνέβη φεύγειν τὴν ἑμαυτοῦ».

Ἡ κατάληψις τῆς Ἀμφιπόλεως ὑπὸ τοῦ Βρασίδα καὶ αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐπιτυχίαι τῶν Σπαρτιατῶν, ἤρχισαν νὰ ἀνησχούν τὸν Περδικκαν, ὅστις συνῆψε συμμαχίαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων. Ὁ Κλέων ὀρμηθεὶς τότε ἐξ Ἡϊόνος, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε προλάβει νὰ καταλάβῃ ὁ Βρασίδης (Θουκ. IV. 103), ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ. Πρὸ τῆς Ἀμφιπόλεως συνήφθη τότε πεισματώδης μάχη, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ὑπέστησαν πανωλεθρίαν, φονευθέντος τοῦ Κλέωνος κατὰ τὴν φυγὴν, οἱ δὲ Σπαρτιαταὶ ἔχασαν τὸν στρατηγὸν τῶν τραυματισθέντων κατὰ τὴν μάχην.

Κατὰ τὴν Νικίειον εἰρήνην τὸ 421 π.Χ. ἡ Ἀμφίπολις παρεδίδοτο εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ Ἀμφιπολιταὶ ὅμως δὲν ἐδέχθησαν τὸν ὄρον τοῦτον, καὶ οὕτω ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κίμωνος μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, αἱ Ἀθηναὶ τετράκις ἀπώλεσαν τοὺς ἐν Ἀμφιπόλει ὑπάρχουσιν. Οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως, μὴ λησμονοῦντες τὸν πλοῦτον τῆς πόλεως καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἀγῶνας τῶν, ἐπεχείρησαν πολλάκις νὰ ἀνακαταλάβουν τὴν πόλιν. Οὕτω, κατὰ τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὁ Εὐετίων, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ἐκστρατεύσας μετὰ τοῦ Περδίκκα καὶ πολλῶν Θρακῶν, ἐπολιόρχησε τὴν Ἀμφίπολιν, ἔχων ὡς ὀρμητήριον τὸ Ἰμέραιο, ἀλλὰ δὲν ἤδυνήθη νὰ κυριεύσῃ αὐτὴν. Ἐπίσης ἀπέτυχεν ἡ κατὰ τῆς Ἀμφιπόλεως ἐκστρατεία τοῦ Ἰφικράτους ἀπὸ τὸ 368—365 π. Χ. καθὼς καὶ τοῦ Τιμοθέου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀποτυχούσα ἐπίθεσις ἐλογίζετο ἡ ἐνάτη τῶν κατὰ τῆς Ἀμφιπόλεως ἐπιχειρήσεων τῶν Ἀθηναίων.

Τὸ ἐπόμενο ἐτος οἱ Ἀμφιπολίται ἐδέχθησαν Μακεδονικὴν φρουρὰν ἐξ ἐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Περδίκκαν, ὅστις εἶχεν ὑποστρέψει αὐτοὺς κατὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ οὕτω ἡ πόλις παρέμεινεν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν Μακεδόνων μέχρι τοῦ 359 π. Χ., ὅποτε ὁ Φίλιππος ἀπέσυρεν ἐξ αὐτῆς τὴν Μακεδονικὴν φρουρὰν.

Ἡ τοιαύτη συμπεριφορὰ τοῦ Φιλίππου ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐνεθουσίασε τοὺς Ἀμφιπολίτας, οἱ ὅποιοι ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς εὐεργέτην, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἠγαρήσθησε τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι νομίσαντες τὴν συμπεριφορὰν ταύτην τοῦ Φιλίππου ὡς ἀναγώρισιν τῶν ἀξιώσεών των ἤρχισαν διαπραγματεύσεις μετ' αὐτοῦ περὶ ἀποδόσεως εἰς αὐτοὺς τῆς Ἀμφιπόλεως.

Ὁ Φίλιππος ὅμως, ὅστις ἐγνώριζε ποῖαν σημασίαν εἶχεν ἡ Ἀμφίπολις διὰ τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ ἀπόψεως στρατηγικῆς θέσεως, πλούτου ναυπηγησίμου ξυλίας, σιτηρῶν, μεταλλείων κτλ. ἀπεφάσισε νὰ καταλάβῃ τὴν πόλιν, διὰ νὰ χρησιμοποιήσῃ αὐτὴν ὡς ὄρμητήριον κατὰ τῆς Θράκης, καὶ πρὸς τοῦτο ἔστειλε στρατὸν καὶ κατέλαβεν αὐτήν.

Οἱ Ἀμφιπολίται ἀντιληφθέντες τότε τὸν κίνδυνον ἐζήτησαν τὴν προστασίαν τῶν Ἀθηναίων, προσφέροντες εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν των. Ταύτοχρόνως ὅμως ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας καὶ πρεσβεία τοῦ Φιλίππου, ἡ ὁποία ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὑποσχέσεων τοῦ Φιλίππου διεβεβαίωσε τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι ἡ Ἀμφίπολις εἶναι ὄχι μόνον ἐχθρὸς πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους Ἀθηναίους, τῶν ὁποίων ἐπεκαλοῦντο τὴν βοήθειαν, καὶ ὅτι εὐθύς ὡς καταλάβῃ αὐτήν θὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς ἐγγύον τῆς μεταξύ των φιλίας.

Οἱ Ἀθηναῖοι τότε, ἐκ τυφλοῦ κατὰ τῶν Ἀμφιπολιτῶν πάθους, ἀπέρριψαν τὰς προτάσεις αὐτῶν πιστεύσαντες εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Φιλίππου (Δημοσθ. Ὀλυμπιακὸς Α', 8), καὶ οὕτω κατὰ τὸ 357 π.Χ. ὁ Φίλιππος κατέλαβε τὴν Ἀμφίπολιν, ἡ ὁποία ἔκτοτε παρέμεινεν ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν κυριαρχίαν, μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν

Ῥωμαίων ὑποταγῆς τῆς, 168 π.Χ.

Ἐξ Ἀμφιπόλεως, ὅπου συνεκέντρωσε τὰς δυνάμεις του, ἐξώρμησεν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος πρὸς κατάκτησιν τῆς Ἀσίας, ἡ δὲ Ὀλυμπιάς ἐνεπιστεύθη τὴν φρουρὰν τῆς πόλεως εἰς τὸν Ἀριστόνουν (Διοδ. Σικελ. ΧΙΧ, 50). Πολλὰ δὲ μελὴ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας εὗρον ἐκεῖ οἰκτρὸν θάνατον, ὅπως ἡ Ρωξάνη, σύζυγος, τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀλεξάνδρου, σφαγέντες κατὰ διαταγὴν τοῦ Κασσάνδρου ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως Γλαυκίου. (Αὐτόθι, ΧΙΧ, 105). Εἰς Ἀμφίπολιν κατέφυγεν ὁ Περσεὺς Β', τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, μετὰ τὴν ἐν Πύδνῳ ἦτταν τὸ 168 π.Χ. καὶ ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην, ὅπου ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. (Τίτου Λιβίου ΧΛΙΥ, 45).

Ἐν Ἀμφίπολει εὐρισκόμενος ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Αἰμίλιος Παῦλος, διωργάνωσε τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν τῆς Μακεδονίας, διαιρέσας αὐτὴν εἰς τρία τμήματα, καταστήσας τὴν Ἀμφίπολιν πρωτεύουσαν τοῦ Α' Τμήματος. (Αὐτόθι, ΧΛΥ, 19).

Ἡ Ἀμφίπολις ἐξηκολούθησε καὶ βραδύτερον νὰ εἶναι μία τῶν σπουδαιοτέρων πόλεων τῆς Μακεδονίας, διότι δι' αὐτῆς διήρχετο ἡ μεγάλη στρατιωτικὴ ὁδὸς Ἐγγατία (βλ. λεξ.), διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ῥώμη διὰ τῆς Ἰλλυρίας, Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἐπεκονώνει μετὰ τῆς Ἀνατολῆς.

Διὰ τῆς Ἀμφιπόλεως διῆλθεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μετὰ τοῦ Σίλλα (Πράξ. Ἀποστόλων, ΧΥΙΙ, 1) μεταβαίνοντες ἐκ Φιλίππων εἰς Θεσσαλονίκην.

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἐπανειλημμένως κατεστράφη καὶ ἀνεκτίσθη διατηρηθεῖσα μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος. Ἀναφέρεται δὲ ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 638) κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀμφίππος, ὡς μία τῶν 32 πόλεων τοῦ Πρώτου Τμήματος τῆς Μακεδονίας. Ἐπίσης καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος (Περὶ Θεμ. βιβλ. Β', 49, 19), κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα, ἀναφέρει αὐτὴν μετὰ τὸ ἀρχαῖον ὄνομά της. Πά-

τε και ὑπὸ τίνος κατεστράφη ἡ πόλις εἶ-
 ναι ἄγνωστον.

Τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Ἀμφιπόλεως,
 τείχη, πύργοι κ.τ.λ. φέροντα πολλαχοῦ ἰ-
 χνη ἐπισκευῶν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν σώ-
 ζονται ἐπὶ τῆς κορυφῆς λόφου τινὸς παρὰ
 τὸ σημερινόν Νεοχώριον. (Μ. Δήμιτσα,
 Ἡ Μακεδονία, σελ. 690 καὶ ἐξῆς). Ὁ
 Μελέτιος ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ του (Β', σελ.
 464) ἀναφέρει ὅτι εἰς μεταγενεστέρους
 χρόνους ἐκλήθη Χριστούπολις, μὲ θρόνον
 Ἐπισκόπου. Προφανῶς ὁμως σφάλλεται,
 καθ' ὅσον διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου ἐκα-
 λεῖτο ἡ Καβάλλα.

* * *

Τὸ πολίτευμα τῆς Ἀμφιπόλεως, ὡς ἀ-
 ποικίας τῶν Ἀθηναίων, ἦτο δημοκρατι-
 κόν. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Βρασιδα ὁμως κα-
 τάληψιν μετεβλήθη εἰς ὀλιγαρχικόν. Ἀλ-
 λά καὶ πάλιν οἱ Ἀμφιπολίται, μετὰ τινα
 ἔτη, ἐπανεφρανε εἰς τὴν πόλιν τὸν τὸ δη-
 μοκρατικὸν πολίτευμα. Ἐνεκα ὁμως τῶν
 ἐσωτερικῶν ἐρίδων καὶ τῶν ἐξωτερικῶν
 περισπασμῶν τὸ πολίτευμα τοῦτο ὑπῆρξε
 τόσον ἔδραϊον, ὥστε νὰ ἀποδώσῃ τοὺς
 καρπούς, τοὺς ὁποίους ἀπέδωκεν εἰς ἄλ-
 λας δημοκρατικὰς πολιτείας, γενομένας
 ἐστίας πολιτισμοῦ καὶ κέντρα πνευματι-
 κῆς καὶ καλλιτεχνικῆς κινήσεως τοῦ Ἑλ-
 ληνικοῦ Ἔθνους.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ Ἀμφίπολις με-
 τὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων κατοχὴν ἀπέ-
 βη ἑλληνικωτάτη πόλις καὶ μάλιστα Ἀθη-
 ναϊκῆ, ἔχουσα ναοὺς, ἀγάλματα, θέατρον,
 γυμνάσιον καὶ ἐν γένει πάντα ὅσα ἦσαν
 ἀναπόσπαστα συμπληρώματα τοῦ ἀρχαίου
 ἑλληνικοῦ βίου. Ἐν Ἀμφιπόλει μετεδόθη
 ἐξ Ἀθηναίων ἡ λατρεία τῆς Ταυροπόλου ἢ
 Βραυρωνίτιδος Ἀρτέμιδος τῶν Ἀθηναίων
 (Διοδ. Σικελ. XVIII, 4), τοῦ Ἀπόλλω-
 νος τοῦ Στρομμόνος, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευον
 ὡς θεὸν τῆς μούσης Καλλιόπης. Μάλιστα
 τὰ λείψανα τοῦ ναοῦ τῆς Βραυρωνίτιδος
 Ἀρτέμιδος διετηροῦντο καὶ ἐπὶ τῶν χρό-
 νων τοῦ Αὐγούστου κατὰ τὴν ρητὴν μαρ-
 τυρίαν τοῦ Θεσσαλονικέως Ἀντιπάτρου.
 Τῆς Ἀμφιπόλεως διεσώθησαν μέχρις ἡ-
 μῶν τὰ ἐρείπια τειχῶν καὶ πύργων καὶ ἐ-

πιγραφαί τινες, τὰ ὅποια ἀναφέρουν εἰς
 τὰ συγγράμματά των οἱ περιγηθέντες
 τὴν χώραν: Leake, Cousinery, Le Bas.
 Heuzey καὶ ὁ ἀείμνηστος Δήμιτσα, ὅ-
 στις λεπτομερῶς ἀναφέρει τὰς μέχρι τοῦ
 1895 εὑρεθείσας ἐπιγραφάς. (Αὐτόθι σελ.
 692—718).

* * *

Τῆς Ἀμφιπόλεως σώζονται καλλιτεχνι-
 κώτατα νομίσματα, ἀνώτερα ἀπὸ πάσης
 ἀπόψεως ὄλων τῶν ἑλληνικῶν πόλεων τῆς
 Βορείου Ἑλλάδος. Τὰ ἀρχαιότερα νομί-
 σματα αὐτῆς ἀνάγονται εἰς τὰ 424—358
 π.Χ., ὡς συνήθη δὲ τύπον παριστώσιν ὀ-
 πισθεν τὴν ἀγωνιστικὴν λαμπάδα, ἣτις ἀ-
 ναφέρεται εἰς τὴν λατρείαν τῆς Ταυροπό-
 λου Ἀρτέμιδος ἢ Βραυρωνίτιδος, πρὸς τι-
 μὴν τῆς ὁποίας ἐτελοῦντο λαμπαδηδρο-
 μίαι, καὶ ἀνήκουν εἰς τὸν φοινικικὸν στα-
 θμητικὸν κανόνα.

Τὰ ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων κοπέντα
 νομίσματα αὐτῆς, ὅτε ἡ Ἀμφίπολις εἶχε
 καταστῆ πρωτεύουσα τοῦ Πρώτου Τμήμα-
 τος τῆς Μακεδονίας, φέρουν τὴν ἐπιγρα-
 φὴν: ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΠΡΩΤΗΣ. Τὰ νομί-
 σματα ὁμως ταῦτα, καθὼς καὶ τὰ μετα-
 γενέστερα αὐτῶν ὑπολείπονται κατὰ πολὺ
 ἀπὸ καλλιτεχνικῆς ἀπόψεως. (Head-Σβο-
 ρώνου, Τόμ. Α', σελ. 281—282).

* * *

Ἀρκετοὶ Ἀμφιπολίται ἀναφέρονται δι-
 απρέψαντες εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν παι-
 δείαν. Δισσημότερος ὁμως ὄλων ἀπέβη.

1.—Ὁ Ζωΐλος, γραμματικὸς σύγχρονος Φι-
 λίππου τοῦ Μακεδόνα. Ψέγων καὶ διαρκῶς
 ἐλέγχων μετὰ κακεντρέχειας καὶ μικρολο-
 γίας τὸν Ὅμηρον, ἐπωνομάσθη «*ὀμηρο-
 μάστιξ*». Τοῦτο διήγειρε τὴν ἀγανάκτη-
 σιν τῶν συγχρόνων του, ἐξ οὗ καὶ ἡ πα-
 ράδοσις κατὰ τὸν Σουΐδαν καθ' ἣν, ἐν Ὀ-
 λυμπία διωχθεὶς, ἐρρίφθη ὑπὸ τῶν κατοί-
 κων κατὰ τῶν Σκιρωνίδων πετρῶν. Φαί-
 νεται δέ, ὅτι ἦτο φύσις πονηρά, διότι δὲν
 ἐφείσθη οὔτε τοῦ Ἰσοκράτους, οὔτε τοῦ
 Πλάτωνος, πρὸς τὸν ὁποῖον διέκειτο ἐχ-
 θρικῶς. Διὰ τοῦτο ἐπωνομάσθη «*ἔητορι-
 κὸς κύων*». (Αἰλιανοῦ, Ποικίλη Ἱστορ.
 XI, 10), ὁ δὲ Ἡρακλείδης ὀνομάζει αὐ-

τόν «Θρακικὸν ἀνδρόποδον ἐκ τῆς πατρίδος Ἀμφιπόλεως», καὶ τὸ ὄνομά του ἀπέβη παροιμιώδης, σημαῖνον τὸν κακεντρεχῆ καὶ σοφιστὴν κριτικόν. Παρ' ὅλα ταῦτα ὁ Διονύσιος Ἀλικαρνασσεὺς ὀμιλεῖ μετὰ σεβασμοῦ καὶ κατατάσσει αὐτὸν μετὰ τῶν καλλιτέρων κριτικῶν, τινὰς δὲ τῶν κατὰ τοῦ Ὀμήρου ἐπικρίσεων ἐπεδοκίμασε καὶ ὁ Λογγίνος, διάσημος πλατωνικὸς φιλόσοφος τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος. (Γ. Μιστριώτου, Ἑλλην. Γραμματολογία, Τόμ. Β', σελ. 944). Ὁ Ζωΐλος ἔγραψε μετὰ καὶ ἄλλων τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος του εἰς 3 βιβλία, δυστυχῶς ἀπολεσθέντα.

2.—Φίλιππος ὁ Ἀμφιπολίτης, ἀγώστου ἐποχῆς, περιφέρῃς διὰ τὸν ἀκόλαστον βίον αὐτοῦ. Κατὰ τὸν Σουΐδαν, ἔγραψε: α') «Ροδιακά» εἰς 19 βιβλία. β') «Κωακά» ἢ «Κωϊκά», εἰς 2 βιβλία. γ') «Θασιακά» καὶ ἄλλα. Οὐδὲν ἔργον αὐτοῦ περιεσώθη μέχρις ἡμῶν.

3.—Δημήτριος ὁ Φιλόσοφος, μαθητὴς καὶ φίλος τοῦ Πλάτωνος.

4.—Ὁ Ἐρμαγόρας, στωϊκὸς φιλόσοφος μαθητὴς τοῦ Περσαίου τοῦ Κιτιέως, γράψας κατὰ τῶν κυνικῶν καὶ ἀκαδημαϊκῶν φιλοσόφων διατριβὰς, τὰς ἐπιγραφόμενας: «Μισοκύνων» καὶ «Περὶ σοφιστείας πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς». (Αὐτόθι, Τόμ. Α', σελ. 613).

5.—Ὁ Δάμιππος, πυθαγόρειος φιλόσοφος.

6.—Ὁ Πυθαγόρας, ἀδελφὸς τοῦ Ἀπόλλοδώρου.

7.—Ὁ Πάμφιλος, περιώνυμος ζωγράφος, σύγχρονος τοῦ Φιλίππου. Οὗτος συνέστησεν εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος σχολὰς κοσμηματογραφίας, τῶν ὁποίων ἡ εἴσοδος ἦτο ἀπηγορευμένη εἰς τοὺς δούλους. Κατ' ἄλλους διηγήθηνεν ἡ ἰδρυσέν τὴν περιφέρῃν σχολὴν τῆς Σικυῶνος. Ἀπῆλανε μεγάλης φήμης καὶ ὑπῆρξε διδάσκαλος τοῦ μεγάλου Ἀπελλοῦ καὶ τοῦ ἐκ Σικυῶνος περιφήμου ζωγράφου Πανσίου, ὅστις ἐφεῦρε τὴν ἐγκαυστικὴν εἰκονογραφίαν (πυρογραφικὴν).

* *

Κατὰ Μαρσῦαν τὸν νεώτερον, ὑπῆρχεν

ἐν Ἀμφιπόλει ναὸς πρὸς τιμὴν τῆς Κλειοῦς, μητρὸς τοῦ Ῥήσσου, κείμενος ἐπὶ ὑψηλοῦ λόφου παρὰ τὸν τάφον τοῦ υἱοῦ της. «Ἔστιν ἱερὸν τῆς Κλειοῦς ἐν Ἀμφιπόλει ἰδρυθέν ἀπέναντι τοῦ Ῥήσσου λόφου μνημείου, ἐπὶ λόφου τιός».

* *

Ἐν Ἀμφιπόλει, ὅπως ἀποδεικνύεται ἔκ τινος ἐπιγραφῆς, ὑπῆρχε ναὸς τοῦ Στυμμόνος, εἰς τὸν ὅποτον οἱ Ἀμφιπολίται ἀπέδιδον θείας τιμὰς, ὅπως ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τῶν νομισμάτων αὐτῆς.

* *

Ὅπως εἶπομεν, διὰ τῆς Ἀμφιπόλεως διήλθεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἄγνωστον ὅμως ἂν ἰδρυσεν ἐν αὐτῇ χριστιανικὴν κοινότητα. Γνωστὸν μόνον εἶναι ὅτι ἀπὸ τοῦ τετάρτου αἰῶνος ἡ Ἀμφιπολις ἦτο ἔδρα Ἐπισκόπου. Ἐκ τῶν ἐπισκόπων δὲ αὐτῆς μνημονεύονται ὁ Νάρκισσος, παρευρεθεὶς εἰς τὴν ἐν Σαρδικῇ κατὰ τὸ 341 συγκροτηθεῖσαν σύνοδον, καὶ ὁ Ἀνδρέας ὁ Ἀμαρτωλό».

Ἐξ Ἀμφιπόλεως κατήγετο ὁ Ἅγιος Μώκιος, μαρτυρήσας ἐν Βυζαντίῳ ὑπὲρ πίστεως ἐπὶ τοῦ Διοκλητιανοῦ (284—305), τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην εορτάζει ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία τὴν ἐνδεκάτην Μαΐου. (Συναξαριστής, τῶν 12 μηνῶν Ἐκδ. Στεργίου Ῥαφτάνη, 1868, Τόμ. Β', σελ. 31).

* ΑΜΦΙΠΠΟΣ.—Ὄνομα τῆς Ἀμφιπόλεως παρ' Ἱεροκλεῖ. (βλέπε λέξ.).

* ΑΝΑΓΟΚΑΙ.—Ἐν τῶν πολλῶν φερουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, κτισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), ἵνα προστατεύσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΑΝΑΔΡΑΜΟΣ.—Παλαιὸν ὄνομα τῆς Ἀμφιπόλεως παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ (βλ. λ.).

* ΑΝΑΚΟΣΙΑ.—Βυζαντινὴ κόμη τῆς Ν.Α. Θράκης. (βλ. Ἐννακασία).

* ΑΝΑΚΤΟΡΟΥΠΟΛΙΣ.—Μεσαιωνικὴ πόλις τῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸν Καντακουζηνόν (IV, 47) ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς «Ἡϊόνος πόλεως παραλίον, ἢ

νῦν καλεῖται Ἀνακτοροῦπολις». Κατ' ἄλλους ἔκειτο ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Θρακικῆς πόλεως Αἰσύμης ἢ Οἰσύμης. (βλ. λέξ. Αἰσύμη).

ΑΝΑΞΑΡΧΟΣ.—Φιλόσοφος ἐξ Ἀβδήρων τῆς Θράκης, ὁπαδὸς τῆς Σχολῆς τοῦ Δημοκρίτου, ἀποκλίνων πρὸς τὸν σκεπτικισμόν. Ὑπῆρξε διδάσκαλος τοῦ Πύρρωνος καὶ μαθητῆς τοῦ Δημοκriteίου φιλοσόφου Μητροδώρου ἢ κατ' ἄλλους τοῦ μαθητοῦ τούτου Διογένοους τοῦ Σμυρναίου. Ἦτο φίλος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὸν ὁποῖον καὶ ἠκολούθησεν εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἀσίας ἐκστρατείαν του. Ἐπνομαζέτο δε εὐδαιμονικός, διότι συμφώνως πρὸς τὰ δίδαγματα τοῦ Δημοκρίτου ὡς κανόνα τοῦ βίου εἶχε τὸ εὐδαιμόνως, ἤτοι τὸ ἀπαθῶς καὶ ἀταράχως ζῆν, πράγμα τὸ ὁποῖον ἀπέδειξε καὶ ἐμπράκτως κατὰ τὸ τέλος τοῦ βίου του.

Συλληφθεὶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ του Νικοκρέοντος, τυράννου τῆς Κύπρου, ἐρρίφθη ἐντὸς μεγάλου κυλινδρικοῦ δοχείου (ὄλμον—γουνδιοῦ) καὶ ἐκοπανίζετο μὲ σιδηρᾶ γουδοχέρια (σιδηροῖς ὑπέροις). Ἐνῶ δὲ ἐκοπανίζετο εἶπε τὸ περίφημον ἐκεῖνο: «πίσσε, πίσσε, πίσσε τὸν Ἀναξάρχου θύλακον. Ἀνάξαρχον γὰρ οὐ πίσσεις». Ὅταν δὲ ὁ Νικοκρέων διέταξε νὰ ἀποκόψουν τὴν γλῶσσάν του, ὁ Ἀνάξαρχος, ὡς λέγεται, ἀποκόψας διὰ τῶν ὀδόντων τὴν γλῶσσάν του, τὴν ἀπέπτυσσεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ τυράννου. Ὁ Ἀνάξαρχος ἐθαυμάζετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων διὰ τὸν τοιοῦτον ἥρωισμόν του, μάλιστα καὶ ἐπίγραμμα ἐποιήθη δι' αὐτὸν σωζόμενον παρὰ τῷ Διον. Λαερτίῳ:

Πίσσετε μᾶλλον ἔτι μᾶλλον· θύλακός
[ἔστι]
πίσσει· Ἀνάξαρχος δ' ἐν Διὸς ἔστι πάλαι.
Καί σε διαστείλασα γνάφοις ὀλίγον τάδε
[λέξεις]
ῥήματα Περσεφόνῃ, ἔρρε μυλωθρὸ κοκά.

* **ΑΝΑΠΛΟΥΣ.**—Τόπος τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου «ἐν ἀριστερᾷ εἰσπλέοντι τὸν Εὐξείνιον Πόντον», ὅπου ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) ἐπε-

σκεύασε καὶ ἐξωράισε τὸν ἀπὸ πολλοῦ ἡμικατεστραμμένον ναὸν τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. Α', 8, 2—14).

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΝΑ ΤΕΙΧΗ.—Ὄνομασία τῶν μακρῶν τειχῶν τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ὁ Ἀναστάσιος ὁ Α' (491—518) πρὸς ἄμυναν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν τῶν Γότθων καὶ ἄλλων βαρβάρων λαῶν. Ἐξετείνοντο ἀπὸ τῆς λίμνης τῶν Δέρκων ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, μέχρι τῆς πόλεως Σηλυβρίας ἐπὶ τῆς Προποντίδος καὶ εἶχον μῆκος περίπου 23 χιλιομ., ὕψος δὲ ἐξ ἑπτῶν.

Τὰ τεῖχη ταῦτα ὑποστάντα μεγάλας φθορᾶς ἐκ τῶν ἐπανεπιλημμένων ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων ἐπεσκευάσεν βραδύτερον ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565). Τῶν τειχῶν τούτων λείψανα σώζονται καὶ μέχρι σήμερον εἰς τὰ δάση τῆς Στράντζας.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Θράκης, κειμένη παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Σέρρειον, ἀπέναντι τῆς Σαμοθράκης. Κατὰ τὸν Κ. Πορφυρογέννητον ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων μετωνομάσθη Μάκρη ἢ Στάγειρα, κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ἀναφέρεται ὡς ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως. (Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ, V, σελ. 463). Ἡ Μάκρη κατεστράφη τὸ 1205 ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Ἰωάννου τοῦ Σκυλοῦϊάννου, ὅσοι δὲ τῶν κατοίκων διέφυγον τὴν σφαγὴν μετεκομίσθησαν εἰς τὴν παραδουναβειὸν Βουλγαρίαν.

Βραδύτερον κατακτηθείσης τῆς Θράκης ὑπὸ τῶν Λατίνων, διετέλεσε βαρωνία, τὴν ὁποῖαν ὁ αὐτοκράτωρ Βαλδουῖνος, ἐδώρησεν εἰς τὸν δοῦκα τῆς Βουργουνδίας Οὐζωνα (Huges) μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν βαρωνιῶν Αἴνου καὶ Μαδύτου. (βλ. καὶ λέξ. Μάκρη).

* *

Ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 11, 11—13) ἀναφέρει τὰ ἑξῆς περὶ Ἀναστασιουπόλεως:

«Ἀναστασιούπολις δὲ ἡ τῆδε οὖσα τειχίρης μὲν καὶ πρότερον ἦν, ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ κειμένη ἀφύλακτον εἶχε τὴν τοιαύ-

τη ἡίονα. Τὰ πλοῖα πολλάκις ἀμέλει ἐνταῦθα καταίροντα ὑποχείρια βαρβάρους Οὐννοὺς ἐξαπιναιῶς γεγένηται· ὥστε καὶ τὰς νήσους ἐνθένδε τὰς τῆ χώρα ἐπικειμένας ἠνώχλησαν· Ἰουστινιανὸς δὲ βασιλεὺς διατειχίσμασιν τὴν παραλίαν περιβαλὼν ὄλην ταῖς τε ναυσὶ καὶ τοῖς νησιώταις τὴν ἀσφάλειαν ἀνεσώσατο. Ἄλλὰ καὶ τοῦ ὕδατος ὄχετὸν ἐκ τῶν ὄρων. Ἄ ταύτη ἀνέχει, μέχρις ἐς τὴν πόλιν (ἐς) ὑπέρογκον ἀνέστησεν ὕψος».

* Ερεΐπια τοῦ φρουρίου καὶ τοῦ ὕδραγωγοῦ σώζονται μέχρι σήμερον.

ΑΝΔΡΙΑΚΗ. — Ἀρχαία Θρακικὴ πόλις κειμένη κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 319) ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου πρὸς νότον τῆς Θυριάδος (νῦν Νιάδας) ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀστῶν, μεταξὺ Φινοπόλεως καὶ Σαλμυδησοῦ.

* Ο Μελέτιος (Γεωγρ. Τόμ. Γ', σελ. 100) λέγει περὶ αὐτῆς: «Πλησίον τούτου (δηλ. τοῦ Σαλμυδησοῦ) ἦτον ἡ Ἀνδριακὴ πόλις ποτὲ παραθαλασσία. Λέγεται κοινῶς Γατάπολι».

* Ἡ οὐγγρονος ὁμῶς ταυτότης αὐτῆς παραμένει ἀκαθόριστος.

* ANEMAS.—Θραξ ἐξ Αἴνου τῆς Θράκης, στασιάσας κατὰ τοῦ Κόττους Α'. βασιλέως τῆς Θράκης (385—358 π.Χ.) καθ' ὃν χρόνον ἐδολοφονεῖτο οὗτος ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν τοῦ δύο ἀδελφῶν Πύθωνος καὶ Ἡρακλείδου, διότι, ἐννοχισθεὶς, κατὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν ὑπὸ τοῦ Κόττους περιεφρονεῖτο ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του.

* ANΘIHNOΣ.—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Θράκῃ, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς, εὐρεθείσης ἐν τῇ περιφερείᾳ Χασκόβου, καὶ ἀναγομένης εἰς τὸν δεῦτερον ἢ τρίτον μ.Χ. αἰῶνα. (Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, ἐπιγραφαὶ Φιλιππουπόλεως κ.τ.λ. εἰς «Θρακικά», 1936, σελ. 182-183)

* ANΘION.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου (IV, 18), ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀστῶν, λαοῦ Θρακικοῦ, κατοικοῦντος ὑπὲρ τὸ Βυζάντιον, ὅπου ἰδρῦθη βραδύτερον ἢ Ἀπολλωνία (Σωζούπολις) ὑπὸ ἀποίκων Μιλησίων τὸ 609 π.Χ. «...Astice regio habuit

oppidum Anthium. Nunc est Apollonia.

ANTIMOIPPOΣ.—Σοφιστὴς ἐκ τῆς ἐν Θράκῃ πόλεως Μένδιος, μαθητῆς τοῦ Πρωταγόρου.

* ANTILOXOΣ.—Σοφιστὴς ἐκ Λήμνου ζήσας κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα, περὶ τοῦ ὁποίου γνωρίζομεν μόνον, ὅτι «ἐφιλονίκει τῷ Σωκράτει» (Διογ. Λαερτ. II, 46 καὶ VII 49).

* ANTISSA.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους (κατ' Ἀριστοκράτους, 132).

ANTISARA. Παραλία πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ὡς ἐπίνοον τῆς πόλεως Δάτου. Ὁ Ἀθηναῖος (A, 56) ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸν Ἀρμενίδαν ὑπῆρχε χώρα τις τῆς Θράκης καλουμένη Βιβλία, «ἦν Ἀντισάρον καὶ Οἰσύμην προσαγορευθῆναι».

Κατὰ ταῦτα, ἡ Ἀντισάρα εἶναι ἢ παλαιὰ Καβάλλα ἢ Ἐλευθεραί, ἢ Ἐλευθερούπολις τῶν Βυζαντινῶν, ὁ μοναδικὸς λιμὴν τῆς παραλίας ταύτης, ἀπέχων 10 μίλια πρὸς Δ. τῆς Νεαπόλεως (Καβάλλας). Ἡ δὲ Νεάπολις αὕτη πρὸς διάκρισιν τῆς ἐπὶ τῆς Παλλήνης ὁμωνύμου πόλεως τῶν Μενδαίων, εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν Ἀθηναίων, ἀνομάζεται «Νεάπολις παρ' Ἀντισάραν».

ANTISARH.—Παλαιότερον ὄνομα τῆς Βιβλίας ἢ Βιβλίνης (βλ. λέξ.) χώρας τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, ἡ ὁποία κατὰ τὸν Ἀρμενίδαν παρ' Ἀθηναίῳ (A', 56) μετωνομάσθη Ἀντισάρα καὶ Οἰσύμη.

* ANTONINON.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—535) ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Αἰμιμόντου, ἵνα προστατεύσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων. (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ANTONINA TPYΦAINA.—Θυγάτηρ τοῦ Πόντου Πολέμωνος καὶ τῆς Πυδοδορίδος ἐγγονῆς τοῦ ὑπάτου τῆς Ρώμης Μάρκου Ἀντωνίου, λαβοῦσα ὡς σύζυγον Κόττον τὸν Ε' βασιλέα τῆς Θράκης (12—17 μ.Χ.).

* Ἐκ τῆς Ἀντωνίας Τρυφαινῆς, ὁ Κό-

τους ἀπέκτησε τρεῖς υἱούς: τὸν Ροιμητάλκην, Πολέμονα καὶ Κότυν. (Πλειότερα βλέπε: Ἄχ. Σαμοθράκη, Κότυς ὁ Ε'. εἰς τὰ «Θρακικά», 1928, σελ. 96—106).

* ΑΞΙΟΠΛΑ.—Ἐν τῶν πολλῶν μεσογείων φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ παρὰ τὸν Ἰστρον, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527-565) ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων. (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΑΞΙΟΥΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, μετὰ τὸ Δορύστολον, εἰς βόρ. πλάτ. 45°, 45' καὶ ἀνατ. μῆκ. 54°, 20', κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. III, 10, 5).

Κατ' ἀρχὰς ἐκαλεῖτο Ἡράκλεια, ἐπὶ δὲ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἐχρησίμωσεν ὡς στρατιωτικῇ βάσει τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν Ρωμαίων κατὰ τῶν Σαρματῶν.

Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 637) ὡς μία τῶν 15 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Σκυθίας, κατὰ δὲ τὸν δέκατον ὑπὸ τοῦ Κ. Πορφυρογεννήτου (Περὶ Θεμάτων Β', 47) ὡς πόλις τῆς Ἐπαρχίας Μοισίας. Τὰ εἰρηπία αὐτῆς σώζονται ὅπου τὸ σημερινὸν Ηἰνοη.

ΑΞΙΟΥ (ΣΤΕΝΑ).—Πόλις τῶν Παιόνων, κειμένη κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 329) κατὰ τὴν ἔξοδον στενῆς τινοῦ κλεισσορείας διασχιζομένης ὑπὸ τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ. Εἶναι τὸ σημερινὸν Ντεμιρ-καπὺ (Σιδηραϊ πύλαι).

* ΑΠΑΜΕΙΑ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, ἀπέχουσα τρία περίπου μίλια ἀπὸ τῶν χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Μέχρι τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἐκαλεῖτο Ἀπάμεια, ἀπὸ δὲ τοῦ δωδεκάτου, ὡς ἀναφέρει ὁ Νικήτας Χωνιάτης (σελ. 668), Ἀφάμεια. Σήμερον εἶναι γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μακροχώριον, τουρκιστὶ Μακρη-κιάϊ.

Ὁ Καντακουζηνὸς (Τόμ. Β', σελ. 518), ἀναφέρει ὅτι ἐν τῆς ἐποχῆς του (XIV αἰῶν) ἐσώζετο ἐν Ἀπαμείᾳ φρούριόν τι κατεστραμμένον, τοῦ ὁποῖου διέταξε τὸν ἀνατειχισμὸν καὶ τὴν παραμονὴν ἐν αὐτῷ φρουρῶς. «Κελεύσας δὲ Ἀπάμειαν φρού-

ριὸν τι κατεστραμμένον τειχισθῆναι καὶ στρατὸν καταλιπεῖν ἐν Ρηγίῳ, Ἀπαμείᾳ καὶ Ἐμπυρίτῃ».

Ἐν Ἀπαμείᾳ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Νικήτα τοῦ Χωνιάτου (σελ. 644), ὑπῆρχον ἀνάκτορα, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν κολοσσιαίων θεμελιῶν τούτων καὶ ἄλλων μεγάλων Βυζαντινῶν κτιρίων, τὰ ὁποῖα, ἀνεκαλύφθησαν πλησίον τοῦ βασιλικοῦ ὑφασματοπολεῖου.

Ὁ Σκαρλάτος Βυζάντιος (Κωνσταντινούπολις, τόμ. Α', σελ. 320), ἀναφέρει κίονά τινα μήκους 15 περίπου πήχεων, ἐρριμμένον κατὰ γῆς καὶ ὑποθέτει ὅτι ἀνήκεν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου, ἢ εἰς τὰ κατὰ τὴν Ἀφάμειαν ἀνάκτορα.

Εἰς ἀνέκδοτον ποίημα Μανουὴλ τοῦ Φιλῆ ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Μ. Γεδεῶν, ἀναφέρεται ὅτι ἡ «Μονὴ Λαύρα πρόσκοικος τοῦ Βυζαντίου, ἐν ἣ καὶ στύλος Συμεῶν τοῦ Στυλίου». Πολὺ πιθανόν ἡ Λαύρα αὕτη νὰ ἔκειτο ἔξω τοῦ Ἑπταπυργίου, ὃ δὲ στύλος οὗτος νὰ εἶναι ὁ ἐκ παραδόσεως ἀναφερόμενος εἰς τὸν ὄσιον Συμεῶν τὸν Στυλίτην. (Μ. Γεδεῶν, ἔγγραφοι λίθοι καὶ κεράμια ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ, ἔτος IX, σελ. 413).

Εἰς τὰ ἀνάκτορα ταῦτα τῆς Ἀπαμείας ἀπέθανεν ὁ υἱὸς τοῦ Σαραχὰν Σολεῦμάν τὸ 1345, ὅτε οἱ Τούρκοι συμμαχοῦντες μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ τοῦ VI, εἰς τὸν κατὰ τοῦ Μομτσίου ἀγῶνα, ἐπέστρεφον μετὰ τὴν παρὰ τὴν Ἐάνθην καταστροφὴν αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Οὐμούρ βῆ, δυνάστου τοῦ Ἰκονίου καὶ προσωπικοῦ φίλου τοῦ αὐτοκράτορος. (Περὶ τῆς συμμαχίας ταύτης τοῦ Καντακουζηνοῦ μετὰ τῶν Τούρκων κατὰ τοῦ Μομτσίου, βουλγάρου ἀρχηγοῦ, βλέπε: Κ. Παπαρηγοπούλου, Ἱστορ. τοῦ Ἑλλ. Ἔθνους, Τ. Ε', σελ. 195—Σπ. Π. Λάμπρου, Ἱστορ. τῆς Ἑλλάδος, Τόμ. ΣΤ', σελ. 568).

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Σταυροφόρων, ἡ Ἀπάμεια κατελήφθη παρ' αὐτῶν καὶ παρέμεινεν ὑπ' αὐτοὺς μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου ἀνακτήσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1261.

Ἐπισθεν τῆς Ἀπαμείας ὑπάρχουν πολυάριθμοι πετρώδεις λοφίσκοι, ἀπὸ τῶν ὁποίων οἱ Βυζαντινοὶ ἐπρομηθεύοντο λίθους διὰ τὴν κατασκευὴν φρουρίων καὶ Ἐκκλησιῶν.

Παρὰ τοὺς λόφους τούτους καὶ παρὰ τινα κρήνην, καλουμένην ὑπὸ τῶν Τούρκων «Τσομπάν-τσεσμεσί», ὑπῆρχε τὸ περίφημον ἄστεγον περίφραγμα, ὅπου οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες ἐφύλαττον τοὺς ἐλέφαντας. Τὸ περίφραγμα τοῦτο περιεσώθη μέχρις ἡμῶν, καλούμενον ὑπὸ τῶν Τούρκων «Φιλ-νταμί» = περίφραγμα ἐλεφάντων». (Πρβλ. Ἄλ. Πασπάτη, Τὰ Θερρακικὰ προάστεια τοῦ Βοσπόρου ἐν: Ἑλλ. Φιλ. Συλλ. Κων)πόλεως, Τόμ. ΧΙ, σελ. 42. — Σύντομον περιγραφὴν τοῦ κτιρίου τούτου ἐδημοσίευσεν ὁ Ἐμμ. Ἰωαννίδης ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ, Τόμ. ΙΙΙ, σελ. 73 καὶ ἐξῆς).

* * *

Ἐνομάσθη δὲ ἡ Ἀπάμεια «Μακροχώριον» ἐπειδὴ αἱ οἰκίαι αὐτῆς ἦσαν ἐκτισμέναι παρὰ πλατεῖαν καὶ μακρὰν λεωφόρον. Ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐκαλεῖτο: Οὐζοῦν ἢ Οὐζοῦν-κιοῖ. Ἄγνωστον ὅμως ἂν οἱ Τούρκοι παρέλαβον τὴν ὀνομασίαν ταύτην παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ἢ ἂν οἱ Ἕλληνες παρὰ τῶν Τούρκων. Σήμερον καλεῖται ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων Μακροχώριον ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων Μακρη-κιοῖ.

Μεταξὺ Ἀπαμείας καὶ τῶν Χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπάρχει ἀκρωτήριον ἢ ἡ ἄκρα τῶν Ἐλαιῶν τῶν Βυζαντινῶν, καλουμένη, κατὰ μετάφρασιν ὑπὸ τῶν Τούρκων: Ζεῖτου ἢ Μπουρνού.

* ΑΠΠΙΑΡΙΑ.—Πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως πρὸ τῆς συμβολῆς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ὁρδησοῦ ποταμοῦ (νῦν Argeriu ἢ Ardjisch). Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. ΙV, 11) ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀππιάρια, ὁχυρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—535), ὑπὸ δὲ τοῦ Ἰεροκλέους (Συνέκδ. 633) ὡς μία τῶν 7 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Μοισίας.

Εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ ἀναφέ-

ρεται καὶ ἐπίσκοπος αὐτῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Λουκιανός.

Κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Ἀβάρων ἐν Θράκῃ κατὰ τὰ ἔτη 585—586, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μαυρικίου, ἡ Ἀππιάρια ἢ Ἀπειρία, ὅπως ὀνομάζει αὐτὴν ὁ Θεοφύλακτος Σιμοκάττης, κατελήφθη ὑπ' αὐτῶν. (Πρβλ. Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορικαὶ Πραγματεῖαι, 1858, σελ. 292 καὶ ἐξῆς).

* ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ.— Συγγραφεὺς ἐκ Λήμνου γράψας ἔργον «Περὶ γεωργίας καὶ ψιλῆς πεφυτευμένης», συνιστώμενον ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἀσχοληθοῦν γενικῶς εἰς τὴν γεωπονίαν (Ἀριστοτ. Πολιτικ. ΙΙ).

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ (ΣΩΖΟΥΠΟΛΙΣ).— Ἡ Ἀπολλωνία ἦτο ἀρχαιοτάτη ἑλληνικὴ ἀποικία καὶ Μητρόπολις τῆς Ἀγχιάλου καὶ μία τῶν κυριωτέρων πόλεων τῶν δυτικῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου Πόντου, κειμένη κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. ΙΙΙ, 11, 3) εἰς βόρ. πλ. 44°, 20' καὶ ἀνατ. μῆκ. 54° 50'.

Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 319) ἄποικοι αὐτῆς ἦσαν οἱ Μιλήσιοι, κτίσαντες αὐτὴν κατὰ μέγα μέρος ἐπὶ τινος νησίδος. «Εἴτ' Ἀπολλωνία . . . ἄποικος Μιλησίων, τὸ πλέον τοῦ κτίσματος ἰδρῦμενον ἔχουσα ἐν νησίῳ τινί». (Πρβλ. Ἀρρειανοῦ Περιπλους, 36, Σκύλακος, Περιπλους, 67).

Κατὰ Σκύμον τὸν Χίον (Περίγησις, 730—733), ἰδρῦθη ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀστυάγου ἢ ἀκριβέστερον 50 ἔτη πρὸ τῆς βασιλείας τοῦ Κύρου ἤτοι τὸ 609 π.Χ.

Μέθ' ἣν (Θυριάδα) πόλις ἐστὶ σύνορος [Ἀπολλωνία.

Ταύτην δὲ πρότερον ἔτεσι πενήκοντά που κτίζουσι τῆς Κύρου βασιλείας τὴν πόλιν εἰς τόπους ἐλθόντες οἱ Μιλήσιοι.

Κατὰ δὲ τὸν Αἰλιανὸν (Ποικίλη Ἱστορία, Γ, 17), τῶν Μιλησίων ἀποίκων ἠγεῖτο ὁ Ἀναξίμανδρος, φιλόσοφος ἐκ Μιλήτου ἑταῖρος καὶ μαθητὴς πιθανῶς τοῦ φιλοσόφου Θαλοῦ, γεννηθεὶς περὶ τὰ 610 π.Χ.

Ἐκ τῆς σιωπῆς ὅμως τῶν λοιπῶν συγγραφέων τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἀμφισβητεῖται ἡ χρονολογία αὕτη τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἀπολλωνίας, καὶ καταβιβάζεται εἰς τὰ 500 π.Χ. ἂν ὄχι καὶ μεταγενέστερον.

Πλὴν τῶν ἀποίκων Μιλησίων, τοὺς ὁποίους ἀναφέρουν ὁ Στράβων, Σκύμνος καὶ Αἰλιανὸς ὡς ἰδρυτὰς τῆς Ἀπολλωνίας, Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἀναφέρει καὶ Ροδίου. Ἐν πάσῃ ὁμως περιπτώσει καὶ ἀληθῆς ἂν ὑποτεθῆ ἡ μαρτυρία αὐτῆ τοῦ Βυζαντιοῦ οἱ Μιλήσιοι κατὰ πολὺ ὑπερεῖχον τῶν Ροδίων, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν νομισμάτων τῆς πόλεως.

Κατὰ τὸν Πλίνιον, (IV, 45) ἡ Ἀπολλωνία προηγουμένως ἐκαλεῖτο Ἄνθιον (Anthium), κειμένη ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἄστων. «Astice regio habuit oppidum Anthium. Nunc est Apollonia».

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας κατακρίτο ὑπὸ τῶν Σκυρμιαδῶν καὶ τῶν Νισαίων, Θρακικῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (IV, 93), ὑπετάχθησαν ἀμαχῆτι εἰς τὸν Δαρειόν, κατὰ τὴν ἐπὶ τοὺς Σκύθας ἐκστρατεῖαν αὐτοῦ τὸ 515 π.Χ.

Ἐν Ἀπολλωνίᾳ ὑπῆρχε περίφημος ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, πολιούχου τῆς πόλεως, μετὰ κολοσσιαίου ἀγάλματος αὐτοῦ, ἔργου τοῦ περιφήμου γλύπτου Καλάμιδος, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, ἀπήγαγεν εἰς Ρώμην ὁ Λούκουλλος, ἀφιερῶσας αὐτὸ εἰς τὸ Καπιτώλιον. (Στράβωνος, VII, 319).

Ὁ Πομπώνιος Μέλας (B'. 22) ὀνομάζει αὐτὴν Μεγάλην «Magna Apollonia». Φαίνεται ὁμως ὅτι ἐνωρίτατα παρήκμασε. Περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου π.Χ. αἰῶνος ὑπετάχθη, ὅπως ἄλλως τε, ὅλαι αἱ παραθαλάσσιαι Ἑλληνικαὶ πόλεις εἰς τοὺς Ὀδρῦσας, τῶν ὁποίων τὸ βασίλειον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σιτάλκου, υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Τήρεω, ἐπεξετάθη ἀπὸ τῶν Ἀβδήρων μέχρι τοῦ Δουνάβεωσ καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου (Θουκ. B', 95—97).

Ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ὅτε ἐγένετο ἡ διανομὴ τοῦ Μακεδονικοῦ Κράτους, ἡ Θράκη ἐπεδικάσθη εἰς τὸν Λυσιμάχον τὸ 308 π.Χ. Οὗτος μετὰ ἑπταετείς ἀγῶνας ἐναντίον τοῦ βασιλέωσ τῶν Ὀδρῶσων Σεύθου τοῦ Γ', κατώρθωσε τέλος νὰ θաυηποτάξῃ αὐτὸν τὸ 315 π.Χ. καὶ νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ κράτος του πέραν τοῦ Αἴμαου καὶ ἐφ' ὅλης τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου.

(Λιοδ. Σικελιώτου, XIX, 73). Τότε καὶ ἡ Ἀπολλωνία περιῆλθεν εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ Λυσιμάχου, παραμείνασα ὑπ' αὐτὸν ἐπὶ 34 ἔτη περίπου, μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ τὸ 281 π.Χ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λυσιμάχου, κύριος τῶν κτήσεών του ἐγένετο ὁ Σέλευκος ὁ Νικάνωρ. Ἀλλὰ δὲν παρέμεινε ἐπὶ πολὺ κύριος αὐτῶν, διότι Πτολεμαῖος ὁ κεραννός, δολοφονήσας αὐτόν, ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας. Ἀλλὰ καὶ τούτου ἡ κυριαρχία δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, διότι ἐφρονεῦθη ἐν τινὶ μάχῃ κατὰ τῶν εἰσβαλόντων εἰς τὴν Θράκην Γαλατῶν τὸ 280 π.Χ. Οὗτοι, καταλύσαντες τὴν Μακεδονικὴν δυναστείαν εἰς τὴν περιφέρειαν ταύτην, ἴδρυσαν τὸ ὑπὸ τὸν Κομαντόριον βασιλείον τῆς Τύλης ἢ Θύλης τὸ 275 π.Χ. Μόλις κατώρθωσαν αἱ ἀνὰ τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Ἑλληνικαὶ πόλεις νὰ διατηρήσουν τὴν ἐλευθερίαν των.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τοῦ 15 ἔτους μ.Χ. περίπου ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου, ἡ Ἀπολλωνία, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ παράλια πόλεις, διετέλεσαν αὐτόνομοι καὶ ἀνεξάρτητοι. Καὶ τοῦτο διότι οἱ Ὀδρῦσαι εὗρον τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ ἀνασυστήσουν τὸ βασίλειον αὐτῶν, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ Μακεδόνες ἠγωνίζοντο νὰ διατηρήσουν τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἐπαπειλοῦντος αὐτοὺς κινδύνου ἐκ μέρους τῶν Ρωμαίων.

* * *

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ὀνομάσθη Σωζούπολις ἀκολουθήσασα τὴν τύχην καὶ τὰς περιπετείας τῆς Ἀγγιάλου, (βλ. λέξιν) Τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο : Σωζούπολις ἢ Σωζόπολις καὶ τουρκιστὶ : Ζώπολι ἢ Σιζέπολι, διετήρησε μέχρι σήμερον, καθὼς καὶ τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα. Ἦποτε ὁμως ἀκριβῶς καὶ διατὶ ὀνομάσθη Σωζούπολις δὲν εἶναι γνωστόν. Κατὰ τὸν Κ. Παπαϊωαννίδην. (Γεωγρ. περιγραφή τῆς Σωζουπόλεωσ, εἰς Θρακικά, 1928, σελ. 313 καὶ ἐξῆς), πιθανῶς τὸ ὄνομα τοῦτο νὰ ὀφείλεται εἰς τὸν ἀσφαλῆστατον λιμένα αὐτῆς, ὅστις καθ' ὅλην τὴν παραλίαν τοῦ Δυτικοῦ Εὐξείνου εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος φυσικ-

κὸς λιμὴν. Πράγματι δὲ προφυλάσσεται ἀπὸ τῶν Β.Α. ἀνέμων διὰ τὸν πρὸ αὐτῆς νήσων τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου (Μεγάλο Νησί), κειμένον 1300 περίπου μέτρα πρὸς Β. τῆς πόλεως τοῦ Ἁγίου Πέτρου, γυμνοῦ βράχου ἀνατολικώτερον τῆς νήσου ταύτης καὶ τοῦ Ἁγίου Κήρυκος (Μικρὸ Νησί), ἀπέχοντος μόλις 360 μέτρα ἀπὸ τοῦ λιμένος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειτο ὁ μεγαλοπρεπῆς ναὸς τοῦ Ἀπολλωνος καὶ τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ.

* * *

Ἐπὶ ἐκκλησιαστικὴν ἔποσιν, κατὰ τὸν ἕνατον αἰῶνα, ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) ἡ Σωζούπολις ἦτο ἔδρα Ἐπισκόπου, ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἀδριανούπολεως (Ράλλη καὶ Ποτλῆ. Τόμ. V, σελ. 483). Κατὰ τὸν Ρωσο-Τουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1828—1829, ἀνηγορεύθη εἰς ἔδραν Μητροπολίτου, συγχωνευθειῶν τῶν ἄλλοτε χωρισμένων Μητροπόλεων Σωζούπολεως — Ἀγαθουπόλεως. (Αὐτόθι, Τόμ. V, σελ. 483).

Μέχρι δὲ τοῦ 1890 ἡ Μητρόπολις Σωζουπόλεως εἶχεν ὑπ' αὐτὴν περὶ τὰς 15.000 χριστιανῶν ὀρθοδόξων, κατὰ τὸ ἥμισυ ἑλληνοφῶνων κατὰ τὸ ἥμισυ δὲ βουλγαροφῶνων. (Δωροθέου Σχολαρίου, Ἔργα καὶ Ἡμέραι, 1877).

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1905, ὁ ἄμιγξ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς Σωζουπόλεως ἀνῆρχετο εἰς 3.500 κατοίκους. (Κ. Παπαϊωαννίδου, αὐτόθι, σελ. 322). Ἄλλ' ὁ τυφλὸς φανατισμὸς τῶν Βουλγάρων, οἱ ὅποιοι τὰ πάντα ἠθέλον νὰ ἐκβουλαγίσουν, ἠνάγκασαν πολλοὺς τῶν κατοίκων νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πατρίδα των καὶ νὰ καταφύγουν τὸ 1906 εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐκτοτε ἤρξατο ὁ ἐκπατρισμὸς τῶν Σωζοπολιτῶν, ὅστις συνεπληρώθη διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Νεῦγι. Τὸ πλεῖστον αὐτῶν μετηνάστευσαν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ Τοψίν.

* * *

Τῆς Ἀπολλωνίας σώζονται ἀρχαῖα νομίσματα, ἀνερχόμενα εἰς τὰ 430—400 π.Χ. Φέρουν δὲ ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς κεφαλὴν λέοντος κατ' ἐνώπιον (en face), ἐπὶ δὲ

τῆς ἄλλης τετραγώνον ἔγκοilon διηρημένον εἰς 4, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀπεικονίζεται μικρὰ ἀνάγλυφος πινακὶς μὲ τὰ γράμματα Α.Π. καὶ δύο ἀστέρες ἢ τετραγώνον ἔγκοilon φέρον εἰς τὰ ὑπὸ τῆς διαγωνίου χωριζόμενα τέταρτα Α-Π-Ο-Α, ἢ τετραγώνον ἔγκοilon περιέχον κόσμημα σταυροῦ μαιανδροφόρον.

Τὰ αὐτοκρατορικὰ αὐτῆς νομίσματα τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων φέρουν τὴν ἐπιγραφὴν: ΑΠΟΛΛΟΝΙΑΤΩΝ ΕΝ ΠΟΝΤῶ (Head-Σβορώνου, Τόμ. Α', σελ. 348).

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ Η ΗΛΩΝΙΣ.—Παράλιος πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, κειμένη μετὰ τὴν Γαληψὸν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Στρωνόμου ποταμοῦ. Περὶ αὐτῆς ὁ Στράβων (VII, 331, 33. 25) λέγει: «Ἔῖτα Φάγρης, Γαληψὸς καὶ Ἀπολλωνία, πάσαι πόλεις». Ὀλίγον δὲ κατωτέρω: «Εἰς μέντοι τάκριβες ἄκρα τίς ἐστὶν ἢ ποιοῦσα τὸν κόλπον πρὸς τὸν Ἄθω, πόλιν ἐσχηκυῖα τὴν Ἀπολλωνίαν».

Ἡ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος καθοριζομένη τοποθεσία αὐτῆς συμπίπτει μὲ τὸ νῦν ἀκρωτήριον Πύργος, κείμενον 18 μίλια Ν.Δ. τῆς Καβάλας καὶ 10 μίλια Ν.Δ. τοῦ φυσικοῦ λιμένος τῶν Ἐλευθεριῶν. Ἐκλήθη δὲ Ἀπολλωνία ὑπὸ τῶν Θρακῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος.

Πολλοὶ τῶν νεωτέρων συγγέουν τὴν Ἀπολλωνίαν ταύτην μὲ τὴν ἐπὶ τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἄθω) κειμένην ὁμώνυμον πόλιν. Ἄλλ' αὕτη ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλινίου (IV, 10), κτισθεῖσα μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ἀκροθῶων ἢ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς ἢ περὶ αὐτῆν.

Περὶ τῆς Ἡδωνικῆς Ἀπολλωνίας ἐλαχίστας ἔχομεν πληροφορίας. Ἐκ τοῦ Στράβωνος μανθάνομεν ὅτι κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνοιο τὸ 356 π.Χ. καὶ ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του δὲν ὑφίστατο «Γαληψὸς καὶ Ἀπολλωνία πόλεις κατεσκαμμένοι ὑπὸ Φιλίππου». (VII, 331, 35).

Φαίνεται ὁμως ὅτι ἀνέλαβε καὶ πάλιν, καθ' ὅσον κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 640) μετὰ τὴν Ἀμφιπόλεως καὶ Καβάλας, ὡς μία τῶν 22 πόλεων τοῦ Πρώτου Τμήματος

Μακεδονίας, κατὰ δὲ τὸν Κ. Πορφυρογέννητον, (Περὶ Θεμάτων Β', 49) ὡς πόλις τῆς Ἐπαρχίας Μακεδονίας. Πότε μετὰ ταῦτα κατεστράφη, καὶ ὑπὸ τίνος ἄγνωστον. Κατὰ τὸν Μ. Δήμιτσαν (Ἡ Μακεδονία, σελ. 105) ἔκειτο πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου Μαχαλάς.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ (ΦΡΟΥΡΙΟΝ).—Κωμόπολις καὶ φρούριον συνάμα τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, κειμένη 50 περίπου χιλιόμετρα Β.Α. τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τοῦ Μέλανος ποταμοῦ (Καρά-σοῦ), ἐκβάλλοντος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀθύρα (Μπουγιούκ-Γσεκμετζέ). Παρὰ τὰ εἰρήλια αὐτῆς καὶ ἀριστερόθεν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Κωνσταντινουπόλεως — Ἀδριανουπόλεως, κεῖται σήμερον τὸ τουρκικὸν χωρίον Ἰντζιγκίζ.

Ἡ κωμόπολις καὶ τὸ φρούριον κατελήφθησαν τὸ 1372 ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α'. Καὶ ἡ μὲν κωμόπολις παρεδόθη οἰκειοθελῶς. Τὸ φρούριον ὁμως ἀντέταξε πείσμονα ἀντίστασιν ἐπὶ δύο ἔβδομάδας καὶ ὁ Σουλτάνος, ἀπελπισθεὶς, ἀπεμακρύνθη, ἀφήσας ὀλίγον στρατὸν ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὴν πολιορκίαν. Αἴφνης ὁμοῦς μέρος τοῦ τείχους κατέπεσε καὶ οἱ πολιορκηταὶ ἐκυρίευσαν αὐτό.

Τὴν στιγμήν ἐκείνην, καθ' ἣν ἠγγέλθη εἰς τὸν Μουράτ ἡ ἀπρόοπτος εἴδησις τῆς ἀλώσεως τοῦ φρουρίου, οὗτος ἔτυχε νὰ εὑρίσκειται κάτωθεν πλατάνου τινός, ἣτις ἀπὸ τοῦ γεγονότος τούτου ἐπωνομάσθη εὐτυχῆς καὶ ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῶν Τούρκων ὡς ἱερά, τὸ δὲ φρούριον τῆς Ἀπολλωνίας μετωνομάσθη Ταυρί-Κικτιγιῆ (ἦτοι τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κρημνισθέν).—(Χάμμερ, Ἱστορία τῆς Ὀθωμανικῆς Ἀυτοκρατορίας).

* ΑΠΡΟΣ.—Πενθερὸς τοῦ Κάρου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου, κατὰ τὸν Κεδρινὸν Τόμ. Α', σελ. 538) ἐπωνομάσθη ἡ Θεοδοσιούπολις Ἀπρως. (βλ. λέξ. Ἀπρως).

ΑΠΡΩΣ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Ν.Α. Θράκης, κειμένη ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ εἰς βόρ. πλ. 42° καὶ ἀνατ. μῆκ. 54°, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ', 11, 7). Φέρεται δὲ ὑπὸ διαφόρους παραλλαγὰς. Ἡ

Tabula Peutingeriana¹ ὀνομάζει αὐτὴν κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν: οἱ Ἀπροι Ὁ Ἱεροκλῆς (634, 2) καθ' ἑνικὸν: ὁ Ἀπρος Κων. Πορφυρογέννητος (Περὶ Θεμ. Β', 47) καὶ ἡ Ἄννα Κομνηνὴ (VII, 7) ἡ Ἀπρως κτλ. Ὠνομάσθη δὲ Ἀπρως, ὅπως ἀναφέρει ὁ Κεδρινὸς (Τόμ. Α', σελ. 568), ὑπὸ τοῦ Ἀπρου, πενθεροῦ τοῦ Κάρου. «Θεοδοσίου πόλις ἡ νῦν Ἀπρως, παρὰ τοῦ Ἀπρου πενθεροῦ Κάρου κτιθεῖσα».

Ἀπειχε δὲ, κατὰ τὸν Πλίνιον (IV. 47), ἀπὸ μὲν τῆς Βιζύης, πρωτευούσης τῶν Ὀδρουσῶν 50 μίλια, ἀπὸ δὲ τῶν Φιλίππων 180. «A Bizya L milia, Apros colonia quae a Philippi abest CLXXX novem m. p.» Ἀπὸ δὲ τῆς Ραιδεστοῦ, τὴν ὁποίαν ὀνομάζει Resiston 22 μίλια.

Οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς ὀνομάζουν αὐτὴν γενικῶς Ἀπρων, εἰς τὰς Not. Graec. Episcopatum φέρεται ὑπὸ τὸν τίτλον: ὁ Ἀπρου, ὁ Ἀπρω, ὁ Ἀπρων.

Ἡ τοποθεσία αὐτῆς εἶναι ἀκαθόριστος. Λαμβάνοντες ὁμοῦς ὑπ' ὄψιν τὰς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἀναφερομένας ἀποστάσεις, δυνάμεθα νὰ τοποθετήσωμεν αὐτὴν ὅπου τὸ νῦν χωρίον Ἀἶναρτζικ, ἢ μᾶλλον μεταξὺ Ἀἶναρτζικ καὶ Χαριουπόλεως.

Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἦτο ἀποικία Ρωμαϊκῆ, μετὰ δὲ τῆς Περίνθου (Ἡρακλείας) ὑπῆρξε κατὰ τὸν τέταρτον μ.Χ. αἰῶνα μία τῶν σημαντικωτέρων πόλεων τῆς περιφερείας ἐκείνης.

* *

Ἐπὶ Λέοντος Ε' τοῦ Ἀρμενίου (813—820) ἡ Ἀπρως κατεστράφη ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων τὴν Θράκην Βουλγάρων ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κροῦμον. (Κ. Παπαρηγοπούλου Ἱστορ. τοῦ Ἑλλ. Ἔθνους, Τόμος Γβ, Ἐκδ. Ἐλευθερ. σελ. 202).

Παρὰ τὴν Ἀπρων καὶ τὰ Κύπελα ἐγένετο τὸ 1307 μάχη μεταξὺ τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ τῶν Καταλάνων, μετὰ τῶν ὁποίων συνέπραττον οἱ Τουρκομάνοι τοῦ Αἰδινίου. Ἄλλ' οἱ σύμμαχοι τοῦ βασιλέως Ἀλανοὶ καὶ Τουρκόπολοι, ἐπρόδωκαν τὸν

1. Ρωμαϊκὸς χάρτης ὁδοπορικὸς τοῦ Peutinger Conrad ἐπὶ μεμβράνης. 1.1

βασιλεία, παραμείναντες ἄπλοϊ θεαταὶ τῆς μάχης, καθ' ἣν ἐνικήθη ὁ βασιλεὺς, αὐτοὶ δὲ προσῆλθον εἰς τὸ μέρος τῶν ἐχθρῶν. Συνέπεια τῆς ἥττης ταύτης ὑπῆρξε νὰ παραδοθῇ ἅπανα ἡ παραλία τῆς Προποντίδος εἰς τὴν διάκρισιν τῶν νικητῶν, οἵτινες διέπραξαν ἀνηκουστους θηριωδίας, τὰς ὁποίας ὁμολογοῦν καὶ αὐτοὶ οἱ χρονογράφοι τῆς Δύσεως. Ἡ Ραιδεστός καθωρίσθη διὰ τὸ ἐπίκαιρον τῆς θέσεώς της, τὸ ὄρητηριον αὐτῶν, οἱ δὲ κάτοικοί της ἐσφάγησαν ἀνηλεῶς. Αἱ πόλεις τῆς Θράκης, πλὴν τοῦ Διδυμοτείχου, Τσουρουλοῦ καὶ Ἀδριανουπόλεως, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ὄχρωφαι δι' ἰσχυροτάτων τειχῶν, ἀλληλοδιαδόχως κυριευόμεναι ἐλεηλατοῦντο καὶ κατεδαφίζοντο. Ἐν μιᾷ μόνῃ ἐπιδρομῇ ἐσφάγησαν περὶ τὰς 5.000 χωρικῶν εἰς αὐτὰ περίουρα τὰ πρόθυρα τῆς πρωτεύουσας, τὰ γυναικόπαιδα ἐξηνδραποδίζοντο, ἡ δὲ Καλλιπολις μετεβλήθη εἰς μέγα ἐμπορεῖον δούλων, τροφοδοτοῦσα τὰ χαρέμια τῶν Τούρκων τῆς Μ. Ἀσίας. (Αὐτόθι, Τόμ. Ε', σελ. 148.—Χάμμερ, Ἰστορ. τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, Γαλλ. μετάφ. Τόμ. Α', σελ. 166).

* * *

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἡ Ἄπρωσ μενονομάσθη Θεοδοσιούπολις.

Ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑπόψεως, ὑπὸ τοῦ ἔκτου αἰῶνος ἀναφέρεται ὡς ἔδρα Ἐπισκόπου, περὶ δὲ τὰ μέσα τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος προήχθη εἰς ἀνεξάρτητον Ἀρχιεπισκοπήν. Ἀργότερον ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912), κατεῖχε τὴν ἐνδεκάτην σειρὰν ἐν τῇ τάξει τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου (Ράλλη καὶ Ποτλή, Τόμ. Ε', σελ. 475).

Ἐπὶ πατριάρχου Ἀλεξίου (1025-1043) ἀναφέρεται ἀρχιεπίσκοπος αὐτῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Στρατήγιος. (Αὐτόθι τόμ. V. σελ. 24). Ἀνεκηρύχθη δὲ εἰς Μητροπόλιν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ τὸν δωδέκατον αἰῶνα, κατέχουσα τὴν 69ην σειρὰν ἐν τῇ τάξει τοῦ Πίννακος, τοῦ ἀποδιδομένου εἰς Μανουὴλ τὸν Ἀνδρόνικον. (Αὐτόθι, Τόμ. Ε', σελ. 490).

Ἐκτοτε ἤρξατο ἡ παρακμὴ αὐτῆς.

* *

Ἡ Ἄπρωσ ὑπῆρξεν ἡ πατρίς τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ XIV τοῦ Κελέκα, ἐπιλεγομένου Ἀπρηνοῦ (1334—1347), σοφοῦ ἀνδρὸς καὶ μεγάλως τιμωμένου. Οὗτος δὲ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος καὶ τελευταῖος τῶν Πατριαρχῶν, ὅστις ὑπέγραφε διὰ κωνίης μελάνης. (Μ. Γεδεών, Πατριαρχικοὶ Πίνακες, σελ. 4-0).

* *

Ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν ὅτε οἱ Φράγκοι κατέλαβον τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἰδρῦθη ἐν Ἄπρωσ ἔδρα Λατίνου Ἐπισκόπου, ὅστις ἀργότερον ἀπέβη μόνον τιτουλάριος. Ἐπὶ δὲ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118), οἱ Ἐνετοὶ εἰς ἀντάλλαγμα τῆς βοήθειάς, τὴν ὁποῖαν παρέσχον εἰς αὐτὸν εἰς τὸν κατὰ τοῦ Ροβέρτου Γυσκάρδου ἀγῶνα, πλὴν τῶν ἄλλων προνομίων ἔλαβον καὶ τὸ προνόμιον τῆς ἰδρύσεως ἀποικιῶν Ἐνετικῶν ἐν Βυζαντινῷ Κράτει. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἦτο καὶ ἡ Ἄπρωσ.

* *

Πρὸ τῆς κατασκευῆς τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Κωνσταντινουπόλεως—Ἀδριανουπόλεως καὶ τῆς γραμμῆς Θεσσαλονίκης—Δεδεαγάτς (Ἀλεξανδρουπόλεως) τὸ χωρίον Ἀϊναρτζίκ, (Ἄπρωσ) ἦτο εἰς τῶν σταθμῶν τῆς γραμμῆς Κωνσταντινουπόλεως—Θεσσαλονίκης ὅπουθεν διήρχοντο οἱ ταξιδιώται καὶ οἱ ταχυδρομικοὶ σάκκοι. Ἐκτοτε ἡ ἀκμάζουσα κομόπολις ἐνεκρόθη τελείως.

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης τὸ ὄνομα Ἄπρωσ ἐδόθη εἰς τὸ χωρίον Κεραμὴν τῆς ὑποδιοικήσεως Μαλαγγῶν τοῦ Νομοῦ Καλλιπόλεως ἀριθμοῦν 3.5 κατοίκους.

ΑΡΑΠΛΟΣ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἀναφερομένη ὑπὸ Σκύλακος τοῦ Καρυανδέως (Περίπλους 67) ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας αὐτῆς μεταξὺ Ἀλωπεκοννήσου καὶ Ἐλαιούντος. Ἄγνωστον ἄλλοθεν καὶ ἀκαθορίστου ταυτοτήτος.

* ΑΡΑΖΟΣ.—Πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου,

«ἀπὸ Ἀράξου ἡγησαμένου». Τὸ ἐθνικὸν Ἀράξιος.

* ΑΡΓΑΜΩ.—Μεσόγιον φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ παρὰ τὸν Δυνάβην, κτισθὲν ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), ἵνα προστατεύσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων. (Προκοπίου. Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΑΡΓΑΙΟΣ.—ἽΟ κάτοικος τῆς πόλεως Ἀργίλου (βλ. λέξ.).

ΑΡΓΑΙΟΣ.—Ἡ γνωστοτέρα τῶν Βισαλτικῶν πόλεων, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῶν Βισαλτικῶν Θρακῶν, βραδύτερον δὲ ἀποικισθεῖσα ὑπὸ Ἀνδρίων ἀποίκων περὶ τὰ μέσα τοῦ ἑβδόμου π.Χ. αἰῶνος. Ἔκειτο δὲ ἐπὶ τῆς Θρακικῆς παραλίας πρὸς Δ. τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ μεταξὺ Βρομίσκου καὶ Ἀμφιπόλεως, ὀλίγον ἀπέχουσα αὐτῆς, παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ, ὅπου ὑπῆρχε κατὰ τὸν Θουκυδίδην (IV, 103) καὶ μικρὰ φρουρὰ πρὸς ἀσφάλειαν τῆς γεφύρας ἀπὸ τῶν διαφόρων ἐπιδρομῶν.

Τὸ ὄνομα Ἀργίλος φαίνεται ὅτι εἶναι Θρακικόν, καὶ σημαίνει ποντικόν. Κατά τινα παραδόσιν, ἀναφερομένην ὑπὸ Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ (Περὶ Πολιτειῶν, 41) ὠνομάσθη οὕτω, διότι κατὰ τὴν κτίσιν αὐτῆς εἶχε φανῆ ποντικός. «Ἀργίλον τὸν μὴν καλοῦσι Θράκες, οὗ ὄφθέντος, πόλιν κατὰ χρῆσιν ἔκτισαν καὶ Ἀργίλον ὠνόμασαν». Πιθανώτερον ὅμως εἶναι ὅτι ὠνομάσθη οὕτως ἐκ τοῦ ἀργιλώδους αὐτῆς ἐδάφους.

* *

Ἡ Ἀργίλος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της παρέμεινε ἐλευθέρη μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, ὅτε ὑπετάγη εἰς τὸν Ξέρξην, (Ἡροδ. VII, 103) ὅπως, ἄλλως τε, ὑπετάγησαν καὶ ὅλαι αἱ πόλεις, διὰ τῶν ὁποίων διήλθε τὸ 480 π.Χ.

Μετὰ τὴν ἀνοχώρησιν αὐτῶν συνεμάχησε μετὰ τῶν Ἀθηναίων, καταβάλλουσα τὸν λεγόμενον «Θράκιον φόρον». Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ἀργίλιοι ἦσαν ὑποπτοὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀνεφάνη εἰς τὰ Θρακικὰ παραλία ὁ Βρασιδάς, μετὰ τοῦ

ὁποίου συνέπραττον ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας καὶ οἱ Χαλκιδεῖς, προσεχώρησαν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους (Θουκυδ. IV, 103). Οὕτω δέ, διὰ τῆς προδοσίας τῶν Ἀργιλίων, μετὰ τῶν ὁποίων συνέπραττον καὶ οἱ ἐν Ἀμφιπόλει ἐγκατεστημένοι συμπατριῶταί των, κατώρθωσεν ὁ Βρασιδάς νὰ διαβῆ τὸν Στρυμόνα καὶ νὰ καταλάβῃ τὰ περὶ τῆς Ἀμφιπόλεως, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ αὐτὴν τὴν Ἀμφίπολιν.

Ἰπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους ἡ Ἀργίλος παρέμεινε μέχρι τῆς Νικηίου εἰρήνης, τὸ 411 π.Χ. ὅπτε ἀφῆθη ἐλευθέρη καὶ αὐτόνομος, ὅπως καὶ αἱ γειτονικαὶ πόλεις: Στάγειρος, Ἀκανθος, Σκῶλος, Ὀλυνθος, Σπάρτωλος (Αὐτόθι, V, 18, 5).

Ἐκτοτε ἡ Ἀργίλος παρήκμασε μέχρι ὅτου ἐξηφανίσθη τελείως. Κατὰ τὸν Μ. Δήμιτσαν (Ἡ Μακεδονία, σελ. 600), τὰ εἰρημια αὐτῆς κεῖνται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὅπου τὸ χωρίον Κιουτσούκ—Ὀρσοβα.

ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΙΣ.—Ἡ Ἀργυρούπολις τῶν Βυζαντινῶν εἶναι τὸ Αἰάντιον τῶν ἀρχαίων, κειμένη ἐπὶ τῆς Εὐρωπαικῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου. Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα Ἀργυρούπολις, ὅπως ἀναφέρει ὁ Σωκράτης (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορ. VII, 25. —Προβλ. Μελετίου, Γεωγρ. Τόμ. Γ', σελ. 98), παρὰ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀττικοῦ (406—425): «Κατιδὼν, λέγει ὁ Ἀττικός, τὸν κατ' ἀντικρὺ τόπον εὐτερεπῆ τυγχάνοντα πρέπειν ἔφη τοῦτον Ἀργυρούπολιν ὀνομάζεσθαι, καὶ ρηθεῖς ὁ λόγος εὐθύς τὴν ἐπωνυμίαν ἐκράτησε».

Ἐν Ἀργυρουπόλει διέμεινε ἐπὶ δύο ἔτη ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας, ἀναδείξας πρῶτον ἐπίσκοπον τοῦ Βυζαντίου τὸν Ἱερὸν Στάχυν, ὅστις ἐπεσκόπησεν ἐν Βυζαντίῳ κατοικῶν ἐν Ἀργυρουπόλει ἐπὶ 16 ἔτη μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Τὸ λείψανον τοῦ Στάχους ἐναπετέθη ἐν τῷ πρώτῳ ἐπισκοπικῷ ναῷ τῆς Ἀργυρουπόλεως «ἐν ὑπογαίῳ σπηλαίῳ ἔνθα ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας τὸ θυσιαστήριον ἤδρασεν», ὅπως ἀναφέρει ὁ Δωρόθεος (Μ. Γεδεών, Πατριαρχικοὶ πίνακες, σελ. 89). Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολὴ

XVI, 9) ἀναφέρων αὐτὸν ὀνομάζει «ἀγαπητόν». Τὴν δὲ μνήμην τοῦ Στάχυος, ἐσορτάζει ἡ Ἐκκλησία τὴν 31 Ὀκτωβρίου.

Σήμερον τὴν θέσιν τῆς Ἀργυρουπόλεως ἐπέχει τὸ προάστειον Κωνσταντινουπόλεως Φουντουκλῆ ἢ Φιντικλῆ.

ΑΡΔΙΑΙΟΙ.—Θρακικὸς λαὸς κατοικῶν βορειότερον τῶν Ἀργιάνων.

ΑΡΔΙΑ.—Ὄνομα ἀρχαίας κόμης τῆς Θράκης (Dumont-Homolle, σελ. 499).

ΑΡΕΙΟΝ ΠΕΔΙΟΝ.—Ὄνομα πεδιάδος ἐν Θράκῃ, ἀφιερωμένης εἰς τὸν Ἄρην, ἀναφερομένης ὑπὸ τοῦ Πολυβίου ὡς ἔρημος «Χαμαιτυπῆ δένδρα ἔχουσα», ἀλλ' ἄγνωστόν που κειμένη.

ΑΡΕΤΑΙ.—Τοποθεσία τις πρὸς Δ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀναφερομένη ὑπὸ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς. Κατὰ τὸν Σκαρλάτον Βυζάντιον (Κωνσταντινούπολις, Τόμ. Δ' σελ. 606) καὶ τὸν Ἀλέξανδρον Πασπάτην (Τὰ Θρακικὰ προάστεια τοῦ Βοσπόρου ἐν τῷ Ἑλλην. Φιλολ. Κων)λεως Τόμ. XII, σελ. 39), αἱ Ἀρεταὶ ἔκειντο μίαν ὥραν πρὸς Δ. τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ὅπου, εὐρίσκειται ὁ στρατῶν, ὁ λεγόμενος Δαούτ-Πασᾶ. Κατὰ δὲ τὸν Μ. Γεδεών (Ἐγγραφοὶ λίθοι καὶ Κεράμια, ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ, ἔτος IX, σελ. 410), λαμβάνοντα ὑπ' ὄψει τὴν περιγραφὴν τῆς τοποθεσίας ταύτης ὑπὸ τῆς βασιλόπαιδος Ἄννης, εἶναι μᾶλλον τὸ εὐάερον καὶ δροσερὸν χωρίον Τοπτσιλάρ, ὑπερκείμενον τοῦ Κυδάρεως ποταμοῦ καὶ ἀπέχον ἡμίσειαν ὥραν ἀπὸ τῶν Χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου, διηγεῖται ἡ Ἄννα Κομνηνὴ (Β', 8), ἐκκινήσαντες οἱ Κομνηνοὶ ἀπὸ τὰς Ἀρειάς, κατέλαβον τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰσελθόντες διὰ τῆς Χαρσίας Πύλης. Ἡ πύλη αὕτη εἶναι ἡ σήμερον καλουμένη Ἐγρικαπού, κειμένη πλησιέστερον εἰς τὰ εἰρήπια τῶν Ἀρετῶν, παρὰ εἰς τὸν στρατῶνα Δαούτ-Πασᾶ. — «Ἀπάραντες δ' ἐκεῖθεν οἱ Κομνηνοί, καταλαμβάνουσι ταχὺ τὰς καλουμένας Ἀρετάς. Τόπος δὲ οὗτος ἀγχοῦ τῆς πόλεως διακείμενος, ὑπερκείμενος

μὲν τῆς πεδιάδος καὶ τοῖς κάτωθεν ἰσταμένοις καὶ πρὸς τοῦτον ὀρῶσιν εἰς λοφιὰν ἀνατεινόμενος καὶ τὴν ἑτέραν πλευρὰν πρὸς θάλατταν ἀπονεύον, κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν πρὸς τὸ Βυζάντιον, ταῖς δὲ λοιπαῖς δυσὶ πρὸς ἄρκτον καὶ δύσιν παντὶ ἀνέμῳ καταπνεύμενος, διειδὲς ὕδωρ καὶ πότιμον ἔχων ἕων αἰεὶ φυτῶν τε καὶ δένδρων παντάπασιν ἀμοιρῶν». Πράγματι δὲ ἡ σημερινὴ τοποθεσία τῶν Ἀρετῶν συμφωνεῖ πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Ἄννης περιγραφὴν γενομένην πρὸ ἑπτὰ περιπτου αἰῶνων.

Εἰς τὰς Ἀρετάς ὑπῆρχον ἀνάκτορα, τῶν ὁποίων ἰδρυτὴν ἀναφέρει ἡ Ἄννα (Β', 8) Διογένην τὸν Ρωμανόν (1068—1071), «Διὰ γοῦν τὸ τοῦ τόπου ἐπιτετραπὲς καὶ εὐκρατον, καὶ Ῥωμανὸς Διογένης ὁ αὐτοκράτωρ ραστόνης μικρᾶς χάριν οἰκήματα λαμπρὰ καὶ ἀποχρῶντα βασιλευσιν ἀνήγειρεν».

Πότε κατεστράφησαν τὰ ἀνάκτορα ταῦτα δὲν εἶναι γνωστόν. Κατὰ τὰς γενομένας κατὰ τὸ ἔτος 1884 ἀνασκαφῆς ἐν τῷ χωρίῳ Τοπτσιλάρ, ἀνευρέθησαν θεμέλια μεγάλης οἰκοδομῆς, τεμάχια πορφυροῦ λίθου καὶ μαρμάρων, θραύσματα μανουαλίων, κίονες, ἐπιστήλια, μαρμάρινα τόξα θυρῶν κτλ. (Μ. Γεδεών, αὐτόθι, σελ. 411). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὰ θεμέλια ταῦτα εἶναι τοῦ παλατιοῦ τῶν Ἀρετῶν, τὸ ὁποῖον ὠκοδόμησεν ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς Δ' ὁ Διογένης.

Παρὰ τὰς Ἀρετάς ἔκειντο καὶ τὰ ἀνάκτορα τῆς Θεοδώρας, συζύγου τοῦ Θεοφίλου (829—842), τὰ ὁποῖα Λέων ὁ Γραμματικὸς (Theophanis continuati, σελ. 498), ὀνομάζει, τῆς Ἁγίας Θεοδώρας, καὶ τὰ ὁποῖα κατέστρεψεν ὁ ἡγεμὼν τῶν Βουλγάρων τὸν Ἰούνιον τοῦ 914.

* ΑΡΕΩΣ ΠΟΛΙΣ. — Ἄλλη ὀνομασία τῆς Ἀμφιπόλεως (βλ. λέξ.).

ΑΡΖΟΣ (πόλις).—Ἀρχαία μεσογεία πόλις τῆς Θράκης κειμένη, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (γεωγρ. III, 11, 7) εἰς βόρ. πλ. 53° 15', καὶ ἀνατ. μῆκ. 53° 15'. Κατὰ τὸν ἔκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (περὶ κτισμ. IV, 11) ὡς ἐν τῶν φρουρίων τῆς Θράκης, τὰ ὁποῖα ἀνήγει-

ρεν ὁ Ἴουστινιανὸς (527-565).

Κατὰ τὴν Tabula Peutingeriana, ἡ Ἄρξος ἀπέχει τῆς Φιλιππουπόλεως 64 μίλια, κειμένη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φιλιππουπόλεως — Ἀδριανουπόλεως, ὅπου σήμερα τὸ χωρίον Πιριντσλῆ. Δὲν συμφωνοῦν ὅμως τὰ Ὀδοιορικὰ ὡς πρὸς τὰς ἀποστάσεις. Οὕτω, κατὰ τὸ Ὀδοιορικὸν τοῦ Ἀντωνίου, ἡ Ἄρξος ἀπέχει τῆς Φιλιππουπόλεως 68 μίλια, κατὰ δὲ τὸ Ἱεροσολυμιτικὸν 50.

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀν. Θράκης, Ἄρξος εἶχε μετονομασθῆ ὁ ἐν τῇ περιφερείᾳ συνοικισμὸς Κουλακλῆ-Τσιφλίκ, ἀριθμῶν 57 κατοίκους.

* * *
Ἐπὶ τὸ ὄνομα Ἄρξος φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε καὶ ποταμὸς μεταξὺ Φιλιππουπόλεως καὶ Ἀδριανουπόλεως. Ῥέων διὰ μέσον τῆς ἀπὸ Καρασουράς (Καρά—Ἀλτῆ) εἰς Βερόην (Στάρα Ζαγορά) ὁδοῦ, διέρχεται παρὰ τὴν ὁμώνυμον πόλιν καὶ χύνεται εἰς τὸν Ἐβρον ποταμὸν.

ΑΡΖΟΣ (ποταμὸς).—Ποταμὸς τῆς Ἀν. Θράκης ἐμβάλλον κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. III, II, 4) εἰς τὴν Προποντίδα μεταξὺ Περίνθου (Ἡρακλείας) καὶ Βισάνθης (Ραιδεστοῦ) εἰς βόρ. πλ. 42° 10' καὶ ἀνατ. μῆκ. 54° 50'. Κατὰ τὸν Μελέτιον (Γεωγρ. τόμ. Γ', σελ. 53) ὁ Ἄρτος (γράφει Ἄρξος) καλεῖται ὑπὸ τῶν Τούρκων Καρά-Καλδερίμι. Κατὰ δὲ τὸν Γ. Λαμπουσιάνην εἶναι ὁ σημερινὸς Καρά-Μπουνάρ.

ΑΡΗ·Ι·ΘΟΥΣ.—Θραξ ἡνίοχος τοῦ Ρίγμου υἱοῦ τοῦ Πειρούου, συμμάχου τῶν Τρώων, φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τροίας (Ἰλιάδ. V, 487).

ΑΡΙΑ.—Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Θράκης, ἀναφερόμενον ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου.

* ΑΡΙΑ.—Παλαιὸν φρούριον τῆς Θράκης ἐν Δαρδανία, ἀνακαινισθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 4), ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527-565).

* ΑΡΙΝΑ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, τὰ ὁποῖα ἴδρυσεν ὁ αυτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς

(527—565) ἵνα προστατεύσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν (Προκόπιου, Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΑΡΙΟΦΑΡΝΗΣ.—Ἐκ τῶν ἰσχυρῶν βασιλείων τῶν Γετῶν, παρὰ τὰ τέλη τοῦ IV, π.Χ. αἰῶνος, βοηθήσας μὲ 20.000 πεζοὺς καὶ 20.000 ἵππους, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Παρυσάδου, βασιλέως τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, τὸν Εὐμηλον κατὰ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του Σατύρου, πρὸς ἀνάγκησιν τοῦ πατρικοῦ θρόνου τὸ 309 π.Χ.

ΑΡΙΣΒΟΣ.—Παραπόταμος τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (XIII, 590) καὶ διαρρέων τὴν χώραν τῶν Κεβρηνίων Θρακῶν. «Ἔστι δὲ καὶ ποταμὸς Ἄρισβος ἐν Θράκῃ, ὥσπερ, εἰρηται καὶ τούτου πλησίον οἱ Κεβρήνιοι Θράκες... Ἄρισβος ὁ ἐμβάλλον εἰς τὸν Ἐβρον». Ὁ Ἄρισβος οὗτος τοῦ Στράβωνος δὲν εἶναι ἄλλος παρὰ ὁ Τόνσος ποταμὸς ἢ ὀρθόταρον Τόνζος (κοινῶς Τούντζα), ὄνομα καθαρῶς Θρακικόν, ὡς ἀποδεικνύεται ἔκ τινων νομισμάτων τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀπεικονίζεται ἐξηλωμένος πρὸ τῆς πόλεως ὁ ποταμὸς μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΤΟΝΖΟΣ. (Head Σβροφῶνου, τόμ. Α', σελ. 360. Πλειότερα βλ. Ἐβρος).

ΑΡΙΣΤΑΡΧΟΣ.—Διάσημος γραμματικὸς ἐκ Σαμοθράκης (220—145), ζήσας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος, τοῦ ὁποίου τὸν υἱὸν Πτολεμαῖον VII τὸν Ἐδπάτορα ἐξεπαίδευσεν. Μετὰ τὸν Πυθαγόραν οὐδεὶς ἴσως ἄλλος διδάσκαλος ἐτιμήθη τοσοῦτον ὑπὸ τῶν μαθητῶν του ὅσον ὁ Ἀρίσταρχος, ἐκ τῆς σχολῆς τοῦ ὁποίου ἐξῆλθον 40 γραμματικοὶ περιώνυμοι, καλούμενοι Ἀριστάρχαιοι. Διεκρίνετο δὲ κυρίως διὰ τὴν ὀξύδερκειαν καὶ τὴν μεγάλην κρίσιν, θεωρεῖται δὲ ἀνυπερβλήτος καὶ εἰς τὴν ἔρημνείαν καὶ τὴν κριτικὴν δυνάμιν του, διὸ καὶ ἐκλήθη ὁ κατ' ἐξοχὴν γραμματικὸς καὶ κριτικός, προσέτι δὲ «μάντις ἐν τῇ ἔρημνείᾳ διὰ τὸ ραδίως καταμαντεύεσθαι τῆς τῶν ποιημάτων διανοίας».

Ἐξέδωκε τὸν Ἡσίοδον, τὸν Ἀλκαῖον καὶ τὸν Πίνδαρον, τοῦ δὲ Ὀμήρου ἐξε-

πόνησε δύο ἐκδόσεις. Τὰ δὲ κριτικά του ὑπομνήματα ἀναφερόμενα εἰς τοὺς ποιητάς Ἀρχίλοχον, Ἀνακρέοντα, Αἰσχύλον Ἀριστοφάνην καὶ ἄλλους ἀνήρχοντο κατὰ τὸν Σουΐδαν εἰς 800 τὸν ἀριθμὸν. Ἀπέθανεν ἐν Κύπρῳ καταδιωχθεὶς ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Φύσκωνος εἰς ἡλικίαν 75 περιπίπτου ἔτων συνεπείᾳ ὕδρωπος (W. Christ, Ἱστορ. τῆς Ἑλλην. Λογοτεχνίας, μετάφ. Λ. Γ. Χ. Κώνστα καὶ Ν. Γ. Πολίτου, τόμ. Β', σελ. 224 καὶ ἑξῆς).

ΑΡΙΣΤΩΝ.—Υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Αὐδολέοντος (315—286 π.Χ.) βασιλεὺς τῶν Παιόνων.

* ΑΡΚΑΔΙΑΝΑΙ.—Περίφημοι θέρμαι ἐν Κωνσταντινουπόλει κείμεναι, ὅπως ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. Α, 11, 1) «ἐς τὰ πρὸς ἑὼ τῆς πόλεως ἐν ἀριστερᾷ ἐν δημοσίῳ ἐστίν, αἴπερ Ἀρκαδιανὰ μὲν ἐπικαλοῦνται, Κωνσταντινουπόλιν δὲ πηλίκην οὖσαν ἐπικοσμοῦσι». Εἰς τὸν περιβολὸν αὐτῶν ὑπῆρχε μεγαλοπρεπὲς ἄγαλμα τῆς βασιλίσσης Θεοδώρας, συζύγου τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐστημένον ἐπὶ κίονος, τὸ ὁποῖον «ἀνατέθηκεν ἡ πόλις αὐτῇ ὑπὲρ τῆς ἀλλῆς εὐχαριστήριον» (Αὐτόθι, Α, 11, 8).

ΑΡΚΑΔΙΟΥΠΟΛΙΣ.—Μεταγενέστερον ὄνομα τῆς ἀρχαίας Θρακ. πόλεως Βεργούλης, δοθὲν εἰς αὐτὴν κατ' ἄλλους μὲν ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου (379—395). κατ' ἄλλους δὲ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀρκαδίου περὶ τὰ 403, ὅπερ καὶ πιθανότερον (βλ. πλείοτερα Βεργούλη). Εἶναι ἡ σημερινὴ κομόπολις τῆς Ἀνατ. Θράκης Λουλιέ-Μπουργάζ.

* ΑΡΜΟΥΔΙΝΗ (Ἦθρα).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τῆς Ἦθρας λατρευομένης ἐν αὐτῇ (Θρακικά 1939, σελ. 47).

ΑΡΠΗΣΣΟΣ.—Ἀρχαῖος ποταμὸς τῆς Θράκης ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀππιανοῦ (IV, 103) καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἐβρον ποταμὸν. Ἀλλὰ ποῖος παραπόταμος τοῦ Ἐβρου ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦτο; Πολλοὶ παραδέχονται τὸν Ἀρπησσὸν ὡς τὸν σημερινὸν Ἄρδαν παραπλανηθέντες ἐκ τῆς ὀνομασίας τὴν ὁποῖαν δίδουν εἰς σφῶν οἱ Τοῦρκοι: Ἀρπασοῦ. Ἐκ τῶν πα-

λαιότερων γεωγράφων ὁ Νικόλαος Λωρέντης (Γεωγρ. ἔκδ. Βιέννης 1838, τόμ. Β' 353) λέγει: «... δεχόμενος δὲ (ὁ Ἐβρος) δεξιόθεν μὲν τὸν Ἀρτίσκον ἢ Ἄρδαν. Ἀρπασοῦ τανῦν λεγόμενον...». Ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ Κεϊπερτ καὶ ὁ Μέλχιγκ (Γεωγρ. χάρτης τῆς Νέας Ἑλλάδος, ἔκδ. Ἐλευθ. 1921) παραδέχονται τὸν Ἄρδαν ὡς τὸν Ἀρπησσὸν τοῦ Ἀππιανοῦ. Ἐπίσης καὶ τὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν τοῦ Ἐλευθερουδάκη (ἐν λέξει Ἄρδα) παραδέχεται τὴν γνώμην ταύτην, ἡ δὲ Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαίδεια δὲν ἀναφέρει τίποτε. Ἀλλὰ τὸ χωρίον τοῦ Ἀππιανοῦ, τὸ ὁποῖον τὰ στρατεύματα τοῦ Βρούτου καὶ τοῦ Κασίου κατὰ τὴν μάχην τοῦ 41 π.Χ. ἐφθασαν εἰς τὸν Ἀρπησσὸν ποταμὸν τὴν τετάρτην ἡμέραν, δὲν ὑπελείπετο δὲ παρὰ μία ἡμέρα διὰ νὰ φθάσουν εἰς τοὺς Φιλίππους, δὲν συμφωνεῖ μὲ τὰ πράγματα.

Πράγματι ὑπάρχει κόμη τις Ἀρπατζίκ, καλουμένη τῆς ὑποδιοικήσεως Δράμας, ἀπέχουσα μίαν ὥραν ἀπὸ τῶν Φιλίππων. Ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ Ἐβρος πρέπει ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ Νέστου. Καθ' ὅσον ἀπὸ οἰοῦνται μέρους τοῦ Ἐβρου καὶ ἂν ἀναχωρήσῃ τις, ἡ ἀπόστασις εἶναι τοιαύτη, ὥστε διὰ νὰ φθάσῃ εἰς Φιλίππους ἀπαιτεῖται ὁδοπορία 6—8 ἡμερῶν. Ἀλλ' ἐπὶ πλέον ὀδηγοῦμεθα καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς πορείας, τὴν ὁποῖαν ἠκολούθησαν τὰ στρατεύματα τοῦ Κασίου καὶ τοῦ Βρούτου. Οὗτοι διαβάντες τὸ Σέρρειον ἀκρωτήριον καὶ προχωρήσαντες διὰ τῆς σημερινῆς Κομοτινῆς, εἶχον ἀριστερὰ τὴν Μαρώνειαν. Ἐκεῖθεν προελάσαντες, διήλθον τὴν χώραν τῶν Κικόνων καὶ Βιστόνων, μετὰξὺ τῆς Βιστονίδος καὶ τοῦ χωρίου Γιασι-κιοῖ. Κατόπιν διήλθον τὴν πρὸς νότον τῆς Ξανθείας (νῦν Ξάνθης) πεδιάδα καὶ μετὰ ταῦτα, διευθυνθέντες πρὸς βορρᾶν διὰ τῶν δασωδῶν ὀρέων Τσάγ-Ντάγ (Βουνά τῆς Ξάνθης, διακλάδωσις τῆς Ροδόπης), ἐφθασαν πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς τετάρτης ἡμέρας εἰς τὸν Ἀρπησσὸν ποταμὸν. «Τῇ τετάρτῃ δὲ ἐπὶ τὸν Ἀρπησσὸν ποταμὸν ἤξεν, ἐκλίπτοντα εἰς τὸν Ἐβρον...» (πρβλ. Σταύρου Μερτζίδου, Οἱ Φίλιπποι, σελ. 155

καὶ ἔξ.). Ἐφ' ὅσον ἐκ τῶν ἀρχαίων κειμένων δὲν δυνάμεθα νὰ διαφωτισθῶμεν περὶ τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος τοῦ ποταμοῦ Ἄρδα (πλειότερα βλ. Ἔβρος) κατ' ἀνάγκην παραδεχόμεθα αὐτὸ πρὸς κοινὴν συνεννόησιν, χωρὶς καὶ νὰ δυνάμεθα νὰ δικαιολογήσωμεν αὐτό.

* *

Τὸ ὄνομα Ἀρπησός εἶναι ἀρχαῖον θρακικόν, ἢ δὲ κατάληξις ἡσος εἶναι τοπωνυμικὴ (ὅπως Σαλμυδησός, Ὀδησός καὶ ἄλλα), σημαίνει δὲ φρουρίον ἢ ὄχυρόν.

* ΑΡΠΗΣ ἢ ΑΡΠΙΣ. — Πόλις τῆς κάτω Μοισίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. III, 10, 7) εἰς βόρ. πλάτ. 47° 15' καὶ ἀναν. μῆκ. 56°. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος.

ΑΡΠΙΟΙ. — Ἀρχαῖος λαὸς τῆς Κάτω Μοισίας, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ', 10, 7) καὶ κατοικῶν πρὸς βορρᾶν τοῦ ἀρκτικωτέρου στομίου τοῦ Δουνάβεως, οὐ μακρὰν τῆς ἐπ' αὐτοῦ νήσου Πεύκης. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς ὑπὸ τοῦ ἰδίου συγγραφέως ἀναφερομένους Καρπιανούς ἢ τοὺς Καρπίδας τοῦ Σκύμνου τοῦ Χίου (Περιήγησις 841).

ΑΡΡΙΑΝΟΙ. — Ἀρχαία χώρα καὶ ὁμώνυμος λαὸς τῆς Θρακικῆς χερσονήσου παρὰ Θουκυδίδη (VIII, 104).

ΑΡΡΙΒΑΝΤΙΟΝ. — Πόλις τῆς ἄνω Μοισίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. III, 9, 4) «ἄπωθεν τοῦ Δουναβίου ποταμοῦ» εἰς βόρ. πλ. 42° καὶ ἀνατ. μῆκ. 47°, 30'. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος.

* ΑΡΣΑ. — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ, τὸ ὅποιον ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527 — 555), ἵνα προστατεύῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν: (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 4).

* ΑΡΣΕΛΙΝΟΣ (ΣΑΒΑΖΙΟΣ). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Σαβαζίου (βλ. λέξ.) λατρευομένου ὑπὸ τῶν Θρακῶν, κατ' ἐπιγραφάς εἰρηθείας πολλαχῶς τῆς Θράκης (Θρακικά 1934, σελ. 47).

ΑΡΣΙΝΟΕΙΟΝ. — Μαρμαρίνον περιγεγρῆς

οικοδόμημα ἐν Σαμοθράκῃ, (διαμέτρον 17 μέτρων) οἰκοδομηθὲν ὑπὸ τῆς Ἀρσινόης συζύγου τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Λυσιμάχου 306 — 281 π.Χ.). Ἀπετελεῖτο δὲ ἐξ ὑψηλοῦ κυκλικοῦ τείχους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπεκάθητο 44 τετραγωνικαὶ παραστάδες, ὑποβαστάζουσαι θριγκὸν δωρικοῦ ρυθμοῦ. Ἐσωτερικῶς αἱ παραστάδες αὐταὶ εἶχον σχῆμα κορινθιακοῦ ἡμικίονος, λίθοι δὲ μεταξὺ τῶν παραστάδων κεκοσμημένοι δι' ἀναγλύφων βουκράνων καὶ ροδάκων, ἀπετέλουν εἶδος τι θωρακίου. Ὑπὲρ τοῦτο ἐσχηματίζοντο πιθανῶς παράθυρα διὰ τῶν ὁποίων ἐφωτίζετο τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἰκοδομήματος. (Π. Καββαδία, Ἱστορ. τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης, σελ. 487).

* ΑΡΤΑΚΗΝΗ. — Ἐπίθετον τῆς θεᾶς Ἥρας, λατρευομένης παρὰ τῇ Φίλιππου πόλει ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἥρα Ἀρτακηνή. Τὸ ἐπίθετον τοῦτο προφανῶς ὀφείλεται εἰς τοὺς Ἀρτακίους ἢ Ἀρτακούς, λαὸν Θρακικόν. Ἐγγραφὴ τις εὐρεθεῖσα ἐν Φιλίππου πόλει ἀναφέρει:

[Κυρι]Α(Ι) ΗΡΑ(Ι) ΑΡΤΑΚΙΝΗ(Ι) ΕΥΧΗΝ. (Παρά Α. Dumont - Homolle, σελ. 333).

ΑΡΤΑΚΙΟΙ ἢ ΑΡΤΑΚΟΙ. — Λαὸς Θρακικός, ἀναφερόμενος ὑπὸ Δίωνος τοῦ Κασσίου (I, 27).

* ΑΡΤΑΝΗΣ. — Ποταμὸς τῆς Β. Θράκης, ὅστις κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (IV, 49) πηγάζων ἐκ τοῦ Αἴμου καὶ ρέων ἀπὸ Ν. πρὸς Β. διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Κροβύζων Θρακῶν, ἐκβάλλει εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἰστρου (Δουνάβεως). Ἡ ταυτότης αὐτοῦ εἶναι ἄγνωστος.

* ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ. — Μία τῶν ὀκτῶ φυλῶν τῶν ἀρχαίων Φιλιππουπολιτῶν, γνωστῶν ἐξ ἐπιγραφῶν τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων (Θρακικά, σελ. 20).

* ΑΡΤΗΣΚΟΣ. — Παραπόταμος τοῦ Ἐβρου (βλ. Ἀρτισκός).

ΑΡΤΙΣΚΟΣ. Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ Ἐβρου, ἐκβάλλων εἰς αὐτὸν παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν. Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἔθεωρεῖτο ὡς εἷς τῶν μεγαλυτέρων ποταμῶν, κατὰ δὲ τὴν μυθολογίαν ἦτο υἱὸς τοῦ Ὠκεανοῦ ἐκ τῆς Τηθύος. (Ἡσιόδ. Θεογ.

345). Κατὰ δὲ τὸν Κάρολον Σίττλ (Ἐκθ. Ἡσιόδ. σελ. 118), πολὺ πιθανὸν εἰς πλαιωτέραν ἐποχὴν νὰ περιελάμβανε καὶ αὐτὸν τὸν Ἔβρον.

Ἀναφέρων ὁ Ἡρόδοτος τὸν Ἀρτισκὸν λέγει τὰ ἑξῆς: «Δαρείος δ' ἐντεῦθεν (δηλ. ἀπὸ τοῦ Τεάρου ποταμοῦ), ἀπίκετο εἰς ἄλλον ποταμόν, τοῦ ὄνομα Ἀρτισκός ἐστι, ὃς δι' Ὀδρυσέων ῥέει. Ἐπὶ τούτων δὲ τῶν ποταμῶν ἀπικόμενος εἰποίησε τοιόνδε: Ἀποδέξιας χωρίον τῇ στρατιῇ ἐκέλευσε πάντα ἄνδρα λίθον ἕνα παρεξίοντα τιθέναι εἰς τὸ ἀποδεδεγμένον τούτο χωρίον, ὡς δὲ τούτο ἡ στρατιὴ ἐπετέλεσε, ἐνταῦθα κολωνοὺς μεγάλους τῶν λίθων καταλιπὼν, ἀπήλαυε τὴν στρατιήν». (IV, 92).

Κατὰ τινὰς ὁ Ἀρτισκὸς τοῦ Ἡροδότου εἶναι ὁ σημερινὸς Ἄρδας. Ἀλλὰ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδότου, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ὁ σημερινὸς Ἄρδας ἢ Ἄρδα, καθ' ὅσον ὁ ροὺς αὐτοῦ εὐρίσκεται ἔξω τοῦ βασιλείου τῶν Ὀδρυσῶν καὶ πέραν τοῦ Ἔβρου, περὶ τοῦ ὁποίου οὐδὲν ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος. Ἡ γνώμη καθ' ἣν ὁ Ἀρτισκὸς τοῦ Ἡροδότου εἶναι ὁ νῦν Ἄρδας, πλὴν τῆς ὁμοιότητος τοῦ ὀνόματος, ἢ ὁποία πολλοὺς παρεπλήρησε, οὐδὲν ἄλλο ἔχει ὑπὲρ αὐτῆς. Μάλιστα μετὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ Mannert, δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε κἀν λόγος νὰ γίνῃ περὶ αὐτῆς.

Κατὰ τὸν ἀοιδίμον Γ. Λαμπουσιάδην, ἔφορον τῶν ἀρχαιοτήτων Θράκης ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς ἐν Ἀδριανουπόλει, τὸν ποταμὸν τούτον τὸν Ἡροδότου ἀντικατέστησεν ὁ ἀπὸ τοῦ Μικροῦ Αἴμου πηγάζων καὶ διὰ τῆς κομοπόλεως Μπαμπᾶ-Ἐσκή (τῆς ἀρχαίας Βουρτουδιζοῦ) διερχόμενος Μπουγιούκ-ντερέ, ὅστις συμφωνεῖ μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερόμενα. (Γ. Λαμπουσιάδου, Θρακ. Μελέται, 1911, σελ. 75-83).

Ἄλλ' οὔτε ὁ Ἀρπησός τοῦ Ἀππιανοῦ (IV, 103) δύναται νὰ εἶναι ὁ Ἀρτισκὸς τοῦ Ἡροδότου, τὸν ὁποῖον πολλοί, παραπλανηθέντες ἐκ τοῦ ὀνόματος καὶ ἐκ τοῦ σημερινοῦ τουρκικοῦ ὀνόματος Ἀρπά σού, ἐταύτισαν μὲ τὸν σημερινὸν Ἄρδαν (βλ. λέξ. Ἀρπησός).

Ἐν τούτοις, ἐφ' ὅσον ἐκ τῶν ἀρχαίων κειμένων, δὲν δυνάμεθα νὰ διαφοτισθῶμεν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος τοῦ ποταμοῦ Ἄρδα, καθ' ἀνάγκην παραδεχόμεθα τούτο, χωρὶς ὁμῶς καὶ νὰ δυνάμεθα νὰ τὸ δικαιολογήσωμεν.

ΑΡΧΙΑΣ (ὁ) ἢ ΑΡΧΕΙΟΝ (τὸ).—«Χῶρος πεδινὸς λόφοις ἐστεφανωμένος», ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, μετὰ τὸν Ῥοδίων περιβόλον (βλ. λέξ.) ὀνομασθεῖς οὕτω ἀπὸ τοῦ Ἀρχίου τοῦ Ἀριστωνύμου.

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ἐκαλεῖτο «Ἅγιος Φωκάς», ἀπὸ τοῦ περιφήμου τότε ἐκεῖ ναοῦ καὶ μοναστηρίου, ἀνεγερθέντος ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα (866-886). Εἶναι τὸ σημερινὸν προύαστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ὁρτάκιωϊ

* ΑΡΧΙΒΑΣΣΑΡΑΣ καὶ ΑΡΧΙΒΑΣΣΑΡΟΣ.—Ὁ πρῶτος τῶν Βασσάρων (βλ. λέξ.), ἦτοι ὁ ἀρχηγὸς τῶν τελούτων τὰ ἔργα τοῦ Διονύσου.

* ΑΣΑΙ (Ἄσαι).—Ἀρχαία κώμη τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. Τὸ ἐθνικὸν Ἄσαιος.

* ΑΣΓΑΡΖΟΣ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) ἵνα προστατεύσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΑΣΓΙΖΟΥΣ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων. (Προκοπίου, Περὶ Κτισμάτων IV, 11).

* ΑΣΛΟΥΛΗΣ.—Ὄνομα Θρακικὸν θεοῦ ἢ ἥρωος θεοποιηθέντος, καθ' ἐπιγραφὰς εὐφρεθείσας ἐν Θράκῃ (Θρακικά 1934, σελ. 56).

ΑΣΗΜΟΥΣ (Ἄσημοῦς).—Πόλις τῆς Β. Θράκης, κειμένη παρὰ τὴν Νικόπολιν τὴν πρὸς Ἴστρον (Nicopolis ad Istrum) τὴν σημερινὴν Νίκιυρ τῆς Βουλγαρίας. Ὁ κίτικος Ἀσημοῦντιος. Οἱ κάτοικοί τῆς ἠμύνθησαν ἀποτελεσματικώτατα κατὰ τῶν

Οὐννων ἐπιδραμόντων τὴν Θράκην καὶ πολλοὺς ἔσωσαν Ρωμαίους.

Ὁ ἱστορικὸς Πρίσκοσ γράφει σχετικῶς : « Ἀσημοὺς ἐστὶ φρούριον καρτερόν... πλείστους τοίνυν οἱ Ἀσημόντιοι ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ Σκύθας μὲν (δηλ. Οὐννους) ἀπέκτειναν, Ρωμαίους δὲ ἠλευθέρωσαν, τοὺς δὲ ἀποδράσαντας κατ' ἐναντίον ἐδέξαντο ».

* ΑΣΙΑΒΑ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527-565), ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων. (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΑΣΚΛΗΠΙΑΣ.—Μία τῶν ὀκτώ φυλῶν τῶν ἀρχαίων Φιλιππουπολιτῶν, γνωστῶν ἐξ ἐπιγραφῶν τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων (Θρακικά, 1929, σελ. 20).

ΑΣΚΟΣ.—Κώμη παράλιος τῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, κειμένη κατὰ τὸν Μελέτιον (Γεωγραφία, Γ', σελ. 99) πρὸς βορρᾶν τοῦ ἀκρωτηρίου Δέρκος καὶ τοῦ χωρίου Νεοχωρίου, τουρκιστὶ Πόντιμα.

Μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1923) ἔκαλεῖτο Ζωοδόχος πηγὴ, κατοικουμένη ὑπὸ ἀμιγροὺς ἐλληνικοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ. Οἱ κάτοικοι τῆς ἡσχολοῦντο εἰς τὴν ἀνθρακοποιίαν καὶ τινες εἰς τὴν ναυτιλίαν διὰ μικρῶν ἰστιοφόρων, μεταφέροντες εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἄνθρακας, ξύλα καὶ ὀλίγοι ἐπεδίδοντο εἰς τὴν γεωργίαν. Οἰκίαι 110. Κάτοικοι 650.

* ΑΣΤΑΙ.—Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαὸς κατοικῶν ὑπὲρ τὸ Βυζάντιον, εἰς τὴν μεταξὺ Περίνθου (Ἡρακλείας), μέχρι τῆς Ἀπολλωνίας (Σωζουπόλεως) ἐκτεινομένην χώραν. Οἱ κάτοικοι τῆς ἡσχολοῦντο κυρίως εἰς τὴν ληστείαν τῶν ναυαγῶν, τῶν ἐχόντων τὸ ἀτύχημα νὰ ναυαγήσουν εἰς τὰ ἄγρια αὐτῶν παράλια, ἐκτεινόμενα ἐπὶ 700 περίπου στάδια, ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου μέχρι τῆς Σαλμυδησοῦ. (Περβλ. Ξενοφ. Κύρ. Ἀνάβ. VII, 5, 12,—Διοδ. Σικελ. XIV, 37,—Σκύμνου Περιήγ. 724—727, Ἀρριανοῦ, Περίπλ. Εὐξ. Πόντ. 37).

Ὁ Στράβων (VII, 319), περιγράφων τὰ παράλια αὐτῆς, λέγει : Ἔρημος αἰγιαλὸς καὶ λιθώδης, ἀλίμενος, ἀναπεπταμένος

πρὸς τοὺς βορέας, σταδίων ἕως ἑπτακοσίων, μέχρι Κυνάων τὸ μήκος, πρὸς δὲ οἱ ἐκλείποντες ὑπὸ τῶν Ἀσπίων διαρπάζονται τῶν ὑπερκειμένων, Θρακίου ἔθνους». Ἐντεῦθεν καὶ ἡ Μαύρη Θάλασσα ἐπωνομάσθη Ἀξενος Πόντος, καὶ κατ' εὐφημισμὸν Εὐξείνος. Ἡ χώρα αὐτῶν ἔκαλεῖτο Ἀστική, τὸ ἔθνικόν Ἀστικός. Πρωτεύουσα αὐτῶν ἀναφέρεται ἡ Βιζύη, ἐσχάτη δὲ πόλις αὐτῶν πρὸς βορρᾶν ἡ Θυνιάς».

* *

Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων οἱ Ἀσται ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ρωμαίους, ὠνομάζοντο δὲ Astii ἢ Astae, ἡ δὲ χώρα τῶν ἀπετέλει τὴν Ἀστικὴν Στρατηγίαν, (praefectura), μίαν τῶν 14 Στρατηγιῶν τῆς Θράκης. (Πτολεμαῖος, Γεωγρ. III, 11, 6).

Εἰς τινὰ ἐπιγραφὴν τῆς Περίνθου ἀναφέρεται τὸ ὄνομα : «Τιβέριος Ἰούλιος Παῦλος, στρατηγὸς Ἀστικῆς». (Dumont-Homolle, σελ. 317 καὶ 377).

* ΑΣΤΑΚΟΣ.—Ἀρχαία χώρα τῶν Βυζαντίων, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου, κατὰ Θεόπομπον : «Ἀστακος ἐστὶ καὶ χώρα Βυζαντίων, ὡς Θεόπομπος»

ΑΣΩΜΑΤΟΥ (Φρούριον).—Φρούριον τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, κείμενον εἰς τὰ περίεξ τῶν Κομουτηζηνῶν (νῦν Κομοτινῆς). Ἀναφέρεται ὡς προσχωρήσαν τὸ 1343 εἰς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννην Καντακουζηνὸν (134—135) μετὰ τριῶν ἄλλων παρακειμένων φρουρίων : Κρανοβουνίου, Παραδημῆς καὶ Στυλαρίου.

* ΑΤΛΑΣ.—Ποταμὸς τῆς Β. Θράκης ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (IV, 49, ὅστις ρέων ἀπὸ Ν. πρὸς Β. ἐκβάλλει εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἰστρου (Δουνάβευς). «Ἐκ δὲ τοῦ Λίμου τῶν κορυφῶν ρέοντες πρὸς βορρῆν ἄνεμον ἐσβάλλουσι εἰς αὐτὸν (τὸν Ἰστρον) Ἀτλας καὶ Αὔρας καὶ Τίσιβις». Ἀγνώστου ταυτότητος.

* ΑΥΓΟΥΣΤΑΣ (Φρούριον).—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης, τὰ ὁποῖα ἀνήγειρεν ἐκ θεμελίων ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527-565), ὅπως ἀναφέρει ὁ Προκόπιος εἰς τὸ «Περὶ Κτισμάτων (IV, II).

* ΑΥΓΟΥΣΤΕΣ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ κειμένη ἐπὶ

της δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως παρὰ τὸ φρούριον «Ὕονος». Τὴν πόλιν ταύτην κατεστραμμένην ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἀνέκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), «νέα καὶ ἀκραιφνῆς γεγεννημένη, ὁμίλῳ οἰκητόρων ἐπιεικῶς πλήθει». (Προκπίου Περὶ Κτισμ. IV, 6, 29).

*ΑΥΔΗΜΙΟΝ.—Βυζαντινὴ κομὸπολις τῆς Ἄν. Θράκης, ἢ ἄλλως λεγομένη Εὐδήμιον. (βλ. λέξ.)

ΑΥΔΩΛΕΩΝ καὶ ΑΥΔΟΛΕΩΝ.—Βασιλεὺς τῶν Παιόνων, Θρακικοῦ λαοῦ, περὶ τὰ 315—286 π.Χ. διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Πατράον. Κατὰ τὸ παράδειγμα δὲ τῶν Διαδόχων προσέλαβε κατὰ τὸ 306 τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως καὶ εἶναι ὁ τέταρτος ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν τῶν Παιόνων, ἀπὸ τοῦ Λυκείου περὶ τὰ 359 π.Χ. Περὶ τὰ 310 π.Χ. ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ οἱ Αὐταριᾶται Ἰλλυριοί, ἀλλ' ἀπέκρουσεν αὐτοὺς τῇ βοήθειᾳ τοῦ Κασσάνδρου βασιλέως τῆς Μακεδονίας, περὶ τὰς 20.000 ἐγκατέστησεν ἐπὶ τὸ ὄρος Ὕρβηλον (Διοδ. Σικελιώτου, XX, 19). Ὑπὸ τοῦ Διοδώρου Σικελιώτου καλεῖται Αὐτολέων, προφανῶς ὁμοῦ φαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ ἐσφαλμένης γραφῆς. Ὁ Αὐδολέων ὑπῆρξε φίλος καὶ σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοῦ Δημητρίου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἀποστείλας εἰς αὐτοὺς σίτον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι ἐτίμησαν διὰ ψηφισμάτων δημοσίων.

Ἀπέθανεν ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λυσμάχου, σφύζονται δὲ ἀξιόλογα νομίματα αὐτοῦ προσόμοια πρὸς τοὺς τύπους τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, φέροντα ἐμπροσθεν κεφαλὴν Ἀθηνᾶς ἢ Διονύσου, ὀπισθεν δὲ ἵππον ἐλεύθερον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: ΑΥΔΟΛΕΩΝΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ (Head—Σβορώνου, τόμ. Α', σελ. 306).

*ΑΥΘΙΠΑΡΟΝ (φρούριον).—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, τὰ ὅποια ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων. (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 11).

*ΑΥΛΑΡΙΣΚΟΣ.—Τοπωνυμικὸν Θρα-

κικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς (Θρακικά, 1934, σελ. 46).

*ΑΥΛΑΡΧΗΝΟΣ.—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἡρώος Θρακός, λατρευομένου ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ, ἰδίως δὲ τῶν ἀγροτῶν καὶ τῶν ἐν ὑπαίθρῳ διαβούντων. (Ἀρχεῖον Θράκης, τόμ. VI σελ. 14). Ἀπαντᾷ ἐπίσης καὶ ὡς τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος (βλ. λ.).

ΑΥΛΙΚΟΝ ἢ ΑΥΛΑΙΟΝ ΤΕΙΧΟΣ.—Ἀρχαία Θρακικὴ πόλις, κειμένη ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀστῶν, πέντε ὥρας περιῖπου πρὸς Β. τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου μεταξὺ Ἀπολλωνίας (Σωζουπόλεως) καὶ Σαλμυδησοῦ, ὅπου σήμερον ἡ κομὸπολις Ἀγαθούπολις, καλουμένη ὑπὸ τῶν Τούρκων Ἀχτσέμπολου. Ἐκαλεῖτο ἐπίσης καὶ Θήρας χωρίον, ὡς ἀναφέρει ὁ εἰς τὸν Ἀρριανὸν ἀποδιδόμενος «Περίπλους». «Ἀπὸ δὲ χερσονήσου εἰς Αὐλαίου Τεῖχος, τὸ καὶ λεγόμενον Θήρας χωρίον, ἐν Φ καὶ ὕφορμος, στάδιον 250, μίλια 35 $\frac{1}{2}$... Ἀπὸ δὲ Θηρῶν χωρίον ἦτοι τοῦ λεγομένου Αὐλαίου Τεῖχος εἰς Θυνιάδα ἀκρωτήριον, ἐν Φ καὶ ὄρμος ναυσὶ στάδιον 120, μίλια 16». (Ἀρονύμου Περίπλ. 87.—Πρβλ. Ἀρριανοῦ. Περίπλ. Εὐξ. Πόντου, 36).

* * *

Περὶ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας αὐτῆς ἐλάχιστα γνωρίζομεν. Ὑπὸ ἐκκλησιαστικῆν ἔποψιν, κατὰ τὸν 9—10 αἰῶνα ἀναφέρεται ὡς ἔδρα Ἐπισκόπου καὶ μία τῶν ἑνδεκα ἐπισκοπῶν ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. Ε', σελ. 483). Ἀργότερον δὲ ὑπήχθη εἰς τὴν Μητροπόλιν Σωζουπόλεως, τῆς ὁποίας ὁ Μητροπολίτης ἔφερε τὸν τίτλον: Σωζουαγαθουπόλεως.

Ἡ σημερινὴ Ἀγαθούπολις ὑπήγετο εἰς τὸν Νομὸν Σαράντα—Ἐκκλησιῶν ἠορθῆται δὲ μέχρι τῆς ἐκκνώσεως τῆς Ἄν. Θράκης περὶ τοὺς 1800 κατοίκους, ἐπιδιδόμενους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀλιεῖαν.

* * *

Κατὰ τὸν Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1828 πολλοὶ κάτοικοι τῆς Ἀγαθουπόλεως

μετηνάστευσαν εἰς τὴν Μολδαυίαν. Μετὸ δὲ τὴν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατάληψιν τῆς Θρακίης 1912, οἱ κάτοικοί τῆς ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγουν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ πλεῖστον αὐτῶν κατέφυγεν εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου κατὰ τὸ 1924, ἴδρυσαν τὴν Νέαν Ἀγαθούπολιν, κειμένην ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ Κόλπου, παρὰ τὸν σταθμὸν τῆς Μεθώνης (Ἐλευθεροχωρίου), καὶ μίαν ὥραν περίπου σιδηροδρομικῶς ἀπὸ τῆς Αἰκατερίνης. Ἡ Νέα Ἀγαθούπολις ἀριθμεῖ περὶ τὰς 50 οἰκογενείας, τελευταίως δὲ ἴδρυσαν καὶ Ναόν, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας.

* ΑΥΛΟΥΖΕΝΙΣ. — Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θρακίᾳ καὶ τῇ Μοισίᾳ («Θρακικά» 1935, σελ. 196).

* ΑΥΛΟΥΠΟΡΙΣ. — Ὄνομα Θρακικόν κύριον κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος εὑρεθείσαν ἐν Πίζῳ (νῦν Τσακαρλάρ) τῆς Β. Θράκης (Θρακικά 1936, σελ. 196).

* ΑΥΛΟΥΤΡΑ·Ι·ΣΚΟΣ. — Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, ἀντὶ Αὐλουτράλισκος, ὕποκοριστικὸν τοῦ Αὐλούτραλις ἢ Αὐλουτράλις, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς εὑρεθείσης ἐν Φιλιππουπόλει τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος. (Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, Ἐπιγρ. Φιλιππουπόλεως. εἰς «Θρακικά» 1935 σελ. 163).

* ΑΥΛΟΥΤΡΑΛΙΣ ἢ ΑΥΛΟΥΤΡΑΛΗΣ. — Ὄνομα Θρακικόν κύριον κατ' ἐπιγραφὴν εὑρεθείσαν ἐν Φιλιππουπόλει, τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος (Θρακικά 1935, σελ. 166).

* ΑΥΛΩΝΕΙΤΗΣ. — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἡρώως Θρακός, μεγάλως λατρευομένου ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ, ἰδίως δὲ τῆς ὑπαίθρου χώρας («Ἀρχεῖον Θράκης», τόμ. VI, σελ. 14).

* ΑΥΡΑΣ. — Ποταμὸς τῆς Β. Θράκης, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (IV 49), ὅστις ῥέων ἀπὸ Ν. πρὸς Β. ἐκβάλλει εἰς τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Ἰστρου (Δουνάβειος). «Ἐκ δὲ τοῦ Αἴμου τῶν κορυφῶν ῥέοντες πρὸς βορρῆν ἄνεμον ἐσβάλλουσι εἰς αὐτὸν (τὸν Ἰστρον) Ἄτλας καὶ Αὔρας

καὶ Τίσιβις». Ἡ ταυτότης αὐτοῦ εἶναι ἀγνωστος.

ΑΦΡΟΔΙΣΙΑΣ καὶ ΑΦΡΟΔΙΣΙΑ. — Πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. III, 11, 7), ὅστις τοποθετεῖ αὐτὴν εἰς βόρ. πλάτ. 41°, 40' καὶ ἀνατ. μῆκ. 53°, 35'. Ἐκεῖτο δὲ ἐπὶ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου πρὸς βορρᾶν τῆς Λυσιμαχείας (Ἐξαμιλίου) παρὰ τὸν Μέλανα ποταμὸν, ἀπειχε δὲ κατὰ τὴν Tabula Peutingeriana, ἀπὸ μὲν τῆς Ἄπρω 33—34 μίλια, ἀπὸ δὲ τῆς Καλλιπόλεως 24. Πολὺ πιθανὸν νὰ εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου ἀναφερομένη «Ἀφροδίτης πόλις, ἢ καὶ Ἀφροδιτούπολις κατὰ Θράκην».

Πότε κατεστράφη ἡ πόλις καὶ ὑπὸ τίνας εἶναι ἀγνωστον, οὐδὲν δὲ ἔχνος αὐτῆς σώζεται μέχρι σήμερον. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὑφίστατο κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα, καθ' ὃσον ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς (527—565) «ἐρύματι ὄχυρωτάτῳ περιεβάλλετο».

Ἐπίσης κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 634) ὑπὸ τὸ ὄνομα : Ἀφροδισία, ὡς μία τῶν 14 πόλεων τῆς Πρώτης Ἐπαρχίας Θράκης Εὐρώπης, κατὰ δὲ τὸν δέκατον, ὑπὸ Κ. Πορφυρογεννήτου (Περὶ Θεμάτων, Β', 47) ὡς πόλις τῆς αὐτῆς Ἐπαρχίας. Εἰς δὲ τὰ Acta Concilii Ephesini, μνημονεῦεται Ἐπίσκοπος Ἀφροδισιάδος.

Σήμερον ἐπὶ τῶν ἑρειπίων τῆς Ἀφροδισιάδος ὑπάρχει τὸ χωρίον Καβάκ. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀν. Θράκης, τὸ ὄνομα Ἀφροδισιάς ἐδόθη εἰς τὸ γειτονικὸν χωρίον Καδη-κιοῦ, τὸ ὁποῖον πρὸ τῆς ἐκκινώσεως τῆς Ἀν. Θράκης ἠρῖθμει 1130 κατοίκους.

ΑΦΡΟΔΙΤΟΥΠΟΛΙΣ. — Πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου, ἢ αὐτὴ μὲ τὴν Ἀφροσιάδα. (βλ. Ἀφροδισιάς).

ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΝ (ΑΚΡΟΝ). — Ἀκρωτήριον τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, ἀποτελοῦν τὸ βόρειον κέρασ τοῦ Λιμένος Ἐφεσίων (νῦν Μπουγιούκ-Λιμάν). Σήμερον καλεῖται τουρκιστὶ Τασα-

λαντζικ-Μπουρνού (=βραχάδης καὶ ἀπόκρημνος κεφαλὴ), ὅπως πράγματι εἶναι.

* ΑΥΧΗΝ.—Ὄνομασία τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου παρ' Ἡροδότῳ (IV, 85).

ΑΧΕΛΟΣ, ΑΧΙΛΟΣ, ΑΧΕΛΩ.—Μεταγενέστερα ὀνόματα τῆς πόλεως Ἀγχιάλου. (βλ. λέξιν).

ΑΧΙΟΛΟΥ.—Τουρκικὴ ὀνομασία τῆς πόλεως Ἀγχιάλου (βλ. λέξιν).

* ΑΧΡΙΔΩ καὶ ΑΧΡΙΔΩΣ (ἦ).—Ὄνομασία περιοχῆς ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ἀνηκούσης εἰς τὴν Ροδόπην ἐν Θράκῃ.

Ὁ Γεώργ. Ἀκροπολίτης (σελ. 42) διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου ὀνομάζει ὀλόκληρον τὸ ὄρος τῆς Ροδόπης. Ἐξ ἄλλων ὁμοίων χωρίων τοῦ ἰδίου συγγραφέως ἐξάγεται ὅτι οὕτως ἐκαλοῦντο τὰ βόρεια καὶ ἀνατολικά τῆς Ροδόπης. Κατὰ τὸν Jirecek (Das Fürstenthum Bulgarien, σελ. 442) οὕτως ὀνομάζετο ἡ κεντρικὴ Ροδόπη ἀπὸ τῆς ὁποίας ἄρχεται ἡ κοιλάς τοῦ ποταμοῦ Ἄρδα. (Πρβλ. Στίλπ. Κυριακίδου, Βυζαντινὰ Μελετήματα, σελ. 186 καὶ ἀλλαχού).

ΑΨΙΝΘΙΑΣ καὶ ΑΨΙΝΘΙΣ.—Οὗτο ἐκαλεῖτο ἢ περὶ τὴν Αἶνον παραλία, ἢ μετὰ ταῦτα ὀνομασθεῖσα Κορπιλική, ὅπως ἀναφέρει ὁ Στράβων (VII, 331, 58). «Ἡ μὲν γὰρ Αἶνος κεῖται κατὰ τὴν πρότερον Ἀψυνθίδα, νῦν δὲ Κορπιλικὴν λεγομένην». Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ χώρα ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τινος ποταμοῦ Ἀψύνθου καλουμένου «Ἐοίκασι δὲ οἱ Ἀψύνθιοι, λέγει ὁ Σουΐδας, ἀπὸ ποταμοῦ καλεῖσθαι Ἀψύνθου. Φησὶ γὰρ ὁ Διονύσιος: «Θρηϊκὸς ἐπ' ἠόσιν Ἀψύνθου». Πράγματι δὲ ὑπάρχει ποταμὸς τις εἰς τὴν περὶ τὴν Αἶνον χώραν, ὅστις εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Κεῖπερτ ἐκδοθέντα χάρτην τῶν Θρακικῶν παραλίων τοῦ 1859, φέρει τὸ ὄνομα Ἀψυνθος καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν λίμνην Στεντορίδα (νῦν Γιάλα), κειμένην παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τεῦ Ἐβρου ποταμοῦ.

ΑΨΙΝΘΙΟΙ.—Πολεμικὸς καὶ ληστρικὸς λαὸς τῆς Θράκης, κατοικῶν τὴν πρὸς Ἄν. τῆς Αἶνου χώραν τὴν ἀπ' αὐτῶν κληθεῖσαν Ἀψινθίδα, πολλάκις ἐπιδραμὼν τὴν Θρακικὴν χερσονήσον. Διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ

Μιλτιάδης ὁ Κυπέλου ἐγκατεστάθῃ περὶ τὰ 506 π.Χ. εἰς τὴν Θρακικὴν χερσονήσον, κατόπιν προσκλήσεως τῶν Δολόγκων, λαοῦ εἰρηνικοῦ καὶ φιλησέχου τῆς χερσονήσου, ἢ πρώτη του φροντίς ἦτο, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (VI, 34—37) νὰ προστατεύσῃ τὴν χώραν τῶν ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Θρακικῶν λαῶν, ἰδίως δὲ τῶν γειτόνων αὐτῶν Ἀψινθίων. «Ὁ δὲ (δηλ. ὁ Μιλτιάδης), λέγει, πρῶτον μὲν ἀπετείχισε τὸν ἰσθμὸν τῆς χερσονήσου ἐκ Καρδίας, πόλιος ἐς Πακτύην, ἵνα μὴ ἔχουεν σφέας οἱ Ἀψινθιοὶ δηλέεσθαι ἐσβάλλοντες εἰς τὴν χώραν. Εἰσὶ δὲ οὗτοι στάδιοι ἕξ τε καὶ τετρήκοντα τοῦ ἰσθμοῦ».

Ὅταν βραδύτερον ὁ Οἰόβαζος, ὑπαρχὸς τοῦ Ξέρξου ἐν Καρδίᾳ ἔμαθε τὴν ἀφίξιν τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Ξάνθιππον μετὰ τὴν ἐν Μυκάλῃ ἦτταν τῶν Περσῶν τὸ 479 π.Χ. ἀπέδρασεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θράκης μετὰ τινων ἐμπιστων, ἵνα σωθῆ, συνελήφθη ὑπὸ τῶν Ἀψινθίων, καὶ αὐτὸς μὲν ἐθυσιάσθη εἰς τὸν Πλειστόρων, ἐπιχώριον Θεόν, κατὰ τὰ θρακικὰ ἦθη, οἱ δὲ λοιποὶ ἐφρονεύθησαν. (Ἡροδ. IX, 119)

ΑΨΙΝΘΟΣ καὶ ΑΨΥΝΘΟΣ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Θράκης, ἢ μετὰ ταῦτα Αἶνος, κατὰ τὸν Σουΐδαν. «Αἶνος δὲ πόλις τῆς Θράκης, Ἀψυνθος καλουμένη...» Τὸ ἔθνικόν Ἀψινθίος καὶ τὸ θηλυκὸν Ἀψινθιάς. Γράφεται δὲ μὲ ι καὶ μὲ υ (βλ. λέξ. Αἶνος).

* ΑΩΡΟΣ.—Πόλις τῆς Θράκης πρὸς δυσμὰς τῆς Τραϊανουπόλεως καὶ ἔδρα ἀρχιεπισκοπῆς, καταστραφεῖσα μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ Ραγκαβὲ ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων τὴν Θράκην Βουλγάρων τὸ 813, ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κροῦμον.

B

ΒΑΘΥΝΙΑΣ.—Ποταμὸς τῆς Ν.Α. Θράκης ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον ἢ λιμνοθάλασσαν τοῦ Ρηγίου (Κιουτσούκ-Τσεκμετζέ) παρὰ τὴν ὁμώνυμον κωμόπολιν, 12 περίπου μίλια πρὸς Ἄ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς βόρ. πλ. 42°, 55' καὶ ἀνατ. μῆκ. 55°, 30' κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. III 11, 4). Συνήθως ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν ἀρ-

χαίων συγγραμμάτων μετὰ τοῦ Ἀθύρα ποταμοῦ (Μέλανος ποταμοῦ, τουρκιστὶ Καρασοῦ), ἔξ μίλια ἀπέχοντος πρὸς Δ. αὐτοῦ καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Μπουγιούκ-Τσεκμετζέ παρὰ τὴν ὁμώνυμον κομὸπολιν ἢ 3 μίλια Β.Α. τοῦ φάρου τοῦ Ἁγίου Στεφάνου. Δύναται δὲ νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὰ σύγχρονα ποτάμια: Ἐξιενὸς-Ντερέ καὶ Μενεζή Ντερέ, τροφοδοτοῦντα τὴν λιμνοθάλασσαν τοῦ Κιουτσούκ-Τσεκμετζέ.

* ΒΑΙΚΑ (Βαϊκα).—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, τὸ ὁποῖον, ὡς ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ἔκτισεν ἐκ θεμελίων ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων.

* ΒΑΛΑΘΙΣΤΑ.—Σλαβικὸν ὄνομα τοῦ ὄρους Κλειδίου (βλ λ.) ὅπου, ἀρχομένου τοῦ θέρους τοῦ 1014, ἐγένετο ἡ μάχη τοῦ Κλειδίου κατὰ τῶν Βουλγάρων, τῆς ὁποίας κυριώτερος συντελεστὴς ὑπῆρξε ὁ Νικηφόρος Ξωφίας, στρατηγὸς Βασιλείου Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου (976—1025). «... καὶ περιοδεύσας τὸ πρὸς μεσημβρίαν κείμενον τοῦ Κλειδίου ὑψηλότατον ὄρος, ὃ Βαλαθίσταν κατονομάζουσι, διηγείται ὁ Κεδρηνὸς (B, 457), καὶ ταχυπορίας καὶ ἀνοδίας χρησάμενος, καὶ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐπινεμήσει ἰβ', ἄνωθεν ἐξαίφνης μετ' ἀλαλαγοῦ καὶ δούπου κατὰ νότου γίνεται Βουλγάρων (Νικηφόρος ὁ Ξωφίας). Οἱ δὲ τῷ ἀπροσδοκίῳ καταπλαγέντες τρέπονται πρὸς φυγὴν. Καὶ ὁ βασιλεὺς μονοθὲν διαρρήξας τὸ τεῖχος ἐδίωκεν».

* ΒΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΑ.—Μεσόγειον φρούριον τῆς Θράκης παρὰ τὸν ποταμὸν Ἰστρον (Δούναβιν), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκόπιου (IV, 11). τὸ ὅποιον ἔκτισε ἢ ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων.

* ΒΑΛΕΡΙΑΝΑ.—Πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, τὴν ὁποίαν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 31) «ἔρμα πρότερον οὐδὲν ἔχουσαν ἔτειχίσαστο» ὁ αὐτο-

κράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

* ΒΑΛΛΕΣΙΑΝΑ.—Φρούριον τῆς Λαδανίας ἐν Θράκῃ, ἀνακαινισθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 4) «ἔρμα πρότερον οὐδὲν ἔχουσαν ἔτειχίσαστο» ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

* ΒΑΝΤΙΟΙ (Βάντιοι).—Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαὸς παρ' Ἐκαταίῳ (Περίοδος γῆς, 146).

ΒΑΡΒΥΣΗΣ ἢ ΒΟΡΒΥΣΗΣ.—Ποταμὸς τῆς Ἄν. Θράκης παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὁ ὁποῖος, πηγάζων μικρὸν μὲν ὑπὲρ τὸ χωρίον Βελιγράδιον, ἐκβάλλει μετὰ ροὴν 12-15 χιλιομέτρων εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον. Ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τινος ὁμωνύμου Βυζαντίου ἡρώος ὁδηγοῦ, ὡς λέγεται, τῶν Ἀργοναυτῶν ἢ κατ' ἄλλους παιδαγωγῶν τοῦ Βύζαντος. Φέρεται δὲ ὑπὸ διαφόρους παραλλαγάς: Βαρβύσης Βορβύσης, Βάρβυσος, Βαρόβυσος, Βαρβύσιος.

Ρέων πρὸς νότον, δέχεται τὰ ὕδατα ρυακίου τινός, τὸ ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλεον Ὑδραλιν, ὅστις ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ὠνομάσθη «Καμάρα», ἔνεκα τῶν οἰκοδομῶν, τὰς ὁποίας ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος, πρὸς παροχέτευσιν τῶν ὑδάτων αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Πρὸ τῶν ἐκβολῶν του εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Κερατίου κόλπου, ἐνοῦνται μετὰ τὰ ὕδατα τοῦ Κυδάρεως ποταμοῦ, οὗτω δὲ αἱ κοιναὶ ἐκβολαὶ τῶν ποταμίσκων τούτων παρέχουν ἀφθονον ὕδωρ καὶ κατ' αὐτὸ τὸ θέρος ἀκόμη. Σήμερον ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων καλεῖται «Γλυκὰ νερά», ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων «Κιαγιέτ-χανέ» ἢ «Κιάτ-χανέ».

ΒΑΡΓΟΣ.—Παραπόταμος τοῦ Ἐβρου ἐν Θράκῃ, καλούμενος κατὰ τὸν Καίπερτ Τοπολίτισο ἢ Λουδαγιάννα.

* ΒΑΡΙΑΝΑ.—Πόλις τῆς Β. Θράκης ἐν τῇ κάτω Μοισίᾳ παρὰ τὸν Δούναβιν ποταμὸν, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Προκόπιου (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 31), τὴν ὁποίαν «ἐκ παλαιοῦ κειμένην ἀνέστησεν» ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

* ΒΑΡΝΟΣ.—Ἄλλη ὀνομασία τοῦ ποταμοῦ Βούργου τοῦ Ἡροδότου (IV, 49) ἢ Μουχίου τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ',

9, 3), τοῦ Μάρκου (βλ. λ.) τῶν Ρωμαίων.

* ΒΑΡΟΥΣ ἢ ΒΑΡΟΥΣΙΑ.—Βαρούς ἢ Βαρούσια ἐπωνομάζοντο εἰς πολλά μέρη τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας αἱ χωρισταὶ καὶ ἀπομεμακρυσμέναι ἀπὸ τῶν Μουσουλμανικῶν συνοικίαι, ὅπως λ.χ. εἰς τὴν Χαυσάν, Μπαμπά Ἐσκή (Θράκη), Ἐλασσῶνα, Γρεβενά (Μακεδονία), Κύπρον καὶ ἀλλαχοῦ, ἐνῶ αἱ Μουσουλμανικαὶ ἐκαλοῦντο «ἐχαλί». Παράγεται δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τὴν οὐγγρικὴν βάρ (var) σημαίνουσαν πόλιν, φρούριον ἢ κάθε ὄχυράν θέσιν, ὡς ἐπίσης τὸ προάστειον ἢ τὴν συνοικίαν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν χωρίων τῆς Οὐγγαρίας: Τέμες-βάρ, Χουγκ-βάρ, Βασ-βάρ, Πέτερ-βάρ-ντάιν, Βούκου-βάρ, Φέγερ-βάρ, Κάπου-βάρ κ.λπ.

ΒΑΡΣΑΒΑΣ.—Βασιλεὺς τῆς Θράκης περὶ τὰ μέσα τοῦ δευτέρου π.Χ. αἰῶνος, πρὸς τὸν ὅποιον κατέφυγεν ὁ Ἀνδρόνικος υἱὸς δῆθεν Περσέως Β', ὁ ἐπιλεγόμενος Ψευδοφίλιππος, πείσας αὐτὸν νὰ τὸν βοηθήσῃ κατὰ τῶν Ρωμαίων πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ πατρικοῦ θρόνου περὶ τὸ 150 π.Χ.

* ΒΑΣΙΒΟΥΝΟΝ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, ἀνεγερθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527-565).

* ΒΑΣΙΛΑΚΙΟΥ (πηγή).—Πηγή ἀπέχουσα πέντε περίπου χιλιόμετρα Β.Α. τῆς παλαιᾶς Καβάλλας, ὅπου σήμερον ὑπάρχει τὸ χωρίον Βασιλάκιον, ἀριθμοῦν περὶ τοὺς 70 κατοίκους (1928). Ὄνομάσθη οὕτω, ὅπως διηγεῖται ἡ Ἄννα Κομνηνή, (Α' 9) ἀπὸ τοῦ ἐξῆς γεγονότος. Ὅταν τὸ 1078 ὁ Ἀλέξιος Κομνηνός, μόλις εἰκοσαετής, διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου Βοτανιάτου Δομέστιχος τῶν Σχολῶν τῆς Δύσεως, ὁ Νικηφόρος Βασιλάκιος, μάγιστρος ἐπὶ Ρωμανοῦ Δ' τοῦ Διογένης καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ «ἀνήρ τῶν πάνυ θαυμαζομένων ἐπ' ἀνδρείᾳ τε καὶ θυμῷ καὶ τόλμῃ καὶ ρώμῃ» (Ἄννα Κομνηνή, Α, 7) συμπράττων μετὰ τοῦ Βρυεννίου, ἐστασίασε κατὰ τοῦ Βασιλέως. Ὁρμήσας δὲ ἐκ Λυρραχίου προῆλθε μέχρι τῆς Θεσσαλονίκης, ἔχων ἀξιόλογον στρατὸν ἀποτελούμενον ἐκ Φράγ-

κων, Βουλγάρων, Ἑλλήνων καὶ Ἀρβανιτῶν, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα ἀναφέρεται διὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ Ἰωάννου Σκυλίτη. Ἐπελθὼν κατ' αὐτοῦ ὁ Ἀλέξιος, ἐνίκησεν αὐτὸν περὶ τὸν Ἀξιὸν καὶ ἠθέλησε νὰ σώσῃ αὐτὸν δι' ἐπιεικῶν προτάσεων. Ἄλλ' ὁ Βασιλάκιος ἀγέρωχος ὢν, ἀπέρριψε τὰς προτάσεις τοῦ Ἀλεξίου καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Οἱ Θεσσαλονικεῖς ὅμως παρέδωκαν αὐτὸν εἰς τὸν Ἀλέξιον, ὅστις ἐπανήχθητο ἤδη τροπαιοῦχος εἰς Κωνσταντινούπολιν φέρων μεθ' ἑαυτοῦ αἰχμάλωτον τὸν Βασιλάκιον. Καθ' ὁδὸν ὅμως ἀπεσταλμένοι τοῦ βασιλέως παρέλαβον τὸν Βασιλάκιον, τὸν ὅποιον ὀδηγήσαντες εἰςτινα πηγὴν παρὰ τὸ χωρίον Χλεμπίαν, ἐτύφλωσαν αὐτὸν κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως. Ἐκτοτε, ὡς ἀναφέρει ἡ Ἄννα Κομνηνή (Α, 9) ἡ πηγὴ ἐκείνη ἐκλήθη «πηγὴ τοῦ Βασιλακίου». Ἐπίσης ὁ Μιχαὴλ Γλυκάς, ἀναφέρων τὴν Χρυσούπολιν, τὴν μετὰ ταῦτα Καβάλλαν λέγει: «Κατ' αὐτὴν τὴν Χρυσούπολιν ἐκτυφλοῦσιν αὐτὸν (δηλ. τὸν Βασιλάκιον) ὡς ἐκ τότε τὸν τόπον ἐκείνον τὴν βρέσιν τοῦ Βασιλακίου γενέσθαι» (βλ. IV).

* ΒΑΣΚΙΔΙΘΙΑΣ.—Τοπωνυμικόν(;) ἐπιθετον ἤρως θρακός, γνωστὸν διὰ πρώτην φορὰν ἐκ τινος ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς, εὐρεθείσης εἰς τὴν Νικόπολιν τὴν πρὸς Ἴστρον τὴν σημερινὴν Νίκιυρ (Θρακικὰ τόμ. X, σ. 286).

* ΒΑΣΚΟΝ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΒΑΣΟΠΑΡΑ.—Ἀρχαία θρακικὴ κώμη κειμένη μετὰ τὴν Φιλιππουπόλεως καὶ Βερόης—Τραϊανῆς (νῦν Στάρα Ζαγορά), γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ.Χ. εὐρεθείσης εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζος, ἀριστερὰ τοῦ μέσου ροῦ τοῦ Ἐβρου, ὅπου τὸ χωρίον Τσακαρλάρ τῆς περιφερείας Τσιρπάν (Θρακικά, 1935, σ. 156).

ΒΑΣΣΑΡΑ.—Ὄνομα μακροῦ καὶ ποδῆρους χιτῶνος, τὸν ὅποιον ἐφόρουν αἱ θρακικαὶ ἢ Λυδικαὶ Βάκχαι (Μαινάδες), λαβόντος τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς δορᾶς τῆς ἀλώπεκος ἐκ τῆς ὁποίας ἦτο κατασκευασμένος

καὶ ἡ ὁποία εἰς τὴν θρακικὴν γλῶσσαν ἐκαλεῖτο βασσάρα. Δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον ἂν ἡ λέξις «*βασάρα*» εἶναι θρακικὴ ἢ λυδικὴ ἢ καὶ αἰγυπτιακὴ ἀκόμη, καθ' ἃσον εἰς ἱερογλυφικὰ τῆς Αἰγύπτου ἀπαντᾷ ἡ λέξις «*βασάρ*», σημαίνουσα ἐπίσης τὴν ἀλώπεκα.

ΒΑΣΣΑΡΕΥΣ.—Ἐπίθετον τοῦ Βάκχου προελθὸν ἐκ τῆς «*βασσάρας*» εἶδος μακροῦ καὶ ποδῆρους χιτῶνος, τὸν ὁποῖον ἐφόρουσαν αἱ Βάκχαι ἢ Μαινάδες τῆς Θράκης καὶ τῆς Λυδίας, θεωρούμεναι ὡς τροφοὶ αὐτοῦ. (**Ἴδε λ. βασάρα*).

ΒΑΣΣΑΡΙΔΕΣ.—Οὕτως ἀνομάζοντο αἱ τροφοὶ τοῦ Βάκχου, αἱ Βάκχαι ἢ Μαινάδες τῆς Θράκης καὶ τῆς Λυδίας λαβοῦσαι τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ «*βασάρα*». Γενικῶς ὠνομάζοντο Βασσαρίδες, αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν θῖασον τοῦ Διονύσου. Αἱ Βασσαρίδες δὲ αὐταί, κατὰ τὴν μυθολογίαν, διεμέλισαν τὸν Ὁρφέα διὰ τὴν πρὸς τὸν Διόνυσον περιφρόνησίν του. Τὴν περὶ Ὁρφέως παράδοσιν ταύτην ἐπραγματεύθη ὁ Αἰσχύλος εἰς μίαν τῶν τραγωδιῶν του «*Βασσάροι*» ἀπολεσθεῖσαν. Ἐν γένει Βασσαρίδες ἐκαλοῦντο αἱ ἱέρειαι τοῦ Διονύσου. Κατὰ δὲ τὸν Σουΐταν οὕτως ἐκαλοῦντο αἱ ἑταῖραι καὶ αἱ πόρραι.

* **ΒΑΣΣΙΔΕΝΑ.**—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΒΑΣΤΑΡΕΥΣ.—Βασιλεὺς τῶν Βισαλτῶν περὶ τὰ 350 π.Χ. Τοῦ Βασταρέως σώζονται ἀργυρὰ τετράδραγμα, φέροντα ἔμπροσθεν περικεφαλαίαν, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν: ΒΑΣΤΑΡΕΩΣ καὶ ταῦρον (Head-Σβορώνου, τόμ. Α, σελ. 267).

ΒΑΣΤΑΡΝΑΙ.—Γερμανικὸς λαὸς παρὰ τὸν κάτω Δούναβιν, ὅστις μετὰ τῶν Σκυθῶν καὶ τῶν Σαρματῶν ἀνανεμίζεται τοῖς Θραξὶ μᾶλλον μὲν τῆς ἐκτὸς Ἰστρου ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐντὸς» (Στράβ. VII, 296).

* **ΒΑΣΤΕΡΝΑΣ.**—Ὄνομα φρουρίου τῆς Β. Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμάτων, IV, 11).

* **ΒΑΣΤΟΚΕΙΛΑΣ.**—Ὄνομα θρακικὸν κύριον κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ βου μ.Χ. αἰῶνος, εὐρεθεῖον εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζον (νῦν Τσακαρλάρ) τῆς Β. Θράκης (Θρακικά 1936, σελ. 197).

* **ΒΑΤΑΛΛΕ(Ι)ΟΥΗΝΟΣ (ΔΙΟΝΥΣΟΣ)**—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Διονύσου λατρευομένου ὑπὸ τῶν Θρακῶν, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θράκῃ (Θρακικά 1634, σελ. 51).

ΒΑΤΚΟΥΝΙΟΝ.—Πλουσία βυζαντινὴ πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Φιλιππουπόλεως παρὰ τῷ Τατάρ Παζαρτζίκ, δυναμένη κατὰ τὸν ἱστορικὸν Γεώργιον Ἀκροπολίτην (121) «ικανὰς ἡμέρας ἐξαρκέσαι (δυναμένη) εἰς ζωάρκειαν στρατιᾷ». Ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Βουλγάρων ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Νικαίας Θεόδωρος ὁ Ἄγγελος (1255—1259), ἐνταῦθα ἐστάθμευσε καὶ ἐφωδίασε τὸν στρατὸν του.

* **ΒΑΤΡΑΧΟΚΑΣΤΡΟΝ.**—Βυζαντινὸν φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Φιλιππουπόλεως ἐπὶ τῶν ὑπορειῶν τῆς Ροδόπης μεταξύ Στενιμάχου καὶ Τζεπαίνης. Ἀπὸ τοῦ φρουρίου τούτου ὅπου ἦτο ἐστρσοποπαιδευμένος ὁ πρωτοστάτωρ τοῦ αὐτοκράτορος «ἀπάρας εἰς τὸ Βατκούνιον παραγίγνεται» (Νικ. Χωνιάτης 679).

* **ΒΛΕΚΥΡΗΝΟΙ.**—Οἱ κάτοικοι ὀμωνύμου τινὸς ἀρχαίας θρακικῆς κόμης (vicus), γνωστοὶ ἐξ ἐπιγραφῆς τῶν χρόνων τοῦ Ἀλεξιάνδρου Σεβήρου (Θρακικά 1935, σελ. 159).

ΒΕΒΡΥΚΕΣ.—Λαὸς βάρβαρος κατοικῶν ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ὅστις φαίνεται ὅτι ἦτο αὐτόχθων Θρακικὸς λαὸς (Στράβ. VII, 295).

* **ΒΕΔΕΡΙΑΝΑ (ἡ).**—Φρούριον τῆς Δαρδανίας, τὸ ὁποῖον ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) «ἀνοικοδομησάμενος ὄλον πολλῶ ἰσχυρότερον κατεστήσατο» (Προκοπίου Περὶ Κτισμ. IV, 1, 17). Ὑπῆρξε πατρὶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, κατὰ δὲ τὸν Ἀγαθίαν (V, 21), βραδύτερον μετωνομάσθη Πρώτη Ἰουστινιανή. Ἐκεῖτο δὲ παρὰ τὴν Ναϊσὸν (νῦν Νίσσαν, Nisch).

* **ΒΕΙΘΑΣ, ΒΕΙΘΥΣ, ΒΕΙΘΥΚΕΛΟΣ,**

ΒΕΙΟΥΤΡΑΛΙΣ.—Ἐπιγραφὰ κύρια Θρακικὰ κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος εὐρεθεῖσαν εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζον (νῦν Τσακαρλάρ) τῆς Β. Θράκης (Θρακικὰ 1936, σελ. 196 καὶ ἐξῆς).

* ΒΕΙΟΥΤΡΑΛΙΣ.—Ἐπιγραφὴ κύρια Θρακικὰ κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὐρεθεῖσαν εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζον (νῦν Τσακαρλάρ) τῆς Β. Θράκης (Θρακικὰ 1936 καὶ ἐξῆς).

* ΒΕΚΙΣ.—Ἐπιγραφὴ κύρια Θρακικὰ ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΒΕΚΟΥΑΙ.—Ἐπιγραφὴ κύρια Θρακικὰ ἐν τῇ ἑπαρχίᾳ Αἰμιμόντου ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΒΕΛΑΣ.—Ἐπιγραφὴ κύρια Θρακικὰ ἐν Δαρδανίᾳ τῆς Θράκης ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

* ΒΕΛΕΛΙΝΑ.—Ἐπιγραφὴ κύρια Θρακικὰ ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμάτων IV, 11).

ΒΕΛΕΒΟΥΔΙΟΝ.—Διὰ τοῦ σλανῆκου τοῦτου ὀνόματος ἔκαλετο ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἡ Παυταλία τῶν Ῥωμαίων (βλ. λ. Παυταλία), ἡ σημερινὴ πόλις τῆς Βουλγαρίας Κιοστεττήλ. Φέρεται δὲ ὑπὸ τὰς ἐξῆς παραλλαγὰς: Βελεβούδα, Βελεβούδιον, Βελεβούδιν, Βελμάνδιν.

* ΒΕΛΙΚΙΑ (ἡ).—Πόλις τῆς Θράκης καὶ μία τῶν δέκα ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν τῆς Μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, μνημονευμένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) συνταχθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου (Ῥάλλη καὶ Ποτλή, τόμ. V, σελ. 483). Ἡ ταυτότης αὐτῆς παραμένει ἄγνωστος. Μεταξὺ τοῦ XIII αἰῶνος, ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ XIV φθίνοντος ἡ Ἐπισκοπικὴ Βελικίας ἐξέλιπεν ὀριστικῶς.

ΒΕΛΛΟΥΡΟΣ.—Μεσόγειος κωμόπολις τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς Ῥοδόπης πλουσία καὶ πολυάνθρωπος, τὴν ὅποιαν, ἵνα προστατεύσῃ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565)

κατὰ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν περιέβαλε δι' ἰσχυροτάτων τειχῶν.

Ὁ Προκόπιος (IV, 11, 7-8) ἀναφέρει περὶ αὐτῆς τὰ ἑξῆς: «Ἦν δὲ τις κώμη ἐν τῇ μεσογείᾳ, Βέλλουρος ὄνομα, πλούτου μὲν δυνάμει καὶ πολυάνθρωπίᾳ ἴσα καὶ πόλις, τῷ μὲντοι τειχίῳ οὐδαμῇ εἶναι ληϊζομένοις διηνεκὲς ἑπαρχοῦσα βαρβάρους ἀγροῖς τε τοῖς ἀμφ' αὐτὴν κειμένοις πολλοῖς γε οὔσι ταῦτό πάσχουσα. Καὶ αὐτὴν δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτὸς πολίξει καὶ ἀποτειχίξει, καὶ αὐτοῦ ἐπαξίαν τίθεται εἶναι».

Ἡ ταυτότης αὐτῆς παραμένει ἄγνωστος, ἔκ τῆς Βελλούρου ταύτης κατὰ τινας ἔλαβε τὸ ὄνομα Βολερὸν (βλ. λ.).

ΒΕΝΔΙΑΕΙΑ.—Ἐπιγραφὴ κύρια Θρακικὰ ἐν Πειραιεὶ πρὸς τιμὴν τῆς Θεᾶς Βενδίδος (βλ. λ.) κατὰ τὴν 19ην ἢ 20ήν τοῦ μηνὸς Ἑσπερίωνος (Μάϊον, Ἰούνιον). Ἦτο δὲ θεαματικωτάτη, διότι ἐκτὸς τῶν γινομένων κατ' αὐτὴν πομπῶν, ἐγένετο κατὰ τὴν ἑσπέραν καὶ λαμπροδωρὸν ἐπίπλων καὶ ταύτην ἐπικολούθει παννυχίς. Τὸ τελετουργικὸν μέρος αὐτῆς ὁμοιάζε πρὸς τὸ τῆς ἑορτῆς τῶν Διονυσίων. Πρὸς ἀπόλαυσιν μάλιστα τοῦ θεάματος ἐπέσθη καὶ ὁ Σωκράτης, καθὼς ἀναφέρει ὁ Πλάτων εἰς τὴν «Πολιτείαν» του, νὰ δειπνήσῃ ἐν Πειραιεὶ, φιλοξενούμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πολεμάρχου, ἀδελφοῦ τοῦ Λυσίου.

Εἰσηγηταὶ τῶν Βενδιδίων ὑπῆρξαν οἱ εἰς Πειραιᾶ ἐγκατεστημένοι Θράκες, καθιερώθησαν δὲ τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους.

ΒΕΝΔΙΑΕΙΟΝ.—Ἐπιγραφὴ κύρια Θρακικὰ πρὸς τιμὴν τῆς Θεᾶς Βενδίδος, ἰδρυμένον ἐντὸς σπηλαίων τῆς Θράκης, ὅπου ἐθύοντο πρὸς τιμὴν τῆς κύνες. Ἐπιγραφὴ τῆς Βενδίδος δὲ πῆρχε καὶ εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἰδρυθὲν ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ κατοικούντων Θρακῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ διέδωσαν τὴν λατρείαν τῆς. Ἄγνωστον ὅμως ποῦ ἔκειτο ἀκριβῶς. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔκειτο ἐν Μουνυχίᾳ (Ξενοφ. Ἑλλ. Β, 4, 11).

ΒΕΝΔΙΑΟΡΑ καὶ ΒΕΝΔΙΑΩΡΟΣ.—Ἐπιγραφὴ κύρια Θρακικὰ ἐξ ἐπιγραφῆς. (Dumont-Homolle, σελ. 550). Βενδὶς εἶναι ἡ Θρακικὴ θεὰ, ταυτιζομένη μὲ τὴν Ἄρτε-

μιν τῶν Ἑλλήνων, (βλ. λέξ. Βενδίδς).

* **ΒΕΝΔΙΖΗΤΑ**.—Θρακικὸν ὄνομα γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς μ.Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης παρὰ τὴν Φιλίππουπόλιν. εἶναι δὲ σύνθετον ἐκ τοῦ Βενδίδς, ἣτις ἀπαντᾷ καὶ Βενδῶ καὶ τοῦ Ζήτα. (Πρβλ. καὶ τὰ σύνθετα : Βενδιδῶρος καὶ Βενδιδῶρα).—(Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, Ἐπιγραφαὶ Φιλίππουπόλεως κλπ. εἰς «Θρακικά», 1935, σελ. 171-172).

* **ΒΕΝΔΙΠΑΡΑ**.—Ἀρχαῖος θρακικὸς συνοικισμὸς, περὶ τὰ 25 χλμ. πρὸς βορρᾶν τῆς Φιλίππουπόλεως, γνωστὸς ἐξ ἐπιγραφῆς τῶν χρόνων τοῦ αὐτοκράτορος Σεπτίμιου Σεβήρου (193—211 μ.Χ.), παρὰ τὸ χωρίον Στροφέο. (Θρακικά, 1929, σελ. 29—30).

ΒΕΝΔΙΣ.—Ἀρχαία Θρακικὴ σεληνιακὴ θεότης, τῆς ὁποίας ἡ λατρεία εἰσαχθεῖσα εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν 5^{ον} αἰῶνα π.Χ. ἐταυτίσθη πρὸς τὴν Ἑκάτην, Ἄρτεμιν ἢ καὶ Περσεφόνην.

Αἱ πρὸς τιμὴν τῆς Βενδίδος ἑορταὶ τὰ «Βενδίθεια» (βλ. λέξ.) ἦσαν ὀργαστικῶς χαρακτῆρος, ὁμοιάζουσαι πρὸς τὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Σαβαζίου, Φρυγικῆς θεότητος τελουμένας ἑορτὰς ἐξ ὧν καὶ ὁ Φρυγικὸς μῦθος καθ' ὃν ἡ Βενδὶς ἤτο θυγάτηρ τοῦ Σαβαζίου (βλ. λέξ.).

ΒΕΝΘΕΣΙΚΥΜΗ.—Θυγάτηρ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης, σύζυγος τοῦ Ἐνδίου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπέκτησε δύο θυγατέρας. Ταύτης γαμβρὸς ἐγένετο ὁ Εὐμόλπος (βλ. λέξ.), ὅστις, ἐπιχειρήσας νὰ βιάσῃ τὴν ἀδελφὴν τῆς συζύγου του, κατέφυγε πρὸς τὸν Τεγύριον, βασιλεὺς τῆς Θράκης (Ἀπολλοδ. Γ', 15, 4).

Ἡ Βενθεσικύμη εἶναι προσωποποίησις τοῦ βυθῆος κύματος.

ΒΕΝΝΑ, **ΒΕΝΑ** καὶ **ΒΕΙΝΑ**.—Ἀρχαία Θρακικὴ πόλις κειμένη ἐν τῇ Βεννικῇ χώρᾳ μεταξὺ τῶν Βέσσων πρὸς βορρᾶν καὶ τῶν Κορπίλων πρὸς νότον. Κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον «Βέννα πόλις Θράκης καὶ δι' ἐνὸς V καὶ διὰ τοῦ E, ὅπερ, κρεῖττον. Τὸ ἔθνηκὸν Βενναῖος καὶ Βεννάσιος».

Ἰδούθη δὲ ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδά-

νος, ὅστις ἵδρυσεν ἀρχετὰς Μακεδονικῆς ἀποικίας ἐν Θράκῃ, ὅπως τὴν Φιλίππουπόλιν, Καβύλην καὶ ἄλλας, ὅπως καταστήσῃ τὴν χώραν κατοικήσιμον καὶ κάλλιεργήσιμον. (Πρβλ. Ἐρν. Κουρτίου, Ἑλλ. Ἱστορ. μετάφρ. Σπ. Π. Λάμπρου, Τόμ. Β', σελ. 488). Ἡ τοποθεσία αὐτῆς εἶναι ἄγνωστος καὶ ἀκαθόριστος.

Κατὰ τινες ἔκειτο ὅπου ἢ μετὰ ταῦτα Πλωτινούπολις, κτισθεῖσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου μ.Χ. αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου αὐτοῦ Πλωτίνης, ἢ ὅπου τὸ νῦν Διδυμότειχον. Ἄλλὰ καὶ τῆς Πλωτινιούπολεως ἡ τοποθεσία παραμένει ἀκαθόριστος (βλ. Πλωτινούπολις) καὶ μεγάλη διαφωνία ὑπάρχει μεταξὺ τῶν συγγραφέων. "Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ Διδυμότειχον, τοῦτο ἀνέκαθεν φέρει τὸ ὄνομά του.

ΒΕΝΝΙΚΗ.—Ἀρχαία χώρα τῆς Θράκης, ἐκτεινομένη μεταξὺ τῆς χώρας τῶν Βέσσων πρὸς βορρᾶν καὶ τῶν Κορπίλων πρὸς νότον, ἀποτελοῦσα κατὰ τὸν δεύτερον αἰῶνα, ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας, μίαν τῶν 14 στρατηγιῶν (prefecturae) τῆς Θράκης, (Πτολεμαίου, Γεωγρ. III, 11, 6).

ΒΕΝΝΟΙ ἢ **ΒΕΝΟΙ**.—Ἀρχαῖος θρακικὸς λαὸς κατοικῶν τὴν ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ὀνομασθεῖσαν Βεννικὴν χώραν. (βλ. λέξ.).

Ὁ Στράβων (VII, 331, 48) ἀναφέρει λαὸν τινὰ τῆς Θράκης τοὺς Βρέννους : «Παροικοῦσι δέ, λέγει, τὸν Ἐβρον Κορπίλοι καὶ Βρέννοι ἐτι ἀνωτέρω, εἰτ' ἔσχατοι Βέσσοι». Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρόκειται περὶ τῶν Βέννων ἢ Βενναίων, τοὺς ὁποίους ἐσφαλμένως ὁ ἐπιτομεὺς τοῦ Στράβωνος ὀνομάζει Βρέννους.

* **ΒΕΠΠΑΡΑ**.—Ἀρχαία Θρακικὴ κώμη, κειμένη ἐπὶ τῆς Ροδόπης, τὴν ὁποίαν περιετείχισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἵνα προστατεύσῃ αὐτὴν κατὰ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν. (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΒΕΡΓΑ-ΒΕΡΓΗ ΒΕΡΓΙΟΝ.—Ἀρχαία κώμη τῆς Βισαλτίας, κειμένη κατὰ τὸν Στράβωνα VII, 331, 36) ἐπὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, ἀπέχουσα τῆς Ἀμφιπόλεως

περὶ τὰ 200 στάδια, ἦτοι 37 χιλιόμετρα. Κατὰ δὲ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. ΙΙΙ, 12 26) ἐν τῇ Ὀδομαντικῇ καὶ Ἡδωνίδι, εἰς βόρ. πλ. 41°, 40' καὶ ἀνατ. μῆκ. 59°, 50'.

Περὶ τῆς τοποθεσίας αὐτῆς δὲν συμφωνοῦν οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς. Κατὰ τὸν Leake π.χ. *Travels in North Greece* τόμ. Γ', σελ. 229) ἔκειτο ὄπου ἡ νῦν κωμόπολις Ἀχινού, ἀπέχουσα μόνον 1.0 πόδια ἀπὸ τῆς Ἀμφιπόλεως. Κατὰ δὲ τὸν Κεϊπερτ ὄπου ἡ Νιγρίτα. Ἐκ τῶν ἀποστάσεων ὁμως τῶν ὑπὸ τοῦ Στράβωνος καὶ Πτολεμαίου ἀναφερομένων, ἡ Βέργη ἔκειτο κατὰ τὸν Müller σχεδὸν ὄπου ὁ Στρυμὼν ἐκβάλλει, εἰς τὴν Κερκινίτιδα λίμνην, νῦν Ἀχινού (**Εκδ. Πτολεμαίου* σελ. 611).

* *

Ἡ Βέργη ὑπῆρξε πατρὶς Ἀντιφάνους τοῦ λογοποιοῦ, γράψαντος «Τὰ ἄπιστα». Ἐξ οὗ καὶ ῥῆμα «βεργαῖζω» ἐπὶ τῶν ψευδολογούντων. Ὁ Σκύμνος ὁ Χίος (Περὶ γησις 653-55) ἀναφέρει: Ἐφ' οὗ (Στρυμὼνος) κατὰ μεσόγειον Ἀντιφάνους πατρὶς κεῖται λεγομένη Βέργα, τοῦ δὴ γεγραφέντος ἄπιστον ἰστορίας τε μυθικῆς γέλων. Κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον «Βέργη: πόλις Θράκης πρὸς τῇ χειρσονήφω· Στράβων δὲ κόμην αὐτὴν φησιν».

* *

Ἡ Βέργη ἀναφέρεται κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 640) ὡς μία τῶν 32 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Ἰλλυρικῆς Πρώτης Μακεδονίας, ὑπὸ τὸ ὄνομα Βέρπη, ὑπὸ δὲ τοῦ Κ. Πορφυρογεννίτου (Περὶ Θεμ. Β', 49) ὡς πόλις τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας.

* ΒΕΡΓΑΙΟΣ.—Δυναστὴς ἐν Θράκῃ ἡ ἐν Θάσῳ, ζῆσας περὶ τὰ 408-350 π.Χ. γνωστός μόνον ἐκ τῶν σωζομένων ἀργυρῶν καὶ χαλκῶν νομισμάτων αὐτοῦ. Τοῦτων, τὰ μὲν ἀργυρὰ παριστᾶσι ἔμπροσθεν Σεληνῶν, ὅσπθιν δὲ φέρουν τὴν ἐπιγραφὴν: ΒΕΡΓΑΙΟΥ, τὰ δὲ χαλκᾶ τὴν αὐτὴν κεφαλὴν, ὅσπθιν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν: ΒΕΡΓ, καὶ ἰχθῦν. (Head-Σβορώνου. Τόμ. Α', σελ. 355).

* ΒΕΡΓΙΣΟΝ (Βέργισον). — Ὄνομα

φρουρίου τῆς Θράκης, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. ΙV, 11).

* ΒΕΡΖΑΝΑ. — Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν Λαρδανίᾳ, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. ΙV, 4).

ΒΕΡΓΟΥΛΗ.— Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης: Βεργούλη, Βεργούλα ἢ Βεργούλιον, ἀπέχουσα τῆς μὲν Ἀδριανουπόλεως 54 μίλια, τῆς δὲ Βουρτουδιζοῦ (νῦν Μπαμπά Ἐσκή) 18.

Ἀνακτισθεῖσα ἡ Βεργούλη περὶ τὰ τέλη τοῦ τετάρτου μ.Χ. αἰῶνος, μετονομάσθη Ἀρκαδιούπολις, διατηρήσασα τὸ ὄνομα τοῦτο περὶ τὰ χίλια περίπου ἔτη.

Τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα Βεργούλη ἡ Βεργούλαι εἶναι θρακικόν, διαπλασθὲν ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐπιδράσεως τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καθ' ὅλην τὴν Θράκην. Κατὰ τὸν Κεδρηνὸν (σελ. 568) τὴν πόλιν ἀνίδρυσεν Θεοδόσιος ὁ Μέγας (379—395): «Ἐκτισε δὲ Θεοδόσιος καὶ ἑτέραν πόλιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὸ πρὶν Βεργούλιον καλούμενον. Κατ' ἄλλους ἴδρυσεν αὐτὴν ὁ Ἀρκάδιος, υἱὸς τοῦ Θεοδοσίου περὶ τὸ 403, τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὸ ὄνομα, ὅπερ καὶ πιθανώτερον. (Πρβλ. Γ. Λαμπουσιάδου, *Θρακικαὶ Μελέται*, σελ. 97).

Ἐπὶ τῆς τουρκικῆς κατοχῆς ὠνομάσθη Τσατάλ-Τεπέ, διότι ἐνταῦθα διεκλαδίζετο ἡ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Οὐγγαρίαν καὶ Πολωνίαν ἄγουσα ὁδός, βραδύτερον δὲ Λουλέ-Μπουργάζ, ἕνεκα τῶν ἐν αὐτῇ κατασκευαζομένων ἄλλοτε καλλιτεχνικῶν λουλάδων, ὄνομα τὸ ὁποῖον φέρει μέχρι σήμερον. Οἱ λουλάδες οὗτοι ἦσαν ἀληθινὰ κομψοτεχνήματα, βραβευθέντες πολλάκις εἰς παγκοσμίους ἐκθέσεις, πρὸς χρῆσιν τῶν καπνιστῶν, ὅτε ἀκόμη δὲν εἶχε γίνεαι χρῆσις τοῦ σιγαροχάρτου. Ἐκ τῆς κατασκευῆς τῶν λουλάδων τούτων, ἦτις ἀπέβη βιομηχανικὸς κλάδος ἀρκετὰ ἐπικερδῆς, τὸ Τσατάλ-Τεπέ, βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἔλαβε τὸ ὄνομα Λουλέ-Μπουργάζ, τὸ ὁποῖον παρεδέχθη ἐπισήμως ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ἀπὸ τῶν ἀρχῶν περίπου τοῦ XIX αἰῶνος.

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς, ἡ ἐπὶ τῆς

ἔξελληνίσσεως τῶν Τουρκικῶν καὶ ξενικῶν ὀνομάτων ἐπιτροπή μετωνόμασεν αὐτὴν Ἀρκαδιούπολιν. Ἀτυχῶς ὅμως ἡ ὀνομασία αὕτη δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ ἕνεκα τῆς ἐκκενώσεως τῆς Ἀν. Θράκης τὸ 1923 καὶ ἡ πόλις, περιήλθε, μετὰ ὀλιγοχρόνιον ἐλευθερίαν, πάλιν ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν κυριαρχίαν.

Ὁ Μελέτιος ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ του (Τ. Γ', σελ. 103) ὀνομάζει τὴν Ἀρκαδιούπολιν ἀπλῶς Πουργάζι, χωρὶς τὴν λέξιν Λουλέ, ὅπως ἄλλως τε καὶ σήμερον καλεῖται ὑπὸ τῶν περιόικων.

Σφάλλεται ὅμως ὁ ἀρθρογράφος τῆς Μεγ. Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας (Τόμ. VII, σελ. 77), θεωρῶν αὐτὴν ὡς τὸν σύγχρονον Πύργον (Μπουρτζάκ) τῆς Βουλγαρίας.

* *

Ὁ περὶ τὰ 1767 διὰ τῆς κομποπόλεως ταύτης διελθὼν Ἰγνάτιος Ναζιανζοῦ, γράφει περὶ αὐτῆς εἰς τὰς ὁδοιπορικὰς σημειώσεις του: «Τῷ δὲ Σαββάτῳ ἤλθομεν εἰς τὸ Πουργάζι, τὴν ποτε λεγομένην Βεργούλην ἢ Βεργούλας ἢ κατὰ Κεδρινὸν Ἀρκαδιούπολιν. Ἐπαινετοὶ οἱ ἐν αὐτῷ λουλέδες τῶν τζιμπουκίων» (Παρά Γ. Λαμπουσιάδη, αὐτόθι, σελ. 87).

Ὁ δὲ Κύριλλος, ὁ μετὰ ταῦτα οἰκουμηνικός πατριάρχης λέγει: «Ἐπειτα εἶναι τὸ Λουλέ Μπουργάζι, λεγόμενον διὰ τοῦς ἐν αὐτῷ δουλευμένους χρυσοῦς λουλέδες, Ἀρκαδιούπολις τὸ πάλαι ὀνομαζομένη, κομόπολις μετρία. Ἔχει καὶ ἐν μικρὸν φρούριον». (Ἱστορικὴ περιγραφή τοῦ ἐν Βιέννῃ προεκδοθέντος χωρογραφικοῦ τῆς Ἀρχιστρατείας τοῦ Ἰκονίου, 1815 σ. 68).

Τὰ ἀρχαῖα αὐτῆς φρούρια, μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, ἐσώζοντο σχεδὸν ἀκέραια, ὅπου κατέφευγον οἱ κάτοικοι ἐν καιρῷ ληστρικῶν ἐπιδρομῶν. Βαθμηδὸν ὅμως ἤρχισαν νὰ καταρρέουν, εἰς τρόπον ὥστε σήμερον ελάχιστα μέρη αὐτῶν σώζονται πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς πόλεως παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ.

* *

Ὅπως τῶν πλείστων μεσογείων πόλεων

τῆς Θράκης, ἡ ἀρχαία ἱστορία εἶναι σκοτεινὴ, οὕτω καὶ τῆς Βεργούλης. Πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἐκτίσθη εἶναι ἄγνωστον. Τοῦτο μόνον εἶναι βέβαιον καὶ γνωστὸν ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπῆρχεν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς ὁδοῦ Κωνσταντινουπόλεως—Σιγγιδόνος (Βελιγραδίου) σταθμὸς τις (putatio), γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Βεργούλη (Bergulis). Οὕτω π.χ. γνωρίζομεν ἐκ τοῦ Ὀδοιπορικοῦ τοῦ Ἀντωνίνου ὅτι ἡ Βεργούλη ἀπέειχεν ἀπὸ τῆς Βουρτουδιζοῦ κατόπιν Βουλγαρόφυγον) 18 μίλια, ἀπὸ δὲ τοῦ Urisio, ἄλλου σταθμοῦ, ἄλλα 7 μίλια. Κατὰ τὴν Tabula Peutingeriana ἀπὸ τῆς Βουρτουδιζοῦ εἰς Βεργούλην ἡ ἀπόστασις εἶναι 17 μίλια, ἀπὸ δὲ τῆς Δρυζιπάρας (νῦν Καριστιράν) 16 μίλια. Τὰς αὐτὰς περίπου ἀποστάσεις ἀναγράφει καὶ τὸ Ὀδοιπορικὸν τῶν Βουρδιγάλων.

Κατὰ τὸν Ἱπτολεμαῖον (Γεωγρ. III, 11, 7) ἔκειτο εἰς βόρ. πλ. 43° καὶ ἀνατ. μῆκ. 54°,30', οἱ δὲ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς, ἱστορικοὶ καὶ χρονογράφοι, ρητῶς ἀναφέρουν ὅτι ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Βεργούλης ἐκτίσθη ἡ Ἀρκαδιούπολις τὸ πάλαι: Βεργούλαι ἢ Βεργούλιον. Κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Γότθων ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Φριτίγερον τὸ 387 ἡ Βεργούλη ὑπέστη μεγάλην καταστροφὴν, ὅπως καὶ πολλαὶ ἄλλαι θρακικαὶ πόλεις, πλὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως, αἱ ὁποῖαι χάρις εἰς τὰ ὄχνηρά φρουριακὰ συγκροτήματά των, ἀπέφυγον τὴν καταστροφὴν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Οὐάλεντος, ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν Θεοδοσίος ὁ Μέγας (379-395), κατόρθωσε μετὰ ἑπταετείς ἀγῶνας νὰ ἀπαλλαγῇ τέλος τῶν φοβερῶν τούτων ἐπιδρομῶν καὶ νὰ ἐπανορθώσῃ πολλὰς τῶν πόλεων, αἱ ὁποῖαι κατεστράφησαν καὶ ἄλλας ἐκ θεμελίων νὰ ἀνιδρύσῃ, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Βεργούλη. Ἀναλαβοῦσα ἡ Βεργούλη ἐπὶ Θεοδοσίου ὑπέστη νέαν δῆωσιν ὑπὸ τοῦ Ἀλαρίχου, ἡγεμόνος τῶν Βησιγότθων, καταστραφεῖσα τελείως. Ἐκτοτε ἡ Βεργούλη ἢ Βεργούλιον δὲν ἀναφέρεται πλέον, πού δὲ καὶ

που ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν ἀρχαιομαθῶν τὸ ὄνομα αὐτῆς. Ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Μαυρικίου (528—602) καὶ Φωκά (602-610) ἡ Ἀρκαδιούπολις ὑπέστη τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τὴν Θράκην Σκλαβινῶν καὶ Οὐννων.

Ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου (813—820). νέαν ἐπιχείρησαν ἐν Θράκῃ ἐπιδρομὴν οἱ Βούλγαροι ὑπὸ τὸν περιώνυμον Κροῦμον. Ἄπασα ἡ ὑπαιθρος χώρα κατεστράφη. Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων κατεσφάγη, οὐκ ὀλίγοι δὲ ἀπήχθησαν αἰχμάλωτοι εἰς τὴν Βουλγαρίαν, καὶ πέραν τοῦ Δουνάβεως. Ἐκεῖ οἱ αἰχμάλωτοι οὗτοι, συγχωνευθέντες μετὰ τῶν ἀπογόνων τῶν Ρωμαίων ἀποίκων καὶ ἄλλων λειψάνων βαρβαρικῶν φύλων, Σλαυικῶν καὶ Ἀραβικῶν, ἀπετέλεσαν τοὺς σήμερον καλουμένους Βλάχους. (Κ. Παπαρηγοπούλου, Ἱστ. τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους, ἐκδ. Ἐλευθερουδάκη).

Κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν ταύτην ἐπυρπολήθη ἡ Σηλύβρια, κατεστράφη ἡ Ἡράκλεια τὸ Πάνιον, ἡ Γάνος, ἡ Ἄπρωσ, ἡ Ἀγχιάλος, ἡ Δεβελτός, ἡ Μεσημβρία καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Θράκης. Σῶμα ἐκ 30.000 ἰσπέων διελθὼν τὸν Ἐργίνην ποταμὸν, προσέβαλε τὴν Ἀρκαδιούπολιν, πλουσίαν τότε καὶ πολυάνθρωπον. Κυριεύσαντες αὐτήν, τὴν μὲν πόλιν διήρπασαν, τοὺς δὲ κατοίκους ἠχμαλώτισαν. Ἐνεκα ὁμοῦ μεγάλων βροχῶν καὶ πλημμυρῶν τῶν ποταμῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ παραμένουν ἐκεῖ 15 ἡμέρας, μὴ δυνηθέντες νὰ ἀποχωρήσουν ἀμέσως.

Ἐν τῷ μεταξὺ αὐτοκράτωρ συναθροίσας δυνάμεις, ἐπῆλθε κατὰ τοῦ Κρούμου, τὸν ὅποιον ἐνίκησε κατὰ κράτος παρὰ τὴν Μεσημβρίαν. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ καταστροφή αὐτῶν, ὥστε τὸ μέρος ὅπου ἐγένετο ἡ σύγκρουσις, ἀπεκλήθη «Βουνὸς Λέοντος»¹. Ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἐστρατοποιοῦσεν πρὸ τῆς Ἀρκαδιουπόλεως. Δὲν ἠδυνήθη ὁμοῦ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ σχέδιόν του, διότι τὴν ἰδίαν νύκτα τῆς ἀφίξεώς του ἀπέθανεν ἢ ἐκ τῶν τραυμάτων, τὰ ὅποια

ἔλαβεν ἐν Μεσημβρίᾳ ἢ κατ' ἄλλους ἐξ ἀποπληξίας.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 970 ἐγένοντο ἀνὰ τὴν πεδιάδα ἡ πρώτη σύγκρουσις μεταξὺ τῶν στρατευμάτων τοῦ Σβιατοσλαύου, ἡγεμόνος τῶν Ῥώσων, ἔχοντος ὑπ' αὐτὸν διάφορα ἔθνη, ἰδίως δὲ Βουλγάρους καὶ Παταινάκους, καὶ τῶν στρατευμάτων τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ Ἰωάννου Τσιμισκῆ, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Βάρδα Σκληροῦ. Μετὰ σφοδρὸν καὶ πείσμονα ἀγῶνα, τὰ αὐτοκρατορικά στρατεύματα κατενίκησαν τοὺς βαρβάρους, ὑποστάντας κυριολεκτικῶς πανωλεθρίαν. Κατὰ τοὺς χρονογράφους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπὶ 30.000 στρατιωτῶν τοῦ Σβιατοσλαύου ἐφονεύθησαν 20.000, μόλις δὲ ἡ ἐπελθοῦσα νύξ ἔσωσε τοὺς λοιποὺς καταφυγόντας εἰς Βουλγαρίαν².

Τὸ 1047, ἐνῷ Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος εὐρίσκετο εἰς ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Ἀράβων ὁ Λέων Τορνίκιος ὑποπεσὼν εἰς δυσμένειαν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ διατελῶν ἐξόριστος ἐν Ἀδριανουπόλει, συννοηθεὶς μετ' ἄλλων ἐπίσης στρατηγῶν, συνεκρότησεν ἀξίωμαον δύναμιν καὶ κατέλαβε πολλὰς πόλεις τῆς Θράκης. Μεταξὺ αὐτῶν κατέλαβε καὶ τὴν Ἀρκαδιούπολιν ὅπου ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τῶν στασιαστῶν, καὶ κατέστησεν αὐτὴν κέντρον τῶν ἐνεργειῶν του. Ἐνεκα ὁμοῦ τοῦ ἐπελθόντος δριμύος χειμῶνος καὶ τῆς ἐλλείψεως ζωοτροφῶν, πολλοὶ τῶν στασιαστῶν προσεχώρησαν εἰς τὸν βασιλέα. Μόνον ὁ Ἰωάννης Βατάτσης ἐκ τῶν στρατηγῶν ἔμεινε πιστὸς εἰς αὐτόν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐζήτησαν τὴν σωτηρίαν των ἐν τῷ ναφί τῆς πόλεως, ὅπου κατέφυγον ὡς εἰς ἄσυλον. Συλληφθέντες ὁ Τορνίκιος καὶ ὁ Βατάτσης, ἐστάλησαν σιδηροδῆσμοι εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου

2) G. Schlumberger. Ἡ Βυζαντινὴ ἐποποιία περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου αἰῶνος, Ἰωάννης Τσιμισκῆς μέρος Α' σελ. 65 καὶ ἐξῆς. Ὁ Ῥώσος ἱστορικός Βιέλωφ σφάλλεται ὀνομάζων τὴν μάχην ταύτην μάχην τῆς Ἀδριανουπόλεως, (Πρβλ. Γ. Λαμπουσιάδου, in loc. cit. σελ. 111).

1) Νῶν Πισρίνα (Θεμ. Παρασκευοπούλου, Ἱστοριογραφικὴ περιγραφή τῆς Ἀγχιάλου σελίς 59).

ἐτυφλώθησαν ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων.

Κατὰ τὴν τετάρτην Σταυροφορίαν (1204), καταλαμβάνοντες οἱ Φράγκοι τὸ Βυζάντιον ὑπέταξαν τὸ πλεῖστον τῆς Θράκης. Ἡ Ἀδριανούπολις, τὸ Διδυμοτείχον, ἡ Ἀρκαδιούπολις, καὶ ἐν γένει ὅλαι αἱ ὑπὸ τῶν Φράγκων καταληφθεῖσαι πόλεις ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα ὑπ' αὐτῶν. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ ἀγανάκτησις τῶν κατοίκων καὶ τὸ μῖσος κατὰ τῶν νέων κατακτητῶν, ὥστε πρὸς στιγμὴν ἐλησμόνησαν τὸ πρὸς τοὺς Βουλγάρους αἰώνιον μῖσος, καὶ συνενόηθησαν μετὰ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Ἰωαννίτσα, τοῦ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἐπονομαζομένου Σκυλοῖωάννη, διὰ τὴν θηριωδίαν του, ἵνα ἀντεπεξέλθουν κατ' αὐτῶν. Ἐπελθούσης συνεννοήσεως, ἤρξατο ἡ ἐπανάστασις ἀπὸ τοῦ Διδυμοτείου, τοῦ ὁποίου τὴν φρουρὰν κατέσφαξαν, κατέλαβον τὴν Ἀδριανούπολιν, τὴν Ἀρκαδιούπολιν, καὶ ἄλλας πόλεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξεδίωξαν τοὺς σταυροφόρους. Μαθὼν ταῦτα ὁ Βαλδουῖνος, αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου, ἀπέστειλε τάγματα τινα καταφράκτων ἱππέων ἐναντίων τῶν στασιαστῶν, ἐν τῷ μεταξύ δὲ παρεσκευάζετο, ὅπως ὁ ἴδιος ἐκστρατεύσῃ κατ' αὐτῶν. Ἡ Βιζύη, ἡ Τσιορουλός, ἡ Δρυζιπάρα, καὶ ἄλλαι πόλεις ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύβουν καὶ πάλιν εἰς τὸν φραγκικὸν ζυγόν. Ἄλλ' οἱ κάτοικοί τῆς, πληροφορηθέντες τὴν προέλασιν τῶν Φράγκων, καὶ ἐνθυμούμενοι μετὰ φρίκης ὅσα ὑπέστησαν πρὸ διετίας περίπου, παραλαβόντες τὰ γυναικόπαιδα καὶ ὅ,τι εἶχον πολύτιμον, κατέλιπον τὴν πατρίδα των καὶ κατέφυγον εἰς ἄλλας ὄχρῳς πόλεις. Οὕτως οἱ Φράγκοι εὗρον τὴν πόλιν κενὴν καὶ κατέλαβον αὐτὴν ἀμαχητί. Τὴν νύκτα ὁμως ἐπελθόντες κατ' αὐτῶν οἱ ἄνδρες, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξησφάλισαν τὰ γυναικόπαιδα, προσεπάθησαν νὰ ἀνακτήσουν τὴν πατρίδα των. Ἀλλὰ μὴ δυναθέντες, ἄπειροι οὗτοι τοῦ πολέμου καὶ ἀσύντακτοι νὰ ἀντισταθοῦν κατὰ τῶν σιδηροφράκτων ἱππέων ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Τὸ πλεῖστον κατεσφάγη εἰς τὸν ἄνισον ἐκείνον ἀγῶνα, οἱ

δὲ συλληφθέντες κατεκρεουργήθησαν ἀνηλεῶς.

Ἐν τῷ μεταξύ ἀποθραυσθεὶς ὁ Ἰωαννίτσης, ἤρχισε διασχίζων τὴν Θράκην ἐρημῶν καὶ λεηλατῶν πᾶν ὅ,τι εἶχε διασωθῆ. Κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν ταύτην κατεστράφησαν αἱ πόλεις: Πλωτινούπολις, Τραϊανούπολις, Μεσημβρία, Φιλιπούπολις, Ἀπρως, Πάνιον, Μικρὰ Νίκαια, τὸ Βούκελλον, τῶν ὁποίων τινὲς ἔκτοτε δὲν ἀνέκυψαν πλέον, ἀλλὰ μόνον τὰ ἐρείπια των δεικνύουν ὅτι ὑπῆρξάν ποτε πόλεις μεγάλαι καὶ ἀμάζουσαι. Ἡ Ἀρκαδιούπολις ἔπαθε τὰ πάνδυνα. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ καταστροφὴ αὐτῆς, ὥστε, ὅτε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος ἐπέδραμον τὴν πολυπαθῆ Θράκην οἱ Καταλανοὶ καὶ οἱ Ἀλμογάβαροι, ἡ Ἀρκαδιούπολις οὐδαμῶς ἀναφέρεται.

Ἐκτοτε ἡ Ἀρκαδιούπολις, παρὰ τὰς ἀποπειράς πρὸς ἀνίδρυσίν τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ (1341—1354) δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναλάβῃ, μολοντί ἀνῆγειρε τὰ τείχη αὐτῆς. Ἡ πόλις σχεδὸν ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ τῶν κατακτητικῶν προόδων τῶν Τούρκων, καὶ οὕτω ὁ Τούρκος στρατηγὸς Ὀρνόζ-βῆ ὑπὸ τοῦ ὁποίου καὶ Μπουργάζ ἐπανομάσθη ἔνεκα τῶν πύργων τῆς πόλεως, κατέλαβεν αὐτὴν τὸ 1361 ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀντιστάσεως καὶ σχεδὸν ἀνευ κατοίκων. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ παρακμὴ αὐτῆς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ Μητροπολίτου αὐτῆς, ὑπαχθεῖσα ἔνεκα τούτου εἰς τὴν Μητρόπολιν Μεσσηνῆς (').

* *

1) Ἡ Μεσσηνὴ ἀπέχει Ν.Α. τῆς Ἀρκαδιοπόλεως τέσσαρας ὥρας περίπου, ἀπφικίσθη δὲ κατὰ τὸν ὄρθον μ.Χ. αἰῶνα ὑπὸ Μεσσηνίων, τῶν ὁποίων φέρει μέχρι σήμερον τὸ ὄνομα. Ἄλλοτε ἀκμαία καὶ σημαίνουσα πόλις, σήμερον εἶναι μικρὰ καὶ ἀσήμαντος πολίχνη Ἀπὸ τῶν χρόνων Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) ἡ Μεσσηνὴ ἦτο εἰς τὰ Ἄρχιεπισκοπῆς, κατέχουσα τὴν 17ην σειρὰν τῆς κλίμακος τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. (Ράλλη Ποτλῆ, Τόμ. V, σελ. 475).

Ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἐνωρίτατα διεδόθη εἰς τὴν Θράκην, καὶ ὅτι κατὰ τὸν δευτέρου αἰῶνα ὑπῆρχον ἀρκεταὶ Ἐκκλησιαί Χριστιανικαί, ἀνάγουσαι τὴν ἰδρυσιν αὐτῶν εἰς αὐτοὺς τοὺς μαθητάς τῶν Ἀποστόλων.

Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἰδρῦθη Ἐκκλησία καὶ ἐν Ἀρκαδιουπόλει, διότι ἐπὶ Ἀρκαδίου ἡ πόλις ἦτο ἔδρα ἀνεξαρτήτου Ἀρχιεπισκόπου. Βραδύτερον κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα, ἀπετέλει μετὰ τῆς Βιζύης μίαν Ἐπισκοπὴν. Ἀποσπασθεῖσα ἀργότερον, ἀνυψώθη εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν ὑπαγομένη εἰς τὸ Τμήμα τῆς Εὐρώπης, τοῦ ὁποῦ προτείνουσα ἦτο ἡ Ἡράκλεια.

Ἐπίσκοπος αὐτῆς ἀναφέρεται ὁ Λουκιανὸς, προεδρεύσας τῆς τετάρτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου τοῦ 451, ὅπου ὑπογράφεται: Λουκιανὸς Ἐπίσκοπος Βιζύης καὶ Ἀρκαδιουπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα. (Σπ. Μήλια, Πρακτικὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, Τόμ. Β'. σελ. 205).

Ἀναφέρεται ἐπίσης ὁ Σαββάτιος, ὅστις παρευρέθη κατὰ τὴν πέμπτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τοῦ 553. Ὁ Ἰωάννης, ὅστις παρέστη κατὰ τὴν ἑβδόμην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τοῦ 787. Ὁ Συμεὼν προεδρεύσας ἐπὶ Φατίου κατὰ τὴν τοπικὴν Σύνοδον τοῦ 879. Ὁ Νικόλαος, ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, παρευρεθεὶς κατὰ τὴν κατὰ τὸ 1147 καθάραισιν τοῦ Πατριάρχου Κοσμᾶ τοῦ Ἀττικοῦ. Ὁ Κωνσταντῖνος παρευρεθεὶς ἐν τῇ τοπικῇ Συνόδῳ τοῦ 1155 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Λουκᾶ τοῦ Χρυσοβέργου (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. V, σελ. 307—314,—Μ. Γεδεῶν, Πατριαρχικοὶ Πίνακες, σελ. 360).

Ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Γλυκοῦ, ἡ Μητρόπολις Ἀρκαδιουπόλεως δι' ἀποφάσεως τοπικῆς Συνόδου τὸ 1315 παρεχωρήθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Μεσσηνίας, (Μ. Γεδεῶν, σ. 416). Μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος, ὁ μητροπολιτικὸς θρόνος τῆς Ἀρκαδιουπόλεως, κατεῖχε τὴν 83ην θέσιν ἐν τῇ κλίμακι τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου. Ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Β', ὑπεβιβάσθη εἰς τὴν 104ην σειρᾶν,

(Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. V, σελ. 490). Ἀπὸ τῆς κατακτήσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1361 ὑπῆρχη εἰς τὸ τμήμα τῆς Μητροπόλεως Λιμιμόνιου καὶ τελευταῖον εἰς τὸν Μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως, ὑπὸ τὸν ὁποῖον παρέμεινε μέχρι τῆς ἐκκενώσεως τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης τὸ 1923.

* *

Τὸ 1912 μετὰ τὴν παρὰ τὴν Ἀρκαδιούπολιν μεγάλην μάχην μεταξὺ Βουλγάρων καὶ Τούρκων, ἡ πόλις κατελήφθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων μέχρι τῆς ἡττης αὐτῶν τὸ 1913 παρὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ Σέρβων, ὅτε οἱ Τούρκοι ἀνακατέλαβον τὴν πόλιν. Μετ' ὀλίγα ἔτη ἠλευθερώθη τὸ 1920 ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, διὰ τὰ παραδοθῆ καὶ πάλιν μετὰ τὴν μεγάλην Ἑλληνικὴν συμφορὰν εἰς τοὺς Τούρκους τὸ 1923.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ Ἀρκαδιούπολις ἦτο μία τῶν εὐπορωτέρων πόλεων τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἕνεκα τῆς ἔξαιρετικῆς εὐφορίας τῆς περὶ αὐτὴν χώρας. Ἡριθμεῖ 500 περίπου Ἑλληνικὰς οἰκογενείας, 400 περίπου Τουρκικὰς καὶ 60 Ἰσραηλιτικὰς.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης συνετῆρει ἑξατάξιον μικτὸν δημοτικὸν σχολεῖον, διὰ τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀνεγερθῆ ὠραῖον καὶ μεγαλοπρεπὲς διδασκῆριον, τὸ ὁποῖον ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς εἰσόδου τῶν εἰς τὴν πόλιν, καὶ μέγαν νῶν τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Σήμερον ἡ Ἀρκαδιούπολις (Λουλέ—Μπουραγᾶς) εὐρίσκειται ἐν παρακμῇ μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Μέγα μέρος τῶν Ἑλληνικῶν οἰκῶν καταδαφίσθη, τὸ δὲ ὄλικόν μετεκομίσθη εἰς Μ. Ἀσίαν.

* *

Ἀρχαῖα μνημεῖα τῆς Βεργούλης. Ἀρκαδιουπόλεως σχεδὸν δὲν σώζονται. Κατὰ τὸ 1872, ἐν τινι ἀγρῷ παρὰ τὴν Ἀρκαδιούπολιν, ἀνευρέθη ὀστεῖνον ἀγαλμάτιον ἀπεικονίζον πολεμιστὴν, φέροντα βραχὺ ἐπιχιτώνιον, κάραν καὶ ζώνην ἐπὶ τὴν ὀσφύν. Διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐκράτει ἀσπίδα. Τοῦ ἀγαλματίου τούτου ἔλειπεν ἡ δεξιὰ

χειρ καὶ οἱ πόδες, κατετέθη δὲ μετ' ἄλλων εὐρημάτων εἰς τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον τῆς Ῥαιδεστοῦ. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παριστᾷ Αἰγύπτιον μεγιστᾶνα ἀλλ' ἄγνωστον ποίας ἐποχῆς. (Ἐκθεσις περὶ αἰγυπτίων Φιλελευθερευτικῶν Συλλόγου Ραιδεστοῦ, 1879, σ. 70.—Πρβλ. Γ. Λαμπουσιάδου, *in loc. cit.* σελ. 89). Μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης τὸ 1923, ἄγνωστον τί ἀπέβη.

* Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν τειχῶν τῆς Βεργούλης ἐσώζετο ἐπιγραφή τις δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Le Bas, ἔπειτα δὲ ὑπὸ τοῦ Albert Dumont (αὐτόθι, σελ. 366) ἔχουσα ὡς ἑξῆς: [A]ΝΕΚΕΝΗΘΗ Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΟΥΤΟΣ ΕΠΗ ΒΑΣΙΑΗΟΥ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤ[ΑΝΤΙΝΟΥ] ΤΟΝ ΦΙΛΟΧΡΗΣΤΟΝ ΔΕΣΠΟΤΟΝ.

Ἡ ἐπιγραφή φαίνεται ἐπὶ μιᾷ μόνῃσειράς, οἱ δὲ ἀναφερόμενοι βασιλεῖς εἶναι: Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος (976—1025) καὶ ἴσως Κωνσταντῖνος ὁ Η' (1025—1028).

* ΒΕΡΖΑΝΑ.— Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

* ΒΕΡΗ.— Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Βέρητος, υἱοῦ τοῦ Μακεδόνοιο, ἀλλ' ἄγνωστου ταυτότητος. Ὁ κάτοικος Βερήσιος.

ΒΕΡΗΣ.— Υἱὸς τοῦ Μακεδόνοιο, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἢ πόλις τῆς Θράκης Βέρη (Στέφ. Βυζάντιος).

Τοῦ Βέρητος τούτου θυγάτηρ ἀναφέρεται ἢ νύμφη Βέρηοια, εἰς τὴν ὁποίαν ἀποδίδεται κατὰ τινὰς, ἢ ἴδρωσις τῆς ἐν Μακεδονίᾳ πόλεως Βεροίας ἢ Βεροίας· «Βέρηοια πόλις Μακεδονίας, ἣν φέρων κτίσαι φασίν· αὐτοὺς δὲ τὸ φ εἰς β μεταποιεῖν, ὡς Βαλακρὸν καὶ Φίλιππον καὶ Κεβαλίον. Ἄλλοι ἀπὸ Βεροίας τῆς Βέρητος τοῦ Μακεδόνοιο... Βέρη γὰρ τρεῖς ἐγέννησε, Μίεξαν, Βέρηοια, Ὀλγαν» (Στ. Βυζάντιος).

* ΒΕΡΗΣΙΟΣ.— Ὁ κάτοικος τῆς Θρακικῆς πόλεως Βέρης. (βλ. λέξ.).

* ΒΕΡΙΝΙΑΝΑ.— Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ ἀνακαινισθέντος ὁπως ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ.

IV, 4) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΒΕΡΙΠΑΡΑ.— Ὄνομα ἀρχαίας Θρακικῆς κώμης. (Dumont-Homolle, σελ. 499).

ΒΕΡΜΕΖΙΟΝ.— Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ, ἀνακαινισθέντος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565) (Προκοπίου Περὶ Κτισμ. IV, 4).

* ΒΕΡΟΗ.— Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, κειμένη ἐπὶ στρατηγικωτάτης θέσεως, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φιλίππουπόλεως—Ἀγχιάλου καὶ Ἀδριανουπόλεως—Νικοπόλεως ad Istrum καὶ δεσπόζουσα τῶν περιουμένων Στενῶν τῆς Σίπκας.

Μολονότι ἢ πόλις αὕτη ἤκμαζε κατὰ τὸν δευτέρου καὶ τρίτου μ.Χ. αἰῶνα, οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων συγγραφεῶν ἀναφέρει αὐτήν. Οὔτε τὸ «Ὀδοιπορικὸν τοῦ Ἀντωνίου», οὔτε ἡ «Tabula Peutingeriana» ἀναφέρουν αὐτήν. Μόνον ὁ Σουΐδας, ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου αἰῶνος, μνημονεύων τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Τραϊανοῦ κατὰ τῶν Δακῶν, ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: «καὶ θύσαντες καθίδρυσαν τὰς πόλεις, Τραϊανὰι μὲν δὴ ἐπώνυμον ἦν». Ἄλλ' οὔτε καὶ οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς ἀναφέρουν αὐτήν. Πάν ὅ,τι γνωρίζομεν περὶ αὐτῆς, τὸ ὀφείλομεν εἰς ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐπὶ τόπου. (Dumont-Homolle, σ. 349—357).

Περὶ συγχύσεως τῆς Τραϊανῆς ταύτης μετὰ τῆς Τραϊανουπόλεως ad Hebrum, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ λόγος, καθ' ὅσον ἢ Τραϊανουπόλις κεῖται περὶ τὰ 20 μίλια δυτικῶς τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ καὶ περὶ τὰ 12 μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ἐπὶ πλέον ὁ κάτοικος τῆς Τραϊανῆς ὀνομάζεται Τραϊανεύς, τῆς δὲ Τραϊανουπόλεως Τραϊανουπολίτης (Πρβλ. Head-Σβορόβου, Τόμ. Α', σελ. 362).

Ἀπὸ τοῦ Δ' μ.Χ. αἰῶνος ἢ Τραϊανῆ μετανομάσθη Βερόη, ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο εἶναι γνωστοτάτη καὶ πολλάκις ἀναφέρεται ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ Ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ.

Ὁ Ἀμμιανὸς Μαρκελλῖνος (XXVII, 4, 12, XXI, 9, 1) ὀνομάζει αὐτήν *ampla civitas* δηλαδὴ ἐνδοξον, καὶ τοποθετεῖ

αὐτὴν περὶ τὴν Φιλιπούπολιν. Ἐπίσης οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς ἀναφέρουν αὐτὴν, ἐνωρίτερα καταστᾶσαν ἕδραν ἐπισκοπῆς.

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ Δ' μ.Χ. αἰῶνος ἀναφέρεται ὡς ἐπίσκοπος αὐτῆς ὁ Δημόφιλος, καταγόμενος ἐκ Θεσσαλονίκης, τοῦ ὁποίου ἡ εὐγλωττία, κατὰ τὸν Σουΐδαν, παραβάλλεται «πρὸς ἄτακτον χεῖμαρρον, ἀκόσμως τὰ πάντα παρασύροντα». Ἀπὸ Βερόης ὁ Δημόφιλος προήχθη εἰς Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην (339—379), εὐτυχήσας νὰ ἐγκαινιάσῃ κατὰ Μάρτιον τοῦ 370 τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. (Μ. Γεδεών, Πατριαρχικοὶ πίνακες, σελ. 126 καὶ ἑξῆς). Ἐπειδὴ ὅμως ἠσπάζετο τὰ τῶν Ἀρειανῶν, ἐπαύθη τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, καὶ διήλθεν τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου του ἐν Βερόῃ.

Ἐπισκεφθεῖσα τὴν Βερόην ἡ αὐτοκράτειρα Εἰρήνη περὶ τὰ τέλη τοῦ VIII αἰῶνος, ἔδωκε τὸ ὄνομά της, διὰ τина χρόνον, μετονομάσασα αὐτὴν Εἰρηνούπολιν. Ὁ Θεοφάνης, ἀναφέρων τοῦτο, λέγει: «Τῷ δὲ μὲν Μαίῳ τῆς VII Ἰνδικτιῶνος, ἐξῆλθεν ἡ βασίλισσα Εἰρήνη σὺν τῷ νίῳ αὐτῆς καὶ μετὰ δυνάμεως πολλῆς ἐπὶ Θράκη. . . καὶ ἀπῆλθεν ἐκ Βεροῖας καὶ ταύτην οἰκοδομηθῆναι κελεύσασα, ἐπωνόμασεν Εἰρηνούπολιν». Τὰ αὐτὰ περιτοῦ ἀναφέρει καὶ ὁ Ζωναρᾶς, μεταγενέστερος τοῦ Θεοφάνους λέγων: «...καὶ ἀπελθοῦσα εἰς Βερόην καὶ τὸ ἐν αὐτῇ φρούριον ἀνοικοδομήσασα καὶ Εἰρηνούπολιν αὐτὸ ὀνομάσασα». (XV, 10).

Τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην τῆς αὐτοκρατείας ἀναφέρει καὶ ὁ Γεώργιος Κεδρηνὸς λέγων: «Αὕτη, (δηλ. ἡ βασίλισσα Εἰρήνη) καὶ τὴν ἐν Θεσσαλονικῇ Βέρροϊαν ἔκτισεν, Εἰρηνούπολιν μετονομάσασα, ἔκτισε δὲ καὶ τὴν Ἀγγίαλον». Ἀλλὰ συγγέει προφανῶς τὴν Βέρροϊαν τῆς Μακεδονίας πρὸς τὴν Βέρροϊαν—Βερόην τῆς Βράχης.

Ἐκ τοῦ προφανοῦς λάθους τοῦ Κεδρηνοῦ παρεπιλήθησαν καὶ πολλοὶ τῶν νεωτέρων, παραδεχόμενοι ὅτι τὴν Βέρροϊαν τῆς Μακεδονίας ἔκτισεν ἡ Εἰρήνη, μετο-

νομάσασα αὐτὴν Εἰρηνούπολιν. (1) (Περβ. Tafel, σελ. 107 τῆς περὶ Θεσσαλονίκης πραγματείας του, ἐνθα ἀνασκευάζει τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κεδρηνοῦ).

Ἀλλὰ σήμερον ποία πόλις κεῖται ἐπὶ τῶν ἔρειπίων τῆς Τραϊανῆς—Βερόης—Εἰρηνουπόλεως; Ῥήγας ὁ Φεραῖος εἰς τὴν χάρταν αὐτοῦ τοποθετεῖ τὴν Βερόην—Εἰρηνούπολιν ἐπὶ τῶν βορείων ὑπωρείων τοῦ Αἴμου, ἐπὶ τινος λοφοσειρᾶς, ἧτις φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ Καρατζά-Μπαλκάν. Ὁ χάρτης τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως τοῦ Τσουκαλά (ἐν Βιέννῃ 1851), ὅστις ἀναφέρει ἀρκετὰ ἀρχαῖα ὀνόματα, δὲν ἀναφέρει οὔτε τὴν Βερόην, οὔτε τὴν Ἐσκή—Ζαγοράν, ὅπως ὀνομάζετο τότε τουρκιστὶ ἡ Στάρα—Ζαγορά. Ὁ δὲ Βλάσιος Σκορδέλης εἰς τὰς Θρακικὰς Μελέτας του (σελ. 14) ἀρκεῖται ἀναφέρων ἀπλῶς μόνον τὸ ὄνομα τῆς Βερόης κατὰ τὸν Ἀμμιανὸν Μαρκελλίνον.

Ἐκ τῶν γενομένων ἐπὶ τόπου μελετῶν ἀποδεικνύεται ὅτι τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Βερόης—Εἰρηνουπόλεως, κατέχει ἡ σημερινὴ βουλγαρικὴ πόλις Στάρα Ζαγορά. (Albert Dumont-Homolle, σελ. 300 καὶ ἑξῆς).

Ἀλλὰ πότε καὶ διατι ἡ Τραϊανὴ μετονομάσθη Βερόη; Τὸ ὄνομα Βερόη εἶναι σύνηθες ἐν Θράκῃ, ἰδίως δὲ ἐν Μακεδονίᾳ συναντᾶται ὑπὸ τὴν παραλλαγὴν Βέρροια μὲ ἓνα ἢ δύο ρ. Ἄλλως τε οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς ἀναφέρουν αὐτὴν πότε Βερόην ὅπως λ.χ. ὁ Κεδρηνὸς καὶ Ἄννα Κομνηνὴ ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον, καὶ πότε Βέρροϊαν ὅπως ὁ Θεοφάνης.

Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἀναφέρει θρακικὴν τινὰ πόλιν (τὸ ἐθνικὸν αὐτῆς Θε-

1) Ἡ βσιλόπαις Ἄννα Κομνηνὴ διατελλεῖ σαφῶς τὰς δύο πδεις (VII, 3 VII 4, VII, 6). Τὸ Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας τοῦ Στ. Βουτυρά (ἐν λέξει), παραδεχόμενον τὴν ἐσφαλμένην γνώμην τοῦ Κεδρηνοῦ ἀναφέρει ὅτι ἐθεμελιώθη ὑπὸ τινος ἀνωμόρου ἱδρυτοῦ ἐν Πιερίᾳ ἐπὶ τοῦ ὄρους Βερμίου, καὶ ὅτι ἦτο ἡ ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατείας Εἰρήνης ἐπωνομασθεῖσα Εἰρηνούπολις.

ρησιος). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπῆρ-
 χεν ἐν Θράκῃ εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν τὸ
 ὄνομα Βέρης ἢ Βερόη καὶ αὕτη, ἀξιοθεύ-
 σα ἐπὶ τῶν Τραϊανῶν καὶ τῶν διαδόχων
 αὐτοῦ, αἰετὶν σπουδαῖον κέντρον λαβοῦσα
 ἐπὶ δύο περίπου αἰῶνας τὸ ὄνομα τοῦ εὐερ-
 γέτου αὐτῆς «Τραϊανή», καὶ κατὰ τὸν IV
 αἰῶνα, ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀμμιανῶν Μαρ-
 κελλίνου, ἐπανέλαβε τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄ-
 νομα, τοῦ ὁποῖου ὁ Ἑλληνικὸς χαρακτήρ
 εἶναι προφανής. Ἐκ τῶν ἐπὶ τόπου ἀνευ-
 ρεθεισῶν ἐπιγραφῶν ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ
 ἐπικρατοῦσα γλῶσσα ἦτο ἑλληνική, ὅπως
 οἱ θεομοῖ, τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα.

* * *

* Ἄλλ' ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῆς ἢ Βερόη
 πολλάκις ὑπέστη ἐπιδρομὰς ὑπὸ τῶν ἀπὸ
 βορρᾶ ἐπιδραμόντων βαρβαρικῶν λαῶν.
 Τὸ 261 μ.Χ. κατελήφθη ὑπὸ τῶν Γότθων.
 Κατὰ τὸν IV αἰῶνα ὑπήγετο εἰς τὴν Ἐ-
 παρχίαν Θράκης, μία τῶν πέντε πόλεων
 αὐτῆς, καὶ ἡ σημαντικωτέρα μετὰ τὴν
 Φιλιπούπολιν. (Ἱεροκλ. Συνέκδ. 635).
 Ἐπίσης καὶ κατὰ τὸν X αἰῶνα (Κ. Πορ-
 φυρογεννήτου, Περί Θεμ. Β, 47).

Κατὰ τὴν τρίτην Σταυροφορίαν ἡ Βε-
 ρόη κατελήφθη καὶ ἐπυρολήθη ὑπὸ τῶν
 Λατίνων. Ἀναλαβοῦσα ἐκ τῆς καταστρο-
 φῆς, ἐλεηλατήθη καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν Λα-
 τίνων τὸ 1206, οἵτινες ἀφῆρσαν αὐτὴν
 ἀπὸ τῶν Βουλγάρων, οἱ ὁποῖοι εἶχον γί-
 νει κύριοι αὐτῆς ἐπὶ τινα χρόνον. Τέλος
 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπὶ Μουράτ
 τοῦ Α' (1359—1389), μετονομασθεῖσα δὲ
 εἰς Ἑσκή—Ζαγορά (Βουλγαριστί: Στάρα
 Ζαγόρα) παρέμεινε ὑπ' αὐτοῦς μέχρι τῆς
 ἀνεξαρτησίας τῆς Βουλγαρίας. (Βλ. Θρα-
 κικὰ 1936. Ἐπιγραφαί).

* ΒΕΡΟΗ.—Ὄνομα Θρακικῆς πόλεως
 ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ ἐπὶ τῆς πόλεως Τρο-
 σμίδος (νῦν Iglitza ἐν Δοβρουτσᾶ), ἀνα-
 φερόμενον ὑπὸ τοῦ Ὄσοιορικῶν τοῦ Ἀν-
 τονίου.

* ΒΕΡΡΩ.—Παραλλαγή τῆς Θρακικῆς
 πόλεως Βερόης, (βλ. λέξ.) ἀναφερομένη
 ὑπὸ τοῦ Μανουὴλ Φιλῆ. ἄδοντάς τοὺς ἄ-
 θλους τοῦ Μιχαὴλ Γ' λαβὰ κατὰ τὸ 1305.

* ΒΕΣΙΑΝΑ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς

Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ, ἐπισκευασθέντος,
 ὅπως ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περί Κτισ.
 IV, 4), ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιαν-
 νοῦ (527—535).

* ΒΕΣΟΥΠΑΡΟΝ.—Ἀρχαία πόλις τῆς
 Θράκης κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου,
 ἄνωθεν τῆς Φιλιππουπόλεως. Ταύτην ὠ-
 χύρωσε δι' ἰσχυροῦ φρουρίου, ὡς ἀναφέ-
 ρει ὁ Προκόπιος, (Περί Κτισμ. IV, 11) ὁ
 αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565). Ἐ-
 ρείπια αὐτῶν σώζονται παρὰ τὸ σημερι-
 νὸν χωρίον Βέσικαρα ἐν Βουλγαρίᾳ. (Bes-
 nier αὐτόθι ἐν λέξει).

* ΒΕΣΣΙΚΗ.—Ἀρχαία χώρα τῆς Θρά-
 κης, καταλαμβάνουσα τὴν μεταξὺ τῆς Ῥο-
 δόπης καὶ τοῦ ἄνω ροῦ τοῦ ποταμοῦ Ἐ-
 βρου χώραν (βλ. Βέσσοι ἢ Βεσσοί).

Κατὰ τὸν δεῦτερον μ.Χ. αἰῶνα ἐπὶ τῆς
 Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας ἡ Βεσσικὴ ἀποτελεῖ
 μίαν τῶν 14 στρατηγιῶν (praefecturae)
 τῆς Θράκης. Πτολεμαίου Γεωγρ. III, 11 β).

* ΒΕΣΣΟΔΕΝΘΗΣ.—Ὄνομα Θρακικὸν
 κύριον, κατ' ἐπιγραφὴν εὐρεθεῖσαν εἰς τὸ
 ἐμπόριον Πίζον (νῦν Τσακαρλάρ) τῆς Β.
 Θράκης (Θρακικὰ 1936, σελ. 196).

ΒΕΣΣΟΙ ἢ ΒΕΣΣΟΙ ἢ ΒΗΣΣΟΙ.—Οἱ
 Βεσσοί, Βέσσοι ἢ Βησσοί, εἷς τῶν ἀρχαι-
 οτέρων Θρακικῶν λαῶν, κατόικουν μετα-
 ξὺ τῆς Ῥοδόπης καὶ τοῦ ἄνω ροῦ τοῦ
 Ἐβρου ποταμοῦ. Ἀνηκον εἰς τὴν φυλὴν
 τῶν Σατρῶν καὶ ἦσαν πολεμικώτατος λα-
 ὸς, ὁ μόνος ὅστις παρέμεινε ἐλεύθερος,
 μὴ ὑποταχθεὶς εἰς τὸν Ξέρξην, ὅπως τόσοι
 ἄλλοι Θρακικοὶ λαοί, (Παῖτοι, Κίκονες,
 Βίστονες, Σαπαῖοι, Δερσαῖοι, Ἡδωνοί,
 καὶ ἄλλοι), οἱ ὁποῖοι ἠναγκάσθησαν νὰ
 ἀκολουθήσουν αὐτὸν ἐπερχόμενον κατὰ
 τῆς Ἑλλάδος εἴτε ὡς πεζοὶ εἴτε ὡς ναῦ-
 ται. Κατόικουν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν
 τῶν ὄρεων καὶ διετήρουν Μαντεῖον τοῦ
 Διονύσου ὅμοιον πρὸς τὸ ἐν Δελφοῖς τοῦ
 Ἀπόλλωνος, ὅπου ὑπῆρχε καὶ ἰέρεια μαν-
 τεύουσα μὲ τὸ σύστημα τῆς ἐν Δελφοῖς
 Πυθίας.—«Οἰκέουσι λέγει ὁ Ἡρόδοτος
 (VII, 111), ὄρεά τε ὑψηλά ἴδῃσι τε παν-
 τοίησι καὶ χιόνι συνηφεά, καὶ εἰσὶ τὰ
 πολέμια ἄκρο. Οὗτοι οἱ τοῦ Διονύσου τὸ
 μαντήϊόν εἰσι ἐκτεμήνοι. τὸ δὲ μαντήϊον

τοῦτο ἔστι μὲν ἐπὶ τῶν ὄρεων τῶν ὑψηλοτάτων. Βησσοὶ δὲ τῶν Σατρῶων εἰσὶ οἱ προφητεύοντες τοῦ ἱεροῦ, πρόμαντις δὲ ἡ χρέουσα κατὰ περ ἐν Δελφοῖσι καὶ οὐδὲν ποικιλιώτερον». Μάλιστα Δίων ὁ Κάσσιος (11, 44, 34), ἀναφέρει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Οὐολογαΐσου, ἱερέως τοῦ Μαντείου τούτου. Κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα (VII, 318) ἦσαν λαὸς ληστρικότατος, ἀφοῦ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ληστῶν, λησται ἐπωνομάζοντο.

Ἄλβανισταί τινες ἐνόμισαν ὅτι εἰς τὸ ὄνομα τῶν Βεσσῶν ἢ Βησσῶν, εὔρον τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀλβανικῆς λέξεως «μπέσσα» (=δίδειν καὶ λαμβάνειν τὰ πιστά). Ἄλλ' ὡς παρατηρεῖ ὁ καθηγητὴς Παῦλος Καρολίδης (Εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους τοῦ Παπαρηγοπούλου, Τομ Α'. σελ. μθ'), ὀρθότερον εἶναι νὰ συσχετισθῇ ἡ ῥίζα καὶ ἡ πρώτη ἔννοια τοῦ «μπέσσα» πρὸς τὸ ἑλληνικόν: πυθῶ, πειθῶ, πεύθομαι, πυθῆνομαι, πίστις. Στέφανος ὁ Βυζάντιος ὀνομάζει αὐτοὺς Τετραχωρίτας καὶ Τετρακόμους. Ὄνομάσθησαν δὲ πολὺ πιθανὸν Βέσσοι, κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Λουκανοῦ (Pharralus), V, 135), ἐκ τῶν πολλῶν βοῶν τοὺς ὁποίους ἐκτρέφει ἡ χώρα των: «Bessi ex multitudine bonum sic vocati credentur». Ἄν λάβωμεν ὑπ' ὄψει, ὅπως δηγεῖται ὁ Ἡρόδοτος (VII, 126) ὅτι «εἰσὶ κατὰ ταῦτα τὰ χωρία... καὶ βόες ἄγριοι, τῶν τὰ κέρρα ὑπερμεγέθεά ἐστι, τὰ ἐς Ἑλληνας φοιτέοντα», πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ σήμερα παρατηρεῖται, ἡ ἔτυμολογία τοῦ σχολιαστοῦ Λουκανοῦ, δὲν φαίνεται ἀπίθανος.

Κατὰ τὸν Ἰορδάνην, συγγραφέα τοῦ β.Χ. αἰῶνος (De origine actibusque Getarum, XII), ὁ ποταμὸς Δούναβις εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Βέσσων ἐκαλεῖτο Ἰστρος.

Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Leake (Northern Greece, III, σελ. 213), θεωρεῖ τοὺς Ὀρσεσκίους ὡς τὸν αὐτὸν μὲ τοὺς Σάτρας λαόν, στενῶς συνδεόμενον μετὰ τῶν Βεσσῶν, ἥτοι ἱερεῖς τοῦ μαντικῆς ναοῦ τοῦ Θρακικοῦ Βάκχου ἐπὶ τοῦ Παιγγαίου, ὅπου κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐκόπησαν καὶ νομίσματα χρυσᾶ ἢ ἐξ ἡλέκτρον κατὰ τὸν

ἕκτον π.Χ. αἰῶνα, ἀργυρᾶ δὲ πρὸ τοῦ 480 π.Χ. (Head-Σβορόνων, Τόμ. Α' σελ. 251). Τὸ μαντεῖον τοῦτο τοῦ Διονύσου ἐπεσκέφθη καὶ Κόττυς ὁ Α' (382—351 π.Χ.), ἀφιερῶσας μάλιστα καὶ ἀνάθημά τι, ὡς ἀναφέρει ἐπιγραφή τις ἀνευρεθεῖσα πρὸ τινων ἐτῶν, ἔχουσα ὡς ἑξῆς: ΚΟΤΥΣ ΔΙΟΝΥΣΩ ΚΑΙ ΗΡΑ. (Παρὰ Στ. Μερτζίδη, Οἱ Φίλιπποι, σελ. 118).

Ἐπίσης, ὡς ἀναφέρει ὁ Σουητόνιος (βίος Λυγούστου, 94), τὸ μαντεῖον τοῦ Διονύσου συνεβουλευθῆ ὁ Ὀκτάβιος διὰ τὸν υἱόν του, θυσίας κατὰ τὰ ἤθημα τῶν βαρβάρων, ὅπως πολὺ πρὸ αὐτοῦ καὶ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἐτέλεσεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν βωμῶν θυσίαν, ὅταν τὸ 335 π.Χ. ὀρμηθεὶς ἐξ Ἀμφιπόλεως, ὑπέταξε πάντα τὰ αὐτόνομα θρακικὰ φύλλα. Βραδύτερον ἔπαυσαν μνημονεούμενοι ὑπὸ τὸ ἴδιον αὐτῶν ὄνομα, περιλαμβάνοντο δὲ ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα τῶν Θρακικῶν φυλῶν Δάρδανοι. Κατ' αὐτῶν, ἐπαπειλούντων τὰ ἀνατολικά ὄρια τοῦ Μακεδονικοῦ Κράτους ἠναγκάσθη νὰ ἐκστρατεύσῃ τὸ 239 π.Χ. ὁ βασιλεὺς Δημήτριος ὁ Β' ὁ Αἰτωλός, ἠναγκάσθη ὁμως νὰ ἀποχωρήσῃ, διότι οἱ Αἰτωλοὶ ἐν συμμαχίᾳ μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐκήρυξαν πόλεμον κατ' αὐτοῦ, οἱ δὲ ἠπειρῶνται ἀνεκήρυξαν ἐν τῇ χώρᾳ των τὴν Δημοκρατίαν.

Ἀργότερον μνημονεύονται ὑπὸ τὸ ἴδιον αὐτῶν ὄνομα, κατοικοῦντες ἐπὶ τοῦ Αἴμου. Πρῶτος ἐκ τῶν Ρωμαίων ἐκήρυξε κατ' αὐτῶν πόλεμον ὁ Λούκιος (Εὐτροπίου VI, 10.—Πρβλ. καὶ Ἀμμιανοῦ Μαρκελλίνου, XXVII, 4), ὅστις κατόπιν ἐπιπόνων ἀγῶνων κατώρθωσε νὰ καταλάβῃ τὴν Οὐσκουδάμαν (Ἄδριανούπολιν) καὶ νὰ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς πέραν τοῦ Αἴμου. Βραδύτερον κατὰ τὸ 29 π.Χ. ὁ Πικίνιος Κράσος, ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Θρακικῶν φυλῶν, καὶ διασχίσας σχεδὸν ὀλόκληρον τὴν Μοισίαν μέχρι τῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἐξεδίωξε τοὺς Βεσσούς καὶ ἀπληυθέρωσε τοὺς Ὀδρῶσας ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν. (Δίωνος Κασσίου 11, 51, 24).

Κατὰ τῶν Βέσσων διεξήγαγε φοβερόν ἀγῶνα ὁ Ροιμητάκης Α' (11 π.Χ.-12 μ.Χ.),

βασιλεὺς τῶν Θρακῶν, ἀδελφὸς Κότιος τοῦ IV καὶ φίλος τοῦ Ἀντωνίου. Τῶν Βέσσων ἦγειτο ὁ Οὐολόγαισος ἢ Βολογέζος, πρωθυερεὺς τοῦ Μαντείου τοῦ Διονύσου (Δίωνος Κασσίου, XLIX, 34), Κατὰ τινα μάχην ὁ Ροιμητάλης ἐτράπη εἰς φυγὴν, οἱ δὲ στρατιῶταί του, νομίσαντες ὅτι οἱ θεοὶ συμμαχοῦν μετὰ τοῦ Βολογέζου, ἐφευγον ἄνευ μάχης. Τότε ἠναγκάσθη ὁ Ροιμητάλης νὰ ὀπισθοχωρήσῃ μέχρι τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, οἱ δὲ Βέσσοι κατεδίωξαν αὐτόν, ἐρημώσαντες τὴν χώραν του. Οὕτως ἅπασα ἡ χώρα περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν Βέσσων, οἱ ὁποῖοι ἐστράφησαν τότε ἀνενόητοι κατὰ τῆς Μακεδονίας καὶ κατ' αὐτῆς εἰς Μ. Ἀσίαν. Οἱ Ρωμαῖοι ἐστείλαν εἰς βοήθειαν τοῦ Ροιμητάλου τὸν στρατηγὸν Λεύκων Πείσωνα. Κατὰ τὴν πρώτην συμπλοκὴν ἠττήθησαν αἱ Ρωμαϊκαὶ λεγεῶνες. Ἀλλὰ ταχέως ἀναλαβόντες οἱ Ρωμαῖοι, κατενίκησαν τοὺς Βέσσους καὶ καθυπέταξαν αὐτοὺς ἐντὸς ἔτους, ὡς καὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτῶν συμπράξαντας Θρακικοὺς λαοὺς.

Ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας τῆς χώρας κατὰ τὸν δεύτερον μ.Χ. αἰῶνα, ἡ χώρα τῶν Βέσσων, ἡ Βεσοικὴ καλουμένη, ἀπετέλει μίαν τῶν 14 στρατηγιῶν (Praefecturae) τῆς Θράκης. (Πτολεμαῖου, Γεωγραφία III, 11, 6).

Διὰ τῆς ὑποδουλώσεως τῶν Βέσσων ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ἐπῆλθε καὶ ὁ ἐκρωμαϊσμός τῆς χώρας αὐτῶν, γενόμενος οὕτω ὁ πρόδρομος τῆς μετ' ὀλίγον ἐκχριστιανίσεως αὐτῶν. Οὕτω περὶ τὰ τέλη τοῦ τετάρτου αἰῶνος ἐξεκχριστιανίσθησαν οἱ Βέσσοι διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἐπισκόπου Ρεμσιάνων (vñ Bēla Palanga) τουρκιστὶ Μουσταφά-Πασά Νικηίτα, ἔκτοτε δὲ ἀναφέρονται πολλάκις ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων μετὰ τῶν χριστιανικῶν λαῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Πόλεις τῶν Βέσσων ἀναφέρονται: ἡ Οὐσκούδαμα, ἡ μετὰ ταῦτα Ἀδριανούπολις, ἡ Βησσαπάρρα (τὸ σημερινὸν Τατάρ—Παζαρτζίκ), ἡ Βηλαιδίπαρρα, κατὰ τὸν ἄνω ῥοῦν τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ.

Ἐπὶ τὸ ὄνομα τῶν Βέσσων μνημονεύε-

ται καὶ Μοναστήριον κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, κατοικοῦμενον ὑπὸ ἐκχριστιανισθέντων Βεσσῶν καὶ κείμενον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὰ πέριξ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οὕτω, κατὰ τὴν ἐπὶ Μηνᾶ, Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου συγκροτηθεῖσαν σύνοδον τὸ 536 κατὰ τῶν αἰρεσιάρχων Σευήρου, Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκοῦρου, μνημονεύεται ἡγούμενος μονῆς Βεσσῶν, ὑπογραφόμενος: «Ἀνδρέας ἐλέω Θεοῦ πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Βεσσῶν, ὑπογράφας, ἐδεήθη».

Πλὴν τῆς μονῆς ταύτης, ἀναφέρεται καὶ ἄλλη μονὴ Βεσσῶν ἐν Παλαιστίνῃ παρὰ τὴν Ἱεριχώ, μέχρι δὲ τοῦ ἔκτου αἰῶνος ἐτέλουν τὴν θεϊάν λειτουργίαν εἰς τὴν ἰδίαν τῶν διάλεκτον, ἔχοντες παρεκκλήσιον καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ. Βεσσοὶ δὲ μνημονεύονται καὶ εἰς τὰ ἐπιγραφικὰ μνημεῖα τῶν ἀρχαίων κοιμητηρίων τῆς μονῆς Χωβιζᾶ, ἐπίσης δὲ καὶ μετὰ τῶν ἀδελφῶν τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Θεοδοσίου ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ πέμπτου αἰῶνος, καὶ βραδύτερον ἔτι (Κοικυλίδου περὶ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἑλληνικῶν μοναστηρίων Ἱερουσαλὴμ, 1906, σελ. 6 καὶ ἔξης). Περὶ Βέσσων βλ. Real Encykl. Pauli-Wessowa).

ΒΗΛΑΙΔΙΠΑΡΑ.—Ἀρχαία Θρακικὴ πόλις κειμένη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ τὸν ἀνώτερον ῥοῦν τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, ἐν τῇ χώρῃ τῶν Βέσσων. Ταύτην περιετείχισεν, ὡς ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

* ΒΗΛΑΣΤΥΡΑΣ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΒΗΛΑ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΒΗΡΗ-Ι ΠΑΡΟΣ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΒΗΡΙΠΑΡΑ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΒΗΡΙΠΑΡΑ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Β. Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΒΗΡΙΣΑΛΛΗΣ.—Υἱὸς Κότνος τοῦ Α', (382—351 π. Χ.) βασιλεὺς τῶν Θρακῶν, διανεμηθεὶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του τὸ βασίλειον μετὰ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κερσοβλέπτου καὶ Ἀμαδόκου. Ἐλαβε δὲ κατὰ τὴν διανομὴν τὴν ἀπὸ τῆς Μαρωνείας χώραν μέχρι τῶν ὄριων τῆς Μακεδονίας περιλαμβάνουσαν τὰ περὶ τὸ Παγγαῖον χρυσορυχεῖα.

Ἀπέθανε τὸ 357 π.Χ. (Δημοσθ. κατ' Ἀριστοκράτους, 624, Διοδ. Σικελ. XIV, 34)

* ΒΗΡΟΣ (Βῆρος).—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΒΗΣΑ-ΠΑΡΑ.—Ἀρχαία Θρακικὴ πόλις ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βέσσων ἢ Βησσῶν (βλ. λέξ.), βορειοδυτικῶς τῆς Φιλιππουπόλεως, μετὰ δὲ τῆς Οὐσκουδάμας (Ἀδριανούπολεως) ἢ Βησαπάρᾳ ἦσαν αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῶν Βέσσων. Τὰ ἔρειπια αὐτῆς κείνται 10 περίπου χιλιόμετρα Ν.Α. τοῦ Τατάρ-Παζαρτζικ ἢ ἀκριβέστερον ἐν χιλιόμετρον πρὸς νότον τοῦ βουλγαρικοῦ χωρίου Σιμίτοβο, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, παρὰ τινὰ μέγαν κωνικὸν τύμβον (tumulus). (Πρβλ. G. Seure, Archéologie Thrace, in Revue Archéologique, 1926, σελ. 141).

Ἡ κατάληξις παρα εἶναι Θρακικὴ καὶ σημαίνει κατὰ τινάς: στενόν, πόρον, πέραςμα, κατ' ἄλλους δέ: τὴν φυλὴν, τὸ γένος, τὸν συνοικισμόν, ὅπως λ.χ. Βηλαιδί-παρα, Νουζιπάρᾳ, Τρανούπαρα, Δρουζιπάρᾳ ἢ Δρυζιπάρᾳ παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV).

Τὸ στενόν τοῦτο τῶν Βέσσων ἔκειτο ἐπὶ τῆς Βεσσικῆς ὁδοῦ, ἥτις συνέδεε τὴν παραλίαν τοῦ Αἰγαίου μετὰ τῆς ἄνω κοιλάδος τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ καὶ τῆς Φιλιππουπόλεως. Διέσχισε δὲ ἡ ὁδὸς αὕτη τὴν Ροδόπην, ἵνα καταλήξῃ εἰς τὴν χώραν τῶν Σατρῶν, θρακικοῦ λαοῦ, ὅπου ἀργότερον κατεσκευάσθη ἡ ἀπὸ Φιλιππου-

πόλεως εἰς Φιλίππους λεωφόρος τῶν Ρωμαίων.

ΒΗΡΑ.—Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς νῦν κωμοπόλεως Φέρραι (τουρκιστὶ Φερετζικ) τοῦ νομοῦ Ἐβρου, κειμένης 30 χιλιόμετρα πρὸς Β. τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως (Δεδεαγας) ἐπὶ χαμηλοῦ ὑψώματος παρὰ τὸν σταθμὸν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἀλεξανδρουπόλεως — Ἀδριανούπολεως, οὐ μακρὰν τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ δυτικοῦ βραχίονος τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου.

Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ ἱστορικὸς τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας Hammer (Τόμος Α'. σελ. 409, γαλ. μεταφρ.) θεωρεῖ αὐτὴν ὡς τὸν Δορίσκον τοῦ Ἡροδότου (VII, 59). Ἄλλ' ὁ Δορίσκος κεῖται νοτιώτερον, ἐπὶ δὲ τῶν ἔρειπιῶν αὐτοῦ ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς (98—117 μ.Χρ.) τὴν ὁμώνυμον αὐτοῦ Τραϊανούπολιν (βλ. λέξ.) κειμένην ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ καὶ μόλις ἀπέχουσαν τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως περὶ τὰ 15 χιλιόμετρα.

Πρῶτος ὁ Ρῶσος βυζαντινολόγος Θεόδ. Οὐσπένσκη ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ Βῆρα τῶν Βυζαντινῶν δέον νὰ ταυτισθῇ μετὰ τὴν νῦν κωμόπολιν Φέρραι, βασιζόμενος ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρονολογῶν, ἰδίως δὲ τοῦ Καντακουζηνοῦ (Α'. 330).

Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ σοφοῦ βυζαντινολόγου ἀσαφῶς μεθεὶ καὶ ἡμεῖς, καθ' ὅσον θάρεχον καὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι παραδέχονται, βασιζόμενοι καὶ οὗτοι ἐπὶ βυζαντινῶν συγγραφέων, ὅτι ἔκειτο ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Αἰγαίου παρὰ τὴν Μάκρην, ἢ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἐβρου, καὶ ἄλλοι τέλος ὅπου ἡ μονὴ τῆς Παναγίας Σκαλωτῆς ἀπέχουσα δίωρον περίπου Β.Α. τῆς Αἴνου. (!)

Στέφανος ὁ Βυζαντιὸς ἀναφέρει Θρακικὴν τινὰ πόλιν Βέρην καὶ τὸ ἐθνικὸν αὐτῆς Βερήσιος. Μήπως ἡ Βῆρα αὕτη ἔχει σχέσιν μετὰ τὸ θρακικὸν τοῦτο ὄνομα, ἐξ οὗ καὶ αἱ πόλεις Βερὸν ἐν Θράκῃ, καὶ Βέρροια ἐν Μακεδονίᾳ;

* *

1. Ἀναστ. Κ. Ὀρλάνδου. Τὰ Βυζαντινὰ Μνημεῖα τῆς Βῆρας, ἐν «Θρακικαίς», 1933, σελ. 3—7.

Ἐπί τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἐκαλεῖτο Βέρροια καί Φηρά, ἐξ οὗ τὸ νεώτερον ὄνομα Φέροι καί τουρκιστὶ Φερετζίκ. Τὸ ὄνομα Βήρα μόνις ἐνθυμοῦνται οἱ ἀρχαῖοι τεροὶ τῶν κατοίκων.

Μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς πόλεως στενώτατα εἶναι συνδεδεμένη ἡ Μονὴ τῆς Βήρας ἢ τοῦ Βηρός, τὴν ὁποῖαν ἴδρυσεν περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του, ὁ Ἰσαάκιος, υἱὸς Ἀλεξίου Α', τοῦ Κομνηνοῦ (1) ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, τῆς ἐπιλεγομένης «Κοσμοσωτείρας». Ὡς δὲ ἀναφέρεται ἐν τῷ ἀνακαλυφθέντι τυπικῷ τῆς Μονῆς, τὸ ὅποσον ὁ ἴδιος συνέταξε, ἴδρυσεν αὐτὴν «κατὰ τὴν πεντεκαίδεκάτην ἰνδικτιῶνα τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἑξακοσιοστοῦ ἔτους», τὸ ὅποσον συμπίπτει μετὰ τὸ 1151—1152.

Ὁ τόπος ἔνθα ἴδρυσεν τὴν Μονὴν «ἐρημος ἀνθρώπων καὶ οἰκημάτων ὑπῆρχεν παντάπασιν, ὄφρων μόνον καὶ σκορπίων κατὰ μέστος καὶ πάντῃ ἀνόματος, κλάδοις ἀμφιλαφῆσι περιστερόμενος». Καὶ ὀλίγον κατωτέρω, «... καινίσσας μοναστήριον ἐρημικοῖς τόποις καὶ ἀμφιλαφῆσι τὸ πρότερον τοῖς καὶ Βηρός καλουμένοις τῇ κοινῇ συνηθείᾳ τῇ Κοσμοσωτείρᾳ μοι Θεοτόκῳ καὶ εὐεργέτιδι».

Ἐπρωικοδότησε δὲ αὐτὴν πλουσιώτατα καὶ ποιμιλοτρόπως εὐηργέτησε, ἰδρύσας: Βιβλιοθήκην, Νοσοκομεῖον, Λουτροῦνας, Ὑδρογωγεῖον καὶ ἄλλα. Ἐπὶ πλέον δὲ ἔκτισε καὶ δεύτερον ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Προκοπίου, χάριν τῆς καθημερινῆς λατρείας τῶν περιούκων.

Ἐκ τῶν σωζομένων ἐν τῷ τυπικῷ διατάξεων καταφαίνεται ὅτι ἡ Μονὴ ὑπήγετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Μητροπολίτου Τραϊανουπόλεως, ἣτις ἀπέιχεν ὀλίγα χιλιόμετρα αὐτῆς. Ἐκεῖτο δὲ παρὰ τὸν

Ἐβρον ποταμόν, τὸν ὅποσον ὀνομάζει Μαρίτζαν (1) καὶ τὸν ποταμόν Σαμίαν (2), «περὶ τὰ πρόθυρα σχεδὸν τοῦ Νεοκάστρου καὶ πλησίον ἐν τῷ τόπῳ τῷ καὶ ἐπονομαζομένῳ τοῖς πολλοῖς οὕτω πως «Ἄειδαροπνίχτης». Κατὰ τὸν Μ. Γεδεών, ἡ τοποθεσία αὕτη εἶναι ἡ κοινῶς λεγομένη «Βουλιαγμένη». (3)

Δυνάμει δὲ προνομίου ἰδιαιτέρου ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς ἀλλειίας ἐν τῷ ποταμῷ. «Τοῖνυν ὀφείλει σανδάλιον ἔχειν ὁ προεστὼς ἐν τοῖς ἡμετέροις δικαίοις τοῦ ποταμοῦ τῆς Μαρίτζης (1) καὶ θηρεῦν ἰχθύας καὶ πρὸς τροφὴν διακομίζειν τοῖς μοναχοῖς, πολλάκις δὲ τοὺς καὶ ἀπὸ τῆς Αἴνου διαπορθμεύων κατὰ τῶν καιρῶν τὰς ἐπιτηδειότητας».

Ἐκ τοῦ τυπικοῦ τούτου γίνεται γνωστὸν διὰ πρώτην φορὰν ὅτι ἡ μονὴ τῆς Κοσμοσωτείρας εἶχε κυριότητα ἐπὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ναοῦ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τοῦ καλουμένου κοινῶς Αὐρηλιανοῦ, κειμένου παρὰ τὴν Μονὴν τῆς Περιβλέπτου.

Ὁ Ἰσαάκιος ἀπέθανεν ὀλίγον μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Μονῆς, ὁ δὲ τάφος του, τὸν ὅποσον ζῶν ὁ ἴδιος ἐσχεδιάσεν, ἔκειτο ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ Νάρθηκος τῆς Μο-

1. Ἡ μνεῖα τοῦ ὀνόματος Μαρίτζα, κατὰ τὸν XII αἰῶνα, εἶναι ἡ ἀρχαιότερα καθ' ὅσον γνωρίζομεν. (Πλειότερα βλ. λέξ. Ἐβρος).

2. Ποῖον τὸ σύγχρονον ὄνομα τοῦ ποταμοῦ Σαμία, εἶναι ἄγνωστον.

3. Ποῦ κεῖται ἡ Βουλιαγμένη αὕτη δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν. Οὐτε κὰν τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸν μετὰ τῶν κατοίκων τῆς κωμοπόλεως, καὶ τῶν περιούκων (βλ. λέξ. Ἄειδαροπνίχτης). Ἐκτὸς ἂν ἐννοῆ τὴν Βουλιαγμένην τῆς Αἴνου, ὅπτε ἀπομακρονόμηθα πολὺ τῆς Μονῆς τῆς Βήρας.

4. Μετὰ τὴν καὶ ἄλλων κτημάτων, τὰ ὅποια ἐπρωικοδότησε διὰ Χρυσοβούλων ὁ Ἰσαάκιος ἀναφέρονται καὶ διάφοροι τοποθεσίαι ἐν τῷ τυπικῷ ἔπως λ.χ. Δραγάβαστα, Βράνιστα, Τζεχοβᾶ, Δελβοτζιάνους, Ραυνιάνους, Τζερινίκου κτλ. Οὐδεμία τῶν ὀνομασιῶν τούτων περιεσώθη μέχρις ἡμῶν.

1. Ἀλέξιος Α', ὁ Κομνηνός (1081—1118), ἀπέκτησεν ἐκ τῆς συζύγου αὐτοῦ Εἰρήνης Δούκαινας ἑπτὰ τέκνα. Πρωτότοκος ἦτο ἡ Ἄννα, ἡ γνωστὴ ἱστοριογράφος, ἔπειτα δὲ κατὰ σειρὰν: ἡ Μαρία, ὁ Ἰωάννης, ὁ Ἀνδρόνικος, ὁ Ἰσαάκιος, ἡ Εὐδοκία καὶ ἡ Θεοδώρα. Τὸν Ἀλέξιον ἀποθανόντα διεδέχθη ὁ μεγαλύτερος τῶν υἱῶν του Ἰωάννης.

νῆς. Ὑπὲρ τὸν τάφον δὲ αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἢ θανατουργὸς εἰκὼν τῆς Θεοτόκου ἢ «ἀπὸ Ραιδεστοῦ θεόθεν αὐτῷ καταπεμφθεῖσα», ἀργυροποίκιλος καὶ χρυσοποίκιλος, καὶ παρ' αὐτῆ ἰσομεγέθης εἰκὼν τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ. (')

Ἐκ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ἀρούμεθα τὰς ἐξῆς πληροφορίας: Ὁ Νικήτας Χωνιάτης (σελ. 595), σχεδὸν σύγχρονος τοῦ Ἰσαακίου, ἀναφέρει: «Τὴν ἐν Βήρᾳ μονὴν ὑποδόμησεν ὁ τοῦ βσιλιέως Ἀνδρονίκου τοκεὺς Ἰσαάκιος». Ἐπίσης ἀναφέρει (σελ. 324) ὅτι μόλις ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνδρόνικου Κομνηνὸς κατέλαβεν τὸν θρόνον τὸ 1183, ἀπῆλθεν εἰς Θράκην παρὰ τὰ Κύψελλα χάριν κυνηγίου, καὶ ἐκεῖθεν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς πατρικῆς μονῆς. Τὰ Κύψελλα καταλαμβάνει καὶ ταῖς ἐκεῖσε κυνηγεσίαις ἐνευφρανθεὶς κατὰ τὴν πατρῴαν ἀφικνέεται μονὴν, τὴν ἐν Βήρᾳ διακειμένην καὶ τῷ τοῦ φύσαντος ἐφίσταται μνήματι». Ὀλίγα ἔτη μετὰ ταῦτα, τὸ 1195, ἡ μονὴ τῆς Κοσμοσωτείας ἐγένετο μάρτυς αἱματηροῦ δράματος ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς.

Κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα (σελ. 595), ὁ διάδοχος τοῦ Ἀνδρονίκου Ἄγγελος, εὐρισκόμενος κατὰ τὰ Στάγειρα (τὴν νῦν Μάκρην), συνελήφθη κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου, ὅστις ἐσφετερίσθη τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν καὶ ἐτυφλώθη. «Κατὰ Στάγειραν, ἡ Μάκρη λέγεται νῦν συλλαμβάνεται . . . τὸν ἔσχατον ἡλιον θεασάμενος, μικρὸν ὕστερον ἄμφω τῷ ὀφθαλμῷ ἐξορτύτεται κατὰ τὴν ἐν Βήρᾳ μονὴν, ἧς δομήτωρ ὁ τοῦ βασιλιέως Ἀνδρονίκου τοκεὺς Ἰσαάκιος».

1. Περὶ τοῦ τυπικοῦ τῆς μονῆς, εἶπε: Μ. Ι. Γεδεών. Τὸ τυπικὸν τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς «Κοσμοσωτείας», ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ ἔτος ΧVΙΙΙ, σελ. 112, 144, 188 καὶ ἐξῆς.—Ι. Π. Βεγλερῆ. Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτοῦτον καὶ ὁ ἀνακαλυφθεὶς ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Σαραγίου βασιλικὸς κώδικς τῆς Ὀλτατεύχου, ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ, ἔτος 1908, σελ. 315 καὶ ἐξῆς.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΧΙΙΙ αἰῶνος, μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τῶν Λατίνων (1-04) ἡ Βήρα μετὰ τῶν περιχώρων περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Γοδεφρίδου Βιλλερδουίνου, ὅστις ἐστελεν ἐκεῖ ὡς διοικητὴν τὸν ἀνεψιὸν του Ἄνσο-δὲ-Κουρσέλ, ἀκριβῶς καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ Λατῖνοι ὑπέστησαν μεγάλην ἤτταν παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων τὸ 1205. Σὺν τῷ χρόνῳ ἡ μονὴ τῆς Κοσμοσωτείας καθὼς καὶ ἡ γειτῶν Τραϊανούπολις μετεβλήθησαν εἰς φρουρία ὅπου πλέον ἢ ἀπαξ συνεκρούσθησαν οἱ ἡμέτεροι μετὰ τῶν Βουλγάρων. Οὕτω κατὰ τὸ 1322 ὁ Μιχαὴλ Σισμάν ἐφθασε μέχρι τῆς μονῆς, καταστρέψας ὅλην τὴν ὑπαιθρον χώραν: «Τὰ ἀνωτερικὰ μέρη τῆς Θράκης ἐλήθησαν πάντα ἄκρι Βήρας, διηγεῖται ὁ Καντακουζηνός, εἰσελθὼν ἐν ἡμέραις μάλιστα δυοκαίδεκα».

Κατὰ τὸν μετὰ τὸν θάνατον Ἀνδρονίκου Γ' τοῦ Παλαιολόγου, ἐπισυμβάντα κατὰ τὸ 1341 ἐμφύλιον πόλεμον, ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνός ἐδραπέτευσε παρὰ τὴν Βήραν, ὅπου οἱ πολιορκούμενοι «ἡμύοντο καρτερικώτατα ἀπὸ τῶν τειχῶν, ὀχυρωμάτων ὄντων ἐκ κατασκευῆς». Καὶ ἀλλαχοῦ (τόμ. Γ', σελ. 310) λέγει περὶ τῆς ὀχυρότητος τοῦ φρουρίου: «Ὁ βασιλεὺς ὁ νέος Βήραν προσηγάγετο φρουρίον τι καρτερικώτατον παρὰ τὸν Ἔβρον κατωκισμένον, ὃ πρότερον μὲν φροντιστήριον ἀνδρῶν μοναζόντων ἦν, τότε δὲ ὑπὸ τῶν συνεχῶν πολέμων καὶ ἐφόδων τῶν βαρβάρων ἀγροτῶν τινῶν κατωκισμένων, πόλισμα ἤδη ἦν, ὃ προσηγάγετο ὁ νέος βασιλεὺς παραδόντων τῶν φρουρῶν».

Τὸ 1331 μόλις ὁ Ἀνδρόνικος εἶχεν ἐπιστρέψει ἐκ Αἰδυμοτείχου, ἔμαθεν ὅτι 70 πλοῖα ἀνήκοντα εἰς τὸν πρίγκηπα Καραζῆ ἐφάνησαν εἰς τὰ παράλια τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ὅπου ἀποβιβάσθέντες οἱ Τοῦρκοι ἐφθασαν μέχρι Βήρας καὶ Τραϊνουπόλεως, ὅπου ἀφῆκαν αἱματηρὰ ἔχνη τῆς διαβάσεώς των. Ὁ Ἀνδρόνικος ἔσπευσε τότε νὰ συλλέξῃ τὸν στρατὸν, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τὸ πλεῖστον τῶν Τούρκων εἶχον ἀποσυρθῆ ἀποκομίζοντες πλουσίαν λεῖαν,

1,500 δὲ μόνον οἱ ἱππεῖς οἱ ὅποιοι ἐξηκολούθουν τὸ καταστρεπτικὸν αὐτῶν ἔργον, ἐφονεύθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως (Hammer, αὐτόθ. τόμ. Α', σελ. 171 καὶ ἔξ.).

* * *

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος φαίνεται ὅτι ἡ μονὴ τῆς Βήρας, περιβαλλομένη δι' ὄχυρωτάτων τειχῶν, ἐχρησίμευε καὶ ὡς εἰρκιτὴ διὰ τοὺς πολιτικούς ἐγκληματίας ἢ ὡς ἀπομονωτήνον τῶν ἐχθρῶν τοῦ θρόνου τοῦ Βυζαντίου. Ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἐστάλη ὡς ὄμηρος εἰς Βήραν ἢ συζυγος τοῦ Ἀζατίου τοῦ Β', ἐκπτώτου σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου μετὰ τῆς οἰκογενείας του, διότι ὁ Ἀζατίνος, μολοντότι ἐφιλοξενεῖτο ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἀνεκαλύφθη παρασκευάζων συνωμοσίαν κατ' αὐτοῦ ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου, ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων καὶ τοῦ Βερκέ-Χάν, ἐγγονοῦ τοῦ Τσιγγισχάν, ἀρχηγοῦ τῶν Τατάρων τῆς Κιπτσάκης καὶ τῆς Ταυρικῆς. Ἐκεῖ φρουρουμένη αὕτη καὶ μαθοῦσα τὴν ψευδῆ ἀγγελίαν τοῦ θανάτου τοῦ συζύγου της, διέλαθε τὴν προσοχὴν τῶν φρουρῶν καὶ ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ πύργου, ὅπου ἐφρουρεῖτο παρὰ τὴν πύλην τῆς πόλεως καὶ ἐφονεύθη τὸ 1268. (Γ. Παχυμέρη, βιβλ. Γ'). Ἀπὸ τότε ἡ πύλη ἐκείνη ὀνομάσθη κατὰ τὸν Χάμμερ (αὐτόθ. τόμ. Α', σελ. 47) Ἀνάκαπουσῆ, ἥτοι πύλη τῆς μητρὸς ἢ τῆς Ἄννης.

Ἐπίσης εἰς Βήραν εἶχον ἐγκλεισθῆ «καὶ τῶν τῆς γυναικὸς ἀδελφῶν Ἰωάννου καὶ Μανουὴλ τῶν Ἀνδρονίκου τοῦ Ἀσάνη παιδῶν ὑπὸ κλοιοῖς κατὰ τὴν Βήραν . . . εἰργομένων... ἐξῆγγε τε τοῦ δεσποτηρίου», ὅπως ἀναφέρει ὁ Καντακουζηνός (αὐτόθι). Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ XIV αἰῶνος ἀναφέρεται ὅτι ἡ Βήρα ἐχρησίμευε καὶ ὡς σταθμὸς τοῦ Βυζαντινοῦ ναυτικοῦ. «Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Βήραν, λέγει ὁ Καντακουζηνός, ἔνθα αὐτῶ ὠρμίζοντο αἱ νῆες κατὰ τὸν Ἐβρον ποταμόν, εὔρε κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα καὶ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶ τριακοσίους ἀποθανόντας». Ἐκ τῆς μαρτυρίας ταύτης φαίνεται ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου ἦτο βα-

θύτερον καὶ δὲν εἶχεν ὑποστῆ τὰς σημεινὰς προσχώσεις ὥστε καὶ μεγάλα πλοῖα ἠδύνατο νὰ ἀναπλεύσων τὸν ποταμόν.

Ἡ Βήρα μετὰ τῶν περιχώρων κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τοῦρκων ἐπὶ σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α' τὸ 1361 ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ Ἐβρενός. Ἡ περίφημος μονὴ τῆς Βήρας κατεστράφη καὶ μόνον ὁ ναὸς αὐτῆς περιεσώθη, μεταβληθεὶς εἰς τζαμίον.

Αἱ τελευταῖαι πρὸς στερέωσιν τοῦ ναοῦ γενόμεναι ἐργασίαι ἔφερον εἰς φῶς διαφόρους τοιχογραφίας καλῶς διατηρουμένας, χαλκοῦν σταυρὸν μὲ κεραίας καταληγούσας εἰς σφαιρίδια, ἐπιγραφὰς κτλ. Ἐκ τῶν τειχῶν σώζονται ἐρείπια τινὰ ὡς καὶ τριῶν πύργων, τῶν ὁποίων οἱ μὲν δύο κεῖνται πρὸς νότον τοῦ ναοῦ εἰς ἀπόστασιν 18 καὶ 30 μέτρων, ὁ δὲ πρὸς βορρᾶν εἰς ἀπόστασιν 50 μέτρων. (Ἄν. Κ. Ὁρλάνδου, τὰ δὲ Βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Βήρας ἐν Θρακικοῖς 1933, σελ. 3—34, ἐνθα παρέχονται καὶ σχετικαὶ εἰκόνες, σχεδιαγράμματα κτλ.).

* * *

Ἐπὶ ἐκκλησιαστικῆν ἔποψιν ἡ μονὴ τῆς Κοσμοσωτείρας ὑπήγετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ μητροπολίτου Τρῳαίνουπόλεως, ἡ δὲ πόλις Βήρα ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου, μνημονευομένη κατὰ τὸν XIV αἰῶνα ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Νήφωνος τοῦ Α' (1311—1344, ἠνωμένα μετὰ τῆς Μάκρης, Μ. Γεδεών, Πατριαρχ. Πίνακος, σελ. 413). Ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς της διατελεῖ ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἀλεξανδρουπόλεως.

ΒΗΣΑΝΘΗ.—Διάφορος γραφὴ τῆς πόλεως Βισάνθη (βλ. λέξ.).

* ΒΙΑ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λίμινοντος παρὰ Προκοπίφ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΒΙΑΝΩΡ.—Ἀδελφὸς τῆς συζύγου τοῦ βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν Ἀμαδόκου τοῦ Β' (382—351 π.Χ.) βοηθήσας τὸν γαμβρόν του κατὰ τοῦ Κερσοβλέπτου, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βηρισάδου, (357 π.Χ.) ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τοῦ Ἀμαδόκου καὶ τῶν υἱῶν τοῦ Βηρισάδου. Ἐπῆρξε φίλος καὶ σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, τιμηθεὶς μὲ τὸ δικαίωμα τοῦ Ἀθηναίου

πολίτου. (Δημοσθ. καὶ Ἀριστοκράτους, 10—12, 180, 189).

* **ΒΙΑΡΓΟΣ** (Βίατρος).—Ὄνομα κύριον θρακο-ελληνικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς (Θρακικά, 1936, σελ. 198).

ΒΙΒΑΙΑ ἢ **ΒΙΒΑΙΝΗ**.—Ἀρχαία χώρα τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, τῆς ὁποίας ἐφημιζέτο ὁ περίφημος βίβλινος ἢ βίμβλινος οἶνος, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἀρμενίδας παρ' Ἀθηναίω (Α', 56): «Ἀρμενίδας δὲ τῆς Θράκης φησὶν εἶναι χώραν τὴν Βιβλίαν, ἣν Ἀντισάβην καὶ Οἰσύμην προσαγορευθῆναι».

Τὸν βίβλινον οἶνον ἀναφέρει ὁ Ἡσίοδος (Ἔργα καὶ Ἡμέραι. 586), ὁ Ἐδριπίδης (Ἴων 1195), ὁ Θεόκριτος (XIV, 15) καὶ πολλοὶ ἄλλοι συγγραφεῖς.

Κατὰ τινὰς ὁ οἶνος οὗτος ὀνομάσθη βίβλινος ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῆς Νάξου Ριμβλίνου, Βιβλίνου, Βίβλου, ὅπως ἀναφέρει Δῆμος ὁ Δῆλιος παρὰ τῷ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ (ἐν λέξ. Βιβλίνη) ἢ ἀπὸ τῆς Φοινικῆς πόλεως Βύβλου (τανῦν Τζεβέλ), κειμένης ἐν τῇ παραλίᾳ παρὰ τὰς ὑπορείας τοῦ Λιβάνου, ὅπως μνημονεύει ὁ Ἀρχέστρατος παρ' Ἀθηναίω (Α', 52): «Τὸν τ' ἀπὸ Φοίνικος ἱερὰς τὸν βίβλινον αἰνῶ». Κατόπιν τόσον διαφόρων γνωμῶν, δύσκολον εἶναι ν' ἀποφανθῇ τις περὶ τῆς ἀκριβοῦς καταγωγῆς τοῦ οἴνου τούτου.

Βιβλίνη ἐκαλεῖτο καὶ εἶδος ἀμπέλου, εὐδοκίμου ἐν τὴν Ἀσκήν τῆς Βοιωτίας, τὴν πατρίδα τοῦ Ἡσιόδου, τῆς ὁποίας τὸν οἶνον ἐξῆμνησεν καὶ ἀπεθανάτισεν ὁ ποιητής.

* **ΒΙΒΑΣΤΟΣ**.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' ἄγνωστον πού κειμένη.

* **ΒΙΓΡΑΝΑΗ** (Βιγραναῖη).—Περιοχὴ τις τῆς Β. Θράκης παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ, ὅπως ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 28), ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) «φρούριον οὐ πρότερον ὄν δεδημιούργηκε, καὶ αὐτοῦ ἄγχιστα ἔτερον ἐν χωρίῳ, ἐφ' οὗ δὴ πύργος εἰς τὰ πρότερα ὄν εἰστήκει μόνος Ὄνος».

* **ΒΙΔΙΓΙΣ** (Βίδιγισ).—Ὄνομα φρουρίου

τῆς Β. Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ παρὰ τὸν Δούναβιν. (Προκόπιου, Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* **ΒΙΖΟΣ** καὶ **ΒΥΖΟΣ**.—Μεταγενέστερον ὄνομα τῆς θρακίας πόλεως Βιζώνης, κειμένης εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τοῦ Εὐξεινίου Πόντου, ὅπου ἡ νῦν Καβάρνα. (βλ. λέξ. Βιζώνη).

ΒΙΖΥΗ.—Νύμφη, ἀναθρέψασα καθ' Ἡσύχιον τὸν Μιλήσιον τὸν Βύζαντα, υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Κεροέσσης, θυγατρὸς τῆς Ἰοῦς καὶ συζύγου τοῦ Βύζαντος.

ΒΙΖΥΗ.—Ἀρχαιοτάτη μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης κειμένης κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 331, 48) ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν Ἀστών, Θρακικοῦ λαοῦ κατοικοῦντος ὑπὲρ τὸ Βυζάντιον, τοῦ ὁποίου ἦτο πρωτεύουσα. Ἀπειχε δὲ Β.Α. ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου 80 περίπου χλμ. καὶ ἔκειτο παρὰ τὰς δυτικὰς πηγὰς τοῦ Ἀγριάνου ποταμοῦ (Ἔργινου εἰς βόρ. πλ. 43°45' καὶ ἀνατ. μῆκ. 54°50', κατὰ τὸν Πτολεμαῖον. Κατὰ τὸν Πλίσιον (IV, 7), ἦτο ἡ ἀκρόπολις τῶν βασιλέων τῆς Θράκης ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ μυθικοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Τηρέως. Ὁ Ἰεροκλῆς κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ὀνομάζει αὐτὴν «τὸ τῆς Βιζύης πολίχιον», συγκαταριθμῶν αὐτὴν μετὰ τῶν 14 πόλεων τῆς Ἐπαρχίας Θράκης, ὁ δὲ Ζωναρῆς, κατὰ τὸν δωδέκατον «Κάστρον τῆς Βιζύης».

Εἰς τὰς πράξεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, Ἐφέσου (431) καὶ Χαλκηδόνος (451) φέρεται ὑπὸ τὸν τύπον Βύζη. Διέσωσεν ὁμως διὰ μέσου τῶν αἰῶνων μέχρι σήμερον τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα Βιζύη, κοινῶς λεγομένη Βίτζα καὶ Βιζοῦ. (Μελετίου, Γεωγρ. Τόμ. Γ', σελ. 104).

Κατὰ τὰς ἀνακαλυφθεῖσας ἐπὶ τόπου ἐπιγραφάς, ἡ Βιζύη ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Σιτάλκου κατάλυσιν τοῦ βασιλείου τῶν Ἀστών, ἂν ὄχι διαρκῶς, τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ Σανδάλου (πρώτος π.Χ. αἰὼν) μέχρι Ροιμητάλκου τοῦ Β', τελευταίου βασιλέως τῆς Θράκης (37—46 μ.Χ.) οἱ ὁποῖοι παρίστανται ἐξελληνισθέντες ἐντελῶς κατὰ τὰ ἦθη, τὴν θρησκείαν καὶ

τὴν γλῶσσαν. (Dumont-Homolle, σελ. 365—366).

* * *
Ἡ Βιζύη κειμένη ἐπὶ ὑψηλοῦ λόφου μεσημβρινῆς τιнос ὑψορείας τοῦ Μικροῦ Αἴμου (Στραντζας), ὑπῆρξεν οὕτως εἰπεῖν, τὸ φυσικόν προπύργιον τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομέων, σκοπὸς τῶν ὁποίων ἦτο ἡ διαρπαγὴ καὶ λεηλασία τῆς πλουσίας συγκομιδῆς τῆς χώρας. Διὰ τοῦτο ἀπὸ ἀρχαιότατων χρόνων ὠχυρώθη δι' ἰσχυροτάτων τειχῶν καὶ πελωρίων πύργων, ἐπὶ τῶν ἔρειπίων τῶν ὁποίων εὐκόλως διακρίνονται τὰ τοιχοδομικὰ συστήματα τῶν διαφορῶν ἔθνων, τὰ ὁποῖα ἐκυριάρχησαν τῆς χώρας ἐκείνης. Ἕλληνες, Μακεδόνες, Ρωμαῖοι Βυζαντινοί, Φράγχοι, πάλιν Βυζαντινοὶ καὶ τέλος Τοῦρκοι, πάντες ἐπεμελήθησαν τῶν τειχῶν αὐτῆς, πότε ἀνοικοδομοῦντες καὶ πότε ἐπισκευάζοντες καὶ συμπληροῦντες αὐτά, ἐπὶ τῶν ὁποίων πλέον ἢ ἅπαξ ἐθραύσθησαν αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν πολυαριθμῶν Γετικῶν καὶ Σκυθικῶν φύλων. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἱστορικοῦ Νικίτα Χωνιάτου, ἐξ ὄλων τῶν πόλεων τῆς Θράκης, μόνον ἡ Βιζύη καὶ ἡ Σηλύβρια ἠδυνήθησαν ν' ἀντισταθοῦν κατ' αὐτῶν χάρις εἰς τὰ ἰσχυρὰ αὐτῶν φρούρια.

Τὸ 1204 ἡ Βιζύη περιήλθε μεθ' ὅλης τῆς Θράκης εἰς τὸ τότε ἰδρυθὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει Λατινικόν Κράτος. Ἐπελθὼν ὁμοῦ κατὰ τῶν Λατίνων ὁ Ἰωάννης Α' ὁ Βατάτσης ἐκ Νικαίας ἐξεπόρθησε τὸ 1247 τὴν Βιζύην μετὰ τῆς Τυρολόης (Τσορολοῦ). Οὕτω διὰ τῆς ἀλώσεως τῶν δύο τούτων πόλεων, αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν τὴν πρώτην στρατιωτικὴν ζώνην πρὸς τὰ μεσημβρινὰ τῆς Θράκης, ὁ Βατάτσης ἀπέκλεισε σχεδὸν πᾶσαν ἐξοδὸν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Φράγκων πρὸς δυσμὰς διὰ ξηρᾶς. (Ἄντ. Μηλιαράκη, Ἱστ. τοῦ Βασιλείου τῆς Νικαίας, σελ. 378). Ἐπίσης καὶ ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν Θεόδωρος Β' ὁ Λάσκαρις (1255—1257), συμπλακεῖς περὶ τὴν Βιζύην μετὰ ἰσχυρᾶς δυνάμεως Βουλγάρων καὶ Κουμάνων, πολλοὺς κατέσφαξε μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ τινος τῶν ἐπιφανῶν. (Αὐτὸθ. σελ. 447).

* * *
Ἐνεκα τῶν ἰσχυρῶν καὶ ἀσφαλῶν αὐτῆς τειχῶν ἡ Βιζύη, παλαιοῦς ἐχυρισμῶν, ὡς τόπος ἐξορίας ἢ περιορισμοῦ ἐπικινδύνων προσώπων διὰ τὸ Κράτος, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἐκεῖ. Εἰς Βιζύην κεῖται ὁ τάφος τοῦ Εὐσταθίου τοῦ λεγομένου ὁμολογητοῦ, Πατριάρχου Ἀντιοχείας, ὅστις, καθαιρεθεὶς ὑπὸ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου ὡς φίλος καὶ συναγωνιστὴς τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου εἰς τὸν κατὰ τοῦ Ἀρείου ἀγῶνα, ἐξωρίσθη τὸ 331 κατὰ διαταγὴν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. (Διομ. Κυριακοῦ, Δοκίμιον Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ἐκδ. Α', σελ. 110).

* * *
Καὶ αὐτοὶ οἱ Τοῦρκοι, οἱ ὁποῖοι σχεδὸν ὀλόκληρον τὴν Θράκην εἶχον κατακτήσει, μόνον τὴν Βιζύην δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κυριεύσουν καὶ μόλις κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ ἐκυριεύσεν αὐτὴν κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιου τοῦ 1453 ὁ στρατηγὸς Καρατζά-βέης, ὅστις διηύθυνε τὰ κατὰ τὴν κατασκευὴν καὶ μεταφορὰν τοῦ μεγάλου τηλεβόλου (τῆς χωνείας) τοῦ Οὐρβανοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Οἱ περικαλλεῖς αὐτῆς ναοὶ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου μετεβλήθησαν εἰς τεμένη. Τότε φαίνεται κατεστράφη ἡ Βιζύη ἐκ βάρων, διότι πλὴν τῶν δύο τούτων ναῶν καὶ τινων ἔρειπίων τῶν τειχῶν καὶ πύργων αὐτῆς οὐδὲν ἔχονος σώζεται τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς, μολονότι εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς ὑπῆρχον λαμπρὰ καὶ μεγάλα οἰκοδομήματα. Ἡ νῦν πόλις κεῖται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣτις ἄγει ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως διὰ Σαράντα Ἐκκλησιῶν—Βιζύης καὶ Μετρῶν (Τσατάλτζας) εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ εἶναι ἐμπτισμένη ἐν μερὶ ἐπὶ τῶν ἔρειπίων τῆς ἱεραίας πόλεως. Κεῖται δὲ ἐπὶ γραφικωτάτης τοποθεσίας, δεσπόζουσα τῆς μεγάλης καὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος, τὴν ὁποίαν διαρρέουν οἱ παραπόταμοι τοῦ Ἐργίνου,

πηγάζοντος ἐκ τῶν παρά τὴν πόλιν καταφύτων χαμηλῶν ὑπορείων τῆς Στρονίτζας.

Ἐπὶ τουρκοκρατίας ἡ Βιζύη ἦτο ἔδρα ὑποδιοικήσεως (καζῆ), ὑπαγομένη εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σαράντα Ἐκκλησιῶν καὶ ἔδρα Πρωτοδικείου (Μπινταετ Μεχκεμεσῆ), ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς κατοχῆς (1920-1922), ἔχουσα ὑπ' αὐτὴν 30 χωρία, τῶν ὁποίων ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἀνήρχετο κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1920 εἰς 11.500 περίπου. Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ἀνήρχετο μέχρι τῆς ἐκκενώσεως τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης εἰς 3.380 κατοίκους Ἕλληνας πλὴν ὀλίγων Τούρκων. Διευτῆρι δὲ Ἀρρεναγωγείου καὶ Παρθεναγωγείου, εἰς τὰ ὁποῖα ἐφοίτων περὶ τοὺς 300 μαθηταί. Οἱ κάτοικοί τῆς ἐπεδίδοντο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν γεωργίαν, ἀμπελοφυτεῖαν καὶ κτηνοτροφίαν, μόλις ἀποζῶντες ἐκ τῶν προϊόντων τῆς χώρας των, ἐνεκα ἐλλείψεως ἐπαρκῶς συγκοινωνίας, ἰδίως δὲ μετὰ τῆς θαλάσσης καὶ διαφόρων ἐμπορικῶν κέντρων.

* *

Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἡ Βιζύη ἐνωρίτατα ἀνεδείχθη εἰς ἔδραν ἀρχιεπισκοπῆς, ἀναφερομένη ὡς πρώτη εἰς τὸν ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) καταστροφέντα πίνακα τῶν ἀρχιεπισκοπῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 475). Μέχρι δὲ τῆς ἐκκενώσεως τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἦτο ἔδρα Μητροπολίτου.

* *

Τῆς Βιζύης σώζονται νομίσματα τῆς ἐποχῆς τῶν αὐτοκρατόρων μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΒΙΖΥ, ΒΙΖΥΗΝΩΝ, ὅπισθεν δὲ μετὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ Διὸς, τὴν Νίκην, τὴν κεφαλὴν τοῦ Ποσειδῶνος, τοῦ Διονύσου καὶ ἄλλων. Ἐπίσης σώζονται αὐτοκρατορικὰ νομίσματα ἀπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ μέχρι Φιλίππου τοῦ Β' (244—249 μ. Χ') παριστῶντα τὴν Ἥραν καθήμενὴν μετὰ ταῶνος ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς, τὸν Ἀσκληπιόν, τὴν Ὑγείαν, τὸν Τελεσφόρον, τὸν Ἀπόλλωνα κλπ. (Head-Σβορώνου, Ἱστορία τῶν Νομισμάτων, τόμ. Α', σελ. 360 καὶ ἐξῆς).

* *

Κατὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Ἀν. Θράκης, περιεσώθη συλλογὴ τῆς ἀγαλμάτων διαφυλαττομένων μέχρι τότε ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Θρακικοῦ Φιλελευθέρου Συλλόγου Παιδεστοῦ, ἣδη δὲ εὐρισκομένων εἰς τὸ Μουσεῖον Θεσσαλονίκης ἀπὸ τοῦ 1922. «Τὸ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἡ «Κόρη τῆς Βιζύης» ἀρχαίᾳ τέχνῃ τοῦ γνωστοῦ τύπου τῶν «κορῶν». «Τῆς λείπουν ἡ κεφαλὴ μαζὶ μετὰ τὸν λαιμόν, οἱ πόδες ἀπὸ τὰ γόνατα καὶ κάτω, ἡ ἄκρα δεξιὰ χεὶρ καὶ τῆς ἀριστερᾶς ἓνα μεγάλο κομμάτι ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ βραχίονος, τὸ ὅλον σωζόμενον ὕψος τῆς ἀνέρχεται εἰς 0 μ. 55. Εὐρέθη δὲ πιθανώτατα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Βιζύης, καὶ εἶναι εἰργασμένη ἀπὸ λευκόν, ἐλαφρῶς κυανίζον καὶ μετὰ βαθυκυάνους φλέβας μάρμαρον τῆς Προκοπνήσου (τοῦ Μαρμαρά)». Οὕτω τὴν περιγράφει ὁ κ. Στρ. Πελεκίδης, ἐφορὸς Ἀρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης (Θρακικά, 1928, σελ. 5—12).

Συμπέρασμα δὲ τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Πελεκίδου εἶναι ὅτι ἡ «κόρη τῆς Βιζύης» συγκρινομένη «μεταξὺ τῶν ἄλλων κορῶν τοῦ τύπου τῆς εἶναι ὀλιγώτερον ἐξελιγμένη, ἐπομένως ἢ σχετικῶς ἀρχαιότερα» (αὐτόθι, σελ. 12).

ΒΙΖΩΝΗ.—Μία τῶν ἀρχαίων Θρακικῶν πόλεων τῶν δυτικῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου Πόντου, κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποίκων Μιλησίων ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Βυζαντίου (657 π. Χ.). Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 319) ἔκειτο μετὰ τῆς Καλάτιδος (νῦν Μαγκάλια) καὶ τῆς Ἀπολλωνίας (Σωζουπόλεως), καταποθεῖσα ἐν τῇ θαλάσῃ κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ σεισμῶν.

Ταύτην ἀναφέρει καὶ ὁ εἰς τὸν Ἀρριανὸν ἀποδιδόμενος «Περίπλους Εὐξείνου Πόντου» (24) μετὰ τῶν σχετικῶν ἀποστάσεων ἀπὸ τῶν γειτονικῶν πόλεων, ἀλλ' ὀνομάζει αὐτὴν Βίζον ἔρημον τόπον: «Ἐνθένδε εἰς Καγλατίαν 300 (στάδια). Ἐνθένδε εἰς Καρῶν λιμένα 180. Ἐνθένδε δὲ εἰς Βίζον χῶρον ἔρημον 60. Ἐνθένδε δὲ εἰς Διονυσόπολιν 60».

Κατὰ τὸν Σκύμμον (Περιήγησις, 758-760) ἦτο ἀποικία τῆς Μεσημβρίας ἢ βαρβάρων:

. . . . Βιζώνη . . . Τοῦτο δὲ
Τὸ πολίχνιον φασὶ τινες μὲν βαρβάρων,
τινὲς δ' ἄποικοι γεγονέναι Μεσημβρίας.

Κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον, ὁ κά-
τοικος αὐτῆς ἑκαλεῖτο Βιζώνιος, ἴσως ἀπὸ
τοῦ Βίζων-ωνος, ἢ ὀρθότερον ὅπως λέγει
Βιζωναῖος ἢ Βιζωνίτης. «Βιζώνη, πόλις
Ποντικῆ. Τὸ ἔθνικόν ἠδύνατο Βιζωναῖος
ἢ Βιζωνίτης. Ἔστι δὲ καὶ Βιζώνιος ὡς
Παλλήγιος».

Κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην ἐπὶ τῶν
ἑρειπίων τῆς Βιζώνης κεῖται ἡ σημερινὴ
κομόπολις Καβάρνα, κειμένη Β.Α. τοῦ
Μπαλτσίκ, τῆς ἀρχαίας Διονυσοπόλεως.

* * *

Ὁ Μιχαὴλ Δούκας, ἱστορικὸς τοῦ XV
αἰῶνος, ὀνομάζει αὐτὴν Βυζόν, ἀποτελοῦ-
σαν μίαν τῶν ἐλαχίστων πόλεων, αἱ ὁποῖ-
αι παρέμειναν εἰς τὸ Βυζαντινὸν Κράτος,
κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἀλώσεως τῆς
Κωνσταντινουπόλεως. «Κατὰ δὲ τὸ 1453,
ἀπὸ Φεβρουαρίου ἀρχῶν, λέγει (κεφ. 27),
μέχρι τέλους Μαρτίου, μετέφερον οἱ
Τούρκοι ἐξ Ἀδριανουπόλεως τὴν χωνεῖαν
(τὸ μεγάλο κανόνι) πρὸ τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως, μακρὰν 5 μιλίων. Ἦν γὰρ ὁ
Καρατζᾶ-πέγης (Καρατζᾶ μπέης) πρὸ και-
ροῦ σταλθεὶς σὺν δυνάμει εἰς τὰ τοῦ Πόν-
του κάστρα, ἤγουν Μεσημβρίαν, Ἀχελῶον
(γράφει : Ἀγχιάλον), Βυζόν καὶ τὰ λοιπὰ
πρὸς ἑαυτοῦ ἐποιήσατο».

* * *

Τῆς Βιζώνης ἐλάχιστα σώζονται τῶν
ἀρχαίων χρόνων. Περὶ τὰ δύο χλμ. μα-
κρὰν αὐτῆς, ὅπου ὁ νῦν λιμὴν τῆς Κα-
βάρνας, σώζονται τὰ ἴχνη οἰκοδομῶν τι-
νων τῶν Μακεδονικῶν χρόνων. Ἐνταῦθα
ἀνευρέθησαν διάφορα νομίσματα μεταξὺ
τῶν ὁποίων καὶ θαυμάσιον χρυσοῦν νόμι-
σμα Φιλίππου τοῦ Β', προερχόμενα πιθα-
νῶς ἐκ ναυαγίσαντός τινος πλοίου μετα-
φέροντος χρήματα κατὰ τὰς ἐπιχειρήσεις
τοῦ Λυσιμάχου κατὰ τῶν Θρακῶν καὶ
Σκυθῶν.

ΒΙΖΩΝΙΟΣ, ΒΙΖΩΝΑΙΟΣ ἢ ΒΙΖΩΝΙ-
ΤΗΣ.—Ὁ κάτοικος τῆς πόλεως Βιζώνης
(βλ. λέξ.).

ΒΙΘΥΑΙ.—Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαὸς λα-

βῶν τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Βίθυος, υἱοῦ τοῦ
Ἄρεως καὶ τῆς Λήτης ἀδελφῆς τοῦ Ῥή-
σου, (Στέφανος Βυζάντιος).

ΒΙΤΑΛΙΑΝΟΣ.—Βυζαντινὸς στρατη-
γὸς καταγόμενος ἐκ τῶν ἐν Θράκῃ ἀπο-
μεινάντων καὶ ἐξελληνισθέντων Γότθων.
Ἦτο υἱὸς τοῦ Πατριζίου, καίσαρος καὶ
συγκλητικοῦ ἐπὶ Λέοντος τοῦ Α' (457-474)
καὶ ἕγγονος τοῦ ἰσχυροῦ Ἄσπαρ. Προα-
χθεὶς εἰς στρατηγὸν ὁ Βιταλιανὸς ὑπὸ
τοῦ βασιλέως Ἀναστασίου Α' τοῦ Δικό-
ρου (491-518), συμμετέσχε τῆς κατὰ τῶν
Περσῶν ἐκστρατείας, μετὰ τὸ τέλος τῆς
ὁποίας διωρίσθη *κόμης τῶν Φοιδεράτων*,
δηλαδὴ ἀρχηγὸς τῶν μισθοφορικῶν στρα-
τευμάτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀ-
νὴρ τραχὺς καὶ φιλόδοξος, ἐστασίασε κα-
τὰ τοῦ βασιλέως, συγκεντρώσας δὲ πολυ-
ἀριθμον στρατὸν ἐξ Οὐννων καὶ Βουλγά-
ρων, ἐληλάτει τὴν Θράκην, ἀπειλῶν καὶ
αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐστάλη
τότε κατ' αὐτοῦ ὁ στρατηγὸς Ὑπάτιος,
ὅστις, νικηθεὶς, ἤχημαλωτίσθη. Ἀλλὰ καὶ
ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν στρατηγὸς Κύριλλος
ἐνικήθη, ἀναγκασθεὶς νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν
Ὀδησσὸν τῆς Κάτω Μοισίας (νῦν Βάρ-
ναν). Κυριεύσας τὴν πόλιν ὁ Βιταλιανὸς
διὰ προδοσίας καὶ συλλαβῶν τὸν Κύριλ-
λον, διέταξε νὰ τὸν θανατώσουν, μεθ' ὃ
κατήλθεν εἰς τὸν Βόσπορον καὶ συγκρο-
τήσας ἀξιόμαχον στόλον, ἠτοιμάζετο νὰ
προσβάλλῃ τὴν πρωτεύουσαν ἀπὸ θαλάσ-
σης. Κατ' αὐτοῦ ἀπεστάλη τότε ὁ ὑπάτος
Μαρῖνος, ὅστις κατέκαισε τὸν στόλον
τοῦ Βιταλιανοῦ, ἐφαρμόσας, ὡς ἀναφέρουν
οἱ σύγχρονοι βυζαντινοὶ χρονολογῶντες
«κάτοπτρα πυρφόρα καὶ θεῖον» κατὰ συμβου-
λὴν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διατρίβον-
τος τότε Ἀθηναίου φιλοσόφου Πρόκλου.

Μετὰ πολλὰ ἔτη ὁ Βιταλιανὸς θεωρη-
θεὶς ὑποπτος συνωμοσίας, συνελήφθη κα-
τὰ διαταγὴν τοῦ αυτοκράτορος Ἰουστι-
νιανοῦ (527-565) καὶ ἐθανατώθη.

ΒΙΘΥΑΙ (οἱ).—Ἔθνος θρακικόν, κατὰ
τὸν Στέφανον Βυζάντιον, λαβὼν τὸ ὄνομα
ἀπὸ τοῦ Βίθυος, υἱοῦ τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς
Σήτης, ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης
Ῥήσου.

ΒΙΘΥΝΟΙ.—Ἀρχαῖος θρακικός λαός, κατοικῶν κατ' ἀρχάς ἐπὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, ὁπόθεν διαπεραιωθεὶς κατὰ τὸν VII π.Χ. αἰῶνα, εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Σαγγαρίου διαρροεμένην χώραν ἐκτεινομένην πρὸς Α. μέχρι τῆς Παφλαγονίας, πρὸς τὰ Ν.Α. μέχρι τῆς Γαλατίας, πρὸς Ν. μέχρι τῆς Φρυγίας καὶ πρὸς τὰ Ν.Δ. μέχρι τῆς Μοισίας.

ΒΙΘΥΝΟΙ ΘΡΑΚΕΣ.—Οἱ ἐκ Θράκης εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν μεταναστεύσαντες κατὰ τὸν VII π.Χ. αἰῶνα κάτοικοι τῆς Βιθυνίας.

ΒΙΘΥΝΟΣ (Βιθυνός).—Υἱὸς τοῦ Ὀδρυσίου, θετοῦ υἱοῦ τοῦ Φινέως, μυθικοῦ βασιλέως τῆς Σαλμυδησοῦ ἐν Θράκῃ, ἢ κατ' ἄλλους υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Τιτανίδος Θράκης, συγγεόμενος πρὸς τὴν Βίθυν.

ΒΙΘΥΣ.—Υἱὸς Κότυος τοῦ Β', (168—162 π.Χ.), βασιλέως τῶν Θρακῶν Ὀδρυσῶν. Οὗτος δοθεὶς ὡς ὄμηρος ὑπὸ τοῦ πατρὸς του εἰς τὸν Περσέα τὸν Β', βασιλεῖα τῆς Μακεδονίας, συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, μετὰ τὴν εἰς Πύδναν ἦτταν αὐτοῦ τὸ 168 π.Χ. καὶ ὠδηγήθη εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐγκλεισθεὶς εἰς τὰς φυλακάς τῶν Καρσεῶλων (νῦν Carsoli). Ἀργότερον ὄμως παρεδόθη εἰς τὸν πατέρα του ἄνευ λύτρων. (Τίτ. Λίβιος, βιβλ. XLV 42). Τὸ ὄνομα εἶναι Θρακικὸν σύνηθες, ἀπαντᾷ δὲ ὑπὸ διαφόρους γραφάς: Βίθυς, Βεΐθυς καὶ Βειθῶς.

ΒΙΘΥΣ.—Παράσιτος τις τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Λυσιμάχου (322—281 π.Χ.), ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου (VI, 246). «Ἀριστόδημος δὲ ἱστορεῖ Βίθυν τὸν Λυσιμάχου τοῦ βασιλέως παράσιτον, ἐπὶ αὐτοῦ εἰς τὸ ἱμάτιον ὁ Λυσιμάχος ἀνέβαλε ξύλινον σκορπίον ἐκταραχθέντα ἀναπηδησαι, εἶτα γνόντα τὸ γεγεννημένον κάγω σε φησὶν ἐκφοβήσω, βασιλεῦ: δός μοι τάλαντον».

ΒΙΘΥΣ (Βίθυς).—Στρατηγὸς τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Δημητρίου (339—229 π.Χ.), νικήσας τοὺς Ἀχαιοὺς ὑπὸ τὸν Ἄρατον παρὰ τὴν Φυλακίαν τῆς Θεσσαλίας. (Πλουτάρχου Ἄρατος, 34).

* **ΒΙΚΑΡΙΟΣ ΘΡΑΚΗΣ.**—Τίτλος τοῦ

κυβερνήτου τῆς Διοικήσεως Θράκης (Vicarius Thraciae), περιλαμβανούσης ἐπὶ Διοκλητιανοῦ (284—305 μ.Χ.) ἐξ ἐπαρχίας. Οὗτος εἶναι ὁ βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου (912—959) καλούμενος «κονσιλιέρος» (consiliaris) ἦτοι βουλευτικός. (Κ. Πορφυρογένν. Περί Θεμάτων 11 σελ. 53).

ΒΙΚΤΩΡΙΑΝΑ (Βικτωριανὰ).—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ παρὰ Προκοπίῳ (Περί Κτισμ. IV, 4).

* **ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ** (φρούριον).—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ κτισθὲν ἐκ θεμελίων ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), ὡς ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περί Κτισμ. IV, 4).

* **ΒΙΝΗ.**—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης, ὀνομασθεῖσα οὕτως ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα «ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ συνοικισθέντων μοιχῶν». Ἐκαλεῖτο ἐπίσης Μοιχόπολις καὶ Εἰνηρία: «Ὁ ῥήτωρ... ὑπερορίας ἀξίους δεικνύς τοὺς τοιοῦτους φαύλους, καὶ μακαρίζων τὸν Φίλιππον πάντας τοὺς πονηροὺς καὶ μοιχοὺς εἰς Πονηρόπολιν συνοικίσαντα καὶ μοιχόπολιν, ἢ Βινηρία καλεῖται» (Τζέτζης, χιλιάδες).

* **ΒΙΝΗΡΙΑ.**—Πόλις τῆς Β. Θράκης ἢ αὐτὴ μὲ τὴν Βίνην, Μοιχόπολιν (βλ. λ.).

* **ΒΙΡΓΙΝΑΣΩ.**—Ὄνομα μεσογείου φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ παρὰ Προκοπίῳ (Περί Κτισμ. IV, 11).

ΒΙΣΑ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, ἄγνωστόν που κειμένη. Ὁ κάτοικος αὐτῆς Βισαῖος.

ΒΙΣΑΛΤΑΙ.—Λαὸς Θρακικῆς καταγωγῆς κατοικῶν πρὸς Δ. τοῦ κάτω ροῦ τοῦ Στρυμόνος, μεταξὺ τῶν ὀρέων, τὰ ὅποια χωρίζουν τὴν πεδιάδα τοῦ Στρυμόνος ἀπὸ τῆς Μυγδονίας. (Ἡρόδ. VIII, 116).

Ἡ χώρα αὐτῶν ἦτο εὐφοροτάτη κατὰλληλος πρὸς καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου τῆς ἐλαίας καὶ τῆς συκῆς. Ἐπίσης ἦτο καταλληλοτάτη διὰ τὴν κτηνοτροφίαν.

Περί τοῦ βασιλέως τῶν Βισαλτῶν, διηγεῖται ὁ Ἡρόδοτος (VIII, 116), ὅτι, ὅταν ὁ Ξέρξης, ἐπερχόμενος κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐξήτησε τὴν ὑποταγὴν του, οὗτος ὄχι μόνον ἀπεσύρθη εἰς τὰ ὄρενά τῆς Ροδόπης,

διακηρύξας ὅτι ἐκουσίως οὐδέποτε θὰ γίνῃ δοῦλος τῶν Περσῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἑξ υἱοὺς του διέταξε νὰ μὴ στρατεύσων κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐπειδὴ ὁμως οὗτοι παρῆσαν τὴν διαταγὴν τοῦ πατρὸς των, καὶ συνεξεστράτευσαν μετὰ τῶν Περσῶν, ὅταν ἐπέστρεψαν μετὰ τὴν ἦτταν καὶ τὴν φυγὴν τοῦ Ξέρξου, ἐξώρυσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς των.

Οἱ Βισάλται ἐφημίζοντο διὰ τὴν ἀνδρείαν των. Διὰ τοῦτο λέγεται ὅτι, ὅταν ὁ Περσεὺς Β΄ μετὰ τὴν ἐν Πύδνῳ μάχην τὸ 168 π.Χ. ἔμαθεν ὅτι ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῶν Βισαλτῶν, ἀηλιπίσθη τελείως. (Τίτ. Λιβ. XLIV, 45).

Οἱ Βισάλται ὁμίλουν δύο διαφόρους γλώσσας, ἀναφέρονται δὲ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Θουκυδίδου (B, 99) Διοδώρου Σικελιώτου (XI, 50), Στράβωνος (VII, 329), Πλουτάρχου (Περικλῆς XI) καὶ ἄλλων.

ΒΙΣΑΛΤΗΣ.— Ποταμὸς τῆς Μακεδονίας, ἀναφερόμενος ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. Κατὰ τινες εἶναι ὁ Κρουσοβίτικος, παραπόταμος τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, πηγάζων ἐκ τοῦ Βερτίσκου ὄρους (Τσεγγέλ-Ντάγ) καὶ ἐκβάλλων εἰς αὐτὸν κάτωθεν τῆς Κερκινίτιδος λίμνης (κοινῶς Ἄχινου).

ΒΙΣΑΛΤΙΑ.— Ἀρχαία χώρα τῆς Μακεδονίας κειμένη πρὸς Α. τῆς Μυγδονίας καὶ πρὸς Β. τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, ἐκτεινομένη δὲ ἀπὸ τοῦ Βερτίσκου ὄρους (Τσεγγέλ-Ντάγ) μέχρι τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ καὶ τῆς Κερκινίτιδος λίμνης (νῦν Ἄχινου). Διερχέτο ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ Βισάλτου καὶ περιελάμβανε τὴν σημερινὴν περιοχὴν τοῦ Σοχοῦ καὶ τῆς Νιγρήτας. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 115), Βισαλτία ἐκαλεῖτο ὅλη ἡ ὑπὲρ τὴν Ἀργίλον χώρα, κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα (VII, 331, 336) «ὑπὲρ τῆς Ἀμφιπόλεως Βισάλται καὶ μέχρι πόλεως Ἡρακλείας, ἔχοντες ἀπὸ λῶνα εὐκαρπον, ὃν διαρρεῖ ὁ Στρυμών, ὠρμημένος ἐκ τῶν περὶ Ῥοδόπην Ἀγριάων». Ὄνομάσθη δὲ Βισαλτία, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον ἀπὸ τοῦ Βισάλτου υἱοῦ τοῦ Ἠλίου καὶ τῆς Γῆς.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν Θράκες Πελασγοί, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς εἶχον ἐγκατασταθῆ εἰς τὸν Ἀνθεμουῖνα καὶ τὸν Ἄθω. Εἶχον δὲ ἴδιον βασιλεία. Μετὰ τὴν ἦτταν τῶν Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς τὸ 478 π.Χ. ἡ Βισαλτία μετὰ τῆς γείτονος αὐτῆς Κρηστονίας κατεκτήθησαν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Α΄ βασιλέως τῶν Μακεδόνων, ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν ὁποίων διετέλεσαν μέχρι τῆς κατακτῆσεως τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Ρωμαίων τὸ 160 π.Χ.

Βραδύτερον ὁ Περικλῆς, πέμψας 1.000 ἀποίκους (Πλουτάρχου, Περικλῆ, 11) «Θράκην Βισάλτας συνοικήσοντας», συνετέλεσεν εἰς τὸν ἐκπολιτισμὸν τῆς χώρας. Ἡ Βισαλτία ἐφημίζετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὰ πλούσια αὐτῆς μεταλλεῖα, κόψασα ἐνωρίτητα νομίσματα, ἀκολουθοῦντα τὸν φοινικικὸν σταθμητικὸν κανόνα. Τὰ ἀρχαιότερα αὐτῆς νομίσματα ἀνέρχονται εἰς τὰ 500-480 π.Χ. (Head-Σβορόνου, Τόμ. Α. σελ. 266).

Ἦτο δὲ πικνότερα κατοικημένη, πόλεις δ' αὐτῆς ἀναφέρονται: ἡ ὁμώνυμος αὐτῆς πρωτεύουσα Βισαλτία, ἡ Ἀργίλος, ἡ Ὄσσα, τὸ Κερδύλλιον, αἱ Καλλιτέραι, ἡ Ὀρεσκία, ἡ Βέρρη καὶ ἡ Εὐπορία.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη (Περὶ θανμασίων ἀκουσμάτων, B, 12, 3) ὑπῆρχεν ἐν Βισαλτίᾳ καὶ τόπος τις καλούμενος Συκίνη, τοῦ ὁποίου οἱ λαγοὶ εἶχον δύο ἦπατα. Τοῦτο ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Στέφανος Βυζάντιος λέγων: «Περὶ ταύτην, (δηλαδὴ τὴν Συκίνην), οἱ λαγοὶ πάντες σχεδὸν ἀλίσκονται δύο ἦπατα ἔχοντες, ὡς Θεόπομπος ἱστορεῖ».

ΒΙΣΑΛΤΙΑ.— Ἀρχαία πόλις κειμένη ἐν τῇ ὁμωνύμῳ χώρᾳ τῆς Μακεδονίας καὶ παρὰ τὸν ὁμώνυμον ποταμὸν (Κρουσοβίτικον). Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο καθὼς καὶ ἡ χώρα, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, «ἀπὸ Βισάλτου τοῦ Ἠλίου καὶ τῆς Γῆς». Οὐδὲν ἄλλο περὶ αὐτῆς γνωρίζομεν.

ΒΙΣΑΝΘΗ.— Ἀρχαιοτάτη ἀποικία Σαμίων κειμένη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀρξου ποταμοῦ, ἐκβάλλοντος εἰς τὴν Προποντίδα εἰς βόρ. πλ. 42° καὶ ἀνατ. μῆκ. 54°, 50' κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγραφ. B, 11, 4). Ἰδρύθη δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα

νότητα τὸν ἕκτον π.Χ. ἐπὶ τοῦ τυράννου τῆς Σάμου Πολυκράτους καὶ ἀπειχεν ἀπὸ μὲν τῆς Περίνθου (Ἡρακλείας) περὶ τὰ 30 μίλια πρὸς δυσμάς, βορειοανατολικῶς δὲ ἀπὸ τῆς Καλλιπόλεως 97.

Στέφανος ὁ Βυζάντιος γράφει αὐτὴν διὰ τοῦ ἠ : Βησάνθη «ὄχι πόλις Μακεδονίας, ἀλλὰ κατὰ Θράκην ἄποικος Σαμίων.

Εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ἀναφέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Ῥαιδεστός, τὸ ὁποῖον φέρει καὶ μέχρι σήμερον, τουρκιστὶ, Ῥεφιρ Ντάγ ἢ Τεκιρ Ντάγ. Πρῶτος, ὅστις ἀναφέρει αὐτὴν ὑπὸ τὸν ὄνομα τοῦτο εἶναι ὁ Πλίνιος (IV, 18, 10) μὲ μικρὰν παραλλαγὴν : Resistos. Ἐσφαλμένως ὁμοῦς τοποθετεῖ αὐτὴν ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ὅπως καὶ ὁ Ἡρόδοτος (VII, 137) καὶ διαστέλλει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Βισάνθης.

* *

Ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχαίας Βισάνθης ἐλάχιστα γνωρίζομεν. Κατὰ τὸν πέμπτον π.Χ. συνελήφθησαν ἐν Βισάνθῃ οἱ ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἀποσταλέντες πρέσβεις εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Περσίας, προδοθέντες ὑπὸ τοῦ Σιτάλκου βασιλέως τῆς Θράκης καὶ τοῦ Νυμοδώρου τοῦ Ἀβδηρίτου φίλων τῶν Ἀθηναίων, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ παρέδωκαν αὐτούς. (Ἡρόδ. VII 137). Τὴν Βισάνθην ὑπέσχετο νὰ δώσῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Θράκης Σεύθης εἰς τὸν Ξενοφῶντα, ἐπιστρέφοντα ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας, καθὼς καὶ τὴν θυγατέρα του ὡς σύζυγον ὑπὸ τὸν ὄρον καὶ ὁ Ξενοφῶν, ἂν εἶχε θυγατέρα, νὰ ἀγοράσῃ αὐτὴν συμφώνως πρὸς τὰ Θρακικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα. (Ξενοφ. Κύρου Ἀνάβ. VII, 2, 11).

Ἐν Χερσονήσῳ εὐρισκόμενος ὁ Ἀλκιβιάδης, ὅτε ἐξόριστος ἔξῃ μακρὰν τῶν Ἀθηναίων, ὠχύρωσε τὴν Βισάνθην μετ' ἄλλων δύο φρουρίων : τοῦ Ὄρνου καὶ τοῦ Νέου Τείχους. (Νέπωτος, Βίος Ἀλκιδιδάδου, VII, 4).

Τῆς ἀρχαίας πόλεως σώζονται λείψανα παλαιοῦ φρουρίου ἐκ κολοσσαίων λίθων καὶ ἀρχαία τινὰ βυζαντινὰ ὀχυρώματα, ἐπιγραφαὶ τινες καὶ τινὰ χαλκᾶ νομίσματα, φέροντα κεφαλὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἢ τοῦ

Ἀπόλλωνος μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΒΙ καὶ ΒΙΣΑΝΘΗΝΩΝ. (Dumont-Homolle, σ. 399-405)

Ἐπὶ Βυζαντινῶν χρόνων ἦτο «χωρίον.. εὐλίμενον καὶ τῇ κατὰ θάλασσαν ἐργασίᾳ ἐπιτηδείως ἔχον τοῖς ἐπ' ἐμπορίᾳ ναυτιλλομένοις καταίρειν καὶ ἀποφορτίζεσθαι προσηγῶς μάλιστα». Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἦτο ἀτείχιστος ὑπέκειτο εἰς συχνὰς ἐπιδρομὰς τῶν βαρβάρων. Πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῆς καὶ τῶν πέριξ, ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) ἐτείχισεν «τεῖχει μὲν ἐρυμνὴν, μεγέθει δὲ διαφεροντῶς ὑπέρογκον. Οὐδὲν δὲ βαρβάρων σφίσιον ἐγκειμένων οἱ πλησιόχωροι ἅπαντες εἰς καιρὸν καταφεύγοντες σὺν τοῖς χηρίμασι διασώζονται. (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 9, 17. 20 - 21).

* *

Ἐπὶ ἐκκλησιαστικῆν ἔποσιν ἐνωρίτητα ἀνεδείχθη εἰς ἔδραν ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἡρακλείας (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. Ε, σελ. 476). Ἀργότερον ἀνεδείχθη εἰς ἔδραν Μητροπόλεως, ἀλλ' ὀλίγων μητροπολιτῶν γνωρίζομεν τὰ ὀνόματα. (Προβλ. Μ. Γεδεών, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, 1907 σελ. 640. Τοῦ αὐτοῦ : Εἰδήσεις ἐκ Κωδίκων Θρακικῶν : Ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης Ῥαιδεστοῦ, ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ 1907, σελ. 688.—Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, τὰ μετὰ τὴν Ἀλωσιν σελ. 208 — Ἑλλ. Φιλ. Σύλλ. Κωνσταντινουπόλεως, Παράρτημα ΧVII τόμου, σελ. 84—87).

* *

Τῶν βυζαντινῶν χρόνων σώζεται ὁ ναὸς τῆς Παναγίας, τῆς ἐπιλεγομένης «Ῥευματοκρατορίσεως», ὀνομασθείσης οὕτω, διότι πιστεύεται ἐκ παραδόσεως ὅτι ἡ πολιούχος κατέπνιξεν εἰς τὸν παραρρέοντα ποταμὸν τοὺς ἐπιδραμόντας τὴν πόλιν βαρβάρους.

Ἡ θαυματουργὸς αὐτῆς εἰκὼν τῆς Παναγίας, παραληφθεῖσα ὑπὸ τῶν κατοίκων κατὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Ἀν. Θράκης τὸ 1923, σώζεται σήμερον ἐν Θεσσαλονίκῃ παρὰ τῇ Κοινότητι τῶν Ραιδεστηνῶν.

Ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ τῆς Πανα-

γίας ὑπάρχουν τάφοι μετὰ λατινικῶν ἐπιγραφῶν Φραγκίσκου τοῦ Ῥακόστη, πριγκηπος τῆς Τρανσυλβανίας καὶ ἄλλων Οὐγγρων, ἐξορισθέντων ἐνταῦθα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ XVIII αἰῶνος μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Καρλοβιτσίου, τοὺς ὁποίους εἰς παλαιότερους χρόνους ἐπεσκέπτοντο πολ- λάκις οἱ συγγενεῖς αὐτῶν.

* *

Ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης Ῥαιδεστοῦ διετήρει τὸ Νοσοκομεῖον, τοῦ ὁποίου ὁ χρόνος τῆς ἰδρύσεως εἶναι ἀγνωστος (Μ. Ι. Γεδεών, αὐτόθι). Ἐπίσης καὶ ξενοδοχεῖον τοῦ ὁποίου ἡ περιουσία ἀνήρχετο κατὰ τὸ ἔτος 1729 εἰς 16.586 ἄσπρα καὶ σανίδια 90. Τοῦτο, κυρίως εἰπεῖν, ἦτο εἶδος ξενῶνος, εἰς τὸ ὅποιον κατέφευγον οἱ ἐκ Ῥαιδεστοῦ διερχόμενοι ἄστεγοι καὶ πένητες. Ἑλληνικῆς Σχολῆς ἐν Ῥαιδεστῷ γίνεται μνεῖα τὸ 1790, ὅτε ὁ Μεθόδιος Μητροπολίτης Ἡρακλείας, ὁ ἐκ Λέρου, ἀφιέρωσε διάφορα βιβλία εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς πόλεως, τῶν ὁποίων σώζεται ὁ κατάλογος. (Ἀνθίμου Ἀλεξούδη, Ἑκκλησ. Ἀλήθεια, Τόμος X, σελ. 153—160, ἐνθα ἀναφέρεται ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἐσώζοντο μόλις 10—12 τόμοι. Πρβλ. Σχεδίασμα Μ. Παρανίκα, ἐν τῷ Φιλ. Συλλ. Κων/πόλεως, Τόμ. XI, σελ. 75—76, ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι ἡ Σχολὴ τῆς Ῥαιδεστοῦ ἐλειτούργει πρὸ τοῦ 1790.—Ἐπίσης, Χρονικὰ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας, τοῦ ἰδίου σελ. 210). Συνεστήθη δὲ ἡ Σχολὴ ὑπὸ τοῦ Νεκταρίου, ἴσως ἱερομονάχου, ὅστις ἀφιέρωσε καὶ τὴν βιβλιοθήκην του. Ὁ Νεκτάριος ἀπέθανε τῇ 29 Ἰανουαρίου 1729.

* *

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀν. Θράκης ἦτο ἔδρα ὑποδιοικήσεως τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ, ἀριθμοῦσα 20.793 κατοίκους καὶ ἔχουσα εἰς τὴν περιφέρειάν της ἄνω τῶν 40 χωρίων. Εἶχε καλῶς κατηρτισμένα σχολεῖα: τὰ «Θεοδωρίδεια», σχολὴν ἀρρένων, καὶ τὸ: «Γεωργιάδειον» παρθεναγωγεῖον. Ἐπίσης διετήρει καὶ ἀναγνωστήριον «Ἡ Βισάνθη». Σήμερον ἀριθμεῖ 14.387 κατοίκους καὶ εἶναι πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου Βιλαετίου, ἔχοντας ἔκτα-

σιν 9.950 τετρ. χιλμ. καὶ 132.120 κατοίκους. Εἶναι δὲ ὁ ἐμπορικώτερος λιμὴν τῆς Τουρκικῆς Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντίδος, διὰ τοῦ ὁποίου διενεργεῖται ζωηρὸν ἐμπόριον σιτηρῶν, οἴνου, ἐλαίου, ἰχθύων κ.τ.λ.

* ΒΙΣΔΙΝΑ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Β. Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ παρὰ τὸν Δούναβιν, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΒΙΣΜΑΦΑ (Γισμαφά).—Ὄνομα μεσογείου φρουρίου τῆς Β. Θράκης, ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμάτων IV, 11).

* ΒΙΣΤΑΣ καὶ ΒΙΣΤΟΣ.—Ὄνομα Θρακικόν, ἀπαντῶν συνήθως ὡς δεῦτερον συνθετικὸν κυρίων ὀνομάτων, ὅπως: Κοιρεβίστας, Διτύβιστος (πρβλ. Θρακικά 1933, σελ. 88).

ΒΙΣΤΟΝΕΣ.—Ἀρχαῖος λαὸς τῆς Θράκης, κατοικῶν πρὸς δυσμὰς τῶν Κικόνων, παρὰ τὴν Βιστονίδα λίμνην (νῦν Μπουροῦ) καὶ ἀνατολικῶς τῶν Ἀβδήρων. (Ἡρόδ. VII, 110, —Στράβ. VII, 331, 44). Μυθικὸς αὐτῶν βασιλεὺς ἀναφέρεται ὁ Διομήδης, γνωστὸς ἐκ τοῦ ἄθλου τοῦ Ἡρακλέους, διαταχθέντος ὑπὸ τοῦ Εὐρουσθέως νὰ φέρῃ εἰς Μυκῆνας τοὺς ἀνθρωποφάγους ἵππους του. Πρωτεύουσα τῶν Βιστόνων ἔθεωρεῖτο ἡ Καρτερά, παρὰ τὰ Ἀβδηρα, τὰ ὁποῖα, κατὰ τὴν παράδοσιν ἔκτισεν ὁ Ἡρακλῆς πρὸς τιμὴν τοῦ συντρόφου του Ἀβδήρου, κατασπαραχθέντος ὑπὸ τῶν ἵππων τοῦ Διομήδους, ἐνῶ οὗτος ἐπολέμει κατὰ τῶν κατ' αὐτοῦ ἀποσταλέντων ἵππων τοῦ βασιλέως.

ΒΙΣΤΟΝΙΑ καὶ ΒΙΣΤΩΝΙΑ.—Ἀρχαία πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων, κληθεῖσα οὕτως ἀπὸ τοῦ Βίστωνος (βλ. λεξ.), κατὰ Στέφ. τὸν Βυζάντιον. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι ἡ σημερινὴ Μπουροῦ (Πόρτο-Λαγὸ), ἀπέχουσα 15 περίπου μίλια πρὸς ἀνατολὰς τῶν Ἀβδήρων, περὶ τῆς ὁποίας ὁ Μελέτιος ἀναφέρει ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ του (Τόμ. Γ'. σελ. 55) ὅτι «τὸ πάλαι ἦτο ὑπὸ τὸν Τραϊανουπόλεως Μητροπολίτην, τανῦν δὲ ὑπὸ τὸν Ξάνθης. Κατοικεῖται ὑπὸ ὀλίγων ἀνθρώπων. Τὰ τεῖχη αὐτῆς σώζονται.

ΒΙΣΤΟΝΙΣ καὶ **ΒΙΣΤΩΝΙΣ**.—Μεγάλη λιμνοθάλασσα τῶν μεσημβρινῶν Θρακικῶν παραλίων, παρά τὴν πόλιν Δίκαιαν, ἀναφερομένη διὰ πρώτην φοράν ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 109). Ἐκβάλλον δὲ εἰς αὐτὴν οἱ ποταμοὶ Κόμψατος (νῦν Κουρού-τσάϊ) καὶ Τραῦος (Καρά-σοῦ).

Ἐπίσης ἀναφέρει αὐτὴν ὁ Στράβων (VII, 331, 47) λέγων: «Μετὰ τὸν Νέστον ποταμὸν πρὸς ἀνατολάς, Ἄβδηρα πόλις ἐπώνυμος Ἄβδηρου . . . εἶτα Δίκαια πόλις πλησίον ἧς ὑπέρχεται λίμνη μεγάλη Βιστονίς. Εἶτα πόλις Μαρώνεια». Ἄλλαχού δὲ (VII, 331, 44) καθορίζει καὶ τὴν περίμετρον αὐτῆς «κύκλον ἔχουσα ὅσον 200 σταδίων». Ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα κατὰ Σκύμνιον τὸν Χιον (Περιήγησις, 675) ἀπὸ τῶν περὶ αὐτὴν κατοικούντων Βιστόνων. Σήμερον καλεῖται Πόρτο-Λαγὸ, τουρκιστὶ Μπουρού-Γκιόλ, ἔχουσα ἀπὸ βορρῶν πρὸς νότον μῆκος ἑνδεκα χιλιομέτρων, μέγιστον δὲ πλάτος ὀκτώ. Ἡ δὲ περίμετρος τῆς ἀνέρχεται εἰς 30 περίπου χιλιομέτρα, ἀκριβῶς ὅσα ἀναφέρει ὁ Στράβων. Εἶναι ὁμῶς ἀβαθῆς καὶ μόλις τὸ μέσον σφύτης βύθους ἀνέρχεται εἰς 3—4 μέτρα. Σημειοῦται δὲ σήμερον εἰς τοὺς ναυτικούς χάρτας εἰς βόρ. πλ. 41°,03, καὶ ἀν. μῆκ. 25°,08'.

Κεϊμένη πρὸς Ν.Α. τῆς πεδιάδος τῆς Εἰάνθης, περιβάλλεται ὑπὸ μεγάλης ἐκτάσεως τελμάτων καὶ δέχεται πλὴν τοῦ Κομψάτου καὶ Τραύου τὰ ὕδατα τοῦ Ἐσκέτσε ντερέ (ποταμὸς τῆς Εἰάνθης) καὶ τοῦ Κουγούκ-ντερέ, τοῦ Κοσίνθου τῶν ἀρχαίων. Συγκοινωνεῖ δὲ μετὰ τῆς θαλάσσης διὰ στενοῦ τινος διαύλου, διὰ τοῦ ὁποίου μόλις δύναται νὰ διέλθουν μικρὰ ἀλιευτικὰ πλοίαρι. Ὑπερ τὸ στόμιον τοῦτο ὑπάρχει γέφυρα, διὸ τῆς ὁποίας διέρχεται ἡ ἀπὸ βορρᾶ κατερχομένη ἄμαξιτη ὁδὸς τῆς Κομοπίνης Εἰάνθης.

Φημίζεται διὰ τὴν ἀφθονίαν καὶ τὴν γευστικότητά τῶν ἰχθύων αὐτῆς, περὶ τῶν ὁποίων ἡ λαϊκὴ μοῦσα λέγει :

Νὰ φάεις ψάρι τῆς Μπουρούς
Νὰ πιῆς κρασί τῆς Μάκρης,
καὶ νὰ φιλήσεις Ξανθειανὴ
ποτὲ νὰ μὴν ξεχάσεις !

Ἐπὶ νησίδος τῆς λίμνης Μπουρού, ὑπάρχει μικρὰ μονὴ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, τιμωμένη εἰς μνήμην τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἀνήκουσα εἰς τὴν μονὴν τοῦ Βατοπεδίου. Ἡ μονὴ αὕτη, ἂν καὶ πολλάκις ἐπεσκευάσθη καὶ διεσκευάσθη, διασώζει ἀκόμη τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ καὶ λείψανά τινά παλαιᾶς τοιχοδομίας, ὡς καὶ ἐγκατεσπαρμένα εἰς τὴν ἀλλήν βυζαντινὰ ἀρχιτεκτονικὰ τεμάχια. (Στίλπ. Κυριακίδου, Βυζαντιναὶ μελέται, σελ. 66).

ΒΙΣΤΟΝΙΣ.—Θρακικὴ νύμφη ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Ἄρης, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἐγέννησε τὸν Τηρέα.

ΒΙΣΤΩΝ — Υἱὸς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς νύμφης Καλλιρρόης θυγατρὸς τοῦ Νέστου, θεωρούμενος γενάρχης τῶν ἐν Θράκῃ Βιστόνων, ὅπως καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἡδωνὸς καὶ Ὀδομάς, θεωροῦνται γενάρχαι τῶν Ἡδωνῶν καὶ Ὀδομάντων. Κατ' ἄλλους θεωρεῖται υἱὸς τοῦ Παϊονος καὶ ἕγγονος τοῦ Ἄρεως.

ΒΙΣΤΟΡΟΣ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου, ἀλλ' ἄγνωστόν του κεϊμένη.

* **ΒΙΣΥΡΑΣ** (Βισύρας).—Ὄνομα κύριον καθαρῶς θρακικόν, ἀναφερόμενον παρ' Ἡσυχίου, ὡς ὄνομα «ἤρωος Θρακίος».

* **ΒΙΤΖΙΝΑ**.—Πόλις τῆς Β. Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς (VI, 14) παρά τὴν Ἀρίστραν, κεϊμένης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως (παρὰ τὴν σημερινὴν Σιλίστριαν τῆς Βουλγαρίας). Ταύτην κατεῖχον ὁ Σεσθλάβος καὶ ὁ Σατζᾶς, ὁπότε Σκυθικόν τι φύλον, πιεζόμενον ὑπὸ τῶν Σαυροματῶν, ἠναγκάσθη νὰ διαβῆ τὸν Δούναβιν, καὶ ἀφοῦ συνεμάχησαν μετ' αὐτῶν «ἐλήξοντο τὴν παρακειμένην χώραν, ὡς καὶ πολίχνιά τινά κατασχεῖν».

* **ΒΙΤΖΝΑ** (ποταμὸς).—Ποταμὸς τις τῆς Β. Θράκης, ἀναφερόμενος ὑπὸ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς (VII, 3), παρὰ τὰς Σιδηρᾶς Πύλας, «ἀπὸ τῶν παρακειμένων ὄρων ῥέων». Παρὰ τὸν ποταμὸν τοῦτον κατενίκησεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος τοὺς Σκύθας, οἱ ὁποῖοι, διαβάντες τὸν Δούναβιν, ἐληξοντο τὴν ὑπαιθρον χώραν.

* ΒΑΕΖΩ.—Ἄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν Δαρδανία ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565) παρὰ τῷ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

* ΒΑΕΠΤΟΝ (Βλέπτον). — Πόλις τῆς Θράκης καὶ μία τῶν 10 ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως, μνημονευομένη εἰς τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) συνταχθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου (Ράλλη Ποτλῆ, Τόμ. V, σελ. 483). Ἡ τοποθεσία αὐτοῦ παραμένει ἐντελῶς ἄγνωστος.

* ΒΟΛΑΣ.—Ἄνομα φρουρίου τῆς Β. Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισία παρὰ τὸν Δούναβιν παρὰ τῷ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισ. IV, 11).

ΒΟ-Ι-ΩΝ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ περιφερείᾳ Τριαδίτζας (Σόφιας), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Κεδρηνοῦ (Β' 463). Τὸ φρούριον τοῦτο μετ' ἄλλων γειτονικῶν ἐκυρίευσεν διὰ πολιορκίας κατὰ διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου, ὁ στρατηγὸς Νικηφόρος Ξιφίας τὸ 1015.—« . . . καὶ τὰ ἐν ὑπαίθροις πάντα καταστρεψάμενος (Ξιφίας) εἶλε πολιορκίᾳ τὸ ἔρμα ὃ Βοϊῶν καλεῖται».

ΒΟΙΡΕΒΙΣΤΑΣ.—Ἐπιφανὴς βασιλεὺς τῶν Γετῶν, κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας τοῦ Α' π.Χ. αἰῶνος. Ὅταν ἀνήλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου, τὸ ἔθνος τῶν Γετῶν ἦτο τελείως ἐξητλημένον ἐκ τῶν συνεχῶν πολέμων, τοὺς ὁποίους διεξῆγε κατὰ τῶν γειτονικῶν του λαῶν. Ἄλλ' ὁ Βοιρεβίστας ὅπως λέγει ὁ Στράβων (VII, 304), « . . . τοσοῦτον ἐπῆρεν ἀσκήσει καὶ νήψει καὶ τῷ προσέχειν τοῖς προστάγμασιν, ὥστ' ὀλίγων ἑτῶν μεγάλην ἀρχὴν κατεστήσατο καὶ τῶν ὁμόρων τοὺς πλείστους ὑπέταξε τοῖς Γέταις . . . ».

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του τὸ κράτος τῶν Γετῶν ἐξετείνετο ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ μέσου καὶ κάτω ροῦ τοῦ Δουνάβεως, καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν μεγαλυτέραν ἀκμὴν του, γενόμενον ἐπικίνδυνον καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ῥωμαίους, τῶν ὁποίων πολλάκις ἐπέδραμε τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας, Μακεδονίαν καὶ Θράκην. Ἐπίσης καθυπέταξε « . . . τοὺς τε Κελτοὺς, τοὺς ἀναμιγμένους

τοῖς τε Θραξί καὶ τοῖς Ἰλλυριοῖς ἐξεπόρθησε, Βοίους δὲ ἄρθην ἠφάνισε τοὺς ὑπὸ Κριτασίῳ καὶ Ταυρίσκους» (Στράβ. VII, 304). Κατ' αὐτοῦ ἠναγκάσθη ἡ Ῥωμαϊκὴ Σύγκλητος νὰ ἀποστείλῃ ἰσχυρὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις, πρὶν ὅμως φθάσουν αὐταὶ καὶ ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἐχθρῶν, ἐπανάστασις ἐκραγεῖσα κατὰ τοῦ Βοιρεβίστα, ἠνάγκασεν οὕτῳ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν χώραν του καὶ νὰ ἀποθάνῃ μακρὰν τοῦ θρόνου του. Οἱ διαδεχθέντες αὐτὸν ἤρχισαν φιλονικούντες ἀναμεταξύ των, οὕτω δὲ τὸ κράτος τῶν Γετῶν, μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐταπεινώθη τελείως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Ὅταν δὲ βραδύτερον ὁ Καῖσαρ Αὐγουστος ἔστειλε στρατὸν ἐναντίον των, τὸ κράτος τῶν Γετῶν ἦτο διηρημένον εἰς τέσσαρα μέρη. (Αὐτόθι, VII, 304). Καὶ ἐνῶ ἄλλοτε παρέτασσαν διακοσίας χιλιάδας στρατοῦ, μόλις ἠδύναντο νὰ παρατάξουν τότε 40.000. Ἡ ὀριστικὴ ὅμως κατάλυσις τοῦ βασιλείου συνετελέσθη ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Β' μ.Χ. αἰῶνος. (Παυσαν. Ε', 12, 6).

* ΒΟΛΒΑΒΡΙΑ.—Ἄνομα ἀρχαίας Θρακικῆς πόλεως γνωστῆς ἐξ ἐπιγραφῆς. Ὁ κάτοικος Βολβαβερινοῦς. (Θρακικά, 1928, σελ. 342).

ΒΟΛΕΡΟΝ.—Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων Βολερόν ἐκαλεῖτο περιοχὴ τις τῆς Θράκης, ἀπαντῶσα ἐπανειλημμένως εἰς τοὺς βυζαντινοὺς συγγραφεῖς, ἔγγραφα, μολυβδόβουλα κλπ., ἰδίως δὲ ἀπὸ τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος, τῆς ὁποίας ὅμως ἡ θέσις δὲν ἔχει καθορισθῆ. Κατὰ τὸν καθηγητὴν Στ. Κυριακίδη (Βυζαντιναὶ Μελέται, 1939, σ. 29 καὶ ἐξῆς), ὅστις διαπραγματεύεται ἐν ἐκτάσει τὰ τῆς τοποθεσίας τοῦ Βολεροῦ, αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν σημερινὴν Λυτικὴν Θράκην, πλὴν τῆς περιοχῆς τοῦ Ἐβρου, μέχρι περιῖπου τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως (Δεδαγάτς), τῆς ὁποίας πρωτεύουσα ἦτο ἡ Μοσινόπολις.

ΒΟΛΟΣ.—Τοποθεσία τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Διονυσίου (Ἀνάπλους Βοσπόρου, XVI, 3). «Τὸ δ' ἐφεξῆς Βόλος, εἰς τὴν κατὰ χειμῶνα τῶν

βοῶν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ὁμοίωμα βοῶς ἰδρυμένον κατ' ἀπομίμησιν τῆς ἐν τῇ Ταύρω. Τὸ ὅτι ὁμοίως ἠδυνήθη ποτὲ βοῦς νὰ διαπεράσῃ τὸν Βόσπορον κολυμβῶσα, μεταξύ Βυζαντίου καὶ Χρυσουπόλεως, ὅπου οὔτε πλοῖον εὐκόλως δύναται νὰ διέλθῃ κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ἐνεκα τῆς ὀρμῆς τοῦ ρεύματος (1), τούτο εἶναι ὅλως ἀπίθανον.

Ὁ Φαβωρίνος τὸ Βοσπόριον ὀνομάζει καὶ ἀπλῶς «Βόσπορος» ἢ καὶ χωριστὰ «Βοῦς—πόρος», ὁ δὲ Γάλλος περιηγητῆς Tournefort (1656—1708) «Βοῦς—φόρος», ἐπωνυμία ἐκ τῆς ὁποίας πολλοὶ συνεπέραν, ὅτι ὑπῆρχεν ἀγορὰ βοῶν.

* * *

Πλὴν τῶν ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται, ἐκαλεῖτο καὶ «Φωσφόριον» ἐκ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἐκάτης τὸ ὁποῖον ἴδρυσαν οἱ κάτοικοι τοῦ Βυζαντίου εἰς ἀνάμνησιν τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως ἀπὸ Φίλιππου τοῦ Μακεδόνα. Οὗτος πολιορκῶν τὴν πόλιν, κατεσκεύασεν ὑπονόμους, διὰ τῶν ὁποίων ἤτοιμάζετο νὰ εισέλθῃ εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀνατείλασα ἡ Σελήνη ἀπεκάλυψε τὸ στέδιον αὐτοῦ καὶ οὕτως ἐσώθη ἡ πόλις. Ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν φωσφόρον Ἐκάτην—Σελήνην σέβας τῶν Βυζαντιῶν εἶναι πολὺ ἀρχαιότερον τοῦ γεγονότος τούτου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν σωζομένων νομισμάτων τοῦ Βυζαντίου. (Head—Σβορώνου, τόμ. Α. σελ. 340). Ἡ ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Βυζαντίου ἀπεικόνισις τῆς ἡμισελήνου εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου ἐκληρονομήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1453.

Κατ' ἄλλους, ἡ ἐτυμολογία τοῦ Φωσφορίου προέρχεται ἐκ τοῦ Φάρου ἢ Φωσφόρου πύργου, ὅστις κατὰ τὸν Ἀμμιανὸν Μακελλίνον ἦτο ἐκτισμένος ἐπὶ τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν, ἴσως δὲ καὶ τὴν θέσιν, διε-

δέχθη πιθανῶς ὁ Φάρος τοῦ Παλατίου, τὸν ὁποῖον, καταστρέψας ὁ Θεόφιλος, ἀνήγειρεν ἐπ' αὐτοῦ τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου. Ἐλέγετο προσέτι καὶ «Προσφόριον», διότι ἀπ' αὐτοῦ ἔφερεν ἡ ὁδὸς πρὸς τὸ φόρον (forum), ἦτοι τὴν ἀγορὰν. Ὑπάρχει ἐπίσης καὶ ἡ γραφὴ «Προβοσκόπιον», ἣτις εἶναι ἐσφαλμένη, καὶ «Βοσπόριχον», κατὰ τύπον αἰολικόν, (Σκαρλ. Βυζαντίου, Κωνσταντινουπόλις, Τόμ. Α.—Πρβλ. Λεξικόν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας, Στ. Βουτυρά).

Ἐπὶ τοῦ Βοσπορίου ἔστησαν οἱ Βυζαντινοὶ τὰς τρεῖς ἐκκαιδεκαπῆχεις εἰκόνας, τὰς ὁποίας ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης εἰς τὸν περὶ στεφάνου λόγον του, εἰς ἀνάμνησιν τῆς βοηθείας τῶν Ἀθηναίων δι' 120 πλοίων, ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπολιόρκει τὸ Βυζάντιον. (Περὶ στεφάνου, ψήφισμα Βυζαντιῶν, 90—92).

Εἰς τὸ Βοσπόριον ἔκειτο ἡ «Πύλη τοῦ Νεωρίου» ἢ «Ὠραία» (τουρκιστί: Μπακασέ-καπουσου), ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ τοῦ πλησίον αὐτῆς Νεωρίου ἢ λιμένος. Δίωκ ὁ Κάσσιος ἀναφέρει δύο λιμένας τοῦ παλαιοῦ τείχους ἔχοντας ἐπὶ τῶν κρηπιδωμάτων αὐτῶν πύργους. Τὰ κρηπιδώματα ὁμοῦς ταῦτα οὐδὲν κοινὸν ἔχουν μὲ τὰ κρηπιδώματα τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον ὑπερβάντες οἱ περὶ τὸν Ξενοφῶντα στρατιῶται κατὰ τὴν ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας ἐπιστροφῆν των, εἰσεπήδησαν εἰς τὴν πόλιν. (Κύρου Ἀνάβασις, VII, 1, 16—17). Ἐπὶ τῶν κρηπιδωμάτων τούτων, ὡς ἀναφέρει ὁ Διονύσιος, ἦσαν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, «κατὰ τὴν ἀπόβασιν τῆς θαλάσσης», ναοὶ τοῦ Πλούτωνος καὶ τῆς Ἥρας, τῶν ὁποίων τὸν μὲν πρῶτον ἐκρημνισεν ὁ Φίλιππος ὁ Μακεδὼν, τὸν δὲ δευτέρου ἐκυρτόλησεν ὁ Λαρεῖος, ὅτε ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Σκυθῶν τὸ 515 π.Χ. (Ἡροδ. IV, 87—88).

ΒΟΣΠΟΡΙΟΝ (πέλαγος).—Ἐτέρα ὀνομασία τοῦ Βοσπόρου, ἀπαντῶσα ἰδίως εἰς ἐπιγράμματα.

ΒΟΣΠΟΡΟΣ.—Πορθμὸς συνδέων τὸν Εὐξείνιον Πόντον μὲ τὴν Προποντίδα καὶ χωρίζων τὴν Εὐρώπην μὲ τὴν Ἀσίαν, ἐπὶ τῆς νοτίου παραλίας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκτί-

(1) Ἡ μεγίστη ταχύτης τοῦ ρεύματος τοῦ Βοσπόρου εἶναι 9—10 χιλίόμετρα τὴν ὥραν, ποικίλλουσα ἀναλόγως τοῦ θάθους, ἢ δὲ μέση ταχύτης ὑπολογίζεται εἰς 3·4 χιλίόμετρα.

σθη τὸ Βυζάντιον, (βλ. λέξι.). Ὁ Βόσπορος, τόσον κατὰ τοὺς ἀρχαίους, ὅσον καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἀναφέρεται ὑπὸ πολλὰς ὀνομασίας, ὅπως : Ἐκβολαὶ παρὰ τῷ Φιλοστράτῳ, Θύραι παρὰ τῷ Ἀριστείδῃ, Κλεῖδες Πόντου παρὰ τῷ Εἰρηπίδῃ, Ἀθήνη παρ' Ἡροδότῳ, Στενὸν παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, Κατάστενον παρὰ τοῖς σημερινοῖς Κωνσταντινουπολίταις, Μπογάξ (=ρεῦμα) παρὰ τοῖς Τούρκους.

Τὸ μῆκος τοῦ Βοσπόρου, κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἀνέρχεται εἰς 28.500 μέτρα, ἀλλ' ἔνεκα τῶν πολλῶν ἔλιγμών, τοὺς ὁποίους σχηματίζει, φθάνει τὰ 37.000 μέτρα. Τὸ μεγαλύτερον πλάτος αὐτοῦ κατὰ τὸ βόρειον στόμιον ἀνέρχεται εἰς 4.700 μέτρα, κατὰ δὲ τὸ νότιον εἰς 2.500. Τὸ στενότερον πλάτος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἔξευξε διὰ γεφύρας ὁ Σάμιος ἀρχιτέκτων Μανδροκλῆς, ἔνθα τὸ σήμερον Ροῦμελη—Χισιάρ, κατὰ τὴν κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐκστρατείαν τοῦ Δαρείου τὸ 515 π.Χ., ἀνέρχεται εἰς 660 μέτρα.

Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ μηχανικοῦ τούτου μεγαλοργήματος ὁ Δαρεῖος ἔστησε δύο στήλας ἐκ λευκοῦ μαρμαροῦ, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀνεγράφοντο, ὅλα τὰ ὑπ' αὐτῶν ἔθνη. Ὁ δὲ Μανδροκλῆς, ἀμειψθεὶς γενναίως, ἔστησεν εἰς τὸ Ἡραῖον στήλην παριστῶσαν τὴν διάβασιν μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς, τὴν ὁποίαν μᾶς διέσωσεν ὁ Ἡρόδοτος (IV, 88) :

«Βόσπορον ἰχθυόεντα γεφυρώσας ἀνέθηκε Μανδροκλῆς Ἡρῆ μνημόσυνον σχεδίσης. Αὐτῷ μὲν στέφανον περιθείς, Σαμίοισι δὲ κῦδος, Δαρείου βασιλέως ἐκτελέσας κατὰ νοῦν».

Ἡ μεγίστη ταχύτης τοῦ ρεύματος αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς 9—10 χλμ. τὴν ὥραν, ποικίλλουσα ἀναλόγως τοῦ βάθους αὐτοῦ. Ἡ δὲ μέση ὑπολογίζεται 3—4 χλμ. Τὸ βάθος αὐτοῦ, κατὰ τὸ βορειότερον μέρος περὶ τὸ Σεῖτάν—Ἀκιντισή, φθάνει εἰς 120 τὸ δὲ μέσον εἰς 50—70 μέτρα.

* *

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος Βόσπορος ὑπάρχουν διάφοροι γνώμαι. Κατὰ τινὰς ὑπενθυμίζει τὸν μῦθον,

καθ' ὃν ἡ Ἰώ, θυγάτηρ τοῦ Ἰνάχου βασιλέως τοῦ Ἄργους, φεύγουσα τὴν μῆνιν τῆς ζηλοτύπου Ἥρας καὶ μεταμορφωθείσα εἰς δάμαλιν ὑπὸ τῆς θεᾶς, διέβη κολυμβῶσα τὸ στενὸν τοῦ Βοσπόρου, ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου εἰς τὴν Χρυσούπολιν (νῦν Σκούταρι). Κατ' αὐτοὺς συμφωνοῦντας μὲ τὴν μυθολογικὴν παράδοσιν, ἡ λέξις εἶναι ἑλληνικὴ, σύνθετος ἀπὸ τὰς δύο λέξεις : βόος πόρος, ἤτοι διάβασις βόος. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸν Θρακικὸν Βόσπορον τὰ πράγματα συμφωνοῦν μὲ τὴν παράδοσιν, προκειμένου ὅμως περὶ τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, δὲν ἐξηγοῦνται ποσῶς. Διὰ τοῦτο ἄλλοι ὅλως ἀβασίμως διετάθησαν ὅτι κάθε στενὸν ἐκαλεῖτο Βόσπορος, ἄλλοι δέ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι διέπλεον αὐτῶν ἐπὶ σχεδίων ἐκ βοῶν ἀσκῶν. Ἄλλ' ἡ λέξις βόος, ὡς πρῶτον συνθετικόν, οὐδέποτε μεταβάλλεται εἰς βός. Κατ' ἄλλους πάλιν τὸ πρῶτον συνθετικὸν βός εἶναι ἀρχαῖον τι προσθετικὸν μόριον τῆς Ἀρίας γλώσσης, ἰσοδυναμοῦν μὲ τὴν πρόθεσιν παρὰ καὶ σημαίνει «παρὰ τὸν πόρον», διὰ τοῦ ὁποίου ἐγένοντο αἱ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην μεταναστεύσεις τῶν Ἀρίων λαῶν, ὁπότεν διεσκορπίσθησαν εἰς τὴν Θράκην, Μακεδονίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα.

Κατ' αὐτοὺς ἡ λέξις Βόσπορος εἶναι ἑλληνικὴ καὶ σημαίνει στενὸν ἢ πέραςμα. Ἔχουν ὅμως ἄδικον, κατὰ τοῦτο, ὅτι δέλουν γὰ ἀναγνωρίζουν εἰς αὐτὴν ἑλληνικὴν καταγωγὴν, καὶ παράγουν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἐκ τοῦ βόος τὸ δὲ δευτερον ἐκ τοῦ πόρος. Ἄλλὰ τὸ πρῶτον συνθετικὸν δὲν σημαίνει τὸν βόυν, ἀλλὰ τὸ μέγα. Παράδειγμα ἔστω ἡ ὁμηρικὴ λέξις «βοῶπις», ὅπου τὸ πρῶτον συνθετικὸν σημαίνει τὸ μεγαλειῶδες, τὸ μεγαλοπρεπές, ἔξ οὗ καὶ τὸ ἐπίθετον τῆς Ἥρας «βοῶπις» (Ἰλιάδος Α, 551) ἦτοι : ἡ ἔχουσα μεγάλους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς καὶ ὄχι ὅπως τοῦ βόος, τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι μὲν μεγάλοι, ὄχι ὅμως καὶ μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἔξυπνοι. Κατὰ τὰς νεωτέρας μελέτας ἡ λέξις Βόσπορος εἶναι καθαρῶς Θρακικὴ, ὅπου ἡ κατάληξις παρα μετεσχηματίσθη εἰς πόρος· αἱ δύο αὐτὰ κα-

ταλήξεις -πόρος (ἑλληνική) καὶ -παρα (θρακική), προέρχονται ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης, σημαίνουν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα.

Τῆς λέξεως Βόσπορος ἔχομεν δύο θρακικὰς παραλλαγὰς: Βόσ-παρα (φρούριον ἐν Θράκῃ παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11) καὶ Βουσίπαραν (γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς), μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς τοπωνυμίας, παρὰ τὴν Βησαπάραν (νῦν Τατάρ Παζαρτζίκ) ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βέσων. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν βος φαίνεται σημαίνει τὸ μέγα, καὶ τοῦτο χωρὶς νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν λέξιν βούς. Παράδειγμα ἔστω τὸ ὄνομα: Βωσ-αγύρα, ὄνομα τόπου (τὸ ἔθνικόν Βωσαγυρηνός), τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως σημαίνει ὄχι βόδς ἀγοράν, ἀλλὰ μεγάλην ἀγοράν. (Πρβλ. G. Seurre, Archéologie Thrace, σελ. 141). Ἡ κατάληξις-παρα συναντᾶται ἐπίσης καὶ-παρον, ὡς λ.χ. Βρί-παρα, φρούριον ἐν Ἰλλυρίᾳ, Βρί-παρον, φρούριον παρὰ τὴν Σαρδικὴν (Σόφια), Βηρίπαρα, φρούριον ἐν Θράκῃ, Σκαρί-παρα, φρούριον ἐν Ἰλλυρίᾳ καὶ ἄλλα (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 4 καὶ IV 11). Ἐπίσης καὶ -παρα ἢ -πόρις, ὅπως: Σκάπορα (παρὰ Dumont-Homolle, σελ. 500) Κετρίπορις, βασιλεὺς τῆς Θράκης, Ῥαισκούπορις κτλ. ἐξ οὗ ἡ πιθανὴ συνάντησις τῶν εἰς-παρα καὶ πόρος ἢ-πορις ληγουσῶν λέξεων, ὅπως λ.χ. Δρυζί-παρα καὶ Δρυζί-παρος, Βόσ-πορος καὶ Βόσ-παρα, καὶ ἄλλα. Ἄλλως τε παρατηρήθη καὶ ἡ πιθανὴ ταυτότης τῶν κυρίων ὀνομάτων: Πόρις καὶ Πάρις.

Ἄλλὰ καὶ τῆς λέξεως Βυζάντιον, κατὰ τὸν ἀοίδημον καθηγητὴν Π. Καρολίδην, τὸ πρῶτον συνθετικὸν προέρχεται ἐκ τινος θρακικῆς λέξεως: βούζ, βόζ, ἢ βύζ, ἢ ὁποία σημαίνει «στενόν» καὶ ἡ ὁποία ἀπαντᾶται εἰς τὴν ἐξελληνισθεῖσαν λέξιν Βόσπορος. Ἄλλ' εἴτε βούζ, βόζ ἢ βύζ εἶναι τὸ πρῶτον συνθετικόν, εἴτε βός, ὅπως εἶπομεν ἀνωτέρω, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι αἱ δύο αὗται λέξεις εἶναι θρακικῆς καταγωγῆς καὶ σημαίνουν «στενὸν πέρασμα», πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ πρὸς τὴν γεωγραφικὴν θέσιν τῶσων θρακικῶν πόλεων

καὶ τοπωνυμῶν, αἱ ὁποῖαι ἔκειντο παρὰ τὸ πέρασμα ποταμοῦ τινος ἢ θαλάσσης. Οὕτως ἡ λέξις Βόσπορος, εἶναι καθαρῶς θρακικὴ καὶ σημαίνει «μέγα στενόν», ὅπως, πρᾶγματι εἶναι ὁ Θρακικὸς Βόσπορος. (Πρβλ. Π. Καρολίδου, Εἰσαγωγὴ κτλ. Τόμ. Α', σελ. μθ'.—τοῦ αὐτοῦ «Ἡ πόλις τῶν Βυζαντινῶν, ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ βασιλέως Ἀστραχαδνῶν, ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, 1902—1903, σελ. 263—272).

* * *

Πλὴν τῆς πόλεως τοῦ Βυζαντίου κειμένης ἐπὶ τῆς χερσονησιζούσης προβολῆς καὶ ἀποτελοῦσης τὴν Ν.Δ. ἀκτὴν τοῦ Κερατίου κόλπου, ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, πληθῆθος ἀρχαίων Ἑλληνικῶν καὶ Βυζαντινῶν τοπωνυμῶν καὶ συνοικισμῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἀναφέρωμεν, ἀρχόμενοι ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν.

Δεξιὰ τοῦ εἰσπλέοντος τὸν Κεράτιον κόλπον, ὑπῆρχεν ἡ ἀκτὴ Μέτωπον τῶν ἀρχαίων, τὸ σημερινὸν Τόπ-χανέ, ἀποτελοῦσα συνοικίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Πρὸς βορρᾶν τοῦ Μετώπου, ὑπῆρχεν ἡ ἀκτὴς Αἰάντειον, ὀνομασθεῖσα οὕτως ὑπὸ τῶν Μεγαέρων ἀποίκων τοῦ Βυζαντίου πρὸς τιμὴν Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων μετωνομάσθη Ἀργυρούπολις (βλ. λέξ.) ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀττικοῦ (406-425). Εἶναι ἡ σημερινὴ συνοικία Φουντουκλή ἢ Φιντικλή.

Περὶ τὸ ἕνα καὶ ἡμισυ μίλιον Β.Δ. τοῦ στομίου τοῦ Κερατίου Κόλπου, ἔκειτο ἡ ἀκτὴς Ἰασώνειον, τὸ σημερινὸν Δολμᾶ-Μπαχτσέ, ὅπου τὸ 1854 ὁ Σουλτάνος Ἀβδουλ Μετζίτ ἀνήγειρε διὰ τοῦ Ἀρμενίου ἀρχιτέκτονος Βαλλιάν, τὸ περίφημον ἀνάκτορον τοῦ Δολμᾶ-Μπαχτσέ.

Ὀλίγον βορειότερον ἔκειτο τὸ Διπλοκίονιον τῶν Βυζαντινῶν, τὸ σημερινὸν προάστειον Μπεσικ-Τάς, ὅπου ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Χαῖρ ἐδ Ντίν Βαββαρόσα, περιβόητου πειρατοῦ τῆς Μεσογείου κατὰ τὸν XVII αἰῶνα.

Μετὰ τὸ Διπλοκίονιον, ἔκειτο ὁ Ῥοδίων Περίβολος τῶν Βυζαντινῶν, τὸ ση-

ιχθύων θήραν εὐφυνής». Καὶ ἄλλαχού (XIV 5): «ιχθύων θήρας ἐκδόχιον καὶ Νέος Βόλος, ὡς εὐρηται λεγόμενον».

ΒΟΡΜΙΣΚΟΣ.— Ἀρχαία Θρακικὴ πόλις ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Παιόνων. (βλ. Βορμίσκος).

* **ΒΟΣΙΣ.**— Ὄνομα κύριον θρακοελληνικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς. (Θρακικά, 1935, σελ. 198).

* **ΒΟΣΠΑΡΑ** (Βόσπαρα). — Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης παρὰ Προκ. (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΒΟΣΠΟΡΙΟΝ.— Βοσπόριον ὀνομάζετο τὸ ἀνατολικώτερον ἀκρωτήριον τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, τὸ σημερινὸν «Σεραϊ—Μπουρνού», σχηματιζόμενον ἐκ τῆς εἰς τὴν θάλασσαν προεξοχῆς τῆς ἄκρας τοῦ Βυζαντίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει τὴν εἴσοδον καὶ τὴν νότιον παραλίαν τοῦ κόλπου Κέρατος ἢ Χρυσόκερατος, κείμενον ἀπέναντι τῆς Χρυσουπόλεως (Σκούταρι). Κατὰ Διονύσιον τὸν Βυζάντιον, ἐκαλεῖτο «Λύγος», κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον «Χρυσόκερας», ἐξ οὗ καὶ ἡ ὑπὸ τῶν ξένων ὀνομασία *Cornu d' Or*. Τὸ ὄνομα Βοσπόριον ἐπεξετείνεται καὶ εἰς τὸν βαθέως εἰσχωροῦντα κόλπον, τὸν γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα: Κεράτιος κόλπος ἢ Χρυσόκερας, ὅστις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Σεραϊ—Μπουρνού καὶ καταλήγει εἰς τὸ Κοσμίδιον (Ἐγιοθμπ). Ὄνομάσθη δὲ οὕτω, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, εἴτε ἐκ τοῦ σχήματος αὐτοῦ, ἢ ἀπὸ τῆς Κεραέσεως, μητρὸς τοῦ Βύζαντος, ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ πλουσίου ἐμπορίου τοῦ λιμένος ἢ τῆς πλουσίας ἐν αὐτῷ ἀλιείας.¹

Τὸ μῆκος αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς 6 περίπου μίλια, τὸ δὲ πλάτος, κατὰ μέσον ὄρον εἰς

(1) Οἱ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν νομισμάτων ἀπεικονιζόμενοι ἐπιμήκεις κάλαθοι τῆς ἀλιείας, συνήθως «κύρτοι ἀλιείας» καλούμενοι, ἐνεκρίθη ὅτι ἀναφέρονται εἰς τὴν πλουσίαν ἀλιείαν τοῦ Βυζαντίου, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ λιμὴν τοῦ Βυζαντίου ἐκλήθη «χρυσὸν κέρας». Ἐπειδὴ ὅμως οὗτοι συχνὰ συνοδεύονται ὑπὸ συμβόλων ἀναφερομένων εἰς τὴν λατρείαν τῆς Δήμητρος, εἶναι ἔλως ἀπίθανον εἶτι πρόκειται περὶ ἀλιευτικῶν καλῶν. (Head—Σβορώνου, Τόμ. Α', σελ. 310).

400 περίπου πήχεις. Τὸ βάθος του εἶναι 20—40 μέτρα, εἰς τινα ὅμως μέρη φθάνει μέχρις 80 ποδῶν. Βοσπόριον ἐκαλεῖτο ἐπίσης καὶ ὁ λιμὴν καὶ ἡ παρ' αὐτὸν ἀγορὰ, τὴν ὁποίαν πρῶτος κατεσκεύασεν ὁ Κωνσταντίος, κατὰ τὸν IV μ.Χ αἰῶνα, συγχωνεύσας τὸν λιμένα, τὸν ὁποῖον περὶ τὰ τέλη τοῦ VII αἰῶνος ἐξεκαθάρισεν ὁ Λεόντιος.

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ὁ λιμὴν οὗτος διηρεῖτο εἰς τρεῖς κυρίους κόλπους, τῶν ὁποίων ὁ τρίτος ὡς ἀχρηστος συνεχώσθη πρὸ τοῦ Σευήρου κατὰ τὸν V μ.Χ. αἰῶνα.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ κόλπος τοῦ Βοσπόρου διὰ τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου ἐξησφαλίζετο ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν λιμένων, ἐπωνομάσθη ὑπὸ τοῦ εἰρωνος καὶ σκόπτου Στρατονίσκου «μσχάλη τῆς Ἑλλάδας». Κατὰ τὸν Σκαρλάτον Βυζάντιον ὅμως (Κωνσταντινούπολις Τόμ. Α.) ἡ ἐπωνυμία αὐτῆ τοῦ Στρατονίσκου, ὠφείλετο μᾶλλον εἰς τὴν δυσσομίαν τὴν προερχομένην ἐκ τῶν στασίμων ὑδάτων τοῦ λιμένος καὶ ἀπὸ τῶν ταριχευομένων ἐκεῖ ιχθύων, δυσωδίαν τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουσαν «τράγον μασχάλης».

* *

Κατὰ τὸν Γεώργιον Κωδινόν, ζήσαντα κατὰ τοὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων/λεως χρόνους, Βοσπόριον ἐκαλεῖτο τὸ «Σιγματοειδές» μέρος τοῦ λιμένος, διότι διενηργεῖτο ἐκεῖ μέχρι τῶν χρόνων Κωνσταντίνου Ε', τοῦ Κορωνόμου (741-775) ἐμπόριον βοῶν, ἐκ τῶν ὁποίων, καταληφθεῖσα ὑπὸ οἰστρου ποτὲ δάμαλις τις, διεπέρασε τὸν πορθμὸν τοῦ Βοσπόρου μέχρι τῆς Χρυσουπόλεως (Σκούταρι). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, εἰς τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Κωδινού, ὑποκρύπτεται ὁ μῦθος τῆς διαβάσεως τῆς Ἰούς θυγατρὸς τοῦ Ἰνάχου, βασιλέως τοῦ Ἄργους, ἣτις μεταμορφωθείσα, εἰς ἀγέλαδα ὑπὸ τῆς Ἥρας, διεπέρασεν ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου εἰς τὴν Χρυσουπόλιν, ἐξ οὗ καὶ ἡ κοινοτέρα ἐτυμολογία τῆς λέξεως Βόσπορος ἐκ τοῦ Βοός—πόρος=διάβασις βοός.

Πράγματι ἐν Βοσπορίῳ ὑπῆρχεν ἀγορὰ

μερινὸν Τσιραγάν, ὅπου τὸ ὁμώνυμον σουλτανικὸν περιέπερον.

Μετὰ τὸν Περίβολον Ροδίῳν, ἔκειτο ὁ Ἅγιος Φωκάς τῶν Βυζαντινῶν, ἐκ τῆς ὁμωνύμου μονῆς, οἰκοδομηθεῖσης ὑπὸ τοῦ Βασιλείου Α' τοῦ Μακεδόνας (866—886), ὅπου τὸ σημερινὸν χωρίον Ὁρτάκιοι Β. Δ. τοῦ Ἁγίου Φωκά, ὑπῆρχον αἱ Δάφναι τῶν ἀρχαίων, ὅπισθεν τοῦ νῦν ἀκρωτηρίου Δεφθερδάρ-Μπουρνου καὶ τοῦ ὁμωνύμου χωρίου, ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπῆρχε Δαφνῶν ἐκ τῆς ὑπὸ τῆς Μηδείας φυτευθεῖσης δάφνης, κατὰ τὴν ἐκ τῆς Κολχίδος μετὰ τοῦ Ἰάσωνος ἐπιστροφὴν τῆς.

Μεταξὺ τῶν χωρίων Δεφθερδάρ καὶ Ἀρναούτκιοι ὑπῆρχον δύο ὕφομοι: ὁ Παράβολος καὶ ὁ Βυθίας τῶν Βυζαντινῶν, πρὸ τῶν ὁποίων ἡ νησίς Ντουίμι καὶ ἡ ὕφαλος Κουροῦ, ὅπισθεν δὲ ἡ βραχώδης ἀκτὴ: Κόκκος Ἰσιδος, ὅπου τὸ νῦν χωρίον Κουροῦ-τσεσμέ (—ξηρὸς βράχος ἢ κατ' ἄλλους ξηροκρήνη).

Ἐνα μίλιον περίπου πρὸς Β. τῶν Δαφνῶν, ἔκειντο αἱ Ἐστίαί τῶν ἀρχαίων, τὸ Μιχαήλιον τῶν Βυζαντινῶν, ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῶν Ταξιαρχῶν, κτισθέντος ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ κεῖται τὸ σημερινὸν Ἀρναούτ-κιοι ἢ Ἀρβανιτοχώριον.

Β.Δ. τῶν Ἐστιῶν, ἔκειντο αἱ Χηλαί τῶν ἀρχαίων ὅπου τὸ σημερινὸν μεγαλοχώριον Μπεμπέκι, καὶ τὸ σουλτανικὸν κίοςκιον τοῦ Σελήμ τοῦ Α' (1725), γνωστὸν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους ὑπὸ τὸ ὄνομα: Kiosque de Conférences, διότι ἐκεῖ συνήρχοντο συνήθως ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ἰπουργὸς τῆς Ὀθωμανικῆς Αυτοκρατορίας μετὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν πρεσβευτῶν, πρὸς συζητήσιν καὶ ἐπίλυσιν σπουδαίων ζητημάτων.

Πρὸς βορρᾶν τῶν Χηλῶν (Μπεμπέκι), ἐπὶ τῆς Ν.Α. ὑπηρετίας λόφου τινὸς καταλήγοντος εἰς τὸ Ρούμελη-Χισσάρ, ὅπου κεῖται τὸ σημερινὸν περιώνυμον λύκειον ἢ Ῥοβέρτειος Σχολή, ἔκειτο τὸ Ἐρμαῖον τῶν ἀρχαίων, τὸ Νέον Κάστρον καὶ ἡ Λαιμοκοπία τῶν Ἑλλήνων τοῦ ὑποδούλου Βυζαντίου, κατὰ μετάφρασιν τοῦ τουρκι-

κοῦ Μπογάζ-Κεσσέν, ὀνομασίας τῆς ἐκεῖ στενώσεως τοῦ Βοσπόρου.

Βορειότερον τοῦ Ἐρμαίου, σχηματίζεται σφοδρὸν ρεῦμα καλούμενον ὑπὸ τῶν Τούρκων «Σεϊτάν - Ἀκιντιση», Devil's Current ὑπὸ τῶν ξένων ναυτικῶν καὶ Διαβολόρρεμα ὑπὸ τῶν ναυτικῶν μας, κατὰ πιστὴν μετάφρασιν τῶν δύο τούτων ὀνομασιῶν. Εἶναι ἡ Πυρρὰ Κύων ἢ Φυνεάς τῶν Βυζαντινῶν. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀκρωτηρίων, κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Σαμίου ἀρχιτέκτονος Μανδροκλέους ἡ γεφύρωσις τοῦ Βοσπόρου (βλ. ἀνωτέρω), διὰ τῆς ὁποίας διήλθεν ὁ Δαρεῖος, ὅταν ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Σκυθῶν τὸ 515 π.Χ.

Τὴν γεφύρωσιν τοῦ Βοσπόρου ἐμμηθῆ καὶ ὁ Ἡράκλειος τὸ 628, κατὰ τὴν ἐκ Περσίας, νικηφόρον ἐπάνοδόν του. Ἐπίσης διὰ γεφυρώσεως τοῦ Βοσπόρου, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, διήλθον οἱ Γότθοι σταυροφόροι τὸ 1049, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ὀλίγον βορειότερον, «Κάμψαντι πρὸς βορρᾶν τὸ Ἐρμαῖον, ἀπαντᾷ πέτρα αὐτοφυῆς ἀετῶ εἰκονία ἔχοντι ἀναπεπταμένας τὰς πτέρυγας καὶ καλουμένη Φιδάλεια ἢ Φιδαλία». (Διονυσίου, Βοσπόρου Ἀνάπλους, μεταφρ. ἀπόσπ. 37). Τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο εἶναι πιθανῶς τὸ σύγχρονον Κιζλάρ-Μπουρνου. Μετὰ τὸ Κιζλάρ—Μπουρνου, ὑπῆρχε κόλποςίς τις, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁποίου ἔκειτο ὁ Γυναικῶν λιμὴν τῶν ἀρχαίων, ὀνομαζομένη σήμερον Μπαλτά-λιμάν.

Πρὸς βορρᾶν ἐπίσης τοῦ Ἐρμαίου, ἔκειτο ἡ Κυπαρώδης κοιλὰς τῶν Βυζαντινῶν, ἴσως τὸ Ἐκάτειον τῶν ἀρχαίων, ὅπου σήμερον τὸ χαριτωμένον προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐμιγκιούν, ὀνομασθὲν οὕτως ἀπὸ τοῦ Πέρσου Ἐμίρ-Γκιούν-Ὀγλου, θαλαμηπόλου καὶ φίλου τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Δ' (1623-1640).

Βορειότερον ἐπὶ κολπίσκου ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον Σωσθένιον, ἢ Λεωσθένιον, ἀπὸ τοῦ Λασθένους ἢ Λεωσθένους τοῦ Μεγαρέως, ἰδρῦσαντος ἐκεῖ ἀποικίαν. Κοινῶς ὀνομαζεται σήμερον Στένη, ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων Ἰστενιές.

Κωνσταντίνος ὁ Μέγας ἐπισκεφθεὶς τὸ Σωσθένιον καὶ Ἰδῶν τὸ παρὰ τῶν Ἀργοναυτῶν στηθὲν ἄγαλμα, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐκεῖ σωτηρίας των, καὶ παρομοίως αὐτό, πρὸς ἄγγελον, ἔκτισεν ἐκεῖ ναὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. (Ἰωάννης Μαλάλας, σελ. 78—89).

Μετὰ τὴν Στένην ἄρχεται ὁ Κομαρώδης αἰγιαλὸς τῶν Βυζαντινῶν, ἐπὶ τοῦ ὁπεῖου ἐκτίσθη ὑπὸ Σολεῦμάν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς (1494—1556) τὸ Γεννηκιοῖ, τὸ Νεοχώριον τῶν Ἑλλήνων, ἡ μεγαλυτέρα τῶν κομποπόλεων τοῦ Βοσπόρου. Βορειότερον ὑπῆρχεν ἡ Θερμημερία ἄκρα τῶν ἀρχαίων, τὸ σημερινὸν Κιουμπασῆ, καὶ λιμὴν τις καλούμενος Πιθήκου λιμὴν, ἀπὸ ἀρχηγοῦ τινος τῶν ἄλλοτε βαρβάρων, ὅστις ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀσίαν.

Β.Α. τῆς Θερμημερίας ἄκρας ἔκειτο τὸ Εὐδίων Καλὸν τῶν Βυζαντινῶν, ἴσως τὸ σημερινὸν Κελενδέρ, κατὰ τὸν Hammer, ἱστορικὸν τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Μετ' αὐτὸ ὑπῆρχεν ἡ κοιλάς Λιβάδιον καὶ μετ' αὐτὴν ἡ κοιλάς Αἶνον, καταλήγουσα εἰς τὸν νῦν λιμένα τῶν Θεραπειῶν, τὸν Φαρμακίαν κόλπον τῶν Βυζαντινῶν. Μετωνομάσθη δὲ ὁ Φαρμακίας εἰς Θεραπειά ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀττικοῦ κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα. «Ἴνα μὴ τὰς συνάξεις ἐκεῖ ποιούμενος δυσφήμῳ ὀνόματι ὀνομάζει τὸν κόλπον». Διότι, τὸ παλαιότερον ὄνομα Φαρμακίας ὀφείλετο, κατὰ τὴν παράδοσιν, εἰς τὸ ὄνομα τῆς Μηδείας ριφθὲν ἐκεῖ δηλητηρίον.

Ἦμισυ μίλιον πρὸς βορρᾶν τῆς Σκάλας τῶν Θεραπειῶν, κεῖνται τὰ Κλειῖθρα ἢ αἱ Κλειδες Πόντου τῶν Βυζαντινῶν, τουρκιστί: Κιλίτς-Μπουρνού, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὁ ἀναπλέων τὸν Βόσπορον διακρίνει τὸ πρῶτον τὸ πρὸς τὸν Εὐξείνιον Πόντον ἄνοιγμα αὐτῶν.

Β.Α. τῶν Θεραπειῶν ἐκτείνεται ὁ Βαθὺς Κόλπος τῶν Βυζαντινῶν, ὁ νῦν Μπουγιούκ-Ντερέ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκβάλλει τὸ ποτάμιον Βαθὺς Ρύαξ (Μπουγιούκ-Ντερέ), διαρρέων θαυμασίαν κοιλάδα Καλὸν Ἀγρόν ὀνομαζομένην ἄλλοτε, νῦν δὲ Λιβάδιον. Εἰς τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν μέρος

αὐτῆς ὑπάρχει συστάς αἰωνοβίων πλατάνων, ὀνομαζομένη Κίρκ-Ἀγάτς (=40 δένδρα) ἢ Γεντῆ Καρντάς (=7 ἀδελφοί). Κατὰ τὴν παράδοσιν ἐκεῖ ἐστρατοπέδευσαν τὸ 1096 οἱ Σταυροφόροι, ἐξ οὗ καὶ ὁ μεγαλύτερος τῶν πλατάνων εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ξένους ὡς πλάτανος τοῦ Godefroi de Bouillon, ἀρχηγοῦ τῆς πρώτης Σταυροφορίας καὶ πρώτου βασιλέως τῆς Ἱερουσαλήμ. Πρὸς βορρᾶν τοῦ Μπουγιούκ-Ντερέ ὑπῆρχε τὸ ἀκρωτήριο Σίμας τῶν ἀρχαίων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἄγαλμα τῆς Πανδήμου Ἀφροδίτης, ἰδρυθὲν ἴσως, κατὰ τὸν Hammer, ὑπὸ τῆς ἐκ Μεγάρων περιφήμου ἑταίρας Σιμαίθης.

Ὀλίγον βορειότερον τοῦ Σίμα, ὑπῆρχεν ὁ Σκληθρινοὺς κόλπος τοῦ Διονυσίου, καταλήγων εἰς τὸ ἀκρωτήριο Σαρῆ-γιάρ (=Κιτρίνη ὄχθη), τὸ Μίλτον τῶν ἀρχαίων.

Εἰς τὸν μυχὸν δὲ τοῦ κόλπου, ὅπου τὸ χωρίον Γενῆ-Μαχαλὲ ἦτοι Νέα Σουνοικία, ὑπῆρχεν ἡ Σκλέτρινα τοῦ Διονυσίου, καὶ ἀμέσως μετ' αὐτὸ τὸ ἀκρωτήριο Τελλι-Ντάσκα ἢ Ντελῆ-Ταλιάν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνηγέρθη φρούριον ὑπὸ τοῦ Γάλλου ὀχυρωματικοῦ Toussaint τὸ 1783. Εὐθύς δ' ἀμέσως πρὸς τὰ Β.Α. ἀνοίγεται κόλπωσις, ὅπου ἡ νῦν ἄκρα Ρούμελη Καβὰκ καὶ φερώνυμον χωρίον, τὸ Ἱερόν τῶν Βυζαντινῶν, πρὸς βορρᾶν τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἐπὶ λόφου τὸ βυζαντινὸν πολίχινον. Ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης ἠγέρθη πιθανῶς ἐπὶ Μουράτ τοῦ IV φρούριον, τοῦ ὁποίου σώζονται τὰ εἱρεῖπια. Ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ ἀγκυροβολίου Μαῦρος μῶλος τῶν Ἑλλήνων, Καρατὸς τῶν Τούρκων, ἐξετείνεται πρὸς τὸ κατέναντι ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας. Ἀνατολοῦ-Χισσάρ, τὸ Ἱερόν τῶν Χαλκηδονίων τῶν ἀρχαίων, ἄλυσις κλείουσα τὸ μεταξὺ αὐτῶν στενὸν τοῦ Βοσπόρου, τῆς ὁποίας ἀλύσεως λείψανα ἐσώζοντο πρὸ ἐτῶν καὶ ἴσως σώζονται καὶ σήμερον ἐν τῷ Ἀσιατικῷ φρουρίῳ. Παρὰ τὸ χωρίον Ρούμελη-Καβὰκ ἐπὶ λόφου περὶόπτου ὑπῆρχεν ὁ πύργος τῆς Τιμαίας καὶ αἱ ἐκβολαὶ Χάλκεια τοῦ χειμάρρου Χρυσορρόα, πηγάζοντος ἀπὸ τὸ Καστανέ-Σουγιού, ὅπου ποτὲ τὸ Ἱερόν τῆς

Ρέας. Ἐπίσης τὸ Σεράπιον τῶν ἀρχαίων καὶ ὄχρωματικά τινα ἔργα τῶν Γενονησίων, τῶν ὁποίων σώζονται λείψανα.).

Ὁ πύργος τῆς Τιμαίας ἦτο πανύψηλος, χρησιμοποιεῖται ὡς φάρος τῶν ναυτιλλομένων (ad salutem navigantium). Ζωηραὶ πυρραὶ ἀναπτύσσονται ἐπὶ τῆς κορυφῆς του, ἐξέπεμπον τὸ φῶς των εἰς μεγάλην ἔκτασιν τῆς θαλάσσης, καταδεικνύουσαι τὴν ἀληθῆ πλεύσιν, τὴν ὀδηγοῦσαν εἰς τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου.

Βορειότερον ὑπῆρχεν ὁ λιμὴν τῶν Ἐφεσίων τῶν Βυζαντινῶν, ὅπου τὸ σημερινὸν Μπουγιούκ Λιμάν, πλησίον τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε θέσις καλουμένη Φωσφόρος, εἴτε ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, εἴτε ἐκ τοῦ ἀρχαίου φάρου (antiqua phare) εὐρισκομένου πλησιέστατα ἐκεῖ. Τὸ βόρειον κέρας (ἀκρωτήριο) τοῦ Φωσφόρου ἐκαλεῖτο Ἀφροδίσιον, τουρκιστὶ Τασαλαντζικ Μπουρνου (ἰσοβραχῶδης) καὶ ἀπότομος κεφαλὴ, ὅπως καὶ πράγματι εἶναι. Ἀμέσως πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἀφροδισίου ἔκειτο τὸ Μύρλειον τῶν ἀρχαίων καὶ μετὰ ἡμῖς περιέπου μίλιον τὸ ἀκρωτήριο Καριμπτζε Μπουρνου, πρὸς νότον τοῦ ὁποίου ἔκειτο ὁ Λυκίων Λιμὴν τῶν ἀρχαίων. Βορειότερον ἔκειτο ἡ Λικνιάς ἄκρα τῶν ἀρχαίων, τὸ σημερινὸν Μπεγλερ-Μπουρνου, μετὰ τὸ ὁποῖον ἡ Δωτίνη Πέτρα, τὸ σύγχρονον Παπαζ-Μπουρνου. Ὀλίγον ἔσω τῆς παραλίας ὑπάρχει λόφος πετρώδης, ἡ Γυλούπολις τῶν Βυζαντινῶν, σχετιζομένη μετὰ τὸν περὶ τοῦ μάντεως Φινέως μῦθον, καθ' ὃν ὁ μάντις ἔμεινεν ἐκεῖ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀργοναυτῶν ἀπὸ τῶν Ἀρπυιῶν ἀπαλλαγὴν του.

Τέλος τὸ ἀκρωτήριο Πάνιον τῶν ἀρχαίων, ἀποτελοῦν τὸ Β.Δ. ἄκρον τοῦ πρὸς τὸν Εὔξεινον στομίον τοῦ Βοσπόρου, τὸ σύγχρονον Φαναράκιον, ὀνομασθὲν οὕτω ἀπὸ παλαιῶ φάρου, τοῦ ὁποίου διατηρεῖται τὸ κτίσμα.

Μεταξὺ Πανίου καὶ Δωτίνης, ὑπάρχοντα τὰ δύο σύγχρονα ἀκρωτήρια, τὸ Ρούμελη Φενέρ καὶ ἔπειτα τὸ Ρούμελη Καλεσῆ ἔχοντα πρὸ αὐτῶν τὰς Κυανέας ἢ Συμπληγάδας Πέτρας τῶν ἀρχαίων, βραχονησίδα

περιφερείας 500 μέτρων. Ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχει στήλη, λείψανον βομοῦ, τὸν ὁποῖον ἀνήγειρεν ὁ Αὐγουστος Καῖσαρ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τινος ἐπιγραφῆς, τουρκιστὶ Οὐρεκέ Τασῆ (=ἡλακάτη), κοινῶς δέ, ἀλλὰ κακῶς, στήλη τοῦ Πομπηίου καλουμένη. Τοιαύτη εἶναι ἐν συνόψει ἡ περιγραφή τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περὶ Βοσπόρου ἄρθρου τοῦ Σ.Ε. Λυκούδη, ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ.

ΒΟΥΒΑΣΤΟΣ — Ἀρχαία Θρακικὴ θεότης, ταυτιζομένη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν Ἀρτέμιδα.

*ΒΟΥΚΕΛΛΟΥ (ἐπισκοπή).—Μία τῶν ἑνδεκα ἐπισκοπῶν τῆς ἐπαρχίας Αἰμιμόντου, ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως, ἀναφερομένη εἰς τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) συνταχθέντα πίνακα τῶν ἐκκλησιαστικῶν θρόνων τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατηργήθη κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα, ἔκτοτε δὲ ὁ τίτλος ἐδίδετο ψιλῶνύμως. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 483—Μητροπολ. Γερμανοῦ Σάρδεων, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κτλ. εἰς «Θρακικά», 1935. σελ. 81).

* ΒΟΥΚΟΥΒΑ.—Πόλις τῆς Θράκης καὶ μία τῶν δέκα ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν τῆς Μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, μνημονευομένη εἰς τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) συνταχθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 483). Μεταξὺ τοῦ XII αἰῶνος ἀρχομένου καὶ τοῦ XIV φθίνοντος ἡ Ἐπισκοπὴ Βουκόβων ἐξέλειπεν ὀριστικῶς, μὴ ἀναφερομένη εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά Χρονικά. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι τὸ σημερινὸν χωρίον Βούκοβον μεταξὺ Χασκόβων καὶ Στενιμάχου.

ΒΟΥΛΓΑΡΟΦΥΓΟΝ.—Οὕτως ὀνομάζετο ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἡ ἀρχαία Θρακικὴ πόλις Βουφτουδιζός, κειμένη 26 περίπου χιλιόμετρα ἀνατολικῶς τῆς Ἀδριανουπόλεως. Σήμερον ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς κεῖται ἡ μικρὰ τουρκικὴ κομόπολις Μπαμπά-Ἐσκῆ, (βλ. Βουφτουδιζός).

* ΒΟΥΛΕΥΤΗΡΙΟΝ ΣΚΥΘΩΝ.—Ἀ-

ρολογία τις τῆς Β. Θράκης ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἀρίστρας (παρὰ τὴν νῦν Σιλίστριαν τῆς Βουλγαρίας) καὶ παρὰ τὴν πόλιν Πλίσκοβα, ἢ ἄλλως καλουμένη «Ἀκρολογία Συμεώνος», καταληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ τὸ 1.088, ὅτε ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Κομνάνων (Ἄννα Κομνηνή, VI, 3).

ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ (ΑΙΝΟΥ).— Οὕτως ὀνομάζεται σήμερον λιμνοθάλασσά τις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, ἀπέχουσα μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν περίπου πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως Αἴνου, τὴν ὁποίαν οἱ κάτοικοι ὀνομάζουν καὶ «Ποντισμένη». Χωρίζεται ἀπὸ τῆς θαλάσσης διὰ τινος ἀμυγδαλοειδούς ταινίας πλάτους ὀλίγων βημάτων. Ἐντὸς δὲ αὐτῆς, ἐν καιρῷ νηνεμίας, φαίνονται ἐρείπια ἀρχαίας πόλεως, ἣτις ὑποτίθεται ὅτι εἶναι ὁ ἀρχαῖος λιμὴν τῆς Αἴνου. (Πρβλ. Dumont Homolle, σελ. 204).

ΒΟΥΡΑΠΑΡΑ.— Ἀρχαία Θρακικὴ πόλις ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ κειμένη ἐπὶ τοῦ Οἴσκου ποταμοῦ (νῦν Ἴσκερ) παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως, ὅπου τὸ σημερινὸν χωρίον Γενή-κιοῖ τῆς Β. Βουλγαρίας. Εἰς τὸ Ἱεροσολημιτικὸν Ὀδοιπορικόν, φέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα: Βουραγάρα.

* **ΒΟΥΡΓΕΙΛΟΣ.**— Ὄνομα θρακικὸν κύριον, κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ γ' μ.Χ., εὑρεθεῖσαν εἰς τὸ ἐμπόριον Πίξον (νῦν Τσακαρλάρ) τῆς Β. Θράκης (Θρακικά 1936, 196).

* **ΒΟΥΡΔΑΠΑ.**— Ἀρχαῖος θρακικὸς συνοικισμὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπῆρχε Νυμφαῖον, ἀπολαύον μεγάλης τιμῆς ὄχι μόνον παρὰ τῶν Θρακῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πολυαρίθμων ἀναθηματικῶν ἀναγλύφων τῶν Νυμφῶν, τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου μ.Χ. αἰῶνος. Εἷς τινα τῶν ἀναγλύφων αἱ νύμφαι προσονομάζονται Βουρδαπιναί. Ἐκεῖτο δὲ ὅπου ἡ σημερινὴ κώμη Σαλαδίνοβον παρὰ τὸ Τατάρ-Παζαρτζικ (ἀρχαίαν Βησαπάραν). (Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, εἰς «Θρακικά», 1935, σελ. 170 καὶ ἐξῆς).

* **ΒΟΥΡΔΑΠΗΝΑΙ (ΝΥΜΦΑΙ).**— Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τῶν Νυμφῶν, λατρευομένων εἰς Βούρδαπα τῆς Β. Θράκης, (βλ.

λέξ.) κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν αὐτῷ (Θρακικά 1934, σελ. 55).

* **ΒΟΥΡΔΑΠΗΝΟΣ.**— Ὁ κάτοικος τῆς ἀρχαίας θρακικῆς κώμης Βούρδαπα (βλ. λέξ.) κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθεῖσαν ἐν Φιλίππου πόλει (Θρακικά 1935, σελ. 174).

* **ΒΟΥΡΔΕΠΤΩ.**— Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

* **ΒΟΥΡΤΟΥΑΓΙΖ.**— Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11), τὸ ἄλλως λεγόμενον Βουρτουδιζός (βλ. λ.).

ΒΟΥΡΤΟΥΔΙΖΟΣ.— Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, ἀπέχουσα ἀνατολικῶς τῆς Ἀδριανουπόλεως περὶ τὰ 18 μίλια (26 περίπου χλμ.) κατὰ τὴν Tabula Pentingeriana καὶ τοὺς ἀρχαίους γεωγράφους. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς φέρεται ὑπὸ διαφόρους παραλλαγὰς: Βυρτουδιζός, Burdizo, Burdista καὶ κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) Βουρτουδιζίς.

Πολλοὶ τῶν γεωγράφων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Μελέτιος (Γεωγρ. Τόμ. Γ', σελ. 102) τοποθετοῦν ἐνταῦθα τὴν ἀρχαίαν Καβύλην, καὶ ταύτην ἀρχαίαν Θρακικὴν πόλιν. (βλ. λέξ.). Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀοιδημον Λαμπουσιάδην (Θρακικαὶ μελέται, Τόμ. Α'. σελ. 46) τοῦτο προέρχεται μᾶλλον ἐκ παρερμηνείας τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. III, 11,7), ὅστις πράγματι ἀναφέρει τὴν Καβύλην, ἐθῆς δὲ μετ' αὐτὴν τὴν Βεργούλην. Ἀλλ' ἡ Βεργούλη, ὅπως εἶδομεν, κεῖται ὅπου ἡ Ἀρκαδιούπολις (νῦν Λουλέ-Βουργάζ).

Ὁ Στράβων (VII, 320) ἀναφέρων τὴν Καβύλην, τοποθετεῖ αὐτὴν οὐχὶ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὀδρουσῶν, ὅπου εὐρίσκεται τὸ νῦν Μπαμπά-Ἐσκῆ, ἀλλ' ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀστῶν, λαοῦ Θρακικοῦ, κατοικοῦντος ὑπὲρ τὸ Βυζάντιον καὶ παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον: «Ἐπέρχεται δὲ τοῦ Βυζαντίου τὸ τῶν Ἀστῶν ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις Καβύλη, Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου τοὺς πονηροτάτους ἐνταῦθα ἰδρύσαντος».

Ἡ Tabula Pentingeriana, τοποθετεῖ

αὐτὴν ὠρισμένως μεταξύ τῆς Βερόης (Στάρα-Ζαγόρα) καὶ τῆς Aquae Calidae, παρὰ τὴν κομόπολιν Ἀετόν.

Λεπτομερέστερον περὶ Καβύλης ἀναφέρει ὁ Ἀρποκρατίων (Λεξικόν τῶν 10 ρητόρων), λέγων τὰ ἐξῆς: «Καβύλη, Δημοσθένης ἐν ὀγδόῳ Φιλίππικῷ. Χωρίον ἐστὶ τῆς Θράκης, ὡς φησὶ Θεόπομπος ἐν ὀγδόῳ Φιλίππικῶν. Οὗτός φησι τὴν Καβύλην ἰδρῶσθαι παρὰ τῷ Τάξῳ (νῦν Τούντζας, ὁ Τόνοςος τῶν ἀρχαίων) ποταμῷ κατὰ μέσον τῆς Θράκης».

Κατὰ ταῦτα ἡ Καβύλη δέον νὰ τοποθετηθῇ περὶ τὴν Ἰάμπολιν, τὴν ἀρχαίαν Λιόσπολιν, ὅπως ὀρθῶς τοποθετοῦν αὐτὴν ὁ Κεῖπερ καὶ ὁ Δρόυσεν, καὶ ἄλλοι.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ τινες, οἱ ὅποιοι τοποθετοῦν τὴν Καβύλην, ὅπου ἡ κομόπολις Καϊμπιλάρ, κειμένη οὐ μακρὰν τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν. Ἡ κόμη αὕτη εὐρίσκεται ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀστῶν, ἀπέχει δὲ περὶ τὸ 40 χλμ. ἀπὸ τῆς Δελβετοῦ, Οὔστουδιζοῦ (Χανσᾶς) καὶ Ἀδριανουπόλεως. Οἱ παραδεχόμενοι τὴν γνώμην ταύτην συμφωνοῦν μετὰ τοῦ Πτολεμαίου, Στράβωνος καὶ Ἀρμιανοῦ Μαρκελλίνου. Ἐπὶ πλέον δὲ ἡ μετατροπὴ τοῦ Θρακικοῦ ὀνόματος Καβύλη καὶ Καϊμπιλάρ φαίνεται φυσικὴ καὶ ἐνισχυεῖ τούς παραδεχομένους τὴν γνώμην ταύτην. Ἄλλως τε τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀρμιανοῦ Μαρκελλίνου ἀναφερόμενα περὶ τῆς πόλεως ταύτης ἐν τῷ κατὰ τῶν Γότθων πολέμῳ, συμφωνοῦν πρὸς τὰ πράγματα. Ἄλλ' ὑπάρχει ἡ ρητὴ μαρτυρία τοῦ Ἀρποκρατίωνος, ὅστις τοποθετεῖ αὐτὴν ἐπὶ τοῦ Τάξου ποταμοῦ. Ἐάν δὲν ὑπῆρχεν αὕτη, εὐκόλως θὰ ἠδύνατό τις νὰ παραδεχθῆ, ὅτι ἡ Καβύλη ἔκειτο ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀστῶν, ὅπου τὸ σημερινὸν Καϊμπιλάρ, (Γ. Λαμπουσιάδου, ἀθόθι, σελ. 47).

Ἄλλοι πάλι συγγέουν τὴν Καβύλην πρὸς ἄλλην Θρακικὴν, ἀρχαίαν καὶ ταύτην πόλιν, τὴν Καλύβην, ὅπου ὁ Φίλιππος, ὁ πατὴρ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἐξώριζε τούς κακοὺς καὶ ἐγκληματίας, καὶ τοποθετοῦν αὐτὴν ὅπου ἡ Φιλίππουπολις, ὅπως π.χ. ὁ Τσουκαλᾶς (Ἱστοριογεωγραφικὴ περι-

γραφή τῆς Ἐπαρχίας Φιλίππουπόλεως, σελ. 13).

Ἄλλ' ἡ Καλύβη εἶναι διάφορος τῆς Καβύλης. Τὴν Καβύλην ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης, λέγων: «Οὗτω γὰρ ἐδήθης ἐστὶν οὐδεὶς, ὅς ὑπολαμβάνει τὸν Φίλιππον, τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν—τί γὰρ ἄλλο τις ἂν εἴποι Δρογγίλου καὶ Καβύλην καὶ Μάστειραν καὶ ἄ νῦν ἐξαιρεῖ καὶ κατασκευάζεται—τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν καὶ πόρους καὶ χειμῶνας καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δ' Ἀθήνησι λιμένων . . . οὐκ ἐπιθυμεῖν». (Φιλίππ. Δ. 135.—Περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ, 44).

Ἐπίσης ἀναφέρεται ὅτι ὁ Λούκουλλος ἐκστρατεύσας τὸ 72 κατὰ τῶν Βέσσων, λαοῦ Θρακικοῦ μαχιμοτάτου καὶ ληστρικοτάτου, ἐκνείευσε πλῆθος Θρακικῶν καὶ Ἑλληνικῶν πόλεων, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι ἦσαν: ἡ Φιλίππουπολις, ἡ Οὔσκουδάμα Ἀδριανούπολις καὶ ἡ Καβύλη.

Ἄρα κατὰ ταῦτα ἡ Καβύλη εἶναι διάφορος τῆς Καλύβης, πολὺ δὲ περισσύτερον τῆς Φιλίππουπόλεως. Πολὺ πιθανὸν νὰ παρεπλανήθησαν ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Πλουτάρχου: «Ὡσπερ ἡ πόλις, ἦν ἐκ τῶν κακίστων καὶ ἀναγωγότατων κτίσας Φίλιππος Πονηροῦπολιν προσηγόρευσε». Ἄλλοι πάλιν, ὅπως ὁ Χαραλαμπίης Ἀλέξιος, ἐκδόσας τὸ 1870 ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀνομασίας τῆς Ἀρχαίας Γεωγραφίας, κατὰ Πτολεμαίον, τοποθετεῖ ἀσθαιρέτως τὴν Καβύλην εἰς Μπουνάρ Χισάο.

Κατὰ τὸν G. Seure (Archéologie Thrace, σελ. 109) προφανῶς ἔκειτο ἡ Καβύλη δύο χλμ. πρὸς τὰ Β.Α. τοῦ χωρίου Izour (περιφέρεια Ἰαμπόλεως) ὅπου οἱ λόφοι Ταουσάν-τεπέ (=λόφος λαγῶν). Τοῦτο δὲ παραδέχονται πάντες οἱ νεώτεροι. (Ἠρβλ. Besnier, Lexique de Géographie ancienne).

* *

Κατὰ τὸν μεσαιῶνα, κατὰ τὴν μαρτυρίαν πάντων, ἐν τῇ θέσει τῆς Καβύλης, ἔκειτο τὸ Βουλγαροφύγον, φρούριον τὸ ὁποῖον πολλάκις ἀναφέρουν οἱ ἡμέτεροι καὶ

ξένοι χρονογράφοι. Τινὲς μάλιστα, ὅπως ὁ Βιλλεαρδοϊνός, ἀποκαλεῖ αὐτὴν Βουργατοφλε. Πόθεν ὅμως προέκυψε ἡ ἔπωνυμία αὕτη ἄγνωστον.

Κατὰ τὸν Λαμπουσιάδην (αὐτόθι σελ. 49), ἡ μεταβολὴ Βουργατοφλὸς εἰς Βουλγαροφύγον συνετελέσθη κατὰ τὸν VII ἢ VIII αἰῶνα καθ' ὅσον, ὅτε τὸ 787 συνεκλήθη ἡ ἑβδόμη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἀνιμφύρεται διὰ πρώτην φοράν, ὡς προσδρεύσας ἐπίσκοπος, φέρον τὸν τίτλον τοῦ Ἐπισκόπου Βουλγαροφύγου (Πάλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. V, σελ. 483—Σπ. Μήλια, «Νέα καὶ δαψιλεστάτη συλλογὴ» κτλ. Τ. Β', σελ. 756.) Ἐπομένως ἡ μεταβολὴ τοῦ ὀνόματος εἰς Βουλγαροφύγον, κατὰ πάσαν πιθανότητα, ἐγένετο τὸν VII ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ VIII αἰῶνος. Ἐδόθη δὲ διὰ τὸν ἑξῆς λόγον :

Οἱ Βούλγαροι ἐγκατασταθέντες τὸ 679 εἰς τὴν Κάτω Μοισίαν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πρωγάτου, ἥτις ἔκτοτε ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ὠνομάσθη Βουλγαρία, φαίνεται ὅτι ἔγιναν ἀφορμὴ τὸ φρούριον τοῦ νᾶ ὀνομασθῆ Βουλγαροφύγον, μεταξὺ τῆς ΣΤ' καὶ Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου (717—731), ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ὁποίου ἐπιχειρήσαντες ἐπιδρομὰς εἰς τὰς ἐντέθεν τοῦ Αἴμου χώρας, πολλάκις ἐνικήθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου.

Φαίνεται λοιπὸν ὅτι εἰς ἀνάμνησιν περιφανοῦς νίκης ἐναντίον τῶν Βουλγάρων ὑπὸ τοῦ Λέοντος, ὠνομάσθη τὸ ἐν λόγῳ φρούριον Βουλγαροφύγον. Δὲν ἀποκλείεται δὲ ἡ μετονομασία αὕτη νᾶ ἐγένετο ἐπὶ Κωνσταντίνου Ε' τοῦ Κοπρωνίου (741—775), ὅστις πολλάκις καὶ οὗτος κατετρόπωσε τοὺς Βουλγάρους. Ἄλλ' ἀπίθανος ὅπως φαίνεται ἡ γνώμη καθ' ἣν κατέφυγεν ἐκεῖ μοιρὰ τις Βουλγάρων, ἥτις ἀσπασθεῖσα τὸν Χριστιανισμόν, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν γένεσιν τοῦ ὀνόματος Βουλγαροφύγον, καθ' ὅσον οἱ χρονογράφοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο ἀδύνατον νᾶ μὴ ἀναφέρουν τὸ γεγονός τούτου.

* *

Τὸ φρούριον τοῦτο, κατὰ τὴν ὀλεθρίαν

ἐπιδρομὴν τοῦ Κρούμου ἐν Θράκῃ τὸ 813 ὑπετάγη μετὰ πολλῶν ἄλλων εἰς τοὺς Βουλγάρους καὶ ὑπέστη τὰ πάνδεινα ἐκ τῆς βουλγαρικῆς ἀγριότητος καὶ θηριωδίας. Ἄλλ' ἀποθανόντος τοῦ Κρούμου κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος (13 Ἀπριλίου 814) ἐν Ἀρκαδιουπόλει, τὸ Βουλγαροφύγον περιήλθεν ἐκ νέου εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου. (Πρβλ. Καρόλου Χόφφ, Σλαῦοι ἐν Ἑλλάδι, μετάφρ. Φραγκ. Ζαμβάλλη, σελ. 33).

Ἐνταῦθα τὸ 893 ἐγένετο ἡ φοβερὰ σύγκρουσις μεταξὺ Συμεῶν, βασιλέως τῶν Βουλγάρων καὶ τοῦ Κατακαλῶν ἀναξίου στρατηγοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἥτις ἀπέβη ὑπὲρ τοῦ Συμεῶν, ὅστις διὰ πρώτην φοράν ὠνόμασεν ἑαυτὸν «Τσάρον» ἀντὶ τοῦ τίτλου «Κνιάζ», τὸν ὁποῖον ἔφερον οἱ προκάτοχοί του.

Τὸ 1086, ἔχων ὡς ὀρημητήριον τὸ φρούριον τοῦτο Ἀλέξιος Α', ὁ Κομνηνός, ἐπεχείρησε μακρὰν ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Πετρινάκων. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐνίκηθησαν τὰ κατ' αὐτῶν σταλέντα αὐτοκρατορικά στρατεύματα, ὁ Ἀλέξιος συνέστησε τὸ τάγμα τῶν Ἀρχοντοπούλων κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Ἱεροῦ Λόχου τῶν Θηβαίων, ἐκ τῶν ἐγκριτωτέρων οἰκογενειῶν τοῦ Κράτους. (Ἄννα Κομνηνή, VII, 7—Κ. Παπαρρηγοπούλου. Αὐτόθι, Τόμ. Δβ, σελ. 59—60). Μολονότι δὲ αὐτοπροσώπως διηύθυνε τὴν μάχην ταύτην ὁ Ἀλέξιος, ἡ ἐκστρατεία ἀπέβη ὑπὲρ τῶν Πετρινάκων, οἵτινες κατακρεουργήσαντες τοὺς Ἀρχοντοπούλους, δεινὴν ἐπέφερον λεηλασίαν καὶ καταστροφὴν εἰς τὴν χώραν, ἀπὸ τῆς Χαριουπόλεως μέχρι τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου. Ἄλλὰ δύο ἔτη μετὰ ταῦτα, τὸ 1091, ἠτύχησεν ὁ Ἀλέξιος νᾶ ἐξολοθρεύσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν περὶ τὸ Λεβούνιον μάχην. (Ἄννα Κομνηνή, VIII, 4).

* *

Ἐπὶ τῶν Τούρκων τὸ φρούριον Βουλγαροφύγον ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α', τὸ 1361, μετονομασθὲν Ἀτικ ἢ Βαβᾶ-Ἐσκῆ, πρὸς τιμὴν ἐπισήμου τινὸς δερβίσου (Μπαμπᾶ), παρακολουθοῦντος τὸν στρατὸν καὶ μεγάλης τι-

μῆς ἀπολαύοντος. Ὁ ἐν τῇ πόλει ἀρχαῖος βυζαντινὸς ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου μετεβλήθη εἰς τεκὲν τοῦ Δερβίσου, ὅπου σώζεται μέχρι σήμερον ὁ τάφος του καὶ κατ' ἔτος προσέρχεται πλῆθος προσκυνητῶν (Λαμπουσιάδου, αὐτόθι, σελ. 47.—Μελισσινοῦ Χριστοδοῦλου. Ἡ Θράκη καὶ αἱ Σαράντα Ἐκκλησίαι, σελ. 50 καὶ 126). Σήμερον τὸ Μπαμπά Ἐσκή εἶναι μικρὰ γεωργικὴ τουρκικὴ κομόπολις καὶ οὐδὲν πλέον.

* ΒΟΥΣΒΑΤΙΣ.—Ἡ θεὰ Ἄρτεμις κατὰ τοὺς Θράκας παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντιῷ. Πιθανὸν ὅμως νὰ γίνεται σύγχυσις ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τῆς Θρακικῆς θεᾶς πρὸς τὴν Αἰγυπτιακὴν Βούβαστιν, τὴν Σελήνην, ἀντιστοιχοῦσαν, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (Β', 137) πρὸς τὴν Ἄρτεμιν τῶν Ἑλλήνων (πρβλ. Θρακικὰ 1939, σελ. 225).

* ΒΟΥΣΙΠΑΡΑ.—Ἀρχαία θρακικὴ κώμη, κειμένη μεταξὺ Φιλίππουπόλεως καὶ Βερόης-Τραϊανῆς, γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ.Χ. εὑρεθείσης εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζος, ἀριστερὰ τοῦ μέσου ροῦ τοῦ Ἐβρου, ὅπου τὸ σημερινὸν χωρίον Τσακαρλάρ τῆς περιφερείας Τσιρπάν. (Θρακικὰ, 1935, σελ. 156).

* ΒΡΑΝΙΣΤΑ.—Τοποθεσία τις παρὰ τὴν Βήραν (Φέρραι), ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἰσακίου τοῦ Κομνηνοῦ μεταξὺ τῶν κτημάτων, τὰ ὁποῖα ἐκληροδότησεν οὗτος εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσαν μονὴν Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείας μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1151—1152. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος.

* ΒΡΑΣΙΤΡΑΛΙΣ.—Ὄνομα θρακικὸν κύριον, κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ γ' μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθεῖσαν εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζον, νῦν Τσακαρλάρ τῆς Β. Θράκης (Θρακικὰ 1936, σελ. 196).

* ΒΡΕ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόπης, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11), τὸ ὁποῖον ἀνιγίρειν ἐκ θεμελιῶν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

ΒΡΕΑ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Βισαλτίας ἐν Θράκῃ, ἐπὶ ὄρεινῆς καὶ εὐόδρου τοποθεσίας, ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν γλι-

ους κληρούχους «Βισάλταις συνοικίσοντας» (Πλουτάρχου, Περιελῆς 11).

* ΒΡΕΔΑΣ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΒΡΕΙΖΕΝΙΣ.—Ὄνομα θρακικὸν κύριον, κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ γ' μ.Χ. αἰῶνος εὑρεθεῖσαν εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζον (νῦν Τσακαρλάρ) τῆς Β. Θράκης (Θρακικὰ 1936 σελ. 196).

* ΒΡΕΝΟΙ.—Λαὸς Θρακικὸς ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος, (VII, 331, 48): «Παροικοῦσι δὲ τὸν Ἐβρον Κορπίλοι καὶ Βρένοι ἐτι ἀνωτέρω, εἴτ' ἔσχατοι Βέσσοι». Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρόκειται περὶ τῶν Βέννων ἢ Βενναίων, τοὺς ὁποίους ἐσφαλμένως ἀναφέρει ὡς Βρένους ὁ ἐπιτομεύς τοῦ Στράβωνος. (βλ. λέξιν Βέννοι).

ΒΡΙΑ.—Ἀρχαία Θρακικὴ λέξις σημαίνουσα, κατὰ Στράβωνα (VII, 319) τὴν πόλιν: «τῆς πόλεως βρίας καλουμένης θρακιστί» ὡς καὶ ἡ τοῦ Σήλνους πόλις Σηλυμβρία προσηγόρευται, ἢ τε Αἶνος Πολτυμβρία ποτὲ ὀνομάζετο».

ΒΡΙΑΝΤΙΚΗ.—Ἀρχαία χώρα τῆς μεσημβρινῆς Θράκης περὶ τὸν Λίσσον ποταμὸν (βλ. λεξ.) ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων, τοῦ ὁποῖου τὰ ὕδατα, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (VII, 108) «οὐκ ἀντέσχε, τὸ ὕδωρ παρέχων τῷ Εἰρέξῳ στρατῷ, ἀλλ' ἐπέλιπε». Τὸ παλαιὸν αὐτῆς ὄνομα ἦτο Γαλλαϊκὴ, οἱ δὲ κάτοικοί της ἐκαλοῦντο Γαλλαῖοι. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ὅμως (V π.Χ. αἰῶν) ἔφερε τὸ ὄνομα Βριαντικῆ, (αὐτόθι, VII, 108).

* ΒΡΙΝΚΑΖΕΡΙΣ.—Ὄνομα κύριον καὶ πατρωνυμικὸν καθαρῶς θρακικόν, γνωστόν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ.Χ. εὑρεθείσης εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζος, (βλ. λεξ.).

* ΒΡΙΝΚΟΖΙΣ.—Ὄνομα θρακικὸν κύριον, κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος εὑρεθεῖσαν ἐν Φιλίππουπόλει (Θρακικὰ 1935, σελ. 173). Ἀπαντᾷ καὶ ΒΡΙΝΚΑΖΕΙΣ.

* ΒΡΙΝΚΑΖΕΡΙΣ.—Ὄνομα θρακικὸν κύριον, κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ γ' μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθεῖσαν εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζον

(νῦν Τσακαρλάρ) τῆς Β. Θράκης 1936, σελ. 106).

ΒΡΗΠΑΡΟΝ. — Φρούριον τῆς Θράκης πρὸς νότιον τῆς Σαρδικῆς (νῦν Σόφια), ἀνοηφρόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΒΡΥΤΟΛΛΑΓΑΙ. — Θρακικὸς τις λαὸς τῆς Κάτω Μοισίας, κατοικῶν κατὰ τὸν Πτολίμαϊον (Γεωγρ. III, 10, 7) «ἔπερ τοὺς Περικινοὺς». Ἄγνωστον ἄλλοθεν.

ΒΡΟΜΙΣΚΟΣ. — Ἀρχαία Θρακικὴ πόλις ἐν Μυθονία παρὰ τὴν πόλιν Ἀρέθουσαν ἐπὶ τῆς λίμνης Βόλβης, ὅπου αὕτη ἐκβάλλει διὰ τοῦ Ρηχίου ποταμοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. (Θουκυδ. IV, 13). Ἀναφέρεται ἐπίσης Βορμίσκος καὶ Βρωμίσκος. Εἰς τὸν Βρωμίσκον τοῦτον ἀπέθανε, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὅπως ἀναφέρει Στέφανος ὁ Βυζάντιος, ὁ τραγικὸς ποιητὴς Εὐριπίδης, κατασπαραχθεὶς ὑπὸ τῶν κυνῶν.

* **ΒΡΟΥΘΕΝΙΣ.** — Ὄνομα κύριον καθαρῶς θρακικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς εὐρεθείσης ἐν Στενιμάχῳ τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος. (Dumont Homolle, σελ. 327, ἀριθ. 14).

ΒΡΥΓΕΣ, ΒΡΥΓΑΙ, ΒΡΥΓΟΙ, ΒΡΙΓΟΙ καὶ **ΒΡΙΓΑΝΤΕΣ.** — Θρακικὸς λαὸς κατοικῶν εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν, κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 330, 25) τὴν περὶ τὸ Βέριμον χώραν, ὁπόθεν μέρος αὐτῶν διαπεραιωθέντες εἰς Μ. Ἀσίαν «Φρύγες μετωνομάσθησαν».

Οἱ Φρύγες οὗτοι φαίνονται συγγενεῖς τῶν Βρυγῶν, πράγμα ἐπιβεβαιούμενον ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου: «Οἱ δὲ Φρύγες, ὡς Μακεδόνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Βρίγες, ὅσον Εὐρωπήϊοι ἐόντες σύνοικοι ἦσαν Μακεδόσι, μεταβάντες δὲ εἰς τὴν Ἀσίην, ἅμα τῇ χώρᾳ καὶ τοῦνομα μετέβαλον» (VII, 73).

Περὶ τὰ 700 π.Χ. οἱ Βρύγες ἐγκατεστάθησαν κατὰ τὰ βόρεια τῆς Ἠπείρου, ἔκτιστε δὲ μνημονεύονται ὡς Ἰλλυρικὴ φυλὴ. Ἐπειτα ἐπεξετάθησαν εἰς τὴν περὶ τὴν Ἐπίδαμνον χώραν καὶ ἔφθασαν μέχρι τῶν βορείων παραλίων τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, ὅπου αἱ Βρυγηίδες νῆσοι (βλ. λ.).

Βρύγας ἀπαντῶμεν καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἰλλυρίας κατὰ τὴν Λυχνίτιδα λί-

μνην (νῦν Ἀχρίς), ὡς ἀναφέρει Σκύμνος ὁ Χίτος (Περιήγησις, 434). Ἐντεῦθεν ἐπεξετάθησαν πρὸς Α. πρὸς τὸν Ἐριγῶνα ποταμόν, ὅπου ὑπῆρχον δύο πόλεις αὐτῶν: Βρυγίας καὶ Βρύγιον, ἀναφερόμεναι ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου.

Ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων ἐπεξετάθησαν μέχρι τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, καθ' ὅσον ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VI, 45) ὡς ἐπιτεθέντες ἐν καιρῷ νυκτὸς κατὰ τῶν Περσῶν τοῦ Μαρδονίου, τῶν ὁποίων πολλοὺς ἐφόνευσαν καὶ τὸν ἴδιον Μαρδόνιον ἐτραυμάτισαν τὸ 492 π.Χ. Τέλος ὁμως ὑπέταξεν αὐτοὺς ὁ Μαρδόνιος, ὅταν δὲ ὁ Ξέρξης ἐπήρχετο τὸ 480 π.Χ. κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἠκολούθησαν αὐτὸν καὶ ἐπολέμησαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων (Ἡροδότος VII, 185).

Βραδύτερον ἐφθασαν μέχρι τοῦ Στρυμόνου ποταμοῦ καὶ ἐγκατεστάθησαν περὶ τὴν λίμνην Βόλβην, ὅπου ἀναφέρεται τὸ ὄνομα ὀχρωτάτου φρουρίου «Ριγίξις» παρ' αὐτὴν τὴν λίμνην, ἐπισκευασθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 4) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565). Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων μνημονεύονται ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου (Παῦλ. Αἰμίλιος) ὡς μετέχοντες τοῦ στρατοῦ τοῦ Βρούτου.

ΒΡΥΓΗ·Ι·ΔΕΣ. — Ἀρχαῖον ὄνομα δύο νησίδων κεμένων εἰς τὰ βόρεια παράλια τυῦ Ἀδριατικοῦ Πελάγους, ἐπὶ τῆς μιᾶς τῶν ὁποίων, κατὰ τὸν Ἀπολλώνιον τὸν Ρόδιον (470), ὑπῆρχε καὶ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος «ὃν ποτ' ἐδείμαν Ἀρτέμιδι Βρυγοί».

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι αἱ Ἀψυρτίδες νῆσοι «περὶ αἷς Μήδεια λέγεται διαφθεῖραι τὸν ἀδελφὸν Ἀψυρτον διώκοντα αὐτήν». (Στράβ. VII, 315), μετωνομασθεῖσαι εἰς Βρυγηίδας κατὰ τὸν VII ἢ VI π.Χ. αἰῶνα, ὅταν κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Βρυγῶν. (βλ. λέξ.) Ταυτίζονται δὲ πρὸς τὰς σημερινὰς Κέρσου καὶ Λουσσίν Γκρῶν (Chersso καὶ Lussin Grande).

ΒΡΥΓΙΑΣ καὶ **ΒΡΥΓΙΟΝ.** — Πόλεις τῶν ἀρχαίων Βρυγῶν ἐν Μακεδονίᾳ, ἀναφερόμεναι ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. Πο-

λύ δε πιθανόν πρόκειται περί διαφόρου τύπου ἐνόξ και τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. (βλ. λεξ. Βρύγες).

*ΒΡΥΖΟΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς θρακικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς εὐρεθείσης ἐν Στενιμάχῳ τοῦ δευτέρου ἢ τοῦ τρίτου μ.Χ. (Dumont-Homolle, σελ. 327 ἀριθ. 14).

ΒΡΥΣΙΣ.—Ἡ σημερινὴ κομόπολις Μπουνάρ-Χισσάρ, ἢ ὁποία δὲν εἶναι παρὰ αἱ «Πηγαί» ἢ «Φρούριον τῶν Πηγῶν» τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, κατὰ τουρκικὴν μετάφρασιν. Ἐκεῖτο δὲ 25 περίπου χιλμ. Ν.Α. τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀδριανουπόλεως διὰ Σαράντα Ἐκκλησιῶν, Βιζύης, Τυρολόης και Μετρῶν (Τσατάλτζας) εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁνομάσθη δὲ Βρύσις ἀπὸ τῶν ἀφθόνων πηγῶν, αἱ ὁποῖαι ἀναβλύζουν παρ' αὐτήν. Αἱ πηγαὶ αὗται, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι «δυὼν δέουσαι τεσσαράκοντα», ἀπὸ τῶν ὁποίων πηγάζει ὁ Τέαρὸς ποταμὸς τοῦ Ἡροδότου (IV, 89—96), ἐκβάλλον εἰς τὸν Κοντάδεσδον, οὗτος δὲ εἰς τὸν Ἐργίον ποταμόν. (Πλειότερα βλέπε : Ἐβρος ποταμός).

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἔκαλεῖτο «Πηγαί» και «Φρούριον τῶν Πηγῶν» ἢ «Βρυσόκαστρον» ἔνεκα τοῦ παρ' αὐτὴν κτισθέντος φρουρίου. Ἦτο δὲ ἀκμαία και πολυάνθρωπος πόλις, ἀναδειχθεῖσα ἐνωρίτατα εἰς ἔδραν ἀρχιεπισκοπῆς. Ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) ἀναφέρεται ὡς ἀνεξάρτητος ἔδρα ἀρχιεπισκοπῆς, κατέχουσα τὴν 19ην τάξιν τῆς Κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου. (Ράλλη και Ποτλῆ, Τόμ. V, σελ. 483).

* * *

Ἡ Βρύσις ἐκυριεύθη μετὰ τῶν Σαράντα—Ἐκκλησιῶν τὸ 1371 ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α', ὁπότε και μετωνομάσθη Μπουνάρ-Χισσάρ.

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἦτο ἔδρα ναχῆ (δήμου) ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 4.000 κατοίκων, μετὰξὺ τῶν ὁποίων ὀλίγοι Τοῦρκοι και Βούλγαροι, τῶν ὁποίων οἱ τελευταῖοι μετανάστευσαν εἰς Βαυλαγίαν κατὰ τὸ 1913. Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς

Ἀνατ. Θράκης (1920—1922) ἦτο ἐπίσης ἔδρα ὑποδιοικήσεως τοῦ Νομοῦ Σαράντα Ἐκκλησιῶν, ἔχουσα ὑπ' αὐτὴν 20 χωρία, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἀνῆρχετο κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1921 εἰς 14.919 κατοίκους. Ἡ κομόπολις ἠριθμοῦται 3.279 κατοίκους και διετήρει ἀρρεναγωγεῖον, παρθεναγωγεῖον και δύο ναοὺς. Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων αὐτῆς ἐπεδίεδετο εὐδοκίμως εἰς τὴν γεωργίαν και τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν. Ἐκκλησιαστικῶς ὑπῆγετο εἰς τὴν Μητροπόλιν τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν.

ΒΡΩΜΙΣΚΟΣ.—Ἀρχαία θρακικὴ πόλις ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Παιόνων, (βλ. Βρομίσκος).

* ΒΥΖΑΜΟΣ.—Ἀρχαία Θρακικὴ πόλις ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Παιόνων, ἀναφερομένη ὑπὸ Ἐφόρου.

ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Ν. Α. Θράκης ἐπὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, προικισμένη ὑπὸ ἀρίστου φυσικοῦ λιμένος τοῦ Κερατίου κόλπου ἢ τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος. Ἰδρῦθη δὲ, κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ τοῦ Βύζαντος ἐπὶ κεφαλῆς Μεγαρέων ἀποίκων περὶ τὸ 667 π.Χ.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ VI π.Χ. αἰῶνος κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Δαρείου, ὅτε ἐπύρχετο κατὰ Σκυθῶν τὸ 515 π.Χ. οἱ δὲ Βυζαντινοὶ συνεξεστράτευσαν μετ' αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τύραννον αὐτῶν Ἀρίστωναν τὸν Βυζάντιον (Ἡροδ. IV, 138). Ἐπειδὴ ὁμως βραδύτερον οἱ Βυζαντινοὶ μετέσχον τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἰώνων (500 π.Χ.), ὁ Ὀτάνης, στρατηγὸς τοῦ Δαρείου κατέλαβε διὰ τοῦ Φοινικικοῦ στόλου αὐτοῦ τὸ Βυζάντιον και ἐπυρπόλησεν αὐτό, οἱ δὲ κάτοικοι του, φυγόντες, και ἤλθον κατώκισαν τὴν ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου Μεσημβρίαν. (Ἡροδ. IV, 33).

Ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ ζυγοῦ ἀπληθερώθη τὸ 477 π.Χ. μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Μαρδονίου ἐν Πλαταιαῖς τὸ 487 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Πausανίου, ὅστις ἀπώκισεν ἐν αὐτῷ πολλοὺς Λακεδαιμονίους, ὀνομασθεῖς διὰ τοῦτο δεῦτερος οἰκιστὴς τοῦ Βυζαντίου, (Θουκυδ. Α, 94).

Μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Πausανίου τὰ Βυζάντιον, ὡς και αἱ λοιπαὶ σύμμαχοι

Ἴωνικαὶ πόλεις ἀνεγνώρισαν τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων, κατέβαλλε δὲ εἰς αὐτοὺς 15 τάλαντα κατ' ἔτος, τὸν συμμαχικὸν λεγόμενον φόρον. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἀπέστη τῶν Ἀθηναίων μετὰ τῶν Σαμίων, ταχέως ὁμως ἐξηναγκάσθη εἰς νῦν ὑποταγὴν (Θουκυδ. Α, 115—117),

Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Βυζαντινοὶ μετέσχον ὡς σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ περὶ τὸ τέλος αὐτοῦ (411 π.Χ.) ἀπεστάτησαν ἐκ νέου (Θουκυδ. VIII 80). Ἐπὶ Κλεάρχου, ἄρμοστοῦ τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Βυζαντίῳ ὁ Ἀλκιβιάδης κατώρθωσε νὰ προσεταιρισθῇ τοὺς κατοίκους, οἱ ὅποιοι κρυφίως ἤνοιξαν τὰς πύλας τῆς πόλεως εἰς τὸν στρατὸν αὐτοῦ.

Ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους παρέμεινε μέχρι τῆς ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς πανωλεθρίαν αὐτῶν (405 π.Χ.), ὅποτε ὁ Λύσανδρος ἐκδιώξας τὴν αὐτόθι φρουρὰν τῶν Ἀθηναίων, ἐγκατέστησε φρουρὰν Λακεδαιμονίων ὑπὸ τὸν Σθενέλαον.

Βραδύτερον ὁ Θρασύβουλος ἐπανάφερε τὸ Βυζάντιον εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων 390 π.Χ.).

Μετὰ 50 ἔτη περίπου ἀργότερον τὸ Βυζάντιον ἐπολιορκήθη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, ἀποσκοποῦντος νὰ ἀποκόψῃ τὰς ἐκ Θράκης καὶ Εὐξείνου σιτοπομπὰς τῶν Ἀθηναίων. Ὁ στρατηγὸς ὁμως τῶν Ἀθηναίων. Φωκίων κατώρθωσε, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Κίων, Χίων καὶ Ροδίων καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν νὰ ἀνατρέψῃ τὰ σχέδια τοῦ Φιλίππου.

Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου πολιορκίας τοῦ Βυζαντίου ὑπάρχει ἡ ἑξῆς παράδοσις: Ἐνῶ ὁ στρατός του ἦτο ἔτοιμος νὰ εἰσέλθῃ τὴν νύκτα διὰ τῶν ὑπονόμων, τοὺς ὁποίους εἶχε κατασκευάσει κρυφίως, ἀνατίλισα ἡ Σελήνη ἀπεκάλυψε τὸ σχέδιόν του. Εἰς ἀνάμνησιν τῆς διασώσεως τῆς πόλεως οἱ Βυζαντινοὶ ἔστησαν ἀγαλμα τῆς Ἑκάτης καὶ ἔκοψαν νομίσματα φέροντα τὴν ἡμισέληνον. Ἡ ἀπεικόνισις αὕτη τῆς ἡμισέληνον, πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου, παρελήφθη ἡπὸ τῶν Τούρκων μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἔθνικὸν ἔμβλημα.

Τὸ 279 π.Χ. ὑπεχρεώθη, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν λεηλασίαν, νὰ πληρώσῃ ἐτήσιον φόρον 80 τάλαντων.

Ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων, τὸ Βυζάντιον πολλαχῶς εὐηργετήθη, ἰδίως δὲ ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, εἰς τὸ ὅποιον οἱ κάτοικοι εὐγνωμονοῦντες, διότι ἐν καιρῷ σιτοδείας ἐβοήθησεν αὐτοὺς, ἀνήγειραν ναὸν παρὰ τὸ Διπλοκίονιον.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος τὸ Βυζάντιον ἐδέχθη ἄρχοντα Ρωμαίων, ἀπολαμβάνον τῶν προνομίων πόλεως αὐτονομούμενης (Civitas libera et foederata). Ἐπὶ τῶν Καισάρων ὁμως ἐπλήρωσε βασιυτάτους φόρους.

Κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀναφέρεται ὅτι πρῶτος ἐδίδαξεν ἐνταῦθα τὸ εὐαγγέλιον ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, ὁ ὅποιος καὶ θεωρεῖται Ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντίου. Πρῶτος δὲ ἐπίσκοπος αὐτῆς κατεστάθη ὁ ἱερός Στάχυς, εἰς τῶν 70 μαθητῶν τοῦ Κυρίου, διαμένων ἐν Ἀργυρουπόλει (38-54 μ.Χ.).

Κατὰ τὸν μεταξὺ Περσικῶν Νίγηρος καὶ Σεπτιμίου Σεβήρου πόλεμον περὶ τὰ τέλη τοῦ δευτέρου μ.Χ. αἰῶνος, τὸ Βυζάντιον ἐτάχθη μὲ τὸν πρῶτον. Καταληφθὲν τὸ 196 μετὰ τριετῆ πολιορκίαν ὑπὸ τοῦ Σεβήρου, ἐτιμωρήθη αὐστηρότατα. Ἐχασε τὰ προνόμια ἐλευθέρου καὶ δημοσπόνδου πόλεως, τὰ ὅποια εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Βεσπασιανοῦ (69-79 μ.Χ.), τὰ τεῖχη αὐτῆς κατηραπίσθησαν, τὰ πλούτη διηραπάγησαν, καὶ ἡ πόλις ὑπὸ κτήθη διοικητικῶς ὑπὸ τὴν γείτονα Πέρινθον. Τόσον δὲ λέγεται ὅτι ἐχάθη ὁ Σεβήρος, ὅταν, διατρέψων ἔμαθε τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου, ὅστε πολλὰκις ἠκούετο ἀναφωνῶν: Byzantium cepimus: ;Μετεμελήθη ὁμως ταχέως διὰ τὴν καταστροφὴν ἑνὸς τῶν ἰσχυροτέρων πρὸς τὴν Ἀσίαν προμαχώνων τὴν αὐτοκρατορίας, μετὰ τινα δὲ χρόνον ἀνφοδόμησε τὴν πόλιν, ἔκτισε θέρμας καὶ ἰπποδρόμους καὶ ἐπωνόμασεν αὐτὴν Ἀντωνίαν ἢ Ἀντωνίαν, πρὸς τιμὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀντωνίου Καρκαλά, ὅστις ἀπέδωκεν εἰς αὐτὴν τὰ παλαιὰ τῆς προνόμια. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Γαλιη-

νοῦ ἐλεηλατήθη ὑπὸ τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ καὶ πολλοὶ τῶν κατοίκων κατεσφάγησαν. Τέλος, κατὰ τὸν μεταξὺ Λικινίου καὶ Κωνσταντίνου ἀγῶνα, τὸ Βυζάντιον ὑπέστη νέας δοκιμασίας, πολιορκηθὲν κατὰ ξηρὰν μὲν ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου, κατὰ θάλασσαν δὲ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του Κρίσπου, διότι ἐνταῦθα εἶχε καταφύγει ὁ ἐν Ἀδριανουπόλει ἡττηθεὶς Λικίνιος κατὰ μῆνα Ἰούλιον τοῦ 324.

Ἡ πόλις μετὰ βραχεῖαν πολιορκίαν κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου, ὅστις κατανοήσας τὴν στρατηγικὴν σημασίαν αὐτῆς, μετέθεσε τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους εἰς τὸ Βυζάντιον, τὸ ὁποῖον μετωνομάσθη Κωνσταντινούπολις. Ἡ νέα πρωτεύουσα διηρέθη εἰς 14 τμήματα (regions), τὴν 11 δὲ Μαΐου 330 ἐχωρτάσθησαν τὰ ἐγκαίτια τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Νέας Ῥώμης.

Ἡ μικρὰ πόλις τοῦ Βύζαντος, ἡ ὁποία διὰ τῆς θελήσεως τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου μετεβλήθη εἰς μεγάλην Χριστιανικὴν πρωτεύουσαν, δὲν ὑπῆρξεν ἁπλῶς πρωτεύουσα τοῦ Κράτους, ἀλλὰ συνάμα τὸ ἰσχυρὸν καὶ τηλαυγὲς κέντρον δημιουργίας κοινωνικοῦ βίου, ἐκείνου τὸν ὁποῖον ὀνομάζομεν Βυζαντινὸν πολιτισμὸν.

ΒΥΖΑΣ.— Ἀρχηγὸς ἀποίκων Μεγαρέων, ἰδρύσας κατὰ τὴν παράδοσιν τὸ Βυζάντιον τὸ 667 π.Χ. Ἀλλ' ἡ παράδοσις αὕτη εἶναι ὄλως μυθικὴ, πλασθεῖσα ἐκ τῶν ὑστέρων, κατὰ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, ἵνα παρουσιάσῃ ταύτην ὡς ἀποικίαν Μεγαρέων. Ἄλλως τε τὸ Βυζάντιον προὔπηρχε τοῦ Βύζαντος ὡς Θρακικὴ πόλις. (Π. Καρολίδου. Ἡ πόλις τῶν Βυζαντινῶν ἐν τοῖς Χρονικοῖς τοῦ βασιλέως Ἀστραχάδδων, ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, 1902—1903, σελ. 265—272.—Πρβλ. καὶ Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Ἰστ. τοῦ Παπαρηγοπούλου, τόμ. Α' σελ. μί, καὶ σελ. 170).

Ἐπὶ πλέον τὸ μυθικὸν τῆς παραδόσεως, ἀποδεικνύει αὐτὸς ὁ μῦθος, καθ' ὃν ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Βυζαντίου Βύζας, φέρεται ὡς υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Κερδέσσης, θυγατρὸς τῆς Ἰοῦς. Ἄλλη πάλιν παρὰ

δοσις μυθικὴ ἀναφέρει οὐχὶ τὸν Βύζαντα ὡς ἰδρυτὴν τοῦ Βυζαντίου ἀλλὰ τὸν Βύζην, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ Μεγαρέως Βύζαντος. Πάντα ταῦτα ἀποδεικνύουν τὸ ἱστορικῶς ἀνυπόστατον τῆς ἰδρύσεως τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ Μεγαρέων.

Ἡ προτομὴ τοῦ Βύζαντος ἀπεικονίζεται εἰς τινὰ χαλκᾶ νομίσματα τοῦ Βυζαντίου, κοπέντα εἰς τοὺς ἀπὸ Μάρκου Ἀντωνίου, μέχρι τοῦ Γαλινοῦ (260—268 μ.Χ.) αὐτοκρατορικοὺς χρόνους. Ἐμπροσθεν ἀπεικονίζεται ἡ κεφαλὴ τοῦ Βύζαντος μετὰ κράνους, παγωνοφόρου μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΒΥΖΑΣ, ὅπισθεν δὲ πρῶρα ἡ ὀλόκληρος τριήρης. (Head—Σβορώνου, τόμ. Α', σελ. 340).

ΒΥΖΗΣ.—Βύζης ὀνομάζεται, κατὰ τινὰ μυθικὴν παράδοσιν, ὁ δῆθεν Μεγαρεὺς ἰδρυτὴς τοῦ Βυζαντίου, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ γνωστοῦ Βύζαντος, ἀρχηγοῦ τῶν Μεγαρέων ἀποίκων καὶ φερομένου ἐπίσης ἰδρυτοῦ κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Βυζαντίου. (Πρβλ. Π. Καρολίδου, Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἰστ. τοῦ Ἑλλ. Ἐθνους τοῦ Παπαρηγοπούλου, τόμ. Α, μθ'. σελ.)

* ΒΥΖΗΣ.—Ἄνομο κύριον θρακο-ελληνικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς (Θρακικά, 1936, σελ. 198).

ΒΥΖΗΣ.—Δυναστὴς τις τῆς Θράκης, περὶ τὰ μέσα τοῦ δευτέρου π.Χ. αἰῶνος. Οὗτος αἰχμαλωτίσας τὸν πρὸς αὐτὸν καταφυγόντα Ἀνδρόσκοπον, υἱὸν δῆθεν τοῦ Περσέως Β', βασιλέως τῆς Μακεδονίας, τὸν ἐπιλεγόμενον Φευδοφίλιππον, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Περσέως ἠδυνήθη, ἐπωφελούμενος τῶν κατὰ τῶν Ῥωμαίων δυσαρρεσκειῶν ἐν Μακεδονίᾳ, νὰ καταλάβῃ ὀλόκληρον τὴν Μακεδονίαν, τῆς ὁποίας ἀνεκλήρξεν ἑαυτὸν βασιλεῖα, παρέδωκεν εἰς τὸν στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων Μέτελλον τὸ 148 π.Χ. διὰ τοῦ ὁποίου ἐκόσμησε τὸν ἐν Ῥώμῃ θρόνον αὐτοῦ.

ΒΥΘΙΑΣ.—Βυζαντινὴ ὀνομασία ὑφόρου καὶ παράβολου λιμενίσκου τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, κεκλιμένου ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου μετὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Δεφτερδὰρ-Μπουρ

νοῦ καὶ τοῦ χωρίου Ἄρναουτ-κιοῖ, πρὸ τῶν ὁποίων κεῖται μικρὰ νησίς.

ΒΥΛΛΩΜ'Α.—Μεγάλῃ ἀρχαίᾳ Θρακικῇ πόλει ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Παίωνων, δεσπόζουσα τῶν διόδων τοῦ Ἄξιου, καὶ ὡς ἐκ τοῦτου ἔχουσα μεγάλην στρατηγικὴν σημασίαν. «Εἰς τοῦτο δὲ ἀποβλέπων Φίλιππος ὁ Μακεδών, κατέλαβεν αὐτήν, ὥστε διὰ τῆς πράξεως ταύτης σχεδὸν ἀπολεθῆσθαι τοῦ φόβου τοῦ κατὰ Λαρδανίους». (Πολυβίου, Ε, 97).

Ταυτίζεται μὲ τὰ νῦν Βελεσ(σ)ά.

Γ

* **ΓΑΒΙΟΙ** (οἱ).—Λαὸς Σκυθικός, ὁ αὐτὸς μὲ τοὺς Ἀβίους (βλ. λ.).

ΓΑΒΡΙΗΛ (ἱερομάρτυς).—Ἱερομάρτυς ἐξ Ἀδριανουπόλεως, ὅστις συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Ὀμορτάγ ἢ Μουρτάγου (819—829) μετ' ἄλλων 377 χριστιανῶν ἀπεκεφαλίσθη κατόπιν πολλῶν βασανιστηρίων. Ἡ δὲ Ἐκκλησία ἑορτάζει τὴν μνήμην του τὴν 22 Ἰανουαρίου (Συναξαρ Νικοδήμου, ἐκδ. Ραφτάνη, 1868, τόμ. Β' σελ. 60).

* **ΓΑΛΗΝΟΣ** (Ἀπόλλων).—Τοπωνυμικὴ προσωνομία τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομένου ἐν Θράκῃ κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Βορείῳ Θράκῃ καὶ Μοισίᾳ. Ἀπαντᾷ καὶ Ταδηνός («Θρακικά», 1939, σελ. 12).

ΓΑΖΑ (ἡ).—Πλὴν τῆς γνωστῆς ὁμωνύμου πόλεως τῆς Παλαιστίνης, ὑπῆρχον καὶ τρεῖς ἄλλαι πόλεις τῆς ἀρχαιότητος : Μία ἐν Λιβυοπία ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ἄλλη ἐν Σογδιανῇ τῆς Ἀσίας, καὶ τρίτη ἐν Θράκῃ, περὶ τῆς ὁποίας ὁ Στέφανος Βυζάντιος λέγει : «Ἔστι καὶ Γάζα τείχισμα Θράκης». Ἄγνωστος ἡ ταυτότης αὐτῆς.

ΓΑΖΩΡΕΙΤΙΣ καὶ **ΓΑΖΩΡΑΙΑ**.—Ἐπικλησις τῆς Ἀρτέμιδος, λατρευομένης ἐν Γαζώρῳ (βλ. λ.).

ΓΑΖΩΡΟΣ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Ἠδωνίδος κειμένη βορειο-ἀνατολικῶς τῆς Ἀμφιπόλεως ἐπὶ τῶν ὑπερείων τοῦ Παγγαίου ὄρους, παρὰ τὴν Ἐγγατιανὴν ὁδὸν (Via Egnatia) εἰς βόρ. πλάτ. 41°55' καὶ ἀνατ. μῆκ. 50°15' κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ.

Γ, 12 28). Ἦτο δὲ περιφρμος διὰ τὴν λατρείαν τῆς Ἀρτέμιδος, ἣτις ἐξ αὐτῆς ἐκαλεῖτο «Γαζώρεα» ἢ «Γαζωρεῖτις» Ἐκ τῆς Γαζώρου, ἣτις φέρεται καὶ «Γάσωρος», ἢ λατρεία τῆς θεᾶς διεδόθη καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Μακεδονίας, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνευρέθησαν εἰς τὴν Ἐδεσσαν, τὰ Σκόπια καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐν τινι δὲ ἐπιγραφῇ τῆς Ἐδέσσης καλεῖται : Γαζωρεῖτις καὶ Βαουρεῖτις.

Κατὰ τινὰς ἢ Γάζωρος ἢ Γάσωρος εἶναι ἢ μεσαιωνικὴ πόλις Ἀλεκτρούπολις (βλ. λέξ.) τὴν ὁποίαν ὁ Ἀ. Κεραμεὺς ταυτίζει μὲ τὴν Ἀλιστράτην, κειμένην Ν.Δ. τῆς Δράμας. Ἄλλ' ὅπως εἵπομεν εἰς τὰ σχετικὰ ἄρθρα, ἢ Ἀλεκτρούπολις, Ἀλεκτροπόλις καὶ Ἀλεκτροπόλις εἶναι ὄνομα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ ὅτι ἔκειτο ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Ἠτίονος (βλ. λέξ.) τοῦ ἐπινείου τῆς Ἀμφιπόλεως. Σήμερον τὸ ὄνομα Γάζωρος ἐδόθη εἰς τὸ χωρίον Πόρνα τῆς ἐπαρχίας Ζίχνης, τοῦ Νομοῦ Σερρών, ἀριθμοῦν 700 περίπου κατοίκους κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1928

* **ΓΑΙΝΟΙ** (οἱ).—Λαὸς Θρακικός κατοικῶν Β.Α. τῶν Ἀσινθίων.

ΓΑΛΑΚΤΟΦΑΓΟΙ.—Οὗτοι ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου («Ἰλιάδ. Ν. 5) μετ' ἄλλων νομαδικῶν λαῶν, ὅπως οἱ Ἄβιοι καὶ Ἰαπημολγοί, τρεφόμενοι διὰ τῶν προϊόντων τῆς κτηνοτροφίας, ἰδίως δὲ διὰ τοῦ γάλακτος, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν. Ἦσαν γείτονες τῶν Θρακῶν καὶ ἐθεωροῦντο ὡς οἱ δικαιοτάτοι τῶν ἀνθρώπων.

Κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρινούς Ἐρατοσθένη καὶ Ἀπολλόδωρον, οἱ Γαλακτοφάγοι ἦσαν πλάσματα τῆς ποιητικῆς φαντασίας τοῦ Ὀμήρου, κατὰ τοὺς στοιχοὺς ὅμως ὁ ποιητὴς ἔννοεῖ τοὺς Σκύθας νομάδας. (Στραβ. VII, 296).

ΓΑΛΑΤΑΡΙΑ (τά).—Βυζαντινὸν χωρίον τῆς Ν. Α. Θράκης μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ῥηγίου (Κιουτσουκ—Τσεκμετζέ) ἀναφερόμενον διὰ πρώτην φορὰν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Ε' τοῦ Κοπρηνόμου (741—775), ὅτε τὸ 767 (Νοεμβρίου 28) ἠθλησεν ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκό-

νων ὁ νεομάρτυς Ἰωάννης «ὁ ἀπὸ Γαλαταρίων».

Περὶ τὰ μέσα τοῦ XI αἰῶνος ἔν τινι χρυσοβούλλῃ ἀναφέρεται ὡς κτῆμα τοῦ ἄρχοντος Νικολάου «τοῦ ἐπὶ τῶν Δεήσεων».

Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1721—1731, τῇ φροντίδι τοῦ μητροπολίτου Δέρκων ἐκτίσθη ὁ ἐπ' ὀνόματι τῶν Ταξιαρχῶν τιμώμενος ναὸς σωζόμενος μέχρι σήμερον.

Τὸ 1902 ἀνεκαλύφθη καλῶς ὠκοδομημένον κοιμητήριον τοῦ IX ἢ X αἰῶνος. (Μ. Γεδεών, Ἐγγραφοὶ λίθοι καὶ Κεράμια, ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ, τόμ. IX, σ. 405.—Ἀλ. Πασπάτη, τὰ Θρακικὰ προάστεια τοῦ Βοσπόρου, ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Ἑλλ. Φιλολ. Συλλ. Κων/πόλεως, Τόμ. XII σελ. 40).

ΓΑΛΑΤΑΣ —Μεγάλη συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπέχουσα τὴν θέσιν τῆς Συκώδους ἀκτῆς τῶν ἀρχαίων, ἢ ἁπλῶς Συκῶν, ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐκεῖ φρομένων συκῶν. (Πλειότερα βλ. λέξ. Συκαῖ).

ΓΑΛΗΨΟΣ.—Παραλία πόλις τῆς Ἡδωνίδος κειμένης κατὰ τὸν Στράβωνα (VIII, 331, 33) πρὸς ἀν. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος, μεταξὺ Ἀμφιπόλεως καὶ Ἀπολλωνίας. Ἐκαλεῖτο ἐπίσης καὶ Νέα Πιερία, ἀπὸ τῶν καταλαβόντων τὴν χώραν Πιέρων, οἱ ὅποιοι, κατοικοῦντες ἀρχικῶς παρὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὸν Ὀλιμπον, (Στράβων X, 471) ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων κατὰ τὸν VII π.Χ. αἰῶνα καὶ κατέλαβον τὴν παρὰ τὸ Παγγαῖον ὄρος χώραν, ὅπου ἴδρυσαν καὶ πόλεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὴν Πέργαμον καὶ τὸν Φάγγην. (Ἡρόδ. VII, 112.—Θουκ Β, 99). Ὁ Ἡρόδοτος (VII, 122) ἀναφέρει ὁμώνυμον αὐτῆς πόλιν, ἀλλ' αὕτη ἔκειτο ἐπὶ τῆς χερσονήσου Σιθωνίας (Λύγγου) μεταξὺ τῶν πόλεων Τορώνης καὶ Σερμύλης, ὅπου σήμερον εὐρίσκονται τὰ μετόχια τῆς μονῆς Κωσταμονίτου καὶ Γρηγορίου. Μετὰ τὴν κατάπτωσιν τῆς μητροπόλεως αὐτῶν Θάσου, διετέλεσε σύμμαχος καὶ φόρου ὑποτελὴς τῶν Ἀθηναίων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρέμεινε μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅποτε ἀποστατήσασα τῶν Ἀθηναίων τὸ 424 π.Χ. παρεδόθη εἰς τὸν Βρα-

σίδαν. Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ἀνεκτίθη ὑπὸ τοῦ Κλέωνος (Θουκυδ. V, 6), στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων, κατεστράφη δὲ ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τὸ 356 π.Χ. μετὰ τῆς γείτονος Ἀπολλωνίας. (Στράβ. VII, 331, 35). Φαίνεται ὁμοίως ὅτι ἀνφοδομήθη, διότι ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου (XXX, ἀπόσπ. 26), ὅτι εἰς τὴν Γαληψὸν κατέφωγεν ὁ Περσεύς ὁ Β', τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας μετὰ τῶν θησαυρῶν του, μετὰ τὴν ἐν Πύδνα ἤτταν του τὸ 168 π.Χ. ὅπθεν διεπεραιώθη εἰς τὴν Σαμοθράκην. Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη της. Κατὰ τοὺς ἀρχαιολόγους, ὑποτίθεται ὅτι ἔκειτο παρὰ τὴν Καβάλλαν 4 1/2 μίλια Α. ΝΑ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος εἰς τὴν θέσιν Μαχαλά, ὅπου ἀπὸ τοῦ 1914 ἀνέλαβε νὰ ἐνεργήσῃ ἀνασκαφὰς ἢ ἐν Ἀθήναις Γαλλικῇ Ἀρχαιολογικῇ Σχολῇ. (G. Seure, Archéologie Thrace, σειρὰ Βα, μέρ. Α', σελ. 8).

ΓΑΛΛΑ·Γ·ΚΗ.—Ἀρχαιοτάτη χώρα τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, κειμένη πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἐβρου, ἐκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Λίσσου ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων. Οἱ κάτοικοί της ἔκαλοῦντο Γαλλαῖοι ἢ Γαλαῖοι, ἐπὶ δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡροδότου ἔκαλεῖτο Βριαντική, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Κίκονας. (Ἡρόδ. VII, 108).

* ΓΑΛΟΥΠΑΡΑ ἢ ΓΕΛΟΥΠΑΡΑ.—Ἀρχαία θρακικὴ κώμη, κειμένη μεταξὺ Φιλιππουπόλεως καὶ Βερόης — Τραϊανῆς (νῦν Στάρα Ζαγόρα), γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ.Χ. εὐρέθεισης εἰς τὸ ἐμπόριον Πύζος, ἀριστερὰ τοῦ μέσου ῥοῦ τοῦ Ἐβρου ὅπου τὸ χωρίον Τσακαρλάρ τῆς περιφερείας Τσιρπάν. (Θρακικὰ, 1935, σελ. 156).

ΓΑΝΕΙΑ ἢ ΓΑΝΗΑ.—Ἐπιχώριος θεὰ τῆς πόλεως Γάνου ἐν Θράκῃ (βλ. λέξ.).

ΓΑΝΙΣ καὶ ΓΑΝΙΑΣ.—Προάστιον τῆς Θρακικῆς ἐπὶ τῆς Προποντίδος πόλεως Γάνου. (βλ. λέξ.) ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου κατὰ Κτησιφῶντος, 82.

ΓΑΝΟΣ (ή).—Ἀρχαιοτάτη ὀχυρὰ πόλις καὶ φρουρίον τῆς Ἀν. Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντίδος, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος (Κύρου Ἀνάβ. VII, 5, 8), καὶ διατηρήσασα ἀπὸ τοῦ Ε' π.Χ. αἰῶνος τὸ

ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα. Φέρεται δὲ οὐδετέ-
ρωσ : τὸ Γάνος καὶ θηλυκῶσ : ἡ Γάνωσ,
ὡσ ἀναφέρεται ὁ Ἀρποκρατίων. Ἀπὸ τοῦ
ἐνάτου αἰῶνοσ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγ-
γραφέων φέρεται ὁ Γάνωσ.

Κατὰ τὴν παράδοσιν, ἡ Γάνωσ ἰδρύθη
ὑπὸ τῶν μετὰ τοῦ Βύζαντοσ, τοῦ ἰδρυτοῦ
τοῦ Βυζαντίου, ἀποίκων, οἵτινεσ παρα-
κλήνοντεσ τὰσ βορειὰσ ἀκτὰσ τῆσ Προπον-
τίδοσ, εἶδον λάμπιν τινὰ ἐπὶ τοῦ ὄρουσ,
οἱου ὑπῆρχε φανὸσ ὁδηγὸσ τῶν ναυτιλο-
μένων. Ἀποβιβασθέντεσ ἐκεῖ, ἴδρουσαν τὴν
πόλιν Γάνον (ἐκ τοῦ γανόω=στιλβῶνω).
Τὴν Γάνον ταύτην, μετὰ τῆσ Βισάνθησ
καὶ Νέου Τεῖχοσ, ὑπέσχετο νὰ δώσῃ ὁ
Σεῦθησ βασιλεὺσ τῶν Θρακῶν εἰσ τὸν Ξε-
νοφῶντα, ἐπιστρέφοντα ἐκ τῆσ Μ. Ἀσίασ,
ἐὰν ἐβοήθει αὐτὸν πρὸσ ἀνάκτισιν τῆσ πα-
τρικῆσ χώρασ, ὑποσχόμενοσ νὰ λάβῃ ὡσ
σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ Ξενοφῶντοσ,
ἐὰν εἶχε τοιαύτην, σύμφωνα μὲ τὰ θρακι-
κὰ ἥθη καὶ ἔθιμα. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν
χρόνων, ἡ Γάνωσ ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱε-
ροκλέουσ καὶ Κων. Πορφυρογεννήτου, ὡσ
μία τῶν 14 πόλεων τῆσ ἐπαρχίασ Θράκησ.

* *

Παρὰ τὴν Γάνον εὐρέθησαν πολλὰ ἐπι-
γραφαί, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρεται ἡ
θεὰ Γάνεια ἢ Γανῆα. Παρὰ τῷ Dumont
—Homolle (σελ. 420) ἀναφέρεται ἡ ἐπι-
γραφή :

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΟ[Σ] ΣΕΥΘΟΥ
ΘΕΑ ΓΑΝΗΑ ΕΥΧΗΝ

ἦτοι : Ἀγαθῆ τύχῃ Ἀπολλώνιο(σ) Σεῦθου
Θεᾶ Γανῆα εὐχὴν. Ὑπῆρχε δὲ καὶ προά-
στειον παρ' αὐτὴν Γανίσ ἢ Γανιάσ.

Πλὴν τῶν ἐπιγραφῶν τῆσ Γάνου σῶζε-
ται καὶ σπανιώτατον ἐνεπίγραφον σήκωμα
(μέτρον χωρητικότητοσ) τοῦ ἀττικῶ ἡ-
τρικῶ συστήματοσ. Φέρει δὲ τὸ σήκωμα
τοῦτο τέσσαρασ κοιλότητοσ συνοδευόμενασ
ὑπὸ τῶν ἐπιγραφῶν : HMI—TPI—KO—H,
αἵτινεσ προφανῶσ σημαίνουν : ἡμίεκτον,
τρικοτύλην, κοτύλην καὶ ἡμικοτύλην Ἐπὶ
δὲ τῆσ κυρίασ ὄψεωσ ἡ ἐπιγραφή : ΙΕΡΟΣ
μὲ ὠραία γράμματα τῶν Μακεδονικῶν

χρόνων. (Dumont — Homolle,) σελ. 206
καὶ 418).

Ἡ σημερινὴ Γάνωσ κεῖται ὀλίγον ἀνα-
τολικώτερον τῆσ παλαιὰσ, 15 χιλιόμετρα
πρὸσ Ν. τῆσ Ῥαιδεστοῦ. Ἐκ τοῦ ὀνόματοσ
δὲ αὐτῆσ καὶ γειτονικῆσ τῆσ κομποπόλεωσ
Χώρασ, ἀπὸ τῆσ ὁποίασ ἀπέχει ἡμίσειαν
ὥραν πρὸσ βορρᾶν, ἐλήφθη τὸ περιληπτι-
κὸν ὄνομα Γανόχωρα. Οἱ κάτοικοι τῆσ Γά-
νου διεκρίνοντο διὰ τὴν φιλομουσίαν καὶ
ἐργατικότητά των. Ἐν Κωνσταντινουπόλει
διετήρουν Ἀδελφότητα, τῆσ ὁποίασ αἱ
πρόσοδοι διετίθεντο ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτη-
ρίων τῆσ κομποπόλεωσ, ἥτισ διετῆρει ἀρρε-
ναγωγείον ἐξατάξιον μετὰ 240 μαθητῶν καὶ
παρθεναγωγείον πεντατάξιον μετὰ 200 μα-
θητριῶν, μετ' ἀναλόγου διδασκαλικῶ ἡμο-
σωπικῶ. Δημεῖτο δὲ ἡ πόλισ εἰσ δύο μέρη :
τὴν ἀκρόπολιν (ὄπου ἡ παλαιὰ πόλισ), ὄπου
ὑπῆρχον τὰ Ἐκπαιδευτήρια, ὁ μητροπολι-
τικὸσ ναόσ, τιμώμενοσ ἐπ' ὀνόματι τῶν
Ταξιαρχῶν, ὁ καὶ ἀρχαιότατοσ, ὁ τοῦ Ἀ-
γίου Νικολάου καὶ Ἀγίου Χαραλάμπουσ,
καὶ τὴν Κάτω Συνοικίαν τῆσ Παναγίασ
τῆσ Ὀδηγητρίασ. Κατφεῖτο δὲ ὑπὸ 4.000
περίπου κατοίκων, ἀσχολομένων εἰσ τὴν
ἀμπελοφυγίαν καὶ ναυτιλίαν.

Κατὰ μῆνα Αὐγουστον τοῦ 1912 ἡ κοι-
νόπολισ καὶ ἐν γένει τὰ Γανόχωρα ὑπέστη-
σαν φοβεράσ καταστροφάσ ὑπὸ σεισμῶν.
Χάρισ ὁμοσ εἰσ τὴν φιλεργίαν καὶ δραστη-
ριότητα τῶν κατοίκων αὐτῆσ ταχέωσ ἀνέ-
λαβεν. Ἐπὶ τῆσ Ἑλληνικῆσ κατοχῆσ τῆσ
Ἀν. Θράκησ ὑπῆγετο εἰσ τὴν ὑποδιοίκη-
σιν Μυριοφύτου, τοῦ Νομοῦ Ῥαιδεστοῦ
καὶ ἠρίθμει κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1920
περὶ τὰσ 2.000 κατοίκων, οἱ ὁποιοὶ μετὰ
τὴν ἐκκένωσιν τῆσ Ἀν. Θράκησ κατέφυγον
εἰσ τὴν Ἑλλάδα.

* *

Τὰ Γανόχωρα ἀπετέλουσ ἄλλοτε δύο
ὑποδιοικήσεισ : τὴν τῆσ Μυριοφύτου καὶ
τὴν τῆσ Περιστάσεωσ, καὶ δύο Ἐκκλη-
σίασ : τὴν τῆσ «Γάνου Χώρασ», καὶ τὴν
τῆσ «Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεωσ». Αἱ
δύο αὐται ὑποδιοικήσεισ περιελάμβανον
12.000 κατοίκων, τῶν ὁποίων τὸ δέκατον
περίπου ἦσαν Τούρκοι, καὶ τὰ χωρία : Μη-

λιό, Πλάτανον, Αὐδήμι, Νεόχωριον, Εἰρηνοχώριον, Ἰντζέκιοῦ, Καστάμπολην, Παλαμουτί, Σεντούκι, Στέρναν, Καλαμίτζι, Λούπιδα, Γιοτζίκι, Γιαγάτς, Ἡρακλείτσα καὶ Γενήκιοῦ. Γενικῶς τὰ Γανόχωρα ἔπαθον πολλὰ κακὰ ὑπὸ τῶν ὀρδῶν τοῦ Κρούμου τὸ 813, τὸ δὲ 1199 ἐπίσης ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατεστράφησαν δλόκληρα χωρία καὶ Μοναὶ οὐκ ὀλίγαι.

Κατὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον λατινικὴν κυριαρχίαν, μετὰ τὸ 1204, περιήλθον τὰ Γανόχωρα εἰς τοὺς Φράγκους, ἀλλὰ ἐπανεκτήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου, τοῦ Βατάτζη καὶ Μιχαῆλ τοῦ Παλαιολόγου. Μετὰ τὸ 1300, Τοῦρκοι καὶ Καταλάνοι κυριεύοντες τὰ χωρία ταῦτα, προέβαινον εἰς ἀνηκούστους καταστροφάς, μόλις δὲ μετὰ τὴν ἐπιρράτησιν τῆς Τουρκικῆς κυριαρχίας ἀπῆλθον σχετικῆς τιнос ἡσυχίας. Σεισμοὶ ἀλλεπάλληλοι, ὅπως τοῦ 1343 1354 καὶ 1766, ἐπέφεραν ἐπίσης μεγάλας καταστροφάς, ὅπως καὶ οἱ τελευταῖοι σεισμοὶ (Ἀπριλοῦ 1912), ὅποτε ἐκάθησαν: ἡ Χώρα, τὸ Μυριόφυτον, τὸ Γιοτζίκι καὶ ἄλλα. Μόλις ἤρχισαν ἀναγεννώμενα ἐκ τῆς τέφρας αὐτῶν τὰ ἑλληνικώτατα ταῦτα χωρία τῶν Γανοχώρων, ἐπῆλθεν ἡ ἐκκένωσις τῆς Ἀν. Θράκης καὶ ὁ ἐκπατρισμὸς τῶν κατοίκων. (Βιβλιογραφία, Μ. Ι. Γεδεῶν, Μνήμη Γανοχώρων 1913).

* ΓΑΝΥΜΗΔΗΣ. — Ὑπαρχος τῆς πόλεως Αἴνου μετὰ τὸν δεῦτερον Συριακὸν πόλεμον, ὅποτε αὐτὴ εἶχε περιέλθει εἰς χεῖρας τῶν πανισχύρων Πτολεμαίων τῆς Αἰγύπτου (Πολυβ. V, 34, 8). Κατὰ τὴν ὑπὸ Φιλίππου Ε' τοῦ Μακεδόνοιο πολιορκίαν τῆς Αἴνου τὸ 200 π.Χ. ἐπωφελοῦμενος τῶν ἐν τῇ πόλει στάσεων καὶ τῶν διαιρέσεων τῶν κατοίκων, ἄλλων τασσομένων ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου, ἄλλων δὲ ὑπὲρ τοῦ Εὐμένους, βασιλέως τῆς Περγάμου, παρέδωκεν αὐτὴν διὰ προδοσίας εἰς τὸν Φίλιππον.

ΓΑΡΕΛΛΑ. — Μεσαιωνικὴ πόλις τῆς Ἀν. Θράκης, ἀναφερομένη πολλακίς ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, καθὼς καὶ εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά, ὡς ἔδρα ἀρχιεπισκόπου (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 475). Πολὺ πιθανὸν νὰ εἶναι τὸ χω-

ρίον Χάραλα, ἐν τῇ περιφερείᾳ τῶν Ὑψίλων, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς κατοχῆς μετωνομάσθη Γάραλα. Ἡρίθμει 260 κατοίκους χριστιανούς ὀρθοδόξους, οἱ ὅποιοι μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Ἀν. Θράκης, κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐνταῦθα εἰργάσθη δραστηρίως ἢ προπαγάνδα τῶν Ὀβιτῶν, ἀλλ' ἄνευ μεγάλων ἀποτελεσμάτων.

ΓΑΡΗΣΚΟΣ. — Ἀρχαία πόλις τῆς Σιντικῆς ἐν Μακεδονίᾳ, κειμένη κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 12, 22) ἐν τῇ Ὀρβηλίᾳ χώρα εἰς βόρ. πλάτ. 41°, 40' καὶ ἀνατ. μῆκ. 47°, 50', τὴν ὁποῖαν ὁ Στράβων VII, 331, 36) ὀνομάζει Παρορβηλίαν. «ἐν μεσογαίᾳ ἔχουσιν κατὰ τὸν ἀλῶνα τὸν ἀπὸ Εἰδομένης, Καλλιπόλιν, Ὀρθόπολιν... Γαρησκόν». Δὲν πρέπει δὲ νὰ συγγέται πρὸς τὴν δμώνυμόν της, ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (VII, 330, 21) ἐν τῇ Κρουσίδι τῆς Μακεδονίας, μίαν τῶν 26 πόλεων, τὰς ὁποίας κατέστρεψεν ὁ Κάσσανδρος τὸ 316 π.Χ. πρὸς ἴδρυσιν τῆς Θεσσαλονίκης. Κατὰ τὸν Μ. Δήμισαν ἔκειτο, ὅπου τὸ Μελένικον, κατ' ἄλλους δὲ ὅπου τὸ Νευροκόπιον. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερόμενον «ἀλῶνα τὸν ἀπὸ Εἰδομένης» οὗτος ἐκτείνεται παρὰ τὸν Βοεμίαν παραπόταμον τοῦ Ἀξιοῦ (νῦν Γκολμπανάν) πρὸς Β. τοῦ ὁποῖου ὑψοῦται ἡ ὄροσειρὰ τοῦ Μπέλες, ὑψους 7.000 ποδῶν.

* ΓΑΡΙΟΥΠΟΛΙΣ. — Πόλις τῆς Ἀν. Θράκης καταστραφεῖσα μαζὶ μετὰ τὴν Φιλιπούπολιν, Ῥαιδεστόν, Πάνιον, Τραϊανούπολιν καὶ ἄλλας Θρακικὰς πόλεις κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Βουλγάρων ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Σκυλογιάννην τὸ 1204—1205.

ΓΑΣΤΡΙΩΝ (Μονή), — Μονὴ ἐν Κορινθίᾳ, κειμένη ὅπου ἡ σημερινὴ συνοικία Ψωμιαθιᾶ (τυρκοιστὶ Σαμάτια). Προηγουμένως ἦτο ἀνάκτορον τῆς Θεοκτίστης, μητρὸς τῆς Θεοδώρας, συζύγου τοῦ Θεοφίλου (829 - 842) ἡ οἴκος τῆς Εὐφροσύνης, μητρὸς τοῦ Θεοφίλου. Κατὰ τινα παράδοσιν ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ γάστραι, εἰς τὰς ὁποίας ἐφύτευσεν ἡ Ἁγία Ἑλένη ἐδώδη ἄνθη. Εἰς τὴν μονὴν ταύτην ἐμόνασαν

καὶ ἐτάφησαν ἡ Θεοδώρα καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς, ὁ ἀδελφός της Πατρωνᾶς, στρατηγὸς τοῦ θέματος Θρακησίων καὶ ἡ Εὐρήνη, θυγάτηρ τοῦ Βάρδα. Κατὰ τὸν Ἄλ. Πασπάτην ἡ μονὴ Γαστριῶν μετεβλήθη ἐπὶ Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ εἰς τζαμίον, τὸ σημερινὸν «Σαντζακτάρ μεσδζιμί (εὐκτήριον σημαιοφόρον)». (Ἄλ. Πασπάτη, Βυζαντιναὶ Μελέται, σελ. 354 καὶ ἔξης).

ΓΕΒΕΠΕ·Ι·ΖΙΣ.—Δαίμων τις τῶν Γετῶν τῆς Θράκης, ὁ αὐτὸς μὲ τὸν Ζάμολξιν ἢ Ζάιμοξιν νομοθέτην καὶ θρησκευτικὸν μεταρρυθμιστὴν αὐτῶν (βλ. λ.), πρὸς τὸν ὅποιον μετέβαινον οἱ ἀποθνήσκοντες (Ἦρ. IV, 94).

* ΓΕΙΖΑΓΚΡΗΝΟΙ.—Οἱ κάτοικοι ὁμωνύμου τινὸς ἀρχαίας Θρακικῆς κόμης (vicus), ὑπαγόμενοι εἰς τὴν κομμαρχίαν Εἰτριζηνίν (βλ. λ.). γνωστοὶ ἐξ ἐπιγραφῆς («Θρακικά» 1935, σελ. 159).

* ΓΕΙΚΕΘΙΗΝΟΣ (Ἀπόλλων).—Τοπωνυμικὴ προσωνυμία ἐν Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ Ἀπαντᾷ καὶ Γικεντινός, Γικισιηνός, Γεκεσιηνός, Γεικαιτηνός («Θρακικά» 1932, σελ. 107).

* ΓΕΛΥΠΥΡΙΣ καὶ ΓΕΛΥΠΟΡΙΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ 202 μ.Χ. εὐρεθείσαν εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζος, νῦν Τσακαρλάρ τῆς Βουλγαρίας («Θρακικά» 1936, σελ. 198).

ΓΕΜΕΛΛΟΜΟΥΝΤΕΣ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Β. Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ παρὰ τὸν Ἴστρον ποταμόν. (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΓΕΝΙΚΕΙΛΑΣ.—Ὄνομα κύριον καὶ πατρωνυμικόν, καθαρῶς θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὰς τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσας εἰς τὸ χωρίον Τσακαρλάρ τῆς Βουλγαρίας, τὸ ἐμπόριον Πίζος τῶν ἀρχαίων («Θρακικά» 1939, σελ. 198).

ΓΕΝΝΑ.—Βυζαντινὴ κομπολίς τῆς Ἄν. Θράκης, ἀπέχουσα Ν. Α. τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν περὶ τὰς 4 ὥρας, τῆς δὲ Βρύσεως (Μπουνάρ-Χισάρ) περὶ τὴν μίαν. Ἐντὸς τῆς κομποπόλεως ὑπάρχουν 14 πηγαὶ καὶ δύο ἄλλαι εἰς δεκάλεπτον αὐτῆς. Ἐκ τῶν πηγῶν τούτων καὶ τῶν

γειτονικῶν τῆς Βρύσεως, ἐπήγαγε, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὁ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερόμενος ποταμὸς Τέαρος (ὁ Γαίναρος τῶν Βυζαντινῶν, ὑπὸ τῶν Τούρκων καλούμενος Τέαρ-σουτί), ἐκβάλλον εἰς τὸν Κοντάδεσδον (Καραγάτς-Ντερέ), παραπόταμον τοῦ Ἐργίνου. (Ἦροδ. IV, 89-90).

Τοῦ Τέαρου ποτ. τούτου τὰ ὕδατα, τοῦ ὁποίου πηγαὶ εἶναι 38 «δυοῖν δέουσαι τεσσαράκοντα», ἦσαν, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ἄλλαι μὲν ψυχραὶ, ἄλλαι δὲ θερμαί, κατάλληλοι διὰ τὴν θεραπείαν τῆς ψφῶρος ἀνθρώπων καὶ ἵππων. Ἐντεῦθεν διεθῶν ὁ Λαρεῖος ὁ Ὑστάπουρ τὸ 515 π. Χ. κατὰ τὴν τῶν Σκυθῶν ἐστρατείαν του, τόσον ἠύχαριστήθη, ὥστε παρέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, στήσας καὶ ἀναθηματικὴν στήλην. Τὰ ὕδατα τοῦ Τέαρου ἐξιμνεῖ ἐπίσης καὶ ὁ κατὰ τὸν XVII αἰῶνα ἀκμάσας Τοῦρκος γεωγράφος Χατζῆ-Κάφρας.

Ἡ Γέννα ἦτο μία τῶν ἀκμαϊότερων κομποπόλεων τῆς Ἄν. Θράκης. Ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς κατοχῆς καὶ μέχρι τῆς ἀναλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1923) ἠρίθμει 2.000 κατοίκους εὐδοκίμως ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Διетήρει δὲ δύο ἐκκλησίας, τῶν ὁποίων ἡ μία τῶν Βυζαντινῶν χρόνων καὶ ἀκμάζοντα σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων. (Βλ. Ἀρχεῖον Θράκης τ. L', σ. 119).

* ΓΕΝΤΖΑΝΑ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 4) ἐπισκευασθέντος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΓΕΠΙΛΑΙ.—Βλέπε λέξιν Γήπαιδος.

ΓΕΡΑΝΕΙΑ.—Πόλις τῆς Θράκης, τὴν ὁποίαν κατὰ τινὰ παραδόσιν, ἐγκατέλειψαν οἱ κάτοικοί της, ἐκδιωχθέντες ὑπὸ στίφους γεράνων.

* ΓΕΡΕΛ.—Τοπωνύμιον Θρακικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τετάρτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης ἐν Φιλιππουπόλει. (Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, Ἐπιγραφαὶ Φιλιππουπόλεως κτλ. εἰς «Θρακικά», 1935 σελ. 170).

* ΓΕΡΙΗΝΟΣ.—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἡρώος Θρακός, μεγάλως λατρευομένου ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ, ἰδίως δὲ

τῆς ὑπαίθρου χώρας («Θρακικὸν Ἀρχεῖον, τ. VI, σ. 14).

* ΓΕΡΜΑΝΕΙΑ (ἦ).—Πατρις τοῦ Βελισσαρίου (βλ. λ.) «ἢ Θρακῶν καὶ Ἰλλυριῶν μεταξύ κεῖται» κατὰ τὸν Προκόπιον (Πολ. Γ, 11, 21).

* ΓΕΡΜΑΝ.—Πόλις τῆς Β. Θράκης ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Σαρδικῆς (Σόφιας) τῆς ὁποίας τὰ παλαιὰ τείχη (διερωγότα τῷ χρόνῳ εὐρῶν οἰκοδομησάμενος (Ἰουστινιανός) ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ ἄμαχα τοῖς πολεμίοις διεπράξατο εἶναι). (Προκ. Περί Κτισμάτων IV, 1, 31).

* ΓΕΡΜΕΘΙΣ ἢ ΓΕΡΜΗΘΙΣ.—Ὄνομα θρακικῆς θεᾶς, ταυτιζομένης πρὸς τὴν Ἄρτεμιν τῶν Ἑλλήνων («Θρακικά», 1928 σ. 85).

* ΓΕΣΙΛΑΦΟΣΣΑΤΟΝ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου παρὰ Προκόπιῳ (Περί Κτισμ. IV, 11).

ΓΕΤΑΙ.—Κατ' ἀρχαίαν οἱ Γέται κατῴκουν τὴν Ἐθροπαϊκὴν Σκυθίαν, μεταξὺ τοῦ Δουνάβεως πρὸς βορρᾶν καὶ τοῦ Αἴμου πρὸς νότον, περιλαμβάνοντο δὲ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μεταξὺ τῶν θρακικῶν φύλων καὶ ἐθεωροῦντο ὡς οἱ ἀνδρειότατοι καὶ δικαιοῦτατοι τῶν Θρακῶν. Τὰ περὶ Γετῶν πληροφοροῦμεθα παρὰ τοῦ Ἡροδότου, διηγουμένου τὴν κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐκστρατείαν τοῦ Δαρείου τὸ 513 π.Χ. Πρὶν ἀκόμη ὁ Δαρεῖος φθάσῃ εἰς τὸν Ἰστρον ἐκ τῶν πρώτων ὑπέταξε τοὺς «ἀθανατίζοντας Γέτας», ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (IV, 95), τοὺς μόνους τῶν Θρακικῶν φύλων, οἱ ὁποῖοι ἀντέστησαν κατὰ τὴν διάβασίν του.

Οἱ Γέται ἐπίστευον εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ ἀπέχον ἀπὸ πάσης τροφῆς ἐμψύχων, σύμφωνα μὲ τὰ Πυθαγόρεια δόγματα, τὰ ὁποῖα ἐδίδαξεν εἰς αὐτοὺς ὁ νομοθέτης καὶ θρησκευτικὸς μεταρρυθμιστὴς αὐτῶν Ζάμολις ἢ Ζάλμοξις, (βλ. λέξ.) χρηματίσας μαθητῆς τοῦ Πυθαγόρου.

Δὲν ἐφημίζοντο ὁμοῦ ἐπὶ ἐγκρατεία. Ἐλάμβανον περὶ τὰς δέκα γυναικας καὶ πλεόν. (Στράβωνος, VII 297).

Μετὰ τὸν Δαρεῖον, ὑπέταξαν αὐτοὺς οἱ Ὀδρῦσαι βασιλεῖς, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Σιτάλης εἶχε στρατολογήσει θαυμάσιον ἰπ-

πικὸν εἰς τὴν κατὰ τοῦ Περδίκκου τοῦ Β', βασιλείας τῆς Μακεδονίας ἐκστρατείαν τὸ 429 π.Χ.). Περί τὸ 340 π.Χ. ἐκδιωχθέντες οἱ Γέται ἐκ τῆς χώρας τῶν ὑπὸ τῶν Τριβαλλῶν, ἐγκατεστάθησαν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, τὴν σημερινὴν Βλαχίαν, ἀνήκουσαν εἰς τὸν βασιλεῖα τῶν Σκυθῶν Ἀτέαν. Τότε οὗτος ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, ἀλλὰ πρὶν φθάσῃ ὁ Φίλιππος, οὗτος συνεφιλιώθη μετὰ τῶν Γετῶν, καὶ ἐστράφη κατὰ τοῦ Φιλίππου ἐρχομένου εἰς βοήθειάν του. Οὗτος ὁμοῦ προσεταιρισθεὶς τοὺς Γέτας, ἐνίκησε τὸν Ἀτέαν τὸ 339 π.Χ. καὶ ἀπῆλθε συναποκομίζων ἄφθονα καὶ πλοῦσια λάφυρα.

Ἐπειδὴ ὁμοῦ κατὰ τὴν ἐναντίον τῶν Τριβαλλῶν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, οὗτοι ἐδειξαν ἐχθρικός διαθέσεις κατ' αὐτοῦ, διαβάς ὁ Ἀλέξανδρος τὸν Ἰστρον ἐπετέθη αἰφνιδιαστικῶς κατ' αὐτῶν, τοὺς ἐτρεψεν εἰς φυγὴν καὶ ἐλαφρυαγόγησε τὴν χώραν. Ἐπὶ τῶν διαδόχων οἱ Γέται ὑπετάγησαν εἰς τὸν Λυσίμαχον, βασιλεῖα τῆς Θράκης. Ὄταν ὁμοῦ ἐξεργάγῃ ὁ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀντιγόνου πόλεμος, οὗτοι ἀποστατήσαντες κατὰ τοῦ κυρίου των, ἐνίκησαν αὐτὸν κατ' ἐπανάληψιν, καὶ συνέλαβον αἰχμάλωτον τὸ μὲν 293 π.Χ. τὸν υἱὸν του, μετὰ δύο δ' ἔτη καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον, κατόπιν προδοσίας Γέτου τινός, ἀποπλανήσαντος τὸν στρατὸν του. Ἀπληυθέρωσεν ὁμοῦ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς τῶν Γετῶν Δρομιχαίτης, ὅταν ἔμαθεν ὅτι ὁ Δημήτριος, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας εἶχεν εἰσβάλλει εἰς τὰς χώρας τοῦ Λυσιμάχου, ὀρθῶς σκεπτόμενος ὅτι δὲν ἦτο συμφέρον νὰ ἐνωθῇ ἡ Μακεδονία μετὰ τῆς Θράκης, ὅποτε ἀσφαλῶς θὰ ἐκινδύνευεν ἡ ἀνεξαρτησία των.

Ἐξῆς Βραδύτερον κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Κελτῶν (Γαλατῶν) τὸ 278 π.Χ. ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Κομοντόριον, κατελύθη ἡ δύναμις τῶν Γετῶν, ἔκοτε δὲ ἔχασαν τὸ ἐθνικὸν των ὄνομα, καὶ μετονομάσθησαν Λακοί. Οἱ περισσώτεροι ὁμοῦ τῶν Γετῶν, φαίνεται ὅτι μετόκησαν εἰς τὴν μεταξὺ Ἰστροῦ καὶ Βορυσθένου ποταμοῦ (νῦν

Λνείλιρ) λαριλιακήν χώραν, ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν σημερινὴν Βεσσαραβίαν.

Βασιλεῖς αὐτῶν ἀναφέρονται: ὁ Δρομιχαΐτης, γνωστότατος ἐκ τῶν κατὰ τοῦ Λυσιμάχου πολέμων του, ὁ Βοιρεβίστας βασιλεύσας κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας τοῦ Α' π.Χ. αἰῶνος, ὁ Διοκόμης, σύγχρονος τοῦ Ἀντωνίου, ὁ Ἀριοφάρης καὶ ἄλλοι (βλ. λέξεις).

ΓΕΤΑΣ.—Βασιλεὺς τῶν Ἡδωνῶν ἢ Ἡδώνων, Θρακικοῦ λαοῦ (βλ. λ.) περὶ τὰ 50) π.Χ. Τοῦ Γέτα εὐρέθησαν ὀκτάδραχμά νομίσματα εἰς τὸν Τίγρητα ποταμὸν τῆς Ἀσίας, ὅπου ὑποτίθεται ὅτι ἐκομίσθησαν ὑπὸ τῶν Περσῶν, τῶν ὁποίων οἱ Ἡδωνοὶ ἐγένοντο φόρου ὑποτελεῖς κατὰ τοὺς περσικοὺς πολέμους. Ἐμπροσθεν παριστῶσιν ἄνδρα γυμνὸν ἐλαύνοντα δύο βόας, ὅπισθεν δὲ φέρουν τὴν ἐπιγραφὴν: ΓΕΤΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΗΔΩΝΩΝ ἢ ΓΕΤΑΣ ΗΔΩΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. (Head-Σβορώνου Ἱστορ. τῶν Νομισμάτων, Τόμ. Α', σελ. 267, Πίναξ ΧVΙ).

ΓΕΤΙΚΗ.—Ἡ χώρα τῶν Γετῶν (βλ. λέξ.) ἐκτεινομένη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡροδότου (V π.Χ. αἰῶν) μετὰ τοῦ Αἴμου καὶ τοῦ Ἰστρου μέχρι τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν σημερινὴν Δοβρουτσάν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ (μάρτυς).—Ἐπίσκοπος Ἀδριανουπόλεως ἐπὶ Λέοντος Ἀρμενίου 813—820) μαρτυρήσας μετ' ἄλλων χριστιανῶν κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἀδριανουπόλεως τὸ 815 ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Κρούμου, «ὅστις, κυριεύσας αὐτὴν, ἐξεδίωξε τεσσαράκοντα χιλιάδας χριστιανούς, ὁμοῦ καὶ τὸν ἀγιώτατον Ἐπίσκοπον τῆς Ἀδριανουπόλεως, τὸν ὅποιον ρίψας χαμαί, κατεπάτησεν εἰς τὸν λαϊμόν».

Ἡ Ἐκκλησία ἑορτάζει τὴν μνήμην του 22 Ἰανουαρίου. (Συναξαρ. Νικοδήμου, ἐκδ. Ραφτάνη, 1862, τόμ Β', σελ. 60).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ (μάρτυς).—Ἐκ τῶν νεομαρτύρων Θρ. κῶν, μαρτυρήσας, κατὰ τὸν Σάθαν, ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1437 «ἐν Ἀδριανουπόλει τῇ ποτε, ἥδη δὲ δυστυχεῖ, βριθούσῃ τῇ πλάνῃ, ὡς ὅτε καὶ πρὶν τὸ τῶν Ἑλλή-

νων μιαρὸν γένος».

ΓΕΩΡΓΟΙ.—Ἀρχαῖος Σκυθικὸς λαὸς, κατοικῶν παρὰ τὸν Ἰστρον. Οἱ Γεωργοί, κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 311) ἦσαν «ἡμερώτεροι ἅμα καὶ πολιτικώτεροι, χρηματισταὶ δ' ὄντες καὶ θαλάττης ἀπτόμενοι ληστηρίων οὐκ ἀπέχονται, οὐδὲ τῶν τοιοῦτων ἀδικιῶν καὶ πλεονεξιῶν».

* ΓΗΘΩΝΗ.—Μικρὰ νῆσος τοῦ Θρακικοῦ πελάγους, κειμένη κατὰ τὸν Πλίνιον (Φυσ. Ἱστορ. IV, 12, 23) μετὰ τῶν Σαμοθράκης καὶ Θρακικῆς Χερσονήσου, καταποντισθεῖσα πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων μετὰ τριῶν ἄλλων νησίδων: τῆς Ἀλοννήσου, Λαμπωνίας καὶ Ἀλωπεκονήσου. Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει σήμερον, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἢ ὕψαλος Ζγόραφα (βλ. λ.).

ΓΗΠΑΙΔΕΣ.—Οὕτως ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν οἱ ὑπὸ τῶν λαῶν τῆς Δύσεως ὀνομαζόμενοι Γεπίδαι, λαὸς συγγενέων φυλετικῶς μετὰ τοὺς Γότθους, καὶ κατοικῶν παρὰ τὰ Καρπάθια ὄρη πλησίον τῶν Βησιγόθων. Εἰς τὴν ἱστορίαν ἀναφαίνονται περὶ τὰ τέλη τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, ὁπότε, ὑποταχθέντες εἰς τὸν Ἀτίλαν, ἠκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὰς ἐπιδρομὰς του. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀτίλα κατέλαβον τὴν Δακίαν καὶ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἠκολούθησαν τὸ 489 τὸν Γότθον Θεοδώριον εἰς Ἰταλίαν, ἄλλοι δὲ παραμειναντες ἐντεῦθεν τοῦ Δουναβέως, παρηνόχλων τοὺς Βυζαντινοὺς. Κατ' αὐτῶν οἱ Βυζαντινοὶ ἀντέταξαν τοὺς Λογγοβάρδους τῶν ὁποίων ὁ βασιλεὺς Ἀλβοῖνος (561—573) καθυπέταξε τέλος αὐτοὺς τὸ 567. Ἐκτοτε δὲν ἀναφέρονται ὡς ἀνεξάρτητον ἔθνος. (Πρβλ. τὸ Θρακικὸν Γηπέτρις).

* ΓΗΠΕΠΥΡΙΣ, ΓΗΠΕΠΟΡΙΣ καὶ ΓΗΠΔΙΠΟΡΙΣ.—Θρακικὸν ὄνομα γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τρίτου ἢ τετάρτου μ.Χ. αἰῶνος. Ἀπαντᾷ καὶ Γηπύτρις. (πρβλ. Ρασκόπορις, Μουκάπορις) καὶ Γηπαίπορις, εἶναι δὲ σύνθετον ἐκ τοῦ Γήπαις καὶ Πόρις. Παρὰ τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ ἀναφέρονται Γήπαιδες, ἔθνος Γοτθικόν, (Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, Ἐπιγραφαὶ Φιλιππουπόλεως κ.τ.λ. εἰς Θρακικά, 1935, σελ. 171).

* ΓΗΡΙΣΤΑΟΥΣ.— Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΓΙΓΩΝΟΣ (ἡ).— Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Κρουσαίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ ἢ ἐπὶ Θράκης, κειμένη κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 123) μεταξὺ Αἴας καὶ Κάμψας, ὅπου σήμερον κεῖται ἡ Ἐπανωμή. Ὑπέστη καὶ αὕτη τὴν τύχην ὅλων τῶν ἄλλων γειτονικῶν πόλεων χορηγήσασα στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ Χαλκιδικὰ παραλία στόλον τοῦ Ξέρξου. Στέφανος ὁ Βυζάντιος ὀνομάζει αὐτὴν «Πόλιν τῆς Θράκης», σφάλλεται ὅμως, τοποθετῶν αὐτὴν παρὰ τὴν Παλλήνην. Τὸ ἔθνικόν Γιγώνιος. Εἰς τὴν Γίγωνον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐστρατοπαιδεύσαν οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς καταστολὴν ἐπαναστάσεως Μακεδονικῶν τινων πόλεων. Οὐδὲν ἄλλο περὶ αὐτῆς γνωρίζομεν. Παρὰ τὴν Γίγωνον, ἔκειτο ἡ Γιγωνίς Ἄκρα, τὸ ἀκρωτήριον τῆς Ἐπανωμῆς.

ΓΙΑΠΟΡΙΣ ἢ ΓΙΑΠΥΡΙΣ.— Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ (Θρακικά 1933, σελ. 87).

* ΓΙΝΚΙΣΗΝΟΣ (Ἀπόλλων).— Τοπωνυμικόν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομένου ἐν Θράκῃ κατ' ἐπιγραφὰς τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθείσας ἐν τῇ περιφερείᾳ Τατάρ-Παζαρτζίκ, τῆς Ἀρχαίας Βησσαπάρας. Ἀπαντᾷ δὲ εἰς διαφόρους τύπους ὡς: Γεῖκεσηγός, Γεικεθιγός (Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, Ἐπιγραφαὶ Φιλιππουπόλεως κ.τ.λ. εἰς «Θρακικά» 1936, σελ. 182).

ΓΛΑΥΚΟΣ.— Διάσημος ἀνδριαντοποιὸς ἐκ Δήμου, ὅστις, κατὰ τὸν Πολύβιον (παρὰ Στεφ. Βυζαντίῳ, ἐν λέξει αἰθάλη) ἠπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν ἐπινοησάντων τὴν συγκόλλησιν τοῦ σιδήρου.

ΓΛΥΚΕΡΙΑ (μάρτυς).— Κατήγετο ἐκ Τραϊανουπόλεως καὶ ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Ἀντωνίου. Ἀρνηθεῖσα νὰ προσκυνήσῃ εἰς τὰ εἰδωλα, ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου Σαβίνου εἰς μαρτύρια, ἔπειτα δὲ ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακὰς τὸ 177 μ.Χ. Κατὰ τὴν παράδοσιν, ἄγγελος Κυρίου ἔφερε τροφήν

εἰς αὐτήν, ὅταν δὲ βραδύτερον ἐρρίφθη ἡ μάρτυς εἰς κάμινον πυρός, δρόσος ἔσβεσε τὰς φλόγας. Ἡ μάρτυς ἐξεδάρη τότε καὶ ἐρρίφθη βορὰ εἰς τὰ ἄγρια θηρία. Τὸ λείψανον τῆς Γλυκερίας ἐτάφη εἰς τὴν Ἡράκλειαν τῆς Θράκης, ὅπου καὶ ναὸς ἀνηγέρθη κατόπιν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς, τὸν ὁποῖον πυρποληθέντα ἀνφοκοδύμησεν ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος τὸ 551.

Ἡ μνήμη τῆς ἐορτάζεται ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τὴν 13 Μαΐου. (Συναξαριστὴς Νικοδήμου, ἔκδοσις Ραιρτινῆ 1868, τόμ. Γ' σελ. 36).

* ΓΟΛΟΗ.— Μεσόγειος Βυζαντινὴ πόλις τῆς Β. Θράκης ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Διαιπόλεως, ἀναφερομένη πολλὰκις ὑπὸ τῆς Ἀννης Κομνηνῆς εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ πατρὸς τῆς Ἀλεξίου (1081-1118) κατὰ τῶν Σκυθῶν καὶ Κουμάνων.

* ΓΟΜΒΕΣ.— Πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, τὴν ὁποίαν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) «περιβόλω ἐτειχίσαστο νέω» (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV, 6, 22).

* ΓΟΝΕΙΣ (οἶ.— Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, μνημονευομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. «Οἱ κατοικοῦντες ὁμοίως, οἷ καὶ Ἀνδριανουπολίτας τούτους ἐκάλεσαν».

ΓΡΑΙΟΙ.— Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαὸς κατοικῶν παρὰ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν (Θουκυδ. Β, 66) ὑποτελὴς τῶν Ὀδρουσῶν οὐ μακρὰν τῆς Γαζώρου, ὅπου ἐλατρεύετο ἡ θεὰ Ἀρτεμις ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Γαζωρεῖτις» καὶ «Γαζωρία». (βλ. λέξ.).

ΓΡΑΤΙΑΝΑ, ΓΡΑΤΖΙΑΝΑ, ΓΡΑΤΖΙΑΝΟΥΣ, ΓΡΑΤΙΑΝΟΠΟΛΙΣ καὶ ΓΡΑΤΙΑΝΟΥ ΠΟΛΙΣ.— Πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς σημερινῆς Κομοτινῆς (τῶν Κομοτηνηῶν τῶν Βυζαντινῶν) ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπέχει Β. Α. περὶ τὰς δύο ὥρας. Ταυτίζεται δὲ μὲ τὸ σημερινὸν χωρίον Γριτζάν - Ἀσάρ (μετονομασθὲν εἰς Γρατινὴν) ὅπου ἐπὶ ὑπερκειμένον λόφον σώζονται τὰ εἰρεῖλια τῶν ἀρχαίων τεχνῶν τῆς. Τὰ Γρατιανὰ, ἐκ φύσεως ὄχυρά, περιέβαλεν δι' ὄχυρωτάτου τείχους ὁ αὐτοκρά-

τωρ Ἰουστινιανός. (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 11).

Ἐκαλεῖτο ἐπίσης καί : Γρατζιανά, Γρατιανόπολις, Γρατιανού πόλις καὶ Γρατζινοῦς, ἀναφερομένη πολλὰκις κατὰ τὸν XIV αἰῶνα ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων (Πρβλ. Μ. Μελιρζούτου, Περιγραφή τῆς ἑπαρχίας Μαρωνας, σελ. 45.—Στίλποινος Κυριακίδου, Βυζαντινὰ Μελετήματα, 1939).

* ΓΡΑΨΩ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Λουνάβεως, ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περί Κτισμ. IV, 11).

* ΓΡΗΣΙΝΟΣ καὶ ΓΡΗΣΙΝΗ.—Πόλις τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου, ὑπὸ δὲ τοῦ Ζωναρᾶ ὡς Γρησίη, ἀλλ' ἀγνώστου ταυτότητος.

* ΓΡΗΣΤΩΝΙΑ (ἦ). — Διάφορος τύπος τῆς Κρηστωνίας (βλ. λέξι.). ἀναφερόμενος ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου : «Χώρα τῆς Θράκης πρὸς τῇ Μακεδονίᾳ» ἀπὸ Γρησσοτινός. Τὸ ἔθνικόν Γρηστώνες.

* ΓΡΥΠΕΣ.—Μεταγενέστερον ὄνομα τῆς παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν βυζαντινῆς πόλεως Δρυπίας ἢ Δρυπείας (βλ. λέξι.).

ΓΥΝΑΙΚΟΠΟΛΙΣ ἢ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΛΙΜΝΗ.—Κόλπωσις τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, μεταξὺ Ἀνάπλου καὶ Λεωσθενείου ἢ Σωσθενείου, εἰς τὸν μυχόν τῆς ὁποίας ἔκειτο ἡ Γυναικόπολις ἢ Γυναικῶν λιμνή. Ὄνομάσθη, δὲ οὕτω, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, διότι ἐνταῦθα «φασὶ τὴν γυναῖκα τοῦ Βύζαντος Φιδάλειαν, διώξασαν ἅμα ταῖς γυναῖξιν τοὺς μετὰ Στροίβου τοῦ ἀδελφοῦ Βύζαντος τῇ πόλει ἐπιθεμένους, τῶν πολιτῶν μὴ παρόντων, νικῆσαι διώξασαν μέχρι τοῦ λιμένος». Κατὰ δὲ τὸν Σκαρλάτον Βυζάντιον (Κωνσταντινούπολις Τόμ. Β', σελ. 132) «εἴτε διὰ τὸ πάντῃ ἀσφαλὲς καὶ ἀκύμαντον, εἴτε διὰ τὸ ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ ἀλιεῖα ἦν καὶ γυναῖξιν ἐφικτή».

Εἶναι ὁ σημερινὸς Ματὰ - Λιμάν.

* ΓΥΠΟΠΟΛΙΣ.—Λόφος βραχύδης τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, παρὰ τὴν Δωτίνην ἄκρην (νῦν Παπαῆ-Μπουρ-

νοῦ) πλησίον τῆς πρὸς τὸν Εὐξείνιον Πόντον ἐξόδου του. Ὄνομάσθη δὲ οὕτω, κατὰ τὸν Σκαρλάτον Βυζάντιον, (Κωνσταντινούπολις Τόμ. Β'. σελ. 182) εἴτε ἀπὸ τῶν περὶ αὐτὸν διατεταμένων γυπῶν, εἴτε ἀπὸ τῶν ἐπὶ τοῦ βράχου «γυπῶν» (—σπήλαια ἢ κοιλάματα μικρά), ὅπου καταφεύγουν οἱ γυῖπες, κατὰ τὰς ἀγρίας θυέλλας τοῦ Εὐξείνου.

Μὲ τὴν Γυπόπολιν πιθανὸν νὸ εἶχῃ σχέσηιν καὶ ὁ μῦθος τῆς ἐκεῖ διαμονῆς τοῦ μυθικοῦ βασιλεως Φινέως (βλ. λέξι.). μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀργοναυτῶν ἀπαλλαγὴν του ἀπὸ τοῦς Ἀρπυίας.

ΔΑΔΙ, ΔΑΟΙ καὶ ΔΑΣΔΙ.—Βλ. λέξι. Δακοὶ καὶ Δάκες.

* ΔΑΒΑΝΟΣ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), παρὰ Προκοπίῳ (Περί Κτισμ. 4).

ΔΑΒΟΤΟΠΟΣ.—Ὄνομα ἀρχαίας θρακικῆς πόλεως, γνωστὸν ἔκ τινος ἐπιγραφῆς, ὅπου, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ δευτερον συνθετικὸν — τόπος, ἐρμηνεύει τὴν ἀκατάληπτον πλέον καταστάσαν λέξιν δάβα—πόλις ἢ συνοικισμός («Θρακικά», 1928, σελ. 342).

* ΔΑΒΑΤΟΠΕΙΟΣ (Ἀσκληπιός).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, λατρευομένου ἐν Δαβατόπῳ (βλ. λέξι.), κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θράκῃ («Θρακικά», 1934).

ΔΑΓΙΣΘΕΩΣ (κτήματα ἢ τόπος).—Ὄνομα τόπου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὀνομασθέντος οὕτως ἀπὸ τοῦ Δαγισθέως ἢ Δαγισταίου, στρατηγοῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527—565), πρὸς τὰ Ν.Δ. τοῦ Ἰπποδρόμου (νῦν Ἄτ-μειντάν) (Πρβλ. Ἀλ. Πασπάτη, Βυζαντ, Μελέται, 1877, σελ. 372). Ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου ἐκτίσθη τὸ δημοσίον λουτρὸν τοῦ Δαγισθέως ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου τοῦ Α' (491—518), συμπληρωθὲν βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

ΔΑΔΑΣ (Μάρτυς). — Οὗτος ἔζη ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ (284—305) εἰς

τὸ Δορύστολον τῆς Κάτω Μοισίας (παρὰ τὴν σημερινὴν Σιλίστριαν τῆς Βουλγαρίας) ἦτο δὲ μαθητὴς τοῦ Μαξιμου καὶ συμμαθητῆς τοῦ Κυντιλλιανοῦ. Καταγγελλθέντες καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι εἰς τοὺς ὑπάτους Ταρκύνιον καὶ Γαβίνιον, ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακὰς καὶ ἐφρονεύθησαν τὸ 203, τὰ δὲ ἱερὰ ἀπῶν λείψανα μετεκομίσθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου κατετέθησαν εἰς τὸν ναὸν τῆς «ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τοῖς Βιγλεντίου». Ἡ μνήμη αὐτῶν ἑορτάζεται τὴν 13 Ἀπριλίου (Συναξαριστὴς Νικοδήμου, Τόμ. Β', σελ. 262).

ΔΑΚΙΑ.—Ἀρχαία χώρα τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ἔκτεινομένη πρὸς Β. τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ κάτω ροῦ τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν νῦν Ρουμανίαν, τμῆμα τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς Ρωσίας. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς κατ' ἀρχὰς ἐκαλοῦντο Γέται (βλ. λ.), ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ Δακοὶ ἢ Δᾶκες (βλ. λ.) ἐμφανίζονται κατὰ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Φιλίππου τοῦ Ε' βασιλέως τῆς Μακεδονίας (221—179) π.Χ.).

ΔΑΚΙΜΟΣ.—Προσωπικὴ Ρωμαίων αυτοκρατόρων, διὰ τοὺς νικηφόρους κατὰ τῶν Δακῶν πολέμους. Πρῶτος ἔλαβε ταύτην ὁ Τραϊανὸς (98—117), ἔπειτα δὲ ὁ Μαξιμιнос (235—228), ὁ Μαξιμιλιανὸς (286—305), ὁ Δέκιος (249—51), ὁ Γαλληνὸς (260—268) καὶ τέλος ὁ Αὐρηλιανὸς (270—276).

ΔΑΚΟΙ ἢ ΔΑΚΕΣ.—Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαὸς, ὁμόγλωσσος καὶ συγγενὴς πρὸς τοὺς Γέτας (βλ. λ.) μὲ τοὺς ὁποίους πολλάκις ἐταυτίζοντο. Κατῶκον δὲ τὰς μεταξὺ τοῦ Δουνάβεως, Τείσα, Καρπαθίων καὶ Προῦθου χώρας, ἦτοι τὴν σημερινὴν Ρουμανίαν καὶ μέρος τῆς Οὐγγαρίας. Διήγον βίον ποιμενικὸν καὶ γεωργικόν, ἠσχολοῦντο ὁμοῦ καὶ εἰς τὴν ἐξαγωγὴν μετάλλων, ἰδίως δὲ τοῦ χρυσοῦ, τὸν ὁποῖον εὕρισκον εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰ ὄρη τῆς χώρας των. Ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν, ὅπως καὶ οἱ Γέται, ἐπίστευον εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, πιστεύοντες ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀποθνήσκει, ἀλλὰ «μετοικίζεται». Ἐπὶ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Ροιρεβίστα (βλ.

λ.) περὶ τὰ τέλη τοῦ Α' π.Χ. αἰῶνος, εἰχον ἀποκτήσει μεγάλην δύναμιν καὶ πολλάκις εἶχον ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Ρωμαίων. Τέλος ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ὅποτε ἐπὶ Ἀδριανοῦ ἡ χώρα τῶν διηρέθη εἰς δύο τμήματα: τὴν Ἄνω Δακίαν (Dacia Superior) καὶ τὴν Κάτω Δακίαν (Dacia Inferior), ἐπὶ δὲ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου εἰς τρία μὲ κοινὴν πρωτεύουσαν τὴν Ζαρκιζεγεθούσαν, τὴν σημερινὴν Uarhély ἢ Gredistje, ἐν Τρανσυλβανίᾳ ὅπου σώζονται τὰ εἱρεῖλια αὐτῆς.

Κατὰ τὴν μεγάλην μετανάστευσιν τῶν λαῶν ἐπὶ τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, καὶ πολλοὺς ἀκόμη μετὰ ταῦτα, ἡ Δακία ὑπῆρξε τὸ θέατρον τρομερῶν συγκρούσεων μεταξὺ τῶν βαρβάρων καὶ ἡμιβαρβάρων ἐπιδρομῶν: Γόθων, Οὐννων, Βουλγάρων καὶ τῶν Σλαβικῶν φύλων τῶν Ἀβάρων, Χατζάρων, Πετσενέγων (Βοσνιακῶν) Μαγνάρων (Οὐγγρων), Οὔζων, Κουμάνων καὶ ἄλλων. Οἱ λαοὶ οὗτοι ἀλληλοδιαδόχως ἐκυριάρχησαν τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἐξειδιώχθησαν κατόπιν σφοδρῶν ἀγῶνων ἐπικρατήσεως, καταλιπόντες σαφὴ ἵχνη τῆς διαβάσεώς των εἰς τὴν προελθοῦσαν μικτὴν φυλὴν, εἰς τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα καὶ ἐν γένει εἰς τὴν ψυχροσύνθεσίν της. Ἐκ τῆς χώρας τῶν Δακῶν καὶ τῶν ὁμόρων αὐτῶν Γετῶν οἱ Ἕλληνες ἐπρομηθεύοντο ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας πολλοὺς δούλους, ὀνομαζομένους Δάους. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ λέξις Δᾶος ἢ Γέτης, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσιν ἦτο ταυτῶσιμος τοῦ δούλου (Στράβ. VII, 304). Πόλεις αὐτῶν ἀναφέρονται: Δακίδαβα, Πατρίδαβα, Καρσίδαβα, Νάπουκα, Μαρκόδαβα, Καμίδοβα, Ἀργίδαβα καὶ ἄλλαι παρὰ Πτολεμαίῳ Γ, 8, 4), τῶν ὁποίων ἡ κατάληξις—δαβα εἶναι δακομοισικὴ καὶ σημαίνει: πόλιν ἢ συνοικισμὸν. Τὸ πλεῖστον τῶν πόλεων τούτων, πλὴν τῆς πρωτεύουσος Ζαρκιζεγεθούσης, ἡ θέσις εἶναι ἄγνωστος καὶ ἀκαθόριστος.

ΔΑΚΟΠΡΟΥΜΑΝΟΙ.—Ἐθνολογικὸς ὄρος σημαίνων τοὺς κατοίκους τῆς σημερινῆς Ρουμανίας, κατὰ τὴν περίοδον τῆς

συγγωνιότητος τῶν Λακῶν μετὰ τῶν ἐποικισθέντων Ῥωμαίων, διαρκέσασαν ἀπὸ τοῦ πρώτου π.Χ. αἰῶνος μέχρι τοῦ τετάρτου μ.Χ. αἰῶνος.

Ὁ ὄρος οὗτος ἐχρησιμοποιήθη τελευταίως ὑπὸ τῶν Ῥουμάνων δι' ἐθνικοῦς σκοποῦς.

* ΔΑΛΛΑΤΑΡΒΑ.—Ὑπὸ τὸ ὄνομα Δαλίταρβα, φέρονται δύο φρούρια τῆς Θράκης: τὸ μὲν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ῥοδόπης, ἀνεγερθὲν ἐκ θεμελίων, τὸ δὲ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (Προκοπίου Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΔΑΛΕΨΟΙ.—Ἀρχαῖος θρακικὸς λαὸς ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου, μετὰ τῶν Τρανσιφῶν καὶ κατοικῶν τὰ Ν.Α. παράλια τῆς Θράκης.

* ΔΑΛΙΖΑΛΙΣ, ΔΑΛΗΤΡΑΛΙΣ.—Ὅνοματα κύρια καὶ πατρωνυμικά, κατ' ἐπιγραφὰς τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ παρὰ τὸ χωρίον Τσακαρλάρ, ὅπου τὸ ἐμπόριον Πίτζος τῶν ἀρχαίων («Θρακικά» 1936, σελ. 98).

* ΔΑΛΗΠΟΡΙΣ καὶ ΔΑΛΕΠΟΡΙΣ.—Ὅνομα κύριον Θρακο-ἐλληνικόν, κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θάκῃ («Θρακικά» 1936, σελ. 198).

ΔΑΜΑΛΙΣ ἢ ΔΑΜΑΛΕΩΣ ΠΟΡΘΟΜΟΣ.—Ὅνομασία τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, ἀπαντῶσα εἰς βυζαντινοὺς συγγραφεῖς.

ΔΑΜΑΣΙΠΠΗ.—Θυγάτηρ τοῦ Ἄτρακος τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν Λαπιθῶν, καὶ δευτέρα σύζυγος τοῦ Κασάνδρου, βασιλέως τῆς Θράκης. Ἐρωτευθεῖσα τὸν υἱὸν τοῦ Ἐβρον καὶ ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ συζύγου Κροτωνίξης, καὶ μὴ εὐροῦσα τὴν αὐτὴν ὑποδοχὴν παρὰ τοῦ προγονοῦ της, διέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸν Κάσσανδρον ὅστις ἐν στιγμῇ ἐξάφως ἐρωτικῆς ἀντιζηλίας πρὸς τὸν υἱὸν του, ὤρμησε κατ' αὐτοῦ διὰ τὸν φονεῦσιν. Ἄλλ' ἐκείνος διαφυγών, ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμὸν Ρόμβον τῆς Θράκης καὶ ἐπνίγη. Ἐκκοτε ὁ παταμὸς Ρόμβος ὀνομάσθη Ἐβρος (Πλουτάρχ. Περὶ ποταμῶν 3).

ΔΑΜΙΝΟΝ ΤΕΙΧΟΣ.—Ἀρχαία πόλις

τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ Σκύλακος τοῦ Καρυανδέως (Περὶ πλ. 67) μεταξὺ Περὶνθου (Ἡρακλείας) καὶ Σηλυβρίας. Πολὺ πιθανὸν τὸ Δαμινὸν τοῦτο τεῖχος νὰ εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ἀναφερόμενον Δαόνιον τεῖχος. Οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς Κεδρινὸς καὶ Χωνιάτης, ἀναφέρουν τὴν πόλιν Δαόνιον παρὰ τὴν Περὶνθον, ὃ δὲ Ζωναρᾶς ἀορίστως «Δαόνιον πόλις Θράκης».

Ποῦ ἔκειτο ἀκριβῶς δὲν εἶναι γνωστόν. Ἡθέλησάν τινες νὰ ταυτίσουν τὸ Δαμινὸν τεῖχος πρὸς τὸ Καινὸν τεῖχος, τὸ Καινὸν φρούριον λεγόμενον (Castellum Novum τῶν Ῥωμαίων) κείμενον ἀνατολικῶς τῆς Περὶνθου. Ἀλλὰ τοῦτο ἔκειτο εἰς τὸ μέσον περιῖπου τοῦ Ἀναστασιανοῦ τεῖχους (βλ. λέξ.) παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Βαθυνίου ποταμοῦ (Μέλανος ποταμοῦ ἢ Καρᾶ-σοῦ) κτισθὲν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πρὸς προστασίαν τῆς συγκοινωνίας τῶν μεγάλων λεωφόρων. Ἀπέιχε δέ, ἀπὸ μὲν τῆς Περὶνθου 24 μίλια, ἀπὸ δὲ τῆς Ἡρακλείας 18—19. Τὰ ἀρχαῖα ὀδοπορικὰ πολλακίς ἀναφέρουν τὸ Καινὸν φρούριον, ὅστε νὰ μὴ συγγέεται μετὰ τοῦ Δαμινοῦ τεῖχους. (Πρβλ. Bull. de Correspondance Hellénique, ἔτος XXXVI, σελ. 560 καὶ ἐξῆς).

Κατὰ τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐν Νικαίᾳ τὸ 787, ἀναφέρεται ἐπίσκοπος Δαονίου, Θωμᾶς ὀνόματι, ὑπὸ τὸν μητρολίτην Ἡρακλείας, κατὰ τινὰς εἶναι τὸ σημερινὸν χωρίον Δοάντζα, τὸ ὅποιον ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Θράκης, μετωνομάσθη Τηγάνιον, ὑπαγόμενον εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Ραιδεστοῦ τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ.

ΔΑΝΘΗΛΙΤΑΙ.—Πολεμικώτατος καὶ ληστρικώτατος θρακικὸς λαὸς, κατοικῶν, κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 318) περὶ τὸν Αἶμον, ἢ κατὰ τὸν Πλίνιον (Φυσ. Ἱστορ. IV, 40) παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Στρουμόνος καὶ γειτονεῦων μὲ τοὺς Μαΐδους καὶ Βισάλτας.

Τὸ 330 π.Χ. ὑπὸ τὸν βασιλέα τῶν Ὀδρουσῶν Σεύθην τὸν Γ', συμμετέσχον τῆς κατὰ τῶν Μακεδόνων ἐξεγέρσεως τῶν

Θρακικῶν φύλων, καθὼς καὶ τὸ 239—235 π.Χ. μετὰ τῶν Δαρδάνων. Τέλος ὁμοῦς ὑπετάγησαν τὸ 183 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Ε', ὅτε οὗτος διέβη τὸν Αἴμον.

Μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Ρωμαίων τὸ 168 π.Χ. οἱ Δανθλιταὶ ὡς καὶ ἄλλα ὁμοῖα αὐτῶν θρακικὰ φύλα, εὐρίσκοντο ἄλλοτε εἰς φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ρωμαίων, ἀγαγνορίζοντες τὴν ἐπικυριαρχίαν αὐτῶν, ἄλλοτε δὲ ἐξηγείροντο, ὅπως κατὰ τὸ 85 π.Χ. ὁπότε, συνενωθέντες μετὰ τῶν Σκορδίσκων καὶ Δαρδάνων, εἰσέβαλον εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ Σύλλα τὸ 89 π.Χ. Ἐπίσης ἐμφανίζονται ἐκ νέου μετὰ τῶν Βασταρῶν, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τοῦ Λικινίου Κράσσου τὸ 29 π.Χ.

ΔΑΝΘΗΛΙΤΙΚΗ.—Ἀρχαία χώρα τῆς Θράκης, λαβούσα τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν Δανθλιτῶν, Θρακικοῦ λαοῦ (βλ. λ.) κατοικοῦτος κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 318) περὶ τὸν Αἴμον καὶ Ἰσθμόν ὡς κέντρον, κατὰ τὸν Tomashek, τὸ περὶ τὸ σημερινὸν Κιουστενδὴλ τῆς Βουλγαρίας λεκανοπέδιον. Τὴν χώραν αὐτῶν πολλάκις διέσχισαν αἱ Μακεδονικαὶ φάλαγγες καὶ αἱ Ρωμαϊκαὶ λεγεῶνες. Ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας τῆς Θράκης, κατὰ τὸν δεῦτερον μ.Χ. αἰῶνα ἡ χώρα τῶν Δανθλιτῶν ἀπετέλεσε μίαν τῶν 14 στρατηγιῶν τῆς Θράκης (Praefecturae). Στρατηγὸς αὐτῆς κατὰ τὸν πρῶτον μ.Χ. αἰῶνα ἀναφέρεται ἔν τινι ἐπιγραφῇ, σωζομένη εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Βελιγραδίου, ὁ Τιβέριος Κλαύδιος (Dumont-Homolle, σελ. 317).

ΔΑΝΟΥΒΙΟΣ ἢ ΔΑΝΟΥΒΙΣ.—Μέγας ποταμὸς τῆς Ν.Α. Εὐρώπης, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ἀνατολικῶν ὑπορειῶν τῶν Ἀβνοβαίων ὀρέων (Μέλας Δρυμός), ρέων πρὸς βορρᾶν τῆς Βινδελικίας, τοῦ Νωρικοῦ καὶ τῆς Παννονίας, τὴν ὁποῖαν ἐχώριζεν ἀπὸ τῆς Ἀνεξαρτήτου Γερμανίας καὶ τῆς Σαρματίας, ἔπειτα πρὸς βορρᾶν τῆς Μοισίας, τὴν ὁποῖαν ἐχώριζεν ἀπὸ τῆς Δακίας, καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα πολλῶν παραποτάμων, ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον μὲ ἓνα μεγάλο δέλτα, μετὰ ροῦν

2.860 χιλιομέτρων. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐγνώριζον μόνον τὸν κάτω ροῦν αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον Ἴστρον. Τὸ ὄνομα Δανούβιος ἐδόθη ὑπὸ τῶν Κελτῶν εἰς τὸν ἄνω ροῦν αὐτοῦ, μόνον δὲ κατὰ τὸ δεῦτερον ἡμισυ τοῦ πρώτου π.Χ. αἰῶνος μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων κατάκτησιν τῆς Παννονίας, γενικῶς ἐσήμαινεν δόκληρον τὸν ποταμὸν. Ἀκολούθως τὰ δύο ὀνόματα: Ἴστρος καὶ Δανούβιος ἐχρησιμοποιοῦντο ἀδιαφόρως. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὁ Δανούβιος, ἀπετέλει μίαν τῶν κυριωτέρων ἐμπορικῶν ἀρτηριῶν τῆς Εὐρώπης, διενεργουμένης ζωηροτάτης ναυσιπλοίας ἐν αὐτῷ. Κατὰ τὴν ἐπὶ Τραϊανοῦ (98—117 μ.Χ.) κατάκτησιν τῆς Δακίας ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ἀπετέλει σπουδαίαν στρατιωτικὴν ἀμυντικὴν γραμμὴν. Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης αὐτοῦ ἀνηγέρθησαν πολυάριθμα φρούρια, δύο δὲ στολίσσοι (Classes Pannonica καὶ Mesica) ἐστάθμευον ἐν αὐτῷ. Βραδύτερον δι' αὐτοῦ διήλθον αἱ ὀρδαὶ τῶν βαρβάρων κατὰ τὰς μεγάλας ἐπιδρομὰς τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου μ.Χ. αἰῶνος.

Ἡ λέξις Δανούβιος (νῦν Λούναβις) εἶναι ὄνομα Θρακικὸν σημαίνον, κατὰ τὸν Λυδὸν τὸν νεφελοφόρον: «Δανούβιον τὸν νεφελοφόρον καλοῦσι πατρίως οἱ Θράκες». (Πρβλ. «Θρακικά» 1932 σελ. 226).

Κατὰ δὲ τὸν Στέφανον Βυζάντιον «Ἴστρος ὁ ποταμὸς πάλαι Ματόας καλούμενος, συμφορᾶς τοῖς Σκύθαις ἐπιπεσοῦσης οὕτω ἐκλήθη. Ὁ Ματόας λέγεται εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν Ἄσιος, ὅτι πολλάκις περιαιούμενοι, οὐδὲν ἐπεπόνθησαν. Ὁ Δούναβις ἐρμηγεύεται ὡσπερ τοῦ ἀμαρτεῖν ἔχων τὴν αἰτίαν».

ΔΑΟΝΕΙΟΝ ἢ ΔΑΝΙΟΝ.—Ἀρχαία πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντιδος παρὰ τὴν Πέρινθον (βλ. λέξ. Λαμινὸν Τεῖχος),

ΔΑΟΥΣΔΑΒΑ.—Ἀρχαία θρακικὴ πόλις ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ κειμένη κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 10 β) μεταξύ Δουνάβεως καὶ Αἴμου. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος.

Κατὰ τινὰς ἔκειτο περὶ τὰ 6 χλμ. μα-

κρὰν τοῦ σημερινοῦ χωρίου Γενῆ-Παζάρ τῆς Βουλγαρίας, ὅπου εὐρέθησαν ἑλληνικαὶ καὶ ρωμαϊκαὶ ἐπιγραφαί, κατ' ἄλλους δὲ ὅπου ἡ ἀρχαία Ἄβρυτος.

ΛΛΗΥΞ.—Ἡγεμῶν τῶν Γετῶν περὶ τὰ μέσα τοῦ Α' π.Χ. αἰῶνος. Πολιορκηθεὶς εἰς τι φρούριον ὑπὸ τοῦ κατ' αὐτοῦ ἀποσταλέντος ἀνθυπάρχου Λικινίου Κράσσου, ἡμίνη ἀπεγνωσμένος, τέλος ὅμως τὸ φρούριον ἔπεσε διὰ προδοσίας εἰς χεῖρας τῶν Ρωμαίων. Ἄλλ' ὁ Δάπυξ, διὰ νὰ μὴ συλληφθῆ ἀιχμάλωτος καὶ κοσμήσῃ τὸν θρίαμβον τοῦ Κράσσου, ἔπεισε τοὺς μετ' αὐτοῦ νὰ ἀλληλοφονευθοῦν καὶ ἀπέθανε μετ' αὐτῶν.

* ΔΑΡΔΑΝΙΑ.—Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς νήσου Σαμοθράκης, ἀπὸ τοῦ Δαρδάνου, υἱοῦ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἡλέκτρας, μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν, ἐγκαταστάντες ἐν αὐτῇ οἱ Σάμιοι, κατὰ τὸν Πανσανίαν (IV, 4), ὠνόμασαν αὐτὴν Σαμοθράκην. «Σαμίον δὲ φευγόντων, οἱ μὲν ἐπὶ τῇ Θράκῃ νήσον ᾤκησαν καὶ ἀπὸ τούτων τῆς ἐποικήσεως Σαμοθράκην νήσον καλοῦσιν ἀντι Δαρδανίας».

ΔΑΡΔΑΝΙΑ.—Ἀρχαία χώρα τῆς Θράκης ἐν Ἄνω Μοισίᾳ, ἐκτεινομένη ἀπὸ τῆς Ἀμφαξίτιδος Παιονίας, μέχρι τοῦ ὄρους Σκάρδου καὶ τοῦ ποταμοῦ Μάργου (νῦν Μοράβα) καὶ ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν προπολεμικὴν περίου Σερβίαν. Ἦτο πλουσία εἰς βοσκὰς καὶ μεταλλεῖα. Ἐνεκα τῆς τοποθεσίας της, ὡς κειμένη ἐπὶ τῶν ἀπὸ Δουνάβεως μέχρις Αἰγαίου ὁδῶν εἶχε μεγάλην στρατιωτικὴν καὶ ἐμπορικὴν σημασίαν. Ἡ Δαρδανία παρέμεινε ἀναπόσπαστον μέρος τῆς Μακεδονίας μέχρι τῆς ὑπὸ Ρωμαίων καταλύσεως τοῦ Μακεδονικοῦ Κράτους τὸ 168 π.Χ. ὁπότε οἱ Ρωμαῖοι προσήρτησαν αὐτὴν εἰς τὴν πρὸς Β τοῦ Σκάρδου κυρίως Δαρδανίαν. Βραδύτερον κατὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἐπὶ τοῦ Μ Κωνσταντίνου, ἡ Δαρδανία ἀπετέλεσε μίαν τῶν 6 ἐπαρχιῶν τῆς Διοικήσεως Δακίας μὲ πρωτεύουσαν τὰ Σκόπεια, ὑπαχθεῖσαν εἰς τὴν Ἐξαρχίαν τοῦ Ἰλλυρικοῦ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν διετέλεσεν καθ' ὅλην τὴν Βυζαντινοκρατίαν.

Πρωτεύουσα αὐτῆς ἦσαν οἱ Σκοῦποι (νῦν Σκόπεια).

Ἐκ τῆς Δαρδανίας κατήγετο ὁ Μ. Κωνσταντῖνος γεννηθεὶς ἐν Ναῖσσῳ (νῦν Νύσσα).

ΔΑΡΔΑΝΟΙ ἢ ΔΑΡΔΑΝΙΟΙ.—Ἀρχαῖος λαὸς τῆς Θράκης, κατοικῶν κατ' ἀρχὰς πρὸς νότον τοῦ Δουνάβεως εἰς τὰς κοιλάδας τοῦ Δρίλωνος (Δρίνου) καὶ Μάργου (Μοράβα), παραποτάμων αὐτοῦ καὶ περὶ τὰς χαράδρας, εἰς τὰς ὁποίας ἔχει τὰς πηγὰς τοῦ ὁ Ἄξιός ποταμός. Ἐθεωροῦντο ὡς φυλὴ τραχεῖα καὶ ἀκάθαρτος καὶ πολεμικὴ, πολλάκις ἐπιδραμόντες τὴν πλουσιωτάτην χώραν τῶν Παιόνων. Ἐάν πιστεύσωμεν Νικ. τὸν Δαμασκηνὸν «τρὶς ἐν τῷ βίῳ λούονται μόνον: ὅταν γεννῶνται καὶ ἐπὶ τοῖς γάμοις καὶ τελευτῶντες» (Ἔκδ. στερεοῦ. Holtze 1882, σελ. 306). Ἐφημίζοντο ὅμως ὡς φίλοι τῆς μουσικῆς, μεταχειριζόμενοι αὐλοὺς καὶ ἔντατά ὄργανα (ἔγχορδα) κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 316).

Εἰς μάτην ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος προσεπάθησαν νὰ τοὺς καθυποτάξουν. Οἱ Δάρδανοι μόνον τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν Μακεδόνων ἀνεγνώρισαν μετὰ τῶν Τριβαλλῶν, Ταυλαντίων καὶ Ἰλλυριῶν, καὶ τοῦτο κατόπιν τῆς ἥττης τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Κλείτου τοῦ Ἰλλυρικοῦ τὸ 355 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Ἐπὶ τῶν Διαδόχων ἡ χώρα των κατετελήφθη τὸ 283 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Λυσιμάχου, βασιλέως τῆς Θράκης, τὸ δὲ 280 π.Χ. ὑπὸ τῶν Κελτῶν (Γαλατῶν), τοὺς ὁποίους πολλοὶ ἐκ τῶν Δαρδάνων ἠκολούθησαν εἰς τὴν κατὰ τῆς Μακεδονίας καὶ Στερεῆς Ἑλλάδος ἐπιδρομὴν των.

Ὀλίγον βραδύτερον, ἀπαλλαγέντες ἐκ τῶν Κελτῶν, προσήρτησαν τὴν χώραν των εἰς τοὺς Ταυλαντίους, λαὸν τῆς Ἡπείρου τὸ 274 π.Χ. Ἠναγκάσθησαν ὅμως μετὰ τρία ἔτη νὰ πολεμήσουν ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Μονούνιον κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, υἱοῦ τοῦ Πύρρου, διότι ἠθέλησεν οὗτος νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτῶν τὴν χώραν τῶν Ταυλαντίων, ἰδίως δὲ τὴν πλουσίαν πόλιν Δυρράχιον. Βραδύτερον περιήλθον εἰς μα-

κρὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Δημητρίου, βασιλέω τῆς Μακεδονίας, ὅστις καὶ ἐφρονεύθη μαχόμενος κατ' αὐτῶν τὸ 259 π.Χ.

Ἐπὶ μακρὸν ἐπίσης χρόνον ἀντίστησαν κατὰ τῶν Ρωμαίων, περὶ τὰ τέλη ὅμως τοῦ πρώτου π.Χ. αἰῶνος, ὑπετάγησαν εἰς αὐτοὺς ἐκρωμαϊσθέντες τελείως. Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Δαρδάνων διεκρίθησαν ὡς στρατιωτικοὶ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Ρωμαίων, μεταξὺ δὲ ἄλλων καὶ ὁ Κλαύδιος Β', γενόμενος αὐτοκράτωρ (268 — 270 μ. Χ.).

Εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν, μέρος τῶν Δαρδάνων διεπεραιώθη ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, καὶ κατώκησε τὰς ὑπωρείας τῆς Ἰδης, σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ἐφθάσαν μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ ἀπέβησαν ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους θαλασσοπόρους λαοὺς τοῦ Αἰγαίου.

Πόλεις αὐτῶν ἐν τῇ ἀρχικῇ ἑστία των ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ', 9, 4): ἡ Ναϊσὸς (Νύσσα), τὸ Ἀρριβάντιον, τὸ Οὐλιανόν, ἡ μετὰ ταῦτα Ἰουστιανὴ Δευτέρα (Justiniana Secunda) καὶ οἱ Σκοῦποι (νῦν Σκόπεια).

ΔΑΡΔΑΝΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥλέκτρας καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἰασίωνος. Κατὰ τινὰ παραδόσιν ἔζη ἐν Σαμοθράκῃ, τὴν ὁποίαν ἐγκατέλιπεν ἐκ λύπης, ὅταν ὁ ἀδελφὸς του Ἰασίων κατεκεραυνώθη ὑπὸ τοῦ Διὸς, διότι ἐρασθεὶς τῆς Δήμητρος, ἠθέλησε νὰ ἀτιμάσῃ αὐτήν. Ἐκ Σαμοθράκης κατέφυγεν εἰς τὴν ἀπέναντι χώραν, τῆς ὁποίας βασιλεὺς ἦτο ὁ Τεῦκρος, ὅστις ὄχι μόνον ὑπέδεχθη αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἔδωκεν ὡς σύζυγον τὴν θυγατέρα του Βάττειαν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέκτησε δύο υἱοὺς: τὸν Ἴλον (κατ' ἄλλους τὸν Τρωά) καὶ τὸν Ἐριχθόνιον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πενθεροῦ του ἔγινε βασιλεὺς τῆς χώρας καὶ ἔκτισε τὴν ὁμώνυμον αὐτοῦ πόλιν, καὶ ὠνόμασεν ὅλην τὴν χώραν Δαρδανίαν.

Ὁ Δάρδανος ἔγινεν εἰσηγητὴς εἰς τὴν χώραν του τῆς λατρείας τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς ὁποίας κατεσκευάσεν δύο ἀγάλματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν ἦτο τὸ Παλλάδιον, διὰ δὲ τοῦ ἀνεψιοῦ του Κορύβα, ὅστις ἠκολού-

θησεν αὐτὸν ἐκ Σαμοθράκης, εἰσήγαγε τὰ μυστήρια τῶν Καβείρων.

Ἀπὸ τοῦ Δαρδάνου τούτου ἐκαλοῦντο οἱ ἀπόγονοί του βασιλεῖς τῆς Τρωϊκῆς Δαρδανίδαι.

ΔΑΡΔΑΠΑΡΑ.—Ἀρχαία θρακικὴ κώμη (vicus) ἐν Δαρδανίᾳ, τῆς ὁποίας τὰ τεῖχη ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ VI αἰῶνος. (Προκοπ. Περὶ Κτιμ. VI, 4).

* ΔΑΡΖΑΛΑΣ.—Ὄνομα καθαρῶς θρακικὸν θεοῦ ἢ ἥρωος θεοποιηθέντος. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα φαίνεται ἐκτεταμένος τύπος τοῦ Δάρζος-Δάρσος (= Ἀσκληπιός), πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἐτελοῦντο ἐν Ὀδησῶ (νῦν Βάρνα) ἀγῶνες καλούμενοι Δαρζάλεια, κατὰ νομίσματα τῆς πόλεως, τὰ ὅποια φέρουν τὴν εἰκόνα τοῦ θεοῦ (Θρακικά 1934, σελ. 57).

* ΔΑΡΣΟΙ.—Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαός, ἀναφερόμενος ὑπὸ Ἐκαταίου τοῦ Μιλησίου, ὁ αἰθὸς κατὰ τινὰς μὲ τοὺς Δερσαίους ἢ Δερραίους. (βλ. λέξ.).

* ΔΑΡΣΟΣ ἢ ΔΑΡΡΩΝ.—Ἐπιχώριος Θεὸς τῶν Θρακῶν, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ βορ. Θράκῃ, ταυτιζόμενος πρὸς τὸν Ἀσκληπιὸν («Θρακικά» 1934, σελ. 41).

ΔΑΣΙΟΣ (μάρτυς).—Ὀῦτος ὑπηρετῶν εἰς τὸν Ρωμαϊκὸν στρατὸν ἐν Δορυστόλῳ τῆς Κάτω Μοισίας, ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιανοῦ (288—305), ἐκληρώθη νὰ προσφερθῆ ἑνὸς εἰς τὸν Κρόνον, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἐθνικῶν. Ἐπειδὴ ὁ μὸς ἠρνεῖτο νὰ ζήσῃ τὰς μέχρῃ τῆς θυσίας ὀριζόμενας 30 ἡμέρας ἐν μέσῳ παντοειδῶν ἀπολαύσεων, παρρησίᾳ δὲ ὁμολόγησε τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἀκεφαλίσθη διὰ ξίφους.

Τὴν μνήμην του ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία τὴν 20 Νοεμβρίου. (Συναξαριστὴς Νικοδήμου ἔκδ. Ραφτάνη, τόμ. Α' σελ. 278). ΔΑΣΣΑΡΗΤΑΙ, ΔΑΣΣΑΡΗΤΙΟΙ ἢ ΔΑΣΣΑΡΗΤΙΝΟΙ.—Ἀρχαῖος θρακικὸς λαός, κατοικῶν πρὸς δυσμὰς τῶν Βέσσων τὴν ἀπ' αὐτῶν κληθεῖσαν χώραν Δασσαρητίδα ἢ Δασσαρητίαν. Ἦσαν ἄσημος, ἀλλὰ ληστρικωτάτη φυλὴ καὶ σχεδὸν ἐν ἡμιαγρίᾳ

καταστάσει, καταβληθεῖσα ὑπὸ τῶν Σκορδίσκων (Στράβ. VII, 318).

ΔΑΣΣΑΡΗΤΙΑ ἢ ΔΑΣΣΑΡΗΤΙΣ.—Ἡ χώρα τῶν Δασσαρητῶν (βλ. λέξ.) λαβοῦσα τὸ ὄνομα, κατὰ τὸν Ἀππιανὸν (Ἰλλυρ. 2) ἀπὸ τὴν Δασσαρῶ, θυγατέρα τοῦ Ἰλλυρίου Ἡ Λυσσαρατία ὑπετάγη εἰς τοὺς Μακεδόνας ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Β', πατρὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἐπὶ δὲ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνον πολλάκις διέσχισαν αὐτὴν αἱ Ρωμαϊκαὶ λεγεῶνες.

* ΔΑΤΗΝΟΙ.—Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαὸς κατοικῶν τὴν παραλίαν τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, ἀπέναντι τῆς Θάσου (βλ. Δάτον).

ΔΑΤΟΝ.—Ἀρχαιοτάτη θρακικὴ πόλις, ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸν ἕνατον ἢ δέκατον π. Χ. αἰῶνα. καὶ ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τῶν Δατηνῶν, θρακικοῦ λαοῦ Ἐκεῖτο δὲ εἰς τὰς ὑπορείας τοῦ λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἀργότερον ἰδρῦθη ἡ πόλις τῶν Κρηνίδων καὶ μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα οἱ Φίλιπποι τὸ 358 π.Χ.

Πολλοὶ τῶν συγγραφέων διαφωνοῦν ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τοῦ Δάτου, παραδεχόμενοι ὅτι δὲν ἦτο μεσόγειος, ἀλλὰ παραλία, κειμένη μεταξὺ Νεαπόλεως καὶ Αἰσύμης, (Ἔρν. Κούρτιος, Ἑλλ. Ἱστορ. μετάφρ. Σπ. Π. Λάμπρου, Τόμ. V. σελ. 67), καὶ διορθῶνον τὴν λέξιν «λίμνη» τοῦ χωρίου τοῦ Στράβωνος (VII, 331. 36) εἰς «λίμνα»: «Παρὰ δὲ τὴν παραλίαν τοῦ Στρυμόνος καὶ Δατηνῶν πόλις Νεάπολις καὶ αὐτὸ τὸ Δάτον, εὐκαρπα πεδία καὶ λίμνην καὶ ποταμούς καὶ ναυπήγια καὶ χρυσεῖα λυσιτελῆ ἔχον, ἀφ' οὗ καὶ παροιμιάζονται «Δάτον ἀγαθῶν» ὡς καὶ «ἀγαθῶν ἀγαθίδας».

Ἄλλ' ἡ μαρτυρία τοῦ Ἡροδότου (IX, 75) καὶ τοῦ Ἀππιανοῦ (IV, 105) περὶ Δάτου, καὶ ἡ ἐπὶ τόπου μελέτη, μαρτυροῦν ὅτι τὸ Δάτον ἦτο μεσόγειος πόλις τῶν Ἡδωνῶν. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἄλλη ὁμώνυμος παραλία πόλις Δάτος καὶ ὄχι Δάτον, κειμένη ὅπου ἡ σημερινὴ Ἐλευθερούπολις (Λευθεραΐ), καθ' ὅσον ὁ Πλίνιος ἀναφέρει (Φυσ. Ἱστ. IV, 42): «In ora Strymone Apollonia, Oesyria,

Neapolis, Datos, intus, Philippi colonia». Φέρεται δὲ κατ' οὐδέτερον γένος: τὸ Δάτον, ἀλλὰ καὶ κατὰ θηλυκόν: ἡ Δάτος καὶ ἄπαξ καὶ μόνον κατὰ γένος ἀρρενικὸν ὁ Δάτος. (Ἀρποκρατίων).

* * *

Ἔνεκα τοῦ φινικοῦ πλοῦτου αὐτῆς πρωίμως ἀπώκισθη ὑπὸ τῶν Θασίων. Ἀργότερον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεχείρησαν νὰ καταλάβουν αὐτήν, ἀλλ' οἱ ἀποσταλέντες 10.000 ἔποικοι κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Ἡδωνῶν παρὰ τὴν Δραβήσκον. (Θουκυδ. IV, 102). Τότε οἱ Ἀθηναῖοι ἔκτισαν ἀπέναντι τῆς Θάσου τὴν Νεάπολιν, ἐν τῷ ὄρμῳ τῆς Ἀντισάρης, τοῦ ἀρχαίου ἐπιλείου τῶν Δατηνῶν.

Οἱ Ἀθηναῖοι οὐδέποτε κατώρθωσαν νὰ γίνουν ἀσφαλῶς κύριοι τῆς χώρας καὶ νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τελείως τοὺς θησαυροὺς αὐτῆς.

Τὰ θρακικὰ φῦλα ἔμειναν τελείως ἀνεξάρτητα, καὶ μόλις, πολὺ βραδύτερον, ἐν ἔτος πρὸ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Φιλίππου εἰς τὸν θρόνον, ἔγινεν ἀπόπειρά τις, ὅπως εἰσχωρήσουν εἰς τὸ ἑσωτερικὸν τῆς χώρας, κατ' εἰσήγησιν τοῦ Καλλιστράτου, ὅστις, ἂν καὶ ἐξόριστος, δὲν ἔπαυε νὰ ἐπιδιώκῃ πολιτικούς σκοπούς. Τότε δὲ ἰδρῦθη ἡ πόλις τῶν Κρηνίδων (βλ. λέξιν) ἐπὶ ἐπικαιροτάτης θέσεως καὶ καταλληλοτάτης, ἔνεκα τῶν ἀφθόνων ὑδάτων αὐτῆς πρὸς πλῆσιν τοῦ χρυσοῦ (Διοδ. Σικελ. XVI, 3). Ἐκτίσθη δὲ τὸ 360 π.Χ. καὶ εἶναι ἡ πρώτη πραγματικῶς ἀποικία μεταλλείων.

Ἐν Δάτῳ ἐφρονεῦθη τὸ 466 π.Χ. ὑπὸ τῶν Ἡδωνῶν ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Σωφάνης (Ἡροδ. IX, 79).

* ΔΑΤΥΑΕΠΤΟΙ.—Ἀρχαῖος θρακικὸς λαὸς παρ' Ἐκαταίῳ (142).

* ΔΑΦΝΑΙ — Ἀρχαία τοπωνυμία τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν, ὑπῆρχε δαφνῶν, γεννηθεῖς ἐκ τῆς δάφνης, τὴν ὁποίαν ἐφύτευσεν ἡ Μήδεια, φεύγουσα μετὰ τοῦ Ἰάσονος ἐκ τῆς Κολχίδος. Ἐκεῖτο δὲ Β. Δ. τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Φωκᾶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ὅπου τὸ σημερινὸν ὠρεῖον προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως—Ἄρ-

τάκισι, παρά τὸ ἀκρωτήριον Δεφδερδάρ-Μπουρνού.

* ΔΑΦΝΗ.—Φρουρίον τῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος, τὸ ὅποιον, ὅπως ἀναφέρεται ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 7, 7) ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) καταστραφέν ὑπὸ τῶν βαρβάρων «οὐκ ἀπημελημένως ὠκοδομήσατο, Δάφνην ὄνομα, οὐκ ἀξίμφορον εἶναι φυλάττεσθαι ταύτη τὸν ποταμὸν ἑκατέρωθεν».

* ΔΑΦΝΗΣ (Μονή).—Βυζαντινὴ Μονὴ ἀφιερωμένη εἰς τὴν Παναγίαν. Ἔκειτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παρά τὴν Ραιδεστόν, ἀναφέρεται δὲ ὑπὸ Μιχαὴλ Ἀτταλειάτου περὶ τὸ 1077.

ΔΕΒΕΛΤΟΣ, ΔΕΒΕΛΤΟΝ καὶ ΔΕΒΕΛΤΙΟΝ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Ἀν. Θράκης, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Βεσπασσιανοῦ 70—79 μ.Χ.). Ἔκειτο δὲ εἰς τὸ βάθος βαλτώδους τινὸς κόλπου, μεταξὺ Ἀπολλωνίας (Σωζουπόλεως) καὶ Ἀγχιάλου, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπέιχε 24 μίλια, εἰς βόρ. πλάτ. 44°, 20', καὶ ἀνατ. μήκ. 54°, 20', κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (V, 11, 7) Ἀναφέρων αὐτὴν ὁ Πλίνιος (IV, 45), φαίνεται συγχέων πρὸς τὴν λίμνην Δέλκον ἢ Δέρκον, κειμένην παρά τὸ Βυζάντιον. Φέρεται δὲ ὑπὸ διαφόρους τύπους. Ὁ Ἀμμιανὸς Μαρκελλίνος (XXX, 3, 9 καὶ 12, 15), ὀνομάζει αὐτὴν Dibaltion. Ὁ Ἱεροκλῆς (Συνέκδ. 635), Δεβέρτιον καὶ Δερβέτιον. Τὰ διάφορα Ὀδοιπορικὰ Δέβελκον (Delbeco). Παρὰ Σουῖδα: Δηβελτός καὶ Διβελτός. Ὑπὸ τοῦ Νικ. Χωνιάτου (βιβλ. Γ.) καλεῖται: Δεβελτόν, καὶ παρ' ἄλλων Δεβέλτιον. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἀναφέρεται ὡς ὄχυρόν φρουρίον, τὸ ὅποιον ἐκυριεύσεν ὁ ἡγεμὼν τῶν Βουλγάρων Κρούμος τὸ 812. Ἀνακατελήφθη μετ' ὀλίγον ὑπὸ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου (813—820).

Ἐνταῦθα κατέφυγε δραπέτης ὁ Ἀλέξιος Γ' ὁ Ἀγγελος διὰ θαλάσσης (1195—1203) μετὰ τῶν θησαυρῶν του καὶ τινῶν φίλων, ὅτε οἱ σταυροφόροι ἐπολιόρκουν τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ κατέλαβον αὐτὴν, καταλιπὼν ἀνάνδρως οἰκογένειαν, βασιλεῖον καὶ λαὸν εὐρισκόμενον εἰς ἐσχάτην ἀμυχανίαν.

Εἰς Δεβελτόν διεδόθη ἐνωρίτατα ὁ Χριστιανισμὸς, κατὰ δὲ τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) καταρτισθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως, τῆς Ἐπαρχίας Αἰμιμόντου. (Πάλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. V, σελ. 483).

Τῆς Δεβελτοῦ σώζονται νομίσματα τῶν ρωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων μετὰ τῆς λατινικῆς ἐπιγραφῆς: C. E. P. D. ἦτοι: Colonia Flavia Pacensis Delatum. Ἐπίσης σώζονται καὶ χαλκᾶ νομίσματα ἀπεικονίζοντα λύκαιναν θηλάζουσαν τὸν Ρῶμον καὶ Ρωμύλον. (Head-Σβορώνου, Τύμ. Α', σελ. 361). Τῆς Δεβελτοῦ σώζονται καὶ μολυβδόβουλά τινα ἀναφέροντα Εἰστράτιόν τινα καὶ Γρηγόριον, κουμερκαρίους (=τελώνας), ἀναγόμενα περὶ τὰ τέλη τῆς Μακεδονικῆς Δυναστείας (Mordmann, Μολυβδόβουλα τῆς Δύσεως, ἤγουν τῆς Εὐρώπης, ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Φιλ. Συλλ. Κωνσταντιπόλεως, Τόμ. XIII, 1880, σελ. 90).

Τὰ ἐρεῖπια τῆς Δεβελτοῦ σώζονται ὅπου τὸ Γιακασλῆ, (Besnier, αὐτόθι, ἐν λέξει.—Μελετίου, τόμ. Γ, σελ. 103).

* ΔΕΒΡΗ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου παρά Προκόπιω (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΔΕΒΡΙΣ.—Πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πολυβίου, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ κειμένη.

* ΔΕΖΕΝΙΣ καὶ ΔΕΙΖΕΕΝΙΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Εὐρ. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ («Θρακικά» 1932, σελ. 211).

* ΔΕΙΞΑΣ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου παρά Προκόπιω. (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΔΕΚΑΙΝΕΟΣ.—Περίφημος Γέτης γόης καὶ μάγος, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (VII, 298, 304, XXI, 762), ὅστις μετὰ τοῦ Βοιρεβίστα βασιλέως τῶν Γετῶν, τοῦ ὁποίου ἦτο φίλος καὶ σύμβουλος, ἐπεχείρησε τὴν ἀναμορφωσιν τοῦ ἔθνους του. Ἐπισκεφθεὶς τὴν Αἴγυπτον, ἔμαθε τὴν μαντικὴν τέχνην καὶ ἦτο εἰς

εἰς θεῖον νὰ προλέγη τὰ μέλλοντα καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν θεῶν. Διὸ ἐθεωρεῖτο ὡς εἶδος θεοῦ, ὅπως καὶ ὁ Ζάμολξις (βλ. λέξις),

Μολονοῦτι δὲν ἔχομεν θετικὰς πληροφορίας περὶ τῆς δράσεώς του, φαίνεται ὅτι εἰσήγαγεν εἰς τὴν πατρίδα του στοιχεῖά τινα τῆς αἰγυπτιακῆς φιλοσοφίας καὶ ἐπιτήμης καὶ συνετέλεσε διὰ τῆς πολιτικῆς δεξιότητός του νὰ καταπαύσουν οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι τῶν Γετῶν, οἱ ὅποιοι, συνενωθέντες, συνεκρότησαν ἔθνος ἰσχυρόν, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτοὶ οἱ Ρωμαῖοι ἐλάμβανον ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν.

ΔΕΚΕΒΑΛΛΟΣ.— Βασιλεὺς τῶν Δακῶν ἐπὶ Δομιτιανοῦ (81—96 μ.Χ.) καὶ Τραϊανοῦ (98—117 μ.Χ.) πολεμήσας ἠρωϊκῶτα κατὰ τῶν Ρωμαίων. Ἡττηθεὶς ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ κατὰ τινα μάχην, ἠττοκτόνησεν ἵνα μὴ αἰχμαλωτισθῇ. Ἄνευρεθέντος ὁμοῦ τοῦ σώματός του, ἀπεκόπη ἡ κεφαλὴ καὶ ἀπεστάλη εἰς Ρώμην (Δίων Κάσιος).

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δεκεβάλλου εἰς Δάκες καὶ ἡ χώρα των ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ρωμαίους.

* ΔΕΚΑΣΤΕΡΩΝ (Ἐπισκοπή). — Μία τῶν ὀκτῶ ἐπισκοπῶν, αἱ ὁποῖαι προσετέθησαν ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν εἰκονομάχων (717—787) εἰς τὴν ἐπαρχίαν Φιλιππουπόλεως. Ἄγνωστος ἡ ταυτότης αὐτῆς (Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου. Ἡ ἱερά τῆς Φιλιππουπόλεως μητρόπολις καὶ οἱ κώδικες αὐτῆς εἰς «Ἀρχεῖον Θράκης, τόμ. Δ', σελ. 4).

* ΔΕΛΒΟΙΤΖΑΝΟΥΣ.— Τοποθεσία τῆς παρὰ τὴν Βήραν (Φέρραι) ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ μεταξὺ τῶν κτημάτων, τὰ ὅποια ἐκληροδότησεν αὐτός εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσαν Μονὴν Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείρας, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1151—1152. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκινδύριστος.

ΔΕΛΙΑ.— Ἄλλη ὀνομασία τῆς θρακικῆς πόλεως «Δέρκος» καὶ «Δέρκοι» (βλ. λέξις).

ΔΕΛΙΩΝΕΣ.— Κομόπολις τῆς Ἀνατ. Θράκης ἀπέχουσα ἡμίωρον περίπου ἀπὸ τοὺς Ἐπιβάτας, τουρκιστί: Σιουρχκιούν-κιοῖ. Οἱ Δελιώνες παρ' οὐδενὸς τῶν Βυζαντινῶν συγγραμμάτων ἀναφέρονται, περὶ τῆς ἐτυμολογίας ὁμοῦ αὐτῶν πολλὰ λέγον-

ται μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου καὶ τῶν περιόικων. Τὸ τουρκικὸν ὄνομα τοῦ χωρίου ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ δημιουργηθῇ ὁ θρύλος, καθ' ὃν τὸ χωρίον ἔκειτο ἄλλοτε παρὰ τὴν θάλασσαν μεταξὺ Ἐπιβατῶν καὶ Σηλυβρίας, πλησίον τῶν διδύμων θρακικῶν τύμβων (νῦν Ἀράπ - τεπέ καλουμένων). Ἐπειδὴ δὲ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἐλήστευον τοὺς διὰ τοῦ χωρίου των διαβαίνοντας ταξειδιώτας, μετετοπίσθησαν ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰ ἐνδότερα ὅπου τὸ σημερινὸν χωρίον. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐλήστευον οἱ κάτοικοι του τοὺς διαβάτας, ἀποδεκατίζοντες αὐτοὺς ὡς «τελῶναι» ὀνομάσθησαν «Τελιώνες», ἔξ οὗ ἡ ὀνομασία Δελιώνες.

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν μετοικεσίαν τῶν κατοίκων λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς τουρκικῆς ὀνομασίας τοῦ χωρίου, ὑπάρχουν στοιχεῖα πιθανότητος, ἀλλὰ τὸ τῆς ἐτυμολογίας φαίνεται ἐντελῶς παρακεκινδυνευμένον.

Πολὺ πιθανόν, κατὰ τὸν καθηγητὴν Ἰωάν. Β. Παπαδόπουλον, τὸ ὄνομα Δελιώνες νὰ προέρχεται ἐκ τῶν περὶ τὴν Κύξικον κατοικούντων Δολιόνων «οὗς Δολιέας εἶπεν Ἐκαταίος, λέγονται δὲ καὶ Δολιόνοι» (Παρά Στεφ. Βυζαντίω), οἱ ὅποιοι, φεύγοντες τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ἀράβων, οἵτινες ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πρωγονάτου ἐλυμαίνοντο τὰ παράλια τῆς Προποντίδος, μετόκησαν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 670—677 ἐκ Κυζίκου εἰς τὴν ἀπέναντι Ἀν. Θράκην.

Πλησίον ἀνεμομύλου τινὸς τοῦ χωρίου, ἀνευρέθη τυχαίως τὸ 1920 εἰς βάθος μόλις μέτρον ὀξυόλογον μωσαϊκὸν δάπεδον, μήκους 23 μέτρον καὶ πλάτους περὶ τὰ δέκα. Τὸ πεδίον τοῦ μωσαϊκοῦ εἶναι λευκόν, παριστᾷ δὲ κύκλους ἀλληλενδέτους, ρόδακας καὶ διάφορα γεωμετρικὰ σχήματα. Ἐν τινι τετραγώνῳ παριστάνονται ὄστρακόδερμα τοποθετημένα κατὰ σειρὰν συμμετρικῶς, εἰς ἓν δὲ ἄκρον αὐτοῦ ἀπεικονίζε-ται πτηνὸν ἱπτάμενον.

Τὴν ὑπαρξίν τοῦ μωσαϊκοῦ τούτου ἐν Δελιώνες διεπίστωσε καὶ ὁ Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς κατὰ τὴν διὰ τοῦ χω-

ρίου διέλευσίν του τὸ 1885 (Ἰωάν Β. Παπαδοπούλου, Μωσαϊκὸν δάπεδον ἐν Δελιω- νες, εἰς Θρακικά, 1929, σελ. 275 καὶ ἐξῆς).

Κατόπιν τῆς ἀνευρέσεως τοῦ ὡς ἄνω μωσαϊκοῦ, κιονογράνου ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ μαρμαρίνων ἀναγλύφων ἀπεικονιζόν- των τὴν συνήθη παράστασιν τοῦ νεκρικοῦ δείπνου, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ τοπωνύμιον Δελιῶνες εἶναι ἀρχαῖον, ἀλλ' ἢ ταῦτις τοῦ εἶναι δύσκολος ἔνεκα τῆς σιγῆς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων.

ΔΕΛΚΟΣ.—Ἀρχαία πόλις καὶ ὁμώνυμος λίμνη, τῆς Ν. Α. παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀπέχουσα 30 περίπου μίλλια πρὸς Β. τοῦ Βυζαντίου (βλ. Δέρκος).

ΔΕΛΤΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ.—Δέλτα τῆς Θράκης ἐκαλεῖτο κατὰ τὸν Ε' π. Χ. αἰῶ- να ἡ τριγωνικὴ χερσόνησος τῆς Ν.Α. Θρά- κης, ἐκτεινομένη μεταξὺ τοῦ Εὐξείνου Πόν- του καὶ τῆς Προποντίδος, ἀπὸ τοῦ Βυζαν- τίου μέχρι τῆς Σαλμυδησοῦ.

Εἰς τὸ Δέλτα τοῦτο τῆς Θράκης ὑπέσχε- το Κοιρατάδας ὁ Θηβαῖος, ἀρχηγὸς τῶν Βοιωτῶν, εἰς τὴν κατὰ τοῦ Βυζαντίου ἐκ- στρατείαν, νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς στρατιώτας τοῦ Ξενοφῶντος, οἵτινες κατόπιν πολλῶν ταιλαιπωριῶν διπεραιώθησαν εἰς τὸ Βυ- ζάντιον μετὰ τὴν τοῦ Ἀρταξέρξου ἐστρα- τείαν τὸ 399 π. Χ. ὅπου θὰ εἴρισκον ἀφθονίαν τροφίμων καὶ ἄλλα πολλά. Πρά- γματι, δὲ οὔτοι δυσηρεστημένοι ὄντες κατὰ τοῦ Ἀναξίβιου, ναυάρχου τῶν Λακεδαι- μονίων ἐν Βυζαντίῳ, εἰότι, ἐνῶ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ προσελάμβανεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἡπυ- ρεσίαν του, καὶ ὅτι θὰ τοὺς ἐξαπέστειλεν εἰς τὰς πατρίδας των, ἐξηπάτησεν αὐτοὺς, ἐπέισθησαν εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Κοι- ρατάδα, καὶ ἐξελθόντες τοῦ Βυζαντίου «ὑπερβάλλουσι πρὸς τοὺς ὑπὲρ τὸ Βυζάν- τιον Θρακας εἰς τὸ Δέλτα καλούμενον». Ἀνῆκε δὲ τὸ Δέλτα τοῦτο ὅχι εἰς τὸν Μαι- σάδην, τὸν πατέρα τοῦ Σεύθου, ἀλλ' εἰς τὸν Τήρην, βασιλεῖα τῶν Ὀδρυσῶν (Ξεν. Κύρου Ἀναβ. VII, 1, 33 καὶ 5, 1).

* ΔΕΝΔΙΠΟΡΙΣ, ΔΕΝΤΙΠΟΡΙΣ καὶ ΔΕΝΔΟΥΠΟΡΙΣ.—Ὄνόματα κύρια θρα- κικά κατ' ἐπιγραφάς εὐρεθείσας ἐν τῇ Ρ. Θράκῃ καὶ Μοισίᾳ («Θρακικά» 1935, σ. 173).

* ΔΕΝΙΖΟΣ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόπης, κτισθὲν ἐκ θεμελίων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ. (Προ- κοπ. Περί Κτισμ. IV, 11).

ΔΕΝΤΕΝΤΖΑ (Βερεγγάριος D'ENTEN- ΖΑ).—Ναυτικὸς ἐξ εὐγενεστάτης ἰσπανι- κῆς οἰκογενείας, ζήσας περὶ τὰ τέλη XIII καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ XIV αἰῶνος. Κατ' ἀρ- χάς, ὡς ἀρχηγὸς μοίρας Καταλωνικῶν πει- ρατικῶν πλοίων, ἐδήλωσε περὶ τὸ 1291 τὴν Κέρκυραν, βραδύτερον ὁμως μετὰ τὴν συμφιλίωσιν Ρογήρου τοῦ Ἀνθηροῦ (Roger de Flor) πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἀνδρόνικον Β' τὸν Παλαιολό- γον, ἐγένεν ἀρχιναύαρχος τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου. Ἐπειδὴ ὁμως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ρογήρου ἐν Ἀδριανουπόλει (1305) οἱ Καταλάνοι ἤρρισαν νὰ φαίνωνται ἀπαιτη- τικώτεροι, κατὰ τινα σύρραξιν πρὸς τὸν στόλον τῶν Γενουηνοῶν, ὁ Δεντέντζα συ- νελήφθη αἰχμάλωτος, ἀρχηγὸς δὲ τῶν Κα- ταλάνων ἐξελέγη ὁ βερεγγάριος Ροκαφόρτε, ὅστις, φοβούμενος μήπως ὁ Δεντέντζα διεκ- δικήσῃ τὴν ἀρχηγίαν, τὸν ἐδολοφόρησε μόλις ἀπελευθεροῦτο.

* ΔΕΝΤΟΥΣΙΚΟΣ.—Θρακικὸν ὄνομα κύριον σύνθετον, κατ' ἐπιγραφάς τοῦ τε- τάρτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσας ἐν Φι- λιππουπόλει (πρβλ. καὶ τὰ : Δενδίπορις, Δεντύσυκος. — Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, «Θρακικά» 1935 σελ. 173).

* ΔΕΟΝΙΑΝΑ — Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ, παρὰ τὸν Δούναβιν ποταμὸν, παρὰ Προκοπίῳ (Περί Κτισμ. IV, 11).

* ΔΕΟΣΗΠΟΡΙΣ.—Θρακικὸν τοπωνυμι- κόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης παρὰ τὴν Βερόην Τραϊανήν. (Στάρα—Ζαγόρα), —Θρακικά, 1937, σελ. 90).

ΔΕΟΥΕΛΑΤΟΣ — Βλ. λέξ. Δεβελτός.

* ΔΕΠΑΝΗΤΙΣ.—Ὄνομα θρακικὸν κύ- ριον, κατ' ἐπιγραφάς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ («Θρακικά» 1925, σελ. 173).

ΔΕΡΒΕΤΙΟΣ. — Παραλλαγή τοῦ ὀνόμα- τος τῆς θρακικῆς πόλεως Δεβελτοῦ, παρὰ τῷ Ἰεροκλεῖ (Συνέκδ. 635). (βλ. λέξ.).

* ΔΕΡΖΕΙΑ. — Ἀρχαῖον θρακικὸν το-

πωνύμιον. Ὁ κάτοικος αὐτῆς Δερξειανός. (Περβλ. Αρτζέλας, Δαρζάλας, Δερξελάτης, Αρτζιλίγια).

* ΔΕΡΞΕΙΑΝΟΣ.—Ἵδιον τοπωνυμικὸν καθαυτῶς θρακικόν, ἦτοι ὁ ἐκ Δερξείας καταγόμενος, κατ' ἐπιγραφὴν εὐρεθεῖσάν ἰν τῇ κώμῃ Μουταφλὸρ τῆς περιφερείας τῆς ἀρχαίας Μαρκιανουπόλεως («Θρακικά», Τόμ. Χ, σελ. 287).

* ΔΕΡΞΕΛΑΣ.—Ἵδιον κύριον καθαυτῶς θρακικόν. (βλ. Δαρζάλας).

* ΔΕΡΞΕΛΑΤΗΣ καὶ ΔΕΡΞΕΛΑΤΗΣ.—Ἵδιον καθαυτῶς θρακικὸν θεοῦ ἢ ἥρωος ἱεροποιηθέντος («Θρακικά»), 1928, σελ. 85.

ΔΕΡΞ.—Ἀρχαῖος λιμὴν τῶν βορείων παραλίων τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἐπὶ τοῦ Μέλανος ποταμοῦ, ἀναφερόμενος ὑπὸ Σκύλακος τοῦ Καρνανδέως (Περίπλους, 67)

ΔΕΡΚΟΣ, ΔΕΡΚΟΙ, ΔΕΡΚΩΝ, ΔΕΛΚΟΣ καὶ ΔΕΛΙΑ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Ν. Α. Θράκης ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς Ν. τῆς Φιλίας ἄκρας (νῦν Καρά-Μπουρνού) καὶ παρὰ τὰ Ν.Α. τῆς λίμνης τῶν Δέρκων, πλουσιωτάτης εἰς ἰχθύς. (βλ. λέξ.).

Εἶναι ἡ σημερινὴ Τέρκος τῶν Τούρκων ἀπέχουσα Β.Δ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως 32 μίλια καὶ 2 χιλμ. ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Παρὰ τὴν Δέρκων ἔληγε τὸ μέγα Ἀναστασιανὸν Τεῖχος, κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἀναστασίου τοῦ Α' (491—518) πρὸς προστασίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως

Κατὰ τὸν ἑνατον αἰῶνα ἦτο ἔδρα ἀρχιεπισκοπῆς, ἀργότερον δὲ προήχθη εἰς ἔδραν Μητροπολίτου. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. V, σελ. 575).

Πρῶτος ἐπίσκοπος αὐτῆς μνημονεύεται ὁ Γρηγόριος, παρενθεθεὶς εἰς τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τοῦ 787. Κατὰ τὸν XIV αἰῶνα λόγῳ ἐρημώσεως τῆς χώρας κατηργήθη ἡ ἔδρα τῶν Δέρκων, περὶ δὲ τὰ μέσα τῆς XVII ἑκαντοετηρίδος ἀνασυνεστήθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωαννικίου ὑπὸ τὸν τίτλον: Δέρκων καὶ Νεοχωρίου. Μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον καὶ τὴν Συνθήκην τῆς Λοζάνης, ἐξεπατρίσθη-

σαν τὸ 1924 οἱ κάτοικοι 24 χωρίων τῆς ἐπαρχίας Δέρκων ἀριθμοῦντων περὶ τὰς 16.000 κατοίκων. Σήμερον ἡ ἐπαρχία Δέρκων περιορίσθη εἰς πέντε προάστεια τῆς Κωνσταντινουπόλεως: τὰ Θεραπειά, ὅπου διαμένει ὁ Μητροπολίτης, τὸ Μπουγιούκ-Ντερέ, τὸ Γενή-Μαχαλέ, τὸ Μακροχώριον καὶ τὸν Ἅγιον Στέφανον.

Μέχρι τοῦ 1913 ἡ Δέρκος ἠριθμεί 500 περίπου χριστιανούς κατοίκους, διατηροῦντας ἐκκλησίαν, τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ μικρὸν σχολεῖον. Σήμερον, μετὰ τὸν ἐκπατρισμὸν τῶν κατοίκων κατοικεῖται ὑπὸ δλίγων τουρκικῶν οἰκογενειῶν.

ΔΕΡΚΩΝ ΛΙΜΝΗ.—Μικρὰ παραθαλασσία λίμνη τῆς Ν.Α. Θράκης, κειμένη οὐ μακρὰν τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, 32 περίπου μίλια Β.Δ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἦτο γνωστοτάτη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἤδη χρόνων, φημιζομένη διὰ τὴν ἀφθονίαν καὶ γευστικότητα τῶν ἰχθύων τῆς.

Ὁ Εὐθύδημος παρ' Ἀθηναίῳ (Γ, 87), λόγου γενομένου περὶ κυβίων (λακέρδας) καὶ δελκάνων (εἶδος ἰχθύος), ἀναφέρει αὐτὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Δέλκων ποταμός». « . . . τὸν δελκανόν φησιν ὀνομάζεσθαι ἀπὸ Δέλκωνος τοῦ ποταμοῦ, ἀφ' οὗπερ καὶ ἀλίσκεσθαι, καὶ ταριχεύομενον εὐστομαχώτατον εἶναι». Εἰς αὐτὴν ἐκβάλλει μικρὸς ὁμώνυμος ποταμός, τουρκιστὶ λεγόμενος Γελαντζή-Μπογάζ.

Ὁ Ἡσύχιος ἀναφέρει αὐτὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Δέρκος», ὁ δὲ Ζώσιμος (Α, 34) ὡς «Φιλεατίνην λίμνην», πιθανῶς ἐκ τῆς παρὰ τὴν Δέρκων Φιλίας ἄκρας (νῦν Καρά-Μπουρνού).

Τὰ ὕδατα τῆς λίμνης διοχετεύονται εἰς Κωνσταντινούπολιν δι' ὑδραυλικῶν ἐγκαταστάσεων ἐν τῷ χωρίῳ Δέρκος, χρησιμοποιούμενα κυρίως διὰ τὰς οἰκιακὰς ἀνάγκας, διὰ πότισμα λαχανοκήπων καὶ ἐν μέρει πρὸς πόσιν. Κατὰ τὴν συνθήκην τῶν Σεβρῶν τοῦ 1920, τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος ἔφθανον ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου εἰς πολλὰ μικρὰ ἀπὸ τῶν Δέρκων ἀπάστειν.

* ΔΕΡΟΔΕΝΘΗΣ — ΔΟΡΖΕΝΘΗΣ—

ΔΟΡΞΕΝΘΗΣ.—Πατρωνυμικόν, καθαρῶς θρακικόν, κατ' ἐπιγραφάς εὐρεθείσας ἐν τῇ Β. Θράκῃ («Θρακικά» 1936. σελ. 198).

* **ΔΕΡΡΑΙΟΙ.**—Λαὸς Θρακικὸς ὁ αὐτὸς μὲ τοὺς Δαρσίους ἢ Δρώους (βλ. λ.).

ΔΕΡΡΟΝΙΚΟΣ.—Βασιλεὺς τῶν Ὀδομάντων, λαοῦ θρακικοῦ, κατοικοῦντος παρὰ τὸν Ὀρβηλον, μεταξὺ τῶν ποταμῶν Στρυμόνος καὶ Νέστου, περὶ τὸ 480 π.Χ. Τοῦ Δερρονίκου σώζονται ἀργυρᾶ τετράδραχμα. (Head-Σβορώνου, τόμ. Α', σελ. 268).

ΔΕΡΣΑΙΟΙ καὶ ΔΕΡΡΑΙΟΙ.— Ἀρχαῖος θρακικὸς λαὸς. ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 110) καὶ κατοικῶν περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Νέστου, μεταξὺ τῶν Σαλαίων καὶ Ἰδωνῶν. Διεβλῶν διὰ τῆς χώρας αὐτῶν ὁ Ξέρξης, ὅτε ἐπῆρχετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ὑπέταξε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ χορηγήσουν εἰς αὐτὸν στρατὸν καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσουν.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀναφέρονται οἱ Δερσαῖοι ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (B, 101) μετὰ τῶν Παναίων καὶ Ὀδαμόντων, ὡς αὐτόνομοι καὶ σύμμαχοι τοῦ Σιτάλκου, βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν εἰς τὸν κατὰ τοῦ Περδίκκα ἀγῶνα, κατοικοῦντες πέραν τοῦ Στρυμόνος. Τινὲς τῶν νεωτέρων ταυτίζουν τοὺς Δερσαίους πρὸς τοὺς Δαρσίους τοῦ Ἑκαταίου (βλ. λ.), ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον.

* **ΔΕΡΤΑΛΛΟΣ.**—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόπης, κτισθὲν ἐκ θεμελίων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* **ΔΕΣΑΚΕΝΘΟΣ καὶ ΔΕΣΑΚΕΝΘΗΣ.** Σπάνιον ὄνομα κύριον θρακικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τετάρτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης παρὰ τὸ Τατάρ-Παζαρτζίκ, τὴν ἀρχαίαν Βησαπάραν. Ἀπαντᾷ καὶ Δισακένθης. (Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, «Θρακικά» 1935, σελ. 174)

* **ΔΕΣΓΙΛΟΙ.**—Ἀρχαῖον θρακικὸν ἔθνος, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Ἑκαταίου (141).

ΔΕΣΟΥΔΑΒΑ.—Ἀρχαιοτάτη θρακικὴ πόλις, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Τίτου Λιβίου (XLIV, 26) ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Μαίδων ἢ

Μαϊδάρων, περὶ τὸν Στρυμόνα ποταμόν. Παρὰ ταύτην ἐπὶ Περσέως Β', τελευταίου βασιλέως τῆς Μακεδονίας (178—167 π.Χ.) ἐστρατοπέδευσαν οἱ Γαλάται. Περὶ τῆς τοποθεσίας τῆς πόλεως οὐδεμία ἐξηκριβωμένη πληροφορία ὑπάρχει. Κατὰ τὸν Δήμιτσαν (Ἡ Μακεδονία, σελ. 689) ἔκειτο, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, πρὸς Β. τῆς Πέτρας (νῦν Πετρίτσι), κατὰ δὲ τὸν Κλ. Νικολαΐδην (Ἰστ. τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μὲ κέντρον καὶ βάσιν τὴν Μακεδονίαν, σ. 47 καὶ 51) ὅπου τὸ Μελένοιον ἢ παρὰ τὴν παραλίαν καὶ τὸν Νέστον ποταμόν.

* **ΔΗΖΙΚΑ.**—Τοπωνύμιον θρακικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τετάρτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης ἐν Φιλιππουπόλει. (Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου. Ἐπιγραφή Φιλιππουπόλεως, εἰς Θρακικά, 1935, σελ. 170).

ΔΗ-Ι-ΠΥΛΟΣ ἢ ΔΗ-Ι-ΦΙΛΑΟΣ.—Υἱὸς τοῦ μυθικοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Πολυμήστορος καὶ τῆς Ἰλιόνης, θυγατρὸς τοῦ Πριάμου καὶ τῆς Ἑκάβης. Κατὰ τινα παραδόξων, ἰδίως ἀναφερομένην ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ποιητῶν, ὁ Πριάμος, προβλέπων τὴν πτῶσιν τῆς Τροίας, ἔστειλε κρυφίως εἰς τὴν Ἰλιόνην τὸν νεώτερόν του υἱὸν Πολύδωρον, ἐλπίζων νὰ ἐκδικηθῇ ποτε τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. Ἀλλ' ἡ Ἰλιόνη, φοβουμένη μῆπως ἀνακαλυφθῇ πού εὐρίσκεται τὸ καταφύγιον αὐτοῦ, παρουσίασεν αὐτὸν ὡς τὸν υἱὸν τῆς Διΐφιλον ἢ Διΐπυλον. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, μαθόντες οἱ Ἕλληνες τὸ καταφύγιον τοῦ Πολυδώρου, καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐξολοθρευσοῦν τὴν γενεάν τοῦ Πριάμου, ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Πολυμήστορος νὰ φονεύσῃ αὐτὸν, ὑποσχόμενοι τοὺς θησαυροὺς του καὶ τὴν Ἥλεκτραν ὡς σῶζυγον. Ὁ Πολυμήστωρ δεχθεὶς τὴν πρότασιν τῶν Ἑλλήνων, ἐφόνευσεν ἐν ἀγνοίᾳ του τὸν ἴδιον του υἱόν. Τοῦτο μαθοῦσα ἡ Ἰλιόνη, ἐκδικουμένη τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ τῆς, ἀφοῦ τὸν ἐτύφλωσε, τὸν ἐφόνευσε. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, ἀλλὰ κάπως παρηλλαγμένον, ἀποτελεῖ τὴν ὑπόθεσιν τῆς «Ἑκάβης» τοῦ Εὐριπίδου. (Πρβλ. Ὀβιδίου Μεταμορφώσεις, XIII, 432) καὶ τῆς ἀπολεσθείσης

τοῦ Λατίνου Πακουβίου Ἰλιόνης.

ΔΗΛΟΠΤΗΣ.—Θρακικός θεός, ἀναφερόμενος μετὰ τῆς Βενδίδος, κατ' ἐπιγραφὴν εὑρεθεῖσαν εἰς Πειραιᾶ. Ἀνάγλυφον τοῦ θεοῦ τούτου εὑρέθη καί εἰς Σάμον (Πρβλ. «Θρακικά» 1934, σελ. 56).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ.—Ἰερὸν τῆς Δήμητρος ἐν Σαμοθράκῃ, κείμενον εἰς τὰ μεσημβρινὰ παραλία τῆς νήσου, ὅπου ἀνεκαλύφθησαν τὰ εἰρηία αὐτοῦ. (Τίτ. Λιβ. ΧLV, 56).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.—Βασιλεὺς τῶν Βισαλτῶν, θρακικοῦ λαοῦ, κατοικοῦντος πρὸς Δ. τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ περὶ τὰ 450 π. Χ. Τοῦ βασιλέως τούτου σώζονται ἀργυρᾶ νομίσματα φέροντα ἔμπροσθεν κεφαλὴν ἀνδρὸς μετὰ ταινίας, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΔΗΜΗΤΡΙΟ, καὶ ἵππον βαδίζοντα (Head - Σβορώνου, Τόμ. Α', σ. 267).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.—Βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν ἐν Θράκῃ, ζήσας κατὰ τὸν Α' π. Χ. αἰῶνα. Τούτου σώζεται ἀργυροῦν τετραδραχμον βαρβάρου τεχνοτορίας. Ἐμπροσθεν φέρει κεφαλὴν τοῦ Διονύσου, βαρβάρου τέχνης, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΔΗΜΗΤ. καὶ ἵππεα κραδαίνοντα δόρυ. Κατὰ τὸν Head, τὸ νόμισμα τοῦτο εἶναι κίβδηλον, καὶ συνεπῶς ὁ δυνάστης οὗτος, δέον νὰ διαγραφῆ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν βασιλέων τῆς Θράκης. (Head - Σβορώνου, Τόμ. Α', σελ. 358).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ὁ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.—Ἑλλην ἱστορικός ἐκ Βυζαντίου, ζήσας ἐπὶ τῶν Διαδόχων, περὶ τὸ 280 π. Χ. Κατὰ τὸν Διογένην Λαέρτιον (V, 83) ἔγραψε δύο ἔργα, τὸ μὲν εἰς 13 βιβλία: «Γαλατῶν διάβασις ἐξ Εὐρώπης εἰς Ἀσίαν», τὸ δὲ εἰς 8 βιβλία τὰ: «Περὶ Ἀντίοχον καὶ Πτολεμαίων καὶ τὴν Λιβύης ὑπ' αὐτῶν διάβασιν». (Christ. Ἰστ. τῆς Ἑλλ. λογοτεχνίας μετὰφρ. Α. Χ. Κώνστα, Τόμ. Β'. σ. 120)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ὁ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.—Περσικὸς φιλόσοφος περὶ τὰ 50 π. Χ. ἐκ Βυζαντίου, πιθανῶς ὁ αὐτὸς μετὰ τὸν Δημήτριον, μαθητὴν τοῦ Κρίτωνος. Ἦτο φίλτατος Κάτωνος τοῦ Νεωτέρου, τὸν ὅποιον ἀπέτρεψεν ἀπὸ τῆς αυτοκρατορίας.

Τοῦ Δημητρίου φέρονται ἔργα: «Περὶ ποιημάτων» ἢ «Περὶ ποιητῶν» εἰς τὰ 4

βιβλία, τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον βιβλίον ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως κατὰ τὰς ἀνισκαφὰς τοῦ Ἡρακλείου (Herulanum). «Περὶ φιλοσόφων» ἢ «Περὶ Σωκράτους».

* **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.**—Ἱστοριογράφος ἐξ Ὀδησοῦ τῆς Θράκης (νῦν Βάρνης) συγγράψας τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος του. (Σπ. Σακελλαριάδου, Πόλεις καὶ ἑθνομία Θράκης καὶ Ἰωνίας κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, Τόμ. Α, Θράκη σελ. 147).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ὁ ΚΑΛΛΑΤΙΑΝΟΣ.—Ἱστορικός ἐκ Καλλιτίας καὶ γεωγράφος, ἀκμάσας πιθανῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ τρίτου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου π. Χ. αἰῶνος. Ἐγραψε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Διογένης τοῦ Λαερτίου (E, 83) εἴκοσι βιβλία: «Περὶ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης».

Τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ Müller, εἰς τὰ Fragm. Histor. graec. Δ' σελ. 380).

ΔΗΜΟΚΡΑΝΕΙΑ.—Πόλις τῆς Ν. Α. Θράκης ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Ἀθύρα (Μπουγιούκ-Τσεκμετζέ), ἀπέχουσα τρία περίπου μίλλια τῆς Καλλικρατείας. Ἐκτισμένη μακρὰν τῆς βασιλικῆς ὁδοῦ ἐπὶ ἀποκρήμνον παραλίας καὶ ἄνευ λιμένος, εἰς πολλοὺς εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος, πολλοὶ δὲ καὶ ἐσφαλμένως τοποθετοῦν αὐτήν. Ὁ Δουκάγιος π. Χ. νομίζει ὅτι ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, ὅπου ὁ Ἀνάπλους, τὸ νῦν Μέγα Ρεῦμα. Κατὰ τὸν Ἀλεξ. Πασπάτην (Τὰ Θρακικά προάστεια τοῦ Βοσπόρου ἐν τῷ Φιλ. Συλλ. Κωνσταντινουπόλεως τόμ. XII, σελ. 34-35) ἡ Δημοκρανεία ἔκειτο παρὰ τὸ Οἰκονομεῖον, εἶναι δὲ τὰ σημερινὰ Δημόκρανα.

Εἰς τὴν Δημοκρανείαν ἀπέστειλε φρουρούμενον τὸν Ἀλέξιον, υἱὸν καὶ νόμιμον διάδοχον τοῦ Ἰσακίου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ XII αἰῶνος, ὁ Ἀλέξιος Γ' ὁ Ἄγγελος (1195—1203), ὅστις, τυφλώσας τὸν Ἰσαάκιον ἤρπασε, τὸν θρόνον. (Παπαρηγοπούλου, Ἰστ. τοῦ Ἑλλ. ἔθνος, Ἐκδ. Ἐλευθερουδάκη, τόμ. Δβ σελ. 260 καὶ ἐξῆς). Ἐκεῖ φρουρούμενος ὁ Ἀλέξιος, κατώρθωσε νὰ συνεννοηθῆ μετὰ τινῶν Λατίνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ δρᾶι πετεύσας ἔφθασεν εἰς τὸν Ἀθύραν, κα-

ἐκεῖθεν εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ 1201 καταφυγὼν εἰς τὸν γαμβρόν του Φίλιππον βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας. Ἐκεῖ δὲ εὐρισκόμενος, δὲν ἔπαυσεν ἐπικαλούμενος τὴν βοήθειαν τῶν Σταυροφόρων, συντελέσας οὕτω τὰ μέγιστα διὰ τῶν ἐνεργειῶν του, εἰς τὴν μετ' ὀλίγον κατάκτησιν τῆς Κων)πόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων τὸ 1204.

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ὑπῆρχε ναὸς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ταξιάρχου τῶν Ἄνω Δυνάμεων, σωζόμενος μέχρι σήμερον. Ὁ σημερινὸς ναὸς τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας, ἐκ τῆς ὁποίας πολιτικῆς ἢ κόμης καλεῖται καὶ Παναγία.

Κατὰ τὰ Β. Δ. τῆς Δημοκρατείας, ἀνεκαλύφθησαν πρὸ ἐτῶν μεγάλα καὶ ὄχυρά θεμελία ἀρχαίων βυζαντινῶν κτιρίων, τὰ ὁποῖα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι τὰ θεμελία τῶν βυζαντινῶν ἀνακτόρων, ὅπου κατέλυνον οἱ βασιλεῖς τοῦ Βυζαντίου ὁσάκις ἤρχοντο ἐκεῖ χάριν κυνηγίου ἢ ἀναψυχῆς.

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἄν. Θράκης ἡ Δημοκρατεία ὑπίεγετο εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Σηλυβρίας τοῦ Νομοῦ Παιδεστοῦ, ἀριθμοῦσα 450 κατοίκους, ἐπιδιδόμενους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἀμπελοφυτεῖαν. Ἐλάχιστοι εἰργάζοντο ὡς χειρωνακτες εἰς τὸν λιμένα τῆς γείτονος Καλλικρατείας.

Χίλια περίπου βήματα μακρὰν τῆς Δημοκρατείας, σώζεται κρήνη τις, ὀνόματι Αἰματηρά, τουρκιστὶ Κανλί-τσεσμέ (: κρήνη αἵματος), ὀνομασθεῖσα οὕτως ἕνεκα τῆς πρὸ πολλῶν ἐτῶν σφαγῆς διαβατῶν τινων. Παρὰ τὴν κρήνην ταύτην εὐρέθησαν βυζαντινοὶ πλίνθοι καὶ τεμάχια λύχνων ὑαλίνων. Πολὺ πιθανόν, εἰς παλαιότερους χρόνους, νὰ ὑπῆρχεν ἀγίασμα τι (Ἄλ. Πασπάτη, κρῖθι).

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ. — Σύγχρονος τοῦ Σωκράτους, γεννηθεὶς περὶ τὰ 470—465 π.Χ. εἰς τὰ Ἄβδηρα τῆς Θράκης. Κληρονομῆσας μεγάλην περιουσίαν παρὰ τοῦ πατρὸς του Ἠγησιστράτου ἢ τοῦ Δαμασιώπου ἢ τοῦ Ἀθηνοκρίτου κατ' ἄλλους, ἐπεχείρησε μεγάλης περιόδου ἀνά τὴν Ἑλλάδα, Αἴγυπτον καὶ Ἀσίαν. Κατὰ τινες δὲ ἐμνήθη εἰς τὰ μυστήρια τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων,

ὅπου παρέμεινε πέντε ἔτη περίπου, κατ' ἄλλους δὲ ἐπεσκέφθη καὶ αὐτοὺς τοὺς γυμνοσοφιστὰς ἐν τῇ Ἰνδικῇ (Διοδ. Σικελ. Α, 98). Ἐν Ἀθήναις ὅπου διέτριψεν ἄγνωστος, ἐγνώρισε τὸν Σωκράτην, ἀλλὰ δὲν ἐγνώρισθη ἐπ' αὐτοῦ (Διογ. Λαέρτ. ΙΧ, 36 - 37). Περὶ τοῦ Δημοκρίτου ἐλέχθησαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων πλεῖστα ὅσα μυθεύματα, μεταξύ δὲ καὶ ἄλλων ὅτι ἐτύφλωσεν ἑαυτόν, διὰ νὰ μὴ περισπάται ἐκ τῶν πέρειξ.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του, παρὰ τὰς προτροπὰς τῶν φίλων του δὲν ἀνεμίχθη εἰς τὰ πολιτικά, ἐπιδοθεὶς εἰς τὰς προσφιλεῖς του φιλοσοφικὰς καὶ φυσικοῦστορικὰς μελέτας. Οὐδεὶς τῶν πρὸ τοῦ Ἀριστοτέλους φιλοσόφων δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς αὐτόν, διὸ καὶ δικαίως δύναται νὰ ἐπονομασθῇ ὁ Ἀριστοτέλης τῆς πρὸ τοῦ Σωκράτους φιλοσοφίας. Ἀπέθανε δὲ τὸ 361 π. Χ. εἰς βαθύτατον γῆρας, γενομένης τῆς κηδείας αὐτοῦ δημοσίᾳ δαπάνῃ (Διογ. Λαέρτ. ΙΧ, 39).

Διδάσκαλος αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ Λεύκιππος, μετὰ τοῦ ὁποίου θεωροῦνται οἱ πρῶτοι εἰσηγηταὶ τῆς θεωρίας τῶν ἀτόμων. Κατεγέλα τοὺς πάντας καὶ ἐθεώρει αὐτοὺς ὡς μαινομένους, ἐξ οὗ καὶ Γελασίους ἐπωνομάσθη κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Ἡράκλειον, περὶ τοῦ ὁποίου ἐλέγετο ὅτι πάντοτε ἔκλειεν (Αἰλιανοῦ Ποικ. Ἱστορ. ΙV, 20).

Ὁ Δημοκρίτος ἔγραψε πλεῖστα ὅσα. Ὑπὸ τοῦ Διογένοους Λαερτίου ἀριθμοῦνται 60 γνήσια συγγράμματα, τὰ ὁποῖα ὁ Θράσυλλος, κατὰ τὸν πρῶτον μ. Χ. αἰῶνα, διήρσεσεν εἰς 15 τετραλογίας. Δυστυχῶς πάντα κατεστράφησαν, καὶ μόνον ἀποσπάσματα τινα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων καταφαίνεται ἡ μεγάλη βαθύτης αὐτοῦ καὶ τὸ φιλοσοφικὸν πνεῦμα. Τὰ ὀνομαστότερα αὐτῶν ἦσαν: «Ὁ Μέγας διάκοσμος», ὁ «Μικρὸς διάκοσμος» καὶ τὸ «Περὶ εὐθυμίας». Περὶ τοῦ Μεγάλου διακόσμου ἀναφέρει ὁ Διογένης Λαέρτιος, ὅτι ἐτιμήθη ἀντὶ 500 ταλάντων (ΙΧ, 39).

Κατὰ τὸν Δημοκρίτον, ἀρχαὶ τοῦ κόσμου εἶναι τὰ ἄτομα καὶ τὸ κενόν. Γένεσις δὲ οὐδὲν ἄλλο σημαίνει, παρὰ τὴν πάντοτε

μεταβαλλομένην σύνθεσιν τῶν πρώτων καί ἀναλλοιώτων μοριῶν τῆς ὕλης. Τὰ ἄτομα εἶναι οὐσία ἀπειροί τὸ πληθός. Συνερχόμενα ταῦτα, ἀποτελοῦν τὴν γένεσιν, διαλυόμενα δὲ τὴν φθοράν. Ὡς αἰτίαν δὲ τῶν φαινομένων τούτων τῆς γενέσεως καί τῆς φθορᾶς, ἦτοι τῆς ζώης καί τοῦ θανάτου, ἐθεώρει οὐχὶ ὑπερέραν τινὰ δύναμιν ἐκτὸς τῆς ὕλης εὐρασκομένην, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ὕλῃ. Κατὰ τοῦτο ὑπῆρξεν ὀλιστίς, προσηγηθεῖς κατὰ πολλοὺς αἰῶνας τῶν νεωτέρων ὀλιστῶν, οὗτος δὲ εἶναι καί ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποιον δὲν μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ θρυλλούμενον ὅτι ὁ Δημόκριτος ἔπαθε τὰς φρένας, καί ὅτι προσεκλήθη παρὰ τῶν Ἀβδηριτῶν ὁ Μέγας Ἰπποκράτης ἵνα θεραπεύσῃ αὐτόν, τοῦτο δέον νά θεωρηθῇ ἀπλή φήμη, μὴ στηριζομένη ἐπὶ οὐδεμιᾶς ἱστορικῆς βάσεως. (W. Christ, ἀντόθι, Τόμ. Α', σελίς 763—Γ. Μιστριώτου, Ἰστ. τῆς Ἑλλ. Γραμματολογίας, Τόμ. Β', σελ. 462.—B. Ἀντωνιάδου, Ἰστορ. τῆς Φιλοσοφίας Τόμ. Α', σελ. 126—Δημοκρίτου: Φυσικά καί Μυστικά, ὑπὸ Ἰωάννου Ἀλεξανδρίδου).

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ὁ ΘΡΑΞ.—Ἑλλην γραμματικός, Θρακιῆς καταγωγῆς, ἀβεβαίος ἐποχῆς. Κατὰ τὸν Σουίδαν ἔγραψε «Περὶ διθυραμβοποιῶν», παράφρασιν τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὀμήρου καί τῆς Θεογονίας τοῦ Ἡσιόδου, καί ἐπιτομὴν τοῦ συγγράμματος τοῦ Δημαγίτου τοῦ ἐξ Ἡρακλείας.

ΔΗΡΑΙΝΟΣ.—Ἀρχαιότατος τόπος, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πινδάρου καί Λυκόφρονος, καλούμενος «Δηραίνου τόπος» παρὰ τὰ Ἀβδηρα τῆς Θράκης, ὅπου ὑπῆρχεν ἱερὸν τοῦ Δηραίνου Ἀπόλλωνος.

* ΔΗΡΗΝΟΣ.—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Θράκῃ. (Θρακικά, 1937, σελ. 75). Πρβλ. καί Δήραϊνος.

ΔΙΑΒΑΣΙΣ.—Τοποθεσία τις τῆς Ν.Α. Θράκης, κειμένη ἐννέα ὄρας δυτικῶς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μεταξύ τῆς λεγομένης πεδιάδος τῶν Χοιροβάχων καί τῆς πόλεως τῶν Μειρῶν (Τσατάλτζα), ὅπου ἔνεκα τῆς συμβολῆς τοῦ Ἀθύρα καί τοῦ Βαθυνίου ποταμοῦ, καθιστώσης τὴν χῶ-

ραν ἐλώδη καί δύσβατον, κατεσκεύασαν οἱ Ῥωμαῖοι δι' ἐπιχωματώσεως λεωφόρον, ἣ ὁποία ἔνεκα τούτου ὀνομάσθη ἔκτοτε Διάβασις. Ἐνταῦθα κατενίκησε Μιχαὴλ ὁ Β' ὁ Τραυλός, κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 823, τὸν ἐπαναστατήσαντα στρατηγὸν Θωμᾶν, παλαιὸν φίλον καί συστράτηγον, ὅστις, ἀνακηρυχθεὶς αὐτοκράτωρ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἀπεβιβάσθη εἰς Θράκην μετὰ τοῦ θετοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀναστασίου, ἀπειλῶν καί αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ λεωφόρος αὐτῇ διατηρηθεῖσα, ἐχρησιμοποιοῦτο κατὰ τὸν μεσαιῶνα, πολλὰ δ' αὐτῆς τμήματα σώζονται μέχρι σήμερον.

ΔΙΑΚΟΝ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ κάτω Μοισίᾳ, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ', 10, 5) εἰς βόρ. πλάτ. 44° 20' καί ἀνατ. μήκ. 51° 20'. Ἐκεῖτο δὲ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουναβέως, μεταξύ τῶν πόλεων Οἴσκου καί Νοβῶν, τῶν νῦν Cigen καί Σίστοβα τῆς Βουλγαρίας. Παρὰ τῷ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11) φέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Λιμῶ, τῆς ὁποίας ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) ἐπεσκεύασε τὰ τείχη.

* ΔΙΑΔΥΘΡΑ.—Μικρὰ κοιλὰς τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, κειμένη μετὰ τοῦ Φαρμακίου κόλπου τῶν ἀρχαίων (νῦν Θεραπιά) καί τῶν Κλειθρῶν ἢ Κλειδῶν τοῦ Πόντου τῶν Βυζαντινῶν (νῦν Κιρίτς-Μπουρνού), ὁπόθεν τὸ πρῶτον διακρίνει ὁ ἀναπλέων τὸ πρὸς τὸν Εὐξείνιον Πόντον ἄνοιγμα τοῦ Βοσπόρου.

* ΔΙΑΜΠΟΛΙΣ.—Βυζαντινὴ ὀνομασία τῆς Διοσπόλεως (βλ. λ. Διόσπολις καί Ὑάμπολις).

* ΔΙΑΣΚΕΝΘΟΣ.—Ὄνομα κύριον καί πατρωνυμικόν, καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὰς τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ («Θρακικά» 1936, σελ. 198).

* ΔΙΑΣΚΟΥΠΟΡΙΣ.—Ὄνομα κύριον καί πατρωνυμικόν, καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὰς τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθείσας ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ («Θρακικά» 1936, σελ. 198).

* ΔΙΒΕΙΘΙΣ.—Ὄνομα κύριον καί πατρωνυμικόν, καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπι-

γραφὰς τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκη («Θρακικά» 1936, σελ. 198).

* ΔΙΒΡΕΙΖΕΝΙΣ.—Ὄνομα κύριον καὶ πατρωνυμικόν, καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὰς τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκη («Θρακικά» 1936, σελ. 198).

* ΔΙΓΓΙΟΝ.—Φροσύριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόπης, κτισθὲν ἐκ θεμελιῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκρ. Ἰουστινιανοῦ (527—565) Παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΔΙΓΗΡΟΙ.—Ἀρχαῖος θρακικὸς λαός, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πολυβίου (B, 13) Πλινίου (Φυσ. Ἱστορ. IV, 18), καὶ κατοικῶν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Στρυμόνου ποταμοῦ μεταξὺ Δανθιηλιτῶν καὶ Βέσσων.

* ΔΙΑΖΕΛΜΗΣ.—Σύνθετον Θρακικόν ὄνομα κύριον, ἐκ τοῦ Δίδα—Ζέλμης, σύννηθες εἰς ἐπιγραφὰς τῆς Βορ. Θράκης καὶ τῆς Μοισίας («Θρακικά» 1932, σελ. 80).

ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας λόφου τινὸς ἐπὶ τοῦ παραποτάμου τοῦ Ἐβρου Ἐρυθροποτάμου ἢ Ἐρυθροῦ χειμάρρου, τουρκιστὶ Κηζήλ-ντερέ, 50 περίπου χιλιόμετρα πρὸς νότον τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἡ ἀρχαία ἱστορία τῆς πόλεως μᾶς εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος, μεγάλη δὲ διαφωνία ὑπάρχει μεταξὺ τῶν συγγραφέων τόσον περὶ τῆς ἀκριβοῦς τοποθεσίας τῆς ὄσον καὶ περὶ προελεύσεως τοῦ ὀνόματός της.

Κατὰ τὸν Κ. Κουρτίδην, βασιζόμενον ἐπὶ τινος ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς, εὐρεθείσης κατὰ τύχην τελευταίως (Ἀπρίλιος 1936), εἰς θέσιν ἀπέχουσαν περὶ τὸ χιλιόμετρον ἀπὸ τὴν κυρίως πόλιν τοῦ Διδυμοτείχου, παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Ἐρυθροποτάμου, καθ' ἣν ἡ Βουλὴ καὶ ὁ Δήμος τῶν Πλωτινοπολιτῶν ἐκφράζει εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Ρωμαῖον αὐτοκράτορα Μάρκον Ἰούλιον Φίλιππον τὸν Ἄραβα (244—249 μ.Χ.) δὲν εἶναι ἀπίθανον ἐπὶ τῆς θέσεως ὅπου ἀνευρέθη ἡ ἐπιγραφὴ, νὰ ἔκειτο ἡ Πλωτινούπολις, τῆς ὁποίας ἐπίσης ἀναζητεῖται ἡ ἀκριβὴς τοποθεσία. Καὶ ὅτι, ὅταν βρα-

δύτερον κατεστράφη ἡ Πλωτινούπολις, δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν ἔρειπίων αὐτῆς τὸ Διδυμότειχον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἱστορικὴν συνέχειαν τῆς καταστραφείσης Πλωτινουπόλεως καὶ τοῦ ὁποίου μνεῖα γίνεται διὰ πρώτην φορὰν κατὰ τὸ 879 μ.Χ. εἰς τὰ πρακτικά τῆς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθούσης κατὰ τοῦ Πάπα συνόδου.

Κατὰ τὸν ἀοίδιμον Χρ. Δρακοντιδῆν, γυμνασιάρχην Διδυμοτείχου, ἡ λέξις Διδυμότειχον προήλθεν ἐκ τῆς λέξεως Δύμη καὶ τεῖχος, καὶ ἀπὸ τὸ Δυμότειχον δι' ἀναδιπλασιασμοῦ ἐσχηματίσθη τὸ ὄνομα Διδυμότειχον. Ἄλλ' ἡ Δύμη, καθὼς ταυτισθεῖσα ὑπὸ τινων μὲ τὸ Διδυμότειχον, ἔχει ἐξακριβωθῆ ὅτι ἔκειτο οὐ μακρὰν ἀνατολικῶς τῶν Φερρῶν παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, ὅπου τὸ σύγχρονον χωρίον Πόρος (τουρκιστὶ Καλδιρκόζ). Τέλος κατὰ τὸν ἀρχιμανδρίτην Νικ. Βαφείδην, τὸ Διδυμότειχον εἰς πολὺ παλαιὰν ἐποχὴν ἐκαλεῖτο Δίνδυμον (ὄρος) ἢ Δίδυμοι (λόφοι, βράχοι, φυσικῶς ὄχτροι) ἔνεκα δηλαδὴ τῆς μεγάλης καὶ μικρᾶς ἀκροπόλεως. Πολὺ δὲ πιθανόν, κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα, τὸ Διδυμότειχον πιθανόν νὰ ἐκαλεῖτο Διδυμήνην καὶ κατὰ συγκοπὴν Διδύμη, πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς Διδυμήνης. Καὶ ὅτι, ὅταν κατόπιν, ἄγνωστον πότε, ἀλλὰ πάντως κατὰ τὴν θρακοπελασγικὴν ἐποχὴν, ἡ πόλις Δίνδυμον ἢ Δίδυμοι ἐτειχίσθη καὶ κατὰ τοὺς δύο λόφους, ἤρχισε νὰ καλεῖται Διδυμότειχον, δηλαδὴ ἡ τευχισμένη πόλις τῶν διδύμων λόφων.

(Πλειότερα βλέπε: Κ. Κουρτίδου. Ἡ ἐκ Διδυμοτείχου ἀναθηματικὴ στήλη (Πλωτινοπολιτῶν, εἰς τὰ «Θρακικά»), 1937, σελ. 190 καὶ ἐξῆς.—Ἀρχιμανδρίτου Νικ. Βαφείδου. Ἡ ἐν Διδυμοτείχῳ ἀνευρεθείσα ἀναθηματικὴ ἐπιγραφὴ τῶν Πλωτινοπολιτῶν, εἰς τὸ αὐτὸ περιοδικὸν σύγγραμμα, 1937, σελ. 196 καὶ ἐξῆς.—Χρ. Δρακοντιδῆν, Ἐφημερὶς «Ἐβρος» ἐν Διδυμοτείχῳ, 30 Μαΐου 1936).

* * *

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπό-

λεως ὑπὸ τῶν Λατίνων τὸ 1204, ἐνταῦθα κατέφυγεν ὁ τότε Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωάννης Καματηρός. Ἐν Διδυμοτείχῳ ἐγεννήθησαν : ὁ Ἰωάννης Δούκας Βατάτσης, ὁ Ἰωάννης Παλαιολόγος καὶ ὁ Σουλτάνος Βαγιαζήτ.

Περὶ τὰ 1222, ὁ δεσπότης τῆς Ἠπείρου Θεόδωρος Ἄγγελος Κομνηνός, ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐκυρίευσεν τὸ Διδυμότειχον κατεχόμενον ὑπὸ τῆς φρουρᾶς τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Βατάτσης.

Κατὰ τὸ 1230 κατελήφθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων Ἰωάννου Ἀσάν, ἀλλὰ μετὰ 25 ἔτη ἀνεκτήθη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Ἰωάννου Βατάτσης, Θεόδωρου Β', τοῦ Λασκάρως, ὅστις διώρισε τὸν πρωτοσέβαστον Μανουὴλ Λάσκαριν καὶ μέγαν δούκα Κωνσταντῖνον Μαργαρίτην διοικητὰς τῆς φρουρᾶς τοῦ Διδυμοτείχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸ χώρας, τὴν ὁποίαν ἐπέδραμον περὶ τὸ 1227 Βούλγαροι καὶ Κουμάνοι καὶ ἐπέφερον μεγάλας καταστροφάς. Τὸ 1341, κατὰ τὰς ὀλεθρίας διὰ τὸ Βυζάντιον διενέξεις, μεταξύ Καντακουζηνῶν καὶ Παλαιολόγων, ἀνεκνήρυσθη ἐν Διδυμοτείχῳ αὐτοκράτωρ ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνός. Μετὰ ἐξαετῆ διαμονὴν αὐτοῦ ἐν Διδυμοτείχῳ, ἡ πόλις περιήλθεν εἰς τὸν υἱὸν του Ματθαῖου Καντακουζηνόν, ἔπειτα εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην Παλαιολόγον, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ οὐοίου ἐκυριεύθη τὸ 1361 ὑπὸ τῶν Τούρκων διὰ τοῦ στρατηγοῦ Χατζῆ Ἰλμπεκῆ ἐπὶ τῆς βασιλείας Μουράτ τοῦ Α' (1326—1389).

Τὸ Διδυμότειχον παρέμεινεν ὡς ἡ πρώτη πρωτεύουσα τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους ἐπὶ πέντε ἔτη, ἤτοι μέχρι τῆς ὀλοσχεροῦς καταλήψεως τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Διδυμοτείχου καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων Πελασγικοῦ τείχους, ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς καταλήψεως τῆς πόλεως, ἐκτίσθη πύργος, ὅπου παρέμεινον οἱ Τούρκοι Σουλτάνοι, ὁ δὲ Μουράτ ὁ Α', ἔκτισεν τζαμί τὸ 1368, τὸ ὁποῖον εἶτε ὡς μικρὸν εἶτε ὡς καταστραφέν, ἀνέκτισεν ἐπὶ νέων θεμελίων ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ διάδοχος Βαγιαζήτ ὁ Α' ὁ ἐπικληθεὶς Γιλδερίμ (1347

—1403), σφωζόμενον μέχρι σήμερον. Καλεῖται δὲ τὸ τζαμί ἀραβιστί: τζαμίτ - Μπογιαζήτ ἢ τζαμίτ - Κεμπέρ, τουρκιστί δὲ: Μπαγεζήτ - τζαμισί ἢ Μπουγιτόκ - τζαμί - τζαμί τοῦ Βαγιαζήτ ἢ μέγα τζαμί. (Ἀρχιμανδρίτου Νικ. Βαφείδου. «Τὸ ἐν Διδυμοτείχῳ τέμενος Βαγιαζήτ Α' κτλ.» εἰς «Θρακικά» 1938. σελ. 35—51).

* * *

Εἰς Διδυμότειχον, ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1713 μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου 1714 παρέμεινεν ὡς αἰχμάλωτος τῶν Τούρκων ἐπὶ Ἀχμέτ τοῦ Γ' ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ὁ Β' μετὰ τὴν ἐν Πολτάβα ἡττάν του. Ἡ φυλακὴ ὅπου παρέμεινεν ὁ Κάρολος, καὶ τοῦ ὁποῦ ἡ ἀνάμνησις εἶναι ἀκόμη ζωηρὰ εἰς τὰ μέρη ταῦτα, εἶναι ὑπόγειόν τι ἐθρυσκόμενον εἰς τὸ μέσον τῶν ἐρειπίων τῆς ἀκροπόλεως. Ἔχει μῆκος 12 ποδῶν, πλάτος 4 καὶ ὕψος περὶ τὰ δύο μέτρα, φωτίζεται δὲ διὰ μικρᾶς ὀπῆς χρησιμοποιομένης ὡς εἰσόδου. Οἱ τοῖχοί της φέρουν πλείστας ἐπιγραφὰς δυσαναγνώστους ἐκ τῆς πολυκαιρίας καὶ τῆς ὑγρασίας.

Εἰς τὸ ὑπόγειον τοῦτο ἐνεκλείσθησαν ἐπίσης 20 ὑπαξιωματικοὶ Γάλλοι, κατὰ τινα ἡμικατεστραμμένην ἐπιγραφὴν, συλληφθέντες αἰχμάλωτοι ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἀπελευθερωθέντες περὶ τὰ μέσα τοῦ 1802. (Dumont - Homolle, σελ. 275 καὶ ἐξῆς).

* * *

Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως τὸ Διδυμότειχον ἀναφέρεται ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) ὡς μία τῶν 8 ἐπισκοπῶν ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως τῆς ἐπαρχίας Ροδόπης. Βραδύτερον, πιθανῶς ἐπὶ Ἰσαὰκ Ἀγγέλου (1186—1196) προήχθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν, ἐπὶ δὲ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ Γέροντος (1282—1328) εἰς Μητρόπολιν. Κατὰ δὲ τὸ Συνταγμάτιον τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τοῦ 1855 ὁ Μητροπολίτης Διδυμοτείχου, κατέχει τὴν LXXVII θέσιν ἐν τῇ Μητροπολιτικῇ Ἱεραρχίᾳ φέρων τὸν τίτλον τοῦ «ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Ροδόπης». (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 483, 493 καὶ 515).

Κατὰ τὸ 1931, μὲ τὴν Μητρόπολιν Λι-
δυμοτείχου συνεχωρεύθη ἡ καταργηθεῖσα
Μητρόπολις «Νέας Ὁρσειάδος», καθὼς
καὶ τὸ ἄλλοτε ἀντ' αὐτῆς ἀποσπασθὲν
τμήμα τῆς καταργηθείσης ἐπίσης μητρο-
πόλεως Σουφλίου (1934) (Μητροπολίτου
Σάργεων Γερμανοῦ, Ἐπισκοπικοὶ καταλό-
γοι κτλ. εἰς «Θρακικά», 1935, σελ. 70).

* * *

Σήμερον τὸ Λιδυμότειχον καλεῖται κοι-
νῶς Διμότειχον, διατηρήσαν τοῦτο διὰ μέ-
σου τῶν αἰώνων, ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων Ντε-
μότικα. Ἦ πόλις εἶναι κτισμένη ἀμφιθεα-
τρικῶς ἐπὶ ὑψηλῆς τοποθεσίας καὶ ἔχει
κλίμα ὑγιεινόν.

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1928 ἀριθμεῖ
8.204 κατοίκους. Εἶναι ἔδρα Μητροπόλεως
καὶ ἔχει πλῆρες Γυμνάσιον καὶ τρία δη-
μοτικά σχολεῖα μετ' ἀναλόγου ἀριθμοῦ μα-
θητῶν. Ἔχει ἐπίσης εἰρηνοδικεῖον, ὑπο-
διοίκησιν χωροφυλακῆς κτλ. καὶ εἶναι ἔδρα
προκαλύψεως τῶν Ἑλληνοβουλγαρικῶν καὶ
Ἑλληνοτουρκικῶν συνόρων. Τὸ Διδυμό-
τειχον συνδέεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς
Ἀλεξανδρουπόλεως, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπέ-
χει 98 χλμτ.

* ΔΙΖΑΛΟΣ. — Θρακικὸν ὄνομα γνω-
στὸν ἐξ ἐπιγραφῶν. Ἀπαντᾷ καὶ Διζάλας
καὶ Δίζαλις, ἐκτεταμένος τόπος τοῦ Δίζα
καὶ Δίζας, Δίζος, Δήζος καὶ κατὰ μετα-
σχηματισμὸν Δίζαστος. (Κ. Μυρτίλου Ἀ-
ποστολίδου, Ἐπιγραφαὶ Φιλιππουπόλεως
κτλ. εἰς «Θρακικά» 1935, σελ. 171).

* ΔΙΖΑΣ. — Ὄνομα κύριον θρακικόν,
γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ δευτέρου—τρί-
του μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης ἐν τῇ περι-
φερείᾳ, Τατάρ-Παζαρτζικ (Βησαπάρας).

* ΔΙΖΑΤΕΛΜΙΣ. — Σύνθετον θρακικὸν
ὄνομα κύριον, παραγόμενον ἐκ τῆς ρίζης
δίζας, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ
Βορ. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ. Πρβλ. τὰ
ὄνόματα: Δίζας, Διζάτραλις, κτλ. («Θρα-
κικά» 1935, σελ. 171).

* ΔΙΖΑΤΡΑΛΙΣ καὶ ΔΙΣΑΤΡΑΛΙΣ —
Σύνθετα θρακικά ὄνόματα κύρια, παρα-
γόμενα ἐκ τῆς ρίζης—δίζας, κατ' ἐπιγρα-
φὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καὶ τῇ
Μοισίᾳ. Πρβλ. τὰ ὄνόματα: Δισάτελμις, Δι-

δαζέλημις κτλ. («Θρακικά» 1935, σελ. 171).

ΛΙΠΗΓΥΛΙΣ. — Βασιλεὺς τῶν Καινῶν,
θρακικοῦ λαοῦ κατοικοῦντος παρὰ τὸν Μέ-
λανα κόλπον, πρὸς βορρᾶν τῆς Θρακικῆς
Χερσονήσου, ζήσας περὶ τὰ μέσα τοῦ δευ-
τέρου π. Χ. αἰῶνος. Διεκρίθη διὰ τὴν
ὁμότητα καὶ ἀπανθρωπῆσαν, του μεταχειρι-
ζόμενος τοὺς ἠπυκτούς του ὡς δούλους ἢ
πολεμίους, ἄλλους μὲν κακοποιῶν καὶ ὄβρι-
ζων, ἄλλους δὲ φρονεῖον ἀπανθρώπως. Δὲν
ὑπῆρχεν ὥραια γυνὴ ἢ εὐειδῆς νέος τὸν
ὁποῖον νὰ μὴ προσέβαλλε, οὔτε κτήμα ἢ
περιουσία, τὰ ὁποῖα νὰ μὴ ἐσφετερισθῆ.
Ἐν γένει δὲν ἐφειδέτο οὐδενὸς «ἀλλὰ πᾶ-
σαν τὴν ὕψ' ἑαυτὸν δυναστεῖαν ἐπλήρου
παρανομίας». (Διοδ. Σικελ. Ἀποσπ. ἐκ
τοῦ βιβλ. XXXIII).

Κυριεύσας ποτὲ τὴν Λυσιμάχεια, διατε-
λοῦσαν ὑπὸ τὸν Ἄτταλον Β', τὸν φιλίδελ-
φον, βασιλέα τῆς Περγάμου, τὴν μὲν πόλιν
κατέκαυσε, ἐκ δὲ τῶν αἰχμαλώτων ἐκλέξας
τοὺς ἐπισημοτέρους, ποικιλοτρόπως ἐβασί-
νιζεν. Ἀποκόπτων τὰς χεῖρας, πόδας καὶ
κεφαλὰς τῶν παιδῶν ἠνάγκαζε τοὺς γονεῖς
των νὰ φέρουν αὐτὰ αἰμόφυρτα ἐπὶ τοῦ
τραχήλου των. Τραυλὴ ἦτο ἡ σκληρότης
καὶ ἡ ἀπανθρωπία του, ὥστε, ὅπως ἀνα-
φέρει ὁ Διόδωρος Σικελιώτης (αὐτόθι,
XXXIII), ὑπερέβη καὶ αὐτὸν τὸν Φάλαριν,
τὸν διαβόητον τύραννον τῶν Ἀκραγαν-
τίνων.

Ἐναντίον αὐτοῦ ἐξεστράτευσεν ὁ Ἄτ-
ταλος Β' (159—138 π. Χ.), καθυποτάξας
αὐτὸν καὶ ἐλευθερώσας τὴν χώραν.

Ἐπίσης καὶ ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν υἱὸς
του Ζέλμιος, ζηλώσας τὴν δόξαν τοῦ πα-
τρός του, ὑπερέβη αὐτὸν κατὰ τὴν ὁμότη-
τα καὶ ἀπανθρωπῆσαν, ἄλλους μὲν διαμελί-
ζων, ἄλλους δὲ ἀνασταυρώνων καὶ ἄλλους
πριονίζων ζῶντας, τῶν ὁποίων τὰς σάρκας
παρέθετεν εἰς γέφυρα εἰς τοὺς πλησιεστέ-
ρους αὐτῶν συγγενεῖς.

Ἐξαναστάντες τέλος οἱ ὑπῆκοοί του,
συνέλαβον αὐτὸν καὶ τὸν ἐφόνευσαν.

ΔΙΚΑΙΑ. — Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς με-
σημβρινῆς παραλίας τῆς Θράκης, κειμένη
παρὰ τὴν Βιστονίδα λίμνην (νῦν Μπουροῦ
ἢ Πόρτο—Λαγό), μεταξὺ Μαρωνείας καὶ

Ἄβδηρον (Ἱεροδ. VII, 109, — Στράβ., VII, 331, 44. — Σκύλ. Περιπλ. 67). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦτο ἀποικία ἰωνική, κτισθεῖσα, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, ὑπὸ τοῦ Δικαίου, υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος. Ὁ Ἀρποκρατῶν ὀνομάζει αὐτὴν Δικαιούπολιν.

Ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων ἡ Δίκαια ὑπετάγη εἰς τὸν Ξέρξην, ὅπως ἄλλως τε δλαὶ αἱ παράλαι πόλεις τῆς Θράκης. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης, διετέλεσε σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν φορολογικῶν καταλόγων τῶν Ἑλληνοταμιῶν τῶν ἐτῶν 454 — 428 π. Χ., καταβάλλουσα τὸν λεγόμενον «Θράκιον φόρον», καὶ ὀνομαζομένη: Δίκαια παρ' Ἀβδηρα, πρὸς διάκρισιν τῆς ὁμωνύμου ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου πόλεως.

Πότε ἀκριβῶς κατεστράφη δὲν εἶναι γνωστόν. Κατὰ τὸν Μελέτιον (Γ', σελ. 55) πιθανὸν νὰ εἶναι τὸ Γυφτοκαστρον, παρὰ τὸ χωρίον Γιασίκοι, ὅπου φαίνονται τὰ τεῖχη ἀρχαίας πόλεως.

Τῆς Δικαίας σῶζονται ἀργυρὰ νομίσματα κοπέντα πρὸ τοῦ 500 π. Χ. λίαν ἀρχαϊκῆς τεχνοτροπίας, ἀκολουθοῦντα τὸν ἀρχαῖον Θρακο-μακεδονικὸν ἢ βαβυλωνιακὸν σταθμητικὸν κανόνα, καὶ φέροντα κεφαλὴν Ἡρακλέους παγωνοφόρου ἐν λεοντῇ. Τὰ νεώτερα αὐτῆς νομίσματα τῶν ἐτῶν 480—450 π. Χ. φέρουν ἔμπροσθεν κεφαλὴν μετὰ κόμης συνεπειρωμένης, ὅπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΔΙΚΑΙΑ ἢ κεφαλὴν Ἡρακλέους καὶ ὅπισθεν τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν. Ἄφ' ὅτου ὁμοῦς ἡ γείτων αὐτῆς Ἀβδηρα ἤρχισε κόπτεσθαι νομίσματα, τὰ νομίσματα τῆς Δικαίας ἠλλάξαν τὸν σταθμητικὸν κανόνα καὶ ἠκολούθησαν τὸν φοινικὸν τῶν Ἀβδηρων. (Head—Σβορώνου, Τόμ. Α'. σελ. 320).

* ΔΙΚΑΙΟΣ. — Υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος, ἰδρυτῆς κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον τῆς πόλεως Δικαίας (βλ. λέξ. Δίκαια).

* ΔΙΚΑΙΟΥΠΟΛΙΣ. — Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης ἢ αὐτὴ μὲ τὴν Δικαίαν, παρ' Ἀρποκρατῶν (βλ. λέξ.)

* ΔΙΜΕΡΑΝΟΣ (ΖΕΥΣ). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Διός, λατρευομένου ἐν τῇ Β.

Θράκη, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ (Θρακικά 1934, σελ. 47).

ΔΙΜΗΝΣΙΟΙ. — Ἀρχαῖος θρακικὸς λαός, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γ', 10 4) καὶ κατοικῶν ἐν τῇ Κάτω Μοισία παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως καὶ πρὸς βορρᾶν τῶν Κροβύζων, κατοικούντων τὰς μεσημβρινὰς ὑπώρειας τοῦ Αἴμου.

* ΔΙΝΕΛΙΝΟΣ. — Ὄνομα κύριον, καθαρῶς θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Φιλιππουπόλει («Θρακικά» 1935, σ. 158).

ΔΙΝΕΙΑ. — Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισία, κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ταβά, ὅστις, ῥέων πρὸς τὸ Δορύστολον (νῦν Σιλίστριαν), ἐκβάλλει εἰς τὸν Δούναβιν. Ταύτην κατέλαβεν ὁ Ἰωάννης Τσιμισκῆς τὸ 971, ὅτε μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Πρεσθλαύας, ἐπήρχετο κατὰ τοῦ Δορυστόλου ὅπου εἶχεν ὄχυρωθῆ ὁ Σβιατοσλάβος, ἡγεμὸν τῶν Ῥώσων ἐπὶ κεφαλῆς 60.000 ἀνδρῶν.

* ΔΙΝΙΚΕΝΘΟΣ. — Ὄνομα κύριον καθαρῶς θρακικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ πρώτου πιθανῶς μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης εἰς Βερόνη—Τραιανὴν (Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, ἐπιγραφαὶ Τραιανῆς Αὐγούστης, εἰς «Θρακικά», 1935, σ. 158).

* ΔΙΝΙΟΝ—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν Δαρδανία, ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (Παρὰ Προκοπίῳ, περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΔΙΝΙΣ καὶ ΔΙΝΑΣ—Γνήσιον θρακικὸν κύριον ὄνομα, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ Γ' μ.Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν. Ἀπαντᾷ καὶ Δινεὺς καὶ Δινεῖλος (Dumont—Homolle σ. 33 — Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου. Ἐπιγραφαὶ Φιλιππουπόλεως κτλ. εἰς «Θρακικά» 1935, σελ. 159).

* ΔΙΝΙΣΚΑΡΤΑ. — Φρούριον τῆς Β. Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισία παρὰ τὸν Δούναβιν, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΔΙΝΟΙΚΛΗΣ. — Ὄνομα κύριον καθαρῶς θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Φιλιππουπόλει («Θρακικά» 1935, σ. 158).

* ΔΙΕΑΤΕΛΑΜΕΥΣ. — Βασιλεὺς τῆς Θράκης τοῦ Α' π. Χ. αἰῶνος. Σῶζονται νο-

μίσματα αὐτοῦ χαλκᾶ, φέροντα ἔμπροσθεν κεφαλὴν Ἀπόλλωνος. ὄπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΙΞΑΤΕΛΜΕΩΣ καὶ ἀμφορέα.

* ΔΙΟΒΕΣΣΟΙ.—Θρακικὸς λαὸς, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πλινίου (βλ. λέξι: Διοιοὶ Μαχαιοφόροι).

* ΔΙΟΓΕΝΕΤΕΙΑ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ κειμένη, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γ', 10, 5) εἰς βόρ. πλάτ. 41°, 40' καὶ ἀνατ. μῆκ 53°, 10'.

Ἐν τούτοις, παρὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πτολεμαίου, κατὰ τινάς, βασιζομένους εἰς ἀνευρεθεῖσας ἐπιγραφάς, ἔκειτο ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης, ἄρσιτερά τοῦ ποταμοῦ, ὅπου τὸ σημερινὸν GerEGINAN, παρὰ τὸ ὅποσον σώζονται ἐρείπια τινὰ ἀρχαίας πόλεως.

* ΔΙΟΙ ΟΙ ΜΑΧΑΙΡΟΦΟΡΟΙ.—Πολεμικώτατος θρακικὸς λαὸς αὐτόνομος, κατοικῶν, κατὰ τὸν Tomaschek, ἀπὸ ἀρχαιωτάτων χρόνων τὴν Ῥοδόπην νοτιο-ἀνατολικῶς τῶν Ἀγριάνων. Μῆρος τῶν Δίων ἀναμειχθὲν μετὰ τῶν Βέσσων ἢ Βησσῶν εἰς μεταγενεστέρους χρόνους, καλοῦνται ὑπὸ τοῦ Πλινίου (Φυσ. Ἱστορ. IV, 18 1) Διοβέσσοι (Diobessi).

* ΔΙΟΚΕΙΑΑΣ.—Ὄνομα κῦριον καὶ πατρωνμικὸν καθαρῶς θρακικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος (Θρακικά, 1936, σελ. 197).

ΔΙΟΚΛΕΙΑΔΗΣ.—Μηχανικὸς ἐξ Ἀβδήρων τῆς Θράκης ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος. Κατὰ τὸν Ἀθήναιον (V, 20 j d), ἐπενόησε πολιορκητικὴν τινα μηχανὴν, τὴν καλουμένην «Ἐλέπολι», τὴν ὁποίαν κατεσκεύασε πρὸς χρῆσιν Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ῥόδου 305—304 π. Χ.) «Διοκλείδης ὁ Ἀβδηρίτης θαυμάζεται ἐπὶ τῇ πρὸς τὴν Ῥοδίον πόλιν ὑπὸ Δημητρίου προσαχθείσῃ τοῖς τείχεσιν ἐλεπόλει».

ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς Θράκης, μετὰ Φιλιππουπόλεως καὶ Βερόης (Στάρα-Ζαγορά), ὀνομασθεῖσα οὕτω ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Δοκλητιανοῦ (284—305 μ. Χ.). Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὀνομάζετο Ἀλεξίουπολις (βλ. λέξι) ἀπὸ Ἀλεξίου

τοῦ Α', τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118), ὅστις χάριν τῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους, συνέκέντρωσεν ἐκεῖ τοὺς ἀνὰ τὴν Θράκην διεσκοπισμένους Παυλιανίτας ἢ Παυλιανούς. Ὡσαύτως ὀνομάζετο καὶ Νεόκαστρον.

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ ἱματικὰ θεορᾶ λουτρά, σιδηροῦχα καὶ θειοῦχα, τὰ ὅποια σώζονται μέχρι σήμερον.

Ἐπὶ τῶν ἐρείπιον αὐτῆς κείτα σήμερον τὸ βουλγαρικὸν χωρίον Χισσάρ 42 γλμ. πρὸς Β. τῆς Φιλιππουπόλεως.

Ἄγνωστον ποῦ βασισθεῖς ὁ Ρήγας ὁ Φεραῖος, εἰς τὸν χάρτην του, ὀνομάζει τὸ Χισσάρ Ἐλίκη, ὀνομασίαν, τὴν ὁποίαν ἐδέχθησαν πολλοὶ τῶν νεωτέρων, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ δικαιολογεῖται αὐτῇ. (Πρβλ. Dumont-Homolle, σελ. 502).

Κατὰ τὰς γενομένας τὸ 1920 ἀνασκαφάς, εὑρέθησαν ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαί, καὶ ἄλλα ἀρχαιολογικὰ εἰρημάτια, ὡς καὶ νόμισμά τι τοῦ Μόστιος, βασιλέως τῆς Θράκης, ζήσαντος περὶ τὰ 200 π. Χ. (G. Seure, Arch. Thrace, in Revue Archéolog. 1926, σελ. 157).

* ΔΙΟΚΟΜΟΣ.—Βασιλεὺς τῶν Γετῶν, ἐπὶ Μάρκου Ἀντωνίου, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου (βίος Ἀντωνίου, 63).

ΔΙΟΜΗΔΗΣ.—Υἱὸς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Κυρήνης, μυθικὸς βασιλεὺς τῶν Βιστώνων μαχμωτάτου ἔθνους τῆς Θράκης (βλ. λ.), γνωστὸς ἐκ τῶν ἀνθρωποφάγων ἵππων, τοὺς ὁποίους διετῆρει καὶ τῶν ὁπίων τὰ ὀνόματα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Ἦσαν δὲ τέσσαρες, φέροντες τὰ ὀνόματα: Ζάνθος, Δεινός, Λάμπος καὶ Ποδάρκης. Ἦσαν δεμένοι μὲ οὐδηνᾶς ἀλύσσους καὶ ἔτρωγον εἰς φάτνας ἐκ σφυρηλάτου χαλκοῦ. Οἱ ξένοι καὶ ναυαγοί, οἱ ὅποιοι συνέπιπτε νὰ παραπλανηθοῦν εἰς τὰ Βιστονικὰ παράλια, ἐρρίπτοντο βορὰ τῶν ἀνθρωποφάγων τούτων ἵππων.

Ὁ Διομήδης ἐφονεύθη ὡς γνωστὸν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, ὅτε οὗτος κατ' ἐντολὴν τοῦ Εὐρυσθέως μετέβη ἐκεῖ ἵνα κομίση εἰς τὰς Μυκήνας τοὺς περιφίμους τούτους ἵππους καὶ ἐρρίφθη ὡς βορὰ τῶν ἰδίων ἵππων του. (Ἀπολλοδ. Β' 5, 8. Διοδ.

Σικελ. Δ' 15). Εἰς τὸν ἄθλον τοῦτον τοῦ Ἡρακλέους, ὀφείλεται κατὰ τὴν μυθολογίαν ἢ Ἴδρυσις τῶν Ἀβδήρων (βλ. λέξι.), τὰ ὁποῖα ἔκτισε ὁ Ἡρακλῆς εἰς ἀνάμνησιν τοῦ φίλου του Ἀβδήρων, τὸν ὁποῖον κατεσπάραξαν οἱ ἵπποι τοῦ Διομήδους.

Ἄλλ' ἢ Θράκη, ὅπου μυθεύεται ὅτι ἐξετελέσθη ὁ ἄθλος οὗτος τοῦ Ἡρακλέους εἶναι ἢ πατρίς τοῦ Ἄρεως, θεοῦ τοῦ πολέμου, καὶ ἢ προσφιλῆς κατοικία τοῦ Βορέου. Πιθανώτατα λοιπὸν ὁ μῦθος οὗτος κατὰ τὸν Decharme (Μυθολογ. τῆς Ἀρχ. Ἑλλάδος, μετάφρ. I. Οἰκονομίδου σελίς 486.—Ἡλία Οἰκονομοπούλου, Μυθολ. τῆς Ἀρχ. Ἑλλάδος, σελ. 871), εἶναι συμβολικὸς καὶ δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἑξῆς: Ὁ «Διομήδης» σημαίνει τὴν τρικυμίαν ὑπὸ ἕλλο ὄνομα, οἱ δὲ «ἄνθρωποφάγοι» ἵπποι τὰς τρομερὰς θυέλλας, αἱ ὁποῖαι, συχνὰ ἀναταράττουσαι τὸ Θρακικὸν Πέλαγος, συντριβούν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῶν ἀποκρήμων τῆς Θρακικῆς παραλίας τὰ πλοῖα καὶ θρυμματίζουν τοὺς δυστυχεῖς ναυαγοὺς ἐπὶ τῶν ἀξένων ἀκτῶν, καὶ μόνον ἢ ἐπίδρασις τοῦ Ἡλίου, δηλαδὴ τοῦ ἡλιακοῦ ἥρωος, ὅπως εἶναι ὁ Ἡρακλῆς, δύναται νὰ δαμάσῃ καὶ νὰ κατευνάσῃ τὴν καταστροφικὴν ὄρμην τῆς θυέλλης. Ὁ δὲ Ἀβδήρος συμβολίζει κατὰ τὸν Preller, τὸν πρωϊνὸν ἀστέρα, ἥτοι τὸν πρωϊνὸν Ἡλίον. (Decharme, σελ. 486).

Ὁ Παλαίφατος εἰς τὸ «Περὶ ἀπίστων» σύγγραμμά του δίδει τὴν ἐπομένην ἐξήγησιν τοῦ μύθου: Ὁ Διομήδης ἦτο τόσον φίλος τῶν ἵππων, ὅστε, ἐξοδεύων ἀφειδῶς χάριν αὐτῶν, κατεσπατάλησε τέλος τὴν περιουσίαν του, ἐξ οὗ καὶ ὁ μῦθος, ὅτι κατεφαγῶθη ὑπὸ τῶν ἵππων του. «Τὸ ζῶον τοῦτο (δηλ. ὁ ἵππος), λέγει, κριθῆ καὶ χόρτω ἤδεται μᾶλλον ἢ κρέοισιν ἀνθρωπίνους. Ἡ δὲ ἀλήθεια ἦδε: τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων ὄντων αὐτουργῶν καὶ τροφῆν καὶ περιουσίαν πλείστον κεκτημένων, ἅτε τὴν γῆν ἐργαζομένων ἵπποτροφεῖν οὗτος (ὁ Διομήδης) ἐπεβάλλετο καὶ μέχρι τοῦδε ἵπποις ἤδετο, ἕως οὗ τὰ αὐτοῦ ἀπώλεσε καὶ πάντα πολλῶν κατηγάλωσεν εἰς τὴν τῶν ἵππων τροφῆν. Οἱ οὖν φίλοι ἀνδρο-

φάγους τοὺς ἵππους ὀνόμασαν».

Ὁ περὶ Διομήδους μῦθος ἐνέπνευσεν ἀρχαίους καὶ νεωτέρους καλλιτέχνας, ὡς τὸν Αὔγουστον Moreau (1826—1897), τοῦ ὁποῖου φημίζεται ὁ πίναξ «Ὁ Διομήδης κατασπαρασσόμενος ὑπὸ τῶν ἵππων του».

ΔΙΟΝ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἅγιον Ὄρος) ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 22), Θουκυδίδου (IV, 109) καὶ ἄλλων, καὶ μία τῶν πέντε θρακικῶν πόλεων, τὰς ὁποίας ἴδρυσαν ἐπ' αὐτῆς οἱ Πελασγοὶ τῆς Δήμνου (Στράβ. VII, 331, 35), λαβοῦσα τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ πρὸς τμήν τοῦ Διὸς ἴδρυθέντος ἐν αὐτῇ ναοῦ.

Ποῦ ἔκειτο ἀκριβῶς εἶναι δύσκολον μετὰ βεβαιότητος νὰ ἀποφανθῆ τις. Ἐκ τῆς περιγραφῆς ὅμως τοῦ Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου παραδέχονται τινες, ὅτι τὸ Δίον ἔκειτο ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τοῦ Ἄθω, περίπου ὅπου ἢ Μονὴ τοῦ Βατοπεδίου, ὅπου σώζονται ἴχνη ἀρχαίας πόλεως. Ἄλλοι πάλιν, ὅπως ὁ Kierpert καὶ Droysen, ἀκολουθοῦντες Σκύλακα τὸν Καρυανδέα (Περίπλους 66), τοποθετοῦν αὐτὴν ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας. Κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην ἔκειτο, ὅπως παραδέχονται ὁ Müller (Georg. Graec. min. Τόμ. Α' σελ. 53 ἐκδ. Didot) καὶ ὁ Δήμητας (Ἡ Μακεδονία, σελ. 620), ἐπὶ τῆς Β.Α. ἄκρας τῆς χερσονήσου, παρὰ τὸ νῦν ἀκρωτήριον Ἀράπης ἢ Πλατύ, καὶ τὸν κόλπον τῆς Ἐρεσοῦ.

Ἀποικισθεῖσα ἀπὸ τοῦ Ζ'. π. Χ. αἰῶνος ὑπὸ ἀποίκων Ἐρετριέων, παρέμεινε ἐλευθέρη μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, ὅποτε ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν Περσικὴν κυριαρχίαν, ὅπως ἄλλως τε, καὶ αἱ παράλια πόλεις τῆς Χαλκιδικῆς, ὑποχρεωθεῖσα νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἐκκαφήν τῆς διώρυγος τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Ἄθω, παρὰ τὴν Σάνην, καὶ νὰ προμηθεύσῃ στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα στόλον τοῦ Ξέρξου.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν, τὸ Δίον παρέμεινε ἐλεύθερον μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὡς σύμμαχος καὶ φόρου ὑποτελῆς τῶν Ἀθηναίων. Περὶ τὸ

τέλη τοῦ πολέμου τούτου, τὸ 423 π. Χ. ἀντέστη γεναίως κατὰ τοῦ Βρασιίδα, στρατηγοῦ τῶν Λακεδαιμονίων, ὅστις, μὴ δυνηθεὶς νὰ κυρεύσῃ αὐτήν, ἐλεηλάτησε τὴν ὑπαιθρον χώραν. Μετ' οὗ πολὺ οἱ Λαῖται, καταλαβόντες τὴν Θάσον σύμμαχον τῶν Ἀθηναίων, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῶν καὶ ἐνωθέντες μετὰ τῶν λοιπῶν Χαλκιδικῶν πόλεων, ἀπετέλεσαν τὴν ὁμοσπονδίαν τῶν 32 πόλεων ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ὀλύνθου, τὰς ὁποίας κατέστρεψεν Φίλιππος ὁ Μακεδῶν τὸ 348 π. Χ. Ἐκτοτε τὸ Δίον δὲν ἀνέλαβε, καὶ δὲν γίνεται πλέον μνεῖα αὐτοῦ.

Τοῦ Δίου σώζεται ἀρχαῖον νόμισμα φέρων τὴν ἐπιγραφὴν ΔΙΑΤΩΝ καὶ κεφαλὴν τοῦ Ἡρακλέους μετὰ τῆς λεοντῆς καὶ τοῦ ροπαίλου. (Δήμητσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 620).

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ὁ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.—Ἐζησε πιθανῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ δευτέρου μ.Χ. αἰῶνος, πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου καταστροφῆς τοῦ Βυζαντίου (196 μ. Χ.) καὶ ἠσχολήθη περὶ τὰ γεωγραφικά, γράψας τὸν »Ἀνάπλου Βοσπόρου«, εἰς τὸν ὁποῖον παρέχει πολυτίμους πληροφορίας περὶ τῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου. Κατὰ τινας, ὁ Διονύσιος ὁ Βυζάντιος, εἶναι ὁ αὐτὸς μετὰ Διονύσιον τὸν Περιηγητὴν, γράφοντα εἰς ὠραίους ἐξαμέτρους στίχους : «Οἰκουμένης Περιήγησιν». Ἄλλ' ἡ γνώμη αὕτη στηρίζεται μόνον ἐπὶ τῆς διαβεβαιώσεως τοῦ Σουΐδα.

Τοῦ »Ἀνάπλου Βοσπόρου« ἐξέδωκε τὸ πρῶτον λατινικὴν μετάφρασιν κατὰ τὸν XV αἰῶνα ὁ Γάλλος λόγιος Πέτρος Gilles ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τὸ ἑλληνικὸν πρωτότυπον ἐθεωρεῖτο ἀπολεσθὲν μέχρις ὅτου ἀνευρῶν αὐτὸ ὁ γνωστὸς Ἕλλην Μηνάς, ἐπόλησεν εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων. Ἐκ τοῦ ἑλλιποῦς δὲ τούτου χειρογράφου ἐξέδωκε τὸ κείμενον ὁ C. Wescher ἐν Παρισίοις τῷ 1874. (Christ, αὐτόθι, τόμ. Β', σελ. 406—Γ. Μιστριώτη, αὐτόθι τόμ. Β' σ. 309)

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ὁ ΘΡΑΞ.—Ἕλλην γραμματικὸς, ζήσας περὶ τὰ μέσα τοῦ δευτέρου π. Χ. αἰῶνος. Ὁ πατὴρ του ὀνομάζετο

Τήρης καὶ ἦτο Θραῆξ, κατὰ τὸν Σουΐδαν· ἐκεῖνος ὅμως ἐγεννήθη εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἢ κατ' ἄλλους εἰς Βυζάντιον. Ὀνομάζετο ἐνίοτε καὶ Διονύσιος ὁ Ρόδιος, διότι διέτριψεν ἐπὶ τινὰ χρόνον εἰς Ρόδον, παραδίδων μαθήματα.

Ἐπὶ ἤρξεν ὁ διασημότερος τῶν μαθητῶν Ἀριστάρχου τοῦ Σαμοθρακοῦ καὶ ἐδίδαξε τὰ γράμματα ἐν Ρόδῳ μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ ἐπιτυχίας. Ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ αὐτοῦ σώζεται μικρὸν πόνημα : »Τέχνη γραμματικῆ«, κλασσικὸν γενόμενον καὶ χρησιμεῖον ὡς βᾶσις εἰς τσοσαῦτα σχόλια, ὑπομνηματίσεις καὶ σχεδὸν εἰς πάντα τὰ περὶ γραμματικῆς συντεθέντα συγγράμματα ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας.

Διονύσιος ὁ Θραῆξ ἔδωκεν ἰσχυρὰν ὄθησιν εἰς τὰς γραμματικὰς σπουδὰς καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν κατανόησιν τῶν δημοτικῶν ποιημάτων (Christ, αὐτόθι, τόμ. Β, σελ. 234).

ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΙΣ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Θρακίας ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, κειμένη, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γ', 10, 3), εἰς βύρ. πλάτ. 40°, 15' καὶ ἀνατ. μῆκ. 54° 20' μεταξὺ τῆς Καλλατίας (νῦν Μαγκάλια), Τιριστίδος ἄκρας καὶ Ὀδησοῦ (νῦν Βάρνα). Κατὰ τινας ἀρχαίους συγγραφεῖς, τὸ ἀρχαιότερον ὄνομα τῆς πόλεως ἦτο Κρουνοί, οἵτινες μετωνομάσθησαν Διονυσόπολις, ἔκ τινος ἀγάλματος τοῦ Διονύσου, τὸ ὁποῖον σφοδρὰ θύελλα ἐρριψεν ἐπὶ τῆς παραλίας αὐτῶν. Παραλαβόντες τοῦτο οἱ κάτοικοι μετ' εὐλαβείας, ἤγειραν βωμὸν πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως. Ἀἴτιη ἡ Διονυσόπολις, λέγει ὁ Ἀνώνυμος (Περίπλους Εὐξείνου Πόντου, 7, 8), πρῶτον ὀνομάζετο Κρουνοί διὰ τὰς τῶν ἐγγύς ὑδάτων ἐκρῶσεις· ἔπειτα δὲ μετωνομάσθη Ματιόπολις· ἕστερον δέ, Διονυσιακοῦ ἀγάλματος προσπεσόντος ἐκ τῆς θαλάττης τοῖς τόποις, Διονυσόπολιν λέγουσι κληθῆναι πάλιν·.

Ἡ Ματιόπολις αὕτη μὴ ἀναφερομένη παρ' οὐδενὸς ἄλλου συγγραφεῖος, πιθανῶς εἶναι ἡ ὄχι μακρὰν τῶν Κρουνῶν ἢ τῆς Διονυσόπολεως κειμένη Μαρκιανούπολις

(βλ. λέξ.), ἢ ὑπὸ Τραϊανοῦ κτισθεῖσα πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου του Μαρκιανῆς, ὀφείλεται δέ, προφανῶς εἰς πλάνην τοῦ συγγραφέως, ὅπως πρὸ πολλοῦ παρετήρησεν ὁ Müller (Geogr. Graec. Minores, ἔκδοσις Didot, σελ. 226).

Τινὲς τῶν ἀρχαιοτέρων συγγραφέων, ὅπως καὶ ὁ Μελέτιος (Γ', σελ. 49), ἐπίστευον ὅτι ἡ Διονυσόπολις ἔπρεπε νὰ ἀναζητηθῇ εἰς τὴν Βάρναν, παρὰ τὸν ποταμὸν Ζύραν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ Διονυσόπολις διεδέχθη τοὺς Κρουνοὺς, μολονότι δὲν εἶναι ἀπολύτως βέβαιοι. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὴν Διονυσόπολιν, εἶναι βέβαιοι καὶ ἐξηκριβωμένοι, ὅτι κεῖται ἐν τῇ θέσει ταύτῃ, ὅπως μαρτυροῦν οἱ διάφοροι συγγραφεῖς τῆς ἀρχαιότητος καὶ αἱ ἐπὶ τόπου γενόμεναι ἀνασκαφαί, αἵτινες ἔφερον εἰς φῶς ψηφίσματα τοῦ Δήμου τῶν Διονυσοπολιτῶν, ἐνῶ οὐδὲν ἀνεκαλύφθη μέχρι σήμερον ἀποδεικνύον ἐκεῖ τὴν ὑπαρξίν τῶν Κρουνῶν. (Πρβλ. O. Tafrafi, La Cité Pontique de Dionysopolis, σελ. 10).

Τὸ ὄνομα Κρουνοὶ σημαίνει πηγὰς, ἐκ τῶν ὁποίων προήλθε τὸ ὄνομα αὐτῶν. Εἰς τοῦτο εἶναι σύμφωνοι ὅλοι οἱ συγγραφεῖς. Πράγματι δέ, ἓνα χλμ. πρὸς νότον αὐτῶν ὑπάρχει μικρὸς ρυαξ, ὁ Ζύρας τῶν ἀρχαίων (νῦν Βάτοβα), ὅστις παρὰ τὰς ἐκβολὰς του σχηματίζει μικρὸν καταρράκτην, κινουῦντα τοὺς ὑδροκύλους, καὶ ἐκβάλλει εἰς μικρὰν τινα λίμνην. Παρὰ τὸν Ζύραν, πρὸς νότον τοῦ Ἀκ-Μπουναρ, εὐρέθησαν ἴχνη ἀρχαίων κτιρίων, ὑδραγωγείων καὶ νομίσματα. Πολὺ πιθανόν, ὁ μικρὸς οὗτος λιμὴν νὰ εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Πομπ. Μέλα (B, 22) ἀναφερόμενος λιμὴν «portus Cronos».

* * *

Πότε ἀκριβῶς ἐκτίσθη ἡ Διονυσόπολις δὲν εἶναι γνωστόν. Ὁ Σκύμνος, ἀναφέρει ὅτι οἱ Κρουνοὶ μετωνομάσθησαν Διονυσόπολις, ἀπὸ τοῦ εἰς τὴν παραλίαν αὐτῶν, κατὰ τὴν παράδοσιν ἐκτεσόντος ἀγάλματος τοῦ Διονύσου. (Περιήγησις, 751—755).

Ἡ παράδοσις αὕτη οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύει παρὰ ὅτι ἀπὸ τινος ἐποχῆς, ὁ Διονύσος, ὁ προστάτης τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς δη-

μιουργίας, ἀπέβη ὁ κυριώτερος θεὸς μιᾶς πόλεως ναυτικῶν καὶ ἀμπελοργῶν, ὅπως ἡ Διονυσόπολις. Πολὺ δὲ πιθανόν νὰ ὀφείλεται τοῦτο εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν γειτονικῶν Σκυθο-Θρακικῶν λαῶν, οἱ ὅποιοι ἐλάτρευον τὸν Σαβάζιον, θεότητα ἔχουσαν πολλὰ τὰ κοινὰ χαρακτηριστικὰ μετὰ τοῦ Διονύσου. Ἄλλως τε οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς συχνὰ ὁμιλοῦν περὶ τῶν λαῶν τούτων, τῶν ὁποίων ἀναφέρουν διάφορα ὀνόματα, ὁ Σκύμνος π. X. (756 — 757) ἀναφέρει ὅτι εἰς τὰ μεθόρια τῆς χώρας τῶν Κρυβύζων καὶ Σκυθῶν, κατῴκουν Ἕλληνες ἀναμειγμένοι μετὰ τῶν ἰθαγενῶν.

Ὁ δὲ Διόδωρος Σικελιώτης (XIX, 73, XX, 15, 112) ἀναφέρει ὅτι, ὅταν ὁ Λυσίμαχος βασιλεὺς τῆς Θράκης, ἐξεστράτευσε τὸ 313 π.Χ. ἐναντίον τῆς Καλλιτίας, μιᾶς τῶν σημαντικωτέρων πόλεων τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὅλοι αἱ Σκυθο-Θρακικαὶ φυλαί, προσήλθον εἰς βοήθειαν αὐτῆς κατὰ τῶν Μακεδόνων. Ὁ Λυσίμαχος ἠναγκάσθη τότε νὰ πολεμήσῃ ἐναντίον ὅλων τῶν φοβερῶν τούτων ἀντιπάλων. Τέλος μετὰ πολυτετεῖς καὶ πείσμονας ἀγῶνας κατώρθωσε νὰ ὑπερισχύσῃ αὐτῶν καὶ νὰ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς πέραν τῶν συνόρων των. Τότε ὀλόκληρος ἡ Μικρὰ Σκυθία (Δοβρουτσᾶ), ἀνεγνώρισε τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ, καθὼς καὶ ὅλοι αἱ πόλεις τοῦ Εὐξείνου, μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Διονυσόπολις.

Ἡ κυριαρχία τοῦ Λυσίμαχου δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, καθ' ὅσον ὁ Λυσίμαχος ἐνικήθη εἰς τὴν πέραν τοῦ Δουνάβειος κατὰ τῶν Γετῶν ἐκστρατείαν του καὶ συνελήφθη αἰχμάλωτος, ἀπελευθερωθεὶς ἀργότερον ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Δρομιχαίτου (βλ. λέξ.).

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Λυσίμαχου αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις τοῦ Εὐξείνου καὶ σύμμαχοι αὐτῶν Θράκες καὶ Σκυθία ἐπανέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν των, ἰδίως δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸ 281 π. X.

* * *

Κατὰ τὸν τρίτον π. X. αἰῶνα ἡ Διονυσόπολις μετὰ τῶν ἄλλων τεσσάρων πόλεων : Ἴστρου, Τόμων, Καλλιτίας καὶ Ὀδησσού,

ἀπετέλεσε ὁμοσπονδίαν, τὴν λεγομένην «Πεντάπολιν τοῦ Εὐξείνου». Ἀργότερον δέ, διὰ τῆς προσχωρήσεως τῆς Μαρκιανουπόλεως, κατὰ τὸν δεύτερον π.Χ. αἰῶνα, τὴν «Ἐξάπολιν». Ἡ ὁμοσπονδία αὕτη, τῆς ὁποίας τὴν ὑπαρξιν ἐπιβεβαιοῦν ἀρκεταὶ ἐπιγραφαὶ τοῦ Ἰστρου καὶ τῶν Τόμων, ὑφίστατο ἔτι καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Γρατιανοῦ (375—383 μ.Χ.). Διωκεῖτο δὲ ἡ ὁμοσπονδία αὕτη ὑπὸ ἑνὸς καλουμένου «Ποντάρχου» καὶ ἑνὸς συμβούλου, οἵτινες ἀπετέλουν τὸ καλούμενον «Κοινὸν τῆς Πενταπόλεως».

Τῆς ὁμοσπονδίας ταύτης κατ' ἀρχὰς ἠγεῖτο ἡ Καλλατία, ἡ ἐπισημοτέρα μεταξὺ αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸ 280 π.Χ. οικονομικαὶ δυσχέρειαὶ καὶ προστριβαὶ μεταξὺ Καλλατίας καὶ Τόμων ἐγένοντο ἀφορμὴ πολέμου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ Καλλατία ἐξῆλθεν ἡττημένη, ἔκτοτε δὲ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναλάβῃ καὶ νὰ ἀποκατασταθῇ τελειωτικῶς. Οὕτως ἡ ὁμοσπονδία τῆς Πενταπόλεως διελύθη, ἡ δὲ Διονυσόπολις σὺν τῷ χρόνῳ ἀπέβη ἀπλοῦν ἐξάρτημα τῆς Ὀδησοῦ. Ὅταν βραδύτερον οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ τὴν ὀριστικὴν κατάκτησιν τῆς Μακεδονίας τὸ 146 π.Χ. ἠθέλησαν νὰ προσχωρήσουν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θράκης καὶ τῆς Μοισίας, αἱ παραλιαὶ πόλεις τῆς Μ. Σκυθίας πρὸ τοῦ ἐπαπειλούντος αὐτοῦς κινδύνου, συνεμάχησαν μετὰ τοῦ Μιθριδάτου. Ἡ Διονυσόπολις ὅμως δὲν ἀναφέρεται ὡς προσχωρήσασα εἰς τὴν συμμαχίαν ταύτην. Πολὺ πιθανόν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, νὰ μὴ ἦτο παρὰ ἀσημαντόν τι χωρίον, ἢ ἐμπορίου τι, ἄνευ οὐδεμιᾶς σημασίας. Ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἡ Διονυσόπολις, διήλθε βίον εἰρηλικὸν καὶ ἡσυχον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ρωμαϊκῶν ὄπλων, ἔχουσα τὸ προνόμιον νὰ κόπῃ νομίσματα ὀρειγάλκινα. Ἡ ἀκμαιοτέρα δι' αὐτῆς ἐποχὴ σιμπίπτει μὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Κορμόδου (180—192 μ.Χ.) καὶ Γορδιανοῦ Γ' (283—244 μ.Χ.), τῶν ὁποίων πλεῖστα νομίσματα εὐρέθησαν φέροντα τὰς προτομὰς των. Εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνήκουν καὶ αἱ περισσότεραι ἐπιγραφαὶ, αἱ ἀνακαλυφθεῖσαι ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς. (Ο.

Tafrafi, αὐτόθι, σ. 67—68)

* * *

Κατὰ τὸν μεσαῖωνα καὶ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους σπανιότατα γίνεται μνεία τῆς Διονυσούπολεως. Μόνον ὁ Κεδρηγὸς (τόμ. Α', σελ. 657), ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527—565), ἡ θάλασσα ὑπερεξεχειλίσει τὸ 543 μεταξὺ Ὀδησοῦ (Βάρνης) καὶ Διονυσούπολεως, προφανῶς ἔνεκα φοβεροῦ σεισμοῦ, προκαλέσασα τὸν θάνατον πολλῶν κατοίκων. Εἶναι, ἄλλως τε γνωστὸν ἀπὸ τοῦ Στράβωνος (VII, 319) ὅτι ἡ παραλία αὕτη ὑπόκειται εἰς σεισμούς, τῆς ὁποίας, «κατεπόθη πολὺ μέρος ὑπὸ σεισμῶν».

Κατὰ τὸν ΧΙΠ, ΧΙV καὶ ΧV αἰῶνα ἀναφέρεται ὄχι ἡ Διονυσόπολις, ἀλλ' ἡ περιφέρεια αὐτῆς. Οὕτω, κατὰ τὸ 1346, ἀναφέρεται τὸ ὄνομα Βαλίκα τινός, ἀρχοντας τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου πρὸς βορρᾶν τῆς Μεσημβρίας, ἴσως μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβεως, τοῦ ὁποίου ἔδρα ἦτο ἡ Καρβόνα ἢ Καρβούνα, ἡ σημερινὴ Καβάρνα, γειτονικὴ πόλις τῆς Διονυσούπολεως. Κατὰ τὸν Καντακουζηνὸν (Τόμ. Γ', σελ. 584), ὁ Βαλίκας οὗτος ἔστειλεν εἰς βοήθειαν τῆς Ἄννης τῆς Σαβείας, αὐτοκρατεῖρας τοῦ Βυζαντίου, δύναμιν 1000 ἰππέων ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βαλίκα, ἀρχων τῆς χώρας ἐγένετο ὁ Δοβροδικῆς (Dobrodici), ὅστις ἐστερέωσεν τὴν θέσιν του διὰ τινος βασιλικοῦ γάμου. Πολλαὶ λατινικαὶ μαρτυρίαι ἀναφέρουν αὐτὸν καὶ τὰς χώρας του «fera Dobrodici», μάρτυς τῶν ὁποίων ἀπετέλει καὶ ἡ Διονυσόπολις.

Οἱ βυζαντινοὶ οὐδέποτε ἔπαυσαν θεωροῦντες τὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου ξένην πρὸς τὸν Βυζαντινὸν Θρόνον. Συνεπῶς οἱ ἀναφερόμενοι Βαλίκας καὶ Δοβροδικῆς, δὲν ἦσαν ἀνεξάρτητοι ἀρχοντες, ἀλλὰ Βυζαντινοὶ διοικηταί, ἀπολαύοντες σχετικῆς τινος ἐλευθερίας δράσεως, ἧτις παρεῖχε εἰς αὐτοὺς τὴν μορφήν ἀνεξαρτήτων ἀρχηγῶν. Τὸ 1444 ἡ Διονυσόπολις καὶ ἡ Βάρνα καὶ ἄλλαι γειτονικαὶ πόλεις ἐδέχθησαν προθύμως τὰ στρατεύματα τοῦ Βλαδισλαοῦ τοῦ Α', βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας καὶ Πολω-

* ΔΙΟΠΛΟΙ.—Φυλὴ θρακικὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ δευτέρου μ.Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης ἐν Βερόῃ (Στάρα-Ζαγόρα).—(Θρακικά, 1937, σελ. 81).

* ΔΙΠΟΛΙΣ.—Παλαιότατον ὄνομα τῆς νήσου Λήμνου ἀπὸ τῶν δύο ἀρχαιοτάτων πόλεων αὐτῆς, Ἡφαιστίας καὶ Μυρίνης.

* ΔΙΟΣΠΟΛΙΣ — Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Τόνσου (νῦν Τούντζα) καὶ ἐπὶ τῆς στρατηγικῆς θέσεως ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως διὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ Αἴμου ἀγούσης ὁδοῦ, ἀπέχουσα πρὸς βορρᾶν μὲν τῆς Ἀδριανουπόλεως 100 χλμ. πρὸς νότον δὲ τῆς Σηλυμνου 30. Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 635), ὡς μία τῶν 5 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Θράκης.

Ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ἀναφέρεται πολλάκις ἀπὸ τοῦ XI μέχρι τοῦ XIV αἰῶνος ὑπὸ τὸ ὄνομα Διάμπολις. Οἱ Κομνηνοὶ πολλάκις διηλθον δι' αὐτῆς κατὰ τὰς ἐναντίον τῶν ἐπιδρομῶν Πετσενέγων καὶ Κουμάνων ἐκστρατείας των. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα μετωνομάσθη Ἰωαννουπόλις καὶ Ἰωαννόπολις (Μελετίου Γεωργ. Τόμ. Γ, σελ. 103). Σήμερον ὀνομάζεται Διάμπολις καὶ κοινῶς Ἰάμπολις (τουρκιστὶ Γιάμπολ). Οἱ γράφοντες: Ἰάμπολις, παράγουν τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἰα (βιολέττες) δηλαδὴ πόλις τῶν ἰων, παρεμβάλλοντες τὸ εὐφωνικὸν ν, τρεπόμενον εἰς μ. Ἄλλοι γράφουν: Ὑάμπολις, ἐκ τοῦ ὕες (χοῖροι) ἦτοι πόλις χοίρων.

Ἡ Διόσπολις ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἦτο ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἐπισκοπῶν τῆς Μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, τοῦλάχιστον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ VII αἰῶνος. Κατηργήθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ τὸν IX αἰῶνα, συγχωνευθεῖσα πιθανῶς μετὰ τῆς Σεβαστουπόλεως (βλ. λ.), ἄλλης ἐπισκοπῆς τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως Ἐνίοτε ὁ τίτλος αὐτῆς δίδεται ψιλῶνύμως (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. V. σελ. 463. Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ, Ἐπισκοπικὸν κατάλογοι κτλ. εἰς Θρακικά 1937 σελ. 136 καὶ ἐξῆς).

Ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καλεῖται Ὑάμπολις. Κεῖται παρὰ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν Πύργου-Φιλιππουπόλεως καὶ εἶναι πρωτεύουσα ἐπαρχίας τοῦ νομοῦ Πύργου, ἀριθμεῖ δὲ 25.000 κατοίκους (1926).

* ΔΙΟΣΚΟΥΡΙΔΗΣ.—Ἀβδηρῆτης, διακριθεὶς ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἐπαινούμενος εἰς ψήψισμά τι σωζόμενον εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀκροπόλεως. (Σπ. Σακελλαριάδου, Πόλις καὶ θέσμια Θράκης καὶ Ἰωνίας ἐν τῇ ἀρχαιότητι, Τόμ. Α, Θράκη, σελ. 50).

ΔΙΟΥ (Μονή) — Μονὴ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὰ Ψαμμαθία, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Δίου τοῦ ἐξ Ἀντιοχείας ἀσκητοῦ ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου (379—395). Περὶ τὰ τέλη τοῦ V αἰῶνος ἦτο μία τῶν καλλιτέρων καὶ ἐπισημοτέρων μονῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τῆς βασιλείας ὅμως Κωνσταντίνου Ε' τοῦ Κοπρωνύμου (741—775) μετεβλήθη εἰς στρατῶνα. (Πρβλ. Συναξαριστὴν Νικοδήμου, ἐκδ. Ραφτάνη τόμ. Γ, σ. 183).

* ΔΙΟΥΖΕΝΗΣ καὶ ΔΙΟΖΕΝΙΣ.—Ὄνομα Θρακικὸν κύριον, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς, τοῦ ὁποίου τὸ δεύτερον συνθετικὸν —ζένης ἢ—ζενις, ἀπαντᾷ εἰς τὰ: Αὐλουζένης, Μουκάζενις κτλ. (Θρακικά, 1933, σελ. 96 καὶ 1937, σελ. 31).

* ΔΙΟΥΖΗΣ ἢ ΔΙΟΥΖΗΣ.—Θρακικὸν ὄνομα σπάνιον, πιθανῶς μετασχηματισμὸς τοῦ Διόζενις, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος εὐρεθείσης ἐν Φιλιππουπόλει. (Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, εἰς Θρακικά, 1938 σελ. 264).

* ΔΙΟΥΠΟΡΙΣ.—Ὄνομα κύριον καὶ πατρωνυμικὸν καθαρῶς Θρακικὸν, κατ' ἐπιγραφὰς τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ (Θρακικά 1936, σελ. 197).

* ΔΙΟΥΤΡΑΛΙΣ.—Ὄνομα κύριον καὶ πατρωνυμικὸν, κατ' ἐπιγραφὰς τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ (Θρακικά 1936 σ. 197)

ΔΙΠΛΟΚΙΟΝ.—Βυζαντινὴ ὀνομασία τοῦ σημερινοῦ προαστείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μπεσίε-Τάς, κειμένου πρὸς βορρᾶν τοῦ Ντολμᾶ-Μπαχτσέ (τοῦ

νίας, ἀναλαβόντος τὴν περιφήμον ἐκείνην καὶ ἐσχάτην σταυροφορίαν ὑπὲρ τῆς κινδυνεύουσας Κωνσταντινουπόλεως, ἣτις, ὡς γνωστόν, ἀπέληξεν εἰς τὴν φοβεράν καταστροφὴν τῆς Βάρνας, ὅπου γενναίως πολεμῶν κατὰ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Β', ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Γενιτσάρων. ὁ δὲ στρατός του ὑπέστη πανωλεθρίαν. Ἐκτοτε δὲν ἀναφέρεται πλέον οὔτε ἡ Διονυσόπολις, οὔτε ἡ περιφέρεια αὐτῆς.

* *

Ἀντὶ τῆς Διονυσοπόλεως ἀναφέρεται εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς ἡ κομόπολις Μπαλτσίκ, ἣτις διὰ πρώτην φορὰν ἀπαντᾷ τὸν XIV αἰῶνα. Ὁ Τοῦρκος περιηγητὴς καὶ συγγραφεὺς Ἐβλιγιὰ Τσελεμπὶ ἀναφέρει τὸ ὄνομα Μπαλτσίκ, τὸ ὁποῖον, λέγει, ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο ἔνεκα τοῦ ἀβαθοῦς τοῦ λιμένος αὐτοῦ, τοῦ ὁποῖου ὁ πυθμὴν εἶναι πλήρης λάσπης, Πράγματι δὲ ἡ τουρκικὴ λέξις μπαλτσίκ σημαίνει λάσπην. Κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα κατὰ τὸ 1551 τὸ Μπαλτσίκ, ἦτο πόλις πλουσία διοικουμένη ὑπὸ τινος διοικητοῦ (κεχαγιᾶ) τῶν σπαχιῶδων καὶ Γενιτσάρων. Ἡρίθμει δὲ περὶ τὰς 500 οἰκίας καὶ διηρεῖτο εἰς 4 συνοικίας, τῶν ὁποίων ἐκάστη εἶχε καὶ τὸ τζαμίον τῆς. Ἐναντίον αὐτῶν ἔξεστράτευσαν οἱ Ρῶσοι μετὰ 36 πλοίων, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν Τοῦρκων, οἵτινες ἐφόνευσαν 400 καὶ ἠχμαλώτισαν 300.

Τὸ 1828, οἱ Τοῦρκοι κατεσκεύασαν εἰς τὰ Β.Α. τῆς πόλεως φρούριον καὶ χαρακώματα. Τότε τὸ Μπαλτσίκ ἦτο μικρὸν καὶ ἀσήμαντον χωρίον. Ἄλλ' ἄφ' ὅτου οἱ Τοῦρκοι ἐπέτρεψαν τὴν ἐξαγωγήν σιτηρῶν διὰ τοῦ λιμένος αὐτοῦ, τὸ χωρίον ἀνέλαβε, ἔκτοτε δὲ δὲν ἔπαυσεν ἀναλαμβάνον. Τὸ Μπαλτσίκ μέχρι τοῦ 1913 ἀνήκειν εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Ἀλλὰ ἀπὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, ὅτε ἠνώθη ἡ νότιος Δοβρουτσᾶ μετὰ τῆς Ρουμανίας, ἀποτελεῖ μέρος τοῦ Ρουμανικοῦ Βασιλείου. (Ἦδη τὸ Μπαλτσίκ ἐπεστράφη εἰς τὴν Βουλγαρίαν). Τὸ Μπαλτσίκ σήμερον κατοικεῖται ὑπὸ ἀναμίκτου πληθυσμοῦ. Οἱ Γκαγκαβούζοι χριστιανοὶ καὶ μουσουλμᾶνοι, οἱ

Τοῦρκοι καὶ Τάταροι ἀποτελοῦν τὴν πλειοψηφίαν. Κατόπιν ἔρχονται οἱ Βούλγαροι, οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμοῦνοι. Ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ ἀσχολεῖται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Βιομηχανία σχεδὸν δὲν ὑπάρχει, πρᾶγμα δὲ περιέργον, μολονότι παραλία πόλις, δὲν ἔχει ἄλιεις. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος τῶν παραλίῶν τοῦ Εὐξείνου, ὑπέστη ὁμως μεγάλας βλάβας κατὰ τὸν τελευταῖον Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον. Κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον τοῦ 1854, ἐκείθεν ἀπέπλευσαν συγκεντρωθέντα πᾶσι διὰ τὴν Σεβαστούπολιν Ἀγγλικά καὶ Γαλλικά στρατεύματα. Προφανῶς ἐπιφυλάσσεται εἰς τὸ Μπαλτσίκ μεγάλη ἀνάπτυξις καὶ μέγα μέλλον διὰ τὸν λιμένα αὐτοῦ, ἰδίως δέ, ἂν ἐνωθῆ ἡ σιδηροδρομικῶς μὲ τὸ Παζαρτζίκ.

* *

Τῆς Διονυσοπόλεως σώζονται ἀρκετὰ νομίσματα, δυνάμενα νὰ διαιρεθοῦν εἰς δύο κατηγορίας: τῶν π.Χ. χρόνων καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς. Ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς πρώτης κατηγορίας ἀπεικονίζεται ἡ κεφαλὴ τοῦ Διονύσου, ὀπισθεν δὲ φέρονται στέφανον ἐκ κισσοῦ, εἰς τὸ μέσον τοῦ ὁποῖου ὑπάρχει ρόπαλον μεταξὺ δύο ἀστέρων καὶ ἡ ἐπιγραφή: (ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΙΤΩΝ). Τὰ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς φέρουν ἔμπροσθεν κεφαλὴν τῆς Δήμητρος, ὀπισθεν δὲ στέφανον ἐκ κισσοῦ καὶ τὴν ἐπιγραφήν: ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΙΤΩΝ.

Τὰ περισσότερα νομίσματα αὐτῆς ἐκόπησαν ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων: Κομμόδου καὶ Γορδιανοῦ τοῦ Γ', τῶν ὁποίων ἔμπροσθεν φέρουσι τὰς προτομάς, ὀπισθεν δὲ φέρουσι διαφόρους θεότητας, ὡς τῆς Δήμητρος, τοῦ Διονύσου, τοῦ Ἡρακλεῖους, τῆς Ὑγείας, τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τῆς Τύχης τοῦ Σεράπιδος καὶ ἄλλων μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΕΙΤΩΝ καὶ διαφόρων ἐμβλημάτων. (Head - Σβορώνου, τόμ. Α', σελ. 345).

* ΔΙΟΝΥΣΟΥ (λόφος).— Λόφος τις παρὰ τὴν πόλιν τῶν Φιλίππων, «ἐν ᾧ καὶ τὰ χουσεῖᾶ ἐστί, τὰ Ἄσυλα καλούμενα» (Ἀππιαν. Γ'. 4).

Ἰασωνείου τῶν ἀρχαίων) ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου. Ὀνομάζετο δὲ Διπλοκίονιον, ἀπὸ τῶν ποτῶν ἐκεῖ δύο κίωνων, πιθανῶς λειψάνων ἀρχαίου τινὸς ἡρώου, ἴσως τοῦ Πτολεμαίου. Εἰς Μπεςικ-Τάς σώζεται ὁ τάφος τοῦ περιφημοῦ πειρατοῦ τῆς Μεσογείου Χαῖρ-ἔδ-Διν (XVII αἰ.).

* ΔΙΣΑΚΕΝΘΗΣ καὶ ΛΕΣΑΚΕΝΘΗΣ. — Ὄνομα Θρακικὸν κύριον, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ βορείῳ Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ (Θρακικά 1935, σελ. 171).

ΔΙΣΚΟΔΟΥΡΑΤΕΡΑΙ ἢ ΔΙΣΚΟΔΟΥΡΑΤΕΙΡΑΙ. — Ἐμπόριον τῆς ἀρχαίας Αὐγούστης-Τραϊνῆς, (νῦν Στάρα-Ζαγόρα), γνωστὴν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης τελευταίως πρὸς Β. τῆς Τραϊνῆς παρὰ τὸν Γιάντραν, παραπόταμον τοῦ Δουνάβητος, μεταξὺ τῶν χωρίων Μάλκο Παλάρε καὶ Γκοσιλίτσα τῆς Βουλγαρίας. Τὸ ὄνομα τοῦτο θεωρηθὲν ὡς βουλγαρικόν, εἶναι ἐλληνικώτατον, ἐτυμολογεῖται δὲ ἐκ τοῦ δίσκος καὶ δουράτεως (=δουλάτειος δηλ. ξύλινος) καὶ σημαίνει τὸ μέρος ὅπου κατεσκευάζοντο ξύλινοι δίσκοι (Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, Θρακικά, 1932, σ. 189 καὶ ἐξῆς καὶ 1737, σ. 95 καὶ ἐξῆς).

* ΔΙΣΟΡΑΙ. — Ἀρχαῖον θρακικὸν ἔθνος ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Ἐκσταίου (145)

* ΔΙΣΥΡΟΣ. — Ὄνομα κύριον θρακικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος (Θρακικά 1936, σελ. 197).

ΔΟΒΗΡΕΣ. — Μικρά, ἀλλὰ πολεμικὴ θρακικὴ φυλὴ, κατοικοῦσα πρὸς νότον τῶν Παιόνων, τὴν κάτωθι τοῦ Σκομίου, Ροδόπης καὶ Ὀρβήλου ἐκτεινομένην πεδιάδα. Ὄταν ὁ Πέρσης στρατηγὸς τοῦ Δαρείου Μεγάβας ὑπέταξε τοὺς γειτονικοὺς αὐτῶν λαοὺς, οἱ Δόβηρες μετὰ τῶν Ὀδομάντων, Ἀγριαίων καὶ ἄλλων θρακικῶν φύλων, κατόρθωσαν νὰ ἀποφύγουν τὴν ὑποδούλωσιν. (Ἡροδ. V, 16). Ὀλίγον μετὰ ταῦτα διῆλθε διὰ τῆς χώρας τῶν Ὀδομάντων, ἐπερχόμενος κατὰ τῆς Ἑλλάδος (αὐτόθι, VII, 113).

ΔΟΒΗΡΟΣ. — Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Παιόνων, κτισθεῖσα

ὑπὸ τῶν Δοβήρων Παιόνων μεταξὺ τοῦ Ἀξιοῦ καὶ τοῦ Ἐχεδώρου ποταμοῦ εἰς τὰ περὶ τῆς κομποπόλεως Δοϊράνης καὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης, εἰς βόρ. πλάτ. 40°, 45' καὶ ἀνατ. μῆκ. 46°, 40'.

Κατὰ τὸν Θουκυδίδην (B, 99), ἡ Δόβηρος ἦτο ἡ πρώτη πόλις, τὴν ὁποίαν κατέλαβεν ὁ Σιτάλκης, βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν τὸ 429 π. Χ. εἰς τὸν κατὰ τοῦ Περδικκα, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἀγῶνα. Ἐραδύτερον, ὅτε ἡ Παιονία κατεκτήθη ὑπὸ τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας, ἡ Δόβηρος συμπεριελήφθη εἰς τὸ Μακεδονικὸν κράτος. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Διόβορος ἢ Διόβουρος ὡς μία τῶν 32 πόλεων τοῦ δευτέρου Θέματος τῆς Μακεδονίας. (Ἱεροκλ. Συνέκδ. 638. Κ. Πορφυρογένν. Περί Θεμ. Β', 49).

Μετὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Βουλγαρικῶν κατεστράφη ἡ Δόβηρος, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων δὲ αὐτῆς ἐκτίσθη ἡ Δοϊράνη, διατηρήσασα κατὰ μέγα μέρος τὸ ἀρχαῖόν της ὄνομα.

ΔΟΚΙΜΟΣ — Βασιλεὺς τῶν Ὀδομαντῶν, Θρακικοῦ λαοῦ κατοικοῦντος παρὰ τὸ ὄρος Ὀρβηλον τῆς Μακεδονίας, μεταξὺ τῶν ποταμῶν Στρυμόνος καὶ Νέστου, ζήσας περὶ τὰ 450 π. Χ. (Ἡροδ. VII, 113, Θουκ. B, 101, E', 6). Τοῦ Δοκίμου σώζονται ἀρχυραὶ δραχμαὶ καὶ τετράβολα (Head-Σβορώνου, τ. Α', σ. 268).

* ΔΟΛΗΣ. — Ὄνομα κύριον Θρακοελληνικόν κατ' ἐπιγραφὰς, εὐρεθείσας ἐν τῇ βορ. Θράκῃ. Ἦ γενικὴ Δολήους (Θρακικά, 1936, σελ. 198).

ΔΟΛΙΟΝΕΣ (οἱ). — Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαός, κατοικῶν παρὰ τὴν παραλίαν τῆς Προποντίδος ἐν Μοισίᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μεταξὺ τῶν ποταμῶν Αἰσίητου (νῦν Γιουνάν-τσαϊ) καὶ Ρωνδάκου, ἦτις ἀπ' αὐτῶν ἐκαλεῖτο Δολιονία καὶ Δολιονός (Στράβ. XII, 564 καὶ 575, XIV, 681). Κατὰ τὴν μυθολογίαν, βασιλεὺς αὐτῶν ἦτο ὁ Κύζικος τοῦ Αἰνέου καὶ τῆς Αἰνήτης, (Ὀρφ. Ἀργοναυτικά, 504 καὶ ἐξῆς), ὑποδεχθεὶς μετὰ φιλίας τοὺς Ἀργοναύτας, οἱ ὅποιοι μεταβαίνοντες εἰς τὴν Κολχίδα, ἀπεβιάσθησαν εἰς τὴν χώραν τῶν. Ἀποπλεύσαντες οἱ Ἀργοναῦται κατελήφθη-

σαν ὑπὸ σφοδρᾶς τρικυμίας καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποβιβασθοῦν ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Κυζίκου. Ἄλλ' οἱ Δολιόνες ἐκλαβόντες αὐτοὺς ὡς ἔχθρους, ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν, εἷς τινα δὲ συμπλοκὴν ἐφονεύθη ὁ Κύζικος ὑπὸ τοῦ Ἰάσωνος. Τοῦτο ἐλύπησε τοὺς Ἀργοναύτας, οἱ ὅποιοι μεγάλως ἐτίμησαν αὐτόν, τὴν δὲ πρωτεύουσάν του ὀνόμασαν ἀπὸ τοῦ ὀνόματός του Κυζίκον.

ΔΟΛΙΟΝΙΑ ἢ ΔΟΛΙΟΝΙΣ (ἦ)—Ἀρχαία χώρα κειμένη παρὰ τὴν Προποντίδα ἐν Μυσίᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ τῶν Δολιόνων (βλ. λέξ.) ἀρχαίου Θρακικοῦ λαοῦ.

ΔΟΛΟΥΚΙΑΣ.—Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἀπὸ τῶν κατοίκων αὐτῆς Δολόγκων (βλ. λ.).

ΔΟΛΟΓΚΟΙ.—Ἀρχαιότατος θρακικὸς λαὸς θεωρούμενος ὡς αὐτόχθων, κατοικῶν ἐπὶ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἣτις ἐξ αὐτῶν ὀνομάζετο καὶ Δολογμίας. Ἐλαβον δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Δολόγγου, υἱοῦ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς νύμφης Θράκης. Οἱ Δολογκοὶ πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν συχῶν ἐπιδρομῶν τῶν γειτόνων αὐτῶν Ἀψινθίων, κατέστησαν τύραννον τῆς χώρας των, κατόπιν συμβουλῆς τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν (559 π. Χ.) τὸν Ἀθηναῖον Μιλτιάδην, υἱὸν τοῦ Κυψέλου (Ἡρόδ. VI 34—46), ὅστις κατόρθωσε νὰ ἐξασφαλίσῃ ταχέως τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν.

Μετὰ τὸν θάνατόν του (525 π. Χ.) διεδέχθη αὐτὸν ὁ ἀνεψιὸς του Σθηναγόρας, τοῦτον δὲ ὁ ἀδελφὸς του Μιλτιάδης τὸ 518 π. Χ., ὅστις παρέμεινε μέχρι τοῦ 515 π. Χ., διότι ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὰς Ἀθήνας, μετὰ τὴν κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐκστρατείαν τοῦ Δαρείου. Ὁ Μιλτιάδην οὗτος εἶναι ὁ γνωστὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ νικητῆς τοῦ Μαραθῶνος.

Τὸ ὄνομα τῶν Δολόγκων ἀναφέρεται ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ὡς ἀναφέρει ὁ Κων. Πορφυρογέννητος εἰς τὸ περὶ Θεμάτων, (B, 630). Εἰς τὴν χώραν αὐτῶν σώζεται παρὰ τὸν Ἐλαιούντα ὁ τάφος τοῦ Πρωτεσιλάου, τοῦ πρώτου φονευθέντος Ἑλληνοῦ κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον,

* ΔΟΡΔΑΣ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, παρὰ Προκοπίου. (Περὶ Κτίσμ. IV, 11).

* ΔΑΡΖΑΣ καὶ ΔΟΡΣΟΣ.—Ὄνομα κύριον κατ' ἐπιγραφάς (πρβλ. Δορτάζη, Δόρταζος).

* ΔΟΡΖΕΝΘΗΣ καὶ ΔΟΡΞΕΝΘΗΣ.—Γνήσιον Θρακικὸν κύριον ὄνομα, κατ' ἐπιγραφάς τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθείσας παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν. Ἀπαντᾷ καὶ Δορζίνθης καὶ Δεροδένθη (Dumont—Hornolle, σελ. 334 καὶ 352, —«Θρακικά» 193β, 198).

ΔΟΡΙΣΚΟΣ.—Παραθαλασσία πεδιάς καὶ δμώνυμος πόλις μετ' ἰσχυροτάτου φρουρίου, κειμένη ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων πρὸς Δ. τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 59), τὸ φρούριον τοῦτο ἰδρυσεν ὁ Δαρεῖος τὸ 512 π.Χ. ὅτε ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Σκυθῶν, διορίσας ὑπαρχὸν Μακσάμην τὸν Μιγαδόστω, καὶ ἐγκαταστήσας ἐκεῖ Περισκίην φρουράν. (Ἀπτόθι, VII, 105). Ἦτο δὲ τὸσον μέγα, ὥστε, ὡς λέγεται, ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ 10.000 ἀνδρῶν (Πλινίου Φυσ. Ἱστορ. IV, 43). Τὸ 480 π. Χ. διερχόμενος ἐκεῖθεν ὁ Ξέρξης, κατεμέτρησε τὸν στρατόν του (Ἡρόδ. VII, 59, —Σράβ. VII, 331, 48). Μετὰ τὴν ἥτταν τῶν Περσῶν καὶ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης, ὁ Δορίσκος περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν Θρακῶν. Τὸ 346 π. Χ. κατελήφθη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, τὸ δὲ 200 π. Χ. ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε' μετὰ τῶν πόλεων Αἴνου καὶ Μαρωνείας.

Ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ, ὁ αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς (98 — 117 μ. Χ.) ἐκτίσεν τὴν Τρωϊκὴν οἰκίαν (βλ. λέξ.), κειμένην ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ (Via Egnatia), ἀπέχουσα περὶ τὰ 15 γλμ. ἀπὸ τῆς παραλίας (Ἀλεξανδρουπόλεως). Παρὰ τὰ εἰρήπια αὐτῆς, κεῖται σήμερον τὸ χωρίον Λουτροῦς, ἀριθμοῦν 1.151 κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1928. Τὸ ὄνομα Δορίσκος, ἐδόθη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Δ. Θράκης εἰς τὸ γειτονικὸν χωρίον Ῥομιτζίκ, ἀριθμοῦν 443 κατοίκους.

* ΔΟΡΤΑΖΗ ἢ ΔΟΡΤΑΖΟΣ.—Τοπω-

νύμιον θρακικὸν κατ' ἐπιγραφάς, εὐρεθεί-
σας ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ
ὅπου ἠπῆροχεν ἱερὸν Ἀπάλλωνος τοῦ Δορ-
ταζηνοῦ (βλ. λέξι.).

* ΔΟΡΤΑΖΗΝΟΣ (Ἀπόλλων).—Τοπω-
νυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος λατρευ-
ομένου ἐν Δορτάζῃ τῆς Β. Θράκης γνω-
στὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου
μ. Χ. αἰῶνος. εὐρεθείσας παρὰ τὸ Καζαν-
λίκ. (Θρακικά, 1929, σελ. 12 καὶ ἐξῆς).

ΔΟΡΤΙΚΟΝ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Ἄνω
Μοισίας, τῆς ὀνομασθείσης βραδυτέρον
«Dacia Ripensis», ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ
Πτολεμαίου (Γ', 9, 3) καὶ ἄλλων. Ἐκει-
το δὲ κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν ὁδοιπορικῶν ἀνα-
φερομένας ἀποστάσεις, ὄχι μακρὰν τῆς
συμβολῆς τοῦ Τιμόκ (Timacus), παραπο-
τάμου τοῦ Δουνάβεως, ὅπου φαίνονται
ἐρείπια ἀρχαίας πόλεως. Τὸ φρούριον αὐ-
τῆς «ὅπερ τῷ χρόνῳ ἐξίτηλον γεγενημέ-
νον, ἐς ὄχρωμα νῦν ἐχυρώτατον κατε-
στήσατο» ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός.
(Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV, 6, 23).

ΔΟΥΡΥΣΤΟΛΟΝ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θρά-
κης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, κειμένη ἐπὶ τῆς
δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, ἰδρυθεῖσα
περὶ τὸ στρατόπεδον τῆς ἐνδεκάτης Κλαυ-
δίας Λεγεῶνος (Segio IX Claudia) ὑπὸ
τοῦ Τραϊανοῦ (98—117 μ. Χ.). Κατὰ τὸν
Πτολεμαῖον ἔκειτο εἰς βόρ. πλάτος 44° 30'
καὶ ἀνατ. μήκ. 53° 30' (Γεωγρ. Γ, 10, 5),
καλεῖται δὲ ὑπ' αὐτοῦ Δορύστορον, λεγε-
ῶν πρώτη Ἰταλική.

Τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ὑπέστη διαφό-
ρους παραλλαγάς: Δορύστολον, Δουρό-
στολος, Δουρόστορον, βραδυτέρον δὲ ὑπὸ
τῶν Βυζαντινῶν καὶ Ῥώσων Δρίστρα ἢ
Δρίστρια, ὑπὸ δὲ τῶν Βουλγάρων Δερε-
στέρ.

* *

Τὸ Δορύστολον ὑπῆρξεν ἐν τῶν ἰσχυρο-
τέρων φρουρίων τῆς παραδουναβείου γραμ-
μῆς καὶ ἐν τῶν κυριωτέρων πρὸς βορρᾶν
προπυργίων τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Ἐ-
πὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου Δ' τοῦ
Παγωνάτου (668—685), τὸ Δορύστολον
κατελήφθη ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλ-
γαρίας Ἀσπαρούχ, καθὼς καὶ μέγα μέ-

ρος τῆς μεταξὺ Δυνάβεως καὶ Αἴμου χώ-
ρας, ἣτις ἀπέβη ὁ πυρὴν τοῦ Βουλγαρικοῦ
κράτους. Πολὺ ἀργότερον, ἐπὶ Ἰωάννου
τοῦ Τσιμισκῆ, διαβὰς τὸ 971 ὁ Σβιατοσ-
λαῦος, ἡγεμὸν τῶν Ῥώσων, ἐπικεφαλῆς πο-
λυαρίθμου στρατιᾶς τὸν Δούναβιν, ὡς
σύμμαχος καὶ φίλος τοῦ βασιλέως, καὶ κα-
ταπατήσας τὸς συνθήκας, ἠθέλησε νὰ κρα-
τήσῃ ὀριστικῶς τὴν χώραν, καὶ πρὸς τοῦ-
το μεταξὺ ἄλλων κατέλαβε καὶ τὸ Δορύ-
στολον. Ἐπελθὼν κατ' αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης
Τσιμισκῆς, κατόπιν σφοδρᾶς καὶ πείσμο-
νος μάχης ἐν ἀνοικτῷ πεδίῳ τῇ 23 Ἀπρι-
λίου 971 ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ καταφύγῃ
εἰς τὸ ὄχυρώτατον φρούριον τοῦ Δορυ-
στόλου καὶ ἐπολιόρησεν αὐτὸ στενωτάτα,
ἀναθέσας τὴν ἀρχηγίαν τῶν πολιορκητι-
κῶν μηχανῶν εἰς τὸν Ἰωάννην Κουρκούαν.
Οἱ Ῥῶσοι ἀντέτασσαν κρατερὰν καὶ πείσμο-
να ἀντίστασιν, κατὰ τινὰ δὲ ἔφοδον ἐφό-
νευσαν τὸν Κουρκούαν. Ἀναθαρρήσαντες
ἐκ τούτου, ἐξῆλθον οἱ Ῥῶσοι τοῦ φρου-
ρίου ὑπὸ τὸν Ἰκμορα, δευτέρον μετὰ τὸν
Σβιατοσλαῦον ἡγεμόνα, ἄνδρα πελώριον
κατὰ τὸ σῶμα καὶ πολεμικώτατον. Κατ'
αὐτοῦ ἀντεπεξῆλθεν ὁ ἐκ τῶν σωματοφυ-
λάκων τοῦ βασιλέως Ἄνεμᾶς, υἱὸς τοῦ
τελευταίου ἐμίρου τῆς Κρήτης Ἀβδούλ
Ἄζιζ, ὅστις εἰς τινὰ συμπλοκῆν ἐφόνευ-
σεν αὐτόν. Οἱ Ῥῶσοι θορυβηθέντες ἐκ τοῦ
θανάτου τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν, ἐνεκλείσθη-
σαν εἰς τὸ φρούριον, καταλιπόντες πολ-
λοὺς νεκροὺς. Τὴν ἐπομένην, 22 Ἰουλίου,
συνεκροτήθη ἡ τελευταία ἐκ παρατάξεως
μάχη πρὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, καθ'
ἣν ὁ Ἄνεμᾶς ἐτραυμάτισε καιρῶς τὸν
Σβιατοσλαῦον, ὅστις ἐσώθη χάρις εἰς τὸν
άλυσσιδωτὸν θώρακα αὐτοῦ. Ἀλλὰ πο-
λιορκηθεὶς ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἐφρονεύθη,
μαχόμενος ἡρωϊκώτατα. Ὁ θάνατος τοῦ
Ἄνεμᾶ κατετρόμαξε τοὺς Βυζαντινοὺς,
οἵτινες ἤρχισαν ὑποχωροῦντες ἀτάκτως καὶ
μόλις προκινδυνεύσας ὁ βασιλεὺς κατόρ-
θωσε νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν
πειθαρχίαν εἰς τὸν στρατόν. Ἐπελθὼν
τότε ὁ Βόρδας Σκληρὸς καὶ περικυκλώ-
σας τοὺς Ῥώσους ἐτρεψεν αὐτοὺς εἰς φυ-
γὴν, παρ' ὀλίγον δὲ νὰ συλληφθῆ καὶ αὐ-

τὸς ὁ Σβιατοσλαῦος. Ἡ μάχη αὕτη, ἣτις ἔκρινε τὸν ἀγῶνα, ὑπῆρξε φονικωτάτη διὰ τοὺς Ρώσους. Λέγεται ὅτι κατ' αὐτὴν ἐφρονεύθησαν περὶ τὰς 15.000 Ρώσων, 20.000 ἀσπίδων καὶ ξιφῶν συνελέγησαν ἐκ τοῦ πεδίου. Ἐκ τῶν Βυζαντινῶν ἐφρονεύθησαν 350 καὶ ἐτραυματίσθησαν ἀρκετοί.

Τὴν ἐπομένην ὁ Σβιατοσλαῦος ἐζήτησεν εἰρήνην παρὰ τοῦ βασιλέως, ὑποσχόμενος νὰ παραδώσῃ τὴν πόλιν, νὰ ἀπολύσῃ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς Βουλγαρίας, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἐπιτραπῇ ἢ εἰς τὰς πατρίδας τῶν ἀναχωρησῆς καὶ νὰ χορηγηθῇ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἢ ἀναγκαιοῦσα ποσότης σίτου. Ὁ Τοιμισκῆς ἐδέχθη τὰς προτάσεις αὐτοῦ, διατάξας νὰ χορηγηθῇ ἢ ἀπαιτουμένη ποσότης σίτου, λέγεται δέ, ὅτι ἐκ τῶν 60.000 ἀνδρῶν, οὔτινες εὐρέθησαν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς πολιορκίας μόνον 22.000 ἔλαβον σίτον. Ἀναχωρῶν ὁ Τοιμισκῆς διὰ τὴν πρωτεύουσαν, κατέλιπεν ἰσχυρὰν φρουρὰν καὶ μετωνόμασεν τὸ Δορύστολον εἰς Θεοδωρούπολιν πρὸς τιμὴν τοῦ στρατηλάτου μάρτυρος ἀγίου Θεοδώρου, τὸν ὁποῖον ὁ βασιλεὺς πάντοτε ἐπεκαλεῖτο ὡς προστάτην καὶ ἀρωγόν, ὅστις λέγεται ὅτι ἐνεφάνη κατὰ τὴν μάχην συνταράξας τὰς ἐχθρικὰς τάξεις. (Κ. Παπαρηγοπούλου, τόμ. Α' σελ. 152 καὶ ἔξης. Schlumberger, Ἰωάννης Τοιμισκῆς, μενάρφρασις Στ. Βουτυρᾶ, σελ 134—197).

Ἐπὶ Ἀλεξίου Α' Κομνηνοῦ, τὸ Δορύστολον ἐγένετο ἐπίσης θέατρον μακρῶν καὶ σκληρῶν ἀγῶνων μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων, καθ' οὓς ἠττήθη ὁ Ἀλέξιος παρὰ τὸ Δορύστολον τὸ 1091. Τέλος ὁμοῦς ὑπερίσχυσε ἀπῶν τὸ 1091, κατόπιν φονικωτάτης μάχης, ἀνακτήσας τὴν πόλιν καὶ ἐξασφαλίσας τὴν περὶ τὸν Αἴμον χώραν. (Ἄννα Κομνηνή. βιβλ. VII). Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤρχισε νὰ λησμονηταί τὸ ὄνομα Δορύστολον καὶ Δρίστρα, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἀναφαίνεται τὸ ὄνομα Σιλίστρια, τὸ ὁποῖον ἐπεκράτησε, διατηρηθὲν μέχρι σήμερον.

Ἐπὶ ἐκκλησιαστικὴν ἔποσιν τὸ Δορύστολον ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ἦτο ἔδρα μητροπόλεως. (Πάλλη καὶ Ποτλή, τόμ. V

σ. 490). Μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Βουλγαρίας, διαιρεθεῖσας εἰς 6 μητροπολιτικὰς περιφερείας, ἡ Σιλίστρια ὑπήχθη εἰς τὸν μητροπολίτην Ρουχτσουκίου, ὅστις φέρει τὸν τίτλον: Δοροστόλ-Τσερβένσκη.

ΔΟΥΚΕΠΡΑΤΟΥ (φρούριον). — Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως μετὰ τὰς Νοβάς (νῦν Σίστοβα), ἀναφερομένου ὑπὸ τοῦ Προκοπίου. (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 5).

ΔΟΥΚΙΔΑΒΑ. — Ἀρχαία πόλις τῆς Δακίας, ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 8, 4). Ἡ ταυτότης αὐτῆς εἶναι ἀγνωστος.

* ΔΟΥΛΗΖΕΛΜΗΣ. — Σύνθετον Θρακικὸν ὄνομα κύριον ἐκ τοῦ Δούλη-Ζέλμης, σύνηθες εἰς ἐπιγραφὰς τῆς Β. Θράκης καὶ τῆς Μοισίας. («Θρακικά», 1932, σ. 80).

* ΔΟΥΛΩΝ ΠΟΛΙΣ. — Ἄλλη ὀνομασία τῆς Πονηρουπόλεως (Φιλιππουπόλεως) παρὰ τῷ Σουίδα.

* ΔΟΥΡΒΟΥΔΙΑΝΑ. — Φρούριον τῆς Θράκης ἐν Δαρδανία, ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ. (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΔΡΑΒΗΣΚΟΣ. — Περὶ τῆς ἀρχαίας ταύτης θρακικῆς πόλεως μεγάλη διαφωνία ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἀρχαιολόγων, ἂν δηλαδὴ ὑπῆρξαν μία ἢ δύο πόλεις ἐν τῇ Ἡδωνικῇ χώρᾳ, φέρουσαι τὸ αὐτὸ ὄνομα. Τὸ πλεῖστον τῶν νεωτέρων συγγραφέων στηριζόμενον ἐπὶ τῶν μαρτυριῶν τοῦ Θουκυδίδου, Στράβωνος, Διοδώρου Σικελιώτου καὶ ἄλλων, παραδέχονται μίαν μόνον Δραβήσκον, καὶ τοποθετοῦν αὐτὴν, ὅπως αὐθαιρέτως ἐπὶ τῆς σημερινῆς Δράμας, τὴν ὁποίαν συγγέουν μετὰ τῆς ἀρχαίας Δραβήσκου. (G. Perrot, Daton, Neapolis, ruines de Philippes, Paris, 1800. σελίς 18.—L. Heuzey, Mission archéologique de Macédoine, Paris, 1864, — Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας, Στ. Βουτυρᾶ, ἐν λέξει).

Ἄλλ' ἢ γνώμη αὕτη καὶ συνεπῶς ἡ συνταύτισις τῆς ἀρχαίας Δραβήσκου μετὰ τῆς Δράμας, ἐξελέγχεται ἐσφαλμένη. Ὁ Θουκυδίδης (VI, 102), ἀναφέρων ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεχείρησαν νὰ καταλάβουν τὴν

Δραβήσκον, λέγει ὅτι ἀπέστειλαν 10.000 περίπου ἀποίκους ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Λεάγρου, υἱοῦ τοῦ Γλαύκωνος καὶ τοῦ Σωφάνους, οἱ ὅποιοι «διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ ὑπὸ τῶν Θρακῶν» τὸ 465 π.Χ. Καὶ ἀλλαχοῦ (Α, 100 β). «Προελθόντες δὲ τῆς Θράκης εἰς μεσόγειαν διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ τῇ Ἰδωνικῇ ὑπὸ Θρακῶν ξύμπαντες».

Ἄλλ' ἢ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ἀναφερομένη Δραβήσκος, οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν Δράμαν. Ὁ Ἀππιανὸς (IV, 105), περιγράφων τοὺς Φιλίππους, καθορίζει καὶ τὴν θέσιν τῆς Δραβήσκου: «Ἐκ δὲ δύσεως λέγει, (δηλ. πρὸς δυσμὰς τῶν Φιλίππων) πεδίον μέχρι Μυρκίνου καὶ Δραβήσκου καὶ Στρυμόνος». Κατὰ ταῦτα ἡ Δραβήσκος ἔκειτο πρὸς δυσμὰς τῶν Φιλίππων, ὅπως καὶ ἡ Μύρκινος καὶ ὁ Στρυμόνων, ἐνῶ ἡ Δράμα κεῖται περὶ τὰς 4—5 ὄρας πρὸς βορρᾶν τῶν Φιλίππων.

Ἄλλὰ καὶ ὁ Στράβων, ἀναφέρων τὴν Δραβήσκον, λέγει: «Εἰσὶ δὲ περὶ τὸν Στρυμόνα πόλεις καὶ ἑτεροι οἶον ἡ Μύρκινος, Ἀργίλος, Δραβήσκος, Λάτου...» Ἄλλως τε, ὅπως γνωρίζομεν, τὰ μεσόγεια τῆς Θράκης, ἦσαν ἐντελῶς ἄγνωστα, αἱ δὲ ἐπιχειρήσεις τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, περιορίζοντο περὶ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Ἰϋόνα, καὶ τὰ παράλια τῆς Θράκης. Διὰ τοῦτο πολλοὶ τῶν νεωτέρων παραδέχονται ὅτι ὑπῆρχον δύο Δραβήσκοι, μία ὅπου τὸ χωρίον Δράβηκ ἢ Στράβηκ ἢ Ζραβήκ, παρὰ τὴν Κερκινίτιδα λίμνην καὶ τὰς ὑπωρεῖας τοῦ Παγγαίου, ὅπου σὺζονται ἐρεῖπια ἀρχαίας πόλεως, μὴ ἔξερευνηθέντα ἀκόμη, καὶ αὕτη εἶναι ἡ Δραβήσκος τοῦ Θουκυδίδου καὶ τῶν ἄλλων ἀρχαίων συγγραφέων, καὶ μία ἄλλη ὅπου ἡ σημερινὴ Δράμα, τὴν ὁποίαν ὡς ἄσκημον, καὶ μὴ ὑπενθυμίζουσιν σπουδαίον τι γεγονός, παρέλειψαν νὰ ἀναφέρουν ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης καὶ οἱ σύγχρονοὶ των, ὡς ἀποδεικνύεται ἐξ ἐπιγραφῶν, αἱ ὁποῖαι εὐρέθησαν εἰς αὐτήν, μάλιστα δὲ ἀρχαιοτέρας ἐποχῆς, (Desdèvises Géographie, σελ. 396.—Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 780.—Σταύρου Μερτζίδου, Αἱ χῶραι

τοῦ παρελθόντος, σελ. 4 καὶ ἐξῆς). Ὅτι δὲ ὑπῆρχον δύο Διαβήσκοι, ἐξάγεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ χωρίου τοῦ Θουκυδίδου: «ἐν Δραβήσκῳ τῇ Ἰδωνικῇ», τὸ ὅποιον σημαίνει ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἄλλη Δραβήσκος μὴ Ἰδωνικῇ, πιθανώτατα δὲ ἐν τῇ Ὀδομαντικῇ ὅπου ἡ νῦν Δράμα. Ἄλλως τε, τοιαύτην διαστολήν, προκειμένου περὶ δύο ὁμωνύμων πόλεων, κάμνει καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Θουκυδίδης. Προκειμένου π. χ. περὶ τῆς Δοβήρου (Δοϊράνης) λέγει: «Διελθόντες δὲ αὐτὸ (δηλ. τὸ ὄρος), ἀφίκοντο εἰς Δόβηρον τὴν Παιονικὴν. (Β. 98). Ἄρα ὑπῆρχε καὶ ἄλλη Δόβηρος μὴ Παιονικῇ, ἡ ὁποία ἔκειτο πιθανῶς ἐν τῇ χώρῃ τῶν Ἰδωνῶν, περὶ τὸ Παγγαῖον, τὴν ὁποίαν κατώκουν οἱ Δόβηρες. (Ἡροδ. V, 16 Θουκ. Β, 98).

* * *

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν Δράμαν, τὴν ὁποίαν συγγέουν μετὰ τῆς ἀρχαίας Δραβήσκου, αὕτη ἀναφέρεται ἀπὸ τοῦ X—XII αἰῶνος, φέρουσα τὸ ὄνομα Δράμα. Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἔφερε τὸ ὄνομα Dravescus, ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο ἀναφέρει αὐτὴν ἡ Tabula Pentingeriana. Ἦκμασε δὲ μετὰ τὴν ἰδρυσιν Ρωμαϊκῆς ἐπαρχίας ἐν αὐτῇ, ὁπότε ἤλθον καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ πλείστα οἰκογένεια ἀριστοκρατικαὶ δεκάρχων (Decurium) τῶν Φιλίππων. Τὸ δὲ λατινικὸν ὄνομα Drabescus ἐλήφθη ἴσως ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ Δραβήσκος, καὶ ἀντὶ Dravescus ἐγράφετο Drabescus.

Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, ἡ λαμπρὰ τοποθεσία καὶ τὰ ἄφθνα ὕδατα αὐτῆς, τὰ ὁποῖα καὶ σήμερον ἀφθνοῦν, προσείλκυσαν τοὺς πλουσίους Ρωμαίους τῶν Φιλίππων, οἱ ὅποιοι ᾠκοδόμησαν ἐκεῖ ἐπαύλεις μετὰ θαυμασίων κήπων. Προήλθε δὲ τὸ ὄνομα Δράμα κατὰ μὲν τὸν Δήμιτσαν (αὐτόθι σελ. 782) ἐκ παραφθορᾶς τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος Δράβα ἀντὶ Δραβήσκος καὶ ἔγινε Δράμα.

Κατὰ δὲ τὸν Μερτσίδην (αὐτόθι, σελ. 15) ἡ Δράμα, κατὰ τὸν X—XII αἰῶνα ὀνομάζετο Διράμα, μετονομασθεῖσα οὕτως, ὡς ὑποθέτει, ὑπὸ τινος λογίου τῆς ἐποχῆς, διότι εἶναι διηρημένη εἰς δύο μέρη

και διότι εις τὸ μέσον αὐτῆς, ἐν καιρῷ μεγάλης βροχῆς, ῥεῖ χειμαρρως, χωρίζων αὐτὴν εἰς δύο. Καί ὡς ἀνάλογον παράδειγμα ἀναφέρει τὴν ἀπὸ τῆς Δράμας τρία τέταρτα τῆς ὥρας ἀπέχουσιν κόμην Τζατάλτζαν, ἣτις μνημονεύεται κατὰ τὸν αὐτὸν ἐπίσης χρόνον ὑπὸ τὸ ὄνομα «Χωριστή», ἀργότερον δὲ «Χωριστιανή», διότι καὶ αὕτη εἶναι διηρημένη εἰς δύο, ὅπως καὶ ἡ Δράμα, τὴν ὁποῖαν οἱ μεταγενέστεροι δι' ἐκθλίψεως τοῦ ἰώτα, ὠνόμασαν Δράμαν.

Σήμερον Δραβησκος ὀνομάζεται τὸ χωρίον Δράβηκ ἢ Ζδραβίκ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἔδρα κοινότητος τοῦ Νομοῦ Σερρών ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Φυλλίδος, καὶ ἀριθμεῖ 1301 κατοίκους (1928).

ΔΡΑΒΟΣ.—Παράλιος πόλις τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Θρακικῆς γερασινήσου, κειμένη κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 131, 52) παρὰ τὴν Καρδίαν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔκειτο ὅπου τὸ σημερινὸν ἀγκυροβόλιον Καρὰ-Τεπέ, εἰς τὸ μέσον περιου τοῦ κολπώματος, τοῦ ἀνοιγομένου μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Σουβλᾶ καὶ Ἑλλης. Πότε ἐκτίσθη καὶ ὑπὸ τίνος, ὡς καὶ πότε κατεστράφη δὲν εἶναι γνωστόν.

* ΔΡΑΓΑΒΑΣΤΑ.—Τοποθεσία τις παρὰ τὴν Βήραν (Φέρραι), ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ μεταξὺ τῶν κτημάτων τὰ ὁποῖα ἐκληροδότησεν οὗτος εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσαν Μονὴν Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείρας μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1151—1152. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος.

ΔΡΑΓΟΥΒΙΤΑΙ.—Δραγουβίτας ἀποκαλεῖ ὁ Δημ. Χωματηνός, συγγραφεὺς τοῦ XIII αἰῶνος (σελ. 355 καὶ 410) τοὺς κατέχοντας τὴν Μακεδονίαν Βουλγάρους. Κατὰ τὸν Jirecek ὁμως (Das Fürstent Bulgarien, σ. 441, σημ. 2), εἶναι ἄγνωστον εἰς τὰς ἱστορικὰς πηγὰς τὸ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀναφερόμενον, ὅτι ἡ φυλὴ τῶν Δραγουβιτῶν κατοκεῖ ἐν Ροδόπῃ. Οὗτοι μετὰ τῶν δημοφύλων αὐτῶν Σαουλάτων ἐπέδραμον τὸ 680 κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης, ἀποκρουσθέντες μετὰ μεγάλων ἀπωλειῶν.

* ΔΡΑΓΟΒΙΤΙΑΣ (*Ἐπίσκοπος).—Τί-

τλος διδόμενος ἄλλοτε εἰς τὸν Μητροπολίτην Φιλίππουπόλεως (Ράλλη καὶ Ποτλή, Τόμ. V, σελ. 516).

ΔΡΑΜΑ.—Ἀρχαία θρακικὴ πόλις, κειμένη πρὸς βορρᾶν τῶν Φιλίππων τέσσαρας ὥρας περίπου, ἐν μέσῳ εὐφορωτάτης καὶ πλουσιωτάτης πεδιάδος. Πότε ἀκριβῶς ἐκτίσθη καὶ ὑπὸ τίνος, ποῖον τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα, καὶ ποῖα ἡ ἱστορία τῆς μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατακτήσεως τῆς τὸ 1373 δὲν γνωρίζομεν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν εἶναι ὅτι δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν αὐτὴν μετὰ τὴν Δραβησκον τοῦ Θουκυδίδου καὶ ἄλλων κειμένην ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἠδωνῶν παρὰ τὴν Κερκινίτιδα λίμνην καὶ τὰς ὑπωρεῖας τοῦ Παγγαίου. (βλ. λέξ. Δραβησκος). Πάντως ὁμως, ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τῶν σωζομένων ἑλληνικῶν, ρωμαϊκῶν καὶ βυζαντινῶν ἐπιγραφῶν, πειθόμεθα ὅτι ἡ Δράμα ἦτο μεγάλη καὶ πλουσία πόλις.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος ὁ Βενιαμὴν ὁ ἐκ Τουδέλλης, διάσημος περιηγητὴς Ἰουδαῖος ἀναφέρει ὅτι εὗρεν ἐν Δράμᾳ ἀξιόλογον Ἰουδαϊκὴν παροικίαν. Κατὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους μεταξὺ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, ἡ Δράμα ἀναφέρεται πολλάκις, καθὼς καὶ ἡ περὶ αὐτὴν χώρα. Τὸ 1345, ὁ βασιλεὺς τῶν Σέρβων Στέφανος Δουσάν κατέλαβε πᾶσαν τὴν πρὸς Δ. τῶν Φιλίππων χώραν καὶ τὰ παράλια τῆς Χρυσοπόλεως. Κατὰ δὲ τὸ θῆρος τοῦ 1357, ὁ Σέρβος τοποτηρητὴς τῆς Δράμας Καῖσαρ Βοΐχνας, οὐ μακρὰν αὐτῆς κατετρόπωσε τὸν αὐτοκράτορα Ματθαῖον Καντακουζηνόν.

Μὲ τὸ ὄνομα τῆς Δράμας συνδέεται ἡ Εἰρήνη Παλαιολογίνα, ἡ ὁποία, ἔχουσα πλούσια ἐν αὐτῇ κτήματα, πολλάκις ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν ὅπου καὶ ἀπέθανε τὸ 1316. Μετακομισθεῖσα ἐτάφη εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας ἡ Δράμα ἦτο ἔδρα καϊμακάμη τοῦ Βιλαετίου Θεσσαλονίκης. Ὑπῆρξε πατρίς τοῦ γνωστοῦ εἰς ἡμᾶς ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τούρκου στρα-

τηλαίου Μαχμούτ Πασά (1780 - 1822), καί τοῦ περιωνύμου Ντερέμπεη Σαλήχ τῆς Δράμας. Ἄπο ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως, ἀπό τοῦ 1663—1882 ἦτο ἐδρα μητροπολίτης φέρωνται τῶν τίτλων: Φιλίππου Δράμας, Ζίχνης καί Νευροκοπίου, τῆς τελευταίας προαχθεῖσης εἰς ἰδίαν μητρόπολιν τὸ 1885. Σήμερον ἡ Δράμα εἶναι πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ καί δήμου, ἀριθμεῖ δὲ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1928 περὶ τὰς 30 000 κατοίκους.

* ΔΡΑΜΙΣΤΗΣ (Ἐπισκοπή).—Μία τῶν δέκα ἐπισκοπῶν τῆς Μητροπόλεως Φιλίππουπόλεως μνημονευομένη εἰς τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (885—912) συνταχθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου (Ράλλη καί Ποτλή, Τόμ. Ε, σελ. 483). Μεταξὺ τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος ἀρχομένου καί τοῦ δεκάτου τετάρτου φθίνοντος, ἡ ἐπισκοπή Δραμιστῆς ἐξέλιπεν ὀριστικῶς.

Ἡ ἀκριβὴς αὐτῆς θέσις ἀγνοεῖται. Κατὰ τὸν Jircecek ἔκειτο πιθανῶς δυτικῶς τοῦ Μοναστηρίου τῆς περιφερείας Καβακλή, ὅπου κεῖται κόμη φέρουσα τὸ ὄνομα Δράμα. (Πρβλ. «Θρακικὸν Ἀρχεῖον, Τόμ. IV, σελ. 4—5).

* ΔΡΕΝΙΟΣ.—Ὄνομα κύριον καί πατρωνυμικόν, καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὰς τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καί τῇ Μοισίᾳ («Θρακικά» 1936, σελ. 198).

* ΔΡΙΝΣΕΙΣΤΑΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὰς τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὑρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καί τῇ Μοισίᾳ («Θρακικά» 1936, σελ. 198).

ΔΡΟΓΓΙΑΟΝ.—Μικρὰ καί ἀσήμαντος πόλις τῆς Θράκης, κειμένη παρὰ τὸν Στρυμόνα, ἀλλ' ἀγνωστόν που ἀκριβῶς. Ὁ Δημοσθένης ἀναφέρειν αὐτὴν μετὰ τῆς Καβύλης καί Μαστείρας, ὡς ἐποφθαλμιουμένης ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, τὰς ἀποκαλεῖ τρώγλας. Φαίνεται ὅμως, ὅτι διὰ τὰ ἐποφθαλμῶ τὸ Δρογγίλον ὁ Φίλιππος θὰ εἶχε στρατηγικὴν σημασίαν, διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ προσπάθεια αὕτη. (Δημ. Περὶ τῶν ἐν Χερσονήσῳ 44, καί κατὰ Φι-

λίππου, IV, 15).

* ΔΡΟΓΟΒΙΤΗΣ.—Μικρὸς ποταμὸς τῆς Θράκης, πηγάζων ἐκ τῶν ὕψωσις τοῦ Αἴμου καί ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἐβρον, ἐξ ἧς ὁ Μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως καλεῖται «Ἐξαρχος Θράκης Δρογοβιτίας». (Γ. Τσουκαλά, ἱστοριογεωγ. περιγραφὴ τῆς ἐπαρχίας Φιλίππουπόλεως, σελ. 64).

ΔΡΟΜΕΡΟΣ.—Σταθμὸς (mutatio), κείμενος ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας οδοῦ (via Egnatia), παρὰ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν, 7 μίλια Β. Α. τῆς Ἀμφιπόλεως, ὅπου ἐγένετο μεταλλαγὴ τῶν ἵππων. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἔκαλετο Δημητρίσιον. Ἐνταῦθα τὸ 1185 ὁ Ἀλέξιος Βρανᾶς, στρατηγὸς Ἰσαακίου Β' τοῦ Ἀγγέλου κατατρόπωσε τοὺς Νορμανδοὺς, συλλαβὼν αἰχμαλώτους καί τοὺς κόμιστας Ριχάρδον καί Ἀλδουίνον.

ΔΡΟΜΙΧΑΙΤΗΣ.—Βασιλεὺς τῶν Γετῶν, γνωστός ἐκ τῶν κατ' αὐτοῦ πολέμων τοῦ Λυσιμάχου. Ἠττηθεὶς τὸ 292 π. Χ. κατὰ κράτος, συνελήφθη αἰχμάλωτος μετ' ἧλης τῆς στρατιᾶς του, ἀφέθη ὅμως ἐλεύθερος ὑπὸ τοῦ Λυσιμάχου, ὅστις τοῦ ὑπέσχεθη καί τὴν θυγατέρα του νὰ δώσῃ εἰς γάμον, ἐὰν τοῦ ἀπέδιδε τὴν πρὸς βορρᾶν τοῦ Δουνάβειος χώραν, τὴν ὁποίαν ὁ Δρομιχαίτης εἶχε προσορτήσει εἰς τὸ βασιλείον του. Κατὰ τὸν Στράβωνα VII, 301, § 5) ἐκστρατεύσας ὁ Λυσιμάχος κατὰ τῶν Γετῶν, ὄχι μόνον δὲν ἐνίκησε τὸν Δρομιχαίτην, ἀλλὰ καί συνελήφθη αἰχμάλωτος, ὄφθεις ἐλεύθερος ὑπ' αὐτοῦ.

Ἐπὶ τὸ ὄνομα Δρομιχαίτης ἀναφέρεται καί ἄλλος, ἀπόγονος, πιθανῶς τοῦ ἀνωτέρω, ὅστις, ὅταν Ἀντίοχος ὁ Β' βασιλεὺς τῆς Συρίας ἐπολιόρκει τὰ Κύπελα τῆς Θράκης, ἐβοήθησεν αὐτὸν ἐπὶ κεφαλῆς στρατοῦ εἰς τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως.

ΔΡΟΠΙΩΝ.—Βασιλεὺς τῆς Παιονίας, ἔζησας μετὰ τὸ 279 π. Χ. Τούτου σώζονται νομίσματα χαλκοῦ παριστῶντα ἔμπροσθεν κεφαλὴν Διός, ὀπισθεν δὲ φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν: ΠΑΙΟΝΩΝ, κάτωθεν δὲ αὐτῆς τὸ μονόγραμμα αὐτοῦ ΔΡ. Κατὰ τὸ 1877 ἀνεκαλύφθη ἐπιγραφὴ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐπὶ βάθρου ἀνδριάντος τινός, ἐκ τῆς ὁποίας

καταφαίνεται ὅτι ὁ ἀνδριάς ἐκεῖνος ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ κοινουῦ τῶν Παιόνων, πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλέως Δροπίωνος, ὅστις πιθανῶς ἀναδιωργάνωσε τὴν χώραν του μετὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Γαλατῶν.

ΔΡΟΣΙΚΗ.—Χώρα τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (5, 11, 6), ὡς μία τῶν 14 στρατηγιῶν (praefectura) τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων. Πιθανῶς ἡ Δροσικὴ εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (B 101) ἀναφερομένη χώρα, κειμένη πέραν τοῦ Στρυμόνος καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ κατοικουμένη ὑπὸ τῶν Δρώων, αὐτονόμων Θρακῶν καὶ συμμάχων τοῦ Σιτάλκου εἰς τὸν κατὰ τοῦ Πεοδίκκα πόλεμον Στέφανος ὁ Βυζάντιος ὀνομάζει αὐτούς : Δερραίους καὶ Δαρσίους (βλ. λέξ.).

ΔΡΟΥΓΓΑΡΙΟΣ.—(Ἐκ τοῦ λατινικοῦ (drug)). Στρατιωτικὸς βαθμὸς καὶ ἀξίωμα παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ Χιλίαρχος Δρουγγάριος τοῦ πλοῦμου ἐκαλεῖτο ὁ ἀρχηγὸς τοῦ «βασιλικοῦ πλοῦμου» ἤτοι ὁ ναύαρχος.

ΔΡΟΥΖΙΠΑΡΑ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, κειμένη 22 περίπου χλμ. Β.Α. τῆς Περίνθου παρὰ τὴν δεξιᾶν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Ἐργίνου, εἰς βόρ. πλάτ. 42°, 40' καὶ ἀνατ. μῆκ. 54°, 30' κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γ' 11,7).

Ἡ Δρουζιπάρα ἀπέβη περίφημος διὰ τὸ ἐν αὐτῇ μαρτύριον τοῦ Ἀγίου Ἀλεξάνδρου, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε λαμπρὸς ναός. Οὗτος κατήγετο ἐκ Καρθαγένης, ἐμαρτύρησε δὲ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιανοῦ τὸ 300 μ. Χ. Κατὰ τὸ συναξάριον τοῦ ἁγίου, ἀπεκεφαλίσθη παρὰ τὸν παραρρέοντα ποταμόν, ἀφοῦ προηγουμένως ἐβασανίσθη ποικιλοτρόπως. Ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τὴν μνήμην του τὴν 25 Φεβρουαρίου.

Ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἡ Δρουζιπάρα ἦτο σταθμὸς τις (statio) τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ, μεταξὺ Βεργούλης (Ἀρκαδιουπόλεως) καὶ Τυρολόης, ἀφ' ἑκάστης τῶν ὁποίων ἀπέιχε 12 χλμ.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου, εἰσβαλὼν εἰς Θράκην τὸ 591 ὁ Χάνης τῶν Ἀβάρων, μεταξὺ καὶ ἄλλων κατέλαβεν ἐξ

ἐφόδου τὴν Δρουζιπάραν «πολιορκητικὰ δρασάμενος ἔργα», ὡς ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς Θεοφάνης, καὶ ἔφθασε μέχρις Ἡρακλείας. Ἀλλὰ φοβερὸς λοιμὸς ἐνσκήψας, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἀποχωρήσῃ. «Πέμπτης δὲ παρωχητικῆς ἡμέρας πρὸς τὰ Δριζήπερα μετοχετεύει τὸν χάρακα . . . θεία δὲ φροντίδι τινὶ ἀπείργετο τὸ βαρβαρικὸν ἐπιτίθεσθαι (Θεοφ. Σιμοκόττας VII). Τὰ τέκνα τοῦ Χάνου προσβληθέντα καὶ αὐτὰ ὑπὸ τῆς νόσου, ἀπέθανον. Τοῦτο ἀπεδόθη εἰς θεῖαν τιμωρίαν, διότι ὁ Χάνης κατὰ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως, διήρασε τὸς ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου.

Τὸ ὄνομα Δρουζιπάρα ὑπέστη πολλὰς ἀλλοιώσεις, φέρεται δὲ ὑπὸ τοὺς τύπους : Δριζουπάρα, Δριζίπερο, Δριζούπερα, Δρουζιπαρα, Δρουζίπαρα, Δρουσιπαρα, Δρισίπορο, Δροζίπαρος, Δριζίν-παρα καὶ ἄλλα. Τὸ μεταγενέστερον ὄνομα αὐτῆς παρὰ τῷ Δούκα (Ἱστορ. XI,II) εἶναι Μεσήνη, παρὰ δὲ τῷ Νικίτῃ Χωνιάτῃ (VIII) Μεσύνη. Ὁ Μελέτιος ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ αὐτοῦ (Γ', σελ. 103) τὴν ὀνομάζει Μισυνί. «Δροσίπαρα πόλις . . . τὴν ὁποίαν λέγουσι νὰ εἶναι ἡ Μοσκούπολις, κοινῶς τανῦν Μισυνί. Πλησίον ταύτης κατὰ τὴν λεωφόρον εἶναι τὸ Καριστεράν, ὅπου εἶναι βασιλικά παλάτια». Ἡ Μεσήνη ἢ Μισυνί δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ Καριστεράν, ὅπως ἀναφέρει ὁ Μελέτιος, ἀλλ' ὀλίγον βορειότερον αὐτοῦ, κειμένη οὐχὶ ἐπὶ τοῦ Ἐργίνου, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Βογάζ-κιού-ντερέ, ἐκβάλλοντος παρὰ τὸ Καριστεράν.

Ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Δρουζιπάρης, συμφῶνως πρὸς τοὺς ὑπὸ τῆς Tabula Peutingeriana παρεχομένης ἀποστάσεις, κεῖται τὸ χωρίον Καριστάν ἢ τὸ Καριστεράν, τὰ ὁποῖα κεῖνται πλησίον ἀλλήλων παρὰ τὸν παραπτόταμον Βογῶζ-κιού-ντερέ. Παραδεχόμενοι τὴν τοποθεσίαν τῶν χωρίων τούτων ὡς τὴν ἀρχαίαν Δρουζιπάραν, συμφωνοῦμεν μετὰ τὸν ἱστορικὸν τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου, καθ' ὃ ἡ πόλις ἔκειτο παρὰ τι στενὸν ἢ πέρασμα τοῦ ποταμοῦ, στενὸν τὸ ὁποῖον ὑπάρχει καὶ σήμερον εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐκτίσθη ὁ σταθμὸς Seidla τῆς γραμμῆς Ἀδριανουπό-

λεως - Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὅπου ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ διέρχεται τὸν ποταμίσκον (G. Seure Archéologie Thrace, σειρά β', μέρος α', σελ. 140).

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀν. Θράκης, τὰ χωρία Μικρὸν καὶ Μεγάλον Καριστερὰν μετωνομάσθησαν Μικρὰ καὶ Μεγάλῃ Δριζυπάρῃ, ἀριθμοῦντα περὶ τοὺς 250 κατοίκους ἕκαστον καὶ ὑπαγόμενα εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Ἀρχαδιουπόλεως τοῦ Νομοῦ Σαράντα Ἐκκλησιῶν.

Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἡ Δρυζυπάρῃ, ἀναφέρεται εἰς τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (882—912) συνταχθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου ὡς ἔδρα ἀρχιεπισκοπῆς τῆς ἐπαρχίας Ἐθρώπης, ὑπὸ τὸν τίτλον : ὁ Δριζυπάρων ἤτοι Μεσήνης, ἢ ὁ Δριζυπάρων ἢ ὁ Δραζυπάρων (Pállη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 475. Not. Episcopatum).

* ΔΡΟΥΛΟΣ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίῃ. ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565) παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΔΡΙΠΙΑ ἢ ΔΡΙΠΕΙΑ.—Πόλις τῆς Ν. Α. Θράκης πρὸς δυσμὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κειμένη κατὰ τὸν Μ. Γεδεῶν μεταξὺ τῶν χωρίων Ἀϊλὰ (Ἁγίων Πάντων) καὶ Ἀβάσου ἢ Ἀβάς κιοῖ καὶ ταυτιζομένη μὲ τὸ νῦν χωρίον Γρυῖπες ἢ Τσιφουτ-Μπουργάζ. Κατὰ τὸ 559, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐπιδραμόντες οἱ Οὐννοι καὶ οἱ Σλαῦοι τὴν Θράκην καὶ εὐρόντες τὸ Ἀναστασιακὸν τείχος κατεστραμένον ἔνεκα σεισμῶν, ἔφθασαν μέχρι Δρυπίας, τῆς ὁποίας, ἀφοῦ ἐξηνδραπόδισαν τοὺς κατοίκους, ἀπῆλθον.

Διὰ τελευταίαν φορὰν ἀναφέρεται ἐπὶ βασιλείας Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, ὅποτε οὗτος μετέβη κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1299 διὰ νὰ παραμείνῃ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, μετὰ ἐξ δέ περιῶν ἔτη (24 Ἰανουαρίου 1305) ἐγένετο εἰς Δρυπίαν συνάντησις τοῦ Ἀνδρονίκου μετὰ τοῦ συμβασιλέως υἱοῦ του. (Παχυμέρης, τόμ. Β', σελ. 279 καὶ 406).

Ἐξ ἐπιγραφῆς εὐρισκομένης ἐν τῷ ναῷ τοῦ χωρίου Γρυῖπες, φαίνεται ὅτι ἡ Δρυ-

πία ἀνῆκεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Σώζεται ἐπίσης ἐπιτύμβιον ἐπιγράμμα τοῦ VIII ἢ IX αἰῶνος ἔχον ὡς ἑξῆς :

Σοφρονία τλήμων, παναώριος ἐνθάδε κεῖται
Ἄδριανῷ γενέτῃ πένθος ἀναφαμένη.
(Μ. Γεδεῶν, Ἑγγρ. λίθοι καὶ κεράμια, σελ. 88.—Τοῦ αὐτοῦ : Παλαιᾶς εὐφρίας Θερραῖα κέντρα, εἰς Θρακικά, 1936, σ. 22 καὶ ἑξῆς).

ΔΡΥΣ.—Ἀρχαιότατος ἐμπορικὸς λιμὴν τῶν θρακικῶν παραλίῶν, ἀπέναντι τῆς Σαμοθράκης παρὰ τὴν Ζώνην, ἀναφερόμενος παρὰ Σκύλακος τοῦ Καρυανδέως (Περὶ πλ. 67). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἔκειτο παρὰ τὴν νῦν Ἀλεξανδρούπολιν (πρῶην Δεδεαγάτς), ὀνομασθεῖσα οὕτως, ἀπὸ τῶν ἀφθόνων δρυῶν, αἱ ὁποῖαι καὶ μέχρι σήμερον ἀφθονοῦν.

ΔΡΥΣ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Ν. Α. Θράκης, παρὰ τὸ Βυζάντιον, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους (κατ' Ἀριστοκράτους, 132). Κατὰ τὸν Θεόπομπον, παρ' Ἀρποκρατίωνι, ἰδρυτῆς τῆς Δρυός, ὑπῆρξεν ὁ Ἰφικράτης, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων. Ταυτότης ἄγνωστος. Δὲν πρέπει νὰ συγχέεται πρὸς τὴν ἑμώνυμον αὐτῆς πόλιν, κειμένην ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, ὅπου τὸ σημερινὸν Μπασταντζῆ—Κιορροῦ.

ΔΡΥΣΤΡΑ, ΔΡΙΣΤΡΑ ἢ ΔΡΥΣΤΗ.—Διάφορος παραλλαγή τῆς πόλεως Δορύστολον. (βλ. λέξ.).

ΔΡΩΟΙ.—Ἀρχαῖος θρακικὸς λαός, κατοικῶν κατὰ τὸν Θουκυδίδην (E, 101) πρὸς βορρὰν καὶ πέραν τοῦ Στρυμόνος. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, οἱ Δρῶοι ἀναφέρονται μετὰ τῶν Παιόνων, Ὀδυμάντων καὶ Δερσαίων ὡς αὐτόνομοι Θράκες καὶ σύμμαχοι τοῦ Σιτάλκου, βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Περδίκκα ἀγῶνα.

* ΔΥΔΗΣ, ΔΥΤΟΥΠΟΡΙΣ, ΔΥΤΟΥΤΡΑΛΙΣ.—Ὄνόματα κύρια καὶ πατρωνυμικὰ καθαρῶς θρακικά, γνωστὰ ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ' Χ. εὐρεθείσης εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζος. (βλ. λέξ.) («Θρακικά» 1936, σελ. 198).

ΔΥΜΗ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης. κειμένη παρά τὸν Ἐβρον ποταμὸν εἰς βόρ. πλάτ. 41°, 45' καὶ ἀνατ. μῆκ. 52°, 50', κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γ', 11, 7). Ἡ θέσις αὐτῆς εἶναι ἀκαθόριστος καὶ ἀβεβαία. Τινὲς ταυτίζουσι τὴν Δύμην πρὸς τὸ Διδυμότειχον. Ἐκ τῆς συγκρίσεως ὁμοίως τῶν ἀποστάσεων τῶν ἀρχαίων ὁδοπορικῶν, προκύπτει ὅτι ἡ Δύμη ἔκειτο παρά τὸ σημερινὸν χωρίον Πόρος (Τουρκιστὶ Καλδηρκόζ), οὐ μακρὰν τῶν Φερῶν, τῆς Βήρας τῶν Βυζαντινῶν, ὅπου σῶζονται ἐρείπια ἀρχαίας πόλεως.

ΔΩΔΟΠΑΡΟΣ (ἦ) καὶ ΔΩΔΟΠΑΡΟΝ (τὸ).—Ὄνομα θρακικῆς πόλεως γνωστῆς ἐξ ἐπιγραφῆς τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ (117—138 μ. Χ.) εὐρεθείσης ἐν τῇ περιφερείᾳ Καβακλή τῆς Βουλγαρίας. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑπῆρχεν ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. (Dumont Homolle, σελ. 332 ἀριθ. 62.—Χρ. Τσουντα, Ἀρχαιολ. Ἐφημ. 1883, σελ. 263—264).

* ΔΩΡΟΥΤΕΛΜΙΣ — Ὄνομα κύριον καθαρῶς θρακικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης εἰς Τραϊανὴν τῆς Βορείου Θράκης. (Θρακικά, 1939, σελ. 280)

ΔΩΤΙΝΗ ΠΕΤΡΑ.—Ἀκρωτήριον τῆς Θρακικῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, πρὸς Β. τῆς Λικνιάδος ἄκρας (νῦν Μπεγλέρ-Μπουρνού) πλησίον τῆς πρὸς τὸν Εὐξείνιον Πόντον ἐξόδου του. Εἶναι τὸ σημερινὸν Παπὰς - Μπουρνού.

ΕΒΔΟΜΟΝ.—Συνοικία τοῦ Βυζαντίου, ἐκτεινομένη εἰς τὸ Β. Α. ἄκρον αὐτοῦ, μετὰ τῆς Πύλης Ἀδριανουπόλεως καὶ Φαναρίου. Ὅταν ἀνηγέρθησαν ὑπὸ τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου (306—337) τὰ πρῶτα τεῖχη τῆς πόλεως, τὸ Ἐβδομον ἔκειτο ἐκτὸς αὐτῶν, περιελήφθη δὲ ἀργότερον εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου τοῦ Β' ἀνεγερθέντα τὸ 413.

Ἐπεκταθεῖσα δὲ βραδύτερον ἢ συνοικία τοῦ Ἐβδόμου, διὰ τῆς ἀνεγέρσεως εἰς τὸ Β. Δ. ἄκρον αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείου (610—641) τοῦ «Μονοτείχου» ἢ «Καστελλίου τῶν Βλαχερνῶν», περιελάμβανε τὰ πολυτελῆ παλάτια ὅπου κατῴκουν οἱ αὐ-

τοκράτορες τοῦ Βυζαντίου κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας (ΧΙΙ—ΧV), τῶν ὁποίων μεγαλοπρεπὴ τινὰ ἐρείπια σῶζονται μέχρι σήμερον.

Περιελάμβανε ἐπίσης τὸν ἱστορικὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν, πλείστους ναοὺς καὶ πλείστας μονὰς Ἐκεῖτο δὲ ὅπου τὸ νῦν Μακρὺ-κιοὶ παρά τὸ ἔβρομον χιλιόμετρον ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ (Mordmann, Esquisse topographique de Constantinople, σελ. 29).

* ΕΒΡΑΙΤΤΟΣ.—Μία τῶν 7 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Μοισίας, μνημονευομένη κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἰεροκλέους (Συνέκδ. 636), ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ ἀκριβῶς κειμένη.

* ΕΒΡΕΝΙΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς θρακικόν, κατ' ἐπιγραφάς, εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ («Θρακικά» 1936, σ. 197).

* ΕΒΡΗΙΣ.—Μία τῶν ὀκτώ φυλῶν τῶν ἀρχαίων Φιλιππουπολιτῶν, γνωστῶν ἐξ ἐπιγραφῶν τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων (Θρακικά, 1929, σελ. 19).

ΕΒΡΟΣ.—Υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Κασάνδρου, συμμάχου τῶν Τρώων καὶ τῆς Κροτωνίκης, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὠνομάσθη ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Θράκης, Ρόμβος καλούμενος πρότερον, διότι εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ ριφθεὶς, ἐπνίγη ὁ Ἐβρος, διὰ τὴν ἀποφύγη τὸν θάνατόν του ἀπὸ τοῦ πατρὸς του, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶχε διαβληθῆ ὑπὸ τῆς μητρειᾶς του, Δαμασίπης (βλ. λ.), ὅτι ἀπειροῦσθη δῆθεν τὴν βιάσῃ αὐτῆν. (Πλουτάρχου, Περί Ποταμῶν, 3).

ΕΒΡΟΣ — Ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Θράκης, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Ρίλας καὶ τῆς Ροδόπης καὶ διαρρέων τὰς πεδιάδας τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ Ἀδριανουπόλεως, ἐκβάλλει μετὰ ροῦν 490 περίπου χιλιομέτρων εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον τῆς Αἴνου διὰ δύο στομιῶν, μετὰ τῆς ἀρχαίας Σάλης καὶ τῆς Αἴνου, εἰς βόρ. πλάτ 41°, 30' καὶ ἀνατ. μῆκ. 53°, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 11, 2). Τὸ παλαιότερον ὄνομα τοῦ ποταμοῦ ἦτο Ρόμβος, μετωνομάσθη δὲ Ἐβρος ὑπὸ τοῦ Ἐβρου, υἱοῦ τοῦ Κασ-

σάνδρον, βασιλέως τῆς Θράκης, ὅστις ἐπνίγη εἰς αὐτόν, (βλ. λ.).

Ὁ Βιργίλιος τὸν ποταμὸν Ρόμβον ὀνομάζει Οἰάγριον, εἴτε διότι εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν ἐβασίλευσεν ἐν Θράκῃ ὁ Οἰάγρος, σύζυγος τῆς μούσης Καλλιόπης, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγεννήθη ὁ Ὅρφεύς, εἴτε διότι αἱ Βάκχαι κατασπαράξασαι τὸν Οἰαγρίδην Ὅρφέα καὶ ἀποκόψασαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔρριψαν αὐτὴν εἰς τὸν ποταμὸν τοῦτον, ὁποῦθεν τὸ ὄνομα Οἰάγρος (Βιργ. Γεωγραφικά, IV, 423 καὶ ἑξῆς), εἴτε τέλος, διότι ὑπῆρχεν ἐν Θράκῃ ποταμὸς τις ἔχων τὸ ὄνομα τοῦ Οἰάγρου διὰ τοῦ ὁποίου ἐξέβαλλεν ὁ Ἐβρος, ὅστις διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐλάμβανε τὸ ὄνομα τοῦ Οἰάγρου.

Κατὰ τὸν Πλούταρχον (Περὶ ποταμῶν, 3), ὁ Ἐβρος πιθάνον νὰ ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο ἔνεκα τῶν ἐλιγμῶν, τοὺς ὁποίους σχηματίζει κατὰ τὸν ροῦν αὐτοῦ: «Ἐπὶ τῆς συστροφῆς τῆς καταστροφῆς τοῦ ὕδατος». Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Πλουτάρχου παραδέχονται ὁ Μελέτιος (Γεωγρ. Τόμ. I', σελ. 52), ὁ Εὐγένιος Βούλγαρις (Βιργιλ. Γεωγρ, ἔκδ. Πετροπούλεως, σκόλια εἰς στίχον 463) καὶ ἄλλοι. Ἄλλ' ἢ λέξεις εἶναι Θρακικῆ, σημαίνει δὲ κατὰ τὸν Ἡσύχιον, τράγον, βατήρα. (Πρβλ. Θρακικά, 1929, σελ. 35 καὶ 1933 σελ. 37).

* *

Ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς ὃχι μόνον τῆς Θράκης, ἀλλ' ὀλοκλήρου τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, καὶ τοῦ ὁποίου τὰ ὕδατα ἦσαν ψυχρότατα. Ὁ Ἄλκαϊος (Ἄποσπ. 109) τὸν ὀνομάζει «κάλιστον ποταμῶν», ὁ δὲ Εὐριπίδης «ἀργυρορρότην» (Ἡρακλ. μαινόμε. 386). Ἐπὶ τοῦ Ὁρατίου (Ἐπιστ. Α, 3, 3) φέρεται ὡς κεκαλυμμένος ὑπὸ πάγων καὶ χιόνων.

Κατὰ τινὰ παράδοσιν, καθαρῶς ἐπινόησιν τῶν μεταγενεστέρων, οἱ ὁποιοὶ ἠρέσκοντο εἰς τὰς μυθικὰς παραδόσεις, ὁ Ὁρέστης, υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος, μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς του, προσβληθεὶς ὑπὸ μανίας, καὶ καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἐρι-

νῶν, μετὰ πολλὰς περιπλανήσεις, ἦλθεν εἰς τὴν Θράκην. Ἐκεῖ κατὰ τινὰ χρησμόν, λουσθεὶς εἰς τὴν συμβολὴν τῶν τριῶν ποταμῶν: Ἐβρου, Τόνσου καὶ Ἀρτισκοῦ, ἐξηγγίσθη καὶ ἐθεραπεύθη. Εἰς ἀνάμνησιν δὲ τῆς θεραπείας του, κατὰ τὴν αὐτὴν παράδοσιν, ἔκτισε τὴν Ὁρεστιάδα, τὴν Οὐσκούδαμαν τῶν Ὀδυσσῶν, τὴν μετὰ ταῦτα Ἀδριανούπολιν. Μολονότι ἡ παράδοσις αὕτη δὲν ἐπιβεβαιοῦται ἱστορικῶς, ἐν τούτοις διειρηθῆ ζωηροτάτη διὰ μέσου τῶν αἰώνων, πάντες δὲ οἱ συγγραφεῖς Ἕλληνες καὶ Λατίνοι ἀναφέρουν αὐτὴν, προτιμώντες τὸ ὄνομα: Ὁρεστιάς ἀντὶ τῆς Ἀδριανούπολεως. Ἀπήχησιν τῶν παραδόσεων τούτων εὐρίσκομεν εἰς τὸν Ἰωάννην Τζέτζην, συγγραφέα τοῦ XII αἰῶνος, ὅστις λέγει τὰ ἑξῆς:

«Τὸ πρὶν σμικρὸν πολίχιον κλήσιν Ὁρεστιάδα ὁ Ἀγαμέμνονος υἱὸς πρὶν ἐγειρεν Ὁρέστης· ἐκεῖ λουσθεὶς γὰρ ποταμοῖς ἰάθη τῆς μανίας».

Κατὰ τὸν Πλούταρχον, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, ἐφύετο βοτάνη τις ὁμοία πρὸς ὀρίγανιν, τῆς ὁποίας οἱ ἀρχαῖοι Θράκες ἀποκόπτοντες τὰς κορυφάς, συνείθιζον νὰ καίουν μετὰ τὸ φαγητόν. Ἀναπνέοντες δὲ τὸν ἀναδιδόμενον καπνὸν ἐξελίζοντο καὶ παρεδίδοντο εἰς βαθύτατον ὕπνον. Ἐγεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ (δηλ. τῷ Ἐβρῷ) βοτάνη παρόμοιος ὀριγάνῳ, ἣς τὰ ἄκρα δρεψάμενοι Θράκες, ἐπιθέασι τυρὶ μετὰ τὸν κόρον τῆς δημοτικῆς τροφῆς, καὶ τὴν ἀναφερομένην ἀναθυμίασιν δεχόμενοι ταῖς ἀποπνοαῖς καροῦνται καὶ ἐπὶ ὕπνον βαθὺν καταφέρονται. (Περὶ ποταμῶν 3). Ἀνάλογόν τινα συνήθειαν τῶν ἀρχαίων Θρακῶν ἀναφέρει καὶ ὁ Πομπώνιος Μέλας (B, 2, 21). Ὁ Πλίνιος κατατάσσει τὸν Ἐβρον μετὰ τῶν χρυσορρόων ποταμῶν. Κατὰ πόσον ἀληθεῦει τοῦτο δὲν γνωρίζομεν, οὐχ ἦπτον ὑπὸ πολλῶν ἐπανελήφθη. (Πρβλ. Πατριάρχου Κυρίλλου, Περιγραφή Ἀδριανούπολεως καὶ τῶν περὶ τῆς Θράκης μερῶν, σελ. 72).

* *

Ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς καταστάσεως τοῦ

ἑδάφους τῆς Θράκης, ἡ λεκάνη τοῦ Ἔβρου δὲν εἶναι συνεχῆς, ἀλλὰ χωρίζεται διὰ τοῦ ὄρειου πυρῆνος τοῦ Ἀρίσβου εἰς τὴν Ἄνω καὶ Κάτω κοιλάδα. Τούτων ἐκάστη ἔχουσα τὸ κέντρον αὐτῆς, ἡ μὲν Ἄνω τὴν Φιλιππούπολιν, ἡ δὲ Κάτω τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐμφανίζονται ὡς ἄδενδρα πεδία νεωτέρων προσχώσεων, τῶν ὁποίων τὰ κρᾶσπεδα καλύπτονται ὑπὸ τριτογενῶν προσχώσεων.

Τῆς Ἄνω κοιλάδος τὸ ἔδαφος ἀποτελεῖται, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐξ εὐφορωτάτου χώματος, ὁμοίου πρὸς τὸ τῶν πεδιάδων τῆς Οὐγγαρίας, τὸ δὲ τῆς Κάτω ὁμοιάζει πρὸς τὸ τῶν στεπῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἀποτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ κροκαλῶν (χαλίγια τοῦ ποταμοῦ) καὶ ἄμμου. Εἰς πολλὰ ὅμως μέρη ἔχει εὐφορωτάτας γαίας, ὅπως καὶ ἡ Ἄνω κοιλάς. Ἐπὶ τῆς Ἄνω κοιλάδος τοῦ Ἔβρου, συναντῶνται καὶ λόφοι ἐκ γρανίτου, συηνίτου καὶ γνευσίου. Οὕτως ἡ Φιλιππούπολις π. χ. κεῖται ἐπὶ συηνιτικοῦ λόφου κατὰ 67 μέτρα ὑψηλότερον τῆς κοίτης τοῦ Ἔβρου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιφάνεια κεῖται 160 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν, τῆς θαλάσσης. Πλὴν τῶν ἄνω στρωμάτων συναντῶνται καὶ νέα ἠφαιστειογενῆ πρὸς τὰ Ν. Α., ἠωκαινικά δὲ καὶ κρητιδικὰ πρὸς τὰ ἀνατολικά. Τὸ σχῆμα τῆς Ἄνω κοιλάδος εἶναι ἑλλειψοειδές, τοῦ ὁποίου ὁ μέγας ἄξων καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς κοίτης τοῦ Ἔβρου, 160 μέτρα, κατὰ μέσον ὄρον, ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Ἡ Κάτω κοιλάς τοῦ Ἔβρου εἶναι μᾶλλον μονότονος καὶ ἐλάχιστα ἔρχεται εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν πέριξ ὀρέων. Μόνον αἱ κοίται τῶν παραποτάμων αὐτοῦ καὶ τῶν διαφόρων ὀρηκτικῶν χεμάρρων καθιστῶσιν αὐτὴν ἀνόμαλον. Τὸ σχῆμα τῆς Κάτω κοιλάδος εἶναι τριγωνικόν, τοῦ ὁποίου πάλιν βᾶσις εἶναι ὁ Ἔβρος καὶ εἰς ὕψος περὶ τὰ 80 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἄνω κοιλάς τοῦ Ἔβρου ἀποκλείεται πρὸς νότον ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων τῆς Ροδόπης, διὰ τοῦτο εἶναι βατὴ μόνον κατὰ τὸ ἄνω καὶ κάτω πέρασ αὐτῆς. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ

ἀμαξιτοὶ ὁδοί, καὶ αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ ἀκολουθοῦν τὸν ροῦν τοῦ ποταμοῦ. Τούναντίον, ἐν τῇ Κάτω κοιλάδι, διὰ τοῦ ἐκ τοῦ Μικροῦ Αἴμου (ὄρη τῆς Στράντζας) κατερχομένου Ἀγριάνη (Ἐργίνου), ἡ συγκοινωνία εἶναι εὐκολωτέρα μεταξὺ Ἀδριανουπόλεως καὶ Κωνσταντινουπόλεως.

Αἱ πηγαὶ τοῦ Ἔβρου κεῖνται ἄνωθεν τῆς μικρᾶς λεκάνης τοῦ Βάνια εἰς ὕψος 622 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, πρὸς δυσμὰς τῆς Φιλιππουπόλεως, ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου τμήματος τῆς Ροδόπης. Μετὰ βραχὺν δὲ ῥοῦν, ὡς ὀρηκτικώτατος χεῖμαρρος καὶ πλήρης κροκαλῶν κατέρχεται πρὸς τὴν πεδιάδα 300 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καὶ ῥεεῖ ἀνατολικο-νοτιο-ἀνατολικῶς, ἀκολουθῶν τοὺς πρόποδας τῆς Ροδόπης δεχόμενος τὰ ἄφθονα ὕδατα τῶν ἐκ βορρᾶ κατερχομένων παραποτάμων. Μόνον πρὸς νότον τῆς Φιλιππουπόλεως ἀπομακρύνεται τῆς Ροδόπης ἔχων τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ὄχθην κεκαλυμμένην ἐκ γονιμοτάτων προσχώσεων, αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν τὴν χώραν εὐφορωτάτην, ἰδίως δὲ διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ὀρύζης. Ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἔβρου καὶ ὑπὲρ τὴν Φιλιππούπολιν, ὅπου ἐμβάλλει ἡ Τοπολνίτσα, ἐξαπλοῦται μέχρι τοῦ ποταμοῦ λοφώδης χώρα (202 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης) ὅπου κεῖται ἡ πόλις Τατάρ-Παζαρτικ (ἡ ἀρχαία Βησαπάρρα), ἄνωθεν τῆς ὁποίας παρὰ τὸ Σαράμπεϋ ἄρχεται ὁ ποταμὸς νὰ γίνεταί πλωτὸς μέχρι τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἐπικινδύνως ὅμως, διότι συνεχῶς μεταβάλλει κοίτην καὶ ὁ ποιθμὴν του πληροῦται ἄμμοδῶν ταινιῶν.

Κάτωθεν τῆς Φιλιππουπόλεως, καὶ εἰς ἀπόστασιν 24 χιλιομέτρων ἀπὸ τοῦ Παπασλή, αἱ ὄχθαι τοῦ ποταμοῦ καθίστανται βραχῶδεις. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ κάτω μέχρι τῆς θαλάσσης, ἐπὶ μήκους 123 χλμ. ἡ κλίσις του εἶναι 0,25 ἀνὰ πᾶν χιλιόμετρον, ἀρκετὰ πλωτὸς, ἐπιτρέπων τὸν πλοῦν μικρῶν πλοιαρίων. Ἀπὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἡ κοιλάς εὐρύνεται σημαντικῶς, καὶ καθίσταται ἐλώδης μέχρις

ἀποστάσεως 37 χλμ. ὅπου πάλιν στενοῦται παρὰ τὸ νῦν Καλονέρι (πρώην Ἀρναούτ-κιοϊ) καὶ λαμβάνει διεύθυνσιν Νοτιο-δυτικὴν. Ἀπὸ τῆς συμβολῆς τοῦ Ἀγριάνη ποταμοῦ εἰς τὸν Ἐβρον, μεταξὺ Τυχίου (πρώην Μπιντικλή) καὶ Ὑφάλων (τῶν ἀρχαίων Κυψέλων) ἀρχεται τὸ Δέλτα τοῦ ποταμοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπλήρωσε κόλπον βαθέως εἰσχωροῦντα εἰς τὴν ξηράν, καὶ τοῦ ὁποῖου λείψανον εἶναι ἡ ἰχθυοβριθῆς ἀβαθῆς λίμνη Στεντορίς (νῦν Γιάλα), παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἐβρου, 10 χλμ. περίπου μακρὰν τῆς θαλάσσης. Τὸ Δέλτα τοῦτο τοῦ ποταμοῦ ἐσχημάτισεν ἐπίσης καὶ τὴν περίφημον νησίδα τοῦ Γκισοῦρ-Ἀντά, περὶ τῆς ὁποίας τόσος ἐγένετο ἀτάταγος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, καὶ τὴν ὁποίαν διεξεδίκε ἡ Τουρκία κατὰ τὸν καθορισμὸν τῶν συνόρων (Συνθήκη τῆς Λωζάνης), καὶ ἡ ὁποία τέλος ἐπεδικάσθη τὸ 1926 εἰς τὴν Ἑλλάδα

* *

Κυριώτεροι τῶν παραποτάμων τοῦ Ἐβρου εἶναι: ὁ Τόνος, ὁ Ἀρδας, ὁ Ἐργίνης καὶ ἄλλοι μικρότεροι, περὶ τῶν ὁποίων παραπέμπομεν εἰς τὰ σχετικὰ ἀρθρα

* *

Κοινῶς σήμερον ὁ Ἐβρος ὀνομάζεται Μαρίτσα. Ἀλλὰ ἀπὸ πότε ἤρχισε νὰ ὀνομάζεται οὕτω; Πρῶτος ἐξ ὧσων ἡμεῖς τοῦλάχιστον γνωρίζομεν, τὸ ὄνομα Μαρίτσα ἀναφέρει ὁ Ἰσαάκιος Κομνηνός, εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ γραφέν τυπικὸν τῆς Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείας, τὴν ὁποίαν ἔκτισε περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του, 1151—1152 ἐν Βήρᾳ (νῦν Φέρραι). Δυνάμει ἰδιαιτέρου προνομίου κατὰ τὸ τυπικὸν τῆς Μονῆς, ὁ ἡγούμενος αὐτῆς εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς ἀλιείας ἐν τῷ ποταμῷ: «Τοίνυν σανδάλιον ἔχειν ὁ προεστὼς ἐν τοῖς ἡμετέροις δικαίοις τοῦ ποταμοῦ τῆς Μαρίτσης καὶ θηρεύειν ἰχθῦας καὶ πρὸς τροφήν διακομίζειν τοῖς μοναχοῖς». (Μ. Ι. Γεδεών, τὸ Τυπικὸν τῆς Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείας, ἐν τῇ Ἑκκλ. Ἀληθείᾳ, ἔτος XVIII, σελ. 112,

144, 188 καὶ ἐξῆς).

Μετὰ τὸν Ἰσαάκιον, Γεώργιος ὁ Ἀκροπολίτης ἱστορικὸς τοῦ XIII αἰῶνος, ἀναφέρον τὸν Ἐβρον ποταμὸν λέγει ὅτι κοινῶς ἔκαλεῖτο «χωριτικὴ διαλέκτῳ Μαρίτσα». (Γ. Ἀκροπολ. Χρονικόν, 33, 35, 43). Ἀλλὰ τόσον ὁ Ἰσαάκιος ὅσον καὶ ὁ Ἀκροπολίτης, ἀπλῶς ἀναφέρουν τὸ ὄνομα Μαρίτσα, χωρὶς τίποτε νὰ προσθέσουν περὶ τῆς μετονομασίας ταύτης.

Οἱ Σλαῦοι ἐτυμολογοῦν τὸ ὄνομα «Μαρίτσα» ἐκ τοῦ: Μορίτσι ἢ Μοράνιτσι, ὀνόματος σλαβικῆς φυλῆς ἐκ τοῦ m a r - m i r, τὸ ὁποῖον σημαίνει: εἰρήνην, ἡρεμίαν. Πιθανωτέρα ὁμῶς γνώμη, κατὰ τὸν Κ. Μυρτίλον Ἀποστολίδην (Θρακικά, 1928, σελ. 337) εἶναι ὅτι προῆλθεν ἐκ τοῦ ἀρχαίου θρακικοῦ ὀνόματος Μάρισος ἢ Μάρις, διὰ τοῦ ὁποῖου οἱ Θράκες ἐκάλουν τοὺς ποταμούς, ἔνεκα τῆς λαμπηδόνος τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν. Τὸ θέμα: μ a r - σημαίνει λάμπειν μαρμαίρω, μάραρος, μαρμαρυγή). Ἄλλοι πάλιν ἐτυμολογοῦν αὐτὸ ἐκ τοῦ Ἰνδο-εὐρωπαϊκοῦ ὀνόματος m a r = τέλμα, λίμνη, θάλασσα, ὅθεν καὶ τὸ ἐλληνικὸν μύρω (=ρέω) τὸ λατινικὸν m a r e (=θάλασσα), τὸ γαλλικὸν m a r a i s (=τέλμα), τὸ ἀγγλικὸν M a r s h, καὶ ἐρμηνεύουν αὐτὸ διὰ τοῦ: ῥεῦμα, ποταμός, (Α. Θ. Σαμοθράκη, Ἐβρος ποταμός, «Θρακικά» Τόμ. XIII, σελ. 33 καὶ ἐξῆς).

ΕΒΡΥΖΕΛΜΙΣ.—Βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, γνωστὸς γενόμενος ἐκ τινος ἐπιγραφῆς, ἀνακαλυφθείσης τὸ 1889 ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκ ταύτης γίνεταί γνωστὸν ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν Ἐβρυζελμῖς συνῆψε συμμαχίαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων τὸ 386-385 π. Χ. ἐπὶ ἀρχοντος Μυστυχίδου, καὶ ὅτι ἐτίμησαν αὐτόν, παραχωρήσαντες ὅλα τὰ δικαιώματα τῶν ὁποίων ἀπελάμβανον οἱ πρόγονοι αὐτοῦ. Ἐκτοτε οἱ νομισματολόγοι, πολλὰ νομίσματα τῆς Θράκης φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν: ΕΥΒΡ ἢ ΕΒΡ, τὰ ὁποῖα ἀπέδιδον εἰς τὴν Εὔρουγιν, πόλιν τῆς Γαλατίας ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ἢ κατέτασσαν αὐτὰ με-

ταξὺ τῶν ἀβεβαίων, ἀπέδωκαν εἰς τὸν Εὐρύζελμιν. Τοῦ Εὐρύζελμιδος σώζονται νομίσματα χαλκᾶ, φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν : ΕΒΡΥ, ὅπισθεν δὲ ἀγγεῖον δίωτον, συνήθη τύπον τῶν νομισμάτων τῆς πόλεως τῶν Κυψέλων. Εἰς δὲ τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον σώζεται μοναδικόν τι νόμισμα φέρον δλόκληρον τὸ ὄνομα : ΕΒΡΥΖΕΛΜΙΔΟΣ.

Ὁ Ἐβρύζελμις ἐβασίλευσε μεταξύ τῶν ἐτῶν 387 καὶ 383 π. Χ. διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Σεύθη τὸν Β'. Εἶναι δὲ τὸ ὄνομα Θρακικόν, σύνθετον ἐκ τοῦ Ἐβρου καὶ ζέλμις καὶ τούτων Θρακικῶν. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἀπαντᾷ εἰς τὸ ὄνομα Ἐβρος, τὸν γνωστὸν ποταμὸν καὶ τὴν Ἐβρηΐδα καλουμένην φυλὴν. Τὸ δὲ δεύτερον εἶναι ταῦτὸν πρὸς τὴν λέξιν ζαλμός, τὸ ὁποῖον σημαίνει δορᾶν, σώζεται δὲ εἰς τὸ ὄνομα Ζάμολξις ἢ τὸ ὀρθότερον Ζάμολξις, τὸν διάσημον νομοθέτην καὶ μαθητὴν τοῦ Πυθαγόρου. (*Αρχαιολογικὴ Ἐφημερίς τόμ. V σελ. 203.—Corpus Inscript. Atticarum, τόμ. IV, σ. 8.—P. Foucard Les Athéniens dans la Chersonèse de Thrace au V siècle, σελ. 5 καὶ 13.—Βλ. Σκορδέλη, Θρακικαὶ μελέται, σελ. 46.—Head-Σβορώνου, Ἱστορία τῶν Νομισμάτων, τόμ. Α', σελ. 356 καὶ Β', σελ. 131).

* ΕΓΗΤΑ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Ἄνω Μοισίᾳ, κειμένη κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γ, 9, 3) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ εἰς βόρ. πλάτ. 43°, 40' καὶ ἀνατ. μήκ. 47°, 15'. Ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἦτο ἔδρα σημαντικῆς δυνάμεως φρουρᾶς, τῆς Praefectura legionis XII Geminae Aegetae. Ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς κεῖται ἡ σημερινὴ πόλις Brza Palanga.

ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ (VIA EGNATIA) — Μεγάλῃ ὁδῷ, ἐξυπηρετοῦσα κυρίως στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας, ἡ ὁποία ἀρχομένη ἀπὸ τῆς Ἀπολλωνίας, ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου, κατέληγεν εἰς τὰ περὶ τὸν Ἐβρον ποταμὸν Κύψελα. Ὄνομάσθη δὲ Ἐγνατία ὁδὸς (Vía Egnatia) ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους ἐν τῇ Ἀ-

πουλίᾳ κειμένης πόλεως Ἐγνατίας ἢ Γναθίας, ὅπου κατέληγεν ἡ καλουμένη Τραϊανὴ ὁδὸς (Vía Trajana), κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98—117 μ. Χ.). Δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς προέκτασις τῆς ὑπερθαλασσίας ὁδοῦ, ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς Ρώμης διὰ τῆς Κάτω Ἰταλίας ἔφερεν εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας τῆς αὐτοκρατορίας.

Ἡ Ἐγνατία ὁδὸς κατεσκευάσθη μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Ρωμαίων (146 π.Χ.), τὸ δὲ ὅλικόν αὐτῆς μήκος ἀπὸ τῆς Ἀπολλωνίας ἢ ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου ἀνήρχετο, κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 322) μέχρι τῶν Κυψέλων εἰς 515 ρωμαϊκὰ μίλια, ἤτοι 4.280 στάδια, ὑπολογιζομένου τοῦ μιλίου πρὸς ὀκτώ στάδια ἢτοι 800 περίπου χιλιόμετρα. Ἦτο δέ, ὅπως λέγει, ἡ ὁδὸς «βεβηματισμένη κατὰ μίλιον καὶ κατεσθλωμένη» μέχρι τῶν Κυψέλων. Εἶχε δηλαδὴ μετρηθῆ ἀκριβῶς, ἐπὶ τῇ βάσει χιλίον κανονικῶν βημάτων, κατὰ μίλιον δὲ ὑπῆρχον μεγάλα καὶ ὑψηλαὶ ἐκ λίθου στήλαι, ἀναγράφουσαι τὰς διαφόρους ἀποστάσεις. Ὡς προέκτασις τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ ἐθεωρεῖτο ἡ ἀπὸ τῶν Κυψέλων μέχρι Κωνσταντινουπόλεως ὁδὸς, οὕτω δὲ, ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ὄλη ἡ ὁδὸς ἀπὸ τῆς Ρώμης μέχρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκαλεῖτο Ἐγνατία ὁδὸς. Ἀκριβῆ περιγραφὴν αὐτῆς μᾶς παρέχουν τὰ διάφορα ὁδοιορικὰ (itineraria), ὅπως : τὸ ὁδοιορικὸν τοῦ Ἀντωνίου (Itinerarium Antonini), ὁ Πεντιγγεριανὸς πίναξ (Tabula Pentigeriana, καὶ τὸ πληρέστερον πάντων τὸ Ἱεροσολυμιτικὸν ὁδοιορικὸν (Itinerarium Hierosolymitanicum).

Ἡ ἐνδιαφέρουσα τὴν Θράκην Ἐγνατία Ὀδὸς, διερχομένη διὰ τῆς Θεσσαλονίκης, ἐξήκολούθει διὰ τῶν νοτίων ὀχθῶν τῶν λιμνῶν Κορωνείας (νῦν Λαγκαδᾶ καὶ Βόλβης, διερχομένη διὰ τῆς Ἀπολλωνίας καὶ καταλήγουσα εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον. Ἀκολούθως διήρχετο διὰ τῆς Ἀμφιπόλεως καὶ διὰ τῆς βορείας πλευρᾶς τοῦ Παγγαίου ὄρους ἔφθανεν εἰς τοὺς Φιλίππους. Ἀπὸ τοῦς Φιλίππους κατήρχετο

εἰς τὴν Νεάπολιν (τὴν σημερινὴν Καβάλλαν) καὶ ἀκολουθοῦσα τὴν παραλίαν ὁδὸν ἔφθανεν εἰς Ἀκόντισμα καὶ τὰ τότε ὄρια τῆς Μακεδονίας καὶ Ροδοπαίας (Θράκης). Ἐπειθὲν ἐξέικηκεν εἰς τὴν ἐπιπέδου, διήρχετο τὸν ποταμὸν Νέστον, τὸν σταθμὸν τοῦ Διομήδους (παρὰ τὴν Εἰστωνίδα λίμνην, νῦν Μπουροῦ), τὴν Μαξιμιανούπολιν, τὴν Τραϊανούπολιν καὶ ἔφθανεν εἰς τὰ Κύπελλα πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἐβρου, ὅπου τὸ σημερινὸν τουρκικὸν χωριὸν Ὑψαλα. Ἐκεῖθεν ἡ ὁδὸς, ἔξακολουθοῦσα, διήρχετο διὰ τῆς Ἡρακλείας καὶ Σηλυβρίας καὶ κατέληγεν εἰς Κων/πολιν.

Συμπληρωματικὴ ὁδὸς ἀρχομένη ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διήρχετο διὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ Φιλιππουπόλεως καὶ ἐδιχάζετο περὶ τὸν Αἴμον. Καὶ ἡ μὲν μία διήρχετο διὰ τῆς Σαρδικῆς (Σόφιας), Βιμνακίου (Βιδινίου) καὶ Σιγγιδόνοσ (Βελιγραδίου) καὶ ἔφθανε μέχρι τοῦ Σιρμιού (Μητροβίτσας), ἡ δὲ ἄλλη πρὸς τὸ Δορύστολον (Σιλίστριαν) καὶ τὸν Δούναβιν. Ἐπὶ τῶν ὁδῶν τούτων καὶ εἰς ἀπόστασιν καθε 18 μιλίων (26 περίπου χιλιομ.) ἐπῆρχον στρατιωτικοὶ σταθμοὶ (statio), ὅπου διαρκῶς παρέμενε φρουρὰ χάριν ἀσφαλείας τῆς συγκοινωνίας.

Πλὴν τῶν μεγάλων τούτων διακλαδώσεων, ἐπῆρχε καὶ ἄλλη ὁδὸς, ἡ ὁποία συνέδεσε τὴν Ἀδριανούπολιν μετὰ τῆς Αἴνου, διερχομένη διὰ τῆς Πλωτινουπόλεως καὶ Τραϊνουπόλεως καὶ συνδεομένη μετὰ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ.

* ΕΔΕΤΖΙΩ. — Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΕΙΔΟΜΕΝΗ ἢ ΙΔΟΜΕΝΗ. — Ἀρχαία πόλις τῆς Βοττιαιίας, κειμένη ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἀξιού ποταμοῦ. Ἀπέιχε ἀπὸ μὲν τῆς Θεσσαλονίκης 53 χιλμ., ἀπὸ δὲ τῶν Στέβων 35 χιλμ. (Πτολεμ. Γεωγρ. Γ, 12, 36). Ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (B, 103) ἀναφέρεται ὡς μία τῶν πόλεων, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσεν ὁ Σιτάλης, βασιλεὺς τῶν Ὀδρυσῶν, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε οὗτος, κηρύξας τὸν πόλεμον

κατὰ τοῦ Περγίκα τῆς Μακεδονίας, εἰσέβαλεν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ. «Ὁ δὲ στρατὸς τῶν Θρακῶν ἐκ τῆς Δοβήρου εἰσέβαλε πρῶτον μὲν εἰς τὴν Φιλίππου πρότερον οὖσαν ἀρχήν, καὶ εἶπεν εἰδομένην μὲν κατὰ κράτος . . .».

Τὴν εἰδομένην ἀναφέρει ἐπίσης ὁ Στράβων (VIII, 331, 36) ὡς κειμένην ἐν τῇ Παρορρηλίᾳ χώρᾳ τῆς Μακεδονίας «ἐν μεσογαίᾳ ἔχουσαν κατὰ τὸν αὐλῶνα, τὸν ἀπὸ εἰδομένης, Καλλιόπολιν, Ὀρθόπολιν . . .». Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκ. 639) καὶ τοῦ Κωνστ. Πορφυρογεννήτου, ὡς μία τῶν 32 πόλεων τοῦ δευτέρου Θεματος τῆς Μακεδονίας.

Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς εἰδομένης κεῖται σήμερον τὸ Γεβγελή, τὸ δὲ ὄνομα τῆς ἐδόθη εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Σέχβο, παρὰ τὰ ἑλληνοσερβικὰ σύνορα.

* ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΙΣ. — Μεταγενέστερον ὄνομα τῆς Θρακικῆς πόλεως Βερόης (βλ. λ.).

* ΕΙΣΔΙΚΑΙΑ. — Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμάτων IV, II).

* ΕΙΤΡΙΖΗΝΗ. — Ἀρχαία θρακικὴ κομμαρχία γνωστὴ ἔκ τινος ἀναμνηστικῆς ἐπιγραφῆς τῶν χρόνων τοῦ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου (222—235 μ. X), εὐρεθείσης ἐν βουλγαρικῷ χωρίῳ Χισσάρ. Ὁ κομητής, δηλαδὴ ὁ κάτοικος εἰτριζηνός (Θρακικά 1935, σ. 159).

ΕΚΑΒΗΣ (Μνημεῖον). — Οὕτως ἐκαλεῖτο, κατὰ τὸν Διόδωρον Σικελιώτην, τὸ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (VIII, 104) καὶ Στράβωνος (VII, 331, 53) καλούμενον «Κυνὸς σῆμα», λατινιστὶ «Canis sepulcrum», ἐξέχουσα ἄκρα τῶν ἀνατολικῶν παραλίων τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, παρὰ τὴν Σηστόν. Ἐνταῦθα κατὰ τὸν Εὐριπίδην (Ἐκάβη, 1273) ἐπῆρχεν ὁ τάφος τῆς Ἐκάβης, «κυνὸς ταλαίνης σῆμα, ναυτίλοις τέκμαρ», ἣτις κατὰ τὴν μυθολογίαν μετεμορφώθη εἰς κύνα. Εἶναι τὸ σημερινὸν Κιλιντ-Μπάχρ τοῦ Ἑλλησπόντου.

ΕΚΑΤΑΙΟΣ ὁ ΑΒΔΗΡΙΤΗΣ. — Φιλόσοφος, κριτικὸς καὶ γραμματικὸς, μαθητὴς τοῦ σκεπτικοῦ φιλοσόφου Πύρρωνος,

ἀκμάσας κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ Πτολεμαίου τοῦ Α΄. Ἐγράψε περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου, ἀλλ' οὐδεμίαν πληροφορίαν διεσώθη περὶ τούτου. Ἐπίσης συνέγραψε μυθιστορηματικὴν ἱστορίαν περὶ τῆς Αἰγύπτου, ἣ ὁποία ἐχρησίμευσεν ὡς κυρία πηγὴ εἰς τοὺς μετέπειτα περὶ Αἰγύπτου γράψαντας, ὅπως : ὁ Ἰώσηπος, ὁ Διόδωρος Σικελιώτης καὶ ἄλλοι.

Ἀναφέρεται καὶ τρίτον ἔργον αὐτοῦ «Περὶ τῶν ὑπερβορείων». Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενον σύγγραμμα «Περὶ Ἀβράμου ἢ περὶ Ἰουδαίων», τοῦτο ἀπεδείχθη ὑπὸ τὴν νεωτέρας κριτικῆς ὡς ἰουδαϊκὸν ψευδεπίγραφον. Τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ Müller εἰς τὰ *Fragm. hist. Graeca* Τόμ. Β', σελ. 384—396 (W. Christ, Ἰστ. τῆς Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας, μετάφρ. Λυσ. Χ' Κώνστα καὶ Ν. Γ. Πολίτου Τόμ. Β'. σελ. 139).

ΕΚΑΤΑΙΟΣ ὁ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ. — Τριήραρχος ἐν Βυζαντίῳ, δρᾶσας εἰς τὸν πόλεμον τῶν Ἀθηναίων κατὰ Φιλίππου τοῦ Ε΄, βασιλέως τῆς Μακεδονίας (221 — 179 π. Χ.).

* ΕΚΑΤΑΙΟΣ ὁ ΚΑΡΔΙΑΝΟΣ — Τύραννος τῆς Καρδίας, σύγχρονος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τὸν ὁποῖον κατηγόρει διὰ τοῦτο ὁ συμπατριώτης του Εὐμένης, «παρκαλῶν τὸν Ἀλέξανδρον ἀποδοῦναι τοῖς Καρδιανοῖς ἐλευθερίαν (Πλουτάρχ. Εὐμένης, 3).

ΕΚΑΤΕΙΟΝ. — Ἀκρωτήριον τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἑρμαίου (νῦν Ρούμελη - Κισάρι), παρὰ τὸν κολπίσκον τῆς Στένης, τοῦ Σωσθενείου ἢ Λεωσθενείου τῶν ἀρχαίων. Εἶναι τὸ σημερινὸν Τοκμάκ-Μπουρνοῦ.

ΕΚΒΟΛΑΙ (αἰ). — Ὀνομασία τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, παρὰ τῷ Φιλοστράτῳ.

ΕΚΦΑΝΤΟΣ ὁ ΘΑΣΙΟΣ. — Ἀρχηγὸς τῆς δημοκρατικῆς μερίδος ἐν Θάσῳ, βοηθήσας τὸν Θρασύβουλον, στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων νὰ καταλάβῃ τὴν Θάσον καὶ τινὰς πόλεις τῆς Θράκης.

ΕΛΑΙΟΥΣ ἢ ΕΛΕΟΥΣ. — Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, κειμένη ἐπὶ τῆς νοτιωτέρας ἄκρας αὐτῆς εἰς βόρ. πλάτ. 40°, 45' καὶ ἀνατ. μῆκ. 54°, 36' κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γ', 11, 9). Κατὰ Σκύμμον τὸν Χίον (Περιγῆ. 707), ἰδρῦθη πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Φόρβαντος, ὅστις κατὰ τὴν μυθολογίαν, συνεξεστράτευσεν μετὰ τοῦ Θησέως κατὰ τῶν Ἀμαζόνων. Φέρεται καὶ κατὰ γένος ἀρσενικόν : ὁ Ἐλεοῦς, ὁ δὲ κάτοικός της καλεῖται Ἐλαιούσιος. Εἰς Ἐλαιοῦντα ὑπῆρχε ναὸς καὶ τάφος πλουσιώτατος τοῦ Πρωτεσιλάου, ὅστις πρῶτος πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐξεπήδησεν εἰς τὴν Τρωϊκὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ ὁ πρῶτος ὅστις ἐφρονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἐκτορος (Ἰλ. 11, 695, — Ὀβιδ. Μεταμορφ. XII, 67).

Κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ὑπέστη τὴν κοινὴν τύχην ὄλων τῶν πόλεων τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ὑποταχθεῖσα εἰς τὸν Ξέρξην, ὅστις, ἀναχωρήσας, ἀφῆκεν ἐκεῖ ὑπαρχὸν τὸν Πέρσην Ἀρταύκτην. Ἄλλ' οὗτος ὄχι μόνον ἐσύλησε τοὺς πλουσιωτάτους θησαυροὺς τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ τάφου τοῦ Πρωτεσιλάου, κατὰ διαταγὴν δῆθεν τοῦ Ξέρξου, ἀλλὰ καὶ μετέβαλεν αὐτὸν εἰς κέντρον διασκεδάσεως καὶ ὀργίων, «ἀγινεύμενος γυναῖκας ἀθέμιστα (ἔργα) ἔρδεσκεν» (Ἡρόδ. VII, 33).

Μετὰ τὴν ἐν Μυκάλῃ περιφανῇ ναυμαχίαν τῶν Ἑλλήνων τὸ 479 π. Χ. κατὰ τὸν Περσῶν, ἐπελθὼν ὁ Ἐάνθιππος εἰς τὴν Χερσόνησον πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ὑπὸ τὸν Περσικὸν ζυγὸν Ἑλληνίδων πόλεων, ἐπολιόρησε τὴν Ἐλαιοῦντα, καταλαβὼν τὸν Ἀρταύκτην ὅλως ἀπαράσκειον. Δραπετεύσας οὗτος, συνελήφθη παρὰ τοὺς Αἰγὸς Ποταμούς, καὶ ὀδηγηθεὶς κατὰ διαταγὴν τοῦ Ξανθίππου εἰς Σηστόν ἢ κατ' ἄλλους ἐπὶ τινος ὑπερκεϊμένου λόφου, αὐτὸς μὲν ἀπηγγονίσθη, ὁ δὲ υἱὸς του ἐμυθοβολήθη (Ἡρόδ. IX, 116—122). Διερχόμενος ἐκεῖθεν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατὰ τὴν εἰς Ἀσίαν ἐκστρατείαν του, προσέφερε θυσίαν εἰς τὸν τάφον τοῦ Πρωτεσιλάου. (Ἄρριαν, Ἀναβ. Α, 11, 5).

Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 411 π. Χ. (21 ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου), ἣ ὑπὸ

τὸν Θράσυλλον ναυτικὴ δύναμις τῶν Ἀθηναίων κατήγαγε κατὰ τοῦ ὑπὸ τὸν Μίνδαρον στόλου τῶν Λακεδαιμονίων περιφανῆ νίκην. *Ἰστ. ἀνεκτάκτων πρὸ ναυτικῶν κινήσεων τῶν Ἀθηναίων.* (Θουκυδ. XIII, 102—107). Τὸ 200 π. Χ. κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Ε' (321—179 π. Χ.), βασιλέως τῆς Μακεδονίας. Ἀναφέρεται κατὰ τοὺς πολέμους τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, κατὰ δὲ τὸν ἕκτον αἰῶνα ὠχυρώθη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ μὲ φρούριον «δυσπάριτόν τε καὶ τοῖς προσιοῦσι παντελῶς ἄμαχον». (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV, 10, 27).

Πότε καὶ ὑπὸ τίνος κατεστράφη ἡ Ἐλαιοῦς δὲν εἶναι γνωστόν. Κατὰ τὸν Μελέτιο (Γεωγρ. Γ', σελ. 56) ἡ Ἐλαιοῦς ἔκειτο ὅπου ἡ νῦν Κριθεῖα ἢ Κρυφειά, ἀπέχουσα 30 μίλια πρὸς νότον τῆς Καλλιπόλεως, 15 δὲ τῆς Σηστοῦ. Ὁρθότερον ὅμως παρὰ τὸ Τουρκικὸν χωρίον Ἐσκή-Χισσαρλήκ, 10 μίλλια μακρὰν τοῦ ἄκρωτηρίου τῆς Ἑλλης. Τῆς Ἐλαιοῦντος σώζονται νομίσματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀρχαιότερα ἀνέρχονται εἰς τὰ 350—28 π. Χ. Τὰ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κομμόδου (180—192 μ. Χ.) κοπέντα νομίσματα ἀπεικονίζουν ναὸν καὶ τάφον τοῦ Πρωτεσίλου. (Head—Σβορώνου, Τόμ. Α' σελ. 329).

ΕΛΛΙΩΝ ΑΚΡΑ. — Ἀκρωτήριον τῆς Θρακικῆς παραλίας τῆς Προποντίδος, μεταξὺ τῆς ἀρχαίας Ἀπαμείας (νῦν Μακροχώριον) καὶ τῶν Χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἶναι τὸ σημερινὸν Ζεῖ-τοῦν μπουρνό, κατ' ἀκριβῆ μετὰφρασιν τῶν Τούρκων.

ΕΛΕΦΗΝΩΡ. — Υἱὸς τοῦ Χαλκώδοντος, βασιλεὺς τῶν ἐν Εὐβοίᾳ Ἀβάντων, λαβῶν μέρος εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ἐπὶ κεφαλῆς 40 πλοίων (Ὁμηρ. Ἰλιάδ. Β, 536—518). Ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀγήνορος, κατ' ἣν στιγμήν προσπάθει νὰ ἀφαιρέσῃ τὰ ὄπλα τοῦ φονευθέντος Ἐχελώλου, υἱοῦ τοῦ Θαλυσίου (Αὐτόθι, Δ, 467—471).

* ΕΛΙΚΗ. — Διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου, Ρήγας ὁ Φεραῖος ὀνομάζει εἰς τὸν χάρτην του τὸ Χισιὰρ τῆς Ἀν. Ρωμυλίας, κείμενον 40 χλμ. πρὸς βορρᾶν τῆς Φιλίππουπόλεως. Ἡ ὀνομασία αὕτη ἐγένετο δεκτὴ

ὑπὸ πολλῶν νεωτέρων συγγραφέων, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ βασισθεῖς ὁ Ρήγας ἔδωκε τὴν ὀνομασίαν ταύτην, καθ' ὅσον εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ Χισιὰρ αὐτὸ εἶναι ἡ ἀρχαία Διοκλητιανούπολις (βλ. λέξ.) — (Γ. Τσουκαλά, Ἱστοριογεωγραφικὴ περιγρ. τῆς Ἐπαρχ. Φιλίππουπόλεως, — Dumont—Homolle, σελ. 502, — G. Teure, *Archéologue Thrace*, ἐν τῇ *Revue Archéologique*, 1926, σελ. 157).

ΕΛΛΗ. — Τὸ μεσοῖον τῶν τριῶν ἀκρωτηρίων : Τεκὲ—μπουρνό πρὸς ἀνατολάς, Ἑλλές—μπουρνό (ἢ Ἑλλη) εἰς τὸ μέσον καὶ Σέντ—οὐλ—μπουρνό πρὸς ἀνατολάς, εἰς τὰ ὅποια καταλήγει ἡ νοτιωτάτη ἄκρη τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου. Ταυτίζεται πρὸς τὴν «μεγάλην ἄκραν Μαζουσίαν» τῶν ἀρχαίων ἢ Μαστουσίαν. (Στραβ. VII, 331, 52—Πτολεμαῖον, Γ, 11, 9)· περιφημον διὰ τὴν περιφανῆ ναυμαχίαν τῆς Ἑλλης τῇ 3 Δεκεμβρίου 1912 κατὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον.

ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΣ. — Ὁ γνωστός πορθμὸς, ὁ χωρίζων τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ ἐνώνων τὴν Προποντίδα μετὰ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Μνημονεύεται ἤδη ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου (Ἰλιάδ. Β, 845), ἀναφέροντος ὅτι διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου διεπέρασαν εἰς τὴν Τροίαν οἱ σύμμαχοι τῶν Τρώων ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Πείροον τὸν Ἴμβρασιδην. Ὀνομάσθη δὲ οὕτω, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἀπὸ τῆς Ἑλλης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Ὀρχομενοῦ Ἀθάμαντος, ἣτις, πεσοῦσα εἰς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ χρυσομάλλου κριοῦ, ὅτε φεύγουσα τὴν ζηλοδυπίαν τῆς μητριᾶς της, διεπέρα αὐτὸν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ της Φρίξου, ἐπνίγη. Τὸ μεταγενέστερον ὄνομα τοῦ πορθμοῦ εἶναι Ἀαρδανέλλια ἀπὸ τῆς ὁμωνύμου πόλεως, ἢ ὁποία ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως : Δάρανος ἢ Δάρδανον.

Γεωλογικῶς ὁ Ἑλλησπόντος εἶναι γέννημα νεωτάτων γεωλογικῶν χρόνων, τῶν καλουμένων «διλουβείων», καὶ εἶναι σύγχρονος τοῦ Βοσπόρου. Εἰς τὸ στενὸν τοῦ Ἑλλησπόντου παρατηροῦνται στρώματα νεωτέρων γεωλογικῶν ἐποχῶν (σαρματικά στρώματα τῆς τριτογενοῦς περιόδου).

Πρὸς τὰ γεωλογικὰ ταῦτα δεδομένα συμφωνεῖ καὶ ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν ἀρχαίων παράδοσις, καθ' ἣν πρὸ τῶν ἄλλων κατακλισμῶν, δηλαδὴ τοῦ Ὠγύγου, τοῦ Δευκαλίωνος καὶ Λυκάονος, ἐγένετο καὶ ἄλλος μεγαλύτερος, κατὰ τὸν ὁποῖον διερράγη τὸ περὶ τὰς Συμπληγάδας Πέτρας στόμα, κατέκλυσε τὴν Προποντίδα, διέρρηξε τὸν Ἑλλησπόντον καὶ κατέκλυσε ἀρκετὸν μέρος τῆς Ἀσιατικῆς γῆς καὶ μέρος τῆς Σαμοθράκης. Οἱ κάτοικοι τότε τῆς Σαμοθράκης εἰς ἀνάμνησιν τοῦ κατακλισμοῦ τούτου καὶ τῆς διασώσεως αὐτῶν ἠγειραν βωμούς, ὅπου ἔθνον κατ' ἔτος, εὐχαριστοῦντες τοὺς θεοὺς. (Διοδ. Σικελ. V, 47). Τὸ ὅτι δὲ ἡ Σαμοθράκη συνεχίετο ποτε μετὰ τῆς Θράκης, ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὕδρογραφίας τῶν πέριξ θαλασσῶν. Ἐνῶ μεταξὺ Ἴμβρου καὶ Σαμοθράκης τὰ ὕδατα εἶναι βαθύτατα, τοῦναντίον μεταξὺ Σαμοθράκης καὶ Αἴνου τὸ βάθος εἶναι ἀσήμαντον, ἐξ οὗ κατὰ τοὺς γεωλόγους ἡμέραν τινά, ἡ Σαμοθράκη θά ἐνωθῆ μετὰ τῆς Αἴνου διὰ τῆς βαθμιαίας προσχώσεως τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου.

Τὸ μήκος τοῦ Ἑλλησπόντου ἀνέρχεται εἰς 61 περίπου χιλιόμετρα, τὸ δὲ πλάτος αὐτοῦ ποικίλλει ἀπὸ 1.000—7.400 μέτρα. Τὸ μέγιστον βάθος αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς 88 μέτρα, τὸ δὲ μέσον εἰς 45—55 μέτρα : Ἡ μέση ταχύτης τοῦ ρεύματος τοῦ Ἑλλησπόντου ἀνέρχεται εἰς 2.500—3 000 μέτρα καθ' ὥραν. Παρὰ δὲ τὰ Δαρδανέλλια φθάνει μέχρι 3.700, ἐνίοτε δὲ καὶ μέχρις 7.000 μέτρα.

Ἡ κατοχὴ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς τοποθεσίας αὐτοῦ, ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων, δὲν ἔπαυσε νὰ προκαλῆ τὴν πρὸς κατάληψίν του ὄρεξιν διαφόρων φιλοδόξων κατακτητῶν Ἦτο ἡ φυσικὴ διάβασις τῶν λαῶν ἀπὸ τῆς μῆδος εἰς τὴν ἄλλην ἡπειρον καὶ ἡ θαλασσίαι ὁδοί, διὰ τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι τῶν παραλίων τοῦ Αἰγαίου μετέφερον τὰ βιομηχανικὰ των προϊόντα εἰς τοὺς ἀνά τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου κατοικοῦντας λαούς, ἀνταλλάσσοντες αὐτὰ μὲ σίτον καὶ ἄλλους δημητριακοὺς καρπούς, τῶν ὁποίων ἡ παραγω-

γὴ ἦτο ἀνεπαρκῆς εἰς τὰς χώρας των, καὶ μὲ ἄλλας πρώτας ὕλας ἀπαραιτήτους εἰς τὴν βιομηχανίαν των. Παρεῖχε λοιπὸν ὄχι μόνον κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους μεγάλα καὶ ἐξαιρετικὰ πλεονεκτήματα εἰς τὸν κάτοχον αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους, διότι ἡ Ρωσία δὲν εἶχε παύσει νὰ εἶναι ὁ μέγας σιτοβολῶν τῆς Εὐρώπης.

Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύει παρὰ τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν εἶχε τὸ στενὸν τοῦ Ἑλλησπόντου διὰ τὸν κάτοχον αὐτοῦ, μάλιστα τινες τῶν νεωτέρων εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον διαβλέπουν τὰς προϊστορικὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τόσους αἰῶνας ἀπησχόλησε τὴν Εὐρωπαϊκὴν διπλωματίαν (Felix Sartiaux. Troie, La Geurre de Troie et les origines préhistoriques de la Question d' Orient, Paris, 1915).

Κατὰ τὸν XII ἢ π. X. αἰῶνα, ὁ Ἑλλησπόντος ἐχρησίμωσεν ὡς γέφυρα διαβάσεως τῶν Θρακῶν καὶ Φρυγῶν, οἱ ὁποῖοι κατέλυσαν τὸ πανίσχυρον κράτος τῶν Χετταίων. Κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς ἐπίσης χρόνους, δι' αὐτοῦ διέβησαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν οἱ πρώτοι χεῖμαρροι τοῦ ἑλληνικοῦ ἀποικισμοῦ, ὅπως καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, ὅποτε ἤρχισεν ἡ περὶ κυριότητος αὐτοῦ πάλη μεταξὺ τῶν ἀντιζήλων ἑλληνικῶν πόλεων ἐν ἀρχῇ, καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν μετὰ ταῦτα.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ VII αἰῶνος (608—606 π. X.) οἱ Ἀθηναῖοι κατανοοῦντες τὴν σημασίαν τοῦ Ἑλλησπόντου ὡς θαλασσίης ὁδοῦ διὰ τὴν προμήθειαν σίτου, περιήλθον εἰς πόλεμον μὲ τοὺς Μυτιληναίους, ἐπιχειρήσαντες τὴν ὀχύρωσιν τοῦ κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου (νῦν Γενῆ-Σελίρ). Καὶ ἔληξε μὲν ὁ πόλεμος, διὰ διαλλαγῆς, κατόπιν ἐπεμβάσεως τοῦ Περικλῆ, τυράννου τῆς Κορίνθου διετήρησαν ὅμως ἑκάτεροι τὰς πρὸ τοῦ πολέμου ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου κτήσεις των.

Κατὰ τὸν ἕκτον π. X. αἰῶνα κυρίαρχος τοῦ Ἑλλησπόντου ἦτο ἡ Μίλητος, διὰ τῶν ὀχυρῶν αὐτῆς ἐπὶ τῶν παραλίων αὐ-

τοῦ ἀποικιῶν : τῆς Λαμψάκου, τῆς Ἀβύδου καὶ τοῦ Παρίου, αἱ ὁποῖαι ἦσαν οἱ διαμέσοι σταθμοὶ τῶν πρὸς Β. καὶ Ν. θαλασσοποριῶν τῶν Μιλησίων.

Ὁ Δαρεῖος τὴν κατοχὴν τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τοῦ Ἑλλησπόντου ἐθεώρει ἀναγκαίαν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ κράτους του, κατὰ τῶν Σκυθῶν, ἰδίως μετὰ τὴν κατ' αὐτῶν ἀποτυχοῦσαν ἔκστρατείαν του (515 π. Χ.). Γνωστὸν δὲ ὅτι ὁ Ξέρξης διέταξε τὴν γεφύρωσιν τοῦ Ἑλλησπόντου ὡς ἐξασφαλίζουσαν τὴν κατὰ ξηρὰν ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος ἔκστρατείαν του.

Ἡ ἄλωσις τῆς Σηστοῦ ἐπὶ τῆς ἀνατολ. παραλίας τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου τὸ 478 π. Χ. ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῶν ἐπιθετικῶν ἀγώνων τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν, ἡ δὲ ἐπ' αὐτοῦ κυριαρχία των, κατέστησεν αὐτοὺς θαλασσοκράτορας, μέχρι τῆς ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς ἡττης των τὸ 405 π. Χ. καθ' ἣν σννετριβῆ ἡ ναυτικὴ δύναμις τῶν Ἀθηναίων καὶ ἔληξεν ὁ πείσμων καὶ καταστρεπτικὸς ἐμφύλιος πόλεμος μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, ὁ γνωστὸς ἐν τῇ Ἱστορίᾳ Πελοποννησιακὸς πόλεμος.

Διὰ τῆς κυριαρχίας τοῦ Ἑλλησπόντου ἐξησφάλισεν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος τὴν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν διάβασίν του, ἡ δὲ κατοχὴ του ἐθεωρεῖτο ὡς μέγα στρατιωτικὸν πλεονέκτημα κατὰ τοὺς πολέμους τῶν Διαδόχων. Διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου κυρίως διεπέρασαν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, κατὰ τὸν Γ' π. Χ. αἰῶνα τὰ Κελτικὰ φύλα. Δι' αὐτοῦ διέβησαν κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα οἱ Σταυροφόροι, καὶ δι' αὐτοῦ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους διήλθον οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν Εὐρώπην, πολὺ πρὸ τῆς καταλήψεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453). Τὴν στρατηγικὴν σημασίαν τοῦ Ἑλλησπόντου εἶχον κατανοήσει οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Τοῦρκοι, οἱ ὁποῖοι διαρκῶς ἐφρόντιζον περὶ τῆς ὀχυρώσεως αὐτοῦ. Καὶ πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς πυρίτιδος, ἡ κυριαρχία τοῦ Ἑλλησπόντου περιήχθητο συνήθως εἰς τοὺς θαλασσοκράτοῦντας, μετ' αὐτῆς ἡμως ἡ κυριότης του ἐξαρετᾶται ἐκ τῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων

κατὰ μῆκος τῶν παραλίων αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ κατέχουσα αὐτὸν Τουρκία ἀνήγειρεν ἀπόρρητον σειρὰν φρουριακῶν συγκροτημάτων, πρᾶγμα τὸ ὅποιον προῦκάλεσε κατὰ καιροὺς διαφόρους διεθνεῖς συμβάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν διπλωματικὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλλησπόντου κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας. (βλ. λέξ. Δαρδανέλλια ἐν : Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλ. τόμ. VIII, σελ. 891).

Πλὴν τῆς σπουδαίας ἐμπορικῆς καὶ στρατιωτικῆς σημασίας του, ὁ Ἑλλησπόντος μὲ τὰ γραφικὰ του τοπεῖα καὶ ἀκρογιάλια, ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ πλαστοῦν διάφοροι θρύλοι, ἐκ τῶν ὁποίων γνωστὸς εἶναι ὁ ποιητικώτατος θρύλος τοῦ Λεάνδρου, ὅστις διεπέρα ὡς λέγεται, τὸν πορθμὸν κολυμβῶν ἐξ Ἀβύδου εἰς Σηστὸν ἐν καιρῷ νυκτός, διὰ νὰ συναντᾶται μὲ τὴν ἀγαπημένην του Ἡρώ, ἰέρειαν τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ ὅστις ἐπνίγη κατὰ τινα νύκτα τρικυμιώδη, καθ' ἣν εἶχε σβεσθῆ ὁ φανὸς τὸν ὅποιον ἤναπτεν ἡ Ἡρώ, διὰ νὰ καθοδηγῆ τὸν Λεάνδρον. Ὁ ὥρατιος αὐτὸς θρύλος, ἐνέπνευσεν εἰς τὸν ποιητὴν Μουσαῖον «Τὰ καθ' Ἡρώ καὶ Λεάνδρον», καὶ ἔκαμε τὸν λόρδον Βύρωνα νὰ μιμηθῆ τὸν Λεάνδρον καὶ νὰ διαπεράσῃ αὐτὸν κολυμβῶν.

* ΕΜΑΣΤΟΣ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ, ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (Προκ. Περὶ Κτισ. IV, 4).

* ΕΜΙΝΑΚΟΣ.—Βασιλεὺς τῶν Ὀδρυσῶν περὶ τὰ 400 π. Χ. γνωστὸς γενόμενος ἔκ τινος νομίσματος (ἀργυροῦ στατήρος) εὐρεθέντος παρὰ τὴν Ὀλβίαν (νῦν Νικολαΐεφ), κειμένην παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὑπάνιος ποταμοῦ (νῦν Κουβάν).—(Head—Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α').

ΕΜΠΥΡΙΤΗΣ.—Κώμη τῆς Θράκης κειμένη ὀλίγον πρὸ τῆς λιμνοθαλάσσης τοῦ Ῥηγίου (Κιουτσούκ Τσεκμετζέ) καὶ ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Καντακουζηνοῦ (Τόμ. Β', σελ. 499). Ὀνομάσθη δὲ Ἐμπυρίτης ἐκ τῶν πολλῶν διαλεπόντων πνευμάτων οἱ ὁποῖοι μαστίζουσι τὴν κώμην καὶ τὰ περίξ.

Σήμερον καλεῖται ὑπὸ τῶν Τούρκων Ἄμπαρλή, τὸ ὁποῖον τουρκιστὶ σημαίνει κυριολεκτικῶς τόπον ἀποθηκῶν. Ἄλλὰ μᾶλλον φαίνεται παραφθορὰ τοῦ ὀνόματος Ἐμπυρίτης, παρὰ τουρκικῆ λέξις. (Πρβλ. Ἄλ. Πασπάτη, Τὰ θρακικὰ προάστεια τοῦ Βοσπόρου ἐν τῷ Ἑλλ. Φιλολογ. Συλλόγῳ Κων)πόλεως, ἔτος XII, σελ. 39). Τῆς κωμοπόλεως ταύτης οὐδὲν σώζεται τῶν Βυζαντινῶν χρόνων. Μόνον τεμάχιά τινα κίωνων καὶ κιονόκρανα ἀπαντῶνται τῆδε κακεῖσε διεσκορπισμένα, διὰ τῶν ὁποίων ἐνετειχίσθησαν εἰς τὰς οἰκίας τῶν κατοίκων.

* ENNAKOΣΙΑ.—Κώμη τῆς Ν.Α. Θράκης, οὐ μακρὰν τοῦ Ρηγίου (Κιουτσούκ-Τσεκμετζέ), ὅπου ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων παραθέριζον οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, ὅπως ὁ Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος τὸ 1327. (Καντακουζ. τόμ. Α', σελ. 27, 44, 123, 219). Ὑπὸ τῶν Τούρκων μετωνομάσθη Νακάς Τσιφλικ—ἐλαιοχρωματιστής.

ENNEA OΔOΙ.—Τὸ παλαιότερον ὄνομα τῆς Ἀμφιπόλεως (βλ. λ.), ἔνεκα τῶν ἑννέα ὁδῶν, αἵτινες ἐκ διαφόρων διευθύνσεων κατέληγον ἐκεῖ. Ἐκεῖτο δὲ ἐν τῇ χώρῃ τῶν Ἡδωνῶν, ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθῶν τοῦ Στρυμόνος, ἐνουμένη διὰ γεφύρας καὶ ἀπεῖχεν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του περὶ τὰ 25 στάδια, ἦτο ὥραν περίπου. Ἐκ τῶν ἑννέα τούτων ὁδῶν τρεῖς ἔκειντο δεξιὰ τοῦ ποταμοῦ προερχόμεναι ἐκ τῆς Εὐβορίας, Ἀργίλου καὶ Ἡϊόνος, ἕξ δὲ ἀριστερά, προερχόμεναι ἀπὸ τῆς Ἡϊόνος, Ἀπολλωνίας, Γαληψοῦ, Φάγητος, Γαζώρου καὶ Μυρκίνου.

Διερχόμενοι ἐκεῖθεν οἱ Πέρσαι, ὅτε ἐπύρχοντο κατὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ μαθόντες ὅτι ἡ πόλις ἔκαλεῖτο Ἐννέα Ὀδοί, ἐνεταφίσαν, διηγείται ὁ Ἡρόδοτος (VII, 114), ἑννέα ζῶντας παῖδας καὶ παρθένους ἐκ τῶν ἐγγχωρίων, κατὰ τὰ Περσικὰ ἔθιμα. Ἀργότερον ἐπὶ Κίμωνος, καταλαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Ἡϊόνα καὶ ἀποπειραθέντες νὰ καταλάβουν τὰς Ἐννέα Ὀδοὺς, ἀπέστειλαν 10.000 ἐποίκους. Ἄλλὰ κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν ἐπελθόντων Ἡδωνῶν (Θουκυδ. Α, 100 καὶ Δ, 102). Τέλος ὁμως

ἐκυρίευσαν αὐτὴν τὸ 437 π.Χ. ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ἄγωνα, ὅστις ἴδρυσεν ἐκεῖ ἀποικίαν Ἀθηναϊκὴν καὶ μετωνόμασαν αὐτὴν Ἀμφίπολιν, κατὰ τινὰς μὲν διὰ τὴν περιόπτον αὐτῆς θέσιν ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, κατ' ἄλλους δέ, διότι περιεβάλλετο ὑπὸ δύο βραχιόνων τοῦ Στρυμόνος, τοὺς ὁποίους συνέδεε τείχος, καθιστῶν τὴν πόλιν ὄχυράν καὶ ἀπρόσβλητον (Θουκ. Δ, 102). Τὴν μετὰ ταῦτα ἱστορίαν τῆς πόλεως βλέπε ἐν λέξει Ἀμφίπολις.

* ENTPIBAI ἢ ENTPIBOI.—Ἀρχαῖος θρακικὸς λαὸς παρ' Ἑκαταίῳ (148).

ΕΞΑΜΙΛΙΟΝ.—Μεταγενέστερον ὄνομα τῆς ἀρχαίας Λισιμαχίας (βλ. λέξ.), κειμένης ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου εἰς τὸ μέσον τοῦ ἰσθμοῦ αὐτῆς καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ στενωτέρου μέρους αὐτοῦ, μᾶλλον πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ Μέλανος κόλπου παραλίαν. Ἀπέχει ἀπὸ μὲν τὸ Πλαγιαρίου 15 περίπου χιλιόμετρα, ἀπὸ δὲ τῆς Καλλιπόλεως τὸ διπλάσιον περίπου. Ἐλαβε δὲ τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τὸ τείχος, τὸ ὁποῖον ἔκτισεν ὁ Μιλτιάδης τὸ 560 π. Χ. πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν περιόικων βαρβαρικῶν λαῶν καὶ τὸ ὁποῖον ἐξετείνετο ἐπὶ μήκους ἕξ μιλίων ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ Μέλανος κόλπου κειμένης Καρδίας μέχρι τῆς Παντύσης ἐπὶ τῆς Προποντίδος. (Ἡροδ. VI, 36). Διατηρήθη δὲ τὸ ὄνομα Ἐξαμίλιον καὶ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους, καθ' οὓς ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) ἐπεσκεύασε τὸ τείχος (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 10), τὸ ὁποῖον οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ὁ Ἀντίοχος εἶχον διατηρήσει δι' ἐπισκευῶν. Πρὸ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου (1914) ὁ πληθυσμὸς τοῦ Ἐξαμιλίου ἀνήρχετο εἰς 3.000 Ἑλληνας, ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν καὶ διατηροῦντας ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, κτισθεῖσαν τὸ 1833, δημοτικὸν σχολεῖον καὶ νηπιαγωγεῖον.

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀν. Θράκης, ὁ πληθυσμὸς ἔνεκα τῶν τουρκικῶν διωγμῶν, ἀνήρχετο μόλις εἰς 787 κατοίκους, καταφυγόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν.

* Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως, ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἤδη αἰῶνος, μνημονεύεται ὡς ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας (Ράλλη καὶ Ποτλῆ Τόμ. Ε', σελ. 476).

* Ἀμέσως πρὸς νότον τοῦ Ἐξαμιλίου σώζονται ἀκόμη τὰ ὄχρωματικά ἔργα τῶν Ἄγγλο-Γάλλων κατὰ τὸν Κρμαϊκὸν πόλεμον (1853), τὰ ὅποια ἐπεστέφοντο ὑπὸ φρουρίου ἀνεγερθέντος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Καλλιπόλεως — Μπουλαῖρ. Κοινῶς ἐκαλεῖτο: Ἐξαμίλι, Ἄξαμίλι καὶ Ξαμίλι.

ΕΞΑΣΤΕΡΟΝ — Βυζαντινὴ κομόπολις τῆς Ἄν. Θράκης κειμένη ἀνατολικῶς τῆς Σηλυμβρίας. Κατὰ τινὰ παραδόσιν, ὅτε οἱ Τοῦρκοι ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Οὐγγρους, ὁ βεζύρης τοῦ σουλτάνου Σουλεῦμὸν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς (1494—1556) Πιρῆ πασᾶς, διανικητεύων ἐν Ἐξαστέρῳ, εἶδε καθ' ὕπνου ὅτι ὁ Σουλτάνος ἐπολιορκεῖτο στενωπῶς. Ἀμέσως ἔσπευσεν εἰς βοήθειάν του καὶ ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. Μετὰ τὸ πέρασ τοῦ κατὰ τῶν Οὐγγρων πολέμου, ὁ Πιρῆ πασᾶς ἐξηγόρασε τὸ Ἐξάστερον ἀπὸ τὸν Μπαμπάν - ἀγᾶν καὶ συνψέκισε εἰς αὐτὸ καὶ τινὰς αἰχμαλώτους Ματζάρηδες (ἦτοι Οὐγγρους). Μέχρι δὲ τῶν τελευταίων χρόνων ὑπῆρχε οἰκογένεια Ματζάρη ὡς καὶ ποταμισκὸς Ματζάρ - νερέ, ῥέων ἔξω τοῦ χωρίου, ὑπενθυμίζοντος τοὺς Οὐγγρους. Τὸ Ἐξάστερον, ὅπου ὁ Πιρῆ πασᾶς ἐνυπνιάσθη, ἐθεωρήθη ἱερός καὶ προνομιούχος, οἱ δὲ κάτοικοι του ἀπῆλλάγησαν τοῦ φόρου τῆς δεκάτης, καὶ ὁσάκις διὰ τοῦ χωρίου διήρχετο στρατός, ἡ μουσικὴ καὶ τὰ τύμπανα εἰσίγων.

* Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἄν. Θράκης κατῴκειτο ὑπὸ 1535 κατοίκων ὄλων Ἑλλήνων, ἐπιδιδόμενων κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἀμπελοργίαν. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν (1923) οἱ Ἐξαστερινοὶ κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἄλλοι μὲν ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Πτολεμαῖδα (Καϊλάρια), ἄλλοι δὲ εἰς τὴν παρὰ τὸν Νέστον Κεραμωτήν, ἀπέναντι τῆς Θάσου. Ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, κοινῶς ἐκαλεῖτο: Ξάστρο, ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων Σάχτερος.

* ΕΞΕΝΤΑΠΡΙΣΤΑ. — Πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μουσίᾳ, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβεως, περὶ τὰ 23 μίλια Ν. Δ. τῆς Ἀπιαρίας. Φέρεται ἐπίσης ὑπὸ τὸ ὄνομα Πρίστα ἢ Πρίστη, ποικιλίαν τοῦ Τιρίστη. Ἡ ὀρθότερα ὄμως ὀνομασία αὐτῆς εἶναι Σεξαντάριστα (Se-xaginta pristis), ἡ ὁποία σημαίνει λιμένα δυνάμενον νὰ περιλάβῃ 60 πλοῖα. Περὶ τὰ τέλη τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἦτο ἔδρα ἑνὸς συντάγματος (cohors) καὶ ἀποσπάσματος ἵππικου. Κατὰ δὲ τὸν ἔκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11) μεταξὺ τῶν πόλεων, τὰς ὁποίας περιέβαλε δι' ὄχυρωτάτων τειχῶν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός, ἵνα προστατεύσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων.

* ΕΟΡΔΑΙΑ (ἦ). — Ἐορδαία δύο χωρὰ Μυθονίας καὶ [Μακεδονίας]. Εἰσὶ καὶ ἄλλαι δύο: ἡ μὲν Ἰβηρίας, ἡ δὲ χώρα τῆς Θράκης, ἀπὸ Ἐορδοῦ τινος. Ὁ οἰκίτωρ Ἐορδαῖος. Ἐκλήθησαν δὲ καὶ Ἐορδισταὶ ἀπὸ τοῦ ἐορδίζω, ὡς Λυδός, λυδίζω (Στέφ. Βυζάντιος).

ΕΠΙΒΑΤΑΙ. — Ἀρχαία παραθαλασσία πόλις τῆς Ν. Α. Θράκης κειμένη ἡμίσειαν ὄραν περίπου πρὸς Α. τῆς Σηλυμβρίας καὶ δέκα ὥρας πρὸς Δ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας Ὀδοῦ (Via Egna-tia). Τῆς κομοπόλεως ἐδέσποζε μέγας πύργος, τὸν ὅποιον ἔκτισεν ὁ Ἀλέξιος ὁ Ἀπόκαυκος (1321 — 1345), μέγας δούξ ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ. Ὁ πύργος οὕτος, κτισθεὶς κατὰ τὰ ἔτη 1340—1350, εἶναι ὁ μόνος περιωθεὶς ἐξ ὄλων τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ ἐκείνῃ κτισθέντων. Περιεσώθη δέ, κατὰ τὸν Δούκαν (σελ. 258), διότι, ὅταν ὁ Μωάμεθ ἐπήρχετο κατὰ τοῦ Βυζαντίου, οἱ κάτοικοι τῶν Ἐπιβατῶν προσεκύνησαν αὐτόν. Ἐκυριεύθη δὲ ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ μῆνα Φεβρουάριον 1453 ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Καρρατζά - μπέη, τοῦ ἀναλαβόντος τὴν μεταφορὰν τοῦ μεγάλου τηλεβόλου τοῦ Οὐρβανοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐσώζετο δὲ μέχρι τοῦ 1912, ὅτε οἱ Ἐπιβατηνοὶ ἐκ τῶν ἐρειπίων αὐτοῦ

ἀνήγειραν μεγαλοπρεπέστατον ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ μεγαλομάρτυρος Ἁγίου Γεωργίου. Ὁνομάσθησαν δὲ Ἐπιβάται, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐκ τῶν ἐπιβατῶν, οἵτινες ἐπέβαινον τῶν πλοίων, ὄχι ὡς κωπηλάται, ἀλλ' ὡς πολεμισταί. Τοιαύτη τάξις ἐπιβατῶν ὑπῆρχε κατὰ τὸν πέμπτον π. Χ. αἰῶνα, παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Σπαρτιαταῖς. Πολὺ πιθανὸν λοιπὸν ἐκ τῆς τάξεως ταύτης τῶν ἐπιβατῶν νὰ ἐγένετο ἀπόβασίς τις ἐκεῖ, μὴ ἀναφερομένη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἐξ οὗ ὀνομάσθη τὸ χωρίον Ἐπιβάται ἢ κατ' ἄλλους Ἐπίβατα, ἐξ οὗ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ κωμόπολις ἰδρῦθη κατὰ τὸν πέμπτον μ. Χ. αἰῶνα. Κατ' ἄλλην γνώμην ἡ ὀνομασία Ἐπιβάται προήλθε, διότι, καθ' ἣν ἐποχὴν ἰδρῦθη ἡ πόλις, ἦτο ὁ μόνος συνοικισμός, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπεβίβάζοντο οἱ ἐκ τῶν περὶξ κατερχόμενοι ἐπιβάται. Κατ' ἄλλην ἔκδοσιν φέρεται: Ἰπποβάται καὶ κατὰ παραφθορὰν Ἐπιβάται διότι ἐκεῖ ὑπῆρχον αὐτοκρατορικοὶ σταυλοὶ καὶ ἱπποφορεῖα τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων.

Εἰς τοὺς Ἐπιβάτας ἐνωρίτατα διεδόθη ὁ χριστιανισμός, ὡς ἀναφέρει ὁ Ησαῖος, κατὰ τὸν ὅποιον, κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα, ὑπῆρχεν ἐκεῖ χριστιανικὸς συνοικισμός. Οἱ Ἐπιβάται ὑπῆρξαν ἡ πατρις τῆς Ὀσίας Παρασκευῆς, τῆς λεγομένης «Ἐπιβατεινῆς», γεννηθεῖσης κατὰ τὸ 1150 ἐξ ἐπιφανεστάτης οἰκογενείας. Ἀπέθανε δὲ νεαρῶτάτη ἐν Καλλικρατείᾳ, ὀλίγον ἀπεχούσῃ τῶν Ἐπιβατῶν, ἀποβάσα «Ἐπιβατῶν τὸ καύχημα τὸ σεπτὸν καὶ βεβαία προστάτις», κατὰ τὸ εἰς αὐτὴν τροπάριον. Τὸ ἱερὸν λείψανον τῆς Ὀσίας ἐκ Καλλικρατείας μετεκομίσθη εἰς Τύρνοβον τῆς Βουλγαρίας, ὁπόθεν ἄγνωστον τότε καὶ πῶς μετεκομίσθη εἰς Βελιγράδιον τῆς Σερβίας καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Παρθενίου τοῦ Α' (1639—1644), ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας Βασίλειος ἔλαβε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ IV, ὅπως μετακομίσει τὸ λείψανον αὐτῆς εἰς Μολδαβίαν, καταβαλὼν 260 πουργία, ἧτοι 30.000 δραχμᾶς

χρυσᾶς, ἀπέναντι χρέους τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς Τούρκους καὶ ποικίλας παρασχὼν ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Σήμερον τὸ Ἅγιον λείψανον τῆς Ὀσίας Παρασκευῆς, σῴζεται εἰς τὸ Ἱάσιον τῆς Ῥουμανίας, μεγάλως τιμώμενον καὶ εὐλαβούμενον ὑπὸ τῶν Ῥουμάνων, οἱ ὅποιοι διὰ νόμου πανηγυρίζουν τὴν εορτὴν τῆς Ὀσίας, τὴν ὁποίαν ἡ Μ. Ἐκκλησία εορτάζει τὴν 14 Ὀκτωβρίου. Ἐκ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῶν Ἐπιβατῶν, ἐλάχιστα γνωρίζομεν. Ἐπίσης ἐλάχισται ἐπιγραφαὶ αὐτῶν περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Ἐπιγραφὴ τις σωζομένη ἐν τῷ κήφῳ τῆς Ἀγγλικῆς Πρεσβείας ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀναφέρει Μάρκον τινὰ Κίνκιον Νιγρεῖνον, στρατιώτην, ἀναγομένην εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου (192—211 μ. Χ.). Ἐπίσης ἀνάγλυφόν τι ἐν τοῖς Ἀρχιγενείοις Ἐκπαιδευτηρίοις, παριστῶν γυναῖκα μεταξὺ δύο παρθένων μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΟΖΗΑ ΜΗΝΑΚΩΝ[ΟΣ] (Dumont - Homolle, σελ. 376). Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ XVIII αἰῶνος ὑπῆρχεν ἐν Ἐπιβάταις Ἑλληνικὴ Σχολή, ὡς μαρτυροῦν σιγγιλιώδη γράμματα τῶν πατριαρχῶν Γερασίμου καὶ ἔθνομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ V, σωζόμενα εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν Ἐκπαιδευτηρίων αὐτῶν.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὑπῆρξεν ἡ πατρις τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Σαράντη Ἀρχιγένους ἱατροῦ, ὅστις ἐπροικοδότησε τὴν πατρίδα του τὸ 1857, διὰ τῶν λεγομένων Ἀρχιγενείων Ἐκπαιδευτηρίων Θελέων. Ἄτεκνος ὢν, διέθεσεν ὀλόκληρον τὴν περιουσίαν του εἰς τὴν διατήρησιν αὐτῶν καὶ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Ἑλενείου Γυμνασίου πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου του Ἑλένης, τὸ ὅποιον δυστυχῶς ἔπαυσε λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ 1894. Τὰ Ἀρχιγενεῖα Ἐκπαιδευτήρια, ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν ὑπῆρξαν ἡ φωτοβόλος ἔστια ὁπόθεν μετελαμπαδεύοντο τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς καθ' ὅλην τὴν Θράκην καὶ τὴν Ἀνατολήν. Μετὰ τὴν ἐκκένωσιν ὁμως τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἐσβέσθη διὰ παντὸς ὁ φωτοβόλος οὗτος

φάρος, τὰ δὲ κολλιμάριμα καὶ μεγαλοπρεπῆ Ἐκπαιδευτήρια κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Οἱ Ἐπιβάται διὰ μέσου τῶν αἰώνων διεφύλαξαν τὸ παλαιὸν τῶν ὄνομα, τὸ ὁποῖον κοινῶς φέρεται: Πληβάται ἢ Πληβάτες, τουρκιστὶ δὲ Μποάτος ἢ Μπιγκάτος. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, ἀμιγεῖς Ἑλληνες, ἠσκολοῦντο εἰς τὴν γεωργίαν, ἀμπελοργίαν, ναυτιλίαν, ἀλιεῖαν καὶ ἐν μέρει εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀν. Θράκης, ἡ κομόπολις ἠρίθμη περὶ τοὺς 1600 κατοίκους. Πολιτικῶς ὑπήγετο εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Σηλυμβρίας τοῦ νομοῦ Ῥαιδεστοῦ, ἐκκλησιαστικῶς δὲ εἰς τὴν Μητρόπολιν Σηλυμβρίας. Μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Α. Θράκης, καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν οἱ κάτοικοί τῆς κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἴδρυσαν κατὰ τὴν εἰσόδον τοῦ Καρὰ - Μπουρνού νέον συνοικισμόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκαν τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος τῶν.

* ΕΠΙΚΩΜΑΙΟΣ (ΑΠΟΛΛΩΝ). — Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Αἴνῳ, εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ θυσιάσῃ ὁ ἀγοράζων οἰκίαν, κατὰ τι ἀπόσπασμα τοῦ Θεοφράστου παρὰ Στοβαίου (Ἀνθολόγιον, τόμ. Β', περὶ νόμων καὶ ἐθῶν, XLIV, 22).

* ΕΠΤΑΙΚΕΝΘΟΣ καὶ ΕΠΤΑΙΚΕΝΘΗΣ. — Ὄνομα κύριον καὶ πατρωνυμικὸν καθαρῶς θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ 202 μ. Χ. εὑρεθεῖσαν εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζον (βλ. λέξ.), ὅπου τὸ νῦν βουλγαρικὸν χωρίον Τσακαρλάρ («Θρακικά» 1936, σελ. 197).

ΕΠΤΑΠΥΡΓΙΟΝ. — Οὕτως ἔκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν τὸ πρὸς τὰ Ν. Α. τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως φρουρικὸν συγκρότημα, ὅπου τὸ ἐπὶ τῆς Προποντίδος παράλιον τεῖχος συναντᾶται μετὰ τῶν χερσαίων τειχῶν. Ἐκαλεῖτο ἐπίσης «Κυκλόβιον» καὶ «Καστέλλιον», ὁ δὲ Προκόπιος (Μερί Κτισμ. IV, 8, 4) ὀνομάζει αὐτὸ «Στρογγύλον», ἔνεκα τοῦ σχήματος αὐτοῦ. Εἶναι τὸ ὑπὸ τῶν Τούρκων καλούμενον Γεντί - Κουλέ. Ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος (474-491) ἐκτὸς τῆς πόλεως. Παραμεληθὲν ὑπὸ τῶν δια-

δόχων αὐτοῦ, ἀνφοδομήθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Α' Τσιμισκῆ (969-976), συνεπληρώθη δὲ ὑπὸ Βασιλείου Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου (976-1025) καὶ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Η' (1025-1128), τέλος δὲ ὑπὸ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ (1143-1180).

Τὸ σχῆμά του ἦτο πεντάγωνον, μήκους 40-50 μέτρων ἐκάστης πλευρᾶς καὶ εἶχεν ἐπὶ ἐκάστης γωνίας ἓνα πύργον στρογγύλον, ἐξ οὗ καὶ «Πενταπύργιον» ἔκαλεῖτο. Καταστραφὲν ἐν μέρει τὸ 1204, κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπεσκευάσθη μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Παλαιολόγου ἀνάκτησιν αὐτῆς τὸ 1261, κατόπιν δὲ ὑπὸ Ἰωάννου ΣΤ' τοῦ Καντακουζηνοῦ (1341-1355), ὅστις ἐνίσχυσε αὐτὸ μὲ δύο ἀκόμη πύργους, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ «Ἐξαπύργιον». Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1453, ἐπεσκευάσεν αὐτὸ προσθέσας καὶ ἄλλα διάφορα οἰκοδομήματα. Ἐκτοτε ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ὡς πυριτιδαποθήκη. Κατὰ τὸν μέγαν σεισμόν τοῦ 1768 κατεστράφησαν τρεῖς πύργοι αὐτοῦ, μέρος δὲ αὐτοῦ κατεστράφη κατὰ τὴν πυρκαϊάν τοῦ 1782. Διὰ τελευταίαν φορὰν ἐπεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Ἀβδούλ Χαμίτ τοῦ Α' ἔκτοτε ὁμως θεωρηθὲν ὡς ἀχρηστον, δὲν ἐπεσκευάσθη.

Τὸ Ἐπταπύργιον ἐχρησίμευεν ἐνίοτε ὡς φυλακὴ ἐπιφανῶν βυζαντινῶν. Εἰς αὐτὸ ἐφυλακίσθη καὶ ἔκαρτομήθη τὸ 1622 ὁ σουλτάνος Ὀσμάν ὁ Β'. Ἐκεῖ ἐφυλακίσθη πρὸ αὐτοῦ ὁ Μουσταφᾶς Α' (1618), ὁ Ἰβραῖμ (1648), ὁ ἡγεμὸν τῆς Βλαχίας Βραγκοβάνος μετὰ τῶν τεσσάρων τέκνων του, ἐκτελεσθεῖς τὸ 1714 καὶ ἄλλοι. Σήμερον τὸ φρούριον εἶναι ἐντελῶς παρημελημένον, χρησιμεύει δὲ ὡς ἀποθήκη ἀχρήστου ὑλικοῦ.

* ΕΠΤΑΣΤΑΛΙΟΝ ἢ ΖΕΥΓΜΑ. — Οὕτως ἔκαλεῖτο κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, τὸ στενώτερον μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου, μεταξὺ τῆς Ν. Α. παραλίας τῆς Σηστοῦ καὶ τῆς Β. Α. παραλίας τῆς Ἀβύδου, ὡς ἔχον πλάτος ἐπτὰ μόνον σταδίων. Τὸ στενὸν τοῦτο ἦ διάγραμμα ἐξευξεν διὰ γεφύρας ὁ Ξέρξης διὰ τὴν διάβασιν τῶν στρατευμά-

των αὐτοῦ εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν παραλίαν καλουμένην Ἀποβάθραν.

* ΕΠΤΕΝΗΣ καὶ ΕΠΤΕΝΙΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς θρακικὸν κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ συνθέτου : Ἐπτεζένης — Ἐπτεζένης, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 102 μ. Χ. εὐρεθείσης εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζος (βλ. λέξ.), ὅπου τὸ νῦν βουλγαρικὸν χωριὸν Τσακαρλάρ. («Θρακικά» 1936, σ. 197).

* ΕΠΤΕΠΥΡΙΣ, ΕΠΤΗΠΟΡΟΣ, ΕΠΤΗΠΟΡΙΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς θρακικὸν, κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσαν ἐν τῇ κόμῃ Σεμτσινόβο τῆς περιφερείας Τατάρ - Παζαρτζίκ, τῆς ἀρχαίας Βησαπάρδας. Φέρεται καὶ Ἐπτήπορος καὶ Ἐπτήπορις. («Θρακικά» 1939 σελ. 236—237).

* ΕΠΤΗΤΡΑΛΙΣ.—Ὄνομα κύριον καὶ προσηγορικὸν καθαρῶς θρακικὸν κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ 202 μ. Χ. εὐρεθείσαν εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζος (βλ. λ.), ὅπου τὸ νῦν χωριὸν Τσακαρλάρ («Θρακικά» 1936, σ. 197).

* ΕΡΓΑΜΙΑ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης εἰς τὰ μεσόγεια τῆς Κάτω Μοισίας παρὰ Προκοπίω (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΕΡΓΙΝΟΣ.—Ὄνομα κύριον θρακικὸν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς εὐρεθείσης ἐν Ἀπολλωνίᾳ (Σωζούπολις), κατὰ τὴν ἐκβάθυνσιν τοῦ λιμένος αὐτῆς («Θρακικά», 1929, σελ. 293).

ΕΡΓΙΝΟΣ.—Εἰς τῶν μεγαλυτέρων παραποτάμων τοῦ Ἐβρου, πηγάζων ἐκ τοῦ Μικροῦ Αἴμου (Στράντζας) καὶ ἐκβάλλων εἰς αὐτὸν μετὰ Τυχίου (πρώην Μπιντικλῆ) καὶ τῶν Ὑψάλων (τῶν ἀρχαίων Κυψέλων) μετὰ ροῦν 230 περίπου χιλιόμετρων. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦτο γνωστὸς ὑπὸ τὸ θρακικὸν αὐτοῦ ὄνομα Ἀγριάνης, ἀργότερον δὲ ἔλαβε διάφορα ὀνόματα : Ἐργίνος, Ρηγίνα, Ρηγινία, Ἐρίγων καὶ Ἐργίνης (Στράβ. VII, 331, 49) ἐξ οὗ καὶ τὸ τουρκικὸν ὄνομα Ἐργκίνα. Ὁ Πλίνιος (Nat. Hist. IV), ἀναφέρων τὸν Ἐργίνην, λέγει ὅτι ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν. Τὴν ἀνακρίβειαν ταύτην τοῦ Πλινίου, δὲν δυνάμεθα νὰ καταλογίσωμεν εἰς βάρως αὐτοῦ, καθ' ὅσον ὀλίγον μετὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Ἐργίνου πρὸς τὸν Ἐβρον, ἐκτείνεται

μέγα ἔλος, εἰς τὸ ὅποσον εὐκόλως ἠδύνατο νὰ ἀπατηθῆ ὅτι ἐξέβαλλεν ὁ ποταμὸς, ὡς νὰ ἐχύνετο ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν θάλασσαν.

Οἱ παραπόταμοι τοῦ Ἐργίνου, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἀνέρχονται εἰς 100 καὶ πλέον, οἱ ὅποιοι καθιστοῦν τὴν χώραν εὐφροσύνην. Τὸ ρεῦμα τοῦ Ἐργίνου εἶναι ὀρμητικώτατον, ἰδίᾳ δὲ ἐν καιρῷ χειμῶνος, πλημμυρίζων τὴν ὑπαιθρον χώραν. Ἐπὶ τοῦ Ἐργίνου ὑπάρχει μεγάλη λιθόκτιστος γέφυρα τὴν ὁποίαν κατεσκεύασεν ὁ σουλτάνος Μουράτ ὁ Β' τὸ 1427. Μεταξὺ τῶν παραποτάμων τοῦ Ἐργίνου ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (IV, 89—90) δύο ποταμοί : ὁ Κοντάδεσδος καὶ ὁ Τέαρως (βλ. λέξ. καὶ λ. Ἐβρος).

ΕΡΓΙΣΚΗ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη κατ' ἐπανάληψιν ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους (Περὶ Ἀλονήσου. 36—37, Περὶ Στεφάνου, 27). Ὄνομάσθη δὲ οὕτω κατὰ τὸν Ἀρποκρατίωνα, ἀπὸ τοῦ Ἐργίσκου, υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς νύμφης Ἄβας. Ταύτην κατέλαβε Φίλιππος ὁ Μακεδῶν τὸ 346 π. Χ. μετὰ τοῦ Σερφείου, Ἱεροῦ Τείχους καὶ ἄλλων, ἐξαναγκάσας τὴν φρουρὰν τῶν Ἀθηναίων νὰ ἐκκενώσῃ αὐτήν. (Πρβλ. Αἰσχίνου κατὰ Κησιφώντος 82 ποῦ ὁμοῦς ἔκειτο δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον. Κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Δημοσθένους εἶναι τὸ Σερέντιον ἢ Σιρόντζιον τῶν Βυζαντινῶν, ἢ σημερινὴ Στράντζα, κειμένη Β.Α. τῶν Μετρῶν (Τσατάλτζα), ἐπὶ τῶν ὑπορειῶν τοῦ Μικροῦ Αἴμου, «ὃ λέγουσι νῦν Σεργέντζιν».

ΕΡΓΙΣΚΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς νύμφης Ἄβας, ἰδρυτῆς, κατὰ τὸν Ἀρποκρατίωνα, τῆς Ἐργίσκης (βλ. λ.).

* ΕΡΓΙΣΣΑ — Παλαιότερα ὀνομασία τῆς Θρακικῆς πόλεως Βερόης - Τραϊανῆς (νῦν Στάρα - Ζαγόρα) κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ πρώτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσαν ἐν αὐτῇ. Τὸ ἐθνικὸν Ἐργισσηνός. (Θρακικά τόμ. VIII, σελ. 69). Πολὺ πιθανὸν νὰ εἶναι ἡ αὐτὴ μετὰ τὴν Ἐργίσκη (βλ. λ.).

* ΕΡΓΙΣΣΗΝΟΙ.—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον ἐκ τοῦ Ἐργισσα, ὀνόματος θρακικῆς πόλεως (βλ. Ἐργίσκη), γνωστὸν ἐκ τινος

ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς (Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, Ἐπιγραφαὶ Τραϊνῆς Αὐγουστής—Βερόης, εἰς «Θρακικά», 1937, σελ. 75).

ΕΡΙΓΩΝ.—Παλαιὸν ὄνομα τοῦ Ἐργίνου, ἀριστεροῦ παραποτάμου τοῦ Ἐβρου ἐν Θράκῃ). Στράβ. VII, 331, 49).

* ΕΡΚΟΥΛΕΝΤΕ. — Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως. (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 11).

ΕΡΜΑΓΟΡΑΣ.—Στωϊκὸς φιλόσοφος ἐξ Ἀμφιπόλεως, μαθητῆς τοῦ Περσαίου τοῦ Κιτιέως, γράψας κατὰ τῶν κυνικῶν καὶ ἀκαδημαϊκῶν φιλοσόφων διατριβάς ἐπιγραφομένας «Μισοκύν», καὶ «Περί σοφιστείας πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς». (Μιστριώτου, Ἑλλην Γραμματολογία. Τόμ. Α', σελ. 613).

ΕΡΜΑΙΟΝ.—Ἀκρωτήριο τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, κείμενον κατὰ τὸ στενωτάτον μέρος αὐτοῦ, ὅπου τὸ σημερινὸν Ρούμελη—Χισσάρ. Ἐνταῦθα, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (IV, 87—88) ὁ Σάμιος ἀρχιτέκτων Μανδροκλῆς κατεσκεύασε γέφυραν, διὰ τῆς ὁποίας διήλθον τὰ στρατεύματα τοῦ Δαρείου τὸ 515 π. Χ., ὅταν ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Σκυθῶν. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ στενοῦ κατεσκευάσθη γέφυρα, κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Δαρείου τὸ 628 μ.Χ. ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος ἐπέστρεψε νικητῆς καὶ τροπαιοῦχος ἐκ τοῦ κατὰ τῶν Περσῶν πολέμου. Ἐπίσης διὰ γέφυρας, ἀλλ' ἐξ Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν διήλθον ἐκεῖθεν οἱ Σταυροφόροι τὸ 1049.

Τὸ Ἐρμαῖον ὠνομάζετο ἐπίσης Νέον Κάστρον καὶ Λαιμοκοπία ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν, κατὰ μετάφρασιν τῆς τουρκικῆς ὀνομασίας τοῦ στενώματος τοῦ Βοσπόρου: Μπογάζ—Κεσσέν, ὅπου τὸ ρεῦμα τοῦ Βοσπόρου εἶναι ὀρμητικώτατον, καλούμενον ὑπὸ τῶν μὲν Τούρκων: «Σεϊτάν Ἀχουδί», ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων ναυτικῶν: «Γιάβολος» κατὰ μετάφρασιν ἐπίσης τοῦ Τουρκικοῦ ὀνόματος. Ἐκαλεῖτο ἐπίσης ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν: Φονέας ἢ Πυρρὰ Κύων.

ΕΡΜΑΙΟΝ (τὸ). — Ἀκρωτήριο τῆς Β.

Α. ἄκρας τῆς νήσου Λήμνου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὑπῆρχε «φρυκτὸς» (πιρὰ), μεταβιβάζων διὰ τῶν διαμέσεων φρυκτωρικῶν σταθμῶν τὰς ἀπὸ τῆς Ἰδης τῆς Μυσίας εἰδήσεις περὶ τοῦ Ἰλίου εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν Ἀτρείδων. Εἶναι τὸ σύγχρονον ἀκρωτήριο Χάρος ἢ Πλάκα.

* ΕΡΜΑΙΟΝ (τὸ). — Ὄρος τῆς νήσου Λήμνου, κείμενον, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ Σοφοκλέους (Φιλοκτ. 1459) κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς νήσου, ὅπου ὑπῆρχε καὶ ἡ κρήνη τοῦ Λυκίου Ἀπόλλωνος, τὴν ὁποίαν προσφωνεῖ ὁ Φιλοκτῆτης ἀναχωρῶν διὰ τὴν Τροίαν.

* ΕΡΥΜΗ.—Ἐν τῶν τεσσάρων τμημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα διηρέθη, κατὰ τὸν Διόδωρον Σικελιώτην (fragm. XXVII, σελ. 270 Τόμ. VI, ἐκδ. Holtze), ἡ Μακεδονία μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατάλυσιν τοῦ Μακεδονικοῦ Κράτους τὸ 167 π. Χ. «... ὢν πρῶτον, τὰ μεταξύ Νέστου ποταμοῦ καὶ Στρυμόνος καὶ τὸ πρὸς ἀνατολὴν τοῦ Νέστου Ἐρύμη, καὶ τὰ πρὸς Ἀβδηρα, καὶ Μαρώνειαν καὶ Αἶνον πόλεις...».

ΕΣΤΙΑΙ (Αἶ).—Ἀκρωτήριο τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, χωρίζον τοὺς δυὸ ὑφόρους: τοῦ Μιχαηλίου πρὸς Ν. (νῦν Μέγα Ρεῦμα—Ἀρναούτ-κιοῦ) καὶ τῶν Χηλῶν πρὸς Β. (νῦν Μπεμπέκι). Εἶναι τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριο Ἀκινδί.

* ΕΣΤΡΑΚΕΗΝΟΣ (Ἀπόλλων). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομένου ἐν Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ. («Θρακικά» 1929, σ. 12).

* ΕΤΕΝΔΑΝΙΣΚΟΣ (Ἀπόλλων).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομένου ἐν Θράκῃ κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ. («Θρακικά» 1929, σ. 12).

ΕΥΔΗΜΙΟΝ. — Βυζαντινὴ κωμόπολις τῆς Ἀν. (Θράκης ἐν τῇ περιφερείᾳ τῶν Γανοχώρων, ἀπέχουσα μίαν ὥραν περίπου ἀπὸ τῆς παραλίας τῆς Προποντιδίδος. Πότε ἐκτίσθη δὲν εἶναι γνωστόν. Κατὰ τινα ὅμως παραδόσιν τῶν κατοίκων, κειμένη ἐπὶ τῆς παραλίας, καὶ καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων κατὰ τὴν τετάρτην

σταυροφορίαν (1202 — 1204) ἐπανιδρύθη ὀλίγον μετὰ ταῦτα, οὐχὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως, ἀλλὰ μίαν ὥραν περίπου μακρὰν τῆς παραλίας, ὅπου ἡ νῦν κομόπολις. Καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη δεικνύεται ὑπὸ τῶν κατοίκων αὐτῆς ἡ ἀρχαία πόλις ἐπὶ τῆς παραλίας, εἰς θέσιν Ἁγιος Βασίλειος, ὅπου ὑπῆρχε πλάτανός τις λεγόμενος τοῦ Εὐδήμιου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου καὶ τὸ ὄνομα Εὐδήμιον, ἢ Αὐδήμιον καὶ κοινῶς Αὐδήμι, ἴσως τὸ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς Εὐδημοπλάτανον. Ἡ σύγχρονος κομόπολις διαιρεῖται ὑπὸ τινος ρυάκος εἰς δύο συνοικίας, κατωκεῖτο δὲ μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων ὑπὸ 400 περίπου οἰκογενειῶν χριστιανῶν ὀρθοδόξων. Οἱ κάτοικοι τῆς διεκρίνοντο διὰ τὴν φιλομουσίαν καὶ τὴν εἰς τὰ πάτρια ἐμμονήν, ἐπεδίδοντο δὲ εὐδοκίμως εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, τελευταίως δὲ εἰς τὴν μοροφυτεῖαν καὶ σηροτροφίαν. Διετήρουν δύο ἐκκλησίας: τῆς Μεταμορφώσεως καὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, καὶ πλήρες δημοτικὸν σχολεῖον. Παρὰ τὴν θάλασσαν, ἡμίσειαν ὥραν ἀπὸ τῆς κομοπόλεως, ἐν γραφικωτάτῃ τοποθεσίᾳ, ὑπῆρχεν ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου μετὰ ναοῦ, ὅπου συνήθως παρεθέριζον πολλοὶ οἰκογένειαι ἐκ τῶν περιόικων καὶ τῆς Ραιδεστοῦ. Κατὰ τὴν ἑλληνικὴν κατοχὴν τῆς Ἄν. Θράκης τὸ Εὐδημον ὑπήγετο εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Μυριοῦ μύτου τοῦ νομοῦ νομοῦ Ῥαιδεστοῦ καὶ ἠρίθμει μέχρι τῆς ἐκκενώσεώς της (1923) περὶ τοὺς 1.000 κατοίκους.

ΕΥΔΗΜΟΠΛΑΤΑΝΟΝ. — Βυζαντινὴ κομόπολις τῆς Ἄν. Θράκης, ἢ καλουμένη Εὐδήμιον (βλ. λ.).

* ΕΥΔΙΟΝ ΚΑΛΟΝ. — Βυζαντινὴ ὀνομασία τῆς ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου ἀκτῆς, κειμένη μετὰ τοῦ Νεοχωρίου (Γενή-κιοῦ) καὶ τῶν Θεραπειῶν. Κατὰ τὸν ἱστορικὸν τῆς Ὄθωμανικῆς Αυτοκρατορίας Hammer, ἴσως εἶναι τὸ σημερινὸν Καλενδέρ.

ΕΥΚΑΡΥΟΝ. — Βυζαντινὴ κομόπολις τῆς Ἄν. Θράκης, ἀπέχουσα περὶ τὰς πέντε ὥρας ἀπὸ τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, περίφημος ἐν τῇ περιφερείᾳ διὰ τὰ ἀφθο-

να αὐτῆς ὕδατα καὶ τὸ εὐκραεὺς τοῦ κλίματος. Πότε ιδρύθη δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον. Ἐκ τινος ὁμοῦς ἐπιγραφῆς τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας τῆς κομοπόλεως, ἀνακαινισθείσης κατόπιν πυρκαϊᾶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, φερούσης ὡς ἔτος ιδρύσεως τὸ 1690—1701 φαίνεται ὅτι ἡ κομόπολις ιδρύθη ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων.

Ἦτο μία τῶν πλουσιωτέρων καὶ ἀνηροτέρων κομοπόλεων τῆς περιφέρειας, διὸ καὶ πολλάκις ὑπέστη διώξεις καὶ σφαγὰς ἀκόμη ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι ἐκάλουν αὐτὴν Ἀλτίν-κιοῦ ἤτοι Χρυσόχωρι. Πολλοὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς, μετερχόμενοι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ βαφέως, πρὸ τῆς ἀφορήτου ἐκείνης καταστάσεως, ἐγκατέλειψαν τὴν πατρίδα τῶν κατὰ τὸ 1798 καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου ὁμόνυμον προάστειον, τὸ ἀπὸ τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν κληθῆν Βαφεοχώριον (Μπογιατζή-κιοῦ). Τὰ ἔθιμά των, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἑορταστικά ἦσαν ἑλληνικώτατα. Προέχουσαν θέσιν μετὰ αὐτῶν κατεῖχεν ἡ ἑορτὴ τοῦ «Κουκέρου», τελουμένη τὴν Δευτέραν τῆς Τυρινῆς, πιθανῶς Διονυσιακῆς προελεύσεως. Κατὰ ταύτην, ὁ Κούκερος, ἤτοι ἀνὴρ ἐνδεδυμένος μὲ δέρματα αἰγῶν καὶ φέρων ἀνηροτημένους κώδωνας, φαλλοφορῶν καὶ κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας σάρωθρον, ἤκολουθεῖτο ὑπὸ τῆς ὁμοίως ἐνδεδυμένης δευτέρας συζύγου του καὶ ὑπὸ θιμου ἐκ 12 νέων, τῶν ὁποίων οἱ ἡμίσεις ἦσαν ἐνδεδυμένοι γυναικεῖα. Προπορευομένης δὲ μουσικῆς ἐξ ἐντοπιῶν ὀργάνων, περιήρχοντο τὸ χωρίον προσφέροντες οἶνον εἰς τοὺς διαβάτας καὶ κατέληγον εἰς τὴν πλατεῖαν, ὅπου δύο ἐκ τῶν νέων, προσποιούμενοι τοὺς ἀτιθάσους ταύρους, ἐξευγνύοντο ὑπὸ τοῦ Κουκέρου εἰς ἄροτρον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐχάρασσον αὐλακὰς τινὰς ἐν τῇ πλατείᾳ, ἐνῶ ὁ Κούκερος ἐσπειρε σίτον. Κατόπιν οὗτος, κατορθῶνας μετὰ δυσκολίας νὰ καταβάλλῃ τὴν Κουκερίαν, συνεμίγνυτο διὰ τοῦ φαλλοῦ του μετ' αὐτῆς ἐνώπιον τοῦ ἐπευφημοῦντος πλήθους. Τὴν ἑορτὴν ἐπὶ κολούθει χορὸς καὶ οἰνοποσία μέχρι νυκτός. (Πρβλ. Ἰ. Μαγκριώτου. Εὐκάρυον, ἐν Μεγ. Ἐγκυκλοπαιδείᾳ).

Κατὰ τὴν ἑλληνικὴν κατοχὴν τῆς Ἐν. Θράκης, τὸ Εὐκάρουν ἠρίθμει περὶ τὰς 120 οἰκογενείας, ἀνεξαιρέτως ἑλληνικὰς ὀρθοδόξους, αἱ ὁποῖαι μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΕΥΜΕΝΗΣ ὁ ΚΑΡΔΙΑΝΟΣ.—Εἰς τῶν γενναιοτέρων καὶ ἰκανωτέρων στρατηγῶν τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν μᾶλλον ἀφωσιωμένων φίλων αὐτοῦ. Ἐγεννήθη κατὰ 361 π. Χ. ἐν Καρδίᾳ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, περὶ δὲ τὸ 342 π. Χ. προσελήφθη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα ὅπου τοῦ ἀνετέθη ἡ ἐμπιστευτικὴ θέσις τοῦ γραμματέως. Ἐπιδείξας ἐξαιρετικὰ προσόντα σωφροσύνης, πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως, ἐγένετο εἰς τῶν πρώτων ἐθνοσημῶν καὶ ἐμπιστῶν τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου, ὅστις τοῦ ἀνέθηκεν τὴν βασιλικὴν ἀρχιγραμματεῖαν καὶ τὴν σύνταξιν τῶν «βασιλείων ἐφημερίδων». Ἀκολουθήσας τὸν Μ. Ἀλέξανδρον εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἀσίας ἐκστρατεῖαν, τοσαύτας ὑπηρεσίας προσέφερεν εἰς τὸν βασιλέα, ὥστε εἰς ἔνδειξιν τῆς εὐνοίας του ὁ Ἀλέξανδρος ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὡς σύζυγον κατὰ τοὺς εἰς Σοῦσα ὁμαδικοὺς γάμους τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀριαβάζου Ἀρτωνιν, ἀνέθηκεν δὲ εἰς αὐτὸν καὶ τὴν ἀρχηγίαν ἐνὸς τμήματος τοῦ μακεδονικοῦ ἰπλικοῦ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (323 π. Χ.) συνειργάσθη μετὰ τοῦ Περδίκκα, ἔλαβε δὲ τὴν σατραπείαν τῆς Καππαδοκίας, Παφλαγονίας καὶ Πόντου καὶ εἰργάσθη μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις διὰ τὴν διάδοσιν καὶ ἀκεραιότητα τοῦ ὑπὸ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου ἰδρυθέντος μεγάλου κράτους. Τούτου ἕνεκα ἐπολέμησε κατὰ τοῦ Νεοπτολέμου καὶ Κρατεροῦ, τοὺς ὁποίους ἐνίκησε. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ὁμως καὶ τὸν θάνατον τοῦ Περδίκκα ἐν Αἰγύπτῳ, κατεδικάσθη καὶ ὁ Εὐμένης εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν Μακεδόνων. Οὗτος ὁμως διὰ τῆς ἐκτάκτου ἰκανότητός του, κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν του, μολοντί ἐνίκηθη τὸ 320 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόου διὰ προδοσίας τῶν συμμάχων του. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιπάτρου, ἡ Ὀλυμπιάς,

μήτηρ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου καὶ ὁ Πολυσπέρχων ἀπέβλεψαν εἰς τὸν Εὐμένην, τὸν ὁποῖον διώρισαν ἐπίτροπον τοῦ νομίμου διαδόχου τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου καὶ ἀνέθεσαν εἰς αὐτὸν τὸν κατὰ τὸ Ἀντιγόου πόλεμον. Ὁ Εὐμένης ὑπερέτησε πιστῶς τὴν ἰδέαν τῆς διαδοχῆς καὶ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ὅλου κράτους, κατεσκεύασε μάλιστα καὶ σκηνὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔσθηθε θρόνον καὶ ἐπ' αὐτοῦ στέμμα, ὅπου ὑπετίθετο ὅτι ἐκάθητο αὐτὸς ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ὡς ἐποπτεύων τὸ βασιλείον του. Παρ' ὅλας ὁμως τὰς ἐπιτυχίας του καὶ τὴν ἐκτακτον δραστηριότητά του, μολοντί ἐνίκησε τὸ 317 π. Χ. τὸν Ἀντίγονον εἰς τὴν Γαβιανὴν, κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου του, διότι οὗτος, κυριεύσας τὸ στρατόπεδον τῶν ἀργυρασπίδων, ἐξήνάγκασεν αὐτοὺς νὰ τὸν παραδώσουν. Ὁ Ἀντίγονος τότε, παρὰ τὰς ἱκεσίας τοῦ υἱοῦ του Λημητρίου, διέταξε τὸν θάνατον τοῦ Εὐμένου, καὶ οὕτως ἐξησφάλισε τὴν ἐν τῇ Ἀνατολῇ θέσιν του. Τὸν βίον τοῦ Εὐμένου ἀναγνωρισθέντος ὡς ἐνὸς τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς ἑλλάδος ἐγράψεν ὁ Πλούταρχος, συγκρίνων αὐτὸν πρὸς τὸν Ρωμαῖον στρατηγὸν Σερτώριον, τὸν νικητὴν τοῦ Μετέλλου καὶ Πομπηίου. Ἐπίσης καὶ ὁ Κορνήλιος Νέπωσ.

ΕΥΜΟΛΠΙΑΣ.—Οὗτος ἐκαλεῖτο προηγουμένως ἡ Φιλιπούπολις κατὰ τὰς μαρτυρίας τοῦ Μαρκελλίνου (XXVII, 4) τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου καὶ ἄλλων πρὸς τιμὴν τοῦ ἥρωος καὶ ἀοιδοῦ Εὐμόλπου (βλ. λέξ.) ἢ πιθανώτερον ἐκ τοῦ ὀνόματος γενάρχου τινὸς Θρακός, Εὐμόλπου καλουμένου, ἐξ οὗ καὶ φυλὴ τις ἐν τῇ πόλει ὀνομάζετο ἐπίσης φυλὴ Εὐμόλπου ἢ Εὐμόλπει, καθ' ἑυθερίας ἐν Φιλιππουπόλει ἐπιγραφὰς τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων (βλ. Βλασίου Σκορδέλη, Θρακικαὶ Μελέται, σ. 46 — «Θρακικά» 1928, σελ. 341, 343 καὶ ἐξῆς).

* ΕΥΜΟΛΠΙΑΣ (φυλὴ) ἢ Εὐμόλπει.—Μία τῶν ὀκτῶ φυλῶν τῶν ἀρχαίων Φιλιππουπολιτῶν, γνωστῶν ἐξ ἐπιγραφῶν τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων. («Θρακικά», 1929, σ. 19).

ΕΥΜΟΛΠΙΔΑΙ.—Γένος ἱερατικῶν τῆς

Ἐλευσίνος, καταγόμενον κατὰ τὴν παράδοσιν, ἀπὸ τοῦ Εὐμόλπου (βλ. λέξις), ὅστις εἶχε διδαχθῆ παρ' αὐτῆς τῆς Δήμητρος τὰ μυστήρια αὐτῆς καὶ τῆς θυγατρὸς τῆς Περσεφόνης, καθὼς καὶ τὴν τέλεσιν αὐτῶν. Οἱ Εὐμολπίδαι οὗτοι μετὰ τῶν Κηρύκων, ἀπογόνων τοῦ Κήρυκος, νεωτέρου υἱοῦ τοῦ Εὐμόλπου, εἶχον λάβει τὸ προνόμιον τῆς τελέσεως αὐτῶν, τὸ ὅποσον ἦτο κληρονομικόν. Ἐνα δὲ ἀπὸ τὰ κύρια αὐτῶν ἔργα, καθὼς καὶ ἡ λέξις σημαίνει, ἦτο νὰ μέλπον μετὰ τὰ μυστήρια ἄσματα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν λατρείαν τῆς Δήμητρος καὶ Περσεφόνης, τὰ ὅποια κατὰ τὸν Πανσανίαν (X. V. 6) ἐκαλοῦντο «Εὐμόλπια». Ἐκ τοῦ γένους ἐξελέγοντο εἰς «ιεροφάντης» καὶ εἰς «δαδοῦχος», οἱ ὅποιοι προΐσταντο τῆς μυήσεως, φυλάσσοντες τοὺς λειτουργικοὺς τύπους κατὰ τὰς τελετὰς καὶ ἐξηγοῦντες τὸ ἱερὸν δίκαιον, τὸ ὅποσον ἐν μέρει ἦτο γεγραμμένον, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ ἄγραφον. Τὸ προνόμιον τοῦτο τῆς ἐξηγήσεως ἔλαβον οἱ Εὐμολπίδαι παρὰ τοῦ Θησεῶς. Ἐπίσης εἶχον τὸ δικαίωμα τῆς «προρρήσεως», δηλαδὴ νὰ ἀποκλείουν ἀπὸ τὰ μυστήρια τοὺς μεμιασμένους ὑπὸ αἵματος καὶ τοὺς βαρβάρους, ὅπως ὁ Εὐμολπος πρῶτος ἐξήγγισε τὸν Ἡρακλέα μετὰ τὸν φόνον τῶν Κενταύρων, καὶ ἔπειτα ἐμύησεν αὐτόν. (Ἀπολλ. Β, 5, 12). Ἐνα μέλος ἀπὸ ἕκαστον γένος τῶν Εὐμολπίδων καὶ τῶν Κηρύκων, μὲ δύο Ἀθηναίους πολίτας ἐκλεγομένους ὑπὸ τοῦ Δήμου, μετεῖχον τοῦ ὑπὸ ἄρχοντος βασιλέως προεδρευομένου δικαστηρίου, τὸ ὅποσον ἔκρινε τὰς εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Δήμητρος ἀναφερομένας ὑποθέσεις καὶ πειθαρχικὰς ποινὰς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ ἔξουσία τοῦ γένους περιορίζετο εἰς ἐποισίωδη ζητήματα, ἀπὸ τοῦ Περικλέους ὅμως ἐπεξετάθη καὶ εἰς ζητήματα ἀσεβείας. Οὕτω τὸ δικαστήριον των κατεδίκασε τὸν περίφημον Διαγόραν τὸν Μήλιον, τὸν ἐπικαλούμενον ἄθεον, διότι ἀπέκάλυψε τὰ εἰς τὰ μυστήρια τελούμενα (δεύτερον ἡμῖς τοῦ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος), καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, διότι ἐνέπειξε ταῦτα. Κατὰ τοὺς μετὰ τὸν Μ. Ἀλέξανδρον χρόνους, οἱ Εὐμολπίδαι ἐξηκολούθουν ἀ-

σκοῦντες τὰ δικαστικὰ αὐτῶν δικαιώματα, τὰ ὅποια ἔλαβον μεγαλυτέραν ἀκόμη ἔκτασιν, καθ' ὅσον ἀναφέρεται ἀπόφασις αὐτῶν καταδικάζουσα τὰς φιλοσοφικὰς διδασκαλίας, (πιθανῶς τοῦ Ἐπικούρου), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς «σεμνάς» παραδόσεις, τῶν ὁποίων φύλακες ἦσαν οἱ Εὐμολπίδαι, οἱ Κήρυκες καὶ αἱ λοιπαὶ ἱερατικαὶ τάξεις. Σὺν τῷ χρόνῳ ἡ δικαστικὴ ἔξουσία αὐτῶν περιορίσθη, ἡ ἐξηγητικὴ ὅμως τῶν μυστηρίων παρέμεινε ἀκεραία μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος.

ΕΥΜΟΛΠΙΟΣ. — Υἱὸς τοῦ Μουσαίου ἡ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς νύμφης Χιόνος, θυγατρὸς τοῦ Βορέου. Ἐνῶ ἀκόμη ἦτο βρέφος, ἡ μητέρα του τὸν ἔρριπεν εἰς τὴν θάλασσαν μήπως ἀνακαλυφθῆ ὑπὸ τοῦ πατρὸς του. Ὁ Ποσειδῶν ὅμως, παραλαβὼν αὐτόν, τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, ὅπου ἐνεπιστεῦθη τὴν ἀνατροφὴν του εἰς μίαν τῶν θυγατέρων του καὶ τὴν νύμφην Ἀμφιτρίτην. Ἀνδρωθεὶς ὁ Εὐμολπος ἦλθε μετὰ τοῦ υἱοῦ του Ἰσμάρου πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Θράκης Τεγύριον, ὅπου καὶ ἐφιλοξενήθη. Ἐπειδὴ ὅμως ἤρχισε νὰ ἐπιβουλεύεται τὸν Τεγύριον, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ Θράκης καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἐλευσίνα, καταλιπὼν ἐν Θράκῃ τὸν υἱόν του. Ὅταν ἀπέθανε ὁ Ἰσμαρος, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Τεγύριου, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Θράκην ὅπου συμφιλιωθεὶς μετ' αὐτοῦ, ἔλαβεν ὡς σύζυγον τὴν θυγατέρα του καὶ ἐγένετο διάδοχος οὗτοῦ. (Ἀπολλοδ. Γ, 15, 4). Προσκληθεὶς ἀργότερον ὑπὸ τῶν Ἐλευσινίων, οἱ ὅποιοι διεξήγαγον πόλεμον κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἔσπευσεν εἰς βοήθειάν των. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ἐθανατώθη μετὰ τῶν υἱῶν του Φόρβαντος καὶ Ἰμμαράδου ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἐρεχθέως. Κατὰ τινὰ ἄλλην παράδοσιν ἐφονεύθησαν μόνον ὁ Ἰμμαράδος καὶ ὁ Ἐρεχθεὺς. Κατὰ τινὰ ἄλλην παράδοσιν, ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Ὑγίνου, (Μῦθοι, 116), ὁ Εὐμολπος πρῶτος ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Ἀθηναίων πρὸς λύσιν τῆς μεταξύ Ἐλευσινίων καὶ Ἀθηναίων διαφορᾶς, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι διεξεδίκει τὴν κατοχὴν τῆς Ἀττικῆς ὡς υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος. Ἐνικήθη ὅμως, καὶ

κατὰ τινά μάχην ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἐριχθονίου ἢ τοῦ Ἐρεχθέως. Τότε ὁ πατήρ του Ποσειδῶν ὀργισθεὶς διὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του, ἐξήτησεν ὡς ἐξιλέωσιν τὴν θυσίαν τῆς Χθονίας, θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως, ὃ δὲ Ζεὺς χαριζόμενος εἰς τὸν ἀδελφόν του κατεκεραύνωσεν αὐτὸν (Ἰγνίου, Μῦθοι, 45). Ἡ ἔκβασις τοῦ πολέμου ὑπῆρξεν ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων, οἱ δὲ Ἐλευσίνιοι ὑπετάγησαν εἰς αὐτούς, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον ὁ Εὐμόλπος νὰ προΐσταται τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων, τὰ ὅποια πρῶτος αὐτὸς εἰσήγαγεν πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διονύσου, τελῶν αὐτὰ μετὰ τῶν θυγατέρων τοῦ Κελεοῦ, βασιλέως τῆς Ἐλευσίνας, ὃ ὅποιος ἐφιλοξένησε τὴν Δήμητραν, ὅταν αὐτὴ περιεπλανᾶτο εἰς ἀνεύρεσιν τῆς ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος ἀρπαγείσης κόρης τῆς Περσεφόνης, (Ὅμηρ. Ὕμνος εἰς Δήμητραν, 154 καὶ 475. — Πausan. A. 5). Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀπέβη κληρονομικὸν εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Εὐμολπίδου (βλ. λέξ.), οἱ ὅποιοι εἶχον τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς τελέσεως αὐτῶν. Οἱ Εὐμολπίδαι ἔκαλουντο καὶ Θρακίδαι.

* *

Εἰς τὸν Εὐμόλπον ἀποδίδεται ἡ καλλιέργεια τῶν δένδρων καὶ τῆς ἀμπέλου, καθὼς καὶ πολλαὶ μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν τελετὴν τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων. Εἰδὸς τι ποιήσεως ἔλαβεν ὑπὸ τοῦ Ἰνύμολπου τὸ ὄνομα «εὐμολπία», μολονότι θεωρεῖται ὅτι τοῦτο ἐποιήθη προηγουμένως ὑπὸ τοῦ Μουσαίου (Pausan. X, 5, 6). Ὁ Θουκυδίδης (B, 15), ἀναφέρων τὸν μυθικὸν τοῦτον πόλεμον μετὰ τὴν Ἀθηναίων καὶ Ἐλευσινίων, παραδέχεται αὐτὸν ὡς ἱστορικὸν γεγονός. Στηρίζεται δὲ ὁ μῦθος οὗτος ἐπὶ τῆς ἀναμνήσεως τοῦ ἀρχαίου ἀνταγωνισμοῦ τῶν δύο πόλεων, διὰ τοῦ ὁποίου ἐξηγεῖται καὶ ἡ ταυτόχρονος εἰσαγωγή τῶν Μυστηρίων καὶ τὰ προνόμια, τὰ ὅποια εἶχον οἱ Εὐμολπίδαι. Κατὰ τινά παράδοσιν, ὁ Εὐμόλπος ἐδίδαξεν εἰς τὸν Μίδαν τὰς τελετὰς τῆς λατρείας τῆς Δήμητρος, ὅπως καὶ εἰς τὸν Ἡρακλέα τὴν μουσικὴν. Ὁ δὲ τάφος του δευκνύετο εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἐ-

λευσίνα (Pausan. A, 38, 2). Ὁ Εὐμόλπος συμβολίζει διὰ τοῦ ὀνόματός του (εὐ-μέλπειν) τὴν εἰκόνα τῆς ἀρμονικῆς φύσεως. Κατὰ δὲ τοὺς μυθολόγους, εἶναι τὸ γέννημα τῆς διαβροχῆς τῆς παραλίας ὑπὸ τῶν κυμάτων, τὰ ὅποια ὠθεῖ ὁ Βορρᾶς (πατήρ τοῦ Εὐμόλπου) πρὸς τοὺς παρακτίους βράχους καὶ τὰ ἀναγκάζει νὰ ἀφρίζουν ῥιπίζοντα τὰς ἀποτόμους πέτρας καὶ τὴν ἀμμόχωστον ἄκτῆν. (Decharme, in loc. cit. σελ. 518, Ἡλία Οἰκονομοπούλου, ἀθτόθι, σελ. 875). Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν μῦθον τοῦ Ἐρεχθέως κεραυνωμένου ὑπὸ τοῦ Διός, δυνάμεθα νὰ ὑπονοήσωμεν τὴν θεότητα τῆς θυέλλης συντριβομένην ὑπὸ τὰ πλύγματα τοῦ οὐρανοῦ πυρός. (Αὐτόθι, σελ. 518 καὶ σελ. 815). Πλὴν τοῦ Φόρβαντος καὶ Ἰμμαράδου, ὁ Εὐμόλπος εἶχε καὶ νεώτερον υἱόν, τὸν Κήρυκα, ἐκ τοῦ ὁποίου κατὰ γέννησιν καὶ ἡ οἰκογένεια τῶν Κηρύκων ἐν Ἰλευσίνοι.

* *

Τὸ ὄνομα Εὐμόλπος φέρουν πέντε πρόσωπα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀποδίδεται ἡ εἰσαγωγή τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων :

α'. — Εὐμόλπος, σύγχρονος τοῦ Τριπτολέμου, εἰς τὸν ὅποιον αὐτὴ ἡ Δημήτηρ ἐδίδαξε τὰ μυστήρια.

β'. — Εὐμόλπος, ὁ μῆσας τὸν Ἡρακλέα εἰς τὰ μυστήρια, ὅτε κατήρχετο εἰς τὸν Ἄδην διὰ νὰ ἀρπάσῃ τὸν Κέρβερον. «Μὴ δυνάμενος (ὁ Ἡρακλῆς), λέγει ὁ Ἀπολλόδωρος (B, 5, 12), ἰδεῖν τὰ μυστήρια ἐπέπερ οὐκ ἦν ἠγνισμένος τὸν Κενταύρων φόνον ἀγνισθεὶς ὑπὸ Εὐμόλπου, τότε ἐμνήθη». Τότε καὶ ἡ Δημήτρα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους, ἴδρυσεν τὰ Μικρὰ Μυστήρια. (Διοδ. Σικελ. IV, 14. — Πρβλ. καὶ Εὐριπίδου, Ἡρακλῆς μαινόμενος στίχ. 613).

γ'. — Εὐμόλπος, ὁ ἕγγονος τοῦ Τριπτολέμου ἐκ τῆς θυγατρὸς του Δηϊόπης.

δ'. — Εὐμόλπος ὁ Θραξ, ὅστις θεωρεῖται ὁ ἐπισημότερος πάντων καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἐπραγματεύθημεν ἄνωτέρω.

ε'. — Εὐμόλπος ὁ Ἐλευσίνιος ἢ κατὰ Σουΐδαν Ἀθηναῖος, υἱὸς κατ' αὐτόν, πατήρ δὲ κατ' ἄλλους τοῦ ποιητοῦ Μουσαίου, μαθητῆς τοῦ Ὁρφῆως, γράφας : «Τελετὰς

Δήμητρος» καὶ «Τελετὰς Διονύσου» ἢ «Βακχικὰ ἔπη». Ζήτημα ὅμως εἶναι, ἂν οἱ Εὐμόλμοι οὗτοι εἶναι διάφορα πρόσωπα ἢ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ὅπως μυθικόν, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα παράγεται καὶ ἔχει σχέσιν μὲ τὸ : «εὐ μέλπειν».

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ. — Μεγάλῃ θάλασσα σχηματιζομένη εἰς τὰ Β. Α. τῆς Μεσογείου θαλάσσης, μεταξὺ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Θράκης, τῆς Σκυθίας καὶ τῆς Κολχίδος καὶ συγκοινωνοῦσα μὲ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος διὰ τοῦ Βοσπόρου, τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. Βαθεῖα καὶ ψυχρὰ προσβάλλεται ὑπὸ τῶν συχνῶν θυελλῶν. Τὰ παράλια τῆς πρὸς τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ εἶναι χαμηλὰ καὶ δέχονται τὰ ὕδατα πολλῶν μεγάλων ποταμῶν, πρὸς δὲ τὰ ἀνατολικά καὶ νότια εἶναι ὑψηλότερα. Ἐξηρουνήθη ὑπὸ τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Ἀργοναυτῶν, ἐπὶ πολὺ ὅμως ἦτο κακῶς γνωστὴ εἰς τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὅποιοι ἐφοβούντο τὰς τρικυμίας αὐτῆς καὶ τὴν ἐχθρότητα τῶν βαρβάρων λαῶν τῶν παραλίῶν τῆς, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἀρχικὸν αὐτῆς ὄνομα «Ἐϋξεινος». Τὸ ὄνομα «Ἐϋξεινος» ἐδόθη πολὺ βραδύτερον κατ' εὐφημισμὸν.

Πρῶτοι οἱ Μιλήσιοι ἴδρυσαν κατὰ τὸν ἕβδομον καὶ ἕκτον π. Χ. αἰῶνα πολυαρίθμους ἀποικίας ἀνὰ τὰ παράλια αὐτοῦ καὶ κατέστησαν γνωστὰ μὰ μεγάλα πλοῦτη αὐτοῦ (Ιχθύς, δημητριακά, δέρματα κτλ.). Μέχρι δὲ τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους ὑπῆρξε τὸ κέντρον ζωηροτάτης ναυσιπλοΐας καὶ ἀνταλλαγῆς ἔμπορευμάτων.

ΕΥΡΥΔΙΚΕΙΑ(ῆ). — Ὄνομασία τῆς Ποτιδαίας - Κασσανδρείας (βλ. λ.) ἐπὶ τινὰ χρόνον πρὸς τιμὴν τῆς Εὐρυδίκης, θυγατρὸς τοῦ Λυσιμάχου, βασιλέως τῆς Θράκης (323—281 π. Χ.), συζύγου τοῦ Ἀντιπάτρου Β', ἢ θυγατρὸς τοῦ Ἀντιπάτρου Α' καὶ ἀδελφῆς τοῦ Κασσάνδρου, συζύγου τοῦ Πτολεμαίου Α', βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, ἧτις ἀπεσύρθη ἐκεῖ τὸ 280 π. Χ. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ τῆς Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ.

Νομίσματα τῆς Εὐρυδίκης σώζονται χαλκᾶ (τῶν ἐτῶν 298—280 π. Χ.) φέροντα ἔμπροσθεν κεφαλὴν πεπλοφόρου βασι-

λίσεως, ὀπισθεν δὲ ἐπιγραφὴν : ΕΥΡΥΔΙΚΕΩΝ μετὰ τρίποδος.

ΕΥΠΟΡΙΑ. — Ἀρχαία πόλις τῆς Βισαλτίας ἐν Μακεδονίᾳ κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ὅτε, νικήσας οὗτος τοὺς Θράκας, ἐπήρξατο κατὰ τῆς Ἀσίας. Ὄνόμασε δὲ αὐτὴν Εὐπορίαν διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν προϊόντων καὶ τῶν καρπῶν τῆς γῆς. Κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γ', 12, 32), ἔκειτο εἰς βόρ. πλάτ. 41°, 10' καὶ ἀνατ. μῆκ. 49°, 20'. Σφάλλεται ὅμως, τοποθετῶν αὐτὴν ἐκεῖ. Κατὰ τὴν Tabula Pentingeriana ἀπεῖχεν ἀπὸ Ἡρακλείας τῆς Σιντικής 17 μίλλια. Κατὰ τοὺς νεωτέρους συγγραφεῖς ἔκειτο ἐπὶ τῆς Ν. Δ. ὄχθης τῆς Κερκινίδος λίμνης (Ἀχινού) παρὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Στρυμόνος ἀπὸ τῆς λίμνης, ὅπου τὸ χωρίον Νεοχώριον (Γενή-κιοῦ).

* ΕΥΡΩΠΗΣ (ἐπαρχία) — Ἐπαρχία τοῦ Θέματος Θράκης ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων, ὑπὸ κονσουλάριον, περιλαμβάνουσα 14 πόλεις, τῶν ὁποίων κυριώτεραι ἦσαν : ἡ Ἡράκλεια, ἡ Ἀρκαδιούπολις, ἡ Βιζύη, ἡ Γάνος, ἡ Καλλιπόλις, ἡ Ἄπρωσ καὶ ἄλλαι (Ἱεροκλ. Συνέκδ. 132).

ΕΥΣΩΡΟΣ. — Εὐγενὴς Θράξ, τοῦ ὁποίου ὁ υἱὸς Ἀκάμας λαβὼν μέρος κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὡς φίλος τῶν Τρώων, ἐφρονεῦθη ὑπὸ Αἴαντος τοῦ Τελαμώνος κατὰ τινὰ συμπλοκῆν (Ἰλιάδ. Ζ. 8, Β. 444).

ΕΥΦΑΝΤΟΣ. — Ἱστορικός ἐξ Ὀλύμπου, γράψας ὄχι μόνον κωμωδίας, ἀλλὰ ἱστορίαν τῆς ἐποχῆς του. Ὑπῆρξε διδάσκαλος Ἀντιγόμου τοῦ Γονατᾶ, εἰς τὸν ὁποῖον γενόμενον βασιλεῖα τῆς Μακεδονίας (283—240 π. Χ.) ἀφιέρωσε τὸ «Περὶ βασιλείας» σύγγραμμά του. (Μιστριώτου, Ἑλληνικὴ Γραμματολογία, Τόμ. Ι'. σελ. 162).

* ΕΥΤΥΧΙΑΝΑ. — Φρούριον τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. ΙV, 4).

ΕΥΧΑ ΙΤΗΣ. — Εὐφημιστικὴ ἐπίκλησις τοῦ Ἄδου ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Καλλιπόλεως Θράκης, ἀνάλογος πρὸς τὴν παρ' Ὀμήρῳ «κυανοχαίτης» καὶ τὴν παρ' Εὐριπίδῃ «μελαγχαίτας». Ἡ αὐτὴ ἐπίκλησις ἀποδίδεται καὶ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, Γανυμήδην, Διό-

νυσον και Ὑμέναιον. (Μεγ. Ἑλλην. Ἑγκ. ἐν λέξει).

ΕΦΕΣΙΩΝ (λιμὴν). — Ὅρμος τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου κατὰ τὸ βόρειον στόμιον αὐτοῦ, ὀνομασθεὶς οὕτω, διότι ἐκεῖ προσωρμίζοντο πολλὰ πλοῖα ἐξ Ἐφέσου. Εἶναι ὁ σημερινὸς ὄρμος Μπουγιούκ - Λιμάν, ἀπέχων ἀπὸ τοῦ Ροῦμελῆ Καβάκ (Ἱερὸν τῶν Βυζαντινῶν) περὶ τὰ 12 μίλια.

ΕΦΙΠΠΟΣ. — Ἱστορικὸς ἐξ Ὀλύμπου «Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου και Ἱφαιστίωνος ταφῆς», ὅπου, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἀθηναῖος (III. 120, X, 434), ἐπραγματεύετο περὶ τῆς μέθης τοῦ Ἀλεξάνδρου και τῶν Μακεδόνων. «Μακεδόνος, ὡς φησὶν Ἐπιππος ὁ Ὀλύμπιος, . . . οὐκ ἠπίσταντο πίνειν εὐτάκτως, ἀλλ' εὐθέως ἐχρῶντο μεγάλας προπόσεσιν, ὥστε μεθύειν ἔτι παρακειμένων τῶν πρώτων τραπεζῶν και μὴ δύνασθαι τῶν σιτίων ἀπολαθεῖν». (Μιστριώτου, Ἑλλην. Γραμματολογία, Τόμ. Β', σελ. 155).

* ΕΧΙΝΙΑ (ἡ). — Ἐτέρα ὀνομασία τῆς ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Ἱερισσοῦ κειμένης πόλεως Ἀκάνθου (βλ. λ.) ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντιοῦ.

* ΕΦΡΑΙΜ. — Βυζαντινὴ πόλις τῆς Θράκης κειμένη πρὸς νότον τοῦ φρουρίου «Μνεϊακον» παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἄρδα, ὅπου πιθανῶς τὸ χωρίον Εὐφραϊμικοῦ. Κατελήφθη τὸ 1256 ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνου τῶν Βουλγάρων Μιχαὴλ, μετὰ πολλῶν ἄλλων φρουρίων τῆς Ροδόπης, ὅχι ὁμως διὰ πολὺν καιρόν, διότι ἐπελθὼν κατὰ τῶν Βουλγάρων ὁ Θεόδωρος Β' ὁ Λάσκαρης (1255 — 1:59) βασιλεὺς τῆς Νικαίας, ἀνέκτησεν αὐτὰ. Ταυτίζεται μετὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Ἐφραϊμικοῦ.

Z

ZΛΒΕΡΓΑΝ. — Ἠγεμὼν τῶν περὶ τὴν Μαϊώτιδα (Ἀζοφικὴν θάλασσαν) Κατριγούρων Οὐννων, ὅστις, διαπεράσας τὸ 559 τὸν παγωμένον Δούναβιν μετὰ πολυάριθμον ἱππικόν, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Κάτω Μοισίαν (Βουλγαρίαν). Ἐκεῖθεν δύο μὲν μοίρας στρατοῦ ἀπέστειλε κατὰ τῆς κυρίως Ἑλλά-

δος, αὐτὸς δὲ μετὰ τὴν τρίτην μοῖραν διελθὼν ἄμαχῆτι τὰ κατεστραμμένα μακρὰ τεῖχη τοῦ Ἀναστασίου, ἐστρατοπέδευσε περὶ τὸν Ἀθῦραν (Μπουγιούκ — Τσεκμετζέν), ἐκεῖθεν δὲ ὀρμώμενος ἐδήλου τὴν χώραν μέχρι τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπειλῶν και αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν. Ὁ Ἰουστινιανὸς τότε, ἐν ἀμηχανίᾳ εὐρισκόμενος, ἀνεκάλεσεν τὸν ὑπὸ δυσμένειαν διατελοῦντα γηραιὸν στρατηγὸν Βελισσάριον, ὅστις κατῴρθωσε νὰ συντρέψῃ τὰς δυνάμεις τοῦ Ζαβεργάν και νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ νὰ ἀπομακρυνθῆ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ και αἱ ἄλλαι δύο μοῖραι τοῦ στρατοῦ τοῦ ἡναγκάσθησαν νὰ ἀποχωρήσουν, ἀφοῦ ὑπέστησαν μεγάλας ἀπωλείας και ἐπέστρεφον εἰς τὰ ἴδια πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν, ὁ ὅποιος ἀφοῦ ἔλαβε πλοῦσια λύτρα πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν αἰχμαλώτων, ἐπέστρεφε και αὐτός. Ἐπιτεθεὶς ὁμως κατ' αὐτῶν ὁ Σάνδιλος, ἡγεμὼν τῶν πέραν τοῦ Δουνάβειος ἐγκατεστημένων Οὐτιγούρων Οὐννων, πιστὸς φίλος και σύμμαχος τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἀφῆρσε τὰ ὑπὸ τοῦ Ζαβεργάν ληφθέντα παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ χρήματα. Ἐπηκολούθησε τότε μακρὸς και ἀγριος πόλεμος μεταξύ τῶν δύο Οὐννικῶν φυλῶν, ὅστις κατέληξεν εἰς πλήρη ἐξόντωσιν αὐτῶν.

ZΑΓΟΡΑ. — Ὀνομασία τῆς πρὸς νότον τοῦ Αἴμου ἐκτεινομένης χώρας ἀπὸ τῶν Σιδηρῶν Ἠυλῶν μέχρι τῆς Δεβελτοῦ, τὴν ὁποῖαν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Β' (685 — 711) παρεχώρησεν εἰς τοὺς Βουλγάρους ἕνεκα τῆς ὑποστηρίξεως αὐτῶν μετὰ τὴν ἐκ Χερσῶνος ἀπόδρασίν του. Ἡ παραχώρησις τῆς χώρας ταύτης ἐπεκυρώθη τὸ 861 ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Γ' τοῦ Μεθυσσοῦ κατὰ τὴν βάπτισιν τοῦ Βουλγάρου ἡγεμόνου Βόριδος, τοῦ ὁποῖου ἀνάδοχος ἐγένετο ὁ Βυζαντινὸς αὐτοκράτωρ. Ἡ λέξις εἶναι σλαυικὴ και σημαίνει «ὀπισθεν τοῦ ὄρους» (za gōra). Ζαγόρια ἐκάλουν ἐπίσης οἱ Βυζαντινοὶ τὴν περὶ τὸ Μελένοικον χώραν.

* ΖΑΓΟΡΙΑ (τά). — Ὀνομασία τῆς περὶ τὸ Μελένοικον χώρας, παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς (βλ. λέξ. Ζαγόρα).

ZΑΛΔΑΒΑ. — Μεσόγειος πόλις τῆς Κατω

Μοισίας ἐν Θράκη (Fragm. Hist. Graecorum, σελ. 32), ἢ αὐτὴ πιθανὸν μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Προκοπίου ἀναφερομένην Ζάλδαπα (βλ. λέξι.).

ΖΑΙΕΛΕΙΣ.—Ἀρχαῖος λαὸς τῆς Μακεδονίας, πιθανῶς θρακικῆς καταγωγῆς, κατοικῶν περὶ τὸ Παγκαῖον ὄρος, γνωστὸς ἔκ τινος νομίσματος φέροντος ἔμπροσθεν τὴν ἐπιγραφὴν: ΖΑΙΕΛΕΩΝ, καὶ Κένταυρον μετὰ νύμφης, ὅπισθεν δὲ τετραγώνων ἔγκοilon διηρημένον εἰς τέσσαρα. (Head Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμάτων, τόμ. Α, σελ. 262).

ΖΑΛΛΑΠΑ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, τῆς ὁποίας τὰ τεῖχη ἔκτισεν ἢ ἐνεκαίνισεν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527 — 565). Ὁ Ἱεροκλῆς (Συνέκδ. 637, 7) τὴν ὀνομάζει Ζέλδαπα καὶ καταλέγει αὐτὴν μεταξὺ τῶν 15 πόλεων τῆς Ἐπαρχίας Σκυθίας, ὃ δὲ Κωνσταντῖνος Πορφυρογέννητος (Περὶ Θεμ. Β', 47) ὡς μίαν ἐπίσης τῶν 15 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Μοισίας. Κατὰ τοὺς συγγραφεῖς τούτους ἔκειτο ἐν τῇ νῦν Δοβρουτσᾷ τῆς Ρουμανίας μεταξὺ Ἰστρου ἢ Ἰστροπόλεως (νῦν Καρανασίπ) καὶ Ἀξιουπόλεως (νῦν Ηίποκ).

ΖΑΛΜΟΞΙΣ.—Βλ. Ζάμολξις.

ΖΑΛΜΟΣ (ὁ).—Ἀρχαία θρακικὴ λέξις σημαίνουσα δορᾶν. Ἀπαντᾷ δὲ ὡς συνθετικὸν πολλῶν κυρίων θρακικῶν ὀνομάτων, ὅπως Ζάμολξις, Ἐβρύζεμις κτλ.

ΖΑΜΟΞΙΣ.—Μυθικὸν πρόσωπον λατρευόμενον ὑπὸ τῶν Γετῶν τῆς Θράκης. Ὁ Ἡρόδοτος (IV, 94—96) ὀνομάζει αὐτὸν Ζάμοξιν, αὕτη δὲ φαίνεται καὶ ἡ ὀρθότερα γραφὴ καθ' ὅσον τὸ δεύτερον συνθετικὸν «ζαλμός» εἶναι θρακικὴ λέξις σημαίνουσα τὴν δορᾶν. Κατὰ δὲ τὸν πλατωνικὸν φιλόσοφον Πορφύριον, ὀνομάσθη οὕτω, «ἐπεὶ γεννηθεὶς αὐτῷ δορᾶν ἄρκτου ἐπεβλήθη», (ἐν βίῳ Πυθαγόρου). Κατὰ τὴν παράδοσιν ἐχρημάτισε μαθητῆς τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἐπισκέφη τὴν Αἴγυπτον, μυηθεὶς εἰς τὰ μυστήρια τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του

ἔθεσε νόμους καὶ μετέφερεν τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀποκτήσει κατὰ τὰ ταξιδία του ἰδίως δὲ τὸ περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Προέλεγε τὰ μέλλοντα, ὡς δ' ἀναφέρει ὁ Στράβων VII. 297), κατέπεισε τὸν βασιλέα τῶν Γετῶν νὰ τὸν καταστήσῃ κοινὸν τῆς ἀρχῆς, ὡς δυνάμενον νὰ γνωρίξῃ τὰς βουλὰς τῶν Θεῶν. Κατ' ἀρχὰς διετέλεσεν ἱερεὺς τοῦ θεοῦ αὐτῶν, τὸν ὁποῖον τὰ μάλιστα ἐτίμων καὶ ἐσέβοντο οἱ Γέται. Διητάτο εἰς ἄντρον τι καὶ σπανίως ἐνεφανίζετο εἰς τὰ πλήθη, πλὴν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν αὐλικῶν. Τὸ ὄρος ἐφ' οὗ τὸ ἄντρον, ἔθεωρετο ἱερὸν καὶ ὀνομάζετο Κωγαῖονον, ὁμώνυμον τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ.

Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον οἱ Γέται ἐπίστευον ὅτι μετὰ τὸν θάνατον μεθίστανται πρὸς τὸν Ζάμοξιν, τὸν ὁποῖον ὀνομάζουσι τινες Γαβελῆξιν (βλ. λ.) ἄλλην Γετικὴν θεότητα. Κατὰ πᾶσαν πενταετίαν ἐξέλεγον διὰ κλήρου Γέτην τινά, τὸν ὁποῖον ἐξαπέστελλον ὡς ἄγγελον πρὸς τὸν Ζάμοξιν, παραγγέλλοντες εἰς αὐτὸν πᾶν ὅ, τι εἶχον ἀνάγκη. Οἱ ἐντεταλμένοι τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἐρωπιον τὸν κληρωθέντα ἐπὶ τῶν αἰχμῶν τριῶν δοράτων. Καὶ ἂν μὲν ἀπέθνησκε, «ἴλεως ὁ Θεὸς δοκεῖ εἶναι». Ἄν δὲ ὄχι τότε «αἰτιῶνται αὐτὸν τὸν ἄγγελον, φάμενοι μὲν ἄνδρα κακὸν εἶναι» καὶ ἀντικαθίστων δι' ἄλλου. Ὁ Ἡρόδοτος, κατὰ τὰς παραδόσεις τῆς ἐποχῆς του, ἔθεωρε τὸν Ζάμοξιν ὡς ἄνθρωπον καταγόμενον ἐκ τῶν παρὰ τὸν Ἑλλησποντον καὶ τὸν Πόντον κατοικούντων Ἑλλήνων, διατελέσαντα δούλον παρὰ τῷ Πυθαγόρᾳ καὶ ὅτι ἀπελευθερωθεὶς καὶ ἀποκτήσας χρήματα πολλὰ, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου μετὰ τὸν θάνατον ἐτιμήθη μεγάλως ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του, οἱ ὁποῖοι τὸν ἔθεοποίησαν. Ἄλλ' ὡς ὁ ἴδιος ἀναφέρει, δὲν ἐπίστευεν ὅτι πῆρξε μαθητῆς τοῦ Πυθαγόρου, ἀλλ' ὅτι προὔπηρξεν αὐτοῦ. «. . . δοκέω δέ, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, πολλοῖσιν ἔτεσιν πρότερον Ζάμοξιν τούτον γενέσθαι τοῦ Πυθαγόρου» IV, 94—96).

ΖΑΠΑΡΑ.— Ἀρχαία θρακικὴ κόμη, φυλὴ ἢ συνοικισμὸς (vicus), τῆς περιφερείας Βησαπάρας (Τατάρ - Παζαρτζίκ), ἢ αὐτὴ μετὰ τὴν Ζύπαρον (βλ. λ. Dumont - Homolle, σ. 499).

ΖΑΡΓΙΔΑΥΑ.— Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας, κειμένη εἰς τὴν βορειοτέραν ἄκρην αὐτῆς (Δακία παρὰ τὸν Ἰέρανον ποταμὸν (νῦν Προῦθον). Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 8, 4) εἰς βόρ. πλάτ. 47° 45' καὶ ἀνατ. μῆκ. 54° 40', ἀλλ' ἄγνωστος ἢ θέσις αὐτῆς).

* **ΖΒΕΛΣΘΟΥΡΟΣ (ΖΕΥΣ).**— Θρακικὸν ἐπίθετον ἢ μᾶλλον ξενικόν, ἴσως σκυθικὸν τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ Σβελσθούρδου, λατρευομένου ἐν τῇ Β. Θράκῃ, ταυτιζομένου πρὸς τὸν Δία τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀναλόγου πρὸς τὸ ἑλληνικὸν «κεραῦνιος» ἢ «ἀστοφόρος». Ἀπαντᾷ δὲ κατὰ μεταγραμματισμὸν καὶ : Σβελσούρδος, Ζβελθιούρδος, Ζβελσούρδος καὶ Σλεσθούρδος. Εἰς ἀνευρεθὲν ἱερὸν τι τοῦ Σβελσθούρδου Διὸς ἐν Παυταλίᾳ (νῦν Κιοστενδὴλ) καὶ ἀνασκαφέν, παρίσταται ἐν ἀναγλύφοις ὁ θεός, ὅπως ὁ κεραῦνιος Ζεὺς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τέχνῃ (Θρακικία, 1934, σελ. 42 καὶ 47).

ΖΓΟΡΑΦΑ (τό).— Ὑψαλὸς κειμένη 6½ μίλια ἀνατολικῶς τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀγκίστρι τῆς νήσου Σαμοθράκης, κειμένη εἰς βόρ. πλάτος 40° 28' καὶ ἀνατ. μῆκος 25° 1', γνωστοτάτη καὶ λίαν ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς ναυτιλλομένους ἰδίως δὲ ἐν καιρῷ τρικυμίας. Ἐν καιρῷ γαλήνης ἐπιπλεῖ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐλαιώδης τις οὐσία ἀναδίδουσα ὁσμὴν πετρελαίου, τοῦ ὁποίου ἢ πηγὴ εὐρίσκειται, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐν τῇ ὑφάλῳ ταύτῃ. Ἐπὶ τοῦ πυθμένου αὐτῆς παρατηροῦνται τὰ ἴχνη ἀρχαίων κτιρίων, ἐπὶ τῶν ὁποίων διακρίνονται θύραι, παράθυρα, κίονες κιονόκρανα, καὶ ἐν γένει λειψανα πολλὰ μαρτυροῦντα ὅτι τὸ μέρος ἐκεῖνο κατακειτό ποτε καὶ ὅτι κατεποντίσθη συνεπιεία πολλῶν γεωλογικῶν μεταβολῶν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν παρουσίαν τῆς ἐλαιώδους οὐσίας, τοῦτο ἐξηγῆται ἐκ τοῦ ἠφαιστειογενοῦς τῆς νήσου Σαμοθράκης, ὅπου ὡς γνωστὸν ὑπάρχουν φερμὰ μεταλλικὰ λαματικά ὕδατα. Ὁ Πλί-

νιος ἐν τῇ Φυσικῇ ἱστορίᾳ του (IV, 12, 23), περιγράφων τὴν Σαμοθράκην, μνημονεύει ὅτι μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ὑπῆρχον πάσαι ποτὲ τέσσαρες νῆσοι : ἡ Ἀλόνησος, ἡ Γηθώνη, ἡ Λαμπανία καὶ ἡ Ἀλωπεκόννησος, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του δὲν ὑπῆρχον. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι αἱ νῆσοι αὗται κατεποντίσθησαν πρὸ αἰώνων, ἀλλὰ διετηρεῖτο ἀκόμη ἡ μνήμη αὐτῶν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὰ Ζγόραφα ταῦτα δυνατόν νὰ εἶναι μία τῶν ὑπὸ τοῦ Πλινίου ἀναφερομένων νήσων, αἱ ὁποῖαι κατεποντίσθησαν. (Ν. Δ. Φαρδύ, τὰ Ζγόραφα κτλ. ἐν τῇ Θρακικῇ Ἐπετηρίδι, 1897, σελ. 48—54).

* **ΖΛΕΒΡΗΝ.**— Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ἢ ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός. (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 11).

* **ΖΕΑΠΟΥΡΙΕΣ.**— Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ Ἄνω Μοισίᾳ, πρὸς νότον τῆς Παυταλίας (νῦν Κιοστενδὴλ), τὰ ὁποῖα, κατὰ τὸν Προκόπιον (IV, 4), ἐπεσκευάσεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός (537—565).

* **ΖΕΒΥΘΙΑΔΕΣ ἢ ΖΙΒΥΘΙΑΔΕΣ.**— «Οἱ γνήσιοι Θράκες ἢ Θράσσαι» κατὰ τὸν Ἡσύχιον.

* **ΖΕΙΝΔΡΟΥΜΗΝΟΣ ἢ ΖΙΝΔΡΟΥΜΗΝΟΣ (ΖΕΥΣ).**— Τοπικὴ προσωνυμία τοῦ Διὸς, λατρευομένου ἐν Θράκῃ κατ' ἐπιγραφὰς εὐφρεθείσας ἐν αὐτῇ («Ἀρχεῖον Θράκης» Τόμ. IV, σελ. 14).

* **ΖΕΙΡΑ ἢ ΖΕΙΡΑ (ἦ).**— Θρακικὴ λέξις σημαίνουσα, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 75), εἶδος ἐπανωφορίου πλατέος, ἐσφιγμένου περὶ τὴν ζώνην. Κατὰ τὸν Ξενοφῶντα (Κύρου Ἀνάβ. VII, 4, 3) ἦτο διάφορος τῆς χλαμύδος, ὡς μακροτέρα καὶ θερμοτέρα. Κατὰ δὲ τὸν Πολυδεύκην (VII, 60) ἦτο εἶδος περιζώματος. (Πρβλ. Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου «Θρακικὰ» 1932, σελ. 231).

ΖΕΙΡΗΝΙΑ.— Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης κειμένη ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Παίτων, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἐβρου. Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ὀδοιπορικοῦ τοῦ Ἀντωνίου Tab.

Pentingeriana καὶ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου, ἀλλ' ἡ θέσις αὐτῆς δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη. Ὁ Καντακουζηνός (Ἱστορ. Α, 39) ὀνομάζει αὐτὴν Τζεργνομιάνου πόλιν. Κατὰ τὸν Σέρβον ἱστορικὸν Στογιάν Νοβάκοβιτς ἐκεῖτο πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ (νῦν Σβίλεγκραδ καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ Τσερμέν (Τσερνόμεν). Τὸ ἔθνικὸν Ζειρηνιάτης.

* ΖΕΚΕΔΕΠΙΩΝ (Ἐπισκοπή).—Μία τῶν ἑξ ἑπισκοπῶν τῆς ἐπαρχίας Αἰμιμόντου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Μαρκιανουπόλεως (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 463).

ΖΕΛΔΠΑ.—Βλ. Ζάλδαπα.

* ΖΕΛΑΝ(ΔΗ)ΝΟΣ (Ἀπόλλων).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος λατρευομένου ἐν Θράκῃ κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ. («Θρακικά» 1934, σελ. 46).

ΖΕΛΜΙΟΣ.—Υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Διηγύλιος βασιλέως τῶν Καινῶν, Θρακικοῦ λαοῦ κατοικοῦντος παρὰ τὸν Μέλινα κόλπον πρὸς βορρᾶν τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ζήσας περὶ τὰ μέσα τοῦ Β' π.Χ. αἰῶνος. Διεκρίθη διὰ τὴν ἀμώτητα καὶ ἀπανθρωπίαν αὐτοῦ, ὑπερβαλὼν καὶ αὐτὸν τὸν πατέρα του (βλ. λ.), τὸν ὅποιον ἐθεώρουν σκληρότερον καὶ αὐτοῦ τοῦ διαβοήτου Φαλάριδος, τυράννου τῶν Ἀκραγαντίνων. Τόσον σκληρὸς καὶ θηριώδης ἦτο, ὥστε, ὅπως διηγεῖται Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (Ἀπόσπ. 34: «τοὺς προσκόψαντας πανοικίως τιμωρεῖσθαι ἐπὶ γὰρ ταῖς τυχούσαις αἰτίαις τοὺς μὲν διεμέλιζε, τοὺς δὲ ἀνεσταύρου, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἐνέπριζε. Γονέων δ' ἐν ὄμμασι καὶ κόλποις ἐγκατέσφαζε τὰ τέκνα. Καὶ κρονομῶν καὶ σώματα παρετίθει τοῖς συγγενεστάταις, ἀτακτοῦμενος τὰς παλαιὰς ἐκείνας Τηρέως καὶ Θυέστου θοινιάς». Ἐξαναστάντες τέλος οἱ Θράκες συνέλαβον αὐτὸν καὶ τὸν ἐφόνευσαν.

ΖΕΛΠΑ.—Βλ. Ζάλδαπα.

* ΖΕΡΒΑΙ.—Ὄνομα ἀρχαίας πολίχνης τῆς Θράκης ἐν τῇ κάτω πεδιάδι τοῦ Ἐβρου.

ΖΕΡΜΟΔΙΓ'ΕΣΤΟΣ.—Φίλος τοῦ Αὔδολέοντος, βασιλέως τῶν Ποιόνων ἀναγερόμενος ὑπὸ τοῦ Διοδώρου Σικελιώτου

(Ἀποσπασμ. XX). Οὗτος δολίως φερόμενος πρὸς αὐτὸν, ἐπρόδωκε τοὺς θησαυροὺς του εἰς τὸν Λυσίμαχον βασιλεῖα τῆς Θράκης (323—281 π.χ.) τοὺς ὁποίους εἶχε κρύψει ἐκεῖνος ὑπὸ τὸν ποταμὸν Σαργέντιον.

ΖΕΡΝΗΣ.—Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβευς παρὰ τὰς Νοβάς (νῦν Σίστοβα), (Προκοπ. Περί Κτισμ. IV, 6, 5).

* ΖΕΥΓΜΑ.—(Μικρὸν καὶ Μέγα). Μικρὸν Ζεῦγμα ἔκαλεῖτο ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων τὸ Ρήγιον, Μέγα δὲ Ζεῦγμα ὁ Ἀθύρας.

ΖΕΦΥΡΙΟΝ.—Βυζαντινὴ κομόπολις πρὸς δυσμὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡμίσειαν ὥραν δι' ἀμάξης ἀπὸ τοῦ χωρίου Ἁγίου Στεφάνου, ὀνομασθεῖσα οὕτω διὰ τὸ εὐάερον καὶ τὴν γραφικότητα τῆς τοποθεσίας. Σήμερον καλεῖται ὑπὸ τῶν Τούρκων Ζάφρα ἢ Ζαφρά. (Ἄλ. Πασπάτη, τὰ Θρακικά προάστεια τοῦ Βυζαντίου, ἐν Ἑλλ. Φιλολ. Συλλ. Κωνσταντινουπόλεως, ἔτος XII, σελ. 41). Εἰς Ζεφυρίον εὐρέθησαν δύο ἐπιτάφιοι στήλαι, ἑξ ὧν ἡ μὲν μία οὐδὲν σώζει γράμμα, ἡ δὲ μνημονεῦει Πολιωνά τινα, τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος. Μέχρι τοῦ 1922 εἰς τὴν κάτω βαθμίδα τοῦ γυναικωνίτου τοῦ ναοῦ τοῦ Ζεφυρίου ἐσώζετο βυζαντινὴ τις ἐπιγραφὴ τοῦ 1150 μνημονεύουσα Ἰάκωβόν τινα «καθηγούμενον τῆς σεβασμίας βασιλικῆς κοινοβιακῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Μωκίου». Πολὺ πιθανὸν νὰ ὑπῆρχεν εἰς Ζεφυρίον μονὴ τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Μωκίου, ἢ πολὺ πιθανώτερον νὰ ἀπέθανεν ἐκεῖ ὁ ἅγιος μάρτυς μεταβάς πρὸς ἀλλαγὴν κλίματος.

Ἰαροὶ τὸ Ζεφυρίον ὑπάρχει ἀγίασμα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, εἰς τὸ ὁποῖον κατέρχεται τις δι' 26 βαθμίδων. Οἱ τοῖχοι φέρουν βυζαντινοὺς σταυροὺς. Τὸ ὄλον οἰκοδόμημα φαίνεται ἀναγόμενον εἰς τὸν Ε' ἢ ΣΤ' αἰῶνα, προδίδει δὲ παραγωγὴν ἐκ τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου, ἡ δὲ πηγὴ ἦτο ἀφιερωμένη εἰς θεότητα τοῦ νεροῦ, ὅπως ἡ Ζωοδόχος πηγὴ, ἡ Βλαχέρνα, ἡ Τιμία Ζώνη κτλ. (Πρβλ. Μ. Γεδεών, «Παλαιὰ εὐφρίας Θρακῶν κέντρα», εἰς Θρακικά,

1936, σελ. 18 καὶ ἐξῆς).

* ΖΕΦΥΡΟΣ. — Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Θράκης, ὅστις μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Βορέως ἀπήγαγεν ἐξ Ἀττικῆς τὴν μητέρα τῶν Βορεαδῶν Ζήτου καὶ Καλλάϊδος Ὠρείθυιαν :

Θρήϊκος Βορέης ἀνερείψατο Κεχροπλήθεν
Ἰλισσοῦ προπάρουθεν χορῶ ἔνι δινεύ-
[ουσαν.

(Ἀπολλωνίου Ἀργοναυτικά, Α, 23).

ΖΗΜΑΡΚΟΥ. — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων, τὰ ὅποια ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527 — 565) ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου τῆς Θράκης. (Προκοπ. περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΖΗΡΑΝΙΟΙ (οἱ). — Λαὸς Θρακικὸς παρὰ Θεοπόμπω.

* ΖΗΡΥΘΙΑ (ΕΚΑΤΗ). — Ἐπίθετον τῆς Ἑκάτης ἀπὸ τῆς Θρακικῆς πόλεως Ζηρύνθου (βλ. λέξ.), ὅπου ὑπῆρχε τὸ λεγόμενον «Ζηρύνθιον ἄντρον».

* ΖΗΡΥΝΘΙΟΝ (Ἄντρον). — Ἄντρον τῆς Ἑκάτης, τὸ λεγόμενον «Ζηρύνθιον ἄντρον», ἐν τῇ Θρακικῇ πόλει Ζηρύνθω, (βλ. λέξ.) ὅπου προσεφέροντο πρὸς τιμὴν τῆς Θεᾶς ὡς θυσία κύνες.

* ΖΗΡΥΝΘΙΟΣ (Ἀπόλλων). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομένου ἐν Ζηρύνθῳ τῆς Θράκης. («Θρακικά», 1934, σ. 46).

ΖΗΡΥΝΘΟΣ (ἡ). — Παράλιος πόλις τῆς Θράκης, κειμένη πρὸς Ἀνατ. τῆς Αἴνου, ὅπου ὑπῆρχε ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἄντρον τῆς Ἑκάτης, τὸ λεγόμενον «Ζηρύνθιον ἄντρον», εἰς τὴν ὁποίαν προσεφέροντο κύνες εἰς θυσίαν. Ἐντεῦθεν καὶ τὰ ἐπίθετα : «Ζηρύνθιος Ἀπόλλων» καὶ «Ζηρυνθία Ἑκάτη». (Λυκόφρ. Ἀλεξάνδρα, 77).

* ΖΗΤΝΟΥΚΟΡΤΟΥ. — Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, σ. 33) παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως. Τὰ τείχη ταύτης μετὰ τῶν γειτονικῶν πόλεων : Κάστρα Μάρτις καὶ Ἰσκοῦ (νῦν Gigen) κατεστραμμένα ἀπὸ πολλοῦ ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

* ΖΙΑΜΑΡΚΗ (ἡ). — Ὄνομα κύριον γυναικὸς, καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγρα-

φὴν τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθεῖσαν ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ. («Θρακικά» τόμος VIII, σελ. 104).

* ΖΙΚΙΔΕΒΑ. — Παραδουνάβιον φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ, παρὰ τὴν Νικόπολιν ad Istrum (νῦν Νίκιυρ), ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527 — 565), (παρὰ Προκοπίω, Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΖΙΠΑΣ. — Ὄνομα κύριον Θρακικόν, ἀπὸ τὰ συνηθέστερα, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς. Γνωστοὶ τύποι αὐτοῦ εἶναι : Ζείπας, Ζειπάτης, Ζιπάνος, Ζιπαίβης κτλ. («Θρακικά», 1937, σελ. 21).

ΖΙΓΚΥΡΟ. — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων, τὰ ὅποια ἔκτισεν ὁ Ἰουστινιανὸς (527 — 565) ἐν τῇ μεσογειῇ Θράκῃ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (περὶ Κτισμ. IV, 11). Ἡ θεΐσις δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη.

ΖΙΡΙΝΑΙ (αἱ). — Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Παίτων, ἡ αὐτὴ μετὴν Ζειρινίαν. (βλ. λέξ.).

* ΖΙΣΝΟΥΔΕΒΑ. — Παραδουνάβιον φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας, ἀνακαινισθὲν, κατὰ τὸν Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527 — 565).

ΖΙΧΝΑ (ἡ). — Χωρίον τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, μετὰξὺ Σερρών καὶ Δράμας, πρὸς ἀνατολὰς τῆς λίμνης Ἀχينوῦ, ἐκτισμένου ἐπὶ ἀρχαίων ἐρειπίων (Νικ. Γ. Φιλιππίδου, Περιήγ. τῶν ἐν Μακεδονίᾳ ἐπαρχιῶν Δράμας, Ζίχνης κλπ. ἐν «Παρνασσῷ» Τόμ. Α', σελ. 128). Ἡ Ζίχνα ἀπετέλει τὸ δυτικὸν ὄριον τῶν Θρακικῶν κτήσεων τοῦ αὐτοκράτορος Νικαίου, Ἰωάννου Γ' τοῦ Βατάτση, (1222—1255).

* ΖΟΥΡΑΖΕΙΣ. — Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ. Χ. εὐρεθεῖσθαι εἰς τὸ ἐμπόριον Πίτζος ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ.

* ΖΟΥΡΟΤΕΛΜΙΣ. — Ὄνομα καθαρῶς Θρακικὸν πατρωνυμικὸν γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθεῖσθαι ἐν τῇ Θράκῃ («Θρακικά» Τόμ. Χ, σελ. 280).

νυσον και Ὑμέναιον. (Μεγ. Ἑλλην. Ἑγκ. ἐν λέξει).

ΕΦΕΣΙΩΝ (λιμὴν). — Ὅρμος τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου κατὰ τὸ βόρειον στόμιον αὐτοῦ, ὀνομασθεὶς οὕτω, διότι ἐκεῖ προσωρμίζοντο πολλὰ πλοῖα ἐξ Ἑφέσου. Εἶναι ὁ σημερινὸς ὄρμος Μπουγιούκ - Λιμάν, ἀπέχων ἀπὸ τοῦ Ροῦμελῆ Καβάκ (Ἱερὸν τῶν Βυζαντινῶν) περὶ τὰ 12 μίλια.

ΕΦΙΠΠΟΣ. — Ἱστορικὸς ἐξ Ὀλύμπου «Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου και Ἱφαιστιῶνος ταφῆς», ὅπου, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἀθηναῖος (III. 120, X, 434), ἐπραγματεύετο περὶ τῆς μέθης τοῦ Ἀλεξάνδρου και τῶν Μακεδόνων. «Μακεδόνος, ὡς φησὶν Ἑπιππος ὁ Ὀλύμπιος, . . . οὐκ ἠπίσταντο πίνειν εὐτάκτως, ἀλλ' εὐθέως ἐχρῶντο μεγάλας προπόσεσιν, ὥστε μεθύειν ἔτι παρακειμένων τῶν πρώτων τραπεζῶν και μὴ δύνασθαι τῶν σιτίων ἀπολαθεῖν». (Μιστριώτου, Ἑλλην. Γραμματολογία, Τόμ. Β', σελ. 155).

* ΕΧΙΝΙΑ (ή). — Ἐτέρα ὀνομασία τῆς ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Ἱερισσοῦ κειμένης πόλεως Ἀκάνθου (βλ. λ.) ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντιοῦ.

* ΕΦΡΑΙΜ. — Βυζαντινὴ πόλις τῆς Θράκης κειμένη πρὸς νότον τοῦ φρουρίου «Μνειακον» παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἄρδα, ὅπου πιθανῶς τὸ χωρίον Εὐφραϊμιοῦ. Κατελήφθη τὸ 1256 ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνου τῶν Βουλγάρων Μιχαὴλ, μετὰ πολλῶν ἄλλων φρουρίων τῆς Ροδόπης, ὅχι ὁμως διὰ πολὺν καιρὸν, διότι ἐπελθὼν κατὰ τῶν Βουλγάρων ὁ Θεόδωρος Β' ὁ Λάσκαρης (1255 — 1:59) βασιλεὺς τῆς Νικαίας, ἀνέκτησεν αὐτὰ. Ταυτίζεται μετὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Ἐφραϊμιοῦ.

Z

ZΛΒΕΡΓΑΝ. — Ἠγεμὼν τῶν περὶ τὴν Μαϊωτιδα (Ἀζοφικὴν θάλασσαν) Κατριγούρων Οὐννων, ὅστις, διαπεράσας τὸ 559 τὸν παγωμένον Δούναβιν μετὰ πολυάριθμον ἱππικόν, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Κάτω Μοισίαν (Βουλγαρίαν). Ἐκεῖθεν δύο μὲν μοίρας στρατοῦ ἀπέστειλε κατὰ τῆς κυρίως Ἑλλά-

δος, αὐτὸς δὲ μετὰ τὴν τρίτην μοῖραν διελθὼν ἄμαχῆτι τὰ κατεστραμμένα μακρὰ τεῖχη τοῦ Ἀναστασίου, ἐστρατοπέδευσε περὶ τὸν Ἀθῦραν (Μπουγιούκ — Τσεκμετζέν), ἐκεῖθεν δὲ ὀρμώμενος ἐδήλου τὴν χώραν μέχρι τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπειλῶν και αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν. Ὁ Ἰουστινιανὸς τότε, ἐν ἀμηχανίᾳ εὐρισκόμενος, ἀνεκάλεσεν τὸν ὑπὸ δυσμένειαν διατελοῦντα γηραῖον στρατηγὸν Βελισσάριον, ὅστις κατῴρθωσε νὰ συντρέψῃ τὰς δυνάμεις τοῦ Ζαβεργάν και νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ νὰ ἀπομακρυνθῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ και αἱ ἄλλαι δύο μοῖραι τοῦ στρατοῦ τοῦ ἡναγκάσθησαν νὰ ἀποχωρήσουν, ἀφοῦ ὑπέστησαν μεγάλας ἀπωλείας και ἐπέστρεφον εἰς τὰ ἴδια πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν, ὁ ὅποιος ἀφοῦ ἔλαβε πλοῦσια λύτρα πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν αἰχμαλώτων, ἐπέστρεφε και αὐτὸς. Ἐπιτεθεὶς ὁμως κατ' αὐτὸν ὁ Σάνδιλος, ἡγεμὼν τῶν πέραν τοῦ Δουνάβειος ἐγκατεστημένων Οὐτιγούρων Οὐννων, πιστὸς φίλος και σύμμαχος τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἀφῆρσε τὰ ὑπὸ τοῦ Ζαβεργάν ληφθέντα παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ χρήματα. Ἐπηκολούθησε τότε μακρὸς και ἀγριος πόλεμος μεταξύ τῶν δύο Οὐννικῶν φυλῶν, ὅστις κατέληξεν εἰς πλήρη ἐξόντωσιν αὐτῶν.

ZΑΓΟΡΑ. — Ὀνομασία τῆς πρὸς νότον τοῦ Αἴμου ἐκτεινομένης χώρας ἀπὸ τῶν Σιδηρῶν Ἠυλῶν μέχρι τῆς Δεβελτοῦ, τὴν ὁποίαν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Β' (685 — 711) παρεχώρησεν εἰς τοὺς Βουλγάρους ἕνεκα τῆς ὑποστηρίξεως αὐτῶν μετὰ τὴν ἐκ Χερσῶνος ἀπόδρασίν του. Ἡ παραχώρησις τῆς χώρας ταύτης ἐπεκυρώθη τὸ 861 ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Γ' τοῦ Μεθυσσοῦ κατὰ τὴν βάπτισιν τοῦ Βουλγάρου ἡγεμόνου Βόριδος, τοῦ ὁποίου ἀνάδοχος ἐγένετο ὁ Βυζαντινὸς αὐτοκράτωρ. Ἡ λέξις εἶναι σλαυικὴ και σημαίνει «ὀπισθεν τοῦ ὄρους» (za gōra). Ζαγόρια ἐκάλεον ἐπίσης οἱ Βυζαντινοὶ τὴν περὶ τὸ Μελένοικον χώραν.

* ΖΑΓΟΡΙΑ (τά). — Ὀνομασία τῆς περὶ τὸ Μελένοικον χώρας, παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς (βλ. λέξ. Ζαγόρα).

ZΑΛΔΑΒΑ. — Μεσόγειος πόλις τῆς Κατω

ΖΥΓΑΚΤΗΣ. — Παραπόταμος τοῦ Ἀγγίτου ποταμοῦ (νῦν Ἀγγίστα), ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἠδωνῶν, πλωτὸς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα διὰ μικρῶν πλοίων ὅπως καὶ σήμερον.

* **ΖΥΚΟΥΛΗΣΗΣ.** — Ὄνομα Θρακικὸν κύριον κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θράκῃ, («Θρακικά», 1937, σελ. 31).

ΖΥΜΥΔΡΗΝΟΣ καὶ **ΖΥΜΙΔΡΗΝΟΣ.** — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἡρώος Θρακός, ἰδιαίτερος λατρευομένου ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ, ἰδίως δὲ τῆς ὑπαίθρου χώρας, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ (Πρβλ. καὶ Ζεινδρουμηνός καὶ Ζινδρουμηνός, (Θρακικὸν Ἀρχεῖον, Τόμ. VI, σελ. 14).

* **ΖΥΜΥΔΡΑ** καὶ **ΖΙΜΙΔΡΑ.** — Ἀρχαία κώμη (vicus) τῆς Βορειο-δυτικῆς Θράκης, περὶ τὴν Φιλίππουπολιν, ὅπου ὑπῆρχεν ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ τοῦ Ζυμυδρηνοῦ (βλ. λέξ.) τοῦ ὁποίου ἀπεκαλύφθησαν τελευταίως (Σεπτέμβριος 1939) τμήματα ἀγάλματος καὶ πλῆθος ἀναθημάτων. (Dupont-Homolle, σελ. 483 καὶ 500, — Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, Ἱερὸν Ζυμυδρηνοῦ Ἀσκληπιοῦ, «Θρακικά», Τόμ. XIII, σελ. 266 καὶ ἐξῆς).

* **ΖΥΜΥΔΡΗΝΟΣ** (Ἀσκληπιός). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, λατρευομένου εἰς Ζύμυδρα τῆς Βορειο-δυτικῆς Θράκης, ὅπου ὑπῆρχεν ἱερὸν αὐτοῦ. («Θρακικά», Τόμ. XII, σελ. 239). Κατὰ τὰς τελευταίας γενομένας ἀνασκαφὰς (Σεπτέμβριος 1939) ἀπεκαλύφθη εἰς Ζύμυδρα πλῆθος ἀναθημάτων καθὼς καὶ τμήματα ἀγάλματα τοῦ θεοῦ. Ἀπαντᾷ δὲ κατὰ διαφόρους μετασχηματισμούς Ζινδρουμηνός, Ζυλμυζδρηνός, Ζυμυζδρηνός, Ζυσδρηνός (Πρβλ. Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου: Ἱερὸν Ζυμυδρηνοῦ Ἀσκληπιοῦ, «Θρακικά», Τόμ. XIII, σελ. 267 καὶ ἐξῆς).

* **ΖΥΠΑΡΑ, ΖΥΠΑΡΟΝ** ἢ **ΖΥΠΑΡΟΣ.** — Ἀρχαία Θρακικὴ κώμη, φυλὴ ἢ συνοικισμὸς τῆς περιφερείας Βησαπάρας (Τατάρ-Παζαρτζίκ) ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Ζυπαρηνός Ἀπόλλων, (βλ. λέξ.).

* **ΖΥΠΑΡΗΝΟΣ** (Ἀπόλλων). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀπὸ

τῆς Θρακικῆς κώμης: Ζύπαρα, Ζύπαρον ἢ Ζύπαρος, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Βησαπάρας (Τατάρ-Παζαρτζίκ). («Θρακικά», 1936, σελ. 184).

ΕΥΡΑΣ. — Ποταμίσκος τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτφ Μοισίᾳ, ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον τῆς Διονουσουπόλεως (νῦν Μπαλτοῖκ) παρὰ τὴν Κρανιάν (Ecrenê). Περὶ τὰς ἐκβολὰς του σχηματίζει μικρὸν καταρράκτην καὶ ἐκβάλλει εἰς μικρὸν λιμένα πολὺ πιθανῶς τὸν ὑπὸ τοῦ Π. Μέλα ἀναφερόμενον (B, 22) λιμένα τῶν Κρουνῶν (portus Grunos). Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὁ Ζύρας ἐχώριζε τοὺς Θράκας τῆς Νοτίου Θράκης ἀπὸ τοὺς Κροβύζους, Θρακικὸν λαὸν καὶ τοῦτον, κατοικοῦντα περὶ τὴν Διονουσοῦπολιν, Καλλατίαν καὶ Τόμους (Στράβ. VII, 318). Σήμερα ὀνομάζεται Βάτοβα (Batoba).

ΖΥΣΒΑΕΣ. — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων, τὰ ὁποῖα ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός (527 565) ἐν τῇ Ἄνω Μοισίᾳ (Δαρδανία) παρὰ τὸν ἄνω ροῦν τοῦ Μάργου ποταμοῦ (νῦν Μοράβας), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΖΩ·Ι·ΛΟΣ. — Γραμματικὸς τῆς Ἀμφιπόλεως, σύγχρονος Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα. Ψέγων καὶ διαρκῶς ἐλέγχων μετὰ κακεντρεχίας καὶ μικρολογίας τὸν Ὅμηρον, ἐπωνομάσθη «**δημηρομάστιξ**». Τοῦτο διήγειρε τὴν ἀγανάκτησιν τῶν συγχρόνων του, ἐξ οὗ καὶ ἡ παράδοσις κατὰ τὸν Σουΐδαν, καθ' ἣν, διωχθεὶς ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἐρρίφθη ὑπὸ τῶν κατοίκων κατὰ τῶν Σκιρωνίδων πετρῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι ἦτο φύσις πονηρά, διότι δὲν ἐφείσθη οὔτε τοῦ Ἰσοκράτους, οὔτε τοῦ Πλάτωνος, πρὸς τὸν ὅποιον διέκειτο ἐχθρικῶς. Διὰ τοῦτο ἐπωνομάσθη «**ρητορικὸς κύων**». (Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστορ. XI, 10), ὁ δὲ Ἡρακλείδης ὀνομάζει αὐτὸν «**Θρακικόν, ἀνδράποδον Ἀμφιπόλεως**», καὶ τὸ ὄνομα του ἀπέβη παροιμιῶδες, σημαῖνον τὸν κακεντρεχῆ καὶ σοφιστὴν κριτικόν. Παρ' ὅλα ταῦτα ὁ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς

ὀμιλεῖ μετὰ σεβασμοῦ καὶ κατατάσσει αὐτὸν μεταξὺ τῶν καλλιτέρων κριτικῶν, τινὰς δὲ τῶν κατὰ τοῦ Ὅμηρου ἐπικρίσεων ἐπεδοκίμασε καὶ ὁ Λογγίνος, διάσημος πλατωνικὸς φιλόσοφος τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος. Ὁ Ζώϊλος ἔγραψε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος του εἰς 3 βιβλία, δυστυχῶς ἀπολεσθέντα. (Μιστριώτου, Ἑλλην. Γραμματολογία, τόμ. Β', σελ. 944).

* ΖΩΝΑΙΑ (ὄρη).—Ὁρη τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων καὶ περὶ τὴν πόλιν Ζώνην (βλ. λέξ.) ὅπου, κατὰ τὸν μῦθον, ὁ Ὁρφεὺς μὲ τὴν ἄρμονίαν τῆς λύρας του προσεῖλκε καὶ τὰ δάση ἀκόμη. (Νικάνδρ. Θηριακ. 461 462).

ΖΩΝΗ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῶν Κικόνων ἐπὶ τῆς Θρακικῆς παραλίας, ἀπέναντι τῆς Σαμοθράκης. Ταύτην ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (VII, 59) μετὰ τῆς Σάλης, ὅπου κατέπλευσεν ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου χάριν ἀναπαύσεως. Ἡ Ζώνη μετὰ τῆς Σάλης καὶ Μεσημβρίας ἦσαν ἀποικίαι Σαμοθράκων, τὰς ὁποίας ὁ Ἡρόδοτος (VII, 108) ὀνομάζει «Σαμοθρητικαί τείχεα». Ἐνταῦθα κατὰ τὸν Πομπώνιον Μέλαν (B, 28) ὁ Ὁρφεὺς διὰ τῆς λύρας του συνεκίνει ζῶα, δάση καὶ ποταμούς. Μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἡ Ζώνη κατελέγετο μεταξὺ τῶν συμμαχικῶν πόλεων, τῶν Ἀθηναίων, καταβάλλουσα εἰς αὐτοὺς τὸν Θράκιον καλούμενον φόρον. Ἐξέλιπεν ἔνωρις μὴ ἀναφερομένη ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων συγγραφέων.

* ΖΩΠΥΡΟΣ.—Λιδάσκαλος ἐκ Θράκης, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Περικλῆς ἐνεπιστεύθη τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ Ἀλκιβιάδου, προτιμήσας αὐτὸν ὡς γηραιότερον καὶ σωφρονέστερον, ἂν καὶ κατὰ τὸν Σωκράτην ἦτο ἀχρεϊότατος (δηλ. ἄχρηστος) ὑπὸ γήρωσ. (Πλάτωνος Ἀλκιβιάδης, 112).

ΖΩΣΙΤΕΡΣΟΝ — Ἐν τῶν πολλῶν φρουριῶν, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ἢ ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527-565) ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Φιλιππούπολιν ὁδοῦ, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

Η

ΗΓΗΜΩΝ Ο ΘΑΣΙΟΣ. — Ποιητὴς τῆς ἀρχαίας τραγωδίας καὶ ὑποκριτῆς συνάμα, ἀκμάσας ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ἐνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς πρὸς τὴν φακὴν ἀγάπης του, ἐπωνομάσθη Φακῆ. Ἐκ τῶν τραγωδιῶν του οὐδεμία ἐσώθη, πλὴν τοῦ τίτλου μιᾶς ἐξ αὐτῶν, τῆς «Φιλίννας». Κυρίως ὁμως διεκρίθη ὡς ποιητῆς θεατρικῶν παρωδιῶν, τὰς ὁποίας καὶ πρῶτος εἰσήγαγεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Κατὰ τὴν παράστασιν μιᾶς ἐξ αὐτῶν, τῆς «Γιγαντομαχίας», τόσον ἔκαμε τοὺς Ἀθηναίους νὰ γελάσουν, ὥστε, ἂν καὶ ἀνηγγέλθησαν εἰς αὐτοὺς ἐν τῷ θεάτρῳ τὰ ἀτυχήματα τῆς Σικελικῆς ἐκστρατείας «οὐδεὶς, λέγει ὁ Χαρμαιλῆαν ὁ Ποντικός, παρ' Ἀθηναίῳ (IX, 407) ἀπέστη, καίτοι σχεδὸν πᾶσι τῶν οἰκειῶν ἀπωλοτότων». Περὶ τῆς ὑποκριτικῆς τέχνης αὐτοῦ οὐδὲν τὸ βέβαιον γνωρίζομεν. Φαίνεται ὁμως ὅτι ἦτο ἀγαπητὸς εἰς τὸ Ἀθηναϊκὸν κοινόν, καθόσον ἀπετόλμησε κάποτε νὰ ἐμφανισθῆ ἐπὶ σκηνῆς ἔχων τὸν ἱμάτιόν του πλήρες λίθων, τοὺς ὁποῖου κατόπιν ἔρριπεν εἰς τὴν ὀρχήστραν. Ἐπειδὴ δὲ ἠπόρουν οἱ θεαταί, στραφεῖς πρὸς αὐτοὺς εἶπε τὸν στίχον :

Λίθοι μὲν οἶδε βαλλέτω δ' εἴ τις θέλει, ὑπονοῶν ὅτι ὁ ἴδιος ἐκόμισε τὰ μέσα τῆς ἀποδοκίμασίας του, μὲ ἄλλα λόγια νὰ τὸν λιθοβολήσουν, ἐὰν δὲν ἤρρεσεν ἡ κομωδία του. Κατηγορηθεὶς ποτε, καὶ ἔλλων νὰ δικασθῆ ἐν Ἀθήναις, παρέλαβε μαζί του ὅλα τὰ μέλη τοῦ σωματείου τῶν ἠθοποιῶν καὶ μεταβάς εἰς τὸν Ἀλκιβιάδην, τοῦ ὁποῖου ἦτο εὐνοούμενος ἐξήτησε τὴν προστασίαν του Ὁ Ἀλκιβιάδης, παραλαβὼν ὅλους τοὺς προσελθόντας εἰς αὐτόν, μετέβη εἰς τὸ μητρῶον ὅπου «τῶν δικῶν ἦσαν αἱ γραφαὶ καὶ βρεῖξας τὸν δάκτυλον εἰς τοῦ στόματος», διέγραψεν ἐκ τοῦ πίνακος τὴν κατὰ τοῦ Ἠγήμωνος κατηγορίαν (Ἀθήν. IX, 407). Ἔτσι, ὄχι μόνον ἐσώθη ὁ Ἠγήμων, ἀλλὰ καὶ ὁ μηνυτῆς του, ἔνεκα σεβασμοῦ πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην, παρητήθη τῆς μηνύσεώς του.

ΗΓΗΣΙΠΥΛΗ.—Θυγάτηρ τοῦ Ὀλόρου, βασιλέως τῆς Θράκης, καὶ σύζυγος Μιλτιά-

δου τοῦ Μαραθωνομάχου, ζήσασα περὶ τὰ 500 π. Χ. (Ἡροδ. VI, 39). Ταύτης υἱὸς ὑπῆρξεν ὁ Ὀλορος, πατὴρ τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ Θουκυδίδου, γεννηθεὶς, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ δευτέρου γάμου αὐτῆς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μιλτιάδου.

ΗΓΗΣΙΣΤΡΑΤΟΣ.— Πατὴρ τοῦ Δημοκρίτου ἐκ τῶν ἐπιφανῶν τῶν Ἀβδήρων, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποίου ἐφιλοξενήθη ὁ Ξέρξης, ὅτε ἐπήρχετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος (Διον. Λαερτίου, βίος Δημοκρίτου 2)

ΗΓΩΝΙΣ (*Ἄκρα).— Ἡ ἄλλως καλουμένη Γίγωνις ἄκρα παρὰ τὴν πόλιν Γίγωνον (βλ. λέξ.), ταυτιζομένη μὲ τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριον τῆς Ἐπανωμῆς.

ΗΔΩΝΕΣ, ΗΛΩΝΕΣ ἢ ΗΛΩΝΟΙ.— Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαὸς κατοικῶν τὴν Ἡδωνίδα (βλ. λέξ.), ἐγκατασταθεὶς ἐνταῦθα ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Β΄. Γενάρχης αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἔλαβον καὶ τὸ ὄνομα, θεωρεῖται ὁ Ἡδωνός (βλ. λέξ.), μυθικὸς δὲ βασιλεὺς αὐτῶν ἀναφέρεται ὁ ἦρωας Λυκούργος, γνωστὸς ἐκ τοῦ Διονυσιακοῦ κύκλου. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφέρεται διὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου καὶ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου κατὰ τοὺς Μηδικοὺς πολέμους, ἔπειτα δὲ εἰς τοὺς παρὰ τὸν Στρυμόνα καὶ τὰ Θρακικὰ παραλία ἀγῶνας τῶν Ἀθηναίων, καὶ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. Ἐνίστατο παρὰ τοῖς ποιηταῖς, ἰδίως δὲ παρὰ τοῖς Λατίνοις τὸ ὄνομα τῶν Ἡδωνῶν ἐσήμαινε γενικῶς τοὺς Θράκας (βλ. λέξ. Ἡδωνίς).

ΗΛΩΝΙΣ (χώρα)— Χώρα τῆς Μακεδονίας ἐκτεινομένη μετὰ τὸν κάτω ροῦ τοῦ Στρυμόνος καὶ τοῦ Νέστου ποταμοῦ, ἀνατολικῶς τῆς Κερκινίτιδος λίμνης (νῦν Ἀχινού), ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν περιοχὴν τῆς νῦν Ζίχνης, Ἀλιστράτης καὶ Δράμας μέχρι τῆς παραλίας. Πρῶτοι αὐτῆς κάτοικοι ἀναφέρονται διάφορα Παιονικὰ καὶ Θρακικὰ φύλα, κατὰ δὲ τὸν ἕκτον π.Χ. αἰῶνα κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἡδωνῶν, Θρακικοῦ λαοῦ, κληθέντος οὕτως ἀπὸ τοῦ Ἡδωνοῦ (βλ. λέξ.). Ἦσαν γνωστότατοι διὰ τὴν ὀργιαστικὴν λατρείαν τοῦ Βάχου. πρῶτος δὲ βασιλεὺς αὐτῶν πιστεύεται ὁ ἦρωας Λυκούργος, ὅστις, θελήσας νὰ ἀπα-

γορεύσῃ τὴν λατρείαν αὐτοῦ, κατεδιώχθη ὑπὸ τῶν Μαινάδων καὶ τῶν ὑπηκόων του, σπαραχθεὶς ὑπὸ ἀγρίων ἵππων ἢ σταυρωθεὶς ὑπ' αὐτῶν. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἡδωνῶν πολλακίς ἐκαλοῦντο πάντες οἱ Θρακῆς, ἰδίως δὲ ὑπὸ τῶν Λατίνων ποιητῶν.

Οἱ ἀρχαῖοι διέκρινον δύο τμήματα τῆς Ἡδωνίδος: τὸ ἐκτεινόμενον μετὰ τὴν Κερκινίτιδος λίμνης, τοῦ Ἀγγίστα ποταμοῦ καὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους καὶ τὸ ἐκτεινόμενον πρὸς νότον τοῦ Παγγαίου μέχρι τῆς παραλίας. Τούτων τὸ μὲν πρῶτον ὀνομάζετο Φυλλίς, ἀπὸ τῆς Φυλλίδος, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης, τὸ δὲ δεύτερον Πιερία ἢ Νέα Πιερία, ἀπὸ τῶν Πιέρων, οἵτινες, ἐκδιωχθέντες ἐκ τῆς παρὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ὀλυμπον χώρας ὑπὸ τῶν Τημενιδῶν, ἤλθον καὶ κατόκησαν ἐνταῦθα κατὰ τὸν VII π.Χ. αἰῶνα, ἐξ οὗ καὶ ὁ κόλπος Πιερικὸς ἐπωνομάσθη (Θουκυδ. Β, 99).

Ἡ Ἡδωνίς ἦτο πυκνότατα κατοικημένη ἀναφέρονται δὲ 17 πόλεις αὐτῆς: Ἀμφίπολις, Ἡϊών, Φίλιπποι, Μύρκινος, Φάγρης, Ἀπολλωνία, Οἰσύμη, Γαληψός, Δραβῆσκος, Δάτος, Νεάπολις, Σκαπτὴ Ὑλη, Ἀκόντισμα, Πίστυρος, Γάζωρος, Πέρην, Τράγιλος καὶ Πέργαμος. Τῶν Ἡδωνῶν βασιλεὺς ἀναφέρεται ὁ Γέτας περὶ τὰ 500 π.Χ. ἔχων ὡς κέντρον τὴν Μύρκινον. Τούτου σώζονται ἀργυρὰ δεκάδραγμα νομίσματα, ἀπεικονίζοντα ἐμπροσθεν ἄνδρα γυμνὸν ἐλαύνοντα δύο βούς, ὅπισθεν δὲ φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν: «ΓΕΤΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΗΛΩΝΩΝ» ἢ «ΓΕΤΑΣ ΗΛΩΝΕΣΙΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ». Ἀνευρέθησαν δὲ τὰ νομίσματα ταῦτα ἐν τῷ Τίγρητι ποταμῷ, ὅπου, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, μετεκομίσθησαν ὑπὸ τῶν Περσῶν, ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν ὁποίων διετέλεσαν οἱ Ἡδωνοὶ κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους (Head-Σβορώνου, Ἱστορία τῶν Νομισμάτων, Τόμ. Α' σελ. 269)

* **ΗΛΩΝΙΣ.**— Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς νήσου Θάσου (βλ. λέξ.)

ΗΛΩΝΟΙ.— (Βλέπε Ἡδωνες).

ΗΛΩΝΟΣ.— Υἱὸς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς νύμφης Καλλιρρόης, θυγατρὸς τοῦ Νέστου

καὶ ἀδελφὸς τοῦ Μύγδονος ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐκλήθησαν Ἡδωνες ἢ Ἡδωνοὶ (βλ. λέξ.) οἱ κατοικοῦντες τὴν παρ' αὐτῶν κληθεῖσαν Ἡδωνίδα χώραν (βλ. λέξ.)

ΗΕΤΙΩΝ — Βασιλεὺς τῆς νήσου Ἰμβρου καὶ φίλος τοῦ Πριάμου. Ἐξαγοράσας τὸν Λυκάονα υἱὸν τοῦ Πριάμου καὶ τῆς Λαθόγης αἰχμαλωτισθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ πωληθέντα εἰς Λῆμον, ἐξαπέστειλεν εἰς Ἀρίσβην τῆς Τροίας μὲν πολλὰ δῶρα (Ἰλιάδ. Γ, 333 καὶ Φ, 43).

Η·Ι·ΩΝ.— Ἀρχαία πόλις τῆς Ἡδωνίδος ἐν Μακεδονίᾳ ἀποικισθεῖσα ἐνωρίτατα ὑπὸ ἀποίκων Μενδαίων τῆς χερσονήσου Παλλήνης (Θουκυδ. IV, 7). Ἐκεῖτο δὲ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ καὶ ἦτο τὸ ἐπίνειον τῆς Ἀμφιπόλεως, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπέιχεν 20-25 στάδια. Κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους κατελήφθη ὑπὸ τῶν Περσῶν. Μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἡϊόνος στενωτάτα συνδέεται τὸ ὄνομα τοῦ Βόγη, Πέρσου διοικητοῦ τῆς πόλεως. Ὁ Βόγης οὗτος μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ξέρξου εἰς τὴν Ἀσίαν, πολιορκούμενος ὑπὸ Κίμωνος τὸ 476 π.Χ. ἐνῶ ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως καὶ νὰ σωθῆ φεύγων εἰς τὴν Περσίαν, προετίμησε νὰ ἀντισταθῆ μέχρις ἐσχάτων. Ὅταν ὅμως ὁ Κίμων ἐξεδίωξε τοὺς ὑπὲρ τὸν Στρυμόνα Θράκας, ὁπόθεν ὁ Βόγης ἐπρομηθεύετο σίτον κτλ. καὶ ἤρχισαν νὰ ἐλλείπουν αἱ ζωοτροφαῖαι ἐν τῷ φρουρίῳ, οὗτος ἀνάψας πυρὰν, ἀφοῦ ἔσφαξε τὴν σύζυγόν του, τὰ τέκνα του, τὰς παλλακίδας καὶ τοὺς ὑπηρέτας του, ἔρριπεν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς πυρᾶς. Αὐτὸς δὲ, ἀφοῦ διεσκόρπισεν ἀπὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ὄλους τοὺς θησαυροὺς του, ἐπὶ τέλους καὶ ὁ ἴδιος ἐρρίφθη εἰς τὴν πυρὰν. (Ἡροδ. VII, 107). Τοιοῦτοτρόπως παρεδόθη ἢ Ἡϊῶν εἰς τὸν Κίμωνα, σχεδὸν κατεστραμμένη ὑπὸ τῶν βαρβάρων.

* *

Ἐπὸ τοὺς Ἀθηναίους παρέμεινεν ἢ Ἡϊῶν μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὁπότε κατὰ τὸ 424 π.Χ. μόλις ἐσώθη ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου, στρατηγοῦ τῶν

Ἀθηναίων, ὅτε ὁ Βρασιδᾶς κατέλαβε τὴν Ἀμφίπολιν. Μάλιστα ὁ Θουκυδίδης μὴ δυνηθεὶς νὰ σώσῃ τὴν Ἀμφίπολιν, καθ' ὅσον εὗρίσκετο ἐν Θάσῳ καὶ ἔνεκα τοῦ χειμῶνος ἠργοπόρησεν, κατεδικάσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς ἐξορίαν. (Θουκυδ. IV, 104, 106). Ἀκολούθως ἐκδιωχθέντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Ἡϊόνος ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, κατώρθωσαν νὰ ἀνακτήσῃ αὐτὴν, ἐκδιώξαντες δὲ τοὺς Ἀμφιπολίτας κατέσκαψαν αὐτήν. Πολὺ βραδύτερον ἀνοικοδομήθη ἢ Ἡϊῶν πρὸς βορρᾶν τοῦ χωρίου Κοντέσσα, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀνακτοροῦπολις, διατηρήσασα τὸ ὄνομα τοῦτο μέχρι τοῦ XV αἰῶνος, ἔχουσα καὶ ἴδιον ἐπίσκοπον ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην τῶν Φιλίππων (Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. V, σ. 483). Ἐπὸ τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων. Παρ' αὐτὴν σώζονται ἐρείπια τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ἀπὸ δὲ τοῦ πλησίον αὐτῆς χωρίου Κοντέσσα, ἔλαβε καὶ ὁ κόλπος τὸ ὄνομα : κόλπος τῆς Κοντέσσας.

* *

Εἰς τὴν Ἡϊῶνα ἀποδίδονται διάφορα νομίσματα, φέροντα χῆνα ἢ νήσαν, ἀνακαλυφθέντα ἐν αὐτῇ. Εἶναι ὅμως ἀμφίβολον, κατὰ τοὺς νομισματολόγους, ἂν τὰ πτηνὰ ταῦτα ἦσαν τὸ ἔμβλημα τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπως ὁ κύκνος. Ἐπὶ μικρῶν νομισμάτων αὐτῆς ἀπαντῶσι τὰ γράμματα : Θ, Λ, Η, καὶ Ν, τὰ ὅποια πιθανὸν νὰ εἶναι συμμαχικὸν τι νόμισμα τοῦ ὁποῖου ἢ Ἡϊῶν ἦτο ἐν τῶν νομισματοκοπειῶν. (Head Σβορώνου, Ἱστορία τῶν Νομισμ. Τόμ. Α', σελ. 263).

ΗΜΑΘΙΔΕΣ (αἱ).— Οὕτως ἔκαλοῦντο αἱ 9 θυγατέρες τοῦ Πιέρου μυθικοῦ, βασιλέως τῆς Ἡμαθίας καὶ τῆς Παιονίδος Εὐύπτης, εἰς τὰς ὁποίας ἔδωκε τὰ ὀνόματα τῶν Μουσῶν. Ἐρίσασα ὅμως πρὸς αὐτάς, ἐτιμωρήθησαν ὑπὸ τῶν Μουσῶν διὰ τὴν ἀσέβειάν των καὶ μετεμορφώθησαν εἰς κίσσας, τὰ γνωστὰ λάλα καὶ μιμητικὰ πτηνὰ. Ἀπὸ τότε αἱ Μοῦσαι ὀνομάσθησαν Πιερίδες (Πανσ. IX, 29, 2,—Ὄβιδ. Μεταμορφ. V, 294—678).

ΗΜΕΡΙΟΣ ἢ **ΙΜΕΡΙΟΣ**. — Διαπρεπῆς ἀξιωματικὸς ἐκ Θράκης ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565), λαβὼν μέρος εἰς τὴν κατὰ τῶν Βανδήλων τῆς Καρχηδόνος ἐκστρατείαν τοῦ Βελισσαρίου, μετὰ τὴν συντριβὴν καὶ ἀναχώρησιν τοῦ ὁποίου παρέμεινεν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Σολόμωνα. Ἀποσταλεὶς τὸ 538 κατὰ τοῦ στασιάζαντος Στότζου καὶ τῶν προσχωρησάντων εἰς αὐτὸν Ἰθαγενῶν Μαυρουσίων, καὶ κυκλωθεὶς ἐν Βυζακίῳ (τῆς Τύνιδος) ὑπὸ ὑπερτέρων δυνάμεων, ἠχμαλωτίσθη κατόπιν γενναίας ἀντιστάσεως. Πισθεὶς κατόπιν ὑπὸ τοῦ Στότζου ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς παραλίας τῆς πόλεως Ἀδραμητοῦ (ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ἁκτῶν τῆς Τύνιδος) συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν στασιαστῶν καὶ πολυαρίθμων Μαυρουσίων καὶ ἐξήτησε νὰ εισέλθῃ εἰς αὐτήν. Ἡ φρουρὰ τῆς πόλεως τότε ἐκλαβοῦσα τοὺς περὶ τὸν Ἡμέριον ἄνδρας ὡς ἀνήκοντας εἰς τὸν βασιλικὸν στρατόν, τοὺς δὲ Μαυρουσίους ὡς αἰχμαλώτους, ἤνοιξαν τὰς πύλας τῆς πόλεως, τὴν ὁποίαν ἐλεηλάτησαν οἱ στασιασταί. Μετ' ὀλίγον ὁ Ἡμέριος, διαλαθὼν τὴν προσοχὴν τῶν φρουρούντων αὐτόν, ἐδραπέτευσε καὶ κατέφυγεν εἰς Καρχηδόνα, μεθ' ὃ συμετέσχεν εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Γότθων, τὸ δὲ 551 συναντῶμεν αὐτὸν ὑπερασπιζόμενον τὸ φρούριον Ῥήγιον, προσβληθὲν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Γότθων Τωτίλα. Μετὰ μακρὰν τέλος καὶ γενναίαν ἀντίστασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν διέπρεψεν ἐκτελῶν τολμηρὰς ἐξόδους κατὰ τῶν πολυαρίθμων πολιορκητῶν, ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ ἐξαντληθεισῶν τῶν ζωοτροφιῶν του

* **ΗΜΙΜΟΝΤΟΥ** καὶ **ΑΙΜΙΜΟΝΤΟΥ**. — Μία τῶν ἐξ ἐπαρχιῶν τοῦ θέματος Θράκης ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ὑπὸ ἡγεμόνα, περιλαμβάνουσα πέντε πόλεις μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ἀδριανούπολιν. (Ἰεροκλ. Συνέκδ. 635).

ΗΡΑΙΟΝ (Τεῖχος). — Πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, μεταξὺ Βισάνθης (Ραιδεστοῦ) καὶ Περίνθου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (IV, 109). Οἱ κάτοικοί της ἐκαλοῦντο Ἡραῖοι καὶ Ἡραιοτεῖχίται, κατὰ δὲ τὸν Ἀρποκρατίωνα ἦτο ἀποικία

Σαμίων. Τὸ Ἡραῖον Τεῖχος διὰ τὴν στρατηγικὴν του θέσιν ἀπέβη ὁ στόχος τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, ὅστις καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτὴν ἐπὶ 3—4 ἔτη. Οἱ Ἡραιοτεῖχίται προσεκάλεσαν τότε εἰς βοήθειάν των τοὺς Ἀθηναίους, τῶν ὁποίων ἦσαν σύμμαχοι, καὶ οἱ ὁποιοὶ ἐψήφισαν τὴν ἀποστολὴν 40 πλοίων καὶ 60 τάλαντων τὸ 349 π. Χ. ἐπὶ ἀρχόντος Καλλιμάχου. Δυστυχῶς ὁμοῦ οἱ Ἀθηναῖοι, παρὰ τὴν ἀπόφασιν των ταύτην, ἀπέστειλαν τὸν Χαρίδημον μὲ μόνον 10 πλοῖα, κενὰ πληρωμάτων καὶ 5 τάλαντα ἀργυρᾶ, καθ' ὅσον εἶχε διαδοθῆ ὅτι ὁ Φίλιππος ἠσθένει ἢ ὅτι ἀπέθανεν. Ἡ εἰδησις αὕτη ἀπεδείχθη ψευδής, οὕτω δὲ ὁ Φίλιππος κατέλαβε τὴν πόλιν (Δημοσθ. Ὀλυμπ. ΠΙ, 4). Ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἦτο ἀπλοῦς σταθμὸς τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ.

ΗΡΑΙΟΣ (ὁ Αἶνιος). — Πατὴρ τοῦ Ἀλκαίου ἐξ Αἶνου, τὸν ὁποῖον ὁ Δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐτίμησε διὰ τὰς πρός τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς βασιλεῖς Ἀντίγονον καὶ Δημήτριον ὑπηρεσίας του. (Ἀρχαιολ. Ἐφημ. Περίοδος Α', 1031 Ῥαγκαβῆ, *Antiquités Helléniques* B, 438).

ΗΡΑΚΛΕΙΑ (Θράκης). — Πόλις τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντιδος, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ ἀποίκων Σαμίων περὶ τὸ 599 π. Χ. γνωστὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Πέρυνθος (βλ. λέξιν).

ΗΡΑΚΛΕΙΑ ἢ **ΣΙΝΤΙΚΗ**. — Πόλις τῆς Σιντικῆς, τῆς ὁποίας ἡ θέσις δύσκολον εἶναι νὰ καθορισθῆ. Κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ', 12) ἔκειτο εἰς βόρ. πλάτος 41°40' καὶ ἀνατολ. μῆκ. 49°10'. Ὁ Λίβιος (IV, 2) ἀναφέρει αὐτὴν διηγούμενος ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ Περσέως Δημήτριος ἐφρονεῖτο ἐκεῖ κατορθόμενος ἐκ τοῦ Ἀστροίου ποταμοῦ, ἐκβάλλοντος εἰς τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Στρυμόνος. Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Cousinery (*Voyage dans la Macédoine*, Τόμ. Α', σελ. 170) τοποθετεῖ αὐτὴν εἰς Σιδηρόκαστρον (Ντεμιρ-Ἰσάρ) κείμενον τέσσαρας ὥρας Β. Δ. τῶν Σερρών. Ὁ Leake (Τόμ. Γ', σελ. 229) καὶ ὁ Δήμιτσας (Ἡ Μακεδονία, σελ. 683), τοποθετοῦν αὐτὴν ὅπου τὸ Ζερβοχώρι παρὰ τὸν Στρυ-

μόνα ποταμόν. Ἄλλοι πάλιν κατὰ τὴν συρροὴν τοῦ Στρομόνος καὶ τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ Πόντου, (κοινῶς Στρούμινσα), ὅπου ἡ κομόπολις Βούκοβον πρὸς βορρᾶν τοῦ Ζερβοχώρι. Ἐκτίσθη δέ, κατὰ Στ. τὸν Βυζάντιον, ὑπὸ τοῦ Ἀμύντα, υἱοῦ τοῦ Φιλίππου, πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους, ἀπόγονοι τοῦ ὁποίου θεωροῦνται οἱ βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας. Ἐπὶ τῶν Ἀντιγονιδῶν, διαδόχων τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου, ἡ Ἡράκλεια ἀπέβη πρωτεύουσα τῆς Σιντικῆς καὶ ἔδρα τῆς ἐπαρχίας Παιονίας. (Τ. Λιβίου, XLII, 51, ὅπου ἀργότερον ἐφορευθῆ κατὰ διαταγὴν τοῦ Φιλίππου ὁ Δημήτριος, διαβληθεὶς καὶ συκοφαντηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Περσέως (αὐτόθι, IV, 2). Κατὰ τὸν Παιουσιανὸν ὅμως (Β, 9, 5), δὲν ἐφόρευεν αὐτὸν ὁ πατὴρ του, ἀλλ' ὁ ἴδιος Περσεὺς «φαρμάκῳ διέφθειρε», ὥστε δταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του ἀπέθανεν ἐκ λύπης.

Ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἡ Ἡράκλεια ὑπήχθη εἰς τὸ τέταρτον τμήμα τῆς Μακεδονίας, κηρυχθεῖσα ἐλευθέρα. Φαίνεται δὲ ἔτι ἡ πόλις ὑφίστατο μέχρι τοῦ δεκάτου αἰῶνος, καθ' ὅσον ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἡράκλεια Στρούμου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόπης, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀριθμεῖ 7 πόλεις. (Περὶ Θεμ. 47, 6).

Τῆς Ἡρακλείας σώζονται χαλκᾶ νομίσματα τῶν αὐτοκρατορικῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, φέροντα ἔμπροσθεν τὴν ἐπιγραφὴν ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ καὶ ἀσπίδα Μακεδονικὴν ἢ ἵππον, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης: ΕΠΙ ΣΤΡΥΜΟΝΙ, μετὰ ῥοπάλου ἢ ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ ἐντὸς στεφάνου δάφνης. (Head-Σβορώνου, Τόμ. Α', σελ. 331).

ΗΡΑΚΛΕΙΑ ΣΤΡΥΜΝΟΥ. — Ἡ αὐτὴ μετὰ τὴν ἀνωτέρω (βλ. λέξ.).

ΗΡΑΚΛΕΙΑ.—Τὸ παλαιότερον ὄνομα τῆς Ἀξιουπόλεως (βλ. λέξ.) ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουναβέως μετὰ τὸ Δορύστολον, χρησιμεύουσα ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ὡς στρατιωτικὴ βάσις τῶν Ῥωμαίων κατὰ τῶν Σαρματῶν.

Τὰ ἐρείπια αὐτῆς σώζονται ὅπου τὸ σημερινὸν Hinoh.

* ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ. — Ἕλλην τυχοδιώκτης ἐκ Μαρωνείας τῆς Θράκης, ζήσας περὶ τὰ 410 π. Χ. διατελὼν ἐν τῇ ὀπηρεσίᾳ τοῦ Σούθου, βασιλέως τῆς Θράκης. Ὅταν ὁ Ξενοφῶν διεπεραιώθη μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς Θράκην, ἐπιστρέφων ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας, οὗτος παρουσιασθεὶς εἰς τὸν Ξενοφῶντα, ἐκολάκευσεν αὐτὸν καὶ τὸν παρεκίνη νὰ βοηθήσῃ τὸν Σεύθην εἰς τὴν ἀνάκτησιν τοῦ πατρικοῦ βασιλείου (Κύρ. Ἄναβ. VIII, 3, 16). Διορισθεὶς φύλαξ τῶν λαφύρων, τὰ ὁποῖα ἀπὸ κοινοῦ συνέλεξαν Θράκες καὶ Ἕλληνες ἐν τινὶ ἐπιδρομῇ, ἀπεστάλη εἰς Πέρινθον, ἵνα ἐκποιήσῃ αὐτά. Ἦσαν δὲ ταῦτα ἀνδράποδα μὲν εἰς χίλια, βόες δὲ δισχίλιοι, πρόβατα δὲ ἄλλα μύρια (αὐτόθι, VII, 3, 48). Ἄλλ' ὁ Ἡρακλείδης ἐσφετερίσθη μέγας τῆς πωλήσεως. Εἰς τὰς δικαίας δὲ διαμαρτυρίας τοῦ Ξενοφῶντος, μὴ δυνάμενος νὰ δικαιολογηθῇ, ἤρχισε διαβάλλων αὐτὸν εἰς τὸν Σεύθην. Μάλιστα δὲ, δταν ὁ Σεύθης ὑπεσχέθη νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν Ξενοφῶντα τὴν Βισάνθην, Γάνον καὶ Νέον Τεῖχος, ἀπέναντι τῆς βοηθείας του, οὗτος ἀπέτρεπεν αὐτὸν, λέγων ὅτι τοῦτο θὰ ἦτο μεγάλη ἀπρονοησία, διότι θὰ παρεχώρει πόλεις ὠχυρωμένας εἰς ἄνδρα ἔχοντα ἀρχετὴν δύναμιν. Καὶ δὲν περιορίσθη ἔως ἐδῶ, ἀλλ' ἐφαντάζετο ὅτι, διαβάλλων τὸν Ξενοφῶντα θὰ ἠδύνατο νὰ πείσῃ τοὺς ἄλλους στρατηγούς του, νὰ βοηθήσουν τὸν Σεύθην ἄνευ τοῦ Ξενοφῶντος. Ἀντιληφθεὶς τοῦτο ὁ Ξενοφῶν, ἀπεσύρθη παρὰ τὴν Σαλμυδησσόν, αἱ συκοφονίαι δὲ αὐταὶ τοῦ Ἡρακλείδου ἠπῆρξαν τὰ κυριώτερα αἷτια τῆς μετὰ τοῦ Σεύθου καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων διαφορᾶς καὶ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

* ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ.—Ἐξ Αἰνίου τῆς Θράκης, δολοφονήσας μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Πύθωνος τὸν Κότυν τὸν Α', βασιλέα τῆς Θράκης τὸ 358 π. Χ. Κατὰ τὸν Πλούταρχον, οἱ ἀδελφοὶ οὗτοι δὲν ἦσαν τυχαῖοι, ἀλλὰ διετέλεσαν μαθηταὶ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος. Ὁ δὲ Δημοσθένης (Κατ'

Ἀριστοκράτους 119) ἀναφέρει ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι διατελοῦντες εἰς ἐχθρικός μετὰ τοῦ Κότυος σχέσεις, ἐτίμησαν αὐτοὺς ὡς ἥρωας τῆς ἐλευθερίας, στεφανώσαντες διὰ χρυσοῦ στεφάνου, καὶ ἀπένειμαν τὸ δικαίωμα τοῦ Ἀθηναίου πολίτου.

* ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ ὁ ΟΛΗΣΣΗΝΟΣ — Ἱστοριογράφος ἐξ Ὀδησοῦ τῆς Θράκης (νῦν Βάρνας).

ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (τείχος) — Οὕτω ἐκαλοῦντο τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου ἀνεγερθέντα τὸ 626 τείχη, διὰ τῶν ὁποίων περιέκλεισεν ἐντὸς τῆς πόλεως τὴν συνοικίαν τῶν Βλαχερνῶν κειμένην ἐκτὸς τοῦ Θεοδοσιανοῦ τείχους. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ «Μονότειχος, τῶν Βλαχερνῶν» καὶ ἀπλῶς «Μονότειχος» διότι τὸ τείχος δὲν ἦτο διπλοῦν, ὅπως τὸ Θεοδοσιανόν, ἀλλ' ἀπλοῦν, ἰσχυρότερον ὅμως ἐκίνου καὶ ὑψηλότερον περιεβάλλετο δὲ διὰ τάφρου.

* ΗΡΑΚΛΗ·Σ. — Μία τῶν ὀκτώ φυλῶν τῶν ἀρχαίων Φιλιππουπολιτῶν, γνωστῶν ἐξ ἐπιγραφῶν τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων. (Θρακικά, 1929, σελ. 20).

ΗΡΩΙΚΟΣ ὁ ΣΗΛΥΜΒΡΙΑΝΟΣ. — Σοφιστὴς ἐκ Σηλυμβρίας τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, ἀσκήσας καὶ τὸ γυμναστικὸν ἐπάγγελμα, σύγχρονος τοῦ Ἱπποκράτους (V π. Χ. αἰών), τοῦ ὁποίου κατὰ τινὰς μὲν ὑπῆρξε διδάσκαλος, κατ' ἄλλους δὲ μαθητὴς.

Ἐθεώρει ὡς ἀρχὴν ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ συστηματικὴ σχέσις μετὰ τῆς ἐργασίας, τὴν ὁποίαν ἐπιτελεῖ τὸ σῶμα καὶ τῆς τροφῆς, ἡ ὁποία εἰσάγεται εἰς αὐτό. Τὸς δὲ διαφόρους ἀσθενείας ἀπέδιδεν εἰς τὴν καλὴν ἢ κακὴν διαίταν τῶν ἀνθρώπων. Ἐπίστευεν ὅτι μετὰ τῆς γυμναστικῆς καὶ τῆς θεραπευτικῆς ὑπάρχει στενὸς σύνδεσμος, κατέληξε δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο κατόπιν ἰδικῆς του ἀσθενείας. Ἐκ τῆς ἰδίας του πείρας ὀρμώμενος, ἐπενόησε σύστημα, τὸ ὁποῖον ἀνέπτυξεν εἰς ἴδιον βιβλίον, συνιστῶν ἰδίως: περιπάτους, ἀγῶνας, θερμὰ λουτρὰ καὶ ἐντριβὰς. Τὴν μέθοδόν του ἐφήρμοσεν ἐπὶ πολλῶν νοσημάτων, ἀλλ' εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἦτο τόσον ὑπερβολικός, ὥστε δικαίως κατεκρίθη ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους, λέγοντος περὶ αὐτοῦ:

«Ἡρόδικος τοὺς πυρεταίνοντας ἔκτεινε δρόμοισι, πάλησι πολλῆσι, πυρῆσι». Ἱπποκρ. Ἐπιδημιῶν βιβλ. IV, 18 (Littré V, σελ. 302). Τὸν ὑδροπια ἐθεράπευε διὰ καθαρτικῶν καὶ ἐμετικῶν, παρέχων αὐτὰ μετὰ τὰ γεύματα, γενόμενος οὕτως εἰσηγητὴς τῆς διαιτητικῆς.

* ΗΡΩΔΟΤΟΣ. — Ἀδελφὸς τοῦ Δημοκρίτου ἐξ Ἀβδήρων, κατέχων ἀνωτέραν τινὰ ἀρχὴν ἐν τῇ πατρίδι του, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν νομισμάτων τῆς πόλεως. (Head Σβορώνου, Τόμ. Α'. σελ. 235).

ΗΡΩΔΟΤΟΣ. — Ὀλύμπιος γλύπτης, ποιήσας ἀνδριάντας ἑταίρων: Φρύνης, Γλυκέρας καὶ Ἀργείας. Περὶ τοῦ γλύπτου τούτου ὑπάρχει μεγάλη ἀσυμφωνία. Καὶ ἄλλοι μὲν δέχονται ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ γλύπτου Ἡρωδώρου τοῦ Σθένιδος τοῦ Ἀθηναίου ἄλλοι δὲ ὅτι ὑπῆρξαν δύο Ἡρόδοτοι ἐξ Ὀλύμπου, ἀμφοτέροι γλύπται, πρεσβύτερος καὶ νεώτερος Ἀναλόγως δὲ τῶν ἐκδοχῶν ἀπονέμονται καὶ τὰ εἰς αὐτοὺς ἀναφερόμενα ἔργα.

ΗΡΩ. — Νεαρὰ ἰέρεια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Σηστῶ, πόλει τῆς Θρακικῆς παραλίας τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπέναντι τῆς Ἀβύδου, ἀποθαναιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ θύλου. Ἐρασθεὶς ταύτην ὁ Λέανδρος ἐκ τῆς Ἀβύδου διήρχειτο τὴν νύκτα τὸν Ἑλλησπόντον, κολυμβῶν πρὸς συνάντησιν τῆς ἐρωμένης του. Κατὰ τὴν θυελώδη νύκτα ἐπνίγη ὁ Λέανδρος, εἰρούσα δὲ ἡ Ἡρῶ τὸ πτώμα ἐπὶ τῆς παραλίας ἐρρίφθη καὶ αὕτη εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ μῦθος οὗτος τῆς ἀτυχοῦς Ἡροῦς, ἐχρησίμευσεν εἰς πολλοὺς ποιητὰς ὡς ὑπόθεσις, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὸν Μουσαῖον, ὅστις ἔγραψε: «Τὰ καθ' Ἡρῶ καὶ Λέανδρον».

* ΗΡΩΣ ΘΡΑΞ (ῶ). — Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐν Θράκῃ λατρευομένων θεῶν, ἰδίως δὲ ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ κατέλιπε τόσον πολυριθμὰ ἴχνη, ὅσον ἡ λατρεία τοῦ Ἡρώος Θρακὸς Ἱππέως ἢ τοῦ Κυρίου Ἡρώος. Ἀλλὰ ποία εἶναι ἡ θεότης αὕτη, καὶ ποῖον τὸ ὄνομά της, παραμένει ἀγνωστον. Συνήθως παρίσταται ἐπὶ μαρμαρίνης πλακῶς, πλάτους 0,10 μ. ὕψους δὲ καὶ πλάτους 0,50 ἐπιπέδους τις φέρων χιτῶνα βρα-

χὺν φθάνοντα μέχρι τῆς ὀσφύος καὶ γλαμυίδα κυματίζουσαν ἐπὶ τῶν ὤμων. Γενικῶς ὁ Ἴππεὺς οὗτος τρέχει πρὸς τὰ δεξιὰ, κρατεῖ χονδροειδῆς τι δόρυ, διὰ τοῦ ὁποίου κτυπᾷ ζῶον φαντασιωδῶν χαρακτηριστικῶν, ὑπὸ τὰ ὁποῖα εὐκόλως δυνάμεθα νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὸν ἀγριόχοιρον. Φέρει δὲ ἐπιγραφὴν τὰς λέξεις: ΚΥΡΙΩ ΗΡΩ ἢ ἀπλῶς ΚΥΡΙΩ, χωρὶς νὰ ἔχωμεν οὐδεμίαν μαρτυρίαν ποῖος εἶναι ὁ ἀπεικονιζόμενος ἦρωσ ἢ ἡμιθέος, τὸ ἀντικείμενον τῆς γενικῆς λατρείας τῶν Θρακῶν. Μετὰ τὴν ἀφιέρωσιν ἀκολουθεῖ τὸ ὄνομα τοῦ ἀφιερῶσαντος εἰς γενικὴν, ἢ δὲ ἐπιγραφῆ τελειώνει μὲ τὴν λέξιν «εὐχὴν». Ἡ λέξις ΚΥΡΙΟΣ εἶναι συνήθης εἰς τὰ Θρακικὰ μνημεῖα, ὅπου συνήθως συνοδεύεται τὸ ὄνομα τῶν μεγάλων θεῶν: ΚΥΡΙΩ ΔΙ·Ι·ΚΥΡΙΑ ΗΡΑ ΚΥΡΙΩ ΑΠΟΛΛΩΝΙ. Τοιαῦτα δὲ ἀνάγλυφα σώζονται πλεῖστα ὅσα, καὶ καθημερινῶς ἀνευρίσκονται τοιαῦτα. Μόνον τὸ ἐθνικὸν Μουσεῖον τῆς Σόφιας ἔχει περὶ τὰ 400, οὐκ ὀλίγα δὲ τὸ τῆς Φίλιππουπόλεως καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐπαρχιακῶν πόλεων τῆς Βουλγαρίας. (G. Seure Collection Stamouliis-Antiquités Thraces κτλ. 1912. σελ. 582-595).

Ἀνάγλυφά τινα τοῦ Ἴππεὺς ἀνακαλυφθέντα εἰς Σηλίβριαν ὑπὸ τοῦ G. Seure, φέρουν συχνότερον τὸ ἐπίθετον: ΑΡΧΑΓΕΤΑΣ. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τοῦτο εἶναι ἑλληνικὴ ἀντιγραφή τοπικοῦ τινος Θρακικοῦ ἐπιθέτου. τὸ ὁποῖον ἀλλαχῶς μεταφρασμένον διὰ τῆς λέξεως: ΓΕΝΙΚΟΣ ἢ ΠΑΤΡΩΟΣ. Ἄλλ' ἢ προσφώνησις ΚΥΡΙΟΣ καὶ ΚΥΡΙΑ μᾶς ἐμποδίζει νὰ ἀναγνωρίσωμεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἴππεὺς Θρακὸς ἕνα νεκρὸν ἡρωοποιηθέντα. Τὸ μέγεθος ἐξ ἄλλου τῶν μνημείων τούτων δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ τὰ συγκρίσωμεν μὲ τὰς ἐπικηδείους ταύτας στήλας, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ ἀναθήματα (ex-voto).

Ὁ Θραξ Ἦρωσ εἶναι ἕνας θεὸς σωτήριος, θεραπευτῆς. Τοῦ ἀπευθύνοντι γενικῶς εὐχὰς ἢ εὐχὴν, ὅχι μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν των καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ζῶα των ἀκόμη. Διὰ τοὺς

ἀρχαίους Θρακὰς, ἰδίως δὲ διὰ τοὺς γεωργικοὺς πληθυσμούς, ἐθεοερίτο ὄχι μόνον ἱατρός, ἀλλὰ καὶ κτηνίατρος. Ἀλλὰ μέχρι τοῦδε τοῖλάχιστον, δὲν ἀνεκαλύφθη οὐδεμία εὐχαριστήριος ἢ δωρητήριος ἐπιγραφὴ (G. Seure, αὐτόθι, σελ. 584).

Προωρισμένα τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα διὰ τοὺς χωρικοὺς, ἦσαν μικροῦ μεγέθους καὶ ὅμοια ἀναμεταξύ των, κατασκευαζόμενα ἀναμφιβόλως ἐκ τῶν προτέρων ὑπὸ τῶν τεχνιτῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπως καὶ αἱ βυζαντινοὶ ἀγιογραφίαι, αἱ ἀναφερόμεναι εἰς ἕνα ἅγιον, τοῦ ὁποῖου ἀνωφελεὲς ἦτο νὰ χαραχθῇ τὸ ὄνομα, διότι ἦτο γνωστὸς εἰς ὅλους.

Παρὰ τὸ Bat-Koum τῆς Βουλγαρίας ἀνεκαλύφθησαν τοιαῦτα ἀναθήματα εἰς τοὺς μεγάλους Θεοὺς καὶ ὑπὲρ τὰ 10 ἀνάγλυφα τοῦ Θρακὸς τούτου Ἦρωος ὑπὸ τὴν κοινὴν αὐτῶν μορφήν καὶ ἄνευ ἐπιγραφῆς. (Dumont-Homolle, σελ. 513). Ὁ Ζεὺς, ἢ Ἦρα, ἢ Ἄρτεμις φέρουν τὰ ὀνόματά των, ἐνῶ τοῦ Θρακὸς Ἦρωος, ἀναφέρεται μὲ τὴν ἀόριστον ἐπωνυμίαν, περὶ τῆς ὁποίας εἶπομεν ἀνωτέρω. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τοὺς Μεγάλους Θεοὺς, δυσκόλως θὰ ἠδύνατο τις νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτούς, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ σχετικὴ ἐπιγραφὴ—τόσον χονδροειδῆς καὶ κακότεχνης εἶναι ἡ γλυπτικὴ αὐτῶν. Προκειμένου ὁμῶς περὶ τοῦ Ἦρωος, ὅσον ἀτελής καὶ ἂν εἶνοι ἡ τέχνη, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐέλθῃ σύγχυσις. Ἡ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συγκέντρωσις τῶσων ἀναγλύφων τοῦ Ἦρωος εἰς ἕνα μικρὸν ναὸν τοῦ Bat-Koum μᾶς πείθει ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἑνὸς κοινοῦ νεκροῦ, ἀνυψωθέντος μετὰ θάνατον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἡμιθέων.

* *

Τὸ ὄνομα τοῦ Ἴππεὺς εἶναι Ἦρωσ καθὼς καὶ λατινιστὶ Heros (=Ἦρωσ), ἐπίθετα δὲ αὐτοῦ ἀπαντοῦν τὰ: *ἄγριος, ἀρχηγέτης, ἐπήκοος, θναματουργός, θεός, ἰσχυρός, καταχθόνιος, συχνότατα κύριος, πάτριος, πατρῶος, προπύλαιος, σώζων, σωτήρ*, λατινικὰ δὲ augustus, deus, divus, dominus, invictus, sanctus..

Τοπωνυμικὰ ἐπίθετα τοῦ Ἦρωος ἀπαν-

τοῦν : *Ἀδλαρχηνός, Ἀδλωνεΐτης, Γερινός, Ζεινδρουμηνός, Ζυμιδερηνός, Κενδρισηνός, Παλαδεινηνός, Σαλδοβουσηνός, Σαλδοκεληνός, Σουΐτηληνός*. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἀπαντοῦν τὰ : *Βαργιδένθης, Βασκιδιθίας, Βδῆκουρος, Βετέσπιος, Βουρκηθίας, Brigantius, Κυραίκνης, Μανίμαζος, Οὐτάσπιος, Πυρμυροῦλας καὶ Πυρμυρηῦλας*.

Ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων ἄλλα μὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶν ὡς ὀνόματα ἐπισήμων Θρακῶν, οἱ ὅποιοι ἠρωποιοῦνταν μετὰ θάνατον ἢ δευτερευόντων τοπικῶν Θρακικῶν Θεῶν, οἱ ὅποιοι σὺν τῷ χρόνῳ ἐθεωρήθησαν ἢ ὀνομάσθησαν ἥρωες, ἄλλα δὲ ὡς ἐπίθετα ιδιότητος τινος τοῦ Ἡρώως σημαντικά, τὰ ὅποια οὐσιαστικοποιήθησαν σὺν τῷ χρόνῳ. Ἐνεκα τῆς μεγάλης λατρείας, τῆς ὁποίας ἀπῆλυσεν ὁ Ἡρώς οὗτος παρὰ τῷ Θρακικῷ λαῶ, ἰδίως δὲ τῆς ἠπαίδου χώρας, ἐξελήφθησαν ὡς ἥρωες καὶ ἄλλοι Θεοί, συνταυτισθέντες μετ' αὐτοῦ. Οὕτω ὁ Ἀπόλλων καὶ ὁ Διόνυσος π. χ. ἀπεικονίζονται εἰς τὴν ἀνάγλυφα ὡς ἰππεῖς. Κυρίως ὁμως συνταυτίσθησαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μετὰ τὸν Ἡρώα οἱ τοπικοὶ δευτερεύοντες Θεοί, ἐξαφανισθέντες οὕτω ἐκ τῆς συνειδήσεως τῶν Θρακῶν, καθ' ὅσον ἐν τῷ Θρακικῷ Πανθέῳ μόνον ὁ Ἡρώς ἔχει σαφῶς τοπικὸν καὶ ἔθνικὸν χαρακτήρα, οἱ δὲ λοιποὶ Θεοὶ εἶναι πάντες Ἑλληνικοί, συνταυτισθείσης πρωτίμως καὶ αὐτῆς τῆς Βενδίδος (βλ. λ.) μετὰ τὴν Ἀρτέμιδα. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ Διόσκουροι παρεστάθησαν ὡς Ἡρώες. Ἐνεκα λοιπὸν τοῦ ἐνταφιασμοῦ τούτου τοῦ ἥρωος μετὰ ἄλλους Θρακικοὺς καὶ Ἑλληνικοὺς Θεοὺς καὶ τῆς ἠρωοποιήσεως κοινῶν θνητῶν, τῶν ὁποίων ἢ λατρεία παρέμεινεν εἰς τοὺς ἀπογόνους, φιλοτιμωμένους νὰ ἔχουν προγόνους ἥρωας, κατήντησεν ἴδιος τύπος τῆς θρησκείας τῶν Θρακῶν, οἱ δὲ Ἡρώες ἐπληθύνθησαν ἐν τῇ χώρᾳ, ὥστε ὅπως ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Dumont (σελ. 512) πρέπει νὰ λέγεται ὅχι ὁ Θραξ Ἡρώς, ἀλλ' οἱ Θραξες Ἡρώες. Οὗτος δὲ εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον, ὅπως εἶπομεν, εἶναι ἀδύνατον εἰς ἀνεπίγραφα ἀνάγλυφα νὰ διακρίνωμεν, ἂν ὁ ἀπεικονιζόμενος ἰππεύς

εἶναι ἠρωοποιηθεὶς τις κοινὸς θνητὸς ἢ αὐτὸς ὁ ἀρχικὸς θεὸς Ἡρώς ἢ ἄλλος τις ἀρχαῖος Ἡρώς, κοινὸς μεταξὺ Θρακῶν, ὁ ὅποιος συνταυτίσθη μετὰ τὸν Θεὸν Ἡρώα καὶ ἐτύγχανε λατρείας.

* * *

Ὁ Ἡρώς τῆς Θράκης ἐξηκολούθει νὰ λατρεύεται καὶ κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς χρόνους ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἡ ὁμοίότης του μετὰ τὸν Ἁγίον Γεώργιον καὶ Ἁγίον Δημήτριον, ὅπως ἀπεικονίζει αὐτοὺς ἡ Βυζαντινὴ ζωγραφικὴ, εἶναι καταφανεστάτη. Εἰς ἀρμενικὴν τινα Ἐκκλησίαν τῆς Φιλιππουπόλεως σώζεται τοιοῦτον ἀνάγλυφον, πρὸ τοῦ ὁποίου οἱ πιστοὶ ἀνάπτουν κηρία, ὅπως πρὸ τῶν εἰκόνων τῶν Ἁγίων. Εἰς πολλὰς δὲ Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα ἐξεχριστιανίσθησαν δι' ἑνὸς σταυροῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἀντικατεστάθη ἡ εἰδωλολατρικὴ ἀφιέρωσις. Εἰς πολλὰς ἔκκλησίας Ἑλληνικὰς καὶ Βουλγαρικὰς διατηροῦνται μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας τοιαῦτα ἀνάγλυφα, λατρευόμενα ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἁγίων, τοὺς ὁποίους ἀπεικονίζουν. Μάλιστα, οὔτε κἂν τὰς ἐπιγραφὰς ἀπέσβεσαν, ἀρκεσθέντες εἰς τινὰ ἐξ αὐτῶν νὰ ἀντικαταστήσουν τὸ ὄνομα τοῦ ἀφιερῶσαντος διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ. Εἰς τὴν Περίστασιν μάλιστα (Ἀνατολικὴ Θράκη), ἐκτίσθη καὶ ναὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐπὶ τῶν ἀρχαίων εἰρειῶν, ὅπου εἶχεν εὐρεθῆ ἀνάγλυφον, ἐξεικονίζον τὸν ἔθνικὸν Ἡρώα τῆς Θράκης (Dumont-Pomolle, σελ. 513). Ἐπικηδεῖον τι μνημεῖον ἀνακαλυφθὲν εἰς Saradja, ὄχι μακρὰν τῆς Φιλιππουπόλεως. φέρει δύο ἐπιγραφὰς, μίαν εἰδωλολατρικὴν καὶ μίαν χριστιανικὴν. Δύο γυναῖκες τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, φέρουσαι μάλιστα τὸ ἴδιον ὄνομα, ἐνεταφιάσθησαν κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα εἰς τὸν αὐτὸν τάφον. Ἄλλ' ἑκάστη εἶχε τὴν θρησκείαν τῆς. Χάριν περιεργείας παραθέτομεν τὴν διπλὴν ταύτην ἐπιγραφὴν, διατηροῦντες τὸ ὀρθογραφικὸν αὐτῆς : (Ἀθτόθι, σελ. 399).

Εἰ με θέλεις, ὦ ξεῖνε δαήμενε
τίς, πόθεν εἰμί, Λαδικίης
πάτρις εἰμί, τοῦνομα Κυρίλλα
οἰκοδόμου ἄλοχος
Ἐθκλαδίου, ὅς με θυνῶδ-
σαν ἔκρουσε [δῶσας τοῖς
λοιποῖς ἀπαγορεύ(;)]

Ἐπὶ τῆς ἰδίας πλακὸς φέρεται ἡ κάτω-
θι ἐπιγραφή :

Αὐρηλία Κυρήλα Χριστιανὴ
πιστὴ ἀειμνηστος.

Πρᾶγμα τὸ ὅποτον ἀποδεικνύει ὅτι τὸ
χριστιανικὸν κήρυγμα ἐνωρίτατα εἶχε δια-
δοθῆ καὶ εἰς τὰ πλέον ἀπομακρυσμένα
μέρη τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Θράκης. Ὁ Ἑλ-
ληνικὸς πολιτισμὸς εἶχεν εἰσδύσει εἰς τὰς
πόλεις τῆς Θράκης ἐνωρίτατα. Ἄλλ' ἐν
τῇ ὑπαίθρῳ χώρα ὁ ποιμὴν καὶ ὁ γεωρ-
γὸς ἐφαντάζετο τοὺς Θεοὺς του κατὰ τὸν
ἰδικὸν του τρόπον. Οὕτω π.χ. ὁ Ἀπόλ-
λων παρίσταται ὑπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ
ἐνὸς γενναίου κυνηγοῦ, ἐλάχιστα διαφέρων
ἀπὸ τὸν Θράκα Ἥρωα, ἢ Ἄρτεμις μὲ
τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην διὰ δέρματος
ζώου τινός, κρατοῦσα χονδροειδῆ λόγχην.
Ἡ Ἥρα ὁμοιάζει πολὺ μὲ τὴν Ἄρτεμιν,
ὁ Ζεὺς, ὁ Ἀσκληπιός, πρὸ πάντων δὲ ὁ
Διόνυσος καὶ ὁ Ἑρμῆς προσομοιάζουν
πολὺ τοὺς κοινούς τύπους τοὺς καθιερω-
θέντας εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας. Ἐἰς τὸν
πολυθεϊσμὸν τοῦτον τῶν εἰδωλοατρῶν
ἀνήκει καὶ ὁ Ἴππεὺς τοῦ ὁποίου, ὅπως
εἴπομεν, ἀγνοοῦμεν τὸ ὄνομα. Τὰ σωζό-
μενα ἀνάγλυφα εἶναι χονδροειδῆ καὶ κα-
κότεχνα τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ἐ-
νίστε δὲ καὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν αἱ χρι-
στιανικαὶ ἰδέαι ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται.
Αἱ δύο θρησκείαι κατὰ τὸν τρίτον καὶ
τέταρτον αἰῶνα ἐπλησίαζον ἀκαταπαύ-
στως. Κατὰ τὸν Dumont (σελ. 512), ὁ
Ἥρωος Θράξ ἀπεικονίζει, κατὰ πᾶσαν πι-
θανότητα, τὸν πάτρωνα τῶν κυνηγῶν,
τῶν ὁποίων ὑπῆρχον πολλοὶ Σύλλογοι Ἡ
ὑπαρξίς τοιούτων κυνηγετικῶν συλλόγων
(Collèges de Chasseurs) εἶναι ἰδιαίτε-
ρόν τι ἔθιμον τῶν ἀρχαίων Θρακῶν. Φαί-
νονται δὲ ὅτι εἶναι ἀπαράλλακτοι πρὸς
ὅσα μᾶς πληροφοροῦν πολλαὶ ἐπιγραφαὶ

ἀνακαλυφθεῖσαι εἰς Τόμους (Κωνσταν-
τζαν), ἐκ τῶν ὁποίων ἀρνούμεθα πολυτί-
μους πληροφορίας περὶ τοῦ ζητήματος
τούτου (Dumont - Homolle, σελ. 292).
Ὁ Ἥρωος Θράξ συναντιῖται ἔχι μόνον
καθ' ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον,
ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἐν Φρυγίᾳ, Πισιδείᾳ,
Παμφυλίᾳ, Λυκίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ ἀκρόμῃ τῇ
Ρώμῃ.

Ὁ Milingen (Ἑλλην. Φιλολ. Σύλλογ.
Κωνσταντινουπόλεως, 1873—1874, τόμ.
VIII σελ. 169—170) θεωρεῖ τὸν Ἴππεα
Θράκα ὡς τὸν Ἄρην τῶν Θρακῶν. Φυ-
σικώτατον ἦτο οἱ Θραῖκες, λέγει, λαὸς
φιλοπόλεμος, νὰ ἐκλέξουν ὡς πολιούχον,
ὡς θεότητα τὴν ἐκπροσωποῦσαν τὸ δί-
καιον τοῦ ἰσχυροτέρου καὶ προτιμῶσαν
ἀντὶ τῶν τέρψεων τοῦ Ὀλύμπου τὴν σφα-
γὴν καὶ τὰς φρικαλεότητας τοῦ πολέμου.

* *

Τελευταίως ὁ καθηγητῆς D. Detschew
ἐξεφρασε τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Ἥρωος Θράξ
Ἴππεὺς ἦτο Θεὸς τις *καταχθόνιος*, *ψυ-
χοπομπός*, ὁδηγῶν τὰς ψυχὰς τῶν νε-
κρῶν εἰς τὸν Ἄδην καὶ φροντίζων περὶ
τῆς ἐκεῖ ἀνέτου διαμονῆς αὐτῶν, ἕνα εἶ-
δος Ἑρμού μετὰ περισσοτέρων καθηκόν-
των. Οὕτω ὁ εἰς τὰ ἀνάγλυφα πρὸ τοῦ
Ἴππεὺς ἀπεικονιζόμενος βωμὸς εἶναι προ-
ωρισμένος διὰ τὰς παρὰ τῶν συγγενῶν
τοῦ νεκροῦ θυσίας πρὸς ἐξιλέωσιν τοῦ
Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ νεκροῦ, παρι-
σταμένης ὑπὸ μορφῆν τοῦ περὶ τὸ δένδρον
περιειλιγμένου ὄφeos. Ἐκ τούτου δὲ σὺν
τῷ χρόνῳ κατήντησε θεὸς *θηραιῆς ἀν-
θρωπίνων ψυχῶν*, ὅπως ἀπεικονίζεται
εἰς τὰ ἀνάγλυφα, καὶ ὡς θεὸς *καταχθό-
νιος* δηλαδὴ *τῶν ὑπὸ τὴν γῆν πλούτων*
(—Πλούτων) καὶ τῆς *γονιμότητος*, ἄρα καὶ
τοῦ *φωτός*, ἐπομένως θεὸς *ἀνεξίκακος*
καὶ *ἱατρὸς*—ὅταν ἐπιστρέφῃ λ.χ. ἐκ τοῦ
κυνηγίου, τὸ θήραμα παριστᾷ τὴν νόσον
ὑπὸ μορφῆν θηρίου, τὸ ὅποτον ἐφόνευσε,
σώσας καὶ παρατείνας τὴν ζωὴν τοῦ πά-
σχοντος—καὶ θεὸς τοῦ *πολέμου*. Ὅλας
τὰς ιδιότητας ταύτας τοῦ θεοῦ Ἥρωος ὁ
καθηγητῆς Detschew ἀνευρίσκει κατὰ

τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους συνυπαρχούσας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μυθικοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Ρήσου (βλ. λέξ.) κατὰ τὰς παρ' Ὀμήρῳ, Πινδάρῳ καὶ Εὐριπίδῃ παραδόσεις. Τὸν Ρῆσον λοιπὸν τοῦτον ὑπολαμβάνει ὡς τὸν ἀρχικὸν θεὸν Ἡρώα, τὸ δὲ ἐπιγραφόμενον συνήθως ἐπι τῶν ἀναγλύφων ΚΥΡΙΩ ΗΡΩΙ νομίζει ὅτι εἶναι Ἑλληνικὴ μετάφρασις τοῦ ὀνόματος *Ρῆσος* (=βασιλεὺς, ἀναξ κύριος) *Ἡρώα* ἀντι δηλαδή τοῦ ΡΗΣΩ ΗΡΩΙ. Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ καθηγητοῦ Detschew περὶ τοῦ Ρήσου ὡς τοῦ ἀρχικοῦ θεοῦ Ἡρώος φαίνεται ὅτι εἶναι ἐπιτυχῆς καὶ ὀρθή, καθ' ὅσον ἐπιβεβαιοῦται ὑπὸ τοῦ σοφιστοῦ Φιλοστράτου τοῦ νεωτέρου (τρίτος—τέταρτος μ. Χ. αἰών) ὅστις, διεξελθὼν τὴν Θράκην, ἠπόρησε διὰ τὰς τιμάς, τῶν ὁποίων ἐτύγχανε παρὰ τοῖς Θραξίν ὁ ἥρωιποιθεὶς Ρῆσος, τιμώμενος ὡς θεὸς τῆς θήρας, τῶν ἵππων, τῶν ὀπλιτῶν καὶ ὡς ἰατρός καὶ ἀνεξίκακος ἐν γένει, μολοντί οὐδὲν τὸ ἀξιοσημείωτον διέπραξε κατὰ τὴν ζωὴν του. (Πρβλ. Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, Περὶ τοῦ Θρακῆος Ἰππέως κτλ. εἰς «Ἀρχεῖον Θράκης» Τόμ. VI σελ 18 καὶ ἐξῆς).

ΗΦΑΙΣΤΙΑ ἢ ΗΦΑΙΣΤΙΑΣ—Μία τῶν δύο γνωστῶν πόλεων τῆς νήσου Λήμνου, κειμένη εἰς τὰ βόρεια παράλια αὐτῆς, καὶ ὄχι εἰς τὰ μεσόγεια, ὅπως ἐσφαλμένως τοποθετεῖ αὐτὴν ὁ Πτολεμαῖος (Γεωγρ. Γ, 12, 44). Ὁ κάτοικος Ἡφαιστιεύς Παλαιότατοι κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν Πελασγοί, ἐλθόντες ἐξ Ἀττικῆς, τὸ δὲ ὄνομά της προέρχεται ἐξ ἐπιχωριαζούσης λατρείας τοῦ Ἡφαιστου. Πολιοῦχοι αὐτῆς θεοί, πλὴν τοῦ Ἡφαιστου καὶ τῆς Ἀρτέμιδος ἦσαν ἢ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Ἀπόλλων. Περὶ τὰ 510—509 π.Χ. κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Μιλτιάδου τοῦ Κίμωνος, ὅταν οὔτος ἠναγκάσθη νὰ προσορμισθῇ εἰς τὴν ἦσον ἕνεκα ἐναντίων ἀνέμων, προερχόμενος ἐκ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου Βραδύτερον δὲ ἀναφέρεται ὡς σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, ἀποτελοῦσα μέρος τῆς ναυτικῆς συμμαχίας αὐτῶν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατεστράφη κατὰ τὸν δωδέκατον αἰῶνα, μετὰ τὴν ἴδρυσιν

τοῦ παρ' αὐτὴν λιμένος Κοτζίνου (βλ. λέξ.). Παρ' αὐτὴν ἐξωρύσσετε ἢ «λημνία» καλουμένη γῆ, φημιζομένη διὰ τὰς ἱαματικὰς αὐτῆς ἰδιότητας. Ἡ θέσις τῆς Ἡφαιστίας ἀναγνωρίζεται παρὰ τὸν σημερινὸν ὄρμον «Ἐκατοκεφαλές», γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Παλαιόπολις

* *

Τῆς Ἡφαιστίας σώζονται χαλκᾶ νομίσματα, τῶν 150—280 π.Χ. φέροντα ἐμπροσθεν κεφαλὴν τῆς Ἀθηνᾶς μετὰ κορινθιακοῦ κράνου, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΗΦΑΙΣΤΙ, ΗΦΑΙ ἢ ΗΦΑ μετὰ κριοῦ καὶ τῶν ἐτῶν 280—197, π.Χ., φέροντα κεφαλὴν τοῦ Διὸς ἢ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΗΦΑΙ, ΗΦΑ ἢ ΗΦ μετὰ κριοῦ ἢ δύο λαμπάδων, παρὰ τὰς ὁποίας ἀπαντοῦν ἐνίοτε ὡς συμβολα οἱ Καβειρικοὶ πίλοι. Ἐπίσης τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων μετὰ προτομὴν τοῦ Ἡφαιστου καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ΗΦΑΙΣΤΙΕΩΝ μετὰ λαμπάδος (Head Σφορώνου, τομ. Α, σ. 332 333). (Βιβλιογρ. Ἄ. Μοσχίδου, Ἡ «Λήμνος», τευχ. Α', 1907).

⊖

ΘΑΛΑΣΣΙΑ (ἦ).—Ἄλλη ὀνομασία τῆς νήσου Θάσου κατὰ Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 11, 8).

ΘΑΜΥΡΙΣ ἢ ΘΑΜΥΡΑΣ.—Ἀρχαιότατος αἰοῖδος Θράξ, υἱὸς τοῦ Φιλάμμωνος καὶ τῆς Ἀργιόπης ἢ κατ' ἄλλους τῆς Μούσης Ἐρατοῦς. Κατὰ τὸν Πausανίαν (IV, 33, 3) ἐπωνομάζετο Ὀδρύσης ἢ Θράξ, διότι ἢ Ἀργιόπη, ἐκδιωχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλάμμωνος (βλ. λέξ.) κατέφυγεν εἰς τοὺς Ὀδρύσας, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Θάμυρις. Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 331, 35) ἐβασίλευε εἰς τὸν Ἄθωνα. Νικήσας ποτὲ κατὰ τὸν Ὀμηρον (Ἰλιάδ. Β, 594—600) εἰς μουσικούς ἀγῶνας ἐν Δελφοῖς, τόσον ὑπερηφανεύθη διὰ τὴν τέχνην του ὥστε ἐκαυχῆθη ὅτι καὶ αὐτὰς τὰς Μούσας ἠδύνατο νὰ νικήσῃ. Ἄλλ' αὐταί, ἐξοργισθεῖσαι καὶ συναντήσασαι αὐτὸν περὶ τὸ Δώριον τῆς Μεσσηνίας, ἀφοῦ τὸν ἐτύφλωσαν, τοῦ ἀφῆραν καὶ τὴν φωνήν:

Αἱ δὲ χολωσάμεναι πηρὸν θέσαν, αὐτὰρ
[ἴοιδὴν
θεσπεσίην ἀφέλοντο καὶ ἐκέλευον κι-
[θαριστήν.

Κατὰ τὸν Ἀπολλόδορον (Α, 2, 4) ὁ Θάμυρις ἐγένετο ἐραστής τοῦ Ὑακίνθου, γενόμενος οὕτω καὶ ὁ πρῶτος παιδευαστής, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ἡ ἱστορία μετὰ τὸν Δία. Ζηλοτυπήσας ὁμοῦς ὁ Ἀπόλλων ἐφρόνευσεν ἀκουσίως τὸν Ὑακίνθον κτυπήσας διὰ δίσκου. Τότε ὁ Θαμύρας στερηθεὶς τοῦ φίλου του, ἐφιλονίκησε μετὰς Μούσας συμφωνήσας: «Ἄν μὲν νικήσῃ, «συνουσιάσαι πάσαις», ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἀπολλόδορος, ἂν δὲ νικηθῇ νά τιμωρηθῇ ὑπ' αὐτῶν κατ' ἀρέσκειαν. Νικηθεὶς ὑπὸ τῶν Μουσῶν, ἐτιμωρήθη ὅπως εἴπομεν ἀνωτέρω. Κατὰ δὲ τὸν Πausανίαν (IV, 33, 3), εἰς τῶν παραποτάμων τοῦ Παμίσου ἐν Μεσσηνίᾳ εἶχεν ὄνομασθῆ, κατὰ τὴν παράδοσιν «Βαλύρας». διότι εἰς αὐτὸν εἶχε ρίψει τὴν λύραν του ὁ Θάμυρις μετὰ τὴν ἤττιάν του καὶ τὴν τύφλωσίν του ὑπὸ τῶν Μουσῶν. Ἀναφέρων τοῦτο ὁ Pausanias προσθέτει ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του, ὁ Θαμύρας ἐτυφλώθη οὐχὶ ὑπὸ τῶν Μουσῶν, ἀλλὰ συνεπείᾳ ὀφθαλμικῆς παθήσεως, ὅπως ἀργότερον καὶ ὁ Ὀμηρος, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι καὶ μετὰ τὴν τύφλωσίν του δὲν ἔπαυσε ποιῶν, ἐνῶ ὁ Θαμύρας δὲν ἀντέσχεν εἰς τὴν συμφορὰν. (Αὐτόθι, IV 33, 7).

Ἐκ τῶν διαφορῶν νόμων ἢ ἁρμονιῶν τῶν τόνων ὁ δῶριος τόνος ἀποδίδεται εἰς τὸν Θάμυριν, ὅστις θεωρεῖται καὶ ἰδρυτῆς τοῦ «δωρίου» μέλους. Ἐλέγετο δὲ ὅτι αὐτὸς πρῶτος μετεχειρίσθη κιθάραν ἄνευ ἄσματος, μετ' ἄσματος δὲ ὁ Ἀμφίων καὶ ὁ Λίνος. Κατὰ δὲ τὴν μυθολογίαν, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ὀρφέως ἐτελειοποίησε τὴν κιθάραν, προσθέσας τὴν «ὑπάτην» καὶ «παρυπάτην» χορδὴν, ὅπως ὁ Λίνος προσέθεσε τὸν «λιχανόν». Οἱ ἕμνοι τοῦ Θαμύρα ἀπέβησαν παροιμιώδεις καθ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα, κατέλιπε δὲ μετὰ θάνατον μνήμην ἀρίστου ἀοιδοῦ ἐφαιμίλλου πρὸς τὸν Ὀρφέα, μετὰ τοῦ ὁποῖου μνημονεύεται συνήθως. Αἱ ἀρχαῖαι ὁμοῦ

μυθικαὶ περὶ Θαμύρα παραδόσεις συγγέουν αὐτὸν μετὰ τὸν Ὀμηρον, τοῦ ὁποῖου θεωρεῖται πατήρ, καθὼς καὶ τὸν Ὀρφέα, τοῦ ὁποῖου πιστεύεται ὅτι ἦτο πάππος. Τὸ ὄνομα τοῦ Θαμύρα ἐγένετο γνωστόν καθ' ὅλον τὸ Πανελλήνιον, συνδεθὲν μετὰ τῶν Κιλικίων καὶ τῆς Κύπρου. Κατὰ δὲ τὸν Τάκιτον (Ἱστορίαι Β, 3), ὁ ὁποῖος τὸν ὀνομάζει Thamyran ἢ Tamiran, ἀφιέρωσε τὸν περίφημον τῆς Πάφου ναὸν εἰς τὴν Θεὰν Ἀστάρτην ἢ Ἀφροδίτην, ἔχων ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ περιφήμου οἴκου τοῦ κινύρα καὶ τῶν Κινυραδῶν τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Ναοῦ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ λατρείας. Οὕτω τὸ ὄνομα τοῦ Θαμύρα διεδόθη ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ τότε Ἑλληνικοῦ κόσμου, ἀπὸ τῆς Θράκης καὶ τῆς Θεσσαλίας μέχρι τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Κύπρου, ὄχι μόνον ὡς ἀπλοῦ ἀοιδοῦ, ἀλλὰ καὶ ὡς μάντεως καὶ ἀρχιερέως μετὰ κληρονομικὰ δικαιώματα διὰ τοὺς ἀπογόνους του. Εἰς τὴν περιφήμον Λέσχην τῶν Κνιδίων ἐν Δελφοῖς ὁ διάσημος ζωγράφος Πολύγνωτος (Ε π. Χ. αἰών) ἐφιλοτέχνησε παρὰ τὸν Ὀρφέα τὴν εἰκόνα τοῦ Θαμύρα, ἡ ὁποία ἐσώζετο ἐπὶ Pausanίου κατὰ τὸν δεῦτερον μ. Χ. αἰῶνα. Ἐκάθητο δὲ ὁ Θάμυρις πλησίον τοῦ Πελίου «διεφθαρμένως ἔχων τὰς ὄψεις καὶ ταπεινὸν τὸ σχῆμα» μετὰ πολλὰ μαλλιά καὶ μεγάλην γενειάδα, παρὰ δὲ τοὺς πόδας του ὑπῆρχε ριχμὴν ἢ λύρα του μετὰ σπασμένα τὰ τόξα καὶ τὰς χορδὰς. (Paus. X, 30, 8).

ΘΑΡΟΨ καὶ ΧΑΡΟΨ. — Πατήρ τοῦ Οἰάγρου καὶ πάππος τοῦ Ὀρφέως. Κατὰ τὸν Διόδωρον Σικελιώτην (Γ, 65) μυθολογεῖται ὅτι ἔσωσε τὸν Διόνυσον ἀπὸ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Λυκούργου, ὅταν, οὗτος προσεχόμενος ἐξ Ἀσίας, ἔφθασεν εἰς τὴν Ἐυρώπην. Εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του ὁ Διόνυσος κατέστησεν αὐτὸν βασιλεῖα τῆς Θράκης καὶ τὸν ἐμύησεν εἰς τὰ διονυσιακά ὄργια, τὰ ὁποῖα οὗτος μετέδωκεν εἰς τὸν υἱὸν του Οἰάγρον, οὗτος δὲ πάλιν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ὀρφέα.

ΘΑΡΣΑΝΔΑΛΑ. — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ἐν τῇ ἐπαρ-

χία Ροδόπης τῆς Θράκης ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527—555) ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΘΑΡΣΙΣ ἢ ΘΑΡΣΕΙΣ.—Ὄνομα ἐνὸς τῶν υἱῶν τοῦ Ἰῶναν ἢ Ἰαβάν (δηλαδὴ τοῦ Ἰωνος) ἐγγονοῦ τοῦ Νῶε, κατὰ τὴν Γένεσιν (X, 4) ἀποδιδόμενον εἰς τοὺς Θράκας κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν ἐθνολόγων καὶ μαρτυροῦν τὴν συγγένειαν τῶν Θρακικῶν φύλων πρὸς τοὺς Ἰωνας.

ΘΑΣΙΟΣ.—Τὸ ἐθνικὸν τῆς νήσου Θάσου, ὃ ἐκ Θάσου, κοινῶς Θασίτης.

ΘΑΣΙΟΣ (ΖΕΥΣ).—Ἐπίθετον τοῦ Διὸς λατρευομένου κατ' ἐξοχὴν ἐν Θάσῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ζεὺς ἀγοραῖος Θασίος», γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς καὶ τῶν νομισμάτων τῆς νήσου.

ΘΑΣΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος ἢ τοῦ Ἀγίηγορος, βασιλέως τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Τηλεφάσης, ἢ, κατὰ τὸν Φερεκύδην, ἐγγονος τοῦ Ἀγίηγορος ἀπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κίλικος, ὅστις ἀποσταλεὶς πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ὑπὸ τοῦ Διὸς ἀρπαγείσης Εὐρώπης κατέλαβε τὴν νήσον Θάσον, ἣτις ἀπ' αὐτοῦ ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν (*Απολλοδ. Γ' 1).

ΘΑΣΟΣ.—Ἡ βορειοτέρα τῶν νήσων τοῦ Θρακικοῦ Πελάγους, κειμένη ἀπέναντι τῶν Θρακικῶν παραλίων, Ν. Δ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου ποταμοῦ, εἰς βόρ. πλάτ. 40°, 40' καὶ ἀνατ. μῆκ. 24°, 40'. Τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι στρογγύλον περιῖπου. Τὸ μέγιστον πλάτος αὐτῆς ἀπὸ Δ. πρὸς Α. εἶναι 22 χλμ. τὸ δὲ μῆκος ἀπὸ Β. πρὸς Ν. 26 χλμ. Ἡ ἐπιφάνειά της κατέχει 393 τετραγωνικά χλμ., ἢ δὲ περίμετρος της ἀνέρχεται εἰς 90 χλμ. Γεωγραφικῶς ἡ Θάσος ἀποτελεῖ μέρος τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας, ἀπὸ τῶν ὁποίων χωρίζεται διὰ στενοῦ πορθμοῦ 7—8 χλμ. Ἀπέχει δὲ ἀπὸ μὲν τῆς Καβάλλας 24 χλμ, τοῦ Ἁγίου Ὄρους 50, τῆς Λήμνου 111 καὶ τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως (Λεδεαγάτς) 60. Τὰ παράλια της εἶναι βραχῶδη καὶ ἀπότομα πρὸς τὰ Α. καὶ Ν. ἀμώδη δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ Β. καὶ Δ. καὶ στερεῖται μεγάλων καὶ ἀσφαλῶν λιμένων, πλὴν ὀρμων τινῶν, οἱ ὅποιοι χρησιμεύουν ὡς ἐπίνεια τῶν μεσο-

γείων χωρίων τῆς νήσου. Ἡ νήσος εἶναι μᾶλλον ὄρεινὴ καὶ δασώδης διασχιζομένη καθ' ὅλας τὰς διευσθύνσεις ὑπὸ ὄροσειρᾶς, τῆς ὁποίας ὑψηλότερα κορυφὴ εἶναι τὸ Ψαριὸ (1208 μέτρων ὕψους). Ἄλλαι χαμηλότεραι κορυφαὶ εἶναι : τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ (1108 μ. ὕψ.), τὸ Κρανίδι, παρὰ τὸν Προφήτην Ἠλίαν (1074 μ. ὕψ.), ὁ Φανὸς (744 μ. ὕψ.), ἡ Τσουτούλα (857 μ. ὕψ.) καὶ ἄλλαι. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ μικρῶν καὶ μεγάλων χειμάρρων, ὅπως : ὁ Ποταμίας, ὁ Καστρινός, ὅστις ῥέων μεταξύ τῶν χωρίων Θεολόγος καὶ Κάστρον, ἐκβάλλει εἰς τὸν ὄρμον Λιμενάρια. Καλύπτεται ὑπὸ πυκνοτάτων δασῶν, τὰ ὁποῖα καταλαμβάνουν τὰ $\frac{9}{10}$ περίπου τῆς νήσου. Ἡ Θάσος εἶναι ἡ εὐφορωτέρα ἴσως νήσος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ἡ ἀφθονία τῶν προϊόντων της εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, διὸ καὶ ἐκαλεῖτο «Ἀκτὴ Δήμητρος» καὶ «Χρυσή». Τὸ ὄνομά της ἦτο συνώνυμον τοῦ πλοῦτου, αἱ δὲ φράσεις : «Θάσος ἀγαθῶν» καὶ «Θάσος οἶνος», κτλ. ἀπέβησαν παροιμιώδεις. Γεωλογικῶς ἡ νήσος ἀνήκει σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν δευτερογενῆ (κρητιδικήν) περίοδον, συνισταμένη ἀπὸ κρυσταλλοπαγῆ πετρώματα μαρμάρων, σχιστολίθου καὶ πετρώματα μεταλλοφόρα. Τὸ ὑπέδαφος τῆς νήσου περικλείει ἀφθονον μεταλλικὸν πλοῦσον χαλκοῦ, μολύβδου, ἀργύρου, σιδήρου καὶ ψευδαργύρου. Τὸ κλίμα τῆς νήσου εἶναι εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν. Τὸ μὲν θέρος δροσερόν, τὸν δὲ χειμῶνα ὄχι πολὺ ψυχρόν. Πολιτικῶς σήμερον ἡ Θάσος ἀποτελεῖ ἐπαρχίαν τοῦ νομοῦ Καβάλλας, ἀποτελουμένην ἐκ 12 κοινοτήτων, τῶν ὁποίων ὁ συνολικὸς πληθυσμὸς κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν τοῦ 1928 ἀνέρχεται εἰς 11.573 κατοίκους. Ἐκκλησιαστικῶς ὑπάγεται εἰς τὸν Μητροπολίτην Μαροναίας. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι τὸ Κάστρον ἢ Παναγία.

* *

Ἡ Θάσος, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἔφερε διάφορα ὀνόματα : Ἡδωνίς, Ἀερία, Αἰθρία, Ὠγγυγία, Χρυσὴ καὶ Θάσος, ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἐπεκράτησε διὰ μέσου τῶν αἰώ-

νων. Ἄνωμάσθη δὲ Θάσος, κατὰ τὴν παρὰ ῥάδοσιν, ἀπὸ τοῦ Θάσου, υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἢ τοῦ Ἀγήνορος, βασιλέως τῆς Φοινίκης καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Κάδμου, ὅτε οὗτος, ἀποσταλεὶς πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ὑπὸ τοῦ Διὸς ἀρπαγείσης ἀδελφῆς του, κατέλαβε τὴν νῆσον, προσελκυσθεὶς ἀπὸ τὰ πλούσια μεταλλεῖα αὐτῆς (Ἡροδ. IV, 47. Σκύμν. Περιήγ. 660).

Παλαιότατοι κάτοικοι αὐτῆς ἀναφέρονται οἱ Σάιοι, θρακικὴ φυλὴ, ἢ οἱ Ἡδῶνες Θραῆκες (2000 - 1600 π. Χ.). Κατὰ τὸν δέκατον περίπου π. Χ. αἰῶνα, ἀπωκίσθη ἡ νῆσος ὑπὸ τῶν Φοινίκων, οἱ ὅποιοι ἴδρυσαν ἀνὰ τὰ παράλια αὐτῆς ἐμπορικὰ πρακτορεῖα πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῶν πλουσιῶν αὐτῆς μεταλλείων, καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς ἀπέναντι θρακικῆς παραλίας, ὅπως ἐν Γαληψῷ, ἐπὶ τῶν ὑπωρείων τοῦ Παγγαίου, διὰ τὰ χρυσοφόρα αὐτοῦ μεταλλεῖα. Μετὰ τοῦ πολιτισμοῦ δὲ αὐτῶν εἰσῆγαγον καὶ τὴν λατρείαν τοῦ πολιοῦχου αὐτῶν θεοῦ τῆς Τύρου, τοῦ Μελικέρτου (Μελκάρθ), ἀντιστοιχοῦντος πρὸς τὸν Ἑλληνα Ἡρακλέα, τοῦ ὁποῦ ἴδρυσαν καὶ ναόν, τὸν ὁποῖον, ὡς ἀναφέρει, ἐπεσκέψθη ὁ Ἡρόδοτος (IV, 44. Πανσ. V, 25, 12). Ἡ καθαρῶς ὁμως ἱστορικὴ περίοδος τῆς Θάσου ἀρχεῖται κατὰ τὴν 15ην ἢ 18ην Ὀλυμπιάδα (720 ἢ 708 π. Χ.), ὅτε ὁ Τελεσικλῆς ὁ Πάριος, πατήρ τοῦ ποιητοῦ Ἀρχιλόχου, κατὰ τινὰ χρῆσμον τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, ἴδρυσεν ἀποικίαν ἐν Θάσῳ ἐπὶ κεφαλῆς Παρίων Ἰώνων. Φαίνεται ὁμως ὅτι οἱ Πάριοι ἀπὸ πολλοῦ ἤδη εὐρίσκοντο εἰς στενάς σχέσεις μετὰ τῶν Θασίων, καθ' ὅσον ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πανσανίου (X, 25), ὅτι ἡ ἱέρεια Κλεόβοια ἐκ Πάρου, σύγχρονος τοῦ Τέλλιδος, ἐκ τῆς τρίτης γενεᾶς τοῦ ὁποῦ κατήγετο ὁ Ἀρχιλόχος, πρώτη εἰσῆγαγεν εἰς τὴν Πάρου τὴν λατρείαν τῆς Δήμητρος.

Οἱ Πάριοι, ἐγκατασταθέντες ἐν Θάσῳ, ἤρχισαν νὰ ἐκδιώκουν τοὺς Θραῆκας καὶ νὰ προβαίνουν εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς ἀπέναντι θρακικῆς παραλίας, ὅπου ἴδρυσαν διαφόρους ἀποικίας ὅπως λ. χ. τὴν Γαληψὸν ἐπὶ τῶν ὑπωρείων τοῦ Παγγαίου, τῆς

ὁποίας ἡ ἴδρυσις εἶναι ἀρχαιοτάτη, ἀφοῦ ἴδρυτής αὐτῆς ἀναφέρεται ὁ Γαληψός, υἱὸς τοῦ Θάσου, τὴν Αἰσύμην ἢ Οἰσύμην, ἀναφερομένην ἤδη ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου (Ἰλ. Θ, 304) ὡς σύμμαχον τῶν Τρώων, τὸ Δάκτον, τὴν Στρώμην πέραν τοῦ Νέστου παρὰ τὴν Μαρώνειαν, τὸ Πάριον ἐν Τρωάδι ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, πόλιν ἴδρυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Παρίου ἀνεσιοῦ τοῦ Δαρδάνου καὶ ἄλλας. Ἡ πλουσιωτέρα ὁμως πηγὴ τοῦ πλοῦτος τῶν Θασίων εἶναι τὰ χρυσοφόρα μεταλλεῖα τῆς Σκαπτῆς Ὑλης, μεταξὺ Στρυμόνος καὶ Νέστου, τὰ ὅποια ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡροδότου ἀπέφερον περὶ τὰ 80 τάλαντα, καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Θάσου, ἀπέναντι τῆς Σαμοθράκης, μεταξὺ τῶν Αἰνύρων καὶ Κοινύρων (περιφέρεια Θεολόγου, παρὰ τὸ Βλαχὸν καὶ Παλαιοχώρι), τὰ ὅποια πρῶτοι ἀνεκάλυψαν οἱ Φοίνικες, ἀποδίδοντα κατὰ τι ὀλιγώτερον τοῦ ἀνωτέρου ποσοῦ. Ἐπισκεφθεὶς ταῦτα ὁ Ἡρόδοτος λέγει τὰ ἑξῆς: «Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς τὰ μέταλλα ταῦτα καὶ μακρῶ ἦν αὐτῶν θαυμασιώτατα τὰ οἱ Φοίνικες ἀνεῦρον, οἱ μετὰ Θάσου κτίσαντες τὴν νῆσον ταύτην. Τὰ δὲ μέταλλα τὰ Φοινικικὰ ταῦτά ἐστι τῆς Θάσου μεταξὺ Αἰνύρων καὶ Κοινύρων, ἀντίον δὲ Σαμοθρητικῆς, ὅρος μέγα ἀντεστραμμένον ἐν τῇ ζήτησει». (VI, 47). Ἐκ τῶν πλουσιῶν τούτων μεταλλείων καὶ τῶν κτήσεών των ἠϋξήσεν ἡ δύναμις καὶ ἡ εὐημερία τῶν Θασίων, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδότου (VI, 46) «ἀπό τε τῆς ἡπείρου καὶ τῶν μετάλλων ἔτεος ἐκάστου διηκόσια τάλαντα, ὅτε δὲ τὸ πλεῖστον προσήλθε, τριηκόσια». Πλὴν τῶν πολυτίμων μετάλλων εἶχεν ἐκτεταμένα λατομεῖα λευκοῦ μαρμάρου, τὸ ὅποῖον ἦτο περιζήτητον καθ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα ὑπὸ τῶν γλυπτῶν καὶ ἀρχιτεκτόνων, καὶ κοιτάσματα πολυτίμων λίθων, ὅπως ὁ παιδέρωσ, εἶδος ὀπαλλίου λίθου, καὶ ὁ ἀμέθυστος. Τὸ ἔδαφος τῆς, τὸ εὐφορώτατον ἴσως τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἦτο πλουσιώτατον εἰς δημητριακοὺς καρπούς, ἐλαίαν καὶ ἄμπελον, ὁ δὲ «Θάσιος οἶνος», περίφημος καθ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα. Τὰ πυκνότατα δάση αὐτῆς

καλύπτοντα τὰ $\frac{2}{10}$ περίπου τῆς νήσου, παρείχον πλουσίαν ξυλείαν, κατάλληλον διὰ τὴν ναυπηγίαν καὶ τὰς οἰκοδομίας. Ἡ ὁμώνυμος αὐτῆς πρωτεύουσα, κειμένη εἰς τὰ Β. Α. τῆς νήσου ἐπὶ τινων λόφων, καὶ ἔχουσα δύο λιμένας κατὰ τὸν Σκύλακα (Περὶ πλ. 67), τῶν ὁποίων ὁ εἰς κλειστός, ἐνωρίτατα περιεβλήθη δι' ἰσχυροτάτων τειχῶν, εἰς τὰ ναυπηγεῖα δὲ αὐτῆς, τροφοδοτούμενα ἐκ τῆς ἀφθόνου ξυλείας τῆς νήσου, κατεσκευάσθησαν κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδότου (IV, 46) αἱ πρῶται μακροὶ νῆες. Διὰ τοῦτο, ὅτε ὁ Ἰστιαῖος ὁ Μιλήσιος ἐπολιόρκησε τὴν Θάσον τὸ 499 π. Χ. ἠναγκάσθη ν' ἀποχωρήσῃ ἄπρακτος, φοβούμενος τὸν στόλον τῶν Φοινίκων (Ἡρ. IV). Ἡ μεγαλύτερα δύναμις καὶ ἀκμὴ τῆς Θάσου συμπίπτει ὀλίγον πρὸ τῶν Μηδικῶν πολέμων, ὅποτε ἀπετέλει ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν κυβερνωμένην ὑπὸ τῶν πρυτάνεων. Ἐπὶ τῆς Περσικῆς ἐπιδρομῆς τοῦ 493 π. Χ. ἠναγκάσθη ἡ Θάσος ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν, νὰ κηρμύσῃ τὰ τεῖχη της, καὶ νὰ παραδώσῃ τὸν στόλον της, τὸν ὁποῖον κατ' ἐντολὴν τοῦ Δαρείου ὠδήγησαν εἰς τὰ Ἄβδηρα (Ἡρ. IV, 46). Τοσαύτη ὁμως ἦτο ἡ οικονομικὴ εὐρωστία τῆς νήσου, ὥστε ὅταν βραδύτερον ὁ Ξέρξης ἐπήρχετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἠδυνήθη νὰ τροφοδοτήσῃ τὸν στρατὸν τούτου, δαπανήσασα διὰ μίαν μόνην ἡμέραν 300 τάλαντα ἀργυρᾶ (ἤτοι: 2.400.000 δραχμὰς χρυσαῶς), (Ἡρ. VII, 118). Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἡ Θάσος ἐγένετο σύμμαχος καὶ φόρου ὑποτελὴς εἰς τοὺς Ἀθηναίους, καταβάλλουσα ἐτήσιον φόρον ἑξ ταλάντων. Ἐπειδὴ ὁμως οἱ Ἀθηναῖοι, μετὰ τὴν ἐν Ἡϊόνι, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος, ἐγκατάστασιν των, ἤρχισαν νὰ ἐποφθαλμιῶν τὰς κτήσεις αὐτῶν, οἱ Θάσιοι ἀπεσάτησαν ζητήσαντες τὴν βοήθειαν τῶν Σπαρτιατῶν, παρακινουῦντες αὐτοὺς συνάμα νὰ εἰσβάλουν εἰς τὴν Ἀττικὴν πρὸς ἀντιπερισπασμόν. Οἱ Σπαρτιῖται, μολονότι ὑπεσχέθησαν νὰ βοηθήσουν αὐτοὺς, ἐν τούτοις ἐνεκα σεισμοῦ ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἀφ' ἑτέρου τῶν Μεσση-

νίων, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐκπληρώσουν τὴν ὑπόσχεσίν των. Πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως αὐτῶν ἀπεστάλη ὁ Κίμων, υἱὸς τοῦ Μιλτιάδου, ὅστις μετὰ τριετείς ἀγῶνας ἐξηνάγκασε τοὺς Θάσιους ν' ἀναγνωρίσουν τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων, νὰ κηρμύσουν τὰ τεῖχη αὐτῶν καὶ νὰ παραδώσουν τὸν στόλον των. Ἐπὶ πλέον νὰ καταβάλλουν ἐτήσιον φόρον καὶ νὰ παραιτηθοῦν τῶν ἐπὶ τῆς Θράκης πλουσιῶν κτήσεων αὐτῶν. Τοῦτο ὑπέβηξε τὸ τελευταῖον κτύπημα κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς εὐημερίας τῆς νήσου. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἡ Θάσος ἐχρησίμευσεν ὡς ὄρμητήριον καὶ στρατιωτικῆς βάσις τῶν Ἀθηναίων πρὸς ὑπερύσπισιν τῶν ἐν Θράκῃ κτήσεών των. Ὁ Θουκυδίδης, εὐρισκόμενος ἐνταῦθα ἐπὶ κεφαλῆς στόλου πρὸς συγκράτησιν τῶν Θασίων, κατώρθωσε ν' ἀναστείλῃ τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ προόδους τοῦ Βρασίδα. Τὸ 411 π. Χ., ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ἀπησχολημένοι μετὰ τὴν ἀτυχὴ τῆς Σικελίας ἐκστρατείας, οἱ Θάσιοι ἐπωφεληθέντες, ἀπεσάτησαν καὶ πάλιν προτροπῇ τῶν Λακεδαιμονίων. Ἄλλ' ἐπελθὼν κατ' αὐτῶν ὁ Θρασύβουλος μετὰ 15 πλοίων τὸ 410 π. Χ., ἐπολιόρκησε τὴν Θάσον, ἐξαναγκάσας αὐτοὺς ν' ἀναγνωρίσουν καὶ πάλιν τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων (Θουκυδ. VIII, 64. Ξενοφ. Ἑλλην. Α, 1, 12. Δημοσθ. Πρὸς Λεπτίν. 59). Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν περιπετειῶν τούτων μετεβάλλετο καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Θάσου, τῶν μὲν Ἀθηναίων εἰσηγουμένων τὴν δημοκρατίαν, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων τὴν ὀλιγαρχίαν διὰ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν Διοτρεφούς. Τέλος ὑπερίσχυσε τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, βοηθουμένου τοῦ Θρασυβούλου ὑπὸ τοῦ Θασίου Ἐκφάντου, ἀρχηγοῦ τῆς δημοκρατικῆς μερίδος. Μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἦτταν τῶν Ἀθηναίων, τὸ 404 π. Χ., ὁ Λύσανδρος κατέλαβε τὴν νήσον, ἥτις παραμείνασα ἐπὶ τινα ἔτη ὑπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐπανῆλθε καὶ πάλιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους. μετὰ τὴν νίκην τοῦ Κόνωνος παρὰ τὴν Κνίδον τῆς Καρίας τὸ 394 π.Χ. (Δημοσθ. Περὶ Ἄλων. 15). Μετὰ τὴν Ἀνταλκίδειον εἰρήνην τὸ 387 π.Χ.,

ἀνέκτισε τὴν πλήρη αὐτονομίαν, τὴν ὁποίαν διετήρησε μέχρι Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, ὅποτε μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην τὸ 338 π. Χ. περιήλθεν ἡ Θάσος ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν κυριαρχίαν. Ὑπὸ τοὺς Μακεδόνας φαινομενικῶς ἀπετέλει αὐτόνομον καθεστῶς, πράγματι ὅμως ἦτο μέρος τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου, ὑπὸ τὸ ὁποῖον παρέμεινε καὶ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου καὶ τοῦ Λυσιμάχου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λυσιμάχου τὸ 281 π. Χ. ἐπωφελοῦμενοι οἱ Θάσιοι τῶν περὶ τὴν διαδοχὴν τοῦ θρόνου ἐρίδων καὶ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Γαλατῶν (280—278 π. Χ.), ἀνέκτισαν τὴν ἐλευθερίαν των, μέχρι Φιλίππου τοῦ Γ', ὅστις, πέμπτος τὸ 202 π. Χ. τὸν στρατηγὸν Μητροδόφρον, κατώρθωσε διὰ ψευδῶν ὑποσχέσεων νὰ καταλάβῃ τὴν Θάσον καὶ νὰ ἐγκαταστήσῃ μακεδονικὴν φρουράν. Ὑπὸ τοὺς Μακεδόνας παρέμεινε μέχρι τῆς ἐν Κυνὸς Κεφαλαῖς τῆς Θεσσαλίας μάχης τὸ 197 π. Χ., καθ' ἣν ἠττηθεὶς ὁ Φίλιππος ὑπὸ τοῦ Τίτου Κοῖντου Φλαμίνιου, ἠναγκάσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νὰ ἐκκενώσῃ τὰς ἐκτὸς τῆς χώρας του κτήσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν Θάσον, ὅπου ἀπεστάλη ὁ ἀνθύπατος Λεύκιος Στεργίνιος πρὸς ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ὄρων τῆς εἰρήνης. Ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους παρέμεινε κατ' ὄνομα μόνον ἐλευθέρη δι' ὃ καὶ ὁ Πλίνιος (IV, 12) ἀναφέρει αὐτὴν ὡς ἐλευθέραν (civitas libera), μέχρι τῶν Φλαβίων, ὅποτε ὁ Βεσπασιανὸς (69—79 μ. Χ.) ἤνωσε τὴν Θάσον μετὰ τῆς ἐπαρχίας Θράκης, ἀποτελέσασαν τμῆμα τῆς κοσμοκρατείας Ῥώμης. Φαίνεται ὅμως ὅτι, ἐνῶ ἀπώλεσε τὴν ἐλευθερίαν της, ἀνέκτισε τὴν παλαιὰν εὐμερίαν καὶ πλοῦτον, ὡς μαρτυροῦν αἱ σωζόμεναι πλούσιαι σαρκοφάγοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν περίοδον ὑμνημονεύεται εἰς τοὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καίσαρος ἐμφυλίου πολέμους, χρησιμεύσασα ὡς βᾶσις στρατιωτικῆ καὶ ναύσταθμος τῶν ὑπὸ τὸν Κάσσιον καὶ Βρούτον δημοκρατικῶν δυνάμεων κατὰ τῶν ἀριστοκρατικῶν ὑπὸ τὸν Ὀκτάβιον καὶ Ἀντώνιον. Ἐνταῦθα μετεκόμισεν ὁ Βρούτος τὸν ἐν τῇ πρώτῃ μάχῃ τῶν Φι-

λίπων αὐτοκτονήσαντα Κάσσιον, ἀποδώσας τὰς τελευταίας τιμὰς. Ἐνταῦθα ἐπίσης, μετὰ τὴν δευτέραν μάχην καὶ τὸν θάνατον τοῦ Βρούτου, κατέφυγον πλείστοι τῶν ἐπιφανῶν Ῥωμαίων (Ἀππιαν. Ἐμφύλ. Πόλ. IV, 106, Πλουτάρχ. Βρούτος 44). Ἐκτοτε τὸ ὄνομα τῆς Θάσου δὲν ἀναφέρεται πλέον, ἡ δὲ ἱστορία της παραμένει ἄγνωστος μέχρι τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἀνατολικοῦ κράτους.

Ἡ Θάσος κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους

Κατὰ τὰ πρώτα ἔτη τοῦ Ἀνατολικοῦ κράτους, ἀπολέσασα πᾶσαν σπουδαιότητα, σπανίως ἀναφέρεται. Τῶν μεταλλείων αὐτῆς ἡ ἐκμετάλλευσίς εἶχε παύσει, ἡ χρῆσις τοῦ θασίου μαρμάρου εἶχε λησμονηθῆ καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς γῆς τελείως εἶχε παραμεληθῆ ἕνεκα τῆς λυμαινομένης τότε τὰ παράλια ληστοπειρατείας.

Ἐπὶ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅποτε κατὰ τὸ 330 μ.Χ. μετεκομίσθη ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡ Θάσος ἠνώθη μετὰ τῆς Μακεδονίας, ἀποτελέσασα ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἐπὶ δύο περιπτῶν αἰῶνας, ὅποτε κατὰ τὰ πρώτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527 — 565) κατελήφθη ὑπὸ τῶν ἐπιδρομόντων Ἀβάρων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρέμεινε μέχρι τοῦ 600 μ. Χ. Ἀνακτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείου, παρέμεινε ὑπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς μέχρι τοῦ 904, ὅποτε οἱ Σαρακηνοὶ, καταστρέψαντες τὴν Θεσσαλονικὴν, ἐληλάτησαν καὶ τὴν Θάσον.

Ταῦτα πάντα ἐπέφερον τὴν κατάπτωσιν καὶ τὴν ἀθλιότητα τῆς ἄλλοτε ἀκμαίας καὶ πλουσίας νήσου. Κατὰ τὸν VI αἰῶνα, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 650) ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ Πρώτου Τμήματος τῆς Μακεδονίας ὑπὸ κονσουλάριον, ὑπὸ δὲ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου (Περὶ Θεμ. Β. 57), κατὰ τὸν X αἰῶνα, κατετάσσετο μετὰ τῆς Σαμοθράκης εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θράκης, ἐπίσης ὑπὸ κονσουλάριον.

Κατὰ τὴν τετάρτην σταυροφορίαν, ἐπὶ Ἀλεξίου Ε' τοῦ Μουρτζζούφλου, ὅτε κατε-

λύθη ὑπὸ τῶν Λατίνων τὸ 1204 τὸ Βυζαντινὸν κράτος, ἡ Θάσος παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ Βαλδουίνου τῆς Φλάνδρας εἰς τὸν γηραιὸν δούκα τῆς Ἑνετίας Ἐρρίκον Δάνδολον, καταστάσα κληρονομικὴ ἡγεμονία ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῶν Δανδόλων. Περιελθοῦσα κατόπιν εἰς τὸ βασίλειον τῆς Θεσσαλονίκης, ἀπετέλεσε μετὰ τὴν ὑπὸ Μιχαήλ τοῦ Παλαιολόγου ἀνάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1261 καὶ πάλιν τμῆμα τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους.

Ὅτε τὸ 1351 ἐξεργράγη ὁ ἐμφύλιος πόλεμος μεταξὺ Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Καντακουζηνοῦ Ματθαίου, ὁ Παλαιολόγος ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς Τένεδον, παρὰ τῷ ἰσχυρῷ Γενουσίῳ Φραγκίσκῳ Κατελούζῳ, εἰς τὸν ὅποιο ὑπέσχετο ὡς σύζυγον τὴν ἀδελφὴν του καὶ τὴν ἐκχώρησιν τῶν νήσων Ἰμβροῦ, Σαμοθράκης, Θάσου καὶ Λήμνου, ἐὰν ἐβοήθει αὐτὸν ν' ἀνακτήσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πράγματι, ὁ Κατελούζος ἐβοήθησε τὸν Παλαιολόγον, ὅστις κατέλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, αὐτὸς δὲ ἔλαβεν ὑπὸ τὴν κατοχὴν του τὰς ὑποσχεθείσας νήσους, οὕτω δὲ ἡ Θάσος περιήλθεν εἰς τὸν οἶκον τῶν Κατελούζων, ὑπὸ τὸν ὅποιον παρέμεινε μέχρι τοῦ 1456, ὁπότε κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὑπὸ τοῦ Γιωνῆς Πασᾶ, ναυάρχου τοῦ Μωάμεθ Β' τοῦ Κατακτητοῦ. Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων μετεκομίσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, πλὴν ὀλίγων καταφυγόντων εἰς τὰ ὄρη. Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον πλῆγμα κατὰ τῆς Θάσου. Μέρος αὐτῆς μετὰ τῆς Ἰμβροῦ καὶ τῆς Σαμοθράκης, διὰ τι χρονικὸν διάστημα, ἐξεχωρήθη ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ εἰς τὸν Δημήτριον Παλαιολόγον. Ἐκτοτε ὀλίγοι καὶ πτωχοὶ παρέμειναν εἰς τὴν νῆσον, ἀποσυρθέντες εἰς τὰ μεσόγεια πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ληστοπειρατείας.

Νεώτεροι χρόνοι

Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἡ Θάσος μετὰ τῶν ἄλλων νήσων ἀνεπέτασε καὶ αὕτη τὴν σημαίαν τῆς ἐπανάστασεως. Πλείονες τῶν 1.000 κατεσφάγησαν ἀνηλεῶς, ἄλλοι ὑπέστησαν ἀνεκδιή-

γητα βασανιστήρια, πολλῶν δὲ ἐδημεύθη ἡ περιουσία. Ὀλίγα ἔτη πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως, ὁ Σουλτάνος τῆς Τουρκίας Μαχμούτ ὁ Β', ἀναγνωρίσας τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας προσέφερον εἰς αὐτὸν ὁ Μωάμεθ Ἀλῆ, ὁ ἰδρυτῆς τῆς Αἰγυπτιακῆς δυναστείας, παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν ὡς δῶρον τὴν Θάσον τὸ 1814. Ταύτην ὁ Μωάμεθ - Ἀλῆ κατέστησε προνομιοῦχον, τοὺς κατοίκους αὐτῆς αὐτονόμους, τὴν δὲ εἰσπραττομένην ἐξ αὐτῆς δεκάτην διέθεσεν ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ παρ' αὐτοῦ ἰδρυθέντος ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ Καβάλλα ἱμαρέτ. Τοῦ προνομίου τούτου μετεῖχον καὶ οἱ ὀπόγονοί του μέχρι τοῦ 1908, ὁπότε οἱ νεότουρκοι, μετὰ τὴν ἀνακήρυσιν τοῦ Συντάγματος, κατήγγησαν ἐπὶ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου Ἀμπὰς Χιλμὴ πασᾶ τὰς προνομίας ταύτας. Ὑπὸ τούτους παρέμεινε μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, ὁπότε ἀπληθυνθερῶθη τῇ 8 Ὀκτωβρίου 1912 ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ στόλου, ἀποτελοῦσα ἕκτοτε μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου δυνάμει τῆς συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου τοῦ 1914.

* *

Ἡ Θάσος ὑπῆρξε πατρίς τοῦ Πολυγνώτου, ἑνὸς τῶν μεγαλυτέρων ζωγράφων τῆς ἀρχαιότητος (490—426 π. Χ.), τοῦ Στησιμβρότου, ραψωδοῦ καὶ ἱστορικοῦ ἐπὶ Κίμωνος καὶ Περικλέους, εὐφῆμως ἀναφερομένου ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Σωσικλέους, ἀρίστου γλύπτου, συγχρόνου τοῦ Πολυγνώτου καὶ Φειδίου, μετὰ τῶν ὁποίων συνειργάσθη πολλάκις, τοῦ Ἠγήμονος, τοῦ ἐπιλεγμένου Φακῆ, κωμικοῦ ποιητοῦ ἀκμάσαντος ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, τοῦ Θεαγένους, υἱοῦ τοῦ Τιμοσθένους, περιφήμου ἀθλητοῦ, κερδίσαντος, ὡς λέγεται, περὶ τὰς 1.400 νίκας εἰς τοὺς διαφόρους πανελληνίους ἀγῶνας καὶ πολλῶν ἄλλων.

* *

Εἰς τὴν Θάσον ἐνωρίτατα διεδόθη ὁ χριστιανισμός, καθ' ὅσον ἀναφέρεται ἐπίσκοπος αὐτῆς, ὀνόματι Ἀρίσταρχος, κατὰ τὴν πρώτην ἐν Νικαίᾳ τὸ 325 Οἰκουμενι-

κὴν Σύνοδον. Ἀργότερον προήχθη εἰς ἔδραν Μητροπολίτου, τὴν ὁποίαν διετήρησε μέχρι τοῦ 1225, ὅποτε, μὴ δυναμένη ἔνεκα οἰκονομικῶν δυσχερειῶν νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἀπαίτησιν τῆς συντηρήσεως μητροπολίτου, μετετέθη ἡ ἔδρα εἰς Καβάλλαν καὶ ἐκεῖθεν τὸ 1360 εἰς Μαρωνείαν, ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην τῆς ὁποίας ἰπάγεται ἔκτοτε ἡ Θάσος.

(Βιβλιογραφία. Μ. Δήμιτσα. Ἡ νῆσος Θάσος καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ αὐτῆς, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Ἡ Μακεδονία», — 1896, σελ. 830 — 1000—, ἐνθα ὑπάρχει καὶ πλουσία βιβλιογραφία. — Μ. Μελιρῦτου, περιγραφὴ ἱστορ. καὶ γεωγρ. τῆς ἐκκλησ. ἐπαρχίας Μαρωνείας, 1871 Ν. Σχινᾶ ὁδοιπορ. Ἄν. Μακεδονίας τευχος Γ' σελ. 843—862.—Γεωργ. Παπαευστρατίου, Ἱστορία τῆς νήσου Θάσου, 1922.—Πέτρου Ἀξιωτίδου, Ἡ Θάσος, 1928.

ΘΑΣΣΙΑ. — Ὄνομασία τῆς νήσου Θάσου, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγραφ. Γ', 11, 7).

ΘΕΑΓΕΝΗΣ (δ Θάσιος). — Διάσημος ἀθλητὴς ἐκ Θάσου, υἱὸς τοῦ Τιμοσθένους, ἱερέως τοῦ ἐν τῇ νήσῳ ναοῦ τοῦ Ἡρακλέους. Ἐνίκησε, ὡς λέγεται, περὶ τὰς 1.400 νίκας εἰς τοὺς διαφοροῦς πανελληνίους ἀγῶνας καὶ πολλοὺς ἄλλους.

Ἐτιμᾶτο ὡς ἥρωας, εἰς δὲ τὴν ἀγορὰν τῆς Θάσου ἐστήθη χαλκοῦς ἀνδριὰς του. Μετὰ τὸν θάνατόν του, λέγεται ὅτι κάποιος ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς του ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀνδριάντα τὸν ἐμάστιξε καὶ ὅτι καταπεσὼν ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἀνδριὰς τὸν ἐφόνευσε. Οἱ συγγενεῖς τότε τοῦ φονευθέντος κατήγγειλαν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ δικαστήριον, ἀποφάσει τοῦ ὁποίου ὁ ἀνδριὰς ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλὰ τότε ἐπῆλθεν ἀφορία εἰς τὴν νῆσον, ἡ ὁποία διήρκεσεν μέχρις ὅτου ἀλείψ ἀνεῦρον τὸν ἀνδριάντα καὶ ἀνέστησαν αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του (Παυσ. IV, 11, 2—8).

Ἀνδριάντες τοῦ Θεαγένους ὑπῆρχον πολλοὶ εἰς τὴν Ἄλτιν τῆς Ὀλυμπίας, ἔργα τοῦ Αἰγινήτου καλλιτέχνου Γλαυκίου, καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ὅπως δὲ ἀναφέρει ὁ Πανσανίας καὶ «παρὰ βαρβά-

ροις καὶ νοσήματά τε αὐτὸν ἰώμενον καὶ ἔχοντα παρὰ τῶν ἐπιχωρίων τιμὰς» (VI 11, 9).

* ΘΕΑΝΩ (ῆ).—Σπάνιον ὄνομα κύριον θρακικόν, γνωστόν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τετάρτου μ. Χ. αἰῶνος εὐρεθείσης παρὰ τὸ Τατάρ — Παζαρτζίκ, τὴν ἀρχαίαν Βησακίαν. Ἀπαντᾷ καὶ κατὰ γένος ἀρσενικόν: Θεαθιοῦς. (Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, εἰς «Θρακικά», 1935 σελ. 174).

ΘΕΑΝΩ. Θυγάτηρ τοῦ Κισσέως, βασιλέως τῆς Θράκης, ἀδελφῆ τῆς Ἐκάβης σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος, ἐπιφανοῦς Τρωὸς καὶ ἱέρεια τοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει τῆς Τροίας ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, ἣτις παρέδωκεν, ὡς λέγεται, τὸ παλλάδιον εἰς τὸν Ὀδυσσεᾶ (Ἰλιάδ. Ζ' 297, Α', 223).

Εἰς τὰς τοιχογραφίας τῆς Λέσχης τῶν Δελφῶν, ἔργον τοῦ Πολυγνώτου, ἐπῆρχε καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Θεανοῦς, τοῦ συζύγου της καὶ τῶν δύο υἱῶν της, Γλαύκου καὶ Εὐρυμάχου, τῶν ὁποίων τὰ πρόσωπα, κατὰ τὸν Πανσανίαν (X, 27, 3) ἦσαν λυπημένα. «Τῶν προσώπων ἅπασιν οἶον ἐπὶ συμφορᾷ σχῆμά ἐστι».

ΘΕΙΡΑΣ (δ) — Ὀγδοὸς υἱὸς τοῦ Ἰάφεθ καὶ ἔγγονος τοῦ Νῶε (Γενέσεως, X, 2), ὑπὸ τοῦ ὁποίου κατὰ τὸν Ἰώσηπον ἔλαβεν τὸ ὄνομα ἡ Θράκη. «Θεῖρας δὲ Θεῖρας ἐκάλεσεν ὧν ἦρξεν, Ἕλληνας δὲ αὐτοὺς Θρακάς ὀνόμασαν». Ἀπίθανος ὁμῶς φαίνεται ἡ ἐκδοχὴ αὕτη, καθόσον κατὰ τὸν ἴδιον συγγραφέα, «ἀπὸ Ἰωάννου Ἰωνία, καὶ πάντες οἱ Ἕλληνας γεγόνασι» (Βιβλ. Α', 6).

* ΘΕΚΛΑ (Ἄγία). — Καταγομένη ἐκ Βιζύης τῆς Θράκης, ἐμαρτύρησε κατὰ τὸν ἐπὶ Μαξιμιανοῦ διωγμὸν τὸ 289 μ. Χ. ἐν Γάζῃ τῆς Παλαιστίνης μετὰ τῶν Ἁγίων Ἀγαπίου καὶ Τιμοθέου.

Ἐν τῷ Συναξαριστῇ φέρεται τὸ κατωτέρω περὶ αὐτῆς δίστιχον:

Ἐμοιγε κλῆσις Θεέκλα, πατρὶς Βιζύη,
Γόξης τόπος θέατρον, ἄθλον θῆρ δάκνων.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εορτάζει τὴν μνήμην αὐτῆς τὴν 19 Αὐγούστου.

ΘΕΜΑ. — Θέμα ἀπεκαλεῖτο κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρα-

τορίας ἢ μεγάλη στρατιωτικὴ μονὰς ἀποτελουμένη ἀπὸ 4.000 ἀνδρας. Ἡ ἔδρα δὲ τῶν θεμάτων ὠρίζετο ἀναλόγως τῶν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν καὶ ἀσχέτως πρὸς τὰς διοικητικὰς περιφέρειας.

Κατὰ τὸν VII ἢ VIII αἰῶνα εἰσήχθη νέα διοικητικὴ διαίρεσις, ἀντὶ δὲ τῶν ἐκτεταμένων ἐπαρχιῶν ὠρίσθησαν μικρότεροι διοικητικαὶ περιφέρειαι, ὁργανωθεῖσαι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν καὶ ἀνταποκρινόμεναι πρὸς τὰς μεγάλας στρατιωτικὰς μονάδας. Αἱ νέα αὐταὶ περιφέρειαι ὀνομάσθησαν «θέματα» καὶ διωκοῦντο ὑπὸ στρατηγῶν, οἱ ὅποιοι συνεκέντρουν εἰς τὰς χεῖράς των πᾶσας τὰς πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς ἐξουσίας, διὸ καὶ αἱ περιφέρειαι ἐκεῖναι ὀνομάζοντο καὶ «στρατηγίδες» καὶ «στρατηγάτα».

Τὰ στρατεύματα τῶν θεμάτων ἦσαν τὰ κυρίως ἐθνικὰ στρατεύματα, διότι ἐστρατολογοῦντο ἐξ αὐτοχθόνων χριστιανικῶν ὀρθοδόξων (ἀποκλειομένων τῶν αἰρετικῶν, τῶν Ἑβραίων κτλ.) ἐνῶ τὰ ὑπὸ τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως στρατολογοῦμενα, τὰ λεγόμενα «τάγματα» περιελάμβανον ἐνίοτε καὶ ξένους καὶ αἰρετικούς καὶ μὴ χριστιανούς ἀκόμη.

Τὰ θέματα ἀπετέλουν τὴν βάσιν τῆς ἐπιστρατεύσεως τῶν βυζαντινῶν στρατῶν. Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν θεμάτων τῆς αὐτοκρατορίας ἐξηρτάτο ἐκ τῆς ἐκάστοτε ἐκτάσεως αὐτῆς.

Κατὰ τοὺς χρόνους λ. χ. τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας, ἡ αὐτοκρατορία περιελάμβανε τὰ ἑξῆς θέματα :

α') Ἐν Ἀσίᾳ θέματα 19, ἦτοι :

1.—Τὸ τοῦ Ὀπιμίτου (περιφέρεια Νικομηδείας).

2.—Τὸ τοῦ Ὀψικίου (περιφέρεια Προύσης, Κοτυαίου).

3.—Τὸ τοῦ Αἰγαίου (περιφέρεια Δαρδανελίων, Λέσβου, Κυκλάδων).

4.—Τὸ τῆς Σάμου (περιφέρεια Ἀδραμυντίου, Σμύρνης, Ἐφέσου, Σάμου, Κῶ).

5.—Τὸ τῶν Κιβυρραίων (περιφέρεια Ἀλικαρνασοῦ, Ἀτταλείας, Ρόδου).

6. Τὸ τῶν Θρακησίων (περιφέρεια Σαλιχλῆ, Φιλαδελφείας, Δενιζλῆ).

7.—Τὸ τῶν Ἀνατολικῶν (περιφέρεια Ἀφίων Καρᾶ—Χισάρ, Ἰκονίου, Σπάρτης).

8.—Τὸ τῆς Καππαδοκίας (περιφέρεια Κιρσεχίρ, Νίγδης, Τυάνων).

9.—Τὸ τῶν Βουκελλαρίων (περιφέρεια Ἀγκύρας, Μπολοῦ, Ποντοηρακλείας).

10.—Τὸ τῶν Παφλαγόνων (περιφέρεια Τσάγγρι, Κασταμονῆς, Ἴωνοπόλεως).

11.—Τὸ τῆς Λυκανδοῦ (περιφέρεια Ἀζιζιέ, Γκιιοκτσούν).

12.—Τὸ Χαρσιανόν (περιφέρεια Καισαρείας, Ὑοσκάτ).

13.—Τὸ τῆς Σελευκείας ἢ Κιλικίας (περιφέρεια Σελευκείας, Ἀδάνων).

14.—Τὸ τῆς Σεβαστείας.

15.—Τὸ Ἀρμενικόν (ἄσχετον πρὸς τὴν Ἀρμενίαν, ὡς κείμενον εἰς τὴν περιφέρειαν Σινώπης, Σαμψούντος, Ἀμασίας).

16.—Τὸ τῆς Χαλδαίας (ἀνατολικῶς τοῦ Ἀρμενικοῦ θέματος ἐν τῷ Πόντῳ, περιφέρεια Κερασούντος, Τραπεζούντος, Ἐρζερούμ).

17.—Τὸ τῆς Κολωνείας (περιφέρεια Τοκάτ, Ἐρζιγκιάν).

18.—Τὸ τῆς Μεσοποταμίας (περιφέρεια Μαλατίας, Χαρπούτ) καὶ

19.—Τὸ τῆς Κύπρου.

β') Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ θέματα 10, ἦτοι :

1.—Τὸ τῆς Θράκης.

2.—Τὸ τῆς Μακεδονίας, τὸ ὅποιον περιελάμβανε τὴν Φιλιππούπολιν καὶ τὴν Ἀνατολικὴν Βουλγαρίαν.

3.—Τὸ τοῦ Στρυμόνος, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Μελενίκου μέχρι τῆς Σαρδικῆς (νῦν Σόφιας), κτλ.

4.—Τὸ τῆς Θεσσαλονίκης, τὸ ὅποιον ἐξετείνετο μέχρι τῆς σημερινῆς Καβάλλας, τῶν Σερβίων καὶ τῶν Σκοπιῶν.

5.—Τὸ τῆς Ἑλλάδος, περιλαμβάνον τὴν Θεσσαλίαν, Ἀνατολικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ τὴν Εὐβοίαν.

6.—Τὸ τῆς Πελοποννήσου.

7.—Τὸ τῆς Νικοπόλεως, περιλαμβάνον τὴν δυτικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἡπειρον.

8.—Τὸ τοῦ Δυρραχίου, περιλαμβάνον τὴν Ἀλβανίαν.

9.—Τὸ τῆς Κεφαλληνίας, περιλαμβάνον τὰς Ἰονίους νήσους, καὶ

10.—Τὸ τῆς Κρήτης.

γ') Ἐν Ἰταλίᾳ θέματα 3, ἦτοι :

1.—Τὸ τῆς Σικελίας.

2.—Τὸ τῆς Λογγιβαρδίας, περιλαμβάνον τὴν σημερινὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀπουλίας (Puglie), καὶ

3.—Τὸ τῆς Καλαβρίας.

δ') Ἐν Ρωσίᾳ θέμα ἓν, τὸ τῆς Χερσῶνος.

ε') Ἐν Ἀδριατικῇ θέμα ἓν, τὸ τῆς Δαλματίας.

Ἐν ὄλῳ θέματα 34.

Ὁ μισθὸς τῶν στρατηγῶν διοικητῶν τῶν θεμάτων δὲν ἦτο ὁ αὐτός, ἀλλ' ἐποικίλλεν, ἀπὸ 5—70 λίτρων χρυσοῦ ἑτησίως (70 000 χρυσῶν δραχμῶν).

Στρατιωτικῶς ὅλα τὰ θέματα τῆς Ἀσίας ὑπήγοντο εἰς ἓνα ἀρχιστράτηγον, ὅστις ἐλέγετο «Μέγας δομέστικος τῆς Ἀνατολῆς». Ἐπίσης τὰ θέματα τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου ὑπήγοντο εἰς τὸν «Μέγαν δομέστικον τῆς Δύσεως». Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἐν Ἰταλίᾳ ἀρχιστράτηγον, ἐλέγετο «κατεπάνω», τίτλον τὸν ὁποῖον ἔφερον καὶ οἱ διοικηταὶ θεμάτων τινῶν, ὅπως λ. χ. τῆς Παφλαγονίας κτλ.

Κατὰ τὸν μέγalon ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα τοῦ 1821, ἡ ἐν Τροιζήνι συνελθούσα τὸ 1827 Ἐθνικὴ Συνέλευσις, συνεχίζουσα τὰς παραδόσεις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, καθιέρωσε διὰ τοῦ ψηφισθέντος τότε καταστατικοῦ χάρτου τῆς χώρας τὴν εἰς θέματα διοικητικῆν διαίρεσιν τῆς ἐπικρατείας, ἡ ὁποία ὁμως πολὺ ταχέως ἐγκατελείφθη.

(Πρβλ. Ν. Καλομενοπούλου, ἄρθρον Θέμα, ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ).

ΘΕΟΔΟΣΙΑΝΟΝ (τείχος).— Οὕτω καλοῦνται τὰ μέχρι σήμερον σωζόμενα τεῖχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὰ ὁποῖα ἔκτισε τὸ 413 ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίος Β' (408—450). Καταπεσόντα ἐκ σεισμοῦ τὸ 448 ἀνηγέρθησαν ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ ἰδίου βασιλέως, ἐν διαστήματι ὀλιγωτέρῳ τῶν 2 μνηῶν. Διὰ τῶν τευχῶν τούτων ἐδιπλασιά-

σθη σχεδὸν ἡ ἔκτασις τῆς πρωτεύουσας, ἣτις περιεκλείετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν τευχῶν τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου.

Καταστραφέντα καὶ πάλιν τὸ 740 ὑπὸ σεισμοῦ, ἀνηγέρθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Γ' (717—741), ἔκτοτε δὲ ἐπεσκευάσθησαν κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων βασιλέων, ὡς καταδεικνύεται ἐκ τῶν σωζομένων ἐπ' αὐτῶν πολυαριθμῶν ἐπιγραφῶν. Τὰ τεῖχη ταῦτα μετὰ τῶν λοιπῶν φρουριακῶν συγκροτημάτων τῆς Κωνσταντινίου πόλεως, ἀπετέλουν τὸ ἰσχυρότερον φρούριον τῆς ἐποχῆς τῶν, καὶ ἀνεχαίτισαν ἀπείρους βαρβαρικὰς ἐπιδρομὰς, προστατεύσαντα τὸν πολιτισμὸν ἐπὶ χίλια ἑκατὸν ἔτη.

ΘΕΟΔΟΣΙΑΝΟΣ (Λιμὴν).— Ὁ δυτικώτερος τῶν ἐπὶ τῆς Προποντίδος τεσσάρων λιμένων τοῦ μεσαιωνικοῦ Βυζαντίου, κατασκευασθεὶς ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου (324—337) ὑπὸ τοῦ πατρικίου Ἐλευθερίου, ἐξ οὗ καὶ Ἐλευθεριανὸς ἢ Ἐλευθερίου λιμὴν ἀπεκαλεῖτο.

Βελτιωθείς καὶ συμπληρωθεὶς ἐπὶ Θεοδοσίῳ τοῦ Μεγάλου (379 — 395), ὀνομάσθη ὀριστικῶς Θεοδοσιανὸς ἢ Θεοδοσίου λιμὴν. Ἐπειδὴ ὁμως ἔκειτο ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λύκου ρύακος, διασχίζοντος τὸ Βυζάντιον, ἐσμικρύνθη βαθμηδὸν ὑπὸ τῆς καταφερομένης ἰλύος αὐτοῦ καὶ κατ' ἔκτασιν καὶ κατὰ βάθος, ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ ἔχασε τὴν ἀξίαν του. Φαίνεται ὁμως ὅτι μέχρι τοῦ XIII αἰῶνος διετήρει κάποιαν κίνησιν, καθόσον ὁ Μιχαὴλ VII, ὁ Παλαιολόγος (1261—1282) ὄχρῳσεν αὐτὸν δι' ἐσωτερικοῦ τεύχους, τοῦ ὁποίου ἴχνη σώζονται μέχρι σήμερον. Ἐκτοτε κατεχώσθη τελείως, σήμερον δὲ ἐπὶ τῆς θέσεώς του ὑπάρχουν ἐκτεταμένοι λαχανόκηποι, ὀνομαζόμενοι ὑπὸ τῶν Τούρκων «Βλάγκα — μπουστανί».

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥΠΟΛΙΣ.— Μεσόγειος πόλις τῆς Ν. Α. Θράκης ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ, ἀπέχουσα ἀπὸ μὲν τῆς Ραιδεστοῦ 22 μίλλια, ἀπὸ δὲ τῆς Αἴνου 78.

Τὸ παλαιὸν αὐτῆς ὄνομα ἦτο : Ἄπρος, Ἄπρος, ἢ Ἄπροι (βλ. λέξ.). Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἦτο Ρωμαϊκὴ ἀποικία,

μεωνομάσθη δὲ Θεοδοσιούπολις, κατὰ τὸν Κεδρηνὸν (Α, 568) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου Α' (379 — 395). «Κτίζει δὲ (Θεοδόσιος) καὶ πόλιν ἐν Θράκῃ Θεοδοσιούπολιν, ὀνομάσας τὸν πρὶν λεγόμενον Ἄπρων ἀπὸ τοῦ κτίσαντος αὐτὴν κατ' ἀρχὴν Ἄπρου, ὃς ἦν πενθέρους Καρίνου, ὃς καὶ ἀνείλεν αὐτόν». Ἐκεῖτο δὲ πιθανῶς μεταξὺ τῶν σημερινῶν χωρίων Ἀϊναρτζικ καὶ Χαριουπόλεως.

ΘΕΟΔΟΤΗ (Ἁγία).—Κατήγετο ἐκ Φιλίππων ἐμαρτύρησε δὲ ἐπὶ Λικινίου τὸ 318 μ. Χ. Τὴν μνήμην αὐτῆς εὐορτάζει ἡ Λυτική Ἐκκλησία τὴν 27 Σεπτεμβρίου.

ΘΕΟΔΩΡΑ (Φρούριον).—Φρούριον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ τὸ 104—105 μ. Χ. κατὰ τὴν κατὰ τῶν Δακῶν ἐκστρατείαν αὐτοῦ, ἀπέναντι τῆς ὁμωνύμου γεφυρας (Pons Trajani) παρὰ τὸ νῦν Τοῦρνο — Σεβερίνο τῆς Ρουμανίας. Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἦτο ἴδιον κατεστραμμένον ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων. (Προκοπίου Περὶ Κτισμ. IV, 6).

ΘΕΟΔΩΡΑ ΠΟΥΛΧΡΑ (Φρούριον).—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527—565) ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ τῆς Θράκης, παρὰ τοὺς Τόμους (νῦν Κωνσταντζα), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV 11).

* ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ (Ἐπισκοπή).—Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀναφέρονται δύο ἐπισκοπαὶ κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα. Μία ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Φιλίππων τῆς Μακεδονίας, καὶ μία ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ. Τόμ. Ε', σ. 483).

Πολὺ πιθανὸν ἢ ἐπισκοπὴ αὕτη νὰ εἶναι ἢ αὐτὴ μὲ τὴν ἐπισκοπὴν Περιθεωρίου, (βλ. λέξ.) ἢ τὴν ἐπισκοπὴν Θεοδορουπόλεως τῆς ἐπαρχίας Ροδόπης. (Πρβλ. Στίλπ. Κυριακίδου, Ἡμερολόγιον Μεγ. Ἑλλάδος 1931, σελ. 212).

ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΛΙΣ.—Βυζαντινὴ πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527 — 565 πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου αὐτοῦ Θεοδώρας. (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 7. 5). Ἐκεῖτο δὲ ἐπὶ τῆς

δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως πρὸς ἀνατολὰς τῆς Σεκουρισκας (νῦν Νικοπόλεως).

ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΛΙΣ (Φρούριον).—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων, τὰ ὁποῖα ἰδρυσεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527—565) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Τραϊανοῦ (Pons Trajani) ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 18).

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ὁ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.—Ρήτωρ καὶ σοφιστὴς ἐκ Βυζαντίου τῆς ἀρχαιοτέρας σχολῆς, σύγχρονος τοῦ Σωκράτους. Ἐγραψε λόγους ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Σουΐδας ἰδιαίτερος μνημονεύει τὸν κατὰ Θρασυβούλου καὶ τὸν κατὰ Ἀνδοκίδου. Συνέτελεσεν εἰς τὴν περαιτέρω διαμόρφωσιν τῆς ρητορικῆς, διὸ καὶ «λογοδαίδαλος» ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐπωνομάσθη (Φαῖδρος 229ε).

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ὁ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ.—Κατήγετο ἐκ τῆς ἐν Θράκῃ Ἡρακλείας, τῆς Περίνθου τῶν ἀρχαίων, ἔξ οὗ καὶ ἠρᾶξ ἢ Ἡρακλεώτης ἐπονομάζεται. Ἀσπασθεὶς τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα, προήχθη εἰς ἐπίσκοπον τῆς πατρίδος του περὶ τὰ μέσα τοῦ Δ' αἰῶνος. Συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ Εὐσεβίου τῆς Νικομηδείας καὶ Θεογνίου τῆς Νικαίας, ἐπεισε τὸ 334 τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον νὰ συγκαλέσῃ σύνοδον ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατὰ τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου κατηγοριῶν. Ὡς μέλος δὲ πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς μετέβη εἰς Αἴγυπτον, ἵα ἐνεργήσῃ ἀνακρίσεις ἐξ ὀνόματος τῆς ἐν Τύρῳ συνόδου (325) διὰ τὰς κατὰ τοῦ Μεγ. Ἀθανασίου κατηγορίας. Ἐκεῖθεν μεταβάς εἰς Γαλιλίαν, ἐνεχείρησεν εἰς τὸν ἐκεῖ διατρίβοντα αὐτοκράτορα Κωνσταντα (337—361) ψευδῆ ἔκθεσιν πίστεως ἀντὶ τῆς ἀληθοῦς τῆς συνταχθείσης ὑπὸ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου (334). Ἐκτὸς τοῦ Μ. Ἀθανασίου κατεπολέμησε τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Παῦλον, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Εὐσεβίου ὑπεστήριξε τὴν εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνοδὸν τοῦ Μακεδονίου. Ἐγραψεν ἐρμηνεῖας εἰς τοὺς Ψαλμοὺς, τὸν Ἡσαΐαν, τὸ κατὰ Ματθαῖον καὶ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, καὶ τὸν Ἀπόστολον, ἔξ ὧν σώζεται μόνον ἡ

εἰς τὸν Ἑσαΐαν πραγματεία, τῶν δὲ ἄλλων ἀποσπασματα εἰς τὰς λεγομένας «Σειράς». Ἡ εἰς Ἑσαΐαν ἐρμηνεῖα, ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Πατρολογίαὶν τοῦ Μίσιγε, Τόμ. XVIII, σελ. 1307 καὶ ἐξῆς.

* ΘΕΟΔΩΡΟΥ (φρουρίον τοῦ Ἁγίου) — Φρουρίον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμμόντου, κτισθὲν, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565).

* ΘΕΟΔΩΡΟΥΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς Θράκης καὶ ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας, ἀναφερομένη ἤδη εἰς τὸν ὑπὸ Λέοντος Σοφοῦ (886—912) συνταχθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου. Ἐκλιπούσα πιθανῶς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ XIII αἰῶνος, παρέμεινεν ἔκτοτε ψιλωνύμως. Ἐσχάτως (1928) προήχθη εἰς ἔδραν Μητροπολίτου, φέροντος τὸν τίτλον «Θεοδωρουπόλεως, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Ροδόπης». (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. Ε', σελ. 476) — Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, εἰς «Θρακικά» 1935, σελ. 78 καὶ ἐξῆς.

ΘΕΟΔΩΡΟΥΠΟΛΙΣ (φρουρίον).—Ὀνομα δύο φρουρίων τῆς Θράκης κτισθέντων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565) τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ροδόπης, τὸ δὲ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμμόντου παρὰ τὴν Τζοειδῶνα ἢ Τζωΐδην (περιφέρεια Σαράντα—Ἐκκλησιῶν).

ΘΕΟΔΩΡΟΥΠΟΛΙΣ. — Ὀὔτως ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννου Α' τοῦ Τοιμισκῆ (969—976) ἢ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως ὄχυρὰ πόλις Δορύστολον (βλ. λέξ.) μετὰ τὴν ἐν αὐτῷ καταστροφὴν τῶν Ρώσων, πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου, τοῦ ὁποίου τὴν βοήθειαν ἐπεκαλέσθη πρὸ τῆς μάχης.

ΘΕΟΦΑΝΗΣ ὁ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.—Ἱστορικὸς τοῦ 5' μ. Χ. αἰῶνος ἐκ Βυζαντίου, γράψας ἱστορίαν ἀπολεσθεῖσαν, τῆς ὁποίας μικρὸν μόνον μέρος διεσώθη ὑπὸ τοῦ Φωτίου. Κατὰ τὸν Φώτιον ἡ Ἱστορία τοῦ Θεοφάνους ἀπετελεῖτο ἐκ 10 βιβλίων, πραγματευομένων τὰ συμβάντα τῶν ἐτῶν 568—581, ἴσως δὲ καὶ περαιτέρω, δηλαδὴ μέ-

χρι τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς βασιλείας τοῦ Μαυρικίου (582—602).

Εἰς τὸ παρὰ Φωτίῳ διασωθὲν ἀπόσπασμα, διὰ πρώτην φοράν γίνεται λόγος περὶ τῶν Τούρκων.

ΘΕΡΑΜΒΟΣ, ΘΕΡΑΜΒΗΣ ἢ ΘΡΑΜΒΗΣ.—Πόλις τῆς χερσονήσου Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας) κειμένη πρὸς Ἄν. τῆς Σκιώνης ἐντὸς ὄρους τινός, ὅπου σήμερον τὸ χωρίον Παλιοῦρι (Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία σελ. 614). Ἦτο ἀποικία Ἐρετριέων καὶ παρέμεινεν ἐλευθέρη μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, ὅτε ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Περσικὸν ζυγὸν καὶ νὰ χορηγήσῃ στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ Χαλκιδικὰ παράλια στόλον τοῦ Ξέρξου. (Ἡροδ. VII, 123, (Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν, διετέλεσε σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ δὲ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων συνφκίσθη μετ' ἄλλων πόλεων εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου ἰδρυθεῖσαν Κασσάνδρειαν τὰ 316 π. Χ.

ΘΕΡΑΝΔΑ.—Πόλις τῆς ἀρχαίας Θράκης κειμένη εἰς τὰ Ν. Δ. τῆς Ἄνω Μοισίας (Δαρδανία) πρὸς Β. τοῦ ὄρους Σκάρδου. Ἀναφέρεται ὑπὸ τῆς Tabula Pentingeriana, τὴν θέσιν δὲ αὐτῆς ἐπέχει ἡ σημερινὴ Τρενονίτσα τῆς Σερβίας.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ.—Κοινῶς Θεραπεΐα. Προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, μετὰ τὸ Νεοχωρίου (Γενή—κιοί) καὶ τοῦ Βαθυρρύακος (Μπουγιούκ—ντερέ), ἀπέχον περὶ τὰ ἑξ χιλιόμετρα ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας.

Ὁ κολπίσκος αὐτοῦ ἀποτελεῖ ἄριστον λιμένα καὶ ἀγκυροβόλιον, ὠνομάζετο δὲ ἄλλοτε Φαρμακίας ἢ Φαρμακεὺς, διότι, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἐνταῦθα ἡ Μήδεια ἀπέθεσε τὴν πυξίδα τῶν φαρμάκων τῆς.

Κατὰ τὸν Σωκράτην, ἐκκλησιαστικὸν συγγραφέα, (VII, 25, 11) ἡ νεωτέρα ὀνομασία του ὀφείλεται εἰς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Ἀττικὸν (406—425), ὅστις ἐπὶ τὸ εὐφημότερον μετωνόμασε τὸν Φαρμακία εἰς Θεραπεΐα. Κατὰ δὲ τὸν Σακρῶτον Βυζάντιον, πιθανώτερον νὰ ὠνομάσθη οὕτως, ἐὰν ἐκληφθῇ ὅτι τὸ ὄνο-

μα Φαρμακία, ἢ Φαρμακεὺς σημαίνει ἰατροεῖον, ὅπως πράγματι εἶναι τὰ Θεραπεῖα.

Τὰ Θεραπεῖα κατὰ τὸ 1821 ἦτο τὸ προσφιλέθες θέρετρον τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐνταῦθα κατέλιπον ἱστορικὰς ἀναμνήσεις οἱ κατὰ καιροὺς ἡγεμόνες τῆς Δακίας: οἱ Σουῦτσοι, οἱ Καλλίμαχοι, οἱ Ὑψηλάνται, οἱ Μουροῦζαι, οἱ Μαυρογέναι, καὶ ἔψαλλον οἱ γλυκεῖς ποιηταὶ Ρίζοι καὶ Χριστόπουλοι. Σήμερον εἰς Θεραπεῖα ἔδρευε ὁ Μητροπολίτης Δέρκων (βλ. λεξ.).

ΘΕΡΜΑ. — Βυζαντινὸν φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ κτισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527 — 565) πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 11). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὰ Θέρμα ταῦτα ἦσαν τὰ πρὸς δυσμὸς τῆς Ἀγχιάλου περὶ τὰς 4 ὥρας ἀπέχοντα θερμὰ λουτρὰ (νῦν Λίτζα), παρὰ τὴν πόλιν Ἀετὸν (Καρναμπάτ) γνωστότητα καὶ πολυσύχναστα διὰ τὰς ἱαματικὰς αὐτῶν ἰδιότητας, τὰ ὅποια ἀτειχίστα ἀπὸ πολλοῦ, περιτειχίσεν ὁ Ἰουστινιανὸς δι' ἰσχυροτάτου τείχους.

Ὅταν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Μαυρικίου (582—602) ὁ χαγάνος τῶν Ἀβάρων ἐπέδραμε τὸ 583 τὴν Θράκην, φθάσας μέχρις Ἀγχιάλου χάριν τῶν λουτρῶν τούτων, εἰς τὰ ὅποια ἐθεραπεύθησαν αἱ γυναῖκες αὐτοῦ, οὔτε τὸ τείχος κατέστρεψε οὔτε τὴν γείτονα Ἀγχιάλον προσέβαλε.

Τοῦ Ἰουστινιανείου τείχους οὐδὲν ἔχνος σώζεται σήμερον, τῶν δὲ λουτήρων ἐρείπιά τινα, παρὰ τὰ ὅποια ἐγένοντο νέα ἐγκαταστάσεις.

ΘΕΡΜΑ. — Βυζαντινὸν φρούριον ἐν Μυγδονίᾳ παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), ὡς ἀναφέρει ὁ Προκ. (Περὶ Κτισμ. IV, 4). Τὸ φρούριον τοῦτο εἶναι ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Μυγδονίας Θέρμη (βλ. λεξ.) παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἔλαβε τὸ ὄνομα ὁ Θερμαϊκὸς κόλπος.

ΘΕΡΜΑΙΟΣ ἢ ΘΕΡΜΑ·Ι·ΚΟΣ ΚΟΛ-

ΠΟΣ.— Βαθεῖα κόλπωσις τοῦ Β. Α. Αἰγαίου Πελάγους, λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς Θέρμης τῆς παλαιότερας ὀνομασίας τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἐκτεινομένη μεταξὺ τοῦ Καναστραίου ἀκρωτηρίου (νῦν Παλιούρι) καὶ τῆς Σηπιάδος ἄκρας (νῦν Κάβο Σέπια ἢ Προμύρι). Τὸ μέγιστον πλάτος αὐτοῦ φθάνει τὰ 49 μίλια τὸ δὲ μήκος αὐτοῦ εἰς 80 μίλια, εἰς τὸν μυχὸν δὲ αὐτοῦ κεῖται ἡ νῦν Θεσσαλονίκη. Οὕτω εἰς τὰς μὲν δυτικὰς τοῦ κόλπου ἄκτας κεῖνται ἡ Θεσσαλομαγνησία, ἡ Θεσσαλία μέχρι τοῦ Πλαταμῶνος καὶ ἡ δυτικὴ Μακεδονία, εἰς δὲ τὰς ἀνατολικὰς οἱ διτικαὶ ἄκται τῆς κυρίως Χαλκιδικῆς Χερσονήσου καὶ τῆς Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας). Ἡ ἀνατολικὴ ἄκτις ἀπὸ ἀπόψεως ποταμῶν εἶναι ξηρά. κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν δυτικὴν ὅπου ἐκβάλλουν ἀρχετοὶ ποταμοί, ὅπως ὁ Πηνειὸς, ὁ Ἀλιάκμων καὶ ἄλλοι.

ΘΕΡΜΗ.— Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Μυγδονίας κειμένη ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ἀναφερομένη διὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ Ἑκαταίου τοῦ Μιλήσιου, ὅστις ἀποκαλεῖ αὐτὴν «πόλιν Ἑλλήνων Θρηίκων». Πότε ὅμως ἀκριβῶς ἐκτίσθη καὶ ὑπὸ τίνος εἶναι ἄγνωστον. Ὁ Ἡρόδοτος, ἀναφέρων αὐτήν, λέγει ὅτι ἦτο ἡ ἐπισημοτέρα τῶν ἐν τῷ Θερμαϊκῷ κόλπῳ πόλεων «ἀφ' ἧς καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἑπωνυμίαν ἔχει» (VII, 123).

Κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους, ὁ Ξέρξης διερχόμενος ἐξ αὐτῆς τὴν κατέστησε κέντρον καὶ ὀρμητήριον τῆς κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείας του. Τόσον δὲ ἠύχαριστηθῆ ἐκ τῆς ἐκεῖ διαμονῆς του, ὥστε παρέμεινεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας θαναμάζων ἀπὸ μακρὰν τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας, τὸν Ὀλυμπον καὶ τὴν Ὅσσαν.

Μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους καὶ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἡ Θέρμη ἐγένετο Μακεδονικὴ, καταληφθεῖσα τὸ 431 π. Χ. ὑπὸ 1.000 Ἀθηναίων ὀπλιτῶν (Θουκ. Α', 61). Ἀργότερον δὲ διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ Ἀβδηρίτου Νυμφοδώρου (βλ. λεξ.) ἀπεδόθη ἡ Θέρμη εἰς τὸν βασιλεῖα Περδίκαν τὸν Β', βασιλεῖα τῆς Μακεδονίας τὸ 429 π. Χ. εἰς

ἀντάλλαγμα τῆς μετὰ τῶν Ἀθηναίων συμ-
μαχίας αὐτοῦ (Θουκ. Β', 29).

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, μέχρι τοῦ 360 π. Χ. οὐδεμία μνεία γίνεται περὶ αὐτῆς, ὅτε ἐν ἔτος πρὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀνα-
βάσεως τοῦ Φιλίππου, κατέλαβε αὐτὴν ὁ Πανσανίας, ὃς ἀναφέρει ὁ Αἰσχ.νῆς (Πα-
ραπρεσβ. XXXI, 36). Καθ' ὅλην τὴν βα-
σιλείαν τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Ἀλεξάν-
δρου, μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου ἰδρύ-
σεως τῆς Θεσσαλονίκης τὸ 315 π. Χ. οὐδεὶς
τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀναφέρει αὐτήν,
πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ἐντελῶς
εἶχε καταστραφῆ, ἢ ὅτι ἀπολέσασα τὴν
παλαιὰν αὐτῆς αἴγλην, ἀπέβη μικρὰ καὶ
ἄσημος.

Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 330, 34), ἐπὶ
τῶν ἔρειπίων τῆς Θέρμης, ἐκτίσθη τὸ 315
π. Χ. ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου, πρὸς τιμὴν
τῆς Θεσσαλονίκης, ἑτεροθαλοῦς ἀδελφῆς
τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἡ Θεσσαλονίκη. Ἡ
μαρτυρία ὅμως αὕτη τοῦ Στράβωνος, ἐπὶ
τῆς ὁποίας στηρίζονται ὅλαι αἱ πληροφο-
ρίαι τῶν μεταγενεστέρων, ὅτι δηλαδὴ ἡ
Θεσσαλονίκη ἀντικατέστησε τὴν Θέρμην
καὶ συνεπῶς αἱ δύο αὗται πόλεις εἶναι ἐν
καὶ τὸ αὐτὸ, δὲν εἶναι αὐτὸ τοῦτο τοῦτο
τοῦ Στράβωνος, τοῦ ὁποίου γνωστὴ εἶναι ἡ
γεωγραφικὴ ἀκρίβεια, ἀλλὰ τοῦ ἐπιτομῆως
αὐτοῦ, ὅστις ἤκμασε κατὰ τὸν δέκατον
π. Χ. αἰῶνα. Τοῦτον ἀκολουθοῦν κοί
πολλοὶ τῶν νεωτέρων ὡς λ. γ. ὁ Ραγκα-
βῆς, ὁ Μελέτιος, ὁ Head, ὁ Besnier καὶ
ἄλλοι. Ἄλλ' ὑπάρχει ἡ μαρτυρία Πλινίου
τοῦ Πρεσβυτέρου, ἀκμάσαντος κατὰ τὸν
πρῶτον μ. Χ. αἰῶνα, ὅστις διαστέλλει τὴν
Θέρμην ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ πληρο-
φορία δὲ αὕτη εἶναι πλέον ἀξιόπιστος ἢ
τοῦ ἐπιτομῆως τοῦ Στράβωνος, ὅστις ἔζησε
δέκα περίπου αἰῶνας βραδύτερον. «In ora
sinus Macedonici Chalastra, et intus
Phileros, Iete medioque flexa litoris,
Thessalonica liberae conditionis. Ad
hanc a Dyrrhachio CXIV milla passum
Therme» .. (Φυσ. Ἱστορ. IV, 10). Συνε-
πῶς, ἐγγνώριζεν ἀκριβέστερον τὰ κατ' αὐ-
τήν, ἀφοῦ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην ἡ Μακεδο-
νία ἦτο Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία, ἡ δὲ Θεσσαλο-

νίκη ἦτο πρωτεύουσα αὐτῆς, ὅπου ἐξορι-
σθεῖς, τὸ 58 π. Χ. ὁ Κικέρων εὔρεν ἄσυ-
λον καὶ διέτριψεν ἐπὶ πολὺ. (Προβλ. Μ.
Λήμιτσα, «Κριτικὴ μελέτη περὶ τῆς δια-
φορᾶς τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ τῆς Θέρμης,
ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἀθήναιον» Τόμ. VIII,
σελ. 258 καὶ ἔξης.).

Τὸ πλεῖστον τῶν Βυζαντινῶν συγγρα-
φέων ταυτίζουσι ἐπίσης τὴν Θέρμην μετὰ
τῆς Θεσσαλονίκης. Ὁ Ζωναρᾶς καὶ ὁ
Τζέτζης, ἐπιθυμοῦντες νὰ φαίνωνται ἀρ-
χαῖζοντες, ὀνομάζουσι αὐτήν: Ἡμαθίαν,
Στέφανος δὲ ὁ Βυζάντιος Ἀλίαν, ὁ Χαλ-
κοκονδύλης Θέρμην καὶ ἄλλοι Θέρμας.
Μόνον ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 4)
διαστέλλει τὴν Θέρμην ἀπὸ τῆς Θεσσαλο-
νίκης. Κατὰ τὸν Λήμιτσαν («Ἡ Μακεδο-
νία, σελ. 403) κατεῖχε τὴν θέσιν τῶν ση-
μερινῶν ἔρειπίων ἀρχαίας πόλεως πρὸς
βορρᾶν τῆς Αἰνείας παρὰ τὸν λιμένα, τὸν
σηματιζόμενον ὑπὸ τοῦ Αἰναίου ἀκρωτη-
ρίου (νῦν Καρὰ — Μπουρνοῦ), ὀνομάσθη
δὲ Θέρμη ἐκ τῶν θερμῶν ἀλατούχων καὶ
θειούχων ὑδάτων, τὰ ὁποῖα σήμερον ἀκό-
μη ὑπάρχουσι παρὰ τὸ χωρίον Σέδες.

Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 330, 21) ἡ
Θέρμη κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου
τὸ 316 π. Χ. καὶ ἦτο μία τῶν 26 πολι-
σμάτων, τῶν ὁποίων τοὺς κατοίκους με-
τόκισεν εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσαν
Θεσσαλονίκη.

Τῆς Θέρμης σώζονται ἀργυρᾶ τετρα-
δραχμα, φέροντα ἔμπροσθεν Πήγασον,
ὄπισθεν δὲ τετραγώνον ἔγκοιλον διηρημέ-
νον εἰς 4 μέρη (Head-Σβορώνου, Ἱστορ.
τῶν Νομισμ. Τόμ. Α', σελ. 169).

Σήμερον Θέρμη καλεῖται τὸ πρῶτον Σέ-
δες, 7 γλμ. ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης. Εἶναι
ἔδρα ὁμωνύμου κοινότητος καὶ ἀριθμεῖ
1.156 κατοίκους (1928).

ΘΕΡΜΗΜΕΡΙΑ (Ἄκρα). — Ἀκρωτή-
ριον τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπό-
ρου, πρὸς βορρᾶν τοῦ Γενῆ-κιοῦ, τοῦ «Κα-
μαρώδους Αἰγιαλοῦ» τῶν Βυζαντινῶν. Σή-
μερον καλεῖται ὑπὸ τῶν Τούρκων Κιου-
μασιῆ.

ΘΕΡΜΙΤΣΑ. — Βουλγαρικὸν φρούριον
κεῖμενον ἐπὶ τῶν ὄρεινῶν περὶ τὴν Στρο-

μνίσαν διαβάσεων, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ ἀκριβῶς. Διαρκοῦντος τοῦ μακροῦ κατὰ τῶν Βουλγάρων ἀγῶνος Βασιλείου Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου (976—1025) τὸ φρούριον τῆς Θερμίτζας κατελήφθη αἰφνιδιαστικῶς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ πατρικίου Δαυῖδ Ἀριανίτου, ἀποσταλέντος πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος.

* ΘΕΡΝΗ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. Ὁ κάτοικος Θερναῖος. Ἄγνωστος ἢ ταυτότης αὐτῆς.

* ΘΕΡΣΙΑΛΟΧΟΣ.—Εἰς τῶν εὐγενῶν Παιόνων, φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Πριάμου, φονευθεὶς κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως (Ἰλιάδ. Φ. 219).

ΘΕΣΚΟΣ ἢ ΘΗΣΚΟΣ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἀγαθίου (V, 302, 2) μετὰ τῆς Ἀφροδισιάδος καὶ Κυβήρεως. Ταύτας ἐπέδραμε μοῖρά τις τοῦ Ζαβεργάν ἡγεμόνος τῶν Κατηγούρων Οὐννων τὸ 533 μ.Χ. κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ὁ Προκόπιος ὀνομάζει αὐτὴν Θεσκόν, ἀναφέρει δὲ ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς «φρούριον ἐπὶ θάτερα τοῦ μακροῦ τείχους ἰδρύσατο, περιβόλῃ κρατυάμενος ἐχυρῶ μάλιστα ταύτη τε τοῖς χερρονησιώταις τὴν ἀσφάλειαν πανταχόθεν αὐτὸς ἐποίησε» IV, 10, 27). Τῆς Θεσκοῦ ἢ Θήσκου οὐδὲν ἴχνος σώζεται.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ (Μάρτυς).—Γεννηθεῖσα ἐν Ἀμφιπόλει ἠσπάσθη τὸν Χριστιανισμὸν κρυφῶς ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῆς Κλέωνος «ἱερέως εἰδώλων, ἀνδρὸς περιφανοῦς τὸν βίον». Ὁ πατὴρ τῆς προσεπάθησε νὰ ἐπαναφέρει αὐτὴν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων τῆς, ἀλλ' οὐδὲν κατόρθωσε. Τότε «γυμνωθεῖσα ὁμοίως δέρμασι τύπεται καὶ τὰς πλευρὰς θλάται καὶ ἀπαλλοτριωθεῖσα τῶν προσόντων αὐτῆ πάντων ὑπερόρειος γίνεται» ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς. Πότε ἀκριβῶς ἐγεννήθη ἄγνωστον.

Ἡ μνήμη αὐτῆς ἀναφέρεται ἐν τῷ Μηναιῷ τῆς 7 Νοεμβρίου μετὰ συντόμου μαρτυρολογίου.

* ΘΕΣΤΙΑΕΙΟΝ.—«Ἔστι καὶ πολίχνη Θράκης παρ' ἧ Νῦσα χωρίον. Τὸ ἐθνικὸν

Θεστιδεῦς». (Στέφ. Βυζάντιος). Ἄγνωστος ἄλλοθεν.

* ΘΕΣΤΩΡΟΣ.—«Πόλις τῆς Θράκης. Τὸ ἐθνικὸν Θεστώριος». (Στέφ. Βυζάντιος). Ἄγνωστος ἄλλοθεν.

ΘΗΡΑΣ (χωρίον).—Ἄλλη ὀνομασία τῆς πόλεως Ἀύλικου ἢ Αὐλαίου τείχους ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀστών. «Ἀπὸ δὲ χερσονήσου εἰς Αὐλαῖον Τεῖχος τὸ καὶ καλούμενον Θήρας χωρίον ἐν ϕ ὕφορμος, στάδιοι 350, μίλια 35 1)2, ἀπὸ δὲ Θηρῶν χωρίου, ἦτοι τοῦ λεγομένου Αὐλαίου Τείχους εἰς Θυνιάδα ἀκρωτήριον, ἐν ϕ καὶ ὕφορμος ναυσὶ στάδιοι 120 μίλια 16». (Ἀνονύμου «Περίπλους» 87 — Πρβλ. καὶ Ἀρριανοῦ «Περίπλους Εὐξείνου Πόντου, 86) Ταυτίζεται μὲ τὴν σημερινὴν Ἀγαθούπολιν.

ΘΙΣΒΗ.—Νύμφη ὁμωνύμου πηγῆς ἐν Θράκῃ.

ΘΟΑΣ.—Υἱὸς τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Ἀριάδνης, βασιλεὺς τῆς Λήμνου, πατὴρ τῆς Ὑψιπύλης. Ἐπὶ τῆς βασιλείας του αἱ Λήμνιαι γυναῖκες ἔπαθον ἐκ δυσσομίας, τὴν ὁποίαν ἀπέστειλεν εἰς αὐτὰς ὀργισθεῖσα, ἐπειδὴ δὲν ἐτίματο ὑπ' αὐτῶν. Ἐνεκα τῆς δυσσομίας ταύτης οἱ σύζυγοί των τὰς ἀπέφευγον καὶ συντεκομῶντο μὲ αἰχμηλῶτους γυναῖκας ἐκ Θράκης. Αἱ γυναῖκες τότε τῆς Λήμνου βαρέως φέρονται τὴν προσβολὴν ταύτην, ἐφόρευον τοὺς πατέρας καὶ συζύγους των, πλὴν τῆς Ὑψιπύλης, ἣ ὁποία διέσωσεν αὐτὸν πέμψασα εἰς Οἰνόην. Ἀνακαλυφθεῖσα ὁμως βραδύτερον, ἐξωρίσθη ἐκ τῆς νήσου.

ΘΟΘΩΡΣΙΣ —Βασιλεὺς τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου περὶ τὰ 279—308 μ. Χ. Σώζονται χαλκᾶ νομίσματα αὐτοῦ (Head—Σβορώνου, Τόμ. Β', σελ. 14).

ΘΟΥΛΗ —Ὄνομασία τοῦ ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων τὴν Θράκην Γαλατῶν ἢ Κελτῶν, ἰδρυθέντος βασιλείου πρὸς Ν. τοῦ Αἴμου κατὰ τὸν τρίτον π. Χ. αἰῶνα. (βλ. λέξ. Τύλη).

* ΘΡΑΚΑΡΧΗΣ.—Θρακάρχης ἐκαλεῖτο ὁ ὑπὸ τοῦ «Κοινοῦ τῶν Θρακῶν» (εἶδος ἀμφικτυονίας) ἐκλεγόμενος ἀρχιερεὺς, ὅστις ὡς πρόεδρος τοῦ «Κοινοῦ» διηύθυνε τὰς ἐργασίας τῆς συνόδου καὶ τοὺς τελουμέ-

νους κατ' αὐτὴν πανθρακικοὺς ἀγῶνας, ὅπως τῶν Κενδρσιείων Πυθίων (βλ. λέξ.).

Τὸ «Κοινὸν τῶν Θρακῶν» συνήχετο εἰς τὴν μητρόπολιν, μάλιστα δὲ εἰς τὸ Σεβαστεῖον (ναὸν τοῦ Ἀγνούστου), ὅθεν καὶ ἡ μητρόπολις προσωνομάσθη «νεωκόρος».

Κατ' ἄλλην γνώμην τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιερέως δὲν συνέλιπε πάντοτε μετὰ τοῦ Θρακάρχου, ὅστις ἐπεμελεῖτο τῶν ἀγῶνων καὶ τῶν τελετῶν τῶν τελουμένων κατὰ τὴν σύνοδον τοῦ Κοινοῦ τῶν Θρακῶν. Ἄν ὁ ἀρχιερεὺς δὲν ἦτο εὐπορος, περιωρίζετο μόνον εἰς τὴν προεδρείαν, ἐφορευῶν δὲ ἄρχων ἐπὶ τῶν ἀγῶνων καὶ τῶν τελετῶν ἐξελέγετο κάποιος ἐκ τῶν εὐπορωτέρων τῆς πόλεως ἢ τῆς ἐπαρχίας, ὅστις ὡς χορηγὸς κατέβαλλεν ἐξ ἰδίων ἄπισαν ἢ μέρος τῆς διὰ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἐορτὰς ἀπαιτουμένης δαπάνης.

Τὸ Κοινὸν τῶν Θρακῶν συνήχετο διὰ τῶν ἐκ τῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων πρέσβεῶν τῶν εἰς σύνοδον κατ' ἔτος εἰς τὴν Μητρόπολιν τῆς Φιλιππουπόλεως, ἀπὸ τῶν χρόνων ἤδη τοῦ Καρακάλλα (211—217 μ.Χ.).

Ὁ σκοπὸς τῆς συνόδου δὲν μᾶς εἶναι ἀκριβῶς γνωστός, πάντως ὁμως ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἀπὸ κοινοῦ λήψιν ἀποφάσεων περὶ τελέσεως ἐορτῶν πρὸς τιμὴν τοῦ ἐκάστοτε αὐτοκράτορος—θεοῦ, καθὼς καὶ ἀγῶνων καὶ θυσιῶν, εἰς τοὺς ὁποίους συμμετεῖχον πάντες οἱ Θρακῆς. Πιθανῶς δὲ ἡ σύνοδος νὰ συνεζήτει καὶ περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν κατὰ τόπους διοικητικῶν καὶ στρατιωτικῶν λειτουργῶν καὶ ἐξέφραζε διὰ τοῦ προέδρου αὐτῆς εἰς τὸν ἐκάστοτε Ρωμαῖον διοικητὴν τῆς Ἐπαρχίας τὰς εὐχαριστίας ἢ τὰ παράπονα κτλ. ἀπεφάσιζε δὲ συνάμα καὶ περὶ ἀνεγέρσεως ἀνδριάντων καὶ στηλῶν εἰς τοὺς αὐτοκράτορας καὶ ἄλλα ἐπίσημα πρόσωπα, ἢ εἰς τοὺς Θεοὺς περὶ ἰδρύσεως ναῶν καὶ βωμῶν καὶ ἄλλων ζητημάτων.

Τοιαύτης φύσεως ἐπιγραφαὶ ἀναθηματικαὶ ἀνευρέθησαν ἐν Φιλιππουπόλει, ἀναγόμεναι εἰς τὸν δεῦτερον καὶ τρίτον μ.Χ. αἰῶνα. (Πρβλ. Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, Ἐπιγραφαὶ Φιλιππουπόλεως, εἰς Θρακικὰ Τόμ. VI (1935) σελ. 147 καὶ ἐξῆς).

ΘΡΑΚΕΣ.—Οἱ κάτοικοι τῆς Θρακίας.

* ΘΡΑΚΕΣ ΙΣΤΡΟΙ.—Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαὸς κατοικῶν κατὰ τὰ βόρεια Δαλματικά παράλια, ἀπέναντι τῶν Ἀψυρτίδων νήσων, (βλ. λέξ. Ἱστορι Θρακῆς).

ΘΡΑΚΗ.—Θυγάτηρ τοῦ Ὀκεανοῦ, ὅστις ἐκ τῆς Παρθενότης ἀπέκτησε δύο θυγατέρας: τὴν Εὐρώπην καὶ Θράκην, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὠνομάσθη ἡ ὁμώνυμος χώρα. (Τζέτζης εἰς Κασάνδραν Λυκόφρονος 894).

ΘΡΑΚΗ.—Ἡ Θράκη γεωγραφικῶς ἀπετέλει ἀναπόσπαστον μέρος τῆς κυρίως Ἑλλάδος, ὑπὸ πάντων δὲ τῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος καλεῖται: **Βόρειος Ἑλλάς**. Πράγματι δὲ ἦτο τὸ βορειότερον μέρος τῆς Θρακο-Ἑλληνο-Ἰλλυρικῆς χερσονήσου, ἢ ὁποία κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους κακῶς ἐπεκράτησε νὰ ὀνομάζεται Βαλκανικὴ ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ «μπαλκάν», τὸ ὁποῖον σημαίνει ὄρος, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ Τούρκοι ὠνόμασαν τὸν Αἶμον.

Κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους περιελάμβανεν ὄχι μόνον τὴν μέχρι τοῦ Δουνάβειος, τοῦ Ἱστρου τῶν ἀρχαίων χρόνων, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν Σκυθίαν, κειμένην εἰς τὰ Β. Α. τῆς Εὐρώπης. Ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν ὁμως χρόνων, τὸ ὄνομα Σκυθία ἐσήμαινε τὴν ἄγνωστον καὶ ἀπέραντον χώραν τῆς Β. Α. Εὐρώπης. Ἐπὶ πολὺν ὁμως ἀκόμη καιρὸν ἐξηκολούθει νὰ θεωρεῖται ὡς Θράκη, συνολικῶς ἢ ἀκαθόριστος πρὸς βορρᾶν τῆς κυρίως Ἑλλάδος χώρα, Σκυθία δὲ καὶ Θράκη ἦσαν κάπως συγκεχυμένα καὶ κατὰ τὸν πέμπτον π. Χ. αἰῶνα ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἡροδότου.

Ἡ σημερινὴ Θράκη εἶναι πολὺ περιορισμένη. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὁμως καὶ τὰς διαφόρους ἐποχάς, ἡ Θράκη εἶχε διαφορὸν ἔκτασιν καὶ τὰ ὄρια τῆς ἦσαν ἀπείρω μὲγαλύτερα τῶν σημερινῶν. Ὡς Θράκη ἐθεωρεῖτο ἢ πρὸς βορρᾶν τοῦ Πηνειοῦ τῆς Θεσσαλίας κειμένη χώρα, τῆς ὁποίας τὰ βόρεια καὶ ἀνατολικά ὄρια δὲν ἦσαν γνωστά. Μὲ ἄλλους λόγους, περιελάμβανε γενικῶς καὶ ἀορίστως ὅλας τὰς πρὸς βορρᾶν τῆς Θεσσαλίας χώρας. (Ἰ. Α. Ἀδαμαντίου, Αἱ γεωγραφικαὶ περιπέτειαι τοῦ ὀνόματος Θράκη, εἰς «Θρακικὰ» 1928, σελ.

374 καὶ ἕξης).

Κατὰ τὸν Ὅμηρον, τὰ ὄρια αὐτῆς πρὸς νότον ἦσαν ὁ Πηνειὸς τῆς Θεσσαλίας καὶ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος. Ἐντὸς τούτων περιλαμβάνεται καὶ ἡ Μακεδονία τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Ὁ Ἄθως ἢ Ἀθώως, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἢ θεᾶ Ἥρα κατήρχετο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, εὕρισκετο ἐν Θράκῃ. Ὡς ἴδια δὲ αὐτῆς μέρη ἀναφέρει τὴν Πιερίαν, τὴν κοιτίδα τῶν Μουσῶν, τὴν ἐρατεινὴν Ἥμαθίαν καὶ τὴν ἐρίβωλον (=εὐφορον) Παιονίαν :

Ἥρη δ' ἀΐξασα λίπεν ῥίον Ὀλύμπιο
Πιερίην δ' ἐπιβάσα καὶ Ἥμαθίαν ἐρατεινὴν
σεύατ' ἐφ' ἱπποπόλων Θρηκῶν ὄρεα νι-
[φόνετα,
ἀκροτάτας κορυφάς, οὐδὲ χθόνα μάρατε
[ποδοῖιν
ἐξ Ἀθώω δ' ἐπὶ πόντον ἐβήσετε κυμαί-
[νοντα.

(Ἰλιάδ. Ξ. 225 — 229).

Ἀνατολικὸν αὐτῆς ὄριον ἦτο ὁ ἀγάρρους (=ὄρητικὸς) Ἑλλησποντος (Ἰλιάδ. Β, 845). Τὰ πρὸς βορρᾶν καὶ δυσμὰς ὄρια τῆς Θράκης δὲν καθορίζονται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου. Φαίνεται δὲ ὅτι Ὁμήρος δὲν ἐγνώριζε τὸν Βόσπορον, παρὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ Στράβωνος, οὔτε τὸν Εὐξείνιον Πόντον, ἢ τοὐλάχιστον δὲν ἀναφέρει αὐτόν. (Πρβλ. II. Καρολίδου, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους τοῦ Παπαρηγοπούλου, σελ. ρνβ' ἐν ὑποσημειώσει).

Πλὴν τῶν Θρακῶν, γνωρίζει καὶ ἄλλους λαοὺς τῆς Θράκης : τοὺς Κίκονας, τοὺς Μισοὺς, τοὺς ὁποῖους γενικῶς ὀνομάζει «ἱπποπόλους». Ὡς παραλίους δὲ πόλεις αὐτῆς ἀναφέρει : τὴν Αἶνον, τὴν Αἰσύμην, τὴν Ἀμυδῶνα παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμόν, τὴν Σηστόν, τὴν Ἰσμαρον, τὴν Μαρώνειαν καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους : Ἴμβρον, Λήμνον καὶ Σαμοθράκην, ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς κορυφῆς τῆς ὁποίας καθήμενος ὁ Ποσειδῶν παρηκολούθει τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον :

Θαυμάζων ἦστο πτόλεμόν τε μάχην τε
ὑψοῦ ἐπ' ἀκροτάτης κορυφῆς Σάμου ὕλη-
[έσεως

Θρηϊκῆς· ἔνθεν γὰρ ἐφαίνεται πᾶσα μὲν
[Ἰδη
φαίνεται δὲ Περιάμοιο πόλις καὶ νῆσος Ἀ-
[χαιῶν.

(Ἰλιάδ. Ν, 11—14).

Ὁ Ἡρόδοτος θεωρεῖ τὴν Θράκην ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ ὄρους Δυσώρου (νῦν Μπὸς-ντάγ) ἐν Μακεδονίᾳ. Πρὸς βορρᾶν ἐπεκτείνει τὰ ὄριά της μέχρι τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ καὶ τῶν ἐκβολῶν του. Πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ Εὐξείνιον Πόντου καὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου. Πρὸς νότον μέχρι τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Αἰγαίου, πρὸς δυσμὰς δὲ μέχρι τῆς χώρας τῶν Ἰλλυριῶν, τῆς σημερινῆς Ἀλβανίας. Ὡς ἐκ τῆς μεγάλης δὲ αὐτῆς ἐκτάσεως, θεωρεῖ ὁ Ἡρόδοτος τὸ ἔθνος τῶν Θρακῶν ὡς τὸ μέγιστον πάντων μετὰ τοὺς Ἰνδοὺς, ἀλλὰ συνάμα καὶ τὸ μᾶλλον ἀσθενὲς ἕνεκα τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἰς πολλὰς φυλάς, καὶ τῆς ἐλλείψεως διοικητικῆς συνοχῆς : «Θρηϊκῶν δὲ ἔθνος μέγιστον ἔστι μετὰγε Ἰνδοὺς πάντων ἀνθρώπων. Εἰ δὲ ὑφ' ἑνὸς ἀρχοῖτο ἢ φρονεοί κατά ταυτὸ, ἄμαχον τ' ἂν εἶη καὶ πολλῶ κράτιστον πάντων ἐθνῶν κατά τὴν γνώμην τὴν ἐμήν». (Ἡροδ. V, 3). Ἐπίσης καὶ ὁ πολὺ μεταγενέστερος αὐτοῦ Πausanias, λέγει ὅτι οἱ Θράκες ἦσαν πολυάριθμοι, ὑπολειπόμενοι μόνον τῶν Κελτῶν. «Θρακῶν δὲ πάντων οὐδένας πλείους εἰσὶ τῶν ἀνθρώπων ὅτι μὴ Κελτοί». (Paus. A, 9, 5).

Κατὰ Ἑκαταῖον τὸν Μιλήσιον, (Περίοδος Γῆς) ἡ Μακεδονία ἀπετέλει μέρος τῆς Θράκης, καθ' ὅσον διάφοροι αὐτῆς χώραι κατακοῦντο ὑπὸ Θρακῶν. Σκύλαξ ὁ Γεωγράφος (περίπλους, 67) καὶ ὁ Στράβων (VII, 289, 295, 323), θεωροῦν τὴν Θράκην ἐκτεινομένην ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ μέχρι τοῦ Ἰστρου. Κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα, ἡ Πιερία, ἡ Πίμπλεια, τὸ Λεῖβηθρον καὶ ὁ Ὀλυμπος ἦσαν ὀνόματα Θρακικῶν πόλεων καὶ ὄρεων, τὰ ὅποια κατόπιν ἔγιναν Μακεδονικά. «Ἐν Θρήκῃ ἢ νῦν Μακεδονία καλεῖται». (VII, 330, 24). Μετὰ τοῦ Στράβωνος συμφωνοῦν οἱ Λατῖνοι : Πλίνιος καὶ Πομπώνιος Μέλας.

Ὁ Θουκυδίδης, ὡς ζήσας ἐν Θράκῃ

διαγράφει ἀκριβέστερον τὰ ὄρια αὐτῆς καὶ πλησιάζει πρὸς τὰ πρὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων ὄρια, λέγων ὅτι ἡ Θράκη κεῖται μεταξύ τοῦ Αἴμου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ τοῦ Στρυμόνος Β, 97).

Οὗτοι ἐν τῇ περιόδῳ τῶν αἰώνων, ἡ ἀάριστος καὶ συγκεχυμένη γεωγραφικὴ ἐννοια τῆς Θράκης ἀρχίζει νὰ καθορίζεται. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἡ Θράκη ἐξτείνεται μέχρι τοῦ Ἰστροῦ, ἔχουσα δυτικὸν ὄριον τὸν Στρυμόνα, ἀπὸ δὲ τῶν πρώτων ἱστορικῶν χρόνων ἤρχισε νὰ διαστελλεται ἀπὸ τῆς Θράκης ἢ πρὸς τὸ Ἀδριατικὸν Πέλαγος ἐκτεινομένη χώρα Ἰλλυρίς ἢ Ἰλλυρία, ἢ κατόπιν Δαλματία.

Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου καὶ ἐντεῦθεν (πρῶτος μ. Χ. αἰών), ὡς ὄρια τῆς Θράκης ἐθεωροῦντο τὰ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἀναφερόμενα. Βραδύτερον τὰ ὄρια ταῦτα ἐπεξετάθησαν μέχρι τοῦ Ἰστροῦ, οὕτως ὥστε ἡ χώρα αὕτη περιελάμβανε ὅλας τὰς ἐπαρχίας, τὰς ὁποίας ὁ Πλίνιος ὀνομάζει «Thracia» καὶ αἱ ὁποιαὶ κατὰ τὸ 298 μ. Χ. ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἀπετέλεσαν μίαν τῶν δώδεκα ἐπαρχιῶν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

Κατὰ τὸν Κλαύδιον Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ', 11), ζήσαντα κατὰ τὸν δεύτερον μ.Χ. αἰῶνα, ὄρια τῆς Θράκης πρὸς βορρᾶν ἦσαν ἡ Κάτω Μυσία (προπολεμικὴ Βουλγαρία) πρὸς δυσμὰς ἢ Ἄνω Μυσία (Σερβία) καὶ μέρος τῆς Μακεδονίας, ὅπου τὸ ὄρος Ὀρβηλος μέχρι τοῦ Νέστου ποταμοῦ, περιελάμβανε δὲ ἐν ὅλῳ 14 στρατηγίας. «Στρατηγίαί δὲ εἰσὶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ (Θράκη) πρὸς μὲν ταῖς Μυσίας καὶ περὶ τὸν Αἴμον τὸ ὄρος ἀρχομέναις ἀπὸ δυσμῶν: Δανθλητικὴ, Σαρδική, Οὐσδικηνική, Σελλητικὴ. Πρὸς δὲ τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῷ Αἰγαίῳ Πελάγει ὁμοίως στρατηγίαί: Μαιδική, Δροσική, Κοιλιτικὴ, Σαπαϊκὴ, Κορπιλικὴ, Καϊνική. Καὶ ὑπὲρ τὴν Μαιδικήν: Βεσσητικὴ, ὑφ' ἣν ἡ Βενική, εἶτα Σαμαϊκὴ. Παρὰ δὲ τὴν ἀπὸ Περίνθου πόλεως μέχρις Ἀπολλωνίας παραλίον, ἢ Ἀστική στρατηγία.

* *

Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου (63 π. Χ.—14 μ. Χ.) ἡ Θράκη διηρέθη εἰς δύο μεγάλα τμήματα: Εἰς τὴν κάτω τοῦ Αἴμου χώραν καὶ τὴν πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ μέχρι τοῦ Δουνάβεως. Ἡ πρὸς βορρᾶν τοῦ Αἴμου χώρα ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος Μυσία «Μυσία ἢ ἐν Ἐθρώπῃ», κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ Μυσίαν, τὴν γνωστὴν τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων Moesia. Ἡ μεγάλη αὕτη Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία διηρέθη ἀργότερον ἐπὶ Βεσπασσιανοῦ (70—79 μ. Χ.) εἰς τὴν Ἄνω ἢ Δυτικὴν Μυσίαν (Moesia Superior), καὶ τὴν Κάτω ἢ Ἀνατολικὴν Μυσίαν (Moesia Inferior), χωριζομένης διὰ τοῦ ποταμοῦ Κίμβρου μέχρι τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ εἰς τὸν Δούναβιν.

Αἱ δύο αὗται Μυσίαι ἐπὶ τοῦ Διοκλητιανοῦ διηρέθησαν εἰς πέντε μικροτέρας ἐπαρχίας:

α') *Τὴν πρώτην Μυσίαν* με πρωτεύουσαν τὸ Βιμινάκιον, τὸ σημερινὸν Βιδίνιον ἐν Βουλγαρίᾳ.

β') *Τὴν Δορδανίαν*, μεταξύ τοῦ ὄρους Σκάρδου καὶ τοῦ ποταμοῦ Μάργου (νῦν Μοράβα), με πρωτεύουσαν τοὺς Σκούπους, τὰ σημερινὰ Σκόπια.

γ') *Τὴν Ριπαίαν*, με πρωτεύουσαν τὴν Ρατιαρίαν (τὴν σημερινὴν Νικόπολιν) παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Ἰάνδρα ὡς τὸν Δούναβιν.

δ') *Τὴν Ἔσω Δακίαν*, με πρωτεύουσαν τὴν Σαρδικὴν, τὴν σημερινὴν Σόφιαν.

ε') *Τὴν Πραιβελιτάναν*, με πρωτεύουσαν τὴν Σκόδραν.

Εἰς τὴν Θράκην προσετέθη ἡ *Δευτέρα Μυσία* ἥτοι τὸ μεταξύ Αἴμου καὶ Δουνάβεως ἀνατολικὸν μέρος με πρωτεύουσαν τὴν Μαρκιανούπολιν, τὴν μετὰ ταῦτα Πρεσθλάβαν, ἀρχαίαν πρωτεύουσαν τῶν Βουλγάρων καὶ ἡ *Μικρὰ Σκυθία*, ἡ σημερινὴ περίπου Δοβρουτσᾶ, με πρωτεύουσαν τοὺς Τόμους ἢ Τόμιν, τὴν μετὰ ταῦτα Κωνσταντιανὴν τῶν Ρωμαίων, Κωνσταντιαν τῶν Βυζαντινῶν, νῦν δὲ Κωνσταντινῶν.

Ἡ ἐπαρχία τῆς Θράκης τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων εἶχεν ὡς σύνορα τὰ αὐτὰ περίπου τὰ μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων. Πρὸς

δυσμάς εἶχε σύνορα τὸν ποταμὸν Νέστον καὶ τὰ ὄρη Ροδόπην καὶ Ὀρβηλον, τὰ ὁποῖα ἐχώριζον τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τῆς Θράκης. Πρὸς βορρᾶν τὸν Αἴμον, ὅστις ἐχώριζεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς Κάτω Μυσίας. Πρὸς ἀνατολὰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ τὸν Θρακικὸν Βόσπορον. Πρὸς νότον τὴν Προποντίδα, τὸν Ἑλλησποντον καὶ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος. Πλὴν δηλαδὴ τῆς προπολεμικῆς Θράκης περιελάμβανε καὶ τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1886 ἀπετέλεσε μέρος τοῦ Βουλγαρικοῦ βασιλείου.

Ἡ περιορισθεῖσα γεωγραφικὴ ἔννοια τῆς Θράκης διήρκεσε μόνον κατὰ τοὺς χρόνους τῶν αὐτοκρατορῶν. Ὅταν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τετάρτου μ. Χ. αἰῶνος ἐγένετο ἡ μεγάλη ἀναδιοργάνωσις τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ ὁποία κατέληξεν εἰς τὴν ἴδρυσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, τὸ ὄνομα Θράκη ἐπανέκτησε τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς γεωγραφικὴν ἔννοιαν, ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ Δουνάβεως. Κατὰ τὴν νέαν ταύτην διοικητικὴν διαίρεσιν, τὴν ὁποίαν ἐφήρμοσεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, τὸ Ἀνατολικὸν Ρωμαϊκὸν Κράτος ἢ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία, διηρέθη εἰς δύο μεγάλας ἐπαρχίας ἢ ἐπαρχιότητες: τὴν *Praefectura Orientis* (Ἐπαρχία τῆς Ἀνατολῆς) καὶ τὴν *Praefectura Illyrici* (Ἐπαρχία τῆς Εὐρώπης). Ἐκ τούτων ἡ *Praefectura Orientis* διηρεῖτο εἰς πέντε Διοικήσεις (*Diocesis*): τὴν Ἀνατολήν, τὰς πέραν τοῦ Ταύρου κτήσεις, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Θράκην.

Ἡ *Διοίκησις Θράκης* (*Diocesis Thraciarum*) περιελάμβανε δλην τὴν ἀπὸ τοῦ Θρακικοῦ πελάγους καὶ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἐκτεινομένην χώραν μέχρι τοῦ Κάτω Δουνάβεως, τοῦ Ἰστρου τῶν ἀρχαίων, διηρεῖτο δὲ κατὰ τὴν *Notitia dignitatum et administratorum Orientis*, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πέμπτου αἰῶνος εἰς ἕξ ἐπαρχίας:

α') Τὴν *Κάτω Μυσίαν* ἢ *Δευτέραν* (τὴν προπολεμικὴν Βουλγαρίαν) μὲ πρωτεύουσαν τὴν Μαρκιανούπολιν.

β') Τὴν *μικρὰν Σκυθίαν* (*Scythia Mi-*

nor) μὲ πρωτεύουσαν τοὺς Τόμους ἢ Τόμιν.

γ') Τὴν *Θράκην* ὑπὸ περιορισμένην ἔννοιαν, ἥτοι ἀπὸ τοῦ Αἴμου μέχρι τοῦ Ἐβρου, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Φιλιππούπολιν.

δ') Τὸν *Αἰμίμοντον* (*Haemi Montis*) ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Ἐβρου μέχρι τῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου Πόντου, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ἀδριανούπολιν.

ε') Τὴν *Ροδόπην*, ἐκτεινομένην ἀπὸ τοῦ ὀμωνύμου ὄρους πρὸς νότον μέχρι τῆς παραλίας μὲ πρωτεύουσαν τὴν Αἶνον, καὶ στ') Τὴν *Εὐθρώπην*, καταλαμβάνουσαν τὰ παράλια τῆς Προποντίδος, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ἡράκλειαν (ἀρχαίαν Πέρινον). (Περὶ τῆς γεωγραφικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Θράκης, κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους, βλέπε: Δ. Καλαποθάκη, *De Thracia provincia Romana*, 1893, Πρβλ. καὶ Ἀ. Ἀδαμαντίου, αὐτόθι, σελ. 379 καὶ ἔξ.).

Ἡ Διοικητικὴ αὕτη διαίρεσις τοῦ Μεγάλου Κωνσταντῖνου, διήρκεσε μέχρι τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος. Οὕτως, ἀπὸ τοῦ ὀγδόου αἰῶνος π. Χ. μέχρι τοῦ ἑβδόμου μ. Χ. ἦτοι ἐπὶ δέκα πέντε αἰῶνας, τὸ ὄνομα *Θράκη ἐσήμερις* τοῦ ἡμῖν περιῖπου ἀνατολικὸν τμήμα τῆς πρὸς βορρᾶν τῆς Θεσσαλίας κειμένης χώρας τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου μέχρι τοῦ Κάτω Δουνάβεως.

Κατὰ τὸν ἕνατον αἰῶνα, ἐπὶ τῶν πρώτων χρόνων τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας, τὸ Βυζαντινὸν Κράτος διηρέθη εἰς 29 θέματα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 17 ἀνήκον εἰς τὴν Ἀσίαν, τὰ δὲ 12 εἰς τὴν Εὐρώπην. Τὸ *Θέμα τῆς Θράκης* ἢ τὸ ὀνομαζόμενον *Πρῶτον Θέμα* τῶν *Θρακῶν* εἶχε μὲγάλως σημερινῆ ὑπὸ Κωνσταντῖνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, περιελάμβανετο δὲ ἐντὸς νοητῆς γραμμῆς, ἀρχομένης ἴσως ὀλίγον κατωτέρω τῆς Σαζουπόλεως (τῆς ἀρχαίας Ἀπολλωνίας) καὶ ἐξικνουμένης πρὸς τὸ Διδυμότειχον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐλάμβανε νοτιοδυτικὴν διεύθυνσιν, πιθανῶς τὸν ροῦν τοῦ Ἐβρου, εἰς τρόπον ὥστε ἔξω τοῦ θέματος τούτου παρέμενον ὄχι μόνον ἡ Φιλιππούπολις, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀδριανούπολις. Ὁ χάρτης τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἑλλη-

νισμού, κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα, ὁ ἐκδοθεὶς ὀπὸ τοῦ Ἑρρικού Κίερπερτ, ἐν συνεργασίᾳ γετὰ τοῦ Παπαρρηγοπούλου, ἐπεκτείνει τὰ ὄρια τοῦ θέματος Θράκης μέχρι τῆς Χριστουπόλεως (νῦν Καβάλλας). Τὴν αὐτὴν ἔκτασιν κατέχει καὶ εἰς τὸν ὑπὸ μικρὰν κλίμακα δημοσιευθέντα χάρτην ἐν τῇ νέᾳ ἐκδόσει τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους τοῦ Παπαρρηγοπούλου (Τόμ. Δ', σελ. 244—245. Πρβλ. Ἄ. Ἀδαμαντίου αὐτόθι, 385).

Κατ' ἄλλους συγγραφεῖς, τὸ θέμα τῆς Θράκης ἦτο ἀκόμη περισσότερο περιορισμένον, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου μέχρι τῆς Προποντίδος πρὸς νότον τῆς Ραιδεστοῦ. Κατὰ δὲ τὸν Παλαρρηγόπουλον (αὐτόθι, τόμ. Δ', σελ. 31), τὰ σύνορα τοῦ θέματος τῆς Θράκης ἀπέιχον ὀλίγον τοῦ Ἀναστασιακοῦ τείχους, ὡς ἐσχάτη δὲ πόλις αὐτῆς ἐθεωροεῖτο ἡ Τραϊανούπολις.

Ἀντιθέτως τὸ θέμα Μακεδονίας περιελάμβανε σχεδὸν ὁλόκληρον τὴν Θράκην, ἔχον ὡς πρωτεύουσαν τὴν Ἀδριανούπολιν. Οὗτος δὲ εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον μολονότι ὁ Βασίλειος Α' ἐγεννήθη ἐν Ἀδριανουπόλει, ἐπανομάσθη Μακεδὼν καὶ ἡ δυναστεία του Μακεδονική. (Παπαρρηγοπούλου, Ἱστ. τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους, Τόμ. Δ' σελ. 31).

Ἡ *κεντρικὴ Μακεδονία* ἀπετέλει τὸ *θέμα τῆς Θεσσαλονίκης* με πρωτεύουσαν τὴν ὁμώνυμον πόλιν. Μεταξὺ τοῦ θέματος τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ τῆς Μακεδονίας ὑπῆρχε τὸ *θέμα τοῦ Στρυμόνος*, τὸ ὁποῖον κατὰ τινὰς ἐξετείνετο μέχρι τοῦ Ἐβρου, κατ' ἄλλους δὲ περιορίζετο ἐντὸς τῆς κοιλάδος τοῦ ὁμώνυμου ποταμοῦ καὶ τῶν πέριξ ὁρίων.

Ἀντιθέτως πρὸς τὴν περιορισμένην ὑπὸ πολιτικὴν ἐποψιν ἔννοϊαν τῆς Θράκης, ἡ Ἐκκλησία διετήρησεν ἐπὶ μακρότερον χρόνον τὴν εὐρύτεραν σημασίαν τῆς Θράκης, συνδυάζουσα πολλὰκις ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον τὴν Θράκην καὶ τὴν Μακεδονίαν : *Ἐξαρχος πάσης Θράκης καὶ Μακεδονίας*. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. V, σελ. 476).

Ἐπὶ τῶν Παλαιολόγων τὸ θέμα τῆς Θράκης ἦτο ἀκόμη περισσότερο περιορισμένον, περιελάμβανε δὲ μόνον τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰ πέριξ. (Ἄ. Ἀδαμαντίου, αὐτόθι, σελ. 386). Ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ μόνη ἤρχει, ὁ ἀνεκτίμητος οὗτος θησαυρός, ἡ βασιλεὺς τῶν πόλεων, ὅπως λέγει Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος : *«Τῆς Θράκης τὸ κάλλιστόν τε καὶ τιμιώτατον μέρος»*. (Περὶ Θεμάτων, σελ. 44). Ἐν τούτοις, ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐκτάσεως τῆς παλαιᾶς Θράκης δὲν ἀπεσβέσθη τελείως, οἱ δὲ Βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ, ὁσάκις ἀναφέρουν αὐτὴν, τὴν ἐννοοῦν ὑπὸ τὴν εὐρείαν αὐτῆς ἔννοϊαν. Ὁ Ἱ. Καντακουζηνός, ὁ Νικ. Χωνιάτης, ὁ Γρηγοράς, ὁ Καλκοκονδύλης καὶ ἄλλοι, περιγράφοντες τὰ δεινὰ, τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν αἱ βόρειαι ἐπαρχίαι τοῦ κράτους, ὀνομάζουν αὐτὰς *«Θρακῶα μέρη ἢ «Θράκην»*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν λίαν περιορισμένην ἔκτασιν τοῦ θέματος τῆς Θράκης. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Θράκης ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1365, καὶ τὴν ἀνάδειξιν τῆς Ἀδριανουπόλεως ὡς πρωτευούσης αὐτῶν, οἱ σύγχρονοι Βυζαντινοὶ δὲν ἔπαυσαν ν' ἀποκαλοῦν αὐτὴν Θράκην.

* *

Ἀπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου (527—565), ὁπότε οἱ Σλαῦοι καὶ Βούλγαροι ἤρχισαν νὰ διαβαίνουν τὸν Δούναβιν καὶ νὰ ἐπιτίθενται κατὰ τῆς Θράκης, ἡ Θράκη ἤρχισε νὰ περιορίζεται καὶ νὰ λαμβάνη τὴν ἐπικρατήσασαν ἔκτοτε στενωτέραν γεωγραφικὴν ἔκτασιν. Καί, ἐνῶ ἐν Εὐρώπῃ ἡ Θράκη ἤρχισε περιοριζομένη, ἄλλη χώρα ἐμφανίζεται ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἤδη τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος, τὸ *θέμα τῶν Θρακησίων*, ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα καὶ σπουδαιότερα θέματα τῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας. Περιελάμβανε δὲ τὰς ἱστορικὰς καὶ πλουσιωτάτας χώρας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας *Λυδίας, Καρίαν καὶ μέρος τῆς Φρυγίας*, καὶ πλέον τῶν εἴκοσι καὶ μιᾶς πόλεις, γνωστοτάτας ἐκ τῆς ἱστορίας : τὴν Ἐφεσον, Σμύρνην, Σάρδεῖς, Μίλητον καὶ ἄλλας.

Πλὴν τοῦ ὀνόματος «**Θέμα Θρακησίων**» ὀνομάζετο καὶ «**Ἰωνία**», ἡ δὲ συσχέτισις τῶν δύο τούτων ὀνομάτων ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν, οὐδὲν ἄλλο μᾶς καταδεικνύει παρὰ τὴν συνέχειαν τῆς Ἑλληνικῆς παραδόσεως.

Πρωτεύουσα δὲ τοῦ Θέματος τῶν Θρακησίων ἦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ Ἐφεσος. Ἔλαβε δὲ τὴν ὀνομασίαν ταύτην βεβαίως ὑπὸ Θρακικῶν ἀποικίων, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ παλαιωτάτων χρόνων ἀπόικισαν τὸ μέρος ἐκεῖνο. Πιθανώτερον ὅμως νὰ ὀνομάσθῃ οὕτω, ὅπως καὶ ἄλλα θέματα ἀπὸ τοῦ σώματος στρατοῦ ἐκ Θρακῶν, ἐδρεύοντος ἐν τῇ χώρᾳ ἐκεῖνη, οἱ ὁποῖοι ἐκαλοῦντο «**Θρακησίοι**». Ὄνομάσθησαν δὲ Θρακησίοι, ὡς λέγει ὁ Κ. Πορφυρογέννητος (Περὶ Θεμάτων, σελ. 24) «διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐκ τῆς τῶν Θρακῶν γῆς». Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν κατάληξιν — ἡσιοι, αὕτη εἶναι ἴσως Ἑλληνική, προερχομένη ἐκ τοῦ σώματος τῶν Θρακῶν, τὸ ὅποιον ἐκαλεῖτο «**Thracenses**».

Ἀπὸ ἀπόψεως σπουδαιότητος ἐθεωρεῖτο ἐν τῶν μεγαλυτέρων καὶ σημαντικωτέρων τῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας. Ὡς στρατηγοὶ δὲ τοῦ Θέματος τούτου ἐξελέγοντο ἐκ τῆς τάξεως τῶν πατρικίων καὶ μαγιστρῶν, καὶ ὁ μισθὸς τῶν ἡτο ἀνώτερος τῶν στρατηγῶν τῶν ἄλλων Θεμάτων. Χάριν περιεργείας ἀναφέρομεν ὅτι ὁ μισθὸς τῶν ἀνήχετο εἰς 40 λίτρας χρυσοῦ ἢτοι 43 περίπου χιλιάδας δραχμᾶς χρυσοῦ, κατ' ἀξίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὸν αὐτὸν ἐπίσης μισθὸν ἐλάμβανον καὶ οἱ στρατηγοὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ Ἀρμενικοῦ Θέματος. Ἐζήσε δὲ τὸ **Θέμα τῶν Θρακησίων** ἐπὶ πέντε περίπου αἰῶνας.

Φυσικὴ Γεωγραφία τῆς Θράκης

Ἡ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος, τῆς ὁποίας ἀναπόσπαστον τμήμα εἶναι ἡ Θράκη, ἐξάπλωται εἰς τὸ μέσον περίπου τῶν τριῶν μεγάλων ἡπείρων τοῦ παλαιοῦ Κόσμου: Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς. Κεῖται δὲ μεταξύ 45° 44' βορείου πλάτους, καὶ μεταξύ τῶν μεσημβρινῶν 31° καὶ 27° ἀπὸ τῆς νήσου Φέρου, συμπεριλαμβανούσα καὶ

μέρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Κατέχει δὲ ἐπιφάνειαν 470.131 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 24.500.000 περίπου κατοίκων.

Γεωλογικῶς ἐξεταζομένη ἡ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος, ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀζωικὰ καὶ μεσοζωικὰ πετρώματα, μεταξύ τῶν ὁποίων ἐξάπλουνται καινοζωικὰ καὶ ἠφαιστειογενῆ πετρώματα. Διὰ νοητῆς γραμμῆς, φερομένης ἀπὸ τῶν δυτικῶν συνόρων τῆς Παλαιᾶς Σερβίας καὶ τῆς Μακεδονίας καὶ φθάνουσης μέχρι τῶν Καμβουνίων ὄρεων, ἐκείθεν δὲ διὰ τοῦ Ὀλύμπου μέχρι τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Πηλίου, ἡ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος πετρογραφικῶς δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο τμήματα: τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικόν.

Τὸ ἀνατολικὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ **ἀζωικὰ πετρώματα**, σχηματισθέντα εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν οὐδὲν ὄργανικόν ὄν εἶχεν ἐμφανισθῆ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ δὲ δυτικόν τμήμα, περιλαμβάνον τὴν Βοσνίαν, Μαυροβούνιον, Ἀλβανίαν, καὶ Ἡπειρον καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος, ἀποτελεῖται ἀπὸ **μεσοζωικὰ καὶ καινοζωικὰ πετρώματα**, σχηματισθέντα εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἐνὸργανος δημιουργία ἀρκούντως εἶχεν ἐξελιχθῆ.

Ἀλλὰ καὶ ὄρογραφικῶς ἐξεταζομένη ἡ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος, παρουσιάζει δύο οἰσιώδεις διαφοράς. Διὰ τῆς αὐτῆς νοητῆς γραμμῆς διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα: α') Τὴν **Ἑλληνο-ιουρικήν ἢ πενυχῶδη χώραν** ὅπου εὐρίσκεται ἡ Βοσνία, ἡ Ἐρζεγοβίνη, τὸ Μαυροβούνιον, ἡ Ἀλβανία, ἡ Ἡπειρος καὶ ἡ Παλαιὰ Ἑλλάς, μέχρι τῆς παλαιᾶς ὀροθετικῆς γραμμῆς, καὶ β') Τὴν **διεσρηγμένην ἢ τεμαχιστὴν χώραν**, περιλαμβανούσαν τὴν ὄρεινὴν καὶ λοφώδη Σερβίαν, Βουλγαρίαν, Μακεδονίαν καὶ Θράκην.

Θρακικὰ παραλία

Τὸ πλεῖστον τῶν Θρακικῶν παραλίῶν εἶναι **ρηξιγενῆ**, ἐσχηματίσθησαν δηλαδὴ ἐκ τῆς καθέτου διαρρήξεως καὶ ἀποκοπῆς τῆς χώρας, τὴν ὁποίαν ἐκάλυψαν τὰ ὕδατα τοῦ Εὐξείνου Πάντου. Διὰ τοῦτο ἐπὶ

τῶν Βουλγαρικῶν παραλίῳ δὲν ὑπάρχουν νῆσοι καὶ κόλποι, πλὴν τοῦ κόλπου τῆς Βάρνας καὶ τοῦ Πύργου μέχρις ἐκτάσεως 200 περίπου χλμ., ἡ δὲ παραλία εἶναι ἀπότομος καὶ βραχύδης.

Ὁ Βοσπόρος μὲ τὸ ὄρητικὸν του ῥεῦμα ὁμοιάζει πρὸς ποταμὸν. Ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου ἐκτείνεται ὁ Κεράτιος κόλπος, βαθέως εἰσχωρῶν εἰς τὴν ξηράν, ὁ ὁποῖος μορφολογικῶς ἐξεταζόμενος, κατατάσσεται εἰς τὰς λεγομένας *στοματολίμνας*, ὅπως αἱ ἀγκυραλοὶ λίμναι : Μικρὸς Τσεκμετζές (Ρήγιον) καὶ Μεγάλος Τσεκμετζές (Ἀθύρας), κείμεναι 17 χλμ. δυτικώτερον αὐτοῦ.

Τὰ παράλια τῆς Προποντίδος ἐπὶ ἐκτάσεως 135 χλμ. ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον κρημνώδη καὶ ἀλίμνα. Ἀπὸ δὲ τῆς Ραιδεστοῦ, ἐπὶ μήκους 156 χλμ., μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἑλλης, ἡ παραλία εἶναι κρημνώδης καὶ ἀνευ φυσικῶν λιμένων, πλὴν τῆς Καλλιπόλεως, ἡ ὁποία ἔχει μικρὸν ὄρμον.

Ὁ Ἑλλήσποντος εἶναι γέννημα νεωτάτων γεωλογικῶν χρόνων, τῶν καλουμένων *«διλουβίων»* καὶ εἶναι σύγχρονος τοῦ Βοσπόρου. Παρατηροῦνται δὲ εἰς τὸ στενὸν τοῦ Ἑλλήσποντου στρώματα νεωτέρων γεωλογικῶν ἐποχῶν (σαρματικά στρώματα τῆς τριτογενοῦς περιόδου).

Πρὸς τὰ γεωλογικὰ ταῦτα δεδομένα, συμφωνεῖ καὶ ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν ἀρχαίων παραδόσεις, καθ' ἣν πρὸ τῶν ἄλλων κατακλισμῶν, δηλαδὴ τοῦ Ὠγύγου, τοῦ Δευκαλίωνος καὶ τοῦ Λυκάονος, ἐγένετο καὶ ἄλλος μεγαλύτερος, κατὰ τὸν ὁποῖον διερραγή τὸ περὶ τὰς Συμπληγάδας Πέτρας στόμα, κατέκλυσε τὴν Προποντίδα, διέρρηξε τὸν Ἑλλήσποντον καὶ κατέκλυσε ἀρκετὸν μέρος τῆς Ἀσιατικῆς γῆς καὶ μέρος τῆς Σαμοθράκης, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι εἰς ἀνάμνησιν τοῦ κατακλισμοῦ τούτου καὶ τῆς διασώσεως αὐτῶν ἠγειραν βωμοὺς, ὅπου ἔθνον εὐχαριστοῦντες τοὺς Θεούς.

Ἡ παραλία τοῦ Θρακικοῦ πελάγους δὲν εἶναι πανταχοῦ κρημνώδης, ὅπως τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Προποντίδος. Μάλιστα

εἰς τινὰ μέρη εἶναι χαμηλὴ σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς προσχώσεως τῆς ἰλύος τῶν ποταμῶν. Ἐκ τῶν κόλπων τῆς Θρακικῆς παραλίας, ὁ μεγαλύτερος εἶναι ὁ Μέγας κόλπος ἢ τοῦ Σάρου ἢ τοῦ Ξηροῦ. Μετ' αὐτῶν, κατεῖται ὁ κόλπος τῆς Αἰνίου, ἔπειτα ἐκβάλλει ὁ Ἐβρος ποταμὸς, εἰς τῶν μεγαλύτερων ποταμῶν τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, ὅστις ἔχει προσχώσει μέγα μέρος τοῦ κόλπου. Ἄλλος κόλπος εἶναι ὁ τοῦ Πόρτο Λαγῶ, τοῦ ὁποῖου συνέχεια εἶναι ἡ ἀβαθὴς λίμνη Μπουρού, ἡ Βιστονίς τῶν ἀρχαίων. Δυτικώτερον ἐξάπλουται ὁ κόλπος τῆς Καβάλλας βορειοδυτικῶς τῆς Θάσου, ὅπου, ὑπάρχουν καὶ αἱ εὐφορώτεραι γαῖαι τῆς Μεσημβρινῆς Θράκης.

Ὅροι ποταμοὶ τῆς Θράκης

Τὸ μεγαλύτερον ὄρος τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου εἶναι ὁ Αἶμος, ἐκτεινόμενος ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ χωρίζων τὴν κυρίως Βουλγαρίαν ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας. Τουριστικῶς καλεῖται «Μπαλικάν», Βουλγαριστὶ δὲ «Στάρα-Πλανίνα», δηλαδὴ «Μέγα ὄρος». (Πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεων, παραπέμπομεν εἰς τὸ ἔργον Αἶμος. Ἐπίσης καὶ διὰ τὴν ὄροσειρὰν τῆς Ροδόπης καὶ τὸν ποταμὸν Ἐβρον εἰς τὰ σχετικὰ ἄρθρα).

Κλιματολογία τῆς Θράκης

Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ τῶν χωρῶν, τὰς ὁποίας περιβρέχει, ἐξάγεται ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Χερσονήσος συνεδέετό ποτε μετὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τὴν χώραν ταύτην, ἡ ὁποία περιελάμβανεν ὀλόκληρον τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα, τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ὁ Α. Philipson ὠνόμασεν *«Αἰγηδα»*. Εἰς τὴν χώραν δὲ ταύτην, εὐήλιον, λιμνώδη καὶ ἀναπεπταμένην ἔξω διάφορα ζῶα τῶν τροπικῶν χωρῶν, πύθηκοι π.χ. ἐλέφαντες, ρινοκέρωτες, ἵπποπόταμοι κλπ. ὡς ἀπέδειξαν αἱ γεωλογικαὶ ἀνασκαφαὶ τοῦ Πικερμίου, τῆς Σάμου, τῆς Κρήτης καὶ τῆς Πελοποννήσου.

Τὴν ἐκλείψασαν ταύτην χώραν κατέχει

σήμερον τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, λείψανα δὲ αὐτῆς καὶ ἀποσπάσματα εἶναι αἱ Κυκλάδες νῆσοι, ἡ Εὐβοία, καὶ αἱ λοιπαὶ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου. Κατὰ τὴν πρώτην *ἡοκαινικήν ἢ μεσόγειον περίοδον*, ἡ ὁποία εἶναι ἀρχαιοτέρα τῆς τριτογενοῦς περιόδου, ἡ Θράκη ἀπετέλει συνέχειαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς ὁποίας τὰ ὄρια πρὸς νότον ἦσαν ἡ Κιλικία, ἡ Καρία, ἡ Κύπρος, πρὸς δυσμᾶς δὲ ἡ Ἑλληνὸν Ἀσιατικὴ Ἠπειρος.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δευτέρας Μεσογείου περιόδου, ἡ αὐτὴ ἐπεκράτει γεωλογικὴ κατάστασις, καὶ μόνον μικραὶ τινες μεταβολαὶ ἐπῆλθον πρὸς νότον καὶ ἀνατολάς. Ἡ Σαρματικὴ θάλασσα (κληθεῖσα οὕτως ἐκ τῶν Σαρματῶν ἢ Σαυροματῶν, Σκυθικοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος κατῴκησε τὸ πάλαι τὴν χώραν) κατὰ τὴν *μειόκαινον ἐποχὴν* (νεωτέραν τῆς ἡοκαινικῆς), ἔφθανε μέχρι τῆς Βιέννης, καὶ διὰ τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς λεκάνης τοῦ Ἰστρου ἐκάλυψε μέρος τῆς Νοτίου Ρωσσίας, ὡς καὶ ὀλόκληρον τὸν Εὐξείνιον Πόντον πρὸς νότον δὲ διὰ μέσου τῆς Θράκης ἔφθανε μέχρι τῆς Καλκιδικῆς Χερσονήσου καὶ τῆς Τρωάδος.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς *«πλειοκαινου»* ἐποχῆς, ἡ ὁποία διεδέχθη τὴν μειόκαινον, ὑφίστατο ἀκόμη ἡ Αἰγιῆς. Οὕτε τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, οὕτε ἡ Προποντίς μετὰ τῶν στενῶν τοῦ Βοσπόρου καὶ Ἑλλησπόντου ὑπῆρχον, ἀλλὰ μία ἀπέραντος ἐκτεταμένη λιμνώδης χώρα. Ἡ Μεσόγειος χώρα, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εὐρίσκετο νοτιώτερον τῶν νοτίων ἀκτῶν τῆς Αἰγιῆδος, ἐκεῖθεν δηλαδὴ τῆς Κρήτης καὶ τῆς Κύπρου. Ἐν δὲ τῇ περιοχῇ τῆς Προποντίδος τὰ μὲν ὄρη τῆς Στράντζας μετὰ τῆς συνεχέως αὐτῶν Τσιπάλ-ντάγ, ἀπετέλουν τὸ ἀνατολικὸν τμήμα ἐνὸς ἐξαφανισθέντος διαμέσου τμήματος, μεταξὺ τοῦ Αἴμου καὶ τῆς Ροδόπης, τὸ δὲ Ἱερὸν Ὄρος συνεχέτο μετὰ τῶν ἀπέναντι Μικρασιατικῶν ὄρεων.

Ἐνῶ τοιαύτην ὕψιν εἶχεν ἡ νοτιο-ἀνατολικὴ Εὐρώπη κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους γεωλογικοὺς χρόνους, ἤρχισε σιγὰ σιγὰ νὰ βυθίζεται ἡ Αἰγιῆς ἢ κατὰ τὸν

ἀείμνηστον Μητσόπουλον Ἑλληνο Ἀσιατικὴ ἡπειρος. Ἡ καταβύθισις αὕτη ἐξηκολούθει καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους γεωλογικοὺς χρόνους, ἐποχὴν καθ' ἣν εἶχον ἐμφανισθῆ καὶ οἱ πρώτοι ἄνθρωποι τῆς λιθίνης καλουμένης ἐποχῆς, τῶν ὁποίων αἱ γενεαὶ ὑπῆρξαν μάρτυρες τῆς καταβύθισως αὐτῆς καὶ τῆς γενέσεως τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Εὐξείνιος Πόντος, ὅστις μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐξηπλοῦτο πρὸς βορρᾶν τοῦ Αἴμου, τῆς Κριμαίας καὶ τοῦ Καυκάσου, μετεκινήθη πρὸς νότον καὶ κατέλαβε τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἔχει σήμερον. Διὰ δὲ τῆς διαρρηξέως τοῦ Βοσπόρου, Προποντίδος καὶ Ἑλλησπόντου, ἠνώθη βραδύτερον μὲ τὸ σχηματισθὲν Αἰγαῖον Πέλαγος καὶ δι' αὐτοῦ μετὰ τῆς Μεσογείου Θαλάσσης.

Ἀπήχησιν τῶν μεγάλων τούτων γεωλογικῶν μεταβολῶν διέσωσεν ἡμῖν ἡ παράδοσις τῶν ἀρχαίων, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (βιβλ. V, 47) καὶ Πλίνιος ὁ Πρεσβύτερος (Nat. Hist. IV, 2, 23), τὴν ὁποίαν ἐπιβεβαίωσι σήμερον ἡ Παλαιοντολογία καὶ ἡ Γεωλογία.

Τοιαύτη ἐν συντομίᾳ ἡ γένεσις περιέπου τῶν παραλίων καὶ θαλασσῶν τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου. «Ἐπὶ τοιοῦτων παλαιοντολογικῶν βάσεων στηρίζεται, γράφει ὁ A. Philipson, ἡ ἀσύγκριτος καλλονὴ τῆς χώρας τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ μέγα μέρος ὁ ἐθνικὸς χαρακτὴρ καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους καὶ νεωτέρους χρόνους». (Κ. Μητσόπουλου «Φυσικὴ Γεωγραφία τῆς Θράκης» ἐν «Θρακικῇ Ἑπετηρίδι» 1897, σελ. 242 καὶ ἔξης.—Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας Σταύρου Βουτυρά.—Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοποιδεῖα).

Καταγωγὴ καὶ γλῶσσα τῶν Θρακῶν

Ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ γένεσις τῶν ἐθνῶν εἶναι σκοτεινοτάτη, ἀρχομένη ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ ἀγρίου καὶ νομαδικοῦ βίου εἰσέρχεται εἰς τὸν κοινωνικόν. Ἀλλὰ πῶς καὶ πότε ἐγένετο ἡ μεταβολὴ αὕτη;

Ἡ ἀπάντησις δὲν εἶναι εὐκόλος. Ἐπίσης ὅσον ἀφορᾷ τὰ Θρακικά φύλα, τὰ ὁποῖα κατέφκησαν τὴν Θράκην κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν, τὰ ἐπιστημονικὰ δεδομένα δὲν εἶναι σαφῆ καὶ καθωρισμένα.

Γνωστὸν ὅτι τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀνθρωπολογικῶς διαιρεῖται εἰς τρεῖς κυρίως φυλάς: τὴν *Λευκὴν* ἢ *Καυκασίαν*, τὴν *Κιτρινήν* ἢ *Μογγολικὴν* καὶ τὴν *Μαύρην* ἢ *Αἰθιοπικὴν* καὶ τὰς δύο μεγάλας παραφυάδας: τὴν *Ἀμερικανικὴν* ἢ *Χαλκόχρουν* καὶ τὴν *Μαλαϊκὴν*.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος καθ' ὅλα τὰ ἀνθρωπολογικὰ καὶ ἱστορικὰ δεδομένα ἀνήκει εἰς τὴν Λευκὴν ἢ Καυκασίαν φυλὴν. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα, οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἀρχαίας Θράκης, ἀνήκον εἰς τὴν μεγάλην οἰκογένειαν τῶν λεγομένων *Ἰνδο-Εὐρωπαϊκῶν* ἢ *Ἰνδο-Γερμανικῶν* ἢ *Ἀρίων φυλῶν*. Αἱ ὀνομασίαι αὗται ἐπλάσθησαν ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν καὶ γλωσσολόγων. Τὸν ὄρον «*Ἰνδο-Γερμανικαί*» φυλαί, μεταχειρίζονται οἱ Γερμανοί. Οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἄγγλοι τὸν ὄρον «*Ἰνδο-Εὐρωπαϊκαί*» ἢ «*Ἰνδο Κελτικαί*» καὶ ἄλλοι τὸν ὄρον «*Ἀριοι*». Οἱ ὄροι οὗτοι ὁμως φαίνονται πλημμελεῖς, ὡς μὴ περιλαμβάνοντες πάντας τοὺς εἰς τὸ ἀρχικὸν ἔθνος ἀνήκοντας λαοὺς, προτιμότερος δὲ θὰ ἦτο ὁ προταθεὶς ὄρος «*Ἰαλιτικοὶ λαοί*». Ἐπειδὴ ὁμως ἐπεκράτησαν οἱ παλαιοὶ ὄροι, προτιμῶμεν καὶ ἡμεῖς αὐτοὺς πρὸς κοινὴν συνεννόησιν μεταχειριζόμενοι αὐτοὺς ἀδιακρίτως. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν λέξιν «*Ἀρία*», αὕτη εἶναι Σανσκριτικὴ «*arya*», ἀπαντιῶσα εἰς πλεῖστα χωρία τῆς Ρίγα-Βέδα, τοῦ ἀρχαιότερου καὶ σπουδαιότερου βιβλίου τῆς Ἰνδικῆς Λογοτεχνίας, σημαίνει δὲ τὸν εὐγενῆ, τὸν ἀριστοκράτην. (Παύλου Καρολίδου, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους τοῦ Παπαρρηγοπούλου, Ἐκδ. Ἐλευθερουδάκη, σελ. νδ' καὶ ἐξῆς.—Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, «Περὶ τῆς γλώσσης τῶν Θρακικῶν» εἰς «Θρακικά», 1932, σελ. 131 καὶ ἐξῆς καὶ 1933, σελ. 71 καὶ ἐξῆς—Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, ἐν λέξει Ἀριοι).

Ἡ λέξις Ἑλλάς—Ἑλλάς, ἐξήγησάν τινες νὰ σχετίσουν πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν *Θρέω*, *θρῶ*, *θρῦλος*, μάλιστα δὲ πρὸς τὸ *θρηῖκος*, ἐξ οὗ καὶ τὸ «*θρησκεία*». Ἄλλ' εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ λέξις θρησκεία, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι, δὲν σημαίνει ὅ,τι καὶ παρ' ἡμῖν, δηλαδή: ἰδέαν καὶ γνώσιν τοῦ θεοῦ μετὰ δογμάτων πίστεως καὶ ἠθικῶν παραγγελμάτων, ἐν εἶδει θεῶν ἐντολῶν, ἀλλ' ἀπλῶς λατρείαν τοῦ θεοῦ δι' ὕμνων, θυσιῶν καὶ τελετῶν ἢ ὀργιασμῶν τελουμένην. Ἐντεῦθεν καθίσταται πιθανὸν ὅτι τὸ *Θράκη—Θεῖαι*, ἐδόθη γενικῶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εἰς πολλὰ καὶ διάφορα καθ' ἑαυτὰ ἴδια ὀνόματα φέροντα ἔθνη, καὶ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τῆς ἠθικῆς ἐννοίας μετέπεσεν εἰς φυλετικόν.

Κατὰ τὸν Ἰώσηπον Φλάβιον, ἱστορικὸν τοῦ πρώτου μ. Χ. αἰῶνος, τὸ ὄνομα «*Θράκη*» προήλθεν ἐκ τοῦ *Θεῖρα* (βλ. λέξ.) υἱοῦ τοῦ Νῶε, κατὰ δὲ Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον ὀνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ ὀνόματος μυθικοῦ τινος βασιλέως αὐτῆς, ἢ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Τιτανίδος θυγατρὸς τοῦ Δολόγου (βλ. λέξ.), ἐκ τοῦ ὁποίου κατ' ἀρχὰς Δόλογοι ἐπωνομάζοντο. (Πρβλ. καὶ Στ. Βυζάντιον: «...ἀπὸ νύμφης Τιτανίδος, ἀφ' ἧς καὶ Κρόνου Δόλογοι. Ἔστι καὶ ἡ Θράκη χώρα ἢ Πέρκη ἐκαλεῖτο καὶ Ἀρία. Τὸ ἔθνικόν Θραῖ καὶ Θραῖσσα καὶ Θραττα ἀττικῶς...»).

Κατὰ τινὰς ἡ λέξις «*Θράκη*» εἶναι σημιτικὴ: thragh=πόρος καὶ σημαίνει τὴν ἀπὸ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βοσπόρου χωρισθεῖσαν χώραν. Ἄλλ' ἡ γνώμη αὕτη, μολοντί συμβιβάζεται μὲ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν ἐδίδον εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους, δὲν φαίνεται πιθανή. (Πρβλ. Ἄδ. Ἀδαμαντίου, αἱ γεωγραφικαὶ περιπέτειαι τοῦ ὀνόματος Θράκη («*Θρακικά*» τόμ. Α' 1928, σελ. 374).

Κατὰ τὸν Fabre d' Olivet, τὸν σοφὸν ἐκδότην τῶν «*Χρυσῶν Ἐπῶν*» τοῦ Πυθαγόρου, ἡ λέξις «*Θράκη*» εἶναι φοινικικῆς καταγωγῆς ἐκ τοῦ φοινικικοῦ «*Ρακχιβᾶ*», τὸ ὁποῖον σημαίνει: ὁ αἰθέριος χῶρος ἢ

τὸ στερέωμα. Διὰ τοὺς ποιητὰς ὁμως καὶ μεμνημένους τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ὁ Πίνδαρος, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Πλάτων καὶ ἄλλοι τὸ ὄνομα «Θράκη» εἶχε συμβολικὸν νόημα καὶ ἐσήμαινε: τὴν χώραν τῆς ἀγνῆς διδασκαλίας καὶ τῆς Ἱερᾶς ποιήσεως, ἣτις πηγάζει ἐξ αὐτῆς. Δι' ἐκείνους ἡ λέξις εἶχε φιλοσοφικὸν χαρακτῆρα. Καὶ φιλοσοφικῶς μὲν ἐσήμαινε μίαν διανοητικὴν σφαῖραν, τὸ σύνολον δηλαδὴ τῶν διδασκαλιῶν καὶ παραδόσεων, αἱ ὁποῖαι παραδέχονται τὴν προέλευσιν τοῦ κόσμου τούτου ἐκ μιᾶς θείας καὶ ὑπερτάτης διανοίας. Ἱστορικῶς δὲ ὑπενθύμιζε τὴν χώραν καὶ τὴν φυλὴν ἐκείνην, ὅπου ἡ δωρικὴ διδασκαλία καὶ ἡ ποίησις, ἡ εὐγενεστέρα αὕτη κατάστασις τοῦ ἀρχαίου Ἀρίου πνεύματος, εἶχεν ἀναφανῆ διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν χώραν ταύτην, διὰ τὰ διαπλασθῆναι καὶ τελειοποιηθῆναι ἀργότερον εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὸ ἱερὸν ὄνομα τοῦ Ἀπόλλωνος. (Πρβλ. Edouard Schurē, Les Grands initiateurs, κεφ. Ὁρφεύς).

* *

Ἡ Ἀρία φυλὴ, τῆς ὁποίας ἡ πρώτη κοιτίς θεωροῦνται τὰ ὄροπέδια τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, διαβάσα τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ὑπέταξε τὴν ὠραίαν καὶ πλουσίαν χώραν τοῦ Πεντζάπ ἢ τὴν λεγομένην Πενταποταμίαν, γεγονός διατηρηθὲν ὡς παράδοσις εἰς τὰ Ἱερὰ βιβλία τῶν Βεδῶν. Ἡ ἰδίᾳ φυλὴ προχωρήσασα πρὸς δυσμᾶς, κατέλαβε τὸ ὄροπέδιον τοῦ Ἀραράτ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου, κατὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἐστάθη μετὰ τὸν Κατακλυσμὸν ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε.

Ἡ διασπορὰ αὕτη τῶν Ἀρίων, κατὰ τὰς θεωρίας εἶναι γεγονός προϊστορικόν, δηλαδὴ, δὲν μᾶς εἶναι γνωστὸν δι' ἱστορικῶν πηγῶν. Κατ' οὐσίαν ὁμως φέρει ἱστορικὸν χαρακτῆρα, ὡς σύνηθες γεγονός ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς μεταναστεύσεως τῶν λαῶν.

Κατὰ τὴν παράδοσιν λοιπὸν καὶ τὴν γνώμην τῶν ἐθνολόγων καὶ ἀνατολιστῶν, ὀρηθεῖσα ἐκείθεν ἡ Ἀρία φυλὴ, διηρέθη εἰς τρεῖς μεγάλας ὁμάδας: Ἡ μία

ἐγκαθιδρύθη εἰς τὰ ὄρεινὰ μέρη τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας, ὁπόθεν ἡ καταγωγή τῶν Ἑλληνικῶν φυλῶν, αἱ ὁποῖαι ἀργότερον θὰ κατέλθουν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἄλλη κατόκησεν ἐπὶ τῶν ὄροπέδιων τῆς Φρυγίας, ὁπόθεν δὲν μετεκινήθη. Καὶ ἡ τρίτη τέλος κατέλαβε τὰς ἀκτᾶς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀποικίσασα τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ μέρος τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος.

Οἱ Θρᾷκες ἦσαν διεσκορπισμένοι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ ἀπὸ τοῦ Δουνάβεως μέχρι τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ Αἰγαίου, τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, μέχρι τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀδριατικοῦ Πελάγους. Ἐπεξετείνοντο ἐπίσης καὶ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ καθ' ἅπασαν τὴν βόρειον κεντρικὴν χερσόνησον, ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου καὶ Ἑλλησπόντου μέχρι τῆς Ἀρμενίας καὶ τῶν ὑπωρείων τοῦ Καυκάσου. Ἀλλὰ τὸ ὑπόλοιπον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κατοικεῖτο ἐπίσης ὑπὸ τῶν Φρυγο-Πελασγικῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν συγγενεῖς μὲ τοὺς Θρᾷκας.

Πλὴν τούτου, οἱ Θρᾷκες, ὄντες συγγενεῖς πρὸς τοὺς Ἑλληνικοὺς λαοὺς, ἀπετέλουν δεσμὸν φυλετικῆς ἐθνότητος ἀνθρωπολογικῶς καὶ φυλετικῶς μεταξὺ τῆς Ἑλληνο-Πελασγικῆς καὶ τῆς λοιπῆς βορείας Εὐρώπης. Τὸ δὲ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ Θεοδώρου Μομσεν περὶ τῶν Ἱταλικῶν λαῶν, ὅτι δηλαδὴ εἶχον ἀδελφοὺς τοὺς Ἑλληνας καὶ ἐξαδέλφους τοὺς Γερμανοὺς καὶ τοὺς Κέλτας, δύναται νὰ λεχθῆι καὶ περὶ τῶν Θρακῶν ὅτι δηλαδὴ εἶναι ἀδελφοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐξαδέλφοι τῶν Γερμανο-Σκανδιναβικῶν λαῶν, ἐν μέρει δὲ τῶν Βένδων καὶ τῶν Σαρματῶν. (Πρβλ. Π. Καρολίδου, Εἰσαγωγή κτλ. σελ. νβ' καὶ ἐξῆς).

Οἱ Γέται, Θρακικὸς λαὸς, κατοικῶν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἱεροδότου μεταξὺ τοῦ Αἴμου καὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ πέραν τούτου, μέχρι τῶν Καρπαθίων ἴσως ὀρέων συνδέουν τοὺς Θρᾷκας πρὸς τοὺς Γερμανικοὺς λαοὺς.

Ὁμόφυλοι τῶν Θρακῶν ἦσαν καὶ οἱ κατοικοῦντες τὸ κέντρον τῆς Μικρᾶς Ἀ-

σίας Φρύγες. Οἱ Φρύγες οὗτοι κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 73) ἦσαν Θρακο-Μακεδονικὸς λαός, μεταναστεύσαντες εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ὅπου ἔλαβον τὸ ὄνομα Φρύγες: «Οἱ δὲ Φρύγες, ὡς Μακεδόνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Βρίγες ὅσον Εὐρωπῆτι ἐόντες σύνοικοι ἦσαν Μακεδόσι, μεταβάντες δὲ εἰς τὴν Ἀσίαν, ἅμα τῇ χώρᾳ καὶ τοῦνομα μετέβαλον».

Ὁ Στράβων ἐπαναλαμβάνει τὰ αὐτὰ λέγων: »Καὶ αὐτοὶ δὲ Φρύγες, Βρίγες εἰσὶ Θρακικὸν ἔθνος» (VII, 295). Μάλιστα ἀναφέρει Θράκας μεταξὺ τῶν ἔθνων τοῦ Καυκάσου, περιπλανηθέντας ἐκεῖ μετ' Εὐβοέων. (XI, 504). Ἐπίσης ἀναφέρει Θράκας ἀποίκους καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἄνω Ἀρμενίαν, παρὰ τὴν χώραν τῶν Μήδων. «Φασὶ δὲ καὶ Θρακῶν τινας, τοὺς προσαγορευομένους Σαραπάρας, οἷον κεφαλοτόμους, οἰκῆσαι ὑπὲρ τῆς Ἀρμενίας, πλησίον Γουρανίων καὶ Μήδων θηριώδεις ἀνθρώπους καὶ ἀπειθεῖς, ὄρεινους περισκυθιστάς τε καὶ ἀποκεφαλιστάς. Τοῦτο γὰρ δηλοῦσιν οἱ Σαραπάροι». (Στράβ. XI, 531).

Οἱ Φρύγες οὗτοι, κατέχοντες τὸ κέντρον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ συγγενεῖς ὄντες πρὸς πάντα τοὺς ἄλλους λαοὺς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πρὸ πάντων δὲ πρὸς τοὺς Ἀρμενίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῷ ὁμωνύμῳ Ἀρμενικῷ ὄροπεδίῳ ἀπετέλουν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ τὸν κεντρικὸν δεσμὸν μεταξὺ τῶν Πελασγικῶν λαῶν, ἀπὸ τῶν ὑπορειῶν τοῦ Καυκάσου μέχρι τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀδριατικοῦ Πελάγους. Ἀρχαία παράδοσις ἀφ' ἑνός, λέγει ὁ Ἐρνέστος Κούρτιος, καὶ νέαι ἔρευναι ἀφ' ἑτέρου πείθουν ἡμᾶς ὁμοφώνως νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς τοὺς Φρύγας τούτους τὸ σπουδαιότερον ἐνωτικὸν σημεῖον μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ μεγάλου κορμοῦ τῶν δυτικῶν Ἀρίων. Τρόπον τινὰ εἶναι οὗτοι ὁ ἐνωτικὸς δεσμὸς μεταξὺ Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν Ἀρίων λαῶν.

Ἡ Φρυγικὴ γλῶσσα μαρτυρεῖται συγγενῆς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ ἴσως συγγενεστέρα ἢ ὅσον ἡ Γοτθικὴ πρὸς τὴν Γερμανικὴν. Φρυγικαὶ θρησκευτικαὶ λατρεῖαι καὶ Φρυγικαὶ τέχναι ἀπὸ ἀμνη-

μονεύτων χρόνων ἐπιχωριάξουν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τρόπον συναντώμενον μόνον εἰς συγγενεῖς πρὸς ἀλλήλους λαοὺς.

Ἡ θεωρία τῆς μεταναστεύσεως τῶν Φρυγῶν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας κατέπεσε σήμερον. Ἄλλ' οἰαδήποτε καὶ ἂν ὑποτεθῆ ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ πορεία τῶν εἰς παλαιοτάτους χρόνους οἰκησάντων τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν λαῶν, ἡ Φρυγία διατηρεῖ τὴν ιδιότητα αὐτῆς ὡς μεγάλου ἐνωτικοῦ δεσμοῦ μεταξὺ τῶν Ἑλληνο - Πελασγικῶν καὶ Θρακο - Πελασγικῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τοῦ Ἀρμενικοῦ ὄροπεδίου. Ἡ παράδοσις, ἄλλως τε, περὶ τῆς μεταναστεύσεως τῶν Βριγῶν ἐκ τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν οὐδὲν ἄλλο σημαίνει παρὰ τὴν συγγένειαν τῶν Φρυγῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς τοὺς Θρακο - Μακεδόνας τῆς Εὐρώπης. Ἐξ ἄλλου, καὶ πολλαὶ παραδόσεις μαρτυροῦν τὴν συγγένειαν ταύτην. Ὁ μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Φρυγίας Μίδα βασιλεύει συγχρόνως ἐν Φρυγίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ, ὅπου ὑπῆρχον οἱ περιφημοὶ κῆποι τοῦ Μίδα. Τοῦτο βεβαίως δὲν σημαίνει ὅτι σὶ δύο αὐταὶ χώραι, αἱ τὸσον μακρὰν ἀλλήλων κείμεναι ἀπετέλουν ἓνα κράτος, ἀλλ' ὅτι αἱ περὶ τοῦ Μίδα παραδόσεις ἐπὶ κεφαλῆς Θρακικῆς τινος φυλῆς τῶν Βριγῶν, μετηνάστευσαν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ὅτι διελθὼν ἐκ τοῦ Παγγαίου ὄρους ἦλθεν εἰς τὴν Ἡμαθίαν, ὅπου ἐφύτευσε τὰ ἐξηκονταπέταλα ρόδα, παραλαβὼν αὐτὰ ἐκ τῆς χώρας τῶν Ἡδωνῶν. Οἱ κῆποι οὗτοι, κατὰ τὴν παράδοσιν ἔκειντο εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Βερμίου ὄρους ἐν Μακεδονίᾳ, ἢ δὲ Ἐδεσσα ὑπῆρξεν ἡ πρωτεύουσα τοῦ Μίδα, ὅστις ἐκμεταλλευόμενος τὰ χρυσοφόρα μεταλλεῖα τοῦ Βερμίου ἐγένετο πλουσιώτατος.

Οἱ Φρύγες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἦσαν συγγενεῖς πρὸς τοὺς Ἀρμενίους, τῶν ὁποίων ὡς μητρόπολις ἐθεωρεῖτο ἡ Φρυγία. Μολονότι δὲ δὲν σώζονται πολλὰ στοιχεῖα ἐκ τῆς Φρυγικῆς γλώσσης, ἐν τούτοις ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν ὀλίγων μέχρις ἡμῶν περισωθέντων λειψάνων, τὰ ἐξαγόμενα πορίσματα ἀρκούντως διαφωτίζουν καὶ πλου-

τίζουν τὰ περὶ Φρυγικῆς γλώσσης καὶ συγγενείας αὐτῆς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Πελασγικὴν γνώσεις ἡμῶν. (Βλ. Π. Καρολίδου, "Ἕλληνες καὶ Ἀρμένιοι, ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνος, σελ. νδ' καὶ ἐξῆς).

Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 73 καὶ τὸν Εὐδοξον, οἱ Ἀρμένιοι ἦσαν «ἄποικοι Φρυγῶν» καὶ τὴν γλῶσσαν «ἐφρῦγιζον». Διὰ τῆς πρὸς τοὺς Φρύγας συγγενείας ταύτης τῶν Ἀρμενίων καὶ διὰ τούτων πρὸς τοὺς Θρακο-Μακεδόνας, ἀποδεικνύεται καὶ ὅλη ἢ πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος συγγενεῖα.

* *

Τοιαύτη ἢ περὶ Ἀρίας φυλῆς ἐπικρατοῦσα γνώμη. Κατὰ τοὺς νεωτέρους ὅμως χρόνους, τὸ πλεῖστον τῶν ἐθνολόγων καὶ ἀνατολιστῶν φρονοῦν, ὅπως τὸ ἐναντίον: ὅτι δηλαδή, ἡ ἀρχικὴ ἐστία καὶ κοιτίς τῶν Ἀρίων ἢ Ἰνδο-Εὐρωπαϊκῶν φυλῶν, κατὰ τὰς νεωτέρας θεωρίας, δεόν νὰ ἀναζητηθῇ ὄχι ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ ἀλλ' ἐν Εὐρώπῃ εἰς τὰς μεταξὺ Καυκάσου καὶ Καρπαθίων ὀρέων χώρας: τὸν Καύκασον ἢ τὴν Οὐκρανίαν καὶ περὶ τὰ Καρπάθια, κατὰ τινὰς δὲ Σκανδιναvoὺς ἐπιστήμονας ἐν Σκανδιναβίᾳ, (Π. Καρολίδου, εἰσαγωγὴ κτλ. σελ. μβ' καὶ ἐξῆς. — Πρβλ. Κλεάνθους Νικολαΐδου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ μὲ κέντρον καὶ βάσιν τὴν Μακεδονίαν, 1923, σελ. 2. — Νικηφόρου Μοσχοπούλου, La Question de Thrace, σελ. 43 καὶ ἐξῆς).

Τινὲς μάλιστα τῶν ἐθνολόγων, κατόπιν τῶν μελετῶν τοῦ Ujfaluy, ἐν τῇ κουλὰδι τοῦ Zérafcham (Ρωσικὴ Ἀσία), χώραν, τὴν ὁποίαν τὸ πλεῖστον τῶν ἐπιστημόνων θεωρεῖ ὡς κοιτίδα τῆς Ἀρίας φυλῆς, φθάνουν μέχρι τοῦ σημείου νὰ παραδεχθῶν ὅτι ἡ Ἀρία φυλὴ δὲν ὑπῆρξέ ποτε. (Albert Trachsel, Les Petites Nations et leur droit à l'existence, 1915, σελ. 121 καὶ ἐξῆς).

Ἀναπτύξαντες οἱ Ἀριοὶ λαοὶ βίον καὶ πολιτισμὸν ἐν Εὐρώπῃ, μετῆγάστευσαν εἰς τὴν Ἀσίαν, εἴτε πρὸς ἀναζητήσιν νέας

κατοικίας, εἴτε διὰ κατακτητικoὺς σκοποὺς, ὅπως γίνεται σήμερον παρὰ τῶν μεγάλων κρατῶν τῆς Εὐρώπης, τῶν Ἀγγλῶν, Γάλλων καὶ ἄλλων.

Προκειμένου ὁμως περὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων, ἡ ὁμοφυλία αὐτῆ δεόν νὰ ἀναζητηθῇ εἰς τὰς μεταξὺ τοῦ Καυκάσου καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ, ἢ τοῦ Τυρρηνικοῦ Πελάγους χώρας ἤτοι τὰς τρεῖς Χερσονήσους: τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Ἑλληνικὴν ἢ Ἰλλυρικὴν καὶ τὴν Ἰταλικὴν. Γενικῶς δὲ ὀνομάζονται: Ἑλληνο-Πελαγοὶ ἢ ἀπλῶς Πελαγοί, εἰδικώτερον δὲ κατὰ τόπου καὶ φυλῆς: Ἰλλυριο-Πελαγοί, Θρακο-Πελαγοί, Φρυγο-Πελαγοί, Θρακο-Ἀρμένιοι καὶ Ἀρμενο-Πελαγοί. Καὶ τίθεται ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ἐρώτημα: Ποῖαν λοιπὸν γλῶσσαν ὀμίλουσιν οἱ ἀρχαῖοι Θράκες; Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὀμίλουσιν ἰδίαν γλῶσσαν ἀκατάληπτον εἰς τοὺς Ἑλληνας. Ὁ Ξενοφῶν διερχόμενος διὰ τῆς Θράκης τὸ 400 π. Χ. κατὰ τὴν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας ἐπιστροφὴν του, διὰ διερχομένης συνεννοεῖτο μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Σεύθου τοῦ Β': «Παρῆν δέ, λέγει ὁ Ξενοφῶν, καὶ Σεύθης βουλόμενος... καὶ ἐν ἐπηκόῳ εἰστήκει, ἔχων διερμηνέα». Κύρου Ἀνάβασις, VII).

Σὺν τῷ χρόνῳ ὁμως ἐξελληνίσθησαν εἰς τρόπον ὅστε κατὰ τὸν πρῶτον καὶ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνα, δὲν ἐσώζοντο ἐκ τῆς Θρακικῆς γλώσσης, παρὰ μόνον λέξεις τινές, ἰδίως δὲ ὀνόματα ποταμῶν, πόλεων, χωρῶν καὶ προσώπων, τὰ ὅποια ἦσαν καθαρῶς Θρακικά, ὅπως π. χ. *Οὐστουδιζός*. (ἢ νῦν Χαυσαῖ), *Βουρετουδιζός* (τὸ νῦν Μπαμπᾶ Ἐσκή), *Οὐσοκονδάμα* (ἢ νῦν Ἀδριανούπολις), *Δραβῆσκος*, *Δορίσκος*, *Γαρησκός*, *Σκορδίσκοι*, *Ταυρίσκοι*, *Ἔβρος*, *Τόνζος*, *Ἀρζος*, *Δένιζος*, *Ἄουτίζα*, *Ταρπόδιζος*, *Δρυζιπάρα*, *Βησσαπάρα*, *Βίθυς*, *Κετρίπολις*, *Ρασκούπορις*, *Κόντυς* καὶ ἄλλα. (Πρβλ. Dumont - Homolle, σελ. 539—560).

Οἱ συλλέκται τῶν ἀρχαίων Θρακικῶν λέξεων διατείνονται ὅτι ἐλάχισται ἐξ αὐτῶν σώζονται. Ἐξ ἄλλου δὲ ὑποπεύονται μήπως καὶ αἱ ἐλάχισται αὐταὶ εἰσῆχθησαν

ἔξωθεν. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων λειψάνων δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ ἀποφανθῶμεν ὅτι ἀνήκουν εἰς τὴν μεγάλην ὁμοφυλίαν, ἐκ τῆς ὁποίας κατάγονται καὶ οἱ Ἕλληνες, εἴτε Πελασγικὸν ὀνομάσωμεν τὸν κλάδον ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπεσπᾶσθησαν, εἴτε **Θρακο - Πελασγικόν**, εἴτε **Ἑλληνο - Ἰταλικόν**, ὅπως ἀναφέρει ὁ Mommsen εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν του.

Οἰανδήποτε τῶν δύο γωμῶν ἀκολουθήσωμεν, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Θράκη ὑπῆρξεν ἡ ὁδὸς καὶ ἡ γέφυρα, διὰ τῆς ὁποίας διεπεραιώθησαν οἱ ἐξ Ἀνατολῶν ἢ ἐκ Δυσιῶν μεταναστεύσαντες λαοί, ὁ δὲ Βόσπορος καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ὑπῆρξαν τὰ πιθανώτερα σημεῖα τῆς διαβάσεως αὐτῶν.

* *

Μεταβαίνοντες ἐκ τῆς Πελασγικῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν διὰ τοῦ Ἑλλήσποντου, συναντῶμεν τοὺς Τρωᾶς. Οὗτοι ἦσαν συγγενεῖς μὲ τοὺς Φρύγας, συγγένειαν τὴν ὁποίαν μαρτυρεῖ ὁ Ὅμηρος καὶ οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ οἱ ὁποῖοι ὀνομάζουσι τὸ Ἴλιον «Φρυγῶν ἄστν». Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν γλῶσσαν ἦσαν συγγενεῖς τῶν **Θρακο - Μακεδόνων**, ὡς μαρτυροῦν τὰ ὀνόματα : **Ἀλέξανδρος, Κάσσανδρος** καὶ **Κασσάνδρα**, ὀνόματα κοινὰ τῶν Τρωῶν καὶ τῶν Μακεδόνων. Ἡ σημερινὴ πόλις **Σάνθη** μᾶς ὑπομνησκει τὸν **Σάνθον** ποταμὸν ἐν Τροίᾳ καὶ τοὺς **Σανθίους Θραῖκας**, λαὸν Θρακικόν. Ἐκ τῶν ἀρχαίων δὲ πρῶτος ὁ Στράβων παρατήρησε τὴν συγγένειαν ταύτην, λέγων : «Πολλὰ δ' ὁμωνυμῖαι Θραξὶ καὶ Τρωσίν, οἷον Σχαιοὶ Θραῖκός τινες καὶ Σχαιὸς ποταμὸς καὶ Σχαιὸν Τεῖχος καὶ ἐν Τροίῃ Σχαιαὶ πύλαι. Σάνθιοι Θραῖκες, Σάνθος ποταμὸς ἐν Τροίᾳ, Ἄρισβος ἐν Τροίᾳ, Ρῆσος ποταμὸς ἐν Τροίᾳ, Ρῆσος δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Θρακῶν». (XIII, 590).

Ἀλλὰ πλὴν τῆς ἐκ τῶν ὀνομάτων ἀποδεικνυομένης συγγενείας μεταξὺ Τρωῶν καὶ Θρακο - μακεδόνων, ἡ συμμαχία Θρακο - Μακεδονικῶν φυλῶν μετὰ τῶν Τρωῶν κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, εἶναι φανερά

ἀπόδειξις τῆς συγγενείας ταύτης. Καὶ ὄχι μόνον οἱ Θρακο-Μακεδόνες, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ λαοὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἦσαν φίλοι καὶ σύμμαχοι τῶν Τρωῶν. (Κ. Μ. Ἀποστολίδου, Περὶ τῶν ἀρχαίων Θρακῶν εἰς «Θρακικά», 1928, σελ. 70 καὶ ἐξῆς.—Felix Sartiaux : Troie, La Guerre de Troie et les origines de la Question d' Orient, 1915, ὅπου πλὴν καὶ ἄλλων, ἀνάγει τὴν ἀρχὴν τῆς λύσεως τοῦ Ἀνατολικῶ ζητήματος εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον.

Καὶ ἀναφέρει μὲν ὁ Ὅμηρος περὶ τῶν Τρωῶν : ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα πολυσκαρέων ἀνθρώπων, (Ἰλιάδ. Β, 804), ἀλλ' ἡ διαφορὰ αὕτη τῶν γλωσσῶν, καθὼς καὶ τὸ ὁμηρικὸν «**πολυσκαρές**», δὲν σημαίνει διαφορὰν γλώσσης, ἀλλ' ἀπλῶς διαλεκτικὴν διαφορὰν. Οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ Θραῖκες ἡγεμόνες καὶ βασιλεῖς ἔφερον τὰ αὐτὰ ὅπλα, τὰ αὐτὰ κοσμήματα καὶ συνεννοοῦντο ἅπ' εὐθείας μετὰ τῶν Τρωῶν καὶ ἄνευ διερμηνέως (Ἰλιάδ. Ν, 577, Ψ, 808, Ω, 234, Ὀδυσσεΐας δ', 100 καὶ ἄλλαχού). Αἱ γενόμεναι ἀνασκαφαὶ εἰς τὸν μέχρι σήμερον σωζόμενον τύμβον τοῦ Πρωτεσιλάου, βασιλέως τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Φυλάκης, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Θρακικῆς χερσονήσου παρὰ τὴν Ἐλαιοῦντα, ἔφεραν εἰς φῶς ἀγγεῖα καὶ ἄλλα τεκτερίσματα μὴ διαφέροντα τῶν Τρωϊκῶν.

Τὸ μόνον, ἄλλως τε, θετικὸν καὶ ἀσφαλὲς συμπέρασμα ἐν τῷ ζητήματι τῆς προελεύσεως τῶν Ἀρίων φυλῶν δὲν εἶναι οὔτε ποία ἦτο ἡ ἀρχικὴ κοιτίς αὐτῶν, οὔτε ὁ χρόνος τῆς διασπορᾶς καὶ μεταναστεύσεως αὐτῶν, ἀλλ' ἡ ὑπαρξίς γλωσσῶν συγγενῶν, ὑπαγομένων εἰς μίαν μεγάλην γλωσσικὴν οἰκογένειαν. καὶ ἡ κατάταξις τῶν ἰδιαιτέρων γλωσσῶν καὶ τῶν ὁμιλούντων αὐτὰς λαῶν εἰς ἰδιαιτέρους κλάδους καὶ ὁμοφυλίαις. Προκειμένου περὶ τῶν Ἑλλήνων ἡ ὁμοφυλία αὕτη—ἀποτελεῖ πάντοτε ὑποδιαίρεσιν τῆς Ἀρίας οἰκογενείας—δέον νὰ ἀναζητηθῇ, ὅπως εἶπομεν, μεταξὺ τοῦ Καυκάσου καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ ἢ Τυρρηνικοῦ Πελάγους, εἰς τὰς τρεῖς χερσονήσους : τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Ἑλληνικὴν ἢ Ἰλλυρικὴν καὶ τὴν Ἰταλικὴν.

Οἱ ἀπὸ τῆς Ἰλλυρίας (τῆς σημερινῆς περίπου Ἀλβανίας) μέχρι τοῦ Κανκάσου καὶ τῆς Ἀρμενίας κατοικοῦντες λαοί : Θράκες, Ἕλληνας καὶ οἱ λαοὶ τοῦ Πόντου, ἐξεταζόμενοι καὶ συγκρινόμενοι γλωσσολογικῶς ἀναμεταξὺ των, ἀποδεικνύεται ὅτι ἀποτελοῦν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὁμοφυλίαν. Περὶ τοῦ ζητήματος δὲ τούτου πολλὰ στοιχεῖα μᾶς διαφωτίζουν.

α') Ἡ ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μαρτυρουμένη συγγένεια τῶν λαῶν τῆς Ἡπείρου, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἢ κοιτίς τοῦ μικροῦ ἔθνους τῶν Ἑλλήνων, τὸ ὅποιον ἔδωκεν ἀργότερον τὸ ὄνομά του εἰς τὸν μέγαν ἱστορικὸν λαόν, τὸν Ἑλληνικόν.

β') Τὸ ὁμόφυλον τῶν Ἰλλυριῶν πρὸς τοὺς Θράκας καὶ τοὺς Θρακο - Μακεδόνας.

γ') Ἡ μετὰ τῶν ἀρχαιοτέρων λαῶν τῆς Μακεδονίας συγγένεια τῶν Φρυγῶν καὶ ἡ ὁμοφυλία τούτων πρὸς τοὺς Ἀρμενίους καὶ πάντας τοὺς Πελασγικούς λαοὺς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

δ') Ἡ στενὴ συγγένεια μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Ἀρμενικῆς γλώσσης. (Π. Καρολίδου, Εἰσαγωγή κτλ. σελ. με' καὶ ἐξῆς). — Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην τῶν συγχρόνων Ἀρμενίων συγγραφέων, οἱ Ἀρμένιοι ἔν Θράκῃ μετηνάστευσαν εἰς τὴν Ἀρμενίαν. (Πρβλ. Νικηφ. Μοσχοπούλου in loc. cit. σελ. 44).

* * *

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὸ ὄνομα καὶ ὁ βίος τῶν Θρακῶν εἶναι στενώτατα συνδεδεμένοι μετὰ τὸν βίον τῶν Ἑλλήνων, ἰδίως δὲ τὸν πνευματικόν. Οἱ πρῶτοι ἕμψοδοὶ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ κόσμῳ ἦσαν Θράκες, οἱ ὅποιοι ἔδωκαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν τὴν μορφήν τὴν ὁποίαν ἀπαντῶμεν εἰς τὰ ὁμηρικὰ ἔπη. Ὁ Ὀρφεὺς, ὁ Μουσαῖος καὶ ὁ Θάμυρις ἦσαν Θράκες, ἐξασκήσαντες μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς ποιήσεως. Ἡ Θράκη ἔθεωρεῖτο ὡς πατρίς τῶν Μουσῶν καὶ τῆς Μουσικῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ μέλους καὶ τοῦ ρυθμοῦ, λέγει ὁ Στράβων, καὶ ἡ μουσικὴ πᾶσα Θρακία καὶ Ἀσιᾶτις νεόμισται». (X, 471).

Τὰ Ἑλευσίνια μυστήρια ἰδρύθησαν ὑπὸ τοῦ Θρακῆς Εὐμόλπου, τοῦ ὁποίου οἱ ἀπόγονοι Εὐμολπίδαι εἶχον τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς τελεσεως αὐτῶν. Τὸ ἱερατικὸν ἐπίσης γένος τῶν Δελφῶν ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοὺς λεγομένους «Θρακίδας». Ἡ ὀργιαστικὴ λατρεία τοῦ Διονύσου ἀπὸ τῆς Θράκης διεδόθη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας. (Ἡροδ. VII 111).

Ὀρμηθέντες οἱ Θράκες ἀπὸ τῆς ὀρεινῆς Ῥοδόπης ἐπεξετάθησαν ἀνά τὰς πεδιάδας τοῦ Ἐβρου καὶ τῆς Μακεδονίας, ἐκεῖθεν δὲ διευθυνόμενοι πρὸς δυσμὰς καὶ νότον, ἐφθασαν μέχρι τῆς Κορίνθου καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου. Παρ' ὅλην τὴν ἀγριότητα τῶν ρωμαλέων τούτων φυλῶν, αἱ ἐπιδρομαὶ αὐταὶ εἶχον καὶ ἐκπολιτιστικὰ τινα στοιχεῖα. Ἐγένοντο εἰσηγῆται ἐν Βοιωτίᾳ καὶ Φωκίδι τῆς λατρείας τῶν Μουσῶν, λατρείας ἰδιαζούσης εἰς τοὺς Θράκας τῆς Πιερίας. Κατὰ τὴν διαμονὴν των εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἑλλάδος, μετέφερον καὶ τὰ ὀνόματα τῶν κυριωτέρων τόπων τῆς πατρίδος των, ὅπως τὸν Ἑλικῶνα, τὸ Λειβηθρινὸν ἄντρον κτλ. (Στράβ. X. 471).

Θράκας ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Παρνασοῦ, τὰ παράλια τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου καὶ τὴν Ἑλευσίνα. Ἄν δὲ πιστεύσωμεν τὸν ἱστορικὸν Κάστορα τὸν Ῥόδιον, οἱ Θράκες ἐπεξετάθησαν καὶ μέχρι τοῦ Ἀδριατικοῦ Πελάγους, καὶ ὑπῆρξαν θαλασσοκράτορες μάλιστα ἐπὶ 79 ἔτη. Μεταξὺ δὲ τῶν ἔθνων, τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν θαλασσοκράτορες μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, οἱ Θράκες ἀναφέρονται τρίτοι ἐρχόμενοι μετὰ τοὺς Λυδοὺς καὶ Πελασγούς.

Τοὺς Θράκας τούτου λοιπὸν ἀναγνωρίζει ὁ Ἐρνέστος Κούρτιος, ὡς προγόνους τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ὅταν δὲ ἀργότερον αἱ Ἑλληνικαὶ φυλαὶ : Ἀχαιοί, Ἴωνες, Αἰολεῖς καὶ πρὸ πάντων Δωριεῖς διεσκορπίσθησαν ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους, ἔρριψαν τὸν ἀμαίωτον αὐτῶν πολιτισμὸν εἰς ἀληθῆ μεσαιῶνα, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Μαξίμου Collignon.

Μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, οἱ Ἑλληνες ἐθεώρουν τοὺς Θράκας ὡς βαρβά-

ρους, οὐδεμίαν δὲ εἶχον ἰδέαν περὶ τῆς μεταξὺ αὐτῶν συγγενείας. Οἱ Θραῖκες ὁμῶς διετέλουν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, ὅποτε κατὰ τὸ 430 π. Χ. αἱ πολεμικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ σχέσεις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Θράκης ἀπέβησαν τόσον στεναῖ, ὥστε δὲν ἐβράδυναν βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον οἱ κάτοικοι τῆς Θράκης νὰ ἀφομοιωθοῦν ἰδίως δὲ μετὰ τὴν ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνοιο γενομένην κατάκτησιν τῆς χώρας τὸ 341 π. Χ.

Αἱ ἐπιμιξίαι τῶν Θρακῶν καὶ Ἑλλήνων δὲν ἦσαν σπάνιόν τι. Μὴ λησμονώμεν ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου Θεμιστοκλέους ἦτο Θραῖσσα (Πλουτάρχ. βίος Θεμιστοκλ. 1). "Ὅτι ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Ἴφικράτης ἐγένετο γαμβρὸς Κότυος τοῦ Α' (382—359 π. Χ.) βασιλέως τῶν Θρακῶν, τὸν ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι ἐτίμησαν διὰ χρυσοῦ στεφάνου καὶ παρέσχον εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ Ἀθηναίου πολίτου. "Ὅτι ὁ Θουκυδίδης, ὁ μέγας ιστορικὸς ἦτο Θρακικῆς καταγωγῆς, ὡς υἱὸς τοῦ Ὀλόρου, καταγομένου ἀπὸ τοῦ Ὀλόρου, βασιλέως τῆς Θράκης. Πολὺ δὲ πρὸ αὐτῶν ὁ πατήρ τοῦ Μιλτιάδου τοῦ Μαραθωνομάχου, Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, προσκληθεὶς ὑπὸ τῶν Δολόγκων, Θρακικοῦ λαοῦ, κατοικοῦντος τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, ἐγένετο βασιλεὺς αὐτῶν περὶ τὰ 559 π. Χ. Ἐπίσης Μιλτιάδης ὁ Μαραθωνομάχος, ἔλαβε σύζυγον τὴν Ἥγησιπύλην θυγατέρα τοῦ βασιλέως Ὀλόρου. (Ἡροδ. VI 34-40, V, 39).

Τὴν συγγένειαν ταύτην τῶν Θρακῶν μετὰ τῶν Πελασγῶν, μαρτυρεῖ ὁ Αἰσχύλος εἰς τὰς Ἰκέτιδάς του (στίχ. 250—255), θέτων εἰς τὸ στόμα τοῦ βασιλέως τῶν Ἀργείων τὰ ἑξῆς :

Τῆς γηγενοῦς γὰρ εἰμ' ἐγὼ Παλαίχθονος
ἱνις Πελασγός, τῆςδε γῆς ἀρχηγέτης.
Ἐμοῦ δ' ἄνακτος εὐλόγως ἐπώνυμον
γένος Πελασγῶν τήνδε καρπούται χθόνα,
καὶ πᾶσαν αἴαν ἦς δι' ἄγνός ἔρχεται
Στρουμῶν, τὸ πρὸς δύνοντας ἥλιου κρατῶ.

Δηλαδή : Εἶμαι ὁ Πελασγός, ὁ γυιὸς τοῦ Παλαίχθονα, πού γεννήθηκα ἀλ' τὸ

χῶμα, τῆς χώρας αὐτῆς, ὁ ἀρχοντας. Καὶ φυσικά, ὁ λαὸς πού καλλιεργεῖ τὴν χώραν αὐτὴν, ἀπ' τὸ βασιλιά του πήρε τ' ὄνομα. Εἰμ' ὁ ἀρχοντας ὅλης αὐτῆς τῆς χώρας, πού εἶναι πρὸ δυτικὰ τοῦ ἱεροῦ Στρουμῶνα. (Ἠροδ. καὶ Ξενοφ. Κύρου ἀνάβασιν, VII, 2, 31, ὅπου ὁ Σεύθης βασιλεὺς τῶν Θρακῶν ἀναμνησθεὶς εἰς τὸν Ξενοφῶντα τὴν μετὰ τῶν Ἑλλήνων συγγένειαν.— «Οὐδενὶ ἂν ἀπιστήσειεν Ἀθηναίων· καὶ γὰρ συγγενεῖς εἰεν εἰδέναι καὶ φίλους εὐνοῦς, ἔφη, νομίζειν»).

* *

Καὶ αὐτὰ τὰ τοπικὰ ὀνόματα : Βυζάντιον καὶ Βόσπορος, κατόπιν τῶν τελευταίων μελετῶν εὐρέθησαν ὅτι εἶναι Θρακικῆς καταγωγῆς. Ἡ περὶ Βυζαντίου παράδοσις, καθ' ἣν ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Βύζαντος, ἀρχηγοῦ τῶν Μεγαρέων ἀποίκων εἶναι ὅλως μυθικῆ, πλασθεῖσα ἐκ τῶν ὑστέρων, κατὰ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, καθ' ὅσον ἡ πόλις προὔπηρχε πολὺ πρὸ τοῦ Βύζαντος. Ἄλλως τε, αὐτὸς ὁ περὶ Βύζαντος μῦθος, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἀρχηγὸς τῶν Μεγαρέων ἀποίκων ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Κερροέσσης, θυγατρὸς τῆς Ἰοῦς, μαρτυρεῖ τὸ ἱστορικῶς ἀνυπόστατον τοῦ Βύζαντος. (Πλειότερα βλέπε εἰς ἄρθρον : Βόσπορος).

* *

"Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γραφὴν, οἱ ἀρχαῖοι Θραῖκες οὐδέποτε ἔγραψαν τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν. Ἄν δὲ πιστεύσωμεν τὸν Αἰλιανόν (Ποικίλη Ἱστορία, VII 5), ὃχι μόνον δὲν ἐγνώριζον τὴν γραφὴν, ἀλλὰ «καὶ ἐνόμιζον αἰσχιστον εἶναι οἱ τὴν Εὐρώπην οἰκοῦντες βάρβαροι, χρῆσθαι γράμμασιν». Κατὰ δὲ τὸν Ἀριστοτέλη, Θρακικαὶ τινες φυλαί, δὲν ἠδύναντο νὰ ἀριθμῆσουν πέραν τοῦ τέσσαρα.— «Μόνον δ' ἀριθμοῦσι τῶν Θρακῶν γένος τι εἰς τέσσαρα, διὰ τὸ ὥσπερ τὰ παιδιά μὴ δύνασθαι μνημονεῦεν ἐπὶ πολύ, μηδὲ χρῆσιν μηδενός εἶναι πολλοῦ αὐτοῖς». (Ἀριστοτέλους, Προβλήματα 3.—(Περὶ τῆς τέχνης, τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς καταγωγῆς τῆς

ἀριθμητικῆς παρὰ τοῖς πρωτογόνους λαοῖς, βλέπε τὸ κλασσικὸν σύγγραμμα τοῦ : Edward B. Tylor, *La Civilisation primitive*, μετάφρ. Γαλλικῆ, ὑπὸ Pauline Brunet. Τόμ. Α', σελ. 277 καὶ ἑξῆς).

Πόσον δὲ ἀπλοῖκοι καὶ κτηνωδῶς ἀμόρφωτοι ἦσαν οἱ Κεβρήνιοι Θραῖκες, ὥστε κατὰ τὸν Πολύαινον (VII, 22) ἐπίστευον ὅτι ὁ ἱερεὺς αὐτῶν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ ξυλίνης κλίμακος, διὰ νὰ καταγγείλῃ, αὐτοὺς εἰς τὴν Θεάν Ἥραν ἐπὶ ἀπειθία ἢ παραβάσει τῶν καθηκόντων των.

Τούλάχιστον μέχρι σήμερον, οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον μνημεῖον ἀνεκαλύφθη φέρον *θρακικὴν ἐπιγραφὴν, μολονότι ἡ Θράκη ἀπωκρίσθη* ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ ἑβδόμου π. Χ. αἰῶνος. Πᾶσαι αἱ ἀνακαλυφθεῖσαι ἐπιγραφαὶ ἐν Θράκῃ, χρονολογούμεναι ἀπὸ τοῦ 360 π. Χ. καὶ ἐντεῦθεν, εἶναι γραμμεναὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Οἱ βασιλεῖς καὶ δυνάσται τῶν Θρακῶν ἐκαλλίεργον τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ὡς γνωστὸν δὲ Κότυς ὁ Ε' (12—17 μ.Χ.) θεωρεῖται ὁ μόνος ἐστεμμένος ποιητής. (Βλέπε ἡμετέραν πραγματείαν: Βασιλεὺς ποιητῆς Κότυς ὁ Ε', βασιλεὺς τῆς Θράκης, εἰς «Θρακικά» 1928, σελ. 97 — 105).

Αἱ λατινικαὶ ἐπιγραφαὶ εἶναι σπανιώτεραι τῶν Ἑλληνικῶν. Ἄν δὲ ἀπέθνησκέ ποτε ἐν Θράκῃ σημαίνων τις Ρωμαῖος, ἐπιγραφὴ Ἑλληνικὴ συνοδεύει τὴν Λατινικὴν. Ὅλαι αἱ ἰδιωτικαὶ ἐπιγραφαὶ καὶ αὐτὰ ἀκόμη αἱ βαρβαρώτεραι, αἱ ἔχουσαι ἀγροτικὸν χαρακτῆρα εἶναι Ἑλληνικαί. (Dumont—Homolle, σελ. 537 καὶ ἑξῆς).

Ἐπίσης καὶ τὰ νομίσματα αὐτῶν, χρονολογούμενα ἀπὸ τοῦ 480—381 π. Χ. ἔφερον τύπους καὶ ἐπιγραφὰς Ἑλληνικὰς (Head—Σβωρόνου, Νομισματολογία, Τόμ. Α', σελ. 353 καὶ ἑξῆς).

Ἄπὸ τοῦ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνος δύνανται τις νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ Θραῖκες εἶχον ἤδη ἐξελληνισθῆ, πράγμα τὸ ὁποῖον μαρτυροῦν οἱ λόγοι τοῦ αυτοκράτορος Ἰουλιανοῦ 361—363 μ. Χ.) :—«Οἱ περὶ τὴν Θράκην καὶ τὴν Ἰωνίαν κατοικοῦντες Ἑλλάδος ἐσμὲν ἔκγονοι». (Λόγος Α').

Ὅρειναί τινες φυλαὶ τῆς Θράκης, ὅπως λ. χ. οἱ Βέσσοι (βλ. λέξ.) διεφύλαξαν ἐπὶ μακρότερον χρόνον τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἥθη αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι εἶχον ἐξελληνισθῆ, ἀσπασθέντες τὸν χριστιανισμὸν περὶ τὰ 400 μ. Χ. διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἐπισκόπου Νικήτα. Ἀπὸ τοῦ πέμπτου ὅμως αἰῶνος, ὁπότε ἤρχισαν αἱ ἀπὸ τοῦ βορρᾶ ἐπιδρομαὶ τῶν Σλαύων, ἅπανα ἡ Θράκη εἶχεν ἐξελληνισθῆ καὶ πάντες οἱ Θραῖκες ἐθεωροῦντο ὡς Ρωμαῖοι ἢ τοῖς Ἑλληνας. (Dumont—Homolle, σελ. 215).

Θρακικὰ ἔθνη καὶ φυλαὶ

Κατὰ τὸν Στράβωνα ἡ Θράκη ἀποτελεῖτο ἀπὸ 22 ἔθνη, δυναμένη νὰ παρατάξῃ 15.000 ἰππέων καὶ 200.000 πεζῶν, ἂν καὶ ἦτο ἀρκετὰ καταβεβλημμένη συνεπεία τῶν διαρκῶν πολέμων : — «Ἔστι δὲ ἡ Θράκη σύμπασα ἐκ δυοῖν καὶ εἴκοσιν ἔθνων συνεστῶσα· δύναται δὲ στέλλειν καίπερ οὕσα περισσῶς ἐκπεπονημένη μυρίους καὶ πεντακισχίλιους ἰππέας, πεζῶν δὲ εἴκοσι μυριάδας». (VII, 321, 48).

Ἄν ὑπολογίσωμεν δὲ τὸν στρατεύσιμον πληθυσμὸν αὐτῆς εἰς 10 ο)ο, κατὰ μέσον ὄρον, τότε ἡ Θράκη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Στράβωνος (Ε' μ. Χ. αἰῶνα) ἠρῖθμοι 2.000.000 κατοίκους.

Ἐπισημότερα τῶν ἔθνων τούτων ἀναφέρονται :

Οἱ Ὅδρῶσαι, οἱ Τριβαλλοί, οἱ Κίκονες, οἱ Βίστονες, οἱ Βισάλται, οἱ Σαπαῖοι ἢ Σάπαι, οἱ Σίθωνες, οἱ Ὀδόμαντες, ἢ Ὀδόμαντοι, οἱ Δατηνοί, οἱ Παῖοι, οἱ Παιόπλαι, οἱ Σάτραι, οἱ Βέσσοι ἢ Βησσοί, οἱ Ἀγρῆνες, οἱ Ὁρέσκιοι, οἱ Λααῖοι, οἱ Μύγδονες, οἱ Ἠδωνοί, Ἠδωνες ἢ Ἠδῶνες, οἱ Τρηῆρες, οἱ Μαῖδοι ἢ Μαϊδάροι, οἱ Πίερες, οἱ Ἄσται, οἱ Θυνοί, οἱ Δόλογκοι, οἱ Ἀψίνθιοι ἢ Ἀψύνθιοι, οἱ Τρωγλοδῦται, οἱ Κρόβυλοι, οἱ Μοισοί, οἱ Γέται, οἱ Λακοί ἢ Λᾶκες, οἱ Τρανσοί, οἱ Τράλλεις, ἢ Τράλλιοι, οἱ Δανθελῆται, οἱ Βιθυννοί, οἱ Δόβηρες, οἱ Παναῖοι, ἢ Δερσαῖοι, οἱ Δρῶοι, οἱ Παῖτοι, ἢ Βρένοι, ἢ Βένοι, οἱ Καινοί ἢ Καινικοί οἱ Κόραλλοι, οἱ Τρανίπαι, ἢ Τράνιπιοι, οἱ Σκυρ-

μιάδαι. οἱ *Νιψαῖοι*, οἱ *Κοιλῆται* ἢ *Κοιλαλήται*, οἱ *Τιλαταῖοι*, οἱ *Σιροπαῖοιες*, οἱ *Γρααῖοι*, οἱ *Δασσαρηῆται* ἢ *Δασσαρηῆται* ἢ *Δασσαρητηνοί*, οἱ *Δῖοι*, οἱ *Μαιδοβιθνοί*, καὶ ὑπὲρ τὰ 20 μικρὰ ἄλλα ἔθνη καὶ λαοὶ κατοικοῦντες ἐν Θράκῃ περὶ τῶν ὁποίων, πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεων. παραπέμπομεν εἰς τὰ σχετικὰ ἄρθρα.

Πᾶσαι αἱ φυλαὶ αὗται ἦσαν συγγενεῖς ἀναμεταξύ των, ὑπαγόμεναι εἰς τὴν μεγάλην οἰκονομίαν τῶν Θρακο - Πελασγῶν ἢ Φρυγο - Πελασγικῶν λαῶν,

Ἐκ τῶν φυλῶν τούτων, αἱ παρὰ τὸν Στρυμόνα κατοικοῦσαι ἐξελαμβάνοντο πολλάκις ὡς Μακεδόνες, ἀπὸ τῶν ὁποίων δυσκόλως διεκρίνοντο. Αἱ δὲ πρὸς βορρᾶν τῆς Θεσσαλίας κατοικοῦσαι φυλαί, ἡμφισβητήθη ἐπίσης ἂν ὑπήγοντο εἰς τὴν Θρακικὴν ἢ Ἰλλυρικὴν ἢ Ἑλληνικὴν φυλὴν, ἀλλὰ παρὰ πάντων ὁμολογεῖται ὅτι κατὰ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἦθη προσήγγιζον πρὸς τὰς Θεσσαλικὰς φυλάς.

Τὰ Θρακικὰ παρᾶλια διατελοῦν ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐνωρίτατα ἀπέκτισαν τὰ μέρη ταῦτα Ἡ Ἀμφίπολις, τὰ Ἄβδηρα ἢ Μαρώνια, ἢ Αἶνος ἐπὶ τοῦ Θρακικοῦ Πελάγους, ἢ Καρδία, ἢ Ἐλαιοῦς, ἢ Καλλιπόλις, ἢ Πακτύη ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἢ Ἡράκλεια, ἢ Βισάνθη, ἢ Θέρνιθος, τὸ Βυζάντιον ἐπὶ τῆς Προποντιδος. Ἡ Σαλμυδησοῦς, ἢ Ἀπολλωνία, ἢ Μεσημβρία, ἢ Τόμις ἢ Τόμοι, ἢ Κάλλαις, ἢ Ὀδησοῦς (Βάρνα) ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Αἱ πλεῖστα τῶν πόλεων τούτων (περὶ τῶν ὁποίων βλέπε τὰ σχετικὰ ἄρθρα) ὑπετάγησαν ἐπὶ τῶν χρόνων Λαρεῖου τοῦ Α' εἰς τοὺς Πέρσας, καθὼς καὶ αἱ Θρακικαὶ φυλαὶ αἱ κατοικοῦσαι πρὸς τὴν παραλίαν. Ὁ Μεγάβαξος, στρατηγὸς τοῦ Λαρεῖου συνεπλήρωσε τὴν κατάκτησιν τῆς Θράκης, καταστῆσας αὐτοῦς φόρου ὑποτελεῖς μετξὺ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ Στρυμόνος. Ὁ δὲ Ἰστιαῖος, χάρις εἰς τὰς πρὸς τὸν Λαρεῖον ὑπηρεσίας του, κατὰ τὴν Σκυθικὴν ἐκστρατείαν του (505 π.Χ.) ἔλαβεν ὡς δῶρον τὴν Μύρκινον τῆς Ἡ-

δωνίδος (βλ. λέξ.), κειμένην ἀνατολικῶς τοῦ Στρυμόνος.

Μόνον οἱ Ὀδρῦσαι, ὑπὸ τὸν βασιλεῖα αὐτὸν Τήρην (βλ. λέξ.) παρέμειναν ἀνεξάρτητοι. Μάλιστα ἐπωφελοῦμενοι τῆς ἐξασθενήσεως τῶν Περσῶν, καθυπέταξαν κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα (480—450 π.Χ.) σχεδὸν ὀλόκληρον τὴν Θράκην. Πρωτεύουσα δὲ αὐτῶν ἦτο ἄλλοτε ἡ Οὐσκοῦδάμα (Ἀδριανούπολις), ἄλλοτε τὰ Κύψαλα ἢ Κυψέλη (Ἰψαλα) καὶ ἄλλοτε ἡ Βιζύη, μέχρι τοῦ 341 π.Χ. ὁπότε ἐκδιωχθέντος τοῦ βασιλέως αὐτῶν Κερσοβλέπτου καὶ καταφυγόντος εἰς Ἀθήνας, κατελύθη τὸ βασίλειον τῶν Ὀδρυσῶν ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, ὅστις ἐξελληνίσεν τὴν χώραν, κτίσας τὴν ὁμώνυμον αὐτοῦ πόλιν Φιλίππουπολιν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τὸ 323 π. Χ. καὶ τὸν διαμελισμὸν τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους, ἡ κυρίως λεγομένη Θράκη ἐσχημάτισε ὑπὸ τὸν Λυσίμαχον ἰδιαιτερον βασίλειον. Μετὰ τὴν ἐν Ἰψῷ μάχην, τὸ βασίλειον τοῦ Λυσίμαχου ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Δὲν διήρκεσεν ὁμως ἐπὶ πολὺ, διότι κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Σελεύκου τὸ 282 π. Χ. μετὰ τὴν ἐν Κύρου πεδίου μάχην, προσαρτηθὲν εἰς τὸ βασίλειον τῶν Σελευκιδῶν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σελεύκου τὸ 281 π. Χ. ἀπεσπάσθη καὶ ἠνώθη μετὰ τῆς Μακεδονίας, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐλεηλατήθη ὑπὸ τῶν Κελτικῶν φυλῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπιδραμοῦσαι ἀπὸ τοῦ Βορρᾶ, ἐθεμελίωσαν αὐτόθι ἐπὶ τοῦ Κάτω Δουνάβειος τὸ βασίλειον τῆς Θύλης ἢ Τύλης τὸ 275 π. Χ. Διὰ τῶν κατακτήσεών του, τὸ βασίλειον τοῦτο ἐπὶ τοσοῦτον ἐπεξετάθη, ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ Βυζάντιον κατέστη φόρου ὑποτελής.

Τὸ βασίλειον τῆς Θύλης, τοῦ ὁποίου πρῶτος βασιλεὺς ὑπῆρξεν ὁ Κομοντόριος διήρκεσεν 60 ἔτη περίπου, μέχρις οὐ ἐπὶ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ ἡγεμόνος Καυάρου ἐπαναστατήσαντες οἱ Θράκες, κατέλυσαν τὴν ξενικὴν κυριαρχίαν καὶ ἀνέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν των. (Δροῦσεν, Ἱστορ. τοῦ Μακεδον. Ἑλληνισμοῦ, Τόμ. Γ', Ἱστορία

τῶν Ἐπιγόνων, μετάφρ. Ἰ. Δελίου σελ. 111.—Francesco P. Garofalo, Observations sur les Galates ou Gettes d' Orient, ἐν τῇ Revue des Études Grecques, Τόμ. XIII, 1900, σελ. 450 — 463).

Οἱ Ῥωμαῖοι, καίτοι κατέλαβον τὴν Θράκην, ἐν τούτοις ἀφῆκαν ἀνέπαφον τὴν αὐτονομίαν τῆς χώρας, μετὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν κατάκτησιν τῆς Μακεδονίας, ἃν καὶ οἱ Ὀδρῦσαι διέκειντο ἐχθρικῶς πρὸς αὐτούς, βοηθήσαντες τὸν βασιλεῖα τῆς Μακεδονίας Περσέα τὸν Β' κατὰ τῶν Ῥωμαίων. Ἄλλ' ἢ μετὰ τὸν Αἴμου καὶ τοῦ Δουναβέως χώρα, προσβλήθεισο ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἰουγούρθα, μετεβλήθη εἰς Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν, κατὰ τὰ τέλη τῆς βασιλείας τοῦ Αὐγούστου ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Μοισίας. Ἄλλ' ἢ τελεία αὐτῆς καθυπόταξις συνετελέσθη μόνον ἐπὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Τιβερίου.

Ἡ κυρίως Θράκη ἐξηκολούθει ἀποτελοῦσα αὐτόνομον κράτος. Ἄλλ' ἀκόμη, ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Τιβερίου, διάφοροι ἐπαναστάσεις ἐπέφερον τὴν ἐπέμβασιν τῶν Ῥωμαίων, τὸ δὲ 46 μ.Χ. ἐπὶ Κλαυδίου, ὅτε ἀπέθανεν ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Θράκης Ροιμητάκης ὁ Β' ἢ χώρα μετεβλήθη εἰς Ῥωμαϊκὴν Ἐπαρχίαν.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ δευτέρου μ.Χ. αἰῶνος, κατὰ τὸν μεταξὺ Σεβήρου καὶ Περσενίου ἀγῶνα, τὸ Θρακικὸν ὄνομα φέρεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καταδεικνύει τὸν διαμελισμὸν αὐτῆς, τῆς ὁποίας ὁμως ἄγνωστος ἢ ἀκριβὴς ἐποχὴ.

Τέλος, περὶ τὰ μέσα τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου μ. Χ. αἰῶνος ἡ Θράκη ἦτο διηρημένη εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας :

α') Τὴν **κυρίως Θράκην**, με πρωτεύουσαν τὴν Φιλιππούπολιν.

β') Τὴν **Διμίοντον**, με πρωτεύουσαν τὴν Ἀδριανούπολιν.

γ') Τὴν **Ροδόπην**, με πρωτεύουσαν τὰ Ἄβδηρα.

δ') Τὴν **Ἐθρώπην**, με πρωτεύουσαν τὴν Ἡράκλειαν.

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ἡ Θράκη ἀπετελεῖτο ἐκ τεσσάρων ἐπαρχιῶν, καὶ

δύο ἄλλων βορειοτέρων, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνον τὴν **ἀρχαίαν Θράκην**. ἀπὸ τοῦ Αἴμου μέχρι τοῦ Ἰστρου : **Μοισίαν**, με πρωτεύουσαν τὴν Μαρκιανούπολιν (βλ. λ.). καὶ τὴν **Σκυθίαν**, με πρωτεύουσαν τὴν Τόμιν ἢ Τόμους (βλ. λέξ.). Ἀργότερον ἐπὶ τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας, περὶ τὰ τέλη τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, ἡ διαίρεσις αὕτη ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Θέματος τῆς **Θράκης**, με πρωτεύουσαν τὴν Φιλιππούπολιν. Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι «Θέματα» ὠνομάζοντο στρατιωτικαὶ διαιρέσεις, εἰς ἑκάστην τῶν ὁποίων ἦδρευε καὶ μία λεγεών. Εἰσήχθη δὲ τὸ ὄνομα «Θέμα» εἰς τὴν Βυζαντινὴν Ἀυτοκρατορίαν περὶ τὰ μέσα τοῦ ἕβδому αἰῶνος, ἀντικαταστήσαν τὸ τῶν Ἐπαρχιῶν.

Ἡ λατρεία τῶν ἀρχαίων Θρακῶν ἦτο περιορισμένη, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πολυθεϊαν τῶν Ἑλλήνων. Ἐλάτρευον ὀλίγους θεούς : τὸν Ἄρην, ὅστις καὶ Ὀδρῦσιος καλεῖται, τοῦ ὁποίου ἄλλως τε ἡ Θράκη θεωρεῖται τὸ προσφιλές ἐνδιαίτημα, τὸν Διόνυσον καὶ τὴν Ἄρτεμιν. Οἱ βασιλεῖς τῶν Θρακῶν ἐλάτρευον ἐπὶ πλεόν τὸν Ἐρμῆν, εἰς τὸν ὁποῖον ὠρμίζοντο, καυχόμενοι ὅτι ἀπ' αὐτοῦ κατήγοντο. (Ἡροδ. V, 7). Καθαρῶς ὁμως Θρακικῆς καταγωγῆς εἶναι ὁ Διόνυσος, ὁ Θεὸς τοῦ οἴνου καὶ τῆς γονιμότητος, τοῦ ὁποίου ἡ λατρεία, γεννηθεῖσα ἀνά τὰς πεδιάδας τῆς Θράκης, ἀπετέλεσεν ἀργότερον ἐν τῶν ἀρχαιοτέρων μυστηρίων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος.

Κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἀναφέρονται ἑπτὰ Διόνυσοι. Κατ' ἄλλους δὲ ἦσαν τρεῖς : ὁ Ἰνδός, ὁ Ἀσσύριος καὶ ὁ Αἰγύπτιος. Ἐπισημότερος ὁμως ὢλων τούτων θεωρεῖται ὁ Θραξ, ὅστις κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδότου ὑπῆρξεν ὁ νεώτερος Θεὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου.

Αἱ διάφοροι περὶ Διονύσου παραδόσεις, περιβάλλονται ὑπὸ πολλῶν ἀντιφάσεων καὶ πλείστον μυστηρίων. Ἡ σύγχυσις δὲ αὕτη προήλθε, κατὰ τὸν Πλούταρχον, ἐκ τοῦ ὅτι ἡ θεότης τοῦ Διονύσου συνεχέετο, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, μετὰ τοῦ Πλούτωνος ἢ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἢ καὶ μετ' αὐ-

τοῦ Σεράπιδος ἢ τοῦ Ὀσίριδος ἀκόμη. Πάντα τὰ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τελούμενα ὄργια καὶ Διονυσιακαὶ ἑορταὶ ἐνεῖχον μυθικὸν καὶ μυστηριώδη χαρακτήρα. Ἀναμιχθέντα δὲ μετὰ τῆς λατρείας Θρακικῶν ἢ Ἀσιατικῶν παραδόσεων, ἀπετέλεσαν τοιαύτην σύγχυσιν, ὥστε ἡ ἀκριβὴς ἐρμηνεῖα αὐτῶν ἀποβαίνει δύσκολος ἂν μὴ ἀδύνατος.

Κατὰ τὴν παράδοσιν, τὸ μέρος ὅπου ἀνετράφη ὁ Διόνυσος κρυφίως ὑπὸ τῶν Νυμφῶν, ὠνομάζετο Νύσα, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα Διόνυσος καὶ τὰ ἐπίθετα αὐτοῦ : Νυσαῖος, Νύσιος κτλ. Ἀλλὰ ποῦ ἔκειτο ἡ Νύσα αὕτη; Ἐπειδὴ τὸ πλεῖστον τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν παράγει ἄφθονον καὶ καλὸν οἶνον, ἐπροθυμοποιήθη κάθε χώρα νὰ θεωρῇ ἑαυτὴν ὡς πατρίδα τοῦ Θεοῦ τοῦ οἴνου καὶ τῆς κραυπάλης, ἐξ οὗ κατὰ τινες μύθους ἔκειτο εἰς τὴν Βοιωτίαν, τὴν Θράκην, τὴν Ἀραβίαν, τὰς Ἰνδίας καὶ ἀλλαχοῦ. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου καὶ τὰ Διονυσιακά λεγόμενα ὄργια ἦσαν Θρακικῆς καταγωγῆς, γνωστὰ ἀπ' αὐτῶν τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων, μολονότι ὁ Ὀμηρος, οὐδέποτε ἀναφέρει αὐτόν ὡς Θεὸν τοῦ Ὀλύμπου, ἀλλ' ὡς ἐπίγειον Θεόν, ὅπως καὶ τὴν Δήμητρα (Ἰλιάδ. Ζ', 130 καὶ ἐξῆς).

Ὁ Διόνυσος ἐθεωρεῖτο ὡς Θεὸς τῆς γονιμότητος, δωρῆσας εἰς τὸν ἄνθρωπον, πλὴν τῶν ἄλλων δωρημάτων καὶ τὸν κάλλιστον οἶνον, ἐπονομασθεὶς διὰ τοῦτο «*χάρμα βροτοῖσι*» καὶ «*Δύσιος ἢ Λυαῖος*» διὰ τὰς *θεραπευτικὰς ιδιότητας τοῦ οἴνου* καὶ τὴν ἀνακούφισιν, τὴν ὁποίαν παρέχει εἰς τὸν πίνοντα, ἐξ οὗ καὶ τὰ ἐπίθετα : «*Ἰατρόμαντις*» καὶ «*Σωτήρ*».

Κατὰ τὸν Πλούταρχον (Συμποσιακά) αἱ ἑορταὶ τοῦ Διονύσου κατ' ἀρχὰς ἦσαν ἀπλαῖ, σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ἀπέβησαν θορυβώδεις καὶ ὄργιαστικά. Οἱ πανηγυρίζοντες, ἡγουμένου τοῦ φαλλοῦ, συμβόλου τῆς γονιμότητος, περιεφέροντο μετ' αὐτῶν καὶ τυμπάνιον κραυγάζοντες «*Εὐοῖ, Εὐάν*». Ἡ δὲ συσχέτισις αὕτη τοῦ Διονύσου πρὸς τὸ ἔμβλημα τῆς γονιμότητος, τὸν φαλλόν, εἶναι φυσικωτάτη, διότι ὁ Διόνυσος ἐκπρο-

σωπεῖ τὴν γόνιμον ἄμπελον καὶ τὸν οἶνον. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Σάτυροι, οἱ ἀχώριστοι σύντροφοι αὐτοῦ ὀνομάζονται πολλάκις «*Ἴθυφαλλικοί*», ἐξ οὗ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, προῆλθε καὶ τὸ ὑπὸ τῶν Λεσβίων εἰς τὸν Διόνυσον δοθέν ἐπίθετον «*Φαλλήν*».

Ἀπὸ τῆς Θράκης ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου μετεδόθη καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἰδίως δὲ τὴν Ἀττικὴν, Κόρινθον, Σικυῶνα ἐπὶ τοῦ Παργασσοῦ, τὴν Λέσβον, Νάξον καὶ ἀλλαχοῦ, διαμορφωθείσα καὶ διαπλασθεῖσα ἐπὶ τὸ τελειότερον.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου εἰσήχθη κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐκ τῆς Βοιωτίας, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ πρώτη αὐτῆς κοιτίς. Κυρίως ὅμως αἱ Ἑλευθεραὶ παρὰ τὰς ὑπορείας τοῦ Κιθαϊρῶνος καὶ πρὸ παντὸς ὁ Δῆμος Ἰκαρίας ἐπὶ τοῦ Πεντελικοῦ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος σταθμὸς τῆς ἐκ Θράκης κατελθούσης Θρακικῆς ἀποικίας, ἡ ὁποία διέδωκε καὶ τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου.

Κατὰ τὸν Εὐριπίδην, αὐτὸς ὁ Διόνυσος ἐγένετο ὁ εἰσηγητὴς τῆς λατρείας του, διδάξας συνάμα καὶ τοὺς ἱεροὺς χορούς : Κἀκεῖ χορεύσας καὶ καταστήσας ἡμᾶς τελετάς, ἔν' εἶην ἐμφανῆς δαίμων βροτοῖς.

(Βάκχαι, 21).

Ἱερὰ ἔμβλήματα τοῦ Διονύσου ἦσαν, ἐκ μὲν τῶν φυτῶν ὁ κισσὸς καὶ ἡ ἄμπελος, ἐκ δὲ τῶν ζώων ὁ τράγος, ὁ ὄνος, ἡ τίγρις καὶ ὁ δελφίν. Κατὰ δὲ τὰς ἑορτὰς τοῦ Διονύσου οἱ πανηγυρίζοντες στεφανωμένοι μὲ φύλλα κισσοῦ καὶ μετμημφισμένοι εἰς Σατύρους, περιήρχοντο τὴν πόλιν, ψάλλοντες ἐν χορῷ Διονυσιακοὺς ὕμνους, ὑπὸ τοὺς ἦχους χαλκῶν κρουσάλλων, καὶ φρυγικῶν αὐτῶν.

Στεφανοῦσθε κισσῷ
βρούετε, βρούετε, χλοήρει
μέλακι καλλικάρπῳ
καὶ καταβακχιούσθε
δρυὸς ἢ ἐλάτοις κλάδοισι
στικτῶν τ' ἐνδυτὰ νερβίδων
στέφετε λευκοτρίχων πλοκάμων
μαλλοῖς, ἄμφι δὲ νάρθηκας ὑβριστάς.

(Εὐριπίδου Βάκχαι 106—114.

καὶ ὀλίγον παρακάτω :

ἽΩ ἴδε, Βάκχαι,
 τμώλου χρυσορροῦ χλιδᾶ
 μέλετε τὸν Διόνυσον
 βαρυβρόμων ὑπὸ τυμπάνων
 εὔια τὸν εὔιον ἀγαλλόμενοι Θεὸν
 ἐν Φρυγίαισι βοαῖς ἐνοπαῖσί τε.
 (Ἀψτόθι, 153—159).

Κατὰ τὴν πομπὴν τῶν Διονυσίων μυστηρίων προεπορεύοντο αἱ κληφόροι παρθένου, φέρουσαι ἐντὸς ἀμφορέων οἶνον, ἠκολούθουν δὲ δοῦλοι φέροντες φαλλούς, καὶ ἄλλοι ἄγοντες τράγον εἰς θυσίαν, ἠκολούθει δὲ πλῆθος ψάλλον διαφόρους ὕμνους ἐν συνοδείᾳ αὐτῶν καὶ διαύλων. Προετιμῶντο δὲ τὰ ὄργανα ταῦτα, ὡς ἐκπροσωποῦντα τὴν ἀρχικὴν καὶ τραχειάν μουσικὴν τῶν Θρακῶν.

Τὰ πατροπαράδοτα ταῦτα ἔθιμα ἐτηροῦντο μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας. «Ἡ πάτριος τοῦ Διονύσου ἑορτὴ, λέγει ὁ Πλούταρχος, τὸ παλαιὸν ἐπέμπετο δημοτικῶς καὶ Ἰλαρῶς ἀμφορέυς οἴνου καὶ κληματίς, εἶτα τράγον τις εἶλκεν, ἄλλος ἰσχάδιον ἄρριχον (καλάθι) ἠκολούθει κομίζων, ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ φαλλός».

Κύριος χαρακτὴρ τῶν Διονυσιακῶν μυστηρίων καὶ ἑορτῶν ἦτο ἡ εὐθυμία, ἡ ζωηρότης καὶ διάφοροι ὀργανικαὶ ἐκδηλώσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐλάμβανον μέρος καὶ γυναῖκες καλούμεναι: Βάκχαι, Μαινάδες καὶ Βασσαρίδες, (βασσάρα λέξις Θρακικὴ σημαίνουσα τὴν ἀλώπεκα. Ἐπίσης ὀνομάζετο καὶ εἶδος τι χιτῶνος, τὸν ὅποιον ἐφόρουν αἱ Βάκχαι, κατασκευασμένον ἴσως ἀπὸ δέρμα ἀλώπεκος, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Βασσαρίδες, Βασσαρεὺς δὲ ὁ Βάκχος). Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἰδίως δὲ κατὰ τὰς ἑσπεράς τῶν Διονυσιακῶν Ἀθηναίων, ἐπετρέπετο τὸ αἰσχρολογεῖν καὶ αἱ χονδραὶ ἀστειότητες. Διάφοροι πανηγυρίζοντες, ἐποχοῦμενοι ἐφ' ἀμάξης, παρεξετρέποντο εἰς ἀστειότητα μέχρις ἀκολασίας καὶ βωμολοχίας, μέχρι χυδαιότητος, ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμιώδης φράσις «τὰ ἐξ ἀμάξης». Ἐκλειε δὲ ἡ ἑορτὴ πάντοτε μετὰ τὴν διδασκαλίαν ἐνός δράματος ἢ μιᾶς κωμωδίας. Γνωστόν, ἄλλως τε, ὅτι ἐν τῆς λατρείας

τοῦ Διονύσου παρήχθη καὶ τὸ ἕριστον καὶ τελειότατον εἶδος τῆς ποιήσεως, ἡ δραματικὴ ποιήσις, διὰ τῆς ὁποίας οἱ μεγάλοι τραγικοί, ἐν στενωπῇ ἀρμονίᾳ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς φιλοσοφίας, ἐξήγγελλον εἰς τὸν κόσμον τὰ ὕψιστα διδάγματα τῆς ἠθικῆς.

Ὁ λαμβάνων μέρος εἰς τὴν τελετὴν τῶν Διονυσίων ἐθεωρεῖτο εὐτυχὴς καὶ μακάριος, διότι διὰ τῶν γινομένων καθαρῶν ἐξυψοῦτο καὶ ἐξηγνίζετο ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, ἐνθ' ὃ μὴ λαμβάνων μέρος, δηλαδὴ ὁ ἀμύητος, ὁ ἀβάκχευτος, ἐθεωρεῖτο δυστυχὴς, ὡς μαρτυροῦν οἱ κατωτέρω στίχοι τοῦ Εὐριπίδου :

ὦ μάκαρ, ὅστις εὐδαίμων
 τελετὰς θεῶν εἶδώς
 βιοτὰν ἀγιστεύει
 καὶ τιθασσεύεται ψυχάν
 ἐν ὄρεσσι βακχεύων
 ὄσοις καθαρμοῖσι

· · · · ·
 · · · · ·
 · · · · ·
 ἄρρητ' ἀβακχεύτοισιν εἰδέναι βροτῶν.

(Βάκχαι 72—77 καὶ 472)

Τὸ σπήλαιον ὅπου ἀνετρέφετο ὁ Διόνυσος, ἐκαλύπτετο ὑπὸ τῶν φυλλωμάτων τῆς ἀμπέλου, τῆς ὁποίας οἱ καρποὶ ἠΰξανον καὶ ἀνεπτύσσοντο μαζί με τὸν Θεόν. Ἡ φυτικὴ ζωὴ μετεδίδετο εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τῆς μητέρα γῆν, ὅπως τὸ γάλα ὑπὸ τῶν Νυμφῶν εἰς τὰ χεῖλη τοῦ θεοῦ βρέφους. Ἡλικιωθεὶς ὁ Διόνυσος καὶ γευθεὶς τοῦ ἁγίου αὐτῆς καρποῦ ἐμεθύσθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐκείνου νέκταρος, ὅπως καὶ αἱ τροφοὶ του καὶ οἱ δαίμονες τῶν δασῶν, οἱ ὅποιοι τὸν ἐμιμήθησαν. Τότε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς σφρανίως ἐκείνης μέθης, ἐξορμᾶ ἀπὸ τῆς παιδικῆς του διαμονῆς καὶ μετέγειρεται καὶ χαρὰ, ἀκολουθούμενος ὑφ' ὅλης ἐκείνης τῆς συνοδείας του, ἐν καταστάσει μέθης καὶ κραιπάλης, διασχίζει τὸν κόσμον, ἵνα μεταδώσῃ παντοῦ τὴν νέαν ἠδονὴν, τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἐφευρέτης. Ἐστεμμένον μετὰ κλάδους κισσοῦ καὶ ἀμπέλου, διατρέχει εὐθυμὸς καὶ ζωηρὸς τὸν κόσμον, σκορπίζων τὴν χαρὰν καὶ

τὴν εὐθυμίαν μὲ τὰ τρελλὰ του γέλοια καὶ τραγούδια. Ἡ μέθη θεοποιουμένη παρίσταται τὸ ὑπέρτατον ἰνδαλμα καὶ ἡ ὑψίστη παρηγορία τῆς πενθούσης φύσεως καὶ τῆς πεινχούσης ἀνθυσιπότητος.

Ἐντεῦθεν καὶ τὰ ἐπίθετα τοῦ Διονύσου: **βρόμιος** καὶ **εὐός**, δηλαδὴ θεὸς τοῦ θοοῦβου, ὡς ὑποδηλοῦται ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ Φύσις κατὰ τὸ ἔαρ ἐξαγγέλλει τὴν νέαν αὐτῆς ζωὴν διὰ παγκοσμίου ψιθύρου.

Αἱ περιπέτειαι τοῦ Διονύσου, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὴν γέννησίν του, δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ μυθικαὶ ἐκφάνσεις τῶν φυσικῶν φαινομένων, τὰ ὁποῖα συντελοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπέλου καὶ τὴν ὠρίμανσιν αὐτῆς. Ἡ θερμότης τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀποξηραίνει καὶ κατακαίει τὸ ἔδαφος· ἀλλ' ὁ καρπὸς τῆς ἀμπέλου διατηρεῖται καὶ αἰξάνει κρυμμένος ὑπὸ τὰ φυλλώματα αὐτῆς. Τὸ ἔργον τῆς Γῆς συμπληροῖ ὁ Οὐρανὸς διὰ τῶν νεφῶν παρέχων τὴν ὑγρασίαν, ἡ ὁποία τρέφει τὴν σταφυλὴν καὶ ἐπιφέρει τὴν ὠρίμανσιν αὐτῆς. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ πανηγυρίζοντες μετὰ ζωηρότητος ἐξεδήλουν τὰ αἰσθήματά των. Ἄλλοτε τὴν θλίψιν διὰ τὸν ἐξαφανισμὸν τῆς βλαστήσεως κατὰ τὸν χειμῶνα, ἧτις παρίσταται ὡς θάνατος κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ σπαραγμὸς ὑπὸ ἐχθρικῶν δυνάμεων, καὶ ἄλλοτε τὴν χαρὰν διὰ τὴν ἐαρινὴν βλάστησιν, ἧτις ἐπανηγυρίζετο ὡς ἐπάνοδος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ζωὴν.

Τὴν ἰδέαν ταύτην ἐγκλείει καὶ ὁ ὁμηρικὸς μῦθος, καθ' ὃν ὁ μυθικὸς βασιλεὺς τῶν Ἡδωνῶν Λυκοῦργος, υἱὸς τοῦ Δρύαντος ἦτο ἐχθρὸς τοῦ Διονύσου καὶ κατεδίωκεν αὐτόν:

Οὐδὲ γὰρ οὐδέ Δρύαντος υἱὸς κρατερὸς
[Λυκοῦργος

δὴν ἦν, ὃς ῥᾶ θεοῖσιν ἐπουρανίοισιν
[ἔριξεν,

ὃς ποτε μαινομένοιο Διονύσοιο τιθήνας
σεῦε καὶ ἡγάθειον Νυσηΐον· αἱ δ' ἄμα πᾶσαι
θύσθλα χαμαὶ κατέχευαν, ὑπ' ἀνδροφό-

[νιο Λυκούργου
θεινόμενοι βουπλήγι. Διόνυσος δὲ φοβηθεὶς
δύσειυθ' ἄλος κατὰ κῆμα, Θέτις δ' ὑπέδέ-
[ξατο κόλπῳ

δειδιότα· κρατερὸς γὰρ ἔχε τρόμος ἀνδρὸς
[δόμοκλῆ.

Τῷ μὲν ἔπειτ' ὀδύσαντο θεοὶ ρεῖα ζῶντες,
καὶ μιν τυφλὸν ἔθηκε Κρόνου παῖς. Οὐδ'
[ἄρ' ἔτι δὴν

ἦν ἐπεὶ ἀθανάτοισιν ἀπήχθετο πᾶσι θε-
[Ἰλιάδ. Α'. 130—140). [οῖσιν.

Ἄλλ' ἡ λέξις «Λυκοῦργος» καὶ «Λυκοῦργος» σχηματίζεται ἐκ τῆς ρίζης λυκ— ἧτις σημαίνει περιορίζω. Ἄρα ὁ Λυκοῦργος εἶναι ἡ «περιορίζουσα, ἡ ἀποκρύπτουσα» τὸ φῶς δύναμις. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Preller, συμβολίζει τὸ σφράγιον φῶς, καθιστάμενον διὰ τοῦτο ἐχθρὸν τῶν Θεῶν, τῶν ὁποίων κατοικία εἶναι ὁ οὐρανός. Ὁ Λυκοῦργος λοιπὸν οὗτος δὲν εἶναι ἄλλο τι, παρὰ ὁ βαρὺς χειμῶν, ὑποχωρῶν πρὸ τῆς ἐπανερχομένης ἡλιακῆς θερμότητος κατὰ τὸ ἀνθοστεφές ἔαρ, ὁπότε ἀναεῖ ἐν ὄλῃ τῇ εὐθύμῳ μεγαλοπρεπείᾳ ὁ Θεὸς τῆς παγκοσμίου κραιπάλῃς καὶ εὐθυμίας, ὁ ὠραῖος Διόνυσος. (Πρβλ. Ἡλ. Οἰκονομοπούλου, Μυθολογία τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος, σελ. 552 καὶ ἐξῆς).

Ἐκ τοῦ μύθου τούτου καταφαίνεται ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου ἦτο ἀρχαιοτάτη ἐν Θράκῃ, οὐδὲν τὸ Ἑλληνικὸν παρουσιάζουσα καὶ κατὰ πολὺν διάφορος τοῦ Ἑλληνικοῦ Βάκχου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης. Τὸ μόνον πιθανὸν εἶναι ὅτι Θρακικαὶ φυλαὶ κατοικήσασαι ἀργότερον τὴν Φωκίδα καὶ Βοιωτίαν, μετέδωκαν τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου, ὁπότεν διεδόθη καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, διαπλασθεῖσα κατὰ τὸ φύσει ζωηρὸν καὶ φιλοσκῶμμον πνεῦμα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Οὕτω δὲ ὁ Θεὸς τοῦ οἴνου καὶ τῆς εὐθυμίας ἀπέβη μία τῶν κυριωτέρων θεοτήτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου.

Κατὰ τὴν μυθολογίαν, πρῶτος ὁ Μελάμκουτος ὁ Ἀμυθᾶνος, ὑπέρξεν ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐν Ἑλλάδι λατρείας τοῦ Διονύσου καὶ τοῦ φαλλοῦ συμβολίζοντος τὴν γεννητικὴν δύναμιν τῆς φύσεως. Τοιαυτὴ δὲ ἦτο ἡ δύναμις καὶ τοσαῦτα ἐνέκλειον θέληγτρα τὰ μυστήρια τοῦ Διονύσου, ὥστε, ἐν γένει, οἱ Ἕλληνες εἰσήγαγον τὸ ὀργιαστικόν, βακχικὸν καὶ χορευτικὸν μέρος εἰς τὰς λα-

τρείας τοῦ Ἀπόλλωνος, τῆς Ἑκάτης, τῶν Μουσῶν καὶ τῆς Δήμητρος. Χαρακτηρικόν, ἄλλως τε, εἶναι καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Διονυσίου «Ἰακχος», δηλαδή, χαρά, θαυμασμός, ἐνθουσιασμός. Ἐν τέλει οἱ χοροὶ καὶ ἡ εὐθυμία, ἡ ζωηρότης καὶ ὁ ἐνθουσιασμός ἀπέβησαν κοινὸν γνώρισμα πάσης λατρείας. Ὁ χορὸς τῶν Βακχῶν τοῦ Εὐριπίδου ψάλλει :

Θιασεύειν τε χοροῖς
μετ' αὐλοῦ γελᾶσαι
ἀποπαῦσαι τε μερίμνας.
(Βάκχαι, 379—381).

Καὶ ὀλίγον ἀνωτέρω :

. Τὸ γὰρ βακχεύσιμον
καὶ τὸ μανιῶδες μαντικὴν πολλὴν ἔχει·
ὅταν γὰρ ὁ Θεὸς εἰς τὸ σῶμ' ἔλθῃ πολὺς,
λέγειν τὸ μέλλον τοὺς μεμηγότας ποιεῖ.
(Αὐτόθι, 298—381).

Ἄλλὰ μήπως καὶ σήμερον οἱ χωρικοὶ δὲν ἐφορτάζουν τὸ εὐφρόσυνον γεγονός τοῦ τρυγητοῦ τῆς ἀμπέλου διὰ πανδήμων καὶ φαιδρῶν πανηγύρεων, τὰς ὁποίας χαρακτηρίζουν ἡ εὐθυμία, τὰ ἄσματα, ὁ χορὸς καὶ ἡ κραιπάλη;

Οἱ Σάτυροι καὶ οἱ Σειληνοὶ χορεύουν εἰς τὰ δάση, αἱ Νύμφαι λούονται καὶ παίζουν εἰς τὰ νερά τῶν πηγῶν των. Ὀλόκληρος ἡ Φύσις προσκτάται νέαν ζωὴν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς οὐρανίας ἐφευρέσεως τοῦ Διονύσου, ὁ ὅποτος πανταχοῦ σκορπίζει τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐθυμίαν. Ὅλοι αἱ εἰκόνες αὐταὶ καὶ ἐκδηλώσεις περὶ τῆς κατὰ τὸ ἔαρ σφριγώσης καὶ ἀναγεννωμένης φύσεως, διαμορφοῦνται καὶ διαπλάσσονται ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς φαντασίας εἰς ἰδεώδη πλάσματα καὶ εὐθύμους θεότητας αἱ ὁποῖαι διατρέχουν τὸν κόσμον.

Παντοῦ ὁ Βάκχος συνοδεύεται ἀπὸ τὰς Θεότητας ταύτας τοῦ ἀγροτικοῦ βίου : Σειληνοὺς, Σατύρους καὶ Νύμφας, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἀριστοφάνης εἰς τὰ χορικά τῶν Θεσμοφοριαζουσῶν :

Ἦγοῦ δὲ γ' ᾤδ' αὐτὸς
σὺ κισσοφόρε Βάκχει
δέσποτ' ἐγὼ δὲ κόμοις
σε φιλοχόροισι μέλψω

Εὐῖον, ὃ Διόνυσε,
Βρόμει καὶ Σεμέλας παῖ,
χοροῖς τερωόμενος
κατ' ὄρεα Νυμφῶν ἐρατοῖς ἐν ὕμνοις
Εὐῖον Εὐῖον, εὐοῖ
ἀναγορεύων.
Ἄμφι δέ σοι κτυπεῖται
Κιθαιρώνιος ἠχώ,
μελάμφυλλα τ' ὄρη δάσκια καὶ νάπαι
πετρώδεις βρέμονται
κύκλω δὲ περὶ σε κισσὸς
εὐπέταλος ἔλικι θάλλει.

(987—1000).

Εἰς τὴν εὐθυμον ταύτην συνοδείαν, ὃ Ἀνακρέων προσθέτει τὸν Ἔρωτα καὶ τὴν Ἀφροδίτην, διὰ νὰ μὴ λείψῃ τίποτε ἀπὸ τὴν φαιδρὰν εἰκόνα τῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζον νὰ ζοῦν καὶ νὰ ἀπολαμβάνουν οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας.

Ἐνεκα τοῦ ὀργιαστικοῦ χαρακτήρος τῶν Διονυσιακῶν ἐφορτῶν ἐσχετίζετο ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου μετὰ τοῦ Ἄττιος καὶ τῆς Κυβέλης, φρυγικῶν θεοτήτων, τῶν ὁποίων ἡ λατρεία ἦτο ἐπίσης ταραχώδης καὶ ὀργιαστικὴ. Συνεχέετο ἐπίσης πρὸς Φρυγικὸν θεὸν Βαγαῖον, ὅστις ὠνομάζετο καὶ Σαβάξιος, συμβολίζοντα τὴν ἀνθοῦσαν φύσιν, ἥτις θνήσκει καὶ ἀναγεννᾶται. Τὴν αὐτὴν ἰδέαν ὑποδηλοῖ καὶ ὁ Ζαγρεὺς ἡ ὑποχθόνιος Διόνυσος, υἱὸς τῆς Περσεφόνης καὶ τοῦ Διὸς.

Ὁ Σαβάξιος γενικῶς θεωρεῖται ὡς υἱὸς τῆς Ρέας ἢ τῆς Κυβέλης, τοῦ ὁποίου ἡ μετὰ μυστηρίων λατρεία μετεδόθη ἐξ Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἐξελαμβάνετο ὡς σύμβολον τῆς Σελήνης ἢ τοῦ Ἥλιου καὶ ἐλατρεύετο ἰδίως ὑπὸ γυναικῶν. Εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ἐταυτίσθη μὲ τὸν Διόνυσον (Βάκχον), ὅστις ἐνίοτε ἐκαλεῖτο Σαβάξιος. Ἐπίσης ἐθεωρεῖτο καὶ ὡς υἱὸς τοῦ Διὸς, μετὰ τοῦ ὁποίου ἐταυτίζετο μέχρι τινός, καὶ τῆς Περσεφόνης, ἀνατραφεὶς ὑπὸ τινος νύμφης καλουμένης Νύσης, κατ' ἄλλους δὲ ἔνεκα φιλοσοφικῶν θεωριῶν, ὡς υἱὸς τοῦ Καβείρου, τοῦ Διονύσου ἢ τοῦ Κρόνου.

Αἱ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἐφορταὶ ἐκαλοῦντο «Σαβάξια», ἀρχικὸν δὲ κέντρον τῆς λα-

τρείας τοῦ Σαβαζίου ἦτο ἡ Φρυγία, ὅπου εὐρέθησαν πλείσται σχετικαὶ ἐπιγραφαί. Ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας ἡ λατρεία αὐτοῦ μετεδόθη εἰς τοὺς Θράκας, οἱ ὅποιοι ἐμμύθησαν τὰς μυστηριώδεις αὐτοῦ εορτὰς καὶ τὴν λατρείαν τῆς Βενδίδος, τῆς Θρακικῆς σεληνιακῆς θεότητος, τῆς ὁποίας ἡ λατρεία, εἰσαχθεῖσα εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὸν πέμπτον π. Χ. αἰῶνα, ἐταυτίσθη μετὰ τὴν Ἐκάτην, Ἄρτεμιν ἢ καὶ Περσεφόνην. Τοῦτου ἕνεκα ἐπλάσθη καὶ ὁ φρυγικὸς μῦθος, κατὰ τὸν ὅποιον ἡ Βενδὶς ἦτο κόρη τοῦ Σαβαζίου. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ὡς Θεὸς τοῦ Ἄδου εἶχε ταυτίσθῃ πρὸς τὸν Πλούτωνα, ἡ Βενδὶς ἐταυτίσθη πρὸς τὴν Περσεφόνην ἢ ἐπλάσθη ὁ μῦθος, κατὰ τὸν ὅποιον αὐτὴ ὑπῆρξε θυγάτηρ τοῦ Ἀδμήτου ἢ Ἀδάμαντος (ἀδάμαστος), τὸ ὅποιον κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐπίθετον τοῦ Πλούτωνος. Εὐρύτατα διαδεδομένη ἐν Θράκῃ ἐμφανίζεται ἡ λατρεία αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ρωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ὡς τοπικοῦ θεοῦ. Πολλαὶ ἐπιγραφαί, εὐρεθεῖσαι ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Σαρδικῆς (νῦν Σόφιας ἐν Βουλγαρίᾳ) ἀναφέρουν ναοὺς καὶ ἀφιερώσεις εἰς αὐτόν, καθὼς καὶ σωματεῖα ἱερέων καὶ ἱερείων τοῦ Σαβαζίου καὶ ἄλλων τινῶν Θεῶν, ὡς λ.χ. τῆς Δήμητρος.

Ἐν τῇ κυρίῳ Ἑλλάδι, εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν Πειραιᾶ λ. χ. ἐλατρεύετο μᾶλλον ὑπὸ τῶν ξένων. Ἐπὶ τῶν χρόνων ὁμοῦ τοῦ Δημοσθένους, ἐθεωρεῖτο ἀτιμωτικὸν νὰ συμμετέχη τις αὐτῶν, καθ' ὅσον αἱ τελεταὶ τῆς λατρείας αὐτοῦ ἐγίνοντο κατὰ τὴν νύκτα ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν φύλων μετὰ καθαρῶν, ὄργων κ.τ.λ. Ἐξ Ἑλλάδος μετεδόθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὰς λοιπὰς χώρας τῆς Δύσεως ἀπὸ τοῦ 139 ἡδὴ πρὸ Χριστοῦ, ὅποτε ἀναφέρεται ὅτι ἐξωρίσθησαν ἐκ Ρώμης Ἰουδαῖοί τινες, ἐπιχειρήσαντες διὰ τῆς λατρείας τοῦ Σαβαζίου νὰ μιάνουν τὰ ἦθη τῶν Ρωμαίων, οἱ ὅποιοι συνέχουν τότε τὸν Σαβάζιον πρὸς τὸν Σαβαῶθ. Ἄλλ' αἱ διώξεις αὗται εἰς οὐδὲν ἴσχυσαν. Κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους τὰ Σαβάζια ἔλαβον τεραστίαν ἀνάπτυξιν ὄχι μόνον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὀλόκληρον τὴν αὐτο-

κρατορίαν, ἰδίως δὲ εἰς Γαλατίαν. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς, συμφώνως πρὸς τὰς τάσεις τῆς ἐποχῆς, τὰ Σαβάζια ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ περιεβλήθησαν ὑπὸ ἐσχατολογικῶν ἰδεῶν.

Παραστάσεις τοῦ Σαβαζίου ἐν τῇ τέχνῃ σώζονται ἀρκεταὶ εἰς ἀνάγλυφα κ.τ.λ., ἀπὸ τοῦ τρίτου μέχρι τοῦ πρώτου π. Χ. αἰῶνος. Ἐπὶ τῶν βράχων τῶν Φιλίππων παρίσταται ὁ Σαβάζιος (Διόνυσος) μετέωρα ταύρου, καθόσον ἐπιστεύετο ὅτι πρῶτος αὐτὸς ἐξευξε βοῦς ὑπὸ ἄροτρον πρὸς καλλιέργειαν τῆς γῆς, ἐνθ' ἡ Βενδὶς, ὡς ἀνδρόγυνος, κρατοῦτα δύο λόγχας, συμβολίζουσας ἢ ὅτι ἦτο θεότης τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης συνάμα, ἢ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ἢ ὅτι ἦτο θεὰ τοῦ κωνηγίου. Ἐν Ἀμφιπόλει ἡ Βενδὶς συνδεομένη μετὰ τὸν ὑπὸ μορφὴν ταύρου παριστάμενον Διόνυσον (Σαβάζιον), ἀπεικονίζεται ὡς ταυροπόλος τῆς Ἀρτέμιδος, ὡς φαίνεται καὶ εἰς τὰ νομίσματα τῆς πόλεως ταύτης, ἐπὶ τῶν ὁποίων παρίσταται καθημένη ἐπὶ ταύρου, ὅπως ἡ Εὐρώπη ἢ ἔστεφανομένη μετὰ μῆνην (σελήνην).

Πλὴν τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου, ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι καθαρῶς Θρακικαὶ θεότητες, ὅπως ἡ θεὰ **Κότυς ἢ Κοτυτώ**, τῆς ὁποίας ἡ ὀργιαστικὴ λατρεία εἰσῆχθη ἐκ Θράκης εἰς Ἑλλάδα, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Κόρινθον, τὰς Ἀθήνας καὶ Χίον, ὅπου πρὸς τιμὴν τῆς ἐπανηγουρίζοντο τὰ λεγόμενα **Κοτύττια**, οἱ δὲ τελοῦντες αὐτὰ ἱερεῖς ἐκαλοῦντο **Βάπται**, ἕνεκα τῶν καθαρῶν τοὺς ὁποίους μετέρχοντο.

Κατὰ τὰ Κοτύττια οἱ ἄνδρες ἐχόρευον ἐνδεδυμένοι γυναικεῖα ἐνδύματα ὑπὸ τοῦς ἦχους ὀργιαστικῆς μουσικῆς. Ἀπ' αὐτῶν δὲ ὡς ἀναφέρει ὁ Στράβων (X, 370), φαίνεται ὅτι εἶχον τὴν καταγωγὴν καὶ τὰ ὄργανα. Μνεῖαν τῆς Κότυος ἢ Κοτυτωῦς, κάμνει ὁ Αἰσχύλος εἰς ἀπολεσθὲν ἔργον του «Οἱ Ἡδωνοί», ὅπου ὀνομάζεται «σεμνὰ Κότυς», καὶ ὁ Εὐπολις εἰς τὴν κωμῶδιαν του «Βάπται».

Ἐξ Ἑλλάδος ἡ λατρεία τῆς μετεδόθη εἰς Ρώμην, ὅπου τὰ μυστήριά της ἦσαν

γνωστά ὡς λατρεία τῆς «Ἀγαθῆς Θεᾶς» «Bona Dea»).

Ἡ *Βένδις ἢ Βενδῖς*, τῆς ὁποίας αἱ ἐορταὶ ἐκαλοῦντο «*Βενδίδεια*», ἦσαν καὶ αὐταὶ χαρακτηριστικῶς ὀργιαστικοῦ καὶ ὁμοιάζοντος πρὸς τὰ τοῦ Σαβαζίου, τοῦ ὁποίου κατὰ τινα φρυγικὸν μῦθον ἦτο θυγάτηρ. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς εἴπομεν, ὁ Σαβάζιος, ὡς θεὸς τοῦ ἄλλου Κόσμου, εἶχε ταυτίσθῃ πρὸς τὸν Πλούτωνα, ἡ Βενδῖς ἐταυτίσθη μετὰ τὴν Περσεφόνην.

Ἡ λατρεία τῆς Βενδίδος ἐκ Θράκης διεδόθη κατὰ πρῶτον εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ τὰς ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου Ἑλληνικὰς ἀποικίας, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν Λήμνον καὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῶν Θρακῶν ἐμπόρων εἰς τὸν Πειραιᾶ. Εἰς Λήμνον φαίνεται ὅτι εἰς ἀρχαιότερους χρόνους ἐγίνοντο καὶ ἀνθρωποθυσίαι κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Βενδίδος, ὅπως ἐγίνοντο καὶ θυσίαι νεανίδων ἐν Θράκῃ. Ἀπὸ τῆς Λήμνου μετεδόθη ἡ λατρεία αὐτῆς εἰς Βραυρῶνα τῆς Ἀττικῆς ὅπου ἐλατρεύετο ὡς Ἄρτεμις.

Ἐν Λήμνῳ ἡ Βενδῖς ἐκαλεῖτο Μεγάλη Θεά, εἰς δὲ τὸν Πειραιᾶ ἐτιμήθη καὶ δι' ἰδιαίτερου ἱεροῦ ὑπὸ τῶν εἰς Πειραιᾶ κατοικούντων Θρακῶν. Δὲν εἶναι ὁμως ἐξηκριβωμένον ποῦ ἔκειτο ἀκριβῶς.

Ἐξ Ἀθηνῶν ἡ λατρεία τῆς Βενδίδος διεδόθη καὶ εἰς ἄλλας Ἑλληνικὰς πόλεις, καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἠξιώθη καὶ ἰδίου ναοῦ.

Ἐκτὸς τῆς Θράκης, τῆς Φρυγίας καὶ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων ἡ Βενδῖς ἐτιμάτο καὶ ἐν Βιθυνίᾳ ὅπου καὶ εἰς μὴν τοῦ ἔτους ἐκαλεῖτο Βενδιδαῖος ἢ Βενδιαῖος καὶ ἐν Σαμοθράκῃ ταυτιζομένη πρὸς τὴν Ἀξιόκερσαν, τὴν Περσεφόνην τῶν μυστηρίων τῆς Σαμοθράκης.

Τὰ ἐν Πειραιεῖ πρὸς τιμὴν τῆς τελοῦμενα *Βενδίδεια* ἐτελοῦντο κατὰ τὴν 19ην ἢ 20ὴν τοῦ μηνὸς Θαργηλιώνος, ἤρχισαν δὲ νὰ τελῶνται ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Σωκράτους, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐν τῇ «Πολιτεία» τοῦ Πλάτωνος λεγομένων (βιβλ. Α, 327—328). Ἦσαν δὲ θεαματικώτατα, διότι ἐκτὸς τῶν γινομένων πομπῶν ἐγίνετο,

κατὰ τὴν ἐσπέραν, καὶ λαμπαδηφορία ἐφίππων, τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθει παννυχίς, τῆς ὁποίας τὸ τελετουργικὸν ὁμοιάζε πρὸς τὸ τῆς ἐορτῆς τῶν Διονυσίων. Μάλιστα καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης παρευρέθη τὴν ἐσπέραν τῆς πρώτης ἐορτῆς, παρακολουθῶν αὐτὴν ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Πολεμάρχου, ἀδελφοῦ τοῦ ρήτορος Λυσίου.

Ἄλλ' ὁ κυριώτερος θεὸς τῶν Θρακῶν, λατρευόμενος κυρίως ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς ὑπαίθρου χώρας εἶναι ἕνας ἱππεύς. Ἄλλὰ ποία εἶναι ἡ θεότης αὐτῆ καὶ ποῖον τὸ ὄνομά της παραμένει ἀγνωστον. Συνήθως παρίσταται ἐπὶ μαρμαρίνης πλάκῃς, πάχους 0 μ. 10. ὕψους δὲ καὶ πλάτους 0 μ. 50 ἔφιππός τις φέρων χιτῶνα βραχύν, φθάνοντα μέχρι τῆς ὀσφύος καὶ χλαμύδα κυματίζουσαν ἐπὶ τῶν ὤμων. Ἄλλὰ πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεων παρατέμμεν εἰς τὸ ἄρθρον : Ἦρωσ Θραξῆ.

Ἦθη καὶ ἔθιμα

Οἱ ἀρχαῖοι Θραξῆς ἀπὸ ἀπόψεως χαρακτηριστικῶς ἦσαν βίαιοι καὶ ὀρμητικοί, ἐκδοτοὶ εἰς τὴν οἰνοποσίαν καὶ τὴν λαιμαργίαν. Ἄλλοτε ὀκνηροὶ καὶ φιλήδονοι, ἄλλοτε δὲ σπάνιον φαινόμενον ἐνεργητικότητος. Ἐπίσης ἐφημίζοντο καὶ διὰ τὴν ἀναξιόπιστιαν των. Ὁ ἱστορικὸς Ἐφορος (παρὰ Στράβωνι, IX, 401—402) διηγείται ὅτι οἱ Θραξῆς ἐκαμῖαν ποτε σπονδὰς πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς. Τὴν νύκτα ὅμως ἐπιτεθέντες κατὰ τῶν ἀνυπόπτων Βοιωτῶν, κατέσφαξαν αὐτούς. Ὅταν οἱ Βοιωτοὶ παρεπονέθησαν διὰ τὴν παρασπονδίαν των ταύτην, ἐκεῖνοι ἀπήντησαν, ὅτι δὲν παρέβησαν αὐτάς, καθ' ὅσον αἱ μὲν σπονδαὶ ἐγένοντο τὴν ἡμέραν, ἡ δὲ ἐπίθεσις τὴν νύκτα ! Ἐντεῦθεν καὶ ἡ παροιμία τῶν Ἀρχαίων : «*Θρακία παρεύρεσις*», δηλαδὴ Θρακικὴ πρόφρασις, ἢ ὅπως λέγομεν σήμερον «*κόλπιο*» καὶ ἡ ἄλλη : «*Θραξῆς ὄρχια οὐκ ἐπίστανται*». Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης θέλων νὰ ἐπαινέσῃ τὴν ἀνδρείαν, τὴν νηφαλιότητα καὶ τὸν χαρακτῆρα Κότυος τοῦ Β' βασιλέως τῶν Θρακῶν (168—162 π. Χ.) μεταξὺ καὶ ἄλλων λέγει : «ἦν δὲ νήπιτις (νηφάλιος) καὶ σώ-

φρων καθ' ὑπερβολὴν ἔτι δὲ τὸ μέγιστον πάντων κακῶν Θραξὶν παρακολουθούτων ἀλλοτριώτατος». (ἀπόσπ. 30).

Κατὰ τὸν Μένανδρον (παρὰ Στράβωνι, VII, 297), οἱ ἀρχαῖοι Θράκες εἶχον ἐν χρήσει τὸν θεσμόν τῆς πολυγαμίας. Οὐδεὶς ἐλάμβανε ὀλιγωτέρας τῶν 10 ἢ 12 γυναικῶν ἢ καὶ περισσοτέρας. Ὁ δὲ λαμβάνων μόνον 4—5, ἐὰν τοῦ συνέβαινε κανένα δυστύχημα, ἐθεωρεῖτο ἀπὸ τοὺς συμπατριώτας του δυστυχῆς, σὰν νὰ μὴ ἐνυμφεῖθῃ.

Σκοπὸς τῆς πολυγαμίας ἦτο ἡ ἀπόκτησις ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων τέκνων, συνήθειαν τὴν ὁποίαν, κατὰ τινα παράδοσιν, παρέλαβον ἀπὸ τὸν μυθικὸν βασιλεῆ αὐτῶν Δόλογκον (βλ. λέξ.) ὅστις εἶχε πολλὰς γυναῖκας καὶ πολλὰ τέκνα.

Ὁ πατήρ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ πωλῇ τὰ τέκνα του ἀντὶ χρημάτων, πολλοὶ δὲ Θρακικαὶ φυλαί, ἰδίως δὲ τοῦ ἔσωτερικοῦ, ἀντήλλασαν πολλάκις αὐτὰ ἀντὶ εὐτελεστάτων πραγμάτων, ἀντὶ ἀλατος π. χ.

Τὰς παρθένους ἐπέτρεπον νὰ ζοῦν ἐλευθέρως καὶ νὰ ἔχουν σχέσεις μὲ ὄσους ἄνδρας ἤθελον. Τὰς συζύγους τῶν ὅμως ἐφύλαττον αὐστηρῶς καὶ ζηλοτύπως, ἀγοράζοντες αὐτὰς ἀντὶ χρημάτων. Ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ ἡ παρατηρουμένη ἀφθονία δούλων καὶ ὑπηρετριῶν ἐκ Θράκης ὄχι μόνον, εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος, τὰς ὁποίας μετεχειρίζοντο καὶ ὡς παλλακίδας, ἐφ' ὅσον οἱ Νόμοι ἐπέτρεπον τοῦτο. Πολλοὶ μάλιστα ἐπιφανεῖς ἄνδρες ἦσαν τέκνα Ἀθηναίων πολιτῶν ἀπὸ τὰς δούλας ταύτας, πρᾶγμα διὰ τὸ ὅποιον κατηγοροῦντο καὶ ἐσκώπτοντο ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων των.

Εἶναι γνωστὸν, ἄλλως τε, ὅτι ἡ μητέρα τοῦ Θεμιστοκλέους, Ἀβρότονον καλουμένη (βλ. λέξ.), ἦτο ἐκ Θράκης, καυχωμένη μάλιστα ὅτι ἐγέννησε τὸν μέγαν Θεμιστοκλέα, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ κατωτέρου ἐπιγράμματος :

Ἀβρότονον Θρηῖσσα γυνὴ γένος, ἀλλὰ
[τεκέσθαι

τὸν μέγαν Ἑλλησι, φημί, Θεμιστοκλέα.

Ὁ διάσημος στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Τιμόθεος, υἱὸς τοῦ Κόνωνος, τοῦ ὁποίου

ἡ στρατιωτικὴ δράσις ἤρχισε μὲ τὴν Ἰδρυσίν τῆς νέας κατὰ θάλασσαν συμμαχίας τῶν Ἀθηναίων (378 π. Χ.) ἦτο ἐπίσης υἱὸς Θράσσης ἑταίρας. Τοῦτο ὅμως δὲν τὸν ἠμπόδισε νὰ ἀναδειχθῇ, σκωπτόμενος δὲ διότι κατήγετο ἐκ τοιαύτης μητρὸς, ἀπήντησε : « Ἀπ' ἐναντίας ἐγὼ τὴν εὐγνωμονῶ, διότι ἐξ αἰτίας τῆς εἶμαι υἱὸς τοῦ Κόνωνος » (Ἀθηναίου, XIII, 38).

Ὁ διάσημος φιλόσοφος καὶ ρήτωρ Ἀνντισθένης, ἰδρυτὴς τῆς σχολῆς τῶν «Κυνικῶν», κατήγετο ἐκ μητρὸς Θράσσης ἢ κατ' ἄλλους Φρυγίας καὶ ἄλλοι.

Χαρακτηριστικὸν τῆς ἀφθονίας τῶν δούλων Θρακῶν εἶναι τὸ κατωτέρω ἀνεκδοτόν, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Παισαίου (VII, 5, 5—8). Εἰς τὰς Ἐρυθρὰς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μίαν τῶν 12 Ἰωνικῶν πόλεων, ἀπέναντι τῆς Χίου, ὑπῆρχεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡρακλέους ἀρχαιότατον ἄγαλμα, τοῦ ὁποίου ἡ ἱστορία εἶναι περιεργότατη. Κάποτε, λέγει, μία σχεδιά, προερχομένη ἐκ Τύρου τῆς Φοινίκης καὶ φέρουσα τὸ ἄγαλμα, ἐκάθισεν εἰς μίαν ἄκραν τῆς παραλίας, μεταξύ Χίου καὶ Ἐρυθρᾶς. Οἱ Ἐρυθραῖοι τότε καὶ οἱ Χῖοι κατέβαλαν μεγάλας προσπάθειας νὰ καθελκύσουν ἕκαστος διὰ λογαριασμόν του τὴν σχεδίαν, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν. Ἐνῶ εὐρίσκοντο εἰς ἀμηχανίαν περὶ τοῦ πρακτικοῦ, ἕνας Ἐρυθραῖος ψαρᾶς τυφλός, ὀνόματι Φορμίων, τοὺς εἶπεν, ὅτι κατὰ τι ὄνειρον πού εἶδε, τότε μόνον θὰ καθέλκυνον τὴν σχεδίαν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐὰν ἔσυρον αὐτὴν μὲ ἓνα παλαμᾶρι καμωμένο ἀπὸ τὰ μαλλιά τῶν Ἐρυθραίων γυναικῶν. Ἐπειδὴ ὅμως αἱ ἀσταὶ γυναῖκες τῆς πόλεως δὲν ἠθέλησαν νὰ συμμορφωθοῦν μὲ τὰς ὑποδείξεις τοῦ ὀνείρου ἐκείνου, ὅλοι αἱ ἐκ Θράκης γυναῖκες πού ἔξον εἰς τὰς Ἐρυθρὰς ὡς δούλαι, εἴτε ὡς ἐλεύθεραι, προσεφέρθησαν νὰ κόψουν τὰ μαλλιά των, καὶ ἔτσι οἱ Ἐρυθραῖοι κατώρθωσαν νὰ καθελκύσουν τὴν σχεδίαν καὶ νὰ τὴν φέρουν εἰς τὴν πόλιν των. Διὰ τοῦτο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡρακλέους ὅπου ἐφυλάσσετο τὸ ἄγαλμα, μόνον εἰς τὰς Θράσσας γυναῖκας ἐπετρέπετο νὰ εἰσέρχωνται, ὡς δὲ

ἀναφέρει ὁ Πausanías ἐσώζετο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀκόμη (δεύτερος μ. Χ. αἰὼν) τὸ ἐκ τριῶν παλαμάρη, τὸ ὁποῖον οἱ Ἑρυθραῖοι ἐφύλαττον μετ' εὐλαβείας.

* * *

Ἐπῆρχον ὁμως καὶ φυλαὶ Θρακικαὶ ἐγκρατεῖς καὶ φιλήσυχου ὀνομαζόμεναι «κτίσται», ζῶντες ἄνευ γυναικῶν. Οὗτοι ἀπειχον τῆς κρεωφαγίας, ἐτρέφοντο δὲ μὲ μέλι, γάλα, τυρὸν καὶ ἐν γένει μὲ φυτικάς σφίσιας. Τούτους ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος ὡς ἀγαθοὺς γαλακτοφάγους, ἀβίους καὶ δικαιοτάτους τῶν ἀνθρώπων. (Ἰλιάδ. Ν, 6—7). Ὀνομάζει δὲ αὐτοὺς «ἀβίους», ὡς ζῶντας ἄνευ γυναικῶν, θεωρῶν τρόπον τινὰ τὸν βίον τοῦ ζῶντος ἄνευ γυναικὸς ἡμιτελῆ. Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 296, 297) ὁμως ἡ λέξις «ἀβιοί» δὲν σημαίνει τὸν ἄγαμον ἢ τὸν χῆρον, ἀλλὰ τοὺς ἀνεστίους καὶ ἀμαξοβίους, ὁποῖοι ἦσαν αἱ φυλαὶ αὐταί. Ἄνθρωποι δὲ λιτοδίαιτοι, ζῶντες μόνον μὲ μέλι καὶ γαλακτερά, δικαίως ἀπεκαλοῦντο δικαιοτάτοι τῶν ἀνθρώπων. Τοιοῦτοι Ἄβιοι ὑπῆρχον καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, πέμψαντες εἰς αὐτὸν πρεσβεΐαν.

Πολλοὶ ὁμως ἐκ τῶν Θρακικῶν φυλῶν ἀναφέρονται ὡς ληστρικόταται, ἰδίως δὲ οἱ Βεσσοὶ οἱ παρὰ τὸν Αἰμον κατοικοῦντες, οἱ ὁποῖοι καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ληστῶν λησται ἀπεκαλοῦντο (Στράβ. VII, 318).

Ἡ ἐργασία διὰ τοὺς Θρακίους ἦτο κατὰ τὸ ἐξευτελιστικὸν καὶ ἀναξιοπρεπές. Διὰ τοὺς Θρακίους ὁ πόλεμος καὶ ἡ ληστεία ἦσαν τὰ μόνον ἀξιοπρεπῆ ἐπαγγέλματα (Ἡρόδ. V, 3). Οὗτος δὲ εἶναι καὶ ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον οὐδέποτε ἐσκέφθησαν τὴν ἴδρυσιν μονίμου πόλεως. Μόνιμοι πόλεις αὐτῶν φαίνεται ὅτι ἦσαν μόνον αἱ ἔδραι τῶν βασιλέων, τῶν ὁποίων κυριώτεραι ἦσαν : ἡ Οὐσκουδάμα (Ἀδριανούπολις), ἡ Βιζύη, τὰ Κύψελα (Ἰψαλα).

Ἐστιγματίζον τὸ σῶμά των ὡς σημεῖον εὐγενοῦς καταγωγῆς. Οἱ δὲ μὴ στιγματιζόμενοι ἐθεωροῦντο ταπεινῆς καταγωγῆς (Ἡρόδ. V, 6).

Θρακικαὶ τινες φυλαί, ὅπως οἱ Γέται, οἱ Τραυσοὶ καὶ οἱ Κρηστοναῖοι εἶχον

συνηθείας τινὰς καὶ σήμερον ἀκόμη σωζόμενας εἰς τινὰς λαοὺς τῆς Πολυνησίας. Ὅσακις ἐγεννᾶτο παιδίον τι, συνήρχοντο οἱ συγγενεῖς περὶ τὴν κοιτίδα τοῦ ἀρτιγεννήτου, θρηνοῦντες καὶ κλαίοντες, ἀναλογιζόμενοι τὰ βάσανα καὶ τὰς πικρίας τοῦ κόσμου τούτου. Ὅταν δὲ ἀπέθνησκε τις, ἀφοῦ ἐθαπτον ἢ ἔκαιον τὸν νεκρὸν, ἔχαιρον καὶ ἐχόρευον, μακαρίζοντες αὐτόν, διότι ἀπηλλάγη τῶν ἐπιγείων βασάνων.

Οἱ Κρηστοναῖοι εἶχον καὶ τὸ ἐξῆς ἔθιμον : Ὅταν ἀπέθνησκον ὁ σύζυγος, ἢ πιστοτέρα καὶ προσφιλεστέρα τῶν γυναικῶν του, ἔπρεπε νὰ σφαγῆ παρὰ τὸν τάφον τοῦ συζύγου τῆς ὑπὸ πλησιετέρου συγγενοῦς τῆς καὶ νὰ ταφῆ μετ' αὐτοῦ. Αἱ λοιπαὶ ἔκλαιον καὶ ὠλοφύροντο, διότι δὲν ἔτχον τῆς τιμῆς ἐκείνης, θεωροῦσαι τοῦτο ὄνειδος καὶ προσβολήν. (Ἡρόδ. V, 3—5).

Ἡ περιφρόνησις αὐτῆ τῆς ζωῆς ὀφείλεται εἰς διαφόρους δοξασίας, λέγει ὁ Πομπώνιος Μέλας (B', 18—20). Ἄλλοι μὲν φρονοῦν ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν νεκρῶν θὰ ξαναζήσουν (alii redituras putant animas), ἄλλοι δὲ, ὅτι καὶ ἂν δὲ ξαναζήσουν δὲν θὰ ἐκμηδενισθοῦν (alii etsi redeant non exstinguunt tamen), ἀλλ' ὅτι μεταβαίνουν εἰς καλλιτέραν ζωὴν (sed ad beatiora transire), καὶ ἄλλοι τέλος, ὅτι ἀποθνήσκουν πράγματι, ἀλλ' ὅτι θάνατος εἶναι προτιμότερος τῆς ζωῆς (alii emori quidem, sed id melius esse quam vivere). Καὶ αὐταὶ αἱ γυναῖκες περιφρονοῦν τὸν θάνατον, ἐπιθυμοῦσαι νὰ θυσιασθοῦν ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν συζύγων των καὶ νὰ ταφοῦν μετ' αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ πολλαὶ γυναῖκες ἔχουν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σύζυγον (quia plures simul singulis nuptae sunt), διαφιλονικιοῦν ποία ἐξ αὐτῶν θὰ τύχῃ τῆς τιμῆς ταύτης. Προτιμᾶται πάντοτε ἡ πιστοτέρα, ἢ ὁποία χαιρεί καὶ εἶναι ὑπερήφανος, ἐνῶ αἱ ἄλλαι θρηνοῦν καὶ ὠλοφύρονται. Οἱ λοιποὶ Θρακίους ἔθαπτον τοὺς νεκροὺς των ὡς ἐξῆς : Ἐξεθετον τὸν νεκρὸν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας ἔσφαζον διάφορα ζῦρα καὶ εὐωχοῦντο. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν τριῶν ἡμερῶν ἢ ἔθαπτον ἢ ἔκαιον αὐτόν. Μά-

λιστα, μετά τὸν θάνατον πλουσίου τινὸς ἐτελοῦντο ἀγῶνες καὶ πλούσια δῶρα ἐδίδοντο εἰς τοὺς νικητάς.

Τοὺς βασιλεῖς καὶ δυνάστας ἔθαπτον ἐντὸς τάφων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔρριπτον ἀρκετὸν *ῥῶμα*, εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματίζεται λόφος ἀρκετὰ ὑψηλός. Τοιοῦτοι τάφοι σώζονται πολυάριθμοι ἰδίως δὲ ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ, ὑπὸ τὸ ὄνομα τύμβοι (tumuli) κοινῶς «τούμπα». Αἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη γενόμεναι ἀνασκαφαὶ ἔφεραν εἰς φῶς σκελετοὺς καὶ διάφορα κτερίσματα ἐπιβεβαιοῦντα τὰ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας λεγόμενα, V, 8).

Ἐκτὸς τῶν ἀγῶνων τῶν τελουμένων κατὰ τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν συνήθης εἰς τοὺς Θρακὰς ἦτο καὶ ἡ *νεκρομαντεία*, ἡ ὁποία ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τῶν Ὀμηρικῶν ἤδη χρόνων. Συνίστατο δὲ ἡ *νεκρομαντεία* εἰς τὴν ἐπίκλησιν τῶν ψυχῶν τῶν ἀποθανόντων πρὸς ἀποκάλυψιν ἀποκρῦφον ἢ μελλοντικῶν πραγμάτων. Ὁ Ὀμηρος διὰ μακρῶν περιγράφει εἰς τὸ Α τῆς Ὀδυσσεΐας, τὸ ὁποῖον εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ἐπανομάσθη «*Νέκυια*», τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Ὀδυσσεὺς κατάρθρωσε νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὰς σκιὰς τῶν νεκρῶν.

* *

Οἱ Θρακῆς ἦσαν γενικῶς φιλοπόλεμοι καὶ μαχητικώτατοι, ὅπως παρατηρεῖται εἰς τοὺς βορείους ἐν γένει λαοὺς, πρᾶγμα ἐξηγούμενον ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ κλίματος καὶ ἄλλων κλιματολογικῶν συνθηκῶν καὶ ἀποδεικνυόμενον ἀληθές ὑπὸ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης. Ὁ Ἀριστοτέλης πρὸ πολλῶν αἰῶνων ἔγραφε : «Τὰ μὲν ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις ἔθνη καὶ τὰ περὶ τὴν Εὐρώπην θυμὸν μὲν ἔστι πλήρη, διανοία δὲ ἐνδεέστερα καὶ τέχνης· διόπερ ἐλεύθερα μὲν διατελεῖ μάλλον ἀπολίτευτα δὲ καὶ τῶν πλησίων ἄρχειν οὐ δυνάμενα». (Πολιτικῶν VIII).

Πρὸ αὐτοῦ δὲ ὁ Ἱπποκράτης, συγκρίνων τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας. ἀποφαίνεται ὅτι ἡ παρατηρούμενη μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ ὀφείλεται εἰς τὴν διαφορὰν τῶν κλιμάτων. «Ὅταν ἡ χώρα,

λέγει, εἶναι ὀρεινὴ, τραχεῖα, πολὺ ὑψηλότερα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ ὑπόκειται εἰς μεγάλους ἀτμοσφαιρικούς μεταβολάς, οἱ κάτοικοι εἶναι τολμηροί, φίλεργοι, ἀντέχουν περισσότερον εἰς τοὺς κόπους, εἶναι πείσμονες, ἱκανοὶ διὰ μεγάλα ἔργα, ἀποφασιστικοί, ἀγριώτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ γενικῶς φιλοπόλεμοι» (Περὶ ἀνέμων, ὑδάτων, τόπων § 12 Littre, Τόμ. Β', σελ. 52 καὶ ἔξης).

Ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς συμφωνοῦν ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ χαρακτῆρος τῶν Θρακῶν. Ὁ Εὐρυπίδης π. γ. εἰς τὴν Ἑκάβην του, ὀνομάζει αὐτοὺς «*δυσμαχωτάτους*». Ὅταν ἡ Ἑκάβη πρόκειται νὰ συναντηθῇ μὲ τὸν Πολυμήστορα, βασιλέα τῆς Θράκης, λέγει :

Ἄλλ' ἐκποδῶν ἄπειμι κάποστήσομαι
θυμῷ ζέοντι θρηκὶ δυσμαχωτάτω.

(Ἑκάβη, 1055).

Ὁ δὲ Πολυμήστορ, χαρακτηρίζει αὐτοὺς ὡς :
λογχοφόρον, ἐνοπλον, εὐῖππον

Ἄρει κάτοχον γένος

(Αὐτόθι, 1098—90)

Ὁ Ἡρόδοτος, ὁ ὁποῖος μᾶς κατέλειπε πλῆθος πληροφοριῶν περὶ τῶν ἀρχαίων Θρακῶν, μᾶς περιγράφει καὶ τὰ πολεμικὰ αὐτῶν ὄπλα : «Θρήϊκες δέ, λέγει, ἐπὶ μὲν τῆσι κεφαλῇσι ἀλωπεκέας ἔχοντες ἐστρατεύοντο, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας (χιτῶνας), ἐπὶ δὲ ζειράς (μακρὸν ἐπανωφόρι) περιβεβλημένοι ποικίλας, περὶ δὲ τοὺς πόδας τε καὶ τὰς κνήμας πέδιλα νεβρῶν, πρὸς δὲ ἀκόντια τε καὶ πέλτας (μικρὰς ἀσπίδας) καὶ ἐγχειρίδια σμικρά». (Ἡροδ. VII, 75).

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν καθημερινὴν ἐνδυμασίαν τῶν Θρακῶν, αὕτη ἦτο χονδρὴ καὶ βαρεῖα, κατασκευαζομένη συνήθως ἀπὸ δέρματα ζῶων ἢ ἀπὸ χονδρὰ ὑφάσματος, ὅπως καὶ σήμερον ἀκόμη ὑπάρχει συνήθεια εἰς τοὺς ἀγρότας. Ἐπίσης ἐχρησιμοποιοῦν καὶ τὴν κάνναβιν φρουμένην αὐτομάτως ἢ σπειρωμένην καὶ εὐδοκιμοῦσαν εἰς τὴν χώραν των. Τόσον δὲ ὁμοίωζον πρὸς τὰ ἐκ λίνου κατασκευαζόμενα ὑφάσματα, ὥστε, καθὼς ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (IV, 74) ἐκεῖνος ποῦ δὲν τὸ ξέρει δὲν

ἤμπορεῖ νὰ τὰ διακρίνη, καθὼς ἐπίσης καὶ νὰ ἐκλάβῃ τὸ ὕφασμα ὡς λινό, ἐάν δὲν εἶδῃ ποτε κάρναβιν.

Τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Ἡροδότου ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ Ὀβίδιος (Ἐπιστολαὶ ἐκ Πόντου, βιβλ. IV, Ἐπιστολὴ VII στίχ. 83), ὅστις ὡς γνωστὸν παρέμεινεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐξόριστος εἰς τοὺς Τόμους (Κωνσταντζαν) ἀποκαλῶν τοὺς Κοράλλους «preliti», ἤτοι δερματοφοροῦντας.

Ὡς κάλυμμα δὲ τῆς κεφαλῆς μετεχειρίζοντο τὸ δέρμα τῆς ἀλωπεκῆς (ἀλωπεκῆ). Εἰκόνα τῆς ἐνδυμασίας τῶν Θρακῶν μᾶς δίδει ἀγγεῖόν τι εὐρεθὲν εἰς Γέλαν τῆς Σικελίας, γνήσιον Ἀττικὸν ἔργον, κατασκευασθὲν εἰς τὰς Ἀθήνας κατὰ τὸ 450 π. Χ. καὶ σωζόμενον εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου. Εἰς τὸ μέσον τῆς παραστάσεως κἀθεταὶ ὁ Ὀρφέυς ἐπάνω εἰς ὑψηλὸν βράχον, ὅστις ἀπεικονίζει τὸ Πάγκασιον, ἢ ἄλλο ὄρος καὶ ψάλλει μὲ τὴν λύραν του, ἐνῶ τὸν περιστοιχίζουν τέσσαρες Θραῖκες. Αἱ στάσεις αὐτῶν καὶ τὰ πρόσωπα, ἀπεικονίζουν παραστατικώτατα τὴν θαυμαστὴν ἐνέργειαν τοῦ θεοῦ ἤσματος... Ἡ ἐνδυμασία τοῦ Ὀρφέως ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ἱμάτιον μόνον, τὸ ὁποῖον καλύπτει τὸ σῶμα καὶ ἀφίνει γυμνὸν τὸν κορμόν... Τὸ μακρὸν ὅμως περιβλήμα μὲ τὰ ὑφαντὰ κεντητὰ ποικίλματα, τὸ ὁποῖον φοροῦν οἱ ἀκροαταὶ τοῦ μυθικοῦ αἰδοῦ καὶ τὸ περιεργὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς των, εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐνδυμασίας τῶν ἱστορικῶν Θρακῶν. Ὁ Ξενοφῶν εἰς τὴν Κύρου Ἀνάβασιν μνημονεύει τὰς ἀλωπεκᾶς, τὰς ὁποίας ἐφοροῦσαν οἱ Θυνοὶ Θραῖκες εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὦτα (ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς καὶ τοῖς ὤσι), ὅπως μὲ ἀλωπεκᾶς ἐκάλυπτον τὰς κεφαλὰς των, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, οἱ Θραῖκες τῆς Ἀσίας, οἱ ὁποῖοι, ὡς ὑπήκοοι τῶν Περσῶν, ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἦσαν δὲ αἱ ἀλωπεκαὶ αὗται ὄχι βεβαίως ἀκατασκευάστα δέρματα ἀλωπέκων, ἀλλὰ πραγματικὰ, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον τεχνικὰ καλύμματα. Ὅτι τοιαῦτα καλύμματα φοροῦν οἱ Θραῖκες τοῦ ὑπὸ περιγρα-

φῆν ἀγγείου οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία. Τὰ ἐφοροῦσαν δὲ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἡ κεφαλὴ τοῦ ζώου νὰ κεῖται ἐπάνω εἰς τὸ μέτωπον, ἡ δὲ σθρὰ εἰς τὸν τράχηλόν του μὲ δύο περισσεύοντα τεμάχια, «δύο παρωτίδας» διὰ νὰ σκεπάζουν ἐν καιρῷ μεγάλου ψύχους τὰ ὦτα. Ἐπίσης εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ καλύμματος προσέθετον καὶ μιὰ θηλειά, διὰ νὰ τὸ κρεμοῦν.

Τὸ μακρὸν περιβλήμα ἢ ἐπανωφόριον τῶν Θρακῶν τοῦ ἀγγείου τούτου μὲ τὰ ὑφαντὰ ἢ κεντητὰ ποικίλματα, γνωρίζομεν πάλιν ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτον καὶ τὸν Ξενοφῶντα, οἱ ὁποῖοι ὀνομάζουν αὐτὸ μὲ ξενικὸν ὄνομα «ξειραί», καὶ ρητῶς ἀναφέρουν ὁ πρῶτος τὰ ποικίλματα, ὁ ἄλλος τὸ μέχρι τῶν ποδῶν μῆκος αὐτοῦ. Τὰς ξειράς κατεσκευάζον ἀναμφιβόλως ἀπὸ χονδρὸν μάλλινον ὕφασμα, τὸ δὲ σχῆμά των ἦτο πολὺ ἀπλοῦν, ὅπως ἀπλούστατον ἦτο καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἱματίου, πρὸς τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ. Αἱ ξειραὶ δὲν εἶχον χειρίδας (μανίκια). ἀλλὰ τὰς ἔφεραν ἀνηρημένους εἰς τὰ νῦτα ἀπὸ τὸν λαιμόν, ὅπου συνῆπτον καὶ ἐπόρπωνον τὰ δύο ἄκρα των...

Ἀπὸ τοὺς ἰδίους συγγραφεῖς μανθάνομεν ὅτι κάτω ἀπὸ τὴν ξειράν ἐφοροῦσαν οἱ Θραῖκες καὶ χιτῶνα, εἰς τοὺς πόδας δὲ, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ὑψηλὰ ὑποδήματα ἀπὸ δέρμα νεβρῶν ἐλάφου... Ὡς πρὸς τὰ ὑποδήματα—καθὼς καὶ τὴν ἀλωπεκῆν—πιθανώτατον εἶναι ὅτι οἱ Θραῖκες ἔκαμνον χρῆσιν αὐτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μόνον τὸν χειμῶνα καὶ εἰς ἐκστρατείας, ἢ ἄλλας παρομοίας περιστάσεις, ὄχι δὲ κατὰ τὸ θέρος καὶ εἰς τὰ χωρία των.

Διὰ νὰ σχηματίσωμεν πλήρη ἰδέαν τῆς ἐξωτερικῆς ἐμφανίσεως ἐνὸς Θρακῆ τοῦ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος, πρέπει νὰ φαντασθῶμεν αὐτὸν μὲ χιτῶνα, ὁ ὁποῖος ἐσκέπαζε τὸ σῶμα ἀπὸ τὸν λαιμόν μέχρι τῶν γονάτων περίπου καὶ ἐξώνετο βεβαίως εἰς τὴν μέσην του μὲ ἓνα μεγάλο εἰς τὸν λαιμόν πορπωμένον τεμάχιον χονδροῦ ὑφάσματος, δηλαδὴ τὴν ξειράν ἐπάνω ἀπὸ τὸν χιτῶνα μὲ τὴν ἀλωπεκῆν εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ ὑψηλὰ δερμάτινα ὑποδήματα εἰς τοὺς

πόδας... (Χρήστου Τσουντα, «Ἀπεικόνι-
σις Θρακῶν εἰς ἓν ἀγγεῖον» εἰς «Θρακι-
κά», 1928, σελ. 26 καὶ ἑξῆς, ὅπου ὑπάρ-
χει καὶ ἐπιτυχῆς ἀντιγραφή τοῦ περιγρα-
φομένου ἀγγείου).

Τύμβου· ἢ Τιμυλι·

Ἀπὸ τὸ 1840 ἤδη, οἱ ἐπισκεφθέντες
τὴν Θράκην γεωγράφοι καὶ ἀρχαιολόγοι,
ἐσημείωσαν τὴν παρουσίαν λοφίσκων τινῶν
ἢ γηλόφων γνωστῶν ἐκ τῆς ἱστορίας ὑπὸ
τὸ ὄνομα *τύμβου* ἢ *tumuli*. Ἀπέφευγον
ὅμως νὰ ἀποφανθοῦν περὶ αὐτῶν. Κοινῶς
λέγονται «*τοῦμπα*» ἢ «*χώματα*». Ἡ λέ-
ξις «*τοῦμπα*» ἐν γενικῇ χρήσει παντοῦ
ὅπου συναντῶνται τοιοῦτοι γήλοφοι, προ-
φανῶς προέρχονται ἀπὸ τὴν λέξιν «*τύμβος*»
ἢ ὅποια σημαίνει τὸ μέρος ὅπου ἔθαπτον
ἢ ἔκαιον νεκρὸν τινα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου συνε-
σώρευον *χώματα* καὶ *λίθους*, εἰς τρόπον
ὥστε νὰ σχηματισθῇ τεχνητὸν ὕψωμα ἐν
εἰδει γηλόφου. Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἦτο ἀρ-
χαιότατον ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ καὶ Ἑλλάδι.
Παράγεται δὲ ἡ λέξις ἐκ τοῦ «*τύφος*», τὸ
ὅποτον, κατὰ τὸν Ἡσύχιον, σημαίνει :
καίω βαθμηδόν. Ἡ δὲ φράσις «*τύμβον*
ποιεῖν» ἢ «*τύμβον χεῖν*», ἀντιστοιχεῖ πρὸς
τὸ *θάπτειν*.

Ἐπειδὴ ὅμως οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν
εὑρίσκονται κατὰ μῆκος τῶν μεγάλων ὁδῶν
ἢ παραλλήλως πρὸς τὴν κοίτην τοῦ ποτα-
μοῦ Ἐβρου, ὑπέθεσάν τινες, ὅτι οἱ γήλο-
φοι οὗτοι ἦσαν στρατηγικὰ σημεῖα καὶ
ὅτι ἠγέρθησαν πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ φρου-
ρησιν τῶν μεγάλων ὁδῶν. Κατ' ἄλλους
πάλιν ὑπῆρχεν ἐπ' αὐτῶν διαρκῆς φρουρά,
ἐξαγγέλουσα, εἰς τὴν πρωτεύουσαν διὰ ση-
μάτων ἢ πυρῶν ἀπὸ γηλόφου εἰς γήλο-
φον τὴν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομὴν τῶν βαρ-
βάρων. Οὕτως, ἔγκαίρως λαμβάνοντες γνώ-
σιν οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, πα-
ρεσκευάζοντο πρὸς ἐπίθεσιν ἢ ἀμυναν, οἱ
δὲ ἐν ὑπαίθρῳ ζῶντες γεωργικοὶ πληθυσ-
μοὶ ἔγκαίρως κατέφευγον εἰς τὰς πλησιε-
στέρας ὄχυράς πόλεις. (Dumont-Homolle,
σελ. 197. Ἡροκλέους Βασιάδου, Λόγοι
Θρακινοί, σελ. 24—26).

Τὸ σύστημα τοῦτο, τῆς ἀπὸ λόφου εἰς

λόφον ἀναγγελίας εἰς τὴν πρωτεύουσαν
περὶ ἐπιδρομῆς τῶν βαρβάρων, οἱ Βυζαν-
τινοὶ αὐτοκράτορες εἶχον ἐφαρμοσθεῖς εἰς
τὴν Μικρὰν Ἀσίαν μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι
ἐνταῦθα ἀντὶ τεχνητῶν λόφων μετεχει-
ρίζοντο τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων. (Γεωργ.
Λαμπουσιάδου, Θρακικαὶ Μελέται, 1911,
Τόμ. Α' σελ. 91).

Ὁ Γεώργιος Κεδρηνός, ἱστορικὸς τοῦ ἐν-
δεκάτου αἰῶνος ἀναφέρει τὰ ἑξῆς σχετικᾶ:

«Τὰς τῶν Σαρακηνῶν κατὰ τῆς Ρωμαϊ-
κῆς χώρας ἐπιδρομὰς οἱ πάλαι βασιλεῖς
διαδήλους ποιεῖν ἐθέλοντες, ἵνα μὴ αἰφνί-
διοι εἰσπίπτοντες ἐκπορθοῦντες τὰς χώρας
ἐν ταῖς κώμας καὶ τοῖς ἀγροῖς τοὺς ἐνοι-
κοῦντας καταλαμβάνοντες φρουρίον τι τῇ
Ταρσῶ ἀγίθυρον ἐπὶ τινος ὑψηλοτάτου
λόφου καὶ ἐρυμνοῦ ἐδομήσαντο Λοῦλον
τῷ φρουρίῳ τὸ ὄνομα. Οἱ δὲ τούτῳ φρου-
ροὶ τῆς ἐκδρομῆς λαμβάνοντες αἰσθήσιν
πυρσὸν ἀνήπτον καὶ οὗτοι οἱ κατὰ τὸν
Ἰσαμον βουνόν. Τοῦτόν τε πάλιν ὀρῶντες
οἱ κατὰ τὸν λεγόμενον *Μάραντα*, εἶτα
τοῦτον ὁ Κίρκος διαδεχόμενος καὶ τοῦτον
πάλιν ὁ Μόκελλος. Ἐκείνον δὲ αὐθις ὁ
τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου βουνὸς τοῖς ἐν τῷ
μεγάλῳ παλατίῳ ἐπὶ τούτῳ ἀφωρισμένοις
δαιταρίοις δῆλον ἐτίθει τὴν προνομίην.
Καὶ οὕτω, κατὰ διαδοχὴν πυρσεύοντες
γνώσιν ἐν ἀκαρεῖ παρεῖχον τῷ βασιλεῖ καὶ
οἱ τῶν χώρων κάτοικοι πυνθανόμενοι τει-
χίρεις ἐγένοντο καὶ τὰς ἐκδρομὰς διεδί-
δρασκον». (Κεδρηνοῦ, σελ. 453, Ἔκδοσ.
Βόννης).

Ἐπειδὴ λοιπὸν τοιαῦτα ἦσαν αἱ ἱστο-
ρικαὶ πληροφορίες, καὶ ἐπειδὴ παρὰ τὰς
γενομένας εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν ἀνασκαφὰς,
τόσον ὑπὸ ἰδιωτῶν, πρὸς ἀνακάλυψιν θη-
σαυρῶν, ὅσον καὶ ὑπὸ ἀρχαιολόγων χάριν
ἐπιστημονικῶν μελετῶν, οὐδὲν εὐρέθη ἐν-
τὸς αὐτῶν, ἤρχισε νὰ ἐνισχύεται ἡ γνώμη
αὕτη, ὅτι δηλαδὴ ἀνηγέρθησαν εἰς παλαιο-
τέρας ἐποχὰς χάριν στρατιωτικῶν λόγων.
Ἄλλως, θὰ ἦτο ἀκατανόητος ὁ σκοπὸς
τῆς ἀνεγέρσεως τῶν τεχνητῶν γηλόφων,
ἂν δὲν εἶχον κάποια χρησιμότητα. (Περβλ.
X. Χρυσόχου, Αἱ Τοῦμπα ἐν τῇ Ἐπε-
τηρίδι τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρ-

νασοῦ. Ἔτος Α', 1907, σελ. 9 καὶ ἐξῆς).

Οἱ γήλοφοι οὗτοι ἀριθμοῦνται καθ' ἑκατοντάδας, τὸ ὕψος των δὲ ποικίλλει κατὰ μέσον ὄρον ἀπὸ 10—30 ποδῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ περισσότερον. Τὸ σχῆμά των δὲ προσομοιάζει πρὸς τὸν τύμβον τοῦ Μαραθῶνος. Ἀφθονοῦν δὲ κατὰ τὸν βόρειον ροῦν τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, πλὴν τῆς Αἴνου, παρὰ τὴν ὁποῖαν ὑπάρχουν τινές.

Κατὰ προτίμησιν οἱ γήλοφοι οὗτοι εὐρίσκονται εἰς τὰ ἐλώδη μέρη, ὅπου, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (V, 16), κατώκουν οἱ ἀρχαῖοι Θρακιεῖς. Παρατηρήθη δέ, ὅτι οἱ περισσότεροι εὐρίσκονται παρὰ τὰς μεγάλας πόλεις, αἱ ὁποῖαι ὑπήρξαν καὶ τὰ μεγαλύτερα κέντρα τῶν Θρακικῶν λαῶν, ὅπως περὶ τὴν Οὐσκουδάμαν (Ἀδριανούπολιν), τὴν Βησαπάραν (Τατάρ - Παζαρτζίκ), τὴν Φιλιππούπολιν, τὴν Διόσπολιν ἢ Διάμπολιν, τὴν Βιζύην καὶ ἄλλαχού. Καθ' ὅλην τὴν πεδιάδα τῆς Φιλιππουπόλεως, ὁ Α. Dumont, (αὐτόθι, σελ. 45) ἐμέτρησεν ὑπὲρ τοῦς 200 γηλόφους. Μόνον μεταξὺ Φιλιππουπόλεως καὶ Χισσάρ ἐμέτρησε περὶ τοῦς 60, ὁ δὲ Βλάσιος Σκορδέλης περὶ τὴν Φιλιππούπολιν περὶ τοῦς 100. (Βλασίος Σκορδέλης, Θρακικαὶ Μελέται, σελ. 42.—Πρβλ. καὶ Μελισσηνοῦ Χριστοδοῦλου, περιγραφή Ἱστορικο-γεωγραφικῆ τῆς Ἐπαρχίας Σαράντα Ἐκκλησιῶν, 1881, σελ. 25 καὶ 44).

Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀρχαδιουπόλεως (Λουλέ - Μπουργάζ) σώζονται τέσσαρες τοιοῦτοι τύμβοι μικρὸν ἀπέχοντες ἀλλήλων, γνωστοὶ ὑπὸ τῶν περιόικων ὑπὸ τὸ ὄνομα «Χώματα». Παρὰ τὴν Βιζύην, τὴν ἀρχαίαν πρωτεύουσαν τῶν Ἀστῶν, σώζονται 32, τῶν ὁποίων ὁ ὑψηλότερος «Γκιόζτεπε» καλούμενος, παρέχει εὐρύτατον ὄριζοντα εἰς τὸν παρατηρητήν, δυνάμενον, ὡς λέγεται νὰ ἴδῃ τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Ἄλλοι τέσσαρες γήλοφοι ὑπάρχουν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου Ἀχμέτ - Μπέη, ἄλλοι τέσσαρες νοτιοανατολικῶς τοῦ χωρίου Τοπτση - κιοϊ, ἐξ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου Σατῆ - κιοϊ, καὶ ἄλλοι πρὸς τὴν ἀρχαίαν Καραβιζύην (Σάββα Λακίδου, Ἱστορία τῆς Ἐπαρχίας

Βιζύης καὶ Μηδείας, 1899, σελ. 106).

Κατὰ τὸν G. Seure καὶ N. Degrant, (Exploration de quelques tells de la Thrace, in : Bulletin de Correspondance Hellénique, 1906, σελ. 356 καὶ ἐξῆς), οἱ ὁποῖοι ἐνησχολήθησαν περὶ αὐτῶν καὶ ἀνέσκαψάν τινας ἐξ αὐτῶν καθ' ὅλην τὴν Θράκην, ἀνέρχονται εἰς 10.000 περίπου. Κυρίως ὁμως παρατηροῦνται παρὰ τὴν Νικόπολιν, τὴν πεδιάδα τοῦ Καζανλίκ, περὶ τὴν Ζαγοράν καὶ τὴν πεδιάδα τῆς Σόφιας. Ἀπὸ τῆς Ζαγοράς μέχρι Φιλιππουπόλεως, καὶ ἀπὸ τῆς Ζαγοράς μέχρι τοῦ Ἀραπλή - Μαχαλέ, καθὼς καὶ παρὰ τὸν ρύακα «Τσαύλη», παρατηρεῖται ἀφθονία τοιούτων τύμβων. (Γ. Λαμπουσιάδου, αὐτόθι, σελ. 90. — Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, 1898, σελ. 240). Διὸ ἡ Βορεῖα Θράκη δύναται νὰ ὀνομασθῇ χώρα τῶν Τύμβων.

Γύρω ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα Τουρκικὰ ἢ Βουλγαρικὰ χωρία, τὰ ὁποῖα ἀντικατέστησαν τὰς ἀρχαίας Ρωμαϊκὰς καὶ Βυζαντινὰς πόλεις, αἱ ὁποῖαι πάλιν ἐκτίσθησαν ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τῶν ἀρχαίων Θρακικῶν πόλεων, κατὰ γενικὸν κανόνα εὐρίσκονται τοιοῦτοι τύμβοι. Μάλιστα εἰς πολλὰ τῶν χωρίων τούτων εὐρίσκονται εἰς τὸ μέσον τῶν νεκροταφείων, ὡσὰν τὸ μέρος τοῦτο τῆς ταφῆς, ὅπως λέγει ὁ Dumont (αὐτόθι, σελ. 199) διὰ τὰ φυσικὰ ταῦτα κέντρα τῶν πληθυσμῶν, νὰ μὴ ἤλλαξεν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων.

Ἄλλ' εἰς τί ἐχρησίμευον οἱ τύμβοι ἢ tumuli οὗτοι ;

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐχρησίμευον ὡς τάφοι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν γενομένων ἀνασκαφῶν. Οἱ ἀπλούστεροι ἐξ αὐτῶν ἦσαν οἱ σχηματιζόμενοι δι' ἐπισωρεύσεως χώματος εὐθὺς ἀμέσως ἐπὶ τοῦ σώματος ἢ τῆς τέφρας τοῦ νεκροῦ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ ἀρκετὰ ὑψηλὸν γήλοφον. Τοιοῦτοι τύμβοι εἶναι ὁ τοῦ Πρωτεσιλάου καὶ ὁ τύμβος, τῶν ὁποίων ἀνήγειραν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς τέφρας τῶν Μαραθωνομάχων.

Ἐπὶ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων οἱ τύμβοι οὗτοι ἦσαν ἐν μεγάλῃ χρήσει. Ἐνίοτε δὲ

ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῶν ἰδρύετο ἀναθημα-
τικὴ στήλη.

Αὐτὰρ ἐπεὶ νεκρὸς τ' ἐκάη και τεύχεα
[νεκροῦ,

τύμβον χεύαντες και ἐπὶ στήλην ἐρύσαντες
τήξαμεν ἀκροτάτῳ τύμβῳ εὐήρος ἔρετμόν.

(Ὀδυσσ. Μ, 13—15).

Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ταφῆς φαίνεται
ὅτι διετηρήθη ἐπὶ πολὺ. (Περβλ. Ἰλιάδ.
Ρ. 434 και Α. 371).

Ὁ κύριος τάφος ἔκκειτο εἰς τὸ κέντρον
τοῦ σχηματιζομένου γηλόφου, σὺν τῷ χρό-
νῳ ὅμως ἔθαπτον και εἰς τὰ πλάγια αὐτοῦ.

Ὁ Ὀμηρος δὲν γνωρίζει τὴν ταφήν,
ἀλλὰ μόνον τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν, ἔθι-
μον τοῦ ὁποίου ἡ καταγωγή εἶναι ἀρχαιο-
τάτη. (Π. Καρβαδία, Ἀρχαιολογία, σελ.
650 και ἐξῆς). Ἀπὸ τοῦ Τρωϊκοῦ ἤδη πο-
λέμου εἰσῆχθη τὸ ἔθιμον τοῦτο τῆς καύ-
σεως τῶν νεκρῶν, ἔθιμον ἐπιβληθὲν διὰ
θηρησκευτικῶν, στρατιωτικῶν και ὑγειο-
νομικῶν λόγων :

Αἶαι δὲ πυραὶ νεκρῶν καίονται θαμιαί.
(Ἰλιάδ. Α, 52).

Τὸ ἔθιμον τοῦτο τῆς καύσεως τῶν νε-
κρῶν δὲν ἐπεκράτησε, καθ' ὅσον αἱ γενό-
μεναι ἀνασκαφαὶ ἐπὶ μεταγενεστέρων τά-
φων, ἀπέδειξαν τὴν παρουσίαν σκελετῶν
και ὄχι τέφρας (Γρ. Παπαμιχαήλ. Ἡ καῦ-
σις τῶν νεκρῶν. 1912 σελ. 6).

Οἱ Ἕλληνες τῆς Μυκηναϊκῆς περιόδου,
δὲν ἐγνώριζον τὴν καῦσιν και ἔθαπτον
τοὺς νεκροὺς. Ἄλλως τε, ἡ ταφή συνεφώ-
νει και πρὸς τὰς θρησκευτικὰς αἰτιῶν δο-
ξασίας, καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος μετὰ θάνα-
τον συνεχίζει τὸν ἐπίγειον βίον. Οἱ μύ-
σται και οἱ ὄπαδοὶ τῶν Ἐλευσινίων μυ-
στηρίων και οἱ Πυθαγόρειοι ἐνεταφίαζον
τοὺς νεκροὺς αὐτῶν.

Ὁ πατὴρ τῆς Ἱστορίας, ὡς ἐξῆς περι-
γράφει τὰ τῆς ταφῆς τῶν ἀρχαίων Θρα-
κῶν. «Τρεῖς ἡμέρας προτιθεῖσι τὸν νεκρὸν
και παντοῖα σφάξαντες ἰρήϊα εὐωχέονται
προκλαύσαντες πρῶτον ἔπειτα δὲ θάπτου-
σι κατασκευάσαντες ἢ ἄλλως γῆ κορύψαν-
τες, χῶμα δὲ χέαντες, ἀγόνα τιθεῖσι παν-
τοῖον ἐν τῷ τὰ μέγιστα ἄθλα τίθεται
κατὰ λόγον μονομαχίας (V, 8.—Περβλ.

και Ἡροκλ. Βασιάδου, αὐτόθι, σελ. 23).

Αἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη γενόμεναι
ἀνασκαφαί, ἐπεβεβαίωσαν τὴν μαρτυρίαν
τοῦ Ἡροδότου.

* * *

Οἱ περὶ αὐτῶν ἀσχοληθέντες Βουλγάροι
ἀρχαιολόγοι, ὅπως οἱ ἀδελφοὶ Shkorpil
και ἄλλοι, τοὺς ὀνομάζουν μετὰ γαλλικὸν
ὄνομα terrasse (=ὑψωμα γῆς, ἐπίχωμα),
πρᾶγμα τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν Seure, ἀπλῶς
σημαίνει τὸ σχῆμα, ἀφίνει ὅμως ἄγνωστον
τὸ περιεχόμενον αὐτῶν. Οἱ χωρικοὶ τῆς
Βουλγαρίας τοὺς ὀνομάζουν reoski mog-
hili (=τύμβοι, ἢ χῶματα πλατεῖα).

Κατὰ τὸν Seure ἔχουν ἀναλογίαν πρὸς
τινας σωροὺς χωμάτων (gisements) τῆς
Βοσνίας, τὰ ὁποῖα οἱ Βόσνιοι ἀρχαιολό-
γοι ὀνομάζουν Wallbauten, καθ' ὅσον
χαρακτηρίζονται ὑπὸ τινος καλύμματος
και μιᾶς ζώνης ἐκ λίθων. (G. Seure,
αὐτόθι σελ. 360).—Τὸ Μουσεῖον τοῦ Se-
rajevo, ἐν Βοσνίᾳ, εἶναι πλουσιώτατον
εἰς προϊστορικὰς ἀρχαιότητας, αἱ ὁποῖαι
φαίνονται συγγενεῖν μετὰ τὰς Θρακικὰς.

Ἐπειδὴ ὅμως οἱ τύμβοι τῆς Θράκης δὲν
περιλαμβάνουν λίθους, ἡ ὀνομασία αὕτη
τῶν Βοσνίων ἀρχαιολόγων δὲν φαίνεται
κατάλληλος και προτιμᾷ τὴν ὀνομασίαν
tells, ἢ ὁποῖα τοὺς διακρίνει ἀπὸ τοὺς τύμ-
βους, και κατατάσσει εἰς τὴν σειράν τῶν
Ἀσιατικῶν tells, γνωστῶν ἤδη, οἱ ὁποῖοι
προσομοιάζουν κατὰ τὸ σχῆμα και τὰς
διστάσεις, τὴν κατατομὴν, πολλάκις δὲ
και τὸ περιεχόμενον.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἔχουν τοῦτο τὸ
χαρακτηριστικὸν ὅτι ὀμοιάζουν, ἐὰν κρί-
νωμεν ἐξ ὅσων ἐξερευνήθησαν μέχρι σή-
μερον, ὄχι πρὸς λείψανα ἀρχαιοτάτων κα-
τοικῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ πρὸς τάφους,
εἶδος πολυανδρῶν, ἰδρυθέντων ὡς νεκρο-
ταφείων δι' ἐπιχωματώσεως.

Παρὰ τὸ Τατόρ-Παζαρτζίκ, τὴν ἀρ-
χαίαν Βησσαράραν, και ἐπὶ τῆς δεξιᾶς
ἄχθης τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, ὅπου κεῖται
σήμερον ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς, ὑπῆρ-
χε τοιοῦτος τύμβος, ὁ ὁποῖος ἀνασκαφῆς
τὸ 1872, ἔφερεν πλεῖστα ἀρχαῖα ἀγγεῖα,
οἰκιακὰ σκεύη, κακότεχνα εἰδῶλια ἀνθρῶ-

πων καθημένων ἢ ὀρθίων, ἐπίσης δὲ καὶ ἀετὸν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου κ.λ.π. Μερικὰ τῶν ἀγγείων τούτων φέρουν κακότεχνον διάκοσμον, ἐν δ' ἐξ αὐτῶν, στάμνος, ἔχει σχῆμα γυναικός, τῆς ὁποίας αἱ χεῖρες φερόμεναι ὡς ἐπὶ τὴν ὄσφυν ἀποτελοῦν τὰς λαβὰς αὐτῆς. Πλὴν τῶν κτερισμάτων τούτων εὐρέθησαν καὶ μέγιστα κέρατα μήκους 0 μ. 85 καὶ περιφερείας περὶ τὴν βάσιν αὐτῶν 0 μ. 40.

Ἄλλαι ἀνασκαφαὶ γινόμεναι παρὰ τὰς Σαράντα Ἐκκλησίας, ἔφεραν εἰς φῶς τὰ ὁστὰ ἀρχαίου πολεμιστοῦ, κράνος χρυσοῦν, θώρακα καὶ ὄπλα ἐπιμελῶς ἐπεξεργασμένα καὶ σκελετὸν ἵππου, πιθανῶς ἀνήκοντα εἰς τὸν ταφέντα πολεμιστὴν (Γ. Λαμπουσιάδου, αὐτόθι, σελ. 91).

Αἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτη ἀνασκαφαί, γινόμεναι μεθοδικώτερον καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἀρχαιολόγων, ἔφερον εἰς φῶς πλεῖστα ὅσα ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, τὰ ὁποῖα ἂν καὶ ἐλάχιστα ἢ ἀτελέστατα διεφώτισαν ἡμᾶς περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Θράκης, ἐν τούτοις μᾶς ἐπέτρεψαν νὰ μαντεύσωμεν τὴν προϊστορικὴν Θράκην. Διὰ τοῦτο εἶχε μέγα δίκαιον ὁ Dumont, λέγων ὅτι οἱ «τύμβοι» οὗτοι περικλείουν τὴν ἱστορίαν τῆς χώρας. (Αὐτόθι, σελ. 199.)

Εἶναι ἤδη γνωστὸν τὸ περιεχόμενον ἑπτὰ τοιούτων tells: δύο παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ πέντε ἐν τῇ Νοτίῳ Βουλγαρίᾳ. Ἐκ τῶν πέντε τούτων οἱ τέσσαρες ἠρηνύθησαν ὑπὸ τοῦ G. Seure, ἑταίρου τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, κατὰ τὰ ἔτη 1899 καὶ 1900, δαπάναις τῆς Βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως, (Ἐκτοτε, κατὰ τὸν νέον Βουλγαρικὸν Νόμον τοῦ 1904, αἱ ἀνασκαφαὶ δὲν ἐπιτρέπονται πλέον εἰς ξένους, παρὰ μόνον εἰς Βουλγάρους ὑπηκόους φιλολόγους ἢ ἀρχαιολόγους, ἀπέναντι χρηματικῆς ἐγγυήσεως). Ταύτας δὲ ἠκολούθησαν οἱ κατὰ τὸ 1901, 1902 καὶ 1903 ἀνασκαφαὶ N Degrant, προξένου τῆς Γαλλίας ἐν Φιλιππουπόλει, δαπάναις τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς φιλολογίας τῶν Παρισίων. Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν ἀνευρεθέντων ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων φθάει τὰ 1800,

τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν λεπτομερέστατα μετὰ πολλῶν εἰκόνων καὶ πινάκων ὑπὸ τῶν δύο τούτων ἀρχαιολόγων εἰς τὸ Bulletin de Correspondance Hellénique, σελ. 349—432.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων εὐρημάτων τοῦ κατὰ τὸ 1903 ἀνασκαφέντος τύμβου τοῦ Costienco ἢ ἄλλως Μοναστήρ-Τεπέ καλουμένου, εἰς ἀπόστασιν 13 χλμ. βορειοδυτικῶς τῆς Φιλιππουπόλεως, εὐρέθησαν ἀρκετοὶ τάφοι, περιέχοντες διάφορα κτερίσματα. Ὁ τύμβος οὗτος δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς πολυάνδριον, ὡς νεκροταφεῖον. Δὲν εἶναι ὅμως εὐκόλον νὰ καθορισθῆ ἡ χρονολογία αὐτοῦ, καθ' ὅσον, ὅπως καὶ ἄλλαχού, οἱ διαδεχόμενοι ἀλλήλους Θρακικοὶ λαοὶ ἐχρησιμοποιοῦν τὸ ἴδιον μέρος ὡς τόπον ταφῆς, εἰς τρόπον ὥστε οἱ τάφοι τῶν ἀνωτέρω στρωμάτων εἶναι σχεδὸν μεταγενέστεροι. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ πλεῖστον τῶν τάφων τοῦ τρίτου στρώματος εἶναι Ῥωμαϊκῶν χρόνων.

Μεταξὺ καὶ ἄλλων εὐρέθησαν δώδεκα περίπου τεμάχια ἀναθήματος ((ex - voto), παριστῶντα τὸν ἥρωα Θρακῆ καὶ διάφορα νομίσματα τοῦ Ῥομητάλκου Α' (ἐποχὴ τοῦ Αὐγούστου), ἀπεικονίζοντα δύο κεφαλὰς ἐστραμμένους πρὸς τὰ δεξιὰ: τοῦ βασιλέως καὶ τῆς συζύγου του μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: ΡΩΜΗΤΑΛΚΟΥ..., ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης πλευρᾶς: γυμνὴν κεφαλὴν τοῦ Αὐγούστου πρὸς τὰ δεξιὰ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ.

Ἐπίσης ὀρειγάλκινα νομίσματα τοῦ Τραϊανοῦ (98—117 μ. Χ.) τοῦ Γέτα (212 μ. Χ.) μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, καὶ τοῦ Αὐρηλιανοῦ (270—276 π. Χ.).

Παρὰ τὸ νόμισμα τοῦ Αὐρηλιανοῦ εὐρέθησαν ἔνδεκα σκελετοὶ ἀνθρώπινου ἐνταφιασμένοι ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ χῶμα, μετὰ τοὺς πόδας ἐστραμμένους πρὸς ἀνατολὰς. Ὅχι δὲ μακρὰν αὐτῶν καὶ εἰς τὸ βάθος, εὐρέθη ἐπίσης σκελετὸς ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου αἱ κνήμαι ἦσαν κομμέναι, ἡ δὲ κεφαλὴ, οἱ τραχηλικοὶ σπόνδυλοι καὶ αἱ ὠμοπλάται κάτω ἀπὸ τὰ ὁστὰ τῆς λεκάνης. Ὀλίγον δὲ μακρότερον ἐντὸς μεγάλ-

λου πίθου πηλίνου σκελετός γυναικός, φέρον τρία ὀρειχάλκινα βραχιόλια, ἀνά δύο εἰς ἕκαστον βραχιόνα. Ὡς ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ τάφου τούτου, ἔπρεπε νὰ κατατάξωμεν αὐτὸν μετὰ τῶν ἐπικηδείων μνημείων τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ τὸ σχῆμα καὶ ἡ λεπτότης τῶν ἐν αὐτῷ εὐρεθέντων ἀγγείων, δὲν συνάδουν ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς τῆς γνῶμης ταύτης.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ὀδόντας τοῦ σκελετοῦ, οὗτοι ἀνήκουν εἰς γυναῖκα ἡλικιωμένην, ἡ θέσις δὲ τοῦ πτώματος ἐντὸς πίθου δὲν ἐξηγεῖται παρὰ μόνον διὰ τῆς χρήσεως ταινιῶν. Προφανῶς δὲ πρόκειται περὶ ξένων Ἀσιατῶν ἢ Αἰγυπτίων ταφέντων κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς πατρίδος των.

Μυθικοὶ ἥρωες, βασιλεῖς καὶ δυνάσται τῆς ἀρχαίας Θράκης

Μυθικοὶ ἥρωες, βασιλεῖς καὶ δυνάσται τῆς Θράκης, ἀναφέρονται ἀπὸ τῆς προϊστορικῆς ἢ ἡ ἐποχῆς. Πότε ὅμως ἀκριβῶς ἐζησαν καὶ ποῦ, εἶναι δύσκολον νὰ καθορισθῇ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἀναφέρωμεν τοὺς κυριωτέρους ἐξ αὐτῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα συνδέονται μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς Θράκης καὶ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς πολιτισμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι δύσκολον νὰ ἀναφέρωμεν αὐτοὺς χρονολογικῶς κατὰ σειράν, θὴ προτιμήσωμεν τὴν ἀλφαβητικὴν σειράν χωρὶς τοῦτο νὰ προκαλῆ σύγχυσιν τῶν ἐποχῶν καθ' ἃς ἐζησαν, δεδομένου ὅντος ὅτι εἶναι πρόσωπα μυθικὰ καὶ προϊστορικά.

Τοιοῦτοι ἀναφέρονται ὁ Διομήδης, βασιλεὺς τῶν Βιστόνων, περίφημος διὰ τοὺς ἀνθρωποφάγους ἵππους του, ὁ Κισσεύς, πατὴρ τῆς Ἐκάβης, συζύγου τοῦ Πριάμου, ὁ Μάρων, υἱὸς τοῦ Εὐάνθους καὶ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Μαρωνεῖα, ὁ Οἶαγρος ὁ ἀρχαιότερος βασιλεὺς τῆς Θράκης, πατὴρ τοῦ Ὀρφέου, ὁ Πολυμνήτωρ ἢ Πολυμνήτωρ, βασιλεὺς τῆς Αἴνου καὶ σύγχρονος τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ὁ Πόλτυς βασιλεὺς καὶ οὗτος τῆς Αἴνου σύγχρονος τοῦ Ἡρακλέους, ὁ Ρῆσος, βασιλεὺς τῶν Θρακῶν καὶ σύμμαχος τῶν

Τρώων, ὁ Τεγύριος, ὁ Τηρεὺς καὶ ἄλλοι, περὶ τῶν ὁποίων παραπέμπομεν εἰς τὰ σχετικὰ ἄρθρα,

Μυθικοὶ ραψῶδοι καὶ μουσικοὶ

Τοιοῦτοι ἀναφέρονται: ὁ Εὐμόλοπος, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου φέρονται πέντε πρόσωπα εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀποδίδεται ἡ εἰσαγωγή τῶν Ἑλευσινίων μυστηρίων, ὁ Φιλάμμων, υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, διάσημος κιθαριστής. λαβὼν μέρος εἰς τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν, ὁ Θάμυρις ἢ Θαμύρας, υἱὸς τοῦ Φιλάμμωνος, καλούμενος καὶ Ὀδρύσης ἢ Θραξ, ὡς γεννηθεὶς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὀδρυσῶν, ὁ Μουσαῖος, ἐποποιός, μάντις καὶ ἱερεὺς ἐν Ἀθῆναις ἐπὶ Κέκροπος τοῦ Β', εἰς τὸν ὁποῖον ἀπεδόθη ἡ σύνθεσις ποιᾶς τινος θεολογίας καὶ ἡ εἰσαγωγή τῆς ποιήσεως εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ὁ διασημότερος ὄλων τῶν Θρακῶν ἀοιδῶν, μετὰ τοῦ ὁποίου στενωτάτα συνδέεται τὸ ὄνομα τῆς συζύγου του Εὐρυδικῆς, τῆς ὁποίας ἡ σκληρὰ τύχη εἶναι γνωστὴ εἰς πάντας, χάρις εἰς τοὺς συγκινητικωτάτους στίχους τοῦ Βιργιλίου.

Περὶ ὄλων τούτων, πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεων, παραπέμπομεν εἰς τὰ σχετικὰ ἄρθρα.

Ἡ Θράκη κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν βαρβάρων

Προτοῦ κτισθῆ ἀκόμη ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ Θράκη μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ὑποδούλωσίν της, ὑπέστη πολλὰς ἐπιδρομὰς ἐκ μέρους τῶν βαρβάρων ἐθνῶν, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτεραι ἦσαν ἡ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Φιλίππου τοῦ Ἄραβος (244—249 μ.Χ.) ἐπιδρομὴ τῶν Γότθων εἰς τὴν βόρειον Θράκην (τὴν νῦν Σερβίαν καὶ Βουλγαρίαν), ἡ ἐπὶ τοῦ διαδόχου τοῦ Δεκίου ἐπαναληφθεῖσα ἐπιδρομὴ τῶν Γότθων, ὅτε οὗτοι κατέλαβον καὶ τὴν Φιλιππούπολιν, ἡ ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Δεκίου, Βαλεριανοῦ καὶ Γαλλιανοῦ (251—268 μ. Χ.) ἐπιδρομὴ τῶν Γότθων καὶ ἄλλων βαρβάρων φύλων, ἡ ὁποία ἐφθασε μέχρι τοῦ Βοσπόρου. Κατὰ τὴν ἐπιδρο-

μην ταύτην ἐπολιορκήθη καὶ ἡ ὄχυρά Θεσσαλονίκη.

Μετὰ ἓνα περίπου αἰῶνα, κατὰ τὸ 378 μ.Χ. οἱ κατόπιν ἀδείας τοῦ αὐτοκράτορος Οὐάλεντος ἐγκατασταθέντες ἐντεῦθεν τοῦ Ἰστρου Γότθοι (Βησιγότθοι καὶ Ὀστρογότθοι) ἀποστατήσαντες, ἠρήμωσαν τὴν Θράκην καὶ ἄλλας χώρας τῆς αὐτοκρατορίας μετὰ τὴν παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν νίκην των, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπεσε μαχόμενος καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ Οὐάλης.

Τέλος, κατὰ τὸ 382 μ.Χ. ἐπέτυχεν ὁ Θεοδόσιος ὁ Μέγας νὰ ἐπιφέρει τὴν εἰρήνην εἰς τοὺς Γότθους, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰς τὸ κράτος του, ἀλλ' ἀναγνωρίζοντες τὴν ἐπικυριαρχίαν του.

Οὕτως ἐπὶ δύο αἰῶνας ἡ Θράκη καὶ μετ' αὐτῆς καὶ ἡ Μακεδονία καὶ πολλάκις καὶ ἡ Νότιος Ἑλλάς εἶχον ὑποστῆ τὰ πάνδεινα ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων αὐτῶν φυλῶν.

Ἡ Θράκη κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους

Ἄλλὰ καὶ μετὰ τὴν διαίρεσιν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ρωμαϊκὸν κράτος, δὲν ἔπαυσαν αἱ κατὰ τῆς Θράκης ἐπιδρομαί. Οὕτω κατὰ τὸ 411 μ.Χ. ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου Β' (408—450) ἐπέδραμον τὴν Θράκην οἱ Οὐννοι ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Ἀττίλαν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπηλλάγη ἡ ἢ χώρα κατόπιν συνθήκης (τὸ 443 μ.Χ.) ὑπὸ βαρυτάτους ὄρους. Ἐπετράπη δηλαδὴ ἢ πρὸς νότον τοῦ Ἰστρου ἐγκατάστασις των καὶ ἡ καταβολὴ εἰς αὐτοὺς μεγάλης χρηματικῆς ἀποζημιώσεως.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου (491—515 μ.Χ.) ἤρχισαν τὰς ἐπιδρομὰς των τὸ 502 οἱ Βούλγαροι, οἱ ὁποῖοι ὄμως ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπανεέλθουν εἰς τὰς πέρας τοῦ Ἰστρου χώρας των. Ὁ Ἀναστάσιος τότε, διὰ νὰ προστατεύσῃ ὄχι μόνον τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, ἀνήγειρε τὸ ἀπ' αὐτοῦ καλούμενον «Ἀναστασιανὸν τεῖχος» (βλ. λέξ.). Ὀλίγον βραδύτερον (τὸ 517) οἱ Βούλγαροι ἐπανελάβον τὴν ἐπιδρομὴν των,

κυρίως ὄμως κατὰ τῆς Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527—565 μ.Χ.), ἐπέδραμον τὴν Θράκην οἱ Ἄνται, φυλὴ Σλαυική, ἀλλὰ ἐξωλοθρεύθησαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῆς χώρας Γερμανοῦ, ἀνεψιοῦ τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις καὶ «Ἄντικὸς» διὰ τοῦτο ἐπωνομάσθη. Ἡ πανωλεθρία τῶν Ἄντων ἀπύλλαξεν ἐπὶ τινα χρόνον τὴν Θράκην τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν. Κατὰ τὸ 540 μ.Χ. ὄμως, ὅτε ὁ στρατὸς τοῦ Βυζαντίου ἐμάχετο κατὰ τῶν Περσῶν πρὸς ἀνατολάς καὶ τῶν Γότθων ἐν Ἰταλίᾳ, πολυάριθμα στίφη Οὐννων, εἰσέβαλον εἰς τὴν ἀφρούρητον σχεδὸν Θράκην καὶ διήρπασαν αὐτήν. Ἄλλὰ καὶ ἐπιδρομαί Σλαύων καὶ Οὐννων ἔγιναν κατὰ τὰ ἔτη 550 καὶ 559 ἐκ τῶν ὁποίων, οἱ μὲν πρῶτοι ἀπεκρούσθησαν μετὰ κόπου οἱ δὲ Οὐννοι κατετροπώθησαν ὑπὸ τοῦ γηραιοῦ Βελισσαρίου, ἐμπίστου στρατηγοῦ τοῦ αὐτ. Ἰουστινιανοῦ. Κατὰ τὸ 578 οἱ Σλαῦοι ἐπέδραμον καὶ πάλιν τὴν Θράκην, ἀλλ' ἐπῆλθον τότε ἐναντίον τῆς χώρας των κατόπιν συννεοίσεως πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Τιβέριον, οἱ Ἄβαρες. Ἀπὸ δὲ τοῦ 583—602 ἔγιναν ἐπανεπιλημμένα μὲν ἐπιδρομαί τῶν Ἀβάρων κατὰ τῆς Θράκης, ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτοκρατορικὰ στρατεύματα, ἰδίως ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μαυρικίου δὲν ὑπελείφθησαν ἐπερχόμενα εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἰστρου χώραν τῶν Ἀβάρων. Ὅλαι δὲ αἱ γεγόμεναι μεταξὺ τῶν δύο ἀντιπάλων συνθήκαι εἶχον ὡς ὄρον ὅτι τὸ ὄριον τῶν δύο χωρῶν ἦτο πάντοτε ὁ Ἰστρος (Δούναβις). Κατὰ τὸ 620 ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἡράκλειος, πρὸς ἀποφυγὴν διμετώπου ἀγῶνος κατὰ τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον φθάσει μέχρι τοῦ Βοσπόρου ἀπ' ἀνατολῶν, καὶ τῶν Ἀβάρων καὶ Σλαύων, οἱ ὁποῖοι ἠλείλουν τὸ κράτος ἀπὸ βορρᾶ, ἠναγκάσθη νὰ συνάψῃ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀβάρων φροντίσας διὰ πλουσίων δώρων νὰ χωρίσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν Σλαύων, πρὸς τοὺς ὁποίους δι' ἰδιαιτέρας συνθήκης παρεχώρησε πρὸς ἐγκατάστασιν των χώρας ἐντεῦθεν τοῦ Ἰστρου, ἐν τῇ Ἄνω Μοισίᾳ καὶ Ἰλλυρίᾳ.

Κατὰ τὸ 626 ὁμοῦς ὁ χαγάνος τῶν Ἀβάρων, παρασπονδήσας, συνεννοηθεὶς μετὰ τῶν Περσῶν καὶ ἐπιδραμῶν τὴν Θράκην ἔφθασε μέχρι Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ὁποίαν ἐπολιόρησεν. Ἐσώσεν ὁμοῦς αὐτὴν ὁ ἠρωϊσμὸς τῶν κατοίκων τῆς, τοὺς ὁποίους ἐνεθάρρυνεν ἡ φιλοπατρία τοῦ μαγίστρου Βένου καὶ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Σεργίου.

Κατὰ τὸ 679, οἱ πέραν τοῦ Ἰστροῦ Βούλγαροι, οἱ ὅποιοι πρό τινων ἔτων εἶχον ἀπαλλαγὴν τοῦ ζυγοῦ τῶν Ἀβάρων, ἐπωφεληθέντες τῆς νόσου τοῦ αυτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πρωγονάτου, ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν σημερινὴν Βουλγαρίαν, ἀναμικθέντες μετὰ Σλαύων. Ὁ Κωνσταντίνος ὁμοῦς, ὅστις εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Βουλγάρους ἀπὸ τῆς χώρας του δὲν ἐπέδιώξε τοῦτο, μὴ κατανοήσας πόσον ὀλεθρία ἦτο ἡ ἐγκατάστασις ἐκεῖνη τῶν Βουλγάρων.

Κατὰ τὸ 687, οἱ Βούλγαροι, ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν Σλαύων, ἐπέδραμον τὴν Θράκην, ἀλλ' ἐπέλθων κατ' αὐτῶν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Β' τοὺς ἐνίκησε. Ἐπανειλημμένως ἔπειτα, κατὰ τὰ ἔτη 758, 765 καὶ 773, εἰσέβαλον εἰς τὴν Θράκην οἱ Βούλγαροι καὶ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Ε', ἐπανειλημμένως ὁμοῦς ἐταπεινώθησαν ὑπὸ τούτου. Τοὺς Βουλγάρους ἐταπεινώσεν, εἰσβαλὼν εἰς τὴν χώραν των, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Νικηφόρος. Ἐνῶ ὁμοῦς εἶχε φέρει εἰς δύσκολον θέσιν τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κροῦμμον, οὐδεμίαν ἀποδεχόμενος παρ' αὐτοῦ πρότασιν εἰρήνης, ἔπεσεν αἰφνης εἰς ἐνέδραν καὶ ἐφονεύθη.

Ἄτυχεῖς διὰ τὴν αὐτοκρατορίαν ἦσαν οἱ κατὰ τῶν εἰσβαλόντων εἰς τὴν Θράκην Βουλγάρων πόλεμοι ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος Μιχαήλ, ἐνῶ ἐνδοξοὶ οἱ ἐπὶ Λέοντος Ε' (813—820), ὅστις κατήγαγε περιφανῆ νίκην παρὰ τὴν Μεσημβρίαν κατ' αὐτῶν καὶ συνωμολόγησε ταπεινωτικὴν δι' αὐτοὺς εἰρήνην τὸ 817, ἣτις καὶ διετηρήθη μέχρι τοῦ 893.

Μακροὶ ἀγῶνες τῆς Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας κατὰ τῶν Βουλγάρων ἤρχισαν καὶ πάλιν κατὰ τὸ 893, διαρκέσαντες μέ-

χρι τοῦ 927, μέχρι δηλαδὴ τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων Συμεών, ἐπανελήφθησαν δὲ ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος Νικηφόρου (963—969), ὅστις εἰσβαλὼν εἰς τὴν χώραν του ἐταπεινώσεν αὐτοῦς. Ἐπιδιώξας ὁμοῦς νὰ ἐξοντώσῃ τοὺς Βουλγάρους τελείως διὰ τῶν Ρώσων, προεκάλεσε τὴν εἰσβολὴν τούτων εἰς τὴν Βουλγαρίαν κατὰ τὸ 967. Οἱ Ρώσοι ὁμοῦς καταλαβόντες τὴν Βουλγαρίαν, δὲν ἤθελον νὰ ἀπέλθωσιν αὐτῆς. Διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη νὰ ἐπέλθῃ κατ' αὐτῶν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Τσιμισκῆς κατὰ τὸ 971 καὶ μετὰ ἐπανειλημμένως νίκας ἐν Πρεσθλαύα, ἣτις μετωνομάσθη τότε Ἰωαννούπολις, καὶ ἐν Δορυστόλῳ νὰ ἀποδιώξῃ τούτους, καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν Βουλγαρίαν, διαιρεθεῖσαν εἰς ἑπτὰ διοικήσεις, χώραν ὑποτελῆ. Τότε ἐγκατεστήσεν ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἀπαντας τοὺς Παυλιανίτας εἰς τὴν Θράκην.

Ἡ κατὰ τὸ 977 ἐκραγεῖσα ἀποστασία τῶν Βουλγάρων προεκάλεσε τοὺς μακροὺς κατ' αὐτῶν ἀγῶνας Βασιλείου τοῦ Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου, ὅστις καὶ καθυπέταξε τὴν Βουλγαρίαν τὸ 1014. Οἱ Βούλγαροι παρέμειναν ὑποτεταγμένοι μέχρι τοῦ 1197, ὅποτε ἐνωθέντες μετὰ τῶν Βλάχων ὑπὸ τὸν Ἰωαννίτην, ἴδρυσαν ἀνεξάρτητον κράτος, τοῦ ὁποίου οἱ ὑπῆκοι ἤρχισαν καὶ πάλιν τὰς κατὰ τῆς Θράκης ἐπιδρομὰς των.

Τοιοιτοτρόπως ἡ Θράκη ὑπέστη ἀλλεπαλλήλους ἐπιδρομὰς καὶ δηλώσεις καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων τὸ 1204 βίου τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἰδίως δὲ ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως νοτίως τοῦ Δουνάβεως τῶν Σλαύων καὶ Βουλγάρων, οἱ ὅποιοι καὶ πρῶτοι ἐκολόβωσαν τὰ πρὸς βορρῶν ὄρια τῆς Θράκης.

Ἡ Θράκη ἐπὶ Φραγκοκρατίας καὶ τῶν Παλαιολόγων

Ἡ Θράκη μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων τὸ 1204, διενεμήθη μεταξὺ τοῦ Λατίνου αυτοκράτορος Βαλδουίνου, ἔχοντος ἔδραν τῆς αὐτοκρατορίας του τὴν Κωνσταντι-

νούπολιν καὶ τῶν Ἑνετῶν, εἰς τοὺς ὁποίους περιήλθεν ἡ Ἀδριανούπολις καὶ ἡ περὶ αὐτὴν χώρα. Ἡ ὕβριστικὴ ὁμωσὶς καὶ τραχεῖα συμπεριφορὰ τῶν Ἑνετῶν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἠγάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἔλθουν εἰς συνεννόησιν μετὰ τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Ἰωαννίτην, ὅστις καὶ κατέλαβε τὴν Ἀδριανούπολιν, ἡγούμενος Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων. Ἀφοῦ δὲ ἐνίκησεν τοὺς ἐναντίον του ἐπελθόντας Φράγκους ἐπροχώρησε μέχρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἰωαννίτη ἡ πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμπεριφορὰ, δὲν ὑπῆρξε καλλιτέρα τῆς τῶν Φράγκων, διότι καὶ τὴν Φιλιπούπολιν καθάραισε καὶ τοὺς ἀγροὺς τῶν ἐν Θράκῃ Ἑλλήνων ἐδήλωσε. Τοῦτο ἐξηγάκασε τοὺς Ἕλληνας νὰ ἔλθουν εἰς συνεννόησιν μετὰ τοὺς Λατίνους, οἱ ὁποῖοι ἀνεγνώρισαν τὸν Θεόδωρον Βρανῶν Κομνηνὸν κύριον τῶν ἐπαρχιῶν Ἀδριανουπόλεως καὶ Διδυμοτείχου καὶ ἴσον εἰς ἀξίωμα πρὸς τὸν Βονιφάτιον (διὰ τοῦτο καὶ βασιλεὺς τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐνίοτε ἔκαλεῖτο) ὡς ἓνα δηλαδὴ τῶν ἀνωτάτων ὑποτελῶν ἡγεμόνων τοῦ Φραγκικοῦ κράτους. Ἀπὸ τοῦ 1230 ὁμοῦς τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Θράκης περιήλθεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Βουλγάρου ἡγεμόνος Ἀσάν, υἱοῦ τοῦ Ἰωαννίτη, ἡγεμόνος μετριοπαθοῦς.

Μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὸ 1261 ἡ Θράκη ὑπέστη δηρώσεις, ἰδίως δὲ ἡ Καλλιπόλις, ἡ Πέρινθος καὶ πᾶσα ἐν γένει ἡ παραλία τῆς Προποντίδος ὑπὸ τῶν Καταλανῶν, ἐκδικουμένων τὴν δολοφονίαν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ρογήρων ὑπὸ τῶν Ἀλανῶν, συμμάχων τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Θ', συμβασιλέως τοῦ πατρὸς του Ἀνδρονίκου.

Μετὰ τοὺς Καταλανούς, ἐδήλωσαν τὴν Θράκην οἱ ὑπὸ τὸν Χαλῆλ Τούρκοι, τοὺς ὁποίους ὁμοῦς ἐξόντωσεν ὁ Φιλῆς Παλαιολόγος παρὰ τὴν Καλλιπόλιν, βοηθούμενος ὑπὸ Σέρβων καὶ Γενοναίων.

Κατὰ τὸ 1348—1349 ὁ Σουλτάνος τῶν Τούρκων Ὀρχάν, ἐπωφεληθεὶς ἐκ τῶν ἐμφυλίων πολέμων μεταξὺ τοῦ πενθεροῦ του

Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ πρὸς τοὺς Παλαιολόγους καὶ τὸν ἴδιον υἱὸν του Ματθαῖον Καντακουζηνόν, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Καλλιπόλιν, ὁπόθεν δρῶντες οἱ Ὀσμανίδαι Τούρκοι ἐληλάτουν καὶ τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θράκην.

Ὁ κατὰ τὸ 1359 διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Ὀρχάν Μουράτ, δὲν ἠρέκασθη εἰς τὴν λεηλασίαν μόνον τῆς Θράκης, ἀλλ' ἤρρισε καὶ τὴν ὑποταγὴν αὐτῆς, καταλαβὼν τοὺς Αἰγὸς Ποταμοὺς ἐν ἀρχῇ, καὶ τὸν Πύργον καὶ Διδυμοτείχον, καὶ τέλος τὸ 1361 τὴν Ἀδριανούπολιν, τὴν ὁποίαν κατέστησε καὶ πρωτεύουσαν τοῦ Τουρκοῦ Κράτους. Ἡ κατάληψις τῆς λοιπῆς Θράκης ἐσυνεχίσθη ἔπειτα ὑπὸ τῶν δύο στρατηγῶν τοῦ Μουράτ, τοῦ Ἐβρενός, ὅστις κατέλαβε τὴν Κομοτινὴν καὶ τὴν περὶ τὴν Ροδόπην χώραν, καὶ τοῦ Λαλασσαχίν, ὅστις κατέλαβε τὴν Φιλιπούπολιν καὶ τὴν περὶ αὐτὴν χώραν. Τέλος μετ' ἀλλεπαλλήλους πολιορκίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπῆλθεν ἡ ἄλωσις αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ τοῦ Β' κατὰ τὸ 1453 (Μαΐου 29) καὶ οὕτως τέλος ἡ Θράκη ἔγινε χώρα τουρκικὴ.

Τὴν μετέπειτα ἱστορίαν τῆς Θράκης ὡς συνυφασμένην μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν γένει μετὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους παραλείπομεν, παραπέμποντες εἰς τὰς ἱστορίας ἡμετέρων καὶ ξένων.

* ΘΡΑΚΗΣ (Ἐπαρχία). — Μία τῶν ἐξ ἐπαρχιῶν τοῦ ὁμωνύμου Θέματος ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ὑπὸ κοινουλόγιον περιλαμβανόμενα πέντε πόλεις τῶν ὁσίων πρωτεύουσα ἦτο ἡ Φιλιπούπολις. (Ἱεροζλ. Συνέκδ. 6 5).

ΘΡΑΚΗΣ (ΘΕΜΑ) ἢ ΘΡΑΚΩΝ. — Τὸ πρῶτον θέμα (βλ. λέξις) ἐκ τῶν ἰδίων ἐν Ἐβρώπῃ θεμάτων τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, μετὰ πρωτεύουσαν τὸ Βυζάντιον. Περιελάμβανε δὲ τὰς πόλεις: Ἀρκαδιούπολιν, Χαριούπολιν, Ραιδεστόν, Ἡράκλειαν, Σηλυμβρίαν, Δέρκον, Βιζύην καὶ τὴν ἐσχάτην πρὸς δυσμὰς Τραϊανούπολιν.

Ὁ στρατηγὸς διοικητὴς αὐτοῦ ἐλάμβανεν ἐτήσιον μισθὸν δέκα λιτρῶν, ἤτοι

7.000 χρυσῶν δραχμῶν (προβλ. 'Α. 'Αδαμαντίου. Τὸ Βυζαντινὸν θέμα τῆς Θράκης. «Θρακικά» 1928, σελ. 383 καὶ ἐξῆς).

ΘΡΑΚΗΣΙΩΝ (Θέμα). — Ἐν τῶν σημαντικωτέρων μικρασιατικῶν θεμάτων τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, περιλαμβάνον τὰς χώρας τῆς ἀρχαίας Λυδίας καὶ μέρος τῆς δυτικῆς Φρυγίας. Πόλεις δὲ αὐτοῦ ἦσαν αἱ : Σινασός, Θυάτειρα, Σάρδεις, Φιλαδέλφεια, Ασοδίκεια, Ἀπολλωνιάς, Ἡράκλεια, Σεβαστούπολις καὶ ἄλλαι.

Ὁ στρατηγὸς διοικητὴς τοῦ θέματος τῶν Θρακησίων κατεῖχε τὴν τρίτην θέσιν ἐν τῇ τάξει τῶν στρατηγῶν τῆς αὐτοκρατορίας, ἐλάμβανε δὲ ἐτήσιον μισθὸν 40 λιτρῶν, ἧτοι 28.000 δραχμῶν χρυσῶν.

ΘΡΑΚΙΑ (θάλασσα). - Βλ. Θρακικὸν πέλαγος.

ΘΡΑΚΙΑ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ — Ἡ ἄλλως καλουμένη Θρακικὴ Χερσόνησος (βλ. λέξ.) ἢ καὶ ἀπλῶς «Χερσόνησος».

ΘΡΑΚΙΑΣ ἢ ΘΡΑΣΚΙΑΣ.— Ὄνομα ἀνέμου κοινῶς : Θρακιᾶς, πνέοντος ἀπὸ βορρᾶ.

ΘΡΑΚΙΔΑΙ. — Ἱερατικὸν γένος τῶν Δελφῶν, τῶν ὁποίων τὸ ἀξίωμα ἦτο κληρονομικὸν (Διοδ. Σικελ. XVI, 24).

ΘΡΑΚΙΚΑΙ ΣΠΟΡΑΔΕΣ. — Ὑπὸ τὸ περιληπτικὸν τοῦτο ὄνομα περιλαμβάνονται αἱ νῆσοι : Ἴμβρος, Σαμοθράκη, Θάσος, Λήμνος, Ἅγιος Εὐστράτιος καὶ αἱ παρακείμεναι εἰς ταύτας νησίδες.

ΘΡΑΚΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ.— Ἡ γλῶσσα τῶν ἀρχαίων Θρακῶν ἀποτελεῖ μὲ τὴν γλῶσσαν τῶν Φρυγῶν—συγγενῶν μὲ τοὺς Θρακᾶς—μίαν γλωσσικὴν ὁμοφυλίαν τὴν λεγομένην «Θρακο - φρυγικὴν». Δυστυχῶς ὅμως τόσον ἡ θρακικὴ γλῶσσα, ὅσον σχεδὸν καὶ ἡ φρυγικὴ εἶναι πολὺ ὀλίγον γνωσταὶ εἰς ἡμᾶς. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐξέλιπε τελείως κατὰ τὸν τέταρτον ἢ πέμπτον μ. Χ. αἰῶνα, ὅπότε ἡ διάδοσις τοῦ χριστιανισμοῦ ἀνὰ τὴν Θράκην εἶχεν ἐπιτελεσθῆ. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ξενοφῶντος ἡ γλῶσσα τῶν ἀρχαίων Θρακῶν ἦτο ἐντελῶς ἀκατάληπτος εἰς τοὺς Ἕλληνας, καθ' ὅσον ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὴν ἐκ Μ. Ἀσίας ἐπιστροφὴν του μετὰ τῶν μυ-

ρίων, διερχόμενος τὸ 400 π. Χ. συνεννοεῖτο μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Σεύθου τοῦ Β' διὰ διερμηνέως : «Παρῆν δέ, λέγει, καὶ Σεύθης βουλόμενος... καὶ ἐν ἐπηκόῳ ἐστήκει ἔχων διερμηνέα, συνίει δὲ καὶ αὐτὸς ἑλληνιστὶ τὰ πλεῖστα» (Κύρ. Ἀνάβ. VII, 4,).

Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως οἱ Θρακᾶες ἐξἑλληνίσθησαν εἰς τρόπον ὅστε κατὰ τὸν δευτέρου μ. Χ. αἰῶνα δὲν ἐσώζοντο ἐκ τῆς ἀρχαίας θρακικῆς γλώσσης παρὰ λέξεις τινές, κυρίως δὲ ὀνόματα ποταμῶν, πόλεων, χωρῶν καὶ προσώπων, σωζόμεναι ἐγκατεσπαρμέναι εἰς Ἕλληνας καὶ Λατίνους συγγραφεῖς ἢ εἰς ἀνευρεθείσας ἐπιγραφάς, ὅπως : Οὐστούδιζός, Βουρτουδιζός, Οὐσκουδάμα, Δραβῆσκος, Δορίσκος, Γαρησκός, Σχορδίσκοι, Ταυρίσκοι, Ἐβρος, Τόνζος, Ἄρζος, Δένιζος, Ὄστιζα, Ταρπόδιζος, Δρυζιπάρα, Βησσαπάρα, Βίθυς, Κετρίπορις, Ρασκούπορις, Κότυς, Πόλυς καὶ ἄλλα.

Συγγενὴς πρὸς τὴν ἀρχαίαν θρακικὴν γλῶσσαν, θεωρεῖται καὶ ἡ γλῶσσα τῶν Ἀρμενίων, οἱ ὅποιοι κατὰ τὸν Ἡρόδοτον VII, 73) «ἐόντες Φρυγῶν ἄποικοι», ὠμίλου, ἐννοεῖται, καὶ γλῶσσαν συγγενὴ πρὸς τὴν γλῶσσαν τῶν Φρυγῶν καὶ συνεπῶς καὶ πρὸς τὴν τὴν τῶν Θρακῶν.

Ἡ γλῶσσα τῶν ἀρχαίων Θρακῶν ὠμλειτο ὄχι μόνον εἰς τὴν κυρίως Θράκην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν βορείως αὐτῆς ἐκτεινομένην χώραν τὴν Ἄνω Μοισίαν (σημερινὴν Βουλγαρίαν), καὶ τὴν ἀρχαίαν Δακίαν, κατεχομένην ὑπὸ διαφόρων Θρακικῶν φύλων, καθὼς καὶ εἰς τὴν Βιθυνίαν τῆς Μ. Ἀσίας, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἦσαν ἄποικοι Θρακᾶς, οἱ ὅποιοι «διαβάντες εἰς τὴν Ἀσίαν ἐκλήθησαν Βιθυνοί» (Ἡροδότης VII, 75).

Ἡ γλῶσσα τῶν Θρακῶν, ὅπως καὶ ἡ τῶν Ἰλλυριῶν καὶ τῶν Σκυθῶν καὶ ἄλλων ἐκλειψάντων Μικρασιατικῶν ἐθνῶν, πιθανώτατα δὲν ἐγράφετο. Μάλιστα ἐάν πιστεύσωμεν τὸν Αἰλιανὸν (Ποικίλη Ἱστορία VII, 6), οἱ Θρακᾶες ὄχι μόνον δὲν ἐγνώριζον γραφὴν, ἀλλὰ καὶ ἐνόμιζον αἰσχιστον εἶναι οἱ τὴν Εὐρώπην οἰκοῦντες

βάρβαροι χρῆσθαι γράμμασιν». Κατὰ δὲ τὸν Ἀριστοτέλη (Προβλήμ. 3), Θρακικαὶ τινες φυλαὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ἀριθμῶσιν πέραν τοῦ τέσσαρα. «Μόνον δ' ἀριθμοῦσι τῶν Θρακῶν γένος τι εἰς τέσσαρα διὰ τὸ ὥσπερ τὰ παιδία μνημονεύειν ἐπὶ πολὺ, μηδὲ χρῆσιν μηδενὸς εἶναι πολλοῦ αὐτοῖς».

Τοῦτο τοῦλάχιστον μαρτυρεῖται ἐξ ὄλων τῶν μέχρι τοῦδε ἐπιγραφῶν, αἱ ὁποῖαι εὐρέθησαν ἐν Θράκῃ, πλὴν μιᾶς καὶ μόνης ἐμμέτρου ἐπιγραφῆς ἐπὶ εὐμεγέθους χρυσοῦ δακτυλίου μὲ Ἑλληνικὰ γράμματα, εὐρεθέντος τὸ 1912 ἐντὸς τάφου κάτωθεν χόματος (tumulus) μαζί μὲ ἄλλα κτερίσματα παρὰ τὴν κώμην Εζερονο τῆς Βουλγαρίας, κειμένην ἐν τῇ ἄνω κοιλάδι τοῦ Ἐβρου. Ἐκ τοῦ τύπου τῶν γραμμάτων εὐκρινῶς ἀναγινωσκομένων, ὑποτίθεται ὅτι ἐγράφη περὶ τὰ 400 π. Χ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑποτιθεμένη ὡς Θρακικὴ αὕτη ἐπιγραφὴ θεωρεῖται ὑπὸ τῶν πλείστων γλωσσολόγων Ἑλληνικὴ, καὶ μάλιστα συντεταγμένη εἰς δακτυλικὸν ἑξάμετρον.

(Περὶ τῆς γλώσσης τῶν ἀρχαίων Θρακῶν, πλείοτερα βλέπε : Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, «Περὶ τῆς γλώσσης τῶν Θρακῶν εἰς «Θρακικὰ» 1932, σελ. 180 καὶ ἑξῆς, καὶ 1933, σελ. 71 καὶ ἑξῆς. — Κ. Κουρτίδου, Ἱστορία τῆς Θράκης, «Γλώσσα τῶν Θρακῶν», τόμ. Α' σελ. 274 καὶ ἑξῆς. — Ἀχ. Σαμοθράκη, «Ἱστορία τῆς Θράκης», τόμ. Α' σελ. 74 καὶ ἑξῆς «Καταγωγὴ καὶ γλώσσα τῶν Θρακῶν καὶ μελέτην τοῦ 1953 τοῦ Ν. Ἀνδριώτη : Ἡ γλώσσα τῶν Θρακῶν, ἀριθ. 20 Ἐταιρείας Θρ. Μελετῶν. Ἀθῆναι»).

ΘΡΑΚΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ. — Χερσόνησος τῆς Θράκης ἔχουσα τὴν οἴζαν της κατὰ τὴν Α. Ν. Α. ἔσχατιὰν τῆς Θράκης, διὸ καὶ «Θρακία Χερσόνησος» ἢ ἀπλῶς «Χερσόνησος» ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων.

Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 331 ἀπόσπασ. 53) «ἡ ἐν Θράκῃ χερσόνησος τρεῖς ποιεῖ θαλάσσας : Προποντίδα ἐκ βορρᾶ, Ἑλλησποντον ἐξ ἀνατολῶν καὶ τὸν Μέλανα κόλπον ἐκ νότου, ὅπου καὶ Μέλας ποταμὸς ἐκβάλλει δμώνυμος τῷ κόλῳ».

Συνδέεται δὲ μετὰ τῆς ἡπειροῦ διὰ στε-

νῆς λαοῖδος, πλάτους ἐξ περίπου μιλίων, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁποίας περίπου ἔκειτο ἡ ἀρχαία Λυσιμάχεια, ἐξ οὗ καὶ τὸ μεταγενέστερον αὐτῆς Ἑξαμίλιον (βλ. λέξ.), διατηρηθὲν κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ μετέπειτα χρόνους.

Πρῶτοι κάτοικοι τῆς θρακικῆς χερσονήσου ἀναφέρονται οἱ Δόλογχοι (βλ. λέξ.), οἱ ὁποῖοι ὑφιστάμενοι συνεχῶς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν γειτονικῶν θρακικῶν φυλῶν, συνεβουλεύθησαν τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν περὶ τοῦ πρακτέου. Τότε ἡ Πυθία συνεβούλευσεν αὐτοὺς νὰ ἀναθέσουν τὴν ἡγεμονίαν τῆς χώρας εἰς ἑκείνον «ὃς ἂν σφέας ἀπώντας ἐκ τοῦ ἱεροῦ πρῶτος ἐπὶ ξένια καλέσῃ» (Ἡρόδ. VI, 34). Ἐπιστρέφοντες ἐκ Μαντείου, μετὰ μακρὰν πορείαν καὶ διερχόμενοι διὰ τῆς Ἱερᾶς Ὀδοῦ, ἐφιλοξενήθησαν ὑπὸ τοῦ Μιλτιάδου, υἱοῦ τοῦ Κυψέλου, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἀνέθεσαν, κατὰ τὸν χρησμόν, τὴν ἡγεμονίαν τῆς χώρας τῶν. Πράγματι ὁ Μιλτιάδης ἐδέχθη τὴν προσφοράν, καὶ ἔλθων εἰς τὴν Χερσόνησον πρῶτον μέλημά του ἐθεώρησε τὴν κατασκευὴν τείχους, ἐξασφαλίζοντος τὴν χώραν ἀπὸ τῶν διαφόρων ἐπιδρομῶν. Τὸν Μιλτιάδην ἀποθανόντα ἔτεκνον διεδέχθη ὁ ἀνεψιὸς του Στησαγόρας καὶ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς του Μιλτιάδης ὁ μετὰ ταῦτα Μαραθωνομάχος.

Κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἡ Θρακικὴ Χερσόνησος περιήλθεν εἰς τοὺς Πέρσας, τοὺς ὁποίους ἐξεδιώξε μετὰ ταῦτα ὁ Κίμων, συνδέσας οὕτω τὴν χερσόνησον διὰ πολιτικῆς φιλίας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

Ἐπὶ Περικλέους, οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκατέστησαν εἰς τὰς πόλεις αὐτῆς περὶ τοὺς χιλίους ἀποίκους ἢ μᾶλλον κληρούχους Ἀθηναίους καὶ ὠχύρωσαν αὐτήν. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Ἀθηναῖοι ἀπώλεσαν τὴν Χερσόνησον, ἀλλ' ἀνέκτησαν αὐτὴν βραδύτερον διὰ τοῦ Χάρητος περὶ τὰ μέσα τοῦ τετάρτου αἰῶνος.

Ὅταν βραδύτερον, Φίλιππος ὁ Μακεδὼν ἠπειλήσει νὰ καταλάβῃ αὐτήν, ὁ Δημοσθένης ἐξεφώνησε τὸ 341 π. χ. τὸν Περὶ Χερσονήσου» λόγον του. Μετ' ὀλίγον ἡ

Χερρόνησος περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας, καθὼς ἡ λοιπὴ Θράκη, μετὰ τῆς ὁποίας εἶχε κοινήν πλεον τὴν τύχην.

Κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους, ἐνῶ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐνίκα πρὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως (3 Ἰουλίου 323) τὸν Λικίνιον, ὁ υἱὸς τοῦ Κρίσπος κατενανμάχησε τὸν στόλον τοῦ Λικίνιου ἐν τῷ πορθμῷ τῶν Δαρδανελλίων, μεθ' ὃ ἐνεφανίσθη πρὸ τοῦ Βυζαντίου ὄρου ἠνάγκασε τὸν ἐκεῖ ὑποχωρήσαντα Λικίνιον νὰ παραιτηθῇ πάσης περαιτέρω ἀντιστάσεως καὶ νὰ ἀποσυρθῇ εἰς Μ. Ἀσίαν.

Ἐκτοτε ἡ Χερσόνησος κατέστη ἐν τῶν προπυργίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁχυρωθεῖσα δι' ὀχυρῶν τειχῶν καὶ φρουριῶν, ἐξησφαλίσθη ἐκ τῶν ἐξ Εὐρώπης ἐπερχομένων βαρβάρων καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν διαπεραιώσεώς των. Πρὸ τῶν τειχῶν τούτων ἐθραύσθη ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Κατριγούρων Οὐννων ὑπὸ τὸν ἀρχηγόν των Ζαβεργὰς τὸ 559. Τὸ 717 κατελήφθη προσωρινῶς ὑπὸ τῶν Ἀράβων.

Διὰ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου διεπεραιώθησαν εἰς Μ. Ἀσίαν τὸ 1190 οἱ σταυροφοροὶ τῆς τρίτης Σταυροφορίας ὑπὸ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας Φρειδερίκον Βαρβαρόσσαν, τὸ δὲ 1204, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν Ἑνετῶν. Ἐπελθὼν ὁμοῦς τὸ 1234 ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Νικαίας Ἰωάννης Γ' ὁ Βατάτσης, ἐξεδίωξεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν.

Κατὰ τὸν XVI αἰῶνα ὑπέστη φοβεράς ἐπιδρομὰς ὑπὸ τῶν Καταλανῶν καὶ Τούρκων, περιελθοῦσα τέλος τελειωτικῶς εἰς τοὺς τελευταίους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρέμεινεν ὀριστικῶς.

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΠΕΛΑΓΟΣ. — Οὗτω ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τὸ βόρειον τμήμα τοῦ Αἰγαίου Πελάγους κατὰ τὰ νότια παρῶν τῆς Θράκης, ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου ἢ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Λεκτῶν (νῦν Μπαμιάς) μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἁθωνος (Ἁγίου ὄρους) κατὰ νοτιήν γραμμὴν, περιλαμβάνον τὰς νήσους: Ἰμβρον, Σαμοθράκην, Λήμνον, Θάσον καὶ Τένεδον

μετὰ τῶν περὶ αὐτὰς νησίδων (Στράβων. Α, Α, 28).

ΘΡΑΚΙΟΝ.—Τοποθεσία τοῦ Βυζαντίου πρὸ τῶν Θρακίων λεγομένων πυλῶν, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος (Κύρ. Ἄν. VII, 1, 24), ἣτις ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἦτο πεδῖον «ἐρημον οἰκιῶν καὶ πεδινὸν (πρβλ. καὶ Ἑλλην. Α. 3, 30).

ΘΡΑΚΙΟΣ ΦΟΡΟΣ. — Οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ ὑπὸ τῶν συμμαχικῶν πόλεων καταβαλλόμενος φόρος εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

* **ΘΡΑΚΩΝ ΚΩΜΗ.** — «Θρακῶν κώμη πλησίον Ἀντιοχείας, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον. Τὸ ἔθνικόν Θρακωκομήτης.

ΘΡΑΜΒΗΣ.—Ἀρχαία πόλις τῆς χερσονήσου Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας) ἢ ἄλλως καλουμένη Θέραμβος ἢ καὶ Θεράμβη (βλέπ. λέξ.).

ΘΡΑΝΙΨΑΙ.—Λαὸς Θρακικός, οἱ ἄλλως καλούμενοι Τρανίψαι (βλ. λέξ.).

ΘΡΑΞ - ΘΡΑΣΣΑ — Ὁ κάτοικος τῆς Θράκης, ὁ ἐκ Θράκης καταγόμενος. Τὸ θηλυκὸν Θράσσα.

ΘΡΑΣΑΡΙΧΟΥ (τοῦ). — Ἐν τῶν πολλῶν φρουριῶν τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, κτισθὲν, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΘΡΑΣΙΟΣ καὶ **ΘΡΑΣΙΟΣ.** — Εἰς τῶν ἐπιφανῶν Παιόνων, φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Πριάμου, φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον (Ἰλιάδ. Φ. 210).

ΘΡΑΣΟΥ (τοῦ).—Ἐν τῶν πολλῶν φρουριῶν τῆς Θράκης, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527—565) ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόπης (Προκοπ. περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΘΡΑΣΣΑ. — Θυγάτηρ τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς νύμφης Τειρήνης, σύζυγος δὲ τοῦ Ἰππῶντος καὶ μήτηρ τοῦ Πολυφόντου.

ΘΡΗ·Γ·ΚΙΟΣ (ΠΟΝΤΟΣ).—Τὸ βόρειον μέρος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καθ' Ὁμηρον (Ἰλιάδ. Ψ, 230), τὸ βρέχον τὰ μεσημβρινὰ παρῶν τῆς Θράκης, τὸ ἄλλως καλούμενον Θρακικὸν πέλαγος (βλ. λέξ.).

ΘΡΗ·Γ·Ξ (Θρηΐξ).—Θρηΐξ καὶ συνηρημένος Θρηξ=ὁ κάτοικος τῆς Θράκης, ἰω-

νικός τύπος παρ' Ὀμήρῳ ἀπαντῶν καὶ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς τύπους.

ΘΡΗΚΗ, καὶ ΘΡΗ·Γ·ΚΗ. — Ἰωνικός τύπος τῆς Θράκης.

ΘΥΛΗ.—Βλ. λέξ. Τύλη, Τύλος.

* ΘΥΛΗΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὴν τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου μ. Χ αἰῶνος (202 μ. Χ.) εὑρεθεῖσαν εἰς τὸ χωρίον Τσακαρλάρ τῆς Βουλγαρίας, τὸ ἐμπόριον Πίζος τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων. («Θρακικά» Τόμ. VII, σελ. 196 καὶ ἐξῆς).

ΘΥΝΙΑ.—Παράλιος πόλις τῆς ἀνατολικῆς Θράκης, κειμένη κατὰ τὸν Πλίνιον (Φυσ. Ἱστορ. IV, 45) ὑπὸ τὸ ἀκρωτήριον Θυνία τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Εἶναι ἡ σημερινὴ (Νυάδα) κειμένη εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου.

ΘΥΝΙΑ (Ἄκρα) ἢ ΘΥΝΙΑΣ.—Ἀκρωτήριον τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου μεταξὺ Περοντικῶν καὶ αἰγιαλοῦ Σαλμυδησοῦ, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 11, 4), «εὐλίμενος ἄκρα τῆς Ἀστικῆς Θράκης ὑπάρχουσα ἑσχάτη» (Σκύμν. Περιγ. 728).

Στέφανος ὁ Βυζάντιος λέγει : «Θυνιάς, νῆσος πρὸς τῷ στόματι τοῦ Πόντου καὶ ἄκρα. Τὸ ἔθνικόν Θυνιάδιος καὶ Θυνιαδύς. Λέγεται καὶ Θυνὴ καὶ Θυνίς καὶ Θυνηῖς».

ΘΥΝΙΑ.—Ἡ χώρα τῶν Θυνῶν, ἀρχαῖον θρακικῶν λαοῦ, ἐκτεινομένη ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν παραλίων τῆς Θράκης παρὰ τὴν Σαλμυδησόν. Ὁ κάτοικος Θυνός.

Θυνία ἔκαλεῖτο ἐπίσης καὶ ἡ κατὰ τὰ βόρεια παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐκτεινομένη χώρα μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ρήβα (Ρέσβη) καὶ Κάλητος (νῦν Κοκολᾶς), λαβοῦσα τὸν ὄνομα ἀπὸ τῶν διαπεραιωθέντων ἐκεῖ Θυνῶν.

ΘΥΝΟΙ.—Πολεμικώτατος θρακικός λαὸς κατοικῶν βορειότερον τῶν Ἀστῶν παρὰ τὴν Σαλμυδησόν καὶ τὸν Λῦξεινον Πόντον. Ὄνομάσθησαν δὲ οὕτω, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἀπὸ τοῦ Θυνοῦ, υἱοῦ τοῦ Φινέως καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Βιθυνοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὀνομάσθησαν οἱ Βιθυνοί.

Περὶ τῶν Θυνῶν τούτων ὁ Νικόλαος

Δαμασκηνὸς ἀναφέρει ὅτι : «τοὺς ναυαγούς φιλανθρώπως δεχόμενοι φίλους ποιοῦνται. Τῶν δὲ ξένων τοὺς μὲν ἔκουσίως ἐλθόντας σφόδρα τιμῶσι, τοὺς δ' ἀκουσίως κολάζουσι». (Ν. Δαμασ. ἐκδ. στερεότ. Holtze 1882, σελ. 306).

ΘΥΝΟΣ.—Υἱὸς τοῦ μυθικοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Φινέως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἐκλήθησαν οἱ Θυνοί (βλ. λέξ.).

* ΘΥΡΑΙ. (αἰ). — Ὄνομασία τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου παρὰ τῷ Ἀριστείδῃ.

ΘΥΣΘΑΛΑ (τά). — Οὕτως ἔκαλοῦντο αἱ ἱεραὶ λαμπάδες τὰς ὁποίας ἐκράτουν εἰς τὰς χειράς των αἱ Μαινάδες, αἱ ἀκόλουθοι τοῦ Διονύσου, κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν νυκτερινῶν ὀργίων ἐπὶ τῶν ὀρέων. Θύσθλα ἔκαλοῦντο ἐπίσης ράβδοι ἐστεμμένα με φύλλα κισσοῦ ἢ ἀμπέλου, τὰς ὁποίας ἐκράτουν οἱ ὄργιασταί, ἦτοι οἱ λαμβάνοντες μέρος εἰς τὰς ἐορτὰς τοῦ Διονύσου.

ΘΥΣΣΟΣ.—Ἀρχαιοτάτη θρακικὴ πόλις ἐπὶ τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἄθωνος). Ἡ θέσις αὐτῆς δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη. Κατὰ τοὺς ἀρχαιολόγους ἔκειτο μεταξὺ τῶν σημερινῶν μονῶν Ζωγράφου καὶ Δοχειαρίου, κατ' ἄλλους δὲ ἔκειτο παρὰ τὴν θέσιν τῆς μονῆς τοῦ Παντοκράτορος ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς Χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἄγιον Ὅρος) ἐπὶ βραχέδους λόφου 20 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ὑπέστη τὴν κοινὴν τύχην ὅλων τῶν πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς, ὑποχρεωθείσα νὰ προσφέρῃ βοήθειαν εἰς τὸ Ξέρξην κατὰ τὴν διόρυξιν τοῦ παρὰ τὴν Σάνην ἰσθμοῦ (Ἡρόδ. VII, 22).

Μετὰ τὴν φυγὴν τῶν Περσῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἐγένετο σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν ὁποίων παρέμεινε μέχρι τοῦ 423 π. Χ. ὁπότε κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Βρασιίδα, στρατηγοῦ τῶν Λακεδαιμονίων. Μετὰ τρία ἔτη κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Δατῶν, ἐγένετο καὶ πάλιν σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, εἰς τοὺς ὁποίους κατέβαλλε τὸν λεγόμενον «Θράκιον φόρον». Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀγνοεῖται ἡ τύχη αὐτῆς.

ΘΩΚΥΩΔΙΣ. — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου τὰ ὅποια κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

ΘΥΩΝΑΙΟΣ. — Υἱὸς τοῦ Διονύσου καὶ βασιλεὺς τῆς Χίου, πατήρ δὲ τοῦ Θόαντος, βασιλέως τῆς Δήμου.

I

IAMBH. — Θυγάτηρ τοῦ Πανὸς καὶ τῆς Ἥχως, γεννηθεῖσα ἐν Θράκῃ, θεράπεινα τῆς Μετανεΐρας συζύγου τοῦ Κελεοῦ, βασιλέως τῆς Ἐλευσίνας, πρὸς τὸν ὅποιον κατέφυγεν ἢ Δημήτηρ, ὅτε πενθοῦσα ἐξήκει τὴν ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος ἀρπαγεῖσαν κόρην τῆς Περσεφόνης. Ἡ Ἰάμβη διὰ τῶν ἀστεϊσμῶν τῆς κατώρθωσε νὰ κινήσῃ τὸν γέλωτα τῆς ἀπαρηγορήτου Δήμητρος, γενομένη οὕτως ὁ εἰσηγητὴς τῆς γελωτοθεραπείας. Ἀπὸ τῆς Ἰάμβης λέγεται ὅτι ἔλαβε τὸ ὄνομα ὁ Ἰαμβος (Ἰαμβικός στίχος). (Ὅμηρ. ὕμν. Δήμητρ. 195, — Ἀπολ. Α', 5, 1).

* IAMBODOYΛHΣ. — Ὄνομα καθαρῶς Θρακικὸν θεοῦ ἢ ἥρωος θεοποιηθέντος, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θράκῃ («Θρακικά» 1934, σελ. 56).

* IAMΦOPINA. — Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς πρωτεύουσας τῶν Μαίδων ἢ Μαιδάρων, θρακικοῦ λαοῦ, κατοικοῦντος τὴν περὶ τὸν Στρυμόνα καὶ τὸς μεσημβρινὰς ὑπωρείας τοῦ Σκομίου καὶ Ὀρβήλου χώρας, ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν περιοχὴν τοῦ σημερινοῦ Μελενοϊκοῦ καὶ Πετρίτσι.

Τὴν Ἰαμφορίαν ἀναφέρει μόνον ὁ ἱστορικὸς Τίτος Λίβιος (XXVI, 25) λέγων ὅτι ὁ Φίλιππος ὁ Ε' βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἀπελθὼν τὸ 211 π. Χ. κατὰ τῶν Μαίδων ἐκυρίευσεν τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν Ἰαμφορίαν. Πολὺ πιθανὸν αὕτη νὰ εἶναι ἢ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου κυριευθεῖσα πρωτεύουσα τῶν Μαίδων, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τοῦ ὀνόματός του μετωνόμασεν Ἀλεξανδρούπολιν, ὡς ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος (Βίος Ἀλεξάνδρου, 9).

Περὶ τῆς πόλεως ταύτης οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὁ

πως παραδέχεται ὁ Μ. Δήμιτσας («Μακεδονία». σελ. 698) εἶναι τὸ χωρίον Ἰαμπόρνα, διατηρήσαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων τὸ ἀρχαῖον ὄνομα μὲ μικρὰν παραλλαγὴν.

* IASΩNEION. — Ἀκτὴ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, 1 1)2 περίπου μίλιον Β. Δ. τοῦ στομίου τοῦ Κερατίου Κόλπου, ὅπου ὁ Σουλτάνος Ἀβδούλ-Μετζίτ (1839—1861) ἀνήγειρε διὰ τοῦ ἀρμενίου ἀρχιτέκτονος Μπαλλιάν, τὸ περίλαμπρον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἀνάκτορον (1854) τοῦ Ντολμᾶ - Μπαχτσέ.

IATEPOC. — Ποταμὸς τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ (Βουλγαρία), ὅστις πηγάζων ἀπὸ τοῦ Αἴμου ἐκβάλλει μετὰ ροῦν 150 χιλιομέτρων εἰς τὸν Δούναβιν, ἀνατολικῶς τῶν Νοβῶν (νῦν Σίστοβα). Ὁ Ἡρόδοτος (IV, 49) ὀνομάζει αὐτὸν Ἀθρον, διαρρέοντα τὴν χώραν τῶν Κροβύζων. Παρὰ τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ, ὑπῆρχε καὶ ὁμώνυμον φρούριον, τὸ ὅποιον ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 7) ὀνομάζει «Φρούριον Ἰατρῶν», τὸ ὅποιον ἐπεσκέυασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

Σήμερον καλεῖται Ἰάντρας (Jantra). Παρ' αὐτόν, τὸ 1810 ἐνίκησαν οἱ Ρῶσοι τοὺς Τούρκους, κατὰ δὲ τὸν Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1877—78 ἡ γραμμὴ τοῦ Ἰάντρα ἐχρησίμωσεν ὡς βάσις τῶν ρωσικῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.

IATPΩN (φρούριον). — Ἀρχαῖον φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ κείμενον παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰατέρου (νῦν Ἰάντρα), δεξιῶ παραποτάμου τοῦ Δουνάβειος, ἀνατολικῶς τῶν Νοβῶν (Σίστοβα). Τοῦτο κατερειπωθὲν ἐπεσκέυασεν, ὡς ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 7) ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

* IBIΔA. — Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας ἐν τῇ Μικρᾷ Σκυθίᾳ (νῦν Δοβρουτσά) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἰστρου, τῆς ὁποίας τὰ τεῖχη ἀπὸ πολλοῦ κατεστραμμένα ἐπεσκέυασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), καταστήσας αὐτὴν ὄχυρωτάτην. (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 7, 19).

IΔAIA (ἡ). — Θυγάτηρ τοῦ Λαρδάνου καὶ τῆς Βατείας καὶ δευτέρα σύζυγος τοῦ

μυθικοῦ βασιλέως τῆς ἐν Θράκῃ Σαλμυδησοῦ Φινέως (βλ. λέξ.) εἰς τὰς διαβολὰς τῆς ὁποίας πιστεύσας οὗτος ἐτύφλωσε τοὺς ἐκ τῆς πρώτης συζύγου του Κλεοπάτρας υἱοὺς του Πλήξιππου καὶ Πανδίονα (*Απολλοδ. Γ, 15, 3).

ΙΛΑΚΟΣ (ὁ). — Πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (VII, 104) κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καθὼς καὶ ἡ τοποθεσία αὐτῆς.

ΙΔΑΝΘΥΡΣΟΣ.—Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο φερονται δύο βασιεῖς τῶν Σκυθῶν :

Ἰδάνθυρος Α΄, ὅστις διασχίσας τὴν Μικρὰν Ἀσίαν μετὰ πολυαγίδμου στρατοῦ ἐφθάσε μέχρις Αἰγύπτου ὅπου ἐγκαθίδρυσεν τὴν Σκυθικὴν δυναστείαν. Μετὰ παραμονὴν 28 περιῶν ἔτων, ἐξεδιώχθη ὑπὸ τοῦ Κυαξάρου βασιλέως τῶν Περσῶν τὸ 607 π.Χ.

Ἰδάνθυρος Β΄, υἱὸς τοῦ Σουλίου, ὅστις προσβλήθεις τὸ 508 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου, βασιλέως τῶν Περσῶν, ὑπεχώρησεν μὲν, ἀλλ' οὐδέποτε ὑπετάγη (Στραβ. XV, 1).

ΙΔΗ. — Ἀρχαία πόλις ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἀναφερομένη ὑπὸ Σκύλακος τοῦ Καρυανδέως (Περὶ πλ. 67), μεταξύ Καρδίας καὶ Ἄλωπεκοννήσου.

* ΙΕΡΑ.—Νησίς τοῦ Θρακικοῦ Πελάγους παρὰ τὴν Λῆμμον, ἣτις ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πausανίου εἶχε καταποντισθῆ (Πaus. VIII, 33, 4).

ΙΕΡΑΞ.—Πρέσβυς Ἀμφιπολίτης, ὅστις μεταβάς εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 388 π.Χ. μετὰ τοῦ Στρατοκλέους, ὅπως πείσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ καταλάβουν τὴν Ἀμφιπολιν παρενοχλουμένην ὑπὸ τοῦ Φιλίππου βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἀπεπέμφθη ἄπρακτος (Δημοσθ. Ὀλυμπ. Α΄, 8).

ΙΕΡΟΝ (τῶν Βυζαντιῶν) — Τοποθεσία ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, ὅπου κεῖται τὸ φρούριον Ρούμελη-Καβάκ, κτισθὲν ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α΄ τὸ 1628, ἀπέναντι τοῦ ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας Ἀνατόλ - Καβάκ,

τοῦ Ἱεροῦ τῶν Χαλκηδονίων, κατὰ τὸν Στράβωνα (VIII, 319), πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ Βοσπόρου ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Κοζάκων, οἵτινες κατερχόμενοι ἀπὸ τοῦ Ταναΐδος ἐλήστειον τὰ τουρκικὰ πλοῖα. Πρὸ τοῦ Ἱεροῦ τῶν Βυζαντιῶν, οἱ Βυζαντινοὶ κατασκεύασαν τεχνητὸν λιμένα, ὅπου ὑπῆρχε τελωνεῖον διὰ τὰς ἐκ τοῦ Πόντου προελεύσεις. Ἀπ' αὐτοῦ δὲ ἐξετείνετο μέχρι τοῦ Ἱεροῦ τῶν Χαλκηδονίων ἡ κλείουσα τὰ στενὰ τοῦ Βοσπόρου ἄλυσις. Καλεῖται δὲ ὑπὸ μὲν τῶν Τούρκων Καρὰ - Γιάς, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων Μαῦρος μύλος.

ΙΕΡΟΝ ΟΡΟΣ. — Ὅρος τῆς νοτιοανατολικῆς Θράκης παρὰ τὴν Προποντίδα, τὸ ὁποῖον διευθυνόμενον Ν. Δ. σχηματίζει τὴν Θρακικὴν χερσόνησον. Ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς 921 μέτρα, ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καλεῖται δὲ σήμερον ὑπὸ τῶν Τούρκων Τεκφιρ - Ντάγ.

Ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ ὄρους, τὸ ὁποῖον ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῶν περιοίκων λαῶν, θεωρούμενον ὡς ἀκρόπολις τῆς χώρας, ὑπῆρχε, φαίνεται, καὶ ὁμώνυμος πολίχνη, κειμένη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, παρὰ τὴν Πέρινον (Στράβ. VII, 431, 56).

Τὸ Ἱερόν ὄρος ἀναφέρει πολλὰκις ὁ Δημοσθένης, ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τῆς παρασπονδίας τοῦ Φιλίππου, ὅστις, μολονότι ὑπέγραψεν εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀθηναίων, κατέλαβεν αὐτὸ 346 π.Χ. ὅπως καὶ τὴν Ἐργίσκην καὶ ἄλλα Θρακικὰ πόλεις (Περὶ Ἀλοννήσου 36—37).

* ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ.—Πατὴρ τοῦ Εὐμένους ἐκ Καρδίας τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου καὶ φίλος τοῦ βασιλέως Φιλίππου τῆς Μακεδονίας, τὸν ὁποῖον ἐφιλοξένησε κατὰ τὴν εἰς Καρδίαν ἐπίσκεψίν του.

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ὁ ΚΑΡΔΙΑΝΟΣ. — Ἑλληνα ἱστορικὸς ἐκ Καρδίας τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου. Ἐγεννήθη περὶ τὸ 370 π.Χ. καὶ ἀπέθανε τὸ 266 π.Χ. εἰς ἡλικίαν 104 ἔτων διατηρῶν ἀκμαίως τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις του. Συνέγραψεν ἱστορίας τῶν Διαδόχων, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου

μέχρι τῆς ἐν Ἰταλίᾳ ἡττης τοῦ Πύρρου (275 π. Χ.). Τὸ ἔργον του ἐξαπακτικῶς ἢ ἀκρίβεια εἰς τὴν χρῆσιν τῶν πηγῶν καὶ ἡ λιτότης τοῦ ὕφους, ἐθεωρεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ὡς ἡ αὐθεντικώτερα πηγή διὰ τὰ μετὰ τὸν Ἀλεξάνδρον γεγονότα, καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς βοήθημα εἰς τὸν Διόδωρον τὸν Σικελιώτην καὶ τὸν Πλούταρχον διὰ τὸν βίον τοῦ Πύρρου.

Ἐλάχιστα ἀποσπάσματα αὐτοῦ διασωθέντα ὑπὸ μεταγενεστέρων συγγραφέων ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Müller εἰς τὰ *Fragm. Histor. Graec.* Τόμ. Β', σελ. 450—461.

ΙΛΙΟΝΗ. — Θυγάτηρ τοῦ Πριάμου καὶ τῆς Ἑκάβης, συζύγου τοῦ Πολυμήστορος βασιλέως τῆς Θράκης. Κατὰ τινα μῦθον ὁ Πριάμος προαισθανόμενος τὴν πτώσιν τῆς Τροίας, ἀπέστειλεν εἰς αὐτὴν κρυφίως τὸν νεώτατον υἱόν του Πολύδωρον μετὰ πολλῶν θησαυρῶν, ἵνα, ἂν ποτε ἀνδρωθῆ, ἐκδικηθῆ τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος του. Ἡ Ἰλιόνη φοβουμένη μήπως τέλος ἀνακαλυφθῆ τὸ καταφύγιόν του, ἀνέτρεφεν αὐτὸν ὡς τὸν υἱόν της Δηήφιλον, τοῦτον δὲ ὡς τὸν ἀδελφόν της Πολύδωρον. Οἱ Ἕλληνες μαθόντες τοῦτο καὶ ἐπιζητοῦντες νὰ ἐξολοθρεύσουν τὴν γενεάν τοῦ Πριάμου, ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Πολυμήστορος νὰ φονεύσῃ τὸν Πολύδωρον, ὑποσχεθέντες εἰς αὐτὸν τοὺς θησαυροὺς του καὶ τὴν Ἡλέκτραν ὡς σύζυγον. Συγκατανεύσας ὁ Πολυμήστωρ, ἐφόνευσεν ἐν ἀγνοίᾳ του τὸν υἱόν του. Ἡ Ἰλιόνη τότε ἐκδικουμένη τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ της, ἀφοῦ τὸν ἀπετύφλωσε, τὸν ἐφόνευσε. Ὁ Μ. Ἀποστολίδης ἔγραψε τραγωδίαν : «Ἰλιόνη» ἀνέκδοτον.

* ΙΛΙΟΝ. — Πλὴν τῆς γνωστῆς πόλεως τῆς Τρωάδος μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου καὶ ἄλλη δμώνυμος «ἐν Θράκῃ κατὰ τὴν Βιζύην». Τὸ ἔθνικόν Ἰλιεύς. Ἰγνώστος ἄλλοθεν.

* ΙΛΙΣ(Σ)ΟΣ. — Ποταμὸς τῆς νήσου Ἰμβρου, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πλινίου. Σήμερον εἶναι ξηροπόταμος, καλούμενος Μεγάλο Ποτάμι.

ΙΜΒΡΑΜΟΣ. — Ἐπίθετον τοῦ Ἐρμού ἐν τῇ νήσῳ Ἰμβρῶ, ὅπου κατ' ἐξοχὴν ἐλα-

τρεύετο μετὰ τῶν Καβείρων. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον εἰς τὴν Καρικὴν γλῶσσαν ἐσημαίνει τὸν Ἐρμῆν, ἀπὸ τούτου δέ, κατὰ τὸν ἴδιον, ἐκλήθη ἡ νῆσος Ἰμβρος (Παρεκβολ. εἰς Διονύσ. Περιηγ. 522—524 — *Γροβλ. καὶ Ἰσαρεβλ. εἰς Ἰλιάδος Ε', 280*).

ΙΜΒΡΑΣΙΔΗΣ. — Υἱὸς τοῦ Ἰμβράσου Πείρους ἐξ Αἴνου, ἡγεμὼν τῶν Θρακῶν «ὄσους Ἑλλήσποντος ἀγάρρους ἐντός ἐέργει» (Ὀμήρ. Ἰλιάδ. Β', 844). Φονεύσας τὸν Διῶρη, τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμαρυγκῶς, ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Θόαντος, βασιλέως τῆς Πλευρώνας καὶ Καλυδῶνος ἐν Αἰτωλίᾳ (Δ, 520—525).

ΙΜΒΡΑΣΟΣ. — Βασιλεὺς τῆς Αἴνου ἐν Θράκῃ, φίλος καὶ σύμμαχος τῶν Τρώων, πατήρ τοῦ ἡρώος Πειρόου, τὸν ὁποῖον ὁ Ὀμηρὸς καλεῖ Ἰμβρασιδῆν (βλ. λέξ.).

ΙΜΒΡΙΟΣ. — Ὁ κάτοικος τῆς νήσου Ἰμβρου.

ΙΜΒΡΟΣ. — Νῆσος τοῦ Θρακικοῦ πελάγους, κειμένη κατὰ τὸν Πλίνιον (IV, 23, 7) 25 μίλια πρὸς δυσμὰς τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου. Κατὰ τὸν Ἀπολλώνιον τὸν Ρόδιον (Ἀργοναυτ. Α, 922—928) κεῖται κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Μεγάλου κόλπου (νῦν κόλπου τοῦ Ἐηροῦ). Ληγουμένους οὗτος τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν ἀναφέρει ὅτι οἱ ἀργοναῦται ἐγκαταλιπόντες τὴν Σαμοθράκην καὶ διευθυνόμενοι εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ἀριστερὰ μὲν εἶχον τὴν Θράκην, δεξιὰ δὲ κατάντικρυ αὐτῶν τὴν Ἰμβρον.

Ἡ νῆσος εἶναι ὄρεινὴ καὶ δασώδης, καλουμένη ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου (Ἰλιάδ. Ν, 33) «παιπαλόεσσα», ἀφθονεῖ δὲ εἰς κνήγιον λαγῶν καὶ περδίκων. Ποταμὸς αὐτῆς ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλινίου ὁ Ἰλιός, νῦν ξηροπόταμος καλούμενος Μεγάλο Ποτάμι. Κατὰ τὰ δυτικὰ αὐτῆς παράλια, ἀπέναντι τῆς Λήμνου, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Φιλοστράτου τὸ ἀκρατήριον «Ναύλοχος», κατὰ πάσαν πιθανότητα τὸ νῦν Αὔλακας, παρὰ τὸ ὁποῖον ἔπηρχε πηγή τις «τὰ μὲν ἄρρηνα τῶν ζῶων ἐθνόχους ἐργαζομένη, τὰ δὲ θήλεα οὕτω μεθύσκουσα, ὡς καθεῦδεν αὐτά» (Ἡρωϊκ. Διάλ. 1).

Ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἀναφέρεται καὶ ὁμῶ-

νυμος πόλις Ἰμβρου Ἄστυ» (Ἰλιάδ Ε, 281). Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ Ἰμβρος δὲν συμμετείχε κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὡς μὴ ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ὅμηρου εἰς τὸν κατάλογον τῶν συμμάχων οὔτε τῶν Τρώων οὔτε τῶν Ἑλλήνων. Ἀναφέρεται μόνον ὁ Ἡετίων, πιθανῶς βασιλεὺς τῆς νήσου, ὡς φίλος τοῦ Πριάμου (Ἰλιάδ. Φ. 43), ὅστις ἐξαγοράσας τὸν Λυκάονα, υἱὸν τοῦ Πριάμου καὶ τῆς Λαθῆς (Γ, 313), αἰχμαλωτισθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ πωληθέντα εἰς Λήμνον, ἐξαπέστειλεν εἰς Ἀρίσβην τῆς Τροίας μὲ πολλὰ δῶρα. Ἔλαβε δὲ ἡ νήσος τὸ ὄνομα, κατὰ τὸν Εὐστάθιον ἐκ τοῦ ὀνόματος Ἰμβραμος (βλ. λέξ.).

* * *

Ἐκ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς Ἰμβρου ἐλαχίστας ἔχομεν πληροφορίας. Πρῶτοι αὐτῆς κάτοικοι, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Ἀντικλείδην, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (V. 221), ἦσαν οἱ Πελασγοὶ Τυρρηνοί, οἱ ὁποῖοι κατῴκουν ἐν τῇ νήσῳ μέχρι τοῦ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου, βασιλέως τῆς Περσίας, ὅποτε κατέλαβεν αὐτὴν ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ Ὀτάνης τὸ 515 π. X. (Ἡροδ. V, 26—27).

Καταληφθεῖσα ἀργότερον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἐδέχθη τὸ 494 π. X. κληρουχίαν, παρέμεινε δὲ ὑπ' αὐτοὺς μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Περιελθοῦσα εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, ἀνεκτῆθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, κατὰ δὲ τὸ τέταρτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐβοήθησεν αὐτοὺς εἰς τὸν κατὰ τῆς Λέσβου πόλεμον (Θουκυδ. Γ, 5), ἀργότερον δὲ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν κατὰ τῆς Πελοποννήσου καὶ Σικελίας ἐκστρατείαν. Καταληφθεῖσα ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε', βασιλέως τῆς Μακεδονίας ἐπεστράφη εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὑπὸ τοῦ Φλαμινίου, στρατηγοῦ τῶν Ρωμαίων μετὰ τὴν ἐν Κυνὸς κεφαλαῖς μάχην τὸ 197 π. X.

Ἡ κατὰ τοὺς μέσους χρόνους ἱστορία τῆς νήσου σχεδὸν εἶναι ἀγνωστος. Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Σταυροφοριῶν, ὑπέστη τὴν κοινὴν τύχην τῶν λοιπῶν νήσων, μετὰ δὲ τὴν κατάληψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν

Λατίνων τὸ 1204, περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν Ἑνετῶν. Ἀνακτηθεῖσα ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου τὸ 1262, ἀπετέλεσεν ἀργότερον μετὰ τῆς Σαμοθράκης καὶ Λήμνου μέρος τῆς ὑπὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν Γατελούζων ἢ Κατελούζων (Gateluzzi) ἡγεμονίας τῆς Λέσβου (1355 — 1462), ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρέμεινε μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ τοῦ Β' καταλήψεως τῆς Λέσβου. Τελευταῖος ἄρχων τῆς Ἰμβρου ἦτο ὁ Λούκιος Γατελούζος.

Πληροφορίας τῆς νήσου, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, περιέχει καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ ἔξ Ἰμβρου Κριτόβουλου γραφεῖσα ἱστορία τοῦ Μωάμεθ τοῦ Β' τοῦ πορθητοῦ. Κατ' αὐτὴν, ὅτε ὁ Τουρκικὸς στόλος, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπλευσεν εἰς Καλλιπῶλαν, οἱ κάτοικοι τῆς Ἰμβρου, ὡς καὶ οἱ τῶν ἄλλων γειτονικῶν νήσων, φοβηθέντες, ἤθελον νὰ μεταναστεύσουν εἰς Εὐβοίαν, Χίον καὶ Κρήτην. Ὁ Κριτόβουλος ὁμως τοὺς συνεκράτησε, συνεννοηθεὶς δὲ μετὰ τοῦ Χαμψά πασᾶ, ἀρχηγοῦ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου, ἀπέστειλε πρεσβείαν ἐκ προκρίτων τῆς νήσου πρὸς τὸν Σουλτάνον. Οὕτως ὁ Τουρκικὸς στόλος δὲν ἠνώχλησε τὴν Ἰμβρον. Ὁ δὲ Μωάμεθ, δεχθεὶς τὴν πρεσβείαν, ἀφῆκε τὴν Ἰμβρον ὑπὸ τὸν ἄρχοντα τῆς Αἴνου Παλαμήδην. Μετὰ τρεῖς ὁμως ἔτη (1456), ὁ Μωάμεθ ἔχων ἀφορμὰς δυσαρρεσκείας κατὰ τοῦ διαδόχου τοῦ Παλαμήδους, ἀπέστειλε κατὰ τῆς Ἰμβρου τὸν Τουρκικὸν στόλον ὑπὸ τὸν Γιουνὺς (Γιουνίς) πασᾶν, καὶ ἀνέθηκε τὴν διοίκησιν τῆς νήσου εἰς τὸν Κριτόβουλον. Οὕτως κατῴρθωσε νὰ προλάβῃ τὸ 1457 ἐπίθελσιν τοῦ παπικοῦ στόλου κατὰ τῆς Ἰμβρου. Ἀλλὰ τὸ 1264 κατέλαβεν αὐτὴν προσωρινῶς ὁ ναύαρχος Καπέλλο, ἀρχηγὸς τοῦ Ἑνετικοῦ στόλου, καὶ τὸ 1467 ὁ Νικόλαος Κανάλε, ἄλλος Ἑνετὸς ναύαρχος, τότε δὲ ἀπῆλθεν ἐκ τῆς νήσου ὁ Κριτόβουλος μεταβάς εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου εἰσήλθεν εἰς τὴν υπηρεσίαν τοῦ Σουλτάνου ὡς ἰδιαιτερος γραμματεὺς.

Οἱ Τοῦρκοι δὲν ἐβράδυναν νὰ καταλάβουν ἐκ νέου τὴν Ἰμβρον, ἢ ὅποια παρέ-

μεινεν ἔκτοτε εἰς τὴν κατοχὴν τῶν μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων τοῦ 1912, ὁπότε κατελήφθη (18 Ὀκτωβρίου — 1 Νοεμβρίου) ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου. Μετ' ὀλιχρόνιον ἐλευθερίαν ἀπεδόθη τὸ 1923 μετὰ τῆς Τενέδου εἰς τὴν Τουρκίαν διὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης.

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς τουρκοκρατίας ἡ Ἰμβρος ἐχρησίμευσεν ὡς τόπος ἐξορίας ἐκπτώτων Τούρκων μεγιστάνων. Ἐνταῦθα ἐξωρίσθη ὁ διάσημος Μέγας Βεζύρης Μπατατζῆ Μεχμέτ πασᾶς, πεσὼν εἰς δυσμένειαν συνεπεῖα ἐνεργειῶν τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Καρόλου τοῦ XII, μὴ συγχωροῦντος εἰς αὐτὸν τὴν μετὰ τῆς αὐτοκρατείας Αἰκατερίνης καὶ Πέτρου τοῦ Μεγάλου τῆς Ρωσσίας συνθηκολογήσειν του.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ τῆς νήσου ἱστορία εἶναι σκοτεινὴ. Γνωστὸν μόνον εἶναι, ὅτι μετὰ τὴν κατάληψιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Λατίνων, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἰμβρου ὑπήχθη εἰς τὸν μητροπολίτην Παροναξίας. Κατόπιν ἀναφέρεται εἰς τὸν πίνακα τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην μητροπόλεων, κατέχουσα τὴν 71ην θέσιν. Μέχρι τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης ἦτο ἔδρα μητροπολίτου φέροντος τὸν τίτλον τοῦ Ὑπερτίμου, τελευταῖος δὲ μητροπολίτης αὐτῆς ἦτο ὁ Ἰωακεῖμ Καβύρης, ὁ ἀπὸ Ἀμφιπόλεως.

Τῆς Ἰμβρου σώζονται χαλκὰ νομίσματα τῆς μετὰ τὸ 300 π. Χ. ἐποχῆς, φέροντα ἔμπροσθεν γυναικείαν κεφαλὴν, ἐνίστε τῆς Δήμητρος ἢ τῆς Ἀθηνᾶς, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΙΜΒΡΟΥ μετὰ γυμνῆς ἰθυφαλλικῆς παραστάσεως Ἐρμοῦ καὶ Ἰμβράμου, σπένδοτος, ἢ γλαυκός. Ὡσαύτως τῶν αὐτοκρατορικῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, φέροντα κεφαλὴν τῆς Ἀθηνᾶς μετὰ διαφόρων τύπων, ὅπως λ. χ. γλαυξ, γυναικεία μορφή κρατοῦσα κέρας Ἀμαλθείας κ. τ. λ. (Head - Σβώρονου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α').

Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Ἰμβρου ἀνέρχονται εἰς 10.000 Ἑλλήνας ὀρθοδόξους, πλὴν ὀλίγων τουρκικῶν οἰκογενειῶν. Κυριώτερα χωρία τῆς νήσου εἶναι τὰ ἑξῆς : Κάστρον (κάτοικοι 205) ἢ πρωτεύουσα τῆς

νήσου, κειμένη εἰς τὰ βόρεια αὐτῆς παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἰμβρον.

Γλυκὸ (κάτ. 630) εἰς τὰ Β. Α. παρὰ τὸ Κάστρον, ἀπέχον ἡμίσειαν ὥραν περίπου ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου ὄρου. Παναγία (κάτοικοι 1612).

Ἅγιος Εὐλάμπιος (κοινῶς Αὐλαμποῦ, κάτ. 593), ἀπέχον περὶ τὰ 10 λεπτὰ ἀπὸ τῆς Παναγίας. Ἀγρίδια (κάτ. 1042) καὶ

Σχοινοῦδι (κάτ. 2.035) τὸ μεγαλύτερον ὄλων, ἀπέχον ἀπὸ τοῦ Κάστρου περὶ τὰς 3 ὥρας.

Εἰς τὴν νῆσον ὑπάρχουν ἑννέα μοναὶ ἢ μονούδρια, ἐκ τῶν ὁποίων τέσσαρα ἀνήκουν εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτῆς, τέσσαρα εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ἓν εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ. Ἐπὶ πλεόν ὑπάρχουν διεσπαρμένα καθ' ὅλην τὴν νῆσον περὶ τὰ 278 παρεκκλήσια καὶ ἐξωκκλήσια, μαρτυροῦντα ὅτι ἄλλοτε ἡ νῆσος ἦτο πολυανθρωποτέρα.

Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων ἐνασχολεῖται μὲ τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν πλὴν ὀλίγων ἐπαγγελματιῶν καὶ ἐπιστημόνων.

(Ἰββλιωγραφία. Ὑπόμνημα ἱστορικὸν περὶ τῆς νήσου Ἰμβρου, συνταχθὲν ὑπὸ Α. Μουστοξίδου τοῦ Κερκυραίου καὶ Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ τοῦ Ἰμβρίου (1845), ἔκδ. β' ὑπὸ Γ. Δ. Εἰκοσιδύο (ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1904).

ΙΜΕΡΑΙΟΝ. — Πόλις τῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ Στρογγύου ποταμοῦ, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἐουκυδίδου (VII). Ἡ θέσις αὐτῆς δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη. Κατὰ πᾶσαν ὁμῶς πιθανότητα ἔκειτο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, παρὰ τὴν Ἀμφίπολιν, καθ' ὅσον ὁ Ἐδεσίων στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων ἐκστρατεύσας μετὰ τοῦ Περδίκου καὶ πολλῶν μισθοφόρων Θρακῶν τὸ 414 π. Χ. κατὰ τῆς Ἀμφιπόλεως καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ κυριεύσῃ αὐτήν, κατέλαβε τὸ Ἰμέραιον εἰς τὸ ὁποῖον περικομίσας τριήρεις ἐκ τοῦ ποταμοῦ (ἀπὸ τῆς Ἠίνου) ἐπολιόρκει τὴν Ἀμφίπολιν, ἔχων ὡς ὀρηγῆτριον τὸ Ἰμέραιον.

ΙΜΜΑΡΑΔΟΣ. — Υἱὸς τοῦ μυθικοῦ Εὐμόλπου (βλ. λέξ.) καὶ ἀδελφὸς τοῦ Φόρβαντος, φονευθεὶς μετ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἐρεχθίδου. Χαλκοῦν σύμπλεγμα τῶν δύο

ἀντιπάλων, ἔργον τοῦ Μύρωνος ὑπῆρχε ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηναίων μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Πausanίου (Α, 5, 2. 27, 5. 38, 3). Τὸν Ἰμμάραδον τοῦτόν τινες ταῦτιζον πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀπολλοδώρου ἀναφερόμενον Ἰσμαρον (βλ. λέξ.).

ΙΟΛΑΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Κερσοβλέπτου βασιλέως τῆς Θράκης (357—341 π. Χ.) φίλου καὶ συμμάχου τῶν Ἀθηναίων, εἰς τὸν ὁποῖον μετὰ τῶν ἀδελφῶν του Τήρεως, Ποσειδωνίου καὶ Μηδίστα, κατὰ τι ψήφισμα τῶν Δελφῶν, ἀνευρεθὲν ἐπὶ μαρμαρίνης στήλης, οἱ Ἀθηναῖοι ἔδωκαν «προμαντεῖαν, προεδρεῖαν, προδιζίαν ποτὶ Δελφούς, ἀτέλειαν πάντων» (Bulletin de Correspond. Hellénique, τόμ. XX (1896) σ. 467).

ΙΟΥΔΑΙΟΣ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Ἄνω Μοισίᾳ, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως παρὰ τὸ Δορτικὸν (νῦν Rakouitzza ἐν Βουλγαρίᾳ), τὸ ὁποῖον ὡς ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 21) ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) «δισεκευάσατο κεκαλλιστευμένον καλεῖσθαι καὶ εἶναι».

* ΙΟΥΚΟΥΔΙΑΝΑΙ (αἱ) ἢ ΣΕΚΟΥΝΔΙΑΝΑΙ. - Μεγαλοπρεπὴ ἀνάκτορα ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἰδρυθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527 — 565). Ὁ Προκόπιος περιγράφων αὐτὰ (Περὶ Κτισμ. IV, 8, 16) λέγει, ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ ἐκφράσῃ τὸ μέγεθος, τὴν τέχνην καὶ τὸν πλοῦτον αὐτῶν, καὶ προσθέτει: «Ἄλλ' ἀποχρήσει ταῦτα εἰπεῖν βασιλείᾳ τε εἶναι καὶ πρὸς Ἰουστινιανοῦ γεγονέναι παρόντος τε καὶ ἐπιτεγνωμένου, καὶ οὐδενὸς ἀπεριόπτου ὅτι μὴ χρημάτων καθισταμένου. Ταῦτα γὰρ οὐχ οἶόντε ἐστὶ μὴ καὶ ὄλου κρατεῖν». Μὲ ἄλλα λόγια, ἀρκεῖ νὰ εἴπῃ τις ὅτι εἶναι παλάτια τοῦ Ἰουστινιανοῦ, διὰ νὰ φαντασθῇ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἐπιβολὴν τῶν.

Αἱ Ἰουκουδιᾶναι δὲν ἀπεῖχον πολὺ ἀπὸ τοῦ Τριβουναλίου (βλ. λέξ.), ἴσως δὲ καὶ νὰ συνείχοντο μετ' αὐτοῦ διὰ διαφόρων παραρτημάτων, διότι γίνεται μνεῖα αὐτῶν ὡς παλατίων τοῦ Τριβουναλίου ἢ καὶ παλατίων τοῦ Ἐβδόμου.

* Ἐρεῖπια αὐτῶν δὲν σώζονται ἐν ἐπιφα-

νεῖα, ποῦ δὲ καὶ πον εὐρίσκονται κιονόκρανα, ἀρχιτεκτονικὰ τεμάχια ἐκ μαρμαροῦ καλῶς ἐπεξεργασμένα κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν νεωτέρων οἰκοδομῶν.

Τὰ ἀνάκτορα ταῦτα ἦσαν ἰδιαιτέρως προσφιλῆ εἰς τὸν Ἰουστινιανόν, ὅστις συχνότατα ἐπεσκέπτετο αὐτὰ. Πλείστοι ὅσοι νόμοι καὶ διατάγματα ἐξεδόθησαν ἐκ τῶν ἀνακτόρων τούτων.

ΙΟΥΔΙΑΝΟΥ (Λιμῆν).—Λιμῆν τοῦ Βυζαντίου, παρὰ τὸν ὁποῖον ἔκειτο ὁ ναὸς τῆς μάρτυρος Θέκλης (Προκοπίου Περὶ Κτισμ. IV, 4, 28).

* ΙΟΥΣΤΙΝΗ (ΑΓΙΑ).—Ὁχυρωτάτη βυζαντινὴ πόλις κειμένη εἰς τὰ πρὸς τὴν Βουλγαρίαν μεθόρια τῆς Θράκης, παραχωρηθεῖσα τὸ 1344 μετ' ἄλλων ὀκτὼ ὀχυρῶν πόλεων εἰς τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Ἀλέξανδρον, ὑπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Βυζαντίου Ἄννης τῆς Σαβοῖανης, ἐπιτροπεύουσης τὸν ἀνήλικον υἱὸν τῆς Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τύχῃ στρατιωτικῆς βοηθείας παρ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις ἐκήρυξεν ἑαυτὸν βασιλεὺς τῆ βοηθείμ τῶν Τούρκων.

Καὶ βοήθεια μὲν οὐδεμία παρεσχέθη, ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, αἱ πόλεις ὅμως αὐταὶ περιήλθον εἰς τοὺς Βουλγάρους μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς στρατιωτῶν, οἱ ὅποιοι, ὅπως ἀναφέρει ὁ Καντακουζηνός (III, 66) «ὀλίγω πλείονος χιλίων ἦσαν πάντες μαχητάτοι καὶ οὐδένων ἄλλων τῶν παρὰ Ρωμαίοις στρατευομένων λειπόμενοι εἰς εὐψυχίαν».

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗ ΠΡΩΤΗ (JUSTINIANA PRIMA).—Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας, κειμένη ἐν τῇ νοτιῷ Δαρδανίᾳ, παρὰ τὰ μακεδονικὰ μεθόρια καὶ τὸν ἄνω ροῦν τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ.

Τὸ παλαιὸν αὐτῆς ὄνομα, κατὰ μὲν τὸν Ἀγαθίαν, ἦτο «Βερεδιᾶνα ἐκ παλαιοῦ ὀνομαζομένη» (V, 21), κατὰ δὲ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 1, 17, 28.), Ταυρίστιον, πατρὶς τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' (527—565), ὅστις ἀνακινήσας καὶ καλλωπίσας αὐτὴν τὸ 559, μετωνόμασεν ἀπὸ τοῦ ὀνόματός του Ἰουστινιανῆν Πρώτην, πρὸς διάκρισιν τῆς ὑπ'

αυτοῦ ἐπίσης ἀνδρουθείσης Ἰουστινιανῆς Δευτέρας (βλ. λέξ.). Ἐπίσης ἀνακαινίσας τὸ φρούριον αὐτῆς «ὄλον πολλῶν ὄχυρώτερον κατεστήσατο», καὶ ἀνέδειξεν αὐτὴν ἀνεξίτητον ἀρχιεπισκοπὴν, γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀχριδῶν».

Κατὰ τὸν καθηγητὴν N. Uhlir (I.a Cité de Justiniana Prima, εἰς μνήμην Σπ. Π. Δάμπρου, σελ. 337) ἔκειτο παρὰ τὴν Ναϊσσόν, καὶ ὄχι παρὰ τὰ Σκόπια ἢ εἰς αὐτὰ τὰ Σκόπια, ὅπως διατείνονται τινες.

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ (JUSTIANA SECUNDA.—Πόλις τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ πρὸς βορρᾶν τοῦ ὄρους Σκάρδου B. A. τῶν Σκούπων (νῦν Σκόπια). Τὸ παλαιὸν αὐτῆς ὄνομα ἦτο Οὐλπιανὴ ἢ Οὐλπιανόν (Πτολεμ. Γεωγρ. Γ. 9, 4 ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. (53 2), ὡς μία τῶν τριῶν πόλεων τῆς ἐπαρχίας Δαρδανίας ὑπὸ ἡγεμόνα Ταύτην ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς τὸ 559, (Προκοπ. Περί Κτίσμ. IV, 1, 18-3)).

Κατὰ τινες ἔκειτο παρὰ τὸ Κιοστενδὴλ (τὴν Πανταλιάν τῶν Ρωμαίων), ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην ὅπου τὸ Lur-Ijan, μεταξύ Πριστίνας πρὸς βορρᾶν καὶ Σκοπίων πρὸς νότον, εἰς τὰ νότια τῆς νῦν Σερβίας.

* ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗ (NEA).—Ὄνομασία τῆς Θρακικῆς πόλεως τῶν Κυψέλων (βλ. λέξ.) ἐπὶ τινα χρόνον, ὡς ἀνακαινισθείσης ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565).

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥΠΟΛΙΣ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων, τὰ ὅποια ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) ἐν τῇ Κίτῳ Μοισίᾳ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως (Προκ. Περί Κτίσμ. IV, 11).

ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ Α'.—Αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου (518—527) ἰδρυτῆς τῆς δυναστείας αὐτοκρατορῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα.

Ἐκ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, ἄλλοι μὲν θεωροῦν αὐτὸν ὡς Θραῦκα, ἄλλοι δὲ ὡς Ἰλλυριόν. Ἡ διαφωνία αὕτη προήλθεν ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ ὅτι ἡ περιφρέμια τῶν Σκοπίων ἐν Δαρδανίᾳ, ἐκ τῆς ὁποίας κατήγετο ἢ οἰκογένεια τοῦ Ἰουστίνου εὐρί-

σκετο εἰς τὰ μεθόρια τῶν Ἰλλυριῶν καὶ Θρακῶν καὶ εἶχε μικρὸν πληθυσμόν.

Παρὰ τὰς σαφεῖς ταύτας μαρτυρίας τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, ἐπιστεῖθη ἐπὶ πολὺ ὅτι ὁ οἶκος αὐτοῦ ἦτο σλαυικός, πλάνη εἰς τὴν ὁποίαν περιέπεσε καὶ αὐτὸς ὁ Παπαρηγόπουλος (Ἱστορ. τοῦ Ἑλλήν. Ἔθνους, Τόμ. Γα' σελ. 63). Νεώτεροι ὅμως μελέται ἡμετέρων καὶ ξένων, ἀπέδειξαν ὅτι ἡ περὶ σλαυικῆς καταγωγῆς γνώμη τοῦ οἴκου τοῦ Ἰουστίνου καὶ τῆς δυναστείας του εἶναι φαντασιώδης, καὶ ὅτι ὁ Ἰουστίνος κατήγετο ἐξ ἐγγωρίου Ἰλλυρικῆς ἢ θρακο-ἰλλυρικῆς οἰκογενείας, ἣτις εἶχεν ἐκλατινισθῆ καὶ ἐξελληνισθῆ.

Ὁ Προκόπιος (Περί Κτίσμ. IV, 1, 17) λέγει: «Ἐν Δαρδάνοις που τοῖς Ἐνθροπαίοις... τοῦ φρουρίου ἄγχιστα ὄπερ Βεδεριανὰ ἐπικαλεῖται, χωρίον Ταυρίσιον ὄνομα ἦν, ἐνθεν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ὁ τῆς οἰκουμένης οἰκιστῆς ὄρμηται».

Τὰ Βεδεριανὰ ταῦτα εἶναι ἢ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ μετονομασθεῖσα βραδύτερον Ἰουστινιανὴ Πρώτη (Justiniana Prima) παρὰ τὴν Ναϊσσόν. (Προβλ. Κ. Ἀμάντου, Ἱστορ. τοῦ Βυζαντ. Κράτους, Τόμ. Α', σελ. 177 καὶ ἐξῆς).

* *

Ὁ Ἰουστίνος ἦτο τόσον ἀγράμματος καὶ ἀμαθῆς, ὥστε, ἂν πιστεύσωμεν τὰ ἀνέκδοτα τοῦ Προκοπίου, δὲν ἠδύνατο νὰ γράψῃ τὴν λατινικὴν λέξιν legi (δηλαδὴ ἀνέγγων), τὴν ὁποίαν συνήθιζον ἀκόμη οἱ βασιλεῖς τῆς Ἀνατολῆς νὰ γράφουν ἰδιοχειρῶς ἐπὶ τῶν διαταγμάτων. Ἐφρόντισεν ὅμως νὰ μορφώσῃ τοὺς ἀνεψιούς του, τοὺς ὁποίους ἔφερεν ἀπὸ τὰ χωριά τῆς Δαρδανίας εἰς τὸ ἑλληνικὸν περιβάλλον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Παλατίου.

Ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινουπόλιν πρὸς εὐρεσιν τύχης, χάρις εἰς τὸ ἡράκλειον σῶμά του προσελήφθη εἰς τὴν σωματοφυλακὴν Λέοντος τοῦ Θρακῆ (457—474) βραδύτερον δὲ ἀνεβιβάσθη ὑπὸ τοῦ Ἀναστασίου Α' τοῦ Δικόρου (491—518) εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ «κόμιτος τῶν ἐξκουβιτόρων» ἦτοι ἀρχηγὸς τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ Παλατίου.

Ἐν τούτοις παρ' ὄλην τὴν ἀγραμματοσύνην καὶ ἀγροικίαν του, ὁ Ἰουστίνος ἐδείχθη χρηστὸς καὶ ἀγαθὸς βασιλεὺς καὶ ἰκανώτατος εἰς τὴν διοίκησιν.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας του συνέβησαν πολλοὶ καταστρεπτικοὶ σεισμοὶ εἰς τὴν Ἡπειρον, Κιλικίαν καὶ Ἀντιόχειαν, εἰς τὴν ὁποίαν, λέγεται, ὅτι κατεστράφησαν περὶ τὰς 240.000 κατοίκων. Εἰς ὅλας τὰς δοκιμασθείσας ὑπὸ τῶν σεισμῶν πόλεις ἀπέστειλε παντὸς εἶδους βοήθειαν καὶ μεγάλα χρηματικὰ ποσά, ἰδίως δὲ πρὸς ἀνακαινισμόν τῆς Ἀντιοχείας. Ἐπίσης συνέβησαν καὶ ταραχαὶ τινες ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Βενέτων κατὰ τῶν Πιρσιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπεξετάθησαν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ εἰς ἄλλας πόλεις.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστίνου δὲν συνέβησαν πόλεμοι, οὔτε ἐπιδρομαὶ ἀναφέρονται. Μόνον πρὸς τοὺς Πέρσας ἤλθεν εἰς ρῆξιν ἐπανειλημμένως, χωρὶς ὁμῶς νὰ καταλήξῃ εἰς πόλεμον.

Τὸ σπουδαιότερον γεγονός τῆς βασιλείας του εἶναι ἡ ρύθμισις τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ὑποστηρίξας τὴν Ὀρθοδοξίαν, κατεδίωξε πᾶσαν αἵρετικὴν κίνησιν, ἰδίως δὲ τῶν Μονοφυσιτῶν. Ἐξέδωκε δὲ καὶ διάταγμα, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ μὴ ἀκολουθῶν τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν τῆς ἐν Χαλκηδόνι Ἱεράς Συνόδου (451) ἀπεκλείετο ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν στρατὸν καὶ τὰς δημοσίας θέσεις.

Καταδίωξεν ἐπίσης τὸν ἀρειανισμόν καὶ ἔκλεισε τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας τῶν Ἀρειανῶν, συντελέσας οὕτω εἰς τὸν κλονισμόν τῆς ἐν Ἰταλίᾳ κυριαρχίας τοῦ Θεοδορίου, βασιλέως τῶν Οὐστρογότων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν Ἀρειανοί.

Διὰ τῆς προστασίας τῆς Ὀρθοδοξίας προσήγγιζε πρὸς τὸν πάπαν τῆς Ρώμης Ὁρομίσδαν καὶ ἐπέφερε τὴν μετὰ τῆς Δύσεως ἔνωσιν. Ἀποτέλεσμα ὁμῶς τῆς προσεγγίσεως ταύτης ὑπῆρξε ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν μονοφυσιτικῶν ἐκκλησιῶν τῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν ἐπίσημον θρησκείαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ

κράτος, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ τῶν ἐγγχωρίων πληθυσμῶν.

Ἐπὶ Ἰουστίνου ἤρχισεν ἡ πολιτικὴ τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐξηκολούθησε κατόπιν ὁ Ἰουστινιανὸς εἰς μεγάλην κλίμακα. Εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔλθων ὁ ἡγεμὼν τῶν Λαζῶν Τζάθλιος, ἐβαπτίσθη καὶ ἐστέφη ὑπὸ τοῦ Ἰουστίνου, ὅστις τὸν ἐνόμφευσε μὲ ἑλληνίδα γυναῖκα. Ἐβοήθησεν ἐπίσης τὸν ἡγεμόνα τῶν Αἰθιοπῶν, ἃν καὶ ἦσαν μονοφυσίται, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἐνισχύσῃ αὐτοὺς εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀγῶνα ἐν Ἀραβίᾳ.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του (527) προσέλαβεν ἐπισήμως τὸν ἥδη κυβερνῶντα τὸ κράτος ἀνεψιὸν του, ὡς συμβασιλέα, καὶ ἔστεφεν αὐτὸν μετὰ τῆς συζύγου του Θεοδώρας.

ΙΟΥΣΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ. Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας ἐν Δαρδανίᾳ ἰδρυθεῖσα ἐκ θεμελίων, ὡς ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 1, 30) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ περὶ τὸ 559 πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ τοῦ Ἰουστίνου, παρὰ τὴν Οὐλιπιανὴν Β. Δ. τῶν Σκουπῶν, τῶν νῦν Σκοπίων, τὴν ὁποίαν ἀνακαινίσας μετωνόμασεν Ἰουστινιανὴν Δευτέραν (βλ. λέξ.).

* ΙΠΠΑΡΧΙΑ. — Παλαιὸν ὄνομα τῆς Θρακικῆς πόλεως Μαρωνείας (βλ. λέξ.).

ΙΠΠΑΡΧΙΑ. — Ἀδελφὴ τοῦ κυνικοῦ φιλοσόφου Μητροκλέους ἐκ Μαρωνείας τῆς Θράκης, περιώνυμος καὶ αὕτη μαθήτρια τῆς Κυνικῆς Σχολῆς, ζήσασα περὶ τὸ 328 π. Χ. Καταγομένη ἐκ πλουσίας οἰκογενείας, ἠγάπησε καὶ ἐνυμφεύθη τὸν κυνικὸν φιλόσοφον Κράτητα τὸν Θηβαῖον, τοῦ ὁποίου συνεμερίσθη τὸν βίον, παρ' ὄλην τὴν ἀσχημίαν καὶ τὸν ὕβρον του καὶ παρ' ὅλας τὰς ἀπαγορεύσεις τῶν γονέων τῆς (Διογ. Λαερτ. VI, 87). Μάλιστα κατὰ Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρεῖα καὶ ἑορτή τις καλουμένη «Κυνογαμία» ἀφιερῶθη εἰς ἀνάμνησιν τῶν γάμων τῆς Ἰππαρχίας μετὰ τοῦ Κράτητος.

Ἐν τινι συμποσίῳ παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Θράκης Λυσιμάχῳ, ἐπρότεινεν εἰς τὸν Θεόδωρον τὸ ἔξης σόφισμα: «ὁ ποιῶν Θεόδωρος οὐκ ἂν ἀδικεῖν λέγοιτο ἂν. Θε-

ὄδωρος δὲ ἑαυτὸν οὐκ ἀδικεῖ, οὐδ' ἄρα Ἰπαρχία Θεόδωρον τύπτουσα ἀδικεῖ». Ὄταν ὁ Θεόδωρος ἔκαμεν αἰσχρὰν τινὰ χειρονομίαν, ὑπέδειξεν εἰς αὐτὴν ὅτι εἶναι γυναῖκα καὶ προσέθηκε : «Τίς τὰς παρ' ἱστοῖς ἐκλιποῦσα κερκίδας ;» *Ἐγὼ εἶμαι, Θεόδωρε, ἀπήντησεν ἀταράχως ἡ Ἰπαρχία, ἀλλὰ μῆπως σοῦ φαίνεται ὅτι δὲν ἔκαμα καλὰ, διότι τὸν χρόνον ποῦ θὰ δαπανοῦσα γιὰ νὰ ὑφαίνω, τὸν ἐχρησιμοποίησα εἰς παιδείαν ; (αὐτόθι, VI, 96).

Ὁ Σουΐδας ἀποδίδει εἰς αὐτὴν καὶ πραγματείας μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ «Ζητήματα πρὸς Θεόδωρον τὸν ἄθεον. Οὐδὲν ὅμως ἐκ τῶν ἀναφερομένων συγγραμμάτων αὐτῆς περιεσώθη μέχρις ἡμῶν.

ΙΠΠΗΜΟΛΓΟΙ καὶ **ΙΠΠΟΜΟΛΓΟΙ**. — Σκυθικὸς νομαδικὸς λαὸς πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰστροῦ ποταμοῦ, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου μετὰ τῶν Ἀβίων (βλ. λέξ.). Ἐθεωροῦντο δὲ ὡς δικαιοτάτοι τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐτρέφοντο κυρίως μὲ ἵππειον γάλα, διὸ ὁ ποιητὴς ὀνομάζει αὐτοὺς «γαλακτοφάγους» (Ἰλιάδ. N, 5).

*Ἐπίσης ἀναφέρονται καὶ ὑπὸ τοῦ Αἰσχύλου, καλοῦνται δὲ «ἱππάκης βρωτῆρις εὐνομοὶ Σκύθαι» (Ἄποσπ. 203).

Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Στράβων (VII, 296 καὶ XII, 553) παραδεχόμενος ὡς πραγματικὴν τὴν ὑπαρξίν τῶν Ἰππομολγῶν τοὺς ὁποίους, κατὰ τὸν Ποσειδώνιον, ὑποθέτει κατοικοῦντας τὰ βόρεια τῆς Ἐθρώπης.

* **ΙΠΠΕΙΟΣ (ΖΕΥΣ)**. — Ἐπίθετον τοῦ Διὸς ἐν Βυζαντίῳ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε βωμὸς εἰς τὸ μέρος, τὸ ὅποτον, κατὰ τὸν Ἡσύχιον, ὠνομάζετο Ζεῦξιππος.

ΙΠΠΟΚΟΩΝ. — Ἐξάδελφος τοῦ Ρήσου, βασιλεὺς τῆς Θράκης, ἀκολουθήσας αὐτὸν εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὡς φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Πριάμου. Ἐφονεύθη τὴν πρώτην νύκτα τῆς ἀφίξεώς του ἐντὸς τῆς σκηνῆς τῶν μετὰ τοῦ Ρήσου καὶ 12 ἄλλων Θρακῶν, ὑπὸ τῶν αἰφνιδίως ἐπιπεσόντων Διομήδους καὶ Ὀδυσσεὺς διὰ νὰ ἀπάσσουν τοὺς περιφρήμους καταλεύκους ἵππους τοῦ Θρακῆ βασιλέως, ἀπὸ τοὺς ὁποίους κατὰ τινὰ χρησμόν, ἐξηρτάτο ἡ

τύχη τῆς Τροίας. (Ὀμήρ. Ἰλιάδ. K, 435 518).

* **ΙΣΑΝΘΗΣ**. — Βασιλεὺς τῶν Κροβύζων, Θρακικοῦ λαοῦ, ὑπερβάς κατὰ τὸν Φίλαρχον, παρ' Ἀθηναίῳ (XII, 557) «τρυφῆ πάντας τοὺς καθ' αὐτὸν ὑπερβαλλόμενον, ἦν δὲ καὶ πλούσιος καὶ καλός».

ΙΣΓΗ:ΕΤΡΑ (ἦ). — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527- 595) ἐν Θράκῃ κειμενον, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. μεταξύ Φιλιππουπόλεως καὶ Ἀδριανουπόλεως (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΙΣΚΟΣ (ὀ). — Πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως καλουμένη ἄλλως Οἰσκος (βλ. λέξ.).

ΙΣΜΑΡΙΣ. — Λίμνη τῆς Θράκης, κειμένη ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων, μεταξύ τῶν πόλεων Μαρωνείας καὶ Στρώμης, ἀναφερομένη ἤδη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 109) Σήμερον καλεῖται Ἀνὰ - Γκιολοῦ.

ΙΣΜΑΡΟΣ. — Υἱὸς τοῦ Εὐμόλπου, υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Χιόνης, καταφυγὼν μετὰ τοῦ πατρὸς του πρὸς τὸν Τεγύριον, βασιλεὺς τῆς Θράκης, διότι ὁ πατήρ του γενόμενος γαμβρὸς τῆς Βενθεσικύμης, θυγατρὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης, ἦτις ἀνέθρεψεν αὐτὸν, ἔπε χειρίσσε νὰ βιάσῃ τὴν ἀδελφὴν τῆς συζύγου του (Ἀπολλοδ. I, 15, 4).

ΙΣΜΑΡΟΣ. — Ὄρος ὕψους 660 μέτρων (ὀνομαζόμενον κατὰ τὸν Χωνιάτην καὶ Ἀκροπολίτην καὶ Στάγειρα) καὶ ὁμώνυμος πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων, παρὰ τὴν λίμνην Ἰσμαρίδα, δυτικῶς τῆς Μαρωνείας, γνωστὴ ἀπὸ τῶν ὁμηρικῶν ἤδη χρόνων διὰ τὸν περιφνημον αὐτῆς οἶνον καὶ τὰς περιπετείας τοῦ Ὀδυσσεὺς εἰς τὰ Κικονικὰ παρῳαία (Ὀδυσσ. ι, 40, — Ἀπολλοδ. Ἐπιτ. VII, 2) τὸ ἐθνικὸν Ἰσμαρίος.

Κατὰ τὸν πρῶτον π. Χ. αἰῶνα ἐκαλεῖτο Ἰσμαρά. Σήμερον οὐδὲν ἴχνος αὐτῆς σώζεται. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπιστρέφον εἰς τὴν πατρίδα του, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας, προσήγγισεν εἰς τὴν Ἰσμαρον τὴν

ὁποῖαν καὶ ἐκυρίευσεν. Ἐκεῖ ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ Μάρωνος, ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος (Ἔοδ. 1, 198), παρὰ τοῦ ὁποῖου ἀναχωρῶν ἔλαβε πλείστα ὄσα δῶρα μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ δώδεκα ἀμφορεῖς πλήρεις κικονικοῦ οἴνου, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ἀσκὸν παλαιοῦ οἴνου, διὰ τοῦ ὁποῖου, ὡς γνωστόν, ἐμέθυσεν ἀργότερον τὸν Κύκλωπα Πολύφημον. Ἦτο δὲ τόσον γλυκύς, ὥστε ὅπως λέγει ὁ Ὅμηρος, (Ἔοδ. 1, 205 καὶ ἔξης), καὶ μὲ εἰκοσαπλάσιον ὕδωρ καὶ ἂν ἀνεμιγνύετο, διετρήρει ἀκόμη τὴν γλυκύτητά του.

Κατὰ τὸν Ὅμηρον Ἰσμαρος ἐκαλεῖτο καὶ ἡ Μαρώνεια ἀπὸ τοῦ Ἰσμάρου ὅστις ἐκαλεῖτο καὶ Σχοῖνος.

ΙΣΤΡΙΑΝΩΝ ΠΟΛΙΣ. — Ἡ αὐτὴ μὲ τὴν πόλιν Ἰστρον, Ἰστρίαν ἢ Ἰστριόπολιν (βλ. λέξι.).

* ΙΣΤΡΟΙ ΘΡΑΚΕΣ. — Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαός, ἀναφερόμενος ὑπὸ Σκύμνου τοῦ Χίου καὶ κατοικῶν πλησίον τῶν Ἐνετῶν, κατὰ τὰ βόρεια Δαλματικά παράλια, ἀπέναντι τῶν Ἀψυριδῶν νήσων (νῦν Cherso καὶ Lussin Grande) κειμένων ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Κουαρνέρο «καλλίτερον αἶ δοκοῦσι κάλλιστον φέρειν». (Περίηγ. 391).

ΙΣΤΡΟΣ (πόλις) ΙΣΤΡΙΑ ἢ ΙΣΤΡ(Ι)ΟΠΟΛΙΣ — Σημαντικὴ ἀποικία τῶν Μιλησίων, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ (Δουνάβεως), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἔλαβε τὸ ὄνομα εἰς 46° καὶ ἀνατολικὸν μῆκος 55°, 40' κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 10, 3). Ἰδρῦθη περὶ τὰ μέσα τοῦ VII π.χ. αἰῶνος καὶ ἀπέχετο 500 στάδια ἀπὸ τοῦ Πέμπτου ἢ Ἰεροῦ στομίου τοῦ ποταμοῦ, μετὰ τὸ Πτερόν ἄκρον, καὶ 300 περίπου στάδια ἀπὸ τοὺς Τόμους (Κωνσταντῆσαν). Ὁ πολίτης: Ἰστριος ἢ Ἰστριεύς. (Στέφ. Βυζάντιος).

Ἡ θέσις τῆς πόλεως δὲν ἔχει ἐξερευνηθῆ ἔπαρκῶς. Κατὰ τινὰς τοποθετεῖται παρὰ τὸ νῦν Κασάπ-κιό ἢ Καρανασοῦφ, ὅπου ὑπάρχουν σημαντικὰ εἰρηπία ἀρχαίας πόλεως, ὑπ' ἄλλων δὲ παρὰ τὸ Καραχαρμάν ἢ Καρά - Μπουρού, καὶ ὑπ' ἄλλων ἀλλαχοῦ.

Κατὰ τὸν ἔκτον μ.Κ. αἰῶνα συγκατα-

ριθμίζεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 637, 5) μεταξὺ τῶν 15 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Σκυθίας, ἐξηκολούθει δὲ νὰ κατοικῆται καὶ κατὰ τὸν IX αἰῶνα ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ ἐξελληνισμένων Ἀσιανῶν.

Ἐν Ἰστρῳ ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων ὑπὸ ἐπώνυμον «Ἀπόλλων Ἰατρός» καθὼς καὶ ὁ «Ζεὺς Πολιεύς».

ΙΣΤΡΟΣ (Ὁ Καλατιανός). — Ἀρχαῖος Ἑλλήν γραμματικὸς ἐκ Καλατίας τῆς Κάτω Μοισίας (νῦν Μαγγάλια τῆς Ρουμανίας) ἀγνώστου ἐποχῆς. Ἐγραψε «Περὶ τραγωδίας» καὶ «Μελοποιούς», ἀλλ' οὐδὲν τούτων σώζεται (W. Christ, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας, μετάφρ. Α. Χ. Κώστα, Τόμ., Α', σελ. 376).

ΙΤΑΔΕΒΑ. — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων, τὰ ὁποῖα ἐπεσκέυασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527 — 565) ἐν Δαρδανία. (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV, 4).

Ἡ τοποθεσία αὐτοῦ ἀγνώστως

ΙΤΖΗΣ. — Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ πρὸς νότον τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως. τὸ ὁποῖον ἔκτισεν ἢ ἐπεσκέυασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527 — 565) παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΙΤΥΣ — Υἱὸς τοῦ Τηρέως βασιλέως τῆς Θράκης καὶ τῆς Πρόκνης, θυγατρὸς τοῦ Πανδίωνος, βασιλέως τῆς Ἀττικῆς, τὸν ὁποῖον κατασφάξασα ἡ μήτηρ του μετὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς Φιλομήλας, ἀτιμασθείσης ὑπὸ τοῦ Τηρέως, παρέθηκεν εἰς γεῦμα εἰς τὸν πατέρα του Οἱ θεοὶ τότε, διὰ τὰ ἀλλεπάλληλα αὐτὰ ἀνοουσιουργήματα, ἐνῶ ὁ Τηρέως κατεδίωκεν αὐτάς, μετεμόρφωσαν τὸν μὲν Τηρέα εἰς ἔποπα, τὴν Πρόκνην εἰς χελιδόνα, τὴν Φιλομήλαν εἰς ἀηδόνα καὶ τὸν Ἴτον εἰς φασιανόν. (Ἀπολ. Γ' 14, 8, — Ὁβιδίου μεταμορφ. VI. 652).

Ὁ Ἴτυς οὗτος συγγέται μετὰ τοῦ Ἰτύλου, υἱοῦ τοῦ Ζήθου, βασιλέως τῶν Θηβῶν, καὶ τῆς Ἀηδόνας, θυγατρὸς τοῦ Πανδάρεω.

Τὸν μῦθον τοῦτον ἐπραγματεύθησαν ποικιλοτρόπως οἱ τραγικοὶ Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης καὶ ἄλλοι. Κατὰ τὸν Πausανίαν (Α, 24, 3), ἐσώζετο ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του

ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς του, ἔργον τοῦ περιφήμου Ἀλκαμένους, μαθητοῦ τοῦ Φειδίου.

ΙΦΙΛΑΜΑΣ.—Υἱὸς τοῦ Ἀντήνορος, βασιλέως τῆς Θράκης καὶ τῆς Θεανοῦς. Ἐλθὼν εἰς βοήθειαν τῶν Τρώων μετὰ στρατοῦ καὶ 12 πλοίων, ἐφονεύθη μετὰ σφοδρᾶν πάλην ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος. (Ὀμήρ. Ἰλιάδ. Α, 221 — 247). Ἡ σκηνὴ αὕτη ἀπικονίζετο ἐπὶ τῆς λάρνακος τοῦ Κυψέλου ἐν Ὀλυμπίᾳ μεθ' ἑξαμέτρου ἐπιγράμματος. (Παυσ. V, 19, 4).

ΙΧΝΑΙ.—Πόλις τῆν Βοττιαιᾶς ἐν Μακεδονίᾳ, μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ἀξιοῦ καὶ Λουδίου, μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 123), ὡς μία τῶν πόλεων, ὅπου διέτριψεν ὁ στρατὸς τοῦ Ξέρξου, πρὶν ἢ προχωρῆσαι πρὸς νότον.

Εἰς τὰς Ἰχνας ἐκόπησαν νομίσματα εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν, περὶ τὰ 480 π. Χ., ἀκολουθοῦντα τοῖς σταθμητικῶς κανόνας τοῦ Παγγαίου (Παβυλωνιακὸν καὶ Φοινικικόν), τῶν ὁποίων οἱ τύποι προήλθον ἐκ τῶν νομισμάτων τῶν Ὀρεσιῶν, ἀρχαίον θρακικῶν λαοῦ. Σῶζονται δὲ ἀργυρᾶ τετραδράχμα καὶ ἀργυροὶ στατήρες.

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ' ΒΑΤΑΤΖΗΣ.—Αὐτοκράτωρ τοῦ βασιλείου τῆς Νικαίας (1222—1254), διαδεχθεὶς τὸν Θεόδωρον Α' Λάσκαριν (1203—1222).

Γόνος ἐπιφανοῦς στρατιωτικῆς οἰκογενείας τοῦ βυζαντινοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐγεννήθη ἐν Διδυμοτείχῳ ἢ κατ' ἄλλους ἐν Ἀδριανουπόλει τὸ 1193. Ὁ πάππος του Κωνσταντῖνος Βατάτζης εἶχε τιμηθῆ μετὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ στρατηγοῦ τοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ θέματος τῶν θρακησίων, διακριθεὶς εἰς τοὺς κατὰ τῶν Τούρκων καὶ Φράγκων πολέμους.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν σταυροφόρων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1204) ὁ Ἰωάννης κατέφυγεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως τῆς Νικαίας Θεοδώρου Α' τοῦ Λασκάρως, ὅστις, ἐκτιμήσας αὐτόν, ἀνύψωσεν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ πρωτοβεσσιαρίου, τὸν ἐνύμφευσεν μετὰ τὴν θυγατέρα του Εἰρήνην, καὶ τέλος τὸν κατέστησε διάδοχόν του.

Ὁ Ἰωάννης, ἀνὴρ νουνεχῆς καὶ δραστήριος ἀνέκτησε τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, καὶ ἐπεξέτεινε τὸ κράτος του, περιλαμβάνον τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τινὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους (Χίον, Λέσβον, Σάμον, Ἰκαρίαν, Κῶ καὶ ἄλλας).

Ἐπὶ τῆς βασιλείας του κατέστησε πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου του τὴν πόλιν Νύμφαιον, κειμένην μεταξὺ Σμύρνης καὶ Σάρδεων, ἀντὶ τῆς Νικαίας, ἣτις παρέμεινεν ὡς ἔδρα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου.

Τὸ 1253, ἐξηκονταετῆς ἤδη ὁ Ἰωάννης, ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν κατὰ τοῦ Δεσπότη τῆς Ἠπείρου Μιχαὴλ Ἀγγέλου καὶ ἐξηνάγκασεν αὐτὸν νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην. Ἐπανελθὼν εἰς Νίκαιαν, προσεβλήθη κατὰ μῆνα Φεβρουάριον τοῦ 1254 ἐξ ἀποπληξίας, μεταφερθεὶς δὲ εἰς Νύμφαιον ἀπέθανεν τὴν 30 Ὀκτωβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους, καταλιπὼν διάδοχον τὸν υἱόν του Θεόδωρον Β' (1254—1258). Ἐτάφη δὲ εἰς τὴν παρὰ τὴν Σμύρνην Μορνήν τῶν Σωσάνδρων, τὴν ὁποίαν ἔκτισεν περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του. Ἡ εἰκὼν του ἐσώζετο μέχρι τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς τοῦ 1922 ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἐν Μαγνησίᾳ. (Ἄντ. Μηλιαράκη, Ἱστορία τοῦ Βασιλείου τῆς Νικαίας, σελ. 155 καὶ ἐξῆς).

Ὁ Βασιλεὺς Ἰωάννης κατὰ τινὰς ἦτο καὶ κάτοχος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ποιήσας μάλιστα καὶ ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα, θεωρεῖται δὲ ὡς εἰς τῶν ἀρχαιοτέρων μουσικῶν τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ. (Θράκες Μουσικοὶ, εἰς Παράρτημα Γ' τόμου «Θρακικῶν» σελ. 222 καὶ ἐξῆς. — Γ. Παπαδοπούλου, Συμβολαὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, Ἀθῆναι 1890 σελ. 267). Κατὰ πᾶσαν ὁμῶς πιθανότητα πρόκειται περὶ συνωνυμίας, ὡς ἀποδεικνύει τοῦτο ὁ πρῶην Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης (ἐν Ἐπετηρίδι Ἐταιρ. Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ἔτος XII, σελ. 46—75), ὅπου παρέμπομεν τὸν βουλόμενον διὰ περισσοτέρας πληροφορίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ὁ ΒΙΤΑΑΙΑΝΟΥ.—Στρατηγὸς Βυζαντινὸς διαπρέφας εἰς τοὺς κατὰ τῶν Γότθων ἐν Ἰταλίᾳ πολέμους, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527 — 565). Ἦτο Θροῦξ, ἀνεψιὸς τοῦ στρατηγοῦ Βιταλιανοῦ (βλ. λέξ.) καὶ γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ στρατηγοῦ Γερμανοῦ, ἀνεψιοῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Α΄.

Κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τοῦ κατὰ τῶν Γότθων πολέμου ἐν Ἰταλίᾳ (538), ἀπεστάλη εἰς τὸ θέατρον τῶν ἐπιχειρήσεων ἐπὶ κεφαλῆς Θρακῶν ἱππέων, ἀποβιβασθεὶς εἰς Ὑδροῦντα (Otranto), καθ' ὃν χρόνον οἱ Γότθοι ἐπολιόρχουν τὴν Ρώμην, ὑποστηριζομένην ὑπὸ τοῦ Βελισσαρίου, διέσχισε τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔφθασεν ἀκωλύτως εἰς τὴν Ὀστίαν, ἐπίνειον τῆς Ρώμης. Μόλις ἔφθασεν ἐκεῖ ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Βελισσαρίου μετὰ 1.000 ἱππέων εἰς τὴν χώραν τῶν Πικηνῶν, ἵνα παρενοχλῇ τοὺς ἐκεῖ Γότθους καὶ περισπάῃ τὴν προσοχὴν τοῦ πολιορκουμένου τὴν Ρώμην ἡγεμόνας αὐτῶν Οὐίττιγιδος.

Τὴν ἐντολὴν ταύτην ὁ Ἰωάννης ἐξετέλεσε μετὰ κεραυνοβόλου δραστηριότητος. Νικήσας δὲ τοὺς ὑπὸ τὸν Οὐίττιον Γότθους, τοιοῦτον ἐνέπνευσε εἰς τὰς τάξεις τῶν πολεμίων τρόμον, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος παρεδόθησαν εἰς αὐτὸν τὰ φρούρια : Οὐρβίνον καὶ Ἀρμίνιον, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἠναγκάσθη καὶ ὁ Οὐίττιγης νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς δεινοπαθοῦσης Ρώμης.

Πολιορκηθεὶς μετὰ ταῦτα εἰς Ἀρμίνιον ὑπὸ τοῦ Οὐίττιγιδος, ἀπέκρουσε μετὰ τόλμης καὶ στρατηγικῆς τέχνης τὰς ἐπιθέσεις καὶ τὰ πολιορκητικὰ ἔργα αὐτοῦ, μέχρις οὗ ἐπικουραὶ, ἐλθοῦσαι ἔξωθεν, ἠνάγκασαν τοὺς πολιορκητὰς νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ φύγουν ἐν ἀταξίᾳ εἰς Ραβένναν.

Ἀποσταλεὶς κατόπιν, ἐκυρίευσεν τὸ φρούριον Φοροκορνήλιον καὶ πᾶσαν τὴν χώραν τὸ 540, τὸ δὲ ἐπόμενον ἔτος τραπείς εἰς τὴν Β. Δ. Ἰταλίαν, ἐξηνάγκασε τοὺς ἐπὶ τῶν Ἄλπεων κατοικοῦντας Γότθους νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς, ἔπειτα δὲ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τὰ μετὰ ταῦτα προ-

σελθόντα Γοτθικὰ στρατεύματα.

Ὅταν τὸ 541 ὁ Βελισσάριος ἀνεχώρησεν ἐπιστρέφων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ Ἰωάννης ἀνέλαβε μετὰ τῶν στρατηγῶν Βέσσα καὶ Κωνσταντιανοῦ τὴν ἀρχηγίαν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Βυζαντινῶν στρατευμάτων μέχρι τοῦ ἐπομένου ἔτους, ὅτε ἀφίκετο ὁ νέος ἀρχιστράτηγος Ἀλέξανδρος. Ἡ πολυαρχία ἐν ἀρχῇ καὶ ἔπειτα ἡ ἀνικανότης τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ ἐνεθάρρουναν τοὺς Γότθους, οἱ ὅποιοι ἤρχισαν ἀνακτώντες τὰ διάφορα φρούρια τῆς Ἰταλίας. Παρ' ὅλα ταῦτα ὁ Ἰωάννης, ὑπερνικήσας τὰς δυσχερείας τῆς περιόδου ἐκεῖνης, ἐκυρίευσεν τὴν Βερῶναν, ἐπετέθη κατὰ τῶν πολιορκούντων τὴν Φλωρεντίαν Γότθων, ἐξαναγκάσας αὐτοὺς νὰ ἀπέλθουν (τὸ 543) καὶ ἔπειτα ἀπεσύρθη εἰς Ρώμην, τὴν ὅποιαν μετ' ὀλίγον ἐπολιόρχησαν οἱ πολέμοι.

Ἐπανελθὼν τὸ 546 ὁ Βελισσάριος εἰς Ἰταλίαν, ἀπέστειλε τὸν Ἰωάννην εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα καὶ προφορικῶς ἐκθέσῃ τὴν κατάστασιν τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ στρατοῦ εἰς τὸν Ἰουστινιανὸν καὶ ἐπιτύχῃ τὴν ταχεῖαν ἀποστολὴν ἐνιαχύσεων. Κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονὴν του, ἐνυμφεύθη τὴν Ἰουστίνην, θυγατέρα τοῦ στρατηγοῦ Γερμανοῦ, μετὰ τινος δὲ μῆνας ἐπανῆλθεν εἰς Ἰταλίαν μετὰ νέων ἐνισχύσεων.

Ἐν γένει ὁ Ἰωάννης ἀνέπτυξε ἐξαιρετικὴν δραστηριότητα, διακριθεὶς διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν στρατηγικὴν αὐτοῦ ἰκανότητα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΒ΄ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης. (1294—1303).—Ἠγούμενος τῆς Μονῆς Παμμακαρίστου καὶ πνευματικὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Β΄ τοῦ Παλαιολόγου (1282—1358), διεδέχθη Ἀθανάσιον τὸν Α΄.

Κατήγετο ἐκ Σωζουπόλεως ἢ ἐκ Μεσημβρίας τῆς Θράκης, ὀνομάζετο δὲ κατὰ κόσμον Κοσμάς καὶ ἦτο πατὴρ δύο τέκνων.

Κατηγορηθεὶς διὰ τὴν ἀπλότητα αὐτοῦ, παρητήθη καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου καὶ ἀπέθανε.

Ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ Ἰωάννου ΙΒ΄ ιδρύθη ἡ κατὰ τὸ ὄρος Μενουκίως (Μπόζντάγ) παρὰ τὰς Σέρρας μονὴ τοῦ Τιμίου

Προδρόμου (Μ. Γεδεών, Πατριαρχ. Πίνακες σελ. 405).

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΔ' ὁ ΚΑΛΕΚΑΣ. Οἰκουμηνικός Πατριάρχης, (1324 — 1347).—Ὁ πατριάρχης Ἰωάννης ΙΔ' ὁ Καλέκας, κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐγεννήθη δὲ ἐν Ἄπρω τῆς Ἀνατ. Θράκης (βλ. λέξ.) ἐξ οὗ καὶ Ἀπρηγὸς ἐπωνομάζεται. Διεδέχθη τὸν Πατριάρχην Ἰσαΐαν (1324—1334).

Κατηγορηθεὶς μετὰ τὸν θάνατον Ἀνδρονίκου Γ' τοῦ Παλαιολόγου, (1341) ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Ε' τοῦ Παλαιολόγου, τὸν ὁποῖον ἤλεγξε σφοδρῶς ὡς καταλαβόντα παρανόμως τὸν θρόνον, ἀνήκοντα εἰς τὰ τέκνα τοῦ Ἀνδρονίκου, καθηρέθη τὸ 1347 καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος.

Ἦτο σοφὸς καὶ πολυμαθὴς ἀνὴρ, διακρίθεις ὡς ἐκκλησιαστικὸς ρήτωρ. Ἐκ τῶν 60 ὁμιλιῶν αὐτοῦ μόνον δύο ἐξεδόθησαν. Εἶναι δὲ ὁ πρῶτος καὶ τελευταῖος τῶν πατριαρχῶν, ὅστις υπέγραψε διὰ μελάνης κυανῆς (Μ. Γεδεών, Πατριαρχ. Πίνακες, σελ. 420 καὶ ἐξῆς).

ΙΩΑΝΝΗΣ (ΑΓΙΟΣ).—Εἷς ἐκ τῶν 362 μαρτύρων, οἱ ὅποιοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ὑπέστησαν ἐν Ἀδριανουπόλει μαρτυρικὸν θάνατον ὑπὸ τῶν σιφῶν τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Ὁμυρτάγ (Μουρτάγωνος). Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆν 22 Ἰανουαρίου.

ΙΩΑΝΝΙΤΣΑ (τά).—Πόλις τῆς Θράκης μία τῶν δέκα ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν τῆς Μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, μνημονευομένη εἰς τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) συνταχθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 483).

Μεταξὺ τοῦ XIII αἰῶνος ἀρχομένου καὶ τοῦ XIV φθίνοντος ἡ Ἐπισκοπὴ Ἰωαννίτων ἐξέλιπεν ὀριστικῶς.

Ποία ἡ ταυτότης αὐτῆς δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη. Κατὰ τὸν Jirecek ἔκειτο ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ροδόπῃ, κατὰ δὲ τὸν Moutafschiew δέον ν' ἀναζητηθῇ μᾶλλον πρὸς βορρᾶν τῆς Φιλιππουπόλεως περὶ τὸ Μέσον ὄρος. (Περβλ. Κ. Μυρτ. Ἀπροστο-

λίδου «Θρακικά», τόμ. IV, σελ. 4 καὶ ἐξ.).

ΙΩΑΝΝΟΥΠΟΛΙΣ — Μετονομασία τῆς πρωτεύουσας τῶν Βουλγάρων Πραισθλάβας (βλ. λέξ.) γενομένη ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἰωάννου Τοιμισκῆ, εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης αὐτοῦ κατὰ τῶν Ρώσων τὸ 972, ἀλλὰ μὴ ἐπικρατήσασα.

Κ

ΚΑΒΑΛΛΑ.—Ἡ σημερινὴ Καβάλλα ἐπέχει τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Νεαπόλεως (βλ. λέξ.), ἐπινείου τῶν Φιλίππων, τῆς μετέπειτα Χριστουπόλεως τῶν Βυζαντινῶν. Ὁφείλει δὲ τὸ ὄνομα τῆς κατ' ἄλλους μὲν εἰς τοὺς πρὸ τῆς κατακτίσεως τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐγκατασταθέντας ἐνταῦθα Γενοῦτάς, οἱ ὅποιοι ὠνόμασαν τὴν πόλιν Καβάλλαν (ἐκ τοῦ cavallo = ἵππος) λόγῳ τοῦ σχήματος τῆς πόλεως, κατ' ἄλλους δέ, ὅπερ καὶ τὸ πιθανώτερον εἰς τοὺς ἐνταῦθα μετοικήσαντας κατοίκους τῆς πλησίον κειμένης ἀρχαίας πόλεως Σκαβάλλας ἐπεχούσης τὴν θέσιν τῆς νῦν Παλαιᾶς Καβάλλας (τουρκ. Ἐσκη Καβάλλα).

Ἡ Καβάλλα ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1381 ἐπὶ σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α', ἀλλ' ἔρημος καὶ κατεστραμμένη, ἀποικισθεῖσα βραδύτερον ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Σουλεῦμάν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς (1520—1566) δι' Ἰουδαίων μεταφερθέντων ἐξ Οὐγγαρίας.

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας οἱ ὀλίγοι Ἕλληνες κάτοικοι αὐτῆς, παρ' ὅλας τὰς καταπιέσεις, διετήρησαν τὸν ἐθνισμὸν των. Ὅλοι αἱ βυζαντιναὶ ἐκκλησίαι μετετρέπησαν εἰς τζαμιά, πλην τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας.

Ἀπὸ τοῦ 1840 ἡ Καβάλλα ἤρχισεν ἀκμάζουσα, χάρις εἰς τὸ ἐν αὐτῇ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον, ὁπότε ἐγένετο ἀνάγκη ἐπεκτάσεως τῆς πόλεως καὶ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου, εἰς τὸ ὁποῖον περιορίζετο. Φοβούμενοι ὅμως οἱ Τούρκοι τὴν οικονομικὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἑλλήνων, ἀντετάχθησαν εἰς τὴν ἐπέκτασίν της, μόλις δὲ τὸ 1864 κατωρθώθη τοῦτο τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Πατριαρχείου, ὁπότε ἐπετρέπη διὰ σουλτανικοῦ ἰσραδὲ (ἀδείας) καὶ ἡ ἀνέγερσις δευτέρου

ναοῦ ἔξω τοῦ φρουρίου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Ἡ Καβάλλα ἐκκλησιαστικῶς ὑπήγετο εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἐάνθης, ἠρίθμει δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος ὑπὲρ τὰς 10.000 κατοίκων, καὶ διετήρει ἡμιγυμνάσιον, ἀστικὴν σχολὴν, παρθεναγωγεῖον γυμναστήριον κ.τ.λ.

Κατὰ τοὺς μετὰ τὸ 1903 Μακεδονικοὺς ἀγῶνας, οἱ Καβαλλιώται συνέβαλον οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν κατὰ τῶν κομιτατζήδων δρᾶσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου τῆς Μακεδονίας. Καταληφθεῖσα ἡ Καβάλλα τὸ 1912 ὑπὸ Βουλγάρων, ἀπηλευθερώθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἔκτοτε δὲ ἀποτελεῖ μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

Σήμερον εἶναι ἔδρα τοῦ ὁμωνύμου δήμου καὶ πρωτεύουσα τοῦ Νόμου Καβάλλας, ἀριθμῶν δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν (1928) 49.980 κατοίκους. Ἐπίσης εἶναι ἔδρα μητροπολίτου φέροντος τὸν τίτλον Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Νέστου.

Ἀπὸ ἐμπορικῆς ἀπόψεως ἡ Καβάλλα κατέχει ἐξέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν ἐμπορικῶν κέντρων τῆς χώρας, ἰδίως δὲ ἐνεκα τοῦ ἀκμάζοντος ἐν αὐτῇ καμπνεμπορίου, τὸ ὅποσον καὶ μόνον ἀπασχολεῖ ὑπὲρ τοὺς 15.000 καπνεργάτας. (Βιβλιογρ. Κ. Σκαλισὰ, Ἱστορία τῆς Καβάλλας, 1930).

ΚΑΒΑΡΝΑ.—Μεσαιωνικὴ πόλις τῶν δυτικῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου Πόντου, κτισθεῖσα ἐπὶ τῆς ἀρχαίας θρακικῆς πόλεως Βιζώνης (βλ. λέξι) καταποντισθεῖσα κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ σεισμῶν. Ἀπέχει δὲ Β.Α. μὲν τῆς Βάρνας 23 χλμ. ἀνατολικῶς δὲ τοῦ Μπαλτσικ (ἀρχ. Διονυσουπόλεως) ἐννέα μίλια.

Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ὑπήγετο εἰς τὸν Μητροπολίτην Βάρνης, συνενωθεῖσα ὀριστικῶς μετ' αὐτῆς τὸ 1652 ἐπὶ τῆς *καταναρχίας Παϊσίου τοῦ Α'*. Ὁ Μητροπολίτης Βάρνης, μὴ ὑφισταμένης τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, 1906 ἔφερε τὸν τίτλον «Βάρνης καὶ Καβάρνης, ὑπέριτος καὶ ἔξαρχος Μαύρης Θαλάσσης». (Πάλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. V, σελ. 453, 493, 500, 517—Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ,

Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι Β. Θράκης, εἰς «Θρακικά 1937, σελ. 125 καὶ ἐξῆς).

Αἱ κατὰ τὸ 1876 διαπραχθεῖσαι ἐν Καβάρνῃ σφαγαὶ ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν στρατευμάτων, προεκάλεσαν τὴν ἐνοπλον ἐπέμβασιν τῆς Ρωσσίας ἀπολήξασαν εἰς τὴν συνθήκην τοῦ Ἁγίου Στεφάνου (1878).

Σήμερον ἀνήκει εἰς τὴν Ρουμανίαν (Δοβρουτσᾶ) καὶ ἀριθμῶν περὶ τὰς 9.000 κατοίκους.

ΚΑΒΕΙΡΗ.—Ἄλλη ὀνομασία τῆς Καβειροῦς (βλ. λέξι.)

ΚΑΒΕΙΡΙΑ (ΜΥΣΤΗΡΙΑ).—Τὰ περὶ τῶν Καβείρων καὶ τῶν μυστηρίων αὐτῶν εἶναι σκοτεινὰ καὶ ἀβέβαια.

Ἀπὸ τοῦ προπροεληθόντος αἰῶνος ἐπεδόθησαν οἱ σοφοὶ καὶ ἐπιστήμονες μετὰ ζήλου καὶ ἐπιμονῆς εἰς τὴν μελέτην καὶ ἔρευναν τῶν Καβειρίων μυστηρίων. Ἄλλ' ἀτυχῶς ἡ ἱστορία αὐτῶν, παρ' ὅλας τὰς ἐρεῦνας καὶ ἀνασκαφάς, αἱ ὁποῖαι ἔγιναν μέχρι σήμερον, παραμένει σκοτεινὴ, ὡς καὶ διὰ τοὺς σοφοὺς τοῦ κόσμου.

«Τὸ ζήτημα τῶν Καβείρων, λέγει ὁ Freget, εἶναι τὸ πολυπλοκώτερον τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας. Αἱ ἀφορῶσαι αὐτὸ παραδόσεις εἶναι τόσοσιν συγκεχυμέναι, τόσοσιν ἀντιφατικαὶ αἱ μὲν πρὸς τὰς δέ, ὥστε ἡ ἀνάλυσις αὐτῶν, μόλις φαίνεται δυνατὴ. Αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι διεφώνουν ἐλλείψει συνενόησεως, οἱ δὲ νεώτεροι συναθροίσαντες μετὰ μεγαλυτέρας πολυμαθείας παρὰ κριτικῆς τὰς διαφόρους περὶ αὐτῶν ἱστορίας, μᾶλλον συνεσκότισαν τὸ ζήτημα».

Ταῦτα ἔγραφε περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ αἰῶνος ὁ Γάλλος σοφὸς Freget. Ἄλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἀσχοληθέντες περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, δὲν ὑπῆρξαν εὐτυχέστεροι εἰς τὰς ἐρεῦνας αὐτῶν. Διάσημοι σοφοί, ὅπως: ὁ Schelling, ὁ Welcker, ὁ O. Müller, ὁ Gerhard, ὁ Creuzer καὶ ὁ Guipiaut, καὶ ἄλλοι, παρ' ὅλας τὰς ἐμβριθεῖς αὐτῶν μελέτας, δὲν κατόρθωσαν νὰ πείσουν τὸν ἀναγνώστην, ὅτι εἶπον τὴν τελευταίαν λέξιν καὶ ὅτι ἔλυσαν τὸ ζήτημα.

Ὁ Guipiaut π. χ. διάσημος ἑλληνιστῆς καὶ ἀρχαιολόγος, ὅστις ἐμελέτησε ὁ, τι σχε-

τικὸν ὑπάρχει μὲ τὸ ζήτημα τῶν Καβειρίων μυστηρίων, διὰ τῶν ἐξῆς τελειώνει τὰς κριτικὰς του παρατηρήσεις : «Τὸ πρόβλημα τῶν Καβειρίων μυστηρίων δὲν ἐλύθη ἀκόμη καὶ ἴσως δὲν θὰ λυθῆ ποτέ».

Τὸ ζήτημα, ἄλλως τε δὲν εἶναι τὸ νέον. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι διεφώνουν περὶ αὐτῶν. Πολὺ πρὸ τοῦ Freret καὶ τοῦ Guignaut, ὁ Στράβων λέγει περὶ αὐτῶν τὰ ἐξῆς : — «Ὅτι τοὺς ἐν τῇ Σαμοθράκῃ τιμωμένους Θεοὺς εἰρήκασι πολλοὶ τοῖς αὐτοῖς τοῖς Καβείροις, οὐδ' αὐτοὺς ἔχοντες λέγειν τοὺς Καβείρους οὔτινές εἰσι . . .» (VI, 331, 51).

Μὲ ἄλλα λόγια : Πολλοὶ ἔχουν εἰπεῖ ὅτι οἱ ἐν Σαμοθράκῃ τιμώμενοι Θεοὶ εἶναι οἱ Κάβειροι, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ποὺ τὸ λέγουν δὲν ἠμποροῦν νὰ μᾶς εἰποῦν τί πρῶγμα εἶναι αὐτοὶ οἱ Κάβειροι . . .

Καὶ πρῶτον κατὰ τοὺς ἀσοληθέντας περὶ αὐτῶν, ἡ σύλληψις τῆς ἰδέας τῶν θεοτήτων τούτων καὶ ἡ λατρεία αὐτῶν, ὀφείλεται εἰς τὸ δόγμα, καθ' ὃ τὸ πῦρ, ὑπὸ τὰς τρεῖς μορφάς αὐτοῦ : οὐράνιον, γήινον ἢ θαλάσσιον, εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων. Οἱ Κάβειροι λοιπόν, κατὰ ταῦτα, εἶναι ἡ προσωποποίησις τῆς πρώτης ἀρχῆς, ὡς ἀποδεικνύει τὸ ὄνομα αὐτῶν, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παράγεται ἐκ τοῦ *καίειν* = *καίειν*. Κυρίως ὀνομάζοντο *Κάβειροι*, μὲ δίγαμμα. Κατὰ τροπὴν δὲ τοῦ δίγαμμα εἰς β, ἔγινε *Κάβειροι*, τὸ ὁποῖον ἀπαντᾷ καὶ Κάβιροι καὶ Κάβηροι.

Κατ' ἄλλους ἡ λέξις Κάβειροι εἶναι φοινικικῆς καταγωγῆς, συγγενῆς μὲ τὴν φοινικικὴν λέξιν «*Kabir*» (= μέγας), ἀραβιστὶ «*Kebir*», κατ' ἄλλους δὲ σανσκριτικῆς, συγγενῆς τῆς σανσκριτικῆς λέξεως *Ga-wiras* (= δυνατός, ἰσχυρός).

Εἶναι δὲ οἱ Κάβειροι μεγάλοι θεοὶ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐκείνης ἐποχῆς, διατηρήσαντες τὴν προσωπικότητα αὐτῶν καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους, ἀλλὰ μόνον ἐν τῇ τελείσει τῶν μυστηρίων, διαδραματίζοντες πάντοτε δευτερεῦον πρόσωπον καὶ περιελθόντες εἰς τὴν κατωτέραν τάξιν τῶν θεῶν τὴν τάξιν τῶν δαιμόνων, πνευμάτων, ἀκολούθων τῶν μεγάλων θεῶν τοῦ κυρίως

ἑλληνικοῦ πολυθεϊσμοῦ. Τοῦτο, ἄλλως τε, συμβαίνει γενικῶς εἰς τοὺς θεοὺς τῶν φυλῶν αἱ ὁποῖαι ἐξέλιπον. Ἐνίοτε μάλιστα ἀρχαιότατοι θεοὶ μεταπίπτουν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀπλῶν ἡρώων, ὅπως οἱ Κορύβαντες, οἱ Κουρήτες, οἱ Δάκτυλοι, καὶ οἱ Τελχίνες, μετὰ τῶν ὁποίων πολλαχοῦ ἀφομοιοῦνται πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῶν ἀρχαίων χρόνων, ὡσάν ἡ ἀνάμνησις τῶν εἰς ἐπικοινωνίαν ἐθρῖσκομένων ἱερέων πρὸς τοὺς θεοὺς τῆς πρωτογόνου ἐκείνης ἐποχῆς, νὰ συνεχέοντο πρὸς τοὺς θεοὺς τοὺς ὁποίους ὑπηρετοῦν, ἐκ τῶν ὁποίων οὐχὶ ἀπίθανον νὰ ἐλάμβανον ἐνίοτε τὰ ὀνόματα. Κατὰ ταῦτα ἴσως νὰ μὴ εἶναι ἀπίθανος ἡ γνώμη τοῦ Freret περὶ τῆς συγγενείας τοῦ ὀνόματος τῶν Καβείρων πρὸς τὸ τῶν «*Καβάρων*» ἱερέων τῆς Δήμητρος ἐν Πάρῳ.

* * *

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω, εὐνόητον εἶναι ὅτι δὲν θὰ προσπαθῆσωμεν ἡμεῖς νὰ δώσωμεν τὴν λύσιν τῶν Καβειρίων μυστηρίων. Ἄπλῶς θὰ ἀναφέρωμεν τὸ συμπέρασμα ἐργασίας γενομένης ὑπὸ εἰδικῶν, τῶν ὁποίων ἡ γνώμη εἶναι σεβαστὴ, μέχρις οὗ νεότεραι ἔρευναι καὶ μελέται διαφωτίσουν καὶ διευκρινήσουν αὐτὰ.

Οἱ Κάβειροι εἶναι Ἑλληνικαὶ θεότητες, τῶν ὁποίων ἡ καταγωγὴ, ἡ ἀληθὴς φύσις καὶ αἱ διάφοροι μεταμορφώσεις παρέχουν εἰς τὸν ἱστορικὸν τῶν ἀρχαίων θρησκευμάτων ἐν τῶν μᾶλλον σπουδαίων καὶ δυσεπιλύτων προβλημάτων.

Τὸ ὄνομα αὐτῶν κατὰ πρώτην φορὰν ἀπαντᾶται κατὰ τὸν τέταρτον π. Χ. αἰῶνα ἐν τινι ἀποσπάσματι τοῦ Πινδάρου. Καὶ μέχρι μὲν τῶν χρόνων τοῦ Ἑσπεριώδου συγγέονται μετὰ τῶν πολυπληθῶν δαιμόνων, ὡς ἐκπροσωποποίησις τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως ταύτης μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ παγανισμοῦ, λαμβάνουν ἴσην θέσιν, ἂν ὄχι ὑπερτέραν πρὸς τὰς μᾶλλον ἐξόχους προσωπικότητας τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου.

Οἱ Κάβειροι δαίμονες τῆς ὀλικῆς φύσεως

Οἱ Κάβειροι ἀνήκουν εἰς τὴν ἰδίαν τάξιν τῶν θεοτήτων, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ Κου-

ρῆτες καὶ οἱ Κορύβαντες τῆς Φρυγίας, οἱ Δάκτυλοι τοῦ ὄρους Ἴδης καὶ οἱ Τελχίνες τῆς νήσου Ρόδου. Ἦτοι, εἶναι θεότητες ἐκπροσωποῦσαι κοσμικὴν τινα δύναμιν.

Ἡ μᾶλλον ὀρθὴ τῆς λέξεως ἐτυμολογία εἶναι ἐκ τοῦ ρήματος «καίειν». Ἄλλως τε καὶ ὅ,τι γνωρίζομεν περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν ἀπ' ἀρχῆς τῆς λατρείας καὶ τῶν τόπων ὁπόθεν ἔλαβον τὴν καταγωγὴν των, συνάδει ὑπὲρ τῆς ἐρμηνείας ταύτης. Ὡς πρώτην δὲ κοιτίδα τῆς λατρείας αὐτῶν, δεόν νὰ ἀναζητήσωμεν τὰ ὄρεϊνά τῆς Τρωάδος μέρη καὶ τὰς νήσους τοῦ Θρακικοῦ Πελάγους, γειτνιαζούσας πρὸς τὰ Φρυγικὰ παράλια, τὴν Λήμνον, Ἴμβρον καὶ Σαμοθράκην.

Ἐν Φρυγίᾳ, κατὰ τὸν Στράβωνα (π.Χ, 472) ὑπῆρχεν ὄρος καλούμενον Κάβειρος, ταῦτόν τοῦ ἠφαιστειώδους καὶ ὅτι ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθησαν Κάβειροι. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς νήσους, τὰς ὁποίας ἀνεφέραμεν, γνωστὴ εἶναι ἡ ἠφαιστειογενὴς φύσις τοῦ ἐδάφους αὐτῶν.

Ἐν Λήμνῳ οἱ Κάβειροι θεωροῦνται ἄλλοτε ὡς υἱοὶ καὶ ἄλλοτε ὡς ἕγγονοι τοῦ Ἡφαίστου, θεοῦ τοῦ ὑπογείου πυρός. Μήτηρ αὐτῶν εἶναι ἡ νύμφη Καβειρῶ θυγάτηρ τοῦ Πρωτέως, ἣτις εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Αἰτνης ἔφερε τὸ δηλωτικὸν ὄνομα «Αἰθαλία», ἐκ τοῦ αἶθριν (=λάμπειν ὡς φλόξ). Ὡστε ἐν Λήμνῳ οἱ Κάβειροι θεωροῦνται ὡς ὑπουργοὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ πυρός. Τὴν ἰδέαν ταύτην ἐνισχύει καὶ νόμισμά τι εὐρεθὲν ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὅπου βεβαίως ἐγκαίρως εἶχε διαδοθῆ ἡ λατρεία αὐτῶν, τὸ ὅποιον παριστᾷ αὐτοὺς μὲ σύμβολα σιδηρουργοῦ, ἣτοι τὴν σφῆραν καὶ τὴν πυράγραν. (1)

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔδαφος τῆς Λήμνου εἶναι γονιμώτατον διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμ-

πέλου, ὁ ἀρχικὸς μῦθος σχετίζει τοὺς Καβείρους μὲ τὸν Διόνυσον,

Ὁ Αἰσχύλος εἶχε γράψει καὶ σατιρικὸν δράμα, (2) φέρον τὸ ὄνομά των, οἱ ὁποῖοι καὶ ἀπετέλουν τὸν χορόν. Τοὺς Ἀργοναύτας διερχομένους ἐκ Λήμνου, ὑπεδέχθησαν οἱ Κάβειροι ἐνθαυρῶντες αὐτοὺς τὰ μέγιστα ἐπὶ τὸν ἀγῶνα.

Ὡς πνεύματα δὲ τοῦ ὑπογείου πυρός, τὸ ὅποιον ζωογονεῖ τὴν βλάστησιν καὶ εὐδοκίμοισιν τῆς ἀμπέλου, θεωροῦνται γενικῶς ὡς πνεύματα τῆς γονιμότητος. Οἱ Πελασγοὶ μάλιστα παρεχώρουν εἰς αὐτοὺς, ὡς καὶ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ Δία τὸ δέκατον τοῦ ἐκλεκτοῦ οἴνου, ὡσάκις ἠπειλοῦντο ὑπὸ ἀφορίας.

Ἡ λατρεία τῶν Καβείρων εἰσῆχθη εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα ὑπὸ τῶν Πελασγῶν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ἡρόδοτος λέγων: «Τὰ Καβείρων ὄργια τὰ Σαμοθρήικες ἐπιτελοῦσι παραλαβόντες παρὰ Πελασγῶν» (11, 51). Ἦτο δὲ διαδεδομένη καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἰδίᾳ δὲ ἐν Βοιωτίᾳ, ἡ ὁποία ἀπέβη ἐν τῶν κυριωτέρων κέντρων αὐτῆς, ὅπου διετηρήθη καὶ ἐπὶ περισσότερον χρόνον παρὰ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι. Ἡ κυρίως ὁμως ἔδρα τῆς λατρείας τῶν Καβείρων, ἡ διατηρήσασα μέχρι τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Ρωμαϊκῶν χρόνων τὴν ἀρχαίαν ἀκμὴν καὶ αἴγλην ἦτο ἡ σειρὰ τῶν νήσων ἀπὸ τῆς Εὐβοίας μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν ἰσχυροτάτην ἀπόδειξιν, ὅτι ἡ Καβειρικὴ λατρεία ἦτο καθαρῶς Πελασγική, καὶ ἐπομένως αὐτόχθων, μὴ εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐν Θάσῳ Φοινίκων.

Συγχρόνως ἡ λατρεία τῶν Καβείρων ἀναφαίνεται καὶ κατὰ τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, κατοικουμένην καὶ ταύτην ὑπὸ Πελασγικῶν φυλῶν. Ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ὁ Στράβων καὶ ἄλλοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μετεδόθη ἡ λατρεία αὐτῶν εἰς τὴν Σαμοθράκην, ὁ δὲ Διονύσιος Ἀλικαρνα-

1) Head - Σθορώνου, Ἱστορία τῶν Νομιμομάτων, Τόμ. Α', σελ. 311.—Πρὸς τιμὴν τῶν Καβείρων ἐτελοῦντο ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀγῶνες καλούμενοι «Καβείρια Πύθια» καὶ Καβείρια ἐπινίκεια» (Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σ. 401). Κ. Γ. Κουρτίδου: Τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ Μυστήρια Ἀθῆναι 1934.

2) Οἱ Κάβειροι μετὰ τῆς Ἀργούσ καὶ Ὑφιπύλης, ἀπετέλουν ἰδιαιτέραν τριλογία ἐκ τοῦ Ἀργοναυτικοῦ κύκλου, παρασταθεῖσαν περὶ τὸ 466 π. Χ. Τῶν δραμάτων τούτων ἐλάχιστα σώζονται ἀποσπάσματα.

σεύς, ὁ Πλούταρχος καὶ ἄλλοι ἀντιθέτως, ὅτι δηλαδὴ ἐκ Σαμοθράκης διεδόθη εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Μὲ τὴν τελευταίαν ταύτην γνώμην συντάσσεται καὶ ὁ Ottfried Müller, πιθανώτερον ὁμως φαίνεται ὅτι τὴν πρώτην ἀνάπτυξιν αὐτῆς ἢ λατρεία τῶν Καβείρων ἔλαβεν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ὁ Στησίμβροτος ὁ Θάσιος μάλιστα, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (X, 472). παρεδέχετο ὅτι οἱ Κάβειροι προήρχοντο, ὅπως εἶπομεν ἄνωτέρω, ἐκ τοῦ ὄρους Καβείρου τῆς Φρυγίας, διακλαδώσεως τῆς Ἰδῆς ἐν τῇ Βερεκυντία χώρᾳ, ὁπόθεν καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν, γενόμενοι ἱεροφάνται τῆς ἐκεῖ λατρευομένης θεᾶς Κυβέλης. Ἐπίσης εὐρίσκομεν καὶ πόλιν «Καβειρίαν ἐν Φρυγίᾳ καὶ ἄλλην τὰ Κέβειρα ἐν τῷ Πόντῳ, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα μαρτυροῦν τὴν ἀρχαιοτάτην λατρείαν τῶν θεοτήτων τούτων. Τέλος εὐρίσκομεν τῶν Καβείρους μεμιγμένους ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς Ἐκάτης καὶ τῆς Περσεφόνης, θεότητας τὰ μέγιστα λατρευομένας μετὰ τῆς Δήμητρος ἐν Σαμοθράκῃ.

Οἱ Κάβειροι ὡς δαίμονες βοηθοὶ

Ὁ Αἰσχύλος μᾶς παριστᾷ τοὺς Καβείρους ὡς ὑπηρέτας τοῦ Διονύσου καὶ τοῦ Ἡφαίστου, περιποιηθέντας τοὺς Ἀργοναύτας κατὰ τὴν ἐκ τῆς νήσου διάβασίν των. Κατὰ τινα δὲ ἄλλον μῦθον, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Διοδώρου Σικελιώτου (V 49) προσωρμίσθησαν ἀπὸ σκοποῦ εἰς τὴν νήσον Σαμοθράκην, διὰ νὰ ἐπικαλεσθοῦν τὴν προστασίαν τῶν Καβείρων καὶ τὴν θείαν αὐτῶν συνδρομὴν κατὰ τὸ μακρινὸν καὶ ἐπίμονον ταξιδιὸν των.

Προσεπάθησάν τινες νὰ ἀποδείξουν ὅτι οἱ Κάβειροι τῆς Λήμνου ἦσαν διάφοροι τὴν καταγωγὴν ἀπὸ τοὺς ἐν Σαμοθράκῃ. Ἄλλ' ἢ γειτονία τῶν δύο νήσων ἦκιστα πιθανὴν καθιστᾷ τὴν γνώμην ταύτην.

Οἱ Κάβειροι τῆς Σαμοθράκης ἀπέβησαν προστάται τῶν ναυτιλλομένων καὶ οἱ κατ' ἐξοχὴν θεοὶ εἰς τοὺς κινδύνους τῶν θαλασσοπόρων. Ἡ ἐξοχος δὲ αὕτη τιμὴ κοινὴ οὔσα μετὰ τῶν Διοσκούρων, Κάστορος καὶ Πολυδεύκου, συνετέλεσαν, ὥστε νὰ ἀφο-

μοιωθοῦν οὗτοι πρὸς ἐκείνους. Ὅπως δὲ ἐκείνους, ἐκάλουν καὶ τούτους: **Ἄνακτας: Πρίγκηπας, Ἡρώας.** Ἐπεκαλοῦντο δὲ αὐτοὺς κατὰ τὰς θυέλλας καὶ ἐπίστευον ὅτι τοὺς ἐβλεπον εἰς τὴν κορυφὴν τῶν ἰσθῶν, προστατεύοντας τοὺς ναυτιλλομένους.—«Διαβεβόηται δ' ἢ τούτων τῶν θεῶν ἐπιφάνεια καὶ παράδοξος ἐν κινδύνοις βοήθεια τοῖς ἐπικαλουμένοις τῶν μυηθέντων» (V, 49).

Τοιοτοτρόπως ἡ λατρεία τῶν Καβείρων ἐπεβλήθη, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὴν φαντασίαν τῶν διαπλεόντων τὰς ἀγρίας ἐκεῖνας θαλάσσας, ἀναδείξασα αὐτοὺς κατ' ἐξοχὴν σωτήρας θεοὺς, καὶ ὄχι μόνον τοὺς Διοσκούρους ἐπεσκίασαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς Μεγάλους Θεοὺς, τῶν ὁποίων κατ' ἀρχὰς ἐθεωροῦντο ἄπλοϊ ὑπηρέται.

Γενεαλογία τῶν Καβείρων

Ἐνῷ ὁ Πίνδαρος δὲν γνωρίζει παρὰ μόνον ἓνα Κάβειρον, τὸν ὅποιον τάσσει εἰς τὰ μυστηριώδη τῆς Λήμνου ὄργια, καὶ τὸν ὅποιον παραδέχεται ὡς τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, πατέρα πάσης φυλῆς, ὁ Αἰσχύλος ἀναβιβάζει αὐτοὺς εἰς ἀρκετὰ περιεργον ἀριθμὸν, ἀφοῦ μάλιστα ἀποτελοῦν καὶ τὸν χορὸν ἀπολεσθέντος σατιρικοῦ δράματος τοῦ ποιητοῦ.

Ὁ Ἀκουσίλαος παρὰ Στράβωνι (X, 472) ἀποδίδει εἰς αὐτοὺς ὡς πατέρα τὸν **Κάμιλλον**, μητέρα δὲ τὴν νύμφην **Καβειρώ**, προσθέτων ὅτι ἦσαν τρεῖς ἄρρενες καὶ τρεῖς θήλειες **Καβειρίδες**. Τὴν αὐτὴν γενεαλογίαν παραδέχεται καὶ ὁ Φερεκύδης, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι κατ' αὐτὸν αἱ Καβειρικαὶ θεότητες κατάγονται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ Ἡφαίστου καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ **Καβειροῦς**, θυγατρὸς τοῦ Πρωτέως, φέρουσαι ὀνόματα πλήρη μυστηρίου.

Ἀκριβῶς δὲν γνωρίζομεν τὴν γενεαλογίαν τῶν ἀρχικῶν Καβείρων. Φαίνεται ὁμως ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Φερεκύδου (περὶ τὰ 600 π. Χ.) εἶχον ἐξελληνισθῆ ἐν Ἑλλάδι. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἢ ἱερᾷ

ὄγδοάς (1) ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη, ἀλλ' ἐν τῇ καθόδῳ αὐτῶν ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα, αἱ θεογονικαὶ αὐταῖς γνώσεις ἀπομακρυνόμεναι τῆς πηγῆς αὐτῶν, δηλαδὴ τῆς θείας διδασκαλίας, ὁπόθεν ὁ ἄνθρωπος παρέλαβε τὴν ἀρχικὴν θρησκείαν, καθίστανται πενιχρότεραι καὶ χάνουν τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν. Πράγματι δέ, ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ὁ ἀνδρογύνης θεὸς τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, εἶναι κατὰ πολὺ ἀνώτερος τῆς θείας δυάδος τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι εὐθύς ἐξ ἀρχῆς προδίδουν τὴν πρὸς τὸν ἀνθρωπομορφισμόν τάσιν αὐτῶν.

Ἐλατρεύοντο δέ, κατὰ τὸν Φερεκύδην, οἱ Κάβειροι εἰς τὰς Τρωϊκὰς πόλεις, κατὰ δὲ τὸν Πausanίαν (A, IV, 6) ἡ Πέργαμος ἦτο καθ' ὀλοκληρίαν ἀφιερωμένη εἰς τοὺς Κάβειρους. Κατὰ δὲ τὸν ἠήτορα Ἀριστείδην, ἐθεωροῦντο «πρεσβύτεροι δαιμόνων», πρὸς τιμὴν τῶν ὁποίων ἐτελοῦντο μυστήρια. Χρησμός τις τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀντωνίνων, σωζόμενος ἐν τινι ἐπιγραφῇ, ἀναφέρει ὅτι οἱ Κάβειροι ἦσαν υἱοὶ τοῦ Οὐρανοῦ, δηλαδὴ ὁμοπάτριοι ἀδελφοὶ τῶν Τιτάνων. Ἐπίσης ὅτι ἐν Περγάμῳ ἡ Ρέα ἔτεκε τὸν Δία, παραστατοῦντων κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ ἀνακτος τῶν Θεῶν, τῶν Κορυβάντων, οἱ ὅποιοι κατὰ τὰς ἐπιχωριαζούσας παραδόσεις διεδραμάτισαν τὸ αὐτὸ πρόσωπον, τὸ ὄλοϊον καὶ οἱ Κουρήτες ἐν Κρήτῃ.

Ἐν τῇ μακρῇ περὶ αὐτῶν παρεκβάσει, τὴν ὁποίαν κάμνει ὁ Στράβων (X, 472—473), εὐρίσκομεν αὐτοὺς μετὰ τῶν Κορυβάντων καὶ Τιτύρων, παρατηρεῖ δὲ ὅτι ὑπὸ πολλῶν συγγέονται μετὰ τῶν θεοτήτων τούτων, παρ' ἑλλῶν δὲ ὅτι θεωροῦνται ὡς γονεῖς τῶν.

1) Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γονέων καὶ τῶν ἐξ τέκνων προκύπτει ἡ ἱερὰ ὄγδοάς τῶν Αἰγυπτίων. Μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ἐν τῇ αἰγυπτιακῇ ὄγδοάδι, ὁ Φθᾶ - Sidyk καὶ ὁ Ἐσμὸν (Esmun), γονεῖς τῶν 7 Καβείρων παρίστανται ἀνευ συζύγων, ἴσως ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν ἀνδρογύνων, οἱ ὅποιοι γεννοῦν ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας κατὰ τὴν ἀρχαίαν δοξασίαν τῶν ἀνατολικῶν λαῶν.

Ὁ Ἡρόδοτος (Γ, 37 — 38) συγγέει τὸν Ἐρμῆν εἰς ὅσα διηγεῖται περὶ Σαμοθράκης, συνδέων τὴν λατρείαν τούτων μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ Φθᾶ, τοῦτέστι τοῦ Αἰγυπτίου Ἡφαίστου. Εἰσελθὼν, διηγεῖται ὁ Καμβύσης ἐν τῷ ἱερῷ τῶν Καβείρων τῆς Μέμφιδος, τοῦ ὁποίου ἡ εἴσοδος ἐπετρέπετο μόνον εἰς τοὺς ἱερεῖς, διέταξε νὰ καύσουν τὰς εἰκόνας τῶν. Ἐξαικόνιζον δὲ αὐτοὺς ὑπὸ μορφήν νάνων, ἀναλόγων πρὸς τοὺς ὑπὸ τῶν Φοινικῶν προσαρμοζομένους εἰς τὴν πρῦμνην τῶν πλοίων τῶν. Ἐκ τοῦ ἀνεκδότου τούτου τοῦ Ἡροδότου, πολλοὶ τῶν νεωτέρων μυθολόγων ἠθέλησαν νὰ παραστήσουν τοὺς Ἑλληνικοὺς Καβείρους, ὡς προελθόντας ἐκ τῶν Φοινικῶν Καβείρων ὁκτῶ τὸν ἀριθμόν, υἱῶν τοῦ Sadyk.

Ἐν τινι ἐπιγραφῇ ἀνακαλυφθεῖσιν ἐν Σαμοθράκῃ τὸ 1860 ὑπὸ τοῦ A. Conze, οἱ Κάβειροι καλοῦνται : **Μεγάλοι Θεοί, Θεοὶ ἰσχυροί**. Ἄλλ' ὅπως παρατηρεῖ ὁ Lepormant, ἡ σύμπτωσις αὕτη φαίνεται ὅλως τυχαία, καθ' ὅσον δὲν ὑπάρχουν ἴχνη αὐτῶν πρὸ τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ὁ αὐτὸς δὲ σοφὸς προσθέτει ὅτι παρὰ τὴν συνήχησιν τῶν ὀνομάτων, οἱ Φοινικικοὶ Κάβειροι εἶναι ἀρετὰ διάφοροι, ὡς πρὸς τὸν ἀριθμόν, τὸν κύριον χαρακτήρα, τὸ πρόσωπον καὶ τὰ σύμβολα τῶν Πελασγικῶν Καβείρων. Δοθέντος ὁμως ὅτι ὁ Φοινικικὸς λαὸς ὄχι μόνον ἐσύχναζεν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ ἀφήκε πολυάριθμα ἴχνη τῆς διαβάσεώς του ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς χώρας, δὲν θὰ ἦτο παράτολμον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ σημιτισμὸς ἔλαβε μέρος ἐν τῇ θρησκείᾳ τῶν Καβείρων.

Κατὰ τὸν Μνασίαν, οἱ Κάβειροι ἦσαν τέσσαρες, ὀνομαζόμενοι : **Ἀξιόκερρος, Κασμίλος, Ἀξίερος** καὶ **Ἀξιόκερρος**. Ἐκ τούτων οἱ μὲν δύο πρῶτοι εἶναι ἄρρενες, ἀντιπροσωπεύοντες τὸν Ἄδην ἢ Πλούτωνα καὶ τὸν Ἐρμῆν, οἱ δὲ δύο ἄλλοι θήλειες ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὴν Δήμητραν καὶ Περσεφόνην. Ἡ μαρτυρία αὕτη τοῦ Μνασεία συμπληρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διονυσιδῶρου, ὀφείλεται εἰς τὴν ἀκριτομυθίαν καὶ βεβήλωσιν τοῦ πρώτου, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν

ὀφείλομεν τὴν γῶσιν τῶν ὀνομάτων αὐτῶν Διότι, ὡς γνωστόν, δὲν ἐπετρέπετο τὰ ὀνόματα αὐτῶν νὰ προφέρονται ὑπὸ τῶν πιστῶν. Ὁ Παυσανίας. π. χ. ὀμιλῶν περὶ Καβείρων, εἰς τὰ μυστήρια τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι ἦτο μεμνημένος, ζητεῖ συγγνώμην παρὰ τῶν ἀναγνωστῶν του, διότι σιωπᾷ περὶ αὐτῶν. (IX, 25, 5).

Ἡ πληροφορία αὕτη τοῦ Μνασέα μᾶς γνωρίζει τὴν ἀληθεστέραν σχέσιν τῶν Καβειρικῶν θεοτήτων τῆς Σαμοθράκης πρὸς τοὺς κυρίως Ἑλληνικοὺς Θεοὺς. Ἐπίσης τὰ Ὁρφικά ἔπη σχετίζουσι τοὺς ἄρρενας Καβείρους πρὸς τὴν Δήμητραν καὶ Περσεφόνην, ὃ δὲ Στράβων ἀναφέρει περὶ τῶν ὀργίων τῆς Σαμοθράκης ὅτι ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης, δηλαδή τῆς Περσεφόνης. Ὁ δὲ Ἡρόδοτος, ἐν τῇ λατρείᾳ τῶν Καβείρων τῆς Σαμοθράκης, ταυτίζει τὸν ἰθυφαλλικὸν Ἑρμῆν τῶν Πελασγῶν πρὸς τοὺς Καβείρους, προσθέτων ὅτι οἱ μεμνημένοι ἐγνώριζον τὴν ἔνονοιαν τοῦ ἱεροῦ μύθου, ὅστις κατὰ τὸν Κικέρωνα ἐδήλωε τὸ πάθος, τὸ ὁποῖον διήγειρεν εἰς αὐτὸν ἡ θεὰ τῆς Περσεφόνης.

Εἰς τὸ Βατικανὸν σώζεται μνημεῖον μαρμάρινον, σχετιζόμενον μὲ τὰ μυστήρια τῆς Σαμοθράκης. Τὸ μνημεῖον τοῦτο εἶναι γεγλυμμένον κατὰ τὰς τρεῖς προσόψεις αὐτοῦ, παριστάνει δὲ ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὸν Ἀξιόκερσον ἰθυφαλλικὸν ἐπὶ τῆς ἄλλης τὴν Ἀξιόκερσον ἐν πλήρει περιβολῇ, καὶ ἐπὶ τῆς τρίτης τὸν Κάσμιλον γυμνὸν μὲν, ἀλλ' ἄνευ τῆς προπετείας τοῦ Ἀξιοκέρσου. Ἀλλὰ τὸ προσεῖδον μεγαλυτέραν ἀξίαν εἰς τὸ μαρμάρινον τοῦτο μνημεῖον, εἶναι τὸ ὅτι ἐπὶ τῆς βάσεως ἐκάστης πλευρᾶς ἀπεικονίζονται ἐν μικρῷ αἱ Ἑλληνικαὶ θεότητες, αἱ ὁποῖαι ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰς τρεῖς Καβειρικὰς θεότητας. Οὕτω κάτωθεν τοῦ Ἀξιοκέρσου ἀπεικονίζεται ὁ Ἀπόλλων — Ἥλιος, κάτωθεν τῆς Ἀξιοκέρσης ἡ Ἀφροδίτη, καὶ κάτωθεν τοῦ Κασμίλου ὁ Ἔρως. Κατὰ ταῦτα τρανώτατα ἀποδεικνύεται ὅτι καὶ τὰ τρία ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα ἐποίησεν ὁ Σκόπας διὰ τὴν Σαμοθράκην : τοῦ Φαέθοντος, τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Πόθου, εἶναι μετάφρασις,

οὕτως εἰπεῖν, τῶν θεοτήτων τῶν μυστηρίων τούτων.

Εἷς τι ἀγγεῖον ἀπεικονίζεται ὁ Πάν, ἡ Ἀφροδίτη καὶ ὁ Ἑρμῆς. Ὁ Πάν κατέχει ἐνταῦθα τὴν θέσιν τοῦ Φαέθοντος, καθ' ὅσον οὗτος εἶναι θεὸς τοῦ φωτός, «φωσφόρος», ἐξ οὗ καὶ ἐπὶ τινος ἀγγείου «Φάος» ἐπικαλεῖται.

Ἐπὶ τινος ἄλλου ἀγγείου φέρεται ἡ προτομὴ τῆς Ἀξιοκέρσης, ἐχούσης τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀφροδίτης ἢ τῆς Περσεφόνης μετὰ τῶν πρώτων γραμμῶν τοῦ ὀνόματός της, ὅπως ἀπεικονίζονται αὐτὰ συνήθως ἐπὶ τῶν πλείστον κεραμογραφικῶν μνημείων. Ἐπὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς τοῦ ἀγγείου φέρεται ὁ Διόνυσος ὡς παιδίον μετὰ τοῦ ὀνόματός του πλήρους, κρατῶν θύρσον καὶ περιβεβλημένος κισσόν, καὶ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸν Κάσμιλον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι τὸ Καβειρικὸν σύστημα εἶναι σύστημα θεῶν τῆς φύσεως, ὅπως καὶ πάντες οἱ θεοὶ τῶν Πελασγικῶν φυλῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἀνθρωπομορφισμὸς κατέχει πολὺ κατωτέραν θέσιν παρὰ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν θρησκείαν. Φέρει δὲ τὸ σύστημα τοῦτο ἐν ἑαυτῷ σαφῆ τὰ γνωρίσματα τῆς ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καταγωγῆς του καὶ τῆς στενῆς καὶ ἀναντηρήτου συγγενείας πρὸς τὸ φρυγικὸν θρησκευμα. Δύναται δὲ νὰ συνοψισθῇ ὡς ἑξῆς: Μεγάλῃ τισ θήλεια θεότης, πρώτη ἀρχὴ καὶ γενικὴ, μήτηρ τῶν θεῶν, ὡς καὶ πάντων τῶν ὄντων, Γῆ - Μήτηρ, οὕτως εἰπεῖν, ἀνάλογος ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτῶν συλλήψει πρὸς τὴν Κυβέλην τῆς Φρυγίας ἢ τῆς Ἰδης, εὐκόλως δυναμένη νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὴν Δήμητραν καὶ νὰ προσεγγίσῃ τὴν Ἀφροδίτην. Ἐπειτα πλησίον τῆς δύο ἄρρενες θεότητες, ἐξ αὐτῆς μὲν καταγόμενοι, ἀλλὰ διάφορον βαθμὸν ἔχοντες τὴν θεῖαν καταγωγὴν, συναποτελοῦντες μετ' αὐτῆς οἰκογενειακὸν τι σύμπλεγμα. Ἐκ τῶν ἀρρένων τούτων θεῶν ὁ πρῶτος ὁ καὶ ἀρχαιότερος θεωρεῖται ἀλληλοδιαδόχως ὡς Ζεὺς, Ἄδης, Ἥλιος καὶ Διόνυσος, ὄχι παιδίον, ἀλλ' ἀνήρ. Ἐν Λήμνῳ θεωρεῖται ὁ Ἡφαιστος, καθ' ὅσον εἶναι ὁ θεὸς τῆς φωτεινῆς καὶ

πυρρίνης ἀρχῆς τοῦ οὐρανίου καὶ χθονίου πυρὸς τὸ ὁποῖον γονιμοποιεῖ τὴν πρωτίστην καὶ ἀδρανῆ ὕλην, τὴν Γῆν - Μητέρα ἐκ τῆς ὁποίας κατάγεται. Ἐκ τῆς ἐνώσεως αὐτῶν γεννᾶται ὁ Κάσμιλος, ὁ διακοσμητὴς τοῦ Σύμπαντος, ὁ γήινος γεννητὴς, προσωποποιούμενος διὰ τοῦ ἰδυφαλλικοῦ Ἔρμου, τοῦ Διονύσου ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἔρωτος, πρᾶγμα πού ἀναμιμνήσκει εἰς ἡμᾶς τὸ ὄνομα *Ἴμερος* - *Ἴμβρος*, τὸ ὁποῖον ὑπὸ τοῦ Καβειρικοῦ τούτου Ἔρμου ἐδόθη εἰς τὴν φερώνυμον νῆσον. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων θεῶν οἱ ὅποιοι εἶναι κυρίως Κάβειροι, ὑπάρχει ἡ ἀντίθεσις ἢ παρατηρουμένη εἰς πάντα πολυθεϊσμόν, ἀφ' ἑνὸς δηλαδή ἡ μεγαλοπρεπὴς ἀδράνεια καὶ ἀνάπαισις θεοῦ ἀθανάτου, ἀφ' ἑτέρου δὲ δρᾶσις συνεχῆς θεοῦ ζῶντος καὶ θνήσκοντος.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν ὀνομάτων αὐτῶν.

Ὁ Κάσμιλος ἢ Κάδμιλος ἐρμηνεύεται διὰ τοῦ «*Διατάσσω*», κατὰ τινες δὲ φαίνεται συγγενὴς πρὸς τὸ ρῆμα *κάζω*, *κῆδω* τὸ ὁποῖον σημαίνει: διακοσμῶ, μεριμνῶ.

Εἰς τὰ ἄλλα ὀνόματα εὐρίσκομεν τὸ ἐπίθετον «ἄξιος», τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην σημασίαν σημαίνει τὸν «ἰσχυρόν», τὸν «δυνατόν», ὅπως εἰς τὸ κύριον ὄνομα «Ἀξιθέα» καὶ τὴν ἐπὶ κλήσιν τῶν γυναικῶν τῆς Ἥλιδος πρὸς τὸν Διόνυσον τὸν ταυρόμορφον: Ἄξιε ταῦρε.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δεῦτερον συνθετικόν—*κέρσος* καὶ—*κέρσα*, οὐδεμία ὑπάρχει ἱκανοποιητικὴ ἐρμηνεία. Πολὺ πιθανὸν νὰ σημαίνουν τὸν σύζυγον καὶ τὴν σύζυγον, καθ' ὅσον ὁ Ἡσύχιος τὸ μὲν «κέρση» ἐξηγεῖ διὰ τοῦ «γάμος», εἰς δὲ τὸ «κέρσαι» ἀποδίδει τὴν σημασίαν τοῦ «νυμφεύεσθαι».

Ὁ Κωνσταντῖνος Κουρτίδης, λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τινων θρακικῶν νομισμάτων εἰς τὰ ὁποῖα ἀπεικονίζεται ὁ Ζεὺς ἐπὶ θρόνου μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΚΥΡΣΑ, θεωρεῖ τὴν λέξιν ὡς ἀναμφισβητήτως θρακικὴν καὶ συντεταγμένην καὶ συγγενῆ πρὸς τὰ ὀνόματα. Ἀξιόκερσος - Ἀξιόκερσα κτλ. τὰ ὁποῖα θεωρεῖ ἐπίσης ὡς Θρακικά. (Τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ μυστήρια, Ἀθῆναι 1934, σελ. 25. Κωνστ. Γ. Κουρτίδου).

Πολὺ δυσκολωτέρα ἀποβαίνει ἡ ἐρμηνεία τοῦ Ἀξίερος. Ἰσχυρίσθησάν τινες, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἔχει δεῦτερον συνθετικὸν τὴν λέξιν «ἔρος», ὑπὸ τὸν ἀρχαῖον αἰολικὸν τύπον «ἔρος» (δενικὴ ἔρου), ὅπως συνήθως ἀπαντᾷ παρ' Ὀμήρω. Ἡ ἐτυμολογία ὅμως αὕτη δὲν εἶναι πιθανή, καθ' ὅσον πρόκειται περὶ θηλείας θεότητος. Ἄλλοι θεωροῦν τὸ Ἀξίερος, ὡς τὸ συγκριτικὸν τοῦ Ἀξίος. Ἀλλὰ καὶ ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται ἡκιστα πιθανή, καθ' ὅσον κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε τὸ ὄνομα νὰ λήγῃ εἰς -τερος. Πιθανωτέρα γνώμη φαίνεται ἐκείνη, καθ' ἣν ὁ Ἀξίερος εἶναι ἐπίθετον θετικῆς βαθμοῦ, παραγόμενον ἐκ τῆς ρίζης «ἄξιος», ὅπου ἡ κατάληξις—*ερος* σημαίνει ἐπίτασιν τοῦ ὑπὸ τῆς ρίζης σημαινομένου. Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην «Ἀξίερος» σημαίνει τὸν κατ' ἐξοχὴν δυνατόν, ἄξιον, τὴν ἰσχυροτάτην καὶ σεβαστοτάτην τῶν Καβειρικῶν θεοτήτων.

Ταῦτα σχετικῶς μὲ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Ἀξιόκερσος, Ἀξιόκερσα καὶ Κάσμιλος. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν Ἔρωτα, οὗτος ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀγάπην, καὶ θεωρεῖται κατὰ τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας, ὡς ἡ ἀρχικὴ τῶν ὄντων αἰτία.

Ἐν τινι ἐπιγραφῇ οἱ Κάβειροι καλοῦνται «Μεγάλοι Θεοί», συναντῶνται δὲ ὁ Κάσμιλος καὶ ὁ Ἄναξ ἠνωμένοι μετὰ τοῦ Ὑπερίωνος, τοῦ Ἰαπετοῦ καὶ τοῦ Κρόνου, δηλαδή πρὸς τοὺς Τιτᾶνας.

Πλὴν τῶν ἄνω συστημάτων, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα συστήματα Καβειρικῶν θεοτήτων, εἰς τὴν λεπτομερῆ τῶν ὁποίων ἐξετάσιν θὰ ἦτο ἀνιαρόν νὰ εἰσελθῶμεν.

Συμπληροῦντες τὰ ἀνωτέρω, ἀναφέρομεν ὅτι κατὰ τινες, τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἶναι μυστικαὶ ἐπικλήσεις. Φαίνονται δὲ ἀνατολικῆς προελεύσεως καὶ ἐτυμολογοῦν αὐτὰς ὡς ἑξῆς:

Ἀξίερος εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν γλῶσσαν σημαίνει τὸν Παντοδύναμον, τὸν Μέγαν, τοιοῦτος δὲ ἦτο ὁ Φθᾶ, ἦτοι ὁ Ἡφαίστος τῶν Αἰγυπτίων. Ἀξιόκερσος σημαίνει τὸν μέγαν γονιμοποιόν. Οὗτος δὲ εἶναι ὁ Ἄρης, τοῦ πλανήτου Ἄρεως ὀνομαζομένου εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν γλῶσσαν «Ertosi», λέξις

σημαίνουσα τὴν αὐτὴν ἰδέαν. Ἀξιόκερσα ἐπομένως σημαίνει τὴν μεγάλην γονιμοποιόν, τὴν Ἀφροδίτην, τὴν σύντροφον τοῦ Ἄρεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Κάσμιλον, τοῦτον ἐξηγοῦν διὰ τοῦ: «Πάνσοφος». Ὁ Bochart μετὰ μεγαλυτέρας πιθανότητος ἀνάγει αὐτὸν εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν «*Cosmiel*», τὸ ὁποῖον σημαίνει: θεράποντα τοῦ Θεοῦ.

Ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Μνασέα, τὴν ὁποῖαν ἀναφέραμεν, πολλοὶ διαβλέπουν τὴν ἀρχικὴν δοξασίαν τῶν μυστηρίων τῆς Σαμοθράκης, τὸ δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τῶν ἀρχαιότερων θρησκειῶν τῆς Ἀσίας. Ἄλλ' ἢ δοξασία αὕτη μετενεχθεῖσα εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθὼς καὶ τόσαι ἄλλαι πολῦτοιμοι ἀλήθειαι, αἱ ὁποῖαι ἐπνίγοντο ὑπὸ τὸν πέπλον τοῦ μυστηρίου, ἐπνίγησαν σιγά-σιγὰ ὑπὸ τὸ βάρος πλανῶν, τὰς ὁποίας ἐπηύξησεν ἡ ἀχαλίνωτος φαντασία τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἐκπεσόντες τοῦ ἀρχαίου αὐτῶν μεγαλείου, σμικρυνθέντες διὰ τῶν πλασματίων τῆς μυθολογίας, οἱ παντοδύναμοι οὗτοι θεοὶ δὲν ἦσαν εἰς τὰ μάτια τοῦ λαοῦ, παρὰ οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας, οἱ δύο διδυμοὶ: Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης.

* * *

Ὁ μυστικισμὸς ἐν τῇ λατρείᾳ τῶν Καβείρων εἰσῆχθη κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν καὶ ἡ τῆς Δήμητρος ἐν Ἐλευσίνῃ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν αὐτῶν αἰτίων. Ἄλλ' ἀργότερον, τόσον εἰς τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον γενικῶς καὶ τὰς νήσους τοῦ Θρακικοῦ Πελάγους, ἰδίως, ὁπότε ἐπεκτείνεται ἡ ὑπεροχὴ τῶν Ἀθηνῶν, τὰ μυστήρια τῶν δύο γειτονικῶν νήσων τῆς Λήμνου καὶ Σαμοθράκης, παρουσιάζουν μικρὸν ἐνδιαφέρον.

Ὁ τύπος τῶν μυστηρίων καὶ αἱ τελεταὶ τῆς μυήσεως, οὐσιωδῶς ἦσαν αἱ αὐταί, ἀνάγονται δὲ εἰς τὰς ἰδίας φιλοσοφικὰς καὶ θρησκευτικὰς ἀρχάς. Ἐὰν δὲ πιστεύσωμεν τὸν Ἰάμβλιχον, τὰ Καβείρια μυστήρια ἐνεῖχον καὶ φιλοσοφικὴν τινα βάσιν, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Πυθαγόρας ἠντλησε μέρος τῶν θεωριῶν του.

Κατὰ τὴν Μακεδονικὴν καὶ Ἀλεξανδρι-

νὴν ἐποχὴν, ἀνφοδομήθησαν μεγαλοπρεπῶς τὰ Ἱερά τῆς νήσου. Τὰ σωζόμενα δὲ αὐτῶν ἐρείπια ἐμελετήθησαν ἐπισταμένως καὶ ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο κατ' ἐπανάληψιν. Κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας, μόνον τὰ ἴχνη ἑνὸς κτιρίου ἀρχαιότερου τοῦ Φιλίππου ἀνεκαλύφθησαν, καὶ τριῶν ἄλλων ναῶν πλησίον ἀλλήλων κειμένων πολὺ πολυτελεστέρων τοῦ πρώτου καὶ ἀναγομένων εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου.

Ἐκ τούτων ὅμως δύο εἶναι τὰ σπουδαιότερα τῶν ἀνακαλυφθέντων, τὰ ὁποῖα καὶ λεπτομερέστερον ἐμελετήθησαν: ἓνα σχήματος στρογγύλου καὶ ἐστεγασμένον ὡς ὠδεῖον χρησιμεῖον πιθανῶς διὰ μυστικὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα ἐγένοντο κατὰ τὰς μυήσεις καὶ ἰδρυθὲν ὑπὸ τῆς Ἀρσινόης εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἀσύλου, τὸ ὁποῖον εὗρεν ἐκεῖ, καὶ ἄλλος μέγας ναὸς δωρικοῦ ρυθμοῦ, ὁ λεγόμενος τῶν Ἀνακτόρων, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἐλευσίνα.

Ἐπίσης τὸ πλεῖστον τῶν ἐπιγραφῶν ποὺ εὐρέθησαν ἐν Σαμοθράκῃ ἀνάγονται εἰς τοὺς Μακεδονικοὺς καὶ Ρωμαίκοὺς χρόνους. Ἐκ τούτων πληροφοροῦμεθα ποῖαι πολιτεῖαι ἔπεμπον θεωροὺς κατὰ τὴν ἐτήσιαν τῶν θεῶν πανήγυριν, ὡς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων, ἐκ τῶν ὁποίων προήρχοντο οἱ προσκυνηταί, ὅπως: τὸ Δίον ἐν Μακεδονίᾳ, ἡ Θάσος, τὰ Ἀβδηρα, ἡ Μακρῶνεια, ἡ Κύζικος, ἡ Ἄβυδος, ἡ Δάρδανος, ἡ Ἐφεσος, ἡ Κύμη, αἱ Κλαζομεναί, ἡ Τέως, ἡ Κολοφῶν, τὰ Ἀλάβαντα τῆς Καρίας, ἡ Κέραμος τῆς Καρίας, ἡ Κῶς, ἡ Ἀστυπάλαια καὶ ἄλλαι. Ἐκ τῶν σχετικῶς ἀπομεμαρυσμένων χωρῶν μόνον ἐκ Γόρτυνος τῆς Κρήτης, ἐξ Ἡλιδος καὶ τῆς Ρώμης προσήρχοντο προσκυνηταί. Οἱ Ρωμαῖοι μάλιστα προσκυνηταί ἦσαν πολυαριθμότεροι, πλείστα δὲ ἐπιγραφὰι λατινιστὶ σώζονται εἰς ἀνάμνησιν τῆς μυήσεως αὐτῶν.

Ἡ Σαμοθράκη θεωρεῖται ὑπ' αὐτῶν ὡς ἐθνικὸν τι ἱερόν, καθ' ὅσον οἱ ἱερεῖς τῆς νήσου ἐπιτηδείως ἐκαλλιέργησαν καὶ διέδωσαν τὴν πίστιν ὅτι οἱ ἐφέστιοι θεοὶ (Penates) τῆς Ρώμης, εἶναι οἱ ἴδιοι μετὰ τοὺς θεοὺς τῆς Σαμοθράκης, μετενεχθέν-

τες ὑπὸ τοῦ Λαρδάνου εἰς Τροίαν, ἐκεῖθεν δὲ ὑπὸ τοῦ Αἰνείου εἰς Ρώμην μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἰλίου. Τούτου ἕνεκα σπουδαῖαι προσωπικότητες τῆς Ρώμης, ἐπροθυμοποιοῦντο νὰ μνηθοῦν μᾶλλον εἰς τὰ μυστήρια τῆς Σαμοθράκης, παρὰ εἰς τὰ Ἐλευσίνα. Ὁ Μάρκελλος, ὁ ὁποῖος ἐδώρησε πλουσιώτατα δῶρα εἰς τὰ ἱερά τῆς Σαμοθράκης, ὁ Κικέρων καὶ ὁ Οὐάρων ἀναφέρονται μεταξὺ τῶν ἐπισκεπτῶν αὐτῶν.

Ὁ Βακώνιος κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Λουκούλλου ἐναντίον τοῦ Μιθριδάτου διὰ νὰ ἀνακόψῃ τὸν δρόμον του εἰς Σαμοθράκην, ὅπως παρευρεθῆ κατὰ τὴν μεγάλην ἐτήσιαν ἑορτὴν καὶ συμμετάσχη αὐτῆς, ἔδωκε καιρὸν εἰς τὸν βασιλεῖα τοῦ Πόντου νὰ διαφύγῃ.

Ὁ Γερμανικὸς ἀπεφάσισε καὶ αὐτὸς νὰ μνηθῆ κατὰ τὸ 18 μ. Χ. ἀλλὰ ἐναντίοι ἄνεμοι πνεύσαντες δὲν ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὸν νὰ προσορμισθῆ εἰς τὴν νῆσον.

Ἐναυθα διὰ πρώτην φοράν συνητήθησαν ὁ Φίλιππος ὁ Μακεδὼν καὶ ἡ Ὀλυμπιάς κατὰ τὴν μῆσιν καὶ ἐρωτεύθησαν.

Ἡ Καβειρικὴ λατρεία, φαίνεται ὅτι ἦτο ἀρκετὰ γνωστὴ καὶ εἰς ἀρκετὰ ἀρχαίαν ἐποχὴν εἰς Ἐτρουρίαν τῆς Ἰταλίας, ὡς μαρτυροῦν ἀνακαλυφθέντα Ἐτρουσικὰ κάτοπτρα ἐν Σαμοθράκῃ. Ἐπίσης διαδεδομένη ἦτο εἰς Θεσσαλονίκην, ἡ ὁποία ὑπῆρξε κέντρον σπουδαίας Καβειρικῆς λατρείας ὅπου καὶ ἑορταί καὶ ἀγῶνες ἐτελοῦντο καλούμενοι «Καβείρια», «Καβείρια Πύθια» καὶ «Καβείρια ἐπινίκια», καὶ ἀλλαχοῦ.

Τοιαύτη τέλος ἦτο ἡ διάδοσις αὐτῶν καὶ ἡ λατρεία, ὥστε καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων ἀκόμη τοῦ Διβανίου, κατὰ τὸν τέταρτον μ.Χ. αἰῶνα. τὰ μυστήρια τῆς Σαμοθράκης ἐξηκολούθουν νὰ τελῶνται κανονικῶς καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκλείας.

* * *

Αἱ πληροφορίες ἡμῶν περὶ τῶν μυστηρίων τῆς Σαμοθράκης δὲν εἶναι πολλαί. Γνωρίζομεν μόνον ὅτι τῶν μυστηρίων προῖστατο πολυάριθμος ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία, τῆς ὁποίας ἡγεῖτο ὁ βασιλεὺς, ἀνα-

φερόμενος εἰς τὰς ἐπιγραφὰς καὶ ὡς πρῶτος δικαστὴς τῆς νήσου, πιθανῶς ὁ αὐτὸς μετὰ τὸν ἱεροφάντην. Ὅπως δὲ εἰς ὅλας τὰς μῆσεις, οὕτω καὶ ἐδῶ προηγεῖτο ἡ ἐκτελεσις σπουδαίων καθαρτικῶν διατυπώσεων, τὰς ὁποίας διεξῆγεν εἰδικὸς ἱερεὺς «Κόης ἢ Κοίης» καλούμενος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἀποδίδεται ἡ σημασία τοῦ καθαριστοῦ. Οὗτος ὑπέβαλλε τοὺς μνουμένους εἰς ἀληθῆ ἐξομολόγησιν καὶ ἀποκάλυψιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.

Ὁ ναὸς τῶν Καβείρων ἐπίσης ἐξυπηρετεῖτο ὑπὸ πολυαριθμοῦ προσωπικοῦ ἱερέων, τῶν ὁποίων τὰ ἀξιώματα ἦσαν κληρονομικά, ἐνῶ δὲ εἰς τὰ Ἐλευσίνα μυστήρια οἱ πιστοὶ ἐγίνοντο δεκτοὶ μόνον ἀπαξ τοῦ ἔτους καὶ εἰς ὠρισμένην ἐποχὴν, ἐν Σαμοθράκῃ ἡ μῆσις ἐγίνετο καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, μάλιστα δὲ κατὰ τοὺς ἑαρινοὺς μῆνας.

Εἰς τὰ μυστήρια τῆς Σαμοθράκης, ὅπως καὶ τὰ Ἐλευσίνα, δὲν ὑπῆρχε κατηχητικὴ οὔτε δογματικὴ διδασκαλία. Τὸ πᾶν συνίστατο εἰς σύνολόν τι θεομῶν, περιβαλλομένων ὑπὸ δεισιδαίμονος σεβασμοῦ, αὐστηρῶς ἀποκρυπτομένων ἀπὸ τῶν βεβήλων δι' ἀπορητοῦ καὶ αὐστηροτάτου νόμου. Ἐπίσης εἰς τελετὰς καὶ ἱερά θεάματα, συνδεόμενα ὑπὸ αἰνιγματωδῶν ἐκφράσεων (δρῶμενα καὶ θεώμενα), ἐκ τῶν ὁποίων ἡ εὐφυΐα τοῦ μνουμένου ἔπρεπε νὰ ἐξαγάγῃ καὶ κατάλληλον ἔννοιαν,

Κατὰ τὰς τελετὰς ταύτας καὶ τὰ θεώμενα, ἀπηγγέλλοντο καὶ τὰ ἀληθῆ τῶν θεῶν ὀνόματα, ἄγνωστα καὶ ἀπόκρυφα εἰς τοὺς κοινούς ἀνθρώπους.

Πλὴν τῶν ἀνδρῶν ἠδύνατο νὰ μνηθοῦν καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες. Τὸ σημεῖον δὲ τῶν μνουμένων ἦτο ἐρυθρὰ τις ταινία περιβάλλουσα τὸ μέτωπον. Οἱ δὲ κατὰ τὰς τελετὰς τῶν Καβείρων μυστηρίων ὑπηρετοῦντες παῖδες, ὠνομάζοντο «Κάδωλοι ἢ Κάδουλοι».

Ἐκ τῶν διασωθειῶν ἐπιγραφῶν μανθάνομεν ὅτι ὑπῆρχον δύο τάξεις μυστῶν, δύο, οὕτως εἰπεῖν, βαθμοὶ μύσεως.

Πρῶτον : Οἱ «ἀπλοὶ μύσται». Δεύτερον: Οἱ καλούμενοι «ἐδσεβεῖς μύσται» ἀντιστοι-

χοῦντες πρὸς τοὺς «Ἐπόπτας» τῶν Ἑλευσινίων μυστηρίων καὶ τοὺς «Πρωτομύστας» τῆς Ἀδνανίας, καὶ οἱ ὅποιοι εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ συμμετέχουν εἰς τὰς μυστηριώδεις τελετάς.

Τὰ ἐμβλήματα τῶν μυστῶν τῆς Σαμοθράκης ἦσαν στέφανος ἐκ κλάδου ἐλαίας καὶ ταινία πορφυρᾶ, διὰ τῆς ὁποίας περιέδενον τὴν κεφαλὴν δίκην κρηδέμνου. Ἐπίστευον δὲ ὅτι τὸ κόσμημα τοῦτο ἦτο δυνατόν καὶ ἀποτελεσματικὸν ἀλεξίκακον διὰ τὸν μνηθέντα.

Ὁ Ὀδυσσεύς, ὅταν ἐναυάγησε, ὡς ἐκ θαύματος ἐσώθη, διότι ἔφερε περὶ τὴν ὄσφυν του τὴν ταινίαν ταύτην. Ὁ Ἄγαμέμνων διὰ νὰ καθησυχάσῃ τοὺς στασιάζοντας στρατιώτας του, ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν των, φέρων τὴν θαυματουργὸν ταύτην ταινίαν. Πράγματι δέ, ὡς διὰ μαγείας, κατέπαυσεν ἡ στάσις.

Πράγματι δὲ ἡ μῆσις παρῆεν εἰς τοὺς μνομένους τὸ προνόμιον νὰ ἐπικαλοῦνται τοὺς Καβείρους μετὰ ἀληθινὰ αὐτῶν ὀνόματα καὶ νὰ ἀπευθύνουν εἰς τοὺς θεοὺς ὀνομαστικὴν καὶ παντοδύναμον ἐπίκλησιν, ἔχουσαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν βεβαίαν αὐτῶν καὶ ἀσφαλῆ ἐπικουρίαν ἐν περιπτώσει κινδύνου.

Ἡ ἐπικουρία αὕτη ἦτο ἄμεοος καὶ τελεσφόρος, ἰδίως δὲ εἰς τοὺς ἐν τῇ θαλάσῃ κινδυνεύοντας, καθ' ὅσον ἐπεκράτει ἡ ἰδέα, ὅτι τὰ πυρὰ τῶν Διοσκουρῶν, εἶναι ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν τούτων τῶν Καβείρων. Ἡ ἰδέα δὲ αὕτη ἦτο γενικῶς διαδεδομένη εἰς τοὺς ναυτιλομένους. Ὁ Ἀθηναῖος μάλιστα μνημονεῦει καὶ ἀφιέρωσιν τινα εἰς τοὺς θεοὺς τούτους, οἱ ὅποιοι ὀνομάζοντο καὶ «πομπίλοι».

Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἀποδίδει εἰς τὰ μυστήρια τῆς Σαμοθράκης τὴν ιδιότητα νὰ καθιστοῦν τὸν μνούμενον καλλίτερον καὶ ἡθικώτερον, καθ' ὅσον μόνον ἡ ὕλικὴ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου προστασία δὲν ἀποτελεῖ καὶ τὴν βελτίωσιν αὐτοῦ. «Διαβεβαίωται δ' ἡ τούτων τῶν θεῶν ἐπιφάνεια, λέγει, καὶ παράδοξος ἐν κινδύνοις βοήθεια τοῖς ἐπικαλεσαμένοις τῶν μνηθέντων. Γίνεσθαι δὲ φασι καὶ εὐσεβεστέρους

καὶ δικαιοτέρους καὶ κατὰ πᾶν βελτίονας ἑαυτῶν τοὺς τῶν μυστηρίων κοινωνήσαντας. Διὸ καὶ τῶν ἀρχαίων ἡρώων τε καὶ ἡμιθέων τοὺς ἐπιφανεστάτους πεφλοτιμῆσθαι μεταλαβεῖν τῆς τελετῆς. Καὶ γὰρ Ἰάσονα καὶ Διοσκούρους, ἔτι δ' Ἡρακλέα καὶ Ὀρφέα μνηθέντας ἐπιτυχεῖν ἐν πάσαις ταῖς στρατείαις, διὰ τὴν τῶν θεῶν τούτων ἐπιφάνειαν» (V, 49).

Διὰ τοῦτο πολλοὶ ἐκ τῶν μελετητῶν τῶν Καβείρων μυστηρίων, ἐκφράζονται, οὐχὶ καὶ ἀπιθάνως, ὅτι εἰς τοὺς μνομένους, γινομένου λόγου περὶ τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς, παρέσχοντο αἱ ἐλπίδες καλυτέρας ζωῆς, καὶ ὅτι οἱ συμμετέχοντες αὐτῶν ἐσημάτιζον ὄχι τὴν ἐλπίδα, ἀλλὰ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἐξησφάλιζον οὕτω βίον εὐδαίμωνα καὶ μακάριον ἐν τῇ ἄλλῃ ζωῇ.

Κατὰ τινα μῦθον, ἡ Ἄγγελος, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, ἔκλεψε παρὰ τῆς μητρὸς τῆς καὶ ἐδώρησεν εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ μῦρον αὐτῆς, ὁπότεν, κατὰ τὸν μῦθον, καὶ τὸ λευκὸν χρῶμα τῶν κατοίκων τῆς Εὐρώπης. Ἡ Ἄγγελος, φοβηθεῖσα τὴν ὀργὴν τῆς μητρὸς τῆς, κατέφυγε πρῶτον εἰς τὸν οἶκον γυναικὸς πρὸ ὀλίγου τεκούσης, κατόπιν δὲ εἰς νεκρῶσιμόν τινα πομπήν. Τότε ὁ Ζεὺς παρήγγειλεν εἰς τοὺς Καβείρους νὰ ὀδηγήσων αὐτὴν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἀχέροντος ποταμοῦ πρὸς καθαρμόν, ἐκεῖ δὲ μετὰ τὸν καθαρμόν ἀπέβη Ἐκάτη. Κατὰ τὸν μῦθον λοιπὸν τούτον, βλέπομεν ὅτι οἱ Κάβειροι σχετίζονται μετὰ τὸ βασιλείον τοῦ Πλούτωνος καὶ τοὺς ὑποχθονίους θεοὺς.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς σιωποῦν. Διὰ τοῦτο καταφεύγομεν εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν μνημείων.

Ἐπὶ τινος ἀγγείου, περιφήμου καὶ γνωστοτάτου εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους (τῆς Συλλογῆς τοῦ Δουκὸς De Blacas), εἰκονίζονται σκηναὶ τοῦ Ἄδου σχεδιασθεῖσαι ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τοῦ ὀρφισμοῦ, καὶ αἱ ὁποῖαι προφανῶς φέρουσαι μυστικὸν χαρακτῆρα, σχετίζονται ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων πρὸς τὰ μυστήρια τῆς Σαμοθράκης. Ἐπὶ τοῦ ἀγγείου τούτου ἀπεικονίζονται αἱ Καβειρικαὶ θεότητες ὑπὸ Ἑλληνικὴν μορφήν. Εἰς

τὸ κέντρον παρίσταται μέγα δένδρον, τοῦ ὁποίου αἱ ρίζαι εἶναι βυθισμέναι εἰς τὸν Ἄδην, οἱ δὲ κλάδοι του ἐπεκτείνονται πρὸς τὰ ἄνω, ὅπου ὑπάρχουν αἱ Καβειρικαὶ θεότητες : Ἀξιόκερσος, Ἀξιόκερσα καὶ Κάσμιλος, παριστάμεναι ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς Ἀφροδίτης, τὴν ὁποίαν συνοδεύει ὁ Ἔρως, καὶ τὴν μορφὴν τοῦ Πανὸς καὶ τοῦ Ἑρμοῦ.

Κατὰ τοὺς ἀρχαιολόγους, τὸ δένδρον τοῦτο τῆς εἰκόνας, τὸ κατέχον τὸ κέντρον αὐτῆς καὶ παριστάνον τὸν Οὐρανὸν καὶ τὸν Ἄδην, εἶναι τὸ δένδρον τοῦ κόσμου, τὸ ὅποιον τὸσον σπουδαῖον διαδραματίζει πρόσωπον εἰς τοὺς μύθους ὅλων τῶν κλάδων τῆς Ἀρίας φυλῆς. Τοῦ δένδρου τούτου τοὺς μὲν κλάδους ἀποτελοῦν τὰ νέφη τοῦ Οὐρανοῦ, τοὺς δὲ καρποὺς αὐτοῦ τὸ πῦρ τοῦ κεραυνοῦ.

Κάτωθεν παρίσταται ὁ ἰθυφαλλικός Ἑρμῆς καὶ ἀγενεῖός τις θεὸς ἐστεμμένος διὰ τοῦ μυστικοῦ καὶ ἐπιταφίου μύθου, ἐκπροσωπῶν τὰς ὑποχθονίους χώρας, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου εὐκόλως ἀναγνωρίζεται ὁ Διόνυσος.

Ἐν τῷ Ἄδῃ εἶναι ὁ Ἀξιόκερσος τῶν μυστηρίων. Δεξιᾶ τοῦ δένδρου καὶ τοῦ Ἑρμοῦ, φαίνεται ὁ Ὅρφευς, ὁ ὁποῖος ἐνταῦθα ἐκτελεῖ χρεὴ κατ' ἐξοχὴν μυσταγωγῆς, ὡς διδάσκαλος δὲ τῆς φερωνύμου αἰρέσεως καλλίτερον ἢ ἀλλαχοῦ δύναται νὰ κατέχη θέσιν εἰς τὰ μυστήρια τῆς Σαμοθράκης. Διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κρατεῖ δι' ἀλύσσεως τὸν τρικέφαλον Κέρβερον, ἕτοιμον νὰ ὀρμήσῃ, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς προσφέρει τὴν κηδάραν του εἰς ἔφηβόν τινα, ὁ ὁποῖος ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους, ὅπου τὸ δένδρον καὶ ὁ Ἑρμῆς, τείνει τὴν χεῖρα, ἵνα λάβῃ αὐτήν. Ὁ ἔφηβος οὗτος εἶναι ὁ μουόμενος, τὸν ὁποῖον ὁ Ὅρφευς ὑποδέχεται εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν. Γέρων δὲ τις, πατήρ ἢ παιδαγωγὸς συνοδεύει τὸν νεανίαν, καὶ φαίνεται συνιστῶν αὐτὸν εἰς τὸν αἰοιδὸν τῆς Θράκης. Ὅπισθεν τοῦ Ὅρφεως ἀπεικονίζεται ἡ Εὐρυδίκη, καὶ ἡ ἑρμηνεύουσα ἐπὶ πέτρας ὑπὸ δενδρῦλλον, τὸ ὁποῖον, πιθανῶς, παριστᾷ τὸ ἄλσος τῆς Περσεφόνης, τὴν κατοικίαν τῶν «μετηλαχότων» καὶ

στρέφει τὴν κεφαλὴν, ἵνα ἴδῃ τὴν σκηνὴν τῆς ὑποδοχῆς τοῦ νέου.

Ὁ τεχνίτης τῆς εἰκόνας ταύτης, πιθανώτατα ἐνεπνεύσθη ἐκ τῆς μυστικῆς εἰκόνας τοῦ Ἄδου, τὴν ὁποίαν ἐξωγράφησεν ὁ Πολύγνωστος ἐν τῇ Λέσχῃ τῶν Δελφῶν, τὴν ὁποίαν μνημονεύει ὁ Πausanias εἰς τὰ Φωκικά του (X, 30).

* * *

Ἐκ τῶν ἀνακαλυφθεισῶν ἐπιγραφῶν τῆς Σαμοθράκης, πληροφοροῦμεθα ὅτι αἱ μῦθεις ἐγίνοντο καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Οἱ μνηθέντες μάλιστα Ρωμαῖοι ἐφρόντισαν νὰ ἀναφέρουν καὶ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς μῦθσεως των. Ἐξ αὐτῶν λοιπὸν μανθάνομεν ὅτι ἐγίνοντο δεκτοὶ ὡς ἀπλοὶ καὶ εὐσεβεῖς μῦσται κατὰ πάντα μῆνα τοῦ ἔτους, ἰδίως δὲ ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου. Οὐχ ἤττον ἐτελεῖτο καὶ ἐτήσιος μεγάλη ἑορτή, διαρκοῦσα ἐννέα ἡμέρας, μετὰ πάσης μεγαλοπρεπείας, καθ' ἣν ἐπέμποντο αἱ θεοραῖαι τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, ἰδίως δὲ κατὰ τὰς θερμότερας ἡμέρας τοῦ ἔτους, ἤτοι κατὰ τὸ τέλος Ἰουλίου ἢ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου. Κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῆς ἐτησίας ταύτης ἑορτῆς, πᾶσα πυρὰ ἐσβέννυτο ἐν Σαμοθράκῃ καὶ ἐλάμβανον νέαν ἐκ Δήλου.

Ἐνοπλοὶ ὄρχησις ἀνάλογοι πρὸς τὰς τῶν Κουρήτων ἐγίνοντο, ὑπενθυμίζουσαι τὴν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, μάλιστα δὲ ἐν Φρυγίᾳ λατρείαν τῆς Κυβέλης. Οἱ θρησκευτικοὶ λειτουργοὶ οἱ τελοῦντες τοὺς πυρρῆχίους τούτους χοροὺς ἐκαλοῦντο «Σάοι», τοὺς ὁποίους οἱ Ρωμαῖοι ἐθεώρουν ὡς προγόνους τῶν ἰδικῶν των «Σαλίων» (Salii).

Ἐν Σαμοθράκῃ ὑπῆρχε καὶ Μαντεῖον τῶν Καβείρων, τὸ ὁποῖον συνεβουλεύθη καὶ αὐτὸς ὁ Λύσανδρος κατὰ τὴν μῦθσίν του.

* * *

Ἐκτὸς τῆς Σαμοθράκης, ἡ λατρεία τῶν Καβείρων ἤτο διαδεδομένη καὶ ἐν Βοιωτίᾳ ὅπου παρὰ τὰς Θήβας ὑπῆρχε, καθὼς ἀναφέρει ὁ Πausanias εἰς τὰ Βοιωτικά του (IX, 25, 5) ἱερὸν ἄλσος τιμώμενον ἐπ'

ὀνόματι τῆς «Καβειρίας Δήμητρος» καὶ τῆς «Κόρης» πλησίον δὲ αὐτοῦ, περὶ τὰ ἑπτὰ στάδια, ἐπιφανὲς ἱερὸν τῶν Καβειρῶν, τὸ ὁποῖον ἀνακαλυφθὲν καὶ ἀνασκαφὴν ἔφερεν εἰς φῶς πλεῖστα ἀναθήματα καὶ γλυπτικά λείψανα. Ἐπίστευον δὲ οἱ Θηβαῖοι ὅτι τὴν λατρείαν τῶν Καβειρῶν ἐδίδαξεν αὐτὴ ἡ Δήμητρα εἰς τὸν Προμηθεῖα καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Αἰτναίου, οἱ ὁποῖοι ἐθεοοῦντο ἐκ τῶν προγόνων τῶν Θηβαίων.

Κατὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν Ἐπιγόνων καὶ τὴν κατάληψιν τῶν Θηβῶν ὑπὸ τῶν Ἀργείων, ἡ λατρεία αὐτῶν παρεμελήθη ἐπὶ πολὺ, ἐπανίδρυσεν δὲ αὐτὴν ἡ Πελαργὴ μετὰ τοῦ συζύγου τῆς Ἰσμιάδου. Διηγούνται δὲ οἱ Θηβαῖοι, ὅτι ἐπιχειρήσαντές ποτε οἱ Ναυπάκτιοι νὰ μιμηθοῦν τὴν λατρείαν τῶν Καβειρῶν, ἐτιμωρήθησαν σκληρῶς ὑπὸ τῶν Θεῶν. Ἐπίσης ὅτι κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου στρατιῶταί τινες Πέρσαι, τολμήσαντες νὰ εἰσελθοῦν εἰς τὸν ναόν των, κατελήφθησαν ὑπὸ μανίας καὶ ἐφονεύθησαν ριφθέντες εἰς τὴν θάλασσαν ἢ εἰς τοὺς κρημνοὺς. (Πausanίου IX, 25, 9).

Βραδύτερον, κατὰ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως τῶν Θηβῶν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν πυρπόλησιν αὐτῶν, Μακεδόνες τινὲς εἰσελθόντες εἰς τὸν ναόν, ἐφονεύθησαν ὑπὸ κεραυνοῦ. (Αὐτόθι, IX, 25, 10).

(Βιβλιογραφία : Freret, Mémoires de l' Académie des Inscriptions Σειρὰ Α, τόμ. XXIII, σελ. 43 καὶ ἑξῆς.

Creuzer, Symbolique, Β, σελ. 283 καὶ ἑξῆς τῆς μεταφράσεως Guigniaut.

Guigniaut, Religions de l' Antiquité, τόμ. Β, τρίτον μέρος.

L. Lacroix, Iles de la Grèce, 1881.

Decharme, Mythologie Grecque, σελ. 253 καὶ ἑξῆς.

F. Lenormant, ἄρθρον Cabire, in Dictionnaire des Antiquités τοῦ Daremberg et Saglio.

Λεξικὸν Γεωγραφίας καὶ Ἱστορίας Σταύρου Βουτυρά, ἓν σχετικῶς ἄρθρον.

La Grande Encyclopédie, τόμ. VIII, σελ. 606 καὶ ἑξῆς.

Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδεῖα, ἐν σχετικῶ ἄρθρῳ.]

ΚΑΒΕΙΡΙΔΕΣ (αἱ) — Οὕτως ἐκαλοῦντο αἱ τρεῖς θυγατέρες τῆς Καβειροῦς (βλ. λ.).

ΚΑΒΕΙΡΩ (ἡ) καὶ ΚΑΒΕΙΡΗ (ἡ). — Θυγάτηρ τοῦ Πρωτέως καὶ τῆς Ἀγχιόνης, σύζυγος, κατὰ τινα μυθικὴν παράδοσιν, τοῦ Ἡφαίστου, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐγέννησε τοὺς τρεῖς Καβείρους (βλ. λέξ.) καὶ τὰς τρεῖς Καβειρίδας νύμφας.

Κατ' ἄλλην παράδοσιν ὑπῆρξε μήτηρ τοῦ Καδμίλου καὶ μάμμη τῶν Καβειρῶν καὶ Καβειρίδων. Ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ ὡς Θραῖσσα, μήτηρ τῶν Καβείρων Ἄλκωνος καὶ Εὐρυμέδοντος, ἢ καὶ ὡς Λημνία.

Ἐκ τούτων, καθὼς καὶ ἐκ τοῦ ὅτι περὶ τὴν Αἴτναν τῆς Σικελίας ἐπεκαλεῖτο «Αἰθάλεια», καταφαίνεται ἡ στενὴ αὐτῆς σχέσις μετὰ τὸ πῦρ.

ΚΑΒΗΣΣΟΣ. — Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ὅμηρου (Ἰλιάδ. Ν. 363), ἐκ τῆς ὁποίας «Καθησόθεν» ἦλθεν εἰς βοήθειαν τῶν Τρώων ὁ Ὀρθρουνεὺς, φονευθεὶς ἀπὸ τοῦ Ἰδομενέως. Κατὰ τινὰς ἔκειτο παρὰ τὸν Ἐλλησποντον, κατ' ἄλλους δὲ ἐν Λυκίᾳ ἢ Καππαδοκίᾳ. Ἄλλ' ὁ Στέφ. Βυζάντιος λέγει : «Ἐκαταῖος ὁ Μιλήσιος πόλιν φησὶν, εἶναι ὑπερβάντι τὸν Θράκιον Αἶμον».

Φέρεται καὶ Κάβηρος, ἢ Κάβησα καὶ Καβασσός. Τὸ ἔθνικόν Καβήσσιος ἢ Καβησσίτης.

ΚΑΒΟΤΟΥΜΒΑ. — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, τὰ ὅποια ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. VI, 11).

ΚΑΒΥΛΗ. — Πόλις τῆς Β. Θράκης ἐπὶ τῶν ὑπωρείων τοῦ Αἴμου. Κατὰ δὲ τὸν Πτολεμαῖον (Στ. Βυζάντιος) «οὐ πόρρω τῆς τῶν Ἀστῶν χώρας, τὸ ἔθνικόν Καβυληνός» (Γεωγρ. Γ, 11, 7) εἰς βόρ. πλάτ. 43°, 15' καὶ ἀνατ. μήκ. 54°, 50'. Ὁ Δημοσθένης ἀναφέρων αὐτὴν μετὰ τοῦ Δρογγίλου καὶ τῆς Μαστείρας, χωρίων Θρακικῶν, ἀποκαλεῖ αὐτὰς τρώγλας (Περὶ τῶν ἐν Χερρον. 44.—Κατὰ Φιλίππου, IV, 15).

Φαίνεται ὅμως ὅτι, διὰ τὰ ἐποφθαλμιᾶ ἀυτᾶς Φίλιππος ὁ Μακεδών, θὰ εἶχον στρατηγικὴν τινα σημασίαν. Καταλαβὼν ταύτην ὁ Φίλιππος ἐγκατέστησε Μακεδόνες ἀποίκους (Στράβ. VII, 320). Ἀργότερον ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἐκυρίευσεν αὐτὴν ὁ Λούκουλλος.

Ἡ θέσις αὐτῆς δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη. Κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Δημοσθένους ἡ Καβύλη, τὸ Δρογγίλον καὶ ἡ Μάστειρα, ἦσαν «χωρία θρακικὰ εὐτελεῆ παρὰ τὸν Στρυμόνα καὶ Ἀμφίπολιν. Ὁ δὲ Μελέτιος (Γεωγρ. τόμ. Γ'. σελ. 103) τοποθετεῖ αὐτὴν εἰς τὸ νῦν Μπαμπᾶ-Ἐσκῆ, τὴν ἀρχαίαν Βουρτουδιζόν, τὴν κατοπιν Βουλγαρόφυγον, ἀπέχουσαν 18 μίλλια ἀνατολικῶς τῆς Ἀδριανουπόλεως.

Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην, μετὰ τῆς ὁποίας συμφωνοῦν πάντες οἱ νεώτεροι ἀρχαιολόγοι καὶ ἱστορικοί, ἡ Καβύλη ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Τούζου ποταμοῦ Β. Α. τοῦ χωρίου Ιζνογ ἐν Βουλγαρίᾳ τῆς περιφερείας Διαμπόλεως, ὅπου οἱ ἀγροὶ Ταουσάν-τεπέ.

ΚΑΒΥΛΗΝΟΣ.—Ὁ κάτοικος τῆς ἐν Θράκῃ πόλεως Καβύλης, ὁ ἐκ Καβύλης καταγόμενος (βλ. λέξ.).

ΚΑΔΜΙΛΟΣ ἢ ΚΑΔΜΗΛΟΣ —Υἱὸς τοῦ Ἡφαίστου καὶ τῆς Καβειροῦς (βλ. λέξ.) καὶ πατὴρ τῶν τριῶν Καβείρων καὶ τῶν τριῶν Καβειρίδων νυμφῶν. Ἐν τῇ καβειρικῇ λατρείᾳ τῆς Σαμοθράκης συγκαταλέγεται ὡς τέταρτος μετὰ τῶν ἄλλων τριῶν Καβείρων καὶ ὑπεδήλου τὸν Ἐρμῆν, καθὼς καὶ ἐν Τυρρηνίᾳ, ὅπου ὁ Καδμήλιος ἦτο ἀπλῶς ἐπώνυμον τοῦ Ἐρμοῦ.

Ἐπίσης Καδμήλοι ἢ Κάδμηλοι καὶ Κάδουλοι ὀνομάζοντο ἐν Σαμοθράκῃ οἱ ἱερεῖς οἱ τελούντες τὰ Καβείρια μυστήρια, παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις Camili ἢ Casmili, οἱ ὑπηρετοῦντες εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διὸς.

* ΚΑΔΟΥΛΟΙ. — Ἄλλη ὀνομασία τῶν Καδμήλων ἢ Καδμήλων (βλ. λέξ.). ἱερέων τελούντων ἐν Σαμοθράκῃ τὰ Καβείρια μυστήρια.

* ΚΑΔΡΗΝΟΣ. — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομένου ἐν Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ

Βορείῳ Θράκῃ καὶ Μοισίᾳ («Θρακικά» 1929, σελ. 12).

* ΚΑ·Ι·ΚΟΣ.—Θραῦξ, πατὴρ Πιττακοῦ τοῦ Μυτιληναίου, ἐνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος. «Πιττακός, υἱὸς Καΐκου ἢ Ὀρραδίου Θρακός, μητρὸς Λεσβίας» (Σουΐδας ἐν λέξει Πιττακός).

ΚΑΙΝΙΚΗ.—Ἀρχαία Χώρα τῆς Ν. Α. Θράκης, κειμένη ἀριστερὰ τοῦ Ἐργίνου ποταμοῦ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐκαλοῦντο Καινοὶ ἢ Καινικοὶ (βλ. λέξ.). Ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, κατὰ τὸν δεύτερον μ. Χ. αἰῶνα ἀπετέλεσε μίαν τῶν 14 στρατηγιῶν (praefecturae) τῆς Θράκης (Πτολεμαίου, Γεωγρ. 16, 6)

* ΚΑΙΝΙΣ.—Γυναικεῖον ὄνομα Θρακικὸν κατ' ἐπιγραφὴν εὐρεθείσαν ἐντὸς χώματος (tumulus) ἐν Φιλιππουπόλει, πιθανῶς τοῦ πρώτου μ. Χ. αἰῶνος ἢ καὶ πρότερον. Ἀποτελεῖ δὲ ὀκτάστιχον δακτυλικὸν ἑξάμετρον καὶ εἶναι γραμμένη ἐν συνεχείᾳ καὶ οὐκ κατὰ στίχους διὰ τὴν στενότητα τοῦ χώρου. Μόνον ἡ ἀρχὴ ἐκάστου δακτυλικοῦ στίχου δηλοῦται διὰ γράμματος ὑψηλοτέρου τῶν λοιπῶν, ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς :

Πυνθάνη ὃ παροδεῖται, τί τοῦνομα καὶ

[τίς ὁ φύσας ;

Μάνθανε πάντα κατ' αἴσαν. Ἐμοὶ γε-

[νέτης Μιθριδάτης

καὶ μήτηρ Χρήστη, Καινὶς δ' ἐγὼ ἢ βα-

[ρυνδαίμων,

Θνήσκω δ' εἰκοσαέτις τοκετὸν τέλος

[ἔξανύξαντος,

ἀρτιδαῆς βιότοιο. Τί σοι πλέον, ὃ ξένη,

[εἶπω ;

Ταῦτ' ἔστη παροδεῖται. Σὺ δ' ὡς θέμις

[ἔστιν βροτοῖσιν,

οἰκτεῖρας με λυγρὰν καὶ δάκρυσι ἔλεεινήν

τεμήσας ἀπὸ (σῶν) κανθῶν παρόδευε

[τὸ σῆμα.

* Ἦτοι : Ἡ ἀναφερομένη νεκρὰ Ἑλληνικῶν ὀνόματι Καινίς, ἐκ πατρὸς Μιθριδάτου τινὸς καὶ μητρὸς Χρήστης, ἀπέθανεν κατὰ τὸν πρῶτον τοκετὸν τῆς εἰς ἡλικίαν 20 ἐτῶν, ἀφοῦ ἐπ' ὀλίγον ἐδοκίμασεν ἢ δύσμοιρος τὰ καλὰ τῆς ζωῆς. Ἐκ τούτου θεωροῦσα ἑαυτὴν ἀξίαν λύπης ζητεῖ ἀπὸ

τὸν παροδίτην τὸν ὀφειλόμενον οἶκτον καὶ τὰ δάκρυα αὐτοῦ, εὐχομένη εἰς αὐτὸν ὑγίαιαν καὶ ἀκμήν. («Θρακικά», τόμ. VI, (1935) σελ. 140).

ΚΑΙΝΟΙ ἢ **ΚΑΙΝΙΚΟΙ** (οἶ).—Ἄρχαιος Θρακικὸς λαὸς, κατοικῶν τὴν ἀπ' αὐτῶν κληθεῖσαν Καινικήν, ἐκτεινομένην ἀριστερὰ τοῦ Ἐργίνου ποταμοῦ. Βασιλεὺς αὐτῶν ἀναφέρεται ὁ διαβόητος διὰ τὴν θηριωδίαν καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν του Διήγγυλις, (βλ. λέξ.) ἐναντίον τοῦ ὁποῦ ἐξεστράτευσεν ὁ Εὐμένης Α', βασιλεὺς τῆς Περγάμου (263—241 π. Χ.), καθυποτάξας αὐτὸν (Στράβ. XIII, 624).

* **ΚΑΙΝΟΦΡΟΥΡΙΟΝ**.—Ἐν τῶν φρουρίων, τὰ ὁποῖα κατασκεύασαν οἱ Ῥωμαῖοι ἐν Θράκῃ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν μεγάλων στρατιωτικῶν λεωφόρων.

*Ἐκεῖτο δέ, κατὰ τὰ Ὀδοιπορικά 46 μίλια (68 χιλμ.) πρὸ Δ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως. 26 δὲ μίλια περίπου (35 1/2 χιλμ.) πρὸς Β. τῆς Περίνθου (Ἡρακλείας).

*Ἐνταῦθα ἐδολοφονήθη ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης Ἀύρηλιανὸς τὸ 275 μ. Χ.

Ταῦτίσεται πρὸς τὸ σημερινὸν χωρίον Κουρφαλί (G. Seure, Antiquités Thrace de Propontide, ἐν: Correspondance Hellénique, XXXVI (1912) σελ. 562).

ΚΑΙΣΑΡΟΥΠΟΛΙΣ.—Μεσαιωνικὴ πόλις τῆς Ἡδωνίδος ἐν Θράκῃ ἀπέχουσα κατὰ τὴν Notitia Episcopatum (Ἐκδ. Parthey) τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Ἡϊόνος (βλ. λέξ.) καὶ ἀναφερομένη μετὰ τῆς Χριστουπόλεως, Σμολένων καὶ Ἀλεκτρουπόλεως, ὡς ἔδρα ἐπισκόπου, ὑπαγομένου εἰς τὴν μητρόπολιν τῶν Φιλίππων. (Πλειότερα βλ: Αἰσύμη, Ἡϊών, Ἀλεκτρούπολις).

ΚΑΛΑΥΡΗ ἢ **ΚΑΛΑΒΡΥΗ**.—Φρούριον τῶν βυζαντινῶν χρόνων κείμενον Β. Α. τῆς Σηλυβρίας παρὰ τὸν Ἄλμυρὸν ποταμὸν (νῦν Καλαβρῆ), ἐκβάλλοντα εἰς τὴν Προποντίδα μετὰ τὴν Ἡρακλείας καὶ Σηλυβρίας. Παρὰ τὸν Ἄλμυρὸν ποταμὸν καὶ τὴν Καλαυρῆν, ὁ Ἀλέξιος Κομνηνός, ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεὺς τοῦ Βυζαντίου, ἠγμάλωτισε τὸ 1078 τὸν Νικηφόρον Βρυέννιον, ὅστις ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ ἐν Δυραχίῳ καὶ ἐπαναστατήσας κατὰ τοῦ βασι-

λέως Νικηφόρου Γ' τοῦ Βοτανειάτου, ἐβάδιζε κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, (*Ἄνα Κομνηνῆ Α, 5—6).

Τὴν Καλαυρῆν ἀναφέρουσιν ὁ Νικηφόρος Βρυέννιος, ὁ Ζωναρᾶς καὶ ἄλλοι, γράφοντες αὐτὴν Καλαβρῆν καὶ Καλαβρυήν.

*Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Καλαυρῆς, ὑπῆρχε μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ Ἑλληνικὴ κομόπολις Καλαβρῆ, διασώσασα τὸ βυζαντινὸν αὐτῆς ὄνομα ὑπὸ μικρὰν παραλλαγὴν (τουρ. Γκελέβρη). Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, ὑπήγετο εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Σηλυβρίας τοῦ Νομοῦ Ραιδεστού, ἀριθμοῦσα μέχρι τῆς ἀντισταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1923) 250 περίπου κατοίκους.

*Ἦν ἐκκλησιαστικὴν ἔποψιν ὑπήγετο εἰς τὸν μητροπολίτην Σηλυβρίας, διατηροῦσα ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ πανηγυρίζουσα τὴν 6 Αὐγούστου ἡμέραν τῆς Μεταμορφώσεως.

ΚΕΛΕΚΑΣ (Ἰωάννης).—Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1334—1347) γεννηθεὶς ἐν Ἄπρῳ τῆς Ἄν. Θράκης, ἐξ οὗ καὶ Ἄπρηνός ὀνομάζεται (βλ. Ἰωάννης Κελέκας).

ΚΑΛΗ ΑΚΡΑ.—Ἀκρωτήριον τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ Εὐξεινίου Πόντου, ἀποτελοῦν τὸ ἀνατολικὸν κέρασ τοῦ κόλπου τῆς Καβάρνας.

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὠνομάζετο: «Τετρισιάς» (*Ἀρριανού, Περιπλ. Εὐξ. Πόντου, 35), «Τέριζα ἄκρα» (*Ἀωνίου Περιπλ. 75), «Τίριστις ἄκρα» (Πτολεμ. Γεωγραφία Γ, 10, 3) κτλ.

ΚΑΛΗΠΡΟΣ.—Ἐτέρα ὀνομασία τῆς νήσου Ἀλωπεκοννήσου (βλ. λέξ.) ἀπὸ Καλήρου βασιλέως, ἡ δὲ πόλις αὐτῆς κατὰ τινὰς Δεκάληρος (Στέφ. Βυζάντιος).

* **ΚΑΛΙΓΑΡΙΑ** ἢ **ΚΑΛΙΓΑΡΙΑ**.—Κατ' ἄλλους μὲν ὀνομασία πόλεως, κατ' ἄλλους δὲ ἀπλῶς τοποθεσία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, παρὰ τὸ σημερινὸν Ἐγρί καπού.

ΚΑΛΙΝΔΟΙΑ (ἦ).—Πόλις τῆς Μυθδονίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 12, 33). Ἐπὶ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου καλεῖται Ἀλίνδοια, ὁ δὲ κάτοικος Ἀλινδαῖος. Ἐκεῖτο δὲ κατὰ τὴν

Β. Δ. πλευράν τῆς λίμνης Λαγκαδᾶ, παρά τῆν ὁμώνυμον κομόπολιν.

Ταύτης ἀνευρέθη νόμισμα φέρον ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὴν ἐπιγραφὴν ΑΛΙΝΔΕΩΝ, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης τὰ σύμβολα τοῦ Ἡρακλέους. (Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 405). Ἐπιγραφή τις εὑρεθεῖσα πρὸ τινων ἔτων ὁμιλεῖ περὶ τινος ἄρχοντος αὐτῆς Πανσανίου (πρβλ. Ἀρχαιολ. Ἐφημ. 1928, σελ. 76 καὶ ἔξ.). Τὸ ὄνομα Καλίνδοια ἐδόθη εἰς πρῶην χωρίον Κιλιντιῶ τῆς κοινότητος Χέρσου τῆς ἐπαρχίας Κυλικίας τοῦ νομοῦ Θεσσαλονίκης, παρά τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν.

ΚΑΛΛΑΣΙΣ ἢ ΚΑΛΛΑΤΙΑ. — Πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ (Scythia minor) ἐπὶ τῆς Β. Δ. παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀναφερομένη διὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ Σκύλακος τοῦ Καρνανδέως (Περσίπλ. 67). Ἀπειχε, κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 319) 350 στάδια ἢ 33 1/2 μίλια πρὸς νότον τῶν Τόμων (νῦν Κωνσταντιῆ) ἔκειτο δὲ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 10, 3) εἰς ἀνατ. μῆκ. 54°, 40' καὶ βόρ. πλάτ. 45°, 30'. Ἰδρυθῆ δέ, κατὰ τὸν Σκύμμον τὸν Χίον (Περιήγ. 761—674) ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀμύντου τοῦ Α' βασιλέως τῆς Μακεδονίας (560 — 492 π. Χ.). Ἀρχικῶς ἦτο ἀποικία Μιλησίων καὶ ἀργότερον ἴσως Ἡρακλεωτῶν.

Σήμερον ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς κεῖται ἡ ρουμανικὴ πόλις Μαγγάλια, 44 χιλ. πρὸς νότον τῆς Κωνσταντιῆς, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πολυαριθμῶν σωζομένων ἐρειπίων καὶ τῶν ἐπὶ τόπου ἀνακαλυπτομένων νομισμάτων. Τὰ σωζόμενα αὐτῆς τείχη, καταστρεφόμενα καθημερινῶς ὑπὸ τῶν κατοίκων, ἀνάγονται εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν, τὴν ὁποίαν δύσκολον εἶναι νὰ καθορίσωμεν. Ἐπίσης σώζεται ἡ προκυμαία αὐτῆς ἐν καλῇ καταστάσει, ὥστε σχεδὸν νομίζει τις ὅτι εἶναι σημερινῆς κατασκευῆς.

Ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὄλαι αἱ πόλεις τῆς παραλίας τοῦ δυτικοῦ Εὐξείνου ὑπετάγησαν εἰς τὸν Λυσιμάχον στρατηγὸν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ἀλλὰ τὸ 313 π.Χ. στασιάσαντες οἱ Καλλατιανοὶ ἐξεδιώξαν τὴν φρου-

ρὰν τοῦ Λυσιμάχου, συνενωθέντες δὲ μετὰ τῶν γειτονικῶν πόλεων, ἔχοντες ἐπικούρους καὶ ὁμόρους Θυράκας καὶ Σκύθας, ἀπεφάσισαν κοινὸν πόλεμον κατ' αὐτοῦ. Ἐπελθὼν ὁ Λυσιμάχος μετὰ μεγάλης δυνάμεως, ἐπολιόρησε τὴν Κάλλατιν, ἥτις ἀντέταξε πείσμονα καὶ καρτερικὴν ἀμυναν κατὰ τὰ ἔτη 309 καὶ 308 π.Χ. Τέλος ὁμοῦ ἐκάμφθη παραδοθεῖσα εἰς τὸν Λυσιμάχον, ὅστις ἐν τῷ μεταξύ ἐγένετο κύριος τῆς Θυράκης καὶ τῆς Μικρᾶς Σκυθίας (νῦν Δοβρουτσᾶς). Κατὰ τὴν μακροχρόνιον ἐκείνην πολιορκίαν, οἱ κάτοικοι ὑπέφεραν τὰ πάνδεινα, πολλοὶ δὲ κατέφυγον διὰ θαλάσσης εἰς τὸν Εὐμῆλον βασιλέα τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, ὅστις κατὰ τὸν Διόδωρον τὸν Σικελιώτην (XX, 25), ὄχι μόνον ἐδέχθη αὐτοὺς εἰς τὴν χώραν του, ἀλλὰ καὶ παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς πόλιν πρὸς κατοικίαν, ἥτις ἀργότερον ἐπωνομάσθη Ψόα καὶ γαίας πρὸς καλλιέργειαν.

Ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ Λυσιμάχου, φαίνεται ὅτι ἡ Καλλατία ἐκοψεν ἀργυροῦς στατήρας μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν ΚΑΛΛΑΤΙΣ καὶ τὴν προτομὴν τοῦ Λυσιμάχου. Ἐπίσης σώζονται καὶ χρυσοὶ στατήρες καὶ τετραδραχμα κατ' ἀπομίμησιν τῶν νομισμάτων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Λυσιμάχου (Head-Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισ. σελ. 344—345).

Ἡ μακεδονικὴ κατοχὴ δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, καθ' ὅσον ὁ Λυσιμάχος νικηθεὶς τὸ 292 π. Χ. εἰς τὴν πέραν τοῦ Δουναβέως ἐκστρατεῖαν αὐτοῦ, συνελήφθη αἰχμάλωτος, ἀπελευθερωθεὶς ἀργότερον ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Σκυθῶν Δρομικαίτου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς αἰχμαλωσίας αὐτοῦ, αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις τοῦ Πόντου καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν Θυράκας καὶ Σκύθαι ἀνέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν των, ἰδίως δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸ 281 π. Χ.

Ἡ ἀνάγκη τῆς μεταξύ αὐτῶν συμμαχίας τῶν ἑλληνικῶν πόλεων κατέληξεν ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων εἰς μίαν ἄμοσπονδιαν, ὀνομασθεῖσαν Πεντάπολιν, τῆς ὁποίας συμμετεῖχον: ἡ Ὀδησσός (Βάρνα), ἡ Διονυσόπολις (Μπαλτσίκ), οἱ Τόμοι (Κωνσταντιῆ), ἡ Ἱστρος καὶ ἡ Κάλλατις,

ἀργότερον δὲ Ἐξάπολιν, διὰ τῆς προσθήκης τῆς Μαρκιανουπόλεως. Κατ' ἀρχὰς ἡ Καλλατία ἦγειτο τῆς ὁμοσπονδίας ταύτης. Ἄλλὰ κατὰ τὸ 260 π. Χ. οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι καὶ ἀντιζηλία μεταξὺ Καλλατίας καὶ Τόμων κατέληξαν εἰς πόλεμον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ Καλλατία ἐξῆλθε συντετριμμένη, ἀναγκασθεῖσα νὰ συνθηκολογήσῃ. Ἐκτοτε δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναλάβῃ καὶ νὰ ἀποκαταθῇ τελειωτικῶς.

Ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἡ Καλλατία εἶχε ρωμαϊκὴν φρουράν, πολλαὶ δὲ ρωμαϊκαὶ ἐπιγραφαὶ περισωθεῖσαι μέχρις ἡμῶν ἀναφέρουσι ὀνόματα στρωτικῶν Ρωμαίων.

Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 637, 4) ὡς μία τῶν 12 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Σκυθίας ὑπὸ ἡγεμόνα, ὑπὸ δὲ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὡς φρούριον ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

Περὶ τῆς διοικητικῆς αὐτῆς ὀργανώσεως τῆς παιδείας καὶ τῆς λατρείας ἐλάχιστα γνωρίζομεν. Πληροφοροῦμεθα μόνον ἐκ τῆς νομισματολογίας, ὅτι ἐλατρεύετο ἐν Καλλατίᾳ ὁ Ἀπόλλων, ἡ Ἄρτεμις, ἡ Δήμητρα, ἡ Ἀθηνα, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἀσκληπιός, ἡ Κυβέλη, οἱ Διόσκουροι, ὁ Ἡρακλῆς, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὡς ἰδρυτὴς τῆς πόλεως, ἡ Ἴσις καὶ ὁ Σέραπις, καὶ τέλος ὁ Διόνυσος, ὅστις ἀπελάμβανεν ἰδιαιτέρου σεβασμοῦ, καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἐωρτάζοντο τὰ Διονύσια.

Καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα δὲν γίνεται λόγος περὶ Καλλατίας. Μάλιστα καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς ἐλησημονήθη. Εἰς πολλοὺς δὲ γεωγραφικοὺς χάρτας τοῦ XVII, καὶ XVIII αἰῶνος εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς σημειοῦται πολίχνη τις ὀνομαζομένη ἄλλοτε Παγκάλια καὶ ἄλλοτε Μαγκάλια. Ὁ Μελέτιος (Γεωγρ. τόμ. Γ, σελ. 48) ὀνομάζει αὐτὴν Παγκάλια. Ὑπερίσχυεν ὁμως τὸ ὄνομα Μαγκάλια, τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον φέρει, προελθὸν ἀπὸ τοὺς Μαγκάλους, οἱ ὁποῖοι, ἀποικίσαντες μέγα μέρος τῆς Δοβρουτᾶς, ἐρημωθεῖσης ἔνεκα τῶν συχνῶν πολέμων, ἀπετέλουν σχεδὸν μόνον ὅλον τὸν

πληθυσμὸν τῆς χώρας. (Βιβλιογραφία : O. Tafrali, La Cité Pontique de Callatis, Paris 1925).

ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑ. — Πόλις τῆς Ν. Α. Θράκης, κειμένη ἐπὶ τοῦ κόλπου Ἀθύρα (Μπουγιούκ Τσεκμετζέ). Ἀναφέρεται πολυτάκις ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων, ὡς κειμένη ἐπὶ λαμπρᾶς καὶ γραφικῆς τοποθεσίας.

Ἐκ τοῦ Θεοφάνους (τόμ. Α', σελ. 445 καὶ τόμ. Β', σελ. 479) μανθάνομεν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Μανυρίκιος (582 — 702) μετέβαινε εἰς Καλλικράτειαν χάριν κυνηγίου. Ὁ δὲ Θεοφύλακτος (Ἱστορ. σελ. 328) λέγει περὶ αὐτῆς : «Χῶρος γὰρ πρὸ τοῦ ἄστεως οὗτος λίαν, ὡς ἔπος εἶπειν ὠρικὸς».

Ἐν Καλλικρατείᾳ σώζεται παρὰ βυζαντινῶν χρόνων τῆς ὁσίας Παρασκευῆς τῆς λεγομένης «Ἐπιβατηνῆς», τῆς ὁποίας ὁ τάφος ὑπῆρχεν ἐν τινι παρεκκλησίᾳ τοῦ χωρίου, ὡς ἀναγράφει ἐπιγραφή τις ἐν αὐτῷ. Κατωκεῖτο μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν ὑπὸ 400 περίπου ὀρθοδόξων Ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν.

ΚΑΛΛΙΠΙΔΑΙ (οἶ).—Θρακικὸς ἢ Σκυθικὸς λαὸς, κατοικῶν τὴν Ἑθρωπαϊκὴν Σαρματίαν περὶ τὸν Ὑπανιν ποταμὸν (νῦν Boug). Τοῦτους ὁ Ἡρόδοτος (IV, 17) ὀνομάζει «Ἑλλήνας Σκύθας», ὡς καταγομένους ἐξ Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι ἐκαρποῦντο τὴν πλουσιωτάτην χώραν τῶν Βορυσθενειτῶν περὶ τὴν Ὀλβίαν (νῦν Νικολάϊεφ).

Κατὰ τινες εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς Ἀρπίους ἢ Καρπιανούς τοῦ Πτολεμαίου, ἢ τοὺς Καρπίδας τοῦ Σχύμνου τοῦ Χίου.

ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ πρὸς τὴν Προποντίδα στομίου τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐπέχουσα, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὴν θέσιν τῆς καταστραφείσης πόλεως Κριθωτῆς (βλ. λέξ.). Μετωνομάσθη δὲ Καλλίπολις περὶ τὸ 209 π. Χ. ὅτε κατελήφθη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε' βασιλέως τῆς Μακεδονίας.

Κατὰ τὸν ἕκτον καὶ δέκατον αἰῶνα ἀναφέρεται ὡς μία τῶν 14 πόλεων τοῦ Θέματος Θράκης τῆς Ἐπαρχίας Θράκης Ἐθρώπης (Ἱεροκλ. Συνέκδ. 633, Κ. Πορφυρ. Περὶ Θεμ. 47), εἰς δὲ τὰ Ἐκκλησιαστικά

Χρονικά ὡς ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἡρακλείας.

Ἔνεκα τῆς ἐπικαίρου θέσεώς της ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἐχρησιμοποιήθη ὡς στρατηγικὸν σημεῖον καὶ κέντρον ἐμπορίου. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527—565) περιτειχίσθη δι' ὄχυρωτάτου τείχους (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 10, 22).

Κατὰ τὴν τετάρτην Σταυροφορίαν περιήλθε τὸ 1204 εἰς χεῖρας τῶν Σταυροφόρων. Τὸ 1236 ἐπελθὼν κατὰ τῶν Σταυροφόρων ὁ βασιλεὺς τῆς Νικαίας Ἰωάννης Γ' ὁ Βατάτσης μετ' ἰσχυροῦ στόλου ἐξεδρόθησε τὴν Καλλιπόλιν. Ἐνθ' ἀκόμη εὐρίσκειτο ἐκεῖ ὁ Βατάτσης, προσήλθεν ὁ ἡγεμὼν τῶν Βουλγάρων Ἰωάννης Ἀσάν μετὰ τῆς συζύγου του Μαρίας καὶ τῆς θυγατρὸς του Ἑλένης, τὴν ὁποίαν ἐμνήστευσε μετὰ τοῦ Θεοδώρου υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου Βατάτση ὑπὸ τὰς ἐθλογίας τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ.

Βραδύτερον, μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ρογήρου Δεφλῶ ἐν Ἀδριανουπόλει, ἀρχηγοῦ τῶν μισθοφόρων Καταλάνων, κατελήφθη τὸ 1305 ὑπ' αὐτῶν, οἱ ὅποιοι, ἐκδικούμενοι τὸν θάνατον τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν, κατέσφαξαν τοὺς κατοίκους μὴ φεισθέντες οὐδ' αὐτῶν τῶν νηπίων. Ὁχυρωθέντες δὲ ἐν αὐτῇ ἐπέχειρουν συχνὰς ἐπιδρομὰς, δηοῦντες τὴν ὑπαιθρον χώραν μέχρι τοῦ 1307, ὅποτε ἀπῆλθον, ἀφοῦ προηγουμένως κατηδάφισαν τὰ τεῖχη της.

Οἱ ἐπακολουθήσαντες ἐμφύλιοι πόλεμοι μετὰξὺ Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ Ἰωάννου Ε' Παλαιολόγου (1341 — 1347), διηκολύναν τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Τούρκων, οὔτινες τέλος κατέλαβον αὐτήν, τὸ 1357 ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Ὀρχάν. Ἡ Καλλιπολις εἶναι ἡ πρώτη εὐρωπαϊκὴ πόλις, ἡ ὁποία περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, οἱ ὅποιοι ὀρμώμενοι ἐξ αὐτῆς κατέλαβον τὴν Ἀδριανούπολιν τὸ 1361 ἐπὶ τοῦ σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α' καὶ κατέστησαν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους αὐτῶν.

Ἐπὶ τοὺς Τούρκους παρέμεινε ἡ Καλλιπολις μέχρι τοῦ 1920, ὅποτε διὰ τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν παρεχωρήθη εἰς

τὴν Ἑλλάδα μετ' Ὀλοκλήρου τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου. Μετὰ τὴν μικρασιατικὴν ὁμοῦ καταστροφὴν, οἱ κάτοικοι ἐγκατέλειψαν τὴν πόλιν καὶ κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1922.

Ἐπὶ τουρκοκρατίας, πρὸ τοῦ 1912 ἀνήρχοντο εἰς 15.000 περίπου, ἐκ τῶν ὁποίων περὶ τὰς 5.000 ἦσαν Ἕλληνες, οἱ δὲ λοιποὶ Τούρκοι, Ἀρμένιοι, Ἑβραῖοι καὶ ὀλίγοι ξένοι. Ἔνεκα ὁμοῦ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν Θράκῃ, ἰδίως δὲ κατὰ τὸ 1915, ὅτε μέγα μέρος τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ εἶχε συγκεντρωθῆ ἐκεῖ, οἱ κάτοικοι τῆς ἡναγκάσθησαν νὰ μετοικήσουν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Θράκην. Κατὰ τὴν ἐλληνικὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1920 οἱ κάτοικοι τῆς ἀνῆρχοντο εἰς 7842.

Ἐκκλησιαστικῶς, ἀπὸ τοῦ ἔκτου ἤδη αἰῶνος ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου, ἀνυψωθείσα βραδύτερον καὶ εἰς τὴν ἔδραν μητροπολίτου ἐπὶ Ἀνδρονίκου Γ' τοῦ Παλαιολόγου (1328—1341). Ἐκλιπούσα πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐμφανίζεται καὶ πάλιν ὡς ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας, συνηρωμένη μετὰ τῆς Μαδύτου. Προαχθεῖσα καὶ πάλιν εἰς ἔδραν μητροπόλεως (Καλλιπόλεως — Μαδύτου), κατηργήθη τὸ 1923 ἔνεκα τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 458. — Γερμανοῦ Μητροπολίτου Σάρδεων, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Θράκης, εἰς «Θρακικά», 1935, σελ. 79 καὶ ἑξῆς).

ΚΑΛΛΙΠΡΟΗ.—Θυγάτηρ τοῦ Νέστου, κατὰ τὴν μυθολογίαν, σύζυγος τοῦ Ἄρεως καὶ μήτηρ τοῦ Ἡδωνοῦ, Ὀδόμαντος καὶ Βίστωνος γενεαρχῶν τῶν ὁμωνύμων Θρακικῶν λαῶν.

ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗΣ. — Ὀλύμπιος ἱστορικός, ἀνεψιὸς τοῦ Ἀριστοτέλους ἐπ' ἀδελφῆ καὶ συσπουδαστῆς τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου. (Πλουτάρχ. Βίος Ἀλεξάνδρου, 55). Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου, συνώδευσε ἀπτόν ὡς φίλος καὶ ὡς ἱστορικός. Ἀνῆρ αὐστηρὸν ἠθῶν καὶ χαρρακτῆρος ἀνεξαρτήτου, δὲν ἐπεδοκίμαζε τὰ δουλοπρεπῆ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν Περσῶν, τὰ ὁποῖα ὀσημέραι κατέκτων τὴν

Μακεδονικὴν Αὐλήν. Τοῦτο ὅμως ἐξήγειρε κατ' αὐτοῦ τὸ μῖσος τῶν αὐλικῶν καὶ τῶν κολάκων τοῦ Ἀλεξάνδρου, οἱ ὅποιοι τὸν ἐσυκοφάντησαν ὡς συνωμοτοῦντα κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακάς, ὄπου, κατὰ τινος, ἀπέθανε ἐξ ἀσθενείας, ἢ, κατ' ἄλλους, ἐθανατώθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου. «Καλλισθένην δὲ Ἀριστόβουλος μὲν λέγει δεδεμένον ἐν πέδαις ξυμπεριάγεσθαι τῇ στρατιᾷ, ἔπειτα νόσφω τελευτήσαι. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου στρεβλωθέντα καὶ κρεμασθέντα ἀποθανεῖν». (Πλουτάρχ. Βίος Ἀλεξάνδρου 52—55.—Ἀρριαν. Ἀνάβ. IV, 10—14).

Ὁ Πλούταρχος, ἀναφέρει καὶ ἄλλην ἐκδοσιν, κατὰ τὸν Χάρητα, καθ' ἣν, ἀφοῦ συνελήφθη ἐφυλάσσετο σιδηροδέσμιος ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας, καὶ ὅτι ἀπέθανεν ἐξ ὑπερβολικοῦ πάθους καὶ ἐκ φθειριάσεως. (Πλουτάρχ. αὐτόθι, 55).

Ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Καλλισθένους σώζονται μόνον ἀποσπάσματα τινα, ἀναφέρονται δὲ ὡς ἔργα αὐτοῦ «Τὰ Ἑλληνικά» εἰς 10 βιβλία, πραγματευόμενα τὴν ἱστορίαν τῶν ἐτῶν 387 — 357 π. Χ. «Περὶ τοῦ Ἱεροῦ πολέμου», «Μακεδονικά», «Θρακικά», «Περσικά», εἰς τὰ ὅποια ἐξιστοροῦντο τὰ κατὰ τὴν ἔκστρατείαν τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου χρησιμεύσαντα ὡς πηγὴ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἱστοριογράφους τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἄλλα τινά. (Τὰ ἀποσπάσματα τοῦ Καλλισθένους περιελήφθησαν εἰς τὰ *Fragm. historic. Graecorum* ὑπὸ C. Müller, εἰς 5 τόμους ἐν Παρισίοις 1841—1870. Πρβλ. W. Christ, Ἱστορ. τῆς Ἑλλ. Λογοτεχνίας, μετάφρ. Λυσ. Γ. Χατζῆ Κώνστα, τόμ. Α' σελ. 580.—Μιστριώτου, Ἑλλ. Γραμματολογία. Β', Τόμ. σελ. 182).

ΚΑΛΛΙΤΕΡΑΙ.—Πόλις τῆς Βισαλτίας, ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 12, 22) ἀλλ' ἄγνωστον που ἀκριβῶς. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἔκειτο ἐν τῇ περιοχῇ τῆς νῦν Νιγρίτας.

ΚΑΛΟΝ.—Ἀρχαία τοποθεσία ἐν Θράκῃ παρά τὴν Προποντίδα, κατὰ τὸ Ὀδοιπορικόν τοῦ Ἀντωνίνου, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ ἀκριβῶς κειμένη.

ΚΑΛΟΝ ΣΤΟΜΑ ἢ ΚΑΛΟΣΤΟΜΟΝ.—Ἀρχαία ὄνομασία τοῦ μεσαίου ἐκ τῶν τριῶν βραχιόνων τοῦ Δέλτα τοῦ Δουνάβωως, κείμενον, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 10, 2) ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ (βόρ. πλάτ. 49°, 30' καὶ ἀνατ. μῆκ. 50°, 15', καὶ ἐκβάλλον εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον μετὰ ροὴν 75 χιλ.

Σήμερον καλεῖται Σουλινᾶς, κεῖται δὲ μεταξὺ τῶν δύο ἄλλων βραχιόνων, τῆς Κιλίας πρὸς Β. καὶ τοῦ ἁγίου Γεωργίου πρὸς Ν.

* ΚΑΛΟΣ ΑΓΡΟΣ.—Γραφικωτάτη κοιλίᾳ τῆς Θρακικῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, διαρρομένη ὑπὸ τοῦ ποταμίσκου Βαθυρρύακος (Μπουγιούκ - ντερέ), ἢ σημερινῇ Λιβάδιον.

ΚΑΛΟΦΕΡΙΟΝ.—Βυζαντινὴ κομόπολις τῆς Βορείου Θράκης, ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν ὑπορειῶν τοῦ Αἴμου καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Τόντζου (κοινῶς Τούντζα) 63 χιλ. πρὸς βορρᾶν τῆς Φιλιππουπόλεως. Ὦνομάσθη δὲ Καλοφέριον, κατὰ τοὺς Βουλγάρους ἐκ τινος ὀπλαρχηγοῦ Καλοφέρη καλουμένου.

Παρ' αὐτὴν εὐρίσκεται νῦν ὠραία Μονὴ ἰδρυθεῖσα τὸ 1.606.

Σήμερον ἡ πόλις ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν Βουλγάρων Καλοφέρ καὶ κεῖται ἐν τῇ περιφερείᾳ Καρλόβου.

* ΚΑΛΥΒΗ.—Ἀρχαία Θρακικὴ πόλις ἄποικος Μοκεδόνων. Τὸ ἐθνικὸν Καλυβίτης (Στέφ. Βυζάντιος).

* ΚΑΜΑΡΑ (ἦ).—Βυζαντινὴ ὄνομασία ρυακίου τινός, ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Βαρβύσην ἢ Βορβύσην ποταμὸν (βλ. λέξ.) τὸν Ὑδραλιν τῶν ἀρχαίων. Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα «Καμάρα» ἔνεκα τῶν οἰκοδομῶν, τὰς ὁποίας ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος πρὸς παροχέτευσιν τῶν ὑδάτων αὐτοῦ εἰς τὴν Κων/νοῦπολιν.

ΜΑΡΜΑΡΩΔΗΣ (Αἰγιαλός).—Τοπωνυμία τῶν βυζαντινῶν χρόνων, ἐπὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Βοσπόρου, πρὸς βορρᾶν τοῦ κολπίσκου τῆς Στένης (τοῦ Σωσθενίου τῶν ἀρχαίων). Σήμερον ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ κεῖται τὸ Γενή - κιοῖ ἢ Νεοχώριον, τὸ μεγαλύτερον τῶν προαστείων τοῦ Βοσπόρου,

δρυθὲν περὶ τὰ μέσα τοῦ XVI αἰῶνος ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Σουλεῦμάν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς.

ΚΑΜΠΟΣ (ὁ). — Οὕτως ἐκαλεῖτο κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ἢ εἰς τὰ Β. Δ. τοῦ Βυζαντίου ἐκτεινομένη πεδιάς «ἐν τῷ λεγομένῳ Ἐβδόμῳ, ὃν Κάμπον οἱ Ῥωμαῖοι κατονομάζουσιν», (Θεοφ. Σιμμοκ. σελ. 339), ἀνάλογος πρὸς τὸ ἐν Ῥώμῃ Campus Martis. Εἶναι τὸ ἄλλως λεγόμενον Ἐβδομον (βλ. λέξ.).

Ἐνταῦθα Θεοδόσιος ὁ Α' (379 — 395) ἀνηγόρευσε Αἰγυσιον τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρκάδιον (395—408), καθὼς καὶ οὗτος τὸν υἱὸν τοῦ Θεοδόσιον τὸν Β' (408—450).

Ἐνταῦθα ἐστρατοπέδευσε ὁ στρατηγὸς Βιταλλιανὸς τὸ 514 μὲ 60.000 ἄνδρας μέλλων νὰ πολιορκήσῃ τὴν πρωτεύουσαν ἐπὶ τοῦ αὐτοκρ. Ἀναστασίου Α' τοῦ Δικόρου.

Εἰς τὸ Ἐβδομον, ἄλλοτε μὲν ἐν τῷ Κάμπῳ, ἄλλοτε δὲ ἐν τῷ Τριβουναλίῳ (βλ. λέξ.) ἐγίνοντο αἱ ἀναγορεύσεις τῶν πρώτων Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ὅπως λ.χ. Λέων ὁ Μέγας (457), ὁ Φωκάς (602), Λέων ὁ Γ' ὁ Ἰσαυρός (717), Λέων ὁ Ἀρμένιος (813), ὁ Νικηφόρος Φωκάς (963) καὶ ἄλλοι, ἄλλοι δὲ ἔλαβον τὸν τίτλον τοῦ Αὐγούστου, πρὶν χρισθοῦν βασιλεῖς, ὅπως ὁ Ἀρκάδιος καὶ Θεοδόσιος ὁ Β'.

Ἐκτοτε αἱ τελεταὶ αὗται ἐγίνοντο ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ, διότι τὸ Ἐβδομον παρήκμασε ἕνεκα τῶν συχνῶν ἐπιδρομῶν τῶν Ἀράβων, Βουλγάρων, Ἀράβων κτλ.

Ἡ πεδιάς τοῦ Κάμπου ἐχρησίμευε ἐπίσης ὡς καταφύγιον καὶ κατασκήνωσις ἐν καιρῷ σεισμοῦ, ὅπως π. χ. κατὰ τὸν ἐπισημνάντα μέγαν σεισμόν τοῦ 430 μ. Χ. ὁπότε ὅλος ὁ πληθυσμὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέφευγε ἐκεῖ, ἀσχολούμενος εἰς προσευχὰς καὶ λιτανείας, (Θεοφ. σ. 64).

* **CAMPUS MARTINENSIS.** — Τοποθεσία παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν, μεταξὺ Χαφσᾶς καὶ Μπαμπᾶ - Ἐσκή. Ἐνταῦθα συνήφθη τὸ 872 μ. Χ. ἢ μεταξὺ Μαξιμίμου καὶ Λικινίου μάχη, καθ' ἣν ὁ μὲν πρῶτος ἐνίκηθη κατὰ κράτος, ὁ δὲ δευτέρως ἐγίνε κύριος τῆς Ἀνατολῆς.

Δέκα ἔτη βραδύτερον καὶ ἐν τῇ αὐτῇ

τοποθεσίᾳ συνεκροτήθη τὴν 3 Ἰουλίου ἢ μεταξὺ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου φονικωτάτη μάχη, καθ' ἣν ἐνίκηθη ὁ Λικίνιος, ἐθριάμβευσε δὲ ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ χριστιανισμὸς.

ΚΑΜΨΑ, ΚΑΨΑ ἢ ΣΚΑΨΑ (ἡ). — Πόλις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ἐν τῇ Κρουσαίᾳ ἢ Κρουσίδι χώρῳ, κειμένη μεταξὺ Γηγώνου καὶ Σμίλης πρὸς Ν. τῆς Αἰνείας. (Ἡροδ. VII, 123). Παρὰ Στ. Βυζαντίῳ φέρεται καὶ Κέψα, τὸ δὲ ἐθνικὸν Καψαῖος. Κατὰ τινὰς, πιθανόν, νὰ ἐκαλεῖτο καὶ Καναστραῖα, ἐκ τοῦ ἁμωνύμου ἀκρωτηρίου παρὰ τὸ ὅποιον ἔκειτο. Ὑποστάσα τὴν τύχην ὄλων τῶν παραλιακῶν πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς, ἠναγκάσθη νὰ χορηγήσῃ στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ παράλια αὐτῆς στόλον τοῦ Ξέρξου, μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν ἀναφέρεται εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν Ἑλληνοταμιῶν τῶν ἐτῶν 454 — 432 π. Χ. καταβάλλουσα εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν λεγόμενον «Θράκιον φόρον».

Τῆς Κάμπας ἢ Κάψας ἢ Σκάψας σώζονται ἀργυρᾶ νομίσματα φέροντα ἔμπροσθεν ἡμίονον καὶ κάτωθεν αὐτῆς κύλικα, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΚΑ, ἀναγόμενα εἰς τὸ 480 π. χ. (Head - Σβορώνου, τόμ. Α', σελ. 278). Πότε καὶ ὑπὸ τίνος κατεστράφη, ἄγνωστον.

ΚΑΜΨΗΣ. — Φρούριον τῆς Ἄνω Μοισίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβειος, μετὰ τὰς Νοβάς (νῦν Σίστοβα), ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ. (Προκοπίου, Περὶ Κτισμ. IV, 6. 5).

ΚΑΝΑΣΤΡΟΝ — ΚΑΝΑΣΤΡΑΙΟΝ. — «Ἄκρον Θράκης καὶ Μακεδονία. Τὸ ἐθνικὸν Καναστραῖος» (Στέφ. Βυζάντιος). Εἶναι τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριο τῆς χερσονήσου Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας), κοινῶς Παλιοῦρι κατὰ τὸ Ν.Α. αὐτῆς ἄκρον.

ΚΑΝΔΙΔΙΑΝΑ. — Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, καλούμενον καὶ Ἀλτηνῶν ἔρμα, κείμενον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβειος, μεταξὺ τῶν φρουρίων τῆς Τρασμαρίσκας (νῦν Τοτροκάν) πρὸς δυσμὰς καὶ τοῦ Δορυστόλου (παρὰ

τὴν Σιλίστριαν) πρὸς ἀνατολάς. Τὸ φρούριον τοῦτο κατεστραμμένον ἀπὸ πολλοῦ «ἐπιμελείας ἤξιωσε κατὰ λόγον τῆς χρείας» ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 7, 7).

ΚΑΝΘΑΡΩΛΕΘΡΟΝ.—Κοίλη τις τοπωνυμία τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου παρὰ τὴν Ὀλυνθον, ἐπὶ τοῦ Τορωναίου κόλπου, λαβοῦσα τὸ ὄνομα, κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 330, 30), διότι «τὸ ζῶον ὁ κάνθαρος τῆς πέριξ χώρας γενόμενος ἥνικα ψαύσῃ τὸ χωρίον ἐκεῖνο διαφθείρεται».

ΚΑΝΤΑΒΑΖΑ.—Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, μετὰ τὰς (Νοβάς (νῦν Σίστοβα), ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ. (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 6, 5).

ΚΑΠΑΙ (Αἶ).—Πόλις τῆς Θράκης μημονευομένης ὑπὸ τοῦ Βυζαντίου, παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ κειμένη. Τὸ ἔθνικόν Καπαῖος.

ΚΑΠΙΣΤΟΥΡΙΑ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ Β Δ. τῆς Φιλιππουπόλεως, ἐν τῇ χώρῳ τῶν Βέσσων, ἀνακαινισθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΚΑΠΟΜΑΛΒΑ.—Φρούριον τῆς Δαρδανίας, κειμένης μεταξὺ Μοισίας καὶ Μακεδονίας, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 4). Τοῦτο κατεστραμμένον ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἐχθρῶν, ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

ΚΑΠΟΥΤΒΟΕΣ.—Φρούριον ἐν Δακίᾳ, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, ἀνεγερθὲν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ πλησίον τῆς ρουμανικῆς πόλεως Τοῦρνο—Σεβερίνο. Τοῦτο περιέβαλεν ὁ Ἰουστινιανὸς (527—565) δι' ὄχυροῦ τείχους, καταστήσας αὐτὸ «πρόβολον τῆς πολιτείας ἀνανταγώνιστον». (Προκοπ. Περὶ Κτισμάτων).

* **ΚΑΠΡΟΝΤΑΙ (Οἶ).**—Ὄνομασία τῶν Θρακῶν, κατὰ τὸν Ἡσύχιον, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τινῶν ἐκαλοῦντο καὶ Ἴωνες.

ΚΑΠΡΟΣ.—Λιμὴν τῶν Σταγείρων καὶ

ὁμώνυμος πρὸ αὐτοῦ νησίς τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, παρὰ τὸν Στρυμωνικὸν κόλπον (Στράβ. VII, 330 35), κοινῶς καλούμενος σήμερον Λυμπιάδα, ἢ δὲ πρὸ αὐτοῦ νησίς Καφκανᾶς (Περὶ Μελετίου Γεωγρ. τόμ. Β'. σελ. 464).

ΚΑΡΑΒΙΑ (Ἥ).—Πόλις τῆς Κρηστονίας ἢ τῆς χώρας τῶν Κρηστώνων, ἀναφερομένη ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων συγγραφέων. Κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 12, 33) ὅστις γράφει αὐτὴν με δύο ρ, ἔκειτο ἐν Μυγδονίᾳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ συμπεριελήφθη ἡ Κρηστονία ἀπὸ τοῦ 480 π.Χ. διὰ τῆς κατακτήσεως αὐτῆς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Α'. Ἡ θέσις τῆς παραμένει ἄγνωστος καὶ ἀκαθόριστος.

ΚΑΡΑΒΙΖΥΗ.—Βυζαντινὴ κωμόπολις τῆς Ἀν. Θράκης, ἐν τῇ περιφερείᾳ Βιζύης, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ ἀκριβῶς κειμένη. Κατὰ τὴν παράδοσιν ἔκειτο ἐπὶ τῆς ἡμίωρον πρὸς δυσμὰς τοῦ Σαμμακοβίου κειμένης κοιλάδος, ὅπου σώζονται τὰ εἰρήπια τῆς ἀρχαίας κωμοπόλεως Ἑλληγος. (Σάββα Λακίδου, Ἱστορία τῆς ἐπαρχίας Βιζύης καὶ Μηδείας, σελ. 18).

Κατὰ τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) πίνακα τῶν Ἑκκλησιῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, ἀναφέρεται ὡς ἀρχιεπισκοπή. (Ράλλη Ποτλῆ, τόμ. Ε, σ. 475).

* **ΚΑΡΑΒΟΣ.**—Πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα εἰς τὰ Ἑκκλησιαστικά Χρονικά ὡς ἔδρα ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας Αἰμιμόντου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ ἀκριβῶς κειμένη.

Κατὰ τὸν Ἰγνάτιον Σαράφογλου, ἐπισκοπὸν Ναζιανζοῦ εἶναι ἡ αὐτὴ μετὸ Καρπούδαιμον (βλ. λέξ.). ἢ τὰς Καρπούδας, τὰς μετὰ ταῦτα Σαράντα Ἑκκλησίας (Περὶ «Θρακικά» 1929, σελ. 82).

ΚΑΡΑΣΘΥΡΑ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὀδρουσῶν, κειμένη δεξιὰ τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φιλιππουπόλεως—Ἀδριανουπόλεως. Ὑπὸ τοῦ Ὀδοιπορικοῦ τῶν Βουρδιγάλων (333 μ. Χ.) ὀνομάζεται Καράσουρα, καὶ ἀναφέρεται ὡς σταθμὸς (statio), ἀπέχουσα τῆς Φιλιππουπόλεως 93 μίλια, ὑπὸ δὲ

τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὡς φρούριον ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565). Ταυτίζεται πρὸς τὸ σημερινὸν χωρίον Χισαρλίκ ἐν Βουλγαρίᾳ, πρὸς νότον τοῦ Χάσκιοι, ὅπου σώζονται ἀρχαῖα ἐρείπια.

ΚΑΡΑΣΟΥΡΑ. — Πόλις τῆς Θράκης ἢ ἀπὲρ μετὰ τὴν Καράσθουρα (βλ. λέξ.) ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ὀδοπορικῶν τῶν Βουρδιγάλων ὡς σταθμὸς (statio) τῆς ἀπὸ Φιλίππουπόλεως εἰς Ἀδριανουπόλιν ὁδοῦ.

* **ΚΑΡΔΕΝΘΗΣ.** — Ὄνομα Θρακικὸν κύριον. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀναφέρεται καὶ φύλαρχός τις τῆς Ἐβρηίδος φυλῆς «ἄρξας ἀγνώως καὶ ἐπεικῶς κατὰ τοὺς νόμους» κατ' ἀναμνηστικὴν εὐχαριστήριον ἐπιγραφὴν τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος εὐρεθεῖσαν ἐν Χισάρ τῆς Βουλγαρίας. (Dumont Ho-molle σελ. 331 ἀριθμ. 26. — «Θρακικά», τόμ. VI, (1935 σελ. 159).

ΚΑΡΔΙΑ. — Ἡ μεγίστη τῶν πόλεων τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, κειμένη ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Μέλανος κόλπου (νῦν Ξηροῦ), εἰς βόρ. πλάτ. 41°, 5' καὶ ἀνατ. μῆκ. 54° κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 11, 9), καὶ ἐπὶ τοῦ στενωτέρου μέρους τοῦ ἰσθμοῦ ὅστις ἑνώνει τὴν χερσονήσον μετὰ τῆς Θράκης. Κατὰ Στέφ. τὸν Βυζάντιον, «Ἐρμοχάρους ἢ τοῦ κτίστου θύοντος, κόρακα τὴν καρδίαν ἀρπάσαντα καὶ ἀναπνάντα εἰς τόνδε τὸν χῶρον, ἀφεῖναι καὶ διὰ τοῦτο οὕτως κληθῆναι».

Ἀποικία τῶν Μιλησίων καὶ Κλαζομενίων ἐδέχθη κατὰ τὸν ἕκτον π. Χ. αἰῶνα ἀποίκους Ἀθηναίους ὑπὸ τὸν Μιλτιάδην, ὅτε οὗτος, προσκληθεὶς ὑπὸ τῶν Δολόγκων (βλ. λέξ.) ἐγένετο ἡγεμὼν τῆς χώρας. (Ἡρ. VI, 36). Πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς χώρας ἀνήγειρεν ὁ Μιλτιάδης τὸ ἀπὸ Καρδίας μέχρι Πακτύης τεῖχος, ἐκτεινόμενον ἐπὶ ὅλου τοῦ ἰσθμοῦ πλάτους 36 σταδίων, οὕτω δὲ ἡ Καρδία κατέστη ἡ κλεῖς τῆς χερσονήσου.

Ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνο (359 — 336 π. Χ.) ὁπότε ἡ κατοχὴ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἐξασφάλισε τὸν διὰ τὰς Ἀθίνας ἀπαιτούμενον σίτον, ἡ Καρδία κατελήφθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Κερσοβλέπτου (βλ. λέξ.) καὶ ἐχρησίμευεν

ὡς ὀρμητήριον αὐτοῦ ἐναντίον τῶν ἐπὶ τῆς Χερσονήσου κτήσεων τῶν Ἀθηναίων, πρὸς τοὺς ὁποίους εὐρίσκετο οὗτος ἄλλοτε εἰς φιλικὰς καὶ ἄλλοτε εἰς ἐχθρικὰς σχέσεις. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὑποταγὴν τοῦ Κερσοβλέπτου τὸ 342 π. Χ. ἡ Καρδία περιήλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Φιλίππου.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὑπήχθη εἰς τὴν σατραπείαν τῆς Νοτίου Θράκης διοικουμένης ὑπὸ τοῦ Λυσιμάχου, ὅστις, κτίσας τὸ 309 π. Χ. μεταξὺ Καρδίας καὶ Πακτύης τὴν ὑπ' αὐτοῦ ὀνομασθεῖσαν Λυσιμάχειαν, τὴν μετὰ ταῦτα πρωτεύουσαν τοῦ κράτους του, μετώκισε τοὺς κατοίκους τῆς καὶ οὕτω ἡρημώθη ἡ πόλις.

Ἡ Καρδία ὑπῆρξε πατρίς τοῦ ἐμπιστοῦ ἀρχιγραμματέως τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου στρατηγοῦ Εὐμένους (βλ. λέξ.) καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Ἰερωνύμου, (βλ. λέξ.) ὅστις συνέγραψεν ἱστορίας τῶν διαδόχων τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου.

Τῆς Καρδίας σώζονται νομίσματα τῶν ἐτῶν 400—309 π. Χ. φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν ΚΑΡΔΙΑ ἢ ΚΑΡΔΙΑΝΩΝ καὶ κεφαλὴν Δήμητρος ἢ Περσεφόνης μετὰ στεφάνου σταχῶν, ἢ λέοντα καταβροχθίζοντα λείαν καὶ κόκκον κριθῆς ἢ ἀστέρα ὡς σύμβολον (Head - Σβορώνου, Ἴστορ. τῶν Νομισμ. τόμ. Α, σελ. 352). Τὰ ἐρείπια αὐτῆς σώζονται παρὰ τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριον Μπακλάρ—Μπουρνού.

* **ΚΑΡΔΙΑΝΩΝ** (Ἐμπόριον). — Ὁ ἐπὶ τῆς βορείας παραλίας τοῦ Μέλανος κόλπου (νῦν Σάρου ἢ Ξηροῦ) λιμὴν Κῶβρος, (βλ. λέξ.), ἀναφερόμενος ὑπὸ Σκύλακος τοῦ Καρυανδέως (Περὶ πλ. 67) ὡς «ἐμπόριον Καρδιανῶν».

* **ΚΑΡΕΑ** (ἦ). — Ἡ περὶ τὸν λιμένα τῶν Καρῶν χώρα τῆς Θράκης (βλ. λέξ.), ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἢ ἄλλοτε Καρία καλουμένη κατὰ δὲ τὸν Ἀνώνυμον (Περὶ πλ. Εὐξείν. Πόντου, 75) «νῦν δὲ Καρέα».

* **ΚΑΡΖΗΝΟΣ** (Ζεὺς). — Τοπικὴ προσωμίμα τοῦ Διός, λατρευομένη ἐν Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ. «Θρακικά», 1934, σελ. 47).

* ΚΑΡΙΑ (ἦ) — Ἡ περὶ τὸν λιμένα τῶν Καρῶν χώρα (βλ. λέξ.) τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, κειμένη κατὰ τὸν Ἄρριανόν (Περίπλ. Εὐξ. Πόντου, 35) μετοξὺ Καλλάτιδος (νῦν Μαγγάλια) καὶ Τετρισιάδος ἄκρας (νῦν Καλιάκρα). Ὑπὸ τοῦ Ἄωνόμου (Περίπλ. Εὐξείν. Πόντου, 75), καλεῖται Καρέα (βλ. λέξ.).

ΚΑΡΙΑΝΟΣ. — Πολυτελέστατον ἀνάκτορον ἐν Κωνσταντινουπόλει κτισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοφίλου (829 — 842) ἐντός τοῦ περιβόλου τῶν ἀνακτόρων. Ἐχρησίμευεν ὡς χειμερινῆ διαμονὴ τῶν αὐτοκρατόρων, ὠνομάζετο δὲ οὕτω, διότι ἦτο ἐκτισμένον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου τῆς Καρίας. Εἰς αὐτὸ ἐφυλάσσοντο καὶ τὰ διὰ 1.000 περίπου δαιτημόνας ἀργυρὰ καὶ χρυσὰ ἐπιτραπέζια σκευή. Κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα ἐχρησιμοποιήθη ὡς βασιλικὸν «βεστιάριον», ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ μεταξωτὰ ἐνδύματα καὶ ἄλλα τιμαλφῆ ἀντικείμενα τῶν βασιλικῶν στολῶν, βραδύτερον δὲ κατόκει εἰς αὐτὸ ὁ βασιλικὸς κλειδοῦχος.

Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ἐν τῷ περιβόλῳ τῶν παλαιῶν παλατιῶν ἐγκατελείφθη κατὰ τὸν XII αἰῶνα, ἔκτοτε δὲ ἠρειπώθη.

* ΚΑΡΙΣΤΟΡΗΝΗ (Ἡρα). — Τοπικὴ προσωνυμία τῆς Ἡρας, λατρευομένης ἐν Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ («Θρακικά 1934, σελ. 47»).

* ΚΑΡΙΣΤΟΡΗΝΟΣ (ΖΕΥΣ). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Διός, λατρευομένου ἐν τῇ Β. Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ (Θρακικά 1934, σελ. 47).

ΚΑΡΟΣ ΚΗΠΟΙ. — «Χωρίον Θράκης», κατὰ Στέφ. τὸν Βυζάντιον. Τὸ ἐθνικόν: Καροκηπίτης».

ΚΑΡΗΙΑΝΟΙ. — Λαὸς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Σαρματίας, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ' 5, 10), ὁ αὐτός, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, μὲ τοὺς Ἀρπίους τοῦ Ἰδίου συγγραφέως, κατοικοῦντας ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ (βλ. λέξ.) ἢ τοὺς Καρπίδας τοῦ Σκύμνου (Περίηγ. 841).

ΚΑΡΗΙΑΙ. — Ἐτέρα ὀνομασία τῶν Καρπιανῶν ἢ Κάρπων, λαοῦ τῆς Εὐρω-

παϊκῆς Σαρματίας, ἀναφερόμενος ὑπὸ Σκύμνου τοῦ Χίου, ὁ αὐτὸς μὲ τοὺς Ἀρπίους τοῦ Πτολεμαίου (βλ. λέξ.), ἢ τοὺς Καλλιπίδας τοῦ Ἡροδότου IV, 17).

* ΚΑΡΠΟΙ (Οἶ). — Παραδουνάβειος βαρβαρικὸς λαὸς, συγγεόμενος μετὰ τῶν Θρακικῶν λαῶν, κατὰ τῶν ὁποίων ἐξεστράτευσε Φίλιππος ὁ Μακεδὼν «τὰ περὶ τὸν Ἴστρον ληϊσαμένους».

ΚΑΡΠΟΥΔΑΙΜΟΝ. — Μεσόγειος πόλις τῆς Ἄν. Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ' 11, 7), ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ ἀκριβῶς κειμένη. Κατὰ τινας πιθανὸν εἶναι οἱ Σαράντα Ἐκκλησίαι, καθ' ὅσον εἰς πολλὰ μέρη τῆς περιφερείας αὐτῶν ἀνευρέθησαν νομίσματα καὶ μνημεῖα, καθὼς καὶ ἐπιγραφὴ, μαρτυροῦσα δι' ἐλατρεύετο ἐνταῦθα Ἀπόλλων ὁ Ἄλσηγός. Ὁ Μελέτιος εἰς τὴν Γεωγραφίαν του (τόμ. Γ', σελ. 103) γράφει. «Καρπούδαι, ἦτις καὶ Κάππα ἐλέγετο, πόλις ποτέ, τανῦν λέγεται Χαψὰ μετὰξὺ Βιζύης καὶ Βεργούλης». (Γ. Παπαδοπούλου Κεραμέως, εἰς Θρακικὴν Ἐπετηρίδα τοῦ 1897, σελ. 8, — Μελισσηνοῦ Χριστοδούλου, περὶ τῆς Ἐπαρ. Σαράντα Ἐκκλησιῶν σελ. 13 καὶ 23, — Σπηλιου Χ. Σακελλαριάδου. Πόλεις καὶ Θέματα Θράκης καὶ Ἰωνίας, τόμ. Α, σ. 161).

* ΚΑΡΣΙΜΗΝΗ (ΗΡΑ). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τῆς Ἡρας, λατρευομένης ἐν τῇ Β. Θράκῃ κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ («Θρακικά» 1034, σελ. 47).

* ΚΑΡΣΟΣ ἢ ΚΑΡΠΟΣ. — Βλέπε Κάρσῳ καὶ Καρσοῦμ.

ΚΑΡΣΟΥΜ. — Παραδουνάβειος πόλις τῆς Κάτω Μοισίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ' 10, 5) εἰς βόρ. πλάτ. 45°, 50' καὶ ἀνατ. μῆκ. 54°, 10'. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ἀναφερόμενον φρούριον Καρσῳ (βλ. λέξ.), τὸ ὁποῖον ἐπεσοκέυασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527 — 565). Ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 637, 11), ἀναφέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάρσος, ὡς μία τῶν 15 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Σκυθίας ὑπὸ ἡγεμόνα, ὑπὸ δὲ τοῦ Κ. Πορφυρογεννήτου (Περὶ Θεμ. Β, 47), κατὰ παραφθορὰν ἴσως Κάρπος.

Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς κεῖται σήμερον ἡ ρουμανικὴ κομπολίς Χίρσοβα ἐν Δοβρουτσᾶ.

ΚΑΡΣΩ. — Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, 90 κερύπου χιλιόμετρα βορειοανατολικῶς τοῦ Δορυστόλου (παρὰ τὴν Σιλίστριαν), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11). Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτοῦ κεῖται σήμερον ἡ ρουμανικὴ κομπολίς Χίρσοβα ἐν Δοβρουτσᾶ (βλ. λέξ. Καρσούμ).

ΚΑΡΤΕΡΑ (ἦ). — Πρωτεύουσα τοῦ μυθικοῦ βασιλείως τῶν Βιστόνων Διομήδους (βλ. λέξ.) παρὰ τὰ Ἄβδηρα, κληθεῖσα οὕτω, κατὰ τὸν Στράβωνα (VI, 331, 40) «Κρατερὰ κόμη διὰ τὴν ἐρμυνότητα».

Κατὰ τὸν Στίλποννα Κυριακίδην, ἔκειτο, ἂν ὄχι ἀκριβῶς ἐπάνω ἀπὸ τὴν λίμνην Βιστονίδα (νῦν Μπουρού), ὅπου σώζονται τὰ ἐρείπια ἀρχαίου φρουρίου, τοῦλάχιστον περὶ αὐτό, ἐπὶ τύμβου τινὸς προϊστορικοῦ, καλουμένου Μάλ — Τεπέ. Ἡμερολ. Μεγ. Ἑλλάδος, 1931, σελ. 204).

Ἐπὶ τοῦ Πλινίου (Φυσ. Ἱστορ. IV, 18, 3) ἀναφέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Τιρίδα (βλ. λέξ.), ὑπὸ δὲ τῶν Ὀδοιπορικῶν τοῦ Ἀντωνίνου καὶ τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ, καθὼς καὶ τοῦ Πεουτιγγεριανοῦ χάρτου σημειοῦται ὑπὸ τὸ ὄνομα Σταθμὸς Διομήδους (Stabulo Diomedis).

ΚΑΡΩΝ (λιμὴν). — Λιμὴν τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνιου Πόντου, ἀναφερόμενος μόνον ὑπὸ τοῦ Ἀωννύμου (Περίπλ. Εὐξ. Πόντου, 75 καὶ τοῦ Ἀρριανοῦ (Περίπλ. Εὐξ. Πόντου, 35). Ἐκεῖτο δὲ πρὸς νότον μὲν τῆς Καλλιτίδος (νῦν Μαγγάλια) 180 σταδίου, πρὸς βορρᾶν δὲ τῆς Τετρισιάδος ἄκρας (νῦν Καλιάκρα) 120 στάδια.

Ἡ περὶ τὸν λιμένα τῶν Καρῶν χώρα, ὠνομάζετο Καρία.

Κατὰ τὸν Müller (Geogr. Graeci Minores, Ἔκδ. Didot, σελ. 399) εἶναι ὁ σημερινὸς ὄρμος Γκυελγκράδ (Gulgrad), πρὸς νότον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιαμπλέ.

* ΚΑΡΩΣΣΟΣ. — Ὄνομα κύριον Θρακο-Ἑλληνικὸν κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας

ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ. («Θρακικά» 1936 σελ. 198).

ΚΑΣΕΗΡΑ. — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τὰ ὅποια ἔκτισεν ἐκ θεμελίων ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόπης τῆς Θράκης, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΚΑΣ(Ε)ΠΙΟΡΙΣ. — Θρακικὸν ὄνομα γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ δευτέρου μ.Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσης ἐν τῇ περιφερείᾳ Χαρμανλή τῆς Βουλγαρίας (Πρβλ. Κασίγναζις).

ΚΑΣΙΒΟΜΩΝ (Φρούριον). — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, τὰ ὅποια ἔκτισεν ἡ ἐπεσκευάσεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΚΑΣΜΙΛΟΣ ἢ ΚΑΔΜΙΛΟΣ. — Εἷς τῶν τεσσάρων Καβείρων τῆς Σαμοθράκης (βλ. λέξιν).

ΚΑΣΣΑΜΕΝΟΣ. — Κατ' ἀπόσπασμα τοῦ Ἀνδρίσκου θεωρεῖται μετὰ τοῦ Σκέλλιος ὡς μυθικὸς οἰκῆτωρ τῆς Θράκης : «...Σκέλλις τε καὶ Κασσαμενὸς οἰκῆτορες Θράκης, ὁρμήσαντες ἀπὸ νήσου τῆς πρότερον μὲν Στρογγύλης, ὕστερον δὲ Νάξου κληθείσης». (Ἄποσπ. 2, βιβλ. 5).

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ (Χερσονήσος). — Ἡ δυτικωτέρα τῶν τριῶν τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, γνωστὴ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπὸ τὸ ὄνομα Χερσονήσος τῆς Παλλήνης (βλ. λέξ.) Πόλεις αὐτῆς ἦσαν : ἡ Ἄφυτος, ἡ Μένδη, ἡ Σάνη, ἡ Σκιώνη καὶ ἡ Ποτίδαια ἢ μετὰ ταῦτα Κασσάνδρεια.

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ (Κόλπος). — Ὁ μεταξὺ τῆς Χερσονήσου Κασσάνδρας (τῆς Παλλήνης τῶν ἀρχαίων) πρὸς Δ. καὶ Λόγγου (Σιθωνίας τῶν ἀρχαίων) πρὸς Α. σχηματιζόμενος κόλπος, ὁ Τορωναῖος κόλπος τῶν ἀρχαίων. Τὸ σχῆμά του εἶναι ἑλλειψοειδές, τοῦ ὅπου τὸ πλάτος μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Ἄμπελος καὶ Καναστραίου εἶναι 9 μιλίων, τὸ δὲ βάθος 27.

Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας αὐτοῦ εὐρίσκεται ὁ ἀριστος λιμὴν Κωφός (νῦν Πόρτο Κουφύ).

ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑ. — Πόλις τῆς χερσονή-

σου Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας) ἢ αὐτὴ μὲ τὴν Ποτιδαίαν (βλ. λέξ.) περὶ τῆς ὁποίας Στ. ὁ Βυζάντιος λέγει: «Ποτιδαία πόλις Θράκης. Ἡ δ' αὐτὴ ἐκλήθη και Κασσάνδρεια».

ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΣ.—Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Θράκης, πατὴρ τοῦ Ἐβρου ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐπωνομάσθη ὁ ὁμώνυμος ποταμὸς (βλ. λέξ. Ἐβρος).

ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΝ και ΚΑΣΤΕΛΛΟΝ.—Καστέλλιον ἢ Κάστελλος ὠνομάζοντο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν τὸ μικρὸν κάστρον, καθὼς και οἱ ἐπὶ τῶν τειχῶν αὐτοῦ προμαχώνες ἢ πύργοι. Οὕτως ἐπίσης ἐκαλοῦντο και οἱ πύργοι τῶν πολεμικῶν πλοίων, τὰ ὁποία ἐλέγοντο «καστελλωμένα πλοῖα» ἢ καστελλᾶτοι κάραβοι». Τὰ δὲ ἐπὶ τῶν κάστρων, καθὼς και οἱ ὑπὸ τῶν τειχῶν κάστρων, καθὼς και οἱ ὑπὸ τῶν πολιορκητῶν ἐγειρόμενοι πύργοι ἐκαλοῦντο «πυργόκαστελλα».

Τοιαῦτα μικρὰ φρούρια ἢ κάστρα, δηλαδὴ καστέλλια οἱ Βυζαντινοὶ εἶχον ἰδρύσει πλεῖστα και εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς αὐτοκρατορίας και εἰς τὰ σύνορα αὐτῆς πρὸς ὑπεράσπισιν στρατηγικῶν σημείων ἢ ὀλοκλήρων γραμμῶν.

Ὁ φρούραρχος τοῦ καστελλίου ἢ καστελλοῦ ὠνομάζετο «καστελλᾶνος», οἱ δὲ ὑπ' αὐτῶν στρατιῶται «καστελλιανοί».

Τοιαῦτα καστέλλια πλεῖστα ὅσα ἀνηγέρθησαν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν και τῶν μετέπειτα Φράγκων κατακτητῶν, τῶν ὁποίων ἕλλα μὲν σώζονται μέχρι σήμερον, ἄλλων δὲ διετηρήθησαν τὸ ὄνόματα μόνον ὡς τοπωνύμια εἰς ὀνομασίας χωρίου κ.τ.λ.

ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΝ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Δαρδανίας, τὰ ὁποία ἔκτισεν ἢ ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 45).

ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΝ.—Κοινὴ ὀνομασία παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς τοῦ Ἐπταπυργίου.

ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΝ ΤΩΝ ΘΕΟΔΟΣΙΑΝΩΝ.—Οὕτως ἐκαλεῖτο φρούριον τι ἐν Βυζαντίῳ κτισθὲν κατὰ τινα παρὰδοσιν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου, πενθεροῦ τοῦ διαδεχθέντος αὐτὸν Μαυρικίου, περὶ τὰ

τέλη τοῦ VI μ. Χ. αἰῶνος, πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ, κινδυνεύοντος νὰ πυρποληθῇ ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων Βουλγάρων. Ἐν τῷ φρουρίῳ τούτῳ κατὰ διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος Φωκά, διαδεχθέντος τὸν Μαυρικίον τὸ 602, ἐκρεμάσθη και ἐτοξεύθη ὁ κατ' αὐτοῦ συνωμοτήσας Σκρίβων Μαυρικίος.

Ἴχνη τῶν ἐρειπίων αὐτοῦ σώζονται εἰς τὸ σημερινὸν Μακροχώρι ἢ Μακρίκιῶ.

ΚΑΣΤΕΛΛΟΒΡΕΤΑΡΑ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων, τὰ ὁποία ἔκτισεν ἢ ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (517—55) ἐν Δαρδανίᾳ (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 4).

ΚΑΣΤΕΛΛΟΝΟΒΟ (τό).—Μεσόγειον φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ ἀνακαινισθὲν, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περί Κτισμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΚΑΣΤΕΛΩΝΑ (ἡ).—Φρούριον τῆς Δαρδανίας, ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 4).

* ΚΑΣΤΙΑΝΕΙΡΑ.—Μία τῶν συζύγων τοῦ Πριάμου «καλὴ Καστιάνειρα, δέμας εἰκνῖα θεοσιν» καταγομένη ἐξ Αἰσύμης τῆς Θράκης και μήτηρ τοῦ Γοργυθίωνος, φονευθέντος ὑπὸ τοῦ Τεύκρου (Ὀμήρ. Ἰλιάδ. Θ. 305).

ΚΑΣΤΙΜΟΝ (τό).—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Δαρδανίας, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκόπιου (Περί Κτισμ. IV, 4), τὰ ὁποία ἔκτισεν ἢ ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) πρὸς προστασίαν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν.

ΚΑΣΤΟΖΟΡΒΑ—Πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὀδρουσῶν. (Βλ. λ. Καστράζαρβα).

ΚΑΣΤΡΑΖΑΡΒΑ.—Πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὀδρουσῶν, ἢ αὐτὴ μὲ τὴν Σουβζουπάραν (Subzupara) τῶν Ὀδοιπορικῶν, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀπὸ Φιλιππουπόλεως εἰς Ἀδριανουπόλιν ὁδοῦ, ἀριστερὰ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου. Καλεῖται και Καστόζορβα ἢ Castra Rubra, ὑπὸ δὲ τοῦ Προκόπιου (Περί Κτισμ. IV, 11) ἀναφέρεται ὡς

φρούριον ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (524—565). Ταυτίζεται μετὰ τὸ σημερινὸν βουλγαρικὸν χωρίον Glavan.

* ΚΑΣΤΡΑ—ΜΑΡΤΙΣ—Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Τριβαλλῶν, κειμένη παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουναβέως ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 655) ὀνομάζεται Καστραμάρτης καὶ ἀναφέρεται ὡς μία τῶν 5 πόλεων τῆς παρὰ τὸν Δούναβιν ἐπαρχίας ὑπὸ κοινουλάριον.

Ταύτην μετὰ τῆς γείτονος Ἰσκού ὠχύρωσεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 6, 33).

* ΚΑΣΤΡΙΤΣΗ.—Κωμόπολις τῆς Ἀνατοράκης, καταληφθεῖσα μετὰ τῆς Ἀγαθουπόλεως καὶ ἄλλων γειτονικῶν φρουριῶν, κατὰ τὴν ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἐπιδρομὴν τῶν Βουλγάρων καὶ Σκυθῶν ἐν Θράκῃ. Ἀνακατελήφθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τὸ 1261.

Ποία ἢ ἀκριβὴς τοποθεσία αὐτῆς εἶναι ἄγνωστον. Ὑπὸ τῆς παραδόσεως ἀναφέρονται διάφορα φρούρια εἰς τὰ πέραξ τοῦ Σαμακοβίου καὶ Μηδείας.

ΚΑΣΥΕΛΛΑ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουριῶν τῆς Δαρδανίας, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 4) τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ἢ ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) πρὸς προστασίαν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν.

ΚΑΤΑΘΕΣΙΑ (τὰ) ἢ ΚΑΤΑΘΗΣΙΑ.—Ἐορτὴ τελουμένη τὴν 2 Ἰουνίου εἰς τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰς μνήμην τῆς καταθέσεως ἐν τῷ ναῷ τοῦτῃ ἐντὸς χρυσοῦ κιβωτίου, τῆς ἐσθῆτος τῆς Παναγίας ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Α΄.

ΚΑΤΑΣΣΟΥ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουριῶν, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ τῆς Θράκης, παρὰ τοὺς Τόμους (νῦν Κωνσταντζαν) ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV 11).

ΚΑΤΑΣΥΡΤΑΙ.—Βυζαντινὸν χωρίον εἰς τὰ πέραξ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Περὶ τὸ 918, ὁ βυζαντινὸς στρατὸς ἐκ-

στρατεύσας κατὰ τῶν ἐπιδρομῶντων εἰς θράκην Βουλγάρων, ἐστρατοπέδευσεν εἰς Κατασύρτας ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Λέοντα Φωκᾶν, ἀλλ' ὑποστάς ἐν καιρῷ νυκτὸς αἰφνιδιαστικὴν ἐπίθεσιν, διεσκορπίσθη καὶ ἐν ἀταξίᾳ ὑπεχώρησεν εἰς Κωνπόλιν.

* ΚΑΤΕΡΓΟΝ (τὸ).—Βυζαντινὴ ὀνομασία χειρσονησιζούσης τινὸς ἄκρας τοῦ ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου Φαρμακίου κόλπου (νῦν Θεραπειά), μὴ ὑπάρχουσα σήμερον, ὡς συγχωνευθεῖσα μετὰ τὴν κατασκευασθεῖσαν ἐκεῖ πρὸ ἐτῶν προκυμαίαν.

ΚΑΤΡΑΣΕΜΑ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουριῶν τὰ ὁποῖα ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 4), πρὸς προστασίαν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν.

ΚΑΤΡΕΛΑΤΕΣ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουριῶν τῆς Δαρδανίας, τὰ ὁποῖα ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΚΑΤΤΑΡΗΚΟΣ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουριῶν τῆς Δαρδανίας, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 4), τὰ ὁποῖα ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) πρὸς προστασίαν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν.

ΚΑΤΤΑΡΟΣ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουριῶν τῆς Δαρδανίας, τὰ ὁποῖα ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΚΑΤΤΑΦΕΤΕΡΟΣ.—Ὄνομα φρουρίου ἐν Δαρδανίᾳ, ἐπισκευασθέντος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 4)

* ΚΑΤΤΟΥΖΑ (ἡ)—Πόλις τῆς Θράκης κατὰ Στέφ. τὸν Βυζάντιον, «ἐν ἧ ᾠκον οἱ Πυγμαῖοι. Οἱ οἰκῆτορες Κάττουζοι. Ὄθεν τὰς γεράνους ὀρμᾶν, τὸ χωρίον Ρακόλην προσσγορεύεσθαι. Ὑπὸ δὲ τῶν Καρῶν Τουσσύλοι ἐκαλοῦντο».

* ΚΑΥΑΡΟΣ.—Ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῶν ἐπιδρομῶντων τὴν Θράκην Γαλατῶν, περὶ τὰ 219—200 π. Χ. ἐπὶ τοῦ ὁποίου

ἐπαναστατήσαντες οἱ Θράκες καὶ καταλύσαντες τὴν κυριαρχίαν τῶν Γαλατῶν, ἐπανεκτήσαν τὴν ἐλευθερίαν των (Πολύβ. IV, 46)

ΚΕΒΡΗΝΙΟΙ (Θράκες). — Ἀρχαῖος θρακικὸς λαὸς κατοικῶν παρὰ τὸν Ἄριφρον (νῦν Τούντζαν) ἀριστερὸν παραπόταμον τοῦ Ἑβρου. (Στραβ. XIII, 5 0).

* **ΚΕΒΡΗΝΙΟΣ** (Διόνυσος). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Διονύσου, λατρευομένου ὑπὸ τῶν Κεβρηνίων Θρακῶν (βλ. λέξ.), κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θράκῃ, («Θρακικά», 1934, σελ. 51).

ΚΕΒΡΟΝ. — Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ, ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Δουνάβειος ποταμοῦ, παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ Κιάμβρου (νῦν Ζιβρίτς). Τὰ τεῖχη αὐτοῦ ἀπὸ καιροῦ «καταπεπονηκότα» ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 6, 28).

ΚΕΔΡΕΪΠΟΛΙΣ ἢ **ΚΕΔΡΙΟΠΟΛΙΣ**. — Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, μεταξὺ Μαρωνείας καὶ Μάκρης ἄγνωστον ὅμως ποῦ ἀκριβῶς κειμένη (Θεοφρ. Περί Ὄσμων 2, 4).

* **ΚΕΚΡΟΠΙΣ** — Χώρα τῆς Θράκης, κατὰ Στέφ. τὸν Βυζάντιον. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος.

ΚΕΚΩΛΑ (τά). — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Δαρδανίας τὰ ὅποια ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περί Κτισμ. IV, 4), πρὸς προστασίαν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν.

* **ΚΕΛΕΣΟΣ**. — Ὄνομα Θρακικὸν κύριον κατ' ἀναθηματικὴν ἐπιγραφὴν τοῦ πρώτου π. Χ. αἰῶνος εὐρεθείσαν εἰς τὰ λουτρά Χισάρ τῆς Βουλγαρίας. («Θρακικά», τόμ. (1935), σελ. 159 καὶ VIII (1937) σελ. 81)

ΚΕΛΛΙΡΙΑΝΑ (τά). — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Δαρδανίας, τὰ ὅποια ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περί Κτισμ. IV, 4).

* **ΚΕΝΔΡΕΪΣΗΝΟΣ** καὶ **ΚΕΝΔΡΙΣΗΝΟΣ**. — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομένου ἐν Θράκῃ, κατ' ἐπι-

γραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ καὶ Μοισίᾳ («Θρακικά», 1929, σελ. 12).

ΚΕΝΔΡΙΣΕΙΑ. — Πολεμικοὶ ἀγῶνες τελοῦμενοι ἐν Φιλιππουπόλει ὑπὸ τῆς φυλῆς τῶν Κενδρισεῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Κενδρισεῶς Ἀπόλλωνος. Οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἀπὸ τοπικῶν μετεβλήθησαν εἰς πανθρακικούς, συναντῶμεν δὲ τὰ Κενδρισεῖα τελούμενα καὶ ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς Φιλιππουπόλεως, ἥτις ἐπὶ ρωμαιοκρατίας ἦτο μητρόπολις τῆς Θράκης.

ΚΕΝΔΡΕΪΣΕΙΣ (οἱ). — Θρακικὸν φύλον, μνημονεύμενον εἰς ἐπιγραφὰς τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, εὐρεθείσας ἐν Φιλιππουπόλει (βλ. λέξ. Κενδρισεῖς).

* **ΚΕΝΔΡΙΣΗ Ι Σ** ἢ **ΚΕΝΔΡΙΣΕΩΝ** (φυλή). — Μία τῶν ὀκτώ φυλῶν τῶν ἀρχαίων Φιλιππουπολιτῶν, γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῶν τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων («Θρακικά», 1929 σελ. 19).

ΚΕΝΔΡΙΣΟΣ. — Ἀρχαία τοπωνυμία ἐν Φιλιππουπόλει, λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἴσως ἔνεκα τῶν πολλῶν περὶ αὐτὴν φυσικῶν κέδρων. Πιθανῶς νὰ εἶναι ὁ Νυμφαῖος λόφος (Τζεντέν — Τεπέ), ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου κατὰ τὰς γενομένας ἀνασκαφὰς ἀνεκαλύφθησαν εἰρεῖλια ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἐτελοῦντο τὰ Κενδρισεῖα (βλ. λέξ.). Ἐκ τῆς τοπωνυμίας ταύτης ἔλαβον τὸ ὄνομα καὶ οἱ κάτοικοι, ὀνομασθέντες Κενδρισεῖς. Πολὺ δὲ πιθανὸν τὸ ὄνομα Κενδρισεῖς νὰ εἶναι τὸ ἀρχαιότερον ὄνομα τῆς Φιλιππουπόλεως, τὸ ὅποion διεδέχθη ἡ Εὐμολπία.

* **ΚΕΡΑΣ** (τὸ) — Τοποθεσία τις τῆς νήσου Λήμνου, τὴν ὁποίαν, ἀναφέρων ὁ Φιλόστρατος περιγράφει ὡς ἑξῆς: «... τὸ δὲ χωρίον τοῦτο λιμὴν ἔστιν ἐς κεραίας ἐπιστέφων λεπτὰς».

Κατὰ τὸν Α. Μοσχίδην (Ἡ Λήμνος, σ. 22), εἶναι ὁ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς νήσου λιμὴν, ὀνομαζόμενος ὑπὸ τῶν κατοίκων «Κέρας».

ΚΕΡΑΣ ἢ **ΧΡΥΣΟΥΝ ΚΕΡΑΣ**. — Παλαιότερα ὀνομασία τοῦ Κερατίου κόλπου (βλ. λέξ.) στανίως ἀπαντῶσα μόνη, σινηθέστερον δὲ «Χρυσοῦν Κέρας» ἀπὸ τοῦ

ἐν χρῆσει λατινικοῦ *Chrysokeras* (Χρυσόκερας).

ΚΕΡΑΤΙΟΣ ΚΟΛΠΟΣ. — Κόλπος τῆς Θρακικῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, εἰσδύων βαθύτατα εἰς τὴν ξηρὰν καὶ χωρίζων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν κυρίως δηλαδὴ πόλιν, τὸ Βυζάντιον ἀπὸ τὸν Γαλατᾶν καὶ τὸ Πέραν. Τὸ μῆκος του εἶναι 3 1/2 μίλια περίπου, τὸ δὲ πλάτος κατὰ τὴν εἰσοδὸν του περὶ τὰ ἑξ δέκατα τοῦ μιλίου. Εἰς τὸν μυχὸν του ἐκβάλλουν δύο μικροὶ ποταμοί : ὁ Κύδαρις (νῦν Ἀλῆ-μπέη-Σοῦ) καὶ ὁ Βαρβύσης (νῦν Κεάτ — Χανέ), οἱ ὅποιοι διὰ τῶν διαρκῶν προσχώσεων των, ἀποτελοῦν τὴν λεγομένην «Σαπρὰν θάλασσαν», ἀβαθὴ καὶ πλήρη σύρτεων, τεμμάτων καὶ νησίδων, χωριζομένων δι' ἀδιαπλεύστων σχεδὸν στενῶν.

Ὁ Κεράτιος κόλπος εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἰχθυοτροφός, παρέχων ἐξαιρετικὸν ἔδαφος πρὸς ἀλείαν, ἰδίως δὲ τῆς παλαμύδας.

Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο «Κέρας Χρυσοῦν» ἢ καὶ ἀπλῶς «Κέρας», λαβὼν τὸ ὄνομα, ὡς λέγεται, ἐκ τῆς μητρὸς τοῦ Βύζαντος Κεροέσης, θυγατρὸς τῆς Ἰοῦς.

Ὁ Στράβων (VII, 320) περιγράφει αὐτὸν ὡς ἑξῆς : «Ἔστι δὲ τὸ Κέρας προσεχῆς τῶν Βυζαντιῶν τείχει κόλπος ἀνέχων ὡς πρὸς δύοσιν σταδίου ἐξήκοντα, εἰκόσ ἐλάφου κέρατι' εἰς γὰρ πλείστους σχίζεται κόλπος ὡς ἂν κλάδους τινάς, εἰς οὓς ἐμπίπτουσα ἢ παλαμὺς ἀλίσκεται ραδίως διὰ τε τὸ πλῆθος αὐτῆς καὶ τὴν βίαν τοῦ συνελαύνοντος ροῦ καὶ τὴν στενότητα τῶν κόλπων, ὥστε καὶ χειρσὶν ἀλίσκεσθαι».

Ἡ περιγραφὴ αὐτῆ τοῦ Στράβωνος εἶναι ἀληθεστάτη. Καὶ αἱ μὲν διακλαδώσεις τοῦ κόλπου, δίκην κέρατος ἐλάφου ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τῶν χρόνων ἤδη τοῦ Ἀρκαδίου (383—403) ἔνεκα τῶν ἐπιχωματώσεων καὶ τῶν ἐποικοδομηθέντων τόπων, ἀλλ' ἢ ὑπαρξίς τοιοῦτων κολπίσκων ἐπιβεβαιούται ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ Διονυσίου ἐν τῷ «Ἀνάπλω Βοσπόρου», ὅπως οἱ λιμένες : Πέτραι, Κύκλα, Αἰθλών, Βόλος, κατὰ δὲ τὸ στόμιόν του οἱ λιμένες : τῶν Συκῶν, τοῦ Θεοδοσίου, ὁ Προσφόριος, τὸ Νεώριον καὶ ὁ τῶν Βλαχερνῶν.

Κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ὁ Κεράτιος κόλπος ἐκλείετο χάριν ἀσφαλείας διὰ σιδηρᾶς ἀλύσεως, ἢ ὁποία ἐδένετο ἀπὸ τοῦ πύργου τῶν Μαγγάνων καὶ ἐφθάνε μέχρι τοῦ Γαλατᾶ. Ἡ χρῆσις τῆς ἀλύσεως ταύτης ἐγένετο πολλάκις, ὅπως μ. Χ. κατὰ τὴν ἀπὸ θαλάσσης ἐπιδρομὴν τῶν Σαρακηνῶν τὸ 739 ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου. Κατὰ τὴν τελευταίαν ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιορκίαν ἐχρησιμοποιήθη καὶ πάλιν ἢ ἄλλυσις αὐτῆ ἐκτεινομένη ἀπὸ τῆς καλουμένης Ὁραίας Πύλης μέχρι τοῦ ἀπέναντι Γαλατᾶ. Ἀλλὰ τὸν φραγμὸν τοῦτον, ὅστις τοσάκις ἔσωσε τὴν πόλιν, ἐξουδετέρωσεν ὁ Μωάμεθ διὰ τῆς θρυλλομένης ὑπερνεολκίσεως τῶν πλοίων του. (Σκαρλάτου Βυζαντίου, Κωνσταντινούπολις, τόμ. Α', σελ. 21).

Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας ἢ ὀχύρωσις τοῦ Κερατίου ἦτο τελεία. Τὰ τείχη του ἐξετείνοντο ἀπὸ τοῦ λεγομένου Τὸπ-καπού, μέχρι τῆς Πύλης τῶν Βλαχερνῶν, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων αὐτῶν. Ἀναφέρονται δὲ 17 πύλαι τῶν τειχῶν τούτων τῶν ὁποίων ἄλλα μὲν κατέπεσαν, παραμεληθέντα ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τοὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνους, ἄλλα δὲ κατηδαφίσθησαν ὑπ' αὐτῶν.

Περὶ τὸν Κεράτιον κόλπον ἔκειντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα πολλὰ ἱερά, ὅπως λ.χ' ὁ ναὸς τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης, ὁ ναὸς τῆς Γῆς Ὀνησιδώρας, ὁ βωμὸς τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Σκεδασίας, τὸ ἄσος τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ βωμὸς τῆς Σημύστρας εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου καὶ ἄλλα.

Ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἐκαλεῖτο «Χρυσόκερος» «Χρυσοῦν κέρας» καὶ ἀπλῶς «Κέρας» πρὸς δήλωσιν ὅχι μόνον τοῦ κόλπου, ἀλλὰ καὶ τῆς Χερσονήσου ἐπὶ τῆς ὁποίας κεῖται ἢ κυρίως Κωνσταντινούπολις. Ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐκαλεῖτο *Chrysoceras*, ἔξ οὗ καὶ ἡ νεωτέρα ὑπὸ τῶν ξένων κατὰ μετάφρασιν ὀνομασία *Corned' Or*. Ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται «Κιλιτς» = (ξίφος).

Σήμερον ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχουν δύο γέφυραι, ἐξυψηρετοῦσαι τὰς δύο ἀντικειμέναις ἀκτᾶς τοῦ Κερατίου. Ἡ μὲν ἐσωτερικὴ ἢ

παλαιά καλεῖται Ἀζάπ-καπού, Οὖν-Καπάν, ἢ δὲ ἐξωτερικῇ ἢ νέα γέφυρα Γαλατῶ Ἐμίν—Ἵονοῦ. Καὶ οἱ δύο εἶναι λιθόδομητοι καὶ ἐδράζονται ἐπὶ μεγίστων σιδηρῶν πλωτήρων, χρησιμεύουσαι καὶ ὡς ἀποβάθραι, κατὰ τακτὰς δὲ ὥρας ἀνοίγουν ἐπὶ μήκους 38 μέτρων διὰ τὴν διάβασιν τῶν πλοίων.

Ὁ Κεράτιος ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐχρησίμευσεν ὡς ναύσταθμος πολεμικός. Εἰς αὐτὸν δὲ πάντοτε ἦσαν ἠγκυροβολημένα τὰ πολεμικὰ πλοία τῶν Τούρκων μέχρι τῆς εἰς Νικομήδειαν μεταφορᾶς αὐτοῦ.

* ΚΕΡΒΕΡΟΣ. — Φρούριον τῆς Θράκης, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΚΕΡΔΥΛΛΙΟΝ. — Πόλισμα τῶν Ἀργιλίων ἐν Βισαλίᾳ τῆς Θράκης, κείμενον παρὰ τὴν Ἀμφίπολιν (νῦν Νεοχώριον), ἐπὶ ὑψηλῆς τοποθεσίας, 20 περίπου στάδια δεξιὰ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ. Τοῦτο κατέλαβε τὸ 424 π.Χ. κατὰ τὸν Ἑλλοποννησιακὸν πόλεμον, ὁ Βρασιδάς, στρατηγὸς τῶν Σπαρτιατῶν, ἵνα παρακολουθῇ τὰς ὑπὸ τὸν Κλέωνα κινήσεις τῶν Ἀθηναίων (Θουκ. IV, 6).

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἔκειτο ὅπου τὸ νῦν χωρίον Μπουγιούκ—Ἵοροσβα (Μ. Δήμιτσα. Ἡ Μακεδονία, σελ. 600 καὶ 716).

* ΚΕΡΕΘΡΙΟΣ. — Εἰς τῶν ἀρχηγῶν τῶν ὑπὸ τὸν Βρέννον ἐκδραμόντων τὴν Θράκην Γαλατῶν, ὅστις μετὰ τὴν ἐκ τῶν Δελφῶν ὑποχώρησιν των καὶ τὴν ἐν Θράκῃ ἐγκατάστασιν των περὶ τὸ 279 π.Χ. ἀπεστάλη κατὰ τῶν Ὀδρουσῶν καὶ Τριβαλλῶν (Παυσαν. X, 19, 7).

* ΚΕΡΕΟΠΥΡΓΟΣ ἢ ΚΕΡΑΙΟΠΥΡΓΟΣ. — Μία τῶν 7 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Θράκης τοῦ ὁμωνύμου Θέματος, μνημονευομένη κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 634), κατὰ δὲ τὸν δέκατον ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου ὡς μία τῶν 32 πόλεων τοῦ Θέματος Θεσσαλονίκης, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ ἀκριβῶς κειμένη.

ΚΕΡΚΙΝΗ. — Ὀροσειρὰ τῆς Μακεδονίας μήκους 70 περίπου χλμ. καὶ πλάτους

ποικίλλοντος μεταξὺ 10—15 χλμ. Ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ αὐτῆς φθάνει τὰ 2030 μ.

Ταυτίζεται μὲ τὴν σημερινὴν ὄροσειρὰν Μπέλες ἢ Μπέλεσι ἐκτεινομένη ἀπὸ τοῦ παραποταμίου στενοῦ τοῦ Στρυμόνος Κλειδίου παρὰ τὸ ὄχυρόν Ροῦπελ μέχρι τῆς Δοϊράνης—Στρωμνίτσας.

Ἐπὶ τῆς Κερκίνης ἔχει χαραχθῆ ἡ χωρίζουσα τὰ τρία ὄμορα κράτη ὀροθετικῆ γραμμῆ: Ἑλλάδος, Γιουγκοσλαβίας καὶ Βουλγαρίας.

ΚΕΡΚΙΝΙΤΙΣ ἢ ΚΕΡΚΟΥΡΟΣ. — Λίμνη ἐπιμήκης τῆς Μακεδονίας κειμένη Ν. Δ. τῶν Σερρών, δεχομένη τὰ ὕδατα τῶν ποταμῶν Στρυμόνος καὶ Ἀγγίτου, τὰ ὅποια δι' αὐτῆς ἐκβάλλουν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ὀρφανοῦ.

Εἶναι ἰχθυοβριθής, σήμερον δὲ ὀνομάζεται λίμνη Ἀχινού.

* ΚΕΡΜΑΤΙΣΤΗ (ἦ). — Σταθμὸς (statio) τῆς Ἑγνατίας ὁδοῦ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Πιστύρου (βλ. λέξ.) καὶ παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, περὶ τὰ 4 μίλια πρὸς δυσμὰς τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου ποταμοῦ, ὅπου ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν καὶ Βυζαντινῶν χρόνων ὑπῆρχε διαρκῆς φρουρὰ καὶ ἐγένετο μεταλλαγῆ ἱπῶν.

Τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐπέχει ἡ σημερινὴ πόλις Κεραμωτῆ ἀπέναντι τῆς Θάσου.

* ΚΕΡΜΙΑΛΗΝΟΣ ἢ ΚΥΡΜΙΑΛΗΝΟΣ. Τοπικὴ προσωνημία τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομένου ἐν Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ καὶ Μοισία («Θρακικά» 1929, σελ. 12).

ΚΕΡΟΕΣΣΑ. — Θυγάτηρ τῆς Ἰοῦς καὶ σύζυγος τοῦ Βύζαντος, ἐκ τῆς ὁποίας ὡς λέγεται, ἔλαβε τὸ ὄνομα ὁ Κεράτιος κόλπος (βλ. λέξ.).

ΚΕΡΣΙΒΑΥΛΟΣ. — Βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν ἐν Θράκῃ, ζῆσας περὶ τὰ 300 π.Χ. γνωστός μόνον ἐκ τῶν τετραδράχμων αὐτοῦ, φερόντων τύπους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μετ' ἐπιγραφῆς (Head - Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ., Τόμ. Α'. σελ. 257).

ΚΕΡΣΟΒΑΕΠΤΗΣ. — Βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν Θρακῶν, διαδεχθεὶς νεώτατος τὸν πατέρα του Κότυν Α', ἀποθανόντα

τὸ 359 π.Χ. Μετὰ τοῦ πατρὸς του ἐπολέμησαν κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἀφῆρσαν τὴν Θρακικὴν Χερσονήσον, καταλαβόντες καὶ αὐτὴν τὴν Σηστόν, ἡ ὁποία ἦτο τότε ὁ κυριώτατος σταθμὸς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου παρὰ τὸν Ἑλλησποντον.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας του, ἐπαγίωσε τὸν θρόνον του καὶ ἐνίκησε διὰ τοῦ Χαριδήμου γαμβροῦ του ἐπὶ ἀδελφοῦ τὸν στρατηγὸν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου Κηφισόδοτον παρὰ τὴν Πέρινθον καὶ ἠνάγκασε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἀναγνωρίσουν διὰ συνθήκης τὴν ἀρχὴν του τὸ 359 π.Χ.

Τὰ ἐπόμενον ὅμως ἔτος οἱ Ἀθηναῖοι, βοηθοῦντες τοὺς ἀδελφούς του Ἀμάδοκον καὶ Βηρισάδην, ἐξηνάγκασαν αὐτὸν νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου καὶ νὰ διαμοιράσῃ τὸ βασίλειόν του μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν του, περιοριζόμενος μόνον εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἐβρου. Μετὰ δύο ὅμως ἔτη ὁ Κερσοβλέπτης ἀνακατέλαβε τὴν Θρακικὴν Χερσονήσον, ὁ δὲ Φίλιππος τὴν Ἀμφίπολιν. Οἱ Ἀθηναῖοι τότε, θεωρήσαντες πλέον ἐπικίνδυνον τὸν Φίλιππον, παρὰ τὸν Κερσοβλέπτην, ἤλθον εἰς φιλικὰς διαπραγματεύσεις πρὸς τὸν Κερσοβλέπτην διὰ τοῦ γαμβροῦ του Χαριδήμου, τὸν ὁποῖον ἐτίμησαν διὰ χρυσοῦ στεφάνου καὶ ἄλλων τιμῶν. Ἐν τούτοις αἱ φιλοφρονήσεις αὗται τῶν Ἀθηναίων δὲν ἐμπόδισαν αὐτὸν νὰ κατέχῃ τὴν ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου Καρδίαν καὶ νὰ ἀπειλῇ οὕτω τὰς ἐν αὐτῇ κτήσεις των. Ἐπὶ πλέον οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεξενώθησαν τῆς πρὸς τὸν ἀδελφόν του Ἀμάδοκον φιλίας των, ὅστις, ὅταν ὁ Φίλιππος ἐνεφανίσθη εἰς τὴν Θράκην τὸ 369 π.Χ. ὁ Ἀμάδοκος ὄχι μόνον δὲν ἀντέστη κατὰ τοῦ Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ συνεμάχησε μετὰ τοῦ Φιλίππου κατὰ τοῦ Κερσοβλέπτου, ὅστις μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν ἠναγκάσθη νὰ ὑποταγῇ, δώσας ὡς ὄμηρον τῆς πρὸς τὸν Φίλιππον πίστεώς του τὸν υἱόν του. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ μετὰ τὴν ὑποταγὴν του ἐξηκολούθει νὰ εὕρισκεται εἰς συνεννόησιν μετὰ τῶν Ἀθηναίων, ἀπέστειλε δὲ στρατὸν ὑπὸ τὸν Χαριδήμον εἰς τὴν Ὀλυνθον

φίλην καὶ σύμμαχον τῶν Ἀθηναίων, ἐπελθὼν κατ' αὐτοῦ ὁ Φίλιππος τὸ 347 π.Χ. τὸν ἐξηνάγκασε τέλος μετὰ κρατερῶν ἀγῶνὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν κυριαρχίαν του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μετὰ δυσφορίας ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναγνωρίσουν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην συνθήκην τὸ 345 π.Χ. Τέλος, ἐπῆλθε καὶ πάλιν κατὰ τοῦ Κερσοβλέπτου ὁ Φίλιππος τὸ 352 π.Χ. ὁπότε καὶ ἐπέτυχε τὴν ὀλοσχερῆ ὑποταγὴν του.

Ἡ ἐπιτυχία αὕτη τοῦ Φιλίππου προεκάλεσεν τὴν ἐναντίον αὐτοῦ ἀποστολὴν τοῦ Διοπέθους καὶ τὴν ἐκφώνησιν τῶν φλογερῶν κατ' αὐτοῦ λόγων τοῦ Δημοσθένους «Περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ», καὶ τοῦ τρίτου «Φιλίππικου».

Ὁ Κερσοβλέπτης ἀπέθανε τὸ 340 π.Χ. μετὰ βασιλείαν 20 περιπλοῦ ἐτῶν.

Τοῦ Κερσοβλέπτου ἐκόπησαν νομίσματα μεταξὺ τῶν ἐτῶν 357—341 π.Χ. ἐν τῇ πόλει Κύψελα, ἧτις ἦτο πρωτεύουσα τῶν Ὀδρουσῶν, φέρουν δὲ ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως τὴν ἐπιγραφὴν ΚΕΡ(ΣΟΒΛΕΠΤΟΥ) καὶ δῶτον ἄγγελον, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης κεφαλὴν γυναικὸς ἔχουσαν τὴν κόμην ἐν σφενδόνῃ (Head Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμάτων. Τόμ. Α').

ΚΕΣΙΑΝΑ (τά). — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρῶν τῆς Δαρδανίας, τὰ ὁποῖα ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 4), πρὸς προστασίαν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἀπὸ Βορρᾶ ἐπιδρομῶν.

ΚΕΣΟΥΝΑ. — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρῶν τῆς Δαρδανίας, τὰ ὁποῖα ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV, 4).

* ΚΕΤΡΕΖΕΡΙΣ. — Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν Θράκῃ («Θρακικά» 1928, σελ. 347).

ΚΕΤΡΙΠΟΡΙΣ. — Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, ἀπαντῶν πολλάκις εἰς ἐπιγραφὰς τῆς Θράκης.

ΚΕΝΤΡΙΠΟΡΙΣ. — Βασιλεὺς τῆς Θράκης, πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Βηρισάδου καὶ ἔγγονος Κόττιος τοῦ Α', διαδεχθεὶς μετὰ

τῶν ἀδελφῶν του τὸν πατέρα του τὸ 357 π. Χ.

Τὸ βασίλειόν του ἐξετείνεται ἀπὸ τῆς Μακρωνείας μέχρι τῶν ὄριων τῆς Μακεδονίας, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν χρυσοφόρων μεταλλείων τοῦ Παγγαίου.

Ἐκ τινος ἐπιγραφῆς ἀνακαλυφθείσης τὸ 1874 ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν, γίνεται γνωστὸν ὅτι συνεμάχησε μετὰ τῶν Ἀθηναίων κατὰ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνοιο ἐποφθαλιμῶντος τὴν χώραν αὐτοῦ, ἔχων συμμάχους τὸν Βασιλέα τῶν Παιόνων Λύππειον ἢ Λύκκειον καὶ τὸν Βασιλέα τῶν Ἰλλυριῶν Γράβον. Ἐπελθὼν ὁμοῦ, ὁ Φίλιππος καὶ «ἀσυντάκτοις καταπληξάμενος», ἐξηνάγκασεν αὐτοῦς νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν μακεδονικὴν κυριαρχίαν τὸ 356 π. Χ. (Διοδ. Σικελ. XVI. 22).

Τοῦ Κετριπόριοιο σώζονται χαλκᾶ νομίσματα φέροντα ἔμπροσθεν κεφαλὴν Διονύσου πωγωνοφόρου, ὅπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΚΕΤΡΙΠΟΡΙΟΣ μετὰ κανθάρου (Head-Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α΄. σελ. 355). (Πλειότερα: Α. Θ. Σαμοθράκη, Κετριπόριος βασιλεὺς τῶν Θρακῶν 356 π. Χ. εἰς «Θρακικὸν Ἄρχειον», τόμ. Δ΄, σελ. 43—48).

ΚΗΔΟΚΤΟΥ (ΠΕΔΙΑ). — Πεδιάς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης πρὸς δυσμὰς τοῦ ποταμοῦ Ἀλμυροῦ (νῦν Καληβρῆ) ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ παραφθορᾶς ἀπὸ τῶν λειψάνων ἀρχαίου ρωμαϊκοῦ ὑδραγωγείου (Aquaductus).

Ἐν τῇ πεδιάδι ταύτῃ ἐστρατοπέδευεν ὁ Νικηφόρος Βρυέννιος, ὅστις ἐπαναστάτησας κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου Γ΄ τοῦ Βοτανειάτου καὶ ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ ἐν Δυρραχίῳ τὸ 1076, ἐβάδιζε κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. (Ἄννα Κομν. Α΄. 4).

ΚΗΡΙΠΑΡΩΝ (φρούριον). — Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, τὰ ὁποῖα ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἀναφρῶμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισ. IV, 11).

ΚΗΡΥΚΟΣ (Ἅγιος). Ὅσιος ἐν Ἀπρω τῆς μεσομβρινῆς Θράκης, τῆς μετὰ ταῦτα

Θεοδοσοῦπόλεως, ἀγνωστον πότε ἀκμάσας. Ἡ μνήμη του ἑορτάζεται τὴν 27 Μαρτίου.

ΚΗΡΥΞ — Κατὰ τινὰ παράδοσιν νεότερος υἱὸς τοῦ Εὐμόλπου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον κατάγεται ἡ οἰκογένεια τῶν Κηρύκων ἐν Ἐλευσίνῃ (βλ. Εὐμόλπος). Οἱ Κήρυκες ὁμοῦ δὲν παραδέχοντο τὴν γενεαλογίαν ταύτην, ἰσχυριζόμενοι ὅτι γενάρχης αὐτῶν δὲν ἦτο υἱὸς τοῦ Εὐμόλπου, ἀλλὰ τοῦ Ἐρμού καὶ μιᾶς τῶν θυγατέρων τοῦ Κέκροπος. Φαίνεται δὲ ὅτι εἶχον δίκαιον διὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν τοῦτων, καθόσον κατὰ τινὰ ἐπιγραφὴν ἐπὶ μνημείου ἀνεγερθέντος ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, ἐξέχοντος μέλους τοῦ ἱερατικοῦ γένους τῶν Κηρύκων εἰς μνήμην τῆς συζύγου του Ρηγίλλης, οἱ γονεῖς τοῦ Κήρυκος ἦσαν, κατὰ παράδοσιν, ὁ Ἐρμῆς καὶ ἡ Ἐρση, θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος ἐρωμένη τοῦ Ἐρμού.

ΚΙΑΜΒΡΟΣ ἢ ΚΙΜΒΟΣ. — Μικρὸς ποταμὸς τῆς Θράκης χωρίζων τὴν Ἄνω ἀπὸ τῆς Κάτω Μοισίας, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως παρὰ τὴν ὁμώνυμον πόλιν. Παρ' ἄλλων ὀνομάζεται Κίμβρος ἢ Κέβρος, ἢ δὲ παρ' αὐτὸν ὁμώνυμος πόλις ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 6. 28), ὡς Κεβρόν, τῆς ὁποίας τὸ φρούριον ἀπὸ πολλοῦ κατεστραμμένον ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565). Σήμερον καλεῖται Ζιβρίτσα ἢ Κίβρα.

* ΚΙΒΕΡΗΣ ἢ ΚΙΒΗΡΙΣ. — Ἀρχαία πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, παρὰ τὴν Ἀφροδισιάδα, τὴν ὁποίαν «τειχίρη πεποιημένος ξυνώκισεν» ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός, «καὶ βολανεία καὶ ξενῶνας ὠκοδομήσατο, οἰκία τε παμπληθῆ καὶ ὅσα ἄλλα πέφυκεν ἐπιφανῆ ἐνδείκνυσθαι. (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 10, 20). Ὑπὸ τοῦ Ἀγαθίου (V, 11, 12) καλεῖται Κίβηρις

ΚΙΔΑΡΙΣ (ῥ). — Ποταμίσκος τῆς Ν. Α. Θράκης, ὅστις ἐνούμενος μετὰ τοῦ Βαρβύσου ἢ Βορβύσου, (Κιγιέτ—Χανέ ἢ Κεάτ—Χανέ) ἐκβάλλει εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Κερατίου κόλπου (βλ. Κύδαρις).

ΚΙΚΟΝΕΣ. — Ἀρχαιότατος θρακικὸς λαὸς κατοικῶν πρὸς ἀνατολὰς τῶν Βιστόνων τὰ Θρακικὰ παράλια, μεταξὺ τῆς Βι-

στονίδος λίμνης και τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ (Ἡροδ. VII, 59 — Πομπ. Μέλα, Β', 28).

Κατὰ τὴν μυθολογίαν, οἱ Κίκονες ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Κίκονος, υἱοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς νύμφης Ροδόπης, καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Βίστονος, ἧ κατ' ἄλλην παράδοσιν τοῦ Κίκονος υἱοῦ τοῦ Ἀμυθάνου. Ἐφημίζοντο δὲ ὡς ἄριστοι πεζοὶ καὶ ἱππεῖς καὶ ἐθεωροῦντο ὡς οἱ μᾶλλον πεπολιτισμένοι τῶν Θρακικῶν λαῶν, γνωρίζοντες κατὰ τὸν Ὀμηρον :

· · · · · ἐφ' ἵππων
ἀνδράσι μάρνασθαι, καὶ ὄθι χρῆ πεζὸν
(Ὀδυσσ. 149—50) [έόντα

Ἐπὶ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Εὐφημον, υἱὸν τοῦ Τροϊζήνου, ἦλθον εἰς βοήθειαν τοῦ Πριάμου κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. (Ἰλιάδ. Β'. 846).

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας, ὁ Ὀδυσσεὺς ἠναγκάσθη νὰ προσορμισθῇ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἰσμαρον, τὴν ὁποίαν καὶ ἐκυρίευσεν. Ἐκεὶ ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ Μάρωνος, ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος (Ὀδυσ. 1, 198), ἀλλ' οἱ Κίκονες ἐκδικούμενοι τοὺς Ἕλληνας, ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ τῶν συντρόφων του, καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόνευσαν ἐξ αὐτῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἠνάγκασαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν χώραν των. Φεύγων ὁ Ὀδυσσεὺς ἔλαβε παρὰ τοῦ Μάρωνος πλείστα δῶρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ 12 ἀμφορεῖς πλήρεις κικονικοῦ οἴνου, ἐπὶ πλεον δε καὶ ἀσκὸν παλαιοῦ οἴνου διὰ τοῦ ὁποίου, ὡς γνωστόν, ἐμέθυσε ἀργότερον τὸν Κύκλωπα Πολύφημον.

Ὡς παράλια πόλεις αὐτῶν ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 59) ἡ Σάλη καὶ ἡ Ζώνη, ἀπέναντι τῆς νήσου Σαμοθράκης, ὅπου προσωρμίσθη ὁ Περσικὸς στόλος, ὅταν ὁ Ξέρξης ἀπηρίθμει τὸν στρατὸν του εἰς τὸν Δορίσκον. Οἱ Κίκονες, ὑποταχθέντες ὑπὸ τῶν Περσῶν, συνεξστράτευσαν μετ' αὐτῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ τοῦ Στράβωνος (VII, 331. 14) ἀναφέρονται ὡς πόλεις τῶν Κικόνων ἡ Ξάνθεια, ἡ Μαρώνεια καὶ ἡ Ἰσμαρος, καλουμένη τότε Ἰσμάρα, πλησίον τῆς Μα-

ρωνείας καὶ τῆς Ἰσμαρίδος λίμνης (νῦν Ἀνά-Γκιόλ), περιφημοὺς διὰ τοὺς οἴνους τῆς.

* ΚΙΚΩΝ. — Υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς νύμφης Ροδόπης, γενάρχης τῶν Κικόνων (βλ. λέξ.)

ΚΙΛΑΙ. — Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης, ἀριστερὰ τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ ἐπὶ τῆς ἀπὸ Φιλιππουπόλεως εἰς Ἀδριανούπολιν ὁδοῦ, ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ τῶν «Ὀδοιπορικῶν», ὑπὸ τὸ ὄνομα Cillae ἢ Cillio. Ἀπείχε δὲ 30 περίπου μίλια πρὸς Α. τῆς Φιλιππουπόλεως. Ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς κεῖται σήμερον τὸ βουλγαρικὸν χωρίον Τσιραπᾶν.

KIMBA—ΛΟΓΓΟΥ. — Ὀρεινὴ στενωπὸς τῶν Β. Α. ὑπωρειῶν τοῦ ὄρους Κερκίνης (Μπέλες), παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, ἧτις μετὰ τῆς παρακειμένης στενωποῦ τοῦ Κλειδίου (βλ. λέξ.) ἀποτελεῖ τὴν ἀνατολικὴν εἴσοδον τοῦ μακροῦ λεκανοπεδίου Πετριτσίου — Στρωμνίτζης.

* ΚΙΝΔΡΑΙ (Θράκες). — Θρακικὸν ἔθνος, μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ Ἡρωδιανοῦ, οἱ ἄλλως Γόνδραι (βλ. λέξ.) καλούμενοι ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βυζαντινοῦ.

ΚΙΝΣΤΕΡΝΑΙ. — Λέξις λατινικὴ (cisterna) πολιτογραφηθεῖσα εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν. Σημαίνει δὲ τὴν δεξαμενὴν, ἰδίως δὲ τὴν θολωτὴν ὑπόγειον, χρησιμεύουσαν πρὸς ἐναποθήκυσιν καὶ διαφύλαξιν τῶν ὀμβρίων ὑδάτων, ἢ τῶν δι' ὑδραγωγείων μεταφερομένων μακρόθεν ὑδάτων, εἰς μέρη ὅπου δὲν ὑπάρχουν πηγαῖα ἢ ποτάμια ὕδατα, ἢ εἶναι ἀνεπαρκῆ καὶ μὴ πόσιμα.

Τοιαῦται κινστέρναι κατεσκευάσθησαν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, θαυμαζόμεναι διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν. Μία τῶν μεγαλυτέρων καὶ μεγαλοπρεπεστέρων εἶναι ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατασκευασθεῖσα, κατὰ τὸν ἱστορικὸν τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας Hammer ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγ. (306—337 π.Χ.), ἢ ὑπὸ τῶν Τούρκων καλουμένη Μπίνμπιρ—Ντιρέκ (=1061 κίονες). Ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ τρία ἐπάλληλα πατώματα στηριζόμενα ἐπὶ 210 κίωνων. Τὸ

ὕψος τῆς εἶναι 9 μ. 40 ἢ δὲ χωρητικότης αὐτῆς 325 400 κυβικά μετρα.

ΚΙΟΥΣΤΕΝΤΗΛΙΟΝ ἢ **ΚΙΟΥΣΤΕΝΤΗΛΙΟΝ** (τὸ).—Πόλις τῆς Βορείου Θράκης, παρὰ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν περὶ τὰ 85 χλμ. Ν. Δ. τῆς Σόφιας ἢ Πανταλία τῶν Βυζαντινῶν. Ἐπὶ τῶν Βουλγάρων βασιλέων ἐμφανίζεται ὑπὸ τὸ σλαυικὸν ὄνομα Βελοβούσιον (βλ. λέξ.), ὄνομα σωζόμενον καὶ μέχρι σήμερον ὡς ὄνομα συνοικίας τινος τῆς πόλεως.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατύληψιν τῆς πόλεως μετωνομάσθη «Κιουστεντήλ» ἐκ τοῦ ὀνόματος τῶν ἐν αὐτῇ θερμῶν πηγῶν «ὡς πηγαὶ τοῦ Κωνσταντίνου». Ἐντὸς τῆς πόλεως σῴζεται πύργος ὕψους πρὸς νότον δ' αὐτοῦ ερείπια βυζαντινῶν φρουρίων, μεγάλου ἐνδιαφέροντος.

Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἀπετέλει μίαν τῶν ἐπισκοπῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀρχίδος, ἀπὸ δὲ τοῦ XIII αἰῶνος, μέχρι τοῦ 1766, ὅποτε διὰ τῆς προσαρτήσεως τῆς τελευταίας ταύτης εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὑπῆχθη καὶ ἡ ἐπαρχία αὕτη, μητρόπολις ἦδη οὕσα ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Ἐμφανιζομένη μετ' οὐ πολὺ ὡς μητρόπολις τοῦ «Κιονστενδηλίου καὶ Στηπίων» διὰ τῆς προσαρτήσεως τῆς πόλεως Ἰστιπίου εἰς τὴν μητρόπολιν ταύτην, ἔπαυσεν ὑφισταμένη διὰ τὸ Πατριαρχεῖον μετὰ τὸ βουλγαρικὸν σχίσμα. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. Ε', σελ. 520. Σάρδεων Γερμανοῦ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῆς Βορ. Θράκης εἰς «Θρακικά» Τόμ. VIII σελ. 141—144).

ΚΙΣΣΑ (ἡ).—Μία τῶν Πιερίδων, τῶν ἐννέα θυγατέρων τοῦ Πιέρου.

ΚΙΣΣΑ (ἡ).—Ἀρχαία πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου (Φυσ. Ἱστορ. IV, 18, 10) παρὰ τοὺς Αἰγὸς ποταμούς: «Aluminis Aegos adposita», ἡ αὐτὴ πιθανῶς μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Σκύλακος (Περὶπλ. 67) ἀναφερομένην Κρηῖσαν (βλ. λέξ.). Ἄγνωστος ἄλλοθεν ἀκαθόριστος.

ΚΙΣΣΕΥΣ.—Βασιλεὺς τῆς Θράκης γνωστός ὡς πατὴρ τῆς Ἐκάβης συζύγου τοῦ Πριάμου καὶ τῆς Θεαγούς συζύγου τοῦ

Ἀντήνορος, ἱερείας τοῦ ἐν Τροίᾳ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς. Σύζυγος αὐτοῦ ἀναφέρεται ἡ Τηλέκλεια. Κατὰ τὸ δράμα τοῦ Εὐριπίδου «Ἀρχέλαος», ἐκ τοῦ ὁποῦ ἠρύσθη ὁ Λατίνος ποιητῆς Ἐννιος, ὁ Κισσεὺς πιεζόμενος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του, ἐξήγησε τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀρχελάου, ὑποσχεθεὶς εἰς αὐτὸν τὴν βασιλείαν καὶ τὴν θυγατέρα του ὡς σύζυγον. Ἐπειδὴ ὁμως μετὰ τὴν παρασχεθεῖσαν βοήθειαν δὲν ἐξέτελεσε τὴν ὑπόσχεσίν του ἐτιμωρήθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχελάου. Κατὰ τὸν Βιργίλιον ὁ Κισσεὺς ἦτο φίλος τοῦ Ἀγχίσου, πατρὸς τοῦ Αἰνείου.

ΚΙΣΣΗ·Ι·Σ.—Οὕτως ἐκαλοῦντο ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν Κισσέως, βασιλέως τῆς Θράκης (βλ. λέξ.) αἱ δύο θυγατέρες αὐτοῦ ἢ Ἐκάβη σύζυγος τοῦ Πριάμου, καὶ ἡ Θεανώ, σύζυγος τοῦ Τρωῶς Ἀντήνορος, ἱερεῖα τῆς Παλλάδος.

Κισσηὶς ἐκαλεῖτο ἐπίσης καὶ μία τῶν Νυμφῶν, βοηθῆσασα τὸν θεὸν Διόνυσον, διωκόμενον ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἡδωνῶν Λυκούργου, υἱοῦ τοῦ Δρύαντος.

ΚΙΣΣΗΣ.—Βασιλεὺς τῆς Θράκης (βλ. Κισσεὺς).

ΚΙΣΣΟΣ.—Ὄρος τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Μυθρονίας καὶ τῆς Χαλκιδικῆς, πρὸς Ἀνατ. τῆς Θεσσαλονίκης, ὑψούμενον κανοειδῶς εἰς ὕψος 1.500 μέτρων. Ἡ ὑψηλότερα αὐτοῦ κορυφὴ σχηματίζει 50 περίπου μέτρων μῆκος. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦτο πλήρης δασῶν καὶ ἀγρίων θηρίων, παρὰ τοὺς πρόποδας δ' αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἡ δμώνυμος πόλις (βλ. λέξ.) καταστραφεῖσα τὸ 315 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἐκαλεῖτο Χορταΐτης, ἢ Χορταΐτης ἀπὸ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ὀμωνύμου μονῆς, σήμερον δὲ Χορτιάτης.

ΚΙΣΣΟΣ.—Ἀρχαιοτάτη θρακικὴ πόλις ἐν τῇ Ἀνθεμούντι (Καλαμαριά) τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ μυθικοῦ βασιλέως τῆς Θράκης (βλ. λέξ.) πατρὸς τῆς Ἐκάβης. Ἐκείτο δὲ ἐπὶ τῶν ὑπαρειῶν τοῦ ὀμωνύμου ὄρους (νῦν Χορτιάτου) καὶ ἀπέχετο Β.Α. τῆς Θεσσαλονίκης περὶ τὰς τρεῖς ὥρας.

Ἐπὶ τῶν μακεδονικῶν χρόνων κατε-

στράφη τὸ 315 π.Χ. ὑπὸ Κασσάνδρου, μετ' ἄλλων γειτονικῶν πόλεων διὰ τὸν ἐποικισμὸν τῆς Θεσσαλονίκης, πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ ἀδελφῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου (Στράβ. VII, 330. 21).

ΚΙΣΣΟΣ.—Φρούριον τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἐν Θράκῃ ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Ἀκροπολίτου, ἀλλ' ἄγνωστος ἢ ἀκριβῆς τοποθεσία αὐτοῦ. Πολὺ πιθανὸν νὰ εἶναι ἡ σημερινή κομόπολις τῆς Ἀνατ. Θράκης Κεσάνη.

ΚΙΣΤΙΔΙΖΟΣ.—Ἀρχαῖον φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11), ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

* ΚΛΑΖΟΜΕΝΗ (ἦ).—Παλαιὸν ὄνομα τῆς Θρακικῆς πόλεως Μαρωνείας (βλ. λέξ.)

* ΚΛΑΥΔΙΟΥΠΟΛΙΣ.—Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Γ. Ἀκροπολίτου (Ἔκδ. Heisenberg, σελ. 63) πόλις τῆς Θράκης, καταστραφεῖσα τὸ 1206 κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Βουλγάρων ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Σκυλογιάννην. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος.

* ΚΛΕΙΔΕΣ ΠΟΝΤΟΥ.—Ὄνομασία τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου παρὰ τῷ Εὐριπίδι (βλ. λέξ. Κλειθρα).

* ΚΛΕΙΔΙΟΝ.—Ὅρεινὴ στενωπὸς τῶν Β. Α. ὑπάρχει τῶν ὄρους Κερκίνης (Μπέλες), ἡ ὁποία μετὰ τῆς παρακειμένης στενωποῦ τοῦ Κίμβρα-Λόγγου (βλ. λέξ.) ἀποτελεῖ τὴν κλεῖδα τῆς ἀνατολικῆς εἰσόδου εἰς τὸ μακρὸν λεκανοπέδιον Πετριτσίου—Στρομνίτζης.

Διὰ τῶν στενωπῶν τούτων εἰσέβαλλεν ἐπὶ ἔνδεκα ἔτη Βασίλειος Β' ὁ Βουλγαροκτόνος εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἀλλ' ἀτελεσφόρως, διότι ὁ μὲν βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων Σαμουήλ δὲν ἐτόλμα νὰ πολεμήσῃ ἐκ παρατάξεως, ὁ δὲ Βασίλειος περιορίζετο εἰς ἀπλᾶς ἐπιδρομὰς καὶ δηρώσεις. Ὅταν ὁμοῦ ὁ Σαμουήλ περιέφραξε τὰς ἀνωτέρω στενωποὺς δι' ὄχυροῦ τείχους καὶ τάφρου καὶ ἐγκατέστησεν ἐκεῖ ἰσχυρὰς φρουράς, ὁ Βασίλειος δὲν ἠδυνήθη νὰ παραβιάσῃ αὐτὰς κατὰ τὴν διάβασίν του ἀρ-

χομένου τοῦ θέρους τοῦ 1014. Ἀπεφάσισε λοιπὸν τότε νὰ ὑπερφαλαγγίσῃ αὐτὸν, ἀναθέσας τὸν ἐλιγμὸν τούτον εἰς τὸν στρατηγὸν Νικηφόρον Ξιφίαν. Εὐρεθεὶς οὕτω ὁ βυζαντινὸς στρατὸς ὅλως ἀπροόπτως εἰς τὰ νῶτα τῶν Βουλγάρων, ἐξηνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς θέσεις των καὶ νὰ τραποῦν εἰς ἀτακτον φυγὴν. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, (29 Ἰουλίου 1014) ἐφενεύθησαν πολλοὶ ἐκ τῶν Βουλγάρων καὶ πολλοὶ ἠχμαλωτίσθησαν, μόλις δὲ ἐσώθη καὶ αὐτὸς ὁ Σαμουήλ εἰς τὸ φρούριον Πρίλαπον (τὸν σημερινὸν Περγλεπὲν πρὸς δυσμὰς τοῦ Βαρδαρίου). Ὁ Βασίλειος τότε προέβη, ὡς λέγεται, εἰς φοβερὰν ἐκδίκησιν κατὰ τῶν Βουλγάρων: Παρατάξας τοὺς αἰχμαλώτους, 15000, κατὰ λόχον ἀνδρῶν 100, διέταξε νὰ τυφλωθοῦν οἱ 99 ἄνδρες ἐξ ἐκάστου λόχου, τοῦ δὲ ἑκατοστοῦ νὰ ἐξορυχθῇ ὁ ἕτερος μόνον ὀφθαλμὸς διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὀδηγὸς τῶν λοιπῶν. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν τοὺς ἔστειλεν εἰς Πρίλαπον πρὸς τὸν Σαμουήλ, ὅστις ἄμα εἶδεν τὸ οἰκτρὸν ἐκεῖνο θέαμα ἐλιποθύμησε, ἀπέθανε δὲ μετὰ δύο ἡμέρας (15 Σεπτεμβρίου 1014). (Κ. Παπαρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους, Ἔκδ. Ἐλευθερουδάκη, τόμ. Δ', σελ. 193 καὶ ἐξῆς).

* ΚΛΕΙΘΡΑ ἢ ΚΛΕΙΔΕΣ ΠΟΝΤΟΥ.—Ὄνομασία τοῦ πρὸς τὰ Β. Δ. τοῦ Φαρμακίου κόλπου (νῦν Θεραπεία) ἀκρωτηρίου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου τὸ πρῶτον διακρίνεται ὁ ἀναπλέων τὸ πρὸς τὸν Εὐξείνιον Πόντον ἄνοιγμα τοῦ Βοσπόρου. Εἶναι τὸ σημερινὸν Κιλίτζ-μουργοῦ.

ΚΛΕΙΣΟΥΡΑ.—Παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἡ λέξις κλεισοῦρα ἐσήμαινε τὰ ὄχυράματα τῶν στενωπῶν ἢ διαβάσεων. Ἐπίσης ἐκαλεῖτο μικρὰ διοικητικὴ περιφέρεια, περιλαμβάνουσα 5—8 μικροτέρας διοικητικὰς περιφερείας, αἱ ὁποῖαι ἐκαλοῦντο «τοποτηρησῖαι» ἢ «βάνδα». Ὁ δὲ διοικητὴς τῆς κλεισοῦρας ἐλέγετο «κλεισοουράρχος». Τρεῖς κλεισοῦραι ἀπετέλουν ἓν «τουρμάχον», τρία δὲ τουρμάχα ἓν «θέμα».

Γενικῶς ἀπὸ κάθε κλεισοῦραν ἐστρατολογεῖτο μία μοῖρα ἢ «δροῦγγον», τὸ ὁ-

ποιον ἀπετελεῖτο ὁπὸ 5—8 τάγματα.

ΚΛΕΙΣΟΥΡΑ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρῶν τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, τὰ ὅποια ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. V, 11).

ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΡΧΗΣ ἢ **ΚΛΕΙΣΟΥΡΙ-ΑΡΧΗΣ.**—Οὕτως ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ὁ διοικητὴς μικρᾶς διοικητικῆς περιφερείας τῆς κλεισοῦρας (βλ. λέξ.).

ΚΛΕΙΤΟΣ.—Μνηστὴρ τῆς Παλλήνης, θυγατρὸς τοῦ Σίθωνος, βασιλέως τῶν Ὀδομάντων, λαοῦ Θρακικοῦ (βλ. λέξ.) Ἐπιχειρήσαντος νὰ ἀπαγάγῃ αὐτὴν τοῦ Δρύαντος, ἀντεραστοῦ τοῦ Κλείτου, αὕτη συνεννοηθεῖσα μετὰ τοῦ Κλείτου ἐφόνευσαν αὐτὸν βραδύτερον.

ΚΛΕΙΤΟΣ.—Βασιλεὺς τῶν ἐν Θράκῃ Σιθωνῶν, «σώφρων καὶ δίκαιος Σιθωνῶν Θρακίῳ ἔθνους» κατὰ τὸν Κόνωνα παρὰ Φωτίῳ.

ΚΛΕΙΩ.—Μήτηρ τοῦ Ῥήσου, κατὰ Μαρσύαν τὸν νεώτερον, τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν ἐν Ἀμφιπόλει ναὸς πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἐπὶ τινος λόφου ὑψηλοῦ παρὰ τὸν τάφον τοῦ υἱοῦ της. «Ἔστιν ἱερὸν Κλειοῦς ἐν Ἀμφιπόλει, ἰδρυνθὲν ἀπέναντι τοῦ Ῥήσου λόφου μνημείου ἐπὶ τινος λόφου».

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ.—Θυγάτηρ τοῦ Βορέου καὶ τῆς Ὁρειθυίας καὶ σύζυγος τοῦ μυθικοῦ βασιλέως τῆς ἐν Θράκῃ Σαλμυδησοῦ Φινέως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπέκτησε δύο υἱοὺς τὸν Πλήξιππον καὶ Πανδίονα. Ἀργότερον ὁ Φινεὺς ἀποπέμψας τὴν Κλεοπάτραν, ἐνυμφεύθη τὴν Ἰδαίαν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Σκυθῶν Δαρδάνου, ἣτις συλλαβοῦσα τὴν Κλεοπάτραν ἐφυλάκισεν εἰς τι σπήλαιον μετὰ τοὺς υἱοὺς της, τοὺς ὁποίους καὶ ἐτύφλωσε. Διερχόμενοι ὅμως ἐκεῖθεν οἱ Ἀργοναῦται, ἠλευθέρωσαν τὴν Κλεοπάτραν καὶ τοὺς υἱοὺς της, τοὺς ὁποίους ἀπεκατέστησαν εἰς τὸν πατρικὸν θρόνον. (Ἀπολλοδ. Γ, 15, 2).

Τὸ τραγικὸν τοῦτο ἐπεισόδιον εἰς θαυμασίους λυρικοὺς στίχους ψάλλει ὁ χορὸς τῶν γερόντων Θηβαίων πρὸς παρηγορίαν διὰ τὴν ἀδίκως ἀπαιγομένην Ἀντιγόνην (Σοφοκλ. Ἀντιγόνη).

ΚΛΕΠΤΑ.—Βυζαντινὴ κώμη τῆς Ν.Α. Θράκης πρὸς δυσμὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ τοῦ Καντακουζηνοῦ (Τόμ. Α, σελ. 300), ὅστις λέγει ὅτι ὁ Κάμαρις μετὰ τῶν ἀνθρώπων του ἀναχωρήσαντες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τοὺς ἑσπερινοὺς ὕμνους καὶ «τὸ ἐπίλοιπον βαδίσαντες τῆς ἡμέρας καὶ τὸ πλεόν τῆς νυκτός, γενόμενοι ἐν χωρίῳ Κλέπτα ἐγχωρίως προσαγορευομένων, τό τε ἐπίλοιπον τῆς νυκτός καὶ ἄχρι δειλῆς ἡμέρας ἠϋλίσαντο ἐκεῖ».

Κατὰ ταῦτα ἐφθασαν εἰς Κλέπτα μετὰ ὀδοπορίαν ἐξ ὥρων. Πράγματι δὲ εἰς τὴν ἀπόστασιν ταύτην ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὑπάρχει λαγκὰς τις, καλουμένη ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι σήμερον : Χαράμη-ντερεσί, ἧτοι λαγκὰς ληστῶν, ἐπίφοβος εἰς τοὺς διαβάτας, μέχρις ὅτου ἠγόρασε τὴν περιοχὴν αὐτὴν ὁ Ὁμέρ πασᾶς καὶ ἀπῆλαξεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς παρουσίας των. (Πρβλ. Ἄλ. Πασπάτη. Τὰ Θρακικὰ προάστεια τοῦ Βυζαντίου, εἰς Ἑλλ. Φιλ. Σύλλ. Κων/πόλεως, ἔτος XII, σελ. 37 καὶ ἐξῆς).

ΚΛΕΩΝΑΙ.—Μία τῶν πέντε θρακικῶν πόλεων τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἅγιον Ὄρος), τὰς ὁποίας κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 331, 35) ἔκτισαν οἱ Πελασγοὶ τῆς Λήμνου.

Κατὰ τὸν Θουκυδίδην (IV, 109) αἱ Κλεωναί, καθὼς καὶ ἄλλαι πόλεις : Ὀλόφυξος, Ἀκρόθωοι, Δίον καὶ Θύσσοι, κατοικοῦντο ὑπὸ βαρβάρων διγλώσσων, ὠμίλου δὲ Πελασγικῆν καὶ Θρακικῆν γλῶσσαν.

Ἡ θέσις αὐτῆς δὲν ἔχει ἐξακριβωθῆ. Κατὰ τινες ἔκειτο παρὰ τὴν μονὴν τῶν Ἰβήρων, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ἄθω, ὅπου ἐλθὼν κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα ὁ ἐπίσκοπος Κλήμης, ἐκήρυξε τὸν χριστιανισμόν. Καὶ ἄλλοι δὲ ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς, ἧτοι ἐπὶ τοῦ Συγγιτικοῦ κόλπου, παρὰ τὴν μονὴν τοῦ Ξηροποτάμου, ὅπου ὑπάρχουν ἀρχαῖα εἰρεῖα. (Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, τόμ. Β', σελ. 619).

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ (Μονή).—Παλαιὰ μονὴ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, παρὰ τὸν λιμένα τῶν Κλεωνῶν (βλ. λέξ.) καὶ τῆς μονῆς τῶν Ἰ-

βήρων, ἀναφερομένη ὡς ὑπάρχουσα ἤδη ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ μοναστικοῦ βίου ἐν Ἀγίῳ Ὄρει. Κατὰ τὴν παράδοσιν, τὸ ὄνομά της ὀφείλεται εἰς τὸν ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων Κλήμεντα, ὅστις ἤλθεν εἰς τὸν Ἄθωνα κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα καὶ διέδωκε μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς χειρσονήσου, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀκόμη εἰδωλολάτραι, τὸν χριστιανισμόν.

Ἐρειπωθεῖσα ἡ Μονὴ κατὰ τὸν ὄγδοον αἰῶνα, λέγεται ὅτι ἀνιδρῦθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Πωγωνάτου. Περιελθοῦσα βραδύτερον εἰς τοὺς Ἰβήρας, μοναχούς, μετωνομάσθη Μονὴ τῶν Ἰβήρων.

* ΚΛΗΜΗΣ. — Διάσημος ἐκ Βυζαντίου ὑποκριτῆς τραγωδίας, «οἷος οὐπω τὴν τέχνην», παρὰ Φιλοστράτῳ (Βίος Σοφιστῶν, Β, 27).

ΚΛΗΜΗΣ ὁ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ. — Ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας περὶ τὰ τέλη τοῦ ἐνάτου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου αἰῶνος. Γεννηθεὶς περὶ τὰ μέσα τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, πιθανῶς εἰς χωρίον τι τῆς Κάτω Μοισίας (Βουλγαρίας), ἐγένετο μαθητῆς τῶν ἀποστόλων τῶν Σλαύων Μεθοδίου καὶ Κυρίλλου, τοὺς ὁποίους ἠκολούθησεν εἰς Μοραυίαν, ἀποσταλέντας ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Φωτίου πρὸς κήρυξιν τοῦ εὐαγγελίου. Ὄταν ἐξεδιώχθησαν ἐκ Μοραυίας ἑπτὰ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Κλήμης οὗτος, κατέφυγεν εἰς τὴν Βουλγαρίαν καὶ ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος τῆς πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀχρίδος Βελίτσης. Ἐν Ἀχρίδι ἴδρυσεν τὸ μέγα μοναστήριον τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος, τὸ ὅποion σὺν τῷ χρόνῳ ἀπέβη τὸ κέντρον σπουδαιότητος πνευματικῆς κινήσεως καθ' ὅλην τὴν Βουλγαρίαν, καθὼς καὶ πολλὰ σχολεῖα, εἰς τὰ ὅποια καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐδίδασκεν εἰς τοὺς μικροὺς τὰ πρῶτα γράμματα. Ὀλίγον δὲ πρὸ τοῦ θανάτου του μετέφρασεν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Βουλγαρικὴν τὸ «Πεντηχοστάριον» καὶ συνεπλήρωσεν τὸ «Τριψύδιον», μαθηταὶ δὲ αὐτοῦ μετέφρασαν ἄλλα λειτουργικὰ βιβλία. Διὰ τοῦτο οἱ Βούλγαροι τιμῶσι τὸν Κλήμεντα ὡς πρῶτον αὐτῶν ἱεράρχην καὶ παιδαγωγόν, κτίσαντες πολλοὺς ναοὺς ἐπ' ὀνόματι αὐ-

τοῦ, κατὰ δὲ τὸ 1916 καθ' ὅλην τὴν Βουλγαρίαν ἐφορτάσθη μεγαλοπρεπῶς ἡ χιλιετηρὶς ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἡ δὲ Ἐκκλησία τιμῶσα τὸν ἄνδρα, ἐφορτάζει τὴν μνήμην αὐτοῦ δις τὴν 22 Νοεμβρίου καὶ 27 Ἰουλίου.

Τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀγνωστα ὄντα, κατέστησε γνωστὰ πρῶτος ὁ Undolsky, ἀνακαλύψας πρὸ 100 περίπου ἐτῶν (1840) καὶ δημοσιεύσας τρεῖς λόγους του, κατόπιν δὲ ἄλλοι δημοσιεύσαντες ἐκ χειρογράφων ἄλλα ἔργα του.

Τὸν βίον τοῦ Κλήμεντος, γραφέντα ὑπὸ τοῦ Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, ἡ ὑπ' ἄλλου τινὸς συγχρόνου τοῦ Κλήμεντος. ἐξέδωκεν ὁ Miklosich ἐν Βιέννῃ τὰ 1847 καὶ ὁ Migne εἰς τὴν Πατρολογίαν του (τόμ. Ε, 126, σελ. 1194 καὶ ἐξῆς).

ΚΛΟΚΟΤΙΝΙΤΣΑ. — Τοπωνυμία τῆς Θράκης, μεταξὺ Φιλιππουπόλεως καὶ Ἀδριανουπόλεως δεξιὰ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, ὅπου κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1230 ὁ ἡγεμὼν τῶν Βουλγάρων Ἰωάννης Ἀσάν ἐνίκησε τὸν δεσπότην τῆς Ἠπείρου Θεόδωρον Ἄγγελον Κομνηνὸν καὶ ἠχμαλώτισεν αὐτὸν μετὰ μεγάλου μέρους τοῦ στρατοῦ του (Γ. Ἀκροπ. 44-46, 69).

Κατὰ τὸν Jirecek, τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει τὸ ἐν Βουλγαρίᾳ χωρίον Σέμιτζη ἢ Σεμιστσά.

ΚΛΩΔΩΝΕΣ (αἱ). — Γυναῖκες μετέχουσαι τῶν Ὀρφικῶν καὶ Διονυσιακῶν ὀργίων ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ, ἄλλως καλούμεναι καὶ Μιμαλλόνες. (Πλουτάρχ. Βίος Ἀλεξάνδρου, κεφ. Β).

Ἐπὶ ἀναγλύφου εὐρεθέντος εἰς τὸ χωρίον Παλατίστα τῆς ἐπαρχίας Βερροίας, ἀπεικονίζεται μία ἐξ αὐτῶν κρατοῦσα ὄφιν. Ἡ ἀπεικόνισις αὕτη ἀποδεικνύει ἀρχαιοτάτην λατρείαν, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι εἰς τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα τῆς Κνωσοῦ ἀπεικονίζονται γυναικες τῶν Μινωϊκῶν χρόνων κρατοῦσαι ὄφεις.

* ΚΝΗΣΑΙΟΠΗΝΗ ἢ ΚΝΗΣΑΙΣΗΝΗ (ΗΡΑ).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τῆς Ἡρας, λατρευομένης ἐν τῇ Β. Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ (Θρακικὰ 1934, σελ. 47).

* ΚΝΗΣΑΙΟΠΗΝΟΣ ἢ ΚΝΗΣΑΙΣΗΝΟΣ (ΖΕΥΣ).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Διός, λατρευομένου ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ («Θρακικά» 1934, σελ. 47).

* ΚΟΒΕΓΚΙΑΕΣ.—Φρούριον τῆς Δαρδανίας, ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), (παρὰ Προκόπιον, Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΚΟΗΣ ἢ ΚΟΙΗΣ (ὀ).—Ὅπως ἐκαλεῖτο ὁ ἱερεὺς τῶν Καβειρίων μυστηρίων ἐν Σαμοθράκῃ. Κατὰ τὸν Ἡσύχιον, ἡ λέξις ἐσήμαινε τὸν ἱερέα, τὸν καθαιρόντα τοὺς φρονεῖς, προσερχομένους εἰς μετάνοιαν, ἀπαντᾶται δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γραμματικοῖς ὁ τύπος «κοιάται» ἀντὶ «ἱεράται», κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, καθὼς δὲ καὶ «κοῖωσατο», ἀντὶ «ἀφιερῶσατο». Ἐκ τῆς λέξεως ταύτης παράγονται καὶ τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα ἀνδρῶν : Κοίης καὶ Εὐκοίης.

* ΚΟΘΗΛΑΣ.—Βασιλεὺς τῆς Θράκης, ὅστις ὄταν ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Β' κατέκτησε τὴν χώραν του, προσῆλθε πρὸς αὐτὸν ὀδηγῶν τὴν θυγατέρα του Μήδαν μετὰ πολλῶν δώρων, τὴν ὁποίαν καὶ ἐνυμφεύθη ὁ Φίλιππος (Ἐπίτομον τοῦ Σατύρου παρ' Ἀθηναίῳ).

ΚΟΙΑ ἢ ΚΟΙΑΟΥΣ.—Πόλις τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, κειμένη πρὸς νότον τῆς Σηστοῦ. Ὑπὸ τοῦ Πομπωνίου Μέλα (B, 26) ὀνομάζεται portus Coelus, ὑπὸ τοῦ Πλινίου (IV, 49) Coela orpidum, ὑπὸ δὲ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων Κοῖλα καὶ Κοιλία.

Ἐνωρίτατα διεδόθη ἐν αὐτῇ ὁ χριστιανισμός, ἀναφέρονται δὲ καὶ ἐπίσκοποι αὐτῆς κατὰ τὰς ἐν Νικαίᾳ τὸ 325 καὶ ἐν Ἐφέσῳ τὸ 431 Οἰκουμενικὰς Συνόδους.

Τῶν Κοίλων οὐδὲν ἴχνος σώζεται. Σήμερον ὀνομάζεται λιμὴν τις Κίλια ἢ Κούλιαν-λιμάν πρὸς Ν. τῆς Σηστοῦ (Μποβάλι Καλεσσί) καὶ ἀπέναντι τοῦ Ναγαρά-Καλεσσί (ἀρχ. Ἀβύδου)

ΚΟΙΛΗΤΑΙ ἢ ΚΟΙΛΑΛΗΤΑΙ.—Ἄνδρες καὶ πολεμικὸς λαὸς τῆς Θράκης, πολεμήσας μετὰ τῶν Ὀδρουσῶν καὶ Δίων κατὰ τῶν Ρωμαίων ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου (14—37 μ.Χ.). Ὑπὸ τοῦ Πλινίου

(IV, 18, 2), διακρίνονται εἰς Μεγάλους Κοιλῆτας, κατοικοῦντας περὶ τὸν Αἴμον, καὶ Μικροὺς Κοιλῆτας, ἡ δὲ χώρα αὐτῶν ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων ἀπετέλεσε μίαν τῶν 14 στρατηγιῶν τῆς Θράκης (Πτολεμ. Γ, 11, 6).

ΚΟΙΛΗΤΙΚΗ.—Ἡ περὶ τὸν Αἴμον καὶ Ροδόπην χώρα τῆς Θράκης, κατοικουμένη ὑπὸ τῶν Κοιλητῶν ἢ Κοιλαλητῶν.

ΚΟΙΛΙΑ (ἦ).—Βυζαντινὸν ὄνομα τῆς ἐπὶ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου πόλεως : Κοῖλα ἢ Κοιλοῦς (βλ. λέξ.).

ΚΟΙΛΟΣ ΛΙΜΗΝ (Coelus portus).—Λιμὴν τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου (ὁ Coelus portus) τοῦ Πομπωνίου Μέλα (B, 26). Εἶναι ὁ αὐτὸς μετὰ τὰ Κοῖλα, Κοιλοῦντα, Κοιλίαν ἢ Κύλα.

* ΚΟΙΝΟΝ ΤΩΝ ΘΡΑΚΩΝ.—Εἶδος ἀμφικτυονίας τῶν πόλεων τῆς Βορείου Θράκης, συνερχομένων κατ' ἔτος εἰς τὸ ἐν Φιλιππουπόλει Σεβαστεῖον (ναὸν τοῦ Αὐγούστου) ἀπὸ τῶν χρόνων ἡδὴ τοῦ Καρακάλλα (211—217 μ.Χ.).

Ὁ πρόεδρος τοῦ κοινοῦ τούτου ὀνομάζετο Θρακάρχης (βλ. λέξ.). Ἐπὶ νομισμάτων τῆς Φιλιππουπόλεως ἀπεικονίζεται ἡ προσωποποίησις τοῦ ὄρου Ροδόπης, καθημένης ἐπὶ βράχου μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς : ΚΟΙΝΩΝ ΘΡΑΚΩΝ, ἐπὶ ἐπιγραφῆς δὲ τῆς Φιλιππουπόλεως φέρεται ἡ ἐπιγραφὴ : ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙ ΘΡΑΚΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ. (Head-Σβορώνου, τόμ. Α', σελ. 262. Dumont-Homolle, σελ. 332—336, ὑπ' ἀριθμ. 42).

Ἀναφέρεται ἐπίσης καὶ «Κυνηγῶν κοινόν», ἦτοι κυνηγετικοῦ συλλόγου, τοῦ ὁποίου τὰ μέλη ἐνησχολοῦντο μετὰ τὸ κυνήγιον, ἐπικερδῆς καὶ ἀφθονον κατὰ μέρη ἐκεῖνα.

* ΚΟΙΝΟΝ ΤΩΝ ΚΥΝΗΓΩΝ (Φιλιππουπόλεως).—Ἐταιρία ἢ Σύλλογος τῶν κυνηγῶν τῆς Φιλιππουπόλεως, ὅστις κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὐρεθεῖσαν ἐν Φιλιππουπόλει, ἐτίμησε τὸν πολιτάρχην αὐτῆς («Θρακικά», τόμ. X, (1938), σελ. 279 πρβλ. καὶ VI, σελ. 155).

ΚΟΙΝΟΝ ΤΩΝ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ.—Ὄμο-

σπονδία τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, ἰδρυθεῖσα περὶ τὰ τέλη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Ὀλύμπου. Ἀπετελεῖτο ἐκ 32 πόλεων, καὶ διελύθη τὸ 348 π. Χ.

ΚΟΙΝΥΡΑ (τά).—Πόλις τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς νήσου Θάσου, ἀπέναντι τῆς Σαμοθράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (IV, 47). Τῶν ἀρχαίων χρόνων οὐδὲν ἶχνος σώζεται. Φαίνεται ὁμως ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας, ἔνεκα τῆς πειρατείας καὶ τῶν ἐχθρικῶν ἐπιδρομῶν, οἱ κάτοικοι τῶν Κοινύρων ἀπεσύρθησαν, χάριν ἀσφαλείας, εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς νήσου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν λειψάνων πολλῶν οἰκιῶν καὶ δύο βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν, μαρτυροῦντων ὅτι ὁ τόπος ἐκεῖνος κατοικεῖτο μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων. Σήμερον «Κοίνυρα» καλεῖται μικρὰ ἔρημος κοιλὰς δύο ὥρας περιῖπου πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου Θεολόγος, ὅπου ἡμίσειαν ὥραν ἀπὸ τῆς παραλίας σώζονται τὰ εἰρηπια τοῦ ἐγκαταλειφθέντος χωρίου καὶ τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν.

ΚΟΙΝΥΡΑ (τά) ἢ **ΚΟΙΝΥΡΩΝ** (χώρος).—Τοποθεσία τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς νήσου Θάσου, ἀπέναντι τῆς ὁμωνύμου νησίδος (βλ. λέξ.) διατηρήσασα μέχρι σήμερον τὸ παλαιὸν τῆς ὄνομα. Μεταξὺ τῆς θέσεως αὐτῶν καὶ τῶν Αἰνύρων (βλ. λέξ.), δύο ὥρας περιῖπου ἀνατολικῶς τῆς κοιλᾶδος Θεολόγου, ὑπῆρχον τὰ περίφημα χρυσοφόρα μεταλλεῖα τὰ ὅποια πρῶτοι ἀνεκάλυψαν οἱ Φοίνικες ἐξεμεταλλεύοντο δὲ ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων οἱ Θάσιοι. (Ἡροδ. VI, 47).

ΚΟΙΝΥΡΩΝ (νήσος).—Μικρὰ ἀκατοικητος νήσος τοῦ Θρακικοῦ πελάγους, κειμένη 1852 μέτρα πρὸς ἀνατολὰς τῆς νήσου Θάσου, ἀπέναντι τῶν ἀρχαίων Κοινύρων (βλ. λέξ.) ἀπὸ τῶν ὁποίων ἔλαβε τὸ ὄνομα. Ἡ ἀνατολικὴ αὐτῆς πλευρὰ εἶναι βραχῶδης καὶ ἄδενδρος, ἡ δὲ δυτικὴ κατάφυτος ἀπὸ ἀγριελείας, πρίνουσ, κομάρους κτλ. Ἡ ἔκτασις τῆς εἶναι διπλασίαι περιῖπου τῆς Θασοπούλας, τὸ δὲ ὕψος αὐτῆς 55—167 μέτρα.

ΚΟΚΚΟΣΙΣΤΙΔΟΣ.—Βυζαντινὴ ὄνομα-

σία τῆς ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου ἐπὶ μίλλιον περιῖπου ἐκτεταμένης βραχῶδους ὄφρουσ μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Δεφδερδάρ-μουρνού (Κλεῖθρον τῶν ἀρχαίων) καὶ τοῦ Ἀργαούτκιοῦ ἢ Μεγάλου Ρεύματος (αἱ Ἔστιαί τῶν ἀρχαίων ἢ τὸ Μιχαήλιον τῶν Βυζαντινῶν). Σήμερον καλεῖται Κουρού-Τσεσμέ (Ξηροκρήνη).

ΚΟΛΛΥΡΙΔΙΑΝΟΙ (Οἱ).—Αἴρεσις χριστιανῶν ἐν Θράκῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ τετάρτου μ. Χ. αἰῶνος, ὀνομασθέντες οὕτω ἐκ τῶν κολλυριῶν (κοινῶς κολλουριῶν) τὰ ὅποια ἐναπέθετον εἰς τὰς ὁδοὺς διὰ τὰ τὰ φάγη ἢ Παναγία. Τὸ ἔθιμον τοῦτο διεσώθη φαίνεται, ἐκ τῶν εἰδωλολατρικῶν χρόνων, ὑπενθυμίζον τὸ δεῖπνον τῆς Ἐκάτης. Τὴν δευτέραν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων, ἡμέραν τῶν λοχείων τῆς Παναγίας, κατεσκευάζον λαλάγγας (λαλαγγίτες). Αἱ περὶ τῆς Μαρίας Παρθένου δοξασιῖαι τῶν, διεδόθησαν μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Ἀραβίας.

* **ΚΟΛΠΗΛΟΙ** (οἱ).—Λαὸς Θρακικὸς μνημονευόμενος ὑπὸ Στεφ. τοῦ Βυζαντίου, ὁ αὐτὸς με τοὺς Κορπίλους (βλ. λέξ.).

* **ΚΟΜΝΕΩΝ ΚΩΜΗ**.—Κώμη τῆς Ν.Α. Θράκης, γνωσθεῖσα ἐκ τινος ἐπιγραφῆς χριστιανικῶν χρόνων, πιθανῶς ἡ Κόμνη τοῦ Ψελλοῦ. Μίαν ὥραν βορειῶς τοῦ Πανίου (νῦν Πάνιδος) ὑπάρχει τοποθεσία τις λεγομένη «Κομιανὰ», ἡ ὅποια δύναται νὰ σχετισθῇ με τὴν Κόμνην, ὅποτε ἡ φράσις τοῦ Ψελλοῦ : «ὁ Ἰσαάκιος ἦν ἐκ Κόμνης τῆς κόμης προεληλυθῶς», καθορίζει τὴν πατρίδα τῶν Κομνηνῶν, οἱ ὅποιοι ἐνομίζετο ὅτι κατήγοντο, κατὰ τὸν Κεδρηνόν, ἐκ τῆς Κασταμῶνος τῆς Παφλαγονίας.

(Πρβλ. Κ. Ἀμάντου, Ἡ καταγωγή τῶν Κομνηνῶν, εἰς «Θρακικὰ» τόμ. X, σελ. 232 καὶ ἐξῆς).

* **ΚΟΜΝΗ**.—Κωμόπολις τῆς Ν.Α. Θράκης ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ψελλοῦ (βλ. Κομνέων κώμη).

ΚΟΜΟΝΤΟΠΙΟΣ.—Εἰς τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἐπὶ τῶν διαδόχων Μεγάλου Ἀλεξάνδρου εἰσβαλόντων εἰς τὴν Ἑλλάδα Γαλατῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἡγεμόνα αὐτῶν Βρέννου καὶ τὴν ὑποχώρησιν

των ἐκ τῶν Δελφῶν, ἀνέλαβεν οὗτος τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν κατορθώσας, κατόπιν μεγάλων ἀπολειῶν νὰ ὀδηγήσῃ τὰ στίφη ταῦτα διὰ μέσου Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας εἰς τὴν Θράκην, ὅπου ἴδρυσε τὸ 273 π. Χ. τὸ Γαλατικὸν βασίλειον τῆς Θύλης ἢ Τύλης (περὶ τὴν πόλιν Καζανλικ κατὰ τινας), τὸ ὁποῖον μετὰ διάρκειαν 60 περιπίου ἐτῶν κατελύθη ἐπὶ τοῦ τελευταίου αὐτῶν βασιλέως Κανάρου (219—200 π.Χ.) ὑπὸ τῶν ἐπαναστατησάντων Θρακῶν. (Πολυβ. IV 46).

ΚΟΜΟΤΙΝΗ ἢ **ΚΩΜΟΤΗΝΗ**.—Πόλις τῆς Δυτικῆς Θράκης, κειμένη ἐν μέσῳ καταφύτου πεδιάδος ἐπὶ μικροῦ χειμάρρου καλουμένου Μπουκλουτζᾶ.

Ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐκαλεῖτο Γκιουμουλτζίνα ἢ Γκιουμουρτζίνα, μετὰ δὲ τὴν ἀπελευθέρωσίν της ἐκλήθη Κομοτινή ἢ Κομοτηνή. Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων ὑπήγετο εἰς τὸ θέμα τῆς Μακεδονίας, ἀλλ' ὁ ἀκριβὴς χρόνος τῆς κτίσεώς της δὲν εἶναι γνωστός.

Ἐπὶ τοῦ μέχρις ἐσχάτων σωζομένου τείχους αὐτῆς ἀνεγινώσκετο ἡ ἐπιγραφή: «Θεοδοσίου κτίσμα».

Τὸ ὄνομα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου Γρηγοῤᾰ, (B, 705), ἐνῶ ὁ περίου σύγχρονος αὐτοῦ Καντακουζηνὸς τὴν ὀνομάζει Κουμουτζίνα (B' 415 καὶ 430). Ὁ κατὰ τὸ 1433 περιηγηθεὶς τὴν Θράκην σύμβουλος τοῦ δουκὸς τῆς Βουργουνδίας Bertrand ὀνομάζει αὐτὴν Caumussin, ἀναφέρει δὲ ὅτι περιεβάλλετο ὑπὸ ἰσχυροῦ τείχους «... une ville que l'en nomme Caumussin, qui est asses bonne petite ville et bien fermée de murs est assise sur une petite rivière en très beau pays et bon et plain et près des montagnes de vers ponant» (βλ. Θρακικά, 1928, σελ. 120 — 121). Ὁ δὲ καπουκίνος Robert de Dreux ἐπισκεφθεὶς καὶ αὐτὸς τὴν Θράκην κατὰ τὸ 1666, ὀνομάζει αὐτὴν Γκιουμουρτζίνα (Kymargina). Τέλος ὁ Γάλλος περιηγητὴς καὶ φυσιοδίφης Πέτρος Belon (1517—1564), ὀνομάζει αὐτὴν Commercin (Αὐτόθι, σελ. 114).

Σήμερον εἶναι ἔδρα τῆς Γενικῆς Διοι-

κήσεως Θράκης, ἀριθμεῖ δὲ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1928 κατοίκους 30.136, τῶν ὁποίων τὸ τρίτον περίου εἶναι Μουσουλμᾶνοι.

ΚΟΜΨΑΤΟΣ.—Ποταμίσκος τῆς Μεσημβρινῆς Θράκης, ἐκβάλλων κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII 109) εἰς τὴν λίμνην Βιστονίδα. Ταυτίζεται πρὸς τὸν σημερινὸν ποταμίσκον τῆς Εἰάντης, τουρκιστὶ Κουρού - τσάϊ (=Ξηροπόταμος).

* **ΚΟΝΟΖΟΣ**.—Παλαιὸν ὄνομα τοῦ ποταμοῦ Παλαιστίνου, μετὰ ταῦτα Στρυμόνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπίγη ὁ Παλαιστίνος, μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Θράκης, μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του. (βλ. λέξ).

* **ΚΟΝΤΑΔΕΣΔΟΣ**.—Μικρὸς ποταμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, ὅστις δεχόμενος τὰ ὕδατα τοῦ Τεάρου ποταμοῦ (βλ. λέξ.) ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀγριάνην, παραπόταμον τοῦ Ἐβρου (Ἡροδ. IV, 89—90). Ταυτίζεται μὲ τὸν σημερινὸν Καραγάτς - ντερέ.

ΚΟΝΤΟΣΚΑΛΙΟΝ.—Συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῆς Προποντίδος, λαβοῦσα τὸ ὄνομα, κατὰ Κωδινόν, ἀπὸ τοῦ ἀποστατήσαντος κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐκεῖ λιμένος τουρμάχου Γαληνοῦ ἢ Ἀγαλλιανοῦ τοῦ ἐπιλεγομένου Κοντοσκέλη ἢ Κοντοσκέλου.

Τὸ τουρκικὸν ὄνομα τῆς συνοικίας Κούμκαπου (=πόλη τῆς ἄμμου), ἐδόθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ παραλίου τείχους πύλης, ὀνομασθεΐσῃς οὕτως ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς παραλίας σωρευομένης ἄμμου. Τὸ ὄνομα Κοντοσκάλιον ὑπενθυμίζει τὸ παρὰ τὰ Βλάχκα Κοντόσκαλον τῶν Βυζαντινῶν, ἀποβάθραν δηλαδὴ, μὴ προεξέχουσαν πρὸς τὴν θάλασσαν ὅσον καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς βασιλικὴ ἀποβάθρα τοῦ Βουκολέοντος.

* **ΚΟΠΟΥΣΤΟΡΟΣ**.—Μεσόγειον φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ, ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΚΟΡΑΛΛΟΙ.—Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαὸς, κατοικῶν περὶ τὸν Αἰμον καὶ ὑπὲρ αὐτόν, μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου, χα-

ρακτηριζόμενος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (VII 318) ὡς ληστρικώτατος.

ΚΟΡΠΗΛΙΚΗ.— Χώρα τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, ἡ παλαιότερον Ἀψυνθίς καλουμένη (βλ. λέξ.).

ΚΟΡΠΗΛΙΟΙ.— Ἀρχαῖος λαὸς τῆς Θράκης, κατοικῶν ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν ὑπωρειῶν τῆς Ῥοδόπης, μεταξύ τοῦ Ἐβρου πρὸς ἀνατολὰς καὶ τῶν Κικόνων πρὸς δυσμὰς (Στράβ., (VII, 331, 48).

Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Στράβωνος Κορπιλικὴ ἐκαλεῖτο καὶ ἡ παλαιὰ Ἀψυνθίς χώρα περὶ τὴν Αἶνον, ἐκτεινομένη μεταξύ Ἐβρου καὶ Μέλανος κόλπου καὶ καταλήγουσα εἰς τὸ Σαρπηδόνιον ἀκρωτήριον (νῦν Γκρέμια). Ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας, κατὰ τὸν Β' μ. Χ. αἰῶνα, ἡ Κορπιλικὴ ἀπετέλεσε μίαν τῶν 14 στρατηγιῶν τῆς Θράκης (Πτολεμ. Γεωργ. 5, 11, 5).

ΚΟΡΠΗΛΩΝ (Στενά).— Δύο ὄρας περὶ πρὸς βορρᾶν τῆς Καβάλλας ἐκτείνονται τὰ περιφῆμα «Στενά τῶν Κορπιλίων», σχηματιζόμενα ὑπὸ τοῦ Συμβόλου ὄρους (Βουνά τῆς Καβάλλας) ἢ Στενά τῆς Χριστουπόλεως, κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους πολλάκις ἀναφερόμενα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ βυζαντινῇ ἱστορίᾳ, γνωστὰ διὰ τὴν διάβασιν τοῦ Κασσίου, προερχομένου ἐκ Θράκης τὸ 42 π. Χ. πρὸ τῆς μάχης τῶν Φιλίππων (Ἀππιαν. Ἐμφύλ. πόλ. IV, 87).

* **ΚΟΣΙΓΓΑΣ.**— Ἱερεὺς καὶ ἡγεμῶν τῶν Κεβρηνίων καὶ Σκαιβόων Θρακῶν, περὶ τῶν ὁποίων διηγεῖται ὁ Πολύαινος ὅτι ἦσαν τόσον μωροὶ καὶ ἀνόητοι, ὥστε ἐπίστευον ὅτι ὁ ἱερεὺς αὐτῶν, ἠδύνατο, νὰ ἀνέλθῃ διὰ ξυλίνης κλίμακος εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ νὰ καταγγεῖλῃ αὐτοὺς ἐπὶ ἀπειθείᾳ εἰς τὴν θεάν Ἥραν. «Παρὰ τοῖς Κεβρηνοῖς καὶ Σκαιβόαις νόμος τῆς Ἥρας τοὺς ἱερεῖς ἡγεμόνας ἔχειν. Ἦν αὐτοῖς ἡγεμῶν καὶ ἱερεὺς Κόσιγγας. Οἱ Θράκες οὐκ ἐπειθάρχουν. Ὁ Κόσιγγας κλίμακας πολλὰς καὶ μεγάλας ξυλίνας ἤγειρε συνθεῖς ἄλλας ἐπ' ἄλλαις καὶ λόγος ἦν ὡς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσεται κατερῶν πρὸς τὴν Ἥραν τῶν Θρακῶν ὡς ἀπειθούντων. Οἱ δὲ οἷα δι' Ἑθράκες καὶ ἄλλοι δείσαντες τὴν εἰς οὐρανὸν τοῦ ἡγεμόνος ἀνάβασιν

ἰκέτευσαν καὶ ὤμοσαν ἢ μὴν ὑπακούσθαι πᾶσιν αὐτοῦ τοῖς προστάγμασιν».

ΚΟΣΙΝΤΟΣ.— Πόλις τῆς Μεσημβρινῆς Θράκης πρὸς βορρᾶν τῶν Ἀβδήρων παρὰ τὴν Εἰάνθην. (Πρβλ. Κοσσινίτης ποταμός).

ΚΟΣΜΙΔΙΟΝ (τὸ).— Παλαιὰ συνοικία κειμένη ἔξω τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐξετείνεται εἰς τὸ βάθος τοῦ Κερατίου κόλπου, καὶ πρὸς βορρᾶν τῶν Βλαχερνῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐχωρίζετο διὰ τείχους καλουμένου Βραχιόνιον ἢ Πτερόν τῶν Βλαχερνῶν, κτισθέντος κατὰ τὸν ἔβδομον αἰῶνα.

Ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα Κοσμίδιον, ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ ἀρχαιοτάτης μονῆς τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ κτισθείσης κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα.

Εἰς τὸ Κοσμίδιον διενυκτέρευσε τὴν 14 Αὐγούστου 1261 μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἀνάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ VIII ὁ Παλαιολόγος, καὶ τὴν ἐπομένην εἰσῆλθε πανηγυρικῶς εἰς τὴν πόλιν.

Εἶναι ἡ σημερινὴ συνοικία Ἐγιοῦπ, ὀνομασθεῖσα οὕτω μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος ἐνὸς τῶν πρώτων ὁπαδῶν τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς μωαμεθανικῆς θρησκείας. (Σκαρλ. Βυζαντίου, Ἡ Κωνσταντινούπολις, τόμ. Α' σ. 606).

* **ΚΟΣΝΙΚΟΣ.**— Ὀχυρωτάτη βυζαντινὴ πόλις κειμένη εἰς τὰ πρὸς τὴν Βουλγαρίαν μεθόρια τῆς Θράκης, παραχωρηθεῖσα τὸ 1344 μετ' ἄλλων ὀκτῶ πόλεων εἰς τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Ἀλέξανδρον, ὑπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Βυζαντίου Ἄννης τῆς Σαβοΐανῆς, ἐκπροσοπευούσης τὸν ἀνήλικον υἱὸν τῆς Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τύχῃ στρατιωτικῆς βοήθειας παρ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις ἐκήρυξεν ἑαυτὸν βασιλέα τῆς βοήθειᾳ τῶν Τούρκων.

Καὶ βοήθεια μὲν οὐδεμία παρεσχέθη ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, αἱ πόλεις ὁμῶς αὐταὶ περιήλθον εἰς τοὺς Βουλγάρους μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς στρατιωτῶν, οἱ ὅποιοι, ὅπως ἀναφέρει ὁ Καντακουζηνός (III, 66), «ὀλίγη πλείους χιλίων ἦσαν πάντες μαχη-

τικώτατοι καὶ οὐδένων ἄλλων παρά Ῥωμαίοις στρατευομένων λειπόμενοι εἰς εὐψυχίαν».

* ΚΟΣΣΑΙΑ (ή).—Πολίχνη τῆς Θράκης κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον. Ἄγνωστος ἄλλοθεν.

* ΚΟΣΣΙΝΙΤΗΣ (ποταμός).—Ποταμὸς τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, ὅστις διαρρέων τὴν χώραν τῶν Ἀβδηριτῶν ἐκβάλλει εἰς τὴν Βιστονίδα λίμνην. Σχετιζομένη πρὸς τὸν ἄθλον τοῦ Ἡρακλέους, ἀρπάσαντος τοὺς ἀνθρωποφάγους ἵππους τοῦ Διομήδους καὶ πρὸς τὴν πόλιν Κόσιντον, κειμένην πρὸς βορρᾶν τῶν Ἀβδήρων παρά τὴν Ξάνθην. Ταυτίζεται πρὸς τὸν σημερινὸν Κουγιούκ Ντερέ. Ἐκ τῶν ὑδάτων του πίνοντες οἱ ἵπποι τοῦ Διομήδους, ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἀπεθνήσκοντο. (Αἰλιανοῦ, περὶ ζῴων ἰδιότητος XV, 35.—Πλινίου Nat. Hist. XXV, 48, 8).

ΚΟΣΩΝ. — Βασιλεὺς τῆς ἀρχαίας Θράκης, περὶ τὸ 42 π. Χ. σύγχρονος τοῦ ὑπάτου Βρούτου. Τοῦ Κόσωνος σώζονται χρυσοὶ στατήρες, φέροντες τὴν ἐπιγραφὴν ΚΟΣΩΝ καὶ τὸν ὑπατον Βρούτον μεταξὺ δύο ραβδούχων μετὰ τοῦ μονογράμματος Β. R. (Head - Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α' 550).

* ΚΟΤΡΑΓΙΟΙ. — Βαρβαρικός λαὸς ὁ αὐτὸς μὲ τοὺς Κουτρηγούρους (βλ. λέξ.).

ΚΟΤΖΙΝΟΣ ἢ ΚΟΤΖΙΝΟΝ. — Διμὴν καὶ φρούριον τῆς Λήμνου ἐπὶ τῆς βορείας παραλίας αὐτῆς, παρά τὴν Ἡφαιστίαν (βλ. λέξ.) τὴν ὁποίαν καὶ ὑποκατέστησε, ἀναφερόμενος ἀπὸ τοῦ 1136 ἐν λατινικῷ ἐγγράφῳ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Λήμνου Μιχαήλ.

Εἰς τὸ φρούριον τοῦτο κατέφυγον ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος, ὅταν ἐπιστρέφων ἐκ Πελοποννήσου εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸ 1442 συνήνητσε ἰσχυρότατον τουρκικὸν στόλον παρακαλῶντα τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ταξειδίου του. Ὁ τουρκικὸς στόλος τότε ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ἀχμέτ πασᾶν, ἐπολιόρκησε ἐπὶ μῆνα περίπου τὸ φρούριον, τοῦ ὁποίου κατὰ μέγα μέρος κατέρρηψε τὸ τουρκικὸν πυροβολικόν. Ἡ γενναία ὁμως ἄμυνα τῶν πολιορκουμένων

ὑπὸ τὸν Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον, ἐξηνάγκασε τέλος τοὺς Τούρκους νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ ἀπέλθουν ἄπρακτοι.

Μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου εὕρισκετο καὶ ἡ σύζυγός του Αἰκατερίνη καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ ἀρχόντος τῆς Λέσβου Δορίνου Α' τοῦ Κατελοῦζου. Ἄλλ' ἡ Αἰκατερίνη, ἣτις εὕρισκετο ἐν ἀρχῇ ἐγκυμοσύνῃς ἀσθενήσασα συνεπεία τῶν ἐκ τῆς πολιορκίας συγκινήσεων, καὶ παθοῦσα ἔκτρωσιν, ἀπέθανε μετ' οὐ πολὺ, κατ' Αὔγουστον τοῦ 1442, καὶ ἐτάφη εἰς Παλαιόκαστρον τῆς Λήμνου. (Βιβλιογρ. Ἄ. Μοσχίδου, Ἡ Λήμνος, Τεῦχ. Α' σελ. 1907).

ΚΟΤΥΣ ἢ ΚΟΤΥΤΤΩ (ή).—Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἔλατρεῦτο θρακικὴ θεότης, τῆς ὁποίας ἡ ὀργιαστικὴ λατρεία εἰσῆχθη ἐκ τῆς Θράκης εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Κόρινθον, Ἀθήνας καὶ Χίον, ὅπου πρὸς τιμὴν τῆς ἐπανηγουρίζοντο τὰ λεγόμενα Κοτύττια, οἱ δὲ τελοῦντες αὐτὰ ἱερεῖς ἐκαλοῦντο Βάπται (βλ. λέξ.), ἕνεκα τῶν καθαρμῶν τοὺς ὁποίους μετήρχοντο. Κατὰ τὰ Κοτύττια οἱ ἄνδρες ἐχώρευον ἐνδεδυμένοι γυναικειὰ ἐνδύματα, ὑπὸ τοὺς ἦχους ὀργιαστικῆς μουσικῆς. Ἀπ' αὐτῶν δέ, ὡς ἀναφέρει ὁ Στράβων (X. 470), φαίνεται ὅτι εἶχον τὴν καταγωγὴν καὶ τὰ Ὄρφικὰ. Μνεῖαν τῆς Κότυς ἢ Κοτυττοῦς ποιεῖται ὁ Αἰσχύλος εἰς ἀπολεσθὲν ἔργον του «οἱ Ἡδωνοί», ὅπου ὀνομάζεται «σεμνὰ Κότυς», καὶ ὁ Εὐπολις εἰς τὴν κωμῶδιαν του «Βάπται».

ΚΟΤΥΣ. — Τὸ ὄνομα Κότυς φέρουν πέντε βασιλεῖς τῶν ἀρχαίων Θρακῶν, τῶν ὁποίων ἡ καταγωγὴ ἀνάγεται εἰς τὸν Εὐμολπον (βλ. λέξ.), τὸν μυθικὸν ἥρωα τῆς ἀρχαίας Θράκης.

ΚΟΤΥΣ ὁ Α' (381—351 π. Χ.).—Κότυς ὁ Α', βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν διεδέχθη τὸν πατέρα του Σκύθην περὶ τὸ 382 π. Χ. Ἦτο γνωστότατος εἰς τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν κόσμον. Μάλιστα οἱ Ἀθηναῖοι ἐτίμησαν αὐτὸν διὰ χρυσοῦ στεφάνου καὶ παρέσχον εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ Ἀθηναίου πολίτου. Ἐν τούτοις πολλάκις ἦλθεν εἰς ρῆξιν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, διότι οὗτοι ὑπεστήριξαν τοὺς ἀντιπάλους

του ἐν Θράκῃ. Κατ' αὐτοῦ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὸν στρατηγὸν Ἴφικράτην, ὅστις ἐπανειλημένως ἐπολέμησε πρὸς αὐτόν. Τέλος ὁμως συνεμάχησε μετὰ τοῦ Κότυος, καὶ τὸ 332 π. Χ. καὶ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα του, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέκτησεν υἱόν, τὸν Μενευθέα.

Καθ' ἣν ἐποχὴν Ἀλέξανδρος ὁ Φεραιὸς κατώρθωσε νὰ δηώσῃ τὸ Δεῖγμα τοῦ Πειραιῶς, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐκινδύνεον νὰ χάσουν τὰς σπουδαιότερας τῶν κτήσεών των, ὁ Κότυς ἐπωφελήθη τῆς περιστάσεως ταύτης ὅπως παγιωθῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ του Ἴφικράτους. Οἱ Ἀθηναῖοι τότε χάριν τῆς ἐξυψώσεως τοῦ γοήτρου αὐτῶν καὶ τῆς ἐπανορθώσεως τῶν ἐν Θράκῃ ἀποτυχιῶν, αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν κατάλυσιν τοῦ Καλλιστράτου, στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων, ὁπεφάσισαν νὰ ἐνεργήσουν κατ' αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο ἀπέστειλαν τὸν Ἀντοκλῆ, ὅστις δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ γενναῖόν τι κατὰ τοῦ Κότυος. Οἱ στρατηγοὶ διεδέχοντο ὁ εἷς τὸν ἄλλον, ἀλλὰ καὶ οὗτοι δὲν ὑπῆρξαν εὐτυχέστεροι τῶν προκατόχων των. Ὁ Τιμόμαχος γυναικάδελφος τοῦ Καλλιστράτου, ἠναγκάσθη καὶ αὐτὸς νὰ καταλίπῃ ἅπασαν τὴν θρακικὴν Χερσόνησον. Οὕτω δὲ καὶ αὐτὴ ἡ Σηστός, ὁ κυριώτερος σταθμὸς τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Κότυος τὸ 360 π. Χ. Τὸ δὲ ἐπόμενον ἔτος, ὁπότε οἱ Ἀθηναῖοι εὐρίσκοντο εἰς προστριβὰς μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραιοῦ, κατέλαβεν ὀλόκληρον τὴν Χερσόνησον ταύτην.

Διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ Κότυς ἐδολοφονήθη ἀρχομένου τοῦ 359 π. Χ. (Ὁλυμπ. 105, 1) ὑπὸ τοῦ Πείθωνος καὶ Ἡρακλείδου, ἀδελφῶν ἐξ Αἴνου, ὁ θάνατός του ἐχαροποίησε τοὺς Ἀθηναίους, οἱ δὲ φονεῖς του ἐξυμνήθησαν ὡς ἥρωες τῆς ἐλευθερίας καὶ εὐεργέται τῶν Ἀθηναίων. Πρὶν ἢ ὁμως οἱ Ἀθηναῖοι ἐπωφελήθησαν ἐκ τῆς μεταβολῆς ταύτης, ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Κότυος Κερσοβλέπτης (βλ. λέξ.), κατώρθωσε βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ τολμηροτάτου στρατηγοῦ Χαριδήμου νὰ ἐδραιωθῇ ἐπὶ τοῦ

θρόνου. Καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἴφικράτους, συνεδέθη καὶ οὗτος διὰ κηδεστείας μετὰ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Θράκης. Κατ' αὐτοῦ ἀπέστειλαν οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Κηφισόδοτον μὲ στρατὸν καὶ στόλον, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ, ἀναγνωρίσας τὴν ἀρχὴν τοῦ Κερσοβλέπτου.

Ὅταν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκκα τοῦ Γ' (365—359 π. Χ.) διεδέχθη αὐτὸν ὁ ἀνήλικος υἱὸς του Ἀμύντας καὶ ἐνεφανίσθησαν οἱ διάφοροι μνηστήρες τοῦ μακεδονικοῦ θρόνου μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Παισάνιας, ὁ βασιλεὺς τῶν Λυγκηστῶν, ὁ Κότυς, φίλα φρονῶν πρὸς αὐτόν, ἔστειλεν ἀρκετὴν βοήθειαν. Περὶ τῆς ἐνεργείας ταύτης τοῦ Κότυος δὲν ἔχομεν λεπτομερείας. Τὸ βέβαιον ὁμως εἶναι ὅτι ὁ Φίλιππος κατώρθωσε νὰ καταβάλλῃ ὅλους τοὺς ἀντιπάλους του καὶ νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ θρόνου.

* * *

Ὁ Κότυς ἦτο διαβόητος εἰς τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον διὰ τὰ πλοῦτη του, τὴν ὀμότητα καὶ τὴν οἰνοποσίαν. Πρὸς τοὺς ὑπηκόους του ἐφέρετο σκαλιότατα. Ὅταν δὲ τις τῶν φίλων του παρετήρησεν εἰς αὐτόν, ὅτι ἡ τοιαύτη συμπεριφορὰ του δὲν ἦτο βασιλική, ἀλλὰ παραφροσύνη, ἐκεῖνος ἀπήντησε : « Ἀλλ' ἀκριβῶς ἡ συμπεριφορὰ μου αὕτη καθιστᾷ τοὺς ὑπηκόους μου σῶφρονας καὶ λογικούς ». Ὁ Ἀρποκρατῶν λέγει περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς : « Διῆγε τὰ μὲν πρῶτα ἐν τρυφαῖς καὶ ἡδυπαθείαις, ἔπειτα αὐξήσιν λαμβανούσης αὐτῷ τῆς εὐπραγίας, εἰς ὀμότητα καὶ ὀργὴν ἐξηνέχθη ὡς καὶ τὴν γυναῖκα, ἐξ ἧς ἦν αὐτῷ τέκνα, διέκοψε μέσσην ταῖς αὐταῖς χερσίν, ἀπὸ τῶν αἰδοίων ἀρξάμενος ».

Παρ' Ἀθηναίῳ σώζεται ἀστεία καὶ τερατώδης ἀφήγησις τοῦ κατὰ τοὺς γάμους τοῦ Ἴφικράτους δοθέντος συμποσίου, ὅπου φέρεται ὁ Κότυς ὑπηρετῶν καὶ περιποιούμενος τοὺς συνδαιτημόνας.

Κατὰ τὴν ἀγορὰν μὲν ὑπεστρωσθαὶ στρώμαθ' ἄλουργῇ μέχρι τῆς ἀρκτου. δειπνεῖν δ' ἄνδρας βουτυροφάγους, αὐχμηροκόμας μυριοπληθεῖς.

τοὺς δὲ λέβητας χαλκοῦς εἶναι μίτζους λάκκων δωδεκακλίνων· αὐτὸν δὲ Κότυν περιεζῶσθαι ζωμὸν τε φέρειν ἐν τῇ χρυσῇ καὶ γενόμενον ἀπὸ τῶν κρατήρων πότφρον μεθύειν τῶν πινόντων.

Κότυς τοῦ Α' σώζεται ἡ κάτωθι ἐπιγραφή ἀνακαλυφθεῖσα παρὰ τοὺς Φιλίππους :

ΚΟΤΥΣ ΔΙΟΝΥ
ΣΩ ΚΑΙ ΗΡΑ.

Οὐδόλως ἀπίθανον, ὁ Κότυς διερχόμενος διὰ τῶν Φιλίππων πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἐπὶ τοῦ Παγγαίου Μαντείου τοῦ Διονύσου, νὰ ἀφιέρωσεν πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Ἥρας ἀνάγλυφόν τι ἢ ἱερὸν.

Κότυς τοῦ Α' σώζονται ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ νομίσματα. Τὰ μὲν ἀργυρᾶ ἐπὶ τῆς μίας πλευρᾶς φέρουν κεφαλὴν πωγωνοφόρον, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης ἀγγεῖον τοῦ αὐτοῦ σχήματος πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῶν Κνυφάλων εἰκονιζόμενον μετὰ ἐπιγραφῆς : ΚΟΤΥΟΣ ἢ ΚΟΤΥ ἢ ΚΟΤΟ. Τὰ δὲ χαλκᾶ ἐπὶ τῆς μίας πλευρᾶς ἰσπέα, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης ὄπως καὶ τὰ ἀργυρᾶ.

Ὁ Κότυς ἀποθανὼν κατέλιπε τρεῖς υἱοὺς : τὸν Κερσοβλέπτην, τὸν Ἀμάδοκον καὶ Βηρισάδην, οἱ ὅποιοι διενεμήθησαν τὸ πατρικὸν βασίλειον. Ὁ Κερσοβλέπτης ἔλαβε τὸ κυρίως λεγόμενον βασίλειον τῶν Ὀδρουσῶν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἐβρου, ὁ Ἀμάδοκος τὴν πρὸς δυσμὰς ἐκτεινομένην χώραν μέχρι τῆς Μαρωνείας καὶ τέλος ὁ Βηρισάδης τὴν ἀπὸ τῆς Μαρωνείας μέχρι τῶν ὄριον τῆς Μακεδονίας περιλαμβάνουσαν τὰ περὶ τὸ Παγγαῖον χρυσορυχεῖα. Τούτου ἀποθανόντος μετ' ὀλίγον (τὸ 357 π. Χ.) ὁ Κερσοβλέπτης ἀπεξένωσε τοὺς υἱοὺς του τοῦ πατρικοῦ βασιλείου, καθὼς καὶ αὐτὸν τὸν Ἀμάδοκον, καὶ οὕτως ἐγένετο κύριος ὀλοκλήρου τῆς Θράκης.

ΚΟΤΥΣ ὁ Β' (168—162 π. Χ.).—Κότυς ὁ Β' ἦτο υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Σεύθου. Ὑπῆρξεν ὁ ἰσχυρότατος τῶν Θρακῶν ἡγεμόνων καὶ βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, ἄρχων πάσης τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου μέχρι τῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Προποντίδος. Ἀντιθέ-

τως πρὸς Κότυν τὸν Α' ὑπῆρξε συνετὸς καὶ ἀνδρεῖος βασιλεὺς καὶ ἀπηλλαγμένος τῶν ἐλαττωμάτων τῶν ὑπηκόων του «Κότυς ὁ τῶν Θρακῶν βασιλεὺς, ὡς ἀναφέρει Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, ἦν ἐν πολέμοις ἀνὴρ ἐμπράκτως ἐμφερόμενος καὶ τῇ γνώμῃ διαφέρων, ἐν τε τοῖς ἄλλοις σπουδαῖος καὶ φιλίας ἀξιος. Ἦν δὲ νήπιος καὶ σὸφρων καθ' ὑπερβολὴν, ἐτι δὲ τὸ μέγιστον πάντων τοῖς Θραξὶ παρακολουθούτων κακῶν ἄλλοτριότατος».

Ὅταν ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Περσεὺς ὁ Β' (179—168 π. Χ.), ἐκήρυξεν τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ρωμαίων τὸ 172 π. Χ. ὁ Κότυς συνεμάχησεν εἰλικρινῶς μετ' αὐτοῦ ἀποστείλας μεγάλην δύναμιν ἰππικῶν. Ἡ πρώτη μάχη δοθεῖσα παρὰ τὸ Συκούριον ὄρος (παρὰ τὴν Ὀσσαν) ὑπῆρξεν ὑπὲρ τοῦ Περσέως. Ὁ Κότυς ἡγούμενος τοῦ Θρακικοῦ ἰππικοῦ ἀπέκρουσε καὶ διεσκόρπισε τὸ Ρωμαῖκὸν ἰππικόν. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ ἤττα τῶν Ρωμαίων, ὥστε οὗτοι ἀπώλεσαν 2.000 ἰππεῖς νεκροὺς καὶ 600 αἰχμαλώτους. Αἱ ἐμπειροπόλεμοι Μακεδονικαὶ φάλαγγες καὶ τὸ θαυμάσιον θρακικὸν ἰππικὸν ἐνίκησαν τὰς ἀπειροπολέμους ἐπιρωμαϊκὰς λεγεῶνας.

Ὁ Περσεὺς ἐποφεληθεὶς τῆς νίκης ταύτης ἐζήτησεν εἰρήνην παρὰ τῶν Ρωμαίων, διατεθειμένος μάλιστα νὰ καταβάλῃ καὶ χρηματικὴν ἀποζημίωσιν. Ἀλλ' οἱ Ρωμαῖοι, ἂν καὶ ἡττημένοι, ἀπέρριψαν τὴν πρότασιν τοῦ Περσέως, διότι ἐθεώρουν ὅτι τοιαύτη εἰρήνη θὰ ἐσήμαινε τὴν ἀπώλειαν ὀλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Περσεὺς θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ λαμπρὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς νίκης ταύτης, ἀλλ' ἦτο μόνον καλὸς στρατιώτης, οὐχὶ δὲ καὶ καλὸς στρατηγός, ὅπως ὁ πατήρ του ὁ Φίλιππος ὁ Γ'. Ἐνῶ ὁ Κότυς ἐξεδίωκεν ἐκ τῆς Θράκης πάντας τοὺς ρωμαϊζόντας Θρακὰς, καθὼς καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου Εὐμένους, τὰ ὅποια συνέπραττον μετὰ τῶν Ρωμαίων, ὁ Περσεὺς ἀπεσύρθη εἰς τὰ ἀνάκτορά του διερχόμενος τὸν καιρὸν του ἐν μέσῳ χλιδῆς καὶ ἀκολασίας. Ἐπὶ πλέον ἕνεκα τῆς φιλαργυρίας του δὲν ἠθέλησε

νά δεχθῆ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Γαλατῶν Κλωνδίκου προσφερομένην στρατιάν ἀνερχομένην εἰς 10.000 πεζοὺς καὶ 10.000 ἵππεῖς, μὴ συμφωνήσας ἐπὶ τοῦ ζητουμένου ποσοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐτοιμασθέντες οἱ Ῥωμαῖοι, ἀπέστειλαν τὸ 168 π. Χ. κατ' αὐτοῦ τὸν Λεύκιον Αἰμίλιον Παῦλον, ἄνδρα ἐμπειροπόλεμον, ὅπως ἀπήτουν αἱ περιστάσεις.

Ἡ σύγκρουσις τῶν ἀντιπάλων στρατοπέδων ἐγένετο παρὰ τὴν Πύδναν τὴν 4 Σεπτεμβρίου τοῦ 168 π. Χ. κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον (52 Ἰουνίου). Ἡ μάχη ὑπῆρξε φονικωτάτη. Εἴκοσι χιλιάδες Μακεδόνων ἔπεσαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης καὶ 11 000 ἠχμαλωτίσθησαν, καὶ οὕτως ἔληξεν ὁ πόλεμος 15 ἡμέρας ἀφ' ὅτου ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν ὁ Αἰμίλιος Παῦλος, ἡ δὲ Μακεδονία ὀλόκληρος ὑπετάγη ἐντὸς 2 ἡμερῶν.

Ὁ Περσεὺς φεύγων μετὰ τῶν θησαυρῶν του, τῆς οικογενείας του καὶ τῶν ἐμπίστων του, διεσώθη εἰς τὴν νῆσον Σαμοθράκην, ὅπου ἠναγκάσθη τέλος νὰ παραδοθῆ εἰς τὸν νικητὴν ἄνευ ὄρων καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς Ῥώμην τὸν θρίαμβον τοῦ στρατηγοῦ, ὅπου καὶ ἀπέθανε τὸ 166 π.Χ. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Κότυν, οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸν τιμωρήσουν. Ἀπ' ἐναντίας τοῦ ἐδόθη συγγνώμη καὶ τὰς κυριευθείσας πόλεις ἀφήκαν ἐλευθέρως καθὼς καὶ τὸν ἐν Ῥώμῃ ὡς ὁμηρον κρατούμενον υἱὸν τοῦ Βίθων. Ἡ τοιαύτη πρὸς τὸν Κότυν ἐπιείκεια τῶν Ῥωμαίων ἦτο πολιτικωτάτη, διότι, ὡς ὀρθῶς ἐσκέπτοντο, θὰ ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθοῦν αὐτὸν κατὰ τοῦ Εὐμένους, βασιλέως τῆς Περγάμου.

Ὅλιγον μετὰ τὴν ἦτταν τῆς Πύδνας, ὁ Κότυς ἀπῆρθε τὴν κατοχὴν τῶν Ἀβδήρων, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Εὐμένης, ὡς σύμμαχος ἀκόμη τῶν Ῥωμαίων, ἐπετύγγανε τὴν κατοχὴν τῆς Αἴνου καὶ Μαρωνείας. Κατὰ τῆς ἐνεργείας ταύτης τοῦ Κότους, οἱ Ἀβδηρίται ἐπεμψαν διὰ μέσου τῆς μητροπόλεως αὐτῶν Τέω πρεσβείαν εἰς Ῥώμην, ἵνα ὑπερασπίσῃ αὐτοὺς κατὰ τῆς φιλοδοξίας τοῦ Κότους.

Οἱ Τήϊοι ἐμεσολάβησαν πράγματι ὑπὲρ τῶν Ἀβδήρων ὡς μητρόπολις αὐτῶν εἰς ψήφισμα δὲ τῆς ἐπιτυχοῦς ἐπεμβάσεως αὐτῶν οἱ Ἀβδηρίται ἐξέδωκαν ψήφισμα, τὸ ὁποῖον σώζεται ἀνακαλυφθὲν εἰς *Senri - Hissar* παρὰ τὴν Τέων. *Κότυς ὁ Β'* ἀπέθανεν τὸ 162 π. Χ. ἄγνωστον τίνα καταλιπὼν διάδοχον.

ΚΟΤΥΣ ὁ Γ' (57 — 48 π. Χ.). — Περὶ Κότους τοῦ Γ' ἐλάχιστα διέσωσαν ὑμῖν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς. Τοῦτο μόνον γνωρίζομεν ὅτι ἐπεισε τὸν ἀνθύπατον Πείσονα νὰ δολοφονήσῃ τοὺς πρέσβεις πολλῶν Θρακικῶν φύλων καὶ ὅτι συνετάχθη ἀκολούθως μετὰ τοῦ Πομπηίου εἰς τὸν κατὰ τοῦ Καίσαρος μὲ 5.000 ἄνδρας. Καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Λεύκιος Κάσσιος Λογγίνος, στρατηγὸς τοῦ Καίσαρος, ἤρχισε νὰ ὀχυρώνη τὰς πύλας τῶν Τερμπῶν, αἰφνιδίως ἐνεφάνη πρὸ αὐτοῦ μοῖρὰ τις ἱππέων Θρακῶν ὑπὸ τὸν Κότυν. Νομίσας ὁ Λογγίνος ὅτι βλέπει τὴν πρωτοπορίαν τοῦ στρατοῦ τοῦ Μετέλλου Σκηπίωνος, πενθεροῦ τοῦ Πομπηίου, ἐξεκένωσε τὴν Θεσσαλίαν καὶ ὑπεχώρησε μέχρις Ἀμβρακίας. Ταῦτα ἐγένοντο τὸ 48 π. Χ. Κότυς τοῦ Γ' σώζονται ὠραιότατα ἀγρυρὰ τετραδράραγμα φέροντα ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὴν κεφαλὴν τοῦ Κότους, ἐστραμμένην πρὸς τὰ δεξιὰ μετὰ διαδήματος, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης τὴν ἐπιγραφὴν: ΚΟΤΥΟΣ ἢ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΟΤΥΟΣ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ κεραννοῦ.

ΚΟΤΥΣ ὁ Δ' (11 π. Χ. — 6 π. Χ.). — Κότυς ὁ Δ' ἦτο ἐξάδελφος τοῦ Ραισκουπόριδος. Θέλων μόνος νὰ καταλάβῃ τὸ κράτος, τὸ ὁποῖον ὁ Αὐγουστος εἶχε διανεμίει μεταξὺ τοῦ πατρὸς του καὶ τοῦ θείου του, συνέλαβεν αὐτὸν δολίως καὶ παρὰ τὰς ἀπειλὰς τοῦ Τιβερίου ἐθανάτωσεν αὐτόν.

ΚΟΤΥΣ ὁ Ε' (15—17 μ. Χ.). — Μετὰ τὸν θάνατον Ροιμητάκκου τοῦ Α' (Ραισκουπόριδος κατ' ἄλλους), ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον Κότυς ὁ Ε', ὁ ἐπικληθεὶς Σαππαῖος, υἱὸς τοῦ βασιλέως Σαδάλα καὶ τῆς Πολεμοκρατείας, ὅστις θεωρεῖται εἰς τῶν καλλιτέρων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ ὁ μόνος ἐστεμμένος ποιητῆς τῆς ἀρχαιότητος. Κατὰ

τάς πληροφορίας τοῦ Ὀβιδίου καὶ τοῦ Τακίτου ἔγραψεν ἀρκετὰ ἔμμετρα συγγράματα, τῶν ὁποίων οὐδὲν ἐσώθη μέχρις ἡμῶν.

Κατὰ τὸν Τάκιτον, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ροιμητάλλου τοῦ Β', βασιλέως τῆς Θράκης καὶ συμμάχου τῶν Ρωμαίων, ὁ Αἰγούστος ἔνεκα πολιτικῶν λόγων διένειμε τὸ βασίλειον τῆς Θράκης μεταξὺ τοῦ Ραισκουπόριδος τοῦ Γ' ἀδελφοῦ του, καὶ τοῦ υἱοῦ του Κότυος τοῦ Ε'. Κατὰ τὴν διανομὴν ταύτην αἱ παραλιακαὶ πόλεις καὶ χῶραι, αἱ γειτνιάζουσαι μὲ τὸ ἑλληνικὸν ἐμπόριον καὶ κείμεναι ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Θράκης ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰστρου (Δουνάβεως), ἐδόθησαν εἰς τὸν Κότυν, αἱ δὲ ἄγονοι καὶ βραχῶδεις εἰς τὸν Ραισκούποριν. Καὶ ὅπως ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Τάκιτος, ὁ χαρακτήρ τῶν δύο τούτων βασιλέων διέφερεν ὅσον καὶ ἡ φύσις τῶν χωρῶν τὰς ὁποίας ἐξουσίαζεν ἕκαστος. Καὶ τοῦ μὲν Κότυος ὁ χαρακτήρ ἦτο γλυκὺς καὶ πρᾶος (juvenum mitissimus, κατὰ τὸν Ὀβίδιον), τοῦ δὲ Ραισκουπόριδος ὑπεροπτικός, σκληρὸς καὶ φθονερός.

Ὁ Κότυς ἐνυμφεῦθη τὴν Ἀντωνίαν Τρύφαιναν, Ἑλληνίδα τὸ γένος, θυγατέρα τοῦ βασιλέως τοῦ Πόντου Πολέμωνος καὶ τῆς Πυθοδορίδος, ἔγγονης τοῦ πρώτου θπᾶτου τῆς Ρώμης Μάρκου Ἀντωνίου. Οὕτως ἐπὶ Κότυος τοῦ Ε' ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια τῆς Θράκης συνεδέετο μετὰ συγγενικῶν δεσμῶν ἀγχιστείας, ὄχι μόνον μετὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας τῆς Ρώμης, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν βασιλικῶν οἰκογενειῶν τοῦ Πόντου καὶ τῆς Ἀρμενίας, τῆς ὁποίας ἐβασίλευεν ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἀντωνίας Ζήνων ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀρταξίας ὁ Γ'.

Ἐκ τῆς Ἀντωνίας ὁ Κότυς ἀπέκτησε τρεῖς υἱούς : τὸν Ροιμητάλκην, Πολέμωνα καὶ Κότυν. Τούτων τὸν Ροιμητάλκην ἀπέστειλεν εἰς Ρώμην πρὸς ἐκπαίδευσιν, ὅπου συνεδέθη στενότερα ὡς φίλος καὶ συμπαίκτηρ μετὰ τοῦ Γαίου Καίσαρος, ὅστις ἀργότερον ἐγένετο αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης, γνωστός ὑπὸ τὸ ὄνομα Καλλιγούλας.

Κότυος τοῦ Ε' ἀνεκαλύφθησαν ἐσχάτως

παρὰ τὴν Βιζύην καὶ τὰ περὶχωρα αὐτῆς πλεῖστα νομίσματα φέροντα τὴν προτομὴν τοῦ Κότυος ἐστεμμένον διὰ διαδήματος μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΟΤΥΣ, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης πλευρᾶς τὴν νίκην κρατοῦσαν στέφανον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΡΑΙΣΚΟΥΠΟΡΙΔΟΣ.

Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κότυος εἶχον μεταβληθῆ εἰς ἐντευκτήριον πάντων τῶν διασήμεων Ἑλλήνων καὶ Λατίνων ποιητῶν τῆς ἐποχῆς του, οἱ ὁποιοὶ πλεῖστα ὅσα ἐπιγράμματα καὶ ἐλεγγεῖα ἀφιέρωναν πρὸς τιμὴν του. Ἀντίπατρος ὁ Θεσσαλονικεὺς μετὰξὺ ἄλλων ἔγραψε καὶ τὸ ἔξης ἐλεγεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ἐκθειάζει τὰς ἀρετὰς τοῦ Κότυος :

Ζηνὴ καὶ Ἀπόλλωνι καὶ Ἄρει τέκνων ἀ-
[νάκτων
εἵκελον, εὐκταίη μητέρος εὐτοκίη
πάντα τοι ἐκ Μοιραίων βασιλήϊα, πάντα
[τέλεια
ἦλθεν· ἐποιήθης δ' ἔργον αἰδοπόλων·
Ζεὺς σκῆπρον βασιλείων, Ἄρης δόρυ, καλ-
[λοσύνην δέ
Φοῖβος ἔχει· παρὰ σοι δ' ἀθρόα πάντα,
[Κότυ.

* * *

Ἐφ' ὅσον ἔζη ὁ Αἰγούστος, οἱ δύο βασιλεῖς, ἂν καὶ ἀντιθέτων χαρακτήρων καὶ ἰδεῶν, ὡς ἴστορεῖ ὁ Τάκιτος, ἔχων ἐν ἀρμονίᾳ, τοῦ Ραισκουπόριδος φοβουμένου τὴν ὀργὴν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐπιμελῶς κρύπτοντος τὰ κατὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του ἐχθρικά σχέδια. Μετὰ τὸν θάνατον ὁμοῦ τοῦ Αἰγούστου τὸ 14 μ. Χ. καὶ τὴν ἄνοδον τοῦ Τιβερίου εἰς τὸν θρόνον, ὁ Ραισκούπορις ἀπέρριψε τὸ προσωπεῖον καὶ εἰσέβαλεν εἰς τὴν χώραν τοῦ Κότυος.

Ὁ Τιβέριος μαθὼν τοῦτο συνεβούλευσε τοὺς δύο βασιλεῖς νὰ παύσουν τὰς ἐχθροπραξίας καὶ νὰ συμφιλιωθοῦν. Καὶ ὁ μὲν Κότυς ἀπέλυσε τὰ στρατεύματά του, ὁ Ραισκούπορις ὁμοῦ δολίως φερόμενος, προεκάλεσε συνέντευξιν καὶ συνδιαλλαγὴν μετὰ τοῦ Κότυος, ὅστις, μὴ ὑποπευόμενός τι, ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ παρατεθεὶν πρὸς τιμὴν του συμπόσιον, συνέλαβεν αὐτὸν αἰχμάλωτον. Εἰς

μάτην ὁ Κότυς διεμαρτύρητο ἐπικαλούμενος τοὺς νόμους τῆς φιλοξενίας. Ὁ Ραισκόπορος τὸν ἐκράτησε σιδηροδέσιμον, ἐνῶ τὰ στρατεύματά του κατελάμβανον τὴν χώραν τοῦ ἀνεψιοῦ του. Πρὸς δικαιολογίαν δὲ τῆς τοιαύτης ἀτίμου συμπεριφορᾶς του, ἀνήγγειλεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὅτι ἀνεκαλύφθη συνωμοσία κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ αὐτοκράτορος, τὴν ὁποίαν κατέβαλε διὰ τῆς συλλήψεως τοῦ Κότους. Ὁ Τιβέριος μαθὼν τοῦτο καὶ θέλων νὰ ἀποφύγῃ κάθε ρῆξιν μὲ τὸν Ραισκούποριδα, συνεβούλευσεν αὐτὸν νὰ ἀπολύσῃ τὸν Κότυν, αὐτὸς δὲ νὰ προσέλθῃ εἰς Ρώμην διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν κατὰ τοῦ Κότους κατηγορίαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ φοβηθεὶς ὁ Ραισκούπορις ἐφόρευσε τὸν Κότυν καὶ διέδωκεν ὅτι νῆτοκτόνησε, συνάμα δὲ προφασισζόμενος ὅτι διεξάγει πόλεμον κατὰ τῶν Σκυθῶν καὶ Βασταρῶν, συνήθροιζε στρατόν. Ἐπὶ πλέον δὲ ἦλθε καὶ εἰς συνεννόησιν μετὰ τοῦ Ἀνιστίου Βetus ἐκ τῶν ἐπιφανῶν Μακεδόνων, ἐξορισθέντος ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ὡς ἔνοχος ἐσχάτης προδοσίας. Καὶ οὕτως ἀπέθανε δολοφονηθεὶς ἀγρίως ὁ γλυκὺς καὶ εὐγενὴς ἐκεῖνος βασιλεὺς κατὰ τὸ 17 μ. Χ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἀντιστράτηγος Λατίσιος Πάντος διοικητῆς τῆς Μοισίας ἀπέθανεν, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἀπεστάλη ὁ Πομπώνιος Φλάκκος, ἀρχαῖος συμπολεμιστὴς καὶ στενὸς φίλος τοῦ Ραισκούποριδος, ὅστις κατώρθωσε δι' ἀπατηλῶν ὑποσχέσεων νὰ προσελκύσῃ αὐτὸν μέχρι τῶν Ρωμαϊκῶν προφυλακῶν, ὅπου ὑπὸ τὸ πρόσχημα βασιλικῶν τιμῶν ἔθεσε φρουρὰν πρὸς φύλαξίν του. Ὄταν ὅμως ἠθέλησεν ὁ Ραισκούπορις νὰ ἐπιστρέψῃ, τότε ἀντελήφθη ὅτι ἤτο αἰχμάλωτος τοῦ αὐτοκράτορος.

Ἀργότερον μετεφέρθη εἰς Ρώμην, ὅπου ἢ καταφυγοῦσα σύζυγος τοῦ Κότους Ἀντωνία κατηγορήσεν αὐτὸν δημοσίᾳ ὡς φονέα τοῦ συζύγου της. Ἀποδειχθεὶς καταφανῶς τῆς ἔνοχῆς του, κατεδικάσθη νὰ διέλθῃ μακρὰν τῆς Θράκης. Ὡς τόπος δ' ἐξορίας ὠρίσθη ἡ Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου, ὅπου κατηγορηθεὶς ὅτι προσε-

πάθει νὰ δραπετεύσῃ, συνελήφθη καὶ ἐθανατώθη τὸ 19 μ.Χ.

* * *

Μετὰ τὴν σύλληψιν τοῦ Ραισκούποριδος, ἡ Θράκη διενεμήθη μεταξὺ Ροιμητάλικους τοῦ Β'. υἱοῦ τοῦ Ραισκούποριδος, ἀντιφρονούντος πρὸς τὸν πατέρα του διὰ τὴν ἐν γένει διαγωγὴν του, καὶ τῶν τέκνων τοῦ Κότους Ε'. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ τέκνα τοῦ Κότους ἦσαν ἀνήλικα, ὁ Τιβέριος ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ κηδεμόνος διώρισεν ἑπαρχον ἐν Θράκῃ τὸν Ρωμαῖον Τριβελλίνον Ροῦφον νὰ διοικῇ προσωρινῶς τὴν χώραν, κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον ὅπως ὅταν ἔστειλαν εἰς Αἴγυπτον τὸν Μάρκον Λέπιδον ὡς κηδεμόνα τῶν υἱῶν Πτολεμαίου τοῦ Ἐπιφανοῦς.

Ὁ διαδεχθεὶς ὅμως τὸν Τιβέριον Γάιος ἀπέδωκε τὸν θρόνον εἰς τὸν παιδικὸν του φίλον Ροιμητάλικον τὸν Β', ὅστις εἶναι ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Θράκης. Οὗτος ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ 46 μ.Χ. ὅποτε ἀπέθανεν εἰς ὄλους τραγικὰς περιστάσεις. Καταληφθεὶς ὑπὸ παραφόρου ἔρωτος πρὸς τὴν ἀνεψιάν του ἐξήγειρε τὴν ζηλοτυπίαν τῆς συζύγου του, ἣτις τὸν ἐθανάτωσεν. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ροιμητάλικου ἡ Θράκη κατέστη Ρωμαϊκὴ ἑπαρχία, προσαρτηθεῖσα ὀριστικῶς τὸ 46 μ.Χ. εἰς τὴν κοσμοκράτειραν Ρώμην.

* * *

Ἡ Ἀντωνία Τρύφαινα ἱκανοποιήθη διὰ τῆς τιμωρίας τοῦ Ραισκούποριδος καὶ κατώρθωσε τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δικαιωμάτων τῶν τέκνων της ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ αὐτοῦς των πατρὸς. Ἀλλ' ἡ προστασία καὶ ἡ εἴηνοια αὐτῆ διὰ τῆς ὁποίας ἡ Γερουσία τῆς Ρώμης περιέβαλλεν αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα της, ἐξήγειραν τὴν γενικὴν κατ' αὐτῆς δυσἀρέσκειαν τῶν ὑπηκόων της, οἱ ὅποιοι διέβλεπον τὴν ἐπικράτησιν τῆς Ρωμαϊκῆς πολιτικῆς καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀνεξαρτησίας των.

Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Ροιμητάλικου εἰς τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς του, καὶ τὴν τοῦ ἀντιβασιλέως Τριβαλλιανοῦ Ρούφου διὰ τοὺς ἀνήλικους υἱοὺς

τοῦ Κότιος, κατὰ τὸ 25 μ. Χ. σπουδαῖαι ταραχαὶ ἔξεργάγησαν καθ' ὅλην τὴν Θράκην συννεπρία κατακραυγῆς κατὰ τῶν νέων διακινητῶν τῆς χώρας, τῶν ὁποίων ἡ ἀνικανότης, ὅπως διετείνοντο, δὲν ἠδύνατο νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ταραξίας τῆς δημοσίας τάξεως.

Ὁ Velleius ἀναφέρει ὅτι τρεῖς φοβεροὶ βάρβαροι φυλαὶ οἱ Κοιλαῆται, οἱ Ὀδρῆσαι καὶ οἱ Δῖοι, ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς, ἄλλαι μὲν προέβησαν εἰς λεηλασίας, ἄλλοι δὲ διαβάντες τὸν Αἶμον, ἐπολιόρκησαν τὴν Φιλιππούπολιν, ὅπου εἶχε καταφύγει ὁ Ροιμητάλης.

Ὁ Velleius, ὅστις ἐστρατιῶγει τῶν παρὰ τὴν Θράκην ρωμαϊκῶν στρατευμάτων, μαθὼν τὰς κινήσεις τῶν ἐπιδρομῶν, μένος μὲν ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν, λαβὼν δὲ τὸ πλεῖστον μεθ' ἑαυτοῦ, ἐστράφη κατὰ τῶν πολιορκούντων τὴν Φιλιππούπολιν. Ἡ ταχύτης καὶ ἡ στρατιωτικὴ ἱκανότης τοῦ Velleius διεσκόρπισε τοὺς ἐπιδρομῆς, ὁ δὲ Ροιμητάλης δι' ἐπιτυχούς ἐξόδου, καθ' ἣν στιγμὴν ἐνεφάνησαν αἱ ρωμαϊκαὶ λεγεῶνες, κατώρθωσε νὰ σωθῆ. Κατὰ τὴν ἐξοδὸν συνήφθη συμπλοπῆ, καθ' ἣν ἐκ τῶν βαρβάρων πολλοὶ ἐφονεύθησαν, χωρὶς νὰ χυθῆ οὔτε ρανὶς αἵματος ἐκ μέρους τῶν ρωμαίων.

Παρ' ὅλην ταύτην τὴν ἐπιτυχίαν τῶν Ρωμαίων, αἱ θρακικαὶ φυλαὶ μετὰ μεγαλυτέρας ἐντάσεως ἐξηκολούθησαν τὸν κατὰ τῶν Ρωμαίων ἀγῶνα μέχρι τοῦ 26 μ. Χ. ἐπὶ τέλος ὁμως ἐκάμφθησαν καὶ ἡ νίκη ἔσπεψε τὸν Πομπαιὸν Σαβῖνον, ὀδηγοῦντα τὰς ρωμαϊκὰς λεγεῶνας. Οἱ ἀποστάται χαρακωθέντες ἐπὶ τῶν μᾶλλον ἀποκρήμων κορυφῶν τοῦ Αἶμου, ἐπολέμησαν μετὰ λύσσης, ἔχοντες παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτῶν τοὺς γονεῖς, συζύγους καὶ τὰ τέκνα τῶν. οἱ ὁποῖοι ἐνεθάρρουν αὐτοὺς διὰ τῆς παρουσίας τῶν καὶ πατριωτικῶν ἄσμάτων. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ λύσσα καὶ ἐπιμονὴ τῶν, ὥστε οἱ μὴ φονεῦμένοι ἠτοκτόνουν διὰ τῶν ξιφῶν τῶν, προτιμῶντες τὸν θάνατον τῆς δουλείας.

Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ τέλος τῆς ἐξεγέρσεως τῶν Θρακικῶν ἐκείνων φιλῶν. Εἰς

ἀνάμνησιν δὲ τῆς νίκης ἐκείνης ἀνήγειρον μνημεῖον τοῦ ὁποίου τὰ ἐρείπια σώζονται ἐν Βιζύῃ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: ΘΕΩ ΤΩ ΥΨΙΣΤΩ ΩΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΥΠΕΡ ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥΣ ΚΑΙ ΠΥΘΟΔΩΡΙΑΔΟΥ ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΟΙΛΑΛΗΤΙΚΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟΥ.

Ὁ Ροιμητάλης ἐφάνη χρησιμώτατος καὶ πάντοτε πιστὸς φίλος τῶν Ρωμαίων κατορθώσας νὰ ἀποκτήσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ Τιβερίου καὶ τοῦ Καλλιγούλα. Μάλιστα ὁ Καλλιγούλας, κατὰ Δίωνα τὸν Κάσιον, παρεχώρησαν εἰς αὐτὸν τὸ βασίλειον τοῦ ἐξαδέλφου του, ἐνῶ εἰς αὐτὸν παρεχώρει ὡς ἀντιστάθμισμα τὸ βασίλειον τῆς Μικρᾶς Ἀρμενίας.

Ἐν τούτοις, καθὼς ἀποδεικνύεται ἐκ τινῶν ἐπιγραφῶν τῆς Κυζίκου, χρονολογούμενων ἀπὸ τοῦ 38 μ.Χ., ἐποχῆς τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀνόδου τοῦ Καλλιγούλα, μολονότι εἶχον παρέλθει ἔνδεκα ἔτη ἀπὸ τῆς περιλάμπρου ταύτης νίκης, οἱ υἱοὶ τοῦ Κότιος δὲν εἶχον λάβει ἀκόμη τὴν ἀδειαν νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὸ βασίλειόν των. Κατὰ τὰ ψηφίσματα ταῦτα, ἡ χίρα τοῦ Κότιος Ἀντωνία μετὰ τῶν υἱῶν τῆς ἡλθεν εἰς Κύζικον, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ ἄρκετὰ ἔτη μέχρι τῆς εἰς Θράκην ἐπιστροφῆς των.

Οἱ Κυζικηνοὶ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν τῇ πόλει αὐτῶν διαμονῆς τῆς Ἀντωνίας καὶ τῶν υἱῶν τῆς, ἐξέδωκαν δύο ψηφίσματα, περιέχοντα συμπαθητικότητας ἐκφράσεις ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τῶν τέκνων τῆς, ὡς καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Γάϊον εὐγνωμοσύνης των, διὰ τὰς εὐεργεσίας, τῶν ὁποίων ἔτυχε παρ' αὐτοῦ μετὰ τῶν ὄρφανῶν τέκνων τῆς.

Ὁ Ὀβίδιος, ὅστις, ὡς γνωστόν, εἶχε ἐξορισθῆ τὸ 9 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου εἰς τοὺς Τόμους τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀπῆρθυνε τὸ 12 μ. Χ. πρὸς τὸν Κόττον μακρὰν ἔμμετρον ἐπιστολὴν ἐξ 81 στίχων, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν ἰκετεύει, ὅπως τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ διέλθῃ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου του ἐν Θράκῃ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν

Coty Regi, θεωρεῖται ὡς ἐν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Λατινικῆς ποιήσεως, ἀρχεται δὲ μὲ τὰς ἑξῆς ἐγκωμιαστικὰς φράσεις :

—«ὦ Κότυ, ἀπόγονε βασιλέων, τοῦ ὀπίου ἢ εὐγενῆς καταγωγή φθάνει μέχρι τοῦ ἐνδόξου Εὐμόλπου. Ἐάν ἐφθασε ἤδη εἰς τὴν ἀκοήν σου ἢ περι ἐξορίας μου εἰδησις, ἐάν γνωρίζῃς, ὅτι φθίνω εἰς μίαν χώραν γείτονα τῆς ἰδικῆς σου, εἰσάκουσον, ὦ ἀριστε τῶν περιγλήπων, τὴν φωνὴν πού σέ ἰκετεύει, καί, ἀφοῦ δύνασαι γίνε τὸ στήριγμα ἐνὸς ἐξορίστου. Ἡ τύχη—καὶ δὲν παραπονοῦμαι δι' αὐτὸ—μὲ παρέδωκεν εἰς χεῖράς σου. Κατὰ τοῦτο τοῦλάχιστον δὲν ἐφάνη ἐχθρὰ πρὸς με. Δέχου μετ' εὐνοίας εἰς τὰ παραλία σου τὰ συντρίμματα τοῦ ναυαγίου μου, καὶ εἶθε ἢ χώρα, τῆς ὁποίας βασιλεύεις, νὰ μὴ μοῦ εἶναι σκληρότερα τῶν κυμάτων.

—«Πίστευσέ με, εἶναι ἄξιον ἐνὸς βασιλέως νὰ παρηγοῇ τὴν δυστυχίαν. Τοῦτο ἀρμόζει εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα πού κατέχεις, καὶ ἢ τύχη πού σέ ἀξίζει, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν εἶναι, δὲν ἠμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὴν μεγαλυτέραν καρδιά σου. Ποτὲ ἢ ἰσχύς δὲν θαυμάζεται περισσότερο παρὰ ὅταν συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ἰκεσίαν. Αὐτὸ τὸ ἀπαιτεῖ τὸ μεγαλεῖον τῆς καταγωγῆς σου, αὐτὸ εἶναι τὸ καθήκον μᾶς εὐγενείας ἐκ Θεῶν καταγομένης, σοῦ τὸ συνιστᾷ ὁ Εὐμόλπος, ὁ ἐνδοξὸς ἰδρυτῆς τῆς δυναστείας σου, καὶ ὁ δίσπαππος αὐτοῦ Ἐριχθόνιος. Αὐτὸ εἶναι τὸ πρόνομιον, τοῦ ὁποίου συμμετέχεις μετὰ τῶν Θεῶν. Σοῦ ἀπευθύνουν ἰκεσίας, ὅπως εἰς αὐτούς. Καὶ σύ, ὅπως ἐκεῖνοι, ἀνακουφίζεις τοὺς ἰκετεύοντάς σε. . . Καὶ σύ ἐπίσης, ὦ Κότυ, ἄξιε υἱὲ ἐνδόξου πατρός, βοήθησε ἕνα δυστυχῆ ἐξορίστην εἰς τὴν χώραν σου. . .».

Ἐξακολουθῶν ὁ ποιητῆς παραβάλλει τὴν γεναιοφροσύνην τοῦ Ἀλκινόου καὶ ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ἐξαίρει τὸ μελίχιον τοῦ χαρακτήρος, τὴν πραότητα καὶ τὴν ποιητικὴν φύσιν τοῦ Θρακῆ βασιλέως :

—«Νὰ προσθέσω ἀκόμη ἐξακολουθεῖ ὁ

Ὀβίδιος, ὅτι ἢ σπουδῆ τῶν ὠραίων τεχνῶν πρᾶνυει τὰ ἤθη καὶ ἀπαλύνει τὴν σκληρότητα ! Ἐξ ὅλων τῶν βασιλέων οὐδεὶς πλείοτερον σοῦ ἐκαλλιέργησε τὰς γλυκείας αὐτὰς σπουδάς, καὶ οὐδεὶς ἀφιέρωσε περισσότερο χρόνον δι' αὐτάς. Οἱ στίχοι σου τὸ ἀποδεικνύουν. Ἀφαίρεσε τὸ ὄνομά σου ἀπὸ τῶν στίχων αὐτοῦς, καὶ θὰ ὠρρίζοιμουν ὅτι αὐτοὶ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἔργον ἐνὸς Θρακῆ. Ὅχι ! Ὁ Ὀρφεὺς δὲν εἶναι ὁ μόνος ποιητῆς τῆς χώρας ταύτης καὶ ἢ χώρα τῶν Βιστόνων ὑπερηφανεύεται διὰ τὸ πνεῦμα σου...».

Περαιτέρω ὁ Ὀβίδιος ἐπαινεῖ τὴν ἀνδρείαν καὶ γενναϊότητα τοῦ Κότους, καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὸ ποιητικὸν του τάλαντον :

—«...Μετὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν Πιερίδων διανοίγεις ὁδὸν πρὸς τὰ λάμποντα ἄστρα. Μᾶς συνδέει ἕνας ἐπὶ πλέον δεσμός. Καὶ οἱ δι' ὁμας εἴμεθα μνημένοι εἰς τὰ ἴδια μυστήρια. Ὡς ποιητῆς ἀπλώνω πρὸς ποιητὴν τὰς ἰκέτιδάς μου χεῖρας καὶ ζητῶ εἰς τὴν χώραν σου ἄσυλον καὶ προστασίαν. . .».

Ἄλλ' ἀράγε ἠξιώθη ἀπαιτήσεως ἐκ μέρους τοῦ Κότους ; Ἐκ τῶν ὑστέρων κρίνοντες, φρονοῦμεν ὅτι ὁ Κότυς, παρ' ὅλην τὴν εὐγενῆ ψυχὴν του καὶ τὴν καλὴν θέλησίν του, νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς ἕνα ἰκετεύοντα ποιητὴν, θὰ ἐδίστασε νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὸν Ὀβίδιον, φοβούμενος τὴν ὀργὴν τοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ ὁποίου ἐξετελεῖτο ἀσθηρὰ διαταγή.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ Αὔγουστος ἀπέθανε τὸ 14 μ. Χ. καὶ ὅτι ὁ Κότυς ἠδύνατο, ἂν ἤθελε, νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ἄλλ' ἢ ἀτυχῆς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Αὔγουστου, μετὰ τοῦ θεῖου του συμβασιλείας, τῆς ὁποίας ἀνεφέραμεν τὰς λεπτομερείας, ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ ἀμελήσῃ ἕνα στοιχειῶδες καθήκον, χωρὶς νὰ δυνηθῆ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀτυχῆσαντα ποιητὴν. Καὶ ἔτσι ἀπέθνησκεν μετ' ὀλίγον τὸ 17 μ. Χ. εἰς τὴν ἄξενον ἐκείνην παραλίαν τῆς Σκυθίας ὁ γλυκὺς τῶν Μεταμορφώσεων ποιητῆς.

* *

Τὸ ὄνομα Κότυς, εἶναι καθαρῶς θρακικόν, ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο ἀναφέρον-

ται τρεῖς βασιλεῖς τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου.

ΚΟΥΤΥΣ ὁ Α' (49—69 μ. Χ.), υἱὸς τοῦ Ἀσπούργου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Μιθριδάτου.

ΚΟΥΤΥΣ ὁ Β' (124—132 μ. Χ.) φέρων καὶ τὰ ρωμαϊκὰ ὀνόματα : Τιβέριος, Ἰούλιος.

ΚΟΥΤΥΣ ὁ Γ' (229—235 μ. Χ.).

Ἡ βασιλεία τῶν τριῶν τούτων βασιλέων ὑπῆρξεν ἄσημος, εἶναι δὲ μάλλον γνωστοὶ ἐκ τῶν διασωθέντων μέχρις ἡμῶν νομισμάτων αὐτῶν, τὰ ὁποῖα φέρουν ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως τῆς χώρας, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης κεφαλὴν τοῦ συγχρόνου αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης. Τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου Κότυος εἶναι χρυσᾶ καὶ χαλκᾶ, τοῦ δὲ τρίτου ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ.

* *

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω μνημονεύονται ὑπὸ τὸ ὄνομα Κότυς :

α') Ὁ μυθικὸς Κότυς, υἱὸς τοῦ Μάνητος καὶ πατὴρ τοῦ Ἀσίου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὸ ὄνομα ἢ ἡπειρος Ἀσία (Ἡροδ. IV, 43). β') Ὁ βασιλεὺς τῆς Παφλαγονίας, ὅστις γενόμενος φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Ἀγησιλάου, ὅτε οὗτος εἶχεν ἐκστρατεύσει εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν βοήθειαν 1000 ἵππους καὶ 2000 πελταστῶν. Ὁ Κότυς οὗτος εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἀναφερόμενος ὑπὸ τὸ ὄνομα Ὅτυς (Ἑλλην. IV, 1, 3 καὶ ἐξῆς), ὅστις τῇ φιλικῇ ἀξιώσει τοῦ Ἀγησιλάου ἔγινε γαμβρὸς τοῦ Πέρσου Σπιθριδάτου, τῇ ἐπεμβάσει πάλιν τοῦ ὁποίου ὁ Ὅτυς ἔγινε φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Ἀγησιλάου, διὰ τὰ ἐκδικηθῆναι τὸν ἐχθρὸν τοῦ Φαρνάβαζου, σατράπην τῆς Φρυγίας, τοῦ ὁποίου ἦτο ὑποτελής. γ') Ὁ βασιλεὺς τῆς Μικρᾶς Ἀρμενίας, ἐπὶ τῆς βασιλείας Κλαυδίου τοῦ Α' (41—54 μ. Χ.) ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Τακίτου (Χρονικά, XI, 9) δ') Βασιλίσκος τῆς Μοισίας ἐν Θράκῃ, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Κ. Πορφυρογεννήτου (Περὶ Θεμ. I, 23) καὶ ἀποστείλας κατὰ τὸν ἔκτον π. Χ. αἰῶνα εἰς τὸν Ἀλυάτιν πατέρα τοῦ Κροίσου, ἀριθμὸν τινα ἐπιλέκτων Μοισῶν ὡς δῶρον. Τὸ ἀνεκδοτὸν τοῦτο, διότι ἀσφαλῶς περὶ ἀνεκδότου πρόκει-

ται, οὐδένα ἄλλον σκοπὸν εἶχε βεβαίως, παρὰ τὰ προσφέρει μίαν ψευδῆ ἱστορικὴν ἀπόδειξιν τῆς ταυτότητος τῶν Μουσῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς τοὺς Μοισοὺς τῆς Θράκης, ἰδέαν γεννηθεῖσαν εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, προφανῶς, ἐκ τῆς συνηχίσεως τῶν δύο ὀνομάτων. (Πλειότερα βλέπε : Α. Θ. Σαμοθράκη, Βασιλεὺς—ποιητῆς, Κότυς ὁ Ε', βασιλεὺς τῆς Θράκης, εἰς «Θρακικά», 1928, σελ. 89 καὶ ἐξῆς, ὅπου ὑπάρχουν καὶ αἱ παραληφθεῖσαι ἐνταῦθα σχετικαὶ παραπομπαὶ καὶ σημειώσεις).

ΚΟΥΤΥΤΙΑ (τά). — Τὰ μυοτήρια τῆς θρακικῆς θεότητος Κότυος ἢ Κοτυτοῦς

ΚΟΥΤΥΤΤΟΥΣ (Μυστήρια).—Τὰ μυστήρια ταῦτα, καλούμενα Κοτύττια, ἰδρῦθησαν κατ' ἀρχὰς εἰς Θράκην, ἐκ τῆς ὁποίας μετεδόθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἰδίως δὲ εἰς Κόρινθον καὶ κατοῖνιν εἰς Ρώμην, ὅπου ἦσαν γνωστὰ ὡς λατρεία τῆς Καλῆς ἢ Ἀγαθῆς Θεᾶς (Bona Dea). Ἐτελοῦντο δὲ ὑπὸ γυναικῶν καὶ μετὰ τόσης μυστικότητος, ὥστε αἱ τελετουργίαι τῶν μᾶς εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστοι.

* ΚΟΥΒΙΝΟΣ. — Φρούριον τῆς Δαρδανίας (παρὰ Προκοπίῳ, Περὶ Κτισμ. IV, 4) ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΚΟΥΔΗΤΟΣ.—Ποταμὸς τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, ἀναφερόμενος ὑπὸ Σκύλακος τοῦ Καρυανδέως (Περὶ πλ. 67), μεταξὺ Ἀβδήρων καὶ Δικαίας. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι τὸ ποτάμιον τῆς Σάνθης (Ἐσκετζε - ντερέ), τὸ ὁποῖον, διαρρέον τὴν πεδιάδα αὐτῆς, ἐκβάλλει ΒΑ. τῶν Ἀβδήρων εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

ΚΟΙΗΣΤΡΙΣ.—Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ, οὐ μακρὰν τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, παρὰ τὸ Δωρύστολον (τὴν σημερινὴν Σιλίστριαν) ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565) πρὸς ἀσφάλειαν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 7, 12).

ΚΟΥ·Ι·ΜΕΔΑΒΑ. Πολίχνη τῆς Δαρδανίας (Ἄνω Μοισία) παρὰ τὴν Πανταλιάν (νῦν Κιουστενδὴλ ἐν Βουλγαρίᾳ) τὴν ὁποίαν,

ὅς ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 1, 32), περιέβαλε διὰ τείχους ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527 — 565) μετὰ τῶν γετονικῶν πολυχινῶν: Κρατίσκαρα καὶ Ρουμισάνα.

ΚΟΥ·Γ'ΝΩ.— Φρούριον τῆς Δαρδανίας (παρὰ Προκοπίῳ IV, 4) ἐπισκευασθὲν ὑπὸ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΚΟΥΛΗ (τοῦ). — Πολίχνη τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης κειμένη ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Χαριουπόλεως, ἐπὶ τῆς ἀπὸ τοῦ Αἴμου εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀγούσης ὁδοῦ. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἐκαλεῖτο «πολίχνηον τοῦ Κούλη». Παρ' αὐτὴν προσβλήθιντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ, Νικολάου Μαυροκαταλῶν καὶ Βερμπετζιώτη οἱ κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1087 ἐπιδραμόντες τὴν Θράκην ὑπερογδοηκοντακισχίλιοι Πατζινάκαι καὶ Κουμάνοι, συμμαχοῦντος καὶ τοῦ ἐκπτώτου βασιλέως τῶν Οὐγγρων Σολομῶντος, ὑπέστησαν φοβερὰν καταστροφὴν, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Τζεγλού, πολλοὶ δὲ τῶν βαρβάρων κατὰ τὴν ὑποχώρησίν των ἐπνίγησαν εἰς τὸν παρ' αὐτὴν ρέοντα ποταμίσκον, ὅστις καλεῖται σήμερον Κούλα-Ντερεσεῖ. (Ἄννα Κομνηνή, VII, 1).

* ΚΟΥΚΛΑΙΝΑ (ἡ) — Κομόπολις τῆς Β. Θράκης, μεταξὺ Στενιμάχου καὶ Φιλίππουπόλεως, ἀπέχουσα ἐξ ἀμφοτέρων περὶ τὰ 12 χλμ. Κεῖται δὲ εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ροδόπης καὶ εἶναι ἀμφιθεατρικῶς ἐκτισμένη, κατοικουμένη μέχρι τῶν τελευταίων Βουλγαρικῶν διωγμῶν ὑπὸ 1.000 περίπου Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν. Διὰ τοῦ διαρρέοντος αὐτὴν ρυακίου, ἡ κομόπολις διαιρεῖται εἰς δύο συνοικίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης κατοικεῖται μόνον ὑπὸ Ἑλλήνων, ἡ δὲ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὑπὸ Ὀθωμανῶν.

Πότε ἀκριβῶς ἐκτίσθη καθὼς καὶ τὸ ἐτυμολογικὸν τοῦ ὀνόματος αὐτῆς δὲν εἶναι γνωστόν. Κρίνοντες ὁμῶς ἐκ τῆς προφορᾶς τῶν Κουκλαινωτῶν, ἥτις μεγίστην ὁμοιότητα ἔχει πρὸς τὴν τῶν Φιλίππουπολιτῶν, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην ὅτι οὗτοι ἦσαν ἄποικοι τῶν Φιλίππουπολιτῶν. Μέχρι τῶν τελευταίων ἐ-

τῶν διετήρουν δημοτικὴν σχολὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἐφοίτων περὶ τοὺς 80 μαθηταὶ καὶ μαθήτριά. Οἱ κάτοικοι τῆς Κουκλαινῆς ἠσχολοῦντο εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἀμπελοφυτεῖαν.

Εἰς ἀπόστασιν ἕνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἀπ' αὐτῆς εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ροδόπης, ὑπάρχει μονὴ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῶς Ἁγίων Ἀναργύρων, ἥτις, ἐλλείψει φρενοκομείου κατὰ τὴν περιφέρειαν ἐκείνην, ἐχρησίμευσεν ὡς τοιοῦτον εἰς πολλοὺς τῶν φρενοβλαβῶν. Ἡ Μονὴ αὕτη, διὰ τὰ ἀφθονα ὕδατά της, τὸ κατάφυτον τῶν πέριξ καὶ τὸ ὑγιεινὸν κλίμα της, ἐχρησίμευεν ὡς τόπος ἐξοχῆς εἰς πολλὰς οἰκογενεῖας τῆς Φιλίππουπόλεως καὶ τῶν παρακειμένων γετονικῶν κομποπόλεων κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας. (Πρβλ. Σωτ. Ἀντωνιάδου, Κούκλαινα, ἐν «Θρακικῇ Ἐπετηρίδι», 1897, σελ. 139 καὶ ἐξῆς).

* ΚΟΥΛΚΟΥΣΣΗΝΟΣ (Ἀσκληπιός). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, λατρευομένου εἰς Κουλκουσσόν τῆς Βορ. Θράκης (βλ. λέξ.). ὅπου ὑπῆρχεν ἱερὸν αὐτοῦ, κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν αὐτῇ. («Θρακικά» τόμ. V (1934) σελ. 53, καὶ τόμ. XIII (1940).

* ΚΟΥΛΚΟΥΣΣΟΣ. — Τοπωνυμία τῆς Βορ. Θράκης, ἐπὶ τῶν Β.Α. δασωδῶν κλιτύων τῆς Ροδόπης Ν. Δ. τῆς πόλεως Τατάρ-Παζαρτζίκ καὶ περὶ τὰς 2 1/5 ὥρας διεξίθθεν τοῦ Ἐβρου καὶ ὄχι μακρὰν τῆς κόμης Βάτκουον ὅπου ἄλλοτε ἔκειτο τὸ Βυζαντινὸν Βατκούιον καὶ τῆς μονῆς τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου (25 χλμ.), πλησίον τοῦ χάρου τοῦ ἐπονομαζομένου «ληστρικὸν πηγάδιον» (haidouschko kladentsche). («Θρακικά», τόμ. XIII, (1940), σελ. 270).

* ΚΟΥΜΑΝΙΑ. — Ὀνομασία τῆς Μολδαβίας κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα, ἀπὸ τῶν ἐπιδραμόντων αὐτὴν Κουμάνων ἢ Κομάνων.

ΚΟΥΜΑΝΟΙ ἢ ΚΟΜΑΝΟΙ. — Βαρβαρικός λαὸς ἀνήκων εἰς μίαν τῶν πέντε ἀρχικῶν φυλῶν τῶν Τούρκων, κατοικοῦντες τὰς πρὸς Β. τοῦ Εὐξείνου Πόντου εὐρείας

πεδιάδας τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης.

Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπεδόθη εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν Οὐγγρων καὶ τῶν Βυζαντινῶν ὑπὸ τοῦ διαρρέοντος τὴν χώραν αὐτῶν Κιπτόςαχ, ποταμοῦ Κουβάν ἢ Κουμάν, ἐκβάλλοντος εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν.

Ἐκδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Τατάρων ἐκ τῆς ἀρχικῆς κοιτίδος αὐτῶν, κατέφυγον εἰς τὴν Ρωσίαν, ἐντεῦθεν δὲ μέρος αὐτῶν ἔφθασε μέχρι τοῦ Δουνάβειος, ὅπου συνενώθησαν μετὰ τῶν ὁμοφύλων καὶ ὁμολόγησαν αὐτῶν Πετζενέγων ἢ Πατζινάκων, διέβησαν τὸν Δούναβιν καὶ ἐπέδραμον τὰς χώρας τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Πρῶτῃ ἐπιδρομῇ αὐτῶν ἀναφέρεται κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου (1078—1081), ὅτε ἐξειδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Ἐκτοτε δὲν ἔπαυσαν παρενοχλοῦντες μετὰ τῶν Πετζενέγων τὰς χώρας τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, μέχρις ὅτου ἐξειδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ περὶ τὸ 1096 πέραν τοῦ Δουνάβειος. Ἐκτοτε δὲν ἐνεφανίσθησαν εἰς τὰς Βυζαντινὰς χώρας, παρὰ μετὰ αἰῶνα περίπου ὡς σύμμαχοι τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Ἰωάννου Ἀσάν ἢ Καλοῖωάννου (1197—1207), τοῦ ὁποῦοι ἡ σύζυγος ἦτο Κομμανίς.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπέδραμον τὴν χώραν τῶν Οὐγγρων, ἠττηθέντες ὁμως τέλος ἀπεσύρθησαν εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαυίαν, καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ παύσουν τὰς ἐπιδρομάς των. Τότε ἤρχισε νὰ διαδίδεται μετὰ αὐτῶν ὁ χριστιανισμὸς, περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, συνεστήθη καὶ ἐπισκοπὴ ἐν Μολδαυίᾳ. Ἐκ τῶν Κομμάνων τούτων ἢ Κομμάνων ἐκλήθη καὶ ἡ Μολδαυία κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους Κομμανία.

* ΚΟΥΜΟΥΤΖΙΝΑ ἢ ΚΟΥΜΟΥΤΖΗΝΑ (τά).—Ἄλλη ὀνομασία τῆς βυζαντινῆς πόλεως Κομοτινῆς ἢ Κομοτινῆς ἐν Θράκῃ, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Καντακουζηνοῦ (Β, σελ. 415 καὶ 430).

ΚΟΥΠΟΥΣ ἢ ΚΟΥΠΠΑΙ.—Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄ-

χθης τοῦ Δουνάβειος, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Βιμινακίου (νῦν Κοστολάτς), ὅπου ἤδρευεν ἰσχυρὰ ρωμαϊκὴ φρουρά. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἦτο χωρίον μεθ' ἀπλοῦ τινος πύργου, τὸν ὁποῖον ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) ὄχι μόνον μετέβαλεν εἰς ἰσχυρώτατον φρούριον, ἀλλὰ καὶ εἰς πόλιν ἀνέδειξε, κτίσας διάφορα οἰκοδομήματα καὶ ἄλλα δημόσια κτίρια. Ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς κεῖται σήμερον τὸ χωρίον Γκουμπουλάτς (Gobulatz) τῆς Β. Α. Γιουκoslαβίας, ὅπου σώζονται τὰ εἰρημια αὐτῆς.

* ΚΟΥΡΠΙΔΟΣ.—Ἀρχαία θρακικὴ κώμη, κειμένη μετὰ Φιλιππουπόλεως καὶ Βερόης—Τραϊανῆς, γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῆς, τοῦ 202 μ.Χ. εὑρεθείσης εἰς τὸ χωρίον Τσακαρλάρ τῆς περιφερείας Τσιρπάν, ὅπου τὸ ἐμπόριον Πίζος, ἀριστερὰ τοῦ μέσου ροῦ τοῦ Ἐβρου. (Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου «Θρακικά» 1935, σελ. 156).

ΚΟΥΡΤΟΥΕΟΥΡΑ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτίσμ. IV, 11).

ΚΟΥΣΙΝΕΣ.—Φρούριον τῆς Δαρδανίας ἐν Θράκῃ, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτίσμ. IV, 4).

ΚΟΥΣΚΑΙΡΙ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόπης κτισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτ. IV 11).

* ΚΟΥΡΠΙΔΟΝ.—Ἀρχαία θρακικὴ κώμη, κειμένη μετὰ Φιλιππουπόλεως καὶ Βερόης—Τραϊανῆς, γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ.Χ. εὑρεθείσης εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζος, ἀριστερὰ τοῦ μέσου ροῦ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, ὅπου τὸ χωρίον Τσακαρλάρ τῆς περιφερείας Τσιρπάν. («Θρακικά» τόμ. VII, σελ. 197).

Οἱ κάτοικοι ταύτης μετὰ τῶν κατοίκων ἄλλων 9 κωμῶν μετῴκησαν εἰς τὸ ἰδρυθὲν ἐμπόριον τῆς Πίζου.

ΚΟΥΣΚΑΥΡΙ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβειος, τὸ ὁποῖον ἐπεσκέυασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (Προκ. Περὶ Κτίσμ. IV, 11).

ΚΟΥΣΚΟΥΛΙ.—Φρούριον τῆς Κάτω

Μοισίας ἐν Θράκῃ, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, ἐπισκευασθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. : IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΚΟΥΣΚΟΥΛΙΣ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόπης, κτισθὲν, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ἐκ θεμελίων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΚΟΥΤΡΗΓΟΥΡ.—Εἰς τῶν πρώτων ἡγεμόνων τῶν Βουλγάρων, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ἡ ἱστορία κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἱστορικῆς τῶν ἐμφανίσεως καὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν Οὐννων ἀποσπάσεώς των κατὰ τὸν τέταρτον μ.Χ. αἰῶνα. Διανεμηθεὶς, μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Οὐτρηγούρου τὸ βασίλειον τοῦ πατρὸς του, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν ἀναφέρει ἡ ἱστορία, ἀπετέλεσεν ἴδιον κράτος τὸ τῶν Κουτρηγούρων (βλ. λέξ.).

ΚΟΥΤΡΗΓΟΥΡΟΙ.—Βαρβαρικός λαὸς τουρκικῆς καταγωγῆς ἀπὸ τοῦ ὁποίου κατὰγονται οἱ ἀρχικῶς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον εἰσβαλόντες, πρῶτοι Βούλγαροι. Ὀνομάσθησαν δὲ οὕτω ἀπὸ τοῦ Κουτρηγούρου, ἑνὸς τῶν πρώτων ἡγεμόνων αὐτῶν, ὅστις ἀποσπαθεὶς ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν Οὐννων, ἀπετέλεσεν ἴδιον κράτος. Οἱ λοιποὶ παρέμειναν ὑπὸ τὸν ἀδελφόν του Οὐτρηγούρου (βλ. λέξ.).

Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ζήνωνος (474—691) ἐμφανίζονται ὡς σύμμαχοι αὐτοῦ κατὰ τῶν Γότθων. Νικηθέντες ὁμῶς ὑπὸ τοῦ Θεοδορίου παρὰ τὸν Δούναβιν ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ Α' (491—518) ἐστράφησαν κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους καὶ εἰσβαλόντες εἰς τὰς πέρας τοῦ Δουνάβεως χώρας, ἐλεηλάτουν καὶ κατέστρεφον αὐτάς. Ἐπιστρέφοντες ὁμῶς κατόπισιν διὰ τῆς Θράκης, προσεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἀρίστου, ὅστις ἤττηθεις ἀπώλεσε 4.000 ἄνδρας καὶ τρεῖς ἐκ τῶν καλλιτέρων στρατηγῶν του.

Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ (527—565) ὁ Ζαβεργάνης, γάνης τῶν Κουτρηγούρων (βλ. λέξ.) διαβάς μὲ πολυάριθμον ἱππικὸν τὸν παγωμένον Δούναβιν, ἔφθασε μέχρι Θράκης καὶ

ἐκείθεν μέχρι τῆς Ἑλλάδος, ἀπειλῶν καὶ αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν. Ἐπιτεθείς κατ' αὐτοῦ ὁ Βελισσάριος τὸν ἠγάγκασε νὰ ἀποχωρήσῃ μετὰ μεγάλων ἀπωλειῶν. Τέλος οἱ Κουτρηγούροι ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ἄραβας μετὰ τῶν ὁποίων συνεχωνεύθησαν, ἔκτοτε δὲ δὲν ἀναφέρονται ὡς ἴδιον ἔθνος. Ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ Θεοφάνους καλοῦνται Κοτράγοι. Οἱ ἡγεμόνες αὐτῶν ἔκαλοῦντο «Χάναι», ὀνομασία μαρτυροῦσα ὑπὲρ τῆς Τουρκικῆς αὐτῶν καταγωγῆς.

* ΚΡΑΔΕΜΝΑ.—Μία τῶν ἀρχαίων ὀνομασιῶν τῆς Ἀμφιπόλεως παρὰ Στεφ. Βυζαντίου (βλ. λέξ.).

ΚΡΑΜΒΙΣ.—Υἱὸς τοῦ Φινέως, βασιλέως τῆς ἐν Θράκῃ Σαλμυδησοῦ καὶ τῆς Κλεοπάτρας, θυγατρὸς τοῦ Βορέου τυφλωθεὶς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ὑπὸ τοῦ πατρὸς των, πιστεύσαντος εἰς τὰς διαβολὰς τῆς δευτέρας συζύγου του Ἰδαίας, θυγατρὸς τοῦ Δαρδάνου.

ΚΡΑΝΟΒΟΥΝΙΟΝ.—Βυζαντινὸν φρούριον, κείμενον εἰς τὰ περίξ τῶν Κομουτινῶν (νῦν Κομοτινῆς), προσχωρήσαν τὸ 1343 εἰς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννην Καντακουζηνόν (1341—1347) μετὰ τριῶν ἄλλων παρακειμένων φρουρίων : Ἀσωμάτου, Παραδημῆς καὶ Στυλαρίου.

* ΚΡΑΣΑΛΟΠΑΡΑ.—Ἀρχαία Θρακικὴ κώμη, κειμένη μετὰ Φιλιππουπόλεως καὶ Βερόης—Τραϊανῆς, γνωστὴ ἔξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ. Χ. εὐρεθείσης εἰς τὸ χωρίον Τσακαρλάρ τῆς περιφερείας Τσιρπάν, ἀριστερὰ τοῦ μέσου ροῦ τοῦ Ἐβρου, ὅπου τὸ ἐμπόριον Πίζος («Θρακικά», 1935, σ. 156). Ταύτης οἱ κάτοικοι μετὰ τῶν κατοίκων ἄλλων 9 κωμῶν μετόκησαν εἰς τὸ ἰδρυνθὲν ἐμπόριον τῆς Πίζου.

ΚΡΑΤΙΣΚΑΡΑ.—Πολίχνη τῆς Α. Α. Δαρδανίας (Ἄνω Μοισία) παρὰ τὴν Πανταλίαν τῶν Ρωμαίων (νῦν Κιοστενδὴλ ἐν Βουλγαρίᾳ) τὴν ὁποίαν ὡς ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, I, 32) περιέβαλε δι' ὄχρωτάτου τείχους ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) μετὰ τῶν γειτονικῶν πολιχνῶν : Κουίμεδαβα καὶ Ρουμισιάννα.

ΚΡΕΑΣ.—Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας

παρὰ τοὺς Τόμους (νῦν Κωνσταντζα), ἀνακαινισθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV. 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΚΡΗΘΩΤΗ — Βλ. λέξ. Κριθωτή.

ΚΡΗΝΙΔΕΣ. — Πολίχνη τῆς ἀρχαίας Μακεδονίας παρὰ τὰ ὄρια τῆς Θράκης καὶ πρὸς τὰ Β. Α. τοῦ ὄρους Παγγαίου, ὀνομασθεῖσα οὕτω, ἐκ τῶν ἀφθόνων παρ' αὐτὴν πηγῶν. Τὸ ἐθνικὸν Κρηνίτης. Ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ ἀποίκων Θασίων οὐ μακρὰν τῆς Θαλάσσης, ὀδηγηθέντων ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου Καλλιστράτου κατὰ τὸ 361 π. Χ. Αἱ Κρηνίδες ὅμως ὀλίγον ἔχρησμευσαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, διότι πιεσθεῖσαι ὑπὸ τῶν περὶ αὐτοὺς Θρακικῶν φύλων, ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσουν τὴν συνδρομὴν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Β', ὅστις ἐπωφεληθεὶς τῆς εὐκαιρίας ταύτης, προσήλθεν ἐκεῖ ὡς φίλος καὶ σύμμαχος δῆθεν τῶν ἀγωνιζομένων καὶ καταλαβὼν τὴν χώραν ἔκτισε τὴν δμώνυμον αὐτοῦ πόλιν (βλ. Φίλιπποι).

* ΚΡΗΝΙΣ. — Λόφος τῆς Φιλιππουπόλεως παρὰ τὸν λόφον Νυμφαίων, ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὑπαρχούσης ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἀειροοῦς πηγῆς. Εἶναι ὁ σημερινὸς λόφος Μπουρναρτζικ (Περβλ. Τσουκαλά, Ἱστορία τῆς Φιλιππουπόλεως σελ. 11).

ΚΡΗΣΣΑ. — Πόλις τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀναφερομένη ὑπὸ Σκύλακος τοῦ Καρυανδέως (Περὶ πλ. 67) πρὸς νότον τῆς Κριθωτῆς. Κατὰ τινὰς εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν πολίχνην Αἰγὸς Ποταμοὶ (βλ. λέξ.).

ΚΡΗΣΤΩΝ. — Ἀρχαιοτάτη θρακικὴ ἢ πελασγικὴ πόλις. Κατὰ τὸν Ἡροδοτον (Α. 57), πρωτεύουσα τῆς Κρηστωνίας (βλ. λ.). Ἐξαφανισθεῖσα ἐνωρίτατα, δὲν ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων τοῦ Ἡροδοτου συγγραφέων. Ἐκεῖτο δέ, κατὰ τὸν Μ. Δήμιτσαν (Ἡ Μακεδονία, σελ. 529), πρὸς νότον τῆς Ξυλοπόλεως, ἐπὶ τοῦ Σαρὶ-Ντερέ, παραποτάμου τοῦ Λαχανά, ὅπου σώζονται ἐρείπια ἀρχαίας πόλεως.

Κατὰ τὴν μυθολογίαν, ὁ υἱὸς τοῦ Θεσέως Ἀκάμας, ἀποσταλεὶς μετὰ τοῦ Διο-

μήδους, ὡς πρέσβυς εἰς τοὺς Τρῶας, ἐγέννησε κρυφίως ἐκ τῆς Λαοδίκης, θυγατρὸς τοῦ Πριάμου, τὸν Μούχιτον. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, διερχόμενος ὁ Ἀκάμας μετὰ τῆς Λαοδίκης καὶ τοῦ υἱοῦ του διὰ τῆς Κρηστωνίας, ἐξῆλθεν εἰς κυνήγιον κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ Μούνιτος ἐδίχηθη ὑπὸ φαρμακεροῦ ὄφραος καὶ ἀπέθανεν :

Ἵν δὴ ποτ' ἀγρῶσσοντα Κρηστῶνης ἔχις κτενεῖ, πατάξας πτέρναν ἀγρίῳ βέλει.

(Λυκόφρ. Ἀλεξάνδρα, στίχ. 499).

ΚΡΗΣΤΩΝΕΣ. — Λαὸς τῆς μεσημβρινῆς Μακεδονίας, πελασγικῆς ἢ θρακικῆς καταγωγῆς, κατοικῶν τὴν ἀπ' αὐτῶν ὀνομασθεῖσαν Κρηστωνίαν (βλ. λέξ.) πρὸς βορρᾶν τῆς λίμνης Βόλβης.

ΚΡΗΣΤΩΝΙΑ. — Ἀρχαία θρακικὴ χώρα τῆς μεσημβρινῆς Μακεδονίας, λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν Κρηστωνίων Πελασγῶν, οἱ ὅποιοι προηγουμένως κατόικουν τὴν περὶ τὴν Ὀλυνθον καὶ τὴν χερσόνησον τῆς Ἀκτῆς (Ἄθω) χώραν (Ἡροδ. VII, 124, Θουκυδ. IV, 100). Ὄριζετο δὲ πρὸς νότον ὑπὸ τῆς Μυγδονίας, πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τῆς Παιονίας καὶ Μαιδικῆς, πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τῆς Ἀμφαξίτιδος Παιονίας καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Βισαλτίας. Εἰς τὸ μέσον αὐτῆς ἐξαπλοῦται τὸ ὄρος Βερτίσσκον (κοινῶς Μπεσίκ-Ντάγ) καὶ διαρρέεται ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ποταμῶν καὶ παραποτάμων τοῦ Ἐχεδώρου ποταμοῦ (νῦν Γαλλικοῦ).

Κατ' ἀρχὰς ἔφερε δύο ὀνόματα : Κρηστωνία καὶ Βισαλία, διατελοῦσα ὑπὸ ἓνα αὐτόνομον βασιλεία. Μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς ὁμως ἦτταν τῶν Περσῶν τὸ 479 π. Χ., ἡ Κρηστωνία μετὰ τῆς Βισαλτίας κατεκτήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Α' καὶ ἀπετέλεσαν μέρος τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους, ὑπὸ τὸ ὁποῖον παρέμεινεν μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων κατακτῆσεως τῆς Μακεδονίας τὸ 168 π. Χ. Ἐκτοτε ἀναφέρονται πότε μὲ τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν ὀνόματα, καὶ πότε μὲ τὸ ὄνομα τῆς Μυγδονίας.

Καθ' ὅλην τὴν Κρηστωνίαν οἱ ἀρχαιότεραι συγγραφεῖς γνωρίζουν μόνον τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Κρηστῶνα, καὶ ταύτην μόνον ἀναφέρουν. Ἵπὸ τῶν μεταγε-

νεστέρων ὅμως, οἱ ὅποιοι περιλαμβάνουν αὐτὴν ἐν τῇ Μυθονίᾳ, ἀναφέρονται αἱ πόλεις : Ἀντιγόχεια, Ξυλόπολις, Τέρπολος, Καραβία καὶ Γυναικόκαστρον.

ΚΡΙΘΕΑ.—Μεσόγειος κωμόπολις τῆς νοτίου ἄκρας τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου (νῦν χερσόνησος Καλλιπόλεως) ἀπέχουσα περὶ τὰ 6 1½ μίλια Β. Α. τοῦ ἄκρωτηρίου τῆς Ἑλλης. Σήμερον καλεῖται Κριθιά, ἀριθμοῦσα μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν 313 κατοίκους.

Κατὰ τὸν Παγκόσμιον Εὐρωπαϊκὸν πόλεγον ἐγένετο ὀνομαστὴ διὰ τὰς παρ' αὐτὴν γενομένης μάχας (Μάρτιος — Δεκέμβριος 1915) μεταξύ Τούρκων καὶ Ἀγγλων πρὸς κατάληψιν τοῦ παρ' αὐτὴν ὄροπεδίου Ἀτση-Μπαμπὰ δεσπόζοντος τῆς πρὸς τὰ φρούρια τοῦ Ἑλλησπόντου ἀγούσης ὁδοῦ.

ΚΡΙΘΩΤΗ.—Παράλιος πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου μεταξύ Καλλιπόλεως καὶ Πακτύης, ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸν Ἀρποκρατίωνα, ὑπὸ τῶν μετὰ τοῦ Μιλτιάδου εἰς τὴν χερσόνησον ἐλθόντων Ἀθηναίων. Τὸ ἐθνικὸν Κριθώσιος (Στ. Βυζάντιος). Ἔνεκα τῆς ἐπικαίρου θέσεώς της, δεσποζούσης τοῦ πρὸς τὴν Προποντίδα Ἑλλησπόντου, ἐχρησιμοποιήθη ἀνεκαθεν ὡς στρατηγικὸν σημεῖον. Μνημονεύεται δὲ πολλάκις εἰς τοὺς μεταξὺ Κότυος τοῦ Α', βασιλέως τῶν Θρακῶν (382-351 π.Χ.) καὶ Ἀθηναίων ἀγῶνας, γενομένη ἀφορμὴ, κατὰ τὸν Ἰσοκράτην, νὰ ἐφελκυσθῇ ἡ προσοχὴ τῶν Ἀθηναίων πρὸς κατάκτησιν ὀλοκλήρου τῆς χερσονήσου. Κατεστράφη ὅμως ἐνωρίτατα, ἐπὶ τῆς θέσεως δ' αὐτῆς ἢ παρ' αὐτὴν, κεῖται, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἢ νῦν Καλλιπολις, μετονομασθεῖσα οὕτω περὶ τὸ 209 π. Χ., ὅτε κατελήφθη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε' βασιλέως τῆς Μακεδονίας. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Στράβωνος ἦτο «πολίχνιον κατεσκαμμένον» (VII, 331, 56).

ΚΡΙΣ Σ. — Τοποθεσία ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τὴν περιοχὴν Ψαμμάθια, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα προῆλθεν ἐκ παραδόσεων ἐντελῶς μυθολογικῶν.

Κατὰ τὸν ὄγδοον ἢ ἕνατον αἰῶνα ἡ τοποθεσία ἔκαλετο «Κρίσις», ἴσως ἔνεκα

πλύσεώς τινος ἧτις περιέβαλλε γηραιὰν τινα κυκάρισσον, περὶ τῆς ὁποίας ἐφέρετο παράδοσις, καθ' ἣν, ὁσάκις εἰσῆγοντο ὑπὸ τὴν ἄλυσιν οἱ ὀφείλοντες χρήματα, εὐὰν μὲν οἱ οὕτω δοκιμαζόμενοι εἶχον ἐξοφλήσει τὸ χρέος των, τότε ἡ ἄλυσις ἀνυψοῦτο, εὐὰν δὲ ὄχι τότε ἡ ἄλυσις κατέβαινε.

Εἰς τὴν τοποθεσίαν ταύτην ἐτάφη ὁ ἕπερ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀθλήσας ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου (741—773) Ἄγιος Ἀνδρέας, εἰς μνήμην τοῦ ὁποίου ἀνιγέρθη μετὰ τινα ἔτη ναός. Βραδύτερον δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ XIII αἰῶνος καὶ μονῆ, ὅπου κατετέθησαν τὰ λείψανα τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἦτο γυναικεία, μεταβληθεῖσα εἰς τζαμί τὸ 1489 ὑπὸ τοῦ βεζύρη Κοτζᾶ Μουσταφᾶ, τοῦ ὁποίου φέρει τὸ ὄνομα. (Προβλ. Πασπάτη, Βυζαντιναὶ μελέται, σελ. 313).

ΚΡΙΣΠΑΣ.— Ἀρχαῖον φρούριον τῆς Ἄνω Μοισίας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ἐν τῇ περιφερείᾳ Βιδινίου. Τοῦτο ἀνακαίνισας ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) κατέστησε «ἔργον διαφερόντως ἐξαισίον» (Προκ. Κτισμ. IV, 6, 23),

ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΟΣ.— Ἑλλην ἱστορικὸς τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, γεννηθεὶς ἐν Ἰμβρῷ. Ὅταν ὁ σουλτᾶνος Μωάμεθ ὁ Β' ἐξεπύρθησε τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ 1453, ἀπεστάλη πρὸς αὐτὸν εἰς Ἀδριανούπολιν μετὰ τινῶν ἄλλων συμπολιτῶν του καὶ προκρίτων τῶν νήσων Λήμνου καὶ Θάσου, ἵνα δηλώσωσιν ὑποταγὴν καὶ προλάβωσι τὴν καταστροφὴν των.

Παρουσιασθεὶς τότε ὁ Κριτόβουλος πρὸς τὸν σουλτᾶνον ἐκέρδισε διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ καὶ διωρίσθη διοικητὴς τῆς Ἰμβροῦ, ὅπου παρέμεινε μέχρι τοῦ 1566, ὅποτε καταληφθεῖσης τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν κατέφυγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Κριτόβουλος θεωρεῖται ὡς ὁ πρῶτος Ἑλλην λόγιος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σουλτάνου. Ἀπολαύων δὲ τῆς εὐνοίας τοῦ Μωάμεθ καὶ σχετισθεὶς μετὰ τῶν πε-

ρί αὐτόν, συνέλεξε διαφόρους πληροφορίας περὶ τῶν ἐκστρατειῶν αὐτοῦ καὶ ἠδυνήθη νὰ ἐξετάσῃ λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν αὐτοῦ. Μὲ τὸ ὕλικόν τοῦτο ὁ Κριτόβουλος συνέγραψεν ἱστορίαν τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Β' ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεώς του (1451) μέχρι τοῦ 1467, πλήρη ἐγκωμίων διὰ τὸν Μωάμεθ παριστῶν αὐτὸν ὡς ἄνδρα λόγιον καὶ γνώστην τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ἡ ἱστορία αὕτη, ἂν καὶ ἀνακριβῆς ἐν πολλοῖς, ὅσον ἀφορᾷ τὰς χρονολογίας, τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς τύπους, ἐν τούτοις συμπληροῖ τὰς χρονογραφίας τοῦ Δούκα, τοῦ Φραντζῆ καὶ τοῦ Χαλκοκονδύλη.

Περιγράφων ὁ Κριτόβουλος τὸ ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ Β' ἐγεγρῆν ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου φρούριον «Ρούμελι Χισάρ», παρέχει ἐνδιαφεροῦσας πληροφορίες περὶ τῆς ὀχρωματικῆς τέχνης τῶν Τούρκων καὶ τῆς διατάξεως τοῦ πυροβολικοῦ παρ' αὐτοῖς. Ἰδιαιτέρως ἐνδιαφερόσασαι εἶναι αἱ πληροφορίες αἱ ἀφορῶσαι τὴν ἐπισκεπτικὴν βολὴν τὴν ἐκτελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ κατὰ τὴν πολιτορκίαν τοῦ Σταυροδρομίου κατὰ τῶν ἐν τῷ Κερατίῳ κόλπῳ σταθμευόντων βυζαντινῶν πλοίων.

Ἡ ἱστορία τοῦ Κριτοβούλου ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις τὸ 1870 ὑπὸ τοῦ C. Müller ἐν τῇ Συλλογῇ: *Fragmenta histor. Graecorum*, (Τόμ. V, σελ. 40—161). Τὸ πλήρες ὄνομα τοῦ Κριτοβούλου ἦτο Ἐρμόδωρος Μιχαὴλ Κριτόβουλος. (Πρβλ. Οὐίλλιαμ Μίλλερ ἐν Νέφ Ἑλληνομνήμονι τόμ. VII, σελ. 95).

ΚΡΙΤΟΔΗΜΟΣ. — Θραξ ἐκ Φιλίππων, ἰερεὺς τοῦ ἐν αὐτοῖς ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, πατήρ τοῦ συγγραφέως Μαρσίου τοῦ νεωτέρου (βλ. λέξ.).

* ΚΡΟΒΥΖΙΚΗ (γῆ). — Ἡ χώρα τῶν Κροβύζων, λαοῦ Θρακικοῦ (βλ. λέξ.).

ΚΡΟΒΥΖΟΙ. — Ἀρχαῖος θρακικὸς λαός, κατοικῶν κατ' ἀρχάς μεταξὺ τοῦ Ἰστρου (Δουνάβεως) καὶ τοῦ Βορυσθένου (Δνεῖπερ) ἀκολούθως δὲ, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (IV 49), τὴν ὑπὸ τῶν ποταμῶν Ἄθρως (Ἰάντρα), Νόη καὶ Ἀρτάνη διαρροεμένην

χώραν. Κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα (VII, 318) παρὰ τὰ Β. Δ. παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου, παρὰ τὴν Μικρὰν Σκυθίαν (Scythia Minor), ἀντιστοιχοῦσαν μὲ τὴν σημερινὴν Δοβρουτσάν, ἐχώριζε δὲ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν νοτίων Θρακῶν ὁ ποταμὸς Ζύρας (νῦν Βάτοβσκα), ἐκβάλλων ὀλίγον νοτιώτερον τῆς Διονυσουπόλεως, τῆς σημερινῆς Μπαλτσίκ.

ΚΡΟΣΣΑΙΑ καὶ ΚΡΟΥΣΙΑΣ ἢ ΚΡΟΥΣΙΣ.—Χώρα τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ἐκτεινομένη πρὸς Ν. τοῦ Ἄνθεμουντος (Κολαμαριά), ἀπὸ τοῦ Αἰναίου ἀκρωτηρίου (νῦν Μεγάλο Καραμπουρνού), μέχρι τῆς Ἄντιγονείας, ὅπου τὸ μετόχιον τοῦ Ἁγίου Παύλου παρὰ τὸν Χαβρίαν ποταμόν. Ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Κρουσσέως, υἱοῦ τοῦ Μύγδονος, καὶ κατωκεῖτο ὑπὸ τῶν Κρουσσιῶν (βλ. λέξ.). Ἦτο πικνότατα κατωκημένη, μνημονεύονται δὲ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII 123) αἱ πόλεις αὗται: Λίπαξος, Κώμβρεια, Αἶσα, Γίγνωνος, Κάμψα, Σμίλα καὶ Αἰνεία.

ΚΡΟΣΣΑΙΟΙ.—Λαὸς θρακικὸς, κατοικῶν τὴν ἀπ' αὐτῶν κληθεῖσαν Κρουσσίαν, Κρουσιᾶδα ἢ Κρουσιᾶδα γῆν, κειμένην εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου καὶ ἐκτεινομένην μεταξὺ τοῦ Ἄνθεμουντος καὶ τῆς Βοττικῆς. Ἐπὶ τῶν περσικῶν πολέμων παρεχώρησε στρατὸν κοὶ πλοῖα εἰς τὸν διερχόμενον στόλον τοῦ Ξέρξου τὸ 480 π. Χ. Κατὰ δὲ τὸ 429 π. Χ. ἐβοήθησαν δι' ὀλίγων πελταστῶν τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὸν κατὰ τῶν Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων πόλεμον.

ΚΡΟΥΝΟΙ.—Ἀκρωτήριον τῆς Ἄν. Θράκης ἐπὶ τῶν Β. Α. παραλίων αὐτῆς ἐν τῇ χώρῃ τῶν Ὄρετῶν ἢ Τορετῶν, οὐ μακρὰν τῆς πόλεως Ἱερὸν.

ΚΡΟΥΝΟΙ (οἶ).—Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ, ἀποικία Μιλησίων, ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, μεταξὺ Βιζώνης καὶ Ὀδησοῦ ἀγρότερον μετονομασθεῖσα Διονυσόπολις (βλ. λέξ.). Εἶναι τὸ σημερινὸν Μπαλτσίκ, ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Καβάρνας.

* ΚΡΟΥΣΣΕΥΣ.—Υἱὸς τοῦ Μύγδονος, γενάρχης τῶν Κρουσσέων, κατοικοῦντων τὴν

Κροσσιάν ἢ Κροσσιάδα γῆν (βλ. λέξ.).

ΚΡΥΒΟΥΣ (ἦ).—Μεσαιωνικὸν φρούριον τῆς Θράκης πρὸς Β. τῆς Ροδόπης, καταληφθὲν μετὰ τοῦ Στενιμάχου καὶ ἄλλων φρουρίων ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Μιχαὴλ τὸ 1255. Ἄνεκατελήφθη τὸ ἐπόμενον ἔτος μεθ' ὅλης τῆς περὶ αὐτὸ χώρας ὑπὸ Θεοδώρου Β' τοῦ Λασκάρεως (1255 — 1259) Ἡ θέσις του παραμένει ἄγνωστος καὶ ἀκαθόριστος.

ΚΡΥΤΖΙΜΟΣ (ὀ).—Ὀχυρωτάτη βυζαντινὴ πόλις κειμένη εἰς τὰ πρὸς τὴν Βουλγαρίαν μεθόρια τῆς Θράκης, ἐπὶ τῶν βορείων ὑπωρειῶν τῆς Ροδόπης, περὶ τὰς πέντε ὥρας ἀπὸ τῆς Φιλιππουπόλεως Καταληφθεῖσα μετὰ τοῦ Στενιμάχου, Περαπεράκου καὶ ἄλλων ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Μιχαὴλ τὸ 1255, ἀνεκατελήφθη τὸ ἐπόμερον ἔτος ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Β' τοῦ Λασκάρεως (1255—1259).

Βραδύτερον παρεχωρήθη τὸ 1344 μετ' ἄλλων ὀκτὼ ὀχυρῶν πόλεων εἰς τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Ἀλέξανδρον, ὑπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Βυζαντινοῦ Ἄννης τῆς Σαβοϊανῆς, ἐπιτροπευούσης τὸν ἀνήλικον υἱὸν τῆς Ἰωάννης τὸν Παλαιολόγον, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τύχη στρατιωτικῆς βοηθείας παρ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις ἐκήρυξεν ἑαυτὸν βασιλέα τῆ βοηθεία τῶν Τούρκων. Καὶ βοήθεια μὲν οὐδεμία παρεσχέθη ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, αἱ πόλεις ὅμως αὐταὶ περιήλθον εἰς τοὺς Βουλγάρους μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς στρατιωτῶν, οἱ ὅποιοι, ὅπως ἀναφέρει ὁ Καντακουζηνός (III, 65) «ὀλίγω πλείους χιλίων ἦσαν πάντες μαχμώτατοι καὶ οὐδένων ἄλλων τῶν παρὰ Ῥωμαίοις στρατευομένων λειπόμενοι εἰς ἐψυχίαν».

ΚΡΩΒΥΛΗ.—Χωρίον τῆς Ν. Α. Θράκης, κείμενον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπὶ τῆς Προποντιδὸς τὴν Τιριστασιν (Περιστασιν). Κατληφθὲν μετὰ τῆς Τιριστασέως ὑπὸ τοῦ Διοπεΐθους, στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων, καθ' ἣν ἐποχὴν Φίλιππος ὁ Μακεδὼν ἠτοιμάζετο κατὰ τῶν ἐλληνικῶν πόλεων τῆς Θρακικῆς χερσονήσου τὸ 343 π. Χ., ἐγένετο ἀφορμὴ τοῦ τελευταίου κατὰ τοῦ Φιλίππου πολέμου τὸ 340 π.Χ. (Δη-

μοσθ. Ἐπιστ. Φιλίπ. 3). Φαίνεται ἐκλιπούσα ἐνωρίς, καθ' ὅσον δὲν μνημονεύεται εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους.

ΚΥΑΝΕΑΙ (νησιδές) ἢ ΚΥΛΑΙ. — Συστάς βραχωδῶν νήσων αἱ ὁποῖαι κλείουν τὴν Β. Δ. ἄκρον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου, ἀριστερῇ τῷ ἐκπλέοντι πρὸς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Ἐκαλοῦντο ἐπίσης καὶ Συμπληγάδες, λαβοῦσαι τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι, φαινόμεναι ἄλλοτε μὲν πλησίον, ἄλλοτε δὲ ἀφιστάμεναι ἀλλήλων, ἀναλόγως τῆς θέσεως τοῦ παρατηρητοῦ, ἐφαίνοντο σὰν νὰ κινουῦνται καὶ σὰν νὰ θέλουν νὰ συντρίψουν τὰ πλοῖα, τὰ ὅποια θὰ ἀπετόλμων νὰ τὰ διαβοῦν. (Στραβ. Α, 21). Δι' αὐτὸ τὰς ἀπεκάλουν καὶ Πλαγιάτας, περὶ τῶν ὁποίων οἱ ἀρχαῖοι ἔπλασαν τὸν περὶ τῶν Ἀργοναυτῶν θρύλον «καὶ διὰ τούτων πρώτην ναῦν περάσαι τὴν Ἀργῶ, ἣτις εἰς Κόλχους Ἰάσονα ἦγαγε» (Ἄωνύμου Περίπλ. Εὐξ. Πόντου, 90).

Αἱ Κυάνεαι νησιδές ἐκαλοῦντο καὶ Κύλαι, ἐπὶ τῆς μεγαλυτέρας δ' αὐτῶν, ἣ ὁποία διετήρησε τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Κυανίαντά, ὅπῃσθε καὶ ἀρχαιότατον ἱερὸν.

* ΚΥΑΝΗ (Κυάνη).—Θυγάτηρ τοῦ περιφημοῦ δούτου καὶ κολυμβητοῦ Σκυλλίου (βλ. λέξ.), ἣ ὁποία μετὰ τὸ τέλος τῶν Περσικῶν πολέμων, διὰ τὰς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὑπηρεσίας τῆς, ἠξιώθη μετὰ τοῦ πατρός της ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων ἀνδριάντος εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς Ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. (Ἡροδ. VIII, 8). Τὸν ἀνδριάντα αὐτῆς μετεκόμισεν ὁ Νέρων εἰς Ρώμην,

ΚΥΑΝΟΙ ἢ ΒΕΝΕΤΟΙ.—Ὄνομα ἀρματηλατῶν καὶ πολιτικῶν φατριῶν ἐν Ρώμῃ καὶ ἔπειτα ἐν Κωνσταντινουπόλει (βλ. λέξ. Βένετοι).

ΚΥΔΑΡΙΣ.—Ποταμίσκος τῆς Ν. Α. Θράκης, ὅστις ἐνούμενος ὀλίγον πρὸ τῶν ἐκβολῶν του μετὰ τοῦ Βορβύση ἢ Βαοβύσου, χύνεται εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Κεραιτίου κόλπου. Ἡμίσειαν ὥραν περιέπου πρὸ τῆς συμβολῆς αὐτῶν, ἐκτίσθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ XVIII αἰῶνος ὑπὸ τοῦ μεγάλου βεζύρου Δαμάτ Ἰβραῆμ πασᾶ

κρηπίδωμα ἐκατέρωθεν τῶν ὄχθων αὐτοῦ μήκους 800 πήχεων, σκιαζόμενον ὑπὸ πυκνοτάτης δενδροστοιχίας, χάριν τοῦ πενθεροῦ τοῦ σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ', ὅστις κατ' ἀπομίμησιν τῶν Βερσαλλίων καὶ τοῦ Φονταίνεμπλώ, ἀνήγειρε πολυτελέστατον ἀνάκτορον. Ἐπίσης καὶ πολλοὶ μωγιστάνες μιμούμενοι τὸν κύριόν των, ἔκτισαν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ὠραιότατα περίπτερα. Πάντα ὁμως ταῦτα κατεστράφησαν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν γενιτσάρων τὸ 1729—1730. Αἱ ἐκβολαὶ τοῦ ποταμοῦ, κατὰ τι διάστημα εἶναι πλωταὶ εἰς μικρὰ πλοιάρια. Σήμερον καλεῖται Ἀλῆ-μπέη-κιοὶ ἢ Σιλιχτάρ, ἀπὸ τῶν ὁμωνύμων χωρίων, κειμένων παρὰ τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ.

* ΚΥΔΡΑΙ.—Ἀρχαία πόλις τῶν Βρύγων Θρακῶν, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (VII, 327), βλ. Σκύδρα.

ΚΥ·Γ·ΝΤΟΥ (φρούριον).—Φρούριον τῆς Δαρδανίας, κτισθὲν ἢ ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΚΥΚΛΟΒΙΟΝ (τό).—Ἄλλη ὀνομασία τοῦ Ἐπταπυργίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως (βλ. λέξ.).

* ΚΥΚΝΟΣ.—Θραξ, πατὴρ τοῦ Τέννου, οἰκιστοῦ τῆς νήσου Τενέδου, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (XIII 604).

* ΚΥΛΑΙ (αἶ).—Ἄλλη ὀνομασία τῶν Κυανέων Πετρῶν ἢ Συμπληγάδων (βλ λ.).

* ΚΥΜΨΑΛΑ (τά).—Βυζαντινὸν ὄνομα τῶν ἀρχαίων Κυψέλων (βλ. λέξ.).

ΚΥΝ(Ν)Α ἢ καὶ ΚΥΝΑΝΗ.—Ἐτεροθαλὴς ἀδελφὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὴν ὁποίαν ὑπεσχέθη νά δώσῃ ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν βασιλέα τῶν Ἀγριάνων Λάγγαρον, (βλ. λέξ.) διὰ τὸς σπουδαιότητας ἑπηρεσίας του εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν ἐκστρατείαν του. Ἄλλ' ὁ ἐπελθὼν θάνατος τοῦ Λαγγάρου, ἐματαιώσε τὸ συνοικεσίον τοῦτο (Ἄρχ. Ἀνάβ. Α. 5).

ΚΥΝΗΓΕΣΙΟΝ ἢ ΚΥΝΗΓΙΟΝ.—Τοποθεσία ἔξω τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἐβδόμου παρὰ τὸν σημερινὸν Μπαλατάν, ὀνομα-

σθεῖσα οὕτω, διότι ἀρχικῶς ἦτο προωρισμένη διὰ τὰς θηριομαχίας, αἱ ὁποῖαι ὠνομάζοντο «κυνήγια», παύσαντα ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ. Ἐκ τῆς τοποθεσίας ταύτης ἐπωνομάσθη καὶ ἡ παρακειμένη «πύλη τοῦ Κυνηγοῦ». Ἐκεῖ ἔκτισε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος (324—337) τὸν λεγόμενον «Ξυλόκιρκον», ἵππόδρομον περιτειχισμένον διὰ ξύλων. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐξετελοῦντο καὶ αἱ θανατικαὶ ποιναί.

ΚΥΝΟΣ ΣΗΜΑ.—Ἀκρωτήριον τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, τὸ ἄλλως λεγόμενον Ἐκάβης μνήμα. Ἐνταῦθα κατὰ τὸν Εὐριπίδην (Ἐκάβη, 1273) ἠπῆρχεν ὁ τάφος τῆς Ἐκάβης :

κυνὸς ταλαίνης σῆμα, ναυτίλοις τέκμαρ,
ἢ ὁποῖα, κατὰ τὴν μυθολογίαν μετεμορφώθη εἰς κύνα. Παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο κατενίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὸ 410 π. Χ. τὸν στόλον τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἔστησαν τρόπαιον ἐπ' αὐτοῦ. Εἶναι τὸ νῦν Κιλιντ-Μάχρ τοῦ Ἑλλησπόντου.

* ΚΥΝΤΟΔΗΜΟΥ (φρούριον).—Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, τοῦ ὁποίου τὰ τεῖχη «καταπεπονηκότα ἀνεεώσατο» ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 7, 5).

* ΚΥΝΤΩΝ (φρούριον).—Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας παρὰ τὴν Τρασμαρίσκαν, τὸ ὁποῖον, καθὼς ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 7, 6) «ἐδείματο οὐ πρότερον ὄν» ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

ΚΥΠΑΡΩΔΗΣ (Κουλάς).—Βυζαντινὴ ὀνομασία κοιλάδος τινὸς τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, ἴσως τοῦ Ἐκατεῖον τῶν ἀρχαίων (βλ. λέξ.), κειμένη πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἐρμαίου (Ρούμελης—Χισσάρ), ὅπου σήμερον τὸ χαριτωμένον προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐμιργκιούν, ὀνομασθὲν οὕτως ἀπὸ τοῦ Πέρσου Ἐμιρ-Γκιούν -Ὀγλοῦ, θαλαμηπόλου καὶ φίλου τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ IV (1623—1640).

ΚΥΠΑΣΙΣ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐπὶ τῆς βορείας παραλιαίας τοῦ Μέλανος κόλπου (νῦν Σάρου

ἢ Ξηροῦ) καὶ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἐβρου καὶ τοῦ Μέλανος κόλπου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἑκαταίου (παρὰ Στεφ. Βυζαντίου) τὸ ἐθνικὸν Κυπασίτης.

ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ.—Στρατηγὸς Βυζαντινὸς ἐκ Θράκης διακριθεὶς εἰς τὴν κατὰ τῶν Βανδάλων τῆς Καρχηδόνας ἐκστρατείαν τὸ 534 ὑπὸ τὸν Βελισσάριον. Διεκρίθη ἐπίσης εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Γότθων (536-554). Κατὰ τὸ ἐνδέκατον ἔτος τοῦ κατ' αὐτῶν πολέμου ὑπερασπιζόμενος τὴν πόλιν Περούσιαν (νῦν Perugia ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἰταλίᾳ) ἐδόλοφονήθη ὑπὸ ἀπεσταλμένων τοῦ ἡγεμόνος τῶν Γότθων Τουτίλα.

* **ΚΥΡΑΙΚΝΗΣ.**—Ὄνομα Θρακικὸν κύριον ἐπισήμου τινὸς Θρακός, ἥρωποιηθέντος μετὰ θάνατον ἢ δευτερευόντος τινος Θρακικοῦ Θεοῦ. («Ἀρχεῖον Θρακικόν» τόμ. VI σελ. 14).

ΚΥΡΙΑΝΑ (τά).—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΚΥΡΙΑΛΟΣ.—Στρατηγὸς Βυζαντινὸς ἐκ Θράκης ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ Α' (518—527) καὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565), λαβὼν μέρος εἰς τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν (τὸ 525) ὑπὸ τὸν Βελισσάριον, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν κατὰ τῶν Βανδάλων τῆς Καρχηδόνας ἐκστρατείαν. Μετὰ τὴν συντριβὴν τούτων καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν Γελιμέρου τὸ 534, ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Βελισσαρίου μετὰ σώματός τινος στρατοῦ εἰς τὴν Σαρδηνίαν καὶ Κορσικὴν, κατεχομένης ὑπὸ τῶν Βανδάλων. Ἐξασφαλίσας τὴν κατοχὴν τῶν ἐπανήλθεν εἰς Καρχηδόνα, καθ' ὃν χρόνον ἐξεργάγη στρατιωτικὴν στάσιν ὑπὸ τὸν Στότζαν. Τεθεὶς τότε ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ σώματος τῶν «Φοιδεράτων», ἐβάδισεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Μαρκέλλου διοικητοῦ τῆς Νουμιδίας κατὰ τῶν στασιαστῶν. Ἄλλ' εἰς τὴν πρώτην μετ' αὐτῶν συνάντησιν, τὸ πλεῖστον τῶν ἀνδρῶν ἠυτομόλησαν πρὸς τοὺς στασιαστάς. Τότε ὁ Κύριλλος μετὰ τοῦ Μαρκέλλου καὶ ἄλλων στρατηγῶν κατέφυγον

εἰς τὸ χωρίον Γαζόφυλλο, ὅπου συλληφθέντες ἐφονεύθησαν ἅπαντες.

ΚΥΡΙΑΛΟΣ (Ἅγιος ὁ ΦΙΛΩΣΤΗΣ).—Γεννηθεὶς ἐν Φιλέᾳ τῆς ἐπαρχίας Δέρκων τῆς Θράκης τὸ 1016, ἀπέθανε τὸ 1110. Γενόμενος μοναχὸς ἵδρυσε μονὴν ἐπ' ὄνομα τοῦ Σωτήρος, τῆς ὁποίας τὸν ναὸν μεγαλοπρεπέστατον ἔκτισε Ἀλέξιος Α' ὁ Κομνηνὸς (1081—1118) δωρήσας συνάμα εἰς τὴν Μονὴν πολλὰ κτήματα. Τὸν βίον αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ μοναχὸς Νικόλαος Κατασκεπηνός.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην του τὴν 2 Δεκεμβρίου. (Μ. Γ. Γεδεών, Βυζαντινὸν Ἐορτολόγιον ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1890 σελ. 196).

* **ΚΥΤΑΙΑ** (ἡ).—Ἀρχαῖον ὄνομα, καθ' Ἡρωδιανόν, τῆς ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου πόλεως Μηδείας (βλ. λέξ.), πιθανῶς ἔκ τινος παραδόσεως, περὶ τῆς ἐκεῖ ἀποβίβσεως τῆς Μηδείας, τὴν ὁποίαν «Κυταῖδα προσαγορεύουσιν».

ΚΥΨΕΛΑ (τά).—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης, ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ, παρὰ τὴν συμβολὴν τῶν ποταμῶν Ἐβρου καὶ Ἐργίνου, κτισθεῖσα, κατὰ τινα παράδοσιν ὑπὸ τοῦ Κυψέλου, υἱοῦ τοῦ Ἰξίονος. Ὁ κάτοικος Κυψελίνος ἢ Κυψελινός (Στ. Βυζάντιος). Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Εὐρυτέλμου (περὶ τὰ 386 κ. Χ.) τὰ Κύψελα ἦσαν πρωτεύουσα τῆς Θράκης, βραδύτερον δὲ μία τῶν κυριωτέρων πόλεων τοῦ βασιλείου τῶν Ὀδρουσῶν.

Τὰ Κύψελα δὲν ἀναφέρονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας (ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Β' καὶ Μ. Ἀλεξάνδρου) καὶ τὴν εἰσβολὴν τῶν Γαλατῶν ἐν Θράκῃ. Τὸ 261 π. Χ. ἐπολιορκήθησαν ὑπὸ τοῦ Σελευκίδου Ἀντιγόνου τοῦ Β'. Ὅταν ὁμως οἱ πολιορκούμενοι ἐπληροφορήθησαν ὅτι εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ἀντιόχου ὑπῆρτέον καὶ Θράκες εὐγενεῖς, στολισμένοι μὲ χρυσοῦς ἀλύσειες καὶ ἀργυρά ὄπλα, κατέθεσαν τὰ ὄπλα καὶ παρέδωσαν εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν.

Βραδύτερον, περὶ τὰ 200 π. Χ. τὰ Κύψελα περιήλθον εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Μα-

κεδονίας Φίλιππον τὸν Ε' καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τοὺς Ῥωμαίους καταλαβόντας τὴν πόλιν διότι οἱ κάτοικοι τῆς ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ ὑπάτου Μανλίου Βούλσωνος. Ἀνακαινισθεῖσα ἡ πόλις ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527 — 565) ἐπεκαλεῖτο ἐπὶ τινα χρόνον καὶ Νέα Ἰουστιανή.

Καταστραφεῖσα ἡ πόλις ἔνεκα τῶν προσχώσεων τοῦ Ἑβρου, ἀνεκτίσθη ἐκ νέου, ἐπὶ δὲ τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἀπετέλεσε μέρος τῆς ἐπαρχίας Θράκης, ἔπειτα δὲ τοῦ Θέματος Θράκης ὑπὸ τὸ ὄνομα Κύμψαλα. Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου. Παρήκμασεν ὁμως ἐπὶ τῆς λατινοκρατίας ἐν Θράκῃ, ἐπὶ δὲ τῶν Παλαιολόγων ἦτο ἄσμος πολίχνη.

Κατὰ τὸν ΧVαῖῶνα κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων. ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρέμεινε μέχρι τοῦ 1919, ὅτε ἀπλευθερώθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν, ἐπεστράφη πάλιν εἰς τοὺς Τούρκους, κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 600 περίπου Τούρκων. Τῶν Κυψέλων σώζονται χαλκᾶ νομίσματα τῶν ἐτῶν 450 — 400 π. Χ. φέροντα ἔμπροσθεν μὲν κεφαλὴν Ἑρμοῦ μετὰ πετάσου, ὀπισθεν δὲ ἀγγεῖον δίωτον καὶ τὰ γράμματα : ΚΥΨΕ. Παρὰ τὰ εἰρήπια αὐτῆς ἐκτίσθη ἡ κομπολις Ὑψαλα. (τουρκιστὶ Χαψιλάρ), μνημονευομένη ἀπὸ τοῦ VII αἰῶνος.

* ΚΥΨΕΛΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Ἰξίωνος, ἰδρυτῆς, κατὰ τὴν παράδοσιν, τῆς Θρακικῆς πόλεως Κύψελα (βλ. λέξ.).

ΚΩΒΡΥΣ.—Ἀρχαιότατος λιμὴν τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, ἐπὶ τῆς βορείας παραλίας τοῦ Μέλανος κόλπου (νῦν Σάρου ἢ Ξηροῦ), παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μέλανος ποταμοῦ (νῦν Καβάτς) ἀναφερόμενος ὑπὸ Σκύλακος τοῦ Καρσανδέως (Περίπλ. 67), ὡς «ἐμπόριον Καρδιανῶν». Τὸ ἐθνικὸν Κωβρύτης.

ΚΩΓΑΙΟΝΟΝ.—Ἀρχαῖον ὄνομα ὄρους τῆς Δακίας, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γετῶν, θεωρουμένου ἱεροῦ διότι ἐπιστεῦετο ὅτι ἔν τινι ἄνθρωπῳ αὐτοῦ κατῴκει ὁ θεὸς αὐτῶν, κατόπιν δὲ ὑπὸ αὐτῶν θεοποιηθεὶς Ζάμολξις ἢ Ζάλμοξις (βλ. λέξ.) πρὸς τὸν ὅποιον μετέβαιναν ὁ βασιλεὺς τῆς χώρας

ἵνα λάβῃ τὰς συμβουλὰς του. Ἐντὸς αὐτοῦ ἔζη ἀκολούθως ὁ ἐκάστοτε ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ καὶ τοιοῦτος ἀναφέρεται κατὰ τὸ τέλος τοῦ πρώτου π. Χ. αἰῶνος ὁ περιώνυμος γόης καὶ μάγος Δεκαίνεος (βλ. λέξ.) φίλος καὶ σύμβουλος τοῦ βασιλέως Βοιρεβίστα, μετὰ τοῦ ὁποίου συνειργάσθη εἰς τὴν ἀναμόρφωσιν τῶν συμπατριωτῶν του.

* ΚΩΘΩΝ.—Υἱὸς τοῦ Καλλιγείτονος, ἱερομνήμων, ἦτο ἀνώτερος ἄρχων ἢ καὶ ἐπώνυμος κατὰ τι ψήφισμα τῶν Βυζαντινῶν καὶ Περινθίων ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων. «Ἐπὶ Κώθωνος τοῦ Καλλιγείτονος ἱερομνημονοῦντος ἐν τῷ Βυζαντίῳ πρὸς μὲν Ῥοδίους ἀπλᾶι, Βυζαντιοὺς μὲν μηδένα πρᾶττειν τὸ διαγῶγιον τῶν ἐκ Πόντου πλεόντων» (Πολυβ. IV, 52, 4).

ΚΩΜΒΡΕΙΑ (ή).—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Κρουσσαίας ἢ Κρουσίδος, ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ἀπὸ τῆς ὁποίας παρέλαβεν ὁ Ξεξῆς στρατὸν καὶ πλοῖα τὸ 480 π. Χ. ὅτε ἐπήρχετο κατ' αὐτῆς. (Ἡροδ. VII, 123). Ἡ ταυτότης αὐτῆς παραμένει ἀγνωστος.

* ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑ.—Πόλις τῆς Θράκης καὶ μία τῶν δέκα ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως, μνημονευομένη εἰς τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) συνταχθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου. (Ράλλη καὶ Ποιτῆ, Τόμ. V, σελ. 483) Μεταξὺ τοῦ δεκάτου τετάρτου φθίνοντος ἢ Ἐπισκοπῆ Κωνσταντίας ἐξέλιπεν οἰσώζομένη μόνον ψιλωνύμως Ἡ ἄκριβῆς ταυτότης αὐτῆς παραμένει ἀγνωστος. Κατὰ τὸν Moutaftsthiew, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς μαρτυρίας τοῦ Ἀραβος γεωγράφου Ἰρδίοι, ἔκειτο περὶ τὸ σημερινὸν Χάσκοβον καὶ Χαρμανλή. (Ἀρχεῖον Θράκης Τόμ. IV, σελ. 5 καὶ ἔξης).

* ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΝΑ (τὰ).—Φρουριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περί Κτισμ. IV, 11).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΝΑ (τὰ).—Συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, παρὰ τὸν Κεράτιον κόλπον

καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς μεγάλης γεφύρας τοῦ Γαλατᾶ. Ἐν αὐτῇ ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου (324 — 337) ναὸς ἐν τῇ ὁποίῳ ἀπετέθησαν. κατὰ τινα παράδοσιν, τὰ ὅστ' αὐτοῦ Ἁγίου Στεφάνου. Εἰς τὴν ἰδίαν συνοικίαν ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου τοῦ Α' (491 — 518) ὁ ναὸς τῶν ἐν Σεβαστείᾳ τῆς Ἀρμενίας μαρτυρησάντων 40 μαρτύρων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΝΑ καὶ ΚΥΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΝΑΙ.—Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀναφερομένη διὰ πρώτην φοράν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565), ὁ ὁποῖος ἵδρυσεν ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου ὄχυρόν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κωνσταντινιανᾶ. Οἱ ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι εἰς τὴν «ἐπαρχίαν τῆς Σκυθίας» ἀναφέρουν μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπισκόπων καὶ τὸν «Κωνσταντινιανῶν», ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Τόμιον ἢ Τόμιος, ἢ ὁποία ἕως τότε διετήρησε τὸ ἀρχαῖον ὄνομά της. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ ἀρχαία Τόμιος ἢ Τόμοι εἶναι ἡ σημερινὴ Κωνσταντσα. Πολὺ πιθανὸν ἢ ἀρχαία Τόμιος νὰ ὀνομάσθη κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν Κωνσταντινιανᾶ, ὄνομα τὸ ὁποῖον διεσώθη εἰς τὸ σημερινὸν ὄνομα τῆς πόλεως Κωνσταντσα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.—Βυζαντινὸς στρατηγὸς ἐκ Θράκης ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527—565). Λαβὼν μέρος εἰς τοὺς κατὰ τῶν Γότθων πολέμους ἐν Ἰταλίᾳ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀρχιστρατήγου Βελισσαρίου, διεκρίθη διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ στρατηγικὴν ἱκανότητά του, τόσον ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἰταλίᾳ ὅσον καὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ρώμης (τὸ 536) ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Οὐτίγιν. Τὸ τέλος του ὅμως ἀπέβη οἰκτρὸν καὶ ἄδοξον, διότι κατασχὼν ποτε τὰ βαρύτερα ὅπλα ἐπισήμου τινὸς αὐτομόλου Γότθου καὶ θελήσας νὰ οικειοποιηθῇ αὐτά, ὄχι μόνον δὲν ὑπήκουσε εἰς διαταγὴν τοῦ Βελισσαρίου νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτὰ εἰς τὸν ἰδιοκτήτην, ἀλλ' ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ διὰ τοῦ ξίφους, θὰ ἐφόρευε δὲ αὐτόν, ἂν δὲν τὸν συνεκράτουν οἱ παρευρεθέντες κατὰ τὴν σκηνὴν ἐκείνην ἄλλοι στρατηγοί. Συλληφθεὶς τότε ὑπὸ τῶν δο-

ρυφῶρων τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐφυλακίσθη, μετ' ὀλίγον δὲ ἐφονεύθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Βελισσαρίου.

ΚΩΦΟΣ (Λιμὴν).—Ὁ φυσικὸς λιμὴν τῆς πόλεως Τορώνης (βλ. λέξ.) ἐπὶ τῆς Σιθωνίας χερσονήσου (νῦν Λόγγου), ὀνομασθεὶς οὕτω, διότι ἐντὸς αὐτοῦ δὲν ἤκουετο ὁ θόρυβος τῶν κυμάτων, ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία τῶν ἀρχαίων: «Κωφότερος τοῦ Τορωναίου κόλπου» (Στραβ. VII, 380, καὶ Πομπ. Μέλα, Β, 34).

Λ

ΛΑΒΑΡΟΝ.—«Λάβαρον» καλεῖται ἡ στρατιωτικὴ σημαία τὴν ὁποίαν κατεσκεύασεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, κατόπιν τοῦ φωτεινοῦ ὄραματος τὸ ὁποῖον εἶδεν ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ αὐτοκράτωρ, τὴν παραμονὴν τῆς κατὰ τοῦ Μαξεντίου μάχης κατὰ τινα ἡμέραν τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 312. Τὴν σημαίαν ταύτην φέρουσαν τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ ΧΡ, παρέδωκεν εἰς 50 ἄνδρας τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, καὶ πάντοτε ἔφερον αὐτὴν εἰς τὰς διαφόρους μάχας. Ἐκ τοῦ στρατοῦ τὸ λάβαρον μετεπήδησε καὶ εἰς ἄλλας διαφόρους χρήσεις, ἐγγραφόμενον π. χ. ἐπὶ νομισμάτων ἐπιγραφῶν, ἀγαλμάτων κτλ.

Ἐκτοτε ἐκαλοῦντο «Λάβαρα» αἱ σημαίαι τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, αἱ ὁποῖαι καὶ ὀνομάζοντο καὶ «βασιλικά φλάμμουλα». Ἐξ αὐτῶν δὲ προήλθον καὶ τὰ σημερινὰ «Ἐξαπτέρυγα» τῶν ἐκκλησιῶν, τὰ ὁποῖα λέγονται καὶ λάβαρα. Μεγάλης ἐθνικῆς σημασίας διὰ τὸν ἑλληνισμόν εἶναι τὸ περιφημὸν λάβαρον τῆς Ἁγίας Λαύρας, τὸ ὁποῖον ἀνύψωσεν ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς τὴν 21 Μαρτίου 1821, ἡμέραν καθ' ἣν ἐσάλλισεν τὸ ἐπίσημον, οὕτως εἰπεῖν, κήρυγμα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

* ΛΑΒΕΡΙΟΝ.—Φρούριον τῆς Λαρδανίας, κτισθὲν, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 4), ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

* ΛΑΒΟΥΤΑ.—Φρούριον τῆς Λαρδανίας, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκόπιου (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΛΑΓΓ'ΑΡΟΣ.— Βασιλεὺς τῶν Ἀγριάνων, Θρακικοῦ λαοῦ, καὶ φίλος ταῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. παρασχὼν εἰς αὐτόν, μόλις ἀνελθόντα εἰς τὸν θρόνον τὸ 336 π. Χ. σπουδαιότητα ὑπηρεσίας εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν ἐκστρατείαν αὐτοῦ. Διὰ τὰς ἡπηρεσίας του ταύτας ὁ Λάγγαρος οὐκ ἔτι ἀλλὰ ἐτιμήθη μεγάλως πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ δῶρα ἔλαβε . . . καὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου Κύναν καὶ ταύτην ὡμολόγησε δώσειν . . . » Ἀλλ' ἐπανεληθὼν εἰς τὴν πατρίδα του ἀπέθανε πρὸ τοῦ τέλους τοῦ πολέμου (Ἄρχ. Ἀνάβ., Λ. 5).

ΛΑΙΔΙΟΙ (οἱ).— Ἀρχαῖος θρακικὸς λαὸς, κατοικῶν βορειότερον τῶν Ἀγριάνων. Τοὺς Λαίδιους τούτους μετ' ἄλλων Θρακικῶν φύλων ἐξήγειρον ὁ Σιτάλκης, βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν Θρακῶν τὸ 429 π. Χ. κατὰ τὸν Περδικκα, βασιλέως τῆς Μακεδονίας (Θουκυδ. Β, 96).

ΛΑΙΜΟΚΟΠΙΑ.— Νεοβυζαντινὴ ὀνομασία τοῦ ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου ἀκρωτηρίου ὑπὸ μὲν τῶν Βυζαντινῶν καλουμένου : Φονέας ἢ Πυρρὰ Κύνων, ὑπὸ δὲ τῶν ἀρχαίων : Ἐρμαῖον (βλ. λέξ.). Ἔκειτο παρὰ τὸ στενότατον μέρος αὐτοῦ, ὅπου σήμερον τὸ Ροῦμελη-Χισιάρ. Ὠνομάσθη δὲ λαιμοκοπία, κατὰ μετάφρασιν τῆς τουρκικῆς ὀνομασίας τοῦ στενώματος τοῦ Βοσπόρου : Μπογάζ-Κεσσέν, ὅπου τὸ ρεῦμα τοῦ Βοσπόρου εἶναι ὀρηκτικώτατον, καλούμενον ὑπὸ μὲν τῶν Τούρκων «Σεϊτάν Ἀκχουδί», ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν ξένων ναυτικῶν »Διάβολος«. κατὰ μετάφρασιν ἐπίσης τοῦ Τουρκικοῦ ὀνόματος. Ὠνομάζεται ἐπίσης καὶ Νέον Κάστρον.

* **ΛΑ·Ι·ΝΟΙ.**— Λαὸς Θρακικὸς, μνημονευόμενος ὑπὸ τοῦ Στεφάνου τοῦ Βυζαντινοῦ, ὁ αὐτὸς μὲ τοὺς Δαιαίους (βλ. λέξ.). τοῦ Θουκυδίδου (Β, 96).

* **ΛΑΚΚΟΒΟΥΡΓΟ.**— Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 21) παρὰ τὸ Δορτικόν.

ΛΑΜΠΟΣ.— Ὄνομα ἑνὸς τῶν 4 ἀνθρω-

ποφάγων ἵππων τοῦ Διομήδους, βασιλέως τῶν ἐν Θράκῃ Βιστόνων, τοὺς ὁποίους, ὡς γνωστόν, διετάχθη ὁ Ἡρακλῆς ὑπὸ τοῦ Εὐρυσθέως νὰ μεταφέρῃ εἰς τὰς Μυκήνας.

ΛΑΜΠΟΣ.— Ἴπποτρόφος ἐκ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας, τοῦ ὁποίου, ὡς Ὀλυμπιονίκου, εἶχεν ἀνεγερθῆ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ὀλυμπίᾳ ὁ ἀνδριάς, καὶ παρ' αὐτὸν ἄρμα, τοῦ ὁποίου ἐπέβαινε παῖς (Παυσαν. VI, 4, 10).

* **ΛΑΜΠΟΥΣ** (Μονή).— Μονὴ τις κειμένη 50 χλμ. νοτιοδυτικῶς τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἐπὶ τινος ὑπώρειας τῆς Ροδόπης, ἐν μέσῳ πυκνοτάτου δάσους δρυῶν, τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Κατὰ τὸν Γεώργιον Λαμπουσιάνην, ἐκτίσθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118) ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Λαμπωνείας, πόλεως τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὴν Ἄντανδρον, οἱ ὁποῖοι φεύγοντες τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων, ἐγκατεστάσθησαν εἰς τὰ μέρη ταῦτα καὶ ἵδρυσαν τὴν Μονὴν ταύτην, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκαν τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος των Λαμπῶ ἢ Μονὴ τῆς Λαμποῦς, ὄνομα τὸ ὁποῖον φέρει καὶ μέχρι σήμερον. («Θρακικά», 1928 σελ. 250 καὶ ἐξῆς). Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ὅμως ἐπὶ τῇ, ὁποίας ἐβασίσθη ὁ ἀοιδιμος Λαμπουσιάνης, φαίνεται ὅτι ἐπλανήθη. λαβὼν ὑπ' ὄψει τὸν ἐν τῇ αὐτῇ φερόμενον ἀριθμὸν 1089 ὡς χρονολογίαν τῆς ἰδρύσεώς της. Καθ' ὅσον κατὰ τὸν ἐνδέκατον καὶ δωδέκατον αἰῶνα καὶ πολὺ ἔπειτα μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, αἱ χρονολογίαι ὑπολογίζονται πάντοτε ἀπὸ κτίσεως κόσμου καὶ γράφονται μὲ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, οὐδέποτε δὲ μὲ ἀραβικοὺς ἀριθμούς. Ἐξ ἄλλου καὶ ἡ ὄλη περιγραφή τῆς Μονῆς τῆς Λαμποῦς ὑπὸ τοῦ Λαμπουσιάνου, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἵδρυσις τῆς μονῆς εἶναι πολὺ μεταγενεστέρα, ἴσως τῶν ἀρχῶν τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος. (Πρβλ. Ἀδαμαντίου Ἀδαμαντίου, Αἰτόθι, 1929, σελ. 251 καὶ ἐξῆς). Παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς κυρίως μονῆς, ἀριστεροῦ τῶ εἰσερχομένων, σώζεται ἐντετειχισμένον

ἀνάγλυφον, λαμπρᾶς τέχνης, τοῦ ἤρωος Θρακός.

* ΛΑΜΠΟΥΣΑ.—Χωρίον τῆς Ἀν. Θράκης, ὅπου τὸ σημερινὸν Τουρκικὸν χωρίον Νακκᾶς φερώνυμον τοῦ ἐπὶ Σουλτάν Μωάμεθ Γ' (1595—1605) ἀκμάσαντος Νακκᾶς Πασᾶ, φονευθέντος τὸ 1607. Ἀπέχει ἀπὸ τὰς Μέτρας περὶ τὰ 7 χλμ., ὅπου κατὰ τινα ἐπιγραφὴν ἔβασκον βόες πλουσίου τινος κτηνοτρόφου καλουμένου Οὐρβικίου Τζουτζουλακίου. Κατὰ τινα τοπικὴν παράδοσιν ὑπῆρχεν ἐκεῖ κἄπου κατ' ἀόριστον ἐποχὴν νομισματοκοπεῖον ὀρειχαλκίνων νομισμάτων. (Πρβλ. Κ. Παπαϊωαννίδου, εἰς Νεολόγον Θεσσαλονίκης, 26 Ἰουνίου 1926).

* ΛΑΡΔΑΙΑ (ἦ).—Ὀχυρὸν τῆς Βορείου Θράκης ἐπὶ τοῦ Αἴμου ἢ παρ' αὐτόν.

ΛΑΜΠΩΝΕΙΑ (ἦ).—Μία τῶν τεσσάρων νησίδων τοῦ Θρακικοῦ Πελάγους, μεταξύ Σαμοθράκης καὶ Θρακικῆς Χερσονήσου, αἵτινες κατὰ τὸν Πλίνιον (Φυσ. Ἱστορ. IV, 12, 23) κατεποντίσθησαν πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, καὶ τῶν ὁποίων ἡ μνήμη διετηρεῖτο ἀκόμη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του.

* ΛΑΠΕΠΟΡΙΣ.—Ὄνομα Θρακικὸν κύριον κατ' ἐπιγραφὰς ἀνευρεθείσας ἐν Θράκῃ.

* ΛΑΡΙΣΑ (ἦ).—Κώμη τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (IX 440), μεταξύ Ναυλόχου καὶ Ὀδησοῦ πλησίον τῶν ἄκρων τοῦ Αἴμου.

ΛΑΣΒΑΡΟΣ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Λαοδανίας, ἐπισκευασθέν, ὅπως ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. IV, 4), ὑπὸ τοῦ σύτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΛΑΣΘΕΝΕ(Ι)ΟΝ.—Χωρίον τῆς Θρακικῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, κοινῶς Στένη. ἔχον τὸν καλλίτερον καὶ ἀσφαλέστερον λιμένα τοῦ Βοσπόρου. Φέρεται δὲ Λεωσθένε(ιον), κληθὲν οὕτω, κατὰ τινος, ἀπὸ τοῦ Λασθένοῦς ἢ Λεωσθένοῦς τοῦ Μεγαρέως, ἰδρύσαντος ἐνταῦθα ἀποικίαν. Ὁρῶντοτερον ὅμως : Σωσθένε(ι)ον (βλ. λ.).

ΛΑΣΘΕΝΗΣ ἢ ΑΕΩΣΘΕΝΗΣ.—Μεγαρέως, φερόμενος ὡς ἀποικίστας τὸ ὑπ' αὐ-

τοῦ κληθὲν Λασθένε(ιον) ἢ Λεωσθένε(ιον), χωρίον ἐπὶ τῆς Θρακικῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου βλ. λέξ.).

ΛΑΣΘΕΝΗΣ.—Στρατηγὸς Ὀλύνθιος, ὅστις δωροδοκηθεὶς ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, ἐπρόδωκε τὴν πατρίδα του μετὰ τοῦ Ὀλυνθίου στρατηγοῦ Εὐθυκράτους τὸ 348 π. Χ. Ἐβφονεύθη βραδύτερον τὸ 340 π. Χ. κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ τούτου τοῦ Φιλίππου. (Διοδ. Σικελ. XVI, 53).

* ΛΑΤΟΜΗΝΟΣ (Ἀπόλλων).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρουμένου ἐν Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ. («Θρακικά» 1929 σελ. 12).

* ΛΕΒΕΔΟΥ (Ἐπισκοπή).—Μία τῶν ὀκτὼ ἐπισκοπῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Εἰκονομάχων (717—787) ὑπῆγοντο εἰς τὴν Μητροπόλιν Φιλιππουπόλεως. Ἡ θέσις αὐτῆς παραμένει ἄγνωστος καὶ ἀκαθόριστος («Ἀρχεῖον Θράκης», ἔτος IV, σελ. 4).

ΛΕΒΟΥΝΙΟΝ ἢ ΛΙΒΟΥΝΙΟΝ (τὸ).—Βυζαντινὴ πόλις τῆς Θράκης, κειμένη παρὰ τὸν Ἐβρον ποταμόν. Παρ' αὐτὴν ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἀλέξιος ὁ Α' ὁ Κομνηνὸς ἐνίκησε κατὰ κράτος τοὺς Πετρενέγους ἢ Πατζενάκους τὴν 7ην Φεβρουαρίου 1091, ἐκ τῶν ὁποίων ὑλίγιοι διασωθέντες ἀπώκισθησαν παρὰ τὰ Μογλενὰ τῆς Μακεδονίας καὶ ἀπετέλεσαν ἴδιον τάγμα τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς, γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα : «Πατσινάκαι Μογλενίται». Ἐκτοτε οἱ Πατσινάκαι ἐξηφανίσθησαν ὡς ἔθνος καὶ δὲν ἀναφέρονται πλέον ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ἐπιστρέψας ὁ Ἀλέξιος εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ μῆνα Μάϊου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐτέλεσε μεγαλοπρεπῆ ἐπινίκια.

ΛΕΓΓΙΝΙΟΝ.—Ἐν τῶν εὐφορωτάτων καὶ πλουσιωτάτων κτημάτων τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ (1341—1355), κείμενον ἐν τῇ πεδιάδι τῶν Σεργῶν, τοῦ ὁποίου ἐγένετο κάτοχος, ὅτε διορισθεὶς μέγας δομῆσιχος (ἀρχιστράτηγος) ἦλθεν εἰς Σέρρας.

Λ(Ε)ΙΒΑΔΑ (ἦ).—Πεδιάς τῆς Θράκης παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν, ὅπου ἐγένετο τὸ 1050 σύγκρουσις μεταξύ τῶν Βυζαντι-

ῶν στρατευμάτων ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Κωνσταντῖνον τὸν Ἐταιρειάρχην καὶ τῶν ἐπιδραμόντων τὴν Θράκην Πετсенέγων ἢ Πατζινάκων, καθ' ἣν τέλος ἠναγκάσθησαν οἱ τελευταῖοι νὰ ἀποχωρήσουν.

ΛΕΙΒΑΔΙΟΝ (τό). — Ὀνομασία Βυζαντινῆς τοποθεσίας παρὰ τὴν Ἐθροπαϊκὴν παραλίαν τοῦ Βοσπόρου, μεταξύ τοῦ Εὐδίου Καλοῦ (νῦν ἀκτὴ Κελενδέρ) καὶ τοῦ Φαρακίου κόλπου (νῦν Θεραπειά). Διεχωρίζετο δὲ ἀπὸ τῆς παρακειμένης κοιλάδος τοῦ Λίνου δι' ἀποκρήμνου ἀκτῆς.

ΛΕΙΒΗΘΡΑ ἢ ΛΙΒΗΘΡΑ (τά). — Ἀρχαιολογικὴ θρακικὴ πόλις τῆς Πιερίας ἐν Μακεδονίᾳ, κειμένη ἐπὶ τῶν ὑπορείων τοῦ Ὀλύμπου, ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν ἔζησεν ὁ Ὀρφεύς. Ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὰς Μούσας, αἱ ὁποῖα ἐξ αὐτῆς ὀνομάζοντο Λειβηθρίδες ἢ Λειβηθριάδες, καὶ ἐντεῦθεν οἱ Πιέριοι μετέφερον τὴν λατρείαν τῶν Μουσῶν εἰς Βοιωτίαν, ὅπου καὶ ὄνομα ὄρους «Λειβηθρον» ὑπῆρχεν μετὰ ἄντρου καὶ ὁμωνύμου πηγῆς. Εἰς Λειβηθρα ὑπῆρχεν ὁ τάφος τοῦ Ὀρφέως, καὶ ξόανον αὐτοῦ ἐκ κυπαρίσσου, τὰ ὁποῖα κατεστράφησαν μετὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν τῆς πόλεως, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πausανίου (Θ, 30, 11), ὑπὸ τοῦ πλημμυρήσαντος ποταμοῦ Συὸς (νῦν Ζίλιανα), ἐκκληρωθέντος χρησιμοῦ τινος τοῦ Διονύσου. Οἱ κάτοικοι τῶν Λειβηθρῶν δὲν διεκρίνοντο ἐπὶ νοημοσύνῃ, ἐξ οὗ αἱ φράσεις τῶν ἀρχαίων: «Λειβηθρίων ἀμουςότεροι» καὶ «Λειβηθρίων ἀνοητότεροι». Εἶναι ἡ σημερινὴ Λεπτοκαρυά.

ΛΕΙΒΗΘΡΙΑΣ ἢ ΛΙΒΗΘΡΙΑΣ. — Πηγὴ τις ἐπὶ τοῦ Λειβηθρίου ὄρους ἐν Βοιωτίᾳ, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πausανίου (Θ, 34, 4).

ΛΕΙΒΗΘΡΙΑΔΕΣ ἢ ΛΕΙΒΗΘΡΙΑΔΕΣ ΝΥΜΦΑΙ. — Ἐπώνυμον τῶν Μουσῶν καὶ τῶν Νυμφῶν, ἀπὸ τοῦ ἐν Βοιωτίᾳ Λειβηθρίου ὄρους οὗ μακρὰν τῆς Κορωνείας, ὅπου ὑπῆρχον ἀγάλματα αὐτῶν καὶ ὁμώνυμος πηγὴ. Ἡ λατρεία τῶν μετεδόθη ὑπὸ τῶν Πιέρων Θρακῶν, «οἵπερ καὶ τὸ τῶν Λειβηθριάδων νυμφῶν ἄντρον καθιέρωσαν» (Στράβ. IX, 471).

* ΛΕΝΤΖΑ (τοῦ). — Περιοχὴ τις τῆς Θράκης, ὅπου τὸ 1257 συνητήθη ὁ βασιλεὺς τῆς Νικαίας Θεόδωρος Β' ὁ Λάσκαρις μετὰ τῆς Θεοδώρας, συζύγου τοῦ δεσπότη τῆς Ἡπείρου Μιχαὴλ τοῦ Β' καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς Νικηφόρου πρὸς τέλεσιν τῶν γάμων αὐτοῦ μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Θεοδώρου Μαρίας, τῶν ὁποίων ἡ μνηστεία εἶχε γίνοι πρὸ ἕξ ἐτῶν.

* Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἀωνύμου (σελ. 526). Ποῦ ἔκειτο ἀκριβῶς δὲν εἶναι γνωστόν. Πάντως ὁμως ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ Ἀωνύμου φαίνεται ὅτι ἔκειτο ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Βολεροῦ (βλ. λξ.). (Περβλ. Στίλπ. Κυριακίδου, Βυζαντινὰ Μελετήματα, σελ. 36).

* ΛΕΟΝΤΟΥΠΟΛΕΩΣ (Ἀρχιεπισκοπή). — Ἔδρα ἀρχιεπισκοπῆς ἐν Θράκῃ, ἀναφερομένη εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά. (Σταμούλη, Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης, σελ. 87 καὶ 88).

* ΛΕΥΚΑΝΙΑ (ἡ). — Παλαιότερον ὄνομα τῆς νήσου Σαμοθράκης «διὰ τὸ λευκὴν εἶναι». Ὑστερον δὲ, Θρακῶν κατασχόντων. Θρακία. Τούτων δ' ἐκλιπόντων ὕστερον ἔτεσιν ἑπτακοσίοις, Σάμιοι κατέκρησαν αὐτήν, ἐκπεσόντες τῆς οἰκείας, καὶ Σαμοθράκην ἐκάλεσαν». (Ἡρακλ. ὁ Ποντικός, Περὶ Πολιτειῶν, ἀπόσπ. 21). Κατ' ἄλλο πάλιν ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Πολιτείας Σαμοθράκων τοῦ Ἀριστοτέλους (ἀπόσπ. 171) μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Ἀπολλωνίου Ροδίου (Σχόλια, I, 917) μετωνομάσθη ἢ πρότερον Λευκωσία, ἀπὸ τοῦ Σάου, υἱοῦ τοῦ Ἐρμοῦ καὶ τῆς Ρήνης Σάμος κατὰ παρένθεσιν τοῦ μ καὶ ὅτι κατοικήσαντες αὐτήν οἱ Θράκες μετωνόμασαν Σαμοθράκην.

* ΛΕΥΚΗ. — Πόλις τῆς Θράκης, μία τῶν δέκα ἐπισκοπῶν τῆς Φιλιππουπόλεως, μνημονευομένη εἰς τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) συνταχθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου (Πάλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 483). Μεταξὺ τοῦ XIV αἰῶνος ἀρχομένου καὶ τοῦ XIII φθίνοντος, ἡ Ἐπισκοπὴ Λεύκης ἐξέλιπεν ὀριστικῶς, διασφωζομένη μόνον φιλωνύμως. Ποῦ ἔκειτο ἀκριβῶς δὲν εἶναι

γνωστόν. Κατὰ τὸν Οἰκονόμου εἶναι τὸ νῦν Τοπόλοβον, κείμενον ἐπὶ τῆς Ροδόπης περὶ τὰ 18—20 χιλιόμετρα Ν. Α. τοῦ Στενιμάχου (ιστοριογεωγρ. περιγρ. τῆς ἑπαρχ. Φιλιππουπόλεως, Βιέννη 1819, σελ. 56), κατὰ δὲ τὸν Ρ. Moutaftschiew τὸ νῦν Μπέλοβον ἐπὶ τῆς Ροδόπης Β. Δ. τῆς Φιλιππουπόλεως, ὅπου σώζονται μεσαιωνικὰ εἰρήπια.

Τὸ σλαβικὸν ὄνομα Τοπόλοβο εἶναι πιστῆ μετάφρασις τοῦ Λευκή—Λευκών, διότι τὸ δένδρον λευκή, τουρκιστὶ καβάκ, ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν βορείων Θρακῶν λέγεται τοπόλα. Ἐπίσης καὶ τὸ σλαβικὸν Μπέλοβο, δύναται νὰ θεωρηθῆ πιστῆ μετάφρασις τοῦ ἑλληνικοῦ Λεύκη—Λευκάς ἐκ τοῦ λευκός (μπέλ=λευκός). (Πρβλ Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, Ἀρχεῖον Θράκης, τόμ. IV, σελ. 5).

* ΔΕΥΚΗ ΑΚΤΗ.—Παραλία, κωμόπολις τῆς Προποντίδος, κειμένη παρὰ τὸν αὐχένα τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ὅπου διέταξεν ὁ Ξέρξης ὁ συγκεντρωθῆναι αἰζοτροφίαι, «ἵνα μὴ λιμῆνει ἡ στρατιὴ μηδὲ τὰ ὑποζύγια ἐλαυνόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα» (Ἡροδ. VII, 25). Τὴν Λευκὴν Σκύλαξ ὁ Καρυανδεὺς (Περίπλ. 67) ἀναφέρει πρώτην μεταξὺ τῶν Θρακίων τειχῶν, μεταξὺ δὲ αὐτῆς καὶ τοῦ Πτελεοῦ ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ ὄριου Διός, ὅστις ἀπετέλει, ὅπως ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης, τὸ ὄριον τῆς χερσονήσου (Περὶ Ἀλωνήσου, VII, 39). Ἡ τοποθεσία αὐτῆς ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τινων παρὰ τὸ σημερινὸν Τσιφλίκ.

ΔΕΥΚΙΠΠΙΟΣ.—Φιλόσοφος τοῦ πέμπτου π.Χ. αἰῶνος, ἰδρυτὴς τῆς θεωρίας τῶν ἀτόμων. Κατήγετο ἐξ Ἀβδήρων τῆς Θράκης, κατὰ τινὰς δὲ θεωρεῖται ὡς διδάσκαλος τοῦ Δημοκρίτου (βλ. λέξ.).

ΔΕΩΝ ὁ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.—Μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος ἐκ Βυζαντίου, φίλος τοῦ Φωκίωνος καὶ φρούραρχος τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα πολιτοκίμν τῆς πόλεως. (Πλουτάρχ. Φωκίων, 24 Φιλοστράτου, βίοι Σοφιστῶν, Α, 2).

Μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῆς πατρι-

δος τοῦ πρὸς τὸν Φίλιππον διεβλήθη ὑπ' αὐτοῦ ὅτι δῆθεν ἐζήτησε χρήματα. Οἱ συμπατριῶταί του, πιστεύσαντες εἰς τὴν βδελυρὰν ταύτην συκοφαντίαν, ἐπέτεθησαν κατὰ τῆς οἰκίας του. Ὁ Λέων ὁμως, φοβηθεὶς μήπως λιθοβοληθῆ, ἠὲτοκτόνησε. Ἐγραψε: «Τὰ κατὰ Φίλιππον καὶ τὸ Βυζάντιον».

ΔΕΩΝ Α΄ ὁ ΘΡΑΞ.—Αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου (457—474). Καταγόμενος ἐξ ἀφανοῦς οἰκογενείας τῆς Θράκης, νεώτατος ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου, κατὰ τινὰς ἐξήσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κρεοπώλου. Προσληφθεὶς κατόπιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐν Βυζαντίῳ Γότθου στρατηγοῦ Ἀσπαρ, ἔγινε «κουράτωρ» αὐτοῦ, ἤτοι ἐπιμελητὴς τοῦ οἴκου του, ἔπειτα δὲ καταταχθεὶς εἰς τὸν στρατὸν προήχθη εἰς «τριβούνον» (χιλίαρχον) ὁπότε κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 457 ἀποθανόντος τοῦ Μαρκιανοῦ ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ ὑπὸ τοῦ πανισχύρου Ἀσπαρ καὶ ἐστέφθη ἐν τῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀνατολίου.

Παρ' ὅλον τὸ ταπεινὸν παρελθόν του καὶ τὴν παντελῆ ἀπαιδευσίαν του, ἦτο ἀνήρ ἀξιοπρεπῆς, συνετός καὶ δραστήριος, πρὸ πάντων δὲ ἐγνώριζε νὰ συμμαρτίζεταί τὰ αἰσθήματα τῆς ἐπικρατούσης τότε κοινῆς γνώμης. Διὰ τοῦτο, παρ' ὅλην τὴν πρὸς τὸν Ἀσπαρ εὐγνωμοσύνην του δὲν ἠθέλησε νὰ γίνῃ τυφλὸν ὄργανόν του. Καὶ ἐνεπιστεύθη μὲν εἰς αὐτὸν τὴν ἀνωτάτην ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ, διὰ τῆς ἀνδρικῆς του ὁμως στάσεως περιώρισε τὰ καθήκοντά του, καθὼς καὶ τῶν υἱῶν του, τῶν ὁποίων τὸν μὲν πρεσβύτερον Ἀρδαβούρ κατέστησε ἀρχιστράτηγαν τῆς Ἀνατολῆς, τὸν δὲ μικρότερον Πατρίκιον ὑπατον μετ' ὀλίγον δὲ ἀνηγόρευσε Καίσαρα. Συγχρόνως ὁμως ἐστρατολόγησε πολυάριθμα τάγματα ἐκ τῆς ὄρεινῆς Ἰσαυρίας, τῶν ὁποίων τὴν διοργάνωσιν ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν στρατηγὸν Τρανσκαλισαῖον, τὸν ὁποῖον μετονομασθέντα Ζήνωνα, ἀνηγόρευσε Πατρίκιον καὶ ἐνύμφευσε μετὰ τῆς θυγατρὸς του Ἀριάδνης (459). Τὸ 468 τῆ συμπράξει τοῦ Ἀνθемίου αὐτοκράτορος τοῦ Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, ἀπέστει-

λε ἰσχυρότατον στόλον ἐκ 1.113 πλοίων κατὰ τοῦ Γεζερίου, βασιλέως τῶν Βανδάλων, οἱ ὅποιοι ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν Βόρριον Ἀφρικὴν, ἐλεηλάτουσιν τὰ παράλια τῆς αὐτοκρατορίας. Ἄλλ' ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἀπέτυχε, ὁ δὲ στόλος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ γυναικαδέλφου του Βασιλίσκου ὑπέστη πανωλεθρίαν.

Μετὰ δύο ἔτη ὀργανώσας νέαν ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Βανδάλων, ἠνάγκασε τὸν Γεζερίον νὰ συνθηκολογήσῃ συγκεντρώσας δι' τὰ πιστότερα εἰς αὐτὸν στρατεύματα προέβη εἰς τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἀσπαρ καὶ τῶν υἱῶν του. Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὅμως Γότθοι, ἐξαγριωθέντες ἐκ τοῦ φόβου τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἐπετέθησαν κατὰ τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Θεουδερικου καὶ Ὁστρουος. Ἀποκρουσθέντες μετὰ μεγάλων ἀπωλειῶν, ἐξῆλθον εἰς τὴν ὑπαιθρον, καὶ κατόπιν ματαίων ἀποπειρῶν πρὸς κατάληψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἠναγκάσθησαν νὰ συνθηκολογήσουν.

Ὁ Λέων ἀπέθανε τὸ 474 εἰς ἡλικίαν 73 ἐτῶν, καταλιπὼν δύο θυγατέρας ἐκ τῆς συζύγου Βηρίνης, τὴν Λεοντίαν, συζευχθεῖσαν τὸν Μαρκιανὸν υἱὸν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Ἀνθεμίου, καὶ τὴν Ἀριάδνην, σύζυγον τοῦ Ζήνωνος, τοῦ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου.

ΛΕΩΣΘΕΝΕΙΟΝ.—Βλ. Λασθέν(ι)ον καὶ Σωσθένε(ι)ον.

* ΛΕΥΚΩΣΙΑ (ἡ).—Παλαιότερον ὄνομα τῆς Σαμοθράκης (βλ. λέξ. Λευκανία).

ΛΕΩΔΑΜΑΣ.—Μαθηματικὸς ἐκ Θάσου σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Πλάτωνος, πρῶτος αὐτὸς μεταχειρισθεὶς τὴν ἀνάλυσιν εἰς τὴν γεωμετρίαν. Μία ἐκ τῶν εἰς τὸν Πλάτωνα ἀποδιδομένων ἐπιστολῶν, ἡ ἐνδεκάτη, ἀναφέρεται εἰς τὸν Θάσιον μαθηματικόν.

ΛΕΩΜΑΚΕΛΛΟΝ ἢ ΛΕΩΜΑΚΕΛΑΙΟΝ.—Μεγάλῃ ἀγορᾷ (forum) ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τὸν Κωνσταντιανὸν φάρον. Λαβοῦσα τὸ ὄνομα, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ ὑπαρχόντων «μακελειῶν» (κρεοπωλειῶν) ἢ ἀπὸ τοῦ ἀνδριάντος Λέοντος τοῦ Μακέλλη. Ὁ-

νομάζετο ἐπίσης Διμάκελλον καὶ Διμακέλιον. Ἐκεῖτο δὲ κατὰ τὸν Σκαρλάτον Βυζάντιον, ὅπου τὸ σημερινὸν Μπιτ-Πιζάρ.

* ΛΗΚΥΘΟΣ (ἡ).—Φρούριον τῆς Σιθωνίας χερσονήσου (νῦν Λόγγου) παρὰ τὴν πόλιν Τορώνην, καταστραφέν τὸ 424 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Βρασιίδα, εἰς τὸ ὅποιον, καταψυγόντες οἱ Ἀθηναῖοι, μετὰ τὴν διὰ προδοσίας κατάληψιν τῆς Τορώνης, ἀντέταξαν πείσμονα ἀντίστασιν ἐπὶ ἰκανὰς ἡμέρας, (Θουκυδ. IV, 116. Διοδ. Σικελ. XII, 68). Ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Ληκύθου ὑπῆρχεν ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς, εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ ὁποίου ἐχάρισεν ὁ Βρασιίδας 30 μνᾶς, τὰ ὁποίας εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς ἐκείνον, ὅστις πρῶτος ἤθελεν ἀναβῆ ἐπὶ τοῦ τεύχους. Μετὰ τὴν κατάληψιν τοῦ φρουρίου ὁ Βρασιίδας ἐπεσκεύασε τὸ τεῖχος καὶ μετερρύθμισε τὸν ναόν.

ΛΗΜΝΟΣ.—Νῆσος τοῦ Θρακικοῦ πελάγους ἀπέναντι τῆς Θρακικῆς παραλίας, ἀπέχουσα ἀπὸ μὲν τοῦ στομίου τοῦ Ἑλλησπόντου 34 μίλια, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἁγίου Ὁρους 57. Ἀνωμάλως τετράπλευρος, χωρίζεται πρὸς νότον εἰς δύο χερσονήσους, μεταξὺ τῶν ὁποίων παρεμβάλλεται ὁ κόλπος τοῦ Μούδρου βήμενος εἰσχωρῶν εἰς τὴν ξηράν. Ἐπὶ δὲ τῆς βορείου πλευρᾶς ὑπάρχει ὁ κόλπος Πουρνιάς, τὸν ὁποῖον χωρίζει ἀπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Μούδρου ἰσθμὸς τριῶν περίπου μιλίων. Ἐκτείνεται δὲ μεταξὺ τῶν παραλλήλων 39°, 46' καὶ 40°, 01' βόρ. πλάτ. καὶ τῶν μεσημβρινῶν 25°, 92' καὶ 25°, 27'. Ἄν. μήκους ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ Γκρήνουϊτς. Ἐπὶ τῆς βορείας πλευρᾶς τῆς νήσου ὑπάρχοντι τὰ ἀκρωτήρια Πλάκα (Β. Α. ἄκρα), καὶ Μοῖρο-τζοφλο ἢ Παλαιόκαστρο (Β. Α. ἄκρα), ἐπὶ δὲ τῆς νοτίας πλευρᾶς τὰ ἀκρωτήρια Τηγάρι (Ν. Δ. ἄκρα) καὶ Ἁγία Εἰρήνη (Ν. Α. ἄκρα). Ἐνεκα δὲ τῶν πολλῶν κολπώσεων, μικρῶν καὶ μεγάλων, ἡ περιφέρεια τῆς νήσου παρουσιάζει δυσανάλογον ἀνάπτυγμα, φθάνουσα τὰ 140 περίπου μίλια,

Τὸ ἔδαφος τῆς νήσου εἶναι βουνῶδες καὶ ἠφαιστειογενές, ἐν σχέσει δὲ πρὸς ἄλλας ἑλληνικὰς νήσους παρουσιάζει τὸ χα-

μηλότερον ὕψος. Τὸ ὑψηλότερον ὄρος αὐτῆς Σκοπιὰ κείμενον εἰς τὰ Β. Δ. ἔχει ὕψος 470 μ. Ἄλλαι κορυφαὶ εἰς τὸ δυτικὸν τμήμα αὐτῆς εἶναι ὁ Ἅγιος Ἡλίας (374 μ.), ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος (365 μ.) καὶ ὁ Ἅγιος Παῦλος (350 μ.). Εἰς δὲ τὸ ἀνατολικὸν τμήμα ὑψηλότεραι κορυφαὶ εἶναι τὸ Παραδεῖσι (286 μ.) καὶ ἡ Παναγιά (273 μ.). Εἰς τὸν ἰσθμὸν ὑπάρχει ὁμαλὸν ὕψωμα, ὁ Μόσυγλος τῶν ἀρχαίων, ὅπου ὑπῆρχεν ἡφαιστειὸς ἐνωρὶς σβεσθέν. Ἄλλαι θέσεις ὑφαιστιώδους ἐνεργείας παρατηροῦνται αἱ κατὰ τὸ δυτικὸν τμήμα θερμοπηγαί.

Ω: ἐκ τοῦ πεδινοῦ ἐδάφους τῆς εἶναι καταλληλοτάτη πρὸς καλλιέργειαν, παράγει δὲ σιτηρά, ἔλαιον, ὀπώρας, ὀλίγον οἶνον καὶ καπνόν. Ἐχει μικρὰν κτηνοτροφίαν καὶ ἀξίαν λόγου σηροτροφίαν. Βιομηχανικαὶ ἐγκαταστάσεις δὲν ὑπάρχουν οὔτε ὀρυκτολογικὸς πλοῦτος, πλὴν ὀλίγων θερμοπηγῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὑπαρξὶς προοιδοῖε τὸ ἡφαιστειογενὲς τοῦ ἐδάφους τῆς κατὰ τῆς πολλαχοῦ ἐξορροσομένης ἠημνίας γῆς» ἐχούσης ἰαματικὰς ἰδιότητας κατὰ τῶν δηγμάτων τῶν ὄφρων καὶ τῶν πυρετῶν, γνωστοτάτης ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἥδη χρόνων.

Αἱ συγκοινωνίαι τῆς νήσου εἶναι χειρσαῖαι καὶ θαλάσσιαι. Καὶ αἱ μὲν πρῶται ἐξυπηρετοῦνται δι' ὀλίγων ἄμαξιτῶν ὁδῶν τῶν ὁποίων σπουδαιοτέρα εἶναι ἡ συνδέουσα τὸ Κάστρον μὲ τὸν Μοῦδρον, αἱ δὲ δευτεραὶ διὰ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς Ἑλληνικῆς ἀκτοπλοίας μετὰ τῶν λιμένων τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ βενζινοπλοίων καὶ ἰστιοφόρων τακτικῶς μετὰ τῆς Μυτιλήνης. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν τῆς τὸ 1912 ἡ Λήμνος ἀπέτελεσε τμήμα τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Λέσβου. Βραδύτερον δὲ μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν Γενικῶν Διοικήσεων (24 Δεκεμβρίου 1914) περιελήφθη εἰς τὸν τότε ἰδρυθέντα νομὸν Λέσβου. Κατὰ δὲ τὴν περίοδον τοῦ διχασμοῦ περιελήφθη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως Θεσσαλονίκης (1916—1917) καὶ ἀπετέλεσεν ὁμώνυμον Ὑποδιοίκησιν, ἡ ὁποία μετονομάσθη εἰς Ἐπαρχίαν ἀπὸ τοῦ 1926 καὶ ὡς τοιαύτη παραμένει μέχρι σήμερον. Ἡ

Ἐπαρχία Λήμνου περιλαμβάνει τὴν ὁμώνυμον νήσον καὶ τὴν πρὸς τὰ Ν. Λ. αὐτῆς κειμένην νησίδα Ἅγιος Εὐστράτιος ἀριθμεῖ δὲ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1923 24.397 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 786 ἀνήκουν εἰς τὴν νήσον Ἅγιος Εὐστράτιος.

Πρωτεύουσα τῆς Λήμνου εἶναι τὸ Κάστρον ἐπὶ τῆς Δ. πλευρᾶς τῆς νήσου ἀριθμοῦσα 3.726 κατοίκους. Ἐκτὸς τοῦ Κάστρου ἀξίον λόγου κέντρον εἶναι ὁ λιμὴν τοῦ Μοῦδρου (κάτοικοι: 1795) κείμενον ἐντὸς τοῦ ὁμώνυμου εὐρυτάτου καὶ ἀσφαλτοῦς ὁρμου, ὁ ὁποῖος ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεώς του παρὰ τὸν Ἑλλησποντον, ἐχρησίμωσεν ὡς ναυτικὴ βάσις τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου κατὰ τοὺς πολέμους τοῦ 1912—1913 καὶ τοῦ συμμαχικοῦ κατὰ τὰς διεξαχθείσας, διαρκοῦντος τοῦ παγκοσμίου πολέμου μεγάλας ἐπιχειρήσεις τῶν Δαρδανελλίων. Ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου ἔχει Γυμνάσιον καὶ δημοτικὸν σχολεῖον ἀρρένων καὶ θηλέων. Δημοτικὰ Σχολεῖα ὑπάρχουν ἐπίσης εἰς ὅλας τὰς κοινότητας αὐτῆς ἀνερχομένας ἐν ὅλῳ εἰς 32.

* *

Τὸ ὄνομα τῆς νήσου εἶναι ἀρχαιότατον, διασωθὲν μέχρις ἡμῶν ἀναλλοίωτον διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἀρχαιότατα αὐτῆς ὀνόματα ἐπίσης φέρονται καὶ τὰ: Δίπολις, Αἰθαλία καὶ Ὑψηπύλια. Οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι αὐτῆς, κατὰ τὸν Ὅμηρον, ὀνομάζονται Σίντιες, παρ' ἄλλων δὲ Σίντοι, Σάιοι καὶ Σάπαι (βλ. σχετ. λέξ.). Οἱ βραδύτερον κατοικήσαντες τὴν Λήμνον Μινυαὶ ἐλέγοντο ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Ἀργοναυτῶν καὶ τῶν γυναικῶν τῆς νήσου, αἱ ὁποῖαι, ἀσεβήσασαι πρὸς τὴν λατρείαν τῆς Ἀφροδίτης, ἐτιμωρήθησαν διὰ βαρείας δυσσομίας, ἔνεκα τῆς ὁποίας ἐγκατελείφθησαν ὑπὸ τῶν συζύγων των καὶ συνέζων μὲ αἰχμαλώτους ἐκ Θράκης. Αἱ Λήμνιαι γυναῖκες τότε, ἐκδικούμεναι τὴν προσβολὴν ταύτην, ἐφόρευσαν ἐντὸς μῆς νυκτὸς πάντας τοὺς ἐν Λήμνῳ ἄρρενας, μὴ ἐξαιρουμένων οὐδὲ τῶν πατέρων των καὶ ἐξέλεξαν βασιλίσαν τὴν Ὑψηπύλην (βλ. λέξ.), ἡ ὁποία μόνῃ ἐξ ὄλων ἔσωσεν τὸν

γέροντα πατέρα της Θόαντα. Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου καί ἡ παροιμιώδης ἔκφρασις τῶν ἀρχαίων «Λήμνια κακά», λεγομένη ἐπὶ ἀνοσιουργημάτων.

Οἱ Μινυαὶ ἐξεδιώχθησαν ἐκ τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Τυρρητῶν, ἀνηκόντων εἰς Πελασγικήν φυλὴν. Ἐπὶ δὲ τῶν ἱστορικῶν χρόνων εἶχε δύο πόλεις, τὴν Μυρίνην καὶ Ἡφαιστειαν (νῦν Παλαιόπολιν, κειμένην παρὰ τὸν ὄρμον Ἐκατὸν Κεφαλές). Ἡ νῆσος, κέντρον σπουδαίων ἠφαιστειογενῶν φαινομένων, συνεπέα τῶν ὁπίων ἔπαθε πολλά, ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὸν Ἡφαιστον, ὅστις ἐκσφενδονισθεὶς, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ Διὸς ἔπεσεν εἰς τὴν Λήμνον. Ἐν Λήμνῳ ἐτελοῦντό ποτε ἀνθρωποθυαίαι πρὸς τιμὴν τοῦ Ἄρεως, κυρίως ὅμως ἐτιμῶντο μετὰ τοῦ Ἡφαιστοῦ οἱ Κάβειροι (βλ. λέξ.), τῶν ὁπίων τὰ ὀνόματα ἐθεωροῦντο μυστικά. Ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Λήμνου εἰκονίζονται προτομή τοῦ Ἡφαιστοῦ, κεφαλὴ Ἀθηναῆς τῆς Λημναίας μὲ κορινθιακὸν κράνος, κεφαλὴ τοῦ Διὸς, κέρας ἀφθονίας, κριάς, γλαῖξ καὶ δύο λαμπάδες παρὰ τὰς ὁποίας ὡς σύμβολα οἱ πῖλοι τῶν Καβείρων. Τὰ ἀρχαιότερα νομίσματα αὐτῆς φέρουν τὰς ἐπιγραφάς: ΗΦΑΙΣΤΙ καὶ ΗΦΑ ἢ ΗΦ, τῶν δὲ ρωμαϊκῶν χρόνων: ΗΦΑΙΣΤΙΩΝ.

Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ Φιλοκτήτης ἐγκατελείφθη εἰς τὴν νῆσον ἐπὶ 19 ἔτη, ἔνεκα κακόσμου τραύματος κατὰ τὸν πόδα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἐθεραπεύθη ὑπὸ τῶν ἐκ Τροίας ἐλθόντων ἰατρῶν: Μαχάωνος καὶ Ἰοδαλεῖριου.

* *

Ἐπὶ τῶν Μηδικῶν πολέμων ἡ Λήμνος ὑπέκυψεν εἰς τὸν Περσικὸν ζυγόν, ἀπλευθερώθη ὅμως μετὰ τὴν ἐν Σαλαμίनि ναυμαχίαν ὑπὸ τοῦ Μιλτιάδου καὶ διενεμήθη εἰς Ἀθηναίους κληρούχους. Ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους οἱ Λήμνιοι ἔλαβον μέρος εἰς ὅλας αὐτῶν τὰς ἐκστρατείας, ὅπως κατὰ τῶν Συρακουσῶν, κατὰ τῆς ἀποστασίας Λέσβου κτλ.

Τὸ 405 π. Χ. ἐκυρίευσεν αὐτὴν ὁ Λύ-

σανδρος, στρατηγὸς τῶν Σπαρτιατῶν, μετὰ 10 δὲ ἔτη περίπου κατελήφθη τὸ 396 π.Χ. ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Κόνωνος.

Μετὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον ἡ Λήμνος ὑπετάγη εἰς τὸν Ἀντίγονον, κατόπιν δὲ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ τελευταίου Φιλίππου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, παρὰ τοῦ ὁποίου ἀφῆρέθη ἡ νῆσος παρὰ τῶν Ρωμαίων καὶ τοῦ συμμάχου αὐτῶν Ἀττάλου, βασιλέως τῆς Περγάμου, οἱ ὁποῖοι παρεχώρησαν αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, παρὰ τῶν ὁπίων πάλιν κατέλαβον αὐτὴν οἱ Ρωμαῖοι. Τὸ 267 μ.Χ. ἐδηρώθη ὑπὸ τῶν ἐπιδρομαόντων τὴν νῆσον Γότθων.

* *

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἡ Λήμνος ὑπήγετο εἰς τὸ θέμα τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, καὶ ἀπετέλει ἰδίαν ἐπισκοπήν. Μετὰ τὴν τετάρτην Σταυροφορίαν ἡ Λήμνος κατελήφθη ὑπὸ τῶν Βενετῶν, οἱ ὁποῖοι παρεχώρησαν αὐτὴν τὸ 1204 ὡς τιμᾶριον εἰς τὸν εὐγενῆ οἶκον τῶν Ναυιγαϊοσὶ ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρέμεινε μέχρι τοῦ 1269, ὁπότε ὁ Λικάριος, ἀρχηγὸς τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου ἐκυρίευσεν αὐτὴν καὶ ὑπήγαγεν ὑπὸ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον. Ἡ Λήμνος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἐξαιρετικῶς ὄχυρωμένη, τὸ δὲ κύριον κάστρον αὐτῆς κατεῖχετο μετὰ 700 ἀνδρῶν ὑπὸ τοῦ Παύλου Ναυιγαϊοσὶ, ὁ ὁποῖος ἔφερεν ἀκόμη τὴν ὑπερήφανον προσωνημίαν τοῦ μεγάλου δουκῆ, ἦτοι ναυάρχου τῆς πεσοῦσης Λατινικῆς Αὐτοκρατορίας. Τόσον δὲ κρατερὰ καὶ πείσμων ἦτο ἡ ἀντίστασις αὐτοῦ, ὥστε ὁ Ἕλλην αὐτοκράτωρ προσέφερεν εἰς αὐτόν, ἵνα παραδώσῃ τὸ φρούριον, 60.000 ὑπερπύρων (660.000 δρχ. χρυσ.). Ἄλλ' ἐκεῖνος ἀπέρριψε μετὰ περιφρονήσεως τὴν πρότασιν. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξηκολούθησεν ἀνθισταμένη ἡ χῆρα του, ἀδελφὴ τοῦ δουκῆ τῆς Νάξου Μάρκου Β' Σανούδου. Μόνον μετὰ τριετῆ πολιορκίαν ἀπῆλθε, συμπεριλαμβοῦσα ὅλον τὸν εἰς τὰς ἀποθήκας σίτον, τὸν μόλυβδον τῆς στέγης τοῦ δουκινοῦ μεγάλου.

ρον καὶ ὄλας τὰς ἐν τῷ φρουρίῳ ἀποσκευ-
ὰς καὶ χρήματα.

Κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα ἡ Λήμνος ἀπετέλεσε μέρος τῆς ἡγεμονίας τῶν Γενουηνοῖων Γατελούζων τῆς Λέσβου μέχρι τὸ 1462, ὅποτε περιήλθον εἰς τοὺς Τούρκους, ὁ δὲ Μωάμεθ παρεχώρησεν αὐτὴν μετὰ τῆς Ἰμβρου εἰς τὸν Δημήτριον Παλαιολόγον, ὅστις ἐκράτησεν αὐτὴν εἰς βραχὺ τι χρονικὸν διάστημα.

Ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἐδέσποσαν αὐτῆς οἱ Βενετοί, ὅτε τὸ 1475, ὁ Τουρκικὸς στόλος συγκαίμενος ἐκ 300 πλοίων ἐπεχείρησε τὴν ἄλωσιν τοῦ ὄχρου καὶ γενναίως ὑπερασπιζομένου κάστρου. Κατὰ τὴν πολιορκίαν αὐτὴν τῆς ὁποίας ἤγειτο ὁ Σουλεϊμάν πασᾶς διεκρίθη ἡ ἥρωϊς τῆς Λήμνου Μαρουῖλα. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τῆς κατὰ τὴν ἄμυναν τοῦ κάστρου, ἀνέλαβεν αὐτὴ κατὰ τὴν κρισιμωτέραν στιγμὴν τὸν ἀγῶνα καὶ ἡ ἥρωϊκὴ Μαρουῖλα ἠδυνήθη νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν ὁρμὴν τῶν Τούρκων, τεθεῖσα δὲ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς γενναίας ἐξόδου τῶν πολιορκουμένων κατόρθωσε νὰ τρέψῃ εἰς φυγὴν τοὺς Τούρκους καὶ νὰ ἐξαναγκάσῃ αὐτοὺς νὰ ἐπιβισθῶσι τῶν πλοίων των καὶ νὰ ἀποπλεύσουν κακῶς ἔχοντες. Ὁ Βενετὸς ναύαρχος θαυμάσας τὸν ἥρωϊσμόν τῆς παρθένου Μαρουῖλας ἐπρότεινεν εἰς αὐτὴν ὡς ἀμοιβὴν τῆς τὸν γάμον μετὰ τινος τῶν ἀριστῶν Βενετῶν ἀξιωματικῶν καὶ τὴν προικοδοτήσιν τῆς ὑπὸ τῆς Βενετικῆς πολιτείας. Ἄλλ' ἡ Λημνία ἥρωϊς ἀπέκρουσε εὐσχήμως τὴν πρότασιν ἀπαντήσασα ὅτι πρὸ παντὸς ἐθεώρει καθήκον νὰ μάθῃ προηγουμένως ποῖος θὰ ἦτο ὁ μέλλων σύζυγός τῆς, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἐνεπιστεύετο τὴν τιμὴν καὶ τὴν τύχην τῆς.

Ποῖται ὑπῆρξαν αἱ περαιτέρω τύχαι τῆς Λημναίας κόρης μετὰ τὴν ἥρωϊκὴν ἄμυναν τῆς πατρίδος τῆς καὶ τὴν μετ' οὐ πολὺ ἐπελθοῦσαν διὰ συνθήκης παραχώρησιν τῆς Λήμνου ὑπὸ τῶν Βενετῶν εἰς τοὺς Τούρκους παραμένουν ἄγνωστοι. Πλὴν δὲ ἄλλων ξένων λογίων καὶ ποιητῶν, οἱ ὁποῖοι ἠσχολήθησαν περὶ τῆς ἥρωϊδος τῆς Λήμνου, καὶ ὁ ἡμέτερος ποιητῆς Ἀριστομέ-

νης Προβελέγγιος κατέστησεν αὐτὴν ὑποκείμενον τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομά τῆς γνωστοῦ δράματος ἡ «Κόρη τῆ Λήμνου». Ἀπὸ τοῦ 1478, πλὴν ἑνὸς ἔτους τοῦ 1656, ὅποτε κατέλαβον ἐκ νέου τὴν νῆσον οἱ Βενετοί, αὐτὴ ὀριστικῶς παρέμεινε εἰς τὴν Τουρκίαν μέχρι τοῦ 1912, ὅποτε κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου καὶ ἀπετέλεσεν ἔκτοτε μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. (Βιβλιογραφία : Σάθα, Τουρκοκρατημένη Ἑλλάς. Ἱστορικὸν δοκίμιον περὶ τῶν πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ Ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ ἐπαναστάσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους (1453—1821), Ἀθῆναι 1861, σελ. 29 καὶ ἐξῆς.—Α. Μοσχίδου Ἱστορία τῆς Λήμνου. Τεύχος Α'. (Ἀλεξάνδρεια 1607.—Μεγάλῃ Ἑλλην. Ἐγκυκλοπ. ἐν λέξει : Λήμνος).

ΛΗΜΝΟΣ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς ὁμωνύμου νήσου, ἀναφερομένη ἤδη ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ὡς «εὐκτισμένη» πόλις τοῦ (Θόαντος). Ἰλιάδ. Ε, 230, 281 καὶ Φ, 40).

ΛΗΝΑΙ (Αἰ).—Αἱ σύντροφοι τοῦ Διονύσου, λεγόμεναι καὶ Βάκχαι, Μαινάδες, Θυιάδες, Βασσάραι κτλ. ἔτρεχον ἀνά τὰ ὄρη ὡς μαινόμεναι μὲ λυμένην τὴν κόμην καὶ φέρουσαι εἰς τὰς χεῖρας θύρσους, κύμβαλα, ὄφεις.

ΛΗΝΑΙΟΣ ἢ ΛΗΝΕΙΤΗΣ (Βάκχος).—Ἐπίθετον τοῦ Βάκχου, ἀπαντῶν εἰς ἐπιγραφὰς τῆς Θράκης. Σημειωτέον ὅτι πλείστον πόλεων Θρακικῶν τὰ νομίσματα φέρουν τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, πρᾶγμα μαρτυροῦν τὴν διαφυλὴ τῆς ἀμπέλου ἀνά τὴν χώραν καλλιέργειαν, γνωστοῦ ὄντος ὅτι οἱ Θράκες ἐφημίζοντο ὡς οἰνοπόται. (Θεοφράστου I. 104.—Αἰλιανοῦ, Περὶ φύσεως ζῴων III, 15—, Πλάτωνος Νόμοι I, 637.—Ἀθηναίου Δειπνοσοφ. X, 447, Πρβλ. καὶ «Θρακικά», τόμ. V, σελ. 50).

ΛΗΤΗ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Μυγδονίας παρὰ τὴν Ἐγγατιανὴν ὁδόν, τρεῖς ὥρας πρὸς Β. τῆς Θεσσαλονίκης, ἀριστερὰ τοῦ Ἐχεδώρου ποταμοῦ (Γαλλικοῦ), ὀνομασθεῖσα οὕτω, κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον, ὑπὸ τοῦ παρ' αὐτὴν ἱεροῦ τῆς Λητοῦς. Τὸ ἐθνικὸν Ληταῖος. Γράφεται καὶ Λιτή, κατεστράφη δέ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου μετ' ἄλ-

λων 26 πολισμάτων τὸ 315 π. Χ. πρὸς ἴδρυσιν τῆς Θεσσαλονίκης

Κατὰ τὸν ἐκ Θεσσαλονίκης ἱστορικὸν Ἰωάννην Καμινιάτην, μία τῶν Ν. Δ. πυλῶν τῆς Θεσσαλονίκης ὀνομάζεται «Λιταία πύλη». Ἡ ἱστορία αὐτῆς εἶναι ἐλάχιστα γνωστή. Ἐν τούτοις εἶναι πλουσιωτάτη εἰς νομίσματα οἱ τύποι τῶν ὁποίων γενικῶς ἀναφέρονται εἰς τὰς ὀργαστικὰς τελετὰς τῆς λατρείας τοῦ Βάκχου μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς : ΛΕΤΑΙΟΝ.

Κατὰ τινὰς ἦτο ἀρχαιοτάτη Παιονικὴ πόλις ἀνήκουσα εἰς τοὺς Λιμνοβίους, καθ' ὅσον τὰ νομίσματα αὐτῆς παριστάνοντα Σάτυρον ἀρπάζοντα γυναῖκα, ἀνήκουν εἰς τοὺς Λιμνοβίους. Σῶζονται δὲ τῆς Λήτης ἀργυρᾶ νομίσματα πρὸ τοῦ 500 π.Χ. ἀπεικονίζοντα ἔμπροσθεν γυμνὸν ἰθυφαλλικὸν Σειληνόν, συλλαμβάνοντα ἀπὸ τῆς χειρὸς γυναῖκα, ἢ Σάτυρον ὀκλάζοντα καὶ δεφόμενον, ὅπισθεν δὲ φέρουν τετράγωνον ἔγκοilon, διηρημένον εἰς 4 τριγωνικὰ μέρη. Μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς χώρας εἰς τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον, ἡ Λήτη ἔπαυσε νὰ κόπη νομίσματα, καθ' ὅσον οὐδὲν τῶν νομισμάτων αὐτῆς εἶναι μεταγενέστερον τοῦ 480 π. Χ. (Head — Σβορώνου, τόμ. Α', σελ. 263—264).

Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἦτο σημαντικὴ πόλις ἕνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς δεσποζούσης τῆς μεταξὺ Παγγαίου καὶ Μακεδονίας ὁδοῦ, καλουμένη Λιτὴ ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων καὶ ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε', σελ. 478).

* *

Ἐκ τινος ἐκτενεστάτης ἐπιγραφῆς (Μ. Λήμιτσα. Ἡ Μακεδονία, Ἐπιγρ. Μυγδονίας ὑπ' ἀριθ. 675. σελ. 566 καὶ ἑξῆς), περιεχούσης δλόκληρον ψήφισμα καὶ εὐρεθείσης ἐν τῷ χωρίῳ Ἰαΐβати, πληροφοροῦμεθα ὅτι ἐπέδραμον τὴν Λήτην, οἱ Γαλάται, καὶ ὅτι, φονευθέντος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ρωμαίων Σέξτου Πομπηίου, ἐνίκησεν αὐτοὺς καὶ ἔσωσε τὴν πόλιν, ὁ Ρωμοῖος ταμίης Μάρκος Ἰαννίος, υἱὸς τοῦ Ποπλίου. Μετὰ τινὰς ἡμέρας, ἐπιδραμόντες οἱ Γα-

λάται μετὰ τῶν Μαίδων, Θρακικοῦ λαοῦ, ἐνίκηθησαν καὶ πάλιν. Τότε ἡ Βουλὴ καὶ ὁ Δῆμος τῶν Ληταίων, εὐγνωμονοῦντες διὰ τὴν διπλὴν ταύτην νίκην τοῦ Μάρκου Ἰαννίου, ἀνεκήρυξαν αὐτὸν ἄνδρα καλὸν ἀγαθὸν ὡς εὐεργέτην τῆς Μακεδονίας, ἰδιαιτέρως δὲ τῆς πατρίδος αὐτῶν, καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ ἴδρυσαν ἱππικὸν ἀγῶνα, τελούμενον καθ' ἔτος. Τὸ γεγονός τοῦτο μὴ ἀναφερόμενον παρ' οὐδενὸς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἀνάγεται εἰς τὸ 178 π. Χ. Ὑπῆρξε πατὴρ τοῦ Νεάρχου, «τῶν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μεγάλῳ συστρατευσάντων ὁ διασημώτατος. (Στ. Βυζάντιος).

* ΛΙΒΑΔΑ (Βασιλική).—Τὸ νῦν Ἑσκή Σαρδί τῆς Ἀδριανουπόλεως, τὸ ὅποιον ἔκτισεν ὁ κατακτητὴς τῆς Θράκης Σουλτάν Μουράτ ὁ Α' (1359 — 1389), ἐπὶ τῆς θέσεως, ὅπου ἡ Βασιλικὴ Λιβάδα τῶν Βυζαντινῶν ἢ Ἄλσος τῶν Κομνηνῶν.

ΛΙΒΥΤΡΩΕΣ.—Λυβικός λαός, ὅστις μεταναστεύσας ἐκ τῆς Λιβύης εἰς τὴν Θράκην ἀνεμίχθη με τοὺς Θράκας.

* ΛΙΖΙΚΟΥ (Ἐπισκοπή).—Βυζαντινὴ πόλις καὶ μία τῶν ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἡρακλείας 17 ἐπισκοπῶν, μνημονευομένη εἰς τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886 — 912) καταρτισθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε' σελ. 476).

* ΛΙΘΟΠΡΟΣΩΠΟΥ (Ἐπισκοπή).—Μία τῶν ὀκτῶ ἐπισκοπῶν, αἱ ὁποῖαι ὑπῆγοντο ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Εἰκονομάχων (717—787) εἰς τὴν μητρόπολιν Φιλιππουπόλεως. Ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰωάννης ἀναφέρεται μητροπολίτης αὐτῆς τὸ 787 κατὰ τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον (Σταμούλη, Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης, «Θρακικά» τόμ. XVI σελ. 390). Ἡ θέσις αὐτῆς παραμένει ἀγνωστος («Ἀρχεῖον Θράκης» τόμ. IV, σελ. 4.)

ΛΙΘΟΣΩΡΙΑ (τὰ).—Τοποθεσία τῶν μεσημβρινῶν ὑπορείων τοῦ Αἴμου.

Τὸ φθινόπωρον τοῦ 773, ἐνὸς οἱ Βούλγαροι πρέσβεις εὗρισκοντο εἰς Κωνσταντινούπολιν διαπραγματευόμενοι τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης, ὁ ἡγεμὼν αὐτῶν Τελέριγος παρεσκευάζετο νὰ εἰσβάλῃ αἰφνιδιαστικῶς

εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος. Πληροφορηθεὶς τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄, συνεκέντρωσεν 80.000 ἀνδρῶν καὶ ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Βουλγάρων, τοὺς ὁποίους συνήντησεν ἐστρατοπεδευμένους εἰς τὴν τοποθεσίαν Λιθοσώρια. Ἐπιπεσὼν κατ' αὐτῶν (Ὀκτώβριος 773), τοὺς διεσκόρπισε συλλαβῶν μέγαν ἀριθμὸν αἰχμαλώτων καὶ ἀπειρα, δῶρα χωρὶς νὰ χάσῃ οὔτε ἓνα ἄνδρα, μεθ' ὃ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐτέλεσε μεγαλοπρεπῆ θρίαμβον. Ἡ λαμπρὰ αὕτη νίκη τῶν Λιθοσωρίων ὀνομάζεται ὅπως ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς Θεοφάνης (Α, 447), «εὐγενής» ἐπειδὴ δὲν ἐχύθη πολὺ χριστιανικὸν αἷμα: «μηδὲ σφαγῆς ἢ ἐκχύσεως χριστιανῶν αἵματος γενομένης».

* ΛΙΚΝΙΑΣ (Ἄκρα). — Ἀκρωτήριον τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, κατὰ τὴν βορειαν ἐξοδὸν αὐτοῦ, οὐ μακρὰν τοῦ ὄρου Λυκίων (νῦν Κερμιπτζέ λιμάν), τὸ σύγχρονον Μπεγλέρ—μπουργουῦ.

* ΛΙΜΙΣΣΟΣ.— Τοπωνυμία τῆς ἀρχαίας Θράκης, ὅπου τὸ δεύτερον συνθετικὸν—ισσὸς σημαίνει πόλιν ἢ φρούριον, (Ναϊσός) Αἰγισός, Σαλμυδησός, Ἄρπησός, Ὀδησός καὶ ἄλλα).

ΛΙΜΝΑΙ (Αἱ). — Πόλις τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἀποικία Μιλησίων, κατὰ Ἀναξιμένην τὸν Δαμψακηνὸν παρὰ Στράβωνι (XIV 635). Οἱ κάτοικοί τῆς ὀνομάζοντο Λιμναῖοι ἢ Λιμναῖοι ἐν Χερσονήσῳ. Ἐκεῖτο δὲ εἰς τὴν δυτικὴν ἄκρην τῆς Χερσονήσου, ὅπου ὑπάρχει καὶ σήμερον λίμνη παρὰ τὴν παραλίαν.

Οἱ Λιμναῖοι ἦσαν σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων ἀναφέρονται δὲ εἰς φορολογικοὺς πίνακας τῶν Ἑλληνοταμιῶν, μεταξὺ τῶν καταβαλλόντων εἰς αὐτοὺς τὸν λεγόμενον «Θράκιον φόρον».

ΛΙΜΝΟΣ.—Μακεδὼν τις ἐκ τῆς Χαλάστρας Θρακικῆς πόλεως ἐν Μυγδονίᾳ, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου. (Βίος Ἀλεξάνδρου, 49), ὅστις ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν κατὰ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἐξυφανθείσαν ὑπὸ τοῦ Φιλῶτα συνωμοσίαν τὸ 330 π.Χ. ἠέτοκτόνησε τὴν ὥραν τῆς συλλήψεώς του.

ΛΙΜΩ.—Φρούριον τῆς Μοισίας παρὰ τὸν Δούναβιν, ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΛΙΝΟΣ.—Ὀνομασία κοιλάδος τινὸς τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου παρὰ τὴν κοιλάδα Λειβάδιον (βλ. λέξ.), ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται δι' ἀποκρήμνου ἀκτῆς, καταληγουσῆς εἰς τὸν Φαρμακίαν κόλπον (νῦν Θεραπειά).

ΛΙΝΟΣ (ὁ).—Κατὰ τινὰ τῶν παραδόσεων ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς μουσῆς Καλλιόπης, ὅπῃρξε δὲ πατήρ τῆς μουσικῆς τέχνης εἰς τὸν Ὀρφέα καὶ τὸν Ἡρακλέα, ὑπὸ τοῦ ὁποίου καὶ ἐφονεύθη βληθεὶς διὰ τῆς λύρας.

Κατὰ τινὰ ἄλλην παράδοσιν Θηβαϊκὴν ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς μουσῆς Οἰθρασίας, ἐφονεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ πατρὸς του, διότι ἐτόλμησε νὰ συναγωνισθῇ μὲ αὐτὸν εἰς τὴν μουσικὴν τέχνην, ἢ διότι ἀντικατέστησε τὰς ἐκ κλωστῆς λίνου χορδὰς τῆς λύρας διὰ χορδῶν ἕξ ἐντέρων.

Κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρινούς χρόνους, ἀπεδόθησαν εἰς τὸν Λίνον καὶ πλείσται ἄλλαι ιδιότητες, μεταξὺ δὲ καὶ ἄλλων ἐθεωρεῖτο ὡς ἐφευρέτης τοῦ ἡρωικοῦ ἐξαμέτρου καὶ συγγραφεὺς διαφόρων ποιητικῶν ἔργων. (Christ, Ἱστορ. τῆς Ἑλλην. λογοτεχνίας μετὰφρ. Λυσ. X' Κώνστα, τόμ. Α', σελ. 33, 38 καὶ 209).

ΛΙΟΤΙΤΖΑ.—Βλ. Λίτιτζα.

ΛΙΠΑΞΟΣ (ἡ).—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Κρυσσαίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἢ ἐπὶ Θράκης ἐπὶ τοῦ Ἡροδότου (VII, 123). Κατὰ τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐστρατείαν τοῦ ὁ Ξέρξης (τὸ 580 π.Χ.) παρέλαβεν ἕξ αὐτῆς στρατὸν καὶ πλοῖα. Κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, «πόλις Θράκης. Τὸ ἔθνικόν Λιπάξιος».

ΛΙΣΑΙ (Αἱ).—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Κρυσσαίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ ἢ ἐπὶ Θράκης ἐπὶ τῶν παραλίῶν τοῦ Θερμαῖκοῦ κόλπου ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 123) ἀπὸ τῆς ὁποίας ὁ παραπλῶν τὰ Χαλκιδικὰ παράλια στόλος τοῦ Ξέρξου παρέλαβε στρατὸν καὶ πλοῖα.

ΛΙΣΣΑΙ (Αἱ).—Πόλις τῆς Θράκης,

κειμένη ἀριστερῶ τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, Β. Α. τῆς Βησαπάρας (νῦν Τατάρ Παζαρτζίκ) ἐπὶ τῆς ἀπὸ Σαρδικῆς (Σόφιας) εἰς Φιλιππούπολιν ὁδοῦ. Σήμερον καλεῖται Κίσκιοϊ.

ΛΙΣΣΟΣ.— Ποταμὸς τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κιόνων, ὅστις διερχόμενος διὰ τῆς πόλεως Στρούμης ἐξέβαλλε πρὸς δυσμὰς τῆς Μεσημβρίας (νῦν Μάκρης ἀπέναντι τῆς (Σαμοθράκης.) Περὶ τοῦ ποταμοῦ τούτου διηγείται ὁ Ἡρόδοτος (VII, 108) ὅτι «οὐκ ἀντέσχε τὸ ὕδωρ παρῆχων τῷ Ξέρξῳ στρατῶ, ἀλλ' ἐπέλιπε».

ΛΙΣΤΗ.— Ὄνομα φρουρίου τῆς Δαρδανίας ἐπισκευασθέν, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 4) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565).

ΛΙΤΙΤΖΑ (ἦ)— Ἀνθοῦσα κομόπολις τῆς Β. Θράκης, ἀπέχουσα Ν. Δ. τῆς Ἀδριανουπόλεως περὶ τὰ 40 χιλιόμετρα καὶ τέταρτον περιῖπου ὥρας τοῦ Ὁρτάκιοϊ.

Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἡ Λίτιτσα καὶ Λιοτίτζα ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἤδη αἰῶνος μνημονεύεται ὡς μία τῶν δέκα ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως εἰς τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) συνταχθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 433).

Κατὰ τὸν XIV αἰῶνα, μετὰ τὸν θάνατον Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου (1341) προήχθη εἰς Μητρόπολιν. Ἐρημωθεῖσα κατὰ τὸν αὐτὸν αἰῶνα ἢ τὸν μετέπειτα, ἐμφανίζεται ὡς ἀρχιεπισκοπή ἀλλ' ἄγνωστον πότε. Ἀλλ' ἐρημωθεῖσα καὶ ἀφανῆς γενομένη, ἀποκατέστη καὶ πάλιν εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν ἐπὶ Ἰωαννικίου τοῦ Β' τὸ 1652, διατελέσασα τοιαύτη μέχρι τοῦ 1855, ὅποτε ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ Κυρίλλου ΣΤ' ἀνυψώθη εἰς Μητρόπολιν κατέχουσα τὴν βῆθην θέσιν ἐν τῇ κλίμακι τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου. Ὁ μητροπολίτης αὐτῆς ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ «Υπερτίμου». Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἡ Λίτιτσα ὑπέφερον ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Κιριτζαλίδων, ἡ ἔδρα αὐτῆς μετεφέρθη εἰς τὴν γείτονα κομόπολιν Ὁρτάκιοϊ, ὅπου καὶ παρέμεινε μέχρι τῆς μεταναστεύσεως τῶν κατοίκων αὐτῆς εἰς

τὴν Ἑλλάδα (1914—1922). Τελευταῖος μητροπολίτης αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ Νικόδημος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου ἐπισυμβάντα ἐν Ἀλεξανδρουπόλει (1 Ἰουνίου 1930) ἡ ἐπαρχία παρέμεινεν ἄνευ τιτλοῦχου Ἀρχιερέως. (Μητροπολίτου Γερμανοῦ Σάρδεων, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Βορείου Θράκης, εἰς «Θρακικά» τόμ. VIII, σελ. 146 καὶ ἐξῆς).

* *

Ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Λιτίτσης ἐλάχιστα γνωρίζομεν. Κατὰ τοὺς μεταξὺ Ἰωάννου ΣΤ' Καντακουζηνοῦ καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Ε' ἐμφυλίου πολέμου, συνετάχθη μὲ τὸ μέρος τοῦ δευτέρου.

Κατὰ δὲ τὴν κατάκτησιν τῆς Θράκης ὑπὸ τῶν Τούρκων μετὰ τὸ 1360 ἡ Λίτιτσα ἠκολούθησε τὴν τύχην τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν περιφερειῶν, λεηλατηθεῖσα καὶ ἐρημωθεῖσα παντελῶς καὶ κατ' ἐπανάληψιν.

Καταστραφεῖσα τὸ 1790 ὑπὸ τῶν Κιριτζαλίδων, ἀνέλαβε καὶ πάλιν ἀποβάσασα μία τῶν ἀνθηροτέρων κομποπόλεων τῆς Β. Θράκης μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, ὅποτε διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου παρεχωρήθη εἰς τὴν Βουλγαρίαν. (Ν. Ροδοῖνου, ὀλίγα περὶ τῆς Μητροπόλεως Λιτίτσης, εἰς «Θρακικά», τόμ. XII, σελ. 94 καὶ ἐξῆς).

* *

Ἐν Λιτίτση ὑπῆρχον εἰς παλαιότερους χρόνους θερμαὶ ἱαματικαὶ πηγαί, ἐξ οὗ καὶ ἡ τουρκικὴ ὀνομασία αὐτῆς Λιτζια.

Κατὰ τινὰ παραδόσιν, συνέρρεον εἰς τὰς θερμοπηγὰς ταύτας ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ πολλοὶ Τοῦρκοι ἐκ τῶν χωρίων τῆς Ροδόπης, οἱ ὅποιοι, ἀναχωροῦντες, προέβαινον εἰς παντὸς εἶδους βιαιοπραγίας καὶ πιέσεις κατὰ τῶν κατοίκων. Πρὸ τῆς τοιαύτης καταστάσεως ἀπεφάσισαν οἱ κάτοικοι τῆς κομποπόλεως νὰ καταχώσουν τὰς πηγὰς ταύτας, τῶν ὁποίων ἴχνη σώζονται μέχρι σήμερον εἰς τὴν θέσιν καλουμένην «Χριστός». (Βιβλιογραφία : Ν. Ροδοῖνου, ὀλίγα περὶ τῆς Μητροπόλεως Λιτίτσης, εἰς «Θρακικά». Τόμ. XII σελ. 94 καὶ ἐξῆς).

ΛΙΤΡΑΙ.—Μικρὸν βυζαντινὸν χωρίον

ἔξω τῆς Κωνσταντινουπόλεως; ἡμίσειαν ὥραν περίπου ἀπὸ τοῦ χωρίου Τοπισηλάρ (Πυροβολητῶν). Κατὰ τὴν παράδοσιν, συνψικίσθη ὑπὸ ἀθιγγάνων, οἱ ὅποιοι, ἀσπασθέντες τὸν χριστιανισμόν, ἐξελληνίσθησαν σὺν τῷ χρόνῳ. (Πρβλ. Μ. Γεδεών, Παλαιᾶς εὐρωπίας Θρακικὰ κέντρα, εἰς «Θρακικά», 1936, σελ. 28).

ΛΟΓΓΙΝΙΑΝΑ.—Φρούριον τῆς Ἄνω Μοισίας ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, τὸ ὁποῖον, ἐπισκευάσας ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527—565), ἀπέδειξεν «ἔργον διαφερόντως ἐξαισίον», (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV, 6, 23).

ΛΟΓΓΟΝ.—Φρούριον τῆς Ἄνω Μοισίας ἐν τῇ περιφερείᾳ Τριαδίτσας (νῦν Σόφιας), τὸ ὁποῖον ἀφοῦ ἐκυρίευσεν ὁ Βασίλειος Β', ὁ Βουλγαροκτόνος (976—1025) καὶ ἠγχαλώτισεν δλόκληρον τὴν φρουράν του, παρέδωκεν εἰς τὰς φλόγας.

ΛΥΓΙΝΟΣ.—Ποταμὸς τῆς Θράκης, ρέων διὰ τῆς χώρας τῶν Τριβαλλῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔφθασεν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, ὅτε ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτῶν τὸ ἔαρ τοῦ 335 π. Χ. Κατὰ τὸν Ἀρριανὸν (Ἀνόβ. Α, 2, 1) ἀπέιχεν οὗτος «ἀπὸ τοῦ Ἰστρου ὡς ἐπὶ τὸν Αἶμον ἰόντι σταθμοὺς τρεῖς». Ἔνεκα ὅμως τῆς ἀοριστίας τοῦ κειμένου καὶ ἐλλείψει ἄλλων πληροφοριῶν, ὄλαι αἱ ἀπόπειραι πρὸς καθορισμὸν τοῦ ποταμοῦ τούτου ἀπέτυχον.

ΛΥΓΚΟΣ.—Μυθικὸς βασιλεὺς τῶν Σκυθῶν, τοῦ ὁποῖου τὴν χώραν ἐπεσκέφθη ὁ Τριπτόλεμος, ὅτε περιοδεύων τὸν κόσμον ἐδίδασκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀγαθὰ. Ὁ Λύγκος ὅμως φθονήσας τὴν δόξαν τοῦ Τριπτόλεμου καὶ ἐπιθυμῶν αὐτὸς νὰ θεωρηθῆ ὡς κομιστὴς τῶν δώρων τούτων, ἀπεπειράθη νὰ τὸν φονεύσῃ κατὰ τὸν χρόνον τῆς φιλοξενίας. Δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως, διότι ἡ Δηώ (Δημήτηρ) ἢ προστάτις τοῦ Τριπτόλεμου μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς λύγκα, τὸ δώμιον ἄγριον θηρίον.

ΛΥΓΟΣ.—Ἡ παλαιότερα, κατὰ Διονύσιον τὸν Βυζάντιον, ὀνομασία τοῦ Βοσπόρου (βλ. λέξ.).

ΛΥΚΙΩΝ (Λιμὴν)—Ἀσφαλέστατος ὄρυμος τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, κατὰ τὴν βορείαν ἐξοδὸν αὐτοῦ, μεταξὺ Μυρλείου καὶ Ἐφεσίων λιμένος (βλ. λέξ.). Ἐπὶ τῆς παραλίας αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἄλλοτε ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ταρασίου. Εἶναι τὸ σημερινὸν Κερμιπτζέ-Λιμάν.

ΛΥΚΚΕΙΟΣ.—Βασιλεὺς τῶν Παιόνων (359—340 π. Χ.) τοῦ ὁποῖου σώζονται ἀργυρὰ τετραδράχμα μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΛΥΚΚΕΙΟ ἢ ΛΥΚΚΕΙΟΝ. Ἐν τινι ἐπιγραφῇ ἀνακαλυφθεῖση ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν, ἀναφέρεται ὡς σύμμαχος τοῦ Κετριπόριος (βλ. λέξ.), βασιλέως τῆς Θράκης, καὶ τοῦ Γράβου τῆς Ἰλλυρίας, κατὰ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνο.

* ΛΥΚΟΖΕΙΑ (ἡ).—Πόλις τῆς Θράκης ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ κειμένη. Τὸ ἐθνικὸν Λυκόζειος.

* ΛΥΚΟΖΟΣ (ἡ)—Πόλις τῆς Φρυγίας «ἣν ὄκουν Θράκες Λυκόζειοι». Κατὰ Ξάνθον τὸν Λυδόν, παρὰ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ, ὅστις γράφει αὐτοὺς διὰ τοῦ ξ καλῶν αὐτοὺς Λυκοζίτας, ἡ πόλις κατεποντίσθη.

ΛΥΚΟΣ.—Ὄνομα ἀρχαιοτάτης θεότητος ἐκ Θράκης προελθούσης καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα εἰσαχθείσης. Ταυτίζεται πρὸς τὸν Δία ἢ τὸν Ἀπόλλωνα.

ΛΥΚΟΣ.—Ποτάμιον χειμαρρῶδες τοῦ Βυζαντίου, τὸ ὁποῖον, ρέον ὑπὸ τὴν πόλιν, ἐκβάλλει εἰς τὴν Δαρσίαν Πύλιν. Εἰς τὸ ποτάμιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον Ἀγανώστης Θεόδωρος ὀνομάζει Λευκόν, λέγει ὅτι ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Θεοδόσιος ὁ Νεώτερος, ἐξελθὼν εἰς κυνήγιον (Σκαρλ. Βυζαντίου, Κων/πολις, τόμ. Α', σελ. 400). Κατὰ τινος εἶναι ὁ εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον ἐκβάλλον Κεάτχανέ.

* ΛΥΚΩΝΑΙΟΣ ἢ ΛΥΚΩΝΕΥΣ.—Ὁ κάτοικος τῆς Θρακικῆς πόλεως Λυκῶνης (βλ. λέξ.).

ΛΥΚΩΝΗ.—Πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ κειμένη. Ὁ κάτοικος οὗτης: Λυκωναῖος ἢ Λυκωνεύς.

ΛΥΣΙΜΑΧΕΙΑ.—Πόλις τῆς Θρακικῆς

Χερσονήσου κειμένη ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ, ὅστις ἑνώνει τὴν Χερσόνησον μετὰ τῆς Θράκης. Τὸ ἔθνικόν Λυσιμαχεύς. Ἰδρῦθη δὲ ὑπὸ τοῦ Λυσιμάχου, τὸ 309 π. Χ. ὅστις βασιλεὺς γενόμενος τῆς Θράκης, ἀνέδειξε πρωτεύουσαν τοῦ κράτους του. Ἐν Λυσιμαχία ἐτάφη ὁ Λυσιμαχος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του Ἀλεξάνδρου ἀνεγείραντος εἰς αὐτὸν μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον, μετὰ τὸν θάνατόν του ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κόρου (Κύρου) πεδίου τὸ 281 π. Χ.

Ταύτην εἶχεν ὡς ἔδραν του κατὰ τὴν ὀλιγόχρονον βασιλείαν του καὶ ὁ ἀνακέρυχθεις βασιλεὺς τῆς Θράκης καὶ βραδύτερον τῆς Μακεδονίας, μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Σελεύκου (280 π. Χ.) Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνός.

Κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Γαλατῶν (280—279 π. Χ.) κατελήφθη ὑπὸ τῶν γαλατικῶν στιφῶν, ἀλλὰ κατὰ τὸ 278—279 περιήλθεν εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Μακεδονίας Ἀντίγονον τὸν Γονατᾶν, μετὰ τὴν παρ' αὐτὴν περιφανῆ νίκην του κατὰ τὸν Γαλατῶν. Βραδύτερον, κατὰ τὸν λεγόμενον δεῦτερον συριακὸν πόλεμον (258—249 π. Χ.) ἡ Λυσιμαχία, καθὼς ἐπίσης καὶ ὀλόκληρος ἡ μεσημβρινὴ Θράκη, ἀπὸ τῆς Μακεδονίας μέχρι τοῦ Βυζαντίου περιήλθον εἰς τοὺς Σελευκίδας καὶ ἀπὸ τούτων εἰς τοὺς Πτολεμαίους περὶ τὸ 220 π.Χ. περιήλθεν εἰς τοὺς Μακεδόνας ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν ὁποίων καὶ κατεστράφη ὑπὸ τῶν Θρακῶν κατὰ τὸν μεταξύ Φιλίππου Ε' καὶ Ρωμαίων πόλεμον. Ἀνακτιθεῖσα κατὰ τὸ 196 π.Χ. ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀττάλου τοῦ Γ', περιήλθε μετὰ τὴν ἐν Μαγνησίᾳ ἡτταν τούτου ὑπὸ τῶν Ρωμαίων εἰς τοὺς Περγαμηνοὺς, συμμάχους τῶν Ρωμαίων, ἀλλὰ μετὰ τινα ἔτη (144 π.Χ.) κατεστράφη καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν Θρακῶν. Φαίνεται ὁμως ὅτι δὲν ἐξηφανίσθη, ἀλλὰ διετέλει ἐν παρακμῇ, κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους, διατηρηθεῖσα καὶ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς, ὅτε μάλιστα καὶ ὠχυρώθη, διὰ τὸ ἐπικαιρὸς τῆς θέσεώς της ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

Ἡ Λυσιμαχία εἶχεν ἀποβῆ ἐπὶ Λυσιμάχου τὸ κυριώτερον τῶν εὐρωπαϊκῶν

νομισματοκοπειῶν, ἔκοψε δὲ καλλιτεχνικώτατα νομίσματα, τῶν ὁποίων σώζονται μόνον χαλκᾶ νομίσματα τῶν ἐτῶν 280—20 π. Χ. Ἐμπροσθεν φέρουν κεφαλὴν Λυσιμάχου ἢ Ἡρακλείους νεαροῦ ἢ Δήμητρος μετὰ καλύπτρας πυργοφόρου ἢ Ἀθηνᾶς ἢ Ἐρμοῦ ἢ λέοντος, ὀπισθεν δὲ λέοντα ἢ κεφαλὴν λέοντος, ἢ Ἄρτεμιν, κρατοῦσαν δάδας, ἢ Νίκην κρατοῦσαν στέφανον ἢ στέφανον σταχῶν ἢ στάχυν μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν ΛΥΣΙΜΑΧΕΩΝ.

ΛΥΣΙΣΤΡΑΤΟΣ.— Ὀλύνθιος, προδῶσας τὴν πατρίδα του εἰς τὸν στρατηγὸν τῶν Λακεδαιμονίων Βρασίδαν τὸ 424 π. Χ., (Θουκυδ. IV, 116.—Διόδ. Σίκελ. XII 68).

M

ΜΑΓΓΑΛΟΙ (οἱ) — Λαὸς Ταταρικὸς κατοικήσας κατὰ τὸν ἕκτον μ. Χ. αἰῶνα τὴν Μικρὰν Σκυθίαν (Scythia Minor), τὴν σημερινὴν Δοβρουτσᾶν, ἐξ οὗ καὶ τὸ νεώτερον ὄνομα τῆς πόλεως Καλλιτίας Μαγγάλια.

ΜΑΓΓΑΝΑ (τὰ).—Παλάτιον ἐν Κωνσταντινουπόλει, κτισθὲν ἢ ἀνακαινισθὲν ἴσως ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα (866—886), λαβὸν τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ παρ' αὐτῷ πύργου καὶ τῆς ἀποθήκης πολεμικῶν μηχανῶν. Ἐκεῖτο δὲ ἐν τῇ πρώτῃ ρεγίῳνι, παρὰ τὴν Μορὴν τῶν Μαγγάνων, πιθανὸν μεταξύ τοῦ Σιρκετζῆ Ἰσκελεσί καὶ τοῦ Σεράϊ Μπουργοῦ, ἢ καὶ ἐπ' αὐτοῦ, καθ' ὅσον εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀπ' αὐτῶν ἐξετείνετο εἰς τινα πύργον κατὰ τὴν ἀπέναντι παραλίαν τοῦ Γαλατᾶ, προσδεδεμένη ἄλυσις, διὰ τῆς ὁποίας οἱ Βυζαντινοὶ ἐξησφάλιζον τὸν Κεράτιον κόλπον ἀπὸ τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἐχθρικῶν ἐπιδρομῶν.

ΜΑΓΓΛΑΒΑ. — Κώμη καὶ τοποθεσία τῶν βυζαντινῶν χρόνων παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, μέχρι τῆς ὁποίας ἐπέδραμον τὴν Θράκην τὸ 913 αἰ ὑπὸ τὸν Συμεῶν βουλγαρικαὶ ὄρδαὶ ἀπειλήσασαι καὶ αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν.

* ΜΑΓΔΗΣ ἢ ΜΑΓΓΙΟΣ (ὁ). — Διάσημος Θραξ τὸ γένος ἀπὸ τοῦ ὁποίου, ὡς ἀναφέρει ὁ Δοῦρις εἰς τὸ περὶ τραγωδίας

ἔργον του (παρ' Ἀθηναίῳ, XIV, 636) ὀνομάσθη ἢ «μάγαδις». Μάγαδις δὲ ἦτο ἀρχαῖον ἔγχροδον ὄργανον ἔχον τριγωνικὸν σχῆμα καὶ ὅμοιον πρὸς ἄρπαν. Εἶχε δὲ κατὰ τὸν Ἀθηναῖον 20 χορδὰς διηρημένας εἰς 5 ὁμάδας, καὶ ἐπαίξετο διὰ τῶν δύο χειρῶν, Ὁ ἦχος τῆς ἦτο ἀρκετὸ ἰσχυρὸς καὶ ἦτο εἰς μεγάλην χρῆσιν διὰ τὴν συνοδείαν, δι' ἧ καὶ ὁ Πίνδαρος τὴν ἀποκαλεῖ «ὄργανον συνοδείας».

* ΜΑΓΚΡΙΩΤΙΣΣ Α.—Βυζαντινὴ κομόπολις τῆς Ἀν. Θράκης πρὸς νότον τῆς Βιζύης, ὀνομασθεῖσα οὕτω κατὰ τινὰ παρὰδοσιν ἐκ βυζαντινῆς τινος εἰκόνης καλουμένης «Παναγίας Μεγαριωτίσσης», κομισθεῖσης ἐνταῦθα πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453), ὅπου ἐκτίσθη καὶ μονή, περὶ τὴν ὁποίαν, μετοικήσαντες πολλοὶ ἐκ τῶν γειτονικῶν χωρίων, ἀπετέλεσαν τὴν σημερινὴν κομόπολιν. Ἡ ἐκκλησία τῆς μονῆς διατηρεῖται καθὼς καὶ αἱ τοιχογραφαὶ αὐτῆς.

ΜΑΓΝΑΥΡΑΣ (*Ανάκτορα).—Πολυτελέστατον ἀνάκτορον τῆς Κωνσταντινουπόλεως κείμενον ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῶν μεγάλων ἀνακτόρων τοῦ Βυζαντίου, ἰδρυθὲν ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου (306—337). Εἰς τὸ μέσον τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ὑψοῦτο μεγαλοπρεπὴς ὁ βασιλικὸς θρόνος, ὁ λεγόμενος «Σολομώντειος», ἐπὶ τοῦ ὁποίου καθήμενος ὁ βασιλεὺς ὑπεδέχτο τοὺς πρέσβεις καὶ ἄλλους ἐπισήμους ξένους ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα «Μαгнаύρα», ἐκ τοῦ λατινικοῦ «magna aula» (μεγάλη ἀθλή).

Βραδύτερον συνεπλήρωσεν αὐτὸ ὁ Μαυρίκιος (582—602) προσθέσας περιφερειακὸν ἡλιακόν, τὸ στρογγύλον, εἰς τὸ μέσον τοῦ ὁποίου ἔστησε καὶ ἴδιον αὐτοῦ ἀνδριάντα. Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦτο ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ Τιβέριος τὸ 582, εἰς αὐτὸ δὲ ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ ὁ γαμβρός του Μαυρίκιος.

ΜΑΓΝΑΥΡΑΣ (Σχολή).—Οὕτω ἐκαλεῖτο ἢ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Μαгнаύρας (βλ. λ.) λειτουργοῦσα ἀνωτάτη σχολὴ κατὰ τὸν ἕνατον αἰῶνα, τελειοποιηθεῖσα ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Γ' (842—867) ὑπὸ τοῦ Καίσαρος Βάρ-

δα, θείου του ἐκ μητρὸς. Χάρις εἰς τὴν σχολὴν ταύτην καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Βάρδα, ἤρχισαν νὰ καλλιεργοῦνται καὶ πάλιν τὰ γράμματα καὶ αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ ὁποῖαι, ὥπως λέγει ὁ Κεδρηνός, εἶχον παρεληφθῆ καὶ παραζιάσει «τῆ τῶν κρατούντων ἀγροικία καὶ ἀμαθεία».

* ΜΑΔΙΣ.—Ἄλλη ὀνομασία τῆς Θρακικῆς πόλεως Μαδύτου (βλ. λεξ.).

ΜΑΔΥΤΟΣ (ἦ).—Πόλις τῆς Ἀν. Θρακικῆς παραλίας ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, κειμένη δύο περίπου μίλια Ν. Δ. τῆς Σηστοῦ, κατέναντι τῆς Ἀβύδου, εἰς βόρ. πλάτ. 41° καὶ ἀνατ. μῆκ. 50°, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 11. 9) ὑπὸ τοῦ ὁποίου καλεῖται Μάδις Ἀναφέρεται Μαδυτὸς καὶ Μάδυτος, ἀλλ' ἄγνωστος ἢ προέλευσις τοῦ ὀνόματος. Κατὰ τὸν Σκύμμον (Περιήγ. 709) ἦτο κτίσμα Λεσβίων.

Ἐνεκα τῆς στρατηγικῆς αὐτῆς θέσεως καταλαμβάνετο ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου, ἡ δὲ ἱστορία αὐτῆς συνδέεται καθόλου μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Θρακικῆς χερσονήσου. Διετέλεσε σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, ἡ δὲ μεγαλυτέρα ἀκμὴ αὐτῆς συμπίπτει τὸν IV π. Χ. αἰῶνα, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνάγονται τὰ σωζόμενα αὐτῆς νομίματα.

Κατὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, ἡ Μάδυτος ἦτο ἡ ἀκμαιότερα πόλις τοῦ Ἑλλησπόντου, συγκεντρώνουσα ὅλον τὸ ἐμπόριον τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, πολὺ πρὶν ἢ ἀναφανῆ ἢ Καλλιόπολις, ἥτις ἀπὸ τοῦ X αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν ἐπεσκίασεν ἐντελῶς αὐτήν. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα διατελεῖ σχεδὸν ἐν ἀφανείᾳ, σπανίως μνημονευομένη ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων. Κατὰ τὸν XI αἰῶνα ἀπετέλει ἰδιαιτέρον βασιλικῶτον, δωρηθὲν ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου (1024—1055) εἰς τὸν Μιχαὴλ Ψελλόν, κατὰ δὲ τὸν XII αἰῶνα μνημονεύεται ὡς τὸ προσφιλέθρον Ἰωάννου Α' τοῦ Κομνηνοῦ.

Ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων, ἡ Μάδυτος μεθ' ὅλης τῆς παραλίας τῆς Προποντιδὸς περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν Ἑνετῶν. Καὶ ἐπανήλθε μὲν εἰς

τὴν κατοχὴν τῶν Βυζαντινῶν ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Βατάτση (1222 — 1254), παραμείνασα ὑπ' αὐτοὺς μέχρι τοῦ 1304 μετὰ τῆς Καλλιπόλεως, ἀλλ' ἐδοκίμασεν ἐκ τῶν πρώτων τὰ δεινὰ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Καταλανῶν. Φρούραρχος τῆς πόλεως ἦτο ὁ Μαρσούλης, τὸν ὁποῖον ὁ ἱστορικὸς Γεώργιος Παχυμέρης ὀνομάζει «Μέγαν ἄρχοντα» καὶ ὅστις ἐπὶ ἔννεα μῆνας κατῴρθωσε νὰ ἀντισταθῆ μετὰ τῆς ἐξ 700 ἀνδρῶν φρουρᾶς, ἐπιδείξας μεγάλην ἀνδρείαν καὶ στρατηγικὴν ἱκανότητα. Τέλος ὅμως παρεδόθη εἰς τοὺς πολιορκητάς, οἱ ὁποῖοι κατέστρεψαν καὶ ἐληλάτησαν τὴν πόλιν. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην, ἀνέλαβε καὶ πάλιν, ἀλλὰ τὸ 1357 κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Σολεϊμάν, υἱοῦ τοῦ Ὁρχάν. Μετὰ μικρὰν ἀνάκτησιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν, κατὰ τὸ 1416, ἐκφυεῦθη καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρέμεινεν ἕκτοτε.

Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν κατοχὴν τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, ὑπήγετο εἰς τὴν ὁμώνυμον ὑποδιοίκησιν τοῦ νομοῦ Καλλιπόλεως, ἀριθμοῦσα μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1923) περὶ τὸς 2.500 κατοίκους, ἐπιδιδόμενος εὐδοκίμως εἰς τὴν γεωργίαν, ἀμπελοργίαν, ἀλείαν καὶ ἀγγοειοπλαστικὴν. Κοινῶς ἐκαλεῖτο Μάυτο ἢ Μαῦδό, ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων Μάϊτο.

Ὑπὸ ἐκκλησιαστικὴν ἐποψιν, κατὰ τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (286—912) καταρτισθέντα «Πίνακα τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου», ἀναφέρεται ὡς ἔδρα μητροπόλεως κατέχουσα τὴν 69ην τάξιν, ὑπὸ τὸ ὄνομα Μάδυτα. Κατὰ δὲ τὸν XIV αἰῶνα ἀναφέρεται ὡς ἀπλὴ ἐπισκοπὴ ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἡρακλείας, ἄγνωστον ὅμως πότε ὑποβίβασθη.

(Ἰβνλιογρ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου Πατριδογραφία: Μάδυτος ἢ πόλις τῆς Χερσονήσου).

ΜΑΥΤΗΝΟΣ.— Ὁ κάτοικος τῆς θρακικῆς πόλεως Μαδύτου. (βλ. λέξ.).

ΜΑΖΟΥΣΙΑ (*Ακρω). — Ἀκρωτήριον τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου. Ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ Στράβωνος (VII, 331, 52) ταυτίζεται πρὸς τὴν μεταξὺ τοῦ Ἄκρωτηρίου τῆς Ἑλλης καὶ Σεντούλ - Μάχρ νο-

τίαν ἄκρην τῆς χερσονήσου τῆς Καλλιπόλεως. Ὑπὸ τῶν Λατίνων συγγραφέων (Πλιν. IV, 11, 50 καὶ Πομπ. Μέλα Β, 2) Μαστουσία

* ΜΑΙΔΑΡΟΙ (οἱ). — Λαὸς Θρακικὸς ὁ αὐτὸς μὲ τοὺς Μάδους. (βλ. λέξ.).

ΜΑΙΔΙΚΗ — Χώρα τῆς ἀρχαίας Θράκης, κειμένη εἰς τὰ Β. Α. τῆς Παιονίας, ἦτις, διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Στρυμόνος καὶ τῶν παραποτάμων αὐτοῦ καὶ περιβαλλομένη Β. Α. ὑπὸ τῶν μεσημβρινῶν ὑπερειῶν τοῦ ὄρους Σκομίου καὶ Ὁρβήλου ἀντιστοιχεῖ περίπου πρὸς τὴν σημερινὴν περιοχὴν τοῦ Μελενοίκου καὶ Πετριτοῖου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐκαλοῦντο Μαῖδοι ἢ Μαϊδάροι.

Κατακτηθεῖσα ὑπὸ Ρωμαίων ἢ Μαϊδικῆ ἀπετέλεσε κατὰ τὸν δευτέρου μ. Χ. αἰῶνα μίαν τῶν 14 στρατηγιῶν τῆς Θράκης.

Πόλεις αὐτῆς ἀναφέρονται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων: ἡ Ἰαμφορίνα, πρωτεύουσα αὐτῶν, ἡ Πέτρα καὶ ἡ Δεσουδάβα.

ΜΑΙΔΟΒΙΘΥΝΟΙ. — Λαὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μετοικήσας ἐκ Θράκης, καὶ ἀποτελούμενος ἀπὸ Μακεδόνας καὶ Βρύγας

ΜΑΙΔΟΙ, ΜΑΙΔΟΙ ἢ ΜΑΙΔΑΡΟΙ. — Ἰσχυρὸς καὶ φιλοπόλεμος θρακικὸς λαὸς, κατοικῶν τὴν ὑπ' αὐτῶν κληθεῖσαν Μαϊδικὴν (βλ. λέξ.). Ἀυτόνομοι καὶ ἀνεξάρτητοι κατ' ἀρχὰς ὑπὸ ἰδίου βασιλεῖς, πολὺλάκις ἐπέδραμον τὴν Μακεδονίαν. Μέχρις οὗ κατεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἡ δὲ χώρα τῶν ἀπετέλεσε μέρος τοῦ Μακεδονικοῦ βασιλείου.

Ἐπὶ τῶν διαδόχων ἀποσπασθέντες τῆς Μακεδονίας, ἐπέδραμον καὶ πάλιν τὴν Μακεδονίαν, ἀλλ' ἐπελθὼν κατ' αὐτῶν Φίλιππος ὁ Β' τὸ 211 π. Χ. ἐκυρίευσεν τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν Ἰαμφορίναν (βλ. λ.) καὶ ἐπανέφερεν αὐτοὺς ὑπὸ τὸν Μακεδονικὸν ζυγόν.

Ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, κηρυχθέντες κατὰ τῶν Ρωμαίων καὶ ὑπὲρ τοῦ Μιθριδάτου VI τοῦ Μεγάλου (120 — 63 π. Χ.) ἐπέσυραν τὴν ὀργὴν τοῦ Σύλλα, ὅστις, εἰσβαλὼν εἰς τὴν χώραν τῶν, ἐληλάτησε καὶ κατέστρεψεν αὐτὴν.

ΜΑΙΣΑΛΗΣ.— Βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν λαῶν, πατὴρ Σεύθου τοῦ Β' περὶ τὰ 410—

405. Μολονότι ἐπεξέτεινε τὸ κράτος του καὶ ἐπὶ τῶν Θυνῶν, Μελανδιτῶν καὶ Τρα-
νιψῶν, ἐξεθρονίσθη διὰ στάσεως, διεδέχθη
δὲ αὐτὸν ὁ Μήδουκος ἢ Μήτυκος (Ξενοφ.
Κύρ. Ἀνάβ. VII, 2. 32).

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ.— Οὕτω
καλεῖται ἡ ἐν Βυζαντίῳ μακρὰ καὶ ἔν-
δοξος βασιλεία τοῦ οἴκου, τὸν ὁποῖον ἐθε-
μελίωσε τὸ 867 Βασίλειος Α΄, ὁ ἐπιλεγό-
μενος Μακεδόν, διότι ἡ πατρις αὐτοῦ Θρά-
κη ὑπήγετο τότε εἰς τὸ Θέμα Μακε-
δονίας. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς δυναστείας
ταύτης, ἡ ὁποία διήρκεσε δύο περίπου
ᾠλοκλήρους αἰῶνας, ἀπὸ τοῦ 867 μέχρι τοῦ
1,566, ἀνήλθον εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαν-
τίου 14 βασιεῖς καὶ μία βασίλισσα καὶ
ἄλλοι μὲν ὡς ἀπόγονοι κατ' εὐθείαν γραμ-
μὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς δυναστείας Βασιλείου
τοῦ Α΄, ἄλλοι δὲ ὡς ἐπίτροποι τῶν
ἀνηλίκων διαδόχων τοῦ Θρόνου καὶ ἄλλοι
ὡς σύζυγοι τῶν γυναικῶν τῆς δυναστείας
ἐκείνης καὶ τέλος εἰς ὡς θετὸς υἱὸς αὐτῆς
εἶναι δὲ οἱ ἑξῆς :

α.—Βασίλειος Α΄ (867—896).

β.—Λέων ΣΤ΄ ὁ Σοφὸς υἱὸς τοῦ προη-
γουμένου (896—912).

γ.—Ἀλέξανδρος, ἀδελφὸς τοῦ Λέοντος
(912—913).

δ.—Κωνσταντῖνος Ζ΄ ὁ Πορφυρογέννη-
τος υἱὸς Λέοντος τοῦ ΣΤ΄ (913—959).

ε.—Ρωμανὸς Α΄ ὁ Λεκαπηνός, ἀνελθὼν
εἰς τὸν θρόνον ὡς τοποτηρητῆς κατὰ τὰ
ἔτη τῆς ἀνηλικότητος Κωνσταντίνου τοῦ
Ζ΄ (920—944).

στ.—Ρωμανὸς Β΄ υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ
Ζ΄ (959—963).

ζ.—Νικηφόρος Β΄ ὁ Φωκᾶς, ἀνελθὼν εἰς
τὸν θρόνον ὡς δεύτερος σύζυγος τῆς χή-
ρας Ρωμανοῦ τοῦ Β΄ καὶ ὡς ἐπίτροπος τοῦ
ἀνηλίκου διαδόχου Βασιλείου Β΄ (963—
969).

η.—Ἰωάννης Α΄ Τσιμισκῆς, ὡς ἐπίτρο-
πος τοῦ αὐτοῦ ἀνηλίκου Βασιλείου Β΄
(969—976).

θ.—Βασίλειος Β΄ υἱὸς τοῦ Ρωμανοῦ Β΄
(976—1025).

ι.—Κωνσταντῖνος Η΄, ἀδελφὸς τοῦ προη-
γουμένου (1.025—1.028).

ια.—Ρωμανὸς Γ΄ ὁ Ἀργυρὸς, σύζυγος
τῆς θυγατρὸς τοῦ προηγουμένου Ζωῆς
(1.028—1.034).

ιβ.—Μιχαὴλ Δ΄ ὁ Παφλαγών, δεύτερος
σύζυγος τῆς Ζωῆς (1.034—1.041).

ιγ.—Μιχαὴλ ὁ Καλαφάτης, θετὸς υἱὸς
τῆς Ζωῆς (1.041—1.042).

ιδ.—Κωνσταντινομάχος, τρίτος σύζυγος
τῆς Ζωῆς (1.042—1.055)

ιε.—Θεοδώρα ἀδελφὴ τῆς Ζωῆς (1.055—
1.056).

Ἡ λαμπρότης τῆς Μακεδονικῆς δυνα-
στείας διετηρήθη μέχρι τοῦ θανάτου Βα-
σιλείου Β΄ τοῦ Βουλγαροκτόνου (1.025).
Ἐκτοτε ἀρχίζει νὰ θαμβοῦται μετ' αὐτῆς
δὲ καὶ ἡ ἀκμὴ τῆς αὐτοκρατορίας, ἔνεκα
τῆς ἀνικανότητος τῶν κατόπιν βασιλευ-
σάντων.

ΜΑΚΕΣΑΤΟΣ.— Ὄνομα θρακικὸν κύ-
ριον, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θρά-
κῃ («Θρακικά» τόμ. VI (1935, σελ. 139,
πρβλ. καὶ 1933, σελ. 100).

ΜΑΚΡΗ (Ἡ). — Παράλιος πόλις τῆς
Θράκης, κειμένη ἀπέναντι τῆς Σαμοθρά-
κης, περὶ τὰ 10 χλμ. πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀ-
λεξανδρουπόλεως. Τὸ παλαιὸν τῆς ὄνομα
ἦτο Ὁρθογύρεια ἢ Στάγειρα (βλ. λέξ.).

Ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἡδὴ αἰῶνος μνημονεύ-
ται ὡς ἔδρα ἐπισκόπου, ὑπὸ τὸν Μητρο-
πολίτην Τραϊανουπόλεως (Ράλλη καὶ Ποτ-
λῆ τόμ. 6, σελ. 483). Κατεστράφη τὸ 1205
ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Ἰωάν-
νου τοῦ Σκυλοϊωάννου, ὅσοι δὲ ἐκ τῶν
κατοίκων διέφυγον τὴν σφαγὴν, μετεκο-
μίσθησαν εἰς τὴν παραδουνάβειον Βουλ-
γαρίαν.

Ἀργότερον, ὅταν κατεκτήθη ἡ Θράκη
ὑπὸ τῶν Λατίνων, διετέλεσεν ὡς βαρω-
νία, τὴν ὁποῖαν ὁ αὐτοκράτωρ Βαλδουίνος
ἐδώρησεν εἰς τὸν δούκα τῆς Βουργουν-
δίας Οὐγωνα (Huges) μετὰ τοῦ βασιλείου
τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν βαρωνιῶν Αἴ-
νου καὶ Μαδύτου. Σήμερον εἶναι μικρὰ
κωμόπολις, ἀριθμοῦσα περὶ τοὺς 600 κα-
τοίκους (1928).

ΠΑΚΡΟΛ(Ε)ΙΒΑΔΑ. — Τοποθεσία τις
μεταξὺ Φιλιππουπόλεως καὶ Ἀδριανουπό-
λεως πρὸς Β. τοῦ Χάσκιοι, καλουμένη

οὕτως ἀπὸ τοῦ σχήματός της καὶ ὁμώνυμος κωμόπολις, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Οὐβουντζόβα, τὸ ὅποσον τουρκιστὶ σημαίνει «μακρὸν λειβάδιον», ἀπέχουσα δὲ ἐξ ἴσου ἀπὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ τοῦ Στενιμάχου Ἐνταῦθα Θεόδωρος Β' ὁ Λάσκαρις, ἐκστρατεύσας κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Μιχαὴλ τὸ 1253, κατελήφθη ὑπὸ σφοδροῦ χειμῶνος καὶ χιονοθύελλης, ἣτις ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ καταφύγῃ εἰς Στενίμαχον.

ΜΑΚΡΟΝ ΤΕΙΧΟΣ.—Τοῦτο κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ. 11, 4) ἔκειτο εἰς βόρ. πλάτ. 41°, 50 καὶ ἀνατ. μῆκ. 54°, 50'. Φαίνεται ὅμως ὅτι τὸ Μακρὸν Τεῖχος, καθὼς καὶ αἱ ἐπὶ τούτῳ παραλλήλου τιθέμεναι πόλεις: Ἡράκλεια καὶ Πακτύη, ἐσφαλμένως τοποθετοῦνται ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου, διότι ἐκεῖ ὅπου τοποθετεῖται τὸ Μακρὸν Τεῖχος 10 μίλλια πρὸς Ν. τῆς Βισάνθης (Ραιδεστοῦ), ἔκειτο τὸ Νέον Τεῖχος (βλ. λέξ.) (Σκύλακος, 68—Στραβ. VII 31, 55).

Τὸ Μακρὸν τοῦτο Τεῖχος ἐχώριζε τὸν ἱσθμὸν τῆς Θρακικῆς, ἤγειρε δὲ αὐτὸ ὁ Μιλτιάδης τὸ 560 π.Χ. ἀπὸ Καρδίας μέχρι τῆς Πακτύης, ἐπὶ μῆκους 36 σταδίων, ἵνα, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (VII, 36), προστατεύσῃ τὴν Χερσόνησον ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Θρακικῶν λαῶν, ἰδίως δὲ ἀπὸ τῶν γειτόνων αὐτῆς Ἀψυνθίων.

Τὸ τεῖχος τοῦτο κατεστραφέν ἔκτισεν ἐκ νέου ὁ Περικλῆς τὸ 453 π. Χ (Πλουτάρχου Περικλ. 19). Βραδύτερον κατεστράφη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα ἀλλ' ἐπεσκευάσθη ὀλίγον μετὰ ταῦτα. Τέλος, καὶ τούτου καταστραφέντος, ἀνήγειρεν νέον τεῖχος ὁ Ἰουστινιανὸς (527—565), τοῦ ὁποίου ἐλάχιστα λείψανα σώζονται παρὰ τὸ Ἐξαμίλιον (Προκ Περὶ Κτισμ. IV, 10).

Τὸ Μακρὸν Τεῖχος, τὸ ὅποσον ἐσώζετο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πτολεμαίου (β' μ.Χ. αἰών), καὶ τὸ ὅποσον ἢ Tabula Pentingeriana παρεμφθαρμένως ὀνομάζει Mactonteros ἐξετείνετο ἀπὸ τῆς πόλεως Ἰτελεοῦ, κειμένης κατὰ τὸ στόμιον τοῦ Μέλανος ποταμοῦ, μέχρι τῆς Λευκῆς ἄκρας. Εἰς τὸ

μέσον δὲ τῆς μεταξύ τῶν δύο τούτων πόλεων ἀποστάσεως, ὑπῆρχε βωμὸς τοῦ ὀρίου Διός, ὅστις ἐθεωρεῖτο καὶ τὸ ὄριον τῆς χερσονήσου καὶ οὐχὶ ἡ Ἀγορὰ ὡς διετείνεται ὁ Φίλιππος. (Δημοσθ. Περὶ Ἀζωννήσου. 19—51).

ΜΑΛΓΑΡΑ (τὰ) — Ἀκμαιοτάτη κωμόπολις τῆς Ἀν. Θράκης, κειμένη πρὸς Δ. τῆς Ραιδεστοῦ, μετὰ τῆς ὁποίας συνδέεται δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ, καλουμένη τὸ πάλαι Μεγάλῃ Ἀγορὰ ἢ Μεγαλαγορὰ, ἐξ οὗ κατὰ παραφθορὰν τὸ νεώτερον αὐτῆς ὄνομα.

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀνατ. Θράκης ἦτο ἔδρα ὁμώνυμου ὑποδιοικήσεως τοῦ νομοῦ Ραιδεστοῦ ἀριθμοῦσα 5.379 κατοίκους (1920), μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ὀλίγους Ὀθωμανοὺς καὶ Ἀρμενίους ἀσχολουμένους εἰς τὴν βυρσοδεψικὴν καὶ τὴν γεωργίαν. Συνετηρεῖ ἀστικὴν σχολὴν, παραγωγεῖον καὶ νηπιαγωγεῖον.

Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν (1923) τὸ πλεῖστον ἐγκατεστάθη εἰς τὰ Νέα Μάλγαρα, ἀποτελοῦντα ἰδίαν κοινότητα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Θεσσαλονίκης τοῦ ὁμώνυμου νομοῦ. Ἀριθμεῖ 1348 κατοίκους (1928) καὶ ἔχει δημοτικὸν σχολεῖον, ταχυδρομεῖον καὶ τηλεφωνεῖον.

ΜΑΜΑΣ (Ἅγιος)—Ἐκτενεστοτάτη λαγκαδιὰ παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐκτενομένη μετὰ τῆς Ἀπαμείας καὶ Ἁγίου Στεφάνου, καλουμένη ὑπὸ χριστιανῶν καὶ Μωαμεθανῶν Ἅγιος Μάμας. Ὁ τόπος εἶναι καταλληλοτάτος δι' ἵπποδρομίας, ἐνταῦθα δὲ ὑπῆρχον μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ὅπου ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Θεοφίλου, Μιχαὴλ Γ' ὁ μέθυστος (842—867) ἠρέσκατο νὰ ἐνδιατρίβῃ διασκεδάζων καὶ κυνηγῶν. Ἐπίσης ὑπῆρχε καὶ μεγαλοπρεπὴς ναὸς τοῦ Ἁγίου Μάμαντος. Ἀνάκτορα καὶ ναὸς κατεστράφησαν κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Συμεῶν, ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων ἐπιδρομῆν.

Πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς λαγκαδιᾶς τοῦ τῆς σώζεται λιθινὴ γέφυρα, στηριζομένη ἐπὶ τριῶν ἀψίδων τῶν βυζαντινῶν χρόνων, φέρουσα ἀναγλύφους ἀετούς, σύμβολα τῶν αὐτοκρατόρων. Διὰ τῆς γεφύρας ταύτης διήρχοντο ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων οἱ

ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ρήγιον μεταβαίνοντες καὶ τάνάπαλιν. (Ἄλεξ. Πασπάτη. Τὰ Θρακικὰ Προάστεια τοῦ Βοσπόρου, ἐν Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγῳ, τόμ. XII, σελ. 42— Μ. Γεδεών, ἔγγραφοὶ λίθοι καὶ κεράμια, ἐν Ἑκκλ. Ἀληθεία, ἔτος IX, σελ. 405).

ΜΑΜΑΝΤΟΣ (Ναὸς τοῦ Ἁγίου).—Ναὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν Ξυλοκέρκῳ χρηματίας καὶ ὡς Μονή. Ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Φαρασμάνου εὐνούχου καὶ κοιτωνίτου ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565) ἀνεκαινίσθη δὲ βραδύτερον ἐπὶ Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἐτάφη ἡ Κωνσταντία, χήρα τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου καὶ θυγάτηρ τοῦ Τιβερίου, φονευθεῖσα μετὰ τῶν θυγατέρων τῆς τὸ 606 ὑπὸ τοῦ τυράννου Φωκά.

ΜΑΜΑΝΤΟΣ (Μονή). — Μονὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ συνοικίᾳ Ψωμμαθία, ὅπου σήμερον εὐρίσκεται τὸ Κοτζᾶ Μουσταφᾶ πασᾶ - τζαμισῆ.

Εὐρών τὴν μονὴν παρημελημένην τὸ 1147 Γεώργιος ὁ Καππαδόκης, ἀνήγειρε πλουτίας αὐτὴν διὰ σκευῶν ἱερῶν πολυτίμων, εἰκόπων, βιβλίων καὶ διαφόρων παραρημάτων. Ἐπὶ πόσον διετηρήθη ἡ μονὴ αὕτη δὲν εἶναι γνωστόν. Μέρος τοῦ τυπικοῦ αὐτῆς ἐξέδωκεν τὸ 1896 ὁ ῥώσος βυζαντινολόγος Οὐσπένσκις.

ΜΑΝΙΑΝΑ. — Φρούριον τῆς Δαρδανίας (Ἄνω Μοισία) παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΜΑΝΙΚΑΒΑ (ἡ). — Πόλις τῆς Θράκης, καταληφθεῖσα μετ' ἄλλων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Φρειδερίκου τοῦ Α' (1152—1190) κατὰ τὴν τρίτην Σταυροφορίαν, ὅτε ἐπέδραμε τὴν Θράκην (Περβλ. Στ. Χ. Σακελλαριάδου. Πόλεις καὶ Θέσμια Θράκης κτλ. σελ. 174).

ΜΑΝΙΜΑΖΟΣ. — Ὄνομα Θρακικὸν ἐπισήμου τινὸς Θρακός, ἥρωοποιηθέντος μετὰ θάνατον ἢ δευτερεύοντος τινὸς τοπικοῦ Θρακικοῦ Θεοῦ («Ἀρχεῖον Θράκης» τόμ. VI, σελ. 14).

ΜΑΝΡΟΒΑΛΛΕ. — Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας παρὰ τὸν Ἰστρον ποταμὸν (Δούναβιν) παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΜΑΞΕΝΤΙΟΝ (Φρούριον). — Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισία παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως πρὸς Ἄντων Νοβῶν (νῦν Σίστοβα) τὸ ὅποιον, ἐπισκευάσας κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 7, 6) ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός (527—565) ἀνήγειρε καὶ πύργον ἐπ' αὐτὸ «ἐπεὶ αὐτοῦ προσδεῖν ὤφειτο».

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΥΠΟΛΙΣ. — Πόλις τῆς Δυτικῆς Θράκης, ἡ Μοσυνόπολις τῶν Ρωμαίων, μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Ἀμμιανῶ Μαρκελλίνου: «*Rodora huic adnexa Maximianopolim habet*» (XXVII, 4, 12). Τὰ τεῖχη αὐτῆς «τὰ ἐν προβόλοις σαθρὰ γεγονότα» ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός (627—565) κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11, 10). Ἐκεῖτο δὲ κατὰ τὸν Jirecek, ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Κομοτινῆς παρὰ τὸ χωριὸν Μοσνίκ—Καλεσί, ὅπου σώζονται εἰρεῖπια αὐτῆς.

Τὸ 1255 κατελήφθη ὑπὸ Θεοδώρου Α' τοῦ Ἀγγέλου μετὰ τῆς Ξάνθης, Γρατζιανῶν καὶ Ἀδριανουπόλεως.

Κατὰ τὸν ἔκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 634) ὡς μία τῶν 7 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Ροδόπης, βραδύτερον δὲ ὡς ἔδρα μητροπολίτου (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 456).

Κατὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Θράκης ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Ἐβρενός πασᾶ ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α' (1360—1389). Περὶ τὰ τέλη ὁμοῦ τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος φαίνεται ὅτι ἦτο κατεστραμμένη, διότι ὁ Μελέτιος (Γεωργ. Τόμ. Γ' σελ. 103) ἀναφέρων αὐτὴν λέγει: «Ἡ δὲ Μαξιμιανούπολις, οὐ σμακρὰν τῆς Βιστονίδος τίθεται. Τανῦν ἐρείπειον».

ΜΑΞΙΜΙΝΟΣ Α'—Αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης (235—238 μ. Χ.) γεννηθεὶς ἐν Θράκῃ ἐκ γονέων «τὸ γένος ἐνδοξοτάτων καὶ μίξοβαρβάρων, ἀπὸ τινος κόμης, ὡς ἐλέγετο, πρότερον μὲν ἐν παιδί ποιμένον.» (Ἡρωδ. VII, 8).

Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Σεπτιμίου Σεβήρου προσελήφθη διὰ τὰ σωματικὰ αὐτοῦ προσόντα εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν Αὐλήν, ἐπὶ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου ὑπῆρέτει

εἰς τὴν δευτέραν Τραϊανὴν Λεγεῶνα. Ἄνακηνρχοὶ αὐτοκράτωρ τὸ 235, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου, διεξήγαγεν ἐπιτυχεῖς πολέμους κατὰ τῶν Γερμανῶν, Σαρματῶν καὶ Δακῶν, ἐπονομασθεῖς «Γερμανικός», «Σαρματικός» ἀλλὰ καὶ «Δακικός».

Παρ' ὅλα ταῦτα δὲν κατόρθωσε νὰ ἰξουδητερώσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν δυσμένειαν τῆς Συγκλήτου καὶ τοῦ Δήμου, ἰδίως δὲ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ στρατοῦ ὑπὲρ τῶν Γορδιανῶν εἰς τὴν Ἀφρικήν, ἐπιδοκιμασθεῖσαν ὑπὸ τῆς Συγκλήτου, ἡ ὁποία ἀνεκκήριξε μάλιστα νέους βασιλεῖς τὸν Μάξιμον καὶ Βαλβῖνον. Στασιάσας τέλος ὁ στρατὸς αὐτοῦ, τὸν ἐφόνησε μετὰ τοῦ υἱοῦ του, ἐνῶ ἀνεπαύετο εἰς τὴν σκηνὴν του, τὰς δὲ κεφαλὰς τῶν ἀπέστειλεν εἰς Ρώμην. Ὁ Μαξιμίνος ὑπῆρξεν εἰς τῶν σκληροτέρων Ρωμαίων αὐτοκρατόρων.

* ΜΑΡΑΘΩΝΙΑ. — Πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, οὐκ ἄπωθεν Ἀβδήρων. Τὸ ἔθνικόν Μαραθωνιάτης (Στ Βυζάντιος).

ΜΑΡΓΟΣ (MARCUS). — Μέγας ποταμὸς τῆς Δαρδανίας καὶ Ἄνω Μοισίας, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ἀνατολικῶν ὑπορειῶν τοῦ Σκάρδου καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα πολλῶν παραποτάμων, ἐκβάλλει μετὰ ροῦν 425 χιλμ. εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, ὀλίγα μίλια πρὸς δυσμὰς τοῦ Βιμινακίου (νῦν Κοστολάτς). Ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (IV, 49) καλεῖται Βρόγγος, δεχόμενος τὰ ὕδατα τοῦ Ἄγγρου (νῦν Ibar), ὑπὸ δὲ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ', 9, 3) Μόσχιος καὶ παρ' ἄλλων Βάρνος. Σήμερον καλεῖται Μοράβας.

ΜΑΡΓΟΣ ἢ ΜΑΡΓΟΝ. — Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας κειμένη παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Μάργου ποταμοῦ εἰς τὸν Δοῦναβιν, 25 χιλμ. ἀν. τῆς Σεμενδρίας, ὅπου ὁ Διοκλητιανὸς ἐνίκησε τὸν Καρίνον τὸ 284 μ. Χ Σήμερον καλεῖται Πασάροβιτς.

* ΜΑΡΙΤΖΑ ἢ ΜΑΡΙΤΣΑ. — Ὀνομασία τοῦ ποταμοῦ τῆς Θράκης Ἐβρου (βλ. λ.), ἀναφερομένη διὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ Ἰσαακίου Κομνηνοῦ, εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ συνταχθὲν τυπικόν τῆς Μονῆς Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείας, τὴν ὁποίαν ἔκτισεν ἐν

Βήρα (νῦν Φέροι) περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του (1151—1152)

Μετὰ τὸν Ἰσαάκιον, Γεώργιος ὁ Ἄκροπολίτης, ἱστορικός τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, ἀναφέρων τὸν Ἐβρον ποταμὸν, λέγει ὅτι κοινῶς ἐκαλεῖτο «χωρτικῆ διαλέκτῳ Μ α ρ ί τ σ α» (Χρονικόν, 33, 35 καὶ 43). Ἀλλὰ τὸσον ὁ Ἰσαάκιος ὅσον καὶ ὁ Ἄκροπολίτης, ἄπλως ἀναφέρουν τὸ ὄνομα, χωρὶς τίποτε νὰ προσθέσουν περὶ τῆς νέας ταύτης ὀνομασίας. Οἱ Σλαῦοι ἐτυμολογοῦν τὸ ὄνομα Μαρίτσα ἐκ τοῦ Moritsi ἢ Moravitsi, ὀνόματος σλαβικῆς φυλῆς, ἐκ τοῦ mar — mir, τὸ ὁποῖον σημαίνει εἰρήνην, ἡρεμίαν.

Κατὰ τὸν Κ. Μυρτίλον Ἀποστολίδην, πιθανώτερον ὅτι προήλθεν ἐκ τοῦ ἀρχαίου Θρακικοῦ ὀνόματος Μάρισος ἢ Μάρις, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ Θράκες ἐκάλουν τοὺς ποταμοὺς ἐνεκα τῆς λαμπηδόνος τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν. Τὸ θέμα μάρ — σημαίνει λάμπειν (μαρμαίρω, μάρμαρος, μαρμαρυγῆ).

Ἄλλοι πάλιν ἐτυμολογοῦν αὐτὸ ἐκ τοῦ ἰνδο-εὐρωπαϊκοῦ ὀνόματος mar = τέλμα, λίμνη, θάλασσα, ὅθεν καὶ τὸ ἑλληνικὸν μύρω (= ῥέω), τὸ λατινικὸν mare (= θάλασσα), τὸ γαλλικὸν marais (= τέλμα), τὸ ἀγγλικὸν marsh κτλ καὶ ἐρμηνεύουν αὐτὸ διὰ τοῦ: ρεῦμα, ποταμὸς.

(Πρβλ. Μ. Γεδεών, τὸ Τυπικόν τῆς Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείας, ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ ἔτος 18ον, σελ. 112, 144, 188 καὶ ἐξῆς. — Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, Περὶ Φιλιππουπόλεως, εἰς «Θρακικά», 19-8, σελ. 337. — Α. Θ. Σαμοθράκη, Ἐβρος ποταμὸς, εἰς «Θρακικά», τόμ. XII, σελ. 21 καὶ ἐξῆς).

ΜΑΡΚΕΛΛΑ ἢ ΜΑΡΚΕΛΛΑΙ. — Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, πολὺ λάκις ἀναφερόμενον ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων μεταξὺ Γολόςης καὶ Διαμπόλεως. Παρὰ τὸ Φρούριον τοῦτο Κωνσταντῖνος Ε' ὁ Κοπρώνυμος (741—775), κατετρόπωσε τοὺς Βουλγάρους, ἐξαναγκάσας αὐτοὺς νὰ συνθηκολογήσουν. Ἐνταῦθα στρατοπεδεύσαντες οἱ Σκύθαι, συνήψαν εἰρήνην μετὰ Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118). (Ἄννα Κομνηνή, VI, 6).

Κατὰ τὸν ὄγδοον αἰῶνα μνημονεύεται ὡς μία τῶν ἐπισκοπῶν τῆς Μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, προστεθεῖσα ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Εἰκονομάχων (717—787) μετ' ἄλλων τεσσάρων ἐπισκοπῶν (Βερόης, Λιθοπροσώπου, Δεκαστέρων καὶ Λεβέδου).

Ἡ τοποθεσία αὐτῆς, ὡς καὶ τῆς Λεβέδου καὶ Δεκαστέρων παραμένει ἄγνωστος.

* ΜΑΡΚΕΛΛΙΑΝΑ (Τὰ). — Ὁ νομα φρουρίου ἐν Δαρδανία, ἐπισκευασθέντος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τὸ (527—565) (Προκοπίου Περὶ Κτισμ IV, 4).

ΜΑΡΚΕΡΩΤΑ.—Δύο φρούρια ἰδριθέντα ἢ ἀνακαινισθέντα ἐν Θράκῃ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἐν ἔκειτο ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, τὸ δὲ ἄλλο παρὰ τὸν Δούναβιν (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΜΑΡΚΙΑΝΟΝ (φρούριον). — Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, τὸ ὁποῖον ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527—565) πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς χώρας ὑπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV, 11). Ἐκεῖτο δὲ παρὰ τὴν Ἀγχιάλον 18 μίλια Ν. Δ. τῆς Βάρνης, ὅπου τὸ σημερινὸν βουλγαρικὸν χωριὸν: Ποταμὸς Λέβνα (βλ. Μαρκιανούπολις).

ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ (450—457). — Βασιλεὺς τοῦ Βυζαντίου (450—457) γεννηθεὶς ἐν Θράκῃ τὸ 392. Τὸ 440 ὑπηρετῶν ἐν Καρχηδόνι ὡς γραμματεὺς τοῦ Ἀσπαρ, Γότθου ἀρχηγοῦ μισθοφόρων, ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τοῦ ἐπιδραμόντος τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν ἡγεμόνος τῶν Βανδάλων Γιζερίχου. Ἡμέραν τινά, ἐνῶ μετ' ἄλλων αἰχμαλώτων εὐρίσκετο εἰς τὸ προαίλιον τοῦ μεγάρου τοῦ Γιζερίχου ὅπου ἦσαν ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς καυστικωτάτας ἀκτίνας τοῦ μεσημβρινοῦ ἡλίου, ἐφάνη ἀέτος τις πετῶν ὑπεράνω τῶν αἰχμαλώτων καὶ τέλος «τὰ περὰ διαπετάσας δεῖ τε μένων ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ ἀέρος χώρα μόνον τὸν Μαρκιανὸν ἐπεσκίαζεν» (Προκόπιος). Ὁ Γιζερίχος παρατηρήσας τοῦτο ἐκ τοῦ παραθύρου, καλέσας τὸν Μαρκιανόν, ἀφοῦ τὸν ὑπεδέχθη εὐμενῶς τοῦ προεῖπεν ὅτι ἀφεύκτως θὰ ἐβασίλευεν ἡμέραν τινά, τέλος δὲ τὸν ὤρ-

κισε νὰ μὴ κινήσῃ ποτὲ ὄπλα κατὰ τῶν Βανδάλων. Ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν, προσελήφθη εἰς τὴν ἀθλὴν τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ Β'. ὅστις ἀποθνήσκων τὸ 450 ὤρισεν αὐτὸν διάδοχόν του. Οὕτως ἐπληθύνθη ἡ προφητεία τοῦ Γιζερίχου. Ἀνακηρυχθεὶς βασιλεὺς, ἐνυμφεύθη τὴν Πουλχερίαν, ἀδελφὴν τοῦ Θεοδοσίου.

Πρῶτον αὐτοῦ ἔργον ὑπῆρξεν ἡ περιστολὴ τῶν αὐθαδῶν ἀξιώσεων τοῦ Ἀτίλλα, ἀρνηθεὶς νὰ καταβάλλῃ εἰς αὐτὸν τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου συμφωνηθέντα φόρον ἐκ 2.000 λιτρῶν χρυσοῦ. Μετὰ τὸν διακανονισμόν τοῦτον, ἐπελήφθη τῶν ἐσωτερικῶν υποθέσεων τοῦ Κράτους. Τὸν Ὀκτώβριον δὲ τοῦ 451 προήδρευσε τῆς ἐν Χαλκιδόνι Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. ἦτις κατεδίκασε τὴν αἵρεσιν τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ τοῦ Νεστορίου, συνάμα δὲ περιέστειλε τὰς ὑπερβασίας τῶν μοναχῶν καὶ ἀπηγόρευσε τὴν ἀνάμειξιν αὐτῶν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά καὶ πολιτικά ζητήματα. Ἐπίσης περιέστειλε τὴν ὀλεθρίαν ἐπέμβασιν τῶν αὐλικῶν εὐνοῦχων εἰς τὰς υποθέσεις τοῦ Κράτους καὶ περιώρισε τὰς καταχρήσεις τῶν δημοσίων ἑπαλλήλων. Ἀποθνήσκων, κατέλιπε μεγάλα ποσὰ εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον, μολοντοὶ ἀπήλλαξε τὰς ἐπαρχίας πολλῶν καθυστερουμένων φόρων. Ἐν γένει ἐπέβαλε χρηστὴν διοίκησιν, ἀπέθανε δὲ τὸ 457 ἄτεκνος. Τὸν διεδέχθη Λέων ὁ Α' (457—474). Μαρμαρίνη ἀναμνηστικὴ στήλῃ ἀνεγερθεῖσα πρὸς τιμὴν του πρὸς Ν. τοῦ περιφίμου ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἀπεκαλύφθη τὸ 1908 κατόπιν τῆς ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ (νῦν Φατιχ) συμβάσεως τότε μεγάλῃς πυρκαϊᾶς.

ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ.—Στρατηγὸς Βυζαντινὸς ἐκ Θράκης διακριθεὶς ἐπὶ Λέοντος τοῦ Α' (457—474) Θρακὸς τοῦ ὁποῖου ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα Λεοντίαν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λέοντος καὶ τὴν ἀνάρρησιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ζήνωνος (474—491) δυσασεστηθεὶς κατ' αὐτοῦ, ἐστασίασε τὸ 481, ἀλλὰ καταπολεμηθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἰλλου, χεῖροτονήθη ἱερεὺς καὶ ἐξωρίσθη εἰς Καπαδοκίαν.

ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ.—Στρατηγὸς Βυζαντινὸς ἐκ Θράκης ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565). Διέπρεψεν ὡς διοικητὴς σώματος στρατοῦ ὑπὸ τὸν Βελισσάριον εἰς τὴν κατὰ τῶν Βανδάλων τῆς Καρχηδόνας ἐκστρατείαν τοῦ 534.

ΜΑΡΚΙΑΝΟΥΠΟΛΙΣ ἢ **ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΣ.**—Πόλις τῆς Θράκης ὀλίγον ἀπέχουσα τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου 18 μίλια Ν. Δ. τῆς Ὀδησοῦ (Βάρνης) ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης ἐξ Ἀγχιάλου διὰ τοῦ Λίμου εἰς τὴν Κάτω Μοισίαν, ἐκεῖ ὅπου διασχίζεται αὕτη εἰς δύο κλάδους, τῶν ὁποίων ὁ μὲν Β. Δ. ἤγεν εἰς Δορύστολον ὁ δὲ ἀνατολικὸς εἰς Ὀδησὸν καὶ λοιπὰς πόλεις τοῦ Εὐξείνου.

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98—117 μ. Χ.) πρὸς τιμὴν τῆς ἀδελφῆς τὸν Μαρκιανῆς, ἀπέβη μία τῶν κυριωτέρων πόλεων τῆς Κάτω Μοισίας. Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἰεροκλέους (Συνέκδ. 636) ὡς μία τῶν 7 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Μοισίας καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς. Ἐπίσης ὑπῆρξε καὶ ἕδρα ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας Αἰμιμόντου (Ράλλη καὶ Πότλη, τόμ. V, σελ. 456).

Ἡ πόλις φαίνεται ὅτι πολλάκις κατεστράφη ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων τὴν χώραν Γότθων τοῦ 378 μ. Χ. Ὁχυρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), πιθανῶς κατεστράφη τελείως ὑπὸ τῶν Βουλγάρων τοῦ Ἀσπαρούχ τοῦ 672, ἐγκαταλειθεῖσα ὑπὸ τῶν κατοίκων αὐτῆς.

Ἐν τῇ θέσει αὐτῆς ἀκριβῶς κεῖται σήμερον τὸ βουλγαρικὸν χωρίον: Ποταμὸς Λέβνα, ὡς διεπιστώθη ἐκ διαφόρων ἐρειπίων καὶ τινων ἐπιγραφῶν τοῦ Τραϊανοῦ. Τὸ 1928 ἀνευρέθησαν ἐν αὐτῷ δύο πῖθου πλήρεις νομισμάτων, ἀνηκόντων πιθανῶς εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον τοῦ Α'—Γ' μ.Χ. αἰῶνος, τῶν ὁποίων τὸ βῆρος, πλὴν τῶν ὑπὸ τῶν χωρικῶν κλαπέντων, ἀνήρχετο εἰς 289 χιλιόγραμμα. Τὸ πλεῖστον μετεκομίσθη εἰς τὸ ἐν Σόφια Μουσεῖον, μέρος δὲ εἰς τὸ ἐν Βάρνη

ΜΑΡΚΟΣ.—Βυζάντιος τὴν πατρίδα, κατὰ γένος ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου γένους τοῦ Βύζαντος τοῦ Ἰδρυτοῦ τοῦ Βυζαντίου, παρὰ

Φιλοστράτῳ (Βίοι Σοφιστῶν Α. 24). «Μάρκῳ τοίνυν ἦν ἀναφορὰ γένους εἰς τὸν ἀρχαῖον Βύζαντα».

ΜΑΡΣΥΑΣ ὁ **ΝΕΩΤΕΡΟΣ.**—Συγγραφεὺς ἐκ Φιλίππων, υἱὸς τοῦ Κριτοδήμου, ἱερέως τοῦ ἐν αὐτοῖς ναοῦ τοῦ Ἡρακλέους, ἔγραψε «Μακεδονικά» εἰς πολλὰ βιβλία, τῶν ὁποίων τὸ ἕκτον μνημονεύει ὁ Ἀρποκρατίων (Λεξικὸν τῶν 10 ρητόρων ἐν λέξει: Γαληφός). Ἐπίσης ἔγραψε καὶ περὶ τῆς πατρίδος του, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀρχαίων. Τοῦ Μαρσύου ἀναφέρονται καὶ ἄλλα συγγράμματα, ὡς λ. χ. «ἀρχαιολογικά» εἰς 12 βιβλία καὶ «μυθικά» εἰς 7 (Ἀθην. Δειπνοσ. Β. καὶ Θ.). Πρὸς διακρίσιν δὲ ἀπὸ Μαρσύου τοῦ Πρεσβυτέρου, τοῦ ἐκ Πέλλης ἱστορικοῦ ὀνομάζεται Μαρσύας ὁ Νεώτερος (Μιστριώτου Ἑλλ. Γραμματολογία. Τόμ. Β' σελ. 151).

ΜΑΡΤΙΝΟΣ.—Στρατηγὸς Βυζαντινὸς ἐκ Θράκης ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565) διακρίθεις τὸ 534 ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Βελισσάριον εἰς τὴν κατὰ τῶν Βανδάλων τῆς Καρχηδόνας ἐκστρατείαν. Ἐπιστρέψας τὸ 535 εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τὴν καθυπόταξιν αὐτῶν, ἀπεστάλη ἐπὶ κεφαλῆς ἰσχυροῦ σώματος στρατοῦ εἰς Ἰταλίαν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐκεῖ μαχομένου Βυζαντινοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὸν Βελισσάριον. Διέπρεψεν εἰς τὴν ἄμυναν τῆς Ρώμης, κατόπιν δὲ εἰς τὴν Κεντρικὴν καὶ Βόρειον Ἰταλίαν καὶ τέλος μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ ἡγεμόνος τῶν Γότθων Οὐτίγιδος ἐπανῆλθε μετὰ τοῦ Βελισσαρίου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Μετ' ὀλίγον συμμετέσχεν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Βέσσαν εἰς τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν τὸ 560. Ἀναλαβὼν τὴν ἀρχηγίαν μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Βέσσα, κατηγγέθη ὑπὸ τοῦ συμμάχου ἡγεμόνος τῶν Λαζῶν Γοιβόζη. Τότε ὁ Μαρτίνος ἐκδικούμενος αὐτὸν διὰ τὴν ἄδικον συκοφαντίαν, ἐνήργησε τὴν δολοφονίαν του, διὸ καὶ ἀνεκλήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν περὶ τὸ 563.

ΜΑΡΤΙΝΟΣ.—Στρατηγὸς Βυζαντινὸς ἐκ Θράκης ἀκμάσας ἐπὶ Τιβερίου (578—582) καὶ Μαυρικίου (582—602). Συμμετέσχεν

εις τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἔκστρατείαν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Μαυρικίον. Εἰσβαλὼν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Περσίας καὶ δηϊώσας αὐτήν, ἀπήγαγε πλουσιοπάτην λείαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου ἔλαβε μέρος εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀβάρων ἔκστρατείαν, (586), οἱ ὅποιοι εἰσέβαλον εἰς τὴν Μοισίαν. Ἐπιτεθεὶς κατ' αὐτῶν, τοὺς ἐνίκησε κατὰ κράτος καὶ διεσκόρπισε τὰς δυνάμεις των.

ΜΑΡΩΝ. — Υἱὸς τοῦ Εὐάνθους, ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος ἢ τοῦ Διονύσου ἐν Ἰσμάρῳ τῆς Θράκης, ὅστις εὐγνωμονῶν τὸν Ὀδυσσεά, διότι ἐφείσθη αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του, ὄτε κατέλαβε τὴν πόλιν, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἀναχωροῦντα πλὴν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ 12 ἄμφορες ἀρίστου οἴνου, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ὀδυσσεὺς ἐμέθυσε ἀργότερον τὸν Κύκλωπα Πολύφημον (Ὀδυσσ. ΙΧ, 197).

Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἦτο υἱὸς τοῦ Οἰνοπίωνος καὶ ἔγγονος ἢ υἱὸς τοῦ Διονύσου (Βάκχου), μεγάλως τιμώμενος ἐν Αἰγύπτῳ συνδεθεὶς μετὰ τοῦ Ὀσίριδος. Ἀκολουθήσας αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνά τὸν τότε γνωστὸν κόσμον περιοδεῖαν του, ἐπεσκέφθη τὴν Θράκην ὅπου παραμείνας ἔνεκα γήρατος, ἐδίδαξεν εἰς τοὺς κατοίκους τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, γινόμενος ἰδρυτῆς τῆς πόλεως Μαρωνείας. Ἀπ' αὐτοῦ δὲ ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν καὶ ὁ περίφημος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα Μαρωνεὺς οἶνος, οὐχὶ δὲ ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς οἱ πλεῖστοι πιστεύουν.

ΜΑΡΩΝΕΙΑ (ἦ).—Ἀρχαιότατη πόλις τῆς Ν. Δ. παραλίας τῆς Θράκης ἐν τῇ χῶρῳ τῶν Κικόνων κειμένη παρὰ τὴν Ἰσμαρίδα λίμνην εἰς βόρ. πλάτ. 40°, 40 καὶ ἀνατ. μῆκ. 52°, 40', κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 11, 2). Κατὰ τινες ἦτο ἀποικία Χίων καὶ ἔκαλεῖτο Ὀρθαγύρεια, ἀλλ' ἀγνωστον πότε ἀκριβῶς ἰδρῦθη. Ὁ Ὀμηρος καλεῖ αὐτὴν Ἰσμαρον, ἀπὸ τοῦ Ἰσμάρου ποταμοῦ, ὅστις καὶ Σχοῖνος καλεῖται. Πλὴν τῆς Ὀρθαγορείας ἔκαλεῖτο πρότερον Ἰπαρχία, Κυνόσημα καὶ Κλαζομενή. (Ποβλ. Μελετίου Γεωγρ. Τόμ. Γ' σελ. 55).

Κατ' ἄλλους ἰδρυτῆς αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ Μάρων (βλ. λέξ.) ἐφημίζετο διὰ τὸν περίφημον αὐτῆς οἶνον, τὸν Μαρωνεῖον ὀνομασθέντα οὕτως ἀπὸ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς.

Ἐπὶ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ἡ Μαρωνεία μετὰ τῶν γειτονικῶν αὐτῆς πόλεων, καταλαμβάνετο πάντοτε ὑπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου Μέρους τῆς Θράκης, ἰδίως δὲ αἱ περὶ τὴν Μαρωνεῖαν, Αἶνον καὶ Λυσιμάχεια πόλεις, ἀπὸ τῆς βασιλείας Πτολεμαίου τοῦ Γ' τοῦ εὐεργέτου (247—222 π. Χ.) πᾶσαι ἀνήκον εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου, παρέμειναν δὲ ὑπ' αὐτοὺς μέχρι τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀνόδου Πτολεμαίου Ε' τοῦ Ἐπιφανοῦς (205—181 π. Χ.), ὁπότε ἀφηρεθήσαν παρ' αὐτῶν ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε' βασιλέως τῆς Μακεδονίας (221—178 π. Χ.).

Ἀλλὰ καὶ ἡ κυριαρχία αὐτῆ τοῦ Φιλίππου δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, διότι ἠναγκάσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νὰ καταλείπη αὐτὰς ἐλευθέρas, ἰδίως δὲ τὴν Μαρωνεῖαν καὶ τὴν Αἶνον, τὰς ὁποίας εἶχον ὑποσχεθῆ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Περγάμου Ἄτταλον, φίλον καὶ σύμμαχόν των. Ἐν τούτοις ἔνεκα πολιτικῶν λόγων ἠθέτησαν τὰς πρὸς τὸν Ἄτταλον ὑποσχέσεις των, καὶ αἱ ἀνωτέρω πόλεις παρέμειναν ἐλεύθεραι. Ἴσως δὲ οὗτος εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Πλίνιος ἀποκαλεῖ αὐτὰς ἐλευθέρas. Περὶ τὰ μέσα τῆς δευτέρας π. Χ. ἑκατονταετηρίδος ἀνέκηκε τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς, ὄτε ὑπερίσχυσαν τελειωτικῶς οἱ Ῥωμαῖοι ἐν Ἑλλάδι.

Ἐν Μαρωνεῖα ἔλατρευόντο ὁ Ἀπόλλων καὶ ὁ Διόνυσος, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν σωζομένων αὐτῆς νομισμάτων, τῶν ὁποίων τὰ ἀρχαιότερα ἀνέρονται μέχρι τοῦ 500 καὶ 450 π. Χ. φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν : ΜΑΡ, ΜΑΡΩΝ, ΜΑΡΩΝΟΣ ἢ ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ. Ἐπὶ πολλῶν νομισμάτων αὐτῆς φέρεται ὡς ἔμβλημα τοῦ Ἀπόλλωνος, ὡς Θεοῦ τοῦ Ἥλιου, ὁ ἵππος, τὸ ἡλιοτρόπιον καὶ ἡ ἄμπελος, ὡς σύμβολον τοῦ Διονύσου, ἥτις ἀναφέρεται εἰς τὸν περίφημον οἶνον αὐτῆς. (Head—Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμάτων τόμ. Α' σελ. 316).

Ἡ σημερινὴ Μαρωνεία ἀπέχει ἡμίσειαν

ὄραν περίπου ἀπὸ τῆς παραλίας, κτισθεῖσα τὸ 1513 πρὸς ἀποφυγὴν τῶν συγχῶν περαιτικῶν ἐπιδρομῶν, αἱ ὁποῖαι ἐλυμαίνοντο κατὰ τὸν μεσαιῶνα τὰ παράλια.

* *

Ἰὺνδὸ ἐκκλησιαστικὴν ἔποψιν ἡ Μαρωνεία ἐνωρίτατα ἀνεδείχθη εἰς ἀρχιεπισκοπήν. Οὕτως ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) φέρεται ὡς ἀρχιεπισκοπὴ κατέχουσα τὴν τρίτην τάξιν τῆς κλίμακος τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Ἀργότερον δὲ μετὰ τὸν θάνατον Ἀνδρονικοῦ τοῦ Παλαιολόγου τοῦ Γ' (1341) καὶ μᾶλλον μετὰ τὸ 1365 ἀνυψώθη εἰς Μητρόπολιν. Ἐπὶ πατριαρχοῦ Ἰωαννικοῦ τοῦ Β', συμπεριελήφθησαν τὸ 1646 εἰς αὐτὴν ἡ Θάσος καὶ ἡ Σαμοθράκη, ὃ δὲ μητροπολίτης αὐτῆς φέρει τὸν τίτλον τοῦ ὑπερείμου καὶ ἐξάρχου Ῥοδόπης. Ἡ ἔδρα αὐτοῦ ἀπὸ πολλοῦ εὐρίσκεται ἐν Κομοτινῇ, μετ' αὐτῆς δὲ συνεχωνεύθη καὶ πάλιν τὸ 1932 ἡ προσωρινῶς ἀναδειχθεῖσα κατὰ τὸ 1928 μητρόπολις Θάσου. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 475.—Γερμανοῦ, Μητροπολίτου Σάρδεων, Ἐπισκοπ. κατάλ. κτ. εἰς «Θρακικά», 1935 σελ. 84 καὶ ἐξῆς).

* *

Τῆς Μαρωνείας σώζονται πολλοὶ ἀρχαιοτέτες, ἰδίως δὲ ἐπιγραφαὶ (Albert Dumont — Homolle, σελ. 444—447). Τοῦ θεάτρου αὐτῆς ἐσώζοντο μέχρι τοῦ 1906 ἀρκεταὶ κερκίδες. Ἐκτοτε ὁμως οὐδὲν ἶχνος αὐτῶν περιεσώθη, χρησιμοποιοιθέντων τῶν λίθων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς κομποπόλεως ἀφ' ἑνὸς μὲν χάρις εἰς τὴν ἀγνοίαν τῶν κατοίκων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἀδιαφορίαν τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως. Ἄν δὲ ἐσώζετό τι, τοῦτο διηραγῆν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατὰ τὸν τελευταῖον Βαλκανικὸν πόλεμον.

ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ. — Ὁ κάτοικος τῆς Μαρωνείας (βλ. λέξ.).

ΜΑΣΚΑΣ. — Ὄνομα φρουρίου ἐν Δαρδανίᾳ ἐπισκευασθέντος κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 4) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565).

ΜΑΣΚΟΒΡΙΑ. — Ὄνομα ἀρχαίας Θρα-

κικῆς κώμης, γνωστῆς ἐξ ἐπιγραφῶν («Θρακικά» 1928 σελ. 342).

ΜΑΣΤΕΙΡΑ (ἦ). — Μικρὸν χωρίον τῆς Θράκης, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους, τὸ ὁποῖον κατεχόμενον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων κατέλαβε Φίλιππος ὁ Μακεδὼν ἕνεκα τῆς στρατηγικῆς του θέσεως. (Δημ. Περὶ τῶν ἐν Χερσονήσῳ. 44.—Κατὰ Φιλίππου, IV, 15).

Κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Δημοσθένους ἔκειτο παρὰ τὸν Στρυμόνα καὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ἔγνωστον ὁμως ποῦ ἀκριβῶς.

* ΜΑΤΙΟΠΟΛΙΣ.—Παλαιότερον ὄνομα τῆς Διονουσιόπολεως (βλ. λέξ.) ἣτις «πρῶτον ὠνομάζετο Κρουνοὶ διὰ τὰς τῶν ἐγγύς ὑδάτων ἐκρῦσεις· ἔπειτα δὲ μετονομάσθη Ματιόπολις (Ἄων. Περιήλ. Εὔξ. Πόντου, 78).

* ΜΑΤΟΑΣ (ὁ). — Παλαιότερα ὄνομασία τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ (Δουνάβεως) κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον, ὅτι συμφορᾶς τοῖς Σκύθαις ἐπιπεσοῦσης οὕτως ἐκλήθη». (βλ. Δανούβιος).

ΜΑΤΡΩΝΗΣ (Ἰσθμίας μονή).—Μία τῶν ἐπισημοτέρων Μονῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κτισθεῖσα περὶ τὰ τέλη τοῦ πέμπτου αἰῶνος ὑπὸ τῆς Ματρῶνης, μοναχῆς ἐκ Πέργης τῆς Παμφυλίας παρὰ τὴν μονὴν τοῦ Βασιανοῦ. Ἀπετελεῖτο δὲ ἀπὸ μέγα τριώροφον κτίριον, τοῦ ὁποῖου τὸ ἰσόγειον ἐχρησίμευεν ὡς νεκροταφεῖον.

ΜΕΓΑΛΑ ΤΕΙΧΗ. — Τεῖχος τῆς Ἰωνοσταντινουπόλεως, κτισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου τοῦ Α' κατὰ τὸ ἔτος 507 ἢ 512, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πρωτεύουσας ἀπὸ τῶν ἐχθρικῶν ἐπιθέσεων. Ἐξετείνετο ἐπὶ μήκους 45 χλμ. καὶ ἤρχιζεν ἀπὸ τοῦ μεταξὺ τῶν σημερινῶν Πόδημα καὶ Ὁρμανλῆ σημείου, ἀφοῦ δὲ διηυθύνετο πρὸς νότον ἔφθανε μέχρι τῆς Σηλυμβρίας ἐπὶ τῆς Προποντίδος. Τὸ τεῖχος τοῦτο ἢ ἄλλως Ἀναστασιανὸν καλούμενον εἶχεν ὕψος 5 μέτρα καὶ πάχος 3 μ. 50, ἐνισχύετο δὲ μὲ πύργους τετραγώνους καὶ στρογγύλους, εἰς τὸ ἔσωτερικὸν μὲ διάφορα καστέλλια.

* ΜΕΓΑΛΗ ΑΓΟΡΑ ἢ ΜΕΓΑΛΑΓΟΡΑ.—Πόλις τῆς Ἄν. Θράκης, ταυτιζομέ-

νη μέ τὴν σημερινὴν κομόπολιν Μάλγαρά, (βλ. λέξ.) τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα κατὰ πιθανότητα φαίνεται παραφθορὰ τοῦ παλαιοῦ ὀνόματός της. (Μελετ. Γεωγρ. τόμ. Γ'. σελ. 104).

ΜΕΛΑΝΔΙΤΑΙ.—Λαὸς Θρακικὸς κατοικῶν τὰ δυτικὰ παράλια τοῦ Εὐξεινίου Πόντου ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ξενοφάντος μετὰ τῶν Θυνῶν καὶ Τραυιῶν, τῶν ὁποίων ἔβασίλευεν ὁ Μαισιδῆς. (Κύρ. Ἀνάβ. VII, 2, 32).

ΜΕΛΑΝΤΙΑΣ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης κειμένη σχεδὸν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπειχε περὶ τὰ 140 στάδια καὶ παρὰ τὸν Μέλανα ποταμὸν (Ἀγαθ. Ἱστορ. V, 14).

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ τὸ 558 ὁ Ζαβεργάν, ἡγεμὼν τῶν Κοτρυγούρων Οὐννων πληροφορηθεὶς τὴν κακὴν κατάστασιν τοῦ τείχους τοῦ Ἀναστασίου καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν ἀμυντικῶν θέσεων, προχώρησεν ἐπὶ κεφαλῆς 7.000 ἰππέων καὶ ἔφθασεν ἀνευ σχεδὸν κωλύματος εἰς αὐτὰ τὰ πρόθυρα τοῦ Βυζαντίου, καταστρέφων τὴν ὑπαιθρον χώραν καὶ ἐστρατοπεύδουσε παρὰ τὸν Μέλανα ποταμὸν καὶ τὴν Μελαντιάδα. Ἐπελθὼν ὁμοῦ κατ' αὐτοῦ ὁ γηραιὸς Βελισσάριος ἠνάγκασε τὸν Ζαβεργάνα ν' ἀποχωρήσῃ κατόπιν μεγάλων ἀπωλειῶν. (Ἀγαθ. V, 12 καὶ ἐξῆς).

Ἐπίσης πρὸ τῆς Μελαντιάδος ἐστρατοπέδευσαν οἱ Ἀβαροι τὸ 625, ὅταν ἐπῆλθον κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῶν μέχρι Χαλκηδόνος κατελθόντων Περσῶν.

ΜΕΛΑΣ (Κόλπος).—Κόλπος τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, σχηματισθεὶς ὑπὸ τῆς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἐβρου παραλίας καὶ τῆς Β. παραλίας τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, λαβὼν τὸ ὄνομα κατὰ Στράβωνα (VII, 331, 52, πρβλ. Ἡρόδ. VII, 58) ἀπὸ τοῦ εἰς αὐτὸν ἐκβάλλοντος Μέλανος ποταμοῦ (νῦν Καβάτς), κατὰ δὲ τὴν μυθολογίαν ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῷ πηγέντος Μέλανος, υἱοῦ τοῦ Φρέξου καὶ τῆς Χαλκίωπης (Ἀπολλ. Δ, 9, 21). Σήμερον καλεῖται κόλπος τοῦ Ξηροῦ ἢ τοῦ Σάρου.

ΜΕΛΑΣ (ποταμὸς).—Ποταμὸς τῆς Θρά-

κης, ἐκβάλλων εἰς τὸν δωμόνυμον κόλπον (βλ. λέξ.), τοῦ ὁποίου τὰ ὕδατα δὲν ἐπήρκεσαν, καθὼς ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (VII, 58) εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξου, ὅτε ἐπήρχετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Σήμερον καλεῖται Καβάτς.

ΜΕΛΑΣ (Ποταμὸς).—Μικρὸς ποταμὸς τῆς Ν. Α. Θράκης παρὰ τὸν Ἀθύραν (Μπουγιούκ—Τσεκμετζές). Κατὰ τὴν τρίτην Σταυροφορίαν οἱ Γερμανοὶ ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κορράδον τὸν Γ', στρατοπεδεύσαντες παρ' αὐτόν, ἰπέστησαν μεγάλας ἀπωλείας συνεπεῖα ραγδαίαν καὶ συνεχῶν βροχῶν, αἱ ὁποῖαι κατεκάλυψαν τὸ πεδίον καὶ ἔπνιξαν χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ἵππων ἐκ τῶν Σταυροφόρων. Τέλος, κατόπιν συνεννόησεως μετὰ τοῦ Μανουὴλ Α' τοῦ Κομνηνοῦ, τοῦ παρεχωρήθησαν πλοῖα ἵνα διαπεραιωθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ συνεχίσῃ τὴν κατὰ τὸν Τούρκων πορείαν του.

ΜΕΛΑΝΟΙΚΟΝ.—Παλαιὸν φρούριον τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ἐκτισμένον κατὰ τὸν Κεδρηνὸν ἐπὶ τινος βράχου «ρημηνοῖς καὶ φάραγγι βαθυτάταις πάντοθεν ἐστεφανωμένον». Ὁρθότερον Μελένικον.

ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς τόπος ἐξορίας τῶν πολιτικῶν ἐγκληματιῶν καὶ διαφόρων ἐπιφανῶν προσώπων ἐχθρικῶς πρὸς αὐτοὺς διακειμένων ὡς ἐκ τούτου, σὺν τῷ χρόνῳ ἐγκατεστάθησαν εἰς Μελένικον ἀρκεταὶ ἐπιφανεῖς οἰκογένειαι τοῦ Βυζαντίου.

Ἀπὸ τοῦ VII αἰῶνος ἐγένετο ἔδρα Μητροπολίτου καὶ παρέμεινε τοιαύτη μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων.

Τὸ Μελένικον περισώζει σπουδαίας βυζαντινῆς ἀρχαιότητος. Οὐ μακρὰν δ' αὐτοῦ κεῖται ἡ ἱερὰ Μονὴ Ροζινῶ μετὰ βυζαντινοῦ ναοῦ περικλειόντος ἀξιόλογα ἔργα τέχνης. Ἀπὸ τοῦ 1913 ὑπάγεται εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἀριθμεῖ δὲ περὶ τοὺς 2.500 κατοίκους.

ΜΕΛΕΤΙΟΣ.—Γιατρός καὶ μοναχὸς ἐκ Τιβεριουπόλεως τῆς Θράκης (νῦν Στρωμίτσας), ζήσας κατὰ τὸν ἔβδομον ἢ ὄγδοον αἰῶνα, καὶ γράφας: «Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς», ἔργον βασιζόμε-

νον ἐπὶ ἀρχαιοτέρων ἐργασιῶν, ἰδίως δὲ τοῦ Νεμεσίου καὶ τῶν ἀνατομικῶν τοῦ Σωρανοῦ. Τὸ ἔργον τοῦ ἐξετάζει τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος κυρίως ἀπὸ τελεολογικῆς ἀπόψεως, ἐξεδόθη δὲ ὑπὸ Gramer ἐν Ὁξφόρδῃ τὸ 1836, ἔπειτα δὲ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πατρολογίᾳ τοῦ Migne (τόμ. 64).

Ἐπὶ τὸ ὄνομα τοῦ Μελετίου φέρονται καὶ σχόλια εἰς τοὺς «Ἀφορισμοὺς» τοῦ Ἰπποκράτους.

* ΜΕΛΕΤΟΣ.— Ἀρχαῖος τραγῳδὸς Θράξ, ἀναφερόμενος εἰς τοὺς Βατράχους τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ ἀποκαλούμενος «τραγῳδίας φαῦλος ποιητής». (Ἀποσπασμ. 268).

* ΜΕΛΙΝΟΦΑΓΟΙ—Λαὸς Θρακικὸς παρὰ τὴν Σαλμυδησὸν ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τρεφόμενος διὰ μελίνης, (εἶδος ἀραβσίτου) ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά του (Ξένοφ. Κύρου Ἀνάβ. VII, 5, 12).

ΜΕΛΙΤΙΑΣ.—Κώμη τῶν Βυζαντινῶν χρόνων παρὰ τὴν Ἀπάμειαν, γνωσθεῖσα ἡμῖν ἐκ τῆς βιογραφίας τοῦ Πατριάρχου Εὐθύμιου (906—911). Παρὰ ταύτην κινήσων ποτε ὁ Βασιλεὺς Μακεδῶν ἐλαφόν τινα εὔρεν οἰκτρὸν θάνατον τῇ 21 Αὐγούστου 886. Πιθανὸν νὰ ἔκειτο παρὰ τὸ Κουγιού—ντερέ, ἧτοι λαγκὰς τοῦ φρέατος, ἐν τέταρτον τῆς ὥρας περίπου πρὸς Λ. τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ παρὰ τὴν παραλίαν, ὅπου καὶ σήμερον παρατηροῦνται σωροὶ πετρῶν καὶ πλίνθων καὶ θεμέλια βυζαντινῶν κτιρίων. (*Ἀλ. Πασπάτη. Τὰ Θρακικὰ προάστεια τοῦ Βυζαντίου, ἐν Φιλ. Συλλ. Κωνσταντινουπόλεως, τόμ. XII σελ. 41.—Μ. Γ. Γεδεών, ἔγγραφοι λίθοι καὶ κεράμεια, ἐν Ἑκκλ. Ἀληθείᾳ Τόμ. IX σελ. 405).

ΜΕΛΣΗΒΡΙΑ.—Ἀρχαιοτάτη ὀνομασία τῆς κατόπιν ὀνομασθείσης Μεσημβρίας (βλ. λέξ.) ἀπὸ τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς καὶ τῆς θρακικῆς λέξεως βρία, σημαίνουσης πόλιν ἧτοι ἡ πόλις τοῦ Μέλσου, (Νικ. Δαμασκηνός 45).

ΜΕΛΣΟΣ.—Ὁ κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον ἰδρυτὴς τῆς Θρακικῆς πόλεως Μελημβρίας ἢ Μεσημβρίας (βλ. λέξ.).

ΜΕΛΤΗ.—Ἀκμάζουσα Βυζαντινὴ πόλις τῆς Θράκης ταυτιζομένη μὲ τὴν σημερινὴν πόλιν τῆς Βουλγαρίας Λόβετες, ἐν τῇ περιφερείᾳ, τῆς Πλεύνας, ἀριθμοῦσαν 8264 κατοίκους.

ΜΕΜΝΩΝ.—Ἦγεμὼν τῆς Θράκης, ὅστις κατὰ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην, ἐνῶ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εὐρίσκειτο εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐπανεστάτησε κατὰ τῆς Μακεδονικῆς κυριαρχίας. Ἡ ἐπανάστασις ὅμως αὕτη κατεστάλη ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου τὸ 330 π. Χ.

* ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.—Βυζάντιος τὴν πατρίδα, πιθανῶς μαθητὴς τοῦ Ἐρατοσθένους.

ΜΕΝΑΒΡΙΑ ἢ ΜΕΝΕΒΡΙΑ.—Ἡ ἄλλως καλουμένη Μελομβρία ἢ Μεσημβρία (βλ. λέξ.) ἐκ τοῦ Μένα, πρώτου ἴσως οἰκιστοῦ αὐτῆς καὶ τῆς Θρακικῆς λέξεως βρία σημαίνουσης πόλιν, ἧτοι ἡ πόλις τοῦ Μένα.

* ΜΕΝΔΗ.—Πόλις τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Θράκης, πρὸς τὰ Β. Α. τῆς Αἴνου ἀποικία Ἰώνων, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι καταλαβόντες τὴν γείτονα αὐτῆς Σίπτην, ἀνέθηκαν εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης των τρόπαιον μετ' ἐπιγράμματος εἰς τὴν Ὀλυμπίαν. (Παυσαν. V, 27, 12).

Δὲν πρέπει νὰ συγγέται πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Χερσονήσου Παλλήνης (νῦν Κασάνδρας) ὁμώνυμόν της, πατρίδα τοῦ μεγάλου καλλιτέχου Παιωνίου. (βλ. κατωτέρω). Ὁ κάτοικος Μένδαπος.

ΜΕΝΔΗ.—Πόλις τῆς χερσονήσου Παλλήνης (νῦν Κασάνδρας) κειμένη ἐπὶ τῆς Ν.Α. πλευρᾶς τοῦ Ποσειδίου ἀκρωτηρίου (νῦν Ἅγιος Γεώργιος), ἀποικισθεῖσα κατὰ τὸν ὄγδοον π.Χ. αἰῶνα ὑπὸ ἀποίκων Ἐρετριέων (*Ἡρόδ. VII, 123.—Θουκυδ. IV, 123.—Στράβ. VII, 320, 27).

Ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων ὑπέκλυεν εἰς τὸν Περσικὸν ζυγόν, χορηγήσασα στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ Χαλκιδικὰ παράλια στόλον τοῦ Ξέρξου. Κατὰ δὲ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον συνεμάχησε τὸ 424 π.Χ. μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἀκολουθήσασα τὸ παράδειγμα τῆς γείτονος αὐτῆς Σκιώνης. Ἐπελθόντες ὅμως κατ' αὐτῆς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὸν

Νικίαν καὶ Νικόστρατον, ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐλεηλάτησαν, μόλις δὲ διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῶν στρατηγῶν ἀπεσοβήθη ἡ σφαγὴ τῶν κατοίκων (Θυκυδ. IV, 121, 123, 124, 129, 130.— Διοδ. Σίκελ. XII, 72).

Κατὰ τὸ 358 π.Χ. ἐκυριεύθη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος. Διὰ τῆς ἰδρύσεως ὁμως τῆς Κασσανδρείας τὸ 316 π.Χ. τὸσον ἐξέπεσαν, ὥστε ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἦτο ἀσημαντος πολίχνη (Τίτ. Λίβιος, XXXI, 45).

Ἡ Μένδη ἐφημιζέτο διὰ τὸν καλὸν αὐτῆς οἶνον, τὸν ὁποῖον πολλὰκις ἀναφέρουν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς (Ἀθην. Δείπνοσ. Α. 44, 52).

* * *

Τῆς Μένδης σώζονται νομίσματα ἀργυρᾶ, τῶν ὁποίων οἱ τύποι ἀναφέρονται εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου, καὶ τοῦ συντρόφου του Σειληνοῦ. Φέρον δὲ ἔμπροσθεν τὴν ἐπιγραφὴν: ΜΙΝ, ΜΙΝΔΑΟΝ, ΜΙΝΔΑΙΟΝ καὶ ὄνον, ἰστάμενον πρὸ ἀμπέλου, ἐπ' αὐτοῦ δὲ κόρακα, ἢ τὰ αὐτά, ἀλλ' ἄνευ ἐπιγραφῆς, ὅλισθεν δὲ τέσσαρα ἢ περισσότερα ἐγκοιλὰ τετραγῶνα. Ἐκοψε δὲ νομίσματα ἀπὸ τοῦ 500 μέχρι τοῦ 358 π.Χ. περίπου, ἐπὶ τῶν ὁποίων γενικῶς φέρεται ὁ Διόνυσος ἢ ὁ Σειληνὸς μετὰ τῶν συμβόλων αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπιγραφῶν: ΜΕΝΔΑΙΟΝ, ΜΕΝΔΑΙΩΝ, ΜΕΝΔΑΙΗ, ΜΕΝΔΑ. (Head Σβορώνου, Τόμ. Α, σελ. 277—278.—Babellon IV, σελ. 598 καὶ ἐξῆς).

Ὡς ἀποικία τῶν Μενδαίων τῆς Παλλήνης θεωρεῖται ἡ παρὰ τὸν Στρυμόνα Ἡϊών. Δὲν πρέπει δὲ νὰ συγγέεται μὲ τὴν παρὰ τὴν Αἶνον κειμένην ὁμώνυμον αὐτῆς Μένδην, ἰωνικὴν ἀποικίαν (βλ. λεξ.).

Ἐκ τῆς Μένδης κατήγετο ὁ διάσημος γλύπτης Παιώνιος, τοῦ ὁποίου εὗρέθη ἀγαλμα Νίκης ἀφιερωθείσης ὑπὸ τῶν Μεσσηνίων τῆς Ναυπάκτου ἐν Ὀλυμπίᾳ εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης αὐτῶν καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐν Σφακτηρίᾳ τὸ 424 π.Χ. (Παυσ. Α, 17, 8) τὸ ἀγαλμα τοῦτο εὗρεθὲν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ὀλυμπίας, κοσμεῖ σήμερον τὸ μουσεῖον αὐτῆς.

ΜΕΝΤΗΣ. — Ἀρχηγὸς τῶν Νικόνων, ἐλθὼν εἰς τὴν βοήθειαν τῶν Τρώων ὡς φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Πριάμου (Ἰλιάδ. Ρ. 73).

* ΜΕΡΟΠΗ. — Ὀρεινὴ περιοχὴ τῆς Θράκης κειμένη δυτικώτερον τῆς περιοχῆς Μόρας ἢ Μόρρας (βλ. λεξ.) πρὸς βορρᾶν τῆς Ξάνθης.

Τὴν περιοχὴν ταύτην κατέλαβεν ὁ βούλγαρος λήσταρχος Μουτζίλος, ὡς σύμμαχος τοῦ Ἰωάννου ΣΤ' τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις προσλαβὼν τὸν τίτλον τοῦ σεβαστοκράτορος ἐγένετο ἀνεξάρτητος δεσπότης αὐτῆς μὲ πρωτεύουσαν τὸ Περιθεώριον. Παρέμεινε δὲ ὑπ' αὐτὸν μέχρι τοῦ 1345, ὅποτε ἐγονεύθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Καντακουζηνοῦ, πρὸς τὸν ὁποῖον ἦλθεν εἰς ρῆξιν. (Καντακ. Β. 409). (Πρβλ. Στίλπ. Κυριακίδου, Βυζαντιναὶ Μελέται σ. 48).

ΜΕΣΗ καὶ ΡΗΓΙΑ (ὁδός). — Ἡ κυριώτερα τοῦ Βυζαντίου ὁδὸς κατὰ τὸν μεσαιῶνα διασχίζουσα τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ δυτικοῦ μέχρι τοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου αὐτῆς. Ἀρχομένη ἀπὸ τῆς Χρυσῆς Πύλης διήρχετο διὰ τῶν συνοικιῶν Ψαμαθίας καὶ Ἐλενιαῶν, καὶ τετέλεγεν εἰς τὴν πλατεῖαν Αὐγουστεῶνος ἢ Αὐγουσταίου, περὶ τὴν ὁποίαν ἔκειτο ὁ μέγας ἱερός ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας. Διὰ τῆς Μέσης ἢ Ρηγίας ὁδοῦ διήρχοντο οἱ ἐν θριάμβῳ ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ Βυζάντιον αὐτοκράτορες ἐκ τῶν νικηφόρων αὐτῶν πολέμων.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΑ ἢ ΜΕΣΑΜΒΡΙΑ. — Μικρὰ πόλις τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων, κειμένη μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἐβρου καὶ τῆς Μαρωνείας ἀπέναντι τῆς Σαμοθράκης. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 108) ἀπετέλει μίαν τῶν ἐπὶ τῆς Θράκης κτήσεις τῶν Σαμοθράκων «τῶν ἐσχάτη πεπόλισται πρὸς ἐσπέρης». Φαίνεται ὅτι ἐξέλιπεν ἐνωρίς, ὡς μὴ ἀναφερομένη ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων συγγραφέων.

Τινὲς τῶν νεωτέρων ταυτίζουν αὐτὴν πρὸς τὴν σημερινὴν Μάκρην (βλ. λεξ.) κειμένην περὶ τὰ 10 χλμ. δυτικῶς τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως (Δεδαγύτς).

ΜΕΣΗΜΒΡΙΑ. — Ἀρχαία πόλις τῆς Θρά-

κῆς εἰς τὰ μεθόρια τῆς Κάτω Μοισίας, κειμένη ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου Β. Δ. τῆς Ἀγγιάλου, ὀνομάσθη δὲ οὕτω κατὰ Στέφ. τὸν Βυζάντιον, τοῦ Μέλσου καὶ ἐπὶ τὸ εὐφωότερον Μεσημβρία ἀντὶ Μελεσημβρία, ἧτοι πόλις τοῦ Μέλσου.

Εἶναι ἀρχαιοτάτη πόλις. Μολονότι ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VI, 33) ὅτι ἰδρῦθη περὶ τὸ 493 π. Χ. ὑπὸ ἀποίκων Πυξαντίων καὶ Καρχηδονίων, φευγόντων τὸν στόλον τῶν Φοινίκων, ἐν τούτοις, ἐκ τοῦ ἰδίου συγγραφῆς (IV, 93) συνάγεται ὅτι ὑπῆρχεν ἤδη κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Δαρείου τὸ 515 π. Χ. κατὰ τῶν Σκυθῶν. Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 319) καὶ ἄλλους, ἐκτίσθη ὑπὸ ἀποίκων Μεγαρέων, ὀνομαζομένη πρότερον Μενεβρία ἀπὸ «τοῦ κτίσαντος Μένα καλουμένου, τῆς δὲ πόλεως βρίας καλουμένης θρακιστί».

Ἡ μεγάλη τῶν κατοίκων τῆς πρὸς τὰ ναυτικά ἱκανότης καὶ ὁ φυσικὸς τῆς χώρας πλοῦτος ἀνήγαγον τὴν Μεσημβρίαν εἰς μεγάλην ἀκμήν, δι' ἣν καὶ πρὸς ἐπάρκειαν τῶν ἀναγκῶν τῶν προσορμίσσεων ἀπόκησαν καὶ τοὺς πλησίον αὐτῆς ναυλόχους ὁρμους τὴν Βιζώνην καὶ τὸν Ναύλοχον Μεσημβριανῶν.

Ἡ κατὰ τὸν «Περίπλου Εὐξ. Πόντου» τοῦ Ἀρριανοῦ (36), τοποθεσία τῆς εἰς 70 σταδίους ἀπὸ τῆς Ἀγγιάλου καὶ 90 ἀπὸ τῆς ἄκρας τοῦ Αἴμου, θὰ ἦρκει πρὸς καθορισμὸν τῆς θέσεώς τῆς καὶ ἂν ἀκόμη δὲν διεσώζετο μέχρι σήμερον ἢ ἀρχαία ὀνομασία τῆς.

Κοινῶς σήμερον ὀνομάζεται Μεσεβρία, ὑπὸ δὲ τῶν Βουλγάρων Μεζίβρια.

* *

Ἡ Μεσημβρία ὑπῆρξεν αὐτόνομος καὶ μία τῶν πόλεων τῆς ἑλληνικῆς πενταπόλεως τοῦ Εὐξείνου Πόντου, διατηρήσασα τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς ἐν μέρει καὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Θρακῶν βασιλέων, καθὼς ἐπίσης ἐπὶ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου, μέχρι τοῦ Λυσιμάχου, ὅστις κατέστησεν αὐτὴν φόρου ὑπετελή. Ἐνεκα τῆς στρατηκῆς αὐτῆς θέσεως, τοῦ φυσικοῦ πλοῦτου, καὶ τῆς δραστηριότητος τῶν κατοί-

κων τῆς διεδραμάτισε σπουδαῖον πρόσωπον ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ἐνταῦθα ἀνετράφη Λέων Γ' ὁ Ἰσαυρος (717—741).

Παρ' αὐτὴν τὴν 13 Ἀπριλίου 814 ὑπέστη φοβερὰν πανωλεθρίαν ὁ ἡγεμὼν τῶν Βουλγάρων Κροῦμμος ὑπὸ Λέοντος Ε' τοῦ Ἀρμενίου. Ἐκτοτε ἐπὶ 70 ἔτη περίπου ἡ Μεσημβρία μετὰ τῶν γειτονικῶν πόλεων ἀπῆλause σχετικῆς τινοσ ἡσυχίας.

Κατὰ τὴν τετάρτην σταυροφορίαν περιήλθεν ἄλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς Βουλγάρους καὶ Βυζαντινοὺς, μέχρι τῆς θπὸ Μιχαήλ τοῦ Παλαιολόγου ἀνακτίσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τῶν Λατίνων τὸ 1261.

Ταύτην μετὰ τῆς Ἀγγιάλου ὑπεσχέθη ὁ Μιχαήλ Παλαιολόγος ὡς προῖκα εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Βουλγαρίας Κωνσταντίνου. Παρέμεινεν ὅμως ὑπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς μέχρι τοῦ 1300. Καταληφθεῖσα ἐπὶ τινα χρόνον ὑπὸ τοῦ Ὄσφεντισλάβου, διαδόχου τοῦ Κωνσταντίνου, ἀνεκτίθη ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ νεωτέρου, ἔκτοτε δὲ παρέμεινε ὑπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς, μέχρι περίπου τῆς κατακτίσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1453. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης παρέμεινε τουρκικὴ μέχρι τῆς ἰδρύσεως τῆς Βουλγαρικῆς ἡγεμονίας.

Τῆς Μεσημβρίας σώζονται νομίσματα τῶν ἐτῶν 450—350 π.Χ. διαφόρων τύπων. Ἐπὶ μεταγενεστέρων αὐτῆς νομισμάτων φέρεται ἡ ἐπιγραφή: ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΝΩΝ (Head - Σβόρώνου, Ἱστορ. τῶν νομισμ. τομ. Α. σελ. 349). Πρβλ. Μεσημβρία ἔκδοσις Γ. Μέγα τοῦ Μαργ. Κωνσταντινίδη (ἱστορικῶν).

* *

Ἐπὶ ἐκκλησιαστικῆν ἔποψιν ἀναφέρεται ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ὡς ἔδρα ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας Αἰμιμόντου ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως. Μέχρι τοῦ 1906 κατωκείτο ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου, διατηροῦσα ἀκμαῖα ἐκπαιδευτήρια Ἀλλὰ μετὰ τοὺς διωγμοὺς τοῦ ἔτους ἐκείνου, οἱ Ἕλληνες κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐγκατασταθέντες εἰς Εὐξεινούπολιν τῆς ἐπαρχίας Ἀλ-

μυροῦ. Σήμερον ἡ Μεσημβρία ἀριθμεῖ περὶ τὰ 3.000 κατοίκων.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΝΟΣ — Ὁ κάτοικος δύο ἀρχαίων Θρακικῶν πόλεων γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Μεσημβρία (βλ. λέξ.).

ΜΕΣΣΟΛΟΦΟΝ. — Μεσολόφον ἐκαλεῖτο κατὰ τὸν μεσαιῶνα τὸ μέσον τῆς πόλεως τοῦ Βυζαντίου (Ἐπταλόφου), δηλαδή ὁ λόφος ἐκατέρωθεν τοῦ ὁποίου ἐξετείνοντο τὰ δύο μεγάλα τμήματα τῆς πόλεως, τῶν ὁποίων ἕκαστον περιελάμβανε ἀνά τρεῖς λόφους. Ἐπὶ τοῦ μεσολόφου ἔκειτο ὁ περιφνητος ναὸς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ὅπου ἐθάπτιοντο οἱ πρῶτοι βασιλεῖς τοῦ Βυζαντίου. Ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἀνηγέρθη τὸ μέγα τζαμίον Φατίχ.

ΜΕΣΣΗΝΗ. — Μεσαιωνικὴ πόλις τῆς Ἁν. Θράκης, 4 ὥρας Ν. Α. τῆς Ἀρκαδιουπόλεως (νῦν Λουλέ—Μπουργάζ), ἀποικισθεῖσα κατὰ τινὰ παράδοσιν, ὑπὸ ἀποίκων Μεσσηνίων, ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα καταστραφείσης τὸ 443 μ.Χ. ἀρχαίας Δρουζιάρδας, καὶ ἔχουσα ἀνεξάρτητον ἐπισκοπήν (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε' σελ. 317 καὶ 475, ὅπου ἀναφέρεται ἐπίσκοπος αὐτῆς ὡς συμπράξας εἰς Σύνοδον ἐπὶ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀθανασίου).

Κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα ἡ Μεσσηνία ἔπαθε τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῶν Λατίνων, ἰδίως δὲ ὑπὸ τῶν Σκυθῶν.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἦτο μικρὸν καὶ ἄσημον χωρίον, ἀριθμοῦν μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1923) περὶ τοὺς 750 κατοίκους, ὑπαγομένους ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὸν μητροπολίτην Βιζύης καὶ διατηροῦντας δημοτικὸν σχολεῖον μὲ 35 μαθητάς.

ΜΕΤΑΛΛΟΣ. — Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας (παρὰ Προκοπίῳ, Περί Κτισμ. IV, 11) ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ (Οἶκος). — Ἐπὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀναφέρονται εὐαγεῖς οἶκοι ἐν Κωνσταντινουπόλει, χρησιμεύοντες ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων πρὸς περισυλλογὴν καὶ ἐξάγνισιν τῶν μεταμελουμένων φαυλοβίων γυναικῶν. Ὁ εἰς ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ αυτο-

κράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565) καὶ τῆς Θεοδώρας, ὅπου πρότερον ὑπῆρχεν ἡ Μεγαλοπρεπὴς Μονὴ τῆς Θεοτόκου, τῆς ἐπιλεγομένης Μετανοίας, μεταξὺ τῶν νῦν προσστείων Κούλελη καὶ Τσεγγέλ-κιοῖ. Ταύτην ἐξωραΐσαντες καὶ διὰ πλουσίων προσόδων πλουτίσαντες, κατέστησαν τοιοῦτον τὸν ἐν αὐτῇ βίον, «ὥστε μηδενὶ ἀναγκασθεῖσαι πρὸς τὰ τῆς σφραγισμένης ἐπιτηδεύματα τρόπῳ ὀφροῦν ἀποκνήσουσι» ὡς λέγει ὁ Προκόπιος (Περί Κτισμ. Α, 9, 10). Τὸ τῆς Μονῆς ταύτης λείψανον εἶναι τὸ ἐν Τσεγγέλ-κιοῖ ἐν τινὶ ἀμπέλῳ τιμῶμενον ἅγιασμα.

Ὁ δὲ ἄλλος ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ μονομάχου περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΑ' αἰῶνος.

ΜΕΤΡΑΙ.—Κωμόπολις τῆς Ἁν. Θράκης. κειμένη χιλιόμετρά τινα μακρὰν τοῦ μυχοῦ τῆς λιμνοθαλάσσης τοῦ Ἀθύρα (Μπουγιούκ—Τσεκμετζέ) παρὰ τὸν Μέλινα ποταμὸν ἐπὶ ὑψηροῦν ὕψους τινος λόφου.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Προκοπίου ἀναφερομένη κώμη: Ἐπισκοπεῖα (βλ. λέξ.), πόλις ἀτείχιστος πρότερον καὶ ἐκτεθειμένη εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν βαρβάρων, τὴν ὁποίαν περιετείχισεν ὁ αυτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) δι' ἰσχυροῦ τείχους καὶ πύργων (Περί Κτισμ. IV, σ. 19).

Εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ ἀναφέρεται ἐπίσκοπος Μετρῶν, ὑπογραφόμενος εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν Νικαίᾳ ἐβδόμης Οἰκουμενικῆς συνόδου (787), κατὰ δὲ τὸν ἔνατον αἰῶνα ἐπίσκοπος αὐτῆς ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἡρακλείας.

Αἱ Μέτραι κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1371 ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α' ἡ δὲ ἐπισκοπὴ αὐτῆς ἔνεκα τῆς ἐρημώσεως τῆς χώρας ὀλίγα ἔτη πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων προσηρτήθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν τινὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Βραδύτερον ἀναφέρεται ὡς ἐπισκοπὴ ἡνωμένη μετὰ τοῦ Ἀθύρα, ὑπὸ τὸν μητροπολίτην πάλιν Ἡρακλείας τὸ δὲ 1909 ἡ ἐπισκοπὴ Μετρῶν καὶ Ἀθύρα ἀπεχωρίσθη τῆς μη-

τροπόλεως Ἡρακλείας, προαχθεῖσα εἰς μητρόπολιν. Διελύθη ὁμως μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν (1923) ἔκτοτε δὲ ἡ ἐπαρχία διατελεῖ ἄνευ τιτλοῦχου. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 476.—Γερμανοῦ Μητροπολ. Σάρδεων, ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κ.τ.λ. εἰς «Θρακικά» 1935 σελ. 90 καὶ ἔξης). Σήμερον καλεῖται ὑπὸ τῶν Τούρκων Τσατάλτζα.

ΜΕΤΩΠΟΝ.—Βυζαντινὴ ὀνομασία τῆς σημερινῆς συνοικίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως Τὸπ—Χανέ, ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου δεξιὰ τοῦ εἰσπλέοντος τὸν Κεράτιον κόλπον.

* ΜΗΔΑ.—Θυγάτηρ τοῦ Κοθήλα, βασιλέως τῶν Θρακῶν (βλ. λέξ.) τὴν ὁποίαν ἐνυμφεύθη Φίλιππος ὁ Μακεδών, μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Θράκης τὸ 358 π. Χ. «Ἦκε (πρὸς Φίλιππον) Κοθήλας, ὁ τῶν Θρακῶν βασιλεὺς, ἄγων Μήδαν τὴν θυγατέρα καὶ δῶρα πολλὰ» (ἀπόσπ. τοῦ Σατύρου παρὰ Φωτίω).

ΜΗΔΕΙΑ.—Γόλις τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου συνοικισθεῖσα ἐπὶ τῶν ερειπίων τῆς ἀρχαίας Σαλμυδησοῦ, κατὰ τὸν πρῶτον ἢ δεύτερον μ. Χ. αἰῶνα, πιθανῶς δὲ ὑπὸ τῶν ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν Γότθων καταστραφεισῶν πόλεων. Ὑπὸ τοῦ Ἡρωδιανοῦ ὀνομάζεται Κύταια, πιθανῶς ἐκ τινος παραδόσεως περὶ τῆς ἐνταῦθα ἀποβιβάσεως τῆς Μηδείας, τὴν ὁποίαν «Κυταῖδα προσαγορεύουσιν».

Ἐνεκα τῆς ὀχυρωτάτης αὐτῆς θέσεως, ἀπέβη ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἡ ἀκμαιότερα καὶ πλουσιώτερα πόλις τῶν παραλιῶν τοῦ Εὐξείνου Ἰόντου. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Φιλιππικοῦ ἡ Μήδεια καὶ τὰ πέριξ ὑπέστησαν φοβερὰν λεηλασίαν τὸ 813 μ. Χ. Ἐπίσης ἐπὶ Κρούμμου τὸ 813.

Ἐπὶ τῶν Σταυροφορικῶν κατελήφθη ὑπὸ τῶν Γενουησίων, οἱ ὅποιοι ὄχι μόνον ἐπεσκεύασαν τὰ κατεστραμμένα αὐτῆς τεῖχη ἀλλὰ καὶ πελωρίους πύργους ἔκτισαν ἑκατέρωθεν τοῦ λιμένος αὐτῆς. Καταληφθεῖσα ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, παρέμεινεν ὑπὸ τὸ Βυζάντιον μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατακτῆσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Στρατηγοῦ Κουρατζά—βέη, ὀλίγους

μῆνας πρὸ τῆς κατακτῆσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ, ὅστις τὸ πλεῖστον τῶν κατοικῶν αὐτῆς μετέφερεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατὰ τὸν Ρωσσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1828—1829 κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ρώσων. Κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, ὅταν διὰ τῆς συνδιασκέψεως τοῦ Λονδίνου (17 Μαΐου 1913) ἡ Τουρκία παρεχώρει εἰς τὴν Βουλγαρίαν τὸ Β. ἤμισον τῆς Ἄν. Θράκης ἡ γραμμὴ Αἴνου-Μηδείας θὰ ἀποτελεῖ τὸ ὄριον τῶν δύο τούτων κρατῶν. Δὲν ἐφηρμόσθη ὁμως, διότι ἡ Τουρκία ἐπωφελουμένη τοῦ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ πολέμου, κατέλαβε τὴν Ἀδριανούπολιν, οὕτω δὲ ἡ Μήδεια παρέμεινεν εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἄν. Θράκης ὑπήγετο εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Βιζύης τοῦ νομοῦ Σαράντα - Ἐκκλησιῶν, ἠρθῆναι δὲ πρὸ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1923) 1500 κατοικοὺς κατὰ τὸ πλεῖστον Ἑλλήνας.

Ὑπὸ ἐκκλησιαστικὴν ἔποψιν ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἡρακλείας, βραδύτερον δὲ ἔδρα μητροπόλεως διατηρήσασα αὐτὴν μέχρι τοῦ 1623, ὅποτε ἠνώθη μετὰ τῆς Σωζουπόλεως. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἠνώθη μετὰ τῆς ἐπαρχίας Βιζύης, μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν, τοῦ μητροπολίτου αὐτῆς φέροντος τὸν τίτλον τοῦ ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Μαύρης Θαλάσσης. (Σάββα Λακίδου, Ἱστορία τῆς ἐπαρχίας Βιζύης καὶ Μηδείας, 1899).

* ΜΗΔΙΣΤΑΣ.—Υἱὸς τοῦ Κερσοβλέπτου, βασιλέως τῶν Θρακῶν (367—341 π. χ.) φίλου καὶ συμμάχου τῶν Ἀθηναίων, εἰς τὸν ὅποιον μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, κατὰ τι ψήφισμα τῶν Δελφῶν, ἀνευρεθὲν ἐπὶ μαρμαρίνης πλακῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἔδωκον «προμαντείαν, προεδρίαν, προδικίαν ποτὲ Δελφούς, ἀτέλειαν πάντων». (Correspondance Hellénique Τόμ. XX (1896) σ. 467).

ΜΗΔΟΚΟΣ ἢ ΜΗΤΟΚΟΣ—Βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν τῆς Θράκης, καλούμενος καὶ Ἀμάδοκος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἱστορικῶν, περὶ τὰ 400 π. Χ. Ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος (Ἑλλην. IV, 8, 26) ἀναφέρεται

ὡς σύμμαχος τοῦ Σεύθου καί τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὰ ἔτη 392—390 π. Χ. κατὰ τοῦ Λακεδαιμονίου Τελευτίου, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀγησίλαου, βασιλέως τῆς Σπάρτης, ὅστις ἐπὶ κεφαλῆς στόλου παρηνώχλει τοὺς Ἀθηναίους.

Τοῦ Μηδόκου σώζονται ἀργυρᾶ νομίσματα, φέροντα ἔμπροσθεν τὴν ἐπιγραφὴν ΜΗΤΟΚΟ καὶ κεφαλὴν Διονύσου πωγωνοφόρου, ὅπισθεν δὲ διστομον πέλεκυν καὶ σταφυλὴν, (Head Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α', σελ. 354).

ΜΗΔΟΣΑΔΗΣ.—Πρέσβυς τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Σεύθου τοῦ Α', ἀποσταλείς πρὸς τὸν Ξενοφῶντα, ἐπιστρέφοντα ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπως διαπραγματευθῆ μετ' αὐτοῦ τὰ κατὰ τὴν ἐν Θράκῃ διαμονὴν στρατιωτῶν του (Κύρ. Ἀναβ. VII. 1, 5).

ΜΗΔΥΖΕΥΣ (ὁ).—Ὄνομα ἀρχαίας θρακικῆς θεότητος, γνωστὸν ἐκ τινος ἐπιγραφῆς τοῦ 70 περίπου μ' Χ. εὑρεθείσης παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν (Dumont - Homolle, σελ. 392.—Θρακικά 1934 σελ. 56 καὶ τόμ. VI (1935) σ. 141).

ΜΗΖΕΥΣ.—Ἀρχαῖον Θρακικὸν ὄνομα, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, τὸ ὅποιον ὁ Millingen σχετίζει μετ' τὴν Θρακικὴν θεότητα Μηδυσεύς (βλ. λέξ. Ἑλλην. Φιλολ. Σύλλ. Κωνσταντινουπόλεως, 1873, σελ. 169).

ΜΗΚΥΒΕΡΝΑ (ἡ).—Πόλις τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, κειμένη ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Τορωναίου κόλπου, ὅστις ἀπ' αὐτῆς ἐκαλεῖτο καὶ Μηκυβερναῖος. Ἀπεῖχε τῆς Ὀλύμπου περὶ τοὺς 20 σταδίους καὶ ἦτο ἐπίνειον αὐτῆς. Παραμείνασα ἐλευθέρη μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν περσικὸν ξυγόν, παραχωρήσασα στρατὸν καὶ πλοῖα κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ Ξέρξου τῷ 480 π. Χ. (Ἡροδ. VII, 122). Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν ἐξ Ἑθρώπης, ἐγένετο φόρου ὑποτελής εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ἀργότερον κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ὀλυνθίων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρέμεινε μέχρι τοῦ 449 π. Χ., ὅποτε κατελήφθη μετὰ τῆς Τορώνης ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα. Καταστραφεῖσα ὑπ' αὐτοῦ μετ'

ἄλλων 32 πόλεων, δὲν ἀναφέρεται ἕκτοτε ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Ὑπῆρξε πατρίς τοῦ ἱστορικοῦ Ἠγησίππου.

Ἡ τοποθεσία αὐτῆς ἀνεγνωρίσθη μετὰ ξὺ Μυριοφύτου καὶ Ἀγίου Μάμα (Κασάνδρας) ὅπου τὸ μέγα ἀγρόκτημα Μιχαὴλ καὶ ὁ ὕψομος Μόλοφος.

* ΜΗΛΕΩΝΕΣ (οἱ).—Μηλεῶνες ἐκαλεῖτο ἢ παρὰ τὰ Βουλγαρικὰ μεθόρια ἐπαρχία τῆς Θράκης κατὰ τὸ πρῶτον βασιλεῖον τῶν Βουλγάρων. Παρόρια δὲ κατὰ τὸ δεύτερον τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἀπετέλουν τοὺς προασπιστὰς τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους κατὰ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν.

Οὕτω ἐπὶ τοῦ πρώτου βασιλείου τῶν Βουλγάρων, ὅτε ὁ Κροῦμος προτείνων εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς εἰρήνην ἀπῆλθει τὴν ἐφαρμογὴν τῶν προγενεστέρων μεταξὺ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ καὶ Κομερσίου συνομολογηθειῶν συνθηκῶν, «αἱ τοὺς ὄρους περιεῖχον ἀπὸ Μηλεῶνων τῆς Θράκης», ὅπως ἀναφέρει ὁ Θεοφάνης (χρονογρ. I, σελ. 475, ἔκδ. Βόννης), καθωρίζοντο τὰ ὄρια τοῦ Βουλγαρικοῦ κράτους πρὸς βορρᾶν, οἱ Μηλεῶνες περιήρχοντο εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος. Ἐπίσης καὶ κατὰ τὰς μεταξὺ τοῦ Ὄμορτάγ, υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Κροῦμμου, καὶ τῶν Βυζαντινῶν μετ' ὀλίγον συνομολογηθείσας τὸ 814 τριακονταετῆς σπονδᾶς (Ζωνορᾶ, XV, 14), οἱ Μηλεῶνες καὶ πάλιν περιῆλθον εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν.

Τοῦτο μαρτυρεῖται ὄχι μόνον ἐξ ἀναμνηστικῆς ἐπιγραφῆς, καθ' ἣν τὰ μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν ὄρια ἤρχιζον ἀπὸ τῆς Δεβελτοῦ, διήκον πρὸς δυσμὰς μέχρι τῆς Κωνσταντίας (Τυρνόβου - Σεῖμὲν) καὶ Μακρολεϊβάδου (Οὐξουντζόβας), καὶ ἐκεῖθεν ἐστρέφοντο ἐπὶ τὸ Αἶμον ὄρος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς χαραχθείσης ἐπ' αὐτῶν τάφρου, σοῦδας κατὰ Κεδρηνὸν (11, 86 ἔκδ. Βόννης) καλουμένης, τῆς ὁποίας τὰ ἴχνη διασώζονται μέχρι σήμερον ἀπὸ τὸ Γιακουλῆ (Δεβελτοῦ) μέχρι τοῦ παραποτάμου τοῦ Ἐβρου Σασλῆ—ντερεῖ (Ἄρξου), γνωστὰ εἰς τοὺς περιοίκους ὑπὸ τὸ Τουρκικὸν ὄνομα Ἐρκεσία τάφρος (Jirecek—Argyrow, Ὀδοιπορικὸν Βουλγαρίας σελ. 682—684).

Ἄλλὰ βραδύτερον, ὅτε οἱ Βυζαντινοὶ ἀνακατέλαβον τὴν ἀπὸ τῆς τάφρου μέχρι τοῦ Αἴμου χώραν καὶ κατὰ φιλικὴν αἰτήσιν τοῦ συμμάχου των ἔκχριστιανισθέντος τσάρου Βόριδος, παρεχώρησαν εἰς αὐτὸν τὸ ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς (κλεισοῦρας Ρερεγάβων ἐπὶ τοῦ Αἴμου) μέχρι Δεβελτοῦ τῆς Θράκης μέρος, τὸ ὅποιον «λαχόντες οἱ Βούλγαροι κεκλήκασι Ζαγοράν» (Ζωναρά, XV), 8.—Τῶν μετὰ Θεοφάνην σελ. 165 ἔκδ. Βόννης), οἱ Μηλεῶνες μολονότι ἔκειντο πολὺ νοτιώτερον τῶν νέων συνόρων παρῆμιναν εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν. (Περβ. Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου. Βούλγαροι ἢ Ἕλληνες ἦσαν οἱ Καριῶται ; εἰς Θρακικὰ τόμ. ΙΓ' 1940).

Κατὰ ταῦτα οἱ Μηλεῶνες ἢ Παρθρία ἢ Παρόρια, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν σημερινὴν ἐπαρχίαν Καζιλ - ἀγάτς ἢ Ἐλχόβου, ἀνῆκε μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατακτησεῶς τῆς εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος.

ΜΗΤΙΣ.—Ὄνομα τῆς ἀρχαίας Θρακικῆς θεότητος, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, τῆς ὁποίας ἡ λατρεία φαίνεται ὅτι ἦτο λίαν διαδεδομένη ἐν Θράκῃ. (Περβλ. Μηδύζευς, Μηζεύς).

ΜΗΤΟΚΟΣ.—Βασιλεὺς τῶν Ὀδρυσῶν τῆς Θράκης ὁ ἄλλως καλούμενος καὶ Ἀμήδοκος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων (βλ. Μήδοκος).

* ΜΗΤΡΟΚΛΗΣ.—Κυνικὸς φιλόσοφος περὶ τὰ μέσα τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος, ἐκ Μαρωνείας τῆς Θράκης, ἀδελφὸς τῆς περιωνύμου Ἰππαρχίας (βλ. λέξ.).

ΜΗΤΡΟΦΑΝΟΥΣ (Ναός). — Ναός ἐν Κωνσταντινουπόλει, κτισθεὶς κατὰ τινα παράδοσιν, ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ ἀνακαινισθεὶς ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565). Ἐν αὐτῷ ἐσώζοντο τὰ λείψανα τοῦ ἱεροῦ ἀνδρός. Ἐκεῖτο δὲ παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀκακίου ἐν Ἐπτασκάλῳ, πιθανῶς δὲ ἔξω τοῦ Κοντοσκαλίου.

ΜΙΚΡΑ ΣΚΥΘΙΑ (Scythia Minor).—Οὕτως ἔκαλεῖτο ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων τὸ μέρος τῆς Μοισίας, τὸ ὅποιον ἐξετείνετο μεταξὺ τοῦ κάτω ροῦ τοῦ Λουνάβωος καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Τὸ τμήμα τοῦτο τῆς Μοισίας ἦτο πεδινὸν καὶ βαλ-

τώδες, ἐπὶ δὲ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἀπετέλει τὴν ἐπαρχίαν Σκυθίαν, μίαν τῶν ἑξ Διοικήσεων τῆς Θράκης. Ἰσοδυναμεῖ περὶ τοῦ πρὸς τὴν νῦν Δοβρουτσᾶν.

* ΜΗΦΑΖΟΥΛΑ.— Ὄνομα Θρακικὸν κύριον γυναικὸς, μοναδικόν, κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὑρεθεῖσαν ἐν Φιλιππουπόλει. («Θρακικά» τόμ. IV (1935 σελ. 172).

* ΜΙΑΕΤΗΣ.— Ὄνομα φρουρίου ἐν Δαρδανίᾳ ἐπισκευασθέντος (παρὰ Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV, 4) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΜΙΑΛΙΟΝ.—Μεγάλη ἀγορὰ ἢ φόρος (forum) ἐν Ρυζαντιῷ πρὸς Δ. τῆς Ἁγίας Σοφίας, οὐ μακρὰν τοῦ Αὐγουσταίου φόρου, μετὰ τοῦ ὁποίου συνείχετο πιθανῶς. Ἐπὶ τῆς ἀψίδος τῆς ἀγορᾶς ταύτης ἴσταντο, κατὰ τὸν Κεδρηνὸν «στήλαι δύο, τοῦ τε Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχουσαι σταυρόν, ὅπισθεν δὲ Τραϊανὸς ἔφιππος ἔχων συνεγγὺς τὸν Αἴλιον Ἀδριανὸν ἱππότην. Ἐνταῦθα ὑπῆρχε καὶ τὸ Ὁρολογεῖον ἢ ὠρολόγιον, πιθανῶς ἡλιακὸς τις γνώμων, δῶρον τοῦ Μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἢ τοῦ διαδόχου του Ἰουστίνου καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Σοφίας.

Ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ Μιλίου ἤρχιζεν ἡ Μεγάλη ἢ Μέση Λεωφόρος ἢ ὁδὸς τῶν Θριάμβων, ἣτις διασχίζουσα τὰς πλατείας τοῦ Κωνσταντίνου, τοῦ Θεοδοσίου ἢ Ταύρου τοῦ Βοός καὶ τοῦ Ἀρκαδίου, κατέληγεν εἰς τὴν Χρυσὴν Πύλῃν (Ἁ. Πασπάτη, τὰ Βυζαντινὰ ἀνάκτορα, σελ. 102. — Σκαρλ. Βυζαντίου. Ἡ Κωνσταντινούπολις. τόμ. Α' σελ. 441).

* ΜΙΑΚΥΡΟΣ ἢ ΜΙΑΚΩΡΟΣ (Ἡ). — Πόλις τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. Ὁ πολίτης Μιλκώριος εἶναι ἡ αὐτὴ μετὰ τὸν ὑπὸ τοῦ ἰδίου συγγραφέως ἀναφερομένη Μιάκωρον καὶ τὸ Ἐθνικὸν Μιακωρίτης. Ταυτότης ἄγνωστος.

* ΜΙΑΚΩΡΟΝ (τὸ).— Ἄλλη γραφὴ λέξεως Μίλκυρος ἢ Μίλκωρος (βλ. λέξ.).

* ΜΙΑΛΑΡΕΚΑ.— Ὄνομα πεδιάδος ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ναῖσοῦ ἐν Δαρδανίᾳ καὶ ὁμώνυμον φρούριον, παρὰ Προκοπίῳ

(Περὶ Κτισμ. IV, 4), ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΜΙΑΤΟΚΥΘΗΣ 1 — Ἡγεμὼν τῆς Θράκης, ὅστις ἀκολουθήσας Κύρον τὸν νεώτερον κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου, ἠτύπολόγησε πρὸς τὸν τελευταῖον μετὰ τὴν παρὰ τὰ Κούναξα μάχην (401 π. Χ.) μετὰ 40 ἰπέων καὶ 300 πεζῶν.

ΜΙΑΤΟΚΥΘΗΣ 2. — Δυνάστης Θραξ, ὅστις ἀποστατήσας ἀπὸ τοῦ Κότυος τοῦ Α', βασιλέως τῆς Θράκης καὶ νικηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ἠτύπολόγησε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Βραδύτερον ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Χαριδήμου γαμβροῦ τοῦ Κότυος, εἰς τοὺς Καρδιανούς, ἐχθροὺς τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες τὸν κατέσφαξαν.

* **ΜΙΑΤΟΝ** (τό). — Ἀκρωτήριον τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου πρὸς βορρᾶν τοῦ κόλπου Σκληθρινοῦντος, ὀνομασθὲν οὕτως ὡς ἐκ τοῦ χρώματός του. Εἶναι τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριο Σαρήγυρ (κιτρινή ὄχθη).

ΜΙΜΑΛΛΟΝΕΣ (Αἰ). — Γυναῖκες μετέχουσαι τῶν ὀρφυκῶν καὶ διονυσιακῶν ὀργίων, ἐν Θράκη καὶ Μακεδονίᾳ, ἄλλως καλούμεναι καὶ Κλώδωνες (Πλουτάρχ. Βίος Ἀλεξάνδρου κεφ. Β.).

* **ΜΙΣΘΕΙΑΣ**. — (Ἐπισκοπή). — Ἔδρα ἐπισκοπῆς ἐν Θράκη, ἀγνώστου ταυτότητος, ἀναφερομένη εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά Χρονικά. (Σταμούλη, Συμβολὴ εἰς τὴν Ἰστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης, σελ. 54).

* **ΜΙΧΑΗΛ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗΣ** (Νεομάρτυς Ἀδριανουπόλιτης). — Ὁ πρῶτος ἴσως νεομάρτυς μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, πρόκριτος καὶ ἐπιφανὴς Ἀδριανουπόλιτης, γνωστός ὄχι μόνον διὰ τὸν πλοῦτον του ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἀρετάς του. Φθονηθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐσυκοφαντήθη ὅτι ἀπήγγειλε τὴν μουσουλμανικὴν ὁμολογίαν: «Οὐδεὶς Θεὸς εἰ μὴ εἷς Θεὸς καὶ προφήτης αὐτοῦ ὁ Μωάμεθ»..

Ἡ ψευδὴς αὕτη διαβολὴ ἤρκεσε νὰ σύρῃ αὐτὸν εἰς τὰ δικαστήρια καὶ νὰ ὑποστῇ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, ὅπως ἀφη-

γεται ὁ Ἰωάννης Μόσχος εἰς τὸ ὑπόμνημά του, «διὰ ξίφοις τελειωθεὶς καὶ εἶτα ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἀποτεφρωθεὶς». Πότε ἀκριβῶς ἐμαρτύρησε δὲν εἶναι γνωστόν. Πάντως ὅμως θὰ ἔλαβε χώραν περὶ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ XV αἰῶνος.

Ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τὴν μνήμην τοῦ νεομάρτυρος Ἀδριανουπόλιτου τὴν 17 Φεβρουαρίου. Δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὸν νεομάρτυρα Μιχαὴλ τὸν ἐκ Γρανίτσας τῶν Ἀργάφων, μαρτυρήσαντα ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸ 1544, τοῦ ὁποῦ ἡ Ἐκκλησία γεραίρει τὴν μνήμην τὴν 10 Μαρτίου. (Πρβλ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου Εὐστρατιάδου. Ὁ νεομάρτυς Μιχαὴλ Μαυροειδῆς ὁ Ἀδριανουπόλιτης, εἰς τὰ «Θρακικά», 1938, σελ. 7 καὶ ἑξῆς).

* **ΜΙΧΑΗΛΑΤΑ** (τά). — Ὀνομασία τῶν βυζαντινῶν νομισμάτων, προελθοῦσα ἐκ τῆς ἐπ' αὐτῶν χαραγμένης εἰκόνης τοῦ αυτοκράτορος Μιχαὴλ (Ἄγνα Κομν. XII, 12). Οὕτω τὰ φέροντα τὴν εἰκόνα τοῦ Μανουὴλ ἔκαλοῦντο «μανουελάτα» τοῦ Ρωμανοῦ «ρωμανάτα».

ΜΙΧΑΗΛΙΟΝ. — Οὕτως ὀνομάσθη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἡ ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου τοποθεσία, «Ἐστία» ἢ «Ἀνάπλους» τῶν ἀρχαίων, ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ (ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, οἰκοδομηθέντος, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου (306—337), πράγματι ὅμως, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. Α, 3, 14—18) ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527—565).

Εἶναι τὸ σημερινὸν προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μέγα ρεῦμα, μετονομασθὲν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453) Ἀρναούτ-κιοί.

ΜΝΕΙΑΚΟΝ. — Ὁχυρὸν φρούριον τῆς Θράκης κείμενον Ν. Δ. τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἄρδα, πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως Ἐφραιμ (νῦν Φερούγιον) τὸ μόνον μετὰ Σερρῶν καὶ Μελενίκου μὴ περιελθὸν εἰς τοὺς Βουλγάρους κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν Μιχαὴλ τὸ 1255.

ΜΝΗΣΙΣΤΡΑΤΟΣ. — Ἑλλην φιλόσοφος ἐκ Θάσου, μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος. Παρε-

δέχτο τὴν ἡδονὴν ὡς πνευματικὴν ἀπολαύσιν, ὡς περιῖπον οἱ Ἐπικούρειοι

*ΜΝΗΣΟΣ.—Εἷς τῶν εὐγενῶν Παιόνων, φίλος καὶ σύμμαχος τῶν Τρώων, φρονιθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον (Ἰλιάδ. Φ, 210).

ΜΟΛΕΣΤΟΥ ΚΙΝΣΤΕΡΝΑ —Μία τῶν 19 ἐν Κωνσταντινουπόλει κινστερνῶν, κειμένη οὐ μακρὰν τῆς Μονῆς Μυρελαίου (νῦν Βουδρούμ Τζαμισί) παρὰ τὴν Βλάγκαν, ἐν τῇ συνοικίᾳ Λαλελῆ Χαμάμ.

*ΜΟΙΡΩ ἢ ΜΥΡΩ ἢ ΒΥΖΑΝΤΙΑ.—Ποιήτρια ἐπιγραμμάτων. Ἐγεννήθη ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος. Ὑπῆρξε μήτηρ τοῦ Τραγικοῦ Ὀμήρου. Παρ' Ἀθηναίῳ (XI, 49) εὐρίσκομεν ἀπόσπασμά τι ἐπικούτινος ποιήματος τῆς Μοιροῦς, πραγματευομένου τὴν γένεσιν τοῦ Διός. Κατὰ δὲ τὸν Παρθένιον, ἐποίησε καὶ ἐλεγείας τὰς «Ἀράς» (W. Christ. Ἱστορ. τῆς ἑλλην. Λογοτεχνίας, μετάφρ. Α. Χ' Κώστα καὶ Ν. Γ. Πολίτου, Τόμ. Β, σελ. 46 καὶ ἐξῆς).

ΜΟΙΣΙΑ.—Χώρα τῆς Ν. Α. Εὐρώπης, ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Δακίας διὰ τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μακεδονικῆς Θράκης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἰλλυρίας καὶ τοῦ κάτω ροῦ τοῦ Δρίνου καὶ Σαύου, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Διαρρέεται ὑπὸ πολυαριθμῶν παραποτάμων τοῦ Δουνάβεως, τοῦ Δρίνου, Μάργου (Μοράβα), Κίμβρου (Ζιβρίτσα ἢ Ζίβρα) καὶ ἄλλων, τὸ δὲ ἕδαφος αὐτῆς πρὸς μὲν τὰ δυτικὰ εἶναι ὄρεινóτατον, πρὸς τὰ ἀνατολικά ἀπὸ τοῦ Δουνάβεως μέχρι τοῦ Αἴμου πεδινὸν καὶ εὐφορώτατον πρὸς δὲ τὰ Ν. Α. κατὰ τὴν Μικρὰν Σκυθίαν (Δοβρουτζᾶ) ἐλωδέστατον.

Ἀρχαῖοι αὐτῆς κάτοικοι ἀναφέρονται οἱ Τριβαλλοὶ κατοικοῦντες τὰ Δ. αὐτῆς, οἱ Πευκίνοι, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως, οἱ Κρόβυζοι πρὸς Ν. καὶ ἄλλοι, πάντες Θρακικῆς καταγωγῆς. Μετὰ τῶν Τριβαλλῶν ἀνemieύθησαν ἀργότερον καὶ Κελτικὰ φύλα, ὅπως οἱ Σκορδίσκοι, οἱ Ταυρίσκοι, οἱ Βόιοι καὶ ἄλλοι.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν ἐγνωρίζον ἐπακριβῶς τὴν Μοισίαν, οἱ δὲ γεωγράφοι

ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς Θράκην, τῆς ὁποίας ἡ γεωγραφικὴ ἔννοια παρήλλασσε κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Καλλίτερον ἐγνώσθη μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατάκτησιν τῆς Μακεδονίας τὸ 168 π. Χ. καὶ τὴν ὑποταγὴν τῶν Σκορδίσκων τὸ 135 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου Μ. Κοσκωνίου, ἰδίως δὲ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου, ὅποτε ἡ χώρα ἀνεκηρύχθη ρωμαϊκὴ ἐπαρχία. Ἀργότερον οἱ Μοισοὶ ἐπολεμήθησαν ὑπὸ τοῦ Κουρίωνος τὸ 75 π. Χ. τελικῶς δὲ καθυπετάχθησαν ὑπὸ τοῦ Μ. Λικινίου Κράσσου τὸ 29—28 π. Χ.

Κατ' ἀρχὰς διωκεῖτο αὐτοτελῶς. Ἐπὶ Βεσπασιανῷ ὁμοῦ καὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ διηρέθη εἰς δύο τμήματα: τὴν Ἄνω Μοισίαν (Moesia Superior) πρὸς Δ. μετὰ τῶν ποταμῶν Δρίνου καὶ Κίμβρου, περιλαμβάνουσαν τὴν προπολεμικὴν περίου Σερβίαν, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Σαρδικὴν (Σόφιαν) καὶ τὴν Κάτω Μοισίαν (Moesia Inferior) πρὸς Α. μετὰ τῶν Κίμβρου καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τὴν προπολεμικὴν περίου Βουλγαρίαν, μὲ πρωτεύουσαν τὴν ἐπαρχίαν τῆς Θράκης.

Ἀπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ διηρέθη ὁλόκληρος ἡ Μοισία εἰς πέντε ἐπαρχίας, ἐξαρτωμένας ἐκ τῆς ἐπαρχίας (Praefectura) τοῦ Ἰλλυρικοῦ:

α') Τὴν κυρίως Μοισίαν πρὸς Α. μὲ πρωτεύουσαν τὸ Βιμινάκιον (Κοστολάτς).

β') Τὴν Ριπαίαν Δακίαν (Dacia Ripensis) πρὸς Β. ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ρατιαρίαν (νῦν Ἀρτσάρ).

γ') Τὴν Ἐσω Δακίαν (Dacia Medietrapea) ἢ Δαρδανίαν πρὸς Ν. μὲ πρωτεύουσαν τὴν Σαρδικὴν.

δ) Τὴν Κάτω Μοισίαν πρὸς Α. μὲ πρωτεύουσαν τὴν Μαρκιανούπολιν, καὶ

ε') Τὴν μικρὰν Σκυθίαν (Scythia Minor) πρὸς Α. μὲ πρωτεύουσαν τοὺς Τόμους (Κωνσταντζαν).

Κυριώτεροι πόλεις αὐτῆς ἦσαν: Ἐν μὲν τῇ Ἄνω Μοισίᾳ τὸ Βιμινάκιον (Κοστολάτς), τὸ Σιγγίδουον (Βελιγράδιον) καὶ ἄλλοι, ἐν δὲ τῇ Κάτω Μοισίᾳ τὸ Δορύστολον (Σιλίστρια), οἱ Τόμοι (Κωνσταντζαν).

τζα), ἡ Ὁδησός (Βάρνα), ἡ Νικόπολις πρὸς τὸν Ἴστορον (Νίκιυρ) καὶ ἄλλαι.

Αἱ ἀπὸ Γ' μ. Χ. αἰῶνος ἐπιδρομαὶ τῶν βαρβάρων, Γαλατῶν, Βησιγόθων, Ἀλανῶν καὶ ἄλλων, μεγάλας ἐπέφερον καταστροφάς εἰς τὴν χώραν, μετὰ πολλῶν δὲ δυσχερειῶν κατώρθωσε νά συγκρατήσῃ αὐτοὺς ὁ Ἰουστινιανός, ὁπότε περὶ τὸ 679 ἐγκάτεστάθησαν Σλάβοι καὶ Βούλγαροι.

ΜΟΙΣΟΙ. — Θρακικὸς λαός, κατοικῶν τὴν μεταξὺ τοῦ Δουνάβειος καὶ Αἴμου χώραν, τὴν ὑπ' αὐτῶν κληθεῖσαν Μοισίιν (βλ. λέξ.). Εἶχον κοινὰ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα μετὰ τῶν λοιπῶν Θρακῶν καὶ ἐθεωροῦντο ὡς εὐσεβεῖς καὶ δικαιοτάτοι, τρώγοντες μέλι, γάλα καὶ τυρόν, ἀπέχοντες «ἐμψύχων δι' εὐσέβειαν». (Στράβ. VII, 292).

Ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἀναφέρονται ὡς ἀνδρεῖοι πολεμισταὶ καὶ σύμμαχοι τῶν Τρώων. Διαπεραιωθέντες οἱ Μοῖσοι εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν εἰς Μ. Ἀσίαν, κατόκησαν τὴν μεταξὺ Τρωάδος καὶ Βιθυνίας χώραν, ἣτις ὑπ' αὐτῶν ἐκλήθη Μοισία, οἱ δὲ κάτοικοι Μοισοί.

* **ΜΟΙΧΟΠΟΛΙΣ.** — Ἄλλη ὄνομασία τῆς Πονηρουπόλεως (βλ. λέξ.) τῆς μετὰ ταῦτα Φιλιππουπόλεως, ἡ αὐτὴ μὲ τὴν Βίνην ἢ Βινηρίαν.

* **ΜΟΚΑΡΣΟΣ.** — «Χωρίον Θρακίας, τὸ ἐθνικὸν Μοκαρσός. (Στ. Βυζάντιος). Ἄγνωστος ἢ ταύτοτης αὐτῶν.

* **ΜΟΛΙΣ** (ἦ). — Θρακικὴ θεότης μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Χοιροβοσκοῦ, γραμματικοῦ καὶ ὑπομνηματογράφου τοῦ ἔκτου μ. Χ. αἰῶνος (Πρβλ. Κ. Μυρτ. Ἄποστολίδου, «Θρακικά» 1932, σελ. 225).

ΜΟΝΙΤΑ. — Μέγα Βυζαντινὸν οἰκοδόμημα ἐν τῷ ἑβδόμῳ λόφῳ, κατὰ τὰ δυτικὰ τοῦ Βυζαντίου, χρησιμεῖον ὡς θησαυροφυλακεῖον ἢ νομισματοκοπεῖον (ἐκ τοῦ λατινικοῦ Moneta).

ΜΟΝΟΥΝΙΟΣ. — Βασιλεὺς τῶν Δαρδανίων Ἰλλυριῶν, διαδεχθεὶς περὶ τὸ 281 π. Χ. τὸν Γλανκίαν, βασιλέα τῶν Ταυλαντίων. Ἐπωφεληθεὶς τῆς ἀπουσίας τοῦ Πύρρου ἐν Ἰταλίᾳ, κατέλαβε τὸ Δυρράχιον, καταστήσας αὐτὸ πρωτεύουσαν τῆς χώρας του. Ὑπῆρξε σύμμαχος τοῦ Πτολεμαίου,

υιοῦ τοῦ Λυσιμάχου, βασιλέως τῆς Θράκης, κατὰ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Κεραινουῦ, ἀντιποιοιμένου τὴν ἐπὶ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας ὑπερτάτην ἀρχὴν Κατὰ τὸ 272 π. Χ. ἐπολέμησε κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, βασιλέως τῶν Μολοσσῶν. Σώζονται ἀργυροὶ στατήρες αὐτοῦ, θυραχηνοῦ νομισματικοῦ τύπου.

ΜΟΝΤΕΡΕΓΙΝΕ. — Ὄνομα φρουρίου τῆς κάτω Μοισίας, ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565) παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. VI, 11).

* **ΜΟΡΑ** ἢ **ΜΟΡΡΑ** — Ὁρεινὴ περιοχὴ τῆς Ροδόπης ἐν Θράκῃ κειμένη ἀνατολικώτερον τῆς ὄρεινης περιοχῆς Μερόπης (βλ. λέξ.) πρὸς νότον τοῦ Ἐβρου καὶ δυτικῶς τοῦ Διδυμοτείχου περὶ τὸν ροῦν τοῦ Ἄρδα ποταμοῦ. (Καντακουζ. 11, 161 καὶ ἄλλαχού).

Διὰ πρώτην φοράν ἀναφέρεται εἰς τὸ πρὸς τοὺς Βενετοὺς χορηγηθὲν μολυβδόβουλλον τοῦ Ἀλεξίου Γ' τοῦ Ἀγγέλου τὸ 1198. Ἀντιστοιχεῖ δὲ περίπου πρὸς τὴν ἐπὶ τουρκοκρατίας περιφέρειαν Κίρτζαλι, περιλαμβάνουσα ἴσως καὶ τὸ βουλγαρικὸν Χάσκοβον μέχρι τῶν ὄχθων τοῦ Ἐβρου (Στίλπ. Κυριακίδου, Εὐζαντιναὶ Μελέται, σελ. 48 καὶ ξξίς).

* **ΜΟΡΙΖΟΣ** — Μία τῶν 14 πόλεων τῆς Θρακίας Ἐθρώπης μνημονευομένη κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 632), ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ κειμένη

* **ΜΟΡΦΩ** (ἦ). — Καλουμένη καὶ Ἀφροδίτη, ἔχουσα ἐν Ζηρίνθῳ παρὰ τὴν Αἴνον ναόν, διὸ καὶ Ζηρινθία Ἀφροδίτη ἐν Θράκῃ ἐκαλεῖτο (Μέγα Ἑτυμολογικόν).

ΜΟΣΤΙΣ. — Βασιλεὺς τῆς Θράκης, ζήσας περὶ τὰ 206 π. Χ. ἢ καὶ βραδύτερον. Τοῦ Μόστιδος σώζονται ἀργυρὰ τετράδραγμα κατ' ἀπομίμησιν τῶν νομισμάτων τοῦ Λυσιμάχου, φέροντα τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἔμπροσθεν μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΟΣΤΙΔΟΣ καὶ τὰς χρονολογίας: ΕΤΟΥΣ ΙΓ, ΚΒ, ἢ ΛΗ.

Ἐπίσης σώζονται καὶ χαλκᾶ, φέροντα ἔμπροσθεν κεφαλὴν Ἀπόλλωνος, ὀπισθεν δὲ ἵππον (Head - Σβορώνου, Ἱστορ. Νομ. τόμ. Α', σελ. 358).

ΜΟΣΥΝΟΠΟΛΙΣ καὶ **ΜΟΣΥΝΟΥΠΟΛΙΣ**. Ὀνομασία δοθεῖσα ὑπὸ τῶν Ρωμαίων εἰς τὴν ἐν τῇ Δ. Θράκῃ Μαξιμιανούπολιν (βλ. λέξ.).

Μολονότι ἀναφέρεται τόσον συχνά ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων καὶ τῶν Λατίνων χρονογράφων τῆς τετάρτης Σταυροφορίας (1202—1204) δὲν ἔχει ἐξακριβωθῆ ἡ θέσις τῆς, μεγίλη δὲ διαφωνία ἐπικρατεῖ μεταξύ τῶν νεωτέρων.

Οἱ Λατῖνοι χρονογράφοι τὴν ὀνομάζουσαν *Messinople* (Μεσηνούπολις), ὃ δὲ Βιλαρδουῖνος ἀναφέρει ὅτι ἔκειτο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης ποταμοῦ τινος ἐπὶ τῶν ὑπηρεϊῶν τῆς Ροδόπης ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ἄδρια νουπόλεως εἰς Θεσσαλονίκην ἀγούσης ὁδοῦ μεταξὺ Σερρών καὶ Κυψέλων.

Κατὰ τὸν Ἀφθονίδην (ἀκριβῆς τοποθεσία πόλεων τινῶν τῆς Μακεδονίας, ἐν Παρνασσῷ, τόμ. VI, σελ. 462) ἔκειτο ὅπου ἡ κόμη Μεσορώπη ἢ Μουσορώπη ἢ Μουσορόπολις ἐπὶ τῶν ὑπηρεϊῶν τοῦ Παγγαίου. Κατὰ τὸν Παπαρρηγόπουλον, Μουσινόπολις εἶναι ἡ σημερινὴ Κομοτινή. Ὁρθότερα ὅμως γνώμη φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ τοῦ Jirecek (*Das Fürstenthum Bulgarien*, σελ. 441) καθ' ἣν αὕτη ἔκειτο εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Κομοτινῆς, ὅπου τὸ χωρίον Μοσυνὸ ἢ Μοσινικ - Καλεσῆ, μεταξὺ Κομοτινῆς, καὶ Βιστονίδος λιμνῆς (Μπουρού), παρὰ τὸν ποταμὸν Καρασού, ὅπου παρατηροῦνται ἄμορφα τινα ἐρείπια, καλούμενα ὑπὸ τῶν χωρικῶν Μεσὴν - Καλεσῆ.

Πότε ἀκριβῶς κατεστράφη δὲν εἶναι γνωστόν. Φαίνεται ὅμως ὅτι διετηρεῖτο περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος ἢ καὶ ἀργότερον, καθ' ὅσον ἀναφέρεται τὸ ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Ἰσιδώρου (1347—1350) ἡ ἐπίσκοπὴ Μουσυνούπολεως παρεκωρήθη εἰς τὸν Μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως (Μ. Ι. Γεδεών, *Πατριαρχ Πίνακες*, σελ. 424).

ΜΟΣΥΧΛΟΝ (τό) — ὄρος ἡφαιστειογενές τῆς νήσου Λήμνου, θεωρούμενον ὡς κέντρον τῆς λατρείας τοῦ Ἡφαίστου. Ποῖον ἐκ τῶν ὄρεων τῆς Λήμνου ἦτο ὁ Μόσυχλος, δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν, συνήθως ὅμως τοποθετεῖται κατὰ τὰ ἀνα-

τολικά τῆς νήσου.

ΜΟΣΧΙΟΣ. — Παταμὸς τῆς Λαρδανίας (*Ἄνω Μοισία) ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 9, 3. Πηγάζων ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν ὑπηρεϊῶν τοῦ ὄρους Σκάρδου, ἐκβάλλει εἰς τὴν δεξιᾶν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, 14 μίλια Α. τῆς Σιγγιδόνας (Ρελιγρᾶδιον) πρὸ τῆς πόλεως Μάργου (Πασσάροβιτς). Εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν Ρρόγγον τοῦ Ἡροδότου (IV, 49), τὸν Μάργον τῶν Ῥωμαίων (Στράβ. VII, 318), τὸν νῦν Μοράβαν.

* **ΜΟΥΚΑΚΕΝΘΟΣ**. — Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγραφῆν τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος εὑρεθείσαν παρὰ τὴν κόμην Βορβάρια τῆς περιφερείας Τατάρ-Παζαρτζικ τῆς ἀρχαίας Βησσαρίας («Θρακικά» τόμ. XII, σελ. 234) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ Μούκα καὶ κένθος.

* **ΜΟΥΚΑΛΟΣ** καὶ **ΜΟΥΚΙΑΗΣ**. — Ὄνομα Θρακικόν κύριον κατ' ἐπιγραφάς εὑρεθείσας ἐν τῇ Ρορ. Θράκῃ («Θρακικά» 1935, σελ. 172).

* **ΜΟ(Υ)ΚΑΠΟΡΙΣ**, **ΜΟΥΚΑΒΟΡΙΣ**, **ΜΟΥΚΑΒΟΥΡΙΣ** καὶ **ΜΟΥΚΑΒΙΟΥΡΟΣ**. — Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν κατ' ἐπιγραφάς εὑρεθείσας ἐν τῇ Β. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ.

* **ΜΟΥΚΑΣΗΣ**. — Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, κατ' ἐπιγραφάς τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος εὑρεθείσας ἐν τῇ κόμῃ Δημητρίεβο τῆς περιφερείας Τατάρ-Παζαρτζικ τῆς Βησσαρίας τῶν ἀρχαίων. Ἡ γενικὴ: Μουκασήους. Ἄπαντ' αὖ καὶ Μούκασος = Μουκασίους («Θρακικά» Τόμ. XII, σελ. 234).

* **ΜΟΥΚΑΤΡΑΛΙΣ** καὶ **ΜΟΥΚΑΤΡΑΛΗΣ**. — Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, γνωστόν ἐξ ἐπιγραφῆς, εὑρεθείσας ἐν Στενιμάχῳ, τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος. (Dumont—Homolle, σελ. 327, ἀριθ. 14 καὶ «Θρακικά» Τόμ. XII, σ. 237).

* **ΜΟΥΚΙΝΟΣ**. — Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, παρατεταμένος τύπος τοῦ Θρακικοῦ ὀνόματος Μούκα, γνωστόν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος εὑρεθείσας ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Τατάρ - Παζαρτζικ τῆς Βησσαρίας τῶν

ἀρχαίων. («Θρακικά» Τόμ. XII, σελ. 240).

ΜΟΥΛΑΤΩ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων ἐν Δαρδανίᾳ, τὰ ὅποια ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α΄ (527—565), παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΜΟΥΝΔΕΠΑ.—Φρούριον τῆς Θράκης (παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11) κτισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΜΟΥΡΓΙΣΚΗ.—Φρούριον τῆς Θράκης, τὸ ὅποτον μετὰ τοῦ Σερρείου, Λορίσκου καὶ ἄλλων κατέλαβε παρασπόνδως Φίλιππος ὁ Μακεδὼν τὸ 346 π. χ. ἐξαναγκάσας τὴν φρουρὰν τῶν Ἀθηναίων νὰ ἐκνεώσῃ αὐτό. (Αἰσχίνου, Κατὰ Κτησιφώντος 82). Ἡ ἀκριβὴς θέσις αὐτοῦ δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη.

ΜΟΥΡΙΔΕΒΑ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόπης, ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α΄ (527—565), παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

* ΜΟΥΣΑΙΟΣ ΛΟΦΟΣ.—Εἷς τῶν τριῶν λόφων τῆς Φιλιππουπόλεως κατέχων τὸ μέσον σχεδὸν τῆς πόλεως. Ἐκλήθη δὲ οὕτως ἀπὸ τοῦ πρώτου οἰκίσκου αὐτοῦ, διατηρηθείσης τῆς ὀνομασίας αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Σήμερον καλεῖται : Νεμπέτ—τεπέ.

ΜΟΥΣΑΙΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Ἀντιφῆμου ἢ κατ' ἄλλους τοῦ Εὐμόλπου καὶ τῆς Σελήνης, σύγχρονος τοῦ Ὀλῆνος, Ὀρφέως καὶ Πάμφου καὶ σύζυγος τῆς Διόκης ἢ κατ' ἄλλους τῆς Ἀντιόπης. Ἦτο ἐποποιός, μάντις καὶ ἱερεὺς ἐν Ἀθήναις. Ἐχρημάτισε δὲ μαθητὴς τοῦ Ὀρφέως καὶ ἤκμασεν ἐπὶ Κέκροπος τοῦ Β΄. Ἐκ τῆς Θράκης κατήλθεν εἰς τὸν Ἐλικῶνα μετὰ Θρακῶν ἀποίκων καὶ ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις εἰς βαθύτατον γῆρας (Ἡροδ. VII, 6, VIII, 96 IX 43.—Στράβ. X 471) Κατὰ δὲ τὸν Πausανίαν, (A, 25, 8) ὁ τάφος του ἐδεικνύετο ἐν Ἀθήναις ἀπέναντι τοῦ τῆς Ἀκροπόλεως λόφου, ὅστις ἐπ' αὐτοῦ ὠνομάζετο Μουσεῖον. Κατὰ παράδοσιν, ὁ Μουσαῖος ἐπέσκέφθη τὴν Αἴγυπτον ἵνα μνηθῆ εἰς τὴν Αἴγυπτιανὴν σοφίαν, κατ' ἄλλην δέ, ὅτι, ὅταν ὁ Ἡρακλῆς ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας

καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, ἦτο τελετάρχης αὐτῶν. Ὅπως εἰς τὸν Ὀρφέα, οὕτω καὶ εἰς τὸν Μουσαῖον ἀπεδόθη ἡ σύνθεσις ποιᾶς τινὸς θεολογίας καὶ εἰσαγωγὴ τῆς ποιήσεως εἰς τὴν Ἀττικὴν. Ἐπίσης εἰς τὸν Μουσαῖον ἀποδίδονται, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἄσματα καθιερώσεως καὶ ἐξαγνισμού.

Ἀργότερον ἐπὶ Πεισιστράτου (VI αἰὼν π. X) ὁ Ὀνομάκριτος ὁ Ἀθηναῖος, εἰς τὸν ὅποτον εἶχεν ἀνατεθῆ ἡ περιουλογοὶ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, ἠλλοίωσε κατὰ πολὺ τὰ ἔργα τοῦ Μουσαίου δι' αὐθαιρέτων προσθηκῶν. Κατηγορηθεὶς διὰ τὴν βεβήλωσιν ταύτην τῶν χρησμῶν τοῦ Μουσαίου, ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ὑπὸ τοῦ Ἰσπάρχου, τοῦ ὁποίου πρότερον ἦτο ἐμπεπιστευμένος. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας, κατόπιν συνδιαλλαγῆς μετὰ τῶν Πεισιστρατιδῶν, ἀπῆλθε μετ' αὐτῶν εἰς τὰ Σούσα τῆς Περσίας, ὅπου δι' ἐρμηνείας διαφόρων χρησμῶν κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὸν Σέρξην νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐξ ὄλων τῶν εἰς τὸν Μουσαῖον ἀποδιδόμενων ὕμνων, ὁ Εὐριπίδης θεωρεῖ ὡς γνήσιον μόνον τὸν πρὸς τὴν Δήμητραν Ὑμνον, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ ἔξοχον (Ῥήσος 945). Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης (Πολιτ. VIII, 5) διέσωσεν ἡμῖν ἡμίστιχόν τι τοῦ Μουσαίου :

«βροτοῖς ἴδιστον αἰοδεῖν»

Μεταξὺ τῶν χρησμῶν τοῦ Μουσαίου ὑπῆρχε καὶ χρησμὸς τις, ἀφορῶν τὴν ἦτταν τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς ναυμαχίαν τὸ 405 π. X. καθ' ἣν ὁ Λύσανδρος κατενίκησε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐπέφερε τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ἐλεγε δὲ ὁ χρησμὸς κατὰ τὸν Pausanίαν (X, 9, 11).

Καὶ γὰρ Ἀθηναίοισιν ἐπέρχεται ἄγριος (ὄμβρος ἠγεμόνων κακότητι παραφασίῃ δέ τις (ἔσται, ἠττάλοισ' ἠμούσουσι πόλιν, τίσουσι δὲ (ποινήν

Ὁ Pausanίας διαμφισβητεῖ τὴν γνησιότητα τῶν ὕμνων τοῦ Μουσαίου, παραδεχόμενος καὶ αὐτός, ὡς μόνον γνήσιον τὸν

ἦμνον τῆς Δήμητρος (W. Christ, 'Ιστορ. τῆς Ἑλλην. λογοτεχνίας, τόμ. Α' σελ. 152, 192), Μνημονεύει καὶ ἔργον τι, τὴν «Θεσπρωτίδα», τὸ περὶ Θεσπρωτῶν ἔπος τοῦ Μουσαίου, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ οὗ ὁ Κυρηναῖος ἠρύσθη ἐν πολλοῖς τὴν «Τηλεγόνην». Ὡς ἔργα ἀποδιδόμενα εἰς τὸν Μουσαίον, ἀναφέρονται : Ἡ «Εὐμολπία», αἱ «Ἐξακέσεις νόσων», ἡ «Θεογονία», ἡ «Τιαινομαχία», οἱ «Χρησμοί», αἱ «Ὑποθήκαι» ἀπευθυνόμεναι εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Εὐμολπον ἐκ 4.000 στοιχείων, ἡ «Σφαῖρα», πιθανῶς κοσμογονικόν, αἱ «Παράλυσαι, τελεταὶ καὶ καθαρμοί».

Ἐξ ὧλων τούτων ἐλάχιστα ἀποσπάσματα διεσώθησαν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, Πausανίου καὶ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως. Ὑπὸ τὸ ὄνομα Μουσαῖος, ἀναφέρεται καὶ ἄλλος τις λυρικός ποιητὴς καὶ μελοποιός, υἱὸς τῆς Θαμύρας καὶ τοῦ Φιλάμμωνος ἡ ἔγγονος αὐτοῦ, Θηβαῖος ἢ Ἀθηναῖος, ἀκμάσας κατὰ τὸν Σουῖδαν, πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

ΜΟΥΤΖΙΠΑΡΑ.—Θρακικὴ πόλις ἐν Μακεδονίᾳ, κειμένη ἐπὶ τινος διαβάσεως τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ, διὰ τῆς ὁποίας διήρχετο ἢ ἀπὸ Πανταλείας (Κιστενδιήλ) εἰς Στόβους (Σίρκοβον) ὁδός. Τὸ φρούριον αὐτῆς ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (Προκ. Περὶ Κτισμ. VI, 4)

* ΜΠΑΚΛΑΒΙΤΗΣ ὁ ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΙΤΗΣ.—Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Καλογιάννη ἐκ θεμελίων καταστροφὴν τῆς Φιλιππουπόλεως τὸ 1205, πολλοὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς κατέφυγον διὰ τῆς Ροδόπης εἰς Μελένικον. Τότε ὁ Μαγκαλαβίτης μεγάλως ἰσχύων μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν του, εὐθύς ὡς ἐπληροφορήθη τὴν προσέγγισιν τοῦ Δούκα Βατάτση (1225 — 1255) ἐκδιώκοντας τοὺς Βουλγάρους ἐκ Θράκης παρεκίνησε τοὺς συμπολίτας του νὰ παραδώσουν τὸ Μελένικον εἰς τὸν Βατάτσην τὸν νόμιμον βασιλέα, λέγων : «Ἡμεῖς δὲ πάντες ἐκ Φιλιππουπόλεως δρωόμενοι καθαρὸι τὸ γένος Ῥωμαῖοι» (Γ. Ἀκροπολίτου, Χρον. § 54).

ΜΠΑΜΠΑ — ΕΣΚΗ, ἢ ΜΠΑΜΠΑ — ΕΣΚΙΣΙ ἢ ΜΠΑΜΠΑ·Ι.—ΑΤΕΚ.—Μετα-

γενεστέρα ὀνομασία τῆς Θρακικῆς πόλεως Βουρτουδιζοῦ (βλ. λέξ.), δοθεῖσα μετὰ τὴν κατάληψιν αὐτῆς τὸ 1361 ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπὶ Σουλτάν Μουράτ τοῦ Α', πρὸς τιμὴν ἐπισήμου τινὸς δερβίσου, παρακολουθοῦντος τὸν Τουρκικὸν στρατὸν καὶ μεγάλης τιμῆς ἀπολαύοντος παρ' αὐτῷ. Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀν. Θράκης μετωνομάσθη Ἀρτισκὸς ἢ Ἐλευθεραὶ καὶ ἦτο ἔδρα ὑποδιοικήσεως τοῦ νομοῦ Σαράντα Ἐκκλησιῶν, ἠριθμεῖ δὲ 3.108 κατοίκους (1920).

* ΜΠΕΑΛΔΝΟΣ.—Ὀχυρωτάτη βυζαντινὴ πόλις κειμένη εἰς τὰ πρὸς τὴν Βουλγαρίαν μεθόρια τῆς Θράκης, παραχωρηθεῖσα τὸ 1344 μετ' ἄλλων ὀκτώ ὀχυρῶν πόλεων εἰς τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Ἀλέξανδρον, ὑπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Βυζαντίου Ἄννης τῆς Σαβοϊανῆς, ἐπιτροπεύουσης τὸν ἀνήλικον υἱὸν τῆς Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τύχη στρατιωτικῆς βοήθειας παρ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις ἐκήρυξεν ἑαυτὸν βασιλέα τῆ βοήθειά τῶν Τούρκων. Καὶ βοήθεια μὲν οὐδεμίᾳ παρεσχέθη, ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, αἱ πόλεις ὁμως αὐτῆς περιήλθον εἰς τοὺς Βουλγάρους μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς στρατιωτῶν, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸν Καντακουζηνὸν (III, 66) ὀλίγω πλείους χιλίων ἦσαν πάντες μαχηώτατοι καὶ οὐδένων ἄλλων τῶν παρὰ Ῥωμαῖοις στρατευομένων λειπόμενοι εἰς εὐψυχίαν».

ΜΥΓΔΟΝΕΣ.—Λαὸς τῆς Μακεδονίας, θρακικῆς καταγωγῆς, κατοικῶν ἀπὸ παλαιωτάτων χρόνων τὴν ὑπ' αὐτῶν κληθεῖσαν Μυγδονίαν, μετὰ τοῦ κάτω ῥοῦ τοῦ Ἀξιοῦ καὶ τοῦ Στρομόνος. Πρωτεύουσα αὐτῆς ἀναφέρεται ἡ Θέρμη (Θουκ. II, 9. — Ἡροδ. VII 123) Γενάρχης αὐτῶν θεωρεῖται ὁ Μύγδων, υἱὸς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς νύμφης Καλλιόπης καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἡδωνοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ κατήγοντο οἱ Ἡδωνοὶ ἢ Ἡδωνες. Καταληφθεῖσα ἡ χώρα αὐτῶν ὑπὸ τῶν Τημενιδῶν, πρώτων βασιλέων τῆς Μακεδονίας, ἀπέτελεσε τμήμα τοῦ Μακεδονικοῦ βασιλείου. Μύγδωνες ὑπῆρχον ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, περὶ τὸν Ὀλυμπον, τὴν Βιθυνίαν, τὴν

Περγαμηνήν, τὴν κοιλάδα τοῦ Ἑρμου καὶ ἀλλαγῶ. Ἡ Μυγδονία διασχιζομένη ὑπὸ τῶν διακλαδώσεων τοῦ ὄρους Κερκίνης καὶ διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Ἐχεδώρου ποταμοῦ (νῦν Γαλλικοῦ), ἦτο εὐφορωτάτη καὶ πολυάριθμος ἀριθμοῦσα 14 πόλεις καὶ πολισίματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων : ἡ Θέρμη, ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ Χαλάστρα, ἡ Σίνδος, ἡ Λήτη ἢ Λιτή, ἡ Ἀπολλωνία καὶ ἄλλαι.

ΜΥΓΔΟΝΙΑ ἢ ΜΥΓΔΟΝΙΣ.— Ἀρχαία χώρα τῆς Μακεδονίας κατοικουμένη ὑπὸ τῶν Μυγδόνων, λαοῦ θρακικῆς καταγωγῆς, μεταξὺ τοῦ κάτω Ἰοῦ τοῦ Ἀξιοῦ καὶ τοῦ Στρυμόνος, ὀριζομένη πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου καὶ πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κρηστωνίας καὶ Βισαλτίας. Διασχιζομένη ὑπὸ τῶν διακλαδώσεων τοῦ ὄρους τῆς Κερκίνης καὶ διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἐχεδώρου (νῦν Γαλλικοῦ) ἦτο εὐφορωτάτη καὶ πολυάνθρωπος χώρα, ἀριθμοῦσα 14 πόλεις καὶ πολισίματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων κατελέγοντο ἡ Θέρμη, Θεσσαλονίκη, Χαλάστρα, Σίνδος, Λήτη ἢ Λιτή, Ἀπολλωνία καὶ ἄλλαι.

ΜΥΓΔΩΝ.— Υἱὸς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς νύμφης Καλλιόπης, γενάρχης τῶν Μυγδόνων (βλ. λέξ.).

* ΜΥΔΩΝ.—Εἷς τῶν εὐγενῶν Παιόνων, φίλος καὶ σύμμαχος τῶν Τρώων, φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλεύς κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον (Ἰλιάδ. Φ, 209).

ΜΥΡΕΛΑΙΟΥ (Μονή).— Μία τῶν ἀρχαιότερων μονῶν τοῦ Βυζαντίου, κειμένη ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς Βλαγκας. Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ἀπετέθησαν τὰ ὀστά τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου (582—602). Ἀνεκαίνισθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμανοῦ Β' τοῦ Λεκαπηνοῦ (920 — 944) ἐν αὐτῇ δ' ἐτάφη καὶ ὁ ἴδιος καὶ ἡ σύζυγός του Θεοδώρα, καθὼς καὶ ἡ θυγάτηρ των Ἑλένη, σύζυγος Κωνσταντίνου Ζ' τοῦ Πορφυρογεννήτου. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τὴν Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μετετράφη περὶ τὰ 1500 εἰς τζαμίον, ἔκτοτε δὲ καλεῖται Βουδρούμ — τζαμισί, διὰ τὰ βαθεῖα θλόγειά της.

* ΜΥΡΙΚΗ.— Μία τῶν παλαιότερων ὀνομασιῶν τῆς Ἀμφιπόλεως. (βλ. λέξ.). ΜΥΡΙΝΑ.— Ἀρχαιότατη πόλις τῆς νήσου

Λήμνου, κειμένη ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας αὐτῆς. Ὅταν περὶ τὰ 510 — 509 π. Χ. ὁ Μιλτιάδης τοῦ Κίμωνος προερχόμενος ἐκ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἀπήτησε τὴν προσχώρησιν τῆς νήσου εἰς τοὺς Ἀθηναίους, μόνον οἱ κάτοικοι τῆς Μυρίνης ἀντέστησαν. (Ἡροδ. VI, 140). Βραδύτερον ὁμως ἀναφέρεται ὡς σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων ἀποτελοῦσα μέρος τῆς ναυτικῆς συμμαχίας αὐτῶν. Τῆς Μυρίνης σώζονται νομίσματα τοῦ 300 π. Χ. φέροντα ἔμπροσθεν κεφαλὴν Ἀθηνᾶς κατ' ἐνώπιον, ὀπισθεν δὲ τὰ γράμματα ΜΥΡΙ καὶ γλαῦκα κατ' ἐνώπιον ἢ ἐστραμμένην πρὸς τὰ δεξιὰ. (Head - Σβορώνου. τόμ. Α', σελ. 333). Εἶναι ἡ σημερινὴ Παλαιόκαστρον, πρωτεύουσα τῆς νήσου.

* ΜΥΡΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.— Ἐτέρα ὀνομασία τῆς ἐν Λήμνῳ πόλεως Μυρίνης (βλ. λέξ.), ἀπαντῶσα κατὰ τὸν XV αἰῶνα.

ΜΥΡΙΟΦΥΤΟΝ (τό).—Κωμόπολις τῆς Ἀνατ. Θράκης, κειμένη ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Προποντιδός, μεταξὺ Γάνου καὶ Παριστάσεως. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν ἑρειπίων τῆς ἀρχαίας Μυρτήνου (βλ. λέξ.), μνημονεύεται δὲ διὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ τοῦ χρονογράφου Σκυλίτη, μολονότι πολλὰ ἔτη πρὸ αὐτοῦ ἦτο γνωστὴ ὡς πολίχνη, ἀγνωστον ὁμως ποῖον τὸ παλαιὸν τῆς ὄνομα, ὁπότε κατεστράφη τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1063 μετὰ τοῦ Πανίου καὶ Ῥαιδεστοῦ.

Ἐπιγραφή τις τοῦ VI ἢ τοῦ VII αἰῶνος, εὑρεθεῖσα πρὸ 50 περίπου ἐτῶν, δεικνύει ὅτι οἱ Μυριοφυτηνοὶ τῶν χρόνων ἐκείνων ἀνήκον εἰς τὴν φατρίαν τῶν πρασίων :

NIKA H TY-
XH TON XPRISTI-
ANON PRAΣINON.

(M. I. Γεδεών Γάνου μνεία, σελ. 12—13).

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἦτο ἔδρα τῆς ὑποδιοικήσεως Μυριοφύτου καὶ Περιστασεως, ὡς καὶ ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας, ἠρθίμει δὲ μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1923) περὶ τὰς 4.000 κατοίκους ἑλλήνας, διατη-

ροῦντας ἐκκλησίας καὶ λαμπρὰ δημοτικὰ σχολεῖα,

ΜΥΡΚΙΝΟΣ.—Πόλις τῆς Ἡδωνίδος ἐν Θράκῃ, κειμένη Β. Δ. τῆς Ἀμφιπόλεως παρὰ τὸν Στρομόνα ποταμὸν, ἐπὶ ὑψηλῆς καὶ ὄχυρᾶς θέσεως. Παραχωρηθεῖσα τὸ 513 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Δαρείου εἰς τὸν Ἰσσιαιὸν τὸν Μιλήσιον διὰ τὰς κατὰ τὴν ἰκαριταϊάν τῶν Σκυθῶν ὑπηρεσίας αὐτοῦ καταλήφθη ὑπὸ τῶν ἐπιδρομῶντων Ἡδωνῶν, οἵτινες ἀνέδειξαν αὐτὴν πρωτεύουσαν τῶν. Ἀποπειραθεὶς νὰ ἀνακτήσῃ αὐτὴν ὁ γαμβρὸς τοῦ Ἀρισταγόρας τὸ 497 π. Χ. ἐφρονεῦθη ὑπὸ τὰ τεῖχη τῆς. Ὀλίγα ἔτη πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου πληχίονσαν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ καταλάβουν αὐτήν, ἀλλ' ὑπέστησαν φοβερὰν καταστροφὴν. Παραμείνασα ἐλευθέρᾳ μέχρι τοῦ 424 π. Χ., παρεδόθη εἰς τὸν Βρασίδαν, ὅστις εἶχε καταλάβει τὴν Ἀμφίπολιν μετὰ τῆς πέριξ χώρας. Ἐκτοτε παρήκμασε καὶ δὲν ἀναφέρεται πλέον.

ΜΥΡΛΕΙΟΝ.—Ὄνομασία ὑφόρου τῆς ἐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, κατὰ Διονύσιον τὸν Βυζάντιον, κειμένου πρὸς Β. τοῦ Ἐφεσίου λιμένος καὶ πρὸς Ν. τοῦ Λυκίου λιμένος. Σήμερον παραμένει ἀνώνυμος, σχηματίζεται δὲ ἀμέσως πρὸς Β. τοῦ ἀκρωτηρίου Τασαλαντζικμπουρνου, βορείου κέρατος τοῦ Μπουγούκ Λιμάν.

ΜΥΡΜΗ (MURMEX LOCUS).—Βυζαντινὴ ὀνομασία τῆς λιμνοθαλάσσης τοῦ Ρηγίου (νῦν Κιουτσουκ Τσεκμετζέ), ἥτις «ἐς τὸσον στενὴ τυγχάνει οὔσα, ὥστε δὴ καὶ Μύρμηξ ὀνόμασται». Ἐπὶ τοῦ στομίου αὐτῆς διήρχετο ξυλίνη γέφυρα, τὴν ὁποίαν κατστραφεῖσαν ἀνιγειγεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) καταστήσας τὴν διάβασιν ἀκίνδυνον. (Προκοπ. Κτισμ. IV, 8, 16) Τῆς γεφύρας ταύτης οὐδὲν ἴχνος σώζεται.

ΜΥΡΜΙΔΟΝΕΣ.—Θρακικὸν ἔθνος ἐν Φωκίδι, τῶν ὁποίων ἦρχεν ὁ Ἀχιλλεύς. Πρωτεύουσαι πόλεις αὐτῶν ἦσαν ἡ Φθίη καὶ ἡ Ἑλλάς (Ἰλιάδ. II, 269, Λ, 180, Ὀδυσσ. λ. 495).

ΜΥΡΟΚΕΡΑΤΟΥ (Μονή).— Μονὴ ἐν

Κωνσταντινουπόλει, κτισθεῖσα κατὰ τὸν ε' ἢ στ' αἰῶνα. Ὀνομάσθη δὲ οὕτω διότι ἐν αὐτῇ κατετέθη τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου διὰ τοῦ ὁποίου ὁ προφήτης Σαμουὴλ ἔσχερι τοὺς βασιλεῖς τῶν Ἰουδαίων.

ΜΥΡΤΗΝΟΝ καὶ ΜΥΤΩΝΙΟΝ ἢ ΜΥΡΤΙΟΝ,— Μικρὰ πολίχνη τῆς Θράκης, ἀλλὰ στρατηγικῆς σπουδαιότητος, τὴν ὁποίαν Φίλιππος ὁ Μακεδὼν κατέλαβε παρασπόνδως παρὰ τῶν Ἀθηναίων τὸ 346 π. Χ. μετὰ τοῦ Σερρείου, Ἐργίσκης καὶ Δορίσκου, ἐξαναγκάσας τὴν φρουρὰν τῶν Ἀθηναίων νὰ ἐκκενώσῃ αὐτήν. (Δημοσθ. Περὶ Στεφάνου, 27). Ποῦ ἔκειτο ἀκριβῶς δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον. Ἐκ τοῦ τόπου ὅμως ὅπου ἀνευρέθη ἐπιγραφὴ ἀναγράφουσα τὸ ὄνομα τῆς πολίχνης, φαίνεται ὅτι ἔκειτο ὅπου ἡ κομόπολις Χώρα ἢ μᾶλλον κατὰ τὸν Dumont (Mélanges d'érigraphie etc. σελ. 422 ὅπου τὸ Μυρτιόφυτον (βλ. λέξ.).

* **ΜΥΡΤΗΝΟΣ.**— Πιθανῶς τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ λατρευομένου ἐν Θράκῃ, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς («Θρακικά» Τόμ. V, σελ. 53).

ΜΥΡΤΩΝΙΟΝ ἢ ΜΥΡΤΙΟΝ.— Πολίχνη τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Προποντίδος, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Σουῖδα, ἄλλως Μυρτηνὸν (βλ. λέξ.).

* **ΜΥΣΙΑΣ (Ἐπαρχία) ἢ ΜΟΙΣΙΑΣ.**— Μία τῶν ἐξ ἐπαρχιῶν τοῦ θέματος Θράκης ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ὑπὸ ἡγεμόνα περιλαμβάνουσα 7 πόλεις, με πρωτεύουσαν τὴν Μαρκιανούπολιν (Ἱεροκλ. Συνέκδ. 636).

* **ΜΥΣΙΟΣ ΒΟΣΠΟΡΟΣ.**— Παλαιότερον ὄνομα τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, ὅτε δὲν ὑφίστατο ἀκόμη ὁ πορθμὸς, ἡ δὲ Θράκη συνέχετο μετὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.— «Ἐπειτα Διονύσιος, ὁ τὰς κτίσεις συγγράψας, ὅς τὸ κατὰ Χαλκηδόνα στενά, ἃ νῦν Θράκιος Βόσπορος καλεῖται, πρότερόν φησι Μύσιον Βόσπορον προσαγορευέσθαι». (Παρὰ Στράβωνι IB, 566). Τὴν παράδοσιν ταύτην ἐπαναλαμβάνομένην ὑπὸ τοῦ Διοδώρου Σικελιώτου (V, 47), ἐπιβεβαιοῦν αἱ περὶ γεωλογικῆς συστάσεως τῆς Θράκης καὶ Μικρᾶς Ἀσίας ἔρευναι.

(Πρβλ. Κ. Μητροπούλου, Φυσική γεωγραφία τῆς Θράκης εἰς Θρακικὴν Ἐπετηρίδα τοῦ 1897, σελ. 281 καὶ ἐξῆς).

ΜΩΚΑΤΙΑΝΑ.— Ἀρχαῖος πύργος τῆς Ἄνω Μοισίας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως παρὰ τὴν πόλιν Ρατιαρίαν (νῦν Ἀρτσάρ), τὸν ὁποῖον ὡς ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. 6, 25) ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) εἰς φρούριον τελειότατον κατεστήσατο.

ΜΩΚΙΟΣ (Ἄγιος) Ἀμφιπολίτης, μαρτυρήσας ἐν Βυζαντίῳ ὑπὲρ πίστεως ἐπὶ Διοκλητιανοῦ (284—305 μ.Χ.), τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην ἐορτάζει ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκκλησία τὴν 11ην Μαΐου. (Συναξαριστὴς τῶν 12 μηνῶν. Ἐκδ. Στεργ. Ραφτιάνη 1868 τόμ. Β', σελ. 31). Κατὰ τινα παραδόσεις, μεγαλοπρεπὴ αὐτοῦ ναὸν ἔκτισεν Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Ἰρακλέους, ὡς ἔσωξεν ἡ παράδοσις μέχρι τοῦ Χ αἰῶνος πλησίον τοῦ ὁποίου ἐτάφη τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος. Ἐπὶ πατριάρχου Μιχαὴλ τοῦ Κυρουλαρίου ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου ἐσώζοντο μόνον λείψανα τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ του. (Μ. Ι. Γεδεών, Βυζαντινοῦ Ἐορτολογίου σελ. 103 καὶ ἐξῆς, Κων)λις 1895)

ΜΩΚΙΟΥ (Ναὸς Ἄγιου). — Μία τῶν ἀρχαιότερων τοῦ Βυζαντίου Ἐκκλησιῶν ἀνεγερθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου (324—337) ἐπὶ τῆς θέσεως παλαιοῦ εἰδωλολατρικοῦ ναοῦ, παρὰ τὸ σημερινὸν Ἐξωκλίσιον, εἰς μνήμην τοῦ μάρτυρος Μωκίου (βλ. λέξ.). Εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην μετέβαινον οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου δις τοῦ ἔτους ἐν πομπῇ: τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς τοῦ ἀντίπασχα καὶ τὴν ἡμέραν τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Τὴν 11ην Μαΐου, ἡμέραν τῆς Μεσοπεντηκοστῆς ἐδολοφονήθη ἐντὸς τοῦ Ναοῦ ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ὁ ΣΤ', ἔκτοτε δὲ καθρηγῆθη τὸ ἔθιμον τοῦτο. Κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τῆς αὐτοκρατορίας μόνον ἐρείπια τοῦ ναοῦ ἐσώζοντο.

ΜΩΣΣΗΣ.— Βασιλεὺς τῶν Βισαλτῶν περὶ 500—480 π. Χ. γνωστὸς μόνον ἐκ τῶν νομισμάτων αὐτοῦ. Σώζονται δραχμαὶ καὶ

τετρώβολα, φέροντα ἔμπροσθεν ἐπίτην παρὰ ἵππον, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν: ΜΩΣΣΕΩ ἢ ΜΩΣΣΕΟ ἐν τετραγώνῳ (Head—Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α', σελ. 267).

Ν

* **ΝΑ·Ι·ΣΟΥΠΟΛΙΣ.**— Πόλις Ἄνω Μοισίας, ἡ αὐτὴ μετὰ τὴν ἄλλως καλουμένην Ναϊσόν (βλ. λέξ.).

ΝΑ·Ι·ΣΣΟΣ.— Ἀκμαιοτάτη κατὰ τὸν Γ' καὶ Δ' μ.Χ. αἰῶνα πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας ἐν Δαρδανία, κειμένη ἐπὶ τινος παραποτάμου τοῦ Μάργου (Μοράβα) τοῦ νῦν Νισσάβα. Ὑπῆρξε πατρὶς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου (274 μ.Χ.) Ἐθνικὸν Ναϊσιτανός. Ὑπὸ τὰ τείχη αὐτῆς κατέστρεψεν ὁ αὐτοκράτωρ Κλαυδιανὸς τὸ 269 μ.Χ. τοὺς Γότθους. Καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα τὸ 447 μ.Χ. ἀνεκτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), ὅστις περιτείχισεν αὐτὴν δι' ὀχυρωτάτων τειχῶν (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, I, 31).

Κατὰ τὸν VI αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 654,6) ὡς μία τῶν πέντε πόλεων τῆς ἐπαρχίας Δακίας Μεσογείου, εἰς δὲ τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικά ὡς ἔδρα ἐπισκόπου. Σήμερον καλεῖται Νίσα (Nisch) καὶ εἶναι ἔδρα γενικῆς διοικήσεως τοῦ Μοράβα, ἐν τῇ Κεντρικῇ Σερβίᾳ τῆς Νοτιοσλαβίας

ΝΑΡΣΟΥ (τὴ).— Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο φέρονται τρία ἰδρύματα ἐν Κωνσταντινουπόλει, κτισθέντα ὑπὸ τοῦ Ναρση, ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτ. Ἰουστινιανοῦ (527—565)

Ἴον Μέγαρον μετὰ τῶν παρ' αὐτῷ ναῶν τοῦ Ἄγιου Παντελεήμονος καὶ τῶν Ἁγίων Πρόβου καὶ Ἀνδρονίκου.

2ον) Ξενὸν παρὰ τὸ ἀνωτέρω μέγαρον καὶ τοὺς ναοὺς.

3ον) Γηροκομεῖον.

* **ΝΑΣΤΟΣ** καὶ **ΝΑΣΤΟΣ** καὶ **ΝΕΣΤΟΣ**.— Πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντινοῦ, ἡ αὐτὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μετὰ τὴν Ναϊσόν (βλ. λέξ.) Γράφεται καὶ Νεστός.

* **ΝΑΥΛΟΧΟΣ**.—Ἀκρωτήριον τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς νήσου Ἴμβρου, ἀπέναντι τῆς Λήμνου, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Φιλοστράτου. Παρ' αὐτὸ θῆκε πηγὴ τις «τὰ μὲν ἄρρενα τῶν ζώων εὐνούχους ἔργαζομένη, τὰ δὲ θήλεα οὕτω μεθύσκουσι ὡς καθεῦδεν αὐτάς» (Ἡρωϊκ. Διάλ. 1). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριον Ἀδλακας.

ΝΑΥΛΟΧΟΣ ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΝΩΝ. — Ὅρμος καὶ πολίχνη τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, μεταξὺ Ὀδησοῦ (Βάρνης) καὶ Μεσημβρίας, ὑπὸ τὸ Αἰμόνιον ἀκρωτήριον. Ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν Μεσημβρίαν (Στράβ. VII, 319). Ὑπὸ τοῦ Πλινίου καλεῖται Τετραναύλοχος, εἶναι δὲ τὸ σύγχρονον ἀγκυροβόλιον Ἐμινέ.

ΝΕΑ (ἡ) — Πολυτελεστάτη ἐκκλησία ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀναφερθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου Α' τοῦ Μακεδόνο (867—886) ἐν τῷ περιβόλῳ τῶν ἀνακτόρων. Ἐτιμᾶτο δὲ ἐπ' ὀνόματι τῆς Μαρίας Παρθένου, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τῶν ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ. Ἦτο θαυμά τεχνῆς. Ὀλόκληρον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ, τοῖχοι καὶ δάπεδον ἦτο ἐπεστρωμένον διὰ πολυχρῶμων μαρμάρων καὶ μωσαϊκῶν. Τὰ ἄδυτα τοῦ ναοῦ ἐχωρίζοντο ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ναοῦ διὰ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν κικλιδωμάτων, ἡ δὲ Ἁγία Τράπεζα ἦτο κατεσκευασμένη ὀλόκληρος ἐκ πολυτίμων λίθων καὶ μαργαριτῶν.

Τὴν 1ην Μαΐου 881 ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπέστατα τὰ ἐγκαίνια αὐτῆς ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Φωτίου, ὅστις καὶ ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικόν. Ὁ μεγαλοπρεπὴς οὗτος ναὸς ἐσυλήθη ὑπὸ τῶν Φράγκων κατὰ τὴν τετάρτην σταυροφορίαν (1204).

ΝΕΑ ἢ ΝΕΑΙ.—Μικρὰ νήσος παρὰ τὴν Λήμνον, ἐν τῇ ὁποίᾳ κατὰ τὴν παράδοσιν (παρὰ Στεφ. Βυζαντιῷ) ἐδήχθη ὁ Φιλοκτήτης ὑπὸ ὕδρου. Ἀναφέρων ταύτην ὁ γραμματικὸς Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος (Γ' π. Χ. αἰών), λέγει: «Ἐν δὲ ταῖς τῶν Δημνίων νήσοις, ταῖς καλουμέναις Νεαῖς,

πέρδικες οὐ γίνονται, ἀλλὰ κἄν ἴδη τις ἀπόλλυνται· ἔνιοι δὲ τούτου τερατωδέστερον ἱστοροῦσιν, ὅτι κἄν ἴδωσιν τὴν χώραν» (Συναγωγὴ παραδόξων ἱστοριῶν). Τὸ ἔθνικόν Νεκίος. Ταυτίζεται μὲ τὴν σύγχρονον νῆσον: Ἁγιος Εὐστράτιος.

* **ΝΕΑ Ἰ ΟΛΟΥΝΩ**.—Φρούριον τῆς Κἄτω Μοισίας ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11). Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, τὸ αὐτὸ μὲ τὸ Νοβιόδουνον (βλ. λέξ.) τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων.

ΝΕΑΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς Ἡδωνίδος ἡ χώρα τῶν Ἡδωνῶν, (ἡ σημερινὴ Καβάλλα), κειμένη ἐπὶ τοῦ Θρακικοῦ πελάγους, ἀπέναντι τῆς νήσου Θάσου. Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων περὶ τὰ μέσα τοῦ V π. Χ. αἰῶνος, ἐν τῷ ὄρμῳ τῆς Ἀντισάρες, τοῦ ἀρχαίου ἐπίνειου τῶν Δατρινῶν, ἐγένετο φόρου ὑποτελὴς εἰς αὐτοὺς, ἐκμεταλλευσόμενος τὰ πλοῦσια χρυσορυχεῖα τῆς. Πρὸς διάκρισιν δὲ τῆς ἐπὶ τῆς χερσονήσου τῆς Παλλήνης (Κασσάνδρας) ὁμωνύμου πόλεως, ἀποικίας τῶν Μενδεῶν, ἐκαλεῖτο εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν Ἀθηνῶν «Νεάπολις ἢ παρ' Ἀντισάραν». Ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως ἡ πόλις ἤκμασε ταχύτατα, ἰδίως δὲ μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῶν Φιλίππων, τῶν ὁποίων ἦτο ἐπίνειον καὶ τῶν ὁποίων ἀπέιχε περὶ τὰ 10—12 χλμ. Ἐνταῦθα ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνο ἐναυλόχει ὁ ἐξ 20 τριήρων στόλος τῶν Ἀθηναίων ὅπως ἀργότερον ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων οἱ στόλοι τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων.

Ἡ Νεάπολις ἠϋτύχησεν ἐκ τῶν πρώτων νὰ δεχθῆ τὸν ἀπόστολον Παῦλον καὶ Σίλαν (Πράξ. Ἀποστόλων, XVII, 11), κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ περιοδεῖαν, ἐξ οὗ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἡ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων μετονομασία αὐτῆς εἰς Χριστούπολιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων. Τὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου καταστραφέντα τείχη αὐτῆς ἐπεσκέυασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), ὑπὸ δὲ τοῦ Ἱεροκλέους καὶ Κ. Πορφυρογεννήτου ἀναφέρεται ὡς μία τῶν 32 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας

Πρώτης (Macedoniae Primaе). Ἐκτοτε σπανιότατα μνημονεύεται ὑπὸ τὸ παλαιὸν τῆς ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἀντικατεστάθη διὰ τῆς Χριστουπόλεως Καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν Γενουατῶν, ἀνεδείχθη ἐμπορικώτατος λιμὴν τῆς Ἀν. Μακεδονίας, εἰς τούτους δὲ πιθανῶς ἀφίεται καὶ τὸ νεώτερον αὐτῆς ὄνομα Καβάλλα.

Τὸ 1381 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀλλ' ἔρημος καὶ κατεστραμμένη ἀποικισθεῖσα ἀργότερον ὑπὸ Σουλεϊμάν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς (1520—1566) δι' Ἰουδαίων μεταφερθέντων ἐξ Οὐγγαρίας. Τῆς Νεαπόλεως σώζονται ἀργυρᾶ νομίσματα πρὸ τοῦ 500 π. Χ. καὶ μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, ὁμοιάζοντα κατὰ πολὺ πρὸς τὸν σταθμὸν καὶ τὴν κατασκευὴν πρὸς τὰ νομίσματα τῆς Θάσου. (Head - Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. τόμ. Α', σελ. 262). (Βιβλιογρ. Γεωργ. Μπακαλάκη: Νεάπολις—Χριστούπολις—Καβάλλα, ἐν Ἀρχαιολ. Ἐφημερ. 1937).

ΝΕΑ ΠΟΛΙΣ ἢ ΝΕΑΠΟΛΙΣ. — Πόλις τῆς χερσονήσου Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας), κεκλιμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Αἰγῆς ἐπὶ Τορωναίου κόλπου καὶ πρὸς νότον τῆς Ἀφύσεως (νῦν Ἄθιτος), ὅπου τὸ χωριὸν Πολύχρονον (Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σ. 614.—Leake, III, σελ. 155). Περὶ τῆς Νέας Πόλεως ἢ Νεαπόλεως ταύτης, οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν, παρὰ μόνον, ὅτι ὑπετάγη εἰς τοὺς Πέρσας, χορηγήσασα στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν Ξέρξην, ἐπερχόμενον κατὰ τῆς Ἑλλάδος. (Ἡρόδ. VII, 123). Τῆς Νεαπόλεως εὐρέθη νόμισμα φέρον τὴν ἐπιγραφὴν ΝΕΑΠΟ καὶ προτομὴν τοῦ Βάκχου μετὰ θύρσου, (Δήμιτσα, αὐτόθι, σελ. 614).

ΝΕΑΡΧΟΣ.—Ἀμφιπολίτης, κατὰ δὲ τὸν Στέφανον Βυζάντιον ἐκ Λήτης (βλ. λέξ.) μετασχὼν εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου. Κατ' ἐντιλήν τοῦ Ἀλεξάνδρου καταπλεύσας εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν ἐξηρένησε πᾶσαν τὴν μέχρη τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ παραθαλάσσιον χώραν πρὸς ἐξεύρεσιν ὁδοῦ συγκοινωνίας μεταξὺ τῆς Περσίας καὶ τῆς Ἰνδικῆς. Ἐκ συγγράμματος αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Παρά-

πλους Ἰνδικῆς», ἀπολεσθέντος, πολλὰ ἠρύσθη ὁ Ἀρριανὸς διηγούμενος τὴν ἀνάβασιν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ πολλάκις ἀναφέρεται εἰς αὐτό, χωρὶς ὅμως καὶ ν' ἀναφέρῃ τὸν τίτλον αὐτοῦ.

ΝΕΟΚΑΣΤΡΟΝ. — Πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὸν ποταμὸν Ἐβρον, (βλ. λέξ Ἀξιούπολις).

ΝΕΟΚΑΣΤΡΟΝ. — Μεσαιωνικὴ ὀνομασία τῆς ἐν Θράκῃ πόλεως Διοκλητιανουπόλεως (βλ. λέξ.).

ΝΕΟΝ ΤΕΙΧΟΣ.—Πόλις καὶ φρούριον τῆς Ἀν. Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντίδος, περὶ τὰ 10 μίλια πρὸς Ν. τῆς Βισάνθης (Ῥαιδεστού). Ταύτην μετὰ τῆς Βισάνθης καὶ Γάνου ὑπέσχετο νὰ δώσῃ ὁ Σεύθης, βασιλεὺς τῆς Θράκης εἰς τὸν Ξενοφῶντα, ἐπιστρέφοντα ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας, ἐὰν ἐβροῆθει αὐτὸν νὰ ἀνακτήσῃ τὴν πατρικὴν χώραν (Ξεν. Κύρ. Ἀναβ VII, 5, 8). Ὁ πολίτης Νεοτειχεὺς καὶ Νεοτειχιτῆς. Νῦν Ρούσκιοι ἢ Ἄγναντζικ.

* ΝΕΡΟΥΖΕΝΗΣ καὶ ΝΕΡΟΥΖΕΝΙΣ. — Ὄνομα Θρακικὸν κύριον, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θράκῃ.

ΝΕΣΤΙΟΙ.—Οἱ περὶ τὸν Νέστον ποταμὸν κατοικοῦντες Μακεδόνες, ἀναφερόμενοι ὑπὸ τοῦ Πausανίου (Α, 10, 2)

* ΝΕΣΤΙΣ (χώρα). — Ἡ περὶ τὸν Νέστον ποταμὸν χώρα, παρὰ Βυζαντίῳ Στεφάνῳ.

* ΝΕΣΤΟΠΟΡΙΣ. — Ὄνομα Θρακικὸν κύριον, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θράκῃ.

ΝΕΣΤΟΣ — Ποταμὸς τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τοῦ Σκομίου ὄρους (νῦν Ῥίλος) ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἀπέναντι τῆς νήσου Θάσου μετὰ ῥοῦν 233 χιλιομέτρων. Εἰς τὰς ἐκβολὰς του σχηματίζει δέλτα πλάτους δύο περίπου χιλιομέτρων. Τὸ βάθος του ποικίλλει ἀπὸ 2 μ. 50 ἕως 7 μέτρα, εἰς τὰς στενάς ὅμως διαβάσεις του φθάνει τὸ 5—20 μέτρα. Τὸ ῥεῦμα του εἶναι ὀρηκτικώτατον, ἢ μέση ταχύτης του εἶναι 2 μ. 50 κατὰ δευτερόλεπτον. Ἀποτελεῖ τὸ φυσικὸν ὄριον μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης, κατὰ δὲ τὴν ἀρ-

χαλιότητα μεταξύ τοῦ μέσου καὶ κάτω ῥοῦ τοῦ Νέστου καὶ τοῦ κάτω Στρυμόνος ἐξετείνοντο ἢ Ὀδομαντική πρὸς βορρᾶν καὶ ἢ Ἡδωνίς πρὸς νότον μέχρι τῆς παραλίαις.

Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς αὐτοῦ ἔκειτο ἢ ἀρχαία Πέρνη, νοτιώτερον δὲ παρὰ τὰς ἐκβολάς του ἢ Πίστυρος (βλ. λέξ.). Ὑπὸ τῶν Τούρκων ὀνομάζεται Καρυ - σοῦ, ὑπὸ δὲ τῶν Βουλγάρων Μέσια.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι, ὁ ποταμὸς ἀπαντᾷ πάντοτε ὡς Νέστος (Ἡροδ. VII, 109, 126, Θουκυδ. Β, 96, Πτολεμ. Γ, 12, 7, Θεόφρ. Ἱστορ. Φυτῶν Γ, 1, 3 καὶ ἀλλαχοῦ), ὡς Μέστος δὲ μόνον εἰς τὰς ἐκ Θρακίας ἐπιγραφὰς καὶ τὰ νομισματα κυρίως δὲ τῆς «Ὀυλπίας Νικοπόλεως» πρὸς ΜΕΣΤΩ.

Κύρια ὀνόματα μὲ τὸ πρῶτον συνθετικὸν ὄνομα τοῦ ποταμοῦ «Νέστος» εἶναι τὰ : Νέσις, Νεστόπορις, Νεστοκράτης καὶ ἐκ τοῦ τύπου Μέστος Μεστόη (Περβλ. «Θρακικά» τόμ. IV, σελ. 101) Μεστεύς, Μεστύλος, Μεστίκενθος, Μεστοπαίδης καὶ ἄλλα. Ἐπὶ δὲ νομισμάτων ἀπεικονίζεται ὁ ποτάμιος Θεὸς ΜΕΣΤΟΣ. («Θρακικά», τόμ. VII, σελ. 28).

(Βιβλιογραφία : Σταύρου Μερτζίδου, περὶ τοῦ Νέστου ποταμοῦ καὶ τῶν ἐκβολῶν του κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἡροδότου, καὶ Εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ Ἑλλ. Φιλ. Συλλ. Κων. πόλεως (1861—1886), σελ. 250 καὶ ἐξῆς).

«ΝΙΚΑ (ΕΝ ΤΟΥΤΩ)».—Κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς πρὸς τὸν Μαξέντιον μάχης, ἡμέραν τινὰ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 312 ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος εἶδε θαυμαστὸν ὄραμα εἰς τὸν οὐρανόν : διὰ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων διεγράφετο φωτεινὸν σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ περὶ αὐτὸ ἦσαν γεγραμμένοι πάλιν διὰ φωτεινῶν ἀκτίνων αἱ λέξεις : «ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ» (In hoc vincas)

Ὁ Κωνσταντῖνος θεωρήσας τοῦτο ὡς προειδοποίησιν τοῦ Θεοῦ, διέταξε νὰ χαραχθῇ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων τῶν στρατιωτῶν τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ ἦτοι τὸ γράμμα Χ(ριστός) καὶ κάθητον ἐν μέσῳ αὐτοῦ τὸ Ι(ησοῦς) ὀλίγον ἐξωγχα-

μένον πρὸς τὰ ἄνω. Ὀλίγον ἀργότερα, τὸ μονόγραμμα ἐγίνε τὸ σύννηθες μὲ τὰ Χ—Ρ συμπλεπλεγμένα, ἦτοι τὰ πρῶτα γράμματα τῆς λέξεως Χριστός. Ἐπίσης βραδύτερον, ὅταν ὁ Κωνσταντῖνος ἀνύψωσε τοὺς υἱοὺς του εἰς τὸ ἀξίωμα τῶν καισάρων τὸ 317, κατεσκεύασε διὰ τὸν στρατὸν καὶ τὴν Χριστιανικὴν σημαίαν, ἢ ὁποία λέγεται «λάβарον». Τὰ ἱερά ταῦτα ἐμβλήματα ἐγίναν τὰ σύμβολα τοῦ ὑπὸ τοῦ Κωνσταντινοῦ ἰδρυθέντος Χριστιανικοῦ βασιλείου. (βλ. λέξ. λάβαρον).

ΝΙΚΑ (Στάσις τοῦ).—Οὕτω καλεῖται ὑπὸ τῆς ἱστορίας ἢ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' ἐκραγεῖσα τὸ 532 στάσις, λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ συνθήματος τῶν στασιαστῶν «νίκα», καθ' ἣν ἐφονεύθησαν ἄνω τῶν 30.000 πολιτῶν, ἐπυρπολήθη τὸ καλλίτερον μέρος τῆς πρωτευούσης καὶ ἐληλατήθη ἐπὶ ἑβδομάδα περίου, διεκινδύνευσεν δὲ καὶ αὐτὸς ὁ θρόνος τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ἐνῶ τὴν 13 Ἰανουαρίου ὁ αὐτοκράτωρ ἐθεάτο τοὺς ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ τελουμένους ἀγῶνας, προεκλήθησαν ὄχλαγωγίαι, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ Βένετοι, ὑπὲρ τῶν ὁποίων γνωσταὶ ἦσαν αἱ συμπάθειαι, ἐξεδηλώθησαν ὑπὲρ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, οἱ δὲ Πράσινοι κατ' αὐτοῦ.

Τὴν ἐπομένην ἐξεργάγη στάσις καὶ τῶν δύο φατριῶν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος, τὴν ὁποίαν ὑπεβοήθησε μεγάλη πυρκαϊά, καθ' ἣν ἐκάη μέγα μέρος τῆς πόλεως καὶ ὁ παλαιὸς ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Ὁ Ἰουστινιανὸς μετὰ τῆς συζύγου του Θεοδώρας, συγκλητικῶν τινῶν καὶ Στρατηγῶν, παρέμενον εἰς τὰ ἀνάκτορα σχεδὸν ἀπρακτῶν, καὶ μάτην προσεπάθει διὰ μεγάλων παραχωρήσεων πρὸς τοὺς στασιαστὰς νὰ κατενᾶσθαι αὐτούς.

Αἱ παραχωρήσεις αὗται ἀπεθρόασαν μᾶλλον τοὺς στασιαστὰς, οἱ ὅποιοι τὴν 19 Ἰανουαρίου ἀνηγόρευσαν αὐτοκράτορα τὸν Ὑπάτιον, ἀνεψιὸν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου Α' τοῦ Δικίου. Πρὸ τῆς καταστάσεως ταύτης ὁ Ἰουστινιανὸς ἀπεφάσισε νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Πρωτευούσης καὶ ἠτοιμάζετο νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν

Ἡράκλειαν τῆς Θράκης, ἐλπίζων ἐκεῖθεν νὰ ἐπιτύχη τὴν ἀνάκτησιν τῆς πόλεως καὶ τοῦ θρόνου. Χάρις ὅμως εἰς τὰς ἀνδρικός ἀντιρρήσεις τῆς συζύγου του Κλεοπάτρας, καὶ τὰς παραινέσεις τοῦ Βελισσαρίου, ὁ Ἰουστινιανὸς μετέλλαξε γνώμην. Ὁ Βελισσάριος βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Στρατηγοῦ τῶν Ἰλλυριῶν Μούνδου, κατώρθωσε διὰ δώρων καὶ ἐπαγγελιῶν νὰ κατευνάσῃ τοὺς Βενέτους. Ἐνῶ δὲ ὁ εἰς αὐτοκράτορα ἀναγορευθεὶς ἠδράνει, οἱ περὶ τὸν Ἰουστινιανὸν πιστοὶ κατώρθωσαν νὰ καταπνίξουν εἰς τὸ αἷμά της τὴν ἐπὶ ἑβδομάδα διαρκέσασαν ἐπανάστασιν. Ὁ Ὑπάτιος καὶ οἱ ἄλλοι συγγενεῖς τοῦ Ἀναστασίου ἐφονεύθησαν καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν πρωτοστατῶν τῆς στάσεως ἐξωρίσθησαν.

Ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ ἔπαυσαν ἔκτοτε ἐπὶ πολλὰ ἔτη νὰ τελῶνται ἀγῶνες ἀρματηλατῶν, λιὸς δὲ καὶ σύγκλητος ἔπαυσαν νὰ εἶναι πολιτικοὶ παράγοντες, ὅπως πρὸ τῆς στάσεως τοῦ «Νίκα».

ΝΙΚΑΙΝΕΤΟΣ.—Ἐπικός ποιητὴς τῶν Ἀλεξανδρεωτικῶν χρόνων, ἐξ Ἀβδήρων τῆς Θράκης ζήσας περὶ τὸ 210 π.χ. ἐπὶ Πτολεμαίου IV τοῦ Φιλοπάτορος. Ἔργα αὐτοῦ ἀναφέρονται «Γυναικῶν κατάλογος», πιθανῶς ἐρωτικά διηγήματα, ἐξ ὧν οὐδὲν περιεσώθη, «Λύρκος», ὁμοίας φύσεως ἔργον, ἐξ οὗ σώζονται ἕξ μόνον στίχοι, καὶ «Ἐπιγράμματα» τινὰ τῶν ὁποίων διεσώθησαν ἐν τῇ «Ἀνθολογίᾳ».

ΝΙΚΑΡΧΟΣ.—Δυναστὴς τῆς Παιονίας πιθανῶς σύγχρονος τοῦ Πατράου, περὶ τὰ 340—315 π. Χ. γενόμενος γνωστὸς ἐκ τῶν ἀργυρῶν τετραδράχμων αὐτοῦ, φερόντων τὴν ἐπιγραφὴν: ΝΙΚΑΡΧΟΥ. (Head - Σβαρώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α' σελ. 306).

* ΝΙΚΗ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμμόντου, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου. (Περὶ Κτισμ. IV II) ἐπινοκρουσθὲν ἢ ἀνεγερθὲν ἐκ θεμελιῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτ. Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΝΙΚΗ ἢ ΜΙΚΡΑ ΝΙΚΑΙΑ.—Πόλις τῆς Ἄν. Θράκης, κειμένη μεταξὺ Ἀδριανουπόλεως καὶ Βεργουλῶν (Ἀρκαδιουπόλεως, Λουλέ - Μπουργάζ), ἐπὶ τῆς μεγάλης στρα-

τιωτικῆς λεωφόρου Ἀδριανουπόλεως - Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τινος παραποτάμου τοῦ Ἐργίνου. Κατ' ἀρχὰς ὠνομάζετο Νίκη, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, εἰς ἀνάμνησιν τῆς περιλάμπρου κατὰ τοῦ Δικινίου νίκης (3 Ἰουλίου 323 μ. Χ.), ἀργότερον δὲ Μικρὰ Νίκαια καὶ ἐπὶ τὸ ὑποκοριστικώτερον Νικίτσα, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἐν Βιθυνίᾳ Νικαίας, διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐπὶ Κωνσταντίνου γενομένην σύνοδον τῶν Ἀρειανῶν τὸ 345 κατὰ τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως, τοῦ θεοπισθέντος κατὰ τὴν Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμένην Σύνοδον τὸ 325. Περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου αἰῶνα παρεχωρήθη ἡ Μικρὰ Νίκαια ὑπὸ Λέοντος τοῦ Θρακοῦ εἰς τοὺς πρὸς αὐτὸν καταφυγόντας τελευταίους ἀπογόνους τῶν Ἀρσακιδῶν Ἀρτάβανον καὶ Καλλιένην, ὡς τόπος διαμονῆς. Κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Κρούμμου, ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων, ἐπιδρομῆν τοῦ 812, ἡ πόλις ἐδρωθήθη, οἱ δὲ κάτοικοί της μετ' ἄλλων γειτονικῶν πόλεων ἀπήχθησαν αἰχμάλωτοι εἰς Βουλγαρίαν ὑποστάντες τὰ πάνδεινα. Φαίνεται ὅμως ὅτι ταχέως ἀνέλαβε, καθ' ὅσον περὶ τὰ τέλη τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ἀναφέρεται ὅτι προήχθη εἰς ἔδραν ἀνεξαρτήτου ἀρχιεπισκοπῆς. Κατὰ τὴν τετάρτην Σταυροφορίαν (1204) περιελήφθη μετὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως εἰς τὸν κληρονόμων Ἐνετῶν, ἐπεσκέφθησαν δὲ αὐτὴν τὸ 1205 ὁ δόγης τῆς Ἐνετίας Ἐρρίκος Δάνδολος καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Βιλααρδουίνος, βαδίζοντες κατὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Κατεστράφη ἐξ ὀλοκλήρου ὀλίγον μετὰ ταῦτα, τὸ 1207, ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας Ἰωαννίτου, μὴ ἀναφερομένη ἔκτοτε. Ἀποτελέσασα μικρὸν συνοικισμὸν κατελήφθη τὸ 1361 ὑπὸ τοῦ Χατζῆ Ἰλβεκῆ, στρατηγοῦ τοῦ Μουράτ Α', ὠνομάσθη δὲ ἀπὸ τινων κατηρειπωμένων τειχῶν Κουλελί, ἀργότερον δὲ καὶ Μιναρελίκοι, ἐκ τινος τζαμίου ἰδρυθέντος κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς τουρκικῆς κατακτήσεως. Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἄν. Θράκης μετωνομάσθη Νικίσσα καὶ ὑπήγετο εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Ἀρτισκοῦ (Ἐλευθερῶν, πρῶην Μπαμπά - Ἐσκῆ), τοῦ

νομοῦ Σαράντα· Ἐκκλησιῶν, ἠρίθμει δὲ μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1938) 647 κατοικοῦς.

ΝΙΚΗΤΑΣ (ὁ χαρτοφύλαξ) **ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**.—Χαρτοφύλαξ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐκ Μαρωνείας τῆς Θράκης, ἀναδειχθεὶς εἰς ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης τὸ 1178. Εἰς τὰ περὶ ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ζητήματα, ὑποστήριξε ὡς μέγας χαρτοφύλαξ τὰς προσπαθείας τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ Α΄ τοῦ Κομνηνοῦ (1143—1180), συγγράψας πρὸς τοῦτο ἕξ διαλόγους περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὑποστηρίζων τὰς ἀπόψεις τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐπαινεῖται ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου Βλεμμίδου, ὡς δὲ ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς Παχιμέρης καὶ αὐτὸς ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης Βένκος (1275—1282) ἐπέισθη ἐκ τῆς ἀναγνώσεώς του περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ λατινικοῦ δόγματος. Ἐκ τῶν ἕξ διαλόγων αὐτοῦ, οἱ τρεῖς πρῶτοι περιέχουν τὰς ἀντιρρήσεις τῶν ἐλλήνων ἀνασκευαζομένας ὑπὸ τῶν Λατίνων. Ὁ τέταρτος πραγματεύεται περὶ τῆς κατὰ τοὺς λατίνους ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ πέμπτος περιλαμβάνει τὰς ἀποδείξεις τῶν Λατίνων καὶ ὁ ἕκτος ἀναλύει τὰς ἀναφερομένας εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ῥήσεις τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τέλει ἡ πραγματεία καταλήγει εἰς συμβιβασμόν. Καὶ ὁ μὲν Ἕλληνας ἀναγνωρίζει ὅτι τὸ Λατινικὸν δόγμα εἶναι ὀρθόν, ὁ δὲ Λατίνος ὁμολογεῖ ὅτι ἡ προσθήκη καὶ «ἐκ τοῦ υἱοῦ» πρέπει νὰ ἀφαιρεθῇ ἐκ τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Κατὰ τὸν Κρομβιάξερ, ἐκ τῶν δημοσιευθέντων ἀποσπασμάτων τοῦ συγγράμματος τοῦ Νικήτα, διακρίνεται διὰ τὸ ἤρημον καὶ σαφές τῆς ἐκθέσεως. Πλὴν τῶν 6 διαλόγων, φέρονται καὶ ἄλλα συγγράμματα αὐτοῦ ἀνέκδοτα ὡς λ. χ. ὑπομνήματα εἰς τοὺς ὕμνους Ἰωάννου τοῦ Λαμασκηνοῦ, συναξάριά τινα, ὕμνοι Ἐκκλησιαστικοὶ καὶ ἑνδεκα ἀναθεματισμοὶ κατὰ Ἰωάννου Ἰταλοῦ. (Κρομβιάξερ, Ἱστορ. τῆς Βυζαντ. Λογοτεχν. μετάφρ. Γ. Σωτηριάδου, τόμ. Α΄, σελ. 172 καὶ 409).

* **ΝΙΚΙΑΣ** (Ὁ Τραϊανεύς).—Ὄνομα ἀγνώστου μιμιαμβογράφου Θρακός, ἐκ Τραϊνῆς Λύγουστης, κατὰ τὸ κατωτέρω ἀναθηματικὸν ἐπίγραμμα, εἰς τρίμετρον ἰαμβικόν, ἐπὶ μαρμαρίνου βάνθρου, τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὑρεθέντος ἐν Στάρα Ζαγόρα τῆς Βουλγαρίας.

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ

ΗΡΩΔΙΑΝΟΣ ΝΕΙΚΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΕΣΤΗΣΕΝ ΧΑΛΚΕΟΝ ΑΝΔΡΙΑΝΤΑ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΨΗΦΩ ΓΝΩΜΗΣ ΤΑ ΕΚΑΤΙ—ΜΕΙΔΙΧΙΟΣ ΓΑΡ ΗΝ ΠΑΣΙΝΤΕΡΠΙΩΝ ΤΕΜΙΜΩΝ, ΟΥΣ ΕΓΡΑΨΕΝ ΑΣΤΕΙΩΣ. (Dumont Homolle, σελ. 352, ἀριθμ. 61. «Θρακικά» τόμ. VIII. σελ. 84, ἀριθμ. 25).

ΝΙΚΙΤΣΑ.—Ὑποκομιστικὸν τῆς ἐν τῇ Ἄν. Θράκῃ πόλεως Νίκης ἢ Μικρᾶς Νικαίας (βλ. λέξ.).

ΝΙΚΟΜΗΔΗΣ ὁ **ΑΚΑΝΘΙΟΣ**.—Ἱστορικὸς ἐξ Ἀκάνθου ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου (V, 58, 20) ὡς καὶ ἕτερος ὁμώνυμος, ἢ κατὰ τινες ὁ αὐτὸς μὲ τὸν ὑπὸ τοῦ ἰδίου συγγραφέως ἀναφερόμενος, γράψας «Περὶ Ὁρφέως».

ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ.—Φροῦριον τῆς Θράκης, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11), περὶ τὰ 160 χλμ. Ν. Α. τῆς Βονωνίας (νῦν Βιδίνιον), τοῦ ὁποίου τὰ τεῖχη ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565). Διασώζει Βυζαντινὸν ναὸν καὶ ἐρείπια ἀνακτόρου. Τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐπέχει ἡ σημερινὴ πόλις τῆς Βουλγαρίας Νικόπολις ἐν τῷ νομῷ Πλεύνας.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ἢ **ΠΡΟΣ ΙΣΤΡΟΝ** (ad Istrum) —Πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ ἐπὶ τῶν ὑπαρειῶν τοῦ Αἴμου καὶ ἐπὶ τινος παραποτάμου τοῦ Ἰατέρου (νῦν Ἰάντρα) ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98—117 μ. Χ.) εἰς ἀνάμνησιν τῶν κατὰ τῶν Δακῶν νικηφόρων πολέμων αὐτοῦ. Τὰ ἐρείπια αὐτῆς σώζονται ἐν τῇ σημερινῇ πολίτῃ τῆς Βουλγαρίας Νικιοῦπ (Nikiup) ἐπὶ τοῦ Ruschitza, παραποτάμου τοῦ Ἰάντρα πρὸς βορρᾶν τοῦ Τυρνάβου, δέον δὲ νὰ μὴ συγχέεται μὲ τὴν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβου ὁμώνυμον αὐτῆς κειμένην ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Σε-

κούρικας, 160 γλμ. Ν. Α. τοῦ Βιδινίου. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Προκοπίου ἀναφερομένη (Περὶ Κτίσμ. IV, 11) Νικόπολις, τὴν ὁποίαν περιέβαλε διὰ ὄχυροῦ τείχους ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός (527—565). Ἡ Νικόπολις ἀπέβη περίφημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ νίκην τοῦ Βαγιαζήτ τοῦ Α' κατὰ τοῦ Σιγισμούνδου, βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας τὸ 1393 καὶ 1396, κατὰ τῶν Γάλλων ἐλθόντων εἰς βοήθειαν τῶν Οὐγγρων, ὑπὸ τὰς διαταγὰς Ἰωάννου τοῦ ἐπιλεγομένου Ἀτρομῆτου καὶ Φιλίππου τοῦ Ἀρτοά. Τῆς Νικοπόλεως ταύτης σώζονται νομίσματα τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ἀπὸ τοῦ Τραϊανοῦ μέχρι τοῦ Γορδιανοῦ τοῦ Γ' (238—244 μ. Χ.) φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν ΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΠΡΟΣ ΙΣΤΡΩΝ ἢ ΙΣΤΡΩ καὶ διαφόρων τύπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ ὄρος Αἶμος, ὅστις παρίσταται ὡς κυνηγὸς καθήμενος ἐπὶ βράχου, ἢ ὁ Ἴστρος κατακείμενος καὶ κρατῶν δένδρον (Head Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. τόμ. Α', σελ. 346).

ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ἢ ΠΡΟΣ ΝΕΣΤΩΝ (ad Nestum) — Πόλις τῆς Θρακῆς ἐπὶ τοῦ Νέστου ποταμοῦ, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98—117 μ. Χ.). Ἀπειχε τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ περὶ τὰ 80 μίλλια, ἀπὸ δὲ τῶν Φιλίππων περὶ τὰ 50. Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους ὡς μία τῶν 7 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Ῥοδόπης, κατὰ δὲ τὸν δέκατον ὑπὸ Κων)νου Πορφυρογεννήτου, ὡς μία τῶν 32 πόλεων τοῦ θέματος Μακεδονίας.

Εἶναι τὸ σημερινὸν Νευροκόπιον, ὡς ἐπεβεβαιώθη ἐξ ἐπιγραφῆς εὑρεθείσης ἐπὶ τόπῳ. Τῆς Νικοπόλεως ταύτης, τῆς Nicopolis ad Nestum τῶν Ῥωμαίων, σώζονται νομίσματα τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων φέροντα πλήρη ἐπιγραφὴν ΟΥΛΠΙΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΠΡΟΣ ΝΕΣΤΩ (Head Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. τόμ. Α', σελ. 361).

* ΝΙΣΚΟΝΙΣ. — Μεσόγειον φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτίσμ. IV, 11).

* ΝΙΨΟΣ. — Πρωτεύουσα τῶν Νιψαίων Θρακῶν (βλ. λέξ.) κειμένη εἰς τὸ ἔσωτε-

ρικὸν τῆς χώρας τῶν ἀγνώστου ταυτότητος. Ὁ πολίτης, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, Νιψαῖος.

ΝΙΨΑΙΟΙ. — Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαὸς τῆς Ἀν. Θρακῆς, κατοικῶν ὑπὲρ τὴν Ἀπολλωνίαν καὶ Μεσημβριάν, ἔχων πρωτεύουσαν τὴν Νίψαν. Τούτους μετὰ τῶν Σκιρμαδῶν καθυπέταξεν ἄμαχητὶ ὁ Δαρεῖος τὸ 513 π. Χ. ὅτε διήρχετο διὰ τῆς χώρας τῶν, κατὰ τὴν ἐπὶ τοὺς Σκύθας ἔκστρατείαν αὐτοῦ (Ἡρόδ. IV, 93).

* ΝΟΒΑΙ (Αἰ). — Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας, αἱ Νοῦσαι τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 10, 5), κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, πρὸ τῆς μετὰ τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ Ἱατέρου (νῦν Ἰάνδρα) συμβολῆς του. Ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἦτο ἔδρα τῆς Leg. Italica, κατὰ δὲ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (ἀνεκδ. 636) ὡς μία τῶν ἑπτὰ πόλεων τῆς Ἐπαρχίας Μοισίας. Εἶναι ἡ σημερινὴ βουλγαρικὴ πόλις Σίστοβον.

* ΝΟΒΑΣ. — Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, ἐπισκευασθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτίσμ. IV, σελ. 3, 5) εἶναι αἱ Νοῦσαι τοῦ Πτολεμαίου, αἱ Νόβαι τῶν Ῥωμαίων (βλ. λέξ.).

* ΝΟΒΕ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΑ (τά). — Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτίσμ. VI, 11) εἰς τὸ ἔσωτερικὸν τῆς χώρας πρὸς νότον τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, ἐπισκευασθὲν καὶ κτισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΝΟΒΙΟΔΟΥΝΟΝ (NOVIODUNUM). — Πόλις κελτικῆς καταγωγῆς ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Δέλτα τοῦ ποταμοῦ. Παρ' αὐτὴν λέγεται ὅτι κατεσκευάσεν ὁ Δαρεῖος γέφυραν ἐκ πλοίων κατὰ τὴν ἐπὶ τοὺς Σκύθας ἔκστρατείαν αὐτοῦ τὸ 513 π. Χ. Ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἦτο ἔδρα τῆς Leg. I Jovia ἢ τῆς Leg. II Herculea, ὁ δὲ Οὐάλλης (364—378 μ. Χ.) κατεσκευάσεν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ γέφυραν κατὰ τινὰ τῶν ἔκστρατειῶν του. Ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ

Κτισμ. IV, 11), ἀναφέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Νεαϊδοδονῶ, τῆς ὁποίας τὰ τεῖχη ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς 527—564), ὑπὸ δὲ τοῦ Ἱεροκλέους μνημονεύεται ὡς μία τῶν 15 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Μοισίας. Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει σήμερον ἡ Ἰσακτσα (Isaktsha) ἐν Δοβρουτσᾷ.

NOBON ἢ ΝΩΒΟΝ (τὸ). — Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 24) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, παρὰ τὴν Βονωνίαν (νῦν Βιδίνιον), τῆς ὁποίας «τοὺς προμαχεῶνας διερρηκτότας ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

* ΝΟΜΑΙΟΙ. — Ἔθνος Θράκιον, κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον μετονομασθέντες Σκύθαι ἀπὸ Σκίθου παιδὸς Ἡροκλέους. «Τινὲς δὲ ὑπὸ τοῦ σκύζεσθαι Ὀργιλώτατοι γάρ».

* ΝΟΝΩ (ἡ). — Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11). Ἐπεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565) πρὸς ἀσφάλειαν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν.

* ΝΟΟΥΑΙ (Αἰ). — Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ, ἡ ἄλλως καλουμένη Νόβαι (βλ. λέξ.).

* ΝΥΜΦΑΙ. — Βυζαντινὸν χωρίον πρὸς δυσμὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τὴν Ἀπάμειαν (νῦν Μακροχώριον), ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ χρονογράφου Θεοφάνους (τόμ. Α, σελ. 360). Εἶναι τὸ κοινῶς λεγόμενον σήμερον χωρίον Νύμφες. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐπιδραμόντες Οὐννοι καὶ Σλαῦοι τὴν Θράκην τὸ 559, ἔφθασαν μέχρις αὐτῶν τῶν προθύρων τῆς πρωτεύουσας, καὶ ἐξανδραποδίσαντες τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου ἀπῆλθον. Πρὸ 65 περιπίου ἐτῶν ἀνευρέθησαν λείψανα μεγάλου βυζαντινοῦ ναοῦ, ἐπὶ τινος δὲ τῶν μαρμάρων αὐτοῦ ὑπῆρχε μονόγραμμα ἐκ τριῶν γραμμάτων: ΤΡΥ, σημαῖνον προφανῶς ναὸν τοῦ Ἁγίου Τρύφωνος. Ἐφρέθη ἐπίσης καὶ μάρμαρον φέρον ἀνάγλυφον μέγαν σταυρὸν ἐντὸς κύκλου, πέριξ αὐτοῦ δὲ ἐντὸς τεσσάρων μικρῶν κύκλων εἰς μο-

νογράμματα τὰς λέξεις: ΚΥΡΙΑ — ΒΟΗΘΕΙ — ΤΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΣΟΥ — ΜΑΡΙΑΣ. Κατὰ τὸν Μ. Γεδεῶν ἡ Μαρία αὕτη ἦτο ἡ κτιτόρισσα τοῦ ναοῦ, ζήσασα κατὰ τὸν VIII αἰῶνα (Πρβλ. Μ. Γεδεῶν, Παλαιᾶς εὐωρίας Θρακῶν κέντρα, εἰς «Θρακικά», 1936, σελ. 26).

* ΝΥΜΦΑΙΑ. — Ἱερὰ τῶν νυμφῶν, εἰς διάφορα μέρη τῆς Θράκης ὅπου αὐταὶ ἐλατρεύοντο ὡς δευτερεύουσαι θεότητες ὅπως καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, ὑπὸ τῶν ὁποίων εἰσήχθη ἡ λατρεία αὐτῶν. Ἡ λατρεία αὐτῶν μαρτυρεῖται ἐξ ἀναθηματικῶν ἀναγλύφων, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς του: ΚΥΡΙΑΙΣ ΝΥΜΦΑΙΣ καὶ ἐκ νομισμάτων ἀπεικονιζόντων τρεῖς Νύμφας κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν κλασικὸν πρότυπον τῶν τριῶν Χαρίτων. Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀνευρεθέντων ἀθρόων ἀναγλύφων καὶ νομισμάτων καθωρίσθησαν τὰ Ἱερὰ τῶν Νυμφῶν «Νιμφαῖα εἰς τὴν κόμην Βουίρδαπα τῆς Βορ. Θράκης (νῦν Σκλαδίνοβο παρὰ τὸ Τατάρ Παζαρτζικ, τὴν Βησσαπάραν τῶν ἀρχαίων), ὅπου ἐλατρεύοντο ὑπὸ τὸ ὄνομα Βουρδαπηναὶ Νύμφαι. («Θρακικά τόμ. V (1934) σελ. 55 καὶ τόμ. VI (1935) σελ. 170 κ. ἑ.).

ΝΥΜΦΑΙΑ. — Οὕτως ἐκαλοῦντο τὰ ὕδρονομεία ἢ ὕδρεϊα τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἦσαν δὲ ταῦτα οἰκοδομήματα πολυτελῶς κατεσκευασμένα ἐκ μαρμάρου, ὑψηλὰ καὶ εὐρυχωρότατα, χρησιμεύοντα ὡς τόπος τερπνῆς διαμονῆς καὶ διὰ τὴν τέλειον διαφόρων ξορτῶν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀναφέρονται δύο Νυμφαῖα: τὸ ἐν Ταύρφ Νυμφαῖον τοῦ Οὐάλεντος, τὸ ὅποτον κατασκευάσας ὁ ἐπ' αὐτοῦ ἐπαρχος «τῷ μεγέθει τῆς πόλεως ἄξιον, ἱερομηνίαν ἐπετέλεσεν, εὐωχῆσας ἅπαντα αὐτῆς τὸν λαόν», κατὰ Κεδρηνόν, καὶ τὸ ἐν τῇ Θεοδοσιανῇ ἀγορᾷ.

ΝΥΜΦΑΙΟΝ. — Ἀκρωτήριον τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς ἢ Ἀθωνος (νῦν Ἅγιον ὄρος), ὅπου τὸ 493 π. Χ. ὑπέστη μεγάλην καταστροφὴν ὁ ὑπὸ τὸν Μαρδόνιον Περσικὸς στόλος, ἐνεκα μεγάλης τρικυμίας. (Ἡρωδ. VII, 23). Εἶναι τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριον Ἅγιος Γεώργιος.

* ΝΥΜΦΑΙΟΝ.—Ἰερὸν τῶν Νυμφῶν (βλ. λέξ. Νυμφαῖα) ἐν τῷ Θρακικῷ συνοικισμῷ Βουρδαπα (βλ. λέξ.) μεγάλως ἐκτιμώμενον καὶ παρὰ τῶν Θρακῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ἀναθηματικῶν τῶν Νυμφῶν ἀναγλύφων καὶ τμημάτων αὐτῶν. Κατὰ τινα ἐπιγραφὴν τοῦ τρίτου ἢ τετάρτου μ. Χ. αἰῶνος το Νυμφαῖον τῶν Βουρδάπων, ἀφ' ὅτου ἤρχισε ἐπικρατῶν ὁ Χριστιανισμὸς ἐν τῇ Β. Δ. Θράκῃ κατεστράφη. («Θρακικά», Τόμ. IV, (1935), σελ. 170—171— πρβλ. καὶ λέξιν: Βουρδαπηναὶ Νύμφαι).

* ΝΥΜΦΑΙΟΣ ΛΟΦΟΣ.—Λόφος τῆς Φιλιππουπόλεως, κείμενος εἰς τὰ δυτικά αὐτῆς, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποῖου φαίνεται, ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχε βωμὸς ἀφιερωμένος εἰς τὰς Δρυάδας Νύμφας. Ἡ κορυφή του εἶναι τόσο ἐπίπεδος, ὥστε μέχρι τοῦ 1920 ὑπῆρχεν ἐπ' αὐτῆς ἄμπελος κτήμα τοῦ ἀοιδίμου ἱερέως Κ. Οἰκονόμου, Φιλιππουπολίτου. (Γ. Τσουκαλά, Ἱστοριογρ. περιγρ. τῆς Ἑπαρχ. Φιλιππουπόλεως, ἐν Βιέννῃ 1851, σελ. 11). Σήμερον καλεῖται Τσινδέν-Γεπέ.

ΝΥΜΦΟΔΩΡΟΣ.—Ἀβδηρίτης υἱὸς τοῦ Πύθω, τοῦ ὁποῖου τὴν ἀδελφὴν εἶχε σύζυγον ὁ Σιτάκης, βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν. Οὗτος διατελὼν εἰς φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ μεγάλως ἰσχύων παρὰ τῷ γαμβρῷ του, ἔπεισεν αὐτὸν νὰ συμμαχήσῃ μετ' αὐτῶν εἰς τὸν κατὰ τῶν Χαλκιδέων πόλεμον, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. (Διοδ. Σικελ. XII, 50). Ἐπίσης κατώρθωσε νὰ συμφιλίωσῃ τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τοῦ Περδίκη καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐν Βισάνθῃ σύλληψιν καὶ παράδοσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τοῦ Ἀριστέου τοῦ Κορινθίου καὶ τῶν ἄλλων πρέσβων τῶν Λακεδαιμονίων, οἵτινες μετέβαινον πρὸς τὸν Μέγαν Βασιλέα, ἵνα ἐξεγείρουν αὐτὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων (Ἡροδ. XII, 137).

* ΝΥΣΑΙ (Αἶ) — Πόλις πολλαί.. δευτέρα ἐν Θράκῃ. Τὸ ἐθνικὸν Νυσαεύς. λέγεται καὶ Νυσαῖος καὶ ἐξ αὐτοῦ Νυσαεύς» (παρὰ Στεφ. Βυζαντίω).

* ΝΩΒΟΝ (τὸ).—Διάφορος γραφὴ τῆς πόλεως Νωβόν (βλ. λέξ.).

Ξ

ΞΑΝΘΕΙΑ (ἡ).—Ἀρχαία πόλις τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Θράκης, ἀναγερομένη ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (VII, 331. 44), ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων, πρὸς Ἀν. τῆς Βιστονίδος λίμνης. Μὴ ὑπαρχούσης οὐδεμιᾶς ἄλλης πληροφορίας, δύσκολος ἀποβαίνει ἡ ἐξακριβωσις τῆς τοποθεσίας αὐτῆς, σφάλονται δὲ οἱ ταυτίζοντες αὐτὴν πρὸς τὴν νῦν Ξάνθην.

ΞΑΝΘΗ.—Ἡ παλαιότερα ἱστορία τῆς Ξάνθης δὲν εἶναι ἐπαρκῶς γνωστὴ. Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἀναφέρεται ἀπὸ τοῦ ἐνάτου ἢ δὲ αἰῶνος ὡς μία τῶν ὀκτῶ ἐπισκοπῶν ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως.

Προαχθεῖσα εἰς ἀρχιεπισκοπὴν ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ Πρεσβυτέρου (1286—1328), ἀνυψώθη ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ Νεωτέρου (1328—1341) εἰς Μητρόπολιν, ἐκλιπούσαν βραδύτερον ἔνεκα καιρικῶν περιστάσεων. Ἀργότερον κατὰ τὸν XVI αἰῶνα ἀναφαίνεται ὡς μητρόπολις Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου (βλ. λέξ.) ἔπειτα δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ XVIII αἰῶνος ἐπὶ πατριάρχου Ἰερεμίου Γ' ὑπήχθη εἰς τὴν Καβάλλαν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν παρέμεινε μέχρι τοῦ 1924 ὅτε ἀνεκηρύχθη αὐτοτελὴς Μητρόπολις. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ τόμ. Ε', σελ. 483, 501, —Μητροπολ. Σάρδεων Γερμανοῦ, «Θρακικά» 1905, σελ. 106 καὶ ἐξῆς).

* ΞΑΝΘΟΙ (οἱ) καὶ ΞΑΝΘΙΟΙ ΘΡΑΚΕΣ.—Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαὸς, μνημονεύομενος ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου, οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς Ξανθίους Θρακᾶς (βλ. λέξ.), οἱ ὅποιοι διαπεραιωθέντες εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, κατόκησαν ἐν Τροίᾳ περὶ τὸν Ξάνθον ποταμὸν (Στράβ. XIII, 590).

ΞΑΝΘΟΣ (ὁ).—Ὄνομα ἑνὸς τῶν 4 ἀνθρωποφάγων ἱππων τοῦ μυθικοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Διομήδους, τοὺς ὁποίους, ὡς γνωστόν, διετάχθη ὁ Ἡρακλῆς ὑπὸ τοῦ Εὐρυσθέως νὰ μεταφέρῃ εἰς τὰς Μυκήνας.

ΞΕΝΟΦΩΝ (Ἵσκιος). — Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ τὰ τέλη τοῦ πέμ-
 πλου αἰῶνος Κατήγετο ἐκ πλουσιωτάτης
 οἰκογενείας καὶ διετέλεσε συγκλητικός.
 Νυμφευθεὶς πλουσίαν σύζυγον ἀπέκτησε
 δύο υἱούς, τὸν Ἀρχάδιον καὶ τὸν Ἰωάν-
 νην, τοὺς ὁποίους, ἅμα ἐνηλικιώθησαν, ἀπέ-
 στειλεν εἰς Βηρυττὸν πρὸς παιδείαν. Ἀλ-
 λά τὸ φέρον αὐτοὺς πλοῖον ἐναυάγησεν,
 ἔκεινοι δὲ σωθέντες, ἔφθασαν εἰς Ἱεροσό-
 λημα, ὅπου ἐκάθησαν μοναχοί. Πληροφορη-
 θέντες τοῦτο οἱ γονεῖς τῶν ἀνεχώρησαν
 ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527
 —565) καὶ οὗτοι δι' Ἱεροσόλυμα, ὅπου
 κηρύττοντες τὰ τέκνα τῶν ἐκάθησαν καὶ αὐ-
 τοὶ μοναχοί. Διαβιώσαντες ὁσίως, κατέλι-
 πον καὶ οἱ τέσσαρες μνήμην Ἀγίων, τῶν
 ὁποίων τὴν μνήμην φορτᾶζει ἡ Ὁρθόδο-
 ξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία τὴν 26 Ἰανουα-
 ρίου.

ΞΕΡΜΟΔΙΓΕΣΤΟΣ. — Φίλος τοῦ βασι-
 λέως τῆς Παιονίας Αὐδωλέοντος, βασιλευ-
 σάντος ἀπὸ τοῦ 315—286 π. Χ. (βλ. Ξερ-
 μοδίγεστος).

* **ΞΗΡΟΥΨΟΣ**. — Ποταμὸς τῆς Ἀν-
 Θράκης, παρὰ τὴν Τζουρουλὸν (Τυρολόην),
 ἀναφερόμενος ὑπὸ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς
 (VII, II), παρὰ τὸν ὅποιον ὁ Ἀλέξιος Α' ὁ
 Κομνηνὸς 1081—1118) ἐνίκησε κατὰ κρά-
 τος τοὺς ἐπιδραμόντας Σκύθας.

ΞΗΡΩΛΟΦΟΣ. — Ὀνομασία ἑνὸς τῶν
 ἐπτὰ λόφων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ
 τῶν Βυζαντινῶν χρόνων κειμένου ἀνατο-
 λικῶς τοῦ Ρηγίου (Ύιουτουκ - Τσεκμετζέ)
 καὶ τῆς Σηλυβρίας πρὸς βορρᾶν τῆς συνοι-
 κίας Ψωμαθίων. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ «Θέα-
 μα», ἔκειντο δ' ἐπ' αὐτοῦ διάφορα μνη-
 μεῖα, ὅπως ἡ στήλη τῆς Ἀρτέμιδος, ἡ στή-
 λη τοῦ Σεβήρου καὶ ἄλλα. Ἐπίσης ὑπῆρ-
 χον καὶ οἱ ἀνδριάντες τῶν βασιλέων : Οὐά-
 λεντος (364—375), Θεοδοσίου τοῦ Β' (498
 —450) καὶ Μαρκιανοῦ, (450 — 457), οἱ
 ὅποιοι κατεστράφησαν ὑπὸ σεισμῶν. Εἰς
 τὸν Ξηρόλοφον μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων-
 σταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων (1453)
 ἐσφάγη, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Γεώργιον
 Φραντζήν, ὁ μέγας δούξ Λουκάς Νοταρᾶς
 μετὰ τῶν δύο υἱῶν του, κατὰ διαταγὴν

τοῦ πορθητοῦ Μωάμεθα τοῦ Β'.

ΞΗΡΟΥ (Κόλπος) ἢ **ΞΑΡΟΥ**. — Κόλπος
 τοῦ Βορειοανατολικοῦ τμήματος τοῦ Αἰ-
 γαίου Πελάγους, βαθέως εἰσχωρῶν εἰς τὴν
 Ξηράν. Τὸ μέγιστον μῆκος του ἀνέρχεται
 εἰς 23 περίπου μίλια, τὸ δὲ πλάτος του
 μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Γκρέμια πρὸς
 βορρᾶν καὶ Σουβλᾶ πρὸς νότον εἰς 15 μίλ-
 λια. Εἶναι ὁ Μέλας κόλπος τῶν ἀρχαίων

ΞΥΛΟΠΟΛΙΣ. — Πόλις τῆς Κρηστωνίας,
 κειμένη Ν. Α. τῆς Ἀντιγονείας ἐπὶ τινοσ
 παραποτάμου τοῦ Ἐχεδώρου ποταμοῦ (νῦν
 Γαλλικὸς) παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Βερ-
 τίσκου ὄρους (Μπεσικ Ντάγ) εἰς μῆκ. ἀνατ.
 49°, 20' καὶ βόρ. πλάτ. 41° (Πτολ. Γεωγρ.
 Γ, 12, 33). Ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομά της ἐκ
 τῆς ἀφθόνου ξυλείας, τὴν ὁποῖαν ἐξεμε-
 ταλλεύοντο οἱ Ῥωμαῖοι. Μετὰ τὸν θάνα-
 τον τοῦ Καίσαρος τὸ 44 π. Χ. οἱ κάτοι-
 κοὶ της προσεχώρησαν εἰς τὴν πρώτην
 Τριανδρίαν, ἡ δὲ πόλις τῶν ἐκνήχθη ἐλευ-
 θέρα ὑπὸ τῶν νικητῶν, ἂν ὄχι πράγματι,
 τοῦλάχιστον κατ' ὄνομα.

ΞΥΛΟΠΟΡΤΑ ἢ **ΞΥΛΟΚΕΡΚΟΣ**. — Ἡ
 τελευταία πρὸς τὸν Κερατίον κόλπον χερ-
 σαία πύλη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ
 τῆς ὁποίας ἐπεκοινωνεῖ ἡ εἰς τὸ Β. Α.
 ἄκρον τῆς πόλεως κειμένη συνοικία τῶν
 Βλαχερνῶν μετὰ τοῦ προαστείου Κοσμιδί-
 ου (νῦν Ἐγιοῦπ), κειμένου εἰς τὸν μυχὸν
 τοῦ Κερατίου κόλπου. Ἐλέγετο καὶ Ξυλό-
 κερκος, διότι, ὅταν ἐκτίζετο τὸ βραχιόνιον
 τῶν Βλαχερνῶν, οἱ τεχνῖται εὐρεθέντες πρὸ
 ἀφθόνων ὑδάτων, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ
 ἐργασθοῦν, «κέρκους καὶ παντουρώματα
 μετὰ ξύλων ποιήσαντες, τεθήκασιν θεμέ-
 λιον» Ἡ ξυλόπορτα αὕτη ἢ ξυλόκερκος,
 δὲν πρέπει νὰ συγγέται μετὰ τῆς πύλης
 Κερκόπορτας, κειμένης εἰς τὴν αὐτὴν
 συνοικίαν τῶν Βλαχερνῶν, ἀλλὰ εἰς τὸ
 δυτικὸν μέρος αὐτῆς.

ΟΒΟΥΛΗΝΣΙΟΙ. — Λαὸς θρακικὸς ἀνα-
 φερόμενος ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ.
 Γ'. 10, 4) καὶ κατοικῶν ἐν τῇ Κάτῳ Μοι-
 σία κατὰ τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόν-

του, πρὸς βορρᾶν τῶν Κροβύζων.

ΟΛΗΣΣΟΣ (ή).—Πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, ἐν τῇ μετὰ ταῦτα Κάτω Μοισίᾳ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου πρὸς βορρᾶν τοῦ ποταμοῦ Πανύσου (νῦν Καμτσίκ). Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ ἀποίκων Μιλησίων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔκτου π. Χ. αἰῶνος, ταχύτατα ἀνεδείχθη πλουσία καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἐπὶ δὲ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἀπέτελεσε μετὰ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων: Τόμον, Καλλατίας, Μεσημῆριᾳς καὶ Ἀπολλωνίας ὁμοσπονδίαν, τὴν λεγομένην «Πεντάπολιν» (βλ. λέξ.). Ὁ πολίτης Ὀδυσσεύς. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 636, 3) ὡς μία τῶν 7 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Μοισίας, ὑπὸ δὲ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV 11) ὡς φρούριον, τὸ ὁποῖον ἐπεσκέυασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

Εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ ἀναφέρεται ὡς μία τῶν ἐπισκοπῶν τῆς Μητροπόλεως Μαρκιανουπόλεως, βραδύτερον δέ, πιθανῶς ἀπὸ τοῦ ἔκτου αἰῶνος, ὡς Ἀρχιεπισκοπὴ τῆς ἐπαρχίας Μοισίας, ὑποκειμένη εἰς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ὁδησσός» ἢ «Ὀδυσσός». Ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118, προήχθη εἰς μητρόπολιν, μνημονευομένην συνήθως εἰς τὰς «Ἐκθέσεις» ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Τιβεριουπόλεως. Κατὰ τὸ 1370 ἀνετέθη εἰς τὸν μητροπολίτην Βάρνης ἢ Ἐξαρχικὴ διοίκησις τῶν περὶ αὐτὴν καστελλίων, μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ τῆς Καβάρνης, τὴν ὁποίαν ὡς πατριάρχικὴν ἑξαρχίαν συνήνωσεν ὀριστικῶς μετὰ τὴν μητρόπολιν Βάρνης Παῖσιος ὁ Α'. Ὁ μητροπολίτης Βάρνης, μὴ ὕφισταμένης ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἔφερε τὸν τίτλον «Βάρνης καὶ Καβάρνης Ὑπέριμος καὶ Ἐξαρχος Μαύρης Θαλάσσης». (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. Ε', σελ. 456—493. 500—517—Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ, Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι Βορείου Θράκης, εἰς «Θρακικά», Τόμ. VIII, σελ. 126 καὶ ἐξῆς). Τῆς Ὀδησσού σῶζονται νομίσματα χρυσοῦ στατήρης καὶ τετραδραχμα τῶν τύπων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Λυσιμάχου,

καθὼς καὶ νομίσματα τῶν ρωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΟΛΗΣΕΙΤΩΝ (Head - Σβορώνου, Τόμ. Α'),). Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει ἡ σημερινὴ Βάρνα, ὅπου ἀνευρέθησαν πολλοὶ Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ καὶ ἄλλαι ἀρχαιότητες.

ΟΛΟΜΑΝΤΙΚΗ — Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς μετὰξὺ Στρυμόνος καὶ Νέστου ἐκτεινομένης χώρας κατὰ τὰ Β. Α. σύνορα τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης. Περιελάμβανε δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Στρυμόνος καὶ τῶν παραποτάμων αὐτοῦ διαρροεμένην πεδιάδα καὶ περιβάλλεται πανταχόθεν ὑπὸ ὄρεων. Ἡ χώρα αὕτη κατειχέτο ἀρχικῶς μὲχρι τῶν Μηδικῶν πολέμων ὑπὸ Παιονικῶν φύλων: Σιροπαιόνων καὶ Παιόπλων, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἰδρύσει τὴν πρωτεύουσάν των Σίριν, ὅπου αἱ νῦν περὶ τοῦ Σέρραι. Ὅτε ὁμως κατὰ διαταγὴν τοῦ Δαρείου οἱ λαοὶ οὗτοι μετεφέρθησαν ὑπὸ τοῦ Μεγαβάζου, ἡ χώρα των κατέληφθη ὑπὸ τῶν πρὸς Ν. αὐτῶν κατοικούντων Ὀδομαντῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ χώρα ἐκλήθη Ὀδομαντικὴ ἢ Ὀδομαντίς. Ἡ μόνη γνωστὴ πόλις τῆς Ὀδομαντικῆς εἶναι ἡ Σίρις.

ΟΛΟΜΑΝΤΙΣ (χώρα).—Ἡ ἄλλως ὀνομαζομένη Ὀδομαντικὴ (βλ. λέξ.).

ΟΛΟΜΑΝΤΟΙ ἢ ΟΛΟΜΑΝΤΕΣ.—Οἱ κάτοικοι τῆς Ὀδομαντικῆς Παιῶνες κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 112), Θραῖκες κατὰ τὸν Θουκυδίδην (II, 101) ἀρχικῶς κατῶκον πρὸς Ν. τῆς Ὀδομαντικῆς Ἐπωφεληθέντες ὁμως τὴν κατὰ τοὺς Μηδικούς πολέμους μετατόπισιν τῶν κατοίκων αὐτῆς, γενομένην κατὰ διαταγὴν τοῦ Δαρείου, ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν μετὰξὺ τοῦ Στρυμόνος καὶ Νέστου χώραν μὲχρι τῶν ὑπορειῶν τοῦ Παγγαίου καὶ περὶ τὴν Δάτον πλουσιωτάτην χώραν, ἐκμεταλλεόμενοι μετὰ τῶν Πιέρων καὶ Σατρέων τὰ πλούσια μεταλλεῖα τοῦ Παγγαίου.

Γενάρχης αὐτῶν θεωρεῖται ὁ Ὀδάμας, υἱὸς τοῦ Παιῶνος. Μυθικὸς αὐτῶν βασιλεὺς φέρεται ὁ Σίθων, πατὴρ τῆς Παλλήνης, τῶν δὲ ἱστορικῶν χρόνων μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ὁ Πολλῆς, σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, τοῦ ὁποίου τὴν βοήθειαν ἐζήτησεν ὁ Κλέων κατὰ τοῦ Βρα-

σίδα τὸ 422 π. Χ. (Θουκ. V, 6). Μέχρι Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, οἱ Ὀδομαντεῖς περιέμεναν αὐτόνομοι ὑπὸ ἰδίους βασιλεῖς ἐπὶ τῆς βασιλείας ὅμως αὐτοῦ ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Μακεδόνας. ὑπὸ τοὺς ὁποίους περιέμεναν μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καταλύσεως τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους τὸ 168 π. Χ.

ΘΑΟΜΑΣ.—Υἱὸς τοῦ Παίονος. μυθικὸς γενάρχης τῶν Ὀδομάντων (βλ. λέξ.).

* ΟΛΡΥΣΑ ἢ ΟΛΡΥΣΙΑ (ἦ).—«Πόλις» τῶν Ὀδρουσῶν ἢ Ὀδρουσία λέγεται, παρὰ Στ. Βυζαντίου. (Περβλ. Ὀδρουσός).

ΟΛΡΥΣΑΙ.—Λαὸς τῆς Θράκης κατοικῶν κατὰ μὲν τὸν Ἡρόδοτον (IV, 92) ἐκατέρωθεν τοῦ Ἄρτισκοῦ (τοῦ σημερινοῦ Τούντζα) καὶ τοῦ Ἐργίνου, παραποτάμων τοῦ Ἐβρου. Κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα (VII, 331, 48) Ὀδρούσαι ἐκαλοῦντο ἡ μεγάλη Θρακικὴ φυλὴ, ἡ ὁποία κατῴκει ἀπὸ τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ καὶ τῆς πόλεως τῶν Κυμέλων μέχρι τῆς Ὀδησοῦ (Βάρνας), καὶ τῶν ὁποίων βασιλεῖς ὑπῆρξαν: ὁ Ἀμάδοκος, ὁ Κερσοβλέπτης, ὁ Βηρισάδης, ὁ Σεύθης καὶ ὁ Κότυς. Ἦσαν ἄριστοι ἱππεῖς καὶ πολεμικώτατοι.

Μυθικὸς βασιλεὺς αὐτῶν ἀναφέρεται ὁ Ὀρφεύς, σπουδαιότεροι δὲ αἰοδοὶ καὶ ποιηταί: ὁ Φιλάμμων καὶ ὁ υἱὸς του Θάμυρις. Πρῶτος ὅμως ἱστορικὸς βασιλεὺς αὐτῶν καὶ ἰδρυτὴς τοῦ βασιλείου τῶν Ὀδρουσῶν, ὑπῆρξεν ὁ Τήρης περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔκτου π. Χ. αἰῶνος.

Ὅτε ὁ Δαρεῖος ἐξεστράτευσεν τὸ 513 π. Χ. κατὰ τῶν Σκυθῶν, μόνοι οἱ Ὀδρούσαι ἐξ ὅλων τῶν Θρακικῶν λαῶν δὲν ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Πέρσας. Ὁ Τήρης ἐπωφελοῦμενος τῆς ἐξασθενήσεως ἄλλων Θρακικῶν φυλῶν, καὶ συνδεθείς διὰ συγγενείας μὲ τὸν Ἀριαπειθην, βασιλεῖα τῶν Σκυθῶν, εἰς τὸν ὅποιον ἔδωκε τὴν θυγατέρα του ὡς σύζυγον, κατόρθωσε νὰ ἐπικτείνῃ τὸ κράτος του μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου, καὶ νὰ καταλάβῃ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Θράκης. Βραδύτερον ὅμως ὑπέστη μεγάλην ἦταν ὑπὸ τῶν Θυνῶν, Θρακικοῦ καὶ τούτου λαοῦ, βαρβάρου καὶ πολεμικώτατου, ἀπέθανε δὲ εἰς ἡλικίαν 92

ἔτων, καταλιπὼν διάδοχον τὸν υἱὸν του Σιτάλικην, ὅστις ἀνύψωσε τὸ κράτος τῶν Ὀδρουσῶν εἰς μεγάλην ἀκμὴν καὶ δύναμιν, τὸ ὅποιον ἐπὶ τῆς βασιλείας του ἐπεξετέλετο ἀπὸ τῶν Ἀβδήρων μέχρι τοῦ Δουνάβεως καὶ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου (Θουκ. ΙΓ, 96). Πρωτεύουσα αὐτῶν ἦτο, ἄλλοτε ἡ Οὐσκούδαμα (ἡ σημερινὴ Ἀδριανούπολις), ἄλλοτε τὰ Κύπελα (Ἔψαλα), καὶ ἄλλοτε ἡ Βιζύη.

Γενόμενος γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ ἐξ Ἀβδήρων Νυμφοδόρου (βλ. λέξ.) διατελοῦντος εἰς φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἀθηναίων, ἐπέισθη ὑπ' αὐτοῦ νὰ συμμαχῆσθαι μετ' αὐτῶν εἰς τὸν κατὰ τῶν Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων πόλεμον τὸ 431 π.Χ. (Λισδ. Σικελ. XII, 50). Πράγματι δὲ ἐκστρατεύσας κατ' αὐτῶν, κατέστρεψε τὴν χώραν των, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐτίμησαν τὸν υἱὸν του Σάδοκον διὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ Ἀθηναίου πολίτου, ἐλπίζοντες τῇ μεσολαβήσει τοῦ Σιτάλικου νὰ ἐπιτύχουν τὴν συμμαχίαν τοῦ Περδικκα, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὡς καὶ τὴν συμμαχίαν ὅλων τῶν Θρακικῶν πόλεων. Ἀποθανόντος τοῦ Σιτάλικου εἰς τινα κατὰ τῶν Τριβαλλῶν μάχην, διεδέχθη αὐτὸν ὁ Σκύθης Α', υἱὸς τοῦ Σαραδόκου καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Σιτάλικου. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σκύθου τὸ κράτος τῶν Ὀδρουσῶν διεσπείσθη εἰς μικρὰ κρατίδια ὑπὸ βασιλεῖς καὶ δυνάστας Θράκας. Εἰς ἐξ αὐτῶν Κότυς ὁ Α' (382—351 π. Χ.), βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου στρατηγοῦ Ἰφικράτους, τὸν ὅποιον ἔκαμε γαμβρὸν ἐκ θυγατρὸς, κατόρθωσε νὰ συνενωσῇ τὰ κρατίδια ταῦτα. Ὑπῆρξε γνωστόστατος εἰς τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν κόσμον. Μάλιστα ἐτιμήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ χρυσοῦ στεφάνου καὶ ἔλαβε τὸ δικαίωμα τοῦ Ἀθηναίου πολίτου. Ἐν τούτοις πολλάκις ἦλθεν εἰς ρῆξιν μὲ τοὺς Ἀθηναίους, διότι οὗτοι ὑπεστήριζον τοὺς ἀντιπάλους του ἐν Θράκῃ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κότυος Α', τὸ κράτος τῶν Ὀδρουσῶν διεσπείσθη καὶ πάλιν, μέχρις ὅταν κατελύθη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, ὅστις ἐξελλήνισε τὴν χώραν, καὶ

ἔκτισε τὴν δμώνυμον αὐτοῦ πόλιν Φιλίππουπολιν. Ἐπαναστατήσαντες μετ' ὀλίγον κατὰ τῶν Μακεδόνων, ὑπετάχθησαν τῷ 313 π. Χ. ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λυσιμάχου, μετέπειτα βασιλέως τῆς Θράκης. Ἐπαναστατήσαντες καὶ πάλιν, ὑπετάγησαν τὸ 184 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Ε'. Τέλος συνεκστρατεύσαντες τὸ 168 π. Χ. μετὰ τοῦ Περσέως, τελευταίου βασιλέως τῶν Μακεδόνων κατὰ τῶν Ῥωμαίων, ἠττήθησαν εἰς Πύδναν ὑπὸ τοῦ Αἰμιλίου Παύλου, ἀμέσως ὁμοῦ μετεστράφησαν πρὸς τοὺς νικητάς. Τοιοῦτοτρόπως κατελύθη τὸ βασίλειον τῶν Ὀδρουσῶν, ἔκτοτε δὲ οἱ Ὀδρῦσαι παρέμειναν ἰσχυροὶ φρουροὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ Ῥωμαϊκῶν κτήσεων καὶ ἐπαρχιῶν.

ΟΔΡΥΣΗΣ.—Θετὸς υἱὸς τοῦ Φινέως, μυθικοῦ βασιλέως τῆς Θράκης, πατὴρ τοῦ Βιθυνοῦ.

* **ΟΔΡΥΣΙΑΣ.**—Σύζυγος τοῦ Λυσιμάχου, βασιλέως τῆς Θράκης (323—281 π. Χ.) καὶ μήτηρ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὅστις κατέφυγεν εἰς τὸν Σέλευκον, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ πολεμήσῃ κατὰ τοῦ πατρὸς του, (Πανσ, Α, 18, 45).

* **ΟΔΡΥΣΙΟΣ.**—Ἐπώνυμον τοῦ Ἄρεως τοῦ κατ' ἔξοχὴν λατρευομένου Θεοῦ ὑπὸ τῶν Θρακῶν.

ΟΔΡΥΣΙΣ.—Ἡ χώρα τῶν Ὀδρουσῶν ἐν Θράκῃ ἐκτεινομένη κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ μέσῃ κοιλάδι τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, κατὰ δὲ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος ἕως τῆς βασιλείας τοῦ Τήρη καὶ τοῦ υἱοῦ του Σιτάλκου, ἀπὸ τοῦ Θρακικοῦ Πελάγους μέχρι τοῦ Δουνάβεως.

* **ΟΔΡΥΣΟΣ.**—Μυθικὸς βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἔλαβον τὸ ὄνομα οἱ Ὀδρῦσαι (βλ. λέξ.).

* **ΟΔΡΥΣΟΣ.**—Κατὰ τὸν Λαμπρίδιον ἢ μετὰ ταῦτα Ἀδριανούπολις. (βλ. λέξ.). Τῆς Ὀδρουσοῦ σώζονται νομίσματα τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, μετὰ τὸ 280 μ. Χ. παριστώμενα ἔμπροσθεν κεφαλῆν Ἡρακλέους, ὅπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν: ΟΔΡΟΣΙΤΩΝ, ΟΔΡΟΣΩΣ, ΟΔΡΟΗΣ καὶ ταῦρον ἰστάμενον ἐπὶ ροπάλου. (Head—Σβο-

ρώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α. σελ. 342).

* **ΟΔΗΣΣΟΣ** (ἦ).—Διάφορος γραφὴ τῆς Θρακικῆς πόλεως Ὀδησοῦ (νῦν Βάρνας), ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11).

ΟΖΟΡΜΗ (ἦ).—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης, τὰ ὅποια κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) πρὸς ἀσφάλειαν τῆς χώρας του.

ΘΡΥΠΩΝΕΥΣ.—Εἷς τῶν συμμάχων τοῦ Πριάμου κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Οὗτος ἔλθων ἐκ Καθησοῦ τῆς Θράκης, κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τοῦ πολέμου, ἐξήτει ὡς σύζυγον τὴν ὄραιοτάτην θυγατέρα τοῦ Πριάμου Κασσάνδραν, ἄνευ προικὸς («ἀνάεδνον»), καυχόμενος ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Ἀχαιοὺς ἐκ τῆς Τροίας. Ἐφρονεῦθη ὑπὸ τοῦ Ἰδομενεὸς ἐν τινι συμπλοκῇ (Ἰλιάδ. Ν, 368).

ΟΙΑΓΡΙΑΔΗΣ.—Πατρωνυμικὸν τοῦ Ὀρφέως ἦτοι υἱὸς τοῦ Οἰάγρου (βλ. λέξ.).

ΟΙΑΓΡΟΣ.—Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Θράκης, γεννήσας ἐκ τῆς Μούσης Καλλιόπης τὸν Ὀρφέα, ἐξ οὗ καὶ αἱ μούσαι καλοῦνται Οἰαγρίδες. Ἐπίσης φέρεται καὶ ὡς πατὴρ τοῦ Λίνου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ.—Τὸ ἀνώτατον ὀρθόδοξον χριστιανικὸν καθίδρυμα καλούμενον ἄλλως καὶ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ τελευταία ὀνομασία χρησιμοποιεῖται συνήθως ὑπὸ τῶν ξένων (Eglise de Constantinople), οἱ ὅποιοι μεταχειρίζονται καὶ τὸν ὄρον Ἐκκλησία τοῦ Φαναρίου (L' Eglise du Phanar ἢ Eglise phanariote). Οἱ Τοῦρκοι μετεχειρίζοντο συνήθως τὴν φράσιν Ροῦμ Πατριαρχανεσί ἢ Ἰσταμπόλ Πατριαρχανεσί. Πρῶτος οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἀναφέρεται ὁ Ἀλέξανδρος Α' (314—337), μέχρι δὲ σημερινὸν ἀναφέρονται ὑπὲρ τοὺς 200 πατριάρχας Κωνσταντινουπόλεως, τῶν ὁποίων πολλοὶ ἐπατριαρχευσαν δις καὶ τρίς, τινὲς δὲ καὶ τετράκις.

ΟΙΚΟΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ.—Βλ. λέξιν. Με-

τινοῖας Οἶκος.

ΟΙΚΟΝΟΜΕΙΟΝ.—Μεγάλη καὶ πολυ-
άνθρωπος βυζαντινὴ κομπολις τῆς Ν. Α.
Θράκης κειμένη πρὸς Δ. τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως παρὰ τοὺς Ἐπιβάτας, ἐν μέσῳ
ἐκτεταμένης πεδιάδος. Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας
τοῦ Θεοφίλου (1364—1376) μνημο-
νεύεται ὡς κτῆμα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας,
δωρηθεῖσα ὑπὸ τινος τῶν αὐτοκρατό-
ρων τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' ἄγνωστον πότε.

Ἐπὶ τῶν Τούρκων καλεῖται Κοΐμ
Μπουραγί, ἧτοι Πύργος Ἀμμάδης, ἐπὶ δὲ
τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀν. Θράκης
ὑπήγετο εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Σηλυβρίας
τοῦ νομοῦ Ραιδεστοῦ, μόλις ἀριθμοῦσα
254 κατοίκους. Εἰς τὸ Οἰκονομεῖον σώζο-
νται ἐρείπια μεγίστου πύργου, σκορπισμένα
τῆδε κακεῖσε·

* ΟΙΝΟΗ (ἦ).—Ἀρχαία πόλις τῆς Θρά-
κης, ἐκ τῆς ὁποίας κατήγετο ὁ Πύθων
καὶ ὁ Ἡρακλείδης, οἱ δολοφονήσαντες τὸν
Κότυν Α' τὸ 358 π. Χ. βασιλέα τῆς Θρά-
κης. Ἀγνώστου ταυτότητος.

ΟΙΟΒΑΖΟΣ.—Ἐπαρχος τοῦ Ξέρξου τῆς
ἐπὶ τῆς Θρακικῆς χειρσονήσου πόλεως
Καρδίας, ὅστις μαθὼν τὴν ἄφιξιν τῶν
Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Ξάνθιππον, μετὰ τὴν
ἐν Μυκάλῃ ἦτταν τῶν Περσῶν τὸ 479 π.Χ.
ἀπέδρασεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θράκης
μετὰ τινων ἐμπιστων. Συλληφθεὶς ὁμως
ὑπὸ τῶν Ἀφινθίων, αὐτὸς μὲν ἐθνυσίασθη
εἰς τὸν Πλείστωρον, ἐπιχώριον θεόν, κα-
τὰ τὰ θρακικὰ ἴθη, οἱ δὲ λοιποὶ ἐφονεύ-
θησαν (Ἡροδ. IX, 119).

ΟΙΣΚΟΣ.—Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας
ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Τριβαλλῶν, ἐπὶ τῆς δε-
ξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως. παρὰ τὴν
συμβολὴν τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ (νῦν
Ἰσκερ), ἔδρα τῆς V Μακεδονικῆς Λεγε-
ῶνος (Leg. V Macedonica). Ἐπὶ τοῦ
Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 33) καὶ
τοῦ Ἰεροκλέους (Συνεκδ. 655) καλεῖται
Ἰσκός, ἀνεκαινίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰουστι-
νιανοῦ (527—565).

Ταυτίζεται μὲ τὴν σύγχρονον Cigen, ὃ
που εὐρέθησαν ἐρείπια καὶ ἐπιγραφαί, ἀ-
ναφερόμενα εἰς τὴν Colonia Ulpia
Oescus.

* ΟΙΣΚΟΣ ἢ ΟΣΚΙΟΣ.—Ποταμὸς τῆς
Θράκης τῆς βραδύτερον Κάτω Μοισίας, ὅστις
πηγάζων ἐκ τοῦ Σκομίου ὄρους καὶ διερχόμε-
νος παρὰ τὴν Σόφιαν, χύνεται εἰς τὴν δε-
ξιᾶν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως. παρὰ τὴν ὁμῶ
νυμον πόλιν (βλ. λέξ.). Ἐπὶ τοῦ Ἡροδοτοῦ
(IV, 49) καλεῖται Σκίος. Εἶναι ὁ σημερι-
νὸς Ἰσκερ.

* ΟΙΣΥΜΗ.—Παλαιότερον ὄνομα τῆς
Βιβλίας ἢ Βιβλίνης (βλ. λέξ.) χώρας τῆς
μεσημβρινῆς Θράκης, ἡ ὁποία, ὡς ἀναφέ-
ρει ὁ Ἀρμενίδας παρ' Ἀθηναίῳ (Α, 56),
μετωνομάσθη Ἀντισάρη καὶ Οἰσύμη.

ΟΙΣΥΜΗ.—Πόλις τῆς Θράκης (βλ. Αἰ-
σύμη). Τὸ ἐθνικὸν Οἰσιμαῖος

ΟΙΤΟΣΥΡΟΣ (ὶ).—Ἐπίθετον τοῦ Ἀ-
πόλλωνος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Σκύθαις
(Ἡροδ. IV, 59).

ΟΚΚΟΛΗΝΟΣ ἢ ΟΚΟΛΗΝΟΣ (ΖΕΥΣ).
—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Διὸς, λα-
τρευομένου ἐν τῇ Β. Θράκῃ, κατ' ἐπι-
γραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ (Θρακικὰ 1934,
σελ. 47).

* ΟΛΟΡΟΣ.—Βασιλεὺς τῆς Θράκης,
τοῦ ὁποίου τὴν θυγατέρα Ἠγησιπύλην
ἔλαβε σύζυγον Μιλτιάδης ὁ Μαραθωνο-
μάχος.

ΟΛΟΡΟΣ.—Θρῶξ συγγενὴς τοῦ ὁμονύ-
μου βασιλέως τῆς Θράκης καὶ πατὴρ τοῦ
ἱστορικοῦ Θουκυδίδου, ἐκ τῆς Ἠγησιπύ-
λης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Ὀλόρου, πι-
θανῶς νυμφευθεὶς αὐτὴν μετὰ τὸν θάνα-
τον τοῦ Μιλτιάδου. Πολιτογραφηθεὶς πο-
λίτης Ἀθηναῖος εἰς τὸν Δῆμον Ἀλιμου-
σίων τῆς Λεοντίδος φυλῆς, κατεῖχε πλου-
σιώτατα κτήματα καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ
ἐν Σκαπτῇ ὄλῃ τῆς Θράκης, ἀπέναντι
τῆς Θάσου, τὰ ὁποῖα ἐκληροδότησεν εἰς
τὸν υἱόν του Θουκυδίδην. Ἀπέθανεν ἐν
Ἀθήναις, ὃ δὲ οἰκογενειακὸς αὐτοῦ τά-
φος ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τοῦ Α. Σ. Ἀρβα-
νιτοπούλου κείμενος κατὰ πᾶσαν πιθανό-
τητα, ὑπὲρ τὸν Χεῖμαρον μετὰ τοῦ νῦν
συνοικισμοῦ «Δικηγορικῶν» (ἢ Ἐδρυάλης)
τῆς Γλυφάδος καὶ τοῦ συνοικισμοῦ «Ἐλ-
ληνικόν».

ΟΛΟΦΥΞΙΣ ἢ ΟΛΟΦΥΞΟΣ.—Μία τῶν
πέντε τοῦ Ἀθωνος πόλεων, κτίσμα Πελασ-

γῶν ἀπὸ τῆς Λήμνου (Στραβ. VII, 331, 32 καὶ 35), ἣτις κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Θουκυδίδου καταφεύγει ὑπὸ βαρβάρων πάσης προελεύσεως δι' ἧ καὶ ἡ γλῶσσα τῶν Ὀλοφυζίων ἦτο σύμμικτος Χαλκιδικὴ καὶ Πελασγικὴ καὶ Βισαλτικὴ καὶ Κρηστωνικὴ (Θουκ. IV, 109). Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ὑπεχρεώθη νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἔσκαφὴν τῆς διώρυγος τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Ἄθωνος καὶ νὰ προμηθεύσῃ στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα Περσικὸν στόλον (Ἡροδ. VIII, 22).

ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους διετέλεσε μέχρι τοῦ 423 π. Χ. ὁπότε προσεχώρησεν εἰς τὸν Βρασίδαν, μετὰ τῶν λοιπῶν πόλεων τοῦ Ἄθωνος, πλὴν τοῦ Δίου καὶ τῆς Σάνης, αἱ ὁποῖαι παρέμειναν πισταὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Κατὰ τὸν Γεράσιμον Σμυρνάκη (Ἅγιον Ὅρος, 1903) ἡ Ὀλόφυζος ἔκειτο ἐπὶ τῆς Ἀν. πλευρᾶς τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἅγιον ὄρος) 3 χλμ Α.Ν.Α. τῆς Μονῆς Ἐσφιγμένου, ὅπου ἡ σημερινὴ κοινοβιακὴ Σκῆτη Παλαιόχωρα (Πρὸβλ. Leake, Travels in North Greece, Τόμ. III, σελ. 151). Παρ' αὐτὴν σώζονται ἐρείπια ἀρχαίας πόλεως καὶ πύργος τις μεταγενεστέρων χρόνων. Ἀλλὰ πότε ἀκριβῶς καὶ ὑπὸ τίνος ἰδρῦθη, ὧς καὶ τότε κατεστράφη εἶναι ἄγνωστον.

ΟΛΥΝΘΙΟΣ ἢ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ (ποταμός).—Ποταμὸς τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ὅστις δεχόμενος τὰ ὕδατα τοῦ Ἀμνίου ἢ Ἀμνίτου (κοινῶς Καβροκόλακος ἢ Καβουρόλακος) ἐκβάλλει εἰς τὸν Τορωναῖον κόλπον παρὰ τὴν Ὀλυνθον. Ὠνομάσθη δὲ οὕτως, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἀπὸ τοῦ Ὀλύνθου υἱοῦ τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς Βολίας (Ἀθηναίου Δειπνός. VIII, 3).

ΟΛΥΝΘΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Στρυμόνος, βασιλέως τῆς Θράκης, σπαραχθεὶς ὑπὸ λέοντος, ἐνῶ ἐθήρευεν.

ΟΛΥΝΘΟΣ (ἡ) —Ἡ σπουδαιότερα καὶ ἐνδοξότερα πόλις τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, ἐπὶ ὑψηλῆς τοποθεσίας, διαρρομένη ὑπὸ τοῦ Ὀλυνθιακοῦ ποταμοῦ. Ἐκτίσθη δέ, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἐπὶ τοῦ

Τρωϊκοῦ πολέμου ὑπὸ τοῦ Ὀλύνθου, υἱοῦ τοῦ Στρυμόνος, μυθικοῦ βασιλέως τῆς Θράκης (Ἀθηναίου, VIII, 3) ἢ τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς Βολίας. Παραμείνασα ἐλευθέρα μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀρταβάζου, στρατηγοῦ τοῦ Ξέρξου καὶ παρεδόθη εἰς τοὺς Χαλκιδεῖς τῆς Τορώνης. (Ἡροδ. VII, 127). Μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431 π. Χ.) διετέλεσε φόρου ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὁπότε ὁ Περδίκκας, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, φοβούμενος τὴν ναυτικὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, προέτρεψε τοὺς κατοίκους τῶν παραλίων πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς πόλεις αὐτῶν, καὶ νὰ συγκεντρωθοῦν εἰς τὴν μεσόγειον καὶ ἰσχυρὰν Ὀλυνθον. (Θουκυδ. Α, 58). Οὕτως, ἐλευθερωθεῖσα, ἀπέβη πολυανθρωποτάτη καὶ ἀκμαϊοτάτη πόλις, δυναμένη νὰ διατηρῇ στρατὸν ἐκ 10—12 χιλιάδων πολεμιστῶν. Ὅπως δὲ λέγει ὁ Διόδωρος Σικελιώτης (XVI, 8) «περιμάχης ἦν ἡ πόλις ἡγεμονίας μείζονος ὀρεγομένη. Διόπερ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φίλιππος διεφιλοτιμοῦντο πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς τῶν Ὀλυνθίων συμμαχίας».

Παντοδύναμος ὁμως κατέστη ἡ Ὀλυνθος διὰ τῆς συγκροτήσεως ὁμοσπονδίας τῶν 32 πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς, κατορθώσασα νὰ προσλάβῃ καὶ μέρος τῆς Μακεδονίας. Μόνον ἡ Ἄκανθος καὶ ἡ Ἀπολλωνία, μὴ θελήσασαι νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Ὀμοσπονδίαν, προυκάλεσαν τὴν ἐπέμβασιν τῶν Λακεδαιμονίων, Συνεννοηθέντες τότε οἱ Σπαρτιάται μετὰ τοῦ Ἀμύντου Β' βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐστείλαν στρατὸν κατ' αὐτῆς ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Εὐδαμίδα καὶ Φοιβίδα, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἀλλὰ καὶ ὁ διαδεχθεὶς τούτους στρατηγὸς Τελευτίας, ἀδελφὸς τοῦ Ἀγχιλάου, ἐπὶ κεφαλῆς 10.000 στρατιωτῶν, δὲν ἐφάνη ἰκανώτερος. Κατατροπωθεὶς ὀλοσχερῶς, ἐφονεύθη ἔν τινι πεισματωδῆσάτῃ μάχῃ. Οἱ Σπαρτιάται τότε ἐστείλαν νέον καὶ πολυαριθμότερον στρατὸν ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Ἀγχιόπολιν. Κατ' ἀρχὰς οἱ Σπαρτιάται ἀπέτυχον, φονευθέντος μάλιστα καὶ τοῦ Ἀγχιόπολιδος. Τέλος

ὁμως ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν Πολυβιάδης κατὰ τὸ 379 π. Χ. ἐνίκησε τοὺς Ὀλυνθίους καὶ τοὺς ἐξηγήλασε νὰ διαλύσουν τὴν συνομοσπονδίαν τῶν καὶ νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἡγεμονίαν τῶν Λακεδαιμονίων. (Ξενοφ. Ἑλλην. V, 2, 12 — Διοδ. Σικελ. 20—23).

Ἐν τούτοις παρ' ὅλα τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, ἡ Ὀλυνθος παρέμεινε πάντοτε ἡ ἰσχυροτέρα πόλις τῆς Χαλκιδικῆς, ὁ δὲ Φίλιππος προσοικειωθείς αὐτήν, ὄχι μόνον ἐνίσχυσε αὐτήν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς πρὸς αὐτήν φιλίας, παρεχώρησε εἰς τοὺς Ὀλυνθίους τὴν Ἀνθεμοῦντα καὶ τὴν Ποτίδαιαν (Διοδ. Σικελ. XVI, 8). Μετ' οὐ πολὺ ὁμως οἱ Ὀλυνθιοὶ ἐννοήσαντες τοὺς κατακτητικὰ σκοποὺς τοῦ Φιλίππου, ἐξήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων. Ἄλλ' εἰς μάτην οἱ Ὀλυνθιοὶ ἐπεκαλοῦντο τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων (Λημοσθ. κατ' Ἀριστοκράτους, 109) καὶ μάτην ὁ Δημοσθένης διὰ τῆς ἐνθουσιώδους ἐθγλωττίας του παρώτρυνεν αὐτούς. Τέλος, οἱ Ἀθηναῖοι κατόπιν τῶν προτροπῶν τοῦ Δημοσθένους, ἔστειλαν βοήθειαν, ἀλλ' αὕτη ἦτο μικρὰ καὶ ἀνεπαρκής.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Φίλιππος ἐξοργισθεὶς διὰ τὴν συμπεριφορὰν ταύτην τῶν Ὀλυνθίων, ἐξώρμησε τὸ 349 π. Χ. κατὰ τῆς Χαλκιδικῆς, τῆς ὁποίας πολλὰς πόλεις κατέλαβεν. Οἱ Ὀλυνθιοὶ ἠγωνίσθησαν ὑπερανθρώπως, προξενήσαντες μεγάλας ἀπολαλείας εἰς τὸν Φίλιππον. Τέλος ὁμως ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσουν καὶ νὰ ζητήσουν εἰρήνην. Ἄλλ' ἀπέβη ματαία, διότι ὁ Φίλιππος κατώρθωσε διὰ δωροδοκίας τῶν στρατηγῶν αὐτῶν Εὐθυκράτους καὶ Λασθένους, νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν κατ' Αὔγουστον τοῦ 348 π. Χ. Κύριος γενόμετῆς πόλεως ὁ Φίλιππος, αὐτὴν μὲν παρέδωκεν εἰς τοὺς στρατιώτας πρὸς λεηλασίαν, τοὺς δὲ περισωθέντας ἐκ τῶν κατοίκων ἐξηγδραπόδισε (Διοδ. Σικελ. XVI, 53).

Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ τέλος τῆς ἐνδόξου Χαλκιδικῆς πόλεως διὰ τῆς προδοσίας τῶν τέκνων αὐτῆς, ἐκ τῆς ὁποίας λαμβάνων ἀφορμὴν ὁ Φίλιππος ἔλεγεν, ὅτι «διὰ χυαίου πολλῶ μάλλον ἢ διὰ τῶν ὀπλῶν ἠθύνεσθαι τὴν ἰδίαν βασιλείαν» (Διοδ. Σικελ.

XVI, 53).

Οὕτω διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς Ὀλύνθου, ὁ Φίλιππος ἐγένετο κύριος λαμπροτάτης χώρας, εἰς ἀνάμνησιν δὲ τοῦ γεγονότος τούτου, ἀνετίθησε τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀρχελίου συσταθέντα Ὀλύμπια ἐν Δίφῃ τῆς Πιερίας, ὅπου πανηγυρικώτατα ἐώρτασε τὰ ἐπινίκια, προσκαλέσας πανταχόθεν τεχνίτας, μουσικούς, ποιητὰς καὶ ἀπένευμε πλούσια βραβεῖα. (Διοδ. Σικελ. XVI, 55). Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ὀλύνθου, ἡ ὁποία δὲν ἀνέλαβεν ἔκτοτε, οἱ περισωθέντες Ὀλυνθιοὶ μετῴκηθησαν βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου τὸ 316 π. Χ. εἰς τὴν Ποτίδαιαν, τὴν ἀπ' αὐτοῦ μετονομασθεῖσαν Κασσάνδρειαν. (Διοδ. Σικελ. XIX, 52),

* *

Παρὰ τὴν Ὀλυνθον ὑπῆρχε κοιλὸς τις τόπος ὀνομαζόμενος «Κανθαρόλεθρον», διότι, ὅπως ἀναφέρει ὁ Στράβων (VII, 330) «τὸ ζῆλον κἀνθαρος τῆς πέριξ χώρας γενόμενος, ἠνίκα ψαύσῃ τὸ χωρίον ἐκέينو διαφθείρεται».

* *

Ἡ Ὀλυνθος ὑπῆρξε πατρίς τοῦ ἱστορικοῦ Καλλισθένους, ἀνεπιού τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ συσπουδαστοῦ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, (Πλουτάρχ. Βίος Ἀλεξάνδρου, 55). Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, συνώδευσε αὐτὸν ὡς φίλος καὶ ὡς ἱστορικός. Ἀνὴρ αὐστηρῶν ἠθῶν καὶ χαρακτήρος ἀνεξαρτήτου, δὲν ἐπεδοκίμαζε τὰ δουλοπρεπῆ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν Περσῶν, τὰ ὁποία ὁσημέραι κατέκτων τὴν Μακεδονικὴν Αὐλήν. Τοῦτο ὁμως ἐξήγειρε κατ' αὐτοῦ τὸ μῖσος τῶν αὐλικῶν καὶ τῶν κολάκων τοῦ Ἀλεξάνδρου, οἱ ὅποιοι τὸν ἐσυκοφάντησαν ὡς συνωμοτοῦντα κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐροίφθη εἰς τὰς φυλάκας, ὅπου, κατὰ τινὰς ἀπέθανεν ἐξ ἀσθενείας, ἢ, κατ' ἄλλους ἐθανατώθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου. (Πλουτάρχ. Βίος Ἀλεξάνδρου, 52,—55. — Ἀρριανῶ Ἀνάβ. IV 10 14). Κατ' ἄλλην ἔκδοσιν, ἀφοῦ συνελήφθη, ἐφυλάσσετο σιδηροδέσμιος ἐπὶ 7 μῆνας, καί, ἀπέθανεν ἐξ ὑπερβολικοῦ πάχους καὶ ἐκ φθειριώσεως,

δτε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἐτραυματίσθη πολεμῶν κατὰ τῶν Μαλῶν ἐν τῇ Ἰνδικῇ. (Πλουτάρχ. αὐτόθι 55). Ὀλύμπιος ἦτο ὁ ἱστορικός Ἐφίππος, ὅστις μετὰ τοῦ Αἰσχύλου τοῦ Ροδίου, ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἐπίσκοπος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἀρχῶν. (*Ἀρριαν. Ἀνάβ. Γ, 6, 3). Ὁ Ἐφίππος ἔγραψε «Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος ταφῆς», ὅπου, κατὰ τὸν Ἀθήναιον (Γ, 120. X, 434) ἐπραγματεύετο περὶ τῆς μέθης τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Μακεδόνων. Ὀλύμπιος ἐπίσης ἦτο Στράτις ὁ ἱστορικός, γράψας περὶ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, καὶ ὁ Εὔφραντος ὁ ἱστορικός.

* *

Τῆς Ὀλύμπου σώζονται νομίσματα τῶν ἐτῶν 500 π. X. τὸ ἀρχαιότατον γνωστὸν αὐτῆς νόμισμα εἶναι Εὐβοϊκὸν τετράδραχμον σφαιροειδοῦς κατασκευῆς. Παριστῶσι δὲ ἔμπροσθεν μὲν τέθριππον, μεθ' ἡνιόχου πωγωνοφόρου, ὀπισθεν δὲ φέρουν τετράγωνον ἔγκοilon διμηρημένον ἀνωμάλως. Ἐπίσης σώζονται ἀργυρὰ τετράδραχμα τῶν ἐτῶν 479 — 392 π. X. φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν ΟΛΥΝΘ. μετ' ἀετοῦ κρατοῦντος διὰ τοῦ ράμφους καὶ τῶν ὀνύχων αὐτοῦ ὄφιν. Τὰ ὁραϊότερα ὁμοῦς αὐτῆς νομίσματα εἶναι τὰ τῆς Χαλκιδικῆς Ὀμοσπονδίας, τῆς ὁποίας κέντρον ἦτο ἡ Ὀλύμπος. Αἱ ἐπ' αὐτῶν παριστάμεναι κεφαλαὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, εἶναι ἀξιοσημείωτοι διὰ τὴν αὐστηρότητα καὶ τὴν καλλονὴν τῆς τεχνοτροπίας των. (Head - Σβορόνου, τόμ. Α, σελ. 374—276. — Κλεάνθ. Νικολαΐδη, La Macédoine, σελ. 243. — Ern. Babelon, τόμ. IV, σελ. 575 καὶ ἐξῆς).

* *

Παρὰ τὴν Ὀλύμπου (Ἁγίου Μάμαντα) εὐρέθη ἡ κατωτέρω ἐπιγραφή:

ΚΑΒΕΙΡΩ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ
ΚΑΒΕΙΡΟΥ Μ[ΑΡΚΟΣ] ΕΡΕ[ΝΝΙΟΣ]
ΟΡΕΣΤΕΙΝΟΣ ΟΡΕΣΤΕΙΝΟΥ]
ΙΕΡΟΦΑΝΤΟΥ ΥΙΟΣ

ἐκ τῆς ὁποίας ἀποδεικνύεται ὅτι ἐν Ὀλύμπῳ ὑπῆρχε ναὸς τῶν Καβείρων, ὅπου ἀναμφιβόλως ἦτο διαδεδομένη ἡ λατρεία

αὐτῶν, τὰ δὲ ἐν αὐτῇ ἀναφερόμενα πρόσωπα ἀπαντοῦν καὶ εἰς ἄλλας ἐπιγραφάς, ὅπως λ. χ. τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου λίαν ἐνωρίς εἶχεν εἰσαχθῆ ἡ λατρεία τῶν Καβείρων καὶ ἔτελοῦντο ἀγῶνες καὶ φορταί, τὰ λεγόμενα «Καβείρια».

* *

Τελευταίως, κατὰ τὰ ἔτη 1928 καὶ 1931, τὸ Πανεπιστήμιον τῆς ἐν Ἀμερικῇ Βαλτιμόρης, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν, ἐνήργησεν ἀνασκαφὰς ἐν Ὀλύμπῳ καὶ Χαλκιδικῇ, τῶν ὁποίων τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα ἐκίνησαν ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐπιστημονικῶν κύκλων. Τὰς ἀνασκαφὰς διήυθυνεν ὁ καθηγητὴς David Robinson, χορηγοῦντος τοῦ Πανεπιστημίου Βαλτιμόρης. Ἡ πόλις ἀνευρέθη ἐπὶ ἐνὸς λόφου «Μεγάλῃ Τοῦμπα» λεγομένου, πλησίον καὶ πρὸς νότον τοῦ χωρίου Μυριόφυτον. Ἀπεκαλύφθη μέγα μέρος τῆς ἀρχαίας πόλεως, μετὰ τῶν ὁδῶν, τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν καταστημάτων. Τὸ σχέδιον τῆς πόλεως, ἣτις ἔφθασε ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς νὰ ἀριθμῆ περὶ τὰς 40.000 κατοίκους, εἶναι ἄρτιον, μὲ εὐθείας ὁδοὺς καὶ κανονικὰ τετράγωνα. Εὐρέθησαν τὰ εἰρηπια οἰκιῶν καὶ ἐπαύλεων Ὀλυμπίων ἀριστοκρατῶν, πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου γενομένης καταστροφῆς. Εἰς πολλὰς ἐξ αὐτῶν εὐρέθησαν ψηφιδωτὰ δάπεδα μὲ διαφόρους παραστάσεις. Τὰ ψηφιδωτὰ ταῦτα δὲν εἶναι κατασκευασμένα κατὰ τὸν ρωμαϊκὸν τρόπον, δηλαδὴ διὰ τεχνητῶν ψηφιδῶν, ἀλλὰ διὰ φυσικῶν πετραδιῶν τῆς θαλάσσης. Μοναδικὸν δὲ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης εἶναι ἀποκαλυφθὲν ψηφιδωτὸν δάπεδον, ἀπεικονίζον τὴν μυθολογικὴν παράστασιν τοῦ Βελεροφόντου ἐφίππου καὶ τῆς Χιμαίρας. Εὐρέθησαν ἐπίσης, κεφαλὴ μαρμάρινος τῆς θεᾶς Ἥρας, ἔργον τοῦ IV π. X. αἰῶνος, διατηρουμένη θαυμασίως, καθὼς καὶ πολλὰ ἀγγεῖα διαφόρων ἐποχῶν: προϊστορικῆς, ἐλληνικῆς καὶ βυζαντινῆς.

Τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων οὐδὲν ἀνευρέθη ἔχνος, ἐξ οὗ φαίνεται, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι δὲν κατόκησαν ἐν Ὀλύμπῳ. Εὐρέθησαν ἐπί-

σης τρεῖς κεφαλαὶ νέγρων, ἔργα τοῦ IV π. Χ. αἰῶνος, ἀρίστης τέχνης, ἀξίνη προ-ἱστορικῆς ἐποχῆς καλῶς διατηρουμένη, δοχεῖον τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι ζωγραφημένη ἐφιππος Ἀμαζῶν καὶ Ἑλλήν ἐφηβος, κρατῶν ξίφος ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν της. Τέλος, διάφορα εἰδώλια νέων καὶ νεανίδων, σατύρων, νομίματα ἀρκετὰ καὶ ἄλλα. (D. M. Robinson, Excavations at Olynthus, ἐν Βαλτιμόρη 1929.—Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαίδεια ἐν ἄρθρῳ : Ὀλυνθος.—Ἐφημερίς «Φῶς» 1927, Μαρτίου 19).

ΟΜΗΡΟΜΑΣΤΙΕ.—Ἐπωνυμία δοθεῖσα εἰς τὸν ἕξ Ἀμφιπόλεως γραμματικὸν σὺγχρονον Φιλίππου τοῦ Μακεδόνοσ διὰ τὴν κατὰ τοῦ Ὀμήρου μικρολογίαν καὶ κακεντρέχειάν του. (βλ. λεξ.),

ΟΜΗΡΟΣ.—Βυζάντιος ποιητής, υἱὸς τῆς Μοιροῦ, βυζαντίας καὶ ταύτης, ποιητρίας, ζήσας περὶ τὸ 280 π.Χ. ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. Φέρεται ὡς ποιητῆς 45 ἢ 47 τραγωδιῶν, διὸ καὶ «τραγικός» ἀπεκαλεῖτο. Ἐπίσης ἔγραψε καὶ ἔπος τι, τὴν «Εὐρυπύλειαν».

Οἱ Βυζαντινοὶ τιμῶντες αὐτόν, ἔστησαν ἀνδριάντα ἐν τῷ γυμνασίῳ τοῦ Ζευξίππου.

ΟΝΑΡΙΣ.—Ἦγεμὼν τῶν Βισαλτῶν, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ὁποίου οἱ Βισάλται ἐνίκησαν τοὺς Καρδιανούς.

ΟΝΟΚΑΡΣΙΣ—«Χωρίον τῆς Θράκης, ἄλλος ἔχον πολὺ», κατὰ τὸν Θεόπομπον (ἀποσπ. 38). Παρὰ δὲ Ἀθηναίῳ (Δειων. XII, 42) *Ἦν γὰρ καὶ τῶν ὑπὸ Κότυν προκριθέντων (χωρίων), οἱ ἀπάντων τῶν βασιλέων τῶν ἐν τῇ Θράκῃ γεγεννημένων μάλιστα πρὸς ἡδυπάθειαν καὶ τρυφᾶς ὤρμησε καὶ περιῖδον τὴν χώραν, ὅπου κατῆλθαι τόπους δένδρεσι συσκίους καταρρύτους ὕδασι, τούτους κατεσκεύασεν ἐστιν-τόρια».

ΟΝΟΜΑΡΙΣ.—Βασίλισσα τῶν ἀρχαίων Σκορδίσκων, λαοῦ κελτικῆς καταγωγῆς, κατοικοῦντος τὴν Κάτω Παννονίαν καὶ Ἄνω Μοισίαν, μεταξὺ τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Μίαργου (νῦν Μοράβα).

ΟΝΟΣ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ

Δουνάβεως παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀπὸ πολλοῦ κατεστραμμένης πόλεως Αὐγούστας, τοῦ ὁποίου ἐσώζετο εἰς μόνον πύργος. Τοῦτο, καθὼς ἀναφέρει ὁ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. 6, IV 28), ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), καθὼς καὶ τὴν πόλιν ἣτις «νέα καὶ ἀκραιφνῆς γεγεννημένη, ὁμίλῳ οἰκητόρων πλήθει». Τὸ ὄνομα προφανῶς εἶναι θρακικόν, συναντώμενον ὡς πρῶτον συνθετικὸν εἰς κύρια ὀνόματα, ὡς λ. χ. Ὀνόμαρις (Βασίλισσα τῶν Σκορδίσκων) Ὀνόκαρις (Χωρίον τῆς Θράκης) Τὰ ἐρείπια αὐτοῦ κατὰ τὸν G. Seure, ἐν σχήματι τριγώνου, σώζονται μέτρα τινὰ πρὸς βορρᾶν τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ πολίχνης Kherletz ἢ Arletz, κειμένης παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Ostog μὲ τὸν Δούναβιν.

* **ΟΠΙΖΑ.**—Ὀνομασία, κατὰ τὸ ὁδοιπορικὸν τοῦ Ἀντωνίνου, τῆς Θρακικῆς πόλεως Πίζου (βλ. λεξ.).

* **ΟΠΙΣΗΝΑ.**—Πόλις μεσόγειος τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 11, 7) ἀλλ' ἀγνώστου ταύτο-τητος,

ΟΠΤΙΜΑΤΟΙ (οἱ),—Στρατιωτικὸν σῶμα ἐν τῷ Βυζαντινῷ στρατῷ, ἰδρυθὲν κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα καὶ διατηρηθὲν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας. Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ λατινικοῦ (—οἱ ἀριστοὶ, οἱ ἐπίλεκτοι), ἐξ αὐτοῦ δὲ ἔλαβε κατὰ τὸν Η' αἰῶνα καὶ τὸ ὁμώνυμον θέμα τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας (Ὀπτιμάτον, στρατηγὸς τοῦ ὀπτιμάτου) ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ μὲ ἔδραν τὴν Νικομήδειαν.

* **ΟΡΑΔΙΟΣ.**—Πατὴρ Πιττακοῦ τοῦ Μυτιληναίου ἑνὸς τῶν 7 σοφῶν τοῦ ἀρχαίου κόσμου. «Πιττακὸς υἱὸς Καίκου ἢ Ὀραδίου Θρακός. μητὸρ Λεσβία» (Διογ. Λαέρτ. Α. 74.—Σουΐδας ἐν λέξει).

ΟΡΒΗΛΙΑ.—Χώρα τῆς Ἀν. Μακεδονίας, ἐκτεινομένη πρὸς νότον τοῦ Ὀρβήλου ὄρους, μεταξὺ τῶν ποταμῶν Στρυμόνος καὶ Νέστου, ἢ ἄλλως Παρορβηλία ὑπὸ τοῦ Στράβωνος καλουμένη (VII, 331, 36 τῆς ὁποίας πρωτεύουσα ἦτο ἡ Γαρησκός.

ΟΡΒΗΛΟΣ.—Μεγάλῃ ὄρεισιν τῆς Μακεδονίας, ἢ ὁποία ἀποσπασμένη ἀπὸ τοῦ

Δούνακος ὄρους (νῦν Ρίλα) καὶ διευθυνομένη ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, μεταξὺ τῶν ποταμῶν Στρυμόνος καὶ Νέστου, χωρίζει τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τῆς Θράκης. Πρὸς νότον αὐτοῦ ἐκτείνεται ἡ ἀπ' αὐτοῦ καλουμένη Ὁρβηλία χώρα, ἡ κατὰ Στράβωνα (VII, 331, 36) Παρορβηλία. Ἔχει πολλὰς διακλαδώσεις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δασώδεις, τῶν ὁποίων αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ εἶναι τὸ Τέλ - Τεπέ (ὑψὸς 2.681 μέτρ.) τὸ Μπουξ-Ντάγ (1.834), τὸ Περίμ (2.000), χιονοσκεπεῖς πάντοτε, ὡς δηλοῦσι καὶ αἱ τουρκικαὶ ὀνομασίαι αὐτῶν, καὶ ἄλλαι. Κοινῶς καλεῖται Περίμ - Ντάγ, ἐκτείνεται δὲ σήμερον εἰς τὴν Βουλγαρικὴν Μακεδονίαν (ἄνω τοῦ Μελενοϊκού καὶ Νευροκοπίου) καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν (νομοὶ Σερρών καὶ Καβάλλας).

* ΟΡΓΑΣ (ἡ).—Βυζαντινὴ κομόπολις τῆς Ἀν. Θράκης, ἐν τῇ περιφερείᾳ Μηδείας, καλουμένη, κατὰ τὴν παράδοσιν «Παράκοιλα» ἢ «Παρακοίλη». Ἀκμάζουσα ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, κατεστράφη συνεπείᾳ ἐπανειλημμένων ἐπιδρομῶν, ἐκ τῶν 17 δὲ διασωθεισῶν οἰκιῶν προῆλθεν ἡ σημερινὴ κώμη, ἀριθμοῦσα μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν 300 περίπου κατοίκους. Μετωνομάσθη δὲ κατὰ τινες Ὁργὰς ἀπὸ τινος ἀρχιερέως παθόντος τι κατὰ τινὰ περιουσίαν του καὶ ἐξοργισθέντος, ἢ κατ' ἄλλον ἔνεκα ὀργίλου χαρακτήρος τῶν κατοίκων τῆς. Εἰς Ὁργάδα διετηροῦντο ἀκόμη τὰ «ἀναστενάρια». (Πρβλ. Σ. Λακίδου σελ. 73).

ΟΡΓΗΣ (ὁ) — Πλουσιώτατος Θάσιος, τοῦ ὁποῦν ὁ υἱὸς Ἀντίπατρος ἐδαπάνησε διὰ τὴν φιλοξενίαν τῆς κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπερχομένης στρατιᾶς τοῦ Σέρξου τριακόσια τάλαντα. (Ἡρόδ. VII, 108).

ΟΡΑΗΣΣΟΣ (ἡ).—Ἄλλη ὀνομασία τῆς πόλεως Ὀδησσοῦ ἐν Θράκῃ, τῆς σημερινῆς Βάρνας (λβ. λέξ.).

* ΟΡΕΣΚΙΑ (ἡ).—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Βισαλτίας ἐν Θράκῃ, κειμένη, κατὰ πάσαν πιθανότητα, μεταξὺ Ὁσσης καὶ Ἀργίλου. Εἶναι δὲ γνωστὴ μόνον ἔκ τινος νομίσματος ἀφ' ἧς φέροντος τὴν ἐπιγραφὴν: ΟΡΕΣΚΙΩΝ. (Μ. Δήμιτσα. Ἡ Μα-

κεδονία, σελ. 601).—(Πρβλ. Ὁρέσκιου).

* ΟΡΕΣΚΙΟΙ.—Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαὸς, ὁ αὐτὸς μὲ τοὺς Σάτρας, κατὰ τὸν Leake (Northern Greece, Τόμ. Γ, σελ. 213), στενωδῶς συνδεδεμένος μὲ τοὺς Βέσσους ἢ Βεσσοῦς, ἴτιοι ἱερεῖς τοῦ Διονύσου καὶ κατοικῶν ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους, ὅπου πιθανῶς ἔκοπαν νομίσματα ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ ἠλέκτρου. Νομίσματα αὐτῶν σώζονται τοῦ VI καὶ V π. Χ. αἰῶνος, φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν: ΟΡΕΣΚΙΟΝ, ΟΡΡΗΣΚΙΟΝ, ΩΡΗΣΚΙΟΝ, ΩΡΗΣΚΙΩΝ κτλ. (Head - Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομιμ. Τόμ. Α' σελ. 261, πίναξ VIII).

ΟΡΕΣΤΕΙΑ ἢ ΟΡΕΣΤΕΙΑΣ (ἡ).—Βλ. Ὁρεστίας.

ΟΡΕΣΤΙΑΣ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Θράκης, ὀνομαζομένη προηγουμένως Οὔσκουδάμα, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῶν ποταμῶν τοῦ Ἐβρου, Τοῦντζα καὶ Ἄρδα, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὑδρυσῶν Θρακῶν, τῶν ὁποίων ἦτο πρωτεύουσα. Κατὰ τινὰς παραδόσεις τῶν ρωμαϊκῶν καὶ βυζαντινῶν χρόνων, μετωνομάσθη Ὁρεστίας ἢ Ὁρέστεια ἀπὸ τοῦ Ὁρέστου, υἱοῦ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅστις μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς του, καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἐρινύων ἦλθεν εἰς τὴν Θράκην, ὅπου λουστῆς εἰς τὴν συμβολὴν τῶν τριῶν ποταμῶν καὶ ἰαθεὶς ἔκτισε τὴν ὁμόνυμον πόλιν. Κατὰ τινὰς εἶναι τὸ πρὸς Δ. τῆς νῦν Ἀδριανουπόλεως προάστειον Καραγάτς ἢ καὶ αὐτὴ ἡ Ἀδριανούπολις (βλ. λέξ.).

ΟΡΘΑΓΟΡΕΙΑ (ἡ).—Πόλις τῶν παλαιῶν τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων, ἀναγερομένη ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (VII, 331, 48), μετὰ τὴν Μαρωνίαν, παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Σέρριον, ἀπέναντι τῆς Σαμοθράκης. Κατὰ τὸν Πλίνιον (Nat. Hist. IV 18) ἢ Ὁρθαγόρεια ἦτο τὸ παλαιότερον τῆς Μαρωνείας ὄνομα Maronea prius Ortagorea dicta. Κατὰ τὸν Κ. Πορφυρογέννητον, ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, μετωνομάσθη Μάρκη ἢ Στάγειρα, κατὰ δὲ τὸν XI αἰῶνα ἀναφέρεται ὡς ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως τῆς ἐπαρχίας

Ροδόπης. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ τόμ. Ε' σελ. 483).

Ἡ Μάκρη κατεστράφη τὸ 1205 ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Ἰωάννου τοῦ Σκυλοῦϊάννου, ὅσοι δὲ τῶν κατοίκων διέφυγον τὴν σφαγὴν, μετεκομίσθησαν εἰς τὴν παραδοσιαύβειον Βουλγαρίαν. Ἀργότερον, κατακτηθείσης τῆς Θράκης ὑπὸ τῶν Λατίνων, διετέλεσε βαρωνία, τὴν ὁποίαν ὁ αὐτοκράτωρ Βαλδουίνος ἐδώρησεν εἰς τὸν δούκα τῆς Βουργουνδίας Οὐγωνα (Huger) μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν βαρωνιῶν Αἴνου καὶ Μαδύτου (βλ. καὶ λεξ. Μάκρη).

ΟΡΘΑΓΟΡΕΙΑ (ἡ).—Πόλις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ταυτιζομένη ὑπὸ τινων πρὸς τὰ ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου Στάγειρα ἢ Στάγειρον, τὴν πατρίδα τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους. Ἀλλὰ τὰ σωζόμενα νομίσματα αὐτῆς τῶν ἐτῶν 400—350 π.Χ. διαφέρουσι τῶν ἄλλων χαλκιδικῶν πόλεων κατὰ τὴν τεχνοτροπίαν καὶ τὸν σταθμητικὸν κανόνα, ὥστε μᾶλλον ἀναλογοῦσι πρὸς τὰ τῶν βασιλείων τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τοῦ Ἀρχελαίου μέχρι τοῦ Περγάκου τοῦ Δ' (413—359 π. Χ.) καθὼς ἐπίσης καὶ πρὸς τὰ σύγχρονα νομίσματα τῶν Ἀβδήρων καὶ τῆς Μαρονείας.

ΟΡΘΑΓΟΡΙΑ (ἡ).—Πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης (βλ. λεξ. Ὁρθαγόρεια).

ΟΡΙΚΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Ἀρισπείθους, βασιλέως τῶν Σκυθῶν ἐκ τῆς ἀσπίδος συζύγου αὐτοῦ Ὀποίης, καὶ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Σκύλλη, ἀλλ' ἐξ ἄλλης μητρός, Ἑλληνίδος τὴν καταγωγὴν ἐξ Ἰστρίας (Ἡρ. IV, 78).

ΟΡΙΟΣ (Ζεύς).—Ἐπώνυμον τοῦ Διὸς ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι, λατρευομένου ὡς προστάτου τῶν ὁρίων καὶ ὁροσῆμων (ὄρος =τέρμων, terminus). Βωμὸς τοῦ Ὀρίου Διὸς περικαλλῆς μετὰ τετραστίχου ἐπιγράμματος διασωθέντος παρὰ Δημοσθένει, ὑπῆρχε ἐν τῷ στενῷ λαμῶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου μετὰ Πτελεοῦ καὶ Λευκῆς Ἀκτῆς. (Δημοσθ. περὶ Ἀλωνήσου, 40).

ΟΡΚΕΛ(Λ)ΙΣ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 11, 7), ἀπέχουσα τῆς Ἄρζου

καὶ Βεργούλης, ὅσον σχεδὸν καὶ ἀπὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος. Κατὰ τινες ἐκεῖτο Ν. Δ. τῆς Βιζύης παρὰ τὸ λεγόμενον Κίουτσούκ-Ντερβέν.

* **ΟΡΝΟΣ** ἢ **ΟΡΝΟΙ**.—Παράλιος πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐπὶ τῆς Περσποντίδος, τὴν ὁποίαν ὠχύρωσεν ὁ Ἀλκιβιάτης μετὰ τῆς Βισάνθης καὶ τοῦ Νέου Τείχους ὅταν καθαιρεθείς τῆς ἐξουσίας τῶν Ἀθηναίων, κατέφυγεν εἰς τὴν Θράκην. (Ξεν. ἔλ. Α, 5, 17, — Κορν. Νέπωτος, Ἀλκιβιάδης 7, — Λιοδ. Σικελ. XIII, 105). Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα μνημονεῖται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 632) ὑπὸ τὸ ὄνομα Ὀρνοί, ὡς μία τῶν 14 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Θράκης Ἐθρώπης.

ΟΡΡΕΑ (ἡ) (**ΟΡΡΕΑ**).—Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 9, 4) παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Μάργου ποταμοῦ (νῦν Μοράβα) ἐπὶ τῆς ἀπὸ Βιμνακίου (νῦν Κοστολάτς) εἰς Ναισσόν (νῦν Νίσσα) ὁδοῦ. Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Ὁρθέμαχος, ὡς μία τῶν 5 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Μοισίας. Ἡ θέσις αὐτῆς ἀναγνωρίζεται ὅπου τὸ νῦν χωρίον Tjurpiga.

ΟΡΣΟΑΛΤΙΟΣ.—Βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν περὶ τὰ 300 π. Χ. γνωστὸς μόνον ἐκ τῶν τετραδράκμων αὐτοῦ, κατ' ἀπομίμησιν τῶν νομισμάτων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, φερόντων τὴν ἐπιγραφὴν: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΟΡΣΟΑΛΤΙΟΥ (Head - Σβορώνου, Ἱστ. τῶν Νομισμ. τόμ. Α', σελ. 357).

* **ΟΡΦΕΟΤΕΛΕΣΤΑΙ**.—Οὕτως ἐκαλοῦντο ὡς ἀναφέρει ὁ Θεόφραστος (XVIII, 4), τάξις τις μάντεων καὶ ἀγυρῶν, οἱ ὅποιοι, περιερχόμενοι τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ὑπέσχοντο εἰς τοὺς προσερχομένους, ἀντὶ ὀλίγων χρημάτων, τὴν λύσιν τῶν ἀμαρτιῶν των, καθὼς καὶ ὄλων τῶν ἀποθανόντων προγόνων των (βλ. λεξ. Ὁρφισμός). Πρὸς πίστιν δὲ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐπαγγελιῶν παρουσίαζον «ὄμιλλον βιβλίων» τοῦ Μουσαίου καὶ τοῦ Ὁρφέως.

ΟΡΦΕΥΣ.—Μυθικὸς ἦρως καὶ ποιητῆς. Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν παράδοσιν, ἔθεω-

ρεῖτο υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἢ τοῦ Οἰάγρου, βασιλέως τῆς Θράκης καὶ τῆς Μούσης Καλλιόπης, ἀκμάσας κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα. (Ἀπολλοδ. Α, 3, 2—Παυσ. ΙΧ, 30, 4).

Πατρὶς τοῦ Ὀρφέως ἐθεωρεῖτο ἡ Πιερία (βλ. λέξ.), ὅπου ἐδείκνυον τὸν τάφον του, ἐν Πιμπλείᾳ καὶ Δίῳ, τὰς παλαιὰς ἐστίας τῆς ὄρφικῆς λατρείας, Πεδίον δὲ τῆς δράσεώς του ἐπιστεῦτετο ἡ πεδιάς τοῦ Ἐβρου, ὁ Θεσσαλικὸς Ὀλυμπος ἢ ἡ Βοιωτία καὶ ὁ Ἐλικῶν. Ἐθεωρεῖτο ἄριστος κιθαρωδός, τελειοποιήσας τὴν λύραν, τὴν ὁποῖαν τοῦ ἐχάρισεν ὁ Ἀπόλλων καὶ ὁ Ἔρμῆς διὰ τῆς προσθήκης τῆς ὑπάτης καὶ παρυπάτης χορδῆς, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Θαμύριδος.

Κατὰ τὸν Πίνδαρον, ὁ Ὀρφεὺς ὑπῆρξεν αἰοδός, ἱερεὺς καὶ μάντις, πατήρ πάντων τῶν αἰοιδῶν :

«Ἐξ Ἀπόλλωνος δὲ φορμιγτὰς αἰοιδός πατήρ ἔμολεν εὐαίνητος Ὀρφεύς. (Πύθια, Δ. 176).»

Ἀπὸ τοῦ Πινδάρου καὶ τοῦ Αἰσχύλου μέχρι τοῦ Βιργιλίου καὶ τοῦ Ὀρατίου, οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ ἐξύμνησαν τὴν μαγικὴν δύναμιν τῆς λύρας τοῦ Ὀρφέως, ἢ ὁποῖα συνεκίνει ὄχι μόνον τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἄψυχα στοιχεῖα τῆς φύσεως. Οἱ λίθοι ἐκινουῦντο, τὸ ὕδωρ τῶν ποταμῶν ἐσταμάτα, καὶ τὰ δένδρα ἐκλινον τὰς κορυφάς των, διὰ τὴν ἀκούσασαν τὴν θεῖαν μελωδίαν του.

Καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοφάνης, πού τίποτε δὲν ἐσεβάσθη, ἀφιερώνει τοὺς κατωτέρω στίχους διὰ τὴν μαγικὴν δύναμιν τῆς λύρας τοῦ Ὀρφέως :

Τοῖόνδε κύκνοι

τιὸ τιὸ τιὸ τιὸ τιὸ τιὸ τιετιγξ

συμμιγῆ βοῆν ὁμοῦ

πτεροῖσι κρέοντες ἴαχον Ἀπόλλω,

τιὸ τιὸ τιὸ καὶ τιετιγξ

ὄχθῳ ἐφεζόμενοι παρ' Ἐβρον ποταμόν,

διὰ δ' αἰθέριον νέφος ἦλθε βοά

πτῆξε δὲ ποικίλα φύλα τε θηρῶν

κύματα τ' ἔσβεσε νῆνεμος αἰθρη.

Πᾶς δὲ ἐπεκτύπην Ὀλυμπος·

εἶλε δὲ θάμβος ἀνακτας·

Ὀλυμπίades δὲ μέλοι Χάριτες

Μοῦσαι τ' ἐπωλόλυξαν.

τιὸ τιὸ τιὸ τιετιγξ. (Ὀρνιθες 769-703).

Ἦτοι

Ἔτσι κι' οἱ κύκνοι κάνουν μὲ χαρὰ

τιὸ τιὸ τιὸ τιὸ τιὸ τιὸ τιετιγξ!

ὅταν μαζί χτυποῦνε τὰ φτερά,

κι' ἔμνοῦνε τὸν Ἀπόλλωνα μὲ μιὰ φωνὴ
[ἐνωμένοι,

τιὸ τιὸ τιὸ τιετιγξ!

Ἐκεῖ στοῦ Ἐβρου ποταμοῦ τὴν ὄχθη κα-
[θισμένοι,

τιὸ τιὸ τιὸ τιετιγξ!

Τὰ αἰθέρια νέφη προσπερνᾶ τὸ λάλημα
[πού χύνεται·

μὲ φόβο στέκουν τὰ θερά

καὶ ἤσυχ' ἀπ' τὴν ξαστεριά

τ' ἀγριο κύμα σβύνεται.

το-το-το-το το-το-το-το-τιετιγξ

Ὁ Ὀλυμπος τὸ ἀντιλαλεῖ κι' οἱ ἀθάνα-
[τοι ἀποροῦνε

κι' οἱ Μοῦσες κι' οἱ Χάριτες γλῶκα τὸ
[ἀντιφωνοῦνε

τιὸ-τιὸ-τιὸ-τιετιγξ.

(μετάφρ. Πολυβ. Δημητρακοπούλου).

* * *

Μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ὀρφέως στενώτατα συνδέεται τὸ ὄνομα τῆς συζύγου του, τῆς νύμφης Εὐρυδίκης, τῆς ὁποίας ἡ σκληρὰ τύχη εἶναι γνωστὴ εἰς πάντας χρόνους εἰς τοὺς συγκλητικωτάτους στίχους τοῦ Βιργιλίου.

Ὅταν ὁ Ἀρισταῖος υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἦλθεν ἐκ Λιβύης εἰς τὴν Θράκην, διὰ τὴν μνητῆ εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Ὀρφέως, ἐγνώρισε τὴν Εὐρυδίκην καὶ ἠράσθη αὐτῆς, χωρὶς ἐκεῖνη νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν ἔρωτά του. Διωκομένη παρ' αὐτοῦ ἡ Εὐρυδίκη, ἐπλανᾶτο εἰς τὰς κοιλάδας τῆς Θράκης, συνοδευομένη ὑπὸ πολλῶν νυμφῶν, ὅτε δηχθεῖσα ὑπὸ φαρμακεροῦ ὄφως ἀπέθανεν ἐν μέσῳ φορικτῶν ἀλγηδόνων. Ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του ὁ Ὀρφεὺς κατῆλθεν εἰς τὸν Ἄδην, ὅπου κατῶρθωσε διὰ τῆς μουσικῆς του νὰ καταθέλῃ τὴν Περσεφόνην, ἢ ὁποῖα συγκατένευσε νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν Εὐρυδίκην εἰς τὴν ζωὴν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον, νὰ μὴ στρέψῃ καὶ

ἴδη αὐτὴν κατὰ τὴν τοῦ Ἄδου ἀναχώρησιν. Ἄλλὰ τοιαύτη ἦτο ἐπιθυμία τοῦ Ὀρφέως νὰ ἴδῃ τὴν Εὐρυδίκην, ὥστε δὲν ἐκρατήθη καὶ ἔστρεψε νὰ τὴν ἴδῃ. Ὀλίγων στιγμῶν ἀνυπομονησία τὸν ἔκαμε νὰ χάσῃ διὰ παντός τὴν Εὐρυδίκην, τὴν ὁποίαν τόσοσιν ἠγάπησε.

Στερηθεὶς οὕτω τῆς Εὐρυδίκης, περιῆλθε τὸν τότε γνωστὸν κόσμον, ἐπισεφθεὶς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου κατὰ τὸν Διόδωρον Σικελιώτην (Α, 96) ἐμυήθη ὑπὸ τῶν ἱερέων τῆς Μέμφιδος, εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἴσιδος καὶ τοῦ Ὀσίριδος.

* * *

Ἐλαβε μέρος εἰς τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν. Κατὰ τὸν πλοῦν τρομερὰ θύελλα ἐξεγερθεῖσα κατὰ τὰ Θρακικὰ παράλια, παρ' ὀλίγον νὰ καταβυθίσῃ τὴν Ἀργῶ. Ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπικλήσεως ὑπὸ τοῦ Ὀρφέως τῶν Θεῶν τῆς Σαμοθράκης, ἡ θύελλα ἐκόπασε καὶ ἡ Ἀργῶ ὑπὸ τοὺς μαγικοὺς ἤχους τῆς λύρας τοῦ γλυστροῦσε στὴν ἀτάραχη θάλασσα. Αἱ Συμπληγάδες Πέτραι, αἱ ὁποῖαι ὀλίγον μετὰ ταῦτα, ἠπεύλουν νὰ κατασυντρίψουν τὴν Ἀργῶ, ἐστομάτησαν καὶ δὲν ἐκινήθησαν πλέον. Εἰς τὴν Κολχίδα διὰ τῆς θείας μουσικῆς του, ἀπεκοίμισε τὸν φυλάσσοντα τὸ χρυσόμαλλον δέρας Δράκοντα, οἱ δὲ φίλοι του κατάρθρωσαν νὰ κλέψουν αὐτό. Ἐβοήθησεν οὕτω τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπιτυχὴ ἔκβασιν τῆς ἐκστρατείας.

* * *

Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τῆς Κολχίδος, ἦλθεν εἰς Θράκην, ὅπου ἐνθουσιωδῶς τὸν ὑπεδέχθησαν οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἥλιου. Διὰ τῆς ἐμπνευσμένης διδασκαλίας του ἐμάλαξε τὴν ἀγρίαν θρακικὴν ψυχὴν, καὶ ἐδίδαξεν αὐτοὺς νὰ ἀποφεύγουν τὴν ἀνθρωποφαγίαν. Ἐγένετο νομοθέτης αὐτῶν καὶ τοὺς ἐδίδαξε τὰς ὠφελίμους τέχνας. Ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου μετέφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν μῦθον τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἄδου, τὸ δόγμα τοῦ ἐξαγνισμού, τὴν ἀνάγκην τῆς ταφῆς, καὶ ἄλλας διδασκαλίας, τὰς ὁποίας ἀνέμιξε μὲ τὴν παλαιὰν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, καθιερώσας αὐτὰς διὰ τῶν ποιημάτων του. Ἐγένετο ὁ

εἰσηγητὴς τῶν μυστηρίων καὶ τῆς λατρείας. Συνέθεσεν ὕμνους καὶ προσευχὰς εἰς τοὺς Θεούς, γενόμενος συγχρόνως Ποντίφηξ καὶ Βασιλεὺς. Διὰ τῆς ἰδρύσεως μιᾶς θρησκείας ὑπὸ τοῦ Ὀρφέως, ἀναγκαίως διὰ τὴν χαλιναγώγησιν τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν, ἰσχυροτέρας καὶ αὐτῶν τῶν νόμων, ὁ Ὀρφεὺς δικαίως ἐθεωρήθη μέγας εὐεργέτης τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παιουσανίας, ἀκμάσας ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τῶν Ἀντωνίνων, θέτει τὸν Ὀρφέα ὑπεράνω πάντων τῶν θνητῶν.— «Ὁ δὲ Ὀρφεὺς (ἔμοι δοκεῖν) ὑπερεβάλετο ἐπὶ τῶν κόσμων τοὺς πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ μέγα ἦλθεν ἰσχύος, οἷα πιστευόμενος εὐρηκέναι τελετὰς θεῶν καὶ ἔργων ἀνοσίων καθαροῦς, νόσων τε ἴματα καὶ τροπὰς μηνυμάτων θείων». (ΙΧ, 30, 30).

Ὁ Ὀρφεὺς, κατὰ τὸν Edouard Schurer (Les grands Initiateurs, μετάφρ. Κ. Δ. Κτίστη), ὑπῆρξε τὸ ἐμψυχωτικὸν πνεῦμα τῆς ἱερᾶς Ἑλλάδος, ὁ ἀφυπνιστὴς τῆς θείας ψυχῆς. Ἦ ἐπάχθορος λύρα του περιλαμβάνει τὸ Σύμπαν. Κάθε χορδὴ τῆς, ἀντιστοιχεῖ πρὸς μίαν διάθεσιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ περιέχει τοὺς νόμους μιᾶς ἐπιστήμης καὶ μιᾶς Τέχνης.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ πρῶτοι ἀρχαὶ τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως προῆλθον ἐκ τῆς λατρείας τῶν Μουσῶν, αἱ ὁποῖαι ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ θεοὶ τῶν παλαιῶν χρόνων ἐλατρεύοντο εἰς τὰ ἄλση καὶ τὰς πηγὰς, τὰ ὄρη καὶ τὰς κοιλάδας, καὶ κατόπιν ἐπὶ τοῦ Θεσσαλικοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Ἑλικῶνος τῆς Βοιωτίας. Λάτρεις τῶν Μουσῶν τούτων ὑπῆρξαν οἱ Θρακικὸι αἰοῖδοι, οἱ ὁποῖοι ἔζων εἰς τὴν Πιερίαν, τὴν Βοιωτίαν καὶ τὴν Φωκίδα. Ἡ παρουσία τῶν αἰοιδῶν τούτων Θρακῶν εἰς τὰ μέρη ταῦτα δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήξῃ. Ὁ Θουκυδίδης (13, 29, 3), ἀναφέρει τοιοῦτους Θρακῶν ἐν Φωκίδι, ὁ Λυκόφρων (Ἀλεξάνδρα, στιχ. 754) εἰς Ἀνθηδόνα τῆς Βοιωτίας, καὶ Διοδώρος ὁ Σικελιώτης (XVI, 24, 25) εἰς τοὺς Δελφοὺς, ἀποκαλῶν αὐτοὺς Θρακίδας. Ὁ Θουκυδίδης μάλιστα κάμνει διάκρισιν τῶν Θρακῶν τούτων ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν Θρακῶν, τοὺς ὁποίους κα-

λῶς ἐγνώρισε καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἀρετὰς μᾶς κατέλιπε πληροφορίας. Μόνον οἱ μεταγενέστεροι παραδέχονται τὴν ἀπὸ τοῦ Εὐριπίδου διαδοθεῖσαν γνώμην, καθ' ἣν οἱ Θράκες αἰοδοὶ καὶ ὁ βάρβαρος Θρακικὸς λαὸς ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτό.

Κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῶν Θρακῶν, ἡ ποίησις εἶχεν ἐπινοηθῆ ὑπὸ τοῦ «Ὀλεν». Ἀλλὰ τὸ ὄνομα «Ὀλεν», εἰς τὴν φοινικικὴν γλῶσσαν σημαίνει : *Τὸ παγκόσμιον ὄν*. Τὴν ἕξιν ταύτην συναντῶμεν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, Ἀπόλεν, τὸ ὁποῖον σημαίνει : *Τὸν παγκόσμιον πατέρα*. Ἀρχικῶς δὲ εἰς τοὺς Δελφοὺς ἐλάτρευον τὸ «*Παγκόσμιον ὄν*», ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ὀλεν». Ἡ λατρεία τοῦ Ἀπόλλωνος εἰσήχθη εἰς τοὺς Δελφοὺς ὑπὸ τινος νεωτεριστοῦ ἱερέως, ὅστις συνεταύτισε τὸν Παγκόσμιον Πατέρα πρὸς τὴν διπλὴν ἐκδήλωσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ. Καὶ αὐτὸς ὁ ἱερεὺς δὲν ἦτο ἄλλος κανεὶς παρὰ ὁ Ὀρφεὺς, ὅστις ἔδωκε νέαν δύναμιν εἰς τὸν ἠλιακὸν λόγον τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀναξωγογῶν αὐτὸν μετὰ μυστήρια τοῦ Διονύσου. (Fabre d' Olivet. Les Vers dorés de Pythagore).

Ἡ θρακικὴ προέλευσις τοῦ Ὀρφέως καὶ τόσον ἄλλων Θρακῶν αἰοιδῶν ὅπως : ὁ Θάμυρις, ὁ Μουσαῖος, ὁ Εὐμόλπος καὶ ἄλλοι, τῶν θεολόγων τούτων ποιητῶν μᾶς ὑπομνησκει, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὴν ἐκ βορρᾶ καταγωγὴν τῆς θεολογικῆς ποιήσεως, ἡ ὁποία τὰ μέγιστα ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς προηγουμένης ἑλληνικῆς παραδόσεως, ἀλλοιώσασα πολλὰ τῆς ἀρχαίας θρησκείας. Ἡ θεοποίησις δὲ αὕτη τῆς ποιήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἰδίως δὲ ὁ στενὸς αὐτῆς συνδυασμὸς πρὸς τὴν μυστηριώδη θεολογίαν, ὑπῆρξε μία τῶν μεγίστων κατακτήσεων τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἐξιδανικευθεῖσα καὶ ἀποδοθεῖσα εἰς θεῖαν ἔμπνευσιν, ἡ ποίησις μετέπλασε καὶ διεμόρφωσεν ἐπὶ τὸ ἰδανικώτερον τὰς θεότητας, τὰς ὁποίας ἐλάτρευσεν ὁ ἑλληνικὸς κόσμος καὶ προσεπάθησε δι' αὐτῶν νὰ συμβολίσῃ ὅ,τι ἡγάπα, ὅ,τι ἐμίσει ἢ ὅ,τι ἐπόθει. Ἡ δὲ διαμόρφωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου μετὰ ταῦτα ἰδεώδη στοιχεῖα κατέστησεν ἀκόμη περισσώτερον

λατρευτὴν τὴν θεότητα τῶν νέων Ὀλυμπίων, καὶ ἡ μορφή αὕτη, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὁ Ἑλληνικὸς οὐρανὸς διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς θεοπνεύστου ποιήσεως, τὸν κατέστησε λαμπρότερον καὶ μεγαλοπρεπέσιαιτον.

Ὁ Παράδεισος, τὸν ὁποῖον διαπλάττει καὶ ὑπόσχεται ἡδὴ ἡ ἔμπνευσις τῶν μυθικῶν ἰουτῶν ποιητῶν τῆς Θράκης, εἶναι περικαλλέστερος τῶν Ἡλυσιῶν πεδίων καὶ παρέχει περισσεύτους λόγους λατρείας διὰ τοὺς πιστοὺς ἢ ὄσους ὁ μυθολογικὸς τοιοῦτος. Οἱ μουύμενοι εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Ὀρφισμοῦ, ἐλάμβανον διὰ τῆς φωτεινῆς διδασκαλίας τὸ ἀγνὸν φῶς τῶν θεοτάτων ἀληθειῶν καὶ ἠσθάνοντο νὰ ἐσταλάξῃ εἰς τὰς ψυχὰς των κατὰ τὸ οὐρανόπεμπτον βάλαμον, τὸ ὁποῖον ὁ κατόπιν κόσμος θὰ ὀνομάσῃ ἐπιτυχέστατα «*μετάδοσιν ἐμπνεύσεως*». Αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ φῶς, ἔφθανε καὶ μέχρι τοῦ πολλοῦ πλήθους, ἀλλὰ κεκαλυμμένον κἄπως, ἀλλ' ὄχι καὶ διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον εὐεργετικόν, ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς ποιήσεως καὶ τῶν μαγευτικῶν ἑορτῶν.

* * *

Αἱ παραδόσεις ὅσον ἀφορᾷ τὸν θάνατον τοῦ Ὀρφέως δὲν συμφωνοῦν. Κατὰ τὴν μίαν, ἐπειδὴ ὁ Ὀρφεὺς μετὰ τὸν θάνατον τῆς Εὐρυδίκης, περιεφρόνει γενικῶς τὰς γυναῖκας. αὐταὶ συνομόσασαι ἐφόνευσαν αὐτόν. Κατ' ἄλλην, ἐπειδὴ περιεφρόνει τὴν λατρείαν τοῦ Βάχχου καὶ ἐξύμνει τὸν Ἥλιον—Ἀπόλλωνα, τοῦ ὁποῖου ἀνέμενε τὴν ἀνατολὴν καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους, ὁ Βάχχος ἐξοργισθεὶς ἐξήγγειρε κατ' αὐτοῦ τὰς Βασσαρίδας (βλ. λέξ.), ὡς ἀναφέρει ὁ Αἰσχύλος, αἱ ὁποῖαι, ἀφοῦ τὸν ἐφόνευσαν, διεσκόρπισαν τὰ μέλη του. Κατὰ τινὰ ἄλλην, ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Πausανίου, καὶ ἡ ὁποία θεωρεῖται ἡ σοβαρωτέρα, κατεκερανώθη ὑπὸ τοῦ Διὸς, διότι διὰ τῶν νεωτεριστικῶν διδασκαλιῶν του, ἐπέζητει νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰ μυστικά τοῦ θεοῦ κόσμου. Ὁ Ὀρφεὺς κατὰ τοῦτο υπέστη τὴν τύχην τοῦ ἄλλου μεγάλου εὐεργέτου τῆς ἀνθρωπότητος : τοῦ

Προμηθέως, διότι καὶ αὐτὸς ἐτιμωρήθη σκληρότατα ὑπὸ τοῦ Διός, ὡς μειαδῶσας εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ θεῖον πῦρ. ὅπως δ' Ὁρφέως ἐξηγγεῖλε διὰ τῆς γοητείας του τὰ μυστήρια τῶν θεῶν διὰ τῶν Ὁρφικῶν μυστηρίων, περὶ τῶν ὁποίων οὐδεὶς προηγουμένως ἐγένετο λόγος «οὐ πρότερον ἀκηκόατος ἀνθρώπους», ὅπως ἀναφέρει ὁ Πανσανίας (IX, 30, 3). Ἐν τούτοις ὅλαι αἱ παραδόσεις συμφωνοῦν ὡς πρὸς τὸν βίαιον θάνατον αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον κατέστησε κοινότατον ὁ Βυγίλιος διὰ τῶν ποιητικωτάτων στίχων του Κατὰ τὸν Ριργίλιον, αἱ Βακχίδες, ἀφοῦ τὸν ἐφόνευσαν ἀπέκοψαν τὴν κεφαλὴν του καὶ τὴν ἔρριψαν μετὰ τῆς λύρας του εἰς τὸν Ἐβρον ποταμόν. Περιδινουμένη ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀοιδοῦ εἰς τὰ θολὰ νερά τοῦ Ἐβρου, τὴν Ἐφρῶν δίκην εἶχεν εἰς τὰ χεῖλη καὶ μετ' αὐτῆς τὸ ὄνομα ἐξυψύχθησιν :

Tum quoque marmorea caput a cer-
[vice revulsium,
Gurgite cum medio portus Olagrus
[Hebrus
Volveret, Eurydicen vox ipsa et fri-
[gida lingua
Ad miseram Eurydicem animo fugi-
fente vocabat.

(Γεωργικά, IV, 423 καὶ ἐξῆς).

Τὰ νερά τοῦ Ἐβρου ἐξέβρασαν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν λύραν τοῦ Ὁρφέως εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, τοῦ ὁποῖου τὰ κύματα τὴν ἔφεραν εἰς τὰς ἀκτὰς τὰς Λέσβου, ὅπου περισυλλεγεῖσαι ὑπὸ εὐλαβῶν χειρῶν, κατετέθησαν εἰς τὸ ἐν Ἀντίσσει ἱερὸν τοῦ Βάχχου. Αἱ δὲ Μοῦσαι εὐγνωμονοῦσαι, συνέλεξαν τὰ ὄστᾶ του καὶ τὰ ἔθαψαν εἰς τὸ ἴδιόν των ἱερὸν τὸ Λεῖβηθρον (βλ. λέξ), παρὰ τὰς ἑπωρείας τοῦ Ὀλύμπου, ὁπόθεν ἀργότερον ἐπὶ τοῦ Ἀρχελαίου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας (περὶ τὰ τέλη τοῦ V π.Χ., αἰῶνος), μετεκομίσθησαν εἰς τὸ Δίον τῆς Μακεδονίας, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς τελέσεως Μουσικῶν ἀγῶνων. Μάλιστα ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ Δίον ὁδοῦ, ὑπῆρχε καὶ στήλη φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς ὕδριαν λιθίνην, ἐν τῇ ὁποίᾳ οἱ περιόικοι ἐπίστευον ὅτι ἐσώζοντο τὰ ὄστᾶ τοῦ Ὁρφέως.

Κατὰ τὸν Πλούταρχον (Βίος Ἀλεξάνδρου, 14) ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐσώζετο εἰς τὰ Λεῖβηθρα τὸ ξάναον τοῦ Ὁρφέως ἐκ κυπαρίσσου, αἱ δὲ ἀηδόνες, αἱ διαιτώμεναι παρὰ τὸν τάφον αὐτοῦ ἔψαλλον μελωδικώτερον τῶν ἄλλων, θαῦμα καὶ τοῦτο τῆς μουσικῆς ἁρμονίας, τῆς ὁποίας πηγὴ ἦτο ὁ Ὁρφέως καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του ἀκόμη. Κατὰ δὲ Πλούταρχον τὸν Γεωγράφον (Περὶ ποταμῶν 4) ἐφέυετο ἐπὶ τοῦ Παγγαίου βοτάνη τις, «κιθάρα» ὀνομαζομένη, ἡ ὁποία ἐβλάστησεν ἐκ τοῦ χυθέντος αἵματός του, καὶ ἡ ἑποία κατὰ τὴν τέλειον τῶν Διουσιῶν ἀνέδιδε μελωδικούς ἤχους.

Ἡ κεφαλὴ τοῦ διετηρεῖτο εἰς τὸν ἐν Ἀντίσσει ναὸν τοῦ Βάχχου, ἡ δὲ λύρα του κατετέθη εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Λέσβῳ. Τὸ μύθευμα τοῦτο τῆς διασώσεως τῆς λύρας τοῦ Ὁρφέως εἰς τὴν Λέσβον, προφανῶς συμβολίζει τὴν διάδοσιν τῆς ποιήσεως ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τῆς λυρικῆς ποιήσεως εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Λέσβου, ὅπου ἤμαζεν ὁ Τέρπανδρος ἐκ τῆς Ἀντίσσης, μνηθεὶς ἐκ τῶν θείων τόνων τῆς λύρας τοῦ Ὁρφέως.

* *

Οὔτε ὁ Ὅμηρος οὔτε ὁ Ἡσίοδος ἀναφέρουν τὸν Ὁρφέα, μολοντί ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τὸν κατὰ πολὺ νεώτερον του Θάμριν. (βλ. λέξ.) Τὸν Ὁρφέα διὰ πρώτην φορὰν, ἀναφέρει ὁ λυρικός ποιητὴς Ἴβυκος περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔκτου π.Χ. αἰῶνος. Μάλιστα οἱ μεταγενέστεροι, ἰδίως δὲ οἱ Ἀλεξανδρινοί, συνέχουν τὸν Ὁρφέα μετὰ τοῦ Μουσαίου καὶ τοῦ Λίνου, τὸν ὁποῖον θεωροῦν ὡς διδάσκαλον τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ Ὁρφέως (Διοδ. Σεκέλ. Γ. 62). Καὶ ὅχι μόνον συνέχουν τὸν Ὁρφέα μετ' ἄλλους ἀοιδούς, ἀλλ' ἐπίστευον ὅτι ὑπῆρχαν δύο Ὁρφεῖς. Ὁ ἓνας, υἱὸς τοῦ Οἰάγρου «παλαιὸς καὶ πολλῷ προγενέστερος ἡστέρου, ὁ δὲ ἕτερος ἔνδεκα γενεὰς μεταγενέστερος τοῦ πρώτου» (Εὐσταθίου Παρεμβολαὶ εἰς Ὅμηρον). Ἄλλως τε τσοαῦτα ἐμνηθεύθησαν καὶ τσοαῦτα ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον ἐγράφησαν περὶ τοῦ Ὁρφέως

ὥστε ὁ Ἀριστοτέλης, κατὰ τὸν Κικέρωνα (De Natura Deorum A, 38) φθάνει μέγχι τοῦ σημείου νὰ ἀρνηθῇ τὴν ὑπαρξίν του, οἱ δὲ κριτικοὶ ἐνωρίτατα ἠμφισβήτησαν τὴν γνησιότητα τῶν ποιημάτων του.

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχει σημασίαν. Πιθανόν νὰ μὴ ὑπῆρξεν ὁ Ὀρφεύς. Ὁ «Ὀρφισμὸς ὅμως ὑπῆρξε, κατὰ τὴν δικαίαν ἔκφρασιν τοῦ Jules Girard (Le sentiment religieux en Grèce) τὸ πλέον ἐνδιαφέρον ζήτημα τῆς θρησκευτικῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ὀρφισμὸς μάλιστα ὑπῆρξε κατὰ περισσώτερον καὶ καλλίτερον. Ὅχι μόνον εἰσέδυσε πράγματι εἰς τὴν φιλολογίαν, τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν τέχνην τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἀλλὰ καὶ ἐπέζησεν αὐτοῦ.

Ἡ εἰκὼν τοῦ Ὀρφέως τιθασσεύοντος τὰ ζῶα διὰ τῆς λύρας του, εἶναι τὸ μόνον μυθολογικὸν θέμα, τὸ ὁποῖον πολλὰκις παρέστηνεν ἡ ζωγραφικὴ τῶν Χριστιανικῶν κατακομβῶν. Οἱ δὲ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι ὁ Ὀρφεύς ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Μωϋσέως, τοῦ ὁποῖου ἦτο σύγχρονος. Ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ προησθάνοντο, ὡς λέγει ὁ Salomon Reinach (Orpheus. Πρόλογος, σελ. VIII) μίαν «εἰκόνα» ἢ μᾶλλον «προεικόνα» τοῦ Ἰησοῦ. Διότι καὶ ἔκεινος, θέλων νὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους, ὑπῆρξε ταυτοχρόνως ὁ ἐνεργήτης καὶ τὸ θῦμα του.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης Ἀλέξανδρος Σεβήρος (223-235 μ.Χ.) εἰς τὸν ἰδιαιτέρον ναῖσκον του εἶχεν ἀπὸ κοινοῦ ἐκτεθειμένης τὰς εἰκόνας Ἀπλλωνίου τοῦ Τυανέως (πυθαγορείου φιλοσόφου) τοῦ Ὀρφέως καὶ τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ τοῦτο, διότι μεταξὺ τοῦ Ὀρφισμοῦ καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπῆρχον ἀναλογίαι τόσον προφανεῖς καὶ τόσον πολῦτιμοι, τὰς ὁποίας δὲν ἠδύνατον νὰ ἀποδοῶσιν εἰς τὴν τύχην.

Ἡ νεωτέρα κριτικὴ τὴν ἐξήγησιν τῶν ὁμοιοτήτων τούτων ἀλλαχού ζητεῖ νὰ ἀνεύρῃ παρὰ εἰς τὴν τολμηρὰν ὑπόθεσιν τῆς μεταξὺ Μωϋσέως καὶ Ὀρφέως φιλίας. Ἄλλως τε αὕτη ἀναγνωρίζει ὅτι ὁ «Ὀρφισμὸς» δὲν ἔχει μόνον κοινὰ γνωρίσματα μετὰ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ἀλλὰ καὶ μετ' ἄλλων

θρησκειῶν πλέον μακρυνῶν, ὅπως μὲ τὸν Βουδδισμόν, καὶ τὰς ὅλας πρωτογόνους πεποιθήσεις τῶν συγχρόνων ἀγρίων. Ἐὰν ἐξετάζοντες κατὰ βάθος καὶ ἐκ τοῦ πλησίον αὐτάς, ἀνευρίσκωμεν εἰς ὅλας τὰς θρησκείας ὀλίγον Ὀρφισμὸν, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ «Ὀρφισμὸς» ἐχρησιμοποίησε στοιχεῖα γνωστὰ ὑπὸ πάντων, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ἠρύσθη ἐξ αὐτῆς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τρεφόμενος ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τρεφόμενος ὑπὸ τῆς προσφιλεστέρας τῶν πλανῶν (Salomon Reinach αὐτόθι, σελ. VII-VIII).

* * *

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἤδη τοῦ Πεισιστράτου ὁ Ὀρφεύς ἐθεωρεῖτο ὡς ἰλαστηριὸς τις λειτουργός, διάφορος τοῦ αἰοῦ καὶ ὡς εἰσηγητὴς δόγματός τινος πρὸ 600 περίπου ἐτῶν, ἔχοντος ὡς κέντρον Διόνυσον τὸν Ζαγρέα, καὶ ἐπιδιώκοντας τὸν ἀσκητικὸν βίον, τὸν λεγόμενον «ὄρφικόν». Ἐπίσης ἐθεωρεῖτο καὶ ὡς εἰσηγητὴς τῆς πανθειστικῆς ιδέας, καὶ νέας περὶ τῆς ψυχῆς μετὰ θάνατον θεωρίας, ἀντὶ τῆς ὀμηρικῆς μονοθεϊστικῆς πίστεως, ἡ ὁποία ἐλάτρευε τὸν Δία, ὡς ἀπόλυτον ἄρχοντα, πατέρα ἀνδρῶν τε θεῶν τε θεωρίας ἀντικειμένης πρὸς τὰ γνωστὰ καὶ παραδεδεγμένα. Εἰς τὸν Ὀρφέα ἀπεδόθησαν πλεῖστα ὅσα ἰλαστήρια ἔθιμα, πρὸς καθαρὸν καὶ ἐξαγισμόν, χρησιμοὶ μυστηριώδεις καὶ ἄλλα τοιαῦτα. τὰ πλεῖστα μεταγενεστέρων χρόνων.

Τὰ ποιητικὰ του ἔργα, μυθικο—θεολογικοῦ χαρακτήρος, πραγματευόμενα περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν Θεῶν, τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου, χρησιμοὶ κτλ. ἐποιήθησαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῦ Πεισιστράτου καὶ τῶν υἱῶν του (VI π.Χ. αἰών) ὑπὸ τοῦ Ὀνομακρίτου τοῦ Ἀθηναίου καὶ ἄλλων, ἀποδοθέντα εἰς μυθικὸν τινα Ὀρφέα, θεωρούμενον ὡς ἰδρυτὴν μυστικῆς τιος διδασκαλίας περιστρεφομένης περὶ τὴν λατρείαν Διονύσου τοῦ Ζαγρέως, καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ διδασκαλία περιεβάλλετο διὰ μυστηριωδῶν τελετῶν, τῶν λεγομένων Ὀρφικῶν μυστηρίων».

Πάντες οἱ στίχοι τοῦ Ὀρφέως, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν Θρακῶν ἀνδρῶν, οἱ μέχρις

ἡμῶν διασωθέντες, θεωροῦνται ἔργα μεταγενεστέρων χρόνων. Ὁ πατὴρ τῆς Ἱστορίας ἤδη λέγει περὶ τοῦ Ὀρφέως: «Οἱ δὲ πρότερον ποιηταὶ λεγόμενοι τούτων τῶν ἀνδρῶν (δηλαδὴ: τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου) γενέσθαι ὕστερον ἐμοὶ δοκῆεν ἐγένοντο». Τοιαύτη ἦτο καὶ ἡ γνώμη τοῦ ἐκ Σαμοθράκης Ἀριστάρχου, γνωσίου γραμματικοῦ καὶ κριτικοῦ τῶν Ἀλεξανδρινῶν χρόνων.

Ἄλλὰ καὶ ἡ προέλευσις τῶν ὀνομάτων τῶν Θρακῶν αἰδῶν ἐκ τῶν Μουσῶν καὶ τῆς μολπῆς μᾶς ἀναγκάζει νὰ ἀμφιβάλωμεν ἂν ποτε ἐξῆσαν οὗτοι (W. Christ, Ἱστορ. τῆς Ἑλλην. Λογοτεχνίας, τόμ. Α, σελ. 36).

Μολονότι τοιαύτη ἡ γνώμη τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἔργα αὐτῶν. Ἰδίως δὲ τοῦ Ὀρφέως, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν ὑπαρξίν παλαιότερας τινὸς ποιήσεως, τῆς ὁποίας ἡ μνήμη παρέμεινεν ἀκμαία καὶ ζωηρὰ ἐν Θεσσαλίᾳ, καὶ Βοιωτίᾳ καὶ Ἀττικῇ, πρὸς τὴν ὁποίαν εἶχον στενὴν σχέσιν οἱ νόθοι στίχοι τῶν Ὀρφικῶν.

Μετὰ τὸν θάνατόν του ὁ Ὀρφεὺς κατετάθη μεταξὺ τῶν Θεῶν, ὅπως συνέβη καὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους μυθικοὺς ἥρωας, τὸν Ἀσκληπιὸν π. χ. ἡ δὲ λύρα του καθιερώθη ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὸν Ὀθρανόν, κατ' ἐπιθυμίαν τοῦ Ἀπόλλωνος.

Τὸ ὄνομα «Ὀρφεὺς», κατὰ τὸν Lassen εἶναι παλαιὸν καὶ συμφωνεῖ φθογγολογικῶς πρὸς τὸ «Ribhus» τῶν Βεδῶν, ἱερῶν βιβλίων τῶν Ἰνδιῶν, διὰ τοῦ ὁποίου ὠνομάζοντο ἐν τῇ Βέδα, οἱ θεῖοι τεχνῖται, ἢ «Arbhu», ἐπίθετον τοῦ Ἰνδρα, ὄνομα τοῦ Ἥλιου. Κατὰ δὲ τὸν Edouard Schuré, «Ὀρφεὺς» ἢ «Ἀρφας», σημαίνει τὰ θεραπεύοντα διὰ τοῦ φωτός. Εἶναι δὲ λέξις φοινικικῆ, σύνθετος ἀπὸ τοῦ «αυρ» = φῶς καὶ «ρόφαι» = θεραπεία. (N. Christ, ἀπτόθι, σελ. 36 ἐν ὑποσημείωσει.—Μυθολογία Οἰκονομοπούλου, σελ. 736.—Decharme Μυθολογία, σελ. 567.—Edouard Schuré, ἀπτόθι).

* * *

Ἡ κατάβασις τοῦ Ὀρφέως εἰς τὸν Ἄδην, ἢ ἐπαναφορὰ τῆς Εὐρυδίκης εἰς τὸν

κόσμον καὶ ἡ ἑξαφάνισις αὐτῆς, οὐδὲν ἄλλο εἶναι κατὰ τοὺς μυθολόγους, παρὰ ποιητικὸς συμβολισμὸς τῶν φυσικῶν φαινομένων, ὅπως, ἄλλωστε, εἶναι καὶ ὀλόκληρος ἡ μυθολογία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Ἡ Εὐρυδίκη, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, εἶναι ἐν τῶν ὀνομάτων τῆς Ἡούς, σχετιζόμενον μὲ τὴν Εὐρυφάουσαν μητέρα τοῦ Ἥλιου, τὴν Εὐρυπύλην θυγατέρα τοῦ Ἐνδυμίανος, καὶ τὴν Εὐρυνόμην μητέρα τῶν Χαρίτων, ὃ δὲ Ὀρφεὺς ἢ ἑκφανσις ἴσως τοῦ Ἥλιου—Ἀπόλλωνος. Φυσικὸν λοιπὸν ἦτο νὰ θεωρηθῇ ὡς Ἡὼς—Εὐρυδίκη ὡς σύζυγος προσφιλῆς τοῦ Ὀρφέως, τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ πρὸς τὴν Δύσιν, ὅταν ἀφανίζεται εἰς τὰ βᾶθη τῆς νυκτός.— Ὅταν αἱ τελευταῖαι λάμψεις τῆς Δύσεως, λέγει ὁ Decharme (Μυθολ. σελ. 563) ἑξαφανίζονται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους, ἢ λαμπρὰ τῆς ἑσπέρας ἀγῆ δηχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὀρφέως τῆς νυκτός, κατέρχεται εἰς τὸν Ἄδην, ὅπου ἀκολουθεῖ αὐτὴν ὁ Ὀρφεὺς, τοῦ ὁποίου ἡ ὑποχθόνιος ἐκστρατεία μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν κατάβασιν εἰς τὸν Ἄδην, τοῦ ἠλιακοῦ ἥρωος Ἡρακλέους. Οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ Εὐρυδίκη ἐπανήρχετο εἰς τὴν γῆν μετὰ τοῦ συζύγου της. Ἐπειδὴ δὲ ἡ λεπτοτάτη λάμψις δὲν διακρίνεται ὅταν ἀνατελεῖ ὁ Ἥλιος, ἔλεγον, ὅτι ὁ Ὀρφεὺς εἶχε στρέψει διὰ νὰ ἴδῃ τὴν Εὐρυδικὴν καὶ διὰ τοῦτο εἶχεν ἀποχωρισθῆ τῆς γυναικός, τὴν ὁποίαν τόσον ἠγάπησεν». Ἄλλ' ἢ Ἡὼς δὲν ἔπεται, ἀλλὰ προηγεῖται τοῦ Ἥλιου Ἡ μετατροπὴ αὐτῆ τῶν φυσικῶν φαινομένων, ἐγένε ἀραγε πρὸς πληρεστέραν ζωηρότητα τοῦ μύθου ἢ μήπως δὲν τὸ ἐσκέφθη τὸ παρατηρητικὸν πνεῦμα, ἡ ὑψηλετῆς φαντασία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων; Ἡ ἀπάντησις εἶναι δύσκολος, ἀλλὰ πιστεύομεν τὸ πρῶτον.

Κατὰ τὸν Salomon Reinach (Orpheus, σελ. 122 καὶ ἐξῆς), ὁ Ὀρφεὺς ἦτο ἓνας παλιὸς «τοτεμικὸς» θεὸς τῆς Βορείου Ἑλλάδος, τοῦ ὁποίου ὁ βίαιος θάνα-

1) Δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ δώσωμεν ἀκριβῆ ὄρισμόν τοῦ «τοτεμικῶ», καθ' ἕσσην ἐπὶ τοῦ

τος και ἡ ἀνάστασις ἀπέβησαν ἄρθρα πίστεως μιᾶς μυστικῆς λατρείας, ἡ ὁποία ἔκτοτε εἶχεν ἐπιτυχίαν. Ὅχι μόνον διεδόθη καθ' ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον και τὴν Μεσημβρινὴν Ἰταλίαν, ἀλλ' ἐνέπνευσε και φιλοσόφους ὅπως : τὸν Πευθαγόραν και Πλάτωνα, οἱ ὁποῖοι προσέδωκαν εἰς τὰς ἰδέας του μορφῆν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἦττον, ἐπιστημονικὴν.

Ὁ Ὀρφισμὸς παραδέχεται και ἐδίδασκε τὸ πατροπατορικὸν ἁμάρτημα, ὅπως αἰώνας ὀλοκλήρους ἀργότερον ὁ χριστιανισμὸς. Ἡ ψυχὴ, κατ' αὐτόν, ἦτο φυλακισμένη εἰς τὸ σῶμα ὡς εἰς τάφον ἢ φυλακὴν, και τοῦτο πρὸς τιμωρίαν ἑνὸς ἀρχαιοτάτου ἁμαρτήματος τῶν Τιτάνων, προγόνων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι δολίως ἐφόνευσαν τὸν νεαρὸν Ζαγρέα.

Ἡ μύσις εἰς τὰ Ὀρφικὰ μυστήρια, τὰ ὁποῖα ἐτέλουν ἱερεῖς γόητες και θεραπευταί, εἶχε σκοπὸν τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ «κύκλου τῆς ἀναγεννήσεως», ἰδέαν ὁμοίαν πρὸς τὴν διδασκαλίαν

δρισμοῦ αὐτοῦ μεγάλη διχογνωμία μεταξὺ τῶν συγγραφέων. Ἡ λέξις «τοτέμ», (ἐξ οὗ τοτετισμὸς, τοτεμικός κτλ.), εἶναι ἰνδικῆς καταγωγῆς, γενικῶς δὲ σημαίνει ἕνα ζῶον, σπανιότερον ἕνα φυτὸν, ἐνίοτε δὲ και ἀψυχαν πράγμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀπονέμεται θεία τιμὴ και λατρεία ὑπὸ ἀγρίων τινῶν φυλῶν, ἰδίως δὲ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, τὸ ὁποῖον θεωροῦν ὡς πρόγονον αὐτῶν. Παραδέχονται δὲ ὅτι πάντοτε προέρχονται ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὕδρουάνου θηριομόρφου (ἔχοντος μορφὴν ζώου) ἢ φυτομόρφου (ἔχοντος μορφὴν φυτοῦ).

Μὲ τὴν λέξιν «τοτέμ», συνδέεται και μία ἄλλη λέξις και αὕτη Πολυνησιακῆς καταγωγῆς, ἡ λέξις «ταμπού», ἡ ὁποία σημαίνει θηροσκευτικὸν τινα θεσμόν τῶν Πολυνησιῶν, καθ' ὃν πρόσωπόν τι ἢ πρᾶγμα θεωρεῖται ἱερόν, και δὲν ἐπιτρέπεται νὰ βλάψῃ τις αὐτὸ ἢ νὰ τὸ μεταχειρισθῇ πρὸς ὄφελος του, διότι τὸ «ταμπού» αὐτὸ ἔχει μεγάλην και τρομαρὰν θηροσκευτικὴν και μαγικὴν δύαμιν. Κατ' ἀνάγκην τὸ τοτέμ φυλῆς τινος εἶναι και ταμπού, δηλαδὴ δὲν ἐπιτρέπεται ἢ καθ' οἰονδήποτε τρόπον βλάβῃ αὐτοῦ, πλὴν εἰδι-

τοῦ βουδδισμοῦ, χωρὶς νὰ παρίσταται ἀνάγκη νὰ δίδωμεν ἐν αὐτῇ ἐπίδρασιν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν Ἰνδιῶν. Λιά νὰ μὴν ἀναγεννηθῇ τις, ἐπίστευον ὅτι ἦρχουν μερικοὶ τύποι, τοὺς ὁποῖους ἐπρεπε νὰ μάθῃ. Ἐὰν λ. χ. ὁ ἀποθανὼν ἔπινεν ὕδωρ μιᾶς δροσερᾶς πηγῆς, ἔχανε τὴν σαρκικὴν φύσιν, εἰς τὴν ὁμοίαν ἐνυπῆρχεν τὸ πατροπατορικὸν ἁμάρτημα, και καθαρθεὶς οὕτω «ἐβασίλευε μεταξὺ τῶν ἡρώων». Αἱ ἰδέαι αὗται, τὰς ὁποίας θὰ ἐπίστενέ τις ὅτι εἶναι γέννημα τῶν χριστιανικῶν χρόνων, ἐκτίθενται εἰς τὴν τετάρτην «Ἐκλογὴν» τοῦ Βιργιλίου, ἀκόμη δὲ σαφέστερον εἰς τὰ ἀποσπάσματα μικρῶν ποιημάτων χαραγμένων ἐπὶ χρυσῶν πινακίδων, τὰ ὁποῖα ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐν Κρήτῃ, Μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ, παρὰ τοὺς σκελετοὺς μυστῶν τῶν Ὀρφικῶν μυστηρίων. (S. Reinach, αὐτόθι, σελ. 103). Μεταξὺ τῶν πινακιδίων τούτων, ὁδηγῶν τοῦ ἀποθανόντος εἰς τὸ πέραν τοῦ τάφου ταξείδιον, και τοῦ μακροσχοινοῦς «βιβλίον

κῶν και δλως ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων. Ἄλλως περιμένει τὸν παραβάτην μεγάλη τιμωρία και συμφορά. Ἡ λατρεία αὕτη, ἢ μᾶλλον ὁ φόβος οὗτος δὲν στηρίζεται θεσβαίως ἐπὶ τῆς λογικῆς, οὕτε ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν κοινωνικῶν νόμων. Προῆλθε δὲ ὁ θεσμὸς οὗτος, ὅπως και ὁ ψυχισμὸς (animism) ἐκ μιᾶς ὑπερτροφίας τοῦ κοινωνικοῦ ἐνστικτοῦ και ἐκ τῆς παγκοσμίου διαδεδομένης πεποιθήσεως τῆς κοινῆς καταγωγῆς και ἀδελφότητος, ἐνοούσης πάντα τὰ ὄντα τῆς φύσεως (ἀνθρώπους, ζῶα και φυτά).

Τὸ δένδρον π. χ. τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ και τοῦ κακοῦ, τοῦ ὁποῖου τὸς καρποὺς ὁ θεὸς ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς πρωτοπλάστους, ἐπὶ ποινηθῆναι τὸ νὰ γευθοῦν, εἶναι ἕνα ταμπού, διότι ὁ Ὑψιστος δὲν εἶπε ποσῶς εἰς τὸν Ἀδὰμ διατὶ δὲν πρέπει νὰ φάγῃ ἐκ τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ. (Peri totemi και tabou, βλῆπε : S. Reinach, Orpheus ἢ Histoire Générale des Religions, σελ. 4 και ἐξῆς.—Frazer, Tabou and the perils of the souls, London, 1911. (Σειρὰ δευτέρα).

τῶν νεκρῶν» τῆς Αἰγύπτου, ὑπάρχει μεγάλη ἀναλογία, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ παραδεχθῶμεν καὶ ἐδῶ τὴν ἑλληνικὴν ἐπίδρασιν. Τέλος ὁ Ὀρφεὺς, τὸν ὁποῖον ἡ τέχνη παρίστανε φέροντα δέρμα ἀλώπεκος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, οὐδὲν ἄλλο σημαίνει παρὰ μίαν ἀλώπεκα ἱεράν, διαμελισθεῖσαν ὑπὸ τῶν γυναικῶν τῆς φυλῆς τῆς ἀλώπεκος. Αἱ γυναῖκες αὗται, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἔκαλοῦντο «Βασσαρίδες». Ἄλλὰ «βασσαρεὺς» εἶναι ἐν ἐκ τῶν παλαιῶν ὀνομάτων τῆς ἀλώπεκος.

* * *

Εἰς τὸν Ὀρφεὺ ἀπεδίδοντο τὰ «Ὀρφικά» λεγόμενα ποιήματα. Ἄλλὰ πάντα ταῦτα, ὅπως εἶπομεν, θεωροῦνται ὑπὸ τῶν κριτικῶν ὡς μεταγενέστερα τῶν Χριστιανικῶν χρόνων. Εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς :

α') Τὰ Ἀργοναυτικά, ἀποτελούμενα ἐκ 1334 στίχων ἑξαμέτρων, ἔχοντα ὡς θέρα τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν, γραφέντα δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸν δευτέρου ἢ τέταρτου μ. Χ. αἰῶνα.

β') Ὑμνοι 88 τὸν ἀριθμὸν, ὑπὸ διαφόρων ποιηθέντες, καὶ πιθανῶς ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων.

γ') Λιθικά. Ταῦτα πραγματεύονται περὶ τῆς μαγικῆς δυνάμεως τῶν λίθων καὶ ἀποτελοῦνται ἐξ 768 στίχων. Ἐγράφησαν δὲ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Οὐάλεντος καὶ Κωνσταντίνου (IV μ. Χ. αἰών).

δ') Διάφορα ἀποσπάσματα 53 τὸν ἀριθμ. Ἐκ τῶν ἔργων τούτων τὰ «Λιθικά» εἶναι γραμμένα μὲ ἐπιτηδεϊότητα καὶ χάριον, ἐνῶ τὰ δύο ἄλλα εἶναι μικρῆς ἀξίας καὶ ὑπολείπονται κατὰ τὴν μορφήν καὶ τὴν ἔννοιαν.

* * *

Ὁ περὶ Ὀρφέως μῦθος ἐνωρίτατα ἐνεπνευσε ποιητὰς καὶ καλλιτέχνας. Ἡ ἀρχαιότερα αὐτοῦ παράστασις, ἐκ τῶν ζωγραφικῶν ἔργων, εἶναι ἀγγειογραφία τις τοῦ 460 π. Χ. σωζομένη σήμερον ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Βοστώνης, παριστᾷ δὲ αὐτὸν ὡς Θρακὰ ἀοιδόν, φοροῦντα θρακικὴν ἐσθῆτα καὶ θρακικὸν πῖλον καὶ ὑψηλά ὑποδήματα, ἐπενδεδυμένα μὲ γούναν. Βρα-

δύτερον ὁμοῦ ἀποβάλλει τὸν θρακικὸν αὐτοῦ χαρακτήρα καὶ καταγωγὴν καὶ ἀποβαίνει καθαρῶς ἑλληνικὴ προσωπικότης. Μὲ τοιαύτην δὲ καθαρῶς ἑλληνικὴν μορφήν παρέστησεν αὐτὸν ὁ περιήγημος ζωγράφος Πολύγνωτος ὁ Θάσιος (περὶ τὰ τέλη τοῦ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος) εἰς τὴν «Νεκρῶν τοῦ Ὀδυσσεύος», ἡ ὁποία ἐκόσμη τὴν ἐν Δελφοῖς Λέσχην τῶν Κνιδίων. Κατὰ τὸν Παιουσιανόν, ὁ πίναξ οὗτος παριστᾷ τὸν Ὀρφέα καθήμενον ἐπὶ βράχου «ἐφάπτεται δὲ τῇ ἀριστερᾷ κηθάρας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ χειρὶ ἰτέας κλώνες εἰσὶν ὧν ψάει, προσκέκλιται δὲ τῷ δένδρῳ». Τὸ εἰκονιζόμενον δὲ ἄλλως φαίνεται ὅτι εἶναι τῆς Περσεφόνης, καὶ εἶναι φυτευόμενον μὲ αἰγείρους καὶ ἰτέας κατὰ τὴν δοξασίαν τοῦ Ὀμήρου. «Ἑλληνικὸν δὲ τὸ σχῆμά ἐστι τῷ Ὀρφεῖ καὶ οἷτε ἡ ἐσθῆς, οἷτε τὸ ἐπίθημά ἐστιν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ Θράκιον (X, 30, 6).

Μὲ ἑλληνικὰ χαρακτηριστικὰ ἀπεικονίζει αὐτὸν καὶ ἀγγεῖον τι τῆς Γέλας ἐν Σικελίᾳ, γνήσιον ἀττικὸν ἔργον, ἀναγόμενον εἰς τὰς 450 π. Χ. καὶ σωζόμενον σήμερον εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου. (Ἠρβλ. Χρήστου Τσοῦντα, «Ἀπεικόνισις Θρακῶν εἰς ἓν ἀγγεῖον» εἰς τὰ Θρακικά, 1928, σ. 26 καὶ ἑξῆς.—Κ. Κουρτίδου, Ἱστορία τῆς Θράκης, τόμ. Α' σελ. 337 καὶ ἑξῆς).

Ἡ ἐκ τῆς θείας μουσικῆς προκαλουμένη συγκίνησις καὶ ἐξημέρωσις καὶ αὐτὸν ἀκόμη τῶν θηρίων, ἀπεικονίζεται εἰς τὰς ἐν Πομπηεῖα διασωθεῖσας τοιχογραφίας καὶ μωσαϊκά. Περίφημον εἶναι τὸ ἀνάγλυφον τοῦ Μουσείου Νεαπόλεως ἀναγόμενον εἰς τὸν πέμπτον π. Χ. αἰῶνα καὶ ἀπεικονίζον τὸν Ὀρφέα ἐπαναφέροντα τὴν Εὐρυδίκην ἐκ τοῦ Ἄδου.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν χριστιανικὴν ζωγραφικὴν ἢ μορφή τοῦ Ὀρφέως, ἕνεκα τῆς συγγενείας αὐτοῦ πρὸς τὸν «Καλὸν ποιμένα» καὶ τῆς προσκαίρου καθόδου αὐτοῦ εἰς τὸν Ἄδην, ἀπεικονίζετο, ὡς συμβολίζουσα τὸν Χριστόν. Αἱ παραστάσεις δὲ αὗται ἐγένοντο τὸ προσφιλέθον θέμα διὰ τοῦ ὁποῖου ἡ ἀρχαία χριστιανικὴ τέχνη διεκόσμησεν ἐπιτύμβια καὶ τοίχους κατακομβῶν.

Τὰ σωζόμενα σχετικὰ ἔργα εἶναι τοῦ δευτέρου μέχρι τοῦ τετάρτου αἰῶνος, τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα εἶναι πίνακες καὶ ἀνάγλυφα, ὅπως π. χ. τῆς ἁψίδος τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Δομιτίλλης ἐν Ρώμῃ, ἣτις παριστά τὸν Θοῤῃκα Ὁρφέα παίζοντα τὴν λύραν καὶ μαγεύοντα καὶ ἐξημεροῦντα τὰ πτηνὰ, λέοντας καὶ μυθολογικὰ τέρατα, καὶ τῆς κατακόμβης τῆς Πρισκίλλας, ἐπίσης ἐν Ρώμῃ. Τὰ πλεῖστα τῶν ἀναγλύφων τούτων, σχεδὸν Ἰταλικῆς προελεύσεως καὶ τέχνης, παριστοῦν τὸν Ὁρφέα ἄλλοτε φοροῦντα φρυγικὸν σκοθφρον, ἄλλοτε δὲ φέροντα ρωμαϊκὸν χιτῶνα, ἀναπαυόμενον δὲ ὑπὸ δένδρον δάφνης, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κάθηνται πτηνὰ.

Ἄλλὰ καὶ ἡ νεωτέρα μουσικὴ μᾶς ἐχάρισε δύο ἀριστουργήματα, τῶν ὁποίων ἡ ὑπόθεσις ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τοῦ περὶ Ὁρφέως μύθου: τὸν «Ὁρφέα», τὸ ἀρχαιότερον τῶν μελοδραματικῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Κλαυδίου Monteverdi (1567—1643) εἰς 5 πράξεις, καὶ τὸν «Ὁρφέα καὶ Εὐρυδίκη» τοῦ Χριστοφόρου Glück (1714—1787) εἰς 3 πράξεις.

ΟΡΦΙΚΑ. — Περιληπτικὸν ὄνομα ποιητικῶν ἔργων φερομένων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ὁρφέως. Ἦσαν δὲ αὐτὰ τὰ «Ἀργοναυτικά», ἔπος διηγούμενον τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀργοναυτῶν, τῶν ὁποίων πρωτοστατεῖ ὁ Ὁρφεύς, τὰ «Λιθικά» διδακτικὸν ἔπος, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Ὁρφεύς διδάσκει τὸν Πριαμίδην Θεοιδάμαντα περὶ τῶν θαυμασίων δυνάμεων τῶν λίθων, καὶ συλλογὴ ὕμνων εἰς διαφόρους Θεοὺς καὶ προσωποποιήσεις δυνάμεων τῆς φύσεως καὶ ἠθικῆς τάξεως.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἅπαντα τὰ ποιήματα ταῦτα ὀφείλονται εἰς τοὺς «ὄρφικούς» (βλ. λέξ.), ἀναφέρονται δὲ οὗτοι εἰς μυστικὰς θεογονίας, κοσμογονίας, κτλ. Πότε ἐγράφησαν ταῦτα εἶναι δύσκολον νὰ καθορισθῇ. Κατὰ τοὺς νεωτέρους κριτικούς ὁ χρόνος τῆς συντάξεώς των διαφέρει κατὰ πολλοὺς αἰῶνας: ἀπὸ τοῦ VI π. Χ. μέχρι τοῦ V ἢ καὶ IV μ Χ αἰῶνος.

Ἐκδόσεις τῶν Ὁρφικῶν ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Abel (1885), τοῦ Kern (1922) καὶ

ἄλλων, τελευταίως δὲ ὑπὸ τοῦ G. Dottin τὰ «Ἀργοναυτικά» μετὰ μεγάλης εἰσαγωγῆς ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Guillaume Budé καὶ γαλλικῆς μεταφράσεως.

ΟΡΦΙΚΟΙ. — Μυστικοπαθεῖς θρησκευτικοὶ ποιητὰί τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀναφανόμενοι ἐπὶ τοῦ ἔκτου π. Χ. αἰῶνος, καὶ ἀσχολούμενοι περὶ τὴν κοσμογονίαν καὶ θεογονίαν, τὴν προέλευσιν τοῦ κόσμου ἐκ τῆς ἀρχεγόνου αὐτῶν πηγῆς, ἣτοι τοῦ χάους, τὴν νυκτός, τοῦ οὐρανοῦ ἢ τοῦ ὠκεανοῦ. Παρέλθον δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ μυθικοῦ Θρακῶς ἀοιδοῦ Ὁρφέως, ὅστις, κατὰ τὴν παράδοσιν ἐγένετο ἰδρυτῆς τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου Ζαγρέως (βλ. λέξ.).

Τὰ ποιητικὰ των ἔργα φέρονται ὑπὸ τὸ περιληπτικὸν ὄνομα «Ὁρφικά» (βλ. λέξ.) καὶ ἀποδίδονται ὑπὸ τῆς παραδόσεως εἰς τὸν Ὁρφέα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν. Ἄλλὰ καὶ ἐπιγραφαὶ ἐπὶ χρυσῶν ἐλασμάτων σωζόμεναι, προερχόμεναι ἐκ τῆς Κάτω Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὅπως αἱ ὑπὸ τοῦ Α. Ἀρβανιτοπούλου ἀνακαλυφθεῖσαι εἰς Φεράς ἐντὸς τάφου μᾶς παρέχουν πληροφορίας περὶ τῆς διδασκαλίας, τῶν ἐθίμων, τῶν τελετῶν τῶν ὄρφικῶν κτλ.

Περὶ τῶν ἐθίμων τούτων καὶ ἐν γένει περὶ τῶν Ὁρφικῶν, ἀναφέρει πρῶτον ὁ Ἡρόδοτος (II, 81) ἐξαιρῶν τὴν μεταξὺ τῶν αἰγυπτιακῶν θρησκευτικῶν παραστάσεων καὶ τῶν ὄρφικῶν καὶ βακχικῶν τελετῶν ἀναλογίαν, φαίνεται δὲ ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην του εἰσήχθησαν αἱ τελεταὶ καὶ παραστάσεις τῶν ὄρφικῶν κατ' αἰγυπτιακὸν πρότυπον. Συνεπῶς κατὰ τὸν ἔκτον π. Χ. αἰῶνα.

ΟΡΦΙΣΜΟΣ. — Ὁρφισμὸς καλεῖται ἡ παραδοχὴ τῆς θρησκείας καὶ θεογονίας, τὴν ὁποίαν καθώρισεν ὁ Ὁρφεύς, περιεχομένην ἐν μέρει μὲν εἰς τὰ «Ὁρφικά» κατὰ μέγιστον δὲ μέρος καθισταμένην γνωστὴν καὶ συμπληρουμένην ὀλίγον κατ' ὀλίγον διὰ τῆς μνήσεως.

Ὁ ὄρφισμὸς ἐκπηγάσας ἐκ τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς ἐπαφῆς προήλθεν ἐκ συνδυασμοῦ τῆς Θρακο-φρυγικῆς λατρείας τοῦ Διονύσου μετὰ στοιχείων τῆς

θηρησκείας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν VI π.Χ. αἰῶνα. Βάσις αὐτοῦ ἦτο ἡ δι' ἐξαγνισμού, καθαρότητος σωματικῆς καὶ ψυχικῆς, διὰ μετανοίας καὶ ἰδιαιτέρων τελετῶν ἀπόκτησις ἡρέμου καὶ ἀγνῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς, μετὰ θάνατον δὲ ἀποφυγὴ τῶν ποιῶν καὶ τῶν βασάνων. Ὁ Ὀρφισμὸς κυρίως ἐπεδίωκε τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς ἀγωνίας, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ὁ ἀγνοῶν καὶ φοβούμενος τὸν θάνατον καὶ τὰ μετὰ τὸν θάνατον.

Πλὴν ὅμως τῶν κυρίως ὁπαδῶν τοῦ ὀρφισμού, ἠπῆρχον καὶ οἱ ἐκμεταλλεόμενοι τοὺς φόβους τούτους, οἱ ὅποιοι ἀνελάμβανον ἐπὶ πληρωμῇ τὴν θεραπείαν αὐτῶν. Οὗτοι ἐκαλοῦντο «ὀρφεοτελεσταί», οἱ ὅποιοι περιερχόμενοι τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία ὑπὸ μορφῆν ἐπαιτῶν, ἐξεμεταλλεύοντο τὴν εὐπιστίαν τοῦ πολλοῦ κοινοῦ, ἰδίως δὲ τῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι μετὰ τῶν τέκνων τῶν ἀπετέλων τὴν καλλιτέραν καὶ προσφορωτέραν πελατείαν. Ὁ Πλάτων τούτους ὀρφεοτελεστάς τούτους ὀνομάζει «μάντις» καὶ «ἀγύρτας», συγνάζοντας εἰς τὰς οἰκίας τῶν πλουσιῶν καὶ ὑποσχομένους ἀντὶ ὀλίγων χρημάτων τὴν λύσιν τῶν ἁμαρτιῶν των, ὡς καὶ πάντων τῶν ἀποθανόντων προγόνων αὐτῶν. (Πλάτ. Πολιτ. 961β).

* ΟΥΣΣΑ (ἡ). — Πόλις τῆς Βισαλτίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 13 32), ἀλλ' ἀγνωστον ποῦ ἀκριβῶς κειμένη.

Κατὰ τὸν Δήμιτσαν ἔκειτο ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ νῦν Ζωχοῦ, δυτικῶς τῆς Νιγρίτας, ὅπου ὁ Cousinery, τοποθετεῖ τὴν Λίτην ἢ Λήτην. Σφάλλεται ὅμως ὁ Cousinery, καθ' ὅσον ἡ Λήτη ἔκειτο ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ καὶ ἦτο γνωστὴ, κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους διὰ τὸ πορ' αὐτὴν ἱερὸν τῆς Λητοῦς, μεταξὺ τοῦ Ἐχεδώρου ποταμοῦ καὶ τῆς Θεσσαλονίκης (Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 600 καὶ 716, — Cousinery, Voyage dans la Macédoine, τόμ. Β, σελ. 54—55, — Head - Σβορώνου, τόμ. Α, σελ. 236).

* ΟΥΣΚΙΟΣ. — Ποταμὸς τῆς Βορ. Θράκης, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου

(Β, 96), ὁ ἄλλως καλούμενος ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (IV, 49) Σκίος, ὑπὸ δὲ τοῦ Πλινίου Οἰσκος, ὁ σημερινὸς Ἰσκερ, ἐκβάλλων εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως (βλ. λέξ. Οἰσκος).

* ΟΥΣΤΑΦΟΣ. — Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 11, 7), ἀλλ' ἀγνωστον ταυτότητος. Πολὺ πιθανὸν νὰ εἶναι ἡ ὑπὸ τῆς Tabula Pentingeriana ἀναφερομένη Ὀστιδιζός, ἀπέχουσα ἀνατολικῶς τῆς Ἀδριανουπόλεως 18 μίλλια ἀλλ' αὕτη ἔχει ἐξακριβωθῆ ὅτι εἶναι ἡ Τζυειδῶν ἢ Τζοῖδος (βλ. λέξ.) ἢ σημερινὴ Χαυσᾶ.

Ρήγας ὁ Φεραῖος εἰς τὴν Χάρταν αὐτοῦ, τοποθετεῖ τὴν Ὀσταφον ἐπὶ τῆς Στάρα—Ζαγόρας, τῆς ἀρχαίας Βερόης—Τραϊανῆς, φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ αἰδιμὸς ἐθνεγέτης καὶ ἐθνομάρτυς, δὲν εἶχε σαφῆ ἰδέαν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Θράκης. (Πρβλ. Dumont-Homolle σελ. 305).

ΟΥΣΤΟΥΑΙΖΟΣ. — Διάφορος ὀνομασίᾳ τῆς ἐν Θράκῃ πόλεως Οὔστουδιζοῦ (βλ. λ.).

* ΟΥΤΕΝΔΑΝΟΣ καὶ ΕΥΤΕΝΔΑΝΙΣΚΟΣ. — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος, κατ' ἐπιγραφὰς εἰρηθείσας ἐν τῇ Β. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ (Θρακικά 1929, σ. 12).

ΟΥΑΛΕΝΤΟΣ (Μονή). — Μία τῶν ἀρχαιοτέρων μονῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τιμωμένη εἰς μνήμην τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαλτιστοῦ. Ἐκεῖτο δὲ ὅπου ἡ σημερινὴ συνοικία Σαχζαντέ παρὰ τὸ ἀρχαῖον ὑδραγωγεῖον τοῦ Οὔαλεντος (364—378). Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετετρέπη εἰς τζαμίον τὸ λεγόμενον Καλεντέρ - Τζαμί.

Πρὸ τιῶν ἐτῶν ὁ μιναρὲς αὐτοῦ κατέπεσε συνεπεῖα πτώσεως κερανοῦ, ἀλλ' ὁ ναὸς διατηρεῖται εἰς καλὴν κατάστασιν μετὰ τῶν ἐκ ποικιλοχρῶμων μαρμάρων τοίχων του, τοῦ γυναικωνίτου, τοῦ ἱεροῦ.

Κατὰ τινα παράδοσιν, παρὰ τοῖς Τούρκοις τῆς συνοικίας, ἡ μονὴ, αὕτη συνεχικωνώνει δι' ὑπογείου μετὰ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας ἀπέχοντος περὶ τὰ δύο χλμ. προφανῶς ὅμως θὰ πρόκειται περὶ ἀρχαίου ἀχρηστευθέντος ὑδραγωγεῖου.

ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟΣ.—Βυζαντινὸς στρατη-

γός ἐκ Θράκης ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565) διαπρέφας ὡς ἀρχηγός σώματος φαιδεράτων εἰς τοὺς κατὰ τῶν Βανδάλων τῆς Καρχηδόνας πολέμους ὑπὸ τὸν Βελισσάριον. Μετὰ τὴν συντριβὴν τῶν Βανδάλων ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τὸ 537 εἰς τὴν Ἰταλίαν κατὰ τῶν Γότθων, οἱ ὅποιοι ἐπολιόρκουν τὴν Ρώμην, ὑπερασπιζομένην ὑπὸ τοῦ Βελισσαρίου με δύναν μιν 4.000 μόνον ἀνδρῶν. Ὁ Οὐαλεριανὸς διασπάσας τὰς γραμμάς τῶν πολιορκητῶν, εἰσήλθεν εἰς τὴν Ρώμην μετὰ 1500 ἰππέων ἀναπτέρωσας τὸ φρόνημα καὶ τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν κατοίκων. Μετὰ τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ρώμης ὑπὸ τῶν Γότθων, ἀνερχομένων εἰς 100.000 ἀνδρας, διεκρίθη εἰς τὰς ἐν ἀνοικτῷ πεδίῳ ἐπιχειρήσεις, κατὰ τὸ τέλος δὲ τοῦ πέμπτου ἔτους τοῦ πολέμου συνώδευσε τὸ 541 τὸν Βελισσάριον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁπότε μετὰ μικρὰν διαμονὴν ἀπεστάλη κατὰ τῶν Περσῶν ὡς στρατηγός τοῦ Ἀρμενιακοῦ Θέματος. Τὸ 549 ἀπεστάλη καὶ πάλιν εἰς Ἰταλίαν, ὅπου διεκρίθη ἐκ νέου κατὰ τῶν Γότθων, οἱ ὅποιοι ἐξηκολούθουν τὸν πόλεμον. Κατατροπώσας αὐτοὺς κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν (549—543), καὶ σώσας τὴν ἐπαπειλουμένην Ἀγκῶνα κατεχομένην ὑπὸ μικρᾶς Βυζαντινῆς δυνάμεως, ἀπεστάλη εἰς τὴν Βόρειον Ἰταλίαν ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς ματαίωσιν τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῶν ὑποχωρούντων Γότθων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἵνα παρακολουθῇ τοὺς εἰς Ἰταλίαν εἰσβαλόντας Φράγκους. Τέλος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν παρὰ τὴν Καπύην μάχην ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ναρσήν, καθ' ἣν κατενικήθησαν καὶ οἱ νέοι ἐπιδρομεῖς. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ πολέμου τὸ 554 ἀπεστάλη ἐκ δευτέρου εἰς τὸν Καύκασον ὅπου διεξήγετο νέος πόλεμος κατὰ τῶν Περσῶν, διαρκέσας μέχρι τοῦ 562.

* ΟΥΑΛΛΑ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ' 11, 7) ἀλλ' ἀγνώστου ταύτοτητος.

ΟΥΕΝΔΕΝΙΣ (ἢ VINDENIS).—Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ', 9, 4). Εἶναι

ἡ Vindenis τοῦ Αὔγουσταίου Πίνακος, κειμένη Ν. Δ. τῆς Ναϊσοῦ (νῦν Νίσσα) καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ ταύτης εἰς Λίσσον (νῦν Ἀλέξιο) τῆς Δαλματίας ὁδοῦ. Ἄγνωστος ἡ ταυτότης αὐτῆς.

* ΟΥΕΡΖΕΑ (ΗΝΟΣ) (Διόνυσος).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Διονύσου, λατρευομένου ὑπὸ τῶν Θρακῶν κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ (Θρακικὰ 1934 σελ. 51).

* ΟΥΕΣΟΥΠΑΡΟΝ (τό).—Πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βεσσῶν κειμένη Β. Δ. τῆς Φιλιππουπόλεως (βλέπ. λέξ. Ρησαπάρια).

ΟΥΖΟΥΣΗΣ ἢ ΟΥΖΙΤΖΗΣ (Ἐπισκοπή).—Ἐδρα ἐπισκόπου ἐν Θράκῃ τῆς ὁποίας μνημονεύεται εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά ἐπίσκοπος τὸ 962 ὑπὸ τὸ ὄνομα Γεώργιος «ἐλάχιστος Ἐπίσκοπος Οὐζούσης τῆς Θρακῶν χώρας». Κατὰ τὸν XIX αἰῶνα ἀναφέρεται ἐπίσκοπος Οὐζιτζῆς καὶ Βαλλιόβου ὁ ἐκ Τραπεζοῦντος Γεράσιμος ἀπὸ τοῦ 1816—1831. ὁπότε προήχθη εἰς τὸν θρόνον Καισαρείας. («Θρακικὰ» τόμ. VI (1935) σελ. 236 καὶ ἑξῆς. — Μ. Σταμούλη, Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης. «Θρακικὰ» τόμ. XIV (1940) σελ. 153).

ΟΥ·Ι·ΜΙΝΑΚΙΟΝ (VIMINACIUM).—Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου. Ἐκεῖτο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, ὀλίγα χιλιόμετρα πρὸς ἀνατολὰς τῆς μετὰ τοῦ Μάργου (νῦν Μοράβα) συμβολῆς του, καὶ ἦτο ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἔδρα τῆς Leg. VII Claudia, πιθανῶς δὲ βραδύτερον καὶ ἰσοπολίτις. Καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων, ἀνεκτίσθη ἐκ θεμελίων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565) ὑπὸ δὲ τοῦ Ἱεροκλέους μνημονεύεται ὡς μία τῶν 5 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Μοισίας, τῆς ὁποίας ἦτο μητρόπολις.

Σῶζονται νομίσματα αὐτῆς ἀποικιακὰ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἀπὸ τοῦ Γορδιανοῦ Γ' μέχρι τοῦ Γαλλιανοῦ, τασσόμενα ἀπὸ τοῦ 240 μέχρι τοῦ 255 μ. Χ. Σήμερον τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει ἡ πόλις Κόστολατς ἐν

τῆ Β. Α. Νοτιοσλαβία, ὅπου σώζονται τὰ ἐρεῖπια αὐτῆς.

ΟΥΛΠΙΑ.—'Ονομασία τῆς Ἀγχιόλου, περὶ τὰς ἀρχάς τοῦ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνος, πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Τραϊανοῦ (93-117 μ. Χ.).

ΟΥΛΠΙΑ.—'Ετέρα ὀνομασία τῆς Φιλίππου πόλεως, ὡς τευχισθεῖσιν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98-117 μ. Χ.).

ΟΥΛΠΙΑΝΗ ἢ ΟΥΛΠΙΑΝΟΝ.—Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας ἐν Δαρδανία, πρὸς νότον τοῦ ὄρους Σκάρδου Β. Α. τῶν Σκοῦπων (Σκόπια) εἰς βόρ. πλάτ. 42°, 40' καὶ ἀνατ. μῆκ. 48°, 30' κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ. 9, 4). Ὁ Ἱεροκλῆς ὀνομάζει αὐτὴν «τὰ Οὐλπιανά», ὁ δὲ Προκόπιος Οὐλπιάναν.

'Ανακαινισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527-565), ὀνομάσθη Ἰουστινιανὴ Δευτέρα (Justiniana Secunda). Κατὰ τινας ἔκειτο παρὰ τὸ Κιοστενδὴλ τῆς Βουλγαρίας κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν ὁμω γνῶμην παρὰ τὸ Liprljan μεταξὺ Πριστινας πρὸς Β. καὶ Σκοπίων πρὸς Ν. εἰς τὰ νότια τῆς Σερβίας.

ΟΥΝΝΩΝ (φρουρίον).—Παλαιὸν φρούριον τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, τὸ ὅποιον ἀνακαινίσας ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527-565) μετ' ἄλλων γειτονικῶν φρουρίων «τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομὰς ἀνεχαίτισεν» (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. V, 6, 34-35).

ΟΥΟΛΟΓΑΙΣΟΣ ἢ ΒΟΛΟΓΕΖΟΣ.—Πρωθιερεὺς τοῦ ἐπὶ τῆς Ροδόπης Μαντείου τοῦ Διονύσου ('Ηροδ. VII, 111) καὶ ἀρχηγὸς τῶν Βεσσῶν εἰς τὸν κατὰ τοῦ Ρομητάλκου Α' (11 π. Χ.—12 μ. Χ.) βασιλείῳ τῶν Θρακῶν καὶ φίλου τῶν Ρωμαίων ἀγῶνα (Δίων Κασσ. XLIX, 34).

* ΟΥΠΙΣ (ἡ).—'Ετέρα ὀνομασία τῆς Θρακικῆς θεότητος Βενδίδος, τῆς Ἀρτέμιδος τῶν Ἑλλήνων, ἐλθούσης μετὰ τῆς Ἀργῆς εἰς τὴν νῆσον Δῆλον, ἵνα προσφέρῃ θυσίαν πρὸς τιμὴν τῆς Εἰλειθίας. Οὐπιγγος δὲ ὁ πρὸς τιμὴν τῆς Ἀρτέμιδος ὕμνος. ('Ηροδ. Θ 35—Τζέτζης, εἰς Κασσάνδρας Λυκόφρονος, σιχ 936).

ΟΥΡΑΝΟΠΟΛΙΣ (ἡ).—Πόλις τῆς Χαλ-

κιδικῆς Χερσονήσου ἰδρυθεῖσα περὶ τὸ 316 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάρχου, υἱοῦ τοῦ Ἀντιπάτρου καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Κασσάνδρου, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Σάβνης (βλ. λέξ.).

Πότε ἀκριβῶς καὶ ὑπὸ τίνων κατεστράφη δὲν εἶναι γνωστόν. Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς κεῖται σήμερον τὸ κελλίον τοῦ Προφήτου Ἥλια. Σῶζονται ἀργυρὰ καὶ χαλκὰ νομίσματα αὐτῆς μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΟΥΡΑΝΙΩΝ, ΟΥΡΑΝΙΩΝ ΠΟΛΕΩΣ καὶ ΟΥΡΑΝΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ.

ΟΥΡΒΙΚΙΟΥ (τά).—Οἶκος καὶ συνοικία ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τοῦ ἐπὶ μεγάλου Κωνσταντίνου (324-337) συγκλητικῆς Οὐρβικίου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου, καθὼς ἀναφέρει ὁ Γεώργιος Κωδινὸς ἱστορικὸς τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, ὀνομάσθη «ἡ ἐκεῖσε ὀρωμένη ἀψίς, πρότερον χερσαία τοῦ Βύζαντος». Βραδύτερον ἢ συνοικία αὕτη ὀνομάσθη «τὰ Πρωτασίου», ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου μαγίστρου.

ΟΥΡΒΙΚΙΟΣ.—Εἰς τῶν Ρωμαίων συγκλητικῶν, τοὺς ὁποίους διὰ τεχνάσματος ἐγκατέστησεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Μέγας Κωνσταντίνος (324-337) πρὸς ταχύτερον συνοικισμὸν τῆς νέας πρωτεύουσος. Λαβὼν δηλαδὴ τοὺς δακτυλίους αὐτῶν ὁ αὐτοκράτωρ, ἔστειλεν αὐτοὺς, εἰς τὰς ἐν Ρώμῃ συζύγους των, εἰς ἔνδειξιν προσκλήσεως, καὶ ἐξαπατήσας οὕτω τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μετόπισεν μετὰ τῆς ἀκολουθίας ἐκάστου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐγκατέστησεν αὐτὰς εἰς μεγάλα οἰκοδομήματα ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθέντα καὶ ὁμοια πρὸς τὰ ἐν Ρώμῃ ἐκάστου συγκλητικῆς. Ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν συγκλητικῶν τούτων ἔλαβον τὸ ὄνομα τὸ πλεῖστον τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνοικιῶν ὡς λ.χ. «τὰ Ἀνθεμίου», «τὰ Ἀρματίου», «τὰ Στουδίου», «τὰ Οὐρβικίου» κ.τ.λ.

ΟΥΡΔΑΟΥΣ (φρουρίον).—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης, τὰ ὅποια ἔκτισεν κατὰ τὸν Προκόπιον (περὶ Κτισμ. IV 11) ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527-565)

ΟΥΣΔΙΚΗΣΙΚΗ.—Χώρα τῆς Θράκης, ἐκτεινομένη περὶ τὰ 18 μίλια Β.Α. τῆς Ἀνδριανουπόλεως, ἀποτελέσασα ἐπὶ ρω-

μαιοκρατίας μίαν τῶν 14 στρατηγιῶν (praefecturae) τῆς Θράκης (Πτολ. Γεωγρ. Γ. 11, 6).

ΟΥΣΙΑΝΑ (φρούριον, τὰ). — Φρούριον τῆς Δαρδανίας ἐν τῇ Ἄνω Μοισίᾳ ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 4).

* ΟΥΣΚΟΥΔΑΜΑ. — Ἀρχαῖον θρακικὸν ὄνομα τῆς Ὀρεστιάδος ἢ Ἀδριανουπόλεως. Εἶναι δὲ σύνθετον ἐκ τοῦ Οὐσκου, ὀνόματος καθαρὰ Θρακικοῦ, ὅπως καταφαίνεται ἐκ τοῦ ποταμοῦ Οὐσκου ἢ Οἴσκου καὶ τῆς ὁμωνύμου πόλεως ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ (βλ. λέξ.) καὶ δάμα, τὸ ὁποῖον σημαίνει: οἶκον (πρβλ. τὸ σανσκριτικὸν damas, τὸ ζενδικὸν dema), ἑλληνιστὶ δόμος, λατινιστὶ domus, διατηρηθὲν εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀγροτῶν τῆς Θράκης, μὲ μικρὰν παραλλαγὴν dam (ντάμια).

Κατὰ ταῦτα ἡ λέξις Οὐσκουδάμα σημαίνει πόλιν ἢ φρούριον τοῦ Οὐσκου, ἀρχαιοτάτου τινὸς βασιλείως ἢ ἤρωος τῆς Θράκης.

ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων ἡ Οὐσκουδάμα φέρεται ὑπὸ τὸν τύπον: Οὐσκούδαμος, τύπον, τὸν ὁποῖον οἱ μετὰ τὸν Ἡρόδοτον ἱστορικοὶ καὶ γεωγράφοι ἔδιδον εἰς τὴν θρακικὴν καὶ δωρικὴν κατάληξιν -α, ὡς λ.χ. Τόπειρα - Τόπειρος, Δένιζα - Δένιζος, Τυρόδιζα - Τυρόδιζος, Οὐστουδιζα - Οὐστουδιζος καὶ ἄλλα. Ἡ Οὐσκουδάμα μετὰ τῆς Βιζύης καὶ τῶν Κυψελων ἦτο μία τῶν πρωτευουσῶν τοῦ βασιλείου τῶν Ὀδρουσῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τὸ μᾶλλον πολιτισμένον θρακικὸν φύλον.

Πρῶτος, ὅστις ἐπεχείρησε πόλεμον κατὰ τῶν Ὀδρουσῶν καὶ Βέσσων ὁ Λούκουλλος ὅστις ἐκστρατεύσας κατ' αὐτῶν τὸ 72 μ. Χ. ἐκυρίευσεν πλὴν ἄλλων τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν Οὐσκουδάμαν, ἐκδιώξας αὐτοὺς πέραν τοῦ Αἴμου. (Εὐτρόπιος VI, 10).

Μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ, ἡ Οὐσκουδάμα ἦτο μικρὰ καὶ ἄσημος πόλις. Τὸ 127 μ.Χ. ἐπισκεφθεὶς τὰ μέρη ταῦτα ὁ Ἀδριανὸς ἀνήγειρεν αὐτὴν ἐκ βάρθρων. μετονομάσας αὐτὴν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀδριανουπόλεως καὶ Αἰλίαν. Μάλιστα πάσῃ ἐκ δυσθεραπεύτου νόσου

λέγεται ὅτι ἐλούσθη καὶ οὗτος εἰς τὴν συμβολὴν τῶν παρ' αὐτὴν τριῶν ποταμῶν Ἐβρου, Τόνζου καὶ Ἄρδα, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ὀρέστου καὶ ἐθεραπεύθη. Ἐκτοτε ἄρχεται ἡ ἀκμὴ τῆς πόλεως, τῆς ὁποίας ἡ ἱστορία εἶναι στενότερα συνδεδεμένη μὲ τὴν καθόλου ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ (βλ. λέξ. Ἀδριανούπολις).

ΟΥΣΤΟΥΔΙΖΟΣ. — Πόλις τῆς Θράκης κειμένη 26 χιλμ. πρὸς Α. τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐπὶ τῆς ὑπὸ ταύτης εἰς Κωνσταντῖν ὁδοῦ. Φέρεται δὲ ἀπὸ διαφορῶν παραλλαγῶν: Ὀστιζος, Ὀστιδιζός, Ὀστοδιζός, Ὀστουδιζος καὶ Οὐστουδιζός. Εἶναι καθαρῶς θρακικὸν ὄνομα, ἡ δὲ κατάληξις -διζος ἢ διζα εἶναι θρακικὴ σημαίνουσα φρούριον ἢ ὄχυρόν.

Κατὰ τὸν Jirecek, ἔκειτο ὅπου τὸ σημερινὸν Πύθιον (πρῶην Κούβελι), κατὰ δὲ τὸν Λαμπουσιάδην, καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἀντικατεστάθη κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ὑπὸ τῆς πόλεως Τζευειδῶν (βλ. λέξ.). Καταστραφεῖσα καὶ πάλιν κατὰ τὸν XI αἰῶνα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων δὲν ἀνέλαβεν ἕκτοτε. Ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἐκτίσθη τὸ 1560 ἡ κομπολις Χανσαῦ ὑπὸ τοῦ Σόκολη Μεχμέτ Πασᾶ, μεγάλου Βεζύρου, ἢ κατ' ἄλλους ὑπὸ τοῦ Χαὸς Μαχμουτ Πασᾶ, ὁπόθεν καὶ ἡ ὀνομασία Χανσαῦ. Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ν. Θράκης ὀνομάσθη Νίκη καὶ ἦτο ἔδρα ὁμωνύμου ὑποδιοικήσεως τοῦ Νομοῦ Ἐβρου, ἀριθμοῦσα 1.416 κατοίκους.

* ΟΥΣΤΡΑ — Μεσαιωνικὸν φρούριον τῆς Θράκης πρὸς βορρᾶν τῆς Ροδόπης, φυλάσσον πᾶσαν τὴν ἀπὸ μεσημβρίας εἰσβολὴν, πιθανῶς κατὰ τὸν Jirecek, ὅπου τὸ σημερινὸν βουλγαρικὸν χωρίον Οὔστριτζε πρὸς νότον τῆς μονῆς Μπατσκόβου. Καταληφθὲν μετὰ τοῦ Στενιμάχου, Περπεράκου καὶ ἄλλων φρουριῶν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Μιχαὴλ τὸ 1255 ἀνακατελήφθη τὸ ἐπόμενον ἔτος μεθ' ὅλης τῆς χώρας ὑπὸ Θεοδώρου Β' τοῦ Λασκάρεως (1255—1259)

* ΟΥΤΑΣΠΙΟΣ — Ὄνομα θρακικὸν ἐπισήμου τινὸς Θρακός, ἡρωοποιηθέντος μετὰ θάνατον, ἢ δευτερεύοντος τινὸς τυπικοῦ

Θρακικοῦ Θεοῦ («Θρακικὸν Ἀρχεῖον», τόμ. VI, σελ. 14).

* ΟΦΕΛΕΣΤΗΣ. — Εἷς τῶν εὐγενῶν Παιόνων, φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Πριάμου, φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως κατὰ τὸν Τρωικὸν πόλεμον ('Ιλιάδ. Φ. 210).

Π

ΠΑΓΓΑΙΟΝ.— Ὄρος τῆς Μακεδονίας, γνωστότατον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων διὰ τὰ πλούσια αὐτοῦ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, τὰ ὅποια κατὰ τὴν μυθολογίαν πρῶτος ἀνεκάλυψεν ὁ Κάδμος. Ἐκτείνεται δὲ κατὰ μῆκος τῶν ὄρων τῆς Θράκης δεσπόζον τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου πρὸς τὰ Ν.Α. τῆς Ἀμφιπόλεως. Κατὰ τὸν V καὶ IV π.Χ. αἰῶνα οἱ Ἀθηναῖοι διεμφιλονίκησαν τὴν κατοχὴν του πρὸς τοὺς Θασίους. Φίλιππος ὁ Μακεδὼν ἐποφθαλμιῶν τὴν περὶ τὸ Παγγαῖον χώραν, εὐχαρίστως προσῆλθεν εἰς βοήθειαν τῶν Κρηνίδων, ἐπαπειλουμένων ὑπὸ τῶν συχῶν ἐπιδρομῶν τῶν Θρακικῶν φύλων. Ἐκτοτε ἐγένετο κύριος τῆς χώρας, ἡ ὁποία τοῦ παρέσχε τὰ χρηματικὰ μέσα εἰς τὰς ἐπιτυχεῖς αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις, ποριζόμενος κατ' ἔτος περὶ τὰ χίλια τάλαντα, ἧτοι περὶ τὰς 600 000 χρυσῶν δραχμῶν. Σήμερον τὰ μεταλλεῖα τοῦ Παγγαίου εἶναι ἐξηντημένα, οὐδαμοῦ δὲ ἀνευρέθη ἴχνος μεταλλευτικῶν ἐργασιῶν. Τὸ ὄρος Παγγαῖον ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Παγγαίου, υἱοῦ τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Κριτοβούλης, ὅστις συνευρεθεὶς ἐν ἀγνοίᾳ μετὰ τῆς θυγατρὸς του, ἠτοκτόνησε ἐπ' αὐτοῦ, τὸ ὅποιον ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔλαβε τὸ ὄνομά του. Ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὑπῆρχε τὸ περιφημον μαντεῖον τοῦ Διονύσου, ὑπηρετούμενον ὑπὸ Σατρῶν ἱερέων, οἵτινες ἔθνον λευκοὺς ἵππους εἰς ἀνάμνησιν τῶν λευκῶν ἵππων τοῦ μυθολογικοῦ ἥρωος Ρήσου (βλ. λεξ.). Ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται Πουρνάρ-ντάγ, «ἐκτείνεται δὲ ἀπὸ Β.Α. πρὸς Ν.Δ. περὶ τὰ 40 χλμ. εἰς πλάτος δὲ περὶ τὰ 20.

* ΠΑΓΓΑΙΟΣ.— Υἱὸς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς νύμφης Κριτοβούλης, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὸ ὀμώνυμον ὄρος.

ΠΑΔΙΣΑΡΑ.— Ἐν τῶν φρουρίων τῆς

Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, τὰ ὁποῖα ἐπεσκεύασεν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός ὁ Α' (527—565), παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΠΑΙΟΝΕΣ.— Λαὸς Θρακικός, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐγκατασταθεὶς ἐν Μακεδονίᾳ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους καὶ κατοικῶν κατὰ τὸν ἄνω ροῦν τοῦ Στρυμόνος καὶ Ἀξιοῦ καὶ τὴν κοιλάδα τοῦ Ἐριγόνος, παραποτάμου τοῦ Ἀξιοῦ. Ὀνομάσθησαν δὲ Παῖονες, κατὰ τινα παράδοσιν, ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Παιουσιῶν (V, I, 4 καὶ 5) ἀπὸ τοῦ Παίονος, υἱοῦ τοῦ Ἐνδυμῖνος, ὅστις φεύγων ἐξ Ἥλιδος ἦλθεν «ὡς πορρωτάτω καὶ τὴν ὑπὲρ Ἀξιοῦ ποταμοῦ χώραν».

Ἡ ἐξάπλωσις τῶν Παίωνων ἐπὶ τῶν γειτονικῶν λαῶν ὑπῆρξε μεγάλη. Τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ ἀκμὴ αὐτῶν καὶ ὁ πλοῦτος, ὥστε εὐρέθησαν παιονικὰ νομίσματα εἰς τὰς περὶ τὸν Εὐφράτην καὶ Τίγρητα καὶ Ὀρόνταν χώρας. Κατὰ τὸν Τρωικὸν πόλεμον οἱ Παῖονες ἦλθον ὡς σύμμαχοι τῶν Τρώων. Ἐπὶ δὲ τῶν Περσικῶν πολέμων αἰάνατολικῶς τοῦ Στρυμόνος κατοικοῦσαι Παιονικαὶ φυλαὶ ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Πέρσας τὸ 513 π. Χ. καὶ μετεποτίσθησαν, κατὰ διαταγὴν τοῦ Δαρείου εἰς τὴν Ἀσίαν. Οἱ ἄλλοι συνεξεστράτευσαν ὀλίγον βραδύτερον μετὰ τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων οἱ Παῖονες συνεμάχησαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοῦ Φιλίππου τοῦ Β', ἀλλ' ὁ Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρος, χορηγήσαντες εἰς αὐτοὺς τὸ προνόμιον νὰ ἔχουν ἰδικούς των βασιλεῖς, ἐπεβλήθησαν βαθμηδόν, ὥστε τὸ 284 π. Χ. ἡ χώρα των ἀπετέλεσε μέρος τοῦ Μακεδονικοῦ Βασιλείου.

ΠΑΙΟΝΙΑ.— Ἀρχαία χώρα τῆς Μακεδονίας, ὀριζομένη πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τοῦ Σκομίου ὄρους, πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Θράκης, πρὸς νότον ὑπὸ τῆς Μακεδονίας, καὶ πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τοῦ Σκάδρου. Διαφρεομένη ὑπὸ τοῦ Ἀξιοῦ καὶ τοῦ Στρυμόνος, κατφεῖτο ὑπὸ τῶν Πριόνων (βλ. λ.) διηρημένων εἰς πολλὰς φυλάς. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους καὶ πρὸ τῆς μακεδονικῆς ἡγεμονίας, ἡ Παιονία ἐξετείνετο

ἐπὶ τοῦ περισσοτέρου μέρους τῆς Μακεδονίας, βραδύτερον ὁμως περιορίσθη εἰς τὰς κατὰ τὸν μέσον ροὺν τοῦ Ἄξιου ποταμοῦ χώρας, (τὴν Ἀμφαξίτιδα λεγομένην Παιονίαν) καὶ τοῦ Στρυμόνος (Παιονίαν τὴν ἐπὶ Στρυμόνα). Ἐπὶ Φιλίππου δὲ καὶ Ἀλεξάνδρου ἀπετέλεσε μέρος τοῦ Μακεδονικοῦ βασιλείου.

Μετὰ τοὺς Μακεδονικοὺς χρόνους, ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι κατέλαβον τὴν Μακεδονίαν, μετὰ τὴν ἐν Πύδνῃ ἦταν τοῦ Περσέως, τελευταίου βασιλέως αὐτῆς τὸ 168 π. Χ. ἡ Παιονία ἀπετέλεσε μέρος τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Καὶ ἡ μὲν πρὸς Ἄν. τοῦ Ἄξιου Παιονία συμπεριελήφθη εἰς τὴν Δευτέραν Ἐπαρχίαν Μακεδονίας, ἡ δὲ πρὸς βορρᾶν εἰς τὴν Τρίτην. Κατὰ δὲ τὸν τέταρτον αἰῶνα, κατὰ τὴν διαίρεσιν τῆς αὐτοκρατορίας μετὰ τὸν πλησιοχώρων χωρὸν ἀπετέλεσε τὴν Δευτέραν Ἐπαρχίαν Μακεδονίας. Πόλεις αὐτῆς ἀναφέρονται: οἱ Στόβοι, ἡ Βυλάζωρος, ἡ Ἀμυδών, τὸ Αἰστραῖον, ἡ Δόβρηρος ἡ Ταυριάνα καὶ ἡ σπουδαιότερα ὄλων ἡ Σίρις.

ΠΑΙΟΠΑΙΙ (οἶ).— Παιονικὸς λαός, κατοικῶν ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους μεταξὺ Μακεδονίας καὶ Θράκης. Ἀντισταθέντες μετὰ τὸν Παυόναν κατὰ τοῦ Μεγαβάζου, στρατηγοῦ τοῦ Δαρείου, ἐνίκηθησαν, αἱ πόλεις τὸν κατεστράφησαν, οἱ δὲ ἐπιζήσαντες ἐξετοπίσθησαν εἰς τὴν Ἀσίαν (Ἡροδ. V, 16).

ΠΑΙΡΙΣΑΔΗΣ. ΠΑΡΙΣΑΪΗΣ καὶ ΠΑΡΥΣΑΔΗΣ.— Σκύθης βασιλεὺς τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Σάτυρον τὸν Α' (349—310 π. Χ.). Κατὰ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην (XX, 24) ὑπῆρξεν ὁ μόνος ἐκ τῶν ἀδελφῶν του, ὅστις διαφυγὼν τὴν ὑπὸ τοῦ Εὐμίβλου σφαγὴν, διεσώθη ἐν νεαρωτάτῃ ἡλικίᾳ εἰς τὴν ἀλλήν τοῦ βασιλέως τῶν Σκυθῶν Ἀγάρου. Ἐκυβέρνησε πατρικῶς, ὑπὸ δὲ τοῦ λαοῦ του ἐτιμίτο ὡς Θεός. Ὑπῆρξε φίλος καὶ σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, ἐπιτρέψας ἐλευθέραν τὴν ἐξαγωγήν τοῦ σίτου, ὡς ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης (Πρὸς Φορμ 35—36). Τοῦ Παυρισαίου σώζονται χρυσοὶ στατήρες, βαρβάρου ὀπωσδήποτε τεχνουργίας

μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΑΙΡΙΣΑΔΟΥ. (Head—Σβορώνου. Ἱστορ. τῶν Νομισμ. τόμ. Β', σελ. 13).

ΠΑΙΣΟΥΛΗΝΟΣ (ΖΕΥΣ) — Ἐπίθετον τοῦ Διὸς ἐκ τοῦ Θρακικοῦ τοπωνυμίου Παισοῦλα, ἀπαντῶν διὰ πρώτην φορὰν εἰς ἐπιγραφὴν εὐρεθεῖσαν παρὰ τὴν Κομοτινήν καὶ ἀναγομένην εἰς τοὺς Ῥωμαϊκοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους. («Θρακικά», τόμ. VI (1925) σελ. 316 καὶ ἐξῆς, καὶ 1937, σελ. 32).

ΠΑΙΤΟΙ.— Μικρὸς λαὸς τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, κατοικῶν τὴν ἀπ' αὐτῶν κληθεῖσαν Παιτικὴν, περὶ τὸν κάτω ροὺν τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ. Ὑποταχθέντες ὑπὸ τοῦ Ξέρξου, συνεξεστράτευσαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος (Ἡροδ. VII, 110), ἀργότερον δὲ ὑπετάγησαν ὑπὸ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου, ὅτε οὗτος ἐξεστράτευσεν τὸ 334 π. Χ. κατὰ τῶν Περσῶν (Ἀρριανοῦ Ἀνάβ. Α, 11, 4).

ΠΑΙΩΝ (ὁ) (ὁ Παίων).— Ὁ κάτοικος τῆς ἀρχαίας Παιονίας (βλ. λέξ.).

* ΠΑΙΩΝ (Παίων).— Πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου παρὰ τὴν Καρδίαν, ἀναφερομένη ὑπὸ Σκύλακος τοῦ Καρυανδέως (Περίπλ. 67) Ταυτὸς ἀγνωστος.

ΠΑΙΩΝΙΟΣ ὁ ΜΕΝΔΑΙΟΣ.— Περὶφημος ἀγαματοποιὸς ἐκ τῆς Θρακικῆς πόλεως Μένδης (βλ. λέξ.), ἀκμάσας κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ V π.Χ. αἰῶνος. Κατέστη διάσημος διὰ τοῦ ἀγάλματος τῆς Νίκης, ἀφιερωθεῖσης ὑπὸ τῶν Μεσσηνίων τῆς Ναυπάκτου εἰς τὴν Ὀλυμπίαν κατόπιν τῆς νίκης αὐτῶν καὶ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Σπαρτιωτῶν ἐν Σφακτηρίᾳ (Παυσ. Α, 17, 8). Τὸ ἄγαλμα τοῦτο, εὐρεθὲν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ὀλυμπίας, κοσμεῖ σήμερον τὸ Μουσεῖον αὐτῆς.

Κατὰ τὸν Πausανίαν ὁ Παϊώνιος ἔγλυψε καὶ τὸ ἀνατολικὸν ἀέτωμα (τὰ γλυπτά) τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς. Ἄλλ' ἡ πληροφορία αὕτη φαίνεται ἀνακριβής, διότι ὁ Παϊώνιος θὰ ἦτο πολὺ νέος, ὅτε κατεσκευάσθη τοῦτο, διὰ τὰ ἀνατεθῆναι εἰς αὐτὸν τόσον σπουδαῖον ἔργον, ἐξ ἄλλου δὲ καὶ ὁ ἴδιος θὰ ἐμνημόνευε τὸ ἔργον τοῦτο ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς βάσεως τοῦ ἀγάλματος τῆς Νί-

κης, ἀφοῦ ἐμνημόνευσε ἔργα πολὺ μικροτέρας ἀξίας, ὅπως εἶναι τὰ ἀκρωτήρια τοῦ ναοῦ. Ἡ τέχνη τοῦ Παιωνίου ἐξήκνησε μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους καλλιτέχνας, καθὼς φαίνεται ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν γλυπτῶν τοῦ ἐν Ξάνθῳ τῆς Λυκίας μνημείου τῶν Νηρηίδων.

ΠΑΚΤΥΗ.— Πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἐπὶ τῆς Προποντίδος, ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸν Σκύμον (Περύγ. 711—712) ὑπὸ τοῦ Μιλτιάδου. Ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ ὄριον τῆς Χερσονήσου, ἀπ' αὐτῆς δὲ ἤρχιζε τὸ ὄχυρόν τεῖχος, τὸ ὁποῖον κατέληγεν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Μέλανος κόλπου Καρδίαν. Τὸ τεῖχος τοῦτο ἔκτισεν ὁ Μιλτιάδης τὸ 560 π. Χ. ἵνα προστατεύσῃ τὴν Χερσόνησον ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν θρακικῶν λαῶν, ἰδίως δὲ τῶν γειτόνων αὐτῆς Ἀφυνθίων. (Ἡροδ. VI, 36). Τὸ μῆκος του ἦτο 30 σταδίων, κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα (VII, 331, 54) 40. Ἐνταῦθα παρέμεινεν ὁ Ἀλκιβιάδης τὸ 408 π. Χ. ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ ἀπήρσαν ἐκ νέου τὴν ἀρχηγίαν, ἀναθέσαντες αὐτὴν εἰς τὸν Κόνωνα. Ὁχυρώσας δὲ τρία φρούρια : τὸν Ὄρνον, Βισάνθην καὶ Νέον Τεῖχος, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θράκης ἀποκτιήσας μεγάλη πλοῦτη καὶ συνδεδεῖς διὰ μεγάλης φιλίας μετὰ τῶν βασιλέων τῆς Θράκης Μηδόκου καὶ Σεύθου (Πρβλ. Ξενοφ. Ἑλλην. Α, V, 17). Κατεστράφη τὸ 309 π. Χ. μετὰ τῆς Καρδίας ὑπὸ τοῦ Λυσιμάχου βασιλέως τῆς Θράκης, πρὸς ἀνάδειξιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθείσης Λυσιμαχείας.

Κατὰ τὸν Μελέτιον (Γεωγ. τόμ. Γ') τὰ ἐρείπια αὐτῆς τῆς ἐποχῆς του (τέλος XVIII αἰῶνος) ἔκαλοῦντο παλαιὰ Πάτινο, ἦτο δὲ παλαιότερον ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως καὶ κατόπιν μητροπολίτου.

* ΠΑΛΑΔΕΙΗΝΟΣ. — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἡρώως Θρακός, μεγάλως ἐκτιμωμένου ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ, ἰδίως δὲ τῆς ὑπαίθρου χώρας. («Θρακικὸν Ἀρχεῖον», τόμ. VI, σελ. 14).

* ΠΑΛΑΙ.— Ἡ Kasta Rubra τῶν Ρωμαίων, ὅπου τὸ σημερινὸν Σεῖμενλῆ, κειμένη ἐπὶ τῆς παλαιᾶς Ρωμαϊκῆς οδοῦ Τραϊα-

νῆς - Αὐγούστης (Βερρός) - Ἀδριανουπόλεως.

* ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΟΣ. — Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Θράκης, υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ πατρὸς τοῦ Ἀλιάκμονος. Μαθὼν ὅτι ὁ υἱὸς του ἐφονεύθη ἐν τιμιμάχῃ, ἔπεσεν εἰς τὸν ποταμὸν Κόνοζον καὶ ἐπνίγη, ὅστις ἔκτοτε μετωνομάσθη Παλαιστίνος καὶ κατόπιν Στρυμῶν.

ΠΑΛΑΙΩΡΙΟΝ (τό).— Ὄρμος καὶ πόλις τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς ἢ Ἀθωνος (νῦν Ἅγιον Ὄρος), ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πλινίου μόνον, (Nab Hist. IV, 10, 37). Εἶναι ὁ σύγχρονος Ἀρσανᾶς Κασταμονίτου περὶ τὰ 12 μίλλια Β. Δ. τοῦ ἀκρωτηρίου Πίνες.

ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ. — Ἡγεμὼν τῆς Αἴνου, Ἰμβρου καὶ Σαμοθράκης περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, καταγόμενος ἐκ τοῦ ἐκ Γενούης οἴκου τῶν Κατελούζων (Cateluzzi), ἐκ τοῦ κλάδου τοῦ Νικολάου ἀδελφοῦ ἢ θεοῦ τοῦ Ἰωάννου Κατελούζου, ἡγεμόνος τῆς Λέσβου, ὅστις ἐπωφελοῦμενος τὸν μεταξὺ Βενετίας καὶ Γενούης ἐκράγνια πενταετῆ πόλεμον (1376—1381), κατέλαβε τὴν Αἴνον καὶ ἐγένετο ἰδρυτὴς ἀνεξαρτήτου ἡγεμονίας ἐπεκταθείσης σὺν τῷ χρόνῳ ἐπὶ τῆς Ἰμβρου καὶ Σαμοθράκης. Πολυτίμους πληροφορίας περὶ Παλαμήδους κατέλειπεν ἡμῖν Κυριακὸς ὁ ἐξ Ἀγκῶνος, ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν ἐν Αἴνῳ κατὰ τὸ εἰς Ἀνατολὴν ταξειδίον του. Περὶ τὸ 1446 ἐγένετο φόρου ὑποτελῆς εἰς τοὺς Τούρκους, περὶ δὲ τὸ 1455 κατελύθη τὸ κράτος αὐτοῦ ὑπὸ τούτων. Οἱ νόθοι υἱοὶ του Νικόλαος καὶ Δουκῖνος ὠδηγήθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακάς, ὅπου, ἵνα ἀπαλλαγῶσι τῶν βασάνων, ἤρνήθησαν τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ ἠσπασθήσαν τὸν μοαμεθανισμόν. Μετ' ὀλίγον ὁμως, τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Μεχμέτ Πασᾶ, τοῦ κατακτητοῦ τῆς Λέσβου ἐρρίφθησαν καὶ πάλιν εἰς τὰς φυλακάς, ὅπου ἀπηγχονίσθησαν μετὰ τινος ἡμέρας.

ΠΑΛΛΗΝΗ (χερσόνησος).— Ἡ δυτικότερα τῶν τριῶν χερσονήσων τῆς Χαλκιδικῆς. Εἰς παλαιότερους χρόνους ἔκαλεῖτο Φλέγρα (Ἡροδ. VII, 123), κατὰ δὲ τὸν

Στράβωνα (VII, 330, 27 καὶ VII, 30, 25) εἰλικον ἐκ τῶν μυθικῶν Γιγάντων, ἔθνους βαρβάρου καὶ ἀσεβοῦς, τὸ ὁποῖον κατέστρεψεν ὁ Ἡρακλῆς. «Ὅτι ἡ Παλλήνη χερσόνησος . . . Φλέγρα τὸ πρῖν ἐκαλεῖτο, φκουν δ' αὐτὴν οἱ μυθεύμενοι Γίγαντες, ἔθνος ἀσεβές καὶ ἄνομον, οὗς Ἡρακλῆς διέφθειρεν». Κατόπιν ὠνομάσθη Πελλήνη ἐκ τῆς Παλλήνης, θυγατρὸς τοῦ μυθικοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Σίθωνος. Ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων ἔλαβε τὸ ὄνομα Κασσάνδρα, τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον φέρει, ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ αὐτῆς κτισθείσης ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου γαμβροῦ τοῦ Φιλίππου, πόλεως Κασσάνδρας, τὸ 316 π.Χ.

Τὸ μῆκος αὐτῆς, κατὰ τὸν Στράβωνα, (VII, 330, 25) εἶναι 100 σταδίων, τὸ δὲ μέγιστον πλάτος 60, ὃ δὲ περίπλους 570. Χωρίζει δὲ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον ἀπὸ τοῦ Τρωναίου (νῦν κόλπου Κασσάνδρας) καὶ καταλήγει εἰς δύο ἀκρωτήρια, τὸ Ποσειδῖον (κοινῶς Ποσειδί ἢ Κασσάνδρα) πρὸς δυσμίας, καὶ τὸ Καναστραῖον (κοινῶς Παλιούρι) πρὸς τὰ Ν.Α. Ὡς ἐκ τῆς γεωλογικῆς συνθέσεως αὐτῆς εἶναι εὐφορωτέρα τῶν δύο ἄλλων, τῆς Σιθωνίας καὶ τῆς Ἀκτῆς, καὶ ἐπιτηδαιοτάτη πρὸς ἔμποριαν. Ὡς ἐκ τούτου ἐνωρίτατα προσεῖλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἴδρυσαν ἀρχετὰς ἀποικίας. Ἦτο δὲ πυκνότερα κατοικημένη καὶ περιελάμβανε 9 πόλεις: τὴν Ποτίδαιαν, τὴν ἐπισημοτέραν ὄλων, τὰς Σκίθας, τὴν Σάνην, τὴν Μένδην, τὴν Σκιώνην, τὴν Θέραμβον, τὴν Αἰγὴν, τὴν Νεάπολιν καὶ τὴν Ἄφυτην.

* ΠΑΛΛΗΝΗ (ἦ). — Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου, λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς Παλλήνης θυγατρὸς τοῦ Σίθωνος, συζύγου τοῦ Κλείτου. «Ἐκαλεῖτο δὲ Φλέγρα τὸ παλαιόν, καὶ φκεῖτο ὑπὸ Γιγάντων. Καὶ ἡ τῶν θεῶν καὶ Γιγάντων μάχη ἐνταῦθα μυθεύεται γενέσθαι . . .».

ΠΑΛΜΑΤΙΣ. — Φρούριον τῆς Μοισίας παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουναβέως καὶ τὴν πόλιν Συκίδαβα, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 4) ἐπεξέτει-

νεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527 - 565).

ΠΑΜΜΑΚΑΡΙΣΤΟΥ (Μονή). — Γυναικεία μονὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐγερεῖται κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Δούκα πρωτοστάτορος καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας, ἀδελφῆς τοῦ Ἀλεξίου Α' Κομνηνοῦ, καὶ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων (1453) ἐστεγάσθη ἐν αὐτῇ τὸ Πατριαρχεῖον, ἐξ οὗ καὶ ἡ λαμπρότης τῆς Μονῆς. Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον οἱ τάφοι: Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, τῆς Ἄννης Κομνηνῆς καὶ τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου: τὰ λείψανα τῆ Ἁγίας Εὐφημίας, τῆς Ἁγίας Σολομονῆς, μητρὸς τῶν Μακκαβαίων, τῆς Ἁγίας Θεοφανοῦς, πρῶτης συζύγου Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, αἱ εἰκόνας τῶν κυριόρων τῆς ἱερᾶς μονῆς.

Μετὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐγκατάστασιν τοῦ Πατριαρχείου, αἱ παρამείνασαι ὀλίγα μοναχαὶ μετεφέρθησαν εἰς τὴν ἐκεῖ πλησίον ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τοῦ ἐν τῷ Τρούλλῳ. Τοῦ λοιποῦ δὲ οἱ πατριάρχαι ἐνεταφιάζοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Μονῆς καὶ τῷ περιβόλῳ αὐτῆς. Ἡ Μονὴ παρέμεινε εἰς χεῖρας τῶν χριστιανῶν μέχρι τοῦ 1591, ὅποτε περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, μεταβληθεῖσα εἰς Τζαμίον, τὸ σημερινὸν Φετιχίε - Τζαμί. Τὰ ἱερὰ λείψανα μετεκομίσθησαν εἰς τὸ νέον Πατριαρχεῖον. Ἐκ τῶν τάφων ὁμοίως τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τῶν πατριαρχῶν πᾶν ἔχνος ἀπωλέσθη.

ΠΑΜΦΙΛΟΣ. — Ἕλλην ζωγράφος ἐξ Ἀμφιπόλεως, μαθητῆς τοῦ Μελανθίου, τοῦ Πανσίου καὶ ἄλλων, γενόμενος περὶ τὸ 360 π.Χ. ἰδρυτῆς ζωγραφικῆς σχολῆς ἐν Σικυῶνι. Ἀποβλέπων κατὰ τὰς ἠαοδείξεις τοῦ Πολυκλείτου εἰς τὴν ἀκριβείαν τῶν ἀναλογιῶν, ἀπῆτει παρὰ τῶν μαθητῶν του τὴν σπουδὴν τῆς γεωμετρίας. Πρῶτος ἐπέτυχε τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Σικυῶνος, θεσμὸν γενικευθέντα βαθμηδὸν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἴνα δὲ ἡ ζωγραφικὴ παύσῃ νὰ εἶναι βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα, ἀπηγόρευσε τὴν ἐκμάθησιν αὐτῆς εἰς τοὺς δού-

λους. Ἐγράφη «Περὶ ζωγράφου» καὶ περὶ «ζωγραφικῆς». Ὡς ὠραιότερον ἔργον τοῦ ἔθεωρεῖτο τὸ παριστάνον τοὺς Ἡρακλείδας. Ὁ δὲ Πλίνιος (XXXV, 36, 8) μνημονεύει δύο πίνακας αὐτοῦ: τὴν ἐν Φλιοῦντι νίκην τῶν Ἀθηναίων (πρῶτον ἔτος τῆς 101 Ὀλυμπιάδος) καὶ τὸν Ὀδυσσεὶ ἐπὶ σχεδίας.

ΠΑΜΦΥΛΟΝ καὶ ΠΑΜΦΙΛΟΝ — Πόλις τῆς Ἄν. Θράκης, κειμένη ἐν τῇ περιφερείᾳ Χαριουπόλεως. Ἐνταῦθα οἱ στρατηγοὶ Ἀλεξίου Α΄ τοῦ Κομνηνοῦ, Νικόλαος Μαυροκατακαλὸν, καὶ Βεμπετζιώτης ἐπὶ κεφαλῆς 8.000 ἀνδρῶν, συγκρουσθέντες, κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1086, μετὰ τῶν ἐπιδραμόντων τὴν Θράκην 80.000 Σκυθῶν καὶ Σαυροματῶν ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Τζεγλού, ἔτρεψαν αὐτοὺς εἰς φυγὴν, φονεύσαντες πλείστους, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τὸν Τζεγλού. Ἐλάχιστοι περισωθέντες ἐπανήλθον εἰς τὰς πέρας τοῦ Δουνάβειος χώρας τῶν. ("Ἄννα Κομνηνὴ VII, 1).

Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἦτο ἔδρα ἐπισκοπῆς ἀπὸ τοῦ ἐνάτου ἤδη αἰῶνος, διαλυθεῖσα πιθανῶς κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους διασφύζεται φιλονόμως (Ράλλη καὶ Ποτλῆ. τόμ. Ε΄, σελ. 476.—Μητροπ. Σάργεδων Γερμανοῦ, Ἐπισκοπικὸν κατάλογος κτλ. καὶ «Θρακικά», 1935, σελ. 110).

ΠΑΝΑΓΙΑ ἢ ΣΚΑΛΩΤΗ.—Μεγαλοπρεπὴς βυζαντινὴ μονὴ τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Θράκῃ, 2 ὥρας περίπου πρὸς Ἄν τῆς Αἴνου καὶ 3/4 πρὸς βορρᾶν τοῦ χωρίου Ἀμυγδαλιά, κειμένη ἐπὶ τινος βραχώδους λόφου, δεσπόζοντος τῶν πέριξ. Ἰδρῦθη τὸ 1140 ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Κομνηνοῦ τοῦ Ἀλεξίου. Σήμερον εἶναι τελείως κατεστραμμένη, σωζομένων μόνον τῶν πελωρίων αὐτῆς τειχῶν. Τῆς μονῆς ταύτης ἐσώζετο μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν ὀρειχάλκινος σταυρὸς ἐνεπίγραφος μετὰ τῆς χρονολογίας 1172.

ΠΑΝΑΙΟΙ.—Ἀρχαῖος θρακικὸς λαός, κατοικῶν κατὰ τὸν Θουκυδίδην (II, 101) τὰ πεδινὰ μέρη «πέραν τοῦ Στρυμόνος πρὸς βορρᾶν». Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀναφέρονται μετὰ

τῶν Ὀδομάντων καὶ Δερσαίων, ὡς αὐτόνομοι Θράκες καὶ σύμμαχοι τοῦ Σιτάλκου βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν, εἰς τὸν κατὰ τοῦ Περδίκκα ἀγῶνα.

* ΠΑΝΑΣΑ (Πανασσά).—Βυζαντινὴ πόλις τῆς Θράκης, μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Θεοφυλάκτου ("Ἱστορ. σελ. 18) κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀβάρων τὸ 584 μετὰ πολλῶν ἄλλων: τοῦ Δορυστόλου, Μαρκιανουπόλεως, Τροπαίου καὶ λοιπῶν. Ἄγνωστος ἡ ταυτότης αὐτῆς.

ΠΑΝΑΧΡΑΝΤΟΥ (ΜΟΝΗ).—Ἱερὰ μονὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ συνοικίᾳ τῶν Κωνσταντινιανῶν, ἰδρυθεῖσα, πιθανῶς, κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα, ἀλλ' ἄγνωστος παρὰ τίνος. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1204 μετετράπη εἰς Λατινικὴν, πορρέμειν δὲ ὡς τοιαύτη μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀνακτήσεως τῆς πόλεως τὸ 1261. Μετὰ τὴν τουρκικὴν κατάκτησιν μετετράπη εἰς τζαμίον ὑπὸ τοῦ καδὴ τῆς Προύσης Φεναρῆ - Ἰσαῖ, τοῦ ὁποίου ἐκτοτε φέρει τὸ ὄνομα. Ὀνομάζεται ἐπίσης καὶ Κλισὲ τζαμί. Καταστραφεῖσα τὸ 1917 ὑπὸ πυρκαϊᾶς, ἣ ὁποία ἀπετέφρωσεν ὀλόκληρον τὴν συνοικίαν, περιήλθεν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ὁποῖον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπεμελήθη τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῆς.

ΠΑΝΔΙΔΑΚΤΗΡΙΟΝ.—Ἀνώτατον ἐκπαιδευτήριον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἰδρυθὲν τὸ 425 ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου Β΄ τοῦ Μικροῦ. Τὸ πανδιδακτήριον τοῦτο μεταρρυθμισθὲν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τὸ 850, ἀδελφοῦ τῆς Θεοδώρας, ἐστεγάσθη εἰς τὸ περὶ πτερον τῆς Μαγναύρας ἐν τῷ Μεγάλῳ Παλατίῳ. Ἄλλαι βελτιώσεις ἐγένοντο ἐπίσης ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου τὸ 945, βραδύτερον δὲ, περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μονομάχου (1050) αἱ βυζαντιναὶ σπουδαὶ ἀναδιωργανώθησαν γενικῶς ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Μιχαῆλ Ψελλοῦ, οὕτως ὥστε ἦνθησαν πλήρως ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν καὶ τῶν Παλαιολόγων.

ΠΑΝΔΙΩΝ.—Υἱὸς τοῦ Φινέως, μυθικοῦ βασιλέως ἐκ Σαλμυδησοῦ τῆς Θράκης, ἐκ

τῆς πρώτης αὐτοῦ συζύγου Κλεοπάτρας, τυφλωθεὶς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Πληξίππου ὑπὸ τοῦ πατρὸς των, πιστεύσαντος εἰς τὴν διαβολὰς τῆς μητροῦσ τῶν Ἰδαίας. (*Απολλοδ. Γ' 15, 3).

ΠΑΝΗΓΥΡΑΚΙΟΝ.—Βυζαντινὴ κωμόπολις παρὰ τὸν Αἴμον, κτισθεῖσα ἐπὶ ἀρχαίου συνοικισμοῦ. Σήμερον καλεῖται ὑπὸ τῶν Βουλγάρων Παναγιούριστε, ὅπου κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους εὐρέθῃ ὄρειχάλκινον ἕξιφος τύπου καὶ τέχνης Μικηναϊκῆς («Θρακικὰ» τόμ. XVI (1941) σελ. 7).

ΠΑΝΙΟΝ (τό). — Ἀκρωτήριον τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, εὐθὺς μετὰ τὴν Δωϊνὴν Πέτραν (Παπάξ - μπουρνου), ἀποτελοῦν τὸ Β. Δ. ἄκρον τοῦ πρὸς τὸν Εὐξείνιον Πόντον στομίου αὐτοῦ. (Διονυσ. Βυζαντ. Ἀνάπλους Βοσπόρου). Εἶναι τὸ σύγχρονον Φαναράκιον.

ΠΑΝΙΟΝ ἢ **ΠΑΝΙΔΟΝ.** — Πόλις τῆς Θρακίης κειμένη ἐπὶ τῆς Προποντιδος, μίαν ὥραν περίπου πρὸς Ν. τῆς Ραιδεστοῦ. Ἀναφέρεται ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν βασιλέων τῆς Περγάμου Εὐμένους τοῦ Β' καὶ Ἀττάλου τοῦ Β', τῶν Φιλαδέλφων (197—138 π. Χ.), ἐπὶ δὲ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων οἱ Ῥωμαῖοι παρέμειναν ἐπὶ ἀρκετόν. Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἦτο πόλις ὄχυρά, ἀναφέρεται δὲ ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους κατὰ τὸν VI αἰῶνα ὑπὸ τὸ ὄνομα Πανόνιον ὡς μία τῶν 14 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Εὐρώπης, καθὼς καὶ κατὰ τὸν Χ αἰῶνα ὑπὸ Κωνίου τοῦ Πορφυρογεννήτου ὑπὸ τὸ ὄνομα Πάνιον. Ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου (717—744), ὁ ἠγεμόν τῶν Βουλγάρων Κροῦμος, ἐπολιόρησεν αὐτήν, ἀλλ' ἀνεπιτυχῶς, χάρις εἰς τὰ ὄχυρά αὐτῆς τείχη. Ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Β' (820—829) συνετάχθη μετὰ τῆς Περίνθου (Ἡρακλείας) ὑπὲρ τοῦ ἀποστάτου στρατηγοῦ Θωμᾶ. Τέλος ἐκυριεύθη ἔνεκα τοῦ ὑπὸ σεισμοῦ καταρρευσαντος τείχους αὐτῆς. Καταστραφεῖσα ὑπὸ μεγάλου σεισμοῦ τὸ 1063, κατεσκάφη τὸ 1205 ὑπὸ τοῦ ἠγεμόνος τῶν Βουλγάρων Ἰωάννου τοῦ Σκυλοῦϊάννου, οἱ δὲ διασωθέντες κάτοικοι τῆς μετῴκηθησαν εἰς τὴν Παραδουνάβιον Βουλγαρίαν. Ἀπὸ Ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως, ἐνωρίτατα ἀνεδεί-

χθη ὡς ἔδρα ἐπισκόπου. Κατὰ τὴν ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῇ Σύνοδον τὸ 431 ἀναφέρεται ὡς ἔχουσα μετὰ τῆς Ἡρακλείας ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐπίσκοπον. Κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον τοῦ 680 μνημονεύεται ἐπίσκοπος μόνον Πανίου, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ρηγίνος. Κατὰ δὲ τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886 — 912) καταρτισθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, ἀναφέρεται ὡς ἔδρα Ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἡρακλείας (Ράλλη καὶ Ποιτῆ, τόμ. V, σελ. 476). Τοῦ Πανίου σώζονται ἀρκεταὶ ἐπιγραφαὶ ἀνευρεθεῖσαι ἐπὶ τόπου, ἰδίως δὲ ἐπὶ τιος λόφου, δεσπόζοντος τῆς πόλεως. Τὸ ἀρχαιότερον μνημεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἀναγινώσκειται τὸ ὄνομα τοῦ Πανίου, εἶναι βάρος τι τοῦ πρώτου π. Χ. αἰῶνος φέρον τὴν ἐπιγραφὴν ΠΑΙΝ πρὸς τὰ ἄνω, καὶ Δ πρὸς τὰ κάτω ἐν ἀναγλύφῳ ἦτοι: ΠΑΝ[ΙΤΩΝ] ἢ ΠΑΝ[ΙΟΝ] Δ[ΗΜΟΣΙΟΝ]. Ἐπίσης σώζεται σήκωμα (εἶδος σταθμοῦ) φέρον τὴν ἐπιγραφὴν: [ΕΠΙ ΛΓΟΡ[ΑΝΟΜΟΥ ΦΑΙΝΙΜΠΟΥ, σπουδαιότατον ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν (Dumont - Homolie, σελ. 417 καὶ 495). Ὑπῆρξε ἡ πατρις τοῦ ἱστορικοῦ Πρίσκου, τοῦ καλουμένου Πανίτου ἢ Πανιέως. Σήμερον καλεῖται Πανίδος.

* ΠΑΝΙΤΗΣ ἢ ΠΑΝΙΕΥΣ.— Ὁ κάτοικος τῆς πόλεως Πανίου (βλ. λέξ.).

* ΠΑΝΟΝΙΟΝ (τό). — Πόλις τῆς Θρακίης ἐπὶ τῆς Προποντιδος, κατὰ τὸν Ἱεροκλέα (Συνέκδ. 632), ἢ ἄλλως Πάνιον (βλ. λέξ.).

ΠΑΝΟΡΜΟΣ.— Ἰσλίχη τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου (Nat. Hist, IV, 2, 28), πιθανῶς ναύλοχός τις ἐμπορίας χάριν καὶ καταφύγιον πλοίων ἐν καιρῷ τρικυμίας.

ΠΑΝΟΡΜΟΣ.— Λιμὴν καὶ πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 12, 5) μεταξὺ Σταγείρων καὶ Ἀθωνος. Ἀναμφιβόλως εἶναι ἡ μὲν πόλις ἢ Ἀκανθος, ὁ δὲ λιμὴν ὁ Ἀκανθίων λιμὴν τοῦ Στράβωνος (VII, 5, 8), ὁ σύγχρονος λιμὴν

τῆς Ἱερισσοῦ καὶ ἡ κωμόπολις του. (Περβλ. Leake, τόμ. Γ, σελ. 147).

ΠΑΝΤΑΛΙΑ ἢ **ΠΑΝΤΑΛΕΙΑ** ἢ **ΠΑΥΤΑΛΙΑ**. — Πόλις τῆς Θράκης, κειμένη, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 11, 7), παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Ἀρδανίας, δεξιὰ τοῦ ἄνω ροῦ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, ἀπέχουσα Ν. Δ. τῆς Σαρδικῆς (νῦν Σόφιας) περὶ τὰ 85 χλμ. Κατὰ τὸν VI αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 654), ὡς μία τῶν 5 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Δακίας Μεσογαίου (Dacia Mediterranea), τῆς ὁποίας τὰ τεῖχη, ἀπὸ πολλοῦ κατεστραμένα, ἀνήγειρεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—665) «ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ ἄμαχα τοῖς πολεμίοις διαπραξάμενος». (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 1, 31). Ἐπὶ τῶν Βουλγάρων ἡγεμόνων ἔφερε τὸ σλαβικὸν ὄνομα Βελεβοῦσδιον, σωζόμενον καὶ μέχρι σήμερον ἐν τινι συνοικίᾳ τῆς πόλεως Βέλπους. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάκτησιν τῆς χώρας ἐκλήθη Κιουστενδὴλ, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῶν αὐτόθι θερμῶν πηγῶν «πηγαὶ τοῦ Κωνσταντίνου», τὸ ὅποτον καὶ φέρει μέχρι σήμερον. Σώζονται νομίσματα αὐτῆς τῶν αὐτοκρατορικῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, ἀπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ μέχρι τοῦ Ἡλιογαβίλου, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΠΑΥΤΑΛΙΩΤΩΝ ἢ ΟΥΛΠΙΑΣ ΠΑΥΤΑΛΙΑΣ, καὶ διαφόρων τύπων, ὡς λ.χ. ὁ ποταμὸς Στρυμόνων περικυκλούμενος ὑπὸ τεσσάρων παιδῶν φερόντων τὰ ὀνόματα: ΒΟΤΡΥΣ, ΣΤΑΧΥΣ, ΧΡΥΣΟΣ καὶ ΑΡΓΥΡΟΣ, σημαίνοντων τὴν εὐφορίαν τοῦ ἐδάφους καὶ τὸν μεταλλικὸν πλοῦτον τῆς χώρας. Εἶναι ἡ σημερινὴ πόλις τῆς Βουλγαρίας Κιουστενδὴλ.

ΠΑΝΤΕΠΟΠΤΟΥ (Μονή) — Ἱερὰ μονὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει, κτισθεῖσα κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ὑπὸ τῆς Ἄνας Δούκαινας μητρὸς τοῦ Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118). Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1204, μετετράπη εἰς Λατινικὴν, παραμείνασθ ὡς τοιαύτη μέχρι τῆς ἀνακτίσεως τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ οἱ Λατῖνοι μοναχοὶ ἦσπασαν καὶ ἀπέστειλαν εἰς Ἐνετίαν τὰ πολυτιμώ-

τερα ἐν αὐτῇ Ἱερὰ κειμήλια (ἓνα ἦλον καὶ τεμάχιον τοῦ ἀκανθίνου στεφάνου ἐκ τῆς σταυρώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλο). Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1453 ἐχρησιμοποιήθη ὡς τουρκικὸν πτωχοτροφεῖον (Ἱμαρέτ) καὶ μενὰ τινα ἔτη μετετράπη εἰς τζαμίον, τὸ ὅποτον ἔκτοτε φέρει τὸ ὄνομα «Ἑσκή Ἱμαρέτ τζαμί», κείται δὲ ἐν τῇ συνοικίᾳ Οὐν-καπάν.

ΠΑΝΥΣΟΣ. — Ποταμὸς τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ ἐκβάλλων, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 10, 3), εἰς τὸν Εὐξεινον Πόντον πρὸς νότον τῆς Ὀδησοῦ (νῦν Βάρνα). Κατὰ τὸν Λύγουσταῖον Πίνακα ἔκειτο ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὁμώνυμος σταθμὸς (statio), ἀπέχων 12 μίλλια ἀπὸ τῆς Μαρκιανουπόλεως (νῦν ποταμὸς Δέβνα), ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ὀδησοῦ εἰς Ἀγγιάλου ὁδοῦ. Εἶναι ὁ σημερινὸς Καρταϊκ ἐν Βουλγαρίᾳ, ἐκβάλλων μεταξύ Ἀγγιάλου καὶ Μεσημβρίας.

* **ΠΑΠΙΚΙΟΝ** (Ὄρος). — Ὑψηλότατον ὄρος τῆς Δυτικῆς Θράκης, ἀναφερόμενον κατὰ τὸν δωδέκατον καὶ δέκατον τρίτον αἰῶνα ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων, χωρὶς ὅμως νὰ καθορίζεται ἡ θέσις αὐτοῦ. Πρῶτῃ μνεσίᾳ αὐτοῦ γίνεται ὑπὸ τοῦ Ζωναρά, διηγουμένου τὴν κατὰ τῶν Παυλιανιτῶν τὸ 1113 ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, ὅστις καταληφθεὶς ὑπὸ βουρτανίου χεϊμῶνος, ἠναγκάσθη νὰ διαχειμάσῃ μετὰ τῆς βασιλείσεως καὶ τῆς ἀκολουθίας του εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Παπικίου, ὅπου ὑπῆρχον μοναί, κελλίαι καὶ φροντιστήρια. Διελθὼν ἐκεῖ τὸν χεϊμῶνα ὁ αὐτοκράτωρ, ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν ἀρχομένου τοῦ ἔαρος εἰς Φιλίππουπολιν (Γ, σ. 753 καὶ ἔξης, Ἐκδοσις Βόννης). Μετὰ τὸν Ζωναράν, ὁ Νικήτας Χωνιάτης, ἀναφέρει ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ, διατρίβων εἰς Σαρδικὴν (νῦν Σόφιαν), συλλαβὼν περὶ τὸ 1168 τὸν πρωτοστάτορα Ἀλέξιον Ἀξούθ, ἐπὶ ὑπονοίᾳ συνωμοσίας κατ' αὐτοῦ, ἀφοῦ τὸν ἔκρινε μοναχόν, τὸν περιώρισεν εἰς τῶν ἐπὶ τοῦ Παπικίου ὄρους φροντιστηρίων (σελ. 187. ἔκδ. Βόννης). Ὁ Κίνναμος (σελ. 265, ἔκδ. Βόννης) ἐπίσης ἐξι-

στορῶν τὸ γεγονός τοῦτο, ἀναφέρει τὸ Παπικιον ὄρος, ἀλλ' ἀορίστως ὅπως καὶ ὁ Ζωναρᾶς. . . «'Αλέξιος (ὁ πρωτοστάτωρ), ἐπὶ τῶν ὀρεστέρων ἀπήχθη σεμνεῖον, ἀπερ ἐπὶ Στρυμόνος ἐν ὄρει Παπικίῳ ἴδρυνται πλεῖστα». Ὁ Χωνιάτης ἐπίσης ἀναφέρει ἄλλαχού (σελ. 557 καὶ 559) ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Ἰσαάκιος ὁ Β' συλλαβὸν κατὰ τὸ 1191 τὸν Ἀλέξιον, νόθον υἱὸν τοῦ Μανουὴλ καὶ τῆς Θεοδώρας, ἐπὶ ὑπονοίᾳ συναμοσίας καὶ τούτου κατ' αὐτοῦ, διάγοντα ἐν Δράμᾳ, ἀπέστειλεν ὑπὸ συνοδείᾳ εἰς τὸν Παπικιον ὄρος, ἀφοῦ προηγουμένως ἔκλειρεν αὐτὸν μοναχόν. Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω πληροφοριῶν βασιζόμενος ὁ Ἄντ. Μηλιαράκης, θεωρεῖ τὸν Παπικιον ὄρος ὡς τὸ σημερινὸν ὄρος τῆς Ρίλας, κείμενον εἰς τὸ Ν. Δ. ἄκρον τῆς Βουλγαρίας καὶ συνεχόμενον μετὰ τῆς Ροδόπης. (*Α. Μηλιαράκη, Ὁ καθορισμὸς τῆς θέσεως τοῦ Παπικίου ὄρους, ἐν Ἐθνακικῇ Ἐπετηρίδι 1897, σελ. 70 καὶ ἔξης). Μεταγενέστεραι ὁμῶς μελέται, βάσει τῶν ἰδίων συγγραφέων, ἀποδεικνύουν ὅτι τὸ Παπικιον ὄρος ἔκειτο ἐν τῇ Δυτικῇ Θράκῃ πρὸς βορρᾶν τῆς Μοσνουπόλεως, μετὰ τῶν σημερινῶν χωριῶν Σουσουρικόι καὶ Ναρλίκοι. (Πλειότερα βλ. «Τὸ Παπικιον ὄρος» ἐν «Ἄθηνᾶ», XXXV, (1924) 219—225).

*—ΠΑΡΑ.— ΠΑΡΟΣ ἢ — ΠΑΡΟΝ. — Ἐθνακικῇ κατάληξις ἀπαντῶσα εἰς κύρια ὀνόματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πόλεων, ὅπως λ.χ. Βέπαρα, Βησαπάρα, Βηλαιδήπαρα, Βηρίπαρα, Βόσπορα, Βρίπαρα, Δαρδαπάρα, Δρουζιπάρα, Σκαρίπορα, Πρισκούπερα, Μουζιπάρα, Σπινόπαρα, καὶ ἄλλαι. Κατὰ τοὺς γλωσσολόγους σημαίνει ἐχθρόν, πόλιν, ἀγοράν, διανομήν, πόρον, στενὸν πέρασμα. Ἐξ ὧν τούτων τῶν σημασιῶν πιθανώτερον φαίνεται ἡ ἔννοια τοῦ πόρου, τοῦ στενοῦ περάσματος, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς τοποθεσίας τῶν πόλεων τούτων. Πράγματι δέ, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, ὅλαι αἱ πόλεις αὗται κείνται σχεδὸν παρὰ τὸ πέρασμα ποταμοῦ τινος ἢ θαλάσσης. Ἡ Βησαπάρα ἢ Βεσοῦπαρον (παρὰ Προκοπίῳ, Περὶ Κτισμ. IV, 11) πόλις τῶν Βέσων, Ἐθνακικοῦ λαοῦ, τὸ σημερινόν

Τατάρ-Παζαρτζίκ ἐν Βουλγαρίᾳ, ἔκειτο Β.Δ. τῆς Φιλιππουπόλεως παρὰ τὸ πέρασμα τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου. Ἡ Δρουζιπάρα (βλ. λ.) περίφημος διὰ τὸ μαρτύριον τοῦ Ἐργίνου, παραποτάμου τοῦ Ἐβρου, ὅπου τὰ τουρκικὰ χωρία Καριστιρᾶν καὶ Κοριστᾶν. Ἡ Βηλαιδήπαρα (βλ. λ.) ἔκειτο παρὰ τῶν ἄνω ροῦν τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ. Ἡ Σκαπτοπάρα παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Στρυμόνος καὶ τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ Βιρστρίσα, ὅπου κεῖται τὸ σημερινόν χωρίον Gramadi ἐν Βουλγαρίᾳ, ἢ Σπινόπαρα, τὸ σημερινόν Κονιάβο ἐν Βουλγαρίᾳ. ἔκειτο παρὰ τὴν Παυταλίαν (νῦν Κιουστενδὴλ) καὶ ἦτο τὸ πέρασμα τῆς ἀπὸ Σαρδικῆς (νῦν Σόφιας) εἰς Πανταλίαν λεωφόρου, παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Στρυμόνος μετὰ τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ Sobolchititja. Καὶ σήμερον ἀκόμη ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Ραδομίρ-Κιουστενδὴλ διέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ τούτου. Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων παραδειγμάτων, βλέπομεν ὅτι αἱ πόλεις αὗται ἔκειντο πλησίον στενοῦ ἢ περάσματος ποταμοῦ τινος.

* *

Εἰς τὰς ἀνωτέρω πόλεις πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸ ὄνομα Βόσπορος, Σκυθο-Ἐθνακικῆς ἢ Ἐθνακικῆς καταγωγῆς, τὸ ὅποιον συναντᾶται δύο φορές ἐπὶ τῆς παραλλήλου τοῦ Εὐξείνου Πόντου: ἦτοι τὸν Ἐθνακικόν Βόσπορον καὶ τὸν Κιμμέριον Βόσπορον, τὸν σημερινόν πορθμὸν τοῦ Κέρτς, ὅστις ἐνώνει τὴν Μαιώτιδα λίμνην τῶν ἀρχαίων (νῦν Ἀζοφικὴ θάλασσα) μετὰ τὸν Εὐξείνου Πόντον, σημαίνει δὲ καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις: πορθμὸν, στενόν, πέρασμα.

Σημειοῦμεν ἐπίσης ὅτι καὶ ὁ Ἑλλησποντος ἐκαλεῖτο σπανιώτατα Βόσπορος, ὅπως παρ' Αἰσχύλῳ (Πέρσαι, 723 καὶ 746). Περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς λέξεως καὶ τῆς ἔτυμολογίας αὐτῆς ὑπάρχουν διάφοροι γνώμαι. Κατὰ τὴν κοινοτέραν εἶναι σύνθετος ἀπὸ τὰς λέξεις: βὸς καὶ πόρος, συμφωνοῦν δὲ μετὰ τὴν μυθολογίαν, καθ' ἣν ἡ Ἰώ, θυγάτηρ τοῦ Ἰνάχου, βασιλέως τοῦ Ἄργους, φεύγουσα τὴν μῆνιν

τῆς ζηλοτύπου Ἡρας, καὶ μεταμορφωθείσα ὑπ' αὐτῆς εἰς δάμαλιν, διέβη κολυμβῶσα τὸ στενὸν τοῦ Βοσπόρου, ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου εἰς Χρυσούπολιν (νῦν Σκούταρι). Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ Γεωργίου Κωδινού, ζήσαντος κατὰ τοὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως χρόνους, διότι ἐκ τοῦ Βοσπόρου (τοῦ νῦν Σεράϊ - Μπουρνού), ὄθεν διενεργεῖτο μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Κωνσταντίνου Ε' τοῦ Κοπρωνίου (741 - 775), ἐμπόριον βοῶν, καταληφθεῖσα ποτε ὑπὸ οἰστρου δάμαλιν τις διεπέρασε τὸ στενὸν τοῦτο. Τὸ ὅτι ὑπῆρχεν ἐν Βοσπορίῳ ἀγορὰ βοῶν (Forum bovis), τοῦτο εἶναι γνωστὸν, καθ' ὅσον ἀναφέρεται ὅτι ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ καὶ ἰδρυμένον ὁμοίωμα βοός, ὑπὸ δὲ τοῦ Γάλλου περιηγητοῦ Τουρνεφόρ (1656—1708) καλεῖται «βοὸς φόρος», ἥτοι ἀγορὰ βοῶν. Τὸ ὅτι ὅμως ἠδυνήθη ποτὲ βοὺς νὰ διαπεράσῃ τὸν Βόσπορον κολυμβῶσα μεταξὺ Βυζαντίου καὶ Χρυσουπόλεως, ὅπου οὔτε πλοῖον δύναται νὰ διέλθῃ κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ἔνεκα τῆς ὀσμῆς τοῦ ρεύματος (μέση ταχύτης 3—4 χιλ. τὴν ὥραν, μεγίστης δὲ 9—10), εἶναι ὅλως ἀπίθανον. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸν Θρακικὸν Βόσπορον, ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως συμφωνεῖ μὲ τὴν μυθολογίαν καὶ τὴν παράδοσιν. Προκειμένου ὅμως περὶ Κιμμερίου Βοσπόρου, δὲν ἐξηγείται πῶς. Ἄλλοι διετάθησαν, ὅλως ἀβασίμως, ὅτι κάθε στενὸς πορθμὸς ἐκαλεῖτο Βόσπορος, διὰ τὸ εὐκὸν τῆς διαπλεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἄλλοι ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Θραῖκες διέπλεον αὐτὸν ἐπὶ σχεδιῶν ἐκ βοῶν ἀσκῶν. Ἄλλ' ἢ λέξεις βοὺς, ὡς πρῶτον συνθετικὸν οὐδέποτε μεταβάλλεται εἰς βός. Κατ' ἄλλους πάλιν τὸ πρῶτον συνθετικὸν βός εἶναι ἀρχαῖόν τι προσθετικὸν μόριον τῆς Ἀρίας γλώσσης, ἰσοδυναμοῦν μὲ τὴν πρόθεσιν «παρά», καὶ σημαίνει: «παρὰ πόρον», διὰ τοῦ ὁποῖου ἐγένοντο αἱ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην μεταναστεύσεις τῶν Ἀρίων φυλῶν, ὁπότεν διεσκορπίσθησαν εἰς τὴν Θράκην, Μακεδονίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα. Κατὰ ταῦτα, Βόσπορος σημαίνει, ὅπως καὶ ἐν ἀρχῇ εἶπομεν, στε-

νὸν ἢ πέρασμα ἢ κατὶ ἀνάλογον, ὅπως παρετήρησαν οἱ γλωσσολόγοι, προκειμένου δὲ διὰ τὸν Θρακικὸν Βόσπορον «Μέγα στενόν». Ἄλλ' ἔχουν ἄδικον οἱ θέλοντες νὰ ἀναγνωρίσουν εἰς τὴν λέξιν «Βόσπορος» ἑλληνικὴν καταγωγὴν, παράγοντες αὐτὴν ἐκ τοῦ βοός καὶ πόρος, ὅπου τὸ πρῶτον συνθετικὸν σημαίνει ὄχι τὸν βοῦν, ἀλλὰ τὸ μέγα.

* *

Κατὰ τὰς νεωτέρας μελέτας, ἡ λέξις «Βόσπορος» εἶναι καθαρῶς Θρακική, ὅπου ἢ κατάληξις «παρα» μετεσχηματίσθη εἰς «πόρος» (ἑλληνική) καὶ—«πάρα» (θρακική) προέρχονται ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης, σημαίνουσα ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Τῆς λέξεως «Βόσπορος», ἔχομεν δύο θρακικὰς παραλλαγὰς: Βόσπαρα (φρούριον ἐν Θράκῃ) καὶ Βοισί - παρα (γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς), μιὰς καὶ τῆς αὐτῆς τοπωνυμίας, παρὰ τὴν Βησαπάραν, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βέσσων. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν Βοσ φαίνεται σημαῖνον τὸ μέγα καὶ τοῦτο χωρὶς νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν λέξιν «βοὺς». Παράδειγμα ἔστω τὸ Βωσαγύρα (τὸ ἐθνικὸν Βωσαυρηνός) τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως σημαίνει ὄχι «Βοὸς - ἀγοράν», ἀλλὰ «Μεγάλην—ἀγοράν». Ἡ κατάληξις—«πάρα» συναντᾶται ἐπίσης καὶ «παρο» ἢ—«πάρων», ὡς λ.χ. Βρίπαρο, Βρίπαρον, Βηρίπαρα, Σκαρίπαρα. Ἐπίσης κοί πόρα ἢ πόρις, ὅπως Σκάπορα, Κετρίπορις, Ραισκούπορις, ἐξ οὗ καὶ ἡ πιθανὴ συνταύτισις τῶν εἰς—πάρα καὶ—πόρος ἢ—πόρις ληγουσῶν λέξεων, ὅπως λ.χ. Δρυζίπαρα καὶ Δρυζίπαρος, Βόσπορος καὶ Βέσπαρα καὶ ἄλλα. Ἄλλως τε παρετηρήθη καὶ ἡ πιθανὴ ταυτότης τῶν κυρίων ὀνομάτων Πόρις καὶ Πάρις.

* *

Ἄλλὰ καὶ τῆς λέξεως «Βυζάντιον», κατὰ τὸν καθηγητὴν Παῦλον Καρολίδην, τὸ πρῶτον συνθετικὸν προέρχεται ἐκ τινος θρακικῆς λέξεως: Βούς, Βός ἢ Βύς, ἢ ὁποῖα σημαίνει «στενόν» καὶ ἡ ὁποῖα συναντᾶται εἰς τὴν ἐξελληνισθεῖσαν λέξιν Βόσπορος. Ἄλλ' εἴτε βοὺς, βός ἢ βύς εἶ-

ναι τὸ πρῶτον συνθετικόν, εἴτε βός, ὅπως εἶπομεν ἄνωτέρω, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι αἱ δύο αὐται λέξεις εἶναι θρακικῆς καταγωγῆς καὶ σημαίνουν τὸ «στενὸν πέρασμα», πράγμα τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ μὲ τὴν γεωγραφικὴν θέσιν τόσων πόλεων καὶ τοπωνυμιῶν, αἱ ὁποῖαι ἔκλειτο παρὰ τὸ πέρασμα ποταμοῦ τινος ἢ θαλάσσης. Οὕτω ἡ λέξις Βόσπορος εἶναι καθαρῶς θρακικὴ καὶ σημαίνει «Μέγα στενόν», ὅπως πραγματι εἶναι ὁ Θρακικὸς Βόσπορος. (Albert Dumont, αὐτόθι σελ. 50 — Georges Seure, Archéologie Thrace, 2me ser?e, 1ere partie, σελ. 140. — Παύλου Καρολίδου, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους τοῦ Κ. Παπαρηγοπούλου, Ἔκδ. Ἐλευθερουδάκη. Τόμ. Α, σελ. μθ. Ἐπίσης τοῦ αὐτοῦ : Ἡ πόλις τῶν Βυζαντινῶν ἐν τοῖς Χρονικοῖς τοῦ βασιλέως Ἀστραναδδῶν, ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, 1902—1903, σελ. 263—272).

ΠΑΡΑΒΟΛΟΣ.— Ὁρμος τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, μεταξύ τῶν ἀκρωτηρίων : Κλειδίου (νῦν Ντεφντερδάρμπουρνου) καὶ τῆς Ἐστίας (Ἄρναουτ-κιοῦ). Εἶναι ὁ σύγχρονος ὄρμος τοῦ Κουρού-τοεσμὲ (Ξηρᾶς Κρήνης ἢ Ξηροκρήνης).

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ (Ἰοσία).— Ἡ ἐπιλεγομένη Ἐπιβατινὴ (βλ. λέξ. Ἐπιβάται).

* ΠΑΡΕΙΟΝ (τό).— Ἐδρα ἀρχιεπισκοπῆς, ἐν Θράκῃ μνημονευομένη εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά. Αναφέρονται Ἀρχιεπίσκοποι αὐτῆς, μεταξύ τῶν ὁποίων ὁ Ἰγνάτιος τὸ 1285 ὑπογράφεται κατὰ τὴν ἐν Βλαχέρναις Σύνοδον «ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Πηγῶν καὶ Παρίου, ὑπέρτιμος Ἰγνάτιος, ὁρίσας ὑπέγραψα. (Σταμούλη, Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης, σελ. 31, 42, 54, 156).

* ΠΑΡΑΔΗΜΗ.— Βυζαντινὸν φρούριον κείμενον εἰς τὰ πέριξ τῶν Κομουτζηνῶν (νῦν Κομοτινῆς). Ἀναφέρεται ὡς προσχωρήσαν τὸ 1343 εἰς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννην Καντακουζηνὸν (1341—1354) μετὰ τριῶν ἄλλων παρακειμένων φρουρίων : Ἀσωμάτου, Κρανοβου-

νίου καὶ Στυλαρίου.

ΠΑΡΑΙΒΙΟΣ.— Θεράπων τοῦ Φινέως, μυθικοῦ βασιλέως τῆς ἐν Θράκῃ Σαλυμνησοῦ. Οὗτος κόψας ποτὲ ἱερὰν δρυῖν, ἀφιερωμένην εἰς τὴν νύμφην Ἀμαθρουάδα αὐτῆς, κατεδικάσθη ὑπ' αὐτῆς εἰς βουλιμίαν, μέχρις οὔ, κατὰ συμβουλίην τοῦ Φινέως ἐξιλέωσε τὴν νύμφην, ἰδρύσας βωμὸν πρὸς τιμὴν τῆς (*Απολλ. Ροδ. Β, 468).

* ΠΑΡΕΜΒΟΛΗ.— Ἐμπορεῖον τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων κείμενον ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ Β. Α. τῆς Φιλιππουπόλεως εἰς τὸ μέσον περιῖπου τῆς ἀπὸ ταύτης εἰς Καράσθυρα ὁδοῦ, οὐ μακρὰν τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου. («Θρακικά» τόμ. VI (1925) σελ. 162).

* ΠΑΡΘΕΝΙΟΝ (τό).— Περὶ τῆς πόλεως ταύτης, Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἀναφέρει τὰ ἑξῆς : «Πόλις τῆς Εὐβοίας. Ἔστι καὶ Θράκης. Τὸ ἔθνικόν Παρθένιος καὶ Παρθενιούς». Ἄγνωστος ἡ ταυτότης αὐτῆς.

ΠΑΡΘΕΝΙΟΝ ΙΕΡΟΝ.— Τόπος καὶ ἄκρα πρὸ τῆς χερσονήσου πόλεως Βοσπόρου, Στράβων (XII, :08). Ἔστι δὲ δαίμονος τινος ἐπώνυμον ἢ ἄκρα καὶ τὸ ἑόσων Παρθένιον ἔχον σταδίους ἑκατὸν (Στεφ. Βυζάντιος).

* ΠΑΡΘΕΝΟΠΟΛΙΣ.— Πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πιλινίου (Nat. Hist. IV, 19). Ἔκειτο δέ, κατὰ τὸν ἴδιον συγγραφέα, ἐν περιοχῇ κατεχομένη ὑπὸ Σκυθῶν, τῶν καλουμένων Ἀροτήρων, ὅπου κατῴκει τὸ γένος τῶν Πυγμαίων. Οἱ Ἀροτῆρες οὗτοι Σκύθαι κατῴκουν τὴν Σκυθικὴν λεγομένην Θράκην, ὡς ἀποκαλεῖ ὁ Ζώσιμος τὴν Κάτω Μοισίαν. Κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα μνημονεύεται ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, ὡς ὑπαγομένη εἰς τὸ θέμα τῆς Ἐπαρχίας Ροδόπτης (Περὶ Θεμάτων, βιβλ. Β.).

ΠΑΡΘΕΝΟΠΟΛΙΣ.— Πόλις τῆς Χερσονήσου Σιθωνίας (νῦν Λόγγου) πρὸς νότον τῆς Φυσκέλλης ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ τῶν θυγατέρων τοῦ Γράστου, υἱοῦ τοῦ Μύγδονος «διὰ τὸ ἀγροικον αὐτῶν τῆς διαίτης, καὶ τὸ ἄμικτον». (Στ. Βυζάντιος). Ὁ πολίτης Παρθενοπολίτης. Ἔκειτο δὲ

παρὰ τὸ χωρίον «Ταρθενώνα», διατηρήσαν τὸν ἀρχαῖον ὄνομα, ὑπὸ μικρὰν παραλλαγὴν. (Προβλ. Δήμιτσα. Ἡ Μακεδονία, σελ. 615).

* ΠΑΡΘΙΚΟΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς Σιντικής, κειμένη, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα Β. Δ. τῆς Ἡρακλείας τῆς Σιντικής (Ἱστολ. Γεωγρ. Γ, 12, 27). Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνεκδ. 638) ὡς μία τῶν 32 πόλεων τῆς ἐπαρχίας τῆς Μακεδονίας, κατὰ δὲ τὸν δέκατον ὑπὸ τοῦ Κ. Πορφυρογεννήτου (Περί Θεμ. Β. 74) ὡς μία τῶν 7 πόλεων τῆς ἐπαρχίας τῆς Ροδόπης. Ὑπὸ τίνος ἐκτίσθη, καὶ πότε κατεστράφη, καθὼς καὶ ἡ ἀκριβὴς τοποθεσία αὐτῆς εἶναι ἄγνωστον.

* ΠΑΡΟΡΙΑ (τὸ) —Ὄνομασία τῶν Μηλεώνων (βλ. λέξ.) κατὰ τὸ δεύτερον βασιλεῖον τῶν Βουλγάρων.

* ΠΑΤΑΡΟΣ.—Ἡγεμόν τις τῶν Θρακῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ ὁποῖου οἱ Θρακῆς διαβάντες ἐκ τῆς Εὐρώπης «ὄτε οἱ Κιμμέριοι τὴν Ἀσίαν κατέτρεχον, ἐβαλόντες αὐτοὺς ἐκ Βιθυνίας ὄκισαν αὐτοί.» (Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. 140).

* ΠΑΣΠΑΡΑΣ —Βυζαντινὴ κόμη τῆς Ν. Α. Θράκης, πρὸς δυσμὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, παρὰ τοὺς Ἐπιβάτας, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ ἀκριβῶς κειμένη. Ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τοῦ Θεοφίλου (1364-1376) ἀναφέρεται μετὰ τοῦ Οἰκονομείου ὡς κτῆμα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, δωρηθεῖσα ὑπὸ τίνος τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' ἄγνωστον πότε.

* ΠΑΣΣΑ (ἡ).—Πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντινοῦ, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ κειμένη. Τὸ ἔθνικόν Πασσαῖος.

* ΠΑΤΜΟΝ (Κάστρον) —Φρούριον τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς Ροδόπης, τὸ ὁποῖον μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Β' τοῦ Λασκάρως αὐτοκράτορος τῆς Νικαίας (1253-1259), ἀνάκτησιν τῶν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατεχομένων πόλεων καὶ φρουρίων, εὐκόλως κατέλαβεν ὁ Ἀλέξιος Δούκας ὁ Φιλανθρωπῆς τὸ 1256 μετὰ τῆς Τζεπαίνης (βλ.

λέξ.) Ἄγνωστος ἡ ἀκριβὴς τοποθεσία αὐτοῦ.

* ΠΑΤΡΑΟΣ.—Βασιλεὺς τῆς Παιονίας περὶ τὰ 340—315 π. Χ. Τοῦ Πατράου σὺζονται ἀργυρὰ τετράβολα καὶ δραχμαὶ (Head-Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α', σελ. 305, πλινὰξ Χ11)

ΠΑΥΤΑΛΙΑ.—Βλέπε λέξιν Πανταλία.

ΠΑΥΔΙΚΙΑΝΟΙ.—Θρησκευτικὴ αἵρεσις ἀναπτυχθεῖσα ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Κωνσταντῖνον, ἐπικληθέντα Σιλουιανὸν εἰς τὰ Κίβυσσα τῆς Ἀρμενίας. Οἱ Παυλικιανοὶ διεσπάσθησαν ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου (717-741), πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν κατέφυγον εἰς τοὺς Σαρακηνοὺς τὸ 745, ἀλλὰ διωχθέντες ἐπεξετάθησαν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, ὁπόθεν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν μετώκισεν Κωνσταντῖνος Ε' ὁ Κοπρώνυμος (741-775) εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἡ διάσπασις καὶ διαίρεσις τῶν Παυλικιανῶν ἐπανελήφθη καὶ μετὰ ταῦτα, ἀλλὰ συγκροτηθέντες ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Τυχικοῦ μετὰ ζήλου διέδιδον τὴν αἵρεσιν, μέχρις οὗ Λέων ὁ Ἀρμένιος (813-820) κατεδίωξεν αὐτοὺς. Πολλοὶ τοῦτοι κατέφυγον τότε εἰς τὴν Μελιτηνὴν καὶ βοηθηόμενοι ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν διωργάνουν στρατιωτικὰ σώματα κατὰ τοῦ Βυζαντίου, προελάσαντες μέχρις Ἐφέσου. Ἀλλὰ κατετροπώθησαν ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνοιο κατὰ τὰ ἔτη 870 καὶ 871, ὅστις ἐκυρίευσεν καὶ τὴν ἔδραν αὐτῶν Τεφρικήν. Μετὰ ἑκατὸν περὶ τοῦ ἔτη ὁ Ἰωάννης Τσιμισκῆς μετέκτισεν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν Θράκην (970) παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν. ὅπου καὶ μέχρι σήμερον σὺζονται ἐκβουλαριοθέντες γλωσσικῶς, ἀλλὰ ὡς καθολικοὶ Παυλικιανοί. Ἀλλὰ καὶ ἐν Θράκῃ δὲν ἔπαυσαν πολεμοῦντες τὴν Ὀρθοδοξίαν, μέχρις οὗ ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς τὸ 1118 πολλοὺς ἐξ αὐτῶν μετέστρεψεν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, κτίσας δι' αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν Ἀλεξιούπολιν. Ἐν τούτοις παρ' ὅλας τὰς καταπιέσεις καὶ διωγμοὺς δὲν ἔπαυσαν ὀφιστάμενοι μέχρι σήμερον προσελθόντες εἰς τὴν παπικὴν ἐκκλησίαν. (Προβλ. Παυλικιανοὶ I. Ε. Ἀναστασίου 1959).

ΠΑΥΔΙΜΑΝΔΡΑ.—Φρούριον τῆς Θρά-

κῆς ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, ἀνακαινισθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV. 11), ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔκειτο ἐν τῇ σημερινῇ Δοβρουτσᾷ.

* ΠΑΥΤΑΛΕΩΤΗΣ.—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, λατρευομένου ἐν Παυλατεία ἢ Πανταλεία (βλ. λέξι.) γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῶν («Θρακικά» Τόμ. XII, σελ. 239).

ΠΑΦΛΑΓΩΝ.—Υἱὸς τοῦ Φινέως, μυθικῶς βασιλέως τῆς ἐν Θράκῃ Σαλμυδησοῦ ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὸ ὄνομα ἢ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Παφλαγονία.

* ΠΕΔΙΑΑ (τά).—Ἡ λέξις «πέδιλα», τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται οἱ περὶ τὴν γλῶσσαν ἀρχαίζοντες βυζαντινοὶ συγγραφεῖς, ἐλέγαντο ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν κοινῶς «τζαγγία», λέξις περιωθεῖσα εἰς τὸν «τζαγγαρην», τὸν κατασκευαστὴν ὑποδημάτων (πρβλ. Μαυροφύδου, Ἐκλογή μνημ. τῆς νεωτ. Ἑλλ. γλώσσης, σελ. 534).

ΠΕΙΡΟΣ ἢ ΠΕΙΡΩΣ.—Υἱὸς τοῦ Ἰμβράσου ἐξ Αἴνου τῆς Θράκης, ἐλθὼν μετὰ τοῦ Ἀκάμαντος, υἱοῦ τοῦ Εὐσώρου, ὡς ἐπίκουρος τῶν Τρωῶν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Θρακῶν

δοσσοῦ Ἑλλησποντος ἀγάρους ἐντὸς ἔεργει ('Ἰλιάδ. 13, 845), φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θόαντος ('Ἰλιάδ. Υ, 484). Υἱὸς αὐτοῦ ἦτο ὁ Ρίγμος, φονευθεὶς καὶ οὗτος κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως.

ΠΕΛΑΓΙΑΣ (Ναὸς τῆς Ἀγίας).—Ναὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὸν ὁποῖον κατέλυσεν ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος ὁ Κοπρώνυμος (741—775) κατὰ τὸν ἱστορικὸν Θεοφάνην «καὶ τάφον καταδίκων ποιήσας τὰ Πελαγίου ἐκάλεσε».

ΠΕΛΑΣΓΟΙ.—Ἀρχαιότατον ἔθνος, τὸ ὁποῖον κατοικοῦν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἑλλάδι, διεσπάρη εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, πρὸς δυσμὰς εἰς τὰς μεγάλας νήσους τῆς Μεσογείου μέχρι καὶ ἀπτῆς τῆς Ἰσπανίας. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, οἱ Πελασγοὶ κατόκησαν ὅλην τὴν χώραν, ἥτις ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἐκαλεῖτο Ἑλλάς, πρὶν δὲ Πελασγία. Ἦσαν

γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι, καλλιεργοῦντες τὴν ἄμπελον καὶ τὴν ἐλαίαν. Κατὰ δὲ τὴν μυθολογίαν, πρῶτος ὁ Πελασγὸς ἐξύρωσε καὶ ἔψησεν ἄρτον παρσκευασθέντα ἐξ ἀλεύρου. Τοιοῦτοι ὄντες οἱ Πελασγοί, διὰ νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν ὄρεινῶν κατοίκων, ἔκτισαν πόλεις ὀχυρὰς καὶ ἐντεῦθεν τὰ πελασγικά τεῖχη, ἀπαντῶμενα ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας ὅπου κατόκησαν οὗτοι. Τὰ πελώρια αὐτῶν τεῖχη κατεσκευάζοντο δι' ὑπερμεγέθων λίθων, οἱ ὁποῖοι ὑπερκείμενοι ἀλλήλων συνεκρατοῦντο διὰ τοῦ βάρους αὐτῶν. Ταῦτα οἱ Ἕλληνες θαυμάζοντες ἀπέδωκαν εἰς ὑπεράνθρωπα ὄντα: τοὺς Γίγαντας, τοὺς Κύκλωπας καὶ τοὺς Θεοὺς. Τοιαῦτα σώζονται εἰς πλείστα μέρη, ἰδίως δὲ ἐν Ἀργολίδι καὶ Ἐτρουρίᾳ τῆς Ἰταλίας. Τὰ μᾶλλον ὁμως ἀξίολογα εἶναι τὰ ὑπόγεια οἰκοδομήματα τῶν Μυκηνῶν καὶ τῆς Ὀρχομενοῦ. Οἱ Πελασγοὶ ἦσαν καὶ θαλασσοπόροι μεταναστεύοντες ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, Κρήτην, Ἰταλίαν καὶ ἀλλαχοῦ Ἦσαν δὲ τὰ πλοῖα αὐτῶν πεντηκόντοροι, δηλαδὴ τὰ μέγιστα τῶν τότε γνωστῶν πλοίων.

Ἡ θρησκεία τῶν Πελασγῶν δὲν διαφέρει πολὺ τῆς τῶν Ἑλλήνων, διότι οὗτοι τὰ πλείστα παρέλαβον παρ' ἐκείνων. Καὶ κατ' ἀρχάς, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (B, 52) ἐλάτρευον τοὺς θεοὺς ἀωνόμως, διαστέλλων τὰς παρὰ τῶν Αἰγυπτίων παρρηφθείσας ἀπὸ τῶν Πελασγῶν θεότητες αὐτῶν, τὰς ὁποίας αὐτοὶ οὗτοι ὀνόμασαν. Ἦσαν δὲ αὐταί: ἡ Ἥρα, ἡ Ἑστία, ἡ Θέμις, αἱ Χάριτες, αἱ Νηρηίδες καὶ οἱ Διόσκουροι. Αἱ δὲ πρῶται θεότητες ἦσαν ὁ Ζεὺς, ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ Δημήτηρ, ἡ Ἴσις τῶν Αἰγυπτίων, ἡ Ἄρτεμις καὶ ὁ Ἥλιος μετὰ τῆς Δητοῦς, τοῦ Ἄρεως, τοῦ Ἐρμῆ καὶ τοῦ Ἡρακλέους, τὸν ὁποῖον ὁ Ἡρόδοτος διαστέλλει ἀπὸ τοῦ γνωστοῦ Θηβαίου ἥρωος, καὶ ὅστις ἦτο εἰς τῶν δώδεκα θεῶν, ἔχων Μαντεῖον ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἄλλο ἐν Βούργῃ τῆς Ἀχαΐας, ἥτις θεωρεῖται ὡς μία τῶν ἀρχαιότατων κατοικιῶν τῶν Πελασγῶν.

Αἱ μᾶλλον τιμώμεναι θεότητες, τὰς

ὁποίας παρέλαβον οἱ Πελασγοὶ παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἦσαν ὁ Πελασγικὸς Ζεὺς, τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἐπισημότερον Μαντεῖον ἐν Δωδώνῃ, ἡ Πελασγικὴ Ἥρα, τιμωμένη ἰδίως ἐν Ἀρκαδίᾳ καὶ ἐν Ἄργει, ἡ Πελασγὴ Δημήτηρ, τῆς ὁποίας ὑπῆρχε περίφημον ἱερόν ἐν Λυκοσούρῳ, τὸ ὅποιον ἦτο συνάμα ἄστυον τῶν διωκομένων, καὶ ναὸς ἐν Ἐλευσίνῃ καὶ Ἄργει, ὅστις φαίνεται ὅτι εἶχεν ἄλλην μορφήν παρὰ τοῖς Πελασγοῖς, καὶ ἦτο συνδεδεμένος μετὰ τῶν μυστηρίων τῶν Καβείρων.

Πλὴν τούτων ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῶν Πελασγῶν τῆς Ἀρκαδίας καὶ Ἰταλίας ὁ Κρόνος, εἰς τὸν ὅποτον προσέφερον ἀνθρωπίνους θυσίας καὶ ἐτέλουν αἱματηρὰς ἐορτάς. Ὅχι δὲ μόνον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων παρέλαβον θεότητος οἱ Πελασγοὶ, ἀλλὰ καὶ παρ' ἄλλων ἐθνῶν ὡς λ. γ' παρὰ τῶν Λιβύων τὴν λατρείαν τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ παρὰ τῶν Φοινίκων τοῦ Διονύσου καὶ τοῦ Φαλλοῦ. Ἐπὶ πλέον φαίνεται ὅτι καὶ ἡ λατρεία τοῦ Πανὸς εἶναι Αἰγυπτιακῆς προελεύσεως. Οἱ Πελασγοὶ κατοικοῦντες εὐφορὰ μέρη ἠῤῥησαν καὶ ἐκραταιώθησαν, ὥστε πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἔτι χρόνων ἐφημίζοντο διὰ τὸν ἀπειρον πλοῦτον καὶ τὴν εὐημερίαν των.

ΠΕΜΠΤΟΠΑΖΑΡΟΝ (τό). — Σινοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, καὶ τῶν μετέπειτα ἀριστοκρατῶν τοῦ Σταυροδρομίου. Ὠνομάσθη δὲ οὕτως ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ κατ' ἐκάστην Πέμπτην τελουμένης ἐμποροπανηγύρεως, ἡ ὁποία δὲν ἔπαυσε νὰ τελεῖται καὶ μέχρι σήμερον.

* ΠΕΛΤΗ (ἦ).—Λέξις Θρακικὴ, σημαίνουσα μικρὰν καὶ ἐλαφρὰν μνηοειδῆ ἀσπίδα, συνήθως πλεγμένην ἀπὸ κλώνους ἰτέας, ἄνωθεν δὲ καλυπτομένην διὰ δέρματος τετυγμένου. Παρὰ τῶν Θρακῶν παρέλαβον ταύτην οἱ Ἕλληνες, πρῶτος δ' αὐτῆς εἰσηγητὴς εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπῆρξεν ὁ στρατηγὸς Ἰφικράτης. (Πρὸβλ. Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου «Θρακ.» 1932, σελ. 233).

* ΠΕΝΘΙΑΪΣ. — Υἱὸς τοῦ Ὁρέστον, θεωρούμενος ὑπὸ πολλῶν ὡς ἰδρυτὴς τῆς Ὁρεστιάδος (βλ. λέξ. Ἀδριανούπολις).

ΠΕΝΤΑΠΟΛΙΣ (ΘΡΑΚΙΚΗ).—Οὕτως ὀνομάζετο ἡ ὁμοσπονδία πέντε ἑλληνικῶν πόλεων τῶν ἀνατολικῶν παραλίων τῆς Θράκης, ἰδρυθεῖσα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λυσιμάχου βασιλέως τῆς Θράκης τὸ 281 π. Χ. κατὰ τῆς ὁσημέραι αὐξανομένης ἐπιρροῆς τῶν Ῥωμαίων. Ἦσαν δὲ αὐταί : ἡ Καλλατία, οἱ Τόμοι, ἡ Ὀδησσὸς (Ράφνα), ἡ Διονυσόπολις καὶ ὁ Ἴστρος. Ἀργότερον διὰ τῆς προσλήψεως τῆς Μαρκιανουπόλεως ἐγένετο Ἐξάπολις. Διωκεῖτο δὲ ἡ ὁμοσπονδία αὕτη ὑπὸ ἐνὸς καλούμενου «Πεντάργου» καὶ ἐνὸς «Συμβούλου», οἵτινες ἀπετέλουν τὸ καλούμενον «Κοινὸν τῆς Πενταπόλεως». Ἐνεκα ὁμως τῆς ἀσυμφωνίας μεταξὺ των, ἰδίως δὲ ἐνεκα τῆς μεταξὺ Καλλατίας καὶ Τόμων, συμμάχων τῶν Ἀθηναίων ἀντιζηλίας, ἡ ὁμοσπονδία αὕτη διελύθη ὀλίγον μετὰ ταῦτα. (Ο. Tafali, La Cité Pontique de Dionysopolis, σελ. 67—68).

* ΠΕΝΤΑΠΟΡΟΣ — Μεσόγειος πόλις τῆς Ἀν. Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀστών τρεῖς ὥρας περί τ Β Α. τῆς Βιζύης, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, μετὰ τὴν ὑποταγὴν τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Κερσοβλέπτου τὸ 342 π. Χ. Τὰ εἶρηπια τῶν τειχῶν τῆς μόλις διακρίνονται σήμερον, παρ' αὐτὴν δὲ καὶ ἀρχαῖον χαλκορυχεῖον, καλούμενον ὑπὸ τῶν περιοίκων «Μαρμαροκοπιὸν» (Πρὸβλ. Σ. Λακίδου, σελ. 45). Εἶναι τὸ σημερινὸν χωρίον Σαρακίνα (βλ. λ.).

ΠΕΝΤΑΠΥΡΓΙΟΝ. — Οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου κατὰ τὸ 624—626 κτισθὲν δεύτερον τεῖχος, κατὰ τὴν Β. Α. ἄκρην τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἵνα περιληφθῇ καὶ προσφυλαχθῇ ἐν αὐτῷ ἡ μεγάλη συνοικία τῶν Βλαχερνῶν καὶ τὸ «Ἐβδομον» ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Σκυθῶν, Ἀβάρων καὶ Οὐγγρων. Εἶχε δὲ πέντε πύργους, τῶν ὁποίων ὁ εἰς ὀνομάζετο «πύργος τοῦ Ἀνεμᾶ», διότι ἐφυλακίσθη εἰς αὐτὸν ὁ κατὰ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ συνωμοτήσας Μιχαὴλ Ἀνεμᾶς. Ἀπὸ τοῦ ὀνόματος δὲ τούτου καὶ οἱ ἄλλοι πύργοι ὀνομάζοντο «Ἀνεμᾶδες».

ΠΕΝΤΖΑ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Λαο

δανίας παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 4) ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565).

ΠΕΡΑΝ (τό).—Μέγα καὶ πολυάνθρωπον τμήμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κείμενον ἐπὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν τοῦ Γαλατᾶ ὑψώματος, ὑπὲρ τὰ 110 μέτρα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Εἶναι τὸ ἄλλως λεγόμενον Σταυροδρομίον καὶ τουρκιστὶ Μπέηογλου. Σήμερον ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν ὑποδιοίκησιν τοῦ Νομοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ἀριθμῆι δὲ (κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1927) 286.970 κατοίκους.

Ἡ ὄνομασία «Πέραν» χρονολογεῖται ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ὅτε ὁ ὑπὲρ τὸν Γαλατᾶν λόφος, τότε πλήρης ἀμπελώνων, ἐκαλεῖτο οὕτως, ὡς κείμενος εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην τοῦ Κερατίου κόλπου. Ἡ ὄνομασία αὕτη ἐξηκολούθησε καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453) ὅτε ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ αἱ ξένοι πρεσβεῖαι, ὠνομάσθη δὲ Μπέηογλου ὑπὸ τῶν Τούρκων, κατὰ τινος, ἀπὸ τῆς ἐκεῖ διαμονῆς τοῦ βασιλόπαιδος Ἀλεξίου, υἱοῦ τοῦ προτελευταίου αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ, ἐγκατασταθέντος προσωρινῶς ἐκεῖ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τραπεζοῦντος τὸ 1461 ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β'. Κατ' ἄλλους δὲ τὸ Μπέηογλου εἶναι παραφθορὰ τῆς λέξεως Μπέη - γιολοῦ (=ὁδὸς τοῦ μπέη ἢ τῶν μπέηδων, δηλαδὴ τῶν πριγκίπων), ὀνομασθὲν οὕτως ἀπὸ τῆς κυριωτέρας ὁδοῦ τοῦ Πέραν, παρὰ τὴν ὁποῖαν κατῴκουν οἱ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐρχόμενοι ξένοι περιηγηταὶ καὶ πρῶσβεις, τοὺς ὁποίους οἱ Τούρκοι ἐθεώρουν πριγκηπικῆς καταγωγῆς. Σταυροδρομίον δὲ ὠνομάσθη, διότι εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόφου διεσταυροῦτο ἡ κυριωτέρα ὁδὸς τοῦ Πέραν μετὰ τοῦ ὑπὸ τῶν Μνηματακίων εἰς Τοπχανὲ ἄγοντος δρόμου. Εἰδρυθῆσα ἡ κυριωτέρα ὁδὸς τοῦ Πέραν ἐπὶ σουλτᾶν Ἀβδούλ — Μετζιτ (1836 - 1861) μετωνομάσθη Μετζιτιε, γνωστοτέρα ὅμως ἦτο ὡς Μεγάλῃ ὁδὸς τοῦ Πέραν. Ἀπὸ τῆς εἰσόδου ὅμως τῶν Κεμαλικῶν στρατευμάτων (κατὰ Νοέμβριον 1922) μετωνομάσθη εἰς *Ἰστικλάλ — Δζα-

ντσεσῆ (=Λεωφόρος Ἀνεξαρτησίας). Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο ἡ ἔδρα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ξένων πρεσβειῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς μεταφορᾶς τῆς πρωτεύουσας τῆς Τουρκικῆς δημοκρατίας εἰς Ἀγκυραν (13 Ὀκτωβρίου 1923) Εὐρωπαϊκαὶ τινες δυνάμεις μετέφεραν τὴν ἔδραν τῶν εἰς Ἀγκυραν. Ἀπὸ τότε τὸ Πέραν ἔχασε πολὺ ἐκ τῆς προτέρας σπουδαιότητός του. Ἡ Ἑλληνικὴ ὅμως Κοινότης τοῦ Πέραν ἐξακολουθεῖ διατηροῦσα τὰ ἐκπαιδευτικὰ τῆς καταστήματα, ἂν καὶ ἔνεκα τῆς ἐλαττώσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς μετὰ δυσκολίας συντηρεῖ ταῦτα. Τὸ Πέραν ἄλλοτε εἶχε ξυλίνας οἰκίας, ὑποκείμενον εἰς συχνὰς πυρκαϊὰς τῶν ὁποίων καταστρεπτικώτερα ὑπῆρξεν ἡ τῆς 24 Μαΐου 1870, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἀπετεφρώθησαν περὶ τὰς 5.000 οἰκίαι, ἐκάησαν δὲ περὶ τοὺς 1.000 ἄνθρωποι. Μετὰ τὴν πυρκαϊὰν ταύτην ἀνωκοδομήθη διὰ λίθων, κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκτίσθησαν πολλαὶ καὶ μεγάλαι πολυώροφοι πολυκατοικίαι.

* ΠΕΡΙΓΑΜΟΥ (*Ἐπισκοπή) — Κατὰ τὸν Μελέτιον (Γεωργ. Γ', σελ. 104) «Πέργαμος πόλις ποτὲ τῆς Θράκης, μεθ' ἑθρονον ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Τραϊανουπόλεως Μητροπολίτην», ἀλλ' ἄγνωστον ταυτότητος.

* ΠΕΡΒΕΡΟΥ (*Ἐπισκοπή).—Πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά Χρονικά, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ κειμένη. Ἐπίσκοπος αὐτῆς μνημονεῖται Βασίλειός τις τὸ ὄνομα κατὰ τὴν Ζ' Οἰκουμένην Σύνοδον τὸ 787 ὑπὸ τὸν τίτλον: Περβέρεως, Περβεραίου (Σταμούλη, Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης, σελ. 156).

ΠΕΡΙΓΑΜΟΣ.—Φρούριον τῶν Πιέρων ἐν Ἡδωνίδι παρὰ τὸν Στρυμονικὸν κόλπον, ἀναφερόμενον ἤδη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII 112). Ἐκεῖτο δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρὸς Ν. τῶν Φιλίππων πρὸς Δ. τῆς Νεαπόλεως (Καβάλας), ὅπου ἡ σημερινὴ κωμόπολις Πράβιον, ὅπου εὐρέθησαν ἀρχαῖα εἰρηπία καὶ ἐπιγραφαί. Κατὰ τὸν Μελέτιον, (Γεωργ. Τόμ Γ' σελ. 104) ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως. Ὁ Πτολεμαῖος

(Γεωγρ. Γ. 11, 7) ὀνομάζει αὐτὴν Πέργαμον οὐδετέρως καὶ τοποθετεῖ αὐτὴν εἰς βόρ. πλ. 42°, 30' καὶ ἀνατ. μήκος 52, πιθανῶς ὅπου τὸ σημερινὸν τουρκικὸν χωρίον Berghamon καὶ περὶ τὰ 10 μίλλια Β. Δ. τῆς Κομοτινῆς.

ΠΕΡΙΒΛΕΠΤΟΥ (ΜΟΝΗ).—Μία τῶν ἐπισημοτέρων μονῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἰδρυθεῖσα ἐπ' ὀνόματι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ τοῦ Δεκατηνοῦ (920-944) ὅστις καὶ ἐτάφη ἐν αὐτῇ. Ἐν αὐτῇ ἐφυλάσσοντο πλεῖστα ἅγια λείψανα, διαρπαγέντα ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων τὸ 1204.

Εἰς τὴν Μονὴν ταύτην παρέμεινεν ἐπί τινα χρόνον μετὰ τὴν ἐκ τοῦ θρόνου παραίτησίν του ὁ Ἄνδρόνικος Β' Παλαιολόγος (1182-1328) ἐν αὐτῇ δὲ ἐκάθη μοναχὸς ὁ παρατηθηθεὶς τοῦ θρόνου τὸ 1333 Ἰωάννης ΣΤ' ὁ Καντακουζηνός. Μετὰ τὴν Τουρκικὴν κατάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρεχωρήθη εἰς τοὺς Ἀρμενίους. Καταστραφεῖσα ὑπὸ μεγάλης πυρκαϊᾶς τὸ 1782, καὶ ἀνοικοδομηθεῖσα βραδύτερον, κατεστράφη καὶ πάλιν ὑπὸ πυρκαϊᾶς τὸ 1875. Σήμερον μόνον ἴχνη τινὰ αὐτῆς σώζονται.

ΠΕΡΙΒΟΙΑ (ἦ).—Ἡ πρεσβυτέρα τῶν θυγατέρων τοῦ Ἀεσσαμενοῦ, (βλ. λέξ.) μυθικοῦ βασιλέως τῆς Θράκης, σύζυγος τοῦ ποταμίου θεοῦ Ἀξιοῦ καὶ μήτηρ τοῦ Πηλεγόνο, ἡγεμόνος τῶν Παιόνων, λαοῦ Θρακικοῦ.

ΠΕΡΙΘΕΩΡΙΑ (ἦ).—Περιοχὴ τῆς Σόφρας ἐν τῇ βορείῳ Θράκῃ, ὀνομασθεῖσα οὕτω ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ παρὰ τὸ Αἰγαίου φρουρίου Περιθωρίου, οἵτινες μετώκησαν ἐκεῖ.

ΠΕΡΙΘΕΩΡΙΟΝ. — Μεσαιωνικὴ πόλις τῶν παραλίων τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, παρὰ τὰ βορειοδυτικὰ ἄκρα τῆς λίμνης Μπουροῦ τῆς Βιστονίδος τῶν ἀρχαίων, ἢ αὐτὴ μὲ τὴν Ἀναστασιούπολιν (βλ. λέξ.) μετονομασθεῖσα Περιθεώριον ὑπὸ Ἀνδρονίκου Β' τοῦ Παλαιολόγου (1282-1328), ὄνομα τὸ ὁποῖον ἔφερε καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας. (Προβλ. Στίλπ. Κυριακίδου, Ἡμερολόγιον Μεγ. Ἑλλάδος, 1931, σελ. 195

καὶ ἐξῆς). Εἰς τὰ σλαβικὰ κείμενα ἀπαντᾷ ὑπὸ τὸ ὄνομα Peritor. Εἶναι γνωστὴ κυρίως ἐκ τῆς μάχης, ἣ ὁποία συνεκροτήθη ἐν αὐτῇ μετὰ τοῦ Μομτζίλου, ἀρχηγοῦ τῶν Νοτιοσλαύων, ὅστις ἀφοῦ κατέστρεψε μέγα μέρος τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας, ἐπήρχετο καὶ κατὰ τοῦ Περιθεωρίου, καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Τούρκων συμμάχων του, ἐνίκησε τὸν Μομτζίλον καὶ ἐφόνευσεν αὐτὸν πρὸ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως.

* *

Κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα μνημονεύεται ὡς ἔδρα ἐπισκοπῆς ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως. Βραδύτερον δὲ ἔνεκα παρακμῆς συνηνώθη μετὰ τῆς ὀλιγανθρώπου τότε Εἰρήνης, ἀποτελέσασα ἀπὸ τῶν μέσων τοῦλάχιστον τοῦ XVI αἰῶνος τὴν ἡνωμένην ἐπαρχίαν Εἰρήνης. (Πάλλη καὶ Ποτλῆ, τ. Ε' σ. 483.—Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κτλ. εἰς «Θρακικά», 1935, σελ. 111).

ΠΕΡΙΝΘΟΣ. — Ἐπιδαυρίος τις ἑταῖρος τοῦ Ὁρέστου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποδίδεται ἢ κτίσις τῆς ὁμωνύμου θρακικῆς πόλεως ἐπὶ τῆς Προποντίδος, ἢ ἄλλως Ἡράκλεια (Στέφ. Βυζάντιος).

ΠΕΡΙΝΘΟΣ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντίδος, ἀπέχουσα πρὸς δυσμὰς τοῦ Βυζαντίου, κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 331, 57) 680 στάδια. Ἐκεῖτο δὲ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ Γ, 11, 4) εἰς βόρ. πλάτ. 42°, 20' καὶ ἀνατ. μήκ. 54°, 50'. Τὸ παλαιότερον ὄνομα τῆς Περίνθου, ἦτο, φαίνεται, Μυγδονία (Τζέτζη. χιλ. Γ', 812) ἀπὸ τοῦ Μύγδονος, ἑνὸς τῶν ἀρχαιοτέρων αὐτῆς ἰδρυτῶν. Μετὰ ταῦτα, ὡς «κτίστης» αὐτῆς ἀναφέρεται ὁ Ἡρακλῆς (Amm. Marsell XXII, 8), πρῶγμα μαρτυρούμενον ὑπὸ πολλῶν νομισμάτων τῆς Περίνθου, εἰς τὰ ὁποῖα, περὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἡρακλέους ἀναγινώσκειται: ΗΡΑΚΛΗΚΙΣΤΗ. Μετονομάσθη δὲ Πέρινθος ἀπὸ Περίνθου τινὸς Ἐπιδαυρίου ἑταῖρου τοῦ Ὁρέστου, ὅστις κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον, ὠδήγησεν ἐκεῖ νέους ἀποίκους. Πρὸ τῶν Μηδικῶν πολέμων, οἱ

ἀπὸ Στρυμόνος Παίονες», κατὰ τινὰ χρησμόν, ἐξεστράτευσαν κατὰ τῶν Περινθίων, ἐπιτεθέντες δὲ αἰφνης κατ' αὐτῶν, «καὶ πολλόν τε ἐκράτησαν καὶ ἔλιπον σφέων ὀλίγους» (Ἡροδ. V, 1). Ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων, μολοντί, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (V, 1—2) οἱ Περινθιοὶ «ἄνδρες ἀγαθοὶ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἐγένοντο», ἐπειδὴ ἦσαν ἐξησθενημένοι ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Παίωνων, ὑπέκλυψαν τέλος εἰς τὸν Μεγάβαζον, στρατηγὸν τοῦ Λαρκίου. Ἡ καταστροφή τῆς Περίνθου διηκολύνη τὸν Μεγάβαζον εἰς τὴν ὑποδούλωσιν ὀλοκλήρου τῆς Θράκης τὸ 490 π. X. Οὕτω οἱ Περινθιοὶ, ὑποταχθέντες εἰς τοὺς Πέρσας, ἠναγκάσθησαν νὰ συνεκστρατεύσων μετ' αὐτῶν εἰς τὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος πόλεμον. Ὀλίγον βραδύτερον, περὶ τὸ 480 π. X. ἡ Πέρινθος κατεστρέφη πυρποληθεῖσα ὑπὸ τῶν Φοινίκων κατὰ διαταγὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλέως (Ἡροδ. VI, 33). Ἄλλ' ἡ Πέρινθος δὲν ἐβράδυνε, ὅπως καὶ ἄλλαι Ἑλληνίδες πόλεις τῆς Προποντίδος, νὰ ἀνεγερθοῦν ἀκμαϊότεραι καὶ ἀνθοῦσαι. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἡ Πέρινθος ἦτο σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, παρέχουσα εἰς αὐτοὺς χρήματα, σίτον καὶ ἄνδρας, τὸ ἔξ 406 π. X. ἐδέχετο εἰς τὰ τεῖχη τῆς τὸν στρατὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου (Ξενοφ. Ἑλλην. Α, 1, 21). Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς ναυτικῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων (404 π. X.) ἡ Πέρινθος ἀνεγνώρισε τὴν κυριαρχίαν τῶν Λακεδαιμονίων (Ξενοφ. Κύρ, Ἀνάβ. VII, 2, 8, 9) ἐξαρτωμένη ἀπὸ τὸν ἐν Βυζαντίῳ ἄρμοστην τῶν Λακεδαιμονίων. Ἄλλ' ἡ ἀυξάνουσα εὐημερία τῆς Περίνθου, διεκύβευσε τὴν ἐλευθερίαν τῆς. Φίλιππος ὁ Μακεδῶν, ἀποβλέπων εἰς τὴν σπουδαίωτητα τῆς πόλεως καὶ θέλων νὰ καταστρέψῃ τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων ἐπολιόρησεν αὐτὴν τὸ 341 π. X. Ἠναγκάσθη ὁμοῦ νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, εὐρεθεὶς πρὸ μεγάλης συγκεντρώσεως Ἑλληνίδων πόλεων κατ' αὐτοῦ καὶ νὰ συνάψῃ εἰρήνην τὸ 339 π. X. Εὐγνωμονοῦντες τότε οἱ Περινθιοὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ Βυζαντίους, οἱ ὅποιοι ἔσπευσαν εἰς βοήθειάν

των, ἐξέδωκε τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο παρὰ Δημοσθένει ψήφισμα, διὰ τοῦ ὁποίου παρεχωροῦντο πολλοὶ προνομιοὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους. (Δημοσθ. περὶ στεφάνου XVIII, Ἀρ. Ἀνάβ. Ἀλεξάνδρου, Β, 14, 5, Διόδ. Σικελ. XVI, 72—76, Πλουτ. Βίος Φωκίωνος 14).

* *

Κατὰ τὴν Μακεδονικὴν ἐποχὴν τόσον ἠκμαζεν ἡ Πέρινθος, ὥστε Σέλευκος ὁ Νικάνωρ (306—280 π. X.) ἔκτισε πόλιν ἐν Συρίᾳ, ὀνομάσας αὐτὴν Πέρινθον (Ἀππιαν. Συριακ. 57). Ὁ δὲ μέγας κωμικὸς ποιητὴς Μένανδρος ὁ Ἀθηναῖος (342—291 π. X.) συνέγραψεν τὴν «Περινθίαν», ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξιστορεῖτο πιθανῶς ὁ βίος ἑταίρας τινὸς Περινθίας, ἐκ τῆς ὁποίας πολλὰ ἐδανείσθη ὁ Τερέντιος, γράφων τὴν «Ἀνδριανή». Ἐπὶ τῶν Διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἡ Πέρινθος, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ πόλεις, ὑπετάσσετο εἰς αὐτούς, διετήρει ὁμοῦ πάντοτε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς. Τὸ 196 π. X. βλέπομεν τὴν Πέρινθον διεκδικουμένην ἐνώπιον τοῦ Ῥωμαίου στρατηγοῦ Τίτου Κοῖντου Φλαμινίου ὑπὸ τῶν Ῥοδίων, ἀπαιτούντων ὅπως ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Ε' καὶ «Περινθίους εἰς τὴν Βυζαντίων συμπολιτείαν» (Πολυβ. Ἱστορ. XVII, 2). Ἐκ τούτου συμπεραίνομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ 339 π. X. ἡ καὶ πρὶν ἀκόμη διετηρεῖτο «συμπολιτεία» Περινθίων καὶ Βυζαντίων, μέχρι τοῦ 179 π. X. Ἐξεδόθη λοιπὸν τὸ 196 π. X. διάταγμα τῆς Ῥωμαϊκῆς Συγκλήτου, διατάσσον τὸν Φίλιππον νὰ ἀποσύρῃ ἐκ τῆς Περίνθου τὴν φρουράν του καὶ νὰ ἀνακηρύξῃ αὐτὴν «πόλιν ἐλευθεράν». Ἄλλ' ὁ Φίλιππος, μόλις τὸ 183 π. X. ὅπως λέγει ὁ Πολύβιος «βαρυνόμενος καὶ στένων ἀπέβη τῶν ἐπὶ Θράκης Ἑλληνίδων πόλεων».

* *

Ἐνταῦθα ὑπάρχει χάσμα εἰς τοὺς ἱστορικοὺς, οἱ ὅποιοι δὲν ἀναφέρουν περὶ τῆς τύχης τῆς Περίνθου. Ἄλλ' ἀναγινώσκοντες τὴν ἱστορίαν τῆς Θράκης ἀπὸ Κότυος τοῦ Β', μέχρι Κότυος τοῦ Ε' (ἀπὸ τοῦ 71 π. X. μέχρι τοῦ 7 μ. X.) καὶ βλέποντες

τοὺς συνεχεῖς τῶν Ὀδρουσῶν, Βέσσων, Σαλπείων καὶ λοιπῶν Θρακῶν πολέμους, εἴτε ἀναμεταξὺ των, εἴτε πρὸς τοὺς Ρωμαίους, συμπεραίνομεν, ὅτι οἱ Περίνθιοι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παραμένουν ἀπλοῖ θεαταί, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων, θὰ προσεταιρίζοντο πότε τὴν μίαν καὶ πότε τὴν ἄλλην μερίδα. Ὅπως δὲ τὸ Βυζάντιον ἐχορῆγει ἐπικουρίαν εἰς τοὺς Ρωμαίους κατὰ τοῦ Ἀντιόχου τῆς Συρίας, τοῦ Περσέως τῆς Μακεδονίας, τῶν πειρατῶν καὶ ἄλλων (Τακίτου Χρονικά XII, 62), τὸ αὐτὸ θὰ συνέβαινε πιθανῶς καὶ διὰ τὴν Πέρινθον, πολιορκηθεῖσαν μάλιστα, ἀλλὰ ματαίως ὑπὸ τοῦ Μιθριδάτου τὸ 8 π. Χ. (Μέμων, εἰς Graec. Ἐκδ. Didot, Paris 1846 — 51, τ. Γ' σελ. 546).

* *

Τὴν Πέρινθον καὶ τὸ Βυζάντιον, «ἀρχαίας καὶ διασήμου πόλεως», ὅπως τὰς ἀποκαλεῖ ὁ Τάκιτος (Χρονικά Β, 54), ἐπεσκέπτοντο ἄνδρες τὰ πρῶτα φέροντες ἐν Ρώμῃ, ὅπως ὁ Γερμανικός τὸ 18 μ. Χ. Ὅταν δὲ ἡ Θράκη ὑπετάγη εἰς τοὺς Ρωμαίους τὸ 26 μ. Χ. καὶ ἐγένετο ἀκολούθως Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία, κατὰ τινος μὲν ἐπὶ Κλαυδίου τὸ 46 μ. Χ. κατ' ἄλλους δὲ ἐπὶ Βεσπασιανοῦ τὸ 72 μ. Χ. καὶ ἡ Πέρινθος ἀνεγνώρισε τὴν κυριαρχίαν τῶν Ρωμαίων, τῶν ὁποίων σῶζονται αὐτοκρατορικὰ νομίσματα ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου (Σοῦητων Βεσπασιανός, 8). Ἀνεκτίσθη δὲ ἡ μᾶλλον ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τοῦ Βεσπασιανοῦ (69—79 μ. Χ.), ὁ ὅποιος ἀνέδειξε ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν τῆς Εὐρώπης (ἦτοι μέρους τῆς Θράκης), διορίσας εἰς αὐτὴν ἀρχόντα. Τοιοῦτων ἀρχόντων ὀνόματα, ἢτοι πρεσβευτῶν καὶ ἀντιστρατηγῶν, ἀναγινώσκονται ἐπὶ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν νομισμάτων αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ Τραϊανοῦ μέχρι τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (98—180 μ. Χ.). Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι ὅτι ἐπὶ τοῦ Ἀντωνίου (138—161 μ. Χ.) ἡ Πέρινθος εἶχεν ἡγεμόνα (praesident) καὶ ὄχι πρεσβευτὴν (legatus Caesaris), ὅπως ἐπὶ τῶν προκατόχων καὶ διαδόχων αὐτοῦ. Καίτοι δὲ ἡ Πέρινθος ὑπέκειτο εἰς πρε-

σβευτὴν τοῦ Καίσαρος, ὅπως ἐπὶ Τραϊανοῦ, πιθανῶς εἰς τὸν τῆς Ἐπαρχίας Μοισίας, εἰς τὸν ὅποιον καὶ τὸ Βυζάντιον, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸν τῆς Βιθυνίας, εἰς τὸν ὅποιον ὑπήγοντο καὶ τὰ λοιπὰ τῆς Προποντίδος παραλία, (Στράβ. XVII, 25), οὐχ ἦττον διετήρησε τὴν ἰδίαν αὐτονομίαν τῆς. Ἀπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Αὐγούστου καὶ ἐξῆς εἶχε Λήμον, Συνέδρους ἦτοι βουλευτάς, Βουλὴν, decuriones ἦτοι συγκλητικούς. Ἀλλὰ καὶ νόμους ἰδίους εἶχεν ἡ Πέρινθος, ὅπως λ.χ. ἐκείνον διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγορεύετο τὸ θάπτειν εἰς ξένον μνημεῖον, ἐπὶ χρηματικῇ τιμωρίᾳ. — «Εἰ δέ τις τολμήσει ἕτερόν τινα καταθέσθαι, δώσει τῇ πόλει 500—2.500 δηνάρια». (Περὶ τινῶν ἀνεκδότων ἐπιγραφῶν τῆς Πέρινθου, ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχῃ, εἰς Ἑλλην. Φιλολ. Σύλλογον Κων)πόλεως, ἔτος Α' (1863) σελ. 256 καὶ ἐξῆς).

* *

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανός (117—138 μ. Χ.) ἐπισκεφθεὶς τὴν Θράκην καὶ διελθὼν διὰ τῆς Πέρινθου φαίνεται ὅτι εὐηργέτησε τὴν πόλιν, διότι οἱ Περίνθιοι εὐγνωμονοῦντες ἀνήγειραν μνημεῖον εἰς αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοκράτειραν τὸ 125 μ. Χ. Ἄλλο μνημεῖον ἀνήγγεθῃ ἐν αὐτῇ εἰς Ἀντωνῖνον τὸν Εὐσεβῆ, ὅστις, ἂν καὶ δὲν ἀπεμακρύνθη τῆς Ἰταλίας, μεγάλως εὐηργέτησε τὰς ἐπαρχίας. (Παυσ. Ἀρχαδικὰ 43). Ἄλλ' ἐκεῖνος, ὅστις ὑπὲρ πάντας ἠὔξησε τὰς προνομίας τῆς Πέρινθου, ἦτο ὁ Σεπτίμιος Σεβήρος. Οὗτος μαχόμενος περὶ τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς ἐπὶ τριετίαν ὀλόκληρον (193—196 μ. Χ.) πρὸς τὸν Νίγρον, ἐπολιόρησε τὸ Βυζάντιον, ταχθὲν ὑπὲρ τοῦ ἀντιπάλου του, καὶ κυριεύσας αὐτὸ ὑπεδούλωσεν ὡς κώμην εἰς τὴν Πέρινθον, ἣτις συνταχθεῖσα ὑπὲρ τοῦ νικητοῦ, εἶχεν ἤδη ἀνοίξει εἰς αὐτὸν τὰς πύλας τῆς ἡδῆ ἀπὸ τοῦ 193 μ. Χ. (Ἡρωδιανῶ Γ, 6, 9). Τότε ἀφῆρέθη ἀπὸ τὸ Βυζάντιον τὸ δικαίωμα τοῦ κόπτειν νομίσματα, ἐνῶ πολλὰ νομίσματα τῆς Πέρινθου ἀνάγονται εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην. Τότε ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς Συγκλήτου εἰς τὴν Πέρινθον ὁ τίτλος «Νεωκόρος», εἴτε διότι ἀνή-

γειρεν ἴσως ναὸν εἰς τιμὴν τοῦ Σεβήρου εἶτε διότι συνέστησε νέους ἀγῶνας. «Σεβήρεια πρῶτα», «Ἐπιδήμεια Β' Σεβήρεια», «Φιλαδέλφεια», «Ἡράκλεια» καὶ ἀνεπέσωσε ἀρχαιοτέρους, ὅπως: τὰ «Ἄκτια καὶ τὰ Πύθια». Ἀπέναντι τῶσων μεγάλων εὐεργεσιῶν «Ἡ Βουλὴ καὶ ὁ Δῆμος τῶν Νεωκόρων Περινθίων ἀνήγειραν» ἀνδριάντα εἰς τὸν Σεβήρον περὶ τὸ 198 μ. Χ. ὁπότε ὁ Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ ἔλαβε τὸν τίτλον «Παρθικός».

* *

Ὁ Δίων ἀναφέρει ὅτι οἱ Περίνθιοι ἐφάνησαν σκληροὶ πρὸς τοὺς Βυζαντίους. Ἡ πληροφορία αὕτη τοῦ Δίωνος δὲν ἐπιβεβαιοῦται ὑπὸ ἄλλων ιστορικῶν. Φαίνεται ὁμως ὅτι οἱ Βυζάντιοι, ἂν καὶ μετὰ ταῦτα, πάλιν ἐπὶ Σεβήρου, ἀνέκτησάν τινας τῶν ἀπολεσθεισῶν ἐλευθεριῶν, ἐν τούτοις παρέμειναν ὑπὸ τοὺς Περινθίους μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Ἡ ἔορτὴ τῶν «Φιλαδελφείων» δὲν ἐπανηγυρίσθη πλέον ἐν Περίνθῳ, καὶ δικαίως μετὰ τὴν ἀδελφοκτονίαν τοῦ Γέτα (212 μ. Χ.). Τοῦλάχιστον ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Καρακάλλα δὲν ἀπαντῶνται παρὰ μόνον τὰ «Ἄκτια» καὶ τὰ Πύθια. Ὁ Ἡλιογάβαλος ἐπισκεφθεὶς πιθανῶς τὴν Πέρινθον τὸ (218 μ. Χ.) ἀπένευεν εἰς αὐτὴν τὸν τίτλον «Δὺς Νεωκόρος», ἦτοι διπλασίως Νεωκόρος, διατηρηθέντα μέχρι τοῦ Γαλινοῦ περὶ τὸ 268 μ. Χ. Ἐπὶ Ἡλιογαβάλου, ἡ ναυτιλία τῶν Περινθίων ἐξηκολούθει ἀκμάζουσα. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου (222—235 μ. Χ.) ἐπανηγυρίσθησαν ἐν αὐτῇ δημόσιοι ἀγῶνες, τὰ «Ἄκτια». Ἡ ἐπὶ δὲ τοῦ Γορδιανοῦ ἰδρυθεῖσα «Ὁμόνοια Περινθίων καὶ Ἐφesiῶν» ἀπέβλεπε φαίνεται, ὄχι μόνον εἰς τὴν κοινὴν λατρείαν τῆς Ἐφesiᾶς Ἀρτέμιδος, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀγῶνας ἀπὸ κοινοῦ πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος. Τὸ αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῆς «Ὁμονοίας Περινθίων καὶ Συμυρναίων», ἡ ὁποία ἔγινε γνωστὴ ἐκ τῶν νομισμάτων τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις διερχόμενος διὰ τῆς Θράκης τὸ 242 μ. Χ. παρέμεινε ἴσως ἐν Περίνθῳ.

* *

Ὅταν οἱ Σκύθαι διαβάντες τὸ 250 μ. Χ. τὸν Τάναϊν ἐληφίζοντο ἅπασαν μὲν τὴν Θράκην, κατείχον δὲ καὶ αὐτὴν τὴν Φιλιππούπολιν (Ζωσίμου Ἰστορ. Α, Δέκιος), τότε ἐσπευσεν ὁ Δέκιος τὸ 151 μ. Χ. καὶ διέσωσεν ἐκ προφανοῦς κινδύνου πολλὰς πόλεις, τῶν ὁποίων μία ἡ Πέρινθος ἀνήγειρεν εἰς αὐτὸν πιθανῶς ἀνδριάντα κατὰ τὴν σωζομένην ἐπιγραφὴν (Σ. Ἀριστάρχη, αὐτόθι). Ἐκτοτε, αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν Σκυθῶν καὶ ἄλλων βαρβαρικῶν σιφῶν εἰς τὴν Θράκην, ἦσαν ἀδιάκοποι, καθὼς καὶ οἱ ἐμφύλιοι τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων πόλεμοι, κατὰ τοὺς ὁποίους ἐκάστη τῶν Θρακικῶν πόλεων προσεταιρίζετο τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην μερίδα. Οὕτω τὸ Βυζάντιον, ταχθὲν ὑπὲρ τοῦ Μακρίνου, κατεστράφη τὸ 263 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ Γαλινοῦ. Ἐπιστρέφων ὁ Αὐρηλιανὸς ἐκ τῶν κατὰ τῆς Ζηνοβίας, βασιλείσης τῆς Παλμύρας νικῶν του καὶ διατρίβων ἐν Περίνθῳ, προῦκάλεσεν ἕνεκα τῆς ἀστηρότητός του συνωμοσίαν κατὰ τῆς ζωῆς του, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἡ δολοφονία του πρὸ τοῦ Καινοῦ Φρουρίου περὶ τὰ 35 χλμ. πρὸς βορρᾶν τῆς Περίνθου, τὸ 275 μ. Χ. ὅπου καὶ ἐτάφη, ἐνῶ μετέβαινε εἰς τὸ Βυζάντιον. (Εὐτροπίου, Αὐτοκρ. Αὐρηλιανός). Ἐν Περίνθῳ ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ φιλοδόξου πενθεροῦ του καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Νουμριανὸς κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 284 μ. Χ. Ἐν Περίνθῳ διέμεινε ἐπὶ πολλὰ κατὰ σειρὰν ἔτη ὁ Διοκλητιανός, χάριν ἐαρινῆς διαμονῆς, ὁπόθεν ἐξεδόθησαν πλεῖστα αὐτοκρατορικὰ διατάγματα ὑπὸ αὐτοῦ καὶ τοῦ συμβασιλεύοντος Μαξιμιανοῦ. Κατὰ τὴν μεταξὺ τοῦ Μαξιμίνου καὶ Λικινίου μάχην, ἡ Πέρινθος ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ πρώτου, μέχρις οὗ ὁ δεύτερος κατετρόπωσε τὸν Μαξιμίνον τὸ 313 μ. Χ. πρὸ αὐτῆς τῆς Περίνθου. Ἐκτοτε ὁ Λικίνιος ἤρχε μόνος τῆς Θράκης, μέχρις οὗ καὶ αὐτὸς ἐνικήθη κατὰ κράτος τὸ 325 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν, ὅστις κατέστρεψε τὴν ὑπὸ τοῦ Σεβήρου εἰς τὴν Πέρινθον δοθεῖσαν ὑπεροχὴν ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Θράκης μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Βυζαντίου,

**

Ἡ Πέρινθος φημίζεται διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐξάσκησιν τῆς λατρικῆς ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους, ὅστις ἐκ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένου σεισμοῦ καὶ τῆς ἐμφανίσεως κομῆτου, φαίνεται ὅτι εὐρύσχετο ἐκεῖ κατὰ τὸ 425 π. Χ. Ὁ Ἱπποκράτης περιγράφει λεπτομερῶς δύο ἐπιδημίας τῆς Περίνθου: καύσον ἢ πυρετόν καὶ βήχα, τῶν ὁποίων συνέπεια ἦσαν, νυκταλωπία, περιπνευμονία, κινάγχη, παραπληγία, καὶ ἄλλα νος σήματα.

Τὸ γόνιμον τῆς χώρας τῶν Περινθίων, ἐξεικονίζετο ἐπὶ τῶν π. Χ. νομισμάτων αὐτῶν διὰ τῆς λατρικῆς τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Βάκχου, τὸ ἐμπόριον αὐτῶν διὰ τοῦ Ἑρμοῦ, ἡ δὲ ναυτιλία αὐτῶν διὰ τῶν συμβόλων τοῦ Ποσειδῶνος. Διὸ καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων παρίστατο ὡς γυνὴ ἰσταμένη ἔμπροσθεν βωμοῦ καίοντος καὶ κρατοῦσα, εἰς μὲν τὴν δεξιὰν φιάλην οἴνου, εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν κέρας Ἀμαλθείας.

Ἐν Περίνθῳ ἐλατρεύοντο πλὴν τῶν θεοτήτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου, καὶ πολλὰ Αἰγυπτιακὰ θεότητες, ὅπως ἡ Ἴσις, ὁ Ἄπις, ὁ Ἄνουβις, ὁ Ἄρποκράτης, ὁ Σέραπις, εἴτε διότι καὶ ὁ Ἡρακλῆς, τὸν ὁποῖον ἰδιαιτέρως ἐλάτρευον οἱ Περίνθιοι ἢ το αἰγυπτιακῆς καταγωγῆς (Ἱεροδ. Β', 43), εἴτε διότι π ῥέλαβον τὴν λατρείαν τῶν Αἰγυπτίων Θεῶν μεταγενεστέρως ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅπως καὶ τὴν λατρείαν τοῦ Σεράπιδος, θεότητος μεγάλως τιμωμένης εἰς τὰ παράλια τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

**

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ἔλαβε τὸ ὄνομα Ἡράκλεια, κατὰ δὲ τὸν ἕκτον καὶ δέκατον αἰῶνα ἀναφέρεται ὡς μίᾱ τῶν 14 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Θράκης ὑπὸ κοινουλάριον. (Ἱεροκλ. Συνέκδ. 632, — Κ. Πορφυρογεννήτου, Περί Θεμ. Β, 47). Τὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου κατηρειπωμένα τείχη τῆς ἀφωκοδόμησεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός (527—565 μ. Χ.) καὶ τὴν πόλιν ὕδρευεν: «Ἵδασι τε αὐτὴν ποτίμους καὶ διειδέσιν

ἐπέκλησεν» καὶ ἐν γένει ἐπεμελήθη αὐτῆς «οὐ παρέργως, ἀλλὰ βασιλικῶς μάλιστα» (Προκοπ. Περί κτισμ. IV, 9) Εἰς τὴν Πέρινθον — Ἡράκλειαν προαίωματα εἰσῆχθη ὁ Χριστιανισμός, συνεστήθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου ἐπισκοπὴ, προαχθεῖσα ἀργότερον εἰς ἔδραν Μητροπολίτου, ἔχουσα ὑπ' αὐτὴν πολλὰς ἐπισκοπὰς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν τοῦ Βυζαντίου. Ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) εἶχεν ὑπ' αὐτὴν 17 ἐπισκοπὰς. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 476). Γνωστὸν δὲ τὸ προνόμιον καθ' ὃ ὁ Ἅγιος Ἡρακλῆας ἐγγειωίζει τὴν ποιμαντορικὴν ράβδον εἰς τὸν ἐκάστοτε ἀναγορευόμενον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην: «Ὁ δὴ καὶ προνομίον ἐστὶ ἐκ παλαιοῦ δικαιόμενον ἔτι Βυζαντίου ὡς ἀνεκαθεν τελοῦντος ὑπὸ τὴν Ἡρακλείαν τὸν πατριάρχην χειροτονεῖν», ὅπως ἀναφέρει ὁ Παχυμέρης (IV, 24).—(Πλειότερα περὶ τοῦ προνομίου τούτου, βλέπε: Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, ἔτος 14ον σελ. 395 καὶ 403 καὶ ἐξῆς).

**

Ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων αὐτῆς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν πόσον λαμπρὰ μνημεῖα ὑπέρχον τὸ πάλαι ἐν Περίνθῳ. Τοιοῦτον ἦτο τὸ Ἡρώον τῆς ἀνεγερθῆν ἴσως πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλείου, τὸ ἀμφιθέατρόν τῆς μεγαλοπρεπέστατον, θεωρούμενον ὡς ἐν τῶν θαυμάτων τοῦ κόσμου. Σώζονται ἐπίσης καὶ πλείστοι ὄσαι ἐπιγραφαὶ τῶν ἑλληνικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν χρόνων, σπουδαιόταται διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς πόλεως (Dumont - Homolle, σελ. 378—379, — Σ Ἀριστάρχῃ, ἀπτόθι) Τελευταίως εὐρέθη ἐν Περίνθῳ—Ἡρακλείᾳ θαυμασία κεφαλὴ ἐκ χαλκοῦ, ἀποτελοῦσα μέρος τῆς συλλογῆς Σταμούλη. Νῦνκεῖται ἐν τῷ ἀρχ. μουσεῖῳ Ἀθηνῶν. Περιγραφὴν ταύτης καὶ εἰκόνας, βλέπε εἰς Bulletin de Correspondance Hellénique, ἔτος 48 ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἀρχαιολόγου de la Coste Messihère, μετάφρασιν δὲ αὐτῆς εἰς τὰ «Θρακικά», τόμ. Β', σελ. 261, καὶ ἐξῆς. Ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται Μπουγιούκ Ἐρεγλί, ἠρίθμει δὲ ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καὶ μέχρι τῆς ἀνταλ-

λαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1923) περὶ τὰς 2.000 κατοίκους.

* *

Τῆς Περίνθου — Ἡρακλείας σώζονται νομίσματα τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Λυσιμάχου. Ἐπίσης καὶ αὐτόνομα χαλκᾶ νομίσματα, τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, φέροντα ἔμπροσθεν μὲν κεφαλὴν τῆς Ἀθηνᾶς, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ καὶ δύο προτομὰς ἵππων. Ἐπι τῶν νομισμάτων τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων ἀπεικονίζονται ἔμπροσθεν μὲν ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἡρακλέους, ὡς οἰκιστοῦ ἢ κτίστου τῆς πόλεως μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΙΩΝΩΝ ΤΟΝ ΚΤΙΣΤΗΝ, ἐξ οὗ καταφαίνεται ἡ Ἴωνικὴ καταγωγὴ τῆς ἀποικίας, ὀπισθεν δὲ διάφοροι ἄθλοι τοῦ ἥρωος. (Head—Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α', σελ. 341—342).

ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΣ — Κωμόπολις τῆς Ἀν. Θράκης ἐπὶ τῆς Προπαντίδος 60 περίπου μίλια Β. Α. τῆς Καλλιπόλεως ὅπου σώζονται τὰ εἰρημια τῆς ἀρχαίας Τυριστάσεως (βλ. λέξ.).

* ΠΕΡΙΣΤΙΤΖΑ. — Ὀχυροτάτη βυζαντινὴ πόλις κειμένη εἰς τὰ πρὸς τὴν Βουλγαρίαν μεθόρια τῆς Θράκης, παραχωρηθεῖσα τὸ 1344 μετ' ἄλλων ὀκτὼ ὀχυρῶν πόλεων εἰς τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Ἀλέξανδρον ὑπὸ τῆς βασιλείσεως τοῦ Βυζαντίου Ἄννης τῆς Σαβοιανῆς, ἐπιτροπεύσεως τὸν ἀνήλικον υἱὸν τῆς Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον, ἔπὸ τὸν ὄρον γὰ εὐχρη στρατιωτικῆς βοήθειας παρ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις ἐκήρυξεν ἑαυτὸν βασιλέα τῆ βοήθειά τῶν Τούρκων. Καὶ βοήθεια μὲν οὐδεμία παρεσχέθη ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, αἱ πόλεις ὅμως αὐταὶ περιήλθον εἰς τοὺς Βουλγάρους μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς στρατιωτῶν, οἱ ὅποιοι, ὅπως ἀναφέρει ὁ Καντακουζηνός (III, 66) «ὀλίγη πλείους χιλίων ἦσαν, πάντες μαχίματα καὶ οὐδένων ἄλλων τῶν παρὰ Ρωμαίοις στρατευομένων λειπόμενοι εἰς εὐψυχίαν».

* ΠΕΡΔΗ. — Παλαιότερον ὄνομα τῆς Θράκης, ὀνομασθεῖσα Θράκη ἀπὸ τινος δμωνύμου νύμφης. «Ὁ δ' αὐτὸς Ἀρρια-

νὸς καὶ Θράκην τινὰ ἱστορεῖ νύμφην ἀμφί, ἐφωδᾷς τε καὶ φάρμακα καὶ οἶαν τὰ μὲν ἐλκύσαι τῶν παθημάτων φαρμάκους, τὰ δὲ ἐργάσασθαι . . . καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς Θράκης δοκεῖ ὀνομάσθαι ἡ χώρα, Πέρκη ποτὲ καλούμενη». (Εὐστάθιος ἐπὶ Διον. 140).

ΠΕΡΝΗ. — Πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἀντικρῦ τῆς Θάσου, πιθανώτατα ἡ σημερινὴ Κεραμωτὴ. Τὸ ἐθνικὸν Περναῖος (Στ. Βυζάντιος).

ΠΕΡΝΙΚΟΝ. — Βυζαντινὸν φρούριον τῆς Θράκης, κείμενον ἐντὸς χαράδρας τοῦ Στρομόνος, περιήφθον διὰ τοὺς μεταξὺ τοῦ αὐτοκρατ. Βασιλείου Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου (976—1025) καὶ τῶν Βουλγάρων πολέμους κατεχόμενον ὑπὸ τῶν τελευταίων τὸ 1002. Παρ' αὐτὸ κεῖται σήμερον ἡ βουλγαρικὴ κωμόπολις Πέρνικ ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Σόφιας—Ροδανίε πλησίον τῶν ἀνθρακωρυχείων. Ἀριθμεῖ σήμερον, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1925, περὶ τοὺς 8.000.

ΠΕΡΟΝΤΙΚΟΝ (τὸ). — Πόλις τῆς Θράκης κειμένη, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 11, 3) ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀστῶν ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, μετὰ τῆς Θυνιάδος ἄκρας (νῦν ἀκρωτήριον Κουρὶ) πρὸς Β. καὶ τῆς Σαλμυδησοῦ (νῦν Μήδεια) πρὸς Ν. Ἡ θέσις τῆς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σημερινὸν ἀγκυροβόλιον Στέφανος.

* ΠΕΡΙΠΕΡΑΚΟΝ. — Μεσαιωνικὸν φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ περιφερείᾳ Φιλίππουπόλεως καταλήφθην μετὰ τοῦ Στενιμάχου καὶ Πρισιτίτζας καὶ ἄλλων φρουρίων ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Μιχαὴλ τὸ 1255. Ἀνακατελήφθη ὅμως τὸ ἐπόμενον ἔτος ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Β' τοῦ Δασκάρους, μετ' ὅλης τῆς περὶ αὐτὸ χώρας.

ΠΕΡΣΗ·Ι·Σ (ἡ). — Πόλις τῆς Θράκης ἐν Παιονίᾳ, κειμένη πρὸς Δ. τῶν Στόβων (νῦν Σίρκοβο). Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Β' τὸ 183 π. Χ. ὀνομάσθη οὕτω πρὸς τιμὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ Περσέως. Κατεστράφη ὅμως μετ' ὀλίγα ἔτη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων τὸ 167 π. Χ. ἵνα μὴ ὑπενθυμίζῃ τὸ ὄνομα τοῦ τελευ-

ταίου βασιλέως τῆς Μακεδονίας. Ἄγνωστος ἡ ἀκριβὴς θέσις τῆς.

ΠΕΤΡΑ.—Πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ χώρῳ τῶν Μαίδων ἢ Μαιδικῇ, κειμένη ὀλίγον πρὸ τῆς Συμβολῆς τοῦ Πόντου (Στρούμνιτσα) μετὰ τοῦ Στρυμόνος. Ὡς ἐκ τῆς ὀχυρᾶς αὐτῆς θέσεως μετὰ μεγάλης δυσκολίας κατώρθωσε νὰ κυριεύσῃ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς Φίλιππος ὁ Ε΄ τῆς Μακεδονίας τὸ 181 π. Χ. Εἶναι ἡ σημερινὴ βουλγαρικὴ κομόπολις Πετρίτσιον, παρὰ τὰ ἑλληνικὰ σύνορα, ἐπὶ τῶν ὑπαρωειῶν τοῦ ὄρους Μπέλες Β. Δ. τοῦ Σιδηροκάστρου, διατηρησασα τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα.

ΠΕΤΡΑ.—Κομόπολις μεσαιωνικῆ τῆς Ἄν. Θράκης, κειμένη 2 1/2 ὥρας Β. Δ. τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν ἐπὶ ἐδάφους πετρώδους, ὁπότεν πιθανῶς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα. Παρ' αὐτὴν σώζονται ἀρχαῖα φρούρια ἐν τῶν ὁποίων, τὸ Καστρόπλο, ἀπέχει ὥραν περίπου πρὸς Α. καὶ εἶναι ἐκτισμένον ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Τεκέντερέ, τὸ δὲ καλούμενον Παλιὰ Πέτρα μίαν ὥραν περίπου πρὸς Β. Ἡμισίαν ὥραν πρὸς Ἄν. αὐτῆς καὶ ἐν τῇ θέσει «Μπογάδα» εὐρέθησαν ἀρχαῖα νομίσματα πλίνθοι, κέραμοι κλπ. Ὑπάγεται εἰς τὸν καζᾶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, μέχρι δὲ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1923) ἠριθμει περί τοὺς 2.000 Ἑλληνας κατοίκους, διατηροῦντας ἀστικὴν σχολὴν καὶ νηπιαγωγεῖον καὶ ἐκκλησίαν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐκκλησιαστικῶς δὲ ὑπήγεται εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν τῆς Ἀδριανουπόλεως. (Πρβλ. Σ. Λακίδου).

ΠΕΤΡΙΖΗΝ (Πετρίζην).—Ὄνομα φρουρίου τῆς Λαρδανίας (Παρὰ Προκοπίῳ Περι Κτισμ. IV 4) ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

* ΠΕΤΡΑΣ (ἐπισκοπὴ).—Κατὰ τὸν Μελέτιον (Γεωργ. τόμ. Γ', σελ. 105) «ποτὲ ἐπισκοπὴ ὑπὸ τὸν Ἀδριανουπόλεως».

ΠΕΤΡΙΝ.—Ξενὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει κτισθεὶς ὑπὸ Ἐλένης θυγατρὸς Ρωμανοῦ Α' τοῦ Λεκαπηνοῦ (919—944), συζύγου τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Ζ' τοῦ Πορφυρογεννήτου (912—959), ἐν τῇ ὁμωνύμῳ συνοικίᾳ: Πετρίν ἢ Πετρίον,

κειμένη ἐπὶ τῆς Ν. ἀκτῆς τοῦ Κερατίου κόλπου.

ΠΕΤΡΙΟΝ ἢ ΠΕΤΡΙΝ.—Συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δεξιὰ τοῦ ἀναπλέοντος τὸν Κεράτιον κόλπον, ἀμέσως πρὸ τοῦ Φαναρίου. Ὄνομάζετο ἐπίσης καὶ Πέτρα ἔνεκα τοῦ πετρώδους τῶν ὑπαρωειῶν τοῦ λόφου, αἱ ὁποῖαι ἐκτεινόμεναι πρὶν κτισθῆ ἢ συνοικία πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐσχημάτιζον βράχους καὶ θφάλους πέτρας, συγχωνευθέντας κατόπιν. Πολὺ πιθανόν, εἰς τὴν φυσικὴν ταύτην αἰτίαν ἐκ τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα τῆς συνοικίας, νὰ συντελέσῃ καὶ τὸ γεγονός ὅτι πατρίκιός τις ἐκ Συρίας Πέτρος ὁ καὶ Βαρσομιανὸς ἢ Βαρσομιανὸς καλούμενος ἔκτισε παλάτιον. Ἡ συνοικία διηγεῖτο εἰς τὸ Παλαιὸν καὶ εἰς τὸ Νέον Πετρίν ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα «Πετρία». Εἰς τὸ Παλαιὸν Πετρίν, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο καὶ Παλαιὰ Πέτρα ἢ Παλαιὸς Πέτρος ἔκειτο τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πέτρου Βαρσομιανοῦ, τὸ ὁποῖον κατέληξεν εἰς βασιλικὴν γυναικειᾶν Μονήν, τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι Προδρόμου, καὶ γνωστὴν ἐν τῇ βυζαντινῇ ἱστορίᾳ, διότι εἰς αὐτὴν ἐκλείοντο αἱ ἐκπίπτουσαι βασιλίσσαι. Τὴν Μονὴν ταύτην ἀνοικοδόμησεν ἐκ ἐκ βάθρων Βασίλειος ὁ Μακεδὼν (866—886), ὅπου ἐλέγετο ὅτι ἐφυλάσσοιτο: ὁ κάλαμος, ὁ σπόγγος καὶ ἡ λόγχη τῆς σταυρώσεως καθὼς καὶ ἡ κἀρα καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ Προδρόμου. Ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται: Πετρί - Καπουσοῦ (= Πύλη τοῦ Πετρίου).

ΠΕΤΡΙΤΣΟΝΙΤΙΣΣΗΣ (ΠΑΝΑΓΙΑΣ) ΜΟΝΗ.—Μονὴ τῶν βυζαντινῶν χρόνων, ἰδρυθεῖσα τὸ 1084 ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἰβηρίας καταγομένου Γρηγορίου Πακουριανοῦ στενοῦ φίλου τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ. Κεῖται δὲ Ν. Δ' τοῦ Στενιμάχου, εἰς ἀπόστασιν 2 περίπου χλμ. ἀπὸ τῆς Ροδόπης, καλουμένη σήμερον Μονὴ τοῦ Μπατσόβου ἐκ τῆς παρακειμένης ὁμωνύμου κόμης. Κατὰ τὴν τρίτην Σταυροφορίαν (1189—1192), οἱ σταυροφόροι προελάσαντες ἐπ Φιλιππουπόλεως μέχρι τῆς μονῆς ἐπυρπόλησαν αὐτήν, τὸν δὲ ἠγούμενόν της ἀπήγαγον δέσμιον εἰς τὸν

ἐν Φιλιππουπόλει διατρίβοντα τότε ἀρχηγόν των Φρειδερίκων Βαρβαρόσσαν. Τὸ 1314, ὅτε παρεδόθησαν διὰ συνθήκης ὑπὸ τοῦ Βυζαντινοῦ τὰ ἔως τῆς Ροδόπης ὄχυράματα εἰς τοὺς Βουλγάρους, περιήλθε καὶ ἡ μονὴ εἰς τοὺς Βουλγάρους. Ὅταν δὲ κατελήφθη ἡ Θράκη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἔπαυσαν πλέον προερχόμενοι μοναχοὶ ἐξ Ἰβηρίας, πρὸς πρόληψιν δὲ τῆς ἐρημώσεώς της, ἀντικατέστησαν αὐτοὺς Ἕλληνες μοναχοὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Πατριαρχείου, δυνάμει προνομίων, τὰς ὁποίας παρεχώρησε Μωάμεθ ὁ κατακτητής.

Ὡς πατριαρχικὴ ἡ Μονὴ παρέμεινε εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Βούλγαροι ὅμως, οἱ ὁποῖοι ἐπωφθαλμίωσαν αὐτήν, διὰ τὸν πλοῦτόν της, κατέλαβον αὐτήν τὸ 1894, διὰ δὴθεν καταχρήσεις τοῦ ἡγουμένου αὐτῆς. Ἐκτοτε δέ, παρ' ὄλας τὰς διαμαρτυρίας καὶ ἐνεργείας καὶ τοῦ μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως καὶ τοῦ Πατριαρχείου, παραμένει εἰς χεῖράς των. Ἡ περιουσία τῆς Μονῆς κατὰ μετριοτέρους ἑπολογισμοὺς ἀνῆρχετο εἰς 500.000 καὶ πλέον φράγκων χρυσῶν. Τὸ διαιτητικὸν δικαστήριον τῆς Χάγης, τὸ ὁποῖον ἐπελήφθη τῆς ἐκδικάσεως τῶν ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας προβαλλομένων ἀπαιτήσεων, ἀνεγνώρισε τὴν ἐπὶ τῆς Μονῆς καὶ τῶν κτημάτων αὐτῆς ἑλληνικὴν κυριότητα καὶ ὑπεχρέωσε τὴν Βουλγαρίαν νὰ πληρώσῃ τὴν ἀξίαν αὐτῶν κατὰ τὴν κρίσιν τῶν πραγματογνομόνων.

Ἡ μονὴ περικλείει τρεῖς νοοῦς, τῶν ὁποίων ὁ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἀνακτισθεὶς τὸ 1604 ἐπὶ τοῦ πλαισιωτέρου ναοῦ καὶ μετονομασθεὶς τῆς Ἁγίας Τριάδος, εἶναι πλήρης τοιχογραφιῶν, καθὼς καὶ ὁ νάρθηξ αὐτοῦ, ὅστις ἐξωγραφήθη τὸ 1643 δαπάνῃ τοῦ Κωνσταντινουπόλιτου ἀρχοντος Γεωργίου, μονάσαντος ἐν τῇ μονῇ μετὰ τοῦ γεαροῦ υἱοῦ του Κωνσταντίνου. (Πρβλ. Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαίδεια ἐν ἀρθρῷ: Πετρισιτιστικὴ Μονή, καὶ «Θρακικά» 1936 σελ. 51 καὶ ἐξῆς καὶ ἀρχ. Θρ. Ὑσστ.ΙΒ').

* ΠΕΤΡΙΤΣΟΣ. — Φρούριον τῆς Θράκης κείμενον 1½ ὥραν περίπου πρὸς νό-

τον τοῦ Στενιμάχου (βλ. λεξ.) ὕψους 130 μέτρα ὑπὲρ αὐτόν. Ἐκτίσθη δὲ κατὰ πιθανότητα ὑπὸ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118).

ΠΕΤΡΟΥ (τὸ) ἢ Πετρί (τό).—Παλιόν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῆς Ν. ἀκτῆς τοῦ Κερατίου κόλπου, κτισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (526—565) ὑπὸ τοῦ πατρικίου Πέτρου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐπωνομάσθη καὶ ἡ συνοικία τὸ Πέτρον, ἢ Πετρί.

ΠΕΥΚΗ. — Μεγάλῃ νήσῳ τῆς Κάτω Μοισίας ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, σχηματιζομένη ὑπὸ τῶν δύο νοτιωτέρων ἐκ τῶν ἐπὶ στομιῶν αὐτοῦ (Στράβ. VII, 305, —Πτολεμαίου, Γεωγρ. Γ, 10, 2), τὸ νοτιώτερον τῶν ὁποίων, τὸ καὶ Ἰερόν καλούμενον, ἐκαλεῖτο κατὰ Στράβωνα Πεύκη, «δι' οὗ σταδίων ἀνάπλους ἐπὶ τὴν Πεύκην ἑκατὸν εἴκοσι». Κατὰ τὸ κάτω τμήμα αὐτῆς, ὁ Δαρειὸς κατεσκεύασε γέφυραν τὸ 515 π.Χ. ὅτε ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Σκυθῶν. Τὴν νήσον Πεύκην καταλαβόντες κατὰ τὴν ἀρχαιότητα οἱ ἐκ τῆς χώρας των μεταναστεύσαντες Βαστάρνοι «Πευκίνοι προσηγορεύθησαν» (Στράβ. VII, 305) Παρ' ὄλην τὴν μεταβολὴν, τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν ἔκτοτε τὰ στόμια τοῦ Ἰστροῦ (Δουνάβεως) φαίνεται ὅτι ἡ μὲν νήσος Πεύκη εἶναι ἡ σημερινὴ Dranowa, τὸ δὲ Ἰερόν στόμιον ἢ Πεύκη, τὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

ΠΕΥΚΙΝΟΙ, (Πευκηνοὶ ἢ Πεῦκοι).—Λαὸς τῆς Ἁν. Μοισίας, κατοικῶν κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 10, 4) τὴν μεταξὺ τῶν νοτιωτάτων δύο στομιῶν τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ χώραν, ἀπὸ τοῦ νοτιωτάτου (νῦν Ἁγίου Γεωργίου) μέχρι τοῦ βορειωτέρου (νῦν Κίλια). (ἽΟ Στράβων VII, 305) θεωρεῖ αὐτοὺς Βασταρρικῆς φυλῆς, οἱ ὁποῖοι μεταναστεύσαντες ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν καὶ καταλαβόντες τὴν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως μεγάλην νήσον Πεύκην, «Πευκίνοι προσηγορεύθησαν». Ὁ δὲ Τάκιτος (Γερμ. 46, 1), παραδέχεται αὐτοὺς ὡς γερμανικῆς καταγωγῆς, ἔχοντας τὰ αὐτὰ ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ τὴν ἰδίαν γλῶσσαν καὶ χαρακτηρίζει αὐτοὺς ὡς ἀκαθάαρτους,

ΠΕΥΚΟΙ (οί).—Δαὸς τῆς Ἀνατολικῆς Κάτω Μοισίας, ὁ αὐτὸς μὲ τοὺς Πευκί-
νους (βλ. λέξ.).

ΠΗΓΑΙ (αἰ).—Τοποθεσία ἐν Βυζαντίῳ, ἀπέχουσα περὶ τὰ 165 μέτρα ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν Σηλυβρίαν πύλης τῶν Χερσαίων τει-
χῶν, τὴν ὁποίαν ὁ ἱστορικὸς Προκόπιος (Περὶ Κτισμ. Α, 3, 6) περιγραφεὶ ὡς ἐξῆς: «Ἐνταῦθά ἐστὶ δάσος κυπαρίσσων ἀμφι-
λαφές, λειμὼν ἐν ἀπαλαῖς ταῖς ἀρούραις τεθληῶς ἀνθεσι, παραΐδεισος εὐφορῶν τὰ ὄρια, πηγὴ ἀποφριτὴ βλύζουσα γαλη-
νὸν τὸ ὕδωρ καὶ πότιμον, ἱεροπρεπὴ ἐπιει-
κῶς πάντα». Ἐν τῇ τοπ. θεσίᾳ ταύτῃ κεῖ-
ται τὸ περίφημον ἅγιασμα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὸ ἄλλως καλούμενον Ζωο-
δόχος Πηγὴ ἢ Μπαλουκλή.

ΠΗΓΑΙ.—Ἰαματικαὶ κηγαὶ τῆς Ἀνατ.
Θράκης, ἀπέχουσαι κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ Εὐξείνιου Πόντου Ἀπολ-
λωνίας (νῦν Σωζονόπολεως) καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς
Προποντίας παρατὴν Πέρινθον Ἡραίου
Τείχους δύο ἡμερῶν περιῶν δρόμων. Ἦ-
σαν δὲ «δυῶν δέουσαι τεσσαράκοντα ἐκ
πέτρης τῆς αὐτῆς ρέουσαι», ἀπὸ τῶν ὁσίων
πηγίζει ὁ ποταμὸς Τέαρος, ἐκβάλλων εἰς
τὸν Κοντάδεσδον (νῦν Καραγάτς - νερέ) ἡ
παραπόταμον τοῦ Ἀγριάνη. Ἐξ αὐτῶν
ἄλλαι μὲν ἦσαν ψυχραὶ, ἄλλαι δὲ θερμαὶ
«ἄρισται τὰ τε ἄλλα ἐν ἄκσειν φέρουσαι
καὶ δὴ καὶ ἀνδράσι καὶ ἵπποισι ψώρην
ἀκίσασθαι» (Ἡροδ. IV, 90). Διερχόμενος
ἐντεῖθεν ὁ Δαρείος ὅτε ἐξεστράτενε κατὰ
τῶν Σκυθῶν τὸ 515 π. Χ. τόσον εὐχαρι-
στήθη ἐκ τῆς τοποθεσίας καὶ τῶν ὑδάτων
ἐν γένει, ὥστε παρέμεινεν αὐτοῦ ἐπὶ τρεῖς
ἡμέρας, ἀναχωρῶν δὲ ἔστησε μαρμαρίνην
ἀναθηματικὴν στήλην, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξέ-
μει τὸν ποταμὸν ὡς «ἄριστόν τε καὶ κάλ-
λιστον πάντων». Κατὰ τινὰς αἱ 38 αὐταὶ
πηγὴ τοῦ Τεάρου ἐκείντο παρὰ τὰς Σα-
ράντας Ἐκκλησίας, ἔνεκα δὲ γεωλογικῶν
λόγων ἐξέλιπον αὐταί. Κατ' ἄλλους ἐκεί-
ντο ὅπου ἢ νῦν κομόπολις Γέννα, ἔνθα
ὑπάρχουν καὶ σήμερον ἀκόμη 14 μὲν πη-
γαὶ ἐντὸς αὐτῆς, δύο δὲ εἰς δεκάλεπτον
ἀπόστασιν. Κατ' ἄλλους τέλος, ὅπου ἢ
νῦν κομόπολις Μπουνάρ - Χισσάρ. Ἐκ τῶν

γνωμῶν τούτων πιθανωτέρα φαίνεται ἡ
τελευταία, καθ' ὅσον καὶ σήμερον ἀκόμη
ἀναβλύζουν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ἄφθονα
γλυκέα ὕδατα, ἐπὶ πλεον δὲ ὁ ἐξ αὐτῶν
πηγάζων ποταμὸς διέσωσε τὸ ἀρχαῖον ὄνο-
μά του, καλούμενος ὑπὸ τῶν Τούρκων
Τέαρα - σουγιού, ἦτοι ὕδατα τοῦ Τεάρου.
Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων μνημονεύε-
ται ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἡ κόμη Βρούσις,
προφανῶς λαβούσα τὸ ὄνομα ὑπὸ τῶν πη-
γῶν, πρὸ δ' αὐτῆς καὶ φρούριον Βρυσό-
καστρον καλούμενον ἢ Φρούριον τῶν Πη-
γῶν, τοῦ ὁποίου σώζονται ἐρείπια μετὰ
τριῶν πύργων. Κειμένη ἐπὶ τῆς μεγάλης
λεωφόρου ἀπὸ Συράντα Ἐκκλησιῶν εἰς
Κωνσταντινούπολιν, ἦτο μία τῶν ἀκραι-
τέρων κομποπόλεων τῆς περιφερείας ταύ-
της, κατὰ δὲ τὸν ἑνατον αἰῶνα μνημονεύε-
ται ὡς ἔδρα ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας Αἰ-
μιμόντου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἀδρια-
νουπόλεως Ἡ Βρούσις ἐκυριεύθη μετὰ τῶν
Σαράντα Ἐκκλησιῶν τὸ 1371 ὑπ' αὐτοῦ
τοῦ σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α', ἔκτοτε δὲ
μετωνομάσθη Μπουνάρ - Χισσάρ, κατὰ
μετάφρασιν τοῦ Βρυσόκαστρον. Ἐπὶ τῆς
Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀν. Θράκης
(1920—1922) ἦτο ἔδρα ὑποδιοικήσεως τοῦ
νομοῦ Σαράντα Ἐκκλησιῶν, ἔχουσα ὑπ'
αὐτὴν 20 χωριά, τῶν ὁσίων οἱ κάτοικοι
ἀνήρχοντο κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1920
εἰς 14.919 κατοίκους, ἐπιδιδομένους εἰς
τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν σιτη-
ρῶν. Ἡ κομόπολις μέχρι τῆς ἐκκένωσεως
τῆς Ἀν. Θράκης ἠρίθμει 3.300 κατοίκους
διατηροῦντας ἀστικὴν σχολὴν καὶ παρθε-
ναγωγεῖον καὶ δύο ἐκκλησίας.

* ΠΗΓΩΝ (Ἀρχιεπισκοπή).—Ἐδρα ἀρ-
χιεπισκοπῆς, μνημονευομένη εἰς τὰ Ἐκ-
κλησιαστικά Χρονικά. Μεταξὺ τῶν ἐπι-
σκόπων αὐτῆς μνημονεύεται ὁ Ἰγνάτιος
τὸ 1285 ὑπογραφόμενος κατὰ τὴν ἐν Βλα-
χέρναις Σύνοδον τὸ 1285: «Ὁ ταπεινὸς
μητροπολίτης Πηγῶν καὶ Παρίου ὑπέρτι-
μος Ἰγνάτιος, ὀρίσας ὑπέγραψα». (Στα-
μούλη, συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν ἐκ-
κλησιῶν τῆς Θράκης, σελ. 156).

ΠΗΛΑΓΟΝΕΣ. — Οἱ κάτοικοι τῆς ἐν
Μακεδονίᾳ Πελαγονίας, λαβόντες τὸ ὄνο-

μα ἀπὸ τοῦ Πελαγόνος, υἱοῦ τοῦ Ἀξιοῦ. Ἦσαν πελασγικῆς φυλῆς καὶ κατ' ἀρχὰς κατόικουν τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀξιοῦ. Ἐξεδιώχθησαν ὁμοῦ ἐκεῖθεν κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους ὑπὸ τῶν Παιονῶν, καὶ ἢ μὲν χώρα αὐτῶν ὠνομάσθη Παιονία, οὔτοι δὲ καταλαβόντες τὸ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἐριγῶνος ποταμοῦ λεκανοπέδιον, ἐξεδιώξαν τοὺς κατέχοντας αὐτὸ Ὀρέστα πρὸς νότον. Ἐκτοτε ἡ χώρα αὐτῶν ἐκλήθη Πελαγονία. Ἐκαλοῦντο ἐπίσης καὶ Τιτᾶνες. Κατὰ τὴν κατάκτησιν τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων (167 π. Χ.) καὶ τὴν διαίρεσιν αὐτῆς εἰς 4 τμήματα, ἡ Πελαγονία ἀπετέλεσεν ἓν τῶν τμημάτων τούτων με πρωτεύουσαν τὴν Πελαγονίαν πρότερον Ἡράκλειαν.

ΠΗΛΕΓΩΝ.—Υἱὸς τοῦ Ἀξιοῦ καὶ τῆς Περιβοίας, πατὴρ τοῦ Ἀστεροπαίου, λαβὼν μέρος κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὡς σύμμαχος τοῦ Πριάμου, ἐλθὼν ἐκ «Παιονίης τῆς ἐριβόλου. (Ἰλιάδ. Φ, 140). Ἐφρονεῦθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως (αὐτόθι, 159).

ΠΙΑΡΗΣΙΟΙ.—Λαὸς Θρακικὸς κατοικῶν κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ', 10, 4), τὰ ἀνατολικά τῆς Κάτω Μοισίας (Βουλγαρία) πρὸς βορρᾶν τῶν Κροβύζων παρὰ τὸν Δούναβιν ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς σημερινῆς πόλεως Ρουχτσούκ.

ΠΙΓΡΗΣ. — Νεανίας τις ἐκ Παιονίας τῆς Θράκης, ὅστις, ἐλπίζων ὅτι θὰ ἠδύνατο διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ Δαρείου, ν' ἀναδειχθῆ τυράννος τῆς ἰδίας πατρίδος του, ἦλθε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Μανταίου εἰς Σάρδεις, πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ, ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἀδελφὴν των «μεγάλην τε καὶ εὐειδέα». Ὁ Δαρεῖος εὐχαριστηθεὶς τότε ἐκ τῆς γνωριμίας αὐτῶν διέταξε τὸν ἐν Θράκῃ διατριβόντα στρατηγὸν τὸν Μεγάβιζον, ὅπως μετοικήσῃ ὅλους τοὺς Παιόνας σὺν γυναξὶ καὶ τέκνοις ἐξ Ἐθρώπης εἰς Ἀσίαν, πράγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἐγένετο (Ἡροδ. V, 12-14).

ΠΙΕΡΙΚΟΣ (κόλπος).—Κόλπος τῆς Μεσημβρινῆς Θράκης, λαβὼν τὸ ὄνομα ὑπὸ τῶν Πιέρων (βλ. λέξι.) οἱ ὕστερον ὑπὸ τὸ Παγγαῖον πέραν Στρυμόνος ᾤκησαν Φάργητα καὶ ἄλλα χωρία». (Θουκυδ. Β, 99).

ΠΙΕΡΕΣ.—Λαὸς θρακικὸς, ὅστις ἐκδιώχθεις περὶ τὰ 750 π. Χ. ὑπὸ τῶν Τημενιδῶν, βασιλέων τῆς Μακεδονίας, ἀπὸ τῆς παρὰ τὸν Ὀλυμπον Πιερίας, ἀρχικῆς αὐτῶν διαμονῆς, μετηνάστευσαν εἰς τὴν πρὸς Α. τοῦ Στρυμόνος καὶ τῶν ἠπωρειῶν τοῦ Παγγαίου ὄρους ὑπὸ τῶν Ἡδωνῶν κατοικήσαντες ἐκτοπίασαντες ἐγένοντο κύριοι οὔτοι (Θουκυδ. II, 99). Ἀπ' αὐτῶν ἡ χώρα ἐκλήθη Πιερία, καθὼς καὶ ὁ κόλπος Πιερικὸς. Ἐκαλλιέργησαν τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ποίησιν, γνωστὸν δὲ ὅτι αἱ Μοῦσαι, ἀπὸ τοῦ Ἡροδοτου ἤδη, ἐκαλοῦντο Πιερίδες. Κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ Ξέρξου, ἐπερχομένου κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ὑπετάγησαν εἰς αὐτὸν καὶ παρεχώρησαν στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ θρακικὰ παραλία περικλὸν στόλον (Ἡροδ. VII, 185). Πόλεις αὐτῶν μνημονεύονται ὑπὸ τοῦ Ἡροδοτου, ὁ Φάργης κοί ἡ Πέργαμος, τὰ Πιέρια καλούμενα τεῖχη, μετὰ δὲ τῶν Ὀδομάντων καὶ Σαιρέων ἐξεμεταλλεύοντο τὰ πλούσια μεταλλεῖα τοῦ Παγγαίου (Ἡροδ. VII, 112).

ΠΙΕΡΙΑ ἢ ΝΕΑ ΠΙΕΡΙΑ.—Χώρα τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, κληθεῖσα οὕτως ἀπὸ τῶν Πιέρων (βλ. λέξι.) οἱ ὁποῖοι ἐκδιώξαντες τοὺς κατοίκους αὐτῆς Ἡδωνας περὶ τὸ 750 π. Χ. ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῇ, ἐξτείνετο δὲ πρὸς νότον τοῦ Παγγαίου ὄρους μέχρι τῆς παραλίας (Πτολ. Γεωγρ. Γ', 127).

ΠΙΕΡΙΑΔΕΣ (ΜΟΥΣΑΙ). — Οὕτως ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν αἱ Μοῦσαι διότι ἐπιστεύετο ὅτι ἐγεννήθησαν καὶ διέμενον ἐν Πιερίᾳ, ὅπου καὶ ἐλάτρευοντο. Ἐν Πιερίᾳ ἐλάτρευετο ἐπίσης καὶ ὁ Διόνυσος, κατὰ δὲ τὴν μυθολογίαν ἐγεννήθη καὶ ὁ Ὀρφεύς.

ΠΙΕΡΙΔΕΣ (αἱ).—Αἱ ἑννέα θνητοὶ θυγατέρες τοῦ Πιέρου, βασιλέως τῆς Πιερίας. Αὐταὶ ἐπιαιρούμεναι διὰ τὴν μουσικὴν τέχνην αὐτῶν, ἦλθον εἰς τὸν Ἐλικῶνα, διὰ νὰ ἀνταγωνισθοῦν πρὸς τὰς Μούσας. Μόλις ὁμοῦς ἤρχισαν νὰ ᾄδουν, σκότος βαθὺ ἐκάλυψε τὴν χώραν, ἐνῶ ἀντιθέτως ἅμα ἤρχισαν τὸ ᾄσμα τῶν αἱ Μοῦσαι, ἐπέλαμψε τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου, καὶ ἡ φύσις ὅλη

ἐγαλήνευσε, ὡς νὰ ἠκροᾷτο τὸ γλυκὺ ἄσμα αὐτῶν, ὃ δὲ Ἑλικῶν ὑψοῦτο πρὸς τὸν οὐρανόν. Τότε αἱ νικηθεῖσαι θυγατέρες τοῦ Πιέρου, μετεμορφώθησαν ἐξ οἴκου ὑπὸ τῶν θεῶν εἰς πτηνά.

ΠΙΕΡΙΣ (ἦ).—Ἡ ἄλλως καλουμένη Πιερία (βλ. λέξ.).

ΠΙΕΡΟΣ —Πατὴρ τῶν 9 μουσῶν, πρῶτος εἰσαγαγὼν εἰς τὰς Θεσπιάς τῆς Βοιωτίας τὴν λατρείαν τῶν Μουσῶν.

ΠΙΕΡΟΣ.—Αὐτόχθων βασιλεὺς τῆς Ἡμαθίας ἐν Μακεδονίᾳ, τοῦ ὁποίου αἱ 9 θυγατέρες ἐρίσασαι περὶ μουσικῆς πρὸς τὰς Μούσας καὶ ἠττηθεῖσαι μετεμορφώθησαν ὑπὸ τῶν θεῶν εἰς πτηνά.

ΠΙΕΡΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Μάγνητος ἐκ Θράκης, ὅστις ἀγαπηθεὶς ὑπὸ τῆς μούσης Κλειῆς «κατὰ μῆνιν τῆς Ἀφροδίτης», διότι ὠνειδίξεν αὐτὴν διὰ τὸν πρὸς τὸν Ἄδωνιν ἔρωτά της, ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Ὑάκινθον (Ἀπολλοδ. Α, 3, 3).

ΠΙΖΟΣ (PIZUS). — Πόλις τῆς βορείου Θράκης ἐν τῇ γῶρᾳ τῶν Ὀδρουσῶν, κειμένη ἀριστέρα τοῦ μεσουροῦ τοῦ Ἔβρου ποταμοῦ. Ἰδρυθεῖσα ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων (202 μ.Χ.) ἀπέβη σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον. Ὑπὸ τοῦ «Ὀδοιπορικοῦ» τοῦ Ἀντωνίνου καλεῖται Ὀπίζα, ὑπὸ δὲ τοῦ ἱστορικοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11) Πίνζος, τῆς ὁποίας τὰ τείχη ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565). Ταθίξεται πρὸς τὸ σημερινὸν χωρίον τῆς Βουλγαρίας Τσακαολάο. «Θρακικά» τ. IV, (1935), σελ. 156 καὶ ἐξ.).

ΠΙΘΗΚΟΥ ΛΙΜΗΝ. — Λιμενίσκος τῆς Ἑθρῶπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου παρὰ τὴν Θερμημερίαν (νῦν Κιουμπασή - πουρνου) ὀνομασθεὶς οὕτως ἀπὸ τινος ἀρχηγοῦ τῶν ἐκεῖ βαρβάρων, ὅστις, ὡς λέγεται, ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀσίαν.

ΠΙΚΡΙΑΙΟΝ ἢ ΠΙΚΡΙΑΙΟΥ ΠΕΡΑΙΑ. — Συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ οἰκοδομηθέντος παλατίου τοῦ παρακοιμωμένου Πικριδίου, περὶ τὰ τέλη τοῦ VIII αἰῶνος, ἐπὶ τῆς αὐτοκρατείας Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας Ἐκαλεῖτο ἐπίσης καὶ Ἀρεοβίνθου πιθα-

νῶς ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου πατρικίου, γαμβροῦ ἐπ' ἀνεπιβ. τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ. Ἐν τῇ στήτῃ συνοικίᾳ ἔκτισε καὶ φερώνυμον μονήν. Ἐκεῖτο δὲ ἐπὶ τῆς Β. Δ. ἀκτῆς τοῦ Κερατίου κόλπου, ἀπέναντι τῶν Βλαχερνῶν. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπωνομάσθη Ἁγία Παρασκευὴ ἀπὸ τῆς ὁμωνύμου ἐκκλησίας, σήμερον δὲ Χάσκιοι καὶ εἶναι τὸ πολυανθρωπότερον μετὰ τὸ Πέραν προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΠΙΚΡΙΑΙΟΥ (τά).—Παλάτιον ἐν Κωνσταντινουπόλει, κτισθὲν περὶ τὰ τέλη τοῦ VIII αἰῶνος ἐπὶ τῆς αὐτοκρατείας Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, ὑπὸ τοῦ παρακοιμωμένου Πικριδίου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐπωνομάσθη καὶ ὀλόκληρος ἡ συνοικία.

* **ΠΙΛΙΝΖΗΝΟΙ**.—Οἱ κάτοικοι ὄρηχαιίας Θρακικῆς κόμης κατ' ἀναμνηστικὴν ἐπιγραφὴν ἐπὶ μαρμαρίνης στήλης τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος τῶν χρόνων τοῦ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου (222-235), εὐρεθεῖσαν εἰς τὸ χωρίον Ἀράποβον παρὰ τὸν Στενίμαχον. («Θρακικά», Τόμ. VI, (1935) σελίς 159'.

ΠΙΛΩΡΟΣ (ἦ).—Πόλις τῆς χερσονήσου Σιθωνίας (νῦν Πόγγου), ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου. Τὸ ἔθνηκὸν Πιλωρίτης Μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων παρέμεινε ἐλευθέρη, ὁπότε ὑποταγεῖσα εἰς τοὺς Πέρσας, ἐχορήγησε στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ Χαλκιδικὰ παράλια στόλον τοῦ Ξέρξου. (Ἡροδ. VII, 122) Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν καὶ τὴν Νικίειον εἰρήνην τὸ 421 π.Χ. ἀναφέρεται ὡς σύμμαχος καὶ φόρου ὑποτελής τῶν Ἀθηναίων. Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἀναφέρει τὴν Πίλωρον σφάλεται τοποθετῶν αὐτὴν ἐπὶ τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἁγίον Ὄρος). «Πίλωρος καὶ Σπάρτη περὶ τὸν Ἄθω. . . ὡς Ἐκαταῖος ἰσχυρίζεται». Κατὰ τὸν Leake (Τομ. Γ', 153), ἔκειτο παρὰ τὸ σημερινὸν ἀγχιροβόλιον Πόρτο-Βουρβούρι ἢ Βουρβουροῦ.

ΠΙΜΠΛΑ ἢ ΠΙΜΠΛΕΙΑ (ἦ). — Πόλις τῆς Περούσιαις κειμένη ἐπὶ τῶν Β. Α. ὑπορείων τοῦ Ὀλύμπου παρὰ τὸ Λίον (νῦν Μαλαθριά), «ἐνθα Ὀρφεὺς διέτριβε»

(Στραβ. VII, 330, 17 18). Ἐθεωρεῖτο ὡς ἔδρα τῆς λατρείας τῶν Μουσῶν, αἱ ὁποῖαι ἐξ αὐτῆς καὶ Πιμπληΐδες ἢ Πιμπληΐδες ἐκαλοῦντο.

ΠΙΜΗΛΑ ἢ ΠΙΜΗΛΕΙΑ (ἦ). — Κρήνη καὶ ὄρος, ἀφιερωμένα εἰς τὰς Μούσας, ὅπου ἐξήσεν ὁ Ὅρφεύς καὶ ὅπου ἐγέννησεν αὐτὸν ἡ Μοῦσα Καλλιόπη ἐπὶ τινος βράχου καλουμένου «Σκοπιά Πιμπληΐδος». Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους, ταῦτα μετετοπίσθησαν πρὸς τὸν Ἐλικῶνα τῆς Βοιωτίας, ἐξ οὗ ἡ ὄνομασία αὐτοῦ «Πιμπλείας κοπή».

ΠΙΜΠΑΗ·Ι·ΔΕΣ ἢ ΠΙΜΗΛΗ·Ι·ΑΔΕΣ (αἱ). — Ἐπίθετον τῶν Μουσῶν ἀπὸ τῆς ἐν Πιερίᾳ πόλεως Πιμπλείας (βλ. λέξ.).

ΠΙΝΑΚΑΣ (ὁ). — Ἐπίθετον διδόμενον ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν εἰς τὸν μητροπολίτην τῆς ἐν Θράκῃ Ἡρακλείας, «ὅτι δὴ προνόμιόν ἐστιν ἐκ παλαιοῦ δικαιωμένῳ ἐν Βυζαντίῳ ὡς ἀνέκαθεν τελούντος ὑπὸ τὴν Ἡράκλειαν τὸν πατριάρχην χειροτονεῖν». (Παχωμ. IV. 24).

Τὸ προνόμιον τοῦτο χρονολογεῖται ἤδη πρὸ τῆς πρώτης Οἰκουμένητικῆς Συνόδου (325), καθ' ὃ παραδίδων ὁ μητροπολίτης Ἡρακλείας εἰς τὸν νέον πατριάρχην τὴν ποιμαντορικὴν ράβδον, ἀσπάζεται τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ πατριάρχης τὴν τοῦ μητροπολίτου.

ΠΙΝΤΖΟΣ. — Πόλις τῆς Βορείου Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὀδρουσῶν παρὰ Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. VI, 11) ἢ ἄλλως ὑπὸ τῶν Ὀδοιπορικῶν καλουμένη Πίζος ἢ Ὀπιζα (βλ. λέξ. Πίζος).

ΠΙΣΤΥΡΟΣ. — Πόλις τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Θράκης ἐν Ἡδωνίδι, κειμένη ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης, πρὸς δυσμὰς τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου ποταμοῦ, ἀπέναντι τῆς Θάσου. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Κλαυζομενίου Τιμησίου, μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῶν Ἀβδήρων τὸ 656 π. Χ. ὁπότε διωχθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀβδηριτῶν ἔκτισε πόλιν τινὰς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Πίστυρος. Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει ἡ νῦν πολίχνη Κεραμωτή, παρὰ τὴν ὁποίαν ὑπάρχουν πλούσια ἰχθυοτροφεῖα.

ΠΙΣΤΥΡΟΣ (Λίμνη). — Λίμνη τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Θράκης ἐν Ἡδωνίδι, περὶ τὰ 4 μίλλια πρὸς ἡ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου, ἀπέναντι τῆς Θάσου, ἔχουσα κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 109) περιμέρειαν 30 σταδίων «ἰχθυώδης τε καὶ κάρτα ἄλμυρῆ».

Σήμερον ἀποτελεῖται ἐκ μικρῶν ἐλωδῶν λιμνῶν, πλουσιωτάτων ἐπίσης εἰς ἰχθῦς καὶ καλεῖται ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων Κεραμωτή, ὑπὸ τῶν Ἐθρωπαίων Καλαμωτή, ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων Κερεμιδλή.

ΠΛΑΓΚΤΑΙ (αἱ). — Ἄλλη ὄνομασία τῶν Κυανέων νήσων ἢ Συμπληγάδων Πετρῶν, ἀπαντῶσα διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν Μήδειαν τοῦ Εὐριπίδου (στίχ. 2).

ΠΛΑΚΙΑ ΛΙΑΝΩΝ ἢ ΦΛΑΚΙΑ ΛΙΑΝΩΝ (παλάτια). — Παλάτια ἐν Κωνσταντινουπόλει κτισθέντα ὑπὸ τῆς Πλακίλλας, πρώτης συζύγου Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου (379 — 395) Ἐν αὐτοῖς ἐφιλάσσοντο τὰ βασιλικά ἐμβλήματα, τὰ ὁποῖα, ἀρπάζσαντες οἱ στασιασταὶ κατὰ τὴν στάσιν τοῦ Νίκα (13 Ἰανουαρίου 523), ἐστεφάνωσαν τὸν ὑπ' αὐτῶν ἀναγορευθέντα αὐτοκράτορα Ὑπάτιον, ἀνεμίον Ἀναστασίου τοῦ Α'.

* ΠΛΑΚΩΤΗ (λεωφόρος) — Μεγάλη στρατιωτικὴ λεωφόρος μεταξὺ τῆς Χρυσῆς Πύλης καὶ τοῦ Ρηγίου, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527 — 565) ὅστις ἀπὸ τελματώδη καὶ ἀδιάβατον, ἐλίθοις αὐτὴν καταστρώσας ἀμαξιτοῖς εὐπετὴ τε κατεστήσατο καὶ ἄπονον ὅλως. . . εὐρύνεται δὲ τοσοῦτον, ἐς ὅσον ἀμάξις οὐ στενοχωρεῖν δύο ἀπ' ἐναντίας ἀλλήλαις ἰούσας. Τραχεῖς οἱ λίθοι διαμερόντως· εἰ κάσαις ἂν μυλίτας εἶναι. Εὐμεγέθεις τὲ εἰσι μάλιστα. . .» (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 8, 5—8). Διὰ τῆς λεωφόρου ταύτης εἰσήρχετο ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὴν πρωτεύουσαν μετὰ τὴν ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ἀναγόρευσίν του, ἢ ὁσάκις ἐπέστρεφεν ἀπὸ ἐκστρατείας.

ΠΛΕΙΣΤΩΡΟΣ (ὁ). — Ἐπιχώριος θεὸς τῶν Ἀψινθίων Θρακῶν, εἰς τὸν ὅποιον ἐθυσίασαν οὗτοι τὸν παρ' αὐτοῖς καταφυγόντα Ολιόβαζον, Πέρσην ὑπάρχον τοῦ Ξέρξου ἐν Καρδίᾳ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου.

νήσου μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην τὸ 479 π. Χ. (Ἡροδ. ΙΧ, 119).

ΠΑΗΕΙΠΠΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Φινέως, μυθικοῦ βασιλέως τῆς Σαλμυδησοῦ ἐν Θράκη, ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ συζύγου Κλεοπάτρας, φονευθεὶς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Πανδίοнос ὑπὸ τοῦ πατρὸς του, πιστευσαντος εἰς τὰς διαβολὰς τῆς μητρῴας τῶν Ἰδαίης. (Ἀπολλοδ. Γ', 15, 3).

ΠΑΙΣΚΟΒΑ.—Ὀχυρὰ πόλις τῆς Κάτω Μοισίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ταβάν, ὅστις ῥέων πρὸς τὸ Δορύστολον (νῦν Σιλίστριαν), ἐκβάλλει εἰς τὸν Δούναβιν. Ταύτην κατέλαβεν ὁ Ἰωάννης Τσιμισκῆς κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 971, ὅτε μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Πρεσθλαύας ἐπήρχετο κατὰ τοῦ Δορυστόλου ὅπου εἶχεν ὀχυρωθῆ ὁ Σβιατοσλαῦος ἡγεμὼν τῶν Ρώσων ἐπὶ κεφαλῆς 60.000 ἀνδρῶν. Ἐπίσης κατέλαβεν αὐτὴν ἄργερον ὁ Ἀλέξιος Α' ὁ Κομνηνὸς τὸ 1088, ὅτε ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Κουμάνων (Ἄννα Κομν. VII, 3).

ΠΛΩΤΙΝΟΠΟΛΙΣ ἢ ΠΛΩΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βέννων, ἐπὶ τῆς δ. ξιῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Ἐβρον, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98—117 μ. Χ.) πρὸς τμηγὴν τῆς συζύγου αὐτοῦ Πλωτίνης. Τὰ τεῖχη αὐτῆς ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) κατὰ τὸν Ἰεροκλέα (Συνέχδ. 635) καὶ τὸν Κωνστ. Πορφυρογέννητον (Περὶ Θεμ. Β, 57) ἦτο μία τῶν 5 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Αἰμιμόντου, εἰς δὲ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ ἀναφέρεται ὡς ἔδρα ἐπισκόπου τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. VI, σελ. 394 καὶ 463). Μολονοὶ ἢ πόλις ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν συγγραφέων, ἢ τοποθεσία αὐτῆς δὲν ἔχει ἐξακριβωθῆ, μεγάλη δὲ διαφωνία ὑπάρχει μετὰ τῶν ἀρχαιολόγων καὶ ἱστορικῶν. Κατὰ τὴν Tabula Peutingeriana, ἀπέχει 24 μίλλια πρὸς Ν. τῆς Ἀδριανουπόλεως, κατ' ἄλλους δὲ πρὸς βορρᾶν τοῦ Διδυμοτείχου. Ὁ Μελέτιος (Γεωγρ. Γ. σελ. 102) τοποθετεῖ αὐτὴν, ἀλλ' ἀορίστως, μετὰ τὴν Ἀδριανουπόλεως καὶ Τραϊανουπόλεως, προσθέτως ὅτι κοι-

νῶς ὀνομάζεται Πλουοδίον. Οἱ χάρται τοῦ Κεῖπερτ τοποθετοῦν αὐτὴν πρὸς νότον τοῦ Διδυμοτείχου. Ἄλλοι πρὸς βορρᾶν τοῦ Διδυμοτείχου ὅπου τὸ σημερινὸν Πύθιον (πρῶην Κούλελι - Μπουργάζ), ὅπου σώζονται ἐρείπια ἀρχαίας πόλεως, καὶ ἄλλοι τέλος ἐπὶ τῆς Βέννας ἢ Βείνας, ἢ ὅπου τὸ νῦν Διδυμότειχον (Πρβλ. Ἀρχιμανδ Ν. Βαφείδου. Ἡ ἐν Διδυμοτείχῳ ἀνευρεθεῖσα ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή τῶν Πλωτινοπολιτῶν, εἰς Θρακικά, 1937, σελ. 196 καὶ ἐξῆς). Πότε καὶ ὑπὸ τίνος κατεστράφη δὲν εἶναι γνωστόν, πάντως ὅμως θὰ ὑφίστατο κατὰ τὸν ΧII αἰῶνα, κατ' ὅσον μνημονεύεται ὡς ἔδρα ἐπισκόπου, ὅπου μετετέθη ὁ ἱεροφύλαξ τῆς ἐν Φρυγίᾳ Τραπεζουπόλεως.

* *

Τῆς Πλωτινουπόλεως σώζονται νομίματα τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ἀπὸ Ἀντωνίνου τοῦ Εἰσεβούς, μέχρι τοῦ Καρακάλλα μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΠΛΩΤΙΝΟΠΟΛΙΤΩΝ, συνήθως δὲ ἄνευ τοῦ ὀνόματος τοῦ αὐτοκράτορος καὶ διαφόρων τύπων, μετὰ τῶν ὁποίων ἀξιοσημείωτος ὁ παριστῶν τὸν ποτάμιον θεὸν Ἐβρον, κατακείμενον καὶ ἔχοντα τὸν ἕνα πόδα ἐπὶ ἀγγείου ἀνεστραμμένου (Head - Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α', σ. 361).

ΠΟΔΑΡΓΟΙ.—Ἔθνος Θρακικόν, ἀναφερόμενον ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. Κατὰ τινες ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν Περίνθῳ (Ἡράκλεια), ἐνθα ἀναφέρονται ὀνόματα Ποδαργῶν Θρακῶν, κατόκουον παρὰ τὴν Προποντίδα ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς πόλεως ταύτης, (Dumont - Homolle, σελ. 383).

* ΠΟΔΑΡΚΗΣ (ὁ).—Ὄνομα ἐνὸς τῶν 4 ἀνθρωποφάγων Ἰππων τοῦ Διομήδους, μυθικοῦ βασιλέως τῶν Βιστόνων ἐν Θράκη, τοὺς ὁποίους, ὡς γνωστόν, διετάχθη ὁ Ἡρακλῆς ὑπὸ τοῦ Εὐρύσθεως νὰ μεταφέρῃ εἰς Μυκῆνας.

* ΠΟΛΕΜΟΚΡΑΤΕΙΑ.—Ἑλληνίς, σύζυγος τοῦ Σαδάλα, βασιλέως τῆς Θράκης, κατ' ἐπιγραφὴν εὑρεθείσαν ἐν Βιζύῃ :

Βασιλεύς Κότυς βασιλέα Σαδάλων και βασιλίσσαν Πολεμοκράτειαν τούς ἑαυτοῦ γονεῖς, Θεοῖς πατρώοις.
(Dumont - Homolle, σελ. 365).

* ΠΟΛΕΜΩΝ. — Υἱὸς τοῦ Κότυος τοῦ Σαππαίου βασιλέως τῆς Θράκης και τῆς Ἀντωνίας Τρύφαινας, μετὰ ταῦτα βασιλέως τοῦ Πόντου (37—63 μ. Χ.).

ΠΟΛΙΧΝΙΟΝ. — Βυζαντινὸν φρούριον τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, κείμενον ἐπὶ λόφου πρὸς Β. τοῦ Ἱεροῦ τῶν Βυζαντίων (νῦν Ροῦμελη Καβάκ). Ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἀνήγειρε πιθανῶς φρούριον τὸ 1628 ὁ Σουλτάν Μουράτ ὁ Δ', ἐρειπωθὲν ἔκτοτε.

ΠΟΛΛΗΣ. — Βασιλεύς τῶν Ὀδομάντων, Θρακικοῦ λαοῦ παρὰ τὸν Στρυμόνα ποταμόν, σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (Θουκυδ. V, 19).

ΠΟΛΤΥΟΒΡΙΑ ἢ ΠΟΛΤΥΜΒΡΙΑ. — Παλαιότερον ὄνομα τῆς θρακικῆς πόλεως Αἴνου, ὀνομαζομένης οὕτως ἀπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῆς Πόλτυος «τῆς πόλεως βρίας καλουμένης θρακιστί» (Στράβ. VII, 319).

ΠΟΛΤΥΣ. — Υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος και ἀδελφὸς τοῦ Σαρπηδόνος, βασιλέως τῆς ἀπ' αὐτοῦ κληθείσης Πολτυοβρίας, φιλοξενήσας τὸν Ἡρακλέα ἐπιστρέφοντα ἐκ Τροίας (Ἀπολλοδ. Β, 5, 9).

ΠΟΛΥΒΟΤΟΝ. — Βυζαντινὴ πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς σημερινῆς Κεσάνης. Ἐνταῦθα ἐστρατοπέδευσεν ὁ Ἀλέξιος Α' ὁ Κομνηνός, ἐπιστρέφων τὸ 1092 ἐκ τοῦ κατὰ τῶν Τούρκων πειρατῶν ἀγῶνος, ἐτοιμαζόμενος νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Σκυθῶν, οἱ ὅποιοι, ἐπιδραμόντες τὴν Θράκην, εἶχον φθάσει μέχρι τῆς Χαριουπόλεως (Ἄννα Κομνην. VII, 9). Κατὰ τὸ 1332 ἢ περὶ τὸ Πολύβωτον, Κισσόν (Κεσάνην) και Ἀκωνίτην χώρα κατεστράφη κατὰ τινα ἐπιδρομὴν τῶν Τούρκων (Χάμμερ. Ἱστορ. τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, σελ. 171).

ΠΟΛΥΓΝΩΤΟΣ ὁ ΘΑΣΙΟΣ. — Ὁ μέγιστος τῶν ζωγράφων τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου ἀκμάσας μετὰ τὸν ἔτων 480—445 π. Χ. Κατήγετο ἐκ Θάσου, ἡ ὁποία

ἦτο σπουδαῖον κέντρον ἰωνικῆς τέχνης. Ὁ πατὴρ του Ἀγλαοφῶν ἦτο και αὐτὸς ζωγράφος, παρ' αὐτοῦ δὲ ἔλαβε και τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς τέχνης. Ἐγκατασταθεὶς εἰς τὰς Ἀθήνας και ἐργασθεὶς ἐπὶ πολὺ, ἐτιμήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τῆς ἀπονομῆς τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἀθηναίου πολίτου. Ἠσχολήθη κυρίως εἰς τὴν μεγάλην λεγομένην ζωγραφικὴν, ἀντικείμενον τῆς ὁποίας ἦτο ἡ διακόσμησις διὰ μεγάλων ζωγραφιῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν ναῶν και ἄλλων δημοσίων κτιρίων. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο διέπρεψεν ὁ Πολύγνωτος ὑπὲρ πάντα ἄλλον. Δυστυχῶς οὐδὲν τῶν ἔργων του περιεσώθη μέχρις ἡμῶν, ἐν τούτοις ἀπὸ τὰς κρίσεις τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἰδίως δὲ τοῦ Πausανίου, γνωρίζομεν ὅλην σχεδὸν τὴν καλλιτεχνικὴν του δρασιν. Τὰ σπουδαιότερα τῶν ἔργων του ἦσαν: α') Ἡ «Μνηστορφοניה», ἥτις ὁ φόνος τῶν μνηστήρων ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεὺς ἐν τῷ νηῷ τῆς Ἀθηναῖς Ἀρείας ἐν Πλαταιαῖς. β') Ὁ «Γάμος τῶν θυγατέρων τοῦ Λευκίππου» ἐν τῷ Ἀνακείῳ τῶν Ἀθηναίων. γ') Ἡ «Ἀμαξομαχία» και «Κενταυρομαχία» ἐν τῷ Θεσίῳ Ἀθηναίων. δ') «Ἰλίου Πέρισις» ἐν τῇ ποικίλῃ Στοᾷ τῶν Ἀθηναίων. ε') Ἐπίσης «Ἰλίου Πέρισις», «Ἀπόλλους Ἑλλήνων» και «Νέκυια», ἥτις ἡ κατάβασις τοῦ Ὀδυσσεὺς εἰς τὴν Ἄδην ἐν τῇ Λέσχη τῶν Κνιδίων ἐν Δελφοῖς, μέγα ἔργον, τοῦ ὁποίου λαμπρὰν περιγραφὴν μᾶς διέσωσεν ὁ Pausanias. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἔργων τοῦ Πολυγνώτου, ἀναφέρονται ἐπίσης: ὁ «Ἀχιλλεύς ἐν Σκύρῳ», ἡ «Ναυσικά» και ἡ «Θυσία Πολυξένης» ἐπὶ ξυλίων πινακίδων ἀναρτηθειῶν κατόπιν ἐν τῇ Πινακοθήκῃ τῶν Προπυλαίων. Τὸν Πολύγνωτον ἐμιμήθησαν οἱ ἀγγειογράφοι και οἱ γλύπται, πλεῖστα δὲ τοιαῦτα ἔργα περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, καταδεικνύοντα τὴν ἐπίδρασιν τῆς τέχνης τοῦ Πολυγνώτου εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δύο συγγενῶν τῆς ζωγραφικῆς τεχνῶν Ἡ κυριώτερα ἀρετὴ τῶν ἔργων του ἦτο ἡ ἐκφρασις τῶν προσώπων του, ὁ ἀτομικὸς χαρακτήρ, τὸ «ἦθος», διὸ και ὁ Ἀριστοτέλης τὸν ἀποκαλεῖ «ἀγαθὸν ἠθογράφον».

ΠΟΛΥΔΩΡΟΣ. — Ὁ νεώτερος υἱὸς τοῦ Πριάμου καὶ τῆς Ἑκάβης, τὸν ὁποῖον οἱ γονεῖς του ἀπέστειλαν κρυφίως μετὰ Πολύδων θησαυρῶν εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Θράκης Πολυμήστορα ἢ Πολυμνήστορα (βλ. λ.), γαμβρὸν ἐπὶ θυγατρὶ, ἵνα, ἂν ποτε ἀνδρωθῆ, ἐκδικηθῆ τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος του. Τὰ κατὰ τὸν θάνατόν του (βλ. Πολυμήστορ) ἔμαθεν ὁ Αἰνεῖας κατὰ θυμαστὸν τρόπον. Ἀποβιβασθεὶς εἰς τὴν θρακικὴν παραλίαν, ἐνῶ προσέφερε θυσίαν, εἶδεν ἐκπληκτός νά ρέη αἷμα ἐκ τινος ἀποσπασθέντος κλάδου μυρσίνης, ἐνῶ συνάμα ἐμφανισθεῖσα ἡ σκιὰ τοῦ Πολυδώου διηγῆθη τὸν ἄδικον θάνατόν του καὶ συνεβοίλευσε τὸν Αἰνεῖαν νά φύγῃ ἀπὸ τὴν ἄξενον ἐκείνην παραλίαν (Βιργιλ. Αἰνιάδ. Γ, 49 καὶ ἔξης).

ΠΟΛΥΜΗΣΤΩΡ ἢ ΠΟΛΥΜΝΗΣΤΩΡ. — Βασιλεὺς τῆς Θράκης, σύζυγος τῆς Ἰλιόνης, θυγατρὸς τοῦ Πριάμου καὶ τῆς Ἑκάβης. Κατὰ τινὰ παραδόσιν, ὁ Πριάμος προαισθανόμενος τὴν πτώσιν τῆς Τροίας, ἔστειλεν εἰς αὐτὸν τὸν νεώτατον υἱόν του Πολύδωρον μετὰ πολλῶν θησαυρῶν, ἵνα ἂν ποτε ἀνδρωθῆ, ἐκδικηθῆ τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος του. Ἄλλ' ὁ Πολυμήστορ μαθὼν τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, ἐφόβησεν αὐτὸν ἵνα σφετερισθῆ τοὺς θησαυροὺς του, τὸ δὲ πτώμα του ἔρριπεν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀνευροῦσα αὐτὸ ἡ Ἑκάβη, ἐξεδικηθῆ τὸν φονεά, φονεύσασα τὰ δύο τέκνα του καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον (Εὐρ. Ἑκάβη). Καὶ ἄλλην παράδοσιν, ἰδίως παρὰ Ῥωμαίους, ἢ Ἰλιόνη ἀνέθρεφε τὸν εἰς αὐτὴν ἀποσταλέντα ἀδελφόν της ὡς τὸν υἱόν της Δηϊπὸλον ἢ Δηϊφίλον, τοῦτον δὲ ὡς Πολύδωρον. Οἱ Ἕλληνες μαθόντες τοῦτο καὶ ἐπιζητοῦντες νά ἐξολοθρευθοῦν τὸ γένος τοῦ Πριάμου, ἔπεισαν τὸν Πολυμήστορα νά φονεύσῃ τὸν Πολύδωρον, ὕποσχθέντες εἰς αὐτὸν τοὺς θησαυροὺς του καὶ τὴν Ἥλέκτραν ὡς σύζυγον. Σαγηνευθεὶς ἐκ τῶν προτάσεων τούτων ὁ Πολυμήστορ ἐφόβησεν ἐν ἀγνοίᾳ τὸν ὄντιον υἱόν του, νομίζων ὅτι φονεύει τὸν Πολύδωρον. Μαθοῦσα τοῦτο ἡ Ἰλιόνη καὶ ἐκδικουμένη τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ της, τὸν ἐφόβησε, ἀφοῦ

προηγουμένως τὸν ἐτύφλωσε.

* **ΠΟΛΥΣ.** — Ὄνομα Θρακικὸν κύριον κατ' ἐπιτάφιον ἐπιγραφὴν ἐπὶ μαρμαρίνης στήλης μετ' ἀναγλύφου τοῦ Θρακῆος ἱερέως τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθεῖσαν εἰς Βαδενὰ παρὰ τὴν Στενίμαχον. («Θρακικά», τόμ. VI, (1935) σ. 169).

ΠΟΛΥΣΤΥΛΟΝ. — Βυζαντινὴ πόλις τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Θράκης ἐπέχονσα τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων Ἀβδήρων. Πρὸ τοῦ XIII αἰῶνος ὑπήγετο εἰς τὸ θέμα τῆς Μακεδονίας, εἰς δὲ τὰ Ἑκκλησιαστικὰ Χρονικά ἀναφέρεται ὡς ἔδρα ἐπισκοπῆς ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Φιλίππον. Πότε καὶ ὑπὸ τίνος κατεστράφη εἶναι ἄγνωστον. Τὸ ὄνομά της ὁμως διτηρήθη μὲ μικρὰν παραλλαγὴν εἰς τὸ σημερινὸν χωρίον Μπουλούστρα, τῆς ἐπαρχίας Ξάνθης τοῦ νομοῦ Ροδόπης, παρὰ τὰ ἔρεπια τῶν ἀρχαίων Ἀβδήρων, ἀριθμοῦν 574 κατοίκους (1928).

* **ΠΟΝΗΡΟΥΠΟΛΙΣ.** — Πόλις τῆς Βορείου Θράκης, κτισθεῖσα ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, ἐγκαταστήσαντος ἐκεῖ «τοὺς ἐπὶ πονηρίᾳ διαβαλλομένους, συκοφάντας καὶ ψευδομάρτυρας καὶ τοὺς συνηγόρους καὶ τοὺς ἄλλους πονηροὺς» (Θεοπόμπου Ἀπόσπ. 121), ἢ ὅπως λέγει ὁ Πλούταρχος (Ἠθικά) «ὥσπερ ἡ πόλις, ἦν ἐκ τῶν κακίστων καὶ ἀναγωγότατων κτίσας ὁ Φίλιππος Πονηρόπολιν προσηγόρευσε». Εἶναι ἡ αὕτη μὲ τὴν Φιλιπούπολιν.

* **ΠΟΝΤΑΡΧΗΣ** — Ὁ διοικητὴς τῆς Θρακικῆς ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πενταπόλεως (βλ. λέξ.), ὅστις μετ' ἐνὸς «Συμβούλου», ἀπετέλει τὸ καλούμενον «Κοινὸν τῆς Πενταπόλεως».

ΠΟΝΤΕΣ — Βυζαντινὸν φρούριον τῆς Δακίας ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἐγεγρῆν ἐπὶ τῆς θέσεως ὅπου ὁ αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς κατεσκεύασε τὴν δριμύνημον γέφυραν (Pons Trajani), παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Μάργου (νῦν Μοράβας) κατὰ τὴν κατὰ τῶν Δακῶν ἐκστρατείαν αὐτοῦ (104—105). Τὰ τεῖχη αὐτοῦ κατεστραμμένα ἀπὸ πολλοῦ, ἀνεκαίωσεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (Προκ. Περί Κτισμ.). Ἡ θέσις αὐτοῦ ἀναγνωρίζεται παρὰ τὸ νῦν Τοῦρνο Σεβερίνο τῆς Ρουμανίας.

ΠΟΝΤΕΣΣΕΡΙΟΝ.—Φρούριον τῆς Μοισίας ἐν Θράκῃ, τὸ ὁποῖον ἀνακαινίσας ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς Α' (527—556) ἀνέδειξε «διαφερόντως ἐξαισίον». (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 6, 23).

ΠΟΝΤΙΚΗ ΘΑΛΑΣΣΑ.—Ἄλλη ὄνομασία τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀπαντῶσα πολ- λάκις παρὰ Πτολεμαίω.

* **ΠΟΝΤΙΚΟΠΟΛΙΣ.**—Ὁνομασία τοῦ Ρηγίου (νῦν Κιουτσουκ Τσεκμετζέ) κατὰ τὸν μεσαιῶνα (βλ. λέξ. Ρήγιον).

ΠΟΝΤΟΣ.—Παραπόταμος τοῦ Στρυμό- νος (κοινῶς Στρούμνιτσα) διαρρέων τὰ βό- ρεια τῆς χώρας τῶν Σιντῶν. Περί αὐτοῦ ἀναφέρει Στέφανος ὁ Βυζάντιος, ὅτι κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη τὸ ρεῖμα του συμπαρα- σύρει λίθους τινάς, οἱ ὁποῖοι καίουνοι ἔχουν ὄλως περιέργους ιδιότητες. «Ριπιζό- μενοι μὲν ἀποσβέννυνται ταχέως, ὕδασι δὲ ραινόμενοι ἀνάπτονται. Ὅταν δὲ διη- καίωται τραχέως πονηρὸν ὄζουσι καὶ παραπλήσιον ἀσφάλτῳ καὶ τὴν ὁσμὴν οὕτω δριμεῖαν ἔχουσιν ὥς μηδὲ τῶν ἔρπετῶν ὑπομένειν καιομένων αὐτῶν».

* **ΠΟΡΟΥ** (ἦ).—«Παράλιος τῆς Θράκης χώρα καταντικρῶ Κουμουτζηνῶν» (νῦν Κο- μοτινῆς), ὅπου ἀπεβιβάσθη ὁ Τοῦρκος Ἀμούρ δια τὰς ἐπιδρομάς του, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνὸς εὐρί- σκετο εἰς Κουμουτζηνά (I. Καντακουζη- νοῦ Ἱστορ. Α. 470). Ἡ παράλιος αὕτη χώρα, διετήρησε μέχρι σήμερον τὸ ὄνο- μά της, εἶναι δὲ ἡ σημερινὴ Μπουρού, ἡ μικρὰ νησίς, ὅπου εὐρίσκονται καλὴβαι τι- νές ψαράδων, ἀκριβῶς εἰς τὴν εἴσοδον, τὸν «πόρον» δηλαδὴ τῆς λίμνης, ἀπέχουσα δύο μίλια χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ Πόρτο Λάγο, ὁπόθεν καὶ τὸ ὄνομά της. (Πρβλ. Στ. Κυ- ριακίδου Ἡμερολ. Μεγ. Ἑλλάδος, 1931, σελ. 209. Τοῦ αὐτοῦ: Βυζαντιναὶ Μελέ- ται, σελ. 40, 66).

* **ΠΟΡΣΟΛΛΑ**—Ὁνομασία τῆς Μαξι- μιανουπόλεως τῆς μετὰ ταῦτα Μοσνου- πόλεως ὑπὸ τῶν Ὀδοιπορικῶν καὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χαρτῶν, τῆς ὁποίας τὰ ἐρεῖπια καὶ σήμερον ὀνομάζονται ὑπὸ τῶν περιοί- κων Μεσιν-καλεσί.

* **ΠΟΡΦΥΡΑ.**—Ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων

παλατιῶν τοῦ Βυζαντίου, κείμενον ἐν τῷ Μεγάλῳ Περιβόλῳ τῶν βασιλικῶν ἀνακτό- ρων καὶ ἐπὶ τῆς βορείας αὐτῶν πλευρᾶς πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Προποντίδος. Εἶχε σχῆμα τετράγωνον μετὰ τῆς στέγης πυρα- μοειδοῦς, τὸ δὲ δάπεδόν του καὶ οἱ τοῖχοι του ἦσαν ἐστρωμένα διὰ πολυχρῶμων μαρ- μάρων. Εἰς τὸ παλάτιον τοῦτο παρέμενον αἱ βασίλισσαι τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ τοκετοῦ αὐτῶν, διὸ καὶ οἱ ἐν αὐτῷ γεννώμενοι βασιλοπαιδες ἐκαλοῦντο «Πορφυρογέννητοι».

* **ΠΟΡΩΝ** (Ἐπισκοπή).—Πόλις τῆς με- σημβρινῆς Θράκης, καὶ μία τῶν ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως ὀκτώ ἐπι- σκοπῶν, ἡ αὐτὴ μὲ τὴν Τόπειρον (βλ. λ.).

ΠΟΣΕΙΔΙΟΝ.—Ἀκρωτήριον τῆς δυτι- κῆς παραλίας τῆς χερσονήσου Παλλήνης (τῆς σημερινῆς Κασσάνδρας) καλούμενον Ποσειδί ἢ Κασσάνδρα.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΝ.—Ὁνομασία τοῦ ἀκρω- τηρίου Ποσειδίου τῆς χερσονήσου Παλλή- νης, τὸ σημερινὸν Ποσειδί παρὰ Θουκυ- δίδη (Α, 129).

* **ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ.**—Υἱὸς τοῦ Κερσο- βλέπτου, βασιλέως τῶν Θρακῶν (357—341 π. Χ.), φίλου καὶ συμμάχου τῶν Ἀθη- ναίων, εἰς τὸν ὁποῖον μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, κατὰ τὸ ψήφισμα τῶν Δελφῶν, ἀνευ- ρεθὲν ἐπὶ μαρμαρίνης στήλης, οἱ Ἀθη- ναῖοι ἔδωκαν «προμαντεῖαν, προεδρίαν, προδικίαν ποτὶ Δελφοὺς ἀτέλειαν πάντων». **ΠΟΤΑΜΟΥΚΑΣΤΕΛΛΟΝ.**—Ὁνομασία φρουρίου τῆς Θράκης παρὰ Προκοπίω (περὶ Κτισμ. IV, 4) κτισθὲν ἐκ θεμελιῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΠΟΤΕΙΔΑΙΑ.—(ἦ) Βλ. λέξ. Ποτιδαία.

ΠΟΤΙΔΑΙΑ (ἦ).—Ἀρχαιοτάτη ἀποικία τῶν Κορινθίων, ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸν ἔβδο- μον π. Χ. αἰῶνα, περίφημος ἐν τῇ ἱστο- ρίᾳ διὰ τὴν μεταξὺ Ἀθηναίων, Λακεδαι- μονίων καὶ Μακεδόνων ἀντιζηλίαν. Ἐκει- το δὲ ἐπὶ τοῦ πεντεσταδίου ἰσθμοῦ τῆς Παλλήνης, ἀπέχουσα 70 στάδια πρὸς Δυ- σμὰς τῆς Ὀλύμπου. (Στραβ. VII, 330, 25 28). Μέχρι τῶν Περισικῶν πολέμων παρέ- μινεν ἐλευθέρα. Ἠναγκάσθη ὅμως νῦν

ὑποκύψῃ εἰς τὸν Περσικὸν ζυγὸν καὶ νὰ χορηγήσῃ στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα στόλον τοῦ Ξέρξου (Ἡροδ. VII, 123). Μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ξέρξου, οἱ Ποτιδαῖαι ἀπεστάτησαν ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ ζυγοῦ (Ἡροδ. VII, 126). Ἄλλ' ἐπελθὼν κατ' αὐτῶν ὁ Ἀρτάβαζος μετὰ 60.000 στρατοῦ, ἀφοῦ προέπεμψε τὸν Ξέρξην εἰς Ἀσίαν, ἐπολιόρησε στενωῶς τὴν Ποτίδαιαν. Ἄλλ' ἐνώ ἐπολιόρηε αὐτήν, συνέβη μεγάλη ἄμπωτις τῆς θαλάσσης, διαρκέσασα ἐπὶ πολὺ, γεωλογικὸν φαινόμενον τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε παρατηρηθῆ ὑπὸ τῶν κατοίκων μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὸ πλεῖστον τότε τῶν Περσῶν, μὴ γνωρίζον νὰ κολυμβῶ ἐπίγειον, τοὺς δ' ἄλλους κατέστρεψαν διὰ τῶν πλοίων των. Τὸ φυσικὸν τοῦτο φαινόμενον, καθὼς διηγεῖται ὁ Ἡρόδοτος (VII, 126—129) ἀπέδωκεν εἰς τιμωρίαν τοῦ Ποσειδῶνος, τοῦ ὁποῖου τὸν ναὸν καὶ τὸ ἄγαλμα δὲν ἐσεβάσθησαν οἱ Πέρσαι. Οἱ δὲ περισπέντες ἐκ τῶν Περσῶν συνηνώθησαν μετὰ τοῦ Μαρδονίου, διατρίβοντες ἐν Μακεδονίᾳ.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἐγένετο σύμμαχος καὶ φόρου ὑποτελής, εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἀπὸ τοῦ 479 μέχρι τοῦ 432 π.Χ. καταβάλλουσα κατ' ἀρχὰς εἰς αὐτοὺς ἑτήσιον φόρον 6 τάλαντα, βραδύτερον δὲ 15. Τοῦτο ὁμως δὲν ἠμπόδισε τοὺς Ποτιδαίαιτας νὰ εὐρίσκωνται εἰς φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Κορίνθου, ἀρχαίας μητροπόλεως των. Πράγματι δέ, ὁ Θουκυδίδης μᾶς πληροφορεῖ (A, 56) ὅτι ἡ Ποτίδαια ἐδέχετο ἐκ Κορίνθου καθ' ἕκαστον ἔτος ἄρχοντας ὀνομαζομένους ἐπιδημιουργούς. Ἄναμιχθεῖσα εἰς τὰς μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν ἔριδας, ἔκλινε μᾶλλον πρὸς τοὺς τελευταίους, παρασχοῦσα μίαν ἀφορμὴν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ Ποτιδαῖαι ἀντέστησαν γενναίως κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ τέλος ὁμως ἠναγκάσθησαν νὰ παραδοθῶν καὶ νὰ διασκορπισθῶν ἀνά τὰς Χαλκιδικὰς πόλεις, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν εἰς τὴν πόλιν 1000

κληρούχους. Ἐκτοτε ἐγένετο ἀποικία τῶν Ἀθηναίων διὰ τῆς βοηθείας τῶν ὁποίων ἀντέστη κατὰ τῆς Ὀλύμπου (Θουκυδ. A, 64, B, 70—Διοδ. Σικελιώτου, XII, 34 36)

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὑπέκλυψεν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους ὀλίγα δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα, τὸ 394 π.Χ. κατέλαβεν αὐτήν ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Κόνων, μέχρις ὅτου προσεχώρησεν εἰς τὴν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ὀλύμπου ἰδρυθεῖσαν Χαλκιδικὴν Ὀμοσπονδίαν.

* *

Ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων κατελήφθη ὑπὸ Φιλίππου τὸ 357 π.Χ. ὅστις τὴν μὲν φρουρὰν τῶν Ἀθηναίων ἐπέτρεψε νὰ ἐξέλθῃ ἀβλαβῆς καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀθήνας, τοὺς δὲ κατοίκους ἐξανδραποδίσας, καὶ τὴν πόλιν καταστρέψας, παρέδωκεν μετὰ τῆς ὑπαίθρου χώρας εἰς τοὺς Ὀλυμπίους. (Δημοσθ. Φιλιππικὸς B, 20—Περὶ Ἀλωνήσου, 9—10—Ὀλυμπιακ. B, 7. — Διοδ. Σικελ. XVI, 8).

Τεσσαράκοντα ἔτη περίπου μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καταστροφὴν τῆς Ποτιδαίας, χάρις εἰς τὴν ἔξοχον αὐτῆς γεωγραφικὴν θέσιν ἐπανιδρύθη τὸ 316 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Κασάνδρου, γαμβροῦ τοῦ Φιλίππου, ὀλίγον Β.Δ. αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ὀνομάσθη Κασάνδρεια (Στράβ. VII, 330 25, 27,—Διοδ. Σικελ. XII Παιυσαν. V, 23), ἀποβάσα καὶ πάλιν μία τῶν σπουδαιότερων πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῆς Μακεδονίας, ἰδίως δὲ ἐπὶ τῆς βασιλείας Φιλίππου τοῦ Ε', υἱοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ ἔκειτο δὲ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. III, 13. 13) εἰς βόρ. πλάτ. 40°, 4'.

Τὴν ἀκμὴν τῆς καὶ πρόοδον ἀνέκοψεν ἐπὶ τινα καιρὸν ἡ τυραννία τοῦ ἐπὶ σκληρότητι διακρινομένου περιβοήτου τυράννου αὐτῆς Ἀπολλοδώρου (277—274 π.Χ.), φονευθέντος ὑπὸ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ.

Ἐπὶ τοῦ Περσέως, τελευταίου βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ φρουρὰ ἐκ 1.000 περίπου ἀνδρῶν καὶ 200 ἵππέων, διπλασιασθεῖσα ἀργότερον κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων πολιορκίαν αὐτῆς τὸ 169 π.Χ., κατὰ τὴν ὁποίαν ἀντέταξε πείσιμονα

ἀντίστασιν. Τέλος ὁμως ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῆ μετὰ δὲ τὴν ἤτταν τοῦ Ηερσέως ἐκηρύχθη ὄνοματι μόνον ἔλευθέρω, ὅπως ἡ Πέλλα καὶ οἱ Φίλιπποι. (Τίτ, Λιβίου, XLIII, 24 — Πλωίου Nat. Hist. IV. 17). Ἐκτοτε ἤρχισε νὰ παρακαμάξῃ μέχρι οὗ ἐπιδραμόντες οἱ Γότθοι ἐπολιόρησαν αὐτὴν κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα. Κατεστράφη δὲ ἐκ θεμελίων τὸ 540 μ.Χ. ὑπὸ τῶν Οὐγγων καὶ Σλαύων, οἵτινες διαβάντες τὸν Δοῦναβιν ἐπλημμύρισαν τὰς Ἑθρωπαϊκὰς ἐπαρχίας. Ὁ ἱστορικός Προκόπιος, ἀναφίρων τὰ τῆς ἐπιδρομῆς ταύτης, λέγει ὅτι οἱ βάρβαροι ἐληλάτησαν πᾶσαν τὴν ἀπὸ τοῦ Ἰονίου Πελάγους μέχρι τῶν προαστίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως χώραν. Μεταξὺ δὲ καὶ ἄλλων κατέστρεψαν καὶ τὴν Κασσάνδρειαν, «οὗ τειχομαχῆσαντες πρότερον. (Κ. Παπαρηγοπούλου, Ἱστορ. τοῦ Ἑλλ. Ἔθνους, ἔκδ. Ἐλευθεροδάκῃ τόμ. Γ σελ. 104).

Τὰ καταστραφέντα αὐτῆς τεῖχη ἀνήγειρον ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ Ἰουστινιανὸς τὸ 551 (Προκοπ. Περί Κτίσμ. IV, 3). Ἐκτοτε ἐλησμονήθη καὶ τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα, διετήρησεν ὁμως τὸ ὄνομα Κασσάνδρεια.

Ὁ Ἱεροκλῆς, ἀναφίρων τὴν Ποτίδαιαν, λέγει ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του (VI αἰών), ἔκαλεῖτο Κασσάνδρεια καὶ Βέρροια. (Συνέκδημος Appendix II, 66, 118). Ἄλλαχοῦ δὲ (αὐτόθι 1, 36) ὀνομάσθη Κασσάνδρεια «ἀπὸ Κασσάνδρας θυγατρὸς Πριάμου, ὡσπερ Ἀθῆναι ἐξ Ἀθηνᾶς». Ἐπὶ τινι χρόνον, φαίνεται ὅτι ἡ Ποτίδαια — Κασσάνδρα, ὡς ἀναφέρει ὁ Πολύαινος, συγγραφεὺς τοῦ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνος VI, 7), ἔκαλεῖτο καὶ Εὐρυδικεῖα, πρὸς τιμὴν τῆς Εὐρυδικῆς, θυγατρὸς τοῦ Λυσιμάχου, βασιλέως τῆς Θράκης (321 — 281 π. Χ.), συζύγου τοῦ Ἀντιπάτρου Β', (ἀδελφοῦ τοῦ Κασσάνδρου) συζύγου Πτολεμαίου τοῦ Α', βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, ἡ ὁποία ἀπεσύρθη ἐκεῖ τὸ 280 π. Χ. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ τῆς Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ.

Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς ἔκειτο τὸ χωρίον «Πίνακα», ὅπου σώζονται ἴχνη τάφρου, τὴν ὁποίαν εἶχε κατασκευάσει ὁ Φί-

λιπος καὶ τεῖχους μετὰ πύργων, φράσσοντος τὸν ἰσθμὸν, τὸ ὁποῖον καλεῖται «Πόρτα» ἢ «Πόρται». (Μελετίου Γεωγραφία, τόμ. Β' σελ. 461).

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου καὶ οἱ εἰς αὐτὸ καταφυγόντες χριστιανοὶ κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1821, ὑποστάντες τὰ πάνδεινα, ἰδίως δὲ παρὰ τὸν Ἅγιον Μάμαντα (Ὀλυνθον), ἐλάχιστοι διασωθέντες κατέφυγον εἰς τὰς Βορείους Σποράδας.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Μακεδονίας τῷ 1912 ἀνέκτησε τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα Κασσάνδρεια ἢ Κασσανδρινὸν καὶ ἁπλῶς Κασσάνδρα, ἀποτελεῖ δὲ ἔδραν κοινότητος τῆς ἐπαρχίας Χαλκιδικῆς τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ, ἀριθμοῦσα 376 κατοίκους.

* *

Ἡ Ποτίδαια ἐνωρίτατα ἔκοψε νομίσματα ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἤδη π. Χ. αἰῶνος, ὃ δὲ τύπος τῶν τετραδράχμων ἐνεπνεύσθη ἀναμφιβόλως ἐκ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ποσειδῶνος, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος. Φέρουν δὲ ἔμπροσθεν μὲν ἓνα Π καὶ τὸν Ποσειδῶνα ἔφιππον κρατοῦντα τρίαιναν, ὀπισθεν δὲ ἔγκοιλον τετράγωνον, διηρημένον διαγωνίως ἢ Πο ἢ Π μετὰ τῆς αὐτῆς παραστάσεως, ὀπισθεν δὲ γυναικεῖαν κεφαλὴν. Ἄλλα πάλιν ἀργυρᾶ τετράβολα φέρουν Π καὶ γυμνὸν ἵππεα, ὀπισθεν δὲ ὅπως ἀνωτέρω. Πλην τῶν ἀργυρῶν ὑπάρχουν καὶ χαλκᾶ, φέροντα τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀθηνᾶς, ὀπισθεν δὲ ΠΟΤ καὶ Πήγασον. Ἐπίσης σώζονται νομίσματα τῆς Εὐρυδικῆς τῶν ἐτῶν 298 — 280 π. Χ. χαλκᾶ, ἔμπροσθεν μὲν φέροντα κεφαλὴν πεπλοφόρου βασιλίσσης, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΕΥΡΥΔΙΚΕΩΝ μετὰ τρίποδος. Ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων κρηχθεῖσα ἔλευθέρω, καὶ δεχθεῖσα Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν, ἔκοψε χαλκᾶ νομίσματα ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Κλαυδίου καὶ Φιλίππου μετὰ λατινικῶν ἐπιγραφῶν: COLONIA AUG. CASSANDRIENSIS, ἐπὶ τῶν ὁποίων σχεδὸν πάντοτε φέρεται ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀμμωνος Διός. (Head - Σβορώνου, τόμ. Α', σελ. 278—279).

Ἐκ τινος ἐπιγραφῆς εὐρεθείσης ἐν τῇ

θέσει Ποιδαίας = Κασσάνδρας, γίνεται γνωστόν ὅτι ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ ναὸς τοῦ Λυσιμάχου, βασιλέως τῆς Θράκης, ἰδρυθεὶς κατὰ πᾶσαν πιθανότητα 30 ἔτη μετὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς Κασσανδρείας (περὶ τὰ 286 — 281), ὁπότε ἡ πόλις εἶχε περιέλθει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Λυσιμάχου. (Μ. Δήμιτσα, Ἐπιγραφαὶ Ποιδαίας ἐν Μακεδονίᾳ σελ. 634—635, ὑπ' ἀριθ. 764).

Ἐπὶ ἐκκλησιαστικῆν ἔποψιν, ἀναφέρεται κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα ὡς Ἐπισκοπή, τῆς ὁποίας μνημονεῖται ἐπίσκοπος τῆς νόθου ἐν Ἐφέσῳ συνόδου ὑπογραφόμενος «Ἐρμογένης Κασσανδρείας Μακεδονίας πρώτης». Ἐκτοτε δὲν ἀναφέρεται ἐπισκοπή αὐτοῦ, μόλις δὲ κατὰ τοὺς XV καὶ XVII αἰῶνας ἀναφέρονται ἐπίσκοποι αὐτῆς, ὁπότε ἀνευστῆθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς ἀνάμνησιν τῆς παλαιᾶς δόξης τῆς πόλεως. Τῶν ἐτῶν τούτων γνωστοὶ ἐπίσκοποι εἶναι τέσσαρες: Ὁ Ἰωαννίκιος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ XV αἰῶνος, ὁ Κοσμᾶς κατὰ τὸ 1550, λαβὼν μέρος εἰς τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωάσαφ. ὁ Λαυρέντιος, χειροτονηθεὶς τὸ 1639 ἀρχιεπίσκοπος Κασσανδρείας, καὶ ὁ Ἀρσένιος τὸ 1720. Εἰς τὰς ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ὑπαγομένης ἐκκλησίας μνημονεῖται ὡς ἐπισκοπή πέμπτη τὴν τάξιν ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης, ὁπότε προβιβασθεῖσα ἀπετέλεσεν ἀνεξάρτητον Μητρόπολιν. Σήμερον ὁ ἐπίσκοπος αὐτῆς φέρει τὸν τίτλον «Ἐπίσκοπος καὶ Ἐξαρχος κόλπου Θερμαϊκοῦ», τοῦ ὁποίου ἔδρα εἶναι ὁ Πολύγυρος.

ΠΟΥΛΧΕΡΙΑΝΑΙ (αἰ). — Ἐπισημότεον αὐτοκρατορικὸν παλάτιον κείμενον εἰς τὸν ἐνδέκατον οὐρανὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κατ' ἀρχὰς ὠνομάζετο Φλακίλιαναι ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς πρώτης συζύγου τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου (378—395) Φλακίλλας Αἰλίας, κατόπιν δὲ Πλακιδισναί ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς δευτέρας συζύγου αὐτοῦ Πλακιδίας Γάλλης, τέλος δὲ Πουλχεριαναι ἀπὸ τῆς Αὐγούστας Πουλχερίας, θυγατρὸς τοῦ Θεοδοσίου, ὄνομα τὸ ὁποῖον καὶ ἐπεκράτησεν. Εἰς τὸ παλάτιον τοῦτο ἦσαν ἀποθησαυρι-

σμένα τὰ κειμήλια τῆς αὐτοκρατορίας, τὰ λεγόμενα «οἶγμα βασιλικά».

* ΠΟΥΛΠΟΥΔΕΒΑ. — Ὄνομα θρακικὸν τῆς Φιλιππουπόλεως (Pulprudena), ἀπαντῶν μόνον καὶ ἄπαξ εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ Γότθου ἱστορικοῦ καὶ ἀρχιεπισκόπου Κρότωνος Jordanes (De breviatione chroniconum ἢ de regnorum concessione), ἀκμάσαντος κατὰ τὸν ἕκτον μ. Χ. αἰῶνα. Τὸ Πολπούδεβα τοῦτο εἶναι πιστῆ θρακικῆ μετάφρασις τοῦ ὀνόματος Φιλιππουπόλεως, γενομένη ὑπὸ τῶν Θρακῶν: Πούλπου=Φιλίππου, δέβα δὲ=πόλις, ἦτοι: Φιλίππου πόλις ἢ Φιλιπούπολις, οὐχὶ δὲ σλαβικόν, ὅπως ἰσχυρίζονται οἱ Βούλγαροι δι' ἔθνικους λόγους, ἐκ τοῦ ὁποίου παρήγαγον τὸ Πλόβδηφ, ὅπως ὀνομάζουσιν σήμερον τὴν Φιλιππούπολιν (Vrb. K. Myr. Ἀποστολίδου, περὶ τῆς γλώσσης τῶν Θρακῶν εἰς «Θρακικά» 1932, σ. 227 καὶ ἑξῆς).

ΠΟΥΣΙΝΟΝ. — Πόλις καὶ φρούριον τῆς Θράκης, ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Ἐβρου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισ. IV, 11) τῆς ὁποίας τὰ τεῖχη ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

ΠΟΥΤΕΜΙΣ. — Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, παρὰ τὸν ποταμὸν Ἄλμον (νῦν Λόμ) καὶ τὴν δμῶννον πόλιν, ἐπισκευασθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 28) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' (527—565).

ΠΡΑΙΣΘΛΑΒΑ ἢ ΜΕΓΑΛΗ. — Ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, περὶ τὰ 20 χλμ. πρὸς νότον τῆς Σούμλας, οὐ μακρὰν τῆς κομποπόλεως Ἄετοῦ, ἐπὶ τῶν βορείων ὑψωρῶν τοῦ Αἴμου, ἐν τῷ λεκανοπέδι τοῦ μεγάλου Καρτσίκ, ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Ἐκαλεῖτο δὲ Μεγάλῃ Παισθλάβῃ ἢ Περαισθλάβῃ πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἄλλης βουλγαρικῆς πόλεως, τῆς Μικρᾶς λεγομένης Περειασλάβῃς ἢ Περισλαύας. Τὸ παλαιὸν ὄνομα τῆς Πραισθλάβας ἦτο Μαρκιανούπολις, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98—117 μ. Χ.), πρὸς τιμὴν τῆς ἀδελφῆς του Μαρκίας. Τῆς Μεγάλῃς Πραισθλάβας περιγραφὴν κατέλιπεν

ἡ βασιλόπαις Ἄννα Κομνηνὴ (VII 3) ἔχουσαν ὡς ἐξῆς :

« Πρώτη δὲ αὐτῆ περιφανῆς περὶ τὸν Ἰστρον διακειμένη, ποτέ μὲν οὐτ' ὄνομα τοῦτο ἔχουσα τὸ βαρβαρικόν, ἀλλ' ἔλληνίζουσα περὶ τὴν προσηγορίαν μεγάλη πόλις καὶ οὖσα καὶ λεγομένη. Ἀφροῦ δὲ ὁ Μόκρος, ὁ τῶν Βουλγάρων βασιλεὺς καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου γενόμενοι καὶ προσέει γε Σαμουήλ ὁ τελευταῖος τῆς βουλγαρικῆς δυναστείας, καθάπερ ὁ Σεδεκίας τῶν Ἰουδαίων, τῆς ἐσπέρας κατέδραμον, σύνθετον ἐκτήσατο τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τε τῆς ἑλληνικῆς σημασίας μεγάλη ἐπονομαζομένη καὶ τὴν ἀπὸ τῶν Σθλαβογενῶν ἐπισυρομένη λέξιν, μεγάλη Πρισιλάβα πανταχόθεν τούτοις φημιζομένη ».

Τὰ ἐρεῖπια αὐτῆς σώζονται ἐν τῇ νῦν Πρεσθλάβα, τουρκιστὶ Ἑσκή - Σταμπούλ. Μεταξὺ ἄλλων σώζεται καὶ κτίριόν τι καλούμενον Σεράϊ, ἧτοι ἀνάκτορον. Ἀποτελεῖται δὲ ἐκ παχέων τειχῶν ὕψους 5—6 μέτρων περίπου, ἀπαρτιζόντων ὀρθογώνιον περιβόλον, τοῦ ὁποίου αἱ πλευραὶ ἔχουν μῆκος πλεον τῶν ἑκατὸν μέτρων. Μήπως τὸ κτίριον τοῦτο εἶναι ἡ θέσις τοῦ Ἄουλ ἢ παλάτιον τῶν διαδόχων τοῦ Σαμουήλ; Τὰ ἐρεῖπια ταῦτα ἐχρησιμοποιοῦνθησαν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς Σούμλας, μὴ γενομένης οὐδεμιᾶς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης (G. Schlumberger Ἰωάννης Τσιμισκῆς, μετάφρ. Στ. Βουτυρά, σ. 117—118. Πλὴν τοῦ περιηγητοῦ Κάνιτς, οὐδεὶς ἄλλος ἐπεσκέφθη ἢ ἐμελέτησεν αὐτά). Πότε ἀκριβῶς ἐκτίσθη ἡ Πραισιθλάβα δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον. Τὸ μόνον βέβαιον καὶ γνωστὸν εἶναι ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἢ Μεγάλῃ Πραισιθλάβα εἶχεν ἐκλεγῆ ὡς ἔδρα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἡγεμόνων, ἔνεκα τῆς ὀχυρᾶς αὐτῆς θέσεως, ἧτις δεσπόζει τῶν δύο κυριωτέρων παρόδων τοῦ Αἴμου. Καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου, ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ τσάρου Συμεὼν τόσοον μεγαλοπρεπῶς, ὥστε ἡ νέα πόλις ταχέως ἀπέκτησε μεγάλην φήμην. Ἄλλ' ἀπὸ τῆς καταστροφῆς, τὴν ὁποίαν ὑπέστη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Τσιμισκῆ (969—976), ἢ Μεγάλῃ Πραισιθλάβα παρήκμασε μέχρις οὗτου πε-

ριελθοῦσα εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, παρέμεινε ἀφανῆς καὶ ἄσημος.

Ἡ Μεγάλῃ Πραισιθλάβα εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τῶν Ρώσων, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Σβιατοσλαύου, ἀπέβη δὲ περιώνυμος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Βυζαντίου διὰ τὴν περιφανῆ νίκην τοῦ Ἰωάννου Τσιμισκῆ κατὰ τῶν Ρώσων, τὴν 4 Ἀπριλίου 972, Μεγάλῃ Τετάρτῃ, καθ' ἣν μετ' ἀμφίροπον καὶ πεισμοτωδεστάτην μάχην, ἡ νίκη ἔσπευε τὰ Βυζαντινὰ ὄπλα. Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Λέοντα τὸν Διάκονον, μολοντὶ κάπως ὑπερβολικόν, ἐφρονεῦθησαν ἐκ τῶν Ρώσων 8.500 ἄνδρες. Καταφυγόντες οἱ Ρῶσοι εἰς τὸ φρούριον τῆς Πραισιθλάβας ἠμύνοντο μετ' ὄλων τῶν δυνάμεων τῶν. Ἀλλὰ τέλος ἐκάμφθησαν καὶ τὰ βυζαντινὰ στρατεύματα εἰσῆλθον εἰς αὐτήν. Τὸ αὐτὸ τῶν Τσάρων ἀντίστατο ἀκόρη. Τότε κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως ἐτέθη πῦρ εἰς αὐτό, καὶ οὕτως ἠναγκάσθησαν οἱ Ρῶσοι νὰ ἐξέλθουν. Σκηναὶ φρικῆς ἐπηκολούθησαν. Ἄλλοι μὲν καθ' ἑκατοντάδας ἐκαίοντο, ἄλλοι δὲ ἐφανεύοντο ἢ ἠχμαλωτίζοντο. Οἱ ὑπολειφθέντες, πολιορκούμενοι καὶ εἰς ὀλίγας χιλιάδας ἀνερχόμενοι, ἐκδιωκόμενοι ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ πυρός, ἐξῆλθον ἐκ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης καμίνου καὶ συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν εὐρυτάτην κεντρικὴν ἀτλὴν τοῦ κτιρίου. Κατ' αὐτῶν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν Βάρδαν Σκληρόν. Οἱ Ρῶσοι τότε πανταχόθεν πολιορκούμενοι, ἀμύνονται, ἐσχάτη δὲ καὶ φοβερὰ μάχη συνάπτεται ἐκ τοῦ συστάδην. Ἡ πάλη τέλος ἔληξεν ἐλλείψει μαχητῶν ἐκ μέρους τῶν ἠττηθέντων. Ἐκ τῶν 8.000 Ρώσων, οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὸν Σκυλίτην, ἦσαν ἐγκεκλεισμένοι εἰς τὸ αὐτὸ τῶν Τσάρων, μόνον ὁ Σφάγγελ, ὁ βάρραγος ἀρχηγός, ὁ ὑπὸ τῶν Ρώσων καλούμενος Σβιενάλδος καὶ ὀλίγιστοι ἄνδρες κατόρθωσαν νὰ διαφύγουν, καὶ διὰ μέσου τοῦ σκότους νὰ μεταβοῦν εἰς τὸν Σβιατοσλαῦον, διαμένοντα ἐν Δρίστα (Δορυστόλφ) διὰ νὰ ἀναγγείλουν εἰς αὐτὸν τὰ τῆς καταστροφῆς των.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, Κυριακῇ τοῦ Πάσχα (7 Ἀπριλίου) ὁ βασιλεὺς ἐώρτασε τὴν

ἐορτῆν τῆς Ἀναστάσεως ἐν τῷ ἡμικατεστραμμένῳ Μητροπολιτικῷ ναῷ τῆς βουλγαρικῆς πρωτευούσης. Πρὶν ἢ ἑξακολοθηθῆσιν ὁ Τσιμισκῆς τὴν πορείαν αὐτοῦ, διέταξε τὴν ἐπισκευὴν τῶν βλαβέντων μερῶν τοῦ τεύχους, εἰς ἀνάμνησιν δὲ τῆς νίκης αὐτοῦ μετωνόμασε τὴν ἀρχαίαν Πρεῖασλάβετς, ἀπὸ τοῦ ἰδίου ὀνόματος Ἰωαννοῦ-πολιν, ἀλλὰ τὸ νέον τοῦτο ὄνομα δὲν ἐπεκράτησε. Τὴν Πραισθλάβαν ἐξεπόρθησαν καὶ πάλιν τὸ 1.000 μ. Χ. οἱ Βυζαντινοὶ ὑπὸ τοὺς στρατηγούς Θεοδορακάναν καὶ Ζιφίαν.

ΠΡΑΙΣΘΛΑΒΑ ἢ **ΜΙΚΡΑ**. — Παλαιὰ πόλις τῆς Βουλγαρίας, κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Μεγάλης Πραισθλάβας. Κατελήφθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Τσιμισκῆ (969—976) μετὰ τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Μεγάλης Πραισθλάβας. Ἐπίσης καὶ τὸ 1.000 μ. Χ. ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ Βυζαντίου Θεοδορακᾶνα καὶ Ζιφίου.

ΠΡΑΣΙΑΣ (Λίμνη).—Λίμνη τῆς Μακεδονίας, κειμένη μετὰ τοῦ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος, μετὰ τὴν δυτικὴν παρυφῆν τοῦ ὄρους Κερκίνης (Μπέλες). Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς ἀκόμη χρόνους (περὶ τὸ 500 π. Χ.) οἱ περιοικοῦντες λαοὶ (Παίονες, Παιόπλαι καὶ ἄλλοι), κατόκουν ἐν αὐτῇ ἐπὶ πασσαλοκτίστων καλυβῶν. Ἦτο δὲ πλουσιώτατη εἰς ἰχθύς, ἐκτρέφουσα διάφορα εἶδη, τῶν ὁποίων ὁ Ἡρόδοτος (V, 15—17) ἀναφέρει δύο εἶδη: τοὺς «πάπραξας» καὶ τοὺς «τίλωνας».

Μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Δυσῶρου ὄρους ὑπῆρχον πλούσια μεταλλεῖα ἀργύρου, τὰ ὅποια ἐξεμεταλλεύθη Ἀλέξανδρος Α΄ ὁ Ἀμύντας, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, κερδίζων ἐν τάλαντον ἡμερησίως. Κατὰ τὸν Μ. Χρυσόχοον εἶναι ἡ σημερινὴ λίμνη τῆς Δοῦράνης.

* **ΠΡΑΣΙΑΔΙΟΝ**. — Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ', 11, 7) εἰς βόρ. πλάτ. 43°, 10 καὶ ἀνατ. μῆκ. 51°, 20. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι τὸ σημερινόν Μάρκο - καλεσθῆ φρούριον ἐπὶ τοῦ Στρυμόνος παρὰ τὸ Ραδομίρ, νοτίως τῆς Σόφιας.

ΠΡΑΣΙΝΟΙ. — Ὄνομασία μιᾶς τῶν ἐν

Κωνσταντινουπόλει φατριῶν, προελθοῦσα ἐκ τῆς στολῆς, τὴν ὁποίαν ἔφερον οἱ ἐν τῷ Ἰπποδρόμῳ ἀγωνιζόμενοι ἀρματηλάται (βλ. λέξ. Βένετοι).

ΠΡΕ·Ι·ΔΙΣ. — Ἐκ τῶν πολλῶν φρουριῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ, τὰ ὅποια κατὰ τὸν ἱστορικὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. VI, 11) ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α΄ (527—565).

ΠΡΕΣΙΔΥΩ. — Ὄνομα τῆς Κάτω Μοισίας παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α΄ (527—565).

* **ΠΡΙΚΟΡΝΙΑ** (ῆ). — Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας, ἄλλως καλουμένη Τρικόρνον (βλ. λέξ.).

ΠΡΙΣΚΟΣ ὁ **ΠΑΝΙΤΗΣ**. — Σοφιστὴς καὶ ἱστορικός, ἐπνομαζόμενος Πανίτης ὡς γεννηθεὶς εἰς τὸ Πάνιον τῆς Θράκης (βλ. λέξ.). Ἀποσταλεὶς τὸ 446—447 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου τοῦ Β΄, ὡς πρεσβευτῆς αὐτοῦ εἰς τὸν Ἀτίλαν, περιγράφει μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ χάριτος τὰ κατ' αὐτὴν εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ «Ἱστορία Βυζαντινὴ καὶ κατὰ Ἀτίλαν», διαιρούμενον κατὰ τὸν Σουΐδαν, εἰς 8 βιβλία καὶ ἀποτελοῦν τὴν πολυτιμότεραν τῶν πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας ἔχομεν περὶ Ἀτίλα.

Ὁ Πρίσκος χαρακτηρίζεται ὡς ἀξιόπιστος καὶ ἀριστος ἱστορικός, τὸ δὲ ὕψος του εἶναι ἀξιοσημείωτον διὰ τὴν καθαρότητα αὐτοῦ. Κατὰ τὸν Σουΐδαν, ἔγραψε καὶ ἄλλο ἔργον: «Μελέται ῥητορικαί», ἀλλὰ δὲν ἐσώθη μέχρις ἡμῶν. Ὁ Ἰορδάνης καὶ ὁ Ἰουβενάλιος, οἱ γράψαντες περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀτίλα, πολλὰ παρέλαβον παρὰ τοῦ Πρίσκου, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα πολλὰκις μνημονεύουν. Ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ παρ' ἄλλων βυζαντινῶν ἱστορικῶν, ὡς τοῦ Εὐαγρίου, ὅστις ὀνομάζει αὐτὸν Πατρίσκον, καὶ τοῦ Θεοφάνους, καλοῦντος αὐτὸν Περσικόν, ὀνόματα πιθανῶς προελθόντα ἐκ τῆς παραφθορᾶς τοῦ κειμένου. Ὁ Niebuhr θεωρεῖ αὐτὸν ὡς εἰδωλόλατρην.

ΠΡΙΣΚΟΥΠΕΡΑ — Φρούριον τῆς Δαρδανίας παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV,

4) ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΠΡΙΣΤΑ ἢ **ΠΡΙΣΤΗ**.—Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβεως, περὶ τὰ 2 ἡμίλια Ν. Δ. τῆς Ἀπιαρίας. Τὸ ὄνομά της εἶναι ποικιλία τοῦ Τιρίστη, ὑπέστη δὲ διαφορῶς παραλλαγᾶς. Ἡ ὀρθὴ αὐτῆς ὀνομασία εἶναι : Σεξεντάπριστα (Sexaginta pristis), σημαίνει δὲ λιμένα δυνάμενον νὰ περιλάβῃ 60 πλοῖα. Περὶ τὰ τέλη τῆς Ρωμαϊκῆς αυτοκρατορίας ἦτο ἔδρα ἑνὸς συντάγματος (cohors) καὶ ἀποσπάσματος ἱππικοῦ. Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει ἡ σημερινὴ βουλγαρικὴ πόλις Ρουχτσούκ.

ΠΡΙΣΤΙΤΣΑ.—Μεσαιωνικὸν φρούριον τῆς Θράκης, πρὸς βορρᾶν τῆς Ροδόπης, φυλάσσον πᾶσαν τὴν ἀπὸ μεσημβρίας εἰσβολήν, πιθανῶς ὅπου τὸ νῦν βουλγαρικὸν χωρίον Περουσίτσα, Ν. Δ. τῆς Φιλιππουπόλεως Καταληφθὲν μετὰ τοῦ Στενιμάχου, Περπεράκου καὶ ἄλλων φρουρίων ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Μιχαὴλ τὸ 1255, ἀνακατελήφθη τὸ ἐπόμενον ἔτος μεθ' ὅλης τῆς χώρας ὑπὸ Θεοδώρου Β' τοῦ Λασκάρεως.

ΠΡΟΒΑΤΟΝ.—Μεσαιωνικὴ πόλις καὶ κάστρον τῆς Θράκης, κειμένη Ν. Δ. τῆς Ὀδησοῦ (Βάρνας) παρὰ τὴν Μαρκιανούπολιν (νῦν ποταμὸς Δέβνα). Πρὸ τοῦ XIII αἰῶνος ἀναφέρεται ὡς μία τῶν πόλεων τοῦ θέματος Μακεδονίας, εἰς δὲ τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικά ὡς ἔδρα ἐπισκοπῆς ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως (Ράλλη καὶ Ποτῆ, τόμ. V, σελ. 483). Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει ἡ σημερινὴ Προβατή.

ΠΡΟΒΙΝΟΝ (Φρούριον).—Ὄνομα δύο φρουρίων τῆς Θράκης, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, ἐπισκευασθέντα κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. VI, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' (527—565).

ΠΡΟΒΛΑΚΑΣ.—Οὕτω καλεῖται ὁ ἰσθμὸς τῆς χερσονήσου ἀκτῆς (Ἅγιον Ὅρος) πλάτος 2 χλμ. περίπου, τὸν ὅποιον διώρυσεν ὁ Ξέρξης, ὅτε ἐπύρηχο κατὰ τῆς Ἑλλάδος (Ἡρόδ. VII, 22). Ἡ διώρυξ αὕτη ἐξετείνεται ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Ἱερισσοῦ μέχρι τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου, ἠκολούθει

δὲ γραμμὴν ἑλικοειδῆ μήκους 2.450 μέτρων. Σώζονται καὶ σήμερον ἐτι τὰ ἴχνη.

* **ΠΡΟΜΟΥΣΟΥΛΟΝ**.—Βυζαντινὸν χωρίον μετὰ τὴν Ἀδριανουπόλεως καὶ Διδυμοτείχου, ὅπου ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος κατετρόπωσε τὸ 1261 τοὺς ἐπιδραμόντας τὴν Θράκην Βουλγάρους καὶ Σκύθας.

ΠΡΟΠΟΝΤΙΣ.—Ἡ ἄλλως καλουμένη θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ, τουρκ. Μερμερ ἢ Μαρμαρᾶ Ντενιζῆ. Ἐκτείνεται ἐπὶ μήκους 269 χλμ. καὶ μεγίστου πλάτους 87 χλμ. καὶ κεῖται μετὰ τῆς Ἑθρώπης καὶ Ἀσίας, συγκοινωνοῦσα μετὰ τοῦ Εἰξείνου Πόντου διὰ τοῦ θρακικοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Εἰξείνου Πόντου διὰ τοῦ θρακικοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου. Περιλαμβάνεται δὲ μετὰ τὸ 40°, 20'—41°, 5' βορ. πλάτ. καὶ 24°, 20'—27°, 40' ἀνατ. μήκ. ἀπὸ τοῦ Γρήνουϊτς. Πρὸς ἀνατολὰς σχηματίζει τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον (Ἰσμίτ) καὶ πρὸς νότον τοῦτου τὸν Κίανον κόλπον (Μουδανίων). Κεῖνται δὲ ἐν αὐτῇ δύο συστάδες νήσων: ἡ πρὸς τὸ Ν. Δ. τῆς Ὑρροκονήσου (Μαρμαρᾶ) μετὰ τῶν πέριξ νησίδων: Κουτάλεως, Ἀφουσίας, Ἀλόνης (Πασαλιμάνι) καὶ Γαϊδάρου καὶ πρὸς ἀνατολὰς παρὰ τὰ παράλια τῆς Βιθυνίας ἡ τῶν Ὑριγκηπονῆσων (Πρώτη, Ἀντιγόνη, Χάλκη, Πρίγκηπος κτλ.) καὶ πρὸς τὰ Ν. Δ. τούτων ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ρωνθάκου ἡ Βέσβικος (Καλόλιμος). Ἀρκεταὶ πόλεις καὶ κωμοπόλεις καὶ χωρία στολιζοῦν τὰ παράλια αὐτῆς: Κωνσταντινούπολις, Ἐπιβάται, Σηλυβρία, Ἡράκλεια, Ραιδεστός, Γάνος, Χώρα, Μυριόφυτον, Περίστας, Καλλιπόλις. Ἐπὶ δὲ τῆς μικρασιατικῆς παραλίας αἱ πόλεις: Πάριον, Πριάπος, Κύζικος, Ἀρτάκη, Πάνορμος, Τρίγλη, Σιγγί, Μουδανιά, Κίος, Νικομήθεια, Ἀρετσοῦ, Χαλκηδὼν κλπ.

ΠΡΟΣΦΟΡΙΟΝ.—Διήγησιν τοῦ Βυζαντίου τοῦ Ἐσω Νεωρίου, τὸν ὅποιον ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖος (337—361) συνεπλήρωσε καὶ κατέστησε θαλασσίαν ἀγοράν. Ἡ ὀνομασία Προσφόριον ἐδημιουργήθη διότι ἡ ὁδὸς ἀπὸ τοῦ λιμένους ἔφερε κατ' εὐθείαν εἰς τὸ Φόρον (τὴν Ἀγοράν).

ΠΡΟΥΣΑΚΟΝ.— Ὁχυρώτατον φρούριον τῆς Μακεδονίας παρὰ τὰ στενά τοῦ Ἄξιου ποταμοῦ, θεωρούμενον ὡς τὸ ἀπὸ βορρᾶ προπύργιον τῆς Θεσσαλονίκης Ἡ ἀκριβὴς τοποθεσία αὐτοῦ δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη. Πιθανῶς ἦτο τὸ σημερινὸν Δεμίρ-καπού (Σιδηραϊ Πύλαι) ἐν τῇ Σερβικῇ Μακεδονίᾳ. Κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ Στρατιῶν ἢ Στρέζα, ἀνεψιοῦ τοῦ Ἰωαννικίου, ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων, ἀπὸ τοῦ 1212, ὅποτε κατέλαβεν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ Στεφάνου τῆς Σερβίας, κατελήφθη τὸ 1217 ὑπὸ Θεοδώρου Ἀγγέλου, δεσπότου τῆς Ἡπείρου, καταλαμβάνοντος τὴν Θεσσαλίαν, Ἡπειρον καὶ Μακεδονίαν, μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Πέτρου Κουρτεναί, αυτοκράτορος τῶν Λατίνων ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐπίσης κατέλαβεν οὗτὸ τὸ 1246 καὶ ὁ Ἰωάννης Α΄ Βατάτσης.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ.— Εἰς τῶν διασημοτέρων σοφιστῶν τῆς ἀρχαιότητος, σίγχιρονος τοῦ Σωκράτους, ὁ πρῶτος ὅστις ἐτόιμησε τὴν ὀνομασίαν ἑαυτὸν σοφιστήν. Ἐγεννήθη εἰς τὰ Ἄβδηρα περὶ τὸ 485 π. Χ. ἢ καὶ ἐνωρίτερον καὶ ἀπέθανε τὸ 410 π. Χ. Περὶ τῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἀγωγῆς του, ἐλάχιστα γνωρίζομεν. Ἀναφέρεται ὅτι κατ' ἀρχὰς ἦτο ἀχθοφόρος καὶ ὅτι ἐπενόησε τὴν ἀχθοφορικὴν τύλην (κοινῶς χαμαλικά, σαμάρι). Ἐπὶ τινων ἀναφέρεται ὡς μαθητῆς τοῦ Δημοκρίτου, μολοντοῦ τοῦτο εἶναι ἀπίθανον, καθ' ὅσον ὁ Πρωταγόρας ἦτο πρεσβύτερος αὐτοῦ κατὰ 20 ἔτη περίπου. Φαίνεται ὅμως ὅτι εἶχεν ἐγκύψει εἰς τὰ δόγματα τοῦ Ἡρακλείτου καὶ τῶν ἀρχαίων ἐλεατῶν, τὰ ὁποῖα τόσον ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς διανοίας του, ὥστε ἠρνεῖτο τὴν ὑπαρξίν τῆς ψυχῆς, περὶ δὲ τῶν θεῶν ἐρωτώμενος, ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἐγνώριζεν ἐάν ὑπάρχουν ἢ ὄχι. Τὴν κατὰ τῶν θεῶν θεωρίαν του ἀνέγνωσεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ τραγικοῦ Εὐριπίδου. Ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσέβειάν του ταύτην κατεδιώχθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι κατέκαυσαν τὰ συγγράμματά του ἐν τῇ ἀγορᾷ. Ἐν τούτοις ὁ Περικλῆς ἔξετίμα αὐτὸν καὶ ἀπέστειλε μετὰ μετοίκων εἰς Θουρίους τῆς Ἰταλίας, ἵνα ἀναθεωρήσῃ τὴν νομοθεσίαν τῶν Θουρίων καὶ νὰ

μεταρρυθμίσῃ αὐτὴν σύμφωνα μετὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς. Οἱ δὲ συμπατριῶταί του συγκρίνοντες αὐτὸν μετὰ τοῦ Δημοκρίτου, αὐτὸν μὲν ἔλεγον Λόγον, ἐκείνον δὲ Φιλοσοφίαν. (Αἰλιανοῦ, Ἱοικ. Ἰστ. IV, 23).

Ἀπέθανε εἰς ἠλικίαν 70 ἐτῶν πνιγείς, ναυαγῆσαντος τοῦ μικροῦ ἀκατίου, ὅτε ἐπλεεν εἰς Σικελίαν. Νεώτατος περιήρχετο τὰς ἑλληνικὰς πόλεις ἀποκτήσας δόξαν καὶ χρήματα, ὅσα δὲν ἀπέκτησεν, ὡς ἀναφέρει ὁ Πλάτων, οὐδ' αὐτὸς ὁ Φειδίας καὶ δέκα ἄλλοι ἀνδριαντοποιοὶ (Πλάτωνος, Μένων 91). Ὁ Πρωταγόρας συνέγραψεν ἀρκετὰ συγγράμματα ὡς: «Περὶ Πολιτείας», «Περὶ Φιλοτιμίας», «Περὶ Ἀρετῶν». Πάντα ταῦτα ἀπωλέσθησαν καὶ μόνον ἀποσπάσματα τινὰ διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Ὁ Πλάτων καὶ τινες ἄλλοι μᾶς διέσωσαν τινὰ τῶν διδαγμάτων αὐτοῦ. Οὕτω π. χ. ὑπέσχετο νὰ διδάξῃ «τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν» ἦτοι τὸ ἀσθενὲς καὶ τὸ κακὸν νὰ μετατρέπῃ εἰς ἰσχυρὸν καὶ ἀγαθόν, ἐπὶ τῇ βάσει σοφιστικῶν ἐπιχειρημάτων, διὰ τῶν ὁποίων διαστρέφεται ἡ ἀλήθεια. Μὴ δεχόμενος δὲ ἀλήθειαν ἐξ ἀντικειμένου, ἔλεγε τὸ περίφημον ἐκεῖνο, ὅτι μέτρον ὄλων τῶν πραγμάτων εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Κατὰ ταῦτα δύνανται νὰ ὑπάρξουν δύο ὅλος ἀντίθετοι γνῶμαι, καὶ ὁμοίως ἐπίσης νὰ εἶναι ἀλήθεις.

Πρὶν ἢ ἐπιδοθῇ ὁ Πρωταγόρας ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἐπέδοθῃ εἰς τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν ὀρθοπέειαν (Πλάτ. Φαῖδρ. 47), ἀκολούθως δὲ ἐνέκυψεν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, ἀναδειχθεὶς εἰς τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων σοφῶν τῆς ἀρχαιότητος. Κυριώτερα πηγὴ τῶν γνώσεων ἡμῶν περὶ τῶν θεωριῶν τοῦ μεγάλου Ἀβδηρίτου σοφιστοῦ, εἶναι ὁ Πρωταγόρας τοῦ Πλάτωνος.

ΠΡΩΤΑΣΗΚΡΗΤΗΣ.— Ἀξίωμα παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ παρ' ἡμῖν γραμματεὺς πρῶτος (primus secretarius, protosecretarius). Τὸ θηλυκόν: πρωτασηκρητῆς.

* **ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΕΙΟΝ** (τὸ).— Τάφος καὶ ναὸς τοῦ Πρωτεσιλάου, ἡρώος Θεσσαλοῦ πρῶτου πατῆσαντος τὸ ἔδαφος τῆς Τροίας κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ἐπὶ τῆς Θρα-

κιῆς χειρσονήσου «ἐνθα χρήματα πολλά ἦν καὶ φιάλαι χρύσειαι καὶ ἀργύρειαι, καὶ χαλκός καὶ ἑσθῆς καὶ ἕτερα ἀναθήματα συχνά» (Ἡρόδ. ΙΧ, 116.—Προβλ. κοί Ἀρριαν. Ἀνάβ. Α, 11).

ΠΡΩΤΙΑΝΑ.—Φρούριον τῆς Λαρδανίας πικρὰ Προσπίω (Περὶ Κτισμ. ΙV) ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—55).

ΠΤΕΛΕΟΝ.—Πολίχνη τῆς Θεορικής χειρσονήσου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους, μεταξὺ τῆς χειρσονήσου κτήσεων τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὸ κατωτέρω ἐπίγραμμα: «Τόνδε καθιδρῦσαντο Θεῶ περικαλλέα βωμόν Λευκῆς καὶ Πτελεοῦ μέσον ὄρον θέμενοι ἐναέται χώρης σημήϊον ἄμμορῆς δὲ αὐτὸς ἀναξ μακάρων ἐστὶ μέσος Κρονίδης». (Δημοσθ. Περὶ Ἀλωνήσου).

ΠΤΕΡΟΝ (ἄκρον)—Ἀκρωτήριο τῆς Κάτω Μοισίας «μετὰ τὸ Ἱερόν στόμα τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ (Πτολεμ. Γ, 10.). Ταῦτιζεται μὲ τὸ σημερινὸν στόμιον Πόρτιτσι (Portidsche), τὸ ὁποῖον ὁ Kierpert τοποθετεῖ κατὰ τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν στόμιον τῆς ἄλμυρας λίμνης Rasim.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ.—Ἀμφιπολίτης, ἀδελφὸς τοῦ Ἀπολλοδώρου (βλ. λέξ.).

ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ὁ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ.—Υἱὸς τοῦ Λυσιμάχου, βασιλεὺς τῆς Θράκης καὶ τῆς Ἀρσινόης. Ἐπαναστατήσας τὸ 260 π. Χ. κατὰ τοῦ Ἀντιόχου Β' τῆς Συρίας ἐθανατώθη ὑπὸ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν του.

* ΠΥΘΑΡΑΣ.—Ὄνομασία τοῦ Ἀθύρα ποταμοῦ κατὰ Πλίνιον (Nat. Hist. IV, 47), ἐκβάλλοντος εἰς τὴν ὁμώνυμον λιμνοθάλασσαν (νῦν Μπουγιούκ-Τσεκμετζέ).

ΠΥΘΕΑΣ ἢ ΠΥΘΗΣ — Σημαίνων Ἀβδηρίτης, πατήρ τοῦ Νυμαφοδώρου, πενθερός τοῦ Σιτάλκου, βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, περὶ τὰ μέσα τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος.

ΠΥΘΗΣ.—Υἱὸς τοῦ Ἀνδρομάχου ἐξ Ἀβδήρων τῆς Θράκης, «ἡγεμόν τις ξένων ἢ καὶ ἄλλως τὰ πολεμικὰ ἀγαθός», τοῦ ὁποῦ ἀνδριάντα, ἔργον τοῦ Λυσιππου, ἀνέθηκαν ἐν Ὀλυμπίᾳ οἱ στρατιῶται αὐτοῦ (Παυσ. VI, 14, 12).

* ΠΥΘΟΔΩΡΙΣ.—Ἑλληνίς, σύζυγος τοῦ Ρομητάλκου, βασιλεὺς τῆς Θράκης, κατ' ἐπιγραφὴν εὑρεθεῖσαν ἐν Σηλυβρία: . . . ὑπὲρ τῆς Ρομητάλκου καὶ Πυθοδωρίδος... (Dumont - Homolle, σελ. 377, ἀριθ. 62e).

* ΠΥΘΩΝ.—Περιπατητικὸς φιλόσοφος ἐξ Αἴνου τῆς Θράκης, φονεύσας μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἡρακλείδου τὸν βασιλέα τῆς Θράκης Κότυν τὸν Α' τὸ 359 π. Χ.

* ΠΥΘΩΝ.—Εἷς τῶν προχόντων τῶν Ἀβδήρων, οἱ ὁποῖοι ἐπρόδωκαν τὴν πατρίδα των εἰς τὸν βασιλέα τῆς Περγάμου Εὐμένην τὸν Β'. Μετανοήσας ὁμως ἀπέθανεν ἐκ λύπης.

ΠΥΛΩΡΟΣ (ἡ).—Ἄλλη γραφὴ τῆς Χαλκιδικῆς πόλεως Πύλωρος (βλ. λέξ.).

ΠΥΡΑΙΧΜΗΣ.—Ἀρχηγὸς τῶν ἀγχιλοτόκων Παϊόνων «Ἰηλόθεν ἐξ Ἀμυδῶνος» λαβὼν μέρος εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὡς φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Πριάμου, φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Πατρόκλου, (Ὀμήρ. Ἰλιάδ. Β, 848 καὶ Η, 287).

ΠΥΡΓΟΣ — Κώμη τῆς Ἀν. Θράκης κειμένη περὶ τὰ 12 χλμ. Β. Δ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ λόφου δεσπόζοντος τῆς κοιλάδος Κατ - Χανέ - Σού. Ὀλίγον βορειότερον αὐτῆς πηγάζει ὁ ποταμὸς Κύδαρις (νῦν Ἀλῆ - Μπέη ἢ Σιλιχτάρ). Ἦτο ἡ θερινὴ διαμονὴ τοῦ Ἀνδρονίκου. Ἐν τῇ κώμῃ ὑπάρχει ἡ μεγάλη δεξαμενὴ Μπάλ - Χαβουζ καλουμένη, οἰκοδομηθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ Κομνηνοῦ (1183—1185). Ἐπισκευασθεῖσα τὸν XVII αἰῶνα, χρησιμεύει πρὸς περισυλλογὴν τῶν ὑδάτων διαφόρων ἄλλων δεξαμενῶν, ἐντεῦθεν δὲ παροχετεύεται τὸ ὕδωρ εἰς Κωνσταντινοῦπολιν. Νῦν Κεμέρ Μπουργάζ.

ΠΥΡΕΤΟΣ (ὁ) — Εἷς τῶν πέντε μεγάλων παραποτάμων τῆς Σκυθίας κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (IV, 48) ὅστις πηγάζων ἀπὸ τῶν βορείων ὑψωρῶν τῶν Βασταρικῶν ὀρέων (νῦν Ἀνατολικά Κορπάθια) καὶ «πρὸς ἡώ ρέων» ἐκβάλλει εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ πρὸ τοῦ δέλτα αὐτοῦ, παρὰ τὴν πόλιν Τρόσμιν (νῦν Iglitza). Εἶναι ὁ σημερινὸς Προσθός.

* ΠΥΡΗΝΑ (ὄρη).—Βουνὰ τῆς Θράκης ἀποτελοῦντα συνέχειαν τῆς Ροδόπης καὶ

ἐκτεινόμενα παρὰ τὴν κωμόπολιν Περιστεράν. Εἶναι τὰ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καλούμενα Πυρὴν Πλανητὰ (= Πύρρηνα βουνά).

ΠΥΡΗΝΗ.—Θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Πυρηνναίου ἢ τοῦ Βέβρυνκος, ἔρωμένη τοῦ Ἡρακλέους, ἡ ὁποία φεύγουσα τὴν ὄργην τοῦ πατρὸς τῆς, κατέφυγεν εἰς τὰ ὄρη τὰ χωρίζοντα τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας, ὅπου καὶ κατεσπαράχθη ὑπὸ ἀγρίων θηρίων. Ὁ Ἡρακλῆς εὐρὼν τὸ πτώμα τῆς ἔθαψεν εἰς τὰ ὄρη ταῦτα, τὰ ὁποία ἀπ' αὐτῆς ὀνομάσθησαν Πυρηνάια.

* **ΠΥΡΜΗΡΟΥΛΑΣ.** — Πρῶσωνυμία Θρακικοῦ Θεοῦ ἢ ἥρωος (ἐκ τοῦ πῦρ καὶ μηρός=πυρκαϊκαστος τοὺς μηρούς). («Θρακικά», τόμ. V, (1934) σελ 57).

* **ΠΥΡΜΗΡΟΥΛΑΣ** καὶ **ΠΥΡΥΜΗΡΥΛΑΣ.**—Ὄνομα Θρακικὸν ἐπισήμου τινὸς Θρακὸς ἠρωοποιηθέντος μετὰ θάνατον, ἢ δευτερεύοντός τινος τοπικοῦ Θρακικοῦ θεοῦ («Θρακικὸν Ἀρχεῖον», τόμ. VI, σ 14).

ΠΥΡΟΥΣΟΥΛΑ (ἦ).—Ὄνομα Θρακικὸν κύριον, ἀπαντῶν διὰ πρώτην φορὰν εἰς ἐπιγραφὴν τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθεῖσαν ἐν τῇ Ν. Δ. Θράκῃ. («Θρακικά», τόμ. XV (1941), σελ. 404).

ΠΥΡΡΑ ΚΥΩΝ (ἦ). — Οὗτως ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τὸ ἰσχυρὸν ρεῦμα τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, ὁ Φονέας τῶν Βυζαντινῶν (βλ. λέξ.) σχηματιζόμενον μεταξὺ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ Ροῦμελη - Χισάο καὶ Κανδηλί, πέντε μιλίων καθ' ὄραν. Ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ναυτικῶν καλεῖται «Διαβολόρρεμα», κατὰ μετάφρασιν δὲ ὑπὸ τῶν Τούρκων «Ἀχουνδί».

* **ΠΥΡΡΟΣ.**—Ἀρχαία πόλις τῆς Βορ. Θράκης, ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Βερόης—Τραϊανῆς (Στάρα - Ζαγόρα) παρὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Πίζου. Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει τὸ σημερινὸν Τσιρπὰν τῆς Βουλγαρίας, ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Φιλιππουπόλεως—Πύργου, ὅπου εὐρέθησαν ἐπιγραφαί, ἰδίως δὲ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων.

Ρ

ΡΑΒΕΣΤΟΝ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Λαρδαρίας, τὰ ὁποία κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. VI, 4) ἐκτίσεν

ἐκ θεμελίων ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

ΡΑΓΓΟΣ.—Μικρὸς ποταμὸς τῆς ἀνατ. Μακεδονίας, διερχόμενος πλησίον τῆς πόλεως τῶν Κρηνίδων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος.

* **ΡΑΓΕΔΑΦΝΟΣ.** — Ὄνομα Θρακικὸν κύριον κατ' ἐπιγραφὴν εὐρεθεῖσαν ἐν Περίονθῳ—Ἡρακλείᾳ (Ἑλλην. Φιλολ. Σύλλογ. Κωνσταντιπόλεως, τ. Α' (1863), σελ. 265).

* **ΡΑΔΑΜΣΑΔΗΣ.**—Βασιλεὺς τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου (309—323 μ. Χ.) ξένης δυναστείας, γνωστός ἐκ τῶν ἀργυρῶν καὶ χαλκῶν νομισμάτων αὐτοῦ.

ΡΑΙΔΕΣΤΟΣ.—Κοινῶς Ροδοστός, τουρκιστὶ Τεκφὺρ - ντάγ. Πόλις τῆς Ἀν. Θράκης, ἐπὶ τῆς Προποντίδος, ἀπέχουσα 30 περίπου μίλια πρὸς Δ. τῆς Περίονθου (Ἡρακλείας) καὶ 97 Β. Α. τῆς Καλλιπόλεως. Τὸ παλαιὸν τῆς ὄνομα ἦτο Βισάνθη (βλ. λέξ.), ἢ κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, Βησάνθη, ἰδρυθεῖσα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπὸ ἀποίκων Σαμίων κατὰ τὸν IV, π. Χ. αἰῶνα. Εἰς μεταγενεστέρους χρόνους μετωνομάσθη Ραιδεστόν ἢ Ραιδεστός, ὄνομα τὸ ὁποῖον φέρει καὶ μέχρι σήμερον. Πρῶτος ὅστις ἀναφέρει αὐτὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι ὁ Πλίνιος (IV, 18, 10), μὲ μικρὰν παραλλαγήν: Resistos, ἐξ οὗ προέκυψε, φαίνεται, τὸ ὄνομα Ραιδεστός. Ἐσφαλμένως ὁμως τοποθετεῖ αὐτὴν ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ὅπως καὶ ὁ Ἡρόδοτος, καὶ διαστέλλει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Βισάνθης. Τῆς ἀρχαίας πόλεως σώζονται λείψανα παλαιοῦ φρουρίου, ἐπιγραφαί τινες καὶ τινα χαλκᾶ νομίσματα, φέροντα κεφαλὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἢ τοῦ Ἀπόλλωνος μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΒΙ ἢ ΒΙΣΑΝΘΗΝΩΝ. Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἦτο «χωρίον . . . εὐλίμενον καὶ τῇ κατὰ θάλασσαν ἐργασίᾳ ἐπιτηδεῖως ἔχον τοῖς ἐπ' ἐμπορίᾳ ναυτιλλομένοις καταίρειν καὶ ἀποφορτίζεσθαι προσηνῶς μάλιστα». Ἐπειδὴ ὁμως ἦτο ἀτειχιστος, ὑπέκειτο εἰς συχνὰς ἐπιδρομὰς τῶν βαρβάρων. Πρὸς ἑξασφάλισιν αὐτοῦ καὶ τῶν πέριξ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527-565) ἐτείχισεν αὐτὴν (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 9, 19, 21).

Ἐπὶ ἐκκλησιαστικὴν ἔποψιν ἐνωρίτατα ἀνεδείχθη εἰς ἔδραν ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας. Βραδύτερον, περὶ τὰ μέσα τοῦ XIV αἰῶνος, ἀνεδείχθη εἰς ἔδραν μητροπόλεως, ἀλλ' ὀλίγων μητροπολιτῶν γνωρίζομεν τὰ ὀνόματα. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 458, 476 — Γερμανοῦ Μητροπολίτου Σάρδεων, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, εἰς Θρακικὰ 1935, σ. 111 καὶ ἐξῆς). Ἐκ τῶν βυζαντινῶν χρόνων σώζονται ὁχρωματικά τινα ἔργα καὶ ὁ ναὸς τῆς Παναγίας τῆς ἐπιλεγομένης Ρευματοκρατορίσεως, ὀνομασθείσης οὕτω διότι, κατὰ τινα παραδόσιν, ἡ πολιούχος κατέπνιξεν εἰς τὸν παραρρέοντα ποταμὸν τοὺς ἐπιδραμόντας εἰς τὴν πόλιν βαρβάρους. Ἡ θαυματουργὸς αὕτη εἰκὼν τῆς Παναγίας, παραληφθεῖσα ὑπὸ τῶν κατοίκων, κατὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Ἁγ. Θράκης (1923), σώζεται σήμερον ἐν Θεσσαλονίκῃ παρὰ τῇ κοινότητι τῶν Ραιδεστηνῶν. Ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ὑπάρχουν τάφοι μετὰ λατινικῶν ἐπιγραφῶν Φραγκίσκου Β' τοῦ Ρακόστη, πρίγκηπος τῆς Τρανσυλβανίας καὶ ἄλλων Οὐγγων ἐξορισθέντων ἐνταῦθα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ XVIII αἰῶνος, μετὰ τὴν εἰρήνευσιν τοῦ Καρλοβιταίου, τοὺς ὁποίους εἰς παλαιότερους χρόνους ἐπεσκέπτοντο πολλάκις οἱ συγγενεῖς αὐτῶν. Ἡ ἑλληνικὴ κοινότης Ραιδεστοῦ διετήρει νοσοκομεῖον καὶ ξενῶνα, ἐπίσης καὶ ἑλληνικὴν σχολὴν ἀπὸ τοῦ 1790 καὶ ἐνωρίτερον ἴσως ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Νεκταρίου, πιθανῶς ἱερομονάχου Ραιδεστοῦ, κληροδοτήσαντος καὶ τὴν βιβλιοθήκην του. Ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς κατοχῆς ἦτο ἔδρα ὑποδιοικήσεως τοῦ αὐτοῦ νομοῦ ἀριθμοῦσα 20.793 κατοίκους εἰς ἔχουσα εἰς τὴν περιφέρειάν της ἄνω τῶν 40 σχολείων. Εἶχε καλῶς κατηρητισμένα σχολεῖα: τὸ «Θεοδωρίδεια», σχολὴν ἀρρένων, καὶ τὸ «Γεωργιάδειον» παρθεναγωγεῖον, ἰδρυθέντα διὰ δωρεῶν. Ἐπίσης καὶ ἀναγνωστήριον «Ἡ Βισάνθη». Σήμερον ἀριθμεῖ 14.387 κατοίκους καὶ εἶναι πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου βιλαετίου ἔχοντος ἔκτασιν 5.950 τετρ. χλμ. καὶ 142.120 κατοίκους. Εἶναι ὁ ἐμπορικώτερος λιμὴν τῆς τουρκι-

κῆς Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντίδος, διὰ τοῦ ὁποίου διενεργεῖται ζωρὸν ἐμπόριον σιτηρῶν, οἴνου, ἐλαίου, ἰχθύων κλπ.

* ΡΑΙΖΙΟΣ.—Ὄνομα θρακικὸν κίριον. Κατὰ τινα ἐπιγραφὴν ἀνευρεθεῖσαν ἐν Δελφοῖς, κατὰ τὸ 1894, ψήφισμά τι ἐπαινεῖ τὸν «Κότυν Ραίτζου Θρακῶν βασιλέα». Ὁ ἐν τῷ ψηφίσματι ἀναφερόμενος οὗτος Κότυς φαίνεται ὅτι ἀφορᾷ Κότυν τινὰ τοῦ τελευταίου ἡμίσεως τοῦ τρίτου π. Χ. αἰῶνος («Θρακικά», Τόμ. X, σελ. 281).

ΡΑΙΣΚΟΥΠΟΡΙΣ ἢ ΡΑΙΣΚΟΥΠΟ'ΡΙΣ.—Ἐπὶ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι γνωστοὶ τρεῖς βασιλεῖς τῆς Θράκης.

ΡΑΙΣΚΟΥΠΟΡΙΣ Α'.—Συμβασιλευσε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ράσκου. Ἡ χώρα τὴν ἐξετείνετο περὶ τὰ μέσα τοῦ Α' π. Χ. αἰῶνος ἀπὸ τῶν βορείων παραλίων τῆς Προποντίδος μέχρι τοῦ Ἐβρου καὶ τῶν περιχώρων τῶν Φιλίππων Κατὰ τὸν ἐμφύλιον ρωμαϊκὸν πόλεμον, ὁ Ραισκούπορις ἦλθεν εἰς βοήθειαν τοῦ Πομπηίου ἐν Λυραχίῳ μετὰ 200 ἰππέων, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Καίσαρος ἐβοήθησε τοὺς δημοκρατικούς Κάσσιον καὶ Βροῦτον μετὰ 3 000 ἰππέων, ὁ δὲ Ράσκος μετ' ἰσαρίθμων ἰππέων συνετάχθη μετὰ τοῦ Αὐγούστου καὶ Ἀντωνίου. Κατὰ τὸν Ἀπριανὸν (Α, 87, 5) ἡ διάφορος αὕτη συμμαχία τῶν ἀδελφῶν ἦτο φρόνιμος καὶ πολιτικὴ, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἀμοιβαίαν ἀσφάλειαν αὐτῶν. Πράγματι δὲ μετὰ τὴν ἦτταν τῶν Δημοκρατικῶν ἐν Φιλίπποις 42 π. Χ. ὁ Ράσκος κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν συγγνώμην τοῦ ἀδελφοῦ του. Τοῦ Ραισκουπόριδος τοῦτου σώζονται νομίματα φέροντο τὴν ἐπιγραφὴν: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΑΙΣΚΟΥΠΟΡΙΔΟΣ ἢ ΡΑΙΣΚΟΥΠΟΡΙΔΟΣ.

ΡΑΙΣΚΟΥΠΟΡΙΣ Β'.—Υἱὸς Κότυος τοῦ Α'. Οὗτος ἐπιτροπεύομενος ὑπὸ τοῦ Ροιμητάκου Α' ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς του, διεξήγαγε φοβερὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν Βέσων, Θρακικοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου ἠγεῖτο ὁ Βογολέζος, πρωθυερεὺς τοῦ Διονύσου καὶ ἀρχηγὸς τῆς κατὰ τῶν Ρωμαίων ἐξεγέρσεως τῆς Θράκης, ἐφονεύθη δὲ ἐν τινὶ μάχῃ τὸ 13 π. Χ. Σώζονται νομίματα αὐτοῦ φέροντα ἔμπροσθεν τὴν κεφαλὴν

τοῦ Αὐγούστου, ὅπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΑΙΣΚΟΥ ΠΟΡΙΑΟΣ, καὶ Νίκην μετὰ φοίνικος. (Head Σβορώνου, Τόμ. Α', σελ. 360).

ΡΑΙΣΚΟΥΠΟΡΙΣ Γ'.—Ἀδελφὸς Ροιμητάκου τοῦ Α', βασιλέως τῆς Θράκης, νικήσας τὸ 6 μ. Χ. τοὺς Δαλματοὺς καὶ Βρεύκους ἐν Μακεδονίᾳ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ροιμητάκου φίλου καὶ συμμάχου τῶν Ρωμαίων διένειμε τὸ βασίλειον τῆς Θράκης, μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κόττος, τοῦ Ε'. Καὶ ὁ μὲν Κόττος ἔλαβε τὰ εὐφωρότερα μέρη τῆς Θράκης, ὁ δὲ Ραισκούπορις τὰ ἄγονα καὶ βραχώδη. Τοῦτο δυσσχεστῆσε τὸν Ραισκούποριν, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Αὐγούστου τὸ 14 μ.Χ. καὶ τὴν ἄνοδον τοῦ Τιβερίου εἰς τὸν θρόνον, εἰσέβαλεν εἰς τὴν χώραν τοῦ ἀνεψιῶ του, παρὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Τιβερίου, καὶ διὰ δόλου συλλαβὼν αὐτὸν τὸν ἐθανάτωσεν. Ὁ Τιβέριος διέταξε τότε αὐτὸν νὰ προσέλθῃ εἰς Ρώμην διὰ νὰ ἀπολογηθῇ. Ἐκεῖνος ὁμως ἐκώφευσε, προφασιζόμενος ὅτι διεξάγει πόλεμον κατὰ τῶν Βασταρνῶν. Τότε ἀπεστάλη ἐναντίον του ὁ Πομπώνιος Φλάκκος, ὅστις συλλαβὼν αὐτὸν ἀπέστειλεν εἰς Ρώμην, ὅπου κατεδικάσθη καὶ ἐξωρίσθη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου, ὅπου καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγον τὸ 19 μ.Χ.

ΡΑΚΟΥΑΗ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου παρὰ Προκοπίῳ, (περὶ Κτισμ. IV, 11) ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' (527—565).

* **ΡΑΝΙΣΚΕΛΗΝΟΣ** (Ἀπόλλων) — Τοπωνυμικὴ προσωνυμία τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομένου ἐν Θράκῃ, καὶ τῇ Μοιρία («Θρακικά» 1929, σελ. 12).

ΡΑΣΙΑ, ΡΑΣ(Σ)ΙΑ ἢ ΡΑΣΚΙΑ, (Η). Ὄνομασία τῆς πρώτης Σερβικῆς ἡγεμονίας, ἐκτεινομένης μεταξύ τῆς πρὸ τοῦ Παγκοσμίου πολέμου Σερβίας πρὸς Α. καὶ Μαυροβουνίου πρὸς Δ. ἀντιστοιχοῦσης πρὸς τὴν σημερινὴν περιοχὴν τοῦ Νόβι — Παζάρ, ἐν τῷ βανάτῳ τῆς Ζέτας τῆς Νοτιοσλαβίας. Ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, ὑπῆρξε τὸ κέντρον τῶν ὑφισταμένων ἐν

Νοτιῷ Βοσνίᾳ τῶν Β.Α. ὄριων τῆς Ἑρζεγοβίνης μικρῶν κρατῶν τῶν Σέρβων. Ἐξημεθεῖσα τελείως περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἕνεκα τῆς ἑπταετοῦς ὑποδουλώσεως τῶν Σέρβων εἰς τοὺς Βουλγάρους, ἀνέκτησε τὴν ἀκμὴν τῆς τῇ βοήθειᾳ τοῦ Βυζαντίου. Κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα ἀπετέλεσε τὸν πυρῆνα τοῦ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Νεράνια, ἰδρυθέντος βασιλείου τῶν Σέρβων, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Μανουὴλ Α' τοῦ Κομνηνοῦ (1143—1180), βραδύτερον δὲ ἐπεξετάθη μέχρι τῶν Δαλματικῶν παραλίων (Jirecek, Die Handelsstrassen und Bergwerke von Serbien und Bosnien, σελ. 32. —Schafarik, Slavische Alterth, τόμ. Β', σελ. 254).

ΡΑΣΚΟΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικὸν κατ' ἐπιτύμβιον ἐπιγραφὴν τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθεῖσαν εἰς τὸ ἐμπόριον Δισκοδουράτορα τῆς ἀρχαίας Ἀγούστης—Τραϊανῆς (νῦν Στάρα-Ζαγόρα). («Θρακικά» Τόμ. X, σελ. 280).

ΡΑΣΚΟΣ.—Δυναστὴς τῆς Θράκης, ἀδελφὸς τοῦ Ραισκουπόριδος Α', ὅστις κατὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους 43—42 π.Χ. ἐκηρύχθη ὑπὲρ τοῦ Ὀκταβίου καὶ Μάρκου Ἀντωνίου, ἐνῶ ὁ ἀδελφὸς του συνετάχθη μετὰ τὸ Βρούτου καὶ Κασίου. Μετὰ τὴν νίκην ὁμως τῆς Τριανδρίας ἐν Φιλίπποις τὸ 42 π. Χ. ἐπέτυχε παρὰ τῶν νικητῶν τὴν συγγνώμην τοῦ ἀδελφοῦ του (Ἀππιαν. IV, 87, 5).

ΡΑΣΚΟΥΠΟΡΙΣ.—Ὄνομα τριῶν βυσσιλέων τῆς ἀρχαίας Θράκης (βλ. Ραισκούπορις),

**ΡΑΣΚΟΥΠΟΡΙΣ, ΡΑΙΣΚΟΥΠΟΡΙΣ
ΡΕΣΚΟΥΠΟΡΙΣ, ΡΗΣΚΟΥΠΟΡΙΣ
ΡΑΙΣΚΗΠΟΡΙΣ, ΡΙΣΚΟΥΠΟΡΙΣ**

Ὄνομα Θρακικὸν κύριον μὲ ποικίλους μεταχρωματισμούς, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῶν («Θρακικά», Τόμ. X, σελ. 221).

* **ΡΑΣΥΗΑΡΗΝΟΣ** (Ἀσκληπιός). Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ λατρευομένου ἐν Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος εὑρεθείσας ἐν αὐτῇ («Θρακικά» Τομ. XII σελ. 239).

ΡΑΤΙΑΡΙΑ ἢ **ΡΑΙΤΙΑΡΙΑ** (ή).—Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως μετὰ τὴν μετὰ τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ Τιμάκου συμβολὴν (νῦν Τιμόκ), περὶ τὰ 36 μίλια ΝΑ τοῦ Δορτικοῦ (νῦν Ρακόβιτσα). Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98-117 μ. Χ.) μετὰ τὴν νίκην τοῦ Δεκεβάλου, βασιλέως τῆς Δακίας, ἦτο σταθμὸς μιάς λεγεῶνος καὶ στολίσκου ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἦτο φρούριον, τοῦ ὁποῦ τὰ τεῖχη «καταπεπώκει ὀρθὰ ἐστῆγαστο» ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (Προκ. Περί Κτισμ. IV, σ. 24). Κατὰ τὸν Ἱεροκλέα, ὅστις ὀνομάζει αὐτὴν *Ραζαριαν*, ἦτο πρωτεύουσα παραδουναβίου ἐπαρχίας ὑπὸ κονσουλᾶριον, εἰς δὲ τὰ ἐκκλησιαστικά χρονικά ἀναφέρεται ὡς ἔδρα ἐπισκόπου καὶ βραδύτερον μητροπόλεως. Ταυτίζεται μὲ τὴν σημερινὴν βουλγαρικὴν πόλιν Ἀρτσάρ (Artchar), πρὸς νότον τοῦ Βιδινίου.

* **ΡΑΥΝΙΑΝΟΥΣ**.—Τοποθεσία τις παρὰ τὴν Βήραν (Φέρρα), ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ μεταξὺ τῶν *πημάτων*, τὰ ὁποῖα ἐκληροδότησεν οὗτος εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσαν Μονὴν Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείρας μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1151—1152. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος.

ΡΕΓΙΩΝΕΣ (οἶ). (Ἐκ τοῦ λατινικοῦ regio=τμήμα τῆς πόλεως).—Οὕτως ἐκαλοῦντο ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ 14 τμήματα αὐτῆς κατ' ἀπομίμησιν τῆς Ρώμης. Ἡ διαίρεσις αὕτη γενομένη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου (324-337 μ. Χ.), διετηρήθη μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ἀρκαδίου ἢ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοδοσίου Β' (408-450 μ. Χ.). Ἐκαστος ρεγιῶν εἶχεν ἓνα «κουράτορα» ἢ «ρεγιωνάρχην», ἔχοντα ὑφ' ἑαυτὸν κατωτέρους ὑπαλλήλους, ἐπιφορτισμένους κυρίως νὰ ἐπαγρυπνοῦν καθ' ὅλην τὴν νύκτα πρὸς πρόληψιν ἢ καταστολὴν τῶν τυχῶν πυρκαϊῶν.

ΡΕΜΕΣΙΑΝΑ (τά).—Πόλις τῆς Θράκης ἐν Λαρδανίᾳ, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ναῖσσοῦ (νῦν Νίσσα) εἰς Σαρδικὴν (νῦν Σόφριαν) ὁδοῦ, κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀνα-

φέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 654) ὡς μία τῶν 5 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Δακίας Μεσογείου. Ταυτίζεται πρὸς τὴν σημερινὴν Παλάγκα.

ΡΕΝΤΙΝΑ (ή).—Μεταγενέστερον ὄνομα τῆς Μηγδονικῆς πόλεως Ἀρεθούσης (βλ. λ.) κειμένης ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ρηγίου ποταμοῦ (κοινῶς Μπουγάζι τῆς Ρεντίνας) διὰ τοῦ ὁποῦ ἡ Βόλβη λίμνη ἐκβάλλει εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον καὶ ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. Ε, σελ. 478). Παρὰ τὴν Ρεντίαν, ἐν τινι κλεισῶρι, ἠπῆρχε Βυζαντινὸν φρούριον «ἢ Ρεντίνα...ἡμέρας ὄδον διέχουσα» κατὰ τὸν Καντακουζηνόν. Παρ' αὐτὴν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527-565) ἔκτισεν ὄχυρῶτατον φρούριον, καλούμενον Ἀρτεμίσιον (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 3). Διὰ τῆς Ρεντίνας διέρχεται σήμερον ἡ στενὴ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Σαρακλή-Σταυροῦ κατὰ τὸ 580ν χιλιόμετρον.

ΡΕΣΙΔΑΙΝΑ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Κάτω Μοισίας, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, ἐπισκευασθέν, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περί Κτισμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527-565). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔκειτο ἐν τῇ Μικρᾷ Σκυθίᾳ (νῦν Δοβρουτσά).

ΡΗΒΟΥΛΑΣ.—Υἱὸς τοῦ Σεῦθου Β', βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν καὶ ἀδελφὸς τοῦ Κόττιος. Τὸ ὄνομα Ρηβούλας εἶναι προφανῶς θρακικόν, ἐμφανίζεται δὲ διὰ πρώτην φοράν εἰς τινὰ ἐπιγραφὴν Ἀττικοῦ ψηφίσματος καὶ φαίνεται ὅτι προέρχεται ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης ἐκ τῆς ὁποίας καὶ τὰ ὀνόματα: Ρήβας, Ρηβαία, Ρῆνος, Ρησκούπορις. Εἰς τὴν ἰδίαν ἐπιγραφὴν ἀναφέρεται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Κόττιος, ὅστις προφανῶς εἶναι Κότις ὁ Α', πολλὰκις ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους (Κατ' Ἀριστοκράτους, 8, 104, 114, 118, 163) δολοφονηθέντος τὸ 351 π. Χ. Διάδοχος τοῦ Κόττιος ὑπῆρξεν ὁ Κερσοβλέπτης, τοῦ ὁποῦ θεῖος ἦτο ὁ Ρηβούλας. Τὸ δὲ γεγονός εἰς τὸ ὅπολον ἀναφέρεται τὸ ψήφισμα, συμπίπτει μὲ τὸ ἔτος 331 π. Χ. καθ' ἣν ἐποχὴν ἄρχων τῶν Ἀθηνῶν, ὡς ἀνα-

φέρεται εἰς αὐτό, ἦτο ὁ Ἄριστοφάνης. (Περβλ. Περιοδ. Ἀθήναιον, Τόμ. V, σελ. 102-103, ὑπ' ἀριθ. 12).

ΡΗΓΙΑΝΟΝ. — Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ παρὰ τὸν Δούναβιν. Ταυτίζεται πρὸς τὴν Αὐγούσταν τῶν Ὀδοιπορικῶν, κειμένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως.

ΡΗΓΙΝΑ καὶ ΡΗΓΙΝΙΑ (ἦ). — Ὀνομασία τοῦ Ἐργίνου ἢ Ἐρίγωνος (βλ. λ.), ἀριστεροῦ παραποτάμου τοῦ Ἐβρου ἐν Θράκῃ, καλουμένου καὶ Ρηγινία (Στράβ. VII, 331, 49).

ΡΗΓΙΟΝ — Πόλις τῆς Ἄν. Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντίδος, κειμένη περὶ τὰς 6 ὥρας πρὸς Ἀ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὥραν περίπου πρὸς Ἄν. τοῦ Ἀθύρα (Μπουγιούκ - Τσεκμετζέ). Ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται Κιουτσούκ - Τσεκμετζέ. Παρ' αὐτὴν ἐκτείνεται ἡ ὁμώνυμος λιμνοθάλασσα, ἣτις «ἐς τόσον στενὴ τυγχάνει οὕσα, ὥστε καὶ Μύρμηξ ὀνόμασται» (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV, 8, 16). Κατὰ τὸν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἐπισυμβάντα μέγαν σεισμόν (19 Ὀκτωβρίου 558) τὸ Ρήγιον ὑπέστη μεγάλας καταστροφάς, ὥστε, κατὰ τὸν Θεοφάνη (τόμ. Α, σελ. 196) «μη γνωρίζεσθαι αὐτό». Τότε φαίνεται ὅτι κατεστράφη καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ στομίου τῆς λιμνοθαλάσσης ξυλὴν γέφυρα, τὴν ὁποίαν ἀνίγειρεν ἐκ νέου ὁ Ἰουστινιανὸς «λίθοις λογάδην ἐμβεβλημένοις εἰς ἀντὶδας μετεωρίσας». Τῆς γεφύρας ταύτης οὐδὲν ἴχνος σώζεται.

Εἰς τὸ Ρήγιον, κατὰ τὸν Θεοφάνη (τόμ. Α, σελ. 20), Βασίλειος ὁ Μακεδὼν (866—886) ἀνίγειρε ναὸν τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, ὅστις δὲν ἐσώθη μέχρις ἡμῶν. Ἐπίσης κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, ὑπῆρχον οἱ ναοὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων Καλλινίκου καὶ Στρατονίκου, καταστραφέντες ὑπὸ τοῦ μεγάλου σειμοῦ. Πλὴν τούτων ὑπῆρχε καὶ ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, κατὰ τὴν παραλίαν, ὅχι μακρὰν τῆς Χρυσῆς Πύλης. Ἐνταῦθα ἀπεβίβασθη ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος, καὶ ἐντεῦθεν ἤρξατο τῆς κατὰ τοῦ Χρυσοστόμου παρασυναγωγῆς τελέσας χει-

ροτονίαν παρ' ἐνορίαν (Σκαρλ. Βυζαντίου, Κωνσταντινούπολις, τόμ. Α, σελ. 321. Περβλ. Μ. Ι. Γεδεών, Ἐγγραφοὶ λίθοι καὶ κεράμια, ἐν : Ἐκκλησιαστ. Ἀληθεία, ἔτος IX, σελ. 411). Ἡ σημερινὴ ἐκκλησία εἶναι πολὺ μεταγενεστέρη καὶ τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

Κατὰ τὸν Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον, (τόμ. Α' σελ. 495), ὁσάκις ὁ βασιλεὺς ἐπανάρχετο εἰς τὴν πρωτεύουσαν, οἱ ἄρχοντες τοῦ Βυζαντίου ἐξήρχοντο εἰς προὔπανθηϊν αὐτοῦ μέχρι τοῦ Ρηγίου, ὅπου φαίνεται ὅτι ὑπῆρχον ἀνάκτορα. Ἀπὸ τοῦ Ρηγίου μέχρι Κωνσταντινουπόλεως, ὑπῆρχε πλατεῖα λιθόστρωτος ὁδός. Ἡ δὲ πρὸς νότον τῆς χερσαίας πύλης τῆς Σηλυβρίας κλειστὴ πύλη ἐκαλεῖτο Πύλη τοῦ Ρηγίου. Ἡ ἀκμαία καὶ πλουσία ἄλλοτε κομόπολις τοῦ Ρηγίου εἶναι σήμερον μικρὰ καὶ ἄσημος πόλις ἐνεκα τῶν ἀνεκαθεν λυμαινομένων αὐτῆν καὶ τὰ περίχωρα ἐλωδῶν πυρετῶν. Παρὰ τὸ Ρήγιον ὑπῆρχον δύο βυζαντινὴ κομοπόλεις : τὰ Σχιζὰ καὶ αἱ Ἀρεταὶ (βλ. λέξ.). Ἐπίσης ὑπάρχει καὶ σπηλιὸν τι, ἐν εἶδει κατακόμβης, τὸ ὁποῖον οἱ χριστιανοὶ τῶν πρώτων χρόνων ἐχρησιμοποιοῦν κρυπτόμενοι ἐν καιρῷ διωγμοῦ. Ἐνταῦθα οἱ ἀρχαιολογοὶ εὔρον καὶ ἴχνη θυσιαστηρίου. Περὶ τῆς ὀνομασίας Τσεκμετζέ, (βλ. λέξ.) Ἀθύρας.

* ΡΗΝΗ. — Μήτηρ τοῦ Σάωνος, μυθικοῦ βασιλέως τῆς νήσου Σαμοθράκης (βλ. Σάων).

ΡΗΣΙΟΝ (τό). — Τοπωνυμία ἔξω τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, παρὰ τὴν πόλιν τοῦ Ρηγίου, ὅπου κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. Α, 4, 28), ἔκειντο «τοῦ Θύρσου μάρτυρες ἕδος καὶ μνη Θεοδώρου τοῦ Ἁγίου τέμενος», κτίσματα τοῦ Ἰουστινιανοῦ, βασιλεύοντος τοῦ θεοῦ τοῦ Ἰουστίνου (518—527).

* ΡΗΣΚΟΥΠΟΡΙΣ. — Τὸ ὄνομα Ρησκούπορις φέρουσι διάφοροι βασιλεῖς τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα εἶναι γνωστὰ μόνον ἐκ τῶν νομισμάτων αὐτῶν. Φέρουν δὲ ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς, συνήθως

κατὰ πτώσιν γενικὴν : ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΡΗΣΚΟΥΠΟΡΙΔΟΣ, ἐνίοτε δὲ καὶ κατ' ὄνομαστικὴν. Ὁ πρῶτος γενάρχης αὐτῶν ἦτο, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, θρακικῆς καταγωγῆς, καθ' ὅσον τὸ ὄνομα εἶναι ἀναμφισβητήτως θρακικόν. Τὸ ὄνομα τῶν Θρακῶν βασιλέων εἶναι Ραισκούπορις ἢ Ρασκούπορις (βλ. λέξ.), οὕτω δὲ φέρεται καὶ εἰς τὰ νομίσματα αὐτῶν καὶ εἰς τὸ πλεῖστον τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἐνῶ τὸ Ρησκούπορις εἶναι ἀποκλειστικῶς τὸ ὄνομα τῶν βασιλέων τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου.

ΡΗΣΚΟΥΠΟΡΙΣ Α'. — Ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 11 — 39 μ. Χ. ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Τιβερίου καὶ Καλιγούλα, ἐξειδιώχθη δὲ ὑπὸ τοῦ τελευταίου, ὅστις ἀντ' αὐτοῦ ἀνηγόρευσε βασιλέα τοῦ Πόντου καὶ τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου τὸν Πολέμωνα Β'. Τοῦ Ρησκουπόριδος τούτου σώζονται χρυσᾶ καὶ χαλκᾶ νομίσματα.

ΡΗΣΚΟΥΠΟΡΙΣ Β'. — Σύγχρονος τοῦ αὐτοκράτορος Δομτιανοῦ (81—96 μ. Χ.).

ΡΗΣΚΟΥΠΟΡΙΣ Γ'. — Σύγχρονος τῶν αὐτοκρατόρων Καρακάλλα καὶ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου, βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 211—229 μ. Χ.

ΡΗΣΚΟΥΠΟΡΙΣ Δ'. — Σύγχρονος τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου Σεβήρου, ἀπὸ τοῦ 234—235 μ. Χ.

ΡΗΣΚΟΥΠΟΡΙΣ Ε'. — Ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 239—268 μ. Χ.

ΡΗΣΚΟΥΠΟΡΙΣ ΣΤ'. — Σύγχρονος τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἀπὸ τοῦ 304 — 342 μ. Χ. Τῶν βασιλέων τούτων σώζονται νομίσματα χρυσᾶ, ἀργυρᾶ, χαλκᾶ καὶ ἐξ ἡλεκτροῦ (Head-Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομ. τόμ. Β', σελ. 14).

* ΡΗΣΚΥΝΘΙΣ (Ἦρα). — Τοπικὴ προσωνομία τῆς Ἦρας, λατρευομένη ἐν Ρησκύνθῳ (βλ. λέξ.), ὅπου ὑπῆρχε καὶ ἱερὸν αὐτῆς, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ («Θρακικά», 1934, σελ. 47).

ΡΗΣΚΥΝΘΟΣ. — Ἀρχαία θρακικὴ πόλις, μεθ' ὁμωνύμου ὄρους, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Νικάνδρου (Θηρ. σχόλ. 450) ἀλλ' ἀγνώστου ταυτότητος.

ΡΗΣΜΑΓΑΣ. — Βασιλεὺς τῶν Ἀβασκῶν

ἢ Ἀβασγῶν, Σκυθικοῦ λαοῦ καὶ σύγχρονος τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ (117—138 μ. Χ.) παρὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὸν Θρόνον (Ἀρχαία. Περιπλ. Εὐξ. Πόντου 15).

ΡΗΣΟΣ. — Υἱὸς τοῦ Ἡιονέως ἢ τοῦ Στρυμόνος καὶ τῆς μούσης Καλλιόπης ἢ τῆς Εὐτέρπης, βασιλεὺς τῶν Θρακῶν καὶ σύμμαχος τῶν Τρώων. Εἰς τὴν Τροίαν ἔφθασε κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τοῦ πολέμου φέρων μεθ' ἑαυτοῦ λαμπροὺς καταλεύκους ἵππους, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξηρτᾶτο ἡ τύχη τῆς Τροίας. Διότι, κατὰ τινα χρησμόν, ἂν ἔτρωγον χόρτα τῆς Τρωϊκῆς πεδιάδος, τὰ ὁποῖα ποτίζει ὁ Ξάνθος ποταμός, ἡ Τροία δὲν θά ἐκυριεύετο ποτε. Ὁ χρησμός οὗτος ἦτο γνωστός εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς ἀφίξεως τοῦ Ρῆσου ἐπέπεσαν τὴν νύκτα εἰς τὴν σκηνὴν του ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. Καὶ ὁ μὲν Διομήδης ἐφόρευσε τὸν Ρῆσον μετὰ 12 ἄλλων Θρακῶν, ὁ δὲ Ὀδυσσεύς ἤρπασε τοὺς ἵππους του. (Ἰλ. κ, 444—440). Τὸν Ρῆσον ἠκολούθησεν εἰς τὴν Τροίαν καὶ ὁ ἀνεψιὸς του Ἴπποκόων, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὸν Ὅμηρον (κ, 518 Ἰλ), ἦτο ἀνδρείος καὶ βουλευφόρας. Κατὰ τὴν τραγωδίαν τοῦ Εὐριπίδου «Ρῆσος», ὁ βασιλεὺς τῆς Θράκης, ἔφθασε τελευταῖος τῶν ἄλλων συμμάχων εἰς τὴν Τροίαν, διότι ἐπολέμει κατὰ τῶν Σκυθῶν, οἱ ὁποῖοι πολλάκις παρηνώχλουν τὴν χώραν του. Διὰ τὴν βραδυπορίαν του ταύτην τὸν μέμφεται ὁ Ἔκτωρ, ἀλλ' εἰς τὰς λοιπότητας του ὁ Ρῆσος ἀπαντᾷ μὲ ὑπερηφάνειαν, ὅτι ἐκείνο πού δὲν κατώρθωσεν ὁ Ἔκτωρ εἰς 10 χρόνια, ἐκεῖνος θὰ τὸ κατώρθωνεν εἰς μίαν ἡμέραν :

Ἔμοι δὲ φῶς ἐν ἡλίῳ καταρχέση
(Ρῆσος, 447)

Δυστυχῶς ὁμως δὲν κατώρθωσε τίποτε, καθ' ὅσον ἡ σκληρὰ μοῖρα τοῦ ἀπέκοψε τὴν ζωὴν τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς του. Τὸν θάνατόν του ἔκλαυσαν ὄχι μόνον οἱ Θράκες, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες. Καὶ αὐτὸς ὁ σκληρόκαρδος Ἀχιλλεύς δὲν ἔμεινεν ἄδακρυς :

Ἰῶ, Ἰῶ συμφορὰ βαρεῖα Θρακῶν . . .
[φανερὰ

Θρηξίν πένθος πολὺ τολυπεύσας
ἔρρει στρατιά, πέπτωκεν ἀνάξ
δολίφ πληγῇ.
Χρῆν γὰρ μ' ἀκλεῶς Ρῆσον τεθνεῖν
Τροία κέλσαντ' ἐπίκουρον
(Ρῆσος, 731 καὶ ἔξης)

ΡΗΧΙΟΣ. — Ποταμὸς τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, ὅστις δεχόμενος τὰ ὕδατα τῶν λιμνῶν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου (Λογκαδιᾶ) καὶ Βόλβης (Μπερίκια) ἐκβάλλει εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον πρὸς βορρᾶν τοῦ χωρίου Σταυρός. Κοινῶς καλεῖται Μπογάζι τῆς Ρεντίνας.

ΡΙΓΜΟΣ. — Υἱὸς τοῦ Πειρούου, ἡγεμὼν τῆς Θράκης ἐλθὼν εἰς βοήθειαν τῶν Τρώων «ἐκ Θρήκης ἐριβόλακος», καὶ φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως (Ἰλιάδ. Υ, 485).

ΡΙΛΑ (ἦ). — Ὑψηλότερον ὄρος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, μεταξὺ τῆς ἀρχαίας Μοισίας, Θράκης καὶ Μακεδονίας. Ἀποτελεῖται ἐκ γρανιτωδῶν πετρωμάτων καὶ συνέχεται ἐξ ἀνατολῶν μετὰ τῆς Ροδόπης. Τὸ μήκος του εἶναι 50 περίπου, τὸ δὲ πλάτος περὶ τὰ 30 χιλιόμετρα. Ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ αὐτοῦ Μουσάλα καλουμένη, κεῖται πρὸς ἀνατολὰς καὶ φθάνει εἰς ὕψος 2930 μέτρων, χιονοσκεπῆς κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους. Πρὸς βορρᾶν τῆς κορυφῆς Μουσάλα καὶ πρὸς νότον ὑψοῦνται ἄλλαι χαμηλότεραι ἐνούμεναι μετὰ τῆς Ροδόπης, ἐκ τῶν ὁποίων πηγάζουν ὁ Ἔβρος καὶ ὁ Νέστος, ἐκβάλλοντες εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος καὶ ὁ Ἰσκέρ (ὁ Ὄσκιος τῶν ἀρχαίων) ἐκβάλλων εἰς τὸν Δούναβιν. Ἐπὶ τῆς Ρίλας θάραχον πολυάριθμοι μικραὶ καὶ γραφικώταται λίμναι, λείψανα ἴσως κρατήρων παλαιῶν ἡφαιστειῶν. Αἱ κλιτύες αὐτοῦ εἶναι κατάφυτοι ἀπὸ πυκνὰ δάση πευκῶν, ὄξυων καὶ δρυῶν, ἐντός τῶν ὁποίων θάραχον πολλὰ ἄγρια θηρία καθῶς καὶ ἔλαφοι. Ἐπὶ μιᾶς τῶν κλιτύων αὐτοῦ, ἐν μέσῳ πυκνοτάτου δάσους ὑπάρχει ἡ περιφέρησ μονὴ τῆς Ρίλας (βλ. λέξ.) ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα.

* * *

Ἡ ὑπαρξις τοῦ ὑψηλοτάτου τούτου ὄρους δὲν ἦτο ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους. Ὁ Θουκυδίδης π. χ. ἀναφέρει αὐτὸ ἀνωλύ-

μως, λέγων ὅτι ὁ Ὄσκιος, (νῦν Ἰσκέρ, «ρεῖ ἐκ τοῦ ὄρους, ὅθεν περ καὶ ὁ Νέστος καὶ ὁ Ἔβρος» ἔστι δὲ ἔρημον τὸ ὄρος καὶ μέγα, ἐχόμενον τῆς Ροδόπης». (B, 96). Ὁ ἴδιος συγγραφεὺς ἀναφέρει ὅτι ὁ Στρυμὼν ρεεῖ ἐκ τοῦ Σκορίου ἢ Σκόμβρου, τοῦ σημερινοῦ Βίτου. Ὁ δὲ Στράβων IV, 208) λέγει ὅτι τρία εἶναι τὰ μέγιστα ὄρη τῆς Θράκης : ὁ Αἶμος, ἡ Ροδόπη καὶ ὁ Δοῦναξ Ἐφ' ὅσον ἡ θέσις τοῦ Αἴμου καὶ τῆς Ροδόπης παρ' οὐδενὸς ἀμφισβητεῖται, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Δοῦναξ εἶναι ἡ σημερινὴ Ρίλα.

ΡΙΛΑΣ (Μονὴ τῆς). — Ἡ Μονὴ τῆς Ρίλας κεῖται ἐπὶ μιᾶς τῶν ὑπορειῶν τοῦ ὀμωμένου ὄρους τῆς Βουλγαρίας, καλουμένης ὑπὸ τῶν Βουλγάρων Πόποβα-σιάπκα (=παπιδικός σκοῦφος), παρὰ τὸν Ρίλον, παροπτισμόν τοῦ Στρυμόνος. Τιμᾶται δὲ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἢ Ἰβάν, Βουλγάρου ἀναχωρητοῦ, ὅστις ἠσκήτευσεν καὶ ἱδρυσεν αὐτὴν κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα, ὅτε οἱ Βούλγαροι ἐδέχθησαν τὸν Χριστιανισμόν ἐπὶ τοῦ τσάρου αὐτῶν Βόριδος. Ἀπὸ ἀπόψεως ἀρχιτεκτονικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ρυθμοῦ καὶ διακοσμῆσεως ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς, ἐξαίρεσις τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει τζαμίου τοῦ Σουλτάν Σελίμ καὶ τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἀποτελεῖ ἐν τῶν μεγαλυτέρων καὶ μεγαλοπρεπεστέρων μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου. Περιλαμβάνει δὲ 400 κελλία, καὶ ἔχει πολλὰ κτήματα ἐν Θράκῃ, Μακεδονίᾳ καὶ Βουλγαρίᾳ. Περὶ αὐτὴν κεῖνται διάφοροι σκῆται ἐντός βράχων τῶν πρώτων μοναχῶν, κελλία ἐσκορπισμένα πολλαχού καὶ ναῖσκοι... Ἐπίσης ὑπάρχει καὶ μεγάλη Μονή, τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Λουκά, συγγενοῦ τοῦ Ἰβάν, ἔγκαταλελειμμένη σήμερον. Ἡ Μονὴ τῆς Ρίλας ἀπῆλause μεγάλης φήμης προσελκύνουσα πλείστους προσκυνητὰς καὶ ἔτυχε μεγάλης προστασίας ὄχι μόνον τῶν Βουλγάρων ἡγεμόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν Βυζαντινῶν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ παλαιᾶς εἰκόνης τῆς Θεοτόκου, ἀφιερωθείσης ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ τοῦ Κομνηνοῦ (1344 — 1349). Τὸ λείψανον τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς, θεωρουμέ-

νου ὡς ἔθνικου Ἁγίου τῶν Βουλγάρων, μετεκομίσθη, κατὰ τὸν Μεσαίωνα εἰς Σόφριαν, κατόπιν δὲ εἰς Τύρνοβον. Κατὰ δὲ τὸ 1469 τῇ παρακλήσει τῆς κυρᾶς Μάρως, χριστιανῆς μητριᾶς τοῦ Μωάμεθ Β', ἀνεκομίσθη, κατόπιν σουλτανικῆς διαταγῆς, εἰς τὴν Μονὴν ὅπου καὶ φυλάσσεται (Ἁ. Μηλιαράκη, Καθορισμὸς τῆς θέσεως τοῦ Παπικίου ὄρους, ἐν «Θρακικῇ Ἐπετηρίδι» τῷ 1897, σελ. 70 καὶ ἐξῆς). Κατὰ τοὺς τελευταίους καιροὺς ἡ Μονὴ τῆς Ρίλας ἀπέβη τὸ ὄρητῆριον τῶν Βουλγάρων κομητατζήδων οἱ ὅποιοι πλέον ἢ ἅπαξ ἐπέδραμον τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θράκην.

ΡΙΠΑΙΑ ΟΡΗ. — Φαντασιώδη ὄρη, τοποθετούμενα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς τὰ βόρεια τῆς Γῆς, διὸ πολλάκις ἐκαλοῦντο καὶ Ἑπερβόρεια. Ἦσαν ψυχρότατα καὶ χιονοσκεπῆ, ἐθεωροῦντο δὲ ὡς κατοικίαι τῆς Νυκτός, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἔπνεον «ριπαι αἰθρηγενέος Βορέας» (Ὀμ. Ἰλιάδ. Ο, 171). Κατ' ἀρχὰς ὡς Ριπαῖα ὄρη ἐθεωροῦντο : ὁ Αἴμος, τὰ Καρπάθια, αἱ Ἄλπεις, ὁ Καύκασος κ. ἄ. ἀπὸ δὲ τοῦ Α' μ. Χ. αἰῶνος τὰ ἐν τῇ Βορείῳ Σαρματίᾳ ἐκτεινόμενα παραλλήλως πρὸς τὴν Σουηβικὴν (Βαλτικὴν) θάλασσαν, ὅπου ἐπιστεύετο ὅτι εἶχε τὰς πηγὰς τοῦ ὁ Ρᾶ (Βόλγας), κατοικουμένας ὑπὸ τῶν Ἑπερβορείων.

Οἱ μεταγενέστεροι γεωγράφοι ἔδιδον τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς τὰ δυτικώτερα τῶν Οὐραλίων ὄρεων.

ΡΙΠΗΣΙΑ ΔΑΚΙΑ (Dacia Ripensis). — Ὀνομασία μιᾶς τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Δακίας, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουναβέως, μεταξὺ τῶν δύο Μουσιῶν, Ἄνω καὶ Κάτω, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μάρκου Αὐρηλίου (161 — 180 μ. Χ.) γενομένην διοικητικὴν διαίρεσιν τῆς χώρας. Ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας ὑπήχθη εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, τῆς ὁποίας ἀπετέλεσε μίαν τῶν πέντε ἐπαρχιῶν.

ΡΟΔΙΩΝ (Περίβολος) ἢ ΡΟΔΙΩΝ (Λιμὴν). — Ὀρμισκος τῆς Ἑθροπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, ἀναφερόμενος ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Βυζαντινοῦ ἐν τῷ «Ἀνάπλους Βοσπόρου» μετὰ Ἀπόλλωνος Ἄλσος καὶ τὸ Ἰασώνειον. Ἡ θέσις του ἀνα-

γνωρίζεται μεταξὺ τοῦ Μπεσικ - Τὰς καὶ τοῦ Ὁρτά - κιόϊ.

ΡΟΔΟΠΗ. — Ὑψάτηρ τοῦ Πόντου ἢ τοῦ Στρυμόνος, σύζυγος τοῦ Αἴμου, ἢ κατ' ἄλλους, ἀδελφῆ αὐτοῦ μετὰ τοῦ ὁποίου μετεμορφώθη εἰς τὰ ὁμώνυμα ὄρη, διότι ἤθελον νὰ λέγωνται τέκνα τοῦ Διός. (Ὁβιδ. Μεταμορφώσεις IV, 87).

ΡΟΔΟΠΗ. — Ὀροσειρὰ τῆς Ν. Δ. Θράκης, ἣτις ἀποτελοῦσα προέκτασιν τοῦ Αἴμου καὶ διευθυνομένη ἀπὸ τῶν ΒΔ. πρὸς τὰ ΝΑ. χωρίζει τὰς κοιλάδας τῶν ποταμῶν Ἐβρου καὶ Νέστου. Κατὰ τὴν μυθολογίαν, ὀνομάσθη οὕτως ἀπὸ τῆς Ροδόκης (βλ. λέξ.), ἐθεωρεῖτο δὲ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸ ἐπισημότερον ὄρος τῆς Θράκης, ἐπὶ τοῦ ὁποίου αἱ Βάκχαι ἐτέλουν τὰ ὄργια τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου. Ἐνεκα τῶν πολλῶν μονῶν, αἱ ὁποῖαι ἤκμασαν ἐπ' αὐτῆς, κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἡ Ροδόπη καλεῖται ὑπὸ τῶν Τούρκων : Δεσποτ - ντάγ (= Δεσποτοβούνη). Ἀποτελεῖται ἐκ γενεοσίου, τὸ ὁποῖον διασχίζουν γρανιτικοὶ πυρῆνες καὶ τραχειτικοὶ μᾶζαι, αἱ ὁποῖαι σχηματίζουν τὰς κορυφὰς αὐτῆς. Τὸ μέσον αὐτῆς ὕψος ἀνέρχεται εἰς 1.000 περίπου μέτρα, πολλαχοῦ ὁμως αἱ κορυφαὶ φθάνουν εἰς τὸ διπλάσιον, πρὸς δὲ τὰ Β. Δ. καὶ εἰς τὸ τριπλάσιον περίπου. Καλύπτεται ὑπὸ πυκνοτάτων δασῶν, κατὰ δὲ τὰ Β. Δ. αὐτῆς, περὶ τὸν γρανικὸν Ρίλον (ὑψους 2,673 μέτρων) καὶ τὸν Μουσάλαν (2,930 μ. ὑψος), τὸ δεύτερον καθ' ὑψος ὄρος τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου, ὅπου ἐξαπλοῦται ὀροπέδιον, μέσου ὑψους 2,000 μέτρων, ὑπάρχουν περὶ μὲν τὸν Ρίλον 22, ἀνατολικώτερον δι' αὐτοῦ 40 μικραὶ γραφικώταται λίμναι, μάρτυρες τῆς πάλαι ἐνεργείας τῶν παγετῶνων. Αἱ βόρεια καὶ νότια πλευραὶ αὐτῆς ἰδίως, εἶναι ἀπόκρημνοι πρὸς τὰ Ν. Δ. τοῦ Παζαρτζίκ, πρὸς Ν. τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ ἄνωθεν τῆς κοιλάδος τῆς Κομοτινῆς. Ὁ μέγας δὲ ὄγκος τῆς Ροδόπης, ἢ τραχύτης καὶ τὸ γυμνὸν τῶν ὑψηλῶν αὐτῆς καὶ ἡ ἔλλειψις κοιλάδων, καθιστῶσιν αὐτὴν δύσβατον καὶ μέγα πρόσοκμα διὰ τὴν συγκοινωνίαν. Ἡ διάβασις γίνεται μόνον δι' ἀτραπῶν.

Οὕτω π. χ. ἡ ἀπὸ Τατάρ - Παζαρτζικ ἐν Βουλγαρίᾳ εἰς Σέρρας ὁδός, μήκους ἐν ὄλῳ 166 $\frac{1}{2}$ χλμ. ἐπὶ 94 χλμ. εὐρίσκεται εἰς ὕψος 1000 — 1500 μ. ἐπὶ 30 δὲ χιλ. εἰς ὕψος 1.500 και πλέον.

Ἡ κυρία ράχης τοῦ ὄρους, τῆς ὁποίας ἡ ἐπικρατεστέρα διεύθυνσις εἶναι Α.Ν.Α. καταλήγει μεταξὺ τοῦ Ἐβρου και τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ Ἄρδα, πρὸς Δ. τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἔχουσα μήκος 400 χλμ. και ἀποτελοῦσα τὸ μεταξὺ νοτίου Θράκης και Βουλγαρίας σύνορον. Ἡ μέση ἀπόστασις αὐτῆς ἀπὸ ὄφρους τοῦ Αἴμου εἶναι 100 χλμ. μεταξὺ δὲ τούτων κεῖται ἡ Ἄνω Κοιλὰς τοῦ Ἐβρου, ὁ Ἄνθαιμος και ἡ μεταξὺ Αἴμου και Ἄνθαιμου στενή κοιλάς. Ἐν τῇ Δυτικῇ Θράκῃ ἐπικρατεῖ νοτιοανατολικῇ διεύθυνσις, ἐκδηλουμένη ἰδίως κατὰ τὰς διευθύνσεις τῶν κοιλάδων τοῦ Νέστου και τοῦ Στρυμόνος. Ἄλλη ράχης, νοτιωτέρα, ἀκολουθοῦσα τὸν ροῦν τοῦ Νέστου και τῶν νοτίων κρᾶσπέδων τῆς Ροδόπης, ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολὺ ὑψηλότερας κορυφὰς και ἐγκλείει μετὰ τῆς βορείας ράχως τὴν ἐκτεταμένην λεκάνην τοῦ Ἄρδα, δασόφυτον και ὄρεινήν, τῆς ὁποίας αἱ κορυφαὶ φθάνουν εἰς ὕψος 1.000 μέτρων και πλέον. Παρὰ τὰς μεσημβρινὰς ὑπαρξίας τῆς Ροδόπης ἐξαπλοῦται ἡ εὐρεία τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἀγχιάλος πεδιάς εὐφοροτάτη, γέννημα ποταμῶν, ἰδίως δὲ τοῦ Νέστου, κατάλληλος διὰ καπνὸν και βάμβακα. Ἡ διαγώνιος τοῦ Νέστου κοιλάς, ἔχοντος τὰς πηγὰς παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἐβρου, ἀποχωρίζει ἀπὸ τῆς Ροδόπης τὸ δυτικὸν αὐτῆς τμήμα, τὸ ὁποῖον δὲν περιέχει μὲν πολλοὺς τραχεῖτας, περιέχει ὁμως μεγάλην ποσότητα κρυσταλλοπηγῶν ἀσβεστολίθων (μαρμάρων). Διαρρέει δὲ ὁ Νέστος κατὰ πρῶτον τὸ ὑπίπεδον τοῦ Ρασλοῦγ, ὕψους 900 μέτρων, και ἀκολούθως διανοίγει ὁδὸν ἐν τῇ δυσβάτῳ και στενῇ φάραγγι τοῦ Κιζιλ—Δερβέν, ἐκ ταύτης δὲ εἰσέρχεται εἰς τὴν στενωτέραν ἀκόμη κοιλάδα, ἣτις ἄγει εἰς τὴν παραλίαν. Διὰ τοῦ ὑπιπέδου τοῦ Ρασλοῦγ ἀποχωρίζεται τῆς Ροδόπης ὁ ἐκ συνηίτου συνιστάμενος Ὄρηλος (Περίμ—Ντάγ),

ὅστις κατὰ τὸ Τὲλ—Τεπέ ἀνέρχεται εἰς ὕψος 2.681 μ. Ἀκόμη δὲ νοτιώτερον ὄπου ἐμφανίζονται μάρμαρα, ἡ διεύθυνσις τῶν ὄροστοιχειῶν εἶναι μᾶλλον ἀνατολικῇ, ἐνῶ τὸ ἐξ ἀσβεστολίθου Δύσωρον (Μπόζ—Ντάγ), ὕψους 1.600 μέτρ. διευθύνεται πρὸς τὰ Α.Β.Α. Ἡ ράχης τούτου χωρίζει τὴν μακρὰν, ἀλλὰ βαθεῖαν κοιλότητα ἡ κοιλάδα τῆς Πίσης ἀπὸ τῆς πολὺ μεγαλυτέρας τῆς Δράμας, ἣτις διὰ ράχως 195 μ. ὕψους, ἀποτελουμένης ἐξ ἀρχαιοτάτων πετρωμάτων, χωρίζεται ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Καβάλλας.

Ὑψηλότερα ταύτης κατὰ πολὺ ράχης ἐν τῷ ἐσωτερικῷ και παραλλήλως βαίνουσα εἶναι τὸ Μπουνάο—Ντάγ (ὕψους 1.870 μ.) ἀποτελουμένη και αὕτη ἐξ ἀρχαιοτάτων πετρωμάτων. Ἀμφότεραι δὲ αἱ λεβητοειδεῖς κοιλότητες ἡ κοιλάδες τῆς Λίσης και τῆς Δράμας χύνουσι τὰ ὕδατα αὐτῶν διὰ τοῦ Ἀγγίτου (Ἀγχιότα) εἰς τὴν Κερκινίτιδα λίμνην (Ἄχινοῦ), και δι' αὐτῆς εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Πρὸς Ἄν. τῆς Κερκινίτιδος ἐκτείνεται τὸ χρυσοφόρον Παγγαῖον (ὕψους 1.870 μ.), τὸ ὁποῖον ὄρεογραφικῶς ἀποτελεῖ τμήμα τῆς Ροδόπης. Δύο δὲ ὥρας περίπου πρὸς βορρᾶν τῆς Καβάλλας, σχηματίζονται ὑπὸ τοῦ Συμβόλου ὄρους (Βουνὰ τῆς Καβάλλας) τὰ περίφημα Στενά τῶν Κορπίλων, ἡ, κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς, Στενά τῆς Χρυσοπόλεως, γνωστὰ διὰ τὴν διάβασιν τοῦ Κασσίου, προερχομένου ἐκ Θράκης τὸ 42 π. Χ. πρὸ τῆς μάχης τῶν Φιλίππων.

Μεγαλύτερα τῆς κοιλάδος τῆς Δράμας εἶναι ἡ κοιλάς τῶν Σερρών, ἣτις εὐρισκομένη ἐντὸς γενεσίου και μαρμαρογιακοῦ σχιστολίθου, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ δυτικὸν ὄριον τῆς Ροδόπης. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τῶν ροῶν τοῦ Στρυμόνος κεῖνται τὰ δυτικὰ ὄρια τῆς Ροδόπης, ἐπομένως ταῦτα δεόν νὰ θεωρῶνται και ὡς τὰ ὄρεογραφικὰ ὄρια τῆς Θράκης.

Ἡ πρὸς τὴν Ἀλεξανδρουπόλιν (Δεδεαγύτς) και τὸ Σουφλί ἐκτεινομένη ὄροσειρὰ τῆς Ροδόπης, εἶναι πυρογενῆ στρώματα, ἀποτελούμενα ἰδίως ἀπὸ τραχείας, ὄπου ὑπάρχουν και θερμοπηγαί, ὅπως τὰ

λουτρά τῆς ἀρχαίας Τραϊανουπόλεως (νῦν Λουτρός, τουρκιστὶ Λίτζια) ἀπέχουσα 15 περίπου χλμ. τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως. Ὡς τμήματα ἀποσπασθέντα τῆς Ροδόπης πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ἡ ὄρεινὴ Θάσος, ἐνῶ ἡ ὄρεινὴ ἐπίσης Σαμοθράκη ὡς ἀπόσπασμα τῶν νοτίων ὀρέων τῆς Θράκης, ἡ δὲ Ἴμβρος καὶ Λήμνος ὡς προέκτασις τῆς Θρακικῆς χερσονήσου.

* ΡΟΔΟΠΗ·Ι·Σ (φυλή).—Μία τῶν 8 φυλῶν τῶν ἀρχαίων Φιλιππουπολιτῶν, γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῶν τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων («Θρακικά» 1929, σελ. 19).

ΡΟΔΟΠΗΣ (ἐπαρχία).—Μία τῶν ἐξ ἐπαρχιῶν τοῦ Θέματος τῆς Θράκης ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ὑπὸ ἡγεμόνα, περιλαμβάνουσα 7 πόλεις μὲ πρωτεύουσαν τὴν Τραϊανούπολιν (Ἱεροκλ. Συνέκδ. 634). Ὁρίζετο πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τῆς κυρίως Θράκης, πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ Αἰμιμόντου, πρὸς νότον ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου καὶ μέρους τῆς Μακεδονίας καὶ πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τῆς Μακεδονίας. Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ὁ Ἱεροκλῆς ἀπαριθμεῖ τὰς πόλεις: Αἶνον, Μαξιμιανούπολιν, Μαρώνειαν, Τόπειρον ἢ Ρούσιον, Νικόπολιν καὶ Κερεόπυργον, ὁ δὲ Προκόπιος (Περὶ Κτισμ.) πλείστας πόλεις καὶ φρούρια, τὰ ὁποῖα ἀνήγειρεν ἐκ θεμελιῶν ἢ ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς Α' (527—565) πρὸς ἀσφάλειαν τῆς χώρας. Φαίνεται ὅμως ὅτι τὰ ὄρια αὐτῆς ἐπεξετάθησαν βραδύτερον, καθ' ὅσον ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἀναφέρονται ὡς πόλεις αὐτῆς: οἱ Φίλιπποι, αἱ Σέρραι καὶ ἡ Ἡράκλεια Στρώμνου. Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἀπετέλει τὴν ἐπαρχίαν Ροδόπης μὲ μητροπόλιν τὴν Τραϊανούπολιν μετὰ 3 ἐπισκοπῶν βραδύτερον δὲ μετὰ 8.

* ΡΟΔΟΠΗΣ (Ἐπισκοπή).—Ἡ αὐτὴ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, μὲ τὴν Τραϊανούπολιν ἐπισκοπή, ἣτις συνήθως ἐλέγετο Τραϊανουπόλεως καὶ Ροδόπης. Ἐπίσκοπος αὐτῆς (Ροδόπης) μνημονεύεται ὁ Flaccianus κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ πάπα Φιλικοῦ, τοῦ ὁποίου σώζεται ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Πέτρον, ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας, (Σταμούλη, Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν

τῶν Ἐκκλησιῶν Θράκης, σελ. 163. κ. ε.).

* ΡΟΙΜΗΖΕΥΣ.—Ὄνομα Θρακικὸν κύριον, κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν τῇ Β. Θράκῃ («Θρακικά», 1935, σελ. 172).

* ΡΟΔΟΣΤΟΛΟΝ.—Εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν Δορύστολον (βλ. λέξι) φερομένη ὑπὸ διαφόρους παραλλαγὰς: Δορύστολον, Δορύστολον, Ροδόστολον, Δρύστρα ἢ Δρίστρα. Κατ' ἀρχὰς ἐπισκοπή ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Μαρζιανουπόλεως, ἀνεδείχθη κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα εἰς Μητρόπολιν. Τὸ 1813 ἠνώθη μετὰ τῆς Δρύστρας ἢ ἐπαρχία Προϊλάβου, ὁ δὲ μητροπολίτης ἔφερε τὸν τίτλον: «Δρύστρας καὶ Προϊλάβου», μετὰ δὲ τὴν ἀπόσπασιν τῆς τελευταίας τὸ 1830, ἀπλῶς «Δρύστρας». Μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν ὁμοῦ τοῦ βουλγαρικοῦ σχίσματος, ἔπαυσεν ὑφισταμένη διὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε', σελ. 463, 475, 495, 518—Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ, «Θρακικά» 1937, σελ. 186 καὶ 159). Ἐκτοτε ὁ τίτλος ἐδίδοτο ψιλωνύμως.

ΡΟΔΩΠΙΣ.—Διάσημος ἑταῖρα θρακικῆς καταγωγῆς, δούλη τοῦ Σαμίου Ἰάδμονος καὶ σύνδουλος τοῦ Αἰσώπου. Ἐξαγορασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σαμίου Εἰάνθου, ἐπωλήθη εἰς Ναυκράτιδα τῆς Αἰγύπτου, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀμάσιος (570—526 π. Χ.), ὅπου ἐξήσκει τὸ ἐπάγγελμά της πρὸς ὄφελος τοῦ κυρίου της. Ἐλθὼν εἰς Ναυκράτιδα χάριν ἐμπορίας Χάραξος ὁ Σκανδρωνύμου, ἀδελφὸς τῆς ποιητρίας Σαφροῦς, ἠγάπησεν αὐτὴν παραφόρως καὶ ἐξηγόρασεν ἀντὶ ἀδρότατης τιμῆς. Ἀπέκτησε δὲ τόσα πλοῦτη, ὥστε ἐλέγετο περὶ αὐτῆς ὅτι ἔκτισε μίαν τῶν πυραμίδων, πράγμα τὸ ὅπολον δὲν πιστεύει ὁ Ἡρόδοτος. Ἐν τούτοις, ἐκ τοῦ δεκάτου τῶν κερδῶν της, κατασκευάσασα «ὄβελους βουπόρους πολλοὺς σιδηρέους», ἀφιέρωσεν εἰς τοὺς Δελφοὺς, τοὺς ἑποιοὺς εἶδεν ὁ Ἡρόδοτος (Β', 134—135).

Ἐπὶ τῆς Σαφροῦς ὀνομάζεται Λωρίχα καὶ ἱβρίζεται ἐν τινι ποιήματί της, ὡς κλέψασα τὸν ἀδελφόν της. Πολὺ πιθανὸν τοῦτο νὰ ἦτο τὸ πραγματικὸν ὄνομά της, τὸ δὲ ὄνομα Ροδῶπις (=ροδοπάριος) νὰ

ἔλαβεν ἕνεκα τῆς ὀραϊότητός της. Κατ' ἄλλην παράδοσιν. ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (XVII, 808) καὶ τοῦ Αἰλιανοῦ (Ποικ. Ἱστορ. XIII, 33), ἐνῶ ἐλούετο αὕτη εἰς τὴν θάλασσαν, ἀετός τις ἤρπασε τὸ ἕτερον τῶν σανδαλίων της, καὶ ἐνῶ ἵπτατο, ἔπεσε τοῦτο πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ βασιλέως Ψαρμητήχου, δικάζοντας ἐν Μέμφιδι. Ἐκπλαγείς ὁ βασιλεὺς καὶ θαυμάσας «τοῦ ὑποδήματος τὸν ρυθμὸν καὶ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ τὴν χάριν», ἀνεξήτησεν αὐτὴν καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐνυμφεῦθη αὐτήν.

ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΗΣ.—Ἐπὶ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι γνωστοὶ οἱ ἕξις τέσσαρες βασιλεῖς τῆς Θράκης :

ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΗΣ Α'.—Υἱὸς Κότυος τοῦ Δ'. Ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀνεμιῶ τοῦ Ραισκοπούριδος ἐπολέμησε κατὰ τῶν Βέσσω, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Βολογέζου, πρωθιερέως τοῦ Διονύσου καὶ ἀρχηγοῦ τῆς κατὰ τῶν Ρωμαίων ἐπανάστασεως, ἐπέδραμον τὰς ρωμαϊκὰς ἐπαρχίας Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ὁ μὲν Ραισκοπούρις ἐφονεύθη, αὐτὸς δὲ ἐτρέπη εἰς φυγὴν, σωθεὶς εἰς τὴν Θρακικὴν χερσόνησον. Τέλος, μετὰ τριετείς ἀγῶνας, κατώρθωσε, τῇ βοηθείᾳ τῶν Ρωμαίων, νὰ καθυποτάξῃ αὐτοὺς τὸ 7 μ. Χ. Εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῆς Ρώμης βασιλεὺς τῆς Θράκης καὶ ἐβοήθησε τοὺς Ρωμαίους κατὰ τῶν ἐπιδραμόντων Δαλιατῶν καὶ Παννονίων καὶ ἐξεδίωξεν αὐτοὺς πέραν τῆς Μακεδονίας. Ἀπέθανε τὸ 12 μ. Χ., τὸ δὲ κράτος διεμοιράσθη μεταξὺ τοῦ Ραισκοπούριδος Γ' καὶ τοῦ υἱοῦ Κότυος τοῦ Ε'. Τοῦ Ροιμητάλκου Α' σώζονται νομίματα φέροντα ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὴν προτομὴν αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας τὴν κεφαλὴν τοῦ Αὐγοῦστου. Ἄλλα νομίματα φέρον συνηνωμένας τὰς κεφαλὰς τοῦ Ροιμητάλκου καὶ τῆς συζύγου του βασιλίσσης.

ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΗΣ Β'.—Ἀνεμιῶς τοῦ προηγούμενου, υἱὸς τοῦ Ραισκοπούριδος Γ', κληρονομήσας τὸ 19 μ. Χ. μέρος τῆς Θράκης, τοῦ λοιποῦ δοθέντος εἰς τοὺς υἱοὺς Κότυος τοῦ Ε'. Πολιορκηθεὶς ὑπὸ

τῶν ἐπαναστατησαῶν θρακικῶν φυλῶν ἐν Φιλιππουπόλει, ἀπληλευθερώθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, τῶν ὁποίων ἦτο φίλος, καὶ ἀπέθανε περὶ τὸ 37 μ. Χ.

ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΗΣ Γ'.—Ἐγγονος Ραιμητάλκου τοῦ Α'. Διέμεινε ἐπὶ πολὺ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ἐν Ἰταλίᾳ, ἦτο δὲ φίλος καὶ σύντροφος τοῦ Γάϊου καὶ τοῦ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορος Καλιγούλα, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῆς Θράκης τὸ 38 μ. Χ. Ἀπέθανε τὸ 46 μ. Χ. φονευθεὶς ὑπὸ τῆς συζύγου του ἕνεκα τοῦ παρὰ τοῦ ἑρωτος. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸ βασιλείον του ἐγένετο ρωμαϊκὴ ἐπαρχία. Σώζονται νομίματα αὐτοῦ μετὰ τῆς προτομῆς του, ἕπισθεν δὲ φέροντα τὴν κεφαλὴν τοῦ Καλιγούλα (Head - Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Ῥομισμ. τόμ. Α').

ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΗΣ Δ'.—Ἐπὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀναφέρεται βασιλεὺς τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, πιθανῶς θρακικῆς καταγωγῆς, διαδεχθεὶς περὶ τὸ 143 μ. Χ. Κότυν τὸν β'. ἀποθανόντα ἀτεκνον καὶ μεγάλως εὐεργετηθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ ἡδὺ καὶ ἀποκαλεῖται «Φιλοκαῖσαρ καὶ Φιλορρομαῖος». Ἐχὼν φοβερὸν ἀντίπαλον τὸν βυπάτωρα, προσῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην ἐπὶ Ἀντωνίου Εὐσεβοῦς, ὁ ὁποῖος ἠδραῖωσεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ἐν τινὶ διασθεσίῳ ἐπιγραφῇ, ἀναφέρονται διαπραγματεύσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν Χερσονησιτῶν πρὸς συναφὴν εἰρήνης. Ἀπέθανε τὸ 154 μ. Χ., διεδέχθη δὲ αὐτὸν ὁ Εὐπάτωρ (154 — 177 μ. Χ.).

ΡΟΙΤΕΙΑ (ῆ).—Θυγάτηρ τοῦ Σίθωνος, μυθικοῦ βασιλέως τῆς Θράκης καὶ ἀδελφῆ τῆς Παλλήνης, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐπιστεύετο ὅτι ὠνομάσθη τὸ ἐν Τρωάδι ἀκρωτήριον Ροίτειον, ἀνατολικῶς τοῦ Σιγείου.

* ΡΟΜΒΟΣ. — Τὸ παλαιότερον ὄνομα τοῦ ποταμοῦ Ἐβρος (βλ. λέξ.) μετονομασθέντος οὕτως ἀπὸ τοῦ Ἐβρου, υἱοῦ τοῦ Κασσάνδρου, ὅστις «ἑαυτὸν ἐρριψεν εἰς τὸν ποταμὸν Ρόμβον» (Πλουτάρχ. Περὶ ποταμῶν, 3).

* ΡΟΝΔΑΙ ἢ ΡΟΝΔΑΙΟΙ (οἱ). — Θρά-

κιον ἔθνος κατὰ τὸν Ἡρωδιανόν, οἱ ἄλλως Γόνδραι καλούμενοι ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου.

ΡΟΠΕΛΙΟΝ ἢ ΡΟΥΠΕΛΙΟΝ.—Βυζαντινὴ ὄνομασία τῆς συγχρόνου κλεισσορείας Ροῦπελ. Σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ ὄρους Τοιγκέλι καὶ Σουλτανίτσα, ἔχει μῆκος δέκα περίπου χλμ., δι' αὐτῆς δὲ διέρχεται ὁ Στρυμῶν ποταμός, παραπλεύρως δὲ αὐτοῦ ἐπὶ μὲν τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς ἡ ἀμαξιτὴ ὁδός, ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς ἡ ἡμιονική. Ἡ κλεισώρεια αὕτη εἶναι ὑψίστης στρατιωτικῆς σημασίας, καθ' ὅσον ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν διάβασιν, διὰ τῆς ὁποίας ἐξυπηρετεῖται ἡ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῆς πεδιάδος τῶν Σερρῶν καὶ τῆς περιοχῆς τῶν Ποροϊῶν. Ἐνταῦθα ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Νικαίας Θεόδωρος Β' ὁ Λάσκαρις ἐνίκησε κατὰ κράτος τὸ 1256 τὸν στρατηγόν του Δραγωγῶν, βουλγαρικῆς καταγωγῆς, ὅστις στασιάζας εἶχεν ὄχρωσθῆ ἐκεῖ. Τὸ ὄνομα τοῦ Ροπελίου διεσώθη μέχρι σήμερον εἰς τὸ χωρίον Ροῦπελ κείμενον εἰς ἀπόστασιν 6 ὥρων ἀπὸ τῶν Σερρῶν καὶ μίᾳ ὥρᾳ πρὸς Β. τῆς θέσεως Δερβέν, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Στρυμῶν ἀναστομοῦται εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Σερρῶν.

ΡΟΤΟΥΝ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Δαρδανίας (παρὰ Προκοπίῳ, Περὶ Κτισμ. IV, Δ) ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΡΟΥΒΟΥΣΤΑ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτίσμ. IV, 11) ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' (527—565).

ΡΟΥΜΙΣΙΑΝΑ (Ρουμισίανα).—Πολίχνη τῆς Ἄνω Μοισίας ἐν Δαρδανίᾳ, κειμένη παρὰ τὴν Παυταλίαν (νῦν Κιουστενδῆλ), τὴν ὁποίαν περιέβαλε δι' ὄχυρωτάτου τείχους ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) μετὰ τῶν γειτονικῶν πολυχῶν Κουίμεδαβα καὶ Κρατίσκαρα (Προκ. Περὶ Κτισ. IV, 1, 32).

ΡΟΥΣΙΟΝ (τό).—Μεταγενέστερον ὄνομα ἀρχαίας πόλεως Τοπέρου ἢ Τοπεῖρου (βλ. λ) κειμένης οὐ μακρὰν τῆς παραλίας τῆς Θράκης, μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου καὶ τῆς Βιστονίδος λίμνης. Κατὰ τὸν ἕκτον

αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 634) ὡς μία τῶν ἑπτὰ πόλεων τῆς ἐπαρχίας Ροδόπης, εἰς δὲ τὰ ἐκκλησιαστικά χρονικά ὡς ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως.

ΡΟΥΣΙΟΝ (τό).—Μεσαιωνικὴ πόλις τῆς Ἄν. Θράκης, κειμένη μεταξὺ Μαλγάρων καὶ Κυψέλων, παρὰ τὴν Ἐγνατίαν ὁδόν, ὑπαγομένη εἰς τὸ Θέμα Μακεδονίας. Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει τὸ σημερινὸν χωρίον Νούσκοιὶ παρὰ τὴν Κεσσάνην. Παρὰ τὸ Ρούσιον ἐστρατοπέδευεν ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς τὸ 1092 ἐπιστρέφων ἐκ τοῦ κατὰ τῶν Τούρκων πειρατικῶ ἀγῶνος, ἔτοιμαζόμενος νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Σκυθῶν, οἱ ὅποιοι ἐπιδραμόντες τὴν Θράκην, εἶχον φθάσει μέχρι Χαριουπόλεως. Γενομένης μεγάλης μάχης, παρὰ τὸ Ρούσιον καὶ τὸν παραρρέοντα ποταμόν, ἔτρεψεν αὐτοὺς εἰς ἄτακτον φυγὴν. Καὶ ὅπως διηγεῖται ἡ Ἄννα Κομνηνὴ (VII, 9—10) «πολλοὶ μὲν (τῶν ἔχθρῶν) πρὸ τοῦ παρὰ τὸ χεῖλος ἐφθακέναι τοῦ ποταμοῦ ἀναιρεθέντες πίπτουσι, πολλοὶ δὲ καὶ ἀνά κράτος φεύγοντες ταῖς δίναις ἐμπύπτοντες τὸ ποταμοῦ παρασυρόμενοι ἐναεπνίγοντο».

ΡΟΥΦΙΝΙΑΝΑΙ ΘΕΡΜΑΙ.—Μεγαλοπρεπὴ λουτρὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει, κτισθέντα ὑπὸ τοῦ μαγίστρου Ρουφίνου ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου (379—395). Ἄγνωστον ποῦ ἔκειντο.

ΡΟΥΦΟΣ ὁ ΠΕΡΙΝΘΙΟΣ.—Ἕλλην σοφιστὴς ἐκ Περίνθου τῆς Θράκης, διατελέσας μαθητὴς Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. Τὰ κατ' αὐτὸν διηγεῖται ὁ Φιλόστρατος.

ΡΟΥΦΟΥ (τά).—Μεγαλοπρεπὴ οἰκίματα ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν καὶ τὸν ξενῶνα τοῦ Σαμψῶν, σωζόμενα ἔτι κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊάν τοῦ 564 μ. Χ. ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστίνου. Ἐξ αὐτῶν ἐλάμβανε τὴν ὄνομασίαν καὶ ἡ περὶ αὐτὰ συνοικία.

ΡΥΜΗΣΚΙΣ (ἡ).—Ὄνομα θρακικῶν κύριον γυναικός, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ («Θρακικά» τόμ. VI (1935) σελ. 172). Ἄπαντᾷ καὶ Ρυμησικίς. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν ρυ-

μος ἢ ροῖμος πρβλ. καὶ τὰ σύνθετα ὀνόματα ΡΟΙΜΗΣΚΙΣ ΡΟΙΜΗΝΑΣΚΑΣ κτλ.

ΡΥΜΜΙΚΑ (ἢ Ρύμμικα).—Ὄνομα θρακικὸν κύριον γυναικὸς κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ («Θρακικά», τόμ. VI, (1935) σελ. 172).

* ΡΥΜΟΣ ἢ ΡΟΙΜΟΣ —Ὄνομα θρακικὸν κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ («Θρακικά», τόμ. VI (1932) σ. 172).

ΡΩΛΗΣ. — Ὄνομα θρακικὸν κύριον (πρβλ. Ρώλης βασιλεὺς).

ΡΩΛΗΣ.—Βασιλεὺς τῶν Γετῶν περὶ τὰ μέσα τοῦ Α' π. Χ. αἰῶνος, βοηθήσας τὸν ἀνθύπατον Λικίνιον Κράσσον κατὰ τῶν Θρακῶν. Ἐλθὼν εἰς Ρώμην ἐκηρύχθη διὰ τὰς πρὸς τοὺς Ρωμαίους ὑπηρεσίας του φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Καίσαρος. (Δίων. Κασσ. τόμ. Γ', σελ. 76—77).

ΡΩΜΑΝΙΑ.—Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φοράν περὶ τὸ 330 μ. Χ. Κατ' ἀρχάς, μέχρι τοῦ πέμπτου αἰῶνος ἐσήμαινεν ἄλλοτε μὲν τὰς δυτικὰς ἐπαρχίας τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, ἄλλοτε δὲ τὰς ἀνατολικὰς. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως ταύτης, κυρίως δὲ ἀπὸ τῆς καταλύσεως τοῦ Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους (476 μ. Χ) τὸ ὄνομα Ρωμανία ἤρχισε νὰ σημαίη ἀποκλειστικῶς τὸ Βυζαντινὸν κράτος. Εἶναι ἀλήθες ὅτι οἱ βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ καὶ χρονογράφοι σπανίως μεταχειρίζονται τὸ ὄνομα τοῦτο πρὸς δήλωσιν τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ IX αἰῶνος χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου εἰς τὰς μετὰ τῶν ξένων ἐπικρατειῶν σχέσεις των. Ἐπίσης μετεχειρίζοντο σὺτὸ οἱ ξένοι περιηγηταί, ὁ δὲ μουσουλμᾶνος πρίγκηψ Μελίκ, ἠρέσκειτο νὰ αὐτοκαλεῖται: «Ὁ μέγας Μελίκης πάσης Ρωμανίας καὶ Ἀνατολῆς». Ἐπὶ Ἐνετοκρατίας ἐπίσης τῆς Πελοποννήσου, τὸ ἀνατολικὸν μέρος αὐτῆς, περιλαμβάνον τὰς ἐπαρχίας Ναυπλίου, Ἄργους, Κορίνθου, Τριπόλεως καὶ Τσακωνίας (Λακωνίας), ἐκαλεῖτο Ρωμανία, ἐξ οὗ καὶ τὸ Ναῦπλιον ὠνομάζετο μέχρι τῶν ἀρχῶν ἀκόμη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος Napoli di Romania. Εἰδικώτερον ὠνομάσθη Ρωμανία ἢ παρὰ τὴν Βουλγαρίαν Βυζαν-

τινὴ Θράκη ὅπως καὶ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων Romania. «Ὡμοσαν ἀλλήλοις μῆτε Βουλγάρους ἐξελεθεῖν κατὰ Ρωμανίας, μῆτε τὸν βασιλέα (Κοπρώνυμον) ἐπιτηδεῦσαι εἰσελεθεῖν εἰς τὴν Βουλγαρίαν» (Θεοφάνους χρονογραφία 1, 447, 6). Σαφέστερον εἶναι τὸ χωρίον τοῦ Γ. Παχυμέρη: «Ρωμανίας γὰρ εἶναι μέρος ἐκείνας (δηλ. Ἀγγαλιον, Μεσημβρίαν κτλ.) καὶ Ρωμαίους ὑπο Βουλγάρῳ τελεῖν» (1, 313, 18).

ΡΩΜΑΝΙΑΝΑ.—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν Δαρδανία, πρὸς Ν. τῆς Σαρδικῆς (νῦν Σόφια), ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (Γ' ροκ. Περὶ Κτισμ. IV, 4).

ΡΩΣΟΚΑΣΤΡΟΝ καὶ ΡΟΥΣΟΚΑΣΤΡΟΝ.—Πόλις τῆς Β. Θράκης, ἥτις ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Παλαιολόγων ἔκειτο ἐπὶ τῆς μεταξὺ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Βουλγαρίας παραμεθορίου γραμμῆς. (Καντακουζηνοῦ Ἱστορ. τόμ. Α' σ. 57 καὶ Β' σελ. 21, 26, 27, 34).

Σ

ΣΑΒΑΖΙΑ (τά).—Ὁργιαστικὴ ἑορτὴ πρὸς τιμὴν τοῦ Θρακικοῦ θεοῦ Σαβαζίου (βλ. λέξι.). Ἡ λατρεία τοῦ Σαβαζίου εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν Ε' π. Χ. αἰῶνα, μολοντί δὲ παρέμενε πάντοτε βάρβαρος καὶ ἐξήγειρε τὰ σκόμματα τῶν κομμικῶν ποιητῶν, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους ἀκόμη τοῦ Δημοσθένους ἐθεωρεῖτο ἀρεπῆς διὰ τοὺς Ἀθηναίους πολίτας, ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀπαδῶν τῆς δὲν ἦτο ἀσήμαντος. (Θεοφράστου Χαρακτήρες, 16, 27).

Κατὰ τὸν δεῦτερον π. Χ. αἰῶνα τὰ Σαβάζια εἰσήχθησαν εἰς τὴν Ρώμην, ἦσαν δὲ φαίνεται τόσον ὀργιαστικά, ὥστε τὸ 139 π. Χ. ὁ πραιτωρ ἠναγκάσθη νὰ προβῇ εἰς διώξεις κατὰ τῶν προπαγανδίζοντων αὐτά. Ἀλλ' αἱ διώξεις αὐταὶ ἀπέβησαν μάταιαι. Κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους τὰ Σαβάζια ἔλαβον τεραστίαν ἀνάπτυξιν ὅχι μόνον ἐν Ἰταλίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ὀλοκλήρῳ τῇ αὐτοκρατορίᾳ, ἰδίως δὲ ἐν Γαλατίᾳ. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς, κατὰ τὰς θρησκευτικὰς τάσεις τῆς ἐποχῆς, τὰ Σαβάζια, κατ' ἐπίδρασιν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ περιεβλήθησαν ὑπὸ ἐσχατολογικῶν ἰδεῶν.

ΣΑΒΑΖΙΟΣ. — Φρυγικός θεός, γενικῶς θεωρούμενος ὡς υἱὸς τῆς Ρέας ἢ Κυβέλης, τοῦ ὁποῦ ἢ μετὰ μυστηρίων λατρεία μετεδόθη ἐξ Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἐξελαμβάνετο ὡς σύμβολον τῆς Σελήνης ἢ τοῦ Ἥλιου καὶ ἐλατρεύετο ὑπὸ γυναικῶν. Εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ἐταντίσθη μὲ τὸν Διόνυσον (Βάκχον), ὅστις ἐνίοτε ἐκαλεῖτο καὶ Σαβάζιος. Ἐπίσης ἐθεωρεῖτο καὶ ὡς υἱὸς τοῦ Διός, μετὰ τοῦ ὁποῦ ἔταυτίζετο μέχρι τίνος, καὶ τῆς Περσεφόνης, ἀνατραφεὶς ὑπὸ τινος νύμφης, κατ' ἄλλους δὲ ἔνεκα φιλοσοφικῶν θεωριῶν ὡς υἱὸς τοῦ Καβείρου, τοῦ Διονύσου ἢ τοῦ Κρόνου.

Αἱ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἑορταὶ ἐκαλοῦντο «Σαβάζια», ἀρχικὸν δὲ κέντρον τῆς λατρείας τοῦ Σαβαζίου ἦτο ἡ Φρυγία, ὅπου εὐρέθησαν πλείσται σχετικαὶ ἐπιγραφαί. Ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἡ λατρεία αὐτοῦ μετεδόθη εἰς τοὺς Θράκας, οἱ ὅποιοι ἐμίμηθησαν τὰς μυστηριώδεις αὐτοῦ ἑορτὰς εἰς τὴν λατρείαν τῆς Βενδίδος, τῆς ὁποίας ἢ λατρεία, εἰσαχθεῖσα εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν Ε' π. Χ. αἰῶνα, ἐταντίσθη πρὸς τὴν Ἐκάτην, Ἄρτεμιν ἢ καὶ Περσεφόνην. Τούτου ἔνεκα ἐπλάσθη καὶ ὁ φρυγικὸς μῦθος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ Βενδὶς ἦτο θυγάτηρ τοῦ Σαβαζίου. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ὡς θεὸς τοῦ Ἄδου εἶχε ταυτίσθῃ πρὸς τὸν Πλούτωνα, ἡ Βενδὶς ἐταντίσθη πρὸς τὴν Περσεφόνην ἢ ἐπλάσθη ὁ μῦθος κατὰ τὸν ὁποῖον αὕτη ὑπῆρξε θυγάτηρ τοῦ Ἀδμήτου ἢ Ἀδάμαντος (ἀδάμαστος), τὸ ὁποῖον ἦτο κατ' ἀρχὰς ἐπίθετον τοῦ Πλούτωνος. Εὐρύτατα διαδεδομένη ἐν Θράκῃ ἐμφανίζεται ἡ λατρεία αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ρωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ὡς τοπικοῦ θεοῦ. Πολλαὶ ἐπιγραφαὶ εὐρεθεῖσαι ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Σαρδικῆς (νῦν Σόφια ἐν Βουλγαρίᾳ) ἀναφέρουν ναοὺς καὶ ἀφιερώσεις εἰς αὐτόν, καθὼς καὶ σωματεῖα ἱερέων καὶ ἱερείων τοῦ Σαβαζίου καὶ ἄλλων τινῶν θεῶν, ὡς λ. χ. τῆς Δήμητρος. Ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι, εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν Πειραιᾶ λ. χ. ἐλατρεύετο μᾶλλον ὑπὸ τῶν ξένων. Ἐπὶ τῶν χρόνων ὅμως τοῦ Δημοσθένους ἐθεωρεῖτο ἀτιμωτικὸν νὰ συμμε-

τέγγῃ τις αὐτῶν, καθόσον αἱ τελεταὶ τῆς λατρείας αὐτοῦ ἐγίνοντο κατὰ τὴν νύκτα ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν φύλων μετὰ καθαρμῶν, ὀργίων κτλ. Ἐξ Ἑλλάδος μετεδόθη εἰς Ἰταλίαν καὶ τὰς λοιπὰς χώρας τῆς Δύσεως ἀπὸ τοῦ 139 ἤδη π. Χ., ὅποτε ἀναφέρεται ὅτι ἐξωρίσθησαν ἐκ Ρώμης Ἰουδαῖοί τινες ἐπιχειρήσαντες διὰ τῆς λατρείας τοῦ Σαβαζίου νὰ μιάνωσι τὰ ἴθη τῶν Ρωμαίων, οἵτινες τότε συνέχον τὸν Σαβάζιον πρὸς τὸν Σαβαῶθ.

Παραστάσεις τοῦ Σαβαζίου ἐν τῇ τέχνῃ σώζονται ἀρκεταὶ εἰς ἀνάγλυφα κτλ. ἀπὸ τοῦ τρίτου μέχρι τοῦ πρώτου π. Χ. αἰῶνος. Ἐπὶ τῶν βράχων τῶν Φιλίππων παρίσταται ὁ Σαβάζιος (Διόνυσος) μὲ κέρατα ταύρου, καθόσον ἐπιστεύετο ὅτι πρῶτος αὐτὸς ἐξέυξε βοῦς ὑπὸ ἄροτρον πρὸς καλλιέργειαν τῆς γῆς, ἐνῶ ἡ Βενδὶς, ὡς ἀνδρόγυνος, κρατοῦσα δύο λόγχας συμβολιζούσας ἢ ὅτι ἦτο θεότις τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς Σελήνης συνάμα, ἢ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ἢ ὅτι ἦτο θεὰ τοῦ κυνηγίου. Ἐν Ἀμφιπόλει ἡ Βενδὶς συνδεομένη μὲ τὸν ὑπὸ μορφήν ταύρου παριστάμενον Διόνυσον (Σαβάζιον) ἀπεικονίζεται ὡς ταυροπόλος τῆς Ἀρτέμιδος, ὡς φαίνεται εἰς τὰ νομίσματα τῆς πόλεως ταύτης, ἐπὶ τῶν ὁποίων παρίσταται καθημένη ἐπὶ ταύρου, ὅπως ἡ Εὐρώπη, ἢ ἔστεφανωμένη μὲ μῆνην (σελήνην).

ΣΑΒΑΡΙΑΣ (ὁ). — Ὀνομασία τοῦ Δουναβέως κατὰ τὸ βορειότερον τμήμα τῆς Κάτω Παννονίας, «ὅς διὰ τῶν δύο Παννονιῶν ἐρχόμενος καὶ σχισθεὶς κατὰ Καρρόδουνον πόλιν ὡς ἐπὶ τὸ Κέτιον ὄρος (νῦν Nienegwala) κατὰ μὲν τὸ ἀρκτικώτερον μέρος καλεῖται Σαβαρίας, κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινώτερον Δράβος». (Πτολ. Γεωγρ. II, 15, 1).

ΣΑΒΒΑΤΙΟΣ.—Πατήρ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' (527 — 565). Ἦτο γεωργός, κτίοικος τῆς πόλεως Ταυροῖον, ἐν τῇ Νοτίῳ Λαοθανία παρὰ τὰ μακεδονικὰ μεθόρια, τῆς μετὰ ταῦτα ὀνομασθείσης Ἰουστινιανῆς Πρώτης (Προκ. Περί Κτισμ. IV, Α, 17, 28). Ἦ σύζυγός του Βιγιλαντία ἦτο ἀδελφή τοῦ Ἰουστίνου καὶ

τοῦτου γεωργοῦ, ἔπειτα στρατιωτικοῦ συγκλητικοῦ καὶ τέλος αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου (518—527).

* ΣΑΒΟΙ (οἱ).—Θρακικὸς λαὸς περὶ τῶν ὁποίων ὁ Εὐστάθιος λέγει : « Ἦσαν δὲ καὶ ἔθνος Θρακικὸν Σάβοι, ὅπερ τοὺς Βάκχους δηλοῖ Φρυγία διαλέκτῳ, ἔξ οὗ καὶ ὁ Διόνυσος εἶκε Σαβάζιος λέγεσθαι ».

* ΣΑΒΟΣ (Σαβός).—Λέξις Θρακική, σημαίνουσα τὸν μεμηνημένον εἰς τὰ τοῦ Σαβαζίου (βλ. λέξ.) τὸν τελοῦντα τὴν ἑορτὴν τοῦ θεοῦ ἔξ οὗ καὶ ἡ ἐπιφώνησις τῶν μετεχόντων τῆς ἑορτῆς τοῦ Σαβαζίου «σαβοί». (Δημοσθ. XVIII, 260). Ἐντεῦθεν καὶ τὸ σαβάζω=βακχεύω.

ΣΑΔΑΔΑΣ Α΄.—Βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν περὶ τὰ μέσα τοῦ πρώτου π. Χ. αἰῶνος, ἀναγνωρίσας τὴν κυριαρχίαν τῶν Ρωμαίων κατὰ τὴν ἑκστρατείαν τοῦ Λουκούλλου εἰς τὴν Μοισίαν καὶ Θράκην, τὸ 73 π. Χ. (Εὐτροπ. IV, 10). Τοῦ Σαδάλα Α΄ σώζονται χαλκᾶ νομίσματα φέροντα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ διαδήματος, ὅπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΑΔΑΔΑΔΟΝ καὶ ἀετὸν ἐπὶ κερανοῦ. Ἀπέθανε τὸ 42 π. Χ. (Head - Σβορώνου τόμ. Α΄, σελ. 359).

ΣΑΔΑΔΑΣ Β΄ (18—12 π. Χ.).—Υἱὸς καὶ διάδοχος Κότυος Γ΄. Οὗτος ἀποθνήσκων ἐκληροδότησεν εἰς τὸν Ρωμαϊκὸν λαὸν τὸ κράτος του, τὸ ὁποῖον παρέλαβεν ὁ Βροῦτος. Σώζονται ὀρειχάλκινα νομίσματα αὐτοῦ, φέροντα ἔμπροσθεν κεφαλὴν ἀνδρὸς ἀγενείου μετὰ διαδήματος, ὅπισθεν δὲ ἀετὸν ἱστάμενον ἐπὶ κερανοῦ καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΑΔΑΔΑΔΟΥ ἢ ἔμπροσθεν κεφαλὴν Διὸς καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ΚΟΤΥΟΣ, ὅπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΣΑΔΑΔΑΔΟΥ μετὰξὺ ἀκτίνων τροχοῦ (αὐτόθι).

ΣΑΔΑΜΑ.—Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ, κειμένη περὶ τὰ 42 μίλια Ν. Δ. τῆς Ἀγχιάλου ἐπὶ τῆς εἰς Βυζάντιον ἀγούσης ὁδοῦ.

ΣΑΔΟΚΟΣ.—Υἱὸς τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Σιτάλκου Α΄ ἔξ ἑλληνίδος μητρὸς, θυγατρὸς τοῦ Ἀβδηρίτου Πύθειω. Διεπραγματεῖσθαι ἐπιτυχῶς τὸ 431 π. Χ. συμμαχίαν μετὰξὺ τοῦ πατρὸς του καὶ τῶν

Ἀθηναίων, οἵτινες ἀμείβοντες αὐτὸν ἐτίμησαν διὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ Ἀθηναίου πολίτου. Ὑπῆρξε πάντοτε πιστὸς σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, καλούμενος ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους (Ἀχαρν. 142) «Φιλαθῆναιος». Τὸ 430 π. Χ. συλλαβὼν τοὺς πρέσβεις τῶν Κορινθίων καὶ Λακεδαιμονίων μεταβαίνοντας εἰς Περούσαν, ὅπως ἐπικαλεσθοῦν τὴν βοήθειαν τοῦ Μεγάλου Βασιλέως, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

Ἀναλαβὼν τὴν ἀρχὴν περὶ τὸ 425 π. Χ. ἐξηκολούθησε τὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους φιλίαν, φαίνεται ὁμως ὅτι ἀπέθανεν ἢ ἐδολοφονήθη μετὰξὺ τῶν ἐτῶν 425—424 ὑπὸ τῆς ἀντιθέτου μερίδος, καθ' ὅσον ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν ἀνεμῖός του Σεύθης ἐπεδείξατο ἐχθρικήν πολιτικὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

ΣΑΪΟΙ (οἱ).—Λαὸς Θρακικὸς κατοικῶν κατ' ἀρχὰς τὴν νῆσον Σαμοθράκην, ἔπειτα δὲ τὰ παρὰ τὴν πόλιν Ἀβδηρα Θρακικὰ παράλια. Κατὰ τὸν Στράβωνα (XII 549) ἦσαν οἱ αὐτοὶ μετὰ τοὺς Σιντούς ἢ Σίντιας ἢ Σαπαίους (βλ. λέξεις).

* ΣΑΚΕΣ ἢ ΣΑΚΑΙ (οἱ).—Λαὸς Θρακικὸς παρ' Ἡσυχίῳ.

ΣΑΚΙΣΣΟΣ (φρούριον).—Φρούριον τῆς Θράκης παρὰ Πιροκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. VI, 11) κτισθὲν ἐκ θεμελίων ἢ ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α΄ (527—565).

ΣΑΛΔΑΠΑ.—Πόλις τῆς Βορ. Θράκης κυρτεῖσθαι ὑπὸ τῶν Ἀβάρων τὸ 584 μετὰ τοῦ Δουροστόλου, Μαρκιανουπόλεως, Τροπαίου καὶ ἄλλων (Θεοφυλάκτου Ἱστορ. σελ. 18). « . . . εἰλὸν τε (οἱ Ἀβαρες) πολλὰς πόλεις τὴν τε Ραθηριάν καὶ Βονόνειαν . . . καὶ Δουρὸστολον καὶ Σαλδαπά . . ».

* ΣΑΛΔΗΝΟΣ (ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, λατρευομένου ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν αὐτῇ («Θρακικά» 1934, σελ. 53).

* ΣΑΛΔΟΒΥΣΣΗΝΗ (ΑΡΤΕΜΙΣ).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος, λατρευομένης ὑπὸ τῶν Θρακῶν, κατ' ἐπι-

γραφὴν εὐρεθεῖσαν ἐν Θράκῃ («Θρακικά 1934, σελ. 49).

* ΣΑΛΔΟΥΣΣΗΝΟΣ (Ἀσκληπιός). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, λατρευομένου ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ («Θρακικά» 1934, σελ. 53).

* ΣΑΛΔΟΥΣΣΗΝΟΣ. — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἡρώως Θρακός, μεγάλως λατρευομένου ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ, ιδίως δὲ τῆς ὑπαίθρου χώρας («Θρακικὸν Ἀρχεῖον», τόμ. VI, σελ. 14).

* ΣΑΛΔΟΚΕΛΗΝΟΣ (Ἀσκληπιός) — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, λατρευομένου ἐν τῇ Β. Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ («Θρακικά» 1934, σελ. 53).

* ΣΑΛΔΟΚΕΛΗΝΟΣ. — Τοπωνυμικὸν τοῦ Ἡρώως Θρακός (βλ. λέξ.) μεγάλως λατρευομένου ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ, ιδίως δὲ τῆς ὑπαίθρου χώρας («Θρακικὸν Ἀρχεῖον», τόμ. VI, σελ. 14).

ΣΑΛΗ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Θράκης, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων, κειμένη ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Δορίσκου πρὸς Δ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, ἀπέναντι τῆς Σαμοθράκης (Ἡροδ. VII, 59). Ἡ Σάλη μετὰ τῶν γειτονικῶν πόλεων Ζώνης καὶ Μεσημβρίας, ὀνομάζονται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου «Σαμοθράκια τείχεα» (VII, 10, 8). Κυρίως εἶπεῖν δὲν ἦσαν πόλεις, ἀλλὰ Σαμοθρακικά πολιόμενα ἐπὶ τῆς ἀπέναντι Θρακικῆς παραλίας. Κατὰ τὸ 1897, κατασκευαζομένου ὄχετοῦ ἐν τῇ πόλει Δεδαγάτς (νῦν Ἀλεξανδρούπολις), παρὰ τὸν φάρον, καὶ εἰς βάθος πλέον τοῦ μέτρου, ἀνευρέθη πλάξ φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν: ΟΡΟΣ ΧΩΡΑΣ ΙΕΡΑΣ ΘΕΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ, ἧτοι ὄριον τῆς χώρας τῶν ἐν Σαμοθράκῃ θεῶν. Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὴν σειρὰν τοῦ Ἡροδότου, καθ' ἣν πρώτη ἀναφέρεται ἡ Σάλη, ἔπειτα ἡ Ζώνη καὶ τελευταία ἡ Μεσημβρία: «Σαμοθράκια τείχεα, τῶν ἐν ἐσχάτῃ πεπόλισται πρὸς ἐσπέρας πόλις τῇ ὄνομα Μεσημβρία», δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὡς Σάλην τὴν Ἀλεξανδρούπο.

λιν, ὅπου τὸ σύνορον τῶν Σαμοθρακικῶν κτήσεων, ὡς Μεσημβρίαν δὲ τὴν Μάκρην. Τὸ Ἱεροσολιμιτικὸν Ὀδοιπορικὸν σημειοῖ αὐτὴν ὡς σταθμὸν τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ (mutatis Salei).

ΣΑΛΜΥΔΗΣΟΣ. — Ἀρχαιοτάτη θρακικὴ πόλις κειμένη ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀσιῶν ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου τοῦ Εὐξείνου Πόντου, γνωστὴ ἤδη ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων. Ἡ παραλία εἶναι ἀλίμενος καὶ ὑφαλῶδης, προσβαλλομένη ὑπὸ τῶν βορείων ἀνέμων. Ἐκ τῆς πόλεως δὲ Σαλμυδησοῦ καὶ δλόκληρος ἡ παραλία μέχρι τοῦ Βοσπόρου, 700 περίπου σταδίων «τεναγῶδης ἄγαν», κατὰ τὸν Σκύμμον (Περιηγ. 724) ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν. Οἱ ναυαγοῦντες εἰς τὰ παράλια αὐτῆς ἐλθιστεύοντο ὑπὸ τῶν περιοικούντων τὴν χώραν Ἀσιῶν (Στράβ. VII 6, 2—Διοδ. Σικελ. XVI, 37). Ἐντεῦθεν καὶ ἡ Μαύρη θάλασσα ἐπωνομάσθη Πόντος Ἄξενος καὶ κατ' εὐφημισμὸν Εὐξείνος. Ἐν γένει παρ' ὄλων τῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος θεωρεῖται ὡς ἄξενος καὶ ἄγρια παράλια. Ὁ δὲ Αἰσχύλος παραστατικῶτα τὰ ἀκρωτήριον τὸ σχηματίζον τὸν κόλπον αὐτῆς ὀνομάζει «Σαλμυδησοῖαν γνάθον» καὶ «ἐχθρόξενον ναύτησι, μητριῶν νέων» (Προμηθ. 726). Εἰς τὴν Σαλμυδησοῦν κατῴκει ὁ μυθικὸς μάντις Φινεύς, ὅπου αἱ πτερωταὶ ἄρπυιαι κατετυράνουν αὐτὸν (Ἀπολλοδ. Α', 120.—Σοφοκλ. Ἀντιγ. 970 καὶ ἐξῆς). Ὁ Ξενοφῶν, ἐπιστρέφων μετὰ τῶν Μυρῶν ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας, ὡς ἐξῆς περιγράφει τὴν παραλίαν καὶ τὰ ἔθιμα τῶν κατοίκων: «Ἐνθα τῶν εἰς Πόντον πλεουσῶν νεῶν, πολλοὶ ὀκέλλουσι καὶ ἐκπίπτουσιν· τέναγος γάρ ἐστιν καὶ ἀμύπολυ τῆς θαλάσσης. Καὶ Θράκες οἱ κατὰ ταῦτα οἰκοῦντες στήλας ὀρισάμενοι τὰ κατ' αὐτοὺς ἐκπίπτοντα ἕκαστοι λήζονται. . . Ἐνταῦθα ἠδύσχοντο πολλοὶ μὲν κλίνας, πολλὰ δὲ κιβώτια, πολλοὶ δὲ βίβλοι γεγραμμένα καὶ τᾶλλα πολλὰ ὅσοι ἐν ξυλίνοις τεύχεσι νύκληροι ἄγουσιν» (Ἡύρου Ἀνάβ. VII, 5, 12). Ἡ Σαλμυδησοῦς φέρεται κατὰ γένος ἄρσενικὸν ἢ θηλυκὸν καὶ ὑπὸ τὸν τύπον Ἀλμυδησοῦς ὅπως παρὰ Πτολεμαίῳ, Πιλι-

νίφ κτλ. Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει ἡ σημερινὴ Μήδεια.

* ΣΑΛΜΥΔΗΣΣΟΣ. — Ὑπὸ τὸ ὄνομα Σαλμυδησὸς φέρεται καὶ ποταμὸς τῆς Θράκης ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Θυριάδος καὶ Φιλίας (Μελετίου Γεωργ. τόμ. Γ' σελ. 53).

* ΣΑΛΑΣ ἢ ΣΑΛΑΟΣ. — Ὄνομα θρακικὸν κύριον κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θράκῃ («Θρακικά», Τόμ. VI, 1935, σ. 172).

ΣΑΜΑ·Ι·ΚΗ. — Χώρα τῆς Θράκης ἀποτελέσασα κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωργ. Γ, 11, 6) κατὰ τὸν δεύτερον μ.Χ. αἰῶνα ἐπὶ τῆς ρωμαϊκῆς κριαρχίας μίαν τῶν 14 Στρατηγιῶν (Praefectura) τῆς Θράκης. Ἄνωστος ἄλλοθεν.

* ΣΑΜΙΑΣ (ἡ). — Ποταμὸς τῆς Θράκης «περὶ τὰ πρόθυρα τοῦ Νεοκάστρου» ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἰσακίου τοῦ Κομνηνοῦ εἰς τὸ «Τυπικόν» τῆς ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσης Μονῆς τῆς Κοσμοσωτείρας (1151—1152) ἐν Βήρᾳ (νῦν Φέρον) (βλέπ. λέξ.). Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκ. θόριος.

* ΣΑΜ(Μ)ΑΚΟΒΙΟΝ. — Κομόπολις τῆς Ἄν. Θράκης, κειμένη τρεῖς ὥρας δυτικῶς τῆς Θυνιακῆς παραλίας καὶ ἐξ βορειανατολικῶς τῆς Βιζύης, ἐν μέσῳ ὑψηλῶν κορυφῶν τοῦ Μικροῦ Αἴμου. Ἐκτίσθη κατὰ τὸν δέκατον λέπτων αἰῶνα, ὀνομάσθη δὲ οὕτω ἐκ τῶν πρώτων κτισθέντων «σαμμακοβίων», ἥτοι ἐργαστηρίων, ὅπου ἐσφυρηλάτουσιν τὸν ἀκάθαρτον σίδηρον διὰ παμμεγέθων ἀκμόνων κινουμένων δι' ὕδατος. Κατὰ τινὰ παραδόσιν, λέγεται ὅτι οἱ πρῶτοι ἰδρυταὶ τοῦ Σαμμακοβίου ἢ τῶν σαμμακοβίων ἦσαν Σέρβοι τινὲς μεταλλουργοί, ἀναζητοῦντες εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἀρχαῖα μεταλλεῖα. Πιθανώτερον ὅμως ὅτι Σέρβοι τινὲς μεταλλουργοί, ἐργαζόμενοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὰ μεταλλεῖα τῆς Αὐστρουγαρίας, ἐλθόντες ἐκεῖ ἐδίδαξαν τοὺς κατοίκους τὸν τρόπον τῆς ἀποτελεσματικωτέρας ἐκμεταλλεύσεως τοῦ σιδήρου. Χάρις εἰς τὰ μεταλλεῖα ταῦτα τὸ Σαμμακόβιον προήχθη ταχέως, πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν περιοίκων, ἰδίως δὲ τῶν κομποπόλεων Σκοποῦ καὶ Εὐκαρίου, ἐγκατεστάθησαν εἰς αὐτό. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀπελάμβανον

πλήρους ἐλευθερίας ἐκ μέρους τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως καθὼς καὶ ἀσυδοσίας καὶ προστασίας.

Περὶ τὸ 1810 ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ἀνήγειρε διὰ λυσμόν τῆς ἴδια χυτοσιδηρεῖα (ὀτζάκια ὀνομαζόμενα), εἰς τὰ ὁποῖα κατεσκευάζοντο αἱ σφαῖραι τῶν τηλεβόλων. Ἀπαγορευθείσης ὁμως βραδύτερον (περὶ τὰ 1830) τῆς παρ' ἰδιωτῶν ἐκμεταλλεύσεως καὶ πωλήσεως τοῦ σιδήρου, ἡ πόλις ἤρχισε νὰ παρακμάζη, πολλοὶ δὲ τῶν πλουσίων Σαμμακοβιτῶν ἐγκατεστάθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ Βλαχίαν. Τέλος ὅμως ἐγκατελείφθησαν τὸ 1875 ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ὡς ἀσάφορα καὶ ἀχρηστα. Οἱ κάτοικοι τότε ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, ἀμπελοφυτεῖαν καὶ ἀνθρακοποιάν.

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ (ἡ). — Νῆσος τῶν Θρακικῶν Σποράδων, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἐβρου, ἀπέχουσα Ν.Δ. τῆς Αλεξανδρουπόλεως 24 μίλια καὶ Β. Δ. τῆς Ἴμβρου 13, ἐπὶ Β. Πλ. 40°, 27' καὶ Ἄν. Μ. 43°, 6' ἀπὸ τῆς νήσου Φέρου. Τὸ σῆμά της εἶναι ἑλλειψοειδὲς μὲ κατεΐθυνον ἀπὸ Α. ΝΑ. πρὸς Δ. ΒΔ. καὶ ἔχει μέγιστον μῆκος 20 χλμ., μέγιστον δὲ πλάτος 12, ἐμβαδὸν δὲ 180 περίπου τετραγωνικῶν χλμ. Ὀλῆ ἢ ἐπιφάνεια τῆς νήσου καλύπτεται ἀπὸ συμπαγῆ ὀροσειρῶν τὸν Σάον, τοῦ ὁποῖου ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ ἢ Σαώκη ἢ Σαύκη (νῦν Φεγγάρι) χιονοσκεπῆς πάντοτε, ἀνέρχεται εἰς 5.248 ποδῶν ὕψος (1.600 περίπου μέτρα) καὶ εἶναι μετὰ τὰ Κρητικὰ ὄρη (ὑψ. 2.498 μ.), τὸν Ἄθω (1.936 μ.) καὶ τὴν Δίρφον τῆς Εὐβοίας (1.743 μ.) ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τοῦ Αἰγαίου. Καὶ πρὸς μὲν τὴν ΝΑ ἀπέναντι τῆς Ἴμβρου πλεονὰν καταπίπτει ἀποτόμως πρὸς τὴν θάλασσαν, πρὸς δὲ τὰ ΝΑ., ΒΔ. καὶ ΝΔ. μεσολαβεῖ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς θαλάσσης στενὴ λωρὶς προσχωματικοῦ ἐδάφους. Ἀκρωτήρια αὐτῆς εἶναι: πρὸς Ν. ἡ Μαραθιά, πρὸς ΝΔ. ὁ Κῆπος, πρὸς Δ. τὸ Σκεπαστό, πρὸς ΒΔ. ὁ Φονιάς, πρὸς Β. ὁ Ζαγοριώτης, πρὸς ΒΔ. ἡ Παλαιόπολις καὶ πρὸς Δ. τὸ Ἄκρωτήρι,

ἄκρα χθαμαλή καὶ προέχουσα τῆς νήσου. Ἡ παραλία αὐτῆς δὲν παρουσιάζει ὄρους ποσῶς, ἐκτός ἂν θεωρηθῇ ὡς τοιοῦτος ὁ Καμαριώτης πρὸς Β. τοῦ ἄκρωτηρίου Ἀκρωτήρι, ἀναπεπταμένος ὁμος πρὸς Β. καὶ ὑπὸ ἔποψιν βυθοῦ μειονεκτῶν, διότι ἀποτόμως «κρεμαστός» ἀποβαίνει δύσκολος εἰς τὴν ἀγκυροβολίαν, ἢ ὁ πρὸς Ν. αὐτοῦ κατὰ Τίτον Λίβιον λιμὴν Δημήτριον, ὅπου διακρίνονται θεμέλια ἀρχαίων κτιρίων. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πλίnius, περιγράφων αὐτήν, τὴν ἀποκαλεῖ *omnium importuossima*. Διαρρέεται ὑπὸ πολλῶν ὀρηκτικωτάτων χειμάρρων, τῶν ὁποίων ἐκ Δ. πρὸς Α. καὶ Β. κυριότεροι εἶναι: τὸ Πολυποῦδι, ὁ Ξηροπόταμος, ὁ Πλάτανος, ὁ Ἄμμος, ὁ Βάτος, ὁ Ρηχοπόταμος, ὁ Πλατυπόταμος, ὁ Ἄγκιστρος, ὁ Κατσάμβας καὶ ἄλλοι. Παρὰ τὴν Δ. ἄκραν καὶ παρὰ τὸ ἐρειπωμένον νῦν μετόχιον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, ὑπάρχουσι ἐν μέσῳ βαλτώδους τοποθεσίας, Λειβάδι καλουμένης, δύο μικραὶ ἄλμυραὶ λίμναι. Ἐπὶ τῆς πλευρᾶς ταύτης ὑπάρχουσι καὶ θειοὺχοι ἰαματικαὶ πηγαί, Θέρμα ἢ Θέρμαι, αἵτινες γνωστόταται ἀπὸ παλαιότερων χρόνων, προσελκύουν κατ' ἔτος πολλοὺς ἐπισκέπτας χάριν λουτρῶν.

Γεωλογικῶς ἡ Σαμοθράκη εἶναι τμήμα παναρχαίας κρυσταλλοπαγοῦς διαστρώσεως ἐκ γρανίτου, ἀργιλλοπαγοῦς σχιστολίθου καὶ κερροσίλβης, τῆς ὁποίας λείψανα εὐρίσκονται ἀκόμη ἐν εἴδει ζώνης πρὸς Ν. τοῦ Αἴμου πλάγι τοῦ Αἰγαίου ἐκτεινομένης καὶ πολλαχῶς διασχιζομένης ὑπὸ ἠφαιστειογενῶν πετρωμάτων, ἐνῶ αἱ μὲν κοιλάδες αὐτῆς καλύπτονται ἐν μέρει ὑπὸ ἀβεστίου τριτογενοῦς διαπλάσεως, αἱ δὲ κορυφαὶ τῶν ὄρεων ὑπὸ πρωτογενοῦς ἀβεστίου (μαρμάρου) καὶ ἐνίοτε, ὅπως παρὰ τὴν πόλιν Σαμοθράκην, ἐξ ἀβεστολίθου, βρίθοντος ἀπολιθώσεων. Τὰ ἠφαιστειογενῆ πετρώματα ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἀνδেসίτην καὶ τραχείτην τῆς τριτογενοῦς διαπλάσεως. Ἐπὶ τῆς γρανιτικῆς διαστρώσεως ἐπικάθηται ὁ ἀργιλλομιγῆς σχιστόλιθος, τοῦ ὁποίου τὰ στρώματα διευθύνονται πάντοτε πρὸς ΒΔ. Μεταξὺ δὲ τοῦ

σχιστολίθου παρεντίθενται παράλληλοι ταινίαι πρωτογενοῦς ἀβεστολίθου ἀδροκοκκιοπαγοῦς (ὄγκολιθίδι Παλαιοχώρας). Τὴν κορυφογραμμὴν Ζωνάρια, μεταξὺ Φεγγαριοῦ καὶ Προφήτου Ἥλιοῦ, ἀποτελεῖ ἀνθρακιονίτης, αἱ δὲ ὑψηλότεραι κορυφαὶ φέρουσι σποραδικῶς τριτογενῆ τραχείτην, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀνέρχεται κερροσίλβιτης, μετὰ ταινιῶν χαλαζίου, ἐπιδότου καὶ τυρίτου. Μεταξὺ δὲ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς Παλαιοπόλεως εὐρίσκονται ἐντός χαραδρῶν στρώματα ἀργυροῦχου γαληνίτου. Οἱ ἠφαιστειογενεῖς λόφοι ἐγκλείουσι συνήθως σιδηροῦχον ἀβεστολίθον Μεταξὺ Χώρας καὶ Παλαιοπόλεως ὑπάρχει σιδηρίτης καὶ φαιὸς αἱματίτης, ἐπὶ τῆς κορυφῆς Βρεχοῦ ἄνωθεν τῆς Χώρας χαλκοκυρίτης καὶ γαιώδης μαλαχίτης, δυτικώτερον μὲ στρώμα ἀπεκρυσταλλωμένου ἀβεστολίθου δύο μέτρων περίπου πάχους καὶ πέτρωμά τι σκοτεινῶς τεφρόχρουν πλήρες λεπιδίων βιοτίτου.

Ὁ γεωγράφος Ε. Kierpert ἀνεκάλυψε μεταξὺ τῶν κορυφῶν Φεγγαρίου, Προφήτης Ἥλιος καὶ Ἁγίας Σοφίας κρατήρα ἠφαιστείου ἀποβεσθέντος πρὸ ἑκατοντάδων αἰῶνων. Οἱ σεισμοὶ δὲν ἀπολείπουσιν ἐκ τῆς νήσου. Ὁ μέγας σεισμὸς τῆς 9 Φεβρουαρίου 1892, κατὰ τὸν ὅποιον παρετηρήθη καὶ μεγάλη καθίζησις τοῦ ἐδάφους καὶ μέγα ρήγμα κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, κατέστρεψε τὸ πλεῖστον τῶν οἰκιῶν, ἢ δ' ἔκτασις τῆς σεισμικῆς δονήσεως ἐγένετο αἰσθητῆ εἰς μεγάλην ἀκτίνα. Ὡς δὲ κατεδείχθη ἐκ τῶν τελευταίων ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν, ἡ κατεύθυνσις αὐτῶν ἦτο ἀπὸ Α. καὶ Β. πρὸς Δ. καὶ Ν., εἰς τοιαύτης δὲ φύσεως σεισμοὺς ὀφείλεται καὶ ἡ κατερείπωσις τῶν περικαλλῶν μνημείων τῆς νήσου, ὅπως: τοῦ Ἀραιοσείου, τοῦ Πτολεμαίου, τῆς Στοᾶς, τοῦ Ναοῦ τῶν Καβείρων καὶ ἄλλων.

Τὸ ἄγονον καὶ τραχὺ τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ ἔλλειψις λιμένος συνετέλεσαν, ὥστε τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία νὰ εἶναι λίαν περιορισμένα, ὄχι μόνον κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Παράγει δημητριακά, ὄσπρια, σή-

σμον, ὀπώρας, ἐλαίας κτλ., κυρία δὲ ἐμπορία τῶν κατοίκων εἶναι οἱ ξυλάνθρακες, τῶν ὁποίων γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή. Ἐπὶ τῶν ὄρεων καὶ τῶν φαράγγων διακτώνται ἀρκεταὶ ἀγροὶ αἶγες καὶ ἀγριοὶ χοῖροι.

Ἡ ἀρχαία πόλις ἔκειτο κατὰ τὴν Β. Δ. παραλίαν, ὅπου σώζονται τὰ εἰρηπία αὐτῆς καλούμενα : Παληάπολις. Αἱ γενόμεναι ἀπὸ τοῦ 1858 καὶ ἐντεῦθεν ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τῶν Conze, Champoiseau, Deville καὶ Coquart καὶ ἄλλων, ἔφερον εἰς φῶς σπουδαιότατα εἰρημάτα. Ἡ σημερινὴ κωμόπολις δὲν εἶναι ὄρατὴ ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ὡς ἀπέχουσα τῆς παραλίας πλεόν τῆς ὥρας, ἐντὸς πτυχῆς τοῦ ὄρους Φεγγάρι, τοποθεσία τὴν ὁποίαν ἐξέλεξαν οἱ παλαιοὶ κάτοικοι πρὸς ἀσφάλειαν ἀπὸ τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν. Αἱ οἰκίαι αὐτῆς εἶναι ἡμικυκλικῶς ἐκτισμέναι ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν τῆς χαράδρας. Κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτῆς ἐπὶ τετραγωνικοῦ βράχου καὶ ἐπὶ βίσεων Κυκλωπειῶν τειχῶν σώζονται τὰ εἰρηπία τοῦ φρουρίου τοῦ Κατελοῦζου τῆς ἐποχῆς τῶν Γενουατῶν. Ἐπίγειον αὐτῆς εἶναι ἡ Κομαριώτισσα, ἀπέχουσα μίαν ὥραν καὶ 10 λεπτά Ν.Δ. εἰς τοὺς πρόποδας χαμηλοῦ λόφου ὕψους περίπου 40 μέτρων, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ καὶ τὸ εὐφορότερον μέρος τῆς νήσου.

Μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς νήσου κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1912, ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἀνῆρχετο εἰς 2.500 κατοίκους καὶ ἀπετέλει μίαν κωμόπολιν. Ἀπὸ τοῦ 1923 καὶ ἐντεῦθεν διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως προσφύγων, σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη, σήμερον δὲ ἀριθμεῖ 3.866 κατοίκους. Ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ μίαν κοινότητα μὲ ἔδραν τὴν Σαμοθράκην, κοινῶς Χώρα, Κάστρο, Πύργος μὲ 2.055 κατοίκους, ὅπου ὑπάρχουν : ἡμιγυμνάσιον, ὑποδιοικήσις Χωροφυλακῆς, Ταχυδρομεῖον, Ἀσύρματος, δημοτικὰ Σχολεῖα κτλ. καὶ ἀπὸ ὀκτώ χωρία : Ἅγιος Γεώργιος (κάτ. 298), Ἀλώνια (κάτ. 367), Ξηροπόταμος (κάτ. 298), Κουτιάδα (κάτ. 49), Παλαιόπολις (κάτ. 27), Κοιμηπέτι (κάτ. 213), Λάκωμα (κάτ. 269), καὶ Μακρυληγές (κάτ. 112). Γενικῶς

ἡ ξενητεία ἦτο ἀγνωστος εἰς αὐτοὺς. Μόνον κατὰ τὸ τελευταῖα ἔτη τῆς Τουρκικῆς κυριαρχίας, ἰδίως δὲ μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Συντάγματος τὸ 1908, φεύγοντες τὴν στρατιωτικὴν θητείαν, ἐξενητεύθησαν εἰς Ἀμερικὴν καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου εὐδοκίμοισιν.

* *

Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἔφερε διάφορα ὀνόματα : Σάμος, Μελίτι, Λαοδανία, Λευκανία, Αἰθιοπία, Σαάννησος καὶ τέλος Σαμοθράκη, τὸ ὁποῖον ἐπικρατήσαν ἀπὸ τοῦ πέμπτου αἰῶνος, φέρει καὶ μέχρι σήμερον. Ἀρχαιοτάτοι δὲ κάτοικοι αὐτῆς, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (Β, 51) ἦσαν οἱ Πελασγοί, ὅπως τῆς Ἴμβρου καὶ Λήμνου, κατὰ δὲ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην (V, 47) αὐτόχθονες, «δι' ὃ καὶ περὶ τῶν πρώτων γενομένων παρ' αὐτοῖς ἀνθρώπων καὶ ἡγεμόνων, οὐδεὶς παραδέδοται λόγος». Κατ' ἄλλους ἦσαν : Δάρδανοι, Ἀρκάδες ἢ Τρῶες. Μετὰ τοὺς Πελασγοὺς ἐγκατεστάθησαν ἐν Σαμοθράκῃ Ἴωνες ἐκ Σάμου, περὶ τὰ 1.100 π. Χ. ὅποτε ὁ Λεωγόρας, υἱὸς τοῦ Ἡρόκλου ἐκδιωχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀνδρόκλου κατέλαβε τὴν νήσον καὶ μετωνόμασεν αὐτὴν Σάμον Θρακίαν, πρότερον καλουμένην Λαοδανίαν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οἱ Σαμοθρακεὶς ἀπώκισαν τὰ πολίσματα : Σάλην, Ζώνην, Σέρρειον καὶ τὴν Μεσημβρίαν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Σαμοθρηκία τείχεα». (Ἡρόδοτ. VII, 103). Προέρχεται δὲ τὸ ὄνομα Σαμοθράκη κατὰ τινὰς ἐκ τῶν Σαίων, Σιντῶν ἢ Σιντίων, Θρακικοῦ λαοῦ, ὅστις κατέχον τὰ Θρακικὰ παράλια ἀπώκισε τὴν νήσον εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν. Ὁ Στράβων παραδέχεται τὴν γνώμην τῶν ἐτυμολογούντων τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ : σάμοις, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὰ ὕψη. (Στράβ. X, 457). Κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους, παραδέχονται ὅτι τὸ ὄνομα ἔχει Φοινικικὴν τὴν καταγωγὴν, προέρχεται δὲ ἀπὸ τοῦ ὄρους αὐτῆς : Σᾶος, Σαώκη ἢ Σούκη. Διάλεκτος αὐτῶν ἦτο ἰδιαιτεροῦς τις γλωσσικὸς τύπος, τοῦ ὁποίου πολὺ ἀργότερον ἐσώζοντο λείψανα κατὰ τὰς τελετὰς καὶ τὰς θυσίας τῶν Καβειριῶν μυστηρίων (Διοδ. Σικελ.

V, 47). Ὁ Ὅμηρος καλεῖ αὐτὴν «ὕλησαν», πότε Σάμον Θρακίαν καὶ πότε ἀπλῶς Σάμον, ἀπὸ τῆς ὑψηλοτάτης κορυφῆς καθήμενος ὁ Ποσειδῶν, παρηκολούθει τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον (Ἰλ. N, 11 —14).

Κατ' ἀρχαιοτάτην παράδοσιν διασωθεῖσαν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, πρὸ τῶν ἄλλων κατακλισμῶν τοῦ Ὠγύγου, Δευκαλίωνος καὶ Λυκάονος, ἐγένετο ἄλλος σπουδαιότερος καθ' ὃν ὑπερκεχειλίσας ὁ Εὐξείνος Πόντος ἐκ τῶν πολλῶν ὑδάτων, διέσρηξε τὰς Συμπληγάδας Πέτρας καὶ κατόπιν τὸν Ἑλλησποντον, καὶ κατέκλυσε ἀρκετὸν μέρος τῆς Ἀσιατικῆς γῆς καὶ μέρος τῆς Σαμοθράκης. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ κατακλισμοῦ τούτου καὶ τῆς διασώσεως αὐτῶν, οἱ κάτοικοι τῆς Σαμοθράκης ἀνίγειραν βωμοὺς «ἐφ' ὃν μέχρι τοῦ νῦν θύουσιν» (Διοδ. Σίκελ. V, 47. Πρβλ. Στράβ. A, 49). Ὅτι ἡ παράδοσις αὕτη ἐνέχει στοιχεῖα ἀληθείας, ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς μελέτης τῆς γεωλογικῆς διαθέσεως τοῦ ἐδάφους τῆς περὶ ἧς πρόκειται χώρας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἀνεγκύσεως ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης διαφόρων εἰδημάτων εἰς παλαιότερους καὶ νεωτέρους χρόνους.

Κατὰ τὴν μυθολογίαν, πρῶτος οἰκιστὴς καὶ νομοθέτης τῆς νήσου ὑπῆρξεν ὁ Σάων, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τινος νύμφης τοῦ Ἐρμῆ καὶ τῆς Ρήνης, ὅστις συναγαγὼν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοὺς διεσκορπισμένους κατοίκους διήρξεν αὐτοὺς εἰς πέντε φυλὰς ἐπωνύμους τῶν υἱῶν του. Ἐπίσης ἐν Σαμοθράκῃ ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥλέκτρας μιὰς τῶν Ἀτλαντίδων, ὁ Δάρδανος, ὁ Ἰασίων καὶ ἡ Ἀρμονία. Καὶ ὁ μὲν Δάρδανος διαπεραιωθείς εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν ἔκτισε κατὰ τὰς ὑπωρεῖας τῆς Ἰδης τὴν ὁμώνυμον πόλιν, ὁ δὲ Ἰασίων, μνηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς του εἰς τὰ μυστήρια, ἐγένετο ὁ ἰδρυτὴς τῶν μυστηρίων τῶν Μεγάλων Θεῶν, τὰ ὁποῖα ἀπέβησαν περίφημα καθ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἐμυήθησαν οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν ἡρώων καὶ ἡμιθέων, ὅπως : ὁ Ὀρφεύς, ὁ Ἰάσων, ὁ Ἡρακλῆς, οἱ Διόσκουροι, ὁ Κάδμος, ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ἄλλοι. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ λατρεία

τῶν Μεγάλων Θεῶν εἰσῆχθη ἐκ τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Σαμοθράκην, ὅλοι δὲ αἱ περὶ τούτων παραδόσεις οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύουν παρὰ ὅτι ἡ ἰδρυσις τῶν ἀνέρχεται εἰς τοὺς μυθικοὺς χρόνους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐκολάκευε τοὺς Σαμόθρακας, θεωροῦντας τὴν νήσον τῶν ὡς τὴν ἐστίαν τῆς Τρωϊκῆς δυνάμεως καὶ τὸ μέρος ὅπου κατὰ προτίμησιν οἱ μεγάλοι θεοὶ ἰδρυσαν τὴν λατρείαν τῶν. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (II, 51) εἰσηγηταὶ τῆς λατρείας τῶν Καβειρίων μυστηρίων ἐγένοντο οἱ Πελασγοί, κατὰ τὸν ἐνδέκατον περίπτου αἰῶνα, π.Χ., ὅτε οἱ Σάμιοι μετόψησαν εἰς Σαμοθράκην, ἤκμασαν δὲ καὶ μεγίστου ἀπύλαιον σεβασμοῦ, ἰδίως κατὰ τὸν Πίνδαρον εὐρίσκοντο ἐν ἀκμῇ καὶ τὰ τῆς Δήμνου. Ἐξαιρέσειν κάμνει μόνον ὁ Ἀριστοφάνης, ὅστις μὴ φεισθεὶς οὐδενός, ὀμιλεῖ ἀνευλαβῶς καὶ μετ' ἀναιδεῖας περὶ αὐτῶν. Ἴσως δὲ καὶ αἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Τριβαλλῶν εἰς τὰς Ὀρνιθῆς του (στιχ. 1515 καὶ ἔξης) ἀναφερόμεναι θεότητες δὲν ἦσαν ἄλλο τι παρὰ γελοιογραφία τις τῶν Καβειρίων. Οἱ Σπαρτιάται Λύσανδρος καὶ Ἀνταλκίδας ἦσαν ἐκ τῶν μεμνημένων. Μάλιστα ὁ Λύσανδρος ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὰ Ἱερά τῆς νήσου. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ὑπελείποντο εἰς σεβασμόν. Ἐπίσης ὁ Λυσίμαχος, βασιλεὺς τῆς Θράκης (323—281 π. Χ.), ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὰ Ἱερά τῆς Σαμοθράκης καὶ τὴν διοίκησιν αὐτῆς. Ἡ μικρὰ νήσος χάρις εἰς τὴν παρεχομένην ἀσυλίαν ἀπέβη τὸ καταφύγιον πολλῶν ἐστεμμένων καὶ διασῆμων προσωπικοτήτων τῆς ἀρχαιότητος. Ἐκεῖ κατέφυγεν Πτολεμαῖος ὁ Φύσκων περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου π. Χ., αἰῶνος μετ' ὅλων τῶν θησαυρῶν του, καθ' ὃν χρόνον ὁ ἀδελφός του Πτολεμαῖος ὁ ΣΤ', ὁ Φιλοπάτωρ διετέλει αἰχμάλωτος Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς, βασιλέως τῆς Συρίας. Ἐπίσης εἰς Σαμοθράκην εἶδεν ἄσυλον ἡ Ἀρσινόη, σύζυγος τοῦ Πτολεμαίου Φιλαδέλφου, μετὰ τὸν θάνατον τῶν υἱῶν της. Ἐκεῖ κατέφυγεν ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Περσεὺς ὁ Β', τῷ 168 π. Χ., μετὰ

τῆν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ἐν Πύδνᾳ ἤτταν τον. Ἐν γένει ἡ νῆσος ἀπελάμβανεν ἐξαιρετικὸν σεβασμὸν καὶ ἀπολύτου ἀσυλίας, παραβιασθεῖσα δύο μόνον φορὰς ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου μέχρι τοῦ Αὐγούστου. Ἡ τελευταία ἐγένετο τῷ 85 π. Χ., κατὰ τὸν μεταξὺ Σύλλα καὶ Μιθριδάτου πόλεμον, καθ' ὃν οἱ ὑπὸ τοῦ Μιθριδάτου ἀποσταλέντες πειραταὶ μεταξὺ καὶ ἄλλων ἐκυρίευσαν τὴν Σαμοθράκην καὶ ἐσύλησαν τοὺς ναοὺς τῆς. Ἡ ἀξία τῶν συληθέντων ἀνήρχετο εἰς 1.000 περίπου τάλαντα. (Π' ουτ. Πομπ. 24). (Τὰ περὶ Καβείρων καὶ Καβειριῶν μυστηρίων, βλέπε λέξ.).

* *

Ἡ Σαμοθράκη ὑπέστη πολιτικακῶς τὴν τύχην τῶν γειτονικῶν νήσων. Παραμείνασα ἐλευθέρα μέχρι τῆς κατὰ τῆς Σκυθίας ἐκστρατείας τοῦ Δαρείου τῷ 525 π. Χ. ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν κυριαρχίαν τῶν Περσῶν. Ἐπὶ Ξέρξου ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ τῷ 481 π. Χ. Τόσον δὲ θάρρος καὶ ἀνδρείαν ἔδειξαν ὥστε διέψευσαν τοὺς Φοίνικας κατηγοροῦντας αὐτοὺς ἐπὶ δειλία (Ἡροδ. VIII, 101). Μέχρι τῆς ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίας τῷ 405 π. Χ. καθ' ἣν ὁ Λύσανδρος κατετρόπωσε τὸν Ἀθηναϊκὸν στόλον, ἡ νῆσος διετέλει ὑπὸ τοῦς Ἀθηναίους μεθ' ὃ περιήλθεν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους. Διὰ τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης τὸ 387 π. Χ. διετήρησε τὴν αὐτονομίαν τῆς, ἐνῶ ἡ Λήμνος, Ἰμβρος καὶ Σκῦρος περιήλθον εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ἐκ τινος ἐπιγραφῆς πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ Σαμοθράκη κατέβαλλεν ἐτήσιον φόρον εἰς τοὺς Ἀθηναίους 2.400 δραχμῶν. Διατελέσασα ἐκ περιτροπῆς ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων περιήλθε τέλος εἰς τὴν κατοχὴν Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα καὶ παρέμεινεν ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν ἡγεμονίαν μέχρι τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων. Ἐνταῦθα διὰ πρώτην φορὰν συνητήθησαν ὁ Φίλιππος καὶ ἡ Ὀλυμπιάς κατὰ τὴν μυσίαν των καὶ ἐνωτέθησαν ἀλλήλοις.

Ἡ Σαμοθράκη ἔχασε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς, ἀλλὰ χάρις εἰς τὰ Καβείρια Μυστή-

ρια, διετήρησε τὴν παλαιὰν δόξαν τῆς, ὃ δὲ Πλίνιος τὴν ὀνομάζει κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα ἐλευθέραν. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων περιελήφθη εἰς τὸ Θέμα Θράκης, διετέλεσε δὲ ὑπὸ τὸ Βυζαντινὸν μέχρι τῶν Σταυροφοριῶν, ὅποτε κατελήφθη ὑπὸ τῶν Φράγκων καὶ παρεχωρήθη εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Δανδόλου. Τὸ 1222 ἀνεκίθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Δούκα τοῦ Βατάτζη. Κατὰ τὸν 14ον καὶ 15ον αἰῶνα περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν Γενοῦτῶν. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Παλαιολόγος ἐπιθυμῶν νὰ ἀνταμείψῃ τὸν Φραγκίσκον Κατελοῦζον διὰ τὴν κατὰ τῶν Καταλανῶν βοήθειάν του, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὡς σύζυγον τὴν ἀδελφὴν του Μαρίαν καὶ ὡς προίκα τὴν Λέσβον τὸ 1353. Ἐντὸς ὀλίγου χρόνου αἱ κτήσεις τοῦ Κατελοῦζου ἐπεξετάθησαν διὰ τῆς προσθήκης τῆς Ἄννου καὶ τῶν νήσων Ἰμβρου καὶ Σαμοθράκης. Λείψανον τῆς κυριαρχίας τῶν Κατελοῦζων εἶναι ὁ σωζόμενος κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως πύργος ἐπὶ κυκλωπεῖων βάσεων. Κατὰ τὸ 1444 ἑπαρχος αὐτῆς ἀναφέρεται ὁ διάσημος Ἰάνος Λάσκαρις ὁ Ρωνδακηνός. Τὸ 1462 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπὶ Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 κατεστράφη ἡ νῆσος διὰ γενικῆς σφαγῆς τοῦ ἄρρενος πληθυσμοῦ, τὰ δὲ γυναικόπαιδα αἰχμαλωτισθέντα ἐπωλήθησαν εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Σμύρνης. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἤρχισαν σιγὰ σιγὰ νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τὴν νῆσον οἱ διασωθέντες καθὼς καὶ ἐκ τῶν γειτονικῶν νήσων καὶ οὕτω συνγκρίθη ἐκ νέου ἡ νῆσος παραμείνασα ὑπὸ τοῦς Τούρκους μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεώς τῆς κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ 1912.

* *

Πρὸς Β. τῆς Χώρας παρὰ τὴν Παλαιόπολιν σώζονται τὰ εἱρεῖπια τῆς ἀρχαίας πόλεως, τὰ ὅποια ἀνασκαφέντα ἀπὸ τοῦ 1853 καὶ ἐντεῦθεν κατὰ διαφόρους καιροὺς ἔφερον εἰς φῶς σπουδαιότατα εἱρηματα, τὰ ὅποια πλὴν ἰχνῶν ἑνὸς μόνου κτιρίου προγενεστέρου τῆς ἐποχῆς Φιλίπ-

που τοῦ Μακεδόνο, ἀνάγονται εἰς τὸν τέταρτον καὶ τρίτον π. Χ. αἰῶνα. Εἶναι δὲ ταῦτα :

α') Ἰδιόσχημος ναὸς τῶν Καβείρων κτισθεὶς ἴσως ὑπὸ Πτολεμαίου Β', βασιλέως τῆς Αἰγύπτου (285 — 247 π. Χ.) πρὸς τέλει τῶν Καβειρίων Μυστηρίων. Τὸ μήκος τοῦ σηκοῦ αὐτοῦ εἶναι 28 μέτρα, ἐπὶ δὲ τῆς βορείας προσόψεως ὑπῆρχε διπλῆ πρόστασις δωρικῶν κίωνων. Ἡ καθόλου κάτοψις τοῦ ναοῦ τούτου μὲ τὰς τρεῖς εἰσόδους καὶ τὸν ἡμικύκλιον μυχόν του ἐνθυμίζει κατὰ πολὺ χριστιανικὰς βασιλικὰς.

β) Τὸ Ἀρσινόειον πρὸς Β. περιφεροῦς κτιρίου ἀφιερωθὲν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Λυσιμάχου (323 — 281 π. Χ.) εἰς τὴν σύζυγόν του Ἀρσινόην.

γ') Τὸ κολοσσαῖον τείχος, τὸ ὁποῖον ἀναρριχᾶται ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ ὄρους. Ἐπὶ τῆς Δ. ἄκρας αὐτοῦ σώζονται ἀκόμη δύο πύργοι ἐκ τοῦ κάστρου τῶν Κατελούζων μὲ ἐμβλήματα τοῦ οἴκου των.

δ') Τὸ περίφημον ἄγαλμα τῆς Νίκης τῆς Σαμοθράκης, ἀφιέρωμα κατὰ τινὰς Δημητρίου Πολιορκητοῦ εἰς ἀνάμνησιν τῆς κατὰ τοῦ Πτολεμαίου παρὰ τὴν Κύπρον θαλασσίας νίκης του, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοῦ 1863 κοσμεῖ τὸ Λουβρον τῶν Παρισίων.

ε') Πλείστα ἐπιγραφαὶ τῶν Μακεδονικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἐκ τῶν ὁποίων διαφωτισζόμεθα ἀρκετὰ περὶ τῶν πόλεων, αἱ ὁποῖαι ἔπεμπον θεωροὺς κατὰ τὴν ἑτησίαν τῶν μεγάλων Θεῶν πανήγυριν.

Τὰ σωζόμενα νομίσματα τῆς νήσου εἶναι σχεδὸν πάντα μεταγενέστερα τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, χαλκὰ καὶ ἐλάχιστα ἀργυρὰ. Τὰ παλαιότερα (300 π. Χ.) παριστῶσι κεφαλὴν τῆς Ἀθηνᾶς μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΣΑΜΟ καὶ διαφόρων τύπων τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἀπεικονίζουσιν ἐπίσης προτομὴν τῆς Ἀθηνᾶς μετὰ τῆς Κυβέλης καθήμενης καὶ τῆς ἐπιγραφῆς ΣΑΜΟΘΡΑΚΩΝ. Ἐπὶ τινος δὲ αὐτοκρατορικοῦ νομίσματος τοῦ Ἀδριανοῦ ἀπαντᾷ ἡ ἀξιοσημείωτος ἐπιγραφή ΣΑΜΙΩΝ ΕΝ ΘΡΑΚΗ, ὑπενθυμίζουσα τὸν στίχον τοῦ Βυργιλίου (Αἰνεῖάδ. VII, 208) : Threiciamque Samum, quae nunc Samothracia

fertur. **Βιβλιογραφία.**—Ἄν. Χρηστομάνου, ἡ νήσος Σαμοθράκη καὶ ὁ σεισμός τῆς 28 Ἰανουαρίου 1893 ἐν τῷ Περιοδικῷ τοῦ Συλλόγου Παρνασοῦ, τόμ. Γ' σελ. 193—237.—Κ. Μητσοπούλου, Φυσικὴ Γεωγραφία τῆς Θράκης, ἐν τῇ Θρακικῇ ἐπετηρίδι τοῦ 1897 σελ. 242 καὶ ἔξῃς.—Louis Lacroix, Iles de la Grèce (σ. 365 καὶ ἔξῃς).—Ν. Φαρδύ, Νομισματικὰ Σαμοθράκης ἐν τῷ Journal International d'archéologie numismatique 1898. (—Head - Σβορώνου, Ἱστορία τῶν Νομισμάτων, τόμ. Α).

ΣΑΜΟΘΡΑΚΙΣΤΑΙ.—Οὕτως ἐκαλοῦντο τὸ μέλη ἰδιωτικῶν συνδέσμων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, οἱ ὅποιοι ἰδρύοντο πρὸς λατρείαν τῶν θεῶν τῆς Σαμοθράκης.

ΣΑΜΟΣ.—Παλαιότερον ὄνομα τῆς νήσου Σαμοθράκης (βλ. λέξ.).

* ΣΑΜΨΩΝ.—(Ξενῶν) Νοσοκομεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἄγνωστον τότε ἰδρυθὲν. Καὲν κατὰ τὴν στάσιν τοῦ «Νίκα» ἀνεκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527—565). Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὡς ἰδρυτὴν αὐτοῦ τὸν Ἰουστινιανὸν κατόπιν θεραπείας βαρέος αὐτοῦ νοσήματος. Ὁ ξενοδόχος τοῦ Ξειῶνος Σαμψῶν Μηνᾶς ἀνηγορεύθη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (Μαλάλα, 479. — Θεοφάν. Χρονογρ. Α, 217). Ἡ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἀνύψωσις τοῦ Μηνᾶ ἀποδεικνύει τὴν τότε ἀκμὴν τοῦ ἰδρύματος τούτου, τὸ ὁποῖον πληροφοροῦμεθα ἐκ τῶν θαυμάτων τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου, ὅτι ὑπῆρχον διάφορα τμήματα : χειρουργικόν, ὀφθαλμολογικόν, κτλ. «Δίδωμι ἑμαυτὸν ἐπὶ τῷ χειρουργηθῆναι τοῖς χειρουργοῖς τοῦ Σαμψῶν καὶ ἀνέπεσα ἐν αὐτῷ τῷ Ξειῶνι, πλησίον τῆς πύλης τῶν ὀφθαλμικῶν». (Varia graeca Sacra, Ἔκδ. ὑπὸ Α. Παπαδ. Κεραμέως, σελ. 26). Ὁ ξενοδόχος τοῦ νοσοκομείου Σαμψῶν κατεῖχε τιμητικὴν θέσιν εἰς τὰς ὑποδοχὰς τῆς Βυζαντινῆς ἀθλῆς.

ΣΑΝΑΔΙΑ.—Πόλις τῆς Θράκης ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους ὡς μία τῶν 14 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Θράκης ἢ ἄλλως Σάναδα καλουμένη ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, ἀγνώστου ταυτότητος.

ΣΑΝΑΠΑΙ (οἱ)—Οἱ μέθυστοι ἐν Θράκῃ

«ἐπεὶ οἱ μέθυσοι Σανάπαι λέγονται παρὰ Θραξί». (Σχολιαστ. Ἀπολλ. Ροδίου, Β, 916).

* ΣΑΝΑΠΗΣ.— Λέξις Θρακικὴ σημαίνουσα τὸν μέθυσον, κατὰ δὲ τὸν Ἡσύχιον συνάπτης σημαίνει τὸν οἰνοιώτην. (Πρβλ. Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου «Θρακικά 1932 σελ. 234).

ΣΑΝΗ.— Πόλις τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, κειμένη εὐθὺς ἀμέσως πρὸς Ν. τῆς διώρυγος τοῦ Ξέρξου, ἐπὶ τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου, ἀπέναντι τῆς νησίδος Ἀμμολιανῆς. Ἀποικισθεῖσα κατὰ τὸν ἔβδομον π. Χ. αἰῶνα ὑπὸ Ἀνδριῶν, παρέμεινεν ἐλευθέρη μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, ὅποτε ὑπετάχθη εἰς τοὺς Πέρσας καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα στόλον Ξέρξου καὶ ἐργατικὰς χεῖρας κατὰ τὴν διώρυξιν τοῦ ἰσθμοῦ (Ἡροδ. VII, 22). Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἡ Σάνη μετὰ τοῦ Δίου, κατὰ τὸν Θουκυδίδην (IV, 109, 5) δὲν προσεχώρησαν εἰς τὸν Βρασιδαν, παραμείναι πισταὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, μέχρι Φιλίππου, τοῦ Μακεδόνο, ὅστις ἐκυρίευσεν αὐτὴν διὰ προδοσίας τοῦ ἐπάρχου αὐτῆς Ἀπολλωνίδου καὶ τὴν κατέστρεψε τὸ 349—348 π. Χ. Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, υἱοῦ τοῦ Ἀντιπάτρου τὸ 316 π. Χ. ἡ Οὐρανόπολις (βλ. λέξι.), πόλις μεγάλη καὶ πλουσία κατὰ τὸν Στράβωνα (XII, 331, 35) ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ ἔχουσα περιφέρειαν 30 σταδίων, καὶ ἄγνωστον πότε καταστραφεῖσα. Σήμερον τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει τὸ κελλίον τοῦ Προφήτου Ἡλία.

ΣΑΝΗ.— Πόλις τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Κασσάνδρας τῆς Παλλήνης τῶν ἀρχαίων. ἐπὶ τοῦ Θεραϊκοῦ κόλπου, μεταξὺ Ποτιδαίας καὶ Μένδης πρὸς Δ. τῆς Ἀφύτews (νῦν Ἄθυτος). Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ ἀποίκων Ἐρετριῶν (Ἡροδ. VII, 123), παρέμεινεν ἐλευθέρη μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, ὅποτε ὑπετάγη εἰς τοὺς Πέρσας καὶ παρεχώρησε στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα στόλον τοῦ Ξέρξου (Ἀθῆναι 123). Κατεστράφη δὲ ὑπὸ Φιλίππου τοῦ

Μακεδόνο, τὸ 348 π. Χ. ἡ συνφικίσθη ἀργότερον ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσαν Κασσάνδρειαν τὸ 316 π. Χ. Ἐκτοτε δὲν ἀναφέρεται πλέον. Ἡ θέσις αὐτῆς ἀναγνωρίζεται παρὰ τὸ νῦν Μετόχιον Παπαστάθη.

ΣΑΟΝΗΣΟΣ.— Ἀρχαιοτάτη ὀνομασία τῆς νήσου Σαμοθράκης (Διοδ. V, 47, 2—8. Ἡ ὀνομασία τῆς, ἴσως ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Σᾶος (νῦν φεγγάρι) ἢ τοῦ Σάωνος, τοῦ μυθικοῦ οἰκιστοῦ καὶ νομοθέτου αὐτῆς.

* ΣΑΟΣ.— Υἱὸς τοῦ Ἐρμού καὶ τῆς Ρήνης, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου, κατὰ παρένθεσιν τοῦ μέκληθι Σάμος ἢ πρότερον μὲν καλουμένη Λευκωσία, μετὰ δὲ τὴν ἐγκατάστασιν ἐν αὐτῇ Θρακῶν, Σαμοθράκη (Ἀπόσπ. 171 ἐκ τῆς Σαμοθράκων πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους, παρὰ τῷ Σχολιαστῇ Ἀπολλωνίου τοῦ Ροδίου A, 917).

ΣΑΟΣ καὶ ΣΑΩΚΗ.— Ὅρος τῆς νήσου Σαμοθράκης ἀποτελούμενον ἀπὸ ὀρθόπαγον ὑψοῦμενον ἀποτόμως εἰς τὸ κέντρον τῆς νήσου. Συνίσταται ἐκ γρανίτου καὶ μαρμαρογιακοῦ σχιστολίθου καὶ εἶναι τὸ ὑψηλότερον ὄρος τοῦ Αἰγαίου μετὰ τὴν Ἴδην τῆς Κρήτης (2498 μ. ὑψ.). τὸν Ἄθω (1936 μ. ὑψ.), καὶ τὸν Δέρφον τῆς Εὐβοίας (1743 μ. ὑψ.), τοῦ ὁποῖου ἡ κορυφή, νῦν Φεγγάρι, ἀνέρχεται εἰς 1600 μ. ὑψ.). Καὶ πρὸς μὲν τὴν Ν.Α. ἀπέναντι τῆς Ἰμβρου πλευρᾶν καταπίπτει ἀποτόμως, πρὸς δὲ τὰ Ν. Α. καὶ Ν. Δ. μεσολαβεῖ μετωξὺ αὐτῆς καὶ τῆς θαλάσσης στενὴ χωρὶς προσχωματικοῦ ἐδάφους. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ταύτης ἀνεκάλυψεν ὁ F. Kierpert κρατῆρα μεγάλου ἠφαιστείου, ἀποβεσθέντος πρὸ ἑκατοντάδων αἰῶνων, ἡ δὲ πρὸς αὐτὴν ἀνοδος ἀπὸ τῆς Χώρας (Κάστρου) γίνεται διὰ μέσου ἀτραπῶν ἐντὸς πέντε περιπυλῶν ὁρῶν. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ταύτης, ἀπὸ τῆς ὁποίας, κατὰ τὸν Ὅμηρον (Ἰλιάδ. N, 13—14) ἐφαίνετο πᾶσα μὲν Ἴδη, φαίνετο δὲ Πριάμοιο πόλις καὶ νῆσος Ἀχαιῶν ἐκάθητο ὁ Ποσειδῶν καὶ ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς παρηκολούθει τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον.

ΣΑΠΑ·Γ·ΚΗ.— Ἡ χώρα τῶν Σαπαίων,

(βλ. λ.) ἀποτελέσασα κατὰ τὸν δευτέρου μ. Χ. αἰῶνα ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας, μίαν τῶν 14 στρατηγιῶν τῆς Θράκης (Πτολεμ. Γεωγρ. Γ', 11, 6).

ΣΑΠΑΙΟΙ ἢ ΣΑΠΑΙ.—Λαὸς θρακικός, κατοικῶν τὰ ἀνατολικά τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Θράκης, ἐπὶ τοῦ κάτω ροῦ τοῦ Νέστου, μεταξὺ τῶν Φιλίππων καὶ τῶν Ἀβδήρων. Ἡ χώρα των ἐκαλεῖτο Σαπαϊκή, κατὰ τινες δὲ (Στραβ. Χ, 457), ἐθεωροῦντο ὡς οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς Σαῖτους, Σιντοὺς ἢ Σίντιας. Κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους, ὑπετάγησαν εἰς τὸν Ξέρξην καὶ συνεξεστράτευσαν μετ' αὐτοῦ κατὰ τῆς Ἑλλάδος (Ἡροδ. VII, 10). Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Μακεδονικῆς ἡγεμονίας ἀναφέρεται βουσιλεὺς αὐτῶν ὁ Ἀβρούπολις, σύμμαχος τῶν Ρωμαίων, κατὰ τοῦ ὁποῖου ἐπολέμησε Περσεὺς Β' (Πaus. VII, 10, 6). Ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἡ χώρα των ἀπετέλεσε μίαν τῶν 14 Στρατηγιῶν (Praefectura) τῆς Θράκης, διεσχίζετο δὲ ὑπὸ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ, διερχομένης διὰ τῶν περιφίμων Σαπαίων στενῶν, τὰ ὁποῖα μετὰ τῶν «Στενῶν τῶν Κορπίλων», ἀπετέλουν τὴν κλεῖδα τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας.

ΣΑΠΡΙΣΑΡΑ.—Κωμόπολις τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, περὶ τὴν Νικόπολιν πρὸς Ἴστρον (νῦν Νικιοῦπ. (Nikiup.).

* ΣΑΡΑ.—Ἀρχαία θρακικὴ κατάληξις, σημαίνουσα τὴν πηγὴν.

ΣΑΡΑΚΗΝΑ (ἡ).—Χωρὸν τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βιζύης, ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Σεργέντιον (βλ. λ.), λαβὸν τὸ ὄνομα πιθανῶς ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκαταστάσεως Σαρακηνῶν. Εἶναι ἡ μόνη ἐκ τῶν πέριξ κωμοπόλεων, ἐν τῇ ὁποίᾳ σώζεται ναὸς τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ οὐ μακρὰν αὐτοῦ παλαιὸν μοναστήριον, ὅπου κατ' ἔτος ἐτελεῖτο πανηγυρις. Μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1923) ἠρξίθμει 1.400 κατοίκους Ἑλληνας καὶ 200 Τούρκους, ἐπιδιδόμενους εἰς τὴν γεωργίαν, ἀμπελουργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.

ΣΑΡΑΝΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ.—Πόλις τῆς Ἄν. Θράκης, κειμένη ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Μικροῦ Αἴμου (Κουτουσὺκ - Μπαλκάν), 32 ὥρας ΒΔ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ 12 πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀδριανουπόλεως. Πόσις καὶ ὑπὸ τίνος ἐκτίσθη δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον. Κατὰ τινες, ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἔκειτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ Καρπούδαιμον τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ', 11, 7) ἢ ἡ Ταρπόδιζος τοῦ «Ὀδοιπορικοῦ» τοῦ Ἀντωνίνου, κατ' ἄλλους δὲ ἡ Ἡράκλεια. Περὶ τοῦ σημερινοῦ ὀνόματος πολλὰ πιθανολογοῦνται ἐκ παραδόσεως, ἀλλ' οὐδὲν τὸ βέβαιον. Κατὰ τινὰ παράδοσιν, κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάκτησιν, πρὸς νότον αὐτῆς ἐπὶ τῆς πεδιάδος, ὑπῆρχε ἐκκλησία τις, τουρκιστὶ Κλισέ, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἡ πόλις ἐπωνομάσθη Κιρ - Κλισέ (= ἐκκλησία τῆς ἐξοχῆς), ἐξ οὗ κατὰ παραφθορὰν Κιρκ Κλισέ (= 40 Ἐκκλησίαι) Σὺν τῷ χρόνῳ ἡ μικρὰ πόλις ἡῤῥησε μετὰ τὴν ἐπὶ σουλτὰν Μουράτ τοῦ Α' κατάκτησιν τὸ 1375, ἐπὶ δὲ τοῦ σουλτὰν Μεχμέτ τοῦ Δ', τὸ 1674, συνωκίσθησαν ἐν αὐτῇ οἱ ἐκ τῆς πέραν τοῦ Δουναβέως ἐπαρχίας Καμενίτσης Ἐβραῖοι, καθὼς καὶ 2.000 σαχίδες, προσερχόμενοι ἐκ Βεσσαραβίας, κατανεμηθέντες ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ ἐπαρχίᾳ. Ἐπαισθητῶς ὁμως ἡῤῥησε περὶ τὰ τέλη τοῦ προπαραελθόντος αἰῶνος, ὅτε πολλοὶ ἐκ τῶν περιούκων, φεύγοντες τὰς συχνὰς ἐπιδρομὰς τῶν Κιρτζαλῆδων καὶ ἄλλων ληστρικῶν συμμοριῶν, μετῴκησαν ἐνταῦθα, ὅπου ὑπῆρχε σχετικῆ τις ἀσφάλεια. Ἐπὶ τουρκοκρατίας ἦτο πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας (σαντζάκ) τοῦ νομοῦ (βιλαέτιον) Ἀδριανουπόλεως, ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 18.000 κατοίκους, τῶν ὁποίων τὸ ἡμισὺ καὶ πλεον ἦσαν Ἕλληνες, ἐξαρτώμενοι ἐκκλησιαστικῶς ἀπὸ τῆς μητροπόλεως τῆς Ἀδριανουπόλεως περιελάμβανε δὲ ἑπτὰ διοικήσεις (καζάδες). Σαράντα Ἐκκλησιῶν, Ἀγαθουπόλεως, Τυρνόβου, Μηδείας, Βιζύης, Λουλέ-Μπουργάζ, Μπαμπά· Ἐσκή καὶ δύο δήμοις (ναχιέδες): Κοφιτζὸς καὶ Μπουναρ - Χισάρ. Ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἄν. Θράκης ἦτο ἔδρα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ, περιέ-

λάβανε δὲ 221 χωρία μὲ συνολικὸν ἀριθμὸν κατοίκων 133.253. Ἡ κτηνοτροφία, γεωργία καὶ ἀμπελοργία ἦσαν τὰ κυριώτερα τῶν ἐπαγγελμάτων τῶν κατοίκων, πλὴν ὀλίγων ἐπιδιδομένων εἰς τὸ ἐμπόριον, βιομηχανίαν καὶ διάφορα ἀστικά ἐπαγγέλματα.

Ἡ Ἑλληνικὴ κοινότης Σαράντα—Ἐκκλησιῶν διετηρεῖ ἡμιγυμνάσιον, πλήρη ἀστικὴν σχολήν, παρθεναγωγεῖον καὶ νηπιαγωγεῖον, καὶ τρεῖς ἐνοριακὰς σχολάς, μετὰ 1.000 περίπου μαθητῶν καὶ ἀναλόγῳ ἀριθμοῦ διδασκάλων. Ἐπίσης καὶ διάφορα σωματεῖα, ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικά, ἀθλητικομουσικά καὶ ἄλλα, ἐκκληροῦντα μετὰ ζήλου τὸν προορισμὸν των, ὅπως ὁ Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος, ἴδρυθεις τὸ 1865, ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ ἀδελφότης «Ἐλπίς» τὸ 1872, ἡ Φιλόπτωχος ἀδελφότης «Ὁμόνοια» τὸ 1870, ἡ Ἀγαθοεργὸς ἀδελφότης «Εἰρήνη» τὸ 1871, ἡ Φιλόκαλος ἀδελφότης «Ἀγάπη» τὸ 1871, καὶ οἱ νεώτεροι: ὁ γυμναστικὸς σύλλογος «Ἄτλας», ὁ μουσικὸς «Ἀρίων» καὶ ὁ δραματικὸς σύλλογος «Μένανδρος». Μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Ἀν. Θράκης (1923), τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων κατέφυγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, σήμερον δὲ ἡ πόλις ἀριθμεῖ περὶ τὰς 13.000 κατοίκους καὶ συνδέεται μετὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως διὰ τῆς πρὸ ὀλίγων ἔτων κατασκευασθείσης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἀπέχουσα 46 χλμ. (Βιβλιογρ. Μελισσινοῦ Χριστοδοῦλου, περιγραφὴ ἱστορικῶ-γεωγραφικῆ τῆς Ἐπαρχίας Σαράντα—Ἐκκλησιῶν (Ἀθήναι, 1881).—Κ. Ν. Χατζοπούλου. Ἡ ἐπαρχία τῶν Σαράντα—Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ «Θρακικῇ Ἐπετηρίδι» τοῦ 1897.—Γ. Λαμπουσιάδου, περὶ Σαράντα—Ἐκκλησιῶν, ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ ἔτος 27ον σελ. 49 καὶ ἔξης. Βλ. Ἀρχεῖον Θρ. Θεσσαυροῦ).

* ΣΑΡΑΝΤΑΚΟΠΑΝΟΣ. — Βυζαντινὴ ὄνομασία τοῦ ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίης Θρακικοῦ Βοσπόρου Λιμένος Γυναικῶν ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου χειμάρρου, ἐκβάλλοντος εἰς αὐτόν. (βλ. λ.). Εἶναι ὁ σημερινὸς Μπαλτά—Λιμάν.

* ΣΑΡΑΠΑΡΑΙ. — Ὄνομα Θρακικοῦ

λαοῦ ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (ΧΙ 531): «Φασὶ δὲ καὶ Θρακῶν τινας, τοὺς προσαγορευομένους Σαραπάρας, οἷον κεφαλοτόμους, οἰκῆσαι ὑπὲρ τῆς Ἀρμενίας... θηριώδεις ἀνθρώπους καὶ ἀπειθεῖς, ὄρεινους περισκυθιστάς τε καὶ ἀποκεφαλίστάς. Τοῦτο γὰρ δηλοῦσιν οἱ Σαραπάροι». Σαραπάροι ἢ Σαρίπαροι εἶναι λέξις περσικὴ, μὴ ὑποστᾶσα οὐδεμίαν σχεδὸν ἀλλοίωσιν μέχρι σήμερον. Εἰς τὴν σημερινὴν Περσικὴν γλῶσσαν, sar ἢ ser σημαίνει κεφαλὴν, καὶ par κόπτειν, ἴτοι κεφαλοτόμος. (Πρβλ. Παύλου Καρολίδου, εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τοῦ Παπαρηγοπούλου, Ἔκδ. Ἐλευθερουδάκη, σελ. 99^θ ἐν ὑποσημειώσει).

ΣΑΡΑΠΙΣ.— Βυζαντινὸς στρατηγὸς ἐκ Θράκης, λαβὼν μέρος εἰς τοὺς κατὰ τῶν Βανδάλων τῆς Βορ. Ἀφρικῆς πολέμου ὑπὸ τὸν Βελισσάριον ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' (527—565).

* ΣΑΡΑΤΟΚΟΣ.— Βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, περὶ τὰ 400 μ.Χ., γνωστὸς γενόμενος μόνον ἐκ τῶν ἀργυρῶν αὐτοῦ νομισμάτων, φερόντων τὴν ἐπιγραφὴν «ΣΑΡΑΤΟΚΟ, ΣΑΡ ἢ ΣΑ. Τινὰ ἐξ αὐτῶν φέροντα Θασίους τύπους, ἐκόπησαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐν Θάσῳ. Ἄλλα δὲ φέροντα νεαράν κεφαλὴν ἐμπροσθεν, ὄπισθεν δὲ σταφυλὴν, πιθανῶς ἐκόπησαν ἐν Θράκῃ (Head - Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομ. τόμ. Α', σελ. 355).

* ΣΑΡΔΕΙΣ (αἱ). — Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ ἐπὶ τῆς παραλίης τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Παρὰ τὴν Κάλλατιν (νῦν Μαγγάλια).

* ΣΑΡΑΕΝΤΙΝΟΣ (Ζεὺς).—Ἐπώνυμον τοῦ Διὸς, λατρευομένου εἰς Σάρδεϊς τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ παρὰ τὴν Κάλλατιν (νῦν Μαγγάλια) κατ' ἐπιγραφὴν εὐρεθεῖσαν ἐν Δακίᾳ.

ΣΑΡΔΙΚΗ καὶ ΣΕΡΔΙΚΗ.— Ἡ Σαρδικὴ (Sardica) ἢ Σερδικὴ (Serdica) καὶ Σάρδεων ἢ Σερδίων πόλις ἢ Ulpia Sardica τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, ἡ σημερινὴ πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας, ἡτο παλαιὸς συνοικισμὸς τῶν Σάρδεων, φυλῆς, πιθανῶς Κελτικῆς παρὰ θερμὰς πηγὰς, ὄρι-

σθείς ἔδρα τῆς Στρατηγίας Σαρδικῆς, ὅτε ἡ Μοισία ὑπετάγη εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑπὸ τοῦ Λικινίου Κράσσου. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνος συνοικισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98—117 μ.Χ.) διὰ παλαιμάχων στρατιωτῶν καὶ Ἑλλήνων ἐμπόρων μετωνομάσθη Οὐλπία. Ἀναπτυχθεῖσα ἔνεκα τῆς ἐπικαίρου αὐτῆς θέσεως, ὑπήγετο εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θράκης καὶ διωκεῖτο αὐτόνομως ὑπὸ βουλῆς καὶ δημοῦ, ὅπως καὶ αἱ λοιπαὶ ἐν Θράκῃ καὶ Μοισίᾳ ἑλληνικαὶ καὶ ρωμαϊκαὶ ἀποικίαι. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Αὔρηλιανοῦ (271 μ. Χ.) ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας μεσογείου Δακίας (Dacia Mediterranea). Ἡ μεγίστη δ' αὐτῆς ἀκμὴ παρατηρήθη κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα, ὅποτε συνεκροτήθη τὸ 317 ἢ ἐν Σαρδικῇ λεγομένη σύνοδος, κατὰ διαταγὴν τοῦ Κωνσταντίνου, καθ' ἣν παρευρέθησαν 200 πατέρες μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Μέγας Ἀθανάσιος καὶ καθ' ἣν καταδικάσθη ἡ αἵρεσις τῶν Εὐσεβιανῶν, καθηρέθησαν δὲ ὁ Καισαρείας Ἀκάκιος, ὁ Ἡρακλείας Θεόδωρος, ὁ Λαοδικείας Γρηγόριος καὶ ἄλλοι, (Ἄ. Δομ. Κυριακοῦ, Δοκίμιον Ἑκκλ. Ἱστορίας, Ἔκδ. α', σελ. 111). Καταστραφεῖσα κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα ὑπὸ τῶν Οὐννων τοῦ Ἀττίλα, ἀνφοδομήθη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν, καθὼς καὶ τὰ καταστραφέντα αὐτῆς τείχη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 1, 31).

Τὸ 809 κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Κρούμου ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων, ὅποτε καὶ μετωνομάσθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων Στρεδέτες (Streadetz), τὸ ὅποιον οἱ Βυζαντινοὶ μετέτρεψαν εἰς Τριαδίτσαν ἢ Τρωαδίτζαν. Τὸ 1018 ἀνακατελήφθη ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1194 ὑπήχθη εἰς τὸ δευτερον βασιλείον τῶν Βουλγάρων, μέχρι τοῦ 1386, ὅποτε ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἀπὸ δὲ τοῦ τέλους τοῦ XIV αἰῶνος ἤρχισεν ἐπικρατοῦν τὸ ὄνομα Σόφια, τὸ ὅποιον καὶ σήμερον φέρει, ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ βυζαντινοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ἐν Σαρδικῇ ἐγεννήθη ὁ αὐτοκράτωρ Μαξιμιλιανὸς Γαλέριος (306—311 μ. Χ.), ἀπ' αὐ-

τῆς δὲ ὀνομάσθη καὶ τὸ «Σαρδικὸν διάταγμα» τὸ ὑπὸ τοῦ Γαλερίου ἐκδοθέν, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπιογεύετο ὁ κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμός. Ἐρείπια τῆς Σαρδικῆς — Τριαδίτσας ἐλάχιστα.

ΣΑΡΙΑΣ.—Σκύθης βασιλεὺς, ζήσας πιθανῶς κατὰ τὸν πρῶτον π. Χ. αἰῶνα, τοῦ ὁποίου σώζονται χαλκᾶ νομίσματα μετὰ Ἑλληνικῆς ἐπιγραφῆς.

* ΣΑΡΚΑΡΗΣ (Ἐπισκοπή). Μία τῶν ἐξ ἐπισκοπῶν τῆς ἐπαρχίας Αἰμιμόντου ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Μαρζιανουπόλεως (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. Ε', σελ. 463). Ἄγνωστος ἡ τοποθεσία αὐτῆς.

ΣΑΡΜΑΘΩΝ (φρούριον).—Ὄνομα φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, παρὰ Προκοπίῳ (Περί Κτισμ. IV, 4) ἀνακαινοσθέν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—265).

ΣΑΡΠΗΔΩΝ.—Υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ ἀδελφὸς τοῦ Πόλυτος, μυθικοῦ βασιλέως τῆς Αἴνου ἐν Θράκῃ, τὸν ὅποιον διερχόμενος ἐκεῖθεν ὁ Ἡρακλῆς «ἔβριστήν ὄντα, τοξεύσας ἀπέκτεινεν». (Ἄπολλοδ. Β, 5, 9).

ΣΑΡΠΗΔΩΝ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης, κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον, Ἡσύχιον καὶ Ἀπολλώνιον, ὅστις τοποθετεῖ αὐτὴν παρὰ τὸν Ἐργῖνον, παραπόταμον τοῦ Ἐβρου, ὁ δὲ σχολιαστὴς αὐτοῦ πρὸ τοῦ Αἴμου. Ἄγνωστος ἡ ταυτότης αὐτῆς.

ΣΑΡΠΗΔΩΝ.—Ἀκρωτήριον τῆς Θράκης μετὰ τὸν Αἴνον καὶ Χερρονήσου, τῆς Σαμοθράκης, χωρίζον τὸν κόλπον τῆς Αἴνου ἀπὸ τὸν Μέλινα κόλπον (Στράβ. VII, 331, 52). Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 58) ὀνομάζετο Σαρπηδωνία ἄκρα, ὅπου προσεγειώθη ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου. Ὄνομάσθη δὲ οὕτως ἀπὸ τοῦ Σαρπηδόνο, (βλ. λέξ.) υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Πόλυτος, βασιλέως τῆς Θράκης. Σήμερον κοινῶς καλεῖται Γκρέμα.

ΣΑΡΤΗ.—Πόλις τῆς χερσονήσου Σιθωνίας (νῦν Λόγγου), ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 123). Παραμείνασα ἔλευθέρα μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, ὑπετάγη εἰς τοὺς Πέρσας καὶ ἐχορήγησε στρα-

τὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ Χαλμιδικὰ παράλια στόλον τοῦ Ξέρξου. Κατὰ τὸν Δήμιτσαν (Ἡ Μακεδονία, σελ. 616) ἔκειτο Β. Α. τῆς Ἀμπέλου, ἐντὸς μικροῦ κολπίσκου, ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Ψευδοκαράβου. Κατ' ἄλλους ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου, κατὰ τὴν νοτιῶν ἄκραν τῆς χερσονήσου Σιδωνίας, ὅπου τὸ χωρίον Σμοία- (Πρβλ. Ραγκ βῆ, Ἀρχαιολογ. Λεξικόν, ἐν λέξει). Κατὰ τὸν Kierpert, ὅπου ἡ νῦν Συκιά, κατὰ δὲ τὸν Leake (Τόμ. Γ', σελ. 153) ὅπου τὸ χωρίον Καρταλῆ Ἀλλ' ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Ἡροδότου, περιγράφοντος τὰς κινήσεις διεκπεύσαντος τὴν ὑπὸ τοῦ Ξέρξου κατασκευασθεῖσαν διώρυγα στόλου, καὶ τοῦ Στεφάνου Βυζαντινοῦ, λέγοντος: «Πύλωρος καὶ Σάρτη περὶ τὸν Ἄθω... ὡς Ἐκαταῖος ἰσχυρίζεται», ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ Σάρτη ἔκειτο μὲν ἐπὶ τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου, ὄχι ὁμως ἐπὶ τῆς Σιδωνίας, ἀλλ' ἐπὶ τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἁγίου Ὁρους), ταυτιζόμενη μάλιστα ὑπὸ πολλῶν πρὸς τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν ἔλεγει ἡ μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου (Πρβλ. Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαιδεία, ἐν λέξει). Ὁ πολίτης Σαρταῖος.

ΣΑΡΩΝΙΚΟΣ (Κόλπος).—Ἀρχαία ὀνομασία τοῦ ἐπὶ τῆς Ἑθρωπαικῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου Βαθυκόλπου (βλ. λέξ.) τοῦ Μπογιούκ-ντερέ, παρὰ τὸν ὅποιον ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, βωμὸς τοῦ Σάρωνος, Μεγαρέως ἤρωος ἢ θαλασσοπόρου. Τοῦ βωμοῦ τούτου ἡ θέσις ἀναζητητέα περὶ τὰ Κιρκ-άγάτς (=40 δένδρα) ἴσως δὲ καὶ παρὰ τὸ χωρίον Κεφελῆ τοῦ Μπογιούκ-ντερέ.

* ΣΑΤΟΚΟΣ ἢ ΣΑΔΟΚΟΣ.— Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικὸν κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν Στενιάμφω, τοῦ 2ου ἢ 3ου μ. Χ. αἰῶνος («Θρακικά» VI, σελ. 146.)

ΣΑΤΡΑΙ (οἱ).—Ἀνδρείος καὶ πολεμικὸς Θρακικὸς λαός, κατοικῶν τὴν παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας χώραν, μεταξὺ τῶν κάτω κοιλάδων τοῦ ποτ. Νέστου καὶ Στρυμόνος. Ἐξεμεταλλεύοντο τὰ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τοῦ Παγγαίου, καὶ εἶχον ἐπὶ ὑψη-

λοτάτης κορυφῆς (τοῦ Γκιόζτεπε πιθανῶς) τὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην γνωστὸν μαντεῖον τοῦ Διονύσου, τοῦ ὁποίου προῖσταντο ἱερεῖς ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Βέσσων κλάδου τῶν Σατρῶν, καὶ εἶχε μάντιδα (χρέωσαν), ὅπως ἐν Δελφοῖς. (Ἡροδ. VII, 111. Ἦσαν δὲ φιλελεύθεροι, οἱ μόνοι ἐκ τῶν Θρακικῶν λαῶν οἱ μὴ ὑποταχθέντες εἰς τὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπερχόμενον Ξέρξην τὸ 480 π. Χ. (Ἡροδ. VII. 110—112). Εἰς τὸ Θρακικὸν τοῦτο ὄνομα ὁ Γίρετσεκ ἀναγνωρίζει συγγένειαν πρὸς τὸ ἀλβανικὸν «σάτρ»=μάχαιρα, ἄξιον δὲ σημειώσεως ὅτι ὁ Θουκυδίδης (B, 96), ἀναφέρει μεταξὺ τῶν αὐτονόμων καὶ μαχαιροφόρων Θρακῶν, τοὺς καλουμένους Δίους, κατοικοῦντας τὴν Ροδόπην, οἱ ὅποιοι, ἴσως νὰ εἶναι οἱ αὐτοὶ μετὰ τοὺς Σάτρας.

* ΣΑΤΡΟΚΕΝΤΑΙ.— Λαὸς θρακικός, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἐκαταίου (ἀποσπ. 128 καὶ 129), ἀγνωστος ἄλλοθεν.

ΣΑΤΥΡΟΣ Α'.—Βασιλεὺς τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου (407—393 π.Χ.) υἱὸς τοῦ Σπαρτάκου Α'. Ἐκσπλιέργησεν ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἀθηναίων, τὰς ὁποίας ἀνέπτυξεν ἀκολούθως ὁ υἱὸς καὶ διαδόχος του Δεύκων. Φονευθεὶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Θεοδοσιάδος, ἐκηδέυθη ἐπὶ τινος ἀκρωτηρίου, τὸ ὅποιον ὀνομάσθη «Σατύρου μνήμα».

ΣΑΤΥΡΟΣ Β'.— Ὁ πρεσβύτερος τῶν υἱῶν τοῦ Παρυσάδου, φονευθεὶς μετὰ ἐπτάμηνον βασιλείαν τὸ 309 π.Χ. ἐν τινὶ μάχῃ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Εὔμηλου, διεκδικοῦντος τὸν θρόνον καὶ βοηθουμένου ὑπὸ τῶν Σκυθῶν καὶ τοῦ Ἀριοφάρου βασιλέως τῶν Θρακῶν.

ΣΑΥΛΙΟΣ.— Ἀρχαῖος βασιλεὺς τῶν Σκυθῶν, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ VI π. Χ. αἰῶνος, φονεύσας τὸν ἀδελφόν του φιλόσοφον Ἀνάχαρρον, ἐνῶ ἐθυσίαζεν (Ἡροδ. IV, 76).

* ΣΑΥΣΑΔΙΑΣ ἢ ΣΑΥΑΔΑΣ (Ἐπισκοπή).—Ἀρχαία ἔδρα ἐπισκοπῆς ἐν Θράκῃ, ἀναφερομένη εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικά. Ἐπίσκοποι αὐτῆς μνημονεύονται κατὰ τὰ ἔτη 431 καὶ 879. (Σταμούλη, Συμβολή

εις τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης, σελ. 165).

ΣΑΥΜΑΚΟΣ.—Σκόθης βασιλεὺς, ζήσας πιθανῶς κατὰ τὸν Α' π.Χ. αἰῶνα, γνωστὸς ἐκ τῶν ἀργυρῶν νομισμάτων αὐτοῦ, φερόντων ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν.

* **ΣΑΥΡΑΙ** (οἶ).—Λαὸς θρακικὸς ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἡσυχίου.

ΣΑΩΚΗ.—Ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ τῆς νήσου Σαμοθράκης (βλ. λέξ. Σᾶος—Σαώκη)

ΣΑΩΝ.—Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς νήσου Σαμοθράκης, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τινος νύμφης ἢ τοῦ Ἐρμού καὶ τῆς Ρήνης, ὅστις συναθροίσας τοὺς διεσκορπισμένους κατοίκους αὐτῆς ἔθεσε νόμους καὶ διήρσεε εἰς πέντε φυλὰς ἐπωνύμους τῶν υἱῶν του (Διοδ. Σικελ. V, 48).

* **ΣΔΑΛΕΙΤΗΣ** (Ζεύς).—Πιθανῶς τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Διὸς, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Β. Θράκῃ (Θρακικά 1934, σελ. 47).

ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΗ (Ἁγία).—Κατήγετο ἐξ Ἡρακλείας, καὶ ἐμαρτύρησε κατὰ τὸν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Δομτιανοῦ (81—96) ἐκραγέντα διωγμὸν. Κηρύττουσα τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐν Μαρκιανουπόλει τῆς Μοισίας, συνελήφθη ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Σεργίου Ἰούστου καὶ ἀπεστάλη εἰς τὸν ἄρχοντα Ἡρακλείας, ὅπου μετὰ σκληρότατα βασανιστήρια ἀπεκεφαλίσθη. Ἡ ἐκκλησίαι ἐορτάζει τὴν μνήμην τῆς τὴν 24ν Ὀκτωβρίου (Συναξαριστής, Ἔκδ. Σεργ. Ραφτάνη, τόμ. Α'. σελ. 186).

* **ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΛΙΣ.**—Πόλις τῆς Βορείου Θράκης, ἀναφερομένη κατὰ τὸν ἔκτον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 635) ὡς μία τῶν πέντε πόλεων τῆς ἐπαρχίας Θράκης, εἰς δὲ τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικά ὡς ἔδρα ἐπισκοπῆς ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε', σελ. 463). Μεγάλῃ καὶ ἀκμάζουσα ἐπὶ τῶν πρώτων Βυζαντινῶν χρόνων, κατεστράφη, πιθανῶς ἀρχομένου τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος ὑπὸ τῶν Ἀβάρων κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῶν ἐπιδρομὴν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς κείται ἡ σημερινὴ βουλγαρικὴ πόλις Χισάρ (τουρ-

κιστὶ Λίτζα—Χισάρ—φρούριον ἱαματικῶν θερμῶν πηγῶν) 47 χλμ. πρὸς βορρᾶν τῶν κατὰ τὸ 1937 γενομένων ἀνασκαφῶν, αἱ ὁποῖαι ἔφερον εἰς φῶς θεμέλια ἑπτὰ ἐκ κλησιῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου καὶ ἄλλα.

Τὸ φρούριον αὐτῆς, ὅπως σώζεται σήμερον, εἶναι τὸ μέγιστον καὶ μᾶλλον καλῶς διατηρούμενον καθ' ὅλην τὴν βόρειον Θράκην, ἐκτίσθη δέ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς εὐρεθέντων ἐν αὐτῷ νομισμάτων καὶ ἐντετειχισμένων ἐπιγραφῶν, ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, ἐνεκαινίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565) ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τοῦ τρόπου τῆς οἰκοδομήσεως αὐτοῦ. Ἐκ τῶν γενομένων ἀνασκαφῶν φαίνεται ὅτι ἡ πόλις ἀνεκαινίσθη κατὰ τὸν ἐνδέκατον ἢ δωδέκατον αἰῶνα, πολὺ δὲ πιθανὸν νὰ εἶναι ἢ ὑπὸ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς μνημονευομένη Ἀλεξιούπολις ἢ Νεόκαστρον, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς ἔκτισε χάριν τῶν Παυλικιανῶν, ἐπανελθόντων εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν. (Ἀλεξιάδος, βιβλ. XIV, 9). Πολὺ δὲ πιθανὸν νὰ εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Προκοπίου ἀναφερόμενον φρούριον Ἀδούστα κτισθὲν ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (Περὶ Κτισ. IV, 11), τὸ ὁποῖον κατὰ μετάφρασιν ὠνομάσθη Σεβαστή ἢ Σεβαστόπολις. (Πρβλ. Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου «Θρακικά», τόμ. X, σελ. 269—270 ἐν ὑποσημ.).

ΣΕΒΕΡΗΝΟΣ.—Πόλις τῆς Θράκης, ἐν τῇ Ἄνω Μοισίᾳ, παρὰ τὴν νῦν πόλιν Τοῦρνο Σεβερίνο τῆς Ρουμανίας, ὅπου σώζονται λείψανα τῆς γεφύρας τοῦ Τραϊανοῦ (Pons Trajani).—(Πρβλ. Μελετίου Γεωργ. τόμ. Γ'. σελ. 43).

ΣΕΚΟΥΝΔΑ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗ.—Justiniana Secunda, πόλις τῆς Θράκης (βλ. Ἰουστινιανὴ Δευτέρα).

ΣΕΛΙΜΝΟΣ ἢ ΣΗΛΑΥΜΝΟΣ.—Πόλις τῆς Θράκης, ἢ ἄλλως καλουμένη Στίλβνος (βλ. λέξ.).

* **ΣΕΛΛΑΙ ἢ ΣΕΛΛΙΩΤΑΙ.**—Λαὸς θρακικὸς, κατοικῶν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Τόνζου, παραποτάμου τοῦ Ἐβρου.

* **ΣΕΛΛΗΤΙΚΗ.**—Ἀρχαία χώρα τῆς Θράκης, ἀποτελέσασα κατὰ τὸν δεύτερον

μ. Χ. αἰῶνα ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτήσεως, μ' ἂν τῶν 14 στρατηγιῶν (Praefectura) τῆς Θράκης (Πτολεμ. Γεωγρ. Γ', II, 6). Ἐκεῖτο δέ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, εἰς τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Θράκης, παρὰ τὴν Μαρώνειαν καὶ Σάλην. Τῆς Σελληντικῆς ἀναφέρεται ἔν τινι ἐπιγραφῇ ὁ στρατηγὸς Τιβέριος Κλαύδιος (Dumont-Homolle, σελ. 317).

* ΣΕΛΛΙΩΤΑΙ.—Λαὸς Θρακικὸς οἱ ἄλλως καλούμενοι Σέλλαι (Ἡρόδοτος).

ΣΕΡΑΠΕΙΟΝ.—Πολίχνη τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πολυβίου. Ταυτίζεται δὲ μετὰ τὸ Ἱερὸν τῶν Βυζαντιῶν τοῦ Στράβωνος (VII, 319) μεταξὺ τοῦ Ρούμελη-Καβὰκ καὶ τοῦ Μπουγιούκ-Λιμάν, πιθανῶς ὅπου ἡ θεοῖς «Μαῦρος μῶλος». Παρ' αὐτὸ σώζονται λείψανα ὀχυρωματικῶν ἔργων τῶν Γενονησιῶν.

* ΣΕΡΑΟΙ ἢ ΣΕΡΑΟΙ.—Λαὸς θρακικὸς ἢ μᾶλλον Κελτικὴ φυλὴ, κατοικοῦσα τὰ βορειοδυτικὰ τοῦ Αἴμου περὶ τὴν Σερδικὴν (νῦν Σόφιαν).

ΣΕΡΑΩΝ ἢ ΣΕΡΑΙΩΝ ΠΟΛΙΣ.—Ἡ ἄλλως Σαρδικὴ ἢ Σερδικὴ (βλ. λέξ.) ἢ νῦν Σόφια πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας.

* ΣΕΡΕΝΤΙΟΝ ἢ ΣΙΡΕΤΖΙΟΝ.—Ἀρχαία κωμόπολις τῆς Ἄν. Θράκης, κειμένη Β. Δ. τῶν Μετρῶν (Τσατάλτζας) ἐπὶ τῶν ὑπορείων τοῦ μικροῦ Αἴμου (ὄρος τῆς Στράντζας). Πότε ἐκτίσθη καὶ ὑπὸ τίνος δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν. Κατὰ τινας, τὸ Σερέντιον, Σιρέντζιον ἢ Σιργέντζη, εἶναι ἡ ἀρχαία Ἑργίσκη (βλ. λέξ.), πολὺ ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους εἰς τὸν περὶ στεφάνου λόγον (κεφ. 27). Σήμερον κοινῶς καλεῖται Στράντζα. Βορείως αὐτῆς, ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ, ὑπάρχον τὰ θεμέλια ναοῦ, εἰρηπία πολλῶν οἰκοδομῶν καὶ φρούριον, ὅπου ὑποτίθεται ὅτι ἔκειτο τὸ πάλαι Σερέντιον. Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἀναφέρεται κατὰ τὸν ἔνατον αἰῶνα ὡς ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν τίτλον: «ὁ Σεργέντζης», ὑπαγομένη εἰς τὴν μητρόπολιν Ἡρακλείας. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Χ, σελ. 476), κατὰ δὲ τὸν XVII αἰῶνα ἠνωμένη μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς

Τυρολόης (Γερμανοῦ, μητροπολίτου Σάρδεων, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι εἰς «Θρακικά», 1635, σελ. 118 καὶ 127).

* ΣΕΡΜΗΣ—Ἀριστερός παραπόταμος τοῦ Ἑβρου, ἐκβάλλων εἰς αὐτὸν περὶ τὰ 12 χλμ. κατωτέρω τῆς Φιλιππουπόλεως, ὁ αὐτὸς μετὰ τὸν Σύρμον (βλ. λέξ.).

ΣΕΡΜΥΛΗ ἢ ΣΕΡΜΥΛΙΑ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ἀποικία Εὐβοέων (Ἡρόδ. VII, 122), κειμένη πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Μηκυβένης ἐπὶ μαγευτικωτάτης θέσεως. Ἐκαλεῖτο δὲ Σερμύλη καὶ Σερμυλία, ὁ δὲ κάτοικος Σερμύλιος ἢ Σερμυλιεύς (Θουκυδ. Α, 65). Περὶ ταύτης ἐλάχιστα γνωρίζομεν. Περιγράφων ὁ Ἡρόδοτος τὴν πορείαν τοῦ Περσικοῦ στόλου κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀναφέρει τὴν Σερμύλην τρίτην κατὰ σειρᾶν, μετὰ τὴν Τορώνην καὶ Γαληψόν. Ὑπέστη καὶ αὐτὴ ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων τὴν κοινὴν τύχην τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, χορηγήσασα «νάας καὶ στρατιήν» εἰς τὸν παραπλέοντα στόλον τοῦ Ξέρξου καὶ ἀναγαγίσασα τὸν Περσικὸν ζυγόν. Μετὰ τὴν ἤτταν καὶ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν, ἐγένετο φόρου ὑποτελής εἰς τοὺς Ἀθηναίους καταβάλλουσα, κατ' ἀρχὰς μὲν πέντε καὶ πλέον τάλαντα, ἀργότερον δέ, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ἡγεμονίας αὐτῶν, (436—425 π.Χ.) τέσσαρα τάλαντα καὶ τρεῖς χιλιάδας δρχ.

Κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ποτιδαίας ὑπὸ τοῦ Ἀριστεύου, στρατηγοῦ τῶν Κορινθίων, οὗτος ἐνεδρεύσας ἐφόνησε πολλοὺς Σερμυλίους συμπράττοντας μετ' αὐτῆς (Θουκυδίδου 65). Κατεστράφη δὲ ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος τῷ 340 π. Χ. ὀλίγον πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Ὀλύνθου μετ' ἄλλων 32 πόλεων. (Διοδ. Σικελ. XIV, 53). Ἐκτοτε δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναλάβῃ καὶ δὲν ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν συγγραφέων. Τὰ εἰρηπία αὐτῆς σώζονται πρὸς Ν. τοῦ χωρίου Ὁρμυλία, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι εἶναι παραφθορὰ τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος. (Δήμιτσα. Ἡ Μακεδονία, σελ. 610. Μ.—Χρυσόχου, Ἡ Σεμύλη, ἐν τῇ Ἑπετηρίδι τοῦ Φιλολ. Συλλ. Παρνασοῦ, Ἔτος IV, σελ. 104). Τῆς Σερμύλης εἶναι γνωστὰ μόνον δύο νο-

μισματα ἀρχαῖα τετράδραγμα τοῦ Εὐβοῦ-
κοῦ σταθμητικοῦ κανόνος, ἀνερχόμενα εἰς
τὰ 500 π. Χ. περίπου. Ἐμπροσθεν φέ-
ρουν ἰσπεύα γυμνὸν μετὰ δόρατος καλπά-
ζοντα, καὶ τὴν ἐπιγραφὴν: ΣΕΡΜΥΛΙ-
ΚΟΝ, ὀπισθεν δὲ ἔγκοilon τετράγωνον,
δηρημένον εἰς τέσσαρα μέρη. (Head-Σβο-
ρώνου, τόμ. Α', σελ. 274).

* *

Παρά τὸ χωρίον Ὁρμύλια ὑπάρχουν
ἐπὶ ὑψηλῆς τοποθεσίας ἐρείπια τινα, τὰ
ὁποῖα οἱ κάτοικοι ὀνομάζουσι «Καλλιπο-
λιν». Φέρεται δὲ ὡς παράδοσις εἰς ὧν τὰ
στόματα, ὅτι κατὰ πολὺ ἀρχαίαν ἐποχὴν,
ὄτε οἱ πειραταὶ κατερήμωνον τὰς πια-
λίους πόλεις τῆς Μεσογείου, κατερήμωσαν
καὶ τὴν Ὁρμυλίαν. Τότε οἱ κάτοικοί τῆς
καί τὴν Ὁρμυλίας, ἐξέλεξαν τὴν ὑψηλὴν ἐ-
κείνην τοποθεσίαν, ὅπου ἔκτισαν ἰσχυρὸν
φρούριον. Τὴν νέαν δὲ αὐτῶν πατρίδα
ὀνόμασαν «Καλλιπολιν» διὰ τὴν ὠραιότη-
τα τῆς τοποθεσίας καὶ τὴν ὀχυρότητα τοῦ
φρουρίου τῆς Μετ' οὐ πολὺ ὁμως οἱ πει-
ραταί, μαθόντες τὴν νέαν αὐτῶν ἐγκατά-
στασιν, ἐπολιορκήσαν αὐτήν. Οἱ κάτοικοί
τῆς τότε ἀντέταξαν γενναίαν ἄμυναν προ-
ξενήσαντες μεγάλας ἀπωλείας εἰς αὐτούς.
Τέλος ὁμως ἐκάμφθησαν καὶ παρεδόθη ἡ
πόλις. Οἱ πειραταὶ τότε ἀντεκδικούμενοι,
κατέστρεψαν τὴν πόλιν ἐκ θεμελίων, τῶν
δὲ κατοίκων, ἄλλους μὲν κατέσφαξαν, ἄλ-
λους δὲ ἠχμαλώτισαν, ὅσοι δὲ Καλλιπο-
λίται διεσώθησαν, διεσκορπίσθησαν, πολ-
λοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν, ὅπως ἀναφέρει ἡ παρά-
δοσις, ἦλθον εἰς τὸν Ἑλλησποντον, ὅπου
ἔκτισαν τὴν Καλλιπολιν ἢ μετωνόμασαν
οὕτω πλησιόχωρον αὐτῆς χωρίον, (Μ. Χρυ-
σοχόου, αὐτόθι, σελ. 111 καὶ ἐξῆς). Κατὰ
πόσον ἡ παράδοσις αὕτη εἶναι ἀληθὴς δὲν
εἶναι εὐκόλον νὰ εἴπῃ τις. Πάντως ὁμως
ὑπὸ ταύτην πιθανὸν νὰ κρύπτεται καὶ
ἱστορικὴ τις ἀλήθεια.

ΣΕΡΡΑΙ (αἰ) — Βλ. Σίρις.

ΣΕΡΡΕΙΟΝ.— Ἀκρωτήριον τῆς μεσημ-
βρινῆς Θράκης, μετὰ Μεσημβρίας καὶ
Ζώνης, ἀντικρὺ τῆς Σαμοθράκης (Ἡροδ.
VII, 59) Ὁ Στράβων (VII, 331, 48),
ὀνομάζει αὐτὸ Σέρριον, καὶ τοποθετεῖ

αὐτὸ μετὰ Ὁρθαγορείας πρὸς Δ. Φαί-
νεται ὅτι ὑπῆρχε παρ' αὐτὸ καὶ πολίχνη
μετὰ τείχους, ἐξ οὗ καὶ ἡ ὀνομασία αὐτῆς
Σέρρειον τείχος, ὅπου ἐγένετο ἡ ἐπισκευὴ
τῶν πλοίων τοῦ στόλου τοῦ Ξέρξου. Κατὰ
δὲ Στεφ. τὸν Βυζάντιον ὑπῆρχε καὶ πόλις
τῆς Σαμοθράκης. Τὸ Ἑθνικὸν Σερρειεύς
καὶ Σερρεώτης. Ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Φι-
λίππου Β' τῆς Μακεδονίας, ἐξαναγκάσαν-
τος τὴν φρουρὰν τῶν Ἀθηναίων νὰ ἐκκε-
νώσῃ αὐτὸ τὸ 344 π. Χ. (Δημοσθ. Περὶ
Ἀλλονήσου, 36—37.—Κατὰ Φιλίππου, IV,
8,—Αἰσχίνου κατὰ Κτησιφῶντος, 82)

Τοῦ Σερρείου τείχους σώζονται ἀρετὰ
ἐρείπια.

ΣΕΥΘΗΣ.— Ὑπὸ τὸ ὄνομα Σεύθης,
φέρονται τρεῖς βασιεῖς τῆς Θράκης.

ΣΕΥΘΗΣ Α'. — Βασιλεὺς τῶν Ὀδρου-
σῶν, υἱὸς τοῦ Σαραδόκου, ἢ Σαρδόκου,
καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Σιτάκου. Κατὰ τὴν με-
γάλην ἐκστρατείαν τοῦ Σιτάκου κατὰ τοῦ
βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκου τοῦ Β'
τὸ 429 π. Χ. ὁ Σεύθης ἠκολούθησε τὸν θεϊ-
ὸν του, μεγάλως ἰσχυῶν παρ' αὐτῷ. Ἄλλ'
ὁ Περδίκας κατώρθωσε νὸ προσεταιρι-
σθῆ τὸν Σεύθην, ὑποσχόμενος εἰς αὐτὸν
ὡς σύζυγον τὴν ἀδελφὴν του Στρατονίκην
καὶ χρήματα πολλὰ, ἐάν κατώρθωνε καὶ
πέισῃ τὸν Σιτάκην νὰ παύσῃ τὰς ἐχθρο-
πραξίας καὶ νὰ ἀποσυρθῆ. Πράγματι ὁ
Σεύθης κατώρθωσε νὰ πέισῃ τὸν θεϊὸν
του, καὶ ἔλαβεν ὡς σύζυγον τὴν Στρατο-
νίκην, συνδεθεὶς οὕτω διὰ στενῶν συγγε-
νικῶν δεσμῶν μετὰ τῆς Μακεδονικῆς δυ-
δαστείας. (Θουκ. Β, 95—101). Τὸν Σιτά-
κην ἀποθανόντα τὸ 424 π. Χ. ἐν τινὶ ἐκ-
στρατείᾳ κατὰ τῶν Τριβαλλῶν, διεδέχθη
ὁ Σεύθης, διότι ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος του
Σάδοκος, εἶχεν ἀποθάνει. (Θουκ. Β, 29, 2
καὶ 67, 2). Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σεύ-
θου, τὸ βασιλεῖον τῶν Ὀδρουσῶν ἐπεξετά-
θη, τὰ δὲ ἔσοδα αὐτοῦ ἀνήρχοντο κατὰ μὲν
τὸν Θουκυδίδην (Β, 97) εἰς 400 τάλαντα
χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, πλὴν τῶν πλουσιω-
τάτων δώρων τῶν ὑπῆκόων του, κατὰ δὲ
τὸν Διόδωρον Σικελιώτην εἰς 1.000. Καθ'
ὅλην τὴν βασιλείαν του ὑπῆρχε πιστὸς φί-
λος καὶ σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁ-

ποιοι τιμῆς ἕνεκα τοῦ ἀπένειμον τὸν τίτλον τοῦ Ἀθηναίου πολίτου.

Τοῦ Σεύθου Α΄ σώζονται ἀργυρᾶ νομίσματα φέροντα ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς ἰσπέα ἔνοπλον, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης τὴν ἐπιγραφὴν ΣΕΥΘΑ ΑΡΓΥΡΙΟΝ ἢ ΣΕΥΘΑ (Head Σβορώνου, Ἱστορία τῶν Νομισμ. Τόμ. Α΄ σελ. 355-356).

ΣΕΥΘΗΣ Β΄.—Οὗτος διαδεχθεὶς κατὰ πᾶσαν πιθανότητα Σεύθην τὸν Α΄, κατὰ τὴν ἰδίαν ὁμολογίαν του, ἦτο υἱὸς τοῦ Μαισάδου, βασιλ. τῶν Μελανδιτῶν, Θυγῶν καὶ Τρανιπῶν, θρακικῶν λαῶν. Ἐκθρονισθέντος τοῦ πατρὸς του καὶ ἀποθανόντος ὀλίγον μετὰ ταῦτα, ὁ Σεύθης ἀνετράφη εἰς τὴν ἀθλὴν τοῦ βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν περὶ τὰ 400 π. Χ. Ἀνδρωθεὶς κατώρθωσε νὰ λάβῃ ἀρκετὴν δύναμιν πεζικοῦ καὶ ἱππικοῦ παρὰ τοῦ Μηδόκου, καὶ προσεπάθει νὰ ἀνακτήσῃ τὸν πατρικὸν θρόνον. Κατὰ τὸ 405 π. Χ. ὁ Σεύθης ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Μηδόκου, ὑπεσχέθησαν τὴν συνδρομὴν των εἰς τὸν Ἀθηναϊκὸν στόλον, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως νὰ ἀνατεθῇ ἡ ἀρχιστρατηγία εἰς τὸν Ἀλκιβιάδην φίλον των, καταφυγόντα εἰς τὴν Θρακικὴν χερσόνησον, μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καθαίρεσίν του. Οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως ἀπέρριψαν τὴν ἀξίωσιν τούτην τῶν Θρακῶν βασιλέων, καὶ ἐπῆλθεν ἡ ὀλεθρία διὰ τοὺς Ἀθηναίους ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχία, καθ' ἣν συνελήφθη ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου ὁ ἀθηναϊκὸς στόλος. (Ξενοφ. Ἑλληνικά Β, 1, 25—Πλουτάρχ. Λύσανδρος 10). Βραδύτερον, ὅταν τὸ 400 π. Χ. ὁ Ξενοφῶν ἐπιστρέφων μετὰ τῶν μυρίων ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐφθασεν εἰς τὴν Χρυσούπολιν, ὁ Σεύθης ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειάν του, πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ πατρικοῦ θρόνου, ὑποσχόμενος νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτὸν τὴν Ρισάνθην, ὡς καὶ τὴν θυγατέρα του ὡς σύζυγον, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως, ἐὰν ὁ Ξενοφῶν εἶχε θυγατέρα, νὰ τὴν ἐξαγοράσῃ συμφώνως μὲ τὰ θρακικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα (Κύρου Ἀνάβ. VII, 2, 38).

Κατ' ἀρχὰς ὁ Ξενοφῶν ἠρνήθη. Κατόπιν ὅμως ἐπελθούσης συμφωνίας, ἐβοήθησεν αὐτόν, οὗτω δὲ τῇ βοήθειᾳ τοῦ Ξενο-

φῶντος, ἀνέκτησε τὸν πατρικὸν θρόνον. Ἀλλ' ὅταν ἤλθεν ἡ ὥρα τῆς ἀμοιβῆς τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν, μετῆλθε μυρίας ὑπεκφυγὰς, μέχρις οὗ τέλος κατέβαλε τὰ συμφωνηθέντα. Τὸ 399 π. Χ. ἐβοήθησε τὸν Σπαρτιάτην στρατηγὸν Δερκυλλίδα ἐκ εἰς τὴν Εἰθυνίαν κατὰ τῶν Περσῶν, τὸ δὲ 393 π. Χ. συμβίβασθεις, τῇ μεσολαβῆσει τῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν Θρασυβούλου καὶ Χαβρίου, πρὸς τὸν προστάτην του Μήδοκον, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχε περιέλθει εἰς ρῆξιν, συνωμολόγησεν εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀθηναίων. Ἀλλ' ἡ συνθήκη αὕτη διήρκεσεν ἐπ' ὀλίγον, διότι ὁ Σεύθης ἐφάνη δόλιος καὶ ἀπιστος. Ἀπέθανε τὸ 384 π. Χ.

ΣΕΥΘΗΣ Γ΄ Βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, σύγχρονος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τοῦ ὁποίου ἦτο ὑποτελής. Μετὰ τὴν πᾶσιν ὅμως τοῦ Ζωπυριώος καὶ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (323 π. Χ.) ἠθέλησε νὰ ἀνακτήσῃ οὗτος τὴν ἀνεξαρτησίαν του. Συναθροίσας λοιπὸν στρατὸν περὶ τοὺς 2.000 πεζῶν καὶ 8.000 ἱππέων ἐπετέθη κατὰ τοῦ Λυσιμάχου. Μετ' ἀμφίροπον ὅμως μάχην, ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν κυριορχίαν τοῦ Λυσιμάχου, ὅστις τὸ δεύτερον κατατρόπασας αὐτόν εἰς τὰ στενὰ τοῦ Αἴμου, τὸ 313 π. Χ. τὸν ἠνάγκασε νὰ ὑποταχθῇ τελείως (Διοδ. Σικελ. XIX, 73). Τοῦ Σεύθου Γ΄ σώζονται χαλκᾶ νομίσματα τοῦ 324 π. Χ. ἀμελοῦς τεχνοτροπίας, τὰ ὁποῖα νομισματολόγοι τινὲς ἀποδίδουν εἰς Σεύθην τὸν Α΄. Φέρουν δὲ ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς κεφαλὴν τοῦ Διὸς, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης τὴν ἐπιγραφὴν: ΣΕΥΘΟΥ καὶ ἰσπέα (Head Σβορώνου, Ἱστορία τῶν Νομισμ. Τόμ. Α΄ σελ. 356).

ΣΗΛΥΜΒΡΙΑ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Ἄν. Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντίδος, κειμένη 70 χλμ. πρὸς Δ. τοῦ Βυζαντίου, μετὰ ξὺ Ἐπιβατῶν καὶ Ἡρακλείας, εἰς βόρ. πλάτ. 42°, 30' καὶ ἀνατ. μῆκ. 55°, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, II, 4). Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 319) ὀνομάσθη Σηλυμβρία ἀπὸ τοῦ Σήλυος, ἦτο δὲ κατὰ τὸν Σκύμμον (Περιηγ. 715—716) ἀποικία Με-

γαρέων, ιδρυθεῖσα περί τὸ 675 π. Χ. Ἡ κατάληξις—βρία, εἶναι θρακικὴ καὶ σημαίνει πόλιν, ἤτοι: πόλις τοῦ Σήλου. Ἡ Σηλύμβρια ἤκμασεν ἐνωρίτατα καὶ ἀπέβη κέντρον ζωηροτάτου ἐμπορίου μετὰ τῶν γειτονικῶν λαῶν. Τὸ 410 π. χ. κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου διὰ προδοσίας (Ξενοφ. Ἑλλήν. Α, 3, 10), ἔκτοτε δὲ παρέμεινε σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, καταβάλλουσα ἐτήσιον φόρον πέντε ταλάντων μέχρι τῆς ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνοσ ἀλώσεως αὐτῆς τὸ 342 π.Χ. Ὁ Ξενοφῶν πολλάκις ἀναφέρει αὐτὴν εἰς τὴν Κύρου Ἀνάβασιν, εἰς τὰς μετὰ τοῦ Σεύθου τοῦ Β' διαπραγματεύσεις του. Ἐπίσης καὶ ὁ Δημοσθένης (Περὶ τῆς Ροδίων ἐλευθερίας. 26.—Περὶ Στεφάνου, 78). Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου περιῆλθεν εἰς τὸν βασιλεία τῆς Θράκης Λυσίμαχος, βραδύτερον δὲ εἰς τοὺς Ρωμαίους

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀρχαδίου (395—468) ἡ Σηλύμβρια μετωνομάσθη ἐπὶ τι διάστημα Εὐδοξιοῦπολις, πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου του Εὐδοκίας, ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο μνημονεύεται εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς συνόδου (451), καθὼς καὶ ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων. Ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 632) μνημονεύεται ὡς μία τῶν 14 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Θράκης τῆς Εὐρώπης, καθὼς καὶ ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογενήτου (Περὶ Θεμ. Β, 47. Τὰ δὲ τεῖχη αὐτῆς «ὅσα πεπονθότα ἐτύγγανε» ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (Ἱεροκ. Περὶ Κτισμ. IV. 9, 12). Τὸ 457 Λέων ὁ Θραξ ἀπὸ Τριβούνων καὶ δοῦξ τῶν Σηλυμβριανῶν, ἀνγορεῦθη αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου. Τὸ 479 μ. Χ. κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Θεοδορίου, βασιλέως τῶν Ὀστρογόθων. Ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν, ὁ Ἀλέξιος ἐπέτρεψε τὸ 1082 εἰς τοὺς Ἐνετοὺς νὰ συστήσωσιν ἐν Σηλυμβρίᾳ ἐμπορικὴν ἀποικίαν. Μετὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1271), Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος μετέφερεν εἰς Σηλυμβρίαν τὰ ὄστα Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, καὶ κατέθηκεν αὐτὰ εἰς μονὴν τοῦ Σωτήρος, ὅπου καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ. Ἐν Σηλυμβρίᾳ ὁ Ἰωάννης Καντα-

κουζηνὸς ἐτέλεσε μεγαλοπρεπῶς τὸ 1346 τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς του μετὰ τοῦ σουλτάνου τῶν Τούρκων Ὀρχάν, καὶ ἔκτισε ἐν αὐτῇ ἀνάκτορα. Κατὰ τὰ τελευταία ἔτη τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἡ Σηλύμβρια ἐδίδεται ὡς δεσποτεία εἰς μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ὅπως εἰς τὸν Ἰωάννην Παλαιολόγον τὸ 1357, τὸν Ἀνδρόνικον Παλαιολόγον τὸ 1390, τὸν Θεόδωρον Παλαιολόγον τὸ 1443 καὶ τὸν Δημήτριον Παλαιολόγον τὸ 1448. Κατὰ τὴν βυζαντινὴν περιόδον ἡ Σηλυμβρία ὑπέστη ὅλας τὰς κατὰ καιροὺς ταλαιπωρίας καὶ διώξεις τῆς Θράκης.

Ἡ πόλις εἶναι κτισμένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ λόφου 90 μέτρων περίπου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου σώζονται ἐρείπια βυζαντινοῦ φρουρίου ὄχυρωτάτου, καλουμένου ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν «Φρούριον τῶν Σάκκων». Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἱστορικοῦ Νικήτα Χωνιάτου, κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Γετικῶν καὶ Σκυθικῶν φύλων ἐν Θράκῃ, μόνον ἡ Σηλυμβρία καὶ ἡ Βιζύη ἀντεστάθησαν ἀποτελεσματικῶς κατ' αὐτῶν χάρις εἰς τὰ ὄχυρά αὐτῶν φρουριακὰ συγκροτήματα. Ὅταν ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος τὸ 1449, τὸ λεγόμενον Βυζαντινὸν κράτος, περιελάμβανε μόνον τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Σηλυμβρίαν, τὴν Πέρινθον, τὸ φρούριον τῶν Ἐπιβατῶν καὶ τινὰς πόλεις τοῦ Εὐξείνου. Ἡ Σηλυμβρία μετὰ τῆς Βιζύης εἶχον ἀντισταθῆ εἰς ἐπανειλημμένας ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιορκίας. Τέλος ὁμως καὶ αὐτὴ ὑπέκυψε κατὰ Μάρτιον τοῦ 1453 εἰς τὸν Τούρκον στρατηγὸν Καρατζά-μπεην.

Ὑπὸ ἐκκλησιαστικὴν ἐποψιν ἡ Σηλυμβρία ἐνωρίτατα ἀνεδείχθη εἰς ἔδραν ἐπισκόπου «Εὐδοξιοῦπόλεως», ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔκτου αἰῶνος μνημονεύεται μετὰξὺ τῶν «αἰτοκεφάλων» ἀρχιεπισκοπῶν τοῦ Πατριαρχείου. Βραδύτερον ἐπὶ Μαυροῦ τοῦ Κομνηνοῦ (1143—1180) ἀνεδείχθη εἰς μητρόπολιν, διατηρηθεῖσαν μέχρι τοῦ 1923, τοῦ μητροπολίτου αὐτῆς φέροντος τὸν τίτλον τοῦ «ὑπερτίμου καὶ Ἐξάρχου Θράκης». (Ράλλης καὶ Ποτλῆς τόμ. V, σελ. 475.

Γερμανοῦ, Μητροπολίτου Σάρδεων, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κιλ. εἰς «Θρακικά», 1935, σελ. 118 καὶ ἐξῆς).

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀν. Θυράκης, ἢ Σηλυμβρία, ἦτο ἔδρα τῆς ὁμωνύμου ὑποδιοικήσεως, τοῦ γομοῦ Ραιδεστοῦ, ἀριθμοῦσα περὶ τοὺς 4.500 κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, καὶ ἀλιείαν. Περιφημον καὶ ἐξακουστὸν εἶναι τὸ ξυνόγαλα αὐτῆς, τοῦ ὁποίου τὸ πλεῖστον καταναλίσσεται ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Ἀν. Θυράκης οἱ κάτοικοι αὐτῆς κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐγκατασταθέντες ἐν Καβάλλα, Θεσσαλονίκῃ καὶ ἄλλαχοῦ. Ἡ Σηλυμβρία ὑπῆρξε πατεῖς τοῦ Ἡροδίου, (βλ. λ.), διδασκάλου τοῦ Ἰπποκράτους. Εἶναι ὁ πρῶτος ὅστις εἰσήγαγε τὴν γυμναστικὴν ἐν τῇ θεραπευτικῇ

Ἐν Σηλυμβρία ἐμαρτύρησεν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ (284—305) ὁ Ἄγιος Ἀγαθόνικος μετὰ πλείστον χριστιανῶν τῆς Νικομηδείας. Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας, τιμῶν τὴν μνήμην τοῦ Ἀγίου, ἔκτισε ναὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐορτάζοντα τὴν 22 Αὐγούστου.

Τῆς Σηλυμβρίας σώζονται νομίσματα ἀργυρᾶ ἀναγόμενα εἰς τὰ 509—450 π. Χ. Φέρουν δὲ ἔμπροσθεν μὲν τὴν ἐπιγραφὴν ΣΑ καὶ ἀλέκτορα, ὀπισθεν δὲ ἔγχυλον τετραγώνου διηρημένον εἰς 4, ἢ ἔμπροσθεν ἀλέκτορα καὶ ὀπισθεν ΣΑΛΥ καὶ στάχυν, ἢ ἔμπροσθεν κεφαλὴν Ἡρακλέους πωγωνοφόρου μετὰ λεοντῆς καὶ ὀπισθεν τετραγώνου ἔγχυλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀλέκτωρ ἐν τετραγώνῳ ἐκ σφαιριδίων (Head-Σβόρώνου, Ἱστορ. Νομισμ. τόμ. Α, σελ. 342).

* ΣΗΛΥΣ.—Ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐν Θυράκι πόλεως Σηλυμβρίας, ἣτις ἀπὸ τοῦ Σήλυος προσηγόρευται. (Στράβων VII, 319).

ΣΗΜΑ.—Τυμβοειδῆς μαστὸς τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ροδίου ποταμοῦ, ὁ ἄλλως λεγόμενος Κυνόσημα (βλ. λέξ.) Εἶναι τὸ σημερινὸν Κιλιντ-Μπάχο, μετὰ ὁμωνύμου φρουρίου ἀνεγερθέντος ὑπὸ Μεχμέτ τοῦ Β'. Ἡ ἀπὸ τοῦ Σήματος μέχρι τῆς ἀπέναντι Μικρασιατικῆς

παραλίας ἀπόστασις εἶναι 1950 μέτρα, ἀποτελεῖ δὲ τὸ στενωτέρον διάγραμμα (πέραςμα) τοῦ Ἑλλησπόντου.

ΣΗΣΤΙΑΣ (Ἄκρα).—Ἀκρωτήριον τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Ἑλλησπόντου μεταξὺ Μαδύτου καὶ Σηστοῦ (νῦν Ἀκλιμάν), ὅπου ὁ Ξέρξης ἐξευξε τὸν Ἑλλησποντον (Στράβ. VII, 31, 56). Ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου ὑπῆρχε ἀρχαιότατος φάρος ἀπέναντι τῆς Ἀβύδου. Εἶναι τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριον Μπόβαλι - Κελεσί.

ΣΗΣΤΟΣ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἀναφερομένη ἤδη ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου (Ἰλιάδ. Β, 835—839, ὡς σύμμαχος τῶν Τρώων, ὑπὸ τὸν Ἄσιον Ὑρτακίδην, ἡγεμόνα τῆς Σηστοῦ, Ἀβύδου, Ἀρίσβης, Περκώτης καὶ Πρακτίου. Ἐκεῖτο δὲ παρὰ τὴν λεγομένην Σησιτιάδα ἄκραν, παρὰ τὸ στενωτέρον μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου, τὸ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, καλούμενον, ἑπταστάδιον ἢ Ζεῦγμα, καὶ ἀπέναντι τῆς ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς παραλίας κειμένης Ἀβύδου, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπέχετο ὑπὲρ τὰ πέντε χιλιόμετρα. Κατὰ Σκύμμον τὸν Χίον (Περιηγ. 870) ἦτο Ἀιολικὴ ἀποικία, ἐνεκα δὲ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως ἀπέβη μία τῶν ἀκμαιοτέρων καὶ πλουσιωτέρων πόλεων τῆς Θρακικῆς χερσονήσου «ἀρίστη τῶν ἐν χερσονήσῳ πόλεων» Στράβ. XII, 331, 56). Κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ἄγνωστον ἂν κατακείτο ὑπὸ Θρακικῶν ἢ Πελασγικῶν φύλων. Ἄλλ' ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Ἡροδότου (IX, 115), καθ' ἣν περιεβάλλετο δι' ἰσχυροτάτου τείχους, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι οἱ πρῶτοι αὐτῆς κάτοικοι ἦσαν Πελασγοί. Κατὰ τὸν πέμπτον ὄμιον π.Χ. αἰῶνα κατακείτο ὑπὸ Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι μετὰ τοῦ Μιλτιάδου ἀπόκισαν τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον.

Ἡ Σηστός ἀναφέρεται πολλάκις ὑπὸ τῶν ἐπιθυμούντων τὴν κατὰ θάλασσαν κυριαρχίαν. Γνωστοτάτη ὁμως ἀπέβη ἐκ τῆς παραδόσεως διὰ τὸν ἀτυχή ἔρωτα τῆς Ἡροῦς καὶ Λεάνδρου, ὅστις ἐνέπνευσεν εἰς τὸν Μουσαῖον τὰ «Καθ' Ἡρῶ καὶ Λεάνδρον». τὸν δὲ Ὀβίδιον νὰ γράψῃ δύο ἐκ τῶν ὠραιότερων κεφαλαίων τῶν

Ἡρωίδων του (Ἡρωίδες, (Ἐπιστογή XVII και XIX). «Σηστός γέ ἐστι πόλις, λέγει ὁ ἱστορικός Ἀγαθίας (V, 12), ἡ περιλάλητος τῇ ποιήσει καὶ ὀνομαστοτάτῃ, οὐκ ἄλλου του ἔνεκα, οἶμαι, ἡ μόνον ἐπὶ τῷ λύχνῳ τῆς Ἡροῦς ἐκείνης τῆς Σηστίδος καὶ τῷ Λεάνδρῳ ἔρωτι καὶ θανάτῳ». Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Σηστοῦ μέχρι τοῦ λιμένος τῆς Ἀβύδου, κατὰ τὸν Στράβωνα XIII. 591, πρβλ. καὶ 11, 124), εἶναι 30 στάδια (περίπου 4250 μέτρα), ἀλλ' ἀπὸ τῆς Β. Α. παραλίας τῆς Ἀβύδου, μέχρι τῆς Ν. Α. παραλίας τῆς Σηστοῦ, ἡ ἀπόστασις ἢ διαγραμ (πέρασμα) ἦτο ἑπτὰ μόνον στάδια, Ἑπταστάδιον ἢ Ζεϋγμα καλούμενον, ζευχθὲν διὰ γεφύρας ὑπὸ τοῦ Ξέρξου διὰ τὴν διάβασιν τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν παραλίαν, τὴν καλουμένην Ἀποβάθραν. Ἐπὶ τῆς Σηστοῦ καὶ τῆς ἀντικρῦ αὐτῆς Ἀβύδου, ἠγείροντο πύργοι χρησιμεύοντες ὡς σημεῖον ἀναγνωρίσεως διὰ τὴν διάβασιν ἀπὸ τῆς μιάς εἰς τὴν ἄλλην ἀκτῆν. Κατὰ δὲ τὴν νύκτα πυρσοὶ ἀναπτόμενοι ἐπὶ τῶν πύργων τούτων ἐχρησίμευον ὡς ὀδηγοὶ τῶν ναυτιλλομένων. Καὶ σήμερον ἀκόμη ἐπὶ τῶν θέσεων τούτων ὑπάρχουν φάρου πρὸς ὀδηγίαν τῶν ναυτιλλομένων. Ἐπὶ μὲν τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας ὑπάρχει φάρος πρασίνων ἐκλάμψεων ὀνόματι : Μπόβαλι-Καλεσῆ (Σηστός), ἐπὶ δὲ τῆς Ἀσιατικῆς, ἐρυθρῶν ἐκλάμψεων, ὀνόματι Ναγαρό-Καλεσῆ (Ἀβυδος). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὁ ὑπὸ τῆς παραδόσεως ἀναφερόμενος λύχνος τῆς Ἡροῦς, ὁ χρησιμεύων, ὡς ὀδηγὸς εἰς τὸν Λεάνδρον κατὰ τὰς νυκτερινὰς αὐτῶν συνεντεύξεις, δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ ποιητικὸς συμβολισμὸς τῶν πυρσῶν τούτων. Τὸ παράδειγμα τοῦ Λεάνδρου μιμούμενος καὶ ὁ λόρδος Βύρων, φανατικὸς λάτρης τῶν ἀρχαίων παραδόσεων, διήλθε κολυμβῶν τὸ ἀπὸ Σηστοῦ εἰς Ἀβυδὸν στενὸν εἰς μίαν ὥραν καὶ δέκα λεπτά.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πέμπτου μ. Χ. αἰ ὤνος, ἡ Σηστός ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Ξέρξου, ὅστις διώρισεν ὑπαρχὸν τῆς Χερσονήσου τὸν Πέρσην Ἀρταύκτην, ἔδρευοντα ἐν Σηστῷ. Ὑπὸ τοὺς Πέρσας παρέμεινε

μέχρι τοῦ 478 π. Χ. ὁπότε, ἐπελθὼν ὁ Ξάνθιππος, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, μετὰ τὴν περιφανῆ ἐν Μυκάλῃ ναυμαχίαν, ἀπλευθέρωσε τὴν Σηστόν μεθ' ὄλων τῶν Ἐλληνίδων πόλεων τῆς Χερσονήσου, τιμωρήσας ἀσπηρότατα τὸν Ἀρταύκτην διὰ τὰς κακουργίας αὐτοῦ (Ἡροδ. VII, 33.—IX, 116). Μέχρι τῆς ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς ναυμαχίας καὶ τῆς ἡττης τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου τὸ 405 π. Χ. ἡ Σηστός μεθ' ὄλων τῶν πόλεων τῆς χερσονήσου, παρέμεινε σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸ ὀρηκτήριον τῶν κατὰ τὸ Θρακικὸν πέλαγος καὶ τὴν Προποντίδα κατὰ θάλασσαν ἐνεργειῶν των. Μετὰ τὴν ἡτταν αὐτῶν κατελήφθη ἡ Σηστός ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου, ὅστις ἐκδιώξας τοὺς κατοίκους τῆς, ἀντικατέστησεν αὐτοὺς δι' ἀνδρῶν τῶν πληρωμάτων τοῦ στόλου του. Τὴν ἐνεργειάν του ὁμως ταύτην δὲν ἐνέκριναν οἱ Σπαρτιάται καὶ οἱ κάτοικοί τῆς ἐπὶ νῆλθον εἰς τὴν πατρίδα των.

Μετὰ τὴν ἐν Κνίδῳ ναυμαχίαν τὸ 394 π. Χ. ἡ Σηστός, θελήσασα ν' ἀποστατήσῃ ἀπὸ τῆς Σπάρτης, μετὰ πολλῶν ἄλλων πόλεων τῆς Μ. Ἀσίας, συνεκρατήθη ὑπὸ τοῦ Σπαρτιάτου Δερκυλίδα, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Κόωνος τῆς Σηστοῦ πολιορκία ἀπέτυχεν. Μετὰ ταῦτα, διαμφισβητουμένη ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ τῶν Θρακῶν, κατελήφθη ἔριςτικῶς τὸ 360 ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Κόττος τοῦ Α'. Τὸ 353 ὁμως περιήλθε καὶ πάλιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτῶν Χάρης ἐγκατέστησεν εἰς αὐτὴν Ἀθηναίους ἀποίκους, σφάξας τοὺς κατοίκους τῆς. Ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, κατελήφθη τὸ 334 π. Χ. ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, κατὰ δὲ τὴν κατὰ τῆς Ἀσίας ἐκστρατείαν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ὑπῆρξε τὸ σημεῖον τῆς συγκεντρώσεως τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (323 π. Χ.), περιήλθεν εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τούτων εἰς τοὺς Ροδίους τὸ 219 π. Χ., ἀπὸ τούτων δὲ εἰς τοὺς Περγαμηνούς μετὰ τὴν ἐν Μαγνησίᾳ ἡτταν Ἀντιόχου τοῦ Μεγάλου, 190 π. Χ. Κατὰ τὸν ἕκτον μ. Χ. αἰῶνα ὁ Ἰουστινιανὸς (527—565) ἀνήγειρεν ἐπὶ τι-

νος λόφου παρ' αὐτὴν φρούριον «ἀπόρσβατον ὄλωσ, ἐλεῖν τε εἴ τις ἐγγχειροίη, ἀμήχανον» (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 10, 5).

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων (1204 μ. Χ.) ἡ Σηστός περιήλθεν εἰς αὐτοὺς, ἀλλ' ἀνεκτῆθη μετ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Νικαίας Ἰωάννου Δούκα τοῦ Βατάτση (1222—1254).

Τὸ φρούριον τῆς Σηστοῦ ὑπῆρξε τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς Εὐρώπης κατακτηθὲν ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1356, ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν. Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτοῦ ὑπάρχει σήμερον μόνον ἓν τουρκικὸν μοναστήριον.

Εἰς τὴν Σηστόν ὑπῆρχε ναὸς τῆς Ἀφροδίτης εἰς τὸν ὅποιον προσήρχοντο προσκυνηταὶ ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἡγαπήθησαν ἡ Ἡρώ καὶ ὁ Λεάνδρος. Ἐπίσης ἐλατρεύετο ἐν Σηστῷ ἡ Δήμητρα καὶ ὁ Ἑρμῆς, ἀπεικονιζόμενοι εἰς τὰ σωζόμενα νομίσματα αὐτῆς τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ Λυσιμάχου. Ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων νομισμάτων αὐτῆς, ἰδίως δὲ τοῦ δευτέρου π. Χ. αἰῶνος, ὁ σπουδαιότερος τύπος αὐτῶν, εἶναι ἡ παρουσία τοῦ κατορθώματος τοῦ Λεάνδρου καὶ ὁ πύργος «ὅπου ποτὲ Σηστιὰς Ἡρῶ ἴστατο λύχνον ἔχουσα». (Head — Σβροῶνον Ἱστορία τῶν Νομισμ., τόμ. Α', σελ. 331).

Τῆς ἀρχαίας Σηστοῦ τὰ ἐρεῖπια σχεδὸν ἐξηφανίσθησαν, ἔνεκα τῆς κατασκευῆς τῶν κατὰ τὸν Ἑλλησποντον ἐγεργθέντων φρουρίων, ἐλάχιστα δὲ σώζονται ἐπὶ τοῦ ὑπερκειμένου λόφου, ὅπου τὸ φρούριον Ζεμενίκ. Σήμερον ὁ λιμὴν τῆς Σηστοῦ ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν Τούρκων Ἄκ-Μπάς-Λιμανί, ἡ δὲ πόλις Γιάλοβα, ἀριθμοῦσα κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἄν. Θράκης ἀπογραφὴν (1920) 529 κατοίκους, μέτρι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν.

Τῆς Σηστοῦ σώζονται ἀρκετὰ ἐπιγραφαί, ἰδίως δὲ ἐκτενεστάτον τι ψήφισμα ἐπὶ μαρμάρου, ἀνευρεθὲν κατὰ τὸ 1865, ἐνθα ἐπαινεῖται ὁ Μηνᾶς Μένητος διὰ τὰς μεγάλας οὐτοῦ πρὸς τὴν πατρίδα του ὑπηρεσίας, καὶ ἀναφέρονται οἱ βασιλεῖς τῆς Περγᾶμου, οἱ ὅποιοι εἶχον παραλάβει τὴν

χερσονήσον παρὰ τῶν Ῥωμαίων, μετὰ τὴν ἦταν Ἀντιόχου τοῦ Μεγάλου. Ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ ὁ Στράτων, στρατηγὸς τῶν Περγαμηνῶν στρατευμάτων, ὅστις εἶχεν ὑπερασπίσει ἀποτελεσματικῶς τὴν Σηστόν κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Θρακῶν, ἰδίως δὲ κατὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Διηγόλιος (Dumont—Homolle, σ. 451 καὶ ἐξῆς).

* ΣΗΤΗ — Ἀδελφὴ τοῦ Ρήσου, βασιλέως τῆς Θράκης, σύζυγος τοῦ Ἄρεως καὶ μήτηρ τοῦ Βίθυος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐνομάσθησαν οἱ Βιβύαι (βλ. λέξ.).

ΣΘΕΝΟΣ.—Μικρὸς ποταμὸς τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πομπωνίου Μέλα (B, 28), ὅστις, διαρρέων τὴν χώραν τῶν Κικόνων, ἐκβάλλει παρὰ τὴν Μαρώνειαν.

ΣΙΓΓΗΣ, ΣΙΓΓΑΙΟΣ ἢ ΣΙΓΓΙΟΣ — Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Σίγγου (βλ. λέξ.).

* ΣΙΓΓΙΑΟΥΝΟΝ ἢ ΣΙΝΓΙΑΟΥΝΟΝ. — Γ' ὄλις τῆς Ἄνω Μοισίας, παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Κάτω Παννονίας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ Σαύου, κειμένη κατὰ τὸν Πτολ. (Γεωγρ. Γ, 9, 2) εἰς βόρ. πλάτ. 44°, 30' καὶ εἰς ἀνατ. μήκ. 45°, 30' Κατ' ἀρχὰς αὐτόνομος (municipium), ἐγένετο ρωμαϊκὴ ἀποικία καὶ ἦτο ἔδρα τῆς τετάρτης λεγεῶνος Flavia Felix. Εἶναι ἡ σημερινὴ πρωτεύουσα τῆς Γιουγκοσλαβίας Βελιγραδίου.

* ΣΙΓΓΙΑΩΝ.—Βλ. λέξ. Σιγγίδουνον.

ΣΙΓΓΙΤΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ.—Κόλπος τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου μεταξὺ τῶν χερσονήσων Σιθωνίας (νῦν Λόγγος) πρὸς Δ. καὶ τῆς Ἀκτῆς πρὸς Α. Ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (VII, 30, 31) καλεῖται Σιγγικὸς «ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῇ πόλεως ἀρχαίας κ τεσκαμμένης Σίγγου τοῦνομα». Τὸ μεγαλύτερον πλάτος αὐτοῦ εἶναι 13 μίλλια, τὸ δὲ βάθος του 26 μίλλια, παρουσιάζει δὲ τρία καλὰ ἀγκυροβόλια: τὸν λιμένα Πόρτο-Συκιά, τὸν λιμένα Ἅγιος Δημήτριος πρὸς τὸν μυχόν του καὶ τὸν ὄρμον Πρόβλακα, εἰς τὰ Β. ΒΑ. τοῦ μυχοῦ του μεταξὺ τοῦ δυτικῆς στομίου τῆς διώρυγος τοῦ Ζερέξου.

ΣΙΓΓΟΣ (ἡ).—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς χερσονήσου Σιθωνίας (νῦν Λόγγου) ἀνα-

φερομένη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 122), μεταξύ τῶν πόλεων Πιλωρόου καὶ Σάρτης, ἀπὸ τῆς ὁποίας, κατὰ τὸν Στράβωνα (VII 330, 31) ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ ὁ ὁμώνυμος κόλπος. Ἀλλὰ ποῦ ἔκειτο ἀκριβῶς μεγάλη διαφωνία ἐπικρατεῖ μεταξύ τῶν συγγραφέων. Ὁ Πτολεμαῖος (Γεωγρ. Γ, 12, 19), ἀναφέρων αὐτήν, τοποθετεῖ εἰς τὰ μεσόγεια τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου εἰς βόρ. πλάτ. 40°, 40' καὶ ἀνατ. μῆκ. 50°, 30'. Σφάλλονται ὁμως, ὅπως σφάλλεται, τοποθετῶν καὶ τὴν Τορώνην ἐπὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ Τορωναίου κόλπου, ἐνῶ εἶναι γνωστὸν ὅτι αὕτη ἔκειτο παρὰ τὸν λιμένα Κωφόν. Ἐπίσης καὶ ὁ Στράβων φαίνεται τοποθετῶν αὐτήν εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Τορωναίου κόλπου, ἀναφέρων, ὅτι εὐθὺς μετὰ τὴν Σίγγον ἔκειτο ἡ «Ἀκανθος ἐπὶ τῷ Ἰσθμῷ τοῦ Ἄθω, ἀφ' ἧς συχοὶ καὶ τὸν κόλπον Ἀκάνθιον καλοῦσιν» (VII, 330, 31).

Εἰς τὴν αὐτὴν πλάνην περιπίπτει καὶ Στέφανος ὁ Βυζάντιος, τοποθετῶν αὐτήν παρὰ τὸν Ἄθω. «Σίγγος, πόλις παρὰ τὸν Ἄθω. Τὸ ἔθνηκὸν Σίγγης καὶ Σιγγιτικός τὸ κτητικόν. Καὶ Σιγγαῖος». Παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ (V, 18) ὁ κάτοικος ὀνομάζεται Σιγγαῖος εἰς δὲ τὰς ἐπιγραφὰς Σίγγος.

Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Leake (τόμ. Γ, σελ. 153) τοποθετεῖ αὐτὴν ὅπου τὸ σημερινὸν χωρίον Συκιά ἢ Πόρτο Συκιά, ἐνῶ ὁ Kierpert συμφωνεῖ μετὰ τοῦ Πτολεμαίου. Κατὰ τὸν Δήμιτσαν τέλος (Ἡ Μακεδονία, σελ. 617) ἔκειτο ἀπέναντι τῆς νησίδος Ἀμμούλιανης, τῆς Διαπόρου τῶν ἀρχαίων, πρὸς βορρᾶν τῆς Σάρτης. Πότε ἰδρύθη καὶ ὑπὸ τίνος δὲν γνωρίζομεν. Κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ὑπετάγη εἰς τοὺς Πέρσας, ὑποστᾶσα τὴν κοινήν τύχην ὅλων τῶν παραλιακῶν πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς (Ἡροδ. VII, 122), μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν, κατὰ τὴν Νικίειον εἰρήνην (421 π. Χ.) μετέσχε τῆς ναυτικῆς συνομοσπονδίας τῶν Ἀθηναίων. (Θουκυδ. V, 18). Ἐκτοτε δὲν ἀναφέρεται πλέον.

ΣΙΓΜΑ.—Ὄνομα δύο συνοικιῶν ἐν Βυζαντίῳ, ὀνομασθεῖσα, οὕτως, διότι ὑπῆρχον εἰς αὐτὰς σιγματοειδεῖς τὸ σχῆμα στοαί. Καὶ ἡ μὲν μία ἔκειτο κάτωθεν τοῦ

Ἰπποδρόμου καὶ τῶν βασιλικῶν παλατιῶν παρὰ τὸν λιμένα τοῦ Ἰουλιανοῦ ἐπὶ τῆς Προποντίδος, ἡ δὲ ἄλλη εἰς τὴν Ν. Δ. ἄκρην τῆς πόλεως, ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Ἐξακινίου (νῦν Ἐξ Μάρμαρα). Εἰς τὴν δευτέραν ταύτην συνοικίαν ἔκειτο ἡ ἐκκλησία τῆς «Θεοτόκου ἐν τῷ Στίγματι», ἡ ὁποία ἀνηγέρθη ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου (324—327 μ. Χ.). Ἀνοικοδομήθαισα ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527—565), κατεστράφη ὑπὸ σεισμοῦ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Α' τοῦ Μακεδόνο (867—886), ὁπότε ἀνφοδομήθη ἐκ θεμελιῶν ὑπ' αὐτῶν. (Ἀλεξ. Πασπάτη, Βυζαντ. Μελέται, σελ. 378—381).

ΣΙΓΟΣ (ποταμός).— Ποταμὸς τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, ὁ αὐτὸς μὲ τὸν Αἰγὸς ποταμὸν βλ. λέξ.) ἀναφερόμενος ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ἢ ὁ παρὰ τὴν Μάδυτον ρέων καὶ τὰ Κοῖλα. «Τοῖσι γὰρ περὶ Σηστὸν σαλευούσας λαθρηδόν, ὡς εἶρε κατὰ Σιγὸν ποταμὸν κενωσάμενος τοῦ ναυτικοῦ αἰρεῖ» (Νικ. Χωνιάτης, Ἀλέξιος Β'. Α, σελ. 311) καὶ Γ. Παχυμέρης (Ἄνθρ. Παλαιολόγος VII, 6, 403). «Οἱ Ἀμογάβαροι... παρακαθίζουσι φρουρὰν περὶ τὸν Σιγὸν ποταμὸν, Μάδυτον ἐγγωρίως λεγόμενον». Ἴσως εἶναι ὁ περὶ τὰ Κοῖλα νῦν ρέων ποταμὸς καὶ Κοίλια ὑπὸ τῶν περιοίκων καλούμενος.

ΣΙΔΓΡΑ ΠΟΡΤΑ.—Ὄνομα δύο πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῶν ὁποίων ἡ μὲν μία ἔκειτο ἐν τῇ συνοικίᾳ Πετριῶν ἢ Πετριῶν (βλ. λέξ.) ἡ δὲ ἄλλη ἐπὶ τῆς Προποντίδος εἰς τὴν εἴσοδον τῶν Σοφτιῶν, ὅστις ἔκειτο Ν. Δ. τοῦ Ἰπποδρόμου.

ΣΙΘΩΝ.—Ἐπώνυμος ἢ, ὡς τῆς Σιθωνίας χερσονήσου, υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ὄσσης ἢ τοῦ Ἄρεως, σύζυγος τῆς νύμφης Μενδηίδος καὶ πατὴρ τῆς Παλλήνης, ἐπώνυμου ἡραίδος τῆς ὁμώνυμου χερσονήσου. Ἦτο δὲ βασιλεὺς τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἢ τῶν Ὀδομάντων ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ὑπέσχετο ὡς σύζυγον τὴν θυγατέρα του Παλλήνην εἰς ἐκείνον, ὅστις θὰ ἐνίκη εἰς μονομαχίαν. Ἐν τινι ὁμως μονομαχίᾳ μετὰ τοῦ Δρύαντος καὶ τοῦ Κλείτου, ἡ Παλλήνη ἐρασθεῖσα τοῦ τελευ-

ταίου ἐβοήθησεν αὐτὸν διὰ τεχνάσματος νὰ φρονέσῃ τὸν ἀντίπαλόν του. Μαθὼν τότε ὁ Σίθων «τὸν τε ἔρωτα καὶ τὴν ἐπιβουλὴν τῆς θυγατρὸς», ἀτεφάσισε νὰ καύσῃ αὐτὴν μετὰ τοῦ σώματος τοῦ Δρύαντος. «Φαντάσματος ὁμως θείου γενομένου καὶ ἐξαπτανάως ὕδατος πολλοῦ ἐξ ὄφρανος κιατραργέντος», ἐσβέσθη ἡ πυρά, καὶ ὁ Σίθων μετανοήσας συγκατετέθη εἰς τὸν μετὰ τοῦ Κλείτου γάμον αὐτῆς (Παρθενίου, Ἐρωτ. παθημ. VI). Κατ' ἄλλην παραδόσιν φέρεται ὡς σύζυγος τῆς Ἀγχινόης, θυγατρὸς τοῦ Νείλου, καὶ πατῆρ τῆς Ροιτείας, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὠνομάσθη τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριον (Λυκόφρ. Ἀλεξάνδρα, 583).

* ΣΙΘΩΝΕΣ. — Λαὸς τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, κατοικῶν μεταξὺ τοῦ Τορωναίου καὶ Σιγγιτικοῦ κόλπου, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ ἡ ὁμώνυμος χερσονήσος Σιθωνία (νῦν Λόγγου). Διαρρομένη ἡ χώρα τῶν Σιθῶνων ὑπὸ τῶν διακλαδώσεων τοῦ Ὑψιζώνου ὄρους (νῦν Χολομώνδα) καὶ διαρρομένη ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ποταμῶν, ἦτο πυκνότατα κατωκημένη. Κατ' ἀρχὰς ὑπετάγησαν ὡς ἀναφέρει ὁ Στράβων (VII, 3.9, 10) εἰς τοὺς κλινομένους Ἀργεάδας ἢ Τημενίδας, βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας, κατόπιν δὲ εἰς τοὺς Χαλκιδεῖς τῆς Εὐβοίας, ἐκ τῶν ὁποίων, ἐκβληθέντες ἀργότερον οἱ περισσότεροι, κατέφυγον εἰς τὴν Ὀλυνθον. Ἐκαλυπτο δὲ οἱ Χαλκιδεῖς οὗτοι «οἱ ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῖς».

ΣΙΘΩΝΗ. — Πολίτην τῆς χερσονήσου Σιθωνίας (νῦν Λόγγου) ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ Πλινίου (Nat. Hist. IV, 17, 10) πρὸς βορρᾶν τῆς Πιλώρου, παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Ἅγιος Νικόλος. Πότε ἐκτίσθη καὶ ὑπὸ τίνος, ὡς καὶ πότε κατεστράφη, ἄγνωστον, (Πρβλ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 617).

ΣΙΘΩΝΙΑ. — Ἡ μεσαία τῶν τριῶν χερσονήσων τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, κατωκλινομένη εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἀμπελος (νῦν Ἀρπιανὸν) καὶ σχηματίζουσα τὸν Σιγγιτικὸν κόλπον πρὸς ἀνατολὰς (νῦν Λόγγος) καὶ τὸν Τορωναῖον πρὸς δυσμᾶς (νῦν

Κασσάνδρας). Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 329, 11) ἐνωρίτατα ἴδρυσαν ἀποικίας ἐν Σιθωνία οἱ Χαλκιδεῖς τῆς Εὐβοίας, περὶ τὰς 36, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκβληθέντες ἀργότερον οἱ περισσότεροι κατέφυγον εἰς τὴν Ὀλυνθον. «Ἐπῆλθον δὲ καὶ Χαλκιδεῖς οἱ ἐν Εὐβοίᾳ ἐπὶ τὴν τῶν Σιθῶνων καὶ συνώκισαν πόλεις ἐν αὐτῇ περὶ τριῶν κοντα, ἐξ ὧν ἐκβαλλόμενοι συνῆλθον εἰς μίαν οἱ πλείονες αὐτῶν εἰς τὴν Ὀλυνθον, ὠνομάζοντο δὲ οἱ ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῖς». Παράλια πόλεις αὐτῆς ἀναφέρονται αἱ: Σίγγος (νῦν Πόρτο—Συκιά), Τορῶνη, Γαληψός, Σερούζη, Μηκύβερα καὶ Ὀλυνθος (Ἡροδ. VII, 122), εἶναι ἡ σημερινὴ χερσονήσος Λόγγος.

* ΣΙΚΕΡΗΝΟΣ (ΑΠΟΛΛΩΝ). — Τοπικὴ προσωνομία τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομένου ἐν Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορείῃ Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ («Θρακικά», 1929, σελ. 12).

* ΣΙΚΙΔΑΒΑ. — Πόλις τῆς κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, μεταξὺ Δορυστόλου καὶ Ἀξιουπόλεως. Ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11), καλεῖται Ζικίδεβο, τῆς ὁποίας τὰ τείχη ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565). Τὸ δεύτερον συνθετικὸν τῆς λέξεως—δάβα, εἶναι Δακομοισικὴ κατάληξις ὀνομάτων πόλεων, συγγενῆς πρὸς τὴν θρακικὴν—δέβα (βλ. λέξ.) καὶ σημαίνει πόλιν ἢ συνοικισμόν. Ταυτίζεται μὲ τὸ σημερινὸν χωρίον τῆς Βουλγαρίας Satopou, παρὰ τὸ Ρουχτσούκ.

ΣΙΔΙΣΤΡΙΑ. — Μεταγενέστερον ὄνομα τῆς πόλεως Δορυστόλου (βλ. λέξ.) ἀντικαταστήσαν τὸ ὄνομα αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος.

ΣΙΑΝΟΣ. — Νεαρὸς σαλπικτῆς ἐκ Μακίστου, σώσας τὸν Ξενοφῶντα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀπὸ τίνος ἐπιδρομῆς τῶν Θυνῶν, ὅτε διεπραγματεύετο μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Σεύθου τοῦ Β' περὶ τῆς ἐν Θράκῃ διαμονῆς του (Ξενοφ. Κύρ. Ἀνάβ. VII, 4, 16).

* ΣΙΑΤΛ. — Πόλις τῆς Ν. Α. Θράκης παρὰ τὴν Πέρινθον.

* ΣΙΑΤΙΚΗ. — Μία τῶν 14 πόλεων τῆς

ἐπαρχίας Θράκης Εὐρώπης, μνημονευομένη κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 633), ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ ἀκριβῶς κειμένη.

ΣΙΜΑΣ (ὁ).—Ἀκρωτήριον τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, χωρίζον τὸν Βαθύκολπον (Μπουγιούκ-ντερέ) ἀπὸ τοῦ Σκληθρινοῦντος. Ἐπ' αὐτοῦ ὑπῆρχε, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἄγαλμα τῆς Πανδήμου Ἀφροδίτης, ἰδρυθὲν ὑπὸ τινος ἐταίρου, πιθανῶς, κατὰ τὸν ἱστορικὸν τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας Χάμερ, ὑπὸ τῆς ἐκ Μεγάρων Σιμαίθας. Εἶναι τὸ σημερινὸν Μεξάρ-μπουρνοῦ (ἄκρα μνημάτων).

ΣΙΜΩΝ.—Θεράξ ἡγεμῶν, ἀδελφὸς τοῦ Βιάνορος καὶ συγγενὴς ἐξ ἀγχιστείας Ἀμαδόκου τοῦ Β' βασιλέως τῶν ἐν Θράκῃ Ὀδρουσῶν, βοηθήσας τὸν γαμβρὸν του τὸ 359 π.Χ. κατὰ τῶν κατακτητικῶν βλέψεων τοῦ Κερσοβλέπτου. Ἦτο φίλος καὶ σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, παρὰ τῶν ὁποίων ἐτιμήθη μὲ τὸ δικαίωμα τοῦ Ἀθηναίου πολίτου (Δημοσθ. καὶ Ἀριστοκρ. 10, 12).

* **ΣΙΝΑΙΑ** (ἡ).—Ὄνομα πόλεως τῆς Χερσονήσου Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας), παρὰ τὸν Σπάρτωλον, (βλ. λέξ.) γνωστὴ μόνον ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τετάρτου π.Χ. αἰῶνος, δημοσιευθεῖσης ὑπὸ τοῦ Ducherpe, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται, ὅτι ὁ βασιλεὺς Κίσσανδρος ἐδώρησεν εἰς τὸν Περδικκάν, υἱὸν τοῦ Κοῖνου, τρεῖς ἀγρούς: ἓνα ἐν Σιναίᾳ, ἄλλον ἐν Τραπεζοῦντι καὶ ἄλλον ἐν Σπαρτώλῳ. Οὐδὲν ἄλλο περὶ αὐτῆς γνωρίζομεν. Ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὅμως ἀναφερομένου ὀνόματος τοῦ δωρητοῦ Κασσάνδρου, καταφαίνεται ὅτι τὸ δωρητήριον τοῦτο ἐγένετο μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Κασσανδρείας τὸ 316 π.Χ. (Πρβλ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 633).

ΣΙΝΔΟΜΑΝΑΙΟΙ (οἱ).—Λαὸς Θρακικὸς παρ' Ἐκαταίῳ, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου.

ΣΙΝΔΟΣ.—Πόλις τῆς Μυθονίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII. 123) ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἐχεδώρου (Γαλλικῶ), μεταξὺ Θέμερης καὶ Χαλέστρης πρὸς

δυσμὰς τῆς Θεσσαλονίκης. Ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου κλιεῖται Σίνθος. Κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους διήλθε δι' αὐτῆς ὁ Ξέρξης τὸ 480 π.Χ. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα κατεστράφη μετ' ἄλλων πολισμάτων τὸ 315 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου πρὸς ἴδρυσιν τῆς Θεσσαλονίκης.

Διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ἐπωνομάσθη ἡ πρόην κωμόπολις Τεκελῆ, Β.Α. τῆς Θεσσαλονίκης παρὰ τὸ 11 γλμ. τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἀποτελοῦσα ἰδίαν κοινότητα καὶ ἀριθμοῦσα 1.820 κατοίκους.

* **ΣΙΝΙΟΣ**.—Ἀρχηγὸς τῶν Οὐννων Κουτρηγούρων, οἱ ὅποιοι ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ (527—565), ἐξήτησαν παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν νὰ ἐγκατασταθῶσι ἐν τινι χώρᾳ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Ὁ Σίνιος οὗτος, ὑπηρετήσας ἄλλοτε ὑπὸ τὸν Βελισσάριον ἐν Ἀφρικῇ, ἐπέτυχε τοῦτο, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἐπέτρεψε τὴν ἐγκατάστασίν των ἐν τινι ἀκατοικήτῳ χώρᾳ τῆς Θράκης.

* **ΣΙΝΟΥΛΑΖΙΗΣ**.—Ὄνομα Θρακικὸν ἐπισήμου τινὸς Θρακὸς ἠρωοποιηθέντος μετὰ θάνατον ἢ δευτερευόντος τινος τοπικοῦ Θρακικοῦ Θεοῦ. («Θρακικὸν Ἀρχεῖον», Τόμ. VI, σελ. 14).

ΣΙΝΤΗΣ.—Οὕτως ἐκαλεῖτο ποτε ἡ νήσος Λήμνος ἀπὸ τῶν ἀρχαίων αὐτῆς κατοίκων, Σιντιῶν ἢ Σιντῶν (βλ. λέξ.).

ΣΙΝΤΙΑ (ἡ).—Πόλις τῆς Μακεδονίας, πρὸς τῇ Θράκῃ. Οἱ οἰκοῦντες Σιντοῖ (2τ. Βυζάντιος).

ΣΙΝΤΙΕΣ.—Λαὸς Θρακικὸς, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου, ὡς κατοικῶν ἐν Λήμνῳ, ὅπου κατὰ τὴν μυθολογίαν, περιεποιήθησαν τὸν ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὴν νῆσον αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Οὐρανοῦ ἐκσφενδονισθέντα Ἥφαιστον (Ἰλιάδ. Α. 5'4). Κατὰ τὸν Στράβωνα (XII, 549) ἦσαν οἱ αὐτοὶ μετὰ τοὺς Σιντοὺς ἢ Σαίτους (βλ. λέξ.) κατοικοῦντας περὶ τὰ Ἀβδηρα καὶ τὰς περὶ τὴν Λήμνον νήσους.

ΣΙΝΤΙΚΗ.—Χώρα τῆς Μακεδονίας, ἐκτεινομένη περὶ τὸν Στρυμόνα παταμόν, καὶ ὀριζομένη πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βισαλτίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Παιονίας καὶ τῶν περὶ τὴν Δόβηρον κατοικούντων Δοβήρων, πρὸς Ἄν. ὑπὸ τῶν διαφόρων Παιονικῶν

φύλων, και πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μαιδικῆς ἢ χώρας τῶν Μαιδάρων. Διερχέτο δὲ ὑπὸ τοῦ Στρυμόνος και τῶν παραποτάμων αὐτοῦ, και καταλαμβάνε περίπου τὴν σημερινὴν περιοχὴν τῆς Νιγηρῆτας μέχρι τοῦ Πετριεσίου και τῆς Στρούμνιτσας, τοῦ Πόντου τῶν ἀρχαίων, δεξιοῦ παραποτάμου τοῦ Στρυμόνος. Πολλάκις ὁμως συγχέεται μετὰ τῆς Βισαλτίας ἕνεκα τοῦ δυσκόλου καθορισμοῦ τῶν μετὰ αὐτῶν συνόρων. Ὠνομάσθη δὲ Σιντικὴ ἀπὸ τοῦ Θρακοπελασγικοῦ φύλου τῶν Σιντῶν, τῆς αὐτῆς φυλῆς μετὰ τῶν Σιντίων τῆς Λήμνου, οἱ ὅποιοι, μεταναστεύσαντες ἐκεῖ, ἴδωκαν τὸ ὄνομά των εἰς τὴν χώραν. Μάλιστα ἡ Λήμνος ἐκαλεῖτο ποτε και Σιντιῆς ἀπὸ τῶν Σιντίων.

Κατ' ἀρχὰς οἱ Σιντοὶ ἦσαν ἐλεύθεροὶ και αὐτόνομοι. Βραδύτερον ὁμως, ἐπὶ Φιλίππου και Ἀλεξάνδρου, ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Μακεδόνας, ἡ δὲ χώρα των ἀπέτελε μέρος τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους μέχρι τῆς ὑποταγῆς τῆς Μακεδονίας τὸ 168 π.Χ. εἰς τοὺς Ρωμαίους Ἐπειδὴ ὁμως ἰδὲ τὸν μετὰ Περσέως τοῦ Β', τελευταίου βασιλέως τῆς Μακεδονίας και Ρωμαίων πόλεμον οἱ Σιντοὶ ἔστειλαν πρὸς αὐτὸν ἐπικουρίαν ἐκ 3.000 ἀνδρῶν, ἐλεηλατήθη ἡ χώρα των πρὸς τιμωρίαν ὑπὸ τοῦ Αἰμιλίου Παύλου. Κατὰ τὴν ὑπὸ Ρωμαίων διοικητικὴν διαίρεσιν τῆς Μακεδονίας εἰς 4 μέρη, προσηρτήθη εἰς τὸ πρῶτον τμήμα αὐτῆς, τοῦ ὁποίου πρωτεύουσα ἦτο ἡ Ἀμφίπολις, βραδύτερον δὲ, μετὰ τὴν ἐν Φιλίπποις μάχην (42 π.Χ.), ἡ Ἡράκλεια, ἡ Σιντικὴ. Πόλεις αὐτῆς μνημονεύονται: ἡ Τρίστολος, ἡ Παρθικόπολις και ἡ Σκοτοῦσα.

ΣΙΝΤΟΙ. — Λαὸς Θρακικὸς, κατοικῶν τὰ Β. Α. τῆς Μακεδονίας ἐπὶ τοῦ μέσου ῥοῦ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, τὴν ὑπ' αὐτῶν καλουμένην Σιντικὴν (βλ. λέξ.). Ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (ΧΙΙ, 549) θεωροῦνται ὡς οἱ αὐτοὶ μετὸς Σιντίων ἢ Σαίνας.

ΣΙΠΗ. — Πόλις και τεῖχος τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, πιθανώτατα παρὰ τὴν πόλιν Λίνον, τὴν ὁποίαν «χερσαὶ βιασάμενοι» οἱ Μενδαῖαι οἰκοῦντες «ἀπὸ θαλάσσης ἄνω

τῆ πρὸς Αἴνω πόλει» ἀνέθηκαν τρόπαιον εἰς Ὀλυμπίαν μετ' ἐπιγράμματος (Πανσ. V, 27, 12).

* **ΣΙΡΕΣ.** — Ἐθνος Θράκης ὑπὲρ τοὺς Βυζαντίους» κατὰ Στέφ. τὸν Βυζάντιον.

ΣΙΡΙΣ, ΣΙΡΡΑ ἢ ΣΙΡΡΑΙ και **ΣΕΡΡΑΙ.** — Πρωτεύουσα τῶν Ὀδομάντων (βλ. λέξ.) κειμένη ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ κάτω Στρυμόνος και οὐ μακρὰν τῆς Κερκινίτιδος λίμνης. Εἶναι αἱ σημεριναὶ Σέρραι, διατηρήσασαι τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν ὄνομα μετὰ μικρὰν παραλλαγὴν. Πότε ἐκτίσθη και ὑπὸ τίνοσ εἶναι δύσκολον νὰ καθορισθῆ. Κατὰ τινὰς ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Φέρητος, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἰ. Γζέτζης: «Φέρης ἐκτίσε Φέραι, ἣτις καλεῖται Σαῖρα (ἀντὶ Σέρραι) και Καλλίμαχος περὶ Ἀρτεμίδος φασι». Ἐκ τῶν νεωτέρων συγγραφέων, ὁ Rouquerville (Voyage dans la Grèce, Τόμ. Γ', σελ. 103) ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸν πατριάρχην Λούκαριν (1602—1638), αἱ Σέρραι ἐκτίσθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Νικηφόρου (803—811), κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐνταῦθα πρόκειται προφανῶς περὶ ἀνακαινίσεως τῆς πόλεως και ὄχι περὶ ἰδρύσεως. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι αἱ Σέρραι εἶναι ἀρχαιότεραι τοῦ Ε' π.Χ. αἰῶνος, καθ' ὅσον ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει (VIII, 115), ὅτι ὁ Ξέρξης, ἐπιστρέφων μετὰ τὴν ἠττάν του εἰς τὴν Ἀσίαν, τοὺς πύσχοντας στρατιώτας του κατέλιπεν, ἄλλους μὲν ἐν Θεσσαλίᾳ, ἄλλους δὲ ἐν Σίρι τῆς Παιονίης και ἐν Μακεδονίᾳ. . .» Ἐπίσης ἀναφέρει ὅτι ἐν Σίρι κατέλιπεν ὁ Ξέρξης, ὅτε ἐπήρχετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τὸ ἱερὸν ἄρμα τοῦ Διός, και ὅτι ἐπιστρέφων δὲν ἀνεῦρεν αὐτό, διότι οἱ Σιροπαῖονες ἤρπασαν αὐτό και παρέδωσαν πρὸς διαφύλαξιν εἰς τοὺς Θράκας, δικαιολογούμενοι δὲ διὰ τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ, εἶπον εἰς τὸν Ξέρξην, ὅτι, ἐνῶ οἱ ἴπποι σύροντες αὐτό, ἔβασκον ἀνά τὴν πεδιάδα, ἤρπάγησαν μετὰ τοῦ ἄρματος ὑπὸ τῶν Θρακῶν, τῶν κατοικούντων παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος (αὐτόθι). Ὁ μετὰ τὸν Ἡρόδοτον ἀκμάσας Θεόπομπος ὀνομάζει αὐτὴν «Σίριν ἐν Παιονίᾳ, ἣς τὸ ἔθνικόν ἀπὸ τῆς γενι-

κῆς Σιροπαίονες» καὶ κατωτέρω: «Σίρα πόλις Θράκης... τὸ ἐθνικὸν Σερραῖος» (παρὰ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ).

*Ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖσιν τοῦ δευτέρου μ.Χ. αἰῶνος, παρὰ τὰς Σέρρας, αἱ ὁποῖαι κολοῦνται ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ Τίτου Λιβίου Σίραι (Siraе), ἐστρατοπέδευσεν ὁ Αἰμίλιος Παῦλος, ὁ νικητὴς τῆς Πύδνας (168 π.Χ.).

*Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, αἱ Σέρραι ἀναφέρονται ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἤδη αἰῶνος ὡς μεγάλη, πλουσία καὶ ὄχυρὰ πόλις, ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (639) καταλέγεται μετὰ τῶν 32 πόλεων τοῦ πρώτου τμήματος Μακεδονίας. Τοῦτου ἔνεκα ἀπέβη τὸ μῆλον τῆς ἐριδος μετὰ Βουλγάρων, Σέρβων καὶ Βυζαντινῶν. Ἀνακαινισθεῖσα ἡ πόλις ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου, κατὰ τὸ 803, ἀπέβη εἰς τῶν προμαχῶνων τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Πρὸ τῶν τειχῶν αὐτῆς ἐφονεύθη ὁ Μωϋσῆς, υἱὸς τοῦ Σισμάν καὶ ἀδελφὸς τοῦ τσάρου Δαυὶδ, τὸ 976 ἢ 977 κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων πολιτορκίαν τοῦ φρουρίου.

Διὰ τῶν Σερρῶν διῆλθε Βασίλειος Β' ὁ Βουλγαροκτόνος, τὸ 990, ὅτε ἀπῆρχετο εἰς Θεσσαλονίκην, ὄχυρῶσας αὐτήν, καὶ τὸ 1018, ὅτε, μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῶν Βουλγάρων, μετέβαινεν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν Ἀθηνηνῶν. Παρὰ τὰς Σέρρας κείνται τὰ περιφῆμα στενά τοῦ Κίμβο-Λόγγου καὶ τοῦ Κλειδίου, ὅπου ἐγένετο ἡ μεγάλη μάχη κατὰ τῶν Βουλγάρων (29 Ἰουλίου 1014), καθ' ἣν ἐτυφλώθησαν περὶ τὰς 15.000 Βουλγάρων, ἀπέθανε δ' ἐκ συγκινήσεως ὁ τσάρος τῶν Βουλγάρων, ὅταν εἶδε τὸ οἰκτρὸν ἐκεῖνο θέαμα (Κεδρ. Τόμ. Ρ', σελ. 458. —Κ. Παπαρηγοπούλου, Ἱστορ. τοῦ Ἑλλ. Ἔθνους, Ἔκδ. Ἐλευθερ., Τόμ. Δα, σελ. 193). Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωάννου, βασιλέως τῶν Βουλγάρων, ἐνῶ ὁ Βασίλειος εὐρίσκετο εἰς Σέρρας, προσῆλθε καὶ παρεδόθη, τὸ 1018, ὁ Βούλγαρος Κρακράς, φρούραρχος, τοῦ Πέρνικ (φρουρίου πρὸς νότον τῆς Σόφιας) μετ' ἄλλων 35 φρουρῶν, τυχόντες καλῆς δεξιώσεως, Ἐπίσης προσῆλθε καὶ ὁ ἄρχων τῆς Στρου-

μνίσης Δραγόμουζ, παραδῶσας τὸ φρούριον καὶ τὰ περὶ αὐτό, καθὼς καὶ τὸν ἐπὶ 22 ὀλόκληρα ἔτη ἐγκάθειρτον πατρικίον Χαλδίαν, αἰχμαλωτισθέντα ποτὲ ὑπὸ τοῦ Σαμουήλ.

*Ἐπὶ τῶν Σταυροφοριῶν αἱ Σέρραι κατελήφθησαν σχεδὸν ἀμαχητὶ ὑπὸ Βονιφατίου τοῦ Μονφερρατικοῦ. Εἰς τοῦτο συνετέλεσεν ἡ σύνεσις, ἡ ἐμπειρία καὶ ἡ μετριοπάθεια τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἀνδρός, ὅστις ἐπὶ πλέον συνεδέετο διὰ συγγενικῶν δεσμῶν μετὰ τῆς Αἰλῆς τοῦ Βυζαντίου, διὰ τοῦ γάμου αὐτοῦ μετὰ τῆς χήρας τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου Μαργαρίτας τῆς Οὐγγρικῆς, καὶ εἶχε δώσει τρανὰ δειγμάτα τῆς πρὸς τοὺς Ἑλληνας συμπαθείας καὶ ἀνεξιθρησκείας. Κατὰ τὴν κατάληψιν τῶν Σερρῶν εἶχε μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν Μανουὴλ τὸν Ἀγγελον, πρόγονόν του, (υἱὸν τοῦ Ἰσαακίου), τὸν ὁποῖον συνῶδευον πολλοὶ τῶν εὐπατριδῶν τοῦ Βυζαντίου. Ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν αἱ Σέρραι καλοῦνται ὑπὸ τῶν Λατίνων χρονογράφων: Sarra, Serte. Ἀναφέρεται δὲ καὶ Λατίνος ἐπίσκοπος τῶν Σερρῶν, ὁ Ἀρνούλφος, ὅστις εἰς τὰς ἐπιστολάς του πᾶπα Ἰννοκεντίου τοῦ Γ' ἀναφέρεται Arnulfo, Sarrensi Archiepiscopo, ἢ «Sarrensis Ecclesia», ἢ «Sarensis Metropolis» κλπ. (Εὐαγ. Γ. Στράτη. Ἱστορ. τῆς πόλεως τῶν Σερρῶν σελ. 37).

Κατὰ τὴν τετάρτην σταυροφορίαν (1204), καταλαβόντες οἱ Φράγκοι τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐπέταξαν καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας. Ἀλλὰ τόσα δεινὰ ὑπέστησαν αἱ ὑπ' αὐτῶν καταληφθεῖσαι χῶραι, ὥστε πρὸς στιγμὴν ἐλησμόνησαν τὸ πρὸς τοὺς Βουλγάρους μῖσος καὶ συνειρηθῆσαν μετὰ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Ἰωαννίτη, ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ζῆπονομαζομένου Σκυλογιάννη διὰ τὴν θηριωδίαν του, ἵνα ἀντεπεξέλθουν κατ' αὐτῶν. Ἐπελθούσης συνειρηθῆσεως, ἤρξατο ἡ κατὰ τῶν Φράγκων ἐπανάστασις ἀπὸ τοῦ Διδυμοτείχου, περὶ τὰ τέλη Φεβρουουρίου, τοῦ ὁποῖου τὴν φρουρῶν κατέσφαξαν, καὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ ἄλλων πόλεων,

ὀπόθεν ἐξεδιώχθησαν οἱ σταυροφόροι. Κατ' αὐτῶν ἀντεπεξῆλθεν ὁ Βαλδουῖνος, καί μετ' ὀλίγον αὐτός ὁ Δάνδολος μετ' ὄσης εἶχον δυνάμεως, ἐπιχειρήσαντες τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἄλλ' ἐπελθόντος τοῦ Ἰωαννίτση μετὰ πολυαρίθμου στρατοῦ, συνήφθη τῇ 15 Ἀπριλίου περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν πευματώθης μάχῃ, καθ' ἣν ἔπεσαν 300 ἰππεῖς, οἱ ἄριστοι τῶν Φράγκων, ὁ δὲ Βαλδουῖνος ἐγένετο ἄφαντος, οἱ δὲ ὑπολειφθέντες, κακῶς ἔχοντες ὑπεχώρησαν εἰς Φαιδεστόν μετὰ τοῦ Δανδόλου (Κ. Παπαρηγοπούλου, Αὐτόθι, Τόμ. V, α σελ. 20). Ἐν τῷ μεταξύ, λησμονῶν ὁ Ἰωαννίτσης τὴν μετὰ τῶν Βυζαντινῶν σύμπραξιν καὶ συνεννόησιν, ἤρχισε διασχίζων τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, καταστρέφων πᾶν ὅ,τι εἶχε διασωθῆ. Τότε κατεστράφησαν καὶ αἱ Σέρραι, καὶ τὸ φρούριον αὐτῶν κατεδαφίσθη. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ καταστροφή των, ὥστε, ὅταν ὁ ἱστορικὸς Γεώργιος ὁ Ἀκροπολίτης ἐπεσκέφθη αὐτάς μετὰ 40 ἔτη περίπου (1245), ἀκολουθῶν τὸν βασιλέα τῆς Νικαίας Ἰωάννην Δούκαν τὸν Βατάτσην, ὡς ὑπουργὸς αὐτοῦ ἔγραφεν: «Ἐπεὶ δὲ αἱ Σέρραι πάλαι μὲν ὑπῆρχε πόλις μεγίστη, ὁ δὲ Βούλγαρος Ἰωάννης μετὰ τῶν λοιπῶν Μακεδονικῶν πόλεων καὶ ταύτην πολιορκήσας, κατήρειπεν, ὡς κώμη τότε ἐτύγχανεν» (Γ. Ἀκροπολίτου, 44, 80. — Κ. Παπαρηγοπούλου, αὐτόθι, Τόμ. Va, σελ. 20—21). Ὁ Βονιφάτιος, ἀπουσιάζων τότε εἰς Ναύπλιον, ἔσπευσεν εἰς βοήθειαν τῶν Σερρῶν, ἀλλ' εὗρεν αὐτάς κατεστραμμένας. Καὶ ἐξηνάγκασε μὲν τοὺς Βουλγάρους νὰ ὑποχωρήσουν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὰς Σέρρας. Τότε οἱ ἡμέτεροι, ἀντιληφθέντες τὴν προξενηθεῖσαν εἰς αὐτοὺς καταστροφὴν ἐκ τῆς μετὰ τῶν Βουλγάρων συνεννοήσεως, ἄλλοι μὲν κατέφυγον εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Νικαίας, οἱ δὲ πλείστοι συνελήφθησαν ὑπὸ τῶν Φράγκων.

Ἐπὶ τοὺς Βουλγάρους αἱ Σέρραι παρέμειναν ἐπὶ δύο ἔτη περίπου (1206—1208), ὁπότε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωαννίτου,

ἀναγορευθέντος Βόριδος τοῦ Β', ἀνεπιού τῆς χήρας αὐτοῦ καὶ διαδόχου, παρεδόθησαν αἱ Σέρραι μετ' ὅλης τῆς χώρας μέχρι τῆς Ἀχρίδος εἰς τὸν Ἐνετὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἐρρῖκον τὸν Α', καὶ ἐδέχθησαν φραγκικὴν φρουράν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δεσπότη τῆς Ἠπείρου Μιχαήλ, φονευθέντος ἐν Βερατίῳ, διεδέχθη αὐτὸν ὁ Θεόδωρος. Οὗτος, βασιλεύοντας ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ Ροβέρτου, κατὰ τὸ 1221, προελάσας μέχρι Θεσσαλονίκης, ἐγένετο κύριος αὐτῆς. Ἀπὸ ταύτης δὲ ὀρμώμενος, κατέλαβε πᾶσαν τὴν μέχρις Ἀδριανουπόλεως, Φιλιππουπόλεως καὶ Χριστουπόλεως (Καβάλλας) χώραν, ὁπότε ἀποβαλὼν εὐθαρσῶς τὸ ἀξίωμα τοῦ δεσπότη, ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ. Οὕτως αἱ Σέρραι καὶ ἡ Θεσσαλονικὴ περιήλθον εἰς τὴν κυριαρχίαν Θεοδώρου τοῦ Κομνηνοῦ. Ἐπελθόντες κατ' αὐτοῦ οἱ Φράγκοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1224, κατετροπώθησαν ὑπ' αὐτοῦ περὶ τὰς Σέρρας, καταδιωχθέντες μέχρι Κωνσταντινουπόλεως καὶ Βιζύης. Τότε, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἠγέρθη ἐν Σέρραις ὑπ' αὐτοῦ ὁ καθεδρικός ναὸς τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου (Στρατῆ, αὐτόθι, σελ. 53). Κατὰ τὸ 1230 ὁ Θεόδωρος ἐπιτεθεὶς κατὰ τῶν Βουλγάρων, ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Ἀσάν, ἐνίκηθη κατ' Ἀπρίλιον μῆνα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων περὶ τὴν Κλοκοτινίτζαν, καὶ συνελήφθη ἀιχμάλωτος μετὰ πολλῶν περὶ αὐτόν. Τότε ἡ Ἀδριανούπολις, τὸ Διδυμότειχον, τὸ Βολερὸν (βλ. λέξ.), αἱ Σέρραι κτλ. περιήλθον εἰς χεῖρας τῶν Βουλγάρων. Οὕτω οἱ Σέρραι κατελήφθησαν διὰ δευτέραν φορὰν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀσάν, διεδέχθη αὐτὸν ὁ ἀνήλικος υἱὸς του Μιχαήλ (1246—1267). Ἐπαφελούμενος τότε ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Νικαίας Ἰωάννης Δούκας ὁ Βατάτσης, ἐκυρίευσεν τὰς Σέρρας, τὸ Μελένοικον, τὸν Στενίμαχον, τὰ Τζέπεινα (ὄχυρὸν φρούριον, παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Νέστου) κτλ. καὶ ἐξηνάγκασε τὸν ἀνήλικον Μιχαήλ νὰ ζητήσῃ εἰρήνην. (Γ. Ἀκροπολίτου κεφ. 44 καὶ ἔξης, ἔνθα διὰ μακρῶν ἐκτίθενται τὰ τῆς ἀλώσεως τῶν Σερρῶν.

—Κ. Παπαρρηγοπούλου, αὐτόθι τόμ. V, σελ. 54 καὶ ἐξῆς). Ἀναχωρήσας ὁ Βατάτσης εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀφῆκεν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ, ὡς ἐπίτροπον τὸν Μέγαν Διμέστιχον Κομνηνὸν Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγον, τὸν δὲ υἱὸν τοῦ Μιχαήλ Κομνηνὸν εἰς Σέρρας καὶ Μελένοικον, διατελέσαντα ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη ἐν Θράκῃ. Οὗτος δὲ ὁ Μιχαήλ, εἶναι ὁ μετὰ ταῦτα ἰδρυτῆς τῆς δυναστείας τῶν Παλαιολόγων ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐγένετο καὶ ἡ ἀνάκτησις τῆς Κοινσταντινουπόλεως ἀπὸ τῶν Λατίνων τὸ 1261. Οὗτος αἱ Σέρραι παρέμειναν εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ βασιλείου τῆς Νικαίας ἐπὶ 16 περίπου ἔτη. Ἐπὶ Ἀνδρονίκου Β' τοῦ Παλαιολόγου, διαδόχου τοῦ Μιχαήλ, αἱ Σέρραι ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῶν Καταλωνῶν, οἱ ὅποιοι, προσκληθέντες ὑπ' αὐτοῦ ὡς μισθοφόροι, ἀπέβησαν ἡ μάλιστα τῶν βυζαντινῶν ἐπαρχιῶν. Μετὰ τῶν Σερρῶν συνεπάθησε καὶ ἡ παρ' αὐτὰς κειμένη Μονὴ τοῦ Τιμίου Προδρομοῦ. (Ε. Στρατῆ, αὐτόθι, σελ. 56). Ἀποθανόντα τὸν Ἀνδρόνικον διεδέχθη αὐτὸν ὁ ἔννεατῆς υἱὸς τοῦ Ἰωάννης Ε' ὁ Παλαιολόγος, ἐπιτροπευόμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς τοῦ Ἄννης καὶ τοῦ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ. Οὗτος ἐπὶ Ἀνδρονίκου ἐτιμήθη μεγάλως, ὀνομασθεὶς καὶ Μέγας Δομέστιχος (ἀρχιστρατήγος), ὁπότε ἦλθεν εἰς τὰς Σέρρας, γενόμενος ἐφορος καὶ ἐπόπτης τῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρομοῦ. Εἰς τὰς Σέρρας ὁ Καντακουζηνὸς εἶχε πλούσια κτήματα ἐν τῇ συνοικίᾳ, ἡ ὁποία καὶ σήμερον ἀκόμη ὀνομάζεται «Κατακονός», καθὼς καὶ ἐν τῇ πεδιάδι τῶν Σερρῶν, καθὼς ἀναφέρει ὁ ἴδιος. Ἐκ τῶν εὐφροωτάτων κτημάτων αὐτοῦ ἐν τῇ πεδιάδι ἦτο τὸ «Λεγγίνιον», κοινῶς λεγόμενον Λεγγίни. (Ε. Στρατῆ, αὐτόθι σελ. 56).

Κατὰ τὸν μεταξὺ Παλαιολόγων καὶ Καντακουζηνοῦ μακρὸν ἐμφύλιον πόλεμον, αἱ Σέρραι μετὰ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἄλλων παρέμειναν πιστοὶ εἰς τοὺς Παλαιολόγους. Ὁ Καντακουζηνὸς τότε πρὸς ἐνίσχυσίν του συνεμάχησε μετὰ τοῦ Οὐμούρ - μπέη, ἰσχυροῦ στρατάρχου τοῦ Ἀϊδινίου καὶ Σμύρνης, καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Σέρβων

Στεφάνου Δουσάν. Τὸ 1343 διήλθε διὰ τῶν Σερρῶν ὁ Καντακουζηνὸς μετὰ τοῦ Οὐμούρ - μπέη. Τότε ἡ Ἄννα ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειαν τοῦ Ὀρχάν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Καντακουζηνὸς ἐζήτησε τὴν συμμαχίαν του, ὑποσχόμενος ὡς σύζυγον μίαν τῶν θυγατέρων του. Ἐνῶ συνέβαινον ταῦτα, οἱ Σέρβοι, οἱ ὅποιοι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν ἰσχυρότατοι, εἰσέβαλον εἰς τὴν Μακεδονίαν, Θεσσαλίαν, Ἀλβανίαν καὶ Ἡπειρον. Τότε κατέλαβον καὶ τὰς Σέρρας, ἐκπορθήσαντες καὶ αὐτὴν τὴν Θεσσαλονίκην τὸ 1349.

Ἐπὶ τῷ Σουλτάνου Μουράτ Α', αἱ Σέρραι ἐκυριεύθησαν τὸ 1373 ὑπὸ τοῦ Ἑβρενοῦ, Ἕλληνος τὸ γένος, ὅστις ἐξομώσας ἐκλήθη Ἑβρενός - μπέης. Διεθλὼν ὁ Μουράτ διὰ τῶν Σερρῶν, ἔκτισε τὸ 1385 τὸ τζαμίον Ἀτικ ἢ Ἑοκῆ - Τζαμί, τὸ ὅποιον εἶναι τὸ ἀρχαιότατον τουρκικὸν ἴδρυμα ἐν Σέρρας (Ε. Στρατῆ, αὐτόθι, σελ. 74). Εἰς Σέρρας παρέμεινε ἐπὶ πολὺ ὁ διάδοχος τοῦ Μουράτ Α', Βαγιαζήτ, ὁ ἐπικληθεὶς Ἰλδριμ (Κεραυνός), τὸν ὅποιον ἐπεσκέψθη ὁ Μανουὴλ Παλαιολόγος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Θεοδώρου, καθὼς καὶ ἄλλοι ὑποτελεῖς αὐτοῦ ἠγεμόνες. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βαγιαζήτ (1403) ὁ Μανουήλ, ἐπανελθὼν ἐξ Εὐρώπης, συνήψε συμμαχίαν μετὰ τοῦ Σολεῦμάν, υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Βαγιαζήτ, ὅστις τοῦ ἐπέστρεψε τὴν Θεσσαλονίκην καὶ πάσας τὰς μέχρι τοῦ Στρυμόνος πόλεις. Ἀλλ' ὁ διαδεχθεὶς τὸν Σολεῦμάν ἀδελφός του Μουσᾶς ἀπέσπασεν ἐκ νέου τὰς Σέρρας. Εἰς Σέρρας σώζεται ὁ τάφος τοῦ διαπρεποῦς νομομαθοῦς Μπενσρεντίν Σισιμάνογλου, ἀκμάσαντος ἐπὶ Μωάμεθ τοῦ Α', κείμενος εἰς τὰ δυτικὰ τῆς πόλεως. (Hammer, ἰστ. τῆς Ὀθ. αὐτοκρατορίας, γαλλ. μετάφρ. τόμ. Β', σελ. 25). Τὰς Σέρρας ἐπεσκέψθη Μουράτ ὁ Β', ὅπου, κατὰ τὸ ἱστορικὸν τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἔζησε βίον ἡδυσπῆθῆ καὶ ἀκόλαστον (αὐτόθι τόμ. Β' σελ. 91). Εἰς Σέρρας ἐφυλακίσθη ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ ὁ Λαόνικος Χαλκοκονδύλης, ὁ γνωστός ἱστορικὸς ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ ἠγεμόνος τῆς Πελοποννήσου Κωνσταντί-

νον, τοῦ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορος τελευταίου βασιλέως τοῦ Βυζαντίου, ἵνα ζητήσῃ μὴ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τοῦ Ἴσθμοῦ χώραν.

Τὸ 1492 ἐκτίσθη εἰς Σέρρας τὸ καλλι-
στης ἀρχιεπικονικῆς τζαμίον Ἀχμέτ πα-
σᾶ, κοινῶς Ἁγία Σοφία. Τοῦτο ὁμως οὐ-
δέποτε ὑπῆρξε χριστιανικὸς ναὸς, διότι
οὐδεὶς χριστιανικὸς ναὸς κατελήφθη ἢ με-
τεβλήθη ὑπὸ Τούρκων εἰς τζαμίον. Ἐκτί-
σθη δὲ ἐκ θεμελιῶν ὑπὸ τοῦ Ἀχμέτ μπέη,
ὀνομασθὲν Ἀχμέτ - Πασᾶ - Τζαμισί, εἰς
μνήμην τοῦ πατρὸς του Ἀχμέτ Κεδύκ,
Μεγάλου Βεζύρου, ἀλβανῶ τὸ γένος. Τὰς
Σέρρας ἐπεσκέφθη καὶ ὁ Σολεῦμάν ὁ νο-
μοθέτης κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1537, ὅποτε
ᾠχώρωσε καὶ τὴν Καβάλλαν. Μεχμέτ ὁ Δ'
ἐπεσκέφθη δις τὰς Σέρρας τὸ 1668 καὶ τὸ
1672. Ἐνῶ ὁ Σουλτᾶνος Ἀχμέτ ὁ Γ' διέ-
τριβεν ἐν Σέρραις, ἀνηγγέλθη εἰς αὐτὸν ἡ
ἄλωσις τῶν φρουριῶν τῆς Πελοποννήσου
ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν. Ἐπὶ τῷ γεγονότι τού-
τῳ ἐτελέσθησαν τριήμεροι ἑορταὶ (Ἀπρί-
λιος 1755), μεθ' ὃ ὁ Σουλτᾶνος ἀνεχώρη-
σεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ἵνα ἐκεῖθεν κα-
νονίσῃ τὰ τῆς ἐκστρατείας. Κατὰ τὰς ἀρ-
χὰς τοῦ XIX αἰῶνος, διοικητῆς τῶν Σερ-
ρῶν ἦτο ὁ Ἴσμαῆλ - μπέης, Ἀλβανὸς τὸ
γένος, ὅστις διὰ τῆς δικαίας καὶ σώφρονος
πολιτείας του προήγαγε τὴν πόλιν εἰς μο-
ναδικὴν ἀκμὴν πλοῦτου καὶ εὐημερίας.
Ἀπὸ τότε δὲ καθιερώθη καὶ ἡ περιφημοῦς
ἐμπορικῆς πανηγυρις τῶν Σερρῶν «Κερ-
βάν» κοινῶς καλουμένη, ἡ ὁποία κατηργήθη
τὸ 183) ἕνεκα τῆς ἀρξαμένης ἀτμοπλοϊκῆς
συγκοινωνίας, ταχύτερας καὶ ἀσφαλεστέ-
ρας, ἔκτοτε δὲ ἡ μεγάλη ἐμπορικὴ κίνησις
τῶν Σερρῶν ἐμαρῶνθη καὶ παρήκμασε πρὸς
μέγα ὄφελος τῆς Θεσσαλονίκης. Ὑπὸ τὸν
τουρκικὸν, ζυγὸν παρέμειναν μέχρι τοῦ 1912,
ὅποτε ἀπηλευθερώθησαν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνι-
κοῦ στρατοῦ. Μετὰ μικρὰν δὲ κατοχὴν αὐ-
τῶν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, περιήλθον ὀριστι-
κῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὰ ἀπὸ τοῦ 1912 μέχρι
τοῦ Πανευρωπαϊκοῦ πολέμου, ὡς γνωστὰ
εἰς πάντας π ιραλείπομεν. (Βιβλιογρ. Εὐστρ.
Γ'. Στρατῆ, Ἱστορία τῆς πόλεως τῶν Σερ-
ρῶν, Ἐν Σέρραις, 1926).

ΣΙΡΟΠΑΙΟΝΕΣ. — Παιονικὴ φυλὴ ἐν
Μακεδονίᾳ, κατοικοῦσα περὶ τὴν πόλιν
Σίριν (νῦν Σέρρας). Τούτους μετὰ τῶν
Παιοπλῶν καὶ ἄλλων μέχρι τῆς Πρασιά-
δος λίμνης (νῦν Δοϊράνης) κατοικούντων
θρακικῶν φύλων, μετόπισσε μετὰ τῶν γυ-
ναικῶν καὶ τέκνων των εἰς τὴν Ἀσίαν ὁ
Μεγάβαζος, κατὰ διαταγὴν τοῦ Λαρείου
τὸ 496 π. Χ., ἀφοῦ δι' ἀπάτης κατέλαβε
τὰς πόλεις αὐτῶν (Ἡροδ. V, 15). Τὴν ὑπ'
αὐτῶν καταληφθεῖσαν τότε χώραν, κατέ-
λαβον οἱ πρὸς βορρᾶν αὐτῶν κατοικούντες
Ἵδομάντοι.

ΣΙΤΑΛΚΗΣ — Βασιλεὺς τῶν ἐν Θράκῃ
Ἵδρουσῶν, υἱὸς τοῦ Τήρεως, ἐπεκτείνει τὸ
κράτος του ἀπὸ τῶν Ἀβδήρων μέχρι τῶν
ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβεως, καὶ ἀπὸ τοῦ Βυ-
ζαντίου μέχρι τοῦ Στρυμόνος (Θουκ. Β,
97). Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ Πελοπον-
νησιακοῦ πολέμου (431 π. Χ.), συνεμάχη-
σε μετὰ τῶν Ἀθηναίων, τὸ δ' ἐπόμενον
ἔτος παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς τοὺς Κοριν-
θίους καὶ Λακεδαιμονίους πρέσβεις, διερ-
χομένους διὰ τῆς χώρας του καὶ μεταβαί-
νοντας εἰς τὴν Περσίαν, ὅπως ἐπικαλε-
σθοῦν τὴν βοήθειαν τοῦ Μεγάλου Βασι-
λέως. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιδιώκοντες τὴν συμ-
μαχίαν αὐτοῦ κυρίως κατὰ τοῦ Περδίκκα,
βασιλέως τῆς Μακεδονίας, πρὸς τὸν ὁποῖον
διέκειτο ἐχθρικῶς, ἐκαλλιέργησαν τὴν φι-
λίαν του δι' ἐπανελημμένον πρεσβεῖων
καὶ τῆς ἀπονομῆς τοῦ δικαιώματος τοῦ
Ἀθηναίου πολίτου εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Σά-
δουκον. Πράγματι δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ
429 π. Χ. ὁ Σιτάλκης μετὰ 50.000 ἰσπέων
καὶ 100.000 πεζῶν εἰσέβαλεν εἰς τὴν Μα-
κεδονίαν, τὴν ὁποίαν ἐληλάτησε μέχρι
τοῦ Ἀξιῦ, καὶ ἐκεῖθεν διὰ τῆς Μυγδο-
νίας ἔαθασεν εἰς τὴν Χαλκιδικήν. Μὴ ἐπι-
τευχθεῖσης ὁμως συνεργασίας μετὰ τοῦ
Ἀθηναϊκοῦ στόλου, βλέπων δὲ συνάμα ὅτι
τὰ ἐφόδια τοῦ στρατοῦ του ἤρχισαν νὰ
ἐκλείπουν, ἀπέσυρε τὰ στρατεύματά του,
ἀφοῦ διέμεινεν ἐν Μακεδονίᾳ 30 ἡμέρας.
Ἐφονεύθη τὸ 424 π. Χ. μαχόμενος κατὰ
τῶν Τριβαλλῶν.

ΣΙΤΑΛΚΗΣ. — Ἀρχηγὸς θρακικοῦ σώ-
ματος ψιλῶν, ὅστις, συνοδεύσας τὸν Μέ-

γαν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν Ἀσίαν, παρέσχε μεγάλας ὑπηρεσίας κατὰ τὴν μάχην τῆς Ἴσοῦ, τῶν Ἀρβήλων καὶ ἀλλαγῶ. Ἦτο εἷς τῶν ἐν Μηδίᾳ ὑπὸ τὸν Παρμενίωνα ἀξιωματικῶν, εἰς τοὺς ὁποίους διεβιάσθη ἢ διαταγὴ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς τοῦ γηραιοῦ στρατηγοῦ. Κατηγορηθεὶς βραδύτερον ἐπὶ σκληρότητι, ἐθανατώθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸ 326 π. Χ.

* ΣΙΤΑΣ.—Αὐτόχθων βασιλεὺς τῶν Δανθλιτῶν Θρακῶν, τὸν ὁποῖον τυφλὸν ὄντα ὑπερήσπισεν ὁ Κράσσοσ κατὰ τῶν ἐπιδραμόντων τὴν χώραν του βασιλέων Δέλδωνος τῶν Βασταρῶν καὶ Ρώλῃ καὶ Δάπυγος τῶν Γετῶν. (Δίων Κάσσιος LI, 33—36).

ΣΙΤΙΟΕΝΤΑ.—Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 10, 5) παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεωσ καὶ τὸ Νοβιόδουνον (νῦν Isaktcha). Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος.

ΣΚΑΒΑΛ(Δ)Α.—Παράλιος πόλις τῆς Μακεδονίας, κειμένη ἐπὶ τῆς θέσεωσ τῆς Παλαιᾶσ Καβάλλασ (Ἑσκή - Καβάλλα) ἐκ τῆσ ὁποίας, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, προῆλθε τὸ ὄνομα τῆσ νῦν Καβάλλασ (βλ. λέξ.).

ΣΚΑΙΟΙῆ ΣΚΕΒΟΑΙ.—Λαὸσ τῆσ Μικρᾶσ Ἀσίας κατοικῶν τὴν μεταξὺ Τρωάδοσ καὶ Ἑλλησπόντου χώραν, μετοικήσασ δὲ ἀκολουθῶσ ἐπὶ τῆσ ἀπέναντι Θρακικῆσ Χερσονήσου (Στράβ. XIII, 590).

* ΣΚΑΛΠΗΝΟΣ (ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ λατρευομένου ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσασ ἐν αὐτῇ. («Θρακικά», τόμ. XII, σελ. 239).

ΣΚΑΛΩΤΗ.—Μεγαλοπρεπὴς βυζαντινὴ μονὴ τῆσ Θεοτόκου ἐν τῇ Ἀν. Θράκῃ, δύο ὄρας περίπου πρὸσ Ἀν. τῆσ Αἴνου καὶ 3/4 πρὸσ βορρᾶν τοῦ χωριοῦ Ἀμυδαλιά, κειμένη ἐπὶ βραχώδοσ λόφου δεσπόζοντοσ τῶν περίξ. Ἰδρύθη τὸ 1040 ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ τοῦ Καλογιάννη. Σήμερον εἶναι τελείωσ κατεστραμμένη, σωζομένων μόνον τῶν πελωρίων τειχῶν τῆσ. Τῆσ Μονῆσ ταύτησ ἐσώζετο μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν ὀρειχάλκινωσ σταυροῦσ ἀνεπίγραφωσ μετὰ τῆσ χρονολογίασ 1172.

(«Θρακικὴ Ἐπέτηρις» τοῦ 1897, σελ. 11, Γ. Λαμπάκη, Μονὴ Σκαλωτῆσ, ἐν Δελτίῳ Χριστιανικῆσ Ἀρχαιολογικῆσ Ἐταιρείασ, 1909, σελ. 33 καὶ ἐξῆσ. Ἀχ. Θ. Σαμοθράκη. Ἡ Μονὴ τῆσ Σκαλωτῆσ, εἰς «Θρακικά», τόμ. XVII, σελ. 308 καὶ ἐξῆσ).

ΣΚΑΠΟΡΑ.—Ὀνομα ἀρχαίασ Θρακικῆσ κομοπόλεωσ (vicus), γνωστῆσ ἐξ ἐπιγραφῆσ. Ὁ κάτοικωσ Σκαπορηνοῦ (Dumont-Homolle, σελ. 500).

ΣΚΑΠΙΤΗ ΥΛΗ.—Πόλις τῆσ Θράκῆσ καὶ ἐπειτα τῆσ Μακεδονίασ, κειμένη μεταξὺ τοῦ Στρυμόνωσ καὶ Νέετοσ, οὐ μακρὰν τῆσ παραλίασ, ἀπέναντι τῆσ Θάσσοσ, πεπεμφημοσ διὰ τὰ πλοῦσια αὐτῆσ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, τὰ ὁποία ἐξεμεταλλεύοντο οἱ Θάσιοι, εἰσπράττοντεσ κατ' ἔτοσ 80 τάλαντα (Ἡροδ. VI, 46). Βραδύτερον ταῦτα περιήλθον εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ἀθηναίων. Ἐνταῦθα εἶχεν ἰδιοκτησίαν ὁ Θουκυδίδησ ὅπου ἐνυμφεῦθη καὶ ἔγραψε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ καὶ ὅπου, ὡσ λέγεται, ἀπέθανεν ἐξόριστοσ (Πλουτάρχ. Κίμων, 4). Ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ἐκαλεῖτο Σκαπιτοῦλη.

ΣΚΑΠΤΟΠΑΡΑ.—Θρακικὴ πόλις, γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῆσ, κειμένη παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Στρυμόνωσ μετὰ τῆσ Βιστριτίασ περὶ τὰ 50 μίλλια πρὸσ Ν. τῆσ Πανταλίασ (νῦν Κιοστενδήλ), ἀπὸ τῆσ ὁποίασ ἐξηρτάτο. Ὁ κάτοικωσ Σκαπτοπαρηνοῦ. Ἐκ τίνωσ ἐπιγραφῆσ, εὐρεθείσασ ἐπὶ τόπου πληροφορούμεθα ὅτι ὑπῆρχον θερμοπηγαίεἰς Σκαπτοπάραν, τῶν ὁποίων τὰ ὕδατα ἐφημίζοντο, κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν «οὐ μόνον πρὸσ τρυφήν, ἀλλὰ καὶ ὑγίαν καὶ θεραπείαν σωμάτων ἐπιτηδειότητα» (σειρὰ 73 καὶ ἐξῆσ). Ἐνταῦθα ἐτελεῖτο τοπικὴ πανηγυρισ πολλάκισ τοῦ ἔτοωσ, ἰδίωσ δὲ κατὰ τὸν Ὀκτώβριον, διαρκούσα 10—15 ἡμέρασ. Ἐνεκα τῶν πανηγύρεωσ τούτων πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν, διερχόμενοι διὰ τῆσ Σκαπτοπάρασ, εὕρισκον ἀφορμὴν νὰ σταματοῦν ἐκεῖ καὶ νὰ παρεκτρέπωνται καταχρόμενοι τῆσ φιλοξενίασ τῶν κατοίκων, πρῶγμα διὰ τὸ ὁποῖον οἱ Σκαπτοπαρηνοὶ ἀπήθυναν, κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν, παρὰ τὸν αὐτοκράτορα Γορδιανὸν τὸ

298 μ. Χ. (G. Seure *Archéologie Thrace*, σειρά β' σελ. 43. Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, ἐπιγραφαι ὑπ' ἀριθ. 829, σ. 673 καὶ 674). Τὰ ἐρείπια αὐτῆς, ὅπου εὐρέθησαν ἐπιγραφαι κείνται εἰς τὸ σημερινὸν βουλγαρικὸν χωρίον Gramadī παρὰ τὴν ἄνω Τζουμαγιάν, ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς πόλεως Κιοστενδιλ (Παυταλίας), περιφημον καὶ σήμερον διὰ τὰ λαματικά λουτρά.

ΣΚΑΡΙΑΣ (ἐπισκοπή). — Ἔδρα ἐπισκοπῆς τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμμόντου ὑπὸ τὸν Μητροπολιτὴν Μαρκιανουπόλεως, ἀναφερομένη εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά Χρονικά. (Σταμούλη, Συμβολή εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης, σελ. 47).

* ΣΚΑΡΣΗΝΗ (ΗΡΑ). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τῆς Ἡρας, λατρευομένης ἐν τῇ βορ. Θράκῃ κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ («Θρακικά» 1934, σελ. 47).

ΣΚΑΤΡΙΝΑ (φρούριον) — Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτίσμ. IV, 4) πλησίον τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, τὸ ὁποῖον ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527—565).

ΣΚΕΛΕΒΑ. — Παλαιὸν φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτῳ Μοισίᾳ, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, ἀνακαινοσθέν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτίσμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' (527—565).

ΣΚΕΛΑΒΡΙΑ. — Ἀρχαία Θρακικὴ κώμη κειμένη μεταξὺ Φιλιππουπόλεως καὶ Βερόης—Τραϊανῆς, γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ. Χ. εὐρεθείσης εἰς τὸ χωρίον Τσακαρλάρ τῆς περιφερείας Τσιρπάν, ἀριστερὰ τοῦ μέσου ροῦ τοῦ Ἐβρου, ὅπου τὸ ἐμπόριον Πίζος. (Dumont—Homolle, σ. 347 N° 61 a³. Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, «Θρακικά», 1935, σελ. 151). Οἱ κάτοικοι τῆς κώμης ταύτης, μετὰ τῶν κατοίκων 9 ἄλλων κωμῶν μετώκησαν εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζος.

* ΣΚΕΛΑΒΡΙΑΝΟΣ — Ὁ κάτοικος τῆς Θρακικῆς κώμης Σκελαβρίας (βλ. λέξ.).

* ΣΚΕΛΕΝΤΗΝΗ (Κυβέλη). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τῆς Κυβέλης λατρευομένης

ἐν Θράκῃ κατ' ἀναθηματικὴν εὐχαριστήριον ἐπιγραφὴν τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσαν ἐν τῇ Νικοπόλει πρὸς Ἴστρω (Nicopolis ad Istrum). «Μητρὶ Θεῶν Σκελεντηνῇ («Θρακικά» Τόμ. Χ (1938) σελ. 285—286).

* ΣΚΕΛΕΝΤΗΝΗ (Κυβέλη). Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τῆς Κυβέλης λατρευομένης ἐν Θράκῃ, ὡς θεᾶς τῆς γονιμότητος τῆς γῆς, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ. Ἡ διάδοσις τῆς λατρείας τῆς Μεγάλης θεᾶς ἀνά τὴν Θράκην, μαρτυρεῖται ἐπίσης ἐκ τῶν νομισμάτων τῶν πόλεων: Ἀγχιάλου, Ἀδριανουπόλεως, Καλάτιδος, Μαρκιανουπόλεως, Παυταλίας καὶ Σερδικῆς, τὰ ὁποῖα φέρουν τὴν εἰκόνα τῆς Θεᾶς. («Θρακικά» 1934, σ. 52).

* ΣΚΕΛΗΣ. — Ὄνομα κύριον θρακο-ἑλληνικὸν γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς («Θρακικά» 1936, σελ. 198)

* ΣΚΕΛΛΙΣ. — Μυθικὸς οἰκιστὴς τῆς Θράκης κατ' ἀποσπάσματα τοῦ Ἀνδρίσκου, κατὰ τὸ ὁποῖον «Σκέλλις τε καὶ Κασσαμονός, οἰκῆτορες Θράκης, ὄρησαντες ἀπὸ νήσου τῆς πρότερον μὲν Στρογγύλης, ὕστερον δὲ Νάξου κληθείσης.»

ΣΚΕΜΝΑΣ (Φρούριον). — Φρούριον τῆς Θράκης παρὰ Προκοπίῳ, ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565).

ΣΚΕΜΨΑ. — Πόλις τῆς Θράκης παρὰ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ. Τὸ ἐθνικὸν Σκεμψαῖοι.

ΣΚΕΠΑΣΤΟΝ. — Βυζαντινὴ κωμόπολις τῆς Ἀν. Θράκης ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Βιζύης, κειμένη ἐπὶ τῶν ὑπορείων τῆς Στράντζας, τρεῖς ὥρας περίπου πρὸς βορρᾶν τοῦ Μπουνάρ—Χισάρ. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι ὑγιεινότατον, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα καλύπτεται ὑπὸ ἀφθόνου χιόνος, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά της. Ἐν Σκεπαστῷ ὑπάρχουν ἑξ ἀρχαῖαι ἐκκλησίαι μετὰ λαμπρῶν τοιχογραφιῶν, εἰς δεκάλεπτον δ' ἀπ' αὐτοῦ πρὸς βορρᾶν ἀπόστασιν κεῖται ἡ μονὴ Ἁγία Παρασκευή, καταστραφεῖσα ἐκ καιρικῶν περιστάσεων πρὸ 75 περίπου ἐτῶν. Ἐπὶ ἑλληνικῆς ἐποχῆς ὑπήγετο εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Βιζύης τοῦ νομοῦ Σα-

ράντα Ἐκκλησιῶν, ἠρίθμει δὲ 1.200 κατοίκους, οἵτινες κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ 1923. Τουρκιστὶ καλεῖται Ἰντζε-κϊώϊ.

ΣΚΕΠΤΑΙ. — Ἀρχαία θρακικὴ κώμη, κειμένη μεταξύ Φιλιππουπόλεως καὶ Βερόης—Τροϊανῆς, γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ.Χ. εὐρεθείσης εἰς τὸ χωρίον Τσακαρλάρ τῆς περιφερείας Τσιρπιάν, ἀριστερὰ τοῦ μέσου ροῦ τοῦ Ἐβρου, ὅπου τὸ ἐμπόριον Πίζος. Ὁ κάτοικος Σκεπτηνός. (Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, «Θρακικά», 1935, σελ. 156). Τῆς κώμης ταύτης οἱ κάτοικοι μετὰ τῶν κατοίκων 9 ἄλλων κωμῶν, μετῴκησαν εἰς τὸ ἰδρυθὲν ἐμπόριον Πίζος.

ΣΚΙΘΑΙ (αἱ).—Πόλις Θρακικὴ ἐπὶ τῆς χερσονήσου Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας) παρὰ τὴν Ποτίδαιαν, ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ τοῦ Θεοπόμπου παρὰ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ: «Σκίθαι, πόλις Θράκης πλησίον Ποτιδαίας». Τινὲς ταυτίζουν τὰς Σκίθας πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Λιβίου ἀναφερομένην πόλιν Clitas ἢ πρὸς τὴν Σίπτην τοῦ Πανσανίου (βλ. λεξ.) παρὰ τὴν πόλιν Αἶνον. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀβέβαιον. Κατὰ τὸν Μαργ. Δήμιτσαν ἔκειτο ὅπου τὸ μετόχιον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου.

ΣΚΙΩΝΗ.—Μία τῶν σημαντικωτέρων πόλεων τῆς χερσονήσου Παλλήνης (Κασσάνδρας), ἀποικία Εὐβοέων, κτισμένη μετὰ τῶν πόλεων Θεράμβου καὶ Μένδης (Ἡροδ. VII, 123, —Στράβ. VII, 330, 27). Κατὰ τὸν Θουκυδίδην (IV, 120) ἀπώκισθη μετὰ τὸ τέλος τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ὑπὸ τῶν Παλληγέων τῆς Πελοποννήσου, ὅτε οἱτοί, ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς Τροίας μὲν αἰχμαλώτων γυναικῶν, ἠναγκάσθησαν ἔνεκα τοῦ χειμῶνος νὰ προσορμισθοῦν ἐκεῖ καὶ νὰ ἰδρῦσιν αὐτήν. Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει καὶ Στέφανος ὁ Βυζάντιος, θεωρῶν αὐτὴν Θρακικὴν πόλιν. Ὁ δὲ Στέφ. Βυζάντιος λέγει σχετικῶς: «Σκιώνη, πόλις Θράκης, ἐνθα λέγεται τὰς Τρωάδας αἰχμαλώτους διὰ τὸ μὴ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εἰς δουλείαν ἀπενεχθῆναι τῶν αὐτῶν γυναικῶν, ἐμπρῆσαι τὰς ναῦς. Οἱ τῶν πλοίων ἀποροῦντες ἐξ ἀνάγκης κατέμειναν αὐτοῦ

πόλιν Σκιώνην οἰκίσαντες». Ὡς ἐκ τῆς λαμπρᾶς θέσεώς της, ἐπιτηδειοτάτης πρὸς ἐμπορίαν, ταχύτατα ἀνεδείχθη καὶ ἤκμασε καὶ διετέλεσεν ἐλευθῆρα μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, ὅτε ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὸν Περσικὸν ζυγόν, παραχωρήσασα στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα στόλον τοῦ Ξέρξου (VIII, 128) Περὶ τῶν Σκιωνίων, διηγεῖται ὁ Ἡρόδοτος, ὅτι ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Τιμόξενος, ἐπεχειρήσε νὰ προδώσῃ τὴν πατρίδα του εἰς τὸν Ἀρτάβαζον καὶ ὅτι, ἀνακαλυφθείσης τῆς προδοσίας του, οἱ Σκιωναῖοι ἀπεφάσισαν νὰ τιμωρήσιν αὐτὸν ἵνα μὴ θεωροῦνται «οἱ Σκιωναῖοι εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον αἰεὶ προδοταί». Ὅπως αἱ πόλεις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, ἡ Σκιώνη ἐγένετο φόρου ὑποτελής εἰς τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἡϊόνας τὸ 470 π. Χ. καὶ τὰς ἐκστρατείας τοῦ Κίμωνος εἰς τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης. Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 454 καὶ 450 κατέβαλλεν ἐτήσιον φόρον 6 τάλαντα ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Θεράμβου, βραδύτερον ὁμως τὸ 434 π. Χ. ἀνήλθεν οὗτος εἰς 15 τάλαντα.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἕνατον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἀποσκιρτήσασα τῶν Ἀθηναίων, συνεμάχησε μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων (Θουκυδ. IV, 120), τῶν ὁποίων στρατηγὸς ἦτο ὁ Βρασίδης. Ἐπελθόντες τότε κατ' αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κυριεύσαντες τὴν πόλιν, «τοὺς ἠβώντας ἀπέκτειναν, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσι ἔδωσαν νέμεσθαι (Θουκυδ. V, 32. — Διον. Σικελ. XII, 72) Τοιοῦτον ὑπέρξε τὸ τραγικὸν τέλος τῆς Σκιώνης, ἣτις καταστραφεῖσα τελείως ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνοιο δὲν ἀναφέρεται πλέον. Κατὰ τὸν Leake ἀκολουθοῦντα τὸν Σκύλακα (Περίπλ. 60), ἡ Σκιώνη ἔκειτο μετὰ τοῦ Ποσειδίου ἀκρωτηρίου (νῦν Ποσειδί) καὶ τοῦ Καναστράϊου (νῦν Παλιοῦρι).

Τῆς Σκιώνης σώζονται νομίσματα τῶν ἐτῶν 480—421 π. Χ. φέροντα ἐμπροσθεν κεφαλὴν νεανίου, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν: ΣΚΙΟ μετὰ περικεφαλαίας ἐντός ἐγκοίλου τετραγώνου. Μεταγενέστερα τοῦ

421 νομίματα φέρουν κεφαλὴν νεανίου ἢ κεφαλὴν Ἀφροδίτης ὅπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν: ΣΚΙΩ, ΣΚΙΩΝΑΙΩΝ, ἢ ΣΚΙ μετὰ κράνους καὶ μιάς ἢ δύο περιστερῶν. (Head - Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. τόμ. Α', σελ. 276. — Babelon, τόμ. IV, σελ. 630).

ΣΚΛΑΒΗΝΙΑ.—Ὄνομασία δοθεῖσα ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν εἰς τὴν παρὰ τὴν ἀριστερὸν ὄχθην τοῦ ἀνατολικοῦ Δουνάβεως χώραν, (σημερινὴν Ν. Α. Ρουμανίαν), ὅπου εἶχον ἐγκατασταθῆ ὡς νομάδες πιθανῶς κατὰ τὸν IV αἰῶνα τὰ ἀπὸ βορρᾶ κατελθόντα Σλαυικὰ φύλα, οἱ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν καλούμενοι Σκλαβηνοί. Σκλαβηνία ἐπίσης ὀνομαζέτο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἢ περὶ τὸν Στρυμόνα περιφέρεια τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, ὅπου οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες εἶχον ἐγκαταστήσει πολυαριθμοὺς Σκλαβηνοὺς.

ΣΚΛΑΒΗΝΟΙ, ΣΚΛΑΒΙΝΟΙ καὶ ΣΚΛΑΒΟΙ.—Οὕτως ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν τὰ σλαυικὰ φύλα, τὰ ὁποῖα κατελθόντα ἀπὸ βορρᾶ, ἐγκατεστάθησαν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ VI μ. Χ. αἰῶνος ὡς νομάδες, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ἀνατολικοῦ Δουνάβεως, (τὴν σημερινὴν Ν. Α. Ρουμανίαν) ὅπισθεν ἐνήργουν συνεχεῖς ἐπιδρομὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Προκόπιον, κατόικουν εἰς καλύβας οἰκτρᾶς, τὰς ὁποίας ἔστηνον εἰς μακρὰς ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις, ἤλλασσον συχνὰ τὸν τόπον διαμονῆς των, μὴ ἀναγνωρίζοντες ἕνα κοινὸν ἀρχηγὸν ἢ ἡγεμόνα, «ἀλλ' ἐκ παλαιοῦ ἐν δημοκρατίᾳ ἐβίότουν». Ἐλάτρευον δὲ ἕνα Θεὸν «τῆς ἀστραπῆς δημιουργόν», εἰς τὸν ὅποιον προσέφερον θυσίας «βόους καὶ τὰ ἱερεῖα ἅπαντα, καθὼς καὶ «ποταμοὺς καὶ νύμφας καὶ ἄλλα ἄττα δαιμόνια», εἰς τοὺς ὁποίους προσέφερον θυσίας, κατὰ τὰς ὁποίας ἔκαμνον καὶ τὰς μαντείας των. Ἦσαν ξανθοί, μεγάλωμοι καὶ ρωμαλέοι, ἀλλὰ ρυπαρώτατοι, διάγοντες σκληρὸν βίον καὶ φέροντες πενιχρὸν τι τριβόνιον. Δὲν διεκρίνοντο ἐπὶ πονηρίᾳ ἢ κακοουργίᾳ, ἀλλ' ἦσαν φιλόξενοι καὶ δὲν ἐκακοποιοῦν τοὺς αἰχμαλώτους των. Ἀπ' ἐναντίας τοὺς με-

τεχειρίζοντο καλῶς καὶ τοὺς ἀπληθεύρον μετὰ τινα χρόνον. Ἐκαστος ἐξ αὐτῶν ἔφερε δύο ἀκόντια ἀσπίδα καὶ τόξον μετὰ δηλητηριασμένα βέλη, ἦσαν δὲ ἐπιτηδειότατοι εἰς τὰς ἐνέδρας καὶ τὰς αἰφνιδιαστικὰς ἐπιθέσεις. Ἐπιτιθέμενοι ἔβαλλον ἀγρίας κρουγὰς καὶ κατεδίωκον ἐπὶ μακρὸν τοὺς ὑποχωροῦντας ἐχθρούς των. Ὑποχωροῦντες, κατέφευγον εἰς τὰς λίμνας ἢ τοὺς ποταμοὺς καὶ βυθιζόμενοι ἐντὸς αὐτῶν, ἠδύνατο νὰ παραμείνουν ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τὸ ὕδωρ, διότι εἶχον τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ ἀναπνεύουν διὰ καλάμων.

Τὸ Βυζάντιον διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰς συνεχεῖς ἐπιδρομὰς των, συνάμα δὲ διὰ νὰ πυκνώσῃ τὸν πληθυσμὸν ἐπαρχιῶν των, ἐπέτρεψε τὴν εἰς αὐτὰς ἐγκατάστασιν πολλῶν χιλιάδων μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των. Οὕτω, ἐκ τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς τὸ θέμα Ὀψικίου (Μικρὰ Ἀσία) ὁ Ἰουστινιανὸς Β' ὁ Ρινόμητος, ἐστρατολόγησε 30.000 ἄνδρας τὸ 691 εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀράβων τῆς Συρίας ἐκστρατείαν του, ἔχων μεγάλην ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτούς, γενομένους αἰτία τῆς ἀποτυχίας τῆς ἐκστρατείας ἐκείνης. Ἐκδικούμενος τότε ὁ Ἰουστινιανὸς τὴν προδοσίαν των, κατέσφαξε, κατὰ τὴν ἐπιπόνησιν του, τοὺς ἐναπομείναντας εἰς τὸ θέμα Ὀψικίου μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων των. Ἐκ τῶν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἐπαρχίας ἐγκατασταθέντων Σκλαβηνῶν, πολυαριθμότεροί ἦσαν οἱ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Πελοποννήσῳ.

* ΣΚΛΕΤΡΙΝΑ (ἦ). — Παράλιος τοποθεσία τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, πρὸς βορρᾶν τοῦ Βαθυκόλπου (νῦν Μπουγιουκ-ντερέ) λαβοῦσα τὸ ὄνομα πιθανῶς ἐκ τῶν παρὰ τὸν ὁμώνυμον χείμαρρον φρομένων σκλήθρων (εἶδος φυτοῦ). Ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς κεῖται ἡ σημερινὴ συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως Γενῆ-Μαχαλέ.

ΣΚΛΗΘΡΙΝΟΥΣ (Κόλπος). — Ὅρος τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, μεταξὺ τῶν ἀκρωτηριῶν Σίμα (Μεζάρ-μπουρνοῦ) καὶ Μίλτου (Σαρή-γιάρ). Εἰς τὸν μυθὸν αὐτοῦ ἔκειτο ἡ Σκλετρίνα (βλ. λέξ.) τὸ σημερινὸν χωρίον Γενῆ-Μαχαλέ.

* ΣΚΟΔΡΗΝ ΊΣ (Ἀπόλλων).—Τοπική προσωνομία τοῦ Ἀπόλλωνος λατρευομένου ἐν Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφάς εὑρεθείσας ἐν τῇ Β. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ (Θρακικά 1929, σ. 12).

* ΣΚΟΜΒΡΟΙ ΘΡΑΚΕΣ.—Λαὸς Θρακικὸς παρ' Ἡσυχίῳ.

ΣΚΟΜΒΡΟΣ (ὄρος).—Ὅρος τῆς Θράκης ἄλλως καλούμενον καὶ Σκόμ(ε)ιον.

ΣΚΟΜΕ(Ι)ΟΝ ΟΡΟΣ.—Ὅρος τῆς Θράκης, χωρίζον τὴν κυρίως λεγομένην Θράκην ἀπὸ τῆς Δαρδανίας, τῆς κοιλιάδος τοῦ Οἴσκου (Ἰσκηρ) καὶ τοῦ Στρυμόνος, καὶ ἑνῶνον τὸν Αἶμον μετὰ τοῦ Δουνάβεως (Ρίλα). Ὑπὸ τοῦ Πλινίου (IV, 35) καλεῖται Σκόπιον (Scopius). Εἶναι τὸ σημερινὸν Βίτος (Vitoch), τὸ ὑψηλότερον τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Ρίλου ἢ Ρίλας

ΣΚΟΠΕΛΟΣ.—Κώμη τῆς Ἀν. Θράκης, 3¹, ὥρας περίπου Β. Δ. τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, πολλάκις μνημονευομένη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων διὰ τὸ μέγα καὶ ὄχυρόν φρούριόν της. (Κατακουζηνοῦ, Τόμ. Α', σελ. 194). Ἐπὶ Ἀνδρονίκου νεωτέρου (1328—1341), διοικητῆς αὐτῆς ἦτο Μιχαήλ τις, παρὰ τὴν γνώμην τοῦ ὁποίου οἱ Σκοπεῖται, προκαλέσαντες τοὺς Σκύθας, συνήψαν μάχην, κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν μεγάλας καταστροφάς. Ἐπὶ τοῦ φρουρίου εὑρέθησαν πολλὰ ἀρχαῖα νομίσματα. (Μελισσηνοῦ Χριστοδοῦλου, Περὶ τῆς ἐπαρχίας Σαράντα Ἐκκλησιῶν, σελ. 28—29). Κατὰ τὴν ἑλληνικὴν κατοχὴν τῆς Ἀν. Θράκης, ὑπήγετο εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ καὶ ἠρίθμει 1.350 κατοίκους διακρινομένους διὰ τὴν ἰδιάζουσαν αὐτῶν διάλεκτον, ἐν τῇ ὁποίᾳ περιεσώθησαν πολλαὶ λέξεις τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς. Μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Ἀν. Θράκης, οἱ κάτοικοι της κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται Ἐσκή-Πόλοξ. Ἀπὸ Ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἦτο ἤδη ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—911) ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως, κατὰ δὲ τὸν XIV αἰῶνα, μετὰ τὸν θάνατον Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ Γ' († 1341)

ἀνυψώθη καὶ εἰς ἔδραν Μητροπολίτου, μὴ διατηρηθεῖσαν ἐπὶ πολὺ. Πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπαυσεὺς ἀναφερομένη. ὁ δὲ τίτλος αὐτῆς δίδεται μόνον κατ' ὄνομα (Ρίλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. V, σελ. 433 Γερμανοῦ, Μητροπολίτου Σάρδεων, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κτλ. εἰς Ἐθνακικά 1935, σελ. 122).

ΣΚΟΠΕΝΤΖΑΝΑ (φρούριον).—Παλαιὸν φρούριον τῆς Β. Δ. Θράκης ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Σαρδικῆς (Σόφιας), παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 4) ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' (527—565).

ΣΚΟΠΟΙ (οἱ), ΣΚΟΠΙΟΣ (ὁ).—Ἀθηροτάτη κωμόπολις τῆς Ἀν. Θράκης, κειμένη ἐπὶ δύο λόφων, τρεῖς ὥρας περίπου πρὸς Ἀν. τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ χειμάρου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν τρεῖς γέφυρα ἐξυπηρετοῦσαι τὴν συγκοινωνίαν τῶν συνοικιῶν αὐτῆς. Ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντινοῦ καλεῖται Σκόποι, οἱ δὲ κάτοικοι Σκοπινοί. Πρὸς Β. αὐτῆς καὶ εἰς ἀπόστασιν 3⁴ τῆς ὥρας περίπου, ἐν τῇ θέσει Κάστρο, ὅπου σώζονται διάφορα ἀρχαῖα μνημεῖα, ὑπῆρχεν ὁμώνυμος κώμη. καταστραφεῖσα πρὸ δύο περιπτου αἰώνων. Ἀνατολικῶς αὐτῆς καὶ ὥραν περίπου, παρὰ τὸ χωρίον Χατζῆ Φακλῆ, σώζεται ἀρχαῖον φρούριον καὶ πύργος αὐτοῦ. (Μελισσηνοῦ Χριστοδοῦλου, Περὶ τῆς ἐπαρχίας Σαράντα Ἐκκλησιῶν, σελ. 27). Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἀν. Θράκης ὑπήγετο εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ, ἠρίθμει δὲ 3.045 Ἑλληνας Χριστιανοὺς ὀρθοδόξους, πλὴν 250 Τούρκων, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Θράκης (1923) κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΣΚΟΡΔΙΣΚΟΙ.—Λαὸς Κελτικῆς καταγωγῆς τῆς κάτω Παννονίας καὶ τῆς Ἀνω Μοισίας, κατοικῶν μεταξὺ Δουνάβεως καὶ Μάργου (Μοράβα) παρὰ τὰ Ἰλλυρικὰ μέθρια. Ὀνομάζονται καὶ Σκορδίσται Ἦσαν λαὸς ἀγριὸς καὶ πολεμικὸς καὶ διηρεῖτο εἰς τοὺς Μεγάλους καὶ Μικροὺς Σκορδίσκους, (Σαράβ. VII, 318). Ἡττη-

θέντες τὸ 135 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Μ. Κασκονίου, ἐνίκησαν τὸ 114 π.Χ. τὸν ἕτατον Κ. Πόρκιον Κάτωνα, μόλις σωθέντα ἐκ τῆς καταστροφῆς τοῦ στρατοῦ του. Τέλος συνεντρίβησαν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, ἀποσπυθέντες δὲ πέραν τοῦ Δουνάβεως, ἔπαυσαν μνημονεύομενοι ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Πόλεις αὐτῶν ἀναφέρονται: ἡ Ἐόρτα καὶ τὸ Καπέδουνον (Στράβ. VII, 318).

ΣΚΟΣΤΟΚΗΣ.—Βασιλεὺς τῶν Ὑδρουσῶν περὶ τὰ 350 π.Χ. εἶναι γνωστὸς μόνον ἐκ τῶν σωζομένων χαλκῶν νομισμάτων αὐτοῦ, τὰ ὅποια φέρουν ἐπὶ τῆς μιᾶς ὀψεως κεφαλὴν Ἀπόλλωνος (; δαφνοστεφούς, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης ἐπιγραφὴν ΣΚΟΣΤΟΚ καὶ ἵππον καλπάζοντα. Πλὴν τοῦ ἀνωτέρω, εἶναι γνωστὸς ἐπίσης ἐκ τῶν νομισμάτων αὐτοῦ καὶ ἄλλος Σκοστόκης, προφανῶς Σκύθης βασιλεὺς, κόπας κατὰ τὸν τρίτον π.Χ. αἰῶνα, χρυσοῦς στατήρας καὶ τετράδραγμα ἀργυρᾶ, κατ' ἀπομίμησιν τοῦ βασιλέως Ἀνσιμάχου. (Head—Σβορώνου Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α', σελ. 355—357).

ΣΚΟΤΕΙΝΟΝ.—Βυζαντινὴ πόλις τῆς Ἄν. Θράκης ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Χαριουπόλεως καταληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τζεγλού, ἡγεμόνος τῶν Σκυθῶν καὶ Σαυροματῶν τὸ ἔαρ τοῦ 1086. Ἐπιτεθέντες κατ' αὐτοῦ ὁ Νικόλαος Μαυροκατακαλὸν καὶ ὁ Βεμπεζιώτης, στρατιῆγοι τοῦ Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ, ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τοὺς ἐπιδρομεῖς καὶ πολλοὺς ἐφόνευσαν μεταξὺ τῶν ὁπίων καὶ τὸν Τζεγλό. Φεύγοντες οἱ βάρβαροι πανικόβλητοι, ἔροίπτοντο εἰς τὸν μεταξὺ Σκοτεινοῦ καὶ Κοίλης ρέοντα ποταμόν, εἰς τὸν ὁποῖον καταπονούμενοι ὑπ' ἀλλήλων, ἐπνίγησαν οὐκ ὀλίγοι, οἱ δὲ ἐναπομείναντες ἐπέστρεψαν εἰς τὰς πέραν τοῦ Δουνάβεως χώρας των (Ἄννα Κομνηνὴ. VII, 1).

* **ΣΚΟΤΟΥΣΑ.**—Πόλις τῆς Σιντικῆς, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Στρυμόνος, οὐ μακρὰν Ἡρακλείας τῆς Σιντικῆς ἐπὶ τῆς ὑπὸ ταύτης εἰς τοὺς Φιλίππους ὁδοῦ. Ὁ Πτολεμαῖος φαίνεται σφάλων τοποθετῶν αὐτὴν ἐν τῇ Ὀδομοντικῇ ἢ τῇ Ἡδωνικῇ χώρᾳ (Γεωργ. Γ. 12, 28).

Δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέεται πρὸς τὴν ἐν Πελασγιώτιδι τῆς Θεσσαλίας δμώνυμον αὐτῆς, κειμένην μεταξὺ Φερῶν καὶ Φαρσάλων, ὅπου τὸ 356 π.Χ. ὁ Πελοπίδας κατενίκησεν Ἀλέξανδρον τὸν Φεραιὸν (Διοδ. Σικελ. XV 75,—Παυσ. VI, 5, 2) Φέρεται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον Κοτοῦσα. Τῆς Σκοτούσης τῆς Σιντικῆς σώζονται χαλκᾶ νομίσματα, ἀποδιδόμενα εἰς τὸν Ἀδαῖον, δυνάστην τῆς Μακεδονίας μετὰ τὸ 200 π.Χ. μὴ ἀναφερόμενον ὑπὸ τῆς Ἱστορίας. Παριστῶσι δὲ ἔμπροσθεν κεφαλὴν Ἀπόλλωνος, Ἡρακλέους, Ἀθηνᾶς ἢ κάπρον, ὀπισθεν δὲ φέρουν τὴν ἐπιγραφὴν ΑΔΑΙΟΝ, μετὰ τρίποδος, ροπάλου, γλανύδος ἢ ἐπιδορατίδος. Ἐπίσης σώζονται καὶ χαλκᾶ νομίσματα τοῦ 168 π.Χ. μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΚΟΤΟΥΣΑΙΩΝ (Head—Σβορώνου, Τόμ. Α', σελ. 312-313.) Πότε καὶ ὑπὸ τίνος κατεστράφη εἶναι ἄγνωστον. Τὸ ὄνομα τῆς Σκοτούσης ἐδόθη εἰς τὸ πρότερον καλούμενον χωρίον Πρόσνικ, κείμενον ἐπὶ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Θεσσαλονίκης Σερρών, ἀριθμεῖ δὲ 1307 κατοίκους, (1928).

ΣΚΟΥΠΙΟΝ.—Παλαιὸν φρούριον τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ τὸ αὐτὸ μὲ τοὺς Σκούπους (βλ. λέξ.), τὰ νῦν Σκόπια, τὸ ὁποῖον ἐπεσεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

ΣΚΟΥΠΟΙ.—Πόλις τῆς Θράκης ἐν Δαρδινίᾳ παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Μακεδονίας. κειμένη ἐπὶ τοῦ ἄνω ροῦ τοῦ Ἀξιοῦ, ἐπὶ ὄχρᾶς καὶ στρατηγικωτάτης θέσεως, κατὰ τὴν ἐξοδὸν τῶν στενῶν ὁρέων (νῦν Στενά τοῦ Κατσανίκ) καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ναῖσοῦ εἰς Στόβους ὁδοῦ. Πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἀκριβῶς ἐκτίσθη δὲν εἶναι γνωστόν. Διετέλεσε πρωτεύουσα τῶν Δαρδάνων, κατελήφθη δὲ ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε' τὸ 210 π.Χ. Κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων κατάκτησιν τῆς χώρας, ἐγένετο Ρωμαϊκὴ ἀποικία, περὶ δὲ τὰ τέλη τῆς αὐτοκρατορίας, ἀνεδείχθη πρωτεύουσα τῆς Μεσογαίου Δακίας (Dacia Mediterranea). Ἐπὶ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς πρὸς Ν. τοῦ Σκάρδου Δαρδανίας. Καταστραφεῖσα ὑπὸ σεισμῶν περὶ τὰ 520, ἀνψ-

κοδομήθη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὅστις μετωνόμασεν αὐτὴν Ἰουστινιανὴν Πρώτην (βλ. λέξ.). Ἐπρόκειεν αὐτὴν δι' ὄδραγωγείου καὶ ἄλλων δημοσίων κτηρίων καὶ ἀνέδειξεν αὐτὴν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον. Τὸ παλαιὸν δὲ ὄνομα ἐπεκράτησεν ὑπὸ τὸ ὄνομα Σκόπια, ἀλβανιστὶ Στούπ καὶ τουρκιστὶ Οὐσκιούπ, σλαβιστὶ δὲ Skoptje. Κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπὶ Σουλτάν Μουράτ τοῦ Β' (1421—1451) ὠχυρώθη διὰ νέων τεχνῶν καὶ διετέλεσεν ἐπὶ τουρκοκρατίας πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Κοσσυφοπεδίου καὶ ἔδρα ὀρθοδόξου μητροπολίτου, παραμείνασα ὑπ' αὐτοὺς μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων. Σήμερον ἀριθμεῖ 59.161 κατοίκους (ἀπογραφή 1921) μικτοῦ πληθυσμοῦ (Σέρβοι, Βούλγαροι, Ἕλληνες, Τούρκοι, Ἰουδαῖοι, Αἰσιγγανοί). Τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων σώζονται: λιθίνη γέφυρα ζευγνύουσα τὸν Ἀξιόν, μήκους 70 μέτρων καὶ πλάτους ἕξ, λείψανα ὄδραγωγείου, στηριζομένου ἐπὶ 52 ἀμίδων, ἐπιγραφαὶ κτλ.

ΣΚΟΥΤΑΡΙΟΝ. — Πόλις τῆς Θράκης, κειμένη ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Κατὰ τὴν Ἄνναν Κομνηνὴν (X, 4) ἀπέιχε Β. Α. τῆς Ἀδριανουπόλεως 18 στάδια, κατελήφθη δὲ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς Ἀλεξίου εἰς τοὺς κατὰ τῶν Κομνάνων πολέμους. Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν αὐτὴν πρὸς τὴν ὁμώνυμόν τῆς (βλ. λέξ.) κειμένην ἐν τῇ περιφερείᾳ Φιλιππουπόλεως.

* ΣΚΟΥΤΑΡΙΟΥ ('Επισκοπή) — Μία τῶν δέκα Ἐπισκοπῶν τῆς Μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, μνημονευμένη εἰς τὸν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886 — 912) συνταχθέντα πίνακα τῆς κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ χρόνου (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. V, σελ. 483). Ποῦ ἔκειτο ἀκριβῶς δὲν εἶναι γνωστόν. Κατὰ τινες εἶναι τὸ ὑπὸ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς (X, 4) ἀναφερόμενον Σκουτάριον ἀπέχον Β. Α. τῆς Ἀδριανουπόλεως 18 στάδια (βλ. λέξ.). Κατὰ πᾶσαν ὁμῶς πιθανότητα ἔκειτο ὅπου τὸ καὶ νῦν εἶτι ὀνομαζόμενον Σκουτάριον ἢ Σκουταρέτον, τουρκιστὶ Δογαντσέλα, κώμη κειμένη ἐκεῖθεν τοῦ Ἐβρου περὶ τὰς 2 1/2 ὥρας Β. Α. τῆς Φιλιππουπόλεως κα-

τοικουμένη ἀνάκθεον ὑπὸ χριστιανῶν (Κ. Οἰκονόμου ἱερέως. Ἱστοριογεωγραφικὴ περιγραφή τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως 1819 σελ. 15 § 7). Μεταξὺ τοῦ XIII αἰῶνος ἀρχομένου καὶ τοῦ XIV φθίνοντος ἢ Ἐπισκοπὴ Σκουταρίου ἐξέλιπεν ὀριστικῶς.

* ΣΚΥΘΑΙ. — Ἔθνος Θράκιον, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, «καλούμενοι πρότερον Νομαῖοι, ὕστερον δὲ Σκύθαι ἀπὸ Σκύθου, παιδὸς Ἡρακλέους. Τινὲς δὲ ἀπὸ τοῦ σκῦζεσθαι. Ὀργιλώτατοι γάρ».

ΣΚΥΘΑΙ. — Οὕτως ἐκαλοῦντο ἐν Ἀθήναις ἀστυνομικοὶ ὑπηρέται ἔμμισθοι ὡς προερχόμενοι κατ' ἀρχὰς ἐκ Σκυθίας. Βραδύτερον προσελαμβάνοντο καὶ Θράκες καὶ ἄλλοι βάρβαροι, ἡ δύναμις δ' αὐτῶν, μετὰ τοὺς Μηδικοὺς πολέμους ἀνίρχετο εἰς 300 ἀνδρας καὶ κατόπιν εἰς 1.200. Ἐκαλοῦντο ἐπίσης Πευσίνοι καὶ Σπευσίνοι.

ΣΚΥΘΗΣ. — Ὁ νεώτερος τῶν τριδύμων υἱῶν τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς μιξοπαρθένου Ἐχιδνῆς, τὴν ὁποῖαν συνήγαγε κατὰ τὴν εἰς τοὺς ὑπερβορείους μετάβασίν του ἐν τινὶ ἄντρῳ τῆς Ὑλαίας. Ἀνδρωθεὶς καὶ τανύσας τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς του ἐγκαλειφθέν τόξον, ἐγένετο βασιλεὺς καὶ γενάρχης πάντων τῶν Σκυθῶν (Ἡροδ. IV 8—10). Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς ἰδίας μητρὸς (Διόδ. Σικελ. Β, 43).

ΣΚΥΘΗΣ (δ). — Ὁ κάτοικος τῆς Σκυθίας, ὁ καταγόμενος ἐξ αὐτῆς, μεταφορικῶς ὁ ἄξιστος, βάρβαρος, τραχὺς.

ΣΚΥΘΙΑ ΜΙΚΡΑ (Scythia Minor). — Ὄνομα διδόμενον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς δύο χώρας τῆς Ν. Α. Ἐβρώπης: α') Τὸ μέγιστον τμήμα τῆς Τουρκικῆς Χερσονήσου (νῦν Κριμαία), καὶ τὴν πρὸς Β. αὐτῆς μέχρι τοῦ Βορυσθένου (νῦν Δνεῖπερ) ἐκτεινομένην χώραν. β') Τὸ Β. Α. τμήμα τῆς Θράκης, ὀριζόμενον πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ κάτω ροῦ τοῦ Δουνάβεως, (Ἴστρος), πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Αἴμου, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Τὸ τμήμα τοῦτο ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, ἀπετέλει ἰδίαν ἐπαρχίαν, ἀντιστοιχεῖ δὲ πρὸς τὴν σημερινὴν Δοβρουτσᾶν ἐν Ρουμανίᾳ.

ΣΚΥΘΙΑΣ (φρούριον). — Παλαιὸν φρού-

ριον τῆς Κάτω Μοισίας, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11) παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, τὸ ὁποῖον ἐπεσκέυασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

* ΣΚΥΘΙΑΣ (Ἐπαρχία). — Μία ἐκ τῶν ἑξ ἑπαρχιῶν τοῦ Θέματος τῆς Θράκης, ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ὑπὸ ἡγεμόνα, περιλαμβάνουσα 15 πόλεις, μὲ πρωτεύουσαν τοὺς Τόμους (Ἱεροκλ. Συνέκδ. 636—637).

* ΣΚΥΘΟΣ. — Παλαιὰ ὀνομασία τῆς Θρακικῆς πόλεως Αἴνου (βλ. λέξ.), κατὰ τὸν Ἀπιανὸν (Μελετίου Γεωγρ. τόμ. Γ', σελ. 55).

ΣΚΥΛΑ (τά). — Οἰκοδομὴ ἐν Βυζαντίῳ, ἐκ τῆς ὁποίας ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ ἡ ὁμώνυμος συνοικία. Εἶχε σχῆμα κυκλικόν, καὶ ἐκοσμεῖτο, ὡς φαίνεται διὰ σκύλων (δηλ. λαφύρων), κυριευθέντων κατὰ διαφόρους ἐκστρατιᾶς, ἑξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά της. Ἐχρησίμεινε δὲ ὡς προθάλαμος τοῦ τρικλίνου τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἔτελοῦντο δὲ ἐν αὐτῷ διάφοροι αὐλικαὶ τελεταί. Διὰ τῶν σκύλων συνεκoinώνει ὁ Τρίκλιμος μετὰ τοῦ Ἱπποδρόμου. Ἐξ αὐτοῦ δὲ καὶ ἡ πρὸς τὸν Ἱπποδρόμον πύλη τοῦ περιβάλου τῶν παλατιῶν ἐκαλεῖτο ἐπίσης κύλη τῶν Σκύλων. Διὰ τῆς πύλης δὲ ταύτης εἰσῆρχοντο συνήθως εἰς τὸ παλάτιον οἱ διάφοροι ἄρχοντες οἱ παρουσιαζόμενοι ἐκαστοτε πρὸ τοῦ αὐτοκράτορος δι' ὑπηρεσίαν.

ΣΚΥΛΗΣ. — Υἱὸς τοῦ Ἀριαπίθου, βασιλέως τῶν Σκυθῶν. Γεννηθεὶς ἐξ Ἑλληνίδος μητρὸς καὶ ἐμπνευσθεὶς τὴν πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ἔθιμα ἀγάπην, ἐπεδίωξε τὴν διάδοσιν αὐτῶν παρὰ τοῖς Σκύθαις. εὐθὺς ὡς ἐγένετο βασιλεύς. Τοῦτο ὅλως δυσηρέσησε τοὺς Σκύθας, οἵτινες, ἐκδιώξαντες αὐτόν, ἀνεβίβασαν εἰς τὸν θρόνον τὸν ἀδελφόν του Ὀκταμασάδην, ἐξ ἄλλης μητρὸς. Ὁ Σκύλης τότε κατέφυγε πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ὀδρουσῶν Σιτάλκην, ἄλλ' οὗτος πρὸς ἀποφυγὴν πολέμου μετὰ τῶν Σκυθῶν παρέδωκεν αὐτόν εἰς τὸν Ὀκταμασάδην, ὅστις τὸν ἀπεκεφάλισεν (Ἱεροδ. IV, 76—80).

ΣΚΥΛΛΑ (ή). — Μικρὸ καὶ ἀκατοίκητος

νησίς κειμένη κατὰ τὸν Πλίνιον (Nat. Hist.) Γ, 14, 2) εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου. Σήμερον ἡ νησίς αὕτη δὲν ὑπάρχει καταποντισθεῖσα συνεπιερῶν γεωλογικῶν φαινομένων πρὸ ἀμνημονούτων χρόνων.

ΣΚΥΛΛΙΑΣ (ή). — Ἄριστος δῦτης τῆς ἐποχῆς του, ἐκ Σκιώνης, παρασχὼν μεγάλας ἐκδουλεύσεις εἰς τοὺς Ἑλληνας κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους. Εὐρισκόμενος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Περσικοῦ στόλου, ἔπεσεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν θάλασσαν περὶ τὰς Ἀφετάς, καὶ, κατὰ τὴν παράδοσιν διῆλθε ὑπὸ τὰ ἐχθρικά πλοῖα καὶ ἔφθασε κολυμβῶν ὑπὸ τὴν θάλασσαν μέχρι τοῦ Ἀρτεμισίου, ὅπου ἐστάθμευεν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, ἵνα ἀναγγεῖλῃ τὸ ναυάγιον τοῦ Περσικοῦ στόλου, πληροφορῶν αὐτοὺς συνάμα ὅτι τὸ ὑπόλοιπον αὐτοῦ περιέπλεε τὴν Εὐβοίαν ἵνα περικυκλώσῃ τὸν Ἑλληνικὸν στόλον. Κατὰ τὴν παράδοσιν, περὶ τῆς ὁποίας ἀμφιβάλλει καὶ αὐτὸς ὁ ἀναγέρων ταύτην Ἡρόδοτος, ὁ Σκυλλίας διέτρεξεν ὑπὸ τὴν θάλασσαν 80 σταδίους! (Ἱεροδ. VIII, 8). Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου οἱ Ἀμφικτύονες ἐκτιμώντες τὰς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὑπηρεσίας τοῦ Σκυλλίου καὶ τῆς θυγατρὸς του Κυάνης, φημιζομένης καὶ ταύτης ὡς ἀρίστης δύτου καὶ κολυμβητρίας, ἀνήγειραν πρὸς τιμὴν αὐτῶν ἀνδριάντας εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς Ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος.

ΣΚΥΡΜΙΑΔΑΙ. — Λαὸς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, κατοικῶν τὰ παράλια τοῦ Εὐξεινίου Πόντου, ὑπὲρ τὴν Ἀπολλωνίαν καὶ Μεσημβρίαν. Τούτους μετὰ τῶν Νισαίων καθυπέταξεν ἀμαχητὶ ὁ Δαρεῖος τὸ 513 π. Χ. ὅτε διήρχετο διὰ τῆς χώρας των, κατὰ τὴν ἐπὶ τοὺς Σκύθας ἐκστρατείαν αὐτοῦ (Ἱεροδ. IV, 93).

ΣΚΩΛΟΣ. — Ὄνομασία ἀρχαίου κατὰ βαθμοῦ (κοινῶς σκάλα, ἐπίνειον) τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἄγιον Ὄρος), ὅπου νῦν ὁ σημερινὸς ἄρσανας τῆς βουλγαρικῆς κοινοβιακῆς μονῆς Ζωγράφου.

* ΣΚΩΛΟΣ ἢ ΣΤΩΛΟΣ. — Πόλις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης,

κειμένη παρά τὸν Ὀλυνθιακὸν ποταμὸν πρὸς βορρᾶν τῆς Ὀλύμβου. Περί ταύτης Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἀναφέρει ὅτι ἦτο μία τῶν ἐν «Θράκη βαρβαρικῶν, ἃς μετήνεγκον ἕκ τῶν Ἡδωνῶν οἱ Χαλκιδεῖς εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν». Ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (V, 18) ἀναφέρεται ὡς μία τῶν Χαλκιδικῶν πόλεων, αἱ ὁποῖαι μετὰ τὴν Νικίειον συνθήκην τὸ 421 π.Χ. παρεδόθησαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, καταβάλλουσαι τὸν λεγόμενον «φόρον ἐπ' Ἀριστείδου». Ἀλλὰ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἀπεστάτησαν ἀπ' αὐτῶν διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Βρασιδα καὶ ἀνεγνώρισαν τὴν ἡγεμονίαν τῶν Λακεδαιμονίων. Κατεστράφη ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων μετ' ἄλλων 32 πόλεων ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα.

ΣΚΩΠΑΣΙΣ.—Βασιλεὺς τῶν Σκυθῶν, ἀντισταθεὶς κατὰ τοῦ Δαρείου τοῦ Ὑστάτου τοῦ 513 π.Χ. (Ἡροδ. IV, 120).

ΣΚΩΡΙΣ.—Ὄνομα θρακικῶν κύριον κατ' ἐπιγραφὴν ἀναθηματικὴν τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθεῖσα εἰς τὸ χωρίον Ἰσβορ τῆς Ροδόπης τῆς περιφερείας Φιλιππουπόλεως («Θρακικά» τόμ. X (1938) σ. 266).

ΣΜΙΑΑ (ή).—Ἀρχαιότατη πόλις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, κειμένη ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου πρὸς νότον τοῦ Αἰνέου ἀκρωτηρίου (Μεγάλο Καρα-Μπουρνου). Παρὰ τοῦ Ἡροδότου (VI, 123) πληροφοροῦμεθα ὅτι κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἠγαγκάσθη μετὰ τῶν λοιπῶν πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς νὰ παραχωρήσῃ στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ Χαλκιδικὰ παράλια στόλον τοῦ Ξέρξου. Ὁ κάτοικος Σμιλαῖος. Πότι καὶ ὑπὸ τίνος κατεστράφη, ἄγνωστον.

* **ΣΜΟΛΕΝΟΙ.**—Τὸ φύλον τοῦτο τῶν Σμολένων, ἔγινε γνωστὸν ἕκ τινος ἐπιγραφῆς τῶν χρόνων τοῦ τσάρου τῶν Βουλγάρων Συμεὼν (893—927), ὁπότε μνημονεύεται καὶ Ἐπισκοπὴ Σμολένων, βραδύτερον δέ, περὶ τὰ τέλη τοῦ XII αἰῶνος καὶ Θεμα Σμολένων κατόκει ἐπὶ τῆς Ροδόπης μετὰ τῆς Ἐσθραίας.

* **ΣΜΟΛΕΩΝ** (Ἐπισκοπή).—Μία τῶν ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Φιλίππων 7 ἐπι-

σκοπῶν, ἀνοφερομένη εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά χρονικά τοῦ δεκάτου αἰῶνος (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε, σελ. 383). Ἄγνωστος ἢ ταυτοῦτης αὐτῆς.

ΣΜΟΡΝΗΣ.—Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Λουνάβεως μετὰ τὰς Νοβάς (νῦν Σίστοβα) ἀνακαινοσθέν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (Προκ. Περί Κτισμ. IV, 6, 5).

* **ΣΜΥΚΙΘΗΣ.**—Θραξ τις δυνάστης, διακωμωδούμενος ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους (Ἰππῆς, 969).

ΣΜΥΡΝΙΟΝ.—Παλαιότατη συνοικία τοῦ Βυζαντίου, ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς ὁποίας ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος (324—337) εἶχεν ἀνεγείρει ἑννέα στήλας, μετὰ ἑννέα ἀνδριάντων: τοῦ ἑαυτοῦ του, τῆς συζύγου του Φαύστας, τοῦ υἱοῦ του Κρίσπου, τὸν ὁποῖον εἶχε φονεύσει, καὶ ἕξ ἄλλων ἐπιφανῶν τοῦ Βυζαντίου. Ὅλοι αἱ στήλαι αὗται κατερρίφθησαν ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Οὐάλεντος (364—378).

* **ΣΟΝΚΗΤΗΝΗ** (Ἡρο).—Τοπικὴ προσωνυμία τῆς Ἡρας, λατρευομένης ἐν Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν τῇ Β. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ. («Θρακικά» 1934, σελ. 47).

ΣΟΥΒΖΟΥΠΑΡΑ (Subzurgara).—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὀδρυσῶν, κειμένη ἄριστερὰ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, ἐπὶ τῆς ἀπὸ Φιλιππουπόλεως εἰς Ἀδριανούπολιν ὁδοῦ. Εἶναι ἡ αὐτὴ μετὰ τὴν Καστόξορβα τῶν Ὀδοιπορικῶν, τὴν Castra Rubra τοῦ Πεουτιγγεριανοῦ πίνακος ἢ τὴν Καστράζαρβα τοῦ Προκοπίου, (βλ. λέξ.). Ταυτίζεται μετὰ τὸ σημερινὸν βουλγαρικὸν χωρίον Glavan.

* **ΣΟΥΙΤΗΛΗΝΟΣ.**—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἡρώος Θρακὸς μεγάλως λατρευομένου ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ, ἰδίως δὲ τῆς ὑπαίθρου χώρας. («Θρακικὸν Ἀρχεῖον», τόμ. VI σελ. 14).

* **SUCCI.**—Ἡ δίοδος Succī καλουμένη καὶ Succorum augustae, περιγράφεται ὑπὸ τοῦ Ἀρμιανοῦ Μαρκελλίνου (XXI, 10, 8), εἶναι δὲ ἡ σημερινὴ Σιδηρᾶ Πύλη (τουρκιστὶ Ντεμιρ - καπού) βουλγαριστὶ

Τρογαί ἢ Τραϊανού πύλη. Ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἐκαλεῖτο Βασιλικὴ Κλεισοῦρα, Στενωπὸς καὶ Τέμπη τοῦ Αἵμου. Ἐπὶ τῶν Σταυροφοριῶν ἐκαλεῖτο *claustra* ἢ *resta Santi Vassili*. Εὐρίσκεται δὲ ἡ δίοδος αὕτη μεταξὺ τῶν ὀρέων Αἵμου καὶ Ροδόπης, διὰ τῆς ὁποίας διήρχετο, ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, ἡ μεγάλη στρατιωτικὴ ὁδὸς ἢ ἄγουσα ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως πρὸς δυσμὰς εἰς τὴν Αὐγούσταν Σερδικιὴν (Σόφριαν) καὶ ἐξακολουθοῦσα πρὸς τὸ Σιγγίδουον (Βελιγράδιον) καὶ τὸ Σίριμον (Μητροβίτσα).

ΣΟΥΚΚΟΙ. — Φυλὴ Θρακικὴ παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν καὶ τὰ Σουκιδανά, λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ στενοῦ Σοῦκας, μεταξὺ Ροδόπης καὶ Αἵμου εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς κοιλάδος τοῦ Ἐβρου, διὰ τῆς ὁποίας, ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, διήρχετο ἡ μεγάλη στρατιωτικὴ ὁδὸς ἢ ἄγουσα ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς τὴν Αὐγούσταν Σερδικιὴν (Σόφριαν).

* ΣΟΥΡΓΟΥΤΟΙ (Surguti).—Τουρκόγλωσσοι ζῶντες μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν εἰς τὰς κωμοπόλεις Χαφσᾶ καὶ Μπαμπᾶ—Ἐσκῆ καὶ περὶ αὐτάς, ἀσχολούμενοι εἰς τὴν ἀμπελοφυτείαν. Ἦσαν δὲ οἱ Σουργοῦτοι οὗτοι λείψανα τῶν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα καὶ βραδύτερον ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου μετατοπισθέντων πολλῶν Τούρκων Σελτσούκων ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ροδόπην καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπως ἀναφέρει ἡ Ἄννα Κομνηνὴ (Ἄλεξιάς. βιβλ. Γ'). Τοιοῦτους εὗρον οἱ Σταυροφόροι κατὰ τὴν τρίτην σταυροφορίαν (1189) περὶ τὴν Βερόην (νῦν Στάρα—Ζαγόρα), καθὼς καὶ τινες Πατινάκας εἰδωολάτραι, πιθανῶς καὶ τούτους ἀπογόνους τῶν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν αἰχμαλωτισθέντων Πατιναίων. Οἱ Σουργοῦτοι διέφερον τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Βουλγάρων. Κατὰ τὸν Στ. Ψάλτην, (Ἡ Θράκη καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἐν αὐτῇ ἑλληνικοῦ στοιχείου, ἔτος 1919, σελ. 169) εἶναι λείψανα ἐποικισθέντων Τούρκων μετὰ Ἑλλήνων τουρκοφῶνων Μικρασιατῶν μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453),

ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται ἀστήρικτος. (Πρβλ. Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου. Ἡ διὰ τῶν αἰῶνων ἐθνικὴ φυσιογνωμία τῆς Θράκης εἰς «Θρακικὸν Ἀρχεῖον», τόμος VIII, σελ. 93).

* ΣΟΥΡΑ (ἦ). — Ὄνομα Θρακικὸν κύριον, κατ' ἐπιτύμβιον ἐπιγραφὴν τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθεῖσαν παρὰ τὴν κόμην Πιπέροβο τῆς περιφερείας Μελενίκου («Θρακικά» ἔτος X σελ. 268).

* ΣΟΥΡΑ (ὀ) καὶ ΣΟΥΡΙΣ (ὀ).—Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος. Πρβλ. καὶ τὰ σύνθετα : Σουριγέθης, Σουράτραλις κ.τ.λ. («Θρακικά» 1936, σ. 188).

* ΣΟΥΡΑΤΡΑΛΙΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, σύνθετον ἐκ τοῦ Σούρα, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς («Θρακικά» 1936, σελ. 188).

* ΣΟΥΡΕΓΕΘΗΣ ἢ ΣΟΥΡΙΓΕΘΗΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικὸν Θεοῦ ἢ ἥρωος ἠρωοποιηθέντος, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θράκῃ. (Ἑλλην. Φιλολ. Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως 1873-1874, σελ. 169.—«Θρακικά» 1936 σελ. 188).

ΣΟΦΙΑΝΩΝ ἢ ΣΟΦΙΩΝ (λιμὴν).—Εἰς τῶν πολεμικῶν λιμένων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῆς Προποντίδος πρὸς Δ. τῶν βασιλικῶν παραλίων, κατασκευασθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστίνου τοῦ Β' (565—578) καὶ ὀνομασθεὶς οὕτω πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου του Σοφίας, ἣτις παρεκίνησεν αὐτὸν πρὸς κατασκευὴν του. Κατ' ἀρχὰς κατεσκευάσθη χάριν τῶν ἐμπορικῶν πλοίων, βραδύτερον ὁμως ἐχρησιμοποίηθη ὡς νεώριον, ἦτοι πολεμικὸς λιμὴν, ὅπου ἐναυπηγοῦντο καὶ ἐναυλόχουν τὰ πολεμικὰ πλοῖα, ἡ δὲ εἴσοδος ἦτο ἀπηγορευμένη εἰς τὰ ξένα πλοῖα. Ὁ λιμὴν οὗτος ἐγκαταλειφθεὶς ἀπὸ μακροῦ, ἔχει ἐντελῶς καταχωσθῆ, ἡ δὲ θέσις του καλεῖται σήμερον ὑπὸ τῶν Τούρκων : Κάτεργα-λιμανί.

ΣΟΦΙΑΝΩΝ ἢ ΣΟΦΙΩΝ (Παλάτια). — Μεγαλοπρεπὴ ἀνάκτορα ἐν Κωνσταντινουπόλει, κείμενα ἄνωθεν τοῦ Ἰουλιανοῦ λιμένος ἐπὶ τῆς Προποντίδος. Ἐκτίσθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἰου-

στίνου τοῦ Β' (565 — 578) καὶ ἐκλήθησαν οὕτω πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου του Σοφίας. Ἀπεπερατώθησαν ὁμως ὑπὸ τοῦ διαδεχθέντος αὐτὸν Τιβερίου (576 — 582) καὶ διετέθησαν πρὸς κατοικίαν τῆς χήρας τοῦ βασιλεῶς Ἐλένης.

ΣΠΑΘΙΖΟΣ (φρούριον).—Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκῃ παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτίσμ. IV, 4) ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΣΠΑΡΑΔΟΚΟΣ ἢ ΣΠΑΡΔΟΚΟΣ.—Βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, υἱὸς τοῦ Τήρη, τοῦ Ἰδρυτοῦ τοῦ βασιλείου τῶν Ὀδρουσῶν, ἀδελφὸς τοῦ Σιτάκου καὶ πατὴρ τοῦ Σούθου (βλ. λέξ.) περὶ τὰ 430 π. Χ. Τοῦ Σπαραδόκου σώζονται τετράδραγμα καὶ διώβολα, κοπέντα πιθανῶς ἐν Ὀλύμφῳ, παριστῶντα ἔμπροσθεν ἵππεά μετὰ δύο δοράτων ἢ ΣΠΑΡΑΔΟΚΟ καὶ ἵππον βαδίζοντα, ἢ ΣΠΑ καὶ προτομὴν ἵππου, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΣΠΑΡΑΔΟΚΟ καὶ τετράγωνον ἔγκοilon, ἐν τῷ ὀποίῳ ἀπεικονίζεται ἀετός, καταβροχθίζων ὄφιν (Head—Σβορώνου. Ἱστορία Νομισμ. τόμος Α' σελ. 353).

ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ.—«Πόλις τῆς Θράκης, Ἐρατοσθένης ἐν Γαλατικῶν δευτέρῳ. Τὸ ἐθνικὸν Σπαρτάκιος ἢ Σπάρτακος». (Στέφ. Βυζάντιος). Οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν γνωστὴ καὶ ἀκαθόριστος.

* **ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ**.—Θραξ τὴν καταγωγὴν, ὅστις, διαφυγὼν ἐκ Καπύης ὅπου ἐκρατεῖτο, ἠγήθη τῶν κατὰ τῶν Ρωμαίων ἐξεγερθεῖσιν τάξεων κατὰ τὸ 71 π. Χ. καὶ ἔπεσε μαχόμενος κατὰ τὴν μάχην τῆς Ἀπουλίας. Ὁ Πλούταρχος (Βίος Κράσσου VIII), λέγει περὶ αὐτοῦ: «Σπάρτακος, ἀνὴρ Θραξ, νομαδικῶ γένους, οὐ μόνον φρόνημα μέγα καὶ ρώμην ἔχων, ἀλλὰ καὶ συνέσει καὶ πραότητι τῆς τύχης ἀμείνων καὶ τοῦ γένους ἑλληνικώτερος». Ὁ δὲ Ἀππιανὸς (Ρωμαϊκ. Ἐμφυλ. Α', 116) λέγει, ὅτι ἦτο αἰχμάλωτος ἀργυρώνυτος τῶν Ρωμαίων καὶ «ἐν τοῖς μονομάχοις ὧν ἔπεισεν αὐτῶν εἰς ἐβδομήκοντα ἄνδρας μάλιστα κινδυνεῦσαι περὶ ἐλευθερίας μᾶλλον ἢ θεᾶς ἐπιδείξεως.»

ΣΠΑΡΤΩΛΟΣ (ἢ) — Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Βοττικῆς ἢ Βοτταίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ ἢ ἐπὶ Θράκης, κειμένη παρὰ τὴν Ὀλυνθον (*Ἀγιομάμας) ἢ ὅπου τὸ μέτοχιον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ἢ κατ' ἄλλους ὀλίγον ἀνατολικῶς τῆς Πορταριάς (Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 606). Ἀναφέρεται πολλάκις ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ὡς σύμμαχος τῶν ἐπὶ Θράκης Χαλκιδέων κατὰ τῶν Ἀθηναίων, τῶν ὁποίων ἠγοῦντο οἱ στρατηγοὶ Ξενοφῶν καὶ Φανομάχος. Πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Σπαρτώλου ἐνικήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὸ 429 π.Χ. ὑπὸ τῶν Βοτταίων καὶ Χαλκιδέων εἰς βοήθειαν τῶν ὁποίων προσήλθον καὶ οἱ Ὀλυνθιοὶ, ἐφονεύθησαν δέ, ὅπως ἀναφέρει ὁ Θουκυδίδης, πάντες οἱ στρατιῶται καὶ 430 στρατιῶται. Εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης ταύτης ἔστησαν τρόπαιον οἱ Βοτταῖοι καὶ οἱ Χαλκιδεῖς (Θουκυδ. Β, 79, Πρβλ. Ξενοφ. Ἑλληνικά V, 3, 4.—Διοδ. Σικελ. XII, 47).

Τὸ 421 π. Χ. μετὰ τὴν Νικίειον εἰρήνην, ἀπεδόθη εἰς τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῆς Ὀλυνθου, Ἀκάνθου, Σταγείρων καὶ ἄλλων πόλεων, καταβάλλουσα, κατ' ἀρχάς, ἐτήσιον φόρον 2 τάλαντα, ἔπειτα δὲ 3 τάλαντα καὶ 500 δραχμάς. Τῆς Σπαρτώλου σώζονται νομίσματα φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν ΣΠΑΡΤΑΛΙΩΝ (Babelon, τόμ. IV, σελ. 390).

ΣΠΙΒΥΡΟΣ (φρούριον).—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Κάτω Μοισίας παρὰ τὸν Δούναβιν, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτίσμ. IV, II) ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' (527—565).

* **ΣΠΙΝΔΕΗΝΟΣ** (*Ἀπόλλων).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομένου ἐν Σπινδέᾳ ἢ Σπινδόφῳ, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς εὐρεθείσης ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Ὀρτάκιοι (*Θρακικά» ἐτος Χ. σελ. 282).

* **ΣΠΙΝΘΟΠΥΡΗΝΟΣ**.—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, λατρευομένου ἐν Θράκῃ, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῶν («Θρακικά» Τόμ. XII, σελ. 289).

ΣΠΙΝΟΠΑΡΑ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης κειμένη παρὰ τὴν Πανταλιαν (νῦν Κιοστενδὴλ), ἐπὶ τινος διαβάσεως τοῦ

Στρυμόνος καὶ τῆς συμβολῆς αὐτοῦ μετὰ τῶν παραποτάμιων του (nūn Sololchitze). Ταυτίζεται δὲ μὲ τὸ σημερινὸν χωρίον Κόνιαβο ἐν Βουλγαρίᾳ διὰ τοῦ στενοῦ τοῦ ὑποίου διέρχεται καὶ σήμερον ἀκόμη ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Ραδομίρ—Κιοστεν-δὴλ. (Πρβλ. G. Seure, Archéologie Thracée, σειρὰ β', σελ. 141).

ΣΠΟΚΙΗΣ.—Δυναστὴς τῆς Θράκης βασιλεύσας κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐν Ἀβδήροις περὶ τὸ 360 ἢ 350 π. Χ. γνωστός μόνον ἐκ τῶν νομιμάτων αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα παριστώσι γυπάετον, κοινὸν τύπον τῆς πόλεως ταύτης, (Head—Σβορώνου Νομίσματα. τόμ. Α').

* STABULO DIOMEDIS.—Ἦτοι Σταθμὸς Διομήδους, ὄνομασία τῆς κόμης Καρτερίας (βλ. λέξ.) πρωτεύουσος τοῦ Διομήδους, μυθικοῦ βασιλέως τῶν Βιστόνων, σημειωμένη εἰς τὰ Ὀδοιορικὰ τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Ἱεροσολιμιτικοῦ (IV μ.Χ. αἰών) καθὼς καὶ εἰς τὸν Πεουτιγγεριανὸν Χάρτην).

* ΣΤΑΛΙΟΝ.—Ξενὸν παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἰδρυθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τῆς Θεοδώρας (527—565) χάριν τῶν καταπλεόντων ἐκεῖ πτωχῶν καὶ ξένων ἀσθενῶν (Προκοπ. Περὶ Κτισμ. IV).

ΣΤΑΓΕΙΡΑ (ΘΡΑΚΗΣ).—Παράλιος πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, κειμένη πρὸς Δ. τῆς Μαρωνείας παρὰ τὸ Σέρρειον ἀκρωτήριον ἢ ἄλλως Ὀρθαγόροια ἢ Ὀρθιγορία καλουμένη (βλ. λέξ.). Κατὰ Νικητὰν τὸν Χωνιάτην (σελ. 595) εἶναι ἡ σημερινὴ Μάκρη, ἀπέχουσα πρὸς Δ. τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως περὶ τὰ 10 χλμ. Κατὰ δὲ τὸν Γεώργιον Ἀκροπολίτην, Στάγειρα ὀνομάζουσι καὶ ὄρος τι τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, παρὰ τὴν πόλιν Μάκρην, ἣτις ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του (13ος αἰών), κοινῶς ἐκαλεῖτο Μάκρη. Δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὰ Στάγειρα τῆς Χαλκιδικῆς, τὴν πατρίδα τοῦ Ἀριστοτέλους.

ΣΤΑΓΕΙΡΑ (τά).—Πόλις τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, κατοικοῦμένη ὑπὸ Θρακῶν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπωκίσθη ὑπὸ Ἀν-

δρίων ἀποίκων περὶ τὸ 665—655 π.Χ., κατόπιν δὲ ὑπὸ Χαλκιδικέων τῆς Εὐβοίας. Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 330, 35) ἔκειτο παρὰ τὸν Στρυμονικὸν κόλπον: «Πρώτη μετὰ τὸν Ἀκάνθιον λιμένα, ἔρημος καὶ ἀπὴ τῶν Χαλκιδικῶν, Ἀριστοτέλους πατὴρ καὶ λιμὴν αὐτῆς Κάπρος, καὶ νησίον ὁμώνυμον τούτῳ». Κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ἔκειτο εἰς βόρ. πλάτ. 41°, 10' καὶ ἀνατ. μῆκ. 50°, 20'. Ἐσφαλμένως ὅμως τοποθετεῖ αὐτὴν ἐπὶ τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου, ἐνῶ εἶναι ἐξηκριβωμένον ὅτι ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου (Πτολεμ. Γεωγρ. III, 12, 8). Γράφεται δὲ πότε Στάγειρος, πότε Στάγειρος (Ἡροδ. VII, 116. Θουκ. IV, 8, V, 8) καὶ πότε κατὰ πληθυντικὸν καὶ κατ' οὐδέτερον γένος. Ὑπερηφανεύονται δὲ ὅτι ὑπῆρξεν ἡ πατρίς τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους, ὅστις ἐνίστε καὶ Σταγερίτης ἐπωνομάζεται. Τὰ Στάγειρα παρέμειναν ἐλεύθερα μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, ὅτε ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναγνωρίσουν τὸν Περσικὸν ζυγόν (Ἡροδ. VII, 115).

Μετὰ τὴν ἦτταν τῶν Περσῶν καὶ τὴν ἀναχώρησίν των ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐγένοντο φόρου ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Ἀθηναίους μέχρι τοῦ 423 π.Χ. ὁπότε προσετέθησαν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων, ὀλίγον μετὰ τὴν προσχώρησιν εἰς αὐτοὺς τῆς Ἀκάνθου (Θουκ. IV, 88). Δύο ὅμως ἔτη μετὰ ταῦτα, ὡς πιστοῦται, ὁπότε ἐγένετο ἡ Νικίειος εἰρήνη (421 π.Χ.) ἀφέθη ἐλευθέρη. Εἰσελθούσα βραδύτερον εἰς τὴν Ὀμοσπονδίαν τῶν Ὀλυνθίων τὸ 392 π.Χ. περιεπλάκη καὶ αὐτὴ εἰς τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου ἀγῶνα, ὁπότε κατεστράφη ὑπ' αὐτοῦ τὸ 348 π.Χ. Ἀλλ' ὁ Φίλιππος χαρίζομενος εἰς τὸν Ἀριστοτέλην, τὸν διδάσκαλον τοῦ υἱοῦ του, ἀνωκοδόμησεν αὐτὴν καὶ ἀποκατέστησε τοὺς κατοίκους αὐτῆς. (Πλουτάρχ. Βίος Ἀλεξάνδρου, 7.) Ἐξέπεσεν ὅμως τῆς ἀρχαίας αὐτῶν ἀκμῆς καὶ δόξης, κατὰ δὲ τὸν IV μ.Χ. αἰῶνα κατεστράφη ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων τὴν χώραν Γότθων, μὴ δυνηθεῖσα ἔκτοτε ν' ἀναλάβῃ. Τὰ εἰρεῖλια τῶν Σταγείρων, κατὰ τινάς, κεῖνται ὅπου ἡ Ἴσβορος, κατ' ἄλλους δὲ

ὄπου ἡ σημερινή κομόπολις Σταυρός κατὰ τὰ ΝΑ. παράλια τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, ἀπέχουσα 8 ὥρας ἀπὸ τῆς Λαριγκόβης. Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν ὁμως γνώμην, τὰ ἐρεῖλια αὐτῆς κείνται παρὰ τὸ χωρίον Ὀλυμπιάς, κοινῶς Λυμπιάδα ἢ Λιβάνοβο ἢ Λιβζάδα, πρὸς βορρᾶν τῆς Στρατονίκης. (Πρβλ. Δήμιτσα, ἢ Μακεδονία, σελ. 611).

* ΣΤΑΛΗΜΕΝΗ (ἦ).—Παραφθορὰ τοῦ ὀνόματος Λήμνος, σχηματισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν, οἱ ὅποιοι μὴ γνωρίζοντες τὴν ἑλληνικὴν καὶ ἀκούοντες συχνὰ τὴν φράσιν «στὴ Λήμνο» ἐπλασαν τὸν τύπον Σταλημένη, ὅστις ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους ἐπεκράτησε παρὰ τῷ ναυτικῷ κόσμῳ. Ἄπαντὰ δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο διὰ πρώτην φορᾶν ἐν ἐνετικῷ ἐγγράφῳ τοῦ 1205, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναγράφονται αἱ ὑπὸ τῶν Βενετῶν εὐπατριδῶν καταληφθεῖσαι νῆσοι τοῦ Αἰγαίου (Α. Μουχίδου, Ἡ Λήμνος σελ. 148).

ΣΤΑΜΕΝΑ (τά).—Οὗτως ἐκαλοῦντο ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων τὰ μετὰ κασιτέρου (stanum) μεμιγμένα μικρὰ χάλκινα νομίσματα. Κατὰ τινες τὸ ὄνομα «σταμένα» παράγεται ἐκ τοῦ «ιστάμενα» (=ζυγίζόμενα), ἀλλ' ἡ ἔτυμολογία θεωρεῖται βεβιασμένη (Πρβλ. Μαυροφρύδου, Μνημεῖα νεωτέρας Ἑλλην. γλώσσης, σ. 527). Φαίνεται δὲ μᾶλλον ὅτι ἐλήφθη ἐκ τῶν δυτικῶν λατινικῶν λαῶν.

* ΣΤΑΡΑΣΚΗΝΟΣ (*Απόλλων).—Τοπικὴ προσωρυμία τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομένου ἐν Θράκη, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορείῳ Θράκη καὶ τῇ Μοισίᾳ («Θρακικά» 1929 σελ. 12).

* ΣΤΑΤΗΝΟΣ (*Ασκληπιός).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, λατρευομένου ἐν Θράκη, πιθανῶς ἐν τῇ κόμῃ (vicus) Στατίς (βλ. λ.), κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ («Θρακικά», τόμ. XII, σελ. 239).

* ΣΤΑΤΙΣ ἢ ΣΤΑΤΙΣ (ἦ).—Μικρὰ κόμμη (vicus) τῆς Βορείου Θράκης, λατινιστὶ Statisae (Στατίσαι), γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῆς τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, ἐξ οὗ καὶ τὸ τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ. («Θρακικά», τόμ. XII, σελ. 239 καὶ ἐξῆς).

* ΣΤΕΝΗ (ἦ).—Μεταγενέστερον ὄνομα

τοῦ Λεωσθενείου τῶν ἀρχαίων ἢ Σωσθενείου τῶν Βυζαντινῶν (βλ. λέξ.).

ΣΤΕΝΙΜΑΧΟΣ (ὁ καὶ ἦ).—Πόλις τῆς Θράκης κειμένη περὶ τὰ 20 χλμ. Ν.Α. τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ περὶ τὰ 230—300 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Περὶ τῆς ἀκριβοῦς χρονολογίας τῆς ἰδρύσεως τῆς καθὼς καὶ τῆς προελεύσεως τοῦ ὀνόματος τῆς οὐδὲν μετὰ θετικότητος εἶναι γνωστόν. Κατὰ τινὰ παραδόσιν, φερομένην εἰς τὰ στόματα τῶν Στενιμαχητῶν, ἡ πόλις τῶν ἰδρῦθῆ περι τὰ μέσα τοῦ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Εὐβοίας προερχομένων ἀποίκων Ἰστιαίων, οἱ ὅποιοι νικήσαντες τοὺς Βησσοὺς ἢ Βέσσοι, ὠνόμασαν αὐτὴν Ἰστιαιομάχην, ἐξ οὗ κατὰ παραφθορὰν τὸ σημερινὸν ὄνομα. Κατ' ἄλλην παραδόσιν, προβαλλομένην ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, ἡ λέξις Στενίμαχος εἶναι βουλγαρικὴ. Κατὰ ταύτην, πολιορκουμένης ποτὲ τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ κινδυνευούσης, ὁ βούλγαρος αὐτῆς ἡγεμὸν ἐσώθη μετὰ τῆς μητρὸς του, διὰ τῆς φυγῆς εἰπὼν εἰς αὐτὴν: *Στάνι μούκα*, ἦτοι: σήκω μητέρα νὰ φύγωμεν. Κατὰ τὸν Βλάσ. Σκορδέλλην, ὁ Στενίμαχος πιθανόν νὰ ἐκτίσθη κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα τοῦ διαρρέοντος αὐτὴν ποταμοῦ φέροντος τὸ ὄνομα Στενίμαχος ὡς «ἐν στενοῖς μαχόμενος», χωρὶς καὶ νὰ ἀποκλείῃ τὴν ὑπαρξίν ἐκεῖ ἀρχαιότερου συνοικισμοῦ. Κατὰ τὸν καθηγητὴν Κ. Ἄμαντον τὸ ὄνομα τῆς πόλεως προήλθε πιθανῶς ἐκ τινος οἰκογενειακοῦ ὀνόματος, διότι εἰς ἐγγράφον τοῦ XV αἰῶνος ἐκ Λήμνου ἀναφέρεται καὶ τις «Γεώργιος τοῦ Στενιμάχου». Οὗτος ἐρμηνεύεται καὶ τὸ ὅτι ὄχι μόνον οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς καὶ χρονογράφοι ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως μέχρι σήμερον προφέρουν τὸ ὄνομα τῆς συνήθως κατὰ γένος ἀρσενικόν: ὁ *Στενίμαχος*. Τὸ ὅτι ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τῆς κυρίως Στενιμάχου ὑπῆρχεν Ἑλληνικὸς ἢ Θρακοελληνικὸς συνοικισμὸς κατὰ τοὺς Ἑλληνικοὺς καὶ Ρωμαϊκοὺς χρόνους, εἶναι ἀναμφισβήτητον, ἄγνωστον ὁμως παρσμένει τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ ὄνομα. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, τοῦ ὀνόματος Στενίμα-

χος πρώτη μνεία κατὰ τὸν μεσαιῶνα γίνεται τὸ 1033 εἰς τὸ *τυπικὸν* τῆς ἐπὶ τῆς Ροδόπης μονῆς τῆς Πιερτζιζονιτίσσης (βλ. λέξ.) τῆς νῦν λεγομένης τοῦ Βατοσκόβου ἐκ τῆς ὁμωνύμου παρ' αὐτῆς κώμης. Παρ' αὐτὴν κεῖται ἐπὶ ἤψηλοῦ ἀποτόμου καὶ δυσπροσίτου βράχου, 130 μέτρα ὑψηλότερον τῆς πόλεως, περὶ τὰ 3 χλμ. πρὸς νότον τὸ φρούριον τοῦ Στενιμάχου. Ἐν αὐτῷ σώζεται λιθόκτιστος ὄραία ἐκκλησία βυζαντιακοῦ ρυθμοῦ ἐπονομαζομένη ὑπὸ τῶν Στενιμαχιτῶν, κατὰ παράδοσιν, «*Παναγία τοῦ Καλέ*».

Πότε ἀκριβῶς ἐκτίσθη τὸ φρούριον τοῦτο, δὲν εἶναι γνωστόν. Πολὺ πιθανὸν νὰ ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565) μετ' ἄλλων ἐπὶ τῆς Ροδόπης ὀχυρωμάτων, τὰ ὅποια ἀπαριθμεῖ ὁ Προκόπιος εἰς τὸ Περὶ Κτισμάτων, καὶ τῶν ὁποίων ἀγνοεῖται σήμερον ἡ τοποθεσία, ἐπιθυμοῦντος τοῦ αὐτοκράτορος νὰ προστατεύσῃ τὴν Θράκην καὶ τὴν εἰς τὸ Βυζάντιον ἄγουσαν κατὰ πάσης καὶ κυρίως ἐκ τῆς Μακεδονίας διὰ τῆς Ροδόπης ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118) τὸ φρούριον ἔφερε τὸ ὄνομα *Πιερτζιζός* (βλ. λέξ.), ἀπὸ τῆς παρ' αὐτὸ κειμένης ὁμωνύμου κώμης, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐν τῇ πρὸς δυσμὰς ἐκτεινομένη περιοχῇ κτισθεῖσα μονὴ ὑπὸ τοῦ Πακουριανοῦ ὀνομάσθη «*Μονὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πιερτζιζονιτίσσης*». Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Γ' Ἀγγέλου, τὸ φρούριον τοῦ Στενιμάχου ὑπήγετο εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Φιλιππουπόλεως, ἡ ὁποία παρεχωρήθη εἰς τὸν Βούλγαρον Ἰβάνγον, γαμβρὸν τοῦ αὐτοκράτορος ἐπ' ἀνεψιᾶ καὶ ἐπονομασθέντα Ἀλέξιον (1199). Ἐπειδὴ ὁμως οὗτος παρασπονδήσας, συνεμάχησε μὲ τὸν τσάρον τῶν Βλαχοβουλγάρων Ἰωαννίτην (Καλογιάννην) καὶ παρεῖχε πράγματα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν, ἐπελθὼν κατ' αὐτοῦ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος, ἀνέκτησεν ὄχι μόνον τὴν ἐπαρχίαν τῆς Φιλιππουπόλεως, ἀλλὰ καὶ τὸ φρούριον τοῦ Στενιμάχου, ἀφοῦ «ἐξεῖλέ τε κατὰ κράτος καὶ τοὺς ἐνόντας ἠνδραποδίσαστο».

Ἐπὶ Φραγκοκρατίας ὁ Στενιμάχος μετὰ τοῦ φρουρίου περιελήφθη τὸ 1204 εἰς τὸ φρέουδον τῆς Φιλιππουπόλεως, τὸ ὁποῖον παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ ἀναγορευθέντος ὑπὸ τῶν σταυροφόρων αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Βαλδουίνου εἰς τὸν ἱππότην Renier de Tris. Οὗτος, ἐπικειμένης τῆς πολιορκίας τῆς Φιλιππουπόλεως, κατέφυγεν εἰς τὸ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν του φυλασσόμενον φρούριον τοῦ Στενιμάχου κατ' Ἰούνιον τοῦ 1205, ὅπου ἀποκλεισθεὶς ὑπὸ τῶν Βλαχοβουλγάρων ἐπὶ 13 μῆνας ὑπέστη τὰ πάνδεινα ἐλλείψει τροφῶν, ὥστε καὶ τοὺς ἱππους του κατέφαγε, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν. ἀπέχουσαν ἐννέα ἡμερῶν δρόμον καὶ στήσῃ βοήθειαν ἔνεκα τῆς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κατοχῆς τῆς υπαίθρου χώρας. Ἀπληλευσμένη τὸ ἐπόμενον ἔτος ὑπὸ ἰσχυροῦ ἀποσπάσματος στρατοῦ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Βιλλαρδουίνου, ὅστις μετὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν ἀπήλθε μετὰ τοῦ Renier πρὸς συνάντησιν τῶν κυρίων δυνάμεων τοῦ Ἐρρίκου, τὰς ὁποίας συνήντησαν παρά τὸν Ἄρδαν ποταμὸν μετὰ πορείαν τριῶν ἡμερῶν. Ὀλίγον βραδύτερον μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Φράγκων παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν μεγάλην ἦτταν τοῦ Βορίλα, τοῦ διαδόχου τοῦ Ἰωαννίτη τὸ 1208, ὁ αὐτοκράτωρ Ἐρρίκος συνεμάχησε πρὸς τὸν Esclas, ἐξάδελφον τοῦ Βορίλα, ἀλλ' ἀσπονδὸν αὐτοῦ ἐχθρὸν ἔνεκα κληρονομικῶν λόγων, καὶ ὑπόσχεται εἰς αὐτὸν τὴν θυγατέρα του, τῆς ὁποίας οἱ γάμοι ἐτελέσθησαν μετ' ὀλίγον ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὡς φαίνεται, ἐκυριάρχει τότε τῆς Ροδόπης ὁ Esclas, διότι εἰς τὸ φρούριον τῆς Στενιμάχου, ὅπου ἐγένοντο οἱ ἀρραβῶνες, ὁ αὐτοκράτωρ ἐδώρησεν εἰς τὸν μέλλοντα γαμβρὸν του τὸν ὄραϊον ἵππον του καὶ ἀφήκε πλησίον του ὡς σύμβουλον τὸν ἐξάδελφόν του Εὐστάθιον μὲ δύο τάγματα στρατοῦ, τοῦ μὲν ἐξ Ἑλλήνων τῆς Ἀδριανουπόλεως, τοῦ δὲ ἐκ Γάλλων.

Μετ' οὐ πολὺ ὁμως, συμφιλιοθέντος τοῦ Esclas πρὸς τὴν βασιλικὴν τοῦ Τυρνάβου ἀθλήν, ἡ περιοχὴ τῆς Ροδόπης περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλεῶς τῶν Βουλ-

γάρων Ἀσέν Β', ὅστις νικήσας τὸν δεσπότην τῆς Ἠπείρου Θεόδωρον Ἰωάννην τὸν Κομνηνὸν παρὰ τὴν Κλοκοτινίτσαν, κατὰ τὴν ἀπὸ Χασκόβου εἰς Φιλιππούπολιν ἄγουσαν ὁδὸν (1230) κατέλαβε τὸ πλεῖστον τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας μέρος. Τότε πιθανῶς ἐπελήφθη καὶ τῆς κατασκευῆς τῶν ἐπὶ τῆς Ροδόπης ὄχρωμάτων, ἐπομένως δὲ καὶ τοῦ φρουρίου τοῦ Στενίμαχου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τσάρου Ἀσέν Β' (1201), οἱ διάδοχοι αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κρατήσουν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν των τὰ παρ' ἐκείνου καταληφθέντα, διότι κατέλαβεν αὐτὰ ὁ οὐτοκράτωρ τῆς Νικαίας Ἰωάννης Δούκας ὁ Βατάσης (1222 — 1255). Τότε καὶ ὁ Στενίμαχος μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς Ροδόπης ὄχρωδων ἐπανήλθεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος, τοῦ ὁποίου ὄριον πρὸς τὴν Βουλγαρίαν ἐτάχθη ὁ Ἐβρος ποταμός. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βατάση οἱ Βούλγαροι διέβησαν πάλιν τὸν Αἰμόν ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Μιχαὴλ καὶ ἐγένοντο κύριοι τῶν μερῶν τῆς Ροδόπης, ὁπότε κατελήφθη ὑπ' αὐτῶν ὁ Στενίμαχος, ἡ Πρισιτίτσα, ὁ Κρυτζιμός, ἡ Τζέπεινα κτλ. Ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος Β' ὁ Ἀσκαρις (1255—1259) δὲν ἐκάθητο μεῖσταυρωμένος τὰς χεῖρας: Ἐπελθὼν μετὰ στρατοῦ ἀνέκτησε τὰ καταληφθέντα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων μέρη, ἔκτοτε δὲ ὁ Στενίμαχος παρέμεινε ὑπὸ τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ ὀκτῶ δεκαετηρίδας. Ἐπὶ τῶν πρώτων Παλαιολόγων (1259 — 1344) ἡ ἐπαρχία Ροδόπης, ἡ ὁποία ἔνεκα τῆς μεθοριακῆς τῆς πρὸς τὴν Βουλγαρίαν θέσεως ἀπέκτησε μεγάλην σπουδαιότητα διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους καὶ ἦτο πλήρης ὄχρωμάτων μετ' ἄρκετοῦ στρατοῦ, ὁ Στενίμαχος ἦτο πρωτεύουσα αὐτῆς, προσονομαζομένης: ἐπαρχίας Στενίμαχου καὶ Τζεπεινῆς.

Μετὰ τὸν θάνατον Ἀνδρονίκου τοῦ νεωτέρου (1341) καὶ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους μεταξὺ τοῦ στρατηγοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ τοῦ ἀνηλίκου βασιλέως Ἰωάννου Παλαιολόγου, υἱοῦ τοῦ Ἀνδρονίκου, ἐπιτροπευομένου ὑπὸ τῆς βασιλομήτορος Ἀννης τῆς Σαβανδικῆς, αὕτη παρεχώρησε τὸ 1344 τὸν Στενίμαχον μετ' ἄλλων ὀκτῶ ὑ-

χυρῶν πόλεων εἰς τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Ἀλέξανδρον ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τύχη στρατιωτικῆς βοήθειας παρ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις ἐκήρυξεν ἑαυτὸν αὐτοκράτορα ἐν Διδυμοτείχῳ. Καὶ βοήθεια μὲν οὐδεμία παρεσχέθη ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, αἱ πόλεις ὁμοῦς αὐται, δηλαδή: ἡ Τζέπεινα, ὁ Κρυτζιμός, ἡ Πρισιτίτσα, ἡ Ἁγία Ἰουστίνη, ὁ Στενίμαχος, ὁ Ἀετός, ὁ Μέαδος, ὁ Κοσνικός καὶ ἡ Φιλιππούπολις, περιήλθον εἰς τοὺς Βουλγάρους μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς στρατιωτῶν, οἱ ὁποιοί, ὅπως ἀναφέρει ὁ Καντακουζηνός (III, 66) «ὀλίγω πλείους χιλίων ἦσαν πάντες μαχμιώτατοι καὶ οὐδένων ἄλλων παρὰ Ῥωμαίοις στρατειομένων λιπόμενοι εἰς εὐψυχίαν».

Μετὰ κυριαρχίαν εἴκοσι περίπου ἔτων ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ὁ Στενίμαχος μετὰ τῆς Φιλιππουπόλεως κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1363 ἢ 1364, τὸ δὲ φρούριον αὐτῆς, ὡς φαίνεται, ἐχρησιμοποιεῖτο κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς τουρκοκρατίας ὑπὸ τῶν κατακτητῶν. Μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τότε ἐν Φιλιππουπόλει πολυαρίθμων Τούρκων, αἱ παλαιαὶ τῆς Φιλιππουπόλεως Βυζαντιναὶ οἰκογένειαι, ἠναγκάσθησαν νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς τὸν Στενίμαχον καὶ τὰς παρ' αὐτὸν κόμας Βοδενὰ καὶ Κούκλεναν. Ὡς ἐκ τούτου ὁ Στενίμαχος ἀπέβη κέντρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ βορειοδυτικῇ Θράκῃ, ἀφ' ὅτου (1578), ἡ Φιλιππούπολις μετέπεσεν εἰς τουρκικὴν πόλιν, ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν δὲν ὑπερέβαινε τὰς 250, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Gerlach. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Τουρκοκρατίας ὑπὸ τῶν Ῥώσων τὸ 1878, ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς πόλεως, μολονότι ἐκυριάρχει καθ' ὅλα, ἤρχισε νὰ παραμῆγη στάσιμος ἢ νὰ ἐλαττοῦται, ἀξιοσημείωτον ταχέως τοῦ Βουλγαρικοῦ διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως πολλῶν Βουλγάρων. Οὕτω κατὰ τὰς παλαιότερας βουλγαρικὰς στατιστικὰς τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἀπετέλει τὸ τέταρτον περίπου τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ: τὸ 1885 Ἕλληνες 8583, Βούλγαροι 2509, τὸ 1888 Ἕλληνες 6834, Βούλγαροι 4583, τὸ 1893

Ἕλληνες 6149, Βούλγ. 6071, Τούρκοι 687, Ἑβραῖοι 126 καὶ διαφόρων ἄλλων ἔθνο-
τήτων 56. Ὑπὸ τὸ Βουλγαρικὸν καθεστὸς
ὁ Στενίμαχος διετήρει τὴν ἑλληνικότητά
του παρ' ὅλας τὰς καταπιέσεις καὶ παρ'
ὅλους τοὺς ἑκπατρισμούς. Μέχρι τῆς κατα-
λύσεως τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος τὸ 1896
ἐλειτούργουν ἐν αὐτῇ ἀκμαιότατα σχολεῖα,
ἀριθμοῦντα 1200 περίπου μαθητὰς ἀμφο-
τέρων τῶν φύλων, καὶ δέκα ἐκκλησιαί
παλαιότεραι καὶ νεώτεραι. Ὁ Dumont
ἐπισκεφθεὶς τὸν Στενίμαχον δι' ἀρχαιολο-
γικὰς μελέτας, κατὰ τὰς τελευταίας δεκά-
δας τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, ἐμέτρησε
48 ἐκκλησίας καὶ παρεκκλήσια. Ἡ μετα-
νάστευσις τῶν κατοίκων εἰς τὴν Ἑλλάδα
ἤρχισεν ἀθρόα ἰδίως μετὰ τὸ 1906, ἡ ὁ-
ποία ὑπερετάθη μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς
πολέμους (1913). Ἐκτοτε ἤρχισε καὶ ὁ
μοιραῖος ἐκβουλγαρισμὸς τῆς νέας γενεᾶς
διὰ τῆς καταλύσεως τῆς ἐκκλησίας, τῆς
ἀπαγορεύσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ
τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως εἰς τὰ βουλ-
γαρικά σχολεῖα. Κατὰ τοὺς δημοτικοὺς
καταλόγους τῆς Στενιμάχου τοῦ 1926 ἐκ
τῶν 17430 κατοίκων αὐτῆς μόνον 986 ἴσαν
Ἕλληνας, τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι κατέ-
φυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ δὲ λοιποὶ Βούλ-
γαροὶ πλὴν ὀλίγων Ἀθιγγάνων, Τούρκων
καὶ Ἰουδαίων. (Βιβλιογραφία : Κ. Μυρτί-
λου Ἀποστολίδου ὁ Στενίμαχος, Ἀθῆναι
1929, καὶ β' ἔκδοσις 1962 ἐν Ἀθῆναις).

* ΣΤΕΝΟΝ (τὸ).—Ὄνομασία τοῦ Θρα-
κικοῦ, Βοσπόρου παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς.
ΣΤΕΝΟΠΙΣ.—Ἀβαθῆς λίμνη τῆς Θρά-
κης ἐν τῇ χώρῃ τῶν Κορπίλων καὶ Ἀψιν-
θίων, ἐκτεινομένη ἀριστερὰ τοῦ δέλτα τοῦ
Ἑβρου ποταμοῦ, Β.Α. τῆς Αἴνου καὶ ΒΔ.
τῶν Κυψέλων, περὶ τὰ 10 χλμ. μακρὰν
τῆς παραλίας (Ἡρ. VII, 58). Εἶναι λεί-
ψανον προσχώσεων τοῦ Ἑβρου, σήμερον
δὲ κοινῶς ὀνομάζεται Γάλα ἢ Γιάλα καὶ
εἶναι πλουσιωτάτη εἰς ἰχθῦς, ἰδίως δὲ διὰ
τοὺς περιφῆμους κεφάλους, ἀπὸ τῶν ὁποίων
κατασκευάζονται οἱ παγκοσμίῳ φήμης λυ-
κουρίνοι (κοινῶς Αἰνήτικα ἢ Νίτικα).

ΣΤΕΝΤΩΡ.—Ἀχαιὸς ἢ Θραξ τὴν κα-
ταγωγὴν, λαβὼν μέρος κατὰ τὸν Τρωϊκὸν

πόλεμον, περιβόητος διὰ τὴν ἰσχυροτάτην
φωνὴν του διὰ τὴν ὁποίαν ἐπωνομάσθη
«χαλκέοφωνος», «ὃς τόσον ἀυθίσασχ' ὅσοι
ἄλλοι πεντήκοντα» (Ἰλιάδ. Ε, 785). Ἐξ
αὐτοῦ καὶ αἱ παρ' ἀρχαίους παροιμίαι :
«μεῖζον βοῶν τοῦ Στέντωρος», «βοῶν στεν-
τώρειω». Κατὰ τινὰ παραδόξω ἐπενόησε
τὴν διὰ κοιλίου κατὰ τὴν μάχην κραυγὴν,
ἀγωνισθεὶς ὁμως πρὸς τὸν Ἑρμῆν ἐπὶ με-
γαλοφωνίᾳ ἀπέθανεν ἐν τῇ προσπαθειᾷ
αὐτοῦ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ (Ἅγιος).—Κωμόπολις τῶν
βυζαντινῶν χρόνων κειμένη τρία περίπου
μίλια πρὸς Δ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Προποντιδος, ὅπου
σήμερον τὸ ὁμώνυμον προάστειον καὶ ὁ
σιδηροδρομικὸς σταθμὸς. Ὄνομάσθη δὲ
οὕτως ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου ἐν αὐτῷ ναοῦ
τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, κτισθέντος ὑπὸ τοῦ
Μ. Κωνσταντίνου, κατὰ τὴν μετακομιδὴν
τοῦ ἱεροῦ λειψάνου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύ-
μων εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ ἱστορικὸς
Μ. Δούκας ἀναφέρει ὅτι ἡ κωμόπολις τοῦ
Ἁγίου Στεφάνου εἶχε πύργους καὶ πυργία
καὶ ὅτι καταλαβὼν αὐτὴν ὁ Μωάμεθ κα-
τέσφαξε τοὺς κατοίκους. Ὁ πύργος οὗτος
καὶ τὰ πυργία ἴσαν ἐκτισμένα ἐπὶ τῆς πα-
ραλίας καὶ ἐσώζοντο μέχρι πρὸ 60 περί-
που ἐτῶν (Μ. Γεδεών, Ἑγγραφοὶ λίθοι
καὶ κεράμια, ἐν Ἐκκλησι. Ἀληθείᾳ, τόμ.
ΙΧ, σελ. 406). Εἰς τὸν Ἅγιον Στέφανον
ἀπεβιβάσθησαν τὴν 28 Ἰουνίου 1203 οἱ
σταυροφόροι τῆς τετάρτης Σταυροφορίας,
ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἑρρίκου Δανδόλου,
ὅπου συνεζητήθησαν τὰ τῆς ἀλώσεως τῆς
Κωνσταντινουπόλεως. Μέχρι τοῦ 1669 ὁ
Ἅγιος Στέφανος ἐκκλησιαστικῶς ὑπήγετο
εἰς τὸν Μητροπολιτὴν Δέρκων, ἀλλ' ἐπὶ
τῆς πατριαρχείας Παρθενίου Δ' τοῦ Μο-
γιάλα (1665 — 1667) προσηρητήθη εἰς τὸ
Πατριαρχεῖον (Μ. Γεδεών, αὐτόθι, σελ.
407). Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ὁ
Ἅγιος Στέφανος κατέστη γνωστότατος
διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ὑπογραφείσαν συνθήκην
τὴν 19ην Μαρτίου 1878, γνωστὴν ἐν τῇ
ἱστορίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Συνθήκη τοῦ Ἁγίου
Στεφάνου, διὰ τῆς ὁποίας ἐτέθη τέρμα εἰς
τὸν Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1878.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ὁ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ. — Γραμματικός ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ζήσας περὶ τὰ τέλη τοῦ πέμπτου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἕκτου αἰῶνος, πιθανῶς δὲ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστίνου (518—527), γράψας μέγα γεωγραφικὸν λεξικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐθνικά». Τοῦ ἔργου τούτου περιῆλθεν εἰς ἡμᾶς μόνον ἐπιτομή, τὴν ὁποίαν ἐφιλοπόνησεν ὁ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ (527—565) γραμματικός Ἐρμόλαος. Πρὸς συγγραφὴν τοῦ ἔργου του ὁ Στέφανος εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰ συγγράμματα τῶν μεγάλων γεωγράφων καὶ ἱστορικῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἰδίως δὲ τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἐρεννίου Φίλωνος «Περὶ πόλεων καὶ ἅς ἐκάστη αὐτῶν ἐνδόξους ἦνεγκεν». Μεγάλην δὲ σημασίαν ἀποδίδων εἰς τὴν ὀρθὴν γραφὴν τῶν ὀνομάτων καὶ τὸν ἀκριβῆ σχηματισμὸν τῶν παραγῶγων, ἀκολουθεῖ πιστῶς τὸν μεγάλον γραμματικὸν Ἡρωδιανόν, τοῦ ὁποίου πολλάκις ἐπικαλεῖται τὴν μαρτυρίαν. Διὰ τὸν λόγον τούτου τὸ σύγγραμμα τοῦ Στεφάνου καὶ ἀπὸ γλωσσικῆς ἀπόψεως μᾶς εἶναι σήμερον πολλοῦ ἄξιον. Ἄλλὰ καὶ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους μεγάλως ἐτιμᾶτο τὸ ἔργον του καὶ ἀπλήστως ἀνεγινώσκето ὑπὸ τῶν λογίων τοῦ Βυζαντίου, μνημονευόμενον ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, τῶν μετὰ τὸν Θεοφάνην, τοῦ Γενεσίου, τοῦ Εὐσταθίου καὶ ἄλλων.

ΣΤΗΣΙΜΒΡΟΤΟΣ. — Ἕλλην συγγραφεὺς ἐκ Θάσου, σύγχρονος τοῦ Κίμωνος καὶ Περικλέους, ζήσας ἐν Ἀθήναις, ὡς σοφιστής. Ἐγραψε : «Γένος Ὀμήρου», ἧτοι περὶ τοῦ Ὀμήρου, τοῦ γένους αὐτοῦ, τῆς ἀκμῆς καὶ περὶ τῆς ποιήσεως αὐτοῦ, «Περὶ τελετῶν», ἧτοι περὶ μυστηρίων, «Περὶ Θεμιστοκλέους, Θουκυδίδου καὶ Περικλέους», σύγγραμμα τοῦ ὁποίου ἀποσπάσματα διασωθέντα, ἐξεδόθησαν εἰς τὰ «Fragm. Hist. Graeca» (τόμ. Β', σ. 52 καὶ ἔξης). Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Στησιμβρότου ἠντλησαν εἰδήσεις πλείους συγγραφεῖς.

ΣΤΙΑΒΝΟΣ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ὡς φρούριον κατὰ τὰ μεθόρια τοῦ Βυζαντινοῦ καὶ Βουλγαρικοῦ κράτους, ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν ὄψεων τοῦ

Ἀνατολικοῦ Αἴμου καὶ κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Τόνζου (κοινῶς Τούντζα) ποταμοῦ. Ἐνταῦθα ἐστρατοπέδευσε πανστρατιᾷ ὁ βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων Ἀλέξανδρος, τὸ 1341 καὶ 1343, ἀπειλῶν ἐπιδρομὴν κατὰ τοῦ Βυζαντίου. Εἶναι ἡ σημερινὴ Σέλυμος ἢ Σήλυμος (τουρκιστὶ Ἰσλεμιέ) τῆς Βουλγαρίας ἐν τῷ νομῷ Πύργου, ἀριθμοῦσα περὶ τοὺς 30.000 κατοίκους. Εἰς τριῶρον ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν ἐνίκηθησαν τὸ 1829 οἱ Τούρκοι ὑπὸ τῶν Ρώσων, Πρὸ αἰῶνος περιόπου ὑπῆρχεν ἐν Σηλύμφῳ ἀνθηρὰ ἑλληνικὴ κοινότης μετ' ὀνομαστοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου. Ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ ἀποκαλυπτομένων ἀρχαιοτήτων ἀποδεικνύεται ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἀρχαῖος Θρακικὸς συνοικισμός. («Θρακικά» τόμ. Γ' σελ. 134).

ΣΤΙΛΙΒΟΥΡΟΥ (φρούριον).—Φρούριον τῆς Ἄνω Μοισίας ἐν Θράκῃ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβειος ἀπένατι καὶ ἀνατολικῶς τοῦ ἐπὶ τῆς Δακίας φρουρίου Πόντες παρὰ τὸ νῦν Τοῦρνο — Σεβερίνο τῆς Ρουμανίας, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 18) ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς Α' (527—565).

ΣΤΟΒΟΙ (οἶ). — Ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς Παιονίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἐριγῶνος, παραποτάμου τοῦ Ἀξιῦ, ὀλίγον πρὸ τῆς συμβολῆς τῶν δύο ποταμῶν, εἰς βόρ. πλάτ. 41°, 20 καὶ ἀνατ. μῆκ. 48° 30' κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ', 12, 31), ὅστις τοποθετεῖ αὐτὴν ἐν Πελαγονίᾳ, ὅπως καὶ ὁ Τίτος Λίβιος. Πότε ἐκτίσθη ἀκριβῶς δὲν εἶναι γνωστόν. Ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ὁμως ἦμασεν, ἀναδειχθεῖσα μητροπόλις τῆς Δευτέρας ἢ Ἐλευθέρας Μακεδονίας καὶ αὐτόνομος. Περὶ τὰ τέλη τοῦ IV αἰῶνος, ἐπιδραμόντες οἱ Γότθοι τὴν Μακεδονίαν, ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Βλαδίμηρον, κατέλαβον τοὺς Στόβους, τοὺς ὁποίους, ἀφοῦ ἐλεηλάτησαν, σχεδὸν κατέστρεψαν (Μάλχου ἀποσπ. 18). Ἀνοικοδομηθεῖσα βραδύτερον κατελήφθη τὸ 479 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ Θεουδερίχου, βασιλέως τῶν Ὀστρογόθων. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος, κατελήφθη τὸ 1014 ὑπὸ τοῦ

Βασιλείου Β', τοῦ Βουλγαροκτόνου. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα κατεστράφη ἡ πόλις, ἀλλ' ἄγνωστον πότε καὶ ὑπὸ τίνος. Τὰ ἐρείπια αὐτῆς ἀνεκαλύφθησαν, ὅπου τὸ χωρίον Γράτσκο, 88 μίλια ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης. Οἱ Στόβοι ὑπῆρξαν ἢ πατρὶς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Στοβαίου, ἀκμάσαντος κατὰ τὸν V μ.Χ. αἰῶνα, ὅστις πρὸς διδασκαλίαν τοῦ υἱοῦ του Σεπτίμιου συνέταξε τὸ χρονοσμύτατον καὶ πολυτιμώτατον Ἀνθολόγιον ἐκλογῶν, ἀποφθεγμάτων κλπ. Ταυτίζεται μὲ τὸ σημερινὸν Σίρκοβο τῆς Γιουγκοσλαβίας.

ΣΤΟΥΔΙΟΥ (ΜΟΝΗ).—Μονὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἰδρυθεῖσα ἐπὶ Λέοντος τοῦ Α' (457—474) καὶ ἀφιερωθεῖσα εἰς μνήμην Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ἐλαβε δὲ τὴν ὀνομασίαν ταύτην ὑπὸ τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς μεγιστάνος Στουδίου. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, ἦτο ἡ περιφημότερα μονὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διεδραμάτισε δὲ σπουδαίον πρόσωπον κατὰ τῶν εἰκονομάχων, ἀριθμοῦσα περὶ τοὺς 700 μοναχοὺς. Τὴν φήμην τῆς ὤφειλε κυρίως εἰς τὴν πολυμαθειαν τῶν Στουδιτῶν μοναχῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ διεκρίθησαν εἰς τὴν θεολογίαν, εἰς τὴν ἀντιγραφὴν χειρογράφων, ἰδίως δὲ εἰς τὴν ἔμυθολογίαν. Ἡ Μονὴ τοῦ Στουδίου ἐσώζετο μέχρι τῶν παραμονῶν τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔκειτο δὲ ὅπου σήμερον τὸ Μικρὸν Μετσηδί. (Nordman. *Esquisse topographique de Constantinople* σελ. 60. — Ἄλ. Πασπάτη, Βυζαντ. Μελέται, σελ. 343).

ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ.—Ὁ μοναχὸς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει περιφήμου Μονῆς τοῦ Στουδίου (βλ. λ.).

* **ΣΤΟΥΜΠΙΟΝ.**—Πόλις τῆς Παιονίας ἢ ἄλλως καλουμένη Στόβος (βλ. λέξ.).

* **ΣΤΟΥΡΟΥΛΙΟΣ.**—Ὄνομα Θρακικὸν κῆρον ἱσισημὸν τινὸς Θρακὸς ἠρωποποιηθῆναι μετὰ θάνατον ἢ δευτερεύοντός τινος τυπικοῦ Θρακικοῦ Θεοῦ («Θρακικὸν Ἀρχεῖον» τόμ. IV, σελ. 14).

ΣΤΡΑΜΒΑΙ (οἶ).—«Πόλις Θράκης. Τὸ ἐθν Στριμβαῖος» (παρὰ Στεφ. Βυζαντίου).

ΣΤΡΑΤΟΚΛΗΣ.—Ἀμφιπολίτης, ὅστις

μεταβὰς εἰς Ἀθήνας τὸ 388 π. Χ. μετὰ τοῦ Ἰέρακος, ὅπως πείσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ καταλάβουν τὴν πόλιν παρενοχλουμένην ὑπὸ Φιλίππου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἀπεπέμφθη ἄπρακτος (Δημοσθ. Ὀλυν. Α, 8).

* **ΣΤΡΑΜΙΝΗΝΟΣ** (Ἀσκληπίος).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, λατρευομένου ἐν τῇ Β. Θράκῃ, ὅπου ὑπῆρχεν ἱερὸν αὐτοῦ, κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν αὐτῇ («Θρακικά» τόμ. XII, σ. 239).

ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ.—Πόλις τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου εἰς βόρ. πλάτ. 40°, 55' καὶ ἀνατ. μῆκ. 50° 55'. Ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκκα τοῦ Β' (462—414 π. Χ.) πρὸς τιμὴν τῆς ἀδελφῆς του Στρατονίκης, συζύγου τοῦ Σεύθου, βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν (Θουκυδ. Β', 101). Κατὰ τὸν Ἀγγλον ἀρχαιολόγον Leake (τόμ. Γ', σελ. 386) τὰ ἐρείπια τῆς Στρατονίκης κείνται μεταξὺ Ἀκάνθου (Ἱερισσοῦ) καὶ Σταγείρων, ὅπου τὸ σημερινὸν Στρατόνι, ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς παραλίας τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου. (Περβλ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 611). Ὁ Μελέτιος ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ αὐτοῦ (τόμ. Β', σελ. 464) σφάλλεται τοποθετῶν αὐτὴν «πρὸς τὴν ὑπώρειαν τοῦ Ἀθωνος εἰς τὴν βορείαν ἄκραν τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου 30 μίλια πρὸς δυσμὰς τοῦ Νυμφαίου ἀκρωτηρίου καὶ 20 ἀνατολικῶς τῆς Ἀκάνθου, κοινῶς: Φραγκόκαστρο. Ἐπίσης σφάλλεται ἀποδίδων τὴν ἰδρυσιν αὐτῆς εἰς τὴν Στρατονίκην, σύζυγον τοῦ Ἀντιόχου, βασιλέως τῆς Συρίας.

ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ.—Ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκκα τοῦ Β' καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν Θρακῶν Σεύθου τοῦ Α' (Θουκυδ. Β, 101). Διὰ τοῦ συνοικεσίου τούτου, γενομένου πρὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τοῦ Σεύθου, ὁ Περδίκκας ἀπεμάκρυνεν ἐκ τῆς χώρας του τὸν εἰσβαλόντα εἰς αὐτὴν Σιτάληκην, βασιλέα τῶν Ὀδρουσῶν Θρακῶν καὶ σύμμαχον τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

(Αἰθίοι, Β, 95—101).

* ΣΤΡΑΤΟΠΑΡΑ. — Ἀρχαία Θρακική κώμη, κειμένη μεταξύ Φιλιππουπόλεως καὶ Βερόης—Τραϊανῆς, γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ. Χ. εὐρεθείσης εἰς τὸ χωρίον Τσακαρλάρ τῆς περιφερείας Τσιρπάν, ἀριστερᾷ τοῦ μέσου ροῦ τοῦ Ἐβρου, ὅπου τὸ ἐμπόριον Πίζος. («Θρακικά», 1935, σελ. 156). Ταύτης οἱ κάτοικοι μετὰ τῶν κατοίκων 9 ἄλλων κομῶν, μετώκησαν εἰς τὸ ἰδρυθὲν ἐμπόριον Πίζος.

ΣΤΡΑΤΤΙΣ (ὁ). — Ἱστορικός ἐξ Ὀλύμπου, γράψας περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἀποσπάσματα αὐτοῦ περιελήφθησαν εἰς τὰ: *Fragm Script. Alexandri Magni*, ὑπὸ Müller.

ΣΤΡΕΨΑ (ἡ). — Πόλις τῆς Μυγδονίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (Α, 61) πρὸς Β. τῆς Θεσσαλονίκης. Ὁ Ἀρποκρατίων λέγει περὶ αὐτῆς: «Πόλις ἐστὶ τῆς Θράκης, ὡς Ἑλλάνικος ἐν δευτέρῳ Περσικῷ, ὑποσημαίνει. Οἱ δὲ πολῖται τῆς Στρέψης καλοῦνται Στρεψαῖοι». Πότε ἰδρῦθη καὶ ὑπὸ τίνος κατεστράφη, ὡς καὶ ἡ ἀκριβὴς θέσις αὐτῆς εἶναι ἀγνωστον.

* ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΝ. — Φρουριακὸν συγκρότημα, ἐκτεινόμενον Ν. Α. τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ἄλλως καλούμενον «Ἐπταπύργιον», «Κυκλόβιον» ἢ «Καστέγιον» (βλ. λέξ.). Ἀπὸ τοῦ Στρογγύλου ἤρχιζεν ἢ πρὸς τὸ Ρήγιον ὁδός, τὴν ὁποίαν ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), τόσον εὐρείαν, ὥστε «ἐς ὅσον ἀμάξια οὐ στενωχωρεῖν δύο ἀπ' ἐναντίας ἀλλήλαις ἰούσας» (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 8, 4—10).

* ΣΤΡΟΥΝΕΙΑΟΝ — Ἀρχαία Θρακική κώμη κειμένη μεταξύ Φιλιππουπόλεως καὶ Βερόης—Τραϊανῆς, γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ. Χ. εὐρεθείσης εἰς τὸ νῦν χωρίον Τσακαρλάρ τῆς περιφερείας Τσιρπάν ἐν Βουλγαρίᾳ ἀριστερᾷ τοῦ μέσου ροῦ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, ὅπου τὸ ἐμπόριον Πίζος (βλ. λέξ.) («Θρακικά» 1935, σελ. 155). Οἱ κάτοικοι ταύτης μετὰ τῶν κατοίκων καὶ ἄλλων κομῶν μετώκησαν εἰς τὸ ἰδρυθὲν ἐμπόριον Πίζος.

* ΣΤΟΥΡΑ. — Ἀρχαία Θρακική λέξις,

σημαίνουσα ὄχυρον ἢ ἄπλως θέσιν.

* ΣΤΡΟΜΒΟΣ ἢ ΣΤΡΟΪΒΟΣ. — Ἀδελφὸς τοῦ Βύζαντος τοῦ ἰδρυτοῦ τοῦ Βυζαντίου, κατὰ τὴν παράδοσιν, τὸν ὁποῖον ἐπιτεθέντα κατὰ τοῦ Βυζαντίου, ὅτε ὁ Βύζας ἀπουσίαζε καταδιώκων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θράκης τὸν Αἴμον, ἀπέκρουσε μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν ἢ Φιδαλεία, σύζυγος τοῦ Βύζαντος, θυγάτηρ τοῦ Βαρβύσου (βλ. λέξ. Φιδαλεία).

ΣΤΡΟΥΑΣ (φρούριον). — Φρούριον τῆς Β.Α. Θράκης πρὸς νότον τῆς Σαρδικῆς (Σόφιας) παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV 11) ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

* ΣΤΡΟΥΝΕΙΑΟΝ. — Ἀρχαία κώμη, κειμένη μεταξύ Φιλιππουπόλεως καὶ Βερόης—Τραϊανῆς, (νῦν Στάρα Ζαγόρα), γνωσθεῖσα ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 202 μ.Χ. εὐρεθείσης εἰς τὸ ἐμπόριον Πίζος, ἀριστερᾷ τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ ὅπου τὸ χωρίον Τσακαρλάρ τῆς περιφερείας Τσιρπάν τῆς Βουλγαρίας. Οἱ κάτοικοι ταύτης μετὰ τῶν κατοίκων ἄλλων 9 κομῶν μετώκησαν εἰς τὸ νεοἰδρυθὲν ἐμπόριον Πίζος, («Θρακικά», τόμ. VI (1935 σελ. 156).

ΣΤΡΥΜΗ. — Ἀρχαιότατη Θρακική πόλις τῶν Κικόνων ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἀποικισθεῖσα ἐνωρίτατα ὑπὸ Θασιῶν. Ὁ κάτοικος αὐτῆς Στρυμαῖος ἢ Στρυμηνός ἢ Στρυμῆσιος. (Στ. Βυζάντιος). Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 108—109) ἔκειτο πρὸς δυσμὰς τοῦ τελευταίου τῶν Σαμοθράκων πολισματος ἐπὶ τῆς Θρακικῆς παραλίας. «Ἐχεται δὲ ταύτης (δηλαδὴ τῆς Μεσημβρίας) Θασιῶν πόλις Στρυμη». Διὰ μέσου τῆς πόλεως διήρχετο ὁ ποταμὸς Λίσσος, τοῦ ὁποίου τὰ ὕδατα ἀπεξηράνθησαν μὴ ἐπαρκέσαντα εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξου, ὅτε κατήρχετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ χώρα τῶν Κικόνων ὅπου ἔκειτο ἢ Στρυμη, εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν ἐκαλεῖτο Γαλλαϊκή, ἐπὶ δὲ τοῦ Ἡροδότου (V π. Χ. αἰών) Βριαντική. Ὁ Ἀρποκρατίων θεωρεῖ τὴν Στρυμην ὡς νῆσον καὶ ἐμπόρικὸν κέντρον τῶν Θασιῶν. Κατὰ δὲ τὸν Σουΐδαν, ἀκολουθοῦντα τὸν Ἀρποκρατίων, ἔκειτο ἐπὶ τίνος νησίδος παρὰ τὴν ξη-

ράν καί τὴν λίμνην Ἰσμαρίδα, ἡ ὁποία ἐχώριζε τὴν Στρώμην ἀπὸ τῆς Μαρωνείας. Μολονότι ἡ Στρώμη ἦτο ἀποικία τῶν Θασίων, φαίνεται ὅτι οἱ Μαρωνίται ἀπέκτησαν δικαίωματά τινα ἐπ' αὐτῆς καὶ πύρουσιάζοντο ὡς προστάται αὐτῆς, ἐξ οὗ προέκυψαν προστριβαὶ καὶ δυσαρέσκεια μεταξὺ Μαρωνιτῶν καὶ Θασίων. (Δημοσθ. Φιλίππου Ἐπιστολῆ Γ' 17). Ὁ Δημοσθένης ἀναφέρειν τὰ κατὰ τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων Τιτόμαχον, ἀποσταλέντα νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐν Θράκῃ ἀρχηγίαν, λέγει περὶ αὐτῆς ὅτι ἦτο ἀλίμενος καὶ ὅτι ὁ στρατὸς ὑπέφερε ἔνεκα τῆς κακοκαιρίας καὶ τοῦ χειμῶνος «τῶν στρατιωτῶν ἀπειρηκῶτων . . . εἰς Στρώμην ὅτι δὲ χειμῶνος ὄντος καὶ τοῦ χωρίου ἀλίμενον... ἀναγκαῖον ἦν ἐπ' ἀγκύρας ἀποσαλεύειν τὴν νύκτα μετεώρους, ἀσίτους καὶ ἀγρυπνοῦς...». (Δημοσθ. Πρὸς Πολυκλέα, 21—22). Πότε καὶ ὑπὸ τίνος κατεστράφη ἀγνωστον. Σήμερον τὸ ὄνομα Στρώμη ἐδόθη εἰς τὸ χωρίον Τσαδιρλίη τοῦ νομοῦ Κομοτινῆς, ἀριθμοῦν περὶ τοὺς 1.000 κατοικοὺς (1928).

ΣΤΡΥΜΝΟΣ.—Ὄνομασία τοῦ Στρυμόνου ποταμοῦ παρὰ Κ. Πορφυρογεννήτου (Περὶ Θεμάτων 47, 6).

ΣΤΡΥΜΟΝΙΑΣ.—Ὄνομασία, τὴν ὁποίαν πολλαὶ πόλεις τῆς Θράκης ἔδιδον εἰς τοπικὸν βορειοδυτικὸν μᾶλλον ἕνεμον, ὡς πνεόντα ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Στρυμόνου. (Καλλιμ. εἰς Δῆλον IV, 26).

ΣΤΡΥΜΟΝΙΚΟΣ (κόλπος).—Κόλπος τοῦ βορ. Αἰγαίου Πελάγους, σχηματιζόμενος βορείως τῆς Ἰερισσοῦ, μεταξὺ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου καὶ τῆς Μακεδονικῆς ἀκτῆς τοῦ Παγαίου Ὄρους (Στράβ. VII 330.—Πτολεμ. Γεωγρ. Γ, 12. 7).

ΣΤΡΥΜΟΝΟΣ (θέμα).—Διοικητικὴ περιφέρεια ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων, περιλαμβάνουσα τὴν περὶ τὸν ἄνω Στρυμόνα χώραν, (τὴν πρὸς βορρᾶν τῶν Σερρών καὶ Μελενοίκου). Κατὰ τὸν Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον (912—959) ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του, εἰς τὸ θέμα τοῦ Στρυμόνου κατόικουν πολυάριθμοι Σχῦθαι, τοὺς ὁποίους ἐγκατέστησεν ἐκεῖ Ἰουστινιανὸς ὁ Β' ὁ Ρινόμητος (685—711). Μετὰ τὴν

ὑπὸ Βασιλείου Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου, (976—1025) καθυπόταξιν τῶν Βουλγάρων τὸ θέμα τοῦ Στρυμόνου περιελάμβανε ἀρκετὰ ἐδάφη ἐκ τῶν κατακτηθέντων Βουλγαρικῶν, βραδύτερον ὅμως συνεχωνεύθη μὲ τὸ θέμα τῆς Θεσσαλονίκης.

ΣΤΡΥΜΩΝ.—Ποταμὸς τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Σκομίου ὄρους ἐκβάλλει διὰ τῆς λίμνης τοῦ Ἀχινού μετὰ ροῦν 256 χλμ. διὰ τῶν στενῶν τῆς Ἀμφιπόλεως εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον ἢ κόλπον τοῦ Ὄρφανου. Τὸ μέσον πλάτος αὐτοῦ εἶναι 80 μέτρων, τὸ δὲ βάθος 2 μέτρων, ῥεεὶ δὲ βραδύτατα, διασχίζων τὰ λεκανοπέδια: Μπερέζνικ, Πέρινικ, Ροδομῖρ καὶ Μελενοίκου. Τὸ παλαιότερον ὄνομα τοῦ Στρυμόνου ἦτο Κόνοζος, ἔπειτα Παλαιστίνος καὶ τέλος Στρυμών. Ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται Καρὰ Σοῦ κοινῶς δὲ Μαρμάρη καὶ Ρεντίνα (Περβλ. Μελετ. Γεωγρ. τόμ. Β' σελ. 459).

* **ΣΤΥΛΛΑΡΙΟΝ.**—Βυζαντινὸν φρούριον, κείμενον εἰς τὰ πέραξ τῶν Κουμουτζηνῶν (νῦν Κομοτινῆς). Ἀναφέρεται ὡς προσχωρησαν τὸ 1348 εἰς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννην Καντακουζηνόν (1341—1354) μετὰ τριῶν ἄλλων παρακειμένων φρουρίων: Ἀσμάτων, Κρανοβουνίου καὶ Παραδημῆς.

ΣΤΥΠΙΟΝ.—Πόλις τῆς Παιονίας, μετὰ τὴν Στόβων (νῦν Σίρκοβο) καὶ Σαρδικῆς (Σόφιας) καλουμένη ἄλλως καὶ Στούμπιον ἢ Στοπώνιον. Ταῦτιζεται ὑπὸ τινων μὲ τὸ Ἰχτιμάν τῶν Τούρκων, εἰς ἀπόστασιν 10—12 χλμ. πρὸς βορρᾶν ὑπ' αὐτῆς, ὅπου διακρίνονται ἀκόμη ερείπια τοῦ ἀρχαίου μεσαιωνικοῦ φρουρίου. Σφάλλονται ὅθεν οἱ τοποθετοῦντες αὐτὴν εἰς τοὺς Στόβους, κειμένους ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ἀξίου μετὰ τοῦ Ἐριγῶνος οὐ μακρὰν τῆς σημερινῆς κομποπόλεως Σίρκοβο. Μέχρι σήμερον Στιπὸνε καλεῖται ἐπίσης καὶ ἡ ἀρχαία ὁδός, διὰ τῆς ὁποίας ἐβάδισαν αἱ φάλαγγες Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου (976—1025), διερχομένη τὴν σημερινὴν πολίχνην Ἰχτιμάν.

ΣΥΚΑΙ (αι).—Ἀρχαία κώμη τῆς Ἄν. Θράκης, ἐπὶ τοῦ Κερατίου κόλπου, ἀνα-

φερομένη ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχέως (fragm. Hist. Graec. ἔκδοσ. Didot, σελ. 34). Ἐπὶ τῶν πρώτων αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου ἔκαλεῖτο Συκώδης «ἀπὸ τοῦ πλήθους καὶ κάλλους, ὅπως ἀναφέρει ὁ Διονύσιος, τῶν ἐνταῦθα συκῶν, ὥστε καὶ λέγειν τοὺς περιεργότερους ὅτι ἐνταῦθα πρώτον συκὴ ἔφυη». Ἐπίσης κατὰ τὸν Ἡσύχιον «ἐν ταῖς λεγομέναις Συκαῖς, φκοδόμησε (ὁ Βύζας) νεῶν (τοῦ Ἀμφιαράου) αἱ τὴν ἐπωνυμίαν ἐκ τῶν συκοφόρων δένδρων ἐδέξαντο». Τὸ μέρος τοῦτο περὶ τὸν λιμένα ἐτείχισεν ὁ Μ. Κωνσταντίνος καὶ συνφύκισθη κατ' ἀρχὰς ὑπὸ χριστιανικῶν οἰκογενειῶν, ὅτε ὁ πατριάρχης Περτίνιαξ (169—187 μ.Χ.) μετέφερεν ἐκεῖ τὴν ἔδραν τοῦ ἀπὸ τῆς Ἀργυρουπόλεως (Φουντουκλή). Ἐπὶ Θεοδοσίου (379 — 395) ἦτο ἐντελῶς συνοικισμένον καὶ ἀπετέλει τὴν XIII Πεγαῶνα τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (627 — 565), ὅστις περιετείχισεν αὐτάς, αἱ Συκαὶ μετωνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ ὀνόματός του Ἰουστινιαναὶ ἢ Ἰουστιανινοῦπολις, ὁ δὲ λιμὴν αὐτῶν Ἰουκουνδιαναὶ ἀπὸ τινος ἀνακτόρου τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐκεῖ κτισθέντος. Τὰ ὀνόματα ὅμως ταῦτα, καθὼς καὶ τὸ ἀρχικὸν Συκαί, ἐλησμονήθησαν σὺν τῷ χρόνῳ, ἐπικρατήσαντος τοῦ ὀνόματος «Γαλατᾶς», προελθόντος κατὰ τινος μὲν ἀπὸ τινος Γαλάτου ἀνδρός, κατοικοῦντος ἐκεῖ, ἔξ οὗ καὶ τὸ μέρος ἔκαλεῖτο «τὰ Γαλάτια» ἢ «τοῦ Γαλάτου», κατ' ἄλλους δὲ ἀπὸ τῆς διαβάσεως καὶ διαμονῆς ἐνταῦθα τῶν Βρέννων Γαλατῶν. Ὁ Σκαρλάτος Βυζάντιος παραδέχεται τὴν κοινὴν παράδοσιν, καθ' ἣν ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἐνταῦθα ἀμελγομένου καὶ πωλουμένου γάλακτος. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, τὸ ὄνομα Γαλατᾶς ἐπεκράτησε μέχρι σήμερον.

* ΣΥΚΑΛΟΒΟΝ.—Λέξις θρακικὴ παρὰ τοῖς Μοισοῖς, σημαίνουσα, κατὰ τὸν Ἡσύχιον, ποιμενικὴν ράβδον. (Πρβλ. Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδου, «Θρακικά» 1932, σ. 234).

ΣΥΚΙΔΑΒΑ (ἦ).—Κώμη μετὰ φρουρίου τῆς Κάτω Μοισίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, παρὰ Προκοπίου, πιθανῶς ἢ

σύγχρονος Στάρκα Νεκροπόφσκα.

ΣΥΚΙΝΗ.—Τόπος τις ἐν Βισαλτίᾳ, ὅπου, καθὼς ἀναφέρει ὁ Ἀριστοτέλης (Περὶ Θαιμ. ἀκουσμ. Β, 12, β), οἱ λαγωοὶ εἶχον δύο ἥπατα : «Λασιπόδων τι γένος ὃ ἐστὶ... καὶ περὶ τὴν λίμνην Βόλβην ἐν τῇ καλουμένῃ Συκίνῃ, οὓς ἂν τις δόξειε δύο ἥπατα ἔχειν». (Πρβλ. Ἀθηναίου, IX, 9, καὶ Αλιανοῦ, Ποικιλὴ Ἱστορία V, 27).

ΣΥΛΕΟΣ ΠΕΛΙΟΝ.—Πεδιάς τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐν Βισαλτίᾳ, ἐκτεινόμενη παρὰ τὸν Στρομμονικὸν κόλπον, μετὰξὺ Ἀργίλου, Σταγείρων ἢ Σταγίρου, διὰ τῆς ὁποίας διῆλθεν ὁ Ξέρξης τὸ 480 π. Χ. ἐπερχόμενος κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

ΣΥΜΒΟΛΟΝ (ὄρος).—Κλάδος τοῦ Παγαίου ὄρους, ἐκτεινόμενος πρὸς βορρᾶν τῆς Καβάλλας καὶ ἀνερχόμενος εἰς ὕψος 500—3.000 ποδῶν. Εἶναι ἐνυδρος καὶ εἰς πολλὰ μέρη δασώδης.

* ΣΥΜΕΩΝΟΣ (Ἀκρολοφία).—Οὕτως ἔκαλεῖτο ἐπὶ Βυζαντινῶν χρόνων ἀκρολοφία τις κειμένη παρὰ τὴν Σιδηρᾶν Πύλην (Ντεμίρ-καπού), ὑπὸ δὲ τῶν περιοίκων Βουλευτήριον τῶν Σκυθῶν. Ἀναφέρεται ὑπὸ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς (VII, 3), κατὰ τὴν κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐκστρατείαν τοῦ πατρὸς τῆς Ἀλεξίου τὸ 1038, ὅστις κατέλαβεν αὐτήν.

ΣΥΜΠΛΗΓΑΛΕΣ.—Αἱ ἄλλως Κυνάναι καλούμεναι Πέτραι, (βλ. λέξ.) βραχονησιδὲς ἐπὶ τοῦ πρὸς τὸν Εὔξεινον πόντον στομίου τοῦ Βοσπόρου.

ΣΥΡΑΛΛΟΝ.—Πόλις τῆς Ν.Α. Θράκης, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Καινῶν, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἀρξου ποταμοῦ (νῦν Καρὰ-Μπουνάρι) πρὸς Β. τοῦ Ἡραίου, κειμένου μεταξὺ Βισάνθης (Ραιδεστοῦ) καὶ Περίνθου (Ἡρακλείας). Ταῦτίζεται μετὰ τὴν Τυρολόην. (βλ. λέξ.).

ΣΥΡΜΟΣ.—Ποταμὸς τῆς Θράκης καὶ Σέρμης καλούμενος, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Κεντρικοῦ Αἵμου, χύνεται εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, ὄλιγον κατωτέρω τῆς Φιλιππουπόλεως (περὶ τὰ 12 χλμ.). Εἶναι ὁ σημερινὸς Κιόψας ἢ Στριέμα.

ΣΥΡΜΟΣ.—Βασιλεὺς τῶν Τριβαλλῶν,

Θρακικοῦ λαοῦ κάτοικοῦντος ἐν τῇ κάτῳ Μοισία (βλ. λέξ.). Οὗτος πληροφορηθεὶς τὴν ἐπιχειρήσασαν εἰσβολὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν χώραν του, τὸ 355 π.Χ. ἀπέστειλε χάριν ἀσφαλείας τὰ γυναικόπαιδα εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως νησίδα Πεύνην, ὅπου καὶ αὐτὸς κατέφυγεν μετ' ὀλίγον. Ὁ Ἀλέξανδρος μετ' ἀνεπιτυχῆ ἀπόπειραν ἀτοβάσεως εἰς τὴν νῆσον, διῆλθε τὸν ποταμὸν καὶ προσέβαλε τοὺς Γέτας, τοὺς ὁποίους ἐνίκησε. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἐδέχθη πρεσβείαν τοῦ Σύρμου καὶ τῶν συμμάχων του, ζητούντων τὴν φιλίαν αὐτοῦ, ὃ δὲ Ἀλέξανδρος «πᾶσιν ἔδωκε πίστει καὶ ἔλαβε». (Ἄρθ. Ἀνάβ. Α, 4, 6).

* ΣΧΙΖΑ.—Μικρὰ βυζαντινὴ κομόπολις παρὰ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τοῦ Ρηγίου (Κιουτσούκ-Τσεμετζέ), ἀναφερομένη ὑπὸ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς (B, 2).—«Καταλαβόντες οὖν τὸν Ἀθύραν, λέγει ἡ Ἄννα, κακῆσαι διασπασάμενοι τὴν μετ' αὐτὴν ἐκεῖθεν ἀπάραντες τὰ Σχιζὰ κατέλαβον (κῶμη δὲ καὶ τοῦτο Θρακική), κακῆσαι τὸν χάρακα πηξάμενοι...» Τὴν κομόπολιν ταύτην ἐγκατέλιπον οἱ κάτοικοί της, εἴτε ἔνεκα ἐλλείψεως ἀσφαλείας, εἴτε ἔνεκα τῶν ἐπιπολαζόντων ἐκεῖ πυρετῶν, ὡς συμπεραίνεται ἐκ τῶν πολλῶν μνημάτων, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν ὑπὲρ αὐτήν. Τὴν τοποθεσίαν ταύτην, ὅπου ἐπῆρχε στρατιωτικὸς τουρκικὸς σταθμὸς, οἱ Τοῦρκοι ὠνόμαζον Γιαρμάκ-Μπουργάζ, ἤτοι μισὸς πύργος. Πολὺ πιθανὸν ἢ ὀνομασία αὕτη νὰ εἶναι μετάφρασις τοῦ Σχιζὰ, ὡς παραγομένη ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ρήματος γιαρμάκ, τὸ ὁποῖον σημαίνει: σχίζω, διχάζω. (Πορβλ. Ἄλ. Πασπάτη, τὰ Θρακικὰ Προάστεια τοῦ Βυζαντίου, εἰς Ἑλλ. Φιλολ. Σύλλ. Κωνσταντινουπόλεως, ἔτος XII, σελ. 39)

ΣΧΟΙΝΟΒΑΤΩΝ (Λόφος).—Εἰς τῶν λόφων τῆς Φιλιππουπόλεως, ὃ νῦν Τσιμπάζ-τεπέ. (Τσοικαλά, Ἱστοριογεωγραφικὴ περιγραφή Φιλιππουπόλεως, σελ. 9).

* ΣΧΟΙΝΟΣ.—Ποταμὸς τῆς μεσημβρινῆς Θράκης παρὰ τὴν Μαρώνειαν ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πομπωνίου Μέλου.—

«Tum Schoenus fluvius et ripis ejus adiacens Maronia» (B, 11, 8).

* ΣΩΘΙΜΟΣ.—Βασιλεὺς τῆς Θράκης περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ πρώτου π.Χ. αἰῶνος, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου οἱ Ῥωμαῖοι ἤρχισαν ν' ἀναμειγνύονται εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς χώρας.

ΣΩΣΘΕΝΕ(Ι)ΟΝ.—Χωρίον τῆς Θρακικῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, ἔχον τὸν καλλίτερον καὶ ἀσφαλέστερον λιμένα τοῦ Βοσπόρου. Κατὰ τινος, βασιζομένου ἐπὶ τοῦ Διονυσίου τοῦ Βυζαντίου, Πλινίου καὶ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου, ὀνομάζουν αὐτὸ Λασθένε(ι)ον ἢ Λεωσθένε(ι)ον ἀπὸ Λασθένους ἢ Λεωσθένους τοῦ Μεγαρέως, ἰδρῦσαντος ἐνταῦθα ἀποικίαν. Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων μνημονεῖται συχνάκις ὑπὸ τὸ ὄνομα Σωσθένε(ι)ον. Ὁ Ἰωάννης Μαλάλας, (σελ. 78, Ἔκδ. Βόννης) γράφει σχετικῶς: «Οἱ Ἀργοναῦται... περῶσαι βουλόμενοι τὸν ἀνάπλου τῆς Ποντικῆς θαλάσσης (Βοσπόρου), καὶ ἐπολεμήθησαν ἀπάλιν ὑπὸ τοῦ (βασιλέως) Ἀμύκου, καὶ φοβηθέντες τοῦ ἀνδρός τὴν δύναμιν, κατέφυγον ἐν κόλῳ τινὶ κατάσῳ, δασυτάτῳ πάνυ καὶ ἀγρίῳ καὶ ἐθεάσαντο ἐν ὀπτασίᾳ δυνάμιν τινα ὡς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ προσπελάσασαν πρὸς αὐτοὺς ἀνδρὸς φοβεροῦ, φέροντος τοὺς ὄμους πτέρυγας ὡς ἀετοῦ, ὅστις ἐχρημάτισεν αὐτοῖς τὴν κατὰ τοῦ Ἀμύκου νίκην... νικήσαντες αὐτὸν εὐχαριστοῦντες ἔκτισαν ἱερὸν... στήσαντες ἐκτύπωμα τῆς παρ' αὐτῶν θεοθεΐσης δυνάμεως, καλέσαντες αὐτὸν τόπον ἢ τὸ ἱερὸν Σωσθένην, διότι ἐκεῖ φυγόντες ἐσώθησαν, ὅστις τόπος οὕτως κέκληται ἕως τῆς νῦν».

Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἀναφέρει, ὅτι ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐπισκεφθεὶς τὸν τόπον καὶ ἰδὼν τὸ παρὰ τῶν Ἀργοναυτῶν στηθὲν ἄγαλμα, παρωμοίωσε τοῦτο ὡς ἄγγελον, καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ ναὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. (Αὐτόθι σελ. 79). Ἡ ὑπαρξὶς ναοῦ τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ ἐν Σωσθένε(ι)ῳ μαρτυρεῖται καὶ ὑπὸ τῶν συνεχιστῶν τοῦ Θεοφάνους. Ἐν τῇ βιογραφίᾳ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα ἀναφέρεται ὅτι ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐπεσκεύασε «τὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ ἱερὸν

οἶκον ἐν Σωσθενε(ί)φ, ἐκ μακρῶν διαρρο-
 έντα χρόνων καὶ πλείστοις ὀκλάσαντα ρήγ-
 μασι καὶ ἤδη πρὸς γόνυ κληθέντα σχε-
 δόν... (Ἐκδ. Βόννης, σελ. 340—341).
 Οἱ Ρώσοι κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν αὐτῶν τὸ
 912, κατέστρεψαν τὰ πάντα ἐν Σωσθενείῳ
 καὶ τοὺς ναοὺς καὶ τὸν συνοικισμὸν. Σή-
 μερον κοινῶς ὀνομάζεται Στένη, τουρκι-
 στί Ἰστανέ-λιμάν, μεταξὺ τοῦ ὄρμου Μπαλ-
 τᾶ-λιμάν καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Κιομπασῆ.
 (Βιβλιογρ. Β. Παπαδοπούλου, ἐπιτύμβιος
 στήλη εὑρεθεῖσα ἐν Σωσθενείῳ τοῦ Βο-
 σπόρου, εἰς «Θρακικά», 1928 σελ. 20 καὶ
 ἐξῆς).

* ΣΩΣΤΡΑ (ή). — Βυζαντινὴ πόλιχνη
 κειμένη ἐπὶ τῶν ὕψωσιων τοῦ Αἴμου.

ΣΩΤΑΔΗΣ.—Ἀρχαῖος Ἕλλην ποιητὴς
 ἐκ Μαρωνείας τῆς Θράκης, ἀκμάσας ἐπὶ
 τῆς βασιλείας Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου
 (284—247 π. Χ.) ἀρχηγὸς τῆς Σχολῆς τῆς
 ἀκολάστου σκωπτικῆς ποιήσεως τῶν κιναι-
 δαλόγων ἢ κιναιδογράφων (Στράβ. XIV,
 648). Ἐφρονεῖθη ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Φι-
 λαδέλφου, διότι ἐμέμφθη αὐτὸν ἐπὶ αἰμο-
 μιξίᾳ διὰ τοῦ κατωτέρου βωμολοχικοῦ στί-
 χου: Εἰς οὐχ ὀσίην τρωμαλίαν τὸ κέντρον
 ὄδει (Παρ' Ἀθηναίῳ, XIV, 13).

Γνωστὸν ὅτι ὁ Πτολεμαῖος ἐνυμφεῦθη
 τὴν αὐταδέλφην του Ἀρσινόην Β' χήραν
 τοῦ ἑτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ του Πτολεμαίου
 τοῦ Κεραινοῦ. Τῶν ἔργων τοῦ Σωτάδου
 ἐσωθήσαν μόνον τίτλοι τινές, ὡς καὶ ἀπο-
 σπάσματά τινα, δημοσιευθέντα ὑπὸ τοῦ
 Hermann (ἐν: Elementa doctrinae me-
 tricae, σελ. 444 καὶ ἐξῆς). Ἐκαλοῦντο
 δὲ τὰ ποιήματά του «Φλύακες», ἢ «κίναι-
 δοί», ἢ «Ἰωνικοὶ λόγοι», διότι ἦσαν γρυσ-
 μένοι εἰς Ἰωνικὴν διάλεκτον. Εἶναι δὲ
 εἰσηγητῆς νέου μέτρου εἰς τὴν ποίησιν,
 καλουμένου «σωτάδειον».

Τ

* ΤΑΔΗΝΟΣ ἢ ΓΑΔΗΝΟΣ. — Τοπικὴ
 προσωνημία τοῦ Ἀπόλλωνος, λατρευομέ-
 νου ἐν Θράκῃ, κατ' ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας
 ἐν τῇ Β. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ (Θρακικά
 1929 σελ. 12).

* ΤΑΙΝΑΡΟΣ.—Διάφορος ὀνομασίᾳ τοῦ

ποταμοῦ Τόνζου (βλ. λέξ.).

ΤΑΙΝΑΡΟΣ.—Βυζαντινὴ ὀνομασία τοῦ
 Τεάρου, μικροῦ ποταμοῦ τῆς Θράκης, νῦν
 Τεάρα-σουῦ (βλ. λέξ.).

ΤΑΛΙΑΤΑ ἢ ΤΑΛΙΑΤΙΣ.—Πόλις τῆς
 Ἄνω Μοισίας κειμένη, κατὰ τὸν Πτολε-
 μαῖον (Γεωγρ. Γ, 9, 8), ἐπὶ τῆς δεξιᾶς
 ὄχθης τοῦ Δουνάβειος πρὸ τῆς Ἐγῆτας
 (νῦν Brza - Palanga). Κατὰ τὸν ἕκτον
 αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Πε-
 ρὶ Κτισμ. IV, 6, 5). ὡς φρούριον ἀνακαι-
 νισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινια-
 νοῦ (527 — 565), ὑπὸ τὸ ὄνομα Τανάτα.
 Ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς κεῖται ἡ σύγχρο-
 νος Μιλανοβάτς ἐν Νοτιοσλαβίᾳ.

ΤΑΜΙΤΗΝΟΣ (Ζεύς). — Τοπωνυμικὸν
 ἐπίθετον τοῦ Διὸς, λατρευομένου ἐν τῇ
 Β. Θράκῃ («Θρακικά» 1934. σελ. 47).

ΤΑΡΑΣΙΟΣ (πατριάρχης Κων)πόλεως).
 —Κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας καὶ
 ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ τὰ
 μέσα τοῦ ὀγδόου αἰῶνος. Λαβὼν λαμπρὰν
 μόρφωσιν, κατ' ἀρχὰς ὑπηρετεῖ ὡς ἀρχι-
 γραμματεὺς τοῦ βασιλέως, τὸ δὲ 774 ἐπὶ
 Κωνσταντίνου τοῦ ΣΤ' (780—797) ἀνῆλθεν
 εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον. Συγκάλεσας
 τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐν Νικαίᾳ
 τὸ 787 κατὰ τῶν εἰκονομάχων, προηδρευ-
 σεν αὐτῆς. Ἀπέθανε τὸ 806 καὶ ἐνετα-
 φιάσθη εἰς μοναστήριον ὑπ' αὐτοῦ κτι-
 σθὲν παρὰ τὸν Βόσπορον, τὸν δὲ τάφον
 τοῦ ὁ Μιχαὴλ Ραγκαβῆς (811 — 813) «ἀρ-
 γυρῶ πετάλω 95 λιτρῶν ἡμφίεσε», δεικνύων
 οὕτω μετὰ τῆς συζύγου του Προκοπίας
 τὸν πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρὸς σεβα-
 σμὸν. Τὸ λείψανόν του λέγεται ὅτι μετε-
 κομίσθη τὸ 1018 ὑπὸ τῶν Βενετῶν εἰς Βε-
 νετίαν. Τὸν βίον του ἔγραψεν ὁ διάκονος
 Ἰγνάτιος, δημοσιευθέντα ἐν τῇ Ἑλλην.
 Πατρολογίᾳ τοῦ Migne, τόμ. 98, σελ.
 1428 καὶ ἐξῆς. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ
 Ἐκκλησία, καθὼς καὶ ἡ Δυτικὴ, ἑορτά-
 ζουν τὴν μνήμην του τὴν 26 Φεβρουαρίου
 (Μ. Ι. Γεδεών, Βυζαντινὸν Ἐορτολόγιον,
 σελ. 78 Κωνσταντινουπόλις, 1895).

ΤΑΜΟΝΒΡΙΑ. — Πόλις τῆς Θράκης ἐν
 τῇ χώρᾳ τῶν Ὀδρουσῶν, ἀναφερομένη ὑπὸ
 τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 11), ὡς

ἐν τῶν φρουρίων, τὰ ὅποια ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός (527—565). Ἐκεῖτο δέ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόπης εἰς τὰ περὶ τῆς Πίζου (νῦν Τσεκερλερι) ἐν Βουλγαρίᾳ. Κατὰ τὸν Tomaschek, ὀρθότερα εἶναι ἡ γραφὴ Ταμοβρία.

ΤΑΝΑΤΑ ἢ **ΤΑΝΑΤΙΣ**.—Φρούριον τῆς Ἄνω Μοισίας (βλ. λ. Ταλιάτα).

ΤΑΡΓΙΤΑΟΣ (ὁ).—Υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τίνος τῶν θυγατέρων τοῦ ποταμοῦ Εὐρουσθίνους, θεωρούμενος ὡς γενάρχης πάντων τῶν Σκυθῶν καὶ ξήσας, κατὰ τὰς παραδόσεις αὐτῶν, περὶ τὰ 1.000 ἔτη πρὸ τῆς ἔκστρατειας τοῦ Δαρείου περὶ τὸ 513 π. Χ. (Ἡρόδ. Δ, 5, 7).

* **ΤΑΡΟΥΠΟΣ** ἢ **ΤΑΡΟΥΠΗΣ**.—Ὄνομα θρακικὸν κύριον, πιθανῶς μετασηματισμὸς τοῦ ἐπίσης θρακικοῦ Τάρσος—Ταρσᾶς, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θράκῃ. («Θρακικά», τόμ. ΙΧ, σελ. 10).

ΤΑΡΠΟΛΙΖΟΣ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης, κειμένη κατὰ τὰ Ὀδοιπορικά (Ἄντωνίνου καὶ Ἱεροσολυμιτικόν) Β. Α. τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἀριστερῆ τοῦ Τόντζου ποταμοῦ (νῦν Τούντζας) καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Ἀγγίλιον ὁδοῦ. Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει τὸ σημερινὸν χωριὸν Μπουγιούκ - Δερεβέντ ἐν Βουλγαρίᾳ.

ΤΑΡΠΩΡΟΝ (φρούριον).—Φρούριον τῆς Ἄνω Μοισίας ἐν Θράκῃ πρὸς Ν. τῆς Πανταλίας ἢ Πανταλίας (νῦν Κιουσενδηλ) ἀνακαινισθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. ΙV, 4) ὑπὸ τοῦ αὐτοκρ. Ἰουστινιανοῦ (527—565).

* **ΤΑΡΣΑΣ** καὶ **ΤΑΡΣΟΣ**.—Ὄνόματα κύρια Θρακοελληνικά, γνωστὰ ἐξ ἐπιγραφῶν («Θρακικά» 1936, σελ. 198).

* **ΤΑΡΣΟΖΙΕΙΣ**.—Ὄνομα θρακικὸν ἐπισήμου τινὸς Θρακός, ἡρωοποιηθέντος μετὰ θάνατον, ἢ δευτερευόντος τίνος τοπικοῦ Θρακικοῦ θεοῦ («Θρακικὸν Ἀρχεῖον», τόμ. VI, σελ. 14).

ΤΑΤΑΟΥΔΑ ἢ **ΤΑΤΑΥΔΑ** (τά).—Μεγάλη συνοικία τῆς Κωνσπόλεως κειμένη πρὸς Δ. τοῦ κυρίως Πέραν, ὀνομασθεῖσα οὕτω ἀπὸ τῶν ἐπὶ Βυζαντινῶν ὑπαρχόντων ἐκεῖ σταύλων τῶν Γενουσίων τοῦ

Γαλατᾶ. Πρὸ δεκαετίας περίπου, μετὰ τινα πυρκαϊάν, μετανομάσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων «Κουρτουλοῦς» (Σωτηρία).

* **ΤΑΣΙΒΑΣΤΗΝΟΣ** (ΔΙΟΝΥΣΟΣ).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Διονύσου, λατρευομένου ὑπὸ τῶν Θρακῶν, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θράκῃ («Θρακικά» 1934, σελ. 51).

* **ΤΑΤΑΖΙΑ**.—Ὄνομα θρακικὸν κύριον γυναικὸς κατ' ἐπιγραφὰς τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ («Θρακικά», ἔτος 1935, σελ. 174).

* **ΤΑΤΑΣ**.—Ὄνομα θρακικὸν κύριον ἀνδρὸς κατ' ἐπιγραφὰς τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ («Θρακικά» τόμ. XII, σελ. 235).

ΤΑΥΡΗΣΙΟΝ ἢ **ΤΑΥΡΙΣΙΟΝ**.—Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας ἐν τῇ Ν. Δαρδανίᾳ, ἢ αὐτὴ μὲ τὴν Ἰουστινιανὴν Πρώτην (βλ. λ.

* **ΤΑΥΡΟΚΕΦΑΛΩΝ** (Ἐμπόριον).—Πόλις τῆς Θράκης ὑπὸ τοῦ Προκόπιου (Περὶ Κτισμ. ΙV, 11) τὴν ὁποίαν περιετείχισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός (527—565).

ΤΑΥΡΟΚΩΜΟΝ (φρούριον).—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου μεταξὺ Βουρτουδιζοῦ (Μαμπᾶ Ἐσκῆ) καὶ Νίκης ἢ Μικρᾶς Νικαίας, ἐπισκευασθὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565). (Προκόπιον Περὶ Κτισμ. ΙV, 11).

ΤΑΥΡΟΚΩΜΟΣ.—Τόπος τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης πλησίον τῶν Κυψέλων, ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Χαριουπόλεως «πλήρης χαμαιδρώων καὶ ἀρτιφυῶν δένδρων», τὸ ὅποῖον καταλαβόντες οἱ Σκύθαι ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα Κιτζῆν ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1001—1118), ἐεῖλξαντο τὰς παρακειμένας κομπολόεις. Ἐπιτεθεὶς κατ' αὐτῶν ὁ Ἀλέξιος, ἔτρεψεν εἰς ἄτακτον φυγὴν προξενήσας εἰς αὐτοὺς μεγάλην καταστροφὴν. Ἐφονεύθησαν περὶ τὰς 7.000 ἀνδρῶν καὶ ἠχμαλωτίσθησαν περὶ τὰς 3.000 (Ἄννα Κομνηνή, VII, 7 καὶ X 4). Πολὺ πιθανὸν νὰ εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Προκόπιου ἀναφερόμενον φρούριον «Ταυρόκωμον» βλ. λ.).

* **ΤΕΛΡΟΣ**.—Μικρὸς ποταμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, ὅστις πηγάζων, κατὰ

τὸν Ἡρόδοτον (IV, 89—90) ἐκ 38 πηγῶν, ἐκβάλλει εἰς τὸν Κοντάδεσδον (βλ. λέξ.) οὗτος δὲ εἰς τὸν Ἀγριάνην (Ἐργίνην) μεγάλον παραπόταμον τοῦ Ἐβρου. Ταυτίζεται δὲ μὲ τὸν ἐκ τῆς κωμοπόλεως Μπουνάρ - Χισάρ πηγάζοντα ποταμὸν Τέαρασουτὶ καὶ ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Καραγάτςντερέ, τὸν Κοντιάδεσδον τοῦ Ἡροδότου. (Πλειότ. βλ. λέξιν «Πηγαί»).

ΤΕΓΥΡΙΟΣ. — Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Θράκης, πρὸς τὸν ὁποῖον κατέφυγεν ὁ Εὐμόλπος μετὰ τοῦ υἱοῦ του, ἐκδιωχθεὶς ἐξ Αἰθιοπίας, διότι ἠθέλησε νὰ βιάσῃ τὴν ἀδελφὴν τῆς συζύγου του. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ Εὐμόλπος ἤρχισε φανερά νὰ ἐπιβουλεύεται τὸν Τεγύριον, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ Θράκης, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἐλευσίνα, καταλιπὼν εἰς τὸν Τεγύριον τὸν Ἴσμαρον. Ὅταν ἀπέθανεν ὁ υἱὸς του, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Θράκην, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Τεγυρίου μετὰ τοῦ ὁποῖου συμφιλιωθεὶς ἔλαβεν ὡς γυναῖκα τὴν θυγατέρα του καὶ ἔγινε διάδοχος του (Ἀπολλοδ. Γ, 15, 4).

ΤΕΖΟΥΛΗ. — Ὄνομα παλαιοῦ φρουρίου τῆς Δαρδανίας παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτίσ. IV, 4) ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565).

ΤΕΙΧΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ἢ τεῖχη ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΝΑ. — Οὗτως ἐκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ Ἀναστασίου Α' τοῦ Δικόρου (491 — 518) κτισθὲν κολοσσιαῖον τεῖχος, θέλοντος νὰ προστατεύσῃ ὄχι μόνον τὴν πρωτεύουσαν, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ αὐτῆς, ὅπου ὑπῆρχον πολιάριθμοι πόλεις καὶ κωμοπόλεις, ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων. Ἀπεῖχε πρὸς δυσμὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως 23 χιλιόμετρα καὶ ἐξετείνεται ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς Προποντιδὸς κειμένης Σηλυβρίας, μέχρι τῆς παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον πόλεως τῶν Δέρκων. Εἶχε δὲ ὕψος 5 μ. 84 καὶ πλάτος 20 ποδῶν. Ὑψηλοὶ πύργοι κατὰ διάφορα διαστήματα, συγκοινωνοῦντες πρὸς ἀλλήλους, καθίστων πρᾶγματι ἀπόρθητον τὸ τεῖχος, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου πλέον ἢ ἅπαξ ἐθροασθησαν αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν βαρβάρων. Βραδύτερον ἐπεσεύασεν αὐτὸ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527 — 565). Τοῦ Ἀνα-

στασιανοῦ τεύχους σώζονται λείψανα καὶ μέχρι σήμερον.

ΤΕΛΕΣΦΟΡΟΣ. — Δαίμων τοῦ κύκλου τοῦ Ἀσκληπιοῦ, θεωρούμενος ὡς προστάτης τῶν ἀναρρωνούντων. Ἐταυτίζετο μὲ τὸν Ἀκέσιον ἢ Ἀκεσιν ἐν Ἐπιδαύρῳ καὶ τὸν Εὐαμερίωνα ἐν Τιτάνῃ τῆς Σικυῶνος, (Πανσ. Β, 11, 7) ἀπεικονίζεται δὲ ὑπὸ μορφῆν ὄραίου παιδὸς, προφυλασσομένου ἐπιμελῶς διὰ μανθίου καὶ καλύμματος τῆς κεφαλῆς κατὰ πάσης καιρικῆς μεταβολῆς. Κατὰ τὸν Reinach, εἶναι Θρακικὴ θεότης, λατρευομένη ἐν Θράκῃ μετὰ τῆς Ὑγείας καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὡς λ.χ. ἐν Πανταλίᾳ (νῦν Κιουστενδὴλ) καὶ ἄλλαχού. (Sa-lomon Reinach, Téléspore, εἰς Revue des Etudes Grecques, 1901, τόμ. XVI, σελ. 333 καὶ ἑξῆς).

* ΤΕΜΠΗ (τοῦ Αἴμου). — Οὕτως ὠνομάζετο ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἡ Βασιλικὴ Κλεισοῦρα ἢ Στενωποὶ ἢ Succī ἢ Succī Succorum Augustae (τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων (Ἀμμ. Μαρκελλίνου XIII, 10, 8), ἐπὶ δὲ τῶν Σταυροφοριῶν claustra ἢ porta Santi Vassilii. Σήμερον καλεῖται Σιδηρὰ Πύλη, (τουρκιστὶ : Ντεμίρ-καπού), βουλγαριστὶ Τρογιάν ἢ Τραϊανοῦ πύλη. Εὐρίσκονται δὲ τὰ Τέμπη ταῦτα, μετὰ τῶν ὁρέων Αἴμου καὶ Ροδόφης, ἀποτελοῦντα δίοδον, διὰ τῆς ὁποίας διήρχετο ἡ μεγάλη στρατιωτικὴ ὁδὸς ἡ ἄγουσα ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως πρὸς τὴν Σερδικὴν (νῦν Σόφριαν), καὶ ἐκεῖθεν εἰς Σιγγίδουον (Βελιγράδιον) καὶ Σίρμουον (Μητροβίτσα).

ΤΕΜΠΥΡΑ (Γά). — Πολύχμιον τῶν Σαμοθράκων, κείμενον ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Θράκης ἐν τῇ γῶρᾳ τῶν Βιστόνων, ἀπέναντι τῆς νήσου Σαμοθράκης (Στράβ. VII, 331, 48). Ὁ Ὀβίδιος, ἐξορισθεὶς, ὡς γνωστὸν, ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου εἰς Τόμους τοῦ Εὐξείνου Πόντου (νῦν Κωνστανζα), προσήγγισεν εἰς τὴν νήσον Σαμοθράκην, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἢ μέχρι τῶν Τεμπύρων ἀπόστασις, λέγει, ἦτο μικρὰ σὺν ἓνα πῆδημα : Saltus ab hac terra brevis est Tempyra potenti (Tristia, Ἐλεγ. X, 21). Καὶ ἀντὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ταξεῖδι του διὰ τῆς Προ-

ποντίδος καὶ τοῦ Εὐξείνου, ἐπροτίμησε τὸ διὰ Τεμπύρων, προτιμήσας τὴν χώραν τῶν Βισατώνων ἀπὸ τὸ ἕργον βασιλείου Πόντου. Εἰς τὸ Ὀδοιορικὸν τοῦ Ἀντωνίνου σημειοῦνται τὰ Τέμπυρα (Timbro) πρὸ τῆς Τραϊανουπόλεως, εἰς δὲ τὸν Χάρτην τοῦ Ρήγα σημειοῦνται ἐν τῇ θέσει τῆς Ζερνίτσας. Κατὰ τὸν G. Seure, ἡ θέσις τῶν Τεμπύρων πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ δυτικῶς τοῦ τελευταίου τενάγους τοῦ Ἐβρου, παρὰ τὸ στόμιον ποταμίσκου ἐκβάλλοντος ἐκεῖ.

* ΤΕΝΟΥ καὶ ΔΕΝΟΥ (Ἐπισκοπαί).— Ἐδραὶ ἐπισκόπων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόπης τῆς Θράκης, καὶ αἱ δύο ἄγγωστοι καὶ ἀκαθόριστοι ἀναφερόμενοι εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως. (Σταμούλη Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης, «Θρακικά», 1940, τόμος XIV, σελ. 44 καὶ 46).

ΤΕΡΙΑΣ (φρούριον).— Ὄνομα φρουρίου ἐν Δαρδανίᾳ παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισ. IV, 4) κτισθὲν ἐκ θεμελίων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

* ΤΕΡΙΖΟΙ (οἶ).— Ἀρχαῖος θρακικὸς λαὸς μνημονεύμενος ὑπὸ τοῦ Ἐκαταίου κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἑλλανίκου: «ἀθανατίζουσι δὲ καὶ Τέριζοι καὶ Κρόβυζοι, λέγει, καὶ τοὺς ἀποθανόντας εἰς Ζάμολξιν φασιν οἴχεσθαι, ἤξιν δὲ καὶ αὐθις». Μνημονεύεται καὶ Τίριζα ἢ Τίριζις ἄκρα (βλ. λ.).

ΤΕΡΠΥΛΛΟΣ (ἡ).— Πόλις τῆς Κρηστωνίας χώρας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ', 13, 33) εἰς βόρ. πλάτ. 40°, 50' καὶ ἀνατ. μῆκ. 49°, 10', καταλέγεται ὁμως ὑπ' αὐτοῦ μεταξὺ τῶν πόλεων τῆς Μυθρονίας. Πού ἔκειτο ἀκριβῶς αὕτη δὲν εἶναι γνωστὸν. Λαμβάνοντες ὁμως ὑπ' ὄψει τὴν μικρὰν ἔκτασιν τῆς Κρηστωνίας, δυνάμεθα νὰ τοποθετήσωμεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ Λαχανᾶ, παραποτάμου τοῦ Ἐχεδώρου (Γαλλικοῦ) ΝΑ. τῆς Κρηστωνίας

ΤΕΡΤΑ.— Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ', 11, 7) μεταξὺ Σαρδικῆς (Σόφριας) καὶ Φιλιππουπόλεως. Ταυτίζεται μὲ τὴν Sarto ἢ Sparton ἢ Sparata τῶν Ὀδοιορικῶν, κατὰ δὲ τὸν Μελέτιον (Γεωγρ. Γ. σ. 50)

ἐκαλεῖτο, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του, Τραϊτοῦ.

* ΤΕΤΡΑΠΥΡΓΙΑ.— Τὸ ἐν Δαρδανίᾳ χωρίον Ταυρίσιον, ἡ πατρίς τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565) τὸ ὁποῖον «ἐν βραχεῖ τειχισάμενος (ὁ Ἰουστινιανὸς) κατὰ τὸ τετράγωνον σχῆμα καὶ γωνία ἐκάστη πύργον ἐνθήμενος Τετραπυργίαν εἶναι τε καὶ καλεῖσθαι πεποιήκε» (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 1, 13). (βλ. λ. Ταυρίσιον).

ΤΕΤΡΑΣΙΑΣ (Ἄκρα).— Μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ καὶ ταυτίζεται ὑπὸ τοῦ ἰδίου μὲ τὴν Τιριστίδα ἄκραν τοῦ Πτολεμαίου.

* ΤΕΤΡΑΧΩΡΙΤΑΙ ἢ ΤΕΤΡΑΚΩΜΟΙ.— Ὄνομασίαι τῶν Βεσσῶν ἢ Βέσσων, θρακικοῦ λαοῦ, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον.

ΤΕΥΘΡΑΣ (ὁ).— Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς ἐν Θράκῃ Ἀρίσβης, τοῦ ὁποῦ ὁ υἱὸς Ἄξυλος ἐφρονεῦθη ὑπὸ τοῦ Διομήδους ἐν Τροίᾳ (Ἰλιάδ. Ζ, 12).

* ΤΕΥΤΑΡΟΣ.— Σκύθης βουκόλος τοῦ Ἀμφιτρώωνος, διδάξας εἰς τὸν Ἡρακλέα νὰ τοξεύῃ καὶ χαρίσας εἰς αὐτὸν τὰ τόξα του, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἡρώος παρέλαβεν ὁ Φιλοκτήτης (Λυκόφρ. Κασσάνδρα 53).

ΤΖΑΣΚΛΙΣ.— Ὄνομα φρουρίου τῆς Κάτω Μοισίας «ἐν τῇ μεσογείᾳ» ἐπισκευασθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔκειτο ἐν τῇ νῦν Δοβρουτσᾶ.

ΤΖΕΠΑΙΝΑ.— Μεγάλῃ καὶ ὀρεινῇ περιοχῇ κειμένη μεταξὺ Ροδόπης καὶ Ρίλας πρὸς βορρᾶν τοῦ Νευροκοπίου παρὰ τὰ πρὸς τὴν Βουλγαρίαν μεθόρια τῆς Θράκης, ἀποτελοῦσα τὸ πάλαι τοπαρχίαν περιλαμβάνουσαν ἐπὶ τὰ πλησιοχώρους ἐπαρχίας. Ἐν αὐτῇ ἔκειτο ἡ ὄχυρωτάτη πόλις Τζέπαινα (βλ. λέξ.).

ΤΖΕΠΑΙΝΑ.— Ὄχυρωτάτη πόλις τῆς Θράκης 60 χλμ. πρὸς δυσμὰς τῆς Φιλιππουπόλεως, παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Νέστου, ἀληθινὸν προπύργιον κατὰ τῶν ἐκ Βουλγαρίας εἰς τὴν Θράκην εἰσβολῶν. Κατὰ τοὺς μεταξὺ Θεοδώρου Β' τοῦ Λασκάρεως τῆς Νικαίας καὶ τοῦ Μιχαῖλ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων πολέμους, καταληφθεῖσα ὑπὸ

τῶν Βουλγάρων τὸ 1256, ἐπολιορκήθη κατ' ἐπανάληψιν ὑπὸ τῶν στρατηγῶν Ἀλεξίου Στρατηγοπούλου καὶ Κωνσταντίνου Τορνίκη, ἀλλ' ἀνεπιτυχῶς, μόλις δὲ τὸ ἐπιὸν ἔτος κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου, κατόπιν συνθήκης πρὸς τοὺς Βουλγάρους. Βραδύτερον, τὸ 1344, παρεχωρήθη εἰς τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Ἀλέξανδρον μετ' ἄλλων 8 ὀχυρῶν πόλεων, ὑπὸ τῆς βασιλείσεως τοῦ Βυζαντίου Ἄννης τῆς Σαβοῦανῆς, ἐπιτροπευούσης τὸν ἀνήλικον υἱὸν τῆς Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον, ὑπὸ τὸν ὄρον γὰ τύχη στρατιωτικῆς βοήθειας παρ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις ἐκήρυξε ἑαυτὸν βασιλέα τῆς βοήθειαι τῶν Τούρκων. Καὶ βοήθεια μὲν οὐδεμία παρεσχέθη ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, αἱ πόλεις ὅμως περιήλθον εἰς τοὺς Βουλγάρους μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς στρατιωτῶν. Ἦσαν δὲ αὗται : ἡ Φιλιππούπολις, ὁ Κρυτζίμος, ἡ Περιστίτζα, ἡ Ἁγία Ἰουστίνη, ὁ Στενίμαχος, ὁ Ἀετός, ὁ Μπεάδος καὶ ὁ Κοσνικός. Κατὰ τὸν Καντακουζηνὸν οἱ παραδοθέντες στρατιῶται «ὀλίγω πλείους χιλίων ἦσαν πάντες μαχημῶτατοι καὶ οὐδένων ἄλλων τῶν παρὰ Ρωμαίους στρατευμένων λειπόμενοι εἰς εὐψυχίαν» (III. 66).

* ΤΖΕΡΝΙΚΟ.—Τοποθεσία τις παρὰ τὴν Βήραν (Φέρραι), ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ μεταξὺ τῶν κτημάτων, τὰ ὁποῖα ἐκληροδότησεν οὗτος εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσαν Μονὴν Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείας μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1151—1152. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος.

ΤΖΕΡΝΟΜΙΑΝΟΥ ΠΟΛΙΣ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, ἢ ἄλλως καλουμένη Ζειρνία (βλ. λέξ.).

* ΤΖΕΧΟΒΑ.—Τοποθεσία τις παρὰ τὴν Βήραν τῆς Θράκης (νῦν Φέρραι), ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ, μεταξὺ τῶν κτημάτων, τὰ ὁποῖα ἐπροικιδότησεν οὗτος εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσαν Μονὴν Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείας μεταξὺ τοῦ 1151—1152. Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος.

* ΤΖΙΟΡΙΚΕΛΛΟΣ (ποταμὸς).—Παρα-

πόταμος τοῦ Ἐβρου «ἐν τῇ τῶν πανδοχεῖα» χυνόμενος εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην αὐτοῦ μετὰ τὴν Βουρτουδιζὸν (Μπαμπά-Ἐσκή). Ἀναφέρεται εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ Ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐν Δρουζιπάρᾳ μαρτυρήσαντος ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιανοῦ τὸ 300 μ.Χ.

ΤΖΙΤΑΕΤΟΥΣ (φρούριον).—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου ἀνακαινισθὲν κατὰ Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

* ΤΖΟΪΔΗΣ, ΤΖΟΪΔΟΣ, ΤΖΩΓΙΔΗΣ καὶ ΤΖΩΓΙΔΩΝ.—Διάφοροι παραλλαγὰὶ τοῦ ὀνόματος τῆς Θρακικῆς πόλεως Τζοειδῶν.

* ΤΖΟΝΠΟΛΕΓΩΝ.—Ὄνομα παλαιοῦ φρουρίου τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου παρὰ Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

* ΤΖΟΥΡΟΥΛΟΣ (ἡ).—Βυζαντινὴ ὀνομασία τῆς Θρακικῆς πόλεως Τυρολόης (βλ. λέξ.).

ΤΖΥΕΙΔΩΝ (ἡ).—Πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τῶν Ὀδοπορικῶν καὶ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων. Μεγάλῃ ὁμως διαφορίᾳ ἐπικρατεῖ ὅσον ἀφορᾷ τὴν τοποθεσίαν αὐτῆς. Κατὰ τὸν Παπαρρηγόπουλον, ἔκειτο παρὰ τὰς Σαράντα Ἐκκλησιᾶς, κατὰ δὲ τὸν Jirecek, ὅπου τὸ νῦν Πύθιον (πρῶην Κούλελι). Κατὰ τὸν Γ. Λαμπουσιᾶδην (Θρακικαὶ Μελέται), ἔκειτο 26 χιλμ. πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ ταύτης εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁδοῦ, ἀντικαταστήσασα κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα τὴν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καταστραφεῖσαν Οὔστουδιζὸν (βλ. λέξ.) ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ Τζυειδῶν, μὲ διαφόρους παραλλαγὰς : Τζοϊδης, Τζοϊδος, Τζωϊδης καὶ Τζωϊδων, μνημονεύεται ὡς μία τῶν πέντε πόλεων τῆς ἐπαρχίας Αἰμιμόντου ὑπὸ ἡγεμόνα, τῆς ὁποίας τὸ φρούριον ἐπεσχεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565), εἰς δὲ τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ ὡς ἔδρα τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως. Καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατὰ τὸν

ἐνδέκατον αἰῶνα, δὲν ἀνέλαβεν ἕκτοτε. Ἐπὶ τῆς θέσεως δὲ αὐτῆς ἐκτίσθη τὸ 1560 ἡ κομποπολις Χαυσά ὑπὸ τοῦ Σόκολη Μεχμέτ πασά, μεγάλου βεζύρου, ἢ κατ' ἄλλους ὑπὸ τοῦ Χαὸς Μαχμούτ πασά.

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς τῆς Ἄν. Θράκης, ἡ Χαυσά μετενομάσθη Νίκη καὶ ἦτο ἔδρα δμωνύμου ὑποδιοικήσεως τοῦ νομοῦ Ἐβρου, ἀριθμοῦσα 1416 κατοίκους.

* ΤΖΥΜΠΗΣ (φρούριον).—Βυζαντινὸν φρούριον τῆς Ἄν. Θράκης παρὰ τὴν Καλλιπόλιν. Ὅταν ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν ἀπεφάσισε τὴν κατάκτησιν τῆς Θράκης, ἀπέστειλε τὸν υἱὸν τοῦ Σουλεϊμάν, ὅστις διαπεραιωθείς ἐκ Κυζίκου τὸ 1356 κατέλαβε τὸ φρούριον τῆς Τζύμπης καὶ ἠχμαλώτισε τοὺς κατοίκους, τοὺς ὁποίους ἀπέστειλεν εἰς Μ. Ἀσίαν. Οἱ ἐν Βυζαντίῳ οὐδὲ ἐσκέφθησαν κἄν νὰ ἀντιδρῶσιν κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν. Ἀπ' ἐναντίας ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνὸς ἐξήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ Ὁρχάν κατὰ τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου. Ὁ Ὁρχάν ἐδέχθη καὶ ἀπέστειλε 1.000 ἰππεῖς ὑπὸ τὸν υἱὸν τοῦ Σουλεϊμάν, οἵτινες ἀποβιβασθέντες εἰς Αἶνον ἐνίκησαν κατὰ κράτος τοὺς Σέρβους καὶ Βουλγάρους, συμπεράττοντας μετὰ τοῦ Ἰωάννου. Ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τῆς βοήθειάς ταύτης ὁ Καντακουζηνὸς, ἐξήτησε τὴν ἐκκένωσιν τῆς Τζύμπης, τὴν ὁποίαν παρανόμως κατέλαβον οἱ Τοῦρκοι, πρόθυμος νὰ καταβάλλῃ ἀποζημίωσιν 10.000 χρυσῶν ὑπερπύρων, τὰ ὁποῖα καὶ ἀπέστειλε δι' ἰδιαιτέρας ἀποστολῆς. Τὴν στιγμὴν ὅμως τῆς ἐκκένωσεως τοῦ φρουρίου, μέγας σεισμὸς κατέστρεψε πολλὰς πόλεις καὶ φρούρια τῆς Θράκης, ὥστε ἡ ἄμυνα τῆς χώρας καθίστατο πλέον προβληματικὴ. Οἱ Τοῦρκοι τότε ἐπωφελοῦμενοι τῆς ταραχῆς τῶν κατὰ τὴν Θράκην, πόλεων ἢ περιφανεστέρι μάλιστα μετὰ τὴν αὐτῆς. Τὸν σεισμὸν τοῦτον ἀναφέρει ὁ Καντακουζηνὸς (IV, 38) λέγει. «Καλλιούπολις δὲ τῶν ὑπὸ τῶν τοῖς βαρβάρους γενομένων παραλίῳν κατὰ τὴν Θράκην, πόλεων ἢ περιφανεστέρι μάλιστα μετὰ τὴν αὐτῆς τῶν ἄλλων μυλλων, ὁ δημὸς δὲ ἅπας διεσώθη ἐν τοῖς πλοίοις, ἃ ἦσαν πολλὰ ἐκεῖ». Κατὰ τοῖς

Τούρκους ὅμως χρονολογούς ἡ Καλλιπόλις κατελήφθη πρὸ τοῦ σεισμοῦ καὶ κατόπιν ματαίας ἀντιστάσεως τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων, ὀνόματι Καλοπούλου, ὅστις ἐπὶ τέλους παρέδωκε τὴν πόλιν ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ φύγῃ ἐλεύθερος εἰς Κωνσταντινούπολιν. Οὗτω διὰ τῆς καταλήψεως τοῦ φρουρίου Τζύμπης, καὶ τῆς πόλεως Καλλιπόλεως συνετελέσθη καὶ ἡ ἐγκαθίδρυσις τῶν Τούρκων καὶ ἡ ἐξάπλωσις αὐτῶν ἐν Θράκῃ.

ΤΗΣΙΜΟΝΤΗ (φρούριον).—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου (Προκοπ. Περί Κτίσιμ. IV, 11), ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565).

ΤΗΛΕΓΟΝΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Πρωτέως καὶ ἕγγονος τοῦ Ποσειδῶνος, φονευθεὶς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Πολυγόνου ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἐν Τορώνῃ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου εἰς ἀγῶνα πάλης (*Ἀπολλοδ. Β, 5, 9).

* ΤΗΛΕΜΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Εὐρυνόμου, μάντις τῶν Κυκλάπων, «ὃς μαντοσύνην ἐκέκαστο», προειπὼν εἰς τὸν Κύκλωπα Πολύφημον, ὅτι θά ἐτυφλοῦτο ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεῶς (*Ὀδυσσ. 1, 509—510).

ΤΗΛΕΦΑΣΑ.—Μήτηρ τοῦ Κάδμου, ὅστις, κατὰ τὴν μυθολογίαν, πρὶν ἔλθῃ εἰς Βοιωτίαν καὶ κτίσῃ τὴν Καδμείαν, εἶχεν ἐγκατασταθῆ εἰς Θράκην, ὅπου καὶ ἐνεταφιάσθη μετὰ τὸν θάνατόν της (*Ἀπολλοδ. Γ', 1, 2).

* ΤΗΡΑΛΑΣ καὶ ΤΗΡΑΛΟΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικόν, ἐκτεταμένον τύπος τοῦ Τήρης, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τετάρτου μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθείσης ἐν Φιλιππουπόλει («Θρακικά» Τόμ. IV (1935) σελ. 173).

ΤΗΡΕΥΣ.—Υἱὸς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Νύμφης Βιστονίδος, βασιλεὺς τῶν Θρακῶν ἐν Δαυλίᾳ τῆς Φακιδῆς (1), ἀπόγονος τοῦ

1) Ἡ Δαυλία ἢ Δαυλὶς, ἔκειτο πρὸς Ἄν. τῶν Δελφῶν καὶ βορείως τῆς Χαίρωνείας. Οἱ Θρακὲς κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐκείνην ἐποχὴν εἶχον φθάσει μέχρι τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. Ὁ Ἰσχυράτης, ἄλλως τε, ἀναφέ-

περιφήμου Θουρίου. Βοηθήσας ποτέ τὸν βασιλέα τῆς Ἀττικῆς Πανδίονα κατὰ τοῦ Λαδβάκου, βασιλέως τῶν Θηβῶν ἔλαβεν ὡς ἀμοιβὴν σύζυγον τὴν θυγατέρα του Πρόκνην, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέκτησεν υἱὸν τὸν Ἴτυν. Βραδύτερον ἀτιμάσας τὴν γυναικαδέλφην του Φιλομήλαν, ἀπέκοψε τὴν γλῶσσαν της, διὰ νὰ μὴ ὁμολογήσῃ τὸ ἀνοσιούργημα. Μαθοῦσα ὁμως τοῦτο ἡ Πρόκνη ἔσφαξεν εἰς ἐκδίκησιν τὸν ἴδιον υἱὸν της, τοῦ ὁποίου τὰς σάρκας παρέθεσεν ὡς δειπνον εἰς τὸν πατέρα του καὶ ἀνεχώρησε μετὰ τῆς ἀδελφῆς διὰ τὰς Ἀθήνας. Ὁ Τηρεὺς τότε ἐκμανεῖς ἤρχισε νὰ καταδιώκῃ αὐτάς. Ἀλλ' οἱ θεοί, κατὰ τὸν Ὀβίδιον (Μεταμορφώσεως VI, 433, 679), ὅστις ἐν λεπτομερείᾳ ἀναφέρει τὰ κατὰ τὸν Τηρέα καὶ Πρόκνην, τὴν σιγμὴν ποὺ ἐπρόκειτο νὰ καταφθάσῃ αὐτάς παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Παρνασσοῦ καὶ ἤτοιμάζετο νὰ καταφέρῃ φοβερὸν κατ' αὐτῶν πλῆγμα διὰ πελέκως, μετεμόρφωσαν τὸν Τηρέα εἰς ἔποπα (τσαλαπετεινόν), τὴν Πρόκνην εἰς ἀηδόνα καὶ τὴν Φιλομήλαν εἰς χελιδόνα. (Ἀπολλοδ. Γ, 14, 8).

Κατὰ τοὺς μυθολόγους, οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες ἔπλασαν τὸν μῦθον τοῦτον, ἵνα συμβολίσουν τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν προξενεῖ ἡ ποικιλία τῶν κελιδημάτων τῆς ἀηδόνας καὶ χελιδόνος. Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πτηνοῦ ποὺ θρηνεῖ ἐπίστευον ὅτι ἤκουον τὴν Πρόκνην κλαίουσαν διαρκῶς τὴν τύχην της καὶ τὸν ἄδικον θάνατον τοῦ υἱοῦ της. Καὶ ἀπὸ τότε ἡ ἀηδὼν δὲν ἔπαυσε νὰ θρηνεῖ τὸν Ἴτυν ἢ Ἴτυλον, διπλοῦν ὄνομα, ὅπως διπλοὶ εἶναι καὶ οἱ ἀνάλογοι μουσικοὶ τόνοι τοὺς ὁποίους ἐκβάλλει στενάψουσα ἡ ἀηδὼν. Παρετηρήθη ἐπίσης ὅτι ἡ ἀηδὼν καὶ ἡ χελιδὼν καταδιώκονται ὑπὸ τοῦ ἔποπος (τσαλαπετεινοῦ), πτηνοῦ πολεμικοῦ καὶ ἀρπακτικοῦ, μὲ μεγαλοπρεπῆς λοφίον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ράμφος μακρὸν καὶ αἰχμηρὸν, ἐξ οὗ ἐπιστεύθη ὅτι εἶναι θρακικῆς καταγωγῆς καὶ υἱὸς τοῦ Ἄρεως, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀριστοφάνης

ρει διτι οἱ θράκες εἰς παλαιατῆτιν ἐποχῆν ἦσαν ἔμωροι τῶν Ἀθινγίων.

εἰς τὰς «Ὀρνιθίας» του (94). Ἄλλως τε, ἡ λέξις Τηρεὺς εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν σημαίνει τὸν ἔποπα. Κατὰ τινα πολὺ σφαλερὰν ἐρμηνείαν ἐταυτίσθη μέχρῃς ἡμῶν ἡ λέξις Φιλομήλα μὲ τὴν ἀηδόνα, ἐνῶ εἶναι γνωστὸν, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι τὴν ἀηδόνα ὠνόμαζαν πάντοτε διὰ τοῦ ὀνόματος Πρόκνη. Εἰς τὴν Ὀδύσειαν π. χ. (Τ, 518) τὸ πρόσωπον τῆς Πρόκνης φέρει τὸ ὄνομα ἀηδῶν ἐν τῇ κυριολεξίᾳ του, παρίστατο δὲ ὡς θυγάτηρ τοῦ Πανδάρω καὶ ἀδελφὴ τῆς Μερόπης καὶ Κλεοδώρας, αἱ ὁποῖαι ἠρπάγησαν πρὸ τοῦ γάμου των ὑπὸ τῶν Ἀρπυιῶν. Ἀδελφὴ δηλαδὴ ὠδικῶν πτηνῶν τοῦ ἔαρος, τὰ ὁποῖα ὁ ἐπερχόμενος χειμὼν παρασύρει καὶ καταστρέφει.

Κατ' ἄλλην τινα παράδοσιν ὁ Τηρεὺς ἦτο βασιλεὺς τῶν Παγῶν τῆς Μεγαρίδος. Κατὰ δὲ τὸν Πausανίαν (Α, 41, 8) οἱ Μεγαρεῖς ἐδείκνυον ἐν τῇ χώρᾳ των τὸν τάφον τοῦ Τηρέως, ὅπου κατ' ἔτος προσέφερον θυσίας «ψηφίσιν ἀντὶ αὐτῶν χρώμενοι». Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Ἀθηναίους, οὗτοι ἐπιθυμοῦντες τὴν συμμαχίαν τοῦ Σιτάλκου, υἱοῦ τοῦ Τήρη, βασιλέως τῶν Ὀδρυσῶν, ἐναντίον τοῦ Φιλίππου τῆς Μακεδονίας, εὐχαρίστως ἐδέχοντο τὴν παράδοσιν ταύτην, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφέροντο ὡς συγγενεῖς πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν προγόνων του. (Θουκυδ. Β, 29.—Ἀνακρέωντος 10).

Τὸν μῦθον τοῦ Τηρέως καὶ τῆς Πρόκνης ἐπραγματεύθησαν πολλὰκις οἱ τραγικοὶ ποιηταί. Ὁ Σοφοκλῆς π.χ. ἔγραψε τὴν τραγωδίαν «Τηρεὺς», μὴ σωζομένην, πλὴν ἐλαχίστων ἀποσπασμάτων, εἰς τὴν ὁποίαν παρουσιάζει τὸν Τηρέα καὶ τὴν Πρόκνην μεταμορφωμένους εἰς πτηνά. Ἐπίσης ἐνέπνευσε καὶ καλλιτέχνας, ὅπως τὸν περιφνημον γλύπτην Ἀλκαμένην, τοῦ ὁποίου, ὡς ἀναφέρει ὁ Pausanias (Α, 24, 3) ὁπῆρχεν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀνάθημα παριστῶν τὴν Πρόκνην καὶ τὸν Ἴτυν. Τὸ σύμπλεγμα τοῦτο, ἀτυχῶς ἐφθαρμένον ἀνευρεθὲν, εὐρίσκεται σήμερον εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀκροπόλεως. Ἡ Πρόκνη ἀπεικονίζεται μελετώσα τὸν θάνατον τοῦ

τέκνου της, τὸ ὅποιον ἔντρομον προσκολλάται εἰς τὸ σῶμα της.

* ΤΗΡΗΣ.—Υἱὸς τοῦ Κερσοβλέπτου, βασιλέως τῆς Θράκης (357—341 π.Χ.) φίλου καὶ συμμάχου τῶν Ἀθηναίων, εἰς τὸν ὅποιον μετὰ τῶν ἀδελφῶν του Ἰολάου, Ποσειδωνίου καὶ Μηδίστα, κατὰ τι ψήφισμα τῶν Δελφῶν, ἀνευρεθὲν ἐπὶ μαρμαρίνης στήλης ἐδωκαν οἱ Ἀθηναῖοι «προμαντεῖαν», προεδρίαν ποτὶ Δελφούς, ἀτελειαν πάντων». (Bulletin de Corresp. Hellénique, Τόμ. XX (1896, σ. 467).

ΤΗΡΗΣ.—Ὑπὸ τὸ ὄνομα Τήρης ἀναφέρονται δύο βασιλεῖς τῶν Ὀδρουσῶν.

ΤΗΡΗΣ Α΄.—Πατὴρ τοῦ Σιτάλκου περὶ τὸ 480 π.Χ., ὁ πρῶτος ἰδρυτὴς τοῦ μεγάλου βασιλείου τῶν Ὀδρουσῶν, ἐκτεινόμενου ἀπὸ τῶν Ἀβδήρων μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ τοῦ Δουνάβεως. (Θοικυδ. Β, 29).

ΤΗΡΗΣ Β΄.—Ἀπόγονος τοῦ προηγουμένου, σύγχρονος Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα μετὰ τοῦ ὁποίου κατ' ἀρχὰς συνεμάχησε κατὰ τῶν Ἀθηναίων. Συνταχθεὶς βραδύτρον μετὰ τοῦ Κερσοβλέπτου, βασιλέως τῶν Θρακῶν, ἐνίκηθη μετ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τὸ 342 π.Χ. (Διοδ. Σικελ. XVI, 71). Σώζονται νομίσματα αὐτοῦ κοπέντα ἐν Μαρωνείᾳ (Head—Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ., τόμ. Α΄, σελ. 355).

ΤΙΒΕΡΙΟΣ Α΄.—Αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου (578—582) καταγόμενος ἐκ Θράκης. Διατελέσας ὡς στρατηγὸς ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστίνου Β΄ (565—578), διεκρίθη διὰ τὴν σύνεσιν καὶ ἀνδρείαν του. Ὁ Ἰουστίνος ἐκτιμήσας τὰ προσόντα τοῦ ἀνδρός, προσέλαβεν αὐτὸν ὡς συνάρχοντα τὸ 574, ὡς τοιοῦτος δὲ ἔνεκα τῆς καταπτώσεως τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ αὐτοκράτορος, ἀνέλαβεν ἀπὸ τοῦ ἐπομένου ἔτους τὴν διαχειρίσιν τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς, τέλος δὲ καὶ διεδέχθη αὐτὸν ἀποθανόντα τὸ 578. Ὁ Τιβέριος, τὸσον ὡς συνάρχων, ὅσον καὶ ὡς βασιλεὺς, διεξήγαγε μακροὺς πολέμους κατὰ τῶν Σκλαβηνῶν καὶ Ἀβάρων, καὶ ἐπροστάτευσεν τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Λογγοβάρδων. Μόλις δὲ ἀνήλθεν εἰς τὸν

θρόνον, ἐξηγάγκασε, διὰ τοῦ στρατηγοῦ του Μαυρικίου, τὸν Χοσρόην Β΄, βασιλέα τῆς Περσίας, νὰ κλείσῃ συνθήκην εἰρήνης. Ἐπειδὴ ὁμως ὁ νέος βασιλεὺς τῶν Περσῶν Ὁρμανάνθης Δ΄ κατήγγειλε τὴν συνθήκην καὶ ἐπανέλαβε τὸν πόλεμον, ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτοῦ ὁ ἴδιος τὸ 579, κατανικήσας δὲ τοὺς Πέρσας, ἐπέστρεψε θριαμβευτικῶς εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁλίγον πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ προήλθεν εἰς φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῶν διαφόρων λαῶν τοῦ Καυκάσου καὶ τῶν πέραν τῆς Κασπίας θαλάσσης ἐγκατεστημένων τότε Τούρκων. Ἀσθενήσας τὸ 582, καὶ μὴ ἔχων ἄρρενα τέκνα, ὥρισεν ὡς διάδοχόν του τὸν στρατηγὸν Μαυρικίον καὶ ἐνύμφευσεν αὐτὸν μετὰ τῆς θυγατρὸς του Κωνσταντίας. Ἀπέθανε τὴν ἐπομένην τοῦ γάμου των (14 Αὐγούστου 583).

ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΠΟΛΙΣ.—Μεσαιωνικὸν ὄνομα τῆς ἀρχαίας πόλεως Αἰστραῖον ἐν Παιονίᾳ, κειμένη ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ὑπορείων τοῦ Ὀρβήλου εἰς ὕψος 262 μέτρων, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Πόντου, παραποτάμου τοῦ Στρυμόνος. Ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως ἐν αὐτῇ τῶν Βουλγάρων, οἱ ὅποιοι τὸν μὲν Στρυμόνα καλοῦν Στρούμα, τὸν δὲ Πόντον Στρούμνιτσα ἤτοι Μικρὸν Στρυμόνα, ἢ Τιβερίουπολις μετονομάσθη Στρούμνιτσα ἢ Στρώμνιτσα, ἀπετέλει δὲ ἐπισκοπὴν ὑπαγομένην εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀχριδῶν.

ΤΙΒΙΣΙΣ (ποταμός).—Εἷς τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου μνημονευομένων τριῶν μεγάλων ποταμῶν τῆς Θράκης, οὔτινες πηγάζοντες ἐκ τοῦ Αἴμου, εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἰστρου (Δουνάβεως) (Δ, 49). Ἡ ταυτότης αὐτοῦ δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη.

ΤΙΒΙΣΚΑ (Ἡ).—Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 10, 6), μετὰξὺ τοῦ Ἰστρου καὶ τῆς παραλλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἡ θέσις αὐτῆς ἀκαθόριστος.

ΤΙΓΑΣ (ὄ).—Παλαιὸν φροῦριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως πρὸς ἀνατολὰς τῶν Νοβῶν (νῦν Σίστοβα.). Τούτου τὰ κατεστραμμένα τεί-

χη κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 7, 6) ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527—565) «καὶ διεσώσατο νέα τινὶ οἰκοδομίᾳ».

ΤΙΓΡΑ. — Ὄνομα φρουρίου τῆς Κάτω Μοισίας παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως καὶ τὰς Νοβὰς (νῦν Σίστοβα) ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισ. IV, 11). Τὰ τείχη ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527—565).

ΤΙΛΑΤΑΙΟΙ. — Ἀρχαῖος Θρακικὸς λαός, κατοικῶν τὴν πρὸς Β. τοῦ Σκόμβρου ἢ Σκομίου ὄρους χώραν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ὀσκίου ἢ Οἴσκου (νῦν Ἰσκερ). Ὑπὸ τὸν Σιτάλικην βασιλεία τῶν Ὀδρουσῶν, ἐξεστράτευσαν ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοῦ Περδίκκου καὶ τῶν Χαλκιδέων τὸ 432 π. Χ. (Θουκυδ. Β, 96).

* ΤΙΛΘΑΖΗΣ. — Ὄνομα καθαρῶς Θρακικὸν θεοῦ ἢ ἥρωος θεοποιηθέντος, σπανίως ἀπαντῶν εἰς θρακικὰς ἐπιγραφὰς («Θρακικά» 1934 σελ. 56).

ΤΙΛΙΚΙΩΝ (τῶν). — Φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, κτισθὲν ἐκ θεμελίων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), ὅπως προστατεύθη τὴν χώραν ἀπὸ τῶν Σκλαβηνῶν, οἵτινες «ἐνταῦθα ἐνεδρεούντες τε καὶ κεκοιμημένους ἀεὶ τοὺς τῆδε ἰόντας ἄβατα ἐποίουν τὰ ἐκείνη χωρίᾳ». (Προκ. Περὶ Ἔτισμ. IV, 7, 14).

ΤΙΛΛΙΤΩ (φρούριον). — Παλαιὸν φρούριον τῆς Κάτω Μοισίας «ἐν τῇ Μεσογείᾳ» ἀνακαινισθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' (527—565).

* ΤΙΜΑΙΑΣ (πύργος). — Ὑψηλὴ τοποθεσία τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, παρὰ τὸ Ἱερὸν τῶν Βυζαντιῶν (βλ. λέξ.), ὅπου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα φάρος πρὸς καθοδήγησιν τῶν ναυτιλλομένων. (Διονυσίου Βυζαντιοῦ. «Ἀνάπλους Βοσπόρου» κεφ. LXXVII, τῆς λατιν. μεταφρ.). Παρὰ τὸν Τιμαίας Πύργον, ὑπῆρχε καὶ τοποθεσία τις «Φωσφόρος» καλουμένη, εἶτε ἀπὸ τοῦ ἐπ' αὐτῆς κειμένου ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, εἶτε ἐκ τοῦ παρ' αὐτὴν ἀρ-

χαίου φάρου.

ΤΙΜΑΚΟΝ (τὸ). — Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας, κειμένη κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ'. 9, 4) «ἄνωθεν τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ» πρὸς βορρᾶν τῆς Ναιίσσου (νῦν Νίσσα, Nisk), κατὰ δὲ τὸν «Πεουτιγγε-ριανὸν χάριτην», ἐπὶ τῆς ἀπὸ ταύτης εἰς Ρατιαρίαν ὁδοῦ (νῦν Artchar).

ΤΙΜΑΚΟΣ (ὁ). — Ποταμὸς τῆς Ἄνω Μοισίας, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Αἴμου, χύνεται εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, τὸν ἐποῖον συναντᾷ μετὰ ροὴν 135 χλμ. εἰς τὴν πόλιν Δορτικὸν (νῦν Ρακοβίτσα). Εἶναι ὁ σύγχρονος Τιμόκ, ἀποτελῶν τὸ σύνορον τῆς μεταξὺ Σερβίας καὶ Βουλγαρίας Χώρας.

ΤΙΜΕΝΑ. — Ὄνομα παλαιοῦ φρουρίου τῆς Ἄνω Μοισίας, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 18), τοῦ ὁποῖου τὰ τείχη «ῥυκοδομήσατο καινουργήσας» ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

ΤΙΜΗΣΙΟΣ ἢ ΤΙΜΗΣΙΑΣ. — Κλαζομένιος ἰδρύσας τὸ 656 π.Χ. τὴν ἐν Θράκῃ πόλιν Ἀβδηρα (βλ. λέξ.) ἐπαινούμενος ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου καὶ Αἰλιανοῦ ὡς συνετὸς καὶ ἐνάρετος. Ἐκδιωχθεὶς ὑπὸ τῶν Θρακῶν, καταστρεφάντων τὴν πόλιν, ἐλατρεῦτο βραδύτερον ὡς ἥρως ὑπὸ τῶν Τητῶν, οἵτινες, φεύγοντες τὴν ὑποδούλωσιν τῶν Περσῶν, ἀναφοδόμεσαν αὐτὴν περὶ τὸ 543 π.Χ. ('Ἡροδ. Κ'. 168).

ΤΙΜΟΘΕΟΣ. — Στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, καταγόμενος ἐκ μητρὸς Θράσσης. Ἠκμασε κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ τετάρτου π.Χ. αἰῶνος (Πλουτάρχ. Κίμων).

ΤΙΜΟΘΕΟΣ. — Περιφῆμος ἱερεὺς ἐκ τοῦ γένους τῶν Εὐμολπιδῶν (βλ. λέξ.) ἐν Ἀθήναις, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίου Α' τοῦ Λάγου, ἵνα ἐξηγήσῃ εἰς αὐτὸν τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια. Ὁ Εὐμολπίδης ἱερεὺς προσεπάθησε νὰ συνενώσῃ ταῦτα πρὸς τὰ μυστήρια τῆς Αἰγυπτιακῆς θεότητος Ἰσίδος, ὅπως ἔπραξε καὶ βραδύτερον, ὅταν προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ τοῦ Πτολεμαίου Λυσίμαχου βασιλέως τῆς Θράκης, ἐδοκίμασε νὰ συνενώσῃ ταῦτα πρὸς τὰ τοῦ Ἀττίου, θεοῦ τῶν Φρυγῶν καὶ Λυδῶν.

ΤΙΜΟΘΕΟΣ ("Άγιος). — Έμαρτύρησεν ἐν Τιβερουπόλει τῆς Θράκης (νῦν Στραμνίτους) μετὰ πολλῶν ἄλλων χριστιανῶν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου (361—363 μ.Χ.). Ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας συνορτάζεται μετὰ τῶν συναθλητῶν του τὴν 28 Νοεμβρίου.

ΤΙΜΟΞΕΝΟΣ.—Στρατηγὸς ἐκ Σκιώνης (βλ. λέξ.), ὅστις ἐπιχειρήσας κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 128) νὰ προδώσῃ τὴν πατρίδα του καὶ ἀνακαλυφθεῖσας τῆς προδοσίας του, ἐτιμωρήθη ὑπὸ τῶν Σκιωναίων, ἵνα μὴ «εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον αἰεὶ προδότης» θεωροῦνται.

* ΤΙΜΟΣΘΕΝΗΣ.—Πατὴρ τοῦ περιφήμου ἀθλητοῦ Θεαγένους (βλ. λέξ.), ἱερεὺς τοῦ ἐν Θάσῳ ναοῦ τοῦ Ἡρακλέους.

ΤΙΝΔΗ.—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐν τῇ χώρῳ τῶν Βιστόνων, ὅπου, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ὑπῆρχον αἱ φάτναι τῶν ἀνθρωποφάγων Ἴππων τοῦ Διομήδους. Ὁ κάτοικος Τινδαῖος.

* ΤΙΟΥΤΑ, ΤΙΟΥΤΗ καὶ ΤΟΥΤΑ.—Ὄνομα θρακικὸν κύριον γυναικὸς, ἀπαντῶν εἰς ἐπιγραφὰς τῆς Θράκης προερχομένας ἐκ Φιλιππουπόλεως καὶ Ὀδησοῦ, τῆς νῦν Βάρνας. (Dumont—Homolle, σελ. 337 καὶ 557). Ὁ Dumont ἀναφέρει ἐπίσης τὸ ὄνομα Ταῦτοι, ὄνομα μιᾶς πτέρυγος θρακικοῦ ἵππου, οἱ ὅποιοι ἦσαν Βέσσοι. Πρὸβλ. καὶ τὸ τοπικὸν ἐπίθετον Τιουταμένος, τὸ ὅποιον ὑποθέτει τὴν ὑπαρξίν κώμης ὑπὸ τὸ ὄνομα Τιουτάμα ἢ κάτι παρόμοιον (Ἀθόθι σελ. 557.—«Θρακικά», 1933, σ. 106 καὶ τ. IV, 1935, σ. 164).

* ΤΙΡΙΔΑ (TIRIDA).—Θρακικὸν ὄνομα τῆς Καρτεράς (βλ. λ.) πρωτευούσης τοῦ μυθικοῦ βασιλέως τῶν Βιστόνων Διομήδους, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Πλινίου (Φυσ. Ἱστ. IV, 18, 3).

ΤΙΡΙΖΙΣ ("Άκρα).—Ὁχυρὸν φρούριον τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Θράκης, χρησιμοποιούμενον, ὡς ἀναφέρει ὁ Στράβων (VII, 319) ὑπὸ τοῦ Λυσιμάχου, βασιλέως τῆς Θράκης (329—281 π. Χ.) ὡς «γαζοφυλάκιον» (θησαυροφυλάκιον). Τὸ φρούριον τοῦτο τοῦ Στράβωνος πολλοὶ ἐκ τῶν συγ-

χρόνων συγγραφέων συγγέουν μὲ τὴν Τιριστίδα ἄκραν (βλ. λ.), κειμένην νοτιώτερον τοῦ Μπαλτζίκι. Προφανῶς πρόκειται περὶ πλάνης, καθ' ὅσον ὁ μὲν Στράβων τοποθετεῖ τὴν Τίριζιν ἄκραν πρὸς νότον τῆς Ἀπολλωνίας (Σωξοπόλεως), ὁ δὲ Πτολεμαῖος τοποθετεῖ τὴν Τιριστίδα ἄκραν μεταξὺ Διονυσοπόλεως καὶ Ὀδησοῦ, ἤτοι μεταξὺ Μπαλτζίκι καὶ Βάρνας. Κατὰ ταῦτα ἡ Τιριστις ἄκρα ἀντιστοιχεῖ μᾶλλον μὲ τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριο Ἀκρανιά (Ecrené), ὀλίγον νοτιώτερον τοῦ Μάλτζικι, ἢ δὲ Τίριζις ἄκρα μὲ τὴν Καλὴν ἄκραν.

* ΤΙΡΙΣ. — Ἡγεμὼν Θραξ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πολυαίνου (Στρατηγικά, IV, 16).

ΤΙΡΙΣΤΑΣΙΣ.—Πόλις τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντίδος 60 μίλια βορειοανατολικῶς τῆς Καλλιπόλεως. Κατεχομένη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνο, ἐκυριεύθη τὸ 340 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Διοπέθους, στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων. Τῆς Τιριστάσεως σώζονται διάφοροι ἐπιγραφαὶ καὶ ἀνάγλυφα τοῦ Θρακὸς ἥρωος, ἀναγόμενα εἰς τὸν δεῦτερον ἢ τρίτον π. Χ. αἰῶνα. Ἐπίσης καὶ τεμάχια γλυπτὰ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς παρὰ τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κείμενον παρὰ τὴν παραλίαν (Dumont—Homolle σελ. 423). Ἡ νέα κωμόπολις, τὴν ὁποίαν ὁ Μελέτιος (Γεωργ. Γ' σελ. 59) ὀνομάζει Περιστάκιον, φαίνεται ὅτι εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ διαφόρων προσχώσεων τῆς παραλίας, ἐνῶ ἡ ἀρχαία κεῖται ἡμίσειαν ὄραν περὶπου νοτιοδυτικῶς αὐτῆς, ἐπὶ τινος λόφου καλουμένου Σεραῖ Μπαῖρ, ὅπου καὶ τὰ εἰρημιά της. Μίαν ὄραν πρὸς τὰ βορειοανατολικά αὐτῆς κεῖται ἡ Ἡρακλείτσα, δύο ὄρας μετὰ ταῦτα τὸ Μυριόφυτον (τὸ ἀρχαῖον Μύρτανον) καὶ ἀνὰ μίαν ἢ Χώρα καὶ ἡ Γάνος. Ὀλόκληρος ἡ παραλία, ἀπὸ Ραιδεστοῦ μέχρι Περιστάσεως, λαμβάνει τὸ γενικὸν ὄνομα Γανόχωρα.

Ὑπὸ ἐκκλησιαστικῆν ἔσophιν ἦτο ἀπὸ τῶν χρόνων ἤδη τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ (1081—1118) μία τῶν ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν Ἡρακλείας 17 ἐπισκοπῶν. Ἐκλιπούσα βραδύτερον, ἀναφαίνεται καὶ πάλιν εἰς

τούς μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνους ὡς ἐπισκοπὴ Περιστάσεως καὶ Μυριοφύτου, ὑπὸ τὴν αὐτὴν Μητρόπολιν. Κατὰ τὸ 1909 προήχθη εἰς Μητρόπολιν, καταλαβοῦσα τὴν 86ην σειρὰν τῆς Κλίμακος τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, διετηρήθη δὲ μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1923). Ἐκτοτε παρεμένει ἄνευ τιτλοῦχος ἀρχιερέως (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε. σελ. 476—Μητροπολίτου Γερμανοῦ Σάρδεων, Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι Ἀνατ. καὶ Δυτ. Θράκης, καὶ Θρακικά, 1935, σελ. 112 καὶ 100). Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς ἦτο ἔδρα τῆς ὁμωνύμου ὑποδιοικήσεως τοῦ Νομοῦ Καλλιπόλεως καὶ ἠορίθμει 2.804 κατοίκους.

* ΤΙΣΙΒΙΣ (δ).—Ποταμὸς τῆς Βορείου Θράκης παρ' Ἡροδότῳ (IV, 49), ὅστις ῥέων ἀπὸ Ν. πρὸς Β. ἐκβάλλει εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην) τοῦ Ἰστρου (Δουναβέως) «Ἐκ δὲ τοῦ Αἵμου τῶν κορυφῶν ῥέοντες πρὸς βορρῆν ἄνεμον ἐσβάλλουσιν εἰς αὐτὸν (τὸν Ἰστρον) Ἄτλας καὶ Αὔρας καὶ Τίσιβις». Ἡ ταυτότης αὐτοῦ δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη.

* ΤΙΡΙΣΤΙΣ (Ἄκρα).—Ἀκρωτήριον τῆς Κάτω Μοισίας ἐν Θράκη, κείμενον κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 10, 3) μεταξὺ Διονυσοπόλεως (Μπαλτζίκ) καὶ Ὀδησοῦ (Βάρνης). Ὁ εἰς τὸν Ἀρριανὸν ἀποδιδόμενος περίπλους Εὐξείνου Πόντου (35), ὀνομάζει αὐτὴν Τετρισιάδα Ἄκραν. Ἐπίσης καὶ ὁ Ἀνώνυμος (Περίπλ. 75). Τὴν Τρισιτίδα Ἄκραν, πολλοὶ τῶν νεωτέρων συγγραφέων συγχέουν μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερομένην «Τίριζιν ἄκραν» (βλ. λέξ.) κειμένην νοτιώτερον τῆς Ἀπολλωνίας (Σωζουπόλεως), τὴν ὁποίαν ὁ Λυσίμαχος βασιλεὺς τῆς Θράκης (323—281 π.Χ.) ἐχρησιμοποίησε ὡς θησαυροφυλάκιον. Ταυτίζουσιν δὲ πρὸς τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριον Καλῆ—Ἄκρα, κείμενον νοτιώτερον τῆς Μπαλτζίκ. Ἡ τοποθεσία τῆς Τιριστίδος ἄκρας τοῦ Πτολεμαῖου ἀντιστοιχεῖ μᾶλλον πρὸς τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριον Ἀκρανία (Ecrenè), ὀλίγον νοτιώτερον τοῦ Μπαλτζίκ, παρὰ πρὸς τὴν Καλὴν Ἄκραν, ὅπως παραδέχονται πολλοὶ τῶν νεωτέρων. (Πρβλ. Ο. Tafrafi, La cité Pon-

tique de Dionysopolis, σελ. 48 Μ. Bernier, Lexique de Géographie ancienne ἐν λέξει).

Ὁ Μελέτιος (Γεωγρ. Γ. σελ. 48), τοποθετεῖ αὐτὴν πρὸς νότον τῆς Καβάρνας. Τὸ ὄνομα Καλῆ—Ἄκρα, διὰ πρώτην φοράν ἀναφέρεται ἐν τινι ἐκκλησιαστικῇ πράξει τοῦ 1370, ἕκατον δὲ ἔτη περὶπου ἀργότερον ὑπὸ τοῦ Βυζαντινοῦ ἱστορικοῦ Λαονίκου Χαλκοκονδύλη. Διετηρήθη δὲ μέχρις ἡμῶν, κοινῶς Καλιάκρα. Οἱ Τοῦρκοι τὴν ὀνομάζουν κατὰ παραφθορὰν «Kallagria» ἢ καὶ Theligra-Bouroum. Ὁ δὲ Μελέτιος ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του (XVIII αἰὼν) ἐκαλεῖτο «Γαλιάγρα».

Ἐάν ἡ Καλῆ—Ἄκρα ἦτο ὄχυρωμένη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, δὲν εἶναι γνωστὸν. Βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι κατὰ τὸν μεσαιῶνα εἶχεν ὄχυρώτατον φρούριον, τοῦ ὁποῦ τὰ σωζόμενα εἴρηπια καταστρέφονται ὀσημέραι. Σώζονται ἀκόμη δύο πύλαι αὐτοῦ. Κατὰ τινες τὸ φρούριον τοῦτο ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Γενοואτῶν, ἀλλ' ἢ ὑπαρξίς τοῦ αἰετοῦ ἐπὶ τῆς προσόψεως αὐτοῦ, ἐμβλημα τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, συνηγορεῖ ὅτι εἶναι ἔργον τῶν Βυζαντινῶν. Ἐπίσης δὲν εἶναι γνωστὸν ἐάν ὑπῆρχε καὶ ὁμώνυμος πόλις ἢ χωρίον, ἢ ἀπλῶς φρούριον διὰ τὸν στρατὸν καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Βυζαντίου. Πολὺ πιθανὸν νὰ ὑπῆρχε παρ' αὐτὸ πόλις, ὅπως ἀναφέρει ὁ Μελέτιος (Γεωγρ. Γ, σελ. 48) λέγων ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ὑπῆρχε πόλισμα «Καλῆ—Ἄκρα, τανῦν λεγόμενον Γαλιάντρα». Ἄλλ' εἶναι δύσκολον νὰ ἀποφανθῇ τις περὶ αὐτοῦ θετικῶς, ἂν μὴ ἀνασκαφαὶ γινόμεναι ἐπὶ τόπου βεβαιώσουν τοῦτο ἢ ὄχι. Πολλοὶ ταυτίζουν τὴν Καλὴν—Ἄκραν μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 637) καὶ Κ. Πορφυρογεννήτου (Περί θεμάτων Β, 47) πόλιν «Ἄκραι» μίαν τῶν 15 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Σκυθίας (Δοβρουτσᾶ). Ἄλλ' εἶναι δύσκολον νὰ παραδεχθῇ τις ἢ ν' ἀπορρίψῃ τὴν γνώμην ταύτην, ἐφ' ὅσον ὅπως εἴπομεν, ἀνασκαφαὶ ἐπὶ τόπου δὲν διασαφηνίσουν τὸ πρᾶγμα.

ΤΙΤΑΝΙΣΜΟΣ.—Ὀνομασία τοῦ «παιανισμοῦ» ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Θρακῶν, διότι

ἐπίστευον ὅτι ἄδοντες τὸν «παιᾶνα» ἤκουον τὴν φωνὴν «τιτάν» (Στράβ. VII, 40).

ΤΟΜΕΥΣ καὶ ΤΟΜΙΣ. — Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Κάτω Μοισίας (βλ. λέξ. τόμοι).

ΤΟΜΟΙ (οἱ). — Ἀρχαιοτάτη πόλις, ἀποικία Μιλησίων κειμένη ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, μεταξὺ Ἰστρουπόλεως (νῦν Καραμάν Ἰορμάν) καὶ Καλλάτιδος (νῦν Μαγκάλια), εἰς τὸ μέσον περίπου τῆς μεταξὺ τοῦ Δέλτα τοῦ Ἰστρου καὶ τῆς Τιριζίδος ἄκρας (νῦν Καλή-ἄκρα) ἀποστάσεως. (Στράβ. VII, 319.—Πτολεμ. Γεωγρ. Γ. 10, 3). Κατὰ τὴν μυθολογίαν (Ἀπολλ. Α, 9, 26) ἐνταῦθα ἡ Μήδεια φεύγουσα μετὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ καταδιωκομένη ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς Αἰήτου, κατέκοψε τὸν ἀδελφόν τῆς Ἄψυρτον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως Τομεύς (ἐκ τοῦ ρήματος τέμνω=κόπτω).

Κατὰ τινὰς ὀνομάσθη οὕτω ὑπὸ τῶν Γετῶν, ἐκ τοῦ «tama» τὸ ὅποιον εἰς τὴν γλώσσάν των σημαίνει θάλασσα. Ὁ δὲ Στέφανος Βυζάντιος ἀναφέρει ὡς ἰδρυτὴν αὐτῆς τὸν Τόμον (Fable d'Envieu, Onomatologie de la Géographie Grecque, σελ. 221). Ὡς γνωστὸν εἰς Τόμους ἐξωρίσθη ὁ Ὄβιδιος τὸ 9 μ.Χ., ὅστις διὰ τῆς ποιητικῆς του μούσης κατέστησε γνωστοποίητην τὴν πόλιν τῶν Τόμων, ἣτις φέρεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ὡς εἶναι γνωστὸν, ὑπὸ διαφόρους παραλλαγὰς: Τόμις, Τόμι, Τόμοι, Τομοῦς (Ὄβιδ. Trist. IX, 13, IX, 1—6). Εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ὀνομάσθη Κωνσταντία, ἐξ οὗ καὶ τὸ σημερινόν τῆς ὄνομα Κωνσταντζα. Ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Διαδόχων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ὅλαι αἱ παράλιοι πόλεις τοῦ δυτικοῦ Εὐξείνου ὑπετάγησαν εἰς τὸν Λυσίμαχον, στρατηγὸν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου Ἄλλὰ τὸ 313 π.Χ. συνεννοηθεῖσαι ὅλαι αἱ γειτονικαὶ πόλεις, πρωτοστατούσης τῆς Καλλατίας, ἐκήρυξαν κοινὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Λυσιμάχου, συμμαχήσασαι μετὰ τῶν Σκυθῶν καὶ Θρακῶν. Ἐπελθὼν κατ' αὐτῶν ὁ Λυσίμαχος, τὰς ἠνάγκασε τέλος νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν κυριαρχίαν του. Ἄλλ' ἡ κατοχὴ αὕτη διήρκεσεν ἐπ' ὀλίγον, καθ' ὅσον ὁ Λυσίμαχος ἐνίκηθη τὸ 292 π.Χ.

κατὰ τὴν κατὰ τῶν Σκυθῶν ἔκστρατείαν του καὶ αἰχμαλωτισθεὶς ἀπλευθερώθη ἀργότερον ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Δρομικχοῦ (Στράβ. VII, 302).

Κατὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Λυσιμάχου αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις τοῦ Πόντου ἐπανεκτήσαν τὴν ἐλευθερίαν των, ἰδίως δὲ μετὰ τὸν θάνατόν του 281 π.Χ. καὶ ἐσχημάτισαν μίαν ὁμοσπονδίαν, τὴν καλουμένην Πεντάπολιν, τῆς ὁποίας συμμετεῖχον ἡ Ὀδησσός, ἡ Λιουσουπόλις, οἱ Τόμοι, ὁ Ἰστρος καὶ ἡ Κάλλατις, βραδύτερον Ἐξάπολιν, διὰ τῆς προσθήκης τῆς Μαρκιανουπόλεως. Ἄλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 260 π.Χ. οἰκονομικαὶ δυσχερεῖαι ἐγένοντο ἀφορμὴ δυσαρρεσκειῶν μεταξὺ Καλλάτιδος καὶ Τόμων, αἵτινες κατέληξαν εἰς ἐμφύλιον πόλεμον ἀναμεταξὺ των. Τῶν Τόμων δὲν σώζονται νομίσματα προγενέστερα τοῦ Λυσιμάχου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως αὐτοῦ μέχρι τοῦ πρώτου π.Χ. αἰῶνος ἐκόπησαν ἀργυρᾶ νομίσματα ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Λυσιμάχου, ἐπίσης δὲ καὶ χαλκᾶ, φέροντα ἔμπροσθεν κεφαλὴν τοῦ Ποσειδῶνος, ὀπισθεν δὲ ἀετὸν ἐντὸς στεφάνου ἐκ δρυὸς (Head—Σβορώνου, τόμ. Α, σελ. 346).

* ΤΟΝΖΗ·Ι·Σ.—Ὄνομα κύριον, καθαρῶς θρακικόν, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων (Dumont-Homolle No 62²¹ σ. 568) Πρβλ. πρὸς τὴν λέξιν Τόνζος.

ΤΟΝΖΟΣ.—Ποταμὸς τῆς Θρακῆς, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τοῦ Αἴμου, συμβάλλει εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἐβρου, τὸν ὅποιον συναντᾷ ὀλίγον κατωτέρω τῆς Ἀδριανουπόλεως παρὰ τὸ σημερινόν προάστειον Κιρισχανέν. Ταυτίζεται μὲ τὸν Ἄρισβον τοῦ Στράβωνος XIII, 590), ὅστις διαρρέων τὴν χώραν τῶν Κεβρηνίων Θρακῶν «ἐμβάλλει εἰς τὸν Ἐβρον». Φέρεται δὲ ὑπὸ διάφορα ὀνόματα: Τάξος, Ταίναρος, Τόντος, Τῶνος, νῦν δὲ Τούντζας. Τὸ ὄνομα Τόνζος εἶναι καθαρῶς θρακικόν. Ἐπὶ σωζομένων νομισμάτων τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἀπεικονίζεται ὁ Τόνζος ἐξηπλωμένος πρὸ τῆς πόλεως, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: ΤΟΝΖΟΣ (Head—Σβορώνου, τόμ. Α, σελ. 360).

ΤΟΝΖΟΣ.—Πλὴν τῆς πόλεως Τόνζου,

κειμένης ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 11, 7) καὶ ἄλλη πόλις ὑπὸ τὸ ὄνομα Τόνζος, κειμένη εἰς βόρ. πλάτ. 43°, 20' καὶ ἀνατ. μῆκ. 54°, 30'. Ἡ ἀκριβὴς τοποθεσία αὐτῆς εἶναι ἀγνωστος. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔκειτο παρὰ τὸν ποταμὸν Τόνζον (νῦν Τούντζα), τὸν ὁποῖον ἡ Tabula Peutingeriana ὀνομάζει Τόντον (Tontus), ὃ δὲ Ζώσιμος (Β, 22, 8) Τῶνων.

TONZOY. — Πόλις τῆς Ἄν. Θράκης, ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 11, 3) μεταξὺ τῆς Ἀπολλωνίας (Σωζουπόλεως) καὶ τοῦ Περοντικοῦ (Ἄγαθούπολις) εἰς βόρ. πλάτ. 44°, 10' καὶ ἀνατ. μῆκ. 55°, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀστῶν. Ὁ Μελέτιος εἰς τὴν Γεωγραφίαν του (τόμ. Γ, σελ. 100), λέγει περὶ αὐτῆς: «Τούζα ἢ Τούζου, πόλις ποτὲ πρὸς τὸν αἰγιαλόν. Λέγεται ὁ τόπος οὗτος κοινῶς Βορδοβίζου». Εἶναι τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριον Ζεϊτίν-μπουρνοῦ τῆς Βουλγαρίας.

* TONTOΣ ἢ ΤΩΝΟΣ.— Ἄλλη ὀνομασία τοῦ ποταμοῦ Τόνζου (βλ. λ.).

ΤΟΞΑΡΙΣ.— Σοφὸς Σκύθης ἐλθὼν, κατὰ τὴν παράδοσιν, εἰς Ἀθήνας ἐπὶ Σόλωνος πρὸ τοῦ Ἀναγάρσιδος καὶ ἐπιδοθεῖς εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἱατρικῆς. Κατὰ τὸν Λουκιανὸν γράψαντα ἰδιαιτέρην πραγματείαν περὶ τούτου («Σκύθης ἢ Πρόξενος»), ζῶν μὲν ἐτιμᾶτο παρὰ πάντων, ἀποθανὼν δὲ ἐτάφη εἰς Δίπυλον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας, κατ' ἔτος δὲ ἐτιμᾶτο διὰ θυσιῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα «ξένος ἱατρός», διότι ἐλέγετο ὅτι ἐπιφανεῖς καθ' ἕνους, κατὰ τὸ δεῦτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου εἰς τὴν σύζυγον τοῦ ἀρεοπογίτου Ἀρχιτέλους, ὑπέδειξεν εἰς αὐτὴν τὸν τρόπον τῆς καταπολεμήσεως τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐνσκήψαντος λοιμοῦ.

* ΤΟΠΑΡΟΝ (φρούριον). — Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδόλης, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11) κτισθὲν ἐκ θεμελίων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' (527—565) (βλ. λ. Τόπειρος).

ΤΟΠΕΙΡΟΣ, ΤΟΠΕΙΡΑ ἢ ΤΟΠΗΡΙΣ. — Μεσόγειος πόλις τῆς Θράκης κειμένη κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 331, 45) παρὰ

τὰ Ἀβδηρα. Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Προκόπιον, καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τὴν Θράκην τὸ 550 μ. Χ. Σλαύων, ἀνεκτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565), ὅστις καὶ περιετείχισεν αὐτὴν δι' ὀχυρωτάτου τείχους καὶ ὑψηλῶν πύργων, μέχρι τοῦ παραρρέοντος αὐτὴν ποταμοῦ (Περὶ Κτισμ. IV, 11, 14). Φέρεται δὲ ὑπὸ διαφόρους παραλλαγάς: Τόπειρος, Τόπειρον, Τόπιρος, Τοπηρίς, Τοπάρα. Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 634) ὑπὸ τὸ ὄνομα Τόπειρος καὶ Ρούσιον, ὡς μία τῶν ἑπτὰ πόλεων τῆς Ἐπαρχίας Ροδόλης ὑπὸ ἡγεμόνα, εἰς δὲ τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικά, ὡς ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Τραϊανουπόλεως (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε', σελ. 463). Τῆς Τοπείρου σώζονται νομίσματα αὐτοκρατορικά ἀπὸ τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς (138—161 μ. Χ.) μέχρι τοῦ Γέτα (212 μ. Χ.) φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν: ΤΟΠΕΙΡΗΤΩΝ ἢ ΟΥΛΗΙΑΣ ΤΟΠΕΙΡΟΝ, συνήθως μετὰ τοῦ ὀνόματος τῶν ἀρχόντων τῆς πόλεως προτασσομένης τῆς ΕΠΙ. Ὁ κοινὸς αὐτῶν τύπος ἀπεικονίζει τὸν Ἡρακλέα καθήμενον ἐπὶ βράχου (Head — Σβορώνου, τόμ. Α, σελ. 362). Κατὰ τὸν Jirecek ἔκειτο ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Κομοτινῆς, ὅπου τὸ χωρίον Μεσὶν—Καλέ.

ΤΟΡΩΝΑΙΟΣ (Κόλπος) ἢ ΤΟΡΩΝΑΪΚΟΣ.—Κόλπος τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου χωρίζων τὴν χερσόνησον τῆς Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας) πρὸς Δ. ἀπὸ τῆς Σιθωνίας (νῦν Λόγγου) πρὸς Ἄν. καὶ λαβὼν τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς πόλεως Τορώνης (βλ. λέξ.). Εἶναι ὁ σημερινὸς κόλπος τῆς Κασσάνδρας μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Παλιῶρι καὶ Δρέπανον.

ΤΟΡΩΝΗ. — Θυγάτηρ τοῦ Πρωτέως ἢ τοῦ Ποσειδῶνος, ἀπὸ τῆς ὁποίας, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἔλαβε τὸ ὄνομα ἡ ὁμώνυμος πόλις.

ΤΟΡΩΝΗ. — Ἡ ἐπισημοτέρα τῶν πόλεων τῆς χερσονήσου Σιθωνίας (νῦν Λόγγου), κειμένη ἐν τῇ νοτιῷ παραλίᾳ τοῦ Τορωναίου κόλπου (νῦν Κασσάνδρας), ἀπὸ τῆς ὁποίας ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ ὁ κόλπος (Ἡρ.

VII, 124.—Στραβ. VII, 320, 29, 31, 32). Ἔκειτο δὲ ἐπὶ τινος μαγευτικοῦ λόφου μεταξύ Γαληψοῦ καὶ ἀκρωτηρίου Δέρρις, ἐπὶ βορ. πλάτ. 50°, 25' καὶ ἀνατ. μῆκ. 10°, 45' (Πτολεμ. Γεωγρ. Γ, 12, 10), ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς Τορώνης, τῆς θυγατρὸς τοῦ Πρωτέως ἢ τοῦ Ποσειδῶνος, διατηρήσασα αὐτὸ διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Σήμερον καλεῖται Τορώνι. Ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων ὑπετάγη εἰς τοὺς Πέρσας, χορηγήσασα στρατὸν καὶ πλοία εἰς τὸν περιπλέοντα τὰ Χαλκιδικὰ παρὰ τὸν στόλον τοῦ Ξέρξου (Ἡροδ. VII, 122). Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν, ἐγένετο σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων. Μὴ ἀνεχομένη ὁμως τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν, ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν τὸ 424 π.Χ. Κατελήφθη ὁμως ὑπὸ τοῦ Βρασιίδα διὰ τῆς προδοσίας τοῦ Ὀλυνθίου Λυσιστράτου (Θουκ. IV, 1]β,—Διοδ. Σικελ. XII, 68). Τότε κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Βρασιίδα τὸ παρ' αὐτὴν κείμενον φρούριον Λήκυθος (Θουκυδ. IV, 116), εἰς τὸ ὁποῖον καταφυγόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἀντέταξαν πείσμονα ἀντίστασιν ἐπὶ ἰκανὰς ἡμέρας. Ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Ληκύθου ὑπῆρχεν ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς, εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ ὁποῖου ἐχάρισεν ὁ Βρασιίδας 30 μνάς, τὰς ὁποίας εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς ἐκείνους, ὅστις πρῶτος ἤθελεν ἀναβῆ ἐπὶ τοῦ τείχους. Τὸ ἐπόμενον ὁμος ἔτος ἀνεκτίθη ἡ Τορώνη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, στρατηγούντος τοῦ Κλέωνος (Θουκ. V, 2 καὶ 3—Διοδ. Σικελ. XII, 72), ὅστις τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας ἐξηνδραπόδισε, τοὺς δὲ ἄνδρας καὶ τοὺς Πελοποννησίους στρατιώτας ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἀθήνας. Ἀλλὰ δὲν παρέμεινεν ἐπὶ πολὺ, διότι κατὰ τὸ 380 π.Χ. ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀγχιπόλιδος, βασιλέως τῶν Σπαρτιατῶν, ὅστις, ἀσθενῶν κατὰ τὴν πολιορκίαν αὐτῆς, ἀπέθανε μετὰ τίνος ἡμέρας (Ξεν. Ἑλλην. V, 3, 18). Ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων διὰ προδοσίας ἐπίσης ἐκυριεύσεν αὐτὴν ὁ Φίλιππος τὸ 349 π.Χ. (Διοδ. Σικελ. XVI, 53). Φαίνεται ὁμως ὅτι δὲν κατέστρεψεν αὐτὴν, καθόσον ἀργότερον εἰς τὸν μεταξύ Περσέως Β', τελευταίου βασιλέως τῆς Μακεδονίας καὶ Ρωμαίων πόλεμον, ἀναφέρεται

ὅτι οὗτοι μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῶν πρὸς ἄλλων τῆς Κασσάνδρας κατέφυγον εἰς τὸν λιμένα τῆς Τορώνης (Τίτ. Λίβ. XXVIII, 7.—XLI, IV, 12.—XIV, 30). Ἀποκρουσθέντες ὁμως ὑπὸ τῶν Τορωναίων, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Δημητριάδα. Ἀργότερον κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, ἐκηρύχθη ἐλευθέρα. Ἐκτοτε δὲν ἀναφέρεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ διὸ καὶ ἄγνωστον πότε καὶ ὑπὸ τίνος κατεστράφη.

Ἡ Τορώνη ἦτο περριοικισμένη διὰ λαμπροῦ φυσικοῦ λιμένος, ὀνόματι «Κωφός», ὅστις ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο, διότι ἐντὸς αὐτοῦ δὲν ἤκούετο ὁ θόρυβος τῶν κινήσεων, ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία τῶν ἀρχαίων: «Κωφότερος τοῦ Τορωναίου λιμένος». (Στραβ. VII, 330. Πομπ. Μέλα Β, 34). Ἡ Τορώνη, ὅπως καὶ ἡ Μένθη ἐφημιζέτο διὰ τοὺς οἴνους τῆς, ἡ δὲ λατρεία τοῦ Διονύσου ἦτο εὐρύτατα διαδεδομένη καὶ ἐν μεγάλῃ τιμῇ. Τὰ ἐρείτιά της σώζονται ὄχι μακρὰν τῆς εἰσόδου τοῦ Τορωναίου κόλπου, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ μυχοῦ αὐτοῦ, ὅπως ἐσφαλμένως τοποθετεῖ αὐτὴν ὁ Πτολεμαῖος. Κατὰ τὸν Μελέτιον (Γεωγρ. Β, σελ. 462) ὀνομάζετο κοινῶς «Καστέλι Ράμων», παρ' ἄλλων δὲ «Λογγός», ἀπέχουσα 20 περίπου μίλια πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Δέρρις. (Πρβλ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σ. 616). Ἐν Τορώνῃ, πλὴν τῶν ἄλλων ναῶν, ὑπῆρχε καὶ τὸ Διοσκοούριον πρὸς τιμὴν τοῦ Πολυδεύκου, ἀπέχον 3 στάδια ἀπὸ τῆς πόλεως, ὅπου ὡς ἀναφέρει ὁ Θουκυδίδης (IV, 110), ἐστρατοπέδευσεν ὁ Βρασιίδας ἐπερχόμενος κατὰ τῆς Τορώνης. Τῆς Τορώνης σώζονται ἀργυρὰ τετράδραχμα ἀρχαιότερα τοῦ 840 π.Χ. Ὅπως δὲ ἀπανταχοῦ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ὁ Φοινικὸς σταθμητικὸς κανὼν ἀντικατέστησε τὸν Εὐβοϊκὸν ἀπὸ τοῦ 422 π.Χ. καὶ ἐντεῦθεν. Τὰ νομίσματα τοῦ Εὐβοϊκοῦ σταθμητικοῦ κανόνος εἶναι ἀργυρὰ τετράδραχμα καὶ ἡμιώβολα, φέροντα ἔμπροσθεν τὴν ἐπιγραφὴν ΤΕ, ΗΕ ἢ ἄνευ αὐτῆς καὶ ἀμφορέα, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου μία ἢ περισσότεραι σταφυλαί, ὀπισθεν δὲ τετράγωνον ἔγκοιλον διηρημένον εἰς τέσσαρα. Τοῦ δὲ φοινι-

κικοῦ κανόνος περὶ τὰ τέλη τοῦ 424—420 π.Χ., ἔμπροσθεν φέρουν γυμνὸν σάτυρον ἢ πελαργὸν ἐμβάλλοντα τὸ ράμφος εἰς οἰνοχόην, ὄπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν τε καὶ αἶγα ἐντὸς ἐγκοίλου ἢ ΤΟΡΩΝΑΙΩΝ περὶ τετραγώνον διηρημένον ἐπίσης εἰς τέσσαρα ἢ αἶγα ἐντὸς τετραγώνου (Head—Σβορ. τόμ. Α, σελ. 273—274—Babelon, σ. 647 καὶ ἔξης Α' τόμ.).

* ΤΟΡΟΝΤΗΝΟΣ (ΑΠΟΛΛΩΝ).—Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Θράκῃ, πιθανῶς κομποπόλεως τινος, γνωστὸν ἔκ τινος ἐπιγραφῆς εὐρεθείσης περὶ τὴν Γάνον. «Ἀπόλλωνι Τορονητῶ Ἀύλου Βεισταβάκης ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τέκνων Σαλμοῦ καὶ Γέτα εὐχὴν». (Μ. Ἰ. Γεδεών, Μνήμη Γανοχώρων, Κωνσταντινούπολις 1913, σελ. 13).

* ΤΟΤΟΗΣ.—Ὄνομα θρακικὸν θεοῦ ἢ ἥρωος θεοποιηθέντος κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν Θράκῃ (Θρακικά 1935, σ. 56).

ΤΟΥΛΕΥΣ.—Ὄνομα παλαιοῦ φρουρίου τῆς Β. Θράκης, παρὰ Προκοπίω (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ἐπισκευασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΤΟΥΡΟΥΛΗΣ.—Ἐν τῶν πολλῶν φρουρίων τῆς Κάτω Μοισίας, παρὰ τὴν διξίαν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, ἀνακοινισθὲν, κατὰ τὸν Προκοπίον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

ΤΟΥΡΟΥΣ.—Ὁχυρὰ πόλις τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ κειμένη παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Ἄνω Μοισίας 46 μίλλια νοτιοανατολικῶς τῆς Νοῖσσοῦ (νῦν Nisch) καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ ταύτης εἰς Σαρδικὴν ὁδοῦ (νῦν Σόφια). Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα περιέβαλεν αὐτὴν, ὡς ἀναφέρει ὁ Προκοπίος (Περὶ Κτισμ. IV, 4) ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς δι' ὀχυρωτάτου τείχους. Τὴν θέσιν αὐτῆς κατέχει ἡ σύγχρονος Πιρὸτ ἐν Νοτιοσλαβίᾳ.

* ΤΟΥΤΤΙΑΝΑ (τά).—Ὄνομα παλαιοῦ φρουρίου τῆς Σαρδικίας, παρὰ Προκοπίω (Περὶ Κτισμ. IV, 4) τοῦ ὁποίου τὰ τεῖχη ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

ΤΟΧΑΡΟΙ.—Σκυθικὸς νομαδικὸς λαὸς τῆς Βακτριανῆς, κατοικῶν ἐπὶ τοῦ ἄνω

ροῦ τοῦ Ὠξοῦ ποταμοῦ (νῦν Αμου-Daria). Ὁρμηθέντες ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Ἀσίων, Πασιανῶν καὶ Σακαραύλων ἀφῆρσαν ἀπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βακτριανῆς καὶ Ἰνδιῶν Εὐκρατίδου τὴν Βακτριανὴν περὶ τὸ 157 π.Χ. ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα καὶ αὐτὰ τὰ Βάκτρα, τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς. Ἀναφέρονται πολλάκις ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, τοὺς ὁποίους κατὰ τὸν Παχυμέρη «ἡ κοινὴ Ἀταρίους λέγει συνήθεια».

ΤΡΑΒΙΖΥΗ.—Διάφορος ὄνομασ' α τῆς Θρακικῆς πόλεως Βιζύης (βλ. λέξ.), ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικά ὡς ἔδρα ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας Αἰμιμόντου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως (Ράλλη καὶ Ποτῆ, τόμ. Ε', σελ. 483).

* ΤΡΑΓΙΛΕΥΣ.—Ὁ κάτοικος τῆς πόλεως Τραγίλου (βλ. λέξ.).

ΤΡΑΓΙΛΟΣ (ἡ)—Πόλις τῆς Θράκης ἐν Ἡδωνίδι, κειμένη βορειοανατολικῶς τῆς Περγάμου, ἐπὶ τῶν ὑψωρίων τοῦ Παγγαίου ὄρους, καὶ ἐπὶ τῆς Ἑγγατίας ὁδοῦ, 10 μίλλια πρὸς δυσμὰς τῶν Φιλίππων. Ὄνομάζετο καὶ Τρώγιλος, Τρώϊλον καὶ Τρουΐειον. Ὁ πολίτης Τραγιλεύς. Κατὰ τινὰς ταυτίζεται μὲ τὴν Βράγυλον τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 639), ἀναφερομένην κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ὡς μίαν τῶν 32 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Ἰλλυρικῆς, Πρώτης Μακεδονίας ὑπὸ Κονσουλαρίου. Ἐπὶ πολὺ ἡ θέσις τῆς Τραγίλου παρέμεινεν ἀκαθόριστος, ὁπότε ὁ Perdriget, κατὰ τὰς γεωγραφικὰς του ἐρεῦνας, καθώρισε τὴν ταῦτότητα αὐτῆς μὲ τὸ σημερινὸν χωρὸν Ἀηδονοχώρι, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τῆς λίμνης Ἀχινού, οἷον ἀνεῦρε πολυάριθμα ὀρειχάλκινα νομίσματα αὐτῆς. (E. Babelon, Traité des Monnaies Grecques et Romaines, τόμ. IV, σελ. 763 καὶ ἔξης). Ὑπῆρξε πατρίς τοῦ Ἀσκληπιάδου, μαθητοῦ τοῦ Ἰσοκράτους. Οὗτος ἔγραψεν ἕως ἑξ βιβλία, «Τὰ τραγωδούμενα», ἧτοι συλλογὴν μύθων, τοὺς ὁποίους ἀνεβίβασαν οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ἐλάχιστα ὁμως ἀποσπάσματα ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν, περιληφθέντα εἰς τὰ Fragmenta

historicum Graecorum, ὑπὸ Müller (τ. Γ, σελ. 301—306). Τῆς Τραγίλου σώζονται ἀρχαιότατα ἀργυρὰ νομίσματα, κοπέντα περὶ τὰ 450—400 π.Χ., φέροντα τὰς ἐπιγραφάς: ΤΡΑΙ καὶ ΤΡΑΙΑΙΟΝ. Ἐπιστῆς σώζονται καὶ χαλκὰ φέροντα ἔμπροσθεν κεφαλὴν Ἑρμοῦ μετὰ πετάσου, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΤΡΑΙΑΙΟΝ καὶ ῥόδον (Head—Σβορώνου, τ. Α, σελ. 283—284). Σχετικῶς μὲ τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ ῥόδου ὁ Heuzey (Mission archéologique de Macédoine, σελ. 153), ἀναφέρει ὅτι τὰ ῥόδα τοῦ Παγγαίου ὄρους, καλούμενα ἑκατοντάφυλλα, ἦσαν περιφρημα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα (Ἡροδ. VIII, 138—Θεόφρ. περὶ φυτῶν IV, 6.—Πλιν. Φυσ. Ἱστορ. XXI quam centifollium vocant).

ΤΡΑΪ·ΝΕΥΣ.—Ὁ κάτοικος τῆς θρακικῆς πόλεως Τραϊανῆς τῆς μετὰ ταῦτα Βερθῆς.

ΤΡΑΪ·ΑΝΗ.—Μετονομασία τῆς Θρακικῆς πόλεως Βερθῆς (βλ. λέξ.), κατὰ τὸν δευτέρον μ.Χ. αἰῶνα ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, ἢ νῦν Στάρα-Ζαγορά ἐν Βουλγαρίᾳ.

* ΤΡΑΪ·ΑΝΟΥ (πύλη τοῦ).—Στενὴ δίοδος τοῦ Αἴλου, διὰ τῆς ὁποίας διήρχετο ἢ διὰ Νύσσης καὶ Σόφιας ἀρχαία ὁδὸς καταλήγουσα εἰς Βιδδίνιον. Ἀπὸ τῆς δίοδου ταύτης ὑπῆρχε τὸ κυριώτατον ἀμυντικὸν ὀχύρωμα τῶν Βυζαντινῶν, ἀγνωστον ὅμως ὑπὸ ποίῳ ὀνομα. Ὑπὸ τῶν περιόκων ὀνομάζεται «Καπουλοῦ-Δερβέντ», τοῦ ὁποίου τὴν ἀνάγεσιν οἱ περιόκοι ἀποδίδουν εἰς τὸν Σέρβον ἥρωα Μάρκον (ζήσαντα κατὰ XIV αἰῶνα), τοῦ ὁποίου καὶ σήμερον ἀκόμη φέρει τὸ ὄνομα: Μάρκοβο Καπούλια. Κατεστράφη μόλις περὶ τὸ 185—1836 ὑπὸ τινος πασσᾶ, διὰ τὴν κατεσκευὴν τῆς σημερινῆς ὁδοῦ. Σήμερον σώζονται ἄμορφοι τινες ὄγκοι, ἐπὶ δὲ τῶν παρακειμένων λόφων τὰ λείψανα δύο φρουρίων καὶ ἑνὸς πύργου. (Πρβλ. G. Schlimberger, τὰ νεανικά ἔτη Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, μετὰφρ. Στ. Βουτυρά, σελ. 370 καὶ ἐξῆς).

ΤΡΑΪ·ΑΝΟΥΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, πρὸς δυσμὰς τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου ἐπὶ τῆς Ἑγνατίας ὁδοῦ καὶ

περὶ τὰ 11 χλμ. ἀπὸ τῆς παραλίας, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98—117 μ. Χ.) ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Δορίσκου (βλ. λέξ.). Ἦκμασε κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους, ἰδίως δὲ ἐπὶ Σεπτιμίου Σεβήρου (193—211 μ.Χ.), ἐπὶ δὲ τοῦ Διοκλητιανοῦ (284—305 μ.Χ.), ἀνεδείχθη πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Ροδόπης. Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνεκδ. 634) ὡς μία τῶν 7 πόλεων τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, εἰς δὲ τὰ ἐκκλησιαστικά χρονικά ὡς ἔδρα μητροπόλεως τῆς ἐπαρχίας Ροδόπης, ἔχουσα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς κατ' ἀρχὰς τρεῖς ἐπισκοπὰς, βραδύτερον δὲ ὀκτώ. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τομ. Ε', σελ. 456, 474, 492, 500.—Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ, Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι Ἀν. καὶ Δυτ. Θράκης, εἰς «Θρακικά», 1935 σελ. 125 καὶ ἐξῆς). Πότε ἀκριβῶς κατεστράφη δὲν εἶναι γνωστόν Ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνὸς (1311—1354) ἀναφέρει αὐτὴν ὡς πόλιν «κατεστραμμένην οὖσαν ἐκ παλαιῶν ἐτῶν», ὁπότε ὁ Μητροπολίτης αὐτῆς μετέφερε τὴν ἔδραν του εἰς Μοσυνόπολιν (κατὰ μῆνα Αὐγούστου 1317) χηρεύουσαν τότε ἐπισκοπὴν αὐτῆς, προσαρτηθείσης ὀλίγον βραδύτερον (1354) καὶ τῆς ἐκκλησίας Περιθεωρίου. Κατὰ τὸ 1371 ἐρημωθείσης καὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἐξηφανίσθη καὶ ὁ τίτλος τοῦ μητροπολίτου Τραϊανουπόλεως. Τῆς Τραϊανουπόλεως σώζονται αὐτοκρατορικά νομίσματα ἀπὸ τοῦ Τραϊανοῦ καὶ ἐντεῦθεν μετὰ τὰς ἐπιγραφὰς ΤΡΑΪ·ΑΝΟΥΠΟΛΕΙΤΩΝ ἢ ΑΥΓΟΥΣΤΗΣ ΤΡΑΪ·Ι·ΝΗΣ καὶ διαφόρων τύπων, μετὰξὺ τῶν ὁποίων ὁ ποτάμιος θεὸς Ἐβρος κατακείμενος (Head—Σβορώνου, τόμ. Α', σελ. 362). Τὰ εἱρεῖνια αὐτῆς (ξενῶν, θέρμαι καὶ ἄλλα), ρωμαϊκῶν χρόνων σώζονται παρὰ τὸ νῦν χωρίον Λουτρῶς, ὅπου κατ' ἔτος μεταβαίνουσι πλείστοι ἐπισκέπται χάριν τῶν ἱαματικῶν αὐτῆς λουτρῶν.

ΤΡΑΪ·ΑΝΟΥΠΟΛΙΤΗΣ.—Ὁ κάτοικος τῆς Θρακικῆς πόλεως Τραϊανουπόλεως (βλ. λέξ.).

* ΤΡΑΚΑΣ.—Βυζαντινὴ κόμη τῆς Ν. Α. Θράκης κειμένης παρὰ τὸ Ρήγιον (Κιου-

τσούκ-Τσεκμετζέ) ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑψηλοῦ τινος λόφου, ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν, κατέφευγον οἱ τοὺς διαβάτας ληστεύοντες κακοποιοί. Τῆς κόμης ταύτης ὑπὸ οὐδενὸς συγγραφέως γίνεται μνεία, παρά εἰς πατριαρχικά ἔγγραφα τοῦ 1348, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι ὁ πρωτοϊερακάριος κῆρ Θεόδωρος ὁ Στρογγύλος μετὰ τῶν ἀδελφῶν του ἐκίνησαν ἀγωγὴν ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, λέγοντες ὅτι ὁ πατὴρ συζεύξας κατὰ πρῶτον τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν Μαρίαν «συνεφώνησε προικὸς χάριν αὐτῇ καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ εἰς τὸ χωρίον τῆς Τρακάδος διακειμένου ἀμπελίου». Σήμερον καλεῖται: Τρακάδα, Τρακάδια καὶ Τρακάτια. (Πρβλ. Ἄλ. Πασπάτη, Τὰ Θρακικὰ προάστεια τοῦ Βυζαντίου, εἰς Ἑλλ. Φιλολ. Σύλλ. Κων)πόλεως, ἔτος XI σ. 38).

* ΤΡΑΛΗΣ (ὁ). — Ὅνομα Θρακικῆς θεότητος, μὴ ἀναφερόμενον ὑπὸ οὐδενὸς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῶν, αἱ ὁποῖαι εὑρέθησαν ἐν Θράκη (Ἑλλ. Φιλ. Σύλλ. Κων)πόλεως, 1873—1874, σελ. 169. Πρβλ. καὶ λέξιν: Τράλλεις).

ΤΡΑΛΛΕΙΣ ἢ ΤΡΑΛΛΙΟΙ. — Πολεμικὸς λαὸς τῆς Θράκης, ἐκ τῶν ὁσίων, κατὰ τὸν Ἡσύχιον ἐστρατολογοῦντο οἱ μισθοφόροι καὶ δῆμοι τῶν βασιλείων τῆς Ἀσίας. Οἱ Τράλλεις, λαβόντες ποτὲ παρὰ τοῦ Ξέρξου πλοῦσια δῶρα, διὰ τὴν ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν διάβασίν του, ἀπήτησαν καὶ παρὰ τοῦ Ἀγησίλαου μισθὸν ἑκατὸν ἀργυρῶν ταλάντων καὶ ἄλλας τόσας γυναῖκας, ὅταν ἠθέλησε νὰ διαβῇ διὰ τῆς χώρας των, Ὁ Ἀγησίλαος ὁμοῦ εἰς ἀπάντησιν, ἐπιτεθεὶς κατ' αὐτῶν τοὺς ἔτρεψεν εἰς φυγὴν καὶ πολλοὺς ἐφόνευσε. (Πλουτάρχ. Ἀγησίλαος, 16). Κατὰ τινα παράδοσιν, ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (XIV. 649), ἐθεωροῦντο μετὰ τῶν Ἀργείων ὡς ἰδρυταὶ τῆ Ἰωνία πόλεως, ἣτις ἀπ' αὐτῶν ὀνομάσθησαν Τράλλεις.

* ΤΡΑΜΑΡΙΣΚΑ (ἦ). — Ὁχυρὰ πόλις τῆς Κάτω Μοισίας ἢ ἄλλως καλουμένην Τραμαρίσκα (βλ. λέξ.).

ΤΡΑΝΙΨΑΙ ἢ ΤΡΑΝΙΨΟΙ — Λαὸς θρακικὸς, κατοικῶν τὰ ἀνατολικά παράλια τοῦ Εὐξείνου τῆς Θράκης, ἀναφερόμενος

ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος μετὰ τῶν Θυνῶν καὶ Μελανδιτῶν, τῶν ὁποίων ἐβασίλευσαν ὁ Μαισάδης (Κύρ. Ἀνάβ. VII, 2, 32).

ΤΡΑΝΟΥΤΑΡΑ. — Ρωμαϊκὸς σταθμὸς (statio) τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ Ν. Δ. τοῦ Ἀστίβου (νῦν Ἰστιπ) ἐπὶ τοῦ Ἀστυκοῦ (νῦν Βρανίτσα), παραποτάμων τοῦ Ἀξιῶθ, οὐ μακρὰν τῶν Στύβων (νῦν Σίρκοβο). Ἡ λέξις εἶναι θρακο-λατινικὴ σύνθετος ἐκ Τρανοῦ καὶ—παρά, τῆς ὁποίας τὸ πρῶτον συνθετικὸν πιθανώτερον νὰ εἶναι Τραϊανοῦ, τὸ δὲ δευτέρον θρακι ὄν τὸ ὁποῖον σημαίνει: στενὸν (=στενὸν ἢ πέρασμα τοῦ Τραϊανοῦ).

* ΤΡΑΠΕΖΟΥΣ. — Ὅνομα πόλεως τῆς χερσονήσου Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας) παρὰ τὴν Σπάρτων (βλ. λέξ.) γνωστὴ μόνον ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος, δημοσιευθεῖσης ὑπὸ τοῦ Duchene (No 113), εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται, ὅτι ὁ βασιλεὺς Κασσανδρος ἐδώρησεν εἰς τὸν Περδικκαν, υἱὸν τοῦ Κοίνου τρεῖς ἀγροὺς: τὸν ἓνα ἐν Σιναίᾳ, τὸν ἄλλον ἐν Τραπεζοῦντι, τὸν δὲ τρίτον ἐν Σπαρτώλῳ. Οὐδὲν ἄλλο περὶ αὐτῆς γνωρίζομεν. Ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὁμοῦ ἀναφερομένου ὀνόματος τοῦ δωρητοῦ Κασσάνδρου, καταφαίνεται ὅτι τὸ δωρητήριον τοῦτο ἐγένετο μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Κασσανδρείας τὸ 316 π. Χ. (Πρβλ. Δῆμιτσα. Ἡ Μακεδονία, σελ. 633).

* ΤΡΑΣΜΑΡΙΣΚΑ. — Ὁχυρὰ πόλις τῆς Κάτω Μοισίας κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβεως πρὸ τοῦ Δουρυστόλου τῆς νῦν Σιλιστρίας (Προκ. Περὶ Κτισμ. IV, 7, 7). Ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 10, 5) καλεῖται Τραμαρίσκα, ἐπὶ δὲ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἦτο ἔδρα φρουρᾶς (Legio IX Claudia). Εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά ἀναφέρεται ἐπίσκοπος ὁ Τραμαρίσκου, ἢ ὁ Τρομαρίσκου. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε', σελ. 463). Ταυτίζεται μὲ τὴν σημερινὴν Tutrakan.

ΤΡΑΥΟΣ. — Μικρὸς ποταμὸς τῆς Ν. Δ. Θράκης, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τῶν χαμηλοτέρων ὄρωρειῶν τῆς Ροδόπης ἐκβάλλει μετὰ ροῦν 35 χλμ. εἰς τὴν Βιστονίδα λίμνην παρὰ τὴν πόλιν Δίκαια (Ἡροδ. VII, 109).

ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται Ἄκ-σοῦ, ὑπὲρ αὐτὸν δὲ διέρχεται ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Θεσσαλονίκης — Ἀλεξανδρόπολεως.

ΤΡΑΥΣΟΙ. — Λαὸς τῆς Ν. Α. Θράκης, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου V, 3—4) καὶ κατοικῶν ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν ὑπορειῶν τῆς Ροδόπης καὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Τραύου ποταμοῦ (νῦν Ἄκ-σοῦ). Τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα αὐτῶν ἦσαν ὅμοια πρὸς τὰ τῶν λοιπῶν Θρακῶν. Ὅταν ὁμως ἐγεννᾶτο κανεῖς, οἱ συγγενεῖς του καὶ οἱ φίλοι, περικυκλοῦντες αὐτὸν ἔκλαιον καὶ ἐμοιρολόγουν δι' ὅσα κακὰ ἔχει νὰ ὑποφέρῃ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ὅταν δὲ ἀπέθνησκε τις, τὸν ἔθαπτον γελῶντες καὶ χαίροντες, διότι ἀπαλασσόμενος ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ βίου, θά εὐρίσκετο εἰς αἰώνιαν μακαρίω τητα. (Ἡροδ. V, 3—4).

ΤΡΗΡΕΣ. — Θρακικὸς λαὸς κατοικῶν κατὰ τὸν Θουκυδίδην (B, 96) τὴν πρὸς βορρᾶν τοῦ Σκομίου ὄρους χῶραν μέχρι τοῦ Οἴσκου ἢ Ὀσίου ποταμοῦ (νῦν Ἴσκερ) καὶ γειτονεύων μὲ τοὺς Τριβαλλοὺς καὶ Τιλαταίους. Τὸ 429 π. X. ἔλαβον μέρος ὑπὸ τὸν Σιτάλκην, βασιλεῖα τῶν Ὀδρουσῶν εἰς τὴν κατὰ τοῦ Περδίκκου, βασιλείως τῆς Μακεδονίας ἐκστρατείαν. Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 586) μέρος αὐτῶν μετηνάστευσεν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, ἔκτοτε δὲ δὲν ἀναφέρονται πλέον.

ΤΡΙΒΑΛΛΙΚΟΝ (πεδίον). — Ἐκτεταμένη πεδιάς τῆς Ἄνω Μοισίας, διαρροεμένης ὑπὸ τοῦ Ἄγγρου ποταμοῦ (νῦν Ἰβάρ), ὅστις κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 59) «ἐξ Ἰλλυριῶν ρέων πρὸς βορρῆν ἄνεμον» εἰσβάλλει εἰς τὸν Βρόγγγον ποταμὸν (νῦν Μορίβαν ἐν Σερβίᾳ).

ΤΡΙΒΑΛΛΟΙ. — Ἰσχυρὸς θρακικὸς λαὸς τῆς Κάτω Μοισίας, κατοικῶν μεταξὺ Αἴμου καὶ Δουνάβεως πρὸς δυσμὰς τῶν Τρηρῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐχωρίζοντο διὰ τοῦ ποταμοῦ Οἴσκου ἢ Ὀσίου (νῦν Ἴσκερ), παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως (Θουκ. B, 96. — Στράβ. VII, 318). Ἀντιταχθέντες γενναίως καὶ ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν Ὀδρουσῶν, ἐπέδραμον τὴν Θράκην καὶ ἐφθασαν μέχρις Ἀβδήρων, ὁπόθεν ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Χαβρίου

τὸ 376 π. X. Ἀκολούθως ὑπετάγησαν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅστις κατενίκησε τὸν βασιλεῖα αὐτῶν Σύρμον τὸ 355 π. X. (Ἀρριαν. Ἀνάβ. A, 4). Κατόπιν ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ἰλλυριοὺς, βραδύτερον δὲ ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἡ χῶρα των ἀπετέλεσε μέρος τοῦ ρωμαϊκοῦ βασιλείου. Ὁ Πλίνιος (Nat. Hist. VII, 2) σημειώνει τὸ βάσκανον βλέμμα τῶν Τριβαλλῶν, ἱκανὸν νὰ θανατώσῃ ὅ,τι μετὰ φθόνου προσέβλεπον. Ἡ ἐπίδρασις, ἄλλως τε, εἰς τὸ βάσκανον βλέμμα ἦτο γνωστὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις, καὶ ἐπιστεύετο παρ' αὐτῶν. (Πρβλ. Πλουτάρχου Συμπόσιον V, 7).

* ΤΡΙΒΟΥΝΑΛΙΟΝ τοῦ ΚΑΜΠΟΥ ἢ ΕΒΔΟΜΟΝ. — Τὸ Τριβουνάλιον ἢ Βῆμα τοῦ Κάμπου ἦτο εἶδος ὑψηλῆς ἐξέδρας, ἀπὸ τῆς ὁποίας οἱ αὐτοκράτορες προσεφώνουν τὸν στρατὸν καὶ τὰ πλήθη μετὰ τὴν ἀναγόρευσίν των. Τὸ σχῆμά του ἦτο κυκλιοτερές, ὑψοῦτο δὲ εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πεδιάδος τοῦ Κάμπου ἢ Ἐβδόμου (βλ. λ.) νῦν Μακρυχώρι ἢ Μακρίκιοι. Πρῶτος κατασκεύασε τὸ Τριβουνάλιον ὁ αὐτοκράτωρ Οὐάλης (364—378) «περιφανέστατον ποιήσας κρηπίδι καὶ βήματι καὶ ἀνδριάσιν».

ΤΡΙΖΟΙ (οἱ). — Λαὸς θρακικὸς κατοικῶν πρὸς νότον τοῦ Ἰστρου (Δουνάβεως) παρ' Ἐκαταίῳ.

ΤΡΙΗΡΟΣ. — Πόλις τῶν θρακικῶν παρῶν, κειμένη πιθανῶς μεταξὺ Χαλκιδικῆς καὶ Μαρωνείας γνωστὴ μόνον ἐκ τῶν νομισμάτων αὐτῆς, ἀναγομένων εἰς τὰ 450—400 π. X. Παριστάνουν δὲ ταῦτα ἔμπροσθεν προτομὴν ἵππου ἢ κεφαλὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπισθεν δὲ ἐντὸς ἐγκοίλου τετραγώνου τὴν ἐπιγραφὴν ΤΡΙΗ ἢ κλάδον δάφνης. (Head - Σβορώνου, τόμ. A, σελ. 326).

* ΤΡΙΚΕΣΑ (ἡ) — Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (Περὶ Κτισμ. IV, 6, 28), τῆς ὁποίας τὰ κατεστραμμένα τεῖχη ἀνεκαίνισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565).

ΤΡΙΚΟΡΝΙΟΝ. — Πόλις τῆς Ἄνω Μοισίας κειμένη κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγ. Γ, 9, 3) παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Μάργον

(νῦν Μοράβα) μετὰ τοῦ Δουνάβεως περὶ τὰ 14 μίλια πρὸς Ἄν. τῆς Σιγγιδόνης (νῦν Βελιγραδίου). Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (657) ὑπὸ τὸ ὄνομα Πρικορνία, ὡς μία τῶν πέντε πόλεων τῆς ἐπαρχίας Μοισίας ὑπὸ ἡγεμόνα. Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει ἡ σημερινὴ Ritorrek ἐν Σερβίᾳ.

ΤΡΙΜΜΑΜΙΟΝ.—Πόλις τῆς Κάτω Μοισίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, ὀλίγον κατωτέρω τῆς μετὰ τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ Ἱατέρου, (νῦν Ἰάντρα) συμβολῆς του (Πτολεμ. Γεωγρ. Γ, 10, 5). Ἡ τοποθεσία της παραμένει ἄγνωστος. Κατά τινας, πιθανὸν νὰ εἶναι ἡ σημερινὴ Dikalička.

* ΤΡΙΜΟΝΤΙΟΝ ἢ ΤΡΙΜΟΝΤΙΑ.—Ἦτοι τρίλοφος. Ὄνομασία τῆς Φιλιππουπόλεως (βλ. λέξις) ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, ὡς κειμένης ἐπὶ τριῶν λόφων.

* ΤΡΙΜΟΥΣ (ἡ).—Διάφορος ὀνομασία τῆς Φιλιππουπόλεως παρὰ τῆς Ἄννη Κομνηνῆς (XIV 8), λατινιστί: Trimontium ἢ τοῦ Τρίλοφος.

* ΤΡΙΣΤΩΛΟΣ ἢ ΤΡΙΣΤΟΛΟΣ.—Πόλις τῆς Σιντικῆς, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 12, 27). Ἄγνωστος ἄλλοθεν καὶ ἀκαθόριστος. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔκειτο Ν.Α. τῆς Ἡρακλείας τῆς Σιντικῆς.

* ΤΡΙΣΩΛΑΙ (οἶ).—Ἔθνος Θρακικὸν μνημονεύμενον ὑπὸ τοῦ Ἐκαταίου κατὰ τὸν Στ. Βυζάντιον.

* ΤΡΟΪΛΙΟΝ ἢ ΤΡΟΥΪΛΙΟΝ.—Παραλλαγή τοῦ ὀνόματος τῆς Θρακικῆς πόλεως Τράγιλος (βλ. λέξις).

* ΤΡΟΠΕΟΣ.—Μία τῶν 15 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Σκυθίας (νῦν Δοβρουτσᾶς) τοῦ Θέματος Θράκης, μνημονευομένη κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνεκδ. 637), ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ κειμένη. Καλεῖται καὶ Τρόπαιον. Ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀβάρων τὸ 584 μετὰ τῆς Δορυστόλου, Μαρκιανουπόλεως καὶ ἄλλων (Θεοφυλάκτ. Ἱστορ. σελ. 18).

ΤΡΟΣΜΙΣ ἢ ΤΡΟΙΣΜΙΣ.—Σημαντικὴ πόλις τῆς Κάτω Μοισίας, ἐν τῇ Μικρᾷ (νῦν Δοβρουτσᾷ), κτισμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς

ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, ἔδρα ρωμαϊκῆς λεγεῶνος (Πτολεμ. Γεωγρ. Γ, 10, 5). Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους ὡς μία τῶν 15 πόλεων τῆς ἐπαρχίας Σκυθίας, ὑπὸ ἡγεμόνα, ὑπὸ δὲ τοῦ Προκοπίου ὑπὸ τὸ ὄνομα Τροσμῆς, τῆς ὁποίας τὰ τεῖχη ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565). Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει ἡ νῦν Iglița ἐν Δοβρουτσᾷ, ὅπου σώζονται τὰ ἔρειπια.

* ΤΡΟΥΛΙΑ (ἡ).—Βυζαντινὴ κομποπολις τῆς Ἄν. Θράκης ἐπὶ λαμπρᾶς τοποθεσίας ὧραν περίπου πρὸς βορρᾶν τοῦ Σαμμοκοβίου (βλ. λέξις) ἀκμάζουσα πρὸ τῆς κτήσεως τοῦ Σαμμοκοβίου πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ μετ' αὐτὴν, ἔνεκα τῆς πλουσίας κτηνοτροφίας καὶ τῆς ἀφθόνου παραγωγῆς λίνου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξήγον λινέλαιον, καθὼς καὶ ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν περὶ αὐτὴν μεταλλείων χαλκοῦ καὶ σιδήρου, παρήκμασε ἔνεκα τῶν συχνῶν ἐπιδρομῶν καὶ δηώσεων τῶν Κιρτζαλίδων. Τὸ 1829 περὶ τὰς 50 οἰκογενεῖας μετηνάστευσαν εἰς Γαλάζιον τῆς Ρουμανίας, ὅπου ἀπετέλεσαν χωριστὴν συνοικίαν (Σ. Λακίδου. σελ. 72). Πρὸ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν ἠρτίθμει 531 κατοίκοις Ἑλληνας, καταφυγόντας τὸ 1923 εἰς τὴν Ἑλλάδα.

* ΤΡΩΓΛΟΔΥΤΑΙ.—Θρακικὸς λαὸς κατοικῶν βορειοανατολικῶς τῶν Κροβύζων περὶ τὴν Κάλλατιν (νῦν Μαγγάλια), Τόμους (Κωνσταντῆζαν καὶ Ἰστρον, τὴν νῦν περίπου Δοβρουτσᾶν (Μικρὰν Σκυθίαν). (Στράβων, VII, 318.—Πτολεμ. Γεωγρ. Γ, 11, 6).

ΤΥΛΗ ἢ ΘΥΛΗ ἢ ΘΟΥΛΗ.—Ὄνομασία τοῦ ἐν Θράκῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ τρίτου π.Χ. αἰῶνος ἰδρυθέντος βασιλείου ὑπὸ τῶν μετὰ τοῦ Βρέννου ἐπιδραμόντων τῆν Ἑλλάδα γαλατικῶν σιφῶν. Εἶχεν ὁμώνυμον πρωτεύουσαν, ἄγνωστον ποῦ κειμένην. Κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον, «Τύλις πόλις τῆς Θράκης πλησίον τοῦ Αἴμου, καὶ κλίνεται: Τύλεως. Τὸ ἔθνικόν Τυλίτης». Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βρέννου καὶ τὴν ὑποχώρησιν τῶν Γαλατῶν ἐκ Δελφῶν, ἀναλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν ὁ Κομοντό-

ριος, κατόρθωσε κατόπιν μεγάλων ἀπωλειῶν νὰ ὀδηγήσῃ αὐτοὺς διὰ μέσου τῆς Θεσσαλίας, Μακεδονίας καὶ Θράκης, ὅπου συνενωθεὶς μετ' ἄλλων ἀπὸ βορρᾶ κατερχομένων γαλατικῶν σιφῶν ἴδρυσε τὸ 273 π.Χ. τὸ βασιλεῖον τῆς Θύλης ἢ Τύλης, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοσοῦτον ἐπεξετάθη διὰ τῶν κατακτήσεών του, ὥστε κατέστησε φόρου ἡποτελεῆ καὶ αὐτὴν τὴν ἰσχυρὰν πόλιν τοῦ Βυζαντίου. Μετὰ διάρκειαν 60 περίπου ἔτων κατελύθη ἐπὶ τοῦ τελευταίου αὐτῆς βασιλέως Καυάρου ὑπὸ τῶν ἐπαναστατησάντων Θρακῶν τὸ 220 π.Χ. (Πολυβίου Ἱστορ. V, 46). Τὸ βασιλεῖον τῆς Θύλης δέον νὰ ἀναζητηθῆ πρὸς Ν. τοῦ Αἴμου ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ νῦν Καζανλίκ ἐν Βουλγαρίᾳ.

* ΤΥΡΕΛΣΟΣ.— Ὄνομα θρακικόν κύριον γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς ἐκτεταμένος τύπος τοῦ Τύρης ἢ Τήρης, ὅπως τὰ : Τήραλος, Τήραλας, Τήριλλος. (Θρακικά, 1933, σελ. 106 καὶ 1937, σελ. 31).

* ΤΥΡΙΜΜΑΣ.— Ἡγεμῶν τῶν Θρακῶν, πιθανῶς ὑπὸ μακεδονικὴν κυριαρχίαν, τοῦ ὁποίου ὁ υἱὸς Ἀγάθων ἀναφέρεται ὡς στρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ τῶν Ὀδρουσῶν ἐν τῇ στρατιᾷ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου κατὰ τὸ 324 π. Χ. (Διοδ. Σικελ. XVI. 22).

ΤΥΡΟΔΙΖΑ (ἦ). — Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Θράκης κειμένη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρὸς βορρᾶν τῆς Περίνθου (Ἡρακλείας). Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 25) ὡς ἀνήκουσα εἰς τοὺς Περινθίους, κατελήφθη δὲ ὑπὸ τοῦ Ξέρξου τὸ 480 π. Χ. ὅτε ἐπήρχετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ὄνομα Τυροδίζα εἶναι καθαρῶς θρακικόν, ἐκ τῆς καταλήξεως δὲ — δίζα σημαίνουσης φρούριον ἢ ὄχυρόν, φαίνεται ὅτι ἦτο φρούριον παρὰ τὴν Περίνθον. Πλὴν τῆς Τυροδίξης ταύτης μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου καὶ ἄλλη δμώνυμος πόλις μετὰ τὸ Σέρρειον ἀκρωτήριον, ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Τὸ ἐθνικὸν Τυροδιζαῖος.

ΤΥΡΟΛΟΗ.— Πόλις τῆς Ν. Α. Θράκης κειμένη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Συράλλου (βλ. λ.), ἀγνωστον ὅμως πότε ἰδρῦθη. Ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ὀνομάζετο

Τζουρουλὸς καὶ Τουρουλός, ὑπὸ δὲ τοῦ Μελετίου (Γεωργ. τόμ. Γ, σελ. 103—104) Τερλώη καὶ Τζουρουλούπολις. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἡ Τζουρουλὸς ἦτο φρούριον ἰσχυρὸν καὶ ἔδρα ἱππικοῦ, ὑποστᾶσα ἄλλεπαλλήλους δηώσεις, ὅπως π. χ. τὸ 443 ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα, τὸ 813, ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κροῦμόμον, τὸ 1206 ὑπὸ τῶν Βουλγάρων Κουμάνων καὶ Βλάχων. Τὸ 1081, ἐκ Τυρολόης δρῶμενος ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς κατέλαβε τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου, ἐκεῖ δὲ ἐπεχείρησε νὰ κρατηθῆ ὁ Μούρτζουφος τὸ 1204, ὅτε οἱ Σταυροφόροι ἐγίναν κύριοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ 1235 ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Νικαίας Ἰωάννης Βατάτζης ἀνακατέλαβε τὴν ὑπὸ τῶν Φράγκων κατεχομένην Τυρολόην, δύο δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα βοηθούμενοι οἱ Φράγκοι ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ Κουμάνων, ἐπολιόρχησαν αὐτήν, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος. Τὸ 1140 κατελήφθη ὑπὸ τῶν Φράγκων, βοηθουμένων καὶ ἄλλιν ὑπὸ τῶν Κουμάνων, ἀνακατελήφθη δὲ ὑπὸ τοῦ Βατάτζη τὸ ἔαρ τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Τέλος κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1359, οἱ ὅποιοι κατέσφαξαν τὴν φρουρὰν καὶ κατεδάφισαν τὰ τεῖχη αὐτῆς. Ἐκτοτε παρέμεινεν ὑπὸ τοὺς Τούρκους, ἀκολουθήσασα τὴν τύχην καὶ τὰς περιπετείας τῆς Ἄν. Θράκης. Τὸ 1511, πλησίον αὐτῆς συνήφθη μάχη μεταξὺ Βαγιαζίτ καὶ τοῦ υἱοῦ του Σελίμ, ἡγεμόνος τῆς Τραπεζοῦντος, καθ' ἣν ἐνίκηθη ὁ Σελίμ μόνις διασωθεὶς. Κατὰ τὸν τελευταῖον Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1878 κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ρώσων, οἱ ὅποιοι παρέμειναν ἐκεῖ μέχρι τῆς συνθήκης τοῦ Ἀγίου Στεφάνου. Παραχωρηθεῖσα εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ 1920 διὰ τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν, μετὰ ὀλιγοχρόνιον ἐλευθερίαν, ἐγκατελείφθη τὸ 1923 ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς, κατόπιν τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν. Ἐκ τοῦ φρουρίου τῆς πόλεως ἐλάχιστα λείψανα ἐσώζοντο εἰς τὰ βόρεια αὐτῆς παρὰ τὴν λεωφόρον, ἥτις ἄγει εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν.

Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἡ Τυρο-

λόη ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἐνάτου αἰῶ-
νος ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου, προαχθεῖσα εἰς
ἔδραν ἀρχιεπισκόπου μετὰ τὸν θάνατον
Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου († 313).
Μετὰ τὸ 1364 ἀναφαίνεται πάλιν ὡς ἐπι-
σκοπή, μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνστα-
ντινουπόλεως ὡς μία τῶν ὑπὸ τὸν Μητρο-
πολίτην Ἡρακλείας ἐπισκοπῶν. Ἀπὸ τοῦ
δευτέρου ἡμίσεως τοῦ XVI αἰῶνος καὶ
ἐξῆς, ἀναφέρεται συνηνωμένη μετὰ τῆς
ἐπισκοπῆς Σερεντζίου, ἀποτελέσασα μετὰ
τοῦ Σερεντίου ἰδιαιτέραν Μητρόπολιν τὸ
1907. Ἐπαυσεν ὑφισταμένη μετὰ τὴν ἐκ-
κένωσιν τῆς Ἄν. Θράκης. (Ράλλη καὶ Ποτ-
λῆ, σελ. 476. — Μητροπολίτου Σάρδεων
Γερμανοῦ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κτλ.
εἰς «Θρακικά», 1935, σελ. 127 καὶ ἐξῆς).

Ἡ Τυρολόη κεῖται εἰς ἀπόστασιν 32
χλμ. Β. Α. τῆς Ραιδεστοῦ καὶ 100 χλμ.
δυτικῶς τῆς Κων. πόλεως, παρὰ τὴν ἐκ
Κων. πόλεως εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἄγου-
σαν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν, παρὰ τὸν
ποταμὸν Τουρλου-ντερέ. Κατὰ τὴν ἐπὶ
Ἑλληνικῆς κατοχῆς γενομένην ἀπογραφὴν
τοῦ 1922, ἡ Τυρολόη ἠορίσθη 6.000 περι-
που κατοίκους, διατηροῦντας πλήρη ἀστι-
κὴν σχολὴν, παρθεναγωγεῖον, καὶ φιλαν-
θρωπικὰ ἰδρύματα, ἐκκλησίας δὲ τιμωμέ-
νας ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεο-
τόκου καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Σήμερον
κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1927, ἀριθμεῖ
7.939 κατοίκους καὶ εἶναι ἔδρα ὁμωνύμου
ὑποδιοικήσεως.

Υ

ΥΑΜΠΟΛΙΣ. — Μεταγενέστερον ὄνομα
τῆς ἀρχαίας πόλεως Διοσπόλεως, κειμένης
ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Τόνζου (νῦν
Τούντζα) καὶ ἐπὶ στρατηγικῆς θέσεως, ἐ-
πὶ τῆς ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως διὰ τοῦ Ἀ-
νατολικοῦ Αἴμου ἀγούσης ὁδοῦ, ἀπέχουσα
πρὸς βορρᾶν μὲν τῆς Ἀδριανουπόλεως
100 χλμ. πρὸς νότον δὲ τῆς Σηλύμνου 30.
ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἱστορικῶν καὶ χρο-
νογράφων ἀναφέρεται πολλάκις ἀπὸ τοῦ
XI μέχρι τοῦ XIV αἰῶνος ὑπὸ τὸ ὄνομα
Διάμπολις. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα μεταωνομά-
σθη Ἰωαννούπολις καὶ Ἰωαννίπολις (Με-

λειίου, Γεωργ. Τόμ. Γ, σελ. 103). Σήμε-
ρον ὀνομάζεται Διάμπογλις καὶ κοινῶς Ἰ-
άμπολις (τουρκιστὶ Γιάμπολ). (Βλ. λέξ.
Διόσπολις).

ΥΓΙΑΙΝΩΝ. — Δυνάστης τοῦ Κιμμερίου
Βοσπόρου τοῦ τετάρτου π.Χ. αἰῶνος γνω-
στός ἐκ μοναδικοῦ ἀργυροῦ νομίσματος.

ΥΔΡΑΛΙΣ (ὁ). — Ποταμίσκος τῆς Νο-
τιοανατολικῆς Θράκης, ἐκβάλλων εἰς τὸν
μυχὸν τοῦ Κερατίου κόλπου παρὰ τὰς
Βλαχέρνας. Μέρος τῶν ὑδάτων αὐτοῦ εἰ-
σέρρειν εἰς τὸν Ἀδριάνειον ἀγωγόν, κατὰ
δὲ τὸν Πέτρον Γύλλιον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς
του (1661) ἐκαλεῖτο Βελιγράδιον, ἀπὸ τοῦ
χωρίου διὰ τοῦ ὁποῦο διήρχετο. Φαίνεται
ὅμως ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ποταμίσκου
Κυδάρεως (βλ. λέξ.), τοῦ ὁποῦο τὸ ὄνομα
ὑπέστη μεγάλην ἀλλοίωσιν.

ΥΔΑΣΙΑΝΑΙ (φρούριον). — Ἐν τῶν
πολλῶν φρουρίων τῆς Θράκης ἐν τῇ ἐ-
παρχίᾳ Αἰμυμόντου, ἐπισκευασθὲν κατὰ
τὸν Προκόπιον, (Περὶ Κτισμ. IV, 12)
ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ 527
— 565).

ΥΜΑΥΠΑΡΟΥΒΡΙ (φρούριον). — Ὄνο-
μα παλαιοῦ φρουρίου τῆς Θράκης, ἀνα-
καινισθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ
Κτισμ. IV, 11) ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος
Ἰουστινιανοῦ (527—565).

* ΥΠΑΚΟΗ. — Πόλις τῆς Κάτω Μοι-
σίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως,
ἀνατολικώτερον τοῦ Δορυστόλου ἢ Δρυ-
στρας, ὀνομασθεῖσα οὕτω κατὰ τοὺς ἐπι-
χωρίους «ὑπὸ τῆς ὑπακοῆς τοῦ Μεγάλου
Κωνσταντίνου ὅπου ὑπήκουσεν εἰς τὸ φα-
νὲν εἰς αὐτὸν σημεῖον τοῦ Σταυροῦ ἐν τῷ
οὐρανῷ» (Μελετίου Γεωργ. τόμ. Γ', σ. 47).

ΥΠΕΡΒΟΡΕΙΑ (Ὄρη). — Οὕτως ἐκα-
λεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἀπὸ τοῦ πρώτου
μ. Χ. αἰῶνος ἡ πρὸς βορρᾶν τῆς Σαρμα-
τίας ἐκτεινομένη μεγάλη ὄρσειρά, ἀποτε-
λοῦσα συνέχειαν τῶν Ριπαίων ὄρεων πρὸς
ἀνατολὰς (βλ. λέξ.) Εἰς ἀρχαιότεραν ἐπο-
χὴν τὸ ὄνομα Ριπαῖα ἢ Ὑπερβόρεια ὄρη
ἐδίδετο ἄλλοτε εἰς τὸν Αἴμον, ἄλλοτε δὲ
εἰς τὰ Καρπάθια ἢ τὰς Ἄλλεις, ἢ τὸν
Καύκασον. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ τοῦ Ἡ-
σιόδου καὶ τοῦ Πινδάρου οἱ ἀρχαῖοι ἔδι-

δον τὸ ὄνομα Ὑπερβόρειοι εἰς τοὺς λαοὺς τοῦ ἀπωτάτου βορρᾶ, περὶ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον πολλοὶ καὶ παράδοξοι θρύλοι.

ΥΠΕΡΒΟΡΕΙΟΙ.—Οὕτως ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἡσιόδου καὶ τοῦ Πινδάρου οἱ κατοικοῦντες τὰ βορειότερα μέχρι τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου λαοί, περὶ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον πολλοὶ παράδοξοι θρύλοι Ἐθεωροῦντο ὡς λαοὶ εὐσεβεῖς, εἰρηνικοὶ καὶ δίκαιοι. Ὁ Ὅμηρος δὲν ἀναφέρει αὐτούς, ἐνῶ ἀντιθέτως ὁ Ἡρόδοτος θεωρεῖ αὐτούς ὡς πραγματικῶς ὑπάρχοντας (IV, 13, 32 - 36). Κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα (XI, 507) ἐκαλοῦντο οἱ κατοικοῦντες πρὸς βορρᾶν τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τοῦ Ἰστρου (Δουνάβεως) καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

ΥΠΕΡΒΟΡΕΙΟΣ ἢ ΝΕΚΡΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ.—Ὀνομασία, τὴν ὁποίαν ἔδιδον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἰς τὰς θαλάσσας, αἱ ὁποῖαι περιβρέχουν τὰ βορειότερα παράλια τῆς Εὐρώπης. Μετὰ τὰ ταξείδια τοῦ μεγάλου Ἑλληνος θαλασσοπόρου Πυθέα, ἐκάλουν κατ' ἀρχὰς μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο τὰς κατόπιν ὀνομασθείσας θαλάσσας: Γερμανικὸν Ὠκεανὸν καὶ Βαλτικὴν θάλασσαν (Oceanus Germanicus καὶ Mare Suebicum), ἔπειτα δὲ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν πρὸς βορρᾶν τῆς Βρετανίας ἐκτεινομένην θάλασσαν, μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Βορείου Παγωμένου Ὠκεανοῦ. Ἐκαλεῖτο ἐπίσης καὶ Νεκρὸς Ὠκεανὸς διὰ τὸ ἀμαυρὸν τοῦ ἡλίου «μὴ δυναμένου λεπτῦναι καὶ λῦσαι καὶ ἐξαερῶσαι τὸ ἀναγόμενον ὑγρὸν», (Λιονυσίου Περιηγητοῦ, Περιήγ. 32). Ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐκαλεῖτο Septentrionalis oceanus Βόρειος Ὠκεανός.

* **ΥΠΕΡΠΑΙΟΝΕΣ.** — Θράκες κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθίσαν εἰς Βερόην—Τραϊανὴν (νῦν Στάρα Ζαγόρα), κατοικοῦντες, κατὰ τὸν Cagnat, τὴν λεκάνην τοῦ Τόνζου (νῦν Τούντζα), παρμποτίμου τοῦ Ἐβρου («Θρακικά», 1937, σελ. 78). Κατ' ὀρθοτέραν ὁμοῦς ἀνιγνωσκῶν, ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀναφερομένου «ὁ λαμπρότατος δῆμος Τραϊανέων

ἐκ τῶν «Ὑπερπαίωνων» ὁ Δ. Δημητρώφ ἀναγινώσκει «ὁ λαμπρότατος δῆμος Τραϊανέων ἐκ τῶν ὑπερπαίωνων», δηλαδὴ ἐκ τῶν περιτευνόντων, πλεοναζόντων χρημάτων ἀνέθηκε κτλ Συνεπὸς ἡ ὑπαρξίς λαοῦ Θρακικοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ὑπερπαίονες, κατὰ τὸν Δημητρώφ, δεόν νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐσφαλμένη («Θρακικά 1938, σελ. 283).

* **ΥΠΕΡΠΥΡΑΚΙΟΥ** (Ἐπισκοπή). — Ἀρχαία ἔδρα ἐπισκοπῆς ἐν Θράκῃ ἀγνωστόν που κειμένη, μνημονευομένη εἰς Συνοδικὸν γράμμα τοῦ 1339, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπεφασίσθη τὰ δίδωνται εἰς τὸν καθηρημένον μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως ὑπέρυρα 100 ἀπὸ τὰς χηρευούσας ἐπισκοπὰς τοῦ Φιλιππουπόλεως, Ἰωαννίτσης καὶ Ὑπερπυρακίου (Σταμούλη, εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης).

ΥΨΑΛΑ.—Μεταγενέστερον ὄνομα τῆς ἀρχαίας Θρακικῆς πόλεως τῶν Κυψέλων (βλ. λέξ.), ἀναφερόμενον ἤδη ἀπὸ τοῦ XVII αἰῶνος.

ΥΨΑΛΤΑΙ. — Λαὸς Θρακικός, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Πιλινίου (Nat. Hist. IV 41) καὶ κατοικῶν παρὰ τὰ Κύπελα καὶ τὸν Ἐβρον.

ΥΨΙΖΩΝΟΣ. — Ὅρος τοῦ ἀνατολικῆς τμήματος τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, τὸ ὁποῖον ἀρχόμενον ἐκ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Θεσσαλονικῆς κειμένου ὄρους Κίσσου (Χορτιάτου) καὶ διευθυνομένου ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, καταλήγει διὰ τῆς Σιθωνίας χερσονήσου εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἄμπελος. Τὸ ὕψος του ἀνέρχεται εἰς 1000 περίπου μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ὀνομάζεται δὲ ὑπὸ τῶν νεωτέρων: Σολωμὸς ἢ Χολωμόνδας ἢ Χόλωμος. (Λεξικὸν Ἱστορ. καὶ Γεωγρ. Στ. Βουτυρά, ἐν λέξει Ὑψίζωνος).

ΥΨΙΠΥΛΕΙΑ (ἦ).—Παλαιότερα ὀνομασία τῆς νήσου Λήμνου, ἀπὸ τῆς Ὑψιπύλης (βλ. λέξ.) θυγατρὸς τοῦ πρώτου βασιλέως αὐτῆς. (*Ὄβιδ. Fastes, Γ, 82).

ΥΨΙΠΥΛΗ.—Θυγάτηρ τοῦ Θόαντος μυθικοῦ βασιλέως τῆς Λήμνου καὶ τῆς Μυρίνης, θυγατρὸς τοῦ Βοηθέως. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ πατρὸς τῆς αἰ Λήμνιοι γυναῖκες προσεβλήθησαν ἐκ δυσσομίας, τὴν

ὁποῖαν ἀπέστειλεν εἰς αὐτὰς ὀργισθεῖσα ἢ Ἀφροδίτη, ἐπειδὴ δὲν ἐτιμᾶτο ὑπ' αὐτῶν. Ἐνεκα τῆς δυσσομίας ταύτης οἱ σύζυγοὶ τῶν τὰς ἀπέφυγον καὶ συνεκοιμῶντο μὲ ἀιχμαλώτους γυναῖκας ἐκ Θράκης. Αἱ γυναῖκες τότε τῆς Λήμνου, βαρέως φέρουσαι τὴν προσβολὴν ταύτην, ἐφόνευσαν τοὺς πατέρας καὶ τοὺς συζύγους τῶν, πλὴν τῆς Ὑψιπύλης, ἢ ὁποῖα διέσωσε τὸν πατέρα τῆς κρύψασα αὐτόν. Ὅταν οἱ Ἀργοναῦται διήλθον ἐκ Λήμνου, ἢ Ὑψιπύλη ἀπέκτησεν ἐκ τοῦ Ἰάσονος δύο υἱούς, τὸν Εὐνεων καὶ τὸν Νεβροφόνον. Ἀποκαλυφθείσης ὁμως τῆς διασώσεως τοῦ πατρὸς τῆς, ἐξωρίσθη ὑπὸ τῶν Λημνίων καὶ κατέφυγεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Νεμέας Λυκούργου, ὅπου ἔγινε τροφὸς τοῦ υἱοῦ του Ὁφέλτου. Ἀναλαβοῦσα νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς ἐκεῖθεν διελθόντας ἐπὶ Ἀργεῖους στρατηγούς, ὅτε οὗτοι ἐξεστράτευσαν κατὰ τῶν Θηβῶν, εἰς τινὰ πηγὴν κατέλιπε τὸν υἱὸν τοῦ Λυκούργου, ὅστις δηχθεὶς ὑπὸ φαρμακικοῦ ὄφρατος ἀπέθανε. Ὁ Λυκούργος ἀπεπειράθη τότε νὰ φονεύσῃ τὴν Ὑψιπύλην, ἀλλ' οἱ Ἀργεῖοι στρατηγοὶ τὴν ἔσωσαν, πρὸς τιμὴν δὲ τοῦ ἀποθανόντος Ὁφέλτου, μετωνόμασαν αὐτὸν Ἀρχέμορον καὶ ἴδρυσαν τοὺς ἀγῶνας Νέμεια. Ὁ μῦθος οὗτος ἐνέπνευσε τὸν Εὐριπίδην, ὅστις ἔγραψε τραγωδίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ὑψιπύλη», τῆς ὁποίας ἀρκετοὶ στίχοι ἀνευρέθησαν ἐσχάτως ἐπὶ παύρῳ.

Φ

ΦΑΓΡΗΣ.—Μεσόγειον φρούριον τῶν Πιέρων ἐν Ἠδωνίδι, κείμενον μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστον καὶ Στρυμόνος Ν.Α. τῆς Ἀμφιπόλεως παρὰ τὸ Παγγαῖον (Ἠροδ. VII, 112). Κατ' ἀρχὰς κατεῖχτο ὑπὸ τῶν Ἠδωνῶν, βραδύτερον ὁμως, κατὰ τὸν VII αἰῶνα, κατελήφθη ὑπὸ τῶν Πιέρων.

* ΦΑΙΔΙΜΟΣ Ο ΒΙΣΑΝΘΗΝΟΣ.—Ἐλεγειακὸς ποιητὴς ἐκ Βισάνθης, πόλεως τῆς Θράκης.

ΦΑΝΑΡΙΟΝ.—Ἱστορικὴ συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κειμένη παρὰ τὴν νοτιὰν παραλίαν τοῦ Κερατίου κόλπου καὶ συνορεύουσα πρὸς τὰ ΒΔ μὲν μὲ τὰς Βλα-

χέρας καὶ τὸν Βαλατᾶν, πρὸς τὰ Ν.Α. δὲ μὲ τὸ Πετρίον. Τὸ ὄνομα Φανάριον προέρχεται ἐκ τοῦ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἀποβάθρας φάρου, ὅστις ἐχρησίμειε πρὸς φωτισμὸν αὐτῆς, ἀνάγεται δὲ εἰς τοὺς πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως χρόνους.

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἀνήκεν εἰς τὴν δεκάτην τετάρτην ρεγιῶνα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, περιελαμβάνετο δὲ ἐντὸς τοῦ μεγάλου παραθαλασίου τείχους, τὸ ὁποῖον ἐξετείνετο κατὰ μῆκος τῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου. Μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Πορθητὴς παρεχώρησε τὴν συνοικίαν ταύτην εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1603 ἐγκατεστάθη εἰς αὐτὴν καὶ τὸ Πατριαρχεῖον, ἀποβάσα τὸ θρησκευτικὸν καὶ πνευματικὸν κέντρον τοῦ ὑποδοῦλου Ἑλληνισμοῦ.

ΦΑΡΖΑΝΖΗΣ.—Βασιλεὺς τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου ξενικῆς δυναστείας περὶ τὸ 254—255 μ.Χ. τοῦ ὁποῖου σώζονται χαλκᾶ νομίσματα μετ' ἑλληνικῆς ἐπιγραφῆς.

* ΦΑΡΜΑΚΕΥΣ.—Ἀρχαῖον προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ νῦν Θεραπειὰ (βλ. λέξ.) μετονομασθὲν οὕτω ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀττικοῦ (406—425) «ἵνα μὴ τὰς συνάξεις ἐκεῖ ποιούμενος, δυσφήμῳ ὀνόματι ὀνομάξῃ τὸν τόπον» (Σωκρ. Ἐκκλησι. Ἱστορ. VII, 25).

ΦΑΡΜΑΚΙΑΣ (κόλπος).—Κολπίσκος τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, μεταξὺ τοῦ Βαθέος κόλπου (νῦν Μπουγιούκ Ντερὲ) καὶ τοῦ λιμένος Πιθήκου (παρὰ τὸ νῦν Νεοχώριον). Εἶναι ὁ σύγχρονος ὄρμος Θεραπειὰ.

ΦΕΡΡΑΙ.—Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἔκαλεῖτο Βέρροια καὶ Φηρά, ἐξ οὗ καὶ τὸ νεώτερον αὐτῆς ὄνομα Φέρραι, τουρκιστὶ Φερετζίκ. Μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς πόλεως ταύτης στενῶτατα συνδεδεμένη ἢ μονῆ τῆς Βήρας ἢ τοῦ Βηρὸς (βλ. λέξ.), τὴν ὁποῖαν ἴδρυσεν περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ὁ Ἰσαάκιος, υἱὸς Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου τῆς ἐπιλεγομένης Κοσμοσωτείρας κατὰ τὸ ἔτος 1151—1152. Ἐπριοκοδότησε δὲ αὐτὴν πλουσιώτατα καὶ ποικιλοτρόπως εὐηργέτησε, ἰδρύσας βιβλιοθήκην, νοσοκομεῖον, λου-

τρῶνα, ὕδραγωγεῖον καὶ ἄλλα. (Ἀναστ. Ὁρλάνδου, Τὰ Βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Βήρας, εἰς Θρακικά, 1933, σελ. 3—34). Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ XIII αἰῶνος, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων (1204), ἡ Βῆρα μετὰ τῶν περιχώρων περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Γοδεφρείδου Βιλλεαρδουίνου, ὅστις διώρισε διοικητὴν αὐτῆς τὸν ἀνεψιὸν του Ἄν-συ-δε-Κουρσέλ. Σὺν τῷ χρόνῳ ἡ μονὴ τῆς Κοσμοσωτείρας μετεβλήθη εἰς ἀληθῆς φρούριον, ὅπως καὶ ἡ γείτων αὐτῆς Τραϊανούπολις, ὅπου πλέον ἡ ἄπαξ συνεκρούσθησαν οἱ Βυζαντινοὶ μετὰ τῶν Βουλγάρων. Οὕτω κατὰ τὸ 1322 ὁ Μιχαὴλ Σισμὰν ἔφθασε μέχρι τῆς μονῆς καταστρέψας ὅλην τὴν ὑπαιθρον χώραν. Κατὰ τὸ 1331 μόλις ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς Διδυμότειχον, 70 πλοῖα ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Καρατζὴ ἀνεφάνησαν εἰς τὰ παράλια τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ὅπου ἀποβιβασθέντες οἱ Τούρκοι ἔφθασαν μέχρι Βήρας καὶ Τραϊανουπόλεως, ἐπενεγκόντες ἀπανταχοῦ ὄθεν διήρχοντο, τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν καταστροφὴν. Ὁ Ἀνδρόνικος ἔσπευσε τότε κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ οἱ πλείστοι τῶν Τούρκων εἶχον ἀποσυρθῆ κομίζοντες πλούσια λάφυρα, μόνον δὲ 1500, οἱ ὅποιοι ἐξηκολούθουν τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον των, κατεσφάγησαν ὑπὸ τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων. Κατὰ τὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀνδρονίκου Γ' ἐπισυμβάντα τὸ 1341 ἐμφύλιον πόλεμον, ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνὸς κατέλαβεν αὐτὴν κατόπιν τῆς γενναίας ἀντιστάσεως τῆς φρουρᾶς.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ XIII αἰῶνος φαίνεται ὅτι ἡ μονὴ τῆς Βήρας, περιβαλλομένη δι' ὄχυρωτάτων τειχῶν, ἐχρησίμευσε καὶ ὡς εἰρκτὴ διὰ τοὺς πολιτικούς ἐγκληματίας ἢ ὡς ἀπομονωτήριον καὶ τόπος ἐξορίας τῶν ἐπικινδύνων προσώπων. Ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἐστάλη ὡς ὀμηρος εἰς Βῆραν ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἀζατίνου τοῦ Β', ἐκπτώτου σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου. Ἐκεῖ ἡ σύζυγός του, μαθοῦσα ἐκ ψευδοῦς ἀγγελίας τὸν θάνατον τοῦ Ἀζατίνου ἔπεσεν ἀπὸ τινος πύργου παρὰ τὴν πύλην

τῆς πόλεως καὶ ἐφρονεῦθη τὸ 1268. Ἀπὸ τότε ἡ πύλη ἐκείνη ὀνομάσθη κατὰ τὸν Hammer, Ἀννά-Καπουσῆ, ἣτι πύλη τῆς μητρὸς ἢ τῆς Ἄννης. (Βλ. Ἀχ. Σαμοθράκη: Ὁ Σουλτάνος τοῦ Ἰκονίου Ἀζατίνος καὶ ἡ πολιορκία τῆς Αἴνου ὑπὸ τῶν Βουλγάρων 1265, εἰς «Θρακικὸν Ἀρχεῖον», Τ. Β' σελ. 47—55). Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ XIV αἰῶνος ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅτι ἡ Βῆρα ἐχρησίμευε καὶ ὡς ναυτικὸς σταθμὸς τῶν Βυζαντινῶν. Ἐκ τῆς μαρτυρίας ταύτης φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ στόμιον τοῦ Ἐβρου ἦτο βαθύτερον καὶ δὲν εἶχεν ὑποστῆ τὰς σημερινὰς προσχώσεις, διὰ τοῦ ὁποῦ καὶ μεγάλα πλοῖα ἠδύναντο νὰ ἀναπλεύσουν τὸν ποταμὸν. Ἡ Βῆρα μετὰ τῶν περιχώρων κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α' τοῦ 1361 ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ Ἐβρενός. Ἡ περιήγημος μονὴ τῆς Βήρας κατεστράφη καὶ μόνον ὁ ναὸς περιεσώθη μεταβληθεὶς εἰς τζαμίον. Αἱ τελευταῖαι πρὸς στερέωσιν τοῦ ναοῦ γινόμεναι ἐργασίαι, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ καθηγητοῦ Ὁρλάνδου, ἔφεραν εἰς φῶς διαφόρους τοιχογραφίας καλῶς διατηρουμένας, χαλκοῦν σταυρὸν μὲ κεραίας καταληγούσας εἰς σφαιρίδια, ἐπιγραφὰς κ.τ.λ. Ἐκ τῶν τειχῶν σώζονται ἐρείπια τινα, ὡς καὶ τριῶν πύργων, τῶν ὁποίων οἱ μὲν δύο κείνται πρὸς νότον τοῦ ναοῦ εἰς ἀπόστασιν 18 καὶ 30 μέτρων, ὁ δὲ πρὸς βορᾶν εἰς ἀπόστασιν 50 μέτρων. Ἡ μονὴ τῆς Κοσμοσωτείρας ὑήγητο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ μητροπολίτου Τραϊανουπόλεως, ἡ δὲ πόλις Βῆρα ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου μνημονευομένη κατὰ τὸν XIV αἰῶνα ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Νήφωνος τοῦ Α' (1311 - 1314) ἠνωμένη μετὰ τῆς Μάκρης. Ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς της διατελεῖ ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἀλεξανδρουπόλεως. Σήμερον αἱ Φέρραι εἶναι ἔδρα ὁμωνύμου κοινότητος τῆς ἐπαρχίας Ἀλεξανδρουπόλεως νομοῦ Ἐβρου, ἀριθμοῦσα δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν (1928) 2.843 κατοίκους. Κεῖται 48 χλμ. πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως (Δεδαγάτς) ἐπὶ ὑψώματός τινος, παρὰ τὸν σταθμὸν τῆς

οιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἀλεξανδρουπόλεως—Ἀδριανουπόλεως, οὐ μακρὰν τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ δυτικοῦ βραχίονος τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, ὅστις διασκελιζόμενος εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν σχηματίζει τὸ δέλτα αὐτοῦ, γνωστότερον ὑπὸ τὴν τουρκικὴν ὀνομασίαν Γκισούρ-Ἀντά. Ἐχει ἑξατάξιον καὶ διτάξιον δημοτικὸν σχολεῖον καὶ νηπιαγωγεῖον, διατηρεῖ δὲ δύο ἐκκλησίας: τὴν βυζαντινὴν τῆς Θεοτόκου τῆς Κοσμοσωτείρας καὶ τὴν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἀνεγερθεῖσαν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν της. Εἰς τὴν κοινότητα Φερρῶν ὑπάγονται καὶ τὰ χωρία: Κοῖλα (Κισλᾶ κιοῖ), ἡ Μικρὰ Καβησσός (Μικρὸ Οὐκούφ) κοὶ τὸ Μοναστηράκι (Σελιμιέ). Ἐνεκα ὁμως τῆς μετὰ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου γειτνιάσεως καὶ τῶν παρ' αὐτὴν ἐκτεταμένων ἐλῶν, τὸ κλίμα εἶναι ὑγρὸν καὶ ἀνθυγιεινόν, ἡ δὲ ἐλονοσία μαστίζει καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν ὑπαιθρον χώραν.

Εἰς τὸ μέσον περιήπου τῆς ἀπὸ Φερρῶν εἰς Ἀλεξανδρουπόλιν μεγάλης δημοσίας ὁδοῦ ἀναβλίζουσιν αἱ περιήφοι ἱαματικαὶ καὶ πηγαὶ τῆς Τραϊανουπόλεως παρὰ τὸ χωρίον Λουτρὸς, θερμοκρασίας 50,6° Κελσίου, περιέχουσαι κατὰ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ Μ. Περτέση, χημικοῦ ὑδρολόγου τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας (Μάρτιος 1931) εἰς ἕκαστον χγρμ. ὕδατος ποσότητος διαλελυμένων ἀλάτων 8,38 ἐκ τῶν ὁποίων 5,88 χλωριούχον νάτριον καὶ ραδιενέργειαν 5,30 μονάδας Mache. Ἐνδείκνυται ἐπὶ ἐλαφρῶν ἀρθριτικορρευματικῶν παθήσεων καὶ νευραλιῶν.

ΦΟΙΗ.—Πρωτεύουσα τῶν Μυρμιδόνων, τῶν ὁποίων ἤρχον οἱ Αἰακίδαι Πηλεὺς καὶ Ἀχιλλεύς. Φοίη ἔκαλεῖτο ἐπίσης καὶ ἡ χώρα αὐτῶν (Ἰλιάδ. Β, 683,—I, 395).

ΦΙΔΑΛΕΙΑ.—Σύζυγος τοῦ Μεγαρέως Βύζαντος, ἰδρυτοῦ τοῦ ἐπὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου Βυζαντίου. Πολεμήσασα γενναίως, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ συζύγου της, κατὰ τῶν ἐπιδραμόντων Σκυθῶν, ἀπέκρουσεν αὐτούς καὶ ἔσωσε τὴν πόλιν, ἣτις εὐγνωμονοῦσα ἔστησεν πρὸς τιμὴν της ἀνδριάντα.

ΦΙΔΑΛΕΙΑ ΑΚΡΑ.—Ἀκρωτήριον τῆς Ἑθρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, πρὸς

βορρᾶν τοῦ Ἑρμαίου: «Κάμπαντι δὲ πρὸς βορρᾶν τὸ Ἑρμαῖον, ἀπαντᾷ πέτρα αὐτοφυῆς αἰτῶ ἐπικυῖα, ἔχοντι ἀναπεπταμένας τὰς πτέρυγας καὶ καλουμένη Φιδάλεια ἢ Φαιδάλια». (Διον. Βοσπ. Ἀνάπλους, ἀποσ. 37). Εἶναι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὸ σημερινὸν Κιζιάρ—Μπουργοῦ.

ΦΙΔΑΛΕΙΑΣ (Κόλπωσις).—Κόλπωσις τῆς Ἑθρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, κειμένη μετὰξὺ Ἀνάπλου καὶ Λεωσθενείου, τῆς ὁποίας τὸν μυχὸν ἀπετέλει ὁ Γυναικῶν Λιμὴν. (Στέφ. Βυζάντιος). Εἶναι ἡ σημερινὴ κόλπωσις Μπαλτᾶ-λιμάν. Εἰς τὸν λιμένα τοῦτον ἔγινε ἡ μετὰξὺ Γενουσίων καὶ Ὄθωμανῶν ναυμαχία ἐπὶ Μεχμέτ τοῦ Β' (1451—1481), καθ' ἣν 50 πλοῖα ἢ κατ' ἄλλους 5 Γενουσιακὰ ἐνίκησαν τὸν Ὄθωμανικὸν στόλον ὑπ' αὐτὰ τὰ βλέμματα τοῦ Σουλτάνου. Λέγεται μάλιστα ὅτι κατὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην, ὁ Σουλτάνος ὤρμησεν ἐφιππος εἰς τὴν θάλασσαν παροτρύνων καὶ ἐνθαρρύνων τὸν στρατὸν του. Ἐνταῦθα ὑπεγράφη ἡ μετὰξὺ Ρωσσίας καὶ Τουρκίας συνθήκη τὸ 1646.

ΦΙΑΕΤΙΑΝΗ (Λίμνη).—Βυζαντινὴ ὀνομασία τῆς λίμνης τῶν Δέρκων, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ Ζωσίμου (491—518 μ. Χ.) Παρ' αὐτὴν γίνονται πολλὰ νανάγια, θεωρουμένη πολλάκις ὑπὸ τῶν ναυτιλλομένων ὡς τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου. Ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται Γελαντζή-μπογάζ. (βλ. Δέλκος).

* ΦΙΑΗΡΟΣ (ἡ).—Πόλισμα τῆς Μυγδονίας, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Πλινίου (Φυσ. Ἱστορ. IV, 17, 3) μετὰξὺ Λήτης καὶ Χαλάστρας, καταστραφέν πιθανώτατα τὸ 315 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου πρὸς ἴδρυσιν τῆς Θεσσαλονίκης. Τὸ ὄνομα Φίληρος ἐδόθη εἰς τὸ πρῶν χωρίον Γυαλιτζί τῆς ἐπαρχίας Θεσσαλονίκης τοῦ ὁμονόμου νομοῦ.

* ΦΙΑΗ[ΤΑΣ] ἢ ΦΙΑΗ[ΜΩΝ].—Δυνάστης τῆς Θράκης πιθανῶς κατὰ τὴν περιφέρειαν τῶν Κυψέλων, περὶ τὰ 350 π.Χ. τοῦ ὁποίου σώζονται νομίσματα ὁμοία πρὸς τὰ τοῦ Κερσοβλέπτου. (B, Head, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. ἔκδ. γ' ἀγγλιστί, σελ. 284).

ΦΙΛΙΑ (ἄκρα).—Ἀκρωτήριον και ὄρος τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Θράκης, κατὰ τὸν Ἀνώνυμον (Περίπλ. Εὐξ. Πόντου 90), ἡ Φρυγία ἄκρα τοῦ Ἀρριανοῦ (Περ. Εὐξ. Πόντου 27), 7 1) 2 μίλλια Ν. Α. τοῦ Σερβέ—Μπουρνού τῆς Μηδείας. Τὸ ἐθνικὸν Φιλεάτης. Πιθανῶς εἶναι τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριον Μαλαθριά, θπὸ τῶν Τούρκων ὀνομαζόμενον Καλιουτζῆ — Μπουρνού.

ΦΙΛΙΠΠΟΙ (οἱ).—Ἡ πόλις τῶν Φιλίππων ἔκειτο παρὰ τὸ Παγγαῖον ὄρος ἐπὶ τῶν ὑπωρείων ὑψηλοῦ τινοσ βράχου εἰς ἀνατ. μῆκ. 50°, 45' και βόρ. πλάτ. 41°, 55' κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 12, 28). Τὸ παλαιότερον ὄνομα τῶν Φιλίππων ἦτο Δάτον, ἰδρυθὲν περὶ τὸν δέκατον αἰῶνα ὑπὸ περιοίκων λαῶν και λαβὸν τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν Δατηνῶν, θρακικοῦ λαοῦ, κατοικοῦντος τὴν περὶ τὸ Παγγαῖον ὄρος και τὸν Στρυμονικὸν κόλπον χώραν (βλ. λέξ. Δάτον). Περὶ τὸν ἔκτον αἰῶνα οἱ Θάσιοι ἀπόκισαν τὸ Δάτον, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποχωρήσουν, ἐκδιωχθέντες ὑπὸ τῶν θρακικῶν φύλων τοῦ Παγγαίου. Ἀργότερον ὁμως, καθ' ἣν ἐποχὴν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἀψηχολεῖτο εἰς τὸν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀργαίου πόλεμον, οἱ Θάσιοι παραινόμενοι και ἐνθαρρυνόμενοι ὑπὸ τοῦ Καλλιστράτου, στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων, ἀνέκτησαν τὸ Δάτον τὸ 861 π. Χ., μετονομάσαντες τὴν πόλιν Κρηνίδας (βλ. λ.), ἔνεκα τῶν ἀφθόνων πηγῶν ὑδάτων, τὰ ὁποῖα καταρδεύουν τὴν πόλιν και τὸ πέριξ. «Διὰ τὸ εἶναι κρηναὶ περὶ τῷ λόφῳ ναμάτων πολλαί», ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἀππιανός (IV, 105). Δὲν ἠδυνήθησαν ὁμως νὰ παραμείνουν ἐκεῖ ἐπὶ πολὺ ἔνεκα τῶν συγχῶν ἐπιδρομῶν τῶν περιοίκων θρακικῶν λαῶν και ἐξήτησαν τὴν βοήθειαν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ἐποφθαλμῶν τὴν πόλιν εὐχαρίστως ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν. Ἐπελθὼν ὁμως μετ' ἀρκετοῦ στρατοῦ, ἀφοῦ ἀπήλλαξε τὴν χώραν ἀπὸ τοὺς ἐπιδρομῆς, ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν και μετονόμασεν αὐτὴν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Φιλίππου. (Διοδ. Σικελ. XVI, 3, 8.—Στράβ. VII, 41). Ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο εἶναι γνωστοτέρα ἡ πό-

λις ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Πρῶτῃ μέρμνα τοῦ Φιλίππου ἦτο νὰ ὀχυρώσῃ αὐτὴν. Πράγματι δὲ ἀνήγειρεν ἰσχυρότατα τεῖχη, καταστήσας τοὺς Φιλίππους προπύργιον κατὰ τῶν συγχῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων. Οἱ Φίλιπποι ὑπὸ τὸν Φίλιππον ἤκμασαν και ἐπλούτισαν, χάρις εἰς τὰ παρακείμενα περὶφημα μεταλλεῖα χρυσοῦ, τῶν ὁποίων τὸ ἔτησιον εἰσόδημα ἀνήρχετο εἰς 1.000 τάλαντα. (Στράβ. VII, 331, 34).

Πρὸς δυσμὰς τῶν Φιλίππων ἐξετείνετο εὐφορωτάτῃ πεδιάς, μήκους 350 περίπου σταδίων, μέχρι Δραβίσκου και Ἀμφιπόλεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ κατὰ τὴν μυθολογίαν, ὁ Πλούτων ἤρπασεν τὴν Περσεφόνην συλλέγουσαν, ἄνθη, πρὸς ἀνατολὰς δὲ εἰς ἀπόστασιν 18 περίπου σταδίων ἔκειτο τὰ περὶφημα στενά τῶν Κορπίλων (βλ. λέξ.), τὰ ὁποῖα ἐκαλοῦντο Ἀκόντισμα. Οἱ Φίλιπποι ἔγιναν τὸ θέατρον τῆς μεγάλης μάχης, τῆς γνωστῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μάχη τῶν Φιλίππων» τὸ 42 π.Χ., καθ' ἣν ὁ Αὔγουστος και Ἀντώνιος κατέστρεψαν τὰς δημοκρατικὰς λεγεῶνας τοῦ Βρούτου και τοῦ Κασίου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπέβη περιδοξος ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὀνομασθεῖσα ἔνεκα τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκαταστάσεως Ρωμαίων ἀποίκων: Αὔγουστα Ἰουλία Φιλιππικὴ (Colonia Augusta Julia Philippensium) και προικισθεῖσα διὰ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν.

Κατὰ τὰ ἀρχαῖα Ὀδοιοπορικά, οἱ Φίλιπποι ἔκειντο ἐπὶ τῆς Ἐγναντίας Ὀδοῦ (Via Egnatia) και ἀπέχον ἀπὸ μὲν τῆς Ἀμφιπόλεως 33 μίλλια, ἀπὸ τοῦ Ἀκοντίσματος 21 και ἀπὸ τῆς Νεαπόλεως (Καβάλλας), ἡ ὁποῖα ἐχρησίμευεν ὡς ἐπίνειον 9—10 μίλλια. Ἐκειτο δὲ ἡ πόλις τῶν Φιλίππων, (IV, 105), οὐχὶ ἐπὶ λόφου, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀππιανός, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὑπωρείων τοῦ λόφου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐπὶ τόπου ἐρεῦνης, καθ' ἣν αἰπηγαὶ τῶν ὑδάτων ἀνέβλυζον κάτωθεν τῆς πόλεως, ἐκεῖ ὅπου ἔληγον αἱ ὑπώρειαι τοῦ λόφου και ἤρχιζεν ἡ πεδιάς. «Τὸ δὲ ὑπὲρ τὴν πόλιν, ὅπως λέγει ὁ Καντακουζηνός, ἄβατόν ἐστι διὰ σκληρότητα, και φάραγι βαθεῖαις και κρημοῖς και πέτραις περιειλημμένον,

τό δὲ ὑπὸ τὴν πόλιν, λειὸν ὄν τέναγός ἐστι καὶ τέλμα βαθύ ἐλώδες καὶ ὕδασι πολλοῖς κατάρρυστον». Ὅτι δὲ οἱ Φίλιπποι ἔκειντο εἰς τὰς ὑπωρεῖας τοῦ λόφου, καὶ ὅτι, ὅταν ἐπέξετάθη ἡ πόλις ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, ἡ ἐπέκτασις αὕτη ἐγένετο πρὸς τὰ κάτω, δηλαδὴ πρὸς τὴν πεδιάδα, ἀποδεικνύεται καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐρειπίων, τῶν ὁποίων ἡ ὑπαρξίς καὶ ἡ ἀνεύρεσις, ὅπως λ. χ. τοῦ θεάτρου, τὸ ὁποῖον ἐκτίσθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρίτου π. Χ. αἰῶνος, ἐπιβεβαιοῖ τὴν ἀνωτέρω μαρτυρίαν τοῦ Καντακουζηνοῦ.

Πολλοὶ τῶν μεταγενεστέρων συγγραφέων συγχέουν τοὺς Φιλίππους τούτους μὲ τὴν Φιλιππούπολιν, θεωροῦντες τὰς δύο ταύτας πόλεις μίαν καὶ τὴν αὐτήν. Ἄλλοι πάλιν ἐθεώρουν ὡς ἰδρυτὴν τῶν Φιλίππων οὐχὶ τὸν Φίλιππον τῆς Μακεδονίας, ἀλλὰ Φίλιππον, τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ρώμης (244—249 μ. Χ.).

Ἡ Ἄννα Κομνηνὴ π. χ. λέγει: «Κατὰ τὴν Φιλιππούπολιν ἐνδιατρίβει. Πόλις δὲ αὕτη περὶ τὴν τῆς Θράκης μεσόγειαν . . . Εὐρος (γράφει Ἔβρος) τῆ πόλει παραρρεῖ... Φίλιππον δὲ ὅταν εἶπω, οὐ τὸν Μακεδόνα λέγω, τὸν τοῦ Ἀμύντου, νεωτέρα γὰρ ἡ πόλις τοῦ Φιλίππου τούτου, ἀλλὰ τοῦ Ρωμαίου Φιλίππου... Πολίχνιον δὲ ἦν τὰ πρῶτα καὶ πρὸ Φιλίππου Κρηνίδες ὀνομαζόμενον, παρ' ἐνίων δὲ Τριμοῦς» (XVI, 8). Μολονότι δὲ ἀναφέρει καὶ τὰς δύο πόλεις ἐκλαμβάνει αὐτὰς ὡς μίαν καὶ τὴν αὐτήν. Εἰς τὸ αὐτὸ λάθος περιπίπτει καὶ ὁ Μελέτιος (Γ, σελ. 102). καθ' ὅσον οἱ πρὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ αὐτοκράτορος συγγραφεῖς, ὅπως ὁ Πλοῦταρχος, ὁ Στράβων ὁ Λουκιανὸς καὶ ἄλλοι, ἀναφέροντες τὴν Φιλιππούπολιν ἀποδίδουν τὴν ἰδρυσιν αὐτῆς εἰς Φίλιππον τοῦ Ἀμύντου. Ἐξ ἄλλου καὶ τὰ πρὸ Χριστοῦ νομίσματα τῆς Φιλιππουπόλεως μαρτυροῦν τοῦτο. Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων ὑπέπεσαν εἰς τὴν πλάνην ταύτην. Περιττὸν δὲ κρίνομεν νὰ ἀναφέρωμεν αὐτούς, καθ' ὅσον οὐδεὶς σημερον συγγέει τὰς δύο ταύτας πόλεις. (Σταύρου Μερετζίδου, Οἱ Φίλιπποι, σ. 97 καὶ ἔξης).

Ἡ πόλις τῶν Φιλίππων, πλὴν τῆς μεγάλης ἱστορικῆς μάχης καὶ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς μεγαλείου, μᾶς ὑπομνησκει τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τὴν ἐξάπλωσιν αὐτοῦ ἐν Ἐθρώπῃ. Μᾶς ἀναμνησκει τὰς περιπετεῖας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τοὺς ραβδισμούς, τὰς φυλακίσεις καὶ τοὺς ἐξευτελισμούς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Σίλα, καὶ τὴν ὡς ἐκ θαύματος ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου. (Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, XVI, 9, 4.).

Εἰς τοὺς Φιλίππους ἐκήρυξε τὸ 53 μ.Χ. ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος τὸ εὐαγγέλιον συστήσας καὶ χριστιανικὴν κοινότητα, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπηύθυνε καὶ ἰδιαιτέραν ἐπιστολὴν τὴν «πρὸς Φιλιππησίους», τῆς ὁποίας ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος ὑπῆρξεν ὁ Ἐρμάς, εἰς τῶν 70 ἀποστόλων, τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην ἡ ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν 29ην Νοεμβρίου. Πρῶτῃ δὲ πάντων ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν ἡ ἐκ Θαυματείρων καταγομένη Λυδία, ἣτις ἐβαπτίσθη μεθ' ὄλου τοῦ οἴκου τῆς, κατόπιν δὲ καὶ ἄλλοι, συστήσαντες ἀργότερον ἐκκλησίαν (Πράξεις XVI, 14—16), Διὰ τῶν Φιλίππων διήλθε 107 ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Ἰγνατίος μεταβαίνων εἰς Ρώμην ὅπου ἐμαρτύρησεν. Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως οἱ Φίλιπποι ἐνωρίτατα ἀνεδείχθησαν εἰς ἔδρα Μητροπολίτου. Οὕτω κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα ἡ Μητρόπολις τῶν Φιλίππων εἶχεν ὑπ' αὐτὴν 18 ἐπισκοπὰς. Προϊόντος ὁμοῦ τοῦ χρόνου, ἠλαττώθησαν εἰς 7 μόνον. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. Ε', σελ. 483). Κατὰ τὸν XVI αἰῶνα ἐπὶ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ Πρεσβυτέρου (1282—1320) ἀπὸ τῆς 39ης τάξεως, τὴν ὁποίαν κατεῖχεν ἐν τῇ κλίμακῃ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, ὑπεβιβάσθη εἰς τὴν 47ην. Τὸ 1618 ὁ Μητροπολίτης Κλήμης, κατ' ὄρθωσεν νὰ ὑπαγάγῃ ὑπ' αὐτὸν τὴν Μητρόπολιν Δράμας. Εἶναι δὲ ὁ Κλήμης οὗτος ὁ τελευταῖος αὐτοκέφαλος Μητροπολίτης τῶν Φιλίππων, διότι ἔκτοτε οἱ Μητροπολίται αὐτῶν ἔφερον τὸν τίτλον «Φιλίππου καὶ Δράμας». Ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Νεοφύτου, περὶ τὰ τέλη τοῦ XVII αἰῶνος, τὸσον εἶχε πτωχεύσει ὁ θρόνος τῶν Φιλίππων ἕνεκα τοῦ καθημε-

ρινῶς ἐλαττωμένον χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ, ὥστε προσετέθησαν εἰς αὐτὸν αἱ ἐπαρχίαι Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου. Τελευταῖος Μητροπολίτης τῶν Φιλίππων ἀναφέρεται ὁ τὸ 1721 ἐκλεγείς Παρθένιος. Ἐκτοτε διετηρήθη ὁ τίτλος «Φιλίππων, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου» μέχρι τοῦ 1879, ὁπότε ἀπεσπίασθη ἡ ἐπαρχία Νευροκοπίου ὑπὸ ἴδιον ἐπίσκοπον, ἀπὸ δὲ τοῦ 1888 ὑπὸ Μητροπολίτην, ὁ δὲ τίτλος «Φιλίππων» διετηρήθη μνημονευόμενος μέχρι τοῦ 1924, ὁπότε ἀνασυνεστήθη ἡ Μητρόπολις Φιλίππων, περιλαβοῦσα ὑπ' αὐτὴν καὶ τὴν τῆς Νεαπόλεως. Διὰ πατριαρχικῆς δὲ πράξεως, δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ νόμου τοῦ Κράτους, ὁ πρῶτος Μητροπολίτης αὐτῆς Χρυσόστομος, φέρει τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου «Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως». Πότε ἀκριβῶς κατεστράφησαν οἱ Φίλιπποι δὲν εἶναι γνωστόν. Φαίνεται ὁμως ὅτι ἡ πόλις ἤκμαζεν ἀκόμη κατὰ τὸν XIV καὶ XV αἰῶνα, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τινος ἐκκλησιαστικῆς ἀνακαλυφθείσης τὸ 1878 καὶ ἐχούσης σχῆμα σταυροῦ. Εἰς τοιχογραφίας αὐτῆς ἀπεικονίζονται οἱ ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Σίλλας ἐνηγκαλισμένοι. Ὑποτίθεται δὲ ὅτι ἡ ἐκκλησία αὕτη ἠκοδομήθη εἰς τὸν τόπον φυλακίσεως τῶν Ἀποστόλων τούτων. (Σταύρου Μερτζίδου, οἱ Φίλιπποι, σελ. 216 καὶ ἔξης).

Κατὰ δὲ τὰς κατὰ τὸ 1923 διενεργηθείσας ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς δοκιμαστικᾶς ἀνασκαφᾶς, ἀνεκαλύφθη «παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομιζέτο προσεχῆ εἶναι» (Πράξεις XVI, 13) ἐκκλησία τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων. Τέλος αἱ ἀπὸ τοῦ 1930 συστηματικαὶ ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τῆς ἰδίας Σχολῆς διενεργούμεναι, ἀπεκάλυψαν τελείως καλλιμάρμαρον καὶ ὑπερμεγέθη ναὸν τοῦ πέμπτου, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, αἰῶνος τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Τελείως ὁμως κατεστράφη περὶ τὰ τέλη τοῦ XVIII αἰῶνος, τὸ 1793, καὶ μόνον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐσώζετο ἐν τινι τουρκικῷ χωρίῳ ὀνόματι Φιλιππετζίκ, πρὸς τὰ Ν.Α. τῶν Φιλίππων. Ὁ Μελέτιος γράφας,

περὶ τὰ τέλη τοῦ XVIII αἰῶνος, λέγει περὶ αὐτῶν: «Τανῦν εἶναι ἔρημος, καίτοι τὸ πάλαι περίφημος, τὸ αὐτὸ ὄνομα μέχρι τῶν νῦν σώζουσα· τῆς ὁποίας τὴν λαμπρότητα φανερώνουσι τὰ λείψανα αὐτῆς καὶ τὸ ἀμφιθέατρον». (Γεωγ. Τόμ. Β. σελ. 466).

Τὰ ἔρειπια αὐτῶν κείνται ἐπὶ τῆς ἀπὸ Καβάλλας εἰς Δράμαν ὁδοῦ, παρὰ τινὰ τοποθεσίαν ὀνόματι Τικηλί - Τὰς (= λίθος ὄρθιος). Εἶναι δὲ ταῦτα καὶ σπουδαιότατα ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν ἐποψιν, ὅπως τὰ ἔρειπια τείχους ἑλληνικοῦ 2 1/2 μέτρων πάχους μετὰ 9 πύργων, τοῦ θεάτρου τῆς ἀκροπόλεως, τῆς ἀγορᾶς, τοῦ βαλανείου καὶ ἄλλα μαρτυροῦντα τὸ ἀρχαῖον μεγαλεῖον τῆς πόλεως. Ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν Φιλίππων ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς ἀπὸ τοῦ 1930.

Τῶν Φιλίππων σώζονται χρυσᾶ, ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ νομίσματα. Τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἐκόπησαν κατὰ τὴν νέαν ὑπὸ τῶν Θασίων ἀνάκτιναι τῶν Κρηνίδων (τῶν προηγουμένως «Δάτου» καλουμένων) φέρουν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν: ΘΑΣΙΟΝ ΗΠΕΙΡΟ καὶ διαφόρους τύπους, ἔμπροσθεν κεφαλὴν Ἡρακλέους, ὀπισθεν δὲ τρίποδα. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου κατάκτιναι τῶν Κρηνίδων καὶ τὴν μετονομασίαν των εἰς Φιλίππους, ἐξηκολούθησαν νὰ κόπτουν νομίσματα παρομοίου πρὸς τὰ ἀνωτέρω τύπου, φέροντα ὁμως τὴν ἐπιγραφὴν: ΦΙΑΠΠΩΝ. Μολοντί δέ, ζῶντος ἐτι τοῦ Φιλίππου, ἐστερηθήσαν τοῦ δικαιοῦματος νὰ κόπτουν νομίσματα ὑπὸ τὸ ἴδιον αὐτῶν ὄνομα, ἐν τούτοις παρέμειναν ἐπὶ τοῦ Φιλίππου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ὡς βασιλικὸν Νομισματοκοπεῖον, ὁ δὲ τρίπους, τὸ σύμβολον τῆς πόλεως, συχνὰ ἀπαντᾷ ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῶν Μακεδόνων βασιλέων. Ἐπὶ τῆς ρωμαϊκῆς κατακτήσεως τῆς Μακεδονίας μέχρι τοῦ Αὐγούστου, φαίνεται ὅτι δὲ ἐκόπησαν νομίσματα εἰς Φιλίππους. Μετὰ τὴν μάχην ὁμως τῶν Φιλίππων (42 π.Χ.) παρεχωρήθη τὸ δικαίωμα νὰ κόπτουν τοιαῦτα οἱ ἀπόμαχοι τοῦ πραιτωριανοῦ συντάγματος, τὸ ὁποῖον ἐγκατέστησεν ἐκεῖ ὁ Αὐγούστος. Ἄλλ' αἱ

ἐπιγραφαὶ εἶναι λατινικαί : COHOR, PRAE. PHIL, ἢ COL, AUG. V. PHILIPP, ἤτοι : Dolonia Augusta Julia Victrix Philippensium (Head—Σβορώνου, τόμ. Α, σ. 284 κέ.).

Οἱ Φίλιπποι ὑπῆρξαν ἡ πατρίς τοῦ Μαρσίου, υἱοῦ τοῦ Κριτοδήμου, ἱερέως τοῦ Ἡρακλέους. Οὗτος ἔγραψε «Μακεδονικά» εἰς πολλά βιβλία τῶν ὁποίων τὸ ἕκτον μνημονεύει ὁ Ἀρσποκρατίων. (Δεξ. τῶν δέκα ρητόρων ἐν λέξει Γαληψό). Ἐπίσης ἔγραψε καὶ περὶ τῆς πατρίδος του, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀρχαίων. Τοῦ Μαρσίου ἀναφέρονται καὶ ἄλλα συγγράμματα ὅπως λ.χ. ἀρχαιολογικὰ εἰς 12 βιβλία καὶ μυθικὰ εἰς 7 βιβλία. (Ἀθηναίου Δειπνοσοφισταί, II καὶ IX). Πρὸς διάκρισιν δὲ ἀπὸ Μαρσίου τοῦ πρῶτον τοῦ ἐκ Πέλλης ἱστορικοῦ, ὀνομάζεται Μαρσίας ὁ νεώτερος (Γ. Μιστριώτου, Ἑλληνικὴ Γραμματολογία, τόμ. Β, σ. 15). Περὶ τῶν Φιλίπων ἔγραψαν οἱ περιηγηταί : Πέτρος Bellou, Παῦλος Lucas, Clarke, Leake, Félix, Baujour, Cousinery, Viquesnel καὶ ἄλλοι, ἰδίως δὲ ὁ Parrot κατὰ τὸ 1856, ὅτε ἦτο μέλος τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν του ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Revue Archéologique τὸ 1860, καθὼς καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ τόμῳ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν : «Daton, Neapolis, Les Ruines des Philippes».

Ἐπὶ τῶν βράχων τῶν Φιλίπων εἶναι ἐγλυμμένα μικρὰ ἀνάγλυφα παριστῶντα Θεοὺς τῶν ὁποίων ἡ λατρεία ἦτο προσφιλεῖς εἰς αὐτοὺς. Μεταξὺ δὲ καὶ ἄλλων παραστάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀπεικονίζονται ἐπὶ τῶν βράχων, πολλαὶ εἶναι τῆς Ἀρτέμιδος, γειτνιάζουσαι παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Σιλουαίνου. Παρὰ τοὺς πρόποδας δὲ τῶν βράχων εὐρέθησαν τῆ ἰχνη ναοῦ τοῦ Σιλουαίνου καὶ μεγάλα λατινικὰ ἐπιγραφὰ πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ. Ἦτο δὲ ὁ Σιλουαῖνος οὗτος ἢ Sylvanus, εἰς τῶν μάλλον σεβαστῶν, θεωρούμενος ἀνίκητος καὶ ἀγιώτατος προστάτης τῆς αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ αὐτοκράτορος, διαδοθείσης τῆς λατρείας του ὑπὸ τῆς Ρώμης καὶ εἰς τὰς

ἐπαρχίας. Ἐχρησίμευον δὲ οἱ ναοὶ αὐτοῦ ὡς κέντρα θρησκευτικῶν ἀδελφοτήτων, αἱ ὁποῖαι ὀνομάζοντο : Cultores Sylvani. Ὁ ἰδιαιτερός δὲ οὗτος σεβασμὸς τῶν Φιλίπων πρὸς τὸν Θεὸν τοῦτον ἦτο κοινὸς μεταξὺ τῶν λαῶν τῆς Θράκης. Ἐξηγεῖται δὲ τοῦτο εὐκόλως, ὡς ἐκ τῆς ἀρχαιοτάτης ἀφομοιώσεως τῆς Θρακικῆς θεότητος Βενδίδος μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Diana τῶν Ῥωμαίων, ἡ ὁποία ἀπεικονίζεται ἐπὶ τῶν βράχων ὑπὸ διαφόρους μορφάς.

Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Bellou (1550), ὑπῆρχεν ἀκόμη τὸ ὄρειον ἀμφιθέατρον τῶν Φιλίπων, τὸ ὁποῖον, λέγει, ἐπὶ πολὺν χρόνον θὰ διεσώζετο, ἐὰν οἱ Τούρκοι δὲν ἀπέσπων τὰς βαθμίδας του. Αἱ δὲ διασωθεῖσαι ἀρχαιότητες τῶν Φιλίπων ἀβλαβεῖς, εἶναι 4 μεγάλοι πύργοι καὶ ὕψηλοὶ στῦλοι, λείψανα τοῦ ναοῦ τοῦ Κλαυδίου, ὅπου ὑπάρχουν ἀκόμη πολλὰ ἀγάλματα καὶ μαρμάραινα στῆλαι δωρικοῦ καὶ ἰωνικοῦ ρυθμοῦ, λαμπρᾶς τέχνης. Ταῦτα ἔγραψεν ὁ Bellou. Ἐντὸς ὁμοῦ τεσσάρων αἰῶνων, τοιαύτας καταστροφὰς ἐπέφερον οἱ Τούρκοι, ὥστε ἀδύνατον νὰ γνωρίσῃ τις, γράφει ὁ Parrot εἰς τὴν ἔκθεσίν του, ποῦ ἔκειτο τὸ ἀμφιθέατρον, καὶ μόνον στύλοι τινὲς τοῦ ναοῦ τοῦ Κλαυδίου καὶ ἀγάλματα διεσκορπισμένα μαρτυροῦν ὅτι ἦκμαζεν ἐκεῖ ποτε πόλις, μεγάλη καὶ πλουσία. (Μ. Δήμητσα, Ἡ Μακεδονία σ. 730 κ. ἔξ.).

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ὁ ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΗΣ.—Συγγραφεὺς ἔξ Ἀμφιπόλεως ἀγνώστου ἐποχῆς, περιήγητος διὰ τὸν ἀκόλαστον βίον αὐτοῦ. Κατὰ τὸν Σουΐδαν ἔγραψε : «Ροδιακά» εἰς 19 βιβλία, «Κωακά» ἢ «Κωϊκά» εἰς 2 βιβλία, «Θασσιακά» καὶ ἄλλα. Οὐδὲν ἔργον αὐτοῦ περιεσώθη μέχρις ἡμῶν.

ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς Παιωνίας ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Στρυμόνος, εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς Κερκίνης (νῦν Καρὰ-Ντάγ), ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (VII, 331, 36). Ἡ θέσις αὐτῆς δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη.

ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς Θράκης κειμένη παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἐβρου καὶ ἐπὶ τριῶν λόφων : τοῦ Μου-

σαίου (Νεμπέτ-τεπέ), τῶν Σχοινοβατῶν (Τζαμπάς-τεπέ) καὶ τῆς Εὐμολπιίδος (Ταξιμ-τεπέ), οἵτινες ἦσαν συνφιμισμένοι ἀπὸ παλαιοτάτων χρόνων. Ὁθεν καὶ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ἐκλήθη καὶ Τριμόντιον καὶ Τριμοντία (= τρίλοφος). Ὠνομάσθη δὲ Φιλιπούπολις ἀπὸ Φιλίππου τοῦ Β' βασιλέως τῆς Μακεδονίας περὶ τὰ 341 π. Χ. ὅτε κατέκτησε τὴν Θράκην. Προηγουμένως ὠνομάζετο Πονηρούπολις, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἀναπτυχθεῖσα διὰ τοῦ ἐποικισμοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, ἀπέβαλε τὸ δύσφημόν της ὄνομα καὶ μετωνομάσθη ἀπὸ τοῦ ἰδρυτοῦ της Φιλίππου πόλις ἢ Φιλιπούπολις. Μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἡ Φιλιπούπολις ἦτο φόρου ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Ὀδρουσας, διατηροῦσα τὴν αὐτονομίαν της καὶ διοικουμένη κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἑλληνικῶν ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Θράκης Ἑλληνίδων πόλεων, ὑπὸ βουλῆς καὶ δήμου, αὐτονομίαν τὴν ὁποίαν διεφύλαξε καὶ ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους. Ἐπεκταθείσης ἐπὶ Αὐγούστου τῆ βοηθεία τῶν Ρωμαίων τῆς κυριαρχίας τῶν Ὀδρουσῶν ἐπὶ ὅλης τῆς Θράκης, ἡ Φιλιπούπολις διετέλεσε δευτερεύουσα μετὰ τὴν Βιζύην ἔδραν τῶν βασιλέων τῶν Ὀδρουσῶν. Ἐπὶ τῶν Φλαβίων, τυχοῦσα προνομίων τινων ἐκλήθη Φλαβία, ἐπὶ δὲ τοῦ Τραϊανοῦ, ὅστις περιετείχισε τὴν πόλιν, προσέλαβε καὶ τὴν προσωνυμίαν Οὐλπία. Ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Ἄραβος ἐγένετο Ρωμαϊκὴ ἀποικία, ἀποικισθέντων ἐν αὐτῇ πολλῶν ἀπομάχων Ρωμαίων στρατιωτῶν. Ἐπὶ Δεκίου ἀντίστη ἡρωϊκῶς κατὰ τῶν πολιορκησάντων αὐτὴν Γότθων, ἀλλ' ἠττηθέντος ὑπὸ τῶν Γότθων παρὰ τὴν Βερόνην τοῦ πρὸς βοήθειάν της ἐρχομένου αὐτοκράτορος, ἡ πόλις παρεδόθη τὸ 251 ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου στρατηγοῦ Πρίσκου διὰ προδοσίας εἰς τοὺς Γότθους, οἱ ὅποιοι εἰσελθόντες εἰς αὐτὴν ἐληλάτησαν καὶ κατέσφαξαν περὶ τὰς 100.000 κατοίκους της.

Ἀναλαβοῦσα ἐπὶ Διοκλητιανοῦ (285 — 305) ἀναφέρεται μετὰ τῆς Βερόνης ὡς μεγάλη καὶ ἐπίσημος πόλις τῆς Θράκης.

Παρ' αὐτὴν ἐνικήθη τὸ 323 μ. Χ. ὑπὸ

τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ὁ Λικίνιος, ἐπὶ δὲ τοῦ Οὐάλεντος μετὰ τὴν ἤτταν αὐτοῦ τὸ 378 ὑπὸ τῶν Γότθων, πολλοὶ τῶν Ἀδριανουπολιτῶν κατέφυγον εἰς αὐτὴν ὡς εἰς ἀπόρθητον φρούριον. Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, ἰδίως κατὰ τοὺς δύο πρώτους αἰῶνας (46—251 μ. Χ.), ἡ Φιλιπούπολις ἀνεδείχθη καὶ ἔτυχε εὐνομίας καὶ λαμπρότητος, καλουμένη, κατὰ τὰ νομίσματα καὶ τὰς ἐπιγραφάς : «ἡ λαμπροτάτη τῆς Θρακῶν ἐπαρχίας μητρόπολις». Ἐκαλλωπίσθη διὰ πολλῶν καὶ λαμπρῶν οἰκοδομημάτων. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἡλιογαβάλου ἐτιμήθη διὰ «τῆς νεωκορίας». Ἀπὸ δὲ τοῦ Καρακάλλα συνήρχετο εἰς αὐτὴν τὸ «κοινὸν τῶν Θρακῶν» (βλ. λέξ.), ὁπότε ἐτελοῦντο καὶ οἱ Πανθρακικοὶ ἀγῶνες «Ἀλεξάνδρεια» καλούμενοι. Ἐκ τῶν νομισμάτων αὐτῶν, ἀπὸ Διοκλητιανοῦ μέχρι Γαλιανοῦ (81—268) μ. Χ., καταφαίνεται ὅτι ἐν Φιλιππουπόλει εἶχον τὴν θρησκείαν καὶ τὴν λατρείαν τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰς ἑλληνικὰς περὶ τῶν ἡρώων παραδόσεις, τοὺς ἄθλους τοῦ Ἡρακλέους, τὸν Ὀρφέα παίζοντα τὴν λύραν του ἐν μέσῳ ζῶων κτλ. Ἡ δὲ γλῶσσα καὶ ἡ ἐπίσημος καὶ ἡ ἰδιαιτέρα ἦτο ἡ κοινὴ Ἑλληνικὴ.

Μετὰ τὴν ὀριστικὴν διαίρεσιν τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας τὸ 395 μ. Χ. ἡ Φιλιπούπολις περιελήφθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν καὶ ἠκολούθησε τὴν τύχην τῶν ἑλληνικῶν πόλεων τῆς Θράκης. Τὸ 441 κατελήφθη ὑπὸ τῶν Οὐννων τοῦ Ἀττίλα, μετὰ ἓνα δὲ αἰῶνα ὁ Ἰουστινιανὸς ὁ Α' (527—565) ἀνφοδόμησε τὰ τεῖχη αὐτῆς. Τὸ 587 ἠπειλήθη ὑπὸ τῶν Ἀβάρων, ἀλλ' ἐσόθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Μυστάκωνος. Κατὰ τὸν ὄγδοον καὶ ἕνατον αἰῶνα, ἕνεκα τῶν ἐπανελημμένων κατ' αὐτῆς ἐπιδρομῶν τῶν βερβάρων, μετακίσθησαν εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν πέριξ χώραν ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου, Λέοντος τοῦ Χαζάρου, Νικηφόρου καὶ Τσιμισκῆ συμπαγεῖς ἑλληνικοὶ πληθυσμοί, μάλιστα δὲ αἰρετικοὶ Σύριοι καὶ Ἀρμένιοι (Μανιχαῖοι—Παυλικιανοὶ) πρὸς ἄμυναν τῆς χώρας κατὰ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν. Κα-

τὰ τὴν διάρκειαν δὲ τοῦ πρώτου βασιλείου τῶν Βουλγάρων (679—1018) ἔπαθεν ἡ Φιλιππούπολις μεγάλας καταστροφάς. Ἐπὶ τοῦ Νικηφόρου Φωκά (966—969) ἡ Φιλιππούπολις ἐπολιορκήθη καὶ ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ρώσων, σφαγόντων 20.000 τῶν κατοίκων της. Ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου (976—1025) ἡ Φιλιππούπολις ὑπὸ πῆρεξ τοῦ ὄρμητήριον τῶν Βυζαντινῶν κατὰ τοὺς πολυετεῖς καὶ αἱματηροὺς πρὸς τοὺς Βουλγάρους πολέμους. Ὀλίγον βραδύτερον, ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου (1011—1054) ἀνυπεράσιπτος οὖσα, κατελήφθη ὑπὸ τῶν Πετсенέγων Ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118) ἀπέβη τὸ ὄρμητήριον αὐτοῦ κατὰ τῶν Ρουμάνων καὶ Πετсенέγων ἐκστρατειῶν του. Κατὰ τὴν πρώτην σταυροφορίαν (1096) καὶ τὴν δευτέραν (1147) ἐδηρώθησαν τὰ προάστεια αὐτῆς, κατὰ δὲ τὴν τρίτην (1189) κατελήφθη ἀμαχητὶ ἡ πόλις καὶ ἐλεηλατήθη. Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν σταυροφόρων ἡ πόλις ἀνεκτίσθη ὑπὸ Ἰσαὰκ τοῦ Ἀγγέλου, ὅστις καθ' ὄλην τὴν βασιλείαν του διέμεινεν ἐν αὐτῇ πρὸς ἀποκρουσιν τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Βουλγάρων, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τοῦ 1186 ἀνασυνέστησαν τὸ βασίλειόν των. Διὰ πρώτην δὲ φορὰν ἐπὶ Ἀλεξίου Γ' τοῦ Ἀγγέλου (1195—1204), ἡ Φιλιππούπολις κατελήφθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, καὶ τοῦτο καθ' ὅσον ὁ ἀποσταλεὶς εἰς αὐτὴν ὡς διοικητής, γαμβρὸς ἐπ' ἀνεψιῶ τοῦ αὐτοκράτορος, Βούλγαρος ἡγεμονίδης Ἰβραγκός, ἀποσκιρτήσας τοῦ Βυζαντίου, συνεμάχησε μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων Καλογιάννη καὶ ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἄλλ' ἡ πόλις μετὰ 1—2 ἔτη ἀνακατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου. Κατὰ τὴν τετάρτην σταυροφορίαν (1204) ἡ Φιλιππούπολις ἀπετέλεσε φέουδον τοῦ ἱππότου Renier de Trit, τὸν ὁποῖον οἱ Φιλιππουπολίται ἐδέχθησαν μετὰ χαρᾶς, προτιμῶντες τὴν Φραγκικὴν κυριαρχίαν παρὰ τὴν Βουλγαρικὴν. Ἐπελθόντος ὁμως τοῦ Καλογιάννη μετὰ πολλοῦ στρατοῦ, ὁ μὲν Renier κατέφυγεν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Στενιμάχου, οἱ δὲ Φιλιππουπολίται, ἀντὶ νὰ ἔπιταχθοῦν εἰς

τὸν τσάρον τῶν Βουλγάρων ἐδέχθησαν τὸν Ἑλληνα στρατηγὸν Ἀσπίτην καὶ ἠτοιμάσθησαν πρὸς ἄμυναν. Τότε ἐπολιορκήθη ἡ πόλις καὶ κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Καλογιάννη κατόπιν συνθήκης, τὴν ὁποίαν καταπατήσας ὁ τσάρος τῶν Βουλγάρων προσέβη εἰς σκληροτάτας καὶ ἀπανθρωποτάτας σφαγᾶς. Τὸν μὲν ἀρχιεπίσκοπον αὐτῆς ἀπεκεφάλισε, τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως ἐξέδειρε ζώντας, ἄλλους κατέκαυσε ζώντας, τοὺς δὲ ὑπολειφθέντας ἀπήγαγεν ἄλυσσοδέτους εἰς Βουλγαρίαν. Ἡ δὲ πόλις ὄχι μόνον ἐλεηλατήθη, ἀλλὰ καὶ κατεστράφη ὀλοοχερῶς μεταβληθεῖσα εἰς ἐρείπια. Αὕτη ἦτο ἡ μεγαλύτερα τῶν καταστροφῶν, τὰς ὁποίας ὑπέστη ποτὲ ἡ μητρόπολις τῆς Θράκης. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα τὸ 1208, ἡττηθέντος κατὰ κράτος τοῦ διαδόχου τοῦ Καλογιάννη Βορίλα ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἐρρίκου πλησίον τῆς Φιλιππουπόλεως, ἡ πόλις ἐπανήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Φράγκων. Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον κατελήφθη ἡ Φιλιππούπολις διὰ τρίτην φορὰν τὸ 1235 ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ὑπὸ τοῦ τσάρου αὐτῶν Ἀσὲν Β', ἀλλ' ἀνακατελήφθη ὑπὸ τῶν Παλαιολόγων καὶ ἔκτοτε διετέλει «ἐν ὁρίοις ἐκείνου (δηλ. τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων) καὶ Ρωμαίων ἡγεμονίας», προστατευομένη ὑπὸ τοῦ συστήματος ὀχυρωμάτων καὶ φρουρῶν ἐπὶ τῆς Ροδόπης. Μετὰ ἑκατὸν ἔτη περίπου καταλαμβάνεται καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων διὰ τετάρτην φορὰν τὸ 1322, ἐλλείψει ἀμυντόρων, καθ' ὅσον ἡ φρουρὰ τῆς πόλεως καὶ οἱ Φιλιππουπολίται εἶχον συνεκστρατεύσει μετὰ τοῦ Ἀνδρονίκου Γ' τοῦ νεωτέρου. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐπολιορκήθη ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Ἀνδρονίκου ἐπὶ 4 μῆνας, ἠναγκάσθη ὁμως νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν ἕνεκα τῆς ἐπιμόνου ἀμύνης τῆς ἐν αὐτῇ φρουρᾶς. Ἡ πόλις τέλος παρεδόθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων της μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Ἀνδρονίκου εἰς τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ Βρυέννιον, διοικητὴν τοῦ Στενιμάχου, ὁπότε ἐξήρχετο ἡ βουλγαρικὴ φρουρὰ πέραν τοῦ Ἐβρου πρὸς συνάντησιν τῆς ἐκ Βουλγαρίας ἀποστελλομένης πρὸς ἀντικατάστα-

σίν της φρουράς. Τὸ 1344 δὲ παρεδόθη διὰ συνθήκης ὑπὸ τῆς βασιλείσης τοῦ Βυζαντίου Ἄννης τῆς Σαδουδικῆς, ἐπιτροπεύουσης τὸν ἀνήλικον υἱὸν της Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον μετὰ 8 ἄλλων πόλεων καὶ τῆς φρουρᾶς αὐτῶν εἰς τὸν τσάρον Ἰωάννην Ἀλέξανδρον ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ βοηθήσῃ τὴν βασίλισσαν κατὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις ἀνηγόρευσε ἑαυτὸν αὐτοκράτορα. Ἐκτοτε ἡ πόλις δὲν ἐπανήλθε πλέον εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων παραδοθείσης ὑπὸ τῶν κατοίκων της τὸ 1363 εἰς τὸν στρατηγὸν τοῦ σουλτάνου Μουράτ Α΄ Ααλασαχίν πασάν.

Οἱ Τούρκοι καταλαβόντες τὴν Φιλίππουπολιν, κατέστησαν αὐτὴν ἔδραν τοῦ διοικητοῦ τῆς Ρωμυλίας, διαφυλάξαντες τὸ ἑλληνικὸν τῆς ὀνομα Φιλιμπέ. Ἐνεκα ὁμοῦ τῆς διαρροῆς τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, συνεπεία τῶν συνεχῶν ἀτυχημάτων τῆς πόλεως, αὕτη ἠρημώθη, συνφκίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Μουράτ ὑπὸ πολλῶν Τούρκων, εἰς τρόπον ὅστε κατὰ τὸ 1578 κατὰ τὴν μαρτυρίαν ξένων περιηγητῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ χριστιανικῶν οἰκογενειῶν ἀνῆρχετο εἰς 250 οἰκογενείας. Ἀρχομένου τοῦ XIX αἰῶνος οἱ κάτοικοι τῆς Φιλίππουπόλεως ἦσαν Τούρκοι, Ἕλληνες, Ἀρμένιοι, Παυλικιανοὶ καὶ Ἑβραῖοι. Οἱ ἐν αὐτῇ ἐγκατασταθέντες Βούλγαροι φαίνεται ὅτι εἶχον ἐξελληνισθῆ. Ἀπὸ τοῦ 1861 ὁμοῦ οἱ τῶς ἑλληνοφῶνοι Βούργαροι ἀπεσπάσθησαν τῆς Ἑλληνικῆς ὁρθοδόξου κοινότητος καὶ ἀπέτελεσαν ἰδίαν βουλγαρικὴν κοινότητα μετὰ σχολείων βουλγαρικῶν καὶ ἐκκλησιῶν ὑπαχθεῖσαν ἀπὸ τοῦ 1872 εἰς τὴν θρησκευτικὴν δικαιοδοσίαν τῆς Βουλγαρικῆς ἐξαρχίας μετὰ Βούλγαρον μητροπολίτην. Διὰ δὲ τῆς Βερολινείου συνθήκης ὠρίσθη πρωτεύουσα τῆς αὐτονόμου ἐπαρχίας Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας. Τὸ 1885 διὰ τῆς ἀναμμάτου ἐπαναστάσεως τῆς ἐθνοφυλακῆς 9/18 Σεπτεμβρίου καταλυθέντος τοῦ καθεστώτος τούτου, ἡ ἐπαρχία τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας ἠνώθη μετὰ τῆς ἡγεμονίας τῆς Βουλγαρίας, ἡ δὲ Φιλίππουπολις ἀπέβη ἐπαρχιακὴ πόλις τῆς Βουλγαρίας. Ἐκτραγέντος τοῦ μεγάλου ἀνθελλη-

νικοῦ ἐν Βουλγαρίᾳ κινήματος τὸ 1906, κατελύθη ἡ ἐν Φιλίππουπόλει Ἑλληνικὴ κοινότης τὰ δὲ εὐαγγῆ αὐτῆς ἰδρύματα κατεσχέθησαν ὑπὸ τοῦ δήμου. Τοῦτο ἐξανάγκασε τοὺς Φιλίππουπολίτας εἰς ἀθρόον ἐκπατρισμὸν καὶ οὕτως ἐπῆλθεν ὁ ἐκμηδενισμὸς τοῦ ἀπὸ 2 καὶ πλέον χιλ. ἐτῶν ὀφισταμένου Ἑλληνισμοῦ. Εἰς Φιλίππουπολιν ἐνωρίτατα διεδόθη ὁ χριστιανισμὸς, πρῶτος δὲ αὐτῆς ἐπίσκοπος μνημονεῦται ὁ ἀπόστολος Ἐρμῆς 36—57 μ.Χ. Ἡ πόλις ἀνεδείχθη εἰς Μητρόπολιν, ἔχουσαν ὑπ' αὐτὴν κατὰ τὸ συνταγματικὸν Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—912) 10 ἐπισκοπὰς : α) Τὸν Ἀγαθονικεῖας, β) τὸν Λιοτίτζης, γ) τὸν Σκουταρίου, δ) τὸν Λεύκης, ε) τὸν Βλέπτου, στ) τὸν Δραμίτζης, ζ) τὸν Ἰωαννίτζων, η) τὸν Κωνσταντίας, θ) τὸν Βελκίας, ι) τὸν Βουκόβων. Μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων ἀναφέρονται 102 περίπου Μητροπολίται Φιλίππουπόλεως, τῶν ὁποίων τελευταῖος ὁ Φώτιος (1890—1906) ὁ ἀπὸ Εἰρηνοπούλεως, ἀνήρ ἀγαθὸς καὶ εὐπαιδευτὸς ἐργασθεὶς ἐθνικώτατα ὑπὲρ τῆς καινότητος μέχρι τῆς καταλύσεώς της.

Σήμερον ἡ Φιλίππουπολις καλουμένη βουλγαριστὶ Πλόβδηφ, εἶναι πρωτεύουσα ὁμωνύμου νομοῦ, ἀριθμοῦσα 92.042 κατοίκους, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1920. (Βιβλιογρ. Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου «Φιλίππουπολις», ἐν τῇ Μεγ. Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ καὶ Ἱστορίᾳ Φιλ.)λεως 1959 τοῦ ἰδίου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς, Ἀθῆναι).

ΦΙΛΟΠΟΛΙΣ.—Βλ. λέξ. Φινόπολις.

* ΦΙΛΩΝ ΠΥΘΩΝΟΣ.—Ἀκάνθιος, διορισθεὶς πρόξενος ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀβδήρων, κατὰ τὰ κρατοῦντα εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, γνωστός ἐκ τινος ψηφίσματος τῆς πόλεως τῶν Ἀβδήρων (Πρβλ. Δημοσθ. πρὸς Κάλλιπον 1237).

ΦΙΛΩΝ.—Μηχανικὸς ἐκ Βυζαντίου ἀκμάσας περὶ τὰ 200 π.Χ. καὶ γράψας περὶ πολιορκητικῶν μηχανῶν. Τὸ σύγγραμμά του ἔλαβε τὸν τίτλον «Μηχανικὴ σύνταξις» τῆς ὁποίας πλήρης διεσώθη τὸ Δ', βιβλίον, τὸ πραγματευόμενον περὶ βλημάτων, (βελοποιητικῆ) ἐν ἐπιτομῇ δὲ αὐτῆς

τοῦ Ε' βιβλίου, καὶ ἐξῆς πραγματευόμενα περὶ τειχοποιίας καὶ κατασκευῆς μηχανῶν, περὶ πολιορκίας καὶ πολιορκητικῆς τέχνης.

ΦΙΛΩΤΑΣ.—Θράξ, υἱὸς τοῦ Κάρισιδος. Ἦτο εἰς ἐκ τῶν βασιλικῶν παίδων, οἱ ὁποιοὶ κατὰ τὸ 327 π. Χ. συνώμοσαν νὰ φονεύσουν τὸν Μ. Ἀλέξανδρον καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Ἑρμολάου, μαστιγωθέντος κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως ἕνεκα θρασείας συμπεριφορᾶς του εἰς τι κυνήγιον. Συλληφθεὶς κατεδικασθῆναι εἰς τὸν διὰ λιθοβολισμοῦ θάνατον μετὰ τῶν συνενόχων του.

ΦΙΝΕΥΣ.—Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Σαλμυδησοῦ ἐν Θράκῃ, υἱὸς τοῦ Ἀγήνορος ἢ τοῦ Ποσειδῶνος. Κατὰ τινὰ παράδοσιν εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος τὸ χάρισμα τῆς μαντικῆς, ἐπειδὴ ὁμως ἀσυνέτως προέλεγε τὰ μέλλοντα, ἐτυφλώθη ὑπὸ τοῦ Ἀργοναύτου Βορέου, διότι πεισθεὶς εἰς τὰς διαβολὰς τῆς δευτέρας συζύγου του Ἰδαίας, θυγατρὸς τοῦ Λαοδάνου, ἐφόνευσεν αὐτὴν ἐκ τῆς πρώτης γυναικὸς του Κλεοπάτρας, θυγατρὸς τοῦ Βορέου, υἱοῦς Πλήξιππον καὶ Πανδίονα. Κατ' ἄλλην τέλος ἐτυφλώθη ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος, διότι ὑπέδειξεν εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Φοῖβου τὸν τρόπον τῆς ἐκ τῆς Κολχίδος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπιστροφῆς των. Πρὸς μεγαλυτέραν δὲ τιμωρίαν αὐτοῦ, ἀπέστειλαν εἰς αὐτὸν οἱ Θεοὶ τὰς Ἀρπυίας, αἵτινες, ὁσάκις παρετίθετο τρώπεζα μετὰ φαγητοῦ, ἄλλας μὲν τῶν τροφῶν ἀνήρπαζον, ἄλλας δὲ ἐπλήρουσαν δυσσομίας, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ φάγη ἐξ αὐτῶν καὶ νὰ βασανίζεται ὑπὸ διαρκοῦς πείνης. Ἐκ τῆς σκληρᾶς ταύτης βασάνου ἀπῆλλαξαν αὐτὸν κατὰ τὴν εἰς τὴν Σαλμυδησοῦν προσέγγισιν τῶν Ἀργοναυτῶν οἱ περωτοὶ υἱοὶ τοῦ Βορέου Ζήτης καὶ Κάλαϊς, κατατοξεύσαντες ἢ ἐκδιώξαντες Ἀρπυίας, ὁ δὲ Φινεύς εὐγνωμονῶν ὑπέδειξεν εἰς τοὺς Ἀργοναύτας τὴν εἰς τὴν Κολχίδα ὁδόν, πρὸ πάντων δὲ πῶς θὰ διέλθωσι διὰ τῶν συμπληγᾶδων Πετρῶν (Ἀπολοδ. Α, 9, 21, 22). Τὸν μῦθον τοῦ Φινέως οἱ καλλιτέχναι τῆς ἀρχαϊκῆς περιόδου εἶχον παραστήσει ἐπὶ τῆς λάρ-

νακος τοῦ Κυφέλου καὶ τοῦ θρόνου τοῦ Ἀμυλκαίου Ἀπόλλωνος, ἔνθα ἀπεικονίζοντο ὁ Ζήτης καὶ ὁ Κάλαϊς καταδιώκοντες τὰς Ἀρπυίας (Παισ. V 17, 11).

ΦΙΝΟΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς Ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Θράκης κειμένη πρὸς τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου (Στραβ. VII, 319), ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ τοῦ μυθικοῦ βασιλέως τῆς Σαλμυδησοῦ Φινέως (βλ. λέξ). Ταυτίζεται μὲ τὸ σημερινὸν Κιλιάς ἢ Ἐσκιή Φαναράκι.

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΣ.—Ὑπὸ τὸ ὄνομα Φιλόστρατος ἀναφέρονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς Λυγοτεχνίας τέσσαρες σοφισταί, ἀνήκοντες εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν καὶ ζήσαντες κατὰ τὸν Β' καὶ Γ' μ.Χ. αἰῶνα.

1.—Υἱὸς τοῦ Βήρου (Οὔρηου) ζήσας κατὰ τὸν δευτέρου μ. Χ. αἰῶνα καὶ ἐξασκήσας τὸ ἐπάγγελμα τοῦ σοφιστοῦ ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ περιεσώθη ὁ εἰς τὰ ἔργα Λουκιανοῦ παρεμβαλλόμενος διάλογος «Νέρων».

2.—Υἱὸς τοῦ προηγουμένου, καλούμενος Φλαύιος, ἀναδειχθεὶς εἰς τῶν διασημοτέρων σοφιστῶν τῆς ἐποχῆς του. Ἐδίδαξε δὲ ἐν Ἀθήναις, ἔπειτα ἐν Ρώμῃ, ὅπου διετέλεσε παιδαγωγὸς τῶν τέκνων τοῦ Σεπτίμου Σευήρου (193—211 μ. Χ.). Ἐτιμᾶτο μεγάλως ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείας Ἰουλίας Δόμνας, συζύγου τοῦ Σευήρου, κατ' ἐπιθυμίαν δ' αὐτῆς συνέγραψε τὸ ἔργον «Τὰ εἰς τὸν Τυανέα Ἀπολλώνιον», εἰς 8 βιβλία. Ἐγραψεν ἐπίσης «Βίους σοφιστῶν» ἴσως δὲ καὶ τὸ «Ἡρωϊκόν».

3.—Γαμβρὸς τοῦ προηγουμένου καὶ υἱὸς τοῦ Νερβιανοῦ, ἀκολουθήσας καὶ οὗτος τὸ ἐπάγγελμα τῶν προγόνων του. Ἐδίδαξεν ἐν Ἀθήναις καὶ Ρώμῃ, μολοντί δὲ νεώτατος (24 ἐτῶν) ἔτυχεν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Καρακάλλα (211—217) «ἀτέλειαν λειτουργιῶν». Συνέγραψεν «Εἰκόνας» ἔργον περιέχον περιγραφὴν 64 εἰκόνων, πινακαποθήκης τινὸς τῆς Νεαπόλεως, θεωρῶν τὴν περιγραφὴν εἰκόνων ὡς ἔξοχον προγύμνασμα καὶ μέσον ἀσκήσεως, «Παναθηναϊκόν», «Μελέτας» καὶ ἄλλα.

4.—Ἐγγονος τοῦ ἀνωτέρου εἶναι Φιλό-

στρατος ὁ τέταρτος, καὶ αὐτὸς σοφιστής, γράψας κατ' ἀπομίμησιν τοῦ πάππου του «Εἰκόνας», ἀλλὰ κατὰ πολὺ ὑπολειπόμενος αὐτοῦ. Τὰ συγγράμματα τῶν Φιλοστράτων περιέχουν πολυτιμοτάτας εἰδήσεις διὰ τὴν ἀκριβῆ κατανόησιν τοῦ βίου τῶν χρόνων ἐκείνων. (Πλειότερα : W. Christ, Ἱστορία τῆς Ἑλλην. Λογοτεχνίας μεταφρ. Α. Χ. Κώνστα καὶ Ν. Π. Πολίτου, Τόμ. Β', σελ. 469 καὶ ἐξῆς).

ΦΛΑΒΙΑ (ἡ).—Ὀνομασία τῆς Φιλιπποπόλεως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Φλαβίων, ὡς τυχοῦσα προνομίων τινῶν.

ΦΛΑΒΙΟΥΠΟΛΙΣ.—Πόλις τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, κτισθεῖσα κατὰ τὸν Πλίνιον (IV 18) ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν Κοΐλων : «*Colonia Flaviopolis, ubi antea Coela oppidam vocabatur*». (Πλειότ. βλ. λέξ. Κοΐλα), Ἡ Φλαβιόπολις φαίνεται ὅτι ἐπὶ τὴν χρονικὴν διάστημα ἀπετέλει μετὰ τῆς Σηστοῦ, τῆς Μαδύτου, Ἐλαιουίντος καὶ Ἀλωπεκονήσου ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου καὶ τῶν ἀπέναντι αὐτῶν ἐπὶ τῆς μικρᾶς Ἀσίας Ἀβύδου καὶ Δαρδάνου συνομοσπονδίαν, κατ' ἐπιγραφὴν εὑρεθεῖσαν ἐν Μαδύτῳ, ἀναγράφουσαν τὰ ὄνόματά.

ΦΛΕΓΡΑ (ἡ) ἢ ΦΛΕΓΡΑΙ (αἱ).—Ἀρχαιότατον ὄνομα τῆς χερσονήσου Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας), διότι, κατὰ τὴν μυθολογίαν, οἱ θεοὶ ἐκεῖ κατέκαυσαν τοὺς ἐπαναστατήσαντας Γίγαντας (Ἡροδ. VII, 123), πιθανώτερον ὅμως, ὅπως ἀναφέρει ὁ Στράβων (VII, 330, 28 καὶ VII, 30, 25) ἐκ τῶν μυθικῶν Γιγάντων, ἔθνη βαρβάρου καὶ ἀσεβοῦς, τὸ ὅποτον κατέστρεψεν ὁ Ἡρακλῆς. (Βλέπε Χερσόνησος Παλλήνη).

ΦΛΕΓΥΑΙ.—Λαὸς ληστρικός Θρακικῆς ἢ μᾶλλον Θεσσαλικῆς καταγωγῆς. Εἰσβαλόντες μετὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Φλεγύου, υἱοῦ τοῦ Ἄρεως εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ ἀπειλήσαντες τὰς Θήβας, τὰς ὁποίας ἔνεκα τούτου ἐτείχισεν ὁ Ἀμφίων, ἐγκατεστάθησαν ἐν Φωκίδι περὶ τὸν ποταμὸν Κηφισόν. Διαρπάσαντες τὸν ἐν Δελφοῖς ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐξωλοθρεύθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ κεραιῶν καὶ σεισμῶν,

οἱ δὲ ὑπολειφθέντες ἀπέθανον ὑπὸ νόσου λοιμώδους, δλίγοι δὲ διασωθέντες διέφυγον εἰς Φωκίδα (Παυσαν. IX, 36, 6).

ΦΛΩΡΕΝΤΙΟΣ.—Ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ βυζαντινοῦ ἱππικοῦ, καταγόμενος ἐκ Θράκης. Διεκρίθη ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ εἰς τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν τὸ 530, καθ' ἣν καὶ ἐφονεύθη ἀφου κατώρθωσε μετὰ τῶν ἱππέων του νὰ ἀναρπάσῃ τὴν σημαίαν τοῦ στρατηγοῦ τῶν Περσῶν. Τὸ ἀνδραγαθήμα του συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἐποχωρήσουν οἱ Πέρσαι, οἱ ὅποιοι μὴ βλέποντες τὴν σημαίαν των κατελήφθησαν ὑπὸ πανικοῦ. (Προκόπιος, Περσικοὶ πόλεμοι, Α, 15, 15).

* ΦΛΩΡΙΑ ἢ ΦΛΩΡΙΟΝ.—Χωρίον τῶν Βυζαντινῶν χρόνων μετὰ τὸ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ρηγίου (Κιουτσούκ-Τσεκμετζέ) παρὰ τὸ χωρίον Γαλατάρια. Περὶ τὰ μέσα τοῦ IX αἰῶνος τὰ Φλώρια ἢ Φλώριον καὶ τὰ Γαλατάρια ἀναφέρονται ὡς κτήματα τοῦ ἀρχοντος Νικολάου τοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων. Περὶ τὰ μέσα τοῦ XVII αἰῶνος, πλούσιός τις κάτοικος τοῦ γειτονικοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἔκτισε ναὸν τὸν ὅποτον ἀνωκοδόμησε κατὰ τὸ 1726 ἢ 1721 ὁ μητροπολίτης Δέρκων Νικόδημος. Εἰς τὸν περιβόλον τοῦ ναοῦ τὸ 1892 εὐρέθη ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον τοῦ δευτέρου μ.Χ. αἰῶνος, πρᾶγμα τὸ ὅποτον ἀποδεικνύει ὅτι τὸ Φλώριον ἠπῆρχε πολὺ πρὸ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων. (Πρβλ. Μ. Γεδεών, «Παλαιᾶς εὐωρίας Θρακῶα κέντρα» εἰς «Θρακικά», 1936, σελ. 18 καὶ ἐξῆς).

ΦΟΝΕΑΣ (ὁ).—Βυζαντινὴ ὀνομασία τοῦ ἰσχυροῦ ρεύματος τοῦ θρακικοῦ Βοσπόρου, τοῦ ἄλλως καλουμένου «Πυρρὰ Κύων» (βλ. λέξ.), σχηματιζομένου μετὰ τὸ Εὐρωπαϊκὸν Ρούμηλ Χισάρ καὶ Κανδηλί, πέντε μιλλίων καθ' ὄραν. Ἐπὶ δὲ τῶν Τούρκων «Σεϊτάν-Ἀχουνδι» (= Διαβολόρρεμα).

* ΦΟΡΒΑΣ (ὁ).—Υἱὸς τοῦ Εὐμόλου (βλ. λ.) φονευθεὶς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰμμαράδου ὑπὸ τοῦ Ἐρεχθέως.

* ΦΟΡΡΟΥΝΑ.—Πόλις τῆς Θράκης ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πολυβίου, ἀλλ' ἄγνωστον που κεμένη. Περὶ ταύτης καὶ

Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἀκολουθῶν τὸν Πολύβιον γράφει : «Φόρουνα, πόλις Θράκης. Πολύβιος ἐνάτω».

* ΦΟΣΣΑΤΟΝ.—Ὄνομα φρουρίου τῆς Κάτω Μοισίας παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, παρὰ Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

* ΦΡΥΓΙΑ (ἄκρα).—Ἀκρωτήριο καὶ ὄρος τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Θράκης, κατὰ τὸν Ἀρριανὸν (Περὶ πλ. Εὐξ. Πόντου, 27), ἢ Φιλία ἄκρα, κατὰ τὸν Ἀνώνυμον (Περὶ πλ. Εὐξ. Πόντου, 90), 7 1)2 μίλια Ν. Α. τοῦ Σερβέ—Μπουρνού τῆς Μηδείας. Πιθανῶς εἶναι τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριο Μαλαθριά, ὀνομαζόμενον ὑπὸ τῶν Τούρκων Καλιοντζή—Μπουρνού.

* ΦΡΥΓΙΑ.—Πόλις τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Εὐξεινοῦ Πόντου, ἀπέχουσα κατὰ τὸν Ἀρριανὸν (Περὶ πλ. XXV, 33) ἀπὸ τῆς Σαλμυθησοῦ 330 σταδίου πιθανῶς ἢ αὐτὴ μὲ τὴν Φιλίαν Ἄκραν ἢ Φιλέαν. (βλ. λέξ.).

ΦΥΛΛΙΣ.—Θυγάτηρ τοῦ Σίθωνος, βασιλέως τῶν Βισαλτῶν τῆς Θράκης. Ἀγαπήσασα τὸν ἐκ Τροίας ἐπιστρέψαντα Δημοφῶντα, υἱὸν τοῦ Θησέως, ἐπειδὴ οὗτος βιαζόμενος νὰ ἀναχωρήσῃ δὲν ἐπέστρεψε κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν τῆς τελέσεως τῶν γάμων τοῦ μετ' αὐτῆς, ἠτύχησεν ἐπιβραβεύσασα εἰς τὴν θάλασσαν. (Ἀπολλοδ. Ἐπιτομή, VI, 16). Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἀπηγχονίσθη καὶ μετεμορφώθη εἰς ἀμυγδαλὴν.

* ΦΥΛΛΙΣ.—Τμήμα τῆς μεσημβρινῆς Θράκης ἐν τῇ Ἠδωνίδι ἢ χώρᾳ τῶν Ἠδῶνων, ἐκτεινόμενον μεταξὺ τῆς λίμνης Κερκινίτιδος (νῦν Ἀχινού), τοῦ Ἀγγίτου ποταμοῦ καὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους, λαβὼν τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς Φυλλίδος θυγατρὸς τοῦ Σίθωνος, βασιλέως τῆς Θράκης.

* ΦΥΣΚΕΛΛΑ.—Πόλις τῆς χερσονήσου Σιθωνίας (νῦν Λόγγου), ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου (Nat. Hist. IV, 10, 17), μετὰ τῶν πόλεων Ἐτορῶνης, Ἀμπέλου καὶ Σίγγου». Ὁ Πομπ. Μέλας (B, 34) ὀνομάζει αὐτὴν Μύσκελλαν. Ἐκτὸς τοῦ ὀνόματός της, οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν περὶ

αὐτῆς. Κατὰ τινὰς ἔκειτο πρὸς Β. τῆς Σερμύλης (Ὁρμύλιας), ὅπου τὸ σημερινὸν χωρίον Κάστρον. (Πρβλ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 615).

* ΦΥΤΑΙΟΝ.—Πόλις τῶν μεσημβρινῶν παραλίων τῆς Θράκης, γνωστὴ ἐξ ἐνὸς μόνον νομίσματος αὐτῆς ἀναγομένου εἰς τὰ 450—400 π. Χ. καὶ κειμένη, κατὰ τοὺς νομισματολόγους παρὰ τὴν Μαρώνηταν. Φέρει ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς κεφαλὴν πογωνοφόρου, πιθανῶς τοῦ Ἄρεως, μετὰ κράνους λοφοφόρου, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης τετραγώνου ἐγκοῖλον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΦΥΤΑΙΟΝ. (Head—Σβορώνου τόμ. Α, σελ. 319).

* ΦΩΚΑΣ (Ἄγιος).—Ὁ Ἀρχίας ἢ τὸ Ἀρχεῖον τῶν ἀρχαίων (βλ. λέξ.) ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, μετονομασθεῖς οὕτω ἀπὸ τοῦ περιφήμου ναοῦ μετὰ μονῆς τὴν ὁποῖαν ἐκτίσεν ὁ αὐτοκράτωρ Βασίλειος ὁ Μακεδῶν (866—886). Ἐπ' αὐτοῦ ἄλλοτε ὑπῆρχε ναὸς ἢ βωμὸς ἀφιερωμένος, εἰς τὸν Ἅγιον Γέροντα, πιθανῶς τὸν Νηρέα ἢ τὸν Φόρκυνα, ἢ εἰς τὸν πατέρα τῆς Σερμίστρας, τὸν ὀδηγὸν τῶν Ἀργοναυτῶν. Τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐπέχει τὸ σημερινὸν προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ὁρτάκιοϊ.

ΦΩΣΠΟΡΙΟΝ.—Βλέπε Βοσπόριον.

* ΦΩΣΦΟΡΟΣ.—Τοποθεσία τις ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, παρὰ τὸν Τιμαίαις Πύργον (βλ. λέξ.) καλουμένη οὕτω, εἴτε ἀπὸ τοῦ ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχοντος ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, εἴτε ἐκ τοῦ παρ' αὐτὴν ἀρχαίου φάρου.

X

ΧΑΒΡΙΑΣ ἢ ΧΑΒΡΙΣ.—Ποταμὸς τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ὅστις πηγάζων ἀπὸ τῶν δυτικῶν ὑπαιρειῶν τοῦ ὄρους Κισσοῦ, (νῦν Χορτιάτου) καὶ διαρρέων τὸ λεκανοπέδιον τῆς Κροσσαίας (νῦν Πορταριά), ἐκβάλλει Β. Δ. τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κασσάνδρας (Πτολ. Γεωγρ. Γ, 12, 10).

ΧΑΖΑΡΟΙ.—Ἀρχαῖος Τουρκικὸς λαὸς κατοικῶν κατὰ τὸν πέμπτον μ. Χ. αἰῶνα μεταξὺ τῆς Κασπίας Ἐθαλάσσης καὶ τοῦ

Εὐξείνου Πόντου, βραδύτερον δὲ ἀπὸ τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος τὴν μεσημβρινὴν Ρωσσίαν μέχρι τοῦ Δνειπέρου ποταμοῦ. Ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους οἱ Χάζαροι εὐρίσκοντο εἰς ἀγαθὰς πολιτικὰς καὶ ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Βυζαντινῶν. Κατὰ τὸ 626 ἐβοήθησαν τὸν Ἡράκλειον εἰς τοὺς κατὰ τῶν Περσῶν πολέμους του, βραδύτερον δὲ συνεξεστράτευσαν μετὰ Λέοντος τοῦ ΣΙ' κατὰ τῶν Βουλγάρων. Οἱ Χάζαροι εἰδολωλάτραι κατ' ἀρχάς, ἠσπάσθησαν κατὰ τὸν ὄγδοον αἰῶνα τὸν Ἰουδαϊσμόν, βραδύτερον ὁμως προσήλθον εἰς τὸν Μωαμεθανισμόν. Ἐν τούτοις καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἔγιναν χριστιανοί. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ μνημονεύονται μέχρι τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος, ὅποτε, διαλυθέντος τοῦ κράτους αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ρώσων, ἔπαυσαν πλέον νὰ ἀναφέρονται.

ΧΑΛΑΣΤΡΑ (ἡ).—Νύμφη, ἐκ τῆς ὁποίας κατὰ τὴν μυθολογίαν ἔλαβε τὸ ὄνομα ἡ ὀμώνυμος πόλις τῆς Μυγδονίας (βλ. λέξ.).

ΧΑΛΑΣΤΡΑ (ἡ).—Ἀρχαιοτάτη θρακικὴ πόλις ἐν Μυγδονίᾳ τῆς Μακεδονίας, ἀναφερομένη διὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ τοῦ Ἑκαταίου, ὅστις ἀποκαλεῖ αὐτὴν «πόλιν Θρητικῶν». Ἐκεῖτο δέ, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (VII, 123), παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ «ὅς οὐρίζει χώραν τὴν Μυγδονίαν τε καὶ Βοττιαῖδα». Πότε ἀκριβῶς ἐκτίσθη καὶ ὑπὸ τίνος, εἶναι ἀγνώστον. Τὸ μόνον βέβαιον εἶναι ὅτι μετὰ τῆς Θέρμης ἦσαν προγενέστεραι τοῦ ἔκτου π. Χ. αἰῶνος, ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἀπὸ τίνος νύμφης Χαλάστρας. Κατεστράφη τὸ 315 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Κοσσάνδρου μετ' ἄλλων 26 πολισμάτων πρὸς ἴδρυσιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσης πόλεως Θεσσαλονίκης πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου του Θεσσαλονίκης, θυγατρὸς τοῦ Φιλίππου (Στράβ. VII, 331, 21). Ἐκ Χαλάστρας κατήγετο, ὡς ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος (Βίος Ἀλεξάνδρου, 49) Μακεδῶν τις ὀνόματι Λίμνος, ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν κατὰ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, συναμοσίαν. Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει τὸ νῦν χωρίον Κολακιά ἢ Κουλακιά, μετονομασθὲν Χαλάστρα, 3 ὥρας Ν. Δ. τῆς Θεσσαλονίκης.

ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ἢ ΕΠΙ ΘΡΑΚΗΣ.—Χαλκιδικὴ χερσόνησος ἢ ἐπὶ Θράκης ἔκαλεῖτο ἡ χώρα τῆς Μακεδονίας, ἡ ἐκτεινομένη πρὸς νότον τοῦ ὄρους Κίσσου (Χορτιάτου) καὶ τῶν συνεχομένων λιμνῶν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου (Λαγκαδᾶ) καὶ τῆς Βόλβης (Μπεσίκια) καὶ περιβρεχομένη ὑπὸ τοῦ Θερμαϊκοῦ καὶ Στρυμονικοῦ κόλπου, ἀπολήγουσα δὲ εἰς τρεῖς μικροτέρας χερσονήσους: τὴν Παλλήνην (Κασσάνδραν), Σιθωνίαν (Λόγγου) καὶ Ἀκτὴν (Ἁγιον Ὄρος). Ἐπωνομάζετο δὲ Χαλκιδικὴ ἀπὸ τῶν πολλῶν ἀποίκων τῆς Εὐβοϊκῆς Χαλκίδος καὶ ἐκ τῆς ἀφθονίας τῶν ἐν αὐτῇ μεταλλευμάτων, ἰδίως δὲ τοῦ χαλκοῦ. Ταῦτα ἀχρηστευθέντα σὺν τῷ χροῶφι διετήρησαν ἐν τῇ ἀνατολικῇ περιοχῇ τῆς Χαλκιδικῆς τὸ ὄνομα «Μαδεμοχώρια», ἐννεῖα περίπου τὸν ἀριθμόν, ἧτοι χωρία τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι εἰργάζοντό ποτε εἰς τὰ μεταλλεῖα (Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 603). Ἐπὶ Θράκης δέ, διότι κατοικουμένη εἰς παλαιοτάτην ἐποχὴν ὑπὸ Θρακῶν συμπεριελαμβάνετο εἰς τὴν Θράκην (Θουκ. Α, 57, Β, 79, Ε, 31.—Στράβ. VII, 329, 11). Ἡ ἔκτασις αὐτῆς ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς εἶναι 10 περίπου μιλίων, ἐκ βορρᾶ δὲ πρὸς νότον περὶ τὰ 10—12, ἀποτελεῖ δὲ τὴν κυρίως Χαλκιδικὴν χερσόνησον, ὑποδιαιρουμένην, ὅπως εἴπομεν εἰς τρεῖς μικροτέρας, τὴν Ἀκτὴν, Σιθωνίαν καὶ Παλλήνην. Τὴν Χαλκιδικὴν χερσόνησον διασχίζουν ὁ Κίσσος, ὁ Χορταίτης ἢ Χορταΐτης τῶν Βυζαντινῶν (κοινῶς Χορτιάτης) ὑψούμενος εἰς 1200 περίπου μέτρα, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου, ὡς ἐν πανοράματι φαίνονται τὸ Αἶγαϊον καὶ ὁ Ὀλυμπος, καὶ ὁ Ὑψίζωνος ἢ Σολωμός ἢ Χολωμόντας ἢ Χόλωμος εἰς τὸ μέσον περίπου τῆς Χαλκιδικῆς ὕψους 1000 μέτρων περίπου.

Ἐκ τῶν ὁρέων τούτων πηγάζουν διάφοροι ποταμοί: ὁ Ἀνθεμοῦς (νῦν Βασιλικιώτικος), ἐκβάλλων παρὰ τὸ Αἰναῖον ἀκρωτήριον (Καραμπουροῦ) εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον. Ὁ Χαβρίας, ὅστις διαρρέων τὸ λεκανοπέδιον τῆς Κρουσαίας (Πορταριάς) ἐκβάλλει Β. Δ. τοῦ ἰσμοῦ τῆς

Κασσάνδρας. Ὁ Ὀλύμπιος (κοινῶς Βατόνια), ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Χαλκιδικῆς ἐκβάλλων εἰς τὸν Τυρωνάδον κόλπον. Ὁ Ἀμνίας ἢ Ἀμνίτης (κοινῶς Καβρόλακος ἢ Καβουρόλακος) ἐκβάλλων εἰς τὸν Ὀλύμπιον ποταμόν, καὶ ὁ Ρήχιος, ὅστις δεχόμενος τὰ ὕδατα τῶν λιμνῶν τοῦ Ἀγίου Βασιλείου (Λαγκαδᾶ) καὶ Βόλβης, ἐκβάλλει εἰς τὸν Στυρμονικὸν κόλπον. Ἡ Χαλκιδικὴ χερσόνησος, περιέχουσα εὐφορωτάτας πεδιάδας καὶ διαρροεμένη ὑπὸ πολλῶν καὶ μικρῶν ποταμῶν, ἦτο καταλληλοτάτη διὰ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ γεωργίαν, προσφοροτάτη δὲ εἰς ἐμπόριον ἔνεκα τῆς πολυσχιδοῦς αὐτῆς παραλίας. Ἐνεκα λοιπὸν τῶν φυσικῶν τούτων πλεονεκτημάτων, ἐνωρίτατα προσηλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τοῦ ὀγδόου π. Χ. αἰῶνος ἴδρυσαν πολυαριθμοὺς ἀποικίας. Οἱ ἄποικοι Ἑλληνες, ἀναμιχθέντες μετὰ τῶν Θρακῶν κατοίκων, ἦσαν αὐτόνομοι καὶ ἔζων ὁμοσπονδιακῶς ἐρίζοντες ἀναμεταξύ των συνεχῶς περὶ ὄρων γῆς, μέχρις οὗ ὁ Φίλιππος ὁ Μακεδὼν, διὰ τῆς ἀλλοπροσάλλου πολιτικῆς του, ἄλλας μὲν κατέκτησε, ἄλλας δὲ κατέστρεψε. Ἐπειτα ἡ Χαλκιδικὴ χερσόνησος ἀπέτελεσε μέρος τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους (Δημοσθ. Φιλιππικὸς Γ', 26.—Διαδ. Σικ. XVI. 52—53.—Στραβ. X, 447).

Ἡ κυρίως Χαλκιδικὴ Χερσόνησος διηρεῖτο εἰς δύο τμήματα: τὸ Δυτικὸν καὶ τὸ Ἀνατολικόν. Τούτων, τὸ μὲν Δυτικὸν διηρεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς τρία τμήματα ἢ χώρας: τὴν Ἀνθεμοῦντα (Καλαμαριά), τὴν Κροσσαίαν, Κρουσιίδα ἢ Κρουσιίδα, καὶ τὴν Βοττιαν, Βοττικὴν ἢ Βοττιαν. Τὸ δὲ Ἀνατολικὸν οὐδὲν ἰδιαίτερον ἔφερεν. Ἦτο δὲ πυκνότατα κατοικημένη, ὅσον οὐδεμία ἄλλη χώρα τῆς Μακεδονίας.

ΧΑΛΚΙΣ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, τῆς ὁποίας ἦτο πρωτεύουσα κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους. Ἰδρύθη ὑπὸ τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκίδος. Πολλὰ παθοῦσα κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, διέφυγε τὴν τελείαν καταστροφὴν ἐκ τῆς μεταδόσεως

τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐκραγέντος πολέμου καὶ εἰς τὸν στρατόν, ὅστις εἶχεν ἀποσταλῆ ἔναντιόν της καὶ τῆς Ποιδιαίας (Θουκ. Β, 58).

* ΧΑΛΚΙΣ.—Περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν, ἀναφέρουν οἱ ἱστορικοὶ, ἔγινε τὴν 9 Αὐγούστου 378 μ. Χ. ἡ μεγάλη μάχη μεταξὺ τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν Γότθων, καθ' ἣν ἐνίκηθησαν τὰ ρωμαϊκὰ στρατεύματα καὶ ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ Οὐάλης, πληγωθεὶς θανασίμως. Ἀρκοῦνται δὲ ἀναφερόντες ἀπλῶς ὅτι, ἔγινε περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν. Ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος (Ἰστ. τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, Ἔκδ. Ἐλευθ. τόμ. Ββ σελ. 137) ἀναφέρει ἀπλῶς ὅτι συνεκροτήθη ἡ μάχη περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν, καθ' ἣν κατετροπώθη ὁ Ρωμαϊκὸς στρατὸς ὑπὸ τῶν Γότθων καὶ ἔπεσε κατ' αὐτὴν ὁ βασιλεὺς καὶ πλείστοι τῶν περὶ αὐτόν. Τὰ αὐτὰ ἀναφέρει καὶ ὁ Λάμπρος (Ἰστ. τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Γ', σελ. 338), προσθέτων ὅτι ὁ Οὐάλης τραπεῖς εἰς φυγὴν διεσώθη μετ' ὀλίγον εἰς ἀγροτικὴν τινα καλύβην, ἣτις μετ' οὐ πολὺ ἐπυροπλήθη ὑπὸ τῶν διωκόντων νικητῶν, καέντος ἐν αὐτῇ τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ Amédée Thierry ἐξιστορῶν τὰ κατὰ τὴν μάχην, ἀναφέρει ὅτι ἡ μεγάλη ἐκείνη μάχη συνήφθη μεταξὺ Ἀδριανουπόλεως καὶ τῆς πολίχνης Νικαίας (ὅπου τὸ νῦν Πύθιον, πρῶην Κούλελι), ἡμέραν ἀφορήτου καύσωνος. Πρὸς ἐπιδεινῶσιν δὲ τῆς θέσεως τῶν Ρωμαίων ὁ Φριτιγέρνος, ἀρχηγὸς τῶν Γότθων διέταξε νὰ θέσουν πῦρ εἰς τοὺς ἀφθονοῦντας ξηροὺς βάλτους τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ ὅτι, ἐπεκταθείσης πυρκαϊᾶς πρὸς τὸ ρωμαϊκὸν στρατόπεδον, εὐρέθη τοῦτο σχεδὸν ἐν μέσῳ τῶν φλογῶν. Ὁ Οὐάλης προελάσας ἀνεπιφυλάκτως, συμπαρέσυρε τὰς λεγεῶνας, αἱ ὁποῖαι, ἀποχωρισθεῖσαι τοῦ ἰππικοῦ, ταχέως ἐκυκλώθησαν ὑπὸ τῶν Γότθων. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπῆλθεν ἡ νύξ, οἱ δὲ στρατιῶται μάλιστα προέτρεπον αὐτόν νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἐκείνος ἐξηκολούθει μαχόμενος, μέχρις οὗ τραυματισθεὶς βαρῶς ὑπὸ βέλους ἔπεσε κατὰ γῆς. Τότε στρατιῶται τινες παραλαμβάνοντες αὐτόν, ὠδήγησαν εἰς ἀγροτικὴν τινα καλύβην μικρὸν ἀπέχουσαν τοῦ πε-

δίου τῆς μάχης. Ἐνῶ ἐπέδενον τὸ τραυμά του, ἀπόσπασμα Γότθων ἐξελθὼν πρὸς λιάν, συνεισέφερεσε περὶ αὐτὴν ξηρὰ χόρτι καὶ φρύγανα καὶ ἔθηκε πῦρ, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἐκεῖ εἶχε καταφύγει ὁ βασιλεὺς. Τοιοῦτοτρόπως ἐκίη ὁ βασιλεὺς Οὐάλης ἐν τῷ ἀχυρῶνι ἐκεῖνω, τὰ δύο δὲ τρίτα τοῦ στρατοῦ του ἐκάλυπτον τὴν πεδιάδα. Λιὰ τοῦτο οἱ σύγχρονοι δικαίως περιέβαλον τὴν ἀποφροδα ἐκείνην ἡμέραν τῆς καταστροφῆς πρὸς τὴν τῶν Καννῶν τὸ 216 π. Χ. (Amedé Thierry, Ἱστορ. τοῦ Ἀττίλα καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, μετ. ἀγγλ. Στ. Βουτυρᾶ, σ. 39).

Ἄλλὰ τοῦ ἀκριβῶς συνήφθη ἡ μάχη; Τὴν ἀπάντησιν μᾶς δίδουν δύο πηγαί: Ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν Θεῶν καὶ Ἱερῶν κανόνων, ἀναφέρονται τὰ ἐξῆς σχετικὰ: «Βάλης μὲν ἐν Θράκῃ συμβαλὼν ὑπ' αὐτῶν εἰς Χαλκίδα πυρὶκαυστος ἐν ἀχυρῶνι γενόμενος πρὸς τὸ αἰώνιον πῦρ ἐξεδήμησεν ('). Ὁ δὲ Ἰωάννης Μαλάλας, Ἱστορικὸς τοῦ ἔκτου αἰῶνος ἀναφέρει: «Ἐτελετύτησε δὲ αὐτὸς Βάλης (Οὐάλης) ποιήσας πρόκενον εἰς Ἀδριανουπόλιν τῆς Θράκης ἀπελθὼν κτίσαι Φαβρικά ἐκεῖ οἶκον πρὸ τῆς πόλεως ἐν ἀγρῶ ἐτέρῳ, τοῦ οἰκίματος τοῦ ἀγροῦ ἀδήλωτος ἀναφθέντος καὶ ἀναφθέντων τῶν σκαλῶν, νυκτὸς ἀπόλετο μετὰ τῶν κουβικουλαρίων αὐτοῦ ὧν ἔτων μθ». (LX, III, σελ. 313). Ἡ Φαβρικά αὕτη, κατὰ τὸν Γ. Λαμπουσιάδην, (Θρακικαὶ Μελέται, τόμ. Α' σελ. 17) ἔκειτο ὅπου ἡ νῦν συνοικία τῆς Ἀδριανουπόλεως Σταμπὸλ-γιολοῦ, ὅπου ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον νεκροταφεῖον τῆς πόλεως. Ἀπεδείχθη ἐκ διαφόρων ἐπιγραφῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνευρέθησαν ἐπὶ τόπου. Ἐκαλεῖτο δὲ Φάβρικα, ἢ Φαβρικά, διότι ἐκεῖ ἦσαν ἐγκατεστημένα ἱεραστήρια ὄπλων, ὀνομαζόμενα οὕτω

1. Σπ. Μήλια, τ. Α, σ. 274. Ἡ χαιρεκακία μὲ τὴν ὀπειάν περιγράφεται ὁ θάνατος τοῦ Οὐάληντος ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἦτο Ἀρμιανός, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύναντο νὰ συγχωρήσουν οἱ σύγχρονοὶ του. (Βλ. Διομ. Κυριακοῦ, Δοκίμιον Ἐκκλ. Ἰστ. ἔκδ. α', σ. 112 καὶ ἔξ.).

ὑπὸ τῶν Ρωμαίων καὶ κατόπιν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν. Εἰς τὴν θέσιν Φαβρικά εἶναι ἐκτισμένη σήμερον ἡ μεγάλη Ἰουδαϊκὴ Σχολή καὶ τὰ καταστήματα τοῦ μονοπωλίου τῶν καπνῶν. Ἐκ τῶν μαρτυριῶν τούτων προκύπτει ὅτι ἡ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀδριανουπόλεως συνοικία κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐκαλεῖτο Φαβρικά (σήμερον Σταμπὸλ γιολοῦ) καὶ ὅτι ὁ Οὐάλης ἐγένετο παρανόημα τοῦ πυρὸς εἰς τοὺς πρὸ τῆς πόλεως ἀγρούς. Τὴν θέσιν τῶν ἀγρῶν τούτων κατέχει σήμερον ἡ γνωστὴ διὰ τὴν ἀμπελοφυτεῖαν καὶ τὰ ὀπωροφόρα δένδρα τῆς πεδιάς Χαδίμ - Ἀγᾶ, ἐνταῦθα δὲ πρέπει νὰ τοποθετηθῇ ἡ Χαλκίς, ὅπου ἔγινε ἡ μεγάλη μάχη. Ἄλλὰ καὶ ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ Ἀρμιανοῦ Μαρκελλίνου (XXXI, 12, 14), συγχρόνου περιῶπου τῆς μάχης, προκύπτει ὅτι ἡ μάχη ἔγινεν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Χαδίμ Ἀγᾶ, ἀνατολικῶς τῆς Ἀδριανουπόλεως ὀλίγον μακρὰν τοῦ λόφου Ντόρτ - Καγιά (!) (=τέσσαρες λίθοι), καθ' ὅσον οἱ Γότθοι κατερχόμενοι ἀπὸ βορρᾶ, κατ' ἀνάγκην ὑπεχρέωσαν τὸν Οὐάληντα ν' ἀναμείνη αὐτοὺς ἐνταῦθα, ὅπου διὰ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου ἦτο ἐξησφαλισμένος ἐκ τῶν ὀπισθεν, ἀριστερόθεν δὲ ὑπὸ τῶν φρουρίων τῆς Ἀδριανουπόλεως, ὁπόθεν καὶ ἐπικουρίαν ἠδύναντο νὰ ἐλπίζῃ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ καταφύγῃ εἰς

1. Τὸ Ντόρτ - Καγιά εἶναι εἰς τῶν ἰσχυροτάτων προμαχόνων τῆς Ἀδριανουπόλεως, πρὸς βορρᾶν αὐτῆς, δεσπόζων τοῦ προαστείου Κιγικίου. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχεν ἐπ' αὐτοῦ μεγαλοπρεπῆς θωμὸς τῆς Ἀρτέμιδος, ἀναγόμενος εἰς αὐτὸν τὸν Ὀρέστην, τὸν μυθικὸν ἱδρυτὴν τῆς Ἀδριανουπόλεως (Ὀρεστιάδος), ὡς ἐξάγεται ἐκ τινος σπανιστάτου νομίσματος τῆς Ἀδριανουπόλεως, σωζομένου ἐν τῇ Νομισματολογικῇ Συλλογῇ τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει Τμήματος τοῦ Φιλεγκαιθευτικῶς Συλλόγου. Τὸ πολῦτιμον τοῦτο νόμισμα ἐσώζετο μέχρι τοῦ 1904, ὁπότε κατεστράφη μετ' ἄλλων ἀρχαιολογικῶν κειμηλίων, κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊάν τῆς Ἀδριανουπόλεως, (19 Αὐγούστου 1904) (Γ. Λαμπουσιάδου, αὐτόθι, σελ. 19).

αὐτήν. Τὴν Χαλκίδα ἀναφέρει καὶ ὁ Μ. Ἀτταλειάτης, ἱστορικός τοῦ XI αἰῶνος, ἀναφέρον τούς κατὰ τῶν Βουλγάρων ἀγῶνας : « Πλήθος Σκυθῶν, λέγει, προσβαλὼν τὰ περὶ τὴν Χαλκίδα καὶ Ἀρχαδιούπολιν (νῦν Κούλελι Μπουργάς) καὶ ὅσα δυσμικώτερα τούτων κατεστράφη ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ Βοτανειάτου » (σ. 36). Ἐκ τῆς περιγραφῆς ταύτης φαίνεται ὅτι καὶ οὗτος τοποθετεῖ τὴν Χαλκίδα οὐ μακρὰν τῆς Ἀδριανουπόλεως. Τῆς Χαλκίδος μνημονεύεται ἐπίσης ἐπίσκοπος, προεδρεύσας τῆς Ἐβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου (787) ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς αὐτοκρατείας Εὐρήνης, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ ἀνοστήλωσις τῶν θείων καὶ ἱερῶν εἰκόνων. Ὁ Μιλτιάδης Σαράντης τοποθετεῖ τὴν Χαλκίδα παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ θεωρεῖ αὐτὴν ὡς τὴν σημαντικώτερον μετὰ τὴν Σηλύβριαν, ἀφοῦ ὁ Ἐπίσκοπος αὐτῆς ἀναφέρεται ὡς τὴν τάξιν μετὰ τῶν 17 ἐπισκοπῶν τῆς μητροπόλεως Ἡρακλείας. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε', σελ. 476). Πιθανὸν δὲ νὰ ἔκειτο, κατ' αὐτόν, ὅπου τὸ χωρίον Χαλκαλῆ, περὶ τὰ 15 λεπτά τῆς ὥρας ἀπὸ τῶν Καστανεῶν καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἀπίθανον τὸ ὄνομα τῆς Χαλκίδος νὰ διεσώθη εἰς τὸ χωρίον Χαλκαλῆ (Μιλτ. Σαράντης, Περὶ τῆς ἐν Θράκῃ Χαλκίδος, εἰς Μεσαιωνικά γράμματα, 1935 σελ. 153 καὶ ἐξῆς). Βεβαίως, ἂν δὲν γίνουσι ἀνασκαφαὶ καὶ μελέται ἐπὶ τόπου εἶναι δύσκολον νὰ καθορισθῇ μετὰ βεβαιότητος ἡ θέσις αὐτῆς. Ἀλλ' ἔνεκα τῶν λόγων, τοὺς ὁποίους ἐξεθέσαμεν, κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ μεγάλη ἐκείνη μάχη, ἡ παραβληθεῖσα πρὸς τὴν μάχην τῶν Καννῶν, ἔγινε πλησίον τῆς Χαλκίδος, παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Χαδῖμ - Ἀγᾶ.

ΧΑΡΑΔΡΙΑΙ ἢ ΧΑΡΑΔΡΟΥΣ. — Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Ἀκτῆς (Ἄθως ἢ Ἄγιον ὄρος), ἀναφερομένη ὑπὸ Σκύλακος τοῦ Καρνανδέως (Περὶ πλ. 66) καὶ τοῦ Πλινίου (Φυσ. Ἱστορ. IV, 10). Πότε ὅμως ἰδρῦθη καὶ ὑπὸ τίνος, ὡς καὶ πότε κατεστράφη εἶναι ἀγνωστον. Ἐπίσης ἀγνωστος καὶ ἡ ἀκριβὴς τοποθεσία αὐτῆς. Κατὰ τὸν

Müller, ἀκολουθοῦντα τὸν Leake, ἔκειτο πιθανῶς ἐν τῇ γραφικωτάτῃ τοποθεσίᾳ ὅπου ἡ Μονὴ τοῦ Βατοπεδίου, ὅπου ὄντο εἰρηναῖα ἀρχαῖα πόλεως καὶ ἐπιγραφαὶ ἀνευρεθεῖσαι. (Müller Ἐκδ. Σκύλακος εἰς τὴν Συλλογὴν τῶν Geogr. Graec. Minores, τόμ. Α', σελ. 53.—Leake, Travels in North Greece, τόμ. Γ', σ. 144). Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν ὁμως γνώμην, ἔκειτο ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Χερσονήσου Ἀκτῆς, ὅπου ἡ νῦν Μονὴ Ξηροποτάμου, ἡμίσειαν ὄραν περιεῖχε ἀπὸ τῆς Δάφνης, ἐπινείου αὐτῆς. (Περὶ. Στρατιωτικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια ἐν λέξει Ἄθως).

ΧΑΡΑΚΩΜΑ (τό). — Πολίχνη τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Θράκης, κειμένη ἐν τῇ χώρῃ τῶν Βιστόνων, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μαρωνείας, ἀπέναντι τῆς Σαμοθράκης. Ἦτο ἡ τελευταία πολίχνη τῆς Θρακικῆς παραλίας μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἐβρου, μετὰ δὲ τῶν Τεμπύρων, Σάλης, Ζώνης καὶ Μεσημβρίας, ἦσαν πολίματα Σαμοθράκων, τὰ ὁποῖα ὁ Ἡρόδοτος ὀνομάζει « Σαμοθρήκια τείχεα ».

ΧΑΡΙΑΔΗΜΟΣ. — Στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Κερσοβλέπτου, βασιλέως τῆς Θράκης (359-340 π. Χ.)

ΧΑΡΙΟΥΠΟΛΙΣ. — Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Ἀν. Θράκης, κειμένη 45 περίπου χλμ. βορειοδυτικῶς τῆς Ραιδεστοῦ, κτισθεῖσα κατὰ τὸν Μελέτιον (Γεωργ. Γ, σελ. 101) ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου Χαρίου. Ὑπῆρξε πατρὶς Βασιλείου Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου. Περὶ τὸ 1052 ὁ στρατηγὸς Βρυένιος ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Πατζινάκων ἐπιδραμόντων τὴν Θράκην, εἰσῆλθε μετὰ μικρῶν δυνάμεων εἰς τὴν Χαριούπολιν διὰ νυκτὸς χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς ὑπὸ τῶν βαρβάρων, οἱ ὁποῖοι στρατοπεδεύσαντες ἀνύποτοι παρ' αὐτὴν, παρεδόθησαν εἰς κραιπάλην καὶ βαθὺν ὕπνον. Ὁ Βρυένιος ἐπιτεθεὶς τότε αἰφνιδίως κατ' αὐτῶν ἐπέφερε γενικὴν καταστροφὴν αὐτῶν. Ἐπὶ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, ὁ Τζεγλού, ἡγεμὸν τῶν Σκυθῶν, ἄγων 80.000 στρατοῦ, διαβάς τὸν Δούναβιν, κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1095, ἐφθανε μέχρι Χαριουπόλεως, συναποκομίζων πλουσιωτάτην λείαν. Ἐπελθόντες κατ' αὐτῶν ὁ

Νικόλαος Μαυροκατακαλὸν καὶ ὁ Βεμπε-
τζιώτης, κατετρόπωσαν αὐτούς, κατὰ τινα
δὲ συμπλοκὴν ἔπεσε γενναίως μαχόμενος
καὶ ὁ Τζεγλοῦ, πολλοὶ δὲ φεύγοντες ἐπνί-
γησαν εἰς παραρρέοντα ρύακα. Παρὰ τὴν
ἰδίαν πόλιν ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς ἐπιτεθεὶς
κατὰ τῶν ἐπιδραμόντων καὶ πάλιν Πατζι-
νίκων, ὑπέστη μεγάλην ἥτταν, κατὰ τὴν
ὁποίαν ἔχασε τὸ ἄνθος τοῦ στρατοῦ του,
καθὼς καὶ 300 ἐκ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ συγκρο-
θέντος τάγματος τῶν Ἀρχοντοπούλων.
(Ἄννα Κομνηνὴ, VII, 1 καὶ 7). Ἡ Χο-
ριούπολις κατεστράφη τὸ 1205 ὑπὸ τοῦ
ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων Σκυλοϊωάννου,
οἱ δὲ κάτοικοι τῆς μετοκίσθησαν εἰς τὴν
παραδουνάβιον Βουλγαρίαν, τὸ δὲ 1357
ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Σουλεϊμάν, υἱοῦ τοῦ
σουλτάνου Ὀρχάν. Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς
ἀπόψεως μνημονεύεται ἀπὸ τοῦ δεκάτου
ἡδὴ αἰῶνος ὡς μία τῶν ὑπὸ τὸν Μητρο-
πολίτην Ἡρακλείας 17 ἐπισκοπῶν. Διαλυ-
θεῖσα πιθανῶς κατὰ τὸν XIV αἰῶνα, δια-
σώζεται ἔκτοτε ψιλανύμως (Ράλλη καὶ
Ποτλῆ, τόμ. ε', σελ. 476). Ὑπὸ τῶν Τούρ-
κων καλεῖται Χαίρεμπολου, ἀποτελεῖ δὲ
μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν 56 χωρίων μίαν τῶν
7 ἐπαρχιῶν τοῦ Νομοῦ Τεκίρ - ντάγ (Ραι-
δεστοῦ) καὶ εἶναι ἕδρα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρ-
χίας.

ΧΑΡΣΙΑ (Πύλη).—Ὄνομα μιᾶς τῶν πυ-
λῶν τῶν χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως. Ὑπὸ τινων ταυτίζεται μετὰ τὴν
ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν καλουμένην Καλιγα-
ρίαν (νῦν Ἐγρί - καποῦ) κειμένην εἰς τὴν
συνοικίαν τῶν Βλαχερνῶν καὶ ἐπὶ τῶν τει-
χῶν τοῦ Ἡρακλείου, ὑπὸ ἄλλων δὲ μετὰ τὴν
πύλην τῆς Ἀδριανουπόλεως, κειμένην περὶ
τὰ 800 μέτρα Ν. Δ. τῆς προηγουμένης.
Τέλος ὑπ' ἄλλων ταυτίζεται μετὰ τὴν πύλην
τοῦ «Πέμπτου», κειμένην νοτίως τῆς Πύ-
λης (Ἐδιγνὲ - Καποῦ) Ἀδριανουπόλεως
καὶ εἰς ἀπόστασιν 500 περίπου μέτρων ἀπ'
αὐτῆς. Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμη
ταυτίζεται μετὰ τὴν πύλην τοῦ «Πέμπτου».
Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Δούκαν παρ' αὐτὴν
μαχόμενος ἔπεσεν ὁ τελευταῖος αὐτοκρά-
τωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΧΕΡΟΙΝΟΝ. — Ὄνομα φρουρίου τῆς

Θράκης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου παρὰ
Προκοπίῳ (Περὶ Κτισμ. IV 11) ἀνακαινι-
σθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ
(527—565).

ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.—Πόλις τῆς Θρακικῆς
Χερσονήσου κειμένη ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ αὐτῆς
μνημονευομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαν-
τίου κατὰ τὸν Ἑκαταῖον. Ἐπίσης καὶ
ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (IX, 118) διηγουμένου
ὅτι οἱ κάτοικοι αὐτῆς «οἱ Χερσονησίται
ἀπὸ τῶν Πύργων ἐσήμηναν τοῖς Ἀθηναί-
οις τὸ γεγονός», τὴν δραπέτευσιν δηλαδὴ
τοῦ ἐν Σησιῶν πολιορκηθέντος Πέρσου
ὑπάρχου Ἀρταῦκτου, συλληφθέντος ἀμέ-
σως παρὰ τοὺς Αἰγούς ποταμούς. Εἰς τὰ
ἐκκλησιαστικὰ χρονικά μνημονεύεται με-
ταξὺ τῶν ἐπισκοπικῶν ἑδρῶν τῆς Ἐπαρ-
χίας Εὐθρόπης. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ.
V, σελ. 455).

ΧΕΡΡΟΝΗΣΟΣ.—Πόλις ἐπὶ τοῦ Θρα-
κικοῦ Βοσπόρου, κατὰ Στέφανον τὸν Βυ-
ζάντιον «Παρθένου ἱερὸν, τόπος καὶ ἄκρα
πρὸ τῆς Χερρονήσου πόλεως Βοσπόρου».

ΧΕΓΤΟΣ ἢ ΧΙΤΤΟΣ.—Βυζαντινὴ κω-
μόπολις τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης κειμένη
παρὰ τὴν Μελαντιάδα, πρὸς δυσμὰς τῆς
Κωνσταντινουπόλεως. Ἐνταῦθα στρατο-
πεδεύσας ὁ στρατηγὸς Βελισσάριος ἔτρε-
ψεν εἰς φυγὴν τοὺς Οὐννοὺς, ὑπὸ τὸν ἡγε-
μόνα αὐτῶν Ζαβεργάν τὸ 559, ὅστις ἐπι-
δραμὼν τὴν Θράκην ἔφθασε πρὸ τῆς Με-
λαντιάδος, ἀπειλῶν καὶ αὐτὴν τὴν πρω-
σοεύουσαν. Ἡ κωμόπολις ἔπαθε τὰ πάν-
δεινα κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας
Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου (717—741), ὑπὸ τῶν
ἐπιδραμόντων Βουλγάρων, ὁπότε ἀναφέρε-
ται καὶ μέγας χειμῶν. (Θεοφ. Ἐκδ. Βόνν.
σελ. 331 καὶ 332. Πρβλ. Μ. Γεδεών. Ἐγ-
γραφοὶ λίθοι καὶ κεράμια, ἐν Ἐκκλησιασ.
Ἀληθείᾳ ἔτος IX, σελ. 403).

ΧΗΛΑΙ (αἶ).—Γραφικώτατον προάστει-
ον καὶ ὁμώνυμος ὄρμος τῆς Κων/πόλεως
ἐπὶ τῆς θρακικῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου.
Εἶναι τὸ σημερινὸν Μπεμπέκι, περίφημον
διὰ τὸ ἐν αὐτῷ σουλτανικὸν ἀνάκτορον
Σελῆμ τοῦ Α' (1467—1520), γνωστὸν εἰς
τοὺς Εὐρωπαίους ὑπὸ τὸ ὄνομα «Kiosque
de Conférences», διότι ἐν αὐτῷ συνήρ-

χοντο οἱ πρέσβεις τῶν Μεγάλων Δυνάμεων μετὰ τοῦ Μεγ. Βεζύρου πρὸς σύσκεψιν καὶ συζήτησιν σπουδαίων ὑποθέσεων. Κατοικεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ δουτικῶν, διαμαρτυρομένων, Τούρκων καὶ ὀλίγων Ἑλλήνων.

ΧΙΟΝΗ.—Μήτηρ τοῦ Εὐμόλπου ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος (Παυσ. Α, 38, 3).

ΧΙΣΑΡ.—Λέξις τουρκικῆ σημαίνουσα φρούριον καὶ χρησιμοποιουμένη εἰς διάφορα τοπωνύμια, ὅπως λ.χ. Ἄβρὲτ - Χισάρ, Ντεμίρ-Χισάρ, Σιβρί-Χισάρ κλπ.

ΧΛΕΜΠΙΝΑ (ἦ).—Βυζαντινὸν χωρίον τῆς Ἄν. Μακεδονίας πρὸς Β.Δ. τῆς παλαιᾶς Καβάλλας. Παρὰ τινὰ πηγὴν αὐτοῦ κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως Νικηφόρου Γ' τοῦ Βοτανειάτου, ἐτυφλώθη τὸ 1078 ὁ μάγιστρος Νικηφόρος Βασιλάκιος. Σήμερον τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει τὸ χωρίον Βασιλάκιον τῆς Κοινότητος Ἀμισιανῶν (τέως Πρετζόβης) ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καβάλλας, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπέχει 5 χλμ. Β. Δ., ἀριθμοῦν 70 κατοίκους.

* **ΧΟΙΡΟΒΑΚΧΟΝ** (πεδιάς).—Τοποθεσία τις ΝΑ. τῆς Θράκης πρὸς δυσμὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς πόλεως Μετρῶν (νῦν Τσατάλτζα) ἔκειτο ἡ τοποθεσία Διάβαις (βλ. λέξ.).

* **ΧΟΛΟΒΟΝ.**—Φρούριον τῆς Θράκης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὀδομαντῶν ἢ Ὀδομαντικῇ, τὸ ὁποῖον κατέλαβεν ὁ αὐτοκράτωρ Νικαίας Ἰωάννης Δούκας Βατάτσης τὸ 1246 μετὰ τῶν Σεργῶν, Μελενίκου, Στενιμάχου, Τζεπαίνων καὶ ἄλλων κατεχομένων ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, ἐξαναγκάσας τὸν ἀνήλικον ἡγεμόνα αὐτῶν Μιχαὴλ (1246—1267) διάδοχον τοῦ Ἀσάν νὰ ζητήσῃ εἰρήνην.

ΧΟΡΤΑ·Ι·ΤΗΣ ἢ **ΧΟΡΤΙΑΤΗΣ.**—Βυζαντινὸν ὄνομα τοῦ ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ ὄρους Κισσός (βλ. λέξ.).

ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΙΣ ἢ **ΧΡΙΣΤΟΠΟΛΙΣ.**—Μεσαιωνικὴ πόλις τῆς Ἄν. Μακεδονίας ἢ τῆς Δυτικῆς Θράκης, ταυτιζομένη μετὰ τὴν ἀρχαίαν Νεάπολιν τὴν μετὰ ταῦτα Καβάλλαν, (βλ. λέξ.). Κεκλιμένη ἐπὶ βράχου ἀποκρήμνου, προβάλλοντος εἰς τὴν θάλασσαν, ἦτο μεγίστης στρατηγικῆς σημασίας καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ κλεῖς τῆς Μακεδονίας

καὶ Θράκης. Διὸ καὶ ὠχυρώθη τὸ 1307 ὑπὸ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ πρεσβυτέρου, διὰ μακροῦ τείχους, ἐκτεινομένου ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέχρι τῆς ἀκροπόλεως τοῦ παρακειμένου ὄρους. Πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς ἐξετείνοντο πολλοὶ αὐλώνες τραχεῖς, ὠχυρωμένοι διὰ τειχῶν καὶ φρουρίων, ἀποτελοῦντες κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα τὰ περίφημα »Στενά τῆς Χριστουπόλεως», κατὰ δὲ τὴν ἀρχαιότητα τὰς «Πύλας Σαππαίων». Καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν Γενουατῶν, μετωνομάσθη Καβάλλα. Ἐκκλησιαστικῶς ἀπετέλει μίαν τῶν ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Φιλίππων 7 ἐπισκοπῶν, ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἤδη αἰῶνος (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Τόμ. Ε', σελ. 483).

* **ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ** (Στενά).—«Στενά Χριστουπόλεως» ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἅπαντα ἢ ἀπὸ Χριστουπόλεως (Καβάλλας) μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Νέστου χώρα. Ταῦτα εἶναι οἱ περιώνυμοι, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, «Πύλαι Σαππαίων».

ΧΡΥΣΗ ἢ **ΧΡΥΣΗ.**—Ἀρχαία πόλις τῆς Λήμνου, ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος.

ΧΡΥΣΗ—Ἀρχαία πόλις τῆς Ἄν. παραλίας τῆς Χερσονήσου τοῦ Ἀθωνος (Ἄγιον Ὅρος), τῆς ὁποίας ἡ θεοὺς ταυτίζεται ὑπὸ τινῶν παρὰ τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Ἐσφιγμένου ὄρμον Ἅγιος Βασίλειος.

ΧΡΥΨΗ.—Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Θάσου (βλ.).

ΧΡΥΨΗ.—Νηοὺς τοῦ Βορείου Αἰγαίου Πελάγους, παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν τῆς Λήμνου, ἀπέναντι τῆς Τενέδου, ὅπου μυθεύεται «καὶ τῷ Φιλοκτήτῃ γενέσθαι τὴν συμφορὰν ἐκ τοῦ ὕδρου», ὅστις ἐφύλαττε τὸν ὑπὸ τοῦ Ἰάσωνος ἰδρυθέντα βωμὸν εἰς τὴν Ἀθηναίαν. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πανσανίου (Β' μ. Χ. αἰών), δὲν ὑπῆρχε καταποντισθεῖσα. (Σοφ. Φιλοκτ. 1327—Πυσ. VIII, 33. 4).

ΧΡΥΣΗ ἢ **ΧΡΥΣΗ.**—Ἀκρωτήριο τῆς Λήμνου, παρὰ τὴν Ἠφαιστίαν, ἀπέναντι τῆς Τενέδου. Εἶναι ἐν τῶν συγχρόνων ἀκρωτηρίων : Ἄγιος Σώζων ἢ Ἁγία Εἰρήνη, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν ΝΑ. Ἰέσσατιν τῆς νήσου.

* ΧΡΥΣΗ (ή).—Θεὰ λατρουομένη ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου παρὰ τὴν Λῆμνον νησίδος (βλ. λ.) ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Ἡρακλῆς μετὰ τοῦ Φιλοκτῆτου προσέφερον θυσίαν εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Ἰάσωνος ἰδρυθέντα βωμὸν αὐτῆς. Τὸν βωμὸν τοῦτον προθυμοποιηθεὶς ὁ Φιλοκτῆτης νὰ δείξῃ εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς μεταβαίνοντας εἰς Τροίαν, ἐδήχθη ὑπὸ ὄψεως καὶ ἀσθενήσας κατελείφθη ἐν Λήμνῳ (Φιλοκτ. 191 καὶ 1327).

* ΧΡΥΣΗ ΠΥΛΗ.—Ἡ Χρυσὴ Πύλη, καλουμένη καὶ Χρυσεαὶ Χερσαῖαι Πύλαι, Χρυσὴ Πόρτα, Χρυσήλατος Πύλη, ἦτο ἡ πρῶτη πρὸς τὴν ξηρὰν Πύλην τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸ Ν. Δ. ἄκρον αὐτῆς. Σώζεται καὶ μέχρι σήμερον, ἀλλὰ γυμνὴ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς κόσμου. Ἀπετέλει ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ Ἐπταφυργίου τοῦ βυζαντινοῦ Κυκλοβίου (βλ. λέξ.) δι' αὐτῆς δὲ ἐγένετο ἡ θριαμβευτικὴ εἴσοδος τῶν αὐτοκρατόρων εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἐξω τῆς Πύλης ταύτης ὑπῆρχε μέγας λειμὼν, καὶ ἡ μονὴ τῶν Ἀβραμιτῶν, ἀφιερωμένη εἰς τὴν «Θεοτόκον Ἀχειροποιήτων», τελευταῖος σταθμὸς τῶν αὐτοκρατόρων πρὸ τῆς εἰσόδου των. Διὰ τῆς Χρυσῆς Πύλης δὲν εἰσῆρχοντο οἱ πολῖται, ἀλλὰ δι' ἄλλης βορειοτέρας, καλουμένης Μικρᾶς Πύλης, κατ' ἀντίθεσιν τῆς Χρυσῆς, καλουμένης Μεγάλης. (Mordtman, Esquisse topographique de Constantinople, σελ. 13).

ΧΡΥΣΟΚΕΡΑΣ (ὀ).—Ὄνομα διδόμενον ἐνίοτε ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον καὶ τὸ Βοσπόριον (βλ. λέξ.), ἐξ οὗ καὶ τὸ γαλλικὸν *Corne d' Or*.

* ΧΡΥΣΟΠΟΛΙΣ.—Πόλις μεσαιωνικὴ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας ἢ τῆς Δυτ. Θράκης κειμένη παρὰ τὴν Χριστούπολιν, ἀναφερομένη ὡς ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Φιλίππων. Κατὰ τινὰς τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει τὸ χωρίον Ὁρφανόν, τὸ ἐπὶ τῶν Ἐνετῶν καλούμενον Κοντέσσα, ἐξ οὗ καὶ ὁ Στρυμονικὸς κόλπος ἔκαλεῖτο κόλπος Ὁρφανοῦ τῆς Κοντέσσας.

ΧΡΥΣΟΡΡΟΑΣ.—Ποταμίσκος τῆς Ἀν. Θράκης, ἐκβάλλων κατὰ τὸ βόρειον στόμιον τοῦ Βοσπόρου παρὰ τὸ Ἱερὸν τῶν Βυζαντινῶν (νῦν Ρούμελη - Καβάκ). Ὄνο-

μάσθη δὲ οὕτως ὡς κυλίων ἄμμον προσομοίαν χρυσοῦ. (Διονυσ. Βυζαντ. «Ἀνάπλους Βοσπόρου» 75).

* ΧΥΤΡΟΠΟΛΙΣ.—Μικρὰ ὄχυρὰ πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἐπὶ τῆς περσικῆς τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Ψ

ΨΕΥΔΟΣΤΟΜΑ ἢ ΨΕΥΔΟΣΤΟΜΟΝ.—Οὕτω καλεῖται τὸ περιφραγμένον στόμιον μεγάλου ποταμοῦ, ὅπως π. χ. τὸ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 10, 2) ἀναφερόμενον Ψευδόστομα τοῦ Δουνάβεως, τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Γάγγου κτλ. μεταπεσόντα καὶ εἰς τοπωνυμίας.

ΨΙΛΟΝ ΣΤΟΜΑ.—Ἀρχαία ὄνομασία ἐνὸς τῶν στομιῶν τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, ὀνομαζόμενον ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ, 10, 2) καὶ Θιαγόλα. Ὑπὸ τῶν Λατίνων γεωγράφων καλεῖται *Spireon stoma*, εἶναι δὲ τὸ σύγχρονον στόμιον Κίλια (Kilia ἢ Chilia) τὸ βορειότερον τῶν τριῶν βραχιόνων τοῦ Δουνάβεως, μήκους 111 χιλιομέτρων.

* ΨΥΚΤΗΡΙΟΣ.—Τόπος τις ἐν Θράκῃ, λαβὼν τὸ ὄνομα «ἀπὸ Ἡρακλέους ἀναψύξαντος τὸν ἰδρωτὰ ἐν τῷ καταπαλαίσει τὴν Ἀνδρομίλην» (Στέφ. Βυζάντιος).

* ΨΥΧΡΟΣ.—Ποταμὸς τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ὑψιζώνου (Χολομώνδας) καὶ διαρρέων τὴν περιοχὴν τῆς πόλεως Ἀσσης, τὴν ἄλλως λεγομένην Ἀσσηρίτιδα, ἐκβάλλει εἰς τὸν Σιγγιτικὸν κόλπον (Ἀριστ. Ζῶων ἱστορίαι, Γ', 12). Σήμερον κοινῶς καλεῖται Πλατάνης, ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων Μπαλαταχῆ-Σοῦ.

Ω

* ΩΓΥΓΙΑ.—Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς νήσου Θάσου (βλ. λέξ.).

ΩΡΕΙΘΥΙΑ.—Θυγάτηρ τοῦ Ἐρεχθέως, βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Διογενείας ἀρπαγίτσα ὑπὸ τοῦ Βορέως, μυθικοῦ βασιλέως τῆς Θράκης παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ ἐνῶ συνέλεγεν ἄνηθι :

Θρηῆκος Βορέης ἀνερεΐψατο Κεχροπή-
[θεν

Ἰλισσοῦ προπάρουθε χορῶ ἐνι δινεύουσιν
 (Ἄπολλ. Ροδίου, Ἀργοναυτικά Α. 23).
 Ἡ Ὠρείθυια ἀπέκτησεν ἐξ αὐτοῦ ἐν
 Θράκη υἱοὺς τοὺς Ἀργοναύτας Ζήτην καὶ
 Κάλλαϊν καὶ θυγατέρας τὴν Κλεοπάτραν
 καὶ Χιόνην (Ἡροδ. VII, 188). Ἡ ἀπα-

γωγὴ αὕτη τῆς Ὠρείθυιας δὲν εἶναι ἕλλο
 τι παρὰ συμβολισμὸς ἐμφαίνων τὴν ἀπὸ
 τῶν προϊστορικῶν χρόνων ἐπικοινωνίαν
 καὶ σχέσιν τῶν Θρακῶν μετὰ τῆς κυρίως
 Ἑλλάδος.

Τ Ε Λ Ο Σ

Σημείωσις: Ἐνταῦθα λήγει τὸ λεξικόν, ἀλλ' ἀκολουθεῖ μικρὸν μέρος
 τῆς ἐκλεκτῆς αὐτῆς ἐργασίας τοῦ Ἀχιλλ. Σαμοθράκη εἰς χειρόγραφα δελτία,
 τὰ ὁποῖα δὲν ἐπρόφθασεν ὁ ἴδιος νὰ κατατάξῃ λεξικογραφικῶς ἐντὸς τῆς
 ὅλης ἐργασίας του. Ταῦτα εὑρεθέντα μέσα εἰς τὰ πλούσια χειρόγραφα του
 δημοσιεύονται ὡς προσθήκη μετὰ τὸν τίτλον: *Προσθήκαι εἰς τὸ Γεωγραφικὸν
 καὶ Ἱστορικὸν λεξικὸν τῆς Θράκης.*

Π Ρ Ο Σ Θ Η Κ Α Ι

ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Α

ΑΒΑΡΙΣ.— Μυθικὸν πρόσωπον, ἀνήκον εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν μὲ τὸν Ζάμολξιν, Ὁρφέα, Ἐπιμενίδην καὶ ἄλλους. Ἐθεωρεῖτο Σκυθικῆς ἢ ὑπερβορείου καταγωγῆς, υἱὸς ὡς λέγεται τοῦ Σεύθου, λαβὼν παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ ὁποῦ ἦτο ἱερεὺς τὸ δῶρον νὰ κάμνῃ θαύματα καὶ νὰ ταξιδεύῃ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον διασχίζων τὸν ἀέρα φερόμενος ἐπὶ χρυσοῦ βέλους (δοῖστοῦ), χωρὶς νὰ φάγῃ τίποτε. (Ἡροδ. IV, 36).

Πότε ἔζησε δὲν εἶναι γνωστόν. Ὁ Πίνδαρος τὸν θεωρεῖ ὡς σύγχρονον τοῦ Κροίσου (550 π. Χ.), ἄλλοι δὲ ὅτι ἔζησε κατὰ τὸν 7ον ἢ 8ον αἰῶνα π. Χ.

Κατὰ τὸν ῥήτορα Λυκούργον, κατόπιν διαταγῆς τοῦ Ἀπόλλωνος, κατήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου κατέπαυσε τὸν ὑπάρχοντα λοιμόν, καταπλήξας τὸν κόσμον μὲ τὰ θαύματα καὶ τὰς προφητείας του. Ὁ δὲ Πλάτων εἰς τὸν Χαρμίδην (158β) ἀποδίδει εἰς αὐτὸν μαγικά ῥητὰ πρὸς ἀποφυγὴν ἀπὸ διαφορῶν νοσημάτων.

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐκυκλοφόρουσαν πολλὰ ἀπόκρυφα βιβλία ἀποδιδόμενα εἰς τὸν Ἄβαριν, ὅπως λ. χ. οἱ «Σκυθικοὶ χρησμοί», «Ἀπόλλωνος ἄφιξις εἰς Ὑπερβορέους», «Καθαρμοί», καὶ «Θεογονία» εἰς πεζὸν λόγον. (Σουΐδας ἐν λέξει).

Ὁ ἐκ Μένδης τῆς Αἰγύπτου Βῶλος παριστάνει αὐτὸν ὡς πρόδρομον τοῦ Πυθαγόρου καὶ ὅτι ἀπέτρεψε διὰ «κωλυτηρίων» ἐπιδημίαν λοιμοῦ ἐν Λακεδαίμονι ὅπου κατὰ τὸν Πανσανίαν (III, 19, 2) ἴδρυσεν τὴν Κόρης Σωτειρας παρὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης.

Τὸ ὄνομά του ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ ἀστερητικοῦ καὶ βάρως = πλοῖον, δηλαδὴ : ὁ ταξειδεύων ἄνευ πλοίου. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα πρόκειται περὶ ἀπλοῦ μύθου

δηλοῦντος τὴν διάδοσιν τῆς λατρείας τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς βόρειόν τινα λαόν.

ΑΒΔΗΨΑ (ἦ).— Ἀδελφὴ τοῦ Διομήδους, μυθικοῦ βασιλέως τῶν Κικόνων, ἀπὸ τῆς ὁποίας, κατὰ τὸν Πομπώνιον Μέλαν (B', 29) ὠνομάσθη ἡ δμώνυμος Θρακικὴ πόλις.

ΑΒΔΗΡΙΤΙΚΟΝ (πάθος).— Παροδικὴ τις μανία, καταλαμβάνουσα, ὡς λέγεται, τοὺς κατοίκους τῶν Ἀβδήρων. Ἐκ τοῦ πάθους τούτου, κατὰ τὴν παράδοσιν, προσεβλήθη καὶ ὁ Δημόκριτος, θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰπποκράτους (βλ. Ἀβδηρα).

ΑΒΔΗΡΙΤΙΣ (χώρα).— Ἡ περὶ τὰ Ἀβδηρα χώρα.

ΑΒΥΔΩΝ (ἦ).— Ὄνομασία τῆς ὀμηρικῆς πόλεως Ἀμυδῶνος (βλ. λέξ.) ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Στράβωνος (VII, 350, 20).

ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ.— Υἱὸς τοῦ Λυσιμάχου, στρατηγοῦ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ ἔπειτα βασιλέως τῆς Θράκης (323—281 π. Χ.), ὑπὸ τοῦ ὁποίου μετωνομάσθη ἡ ἐπὶ τῶν Θρακικῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἀρχαία πόλις Αὐλικὸν ἢ Αὐλαῖον Τεῖχος (βλ. Ἀγαθοῦπολις).

Ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν παραδουναβείων Γετῶν ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Δρομηχαίτου τὸ 292 π. Χ. καθὼς καὶ ὁ πατὴρ του, ὅστις ἦλθεν εἰς βοήθειάν του. Ἀφέθησαν ὁμοῦ καὶ οἱ δύο ἐλεύθεροι ὑπὸ τοῦ Δρομηχαίτου (Στράβ. VII, 301, 305).

Πολεμῶν ὁ Ἀγαθοκλῆς βραδύτερον τὸ 287. π. Χ. ἐν Καρίᾳ Δημήτριον τὸν Πολιορκητὴν, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ὑποχωρήσῃ (Πλουτάρχ. Δημήτριος, 46).

Μετά τινα ἔτη ἢ μητροιὰ τοῦ Ἀρσινόη, θυγάτηρ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, συγχρόνως, δὲ καὶ ἀδελφῆ τῆς Λυσάνδρας, συζύγου τοῦ Ἀγαθοκλέους, ἐκ φθόνου διέβαλεν αὐτὸν εἰς

τὸν πατέρα του, ὡς ἐπιθυμοῦντα νὰ σφετερισθῆ τὸν Θρόνον, ὁπότε, ὁ Λυσιμάχος πιστεύσας εἰς τὰς ἀδίκους συκοφαντίας, ἠθέλησε νὰ τὸν δηλητηριάσῃ. Ἀποτυχῶν ὁμως τὸν ἐθανάτωσε τὸ 284 π. Χ. διὰ τοῦ Πτολεμαίου, υἱοῦ τοῦ Λάγου. Ἦ σύζυγός του τότε μετὰ τῶν τέκνων της ἀπέδρασε εἰς τὴν ἀγλήν τοῦ Σελεύκου βασιλέως τῆς Συρίας, προσπαθοῦσα νὰ ἐξεγείρῃ αὐτὸν κατὰ τοῦ Λυσιμάχου (Just. XVIII, 1, 4, 9).

ΑΓΑΘΟΥΠΟΛΙΣ. — Μετονομασία τῆς ἀρχαίας Θρακικῆς ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου Ἀὐλικὸν ἢ Αὐλαῖον Τεῖχος (βλ. λέξ.) ἀπὸ τοῦ Ἀγαθοκλέους υἱοῦ τοῦ Λυσιμάχου βασιλέως τῆς Θράκης, (323—281 π.Χ.). (βλ. Εὐθ. Γ. Βαφέως ἢ Ἀγαθούπολις τῆς βορειανατολικῆς Θράκης Ν. Ὑόρκη 1948. Ἀγαθούπολις Χατζηγεωργίου Ἔτ. Θρακ. Μελετῶν 1963 ἀρ. 114).

ΑΓΑΘΥΡΣΟΣ. — Υἱὸς τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς Ἐχίδνης, θεωρούμενος ὡς γενάρχη τῶν Ἀγαθύρσων (βλ. λέξ.).

ΑΓΑΘΩΝ. — Ἦγεμὸν τῶν Ὀδρουσῶν, πιθανῶς ὑπὸ Μακεδονικὴν κυριαρχίαν, υἱὸς τοῦ Τυρίμματος, στρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ τῶν Ὀδρουσῶν ἐν τῇ στρατιᾷ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατὰ τὸ 324 π. Χ. (Διοδ. Σικελ. XVI, 22).

ΑΓΛΑΟΦΩΝ. — Διάσημος ζωγράφος ἐκ Θάσου, ἀκμάσας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔκτου π. Χ. αἰῶνος ἢ περὶ τὰ τέλη τῶν Μηδικῶν πολέμων, πατήρ τοῦ Ἀριστοφώντος καὶ τοῦ Πολυγνώτου, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδίδαξε τὴν τέχνην του. (Κικέρ. Orat. III, 7).

ΑΓΝΩΝΕΙΑ (ἡ). — Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, κεμένη κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον «πλησίον Ἀμφιπόλεως, Ἀγνώνας κτίσμα τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων. Τὸ ἔθνηκὸν Ἀγωναίτης». (Πλειότερα βλ. λέξ. Ἀμφίπολις).

* **ΑΓΟΡΑΙΟΣ** (Ζεὺς). — Ἐπίθετον τοῦ Διὸς λατρευομένου ἐν Αἴνῳ τῆς Θράκης ἐπὶ βωμοῦ τοῦ ὁποίου κατὰ τὸν Θεόφραστον οἱ θύοντες ᾄμνον περὶ τοῦ ἀδόλου τῆς πωλήσεως (Στοβαίου Ἀνθολογία II, 44, 22—Πρβλ. καὶ «Θρακικά» τόμ. V, σ. 48).

* **ΑΓΩΝΙΟΣ** (Ἐρμῆς). — Ἐπίθετον τοῦ Ἐρμῶ, λατρευομένου ἐν Θράκῃ, ὅστις κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (V, 7) ἦτο ὁ κατ' ἐξοχὴν λατρευόμενος ὑπὸ τῶν Θρακῶν βασιλέων, οἱ ὅποιοι ᾄμνον εἰς αὐτὸν ὡς πρόγονόν των: «οἱ δὲ βασιλεῖς αὐτῶν πάρεξ τῶν ἄλλων, πολιητέων σέβονται Ἐρμῆν μάλιστα Θεῶν καὶ ᾄμνύουσι μόνον τοῦτον καὶ λέγουσι γεγονέναι ἀπὸ Ἐρμῆος ἑαυτούς».

Ἐλατρεύετο ἐπίσης, ὡς καὶ ἐν Ἑλλάδι δηλ. ὡς *διάκτορος Ψυχοπομπός* καὶ *Κερδῶος*. Ἐν δὲ τῇ Φιλιππουπόλει, ἐπὶ ῥωμαιοκρατίας ἐτελοῦντο ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Θρακῶν ἄγῶνες ὅπου ἐλατρεύετο καὶ ὡς Ἀγώνιος (Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, Περὶ τῆς θρησκείας τῶν Θρακῶν σελ. 54—55) «Θρακικά» τόμ. V (1934).

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Α' Οἰκουμ. Πατριάρχης δις κλείσας τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον 1289—1293 καὶ 1301—1310). Ἐγεννήθη ἐν Ἀδριανουπόλει. Κατὰ κόσμον ἐκαλεῖτο Ἀλέξιος, οἱ δὲ γονεῖς του Γεώργιος καὶ Εὐφροσύνη. Ἦ Ἐκκλησία ἐσορτάζει τὴν μνήμην αὐτοῦ τὴν 28 Ὀκτωβρίου. (Βίος καὶ πολιτεία Ἀθανασίου τοῦ Α' Οἰκουμ. Πατριάρχου εἰς «Θρακικά», τόμ. XIII (1940) σελ. 56—107).

ΑΘΗΝΙΩΝ. — Ζωγράφος ἐκ Θράκης, μαθητὴς τοῦ Κορινθίου Γλαυκιάνου, ζήσαντος κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος. Ἀλλὰ τὸσον τοῦ διδασκάλου ὅσον τοῦ μαθητοῦ, οὐδὲν ἔργον γνωρίζομεν.

ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ. — Ἰμβριὸς τις, ὅστις κρατούμενος ὡς πολιτικὸς ἐγκληματίας εἰς τὰς Σάρδεϊς μετ' ἄλλων τινῶν ἀπελύθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου χαρίζομένου εἰς τὸν Φωκίωνα, ὅταν ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ οὗτος τὴν χάριν αὐτήν, διότι ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ὀργισθῆ διὰ τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἐκ 1.000 ταλάντων δωρεᾶς του. Ὅταν εἶχε μάθει τὴν ἀπόρριψιν τῆς δωρεᾶς του ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε εἶπει κατὰ τὸν Πλούταρχον (Φωκίωνος 18) «Φίλους μὴ νομίζειν τοὺς μηδὲν αὐτοῦ δεομένους».

ΑΘΥΡΟΣ. — Ὄνομασία τοῦ ποταμοῦ Ἀθύρα (νῦν Μπουγιούκ Τσεκμετζέ) παρὰ

Μιχαὴλ Ἀτταλειάτη (ἔκδ. Βόννης σ. 84).

ΑΘΩΣ ἢ ΑΘΩΕΥΣ. — Μυθικὸς γίγας, δασις ὀρμώμενος ἐκ τῆς Θράκης ἔρριψε κατὰ τοῦ Ποσειδῶνος πελώριον βράχον ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐσχηματίσθη τὸ ὁμώνυμον ὄρος ἢ κατ' ἄλλην παράδοσιν ὁ Ποσειδῶν ἔρριψε τὸ ὄρος τοῦτο, ἀποκόψας αὐτὸ ἐκ τῆς Καναστραίης ἄκρης τῆς χερσονήσου Παλλήνης κατὰ τοῦ γίγαντος Ἄθω ἢ Ἀθώως, ὁ βράχος δὲ οὗτος ἀπέτελεσε τὸν Ἀθωνα.

ΑΙΓΗ ἢ ΑΙΓΑΙ. — Ἀρχαῖον πόλισμα τῆς χερσονήσου Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας) ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 123) μεταξὺ τῶν πόλεων : Θεράμβου καὶ Νεαπόλεως. Ἐκεῖτο δὲ κατὰ τὰ Ν. Α. παρῖλια τῆς χερσονήσου, ὅπου σήμερον κεῖται τὸ χωρίον Καψοχώρα (Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία σελ. 614).

Ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ἦτο πόλισμα, φαίνεται ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἀρκετὰ ἀκμαῖον καὶ πλούσιον, ἀφοῦ ἠδυνήθη γὰρ χορηγίῃ στρατῶν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα στόλον τοῦ Ξέρξου. (Ἡροδ. VII, 123). Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν ἢ Αἰγὴ διετέλεσε σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων ἀναφερομένη εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν ἐλληνοταμιῶν, ὡς καταβάλλουσα τὸν λεγόμενον «Θράκιον φόρον». Ὑπὸ Στ. τοῦ Βυζαντίου καλεῖται «μηλοβότειρα» δηλαδὴ κατάλληλος διὰ βοσκὴν προβάτων. Πότε κατεστράφη καὶ ὑπὸ τίνας εἶναι ἄγνωστον.

ΑΙΘΑΛΕΙΑ (ἦ).—Παλαιότερα ὄνομασία τῆς νήσου Λήμιου, ὀφειλομένη εἰς τὴν ἠφαιστειογενῆ φύσιν τῆς νήσου.

ΑΙΘΙΟΠΙΑ. — Ἀρχαία ὄνομασία τῆς Σαμοθράκης κατὰ τὸν Ἡσύχιον : «Αἰθιοπία ἢ Σαμοθράκη».

ΑΙΛΙΑ (ἦ).—Ἐτέρα ὄνομασία τῆς Ἀδριανουπόλεως (βλ. λέξ.) ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Αἰλίου Παύλου Ἀδριανοῦ (117—138 μ. Χ.).

ΑΙΜΙΑΙΑΝΟΣ (μάρτυς).—Δούλος Ἑλληνὸς τινος ἐγεννήθη ἐν Δορυστόλῳ τῆς Κάτω Μοισίας ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου (361—36 μ. Χ.). Πιστεύσας εἰς Χριστόν, ἀπεστρέφετο τὰ εἶδωλα.

Συλληφθεὶς διότι συνέτριψε διὰ τῆς σφύρας τὰ εἶδωλα τοῦ ναοῦ συνελήφθη καὶ ὑπέστη τὸν διὰ πυρὸς θάνατον.

Ὁ Θεοδώρητος εἰς τὸ γ' βιβλ. κεφ. στ' τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας του γράφει περὶ αὐτοῦ : «Ἐν Δορυστόλῳ (πύλη δὲ αὕτη ἐπίσημος τῆς Θράκης) Αἰμιλιανὸς ὁ Νικηφόρος ἀγωνιστὴς ὑπὸ Καπετωλίνου τοῦ τῆς Θράκης ἀπάσης ἄρχοντος, παρεδόθη πυρῶ».

Ἐορτάζει τὴν 18 Ἰουλίου :

Αἰμιλιανὸς ἀνθράκων βληθεὶς μέσον, ὄν Ἡσαίας εἶδεν ἄνθρακα βλέπει.

Ὅγδοατῆ δεκάτῃ καῦσαν πυρὶ Αἰμιλιανόν.

(Συναξαριστῆς Δουκίκη, σ. 235—236).

ΑΙΜΙΜΟΝΤΟΣ (ὀ).—Ἐπαρχία τοῦ θέματος Θράκης ἕως τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, περιλαμβάνουσα τὰς πόλεις : Ἀδριανούπολιν, Ἀγγιάλον, Δερβέτιον, Πλωτινούπολιν καὶ Τζοῖδην (Ἱεροκλ. Συνέκδ. 635).

Καθ' ἅπαντα τὸν ὑπερχλιετῆ βίον τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἢ ἐπαρχία Αἰμιμόντου, ὑπῆρξε κατ' ἐπανάληψιν τὸ θέατρον σπουδαιοτάτων πολεμικῶν πολιτικῶν γεγονότων. Καταληφθεῖσα τέλος ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1361, ἐχρησίμευεν ὡς ὀρμητήριον διὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1453.

ΑΙΜΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Βορέου καὶ τῆς Ὠρυθείας, θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως καὶ σύζυγος κατὰ τινὰς τῆς νύμφης Ροδόπης, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγέννησε τὸν Ἐβρον ἢ κατ' ἄλλους ἀδελφὸς αὐτῆς, τοὺς ὁποίους ὁ Ζεὺς μετεμόρφωσεν εἰς τὰ δμώνυμα ὄρη διὰ τὰς ἀναμεταξύ των ἀθεμίτους σχέσεις.

ΑΙΝΑΙΟΝ.—Ἀκρωτήριον τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης παρὰ τὴν πόλιν Αἴνειαν (βλ. λέξ.) ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς παραλίας τοῦ Ἑρμαϊκοῦ κόλπου, ἀπέναντι τῆς Πύδνας (Κίτρου). Εἶναι τὸ σημερινὸν Μεγάλον Καραμπουρνό.

ΑΙΝΕΙΑ (ἦ).—Ἡ ἀρχαιότερα καὶ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς Κροσσίας ἢ Κρουσιάδος ἢ Κρουσιδος τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης. Ἐκεῖτο δὲ ἐπὶ τῆς Β. Α. παραλίας τοῦ Ἑρμαϊκοῦ κόλπου, παρὰ τὸ Αἶναιον ἀκρωτήριον (Μεγά-

λο Καραμπουργου), ἀπέναντι τῆς Πύδνας (Κίτρου), ἡ τελευταία, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (VII, 123) «τῶν προσεχέων πολιῶν τῆ Παλλήνη, ὁμορουσέων δὲ τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ». Ἀπείχε δὲ τῆς Θεσσαλονίκης 15 περίπου χλμ.

Κατὰ τὴν παράδοσιν, ἡ ἰδρυσις τῆς Αἰνείας ὀφείλεται εἰς τὸν Αἰνεΐαν, ὅτε οὗτος προσωρμίσθη ἐκεῖ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. Ἐνταῦθα οἱ Τρωεῖς ἔκτισαν ναὸν πρὸς τιμὴν τῆς Ἀφροδίτης, προστάτιδος τοῦ Αἰνεΐου, ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς παρακειμένης Θέρμης ὠνομάζετο Θερμαία Ἀφροδίτη. Πρὸς τιμὴν δὲ τοῦ ἴδρυτοῦ αὐτῆς οἱ Αἰνεΐαται ἐτέλουν θυσίας καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπανηγύριζον κατ' ἔτος. (τιμ. Λιβίου, XLIV, 10, XLIV, 32).

Ὡς ἐκ τῆς ἐπικαίρου αὐτῆς γεωγραφικῆς θέσεως ἐνωρίτατα ἀπικίσθη ὑπὸ ἀποίκων Κορινθίων, παραμείνασα ἐλευθέρα μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, ὅτε ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Περσικὸν ζυγὸν καὶ νὰ προμηθεύσῃ στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ χαλκιδικὰ παράλια στόλον τοῦ Ξέρξου (Ἡροδ. VII, 123).

Μετὰ τὴν ἦτταν τῶν Περσῶν καὶ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἡ Αἰνεΐα ἦτο σύμμοχος καὶ φόρου ὑποτελῆς τῶν Ἀθηναίων, ἀναφερομένη πολλάκις εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν Ἑλληνοταμιῶν τῶν ἐτῶν 440—432 π.Χ. ὑπὸ τὸ ὄνομα : Αἰνεΐαται καὶ Αἰνιάται «τῶν ἐπὶ Θράκης φόρου».

Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 330, 21, πρβλ. καὶ VII, 330, 24), κατεστράφη ἐπὶ τῶν μακεδονικῶν χρόνων, ὅτε ὁ Κάσσανδρος ἔκτισε τὴν Θεσσαλονίκην τὸ 315 π.Χ. πρὸς τιμὴν τῆς Θεσσαλονίκης, ἀδελφῆς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ μετώκισεν ἐκεῖ τοὺς κατοίκους τῆς Αἰνείας μετ' ἄλλων 25 γειτονικῶν πόλεων. Ἄλλ' ἢ πλῆροφορία αὕτη τοῦ Στράβωνος ἢ μᾶλλον τοῦ ἐπιτομέως αὐτοῦ, δὲν φαίνεται ἀκριβῆς, τοπλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὴν Αἰνεΐαν, διότι γνωρίζομεν ἐκ τοῦ Λιβίου ὅτι ἡ Αἰνεΐα ὑφίστατο δύο αἰῶνας περίπου μετὰ τοῦτο, καὶ ὅτι περὶ τὸ 168 π.Χ. ἐτελείτο μετὰ μεγάλης ἐπισημότητος ἡ

πρὸς τιμὴν τοῦ ἴδρυτοῦ αὐτῆς καὶ τῆς μητρὸς του καθιερωθεῖσα ἑορτὴ : «Statum sacrificium quotannis faciunt» (Τιλ. Λιβ. XLIV, 10). Ἐπίσης ἀναφέρεται ὡς ὑφισταμένη μέχρι τοῦ 168 π.Χ. ὅποτε ὁ Περσεύς Β'. τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἀπέστειλεν εἰς Αἰνεΐαν τὸν ἐξ Ἀντιγονείας Μένωνα ἢ τὸν Ἀντίγονον, κατὰ Λίβιον, μετὰ 1.000 ἰππέων, ὅπως παρεμποδίσῃ τὴν ἀποβίβασιν τῶν Ρωμαίων, οἱ ὅποιοι κυριεύσαντες αὐτὴν τὴν κατέστρεψαν, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν ἐλεηλάτησαν (αὐτόθι XLIV, 32).

Ἐκτοτε δὲν ἀναφέρεται καὶ ἀγνοεῖται ἡ τύχη αὐτῆς. Τὰ εἰρηΐα της σώζονται παρὰ τὸ Μεγάλο Κερά - Μπουρνού, πλησίον τῆς Ἐπανωμῆς. (Leake, Travels in Northern Greece, τόμ. Γ, σελ. 451, —Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 605).

Πλὴν τῆς Αἰνείας αὐτῆς, φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἄλλη πόλις φέρουσα τὸ αὐτὸ ὄνομα ἢ Αἰνεΐαδαι, καθ' ὅσον ὁ Στέφανος Βυζάντιος ἀναφέρει τὰ ἐξῆς : «Αἰνεΐα τόπος Θράκης ἀπὸ Αἰνεΐου. Θεῶν δὲ Αἰνεΐαδας αὐτὴν καλεῖ ὑπομνηματίζων τὸν Λυκόφρονα. Αἰνεΐας μετὰ τὴν Ἰλίου πόρῃσιν εἰς Θράκην παρεγένετο, καὶ ἔκτισε πόλιν Αἰνεΐαδας, ὅπου τὸν πατέρα ἔθαψε. Τὸ ἐθνικὸν Αἰνεΐεὺς ἐστὶ καὶ Αἰνεΐατης». Ὁ Τίτος Λίβιος (XLV, 50), ἀναφέρει ὑπὸ τὸ ὄνομα Αἰνεΐα λιμένα τινὰ παρὰ τὴν Τορώνην καὶ τὸν Ἀθῶνα : «Portus ad Toronem ac montem Atho Aenea vocant hunc».

Ἡ κατὰ τὸν πέμπτον καὶ τέταρτον αἰῶνα ἀκμὴ τῆς Αἰνείας μαρτυρεῖται ὄχι μόνον ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν σωζομένων νομισμάτων αὐτῆς τοῦ Εὐβοϊκοῦ σταθμητικοῦ κανόνος. Τὰ ἀρχαιότερα ἀργυρᾶ αὐτῆς νομίσματα, ἀνερχόμενα πρὸ τοῦ 500 π.Χ. παριστάνουν τὸν Αἰνεΐαν φέροντα τὸν Ἀγχίσην, προπορευομένης τῆς συζύγου αὐτοῦ Κρεούσης καὶ φερούσης εἰς τὰς ἀγκάλας τὸν Ἀσκάνιον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΑΙΝΕΑΣ.

Ἐπὶ ἀρχαιολογικῆν καὶ ἱστορικῆν ἔψωψιν τὰ νομίσματα ταῦτα τῆς Αἰνείας εἶναι σημαντικώτατα, καθ' ὅσον παριστάνουν

τὴν ἀρχαιότεραν τῶν παραστάσεων τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἣτις περιεσώθη μέχρις ἡμῶν. Νεώτερα νομίσματα αὐτῆς φέρουν τὴν κεφαλὴν τοῦ Αἰνείου πωγωνοφόρου, φέροντος κορινθιακὸν κράνος, ἐξ οὗ καταφαίνεται ἡ ἐπίδρασις τῶν Κορινθίων ἀποίκων.

Τὰ ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μέχρι τῶν χρόνων Φιλίππου τοῦ Μακεδόνοιο νομίσματα αὐτῆς, φέρουν τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀθηναῖς, τῆς ὁποίας ἡ παρίστασις μαρτυρεῖ τοὺς συμμαχικοὺς δεσμοὺς τῆς Αἰνείας μετὰ τῶν Ἀθηναίων. Ἄλλα πάλιν παριστοῦν τὸν Ἀσκάνιον φέροντα φρυγικὸν πῖλον. (Head - Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. τόμ. Α, σελ. 281 — Ernest Babelon, Traité de Monnaies Grecques et Romaines, τόμ. IV, σελ. 571 καὶ ἐξ.).

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνοιο κατάκτησιν τῆς χώρας, ἔπαυσεν ὀριστικῶς ἡ νομισματοκοπία τῆς Αἰνείας.

ΑΕΝΕΙΑΣ ἢ ΑΙΝΕΙΑ (ἦ) ἢ ΑΙΝΕΙ-ΑΔΑΙ (αἰ). — Πολίχνη τῆς Θράκης κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον ἢ Αἰνειάδα κατὰ τὸν Θέωνα. Ἄγνωστος ἄλλοθεν.

ΑΙΝΗΤΗ (ἦ). — Θυγάτηρ τοῦ Εὐσώρου, μυθικοῦ βασιλέως τῆς Θράκης καὶ σύζυγος τοῦ Αἰνέως καὶ μήτηρ τοῦ Κυζίκου (*Απολλ. Ρόδιος Α, 950).

ΑΙΝΙΟΣ. — Ποταμίσκος τῆς μεσημβρινῆς Θράκης, ρέων παρὰ τὴν πόλιν Αἶνον.

ΑΙΝΙΟΣ. — Εἰς τῶν εὐγενῶν Παιδῶν, φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Πριάμου, φονεὺς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον (*Ιλιάδ. Φ, 210).

ΑΙΣΑ (ἦ). — Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Κροσσαίας ἢ Κρουσιάδος τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 122).

Μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων παρέμεινεν ἐλευθέρη, ὁπότε ὑπετάγη εἰς τοὺς Πέρσας, παραχωρήσασα στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ Χαλκιδικὰ παράλια στόλον τοῦ Ξέρξου.

Κατὰ τὸν Στέφανον Βυζάντιον ἢ Αἶσα ἔκειτο ἐπὶ τῆς Παλλήνης, ὃ δὲ κάτοικοι οὗτος ἔκαλεῖτο Αἰσαίος.

Μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους διετέλε-

σε φόρου ὑποτελὴς τῶν Ἀθηναίων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν φορολογικῶν καταλόγων τῶν Ἑλληνοταμιῶν τῶν ἐτῶν 440-432 π.Χ.

ΑΙΣΤΡΑΙΟΝ. — Πόλις τῆς Μακεδονικῆς Παιονίας, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Πόντου παραποτάμου τοῦ Στρυμόνος. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὠνομάσθη Τιβερούπολις, μετὰ δὲ τὴν ἐγκατάστασιν εἰς αὐτὴν Βουλγάρων, Στρούμνιτσα, ὅπως καὶ ὁ Πόντος, δηλαδὴ Μικρὸς Στρυμών, τὸν ὁποῖον οἱ Βούλγαροι ὀνομάζουν Στρούμα. (Μ. Δήμιτσα, Ἀρχαία Γεωγραφία Μακεδονίας, σελ. 15 καὶ ἐξῆς).

ΑΙΣΤΡΑΙΟΣ. — Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ Στρυμόνος παρὰ Τίτῳ Λιβίῳ (IV, 2), ὁ Πόντος τῶν ἀρχαίων.

ΑΙΣΩΠΟΣ. — Ὁ κατ' ἐξοχὴν λογοποιὸς τῶν ἀρχαίων, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπεδίδοντο, οἱ πλείστοι τῶν διδασκτικῶν μύθων, ἰδίως δὲ οἱ μῦθοι τῶν ζῴων, κατ' ἀπόσπασμα τοῦ Ἡρακλείδου (X. Σαμίων πολιτεία) φέρεται ὡς Θραξ «Αἰσωπος δὲ ὁ λογοποιὸς ἠυδοκίμει τότε. Ἦν δὲ Θραξ τὸ γένος...» μολοντί ὑπὸ πολλῶν ἀναφέρεται ὡς Σάμιος ἢ Φρύξ. Κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐγείνοιο, παρὰ Σοῦδα κατήγετο ἐκ Μεσημβρίας τῆς Θράκης.

ΑΚΑΝΘΙΟΣ (κόλπος). — Ὁ σημερινὸς κόλπος τῆς Ἱερισσοῦ, μετὰ τῶν ἀκρωτηρίων Ἀράπης καὶ Ἐλευθέρα ἢ Μάρμαρα, πρὸς Ν. τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, λαβῶν τὸ ὄνομα ἐκ τῆς πόλεως Ἀκάνθου, «ἄφ' ἧς καὶ τὸν κόλπον Ἀκάνθιον καλοῦσι». (Στραβ. VII, 279, 21).

ΑΚΑΝΘΟΣ (ἦ). — Ἀρχαιοτάτη πόλις τοῦ Ἀνατολικοῦ τμήματος τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, κειμένη Β. Α. τῆς Ἀσσης (ἔπου τὸ σημερινὸν χωριὸν Πυργάδικα ἐν τῷ μυθῷ τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου) ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ ὅστις ἐνώνει τὴν χαλκιδικὴν χερσονήσον μετὰ τῆς Ἀκτῆς, ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Ἱερισσοῦ. Ἦτο ἀποικία Ἀνδρῶν, ἀναδειχθεῖσα μία τῶν σημαντικωτέρων πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου. Μάλιστα ἀπ' αὐτῆς καὶ ὁ κόλπος πολλὰκις Ἀκάνθιος ἔκαλεῖτο. (Θουκ. IV, 84).

Ἀκριβέστερον ἔκειτο ἐπὶ τοῦ βορείου

στενωτέρου μέρους τοῦ Ἰσθμοῦ, ὅπου, ὡς γνωστόν, ὁ Ξέρξης ἐπέχειρησε τὸ 481 π.Χ. νὰ μεταβάλῃ εἰς διώρυγα, φοβούμενος τὴν καμπὴν τοῦ ἀρκωτηρίου Νυμφαίου (Ἄθω), ὅπου ὁ ὑπὸ τὸν Μαρδόνιον στόλος τοῦ πατρὸς του ὑπέστη δεινὴν καταστροφὴν, ἕνεκα τῆς αἰφνιδίως ἐπελθούσης τρικυμίας τὸ 493 π. Χ. (Ἡρόδ. VI, 41).

Ἦνομάσθη δὲ Ἄκανθος ἐκ τῆς ἀφθονίας τῶν ἀκανθῶν αὐτῆς, αἱ ὁποῖαι παρατηροῦνται καὶ σήμερον, ἢ ἀπὸ τοῦ οἰκιστοῦ αὐτῆς Ἀκάνθου, ιδρύσαντος αὐτὴν τὸ 650 π. Χ. «Πόλις Θράκης ἀκάνθους πεφραγμένη», ὡς ἀναφέρει Στέφανος ὁ Βυζάντιος. Ἦνομάζετο ἐπίσης καὶ Ἐχινία, καθ' ὅσον ἡ ἄκανθος ὀνομάζεται καὶ ἐχίνος. Τὰ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερόμενα περὶ αὐτῆς εἶναι συγκεχυμένα καὶ ἀντιφατικά. Οὕτω, ἐνῶ τὴν τοποθετεῖ ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, ἀκριβέστερον δὲ ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου κειμένου πρὸς βορρᾶν τῆς χερσονήσου τοῦ Ἄθω (VII, 330, 31) εἰς ἄλλο χωρίον λέγει ὅτι ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου «πλησίον τῆς τοῦ Ξέρξου διώρυγος». (VII, 331 33). Ὀλίγον δὲ κατωτέρω, ὅτι ὁ περίπλους τῆς χερσονήσου (δηλ. τοῦ Ἄθω) ἀπὸ τῆς Ἀκάνθου μέχρι τῶν Σταγείρων εἶναι τετρακόσια στάδια (VII, 331, 33).

Ἄλλ' ἢ πληροφορία αὕτη τοῦ Στράβωνος ἢ μᾶλλον τοῦ ἐπιτομέως αὐτοῦ, φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἐσφαλμένη, διότι μεταξύ τῆς Ἀκάνθου καὶ τῶν Σταγείρων, παρεμβάλλει τὴν χερσονήσον τοῦ Ἄθω. Ὁ δὲ περίπλους τῆς χερσονήσου τοῦ Ἄθω ἀπὸ τῶν Σταγείρων μέχρι τοῦ δυτικοῦ στόμου τῆς διώρυγος, κειμένου ἐπὶ τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου, ὅπου, κατὰ τὸν Θουκυδίδη (IV, 109) ἔκειτο ἡ Σάνη (βλ. λέξ.), κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα ἔπρεπε νὰ κεῖται ἡ Ἄκανθος, δὲν εἶναι 400 στάδια (40 μίλια), ἀλλὰ 700 (70 μίλια).

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἢ πλάνη αὕτη δὲν ὀφείλεται εἰς τὸν Στράβωνα, τοῦ ὁποῖου γνωστὴ εἶναι ἡ ἀκρίβεια καὶ σαφήνεια, ἀλλ' εἰς τὸν ἐπιτομέα αὐτοῦ, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἔζησε κατὰ τὸν δέκατον μ. Χ. αἰῶνα. Διὰ τοῦτο ἡ πληροφορία τοῦ Στρά-

βωνος (VIII, 331, 35) καθ' ἣν «ἐν τῷ κόλπῳ πρώτη μετὰ τὸν Ἀκανθίων λιμένα Στάγειρα, συμφωνεῖ μετὰ τῆς πρώτης, ἀναιρουῦσα τὰς δύο ἄλλας, καὶ οὕτως ἀποκαθίσταται ἡ ἀληθὴς τοποθεσία τῆς Ἀκάνθου, κειμένης ἐπὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς ἐκτεινομένου ὁμωνύμου αὐτῆς κόλπου πρὸς νότον τῶν Σταγείρων. Ἐπὶ πλέον ἐπιγραφαὶ εὐρεθεῖσαι ἐπὶ τόπου μαρτυροῦν περὶ τῆς ἐνταῦθα τοποθεσίας αὐτῆς.

Εἰς τὴν πλάνην ταύτην περιπίπτει καὶ ὁ Πτολεμαῖος. (Γεωγρ. Γ, 12, 9), τοποθετῶν τὴν Ἀκανθον εἰς βόρρ. πλάτος 40° 55' καὶ ἀνατ. μῆκ. 50° 55', ἐπὶ τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου. Διὰ τοῦτο τινες τῶν νεωτέρων, διὰ νὰ συμβιβάσουν τὰ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος καὶ Πτολεμαίου ἀναφερόμενα, δὲν ἐδίστασαν νὰ παραδεχθῶν τὴν ὅλως ἀπίθανον γνώμην, καθ' ἣν ὑπῆρχον δύο Ἀκανθοὶ, μικρὸν ἀπέχουσαι ἀλλήλων, ἢ μὲν μία ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, (νῦν κόλπος τῆς Ἰερισσοῦ) ἢ δὲ ἄλλη ἐπὶ τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου ἀπέναντι τῆς νήσου Ἀμουλιανῆς (τῆς Διαπόρου τῶν ἀρχαίων).

Περὶ τὸν νὰ ἐπιμείνωμεν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, καθ' ὅσον ἐξ αὐτῆς προκύπτει καὶ ἄλλη πλάνη, καθ' ἣν ἡ Στρατονίκη (παρὰ τὸ νῦν Στρατόνι, μεταξύ Ἀκάνθων καὶ Σταγείρων, ἔπρεπε νὰ κεῖται ἐπὶ τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου, ἐνῶ εἶναι ἐξηκριβωμένον ὅτι ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου.

* *

Ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων ἡ Ἄκανθος ὑπετάγη εἰς τὸν Ξέρξην, ὅπως καὶ τὸ πλεῖστον τῶν Χαλκιδικῶν πόλεων, ὅστις ἐπέβαλεν εἰς αὐτὴν τὴν φιλοξενίαν τοῦ στρατοῦ του, οἱ δὲ κάτοικοί της μετέσχον προθύμως, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (VII 22, 116) εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς διώρυγος, κειμένης πρὸς τὰ Ν. Α. αὐτῆς, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν.

Ἡ ἀνάμνησις τῆς διώρυγος τοῦ Ἰσθμοῦ ὑπὸ τοῦ Ξέρξου παραμένει καὶ σήμερον ἀκόμη ζωηρὰ εἰς τοὺς κατοίκους, τὰ δὲ ἴχνη αὐτῆς εἶναι καταφανέστατα πρὸς τὸ μέρος τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου, ὀνομαζόμε-

να κατὰ παραφθορὰν «Πρόβλακας» ἐκ τοῦ «πρὸ αὐλακος».

Ἄρκεται ἐπιγραφαί, εὐρεθεῖσαι ἐπὶ τόπου, μαρτυροῦν περὶ τῆς ἀκριβοῦς τοποθεσίας αὐτῆς, ἔκειτο δὲ παρὰ τὴν γλῶσσαν «Ἄμμος» τοῦ κόλπου τῆς Ἱερισσοῦ 2 χιλιομ. περίπου Α. Ν. Α. τῆς σημερινῆς Ἱερισσοῦ, ὅπου σώζονται τὰ εἰρηπία αὐτῆς. (Leake, Travels in Northern Greece, Τόμ. Γ', σελ. 154.—Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 610).

* *

Ὅταν ὁ Ξέρξης ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀκάνθου, διευθυνόμενος εἰς τὴν Θέρμην, διὰ μέσου τῆς Παιονίας καὶ Κρησιωνικῆς χώρας, διηγεῖται ὁ Ἡρόδοτος (VII, 125), ὅτι αἱ κάμηλοι αὐτοῦ καὶ τὰ λοιπὰ θποζύγια προσεβλήθησαν ὑπὸ λεόντων, καὶ ὅτι ἡ πρὸς δυσμὰς χώρα τοῦ Νέστου ποταμοῦ εἶχε πλῆθος λεόντων καὶ ἀγρίων βοῶν. Τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ πατρὸς τῆς Ἱστορίας, ἠθέλησαν πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων νὰ διαμφισβητήσουν. Ἀλλὰ τὰ σωζόμενα νομίσματα τῆς Ἀκάνθου, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀπεικονίζεται ἡ προτομὴ λέοντος, σπανιώτερον δὲ ταύρου, ἐπιβεβαιοῦν τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Ἡροδότου ὡς ἀληθῆ (Head - Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. Τόμ. Α', σελ. 271).

* *

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Περσῶν καὶ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἡ Ἀκάνθος ἐγένετο φόρου ὑποτελής τῶν Ἀθηναίων, καταβάλλουσα τὸν λεγόμενον «Θράκιον φόρον», πολλακίς δὲ ἀναφέρεται εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν Ἑλληνοταμιῶν τῶν ἐτῶν 440-423 π.Χ.

Κατὰ τὸ θῆρος τοῦ 424 π.Χ. ὁ Βρασιδάς κατῴρθησεν νὰ πείσῃ τοὺς Ἀκάνθιους νὰ δεχθοῦν τὴν συμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων (Θουκ. IV, 85-88). Τὸ παράδειγμα αὐτῆς ἠκολούθησε μετ' οὐ πολὺ καὶ ἡ Στάγειρος. Μετὰ τὴν Νικίειον ὁμωσ εἰρήνην τοῦ 41 π.Χ. ἡ Ἀκάνθος ἀπεδόθη πάλιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῆς Ἀμφιπόλεως, Ἀργίλου καὶ ἄλλων πόλεων, ἀλλὰ παρέμεινεν ἐλευθέρη ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ καταβάλλῃ τὸν «ἐπ' Ἀριστείδου», κα-

λούμενον φόρον. (Θουκ. IV, 18.—Περβλ. καὶ Α, 96 Πλουτάρχ. Βίος Ἀριστείδου, 23). Παρέμεινε δὲ ὑπ' αὐτοὺς μέχρι Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, ὅποτε καὶ ἡ Ἀκάνθος ὑπέστη τὴν τύχην τῶν λοιπῶν πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς. (Διοδ. Σικελ. XVI, 53). Καὶ κατεκτήθη μὲν ἡ πόλις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τὸ 348 π.Χ. ἀλλὰ δὲν κατεστράφη, ὅπως αἱ λοιπαὶ πόλεις, περὶ τῶν ὁποίων ἔλεγεν ὁ Δημοσθένης ὅτι δὲν ἐφαίνετο οὔτε κἄν ἡ θέσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔκειντο (Δημοσθ. Κατὰ Φιλίππου Γ', 26.—πρβλ. καί, Περὶ Ἀλοννήσου, 28).

Ἡ Ἀκάνθος ἐξηκολούθει ἀκμάζουσα μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ δευτέρου π.Χ. αἰῶνος, ὅποτε συμπράττοντος Ἀττάλου τοῦ Β', τοῦ ἐπιλεγομένου Φιλαδέλφου, κατελήφθη ὑπὸ τοῦ ἠνωμένου στόλου αὐτοῦ καὶ ἐλεηλατήθη (Τίτ. Λιβ. XXXI, 45).

Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀνγούστου ἐξηκολούθει ἔτι ὑπάρχουσα ἐν σχετικῇ ἀκμῇ, ὑπὸ τὸ παλαιὸν τῆς ὄνομα ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους (Συνέκδ. 610) ὡς μία τῶν 32 πόλεων τοῦ Θέματος Μακεδονίας. Ἐπίσης καὶ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου (Περὶ Θεμάτων, 49, 20) κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα. Ἐπὶ τῶν Τουρδικῶν χρόνων παρέμεινεν ἀφανῆς καὶ ἄσημος, ὀνομαζομένη ὑπὸ τῶν Τούρκων Ἐρσέ.

Σήμερον, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων, τῆς ἀρχαίας Ἀκάνθου, κεῖται ἡ κομμόπολις Ἱερισσός.

* *

Τῆς Ἀκάνθου ἐφημίζετο ὁ οἶνος καὶ τὸ ἄλας, ἐλέγετο δὲ ὅτι οἱ τέττιγες τῆς χώρας ἦσαν ἄφωνοι, ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία τῶν ἀρχαίων : «Ἀκάνθιος τέτιξ». Ἐπίσης ἐφημίζοντο οἱ Ἀκάνθιοι κύνες ὡς ταχεῖς. Ἐλέγετο ὁμωσ καὶ ἡ παροιμία : «Ἀκαλάνθης κύνων» ἢ ἀπλῶς «Ἀκαλανθίς», ἐπὶ ἀμικρῶν (οὐχὶ δὲ Ἀκάνθης ἢ Ἀκάνθου). Ἀκαλανθίς δὲ ἦτο μία τῶν ἐννέα θυγατέρων τοῦ βασιλέως τῆς Ἡμαθίας, μεταμορφωθείσα μετὰ τῶν ἀδελφῶν τῆς εἰς κίσσας, διότι εἶχον καυχηθῆ ποτε ὅτι ἐνίκησαν τὰς Ἑλικωνιάδας Μούσας. (Ὄβιδ. Μεταμορφ. V, 662 καὶ ἐξῆς).

* *

Ἡ Ἀκάνθος ἤρχισε κόπτοισα νομίσμα-

τα ἀργυρᾶ ἐνωρίτητα, τοῦ Εὐβοϊκοῦ σταθμητικοῦ κανόνος περὶ τὰ 500 π. Χ. ἢ καὶ ἐνωρίτερον. Φέρουν δὲ ἔμπροσθεν μὲν λέοντα ἐπὶ τῆς ῥάχεως ταύρου παραύσσοντα αὐτόν, ὀπισθεν δέ, ἔγκοιλον τετράγωνον, διηρημένον εἰς τέσσαρα μέρη μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς : ΑΚΑΝΘΙΟΝ. τὸ τετράδραχμον τοῦτο, ἐν καλῇ καταστάσει, ἔχει ἐμπορικὴν ἀξίαν 130 ἀγγλικῶν λιρῶν. Τῶν δὲ παριστώτων κάπρον, ἢ ἀξία ἀνέρχεται εἰς 335 λίρας Ἀγγλίας.

Τὰ μεταγενέστερα νομίσματα τῶν ἐτῶν 424—400 π. Χ. ὅτε ἡ Ἀκανθος ἀνεγνώρισε τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης, εἶναι τοῦ φοινικοῦ σταθμητικοῦ κανόνος καὶ ἔχουν τὰ αὐτὰ σύμβολα, ἐπὶ πλέον δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος, ὅπως : ΑΛΕΚΙΣ, ΑΛΕΞΙΟΣ κτλ. Ὑπάρχουν καὶ τετράδραχμα καὶ τριώβολα φέροντα κεφαλὴν ταύρου ἢ κεφαλὴν Ἀθηνᾶς, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν : ΑΚΑΝ.

Ἐπίσης ὑπάρχουν καὶ ἀργυρᾶ τετράδραχμα τῶν ἐτῶν 392 — 378 π. Χ. ἢ καὶ βραδύτερον, μετὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἀπόλλωνος, ὀπισθεν δὲ φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν : ΑΚΑΝΘΙΟΝ μετὰ λύρας ἐν ἔγκοίλω τετραγώνῳ. Ἐκ τῶν νομισμάτων τούτων, τὰ ὁποῖα ἐκόπησαν κατὰ τὴν Ὀλυμπιακὴν δημοσπονδίαν, καταφαίνεται ὅτι ἡ Ἀκανθος δὲν συμμετέσχεν αὐτῆς, διατηρήσασα τὴν ἀνεξαρτησίαν της. (Head-Sborough, τόμ. Α, σελ. 371 — 372, — Ernest Babelon, τόμ. IV, σ. 659 καὶ ἐξῆς).

ΑΚΕΣΑ (ἦ).—Τόπος τις τῆς νήσου Λήμνου, ἀναφερόμενος διὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ τοῦ Φιλοστράτου (Ἡρωϊκά 5, 1), ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ ἀκριβῶς κείμενος. Διηγεῖται μόνον ὅτι οὕτως ἐκλήθη μέρος τι τῆς νήσου ὑπὸ τοῦ Φιλοκτήτου, δωρηθὲν εἰς αὐτόν ὑπὸ τοῦ Εὐήνου υἱοῦ τοῦ Ἰάσονος, ὡς ἀμοιβὴ τῆς βοηθείας, τὴν ὁποῖαν τοῦ παρέσχεν ὁ ἐκ Μελιβοίας ἥρωας, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐκεῖ θεραπείας τῆς πληγῆς του, κατόπιν δῆγματος ὕδρου, ἐνῶ ἠγωνίζετο νὰ κυριεύσῃ τὰς πέριξ μικρὰς νήσους.

ΑΚΡΑΓΑΣ.—Πλὴν τῆς ἐν Σικελίᾳ γνωστῆς πόλεως Ἀκράγας (νῦν Girgenti),

ὁ Στέφανος Βυζάντιος ἀναφέρει καὶ 4 ἄλλας ὁμωνύμους πόλεις, μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ μίαν ἐν Θράκῃ. Ἄγνωστος ἄλλοθεν.

ΑΚΡΑΘΩΣ (ὁ).—Ἀκρωτήριο τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἀθωνος ἢ Ἀγίου Ὄρους) κείμενον ἐπὶ τῆς ἀνατολικωτέρας ἄκρας αὐτῆς καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου. «Τὸ δὲ πρὸς τῷ Στρυμονικῷ Ἀκράθως ἄκρον». (Στράβων) Καλεῖται ἐπίσης καὶ Ἀκρόθων, εἶναι δὲ τὸ σημερινὸν ἀκρωτήριο Τίμιος Περὸδρομος ἢ Σμέρνα, 3½ μίλλια Β. Α. τοῦ ἀκρωτηρίου Ἅγιος Γεώργιος τοῦ Νυμφαίου τῶν ἀρχαίων.

ΑΚΡΟΘΥΝΟΙ (οἱ).—Ἡ πόλις ἐστὶ τῆς ἄκρας τοῦ Ἀθῶ, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, ἢ αὐτὴ μὲ τὸν Ἀκράθων ἢ Ἀκροθώους (βλ. λέξ.).

ΑΚΡΟΘΩΟΝ ἢ ΑΚΡΟΘΩΟΙ.—Μία τῶν πέντε Πελασγικῶν πόλεων, τὰς ὁποίας ἴδρυσαν ἐπὶ τοῦ Ἀθῶ οἱ Πελασγοὶ τῆς Λήμνου (Θουκυδ. VI, 109), κειμένη κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γ, 10, 9) εἰς ἀνατ. μῆκος 51° 15' καὶ βόρ. πλάτ. 41° 15'. Κατὰ τὰς γενομένας ἐπὶ τόπου μελέτας τὸ Ἀκρόθων ἢ Ἀκροθώοι ἔκειτο παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Ἀκράθων κείμενον ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἀθωνος) καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, ὅπου σήμερον τὸ ἀκρωτήριο Τίμιος Περὸδρομος ἢ Σμέρνα ἢ Λαύρα 3½ περίπου μίλλια πρὸς βορρᾶν τοῦ ἀκρωτηρίου Ἅγιος Γεώργιος, τοῦ Νυμφαίου τῶν ἀρχαίων, παρὰ τὴν Μονὴν τῆς Ἀγίας Λούρας. (Δήμιτσα. Ἡ Μακεδονία τόμ. Β, σελ. 619 — Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπ. ἐν λέξει).

Ὁ Στράβων ἀναφέρει τὸς Ἀκροθώους (VII, 32) λέγει ὅτι οὗτοι ἔκειντο «πρὸς τῇ κορυφῇ τοῦ Ἀθῶ». Ἐπίσης Στέφανος ὁ Βυζάντιος θεωρεῖ αὐτοὺς ὡς «πόλιν τῆς ἄκρας, Ἀθῶ. Τὸ ἐθνικὸν Ἀκροθώοι καὶ Ἀκροθωῖτες». Τὸ «ἐπὶ τῆς ἄκρας» τοῦτο παρηρημένους ἦσαν τινες, ὡς σημαίνουσιν κορυφὴν, καὶ συνεπῶς τοποθετοῦν τὸ Ἀκροθώων ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους (Leake Travels in Northern Greece, τόμ. Γ' σελ. 150). Φαίνεται ὁμοίως ὅτι δὲν πρόκειται περὶ κορυφῆς, ἀλλὰ περὶ ἀκρωτηρίου, καθ' ὅσον ὁ Στράβων ὀνομάζει τὸ

πρὸς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον ἀκρωτήριον
«Ἀκράθως ἄκρον».

Ἄκροθων οὐνομαζέται τὸ Ἀκρόθων Acroathon καὶ τοποθετεῖται αὐτὸ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἄθω, προσθέτων καὶ τὴν λεπτομέρειαν ὅτι οἱ κάτοικοι του ἦσαν μακρόβιοι : Cuius incolae macrobii cognominuntur. (Nat Hist. IV, 37). Τὴν μακροβιότητα τῶν κατοίκων αὐτοῦ ἀναφέρει καὶ ὁ Λουκιανὸς εἰς τὸ «Περὶ Μακροβίων» λέγων : «Ἀθώτας δὲ μέχρι τριάκοντα καὶ ἑκατὸν βιοῦν ἱστορήθηται» (Περὶ Μακροβίων, 5). Ὁ Πομπώνιος Μέλας ὡς πρὸς τὴν τοποθεσίαν συμφωνεῖ μετὰ τοῦ Πλινίου, ἀλλὰ περὶ τῶν κατοίκων αὐτοῦ λέγει ὅμως τὸν ἐναντίον, ὅτι δηλαδὴ ζοῦν τὸ ἥμισυ τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων : «In summo (δηλ. ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἄθω) fuit oppidum Acrothoon in quo ut ferunt dimitio longior quam in aliis terris aetus habintium erat (P. Melae, B, 32).

Περὶ τῆς τοποθεσίας τοῦ Ἀκροθώου περιέπεσαν εἰς τὴν αὐτὴν πλάνην καὶ ὁ Μελέτιος εἰς τὴν Γεωγραφίαν του λέγων : «Εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ ἦτο ποτε πόλισμα Ἀκράθως λεγόμενον, τοῦ ὁποίου οἱ ἐγκατοικοὶ ἔζων τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων 40 καὶ 50 ἔτη». (Γεωγραφία Παλαιὰ καὶ Νέα, Ἔκδ. Ἀνθ. Γαζῆ, τόμ. Β, σελ. 317).

Τὸ Ἀκρόθων φέρεται ὑπὸ διαφόρους τύπους : Ἀκρόθων, Ἀκρόθωοι, Ἀκρόθως, Acroathon καὶ Ἄθωσα ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου. Ἄλλ' ἢ Ἄθωσα αὕτη κεῖται οὐχὶ ἐπὶ τῆς βορειο - ανατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ἄθω, ἀλλ' ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν κλιτύων αὐτοῦ ἄνω τῶν Κελλίων τῆς Κερασιᾶς, ὅπου ἀνευρέθησαν τὰ ἐρείπια αὐτῆς (Πρὸβλ. Μ. Χρυσόχοῦ, Ἄθως - Ἄγιον Ὅρος, ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Ἑλληνοφιλίας, ἔτος VI, 1903, σελ. 150, καὶ Στρατιωτικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν ἐν λέξει Ἄθως).

* *

Περὶ τῶν Ἀκροθῶων ἐλάχιστα γνωρίζομεν. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἦτο ἀρκετὰ ἀκμαία πόλις, ὡς ἀναφερομένη εἰς τοὺς φολογικούς πίνακας τῶν ἑλληνοταμιῶν, ὡς

σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, καταβάλλουσα τὸν γνωστὸν φόρον ὑπὸ τὸ ὄνομα «Θράκιος φόρος».

Ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων οἱ Ἀκρόθωοι, καθὼς καὶ ἄλλαι πόλεις τοῦ Ἄθω ἐβροθήθησαν εἰς τὴν ἐκσκαφὴν τῆς διώρυγος τοῦ Ἰσθμοῦ, παρὰ τὴν Σάνην καὶ προσέφερον στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν περιπλέοντα στόλον τοῦ Ξέρξου. Μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης, τὸ Ἀκρόθων καὶ αἱ λοιπὴ πόλεις τῆς χερσονήσου, πλὴν τῆς Σάνης καὶ τοῦ Δίου, αἱ ὁποῖαι παρέμειναν πισταὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, παρεδόθησαν εἰς τὸν Βρασίδαν, στρατηγὸν τῶν Λακεδαιμονίων. (Θουκ. IV, 109). Κατὰ τὸ Λεξικὸν τῆς Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας τοῦ Βουτυρά τὸ Ἀκρόθων ἀργότερον ὀνομάσθη Οὐρανόπολις. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ὀρθόν, καθ' ὅσον εἶναι γνωστὸν τοῦ Στράβωνος ὅτι ἡ Οὐρανόπολις ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάρχου ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Σάνης. Ὁ Στράβων δητῶς λέγει : «... ὅπου Ἀλέξαρχον τοῦ Ἀντιπάτρου πόλιν ὑποδείμασθαι τὴν Οὐρανόπολιν». (Στράβ. VII, 331, 35).

Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν Ἀκροθῶων ἢ παρ' αὐτάς, φαίνεται ὅτι ἐκτίσθη ἡ Ἀπολλωνία, ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ τοῦ Πλινίου (Nat. Hist. IV, 10), ἡ ὁποία δεόν νὰ μὴ συγχέεται πρὸς τὴν Ἀπολλωνίαν τῆς Μυγδονίας, καὶ τῆς Χαλκιδικῆς.

ΑΚΡΟΘΩΟΣ καὶ ΑΚΡΟΘΩΙ ΤΗΣ.— Ὁ κάτοικος τοῦ Ἀκροθώου ἢ Ἀκροθῶων (βλ. λέξ.). κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον.

ΑΚΤΗ.— Ἡ ἀνατολικωτέρα τῶν τριῶν χερσονήσων τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, καλουμένη ἄλλως τοῦ Ἄθω, ἢ σημερινῇ χερσονήσῳ τοῦ Ἁγίου Ὅρους. (βλ. Ἄθως)

* ΑΚΤΙΑ ΠΥΘΙΑ (τά).— Ἀγῶνες τελούμενοι πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Περίνθῳ τῆς Θράκης, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἐν θεάτρῳ τῆς πόλεως ἀνευρεθέντος καταλόγου τῶν νικῶν τὰς ὁποίας ἐκέρδησαν οἱ Περίνθιοι κατ' αὐτούς. (Bull. de Correspondance Hellénique, τόμ. XXII, σελ. 597, — «Θρακικά», τόμος V, σελ. 45 καὶ ἐξῆς).

ΑΛΑΠΤΑ.— Ἀρχαία πόλις τῆς Χαλκιδικῆς

κῆς χειρσονήσου, μνημονευομένη ὑπὸ Σκύλακος τοῦ Καρυανδέως (Περίπλ. 66).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ (Ἡ κατὰ τὸν Μέλανα κόλπον ἐν Θράκῃ).—Πόλις τῆς θρακικῆς χειρσονήσου ἐν Θράκῃ ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ὡς δεκάτη ἐκτὴ Ἀλεξάνδρεια «κατὰ τὸν Μέλανα κόλπον».

Περὶ αὐτῆς οὐδὲν γνωρίζομεν. Ὁ Δρόυσεν (Ἱστορ. τῶν Ἐπιγόνων, τόμ. Γ' σελ. 288) παραδεχόμενος ὡς ἀξιόπιστον τὴν πληροφορίαν ταύτην τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου, πιστεύει ὅτι ὑπῆρξε πόλις ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπὶ τοῦ Μέλανος Κόλπου τῆς θρακικῆς χειρσονήσου. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν κόλπον, οὗτος ὀνομάσθη, κατὰ τὸν Πλίσιον (Nat. Hist. IV, 11) ἀπὸ τοῦ εἰς αὐτὸν ἐκβάλλοντος ὁμωνύμου ποταμοῦ (νῦν Καβάτης).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ (τά).—Ἀγῶνες τελούμενοι ἐν τῷ σταδίῳ τῆς Φιλιππουπόλεως, ἰδρυθέντες ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Καρακάλλα (211—217) πρὸς τιμὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τὸ πρότυπον τῶν ἐν Ἑλλάδι τοπικῶν ἢ Πανελληνίων ἀγώνων. (Ἡρωδιανῶ IV, 8. — «Θρακικά» τόμος XVII (1942), σελ. 260).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ὁ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ.—Υἱὸς τοῦ Λυσιμάχου, βασιλέως τῆς Θράκης (323—281 π. X.). Μετὰ τὴν ἦτταν τοῦ πατρὸς του ἐν Φρυγίᾳ ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάνορος βασιλέως τῆς Συρίας καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἀπεπειράθη, ἀλλ' ἀνεπιτυχῶς, νὰ διεκδικήσῃ τὰ ἐπὶ τοῦ πατρικοῦ θρόνου δικαιώματά του. Ἀποπειραθεὶς καὶ πάλιν νὰ καταλάβῃ τὸν θρόνον, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωσθένους (279 π. X.) τοῦ Μακεδόνα, νικητοῦ τοῦ Βρέννου, ἀπέτυχεν.

ΑΛΕΞΑΡΧΟΣ.—Ὁ νεώτερος τῶν 8 υἱῶν τοῦ μεγάλου Ἀντιπάτρου, ἐπιτρόπου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν εἰς Ἀσίαν ἐκστρατείαν του, κτίσας ἐπὶ τῆς χειρσονήσου Ἀκτῆς (Ἄθωνος ἢ Ἀγίου Ὄρους) παρὰ τὴν πόλιν Ἀκροθώους τὸ 316 π. X. τὴν Οὐρανόπολιν (βλ. λέξ.) τῆς ὁποίας ἡ ἕπαρξις ἐπεβεβαιώθη ἐσχάτως ὑπὸ νομίσματος αὐτῆς φέροντος τὴν ἐπι-

γραφὴν : ΟΥΡΑΝΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ (Droysen, Ἱστορ. τῶν Διαδόχων, μετάφρ. Ἰω. Πανταζίδου, τόμ. Β', σελ. 261).

ΑΛΘΙΑΣ.—Στρατηγὸς Θραξ, λαβὼν μέρος εἰς τὴν κατὰ τῶν Βανδάλων τῆς Βορείου Ἀφρικῆς ἐκστρατείαν ὑπὸ τὸν Βελισσάριον τὸ 534 μ. X. ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α'. Διακριθεὶς κατ' αὐτὴν ἀπεστάλη μετὰ τὴν πλήρη καθυπόταξιν των εἰς Νουμιδίαν, ἵνα προστατεύσῃ τὴν χώραν κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Ἰθαγενῶν βαρβάρων Μαυρουσίων. Κατατροπώσας αὐτοὺς ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Ἰάβδαν, συνέλαβε σχεδὸν πάντας αἰχμαλώτους καθὼς καὶ πλουσιωτάτην λεῖαν.

ΑΛΙΑ (ἡ).—Παλαιότερον ὄνομα τῆς Θεσσαλονίκης, παρὰ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ.

ΑΛΙΖΟΝΕΣ ἢ ΑΛΙΖΩΝΕΣ.—Λαὸς Σκυθικὸς κατοικῶν τὰς βορρεῖας ἀκτὰς τοῦ Εὐξείνου Πόντου, μεταξὺ τῶν ποταμῶν Τόρα καὶ Ὑπάνιος (νῦν Βουγ). Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (IV, 17) ἔζων ὁμοιον βίον πρὸς τοὺς Καλλιπιδας (βλ. λέξ.) τοὺς ὁποίους ὀνομάζει «Ἑλληνας Σκύθας», ὡς καταγομένους ἐξ Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἐκαρποῦντο τὴν πλουσίαν χώραν τῶν Βορυσθενείων περὶ τὴν πόλιν Ὀλβίαν (νῦν Νικολάιεφ). Ἦσαν δὲ διάφοροι τῶν ἄλλων Σκυθῶν, διότι ἐτρέφοντο μὲ σίτον, κρόμμυα, σκόροδα, φακὰς καὶ κέγγρον καὶ ἐκαλλιέργουν τοὺς ἀγρούς των.

ΑΛΚΑΜΕΝΗΣ.—Μέγας καλλιτέχνης, γεννηθεὶς ἐν Λήμνῳ, κατὰ τὴν γνώμην πάντων, πλὴν τοῦ Πλινίου, θεωροῦντος αὐτὸν Ἀθηναῖον. Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὰς σχέσεις τῶν Λημνίων κληρούχων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν αὐτὸν ὡς ἀπόγονον Ἀθηναίου τινοῦ κληρούχου ἐν Λήμνῳ καὶ ὅτι ἐπολιτογραφήθη ἐν Ἀθήναις, ὅπου εἰργάσθη καὶ ἐδοξάσθη. Ἐξῆσε δὲ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ πέμπτου π. X. αἰῶνος, ὑπῆρξε δὲ μαθητῆς καὶ ἀντίζηλος τοῦ Μεγάλου Φειδίου.

ΑΛΚΩΝ.—Ἀρχαῖος βασιλεὺς τῶν Σακῶν, Σκυθικοῦ λαοῦ, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου.

ΑΛΩΝΗΣΟΣ.—Νησίς τῶν Βορείων

Σποράδων κειμένη πρὸς νότον τῆς Λήμνου περὶ τὰ 17 μίλλια. Ταυτίζεται μὲ τὸν σημερινὸν Ἄγιον Εὐστράτιον καὶ κοινῶς Ἄγιον Στράτην, ἀποτελεῖ δὲ κοινότητα τῆς ὑποδιοικήσεως Λήμνου τοῦ νομοῦ Λέσβου.

ΑΛΤΟΣ (ή) — Πόλισμα τῆς Μυγδονίας, ἀναφερομένον ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου : *Ἄλτος χωρίον πλησίον τῆς Θεσσαλονίκης, ὡς Θεαγένης ἐν Μακεδονικοῖς». *Ἐκεῖτο δέ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Λήτης, κατεστράφη δὲ ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου τὸ 316 π. Χ. κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἴδρυσιν τῆς Θεσσαλονίκης.

* ΑΛΥΒΑΣ.—Πόλις τῆς Θράκης, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, *ὡς φησὶν Ὀμηρος» (*Ὀδυσσ. XXIV, 304). Τὸ ἔθνικόν *Ἀλυβάντιος. Ἄγνωστος ἡ τοποθεσία αὐτῆς. Κατὰ τὰ Ὀμηρικὰ λεξικά, εἶναι πόλις τῆς φαντασίας τοῦ ποιητοῦ, τὸ δὲ ὄνομα ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἀλάομαι = πλανῶμαι.

ΑΛΥΠΙΟΣ ὁ ΚΙΟΝΙΤΗΣ ἢ ΣΤΥΛΙΤΗΣ. — Ἀδριανουπολίτης ἀγίαςας κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα. Διάκονος ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἔρημον, μετὰ δύο δὲ ἔτη ἀνήλθεν ἐπὶ τινος στύλου ἐπὶ τοῦ ὁποίου, κατὰ τὰ Συναξάρια, ἔμεινεν ἐπὶ 53 ἔτη προσευχόμενος, νοουθετῶν καὶ ἐλεῶν.

Ὁ θάνατός του εἴθεται συνήθως τὸ ἔτος 608 Νοεμβρίου 26, ὁπότε ἡ Ἐκκλησία εορτάζει τὴν μνήμην αὐτοῦ. (Μέγας Συναξαριστῆς Κ. Δουκάκη, Ἀθῆναι 1895, σελ. 564).

ΑΛΩΡΟΣ (ή).—Πόλις τῶν Παιόνων, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ', 13, 38), τὴν ὁποίαν δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν πρὸς τὴν ὁμώνυμόν τῆς ἐν Βορρειαῖα τῆς Μακεδονίας, κειμένην ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀλιάκμονος ποταμοῦ πρὸ τῆς ἐκβολῆς του εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

ΑΜΝΙΑΣ ἢ ΑΜΝΙΤΗΣ (ποταμός).—Ποταμὸς τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης (κοινῶς Κούδαρος ἢ Καβρόλακα, ἢ Καβουρόλακος), ὅστις πηγάζων ἀπὸ τοῦ ὄρους Κίσσου (Χορτιάτη) ἐκβάλλει εἰς τὸν Ὀλύμπιον ποταμὸν (νῦν ρεῦ-

μα Βατόνια) καὶ οὐχὶ εἰς τὴν λίμνην Βόλβην, ὡς ἐσφαλμένως ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἡγησάνδρου.

ΑΜΠΕΛΟΣ (ή).—Πόλις τῆς χερσονήσου Σιθωνίας (νῦν Λόγγου), ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (VII, 122), ἀπὸ τῆς ὁμοίας ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ τὸ παρ' αὐτὴν ἀκρωτήριον Ἄμπελος (βλ. λέξι.). Περὶ τῆς Ἄμπελου οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν παρὰ ὅτι ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων ὑπέστη τὴν κοινήν τύχην ὄλων τῶν παραλιακῶν πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, χορηγήσασα στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ παράλια αὐτῆς στόλον τοῦ Ξέρξου.

ΑΜΠΕΛΟΣ (ἄκρα). — Ἀκρωτήριον τῆς χερσονήσου Σιθωνίας (νῦν Λόγγου), παρὰ τὴν ὁμώνυμον πόλιν, ἐκ τῆς ὁμοίας ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα. Ἐκεῖτο δὲ ἡ Ἄμπελος ἄκρα κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ', 12 10) εἰς βόρ. πλάτ. 40° 30' καὶ ἀνατ. μῆκ, 51° 15', διατηρήσασα μέχρι σήμερον τὸ ἀρχαῖον ὄνομα.

ΑΜΦΑΞΙΤΙΣ (χώρα).—Ἐκαλεῖτο ἡ ἐκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Ἀξιοῦ χώρα τῆς Μακεδονίας, ἡ ὁποία ἀνήκειν εἰς τὴν Παιονίαν, διαιρουμένην εἰς τὴν Δυτικὴν Παιονίαν ἢ Δερρίοπον, τὴν Ἀμφιξίτιδα (Παραξίαν καὶ Παραξίτιδα) καὶ τὴν Παρορβηλίαν.

Ἡ Ἀμφαξίτις ἐξετείνετο ἐκατέρωθεν τοῦ Ἀξιοῦ (Λήμιτσα, Ἀρχ. Γεωγρ. τῆς Μακεδονίας σελ. 183 καὶ ἐξῆς). Ἦτο δὲ αὐτόνομος καὶ ἀνεξάρτητος, ὅπως καὶ τὰ δύο ἄλλα τμήματα τῆς Παιονίας, ὑπὸ ἰδίους βασιλεῖς μέχρι τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, μέχρι τῆς καταλύσεως τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους.

Ἡ Παιονία ἐρημίζετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὴν ἀφθονίαν τοῦ ἀπύρου χρυσοῦ, τὸν ὁποῖον ἐν καιρῷ συνεχῶν βροχῶν συνέλεγον οἱ κάτοικοί της.

Τῆς Ἀμφαξίτιδος σώζονται νομίσματα, φέροντα ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως Μακεδονικὴν ἀσπίδα μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΑΜΦΑΞΙΩΝ, ἢ κεφαλὴν Ἡρακλέους ἐν λεοντῇ. ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης τὴν ἐπιγραφὴν ΑΜΦΑΞΙΩΝ.

ΑΝΑΞΙΠΟΛΙΣ.—Θάσιός τις ἀναφερό-

μενος ὑπὸ λατίνου συγγραφέως Οὐάρρωνος.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥΠΟΛΙΣ. — Πόλις τῶν μεσημβρινῶν παραλίων τῆς Θράκης παρὰ τὰ Β. Δ. ἄκρα τῆς Βιστονίδος λίμνης (νῦν Μπουροῦ - Γκιόλ), μετονομασθεῖσα ἐπὶ Ἀνδρονίκου Β' τοῦ Παλαιολόγου (1282—1328) Περιθεώριον (βλ. λέξ.). Δὲν πρέπει νὰ συγχέεται πρὸς τὴν παρὰ τὸ Σέρρειον ἀκρωτήριον ὁμώνυμόν της, τὴν μετὰ ταῦτα Μάκρην.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ὁ ΟΛΥΝΘΙΟΣ. — Εἰς τῶν ἰκανωτέρων στρατηγῶν τοῦ Ἀντιόχου τοῦ Μονοφθάλμου, συντελέσας ὑπὲρ πάντα ἄλλον εἰς τὴν μετὰ δεκαπεντάμηνον πολιορκίαν ἄλωσιν τῆς Τύρου τὸ 315 π.Χ. Φρούραρχος ὢν τῆς Τύρου ἀπέρριψε μετὰ περιφρονήσεως τὰς περὶ ἀμοιβῆς καὶ ἀπονομῆς μεγίστων τιμῶν πρὸς αὐτὸν προτάσεις τοῦ Πτολεμαίου, ἂν παρέδιδε τὴν πόλιν. Συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν προφυλακῶν τοῦ στρατοῦ τοῦ Πτολεμαίου κατὰ τὴν παραλίαν τῆς Τύρου, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε καταφύγει μετὰ τὴν ἐν τῇ πόλει ἐκρηξὴν ἐπαναστάσεως, ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ἔτυχε μεγάλων τιμῶν ὑπὸ τοῦ συνετοῦ καὶ δεξιωτάτου πολιτικοῦ Πτολεμαίου.

ΑΝΔΡΟΣΘΕΝΗΣ. — Υἱὸς τοῦ Καλλιστράτου Θραξῆ ἢ Θάσιος εἰς ἐκ τῶν 33 ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὀνομασθέντων Τριηράρχων, κατὰ τὸ ἐν Ἀθήναις ἔθιμον, οἱ ὁποῖοι ἐκ τῶν πλουσιωτάτων καὶ ἐπιφανεστάτων ἀξιωματούχων τῆς στρατιᾶς ὄντες, ἀνέλαβον τὸν ἐξοπλισμὸν τοῦ παρασκευασθέντος παρὰ τὸν Ὑδάσπην κατὰ τὸ 326 π.Χ. στόλου. Μετέσχε τοῦ περίπλου τοῦ Νεάρχου ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τοῦ Εὐφράτου, ἐξηρεῦνησε τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀραβίας καὶ ἔγραψε «τῆς Ἰνδικῆς παράπλου», τοῦ ὁποῖου ἀποσπάσματα σώζονται παρὰ τῷ Ἀρριανῷ (VII, 20).

ΑΝΘΕΜΟΥΣ (χώρα).—Οὕτως ἔκαλεῖτο ἡ δυτικὴ πλευρὰ τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ἐκτεινομένη πρὸς Ν. τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ ὄρους Κίσσου (Χορτιάτου) μέχρι Γαλατίστης. Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα «Ἀνθεμοῦς» ἐνεκα τῆς ἀφθονίας τῶν ἀνθέων καὶ τῆς εὐφορίας

τῆς γῆς, ὀνομαζομένη καὶ σήμερον ὑπὸ τῶν συγχρόνων «Καλαμαριά», κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ «Καλὰ μέρη» ἢ «Καλὴ μεριά». Ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης ἱστορικὸς Καμινιάτης, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου αἰῶνος, ὀνομάζει αὐτὴν «πεδῖον παγκαλῆς καὶ ἐράσμιον» (κεφ. 5).

Τὴν Ἀνθεμουῖνα ἐνωρίτατα κατέλαβεν ὁ Ἀμύντας Α' τὸ 540 π. Χ. ἔκτοτε δὲ ἀπετέλεσε μέρος τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους.

Πόλεις αὐτῆς ἀναφέρονται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων : ὁ Ἀνθεμοῦς καὶ ὁ Κισσός.

ΑΝΘΕΜΟΥΣ (Ποταμὸς).—Ποταμὸς τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ἐκβάλλων παρὰ τὸ Αἶναϊον ἀκρωτήριον (νῦν Καρὰ - μπουροῦ) εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον. Εἶναι ὁ σημερινὸς Βασιλικιώτικος.

ΑΝΘΕΜΟΥΣ (ἡ).—Πόλις τῆς ὁμωνύμου χώρας τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης παρὰ τὸν ὁμώνυμον ποταμὸν (νῦν Βασιλικιώτικον) ἐπὶ τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν κατέχει σήμερον τὸ χωρίον Βασιλικὰ ἢ Γαλάτιστα.

Τὴν Ἀνθεμουῖνα, γενόμενος κύριος τῆς χώρας Ἀμύντας ὁ Α' τὸ 540 π.Χ. παρεχώρησεν εἰς τὸν ἐξόριστον Πεισιστρατίδην τὸ 510 π. Χ. ἀλλ' οὗτος ἀπεποιήθη τὴν προσφορὰν ταύτην τοῦ βασιλέως, ὅπως καὶ τὴν δωρεὰν τῶν Θεσσαλῶν, οἱ ὁποῖοι παρεχώρουν εἰς αὐτὸν τὴν Ἰωλκὸν (Ἡροδ. V, 94).

Ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων καταληφθεῖσα ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Β', παρεχωρήθη εἰς τοὺς Ὀλυνθίους (Δημοσθ. Φιλιππικὸς Β', 20). Ὁ δὲ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἐσχημάτισεν ἴλην ἱππικῆ ἐξ Ἀνθεμουσίων, τὴν λεγομένην «Ἀνθεμουσίαν ἴλην», διακριθεῖσαν εἰς τοὺς κατὰ τῶν Περσῶν πολέμους (Ἀρριαν. Ἀνάβ. Β, 9, 3).

Ἐκ τίνος ἐπιγραφῆς εὐρεθείσης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς κειμένης πρὸς Ν. τῆς Γαλατίστης, φαίνεται ὅτι ἐν Ἀνθεμουῖντι ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων εἶχεν εἰσαχθῆ ἡ λατρεία τῆς Αἰγυπτιακῆς Τριάδος.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτω :

ΓΑΪΟΣ ΩΛΙΟΣ
ΜΑΝΙΟΥ ΥΙΟΣ
ΡΩΜΑΙΟΣ
ΣΕΡΑΠΙΔΙ ΕΣΙΑΙ
ΑΝΟΥΒΙΑΙ
ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

(Δήμιτσα. Ἡ Μακεδονία, σελ. 641. Ἐπιγραφαὶ Ἀνθемοῦντος Ν° 782).

* ΑΝΘΗΔΩΝ (ἡ).—Πόλις τῆς Βοιωτίας τὴν ὁποίαν «συνέκτισαν Θράκες, ὡς Λυκόφρων (π. Χ. 754) «ἀστὴ συνικός Θρηϊκίας Ἀνθηδόνας» (παρὰ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ).

ΑΝΤΙΓΟΝΕΙΑ ἢ ΚΡΗΣΤΩΝΙΚΗ. — Πόλις τῆς Κρηστωνίας χώρας περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Ἐχεδώρου ποταμοῦ (νῦν Γαλλικοῦ) εἰς βόρ. πλάτ. 40° 50' καὶ ἀνατ. μῆκ. 48° 40' κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ', 12, 33), εὐρισκομένη εἰς τὸ βορειοδυτικώτερον μεθόριον αὐτῆς, πρὸς νότον τῆς χώρας τῶν Μαίδων ἢ Μαιδάρων καὶ τῶν Ἀστραίων θρακικῶν λαῶν. Ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ (272—240 π. Χ.) βασιλέως τῆς Μακεδονίας Β. Α. τοῦ Γυναικοκάστρου (νῦν Ἀβρέτ - Ἰσάρι) δὲν πρέπει δὲ νὰ συγγέται πρὸς τὴν δμῶνυμόν της ἐν τῇ Βοττιαιῇ, παρὰ τὸν Χαβρίαν ποταμόν.

Ἡ θεσίς τῆς Ἀντιγονείας ταύτης δὲν ἔχει ἐξακριβωθῆ. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα τὰ ερεῖπια αὐτῆς, κείνται κατὰ τὸν Müller (Σχόλια εἰς Πτολεμαῖον, σελ. 514), 12 μίλλια περίπου ἀπὸ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Ἀξιοῦ. Ἄλλοι τοποθετοῦν αὐτὴν παρὰ τὸ Ντεμίρ - καπού, ἄλλοι δὲ παρὰ τὸ χωρίον Σόποτ, ὅπου ἀνευρέθησαν ερεῖπια ἀρχαίου ναοῦ καὶ κορμοὶ ἀγαμάτων, (Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαιδεία ἐν λέξ.).

ΑΝΤΙΓΟΝΕΙΑ ἢ ΜΥΓΔΟΝΙΚΗ.—Πόλις τῆς Μυθονίας κειμένη κατὰ τὴν ἀπὸ Στόβων πρὸς Θεσσαλονικὴν ὁδὸν καὶ περὶ τὰ 12 μίλλια πρὸς Ν. τῶν Στόβων. Ἦτο πόλις ὄχυρὰ καὶ ἀπετέλει σπουδαιότατον προπύργιον τῆς Μακεδονικῆς ἐπικρατείας κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν. Κατὰ τινὰς ἡ τοποθεσία αὕτη ἔκειτο παρὰ τὸ σημερινὸν Δεμίρ-καπού κατ' ἄλλους δὲ παρὰ τὸ χωρίον Σόποτ, ὅπου ἀνευρέθησαν ερεῖπια

ἀρχαίου ναοῦ, κατ' ἄλλους τέλος παρὰ τὸ χωρίον τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ.

ΑΝΤΙΓΟΝΕΙΑ (ἡ) ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ἢ ΕΠΙΘΡΑΚΗΣ.—Πόλις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, κειμένη εἰς τὰ μεθόρια τῆς Κροσσαιῆς καὶ Βοττικῆς, παρὰ τὸν ποταμὸν Χαβρίαν, ὅπου τὸ νῦν Μετόχιον τοῦ Ἀγίου Παύλου (Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία. σελ. 606). Ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ (272—240 π. Χ.), βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐπισκιάσασα τὴν γείτονα αὐτῆς Ποτίδαιαν, πλουσίαν καὶ ἀκραιολάτην πόλιν τῆς Παλλήνης.

Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἐλεηλατήθη καὶ ὑπέστη τὸ πάνδεινα. Ἄγνωστον ὅμως πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἀκριβῶς κατεστράφη.

ΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣ.—Ἐπιφανὴς φιλόσοφος καὶ ἰδρυτὴς τῆς σχολῆς τῶν Κυνηκῶν, γεννηθεὶς τὸ 441 π. Χ. ἐκ πατρὸς Ἀντισθέ-νους τοῦ Ἀθηναίου, καὶ μητρὸς ἐκ Θράκης (Διογ. Λαέρτ. VI, Α) ἢ κατ' ἄλλους ἐκ Φρυγίας.

Μαθητὴς τοῦ Γοργίου καὶ αὐτὸς σοφιστής, ἐδίδαξε τὴν σοφιστικὴν, ἔπειτα δὲ ἠκολούθησε τὸν Σωκράτην μέχρι τοῦ θανάτου του. (Ξενοφ. Ἀπομν. Β, 5, Γ, 4, ΙΑ, 17.—Συμπ. Β, 10, Γ, 7).

Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς κυνικῆς φιλοσοφίας, διδάσκων εἰς τὸ Κυνόσαργες, τὸ Γυμνάσιον τῶν νόθων πολιτῶν, τῶν ὁποίων ἡ μήτηρ ἦτο ξένη. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐνέκνυψε εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος τῆς πρακτικῆς φιλοσοφίας, ἂν καὶ ἡ πραγματεία αὐτοῦ «ὁ φυσικὸς» φαίνεται μὴ στερουμένη θεωρίας. Κατ' αὐτόν, πολλοὶ ἦσαν οἱ Θεοί, ὡς ἦτο ὁ Θεὸς τῆς φύσεως. Ὡς μεγάλην δὲ ἀναγκαίαν ἀρετὴν ἐθεώρει τὴν αὐτάρκειαν ἢ καὶ τὴν ὀλιγαρκίαν. «Αὐτάρκης τὴν ἀρετὴν εἶναι πρὸς εὐδαιμονίαν, μηδενὸς προσδεομένην ὅτι μὴ Σωκρατικῆς ἰσχύος. Θεὸν μὲν ἴδιον εἶναι μηδενὸς δεῖσθαι, τῶν δὲ Θεοῖς ὁμοίων ὀλίγον χρῆσθαι». (Διογ. Λαέρτ. VI, 11, 105). Πιθανῶς οἱ μετὰ ταῦτα ὁπαδοὶ του ἤσκησαν τὰς ἀρχὰς ταύτας, καθ' ὑπερβολὴν, ὥστε ἔζων ὡς κτήνη μᾶλλον παρὰ ὡς ἄνθρωποι, καὶ ὡς ἤρρωζε καὶ εἰς τὴν δίκαιαν αὐτῶν.

Τὰ φιλοσοφικά του συγγράμματα, μαρτυρούμενα ὡς καλλιπέστετα ἀπολέσθησαν πλὴν δύο μικρῶν μελετῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπιγράφονται : Ὀδυσσεὺς καὶ Αἴας (πιθανῶς μὴ γνήσια) καὶ τινῶν ἀποσπασμάτων.

ΑΝΤΙΦΑΝΗΣ Ο ΒΕΡΓΑΙΟΣ. — Λογοποιὸς ἐκ Βέργης τῆς Βισαλτίας (βλ. λέξ.) γράψας «τὰ ἄπιστα», ἐξ οὗ καὶ τὸ ρῆμα «βεργαῖζω», ἐπὶ τῶν ψευδολογούντων. Πλεῖστα ἐξ αὐτῶν διεσώθησαν παρ' Ἀθηναίῳ.

ΑΝΤΙΦΙΛΙΟΣ. — Ποιητὴς ἐκ Βυζαντίου, τοῦ ὁποίου 45 ἐπιγράμματα σώζονται ἐν τῇ ἀνθολογίᾳ.

ΑΝΤΩΝΙΝΗ. — Ὁ Βεσπασιανὸς καὶ ὁ Σεβήρος προσεφέρθησαν σκληρῶς πρὸς τὸ Βυζάντιον. Οὐχ ἦττον ὁ τελευταῖος ἀφοῦ κατέσκαψεν αὐτὸ ἐκ θεμελίων ἀνθοδόμησεν τὴν πόλιν ὑπέκρινεν εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ υἱοῦ του Ἀντωνίνου καὶ ἐπώνομασεν αὐτὸ Ἀντωνίνην.

Ἐνταῦθα ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ τὸ 306 μ. Χ. ὁ Κωνσταντῖνος (Αὐρήλιος — Φλάβιος — Οὐαλέριος υἱὸς τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος Κλαυδίου, γεννηθεὶς ἐν Θράκῃ ἐκ τῆς παλλακίδος αὐτοῦ Ἑλένης).

ΑΞΕΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ. — Ὄνομα τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὀνομαζομένου οὕτως ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, διότι κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 298) «ἅπλουσι εἶναι τότε τὴν θάλατταν ταύτην καὶ καλεῖσθαι Ἀξενον διὰ τὸ δυσχεῖμερον καὶ τὴν ἀγριότητα τῶν περιοικούντων ἔθνῶν καὶ μάλιστα τῶν Σκυθῶν, ξενοθυτούντων καὶ σαρκοφαγούντων καὶ τοῖς κρῆνις ἐκπώμασι χρωμένων. Ὑστερον δ' Εὐξείνιον κεκλήσθαι, τῶν Ἰώνων ἐν τῇ παραλίᾳ κτισάντων». Κατὰ δὲ τὸν Εὐστάθιον (Παρεκβολαὶ εἰς Διονύσιον, 146) ὅτι «Ἡρακλῆα κεκαθηκέναι τὰ τῆδε καὶ εἰς Εὐξείνιον μετασκευάσας τὸ ἄξενον».

ΑΞΙΟΣ. — Ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Παιονίας ἐν Μακεδονίᾳ, τὸν ὁποῖον ὁ Ὀμηρὸς (Ἰλιάδ. Β, 848) ἀναφέρει ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀξιὸς καὶ ἀποκαλεῖ «βαθυδίην». Ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου καλεῖται εἰς τὰς Βάκχας «ὠκυρῶρας», ὑπὸ δὲ τοῦ Στράβωνος, «θολερός», ἔνεκα τῆς ἐσροῆς εἰς αὐτὸν πολλῶν ἄλλων ποταμῶν.

Ἀπὸ τοῦ μεσαιῶνος φέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Βαρδάριος ἢ Βαρδάρης, πολλοὶ δὲ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς γνωρίζουν αὐτὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τούτου. Κοινῶς σήμερον ὀνομάζεται Βαρδάρης.

ΑΞΙΕΡΩΣ, ΑΞΙΟΚΕΡΣΑ καὶ ΑΞΙΟΚΕΡΣΟΣ. — Ὄνόματα δαιμόνων, τῶν ὁποίων ἡ λατρεία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἦτο διαδεδομένη εἰς τὰ παράλια τῆς Τρωάδος καὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἰδίως δὲ τὴν νῆσον Σαμοθράκην. Ἡ λατρεία τῶν δαιμόνων τούτων σχετίζεται μὲ τὴν λατρείαν τῶν Θεῶν τοῦ πυρός, κυρίως δὲ τοῦ Ἡφαίστου. Κατὰ τὸν Μνασέα, ὁ ὁποῖος πρῶτος ἀπεκάλυψε τὰ ὀνόματά των, δὲν ἴσαν ἄλλοι παρὰ ἡ Δήμητρα, ἡ Περσεφόνη καὶ ὁ Ἄδης, (βλ. λέξ. Κάβειροι).

ΑΟΡΣΟΙ. — Ἔθνος Θρακικόν, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ὡς Σκυθικόν (492, 506).

ΑΠΑΤΟΥΡΙΟΣ. — Βυζαντιὸς τις, κατὰ τοῦ ὁποίου ἀπευθύνεται ὁ τριακοστὸς τρίτος λόγος τοῦ Δημοσθένους.

ΑΠΕΙΡΙΑ ἢ ΑΠΠΙΑΡΑ (Ἀππιαρα). — Παραλλαγή τοῦ ὀνόματος τῆς Θρακικῆς πόλεως Ἀππιαρίας (βλ. λέξ.).

ΑΠΙΣΑΩΝ. — Εἰς τῶν εὐγενῶν Παιόνων, υἱὸς τοῦ Ἰππασίδου, λαβὼν μέρος εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὡς φίλος καὶ σύμμαχος τῶν Τρώων (Ἰλιάδ. Ρ, 348).

* ΑΠΟΒΑΘΡΑ (ἦ). — Οὕτως ἐκαλεῖτο, κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἡ κατὰ τὸ στενώτερον μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου παραλία, κατὰ τὰ Ν. Α. τῆς Σηστοῦ, ὅπου κατέληγεν ἡ ὑπὸ τοῦ Ξέρξου κατασκευασθεῖσα γέφυρα μεταξύ Ἀβύδου καὶ Σηστοῦ, διὰ τὴν διάβασιν τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν παραλίαν. «Σηστός μὲν Λεσβίων ἀποικος, καθὰ καὶ ἡ Μάδυτος, ὡς ὁ γεωγράφος φησίν, Ἀβύδου διέχουσα σταδίους τριάκοντα, ἐκ λιμῆνος εἰς λιμένα, ἔνθα καὶ ἡ λεγομένη Ἀποβάθρα, ὅπου ξυλικὴ σχεδία ἐπήγγυτο περὶ Εὐρώπην δὲ ἐστὶν ἡ ῥηθεῖσα πόλις» (Στράβ. XIII, 591). Περὶ βλ. καὶ Διον. Περίπλ. Fragm. geograph. τόμ. Β, σελ. 119) : «Ἔστι δὲ τῆς χερσονήσου Σηστοῦ τε

πόλιος μεταξύ καὶ Μαδύτου, ἀκτὴ τρηχέα εἰς θάλασσαν κατήκουσα Ἀβύδω καταντίον . . . Εἰς ταύτην γοῦν τὴν ἀκτὴν ἐξ Ἀβύδου ὁρμώμενοι ἐγεφύρουν τοῖσι προσεκέτο».

ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ ὁ ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΗΣ.— Εἰς τῶν στρατηγῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐξ Ἀμφιπόλεως κατὰ τὴν ἐν Μ. Ἀσίᾳ ἐκστρατείαν αὐτοῦ καὶ ἀδελφὸς τοῦ Πυθαγόρου περιφήμου σπλαγνοσκοπού.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ ἢ ΜΥΓΔΟΝΙΚΗ.— Πόλις τῆς Μυγδονίας, κειμένη κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ, 12, 23) ἐπὶ τῆς Ἐγγατίας ὁδοῦ, μεταξύ Ἀμφιπόλεως καὶ Θεσσαλονίκης εἰς βόρ. πλάτ. 40°, 30' καὶ ἀνατ. μῆκ. 49°, 30'. Ἀπειχε δέ, κατὰ τὰ ὁδοιπορικὰ ἀπὸ μὲν τῆς Ἀμφιπόλεως 30—32 μίλλια, ἀπὸ δὲ τῆς Θεσσαλονίκης 36—38. Κατὰ δὲ τὸν Ξενοφῶντα (Ἑλλην. V, 31, V, 2, 11) ἀπειχεν ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου 90 στάδια.

Ἡ ἴδρυσις αὐτῆς ἀνάγεται εἰς τὰς παρμονὰς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου τὸ 432 π.Χ. ὑπὸ τῶν κατοίκων τῶν παραλίαν πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, κατὰ συμβουλήν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκκα τοῦ Β'. (Θουκ. Α, 58, 2).

Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἢ Ἀπολλωνία συμμετέσχε διὰ τῆς ἀποστολῆς μιᾶς ἴλης ὑπὸ τὸν Σωκράτην τοῦ Σάδωνος, τὴν ὁποῖαν ὁ Ἀλέξανδρος ἐχρησιμοποίησεν ὡς πρωτοπορείαν ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα Ἀμύνταν τοῦ Ἀρραβαίου. Εἰς ταύτην δὲ εἶχε ἀνατεθῆ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μάχης τοῦ Γρανικοῦ ἢ πρώτη τάξις ὄλου τοῦ ἵππικοῦ καὶ ἡ πρώτη προσβολή, αὕτη δὲ πρώτη διέβη τὸν ποταμόν. (Ἀρριανοῦ Ἀνάβ. Α. 12, 6. Δρῶύσεν, Ἱστορ. τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, μετάφρ. Ἰ. Πανταζίδου, σελ. 225).

* * *

Ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Ἀπολλωνίας τῆς Μυγδονικῆς ἐλάχιστα γνωρίζομεν. Κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 320, 21) κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου τὸ 315 π. Χ. πρὸς συνοικισμὸν τῆς ὑπ' αὐτοῦ Ἰδρυθείσης

Θεσσαλονίκης. Ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι καὶ πάλιν ἀνέλαβε, καθ' ὅσον διὰ τῆς Ἀπολλωνίας διήλθεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Πράξ. τῶν Ἀποστ. XXII, 1) μετὰ τοῦ Σίλα, ὅτε ἀναχωροῦντες ἐκ Φιλίππων ἀπήρχοντο εἰς Θεσσαλονίκην. (Περβλ. Β. Γεωργιάδου, «αἱ πόλεις καὶ αἱ χῶραι δι' ὧν διήλθεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κηρύσσων» ἐν: Ἑκκλησ. Ἀληθεία, τόμ. 13 σελ. 5). Ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ μεταγενεστέρων συγγραφέων. Τελείως ὁμως κατεστράφη, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, κατὰ τὸν πέμπτον ἢ ἕκτον μ. Χ. αἰῶνα ὑπὸ τῶν διαφόρων βαρβάρων ἐπιδρομέων. Τὰ ἐρεῖπια αὐτῆς σώζονται πρὸς Ν. τῆς λίμνης Βόλβης, παρὰ τὸ χωρίον Πόλινα, ὑπὸ μικρὰν παραλλαγὴν (Müller, ἔκδ. Πτολεμ. σελ. 515.—Leake, τόμ. Γ' σελ. 458.—Δήμιτσα Ἡ Μακεδονία σελ. 406).

* * *

Τῆς Μυγδονικῆς Ἀπολλωνίας σώζονται χαλκὰ νομίσματα κοπέντα κατὰ τὰ ἔτη 400—250 π. Χ. φέροντα ἔμπροσθεν μὲν νεανικὴν κεφαλὴν ἐστεμμένην διὰ κισσοῦ, ὀπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν: ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ καὶ ἀμφορέα. (Head - Σβορώνου, τόμ. Α, 270).

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ ἢ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ.— Πόλις τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, παλαιὰ ἀποικία τῶν Ἰώνων κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Βοιτιαίων μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Ὀλύνθου ὑπὸ τοῦ Ἀρταβάξου, στρατηγοῦ τῶν Περσῶν. Ὠνομάσθη δὲ Χαλκιδικὴ πρὸς διάκρισιν τῶν ἄλλων ὀμων αὐτῆς πόλεων. Ἀπολλωνία δὲ ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε ναὸς ἐν αὐτῇ. Ἐκεῖτο δὲ εἰς τὸ μέσον περιήπου τῆς Χερσονήσου, 90 περιήπου στάδια πρὸς Β. τῆς Ὀλύνθου.

Μετὰ τῆς Ἀκάνθου ἢ Ἀπολλωνία αὕτη ἦσαν «αἱ μέγιστα τῶν περὶ τὴν Ὀλύνθον πόλεων» (Ξενοφ. Ἑλλην. V, 2 11, V, 3, 1). Κατ' ἀρχὴν ἦτο ἐλευθέρα. Μὴ θέλουσα ὁμως νὰ συμμετάσχη τῆς ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ὀλυνθίων ἰδρυθείσης Χαλκιδικῆς Ὀμοσπονδίας καὶ πιεζομένη ὑπὸ τῶν Ὀλυνθίων, ἐξήτησε μετὰ τῆς Ἀκάνθου

τὴν βοήθειαν τῶν Σπαρτιατῶν τὸ 382 π. Χ. κινήσασα οὕτω τὸν λεγόμενον Ὀλυνθιακὸν πόλεμον. Οὕτω, κατελήφθη ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρέμεινε μέχρι τῆς Νικιείου εἰρήνης (421 π. Χ.).

Ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τὸ 348 π. Χ. μετ' ἄλλων 32 πόλεων. Τόσον δὲ μεγάλη ἦτο ἡ καταστροφή, ὥστε, ὅπως ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης, ὁ ἐπισκεπτόμενος αὐτὰς δὲν ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, ἂν ποτε κατοικήθησαν αὐταὶ ἢ ὄχι.

«Ὀλυνθον μὲν δὴ καὶ Μεθώνην καὶ Ἀπολλωνίαν καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ Θράκης ἐῶ, ὡς ἀπάσας οὕτως ὡμῶς ἀνήρρεσεν, ὥστε μὴδὲ εἰ πόποι' ὤκηθησαν προσελθόντ' εἶναι ῥῳδίον εἰπεῖν». (Κατὰ Φιλίππου Γ', 26.—Πρβλ. καὶ Περί Ἀλωνήσου, 28).

Ἀργότερον, ὅταν ὁ Κάσσανδρος ἴδρυσεν τὴν Θεσσαλονίκην τὸ 315 π. Χ. συνώκισεν τοὺς Ἀπολλωνιάτας εἰς τὴν νέαν πόλιν, οὕτω δὲ ἡ Ἀπολλωνία ἐξηφανίσθη ἐνωρίτατα.

Τὰ εἰρηπια αὐτῆς σώζονται ἐν τῇ θέσει τοῦ νῦν Πολυγύρου (Leake, τόμ. Γ', σ. 457.—Δήμιτσα ἢ Μακεδονία, σελ. 607).

Τῆς Ἀπολλωνίας ταύτης σώζονται νομίσματα φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν: ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ καὶ κεφαλὴν Ἀπόλλωνος (Head - Σβορώνου, τόμ. Α).

Ἡμῖσιαν ὦραν ἀπὸ τῶν εἰρηπίων τῆς Ἀπολλωνίας πρὸς Ν. τῆς λίμνης Βόλβης, κεῖται τὸ χωρίον Παζαροῦδα, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Δεκεμβρίου 1926 Διατάγματος, ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς Ἀπολλωνίας καὶ εἶναι ἔδρα τῆς ὁμωνύμου Κοινότητος. Ἀριθμεῖ δὲ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὴν ὑπαγομένων χωρίων Κουκαλοῦ καὶ Μόδι 1 000 περίπου κατοίκους, ὑπαγομένη εἰς τὴν ἐπαρχίαν Λαριγκόβης τοῦ Νομοῦ Χαλκιδικῆς.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΗΣ Ο ΚΑΡΔΙΑΝΟΣ. — Φίλος τοῦ Φιλίππου Β', βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐκ Καρδίας τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΗΣ.—Ὀλύνθιος στρατη-

γός, ὁ σπουδαιότερος τῶν ἐν Ὀλύνθῳ ἐχθρῶν τοῦ Φιλίππου Β', βασιλέως τῆς Μακεδονίας.

ΑΡΑΒΙΖΥΗ.—Πόλις τῆς Θράκης ἀναφερομένη ὡς ἔδρα ἐπὶ τῆς βασιλείας Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ (1143—1180) «τοῦ Ἀραβιζύης Γρηγορίου». (Μ. Σταμούλη, Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης, «Θρακικά» τόμ. ΧΙΥ (1940 σελ. 86).

Ἄγνωστος ἄλλοθεν. Πολὺ πιθανὸν νὰ πρόκειται περὶ τῆς Καραβιζύης (βλ. λέξ.).

ΑΡΑΙΝΟΣ ἢ ΑΡΑΙΝΟΥ ΑΚΤΗ.—Παρχαλία τις ἐν Θράκῃ, ἄγνωστον ποῦ κειμένη, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου.

ΑΡΓΙΟΠΗ.—Νύμφη τοῦ Παρνασσοῦ σχετισθεῖσα μετὰ τοῦ Φιλάμμωνος. Ἐπειδὴ ὁμοῦ οὗτος ἀπεποιεῖτο τὸν γάμον ἀπῆλθεν εἰς Θράκην ὅπου ἐγέννησε τὸν Θάμυριν (βλ. λέξ.). Ὁ Πανσανίας σχετικῶς λέγει: «Παῖδα δὲ αὐτὸν (δηλ. τὸν Θάμυριν) Φιλάμμωνος καὶ Ἀργιόπης τῆς νύμφης εἶναι. Τὴν δὲ Ἀργιόπην τέως μὲν περὶ τὸν Παρνασσὸν οἰκεῖν, ἐπειδὴ δὲ εἶχεν ἐν γαστρὶ, εἰς Ὀδρύσας λέγουσι μετακῆσαι. Φιλάμμωνα γὰρ οὐκ ἐθέλειν εἰς τὸν οἶκον αὐτὴν ἄγεσθαι. Καὶ Θάμυριν μὲν Ὀδρύσῃν τε καὶ Θρᾶκα ἐπὶ τούτῳ καλοῦσιν. (Πανσ. ΙΥ, 33, 3).

ΑΡΓΟΣ.—Ἀρχαιότατη πόλις ἢ τοποθεσία τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ κειμένη.

ΑΡΕΘΟΥΣΑ.—Ἀποικία Χαλκιδέων ἐν τῇ Μυθονίᾳ παρὰ τὴν λίμνην Βόλβην (Στράβ. VII, 331, 36). Κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγρ. Γ' 12, 8) ἔκειτο ἐν τῇ Ἀμφαξίτιδι, κατὰ δὲ τὸ Ἱεροσολυμιτικὸν ὀδοπορικόν, ἀπέχετο ἀπὸ μὲν τῆς Ἀμφιπόλεως 15—20 μίλλια ἀπὸ δὲ τῆς Ἀπολλωνίας τῆς Μυθονικῆς 41.

Κατὰ τινὰ τῶν περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Εὐρυπίδου παραδόσεων, ὁ μέγας τραγικὸς ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ἐν τῇ Ἀρεθούσῃ, κατασπαρχθεὶς ὑπὸ τῶν κυνῶν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας.—«Χρόνῳ δ' ὕστερον Εὐρυπίδου ἐν ἄλσει τινὶ πρὸ τῆς πόλεως ἡρεμοῦντος, Ἀρχελαοῦ δ' ἐπὶ κνήγιον ἐλθόντος, τῶν σκυλάκων ἀπολυθέν-

των ὑπὸ τῶν κυνηγῶν καὶ περιτυχόντων Εὐριπίδῃ, διεσπαράχθη καταβρωθεὶς ὁ ποιητὴς ἢ ὅπως ἀναφέρει τὸ εἰς Εὐριπίδην ἐπίγραμμα :

. ὕπαι Μακέτῃ δ' Ἄρεθούσῃ
κεῖται, ἑταιρείῃ τίμιος Ἀρχέλεω».

(Παλατινὴ Ἀνθολογία VII, 51. — Μιστριώτου, Ἑλλην. Γραμ. τόμ. Α, σ. 529).

Τὴν παράδοσιν ταύτην ἀναφέρει καὶ ὁ Ἀμμιανὸς Μαρκελλίνος λέγων : «*Arcthusa cursualis est statio in qua visitur Euripidis sepulcrum*». (XXVII, 4, 8). Ἐπίσης τὸ Ἱεροσολυμιτικὸν ὁδοπορικὸν ἀναφέρει αὐτὴν ὡς «σταθμὸν Εὐριπίδου» (*mutatio Euripidis*).

Κατὰ τὸν Μελέτιον (Γεωγρ. Β, σελ 464) κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὀνομάσθη Ρεντίνα κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ρηχίου ποταμοῦ (κοινῶς Μπουγάζι τῆς Ρεντίνας) καὶ ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης. (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε' σελ. 478).

ΑΡΙΑ.— Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Θράκης παρὰ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ ὁ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ. — Βυζάντιος τὴν πατρίδα, μαθητὴς τοῦ Ζηνοδότου καὶ Καλλιμάχου, ἀκμάσας ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων καὶ διαδεχθεὶς τὸν Ἐρατοσθένη ὡς βιβλιοθηκᾶριος τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μεγάλης βιβλιοθήκης. Διαπρεπὴς γραμματικὸς ἠσχολήθη περὶ τὴν ἔκδοσιν καὶ διόρθωσιν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν. Σπουδαιότεροι τῶν ἐκδόσεών του εἶναι ἡ τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Ἡσιόδου καὶ τῶν λυρικῶν ποιητῶν : Ἀλκαίου, Ἀνακρέοντος καὶ Πινδαρου. Πολὺ συντηρητικώτερος καὶ κριτικώτερος τοῦ διδασκάλου του Ζηνοδότου, ἐξετιμᾶτο μεγάλως ὑπὸ τοῦ Ἀριστάρχου.

ΑΡΙΣΤΟΦΩΝ.— Ζωγράφος ἐκ Θάσου, ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου π.Χ. αἰῶνος, υἱὸς τοῦ Ἀγλαοφώντος καὶ ἀδελφὸς τοῦ μεγάλου ζωγράφου Πολυγνώτου.

ΑΡΙΣΤΩΝ.— Τύραννος τοῦ Βυζαντίου, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (IV, 138).

* ΑΡΙΣΤΩΝ.— Υἱὸς τοῦ Αὐδολέοντος (βλ. λέξ.) βασιλεὺς τῶν Παιόνων, τὸν ὅποιον ἐπανάφερον ὁ Λυσίμαχος, βασιλεὺς

τῆς Θράκης εἰς τὴν πατρίδα του ἀποκαταστήσας εἰς τὸν πατρικὸν θρόνον. «Ἐπεὶ δὲ τὸν Ἀρίστων ἀλοῦον τὸ βασιλικὸν λουτρόν, ἐπὶ τοῦ Ἀστίβου ποταμοῦ καὶ τὴν τράπεζαν τὴν βασιλικὴν παρέθηκαν κατὰ τὸ πάτριον ἔθος, Λυσίμαχος ἐσήμηνεν ἐξοπλίσασθαι. Ἀρίστων δὲ φυγῶν ἀφιππάσατο εἰς τὴν Δαρδανίκην, Λυσίμαχος δὲ Παιονίαν κατέσχεν». (Πολυαῖνου IV, 12, 3, Πρβλ. καὶ Τζέτζην χιλ. 6,53 ὅστις παρέφρασε τὸ ἀπολεσθὲν χωρίον τοῦ Διοδ. Σικελιώτου (XXI, 23).

ΑΡΝΑΙ (αι).— Πόλις τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ἀναφερομένη μόνον ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (IV, 103) οὐ μακρὰν τῆς Ἀκάνθου καὶ εἰς ἀπόστασιν δρόμου μιᾶς ἡμέρας πρὸς Ν. τοῦ Αὐλώνος καὶ τοῦ Βρομίσκου. Ἐκ ταύτης ἀναχωρήσας ὁ Βρασιδᾶς τὸ 426 π.Χ. κατὰ τινα χειμερινὴν ἡμέραν, ἐπερχόμενος κατὰ τῆς Ἀμφιπόλεως, ἔφθασε περὶ τὴν δειλὴν εἰς τὸν Αὐλώνα καὶ τὸν Βρομίσκον, ὅπου ἀνέπασσε τὸ στρατεύμα του καὶ ἐδειπνήσεν (αὐτόθι).

Τῶν Ἀρνῶν σώζεται νόμισμα ἀργυροῦν τῶν χρόνων τῆς Χαλκιδικῆς συμμαχίας (392 π.Χ.) φέρον ἔμπροσθεν κεφαλὴν τοῦ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆ, ὀπισθεν δὲ λύραν μετὰ τῆς ἐπιγρ.: ΑΡΝ. (Head Σβορώνου, τόμ. Α', σελ. 270).

Ἡ τοποθεσία αὐτῆς δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη. Κατὰ δὲ τὸν Δίμιτσαν (Ἡ Μακεδονία, σελ. 610) ἔκειτο, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα περὶ τὸ χωρίον Λουγκουμάτι.

* ΑΡΠΑΛΥΚΟΣ. Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Θράκης, τοῦ ὁποῦ ἡ ὁμώνυμος θυγάτηρ ἦτο τόσον ταχεῖα κυνηγέτις, ὥστε οὐδεὶς ἵπλος ἠδύνατο νὰ φθάσῃ αὐτήν, ὑπερβαίνουσα εἰς τὸν δρόμον, κατὰ τὸν Βιργίλιον (Αἰνείαδος Α, 316 — 317) καὶ αὐτὸν τὸν περὶ τὸν Εὐρον.

ΑΡΧΟΝΤΟΠΟΥΛΩΝ (τάγμα). — Σῶμα ἐξ ἐπιλέκτων νέων τοῦ Βυζαντίου, ἰδρυθὲν ὑπὸ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1081 — 1118), ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησίν του. Οὕτω 2.000 νέοι ἀρτιφύεις τὸ γένειον» συνεκρότησαν ἴδιον σῶμα, τὸ τάγμα τῶν Ἀρχοντοπούλων, «ὡσα-

νεὶ ἐξ ἀρχόντων υἱοὺς γεγονότας, ὅπως γράφει ἡ Ἄννα Κομνηνή, ἵνα διὰ τοῦ ὀνόματος εἰς τὴν τῶν γονέων εὐγένειαν τε καὶ ἀνδρείαν ἀναφερόμενοι καὶ οὗτοι θούριδος ἀλικῆς μνήσαιντο τε καὶ ἀνδρειότεροι γένοιτο, τοῦ καιροῦ τούτοις τόλμην καὶ ἤωμην ὑπαγορεύοντας».

Τὸ σῶμα ὁμως τούτων συγκρουσθέν πρὸς πολυαριθμότερους Σκύθας εἰς τὴν βόρ. Θράκην ὑπέστη βαρείας ἀπωλείας καὶ διελύθη. Ὁ Ἀλέξιος ἐθρήνησεν εἰλικρινῶς τὴν ἀπώλειαν ταύτην καὶ «πολὸν χρόνον βύθιον ἔστενε δάκρυα θερμὰ ἐκχέων καὶ ὀνομαστὶ ἕκαστον καθάπερ ἀπόδημον ἀνακαλούμενος» (Ἄννα Κομνηνή).

ΑΡΣΙΝΟΗ Α΄.—Θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Λυσιμάχου (323—281 π.Χ.) καὶ σύζυγος Πτολεμαίου Β΄ τοῦ Φιλαδέλφου. Τούτου τὴν δεκαεξαετίδα ἀδελφὴν Ἀρσινόην ἐπίσης ὀνομαζομένην, ἐνυμφεύθη ὁ γηραιὸς Λυσιμάχος ἐλθὼν εἰς δευτέρον γάμον, ἐκδιώξας τὴν πρώτην σύζυγόν του. Τραγικαὶ ὁμως περιπέτειαι τῆς Θρακικῆς αὐτῆς, τὴν ἠνάγκασαν νὰ καταφύγῃ χήρα εἰς Ἀλεξάνδρειαν παρὰ τῷ ἀδελφῷ της. Ἀνακαλυφθεῖσης ὁμως συνωμοσίας ἐναντίον της, ἡ μὲν Ἀρσινόη Α΄ μετέχουσα αὐτῆς ἐξωρίσθη εἰς Κοπτὸν, ἡ δὲ χήρα Ἀρσινόη υἰοθετήσασα τὰ τέκνα ταύτης ἐνυμφεύθη τὸν ἀδελφὸν της ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀρσινόη Β΄.

* ΑΡΤΑΚΟΣ.—Παλαιότερα ὀνομασία τοῦ Τόνζου, παραποτάμου τοῦ Ἐβρου, διαβρέχοντος τὴν παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν χώραν τῶν Ἀρτάκων ἢ Ἀρτακίων (βλ. λ.).

ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΝ.—Ὁχυρότατον Βυζαντινὸν φρούριον παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ρηγίου ποταμοῦ (Μπουγάζι τῆς Ρεντίνας) κτισθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 3) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

* ΑΣΙΟΣ.—Ἑλληνικὴ ὀνομασία τοῦ Ματόα ποταμοῦ, ἧτοι τοῦ Ἰστρου, παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντινῷ, (βλ. λέξ. Δανούβιος).

* ΑΣΠΡΟΝ.—Χωρίον καὶ φρούριον τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Γάνου, μεταξύ Γάνου καὶ Πανίου, πρὸς

βορρᾶν τοῦ ὁμωνύμου ὄρους. Κατεστράφη μετ' ἄλλων χωρίων κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Βουλγάρων ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κροῦμμον τὸ 813. Κατὰ Συμεὼν τὸν Μάγιστρον, «πάντα τὰ κάστρα κατέστρεψαν (οἱ Βούλγαροι) ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ἕως τῆς Ἀδριανουπόλεως», πολλοὶ δὲ τῶν κατοίκων ἐγκλωτισθέντες ἀπῆχθησαν εἰς Βουλγαρίαν. Ἡ δὲ Ἄννα Κομνηνή (βιβλ. VII), ἀναφέρει: «Ὁ δὲ γε Μονάστροφος καὶ Βύζας καὶ Συνέσιος ἄνδρες ἀρητῆριλοι καὶ μαχιμώτατοι διὰ τοῦ Ἄσπρου καλουμένου χωρίου ἀπομαχοὶ καὶ αὐτοὶ τὸ Ρούσιον καταλαμβάνουσι». (Μ. Ι. Γεδεών, Γάνου μνεῖα 1913, σελ. 9—10).

ΑΣΣΑ ἢ ΑΣΣΗΡΑ.—Ἀρχαία πόλις τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ἀποικία Εὐβοέων, κειμένη ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Σιγγιτικῷ κόλπου, ἐν τῇ θέσει ὅπου τὸ χωρίον Πυργάδικα. Ὁ κάτοικος κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον Ἀσσαῖος (Πορβλ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 610).

Ἡ περιοχὴ τῆς Ἀσσης, ἡ ὁποία κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη (Ζῶων Ἱστορ. Γ΄ 12) ἐκαλεῖτο Ἀσσηρίτις, διερρέετο ὑπὸ τοῦ Ψυχροῦ ποταμοῦ (κοινῶς Πλατάνης), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ὑψιζώνου (Χολομώνδα) ἐξέβαλλεν εἰς τὸν Σιγγιτικὸν κόλπον. Μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων παρέμεινεν ἐλευθέρα, ὁπότε ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Περσικὸν ζυγὸν (Ἡροδ. VII 122) μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἐγένετο φόρου ὑποτελὴς εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

Οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν περὶ αὐτῆς.

ΑΣΣΗΡΙΤΙΣ (χώρα).—Ἡ περὶ τὴν πόλιν Ἄσσα ἢ Ἀσσηρρα χώρα, (βλ. λέξ.).

ΑΣΤΕΡΟΠΑΙΟΣ—Υἱὸς τοῦ Πηλέγονος ἐκ Παιονίας καὶ ἔγγονος τοῦ Ἀξιοῦ. Λαβὼν μέρος εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὡς ἀρχηγὸς τῶν Παιόνων, ἐφονεύθη κατὰ τινα συμπλοκὴν ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως (Ἰλιάδ. φ. 140, 154, 179).

ΑΣΤΙΚΗ.—Ἡ χώρα τῶν Ἀσιτῶν, Θρακικοῦ λαοῦ, ἐκτεινομένη ὑπὲρ τὸ Βυζάντιον. Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἀπετέλει μίαν τῶν 14 στρατηγιῶν (Prefecturae) τῆς Θράκης (Πτολεμ. Γεωγρ. Γ΄, 11, 6).

ΑΣΤΥΠΥΛΟΣ.—Εἰς τῶν εὐγενῶν Παιό-

νων, λαβὼν μέρος εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὡς φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Πριάμου. Ἐφρονεύθη, κατὰ τινα συμπλοκὴν ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως (Ἰλιάδ. Φ. 209).

ΑΣΥΛΑ (τά).—Δόφος τις παρὰ τὴν πόλιν τῶν Φιλίππων καλούμενος καὶ Διονύσου λόφος «ἐνῶ καὶ τὰ χρυσεῖά ἐστι, τὰ Ἄσυλα καλούμενα». (Ἀππιανού, Γ', 4).

ΑΤΥΡΑΣ (ΑΤΥΡΑ).—Διάφορος γραφὴ τοῦ ποταμοῦ Ἀθύρα, Πομπ. Μέλα(Β, 2).

ΑΥΛΩΝ (ὁ).—Πόλις τῆς Μυγδονίας, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (IV, 103), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ρηχίου ποταμοῦ (Μπουγάζι τῆς Ρεντίνας) ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον, ὅπου ὑπῆρχε τὸ Βυζαντινὸν φρούριον Ρεντίνα.

Εἰς τὸν Αἰθῶνα τοῦτον, ὅστις μᾶλλον τοποθεσία ἦτο παρὰ πόλις, ὀνομασθέντα οὕτω ἐκ τοῦ σχήματος αὐτοῦ, ἔφθασε τὸ 426 π.Χ. ὁ Βρασιδᾶς στρατηγὸς τῶν Σπαρτιατῶν χειμερινὴν τινα ἡμέραν, περὶ τὴν δείλην, προσερχόμενος ἐξ Ἀρνῶν, βαδίζων κατὰ τῆς Ἀμφιπόλεως. Ἀναπαύσας ἐκεῖ τὸ στράτευμά του καὶ δειπνήσας ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του ἐν καιρῷ νυκτός. «Καὶ ἀπικόμενος (ὁ Βρασιδᾶς), περὶ δείλην ἐπὶ τὸν Αἰθῶνα καὶ Βρομίσκον, ἣ ἢ Βόλβη λίμνη ἐξήισιν εἰς θάλασσαν, καὶ δειπνοποιησάμενος ἐχώρει τὴν νύκτα, χειμῶν δὲ ἦν καὶ ὑπέριφε». (Θουκ. IV, 103).

Ὁ Αἰθῶν οὗτος τοῦ Θουκυδίδου, δὲν πρέπει νὰ συγχέεται πρὸς τὴν ὁμώνυμον πόλιν κειμένη ἐν τῇ περιφερείᾳ Πρωβίου, ὅπου εὐρέθῃ ἐπιγραφὴ τις τοῦ τετάρτου π.Χ. αἰῶνος ἔχουσα ὡς ἐξῆς :

ΑΥΛΩΝΙΤΑΙ ΗΡΩ ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ
(πρβλ. Στ. Μερτζίδου, αἱ χῶραι τοῦ παρελθόντος, τοῦ ἰδίου : Οἱ Φίλιπποι, σ. 31).

* ΑΥΤΑΡΚΗΝΟΣ (Ἀπόλλων).—Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος λατρευομένου ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ, Πρβλ. καὶ Αἰλαρχηνός («Θρακικά», τόμ. V (1934), σελ. 46).

ΑΦΥΤΙΣ, ΑΦΥΤΗ ἢ ΑΦΥΤΟΣ (ἡ).—Ἀρχαία θρακικὴ πόλις, ἀποικία Ἐρετριέων, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παρα-

λίας τῆς χερσονήσου Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας) πρὸς νότον τῆς Ποιτιδαίας, περιφέρημος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν τοῦ Ἄμμωνος Διός, μεγάλως τιμωμένου ὑπὸ τῶν κατοίκων αὐτῆς. «Ἀφυταῖοι δὲ τιμῶσι Ἄμμωνα, λέγει ὁ Ξενοφῶν (Λακωνικά 18), οὐδὲν ἦσσαν ἢ οἱ Ἀμμώνιοι Λιβύων». Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἐκ τινος Ἀφύτου, φημιζομένη ἐπίσης διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν τοῦ Διονύσου. (Ξενοφ. Ἑλληνικά, V, 3, 19).

Περὶ τῶν Ἀφυταίων, ἀναφέρει Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός (περὶ πολιτειῶν, 38) ὅτι ἦσαν τόσον δίκαιοι καὶ σῶφρονες, ὥστε ἔζων μὲ ἀνοικτίας τὰς θύρας. Τοιαύτη δὲ ἀσφάλεια καὶ τιμιότης ὑπῆρχεν εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν, ὥστε διηγούνται ὅτι, ὅταν ποτὲ ἔμπορός τις ἠγόρασεν οἶνον, τὸν ὀπιῶν δὲν παρέλαβεν ἔνεκα αἰφνιδίας ἀναχωρήσεώς του, ἐπανεῦρεν αὐτὸν ἄθικτον, ὅταν ἐπανῆλθε μετὰ μακρόν.

Μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων παρέμεινεν ἐλευθέρη, ὅπως καὶ αἱ λοιπαὶ πόλεις. Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ὅμως τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ὑπετάγη εἰς τοὺς Πέρσας καὶ ἐχορήγησε στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ Χαλκιδικὰ παράλια στόλον τοῦ Ξέρξου (Ἡροδ. VII, 123).

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἄφυτις ἐγένετο φόρου ὑποτελής εἰς τοὺς Ἀθηναίους καταβάλλουσα 3 τάλαντα ἀπὸ τοῦ 454 π.Χ. μέχρι τοῦ 447.

Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἀναφέρεται πολλάκις. Πολιορκῶν αὐτὴν ὁ Λύσανδρος, εἶδε καθ' ὑπνους τὸν Ἄμμωνα Δία, ὅστις διέτασεν αὐτὸν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ ἀναχωρήσῃ. Πράγματι δέ, καθὼς ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος, (Βίος Λυσάνδρου, 20), διέκοψε τὴν πολιορκίαν, παραγγείλας εἰς τοὺς Ἀφυταίους νὰ προσφέρουν θυσίας εἰς τὸν Ἄμμωνα Δία, ὡς σωτῆρα των, αὐτὸς δὲ ἔσπευσε νὰ μεταβῇ εἰς Λιβύην, ὅπου ὁ περιφέρημος ναὸς τοῦ Ἄμμωνος Διός, ἵνα ἐξιλεωθῇ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. (Πρβλ. καὶ Πausan. Γ, 18, 2).

* *

Εἰς τὴν Ἄφυτιν ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς τῶν Σπαρτιατῶν Ἀγησίπολις τὸ 330 π.Χ.

Οὗτος, ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Ὀλυνθίων μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τορώνης, προσεβλήθη, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐξ ἐλινοσίας. Ἄντι πάσης θεραπείας διέταξε νὰ τὸν μεταφέρουν εἰς τὴν Ἄφρυν, ὅπου ὑπῆρχε ναὸς τοῦ Διονύσου, τὸν ὁποῖον μεγάλως ἐσέβετο. Ἄλλ' ἡ κατάστασις του ἦτο ἀπελπιστική, καὶ μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του ἀπέθανε. «Τορώνην δὲ προσβαλὼν, διηγείται ὁ Ξενοφῶν (Ἑλληνικά, V, 3, 19), εἶλε κατὰ κράτος. Ἐν δὲ τούτοις ὄντα, κατὰ θέρους ἀκμήν, καῦμα περιφλεγὲς λαμβάνει αὐτόν».

**

Ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τὸ 318 π.Χ. μετὰ 32 ἄλλων πόλεων. Κατὰ δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου ἰδρυσιν τῆς ὁμωνύμου πόλεως Κασσανδρείας τὸ 310 π.Χ. οἱ περισθέντες κάτοικοι αὐτῆς συνκρίσθησαν εἰς τὴν νέαν πόλιν. Ἐκτοτε δὲν ἀναφέρεται πλέον. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὑφίστατο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου π.Χ. αἰῶνος, καθ' ὅσον σώζονται νομίσματα αὐτῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς κεῖται σήμερον ἡ κομόπολις Ἄθυτος, διατηρήσασα, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ παλαιὸν τῆς ὄνομα μὲ μικρὰν παραλλαγὴν.

**

Τῆς Ἀφύτῳ σώζονται χαλκᾶ νομίσματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀρχαιότερα ἀνερχονται εἰς τὰ 424—353 π.Χ. φέρουν δὲ ἔμπροσθεν κεφαλὴν τοῦ Ἀμμωνος Διὸς μετὰ κέρατος κριοῦ κατ' ἐνώπιον, ὅπισθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΑΦΥΤΑΙΩΝ μετὰ κανθάρου ἢ ΑΦΥ μετὰ δύο ἀετῶν ἀντιμετώπων, ἢ ἐνὸς ἀετοῦ.

Μεταγενέστερα αὐτῆς νομίσματα, τῶν ἀρχῶν τοῦ δευτέρου π.Χ. αἰῶνος φέρουν τὴν ἐπιγραφὴν: ΑΦΥΤΑΙ, μετὰ τῶν αὐτῶν συμβόλων, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ παρουσία τοῦ κανθάρου ἀναφέρεται εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου, τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε, ὅπως εἶπομεν, περίφημος ναὸς. (Head—Σβορώνου, Ἱστορ. τῶν Νομισμ. τόμ. Α, σελ. 276).

* ΑΦΥΤΟΣ.—Μυθικός ἦρωας, ἀναφερόμενος μόνον ὑπὸ Στεφ. τοῦ Βυζαντίου, ὡς ἰδρυτῆς τῆς πόλεως Ἀφύτῳς ἢ Ἀφύτης πρὸς τὴ Παλλήνην Θράκης (βλ. λέξ.).

ΑΧΕΛΩ.—Βυζαντινὴ καὶ σημερινὴ κοινὴ ὀνομασία τῆς πόλεως Ἀγγιάλου (βλ. λέξ.). Κατὰ παραφθορὰν δὲ λέγεται καὶ Ἀχιλλοῦ.

ΑΧΕΛΩ·Ι·ΔΕΣ.—Ὀνομασία νήσων τινῶν κειμένων ἐν τῷ Στρυμονικῷ κόλπῳ.

B

ΒΑΖΟΠΑΡΑ (τὰ) — Ἀρχαία κομόπολις τῆς Βορείου Θράκης, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι μετὰ πολλῶν ἄλλων γειτονικῶν κομποπόλεων συνώκισαν τὸ κατὰ τὸ 202 μ.Χ. ἰδρυθὲν ἐμπόριον Πίζος (βλ. λέξ.) κατ' ἐπιγραφὴν εὑρεθεῖσαν ἐν αὐτῷ («Θρακικά» τόμ. VII (1936) σελ. 197).

* ΒΑΘΥΡΣΟΣ.—Ρυάκιον διαρκῶς ρέον παρὰ τὸν Ἅγιον Μάμαντα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀναφερόμενον κατὰ τοὺς μετὰ τὸν Θεοφάνην ἱστορικούς (Θεοφάνους Συνεχισταί, σελ. 340. Ἐκδ. Βόνν.). Ἐπὶ τῶν Τούρκων καλεῖται Ἀη-Μάμα-ντερεσῆ. Ἐπὶ τοῦ ρυάκος τούτου ὑπάρχει μακρὰ λιθίνη γέφυρα στηριζομένη ἐπὶ πολλῶν ἀψίδων(καμάρες) ἀνεγερθεῖσα ἐπὶ Βυζαντινῶν θεμελίων.

Ἡ ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος μέχρι τῆς γεφύρας ταύτης ἐκτεινομένη θαυμασία πεδιάς ἐχρησίμειεν ὡς ἵπποδρόμιον εἰς τὸν Μιχαὴλ Γ' τὸν Οἰνόφυλγα, ὅπου ἐδόλοφονήθη τὸ 867 ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. «Τὰ δὲ πρὸς ἵπποδρομίαν τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ ἐν τοῖς κατὰ Προποντίδα παλατίοις περιφανέσιν ἔνθα ναὸς τοῦ μεγαλομάρτυρος Μάμαντος ἤδρασται, ἐκεῖσε τὰς ἀμίλλας συνεχῶς ἐποιεῖτο αὐτὸς ἱπτάζων ἐφ' ἄρματος κ.τ.λ» (Γενέσιος Ἰωσήφ ἐν Ἑλλην. Πατρολογία Migne, τόμ. 109, σελ. 1.121).

Εἰς τὸ ρυάκιον τοῦτο κατὰ διαταγὴν Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου (741-775) ἐρρίφθη μαστιγῳθεὶς ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας (Θεοφ. σελ. 289, Ἐκδ. Βενετίας. (Πρβλ. Θεοδ. Κ. Μακρίδου: τὸ Βυζαντινὸν Ἑ-

βδομον κτλ. εἰς «Θρακικά» τόμ. XII, σελ. 75 καὶ ἐξῆς).

ΒΑΘΥΣ ΚΟΛΠΟΣ ἢ ΒΑΘΥΚΟΛΠΟΣ. —Κόλπος τῆς Εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, μεταξύ Κιρίτις—μπουρνού, τῶν Κλείθρων τῶν ἀρχαίων καὶ τοῦ Μεζάρ—μπουρνού τοῦ Σίμα τῶν ἀρχαίων.

Εἰς τὸν κόλπον τοῦτον ἐκβάλλει ὁ δμῶνυμος ποταμίσκος (νῦν Μπου,ιούκ-ντερέ) διαρρέων τὴν γραφικωτάτην κοιλάδα «Καλὸν Ἄγρον» (βλ. λέξ.), ὠνομάσθη δὲ βαθὺς κόλπος ὄχι διότι βαθέως εἰσχωρεῖ εἰς τὴν ξηράν, ἀλλὰ διὰ τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν ὁποίαν καταλήγουν αἱ ἀπόκρημνοι ἀκταί του.

Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο καὶ Σαραωνικός ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ περὶ τὸ Σαραωνικὸν ἀκρωτήριον ὑπάρξαντός ποτε ἡρώου πρὸς τιμὴν τοῦ Μεγαρέως ἡρώος ἢ θαλασσοπόρου Σάρωνος.

Εἰς τὴν παρὰ τὴν νοτιᾶν παραλίαν τοῦ κόλπου πεδιάδα, ὀνομαζομένην τουρκιστὶ Κίρκ Ἀγάτς (=40 δένδρα), σώζεται ἀκόμη συστάς αἰωνοβίων πλατάνων Γεντίκαρντάς (=7 ἀδέλφια) καλουμένην, τοὺς ὁποίους κατὰ τὴν παράδοσιν ἐφύτευσεν ἐκεῖ ὁ Godefroy de Bouillon, ὅταν ἐστρατοπέδευσεν τὸ 1096 οἱ σταυροφόροι.

Ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὀνομάζεται βαθύκολπος καὶ Βαθυρούαξ, ὑπὸ τινων δὲ καὶ Μέγα Ρεῦμα, κατὰ μετάφρασιν τοῦ σημερινοῦ τουρκικοῦ ὀνόματος Μπουγιούκ—Ντερέ.

ΒΑΟΥΤΡΑΛΙΣ.—Ὄνομα κύριον καθυρώς Θρακικὸν κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ, («Θρακικά», τόμ. VII, (1936) σελ. 198).

ΒΑΙΡΟΣ (ἦ).—Ἀρχαία πόλις τῆς Μυγδονίας κειμένη, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Γεωγραφ. Γ, 12, 23) εἰς βόρ. πλάτ. 40°, 40' καὶ ἀνατ. μῆκ. 48°, 55'.

Ἡ ἀκριβὴς τοποθεσία αὐτῆς παραμένει ἀγνωστος καὶ ἀκαθόριστος. Κατὰ τινας ἔκειτο παρὰ τὴν λίμνην Δοϊράνην (Müller, Σχόλια εἰς Πτολεμ. σελ. 515) κατ' ἄλλους δὲ ἀπέιχε 30 μίλια ἀπὸ τῆς Εἰδομένης. Κατὰ δὲ τὸν Δήμιτσαν, («Ἡ Μακεδονία σελ. 406) ἔκειτο παρὰ τὴν βόρειον ὄχθην

τῆς λίμνης Βόλβης (Μπεσίκια).

ΒΑΚΧΕΑΣΤΑΙ (οἱ). — Σύλλογος τῶν μυστῶν τοῦ θιάσου τοῦ Λιονύσου, κατ' ἐπιγραφὴν τοῦ τρίτου π.Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσαν ἐν Διονυσουπόλει (βλ. λέξ.) ὅπου ὁ Θεὸς ἐλατρεύετο καὶ ὡς κτίστης. (Περβ. D. Tafralı, La Cité Pontique de Dionysopolis, σελ. 69 καὶ «Θρακικά» τόμ. VIII, (1937) σελ. 19).

ΒΑΚΧΕΙΟΣ καὶ **ΒΑΚΧΕΙΟΝ.** — Βακχεῖος=ἐπίθετον τοῦ Διονύσου, Βακχεῖον δὲ=ὄχι μόνον ἡ ἐορτὴ καὶ συγκέντρωσις τῶν μυστῶν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ τόπος ὅπου ἐγένετο αὕτη, [καλούμενος καὶ «ιερός τόπος».

Εἰς τὰς ἐπιγραφὰς φέρεται καὶ ἡ γραφή: «Βάκχιον», κατὰ τινὰ δὲ ἐπιγραφὴν τῆς Θάσου τοῦ 211—217 μ.Χ.):

ΤΟ ΙΕΡΩΤΑΤΟΝ ΝΕΟΝ ΒΑΚΧΙΟΝ (πρβλ. Κεραμοπούλου, «Θηβαϊκά» σελ. 422, σημ. 5).

* **ΒΑΛΕΡΙΣ.**—Ὄνομα Θρακικὸν κύριον γυναικός, κατ' ἀναθηματικὴν ἐπιγραφὴν ἐπὶ μαρμαρίνου ἀναγλύφου Θρακὸς ἱππέως τοῦ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὐρεθείσαν ἐν Στενιμάχῳ («Θρακικά», τόμ. VI, (1935) σελ. 168).

ΒΑΛΙΚΑΣ.—Ὄνομα ἄρχοντός τιнос τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου πρὸς βορρᾶν τῆς Μεσημβρίας, ἴσως μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβειος, τοῦ ὁποίου ἔδρα ἦτο ἡ Καρβόνα ἢ Καρβούνα, ἡ σημερινὴ Καβάρνα γειτονικὴ πόλις τῆς Διονυσουπόλεως (Βάρνας).

Κατὰ τὸν Καντακουζηνὸν (τόμ. Γ', σελ. 582), ὁ Βαλίκας οὗτος ἔστειλεν εἰς βοήθειαν τῆς Ἄννης τῆς Σαβοΐας, αὐτοκρατείας τοῦ Βυζαντίου δύναμιν χιλίων ἱππέων κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βαλίκας, ἄρχων τῆς χώρας ἐγένετο ὁ Δοβροδίκης (Dobrodici), ὅστις ἐστερέωσε τὴν θέσιν του διὰ τινοῦ βασιλικοῦ γάμου. Πολλοὶ λατινικαὶ μαρτυρίαι ἀναφέρουν αὐτὸν κατὰ τὰς χώρας του (terra Dobrodici).

Οἱ Βυζαντινοὶ οὐδέποτε ἔπαυσαν θεωροῦντες τὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου Πόντου ξένην πρὸς τὸν Βυζαντινὸν θρόνον—

Συνεπῶς οἱ ἀναφερόμενοι Βαλίκας καὶ Δοβροδίκης δὲν ἦσαν ἀνεξάρτητοι ἄρχοντες, ἀλλὰ βυζαντινοὶ διοικηταὶ ἀπολαύοντες σχετικῆς τινος ἐλευθερίας, ἣτις παρείχεν εἰς αὐτοὺς τὴν μορφήν ἀνεξαρτήτων ἀρχηγῶν (Περβλ. Ο. Tafrafi, La Cité Pontique de Dionysopolis).

* ΒΑΠΤΑΙ (οἱ).—Οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ συμμετέχοντες εἰς τὰς θορυβώδεις ἐορτὰς τῆς Θρακικῆς θεότητος Κοτυττοῦς ἢ Κόττος, ἔνεκα τῶν κατ' αὐτὰς τελουμένων καθαρῶν (Ὀρφικά, V, 52).

ΒΑΡΒΑΤΙΩΝ. — Θραξ, δορυφόρος τοῦ στρατηγοῦ Βελισσαρίου διακριθεὶς ὡς διοικητῆς ἰσχυροῦ σώματος ἵππικῆς κατὰ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Γότθων (536-551) καὶ ἰδίως κατὰ τὴν δευτέραν πολιορκίαν τῆς Ρώμης ὑπὸ τῶν Γότθων (545-546), ὅποτε ἀποσταλεῖς μετὰ σώματος ἵππικῆς πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς φρουρᾶς αὐτῆς, κατώρθωσε νὰ ἴδιασάσῃ τὰς γραμμὰς τῶν πολιορκητῶν καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν. Ἐκτελέσας τολμηρὰν κατὰ τῶν πολιορκητῶν ἐξοδὸν ἀπόλεσε τὸ πλεῖστον τῶν ἀνδρῶν του, ἔκτοτε δὲ περιώρισε τὰς ἐπικινδύνους ἐπιχειρήσεις του. Ἐν Ἰταλίᾳ παρέμεινε μέχρι τέλους τῶν μακρῶν ἐκείνων πολέμων.

ΒΑΡΒΑΤΟΣ.—Θραξ στρατηγὸς τοῦ Βυζαντινοῦ ἵππικῆς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ (527-555), συμμετασχὼν εἰς τὴν κατὰ τῶν Βανδάλων τῆς Καρχηδόνας ἐκστρατείαν τοῦ στρατηγοῦ Βελισσαρίου (553). Μετὰ τὴν πλήρη ὑποταγὴν τῶν Βανδάλων καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν Γελιμέρου, τὸν ὅποιον ὁ Βελισσαρίος ἔφερεν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῶν λοιπῶν αἰχμαλώτων, ὁ Βαρβάτος παρέμεινεν εἰς Καρχηδόνα.

Ἐκραγείσης στρατιωτικῆς στάσεως ὑπὸ τὸν Στότζαν, ἐστράτευσε μετὰ τοῦ Μαρκέλου καὶ λοιπῶν στρατηγῶν κατὰ τῶν στασιαστῶν, ἀλλ' ἐπελθὼν ὁ Στότζας συνέλαβε τὸν Βαρβάτον καὶ τοὺς λοιποὺς στρατηγούς, καταφυγόντας εἰς τινὰ ἐκκλησίαν καὶ ἐφόνησεν ἅπαντας.

* ΒΑΡΓΙΑΕΝΘΗΣ.—Ὄνομα Θρακικὸν κύριον ἐπισήμου τινὸς Θρακός, ἡρωοποι-

ηθέντος μετὰ θάνατον, ἢ δευτερεύοντος τινὸς τοπικοῦ Θρακικοῦ Θεοῦ (Ἐθρακικὸν Ἄρχεϊον» τόμ. VI, σελ. 14).

ΒΑΡΝΑ.—Πόλις τῆς Βουλγαρίας ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ μία τῶν ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως, ἔπειτα δὲ πιθανῶς ἀπὸ τοῦ ἔκτου αἰῶνος ὡς Ἀρχιεπισκοπὴ τῆς ἐπαρχίας Μοισίας ἐξορτωμένη ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τὸ ὄνομα Ὀδησσός ἢ Ὀδυσσός, (βλ. λέξ.).

Ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1081—προήχθη εἰς μητρόπολιν μνημονευομένην συνήθως ὑπὸ τὸ ὄνομα Τιβεριουπόλεως. Ὁ μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας Βάρνης, μὴ ὑφισταμένης ἀπὸ πολλῶν ἔτων, (1906) ἔφερε τὸν τίτλον «Βάρνης καὶ Καβάρνης, Ὑπέριττος καὶ Ἐξουρχος Μαύρης θαλάσσης. (Πάλλη καὶ Ποτλῆ, Ε', σελ. 456, 493, 500, 517.—Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Βορείου Θράκης, εἰς Ἐθρακικά» τόμ. VIII, (1937) σ. 125 καὶ ἐξῆς).

* ΒΑΣΑΝΙΣΑΙ ἢ ΒΑΝΙΣΑΙ (οἱ).—«Ἐθνος Θράκιον, ἀπαντῶν καὶ τρισυλλάβως» (παρὰ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ).

* ΒΑΣΙΛΑΔΙΟΝ.—Μεσόγειος πόλις τῆς Βορ. Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, ἢ νῦν καλουμένη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων Μπασίλογραδ, ἀπὸ τινος, ὡς ἰσχυρίζονται, βασιλέως Μπούς.

* ΒΔΗΚΟΥΡΟΣ.—Ὄνομα Θρακικὸν κύριον ἐπισήμου τινὸς Θρακός, ἡρωοποιηθέντος μετὰ θάνατον ἢ δευτερεύοντός τινος τοπικοῦ θρακικοῦ Θεοῦ. (Ἐθρακικὸν Ἄρχεϊον» τόμ. VI, σελ. 14).

* ΒΕΛΙΑΤΟΒΑ (ἦ).—Βυζαντινὴ καμπόπολις, κειμένη ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν ὑπορειῶν τοῦ Αἴμου ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Φιλιππουπόλεως.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Α' Κομνηνοῦ (1081—1118) ἐξόντωσιν τῶν ἐν Θράκῃ ἐγκατεστημένων Παυλιανιτῶν (βλ. λέξ.), ὁ Παυλιανίτης αὐλικὸς Τραυλὸς ἀποδράσας τὸ 1086 ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, συνεκέντησε τοὺς ὁμόφρονάς του καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν ὄρεινὴν Βελιάτοβαν, ἐκεῖ δὲ συνεννοηθεὶς μετὰ τῶν ἐν τῷ κράτει ἐγ-

κατεστημένων Πετсенέγων καὶ Κουμάνων ἤρχισε νὰ λεηλατῇ τὴν Θράκην καὶ τὴν Βουλγαρίαν, Βυζαντινὴν τότε ἑπαρχίαν. Ἄλλ' ἐπελθὼν κατ' αὐτοῦ ὁ Ἀλέξιος, κατέλαβε τὴν Βελιάτοβαν καὶ διεσκόρπισε τοὺς στασιαστάς.

ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΟΣ.—Ὁ μέγιστος στρατηγὸς τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ, διαπρέψας εἰς πλείστας ἑκστρατείας κατὰ τῶν Περσῶν, τῶν Βανδάλων, τῶν Γότθων καὶ τῶν Οὐννων, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστίνου τοῦ Α' (518-527) καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527-565), ἐγεννήθη ἐν Γερμανίᾳ, (βλ. λ.) «ἢ Θορκῶν Ἰλλυριῶν μεταξύ κεῖται» κατὰ τὸν Προκόπιον (Πόλ. Γ, 11, 21), τὸ 500 μ.Χ. ἐξ ἀφανῶν γονέων. Νεαρῶτατος προσελήφθη ὡς δορυφόρος τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἀνεψιοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Ἰουστίνου, εἰκοσιπενταετῆς δὲ μόλις προεχειρίσθη εἰς στρατηγὸν καὶ ἀπεστάλη κατὰ τῶν Περσῶν εἰς Μεσοποταμίαν, ὅπου τάχιστα διεκρίθη μεταξύ τῶν συναδέλφων του, τόσον διὰ τὴν ἀνδρείαν του, σύνεσιν καὶ στρατηγικὴν ἱκανότητα, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐπὶ τῶν στρατευμάτων ἐπιβολὴν του.

Ἐπιστρέψας εἰς Κωνσταντινούπολιν, μετὰ τὴν πρὸς τοὺς Πέρσας εἰρήνην, κατέβαλε τὴν λεγομένην «Στάσιν τοῦ Νίκα», (532) καθ' ἣν ὁ ἔκμανεῖς ὄχλος ἐκ μηδαμινῆς ἀφορμῆς, ἐξετράπη εἰς στάσιν κατὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἀπεκήρυξεν αὐτόν, ἐληλάτησεν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας τὴν πρωτεύουσαν καί, ἀνεκέρηξε βασιλεῖα τὸν Ὑπάτιον, ἀνεψιὸν τοῦ Ἀναστασίου Α' τοῦ Δικόρου. Ἡ θαρραλέα ἀφ' ἐνὸς στάσις τῆς βασιλίσσης Θεοδώρας «καλὸν ἐντάφιον ὁ θρόνος» καὶ ἡ ἔνοπλος ἐπέμβασις τοῦ Βελισσαρίου κατέστειλε τὴν ἀνταρσίαν καὶ ἐπέφερον τὴν τάξιν.

Ἡ διαγωγὴ αὐτῆ τοῦ Βελισσαρίου κατέκτισε τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὅστις μετ' οὐ πολὺ τοῦ ἀνέθεσε τὴν ἀρχηγίαν τῆς κατὰ τῶν Βανδάλων τῆς Βορ. Ἀφρικῆς ἑκστρατείας, οἵτινες ὑπὸ τὸν βασιλεῖα αὐτῶν Γελίμερον κατευρᾶννον τοὺς ἰθαγενεῖς, αὐτὸς δὲ κατεῖχε παρανόμως τὸν θρόνον τῆς Καρχηδόνας. 10.000 πεζοί, 5.000 ἵππεις καὶ

500 πλοῖα μετὰ 80.000 ναυτῶν ἀπετέλουσαν τὴν ἑκστρατευτικὴν δύναμιν. Ἀποβιβάσθεις εἰς Βόρ. Ἀφρικὴν ἐπετέθη κατὰ τῶν Βανδάλων, οἵτινες κατόπιν ἐπανειλημμένον ἐπιθέσεων τῶν βυζαντινῶν στρατευμάτων, ἐτράπησαν εἰς ἀτακτον φυγὴν, καταλιπόντες τὰ γυναικόπαιδα καὶ πλουσιωτάτην λείαν «ὅσα σὺδέποτε ἐν γε χώρᾳ ἐνὶ τετύχηκεν εἶναι», ὅπως διηγεῖται ὁ ἱστορικὸς Προκόπιος συνοδεύσας αὐτόν.

Συντρίψας ὁ Βελισσάριος τοὺς Βανδάλους, κατέλαβε τὴν Λιβύην καὶ ὅλην τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν μέχρι τοῦ πορθμοῦ τῶν Γαδείρων καὶ τοῦ ἐκεῖ φρουρίου Σέπτου, (νῦν Θέουτα τοῦ Ἰσπανικοῦ Μαρόκου), καθὼς καὶ τὰς νήσους Βαλεαρίδας (Μαγιόρκα καὶ Μινόρκα), τὴν Σαρδηνίαν καὶ Κορσικὴν.

Ἀρχομένου τοῦ ἔαρος τοῦ 535, ὁ Βελισσάριος ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ πολλῶν αἰχμαλώτων καὶ πλουσιωτάτης λείας, καὶ ἐτέλεσε θρίαμβον ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ ἐνώπιον τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας τοῦ ἐνθουσιῶντος πλήθους.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ Βελισσάριος ἀπεστάλη εἰς Ἰταλίαν κατὰ τῶν Γότθων. Κατέλαβε κατ' ἀρχὰς ἀμαχητὶ τὴν Κατάνην καὶ τὰς Συρακοῦσας, κατόπιν δὲ μετὰ τὴν κατάληψιν τοῦ Πανόρμου (νῦν Palermo) καὶ ὁλόκληρον τὴν νῆσον.

Ἐν τῷ μεταξύ ἐπανεστάτησεν ὁ στρατὸς τῆς Καρχηδόνας, ὁ δὲ Βελισσάριος ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ ἐκεῖ πρὸς καταστολὴν τῆς ἀνταρσίας ταύτης, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ἑκατὸν μόνον ἀνδρας. Οἱ ἀντάρται μόλις ἔμαθον τὴν ἀφίξιν τοῦ Βελισσαρίου, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, μεθ' ὃ ἔσπευσε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Σικελίαν, ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὴν κατὰ τῶν Γότθων ἑκστρατείαν, ἀλλ' ἐκεῖ εὗρε τὸν στρατὸν ἐν ἀναστατώσει, διότι οἱ ὑποστράτηγοί του ἦσαν ἀνίκανοὶ νὰ συγκρατήσουν αὐτόν. Ἀποκαταστήσας τὴν τάξιν, παρεσκευάζετο νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Ὁ ἐν Ἰταλίᾳ βασιλεὺς τῶν Γότθων Θευδᾶτος, πληροφορηθεὶς τὴν κατάληψιν τῆς Σικελίας, ἔσπευσε νὰ ζητήσῃ εἰρήνην

ὕπὸ ὄρους ἀτιμωτικούς ἐκχωρῶν τὴν Σικελίαν καὶ ἀναγνωρίζον τὴν κυριαρχίαν τοῦ Βυζαντιοῦ. Ἄλλ' ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τινῶν ἐπιτυχιῶν τῶν Γότθων ἐν Δαλματία, ἠρνήθη νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τοὺς ὄρους τῆς εἰρήνης. Ὁ Βελισσάριος τότε εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἰταλίαν γενόμενος δεκτὸς ἐνθουσιωδῶς ὑπὸ τῶν κατοίκων, ὡς ἐλευθερωτῆς αὐτῶν, ὁ δὲ Γότθος ἀρχων Ἐβρίμιος γαμβρὸς τοῦ Θευδάτου παρεδόθη ἔκουσίως εἰς τὸν στρατηγόν. Ἐξακολουθῶν τὴν πορείαν του ὁ Βελισσάριος, διῆλθε διὰ τῆς χώρας τῶν Βρεττιῶν καὶ Λευκανῶν (νῦν Καλαβρίαν), εἰσηλθεν εἰς τὴν Καμπανίαν καὶ ἔφθασεν πρὸ τῆς Νεαπόλεως, τὴν ὅποιαν ἐκυρίευσεν ἐξ ἐφόδου κατόπιν πεισματώδους ἀντιστάσεως.

Ἐν τῷ μεταξῷ, ἐπειδὴ ὁ Θευδάτος ἠπράκτει ἐν Ρώμῃ, ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Γότθων, οἵτινες ἀνηγόρευσαν ἡγεμόνα τὸν Οὐίτιγιν, ὅστις ἐξεκένωσε τὴν Ρώμην καὶ ἔσπευσε νὰ συγκεντρώσῃ τὰς δυνάμεις του εἰς τὴν Ραβένναν. Οὕτως ὁ Βελισσάριος εἰσηλθε μετ' ὀλίγον ἀμαχητὶ εἰς τὴν ἄλλοτε κοσμοκράτειραν Ρώμην (κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 536).

Ἐν τῷ μεταξῷ ὁ Οὐίτιγινς συγκεντρώσας πολυάριθμον στρατὸν ἐξ 150.000 ἀνδρῶν, ἐπῆλθε κατὰ τῆς Ρώμης καὶ ἐπολιόρησεν αὐτήν. Ὁ Βελισσάριος περιῆλθε τότε εἰς δυσχερεστάτην θέσιν, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι τὰ Βυζαντινὰ στρατεύματα ἦσαν ὀλιγάριθμα, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι τὰ τρόφιμα ἤρχισαν νὰ ἐλαττώνται. Χάρις ὁμως εἰς τὴν στρατηγικὴν του ἱκανότητα, κατόρθωσε μὲ τρία ἀποσπάσματα ἰππικοῦ νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως καὶ νὰ τρέψῃ αὐτοὺς εἰς φυγὴν, κατόπιν πολιορκίας, ἣτις διήρκεσεν ἔν ἔτος καὶ 9 ἡμέρας.

Ὁ Οὐίτιγινς φεύγων κατέφυγεν εἰς τὴν ὄχρᾶν Ραβένναν. Ὁ Βελισσάριος ἐπολιόρησεν τότε αὐτόν, συνάμα δὲ μὲ ἰσχυρὰ ἀποσπάσματα κατέλαβε τὰς διαβάσεις τοῦ ποταμοῦ Πάδου παρακωλύων οὕτω τὸν ἀπὸ βορρᾶ ἐπισιτισμὸν τῶν Γότθων.

Οἱ Γότθοι ἀπελπισθέντες, ἔστειλαν πρέσβεις εἰς Κωνσταντινούπολιν προτείνοντες εἰρήνην, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου ἀνθίστατο χάρις

εἰς τὰ ἄφθονα τρόφιμα, τὰ ὅποια εἶχον συγκεντρώσει εἰς Ραβένναν.

Ἐν τῷ μεταξῷ ἔφθασαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἰουστινιανοῦ κομίζοντες τοὺς ὄρους τῆς εἰρήνης. Ἄλλ' ὁ Βελισσάριος γνωρίζων τὴν ἐξάντλησιν τῶν Γότθων, δὲν ἐκοινοποίησεν εἰς αὐτοὺς τοὺς ὄρους τοῦ βασιλέως, μολονοῦ ἐπιέζετο ἀπὸ τοὺς στρατηγούς του. Οἱ Γότθοι τότε ἀποδίδοντες τὴν παράτασιν τῆς πολιορκίας εἰς τὸν Οὐίτιγιν, ἐπρότειναν εἰς τὸν Βελισσάριον νὰ ἀνακηρύξουν αὐτὸν βασιλεῖα τῆς Δύσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπέκρουσεν ὁ Βελισσάριος καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πολιορκίαν. Ὁ Οὐίτιγινς τέλος φοβηθεὶς τὴν κατ' αὐτοῦ ἐξέγερσιν τῶν Γότθων, ἐπρότεινεν καὶ πάλιν τὰς αὐτὰς προτάσεις, μετὰ τὴν ἀποποίησιν τῶν ὁποίων ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῆ τὸ 539.

Μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Οὐίτιγινος οἱ ἀνά τὴν Ἰταλίαν Γότθοι ἐξέλεξαν βασιλεῖα τὸν Ἰλδίβατον, ὅστις καὶ πάλιν ὑπέβαλεν εἰς τὸν Βελισσάριον προτάσεις περὶ εἰρήνης καὶ ἀναγορεύσεως αὐτοῦ ὡς βασιλέως ὄλων τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Γότθων, ἀλλ' ὁ Βελισσάριος ἀπέκρουσε καὶ πάλιν τὰς προτάσεις ταύτας παραμένων πιστὸς εἰς τὸν βασιλεῖ. Καθ' ὃν ὁμως χρόνον συνέβαινον ταῦτα ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐπέκειτο τὸ τέλος τοῦ πολέμου, οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐλικαὶ ἐρραδιούργησαν αὐτόν, ὡς μελετῶντα ἀποστασίαν καὶ ἔπεισαν τὸν Ἰουστινιανὸν νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ.

Πράγματι δὲ ὁ Βελισσάριος ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν βασιλεῖα τῶν Γότθων Οὐίτιγιν, πολλοὺς ἐπισήμους Γότθους καὶ πλουσιωτάτην λεῖαν. Αἱ ραδιοργαίαι ὁμως τῶν αὐλικῶν κατόρθωσαν νὰ πείσουν τὸν Ἰουστινιανὸν νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτόν τὴν τέλεσιν τοῦ πατροπαραδότου θριάμβου, ἐνῶ ἀντιθέτως ὁ λαὸς παντοιοτρόπως ἐξεδήλου τὸν θαυμασμόν του πρὸς τὸν νικητὴν στρατηγόν.

Ὁ Βελισσάριος ἀπεστάλη τότε εἰς Μ. Ἀσίαν ὡς ἀρχιστράτηγος τοῦ κατὰ τῶν Περσῶν πολέμου, κατορθώσας νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰς ἐχθρικὰς ἐπιδρομὰς.

Ἄλλ' ὁ ἐν Ἰταλίᾳ ἐναπομείνας βυζαντινὸς στρατὸς παρέλυσεν εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Βελισσαρίου, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τὴν ἀνικανότητα καὶ διαφθορὰν τῶν διαδεχθέντων αὐτὸν στρατηγῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἀνεθάρρησαν οἱ Γότθοι. Πρὸ τῆς καταστάσεως ταύτης εὐρεθεὶς ὁ Ἰουστινιανός, ἠναγκάσθη νὰ στείλῃ καὶ πάλιν τὸν Βελισσάριον, ὅστις ἀπεβίβασθη εἰς Ραβένναν τὸ 541. Ἡ παρουσία τοῦ γενναίου στρατηγοῦ ἐπανάφερε τὴν προτέραν περὶ αὐτοῦ φήμην καὶ μαχητικότητα. Ἐν τῷ ὀλίγῳ κατέλαβε τὴν Βολωνίαν καὶ ἄλλας ὀχυρὰς πόλεις. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Γότθοι εἶχον καταλάβει διὰ προδοσίας τὴν Ρώμην, ἀλλὰ σπεύσας ἐκεῖ ὁ Βελισσάριος τοὺς ἠνάγκασεν νὰ ἀπέλθουν. Θὰ κατέκτα δὲ καὶ ὅλην τὴν Ἰταλίαν, καὶ θὰ ἐπέφερε τὴν ποθητὴν εἰρήνην, ἂν δὲν ἀνεκαλεῖτο καὶ πάλιν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸ 548, μὴ χρησιμοποιηθεὶς ἔκτοτε. Ἀφέθη νὰ ἰδιοτεύσῃ, καθ' ὃν χρόνον τὸ κράτος εἶχεν ἀνάγκην ἀκόμη τῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν του.

Μετὰ πολλὰ ἔτη ὁ Ἰουστινιανὸς ἠναγκάσθη καὶ πάλιν νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν δαφνοστεφῆ στρατηγόν. Τὸ 559 στίφη Οὐννων Κουτριγούρων, ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Ζεβεργάν, διαβάλλοντα τὸν παγωμένον Δούναβιν εἰσέβαλον εἰς τὸν Βυζαντινὸν κράτος. Μοῖρα αὐτῶν ἐτράφη πρὸς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα, ἄλλη πρὸς τὴν Θρακικὴν χερσόνησον, καὶ ἄλλη ὑπὸ τὸν Ζαβεργάν κατηυθύνετο πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πάντες ἀπέβλεψαν τότε εἰς τὸν γηραιὸν στρατηλάτην, καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς ἠναγκάσθη νὰ ἀναθέσῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἀπόκρουσιν τοῦ ἐπιδρομέως. Στρατὸς ὁμοῦ δὲν ὑπῆρχεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐπὶ κεφαλῆς 300 μόνον παλαιῶν στρατιωτῶν του, καὶ πολλῶν ἀγροτῶν, ἐντελὸς ἐμπειροπολέμων, ἐστρατοπέδευσε ἐξω τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τὴν κομῆσιν Χέττον, ἐνῶ οἱ Οὐννοι εἶχον φθάσει μέχρι τῆς Μελατιάδος (βλ. λέξ.) ἀπειλοῦντες καὶ αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν. Ἐπιτεθεὶς κατ' αὐτῶν μετὰ σφοδρότητος ὁ Βελισσάριος, τοιαύτην ἐπέφερεν εἰς αὐτοὺς καταστρο-

φήν, ὥστε ἠναγκάσθησαν οὗτοι νὰ ἀποχωρήσουν καταλιπόντες πλείστους νεκροὺς καὶ τραυματίας.

Μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν Οὐννων ὁ Βελισσάριος εἰσῆλθεν νικητὴς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου καὶ ἀπεσύρθη ὀριστικῶς, ἰδιοτεύων ἄλλοτε ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ἄλλοτε δὲ εἰς τὰ ἀπέραντα κτήματά του.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 563, συκοφαντηθεὶς καὶ πάλιν ὅτι συμμετεῖχε συνωμοσίας τινὸς κατὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, συνελήφθη καὶ ὠδηγήθη πρὸς ἀπολογία. Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάληξις του, ὥστε ἀπηξίωσε κἂν ν' ἀπολογηθῆ, ἢ δὲ σιωπῇ του αὐτὴ ἐθεωρήθη ὡς ὁμολογία τῆς κατ' αὐτοῦ ἀποδιδόμενης κατηγορίας. Ἐν τούτοις, ὁ Ἰουστινιανός, σεβόμενος τὸ ἄσπιλον παρελθὸν τοῦ ἐνδόξου πρεσβύτου, δὲν τὸν ἐφυλάκισεν, ἀλλ' ἤρκεσθη νὰ τὸν στερήσῃ τῶν ἀξιομάτων του καὶ νὰ τὸν περιορίσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ του ἐπὶ ἑξάμηνον περίπου (563), ὅποτε, ἀποδειχθείσης τῆς ἀθωότητός του, τοῦ ἀπεδόθησαν ἡ ἐλευθερία καὶ τὰ ἀξιώματά του.

Ὁ Βελισσάριος ἀπέθανεν ἐν πάσῃ τιμῇ ὀλίγον χρόνον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰουστινιανοῦ τὸ 565, ἢ δὲ ἱστορία κατέταξεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν μεγίστων στρατηγῶν τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νεωτέρου κόσμου.

Σύζυγος αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ Ἀντωνίνα, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέκτησε μίαν θυγατέρα τὴν Ἰωαννίναν.

* *

Ἡ περιπέτεια αὐτῆ τοῦ Βελισσαρίου ἀλλοιουμένη διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἐπὶ τοσοῦτον παρεμορφώθη, ὥστε μεταγενέστεροι χρονολογῶντες, ὅπως ὁ Ἰωάννης Τζέτζης, (ΧΙ αἰών), διηγοῦνται ὅτι ὁ Βελισσάριος ἐτυφλώθη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ὅτι ἠναγκάσθη νὰ ἐπαίτῃ διὰ νὰ ζήσῃ. Τὸν μῦθον ὁμοῦ τοῦτον, ὅστις ἐνέπνευσε ποιητὰς καὶ καλλιτέχνας, οὐδεὶς πιστεύει σήμερον.

Ἡ θρυλικὴ ἱστορία τοῦ Βελισσαρίου συνεκίνησεν ὄχι μόνον τὸν ὑπόδουλον Ἑλληνισμόν, ἀλλὰ καὶ νεωτέρους Ἑυρωπαίους. Τὸ 1767, ὁ Marmontel, ἔγραψε μυθιστό-

ρημα μὲ θέμα τὴν ζωὴν καὶ τὰς περιπετειὰς τοῦ Βελισσαρίου. Ὁ Ε. Schenk, Γερμανὸς πολιτικὸς καὶ λογογράφος, (1788—1841) ἐνεπνεύσθη τὸ δράμα του «Βελισσάριος». Ὁ διάσημος μουσικὸς Donizetti (1797—1848) συνέθεσε μουσικὸν τεμάχιον. Οἱ ζωγράφοι David (1748—1825) καὶ ὁ Gérard (1770—1837) συνέθεσαν θαυμασίους πίνακας : «Ὁ Βελισσάριος τυφλὸς ἐπαίτης», «Βελισσάριος», κοσμοῦντας τὰ Μουσεῖα τῆς Ἀλλῆς καὶ τοῦ Μονάχου.

BENETOI. — Ὀνομασία μιᾶς τῶν ἐν Ῥώμῃ φατριῶν, αἱ ὁποῖαι ἐσηματίσθησαν ἐκ τῆς εὐνοίας τῶν θεατῶν τοῦ Ἴπποδρόμου πρὸς τοὺς ἀρματηλάτας τῶν ἱπποδρομικῶν ἀγώνων.

Κατ' ἀρχὰς αἱ φατρίαὶ ἦσαν δύο : ἡ τῶν Λευκῶν (Albati) καὶ ἡ τῶν Ἐρυθρῶν (Russati), ἀπὸ τοῦ χρώματος τῆς στολῆς τὴν ὁποίαν ἔφερον οἱ ἀρματηλάται. Κατόπιν προσετέθησαν καὶ ἄλλαι δύο : ἡ τῶν Πρασίνων (Prasini) καὶ ἡ τῶν Κυανῶν (Veneti). Ἐκ τῆς Ῥώμης τὸ ἔθιμον τοῦτο μετεδόθη καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπῆρχον μόνον δύο φατρία : ἡ τῶν Πρασίνων καὶ ἡ τῶν Βενέτων, αἱ ὁποῖαι ἔκαλοῦντο καὶ «Δῆμοι», καὶ εἶχεν ἑκάστη τὸν «Δῆμαρχόν» τῆς.

Εἰς τὰς φατρίας ταύτας ἐλάμβανον μέρος καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς. Ὁ Ἀναστάσιος Α' ὁ Δίκωρος π. Χ. (591—518), συνεπάθει τοὺς Πρασίνους, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς (527—565) τοὺς Βενέτους. μεροληπτοῦντες ἐνίστε ὑπὲρ αὐτῶν.

Εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν Βενέτων δὲ ταύτην εὐνοίαν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὀφείλονται αἱ ταραχαὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, αἱ ὁποῖαι κατέληξαν εἰς τὴν τρομερὰν στάσιν τοῦ «Νίκα» (βλ. λέξ.), καθ' ἣν ἐσφάγησαν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἄνω τῶν 30.000 ἀνθρώπων, ἐπυρπολήθη τὸ καλλίτερον μέρος τῆς πρωτευούσης, καὶ ἐπὶ ἑβδομάδα ἀνεστατώθη δλόκληρος ἡ πόλις.

Κατόπιν τῶν τραγικῶν τούτων συμβάντων, ἀπηγορεύθη ἐπὶ μακρὸν ἡ τέλεσις ἀρματοδρομιῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀλλαχού τοῦ κράτους.

* ΒΕΡΓΕΠΟΛΙΣ. — Πόλις τῆς Θράκης

ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντινοῦ. Τὸ ἐθνικὸν Βεργεπολίτης.

* ΒΕΡΕΓΑΒΑ. — Κλεισοῦρα ἐπὶ τοῦ Αἴμου, ἢ ἄλλως καλουμένη Σιδηρᾶ πύλη (Ντεμιρ-καπού). Ταύτην διερχόμενος ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος Ε' ὁ Κυπρῶνυμος (740—775) κατὰ τὴν ἐναντίον τῶν Βουλγάρων ἐκστρατείαν, ὑπέστη σφοδρὰν ἐπίθεσιν ὑπὸ τῶν ἐνεδρευόντων ἐχθρῶν καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀναβάλλων αὐτὴν δι' εὐθετέρων καιρῶν.

* ΒΕΡΕΝΙΚΗ. — Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντινοῦ, πλησίον τῆς Ἀδράνης ἀλλ' ἄγνωστον ποῦ κειμένη.

ΒΕΡΟΙΑ (ἢ Χαλκιδική). — Πόλις ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (VII, 330, 26) ὡς κειμένη ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου πλησίον τῆς Ποτιδαίας ἀποικίας τῶν Κορινθίων, τῆς βραδύτερον ὀνομασθείσης Κασσανδρείας ἀπὸ τοῦ Κασσάνδρου τὸ 316 π.Χ.

* ΒΕΡΕΙΝΙΚΙΑ. — Τοποθεσία παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν, ὅπου ἐνίκηθη ὁ Μιχαὴλ Ραγκαβὲς (817—813) ὑπὸ τοῦ Κροῦμου, ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων. Τόση δὲ ἦτο ἡ φυγὴ τοῦ στρατοῦ, ὥστε, ὅπως διηγείται ὁ Θεοφάνης (Α, 501) ὁ Κροῦμος ἐφοβήθη μήπως ἐπρόκειτο περὶ ἐνέδρας, καὶ διέταξε τὸν στρατόν του νὰ παύσῃ τὴν καταδίωξιν. Μετὰ τὴν ἦτταν ταύτην ὁ Μιχαὴλ παρητήθη ὑπὲρ τοῦ Λέοντος Ε' τοῦ Ἀρμενίου (813—820).

Πιθανῶς ἡ τοποθεσία αὕτη εἶναι ἡ Βαλζήνα τῶν Βουλγάρων, κειμένη Β.Δ. τῆς Ἀδριανουπόλεως.

* ΒΕΤΕΣΤΙΟΣ. — Ὄνομα Θρακικῶν κύριον ἐπισήμου τινός Θρακός, ἡρωοποιηθέντος μετὰ θάνατον ἢ δευτερευόντος τινος τοπικοῦ Θρακικοῦ θεοῦ. («Θρακικὸν Ἀρχεῖον, τόμ. VI, σελ. 14).

* ΒΙΟΥΣ. — Ὄνομα θρακικὸν κύριον ἀπαντῶν συχνάκις εἰς ἐπιγραφὰς τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος εὑρεθείσας ἐν Φιλιππουπόλει καὶ ἀλλαχού τῆς Βορ. Θράκης («Θρακικά») VI (1935) σελ. 150).

ΒΙΩΝ ὁ ΑΒΔΗΡΙΤΗΣ. — Ἀβδηρίτης ἐκ

τῆς οἰκογενείας τοῦ Δημοκρίτου, ἀναφερόμενος ὑπὸ Ἑσυχίου τοῦ Μιλησίου μετὰ τῶν ἐπὶ παιδείᾳ διαπρεψάντων. Ἐξήση κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα καὶ «ἔγραψεν εἶναι τινὰς οἰκήσεις, ἔνθα γίνεσθαι ἕξ μηνῶν τὴν νύκτα καὶ ἕξ μηνῶν τὴν ἡμέραν». (Περὶ τῶν ἐν παιδείᾳ διαλαμπάντων, Β, 12). Ἡ γνώσις αὕτη ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Βίων ἐγνώριζε τὴν σφαιρικότητα τῆς γῆς. Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν περισσοτέρας ἐπὶ τοῦ προκειμένου πληροφορίας.

Ἐπὶ τοῦ Στράβωνος (Α, 29) ἀποκαλεῖται ἄστρολόγος, καὶ θεωρεῖται ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἀθηνεΐα διὰ τὰ ζητήματα τῶν ἀνέμων.

ΒΛΑΧΕΡΝΑΙ (αἰ). — Ὄνομα συνηθέστατον καὶ δημοφιλέστατον εἰς τὸν Βυζαντινὸν κόσμον, τὸ ὅποιον κυρίως εἶναι ἐπώνυμον τῆς Παναγίας (τῶν Βλαχερνῶν), λατρευομένης πολλαχοῦ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ἰδίως δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Τὸ ὄνομα «Βλαχέρναι» ἐσήμαινε τρία σπουδαιότατα πράγματα ἐν Κωνσταντινουπόλει :

α') Τὴν περιφημον ἐκκλησίαν καὶ μονὴν τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν.

β') Τὸ παλάτιον τῶν Βλαχερνῶν.

γ') Ὀλόκληρον τὴν συνοικίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἔκειντο ἡ μονὴ καὶ τὸ παλάτιον.

Ἐπίσης μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἔκαλεῖτο καὶ τὸ τεῖχος, διὰ τοῦ ὁποίου ἐξησφαλίετο ἡ συνοικία τῆς πόλεως : τὸ τεῖχος τῶν Βλαχερνῶν, εὗρισκετο δὲ ἡ συνοικία τῶν Βλαχερνῶν εἰς τὸ ἄνω ἄκρον τῆς πόλεως ἐπὶ τοῦ Κερατίου κόλπου καὶ περιελαμβάνετο εἰς τὴν γωνίαν, τὴν ὁποίαν σχηματίζουν τὰ χερσαῖα τεῖχη καὶ τὰ παραθαλάσσια τεῖχη εἶναι δὲ ἀκριβῶς ἡ τοποθεσία τῆς συνοικίας, ἡ γνωστὴ μὲ τὸ σημερινὸν τουρκικὸν ὄνομα Αἰβάν-Σεραΐ (= ὑψηλὸν παλάτιον).

Τὸ σπουδαιότατον ἱερὸν κειμήλιον, τὸ ὁποῖον κατεῖχε θαυματουργὸν δύναμιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἦτο ἡ ἐσθὴς τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία εὐρέθη εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ μετεκομίσθη εἰς Κωνσταντινουπόλιν εἰς τὴν θῆσιν «Βλαχέρναι».

Εἰς τὴν θῆσιν ταύτην ὁ αὐτοκράτωρ Λέων Α' (457—474) ἔκτισεν ναὸν ἀφιερωθέντα εἰς τὴν Θεομήτορα, καὶ κατεσκευά-

σε κιβώτιον ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου εἰς τὸ ὅποιον κατέθηκε τὸ πολυτιμώτατον κειμήλιον. Ἡ καθιερωθεῖσα ἑορτὴ, κληθεῖσα «Καταθέσις», ἑορτάζεται καὶ σήμερον ἀκόμη τὴν 2 Ἰουλίου.

Ἄλλο περιφημον ἱερὸν κειμήλιον ἦτο ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν ἢ Βλαχερνίτισσας. Ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου διεσώθη εἰς πολυάριθμα μολυβδόβουλα, ἀνήκοντα εἰς μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, εἰς μεγάλους ἄρχοντας καὶ ἄρχόντισσας καὶ εἰς διαφόρους ἐκκλησιαστικούς.

Ἡ Βλαχερνίτισσα αὕτη εἶναι ἡ περιφημος «ὑπέριμαχος στρατηγός», ἡ προστατεύουσα τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν βαρβαρικῶν προσβολῶν. Εἶναι ἡ μεγάλη καὶ ἀκαταμάχητος Ἰρόμαχος καὶ πολιοῦχος τῆς πόλεως, οἱ δὲ ἱστορικοὶ τοῦ βυζαντινοῦ δὲν παύουν ν' ἀναφέρουν μὲ κατάνυξιν καὶ ἐνθουσιασμόν πλείστας ὄσας σωτηρίας τῆς πόλεως.

Ἦδη ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ Προκοπίου οἱ κάτοικοι τῆς θεοφρουρήτου πόλεως ἐθεώρουν τὴν Θεοτόκον ὡς πολιοῦχον τῆς πόλεως. Πρὸς τιμὴν δ' αὐτῆς ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527 — 565) ἔκτισεν ἐκκλησίαν εἰς τὰς Βλαχέρνας. Περιφημος εἶναι ὁ ὑπέροχος ἐκκλησιαστικὸς ὕμνος : «Τῆ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια κτλ.».

Εἰς τὰς Βλαχέρνας ὑπῆρχον τρία ἱερὰ ἀφιερωμένα εἰς τὴν λατρείαν τῆς Παναγίας : τὸ Λοῦσμα ἢ Ἀγίασμα, τὸ ὁποῖον ἀνήγειρε Λέων ὁ Α', ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σωροῦ, ἀνεγερθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοκράτορος, καὶ ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῶν Βλαχερνῶν, ἀνεγερθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐπὶ χώρου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχε ἤδη κτίσει ἱερὸν ὁ θεὸς τοῦ Ἰουστίνου.

Ἡ μεγάλη Ἐκκλησία τῶν Βλαχερνῶν εἶχεν μεγίστην φήμην ὄχι μόνον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλον τὸν Βυζαντινὸν κόσμον, θεωρουμένη ὡς τόπος κατ' ἐξοχὴν ἱερὸς καὶ θαυματουργός, ἀφοῦ μάλιστα εἰς αὐτὴν ἐφυλάσσετο ἡ εἰκὼν τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ.

Ἡ μεγαλοπρεπὴς Ἐκκλησία ἐκάη τὸ 1069 ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ Α' τοῦ Διογένοους (1067—1071). Φαίνεται ὁμως

ὄτι ἀμέσως ἀνεκτίσθη, διότι τὸ εἰς αὐτὴν προσκύνημα ἐξηκολούθησε καθ' ὄλον τὸν μεσαιῶνα.

* *

Τὰ ἀνάκτορα τῶν Βλαχερνῶν ἦσαν ἐπίσης περίφημα, γενόμενα τὸ κέντρον μεγάλων παγκοσμίων γεγονότων κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας.

Ἐνῶ εἰς τὸν ἀπέραντον περίβολον τοῦ Μεγάλου Παλατίου (πλατεία Ἁγίας, Σοφίας καὶ Ἱπποδρομίου) περιλαμβάνετο ἡ Ἁγία Σοφία, ὁ Ἱππόδρομος καὶ ὅλα τὰ μεγάλα δημόσια οἰκοδομήματα τῆς βασιλευσούσης, ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔκτου αἰῶνος οἱ αὐτοκράτορες εἶχον κτίσει τόπους διαμονῆς καὶ εἰς τὰς Βλαχέρνας. Τὸ ἀρχαιότερον γνωστὸν αὐτοκρατορικὸν οἶκμα ἦτο τὸ «Τρικλίσιον» τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου Α' τοῦ Δικόρου (491—518).

Εἰς τὸ νότιον μέρος τῶν Βλαχερνῶν σώζονται τὰ πολύτιμα εἱρεπία τοῦ Βυζαντινοῦ Παλατίου, τὰ ὅποια λέγονται «Παλάτιον τοῦ Κωνσταντίνου» καὶ θεωροῦνται ὡς λείψανα τοῦ Παλατίου Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου (912—959).

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὰ Παλάτια τῶν Βλαχερνῶν ἐκτίσθησαν ὑπὸ τῶν Κομνηνῶν, καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτῶν καὶ κατόπιν μέχρι τῆς ὀριστικῆς καταστροφῆς τῆς αὐτοκρατορίας, ἀπέβησαν τὸ μέγα κέντρον τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ βίου, ὅπως ἄλλοτε ἦτο τὸ μέγα Παλάτιον παρὰ τὸν Βόσπορον.

Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἓν μόνον παλάτιον, ἀλλὰ πολλά. Τὸ πρῶτον μεγαλοπρεπὲς παλάτιον ἐκτίσθη ὑπὸ Ἀλεξίου τοῦ Α' τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118), ὠνομάζετο δὲ Παλάτιον τῶν Βλαχερνῶν καὶ εὑρίσκετο εἰς τὸ δυτικὸν τοῦ ἄνω μέρους τῶν Βλαχερνῶν. Παραπλεύρως αὐτοῦ Μανουὴλ ὁ Κομνηνός (1143—1180) κατεσκεύασε μεγίστην αἵθουσαν ὑποδοχῆς τὴν ὁποίαν διεκόσμησε μὲ μεγαλοπρεπῆ ψηφιδωτὰ παριστάνοντα τὰ ἴδια αὐτοῦ κατορθώματα. Ἀκόμη δὲ πολυτελέστερα καὶ μεγαλύτερα ἦσαν τὰ ἀνάκτορα ποῦ ἐκτίσεν ὁ Μανουὴλ Κομνηνός, περὶ τοῦ κάλ-

λους καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν ὁποίων μὲ ἐνθουσιασμὸν ὁμιλοῦν διάφοροι ξένοι ἐκ τῆς δύσεως περιηγηταί.

Τῶν μεγαλοπρεπῶν τούτων παλατίων τῶν Κομνηνῶν ἐν Βλαχέρναις δὲν σώζονται σήμερον τὰ λείψανα, εἶναι δὲ δύσκολον νὰ καθορισθῇ ἐπακριβῶς ἡ θέσις αὐτῶν, ἐσώθη μόνον τὸ λεγόμενον «Παλάτιον τοῦ Κωνσταντίνου» γνωστὸν μὲ τὸ ὄνομα «Τεκφοῦρ-Σεράϊ», τὸ ὁποῖον, φαίνεται, ἦτο παράρτημα τῶν Παλατίων. Ἐπίσης σώζεται ὁ πύργος τὸν ὁποῖον ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰσαάκιος Β' ὁ Ἄγγελος (1185—1195), «ὡς ἔρεισμα καὶ ὑπέρεισμα τῶν ἀνακτόρων», ὅπως γράφει ὁ Νικήτας Χωνιάτης, καὶ ὁ ὁποῖος σώζεται εἰς ἀρκετὰ καλὴν κατάστασιν.

* *

Τὸ ὄνομα τῶν Βλαχερνῶν εἶναι ἀρχαῖον ἀπαντᾶται δὲ ἤδη κατὰ τὸν δεῦτερον μ. Χ. αἰῶνα παρὰ Διονυσίῳ τῷ Βυζαντίῳ, ἔπειτα δὲ τὸν ἕκτον αἰῶνα παρὰ Προκοπίῳ. Ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος εἶναι σκοτεινὴ, κατὰ δημώδη δὲ παρετυμολογίαν σημαίνει «βάλε χέρι», ἐξηγοῦσαν τὴν προστασίαν τῆς Παναγίας. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, τὸ ὄνομα Βλαχέρναι ἔλαβεν ἐνωρὶς μεγάλην φήμην καὶ ἀπεδόθη εἰς τὴν λατρείαν τῆς Παναγίας, κυρίως δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἡ ὁποία ὡς «Βλαχερνίτιστα» εἶναι ἡ κατ' ἔξοχὴν θαυματουργὸς καὶ προστάτις βασιλευσούσης.

(Βιβλιογραφία: Σκαρλάτου Βυζαντίου, Κωνσταντινούπολις, —Sbersolt, Sanctuaires de Byzance (1921), τοῦ αὐτοῦ: Constantinople Byzantine (1919), —Ι. Παπαδοπούλου «Ses palais et les églises des Blachernes (1928), —Ἀλ. Πασπάτη, τὰ τεῖχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως—Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία ἐν ἄρθρῳ Βλαχέρναι.)

ΒΛΑΧΕΡΝΙΤΙΣΣΑ (Παναγία ἡ).—Ὁνομασία δοθεῖσα εἰς τὸ περίφημον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερὸν τῆς Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις καὶ τὴν ἁγίαν εἰκόνα αὐτῆς. (βλ. Βλαχέρναι).

ΒΟΔΕΝΑ (τά).—Κωμόπολις τῆς Βορείου

Θρακῆς ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τῆς Ροδόπης μεταξὺ Φιλιππουπόλεως καὶ Στενιμάχου, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπέχει περὶ τὰ δύο χιλιόμετρα ἐπὶ θέσεως ὑψηλῆς. Τὸ ἔδαφός της εἶναι ἀνώμαλον, διὸ καὶ αἰοκίαι της εἶναι ἐκτισιμένοι ἀμφιθεατρικῶς.

Οἱ κάτοικοί της μέχρι τῶν τελευταίων ὑπὸ τῶν Βουλγάρων διωγμῶν ἀνήρχοντο εἰς 1200, ἀποκλειστικῶς Ἑλληνας, διατηροῦντας ἀκμάζουσαν Ἑλληνικὴν Σχολήν, οἰκοδομηθεῖσαν περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Διετῆρουν ἐπίσης καὶ Ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου καὶ θεωρουμένην ὡς θαυματουργόν, εἰς τὴν ὁποίαν συνέρρεεν ἰκανὸς ἀριθμὸς ἐθλαβῶν προσκυνητῶν.

Οἱ Βοδενιώται ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γεωργοὶ καὶ ἀμπελοργοί. Σήμερον οὐδεὶς Ἑλληὴν ὑπελείφθη ἐν τῇ κωμοπόλει, τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμὸς μετώκησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἀλλοφύλων πληθυσμῶν, ἐγκατασταθεὶς εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ τέως Δήμου Ταμασίου τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσας. Κατακλιθῆθαι δὲ ἡ κώμη ὑπὸ Βουλγάρων ἐκ Μακεδονίας ἀσχολουμένων εἰς τὴν ἀμπελοργίαν, βομβυκοτροφίαν καὶ καπνοφυτεῖαν. Πολλοὶ ὁμως οἰκίαι κατηρειπώθησαν. (Βλ. Κώδικες Στενιμάχου (2). Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη. Τμῆμα χειρογράφων). Εἰς ἀπόστασιν χιλιομέτρου περίπου ἄνωθεν τῶν Βοδενῶν, ἐπὶ μαγευτικῆς θέσεως κεῖται ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Κηρύκου καὶ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἡ ὁποία, καεῖσα τὸ 1857, ἀνηγέρθη ἐκ νέου διὰ συνδρομῆς τῶν περιοίκων, (Σωτηρίου Ἀντωνιάδου, Βοδενά, ἐν Θρακικῇ Ἐπετηρίδι τοῦ 1897, σελ. 134 καὶ ἔξης).

* *

Ἐν τῇ κωμοπόλει εὐρέθη ἡ κατωτέρα ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή, ἀναγομένη εἰς τὸν δεῦτερον ἢ τρίτον μ. Χ. αἰῶνα, μαρτυροῦσα ὅτι ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ὑπῆρχεν ἀρχαῖος ἑλληνοθρακικὸς συνοικισμὸς.

ΑΓΑΘΗ, ΤΥΧΗ,
ΜΑΡ[ΚΟΣ] Μ[Ο]ΥΚΙΟΣ ΚΛ-
ΑΥΔΙΑΝ[ΟΣ] ΚΑ[Ρ].
ΘΕΝΘΟΥ ΜΝ[Η].
ΜΑ ΤΟ[Δ]Ε ΖΩΝ ΕΑΥ-
ΤΩ [.] ΚΑΤΕΣΤΗΣΕΝ.

*Ἦτοι: Ὁ Μᾶρκος Μούκιος Κλαυδιανὸς Καρδένθου κατεσκεύασε τὸν τάφον τοῦτον.

Τὸ ὄνομα Μᾶρκος Μούκιος Κλαυδιανὸς εἶναι μεταγραφὴ τοῦ λατινικοῦ: Marcus Mucius Claudianus, τὸ ὁποῖον πιθανῶς προσέλαβεν, ὅταν ἐγένετο Ῥωμαῖος πολίτης, καταταχθεὶς εἰς τὸν στρατόν. Τὸ δὲ Καρδένθης εἶναι γνήσιον Θρακικὸν ὄνομα κύριον ἀπαντῶν καὶ εἰς ἄλλας ἐπιγραφὰς («Θρακικά», τόμ. Β (1929), σελ. 22, —Πρβλ. καὶ 1936, σελ. 152. — «Θρακικὸν Ἀρχεῖον» τόμ. VI, σελ. 56).

Ἡ ὡς ἄνω ἐπιγραφὴ εὐρέθη ἐν τῇ θέσει καλουμένην Ἀϊ-Τράπεζα. Κατὰ δὲ τὸν Τσουκαλᾶν (Ἱστοριογεωγραφικὴ περιγραφή τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως, Βιέννη 1851, σελ. 62) μέχρι τῶν χρόνων τοῦ διετηρεῖτο ἐν τῇ κωμοπόλει περικαλλὲς ἀγαλμα τῆς θεᾶς Δήμητρος ἐπὶ τοῦ ὁποίου, ὡς ἤκουσε, ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφή:

ΔΗΜΗΤΡΑ ΘΕΑ ΤΩΝ ΧΩΡΑΦΙΩΝ.

ΒΟΛΒΗ. — Λίμνη τῆς Μακεδονίας κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, περὶ τὴν ὁποίαν, κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, ἀπόσπ. 36) κατοῦσκον Μυγδόνες, ἀρχαῖος Θρακικὸς λαός. «... Καὶ δὴ καὶ μάλιστα λέγονται Μυγδόνες οἱ περὶ τὴν λίμνην (Βόλβην).» Ὁ Ἡρόδοτος (VIII, 127—128) ἀναφέρων αὐτὴν ἀνωνύμως, λέγει ὅτι ὁ Ἀρτάβαξος, στρατηγὸς τοῦ Ξέρξου, κατέσφαξε παρὰ τὴν λίμνην ταύτην τοὺς Βοττιαίους, ἐπαναστατήσαντας κατὰ τοῦ βασιλέως.

Ὁ Ἡγήσανδρος παρ' Ἀθηναίῳ (Δειπν. VIII) ὀνομάζει αὐτὴν Βολύκην, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξέβαλλον δύο ποταμοί: ὁ Ἀμνίτης καὶ ὁ Ὀλυνθιακὸς διερχόμενοι παρὰ τὴν Ἀπολλωνίαν τὴν Χαλκιδικήν. (βλ. λ.). Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἀναφέρει καὶ ὁμώνυμον πόλιν ἦτις, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, εἶναι τὸ ἐπὶ τῆς βορείας ὄχθης τῆς λίμνης χωρίον Μπεσίκια, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ τὸ τουρκικὸν ὄνομα αὐτῆς Μπεσίκια ἢ Μπουγιούκ - γκιόλ.

Δυτικῶς αὐτῆς κεῖται ἡ μικροτέρα αὐτῆς λίμνη τοῦ Ἁγίου Βασιλείου ἢ Λαγκαδά ἢ Κιουτσούκ - Μπεσίκ, τῆς ὁποίας δέχεται τὰ ὕδατα.

Ἡ Βόλβη εἶναι βαθυτάτη, ἔχει δὲ μῆ-

κος 24 περίπου χλμ., πλάτος 5 και βάθος 20 μέτρα, κείται δὲ εἰς 50 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Τὰ πλεονάζοντα ὕδατα τῆς Βόλβης χύνονται διὰ τινος διώρυγος εἰς τὸν Ῥήχιον ποταμὸν (κοινῶς: Μπουγάζι τῆς Ῥεντίνας), ὅστις διὰ στενωμάτων καὶ ἀποκρήμων δασωδῶν κλιτύων, μήκους 7 περίπου χιλιομέτρων ἐκβάλλει εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον, πρὸς βορρᾶν τοῦ χωρίου Σταυρός.

ΒΟΛΒΗ. — Μικρὰ καὶ ἄσημος πολίχνη τῆς Μυθρονίας, κειμένη ἐπὶ τῆς βορείου ὄχθης τῆς ὁμωνύμου λίμνης (νῦν Μπεσίκια). Πότε ἰδρῦθη καὶ ὑπὸ τίνος, ὡς καὶ πότε κατεστράφη, ἄγνωστον.

Παρ' αὐτὴν ὑπῆρχε φρούριον τι, καλούμενον *Βολβός, τὸ ὄπλιον, κατὰ τὸν Προκόπιον* (Περὶ Κτισμ. IV, 4) ἐπισκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527 — 565). (Πρβλ. καὶ Καντακουζηνοῦ Ἱστορ. τόμ. Β' σελ. 25, 12).

ΒΟΛΥΚΗ. — Ἄλλη ὀνομασία τῆς λίμνης Βόλβης (βλ. λέξ.) ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Ἠγηγάνδρου παρ' Ἀθηναίῳ (Δειπνοσοφ. VIII), εἶναι ἢ σημερινὴ κοινῶς καλουμένη Μπεσίκια ἢ Μπεσίκ - γκιόλ.

* **BONOMASION** (Κάστρον). — Σταθμὸς (Bonamansio) ἐπὶ τῆς ἀπὸ Φιλιππουπόλεως εἰς Ἀδριανούπολιν ὁδοῦ, ὅπου ἐγένετο μεταλλαγὴ ἵππων, ἀναφερόμενος ὑπὸ τῶν ὁδοιπορικῶν.

ΒΟΟΣ ΑΓΟΡΑ (forum bovis). — Θέσις κειμένη ἐν τῷ δυτικῷ τμήματι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου εὐρίσκετο μεγάλη κάμιнос ἔχουσα τὴν ὄψιν κολοσσαίου ταύρου, σωζομένη μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἡρακλείου (610—641) ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐτάκη, καθὼς καὶ ἀψίδες μετ' ἀγαλμάτων καὶ ἀναγλύφων παραστάσεων.

ΒΟΡΒΥΖΗΣ. — Ποταμίσκος τῆς Ἀν. Θράκης παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, (βλ. λέξ. Βαρβύσης).

ΒΟΡΚΙΑ (ἦ). — Κάστρον τῆς Βορείου Θράκης πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀναφερόμενον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ὀδοιπορικῶν, καὶ χρησιμεῖον ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων πρὸς μεταλλαγὴν ἵππων.

ΒΟΡΜΙΣΚΟΣ. — Βλ. λέξ. Βορμισκος.

* **ΒΟΣΠΟΡΙΑ** (τὰ) Δημόσιοι ἀγῶνες ἐν Θράκῃ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τοῦ Ἡρακλείους εἰς τοὺς ὁποίους, κατὰ τινα ἐπιγραφὴν, ἐνίκησεν ὁ Ὀλυμπιόδωρος Βενδώρου, ὅστις στεφανωθεὶς διὰ λαμπάδων τῶν ἐφήβων, ἀνέθηκε «τὸ ἄθλον Ἑρμῆ καὶ Ἡρακλεῖ», κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ἀθηναίων, ὅπου ὁ νικῶν κατὰ τὰς λαμπαδηδρομίας προσέφερε τὴν λαμπάδα αὐτοῦ ὡς ἀνάθημα. («Θρακικά», τόμ. V (1934), σελ. 55).

ΒΟΣΠΟΡΙΧΟΣ. — Ἱερομνήμων ἐν Βυζαντίῳ, ἦτοι ἀνώτερος ἄρχων ἢ καὶ ἐπώνυμος, κατὰ τι ψήφισμα ὑπὲρ τοῦ Δήμου τῶν Ἀθηναίων, ἐκ μέρους τῶν πόλεων Βυζαντίου καὶ Περὶνθου, παρατιθέμενον ἐν τῷ «περὶ στεφάνου» λόγῳ τοῦ Δημοσθένους. (Πρβλ. καὶ Πολυβίου IV, 52, 4).

ΒΟΣΠΟΡΟΥ (Ἀνάπλους). — Ἔργον γεωγραφικῶν Διονυσίου τοῦ Βυζαντίου, συγγραφὴν περὶ τὰ τέλη τοῦ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνος, δυνάμενον καὶ σήμερον ἀκόμη νὰ θεωρηθῆ ὡς τέλειον ὑπόδειγμα ναυτιλικῶν ὁδηγῶν.

Ἀτυχῶς δὲν διεσώθη ὁλόκληρον τὸ ἔργον παρὰ ἐκ περισωθείσης μεταφράσεως γενομένης ὑπὸ τοῦ Pierre Gilles (ἢ Πέτρου Γιλίου, ὅπως ὑπὸ πολλῶν ὀνομάζεται), τὸν ὁποῖον Φραγκίσκος ὁ Α' ἐπεφόρτισε νὰ περηγηθῆ τὴν ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν. Οὗτος ἐπέτυχε νὰ ἀνεύρη λατινικὰς μεταφράσεις τῶν περισσοτέρων ἐλλειπόντων χωρίων, οὗτω δὲ κατάρθωσε νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ πολῦτιμον τοῦτο σύγγραμμα σχεδὸν ἀκέραιον. Ἀρίστη ἐκδοσίς του μετὰ σχολίων ἐγένετο τὸ 1874 ὑπὸ τοῦ Didot ὑπὸ τὸν τίτλον: «De Bosphoro navigazione».

ΒΟΤΤΙΑ, ΒΟΤΤΙΚΗ ἢ ΒΟΤΤΙΑΙΑ (χώρα). — Χώρα τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ Θράκης, ἐκτεινομένη πρὸς Ν. τῆς Κρουσαίας, ἀπὸ τῆς Ἀντιγονείας (Ἀντιγονείας (Μετόχιον τοῦ Ἁγίου Παύλου) μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Παλλήνης (νῦν Κασσάνδρας), ὅπου ἔκειτο ἡ Ποτιδαία. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἦσαν Θραῖκες, κατοικοῦντες προηγουμένως τὴν Ἡμαθίαν, κειμένην μεταξὺ τῶν πο-

ταμῶν Ἀλιάκμονος καὶ Ἀξιοῦ. (Ἡροδ. VII, 123, 127, 185. — Θουκυδ. A, 57, B, 79, 100) καὶ διαρροεμένην ὑπὸ τοῦ Λουμεινιδῶν ἦλθον καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐνταῦθα, ἐκαλοῦντο δὲ πρὸς διάκρισιν τῶν Βοττιαίων τῆς Ἡμαθίας, Βοττιαῖοι οἱ Χαλκιδεῖς. Βραδύτερον ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Ε' (220 — 179 π. X.) πολλοὶ τῶν Βοττιαίων ἐπανῆλθον εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν κοιτίδα, παρῆμεινεν ὁμῶς τὸ ὄνομα αὐτῶν.

Τῶν Βοττιαίων τῆς Χαλκιδικῆς σώζονται νομίσματα ἀνερχόμενα εἰς τὰ ἔτη 424 — 392 π. X. Ἐμπροσθεν παριστώσι κεφαλὴν Δήμητρος μετὰ στεφάνου ἐκ σταχῶν, ὀπισθεν δὲ φέρουν τὴν ἐπιγραφὴν ΒΟΤΤΙΑΙΩΝ. Ἐπίσης σώζονται καὶ χαλκᾶ τῶν χρόνων τῆς Χαλκιδικῆς συμμαχίας (392—379 π. X.) ἢ καὶ βραδύτερον μετὰ διαφόρων ἐμβλημάτων καὶ τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς. (Head - Σβορώνου, τόμ. Α' σελ. 310. — Babelon, τόμ. IV, σ. 589 καὶ ἔξης).

Πόλεις τῆς Βοττικῆς ἢ Βοττιαίας ἀναφέρονται 4 : ἢ Ἀντιγόχεια, ἢ Σπάρταλος, ὁ Σκῶλος καὶ ἢ Μίλκυρος (βλ. λέξι.).

ΒΟΥΖΗΣ. — Στρατηγὸς Βυζαντινὸς γεννηθεὶς ἐν Θράκῃ. Συμμετέσχε ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Βελισσάριον τὸ 528 εἰς τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν ἐν Μεσοποταμίᾳ ὡς διοικητὴς τῶν ἐκ Λιβάνου στρατευμάτων.

Ἀποσταλεὶς τὸ 560 εἰς τὴν Λαζικὴν πρὸς ματαίωσιν τῆς ὑπὸ τῶν Περσῶν καταλήψεως τῆς, διεκρίθη κατὰ τὰς ἐπιχειρήσεις ἐκεῖνας, κατὰ τινα δὲ ἄτακτον ὑποχώρησιν τῶν πολιορκούντων τὸ φρούριον Ὀνόγουριν Βυζαντινῶν, προελθοῦσαν ἐκ τυχαίου πανικοῦ, κατῴρωσε διὰ τῆς γενναιότητός του νὰ συγκεντρώσῃ ἀριθμὸν τινα ἱππέων καὶ νὰ σώσῃ ἐκ τῆς σφαγῆς καὶ τῆς αἰχμαλωσίας τὰ ἐν ἀποσυνθέσει φεύγοντα στατεύματα.

ΒΟΥΚΟΛΕΩΝ. — Ἐν τῶν βασιλικῶν μεγάρων τοῦ Βυζαντίου, κείμενον ἐντὸς τοῦ μεγάλου περιβόλου τῶν Παλατιῶν, ἐκτενομένου μεταξὺ τοῦ Ἴπποδρόμου (νῦν Ἄτ — Μείντάν) καὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Προποντίδος. Ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Θεοδο-

σίου Β' (408—450), ὀνομάσθη δὲ οὕτως ἐκ τῶν κοσμοῦντων τὴν πρὸς τὴν θάλασσαν κυρίαν αὐτοῦ ὄψιν μαρμαρίνων λεόντων καὶ ἄλλων θηρίων, κυρίως δὲ ἐκ τοῦ μαρμαρίνου συμπλέγματος λεόντος σπαράσσοντος βοῦν. Ἦτο συμμέγεθες καὶ καλυτελέστατον κτίριον περιλαμβάνον πλὴν καὶ ἄλλων, ἐκκλησίαν πολυτελεστάτην, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐφυλάσσετο «ὁ ἀκάνθινος στέφανος», ἢ «ἁγία λόγχη», ὁ «σπόγγος» κτλ. καθὼς καὶ μέρος τῶν σπαργάνων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰ ὁποῖα ἀπήχθησαν ὑπὸ τῶν Φράγκων εἰς Παρισίους τὸ 1234. Ὁ Μαρκιανὸς (450—457) ἐπεξέτεινεν αὐτό, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος Ζ' ὁ Πορφυρογέννητος (912—959) ἐκαλλώπισεν αὐτό.

Ἐν τῷ παλατίῳ τούτῳ κατῴκει ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς (963 — 969), ὁ Νικηφόρος Βοτανειάτης (1078—1081), καθὼς καὶ Ἀλέξιος Α' ὁ Κομνηνὸς (1081—1118).

Εἰς τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο παλάτιον κατέφυγε μετὰ πλείστων γυναικῶν τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ Βυζαντίου ὁ Ἀλέξιος Ε' ὁ Δούκας ἢ Μούρτζουφλος, ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν οἱ Σταυροφόροι τὴν 12 Ἀπριλίου 1204.

Εἰς τὸ αὐτὸ παλάτιον ἐγκατεστάθη καὶ ὁ πρῶτος λατῖνος αὐτοκράτωρ Βαλδουῖνος ὁ Φλανδρικὸς (1204—1205).

Μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου τὸ 1261, τὸ παλάτιον τοῦ Βουκολέοντος καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ περὶ αὐτὸ ἐγκατελείφθησαν καὶ ἤρχισαν καταρρέοντα, μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453) καταφίσθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι διὰ τῶν κίωνων αὐτῶν καὶ λοιπῶν μαρμάρων ἐκόσμησαν τὰ τεμένη αὐτῶν.

Ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Βουκολέοντος εὐρίσκετο καὶ τὸ «δεσμοτήριον τοῦ Βουκολέοντος», ὅπου ἐκρατοῦντο πολιτικοὶ τινες κατάδικοι, τοὺς ὁποίους οἱ βασιλεῖς ἤθελον νὰ κρατοῦν ὑπὸ ἀνθρώπων τῆς σωματοφυλακῆς των. Τὸ δεσμοτήριον τοῦτο ἐκαλεῖτο καὶ «Καμάραι Βουκολέοντος».

ΒΟΥΚΟΛΕΟΝΤΟΣ (λιμὴν). — Μικρὸς τεχνητὸς λιμὴν, κατασκευασθεὶς παρὰ τὸ ἀνάκτορον τοῦ Βουκολέοντος (βλ. ἀνωτέ-

ρω) και ἀποτελῶν τὴν μόνην ἀπὸ θαλάσσης εἴσοδον τῶν βασιλικῶν παλατιῶν. Ἐχρησιμοποιεῖτο δὲ ἀποκλειστικῶς μόνον ὑπὸ τοῦ βασιλέως και τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, διὸ και ἐν αὐτῷ ἐστάθμευε πάντοτε τὸ «βασιλικὸν δρομῶνιον», ἡ βασιλικὴ θαλαμηγός, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον.

Ἡ ἀποβάθρα τοῦ λιμένος τούτου ἦτο μαρμάρινος και πολυτελεστάτη, κεκοσμημένη διὰ στηλῶν, λεόντων και λοιπῶν ἀγαλμάτων.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453) οἱ Τοῦρκοι κατέχουσαν αὐτόν. Ἡ θέσις τοῦ λιμένος καθὼς και τοῦ ἡμῶν παλατιῶ ἡμφιοβητεῖτο μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν, ὁπότε τὸ 1871, κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου, ὄτε ἤλθον εἰς φῶς θεμέλια και τοῖχοι δλόκληροι και στοαί, ἐπιγραφαι και ἀνάγλυφα.

* ΒΟΥΝΟΣ ΛΕΟΝΤΟΣ. — Τοποθεσία παρὰ τὴν Μεσημβρίαν τῆς Θράκης, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ τῆς μεγάλης καταστροφῆς τὴν ὁποίαν ἐπέφερον ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Λέων Ε' ὁ Ἀρμένιος (813—820) κατὰ τῶν Βουλγάρων, ὄτε οὗτοι ἐπέδραμον τὴν Θράκην ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κροῦμον (τῶν μετὰ Θεοφάνην, I, 49).

* ΒΟΥΡΚΗΛΙΘΙΑΣ. — Ὄνομα Θρακικὸν κύριον ἐπισήμου τινὸς Θρακὸς ἡρωποισθέντος μετὰ θάνατον ἡ δευτερευόντος τινος τοπικοῦ Θρακικοῦ Θεοῦ. («Θρακικὸν Ἀρχεῖον», τόμ. VI, σελ. 14).

* ΒΟΥΡΤΙΚΟΝ. — Παράλιος πόλις τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἡ αὐτὴ μετὰ τὸ Περοντικὸν τοῦ Πτολεμαίου (Γεωγρ. Γ', 11, 3) παρὰ τὴν Ἀγαθούπολιν (βλ. λέξ.).

ΒΟΥΤΗΣ. — Υἱὸς τοῦ Βορέου ἐν Θράκῃ. Ἐκβλήθεις ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Λυκούργου κατέλαβε τὴν νῆσον Στρογγύλην (Νάξον), κατὰ τινὰ δὲ Διονυσιακὴν ἐρωτὴν ἐν Θεσσαλίᾳ ἤρπασε τὴν Κορωνίδα, ἐρωμένην τοῦ Ἀπόλλωνος. Παραφρονήσας διὰ τὴν πράξιν του ταύτην ἐρρίφθη εἰς φρέαρον (Διοδ. Σικελ. V, 50).

ΒΡΑΥΡΩ (ἡ). — Σύζυγος τοῦ Πιττακοῦ βασιλέως τῶν Ἡδωνῶν, λαοῦ Θρακικοῦ.

* ΒΡΑΧΩΝ (χωρίον τῶν). — Βυζαντινὸν χωρίον ἐν τῇ περιφερείᾳ Μάκρης και Τραϊ-

ανουπόλεως ἐν Θράκῃ, ἀναφερόμενον εἰς ἔγγραφον τοῦ 1204, ἀναγράφον διανομὴν τοῦ κατακτηθέντος Βυζαντινοῦ Κράτους, μετὰ τῶν Βενετῶν, τοῦ Λατίνου αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως και τῶν εὐγενῶν σταυροφόρων. Ἄγνωστος και ἀκαθόριστος ἡ θέσις αὐτοῦ.

ΒΡΙΓΙΖΗΣ (φρούριον). — Ὀχυρώτατον φρούριον τῆς Μυγδονίας ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τὴν λίμνην Βόλβην (νῦν Μπεσίκια), ἐπισκευασθὲν κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565).

Τὸ ὄνομα φαίνεται ὄτι ἔχει σχέσιν μετὰ τὸς Βρύγας. ἡ Βρύγους και Βρύγαντας (βλ. λέξ.), Θρακικὸν λαόν, κατοικοῦντας εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν, κατὰ τὸν Στράβωνα (VII, 330, 25) τὴν περὶ τὸ Βέρμιον χώραν.

ΒΡΙΕΡΟΥΛΑ (ἡ). — Ὄνομα θρακικὸν κύριον, ἀπαντῶν διὰ πρώτην φορὰν ἐν ἐπιγραφῇ τοῦ δευτέρου ἡ τρίτου μ.Χ. αἰῶνος, εὑρεθεῖσιν ἐν τῇ Ν.Δ. Θράκῃ («Θρακικά» τόμ. XV (1941) σελ. 404).

ΒΡΥΕΝΝΙΟΣ (Νικηφόρος). — Υἱὸς τοῦ Νικηφόρου Βρεννίου, τῆς ἐπιφανοῦς ἐξ Ἀδριανουπόλεως οἰκογενείας τῶν Βρεννίων, γεννηθεῖς τὸ 1062 ἐν Ἀδριανουπόλει. Διὰ τὸ κάλλος και τὴν ἐξαιρητικὴν μόρφωσιν του ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ ὡς σύζυγος τῆς θυγατρὸς του Ἄννης, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέκτησε πολλὰ τέκνα, ἀναφερόμενα ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων ὡς «καισαρόπαιδες», διότι ὁ πατὴρ των εἶχε τιμηθῆ διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ καισαρος.

Τὸ 1097 ὁ Νικηφόρος διηύθυνε τὴν ἄμυναν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τῆς στρατιᾶς τοῦ Γοδεφρείδου ντε Μπουγιόν (Godelfroi de Bouillon), ἀρχηγοῦ τῆς πρώτης σταυροφορίας και Ἀλεξίου συνθήκην εἰρήνης, τὸ δὲ 1116 διηύθυνεν ἐπιτυχῶς τὴν κατὰ τοῦ σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου στρατιάν.

Ὅταν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ (1118) ἡ πενθερά του Εἰρήνη και ἡ σύζυγός του Ἄννα ἡ Κομνηνὴ ἐσχεδίαζον ν' ἀναδείξουν αὐτὸν ὡς

αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου, ἀντὶ τοῦ νομίμου διαδόχου αὐτοῦ Ἰωάννου Κομνηνοῦ, ὁ Νικηφόρος ἀπέρριψε μετ' ἀγανακτικῆς καὶ κατεδίκασε τὰ σχέδιά των.

Ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ ἔλαβε διάφορα κυβερνητικὰ ἀξιώματα καὶ συνώδευεν αὐτὸν τὸ 1137 εἰς τὴν κατὰ τῆς Συρίας ἐκστρατείαν.

Παρ' ὅλας τὰς στρεπτικὰς καὶ διπλωματικὰς του ἀσχολίας, ὁ Νικηφόρος ἔγραψε καὶ διαφόρους ἠητορικὰς, φιλοσοφικὰς καὶ ἱστορικὰς πραγματείας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἱστορικὸν ποίημα περὶ τοῦ Ἄλεξίου Κομνηνοῦ, ἀναφερόμενον κυρίως εἰς τὰ γεγονότα τῶν ἐτῶν 1070—1079 (Κρουμβάχερ, Ἱστορ. τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας, μετάφρ. Γ. Σωτηριάδου, τόμ. Α, σελ. 550).

* ΒΡΟΓΓΟΣ (ποταμός). — Ὄνομα ἀρχαίου ποταμοῦ τῆς Θράκης ἐν Δαρδανίᾳ, ὅστις δεχόμενος, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (IV, 49) τὰ ὕδατα τοῦ Ἄγερου ποταμοῦ, ταυτιζομένου μὲ τὸν σημερινὸν Ibar, χύνεται εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως. Ταυτίζεται μὲ τὸν Μάργον τῶν Ῥωμαίων (Margus fluvius), τὸν σημερινὸν Μοράβαν. (Πρβλ. Besnier, Lexique de géographie ancienne, καὶ N. Vullic, Alexandre le Grand sur le Danube, in «Ἐένια», σελ. 181—203).

* ΒΡΥΚΑΙ ἢ ΒΡΥΚΕΙΣ (οἱ). — Ἔθνος Θρακικόν, ἀναφερόμενον ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου, οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς Βρύγας (βλ. λέξ.). Λέγονται καὶ Βρυκιοί.

* ΒΥΒΑΙ (οἱ). — Ἔθνος θρακικόν, τὸ ἐθνικὸν οἱ Βύβαι» (Στέφανος Βυζάντιος).

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ἢ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ (οἱ). — Βυζαντινοὶ ἢ Βυζαντινοὶ λέγονται οἱ ἐν Βυζαντίῳ γράψαντες συγγραφεῖς ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου (325 μ. Χ.) μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Πολύτιμα ἴδιως εἶναι τὰ ἱστορικὰ αὐτῶν συγγράματα, ὅχι τόσο διὰ τὴν φιλοκαλίαν καὶ τὴν ἀκριβείαν τοῦ ὕφους, ὅσον διότι εἶναι αἱ μόναι πηγαὶ τῶν συγχρόνων αὐτοῖς γεγονότων. Ὁ Ζωναρᾶς (1118), ὁ Νικήτας Χωνιάτης ἢ Ἀχομινάτος (1216),

ὁ Νικηφόρος Γρηγορᾶς (1359), ὁ Λαόνικος Χαλκοκονδύλης (1463) ἔγραψαν ἀλληλοδιαδόχως ἱστορικὰς πραγματείας αἱ ὁποῖαι ἀπαρτίζουν τὴν Βυζαντινὴν Ἱστορίαν.

* ΒΥΖΗΣ. — Ὄνομα κύριον Θρακο-Ἑλληνικὸν κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Βορείᾳ Θράκῃ («Θρακικά» τόμος (1936), σελ. 198).

ΒΥΘΙΑΣ. — Βυζαντινὴ ὀνομασία ὕφους τοῦ ἑὸς τῆς Ἑθροπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, κειμένη μεταξὺ τῶν σημερινῶν χωρίων Δεφδερδάρ καὶ Ἀρναούτ-κιοί.

* ΒΥΜΑΖΟΣ. — Ἀρχαία πόλις τῆς Παιονίας ἐν Θράκῃ, μνημονευομένη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' ἀγνώστου ταῦτ' ὀνόματος.

* ΒΩΣΑΓΥΡΗΝΟΣ. — Τοπωνυμικὸν γνωστὸν ἐκ τῆς καταπέρω ἐπιγραφῆς εὐρεθείσης ἐν τῇ Βορείᾳ Θράκῃ, ἐν τῇ σημερινῇ περιοχῇ τοῦ Ivailongrad τῆς Βουλγαρίας : «Κυρίῳ Ἡρακλεῖ Ἀπολλόδορος Ῥησκουπόρεως Βωσαγυρηνὸς ὑπὲρ τε αὐτοῦ καὶ τῶν ἰδίων εὐχαριστήριον ἀνέθηκα». («Θρακικά», τόμ. XIII (1940) σελ. 428).

Γ

ΓΑΖΩΡΕΑ ἢ ΓΑΖΩΡΕΙΤΙΣ (Ἄρτεμις). — Ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος, ἀπὸ τῆς ἐν Ἡδωνίδι πόλεως Γαζώρου (βλ. λέξ.) ὅπου ἐλατρεύετο ἰδιαιτέρως.

* ΓΑΛΗΨΟΣ (ἡ). — Πόλις τῆς χερσονήσου Σιθωνίας (νῦν Λόγγου), κειμένη μεταξὺ τῶν πόλεων Τορώνης καὶ Σερμύλης (Ἡροδ. VII, 122). Δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὴν ὁμώνυμόν της, ἀποικίαν Χαλκιδικῆν, κειμένην ἀνατολικῶς τοῦ Στρυμόνου ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἡδωνῶν (βλ. λ.).

Παρσμείνασα ἐλευθέρη μέχρι τῶν Μηδικῶν πολέμων, ὑπέκυψεν εἰς τὸν Περσικὸν ζυγὸν καὶ ὑπέστη τὴν κοινὴν τύχην ὅλων τῶν παραλιακῶν πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν, ἄγνωστος ἡ τύχη αὐτῆς, μὴ ἀναφερομένη εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν Ἀθηναίων. Ἐκεῖτο δὲ ὅπου τὸ νῦν χωρίον Τριπόταμος ἢ ὅπου τὰ μετόχια τῆς Μονῆς

Κασταμονίτου καὶ Γρηγορίου (Πρβλ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 615).

ΓΑΝΟΣ (ὄρος). — Ὄρος τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, ἐκτεινόμενον πρὸς βορρᾶν τῆς ὁμωνύμου πόλεως ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ὑπῆρχον πολλὰ φρούρια (κάστρα), τὰ ὁποῖα κατεστράφησαν τὸ 813 κατὰ τὴν μεγάλην ἐπιδρομὴν τῶν Βουλγάρων ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κροῦμον. «Εὐρόντες δὲ ἐκέισε λαὸν πολὺν κρυπτόμενον καὶ σχεδὸν πάντα τὰ κτήνη τῆς Θράκης, κατέσφαξαν τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη ὄντα εἰς πλήθος, αἰχμαλωτεύσαντες, ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν καὶ γυναικόπαιδα πολλά». (Ἀδήλου, Περί Λέοντος Ἀρμενίου, Ἔκδ. Βόννης, σελ. 345). — Theophanis continuati, σελ. 614).

ΓΑΡΗΣΚΟΣ.—Πόλις τῆς Κρουσίδος ἐν τῇ Χαλκιδικῇ Χερσονήσῳ ἢ ἐπὶ Θράκης, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στράβωνος καὶ καταστραφεῖσα τὸ 316 π. Χ. μετ' ἄλλων 26 πόλεων πρὸς ἴδρυσιν τῆς Θεσσαλονίκης.

Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν αὐτὴν πρὸς τὴν ἐν Σιντικῇ ὁμώνυμόν της (βλ. λέξ.).

* ΓΕΛΙΠΥΡΙΣ.—Ὄνομα κύριον καθαρῶς Θρακικὸν κατ' ἐπιγραφὴν τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθεῖσαν εἰς τὸ χωρίον Τσακαρλάρ τῆς Βουλγαρίας, τὸ ἐμπόριον τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων Πίζος. («Θρακικά», τόμ. VII, σελ. 196 καὶ ἐξῆς).

* ΓΕΡΜΙΑ (τά).—Ἔδρα ἀρχιεπισκοπῆς ὑποκειμένη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, ἀναφερομένη εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά Χρονικά (Μ. Σταμούλη, Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης, «Θρακικά», τόμ. XVI (1940), σ. 18 καὶ 56).

* ΓΕΤΙΣ (ἡ).—Ὄνομα τῆς συζύγου τοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, ἐκ Γετίας, Θρακικῆς Χώρας.

ΓΙΓΩΝ ἢ ΓΙΓΩΝ (Γίγων ἢ Γιγῶν).—Ἐπώνυμον τοῦ Διονύσου, λατρευομένου ἐν τῇ Γιγωνίδι ἄκρᾳ (τὸ σημερινὸν ἄκρωτήριον τῆς Ἐπανωμῆς), παρὰ τὴν πόλιν Γίγωνον. (βλ. λέξ.).

ΓΙΓΩΝΙΣ ἢ ΗΓΩΝΙΣ (ἄκρα).—Ἀκρωτήριον τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, ταυτιζόμενοι πρὸς τὴν σημερινὴν Ἐπανωμὴν

ἄκραν ἢ ἀκρωτήριον τῆς Ἐπανωμῆς.

ΓΚΑΓΚΑΟΥΖΟΙ.—Λαὸς κατοικῶν παρὰ τὴν Δυτικὴν ἄκτὴν τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἀπὸ τοῦ Αἴμου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβεως, κυρίως δὲ εἰς τὰς πόλεις: Βάρναν, Μπαλτοῖκ, Καβάρναν μετὰ τῶν περιφερειῶν των, ἐν Βεσσαρβία σποραδικῶς εἰς τὰ Β. Α. τῆς Βουλγαρίας, καθὼς καὶ κατὰ τὸν ροῦν τοῦ Δουνάβεως καὶ περὶ τὴν Ἀδριανουπόλιν ὑπὸ τὴν ἔκωνυμίαν Γκαγκαοῦζοι. Ὡς μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν μετεχειρίζονται τὴν Τουρκικὴν, θρησκευτικῶς δὲ ὑπάγονται εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Μολονότι δὲ κατὰ διαφόρους καιροὺς κατεβλήθησαν προσπάθειαι ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων, Βουλγάρων καὶ Ῥώσων ὅπως ἐθνικῶς ἀφομοιωθοῦν μετ' αὐτῶν, οἱ Γκαγκαοῦζοι παρέμειναν πιστοὶ εἰς τὴν φυλὴν των καὶ μέχρι σήμερον, ὁμιλοῦντες ὡς μητρικὴν γλῶσσαν τὴν τουρκικὴν καὶ διατηροῦντες τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν προγόνων των.

Πότε οἱ Γκαγκαοῦζοι ἤλθον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Βαλκανικὴν Χερσονήσον δὲν εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς Ἱστορίας. Ἐκ τῶν γενομένων ὁμως ἐρευνῶν καὶ μελετῶν, τὰς ὁποίας ἔκαμαν οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ ἱστορικοὶ περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, τῆς γλώσσης καὶ τῶν παραδόσεών των, ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν ποῦ ἀνεκαλύφθησαν ἐπὶ βράχου τινὸς τοῦ ποταμοῦ Ὀρχάν καὶ ἐξηγήθησαν ὑπὸ τοῦ τουρκολόγου Βίλχελμ Τόμσας, ἀπεδείχθη ὅτι πρόκειται περὶ ἰδιαιτέρας φυλῆς τουρκικῆς καλουμένης Τιούρκ - Ὀγούζ, εἰς τὴν ὁποίαν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀνάγονται οἱ Γκαγκαοῦζοι.

Ἐκ τῶν ἱστορικῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Τσέχος Jirecek, θεωροῦν τοὺς Κουμάνους ὡς Οὐζζους, δηλαδὴ ὡς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἔθνος μὲ διάφορα δύο ὀνόματα.

Κατὰ τὸν Ἰωάννην Νικολάου, συγγράφει τῆς «Ὀδησοῦ» (Βάρνας) οἱ Γκαγκαοῦζοι ὑπάγονται εἰς τὴν μεγάλην Τουρκανικὴν φυλὴν, οἱ ὅποιοι ἐπέδραμον κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα ἢ ὀλίγον πρότερον ἢ ὕστερον εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Εὐρώπης καὶ διελθόντες τὸν ποταμὸν Ἴστρον (Δούναβιν) ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ Δυτικὰ πα-

ράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου περὶ τὴν Δοβρουτσᾶν μέχρι Βάρνας, κυριαρχήσαντες μᾶλλον παρὰ ὑποταχθέντες εἰς τὴν καθεστῶσαν ἀρχήν. (Ὁδησός, σελ. 135). Ὅλοι οἱ διάφοροι συγγραφεῖς εἶναι σύμφωνοι εἰς τὸ ὅτι οἱ Γκαγκαούζοι εἶναι τουρκικῆς φυλῆς τῶν Οὐζων ἢ Γαούζων εἰς τὸ ἔθνικὸν ὄνομα τῶν ὁποίων προσετέθη τὸ γκα—ἢ γκαγκα—σημαῖνον ἰδιαιτέραν φυλὴν τῶν Ὀγοῦζων. Κατὰ δὲ τὸν Ἀθανάσιον I. Μάνωφ, τὸ ὄνομα τῶν Γκαγκαούζων δὲν εἶναι γνώρισμα οὐδεμιᾶς φυλῆς, γενεᾶς ἢ ἔθνους, ἀλλὰ σημαίνει Χριστιανὸν Ὁρθόδοξον. Ἄρα ἡ ἐπωνυμία τῶν Γκαγκαούζων δὲν σημαίνει φυλὴν ἢ ἔθνος τι, ἀλλὰ χριστιανούς, τουρκικῆς Οὐξικῆς φυλῆς. Καὶ αὐτὸς ὁ Γκαγκαούζος ἐρωτώμενος τί σημαίνει γκαγκαούζ, ἀπαντᾷ: χριστιανός.

Κατὰ τὸν Α. Ἰσοῖρωφ, καθηγητὴν τοῦ ἐν Σόφια Πανεπιστημίου «Οἱ Γκαγκαούζοι εἶναι ὁρθόδοξοι, ὁμιλοῦντες τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν. Εὐκόλως ἐξελληνίζονται. Ὑπάρχουν Γκαγκαούζοι ὁμιλοῦντες τὴν τουρκικὴν, ἀλλ' ἔχοντες ἔθιμα καὶ ἕξματα βουλγαρικά. Ζοῦν δὲ κυρίως περὶ τὴν Βάρναν καὶ Μπαλτσικ ἀνέρχονται δὲ εἰς 10.000 ψυχὰς περίπου».

Διὰ τὸν Γκαγκαούζον θρησκεία καὶ ἔθνικότης εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ, ὅπως καὶ εἰς τοὺς Λεβαντίους. Τοῦτο ἐπιβεβαιούται καὶ ἐκ στίχων Γκαγκαουζικῶν συντεθέντων μετὰ τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀπὸ τῶν Τούρκων πόλεμον, ὅταν οἱ Γκαγκαούζοι ὑπερήσπισαν γενναίως τὴν Καβάρναν κατὰ τῶν ἐπιτεθέντων Κιρκασίων καὶ Μπασιμποζούκων Τούρκων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ συμπολίτου αὐτῶν Ἀμῆρα. (βλέπε: «Σφαγαὶ ἐν Καβάρνα» ἔπος ὑπὸ Δ. Κ. Κράχτογλου, Ἀθήναι, 1878). Μὲ ὑπερηφάνειαν δὲ φέρει τὸ ὄνομα Γκαγκαούζος «μπανά Γκαγκαούζ ντερλέρ» δηλαδὴ: Ἐγὼ δὲν εἶμαι τυχαῖος, ἀλλ' ἔνδοξος Γκαγκαούζος.

Ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν διετήρησαν τὴν θρησκείαν των, παρ' ὅλους τοὺς διωγμούς συγχωνευόμενοι μετὰ τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὴν πνευματικὴν κυριαρχίαν τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο ἢ ἄλλων ἔθνῶν. Διετήρουν Σχολεῖα Ἑλληνικὰ ὅπου ἐλόμβανον

ἑλληνικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἀνατροφὴν γενόμενοι μέχρι φανατισμοῦ ὑπέρμαχοι τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὥστε ἐν ἀνάγκῃ νὰ εἶναι πάντοτε εἰς τὰς πρώτας γραμμάς, ὑπερασπίζοντες τὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν (1821) εἰδείξαν τὴν πρὸς τὸν ἑλληνισμὸν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν, πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐγγραφέντες εἰς τὰ ἐπαναστατικὰ τῶν Ἑλλήνων σώματα συλληφθέντες ἀπηγορεύθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων ὡς μέλη τῆς «Φιλικῆς Ἐταιρείας». Ἄλλοι στρατολογήθεντες διὰ τῆς βίας ἐν Βάρνῃ καὶ καταταχθέντες εἰς τὸν τουρκικὸν στρατὸν ἠτόμολησαν μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των καὶ ἐσώθησαν εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς λιμένας. (Ἐφημερίς Μακεδονία Θεσσαλονίκη, 13 Νοεμβρίου, ἔτος... «Οἱ Βαρναῖοι κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν»).

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Βουλγαρίας ἀφ' ἐνός μὲν ἡ ὑποχρεωτικὴ φοίτησις εἰς τὰ βουλγαρικά σχολεῖα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ στρατιωτικὴ θητεία, ἡ Ἐκκλησία ὡς καὶ τὰ συνοικέσια μεταξὺ Βουλγάρων καὶ Γκαγκαούζων συνετέλεσαν βαθμηδὸν εἰς τὴν μετὰ τῶν Βουλγάρων συγχώνευσίν των.

Κατ' ἄλλους οἱ Γκαγκαούζοι εἶναι Τουρκόφωνοι Ἑλληνες τῆς Καππαδοκίας, Γυανίτιδος, Λυκαονίας, Πισσιδεῖας, Γαλατίας οἱ ὁποῖοι πληθυνθέντες ἵδρυσαν βραδύτερον συμπαγεῖς παροικίας κατελθόντες εἰς Κιλικίαν, Παμφυλίαν καὶ Ἰωνίαν, προβάντες δὲ μέχρι τοῦ Πόντου διεπεραιώθησαν καὶ εἰς τὰ Ἑθρωπαϊκὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου ἐγκατασταθέντες εἰς Βάρναν, Πύργον, Μπαλτσικ καὶ Παζαρτσικ. Τοὺς τελευταίους τούτους μισοῦντες οἱ Βούλγαροι διὰ τὴν ἐμμονὴν των εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν, ἐκάλουν περιφρονητικῶς Γκαούζους ἢ Κακαούσσοις διὰ τοῦ ὀνόματος δηλαδὴ τῆς Σκυθικῆς φυλῆς τῶν Οὐγοῦζων ἢ Γαῖγαβούζων, περὶ τῶν ὁποίων ἐπραγματεύθη ὁ Γ. Δ. Μπαλέσιζεφ ἐν τῷ Βυζαντινολογικῷ Συνεδρίῳ (Περὶ τῶν δῆθεν «Γκαγκαούζων», Τουρκοφόνων Ἑλλήνων τῆς Βουλγαρίας καὶ Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας).

(Βιβλιογραφία. Ἀθανασίου Μάνου. Ποιοὶ

εἶναι οἱ Γκαγκαούτζοι, ἐν τῇ Ἐπετηρίδι Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ἔτος Χ (1933) σελ. 283—400.—Παπαρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, Ἐκδ. 1871, τόμ. Δ', σ. 416—417.—Σ. Α. Χουδαβερδόγλου—Θεοδοσίου, Ἡ Τουρκόφωνος Ἑλληνική φιλολογία, Ἐπετηρὶς Ἐταιρ. Βυζαντ. Σπουδῶν, τόμ. VII (1930), σελ. 299—307.—Ἀρχιμανδρίτου Χρυσοστόμου Διονυσιάδου, Περί Γκαγκαούτζων ἐν Ἡμερολογίῳ «Ὁδησός» (Βάνα) 1890.)

ΓΚΙΜΠΕΡΝΑ (ή). — Ἀπόκρημνος καὶ μαστοειδὴς βουνοκορφὴ τῆς Ῥοδόπης, ὕψους 600 περίπου μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφανειακὴν τῆς θαλάσσης ὄραν περίπου Ν. Δ. τῆς Αἰτίας καὶ περὶ τὰς 2 Ν. Δ. τοῦ Σουφλίου ἐν τῇ Δυτικῇ Θράκῃ. Εἶναι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ φρούρια ποῦ ἔκτισεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (527—565) γνωστὰ καὶ σήμερον ἀκόμη ὑπὸ τὸ ὄνομα «παληόκαστρο» ἐπὶ ὄχρῳ διαβάσεων τῆς Ῥοδόπης, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πεδινῆς Θράκης ἀπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν τῶν ὄρεινῶν βαρβάρων φυλῶν ἀπὸ Βησαπάρης (Γατὰρ - Παζαρτζικ) μέχρι τοῦ Αἰγαίου. (Προκοπ. Περί Κτισμ. IV, 11, «τὰ ἐν Ῥοδόπῃ καινούργια».)

Τῶν Βυζαντινῶν χρόνων σώζονται ἐρείπια μόνον τοῦ φρουρίου καὶ πολλῶν οἰκημάτων καθὼς καὶ παλαιᾶς ἐκκλησίας.

(Ἐ' Ἀρχεῖον Θρακικόν», τόμ. IV (1937—1958) σελ. 49 καὶ ἐξῆς) (Κ. Κουρτίδης.)

ΓΛΑΥΚΟΣ.—Διάσημος ἀνδριαντοποιός, ἄγνωστον πότε ζήσας, εἰς ἐκ τῶν τὴν «κόλησιν τοῦ σιδήρου εὐρόντων». Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, παρὰ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ «Δύο γὰρ ἦσαν, οὗτος μὲν Σάμιος, ὅστις καὶ ἔργον ἀειδιμώτατον ἀνέθηκεν ἐν Δελφοῖς, ὁ δὲ ἕτερος Αἰθίμιος ἀνδριαντοποιὸς διάσημος». (ἐν λέξει Αἰθίμη.)

* ΓΛΑΥΚΟΥ (φυλή).—Φυλὴ τις ἐν Ἀγχιάλῳ, κατ' ἀναθηματικὴν εὐχαριστήριον ἐπιγραφὴν τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθεῖσαν εἰς τὰ εἰρήπια τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς πόλεως («Θρακικά», τόμ. X, σελ. 284).

* ΓΟΖΑΕΙΡΑ (ή). — Ὄνομα Θρακικὸν κύριον ἀπαντῶν διὰ πρώτην φορὰν εἰς

ἐπιγραφὴν τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθεῖσαν ἐν τῇ Ν. Δ. Θράκῃ («Θρακικά», τόμ. XV (194), σελ. 404).

* ΓΟΝΔΡΑΙ (Οἱ).—Θρακικὸν ἔθνος, λέγεται δὲ παρ' Ἡρωδιανῷ Κίνδραι καὶ Ῥόνδαι» (Στέφ. Βυζάντιος).

* ΓΟΡΓΗΘΙΩΝ Υἱὸς τοῦ Πριάμου ἐκ τῆς ὠραίας Καστιανείρας (βλ. λέξ.), φωνεθεὶς κατὰ τινα συμπλοκὴν ὑπὸ τοῦ Τεύκρου, ἀδελφοῦ τοῦ Αἴαντος (Ἰλιάδ. Θ, 302).

* ΓΡΑΣΤΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Μύγδονος, ἀπὸ τῶν θυγατέρων τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὸ ὄνομα ἢ ἐπὶ τῆς χειρσονήσου Σιθωνίας (νῦν Λόγγου) πόλις Παρθενόπολις (βλ. λέξ.).

ΓΥΝΑΙΚΟΚΑΣΤΡΟΝ. — Πόλις καὶ φρούριον τῆς Θράκης ἐν Κρηστανίᾳ, μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Καντακουζηνοῦ. Ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Γ' τοῦ Παλαιολόγου παρὰ τὸν Ἐχέδωρον ποταμὸν (νῦν Γαλλικὸν) 35 περίπου χλμ. ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης.

Ὅταν τὸ 1312 ὁ Καντακουζηνός, προερχόμενος ἐκ Λιδυμοτείχου ἐφθασε μέχρι Γυναικοκάστρου πρὸς κατάληψιν τῆς Θεσσαλονίκης, ἐνεκα τῆς ἀποστασίας τοῦ Ἀλεξίου Ἀποκαύκου, ἠναγκάσθη κατοπιεῖν τῆς λιποταξίας τῶν ἰδίων αὐτοῦ στρατευμάτων νὰ παραιτηθῇ τῆς περαιτέρω πορείας καὶ νὰ τραπῇ πρὸς βορρᾶν εἰς τὰς ὑπὸ τῶν Σέρβων κατεχομένης χώρας, ὅπου παρέμεινε τοὺς 10 μῆνας.

Περὶ τὸ 1350 τὸ Γυναικοκάστρον κατεῖχετο ὑπὸ φρουρᾶς τοῦ βασιλέως τῶν Σέρβων Στεφάνου Δουσιάν. Ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται «Ἀβρὲτ Ἰσάρ» ἤτοι : φρούριον τῆς Παρθένου.

Σήμερον τὸ Ἀβρὲτ - Ἰσάρ, ἀναλαβὸν τὸ παλαιὸν τοῦ ὀνόματος, εἶναι χωρίον τῆς Κοινότητος Δουρασανλῆ τῆς ἐπαρχίας Κιλίκης τοῦ Νομοῦ Θεσσαλονίκης, ἀπέχει δὲ πρὸς βορρᾶν τῆς Θεσσαλονίκης 5 περίπου ὄρας καὶ κεῖται ἐπὶ ὄχρῳ τῶν ἰσοπέδων ἐπὶ τῆς ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Δοῦραν ὁδοῦ. Ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Γυναικοκάστρου (Ἀβρὲτ - Ἰσάρ) ὑπάρχουν μεταλλεῖα χρυσοῦ τὰ ὁποῖα παρεχωρήθησαν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἐκμε-

τάλλουσιν εἰς τὸν Οὐγγρον μηχανικὸν Λαδίσλαον Κασβίνσαν τὸ 1920 διὰ τοῦ νόμου 2414. Ἀτυχῶς ὅμως αἱ γεγόμεναι ἐργασίαι καὶ ἀνορύξεις φρεάτων, δὲν ἀπέφεραν τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα.

Ἡ ἱστορία τῶν μεταλλείων τοῦ Ἀβρέτ - Ἰσάρ εἶναι σχεδὸν μυθιοστορηματικὴ ἀρ-χομένη ἀπὸ τον 1890. Εἰς ταύτην ἀνεμί-χθη ὁ Σουλτάν Χαμίτ, ὁ Καΐζερ Γουλιέλ-μος, ὁ αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος Ἰωσήφ, τε-λευταῖον δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος (Πλείτερα βλ. Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλο-παιδεία, ἐν λέξει : Ἀβρέτ - Ἰσάρ).

Δ

ΔΑΒΑ. — Κατάληξις Δακομοισικῆ, συγ-γενεήσουσα πρὸς τὴν Θρακικὴν — δέβα καὶ σημαίνουσα : πόλιν ἢ συνοικισμόν, ὅπως λ. χ. Πατρί - δαβα, Καρσί - δάβα, Δα-ούσ - δαβα, Ζαργί - δάβα τῆς Κάτω Μοι-σίας (παρὰ Πτολεμαίῳ, Γεωγρ. III, 8, 4 καὶ III, 10, 5), Αἰά - δαβα, Βριγέ - δαβα, Σικί - δαβα καὶ ἄλλα παρὰ Προκοπίῳ (Πε-ρὶ Κτισμ. IV).

ΔΑΜΙΠΠΟΣ. — Πυθαγόριος φιλόσοφος ἐξ Ἀμφιπόλεως.

ΔΑΡΑΝΙΔΑΙ (οἱ). — Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Δαρδάνου, υἱοῦ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥλέκ-τρας καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Ἰασίωνος.

* ΔΑΡΖΑΛΕΙΑ (τά). — Ἀγῶνες τελοῦ-μενοι ἐν Ὀδυσσῶ τῆς Θράκης (νῦν Βάρ-να) πρὸς τιμὴν τοῦ Δαρζάλα (βλ. λέξ.) Θρακικοῦ Θεοῦ ἢ ἥρωος θεοποιηθέντος, κατὰ τὰ νομίσματα τῆς πόλεως, τὰ ὅποια φέρουν τὴν εἰκόνα αὐτοῦ.

* ΔΑΡΖΕΛΑΤΗΣ, ΔΕΡΕΕΛΑΤΗΣ, ΔΕΡΕΕΛΑΣ. — Ὄνομα θρακικὸν κύριον Θεοῦ ἢ ἥρωος θεοποιηθέντος, (βλέπ. λέξ. Δαρζάλα).

ΔΑΤΗΝΩΝ ΠΟΛΙΣ, — Ἡ ἄλλως καλο-μένη Δάτον (βλ. λέξ.).

* ΔΑΦΝΟΥΣΙΟΝ ἢ ΔΑΦΝΟΥΣΙΑ (φρούριον). — Φρούριον τῆς Ν. Α. Θράκης παρὰ τὸ Ῥήγιον (νῦν Κιουτσούκ - Τσεκ-μετζέ).

ΔΕΙΝΙΑΣ. — Διάδοχος τοῦ Βυζαντος τοῦ ἰδρυτοῦ τοῦ Βυζαντίου.

ΔΕΙΝΟΣ. — Ὄνομα ἐνὸς τῶν 4 ἀνθρω-

ποφάγων ἵππων τοῦ Διομήδους, βασιλέως τῶν ἐν Θράκῃ Βιστόνων, τοὺς ὁποίους, ὡς γνωστὸν, διετάχθη ὁ Ἡρακλῆς ὑπὸ τοῦ Εὐρουσθέους νὰ κομίσῃ εἰς τὰς Μυκήνας.

* ΔΕΚΑΛΗΡΟΣ (ἡ). — Ἡ πόλις τῆς Ἀλωπεκοννήσου (βλ. λέξ.) καλουμένη οὕτω, κατὰ τινὰς «ἀπὸ Καλήρου βασιλέως» (Στ. Βυζάντιος).

ΔΕΚΑΤΟΝ. — Ὄνομασία τοῦ Ῥηγίου ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν, τοῦ σημερινοῦ Κιου-τσούκ - Τσεκμετζέ, ἐνεκα τῆς ἀποστάσεώς του κατὰ 10 μίλλια ἀπὸ τὸ χρυσοῦν μίλλιον τοῦ Αὐγουσταίου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας Ὀδοῦ.

Ἡ σημερινὴ του ἀπόστασις ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι 15 μίλλια. («Θρα-κικά» τόμ. XIII (1940) σελ. 134).

* ΔΕΛΔΩΝ. — Αὐτόχθων βασιλεὺς τῶν Βασταρῶν, λαοῦ Γερμανικοῦ παρὰ τὸν Κάτω Δούναβιν, ὅστις «ἀναμείχεται τοῖς Θραξί μᾶλλον μὲν τοῖς ἐκτὸς τοῦ Ἰστρου, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐντὸς», κατὰ Στράβωνα VIII, 296),

Εἰσβαλὼν εἰς τὰς περὶ τὸν Δούναβιν χώ-ρας, ἀφοῦ ὑπέταξε τοὺς Μοισούς, Τριβαλ-λοὺς καὶ Δαρδάνους, ἐπεξετάθη καὶ πέραν τοῦ Αἴμου μέχρι τῆς χώρας τῶν Δανθλι-τῶν. Ἐπελθόντες ὅμως κατ' αὐτοῦ τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ἐδρευόντος ἀνθυπάτου Μάρκου Κράσσου, ὁ Δέλδων ἐφρονεύθη, ὡς λέγεται ὑπὸ τοῦ ἰδίου Κράσσου, ἐν τινὶ μάχῃ συνα-φθείσῃ ἐν Μοισίᾳ.

ΔΕΛΚΩΝ. — Ποταμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης πρὸς Βορ. τοῦ Βυζαντίου, ἀνα-φερόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου (Δειπνοσοφ. Γ, 118β), ὁ αὐτὸς μὲ τὴν λιμνὴν τῶν Δέρ-κων (βλ. λέξ.).

ΔΕΡΡΙΣ (Ἄκρα). — Τὸ νοτιοδυτικώτε-ρον ἀκρωτήριον τῆς Χερσονήσου Σιθωνίας (νῦν Λόγγου), νῦν Δρέπανον, δεξιᾷ τῷ εἰσπλέοντι τὸν Τορωναῖον κόλπον πρὸς τὸν λιμένα Κωφόν.

* ΔΕΡΡΩΝΑΙΟΙ. — Θρακο - Μακεδονικὸν φύλον, τοῦ ὁποίου σώζονται δεκάδραγμα τοῦ ἔκτου ἢ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος, εὔρε-θέντα ἐν Βουλγαρίᾳ κατὰ τὰ ἔτη 1937 καὶ 1938. (Τόντσεφ Γερασίμωφ, Ὀμαδικὰ εἰρημάτια νομισμάτων κατὰ τὰ ἔτη 1937—

38 ἐν Βουλγαρίᾳ, ἐν τῷ Δελτίῳ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Σόφιας, τόμ. XII, σελ. 349—353 — Πρβλ. καὶ «Θρακικά», τόμ. XV, σελ. 405).

ΔΗ·Ι·ΟΠΗ.—Σύζυγος τοῦ Μουσαίου καὶ μήτηρ τοῦ Τριπολέμου ἢ τοῦ Εὐμόλπου. Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Τριπολέμου καὶ μήτηρ τοῦ Εὐμόλπου.

ΔΗΜΑΓΟΡΑΣ ὁ ΣΑΜΙΟΣ. — Ἕλλην ἱστορικός ἐκ Σάμου, προγενέστερος Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεῶς. Μολονότι Σάμιον, ἀναφέρομεν αὐτὸν ὡς συγγράψαντα ἱστορίαν τῆς οἰκῆσεως τῆς Σαμοθράκης, τῆς ὁποίας σῶζονται 3 μόνον ἀποσπάσματα (Müller, *Fragm. Histor. Graecorum* τόμ. IV, σελ. 378).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.—Μαθητὴς καὶ φίλος τοῦ Πλάτωνος ἐξ Ἀμφιπόλεως.

ΔΗΜΙΦΩΝ.—Μυθικός βασιλεὺς τῆς Θράκης. Κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐπὶ τῆς βασιλείας του ἐνέσκηψεν ἀκαρπία εἰς τὴν χώραν του, λιμὸς εἰς τοὺς κατοίκους της. Πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς θεομηνίας ταύτης, συνεβουλευθήσαν τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ἡ δὲ Πυθία ἀπήντησεν ὅτι τοῦτο ὄφειλετο εἰς τὴν ὀργὴν τῶν ἐπιτοπιῶν θεῶν, καὶ ὅτι πρὸς ἐξιλέωσιν αὐτῶν ὄφειλον νὰ θυσιάσουν κατ' ἔτος διὰ κλήρου μίαν παρθένον ἐκ τῶν ἐπιφανῶν οἰκογενειῶν τῆς χώρας. Ἐθυσιάσθησαν ἀρκεταὶ παρθένοι, ἀλλ' ὅταν ἐκληρώθη ἡ θυγάτηρ τοῦ Δημοφῶντος, οὗτος ἠρήθη τὴν θυσίαν τῆς θυγατρὸς του, ἀντ' αὐτῆς δὲ διέταξε νὰ θυσιασθῇ ἡ κόρη τοῦ Μαστουσίου, ἐπιφανοῦς Θρακός. Οὗτος ὁμως ἐξεδικήθη διὰ τὴν παράβασιν ταύτην τοῦ βασιλέως. Καλέσας δὲ εἰς τὸν οἶκον του μετὰ τῆς οἰκογενείας του πρὸς τέλεσιν θυσίας τινός, κατέσφαξε τὰς θυγατέρας του τὸ δὲ αἷμα των ἀνέμιξεν εἰς οἶνον ἐκ τοῦ ὁποίου ἔδωκεν νὰ πιῇ ὁ Δημιφῶν. Ἐκεῖνος ὁμως ἀντιληφθεὶς τὸ ἀνοουσιόρηγμα ἐκεῖνο ἐκ τῆς γεύσεως τοῦ οἴνου, ἐπέταξε τὸν κρατήρα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀνέμιχθη ὁ οἶνος εἰς τὴν θάλασσαν, ἡ ὁποία εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ὀνομάσθη ἀπὸ τότε «Μαστουσία», ὁ δὲ λιμὴν «Κρατήρ».

ΔΗΡΑΙΝΟΥ ΤΟΠΟΣ. — Ἀρχαιοτάτη

τοποθεσία παρὰ τὰ Ἀβδηρα τῆς Θράκης, ὅπου ὑπῆρχε Ἴερον τοῦ Δηραινίου Ἀπόλλωνος (βλ. λέξ. Δήραινος).

* ΔΗΡΗΝΙΟΣ (Ἀπόλλων) — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον ἐν Θράκῃ κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν αὐτῇ παρὰ τὰ Ἀβδηρα («Θρακικά», τόμ. V, σελ. 46).

ΔΙΑΠΟΡΟΣ (ἡ). — Ἀρχαῖον ὄνομα νησίδος τοῦ Β. Δ. μυχοῦ τοῦ Σιγγιτικοῦ κόλπου, τῆς σημερινῆς Ἀμμουλιανῆς, κειμένης ἀπέναντι τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἅγιον Ὅρος) ὅπου σῶζονται καταφανῆ τὰ ἴχνη τῆς διώρυγος τοῦ Ξέρξου.

* ΔΙΑΤΑΙ (οἶ). — Οἱ κάτοικοι τῆς ἐπὶ τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἅγιον Ὅρος) πόλεως Δίου (βλ. λέξ.).

* ΔΙΚΤΥΕΙΣ (οἶ). — Μυθικοὶ γίγαντες, θεωρούμενοι ὡς οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς (Ἅγιον Ὅρος).

ΔΙΜΩ (ἡ). — Ὄνομασία τῆς ἀρχαίας πόλεως Διακὸν ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ (βλ. λ.). τῆς ὁποίας τὰ τεῖχη, κατὰ τὸν Προκόπιον (Περὶ Κτισμ. IV, 11) ἐπεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός (527—565).

* ΔΙΝΙΣ.—Θραξ στρατηγὸς ἐκ τῶν ἐπαναστατησάντων τὸ 26 μ. Χ. Θρακῶν κατὰ τῶν Ῥωμαίων, παραδοθεὶς εἰς τὸν Ῥωμαῖον στρατηγὸν Ποππαῖον Σαβῖνον (τακτικού Χρονικά, IV, 50, 2).

Τὸ ὄνομα εἶναι γνήσιον Θρακικὸν γνωστὸν ἐκ Θρακικῶν ἐπιγραφῶν, ἀπαντᾷ δὲ ὑπὸ διαφόρους παραλλαγὰς: Δίνις, Δίνας, Δινεύς, Δινεῖλος, κτλ. (Πρβλ. «Θρακικά» 1935, σελ. 158).

ΔΙΟΖΕΝΗΣ, ΔΙΟΣΠΟΡΙΣ, ΔΙΟΣΚΥΘΗΣ.—Κύρια ὀνόματα Θρακικά, εἰς τὰ ὁποῖα διεφυλάχθη τὸ ὄνομα τοῦ Διός.

ΔΙΟΝΥΣΙΑ (τά).—Δημόσιοι ἀγῶνες ἐν Ἀβδήροις τῆς Θράκης τελούμενοι «κατ' ἐνιαυτὸν» πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων, ὅπως καὶ ἐν Ἀθήναις ἀπηγορεύοντο αἱ συναλλαγαὶ καὶ αἱ προσωποκρατήσεις. (Πρβλ. Δημοσθένους, Κατὰ Μειδίου, 517—518—Bulletin de Corresp. Hellénique, XXXVI (1913) σελ. 123 καὶ ἐξῆς).

* ΔΙΟΝΥΣΟΥ (λόφος). — Λόφος τις παρὰ τὴν πόλιν τῶν Φιλίππων καλούμενος

καὶ Ἄσυλα «ἐν ᾧ καὶ τὰ χρυσεῖα ἐστί» (Ἄπλιανου Γ, 4).

ΔΙΟΥΠΟΛΙΣ. — Ἡ ἄλλως καλουμένη Διόπολις (βλ. λέξ.).

* **ΔΙΠΟΡΙΣ** — Ὄνομα Θρακικὸν κύριον, κατ' ἐπιγραφὰς τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος εὑρεθεῖσα ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ. Ἡ γενική: Διπόρειω («Θρακικά» τόμ. XII, σελ. 236).

* **ΔΟΔΟΓΓΟΣ.** — Υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Τιτανίδος, θεωρούμενος ὡς γενάρχης τῶν Δολόγγων Θρακικοῦ λαοῦ (βλ. λέξ.).

* **ΔΟΜΗΝΟΠΟΛΙΣ** ἢ **ΔΥΜΗΝΟΠΟΛΙΣ.** — Ὄνομα Θρακικῆς πόλεως κατὰ νόμισμα τοῦ ῥωμαίου αὐτοκράτορος Καρακάλα (211—217 π. Χ.). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔκειτο πρὸς νότον τῆς Πλωτινουπόλεως (βλ. λ.), τῆς ὁποίας ὁ κάτοικος ἐλέγετο Δυμαῖος καὶ Δυμηνὸς θρακιστί, ἐξ οὗ ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων μετωνομάσθη Δυμηνῶν Πόλις καὶ Δυμηνόπολις ὅπως ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀνωτέρω νόμισμα; (Προβλ. «Θρακικά», τόμ. X (1938) σελ. 387—388).

ΔΟΥΝΑΞ (δ). — Τὸ ἕψηλότερον ὄρος τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, ταῦτιζόμενον μὲ τὸν σημερινὸν Ῥίλον ἢ Ῥίλαν. Ἡ ὑψηλότερα κορυφή του ἀνέρχεται εἰς 2.923 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

ΔΟΥΡΟΣΤΟΡΟΣ ἢ **ΔΟΥΡΥΤΟΡΟΝ.** — Παραλλαγή τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως Δορύστολον (βλ. λέξ.).

ΔΡΑΒΟΣ. — Παράλιος πόλις τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἀναφερομένη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Πότε ἐκτίσθη καὶ ὑπὸ τίνας, ὡς καὶ πότε κατεστράφη δὲν εἶναι γνωστόν. Ἡ τοποθεσία αὐτῆς δὲν εἶναι καθορισμένη.

ΔΡΙΖΙΠΕΡΑ, ΔΡΙΖΙΠΕΡΟ, ΔΡΙΖΟΥΠΑΡΑ, ΔΡΙΖΟΥΠΕΡΑ, ΔΡΟΖΙΠΑΡΟΣ, ΔΡΙΣΙΠΟΡΟ, ΔΡΙΖΙΝΠΑΡΑ, ΔΡΥΖΙΠΑΡΩΣ κλπ. — Παραλλαγαὶ τοῦ ὀνόματος τῆς Θρακικῆς πόλεως Δρουζιπέρα (βλ. λ.).

ΔΡΥΣΤΡΑ (ή). — Πόλις τῆς Βορείου Θράκης, γνωστὴ ὑπὸ διαφόρους παραλλαγάς: Δορδύστολον, Δορύστολον, Ροδόστολον, ἔπειτα δὲ Δρίστρα ἢ Δροστρά ἢ Δρύστη, ἀπὸ δὲ τοῦ XI αἰῶνος ὡς Σιλίστρα (βλ. λέξ. Δορύστολον).

Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως, κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐπίσκοπὸς τῆς μητροπόλεως Μαρκιανουπόλεως, ἀπὸ δὲ τοῦ XI αἰῶνος ὡς μία τῶν μητροπόλεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Μετὰ τὸ Βουλγαρικὸν ὁμοσχίσμα ἔπαυσεν ὑφισταμένη διὰ τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως. (Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε', σελ. 463, 475, 495, 496, 518.—Γερμανοῦ Σάρδεων, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Βορείου Θράκης εἰς «Θρακικά» τόμ. VII, σελ. 136 καὶ ἐξῆς).

ΔΡΩΠΙΩΝ.—Βασιλεὺς τῆς Παιονίας κατὰ τὸν τρίτον π. Χ. αἰῶνα (βλ. Δρυπίων).

ΔΥΣΩΡΟΝ.— Ὄρος τῆς Θράκης ἐν Μακεδονίᾳ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὁ Ἡρόδοτος θεωρεῖ ἀρχομένην τὴν Θράκην.

Ε

ΕΒΔΟΜΟΝ.— Προάστειον τοῦ μεσαιωνικοῦ Βυζαντίου, καλούμενον καὶ «Κάμπος». Ἐκεῖτο δὲ ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Προποντίδος εἰς ἀπόστασιν 6 περίπου χλμ. πρὸς δυσμὰς τῶν τευχῶν τοῦ Βυζαντίου, ὅπου σήμερον τὸ προάστειον Μακρυχώρι ἢ Μακρικιοῦ.

Ἐν αὐτῷ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος (324—337) ἀνήγειρε ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἀνακαινισθέντα βραδύτερον ἐπὶ Βασιλείου Α' τοῦ Μακεδόνος (867—886). Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἐτάφη, κατ' ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν τοῦ Ὁ Βασιλεῖος Β' ὁ Βουλγαροκτόνος (966—1025). Ὄταν τὸ 1260 ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Νικαίας καὶ ἔπειτα Μιχαὴλ Η' ὁ Παλαιολόγος (1259—1282) ἐκαταρτεύσας κατὰ τῶν Λατίνων, κατεχόντων τότε τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐστρατοπέδευσε εἰς τὸ Ἐβδομον, ὁ λογοθέτης αὐτοῦ Δημήτριος Ἰατρόπουλος περιεργαζόμενος ἡμέραν τινα τὰ εἰρεπία τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, εὔρεν ἀπεξηραμένον πτώμα ἀνδρὸς ῥιχμῆνον εἰς τάφον νεοσυληθέντα, ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ὁποίου ἀνεκάλυπεν ὅτι τὸ πτώμα ἐκεῖνο ἦτο τοῦ Βασιλείου Β', εἰδοποιηθεὶς περὶ τούτου ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἀπέστειλε πολυαριθμοὺς ἀξιωματικοὺς μετὰ ἱερέων καὶ ψαλτῶν, οἱ ὅποιοι περιβαλόντες τὸ σῶμα διὰ «σηρικῶν χρυσοσίμων

πέπλων» ἔθεσαν αὐτὸ ἐντὸς πολυτελοῦς φερέτρου καὶ μετέφεραν αὐτὸ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ βασιλέως, ἀφοῦ δὲ παρήλασαν πάντες πρὸ αὐτοῦ, τὸ μετέφεραν εἰς Σηλυβρίαν καὶ τὸ ἔθαψαν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Σωτήρος.

Εἰς τὸ Ἔβδομον ὑπῆρχε καὶ ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, κτισθεὶς ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου (397 — 395), πρὸς κατάθεσιν τῆς τιμίας κάρας αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν εὗρε φυλασσομένην παρὰ τινι γυναικί.

Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἐστέφθη βασιλεὺς ὁ Φωκᾶς (602 — 610), ὅστις ἐξεθρόνισε τὸν Μαυρίκιον (582—602).

Εἰς τὸ προάστειον τοῦ Ἐβδόμου ἐστρατοπέδευσαν κατὰ καιροῦς τὰ στίφη τῶν βαρβάρων, τὰ ὅποια ἐπεχείρησαν νὰ κυριεύσουσιν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Εἰς μίαν ἐπιδρομὴν τῶν Ἀράβων, διαρκέσασαν ἐπὶ 7 ὁλόκληρα ἔτη (672—678) ὁ στρατὸς αὐτῶν ἀπεβιάσθη εἰς τὸ Ἔβδομον καὶ ὁ στόλος εἰς τὸν ὄρμον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἕαρος μέχρι τοῦ φθινοπώρου, ἐνῶ κατὰ τὸν χειμῶνα κατέφευγον εἰς Κύζικον. Ἐκ τοῦ Ἐβδόμου δὲ ὀρμώμενος ὁ στόλος τῶν προσέβαλλε τὰ ἐπὶ τῆς Προποντιδος τείχη. (Πλεיותרὰ βλέπε: Θεοδ. Κ. Μακρίδου, τὸ Βυζαντινὸν Ἔβδομον καὶ αἱ παρ' αὐτὸ Μοναὶ Ἁγίου Παντελεήμονος καὶ Μάμαντος, εἰς «Θρακικά» τόμ. X, σελ. 138 καὶ ἐξῆς καὶ συνέχειαν τόμ. XI, σελ.)

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.—Μαθηματικὸς καὶ ἀστρολόγος γεννηθεὶς ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἀκμάσας κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Σωτήρος.

Ὁ Ἐπιγένης ἐσπούδασε παρὰ τοῖς Χαλδαίοις καὶ ἔγραψε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ποσειδωνίου διατριβὴν «Περὶ τῶν Χαλδαϊκῶν μαθηματικῶν», τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ὁ Οὐάρωων, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξέφραζε τὴν γνώμην του, ὅτι οἱ κομῆται εἶναι μετεωρολογικὰ φαινόμενα, ὅπως πρὸ αὐτοῦ εἶχε διδάξει ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὄχι οὐράνια σώματα, ὅπως ὑπεστήριζον οἱ Χαλδαῖοι ἀστρολόγοι.

* ΕΠΙΜΑΣΤΟΣ. — Πόλις τῆς Θράκης, ἰδρυθεῖσα ἐπὶ τῶν Διαδόχων τοῦ Μεγάλου

Ἀλεξάνδρου. Ἦτο στρατιωτικὸς σταθμὸς καὶ ἐμπόριον.

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ.—Προσωνομία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὡς νέας πρωτεύουσας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους (Λατινιστὶ: Septicollis ἢ Septemontium).

ΕΠΤΗΣΥΧΙΣ.—Ὄνομα Θρακικὸν γυναικὸς κατ' ἐπιγραφὴν εὑρεθεῖσαν ἐν τῇ Βορείῳ Θράκῃ, («Θρακικά» τόμ. XIII, σ. 428). Ἡ γενικὴ: Ἐπτησύχιος.

* ΕΡΚΕΣΙΑ. — Λέξις τουρκικὴ, σημαίνουσα τάφρον (ἐρκεσέν - ἐρκεσίμ). Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι γνωστὴ εἰς τοὺς ἐπιχωρίους κατοίκους μεγάλη τάφρος ἢ σοῦδα (Κεδρηνοῦ Β, σελ. 372), ἡ ὁποία εἶναι δυνατὸν νὰ παρακολουθηθῇ ἐπὶ μήκους 100 χλμ. σημειομένη ἐπὶ τῶν γεωγραφικῶν χαρτῶν. Ἀρχομένη δυτικῶς τῆς παρὰ τὸν κόλπον τοῦ Πύργου Μάνδρας ἀπὸ τοῦ χωρίου Γιακισλῆ, βορείως τῶν ἑρειπίων τῆς Λεβελτοῦ, διευθύνεται πρὸς Δ. κατ' ἀρχὰς διὰ μέσου δασοδῶν ὑψωμάτων μέχρι τοῦ χωρίου Ῥουσοκάστρου παραλειπομένου πρὸς Β. ἐκεῖθεν δὲ καμπτομένη Ν.Δ. πρὸς τὸν Τόνζον ποταμόν. Ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τούτου παρὰ τὴν αὐτὴν διευθύνσιν χωρεῖ διὰ πεδίων ἀδένδρων καλλιεργουμένων, καὶ συνεπῶς ἰσοπεδωμένων, καταλείπει τοὺς Μηλεῶνας (Παρόρια) πρὸς Ν. διερχομένη Β. Δ. τῶν Ρουνῶν τοῦ Μοναστηρίου (περιφέρεια Καβακλῆ - Ἐλχελόβου) καὶ φθάνει μέχρι τοῦ Ἐβρου σχεδὸν παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ παραποτάμου του Σαζλῆντερέ οὐ μακρὰν τοῦ Τύρνοβο - Σεϊμέν (Κωνσταντίας). Ἐχει δὲ ἡ τάφρος πλάτος καὶ βάθος 5 βημάτων, καλυπτομένη σήμερον ὑπὸ θάμων, τὸ δὲ παρ' αὐτὴν πρόχωμα πάντοτε ἐπὶ τοῦ βορείου χείλους τῆς φθάνει τὸ ὕψος ἀνδρός. Ἐν τῇ τάφρῳ δυνατὸν νὰ κρυφθῇ ἀσφαλῶς ἵππος μετὰ τοῦ ἐπιβάτου του. Εἰς μέρη τινὰ ἡ τάφρος εἶναι εὐρυτέρα, τὸ δὲ πρόχωμα χαμηλότερον.

Κατεσκευάσθη δὲ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων μετὰ τὴν ὑπὸ Λέοντος Ε' τοῦ Ἀρμενίου (813—820) φοβερὰν ἦταν τῶν Βουλγάρων παρὰ τὴν Μεσημβρίαν ἐν τῇ θέσει ἧτις ὀνομάσθη «Βουνὸς Λέοντος» καὶ τὸν θάνατον

τοῦ Κρούμου (814) ἐπὶ τοῦ υἱοῦ του καὶ διαδόχου αὐτοῦ Ὁμορτάγ (831—836), ὅτε συνωμολογήθησαν τριακονταετείς σπονδαὶ (Ζωναράς XV, 14.—Πρβλ. καὶ Κεδρηνοῦ Β, σελ. 86). Ἐχρησίμευσε δὲ ἡ τάφος αὐτῆ ὡς ὀροθετικῆ γραμμὴ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων. (Πρβλ. Κ. Μ. Ἀποστολίδου, Ῥωμανία—Ζαγορά καὶ τὰ τῆς Θράκης ὄρια ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. «Ἀρχαῖον Θρακίας», Τόμος VIII, (1941—42) σελ. 75 καὶ ἐξῆς). Ἐρκεσίμ, τάφος.

ΕΡΜΩΝ.—Δυνάστης τῆς νήσου Λήμνου, δεχθεὶς νὰ παραδῶσῃ τὴν νῆσον εἰς τὸν Μιλιτιάδην τὸν Ἀθηναῖον, χαριζόμενος δῆθεν εἰς αὐτόν, πράγματι ὅμως διότι ἐφοβήθη τὴν δύναμιν τοῦ Δαρείου, ὁ ὁποῖος κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐκστρατεύων κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ εὐρισκόμενος ἐν Θράκῃ ἐπρόκειτο νὰ καταλάβῃ τὴν Λήμνον. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ παροιμιώδης τῶν ἀρχαίων: «Ἐρμώνιοι Χάριτες», λεγομένη ἐπὶ δωρεῶν ἀκουσίων, τὰς ὁποίας παρέχοντες, τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιοῦμενοι.

* ΕΣΚΙ—ΖΑΓΡΑ ἢ ΕΣΚΙ·ΖΑΑΡΑ.—Τουρκικὴ ὄνομασία τῆς Θρακικῆς πόλεως Βερόης (βλ. λέξ.), σημαίνουσα: Παλαιὰ Ζαγορά. Ἐπὶ τῶν Βουλγάρων καλεῖται Στάρα·Ζαγόρα, ἀπαντᾷ δὲ ἤδη παρὰ τῷ Χαλκοκονδύλῃ (Β. σ. 101) «... καὶ τὸ τῆς Ζαγορᾶς πεδῖον οὕτω καλούμενον ὑπὸ Ἀμουράτου κατωκίσθη».

ΕΥΔΟΞΙΟΥΠΟΛΙΣ.—Μετονομασία τῆς Σηλυβρίας (βλ. λέξ.) ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀρκαδίου (395—408) πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου του Εὐδοκίας, ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο μνημονεύεται εἰς τὰ «Πρακτικά» τῆς ἐν Χαλκιδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου, (451) καθὼς καὶ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων.

ΕΥΑΝΘΗΣ.—Πατὴρ τοῦ Μάρωνος, ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Ἰσμάρῳ τῶν Κικόνων (Ὁδυσσ. Ι, 197).

* ΕΥΑΝΘΙΣ (φυλῆ).—Ὄνομα φυλῆς ἐν Περίνθῳ τῆς Θράκης, κατ' ἐπιγραφὴν Ρωμαϊκῶν χρόνων, εὐρεθεῖσαν ἐν αὐτῇ (Λαμπουσιάδου, Ὀδοιορικὸν εἰς «Θρακικά», τόμ. XV, σελ. 105).

* ΕΥΘΥΚΡΑΤΗΣ.—Στρατηγὸς Ὀλύμθιος, ὅστις δωροδοκηθεὶς ἐπρόδωκε μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Λασθένου ἐπίσης Ὀλύμθιου, τὴν πατρίδα του τὸ 348 π. Χ. εἰς τὸν Φίλιππον τῆς Μακεδονίας (Διοδ. Σικ. XVI, 53)

ΕΥΣΩΡΟΣ.—Βασιλεὺς τῆς Θράκης πατὴρ τῆς Αἰνήτης, ἡ ὁποία ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Αἰνέως τὸν Κύζικον.

ΕΥΤΟΚΙΟΣ.—Θραξ ζήσας πιθανῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ τετάρτου μ. Χ. αἰώνος. Καταταχθεὶς εἰς τὸν στρατὸν καὶ πολλὰ χρήματα σφετερισθεὶς τοῦ στρατοῦ ἤλθεν εἰς Παλαιστίνην, ὅπου καταλαβὼν τὴν Ἐλευθερούπολιν, ἔδιδε πολλὰ χρήματα εἰς τοὺς κατοίκους τῆς, ἐὰν κατέτασσαν αὐτὸν εἰς τὴν Βουλὴν. Ἄλλ' οἱ Ἐλευθεροπολίται, ὑποπτευθέντες τὴν προέλευσιν τῶν χρημάτων, ἠρνήθησαν νὰ τὸν δεχθοῦν.

¶ Ἐκεῖθεν φυγὼν, ἤλθεν εἰς Ἀσκάλωνα, ὅπου ὁ πρόκριτος αὐτῆς Κρατερὸς ἐχορήγησεν εἰς αὐτὸν τὴν ζητουμένην τιμὴν. Οἱ συμπολίται του ὅμως Θραξες, μαθόντες τὸ καταφύγιον αὐτοῦ, ἀπῆλθον παρὰ τοῦ Κρατεροῦ καὶ τὸν Εὐτόκιον καὶ τὰ χρήματα. Ἄλλ' ἐκεῖνος οὐδὲν παρέδιδεν εἰς αὐτούς, ὅποτε, γενομένης δίκης, ἐκέρδησαν ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ Εὐτόκιος (Παρά Σουῖδα ἐν λέξει: Εὐτόκιος).

* ΕΥΦΗΜΟΣ.—Υἱὸς τοῦ Τροϊζήνου, ἀρχὸς Κικόνων, λαβὼν μέρος εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὡς φίλος καὶ σύμμαχος τῶν Τρώων (Ἰλιάδ. Β, 846).

ΕΧΕΔΩΡΟΣ.—Ποταμὸς τῆς Μυγδονίας χώρας ἢ Μυγδονίας ὅς ἐκ Κρηστωνιστῶν ἀρξάμενος ῥέει διὰ Μυγδονίας τῆς χώρας καὶ ἐξεῖτε παρὰ τὸ ἔλος τῷ ἐπ' Ἀξίῳ ποταμῷ (Ἡροδ. VII, 123). Εἶναι ὁ σημερινὸς Γαλλικὸς ποταμὸς.

Z

* ΖΑ·Ι·ΚΑ (ἦ).—Ὄνομα Θρακικὸν κύριον, ἀπαντῶν διὰ πρώτην φορὰν εἰς ἐπιγραφὴν τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου μ. Χ. αἰώνος, εὐρεθεῖσαν ἐν τῇ Ν.Δ. Θράκῃ («Θρακικά», τόμ. XV (1941) σελ. 404).

ΖΕΡΜΟΔΙΓΕΣΤΟΣ.—Φίλος τοῦ Αἰδόλεοντος, βασιλέως τῶν Παιόνων (περὶ τὰ

315—286 π. Χ.), ὅστις δολίως φερόμενος πρὸς αὐτὸν ἐπρόδωκε τοὺς θησαυροὺς τοῦ φίλου του εἰς τὸν Λυσίμαχον βασιλέα τῆς Θράκης (323 — 281 π. Χ.) τοὺς ὁποίους εἶχε κρύψει ἐκεῖνος ὑπὸ τὸν ποταμὸν Σοργεντίου. (Διοδ. Σικελ. XXI, 23.) Τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Διοδώρου ἀπολεσθὲν παρέφρασαν ὁ Τζέτζης (χιλ. 6,53) ὡς ἑξῆς : Οὗτος ὁ Ζερμοδίγεστος, Διόδωρος ὡς γράφει, [οἶμαι τοῦ Αὐτολέοντος Παιόνων βασιλέως | φίλος τελὼν πιστότατος τοὺς θησαυροὺς μὴνύει] τοῦ Σοργεντίου ποταμοῦ κάτωθεν κεκρυμμένους [τοὺς οὓς αὐτὸς κατέκρυπτε σὺν αἰχμαλώτοις μόνοις], τρέπων τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ καὶ κατορύττων κάτω, [εἶτα τὸν ῥοὺν ἐπαφίεις, τοὺς δ' αἰχμαλώτους σφάττων]».

ΖΕΥΞΙΠΠΟΥ (Λουτρά). — Μέγα οἰκοδόμημα ἐν Βυζαντίῳ, ἀνεγερθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης Σεπτίμιου Σεβήρου (193—211 μ. Χ.), ὅστις ἐκαλλώπισεν αὐτὴν καὶ δι' ἄλλων οἰκοδομημάτων ὅπως : ναῶν, θεάτρου, ἵπποδρόμου κτλ. Ὄνομάσθησαν δὲ «Λουτρά Ζευξίππου» διότι ἐκείντο ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Ζευξίππου, ὅπου ὑπῆρχεν ἀπὸ ἐτῶν ἢ στήλη τοῦ Ἡλίου, τὴν ὁποίαν μετεκόμισεν εἰς ἄλλο μέρος τῆς πόλεως.

Τὰ λουτρά ταῦτα μετὰ τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ ἄλλων οἰκοδομῶν ἀπετεφρώθησαν κατὰ τὴν μεγάλην στάσιν τοῦ Νίκα (532) καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν μεγάλην πυρκαϊάν. Ἀνωκοδομήθησαν ὁμως ἀμέσως μεγαλοπρεπέστερα καὶ πολυτελέστερα ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527—565), ἐξωραίσθησαν δὲ κατόπιν ὑπὸ τῶν μετέπειτα βασιλέων.

Τὰ λουτρά ταῦτα διετηρήθησαν μέχρι τέλους τοῦ ΧΙΪ αἰῶνος, ἀλλ' εἰς ἐρειπώδη κατάστασιν. Ὁ Νικήτας Χωνιάτης π. Χ. γράφει, ὅτι ταῦτα κατὰ τὸ 1185 μόλις καὶ μετὰ βίας ἠδύναντο «τοῖς βουλομένοις ὀπτάνεσθαι». Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων (1204) δὲν ἀναφέρονται πλέον.

ΖΗΤΗΣ. — Υἱὸς τοῦ Βορέου καὶ τῆς Ὠρειθυίας (βλ. λέξ.) θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθῆος καὶ ἀδελφὸς τοῦ Καλαΐδος.

* **ΖΙΝΔΡΟΥΜΗΝΟΣ** ἢ **ΖΕΙΝΔΡΟΥΜΗΝΟΣ** (Ζεύς). — Τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τοῦ Διὸς λατρευομένου ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ, κατ' ἐπιγραφὰς εὐρεθείσας ἐν τῇ Β. Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ. Πρβλ. καὶ **ΖΥΜΥΔΡΗΝΟΣ** καὶ **ΖΙΜΙΔΡΗΝΟΣ** Ἀσκληπιός. («Θρακικά» τόμ. V (1934) σελ. 47 καὶ τόμ. X (1938), σελ. 265).

ΖΙΠΟΙΤΗΣ Ἡγεμὼν τῆς Θυνιακῆς Θράκης κατ' ἀπόσπασμα τοῦ Μέμνονος παρὰ Φωτίῳ. Τούτου ὁ υἱὸς Νικομήδης ὁ Α' ἔκτισε τὴν ὁμώνυμον πόλιν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

ΖΥΓΑΚΤΗΣ (ποταμός). — Παραπόταμος τοῦ Ἀγγίτου ποταμοῦ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἡδωνῶν.

ΖΥΡΑΣ (ποταμός). — Ποταμὸς τῆς Θράκης ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ, ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον πρὸς νότον τῆς Διονυσουπόλεως (Μπαλτσίκ) παρὰ τὴν Κρανιάν. Περὶ τὰς ἐκβολὰς του σχηματίζει μικρὸν καταρράκτην καὶ ἐκβάλλει πιθανῶς εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Πομπωνίου Μέλα ἀναφερόμενον (B, 22) λιμένα τῶν Κρουνῶν (Portus Crunos).

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὁ Ζύρας ἐχώριζε τοὺς Θράκας τῆς Νοτίου Θράκης ἀπὸ τοὺς Κροβύζους, θρακικὸν καὶ τοῦτον λαόν, κατοικοῦντας παρὰ τὴν Διονυσούπολιν, Καλλατίαν καὶ Τόμους. Σήμερον ὀνομάζεται Βάτοβσκα.

ΖΩΟΛΟΧΟΣ ΠΗΓΗ. — Περιφέρμων ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ ἅγισμα, παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, 165 μέτρα ἀπὸ τῶν πρὸς τὴν Σηλίμβριαν πύλην (Σηλυβρι - καπού) χερσαίων τειχῶν, ἦτις ὀνομάσθη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν «Πύλη τῆς Πηγῆς». Τὴν Πηγὴν περιέλαβε Λέων ὁ Μέγας εἰς τὸν Ναὸν τῆς Θεοτόκου, τοῦ ὁποῦ ἢ ἀνίδρυσις συνδέεται πρὸς θαῦμα, κατὰ τὸ ὁποῖον, προτοῦ ὁ Λέων γίνῃ βασιλεὺς, ἐθεράπευσε τυφλὸν τινα ἐπιχρίσας τοὺς ὀφθαλμοὺς του δι' ἰλύος τοῦ τέλματος. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἰαθεὶς καὶ οὗτος διὰ τοῦ ἁγιάματος τούτου, ἐπεσκεύασε τὸν ναὸν τοῦτον μεγαλοπρεπέστερον τοῦ προηγουμένου.

Κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσιν τῆς Κωνπόλεως (1453), ὁ ναὸς κατεστράφη ἢ

δὲ πηγὴ ἐκαλύφθη. Ἐπετράπη ὁμως μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς τοὺς χριστιανούς νὰ ἰδρῦσουν μικρὸν προσκύνημα, εἰς τὸ ὁποῖον κατήχητό τις διὰ βαθμίδων. Τὸ 1825 κπεστράφη ὑπὸ τῶν Γενιτσάρων, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων δὲ αὐτοῦ ἀνηγέρθη τὸ 1830 ὁ μέχρι και σήμερον σωζόμενος ναός, εἰς βάθος μέτρων τινῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους.

Ἡ Πηγὴ πληροὶ εὐρύχωρον μαρμαρίνην δεξαμενὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπάρχουν και ὀλίγοι μικροὶ ἰχθύεις εἰς ἀνάμνησιν τῆς γνωστῆς παραδόσεως τῶν ἰχθύων,

Πότε ἤρχισε νὰ τελεῖται ἡ ἑορτὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς δὲν εἶναι γνωστόν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι καθιερώθη τὴν Παρασκευὴν τῆς Διακαινησίμου. Φαίνεται ὁμως ὅτι ἡ ἑορτὴ αὕτη συνδέεται μετὰ τὴν ζωὴν τοῦ παλατίου, κατὰ δὲ τὰς περιγραφὰς τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ἦτο μεγαλοπρεπής. Ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ τοῦ πατριάρχου και τῶν ἐπισήμων ἀπεβίβάζοντο εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ Βουκολέοντος (νῦν Ἐγιοῦπ) και ἐκεῖθεν ἀνῆρχοντο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Τὸ ὕδωρ τῆς Πηγῆς και ἡ ἐν τῷ ναῷ ἀρχαία εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, ἀνευρεθεῖσα τὸ 1727 τιμῶνται μεγάλως ὡς θαυματοργά, ἐξ οὗ και ἡ κατ' ἔτος παρατηρουμένη μεγίστη συρροὴ κόσμου.

Η

ΗΓΗΣΙΠΠΟΣ. — Ἱστορικὸς ἐκ Μηκυβέρνης (βλ. λέξ. σ. 364).

* ΗΡΑΪΣ Ὄνομα Θρακικὸν κύριον γυναικὸς κατ' ἀναθηματικὴν ἐπιγραφὴν ἐπὶ ἀναγλύφου τοῦ Θρακὸς ἱππέως, τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, εὐρεθεῖσαν ἐν Φιλιππουπόλει («Θρακικά», τόμ. VI (1935) σελ. 166).

ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (τείχος). — Ὄνομασία τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἡρακλείου, ἀνεγερθέντων τὸ 626 τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τῶν ὁποίων περιέλαβεν ἐντὸς τῆς πόλεως τὴν συνοικίαν τῶν Βλαχερνῶν (βλ. λέξ.), ἡ ὁποία ἔκειτο ἐντὸς τοῦ Θεοδοσιανοῦ τείχους. Τὰ τείχη ταῦτα ἐκαλοῦντο και Μονότειχος τῶν Βλαχερνῶν και ἀπλῶς Μονότειχος, διότι δὲν

ἦσαν διπλᾶ ὅπως τὸ Θεοδοσιανὸν τείχος (βλ. λέξ.) ἀλλ' ἀπλᾶ ἰσχυρότερα ὁμως ἐκείνου και ὑψηλότερα και δὲν περιεβάλλοντο ὑπὸ τάρρου.

Θ

ΘΑΓΙΜΑΣΣΑΔΑΣ. — Ὄνομασία τοῦ Ποσειδῶνος εἰς τὴν Σκυθικὴν γλῶσσαν (Ἡρ. IV, 59).

Ι

ΙΠΠΕΙΟΣ (Ζεὺς). — Βωμὸς τοῦ Διὸς ἐν Βυζαντίῳ, κείμενος εἰς τὸ μέρος τὸ καλούμενον Ζεύξιππος κατὰ τὸν Ἡσύχιον. («Θρακικά» τόμ. V (1934), σελ. 48).

Κ

ΚΛΥΔΩΝΕΣ και ΜΙΜΑΛΛΟΝΕΣ. — Γυναικὲς κατοικοῦσαι περὶ τὸν Αἴμον. (Πλουτάρχου, Ἀλεξάνδρου Βίος 11).

Λ

ΛΗΝΑΙΟΣ ἢ ΛΗΝΕΙΤΗΣ (Βάκχος). — Ἐπίθετον τοῦ Βάκχου, κατ' ἐπιγραφὰς ἀναθηματικὰς τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, εὐρεθεῖσας ἐν Θράκῃ, Τὸ πλεῖστον ἄλλως τε, τῶν νομισμάτων Θρακικῶν πόλεων, φέρουν τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, πρᾶγμα μαρτυροῦν τὴν δαμιλῆ καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, ὅπως και σήμερον γνωστοῦ ὄντος ὅτι οἱ Θράκες ἐφημίζοντο ὡς οἰνοπόται και πολυπόται (Θεοφράστου I, 304, — Αἰλιανοῦ, περὶ φύσεως ζώων III, 15, — Πλάτωνος Νόμοι I, 637, — Ἀθηναίου X, 447).

Μ

ΜΟΡΦΩ. — Ὄνομασία τῆς Ἀφροδίτης (κατὰ Λυκόφρονος Ἀλεξάνδρα 110), ἣτις εἶχε ναὸν ἐν Ζυρίνθῳ παρὰ τὴν Αἶνον ὅθεν κατὰ τὸ Μέγα Ἐτυμολογικὸν «Ζηρυνθία Ἀφροδίτη ἐν Θράκῃ Ζήρυνθον γὰρ ζντρον ἐν Θράκῃ ἐπροσεπικαλεῖτο. Ὡσαύτως εἶχε και ναὸν ἐν Βυζαντίῳ, τὸν ὁποῖον ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος (379-395) «ἐποίησε καρουχαρεῖον (=ἀμαξοστάσιον) τοῦ ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων» (Μαλάλα, Χρον. XI, σελ. 280, Ἔκδ. Βόννης).

Π

ΠΥΘΙΑ (τά).—Ἀγῶνες τελούμενοι ἐν Φιλιππουπόλει πρὸς τιμὴν τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Καρακάλλα (211—217) συγχρόνως μετὰ τῶν Ἀλεξανδρείων (βλ. λέξ.), κατὰ νομίσματα καὶ ἐπιγραφὴν εὐρεθεῖσαν ἐν Ἡρακλείᾳ. (Dumont - Homolle, σελ. 392, ἀριθ. 745. «Θρακικά», τόμ. XVII (1942 σελ. 260).

Ρ

ΡΑΒΟΚΕΝΤΟΣ.—Ἡγεμῶν τῶν Βέσσων, τοῦ ἰσχυροτέρου μετὰ τοὺς Ὀδρῦσας Θρακικοῦ φύλου, φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου στρατηγοῦ Λ. Καλπουρνίου Πίσωνος, κατὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτῶν κατὰ τῶν Ῥωμαίων τὸ 25 π.Χ. (Κικέρωνος, In Pisone, XXXIV, 84).

Τ

ΤΑΡΣΑΣ.—Ἡγεμῶν τῶν Ὀδρουσῶν, ὅστις κατὰ τὴν ἐξέγερσιν τῶν Ὀδρουσῶν, Κοιλαληδῶν καὶ Δίων κατὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Ροιμητάλκου Β' ὡς συμμαχοῦντος μετὰ τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ποππαῖον Σαβίνον, μετὰ ἥρωϊκοὺς ἀγῶνας τὸ 26 μ.Χ. ἐπροτίμησε μᾶλλον νὰ αυτοκτονήσῃ μετὰ τῶν συμπολεμιστῶν του, παρὰ νὰ συλληφθῇ αἰχμάλωτος. (Τακίτου Χρονικά IV, 46—51).

ΤΕΛΕΣΦΟΡΟΣ.—Ἱατρικὴ θεότης λατρευομένη ἐν Θράκῃ μετὰ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῆς Ὑγείας, εἰσαχθεῖσα ἐν αὐτῇ διὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, ὡς λ.χ. τῆς Αἴνου καὶ τῆς Ἀγχιάλου, τῶν ὁποίων νομίσματα φέρουν τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἤδη π.Χ. αἰῶνος. Ἀναπτυχθεῖσα ἡ λατρεία αὐτοῦ ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, κατέχει τιμητικὴν θέσιν μετὰ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῆς Ὑγείας, τῶν ὁποίων πλεῖστο ἀνάγλυφα ἀνεκαλύφθησαν μέχρι τοῦδε, τὸ δὲ μεγαλύτερον καὶ καλλιτεχνικώτατον ἐν Φιλιππουπόλει εὐρεθὲν τὸ 1921. Ὁ Τελεσφόρος ὑπολαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Reinach ἕνεκα τῆς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καυσίας καὶ τῆς ἀχειριδῶτου χλαίνης ὡς θρακικὸς θεός, ὅθεν καὶ τὸ ἑλληνικώτατον αὐτοῦ ὄνομα (τελεσφόρος=ὁ τέλος φέρων, λυσιτελής=ὠφέλιμος) νομίζεται ὡς Θρακικὸν κατὰ μεταπλασμόν, τοῦ ὁποῖου τὸ δεύτερον συνθετικὸν ζητητέον εἰς τὴν θρακικὴν λέξιν πόρις. (Reinach, Mythes et Religions, II, σελ. 255 καὶ ἐξῆς—Κ. Μυρτίλου Ἀποστολίδου, περὶ τῆς Θρησκείας τῶν Θρακῶν, εἰς : «Θρακικά», τόμ. V (1934) σελ. 52 καὶ ἐξῆς).

ΤΡΑΤΙΑ.—Πρωτεύουσα τῶν Βέσσων ἢ Βησσῶν καταληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Λουκούλλου.

ΕΓΚΡΙΣΙΣ ΕΚΤΥΠΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΩΝ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Λιά τήν παροῦσαν ἔκδοσιν, ἐκτὸς τῆς ἐν ζωῇ ἐντόλῃς τοῦ ἀειμνήστου συγγραφέως, ὅστις μάλιστα διαρκούσης τῆς πρώτης ἐκτυπώσεως κατέλιπεν εἰς χεῖρας τοῦ Προέδρου τῆς Ἑταιρείας φάκελλον προσθηκῶν, αἵτινες, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του, περιελήφθησαν εἰς τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν, ἡ Ἑταιρεία ἔτυχε καὶ τῆς παρατιθεμένης ἀπὸ 12 Αὐγούστου 1960 ἐγκρίσεως τῶν κληρονόμων τοῦ ἀειμνήστου συγγραφέως :

« Ἡμεῖς αἱ δύο ἀδελφαὶ τοῦ Ἀχιλλέως Θ. Σαμοθράκη ἱατροῦ, ἃμε-
» σοι κληρονόμοι τοῦ πνευματικοῦ του ἔργου, βεβαιοῦμεν ὅτι ἀποδεχό-
» μεθα εὐχαρίστως τὴν πρότασιν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἑταιρείας Θερακικῶν
» Μελετῶν ὡς τιμητικὴν διὰ τὴν μνήμην τοῦ μακ. ἀδελφοῦ μας περὶ
» ἐκδόσεως εἰς ἓνα τόμον τοῦ Γεωγραφικοῦ καὶ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς
» Θράκης διὰ πρώτην φοράν δημοσιευθέντος ἤδη τοῦ ἔργου εἰς τόμους
» τοῦ Ἀρχείου Θράκης ἀπὸ τοῦ Ζ' ἕως τοῦ ΙΒ' συμπεριλαμβανομένου,
» καὶ εὐχαριστοῦμεν θερμῶς συγχρόνως τὴν Ἑταιρείαν, πρῶτον διὰ τὴν
» πολυδάπανον ἔκδοσιν ποὺ ἀναλαμβάνει καὶ δεύτερον διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς
» δωρεὰν ἐκατὸν ἀντιτύπων πρὸς διάθεσιν ὑπὲρ τῆς μνήμης τοῦ μακ.
» ἀδελφοῦ μας

Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν μὲ ἄκραν τιμὴν

Μαρία Σαμοθράκη

Δέσποινα Σαμοθράκη».

